T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MUHİBBÎ DÎVÂNI (2500 – 3000. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Aykut ASLAN

BURSA- 2021

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MUHİBBÎ DÎVÂNI (2500 – 3000. GAZELLER) (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Aykut ASLAN

Danışman:
Doç. Dr. Gülay DURMAZ

BURSA- 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum **"Muhibbî Dîvânı (2500 – 3000. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)"** başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

05.04.2021

Adı Soyadı : Aykut ASLAN

Öğrenci No : 701741021

Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Programı : Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans

Statüsü : Yüksek Lisans

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tez Başlığı / Konusu:

"MUHİBBÎ DÎVÂNI (2500 – 3000. GAZELLER) (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)"

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 204 sayfalık kısmına ilişkin, 22/03/2021 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 10'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

1- Kaynakça hariç
2- Alıntılar hariç/dahil
3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

22.03.2021

Adı Soyadı:	Aykut ASLAN
Öğrenci No:	701741021
Anabilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı:	Yüksek Lisans
Statüsü:	Y.Lisans

Doç. Dr. Gülay DURMAZ

22/03/ 2021

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701741021 numaralı **Aykut ASLAN** 'nın hazırladığı **"Muhibbî Dîvânı (2500 – 3000. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)"** konulu Yüksek Lisans çalışması ilgili tez savunma sınavı, 05/04/2021 günü ……...-……. saatlerini arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının …… (başarılı/başarısız) olduğuna ……. (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı)
Doç. Dr. Gülay DURMAZ
Bursa Uludağ Üniversitesi

05/04 /2021

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701741021 numaralı **Aykut ASLAN** 'nın hazırladığı **"Muhibbî Dîvânı (2500 – 3000. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)"** konulu Yüksek Lisans çalışması ilgili tez savunma sınavı, 05/04/2021 günü ……...-……. saatlerini arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının …… (başarılı/başarısız) olduğuna ……. (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye
Doç. Dr. Özlem ERCAN
Bursa Uludağ Üniversitesi

05/04 /2021

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701741021 numaralı **Aykut ASLAN** 'nın hazırladığı **"Muhibbî Dîvânı (2500 – 3000. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)"** konulu Yüksek Lisans çalışması ilgili tez savunma sınavı, 05/04/2021 günü ……...-……. saatlerini arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının …… (başarılı/başarısız) olduğuna …… (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye
Dr. Öğr. Üy. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

05/04 /2021

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : **Aykut ASLAN**

Üniversite : **Bursa Uludağ Üniversitesi**

Enstitüsü : **Sosyal Bilimler Enstitüsü**

Anabilim Dalı : **Türk Dili ve Edebiyatı**

Bilim Dalı : **Eski Türk Edebiyatı**

Tezin Niteliği : **Yüksek Lisans Tezi**

Sayfa Sayısı : **xvi + 2420**
Mezuniyet Tarihi : **……/……./20....**

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Gülay DURMAZ**

MUHİBBÎ DÎVÂNI (2500 – 3000. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Divan edebiyatı geleneği içerisinde yer alan metinlerin daha iyi anlaşılabilmesi için yapılan çeşitli çalışmalardan biri de TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) isimli projedir. Bu çalışma ile metinlerin kayıtlı kullanıcılar tarafından bağlama göre anlamlandırılması, bunun sonucunda ortaya çıkarılacak geniş bir kelime havuzuyla metinleri daha kolay anlayıp yorumlayabilmek hedeflenmiştir.

Bu çalışmada Kemal Yavuz ve Orhan Yavuz tarafından neşredilen "Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri" adlı eser kaynak alınarak Muhibbî'ye ait 501 gazel (2500 – 3000. Gazeller) TEBDİZ sistemine yüklenmiş ve bu gazellerde yer alan kelimeler metnin bağlamına göre anlamlandırılmıştır. İhtiyaç duyulan durumlarda diğer neşirlere de başvurulmuştur. Daha sonra metnin dizini çıkarılmış ve bu dizinden hareketle divanda yer alan çeşitli unsurlar incelenmiştir. Bu sayede Muhibbî'nin şiir hakkındaki görüşleri, dünyaya bakışı, sosyal hayat unsurlarına dair fikirleri, divan şiirinin klasik tiplerini şiirlerinde kullanım biçimleri ortaya konulmuş ve örnek beyitlerle desteklenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Muhibbî, Kânûnî Sultan Süleyman, Divan Şiiri, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük

ABSTRACT

Name and Surname	**: Aykut ASLAN**
University	**: Bursa Uludag University**
Institution	**: Social Science Institution**
Field	**: Turkish Language and Literature**
Branch	**: Old Turkish Literature**
Degree Awarded	**: Master**
Page Number	**: xvi + 2420**
Degree Date	**: …../……/20….**
Supervisor	**: Doç. Dr. Gülay DURMAZ**

MUHİBBÎ'S DÎVÂN (2500 – 3000. GHAZELS)
(CONCORDANCE AND FUNCTİONAL GLOSSARY)

One of the various studies carried out in order to be understood the texts in the tradition of divan literature better is the project named TEBDİZ (Contextual Index and Functional Dictionary of History and Literature Texts). With this study, it was aimed to make sense of texts by registered users according to the context, and to be able to understand and interpret the texts more easily with a large word pool to be created as a result.

In this study, the work named "Muhibbî Dîvânı-All Poems" published by Kemal Yavuz and Orhan Yavuz was taken as a reference and 501 ghazals (2500 - 3000. Gazelles) belonging to Muhibbi were loaded into the TEBDİZ system and the words in these ghazals were made meaningful according to the context of the text. Other aspects were also consulted when needed. Afterwards, the text was indexed and various elements on divan were examined based on this index. In this way, Muhibbi's views on poetry, his view of the world, his ideas about social life elements, the use of classical types of divan poetry in his poems were revealed and supported with exemplary couplets.

Key Words: Muhibbî, Kânûnî Sultan Süleyman, Divan Poetry, Concordance, Functional Glossary

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ ..... **i**
İNTİHAL YAZILIM RAPORU ..... **ii**
ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **viii**
GİRİŞ **1**
MUHİBBÎ'NİN HAYATI VE ŞİİRİ **4**
1.1. HAYATI **4**
1.2. ŞİİRİ **5**
1.2.1. Nadana sunulmaz **6**
1.2.2. Kıymetli incidir **6**
1.2.3. Şirin edadadır **7**
1.2.4. Yakıcıdır **7**
1.2.5. Kemale erdirir **8**
1.2.6. Manası inci gibidir **8**
1.2.7. Bülbül sedası gibidir **8**
1.2.8. Suzinak makamındadır **9**
1.2.9. Eğlencedir **9**
1.2.10. Kand u nebattır **9**
1.2.11. Taze ağaç yaprağıdır **10**
1.2.12. Rindanedir **10**
1.2.13. İnce olmalıdır **11**
1.2.14. Âşıkanedir **11**
1.2.15. Gönlün beğendiğidir **11**
1.2.16. Şairleri şiire tövbe ettirir **11**
KALIP İFADELER VE DEYİMLER **13**
2.1. KALIP İFADELER **13**
2.1.1. ATASÖZLERİ **13**
2.1.2. DUA VE YEMİN KALIPLARI **15**
2.1.3. SURELER VE AYETLER **19**
2.1.4. HADİSLER **21**
2.2. DEYİMLER **23**
MUHİBBÎ'NİN ŞAHIS KADROSU **26**

3.1. PEYGAMBERLER 26
3.1.1. Hz. İsa 26
3.1.2. Hz. Muhammed 27
3.1.3. Hz. Nûh 29
3.1.4. Hz. Süleyman 29
3.1.5. Hz. Yaʿkûb 30
3.1.6. Hz. Yunus 31
3.1.7. Hz. Yusuf 32
3.2. ŞAİRLER 34
3.2.1. Hassan Bin Sabit 34
3.2.2. Husrev-i Dehlevî 34
3.2.3. Kemâl-i Hucendi 35
3.2.4. Selmân 36
3.3. MESNEVİ KAHRAMANLARI 37
3.3.1. Ferhad ve Şirin 37
3.3.2. Leyla 40
3.3.3. Mecnun 41
3.3.4. Vâmık ve Azrâ 43
3.3.5. Vîs 45
3.4. ŞEHNÂME KAHRAMANLARI 46
3.4.1. Cem / Çemşîd 46
3.4.2. Dârâ 47
3.4.3. Efrasiyab 48
3.4.4. Ehremen 49
3.4.5. Feridun 50
3.4.6. Hüsrev 50
3.4.7. İskender 51
3.4.8. Rüstem 52
3.4.9. Zâl 53
3.5. DİĞER ŞAHISLAR 54
3.5.1. Hz. Ali 54
3.5.2. Ayaz 55
3.5.3. Azer 55
3.5.4. Azrail 56
3.5.5. Bâyezîd-i Bistamî 56
3.5.6. Cebrâil 57

3.5.7. Hârut ve Mârut 57
3.5.8. Hasan ve Hüseyin 58
3.5.9. Hızır 58
3.5.10. İblis 59
3.5.11. İbn-i Sina 60
3.5.12. Kanber 60
3.5.13. Kârûn 61
3.5.14. Leclâc 61
3.5.15. Mahmûd 62
3.5.16. Mansûr 62
3.5.17. Veysel Karanî 63
3.5.18. Zemahşerî 64
MUHİBBÎ'NİN COĞRAFYASI 65
4.1. YERLEŞİM YERLERİ 65
4.1.1. Aden 65
4.1.2. Bâbil 66
4.1.3. Bağdat 67
4.1.4. Bedahşân 67
4.1.5. Çâç 68
4.1.6. Çin 68
4.1.7. Engürus 69
4.1.8. Hıtâ 70
4.1.9. Horâsân 71
4.1.10. Isfahan 71
4.1.11. İran 72
4.1.12. İstanbul 72
4.1.13. Karaman 73
4.1.14. Ken'ân 73
4.1.15. Mısır 74
4.1.16. Nahçıvan 74
4.1.17. Osman İlleri 75
4.1.18. Peç 75
4.1.19. Rûm 76
4.1.20. Şâm 76
4.1.21. Habeş 77
4.1.22. Sultaniyye 77

4.1.23. Tebriz **77**
4.1.24. Turan **78**
4.1.25. Yemen **78**
4.2. YERLEŞİM YERİ DIŞINDAKİ COĞRAFİ UNSURLAR **80**
4.2.1. Aras Nehri **80**
4.2.2. Bisütûn Dağı **80**
4.2.3. Ceyhun Nehri **81**
4.2.4. Dicle Nehri **82**
4.2.5. İrem **82**
4.2.6. Kâbe **83**
4.2.7. Kaf Dağı **84**
4.2.8. Kevser **85**
4.2.9. Meriç ve Tunca **86**
4.2.10. Merve **86**
4.2.11. Necd **86**
4.2.12. Nil **87**
4.2.13. Selsebil **88**
4.2.14. Seyhun **88**
4.2.15. Tuna **89**
4.2.16. Zap **89**
4.3. DEĞERLİ TAŞLAR VE MADENLER **90**
4.3.1. Akik **90**
4.3.2. Dürr **90**
4.3.3. Kehrübâ **92**
4.3.4. La'l **93**
4.3.5. Mehek **94**
4.3.6. Sim ve Zer **94**
4.3.7. Yakut **96**
4.3.8. Zümrüt **96**
MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE DOĞAL HAYAT **98**
5.1. HAYVANLAR **98**
5.1.1. Âhû **98**
5.1.2. Andelîb / Bülbül/ Hezâr **100**
5.1.3. Anka / Simurg **103**
5.1.4. Arslan / Şîr **105**
5.1.5. Baz / Şahin **105**

5.1.6. Bebr **107**
5.1.7. Bukalemun **108**
5.1.8. Dürrac **108**
5.1.9. Ejdehâ / Ejder / Ejderhâ / Suban **109**
5.1.10. Horoz / Tavuk **110**
5.1.11. Huffâş **111**
5.1.12. Hümâ **111**
5.1.13. İt / Seg / Kelb **113**
5.1.14. Karınca / Mûr **115**
5.1.15. Kebûter **116**
5.1.16. Mâhi / Semek **117**
5.1.17. Mar / Şah Maran / Efi **118**
5.1.18. Maymun **120**
5.1.19. Meges **120**
5.1.20. Neheng **121**
5.1.21. Peleng / Kaplan **121**
5.1.22. Pervâne **122**
5.1.23. Semender **123**
5.1.24. Sincap **124**
5.1.25. Sungur **124**
5.1.26. Tavus **125**
5.1.27. Tûtî **126**
5.1.28. Vaşak **127**
5.1.29. Zag **127**
5.2. BİTKİLER **129**
5.2.1. Abanoz **129**
5.2.2. Badem **129**
5.2.3. Benefşe **130**
5.2.4. Bîd **132**
5.2.5. Bürr **132**
5.2.6. Cevv **133**
5.2.7. Çiçek **134**
5.2.8. Dâne **135**
5.2.9. Diken **136**
5.2.10. Erguvan **138**
5.2.11. Fülfül **138**

5.2.12. Gül **138**
5.2.13. Haşhaş **140**
5.2.13. Lâle **141**
5.2.14. Limon **143**
5.2.15. Narenç **143**
5.2.16. Nergis **144**
5.2.17. Nilüfer **145**
5.2.18. Panbu / Penbe **146**
5.2.19. Reyhân **146**
5.2.20. Sanavber **147**
5.2.21. Serv **147**
5.2.24. Sidre **149**
5.2.25. Sümbül **150**
5.2.26. Şebbû **151**
5.2.27. Şimşad **151**
5.2.28. Tûbâ **152**
5.2.29. Yasemin **152**
MESLEKLER **154**
6.1. Bağban **154**
6.2. Cellâd **155**
6.3. Dellâl **156**
6.4. Derbân **156**
6.5. Ferrâş **157**
6.6. Gavvâs **157**
6.7. Gazelhân **158**
6.8. Hammâl **158**
6.9. Harami **158**
6.10. Hayyât **159**
6.11. Kassâb **159**
6.13. Mimar/ Bennâ **160**
6.14. Nakkâş **160**
6.15. Pasban **161**
6.16. Pehlivan **161**
6.17. Reh-nümûn **162**
6.18. Remmâl **163**
6.19. Sadra / Vezir **163**

6.20. Sâhir / Câdû / Câzû....164
6.21. Saka....165
6.22. Sarrâf....165
6.23. Sayyâd....166
6.24. Sipâh....166
6.25. Tabîb....167
6.26. Ugrı....168
6.27. Ulak....169
6.28. Vâiz....169
GİYİM KUŞAM VE YİYECEK- İÇECEKLER....170
7.1. GİYİM KUŞAM....170
7.1.1. Atlas....170
7.1.2. Destar....171
7.1.3. Dibac....171
7.1.4. Harir....172
7.1.5. Hilat / Kaba....172
7.1.6. Kefen....173
7.1.7. Libâs....174
7.1.8. Palas....175
7.1.9. Pirahen....175
7.1.10. Samur....177
7.1.11. Zerbaft....177
7.2. YİYECEK-İÇECEKLER....178
7.2.1. Bal....178
7.2.2. Bar....178
7.2.3. Biryân/ Kebâp....179
7.2.4. Güllaç....179
7.2.5. Mast....180
7.2.6. Nân....180
7.2.7. Sirkencübin....181
7.2.8. Şirr ü Şeker....182
MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE TİPLER....183
8.1. ZÂHİD....183
8.1.1. Cennet umar....184
8.1.2. Tan eder....184
8.1.3. Sözleri, öğütleri dinlenmez....185

8.1.4. Şarabın kıymetini bilmez 186
8.1.5. Afyon, macun kullanır 186
8.1.6. Riyakârdır 187
8.1.7. Adını ve sanını gözetir 188
8.1.8. İnkârcıdır 188
8.1.9. Başı secdeden kalkmaz 188
8.1.10. Suratsızdır 189
8.1.11. Dünyaya bağlıdır 189
8.1.12. Cennette eğlenir 189
8.1.13. Katı gönüllüdür 190
8.1.14. Kendini beğenir 190
8.1.15. Hilecidir 190
8.1.16. Ahmaktır 190
8.2. RİND 192
8.2.1. Aşkın sırrına vakıftır 192
8.2.2. Sevgili için canını verir 192
8.2.3. Kuru söze inanmaz 193
8.2.4. Şarap için elbisesini rehin bırakır 193
8.2.5. Saf şaraba meyl eder 193
8.2.6. Şairdir 194
8.3. RAKİP 195
8.3.1. Engeldir 195
8.3.2. Şeytandır 196
8.3.3. Hayırsızdır 196
8.3.4. Beddua edilir 197
8.3.5. Dinsizdir / Kâfirdir 197
8.3.6. Namerttir 198
8.3.7. Yalancı ve İftiracıdır 198
8.3.8. Sevgili yakınlık gösterir 198
8.3.9. Alçaktır 199
8.3.10. Hasettir 199
8.3.11. Sözü, öğüdü dinlenmez 199
8.3.12. Kötü yaradılışlıdır 200
8.3.13. Köpektir 200
8.3.14. Terk etmek hayırlıdır 201
8.3.15. Çorak topraktır 201

AHENK UNSURLARI **202**
9.1. VEZİN **202**
SONUÇ **204**
KAYNAKÇA **205**
EK
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK **213**
A **214**
B **350**
C **566**
Ç **637**
D **681**
E **847**
F **911**
G **932**
H **1133**
I **1270**
İ **1283**
J **1381**
K **1383**
L **1530**
M **1555**
N **1684**
O **1771**
Ö **1843**
P **1855**
R **1884**
S **1920**
Ş **2078**
T **2129**
U **2206**
Ü **2230**
V **2239**
Y **2277**
Z **2374**

GİRİŞ

Dil canlı bir yapıdır. Sürekli olarak gelişimini ve değişimini sürdürür. Diğer dillerle etkileşim içinde olup kimi zaman o dillerden kelime yahut kelimeler alır kimi zaman da o dillere kelime yahut kelimeler verir. Şiir ise dilin en fazla esnetilebildiği alanlardan biridir. Bir şiiri yorumlamak ve anlamak için o dili biliyor olmaktan fazlası gerekir. Kullanılan bir kelime, metnin bağlamına göre farklı anlamlar ifade edebilmekte bu da şiirlerin mekanik olarak anlaşılmasını imkânsız kılmaktadır. Divan edebiyatı geleneği içerisinde oluşturulmuş metinleri incelerken günümüz Türkçesinde kullanılan kelimelerin yanında Arapça ve Farsça'dan alınmış kelimelerin kullanıldığını görürüz. Bu kelimelerin bir kısmı günümüze kadar işlevselliğini korumuş bir kısmı ise günümüzde unutulmuştur. Şairler bu kelimeleri hayal dünyalarında yoğurup girift anlamlı metinler ortaya koymuştur. Bu geleneğin metinleri, günümüzde ilgilileri dışında yeterince anlaşılmamakta ve bu sebeple divan edebiyatı hak ettiği önemi ve ilgiyi görememektedir.

"Divan edebiyatı çalışmalarının önde gelen amacı; ister manzum ister mensur olsun edebî metnin ne dediğini anlamak ve günümüz okuyucusuna anlatmaktır. Dolayısıyla edebî metinleri anlamak amacıyla yapılan metin çözümlemeleri; günümüzde yapılan edebiyat çalışmalarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu iş edebiyat araştırmacısının öncelikli uğraşıdır."[1] Divan edebiyatı geleneği içerisindeki metinlerin daha iyi anlaşılabilmesi için yapılan çeşitli çalışmalardan biri de TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) isimli projedir. İsmail Hakkı AKSOYAK yürütücülüğünde devam eden bu çalışma ile metinlerin kayıtlı kullanıcılar tarafından bağlama göre anlamlandırılması ve bu sayede ortaya çıkarılacak geniş bir kelime havuzuyla metinleri daha kolay anlayıp yorumlayabilmek hedeflenmiştir.

Bu çalışmamızda ise Kemal Yavuz ve Orhan Yavuz tarafından neşredilen "Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri" adlı eser kaynak alınarak Muhibbî'ye ait 501 gazel (2500 – 3000. Gazeller) TEBDİZ sistemine yüklenmiş ve bu gazellerde yer alan kelimeler ile kelime grupları metnin bağlamına göre anlamlandırılmıştır. İhtiyaç duyulan

[1] Mine Mengi, "Bağlam ya da Şiirde Sözün Gelişi Üzerine" , *Adıyaman Üniversitesi Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu,* ed. Süleyman Çaldak, İbrahim Halil Tuğluk, Ankara: Adıyaman Üniversitesi, 2010, s. 429.

durumlarda diğer neşirlere de başvurulmuştur. Daha sonra metnin dizini çıkarılmış ve bu dizinden hareketle divanda yer alan çeşitli unsurlar incelenmiştir.

Gazellerden hareketle, giriş bölümü dışında yer alan dokuz bölümde, Muhibbî'nin hayatı ve edebî kişiliğinin yanında divanın içeriği incelenmiştir. Birinci bölümde "Muhibbî'nin hayatı ve şiiri", sonrasında ise sırası ile: "kalıp ifadeler ve deyimler", "Muhibbî'nin şahıs kadrosu", "Muhibbî'nin coğrafyası", "Muhibbî'nin şiirlerinde doğal hayat", "meslekler", "giyim-kuşam ve yiyecek-içecekler", " Muhibbî'nin şiirlerinde tipler" ve "ahenk unsurları" yer almıştır. İnceleme esnasında incelenen şiirlerden seçilen örnek beyitlere yer verilmiş çok fazla örnek beyiti olan konularda beyitlerden seçki yapılmıştır. Beyitlerin sağ alt kısmında kaynak aldığımız eserde kaçıncı gazele ait kaçıncı sıradaki beyit olduğu bilgisi (Gazel Numarası / Beyit Numarası, ör. G.2501/2) formatında belirtilmiştir. Beyitte vurguladığımız kavram kalın fontlu olarak belirtilmiştir. Bir beyitin gösterilişi aşağıda örneklenmiştir.

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür

Ḥüsnüñ efzūndur senüñ çün Mıṣr-ıla **Baġdād'dan** (G.2736/ 3)

TEBDİZ ile oluşturduğumuz "bağlamsal dizin ve işlevsel sözlük" incelemenin sonunda ek kısmında verilmiş ve alfabetik olarak sıralaması içindekiler kısmında belirtilmiştir. Dizinde verilen kelime ve kelime grupları, anlamı ve divan içerisinde kullanıldığı beyitlerle birlikte verilmiştir. Beyitte anlamı verilen kelime kalın fon ile ayrıca belirtilmiştir. Kelimelerin ve kelime gruplarının dizinde görünüşü aşağıdaki biçimdedir.

tarīḳ-i ʿışḳ: *Aşk yolu.*

- Bu **ṭarīḳ-i ʿışḳ** evvel gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı, Gazel 2804, Beyit 5). [ṭārīḳ-i ʿışḳ,]*

zebūn: *Güçsüz, çaresiz, aciz, zayıf.*

- ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı ġāyet **zebūn** oldum **zebūn** / Gözlerüm yaşı başumdan aşdı oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı, Gazel 2511, Beyit 1). [zebūn,]*
- Pür ḥarāret cān u dil ġāyet **zebūn** oldum **zebūn** / Gözlerümden ol sebebdendür akar deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı, Gazel 2666, Beyit 1). [zebūn,]*
- Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden Zāl u Rüstemler **zebūn** / Dōstlar inṣāf idüñ bu dil niçe basılmasun *(Muhibbî Divanı, Gazel 2690, Beyit 4). [zebūn,]*

Gazellerde yer alan kelimeleri ve kelime gruplarını anlamlandırılırken istifade edilen birçok sözlük olsa da sözlüklerin tamamına kaynakçada yer verilmemiş olup genel olarak belirtilmiştir.

Bu çalışma ile Muhibbî'nin kelime kadrosu ortaya konulmuştur. Bu sayede şiirlerin anlaşılıp yorumlanmasının kolaylaşması hedeflenmektedir. Ayrıca bu kelimeler şairin birçok konudaki fikrini, birçok konuya bakış açısını yansıtmasına dair ipucunu içermesi açısından da dikkate değerdir.

I.BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN HAYATI VE ŞİİRİ

1.1. HAYATI

Osmanlı Devleti'nin onuncu padişahı olan Kanuni Sultan Süleyman, 27 Nisan 1495 yılında (6 Kasım 1494 tarihi de verilmektedir)[2] Trabzon'da doğmuştur. Babası Yavuz Sultan Selim annesi ise Hafsa Sultandır. "İlköğrenimini Trabzon'da tamamlamış, on beş yaşında Karahisar sancakbeyi, amcası Ahmed'in itirazı üzerine Bolu sancakbeyi olmuştur. Sonra Kefe'ye (1509) nakledilmiş, daha sonra da bir müddet İstanbul'da kaymakam olarak kalmıştır. 1513'de Saruhan sancakbeyliğine gönderilen Kanuni, babasının ölümü üzerine 1520'de padişah olmuştur."[3]

Kırk altı yıllık hükümdarlığı süresince onlarca sefere katılan Kanuni, 70 yılı aşan ömrünü yine bir seferde iken tamamlamıştır. "7 Eylül 1566 Cumartesi günü henüz başlarken, gün doğmadan saat 1.30'da, "Cihan Hakanı", Türkler'in "Kanuni" ve "Gazi", Avrupalılar'ın "Muhteşem" ve "Büyük" dedikleri İkinci Sultan Süleyman Han öldü. Bu suretle, Birinci Murad gibi şehid olmamakla beraber, muharebe sahrasında ölen ikinci padişahtır. (…) İstanbul'da Süleymaniye Camii'ndeki türbesinde medfundur. İç organları ise tahtının bulunduğu yerin arkasına gömüldü ve sonra türbe yapıldı ki, bu türbe bugün de Macaristan'da mevcud ve turistlerce "Muhteşem Süleyman'ın kalbinin gömüldüğü yer"dir."[4]

"Kanûnî Sultan Süleyman, milâdî takvime göre kırk altı yıl süren hükümdarlığıyla Osmanlı tarihinde tahtta en uzun süre kalan padişahtır. İcra ettiği on üç büyük sefere yakışır şekilde savaş meydanında ölümüyle sona eren bu saltanat yılları daha sonraki dönemlerde hiç unutulmamış, onun şahsında Osmanlı Devleti'nin en parlak zamanını yaşadığı kanaati daha torunu tahtta iken yaygınlaşmış ve daima ideal bir devir olarak anılmıştır." [5]

---

[2] Yılmaz Öztuna, *Kânunî Sultan Süleyman*, 1.b., Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989, s. 2.
[3] Coşkun Ak, *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) - Kanunî Sultan Süleyman*, 1.b., Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987, s. 1.
[4] Öztuna, a.g.e., s. 127-128.
[5] Feridun Emecen, "Süleyman I", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, C. 38, s. 72.

1.2. ŞİİRİ

Muhibbî, divan şiiri geleneği içerisinde en fazla gazel yazmış sanatçılardan biridir. Onun şiirlerini incelediğimizde birçok konuyu birçok farklı şekilde ele aldığını tespit etmekteyiz. Gerek konuların çeşitliliği gerek şiirlerinin nicelik olarak çokluğu ile Muhibbî'nin divan şiiri geleneği içerisinde bir şair olarak da çok önemli bir yer tuttuğunu görmekteyiz.

"Muhibbî, devrine göre oldukça sade bir dil kullanmıştır. Arapça ve Farsça terkibleri -dönemin dili göz önünde bulundurulursa- oldukça az kullanmıştır. Zaman zaman atasözleri ve deyimlerle söyleyişine kuvvet katan Kanuni'nin şiirleri nazım şekilleriyle olduğu kadar konuları bakımından da çeşitlilik arz eder."[6] "Sultan Süleyman şair, hattat ve kuyumcu idi. Değerli taşlar mütehassısı idi. Arapça, Farsça, Çağatayca dışında Sırpça da biliyordu. Çok şiir söylemiştir, en büyük kısmı gazeldir. Padişahın bütün şiirlerini toplayıp, sıraya koyarak düzenleyen şair ve yazar Draçlı Ahmed Fevrî Efendi'dir (ölm. 1570). Onun düzenlediği Dîvân-ı Muhibbî, 3 defa İstanbul'da (son ikisi Latin harfleriyle) ve 1 defa Almanya'da basıldı. Muhibbî, Sultan Süleyman'ın şiirlerinde kullandığı mahlas (takma ad)'dır."[7] "Muhibbî, cihan hâkimi sultanlardan biri olmasaydı bile şair olarak edebiyat tarihimiz içinde yer alması gereken isimlerden biri olurdu."[8]

Âmil Çelebioğlu, Muhibbî'nin şiirlerini muhteva ve üslup olarak üç grupta incelemiştir.

1. Hükümdarlığını, sultan şahsiyetini ve havasını yansıtan veya hamasî yönü olan şiirler;
2. Hikemî, fikrî, talîmî mahiyetteki ve öğüt verici veya dinî, tasavvufî türden şiirler;
3. Âşıkane, rindâne mahiyetteki şiirler [9]

Görülüyor ki Muhibbî geniş divanı içerisinde birçok konuyu şiirlerine yansıtmış bu sayede de hükümdarlığı kadar ihtişamlı bir şair olarak anılmıştır.

---

[6] Semra Tunç, "Muhibbî Dîvânı'nda Şiir ve Şâir ile İlgili Değerlendirmeler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 7, 2000, s. 267.
[7] Öztuna, a.g.e., s. 7.
[8] Âmil Çelebioğlu, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları,* 1.b., İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1998, s. 189.
[9] a.g.e., s. 189.

Şairler, şiir hakkındaki fikirlerini sıklıkla dile getirirler. Bunu kimi zaman şiirlerinde kimi zaman da şiirleri dışında yapabilirler. Muhibbî, kendi şiirine ve şiire dair fikirlerini, yazdığı şiirlerde zaman zaman dile getirmiştir. Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinden hareketle şiirinin özelliklerini ifade edişi ve asıl şiirin nasıl olması gerektiği yönündeki görüşleri şu şekildedir:

1.2.1. Nadana sunulmaz

Divan edebiyatı geleneği ile eser veren sanatçılar, eserlerinin güzelliğinden ve öneminden farklı biçimlerde söz eder. Onlara göre yazdıkları her şey, her yönüyle kusursuzdur ve benzerleri arasında en iyisidir. Onların eserlerinin kıymetini anlayacak kişiler ise bu alanda yetkin kişiler olmalıdır. Muhatabına ulaşmayan şiirin kıymeti bilinmez. Muhibbî de yazdığı şiirlerin anlaşılmasını ve şiirinin bilenlerce takdir görmesini önemsemektedir. Onun şiirleri, cahillere verilmeyecek kadar değerlidir. Bu yüzden divanını cahillere vermemesinde şaşılacak bir şey yoktur. Nitekim şiirin ustalarından Selmân da eserini kimseye kıymetsizce, bedava vermemiştir.

İy Muḥibbī şi'rümüñ ma'nāsını fehm eylemez

Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben (G.2501/10)

Şiʿrümüñ kim **ḳıymetin bilür** aña ʿarż iderem

Şiʿrini çün rāyegān virmedi Selmān kimseye (G.2941/6)

1.2.2. Kıymetli incidir

Muhibbî'nin şiiri benzeri olmayan inci gibidir. Bu sözler kulağa küpe yerine takılacak bir ziynet gibidir. Beyti, Muhibbî'nin sözlerini kulağına tak, önemse, öğüdünü kulağına küpe yap şeklinde de değerlendirebildiğimiz için bir tevriyeden söz edebiliriz.

Bu Muḥibbī'nüñ sözi bir **gevher-i yek-dānedür**

Dōstum gūşuña anı gūşvār eyle dakın (G. 2506/5)

1.2.3. Şirin edadadır

Muhibbî şiirlerinin şirin bir ahenkte olduğunu belirterek şiir ehli olanlardan yüzlerce aferin aldığını söyler. Onun şiirlerini okuyan herkes onu takdir etmekten kendini alamaz.

Gördiler **şīrīn edāda** bu Muḥibbī şiʿrini

Eylediler ehl-i naẓm olan hezārān āferīn (G.2512/ 7)

Şābāş diye her kim işide bu naẓmuñı

İtdüñ Muḥibbī şi'rüñi çün **ḫoş edā-y-ıla** (G.2855/ 7)

1.2.4. Yakıcıdır

Muhibbî'nin şiirleri aşkın ateşiyle zuhur ettiği için yakıcıdır. Bu ateş öylesi haşmetlidir ki önüne çıkan her şeyi yakan bu ateşin büyüklüğüne aldanıp kendini büyük görmemek ve böbürlenmemek konusunda kendisini uyarır.

Egerçi **sūz-ı eşʿāruñ** Muḥibbī ʿālemi yaḳdı
Ġurūr-ıla saḳın dime ki bir ṣāḥīb-kemālam ben (G.2517/ 5)

Egerçi **sūz-ı eşʿāruñ** Muḥibbī ʿālemi tutdı
Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben (G.2505/ 5)

1.2.5. Kemale erdirir

Muhibbî şiiri ile olgunluğa erişmiştir. Aynı zamanda şiiri olgunluğa ermiştir. Öyle ki onun şiirini görenler onu Hassan Bin Sabit ve Selmân-ı Savecî ile şiirlerini de Hassan Bin Sabit ve Selmân-ı Savecî'nin şiirleri ile bir tutarlar.

Muḥibbī **şiʿr-ile irdüñ kemāle**
Görenler dir ki naẓm içre Ḥasensin (G.2546/ 10)

Kim ʿacablar **şiʿrini** gören **kemāle irdügin**
Çünki eşʿār-ı Muḥibbī şiʿr-i Selmān'dan geçe (G.2884/8)

1.2.6. Manası inci gibidir

Muhibbî'nin şiirleri bir denizdir ve her bir satırı deniz dalgasına benzemiştir. Nasıl ki kıymetli inciler denizlerde bulunursa Muhibbî'nin de deniz gibi şiirinde, mana kıymetli bir inci tanesi olmuştur.

Şiʿrümüñ her bir saṭırı mevc-i deryā olalı
Naẓmumuñ maʿnāsın iden **dürr-i ġaltān** uşta ben (G.2565/7)

Muhibbî, inci gibi dişleriyle peygamberin sözlerini okuduğu için şiirlerinin Aden incisi gibi olduğunu da söyler.

Oḳuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīṯ
Anuñ içün oldı **eşʿāruñ** senüñ **dürr-i ʿAden** (G.2689/ 5)

1.2.7. Bülbül sedası gibidir

Âşık her zaman kendisini bülbül, sevdiğini ise gül olarak düşünür. Nasıl bülbül gül için inleyip duruyorsa âşık da sevgilisi için inler durur. Bülbül bu inlemeyi sesi ile yaparken âşığın inleyişini şiirlerinde görürüz. Muhibbî de bir âşık olduğundan yazdığı

şiirler sevgilisi için yazılmış birer ah mektubudur. Sevgilinin bu mektupları okuyup âşığa nazar etmesi gerekir. Fakat sevgili onun yerine rakiplerin seslerine kulak verir. Muhibbî'nin bülbül sesini andıran şiirleri varken karga sesini andıran başka şiirlere bakmak, onları dinlemek hiç gerekli değildir.

Gūş it Muḥibbī **şiʿrini** eşʿār-ı ġayra bakma gel
Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül ṣavt-ı zaġan (G.2579/ 5)

1.2.8. Suzinak makamındadır

Muhibbî'nin şiiri Husrev'in ateşinden beslenen sözlerden oluştuğu için yakıcıdır. Bu suretle onun şiirlerinde hüzünlü şarkılarda tercih edilen suzinak makamının olması gayet doğaldır.

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko dem dem **sūzināk** olsun
Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den yakar mīr-i suḫensin sen (G.2658/5)

1.2.9. Eğlencedir

Muhibbî, şiirini baştan aşağı yakıcı bulmuş ve bunun eğlence olduğunu ifade etmiştir. Divan şiiri geleneğinde âşığın sevgili uğrunda çektiği her türlü cefa, aşkın bir gerekliliği olarak görülmekte ve bu cefadan da zevk almak âşıklığın düsturu olarak kabul edilmektedir. Muhibbî, bu acı verici eğlenceden hiçbir zaman mahrum kalmamak için dua etmektedir.

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki bir **eglencedür**
Ḫālī olma bir nefes ʿālemde sen eşʿārdan (G.2738/5)

1.2.10. Kand u nebattır

Divan şiiri geleneği ile eser veren şairler, şiirlerini birçok sıfatla ifade etmiş, birçok şeye teşbih etmiştir. Mayasında sevgiliye karşı duyulan ulvi sevginin olduğu bu

şiirlerin kötü şeyler olmasının imkânı yoktur. Sevgilinin dâhilinde olduğu herhangi bir şeyin kötü olması zaten mümkün değildir. Muhibbî'nin şeker gibi sözlerini, dudağından şeker saçan sevgiliye iletmek de âşıkların en vefalı postacısı saba yelinden istenir.

İy ṣabā şiʿr-i Muḥibbī olalı **ḳand ü nebāt**
Suḫenüm şekkerin ol laʿl-i şeker-bāra be-gū (G.2764/ 6)

1.2.11. Taze ağaç yaprağıdır

Muhibbî sevgilisinin peşinden giden bir âşıktır. Âşık olmanın alametlerinden biri de gözün sürekli yaşlı olmasıdır. Sevgilinin lezzet veren cefaları âşığa ümit verse de âşık gözündeki yaşlara engel olamaz. Sevgili uğruna her an akıtılan yaşlar akarsuların büyütüp yeşerttiği ağaçlar gibi Muhibbî'nin şiirlerini de büyütüp yeşertmiştir.

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān **şiʿri naḫl-i sebz**
Bitürse tañ degüldür eger cūybār serv (G.2785/ 5)

1.2.12. Rindanedir

Muhibbî kendini bir rind olarak görmektedir. O, sırf cennete gireceğini düşünerek her türlü güzelliği yok sayan, yaptığı her şeyi bir karşılık umarak yapan zâhidlerden değildir. Böyle birinin şiirleri de bu özelliğine uygun, hoş ve rindane olur.

Cūş idüp iy Muḥibbī yine göñül
Didi bu şi'ri ḫoşça **rindāne** (G.2839/ 9)

1.2.13. İnce olmalıdır

Şiir incelik isteyen bir sanattır. Kelimelerin düzensiz ve özensiz biçimde bir araya gelmesi ve alt alta dizilmesi ile şiir oluşmaz. İnceliği, farklılığı olmayan şiiri söylemesi herkes için oldukça kolaydır. Öylesi şiirlerin ise herhangi bir farklılığı ve kıymeti yoktur.

Gerekdür **şiʿrde** ola **deḳāyıḳ**
Ve illā her kişi dir şiʿr-i sāde (G.2843/ 5)

1.2.14. Âşıkanedir

Muhibbî bir âşıktır. Aşka düşen birinin ondan kaçmasına imkân yoktur. Hâl böyle iken onun şiirleri tepeden tırnağa aşk ile yoğrulmuş ve vücuda gelmiştir. Bu sebeple âşıkane olması kaçınılmazdır.

Muḥibbī ʿışḳa düşdüñ ʿāşıḳ oldun
Anuñçün şiʿrüñ oldı ʿ**āşıḳāne** (G.2893/5)

1.2.15. Gönlün beğendiğidir

Muhibbî şiirlerini gönlünden dökmektedir. Bu sebeple hoş ve kusursuz şiirler ortaya koymaktadır. Onun şiirini okuyanlar şiirlerini gönülden beğenip şiirleri yazana aferin derler.

İşidüp uşbu **şiʿr-i dil-pesendi**
Diye taḥsīn bu ṭabʿ-ı selīme (G.2981/ 9)

1.2.16. Şairleri şiire tövbe ettirir

Divan şiiri geleneğinde, her şair kendisini yaşadığı devrin en iyi şairi olarak niteler. O zamana kadar yaşamış ve takdir görmüş büyük ustaların şiirleri ile kendi

şiirlerini denk tutarlar. Muhibbî'nin şiirlerini okuyan şiir ehilleri, kendi şiirlerinin Muhibbî şiirleri kadar iyi olmadığını anlayıp şiire tövbe ederler.

Muḥibbī göreli naẓm ehli naẓmuñ
İderler her biri **eşʿāra tevbe** (G.2995/10)

II. BÖLÜM

KALIP İFADELER VE DEYİMLER

2.1. KALIP İFADELER

Muhibbî'nin şiirlerinde, şiirlerin anlam inceliğini artırmak, ahengini daha iyi hâle getirmek vb. sebeplerle çeşitli kalıp ifadeler yer almıştır. Bunları, atasözleri, dua ve yemin kalıpları, sureler ve ayetler ile hadisler şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

2.1.1. ATASÖZLERİ

Dil içerisinde kalıplaşmış bir cümle formatında karşımıza çıkan atasözleri, söyleyeni belli olmayan ve uzun uzun anlatılabilecek durumları bir cümle ile ifade eden yapılardır. Şairler, beyit gibi kısa yapılarda yakalamak istedikleri anlam inceliğini ararken zaman zaman atasözlerinden de yararlanırlar. Muhibbî de incelediğimiz şiirlerinde altı atasözünü kullanmıştır. Atasözleri ve kullanıldığı beyitler şu şekildedir:

- **Göze yasak olmaz**

  Atalardan bu meṣeldür çün **göze olmaz yasaġ**
  Āfitāb-ı ḥüsnüñe neyçün senüñ bakılmasun (G.2690/ 3)

- **Pişman olacağın işi işleme**

  Ḥüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa cevr itmegi ko
  Bir işi işleme kim soñra peşīmān olasın (G.2695/4)

- **Naz eder her nazenin**

  İy dil-i bī-çāre itme cevr-i dilberden enin
  Mā-teḳaddemden meṣeldür **nāz ider her nāzenīn** (G.2703/1)

- **Ateş olan yerde duman tüter**

  Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan oddan
  Zīrā **āteş ẓāhir olur kanda yansa dūddan** (Ga.2603/1)

- **Yabancıdan hayır gelmez**

  ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā
  Bu meṣeldür dōstum **hīç ḫayr gelmez yāddan** (G.2635/3)

- **Güzellerden vefa gelmez**

  İñen incinme iy göñlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan
  Güzellerden vefā gelmez meṣeldür mā-teḳaddemden (G.2636/ 1)

2.1.2. DUA VE YEMİN KALIPLARI

Muhibbî, incelediğimiz şiirlerinde çeşitli vesilelerle bazı dua ve yemin kalıplarını kullanmıştır. Tespit ettiklerimiz ise şu şekildedir:

- **Agısni ya gıyase'l-müstegisin**

"Bize yardım eyle ey yardım isteyenleri yardımsız bırakmayan" anlamına gelen bu dua kalıbı, âşığın aciz canına acı getiren sevgili ile birlikte kullanılmıştır.

Gelüp hicr-ile cāna cān-ı miskin
Aġısnī yā ġıyāse'l-müsteġīsīn (G.2526/1)

- **Billâh/ Billâhi**

"Arap nahvine göre, yemin harflerinden "be" harfi ile yapılan yeminler daha kapsamlı olarak kullanılabilir. Çünkü "be" harfi Allah'ın isimleri ile kullanılabildiği gibi, başka kutsal isimlerle de kullanılabilir. Yine bu harf ile yapılan yeminlerde yemin fiilinin hem zikredilmesi (örneğin "Allah'a yemin ederim yapacağım") ve hem de gizlenmesi (örneğin "Billâhi yapacağım") mümkündür. "Be" yemin harfi "Ona yemin olsun ki" şeklinde zamirlerle de kullanılabilir."[10]

Muhibbî, sevgilinin yanağına mum benzetmesi yaparken bu yemin kalıbını kullanarak bu benzetmesinin derecesini artırır.

Şemʿ didüm ḫaddine **bi'llāh** görüñ nūr olmasun
Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun (G.2724/1)

[10] Ahmet Yılmaz, "Muhibbî Dîvânı'nda Yemin Kalıpları", *İstem*, Yıl:5, S.9, 2007, s. 85.

Sevgilinin saçının çok sayıda âşığı vardır. Her bir saç telinde sayısız âşık köle gibi bağlanmış durumdadır. Sevgili saçlarını açtığı an tüm âşıklar sağa sola savrulup yerlere saçılacaktır. Muhibbî sevgilisinden "Allah aşkı için" saçlarını çözmemesini ister.

Niçe diller bendedür **bi'llāhi** çözme zülfüñi
Pāy-māl olur göñüller anı dūzāġ eyleme (G.2835/4)

Sevgili kırmızı elbisesini giydiğinden beri uğruna can veren âşıkların kanına girmiştir. Muhibbî, sevgilinin kırmızı elbisesini çıkarmasını "Allah için" ister.

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin
Çıkar **billāhi** luṭf eyle yiter kūyuñda kan olsun (G.2618/3)

- **Bi-Hamdillâh / Hamdülilâh**

Şükür ve dua ifadesi olarak bu kalıplar Muhibbî tarafından sıklıkla kullanılmıştır. Muhibbî'nin şükür sebepleri arasında âşıklığın gereklerini yerine getirmek, sevgiliye ulaşmak ve onun iltifatına mazhar olmak gelmektedir.

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum
Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma (G.2968/ 3)

Bi-ḥamdillāh ki ʿışḳumdur ḥaḳīḳī
Göñül ne zindedür ne ḫod siperde (G.2885/3)

Ḥamdü-lillāh ki yine ṭālib-i cānānam ben
Bende-i ʿışḳ olalı ʿāleme sulṭānam ben (G.2687/1)

Ḥamdülillāh leblerüñ ẕikriyle ḫoş ḥālam bugün
Ḥaṭṭuñuñ fikr[i] ile ġāyetde pā-mālam bugün (G.2582/1)

Muhibbî, sevgilisinin saçları boynuna bir kemend gibi dolandığında ölmeden evvel hasreti ile yanıp tutuştuğu saçlarla buluşmuş olmasını şükür sebebi sayar. Sevgilinin yan bakışı ile kalbini paramparça edip onu öldürmesi de Muhibbî'nin şükrettiği hâllerdendir.

Dakdı zülfinüñ kemendin boynuma dilber didüm
Ölmeden itdüm **bi-ḥamdi'llāh** kākül ṣoḥbetin (G.2683/4)

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi āḫir ʿāşıḳın
Ḥamdü-lillāh kim irişdüm dōstlar bu demlere (G.2798/2)

Muhibbî bir beyitte de "ol" deyince yerleri ve gökleri yaratan Allah'a sonsuz hamd etmeyi ihmal etmez.

Ẓāhir oldı kün didüñ bir dem semā[v]ātla zemīn
Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad saña Rabbü'l-ʿālemīn (G.2544/1)

Örnek beyitler burada belirtilenlerden fazla olup daha fazla beyite dizin bölümünden ulaşılabilir.

- **Kâfirem**

"Müslüman bir insan için "kâfir olayım" sözü ağır bir ifadedir. Bunun içindir ki bazı insanlar samimiyetlerinin bir ispatı olarak bu sözcüğü kullanırlar. Bu da kültür olarak bir yemin sayılır." [11]

Muhibbî, sevgilinin kadeh gibi dudağından kendisine bir nasip düşmesi durumunda o dudaklardan başka içki içmeyeceğini, "içersem kâfirim" yeminini ederek belirtmektedir.

[11] a.g.m., s. 89.

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger baña naṣīb
Kāfirem ger bir ḳadeḥ içsem mey-i ṣaḥbāyı ben (G.2673/5)

- **Mushafı hüsn hakkı**

"Mushaf kitap yahut Kur'ân-ı Kerîm demektir. Ancak tek başına yemin anlamı taşımayan bu tür ifadeleri de yine kültürel olarak, devamında "yemin ederim" sözcüğü varmış gibi anlamlandırmak gerekir."[12]

Sevgilinin güzelliği öylesi eşşizdir ki, Mısır'ı, Şam'ı ve bütün Osman illerini gezenler ona benzer bir güzel görmemiştir.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi
Mıṣr u Şām'ı geşt iden ser cümle ʿOsmān illerin (G.2630/3)

Sevgilinin kâfir saçı, güzellik mushafının üzerine gelip onu kapatır. Ona Kur'ân ayetleri ile hükmedilebilmişitr.

Muṣḥāf-ı ḥüsn üzre kor ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini
Küfrine ḥükm eylediler āyet-i Ḳur'ān ile (G. 2989/6)

- **Vallâhi**

"Arap gramer kurallarına göre "vav" harfi ile ve sonu kesreli olarak, Allah'ın isimleri ve sıfatları üzerine yemin edilebilir. Ancak bu tür yeminlerde yemin fiili telaffuz edilemez veya üzerine yemin edilen isim yerine herhangi bir zamir kullanılamaz."[13]

[12] a.g.m., s. 88.
[13] a.g.m., s. 84.

Muhibbî'in rakibi, onun hakkında sevgilisi için can vermez diye iftira atmış. Muhibbî ise bu durumun kesinlikle doğru olmadığını, sevgilisi istediği an onun uğrunda canını memnuniyetle feda edeceğini belirtmiştir.

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş raḳīb
Sümme **vallāhi** yalandur dōstum tek sen dile (G.2837/6)

2.1.3. SURELER VE AYETLER

Sure ve ayetler de Muhibbî'nin şiirlerinde yer almış unsurlardandır. Kimi zaman sure adı olarak zikredilmiş kimi zaman da iktibaslarla ayetlerden alıntılar yapılmıştır.

- **Enbiyâ**

Muhibbî, Enbiyâ suresinin *"Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."*[14] manasına gelen 107. ayetine iki beyitinde yer vermiştir.

Cürmi çoḳ olsa günāhuñ ġam yime
Çünki oldur **raḥmeten lil-ʿālemīn** (G. 2567/8)

Evvel āḫir bu Muḥibbī senden umar maġfiret
İki ʿālemde çü sensin **raḥmeten lil-ʿālemīn** (G.2701/5)

- **Tâhâ ve Yâsin**

Tâhâ suresi, "Mekke döneminde inmiştir. 135 âyettir. Sure, adını birinci âyette yer alan harflerden almıştır. Surede, Allah'ın peygamberler aracılığıyla insanlara gösterdiği

[14] https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/21-enbiya-suresi (15.10.2020).

doğru yolun temel gerçeklerine işaret edilmekte, Hz. Peygamber teselli edilerek peygamberlik görevini mutlaka en güzel şekilde başaracağı müjdelenip kendisine karşı çıkanların uğrayacağı sonuçlar izah edilmektedir."[15]

Yâsin suresi, "Mekke döneminde inmiştir. 83 âyettir. Sure, adını ilk âyeti oluşturan "Yâ-Sîn" harflerinden almıştır. Sûrede başlıca insanın ahlâkî sorumlulukları, vahiy, Hz. Peygamber'i yalanlayan Kureyş kabilesi, Antakya halkına gönderilen peygamberler, Allah'ın birliğini ve kudretini gösteren deliller, öldükten sonra dirilme, hesap ve ceza konu edilmektedir."[16]

Muhibbî, Tâhâ ve Yâsin'in hürmeti için Allah'tan rahmetini esirgememesini istemektedir.

Ḫudāyā cānı raḥmetden ayırma
Bi-ḥaḳḳı ḥürmet-i **Ṭāhā vü Yāsīn** (G.2526/2)

Hz. Muhammed için Tâhâ ve Yâsin indirilmiş ve Cebrail'in kanadının en uzun tüyü onun eşiği için süpürge olmuştur.

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nāzil çü **Tāhā vü Yāsīn**
Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ şehperi rūḥū'l-emīn (G.2701/1)

Tâhâ suresinin 75 ve 76. ayetlerinde *"Her kim de O'na salih ameller işlemiş bir mü'min olarak varırsa, işte onlar için en yüksek dereceler, içinden ırmaklar akan, içinde ebediyyen kalacakları Adn cennetleri vardır. İşte bu, günahlardan temizlenenlerin mükâfatıdır."*[17] buyrulmaktadır. Mahşer günü cennetten ümmete doğru seslenilecek ve "oraya, Adn cennetine ebediyyen kalmak için giriniz" denilecektir.

Rūz-ı maḥşerde nidā cennetden ire ümmete
"Hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn" (G.2701/ 4)

[15] https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/20-taha-suresi (15.10.2020).
[16] https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/36-yasin-suresi (15.10.2020).
[17] https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/20-taha-suresi (15.10.2020).

2.1.4. HADİSLER

Hz. Muhammed'in sözlerinden ve davranışlardan kesitler sunan beyitler divan şiiri geleneği içerisinde sıklıkla kullanılmıştır. Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde ise iki hadise rastlanmıştır.

- **El- fakru fahri**

"Fakr; sözlüklerde yoksulluk, fakirlik, maddî ve manevî bakımdan muhtaçlık gibi anlamlara gelmektedir. (…) Tasavvufî terim olarak, kişinin varlığından kurtulması ve fenâfillah'a ulaşmasıdır. Fakir, geçici olan bu dünyanın boş yere peşinde koşmaktan yüz çeviren; gerçekleri yani kendi varoluşunun sırrını soruşturandır. Bir başka deyişle fakir, her şeyden vazgeçerek, Allahü Teâlâ'nın rızasını arayan sûfî kimsedir. Bu sûfîlerin varlığı Hz. Muhammed dönemine kadar inmektedir. Ashab-ı suffa bu anlamda ilk grup olarak değerlendirilmektedir. Hadis olup olmadığı tartışılan fakat mutasavvıflarca çok tutulan "El-fakru fahri" fakirliğim övüncümdür sözüne istinaden fakr, tasavvufta ulaşılması hedeflenen bir mertebe konumundadır."[18]

Muhibbî, İslam peygamberi Hz. Muhammed'in söylediği düşünülen "Fakirlik övüncümdür." cümlesini hatırlatarak giysinin lüks bir kumaş olan dibadan yapılmaması gerektiğini söyler

Didi faḫr-ı cihān **"el-faḳr u faḫrī"**
Libāsuñı sakın dībāc itme (G.2938/2)

- **Kibir ile din bir yerde bulunmaz**

İslam kibiri en büyük günahlardan saymıştır. İslam nazarında hiç kimsenin başka bir kimseye imanı dışında bir üstünlüğü yoktur. O sebeple din ile kibir aynı yerde bulunmaz.

[18] Süleyman Solmaz, "Tasavvufta Ulaşılması Gereken Bir Mertebe: El-Fakru Fahri ve Eski Edebiyatımıza Yansımaları", *Uluslararası Hacı Bayram-ı Velî Bildiriler Kitabı 2*, ed. Ahmet Cahid Haksever, Ankara: Kalem, 2016, s. 115.

İtme buḫl ü kimseye ḳılma ḥased
Dir **Nebī** bir yirde olmaz kibr ü dīn (G.2567/6)

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar
Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn (G. 2512/6)

2.2. DEYİMLER

Muhibbî'nin incelediğimiz gazellerinde kullanılmış deyimler ve kullanım sıklıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Gazellerdeki Deyimler ve Kullanım Sıklıkları			
ābād eyle-	bed-nām ol-	dād id- / kıl- (4)	fā'ide it-
ābād id- (2)	belāya uğra-	daḫl ol-	fedā kıl-
ac eyle- (2)	bend eyle- / it- (5)	daʿvet it-	fehm eyle- (3)
āferīn eyle-	bend ol- (3)	derc eyle-	ferāmūş eyle-
aga düş-	ber-dār it-	derde uğra-	ferdāya sal- (5)
ağız aç-	ber-dār kıl-	dermān eyle-	feryād id- (9)
āh eyle- (15)	beter ol-	dermān ol-	fevt eyle-
āh id- (15)	bī-çāre kal-	devā eyle- / kıl- (4)	fiġān it-
āh kıl- (3)	bīdār ol-	deyr eyle- (2)	fikr eyle- (5)
āheng eyle-	bīgāne ol-	dil al- (3)	fikr id- (5)
āheng id- (5)	bil bağla-	dil bağla- (4)	fikr kıl-
akın eyle-	bīmār eyle- (2)	dil dut-	ġalṭān eyle- (2)
akın it-	bīmār it-	dil vir- (21)	ġam yi- (4)
ālūde ol- (2)	boynuña al- (2)	dilden dile düş- (3)	ġarḳ eyle-
amān vir- (5)	boynuña tak-	dilden ko-	ġarḳ id- (4)
ārzū eyle- (13)	buḫl it-	dile gel-	ġarḳ ol- (8)
ārzū it-	bülend it-	dirīġ it- (4)	ġarḳa vir- (5)
ārzū kıl-	cā eyle-	dīvāne eyle- (2)	germ eyle-
āşikār it- (2)	çāk it- (5)	dīvāne kıl- (5)	geşt eyle- (4)
āşikar kıl- (2)	çāk ol- (3)	dīvāne ol- (6)	gile eyle-
āşikār ol- (2)	cān at-	dūr ol- (6)	gile kıl- (2)
āşinā ol-	cān fedā eyle-	düriş eyle-	giriftār eyle-
āsūde ol-	cān vir- (27)	duş ol-	giriftār ol- (2)
āvāre eyle- (2)	cān yak-	duzaġa düş-	ġıybet eyle-
āvāre ol-	cāna kıy- (2)	duzāġa dutıl-	göñlini al- (3)
ayağına kara su in-	cānı ḳurbān it-	duʿā eyle- (2)	gönül bağla-
āzād id-	cānı vir- (4)	duʿā kıl- (2)	göñül vir- (12)
āzād kıl-	çāre kıl-	edā it-	göñülden kop-
bāc eyle-	cārub eyle- / it- (4)	efġān eyle- / it- (5)	göz aç-
bāda vir- (5)	cefā eyle-	el uzad-	göz yaşı dök- (3)
bağrı del- / in- (3)	cefā it-	el vir- (7)	gün yüzin gör-
bahāne bul-	cefā kıl- (3)	elden çıkar-	günāh it-
bahāne eyle-	cemʿ eyle- / it- (9)	elden ko- (7)	ġurūr it-
bahāne it-	cemʿ ol- (8)	ele al- (10)	güş eyle- (10)
bārān eyle- (3)	çeng eyle- (2)	ele gel-	güş id- (10)
baş eğ- (3)	ceng id (5)	elif çek-	güşuña dak-
baş kaldur-	cevlān id- (2)	eser it- (4)	güẕer eyle- (3)
baş vir-	cevr eyle- / it- (5)	fāriġ ol- (4)	güẕer kıl- (2)
başa çık- (3)	cidāl it-	farḳ eyle- (2)	ḫaber aç-
başa gel- (3)	cilve kıl-	fāş eyle- / it- (10)	ḫaber sor- (2)

başa ilet- (4)	cüdā düş-	fāş ol- (3)	ḫacil ol- (5)
başdan aş- (8)	cüdā it-	fā'ide it-	ḥadden aş- (2)
başdan çıkar-	cüdā ol-	fedā ol-	ḫāk id- (4)
başına gel-	cūş eyle-	fehm eyle-	ḫāk ol- (3)
başını top eyle- (2)	cūşa gel-	fehm id-	ḫalāṣ bul-
başuña üş-	cūş id-	ferāmūş eyle-	ḫalāṣ ol- (4)
ḫalel gel- (2)	lāf ur-	oda yak-	ṣuʿūd id-
ḥāli ḫarāb ol-	luṭf eyle- (3)	pāk it- (4)	taḥammül eyle-/it (4)
ḫālī ol-	luṭf id- (4)	pāre pāre eyle-	taḥrīr it-
ḥall id- (2)	maġrūr ol- (4)	pāre pāre ol-	taḥṣīl eyle-
ḥall ol- (2)	maḥrem it-	pāy-māl id-	ṭāḳat getür-
ḫarāb eyle- / it- (4)	maḥrūm eyle-	perde ol-	ṭāḳat kal- (3)
ḫarāb ol (8)	maḥrūm kıl-	perīşān eyle- (7)	taḳrīr eyle- (4)
ḥased kıl-	maḥrūm ol-	pinhān eyle- (3)	ṭaleb eyle-/ kıl- (7)
ḥāṣıl it-	maḥv ol- (10)	raḥm eyle- / it- (20)	ṭālib ol-
ḫāṭıra gel- (2)	māniʿ ol- (6)	rām ol-	tamāşā eyle-
ḫayāl it (2)	māt id-	ramaḳ kal-	taṣvīr eyle-
ḫayr eyle- (2)	māyil ol- (3)	reşk id-	ṭayr eyle-
ḫayra gir-	maʿmūr eyle-	revān eyle- /it- (8)	taʿaccüb eyle-
ḥayrān ol- (6)	maʿẕūr tut-	revān ol- (15)	taʿaccüb it-
ḥaẕer eyle- / kıl- (6)	meded eyle-	rūşen kıl-	taʿlīm id-
helāk eyle- (3)	meded eyle-	ṣabr kıl-	taʿmīr eyle-
heves it- (2)	mest ol- (6)	şādān eyle-	ṭaʿn eyle- (6)
ḥükm eyle-	meyl id- (21)	ṣarf eyle-	ṭaʿn it- (3)
īcād id-	mübtelā kıl-	ṣayd id-	tebessüm eyle-
ifşā id-	mübtelā ol-	sāye sal- (3)	tefaḫḫur it-
iḥsān eyle-	muḥtāc eyle-	saʿādet bul-	tekbīr getür-
iḫtirāz it- (2)	münevver eyle-	saʿy eyle-	tekmīl it- (3)
iḫtiyār eyle- (5)	müşerref kıl-	secde it-	temāşā it- / kıl- (8)
iḥyā id-	müşkil ol-	secde kıl-	temevvüc eyle-
iḳrār eyle- / kıl- (3)	müstecāb ol-	şefāʿat eyle-	tenhā koy-
īmāna gel-	müyesser ol- (8)	sepīd ol-	teraḫḫüm eyle- (8)
imtiḥān eyle-	muʿtād ol-	serden geç-	terāzū kıl-
inkār eyle-	muʿtekif ol-	şerr it-	tercīḥ eyle-
îsār id- (4)	nā-çār ol-	serzeniş it-	terk eyle- /kıl-/ it- (17)
isnād eyle-	naḳl it- (3)	ŝevāba gir-	teskīn id- (3)
iẓhār eyle-	naḳş ey-	sevdāya düş-	teslīm eyle-
ḳabūl eyle- (4)	naḳş it-	şeydā eyle-	tevbe eyle- /it- /kıl- (12)
ḳabūl it-	nālān eyle-	şeydā kıl-	tevekkül it-
ḳadrin bil- (2)	nāle eyle- (4)	şeydā ol-	te'ḫīr it-
kan agla-	nāle kıl- (5)	seyr eyle (7)	te'ŝīr eyle-
kana boya-	naẓar eyle- (14)	seyr id- (5)	tīmār it- (2)
kana gir-	naẓar it- (10)	seyrān eyle-	ṭuġrā çek-
ḳanāʿat eyle-	naẓar kıl- (13)	şikār it-	ṭulūʿ eyle-
ḳarār eyle- /it- (3)	nihān it-	şikāyet eyle-	ṭulūʿ it- (4)
ḳaṣd eyle- / it- (12)	nihān ol-	siper eyle- (2)	türāb ol-
ḳatl it-	nişān it- (5)	siper it-	vaḳf id-
kerem eyle- / kıl- (3)	nişān vir-	siper ol-	vaṣla ir-
kesb eyle-	nišār eyle-	şitāb it-	vaṭan dut- (2)
keşf eyle- (3)	nisbet id-	şitāb kıl-	vaṭan eyle-
kīn dut-	niyāz it-	söz aç- (5)	vecde gel-

kul ol- (3)	nūr eyle-	sücūd eyle-	vefa eyle-/it- (5)
küle dön- (3)	nūş eyle- / it- (20)	şükr kıl-	vīrān eyle- / ol- (4)
ḳurbān eyle- /ol- (12)	nuṣḥ eyle-	sükūt id-	yād id- (10)
yağma eyle- (3)	yüzin sür- (3)	zebūn ol- (5)	ʿadl eyle-
yagmaya vir-	yüzine gül-	ẕem eyle-	ʿafv id- (4)
yaş dök-	yüze bak-	zencīr eyle- (2)	ʿahd id- (5)
yaşuñ akıt-	yüzüñ sür-	zencīr id- (4)	ʿaḳlum git- (3)
yil al-	żabṭ it-	zevḳıne ir-	ʿār it-
yir eyle-	ẓāhir id-	zeyn eyle- (3)	ʿarż eyle- (8)
yir id-	ẓāhir ol- (15)	zeyn ol-	ʿarż id-
yoldan çıkar-	zaḥmete gir-	ẕikr eyle-/it- (5)	ʿarż kıl-
yüz çevür-	ẕākir ol-	ziyān eyle-	ʿaṭā it-
yüz döndür-	zār eyle-	ẓuhūr it-	ʿayān ol-
yüz sür- (5)	zār ol- (4)	ʿadd id-	ʿayb eyle-
yüz vir- (5)	żarar eyle-/it- (10)	ʿādeti ol-	ʿayb it-
ʻabīd ol-	ʿömri kesil-	ʿiyş eyle	ʿaẕāb it-
ʻalāmet ol-	ʿüryān eyle-	ʿibret al-	ʿazm it-

III. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞAHIS KADROSU

Divan edebiyatında en fazla gazel yazmış sanatçılardan biri olan Muhibbî, şiirlerinde çeşitli vesilelerle şahıslara yer vermiştir. Bu bölümde Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde yer verdiği şahıslar, "peygamberler", "şairler", "mesnevi kahramanları", "Şehnâme kahramanları" ve "diğer şahıslar" alt başlıkları altında incelenecektir.

3.1. PEYGAMBERLER

Divan şiirinin beslendiği en önemli kaynaklardan biri de peygamberler ve onlar etrafında şekillenmiş kıssalardır. Sanatçılar; peygamberlerin hayatlarından, yaşadıklarından, Kur'ân-ı Kerîm'de anlatılanlardan, hakkında rivayet edilenlerden sıklıkla yararlanarak bunları şiirlerinde çeşitli ilgilerle kullanmışlardır. Muhibbî'nin şiirlerinde bu bağlamda yedi peygamberin yer aldığını görülmektedir.

3.1.1. Hz. İsa

İncil'in indirildiği peygamber olan İsa, "Meryem'in İsa'ya gebe kalışı, doğumu esnasında ve bebekken gerçekleşen olağanüstü hâller, peygamberlik mucizeleri, özellikle elle dokunması (mesh) ve nefesi ile körleri gördürüp hastaları iyi etmesi, ölüleri diriltmesi, dünyaya değer vermemesi, bir merkep sırtında gezmesi, kendi söküğünü kendi dikmesi, ölmeyip göğe çekilmesi, dördüncü kat gökte bulunması, maddeden arınmış olması ve hiç evlenmemesi vs. birçok yönlerden eski şiirimizde çeşitli hayal ve sembollere konu olmuştur."[19]

Muhibbî'nin şiirlerinde; "îsî, mesîhâ, mesîhâ-dem, mesîhî-dem, mesîhî-leb" ifadeleriyle anılan Hz. İsa'nın, ölüleri nefesiyle diriltmesi özelliğinden söz edilmiştir.

[19] İskender Pala, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, 15.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2007, s. 235.

Âşık sevgilisinin nefesini, öpücüğünü Hz. İsa'nın nefesiyle bir tutup aşk derdi ile düştüğü perişan hâlden kurtulmak için sevgilisinden bir nefes, bir buse istemektedir.

Ġamzeler ẓulm-ıla öldürürse lāʿlüñ dirgüren
İy **Mesīḥā-dem** Muḥibbī'de gel eyle imtiḥān (G.2716 /5)

Bülbül-i dil-ḫasta gül ruḫsāruñ eyler ārzū
İy **Mesīḥī dem** hemān güftāruñ eyler ārzū (G.2779 /1)

Ol **Mesīḥī leb** şifāsın rencümüñ bilür dile
Ola ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum bile (G.2923/2)

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür
Bir nefesde hem **Mesīḥā'**sın u hem cellādsın (G.2745/3)

Bir nefesle mürdeler iḥyā ider şīrīn lebüñ
Söz deminde sen **Mesīḥā'**dan bugün üstādsın (G.2744/2)

3.1.2. Hz. Muhammed

Son peygamber olan Hz. Muhammed, divan şiirinde oldukça fazla konu edilmiştir. Ona karşı duyulan sevgi ve saygı, şairlerin şiirlerinde de kendisini göstermiştir. Sadece Hz. Muhammed'in konu edildiği şiirlerin yanında diğer şiirlerin içerisinde de kendisinden söz edilmesi şairlerin ona karşı sevgilerinin bir tezahürüdür.

Hz. Muhammed'i Muhibbî'nin şiirlerinde; "Ahmed, emin, nebi, fahr-ı âlem, nûr-ı Muhammed" şekillerinde görmekteyiz. Muhibbî, Allah'a hamd ettiği bir gazelinde bütün peygamberler içerisinden son peygamber olarak Hz. Muhammed'in seçilmesini hatırlatarak Hz. Muhammed'in herkes tarafından "güvenilir" manasına gelen "Emîn" lakabını almış olduğunu vurgulamaktadır.

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller içre **Aḥmed'**i
Adına kāfir müselmānlar anuñ dirler **Emīn** (G.2544/2)

Emîn adının anıldığı bir diğer beyitte ise Muhibbî, Allah'ın nuru diye adlandırdığı Hz. Muhammed'e duyduğu sevgiyi ifade etmiştir.

Saña tapşurdı Muḥibbī gönlini iy nūr-ı Ḥaḳ
Enbiyālar serverisin aduñ olmışdur **Emīn** (G.2584/7)

Bir beyitte ise Hz. Muhammed'e Allah tarafından şefkat ve ahirette şefaat etme bahşedildiğini söyleyerek kendisinin de bu şefkatten mahrum olmamasını dilemiştir.

Çünki virildi Ḫudā'dan şefḳat itmek **Aḥmed**'e
Ḥāşa şefḳatden Muḥibbī bendesin maḥrūm ide (G.2966/6)

Hz. Muhammed'in manevi kişiliğini anlatmak için kullanılan "nûr-ı Muhammed" de şiirlerde kullanılmış olup, İsa nefesli sevgilinin yüzündeki güzelliğin nûr-ı Muhammed'nin yansıması olduğu söylenmiştir.

Yüzüñde berk urur **nūr-ı Muḥammed** iy Mesīḥā-dem
Bu ḥüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen (G.2659/2)

Muhibbî, zaman zaman hadislerden de yararlanmış ve hadisleri anarken Hz. Muhammed'i de bilinen sıfatları ile (nebî, fahr-ı âlem, fahr-ı cihân) anmayı ihmal etmemiştir.

İtme buḫl ü kimseye kılma ḥased
Dir **Nebī** bir yirde olmaz kibr ü dīn (G.2567/6)

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar
Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn (G. 2512/6)

Ṣāf ḳalb ol kimseye dutma saḳın göñlüñde kīn
Didi sığmaz **Faḫr-ı ʿālem** kīn ile bir yirde dīn (G. 2751/1)

Didi **faḫr-ı cihān** "el-faḳr u faḫrī"
Libāsuñı sakın dībāc itme (G. 2938/2)

3.1.3. Hz. Nûh

"Hz. Nûh'a, gemisine, tufana da işaret eden şairlerimiz çoktur. Hele Nûh'un yedi yüz veya bin sene yaşadığı hakkındaki rivayet başlıca mazmunlardandır."[20] Muhibbî ise Nûh Tufanı'nı aşk sebebiyle döktüğü gözyaşlarına benzetmesinin şaşılmayacak olduğunu, yedi deryayı bir araya toplasa bile bu denizlerin sularının tamamının onun gözyaşları yanında ancak bir damla olabileceğini söylemektedir.

Gözlerüm yaşına dirsem tañ mıdur **Ṭūfān-ı Nūḥ**
Ḳaṭredür yanında cemʿ itsem yidi deryāyı ben (G 2673/4).

3.1.4. Hz. Süleyman

Hem hükümdar hem padişah olan peygamberdir. "Rivayete göre Allah rüyasında ona görünüp "Ne istersen sana verilecektir" demiş, o da hikmet ile karalara, denizlere ve cinlere egemenlik kuracağı bir hükümdarlık istemiş; bunun üzerine kimseye verilmemiş büyüklükte ülkeler ve istediği her şey ona verilmiştir. Bilgisi ve iktidar gücüyle bitkiler, kuşlar, haşereler, balıklar vb çok geniş yelpazede yaratıklar ve çok çeşitli varlıklar üzerinde egemenlik kurmuştur."[21]

Hz. Süleyman, Muhibbî'nin şiirlerinde karınca ile yaşadığı olay ile anılır. Buna göre Hz. Süleyman ordusu ile sefere giderken bir vadide karıncaların beyinin "Kaçınız, Süleyman'ın orduları geliyor." dediğini duydu. Buna karşılık karıncaların beyini yanına davet etti. Bey de karıncalar için kıymetli olan bir çekirge budu ile Hz. Süleyman'ın

[20] Ahmet Talât Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, 2.b., Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 322.
[21] Nimet Yıldırım, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, 1.b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2008, s. 645.

karşısına geldi. Hz. Süleyman'ın duasıyla but bereketlendi ve bütün orduyu doyurdu. Hz. Süleyman orada karınca ile konuşup ondan öğütler aldı.[22]

Sakın aldanma dehre pend güş it
Ki pend eydür **Süleymān**'a ḳarınca (G.2876/ 2)

Muhibbî, sevgilisinin karşısında Süleyman'ın karşısındaki karınca gibidir.

Ger **Süleymānsañ** n'ola güş eyle bir dem pendümi
Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan (G.2623/ 7)

Hz. Süleyman'ın tüm varlıklara hükmetmesini sevgilinin de bir vasfı olarak ele alan Muhibbî, zamanın Süleymanı olan sevgilisinin bendesi olduğunu da dile getirir.

Ne ḳadar var ins ü cinn içinde meh-veş kamu
Sen **Süleymān-ı zamānuñ** bendesidür kemterīn (G.2571/4)

3.1.5. Hz. Yaʿkûb

İshak peygamberin oğlu Hz. Yusuf'un babasıdır. Kenan ilinde yaşar. Oğulları arasında Yusuf'u fazlaca sever. Yusuf'un kardeşleri tarafından kuyuya atılmasından sonra duyduğu üzüntü ile "beytü'l-ahzen" denilen kulübesinde yıllarca ağlamış ve gözleri kör olmuştur.[23]

Hz. Yaʿkûb, Muhibbî'nin şiirlerinde çektiği sıkıntılarla anılır. Âşık, Yusuf gibi güzel sevgilisinin hasretiyle gönlünü, Hz. Yaʿkûb'un Yusuf kaybolduktan sonra yaptığı gibi "beytü'l- ahzen"e çevirmiştir. Aynı zamanda sevgilisine kavuşma arzusu ile Hz. Yaʿkûb'un yaptığı gibi gözyaşı döken âşığın gözlerine kan oturması da şaşılacak bir şey değildir.

[22] Pala, a.g.e., s. 412.
[23] a.g.e., s. 478.

Ḥasret-ile āh senden ayru iy Yūsuf-cemāl
Eyledüm **Yaʿḳūb-veş** dil ḫānesin beytü'l-ḥazen (G.2726/ 3)

Gözlerüm **Yaʿḳūb-veş** kan-ıla tolsa tañ degül
Ḥüzn ara dil Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū (G.2778/ 5)

Muhibbî bir beyitte ise seher yeline seslenerek, Kenan ilinden geçerek Yusuf'un gömleğinin kokusunu Hz. Yaʿkûb'a iletmesini ister.

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer
Yūsuf'uñ pīrāhenin būyın götür **Yaʿḳūb** içün (G.2578/ 4)

3.1.6. Hz. Yunus

Ninova şehri halkına peygamber olarak gönderilen Hz. Yunus, tebliğlerine karşılık halk puta tapmaya devam edince öfkelenerek Dicle kenarına indi ve dolmuş bir gemiye kimseden habersiz bindi. Allah'ın izni olmadan gemiye bindiği için gemi hareket etmedi. Gemiciler, "İçimizde bir günahkâr olduğundan gemi hareket etmiyor, kura çekip onu denize atalım." dediler ve kura üç defa Yunus'a çıktı. Onu denize attılar. Büyük bir balık gelip onu yuttu. Yunus yaptığından pişman olup balığın karnında kırk gün tövbe etti. Allah onu affetti. Ninova halkı da pişman olup ona inandı.[24]

Kur'ân'da balık sahibi anlamına gelen "zünnûn" sıfatı ile anılan Hz. Yunus, Muhibbî'nin şiirinde de bu sıfatı ile anılmaktadır. Âşk öğrencisi olan Muhibbî, gönlünü balığın karnında tövbe eden Hz. Yunus'a benzetmektedir.

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan bu Muḥibbī maʿrūf
Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde bu dil **Ẕü'n-nūn'a** (G.2793/5)

[24] a.g.e., s. 483.

3.1.7. Hz. Yusuf

Hz. Yaʿkûb'un Râhil isimli karısından olan oğludur. Kur'ân-ı Kerîm'de yer alan Yusuf suresinde anlatıldığına göre rüyasında on bir yıldızın, güneş ve ayın kendisine secde ettiğini babasına söyleyince babası onun ileride peygamber olacağını anlayıp bu rüyayı kardeşlerine anlatmamasını tembihleyerek onu daha bir sevmeye başlamış. Bu durumdan rahatsız olan kardeşleri tarafından kandırılarak kuyuya atılmış ve daha sonra Mısır'a köle olarak satılmıştır. Mısır'da maliye bakanı Aziz tarafından satın alınan Yusuf'a meftun olan Aziz'in karısı Zeliha, Yusuf'a iftira atarak onu zindana attırmış, zindanda rüya tabiri yapınca dikkat çeken Yusuf daha sonra hazinelerden sorumlu kişi yapılmıştır. Tabirini yaptığı rüya neticesinde yedi yıl bolluk yedi yıl kıtlık olacağını hesaplayarak bolluk döneminde zahire biriktiren Yusuf, kıtlık döneminde bunu insanlarla adaletli bir şekilde dağıtmıştır. Kardeşlerini de bu esnada görüp tanıyan Yusuf onlara kendini tanıtmış ve onlar aracılığı ile gömleğini babasına yollayıp ağlamaktan kör olmuş gözlerinin açılmasını sağlamıştır. Sonrasında ailece beraber Mısır'da yaşamışlar. Bu esnada kocası ölen Zeliha da Yusuf ile evlenmiştir.

Hz. Yusuf edebiyatımızda fazlaca telmihe konu olmuştur. Özellikle Zeliha'nın Yusuf'a duyduğu aşk, şiirlerde fazlaca konu edilmiştir. Ahsenü'l-kassas olarak anılan bu kıssa şairlerin de itibar ettiği bir konu olmuştur. Muhibbî'nin şiirlerinde, "Yusuf, Yusuf-cemâl, Yusuf-ı Kenan, Yusuf-ı Mısrî" biçimlerinde gördüğümüz Hz. Yusuf'un, güzelliği bağlamında sevgiliye benzetildiği görülmektedir.

Ḥüsnüñe bahā olmaya **Yūsuf** gibi tartsan
Lāyıḳdur ola mihr-ile meh saña terāzū (G.2780/ 3)

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru iy **Yūsuf-cemāl**
Gözlerümden cūlar aḳup Nīl ü Ceyḥūn olmasun (G.2502/ 4)

Ḥasret-ile āh senden ayru iy **Yūsuf-cemāl**
Eyledüm Yaʿḳūb-veş dil ḫānesin beytü'l-ḥazen (G.2726/ 3)

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla tolsa tañ degül
Ḥüzn ara dil **Yūsuf-ı Kenʿān'ın** eyler ārzū (G.2778/ 5)

Rūşen idegör gözlerümi pīrehenüñle
Bu ʿāşıḳı iy **Yūsuf-ı Kenʿān'um** unıtma (G.2815/ 4).

Gele iy **Yūsuf-ı Mışrī** göñül taḫtında sulṭān ol
İki yirden akıtdum Nīl'i gözüm mācerāsından (G.2739/ 4)

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl oldı
N'içün ol **Yūsuf-ı Mışrī** varup görmez bulagında (G.2983/ 8)

Gözüm yaşı tuġyān ider iy **Yūsuf-ı Mışrī**
Raḥm eyle baña yoksa kalursın Nīl içinde (G.2853/4)

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer
Yūsuf'uñ pīrāhenin būyın götür Yaʿḳūb içün (G.2578/ 4)

3.2. ŞAİRLER

Divan şiiri geleneğinde şairler her zaman kendi şiirleri ile övünmüştür. Şiirlerini kulağa takılması gereken bir inci, cevher; dinlenmesi gereken tatlı söz vb. şekillerde niteleyen şairler, kendilerinden önce yaşamış ve şairliği ile beğeni toplamış şairlerin de isimlerini çeşitli vesilelerle anmaktadırlar. Şairler bu anmaların büyük çoğunluğunda kendi şiirlerinin ünlü şairlerin söz söyleme kuvvetine eriştiği hususunu ön plana çıkarırlar. Kendilerini yaşadıkları zamanın en iyi şairleri sınıfına sokarlar.

Muhibbî'nin şiirlerinde çeşitli vesilelerle anılmış dört şair bulunmaktadır.

3.2.1. Hassan Bin Sabit

Hz. Muhammed, döneminde yaşamış olan bu şair için mescitte bir minber yaptırmıştı. Hassan oraya çıkar müşrikleri eleştirir, Hz. Muhammed'i ve İslam'ı överdi. Aynı zamanda Hz. Muhammed'in "Ruhulkuds (Cebrail) sana yardım etsin." şeklinde duasını almıştır. Sanatçılar şiirlerinde Hz. Muhammed'i yahut kendi şiirlerini övdüklerinde kendilerini Hassan yerine koyarlar.[25]

Muḥibbī şiʿr-ile irdüñ kemāle
Görenler dir ki naẓm içre **Ḥasensin** (G.2546/ 10)

İy Muḥib aḥsent in ṭarz-ı ġazel
Şimdiki ʿāṣruñ bugün **Ḥassān'ısın** (G. 2576/ 5)

3.2.2. Husrev-i Dehlevî

"Ecdâdı Türkistan'da Lâçîn ulusundandır. Dehli'de doğmuştur. Dehli hükümdarlarının maiyetinde bulunmuştur. Eş'ar ve kemâlâtıyla iştihâr kesbettikten sonra

[25] a.g.e., s.195.

Şeyh Nizâmüddîn'e intisâbla tasavvufa dâir birçok eser yazmıştır. (…) Edebiyatımızda Sultan-ı Şuâra mevkiindedir."[26]

Muhibbî'nin şiirlerinde, Husrev öykünülen bir şair olmuştur. Kendi sözlerinin Husrev'in şiirlerinden kötü olmadığını belirten Muhibbî, şiirlerinin Husrev'in şiirlerine benzediğini, Husrev'in şiirindeki aşk ateşinin kendi şiirlerinde de olduğunu söyler.

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri
Dehr ara ger var-ısa bir daḫı Selmān uşta ben (G.2565/ 9)

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i **Ḫusrev'den** ḫaber
Çün virür bir nükte korsañ n'ola Selmān üstine (G.2908/ 6)

Bu Muḥibbī **sūz-ı Ḫusrev'den** yakar çünki çerāġ
Ehl-i naẓmuñ arasında pes neden seçilmesün (G.2648/ 5)

3.2.3. Kemâl-i Hucendi

Hucend doğumlu bir şair olup özellikle aşk ve tasavvuf konularını işlediği gazel türünde verdiği eserlerle ön plana çıkmıştır. Şairlerin de öykündüğü ve kendi şiirlerini denk tuttuğu önemli şairlerden biridir. Pir-i Hucend olarak da bilinmektedir.[27]

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre her dem ḥāṣıluñ
İy Muḥibbī sen **ḫayālāt-ı Kemāl** itmeñ neden (G.2554/ 5)

[26] Onay, a.g.e., s.210.
[27] M.Nazif Şahinoğlu, Kemâl-i Hucendî, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002, C. 25, s. 226.

3.2.4. Selmân

İranlı şairlerdendir. Selmân-ı Savecî olarak bilinir. "Şeyh Hasan'ın oğlu Üveys'in türbesine memur edilmişti. (…) Cemşîd ü Hurşîd, Firâk-nâme adlı manzumeleri, pek makbul şiirleri vardır."[28]

Divan edebiyatı şairleri, şiir söyleme yetenekleriyle kendilerini Selmân'a benzetmişlerdir.

Bu yidi beyt ne olur belki
Daḫl olınur o bel kim **Selmān'a** (G.2839/ 7)

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri
Dehr ara ger var-ısa bir daḫı **Selmān** uşta ben (G.2565/ 9)

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber
Çün virür bir nükte korsañ n'ola **Selmān** üstine (G.2908/ 6)

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür aña ʿarż iderem
Şiʿrini çün rāyegān virmedi **Selmān** kimseye (G.2941/ 6)

Gūş eyleyüp eşʿārumı taḥsīn idüp ehl-i ḫıred
Yokdur tefāvüt didiler birdür hemān **Selmān** ile (G.2931/ 7)

[28] Onay, a.g.e., s.367.

3.3. MESNEVİ KAHRAMANLARI

Divan edebiyatında, yazılışındaki kolaylık sebebiyle özellikle uzun olayları anlatmak için mesnevi nazım şekli kullanılmıştır. Konularını kimi zaman gerçek olaylardan kimi zamansa gerçekliği bilinmeyen rivayetlerden alan mesneviler, edebiyatın sevilen bir ürünü hâline gelmiştir. Bir şairin mesnevi yazıyor olması onun şairliğinin derecesini ortaya koymuştur. Beş mesnevi yazarak hamse oluşturan şairler ise büyük itibar kazanmışlardır. Mesnevilerde işlenen konular bazen farklı şairlerin birbirlerine karşı meydan okuması şeklini almış, şairler daha evvel anlatılan bir olayı daha güzel anlatacağı iddiasıyla aynı isimde farklı mesneviler kaleme almışlardır.

Divan şairleri de bu mesnevileri okumuş ve mesnevilerin kahramanlarını da zaman zaman şiirlerinde konu etmişlerdir. Muhibbî'nin şiirlerine baktığımızda ise çeşitli ilgilerle yedi mesnevi kahramanının adının geçtiği görülmüştür.

3.3.1. Ferhad ve Şirin

Ferhad, "Hüsrev ü Şirin" ya da "Ferhad ile Şirin" adlı mesnevinin erkek kahramanı. "Namus ve aşk simgesi olarak Fars edebiyatında ebedileşen Ferhad, Hüsrev'in sevgilisi Şirin'e âşık olur ve Hüsrev onu sevgilisinden uzaklaştırmak için Bîsutûn dağını delmekle görevlendirir. Bu yüzden kûhken: dağ delen diye de bilinen Ferhad samimiyetle görevine başlar. Onlarca kişinin kaldıramayacağı taş ve kayaları tek başına kaldırır. Söylentilere göre yine Hüsrev'in yaptığı plana göre yaşlı bir kadın ona Şirin'in öldüğüne dair yalan haberi ulaştırır ve Ferhad da bunun üzerine üzüntüsünden ölür."[29]

Muhibbî'nin şiirlerinde; "Ferhad, Ferhad-sıfat, Ferhat-veş, Ferhat gibi, kuhken" şekillerinde gördüğümüz Ferhad, dağ, dağ kazma, Bi-sütun gibi ilgilerle şiirlerde yer almış ve çoğunlukla âşığın kendini benzettiği kahraman olmuştur.

[29] Yıldırım, a.g.e., s. 305, 307.

Ṭurra-i leylī saçın görüp dilā mecnūn olup
Lebleri şīrīnine cān virmede **Ferhād'sın** (G.2553/ 2)

Kankı taş katıysa ursun başını **Ferhād** aña
Ol leb-i şīrīnüñ ʿışḳın başa iltem başa ben (G.2642/ 6)

Leylī zülfine dolaşduñ iy göñül Mecnūnlayın
Laʿl-i Şīrīnine cān virür meger **Ferhād'sın** (G.2745/ 2)

Nāy āheng itmedi ben nālemi itdüm bülend
Tas-ı çarḫ çekenedür **Ferhādam** oglandan berü (G.2768/ 8)

Bir lebi şīrīn sevüp **Ferhād'am** oglandan berü
Kūh-kenlik itmede üstādam oglandan berü (G. 2768/ 1)

Mecnūn-ṣıfat deşt-i ġamuñ içre yüriyüp
Ferhād gibi üns dutam kūhsār ile (G.2959/ 2)

Kūh-ı ġamda sen boyı serv [ü] lebi şīrīn içün
Baş u cān terkin urup adumı **Ferhād** ideyin (G.2685/ 3)

Öldürür āḫir seni dil virme bu şīrīn lebe
İy göñül **Ferhād-veş** gel meskenüñ dag eyleme (G.2835/ 3)

Ol lebi şīrīn elinden ger ölem **Ferhād-veş**
Meşhedüme yazalar "hāẕā şehīdü'l-ʿāşıḳīn" (G.2703/ 7)

Virüp Şīrīn yolına cān-ı şīrīn
Hezārān āferīn ol **kūh-kende** (G. 2935/ 4)

Kūh-ken bir niçe günler eyledi sengi tıraş
Āḫir anuñ da başın çaldı felek taşdan taşa (G.2856/ 4)

Fikr-i şīrīn leblerüñ kūh-ı tenüm kāh eyledi
Ḫusrevā ben çekdügümi çekmemişdür **kūh-ken** (G.2600/ 3)

Muhibbî zaman zaman da kendisini âşıklık zanaatında Ferhad'dan üstün bulduğunu söylemektedir.

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken
Ben belā kūhında **Ferhād** idüm iy şīrīn-zebān (G.2644/ 2)

Unudıldı Vāmıḳ u **Ferhād** u Mecnūn kıṣṣası
Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile (G.2837/ 2)

Şirin, "Hüsrev ü Şirin" ya da "Ferhad ile Şirin" adlı mesnevinin kadın kahramanıdır. Şirin, Muhibbî'nin şiirlerinde sevgili yerine kullanılmıştır. Kendisi Ferhad olan âşık, sevgilisini de Şirin olarak anmış ve Ferhad ile Şirin mesnevisindeki olaylara telmihen şiirde bu isimleri anmıştır.

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler
Niçe **Şīrīn** niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur bu (G.2773/ 3)

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar
Yig gelür **Şīrīn'e** Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan (G.2635/ 4)

Bunun yanında şirin kelimesinin sevgilinin yanağı, dudağı ve sözleri için Şirin ile tevriyeli kullanıldığı örnekler de mevcuttur.

Ferhād-ṣıfat ceng iderem seng-ile her dem
Şekker-leb [ü] **şīrīn** suḫenkāruñ elinden (G.2535/ 6)

Öldürür āḫir seni dil virme bu **şīrīn** lebe
İy göñül **Ferhād-veş** gel meskenüñ dag eyleme (G.2835/ 3)

Ḫusrevā **şīrīn** lebüñ yādına bu bī-çāre dil
Şübhesüz cān viriserdür nitekim **Ferhād-içün** (G.2629/ 4)

3.3.2. Leyla

Leyla ile Mecnun mesnevisinin kadın kahramanıdır. Edebiyatımızda Mecnun ile birlikte çok fazla anılmıştır. Şairler, sevgililerini bazen uzunca tasvir ederken bazen de Leyla deyip tek kelime ile anlatırlar. Leyla, leylî gibi şekillerde şiirlerde rastlamak mümkündür. Âşığın her türlü çabasına rağmen âşığına karşı ilgisiz ve zalim olan Leyla rakibe karşı ise oldukça cömerttir. Âşık bu durumdan muzdariptir ve ah u figan etmekten kendini alamamaktadır. Leyla nasıl Mecnun'un gönlünü kırdı ise sevgili de âşığın gönlünü kırmaktan geri durmaz. Âşık da Mecnun gibi gam çölünde acı içerisinde dolanır durur.

Sırsa göñlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil
Sıyagelmişdür ezel **Leylī** çü Mecnūn kāsesin (G.2678/ 4)

Çıkdı gül **Leylī** gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla
Yakdı Mecnūn gibi bülbüller cihānı āh-ıla (G.2790/ 1)

Kimi zaman da sevgilinin siyah saçları kastedilerek "saç-ı leyla, leyli saçın, leyli zülfün" şeklinde kullanımlara da rastlamak mümkündür.

Olmış Mecnūnlayın **leylī saçuñ** āvāresi
Vādī-i ḫayretde bir bī-ʿār dirler uşta ben (G.2566/ 5)

Leylī zülfi ḫaberin düşer-ise iledesin
Āh u vāh-ıla gezen vādīdeki Mecnūn'a (G.2793/ 4)

Leylī zülfin bu Muḥibbī boynına zencīr idüp
ʿAṣr ara Mecnūnlayın kendüzin ʿüryān eyleye (G.2954/ 5)

Yāra diñ dīvāne oldum ḥüsn-i tedbīr eylesün
Leylī zülfinden bu ben mecnūna zencīr eylesün (G.2741/ 1)

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna āh
İy gönül gördüm seni Mecnūnlayın efsürdesin (G.2518/ 4)

3.3.3. Mecnun

Leyla ile Mecnun mesnevisinin erkek kahramanı olup asıl ismi Kays'tır. Edebiyatımızda ve kültürümüzde Leyla ile birlikte en fazla adı geçen mesnevi kahramanıdır. "Birbirlerine aşırı derecede tutkun iki sevgiliden biri olan Leyla, Ka'boğulları kabilesinden Mehdî bin Sa'd veya Mehd bin Rabîâ'nın kızıdır. Asıl adı Kays-i Âmirî veya Mecnun-i Benî Âmir diye de bilinen Mecnun ise aynı kabileden olduğu Leyla'ya sevdalanmış ve aşkı uğruna her şeyini terk ederek çöllere düşmüştür. Kavuşmalarına izin verilmediği için Leyla'ya aşırı tutkunluğu Kays'ı deliye çevirmiş ve Mecnun: deli nitelemesiyle anılmaya başlamıştır. Sevgilisinden ayrı düştüğü için de ayrılık ateşiyle şiirler söylemiş, başına topraklar saçmıştır."[30] Sadece Türk edebiyatında değil Arap ve Fars edebiyatlarında da oldukça fazla konu edilmiştir. Birçok şair bu hikâyeyi kendi tarzları ile kaleme almıştır. "Türk edebiyatında otuzdan fazla şair bu konuyu işlemiştir. (…) Ancak Ali Şir Nevaî ile Fuzûlî hikâyeye yeni bir ruh kazandıran şairlerdir."[31]

Muhibbî de şiirlerinde Mecnun ismini fazlaca kullanmıştır. Aynı zamanda; "kays, mecnun gibi, mecnun için, mecnun'a dön, mecnun-ı şeyda, mecnunlayın, mecnun-sıfat, mecnun-var" şeklinde de anılan Mecnun, kimi zaman özel olarak ismi ile kimi zaman da çılgın, deli manasına gelecek şekilde tevriyeli kullanılmıştır.

Muhibbî aşk yolunda kendisini Mecnun ile eş, bazen de Mecnun'dan üstün görmektedir.

[30] a.g.e., s. 487.
[31] Pala, a.g.e., s. 289.

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan pehlevān-ı ʿışḳ
Yanumda dest-yārumdur benüm Ferhād-ıla **Mecnūn** (G.2616/ 2)

İy Muḥibbī tolaşaldan dil saçı zencīrine
Mesken itdüm rūz u şeb **Mecnūn gibi** ṣaḥrāyı ben (G.2673/ 6)

Deşt ü vādīlere **Mecnūn gibi** turmaz yilerem
Tolaşup zülfine dil ol gözi āhūlar-ıla (G.2851/ 4)

ʿIşḳ mıdur boynuma takup belā zencīrini
Gezdürüp **Mecnūnlayın** ʿālemde rüsvā eyleyen (G.2652/ 2)

Takalı zülfi kemendin boynuma ol müşg-bū
Dönmişem **Mecnūn'a** bir āvāreyem jūlīde-mū (G.2775/ 1)

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u **Mecnūn** kıṣṣası
Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile (G.2837/ 2)

Eger Ferhād u Vāmıḳ Vīs ü **Mecnūn**
Degüldür her biri ʿışḳ içre bence (G.2876/ 4)

Tācdār olmışdı ʿışḳa didiler **Mecnūn** içün
Dōstlar şimdi ben oldum mülk-i ʿışḳa pādişāh (G.2802/ 4)

Şöyle bed-nām olmışam **Mecnūn** benden ʿār ider
ʿIşḳ ara dir görmedüm buncılayın bī-ʿārı ben (G.2593/ 3)

Konmamışken daḫı **Ḳays'uñ** başına sevdā-yı ʿışḳ
Yapmış-ıdı murġ-ı dil başumda benüm āşiyān (G.2644/ 3)

Öyle ki, âşıklık sanatında Mecnun'u geçip ona bu konuda ders verecek kadar ustalaşmıştır.

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın saña taḳrīr eyleyem
Sorma **Mecnūn'a** ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn (G.2573/ 3)

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı başum toptolu
Ḳays benden ögrenür şimden girü ṭavr-ı cünūn (G.2666/ 4)

Muhibbî, Mecnun'un perişan hâline kayıtsız kalamaz ve ona yardım ederek iyi niyetini ortaya koyar.

Görüp āvāre **Mecnūn'ı** gezer derd-ile āh itdüm
Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ başı yuvasından (G.2654/ 2)

Leylī zülfi ḫaberin düşer-ise iledesin
Āh u vāh-ıla gezen vādīdeki **Mecnūn'a** (G.2793/ 4)

Sevgilinin siyah zülfünün hasreti Muhibbî'yi Mecnun'dan beter yapmıştır. Aklı ve sabrı kalmamıştır.

Leylī zülfüñsüz Muḥibbī oldı **Mecnūn'dan** beter
Gitdi ʿaḳlum ṣabrum iy zülf-i siyāhum kandasın (G.2628/8)

3.3.4. Vâmık ve Azrâ

Vâmık, **"**Vâmık ve Azrâ" adlı mesnevinin erkek kahramanıdır. Bu mesnevi "Fars edebiyatının kaynağı hakkında farklı görüşler olsa da önemli aşk hikâyelerindendir. Vâmık ve Azrâ birbirlerine delicesine tutkun iki sevgilidir. Vâmık "âşık", Azrâ ise "delinmemiş inci, bakire kız" anlamlarına gelir."[32] "Aristokrat hayatın romanı olan

[32] Yıldırım, a.g.e., s. 706.

Vâmık u Azrâ'da ilk defa bir aşk mesnevîsinin bütün kahramanları birbirleriyle buluşurlar. Bu romantik-epik mesnevîde cinli perili oldukça garip hayalî öğelerle Bin bir Gece Masalları'ndan gelme epizotlar vardır."[33]

Azrâ ise, "Vâmık ve Azrâ" mesnevisinin kadın kahramanıdır. Azrâ, Muhibbî'nin şiirinde Vâmık ile birlikte kendine yer bulmuştur. Muhibbî, kendisini sevgilisi ile görenlerin onları Azrâ ve Vâmık'a benzettiklerini söylemiştir.

Gördiler ben mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla
Yazdılar birisi ʿ**Aẕrā** biri **Vāmıḳ**'dur diyü (G. 2777/ 2)

Vâmık'ın Muhibbî'nin şiirlerinde bir başka yer alış sebebi de Muhibbî'nin bilinen namlı âşıklardan daha iyi bir âşık olduğunu belirttiği beyitlerde ismini anması sebebiyledir. Muhibbî; Ferhad, Mecnun, Vâmık gibi adı çıkmış âşıklardan daha üstün bir âşık olduğunu vurgular.

Unudıldı **Vāmıḳ** u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası
Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile (G.2837/ 2)

Eger Ferhād u **Vāmıḳ** Vīs ü Mecnūn
Degüldür her biri ʿışḳ içre bence (G.2876/ 4)

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı bu Muḥibbī dest-gīr
Eyleyelden ʿışḳ meydānında oldı pehlevān (G.2530/ 5)

[33] Pala, a.g.e., s. 471.

3.3.5. Vîs

"Vîs ve Râmîn ve Vîse ve Râm diye de bilinen, Eşkaniler dönemine ait bir aşk hikâyesindeki gönülleri yanık sevgililerdir. V./XI. yüzyıl Fars şairlerinden Fahruddîn Es'ad-ı Gurgânî 446 (1054) yılında Pehlevicesini esas alarak Yeni Farsçaya çevirmiştir. Bu aşk hikâyesi yalnızca yapısı ve temelleri açısından değil, olayların gelişimi açısından Alman aşk trajedisi Tristan ve İsolde'a çok benzemektedir. Veys ve Râmîn aşk hikâyesi özellikle Fahruddîn Es'ad-ı Gurgânî'den sonra lirik Fars edebiyatında önemli bir yer etmiş, Leyla ve Mecnun, Ferhad ve Şirin gibi dillere destan olmuştur."[34]

Vîs, Muhibbî'nin şiirinde namlı âşık olarak anılır ve Muhibbî, Vîs ile birlikte, Mecnun ve Ferhad'dan da iyi âşık olduğunu söyler.

Eger Ferhād u Vāmıḳ **Vīs** ü Mecnūn
Degüldür her biri ʿışḳ içre bence (G.2876/ 4)

[34] Yıldırım, a.g.e., s. 714.

3.4. ŞEHNÂME KAHRAMANLARI

Divan edebiyatına kaynaklık eden unsurlar incelendiğinde Şehnâme'nin de önemli bir yer tuttuğu görülür. "Özellikle kaside ve tarîhi mesnevilerde isimlerine sıklıkla rastlanan diğer bir zümre efsanevi İran hükümdarlarıdır. Kimisi güç ve kudretin, kimisi zevk ve eğlencenin sembolü olan bu isimlerin edebiyata girmesi Firdevsî'nin meşhur eseri Şehnâme tesiriyledir. 1020 yılında yazılan bu büyük destan İranlıların İslam'dan önceki bin yıllık tarihini ihtiva eder."[35]

Şehnâme'de yer alan kişiler genellikle göstermiş oldukları kahramanlıklarla övülen kişilerdir. Türk tarihinde de gösterdiği kahramanlıklarla övülecek çok sayıda kişi olmasına rağmen divan şiiri geleneğine uygun olarak Fars kültürüne ait kahramanlar daha fazla ön plana çıkarılmıştır.

Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde "Cem, Dârâ, Efrasiyap, Ehremen, Feridun, Husrev, İskender, Rüstem ve Zal" olmak üzere dokuz Şehnâme kahramanına yer verilmiştir.

3.4.1. Cem / Çemşîd

" İran'da en evvel hükûmet süren Pişdadiyan sülâlesinin dördüncü ve en büyük hükümdarıdır. Asıl ismi Cem'dir ki, büyük padişah mânasındadır. (Şit) sonradan ilâve edilmiştir ki ışık demektir. Sebebi bu imiş: Cem bir gün Azerbaycan memleketine gelip birkaç gün kalmış. Yüksek bir yerde mücevherlerle süslü bir taht kurdurmuş; kendi de başına mücevher taç giyip tahta oturmuş. Güneş doğup ta ziyası taç ve tahtına isabet edince öyle bir parlaklık hâsıl olmuş ki, görenler hayran olmuşlar ve bundan dolayı (Şit) kelimesini ekleyerek (Cemşit) demişler."[36]

"Muhteşem bir makama erişmesi ve egemenliğinin çok geniş alanlara yayılması çok akıllı bir hükümdar olan Cem'in kibirlenmesine yol açmış, dönemindeki büyük ilerlemenin verdiği gururla (İblis'in de saptırmalarıyla) tanrılık iddiasında bulunup insanların tapmaları için heykellerini yaptırıp her tarafa göndermiş; bu yüzden de cezalandırılmış ve hükümdarlığını kaybetmiştir. (…) Kargaşa ortamından yararlanan

[35] Cihan Okuyucu, *Divan Edebiyatı Estetiği*, 6.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2015, s. 191, 192.
[36] Agâh Sırrı Levend, *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, 4.b., İstanbul: Enderun Kitabevi, 1984, s. 156, 157.

Dahhâk İran'a saldırmış ve Çemşîd ortadan kaybolmuştur. Yüz yıl çöllerde yaşamış, sonra yakalanarak testereyle bedeni ikiye ayrılmıştır."[37]

Cem'in birçok şeyin mucidi olduğu bilinmektedir. Yukarıda bahsi geçen Cem ismine şit eklendiği gün halk tarafından nevruz olarak adlandırılması da nevruzun mucidini Cem yapmıştır. Nevruz ile birlikte hamam, şarap gibi Cem'in mucidi olduğu kavramlar ve Cem'in sahip olduğu İskender'in aynası, "yedi çeşit maden karışımından oluşan yedi köşeli efsanevî kadehi"[38] şiirde Cem ismi ile birlikte anılır. Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde Cem'i, şarabın mucidi olması ve "câm-ı cihân-nümâ" da denilen kadehi ile görmekteyiz.

Şādmānsın ʿışḳ-ıla beñzer ġamuñ sulṭānısın
Bāde nūş it koma elden diyeler **Cem'sin** bugün (G.2560/ 4)

İtmedi mi zamāne **Cem'üñ cāmını** şikest
Bak lālelere gör nice aglar türābdan (G.2730/ 2)

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem
Elüñde dutduguñ sāġar ki yigdür **sāġar-ı Cem'den** (G.2636/ 2)

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl
Pīş-i mā cām-ı Cem ü **ḳıṣṣa-i Cemşīd** megū (G.2759/ 5)

Tek şarāb olsun sifāl-ıla bugün mey-ḫʷāreye
Yig gelür her vech-ile ol **sāġar-ı Cemşīd'den** (G.2728/ 3)

3.4.2. Dârâ

"İran hükümdarlarından Keyâniyân sülalesinin dokuzuncu ve son hükümdarı Dârâb'ın oğludur. (…) Babasının ölümünden sonra İran tahtına çıkarak 14 yıl saltanat

[37] Yıldırım, a.g.e., s. 208.
[38] Ahmet Atillâ Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, 1.b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2017, s. 379.

sürer. Makedonyalı İskender, Anadolu, Suriye ve Mısır bölgelerini ele geçirdikten sonra Dârâ'nın sulh ve anlaşma tekliflerini kabul etmeyerek İran üzerine yürür ve harp meydanında yakınlarına rüşvet vererek onu ağır biçimde yaralayıp galibiyet kazanır. Dârâ'nın ölüm derecesinde yaralandığını görünce ona yaklaşıp son vasiyetini sorar ve ardından da kızı ile evlenir."[39]

Muhibbî, şiirlerinde dünyanın geçici olduğunu ve kimsenin ölümsüz olmadığını belirtirken Dârâ'nın adını da zikreder.

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür
Gele biri yirine Ḫusrev [ü] **Dārā** dükene (G.2906/ 5)

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār
Kim koyup yarın gidersin tut ki **Dārā'sın** bugün (G.2541/ 5)

Muhibbî, başka bir beyitte ise gül bahçesinin şahı olan güle benzer sevgilisinin, çimenliğin Dârâ'sı olduğunu ve oturup hükmetmesini söyler.

Her şükūfe rām olupdur emrine şāh-ı gülün
Oturup ḥükm eylesün çün oldı **Dārā-yı çemen** (G.2619/ 4)

3.4.3. Efrasiyab

Ünlü Saka hükümdarı Alp Er Tunga'nın Şehnâme'deki adıdır. İran'ın tüm topraklarını alması ve İran hükümdarlarıyla yaptığı savaşlar Şehnâme'de konu edilmiştir. Büyük İskender'den önce yaşayan Efrasiyab, Keyhüsrev tarafından öldürülmüştür.[40] Efrasiyab, şiirlerde kahramanlığı ile anılmaktadır. Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde bir kez adı geçmiştir. Muhibbî, dünya gafletinden uyanmak için Efrasiyab'ın yaşadıklarının ibret olması gerektiğini söyler.

[39] Ahmet Atillâ Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 3*, 1.b., İstanbul: DBY Yayınları, 2019, s. 46, 47.
[40] Pala, a.g.e., s. 135.

Ġaflet gözini açagör uyan bu ḫᵛābdan
ʿĀlem nümūne çün yiter **Efrāsiyāb'dan** (G.2730/ 1)

3.4.4. Ehremen

"Eski Fars mecûsîlerinin itikat ettikleri zulmet ve şer ilâhî olan şeytandır. Hürmüzd adlı hayır, nûr ve gündüz ilâhıyla dâima muhâsamada bulunduğundan dünyadaki bütün hayır ve şer bunlardan zuhûr edermiş. Bir gün Ehremen mağlûb olacak, dünyâ saadete erecekmiş."[41]

Muhibbî, Ehremen'i farklı ilgilerle şiirlerinde kullanmıştır. Bir beyitte dünyanın vefasızlığını vurgulamak için dünyayı Ehremen'e benzetmiştir.

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın
Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler **Ehremensin** sen (G.2659/4)

Ehremen bazen de sevgilinin diğer âşığını, rakibi karşılamak için "şeytan rakip" yakıştırması için kullanılır.

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez kaçar
Līk hīç gitmez yanından ol **raḳīb-i Ehremen** (G.2726/ 5)

Sevgili, insanlardan, özellikle âşıktan uzak durduğu için Muhibbî onu Ehremen'in arkadaşı olarak nitelemiştir.

Perī gibi kaçarsın ādemīden
Anuñçün sen **enīs-i Ehremen'sin** (G.2546/ 8)

[41] Onay, a.g.e., s. 139.

3.4.5. Feridun

"Pişdâdiyân sülâlesinden altıncı hükümdar olan İran'lı meşhur padişah. Çemşîd'in sülâlesinden olup Dahhâk'ın öldürülmesinden sonra tahta geçmiştir. Feridun ihtiyarlayınca ülkeyi üç oğlu arasında pay etmiş, Turan'ı Tur'a, Arap ülkesini Selm'e, İran'ı da İrec'e vermiştir."[42] "Şahnâme'ye göre Feridun aynı zamanda bir büyücüdür. (…) Büyücülüğünün etkisiyle Feridun, akıllılık ve zekilik özellikleriyle de öne çıkmıştır. İyilikseverlik ve öğüt verme de önemli niteliklerindendir. Ayrıca Feridun'un hazineleri de ünlüdür."[43]

Muhibbî, Cem'in kadehi yani şarap olmayınca Feridun'un hazinesinin kıymetli olmadığı dile getirmiştir.

Cām-ı Cem olmayıcak **genc-i Ferīdūn** nedür
Dutalum devlet-i Cemşīd [ü] Ferīdūn olasın (G.2700/3)

3.4.6. Hüsrev

"Hüsrev Nuşirevân'ın torunudur. Sasaniyân sülâlesinden bir padişah olup "Pervîz" lâkabıyla bilinir. (…) 589 yılında tahta geçmiş olup Ermeni prensesi Şirin'e olan aşkı dillere destan olmuş ve artık gerçek kişiliği etrafında birçok rivayetler uydurularak efsanevî bir kişiliğe bürünmüştür."[44]

Hüsrev, edebiyatımızda genellikle Hüsrev ü Şirin yahut Ferhad ile Şirin mesnevisindeki rolü ile kullanılmıştır. Mesnevi hakkında bilgi Ferhad ve Şirin bölümünde verildiği için burada tekrar edilmeyecektir.

Muhibbî, Şirin'in Ferhad'a değil de Hüsrev'e yar olmasını, Hüsrev'in malının çok olmasına bağlar.

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar
Yig gelür Şīrīn'e **Ḫusrev** ol ġarīb Ferhād'dan (G.2635/ 4)

[42] Pala, a.g.e., s. 153.
[43] Yıldırım, a.g.e., s. 310.
[44] Pala, a.g.e., s. 220.

Sevgili ile arasındaki aşkta Muhibbî, Ferhad olmuşken sevgilisi Şirin, Hüsrev ise ağyar olmuştur.

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān ḫāl ü ḫaṭ ʿasker çeker
Pāyimāl eyler eger **Ḫusrev** eger cāmın Cem'in (G.2665/ 4)

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler
Niçe Şīrīn niçe **Ḫusrev** niçe meh-rūdur bu (G.2773/ 3)

Bir beyitte ise Hüsrev'in hükümdarlığının da geçici olduğunu ve dünyanın sürekli birilerini yitirdiğini söyler.

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür
Gele biri yirine **Ḫusrev** [ü] Dārā dükene (G.2906/5)

3.4.7. İskender

"Eski kültürümüz iki İskender tanır. Bunların birincisi İskender-i Zülkarneyn, diğeri de İskender-i Yunanî (yani Makedonyalı Filip'in oğlu İskender)'dir. Hayatları, yaşadıkları bölgeler ve başarıları yönünden birbirlerine çok benzeyen bu kişileri eski tarih, tefsir, edebiyat vs. müellifleri çok defa aynı kişiler sanmışlardır."[45] Bu sebepledir ki ikisi için anlatılan rivayetler iç içe geçmiş olup zaman zaman birbirleriyle karıştırılmıştır.

Edebiyatımız İskender'i birçok özelliği ile şiirlerde konu etmiştir. Abıhayatı araması, İskender seddi, ayine-i İskender, Hızır ile yakınlığı gibi konularda anılan İskender zaman zaman da kahramanlığı ile şiirlerde kendisine yer bulmuştur.

Muhibbî'nin şiirlerinde İskender'in iki farklı özelliği ile konu edildiğini görmekteyiz. İlk olarak zulûmât ülkesine âb-ı hayâtı aramak için gitmesi ve veziri olan

[45] a.g.e., s. 236.

Hızır'a nasip olan bu ölümsüzlük suyunun kendisine nasip olmaması[46] zulüm vadisinde susuz kalan âşığın bu özelliği ile İskender'e benzetilmesi şeklinde görülür.

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı **İskender** gibi
Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre su (G.2772/2)

Bir başka beyitte ise İskender veya Çemşîd olunsa da sevgilinin ayak toprağına yüz sürmenin ve onun önünde hep başın eğik olmasının gerektiğini söyler. İlgili gazelin bütünü göz önüne alındığında buradaki sevgilinin Allah olduğu anlaşılmaktadır.

Eger **İskender** ü Cemşīd olasın
Başuñ kaldurma yüz sür ḫāk-i pādan (G.2520/ 4)

3.4.8. Rüstem

"Neriman'ın torunu, Zâl'ın oğludur. Keykûbâd'ın asrından Keyhüsrev'in saltanatı sonuna kadar cihan pehlivanı, emîrü'l-ümerâ."[47] " Rüstem-i Dâstân, Rüstem-i Zâl, Pûr-ı Zâl, Pûr-ı Zâl-ı Zer, Pûr-ı Dâstan, Tehemten, Heft-hân-ı Acem gibi sıfatlar hep onundur. (…) Daha delikanlılığında birçok devleri öldürmüş ve olağanüstü başarılar göstermiştir."[48]

Edebiyatımızda kahramanlığı, güçlülüğü ile konu edilen Rüstem'i, Muhibbî de gücü kuvveti ile anmıştır. Sevgilinin öldürücü gamzesi Rüstem gibi eline yayını almış ve doğrulttuğu âşığın kalbini kesinlikle kırmaktadır.

Rüstemāne yayını almış o çeşm-i ġamze-zen
Her kime dogrutsa lā-büd ḳalbini eyler şiken (G.2689/ 1)

Aşk yayı öyle bir yaydır ki yiğitliği ve güçlülüğü ile bilinen fil gibi güçlü Rüstem bile onu çekemez.

[46] a.g.e., s. 237.
[47] Onay, a.g.e., s. 13.
[48] Pala, a.g.e., s. 382.

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun
Sor baña çekmez anı ger **Zāl u Rüstem** pīlten (G.2600/ 6)

Muhibbî, aşk elinden Zaloğlu Rüstem bile güçsüz kalmışken kendisinin farklı olamayacağını söyleyip insaf istemiştir.

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden **Zāl u Rüstemler** zebun
Dōstlar inṣāf idüñ bu dil niçe basılmasun (G.2690, Beyit 4)

3.4.9. Zâl

"Sâm'ın oğlu, Rüstem'in babasıdır. Anasından saç, kirpik ve kaşları beyaz doğduğundan ve babası oğlu olduğunu inkâr ettiğinden hile ile bir dağa atılmıştı. Orada Sîmurg (Zümrüdüankâ kuşu) tarafından beslenmişti. Bu hile dolayısıyla adına Destan ve saçının beyazlığından dolayı ihtiyar demek olan Zâl denilmişti."[49]

Edebiyatımızda Zâl, oğlu Rüstem ile birlikte kendisine çok yer bulmuştur. Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde ise iki beyitte rastladığımız Zâl, aldatıcılığı ve çirkin yaradılışı ile konu edilmiştir.

Didügüm rāhat olam aldanmayam dünyā saña
Didi dünyā niçeleri aldayan **Zāl'am** bugün (G.2582/ 2)

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḥüsnine alınmaya
Bakıcak ʿālī naẓar bir köhne **Zāl'ı** n'eylesün (G.2606/6)

[49] Onay, a.g.e., s. 13.

3.5. DİĞER ŞAHISLAR

Bu bölümde, yukarıda yaptığımız sınıflamaya dâhil olmayan yirmi şahıs, on sekiz bölümde ele alınmıştır.

3.5.1. Hz. Ali

"Hz. Peygamberin damadı ve amcası Ebû Tâlib'in de oğludur. Dört Halife'nin dördüncüsü olup aynı zamanda henüz on yaşlarında iken ilk iman eden Müslümanlardandır. (…) Savaşlarda gösterdiği büyük yararlık ve kahramanlıklar sebebiyle Hz. Peygamber tarafından kendisine Allah'ın arslanı anlamında "Esedullah" lakabı verildiğinden aynı zamanda bu anlamdaki "Hayder" -Farsçada "Şîr-i Yezdân"- lakabıyla da anılır."[50] Hz. Ali şiirimizde birçok yönüyle anılmıştır. Özellikle Alevi-Bektaşi edebiyatı ürünlerinde Hz. Ali ve yaşadıklarından sıklıkla söz edilmiştir.

Muhibbî, incelediğimiz şiirlerinde bir kez rastladığımız Hz. Ali'yi, Düldül ve Kanber ile beraber kullanmıştır. Düldül, "gerçekte Hz. Muhammed'e Mısır Meliki Mukavvis tarafından hediye edilen beyaz/boz bir katır olup bu vasıtayla Hz. Ali'ye hediye edilmesine rağmen halk arasında efsanevî bir at olarak bilinir. Üstün binek hayvanlarının bununla karşılaştırılması yaygın bir şiir geleneğidir."[51] Kanber ile alakalı bilgi "Kanber" başlığında verilecektir.

Muhibbî, sevgilinin Ali gibi Düldül'e bindiğini görse kendisinin de Ali'nin kölesi Kanber gibi atın önünde yürüyeceğini söyler. Sevgili ve kendisi arasındaki ilişkiyi Hz. Ali ve Kanber arasındaki köle-efendi ilişkisine benzetmiştir.

Atı öñince yüriyüben Ḳanber'i olam
Binse o yār çünki '**Alī** gibi Düldül'e (G.2831/ 5)

[50] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 265.
[51] a.g.e., s. 266.

3.5.2. Ayaz

"Gazneli Mahmûd'un akıl, kabiliyet ve üstün feraseti sebebiyle aşk derecesinde bağlı bulunduğu meşhur kölesi ve musahibi olup hakkında İran ve Türk edebiyatlarında yüzlerce ibret verici hikâye ve rivayet geliştirilmiştir. Klasik şiirin temel konusunu oluşturan erkekçe "aşk" kavramı için model teşkil etmesi bakımından Ayas tiplemesi önemlidir."[52]

Muhibbî, Çin putuna benzettiği sevgilisinin Ayaz kadar güzel olduğunu söylerken kendisinin de âşıklıkta Mahmud'dan eksik kalır bir yanı olmadığını vurgular.

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḥüsn-ile **Ayāz** isen
Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan (G.2603/ 4)

3.5.3. Azer

"Hz. İbrahîm'in put yapıp satmakla geçinen ve Kur'ân-ı Kerîm'de anılan (En'âm/74) babasının adıdır. Bugünkü Azerbaycan kelimesinin onun adına nisbetle kullanıldığı sanılmaktadır."[53] Hz. İbrahim, babasının yaptığı putları satmaya götürürken putlara tapmanın mantıksızlığını kavramış ve konuyu açtığı babasından düşündüğü doğrultuda yanıt alamamıştır. "Âzer putlarla ilgili bir bayrama götürmek istediğinde İbrahim hasta olduğunu öne sürerek babasıyla gitmemiş, kimsenin bulunmadığı bir sırada babasının ve kavminin taptığı putları kırmıştır. Babasının hak dini kabul etmeyip putlara tapmakta ısrarı üzerine İbrahim onun için Allah'tan mağfiret dilemiş ancak bu dileği kabul edilmemiştir."[54]

Sevgilinin güzelliği ile putlara benzetilmesi divan şiirinde sıklıkla karşımıza çıkan bir benzetmedir. Put gibi güzel sevgilinin bulunduğu yer de – âşığın gönlü- puthane olarak anılır. Muhibbî, ay yüzlülerin suretini göğsüne işlediği için göğsünün Azer'in yaptığı putların bulunduğu her yanı nakışlı puthaneye benzediğini söyler.

[52] a.g.e., s. 468.
[53] Pala, a.g.e., s. 49.
[54] Yıldırım, a.g.e., s. 120.

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ eşkâlini
Döndü **Āẕer** deyrine pür naḳş bir büt-ḫāneyin (G.2547/ 3)

3.5.4. Azrail

Dört büyük melekten can almakla görevli olan melektir. Kur'ân'da Azrail ismi ile anılmaz. Kur'ân'da "melekü'l mevt (ölüm meleği)" şeklinde zikredilir. Can alıcı melek olması ile ilgili bir rivayete göre ise, Allah, Hz. Âdem'i yaratacağı zaman dört meleğe dünyanın çeşitli yerlerinden toprak getirmesini emretmiş. Diğer üç melek toprağın inlemesine dayanamayıp toprak getirememişken, Azrail, Allah'ın emrine uyarak toprağı getirmiştir. Bu olaydan sonra can almakla görevlendirilmiştir.[55]

Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde bir beyitte "peyk-i ecel" yani ecel habercisi manasına gelen şekilde Azrail'in zikredildiği tespit edilmiştir. Bu beyitte, âşık, sevgilisinin yanağının üzerindeki ayva tüylerini kastederek o ayva tüylerinden oluşan yazının sanki ölüm fermanı olduğunu ve o yazı her ortaya çıktığında ölüm meleğinin, öleceğini gösterir belgeyi getirdiğini belirtir.

Getürür **peyk-i ecel** san baña rıḥlet nāmesin
Her kaçan ẓāhir olur ḫaddinde ol ḫaṭṭ nihān (G.2647/3)

3.5.5. Bâyezîd-i Bistamî

"Velîlerin büyüklerinden olup Hanefî mezhebinden idi. İran'ın Bistam kasabasında doğmuştur. (…) 30 sene Şam'da dolaşmış, 113 üstaddan ders okumuştur. O derece âbid imiş ki namaz kılarken Allah korkusundan göğüs kemikleri gıcırdarmış."[56]

Muhibbî, tevhid ile Bestam olunduğunu, kimilerinin de şeytana uyduğunu söyler.

Kimi tevḥīd-ile **Besṭām** olmış
Kimi küfr-y-ile uymış iblīse (G.2822/ 4)

[55] Pala, a.g.e., s. 50.
[56] a.g.e., s. 60.

3.5.6. Cebrâil

Elçi melek olarak bilinir. Allah ile peygamberler arasında iletişimi sağlayan melektir. Hz. Muhammed'e Hira dağında ilk vahiyi getiren odur. Birçok isimle anılmıştır. Edebiyatta "Cibrîl, Cibrîl-i Emîn, Rûh'ul-Emîn, Ruh'ul-Kuds, Rûh-ı Kudsî, Hümâ-yı Kudsî, Bülbül-i Kudsî, Tâvûs-ı Kudsî, Tâvûs-ı Arş, Tâvûs-ı Sidre" gibi isimlerle anılmıştır.[57]

Muhibbî, "Rûh'ul-Emîn" şeklinde andığı Cebrâil'i, Hz.Muhammed'e vahiy indirmesi bağlamında şiirine konu etmiştir.

Şeh-perin cārūb ide **Rūḥü'l-emīn**
Ḫāk-i pāyuña senüñ iy pāk-dīn (G.2567/ 1)

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nāzil çü Tāhā vü Yāsīn
Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ şehperi **rūḥü'l-emīn** (G.2701/ 1)

3.5.7. Hârut ve Mârut

Kur'ân-ı Kerîm'de adı zikredilen iki melektir. İnanışa göre, insanların yeryüzünde günah işlemelerini ayıplayan meleklere Allah, onların günah işlemelerine şehvet ve nefis sebep oluyor, deyince melekler kendilerinin dünyaya gitmeleri hâlinde insanların yaptığı günahları yapmayacaklarını söylemişler. Allah, meleklerin arasından en güvenilir ikisinin seçilmesini isteyip onları dünyaya göndermiş. Dünyada bir süre yaşayan ve insanların davalarına bakan Hârut ve Mârut, bir gün Zühre adlı bir kadına âşık olur. Kadın ise vuslat için üç şart öne sürer: İçki içmek, kocasını öldürtmek ve puta tapmak. Bir süre direnen Hârut ve Mârut sonunda nefislerine yenik düşerek içki içerler. İçki içince devamı da gelir. Sarhoş oldukları bir anda göğe yükselmek için okudukları duayı öğrenen Zühre duayı okuyup göğe yükselir. Allah Zühre'yi gökyüzünde ibret için yıldıza çevirir. Bugün Zühre olarak bildiğimiz yıldız odur. Hârut ve Mârut'a ise ceza olarak Bâbil'de, ateşli bir kuyuya, kıyamete kadar ayaklarından asılma cezası verir. İnanışa göre bu kuyuda insanlara sihir

[57] a.g.e., s. 84.

ve büyü öğreten Hârut ve Mârut edebiyatımızda da sihir ve büyü ile birlikte sıklıkla anılmaktadır.

Muhibbi, sevgilisinin kan dökücü iki gözünü Hârut ve Mârut'a benzeterek, onlar gibi iki büyücünün görülmediğini söyler.

Dü çeşmüñe disem **Hārūt u Mārūt**
Görilmedi anuñ gibi dü cādū (G.2760/3)

3.5.8. Hasan ve Hüseyin

Hz. Ali'nin oğulları, Hz Muhammed'in torunlarıdır. Hasan büyük olandır. Muâviye kendinden sonra Hasan'ı halife yapacağını söyleyince oğlu Yezid, Hasan'ın karısını kandırarak Hasan'ı zehirletmiştir. Hasan, Hz. Muhammed'e benzerliği ile de anılmıştır. Kardeşi Hüseyin ise Yezid'e biat etmemiş ve Kûfelilerin çağrısına uyup Irak'a doğru yola çıkmışsa da Kerbelâ'da susuz bırakılıp şehid edilmiştir. Edebiyatta genellikle ikisi beraber kullanılmış, özellikle Şiî-Alevî edebiyatlarında Hasan ve Hüseyin önemli yer tutmuştur.

Muhibbî, İsa gibi nefesi olan sevgilisinin yüzündeki Muhammed nurunun kattığı güzellikle, sevgilisini Hasan ve Hüseyin'e benzetmiştir.

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem
Bu ḥüsn-ile bu ḫulḳ-ıla **Ḥüseyn** ü yā **Ḥasensin** sen (G.2659/2)

3.5.9. Hızır

"Rivayetlere göre âb-ı hayâtı içerek ölmezlik sırrına erişen, peygamber veya velî olduğu hususlarında ihtilaf bulunan kutsal bir kişi."[58] Kur'ân'da ismi zikredilmez. Fakat Kehf suresinde, Mûsâ'nın arkadaşıyla birlikte çıktığı yolculukta karşılaştığı kişinin Hızır olduğu kanaati tefsirciler arasında yaygındır.

[58] Rıdvan Canım, *Divan Edebiyatının Kaynakları*, 2.b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2018, s. 283.

Hızır'ın, İlyas ile birlikte âb-ı hayatı (ölümsüzlük suyu) içtiğine inanılır. Ölümsüzlüğe ulaşan bu iki kişiden Hızır karada, İlyas ise denizde zor durumda kalanlara yardım etmekle görevlendirilmiştir. Halk arasında Hıdırellez olarak kutlanan günde ise Hızır ve İlyas'ın bir araya gelip o yıl yaptıklarının muhasebesini yaptıklarına inanılır.

Divan şiirinde Hızır, özellikle âb-ı hayatı içmesi bağlamından ismi zikredilen biridir. Muhibbî şiirlerinde Hızır'ı, "hızr, hızr suyı, hızr-ı zinde, hızr-ı zinde-dil" şekillerinde anmıştır.

Muhibbî'nin sevgilisinin dudağı âb-ı hayatı verir. O dudağa kavuşsa kendisinin de ölümsüzlük suyu içen Hızır olacağını söyler.

Olurdum ben daḫı bir **Ḫıżr-ı zinde**
Öpebilsem anı bir kez lebinde (G.2976/ 4)

Hızır'ın, sevgilinin ölümsüzlük veren dudağı dururken âb-ı hayatı içtiği için utancından ortalıklarda görünmediği de Muhibbî'nin tespitidir.

Ḫacletindendür görinmez sanki **Ḫıżr'uñ** ʿāleme
Bilmedi ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken (G.2672/ 4)

Ona göre ölümsüzlük suyu meyhanededir. Eğer bu hazineyi istiyorsan meyhaneden bir an bile ayrılmaman gerekir.

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil meyḫāneden
Çıkma bir dem ṭālib iseñ gence sen vīrāneden (G.2699/ 1)

3.5.10. İblis

Şeytan. Önceleri bir melek iken Allah, Hz. Âdem'i yarattıktan sonra meleklerin ona secde etmesini emredince İblis, kendisinin ateşten yaratıldığını Âdem'in ise topraktan yaratıldığını söyleyerek kendisini üstün görmüş ve secde etmemiş. Bunun üzerine Allah onu şeytan kılığına sokup lanetlemiş. İblis, Allah'tan kıyamete kadar yaşamak ve kulları

yoldan çıkarmak için izin istemiş. Allah ona Sûr üflenene kadar müsaade etmiş. O günden beri dünyada insanları yoldan çıkarmakla meşguldür.[59]

Divan edebiyatında şeytan, rakibi tarif etmek için oldukça sık kullanılmıştır. Muhibbî'nin şiirlerinde ise şeytana "iblis" ismiyle rastlıyoruz. Dünyanın hâlini tasvir eden Muhibbî, kimilerinin Allah'ın birliğini kabul edip Bâyezid-i Bistâmî olduğunu kimilerinin de şeytana uyup doğru yoldan ayrıldığını söyler.

Kimi tevḥīd-ile Besṭām olmış
Kimi küfr-y-ile uymış **iblīse** (G.2822/ 4)

3.5.11. İbn-i Sina

"Meşhur Türk tabip, filozof ve âlimi olup şark edebiyatında ilim ve irfânın hikmet ve felsefenin timsâlidir."[60] Felsefe, ilâhiyat ve tıp alanında çalışmalarıyla tanınmıştır. Özellikle "el-Ḳānûn fi't-tıbb" adlı eseri tıp alanında yazılmış ilk önemli kaynaklardandır.

Muhibbî, şiirinde yukarıda sözü edilen eseri ile İbn-i Sina'yı zikrederek, birçok konuda şifa yollarını içeren bu eserin, aşk derdine şifa veremeyeceğini söyler.

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb **Ḳānūn-ıla** olmaz şifa
Okumaduñ anda bu derde devānuñ yolların (G.2656/ 4)

3.5.12. Kanber

Hz. Ali'nin kölesidir. Hz. Ali'ye duyduğu sadakat ve sevgi ile bilinir. Hz. Ali'nin halifeliğinde hâciplik yapmış, Haccac bin Yusuf zamanında şehit edilmiştir.[61] Şiirde Hz. Ali ile birlikte anılır.

[59] İlyas Çelebi, "Şeytan", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, C. 39, s. 99.
[60] Onay, a.g.e., s. 214.
[61] Levend, a.g.e., s. 155.

Muhibbî, sevgilisinin Hz. Ali gibi Düldül'e bindiğini görse kendisinin de Hz. Ali'nin sadık kölesi Kanber gibi önünde yürüyeceğini söyler. Sevgili ve kendisi arasındaki ilişkiyi Hz. Ali ve Kanber arasındaki ilişkiye benzetmiştir.

Atı öñince yüriyüben **Ḳanber'i** olam
Binse o yār çünki 'Alī gibi Düldül'e (G.2831/ 5)

3.5.13. Kârûn

"Hazreti Mûsâ'nın akrabasından olup delâletiyle toprağı altın yapma sanatı olan kimyâyı öğrenmiş ve bu sâyede çok zengin olmuştur. (…) Kârûn, sonra Hazret-i Mûsâ'nın istediği binde bir zekâtı vermediğinden servetiyle yere batmıştır."[62]

Edebiyatımızda zenginliği ve hazineleri ile konu edilmiştir. Dünyanın sona ereceği ve kimsenin malının ona fayda vermeyeceğini anlatırken Kârûn ismi zikredilmiştir. Muhibbî de dünyayı bir araya toplasan da onunla gururlanılmaması gerektiğini, sonunda onca zenginliğin sahibi Kârûn gibi dünyadan göçüleceğini söyler.

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme
Ne assı yir seni āḫir dönersin sen de **Ḳārūn'a** (G.2889/4)

3.5.14. Leclâc

"Satrânç oyununu icâd ettiği sanılan kişi. Kelime olarak "engel" ve "kumarbaz" anlamları varsa da daha çok satranç ile ilgili anlamı kullanılır ve satranç terimleri ile birlikte anılır. Leclâc, gerçekte satrancı icâd etmemiştir. O, ustası Dahir b. Sısa'nın icât ettiği bu oyunu İran'a getirip yaymıştır."[63]

Muhibbî, yaşam oyununu, kendini Leclâc etsen de, kumarbaz olsan da dünyanın kazanacağını söylerken tevriyeli bir biçimde Leclâc'ı zikreder.

Oyunda māt ider dünyā Muḥibbī
Gerekse kendüñi **leclāc** eyle (G.2939/ 7)

[62] Onay, a.g.e., s. 244.
[63] Pala, a.g.e., s. 286.

3.5.15. Mahmûd

Gazneli Mahmûd olarak bilinen ve "sultan" unvanını taşıyan ilk hükümdar. Ayaz isimli kölesine duyduğu sevgi etrafında şekillenen anlatılar, Leyla ile Mecnun, Ferhad ile Şirin gibi mühim bir hâl almıştır. "Klasik şiirin temel konusunu oluşturan erkekçe "aşk" kavramı için model teşkil etmesi bakımından Ayaz tiplemesi önemlidir."[64]

Muhibbî, Mahmûd'u Ayaz ile olan anlatısı bağlamında şiirinde kullanmıştır. Çin putuna benzeyen sevgilisinin Ayaz kadar güzel olduğunu, kendisinin de âşıklıkta Mahmûd'dan eksik kalır bir yanı olmadığını söyler.

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḥüsn-ile Ayāz isen
Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla **Maḥmūd'dan** (G.2603/ 4)

Aşkın bir özelliğinin şahları kul, dilenci ettiğini söylerken bu durumu Şah-ı Gazni, yani Mahmûd'un, padişah iken kölesi Ayaz'a âşık olup onun kulu olması ile örneklendirir.

ʿIşḳda bir ḫāṣṣa vardur şāhları eyler geda
Şāh-ı Ġaznī pādişāh-iken kul itdi bir kula (G.2933/ 7)

3.5.16. Mansûr

"İsmi Hüseyin, künyesi Ebû Magsî'dir. Beyza şehrindendir. Abbasi halifesi Muktedir zamanında şeriate uymayan sözlerinden ve hususiyle "Ene'l-Hak" demesinden 300/921 senesinde fakihlerin fetvasıyla ve Muktedir'in veziri Ebu Hamid'in emriyle ibtida bin değnek vurdular, sonra el ve ayaklarını kestiler, nihayet astılar ve vücudunu yakıp külünü Dicle'ye attılar. (…) Mansûr, tarikat mensupları mutasavvıflar arasında maksad ve gaye uğrunda Allah yolunda asılmayı göze alan bir fedayi timsalidir. Şiirimizin en mühim mazmun teşkil eden bir mevzuudur."[65]

[64] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 468.
[65] Onay, a.g.e., s. 283.

Âşık, aşk uğruna canından vazgeçmelidir. "Ene'l Hak" diyen Mansûr, bunu darağacının karşısında iken demiştir.

Her kim ki ʿāşıḳ olmış serden geçer ol āḫir
Dimiş bu sözi **Manṣūr** vardukda dāra karşu (G.2784/ 2)

Aşk sırrını ifşa etmenin sonu ölümdür. Muhibbî, sevgilinin saçlarını görünce sırrını Mansûr gibi aşikâr ettiğini ve bu sebeple asılmaktan çekinmediğini belirtir.

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp
ʿIşḳ **Manṣūr'ı** olup geldüm benem dār isteyen (G.2707/ 3)

Bu dil **manṣūrı** ifşā sırr-ı ʿışḳı
İdüp as anı zülfündeki dāra (G.2903/ 3)

3.5.17. Veysel Karanî

Zâhidâne yaşamı sebebiyle örnek alınıp takdir edilen kişi. "Annesinin sözüne o denli bağlı idi ki Medîne'ye Peygamberimizin kapısına kadar geldiği hâlde annesinin "O'nu bulamazsan geri dön." sözüne uymak için Peygamberimizin hâne-i saadetine dönmesini beklemeden Karen'e doğru yola çıkmıştır. Peygamberimiz eve dönünce onun kokusunu duymuş ve hırkasının ona verilmesini vasiyet etmiştir."[66]

Veysel Karanî, yaşam şekli, hâlis niyeti ile örnek alınmış ve hakkında birçok rivâyet oluşmuştur. Muhibbî, Veysel Karanî'nin Allah sevgisini ön plana çıkarmıştır.

Koma elden sakın ʿışḳuñ mecazın
Diyeler tā saña **Veysel Ḳaran**'sın (G.2546/ 9)

[66] Pala, a.g.e., s. 474.

3.5.18. Zemahşerî

Arap dili ve edebiyatına dair çalışmaları ile ün kazanan Zemahşerî, Tefsir, Hadîs, Fıkıh ve Kelâm âlimi bir edib ve şairdir. Hārizm, Horasan, Irak ve Hicaz'da bilhassa, dil ve Tefsir sahalarında verdiği derslerle ün kazanmıştır. Şakā'iku'n-Nu'mân adlı bir eser yazan Zemahşerî, Hanefî fakihleri arasında sayılmış ve "asrının imamı" olarak anılmıştır.

Muhibbî, şiirinde Zemahşerî'nin "Keşşaf" adlı tefsir türündeki eserini anmıştır. Aşk sırlarla dolu bir olgudur. Bu sırra vakıf olmak ise herkesin kârı değildir. Aşkın sırrını ancak rindler bilir. Aşkın zorluklarını bilebilecek ilim, kitap yoktur.

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı rinde sor
Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile **Keşşāf-ıla** (G.2824/ 5)

IV. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN COĞRAFYASI

Divan edebiyatı geniş bir coğrafyada ilgi görmüş ve bu coğrafyalarda geleneğe uygun eserler verilmiştir. Divan şairleri kendilerinden önce gelen şairlerin kullandığı mecaz ve mazmunlarla birlikte yeni mecazlar ve yeni mazmunlar kullanmak için de çaba sarf etmişlerdir. Bu yeni hayalleri şiire dökmek için de birçok unsurdan yararlanma yoluna gitmişlerdir. Coğrafya bilimi ile ilişkilendirebileceğimiz kavramlar da bu unsurlar arasında sayılabilir. Bu bölümde Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde coğrafya bilimi ile ilişkilendirebileceğimiz unsurlar ele alınacaktır. Üç bölüm hâlinde yapılacak bu incelemenin birinci bölümünde yerleşim yerleri, ikinci bölümünde; yerleşim yeri dışındaki unsurlar, üçüncü bölümünde ise kıymetli taşlar ve madenler yer alacaktır.

4.1. YERLEŞİM YERLERİ

Divan şairleri, birçok unsur gibi, çeşitli bağlamlarda yerleşim yerlerini de şiirlerinde kullanmışlardır. "Bu edebiyat geleneği içerisinde meydana getirilen eserlerde görülen ülke-şehir benzetmeleri tahmin edileceği gibi yine sevgili çevresinde ortaya konulan mazmunlardır."[67]

4.1.1. Aden

"Yemen'in kuzeyinde Umman denizi sahilinde eski bir kasaba adı olup incilerinin bolluk, irilik ve kalitesiyle şöhret bulduğundan inciye benzetilen bir nesnenin mükemmelliği daha çok "dürr-i Aden" (Aden incisi) terkibiyle pekiştirilmiş yahut Aden ile bir münasebeti zikredilmiştir."[68]

Muhibbî şiirlerinde Aden'e, "aden, dürr-i aden" şekillerinde yer vermiş ve bu beyitlerde Aden'in incileri ile meşhur olması bağlamında kullanmıştır. Muhibbî'nin gözyaşları bir deniz, gözleri inci kabuğu ve gözlerinin içindekiler incidir. Hâl böyle olunca gönül Aden'den başka bir yer değildir.

[67] Canım, a.g.e., s. 570.
[68] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 101.

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler
Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿ**Adensin** (G.2537/ 3)

Sevgilinin hasretiyle bela dağına düşünce gözyaşları bazen deniz bazen de Aden incisi olur.

Ḥasretiyle düşeli kūh-ı belā ṣaḥrāsına
Eşk-i çeşmüm gāh baḥr olur gehī **dürr-i** ʿ**Aden** (G.2600/ 4)

Muhibbî, inci gibi dişleriyle hadis okuduğu için şiirlerinin Aden incisi gibi kıymetlendiğini söyler.

Oḳuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīṣ
Anuñ içün oldı eşʿāruñ senüñ **dürr-i** ʿ**Aden** (G.2689/ 5)

4.1.2. Bâbil

"Irak'ta Hille şehrine bağlı bir belde adı olup kalesinin içinde Hârut ve Mârut adlı iki meleğin hapis bulunduğu derin bir kuyu olduğuna inanılır. Rivayete göre bunlar insanları günahları sebebiyle kınayınca Allah kendilerini uyarmış. Eğer onlarda da insanlar gibi nefis ve şehvet bulunsaydı insanlardan daha çok günah işleyecekleri uyarısına itiraz ederek imtihan için dünyaya gönderilmek istemişler. Dünyada çok güzel bir kadın görerek ona âşık olmuşlar. Kadının vuslat için teklif ettiği günahları işlemeye başlayınca ceza olarak kıyamete kadar bu kuyuda baş aşağı hâlde asılı beklemelerine hükmedilmiş."[69]

Muhibbî, sevgilinin dudağına doymamaktan sevgilinin çene çukuruna düştüğünü söylerken çene çukurunu da Bâbil kuyusuna benzetmektedir.

Laʿlüñ ṭamaʿı āh zenaḫdāna düşürdi
Kaldum meded eyvāh **çeh-i Bābil** içinde (G.2853/ 3)

[69] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, s. 9.

4.1.3. Bağdat

" Günümüzde Irak'ın başkenti ve en büyük şehridir. Bağdat, eskiden Abbasîlerin idare merkezi ve İslâm âleminin başkenti idi. Dicle nehrinin iki sahilinde kurulmuş olan şehir XVI. asrın ilk yarısında Osmanlı idaresine girmiş ve Osmanlı kültüründe çok önemli bir yer edinmiştir. (…) Bilhassa bizim klasik edebiyatımızda, gerek tarihî hadiseler münasebetiyle, gerekse başka nedenlerle Bağdat'ın adı çok sık geçer."[70]

Muhibbî, Bağdat'ı Dicle Nehri ile birlikte kullanmıştır. Sevgilisinin güzelliğini Bağdat'a benzetmiş ve gözyaşlarını Dicle gibi Bağdat'a doğru akıtmıştır.

Gönlümüñ vīrānesin luṭf eyle ābād eylegil
Gözlerüm yaşını Dicle eyledüm **Baġdād**-içün (G.2629/ 2)

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür
Ḥüsnüñ efzündur senüñ çün Mıṣr-ıla **Baġdād'dan** (G.2736/ 3)

Muhibbî, bir beyitte ise âşık kimliği ile değil de hükümdar kimliği ile Bağdat'ı anmış ve Tebriz'i fethettikten sonra Bağdat'ı fethetme hevesine düştüğünü söylemiştir.

Feṭḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki Sulṭāniyye'den
Tāze düşdi bir heves feṭḥ itmege **Baġdād** içün (G.2752/ 2)

4.1.4. Bedahşân

"Afganistan'ın kuzeydoğusunda Tacikistan, Çin ve Pakistan'a komşu bölgede, merkezi Feyz-âbâd olan eyalettir. Edebiyatımızda la'l denilen kırmızı renkli değerli taşın çıktığı yer olarak tanınır. Bu taşın madenden çıktığı zaman renginin soluk olduğuna, ciğer kanına bulanıp güneşte bekletilince parlak kırmızıya dönüştüğüne inanılır. Bu yüzden klasik şiirde genellikle güneş ve kanla birlikte ele alınır."[71]

[70] Canım, a.g.e., s. 574, 575.
[71] Emine Yeniterzi, *"*Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri*", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C.3, S.15, 2010, s. 308.

Sevgilinin dudağı da yakuta benzer. Sevgili de aynı dudağı gibi yakut madeni çıkarılan Bedahşân'ı görmeye heves eder.

Lāʿl-i nābuña şebih oldugı içün ḫusrevā
Eyledüñ görmek heves varup **Bedaḫşān** illerin (G.2640/ 5)

Âşık ise sevgilisinin kırmızı dudağı varken, gönlünün Bedahşân'a gitmek istemediğini söyler.

Leb-i la'l-i nigār var-iken
İstemez dil vara **Bedaḫşān'a** (G.2844/ 5)

4.1.5. Çâç

"Türkistan'daki Taşkent yahut Kaşgar şehirleri için alem olmuş bir isim olup burada üretilen yaylar Acemler arasında çok meşhur olduğundan bunlara "Çâçî" yahut "keman-i Çâçî" denirmiş."[72]

Sevgilinin kaşı, âşığın boyu gibi anlam ilgileriyle kullanılan bu kelime Muhibbî şiirlerinde de kullanılmıştır. Sevgiliden gördüğü eziyet ile boyu Çâç yayına dönen âşık, ah okuyla feleği bir kafese çevirir.

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı **Çāçī** keman
Tīr-i āhumla felek döndi müşebbek ḳafese (G.2792/ 2)

4.1.6. Çin

Bir Asya ülkesi. "Edebiyatta Çin, âdeta resim sanatının merkezi olarak işlenir. Çin kelimesiyle birlikte, büt, nigâr, nakş, suret vs. resimle ilgili kelimeler sık sık biraraya getirilir. Eskiden Çin ülkesinde Türkler ve özellikle Hıta, Huten, Maçin diyarının halkıyla Çiğil güzellerinin de bulunuşu, kelimeye geniş kullanım sahası sağlamıştır. Bu ilişkiden yola çıkılarak sevgilinin misk kokulu saçı anılır. Çünkü misk orada bulunur. Çin

[72] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, s. 433.

kelimesinin "kıvrım, büklüm" anlamı da bu ilişkiyi kuvvetlendirir."[73] "Çîn ü Mâçîn", "Çîn ü Hoten", "Çîn ü Ferhâr" yahut "Çîn ü Tübbet" vb. şeklinde kullanıldığı da görülür."[74]

Sevgilinin saçı misk gibi kokar. Sevgili olur da saçını taramaya başlarsa miskin vatanı olarak bilinen Çin ve Maçin'i bile o koku kaplar. Aynı zamanda sevgili öyle güzel kokar ki Çin'de hatta yeryüzünde bu kokuyu oluşturabilecek herhangi bir ceylan yoktur.

Eger müşgīn zülfe şāne ursan
Muʿaṭṭar ola cümle **Çin ü Maçin** (G.2526/ 4)

Gözüñe beñzemez **āhū-yı Çin'de**
Ne Çin'de belki rūy-ı zemīnde (G.2918/ 1)

Bir bakışıyla âşığın gönlünü yıkan sevgilinin gözleri, küçük olması bakımından Moğol ve Çinli insanların gözlerine benzetilmiştir.

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini yagmalayup
Bir Muġal **Çīn** gözleri Tātār dirler uşta sen (G.2566/ 6)

4.1.7. Engürus

Osmanlıların Macaristan ve Macarlara verdikleri isim. Engürüs, Ungürüsi Engerüs gibi farklı şekillerde kullanımı da vardır. Edebiyatımızda çoğunlukla yiğitlik bağlamında kullanılır. Padişahların ve devlet görevlilerinin Engürüs kâfirine baş eğdirmesi ile onların yiğitliklerine övgüler dizilmiştir.[75]

Muhibbî, sarışın ırkın, yani Hrıstiyanların İslâm'a kastettiğini öğrenince onların üzerine, Engürüs'e yürüdük demiştir.

[73] Pala, a.g.e., s. 103.
[74] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, s. 552.
[75] Canım, a.g.e., s. 582.

Benī aṣfer ḫaṭuñ İslāma ḳaṣdın
İşitdük ʿazm itdük **Engürūs'a** (G.2841/ 5)

4.1.8. Hıtâ

Hatâ, Huten şeklinde kullanımlarını da gördüğümüz Hıtâ, Çin'in kuzeyi ile Türkistan'a verilen addır. Bugünkü sınırları Moğolistan ve Mançurya ile Sibirya topraklarının bir bölümünde yer alır. Moğolların Hatâ adlı kabilesinin bu bölgede yaşaması üzerine bu isimle anılmıştır. Bu kelime özellikle âhû ve misk kelimeleri ile beraber kullanılır. Misk âhûlarının burada çok olması ve miskin diğer yerlere buradan ulaştırılması sebebiyle şiirlerde sıklıkla anılmıştır.[76] Bazı şiirlerde de hata kelimesi ile birlikte kullanılır.

Sevgilinin saçları misk kokar. Herhangi bir koku o kokuyla kıyaslanamaz. Hıtâ miski dahi o kokunun yanından geçemez. Zira bu kokuyu verebilecek bir âhû yoktur. Bu kokuyu Hıtâ miski olarak adlandırmak, Hıtâ miskine benzetmek âşık için utanılacak bir şeydir.

Zülfe didüm **müşg-i Ḫıṭā** bildüm ki itdüm çok ḫaṭā
Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla (G.2931/ 4)

Gördi Muḥibbī zülfüñe **müşg-i Ḫıṭā** didi
Ol dem bu dem yüze dutar şermesār elin (G.2613/5)

Dimāġın ʿālemüñ pür itdi zülfün
Ḫıṭā'da var mı böyle müşg-i āhū (G.2760/ 4)

Öyle ki Hıtâ miskleri dahi o saçın kokusuna gelmektedir. Zaten sevgilinin saçlarının kokusu varken kimsenin Hoten'e doğru gitmesine gerek yoktur.

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür **misk-i Ḫıṭā**
Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz Ḫorāsān illerin (G.2640/ 2)

[76] Pala, a.g.e., s. 197.

Zülfinüñ būyı ʿālem muʿaṭṭarken bugün
Varmasun şimden girü kimse **Ḫoten'den** canibe (G.2894/ 4)

4.1.9. Horâsân

İran'ın doğusunda yer alan bir bölge olup zaman zaman şiirlerde konu edilmiş bir bölgedir. Muhibbî'nin şiirinde Hıtâ miski anılırken miskin üretildiği bölge Horasan illeri diye anılmıştır.

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür misk-i Ḫıṭā
Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz **Ḫorāsān** illerin (G.2640/ 2)

4.1.10. Isfahan

" İran'da bir beldedir. İspehân da denir. (…) Deccâl'in buradan zuhur ve büyük kahtın buradan neş'et edeceği mervîdir. Bu beldede kırk gün oturanlar mutlaka bencil ve cimri olurmuş. Isfahan musıkîde bir makam adıdır. Isfahan sürmesi meşhurdur. Edebiyatımızda Isfahan, Isfahânî, Sıfahân şeklinde kullanılmıştır."[77]

Muhibbi şiirlerinde Isfahan'ın meşhur sürmelerini anarak sevgilinin ayağını bastığı topraktan daha güzel bir sürme olamayacağını söyler.

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma
Küḥl içün añmañ baña hergiz **Sıfāhān** illerin (G.2630/ 4)

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur gözlerüme iy ṣabā
Zaḥmete girme varup gezme **Ṣıfāhān** illerin (G. 2640/ 3)

Sürme ideyin gözlerüme iy ṣabā getür
Ḫāk-i derini **küḥl-i Ṣıfāhān**'a virmezin (G.2583/ 3)

[77] Onay, a.g.e., s. 212, 213.

4.1.11. İran

Anadolu ile kara sınırı olan ülkelerdendir. Divan edebiyatı geleneğinin önemli sanatçıları bu bölge topraklarında yetişmiştir. Şiirimizde bu önemli şairlere telmihler yaparak şairlik seviyelerinin üst düzey olduğunu söyleyen sanatçılar vardır. Milli destanları Şehname'de geçen olaylar ve yer alan kahramanlar da şiirimizde çeşitli bağlamlarda kendisine yer bulmuştur.

Sevgilinin kapısında köle olmak yahut sevgilinin bir öpücüğüne nail olmak âşık için paha biçilemez bir durumdur. İran ve Turan illerinin tamamını âşığa verseler yine de sevgilinin busesini değişmeye yeterli değildir.

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın
Īrān'a degül bel bile Tūrān'a virmezin (G.2583/ 6)

Būṣe-i laʿl-i lebinüñ kem bahāsıdur eger
Virseler ser-cümleten **Īrān** u Tūrān illerin (G.2630/ 5)

4.1.12. İstanbul

Tarih boyunca birçok medeniyeti ağırlamış ve 1453'ten sonra Türklerin fethettiği İstanbul, divan şairlerinin sıklıkla şiirlerinde yer verdiği bir yerleşim yeridir. İstanbul'un güzellikleri, güzelleri vb. birçok unsuru şiirlerin arasında görmek mümkündür. Hatta İstanbul'u öven kasidelere dahi rastlanmaktadır. Geçmişten beri çok sayıda isim almış İstanbul, şiirlerde, " İstanbul, Dersaadet, Konstantin, Konstantiniyye, Sitanbul vb" şekillerde görülmektedir.

Muhibbî, aşk sebebiyle dökülen gözyaşlarını, İstanbul'u çevreleyen denize benzetmektedir.

Didiler yaşum görenler kim alur eṭrāfumı
Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı deryādur yine (G.2825/5)

4.1.13. Karaman

"Divan şiirinde yer alan ve etrafında çeşitli hayaller oluşturulan coğrafyalardan biri de Karaman'dır. Karamanoğulları Beyliği'nin önemli merkezlerinden biri olan Karaman/Larende şairlerin çeşitli vesileler ile zikrettikleri bir yerdir. Karaman, divan şairleri tarafından coğrafî, tarihî, siyasî, kültürel ve bazı sosyal özellikleriyle ele alınmıştır. Şairler, Karaman ile çeşitli söz ve anlam oyunları yaparak bu kelimenin sağladığı çeşitli çağrışımlardan istifade etmişlerdir."[78]

Karaman ile ilgili kullanımlardan biri de sözde durmamak üzerinedir. "Muhterem fâzıl Veled Çelebi'ye ait bir mecmuada şu fıkra yazılıdır: "Şair Karamanlı Nizâmî, bir gece Karamanoğlu Mehmed Bey'in işret meclisinde bulunur ve Bey hakkında yazdığı kasideyi okur. Mehmed Bey câize olmak üzere "falan ve filan köylerin mahsulünü bağışladım, yarın hatırlat, fermanını vereyim!" der. Sabah olunca Nizâmî huzura girer, vaadini hatırlatır. Mehmed Bey, "Ben, akşam aklım başımda olmayarak, sarhoşlukla bir halt etmişim" deyince, şair: "Şâhım asıl haltı şimdi ettiniz cevabını verir. İşte "Karamanoğlu gibi akşam verdiğini sabah alır" sözü bu vâkıa dolayısıyla şâyi olmuştur."[79]

Muhibbî de aşk üstüne söz verip sözünden dönen sevgilisini Karaman şahına benzetmektedir.

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿahdine tīz turmaz döner
Şöyle beñzer nāz-ıla **şāh-ı Karaman'dur** gelen (G.2674/ 5)

4.1.14. Ken'ân

Günümüzdeki Filistin topraklarının eski adı. Hz. Yaʿkûb'un yaşadığı topraklar olarak bilinmektedir. Şiirlerde Hz. Yusuf ile birlikte "Yusuf-ı Ken'ân" biçiminde sıklıkla kullanılmaktadır. Hz. Yaʿkûb'un Hz. Yusuf'u kaybetmesinden sonra ağlaması, Hz. Yusuf'un babasının kör olan gözlerini gömleği ile açması da sevgili ve âşık arasındaki olaylarla teşbih edilmiştir.

[78]Hasan Kaplan, "Divan Şiirinde Karaman", *Türkiyat Mecmuası*, C. 26/2, 2016, s. 206, 207.
[79] Onay, a.g.e., s. 243.

Görmez-isem bir nefes ben seni iy Yūsuf-cemāl
Eşk-i çeşmüm ser-te-ser ġarḳ ide **Kenʿān** illerin (G.2630/ 2)

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla tolsa tañ degül
Ḥüzn ara dil **Yūsuf-ı Kenʿān'ın** eyler ārzū (G.2778/)

Rūşen idegör gözlerümi pīrehenüñle
Bu ʿāşıḳı iy **Yūsuf-ı Kenʿān'um** unıtma (G.2815/ 4)

4.1.15. Mısır

"Divan şiirinin coğrafyası içinde Mısır'dan çok bahsedilir. Yusuf ile Züleyha'nın maceraları orada geçmiştir. Nil nehri Mısır'a hayat vermektedir. (…) Yine Yusuf peygamberin güzelliğinin telmihen sevgilinin yüzü Mısır'a, kendisi de sultana benzetilir. (…) Kelimenin "ülke, memleket" anlamıyla da çok zaman tevriye yapılır."[80]

Sevgili için akıtılan gözyaşı Nil ve Dicle nehri gibi olmuştur. Çünkü sevgili hem Dicle'nin beslediği Bağdat'tan hem de Nil'in beslediği Mısır'dan daha güzeldir.

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür
Ḥüsnüñ efzündur senüñ çün **Mışr-ıla** Baġdād'dan (G.2736/ 3)

4.1.16. Nahçıvan

"Aras nehrinin sol kolu olan Nahcıvançay'ın sağ kıyısında deniz seviyesinden 910 m. yükseklikte kurulmuştur. Nahcıvan'ın ne zaman kurulduğu ve kimler tarafından iskân edildiği hakkında kesin bilgi yoktur. Efsaneler ve halk rivayetlerinde burası Nûh'un gemisinin durağı olarak tasvir edilir."[81]

Aras nehrinin kolunun buradan geçmesi vesilesiyle ismi anılmıştır.

[80] Pala, a.g.e., s. 315.
[81] Hüsamettin M. Karamanlı, "Nahcıvan", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA*), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, C. 32, s. 294.

Naḫçıvāndur ki sanur gönlümi vīrāne görüp
Beñzedür gözlerümüñ yaşını cūy-ı Aras'a (G.2974/ 5)

4.1.17. Osman İlleri

Batı Anadolu'nun kuzeyinde beylik olarak ortaya çıkıp geniş bir coğrafyaya yayılmış ve kurucusunun adıyla anılan Türk-İslam dünyasında en uzun ömürlü devlet. Osmanlı Devleti şiirlerde zaman zaman kullanılmıştır.

Muhibbî, sevgilisi kadar güzelini, Mısır, Şâm ve bütün Osmanlı illerini gezdiği hâlde görmemiştir.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi
Mışr u Şām'ı geşt iden ser cümle ʿ**Osmān illerin** (G.2630/ 3)

4.1.18. Peç

Peçuy olarak da kullanılan, Macaristan'da bir şehir. Mohaç Muharebesi'nde alınamamış daha sonra yapılan Macaristan seferi sonucunda alınmıştır.

Muhibbî, sevgilinin gönlüne girebilmenin ne kadar zor olduğunu, padişah olarak güçlükle hâkim olduğu Peç şehrindeki katılığa benzetmektedir. Bunlar, âşık Muhibbî'nin, Sultan Kanunîliğini de hissettirdiği beyitlerdir.

Katı gönline girilmek ne mümkin
Görilmedi bu saḫtlık **şehr-i Peç'de** (G.2866/4)

Muḥibbī katıdur gönli nigāruñ
Ol istiḥkām yokdur **şehr-i Peç'de** (G.2868/5)

4.1.19. Rûm

"Eskiden Doğu Roma İmparatorluğu Anadolu'yu da içine aldığı için Anadolu'ya Rûm, Anadolululara da Rûmî denilirdi. Burada yaşayan insanlar beyaz ırktan ve güzel oldukları için şiirlerde hemen çok zaman Habeş, Zenci ve Zengibâ ile karşılaştırılır ve tezat sanatı yapılırdı."[82]

Muhibbî, sevgilisinin yüzünde beliren ayva tüylerini siyahlığı bakımından Rûm'a gelen Habeş askerlerine benzetmektedir. Aynı zamanda sevgilinin siyah saçlarının da yüzünün güzelliği ile yarışamayacağını söylerken yüzünün beyazlığını Rûmilere, saçı da kâfirlere benzetmiştir.

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ
Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş **Rum'a** gelüpdür ceng içün (G.2747/ 4)

Ḥüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ dagılur
Rūmīler leşker çeke çün kāfiristān üstine (G.2942/ 6)

4.1.20. Şâm

"Şâm şehri.(…) Sevgilinin saçı ile Şâm çok zaman birlikte bulunur. Mehdî Şâm'da ortaya çıkacaktır. Şâm'ın şişesi, zırhı ve gülsuyu da ünlüdür. Kelimenin gece anlamıyla ilgili olarak "Şâm-ı garîbân (gariplerin akşamı)" tamlaması kullanılır."[83]

Muhibbî, Şâm'ı coğrafi anlamda kullanırken sevgilisi kadar güzelini, Mısır, Şâm ve bütün Osmanlı illerini gezdiği hâlde görmediğini söyler.

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi
Mıṣr u **Şām'ı** geşt iden ser cümle ʿOsmān illerin (G.2630/ 3)

[82] Pala, a.g.e., s. 380.
[83] a.g.e., s. 420.

4.1.21. Habeş

"Afrika'nın doğusunda ve Yemen'in karşı kıyısında bulunan Habeşistan ülkesi ve burada bulunan halk. Habeşliler siyâhî renkte olurlar. Divan şiirinde hem coğrâfî, hem de esir ve köle oluşları nedeniyle anılmışlardır. Ancak daha önemlisi gecenin rengi, sevgilinin kara renkli zülfü ve ben'i, Habeş olarak nitelenir. Yine bunun karşıtı olarak da Rûm (Anadolu ve halkı) yüz; gündüz ve aydınlık özellikleriyle Habeş'e alternatif olur."[84]

Muhibbî, sevgilinin yüzündeki siyah hat belirince bu hattı, beyaz-siyah bağlamını düşünerek Rûm ülkesine savaşmaya gelmiş Habeş sultanına benzetmiştir.

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ
Didüm ki **sulṭān-ı Ḥabeş** Rum'a gelüpdür ceng içün (G.2747/ 4)

4.1.22. Sultaniyye

İran'ın Zencan eyaletinde yer alan bir şehirdir. XIII. asırda İlhanlı Devleti'nin başkentliğini yapmıştır. İlhanlıların hükümdarlarından Olcaytu'nun kendisi için yaptırdığı Olcaytu Türbesi şehrin önemli bir yapısıdır.[85]

Muhibbî'nin şiirinde ise fethedilen yerlerden biri olarak Tebriz ile birlikte adı geçmektedir.

Feṭḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki **Sulṭāniyye'den**
Tāze düşdi bir heves feṭḥ itmege Baġdād içün (G.2752/2)

4.1.23. Tebriz

İran'da, Doğu Azerbaycan eyaletinin merkezi durumunda olan şehirdir. İran'ın en kalabalık şehirlerinden biri olup halkının büyük çoğunluğu Azerilerden oluşur. Dilleri de Azerbaycan Türkçesidir.[86]

---

[84] a.g.e., s. 178.
[85] Abdülkadir Yuvalı, "İlhanlılar", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2000, C. 22, s. 103.
[86] Ali Sinan Bilgili, "Tebriz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011, C. 40, s. 219.

Muhibbî'nin şiirinde ise fethedilen yerlerden biri olarak Sultaniyye ile birlikte adı anılır.

Fetḥ idüp **Tebrīz'i** geçdük çünki Sulṭāniyye'den
Tāze düşdi bir heves fetḥ itmege Baġdād içün (G.2752/2)

4.1.24. Turan

"Tûr: Ferîdûn'un oğlu ile ân: aitlik ve yer eki şeklinde iki kısımdan oluşan Turan sözcüğü Doğu'da toprakları geniş bir bölgeyi betimler. Hârizm ülkesi ve Ceyhun ırmağıyla ortak sınırları vardır. Ferîdûn'un topraklarını üç oğlu arasında paylaştırması sırasında bu bölgeler Tûr'a verilmiş, bu nedenle de Turan olarak anılmaya başlamıştır."[87]

Sevgilinin kapısında kul, köle olmak âşık için paha biçilemez bir nimettir. İran ve Turan illerinin tamamını âşığa verseler bile bu nimeti başkasına vermeyi asla düşünmez.

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın
Īrān'a degül bel bile **Tūrān'a** virmezin (G.2583/ 6)

4.1.25. Yemen

Arap yarımadasının güneybatısında bulunur. İçerisinde yer alan ve en iri, en kıymetli incilerin vatanı olan Aden'den ötürü edebiyatımızda inci ile birlikte sıklıkla anılmaktadır.

Muhibbî gözyaşını en saf inciye benzetirken onun gibisinin Yemen'de dahi bulunamayacağı fikrindedir.

Gözüm yaşına beñzer dürr-i ṣāfī
Arayup bulmayasız siz **Yemen'de** (G.2881/ 4)

[87] Yıldırım, a.g.e., s. 690.

Sevgili için dökülen gözyaşı denize, gözler inci kabuğuna, içindekiler de inciye benzetilince Muhibbî'nin gönlü de Yemen'de bulunan ve en kıymetli incilerin çıkarıldığı Aden'den başka bir yer değildir.

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler
Didüm iy dil seni bildüm **Yemen** mülkinde ʿAdensin (G.2537/ 3)

4.2. YERLEŞİM YERİ DIŞINDAKİ COĞRAFİ UNSURLAR

Divan şairleri, şiirlerini kurgularken birçok kelimeyi birçok anlam ilgisiyle şiirlerinde kullanmaktadır. Şair hayal dünyasında kurguladığı anlam oyunlarını yaparken dünyevi unsurları bir kenara bırakmaz. Her zaman görülebilecek coğrafi unsurlar da faydalanılan kaynaklardandır. Bu bölümde, Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde yer alan; akarsu, nehir, dağ, deniz, bahçe ve dini mekânlar ele alınmış ve hangi anlam ilgileriyle kullanıldığı belirtilmiştir.

4.2.1. Aras Nehri

Türkiye'de Doğu Anadolu'da doğup, Azerbaycan'da Kura Nehri ile birleşerek Hazar Denizi'ne dökülen bir nehirdir. Toplamda 1059 kilometre uzunluğunda olan bu nehrin 548 kilometresi Türkiye sınırları içerisinde yer alır.[88]

Muhibbî, gözyaşını Aras gibi akıtmadıkça yüzünün karasını temizleyemeyeceği fikrindedir.

Yüzüñüñ karasını yumaya bu dīdelerüñ
Tā ki beñzetmese göz yaşını **cūy-ı Aras'a** (G.2880/ 4)

Aras, Hazar Denizi'ne dökülmeden önce Nahçivan üzerinden Kura Nehri'ne bağlanır. Muhibbî bunu hatırlatıp, sevgilinin gönlünü virane edip, gözyaşlarını Aras'a benzettiğini söyler.

Naḫçıvāndur ki sanur gönlümi vīrāne görüp
Beñzedür gözlerümüñ yaşını **cūy-ı Aras'a** (G.2974/ 5)

4.2.2. Bisütûn Dağı

"Ferhâd'ın deldiği dağ. İran'da Hemedan il Hilvan arasında ve Hemedan'dan dört konaklık mesafede, Kirmenşah yakınlarında çok dik ve sarp bir dağdır. Birçok mağaraları

[88] Metin Tuncel, "Aras", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, C. 3, s. 332.

ve eski İran eserlerinden kalma heykelleri, tasvirleri ile meşhurdur. Rivayetlere göre Ferhâd, Şirin'in sarayına buradan süt akıtmak için kanallar açmış ve yine Husrev'in bir oyunuyla Şirin'in aşkına bu dağları parçalamaya girişmiştir. Ancak sonunda Şirin'in uğrunda yine bu dağlarda can vermiştir."[89]

Bisütûn Dağı, şiirimizde Ferhâd ile Şirin ile birlikte sıklıkla yer alır. Zaman zaman da "sütunsuz, direksiz" manaları ile tevriyeli olarak da kullanılır. Âşık, sevgiliden ayrı düşünce feryad etmek için Bisütûn'a çıkar

Ol lebi şīrīnden ayru düşeli taglara dil
Bīsütūn tagına çıkdum dōstlar feryād içün (G. 2752/ 1)

Muhibbî, Ferhâd daha Bisütûn Dağı'nı bilmezken kendisinin dağ delicilikte ustalaştığını söylerek Ferhâd'dan daha büyük bir âşık olduğunu belirtir.

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken
Ben belā kūhında Ferhād idüm iy şīrīn-zebān (G.2644/ 2)

Bī-sütūn'dan muḥkem iken iy Muḥibbī kūh-ı ġam
Kūhkenlik sanʿatında ben daḫı verzīdeyin (G.2675/ 5)

4.2.3. Ceyhun Nehri

Orta Asya'nın en uzun nehirlerinden biridir. Amuderya, ab-ı amu olarak da bilinir. Pamir dağlarından doğup Aral gölüne dökülür.[90] Âşığın gözyaşlarının nehirler gibi akması ilgisi ile gözyaşlarının benzetildiği nehirlerden biridir.

Muhibbî, sevgilisi için gözlerini ve gözyaşını nehirlere döndürmüştür. Hatta gözyaşlarının yanında bu nehirler ancak bir damla nispetindedir.

Gözümüñ biri Seyḥūn'a birisi döndi **Ceyḥūn'a**
ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür dilde gerdūna (G.2889/ 1)

[89] Canım, a.g.e., s. 577.
[90] Emel Esin, "Amuderya", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, C. 3, s. 98.

İremezsin ol boyı servüñ Muḥibbī payına
Rāh-ı ʿışḳında eger eşk-ile **Ceyḥūn** olasın (G.2700/ 5)

Gözüm yaşı benüm serv-i revānum
Akar kūyuñda olmış **āb-ı Āmū** (G.2767/ 3)

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz sorma ḥālüm hicr ara
Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür **āb-ı Āmu** (G. 2776/5)

4.2.4. Dicle Nehri

Türkiye'de doğup Irak'ta Fırat Nehri ile birleşerek Basra Körfezi'ne dökülen nehir. Âşığın gözyaşlarına teşbih edilerek kullanılır. Ayrıca nehrin Bağdat'tan geçmesi de bazı beyitlerde Bağdat ile birlikte anılmasına yol açmıştır.

Gönlümüñ vīrānesin luṭf eyle ābād eylegil
Gözlerüm yaşını **Dicle** eyledüm Baġdād-içün (G.2629/ 2)

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi **Dicle'dür**
Ḥüsnüñ efzūndur senüñ çün Mıṣr-ıla Baġdād'dan (G.2736/ 3)

4.2.5. İrem

"Âd'ın oğlu Şeddâd'ın cennete nazîre olarak yaptırdığı meşhur ve gayetle güzel bahçe ve köşk ki edebiyatımızda yalancı cennet, ma'mûr, âbâdân ve neşât-efzâ yer mânâsında ve ekseriya bâğ sözü ile beraber kullanılmıştır."[91]

Sevgili, bütün güllerin şahı olduğu için onun bulunduğu yer de en güzel çiçeklerin yurdu İrem'dir.

[91] Onay, a.g.e., s. 218.

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag olmış
İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu (G.2774/ 3)

4.2.6. Kâbe

"Mekke'de Harem-i Şerîf'in içinde bulunan kutsal bina. Beytullah, Beytü'l Harem, Kâ'betullâh adlarıyla da bilinir. Kâbe, Mekke civarındaki dağlardan alınan siyah taşlarla binâ edilmiştir. İbrahîm peygamber ile oğlu İsmâil peygamber tarafından bugünkü yerine inşa edilmiş olup cahiliye devrinde tamir görmüştür. (…) Edebiyatta aşk, sevgi, güzellik, kavuşma vs. imajlar için Kâbe adı çokça anılır. Özellikle tenasüp yoluyla çok kullanılır. Sevgilinin yüzü ve mahallesi Kâbe'ye benzetilir."[92]

Sevgilinin bulunduğu yer, âşık için Kâbe gibidir. Âşıkların secdegahları orası olmuştur. Âşıklar buraya kurban olmak için gelirler. Bazen de âşık, Kâbe'yi bırakıp sevgilinin semtini tavaf etmek için revan olur.

Kaʿbe-i kūyuñ nigārā ḳıble-i ʿuşşāḳdur
ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye yok andan artuk secdegāh (G.2804/ 2)

Kaʿbedür kūyı gelür sürün sürün ʿāşıḳları
Yaʿni varup virmege ḳurbānın eyler ārzū (G.2778/ 3)

Kaʿbe'dür kūyı ṭavāf itmek diler gönlüm anı
Ger ḳabūli ola ḳurbān olayım ben cān ile (G.2989/ 2)

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān didüm
İy şeyḫ-i şehr baña di rāh-ı ṣavāb ne (G.2925/ 4)

Muhibbî, sevgilisinin gelip gönlünü almasını isterken Kur'ân-ı Kerîm'de geçen hacc-ı ekber ifadesine tasavvuf ehlinin yorumu olan "Bir gönül yapmak hacc-ı ekberdir (büyük hacdır)." düsturunu da hatırlatmaktadır.

[92] Pala, a.g.e., s. 245.

Gönlümüñ vīrānesin iy dōst maʿmūr eylegil
Kaʿbe yapmakça dimişlerdür yapan dil ḫānesin (G.2734/ 2)

4.2.7. Kaf Dağı

"Dünyanın etrafını çevreleyen ve bütün dağların köklerinin yerin derinliklerinde ona bağlı olduğuna inanılan, büyük kısmı suyun altında, okyanusların derinliklerinde bulunan, her sabah güneş doğduğunda güneş ışınlarının üzerine düşmesiyle yansımalarının yeşil göründüğü, ankânın da üzerinde yuva kurduğu kabul edilen efsanevi dağ."[93]

Muhibbî de şiirlerinde Kaf Dağı'na Anka ile birlikte yer vermiştir. Kendisini Anka'ya benzetmiş ve mekânının Kaf olduğunu söylemiştir.

Ḳāf-ı istiġnā maḳāmum oldı [bak] ʿAnḳā gibi
Tuʿmesinden bu cihānuñ fāriġü'l-bālam bugün (G.2582/ 3)

Âşık çalışıp çabalamak suretiyle, Anka gibi Kaf Dağı ile yakınlık kurmak niyetindedir.

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı ḳanāʿat Ḳāf'ına
Tā ki ülfet duta ʿAnḳā gibi varup **Ḳāf-ıla** (G.2824/ 3)

Anka kuşunun ortalıkta gözükmeyip kanaat etmesi de konu edilmiş, dünyadan, maddeden geçmeden Anka gibi olunmayacağı, Kaf'a ulaşılamayacağı hatırlatılmıştır.

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn
Göstere **Ḳāf-ı ḳanāʿat** içre ʿAnḳā meşrebin (G.2664/ 4)

Ḳāf-ı ḳurbet bu gönül Sīmurġ'ına olmaz mekân
Bāl açup pervāz idüp bu āşiyāndan geçmeye (G.2998/ 3)

[93] Yıldırım, a.g.e., s. 444.

4.2.8. Kevser

"Cennette bir suyun adı. Kur'ân-ı Kerîm'de Kevser sûresi vardır. (nr.108) Tefsîrlerde Kevser hakkında çok çeşitli izahlar yer alır. Akarsu veya göl olduğu, boyunun Mekke ile Yemen, eninin de Safâ ile Aden arası kadar olduğu, etrafında birçok kıymetli kâseler bulunduğu, oradan bir kez içenin bir daha susamadığı vs. bunlardandır. (…) Edebiyatta sevgilinin dudağı için benzeyen olur. Âb-ı Kevser ve Şarâb-ı Kevser tamlamalarıyla da kullanılır."[94]

Muhibbî, sadece cennet için korku ile ibadet eden zâhide seslenirken Kevser'den bahseder. Zâhid, Firdevs Cenneti'ni ve Kevser'i amaçlarken rind olan sevgilinin yüzüne âşıklıktan başka bir hesap yapmaz.

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok maḳṣūdumuz
Bilürüz zāhid seni firdevs-ile **kevs̱erdesin** (G.2504/ 2)

Cennete aldanma zāhid gibi bakma **kevs̱ere**
İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen (G.2727/ 6)

Sevgilinin dudağı kevsere teşbih edilir.

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben
Didüm **kevs̱er** midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben (G.2505/ 1)

Dünyada eğlenmeden yaşayıp gitmenin telafisini ancak Kevser şarabı ile yapılacağını düşünen Muhibbî bunu temenni etmiştir.

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā ger geçesin
Yarın anda umaram **kevs̱er şarābın** içesin (G.2594/ 1)

[94] Pala, a.g.e., s. 268.

4.2.9. Meriç ve Tunca

Meriç, Bulgaristan'da doğup Edirne üzerinden Ege'ye dökülen bir nehirdir. Türk-Yunan sınırının bir kısmını oluşturur. Tunca ise Bulgaristan'dan doğarak Türkiye'ye giren bir nehirdir. Meriç Nehri'nin başlıca kollarından biri olup 12 kilometrelik kısmı Türk-Bulgar sınırını oluşturur.[95]

Meriç ve Tunca, Muhibbî'nin gözyaşlarını benzettiği nehirlerdendir.

Akar bu gözlerüm yaşına mānend
Meriç'dür birisi birisi **Tunca** (G.2876/ 3)

4.2.10. Merve

"Mekke'de bir dağ. Hacılar, Merve ile Safa arasında sa'y eyleyerek haccın bir farizasını yerine getirmiş olurlar. Bu iki tepe arasında 7 defa gelip gitmek İsmail Peygamber'in annesi Hacer'in, su aramak için koşuşturması hatırasına yapılır. Divan şiirinde Kâbe unsuru yanında yer alır."[96]

Muhibbî, Merve'yi bir beyitte Merve hakkı için kalıbıyla birlikte kullanmıştır. Safa ve Merve hakkı şeklindeki yemin kalıplarını, devamında "yemin ederim" sözcüğü varmış gibi anlamak gerekir.[97]

Varursam Kaʿbe-i kūyına yāruñ
Bulurdum **Merve** ḥaḳḳıyçün ṣafā ben (G.2667/ 2)

4.2.11. Necd

"Civarındaki çukur alanlara göre yüksek olan bölgenin adı Necd (yüksek yayla / plato) olup kaynaklarda Nücud şeklinde de geçer. Klasik kaynaklarda, Arabistan yarımadasının sahil şeridini teşkil eden Tihâme üzerinde yükselen bölge veya yüksek

[95] Metin Tuncel, "Meriç", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2004, C. 29, s. 189.
[96] a.g.e., s. 307.
[97] Yılmaz, a.g.m., s. 87

kısımları Tihâme ve Yemen'e, alçak kısımları Irak ve Suriye'ye bakan büyük bir bölümü çöl olan geniş arazi için kullanılmaktadır."[98]

Muhibbî, insanın aşk ile mecnun olmadan Necd'e varmasının uygun olmayacağı düşüncesindedir.

Kişi ʿışḳ-ıla mecnūn olmayınca
Vara lāyıḳ degüldür **kūh-ı Necd'e** (G.2868/ 4)

4.2.12. Nil

"Mısır'ın hayat kaynağı olarak bilinen nehirdir ki ülkeyi baştan başa geçerek Akdeniz'e dökülür. Divan şiirinin coğrafyası içinde önemli bir yer tutar."[99]

Nil, coşkunluğu bakımından âşığın gözyaşlarına benzetilir. Sevgilisi için yaş akıtan âşığın iki gözü Nil gibi olmuştur.

Gele iy Yūsuf-ı Mıṣrī göñül taḫtında sulṭān ol
İki yirden akıtdum **Nīl'i** gözüm mācerāsından (G. 2739/ 4)

Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā **Nīl** gibi
Feryād idüp bülbül gibi ḫoş-ḥāl olayın bir zamān (G.2500/ 6)

Gözüm yaşı tuġyān ider iy Yūsuf-ı Mıṣrī
Raḥm eyle baña yoksa kalursın **Nīl** içinde (G.2853/ 4)

Māyil olmasa gözüm yaşına tañ mı müddeʿī
Sedd baglanmaz **Nīl'üñ** mecrāsına ḫāşākden (G.2638/ 3)

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse **Nīl** ırmagına
Bu göñül Mıṣr'ında oldı çünki mihrüñ pādişāh (G.2804/ 3)

[98] Zekeriya Kurşun, "Necid", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, C. 32, s. 491.
[99] Pala, a.g.e., s. 359.

Gözümden akar-iken **Nīl** ü Ceyḥūn
ʿAceb budur ki gönlüm yana teşne (G.2907/4)

4.2.13. Selsebil

"Kur'ân'da selsebîl kelimesi, cennette iyi insanlara ihsan edilecek nimetlerden söz eden, "Onlara orada zencefîl karışımlı bir kadehten içirilir; -içindeki- orada selsebîl diye isimlendirilen bir pınardandır" meâlindeki âyette geçer (el-İnsân 76/17-18). (…) Selsebîl kelimesi, klasik şiirde âb-ı hayât gibi sevgilinin dudağındaki lezzet ve ölümsüzlük özelliğinden kinaye olarak sıkça kullanılır. Cennette olması, devamlı akması, herkesin ona ulaşamaması gibi sebeplerle de edebiyatta selsebîl âşıkın arzuladığı bir mekân olarak geçer"[100]

Muhibbî, sevgilinin lal gibi kırmızı dudağının şarabını içerse cennetteki selsebil ve kevsere göz ucuyla dahi bakmayacağını söyler.

Ger naṣīb ola içem ben laʿl-i nābuñ cürʿasın
Göz ucıyla bakmayam da **selsebīl** ü kevṣere (G.2913/ 3)

4.2.14. Seyhun

Siriderya olarak da bilinir. "Tanrı dağlarından kaynağını alan Narinderya ile Karaderya'nın birleşmesi sonucu meydana gelir. Bu iki kol arasında kalan kesime Türkçe'de "iki su arası" anlamına gelen Farsça Miyân-Rûdân adı verilmiştir. (…) Araplar'ın Seyhun dedikleri nehir ayrıca çevresindeki başlıca şehirlerin adlarıyla da anılmıştır. (…) Türk edebiyatının en önemli eserlerinden olan Dede Korkut hikâyelerinin Siriderya kıyılarında cereyan etmesi ve Ahmed Yesevî'nin kurduğu Yeseviyye tarikatının ilk önce bu nehrin çevresinde gelişmesi, Siriderya havzasının kültür tarihi açısından önemini ortaya koyan başlıca örneklerdir. Gerçekten Türk devlet ve hanlıkları buralarda kurulmuş, büyük düşünürler ve önemli eserler burada ortaya çıkmıştır."[101]

[100] Lütfullah Cebeci, "Selsebîl", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009, C. 36, s. 447.
[101] Abdullah Muhammedcanov, "Siriderya", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009, C. 37, s. 272.

Muhibbî, sevgilisinin aşkı uğruna akıttığı gözyaşlarını Ceyhun ile birlikte Seyhun'a benzetmiştir.

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı **Ceyḫūn'ı**
Hezārān āferīn olsun ne ḫoş beñzetmiş ol nehre (G.2860/ 3)

Gözümüñ biri Seyḥūn'a birisi döndi **Ceyḥūn'a**
ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür dilde gerdūna (G.2889/ 1)

4.2.15. Tuna

Almanya'da doğup, Avrupa'dan geçerek Karadeniz'e dökülen bir nehir olup Muhibbî'nin gözyaşını benzettiği unsurlardan biridir.

Muḥibbī şol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez
Görenler didiler beñzer bi-ʿayni yaşuña **Tuna** (G.2889 /5)

4.2.16. Zap

Doğu Anadolu'dan doğup Dicle ile birleşen bir nehirdir. Muhibbî, gözyaşlarının Zap'a dönmesinin şaşılacak şey olmadığını söyler.

Bu Muḥibbī gözleri yaşı olup āb-ı revan
Dōstlar itmeñ taʿaccüb dönse **Żāb'uñ** ʿaynına (G. 2861/5)

4.3. DEĞERLİ TAŞLAR VE MADENLER

Geçmişten bugüne kadar gerek renkleri gerek estetik duruşları gerekse ender bulunur oluşları bazı taşları ve madenleri değerli kılmıştır. İnsanlar bu taşlarla ve madenlerle çeşitli eşyalar yapmışlar bazen de mekânların ve insanların süslenmesinde bu taşlara ve madenlere başvurmuşlardır. Divan şiirinin güzele ve güzelliğe olan tutkusu şiirlerde güzel hayallerin yanında, güzel maddi varlıkların da kullanılmasını sağlamıştır. Özellikle sevgili çevresinde kurulan hayalleri güzel kelimelerle süslemek şairin bir hüneridir. Bu güzel kelimelerin bir kısmını da değerli taşlar ve madenler oluşturmaktadır. Bu bölümde Muhibbî'nin şiirlerinde yer alan sekiz değerli taş ve maden incelenecektir.

4.3.1. Akik

"Kırmızı, kahverengi ve turuncu renklerde bir tür kalsedon taşı olup eski şiirde en kalitelisinin Yemen'de çıktığı kabul edilir. (…) Çoğunlukla kırmızı rengiyle tanınan bir taş olması sebebiyle edebiyatta kırmızı nesneler akike benzetilir."[102] Kırmızılık aynı zamanda sevgilinin dudağının sıfatıdır. Bu sebeple sevgilinin dudağına da benzetilmektedir. Nitekim Muhibbî, sevgilisinin dudağını anlatmak için diğer değerli taşlarla birlikte akiki de saymaktadır.

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevşer
Yāḳūt ya ʿ**aḳīḳ** ü ya laʿl yāḫū mercān (G.2688/ 4)

4.3.2. Dürr

"İnci. Divan edebiyatında sevgilinin dişleri, teri, vuslatı; âşığın gözyaşı; şairin şiiri ve güzel söz yerine kullanılır. Denizde sadef içinde oluşması, iriliği, parlaklığı en çok kullanılan özellikleridir."[103]

[102] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 223, 224.
[103] Pala, a.g.e., s. 126.

Muhibbî'nin şiirlerinde, "dür, dürr-i Aden, dür-dâne, dürr ü gevher, dürr ü mercân, dürr-i sâfî, dürr-i şehvâr, dürr-i yetîm, dürr-i galtân, dürr-i semîn" şekillerinde rastladığımız bu kıymetli taş, çeşitli bağlamlarda şiirlerde kendisine yer bulmuştur.

Muhibbî, sevgilisinin uğruna, ayağına döktüğü gözyaşlarını göz sadefinden dökülen inciye benzetmektedir. Hatta bu gözyaşı incisi Aden'de dahi bulunmaz.

Şāh-ı ġam gelse Muḥibbī bu gönül ḫānesine
Pāyına **dür** dökerem dīde-i giryānumdan (G.2721/ 5)

Gönlüme sulṭān-ı ġam gelse gözüm gevher saçar
Ziynet ider yollarını **dürr** ile mercān ile (G.2989/ 5)

Gözüm yaşı gibi bir **dürr-i ġalṭān**
Bulınmaz arasan baḥr-ı ʿAden'de (G.2898/ 3)

Ḥasretiyle düşeli kūh-ı belā ṣaḥrāsına
Eşk-i çeşmüm gāh baḥr olur gehī **dürr-i ʿAden** (G.2600/ 4)

Pāyuña bu dīdeler īsār içün
Dökdi gāh laʿl ü geh **dürr-i semīn** (G.2567/ 5)

Muhibbî, şiirlerini ve sözlerini de inciye benzetmiştir. Onun gönül denizinden gelen şiirleri hayranlık uyandırıcıdır. Bazen de sözleri inciden daha kıymetli olup öğütleri de inci gibi kulağa küpe edilecek öğütlerdir.

Çün gönül maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri
Her sözüñ **dür-dānedür** baksunlar ol gencīneme (G.2922/ 5)

Muḥibbī sözleri yigdür bugün çün **dürr** ü gevherden
Nigārā gūşvār idüp kulaguña anı dakın (G.2590/ 5)

Muḥibbī sözlerin taksañ n'ola gūşuña iy dilber
Yig alurlar anuñ ḳadrin bilenler **dürr** ü gevherden (G.2702/ 5)

Şiʿrümüñ her bir saṭırı mevc-i deryā olalı
Naẓmumuñ maʿnāsın iden **dürr-i ġaltān** uşta ben (G.2565/ 7)

Okuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīṯ
Anuñ içün oldı eşʿāruñ senüñ **dürr-i ʿAden** (G.2689/ 5)

Baḥr-ı dilden dürler iẓhār eyledüñ deryā-misāl
Ol sebebden didiler her beytüñe **dürr-i semīn** (G.2585/ 5)

Senüñ medḥüñde bu beytüm görenler
Degişmezler anı **dürr-i semīne** (G.2854/ 4)

Çün **dürr-i yetīm** oldı yine naẓm-ı Muḥibbī
Cānā anı dak gūşuña yek-dāne olsun (G.2693/ 5)

4.3.3. Kehrübâ

"Halkın kehribâr dedikleri saman kapıcı, cezb kuvvetini hâiz kömür cinsinden bir madendir. Siyahı Erzurum'dan, sarısı Almanya'dan gelir. Bu maden vaktiyle yer altında kalan çam zamklarından (çam sakızı, çam yaprağı) ibâret olduğunu ve son nazariyeye göre bir takım böceklerin yer deşmesinden husûle geldiği bilginler tarafından ileri sürülmektedir."[104]

Kehribâr eski tıbba göre birçok etkiye sahiptir. Göğüsteki kanamayı durdurma, karın ve mide rahatsızlıklarına iyi gelme, vereme iyi gelme, yüreğe kuvvet verme gibi[105] yönleri ile zaman zaman şiirlerde yerini almıştır.

Muhibbî şiirinde kehribârı sarı rengini ön plana çıkararak kullanmıştır. Âşığın solgun ve sarı yüzü âşıklık alametidir. Bu sarılık kehribârdan bile fazladır.

[104] Onay, a.g.e., s. 248.
[105] Canım, a.g.e., s. 557.

Yüzüme bak bilesin ḥāl-i ʿışḳum
Degüldür **kehrübā** da böyle saru (G.2763/ 5)

4.3.4. La'l

Çeşitli renkleri bulunmasına karşın daha çok kırmızı renklisi ile bilinen bir taştır. Bazı cevhernâmelerde la'l taşının bir çeşit yakut olduğu da belirtilir. Bu taşın ilk kez Bedâhşan yöresindeki büyük deprem esnasında Hz. Süleyman binasına yakın bir dağın yarılması ile ortaya çıktığı bu sebeple la'l-i Bedahşân diye anıldığı söylenir.[106]

Muhibbî, kırmızılığı bakımından sevgilinin dudaklarını la'le benzetmiş ve sevgilinin dudağı varken la'lin değersizliğini vurgulayarak birçok beyitte bu bağlamda kullanmıştır.

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur **lāʿl-i cānān** üstine
Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine (G.2992/1)

Ḫasta dil **lāʿl-i leb-i cānānın** eyler ārzū
İy ṭabībüm derdine dermānın eyler ārzū (G.2778/ 1)

Kan yudarsa ġam degül **lāʿl-i leb-i yār** isteyen
Cān virür bu yolda bir zülf-i siyehkār isteyen (G.2662/ 1)

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde añdum iy yār
Şekkerde ḳıymet artar dirler mükerrer olsun (G.2529/ 3)

Laʿl-i nābuñ var iken ʿāşıḳ zülāli n'eylesün
Mū miyānuñ fikr iden özge ḫayāli n'eylesün (G. 2606/ 1)

Laʿl-i nābuñdur düşüren gönlümi peymāneye
Varmasam gönlüm gözüm açılmaya meyḫāneye (G.2808/ 1)

[106] a.g.e., s. 561.

4.3.5. Mehek

"Altın ve gümüşün ayarını tespit etmek için kullanılan siyah sert bir taştır. Ayarı öğrenilmek istenen maden, bu taşın üzerine sürülür. Sürülen iz üzerine önce kezzap, sonra tuz ruhu sürülür. Mihenk taşının üzerinde beliren renge göre altın ve gümüşün ayarı tespit edilir. Altın, gümüşün ayarını nasıl mihenk taşı belirlerse gerçek âşığı belirleyen de sevgilinin âşığa attığı taşlara, ettiği eziyetlere, çektirdiği cefalara âşığın gösterdiği sabır ile aşkından vazgeçmemesidir. En sabırlı âşık, en sâdık âşıktır. Cefâ ile mihenk taşı arasında her ikisinin de bir şeyin gerçek kıymetini belirleyici unsur olmaları yönüyle ilgi kurulmaktadır."[107]

Zer gibi pāk ʿayār ʿışḳuñ ile olduğuma
Gönderüp seng-i cefā atma **meḥek** tecribüme (G.2919/ 3)

4.3.6. Sim ve Zer

Gümüş ve altın. Gümüş "Klâsik Türk edebiyatında çok kullanılan madenlerden biridir. Şiirde daha çok rengi ve parlaklığı dolayısıyla ele alınır. Başka kelimelerle tamlamalar oluşturur: Sîm-ten: Gümüş bedenli; serv-i sîmîn: Gümüş servi, sevgilinin boyu, ayışığının sudaki aksi. Beyazlık ve parlaklık yönünden sevgilinin herhangi bir uzvu gümüşe benzetilir. Kıymetli oluşu dolayısıyla bazen "sim ü zer" 'altın ve gümüş' biçiminde kullanılır."[108]

Altın da kıymetli bir maden olup rengi ve değeri ön plana çıkarılarak kullanılan madenlerdendir. Âşığın benzi sararıp altın rengine döner.

Yüzüm zerdine bakan aña **zer** dir
Gözüm yaşını beñzetdükçe **sīme** (G.2886/ 4)

[107] Semih Yeşilbağ, "Muhibbî Dîvânı'nda Değerli Taşlar", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 22, 2019, s. 704.
[108] Canım, a.g.e., s. 566.

İy Muḥibbī **sīm-i eşküm rūy-ı zerdüm** var iken
Fāriġ olsam tañ mıdur ger dirhem ü dīnārdan (G.2570/ 5)

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol **sīmīn beden**
Eksük itmez gönderür dāyim velī derd ü miḥen (G.2600/ 1)

Muhibbî, güzellerin genellikle altın ve gümüş takıları seviyor olmalarını hatırlatarak gözyaşı gümüşünü ve yüz altınını saçmayı tavsiye eder.

Gözüm yaşına baksa raḥm iderdi
Güzeller māyil olur çünki **sīme** (G.2886/ 5)

Yiter āh ile eyle yaşlaruñ **sīm**
Güzeller ṣayd olurlar **sīm ü zerle** (G.2985/ 4)

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar
Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan (G.2635/ 4)

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi
Ṣayd olınurlar güzeller şimdi **sīm ü zer** ile (G.2837/ 5)

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā sen pāy-ı dilberden
Güzeller ṣayd olurlar çün bilürsin **sīm-ile zerden** (G.2669/ 1)

Muhibbî, altın ve gümüşün dünyevi şeyler olduğunu ve sonunda yok olup gideceği için onlara bağlanılmaması gerektiğini söyler.

Sīm ü zerden olursa ger ḳaṣruñ
Āḫir olısar ol ḫarāb sakın (G.2519/ 3)

Virme dil dehre sakın bakma hevā vü hevese
Beñzedüp **sīm ü zerin** ḳıymeti yok ḫār u ḫese (G.2880/ 1)

Altın ve gümüş ile hayır yapmak isteyen sevgiliye gönlünü almanın sevap olduğunu söyleyen Muhibbî, sevgilisinin ayağının toprağını başına taç olarak yeterli görerek altından taç istemediğini söyler.

Yaparsañ **sīm ü zerlerden** ʿimāret
Gönül yap yigdür artuk gir sevāba (G.2929/ 3)

Yiter başuma tāc çün ḫāk-i payı
Dilā başuña **zerden** tāc itme (G.2938/ 4)

4.3.7. Yakut

"Kıymetli taşlardandır. Kırmızı, sarı ve gök olur. Ateşe mütehammildir. Bütün taşlardan ağırdır. Erimez. Elektriği bir iki saat muhafaza edermiş. Boğaza asılırsa tâûn ve vesveseye nâfi imiş. (…) Kışın suya atılsa su donmazmış."[109] "Divan şiirinde yakut la'l ile aynı özellikleri taşır. Sevgilinin dudağı, âşığın ağlamaktan kızarmış gözü ve kanlı gözyaşları yakutu andırır. Kadeh, yüzük, gerdanlık, küpe hokka vs. eşya yapımında da kullanılan yakut, daha çok kırmızı rengi ve kıymetli oluşu dolayısıyla söz konusu edilir. Şarabın rengi de yakuta benzer."[110]

Muhibbî, sevgilinin dudağını birçok kıymetli taşa benzetirken yakuta da benzetmiştir.

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevṯer
Yāḳūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū mercān (G.2688/ 4)

4.3.8. Zümrüt

Yeşil renkli kıymetli bir taştır. Hakkında birçok inanış vardır. Zehir için bir tiryak olduğu, sara hastalarının zümrüt taşırlarsa nöbet geçirmeyecekleri, zümrüt taşıyan kişilere yılan ve akrebin yaklaşmayacağı, doğumda zorlanan bir kadının zümrüdü koluna

[109] Onay, a.g.e., s. 432.
[110] Pala, a.g.e., s. 479.

bağlayınca daha kolay doğum yapacağı gibi inanışlar[111] zaman zaman şiirlerde konu edilmiştir. Ayrıca renginin yeşil olduğuna inanıldığı için Kaf Dağı'nda yaşadığına inanılan Anka'ya da "Zümrüd-i Anka" denilmektedir.[112]

Muhibbî, sevgilinin saçlarının yere vuran gölgesini zümrüt parçacıklarına benzetmektedir.

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd **zümürrüd** rīzesi
Yā sevād-ı müşgdür dökilmiş anda rāyegān (G.2647/2)

Bir beyitte ise hüzün askerlerinin önünde sonunda geleceğini bilen servinin, çimen bahçesinde gizlenmiş olmak adına yeşil renkli zümrütten bir hisar yaptığını belirtir.

Bildi ḫazān leşkeri āḫir eşer gelür
Ṣaḥn-ı çemende yapdı **zümürrüd** ḥisār serv (G.2785/ 4)

[111] a.g.e., s. 496.
[112] Canım, a.g.e., s. 568.

V. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE DOĞAL HAYAT

Divan edebiyatı sanatçıları toplum gerçeklerinden ve gündelik hayattan uzak oldukları gerekçesiyle eleştirilir. Bu eleştirilerin çok yüzeysel olduğu divan şairlerine ait şiirler incelenince ortaya çıkmaktadır. Divan edebiyatı sanatçısı hayallerini aktarırken birçok şeyden olduğu gibi doğal hayatın unsurlarından da yararlanmıştır. Çevresindeki hayvanlar ve bitkiler de bu unsurlardandır. Çeşitli anlam ilgileriyle çok sayıda hayvan ve bitki şiirlerde yer almıştır. Bu bölümde Muhibbî'nin incelenen şiirlerinde yer alan doğal unsurlar incelenecek olup birinci kısımda hayvanlar, ikinci kısımda da bitkiler ele alınacaktır.

5.1. HAYVANLAR

Hayvanlar, tarih boyunca sadece maddi olarak değil kültürel olarak da önemli bir yer tutar. Göçebe yaşam tarzından beri insanların en büyük yardımcısı olan hayvanlar, kültürel anlamda da kendilerine yer bulmuşlardır. Muhibbî de şiirlerinde birçok hayvanın ismini zikretmiştir. Bazen bir benzetmenin unsuru bazen de bir misalin unsuru olan hayvanlar, divan şiirinin girift dünyasında anlam oyunlarının, mazmunların yardımcısı olarak yer almıştır. Bu kısımda, incelediğimiz şiirlerde yer alan yirmi dokuz hayvan ele alınacaktır.

5.1.1. Âhû

"Ceylan, karaca, geyik, maral cinsinden hayvanlara verilen isimdir. (…) Âhû gözlü, ceylan gözlü gibi kullanımlarda da görüleceği üzere "güzel göz" timsali olarak sevgilinin gözleri için çokça kullanılmıştır."[113] Sevgilinin yüzü Kâbe olunca göz âhûsu oraya sığınır. Zira Kâbe ve çevresinde âhû vurulması yasaktır.

Âhûnun bir başka konu edilen özelliği ise misktir. Zira misk üretmek için genellikle Çin'de yaşayan bir tür ceylanın göbeğinden düşen kan pıhtısı gerekir. Özellikle

[113] a.g.e., s. 471.

sevgilinin saçlarının kokusunun bu kokuya teşbihi fazlaca kullanılmıştır. Bazen de sevgilinin kokusunun misk kokusundan üstün olduğu dile getirilir.

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar zülf bu
İʿtibār kalmadı **āhūda** olan müşgde bū (G.2758/ 1)

Dimāġın ʿālemüñ pür itdi zülfün
Ḫıṭā'da var mı böyle **müşg-i āhū** (G. 2760/ 4)

Gözüñe beñzemez **āhū-yı Çin'de**
Ne Çin'de belki rūy-ı zemīnde (G.2918/ 1)

Sevgilinin saçının kokusunu saba rüzgârı iletirse, o kokunun güzelliğini kıskanan âhû, nafe denilen ve misk yapımında kullanılan pıhtılaşmış kanı döker.

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse ger ṣabā
Nāfesini döke yire reşk ile **āhū-yı Çīn** (G.2573/ 5)

Âhûnun güzel koku veren nafeyi vermesinin, güzel kokan çiçekleri yemesiyle bağlantılı olduğu düşüncesi de Muhibbî tarafından zikredilmiştir.

ʿAceb mi gördüm anı sünbül otlar
Gözini beñzedem **āhū-yı Çīn'e** (G. 2975/ 6)

Âhû bazen de çöl ve vadi kelimeleri ile beraber kullanılır. Bu bazen âhûnun avlanması ile sevgiliye benzetilmesi şeklinde tevriyeli kullanımı sağlarken bazen de aşk ile çöle düşen Kays'ın âhûlarla dost olmasına bir telmihtir.

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi turmaz yilerem
Tolaşup zülfine dil ol gözi **āhūlar-ıla** (G.2851/ 4)

Gözi alasına aldanma sakın al ider ol
Niçe senüñ gibi ṣayda iden **āhūdur** bu (G.2773/ 2)

Kolaylıkla yakalanamayan âhû bu özelliği ile sevgiliyi andırır. Ele geçmesi güç olduğu için bazen de peri olarak anılır. Bu sebeple büyü ve sihirle de birlikte kullanımı da olmuştur.[114]

5.1.2. Andelîb / Bülbül/ Hezâr

" (…) küçük vücutlu, süratli, zengin nağmelerle güzel ötüşlü fakat görülmesi zor bir kuştur. (…) Gülleri sever. Kimi zaman kendisini alamayarak gül yaprağına çarpar, düşüp kalır. (…) İnanışa göre Nemrut tarafından ateşe atılan Hz. İbrahim'in önünde saf bağlayan kuşlardan birisi onunla birlikte kendisini ateşe bırakır ve Tanrı'nın elçisine eşlik eder. Kendisine hoş gelen bu hareketi nedeniyle Tanrı onu ödüllendirmek ister ve Cebraîl vasıtasıyla ne dilediğini sorar. O da Tanrı'nın bin isminden yalnızca yüzünü bildiğini söyleyerek kalan dokuz yüzünün de öğretilmesini arzu eder. İşte Hak Teâlâ'nın bütün isimlerini öğrettiği o kuş, kıyamete dek gönülleri dağlayan sesiyle Tanrı'nın isimlerini haykıran bülbüldür."[115]

"Bülbül güle âşık kabûl edilir. Bu durumuyla âşığa çok benzer. Üstelik güzel sesi de âşığın güzel sözleri, şiirleridir. Nasıl bülbül gülsüz olamazsa, âşık da maşûksuz olmaz. Gülün dikenleri nasıl bülbülün ciğerlerini delerse, sevgilinin eziyetleri de âşığın bağrını deler. Kısaca bülbülün her özelliği âşıkta mevcuttur."[116]

Muhibbî'nin şiirlerinde en fazla kullandığı hayvanlardan biri olan bülbül, andelib ve hezâr şeklinde de karşımıza çıkmaktadır.

Bülbül, gül için ah ve figan ediyorsa âşığın da sevgilisi için ah ve figan etmesi şaşılacak şey değildir. Zira sevgili kırmızı bir gül gibidir. Hatta âşığın figanına bülbüller de eşlik eder.

Gīceler feryād iderseñ tañ degül **bülbül** gibi
İy dil-i şūrīde sen çün bir gül-i aḫmerdesin (G. 2504/ 3)

[114] Pala, a.g.e., s. 14.
[115] Ömür Ceylan, *Kuşlar Dîvânı, Osmanlı Şiir Kuşları*, 2.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2007, s. 61, 62.
[116] Pala, a.g.e., s. 77.

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu eylesem āh u fiġān /
Nāleme āheng içün **bülbüller** eylerler enīn (G.2584/ 2)

Bülbül, ahından inleyip güle derdini anlatmak istemesine karşın gül hiçbir şekilde itibar etmez, dönüp bakmaz. Lütfedif konuştuğunda da âşığın sevgilisinden şikâyet etmemesi gerektiğini söyler. Sevgili de âşığa aynı şekilde davranmaktadır.

Söyler çemende derdini bülbül yine güle
Līkin gül eylemez naẓarı **ḥāl-i bülbüle** (G.2840/ 1)

Ḫār elinden **bülbül** itdi çok şikāyetler güle
Gül didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile (G.2933/ 1)

Nite kim gül diñlemez gülşende **bülbül** nālesin
Sen de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma (G.2803/ 4)

Gül gibi Muḥib girmez anuñ gūşına feryād
Bülbül gibi sen daḫı kılup zārı n'idersin (G.2708/ 5)

Gül, bülbüle karşı her ne kadar umursamaz ve zalim olsa da bülbül etraftakilerin sözünü dinlemez ve ondan vazgeçmez. Âşık da zâhidin sözünü dinleyip sevgilisinden vazgeçmez.

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe
Hīç zaġan söziyle **bülbül** geçe mi gülzārdan (G.2570/4)

Dime zāhid baña kıl yāra tevbe
İder mi **bülbül** gülzāra tevbe (G.2995/ 1)

Ezelden bülbüle aşk için ağlayıp inlemek, güle ise gülüp eğlenmek yazısı yazılmıştır. Bülbül karga gibi leşe konmaz, onun yazısı gül için ağlayıp inlemektir.

Taḳdīr ezelde böyle komış bülbül ü güle
Bülbül fiġānlar eyleye gül dāyimā güle (G.2831/ 1)

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel
Bülbüle şūrīdelik zāġ u zaġan kona leşe (G.2856/ 5).

Bülbülün ağlayıp inlemesi, gülün güzelliğinin tellallarca her tarafa duyurulması gibidir.

Satmaga gül ḥüsnini **bülbülleri** dellāl ider
Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur yine (G.2825,/ 4)

Âşık, bazen de bülbülü ağlayıp inleyerek aşkını duyurup dile düşürdüğü için eleştirir. Aşk için bağırıp durmak ayıbı yerine pervane gibi yanıp kül olmak gereklidir.

İtmez Muḥibbī ʿışḳ eri **bülbül** gibi güle
Pervāne-veş yanup yakılup döner ol küle (G.2840/5)

Bülbül gibi ʿışḳ eri itmez şikâyeti
Pervāne-şıfat yanubanı döner ol küle (G.2888/ 3)

Buna karşın bu feryadlara hak verdiği de olur. Zira yılda sadece bir kez açan gül dikenlerin arasındadır.

Niçe feryād itmesün bī-çāre **bülbül** her seḥer
Yılda bir gül açılur ol da miyān-ı ḫārda (G.2832/ 3)

Muhibbî, gülü renginden dolayı şaraba benzettiği beyitlerde, gül için ah ve figan ederek inleyen bülbülün sesini de sürahi yahut testi gibi nesnelerden dökülürken şarabın çıkardığı sese benzetmiştir.

Bāġda mül tolı sāġar dutalım gül yirine
Ḳulḳul itsün ko ṣürāḥī yine **bülbül** yirine (G.2945/ 1)

Mey-ḫˇōra çünki olmasa gül sāġarı yiter
Bülbül yirine var ṣurāḥīde ḳulḳula (G.2840/ 3)

Muhibbî bir beyitinde ise kendi şiirlerini bülbülün güzel sesine ve başkalarının şiirlerini karga sesine benzetmiştir.

Güş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra bakma gel
Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül ṣavt-ı zaġan (G.2579/ 5)

Bülbül ile alakalı beyit örnekleri çoğaltılabilecek olsa da bu beyitlerle yetinilmiştir. Dizin kısmında daha fazla örnek görülebilir.

5.1.3. Anka / Simurg

"Kaf Dağı'nda yaşadığı söylenen mevhum bir kuş. Renkli tüylerle süslü, yüzü insan yüzüne benzer, boynu gayet uzun, kendisinde her hayvandan bir alâmet olan büyük bir kuşmuş. Bulunduğu yerdeki kuşları avlayıp garba doğru uçarmış. Bundan dolayı bu kuşa (anka-yı mugrip) demişlerdir. Bu kuş, bulunduğu yerde ne kadar hayvan varsa birer birer alıp götürürmüş. Hayvan kalmayınca nöbet çocuklara gelmiş. Bunun üzerine oranın halkı (eshâh-ı res), peygamberlerine şikâyet etmişler. Peygamberlerinin duasile ankanın hem kendisi hem de nesli yıldırımla öldürülmüştür."[117]

"Yine başka bir rivayete göre anka, cennet kuşuna benzer yeşil bir kuşmuş. Bu yüzden ona "Zümrüdüanka denilirmiş. (…) Divan şiirinde anka kuşuyla ilgili efsâne ve rivayetlere sıkça rastlanır. Beyitlerde "sîmurg veya sîreng" adı altında da zikredilen ankanın en büyük özelliği olarak Kaf Dağı'nda yaşaması, renk, asla yere konmayışı, avlanmayışı ve ele geçirilemeyişi göze çarpar. (…) Âşık, sevgilisinden anka olarak söz ederken, ondan bir yakınlık ve yardım ummaktadır. Aynı sıfatı kendisine yakıştırmışsa kanaat ve alçak gönüllülüğünü övünerek söylemektedir."[118] Bütün bu ihtişamlı hâline

[117] Levend, a.g.e., s. 183.
[118] Pala, a.g.e., s. 24.

rağmen Kaf Dağı'nda kuru kemik yiyerek hayatını sürdüren anka, bu özelliği ile kanaatin timsali olarak şiirlerde anılmıştır.

Muhibbî, dünyaya aldanmayanların Kaf Dağı'nda yaşayan anka meşrebinde olduğunu söyler. Kaf'ın mekân olabilmesi için de dünyadan kolu kanadı açıp uzaklaşmak gereklidir.

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn
Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿ**Anḳā** (G.2664/ 4)

Ḳāf-ı istiġnā maḳāmum oldı [bak] ʿ**Anḳā** gibi
Tuʿmesinden bu cihānuñ fāriġü'l-bālam bugün (G.2582/ 3)

Ḳāf-ı ḳurbet bu göñül **Sīmurġ'ına** olmaz mekân
Bāl açup pervāz idüp bu āşiyāndan geçmeye (G.2998 3)

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı ḳanāʿat Ḳāf'ına
Tā ki ülfet duta ʿ**Anḳā** gibi varup Ḳāf-ıla (G.2824/ 3)

Muhibbî'nin sinesi aşk ile ateş saçan bir ejderhaya dönmüştür. Öyle ki öleceği zaman küllerinden yeniden doğduğuna inanılan anka bile onun yanından geçmekten çekinir.

Olupdur sīnemüñ ġārı ki āteş saçar ejderdür
Ḥaẕer eyler gelüp ʿ**Anḳā** anuñ geçmege yanından (G.2588/ 3)

Dünya alçakları korur hâle gelmiştir. Kerem sahibi ve anka gibi kanaat sahipleri artık bulunmaz olmuştur.

Kalmadı ehl-i kerem ʿ**Anḳā-ṣıfat** nā-yābdur
İy dirīġā sifle-perver oldı bu gerdūn-ı dūn (G.2743/4)

5.1.4. Arslan / Şîr

"Dünya edebiyatında istisnasız güç, heybet, kuvvet ve cesaret sembolü olmuş bu hayvan doğu edebiyatında bütün bu özellikleriyle tebarüz etmiş erkek kahramanlar için sembol hâline gelmiş olup aynı zamanda güzellik ve zerafetiyle ceylana benzetilen sevgiliye mukabil onun aşkına düşmüş güç ve iktidar sahibi âşıkları temsil eder."[119]

"Alevi inancına göre, Hz. Muhammed Mirac yolunda iken Arş'a varınca karşısına bir arslan çıkıp yolunu kesmiş, Hz. Peygamber o zaman parmağındaki yüzüğü çıkarıp arslana atmış ve arslan yüzüğü ağzına alıp yoldan çekilmiş. Ertesi gün Hz. Muhammed Mirac'ı anlatmaya başlayınca Hz. Ali ağzından yüzüğü çıkarıp ona vermiş. Bu olaylardan dolayı Hz. Ali, Esedullah (Allah'ın arslanı), Şîr-i Yezdan, Şîr-i Hudâ gibi lâkaplarla anılmıştır."[120]

Muhibbî, aşkın vücudunda oluşturduğu yaralar ile bela vadisinin kaplanına döndüğünden beri aşktan sararmış yüzünü görenlerin kendisini gam çölünün arslanına benzettiğini söyler.

Deşt-i ġamuñ **arslanı** dir gören bu rūy-ı zerdümi
Kūh-ı belā kaplanına döneli dāġ-ıla bu ten (G.2579/4)

Sevgili; Muhibbî'ye, güzellik bağına basılıp zarar verilmesin diye arslana benzeyen iki gözünden tılsım ilettiğini belirtir.

Baġ-ı ḥüsnüme ṭılısm dīdelerümden iki **şīr**
İledem yār didi basmayalar gülşenüme (G.2901/ 4)

5.1.5. Baz / Şahin

"Doğan, şahin. Divan edebiyatında doğan veya şahin anlamında kullanılan baz, sevgilinin gönül avlayan saçlarından kinâyedir. Âşık, bakışlarıyla saç doğanının pençeleri arasına düşer. Bazen güneş de bir doğana benzetilir. Çünkü gece denen kargayı kaçırır.

[119] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 351.
[120] Canım, a.g.e., s. 478.

Çok zaman şehbâz veya şahbâz şekliyle karşımıza çıkan doğan veya şahin, elden salınır. Boynunda bir çıngırağı vardır ve ava salınmadan önce bağlı bulundurulur."[121]

Aşk bazı ile savaşmak zorlu bir iştir. Muhibbî kimsenin onunla karşı karşıya gelmemesini öğütler.

Muḥibbī müşkil işdür ʿışḳ **bazı**
Kimesne dutmasun bunuñla pençe (G.2876/ 6)

Sevgili, âşığın gönül doğanını avlamak için zülfünü ortaya koyup onu çağırmaktadır. Peftere, kuşları çağırmak için kullanılan yapma bir kuştur. Sevgili saçını peftere olarak kullanır.

Zülfinüñ pefteresin salup bu göñlüm **bazına**
Anı ṣayd itmek murādı çagurup dir hū-be-hū (G.2755/ 4)

Âşık, sevgilinin zülüf şehbâzına av olmaktan kaçmaz. Aksine gönlünün ona av olması mutluluk kaynağıdır.

Umaram bir gün ola **şehbāz-ı zülfe** dil şikâr
Bu kebūter göñlüm olmışdur hevāyı n'eylesün (G.2610/ 3)

Sevgilinin kaşları da şahbaza benzetilir. O kaşları görenler onun avını almış bir şahbaz olduğunu söyler.

Gözleri üstinde yāruñ dir gören ebruların
Ṣaydın almış iki **şahbāz** takdı teller başına (G.2874/ 2)

Âşık, gönül bazını saadet kuşu olarak bilinen hümâyı avlayıp ele geçirebilmek için salar. Zira aşktan dolayı ettiği ahlar gökyüzüne varmaktadır.

[121] Pala, a.g.e., s. 60.

Saldum **göñül bāzını** murġ-ı hümāya ben
Āhum duḫānı irgeleden semāya ben (G.2534/ 1)

Göñül şahbāzını himmetle yine
Şikār itmege saldum ol hümāya (G.2845/ 3)

Gönül bazı, dünyevi unsurlara meyil kılmaz. Onun amacı hakiki olandır. Leşe konmak ve sinek avlamak onun işi değildir.

Bāz-ı göñlüm ṭuʿme-i dünyāya meyl itmedi
Şāhbāzı görmemişlerdür varup kona leşe (G.2973/ 5)

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül hīç kese
Per açar mı **şāhbāz** olan şikār-ı megese (G.2971/ 1)

5.1.6. Bebr

"Farsça sözlükler bu hayvana "kaplan" anlamını vermişlerse de eski metinlerde Hindistan'da bulunan kuyruksuz bir kediye benzeyen, üzeri yol yol yahut benek desenli, kaplandan daha iri ve çok heybetli, dövüşürken tüyleri kabarınca arslanları dahi korkutan bir canavar olarak tarif ederek Türkçedeki böbürlenmek fiilinin bu hayvandan geldiğini bildirirler."[122]

Muhibbî, göğsündeki aşk yaralarını görenlerin onu aşkın bebri olarak gördüklerini söyleyerek bebrin postu ile göğsündeki yaralar arasında bir benzerlik kurmuştur.

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ **bebridür**
Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem bugün (G.2697/ 3)

[122] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, s. 141.

5.1.7. Bukalemun

"Sürekli güneşte durduğu için Farsçada güneşe tapan anlamında "âfitâb-perest" denen, kelere benzeyen, derisi renkten renge ve şekilden şekile girebilen, bu sebeple bulunduğu yerin renk ve şeklini alıp kendini belli etmeden avını yakalayan, gövdesi yanlardan basık, dili gövdesinden çok uzayabilen kertenkeleyi andıran, fakat çok yavaş hareket ettiğinden ondan tamamen farklı bir hayvan olup Türkçesi "kaya keleri"dir."[123]

Âşığın gönlü, aşkın her türlü hâlinin yaşandığı yerdir. Bu durum onun her an farklı hisler yaşamasına sebep olur. Sevgilinin en küçük iltifatı âşığın gönlünü şen ederken bigâneliği o gönlü perişan eder. Muhibbî de bu duruma dikkat çekerek derisi rengi ve şeklini değiştirebilen bukalemunla gönlü arasında bir teşbih yapmıştır.

Bir ḳarār üzre degüldür günde biñ yüz gösterür
Dir-isem olmaz ʿaceb bu göñlüme **būḳalemūn** (G.2564/ 2)

5.1.8. Dürrac

Turaç olarak da bilinen sülüngiller familyasından bir kuş olup kekliğe benzer. "Eti nazik ve lezizdir. Yurdumuzun yerli kuşlarındandır. 35 cm. civarında boyu vardır ve uçmaktan çok yürümeyi yeğler. (…) Zor görülür, daha sık duyulur. Uzaktan duyulan ötüşü; yüksek, pürüzlü ve tizdir.(…) Turaç, mübarek bir kuştur. Yaz kış güzel bir sesle öter."[124]

Âşık, sevgilinin şahbaz gözlerine av olmak ister. Dürrac da etinin lezzettinden ötürü avı sevilen bir hayvan olduğundan âşık da sevgilinin şahbaz gözlerinin mutlaka avlaması için gönül kuşunun dürrac gibi olmasını istemektedir.

Ola ki ṣayd ide şahbāz çeşmi
Dilā dil murġını **dürrāc** eyle (G.2940/ 3)

[123] a.g.e., s. 296.
[124] Ceylan, a.g.e., s. 236.

5.1.9. Ejdehâ / Ejder / Ejderhâ / Suban

"Ejderhâ, büyük yılan. Bir inanışa göre yılan, kendi eceliyle ölmez, mutlaka başka birisi tarafından öldürülürmüş. 100 yıl yaşayan yılanlar ejdehâ olurmuş. Yılan ejdehâya dönüşünce ağzından ateş saçar, nefesiyle diğer mahlukları sömürüp yutarmış. O zaman melekler onu kaldırıp Kaf Dağı'nın arkasına atarlarmış. (…) Edebiyatta ejdehâ, sevgilinin saçları yerine kullanılır. Çünkü sevgilinin kıvrım kıvrım saçları bir ejderhâyı andırır. Saç, uçlarının bolluğu ile bin başlı bir ejdehâya benzer. Ayrıca tılsımlı hazîneleri de ejdehâların beklediğine inanılır."[125]

Muhibbî, sevgilinin yüzündeki tüylerin saçına galip gelebilir olduğunu karıncaların topluca bir yılanı öldürebileceği örneği ile söylemektedir.

Ġālib gelürse zülfine ḫaṭṭı ʿaceb degül
Cemʿ olsa mūr ġālib olur **ejdehāsına** (G.2791/3)

Sevgili güzellik hazinesini koruması için saçlarını tılsımla ejderhâ gibi nöbetçi dikmiş, âşık da çaresiz kalmıştır.

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş nigār
Çāresüz kaldum ne çāre āh ol **ejderhā** içün (G.2692/ 2)

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḥaẕer
İy gönül **ejderden** itmişler ṭılısm ol maḫzene (G.2865/ 3)

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı **ejder-ṣıfat**
Bir naẕar kim ola göre ḥüsnüñüñ gencīnesin (G.2622/ 2)

Baña sünbül saçınuñ her kılı **ejder** görinür
Siḥir ʿilmini bilür gözleri cādūdur bu (G.2757/ 3)

[125] Pala, a.g.e., s. 136.

Genc-i ḥüsn üzre sen iy zülf-i siyah
Ḥıfẓ içün anı meger **suʿbānısın** (G.2576/ 4)

Muhibbî, bir beyitte ise aşk ile ettiği ahların yakıcılığını, ahın ejderi ifadesiyle açıklamıştır.

Sanmañuz dil āteşi bu sīneden bir dem gide
Ol sebebden **ejder-i āhum** felekde yir ide (G.2966/1)

5.1.10. Horoz / Tavuk

"Kısa ve kalın gagalı, kısa kanatlı ve çok hızlı kanat çırpan tıknaz kuşlardır. (…) Hz. Peygamber buyurur ki, "Tanrı üç sesi sever; bunlardan biri horoz sesi, diğeri Kur'ân-ı Kerîm okunurken çıkan ses, üçüncüsü de seher vakitlerinde tevbe edenlerin sesidir." (…) Kızıl ibiği horozun en dikkat çekici unsurudur. Horozun tüm alımını borçlu olduğu bu ibiğe şairlerimizce tâc-ı horôs denilmiş, âdeta saltanat timsali kabul edilerek türlü hayallere konu olmuştur."[126]

Muhibbî'nin şiirinde horoz, tâc-ı horôs; tavuk ise murg-ı hane biçimlerinde karşımıza çıkmaktadır.

Muhibbî, gönlünde aşk ateşinden çıkan alevi, horozun kızıl ve ihtişamlı ibiğine benzetmektedir. Murg-ı hane olarak söz konusu ettiği tavuk ise, rind-zâhid çekişmesini hatırlatacak biçimde kullanılmıştır. Aşkın sırrını kenara çekilip sürekli ibadet eden bir şeyhin bilmeyeceğini söyleyen Muhibbî, tavuğun bülbül ötüşünü bilemeyeceğini söyleyerek kendisini bülbüle, zâhidi ise tavuğa benzetmiştir. Bir başka beyitte ise aşkın sırlarını şeyhin anlamayacağını söyleyerek bülbül ile tavuğun aynı dili konuşmadığını söyler. Yine şeyhi tavuğa, kendisini bülbüle benzetmiştir.

Kaçan dem dem çıkar dilden şerare
Başumda beñzer ol **tāc-ı ḫorūsa** (G.2841/ 4)

[126] Ceylan, a.g.e., s. 110, 112.

Ne bilsün sırr-ı ʿışḳı şeyḫ-i ḫalvet
Bilür mi ṭūtī nuṭḳın **murġ-ı ḫāne** (G.2801/ 4)

Dime esrār-ı ʿışḳı añlamaz şeyḫ
Ki sen ʿışḳ bülbüli ol **murġ-ı ḫāne** (G.2937/ 5)

5.1.11. Huffâş

"Diğer Arapça adı vatvât, Farsçası şeb-pere olan ve Türkçe'de yarasa denilen kuş. Bu kuşun gözleri küçük ve zayıf olup geceleri gördüğünden bu namı almıştır."[127] "Yarasa kuşların hiçbirisine benzemez. Kanatlarında tüyler yerine, açıldığında yelkeni andıran bir deri vardır. (…) İnsan, maymun ve kangurudan başka yavrusunu beraberinde taşıyan bir de yarasa vardır. (…) Kemikleri özellikle muhabbet büyüsü yapmada yaygınca kullanılır. (…) Eti haramdır."[128]

Divan şiirinde, geceleri yaşaması ve güneş ışığıyla görme yetisinin kısıtlanması, geceleri insanların gözlerine saldırması ve yarasayı Hz. İsa'nın mucize göstermek için yaratması inanışı bağlamında kullanılan yarasa, Muhibbî'nin şiirinde güzelliği görmeyip inkâr eden zâhide teşbih edilmiştir.

Görmeyüp gün yüzini inkār ider
Zāhidi görüñ ki **ḫuffāş** olmasun (G.2670/ 4)

5.1.12. Hümâ

"Devlet kuşu, talih kuşu, cennet kuşu; Kaf Dağı'nda, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan efsanevî bir kuş. Serçeden biraz büyük, yeşil kanatlı, sarı gagalı, boz saksağanı andırır bir kuşmuş. Eskiden bir meydanda hümâ uçurulur ve kimin başına konarsa o kişi padişah olurmuş. Bu bakımdan hümâ bir devlet kuşu olarak bilinir. Yine hümâ göklerde uçunca gölgesi kimin başına düşerse o kişi ilerde padişah olurmuş. Bu kuşun ayaksız olduğu ve dirisinin ele geçmediği söylenir. Kemikle beslenir ve hiçbir

[127] Onay, a.g.e., s. 208.
[128] Ceylan, a.g.e., s. 243.

kuşu incitmezmiş. Edebiyatımızda refâh, kudret ve mutluluğa giden bir baht açıklığının sembolü olarak anılır."[129]

Âşık için sevgili bir saadet kuşudur. Âşık, bu kuşun üzerine gölge düşürmesini ister. Gönül şahini de bu saadet kuşu ne kadar yüksekten uçarsa uçsun onu avlamak için sürekli çabalar.

Göñül virdüm anuñçün sen **hümāya**
Salasın üstüme nāgāh sāye (G.2932/ 1)

Sal **hümā** sāyeñ teraḥḥum kıl bu ben üstādeñe
İy benüm evc-i felekde mihr ü māhum kandasın (G.2628/ 6)

Göñül şahbāzını himmetle yine
Şikār itmege saldum ol **hümāya** (G.2845/3)

Ol **hümā** yüksek uçarsa iderem bir gün şikâr
Himmetüm bāzı benüm alçak degül ṣunġūrdan (G.2587/ 5)

İy **hümā-ṭalʿat** kerem kıl sāye sal ben ḫāküñe
Üstüḫ̌ānumı niçe bir itlerüñ tāraşlaya (G.2863/ 4)

İy **hümā-yı luṭf** ʿışḳuñ beni mecnūn eyledi
Başum üzre n'ola bir kerre yaparsañ āşiyān (G.2620/ 3)

Muhibbî, gayret bazını hümâyı yakalamak için saldığında inlemelerini ayağına zil yerine takacağını söyleyerek kuşların ayağına takılan zil vb. araçları hatırlatır.

Himmetüm bāzı **hümā** ḳaṣdına pervāz idicek
Takayım ayagına nālemi ben zil yirine (G.2945/ 3)

[129] Pala, a.g.e., s. 216.

5.1.13. İt / Seg / Kelb

"Gündelik hayatın içinde insanoğluyla asırlardır birlikte yaşayan bir hayvan. Divan şiirinde hemen hemen tek karşılığı şairin sevgilisine göz koyan "rakip"tir. Köpek sözcüğünün Türkçe, Arapça ve Farsça bütün karşılıkları "rakip" için sık sık kullanılır."[130]

Âşık, sevgilinin semtinde olmaktan büyük mutluluk duyar. O semtin köpekleri ile dahi yakınlık kurar ve bu durum âşık için aşağılanmak değil tam aksine övünülecek bir hâldir. Bu yakınlığı kuramamak ise üzüntü kaynağıdır.

Kūy-ı dilberde Muḥibbī olalı yārān saña
İtler-ile ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle ḥemdemsin bugün (G.2560/ 5)

İtlerüñle hem-dem olmak iftiḫārumdur benüm
Bu Muḥibbī bundan özge iftiḫārı n'eylesün (G.2607/ 6)

Ārzūdan ben helāk oldum müyesser olmadı
İtlerüñle bir gice kūyuñda olmak pāsbān (G.2620/ 2)

Sevgilinin çok sayıda seveni vardır. Âşık için bu rakipler köpeğe benzerler ve her türlü iftira bunlardan çıkar.

Muḥibbī **seg** raḳībi ʿavʿavından
Ser-i kūyuñda buldı avlayınca (G.2834/ 7)

Raḳībi **kelb-i kūyuñ** sandum evvel
Didüm bīgāne[ler] āḫir olınca (G.2862/ 9)

Yāra dimiş ki cānını senden dirīġ ider
Eyleñ naẓar **raḳīb-i següñ** iftirāsına (G.2850/2)

[130] Canım, a.g.e., s. 500.

Âşık için sevgilisinin yakınlarında olabilmek yeterlidir. Bu uğurda katlanamayacağı eziyet yoktur. Sevgilinin sokağının köpeklerinden sayılmaya bile razıdır. Hatta bunu büyük bir mutluluk unsuru sayar.

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye **itüm** dimiş
Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez beşe (G.2826/3)

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra nişin
Rāżıyam tek **itleri** gibi baña der göstere (G.2951/2)

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil āsitānında
Diye dilber ki ʿadd idüñ bunı **kūy-ı segānumdan** (G.2551/5)

Sevgilinin semtinin köpekleri de âşığa aşinadır. Ne zaman karşılarında görseler onu tanıdıklarını, kendilerinin bağırıp çağırmalarının sebebinin de âşığın figanı olduğunu söyler.

İtlerüñ karşu gelür kūyūña varsam çagrışup
Dirler iy yār-ı ḳadīmī şimdiye dek kandasın (G.2597/ 4)

İşidüp gīce efġānum **seg-i yār**
Getürür bizi didi bu fiġāna (G.2948/ 3)

Varsam kaçan kūyına karşu çıkar bana
Zīrā ezel āşinā idüm ol **kilāb-ıla** (G.2904/ 4)

Karşu çıkar kūyuña varsam **seg-i kūyuñ**
Ḥāl dili ile ḥālümi sorar gelüp dile (G.2934/ 4)

5.1.14. Karınca / Mûr

Küçük, azimli ve çalışkan bir hayvandır. Edebiyatta çoğunlukla, Neml Sûresi'nde anlatılan Hz. Süleyman ile yaşadığı olayla anılmaktadır. Konu ile alakalı bilgi Hz. Süleyman bölümünde verildiğinden tekrar edilmeyecektir. Karıncanın bir başka kullanım ilgisi de sevgilinin hattına benzetilmesidir. Küçük siyah tüyler karıncaya benzetilir. Bunun yanında küçük ve çalışkan olması, hakir görülmemesi gibi anlam ilgileriyle de beyitlere konu olmuştur.

Muhibbî, Hz. Süleyman'ın dahi karıncadan öğüt aldığını hatırlatarak dünyaya kanmayıp öğütleri dinlemek gerektiğini söyler.

Sakın aldanma dehre pend güş it
Ki pend eydür Süleymān'a **ḳarınca** (G.2876/ 2)

Âşık, karınca gibi olduğu zaman sevgili de Süleymandır. Nasıl ki Süleyman karıncayı dinlediyse sevgili de âşığı dinlemelidir. Ayrıca sevgili cennetten bir huri iken toprakta sürünen karınca âşıktır.

Ger Süleymānsañ n'ola güş eyle bir dem pendümi
Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür **mūrdan** (G.2623/ 7)

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr dirler uşta sen
Bu meẕellet topragında **mūr** dirler uşta ben (G.2562/ 1)

Sevgilinin yüzü ve dudağı tatlı olduğu için üzerindeki tüyler şeker yahut şerbet üzerine üşüşen karıncalara benzetilmiştir.

Ḫaṭ mıdur didüm görinen laʿl-i mercān üstine
Mūrlar üşmiş didiler şekkeristān üstine (G.2942/ 1)

Lebi üzre görinen **mūrlardur**
Sanasın cemʿ olmış engübīne (G.2975/ 5)

Ḫaṭ mıdur yā **mūrlardur** lāʿl-i cānān üstine
Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine (G.2992/ 1)

Muhibbî, karıncanın küçük olmasına rağmen hakir görülmemesini söyler. Gururlanıp böbürlenmek yerine yüzünü yere sürüp karınca gibi alçak gönüllü olunmalıdır.

Sakın maġrūr olma görme kendüñ
Eger ḫaşmuñ olursa da **ḳarınca** (G.2879/ 3)

Göklere irse başuñ gelmeye göñlüñe gurur
Yüzüñi yire sürüp kendüzüñi **mūr** eyle (G.2787/ 7)

Bir beyitte ise, karıncaların koloni hâlinde çalışıp çok zor gibi görünen işleri yapabilmesini, bir olan karıncaların yılanı öldürebilmesi örneği ile vurgulanmıştır.

Ġālib gelürse zülfine ḫaṭṭı ʿaceb degül
Cemʿ olsa **mūr** ġālib olur ejdehāsına (G.2791/3)

5.1.15. Kebûter

Güvercin olarak bilinen kuştur. "Güvercinler, başına göre iri, yuvarlakça gövdesi olan ve hızlı uçuşu ile tanınan kuşlardır. Küçük türlerine kumru adı verilir. Kül rengi ve kurşunî renk tonları hepsine hâkimdir. İyi uçuculardır. (…) Bazı kaynaklar, Hz. Nûh'un tufandan sonra yeryüzünde yaşanabilecek toprak parçalarının tespiti için bir güvercini üç kez gönderdiği inancından hareketle, güvercini insanoğlunun ilk evcilleştirdiği hayvan kabul ederler."[131]

Edebiyatımızda av kuşu olarak, haberci olarak, âşığın gönlüne yahut sevgiliye benzetilerek kullanımlarına rastlanmaktadır.

[131] Ceylan, a.g.e., s. 99.

Âşık, sevgilinin avcı saçının gönüllü olarak avı olmak ister. Çünkü o saça av olmak demek sevgili ile olmak demektir. Âşık da gönlünü güvercine benzeterek saça av olmayı beklemektedir.

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikâr
Bu **kebūter** gönlüm olmışdur hevāyı n'eylesün (G.2610/ 3)

5.1.16. Mâhi / Semek

"Divan şiirinde deniz veya su içinde oluşu, ağ veya olta ile yakalanışı, uyku uyumamaları vs. ile âşığın canı, gönlü ve kurduğu hayallere benzetilir."[132] Muhibbî, aşk denizine düşüp orada balık gibi yüzmektedir. Aşk sebebiyle çektiği sıkıntı yaraları da vücudunu pul pul etmiştir. Bu görünüşü ile aşk denizinde balık gibi görünmesi garip değildir.

Düşüp iy dil yine deryā-yı ʿışḳa
Yürürsin anda dāyim **māhī** sensin (G.2538/ 2)

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle
Maḥabbet baḥrına girdüm görinsem tañ mı **māhī** ben (G.2713/ 6)

Semek ve simâk kelimeleri, yerin en altı ve göğün en üstü uzaklığını ifade için de kullanılır. Bu beyitte Muhibbî'nin ahının her gece gökyüzüne ulaştığını kafasının da ah ve figandan hep aşağıda olduğu anlaşılmaktadır.

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ
Semege başı irüp nālesi semmāk olmaya (G.2911/ 5)

[132] Pala, a.g.e., s. 294.

5.1.17. Mar / Şah Maran / Efi

Uzunluğu ile bilinen sürüngenlerdendir. Zehirli ve zehirsiz türleri vardır. Divan şiirinde sevgilinin saçlarına teşbih edilmesi yaygın bir şekilde kullanılır. Ayrıca hazineleri korumak için tılsımlanan hayvan olarak da şiirlerde kendisine yer bulmaktadır.

Sevgilinin yanağının üzerinde bulunan misk kokulu saçı gören âşık, o saçları gül bahçesinde uyuyan yılana benzetmiştir.

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh müşgīnüñi
Didüm **efʿīdur** uyur yatmış gülistān üstine (G.2992/ 3)

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ
Ya iki **efʿī** gelüp yatmış gülistān üstine (G.2942/ 2)

Sevgilinin saçları dudaklarından ayrılmamaktadır. Sevgilinin dudakları âşığın tüm dertlerinin çaresi, tüm acıların panzehiridir. Âşık, yılan için tiryakden kaçar demelerinin sebebini anlayamamıştır.

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi
Yā nedendür **mār** çün dirler kaçar tiryākden (G.2638/ 5)

Sevgilinin güzelliğinin tılsımı yüzündeki hattır. Bu güzelliği koruyan saçlar da yılana benzetilmektedir. Fakat hazineye talip olanlar bu yılanlardan korkmaz. Sevgilinin büyücü gözleri, saçları sihir ile bazen yılana bazen de süpürgeye çevirmektedir.

Ḫaṭuña didiler ḥüsnüñ ṭılsımı
Görinür **mār** içinde iki gīsū (G.2754/ 4)

Didiler zülfi **mārından** ḫaẕer kıl
Heves kılanda gence olmaz korḫu (G.2786/ 5)

İdüp tekmīl siḥri çeşm-i cāẕū
İder gāh **mār** zülfin gāh cārū (G.2781/1)

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān
Kim aña ṭılsım olup zülfeyn[i] ger **mār** olmasa (G.2982/ 3)

Muhibbî, sevgilinin saçlarına duyduğu hasretin gamıyla öldüğünde kafatasında yılanların dolaştığını belirterek öldükten sonra mezarda yılanların ve böceklerin vücudu yemesini hatırlatır.

Oldı çün zülf[i] ġamıyla bu Muḥibbī ḫāksār
Mesken itdi üstüḫ̌ān-ı kellesini **mār** da (G.2964,/5)

Burada Şahmeran'dan da ayrıca söz etmek gerekir. Yılanların şahı olan Şahmeran ile ilgili bir efsaneye göre, Yemliya isimli insan başlı bir yılan varmış. Bir mağaranın altında yaşar, tahtında oturur ve konuşabilirmiş. Devrin peygamberi Danyal imiş. Onun oğlu Cemşasb dağda arkadaşlarıyla yağmura yakalanıp bir mağaraya sığınmış. Mağarayı eşelerken sert bir mermer görüp kaldırınca bal dolu bir kuyu görmüşler. Balları alıp satmaya karar vermişler. Kuyunun dibindeki balları çıkarmak için arkadaşları Cemşasb'ı kuyuya sarkıtmışlar. Ballar çıkarıldıktan sonra arkadaşları Cemşasb'ı kuyuda bırakıp gitmişler. Cemşasb sıkıntıdan kuyuyu çakısıyla kazarken karşısında güllük gülistanlık bir yer bulmuş. Oraya girmiş ve Yemliya tarafından karşılanmış. Yemliya ile sohbet edip vakit geçirmişler. Yedi sene sonunda Cemşasb sırrı kimseye söylememe şartı ile dışarı çıkmış. Günün birinde devrin padişahı hastalanmış ve sihirbazlardan biri bu hastalığın çaresinin Şahmeran'ın etinin yenmesi olduğunu söylemiş. Kimse Şahmeran'ın yerini bilmiyorken vezir büyü ile Cemşasb'dan yerini öğrenmiş ve Şahmeran'ı yakalamış. Şahmeran ise Cemşasb'a "beni öldürüp etimi kaynatacaklar. İlk çıkan suyu vezire ver, ikinci suyu sen iç, etimi de padişaha yedir." demiş. Denileni yapan Cemşasb, padişahı iyileştirmiş, vezir ölmüş ve yeni vezir Cemşasb olmuş.[133]

Divan edebiyatında Şahmeran da şiirlere konu olmuştur. Sevgilinin dudakları en kuvvetli zehri bile iyi edecek bir panzehirdir. Başının iki yanından sarkan saçlar şah maran olsa dahi üzülmeye gerek yoktur. Bir başka beyitte ise sevgilinin kâkülünün

[133] Pala, a.g.e., s. 417, 418.

üzerindeki saçları görenler o saçları bin başlı ejderhanın üzerine oturmuş Şahmeran'a benzetmişlerdir.

Lebüñ tiryākdür kim içse zehri
Ne ġam zülfeynüñ olsa **şāh-ı mārān** (G.2725/ 2)

Kākülüñ üzre görenler zülfüñi cānā didi
Şāh-ı mārān oturur biñ başlu suʿbān üstine (G.2942/ 5)

5.1.18. Maymun

Birçok farklı türü bulunan, Primatlar takımından memeli bir hayvan olan maymun, divan şiirinde çok yaygın kullanılmayan bir hayvandır. Muhibbî, maymun kelimesini rakip için kullanarak, sevgili ile onu ayırmak isteyen rakibin yüzününün maymuna dönmesini temenni eder.

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak
Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi **maymūna** (G.2889/ 3)

5.1.19. Meges

"Çift kanatlılardan birtakım uçucu böceklerin genel adı. Karasinek. Divan şiirinde zararlı ve asalak bir hayvan olarak sunulur. (…) Sevgilinin dudağının üzerindeki "ben", sanki şeker üzerine konmuş sinektir. Yine sevgilinin yüzündeki benler bir karasinek olarak düşünülür. (…) Bazen rakip veya âşık da acizlikte sinek olarak düşünülür."[134]

Sevgilinin dudaklarının hasretiyle can veren âşık, şerbetin içine düşüp can veren sineklere benzemektedir.

Lebüñ yādına cān virdi Muḥibbī
Megesler cān virürler engübīnde (G.2918/ 5)

[134] Canım, a.g.e., s. 506.

Muhibbî'ye göre dünyanın nimetlerine kanıp onları hırsla istemek, leşlerin üzerine konan sineklere benzemektedir. Arif olan dünyanın malına mülküne bakıp meyl etmez. Çünkü dünya malının sinek kanadı kadar kalıcılığı yoktur.

Hīç revā mı olasın niʿmet-i dünyāya ḫarīṣ
Tā seni beñzedeler cīfeler üzre **megese** (G.2974/ 2)

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına
Beḳāsı yok bilür **perr-i meges** deñlü cihān ḳadrin (G.2548/ 3)

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül hīç kese
Per açar mı şāhbāz olan **şikār-ı megese** (G.2971/ 1)

5.1.20. Neheng

Timsah. Sürüngenlerden olup vücudu pul kaplıdır. Sıcak bölgelerde ve akarsularda yaşar. Edebiyatımızda Nil Nehri ile birlikte kullanımına sıklıkla rastlanmaktadır. Ayrıca vahşiliği ve güçlü olması da zaman zaman şiirlere konu edilmiştir.

Muhibbî, gam ağacının ardında kaplan kesilmiştir. Bir timsah gelip tuzağına düşse dahi kurtulma fırsatı bulamayacaktır.

Verā-yı pīşe-i ġamda biz ol pelengüz kim
Ḫalāṣ bulmaya düşse **neheng** dāmumuza (G.2847/)

5.1.21. Peleng / Kaplan

Kedigiller familyasından etçil ve memeli bir hayvandır. Bazen bebr ile aynı hayvanmış gibi kabul edilse de kaynaklar bebrin farklı bir hayvan olduğunu söyler. Konu ile alakalı bilgi bebr bölümünde verildiğinden burada yinelenmeyecektir.

Kaplan, divan şiirinde güç, kuvvet ve vahşi ortamlarda bulunma özelliği ile anılmaktadır. Gam ağacının ardında kaplan kesilen âşığın tuzağından timsah dahi

kurtulamaz. Kaplanın postundaki çizgiler âşığın sinesindeki yaralara teşbih edilir. Âşığın sinesini görenler onu kaplan sanmaktadır.

Verā-yı pīşe-i ġamda biz ol **pelengüz** kim
Ḫalāṣ bulmaya düşse neheng dāmumuza (G.2847/ 2)

Deşt-i ġamuñ arslanı dir gören bu rūy-ı zerdümi
Kūh-ı belā **kaplanına** döneli dāġ-ıla bu ten (G.2579/ 4)

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser tenüme
Kim göre ṣana **peleng** gelmeye kimse yanuma (G.2901/ 1)

Döndürdi **pelenge** özini dāġ-ıla ʿāşıḳ
Ne ṣūrete koydı görüñ anı zamāne (G.2965/ 7)

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ bebridür
Yā **peleng-i mīşedür** dāġ-ıla pür-ḫālem bugün (G.2697/ 3)

5.1.22. Pervâne

Işığın çevresinde dönen küçük kelebek. "Divan şiirinde âşıkı temsil eder. Pervâne mum'a âşık olarak kabul edilir. Eskiden, geceleyin mum ışığında iş görülürdü. Şairler de mum ışığında şiir yazarken hemen yakınlarında bulunan bu kelebekleri şiirlerine konu edinmişlerdir. Pervâne, mum ışığının çevresinde döner döner ve öyle bir an gelir ki kendisini mumun alevine bırakırmış. Hatta sevgilinin beni de bu alev ile yanmış bir pervâneye benzetilir. Şair, sevgilisini mum ışığına; kendisini de pervâneye benzeterek onun uğruna can vermeye hazır olduğunu söyler. Bazen pervanenin aşkını başkalarına örnek gösterir, bazen da pervânenin, âşıklığı kendisinden öğrendiğini söyleyerek övünür."[135]

Muhibbî; kendisini pervâneye, sevgilisini de muma benzeterek aşk yolunda yanıp kül olmaya candan hazır olduğunu söyler.

[135] Pala, a.g.e., s. 370.

Başuma sevdā-yı zülfüñ geleli dīvāneyin
Şemʿ-i ḥüsne cān u dilden yanmaga **pervāneyin** (G. 2547/ 1)

Bāl ü per yaksañ Muḥib olmaz ʿaceb
Şemʿ-i ḥüsn-i yāra çün **pervānesin** (G. 2581/ 10)

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur külli
Çü sen **pervānesin** iy dil dutuşup nār-ıla eglen (G.2599/ 2)

Yandı maḥv oldı Muḥibbī şemʿine **pervāne-veş**
Andan ummañ dōstlar şimden girü nām u nişān (G.2742/ 5)

Şemʿ-i ruḫuñı görüp bu dil itme taʿaccüb
Pervāne kaçan şemʿ göre odlara yana (G.2965/ 6)

Muhibbî bazen de pervânenin kendisinden aşk ile canını yakmayı öğendiğini söyler. Zira her iş ustasıyla öğrenilir.

ʿIşḳ-ıla cān yakmagı **pervāne** benden ögrenür
Olıcak her müşkil iş āsān olur üstād-ıla (G.2988/ 3)

Benden örgensin Muḥibbī yanmagı **pervaneler**
Eylemez taḥṣīl-i ṣanʿat görmeyen üstāddan (G.2736/ 5)

Muhibbî'nin şiirlerinde çok fazla kullanılmış olan pervâne ile alakalı bazı beyitler burada zikredilmiş olup dizinde daha fazlası görülebilir.

5.1.23. Semender

Efsanevi bir hayvan. "Ateşe atıldığında lücûzetli bir madde ifraz ettiği için, birkaç dakika ateşin tesirine mukavemet eden bir hayvan. Hayvanın bu hususiyeti, ateşe

yanmadığına dair olan hurâfeyi doğurmuştur."[136] "Başka bir rivayete göre semender yalnızca ateşte yaşar ve ateşten çıkınca ölürmüş. Bunun bir kuş olduğunu söyleyenler de vardır. Hindistan'daki mecusîlerin devamlı yaktıkları ateşte ısının artmasıyla semender denilen kanatlı bir böcek hâsıl olurmuş."[137]

Muhibbî, gönül derdini yazmaya kalksa çektiği acılar sebebiyle kâğıdın yanıp tutuşacağını söyler. Bu sebeple bundan sonra yazacaklarını semenderin kanadına yazması gerektiğini düşünür.

Elümde tutuşup kāġıd yanar derd-i dilüm yazsam
Meger şimden girü nāme yazam **perr-i semenderden** (G.2702/ 2)

Sevgilinin saçlarının hayali, âşığın gönlünde bir semenderin ateşler içerisinde bulunması gibi durmaktadır.

Sīne-i sūzānda zülfi ḫayāli dilberüñ
San ḳarār itmiş **semenderdür** derūn-ı nārda (G.2832/ 2)

5.1.24. Sincap

Sincapgiller familyasının kemirici, memeli bir türüdür. Postları için avlanılan bir hayvandır. Sincap derisinden yapılan giyim malzemelerinin sıcak tuttuğu bilinmektedir. Muhibbî de şiirinde bu durumu aşkın verdiği sıcaklığı samur, vaşak yahut sincabın derisinden yapılan giysilerde bulunmayacağı şeklinde kullanmıştır.

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi kim
Ol ḥarāret yok semūr-ile vaşaḳ **sincābda** (G.2980/ 6)

5.1.25. Sungur

Doğana benzeyen yırtıcı ve avcı bir kuştur. "Kırgiz illerinde yetişen ve ak cinsi çok makbul ola kuş, Kâşgarî'ye göre 'tugrıl' den az daha küçük idi. (…) Qazvînî'ye göre,

[136] Levend, a.g.e., s. 182.
[137] Pala, a.g.e., s. 399.

sungur döne döne yükselir ve avladığı kuşları hiç incitmeden onları sâhibinin bulunduğu yere kadar indirirdi."[138] Kıymetli bir kuştur. Ölüsü dahi para eder. Çok yükseklerde uçan kuşlardır. Avlanmak dışında yere inmezler.

Muhibbî, o saadet kuşunun bir gün yükseklere uçmasıyla onu avlayacağını söyler. Çünkü gayret kuşu, sungurdan daha aşağıda uçmamaktadır.

Ol hümā yüksek uçarsa iderem bir gün şikār
Himmetüm bāzı benüm alçak degül **ṣunḡūrdan** (G.2587/ 5)

5.1.26. Tavus

"Başındaki sorgucu, rengârenk kanat tüyleri ve kuyruğu ile kuşlar âleminin en alımlı üyelerindendir tavus. Takdis edilen güzelliği sebebiyle Türkler Tanrı kuşu, alakuş veya gelin kuşu da derler."[139] Divan şairleri birçok ilgi kurarak tavusu şiirlerinde kullanmışlardır. "Gerçekten de tavus hakkında şiirde ve halk arasındaki en yaygın inanç onun cennet kuşu olduğu yolundadır. Rivayete göre şeytanın cennete girmesine ve böylece Hz. Âdem'in yasak meyveyi yemesine sebep olduğu için cennetten çıkarılmış ve onca güzelliğine rağmen Tanrı tarafından yakları çirkin kılınmıştır. Tavus ne kadar kendini beğense de ayaklarını gördüğünde cennetten kovuluşunu hatırlar ve âh edermiş."[140]

Muhibbî, şiirlerinde özellikle açılan kanatlarının güzelliği ile tavusu konu etmiştir. Tavusun kanatlarını açıp eda ile yürümesi sevgilinin eda ile yürümesine benzemektedir.

İder **ṭāvūs-veş** cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur
Gören reftārını eydür meger kebk-i deridür bu (G.2774/ 2)

Cilve eyler bād-ıla öter o zülf-i ʿanberīn
Sanasın **ṭāvūsdur** gülşende ʿarż eyler perin (G.2571/ 1)

[138] Emel Esin, "Kuşcı, Türk Sanatında Atlı Doğancı İkonografisi Hakkında", *Sanat Tarihi Yıllığı*, C. 6, 1976, s. 418, 419.
[139] Ceylan, a.g.e., s. 227.
[140] a.g.e., s. 229.

Tagıdup zülfi kaçan ʿuşşāḳa dilber göstere
Sanasın **ṭāvūsdur** cevlān idüp per göstere (G.2951/ 1)

Muhibbî, tavusun cennet kuşu olarak da bilinmesine atıf yaparak sevgilisinin salınarak yürüyüp gül bahçesinde dolaşmasını ve cennet tavusunun onu kıskanmasını ister.

Salınup gülşene gel bendeñ ola serv-i sehī
Cilveler eyle görüp reşk ide **ṭāvūs-ı cinān** (G.2698/ 2)

5.1.27. Tûtî

"Şiirimizde tûtî ve bebgâ isimleriyle anılan papağan kuşların, ehlileştirilmeye en müsait olanıdır. Taklide meyilli hançerelerini kullanarak insan seslerini tekrarlamaya çalışırlar. (…) Yiyeceğini tıpkı insan gibi pençesiyle alıp ağzına götürür. Şeker vb. tatlı yiyeceklere düşkündür."[141] Divan şiirinde konuşması, güzel sesi, renkli tüyleri ile sıklıkla anılan bir kuştur.

Muhibbî, aşkın sırrını, kenara çekilip sürekli ibadet eden bir şeyhin bilmeyeceğini söylerken tavuğun da bülbül ötüşünü bilemeyeceğini örnek göstermiş ve kendisini bülbüle, zâhidi ise tavuğa benzetmiştir. Bir başka beyitte ise kendisini papağan mizaçlı olarak görmüş ve papağanların tatlı şeyleri sevdiğini hatırlatarak sevgilinin tatlı dudaklarına talip olmuştur.

Ne bilsün sırr-ı ʿışḳı şeyḫ-i ḫalvet
Bilür mi **ṭūtī** nuṭḳın murġ-ı ḫāne (G.2801/ 4)

Ṭūṭī-i ṭabʿum daḫı gūyā ola
Leblerüñden emsem iy şīrīn dehen (G.2735/ 3)

[141] a.g.e., s. 194.

5.1.28. Vaşak

Kedigiller familyasından etçil ve yabani bir çeşit hayvandır. Kediye benzeyen vaşaklar, normal kedilerden 5-6 kat daha ağır hayvanlardır. Postları için avlanırlar. Vaşak postlarının samur gibi sıcak tuttuğu bilinmektedir.

Muhibbî'nin şiirinde vaşak, postunun sıcak tutması özelliği ile yer almıştır. Buna göre sevgilinin aşkının yükünün verdiği sıcaklık, samur, vaşak yahut sincap derisinden yapılmış herhangi bir şeyde bulunamayacak kadar fazladır.

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi kim
Ol ḥarāret yok semūr-ile **vaşaḳ** sincābda (G.2980/ 6)

5.1.29. Zag

Karga denilen kuş. Kalın ve uzun gagalı ve kötü seslidir. Sürüler hâlinde yaşar. Zeki hayvanlardır. Kutsal anlatılarda da kendine yer bulmuştur. Hz. Adem'in oğlu Kâbil, kardeşi Hâbil'i öldürüp saklayacak yer bulamadığı zaman bir karganın ölen diğer kargayı gömmesini örnek alır.[142] Hz. Nûh, tufan sonrası yaşam olup olmadığını kontrol etmek için önce kargayı gönderse de karga bir leşe musallat olup geri dönmez. Bu yüzden sonrasında güvercin gönderilir.[143] Bu anlatıların da etkisiyle şiirimizde karga olumsuz bir intiba taşımaktadır. Karga, genellikle rakip için kullanılan bir kelime hâline gelmiştir. Onun karşılığında ise tûtî yahut bülbül vardır. Gerek kötü sesli olması gerek rengi ile her zaman rakibi tanımlar. Âşık, zâhidin sözüne bakıp aşktan vazgeçmez. Bunun için de karga sesiyle gül bahçesinden geçmeyen bülbülü örnek olarak göstermektedir.

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel
Bülbüle şūrīdelik **zāġ** u zaġan kona leşe (G.2856/ 5)

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe
Hīç **zaġan** söziyle bülbül geçe mi gülzārdan (G.2570/ 4)

[142] https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/5-maide-suresi (15.10.2020).
[143] Ömer Faruk Harman, "Tufân" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2012, C. 41, s. 320.

Muhibbî, sevgilinin başının iki yanından sarkan saçları siyahlığı bakımından karga kanatlarına benzetmiştir.

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū **perr-i zāġ**
Ya iki efʿī gelüp yatmış gülistān üstine (G. 2942/ 2)

Âşık, aşk derdinden göğsüne yaralar açmaktadır. Bu görüntü Muhibbi'ye leşin üstüne konmuş kargaları hatırlatır.

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem üstinde benüm
Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda konmışlar leşe (G.2826/ 4)

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme eydür gören
Zāġlar konmış-durur san cism-i bī-cān üstine (G.2878/ 3)

Muhibbî'nin şiirleri bülbül sesi gibi güzel ve dinlenilesidir. Onlar kulağa takılıp dinlenilmelidir. Ortada bülbül sesi gibi güzel şiirler varken karga sesine benzeyen başka şiirlere bakmak gereksizdir.

Gūş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra bakma gel
Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül **ṣavt-ı zaġan** (G.2579/ 5)

5.2. BİTKİLER

Divan edebiyatı sanatçıları, hayal dünyalarında yolculuk yaparken hayatın her noktasına temas etmeye çalışmışlardır. Bitkiler de bu temastan nasibini almış ve neredeyse bütün sanatçılar şiirlerinde bitkileri çeşitli vesilelerle konu etmiştir. Bu kısımda Muhibbî'nin şiirlerinde karşılaştığımız ağaçlar, çiçekler ve tarım ürünlerinden yirmi dokuz farklı bitki incelenecektir.

5.2.1. Abanoz

"Hindistan, Madagaskar ve Malay'da yetişen sert ve siyah renkli bir ağaçtır. Ateşe atıldığında rayihası çıkar ve öd ağacı gibi güzel koku verir. Perdahlandığında göz alacak kadar parlak siyah bir görünüm kazanır. Ok, tespih, kalemlik, baston v.b. değerli eşya yapımında kullanılır. (…) Abanozun kullanıldığı rahle v.b. ahşap işlerinde aynı zamanda bağa yahut fildişi kaplamaların dekoratif olarak yer alması oldukça yaygındır. Abanoz koyu siyah ve fildişi ise beyazlığı ile tanınmış maddeler olmaları bakımından birlikte zikredilen gece gündüz gibi siyah ve beyaz varlıklardan bahsedilirken bunların fildişi ve abanoza benzetilmeleri oldukça yaygındır."[144]

Sevgilinin beyaz yanağındaki siyah beni görenler onu fildişi üzerindeki abanoza benzetmektedir.

Gören ḫāl-i siyāhı ʿārıżında
Ki dir ʿāc üzre beñzer **abonūsa** (G.2841/ 2)

5.2.2. Badem

"Bahar dalındaki çiçeğinden kuru yemişine kadar badem, gündelik dilde ve şiirde oldukça fazla konu edilen bitkilerdendir."[145] "Şekil yönünden badem, göze benzediği için şairler göz ile birlikte bademi de anarlar. Ayrıca diğer yemişlerle birlikte meze olarak da

[144] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 45.
[145] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, s. 13.

kullanılabilir."[146] Ayrıca badem üzerine muska yazmak suretiyle sıtma hastalığının da tedavi edildiği söylenmektedir.

Muhibbî'nin şiirlerinde bademi sevgilinin gözlerine benzetilmiş şekilde görmekteyiz. Âşık, yeşillikte sevgilisi ile bir olmayı isterken onun gözünü bademe benzetir. Bir başka beyitte de eğlenceyi gözleri bademlerle etme niyetini ortaya koyuyor.

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa
Ruḫı gül saçları sünbül gözi **bādām** olsa (G.2789/ 1)

Çün bahār oldı gelüñ ʿiyş idelüm cānlar-ıla
Lebi mül gözleri **bādām** ruḫı ḫandānlar-ıla (G.2809/ 1)

5.2.3. Benefşe

Rengi mor, hoş kokulu bir çiçektir. "Divan şiirinde kokusu, koyu rengi, boyunun eğriliği ve şekil yapısıyla sık sık anılmıştır. Sevgilinin "ben"i menekşeye benzer. Ayva tüyü yerine de kullanılabilir. Renk ve koku yönünden de miske benzetilmiştir. Demet demet olup pazarda satılması hâliyle saç'ı andırır. Onun yuvarlaklığı ise saç büklümü gibidir."[147] Divan şairlerinin sıklıkla kullandığı bir çiçek olup "benefşe" redifli kaside ve gazellere de rastlanmaktadır. Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde bir gazelin (G.2960) benefşe redifli olduğu görülmektedir.

Âşığın kendisini menekşeye benzettiği beyitlere de rastlayabiliriz. Aşağıdaki beyitte, gül bahçesine dert ile gelen menekşenin sayısız nale etse yeridir diyen Muhibbî, sevgilisi için ah eden bir bülbülü, âşığı tasvir etmiştir.

Derd-ile yine geldi gülzāra **benefşe**
İtse yiridür nāle vü ṣad zāre **benefşe** (G.2960/ 1)

[146] Pala, a.g.e., s. 53.
[147] Canım, a.g.e., s. 519.

Menekşe, sevgilinin sümbül saçına erişmek için kendisini o saçlara asmaya razıdır. Bir başka beyitte de saça gönül veren menekşenin kendisini deste deste ettiğinden söz edilir.

Sünbül saçına irmek içün hem çü Muḥibbī
Geldi ki asa kendüzini dāra **benefşe** (G.2960/ 5)

Saçuña dil vireliden **benefşe**
İrem dir kendin ider deste deste (G.2848/ 2)

Cefa geldikçe çaresiz ve gam çeken menekşe de boynunu eğmektedir. Gönlü gamla dolan menekşe aşk ile çaresiz kalmış ve divane olmuştur.

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger ah
Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫˇāre **benefşe** (G.2960/ 2)

Pür dil ġam-ıla cān-ıla hem oldı ciger rīş
Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre **benefşe** (G.2960/ 4)

Muhibbî, menekşenin de aralarında bulunduğu güzel çiçekleri yaratan Allah'ı da anmaktadır.

Niçe gül niçe **benefşe** bunca türlü lāleler
Gör niçe ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn (G.2584/ 5)

Menekşe, rüzgâra kendini bırakmıştır ve bir sağa bir sola salınır. Bu durumda sevgilinin saçlarına öykünmez.

Mest oldı yine raḳṣa girüp bād-ıla oynar
Hīç öyküne mi ṭurra-i dildāra **benefşe** (G.2960/ 3)

5.2.4. Bîd

Söğüt olarak bilinen ağaç. "Söğüt yaprakları hançer veya kılıca benzetilir. "bîd-i Mecnûn, bîd-i giryân, bîd-i nâlân" terkibleriyle anlatılan "salkım söğüt" sevgilinin salınan saçlarını simgeler. Salkım söğüdün dallarının sarkması gamlı kimseleri sembolize eder. Gamlı, kederli insanların saçları uzar, önlerine dökülür, çoğu zaman da akan suya bakarlar. Âşıklar da gamlı, kederli hâllerini salkım söğütle özdeşleştirirler. Söğüt fidanları üzerine başka meyveler aşılanır. Su kenarlarında olması sebebiyle akan sulardan, hazinelerden her zaman kısmetini alır. Bu ve buna benzer özellikleriyle Divan şiirinde önemli yer edinen ağaçlardandır. Tabutların tahtaları söğüt ağacından yapılır."[148]

Meyve vermeyen bir ağaç olması da şiirlerde konu edilmiştir. Muhibbî, sevgilisinin âşıklarının ondan vefa ummasını, söğüt ağacından meyve ummakla bir tutup delilik olarak görür.

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿāşıḳlaruñ
Key katı dīvānelikdür meyva ummak **bīdden** (G. 2728/ 2)

5.2.5. Bürr

"Divan şiirinde üzümden sonra en çok yer alan tarımsal ürün, buğdaydır. (…) Telmih yoluyla daha çok Hz. Âdem'le bağlantısına yer verilmiş olup "küçüklüğü"nden dolayı "yıldızlar ve âşık"la, renginden dolayı da "sevgilinin teni ve sînesi"yle ilişkilendirilmiştir. Diğer yandan "gendüm" kelimesi, divan şiirinde genellikle "kendüm" dönüşlülük zamiriyle "buğday" anlamı arasında tevriyeli ya da îhâmlı kullanılmıştır."[149]

Muhibbî'nin şiirlerinde "bürr ve gendüm" olarak buğdaya yer verilmiştir. Sevgilinin yanağı ve yanağının üzerindeki ben, âşığın gönül kuşunu yakalamak için sunulmuş arpa ve buğday tanesi gibidir.

Dutıldı ʿārıż u ḫālüñ görelden
Gönül murġına āb u **bürri** dāne (G.2905/ 2)

[148] Doğan Yücel, Ali Rıza Özuygun, "Dîvân Şiirinde Ağaç: Ağaçlara Dair Söz Varlığı ve Tasrif Usulleri", *Journal of Research in Turkic Languages*, 2(1), 2020, s. 42.
[149] Yavuz Bayram, "Divan Şiirinde Tarımsal Ürünler", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, Ankara, 2007, s. 83.

Feleğin çarkı ömür de dâhil olmak üzere her ne bulursa bulsun arpa yahut buğday demeden ezip un yapar. O sebeple dünyaya gönül bağlanmamalıdır.

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez **gendüm** yaḫūd cevdür
İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un (G.2616/ 5)

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün **gendüm** gibi
İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün (G. 2671/ 7)

Cihān ḫalḳını çarḫuñ āsiyābı
Döger **gendüm** gibi āḫir ider un (G.2549/ 4)

Muhibbî, ne ekersen onu biçersin atasözünü açıklamak için arpa ekip buğday hasadı beklenmeyeceği örneğini verir.

Cev eküp umar mısın kim ola **gendüm** ḥāṣıluñ
İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin (G.2594/ 5)

Bir beyitte ise sevgilinin beyaz tenini buğdaya benzeterek bir bakış için kendi kendine canını verdiğini söyleyen Muhibbî, gendüm ve kendüm ifadeleri ile bir ahenk oluşturmuştur.

Kimse kılmadı ben itdüm āh kendüm kendüme
Bir naẓar cān terkin urdum **yār-ı gendüm-gūn** içün (G.2671/ 4)

5.2.6. Cevv

Arpa. "İnsanların ürettiği en eski tahıllardan olup taşımacılığın at ve katır gibi hayvanlara bağlı olduğu dönemlerde bu hayvanların temel gıdaları olmak bakımından eski toplumda hayatı etkileyen önemli bir ürün idi. (…) Bununla beraber insan gıdası

olmak bakımından buğday ve mısırdan çok daha az rağbet gördüğü için fakir ekmeğinin ham maddesidir."[150]

Muhibbî, feleğin çarkının arpa yahut buğday demeden önüne geleni öğütüp un ettiğini söyler. Ayrıca ne ekersen onu biçersin atasözünü açıklamak için arpa ekip buğday hasadı ummamak gerektiği örneğini verir.

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd **cevdür**
İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un (G.2616/ 5)

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm ḥāṣıluñ
İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin (G.2594/ 5)

Muhibbî, kanaatkâr olmayı öğütleyerek her zaman arpa ekmeğinin yanında güllaç yenilmeyeceğini söyler.

Ḳanāʿatle geçen bir **nān-ı cevle**
Gıdāyı dāyima güllāc itme (G.2938/ 3)

5.2.7. Çiçek

Farklı renklerle farklı kokularla özel olarak adlandırılan bitkilerin genel adı olarak kullanılmaktadır. Muhibbî; çiçek, şukufe ve ezhâr şeklinde şiirinde yer vermiştir. Çiçekler genellikle bulunduğu ortamı güzel gösteren süsleme aracı olmuştur. Bu ortam genellikle çiçek bahçesi olmuş ve yeşilliği güzelleştiren unsur olarak çiçekler anılmıştır. Bazen de gül bahçesinin sultanı olan sevgili çiçeklerin de şahı olarak kabul edilir.

Şöyle zeyn oldı **çiçeklerle** bugün ṣaḥrā vü bāġ
ʿAḳsi düşmişdür gören dir çarḫ-ı mīnādur yine (G.2825/ 3)

Saḥn-ı çemende cemʿ idüp **ezhārı** bād-ı ṣūbḥ
Ol meclis içre cümlesi sulṭān didi güle (G.2857/ 2)

[150] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 349.

Gülşende gör sulṭān-ı gül **ezhārını** cemʿ eylemiş
Sen ara yirde olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen (G.2579,/2)

Her **şükūfe** gülşen içre dutmış elde sīm ü zer
Pāyuña īsār ideler sen şeh-i ḫūbān içün (G. 2516/ 6)

Her **şükūfe** rām olupdur emrine şāh-ı gülün
Oturup ḥükm eylesün çün oldı Dārā-yı çemen (G.2619/ 4)

Muhibbî için sevgilinin güle benzeyen yanakları ve sümbül gibi saçları olsa yeterlidir. Bunlar olduğu takdirde çiçeklere bakmasına gerek olmadığını söyler.

Baña gül ruḫlaruñ sünbül saçuñ bes
Gerekmez bakmayam **ezhāra** tevbe (G.2995/ 5)

5.2.8. Dâne

Buğday ve arpa gibi tahılların meyvesi bu şekilde isimlendirilir. Küçük olması ile alakalı çeşitli teşbihlere konu edilmiştir. Sevgilinin yüzündeki siyah benler dâneye benzetilir. Muhibbî, şiirlerinde dâneyi genellikle gönül kuşunu av eden sevgilinin siyah benlerine benzetmek suretiyle kullanmıştır. Âşığın gönül kuşu bu dânelerle avlanır.

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ
Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend ü **dāneden** (G.2617/ 2)

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol **dāneler** didi
Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin (G.2645/2)

Görüp zülfüñde ḫalüñ düşdüm aga
Dutılur murġ **dāneyle** duzāġa (G.2984/ 1)

Ḫālini dökdi **dāne** yine zülfi ağına
Dil murġınuñ bu dām-ıla ḥāli niçe ola (G.2857/ 3)

5.2.9. Diken

"Diken. Divan şiirinde âşığa eziyet eden unsurlar birer dikene benzetilir. Bunların başında zaman, rakip, cevr ü cefâ ve gam gelir. Sevgilinin kirpiği de bazen diken olarak ele alınır. (…) Sevgili gülşene benzetilince rakip de gülşenin hâr u has(çer çöp)ı olur."[151]

Muhibbî, şiirlerinde , "hâr, mugaylan ve hâr ü hes" şeklinde dikene yer vermiştir. Sevgili gül olunca onun etrafındaki dikenler de rakiplerdir. Fakat gülü isteyen o dikenlerden kurtulmayı bilir. Sevgili ise dikenlerle bir olmaktan memnundur. Âşık, bülbül gibi ağlayıp inler. Bülbül ise gülün eteğini bırakması için ağlayıp inleyerek dikenin eteğini öper. Bir başka beyitte de dikenlerden şikâyet edip inleyen bülbülün gül bahçesine yeni geldiğini söylemiş ve onu âşıklıkta küçümsemiştir.

Ol gülüñ çok olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme
Götürür zaḫmını **ḫāruñ** bāġ u gülzār isteyen (G.2626/ 4)

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim **ḫār-ıla**
Bülbül-āsā bu Muḥibbī iñleye hem aglaya (G.2875/ 5)

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb
Eksük olmaz çün gülüñ yanında **ḫārı** n'eylesün (G.2607/4)

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb midür
Nā-çār olup yalvarup öperse **ḫār** elin (G.2611/ 2)

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb
Şöyle beñzer kim yiñi gelmiş müsāfir gülşene (G.2865/ 2)

[151] Pala, a.g.e., s. 191.

Nasıl ki gül bahçesini duvar ve dikenler koruyorsa, âşık da sevgilisinin güzelliğinin hayalini kirpikli gözünde saklamak isteyerek gözünü duvara kirpiğini ise dikene benzetmiştir.

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi kirpüklü çeşmüm saklasun
Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur **ḫār-ıla** dīvār olmasa (G.2982/ 5)

Hâr ü hes ifadesi ise çer çöp, değersiz kıymetsiz şey manasında değerlendirilmiş ve genellikle dünyanın ve dünya malının kıymetsizliğini vurgulamak için şiirlerde kullanılmıştır.

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẓar
Hīç deryā-dil olan meyl ide mi **ḫār u ḫese (**G.2792/ 5)

Virme dil dehre sakın bakma hevā vü hevese
Beñzedüp sīm ü zerin ḳıymeti yok **ḫār u ḫese** (G.2880/ 1)

Çöpçe gelmez bu cihān gözlerüme ẕerre ḳadar
Beñzedürsem ben anı itmeñ ʿaceb **ḫār u ḫese** (G. 2971/ 2)

Mugaylan ise deve dikeni denilen bitkidir. Genellikle çöllerde ve kurak yerlerde bulunduğu için sevgilinin Kâbe'ye benzeyen semtinde olduğuna inanılır. Âşık için acı ve ızdırap timsalidir.[152]

Çek cevr ü cefā vü **berr-i muġaylān** belasını
Āsān görine saña bu çendān merḥale (G.2916/ 3)

Ḥarīr olsa ne tañ **ḫār-ı muġaylān**
Şular kim pā koyalar rāh-ı ḥacda (G.2868/ 2)

[152] a.g.e., s. 328.

5.2.10. Erguvan

Baklagiller familyasından ağacın adı. "Çiçeklerinin özellikle kırmızı renginden dolayı Klâsik Türk edebiyatında bir teşbih unsuru olarak kullanılmıştır. (…) Taç yapraklarının kırmızı, özellikle de eflâtun ve eflâtunun değişik tonlarında olması, erguvanın Divan şairlerince şarapla özdeşleştirilmesine sebep olmuştur."[153]

Muhibbî, uzun boylu sevgilinin yürüyüşünü gördüğünden beri gözyaşı akıttığını bu sebeple kabrinin üzerinde erguvan çiçeği biteceğini söyler. Akıtılan gözyaşı kan gibidir, erguvan da renk itibariyle kanı andırır.

Göreli serv-i revānuñ akıdur eşk-i revan
Ol sebebden bitiserdür ḳabrüm üzre **erġuvān** (G.2632/1)

5.2.11. Fülfül

"Karabiber. Dâr-ı fülfül denilen bir çeşidi de vardır. (…) Mide ve bağırsak rahatsızlıklarına iyi gelir, sinirleri teskin edermiş. (…) Edebiyatta fülfül sevgilinin beni yerine kullanılır."[154]

Sevgilinin çeşitli uzuvları çeşitli teşbih unsurlarıyla anılır. Dişi en kıymetli incilerden daha kıymetlidir. Onun âşıkların gönül kuşunu avlayan siyah beni de fülfüle benzer.

Dişi mi yig-durur ya dürr-i şehvār
ʿAceb beñzer mi ki **fülfül** o ḫāle (G.2864/ 2)

5.2.12. Gül

Divan edebiyatı şairlerince en fazla söz konusu edilen çiçek güldür. Gül, çiçeklerin genel anlamda adını taşısa da gül denilince kokusuyla ön plana çıkan, genellikle kırmızı renkli olanı kabul edilir. Çiçeği, yaprakları, dalı, fidanı kıymetlidir. Sevgilinin yanağı, yüzü güle teşbih edilir. Bazen de sevgilinin kendisi gül olarak ele

[153] Canım, a.g.e., s. 523.
[154] Pala, a.g.e., s. 159.

alınır, bu durumda âşık bülbüldür. Gülün etrafında bulunan dikenler de sevgilinin diğer âşıkları olan rakiplerdir. Kokusu ile âşıkları kendisinden geçirir. Kokusu yönüyle sevgilinin saçlarıyla ilgili kullanımlara da rastlanabilir. Sevgili nasıl ki güzellerin şahı ise gül de çiçek bahçesinin şahıdır. Gül, bakım isteyen bir çiçek olup yeterince bakım görmezse çabucak solar. Bakımı ile bağban ilgilenir. Sevgili ile tabiatları benzerdir. Sevgili de gül gibi narin ve ilgi gösterilmesi gerekli bir varlıktır.

Rengi yönüyle şaraba, ateşe, âşığın gözyaşına, yakuta benzetildiği olur. Yine rengi bakımından aşığın utanmış suratına teşbih edildiği de olur. İslam peygamberi Hz. Muhammed ile özdeşleşmiş bir çiçektir. "İslâm peygamberinin gülü çok sevmekten öte, "Kırmızı gül Allah'ın ihtişamının tezahürüdür" dediği de rivayet edilmektedir."[155] Ayrıca ateşe atılan İbrahim peygamber de güller içerisine düşmüştür.

Bahar çiçeğidir. Bahar mevsimine bu sebeple mevsim-i gül denilir. Gülün açması baharı müjdeler.

Geldüñ çemen seyrānına **güller** naẓar kılur kamu
Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn (G. 2586/ 3)

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler **güle**
Gül didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile (G.2933/ 1)

Şād-ile ferāḥ-ı ẕevḳ sunıldı ezel **güle**
Endūh u belā nāle vü feryād bülbüle (G.2934/ 1)

Çıkdı **gül** Leylī gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla
Yakdı Mecnūn gibi bülbüller cihānı āh-ıla (G.2790/ 1)

Mey-ḫᵛōra çünki olmasa **gül** sāġarı yiter
Bülbül yirine var ṣurāḥīde ḳulḳula (G.2840/ 3)

[155] Beşir Ayvazoğlu, *Güller Kitabı, Türk Çiçek Kültürü Üzerine Bir Deneme*, 7.b., İstanbul : Ötüken Neşriyat, 2004, s. 91.

Gül yüzü vaṣfında didi Muḥibbī bir ġazel
Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur yine (G.2825/ 6)

Gül geldi gülşene çün al duvak-ıla
Tā kim göre bülbül anı yana yakıla (G.2888/ 1)

Gül işitmiş ʿārıż-ı yāra anı beñzetdügüm
Şādılıgından kızarmışdur meger güle güle (G.2933/ 5)

Lebüñden ḥadd-i gülgūnuñ şekerle
Ne ḫoşdur karışa ger **gül** şekerle (G.2985/ 1)

Yüzüñ **gül** olalı ḫaṭṭuñ benefşe
Ko kılsun bülbül-i dil zār unıtma (G.2987/ 3)

Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde oldukça fazla yer alan gül ile alakalı diğer beyitler dizin kısmından kontrol edilebilir.

5.2.13. Haşhaş

"Haşhaş (Papaver somniferum), gelincikgiller familyasından 30-200 cm. boyunda bir yıllık otsu bir bitkidir. Yaprakları sapsız ve kenarları dişli, dalların ucunda tek başına açan beyaz veya mor renkli çiçekleri büyük ve meyveleri (kapsül) 4-5 cm. çapında yaklaşık küre biçimindedir. (…) Haşhaş kapsülüne haşhaş başı veya kellesi denir. Kapsül, henüz olgunlaşmadan özel bir bıçakla çizilmesi sonucu kısa sürede katılaşan bir süt salgılar. Bu sütlerin bir araya toplanıp yoğrulmasıyla afyon denilen uyuşturucu ve ağrı kesici madde elde edilir."[156]

Muhibbî, şiirlerinde haşhaşı ve haşhaştan üretilen afyonu 'beng' adı ile konu etmiştir. Aşk uğruna göğsünü baştanbaşa yaralarla süsleyen âşık, bir haşhaş tanesi koyacak yer kalmadığını söyler.

[156] Turhan Baytop, "Haşhaş" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997, C. 16, s. 403.

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını zeyn eyledüm
Kalmadı bir yir koyam bir dāne **ḫaşḫāş** üstine (G.2883/ 4)

Afyon ise zâhidlerle ilgi kurularak kullanılmıştır. Zâhidlerin şarabı haram olarak görüp afyon içmelerine değinen Muhibbî, zâhidlere şarabın zaten nasip olmayacağını söyler. Zâhidlerin şarabı eleştirmeleri de şaşılacak şey değildir. Zira onların ömrü afyon ile geçmiştir, onlar afyona alışmıştır.

Almasun zāhid şarāb-ı nābı düşemez ağzına
Ḫalvetinde oturup dāyim hemān **beng** eylesün (G.2625/ 4)

Ṭaʿn iderse tañ degül zāhid şārāb-ı şahide
N'eylesün muʿtād olupdur ʿömr geçdi **beng**-ile (G.2993/ 3)

5.2.13. Lâle

"Türlü renklerde güzel çiçekler veren lâle zambakgiller familyasından güzel görünüşlü bir çiçektir. Soğanlı ve otsu bir süs bitkisi olan lâlenin yaprakları tam kenarlı, oval ve mızraksıdır."[157] "Klasik Türk şiirinde ilk zamanlarda taşralı bir çiçek addedilen lâle, estetik bir unsur olarak kabul gördükten sonra en çok kullanılan çiçeklerden biri olmuştur."[158] Muhibbî, lâleye şiirlerinde fazlaca yer vermiştir. İncelediğimiz şiirlerinde iki gazelin redifi lâledir. (G.2955/ G.2961)

Sevgilinin yanağının lâleye benzetilmesi diğer divan şairlerinde olduğu gibi Muhibbî'de de yaygın bir kullanıştır.

Lāle ḫadler fikri ile bagruñı dāġ eyleme
Serv-ḳadler ẕikri ile yaşuñ ırmaġ eyleme (G.2835/ 1)

[157] Ahmet Kartal, *Klasik Türk Şiirinde Lâle*, 1.b., Ankara : Akçağ Yayınları, 1998, s. 1.
[158] Berat Açıl, "Klasik Türk Şiirinde Estetik Bir Unsur Olarak Çiçekler", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, S. 5, 2015, s. 13.

Ola ki gül gibi gülüp açıla ol **lāle-ḫad**
ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını bārān eylesün (G. 2514/4)

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel olsun
Hem ġonca-fem ü **lāle-ruḫ** u bī-bedel olsun (G.2522/ 1)

Lâle, uzun bir çiçek olduğundan elif harfine benzer. Sevgili uğruna sinesine yaralar açan âşığın yaraları da lâleye benzetilmiştir.

Sīnem üzre **lāle** gibi dāġ-ı ḥasret yakmışam
Sanki pullar dizmişem bir taḫta-i nerd üstine (G.2994/ 2)

Lāle-veş bagrumı yakdum gül-i ḫandānuñ içün
Eyledüm yaşı revān serv-i ḫırāmānuñ içün (G.2746/ 1)

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış tāze dāġ
Sīne çāk olup yaturlar **lāleler** kūhsārda (G.2964/ 2)

Dāġlar **lāle** vü gül sīnede serv oldı elif
Dōstum bir naẓar it niçe gülistānam ben (G.2687/ 3)

Muhibbî, bir beyitte ise dağın eteğinde görülen kırmızılıkların lâle sanılmamasını, onların ya kanlı gözyaşları ya da bağrından akan kan olduğunu söyler. Muhibbî, nerede olursa olsun sevgilinin yanaklarını anınca gözyaşı döker. Bu gözyaşları kırmızılığı ile lâleler gibi yeryüzünü süsler.

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ ya bagrı kanıdur
Lāleler sanmañ görinen dāmen-i kūhsārda (G.2832/ 6)

Her ne yirde ki ruḫuñ yādına göz yaşı dökem
Lāleler ile müzeyyen ola bu rūy-ı zemīn (G.2561/ 3)

Bir beyitte ise lâlenin Hristiyan güzellerine, Hristiyan putlarına benzetildiğini görürüz.

Surḫ-pūş oldı yine içdi mey-i nāb ruḫı
Sanki ḫūbān-ı Firenkdür büt-i tersā **lāle** (G.2955/ 4)

Lâle ile ilgili diğer kullanımlara ait beyitler dizin kısmında görülebilir.

5.2.14. Limon

"Limon, rengi, şekli, narenciye türünden bir meyve olması yönünden konu edilmiş; sevgilinin gözleri, memeleri; aşığın yüzü limona benzetilmiştir." [159] Sevgilinin hasreti âşığın yüzünün sararıp solmasına yol açar. Muhibbî bu beyitte bu durumu ortaya koymuştur.

Görmeyelden berü iy dōst turunc ġabġabuñı
ʿĀrıżum zerd oluban döndi tenüm **limona** (G.2793/ 3)

5.2.15. Narenç

Divan şiirinde "Turunç veya narenç portakal, mandalina gibi bütün narenciye cinsi meyveler için kullanılmış; bunların da rengi, şekli, kokusu ve tadı konu edilmiştir. Daha çok sevgilinin çenesi, memeleri, yanağıyla; utanmış aşığın yüzü; ay, güneş; çevgân oyununu topu, yıldızlar üzerinde teşbih yapılmıştır. Ayrıca, kabuğu soyularak yenilen bir meyve olmasına dikkat çekilmiş; Züleyha'nın kadınlara turunç ikram etmesine telmih yapılmıştır."[160]

Muhibbî, şiirlerinde âşığın yüzünün rengine narenci teşbih etmiştir. Bir başka beyitte ise narenç renkli elbise giyen sevgilinin tuzağını dile getirmiştir.

[159] Abdülkerim Gülhan, "Divan Şiirinde Meyveler ve Meyvelerden Hareketle Yapılan Teşbih ve Mecazlar", *Turkish Studies* C. 3/5, 2008, s. 362.
[160] a.g.m., s. 366.

Gözümüñ yaşı olup kana şebīh
Yüzümüñ rengi döndi **nārence** (G.2806/ 5)

Gāh **nārenci** geyüp geh cāmesin al itdi yār
Odlara yakdı cihānı āh kim bu reng-ile (G.2993/ 4)

5.2.16. Nergis

"Mitolojiye göre Narsis (Narkisos), çok güzel ve aşktan anlamaz bir delikanlı imiş. Onu sevip de derdinden perişan olan kızlar bu genci tanrılara şikâyet etmişler. Tanrıların verdiği ceza sonucu Narsis birgün derede kendi aksini görüp âşık olur. Kendini seyrederken suya atlar ve boğulur. Vücudu çürüyüp yerinde göze benzer bir çiçek biter ve bütün güzellere hayran hayran, baygın şekilde bakar."[161] Divan şairleri nergisi göz ile ilişkilendirmiş ve birçok teşbihin konusu yapmıştır. Nergis kelimesi ile çoğu zaman göz kastedilmiştir.

Muhibbî, şiirlerinde nergisi göz olarak kullanmış "nergis-i ayyare, nergis-i cadu, nergis-i mest" gibi göze farklı sıfatlar eklemiştir. Sevgilinin gözleri kaşlarından aldığı işaretle âşığın ciğer kanını içer. Sevgilinin gamzeleri kin hançerini çekerken nergis gibi mest gözleri de cana kasteder.

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol **nergis-i cādū**
Her geh ki işāret kıla ger gūşeden ebrū (G.2769/1)

Niçe bir ġamze çeke ḫançer-i kīn
Ya ide **nergis-i mest** ġāret-i dīn (G.2561/ 1)

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen
Ol gözi **nergis-i mest** kāküli ḫōş-būdur bu (G.2757/2)

[161] Pala, a.g.e., s. 356.

Nergisin baygın bir göz gibi gözükmesi de söz konusu edilmiş ve güzel sevgilinin nergise bir bakış atarak onu uykudan uyandırması istenmiştir.

Serv ayaġ üzre turur **nergis** göz açmaz muntaẓır
Hey ḳıyāmet gelesin diyü çemenden canibe (G.2894/ 2)

Çemende açmaga yokdur mecali
Gözini **nergis** ol şehlāya karşu (G.2771/3)

Bir naẓar kıl iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün
Gel uyandur ḫ^{v}ābdan ol **nergis-i ayyāreyi** (G.2800/ 4)

5.2.17. Nilüfer

"Göl veya havuz benzeri durgun sularda yetişen, beyazına ayrıca "Lotus" denilen nilüfer, yirmi dolayında beyaz taç yapraktan oluşan, hoş kokulu, tek çiçekler açan, çok yıllık otsu bir su bitkisidir. Ülkemizdeki nilüferler beyaz açarken, dünyada sarı, pembe, kırmızı, mavi renklilerine de rastlanmaktadır. (…) Klâsik Türk şiirinde nilüfer, bilhassa şekil ve renginden hareketle, güneş ya da âşığın solan yüzünün sarılığı; hatta gökyüzünün maviliği için benzetilen olur. Suda yetişmesi ve su üzerinde bulunması nedeniyle gözü yaşlı tasavvur edilen nilüfer ayrıca, "seccâdesini suya sermiş, riyâzetten ötürü yüzü sararmış bir derviş" olarak tahayyül edilir."[162]

Muhibbî, nilüferin su içerisinde yetişmesini ele almış ve aşk uğruna döktüğü gözyaşları ile kendisinin su içerisindeki nilüfere benzediğini söylemiştir.

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün şu deñlü göz yaşını
Ġarḳ ola eşk-i çeşme yüzi **nīlūfer** olsun (G.2529/ 5)

Gözüm yaşına ġarḳ **nīlūfer** oldum
Anuñçün beñzüm oldı böyle saru (G.2781/ 3)

[162] Bayram Ali Kaya, "Klâsik Türk Şiirinde Şifâlı Bitkiler Üzerine Bir Deneme", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 15, 2015, s. 287.

Gözüñ yaşına ġarḳ ol **nīlūfer-vār**
Gerekdür olasın hem beñzi saru (G.2761/ 7)

5.2.18. Panbu / Penbe

Anavatanı Hindistan olan bu bitki divan edebiyatında özellikle yaralıların ağzına damla ile su verilmesi sırasında kullanılması ilgisiyle yer almıştır. Muhibbî'nin şiirlerinde panbu ve penbe şekillerinde rastladığımız pamuğun sevgilinin yüzüne benzetildiği örneklere de rastlanmaktadır.

Görinür cismi dildāruñ egerçi **penbeden** yumşak
Bilenler ḳalbini anuñ didiler katı mermerden (G.2669/ 3)

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur Muḥibbī şöyle kim
Damla damla damzadurlar agzuma **penbeyle** su (G.2758/ 6)

Bir beyitte ise aşk ateşiyle aşkını açığa çıkaran âşığı ayıplayanlara ateş ile pamuk bir arada olmaz diyerek canını pamuğa benzetmiştir.

Baña dirler ki ʿışḳı itme iẓhār
Durur mı hīç āteş birile **panbū** (G.2786/3)

Aşkın gamı ile her yanı yara olan âşığın yaralarının üzeri pamuk ile kaplıdır. Aşk için ölmüş birine bu pamuklar kefen olarak yeterlidir.

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak pīrehen
Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum kefen (G.2642/ 1).

5.2.19. Reyhân

"Klasik Türk şiirinde çokça kullanılan çiçeklerden biridir. Daha çok kuvvetli ve güzel kokulu olması açısından değerlendirilmiştir. Bu özelliği, reyhânın sevgilinin başta

saçı ve zülfü olmak üzere hattı, kâkülü ve perçemiyle ilişkilendirilmesine sebep olmuştur."[163]

Güle dirler saña **şāh-ı reyāḥīn**
Otur şāhāne sulṭān-ı çemensin (G.2546/ 2)

5.2.20. Sanavber

Fıstık çamı. Uzunluğu sebebiyle sevgilinin boyu için kullanılan ağaçlardan biridir. Muhibbî de şiirinde servi gibi salınan sevgilinin sanavberi kıskandırmasını söylemiştir.

Gün yüzin keşf eylesün dehri münevver eylesün
Serv gibi salınup **reşk-i ṣanavber** eylesün (G.2536/ 1)

5.2.21. Serv

"Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem benzetilendir. Hatta mecâz-i örfî yoluyla artık boy kelimesine dahi ihtiyaç kalmamıştır. (…) Hafif rüzgârla salınışı sevgilinin yürüyüşünü andırır. Sevgili için çok kez "serv-i revân" tamlaması kullanılır."[164] Selvi ağacının dibi sevgilinin ayaklarına teşbih edilir. Âşığın gözyaşları selvinin ayağına gelir, onun ayak toprağını öper.

Gözlerüm yaşı revān oldugı budur sū-be-sū
Ḫāk-i pāyına dilersin **servüñ** ola rū-be-rū (G.2755/ 1)

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül boyuñ **serv**
Görüben itdüren bu āhı sensin (G.2538/ 3)

[163] Yavuz Bayram, "Klasik Türk Şiirinde Duyguların Dili: Çiçekler", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 2/4 Fall 2007, s. 215.
[164] Pala. a.g.e., s. 400.

Saçlaruñ sünbül boyuñ **serv** ü tenüñ berg-i semen
Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen (G.2726/ 1)

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal dāyim
Görüp su gibi her **servüñ** ayagına revān olma (G.2968/ 5)

Âşığın sinesindeki yaraları elif harfine, şimşad ağacına ve selvi ağacına benzettiği de görülmektedir.

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek yir yir elif
Zeyn-i bāġ olsun gül ile **serv-ile** şimşād-ıla (G.2988/ 5)

Dāġlar lāle vü gül sīnede **serv** oldı elif
Dōstum bir naẓar it niçe gülistānam ben (G.2687/ 3)

Dāġlar gül görinür sīnede **serv** oldı elif
Gözlerüñ yaşını iy dil aña bārān eyle (G.2813/ 4)

Âşık bazen de boş bulunup sevgilinin boyunu selviye benzettiği için pişman olur ve bu yüzden sevgili karşısında mahcup durumdadır. Zira sevgilinin boyu selviden de diğer uzun ağaçlardan da daha uzun ve daha ilgi çekicidir. Selvinin itibar görmesinin sebebi de boyunun sevgilinin boyuna benziyor olmasıdır. Sevgili bahçede yürüse kimsenin gözü selviyi görmez.

Boyuña **serv** ü ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā
Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫ͗ʷāham ben (G.2605/ 4)

Yañıldum ḳaddüñe **serv** ü yüzüñe gül didüm sehven
Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫ͗ʷāham ben (G.2668/5)

İy dōst ḳāmetüñe senüñ biri benzemez
Bāġ-ı cihānda gerçi var ṣad hezār **serv** (G.2785/ 3)

Ḳaddüñe benzedügiy-çün iy gülʿiẕār **serv**
Buldı cihānda anuñ-ıçun iʿtibār **serv** (G.2785/ 1)

İy bāġbān bakmaz-ıduñ **serve** bir daḫı
Görseñ çemende ol boyı serv-i ḫırāmı sen (G.2712/ 4)

Bir beyitte de selvi ağacının meyve vermiyor olması hatırlatılarak sevgiliden herhangi bir şey umulamayacağını belirtir.

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ
Meyve kim gördi bite hīç **serv**-ile şimşāddan (G.2736/ 2)

Muhibbî'nin şiirlerinde sıklıkla kullandığı selvi ile ilgili diğer beyitlere dizin kısmından bakılabilir.

5.2.24. Sidre

"Lûgat anlamı "Arabistan kirazı" demektir. Kur'ân-ı Kerîm'de iki yerde geçer (Necm, 53/14, 16). Tefsirde bu ağacın "Arşın sağ yanında İlâhî bir ağaç" olduğu bildirilir. Hadislere göre altıncı kat göktedir. Gökyüzüne yükselenler ancak buraya kadar çıkabilirlermiş. Nitekim Mi'rac gecesi Peygamberimiz de Cebrail'i burada görmüştür. Sidre'nin yanında cennet vardır ve cennetin nehirleri onun altından akar. Sidre'den ötesi Allah'ın Zât âlemidir. Sidre, beşer bilgisinin ve amellerinin son hudûdudur. (…)"Sidretü'l-münteha (Son uçtaki kiraz ağacı), ulaşılabilecek en yüksek yer olduğu için divan şiirinde sevgilinin uzun boyunu anlatmakta kullanılır."[165]

Muhibbî, sidreden uzun boyu olan sevgiliye elinin erişmediğini söyleyerek ahının ona erişeceğini ummaktadır. Bir diğer beyitte de sevgilinin boyunun bırakın selvi yahut şimşadı gökyüzünde bulunan sidre ve tubadan dahi yüksek olduğunu söyler.

[165] a.g.e., s. 404.

İy Muḥibbī el irişmez **sidreden** bālā ḳadi
Meger āhum irişe ol servi gibi serkeşe (G.2967/ 5)

Naḫl ḳaddüñ **sidre** vü ṭūbādan olmışken bülend
Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın (G.2745/ 4)

5.2.25. Sümbül

"Klasik Türk şiiri estetiği açısından sünbül; renk, koku ve şekil boyutlarıyla önem arz etmektedir. Koyu rengi ve kokusu açısından saç ve kâkülle ilintili olarak düşünülmüştür. Şekil açısından ise dağınıklık ve perişanlık mefhumlarını anımsattığından dolayı, dağınık saçın benzetileni olarak şiirimizde estetik bir kullanım olarak kendine yer bulmuştur."[166]

Sevgili sümbül gibi saçlarını dağıtıp kaşları ile âşıkların kanını dökmekte mahirdir. Sevgiliye şöyle bir bakan sümbül saçlarını, selvi gibi boyunu, yasemin yaprağı gibi tenini görür ve çimenliği seyretme ihtiyacı duymaz.

Dagıdup **sünbüllerüñ** çīn eyleyüp ebrūlaruñ
Ġamzelerle ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede cellādsın (G.2744/ 3)

Saçlaruñ **sünbül** boyuñ serv ü tenüñ berg-i semen
Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen (G.2726/ 1)

Yüzüñ güldür saçuñ **sünbül** boyuñ serv
Görüben itdüren bu āhı sensin (G.2538/ 3)

Sevgilinin gözleri Çin âhûsuna benzer. Misk kokusunun kaynağı olan bu ceylanların güzel kokulu çiçeklerle beslendiği bilinir.

ʿAceb mi gördüm anı **sünbül** otlar
Gözini beñzedem āhū-yı Çīn'e (G.2975/ 6)

[166] Açıl, a.g.m., s. 16.

Bir beyitte de Muhibbî'nin sevgilinin ayva tüylerini sümbüle benzettiği görülmektedir.

Dehānı ġonca gül ʿārıż teni nesrīn ḫaṭı **sünbül**
Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan (G.2551/ 4)

Sümbül ile alakalı daha fazla beyit için dizin kısmına bakılabilir.

5.2.26. Şebbû

"[Şebboy] 'Geceleri açması ve güzel kokması' açısından dikkat çekmiş ve bu sebeble en çok 'sevgilinin zülfü ve saçları'yla ilişkilendirilmiştir. Ayrıca 'hâl, göz, sûfî ve hırsız' olarak algılanmasında da bu özelliğinin etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu çiçek, geceleri açtığı için herhangi bir özelliğiyle kara(n)lığı, geceyi, gizliliği çağrıştıran öğelerle birlikte düşünülmüştür. Gece kokusu anlamına da gelen şebbûy kelimesi siyah olan sevgilinin saçlarına, benine, gözüne; geceleri eve girdikleri için hırsıza ve sırrını fâş etmedikleri için bir nevi gizli iş gördükleri için de sûfîlere benzetilmiştir."[167]

Muhibbî, sevgilinin gül gibi yüzünün üzerinde dağılan siyah saçlarını dünya gül bahçesindeki şebbûlara benzetmiştir.

Gül yüzüñ üzre kaçan tagıla zülf-i siyehüñ
Görinür baña cihān gülşeni **şebbūlar-ıla** (G.2851/3)

5.2.27. Şimşad

Şimşir de denilen ağaç. Boyunun uzun olması itibariyle sevgilinin boyuna benzetilen ağaçlardan biridir. Muhibbî'nin şiirlerinde sevgilinin boyunun yanında sinede açılan yaralara da benzetildiği olmuştur. Ayrıca meyve vermeyen bir ağaç olması da

[167] a.g.m., s. 21.

sevgilinin âşığa karşı herhangi bir şey vermeyeceği, aşkın hudutsuz ve karşılıksız olması gerektiği hususlarında birlikte kullanılmıştır.

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek yir yir elif
Zeyn-i bāġ olsun gül ile serv-ile **şimşād**-ıla (G.2988/ 5)

Şimdi bildün sini bu ḥüsn-ile perī-zādsın
Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya **şimşādsın** (G.2744/ 1)

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ
Meyve kim gördi bite hīç serv-ile **şimşāddan** (G.2736/ 2)

5.2.28. Tûbâ

"Sidre'de bulunan ve kökü yukarıda, dalları aşağıda olmak üzere bütün cenneti gölgeleyen ilâhî bir ağaçtır. Her çiğnemesinde ve her yudumunda başka lezzetleri olan meyveleri vardır. (…) Divan şiirinde Tûbâ ağacı, gölgesi ve boyu nedeniyle anılır. Sevgilinin boyu Tûba'ya benzer."[168]

Muhibbî, sevgilinin boyunun sidre ve tûbâdan da yüksek olduğunu söyleyerek selvi yahut şimşad ile kıyaslayanlara şaşkınlıkla ve kızgınlıkla bakmaktadır.

Naḫl ḳaddüñ sidre vü **ṭūbādan** olmışken bülend
Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın (G.2745/ 4)

5.2.29. Yasemin

"Yumuşak dokusu, daha çok beyaz, sarı renkte olan çiçekleri ve ferahlık veren güzel kokusuyla dikkat çeken yâseminin klâsik Türk şiirindeki temel işlevi; "sevgilinin saçı, yüzü, yanağı, sînesi, teni" vb. uzuvlarıyla benzerlik ilişkisine dayanmaktadır."[169]

Muhibbî, sevgilinin tenini yasemine benzetmiştir. Bir başka beyitte ise güzelliğin gül bahçesinde biten yasemin sevgilinin kendisi olmuştur.

[168] Pala, a.g.e., s. 459.
[169] Kaya, a.g.m., s. 293.

Saçlaruñ sünbül boyuñ serv ü tenüñ **berg-i semen**
Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen (G.2726/ 1)

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten **berg-i semensin** sen
Yāḫūd nāz-ıla reftāra gelen serv-i çemensin sen (G.2658/ 1)

VI. BÖLÜM

MESLEKLER

Divan şairlerinin sosyal hayat içerisinde yararlandıkları bir diğer unsur mesleklerdir. Kendileri de çeşitli meslekleri icra eden şairler, şiirlerinde çeşitli anlam ilgileri kurarken meslekleri de kullanmışlardır. Muhibbî de şiirlerinde çok sayıda mesleği genellikle âşık-mâşuk ve aşk üçgeninde kullanmıştır.

6.1. Bağban

Bahçıvan**.** Bahçeleri düzenleyen, zararlı otları temizleyip yetişen bitkilerin bakımlarını yapan kişidir. Divan şairleri, gül bahçesindeki sevgiliyi anarken bağbanı muhatap alırlar. Bağban sevgilinin boyuna nispet edebilmesi için servi diker fakat sevgiliyi görünce yaptıklarının faydasız olduğunu görür. Zaten sevgilinin boyunu bir kez gören bağban o uzun serviye bir daha bakma gereği duymaz.

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi gül gonca leb
Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden (G.2554/ 4)

İy **bāġbān** bakmaz-ıduñ serve bir daḫı
Görseñ çemende ol boyı serv-i ḫırāmı sen (G.2712/ 4)

Servüñ bāġ içre ḳaddinde leṭāfet anlamam
Bāġbānā kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum bile (G.2923/ 3)

Âşık, bazen de bağbanın ağaçlara aşılama yapmasını hatırlatıp gönül bağbanının taze sevgilinin sevgisini kendisine aşılamasını diler.

Gözlerüm yaşı demidür ḫāk-i cismüm yaşlaya
Bāgbān-ı dil nihāl-i mihr-i yārı aşlaya (G.2863/ 1)

6.2. Cellâd

"Kırbaç anlamındaki "celde" kelimesinden türetilen mübalağalı isim makamındaki "cellâd" kelimesi çok kırbaçlayan demek olup zamanla idam hükmünü yerine getirenlere alem olmuştur. (…) Mecazen "merhametsiz, zalim, gaddar, hunhar" anlamlarında da kullanılır. Şiir dilinde yaygın olarak âşığın ölümüne sebep olacak derecede ona eziyet eden sevgili ve özellikle onun gözü hakkında benzetme unsuru olarak çokça kullanılır."[170]

Sevgilinin dudakları nasıl ki İsa gibi diriltirse gamzeleri de âşığın cellâdıdır. Âşık, sevgilinin cellâd gamzeleri ile ölmekten çekinmez, aksine aşk şehidi olmak onun için arzulanan bir makamdır. Hâl böyle iken sevgilinin cellâd gamzelerinden kaçmak, kurtulmaya çalışmak şöyle dursun gönlünü o gamzelere hedef tahtası yapar.

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür
Bir nefesde hem Mesīḥā'sın u hem **cellādsın** (G.2745/ 3)

Gözüñ **cellādı** öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben
Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn kefensin sen (G.2528/4)

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin
Seni öldürmek diler hicr içre bilmez mürdesin (G.2507/ 1)

Bu Muḥibbī **çeşm-i cellādından** olur mı ḫalāṣ
Dāyimā ʿüryān idüp elinde dutar gürdesin (G.2518/ 5)

Dagıdup sünbüllerüñ çīn eyleyüp ebrūlaruñ
Ġamzelerle ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede **cellādsın** (G.2744/ 3)

[170] Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, s. 373.

6.3. Dellâl

Bir malın satışının yapılacağını veya herhangi bir şeyi halka bildirmek için çarşı pazar gibi kalabalık yerlerde yüksek sesle bağırmakla görevli kimseler olan dellâllar divan şairlerinin çeşitli vesilelerle şiirlerinde yer verdiği meslek sahipleridir.[171]

Muhibbî, gül bahçesinde öten bülbülü, gülün güzelliğini satmaya çalışan bir dellâl olarak görür.

Satmaga gül ḥüsnini bülbülleri **dellāl** ider
Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur yine (G.2825/4)

Aşk dellâlı, aşk pazarında "kim derman yerine aşk derdi alır" diye bağırmaktadır. Sevgilinin bir busesini alıp bin canını feda eden kim diye bağıran aşk dellâlı ise âşıktan bahsetmektedir.

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur **dellāl-ı ʿışḳ**
Kankı ʿāşıḳdur gelüp derd ala dermān üstine (G. 2908/3)

Çagura ʿ**ışḳ dellālı** alan bir büse biñ cāna
Bunı bildüm [ben] iy meh-rū cihān içinde sensin sen (G.2528/5)

6.4. Derbân

Binaların yahut evlerin bekçiliğini yapan kişilerdir. Kapısında bulundukları evlerin çeşitli ihtiyaçlarını gidermek ve güvenliğini sağlamak amacıyla görevlerini yaparlar.

Muhibbî, devrinde âlemin padişahı olmuşken sevgilinin kapısında derbân olmayı arzulamaktadır.

Bu Muḥibbī pādişāh-ı ʿālem olmışken bugün
Kapusında olmaga **derbānın** eyler ārzū (G.2778/ 6)

[171] Yusuf Halaçoğlu, "Dellâl", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994, C. 9, s. 146.

6.5. Ferrâş

Süpürme işini yapanlara verilen isimdir. Muhibbî'nin şiirlerinde âşığı yahut âşığın gözlerini karşılar şekilde kullanılmıştır. Sevgilinin sokağını süpürmek için âşığın kirpikleri ferrâş olmuştur ve sokağı süpürürken toz olmasın diye âşığın gözünden su, gözyaşı ister.

Müjem **ferrāş** olup her dem süpürse kūy-ı dildārı
Savurmaga su isteyü gelür çeşmüm saḳāsından (G.2654/ 4)

6.6. Gavvâs

Dalgıç yahut yüzücü. Denizden kıymetli taşları çıkarma işini yapan kişilere verilen isimdir. Divan şairleri kıymetli taşlarla birlikte bunların çıkarılmasını sağlayan dalgıçları da şiirlerine konu etmişlerdir.

Muhibbî, şiirlerinin çok kıymetli incilere benzediğini söyler. Bu incileri ise şiir denizinden yahut gönül denizinden çıkaran dalgıç Muhibbî'nin kendisidir. Muhibbî'nin şiir denizinden inci isteyenler de dalgıç gibi olup o şiir denizine dalmalı ve oradan inci gibi şiirleri çıkarmalıdır.

Baḥr-ı dil **ġavvāṣısın** dür gibi ʿarż it sözlerüñ
Tā ki taḥsīn ideler böyle ʿibārāt ehline (G.2991/ 6)

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿarż it
Dilüñ **ġavvās** olup baḥr-ı naẓımdan buldı çün behre (G.2860/ 5)

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbī'nüñ şu kim dür istemez
Göreyim **ġavvāṣ-veş** olsun hemīşe ser-nigūn (G.2666/ 5)

6.7. Gazelhân

Gazel okuyan kimseler gazelhân adı verilmektedir. Muhibbî'nin şiirinde sevgili şiirini ezberlemiş güzel bir gazelhâna benzetilmiştir.

Şāh-ı ḫūbān zer külāhın kec-rev itmiş başına
Şiʿrüñi ezberlemiş **şūḫ-ı ġazel-ḫʷāndur** gelen (G.2674/ 3)

6.8. Hammâl

Yük taşıyan kimselere verilen isim. Âşık, aşkın bütün yükünü taşıyandır. Gam onun yüküdür. Sevgiliden gelen her türlü eziyetin sırtlanıcısıdır. Üstelik bunu şikâyetle değil keyifle yapar. Zira sevgiliden gelen her şey âşık için bir iltifat olup asıl korkulması gereken sevgilinin âşığa hiçbir şekilde iltifat etmemesidir.

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu 'ālemi
Çekmek-ile bār-ı ġamı **ḥammāl** olayın bir zaman (G.2500/ 5)

6.9. Harami

Eşkıya, yol kesen. Issız yollarda, dağ yollarında konuşlanıp gelip geçenden zorbalıkla ganimet elde edenlere verilen isimdir. Divan şiirinde sevgilinin gözleri, bakışları ve bazen de sevgili bu sıfatla anılmıştır.

İden Muḥibbī gönlini ġāret gözüñ degül
Baş baş **ḥarāmī** ġamzelerüñ bir ḥarāmī sen (G.2712/5)

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine **reh-zen** gibi
Añlamam dil kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde (G.2910/ 3)

6.10. Hayyât

Dikme, biçme işleri yapan terzi. Muhibbî, terziyi felek ile ilişkili kullanmış ve felek terzisinin âşıklara biçeceği elbisenin gam dışında herhangi bir şey olamayacağını söylemiştir.

Ehl-i ʿışḳa iy felek **ḫayyāṭı** biçerseñ ḳabā
Ġamdan özge ḫilʿat ü tāc u ḳabā biçilmesün (G.2648/ 4)

6.11. Kassâb

Hayvan kesip etini parçalayan, eti ayıklayan, işleyen ve satan kişilere bu ad verilir. Şiirimizde sevgilinin gözleri ile ilişkili olarak kan dökücü, zalim ve hunhar manalarında kullanılmıştır.

Muhibbî'nin sevgilisinin kasap gibi gözü Muhibbî'nin canına kastederse zaten sevgili için kurban olmaya hazır âşığı kurban edeceği için sevaba girer.

Gözüñ **ḳaṣṣābı** cāna ḳaṣd iderse
Sevāba gire ide beni ḳurbān (G.2550/ 4)

Sevgilinin gözlerinin kasabı sevgilinin aşkına düşen âşıkları parçalar. Sevgili de daima onları satar.

Nīme iden çeşmüñüñ **ḳaṣṣābıdur** ʿāşıḳları
Komaz dāyimā sāṭūr dirler uşta sen (G. 2562/ 8)

Bir başka beyitte ise sevgili kasaba benzetilmiştir. Âşığın yüzüne elini süren sevgilinin eli kan olmuş ve sevgiliyi elinde kan ile görenler onu kasap sanmıştır.

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār elin
Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler nigār elin (G.2612/ 1)

6.13. Mimar/ Bennâ

Yapılacak yapıları tasarlayıp yapım aşamasını da kontrol eden kimselere verilen isimdir. Muhibbî'nin şiirlerinde "bennâ-yı ezel ve bennâ-yı ışk" şekillerinde rastlanır. Ezelin mimarı aşkın yapısını yapmak için âşıkların başlarını temel olarak kullanır. Aşkın mimarı olan sevgili, âşığın gönlüne öyle bir temel atmıştır ki âşık o günden beri sapasağlamdır ve aşkına zarar gelmemiştir.

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿışḳuñ
ʿUşşāḳ serin ilt Muḥibbī temel olsun (G.2522/ 5)

Bir temel bırakdı göñlüme benüm **bennā-yı ʿışḳ**
Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan berü (G.2768/ 6)

6.14. Nakkâş

"Resim yapan kişi, yağlıboya ile duvar süsleyen ressam, minyatürist. Divan şiirinde göz ve kirpik âşığın gönlüne açtığı yaralarla birer nakkaş olarak nitelenir. Sevgilinin saçı da yüz üzerinde gösterdiği değişik şekiller ile nakkaşı andırır. Bu hâliyle sevgilinin yüzü bir nakıştır."[172]

En iyi nakkaş Allah'tır. Allah sevgiliyi yaratmış ve en güzel eserini ortaya koymuştur. Nakkaşlar sevgiliyi görünce hayran olurlar. Âşık da sevgilinin kaşına ve gözüne ne zaman baksa onu işleyene yüz binlerce kez aferin der.

Görüp cemāl-i çīnüñi **naḳḳāşlar** ḥayrān olup
Bu naḳşa dirler āferīn ḥācet degüldür reng içün (G.2747/ 5)

Her kaçan baksam nigāruñ gözi-y-ile kaşına
Ṣad hezārān āferīn direm anuñ **naḳḳāşına** (G.2874/ 1)

[172] Pala, a.g.e., s. 348.

Âşık, sevgiliye kavuşmak için çok çabalasa da başarılı olamamıştır. Hiç olmazsa bir nakkaş sevgilinin resmini yapıp ona verse diye ummaktadır.

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok saʿy eyledüm
Bārī diñ **naḳḳāşa** naḳşın baña taṣvīr eylesün (G.2741/ 3)

Âşık, sevgiliye kavuşamaz ama hayalini gönlünde yaşatmaktan da kaçınmaz. Bunun için nakkaş olmaktan başka şansı yoktur.

Dilde kılmaga ḫayālüñ naḳşını
Bu Muḥibbī niçe **naḳḳāş** olmasun (G.2670/ 5)

6.15. Pasban

Güvenlik sağlamak amacıyla geceleyin bir haneyi yahut mekânı koruyan kimse, gece bekçisi. Muhibbî, âşıklarının sevgilinin güzellik hazinesine ulaşmaya kudret bulamadığını bunun sebebinin de sevgilinin siyah saçlarının o hazineye bekçilik etmesi olduğunu söyler.

Genc-i ḥüsne dest-res niçe bula ʿāşıḳları
Her ṭarafdan zülfi anuñ **pāsbāndur** tāzece (G.2828/ 2)

Sevgiliye kavuşma arzusu âşığı helak eyler. Âşık, en azından sevgilinin semtindeki köpekler gibi gece bekçisi olmak istese de nasip olmamıştır.

Ārzūdan ben helāk oldum müyesser olmadı
İtlerüñle bir gice kūyuñda olmak **pāsbān** (G.2620/ 2)

6.16. Pehlivan

Güreş icra eden sporculara verilen isimdir. Muhibbî, pehlivanı şiirlerinde aşk meydanında bulunmak bağlamında kullanmıştır. Muhibbî; Vâmık, Ferhad ve Kays'ı

yenerek aşk meydanının pehlivanı olmuştur. Bir başka beyitte ise aşk meydanında aşk pehlivanı olduğundan beri Ferhad ile Mecnun'la arkadaş olduğunu söylemiştir.

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı bu Muḥibbī dest-gīr
Eyleyelden ʿışḳ meydānında oldı **pehlevān** (G.2530/ 5)

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan **pehlevān-ı ʿışḳ**
Yanumda dest-yārumdur benüm Ferhād-ıla Mecnūn (G.2616/ 2)

6.17. Reh-nümûn

Yol gösterici, rehber. Muhibbî için en büyük yol gösterici Allah'tır. Allah'ın rahmeti Muhibbî'nin günahından çoktur ve Allah yoldan çıkan kulları o yola iletir.

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk raḥmetüñ
Çün yol azmış kullara sensin İlāhī **reh-nümūn** (G.2564/ 4)

Muhibbî'ye aşktan başka yol gösterici yoktur. Çünkü kimse talep edilen yolla ilgili iz göstermemiştir.

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir kes nişan
ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil saña yok **reh-nümūn** (G.2743/ 5)

Bir başka beyitte ise yol gösterici gönül olmuştur. Muhibbî'yi baştan sona ancak gönlü çıkaracaktır.

İy göñül başdan beni sen çıkarursın ʿāḳıbet
Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ baña çün **reh-nümūn** (G.2572/ 2)

6.18. Remmâl

Remil falına bakan kişidir. Reml "Kendine mahsus bazı şekiller vasıtasile hükümler çıkarmak ve böylece murat ve niyetleri haber vermek ilmidir. Vaktile bu şekilleri parmakla kum üzerine çizdikleri için buna (reml) demişlerdir. Bazı kitaplar ilm-i remlin İdris Peygamber'le münasebeti olduğunu söylerler. Fakat bu ilimle asıl meşgul olan Danyal imiş."[173] "Remlin esası nokta olup her iki nokta bir çizgi oluşturur. 16. şekil üzerinde işlem gören remilde kutlu ve kutsuz şekiller bulunur."[174]

Muhibbî, gözyaşlarını nokta gibi göğsüne dökülmesini reml bakmaya benzetmiş ve bu sayede kâinatın hâlini ve aşkın nüktesini bilen bir remmâl olduğunu söylemiştir.

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine sīnem levḥine
Kāyinātuñ ḥālini bilmekde **remmālam** bugün (G.2582/ 4)

Taḫta-i sīnemde dökdüm çünki eşküm noḳṭasın
Kāyinātuñ ḫālini bilmekde **remmālem** bugün (G.2697/ 4)

Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın
Bilmege 'ışḳuñ nüktesin **remmāl** olayın bir zaman (G.2500/ 6)

6.19. Sadra / Vezir

Padişahtan sonra gelen devlet adamıdır. Devlet yönetiminde önemli görevler üstlenir. Muhibbî şiirlerinde veziri aşk ve sevgili bağlamında kullanmıştır.

Âşığın amacı sevgilinin yanında vezir gibi durmak değildir. Sevgilinin kapısındaki köpekler gibi bir yer gösterilse ona bile razıdır.

İstemem olmak beni yārum kıla **ṣadra** nişin
Rāżıyam tek itleri gibi baña der göstere (G.2951/ 2)

[173] Levend, a.g.e., s. 220.
[174] Pala, a.g.e., s. 376.

Aşkın bayrağını kaldırıp aşk şahı olan Muhibbî, gamı kendisine vezir etmiş gözyaşları ile yürüyen bir askerdir.

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum
Vezīrüm ġam olup eşkümle yürür bir sipāham ben (G.2605/ 5)

Gönül elden gidip aşkın sultanı olunca sağına ve soluna gam ile üzüntü iki vezir olarak gelip yerleşmiştir.

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı
Ġam u ġuṣṣa **vezīr** olmış anuñ solıyla sagında (G.2983/ 2)

6.20. Sâhir / Câdû / Câzû

"Cadı, büyücü. Divan edebiyatında sevgilinin gözü, gamzesi, saçı, kâkülü ve ayva tüyleri cadılık özelliklerine sahiptir. Büyücülerin piri Harut ile Maruttur. Cadı büyü yaptığını hiç belli etmez. Büyüsü çeşit çeşittir. Rüzgâra, süpürgeye veya küpe binerek uçabilir. Su üzerinde durabilir, ateşte yanmaz. Kötülük, zulüm, kan dökme, onun işidir. (…) Câdû veya büyücü bir de şairin kendisine yakıştırdığı sıfat olarak karşımıza çıkar. Bunun nedeni ise söylediği şiirin sihir gibi oluşudur."[175]

Muhibbî, sevgilinin gözlerini cadıya benzetmiştir. İki gözün attığı gamzelere âşığın gönlüne sihir yapar ve bu sihir helal bir sihirdir. Ayrıca bu iki göz büyücülüğü insanlara öğrettiğine inanılan Hârut ve Mârut gibidir.

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler siḥr-i ḥelāl
N'ideyim n'eyleyeyim ben ol iki **cādūya** (G.2807/ 3)

Dü çeşmüñe disem Hārūt u Mārūt
Görilmedi anuñ gibi dü **cādū** (G.2760/ 3)

[175] a.g.e., s. 80.

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi **cāẕū**
Gelse neʿaceb her yañadan naʿra-i āh ū (G.2780/ 1)

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada
Çeşmi **sāḥirdür** diyen zülfinde de vardur füsūn (G.2572/ 5)

Bir nevʿ-ile bende çeker çeşmi ʿāşıḳı
Şīşeyle ider ʿālemi **cādū** girih girih (G.2924/ 3)

Sevgilinin cadı gözleri sihir öğrenmiş ve saçına bazen bir yılana bazen de bir süpürgeye benzetmektedir.

İdüp tekmīl siḥri **çeşm-i cāẕū**
İder gāh mār zülfin gāh cārū (G.2781/ 1)

6.21. Saka

Su dağıtmakla görevli kimselerdir. Muhibbî, kirpikleri ile sevgilinin semtini süpürürken ortalık toz olmasın, sevgili bundan rahatsız olmasın diye göz sakasından yerlere serpmek için su ister.

Müjem ferrāş olup her dem süpürse kūy-ı dildārı
Savurmaga su isteyü gelür çeşmüm **saḳāsından** (G.2654/4)

6.22. Sarrâf

Altın, maden gibi maddi anlamda değerli maddeleri alıp satan, ticaret erbabına sarrâf denilmektedir. Muhibbî, şiirinde emsalsiz bir inci gibi olan âşkın kıymetini bilmek için sarrâf gibi olunmasının gerektiğini, sarrâf olmayanınsa bunun değerini bilemeyeceğini söylemektedir.

ʿIşḳ içün dirler ezel bir gevher-i yek dānedür
Ol ki **ṣarrāf** olmaya yañıla ḳıymet bilmede (G. 2966/ 2)

6.23. Sayyâd

Av yapan, bu işten para yahut maddi unsurlar kazanan kişilerdir. Muhibbî'nin şiirinde sayyâd kelimesi ile sevgilinin avlayan gözü ve sevgilinin kendisinin kastedildiği kullanımlara rastlanmaktadır. Âşığın kaderinde mâşuğa av olmak vardır. Avcı sevgilinin tuzağına düşünce ondan rahmet ummak fayda etmez. Sevgili âşığı gözüyle avlamış ve aynı avcıların yaptığı gibi kanını takip edip yerini bulmuştur.

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme
Dāmına düşdüñ anun raḥm umma ol **ṣayyāddan** (G.2635/ 2)

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni āḫir
Ṣayyād bula ṣayduñ izin bulur özinde (G.2871/ 5)

6.24. Sipâh

Asker, savaşçı. Muhibbî, gönül ateşini ele almış ve aşkın şahı olmuştur. Gözyaşı askerlerini görenler onu asker sanmaz. Diğer beyitte ise ah bayrağını kaldıran âşık, gamı kendine vezir etmiş ve gözyaşları içinde yürümektedir.

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür dūd-ı dil elde
Görenler leşker-i eşküm dimezler key **sipāham** ben (G.2668/ 4)

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum
Vezīrüm ġam olup eşkümle yürür bir **sipāham** ben (G.2605/ 5)

Aşkın sultanı sevgili, çadırını çöle kurmuş ve âşıklarını bir araya toplamaktadır. Görünen o ki bir yere asker gönderecektir.

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı çün yine sulṭān-ı ʿışḳ
Cemʿ ider ʿāşıḳları beñzer ki ʿarż eyler **sipāh** (G.2859/ 3)

Muhibbî, şairliği ile şiir askerlerinin komutanı konumundadır ve her tarafa bu askerleri konuşlandırmıştır. Kasteden varsa onları bu şiir askerlerine karşı davet etmektedir.

Muḥibbī her yaña çekdi **sipāh-ı naẓmın**[ı] çün
Diñ imdi ḳaṣd iden gelsün inhizāmumuza (G.2847/ 5)

6.25. Tabîb

Doktor, hekim. Muhibbî, aşk derdine düşmüş bir hastadır. Bu hastalık sıradan hastalıklara benzemeyen bir hastalıktır. Herhangi bir doktor onun derdini ne bilebilir ne anlar. Onu iyi edebilecek tek doktor da sevgiliden başkası değildir. Sevgilinin la'l gibi kırmızı dudağı âşık için en etkili ilaçtır ve âşık bunun arzusundadır.

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña **ṭabīb**
Beñzemez derdüm benüm ʿālemde iller derdine (G.2999/ 2)

İy **ṭabībüm** dil ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile
Bir cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun (G.2723/ 4)

Ḫasta dil lāʿl-i leb-i cānānın eyler ārzū
İy **ṭabībüm** derdine dermānın eyler ārzū (G.2778/ 1)

Sevgiliden başka doktor, Muhibbî'nin derdine derman olamaz. Âşığın derdi aynı zamanda dermanıdır. O sebeple onu iyi etmek için farklı şeyler yapmaya gerek yoktur.

Zaten aşk derdine ilim ile şifa bulunmaz. Hatta meşhur bilgin İbn-i Sina'nın yazdığı "El-Kanun fi't-Tıb" adlı eserde dahi bunun çaresi yazmamaktadır.

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden **ṭabīb**
Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben (G.2602/ 4)

Derd-i ʿışḳa iy **ṭabīb** Ḳānūn-ıla olmaz şifa
Okumaduñ anda bu derde devānuñ yolların (G.2656/ 4)

Tutma **ṭabīb** nabżumı olmaz baña ʿilāc
Dil ḫastasına olmaya ṣıḥḥat devā-y-ıla (G.2855/ 6)

Muhibbî, canını vermeye ramak kalmışken gönül tabibi sevgilisinden bir buse istemektedir. Sevgili âşığın gönlünün doktorudur fakat öldürmekten başka bir tedavi bilmediğini söyler.

İy **ṭabīb-i dil** didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam
Didi öldürmekden özge bilmezem tīmārı ben (G.2593/ 2)

İy **ṭabīb-i dil** iriş kim kaldı cāndan bir ramaḳ
Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan (G.2738/ 2)

Yüregüm ṣad pāre oldı iy **ṭabīb-i dil** meded
Sīne-i çāküm benüm lāyıḳ-durur merhemlere (G.2798/ 4)

6.26. Ugrı

Hırsız. Muhibbî, sevgilinin saçlarını hırsız bir Hintliye benzetmiştir. Divan şiirinde ten renginden dolayı Hintli ile sevgilinin saçları arasında benzerlik ilgisi kurulmaktadır. Sevgilinin güzellik bağına yani yüzüne yakın olan saçları onun güllerini dermek isteyen bir hırsızdır ve sevgili ondan kendisini sakınmalıdır.

Zülfüñüñ olduġı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yaḳın
Güllerüñ dirmek diler bir **uġrı** Hindū'dur saḳın (G.2506/ 1)

6.27. Ulak

Haber götüren kimselere denilir. Muhibbî, gönlündeki aşk derdini yazarken kalemi bu derde dayanamayarak kırılmıştır. O sebeple bu hâlini bildirmek için haberci olacak olan âşığın gönlüdür.

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste
Bildürmege bu ḥāli göñlüm **ulagum** olsun (G.2525/3)

6.28. Vâiz

Dini konularda konuşmalar yaparak insanlara dünya ve ahiret ile alakalı bilgiler ve tavsiyeler veren kişilere verilen isimdir. Muhibbî, şiirinde vâizi yalancı olarak nitelemiş ve aşk ile asıl güzelliği, Allah'ın cemalini arzulayan âşığın, onun anlattığı cennet ile yetinmeyeceğini söyler.

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil cenneti
Ḳāyil olur mı aña ʿışḳ-ıla dīẕār isteyen (G. 2626/ 2)

VII. BÖLÜM

GİYİM KUŞAM VE YİYECEK- İÇECEKLER

Sosyal hayat içerisinde kılık kıyafet ve yemekler önemli bir yer tutar. Divan şairleri de sosyal hayatın içinde bulunmaktadırlar. Şiirlerinde tasarladıkları imgeleri ortaya koyarken gerçekler ile hayallerini harmanlarlar. Giyim kuşam unsurları ve yemekler de şiirlerde kullanılmıştır.

7.1. GİYİM KUŞAM

"Rengi, biçimi ve deseniyle bütün hâlinde insan ruhunun estetik anlayışının bir tezahürü olan kıyafet, Osmanlı şairlerinin estetik anlayışının aynası olan divan şiirinde, bir kaç istisna dışında doğrudan doğruya tasvir konusu olmamıştır. Esasen divan şairinin böyle bir kaygısı da yoktur. Ancak divan şairi, şiirlerinde daha çok aşk, sevgi, güzel, güzellik vb. konuları dile getirirken insanı kuşatan bütün maddî kültür unsurlarından istifade etmiştir. Bunlardan biri de kıyafettir."[176] Bu kısımda Muhibbî'nin şiirlerinde rastladığımız giyim kuşam ile alakalı on bir kavram ele alınacaktır.

7.1.1. Atlas

"İpekten dokunmuş esvaplık bir kumaş olup al, mavi, yeşil, sarı daima düz renklidir ve üzerinde hiçbir tezyini motif bulunmaz."[177] Şiirimizde ipekten bir kumaş olması sebebi ile zenginlik ve dünya malı olması ilgileri ile kendine yer bulmuştur. Muhibbî, atlas ve harir gibi ipekten kumaşlı, lüks giysiler yerine dervişlikle beraber anılan yamalı bir hırkanın kendisine yeteceği kanaatindedir.

Muḥibbī bakma **aṭlās** u ḥarīre
Neñe yitmez senüñ bir dalḳ-ı jende (G.2898/ 7)

[176] Nihat Öztoprak, "Divan Şiirinde Giyim Kuşam Üzerine Bir Deneme", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 4, İstanbul, 2010, s. 104.
[177] Reşad Ekrem Koçu, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, 1.b., İstanbul: Doğan Kitap, 2015, s. 23.

7.1.2. Destar

"Destar Farsça sarık demektir. Başa takılan takke, fes vb. şeyler üzerine sarılan sarık manasına gelir. Beyitlerde de sarık anlamında kullanılmıştır. Padişahların başlarına sardıkları sarığa "destar-ı hümayun", Mevlevîlerin başlarındaki sikkelerin etrafına sarılan sarığa da "destar-ı şerif" adı verilir. Destar sarmak bir sanattır. Herkes güzel destar saramadığı için bu işi bir meslek hâlinde yürüten ve destarî ya da destarbent adını alan kişiler vardı."[178]

Muhibbî incelediğimiz şiirlerinde destarı şarap için rehin bırakmak ilgisiyle kullanmıştır. Şarap içenler, şarabı alacak paraları kalmadığında daha sonra ödemek üzere para edebilecek eşyalarını rehin bırakırlarmış. Hırkası meye bulaşan âşığı ayıplamamak gerekir zira o bir kadeh şarap için destarını rehin bırakmıştır.

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿayb eylemen
Bir ḳadeḥ mey rehnine göndermişem **destārı** ben (G.2593/ 4)

Âşık, sevgilinin dudağı için neyi varsa vermiş durumdadır, herhangi bir şeyi kalmamıştır. Çünkü iflas eden kişi şarap içmek için destarını rehine verir.

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş daḫı virdüm
Nitekim mey içün müflis ider **destārını** merhūn (G.2616/ 4)

7.1.3. Dibac

Çiçek nakışlı lüks bir kumaş türüdür. "Diba, motiflerle süslü ipekli bir kumaştır. Dallı ve çiçekli motifler tercih edilmiştir. Dibanın altın veya gümüş tel karıştırılarak dokunmuş çeşitleri de vardır."[179]

Muhibbî, dibayı gösteriş, zenginlik ve dünyanın geçiciliği bağlamlarında ele almıştır. Muhibbî, İslam peygamberi Hz. Muhammed'in söylediği düşünülen "Fakirlik

[178] Öztoprak, a.g.m., s. 140.
[179] a.g.m., s. 110.

övüncümdür.” cümlesi hatırlatılarak giysinin lüks bir kumaş olan dibadan yapılmaması gerektiğini söyler.

Didi faḫr-ı cihān “el-faḳr u faḫrī”
Libāsuñı sakın **dībāc** itme (G.2938/ 2)

İnsan nihayetinde öleceğinden giyilecek şeylerin sonuncusu da kefendir. O sebeple giysinin diba gibi zerbaft gibi kıymetli kumaşlardan olması yahut olmaması önemli değildir.

Libāsuñ āḫiri āḫir kefendür
Gerek **zer-baft** gerek dībāc eyle (G.2939/ 6)

7.1.4. Harir

İpekten dokunmuş kumaşlara verilen genel isimdir. “İpekli kumaşların Osmanlı toplum hayatında gerçekten müstesna bir yeri vardı. Bu yüzden ipek kumaş dokuyucuları olan kemhacı esnafının “kemhacılar kethudası” vardı. Kendi seçtikleri kethuda başkanlığında esnaf birliğine sahip olan ipekli kumaş dokuyucuları böylece ithalat, ihracat işlerini yürütür, devletle ilişkilerini örgütlü bir şekilde düzene koyardı.”[180]

Muhibbi, kanaat etmenin, az ile yetinmenin önemini açıklarken atlas ve harire bakmanın gereksiz olduğunu ve kendisine bir yamalı hırkanın yeteceğini söyler.

Muḥibbī bakma aṭlās u **ḥarīre**
Neñe yitmez senüñ bir dalḳ-ı jende (G.2898/ 7)

7.1.5. Hilat / Kaba

Hilat, hükümdarlar ve vezirler tarafından birine mükâfat ya da hediye olarak giydirilen kaftana verilen isim. Kaftan erkeklerin genellikle gömlek üzerine giydikleri işlemeli kıyafetlerdendir.[181] Kaba kelimesi de bu anlamda kullanılır.

[180] a.g.m., s. 112.
[181] Koçu, a.g.e., s. 136.

Aşk talebi âşıktan gelir. Âşık olmak sonrasında gelecek her türlü sıkıntıyı göğüslemeyi, kabul etmeyi gerektirir. Gam sultanı âşığın yanına kadar gelir ve ona sıkıntı kaftanını giydirir.

Menzil kılup sulṭān-ı ġam kondı ḥarīm-i sineye
Geydürdi miḥnet **ḫilʿatin** bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye (G.2896/ 1)

Âşıklar gamla hemdemdir. Hâliyle feleğin terzisi âşıklara elbise biçerken sıkıntıdan başka kaftan yahut taç biçemez.

Ehl-i ʿışḳa iy felek ḫayyāṭı biçerseñ **ḳabā**
Ġamdan özge **ḫilʿat** ü tāc u ḳabā biçilmesün (G.2648/ 4)

Bir beyitte ise utanma, hayâ kabaya benzetilmiştir. Bütün benliğini kenarda bırakıp sevgiliye kavuşmak isteyen âşığa teni mani olmaktadır. Hayâ ise canın üstündeki bir kabadır.

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler ten daḫı
Bir **ḳabādur** ʿāriyet iy dil gider cān üstine (G.2908/ 4)

7.1.6. Kefen

Ölen kişinin gömülürken sarıldığı bez. "Kefenin elbise dikimine yarayan herhangi bir bez veya kumaştan olması câizse de beyaz pamuklu bezden yapılması menduptur. Hadiste de kefenin temiz ve güzel olması, kefenlemeye özen gösterilmesi, fakat aşırılığa gidilmemesi istenmiştir. (…) Yensiz ve yakasız, dikişsiz ve oyasız sade birkaç parça bezden ibaret olan kefen, bir yönüyle ölünün bedenini örtme görevini yerini getirdiği gibi bir yönüyle de insanın bu dünyadan bir şey götüremeyeceğini, doğduğu gibi çıplak gideceğini ve dünyanın fâniliğini temsil eder."[182]

[182] Mehmet Keskin, "Kefen" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002, C. 25, s. 184,185.

Divan şiirinde kefen kelimesi âşığın gözyaşları ve çektiği gam ile bağlantılı olarak kanlı sıfatı ile yer almıştır. Sevgilinin cellat gözü âşığı öldürürse aşk şehidi olduğu için âşık mutludur. Mahşer gününde onu görenler kanlı kefeninden onun aşk şehidi olduğunu anlarlar.

Gözüñ cellādı öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben
Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn **kefensin** sen (G.2528/ 4)

Gül yañaguñ yādına iy sīm ten
Lāle-veş çāk eyleyem kanlu **kefen** (G.2735/ 1)

Aşkın gamı ile her yanı yara olan âşığın yaralarının üzeri pamuk ile kaplıdır. O pamukları gömlek sanmamak gerekir. Aşk için ölmüş birine de bu pamuklar kefen olarak yeterlidir.

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak pīrehen
Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum **kefen** (G.2642/ 1).

İnsan nihayetinde öleceğinden giyilecek şeylerin sonuncusu da kefendir. O sebeple giysinin kıymetli kumaşlardan olması yahut olmaması önemli değildir.

Libāsuñ āḫiri āḫir **kefendür**
Gerek zer-baft gerek dībāc eyle (G.2939/ 6)

7.1.7. Libâs

Elbise. "Divan şiirinde kılık kıyafet terimleri içinde en çok sözü edilen kelime belkide libastır. Elbisenin çeşitlerinden fazla söz edilmez. Divan şiirinde insanın anlayışı, fikri, ahlâkı vs. bir elbise gibi düşünüldüğü için elbise de fahr, iftihar, letafet, sabır, kanaat, şer, hayat, ömr, riya, saadet vb. soyut kavramlara benzetilmiştir."[183]

[183] Öztoprak, a.g.m., s. 118.

Muhibbî şiirinde "fakirlik övüncümdür" diyen Hz. Muhammed'i hatırlatıp elbisenin kıymetli kumaşlardan olmamasını öğütlemiştir. Giyilecek son giysi kefen olacağı için en değerli kumaştan yapılan elbiseler de ahirete yanında götürülmeyecektir.

Didi faḫr-ı cihān "el-faḳr u faḫrī"
Libāsuñı sakın dībāc itme (G.2938/ 2)

Libāsuñ āḫiri āḫir kefendür
Gerek zer-baft gerek dībāc eyle (G.2939/ 6)

7.1.8. Palas

Aba, çul gibi eski kıyafetlere verilen genel isimdir. Dünyaya bağlanmamanın, kanaatkâr olmanın göstergesi olarak şiirlerde kullanılmıştır.

Muhibbî, eski bir elbisenin kendisine yeteceğine inanır. Ne zamana kadar çeşitli ziynet ile kendisini süsleyeceğini sorar.

Saña yitmez mi Muḥibbī egnüñe jende **palās**
Ziynet idüp niçeye dek idesin kendüñi zeyn (G.2574/ 5)

7.1.9. Pirahen

Çıplak tene giyilen çamaşır, gömlek. "Divan şiirinde en çok sözü edilen giysilerden biri gömlektir. Kız, erkek her iki cinsin de giydiği ortak giysilerdendir. (…) Gömlek, kırmızı rengi dolayısıyla gül, lâle ve güneş ışınlarına benzetilir. Siyah rengi dolayısıyla menekşe, nergis ve geceye benzetilir. Önünün iki parçalı oluşu dolayısıyla iki parçalı kapı ile arasında ilişki kurulur. Sevgilinin okları, kılıçları vs. ile âşığın vücudunu saran kan, kırmızı gömlek olarak tasavvur edilir. Gömlek vuslattır: vücuda temas etmesi itibarıyla sevgili ile vuslatta olduğu hayal edilmiştir."[184]

Âşık, gam elinden sinesini yaralamıştır. Bu yaraların üzerindeki pamuklar öyle çoktur ki gömlek sanılabilir.

[184] a.g.m., s. 129.

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak **pīrehen**
Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum kefen (G.2642/ 1)

Gömlek, sevgiliyle arada bulunan bir engel olarak da tasvir edilmiştir. Sevgiliye kavuşacak âşığın üstündeki gömlek yahut sevgilinin gömleği kavuşmayı engeller.

Menʿ ider vuṣlat deminde vāmını
Arada çāk ola tīzcek **pīrehen** (G.2737/ 2)

Araya girse eger vuṣlat deminde **pīrehen**
Tañlaram ol dem hemān-dem pīrehen çāk olmaya (G,2911/ 4)

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk tā dāmen
Baña māniʿ olur vuṣlat deminde **pīrehensin** sen (G.2659/ 3)

Sevgiliye kavuşmak arzusundaki âşıklar aradaki engel olan gömleklerini yırtıp atarlar.

Çāk itdi **pīrehen** gül ʿālem cināna döndi
Bu mevsim içre kimdür tutmaya elde bāde (G.2836/ 7)

Sīne çāk itdüm beni sanma ki ancak **pīrehen**
Dōstum şevḳuñ görindi sīne-i ṣad çākde (G.2912/ 3)

Ruḫları şevḳına itdüm **pīrehen** gül gibi çāk
Göz yaşın daḫı revān itdüm ben ol serv-i ḳade (G.2966/ 3)

Sevgiliyi gömleksiz kucaklamak âşığın hayallerinden biridir. Bu gerçekleşse bile acaba rüya mıdır diye endişelenir.

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm dil didi
Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin (G.2694/ 5)

Gömlek kelimesi bazı beyitlerde de Hz. Yusuf'un gömleğini koklayınca kör olan gözleri açılan Hz. Yaʿkûb'u hatırlatacak biçimde kullanılır.

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer
Yūsuf'uñ **pīrāhenin** būyın götür Yaʿḳūb içün (G.2578/ 4)

Rūşen idegör gözlerümi **pīrehenüñle**
Bu ʿāşıḳı iy Yūsuf-ı Kenʿān'um unıtma (G.2815/ 4)

7.1.10. Samur

Sansargillerden, Sibirya'da bulunan bir hayvan olan samur derisi ile meşhurdur. Siyah derili bir hayvan olup derisinden yapılan diğer eşyalar da samur olarak anılır. Kürk, külah gibi giyim kuşam unsurlarının ham maddesidir.

Muhibbî sevgilinin semtine erme yolunda ah dumanını samurdan yapılmış bir siyah külaha benzetmiştir.

İrmege zülfüñ şebinde bu Muḥibbī kūyuña
Dūd-ı āhı başına **semmūrdan** bir şeb-külāḫ (G.2802/ 6)

7.1.11. Zerbaft

Altın yahut sırma işlemeli kumaşlara verilen isim. Muhibbî, dünyanın geçici olduğunu, giydiğinin ister zerbaft gibi ister diba gibi kıymetli kumaşlar olsa da sonunda giyilecek olanın kefen olduğunu dile getirir.

Libāsuñ āḫiri āḫir kefendür
Gerek **zer-baft** gerek dībāc eyle (G.2939/ 6)

7.2. YİYECEK-İÇECEKLER

Yiyecek ve içecekler de divan şairinin hayal dünyasının figürlerindendir. Divan şiirinin hüküm sürdüğü dönemde Osmanlı sarayında da oldukça önemli olan yemek kültürü şairlerin de dikkatini celbetmiş ve şiirlerinde yer almıştır.

7.2.1. Bal

Divan şiirinde sevgilinin dudağına teşbih edilmesi yaygın bir kullanıştır. Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde ise bu kullanıma rastlanmamış, aşkın lezzetini ve balını isteyenin dünyanın cefasına tahammül etmesi gerektiğini öğütleyen beyitte tat, lezzet, ödül anlamlarına gelecek şekilde kullanılmıştır.

ʿIşḳuñ ezelde lezzet-ile **balın** isteyen
Soñra taḥammül eyleye dehrüñ cefāsına (G.2791/ 2)

7.2.2. Bar

Genel olarak meyve ve yemişlere verilen isimdir. Muhibbî sevgilisinden gönül derdi için çare umunca sevgilisi ona dudağının meyvesini göndermiş ve ilaç olmasını temenni etmiştir.

Didüm ki göñül derdine iy dōst ne çare
Didi ki lebüm **bārını** gönderdüm em olsun (G.2681/ 2)

Bir beyitte ise meyve vermediği için saba rüzgârı esince salınan servinin, meyve veren bir ağaç olsaydı rüzgârdan meyveleri dökülecеği için telaşlanacağını belirterek âşığa iltifat etmeyen, sevgisinden nasiplendirmeyen sevgili ile servi arasında benzerlik kurulmuştur.

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse salınur
Dünyā ġamını yir idi ger virse **bār** serv (G.2785/ 2)

7.2.3. Biryân/ Kebâp

Kebâp yahut bir çeşit et yemeği olarak bilinen biryân, yanmış, kızarmış eti karşılamaktadır. Divan şairleri bu kelimeleri ciğerlerinin aşk ateşiyle yanması sonucu kebaba dönmesi bağlamında zaman zaman kullanmışlardır.

Gözleri mest olmuş sevgili, âşığın kanını içse âşığın ciğerinin kebâp gibi yanıp kızarması ayıplanacak şey değildir.

İçeli kanumı ol gözleri mest
Cigerüm dönse tañ mı **biryāna** (G.2839/ 4)

Kan içen gözler ciğer kebabı ister zira şarap içenlerin kebâp ile arası iyi olur manasına gelen beyitte ise alkol ile birlikte et ve et ürünlerinin tüketildiği hatırlatılmış ve şairin sosyal hayatta yaptığı gözlem hayalleri ile harmanlanarak şiir dünyasında kendisine yer bulmuştur.

Kanumı içer gözleri ister ciger **kebāb**
Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur **kebāb-ıla** (G.2890/ 2)

7.2.4. Güllaç

Nişasta ile yapılan ince yufkalı sütlü bir tatlı olan güllaç özellikle Ramazan günlerinde sıklıkla tüketilen bir tatlıdır. Muhibbi, şiirinde güllacı kanaatkâr olmak tavsiyesi verirken kullanmıştır.

Ḳanāʿatle geçen bir nān-ı cevle
Gıdāyı dāyima **güllāc** itme (G.2938/ 3)

7.2.5. Mast

Yoğurt. Sütün mayalanması ile elde edilen, besleyici bir üründür. Divan şairlerince çok sık kullanılmayan bu gıda, Muhibbî'nin incelediğimiz şiirlerinde Türkçe kökenli olan yoğurt kelimesi yerine Farsça mast kelimesi ile karşılanmıştır.

Muhibbî ticaret yapanlara öğüt vermiş ve hak üzerine ticaret yapılıp, yoğurda su katılmamasını tavsiye etmiştir. Zira yoğurda katılan su bir gün toplanıp hile yapanı boğacak duruma gelecektir.

Ḥaḳ üzre kıl ticāret **māsta** gel katma su
Korkaram kim seni bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide (G.2820/ 2)

7.2.6. Nân

Ekmek**.** Muhibbî, zâhidi eleştirirken dünyevi şeylere gösterdiği hırsı hatırlatıp bir ekmeğe dahi can attığını söylemiştir.

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevveṣ ḥırṣ-ıla
Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp **nān** üstine (G.2908/ 5)

Ekmekten bahsederken, kültürümüzde önemli yer tutan, bu sebeple şairlerimizce de sıklıkla kullanılan "tuz ekmek hakkı" kavramına da değinmeliyiz. "Türk ve İran kültüründe oldukça geniş ve önemli bir yeri bulunan tuz, yine iki toplumca kutsal ve değerli kabul edilen "nân" (ekmek) la birleşmiş ve nân u nemek (tuz - ekmek) hakkı günümüze kadar gelmiştir."[185] "Birbirlerini tanımayan iki kişi bir münasebetle birbirlerinin ekmeklerini, yemeklerini yerler. Aynı sofradan alınan nasiple ikram edilenin minneti, onlara bütün bir ömür unutulmayacak samimiyetin ve dostluğun kapılarını açar.

[185] Mehmet Samsakçı, "Türk Kültür ve Edebiyatında Tuz ve Tuz-Ekmek Hakkı". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 36, 2012, s. 190.

Bu samimiyet ve dostluk onları bir kalp yapar. Artık birbirlerine kötülük edemezler. Karşılıklı itimadın ve civanmertliğin asil bir örneği olan bu ruh ve fikir birliği bir "yemin" hükmünde ve değerindeki hüviyetiyle kutsallaşır. "[186]

Muhibbî, tuz ekmek hakkı kavramını sevgiliye duyduğu vefa ve sadakati hatırlatmak suretiyle kullanmıştır. Sevgilinin yolunda sadık olan âşık, tuz-ekmek hakkını unutmamıştır. Zaten vefa sözünü verip unutanlar, sözünde durmayanlar tuz-ekmek hakkını çiğnemiş olur.

Yoluñda senüñ ṣādıḳam iy dōst vefada
Nān u nemeki yimemişemdür dizüm üzre (G.2842/ 3)

Her kim ki vefā ʿahdin ider ʿahdine turmaz
Yir **nān u nemek ḥaḳḳını** ol dizi yüzinde (G.2871/ 4)

7.2.7. Sirkencübin

Su, bal ve sirke ile yapılan, çeşitli hastalıklar için şifa olduğu düşünülen, susuzluk hissini alan bir çeşit şerbete verilen isimdir. "5 su bardağı suyun içerisine 5 yemek kaşığı bal ve 5 yemek kaşığı sirke koyularak karıştırılmaktadır. Soğuk olarak servis edilmektedir."[187]

Âşığın her türlü derdinin dermanı sevgilide bulunmaktadır. Doktorlar onun derdine dermanı bulamazlar. Sevgilinin tuzak gibi siyah saçlarına dolaşan gönül de o günden beri aşk hastasıdır. Temennisi ise sevgilinin dudaklarının şifahanesinden bir sirkencübin içmektir.

Tolaşaldan zülfüñüñ sevdāsına dil ḫastadur
Leblerüñ dārü'ş-şifāsından buyur **sirkencübīn** (G.2703/ 8)

[186] Şükrü Elçin, "Tuz-Ekmek Hakkı Deyimi Üzerine", *Reşit Rahmeti Arat İçin*, (Seri: 1, Sayı: A 2), Ankara 1966, TKAE Yay, s. 165.
[187] Aybuke Ceyhun Sezgin, Pınar Durmaz, "Osmanlı Mutfak Kültüründe Şerbetlerin Yeri ve Tüketimi" *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, C. 7, S. 2, 2019, s. 1512.

7.2.8. Şirr ü Şeker

Süt ve şeker. Sevgilinin dudaklarına teşbih edilebileceği gibi iyi, güzel, aldatıcı manalarında da kullanılmıştır. Dünyanın vefasız olduğunun dile getirildiği beyitte aldatıcı, hoş gözüken şeylere sahip olanların da sonunda öleceği hatırlatılmış, bu sebeple dünyanın vefasız olduğu ve Ehremen gibi, insanlara iyilik yerine kötülük ettiği belirtilmiştir.

Kime **şīr ü şeker** virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın
Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen (G.2659/ 4)

VIII. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE TİPLER

Divan edebiyatı geleneğine uygun eser veren sanatçılar her zaman yeni anlamlar, yeni hayaller kurarak şairlik yeteneklerini sergilemeyi ve ileride adından övgü ile söz edilen bir şair olmayı amaçlarlar. Bu çabalarını divan şiirinin kalıplaşmış kavramlarını kullanırken de ortaya koymaya çalışırlar. Muhibbî de gelenekten gelen kavramlara yeni yorumlar katarak ortaya özgün bir şiir çıkarmak niyetindedir. Bu bölümde divan şiiri geleneğinde klasikleşmiş, zâhid, rind ve rakip olmak üzere üç tip ele alınacak ve Muhibbî'nin şiirlerinde bu tiplerin zikredilen özellikleri belirtilecektir.

8.1. ZÂHİD

"Allah'ın buyruklarını yerine getirmekle birlikte, şüpheli şeylerden de kaçınan kişi. Bunlar dinî konularda anlayışı kıt, her işin ancak dış kabuğunda kalabilen, derinlere inmesini beceremeyen, ilim ve imanı dış görünüşüyle anlayan, bunu da ısrarla başkalarına anlatan ve durmadan öğütler verip topluma düzen verdiklerini sanan kişiler olarak ele alınır."[188] "Aslolan "aşk"la yol almak iken bunun bir türlü farkına varamamış insan tipi, şairlerin diline doladıkları zâhiddir."[189] "Devlet düzeninin şeriat kuralları üstüne kurulduğu ve idareci sınıfı dindar olan Osmanlı toplumunda, değişmez sayılan inançların her türlü toplum baskısının temsilcisi zahittir. Rindin karşısına, kuralcı yapısıyla çıkan zâhid, riyakârlığını, sevimsizliğini yüzüne yansıtmıştır. Bu yüzden de toplumda özellikle de rindler arasında sevilmeyen bir tiptir."[190] Divan şairleri kendilerine rind olma vasfı yüklemiştir. Bu sebeple zâhid ile sürekli çekişirler. Zâhid bu sebeple şiirlerde fazlaca yer bulmuştur.

Muhibbî'nin şiirlerinde de zâhid tipine ait birçok özellikten söz etmiştir. Tespit ettiğimiz on altı özellik şu şekildedir:

---

[188] Pala, a.g.e., s. 488.
[189] Nuran Öztürk, *Muhibbî (Kânûnî) Divânı'nda Din ve Tasavvuf*, 1.b., Adana : Karahan Kitabevi, 2016, s. 168.
[190] Gülay Durmaz, *Divan Şiirinde Rind ve Zahid Çekişmesi*, (Doktora Tezi) , Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003, s. 207.

8.1.1. Cennet umar

Zâhid dünyayı sadece cennete girmenin sınavı olarak görmektedir. O sebeple dünyevi güzellikler dâhil hiçbir şeyle ilgilenmez ve yaptığı her şeyi cennete gitmek için yapar. O sadece cenneti ummaktadır. Zâhid sadece Kevser ve Firdevs'i düşlerken rind yaradanın cemaline âşıktır, başka bir maksadı yoktur.

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok maḳṣūdumuz
Bilürüz **zāhid** seni firdevs-ile kevs̱erdesin (G.2504/2)

İder **zāhid** ṭaleb ḥavrā vü kevs̱er
Kılur ʿāşıḳ olan dīdārı ārzū (G.2762 /3)

Zāhidā olsun mübārek saña bu ḥūr u behişt
ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm cān-ıla dīdārı ben (G.2602/ 5)

Cennete aldanma **zāhid** gibi bakma kevs̱ere
İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen (G.2727/ 6)

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār
Gör bu riyāyı **zāhid** cennet umar hemīşe (G.2996/ 4)

8.1.2. Tan eder

Rindin zâhidi eleştirdiği gibi zâhid de rindi eleştirir. Fakat âşığın aşk girdabına girdikten sonra tercih hakkı kalmamıştır ve zâhid bunu bilmez.

'Işḳ ehline **zāhid** atar **ṭa'na** daşını
Bilmez ki elde degül iḫtiyār 'inān (G.2543/ 4)

Güzel sever diyü **ṭa**ʿ**n eyledi** baña **zāhid**
Elümde olmayıcak iḫtiyārı n'eyleyeyin (G.2711/3)

Zâhid kavgacıdır ve âşıkları eleştirmekten geri durmaz. Zâhidden başka bu kavgacı tutumu sürdüren yoktur. Zâhid aynı zamanda âşıkların dış görüntüsüne bakıp onları eleştirir. Rind ona dış görüntüye bakıp eleştirmek yerine âşıkların içerisine bakmasını öğütler.

Zāhidā ʿuşşāḳa **ṭaʿn itme** bu hāy u hū ile
Tutmadı hīç kimse sen tutduñ bu ġavġā meşrebin (G.2664/ 3)

Zāhidā görseñ melāmet ʿāşıḳı **ṭaʿn eyleme**
İçine eyle naẓar sen bakma anuñ taşına (G.2874/3)

Zâhid herkesi eleştirip ayıplarken kendisine bakmaz. Oysa o cennetten kovulmuş şeytana benzer. Herkesi kendi sanıp eleştirir.

Zāhidā kendüñ görüp her bir kese **ṭaʿn eyleme**
Örnek al kendini görüp ṣūret-i merdūddan (G.2603/ 5)

8.1.3. Sözleri, öğütleri dinlenmez

Zâhid, rinde sürekli öğütler verir ve onun da kendisi gibi davranmasını ister. Ama nasıl ki karga istiyor diye bülbül gül bahçesinden vazgeçmiyorsa âşık da zâhidin öğüdü ile sevgilisinden vazgeçmez.

Sanma **zāhid** ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe
Hīç zaġan söziyle bülbül geçe mi gülzārdan (G.2570/ 4)

Dime **zāhid** baña kıl yāra tevbe
İder mi bülbül gülzāra tevbe (G.2995/ 1)

Şarap ve sevgiliyi yasaklamak âşığın onlardan uzak durmasını sağlamaz. Günde bin kere yasak dense de bu böyledir. Zaten rind meşrebinde olan âşık anlatılan efsanelere itibar etmez.

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile menʿ olmazam
Eyler iseñ günde biñ kerre baña ṭayy-ı lisān (G.2742/ 4)

Zāhidā itme naṣīḥat kim eser itmez bana
Pāk meşreb rind olan uymaz iñen efsāneye (G.2794/ 4)

8.1.4. Şarabın kıymetini bilmez

Zâhid dünyevi zevklere itibar etmez. Onun tüm çabası cennete ulaşmak içindir. Şarap ise âşıkların vazgeçmediği içecektir. Birçok beyitte tasavvufi manada düşündürecek şekilde şarap kullanılır. Zâhid bu şarabın tadını bilmediği, anlayamadığı için âşıkları sürekli eleştirir. Oysa şarabı içip, şarabın yaşattığı duygulara sahip olsa parası bittiğinde elbiselerini meyhaneye rehin vererek şarap içmeye devam eder.

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ **zāhidā** ḫumḫāneye
Bāde ile añlasañ mey-ḫōrlaruñ sen ʿālemin (G.2585/ 3)

8.1.5. Afyon, macun kullanır

Âşığı şarap içtiği için eleştiren zâhid; afyon, macun gibi uyuşturucu maddelerden kullanır. Osmanlı döneminde sıklıkla kullanılan afyon, bu vesileyle zâhidle ilişkilendirilmiştir.

Âşığın ezelden nasibi aşk şarabını içmekken, zâhide verilen nasip ise hap ve macun yemesidir. Bu sebeple rindlere nasip olan aşk şarabını eleştirmesi de şaşılacak şey değildir. Rind ise zâhidin şarabı ağzına alıp ziyan etmemesini, bir köşede afyon ve macun kullanmaya devam etmesini söyler.

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek
Virildi saña da **zāhid** yiyesin **ḥabb-ıla afyūn** (G.2616/ 3)

Şarāb u laʿl-i mey-güna iderse ṭaʿn ne ġam **zāhid**
Ne ġam muʿtād olmışdur ezelden **ḥabb u maʿcūna** (G.2889/ 2)

Ṭaʿn iderse tañ degül **zāhid** şārāb-ı şahide
N'eylesün muʿtād olupdur ʿömr geçdi **beng-ile** (G.2993/ 3)

Almasun **zāhid** şarāb-ı nābı düşemez ağzına
Ḫalvetinde oturup dāyim hemān **beng** eylesün (G.2625/ 4)

8.1.6. Riyakârdır

Zâhidin en fazla eleştirildiği konulardan biri de riyakârlığıdır. Zira dünya üzerinde yaptıkları gönlündekiler değildir. O yaptığı her davranışı, karşılığını umarak gerçekleştirir. Cennete gidebilmek için içinden gelenleri bastırır gönülsüz olduğu şeyleri yapar. Rind gönlünden ne geliyorsa onu gerçekleştirirken ömrünü riyaya vermiş zâhide bu riyaya devam etmesini tembihler.

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri **riyā** ile geçür
Gidelüm yār-ıla biz ṣaḥn-ı gülistāna degin (G.2682/ 2)

Tekye kılsun bu **riyā** ile ko zāhid zühdine
Ḥāşa kim nevmīẕ olam ben vuslat-ı cānāneden (G.2699/4)

Cürm ü ʿiṣyāna olalum cān-ıla biz muʿterif
Zāhide budur düşen her dem **riyā** vü zerḳ ide (G.2820/ 4)

8.1.7. Adını ve sanını gözetir

Yaptığı işlerde riyâkar olan zâhid, yapacağı işlerden önce her şeyi düşünür, planlar. Âşık olanlar, bu yolda ayıplanmayı tercih ederken zâhid bunu tercih etmeyip adını ve namını koruyarak âşktan geri durur.

ʿĀşıḳ olan **zāhidā** eyler melāmet iḫtiyār
Sen selāmet ehli ol var **ad-ıla sanuñ** sakın (G.2709/ 4)

8.1.8. İnkârcıdır

Zâhid tan etmesinin yanında inkârcıdır. Kendi fikrinden başka fikirleri kabul etmez ve inkâr eder. Sevgilinin güneş gibi güzel yüzünü dahi görmez ve inkâr eder. Bu hâliyle gündüzleri görme yetisi çok iyi olmayan yarasaya benzer.

Görmeyüp gün yüzini **inkār ider**
Zāhidi görüñ ki ḫuffāş olmasun (G.2670/ 4)

Âşık için sevgili Allah'ın nurunun bir yansımasıdır. Zâhid bu yüze bakmaktan kaçınınca, bu ilahi güzelliği sevmeyince Allah'ı inkâr edip kâfir durumuna düşer fakat bunun olduğunu düşünmez.

Yüz çevürme gün yüzinden **zāhidā inkārı** ko
Kāfir olmaz mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen (G.2720/ 2)

8.1.9. Başı secdeden kalkmaz

Zâhid gösteriş için sürekli secdededir. Gönülden gelmeyip gösteriş için yaptığı bu davranış sebebiyle günah yükü onun boynundadır.

Bu riyālu secdeden kalduramaz **zāhid** başın
Anuñ-ıçun kim anuñ boynında var bār-ı günāh (G.2797/ 2)

8.1.10. Suratsızdır

Sürekli gergin ve kavgacı meşrepte olan zâhidin suratı da sürekli soğuk ve gergin gözükür. Gösteriş için yaptığı eylemler dışındaki her şeye ekşi bir suratla yaklaşır. Aşk ehli olan âşıklar ise onun yanından kaçarlar. Zira âşkı bilenler yalancılarla beraber yürümezler.

Zāhidüñ turş yüzinden n'ola ʿışḳ ehli kaça
ʿĀrif olan yürümez ger ola nādānlar-ıla (G.2809/4)

8.1.11. Dünyaya bağlıdır

Zâhid cennet ummak için bulunduğu dünyadan tam anlamıyla irtibatını kesemez. Hırsla dünyaya bağlanmıştır. Öyle ki bir parça ekmeğin bile üstüne titreyip can atmaktadır.

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevveṣ ḥırṣ-ıla
Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp nān üstine (G.2908/ 5)

8.1.12. Cennette eğlenir

Zâhidin amacı gayret edip cennete gitmek ve kendisini orada bulunan hurilerle eğlendirmektir. Fakat asıl âşıklara bu çöp kadar bile değerli gelmez. Çünkü asıl âşıklar bizzat Allah'ın cemalini görmek, onunla mest olmak isterler.

Zāhid egler göñlini cennetdeki ḥavrā ile
Çöpçe gelmez ʿāşıḳuñ çeşmine dīẕār olmasa (G.2982/ 6)

8.1.13. Katı gönüllüdür

Zâhidin gönlü katıdır. Dünya üzerindeki her şeyi katı kurallarla algılar. Sevap olarak gördüğü şeyleri yaparken günah olarak bildiği şeylere karşı katı kuralları vardır. Böyle düşünen birinden aşkın nüktesini bilmesini beklememek gerekir. O bilse bilse aşkın ateşini, günahını bilir.

Nükte-i ʿışḳı ne bilsün zāhid-i **efsürde-dil**
Sor aña taḳrīr kılsun nār-ı ʿışḳ-çeşān (G.2557/3)

8.1.14. Kendini beğenir

Zâhid onca kötü özelliği yokmuş gibi kendini beğenen bir bencildir. Bunu görmeyip âşıkları eleştirmekten asla vazgeçmez. Zaten durumun farkında olsa bu eleştirileri yapmaz.

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı görüñ **zāhid-i ḫodbīn**
Dimez-idi ol miskīn eger bilse sözinde (G.2871/ 3)

8.1.15. Hilecidir

Zâhid hilecidir. Yaptığı şeylerle kendi nefsini ve Allah'ı kandırmaya çalışır. Böyle bir insanı önder kabul edip dergâhına giderek onun eteğine yüz sürüp hizmetine girmemek gerekir.

Yüz sürüp pīr-i muġān ḫıdmetine tutma sakın
Ḫānḳāh içre varup zāhid-i mekkār etegin (G.2705/ 5)

8.1.16. Ahmaktır

Zâhid dünyaya baktığı dar pencere ile kendisini kısıtlamıştır. Hâl böyle olunca ona bir şey anlatmak, kabul etmediği bir durumu öğretmek, savunmak çok zordur.

Anlamaz, algılayamaz, ahmaktır. Âşık, aşk yolunun kötü olmadığını zâhide anlatmak istese de onun anlamayacağını bildiği için anlatmaktan vazgeçer.

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ
Saña rūşen iderdüm ger velī ġāyetde **gevdensin** (G.2537/ 2)

8.2. RİND

"Dünya işlerini hoş gören kişi. (…) Rind acıyı-tatlıyı, iyiyi-kötüyü hoş görür. Üzüntü ve neşe onun katında aynıdır. Hayat felsefesi böyle olan kişilere rind denilir ve rindlik divan şiirinde bir mazmûn olarak ele alınır. Rindlik asla kalenderlik değildir. Belki kısmen bohemliktir. Divan şairi kendini rind olarak değerlendirir. Ona göre cihânın bir pul kadar değeri yoktur. Hayatında hiç içki içmeyen şairlerin dahî çok zaman meyhâneden, içkiden, sâkîden bahsetmeleri çok zaman rindâne bir hayat yaşadıklarını empoze etmek istemelerindendir."[191] Muhibbî de kendisini rind olarak gördüğü için âşık için sayılabilecek özellikleri rind için de saymak mümkün olabilecektir. Fakat biz rind kelimesinin geçtiği beyitlerden hareket ederek Muhibbî'nin rind için söylediklerini inceleyeceğiz.

8.2.1. Aşkın sırrına vakıftır

Aşk sadece bir kelimeden ibaret değildir. Onun kendine has sırları vardır. Bu sırların bilinmesi ancak hakiki âşıklara nasip olur. Pozitif bilimler, meşhur ilim kitapları vb. aşkın sırrını yahut aşk hastasının dermanını bulamaz. Bunu bilenler aşkın sırrını rindlerin bileceğini bilir.

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı **rinde** sor
Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile Keşşāf-ıla (G.2824/5)

8.2.2. Sevgili için canını verir

Âşığın sevgili için yapamayacağı şey yoktur. Zira onun yaşam gayesi sevgili için çabalamak, sevgilinin iyiliği, mutluluğu için ömrünü geçirmektir. Hâl böyle iken âşık için sevgiliye gönül vermemek gibi bir ihtimal yoktur. Nasıl ki pervane mum çevresinde büyük bir kararlılıkla dönüp sonunda kanadını ateşe kaptırıyorsa rind olan âşık da ondan farklı değildir.

[191] Pala, a.g.e., s. 377.

Gönlümi virsem ʿaceb mi ol gözi mestāneye
Rind olanlar cān virürler şevḳ-ile pervāneye (G.2794/ 1)

8.2.3. Kuru söze inanmaz

Rind her ne olursa olsun aşk ile hemhâldir ve bundan vazgeçmesini öğütleyen hiçbir nasihata kulak asmaz. Zâhidin aşk hakkında söyledikleri de rindin gözünde gerçek olmayan bir efsane gibidir.

Zāhidā itme naṣīḥat kim eser itmez bana
Pāk meşreb **rind** olan uymaz iñen efsāneye (G.2794/4)

8.2.4. Şarap için elbisesini rehin bırakır

Rind aşkın şarabı ile mest olmuştur ve ona doymaz. Şarap düşkünleri paralarını tüketene kadar şarap içtikten sonra içmeye devam etmek için kıyafetlerini meyhaneye rehin bırakır, bir anlamda borçlarına karşı teminat gösterirler. Rind olan da aşk uğrunda ayıplanmayı tercih etmiştir. Bu sebeple elbisesini şarap için rehin etmesinde hiçbir gariplik yoktur.

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār
Rind olan ger cāme **rehn itse** ʿaceb mi cāmesin (G.2591/ 2)

8.2.5. Saf şaraba meyl eder

Sevgilinin dudağının rengi bakımından la'l ve şaraba benzetilmesi çok yaygın kullanılan bir sanattır. Sevgilinin dudağı şarapların en hasıdır zira onu nuş eden âşık mest olur ve kendisini iki cihân mutluluğunu bulmuş sayar. Sevgilinin dudağı tasavvufi olarak da vahdetin simgesidir. Âşık için o dudağa ulaşmak ulvi bir amaçtır. Bu uğurda her şeyi göze almıştır. Riyakâr zâhidin asla yapmayacağı şeyleri gözünü kırpmadan yapar. O

dudak uğruna can vermek hiç düşünmeden yapacağı davranıştır. Rind olanlar da nasıl âşık sevgilinin sarhoş eden dudağının peşindeyse şarabın en iyisinin peşindedirler.

Ne tañ ger cān virem ol laʿl-i nāba
Ki **rindān** meyl ider **ṣāfī ṣarāba** (G.2795/ 1)

8.2.6. Şairdir

Divan şairi için rindlik bir yaşam biçimidir. Onlar günlük hayatlarında, sevgilerinde, dünyaya bakışlarında, yazdıkları şiirlerde daima rind gibi davranmak isterler. Muhibbî de gönlünün cuş etmesiyle rindlere yaraşır hoşça şiirleri söylemektedir.

Cūş idüp iy Muḥibbī yine gönül
Didi bu şi'ri ḫoşça **rindāne** (G.2839/ 9)

8.3. RAKİP

Sözlükte, herhangi bir işte birbirini geçmeye çalışan kimselere verilen isim manasına gelmektedir. Rakip kelimesinin divan şiiri geleneğindeki terim anlamı ise "âşık-maşûk ikilisi arasında âşık ile yarışan ve ona ortak olan kişidir"[192] şeklindedir. Divan şairleri sevgiliye kavuşmalarında engel olarak saydığı rakipleri şiirlerinde fazlaca konu etmişlerdir. Kimi zaman rakiplerinden üstünlüklerini dile getirmişler kimi zaman da sevgilinin güzelliğini -ve bu güzelliğe âşık oldukları için kendilerini- rakiplerin çokluğuyla övmüşlerdir. "Rakip, ağyar, har, müddei" şeklinde sözü edilen rakip Muhibbî'nin şiir dünyasının da önemli tiplerinden biri olmuştur.

8.3.1. Engeldir

Sevgiliye kavuşmanın önündeki en büyük engel rakiptir. Âşık nice zorluklara katlanıp vuslat hayali kurarken bir yandan da rakip ile mücadele etmek zorundadır. Sevgilinin semtine ulaşabilmek için uğraşan âşığın önüne çıkan rakip buna mani olur. Sevgilinin yüzü güneş gibi hatta güneşi dahi kıskandıracak güzelliktedir. Âşık gözünü açıp o güneş gibi yüze bakmaya niyetlenince rakip bulut gibi güneş yüz ile âşığın arasında belirir.

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege dirsem
Bulut gibi ara yirde girüp olur **raḳībüm** āh (G.2952/ 2)

Olur **raḳīb** māniʿ kūyuña varabilmem
Ḥaḳ'dan budur murādum hem göreyim ker olsun (G.2529/ 4)

Rakip sevgili ile âşığın arasına engel olması ile dikene benzetilmiştir. Zira gülün bittiği yerde dikenin olması kaçınılmazdır. Fakat nasıl ki gül bahçesini yetiştiren o dikenlerin eziyetine katlanıp o güzel çiçeklere ulaşıyorsa âşık da diken gibi rakiplere katlanıp gül yüzlü sevgiliye kavuşacaktır.

[192] a.g.e., s. 374.

Ol gülüñ çok olsa **aġyārı** dilā ʿayb eyleme
Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen (G.2626/ 4)

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse ne ʿaceb
Kanda kim açıla gül tutar anuñ **ḫār** etegin (G.2705/ 3)

8.3.2. Şeytandır

Hz. Âdem yaratıldığında diğer meleklerin aksine ona secde etmeyi kabul etmeyen ve bu sebeple kıyamet gününe kadar izin verilip cennetten kovulan şeytan, rakip için kullanılan benzetmelerde kendisine yer bulmuştur. Rakip, sevgiliyi yoldan çıkarması bağlamında şeytana benzetilmektedir.

Gel **raḳībā** yārı iḍlāl eyleme
Bu cihānuñ çünki sen **şeyṭānısın** (G.2581/ 5)

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez kaçar
Līk hīç gitmez yanından ol r**aḳīb-i Ehremen** (G.2726/ 5)

8.3.3. Hayırsızdır

Sevgili âşığa nispet yaparcasına rakip ile aşinalık kurar fakat rakip, sevgili için hayırsızdır. Sevgili için her şeyinden vazgeçen âşık dururken rakibe aşinalık gösteren sevgili âşığın eziyetine yenisini eklemektedir. Âşık bununla baş ederken sevgiliyi de yabancılardan hayır gelmeyeceği konusunda uyarır.

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü **raḳībüñ** āşinā
Bu meṣeldür dōstum hīç ḫayr gelmez yāddan (G.2635/3)

8.3.4. Beddua edilir

Âşık, sevgili ile arasında bir diken misali bulunan rakibe çeşitli beddualar etmektedir. Âşık, sevgilinin semtine yaklaştıkça mani olarak karşısına çıkan rakibin Tanrı kazasına uğramasını sağır olmasını diler.

Beni kūyuña vardukça **raḳībüñ** menʿ ider dāyim
Dilegüm budur ugrasun anı Tañrı ḳażāsına (G.2811/ 4)

Olur **raḳīb** mānīʿ kūyuña varabilmem
Ḥaḳ'dan budur murādum hem göreyim ker olsun (G.2529/4)

Rakibin maksadı sevgiliyi âşıktan uzağa düşürmek, ayırmaktır. Âşık ise rakibin yüzünün çirkinleşmesi ve maymuna benzemesi için rakibe beddua eder.

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak
Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna (G.2889/ 3)

8.3.5. Dinsizdir / Kâfirdir

Âşık ile sevgili arasına giren rakip, dinsiz ve kâfir olarak anılmaktadır. Dinsiz rakibin adını dahi duymak âşığın hoşlanmadığı bir durumdur. Allah'tan rakibin kötü duruma düşmesini ve onun adını dahi duymamak için sağır olmayı diler.

İlāhī dilerem **bī-dīn raḳībüñ**
İşidmeyem anuñ adın kem eyle (G.2914/ 4)

Sevgilinin semti âşığın meskenidir. Fakat âşık bu meskende yalnız değildir. Sevgilinin diğer âşıkları da o semtte dolaşmaktadır. Ama asıl âşık kâfir rakibi öldürüp bayrağını arşa dalgalandırır.

Yār işiginde koma öldür **raḳīb-i kāfiri**
Tīġuñı tā ʿarş üzre iy Muḥibbī asasın (G.2503/ 5)

8.3.6. Namerttir

Rakip mert değildir, bu hususta âşıkla kıyaslanamaz. Sevgili bunu bildiği hâlde rakibe aşinalık gösterip âşığa bigânedir. Muhibbî sevgilisine kendisi gibi mert biri varken rakip gibi namert birini tercih etmemesini söyler.

Bu Muḥibbī var iken cānā **raḳībe** virme yüz
Degme bir **nā-merdi** tercīḥ eyleme merd üstine (G.2994/ 5)

8.3.7. Yalancı ve İftiracıdır

Rakibin en fazla dile getirilen özelliklerinden biri de yalancı ve iftiracı oluşudur. Sevgili ile âşığın arasını açmak, sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmak için yaptıkları yetmezmiş gibi âşık hakkında sürekli yalan söyleyip âşığa iftira atar.

Rakip sevgiliye Muhibbî senin uğruna canını veremez diye yalan söylemiştir. Bu kesinlikle yalandır, iftiradır zira Muhibbî sevgilisi dilediğinde canını hiç düşünmeden sunmaya hazırdır.

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş **raḳīb**
Sümme vallāhi yalandur dōstum tek sen dile (G.2837/ 6)

Yāra dimiş ki cānını senden dirīġ ider
Eyleñ naẓar r**aḳīb-i següñ iftirāsına** (G.2850/ 2)

8.3.8. Sevgili yakınlık gösterir

Âşığın en fazla şikâyet ettiği konulardan biri de sevgilinin kendisine bigânelik ederken rakibe yakınlık göstermesidir. Aşkı uğruna her şeyini feda etmeye hazır bir âşık yerine yalancı, iftiracı, fitneci rakibin sevgiliyle aşina olması âşığın azabına azap katmaktadır. Sevgili âşığa sadece acı ile üzüntü verirken rakibe merhamet eder. Âşık bu yapılanları kendisine reva görmez ve sitem eder.

Hīç revā mı yād idüp her dem **raḳībi** yād ide
Niçe yıldur añmaya bu ʿāşıḳ-ı dīrīnesin (G.2622/ 3)

Cevr ider baña **raḳībe** raḥm idüp
Bagrı niçe ʿāşıḳuñ baş olmasun (G.2670/ 3)

Luṭf-ıla her demde **aġyāra** temelluḳ gösterüp
Yaralanmış göñlümi benüm ḫırāş itmeñ neden (G.2731/ 4)

8.3.9. Alçaktır

Sevgili âşığı reddedip rakibi makbul görmektedir. O alçak, aşağılık rakibe uymak, ona yakınlık göstermek âşığa reva değildir.

İdüp redd ʿāşıḳı maḳbūl **raḳībi**
Revā mı uyasın sen ol le'īme (G.2981/4)

8.3.10. Hasettir

Rakip âşığa ettiği onca kötülüğe rağmen hasettir. Âşığın yaptıklarını yapabilecek kadar büyük âşık olmadığı için âşığı çekememezlik eder. Sevgilinin eşiğinde Muhibbî'yi görünce de çekememezlik etmeden duramaz.

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi **raḳīb**
Hīç olur mı ki ḥased aña **ḥasīd** eylemeye (G.2870/ 5)

8.3.11. Sözü, öğüdü dinlenmez

Rakip sevgiliye ve âşığa sürekli bir şeyler söyleyip onları etkisi altına almak ister. Fakat onun sözleri de yaptıkları gibi kötüdür ve sözlerine de asla itibar edilmemelidir.

Âşık sevgiliden gelen her türlü cefaya katlanmaya hazırdır. Sevgili rakibin yalanlarına uymamalıdır.

Ḳabūlümdür gelen senden cefalar
Hemān tek sen **raḳīb** sözine uyma (G.2977/ 4)

Sen server-i ḫūbān olasın saña düşer mi
Aġyāra uyup itmeyesin ʿār sebeb ne (G.2978/ 3)

8.3.12. Kötü yaradılışlıdır

Rakibin kötü olmasının sebebi yaradılışının kötü olmasından kaynaklanır. O istese de değişemez, iyi olamaz. Kötü yaradılışlı rakip Muhibbî'nin sevgilisi için canını vermeyeceğini söyler. Sevgili kötü yaradılışlı rakibe inanmamalıdır.

Muḥibbī terk-i cān itmez dir-imiş
İnanduñ ol r**aḳīb-i bed-nihāda** (G.2821/ 5)

8.3.13. Köpektir

Divan şairleri sevgilinin diğer âşıklarını köpeğe benzetmektedir. Sevgilinin semtine ulaşmak isteyen âşık semtin etrafındaki rakipleri köpeğe benzetir. Köpek bulunduğu yeri koruyan bir hayvandır. Âşığın ulaşmaya çalıştığı sevgiliyi âşıktan uzak tutar. Sevgiliye âşık hakkında yalanlar söyler.

Raḳībi kelb-i kūyuñ sandum evvel
Didüm bīgāne[ler] āḫir olınca (G.2862/ 9)

Yāra dimiş ki cānını senden dirīġ ider
Eyleñ naẓar **raḳīb-i següñ** iftirāsına (G.2850/ 2)

8.3.14. Terk etmek hayırlıdır

Âşık, sevgili ile arasında bir engel olarak bulunan rakibin gitmesi için çok dua eder. Sevgilinin aklından bu fikir geçtiğinde de çok sevinir ve bu fikri hemen uygulamaya koymasını ister. Çünkü rakibi terk etmek hayırlı bir iştir. Bu sebeple bir işin hayırlı olup olmadığını anlamak amacıyla yatılan istihare uykusuna yatıp karar vermeye gerek yoktur.

Raḳībi terk kılmak fikrin itdüñ
Ne ḥācet ḫayr işe istiḫāre (G.2833/ 4)

8.3.15. Çorak topraktır

Sevgili rakiplere sevgi tohumunu gönderirken âşığa cefa tohumunu layık görmektedir. Fakat bir tohumun büyüyebilmesi için toprağın verimli olması gerekir. Nasıl çorak toprakta tohum yetişmezse, sevgi tohumu da içinde aşk istidadı bulunmayan rakibin gönlünde yetişmez. O tohumu büyütebilecek olan aşk ile dolu gönlü ile âşıktan başkası değildir.

Gönderürsin baña cevr **aġyāra** mihrüñ toḫmını
Bilür iken ḥāṣıl olmaz nesne **ḫāk-i şūrdan** (G.2587/ 3)

IX. BÖLÜM

AHENK UNSURLARI

9.1. VEZİN

Muhibbî'nin incelediğimiz 501 gazelinde (2500 – 3000. Gazeller) toplamda 27 vezin kullanılmıştır. Söz konusu vezinlerden **Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün** vezini %44.91 oran ile 225 kez kullanılmış en fazla vezindir. Bu kalıp remel bahrinin bir kalıbıdır. Remel ise Arapça'da "koşma, hızlı yürüme gibi anlamlara gelir. "Remel bahrinin bu kalıbı hem ahengi hem de kullanılışının kolaylığı nedeniyle Türk şairlerince en çok benimsenen ve kullanılan kalıbıdır. Her devirde ve her tür nazım şeklinde, özellikle kaside, gazel ve kıt'alarda çok görülür. Türk şiirindeki gazellerin üçte birine yakın kısmı bu kalıpla söylenmiştir."[193]

Vezinler, kaç defa geçtiği ve tüm vezinler içindeki oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Gazellerdeki Vezinler ve Kullanım Sıklığı			
S.N	**VEZİN**	**KULLANIM SAYISI**	**ESERDE ORANI (%)**
1	Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün	225	44.91
2	Mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün	77	15.37
3	Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün	53	10.58
4	Mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün	39	7.78
5	Mefʿūlü Mefāʿi̯lü Mefāʿi̯lü Feʿūlün	30	5.99
6	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿi̯lü Fāʿilün	10	2
7	Mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü fā'ilün	8	1.6
8	Mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün	8	1.6
9	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿi̯lü Fāʿilün	8	1.6
10	Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün	8	1.6

[193] Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı, Nazım Şekilleri ve Aruz*, 10.b., İstanbul: Dergâh Yayınları, 2008, s. 216.

11	Müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün	7	1.4
12	Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün	6	1.2
13	Feʿilātün mefāʿilün feʿilün	5	1
14	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	2	0.4
15	Feʿilātün feʿilātün feʿilün	2	0.4
16	Mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü faʿūlün	2	0.4
17	Müstef'ilün fe'ûlün müstef'ilün feûlün	1	0.2
18	Mefʿūlü mefāʿi̯lün mefʿūlü mefāi̯lün	1	0.2
19	Mefʿūlü mefāʿ ilün feʿūlün	1	0.2
20	Mefāʿi̯lün Feʿūlün mefāʿi̯lün feʿūlün	1	0.2
21	Fāʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	1	0.2
22	Fāʿilātün Mefāʿilün Faʿlün	1	0.2
23	Müstefʿilün feʿilün müstefʿilün feʿilün	1	0.2
24	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿlün	1	0.2
25	Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün	1	0.2
26	Mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü fe'ilün	1	0.2
27	Müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün fa‘	1	0.2

SONUÇ

Divan edebiyatı geleneği ile ortaya çıkarılmış eserlerin anlamlandırılarak girift ve açıklamaya muhtaç yapısının çözülmesine yönelik çalışmalar gün geçtikçe artarak devam etmekte ve bu sayede her geçen gün bu geleneğe dair daha fazla unsur anlaşılır olmaktadır. Özellikle şiirde mekanik bir yapının olmaması ve şiirin anlaşılmaya muhtaç bir tür olması bu çalışmaların önemini daha da artırmaktadır.

Bu çalışma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada sultan şairlerden olan Muhibbî'nin 501 gazeli (2500-3000. Gazeller) Orhan YAVUZ ve Kemal YAVUZ tarafından hazırlanan "Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri" adlı eser kaynak kabul edilerek - ihtiyaç hâlinde diğer eserlere de başvurulmuş olup - TEBDİZ sistemine uygun şekilde yüklenmiş ve gazellerde yer alan tüm kelimeler ve kelime grupları metnin bağlamına göre anlamlandırılmıştır. Bu sayede aynı kelimenin bağlama göre farklı anlamlarda kullanıldığı durumlar ayırt edilmiştir. Metnin anlamlandırılması esnasında ise birçok sözlükten yararlanılmış ve bunların bir kısmı kaynakça bölümünde belirtilmiştir.

İkinci aşamada ise sistem tarafından oluşturulan dizin ele alınarak Muhibbî'nin kelime havuzu incelenmiş ve bu havuzdan hareketle Muhibbî'nin şiire bakış açısı ile birlikte, maddi ve manevi birtakım unsurların şiirlerinde nasıl kullanıldığı örnek beyitlerle desteklenmek suretiyle tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra Muhibbî'nin şiirlerinin biçimsel özellikleri de ortaya konularak şiirlerinde kullanılan vezinler ile birlikte kalıp ifadeler de belirtilmiştir. Yapılan bu incelemeler sayesinde Muhibbî'nin, şiirinden hareketle dünyaya bakışı ve Muhibbî'nin yaşadığı XVI. yüzyıla genel bir bakış ortaya konmuştur.

TEBDİZ kapsamında gerçekleştirilen bu ve benzeri çalışmaların çoğalması ile ortaya çıkarılacak kapsamlı kelime havuzu sayesinde divan şiiri metinlerinin daha kolay anlaşılıp yorumlanacağı aşikârdır. Bu çalışmanın da bu amaca hizmet etmesi ve sonrasında yapılacak benzer çalışmalara yol açması temennimizdir.

KAYNAKÇA

AK Coşkun, *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) - Kanunî Sultan Süleyman*, 1. b., Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.

———, *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) – Kanunî Sultan Süleyman*, 2 cilt, 1. b., Trabzon: Trabzon Valiliği Yayınları, 2006.

AÇIL Berat, "Klasik Türk Şiirinde Estetik Bir Unsur Olarak Çiçekler", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, s.5, 2015, ss.1-28.

AKALIN Erkan, *Klasik Türk Şiirinde Meslekler*, (Doktora Tezi), Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

AKSOY Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, 2 cilt, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2015.

AYDIN Abdullah, *Divan Şiirinde Rakip Portresi*, 1.b., İstanbul: Kitabevi, 2018.

AYVAZOĞLU Beşir, *Güller Kitabı, Türk Çiçek Kültürü Üzerine Bir Deneme*, 7.b., İstanbul : Ötüken Neşriyat, 2004.

BAYRAM Yavuz, "Klasik Türk Şiirinde Duyguların Dili: Çiçekler", *Turkish Studies* C. 2/4, 2007, ss. 209-219.

———, "Divan Şiirinde Tarımsal Ürünler", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, Ankara, 2007, ss. 81-96.

BAYTOP Turhan, "Haşhaş" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* C. 16, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997, ss. 403.

BİLGİLİ Ali Sinan, "Tebriz" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* C. 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, ss. 219-222.

CANIM Rıdvan, *Dîvân Edebiyatının Kaynakları*, 2. b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2018.

CEBECİ Lütfullah, "Selsebîl", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 36. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2009, s. 447-448.

CEYHUN SEZGİN Aybuke, DURMAZ Pınar, "Osmanlı Mutfak Kültüründe Şerbetlerin Yeri ve Tüketimi" *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, C.7 S.2, 2019, ss. 1499-1518.

CEYLAN Ömür, *Kuşlar Dîvânı: Osmanlı Şiir Kuşları*, 2. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2007.

ÇABUK Vahit, *Dîvân-ı Muhibbî (Kânûnî Sultan Süleyman'ın Şiirleri)*, 3 cilt, 1. b., İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser, 1980.

ÇELEBİ İlyas, "Şeytan" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* C. 39, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2010, ss. 99-101.

ÇELEBİOĞLU Âmil, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 1.b., İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1998.

DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 30. b., Ankara: Aydın Kitabevi, 2013.

DİLÇİN Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, 3. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2013.

DURMAZ Gülay, *Divan Şiirinde Rind ve Zahid Çekişmesi*, (Doktora Tezi) , Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

EDİRNELİ AHMED BÂDÎ EFENDİ, *Armağan (Dîvân Şiirinde Atasözleri ve Deyimler)*, Hzl.: Süreyya Ali Beyzadeoğlu, Müberra Gürgendereli, Fatih Günay, Cambridge: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü Yayınları, 2004.

ELÇİN Şükrü, "Tuz-Ekmek Hakkı Deyimi Üzerine", *Reşit Rahmeti Arat İçin*, (Seri: 1, Sayı: A 2), Ankara: 1966, TKAE Yayınları, ss. 164 -170

EMECEN Feridun, "Süleyman I", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, C. 38, ss. 62-74.

ESİN Emel, "Kuşcı, Türk Sanatında Atlı Doğancı İkonografisi Hakkında", *Sanat Tarihi Yıllığı*, C.6, 1976, ss. 411-452.

———, "Amuderya", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 3, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991, ss. 98-99.

EYÜBOĞLU E. Kemal, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler - I. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1973.

———, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler - II. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1975.

GÜLENSOY Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, 2 cilt, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

GÜLHAN Abdülkerim, "Divan Şiirinde Meyveler ve Meyvelerden Hareketle Yapılan Teşbih ve Mecazlar", *Turkish Studies* C. 3/5, 2008, ss. 345-375.

HALAÇOĞLU Yusuf, "Dellâl" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994, ss. 145-146.

HARMAN Ömer Faruk, "Tufân" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* C. 41, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 319-322.

İPEKTEN Haluk, *Eski Türk Edebiyatı, Nazım Şekilleri ve Aruz*, 10.b., İstanbul: Dergâh Yayınları, 2008.

İSEN Mustafa, BİLKAN Ali Fuat, *Sultan Şairler,* 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.

KÂM Ömer Ferit, *Dîvân Şiirinin Dünyasına Giriş (Âsâr-ı Edebiye Tedkîkâtı)*, Hzl.: Halil Çeltik, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2008.

KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Say Yayınları, 2011.

———, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2 cilt, 1. b., İstanbul: Say Yayınları, 2009.

KAPLAN Hasan, "Divan Şiirinde Karaman", *Türkiyat Mecmuası*, C.26/2, 2016, ss. 205-239.

KAPLAN Mahmut, *Aşkın Sultanı (Muhibbî, Kanunî'yi Anlatıyor)*, 1. b., İstanbul: Etkileşim Yayınları, 2012.

KARAGÖZ İsmail, (yay. ed.), *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, 6. b., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.

KARAMAN Gülay, "Klasik Türk Şiiri Estetiğinde Sihir", *Turkish Studies*, C. 10/8, 2015, ss. 1503-1536.

KARAMANLI Hüsamettin M., "Nahcıvan", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 32. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul: 2006, ss. 294-297.

KARTAL Ahmet, *Tuhfe-i Remzî (Manzum Farsça-Türkçe Sözlük)*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.

———, *Klasik Türk Şiirinde Lâle*, 1.b., Ankara : Akçağ Yayınları, 1998.

KAYA Bayram, "Klâsik Türk Şiirinde Şifâlı Bitkiler Üzerine Bir Deneme", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, s.15, 2015, ss .263-314.

KELEŞ Reyhan, *Dîvân Şiirinde Âyet ve Hadis İktibasları*, 1. b., İstanbul: Kitabevi, 2016.

KESİK Beyhan, ŞENÖDEYİCİ Özer, *Aruz Teori ve Uygulama*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2015.

KESKİN Mehmet, "Kefen" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 25. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2002, ss. 184-185.

KIRBIYIK Mehmet, Bazı XVI. Yüzyıl Divanlarında Kıymetli Taşlar, *Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi,* Konya, 2007, S. 18, ss. 61-75.

KOÇU Reşat Ekrem, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Doğan Kitap, 2015.

KURŞUN Zekeriya, "Necid", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 32. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul: 2006, ss. 491-493.

LEVEND Agâh Sırrı, *Dîvân Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, 4. b., İstanbul: Enderun Kitabevi, 1984.

MACİT Muhsin, *Dîvân Şiirinde Âhenk Unsurları*, 3. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2016.

———, "Kâfirî Mihrâb" *Kırklar Dîvânı*, 1. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2009, ss. 103- 6.

MENGİ Mine, "Bağlam ya da Şiirde Sözün Gelişi Üzerine" , *Adıyaman Üniversitesi Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu,* ed. Süleyman Çaldak, İbrahim Halil Tuğluk, Ankara: Adıyaman Üniversitesi, 2010, ss. 429-434.

MUHAMMEDCANOV Abdullah, "Siriderya", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 37, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2009, ss. 272.

MÜTERCİM ÂSIM EFENDİ, *Burhân-ı Katı*, Hzl.: Mürsel Öztürk, Derya Örs, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

OKUYUCU Cihan, *Divan Edebiyatı Estetiği*, 6.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2015.

ONAY Ahmet Talât, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar,* 2.b., Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.

ÖZKAN Mesut, *Muhibbî Divanı'nda Rakip*, (Yüksek Lisans Tezi) Mersin: Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

ÖZTEKİN Özge, *XVIII. Yüzyıl Divan Şiirinde Toplumsal Hayatın İzleri: Divanlardan Yansıyan Görüntüler*, (Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

ÖZTOPRAK Nihat, "Divan Şiirinde Giyim Kuşam Üzerine Bir Deneme", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 4, İstanbul, 2010, ss. 103-154.

ÖZTUNA Yılmaz, *Kanûnî Sultan Süleyman*, 1.b., Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989.

ÖZTÜRK Nuran, *Muhibbî (Kânûnî) Divânı'nda Din ve Tasavvuf,* 1.b., Adana : Karahan Kitabevi, 2016.

PAKALIN Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3 cilt, 3. b İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983.

PALA İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, 15. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2007.

PARLATIR İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Yargı Yayınevi, 2017.

REDHOUSE W. James, *Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye*, Hzl.: Recep Toparlı, Betül Eyövge Yılmaz, Yaşar Yılmaz, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016.

ŞAHİNOĞLU M. Nazif, "Kemâl-i Hucendî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* C. 25. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2002, ss. 226.

SAMSAKÇI Mehmet, "Türk Kültür ve Edebiyatında Tuz ve Tuz-Ekmek Hakkı". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 36, 2012, ss. 181-199.

SERTOĞLU Midhat, *Osmanlı Tarih Lügatı*, 1. b., İstanbul: Kurtuba Kitap, 2015.

ŞENTÜRK Ahmet Atillâ, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2016.

———, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2017.

———, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 3*, 1. b., İstanbul: DBY Yayınları, 2019.

SOLMAZ Süleyman, "Tasavvufta Ulaşılması Gereken Bir Mertebe: El-Fakru Fahri ve Eski Edebiyatımıza Yansımaları", *Uluslararası Hacı Bayram-ı Velî Bildiriler Kitabı 2*, ed. Ahmet Cahid Haksever, Ankara: Kalem, 2016, ss. 115-133.

TANYERI M. Ali, "Muhibbî Dîvânı Üstüne", *Dîvânlar Üstüne Eleştiriler 1*, 1. b., İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2005, ss. 23-38.

———, *Örnekleriyle Dîvân Şiirinde Deyimler*, 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.

TULUM Mertol, *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2013.

TUNCEL Metin, "Aras", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 3, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991, ss. 332-335.

———, "Meriç", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. 29, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004, ss. 188-190.

TUNÇ Semra, "Muhibbî Dîvânı'nda Şiir ve Şair ile İlgili Değerlendirmeler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 7 (2000), ss. 265-283.

ULUDAĞ Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, 2. b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005.

YAVUZ Kemal, YAVUZ Orhan, *Muhibbî Dîvânı – Bütün Şiirleri (İnceleme – Tenkitli Metin)*, 2 cilt, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2016.

YAVUZ Orhan vd., *Muhibbî Dîvânı - Bölge Yazma Eserler Nüshası (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, 1. b., Konya: Palet Yayınları, 2014.

———, *Muhibbî Dîvânı - Kendi Hattıyla*, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014.

YENİTERZİ Emine, "Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 3, S. 15, 2010, ss. 301-334.

YEŞİLBAĞ Semih, "Muhibbî Dîvânı'nda Değerli Taşlar", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.22, 2019, ss. 689-712.

YILDIRIM Nimet, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2008.

YILMAZ Ahmet, "Muhibbî Dîvânı'nda Yemin Kalıpları", *İSTEM (İslâm, San'at, Tarih, Edebiyat ve Mûsıkîsi) Dergisi*, S. 9, 2007, ss. 83-90.

YILMAZ Mehmet, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 1. b., İstanbul: Enderun Yayınları, 1992.

———, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.

YUVALI Abdülkadir, "İlhanlılar" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA),* C. 22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000, ss. 102-105.

YÜCEL Doğan, ÖZUYGUN Ali Rıza, "Dîvân Şiirinde Ağaç: Ağaçlara Dair Söz Varlığı ve Tasrif Usulleri", *Journal of Research in Turkic Languages,* 2(1), 2020, ss. 33-62.

ZAVOTÇU Gencay, *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.

ZÜLFE Ömer, *Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde-Osmanlı Şiirinden Kelimeler, Kavramlar, Deyimler-*, 1. b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2011.

https://kuran.diyanet.gov.tr/

http://lugatim.com/ (Kubbealtı Lügatı)

http://sozluk.gov.tr/ (TDK sözlük)

EKLER:

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

A

a: *"O" işaret zamiri.*

Bu Muḥibbī'nüñ sözi bir gevher-i yek-dānedür / Dōstum gūşuña **anı** gūşvār eyle dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [anı, -n, -ı]*

Ḳıṣṣa-i hicri ḥikāyet itmege ḳaṣd eyledüm / İrmedüm pāyānına bildüm **anı** ġāyet uzun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [anı, --(n)ı, -]*

ʿArż kılsun küfr-i zülfe ʿārıżı īmānını / Kesdürüp zünnārını **anı** müselmān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [anı, -n, -ı]*

Ḫāk-i derüñe yüz süre itmeye tefaḫḫur / Budur dilegüm **anı** ki ol mübteẕel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [anı, -n, -ı]*

Baḥr cümle kuruyup kalmaya hīç **andan** eṣer / Bir şerer düşse eger āteş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [andan, -n, -dan]*

Düşüp iy dil yine deryā-yı ʿışḳa / Yürürsin **anda** dāyim māhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 2). [anda, -n, -da]*

Görse Muḥibbī yüzüñi ırmaya **andan** gözini / Farḳına anuñ dutsalar tīġ-ı helāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [andan, -n, -dan]*

Sakın āh itme Muḥibbī ʿālemi **anı** yakar / Şuʿleler kim zāhir olur sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [anı, -n, -ı]*

Olupdur sīnemüñ ġārı ki āteş saçar ejderdür / Ḥaẕer eyler gelüp ʿAnḳā **anuñ** geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse **anı** biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [anı, -n, -ı]*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle **anı** cān-ıla kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [anı, -n, -ı]*

İy Muḥibbī māh-rūlarda vefā emr-i muḥāl / Añlaram ebleh **anı** ʿömr-i vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [anı, --(n)ı, -]*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ **anda** bu derde devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [anda, -n, -da]*

Gevher-i naẓmına eylegil Muḥibbī'nüñ naẓar / Gūşuña dak her sözi yigdür **anuñ** dürdāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Zemherīr i[r]di ne mümkin eylemek gül ṣoḥbetin / Āteşi **aña** bedel kılmak gerek mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 1). [aña, -n, -a]*

Atagör ġamz oklarını dōstum iç ḳabżadan / **Aña** ḳurbān olayım tek ya kaşuñ yasılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [aña, --ñ, --a]*

Muḥibbī sözlerin taksañ n'ola gūşuña iy dilber / Yig alurlar **anuñ** ḳadrin bilenler dürr ü gevherden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler **andan** kopar / Dōstlar ben n'eyleyem ol gözleri fettān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [andan, -n, -dan]*

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse neʿaceb / Kanda kim açıla gül tutar **anuñ** ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ sorma sen keyfiyyetin / Vire mi saña ḫaber **andan** ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [andan, -n, -dan]*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını deryā kıl / Yürisün fülk-i dil **anda** aña āhum hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [anda, -n, -da]*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün añaram / Her kim okursa **anı** vālih ü ḥayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [anı, -n, -ı]*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede cānum gibi / İy göñül āh itmeg-ile **anı** fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [anı, -n, -ı]*

Zülfinüñ pefteresin salup bu göñlüm bāzına / **Anı** ṣayd itmek murādı çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [anı, -n, -ı]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Gitdiler anlar ʿadem mülkine **anı** arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [anı, -n, -ı]*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem müşg bu / **Andan** alur çün hemīşe müşg bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [andan, -n, -dan]*

Sanma kim cevr ü cefādan iy ṣanem yüz döndürem / Çekmege zīrā **anı** muʿtādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [anı, -n, -ı]*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür **anda** eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [anda, -n, -da]*

Göñül maḥzendür ʿışḳuñ gevherine / **Anı** ṣarf eyleme illā yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 1). [anı, -n, -ı]*

Murāduñ cān-ısa al kim ben **andan** geçmişem cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [andan, -n, -dan]*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var didiler didüm / Kim var ki diye irdüm **anuñ** intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı berḳ ide / Her neye kim ugradıysa ol dem **anı** ḫarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [anı, -n, -ı]*

Arayup dildārı dil ala ʿaşā demür çarık / Geye **anı** tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [anı, -n, -ı]*

Genc-i ḥüsne dest-res niçe bula ʿāşıḳları / Her ṭarafdan zülfi **anuñ** pāsbāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür **anı** çeken āh / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [anı, -n, -ı]*

Vuṣlatuñ aşına çok katma bu hicrüñ milḥin / Katar-ısañ **anı** oran-ıla kat aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [anı, -n, -ı]*

Muḥibbī bīvedür dünyāya bakma / **Anı** beñzetme sakın nev ʿarūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 6). [anı, -n, -ı]*

Tīmār-ı ġamı vireliden şāh-ı maḥabbet / Göz yaşlarını itdüm **anuñ** ḥāṣıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

İy güneş yüzlüm gidergil ʿārıżuñdan zülfüñi / Kimseler beñzetmesün **anı** niḳābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [anı, -n, -ı]*

Vaṣluñ-ıçun gözlerüm ḫarc itdi dünyā mālını / Alımadum bī-baḫā-y-ımış **anı** bu māl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [anı, -n, -ı]*

Ġam yime ger yog-ısa ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / Dil vir Kerīm'e cürmi ʿuṣāt **anda** ʿöẕr-ḫvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [anda, -n, -da]*

Kim ḳabūl eyleye derd ü ġamı dermānı koya / Sanmañuz ʿālem içinde **anı** sūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [anı, -n, -ı]*

ʿIşḳı cān eyler ṭaleb bir yañadan daḫı göñül / Arada ḥayrān kaldum **anlaruñ** savaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [anlaruñ, -ñ, -lar, -uñ]*

ʿIşḳ dersin okıyan irmez **anuñ** itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Cānā ġamuñla sīne-i pür-zaḫmda yazılur / Her kim ki naẓar ide okur **anda** āh-ı şāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [anda, -n, -da]*

Alma bu dünyā metāʿın virseler bir ḥabbeye / Giçesin lā-büd sen **andan** ol daḫı seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [andan, -n, -dan]*

Çün göñül maḫzen çıkar **andan** Muḥibbī cevheri / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [andan, -n, -dan]*

Degül dünyāyı termīm ʿāḳilāna / Ola çün āḫiri **anuñ** ḫārābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Vaṣl gencini eger bulsam **anuñ** olmaz ʿaceb / Bu göñül vīrānesi döndi ḫarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Döndürdi pelenge özini dāġ-ıla ʿāşıḳ / Ne ṣūrete koydı görüñ **anı** zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [anı, -n, -ı]*

Remz-ile derd-i dilin söyler bu göñlüm gūşına / Ṣad hezārān āferīn olsun **anūn** ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [anūn, -nuñ]*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte bir şīrīn ġazel / Her kim **anuñ** fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [anuñ, -nuñ]*

Neden eksük degül sīneñde kīne / Revā mı dōstum **andan** bu dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [andan, -n, -dan]*

Dilā pendüm budur gel ʿışḳa uyma / Ki soñra müşkil olur **aña** döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [aña, --ñ, --a]*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin gel itme çeşmümden dirīġ / Sürme kılam **an[ı]** ben bu dīde-i ḫūn-ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [an[ı], -n[ı]]*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış **anuñ** solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Gün yüzüñ bu z̲erre-i nāçize pertev salmaya / Bu düşer mi dōstum **andan** saʿādet ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [andan, -n, -dan]*

Bir cefā-keş ʿāşıḳam cevr [ü] cefādan dönmezem / Günde biñ kez öldürürse itmezem **andan** gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [andan, -n, -dan]*

a: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur bildüm ben **anuñ** ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Muḥibbī'ye dimişler cāna kıymaz / İlāhī sakla **anı** iftirādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 5). [anı, -n, -ı]*

Niçe yıldur eylemez bārān-ı dil te's̲īr **aña** / Şöyle beñzer iy dil-i cānāne sen pūlādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 3). [aña, -ña]*

Ol perīdür bilürem ādem ile üns idemez / Līk yanından **anuñ** ḫālī degül emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Kaʿbe-i kūyına vardum cān-ıla / Bilmedüm iy dil ki **anuñ** ḳurbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

Görse Muḥibbī yüzüñi ırmaya andan gözini / Farḳına **anuñ** dutsalar tīġ-ı helāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

İy göñül sevdā-yı ʿışḳıyla **anuñ** efgendesin / Pādişāh-ı dehrsin maʿnīde ammā bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine **anuñ** müşg-i Çīn / Daḫı ol demden dilā ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Her ne zaḥmet kim gele **andan** baña rāḥat gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [andan, -n, -dan]*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme / Dāmına düşdüñ **anun** raḥm umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [anun, -nuñ]*

Anuñ derdi devādur zaḫmı merhem / Muḥibbī derde dermānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 5). [anuñ, -n, -uñ]*

Ġamzelerle öldürürse lāʿl-i nābı dirgürür / Ḫāk-i pāyından Muḥibbī bir dem **anuñ** gitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd zümürrüd rīzesi / Yā sevād-ı müşgdür dökilmiş **anda** rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [anda, -n, -da]*

ʿIşḳ mıdur bu Muḥibbī sīnesine dāġ urup / Āḫir **anuñ** gözleri yaşını deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer derd-ile āh itdüm / Uçurdum kalmadı kuşlar **anuñ** başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [anuñ, --nuñ, -]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak **anuñ** / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [anuñ, -nuñ]*

Görinür cismi dildāruñ egerçi penbeden yumşak / Bilenler ḳalbini **anuñ** didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak **anuñ** / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [anuñ, --nuñ, -]*

Dilā saʿy-ile dildāruñ ne mümkin ḳalbine girmek / Bilürsin göñli katıdur **anuñ** pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Raḥm umarsın iy göñül sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ **anuñ** assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]*

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden **anuñ** / Meyve kim gördi bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül gibi efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı **anuñ** bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Ruḫlarında dāne-i ḫālin görüp bu murġ-ı dil / Bend-i zülfine düşüp **anuñ** giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

Pāralansun dilerem şāne gibi bagrı **anuñ** / Her ki elin uzada zülf-i perīşānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Öldügümde yāra diñ gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol dura ben yatam **andan** ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [andan, -n, -dan]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Gitdiler **anlar** ʿadem mülkine anı arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [anlar, -n, -lar]*

Muḥibbī ʿışḳı terk itmek ne mümkin / Ki ḫūblar sevmek olmışdur **aña** ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [aña, -ña]*

Kimse bilmedi **anuñ** ince bilin diḳḳat-ile / Kimi yok didi kimisi didi ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Maʿnā gülini itdi çün iẓhār Muḥibbī / İletdi seḥer yili **anuñ** būyını her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Bu riyālu secdeden kalduramaz zāhid başın / Anuñ-ıçun kim **anuñ** boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Laʿl-i nābıdur **anuñ** dāfiʿ olan derd ü ġama / Laʿline ger heves itsem n'ola ben cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

Geldükçe ser-i kūyuña redd eyleme **anı** / Zīrā Kerīm yapmadı hīç kapu sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [anı, -n, -ı]*

Maʿşūḳ her ne itse Muḥibbī ko eylesün / Hīç girmesün kimesneler **anuñ** arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Dimāġı ʿālemüñ oldı muʿaṭṭar / Ṣabā zülfeynin **anuñ** darayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Boyı mı yig anuñ ya serv ü ʿarʿar / **Anuñ** cevri mi çok ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [anuñ, --nuñ, -]*

Siyāh zülfi mi yigdür yoḫsa ʿanber / **Anuñ** derdiyle ben döndüm hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Ehl-i ʿışḳuñ ḥālini zülfüñ perīşān eyledi / ʿĀrıżuñ **anları** küllī oda yakdı al-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [anları, -n, -lar, -ı]*

Naʿl-i esbini zemīn üzre **anuñ** her ki göre / Yüz sürüp hīç ola mı ki sücūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Ḫışm-ıla naẓar ide kime öldürür āḫir / Bir ḫāṣṣadur konmış **anuñ** iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Her kaçan baksam nigāruñ gözi-y-ile kaşına / Ṣad hezārān āferīn direm **anuñ** naḳḳāşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [anuñ, -nuñ]*

Zāhidā görseñ melāmet ʿāşıḳı ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẓar sen bakma **anuñ** taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [anuñ, -nuñ]*

Göreyim ʿömri **anuñ** ola kūtāh / Boyuñ nisbet ider serv-i bülende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Her kim cefā vü cevrini bilmez **anuñ** vefā / Öldürseler ger anı ġazādur ʿaẕāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Olur mı ki Muḥibbī ʿacabā ʿālem içinde / El vire **anuñ** sevdücegi gire kucağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

İlāhī dilerem bī-dīn raḳībüñ / İşidmeyem **anuñ** adın kem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür **aña** ʿarż iderem / Şiʿrini çün rāyegān virmedi Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [aña, -n, -a]*

Geşt idüp dehri kamu bulmadum **andan** ḫaberi / Girmedi āh dirīġ nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [andan, -n, -dan]*

İy muʿallim yāra taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / Līk göstermedüñ **aña** cefādan özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [aña, -n, -a]*

Kimdür ki **anuñ** noḳṭa lebinden ḫaber açа / Bīgāne kaçan vāḳıf ola rāz-ı nihāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 2). [anuñ, -nuñ]*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet idi yār eger / Yañılup kulları içinde **aña** bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [aña, -n, -a]*

Gözüñ yaşına yār Muḥibbī naẓar itmez / Yolına **anuñ** itmege īṣār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 5). [anuñ, -nuñ]*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz sanma bend olmış / Neler vardur aransa ger **anuñ** zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [anuñ, -nuñ]*

Bu dünyāya göñül kim virür āḫir / İçer kanını **anun** kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 5). [anun, -nuñ]*

Dūzaḫ-ı hicrinde **anuñ** ne çeker ʿāşıḳları / Her ki bilmek isteye sorsun ḫarāret ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 4). [anuñ, -nuñ]*

Tīrini gönderdi dilber cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm **anuñdur** didi dil baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [anuñdur, -n, -uñ, -dur]*

Çehre-i cānān görinmez perde olmışdur teni / Vuṣlat el virmez **aña** cismiyle cāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [aña, --ñ, --a]*

<u>āb:</u> *Gözyaşı.*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan **āba** ben / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [āba, -a]*

Añ günāhuñı Muḥibbī gīceler / Eksük itme gözüñden **āb** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 5). [āb,]*

ʿĀcizem teskīn olınmaz gözden akan **ābdan** / Korkaram ide żarar kūyına ol seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [ābdan, -dan]*

Ġırr olma ḫüsn bünyādına ol **āb** üzeredür / Bir ḫaberdür ʿāḳılāna diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [āb,]*

Gözlerüm gözeklerinden bir dem **āb** eglenmesün / İñlesün derdiyle dil olsun ṭolāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [āb,]*

Bu dehrüñ luṭfına aldanma zinhār / Tayanmak ola mı **āb-ıla** bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [āb-ıla, -ıla]*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken ol **āb** beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [āb,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ olmış yaturlar **ābda** / Hīç olur mı ki görem ben ol perī[yi] ḫ∨ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [ābda, -da]*

āb: *Su.*

Dutıldı ʿārıż u ḫālüñ görelden / Göñül murġına **āb** u bürri dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 2). [āb,]*

āb ile dāne: *Su ve yiyecek, rızık.*

Dil murġı yine ʿārıż [u] ḫālüñe ider meyl / Her kanda ki murġ gör[e] ine **āb ile dāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [āb ile dāne,]*

āb u cīneme: *Su ve kuş yemi.*

Ben o murġam ʿārıż u ḫālüñ görüp ṣayd olsam āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem **āb u cīneme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [āb u cīneme, -me]*

āb u dāne: *Su ile yem.*

İder dil ʿārıż-ıla ḫāle meyli / Gerekdür murġa lā-büd **āb u dāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 4) [āb u dāne,*

Kaşlaruñ çīn eyleme baksam ʿiẕār u ḫālüñe / Dōstum cān murġını menʿ itme **āb u dāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 2). [āb u dāneden, -den]*

āb ü ḫāk: *Su ve toprak.*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem ne **āb ü ḫāk** iy nāzenīn / Dirsem saña itme ʿaceb rūḥī fedāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [āb ü ḫāk,]*

āb u hevāña: *Su ve hava.*

Āh eyle yaşuñ ola Muḥibbī eṣer ide / Te’ṣir ide **āb u hevāña** dil-i ḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 5). [āb u hevāña, -ña]*

āb üstindedür: *Nehir, ırmak üzerinde.*

Çünki **āb üstindedür** gördük bināsı ʿālemüñ / Sanma muḥkem olısar āḫir ḫarāb ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [āb üstindedür, -dür]*

ābād eylegil: *İmar etmek, bayındır hale getirmek.*

Göñlümüñ vīrānesin luṭf eyle **ābād eylegil** / Gözlerüm yaşını Dicle eyledüm Baġdād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 2). [ābād eylegil, -gil]*

ābād idesin: *Bina etmek, mamur hale getirmek, şenlendirmek. Bayındır duruma getirmek, îmar etmek.*

Ġam-ı hicrüñ bu göñül kişverini kıldı ḫarāb / Yiñiden anı meger luṭf-ıla **ābād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 4). [ābād idesin, -esin]*

Seyl-i eşk n'ola göñül ḫānesin ide[r]se ḫarāb / Seng-i miḥnetle yine nev yapup **ābād ideyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [ābād ideyin,]*

abdāl-: *Kalender, rind, derviş.*

İsm ü resminden tırāş olmış Muḥibbī ʿālemüñ / Tekyesinde Ḫālıḳ'uñ ṣūrīde **ābdālam** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [ābdālam, -(a)m]*

Sanmañuz ṣūfī zāhid bir ḳalender-meşrebem / Tekye-i ʿışḳuñ tırāşı bil ki **abdālam** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [abdālam, --am, -]*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl olayın bir zamān / Nāmūs u nengi terk idüp **abdāl** olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [abdāl,]*

ʿ**abes yirlere:** *Boş yere, boşuna.*

Nūş-ı cam ile göñül āyīnesin eyle ṣafā / Ne revādur ki ʿ**abes yirlere** maḥzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [ʿabes yirlere, -lere]*

ābgīne: *Sürahi/kadeh.*

Çünki sıduñ göñlümi bir daḫı alınmaz ele / Kim bütün idebilür sındukda **ābgīnesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [ābgīnesin, -sin]*

Urma göñül ṣīṣesin iy dōst yirlere / Sakın ki batar ayaguña **ābgīneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 2). [ābgīneden, -den]*

Cefā sengiyle sındı āh göñlüm / Bütün kim ide sınsa **ābgīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [ābgīne,]*

āb-ı āmū: *Amuderya, Orta Asya'nın en uzun nehri.*

Gözüm yaşı benüm serv-i revānum / Akar kūyuñda olmış **āb-ı Āmū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 3). [āb-ı āmū,]*

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz sorma ḥālüm hicr ara / Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür **āb-ı Āmu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [āb-ı āmu,]*

āb-ı çeşmüm: *Gözyaşı.*

Göremez oldum dirīġā gün yüzüñi āh kim / Gāh **āb-ı çeşmüm** mānīʿ ü geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [āb-ı çeşmüm,]*

āb-ı ḥayvān: *İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin yanakları.*

Şeb-i zülfünde laʿlüñ **āb-ı ḥayvān** / Muḥibbī oldı ol ḥayvāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 7). [āb-ı ḥayvān,]*

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur lāʿl-i cānān üstine / Yāḫu bitmiş sebzelerdür **āb-ı ḥayvān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [āb-ı ḥayvān,]*

Leblerüñ dāyiresin tutsa ḫatuñ olmaz ʿaceb / Ẓulmet içredür dimişler **āb-ı ḥayvān** cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [āb-ı ḥayvān,]*

āb-ı ʿışḳuñla: *Aşk suyu.*

Āb-ı ʿışḳuñla ezelden topragum ālūdedür / Beñzedürsin hīç revā mıdur beni bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 2). [āb-ı ʿışḳuñla, -uñla]*

āb-ı kevserde: *Kevser şarabı.*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı ben anlamam ola bu ḫaşlet **āb-ı kevserde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [āb-ı kevserde, -de]*

āb-ı revān: *1. Akarsu.*

Benüm serv-i ḫırāmānum gözüm yaşına bakmazsa / Ki bilmez olmasa teşne kişi **āb-ı revān** ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [āb-ı revān,]*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī **āb-ı revān** şiʿri naḫl-i sebz / Bitürse tañ degüldür eger cūybār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [āb-ı revān,]*

Muḥibbī yaşına ol servi bakmaz / Ya ne'yçün meyl ider **āb-ı revāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 4). [āb-ı revāna,]*

āb-ı revān olup: *Akarsu gibi olmak.*

Bu Muḥibbī gözleri yaşı olup āb-ı revān / Dōstlar itmeñ taʿaccüb dönse Żāb'uñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [āb-ı revān olup, -up]*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan ol şāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur ol dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [āb-ı revān olur, -ur]*

Gözleri yaş[ı] akar her sū olur āb-ı revān / Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 5). [āb-ı revān olur, -ur]*

āb-ı rūyuña: *Yüz suyu.*

Gösterüp ruḫsaruñı dehri gülistān eyledüñ / **Āb-ı rūyuña** senüñ yārā hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [āb-ı rūyuña, -uña]*

āb-ı zülālam: *Saf, berrak su.*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben / Didüm kevs̱er midür laʿlüñ didi **āb-ı zülālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [āb-ı zülālam, -am]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm **āb-ı zülālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [āb-ı zülālam, -am]*

ʻabīd olsun: *İbadet eden ol.*

Ḫıdmete geldi bu Muḥib kapuña / Anı reddeyleme **ʻabīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 6). [ʻabīd olsun, -sun]*

Cihān mülkine şāh olmak gerekmez bañā ʿālemde / Muḥibbī kapuña ḫiz̤met ider kemter ʿ**abīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [ʿabīd olsun, -sun]*

abonūsa: *Abanozgillerden, sıcak ülkelerde yetişen, kerestesinden yararlanılan birçok ağacın ortak adı.*

Gören ḫāl-i siyāhı ʿārıżında / Ki dir ʿāc üzre beñzer **abonūsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [abonūsa,]*

ʿ**āc:** *Fil dişi.*

Gören ḫāl-i siyāhı ʿārıżında / Ki dir ʿ**āc** üzre beñzer abonūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [ʿāc,]*

aç: *Açık hale gelmek, çiçeklenmek; neşelenmek.*

Çemende **açmaga** yokdur mecāli / Gözini nergis ol şehlāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 3). [açmaga, -ma, -ga]*

Açar dil dirler çayır çemençün / Velī sensüz leṭāfet yok çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [açar, -ar]*

aç: *Açmak.*

Aç gün yüzüñi cānā ʿālem münevver olsun / Çöz zülfüñi nigārā dünyā muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [aç,]*

Yüzüñ **aç** gül gibi görsün seni dil / Niçeye dek olasın ġonça-ṣıfat perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [aç,]*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ perdeñ küşād / Cehd idüp **açma** bugün dünyāda kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [açma, -ma]*

Ruḫuñı **aç** ki ḫacil ola görüp zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp memleketi zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [aç,]*

İy Muḥibbī her yañadan gelse ġam olma melūl / Çünki **açar** her dili ġamgīni ṣaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [açar, -ar]*

Görmek olmadı müyesser çünki ol meh-pāreyi / **Açma** iy dil çeşmi żāyiʿ eyleme naẕẕāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [açma, -ma]*

Muḥibbī bu cihānuñ yok ṣebātı / Hemān ancak gözüñ **açup** yumınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 5). [açup, -up]*

Ḥālüm ne ola bilmezem ol āfitāb-ıla / **Açmaz** yüzini dāyimā yürür niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [açmaz,]*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol **açma** sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [açma, -ma]*

Ger murād ise melekler ile hem seyr olmak / Himmetüñ bālini **aç** murġ gibi ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [aç,]*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir zamān / **Açup** bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [açup, -up]*

aç-: *Açmamak, söylememek.*

İster-iseñ ki dilā açılmaya perdeñ senüñ / Sen sen ol **açma** sakın ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [açma, -ma]*

ac eyle: *Aç bırakmak.*

Nefāyis yime kendüñ **ac eyle** / Bişür derd ü ġamı dutmac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 1). [ac eyle,]*

Toyur gönlümi gözüm ʿışḳuñ ile / Dimezem beni yā Rab **ac eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 4). [ac eyle,]*

aç gözüñi: *"Etrafına basiretle bak, gafletten uyan, uyanık ol" manalarına gelen uyarı sözü.*

Ḫāk-i şehlerdür ṭıfıllar itdügi bāzīçeler / ʿİbret al **aç gözüñi** var seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 2). [aç gözüñi,]*

Niçeye dek kalasın bu ġaflet uyḫusında sen / **Aç gözüñ** iy dīde oldı vaḳt iy dil gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [aç gözüñ,]*

ac itme: *Aç bırakmaz.*

Gözüm ʿışḳuñ-ıla toldur **ac itme** / İlāhī herkese muḥtāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 1). [ac itme,]*

ʿ**acabā:** *"Acaba" soru kelimesi.*

Olur mı ki Muḥibbī ʿ**acabā** ʿālem içinde / El vire anuñ sevdücegi gire kucağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [ʿacabā,]*

açagör: *Açıp görmek.*

Ġaflet gözini **açagör** uyan bu ḫ∨ābdan / ʿĀlem nümūne çün yiter Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [açagör,]*

ʿ**aceb:** *Acayip, garip, şaşılacak şey, tuhaf.*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿ**aceb** midür / Nā-çār olup yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [ʿaceb,]*

Bir ʿ**aceb** dīvāneyem başumdaki sevdā içün / Zülfini zencīr idüñ boynuma ben şeydā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [ʿaceb,]*

Eyledüm cevr oklarına dōstlar sīnem siper / Bu ʿ**acebdür** dahı ol kaşı kemāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [ʿacebdür, -dür]*

Ben başladum niyāza dilber de cevr ü nāza / Dimeñ ʿ**aceb** varursam ger āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Ḳarār itmez ʿ**acebdür** çarḫ-ı devrān / Dem-ā-dem irgürür leyl ü nehāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 2). [ʿacebdür, -dür]*

ʿAceb nāzük ʿaceb şīrīn dehendür / Meger süd diyü şekker virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [ʿaceb,]*

ʿAceb nāzük ʿ**aceb** şīrīn dehendür / Meger süd diyü şekker virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Gözümden akar-iken Nīl ü Ceyḥūn / ʿ**Aceb** budur ki gönlüm yana teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı yakdı hezār / Bu ʿ**acebdür** ki bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [ʿacebdür, -dür]*

Kim ʿ**acablar** şiʿrini gören kemāle irdügin / Çünki eşʿār-ı Muḥibbī şiʿr-i Selmān'dan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [ʿacablar, -lar]*

ʿ**aceb:** *Müthiş, misilsiz.*

Gāh cevr ü geh cefā-y-ıla yıkarsın gönlümi / Kim cefā fenninde māhir bir ʿ**aceb** cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [ʿaceb,]*

ʿ**aceb:** *"Acaba" soru kelimesi.*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm daş işigini / Dimedi raḥm idüp bir gün ʿ**aceb** miskīn ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Uslanur dīvāneler dirler egerçi bend-ile / Bend-i zülfinden ʿ**aceb** bende neden artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser cümle Īrān illerin / Görmek olur mı ʿ**aceb** bir daḫı cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [ʿaceb,]*

Yanumdan bir dem eksilmez cüdā olmaz ġam-ı dilber / Didüm bilsem ʿ**aceb** baña ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni tā ḫvābda / Kanda gitmişdür ʿ**aceb** bilsem kanı uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi aġına / Ḫalāṣ olur mı murġ-ı dil ʿ**aceb** bilsem bu çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [ʿaceb,]*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı ki ʿ**aceb** şol müjeler / Kim gözi[n] yumup açınca baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā inkārı ko / Kāfir olmaz mı ʿ**aceb** nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [ʿaceb,]*

Āteş-i ḥüsnine yāruñ iy göñül pervānesin / Zülfi zencīrine dil virdüñ ʿ**aceb** dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [ʿaceb,]*

Bulınur māh-rūlarda egerçi mihri yok meh-rū / Ve līkin ortalarında ʿ**aceb** nā-mihribāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [ʿaceb,]*

Baña bakmaz ʿ**aceb** ol çeşmi şehlā / Yabanı gözlemekdür kār-ı āḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 3). [ʿaceb,]*

ʿAceb sünbül-durur boynuñda zülfüñ / Ya müşg-ile karışmış ʿanberīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 3). [ʿaceb,]*

Dişi mi yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿ**Aceb** beñzer mi ki fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [ʿaceb,]*

ʿAceb vāslı müyesser ola mı āh / Meger āhum ire aña semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [ʿaceb,]*

Dīdeler gevher saçar sen ne içün bakmayasın / Ḥācet olmaz mı ʿ**aceb** hīç dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [ʿaceb,]*

ʿAceb ḫālüm n'ola bir daḫı görsem / Gidüp kalmadı ʿaḳlum bir görende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [ʿaceb,]*

Kaçar mektebe varmaz ṭıfl olanlar / ʿ**Aceb** dil tıflı dāyim mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 3). [ʿaceb,]*

Şekerde ol ḥalāvet yok mükerrerdür ararsañ da / ʿ**Aceb** ol niçe leẕẕetdür komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [ʿaceb,]*

ʿaceb degül: *Şaşılmaz, Garip değil.*

Ġālib gelürse zülfine ḫaṭṭı ʿ**aceb degül** / Cemʿ olsa mūr ġālib olur ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 3). [ʿaceb degül,]*

Ṣırsam eger kāse-i ʿarżum ʿ**aceb degül** / Mecnūn gibi bu da bize iḥtirām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 2). [ʿaceb degül,]*

ʿ**aceb itme:** *Şaşmak, şaşırmak.*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem ne āb ü ḫāk iy nāzenīn / Dirsem saña itme ʿaceb rūḥī fedāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [ʿaceb itme,]*

Çöpçe gelmez bu cihān gözlerüme ẕerre ḳadar / Beñzedürsem ben anı itmeñ ʿaceb ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [ʿaceb itmeñ, -ñ]*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [ʿaceb itmeñ, -meñ]*

Ben o murġam ʿārıż u ḫālüñ görüp ṣayd olsam āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [ʿaceb itmeñ, -meñ]*

ʿ**aceb mi:** *Şaşılır mı.*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿ**aceb mi** çünki sen zensin / Yudup bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [ʿaceb mi,]*

Gözlerüm yaşın revān itsem ʿ**aceb mi** payuña / Gülşen-i ḥüsn içre çünki serv-i bālāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 3). [ʿaceb mi,]*

ʿAceb mi kişver-i göñlüm ḫarāba varsa gün günden / Niçe kez eyledi eyler aña ġam leşkeri akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [ʿaceb mi,]*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār / Rind olan ger cāme rehn itse ʿ**aceb mi** cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [ʿaceb mi,]*

Göricek şemʿi pervāne yakar elbette bāl ü per / Geçerse ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ʿ**aceb mi** cān-ıla serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 4). [ʿaceb mi,]*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿ**aceb mi** ḫāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [ʿaceb mi,]*

Ah eylesem ʿ**aceb mi** gül yüzlü yāra karşu / Bülbül fiġānlar eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [ʿaceb mi,]*

Āh eylesem ʿ**aceb mi** şevḳ-ile yāra karşu / Bülbül terennüm eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [ʿaceb mi,]*

Göñlümi virsem ʿ**aceb mi** ol gözi mestāneye / Rind olanlar cān virürler şevḳ-ile pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [ʿaceb mi,]*

Gözlerüm yaşı ʿ**aceb mi** dönse Nīl ırmagına / Bu göñül Mıṣr'ında oldı çünki mihrüñ pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [ʿaceb mi,]*

ʿAceb mi gönlümi çekseñ nigārā / Olupdur zülfüñüñ her tārı ḳanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 7). [ʿaceb mi,]*

Didi agzuñ Muḥibbī mīme beñzer / ʿ**Aceb mi** beñzede zülfiñi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [ʿaceb mi,]*

Gözümüñ biri Seyḥūn'a birisi döndi Ceyḥūn'a / ʿ**Aceb mi** nāleler kılsa dönüpdür dilde gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [ʿaceb mi,]*

ʿAceb mi gördüm anı sünbül otlar / Gözini beñzedem āhū-yı Çīn'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 6). [ʿaceb mi,]*

Döne döne yanarsam ʿışḳ odına ʿ**aceb mi** / Gönlüm kebāba döndi sançıldı çünki şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [ʿaceb mi,]*

Bu Muḥibbī cān virüp kūyında hīç bilinmedi / Pādişāh-ı dehr añmazsa ʿ**aceb mi** bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [ʿaceb mi,]*

Dilā ʿışḳ-ıla ger olsañ ʿ**aceb mi** ḥaşre dek sermest / Maḥabbet cāmını rūz-ı ezelden nūş idensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [ʿaceb mi,]*

Gül-i nāzük beden dirler benüm ol dil-sitānumçün / ʿ**Aceb mi** dinse hercāyī meh-i nā-mihribānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [ʿaceb mi,]*

Maḥabbet ehli olur gözi yaşlu / ʿ**Aceb mi** ʿāşıḳ olsa beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 2). [ʿaceb mi,]*

Fütāde ḫasta-dil olsam ʿ**aceb mi** / Olur elbette ʿāşıḳlar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 2). [ʿaceb mi,]*

Niçe gün itmedüñ zülfün perişan / ʿ**Aceb midür** olursa şāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 2). [ʿaceb midür,]*

Egerçi dāġ ursa lāle sīnesine / ʿ**Aceb midür** ki var ʿışḳı cebīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [ʿaceb midür,]*

ʿ**aceb olmaya:** *Şaşırmamalı.*

Ḫālüñi görüp meyl ide dil olmaya ʿaceb / Zīrā ki murġ ḳaṣd ider elbette çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [ʿaceb olmaya,]*

Su gibi eger başumı daşdan daşa dögsem / Olmaya ʿaceb ʿāşıḳ-ı didār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [ʿaceb olmaya,]*

Ḫaddüñde **āceb olmaya** gīsū girih girih / Āteş göricek elbette olur mū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [āceb olmaya,]*

ʿ**aceb olmaz:** *Şaşılmaz.*

Vefādan ʿārīsin kāmil cefāda / ʿ**Aceb olmaz** karı dünyā çü zensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 7). [ʿaceb olmaz,]*

Bir ḳarār üzre degüldür günde biñ yüz gösterür / Dir-isem olmaz ʿaceb bu göñlüme būḳalemūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [ʿaceb olmaz,]*

Bāl ü per yaksañ Muḥib olmaz ʿaceb / Şemʿ-i ḥüsn-i yāra çün pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 10). [ʿaceb olmaz,]*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb sen ḫūb içün / Olıgelmişdür cidāl olur ezel maḥbūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [ʿaceb olmaz,]*

Sırsa göñlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil / Sıyagelmişdür ezel Leylī çü Mecnūn kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [ʿaceb olmaz,]*

Çeşm-i bīmārına duş oldı bu çeşmüm nāgehān / Görmesem olmaz ʿaceb şimden girü uyḫuyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 3). [ʿaceb olmaz,]*

Leblerüñ dāyiresin tutsa ḫatuñ olmaz ʿaceb / Ẓulmet içredür dimişler āb-ı ḥayvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [ʿaceb olmaz,]*

Ġuṣṣa vü derdüm nigārā bilmeseñ olmaz ʿaceb / ʿĀşıḳ olmaduñ anuñçün ġuṣṣadan āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 4). [ʿaceb olmaz,]*

Şikest olursa göñlüñ sāġarı ger / ʿ**Aceb olmaz** uyıcak çeşm-i meste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 3). [ʿaceb olmaz,]*

Kılur dil gevherin dilber şikeste / ʿ**Aceb olmaz** olur gevher şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 1). [ʿaceb olmaz,]*

Bakmaz yüzüme yār geçer hafta ay-ıla / Olmaz ʿaceb geçerse günüm āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [ʿaceb olmaz,]*

Vaṣl gencini eger bulsam anuñ olmaz ʿaceb / Bu göñül vīrānesi döndi ḫarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [ʿaceb olmaz,]*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / Eksük olmaz çün gülüñ yanında ḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [ʿaceb olmaz, -maz]*

Perī dirler saña [hem] ay melek ḫū / ʿ**Aceb olmaz ki** yok insānda bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [ʿaceb olmaz ki,]*

acı: *Üzülmek, acımak.*

Acımazdum gelicek sīneme tīrüñ ṣanemā / Demreni kalsa geçüp gitmese bir yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [acımazdum, -maz, -du, -m]*

Sanma iy ḫasta göñül kim seni cānān **acıya** / Derd-ile ölür iseñ sanma ki dermān **acıya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [acıya, -ya]*

Sanma iy ḫasta göñül kim seni cānān **acıya** / Derd-ile ölür iseñ sanma ki dermān **acıya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [acıya, -ya]*

Gözlerüm yaşını baḥr oldugını görse eger / Kaynayup cūşa gelüp ḫālüme ʿummān **acıya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [acıya, -ya]*

Şeb-i hicrānda eger nālemi gūş eyler-ise / Ḥālüme ide teraḥḥum şeh-i ḫūbān **acıya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 3). [acıya, -ya]*

İḫtiyār-ıla benem ʿateş-i ʿışḳa tutışan / Baña şimden girü ne dil ü ne ḫod cān **acıya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [acıya, -ya]*

İy Muḥib gülşen-i ḥüsninde nigāruñ zār ol / İşidüp nāleñi tā ol gül-i ḫandān **acıya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [acıya, -ya]*

acı: *Acı, fena.*

Acı yaşlar dök derūnuñ ġıll ü ġışdan pāk kıl / Kullanasın tā ki sen ʿālemde deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [acı,]*

açıl-: *Açık hale gelmek, çiçeklenmek; neşelenmek.*

Ola ki gül gibi gülüp **açıla** ol lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [açıla, -a]*

Şehā gülzār-ı ḥüsn içre **açılmış** bir gül-i tersin / Yanaldan āteş-i ʿışḳa kararmış bir giyāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [açılmış, -mış]*

Yüzinde güller **açılmış** kızılı agı ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [açılmış, -mış]*

Gülşen içre ruḫlaruñ devrinde gül **açılmasun** / Eşk-i çeşmüm var-iken bārān döküp saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [açılmasun, -ma, -sun]*

Laʿl-i nābuñdur düşüren göñlümi peymāneye / Varmasam göñlüm gözüm **açılmaya** meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [açılmaya, -maya]*

Niçe feryād itmesün bī-çāre bülbül her seḥer / Yılda bir gül **açılur** ol da miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [açılur, -ur]*

açıl: *(Sır, maksat, üzüntü, dert vb. gizli tutulan şeyler) Anlatılmak, ortaya konmak, söylenmek.*

İster-iseñ ki dilā **açılmaya** perdeñ senüñ / Sen sen ol açma sakın ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [açılmaya, -ma, -y, -a]*

açıl: *(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.*

Açılupdur gerçi her cānibde gülhā-yı çemen / Ḥāṣıl olmaz māh-rūlarsuz temāşā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 1). [açılupdur, -(u)p, -dur]*

Aglayup āh itmesem gül gibi gülmez ol ḥabīb / **Açılur** gülşende gül san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [açılur, -ur]*

ʿāciz: *Güçsüz, kudretsiz, zayıf.*

ʿĀcizem teskīn olınmaz gözden akan ābdan / Korkaram ide żarar kūyına ol seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [ʿācizem, -em]*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿ**āciz** ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [ʿāciz,]*

Ḥüsnüñ idrākinde ʿ**āciz** çeşm-i erbāb-ı naẓar / Ḳāṣır olmışdur kemālātuñda ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 2). [ʿāciz,]*

Ne ʿ**ācizem** ki cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [ʿācizem, -em]*

ʿāciz kaldı: *Âciz kalmak, gücü yetmemek; çaresiz duruma düşmek.*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı dime sakın / İy Muḥibbī kaldı ʿāciz çekmede pīl-i tenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [ʿāciz kaldı,]*

ʿacūz dünyā: *Kötü dünya.*

Niçe serler her gün eylersin ġıdā / İy ʿ**acūz dünyā** meger serḫānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 8). [ʿacūz dünyā,]*

ʿacz: *Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.*

Sundum hezār ʿ**acz-ile** dildāra zār elin / Ammā ki baña virmedi bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [ʿacz-ile, --ile]*

ad: *İsim, nam.*

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller içre Aḥmed'i / **Adına** kāfir müselmānlar anuñ dirler Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [adına, -ına]*

Saña tapşurdı Muḥibbī göñlini iy nūr-ı Ḥaḳ / Enbiyālar serverisin **aduñ** olmışdur Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [aduñ, -uñ]*

Bir güzeller şāhınuñ pāyına düşdüm dād içün / Bir naẓar kılmaz-ısa ḳurbān oluram **ad** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [ad,]*

Kūh-ı ġamda sen boyı serv [ü] lebi şīrīn içün / Baş u cān terkin urup **adumı** Ferhād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [adumı, -um, -ı]*

Adum unıtduñ öyle mi geçmiş zamān gibi / Ola ki anı bir gün añasın zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [adum, -um]*

Eger anmasa **adum** tañ degüldür / Ki sığmaz **adum** ol ġonca dehana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 6). [adum, -um]*

ad u san: *Ad ve ün, şöhret.*

Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda baş terkin ursam tañ mıdur / Niçeler cān terk ider ʿālemde **ad u san** için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [ad u san,]*

İy Muḥibbī ʿāḳil iseñ kıl melāmet iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿışḳı kimse **ad u san ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [ad u san ile,]*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın olmışam ḥayrānı ben / Terk kıldum ʿışḳuñuñ yolında **ad u sanı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [ad u sanı, -ı]*

Ger buyursañ cān fedā ide Muḥibbī yoluña / Ādem olan **ad u sanın** terk kılmaz cān için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 5). [ad u sanın, -ın]*

ʿadd ide: *Saymak, kabul etmek.*

Zihī devlet kilābından ide ʿadd / Kıla boynuma zülfini ḳılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 4). [ʿadd ide,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil āsitānında / Diye dilber ki ʿ**add idüñ** bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [ʿadd idüñ, -üñ]*

ʿadd olınmaz: *Sayılmak, hesaplanmak.*

ʿAdd olınmaz gerçi çokdur ʿışḳuñuñ dīvānesi / Ḫatm olındı bu Muḥibbī'de hemān ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [ʿadd olınmaz, -maz]*

ādem: *İnsan, beşer.*

Perī misin ya **ādem** iy melek-ḫū / Seni görmege muḥtāc ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [ādem,]*

Cefā cevr itmege muʿtād olupsın / Güneh bilmez ola **ādemde** çün ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 5). [ādemde, -de]*

Hicrüñ-ile āh kim düşdi bu göñlüm ġamlara / Eşk-i çeşmümdür beni fāş eyleyen **ādemlere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [ādemlere, -ler, -e]*

Ol perīdür bilürem **ādem ile** üns idemez / Līk yanından anuñ ḫālī degül emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [ādem ile,]*

Ger buyursañ cān fedā ide Muḥibbī yoluña / **Ādem olan** ad u sanın terk kılmaz cān için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 5). [ādem olan,]*

ʿadem mülkine: *Yokluk ülkesi.*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Gitdiler anlar ʿ**adem mülkine** anı arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [ʿadem mülkine,]*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup aña dil baglama / Ugraya niçe ʿ**adem mülkine** yokdur āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [ʿadem mülkine,]*

Gördiler Ferhād u Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre yok / Arayu gitdi ʿ**adem mülkine** anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [ʿadem mülkine, -ne]*

ādemī: *İnsan, beşer.*

Perī gibi kaçarsın **ādemīden** / Anuñçün sen enīs-i Ehremen'sin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 8). [ādemīden, -den]*

ʿ**aden:** *İncileri ile meşhur ülke.*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿ**Adensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [ʿadensin, -sin]*

ʿ**ādet:** *Alışkanlık haline getirilen davranış.*

Ḫayr-ıla ʿ**ādet-durur** her kişi añar mürdesin / Çünki öldürdüñ Muḥibbī'yi gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [ʿādet-durur, -durur]*

Hicrān şebinde yakdı Muḥibbī çerāġ-ı dil / **Ādet budur** şemʿi yakarlar çü şām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [ādet budur, -dur]*

Kanın içmege ezel ʿuşşākuñ olmış ʿādeti / Kanum iç dimek ne ḥācet ġamze-i mey-nūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [ʿādeti olmış, -mış]*

ad-ıla: *İsim, nam.*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı gördüm yād-ıla / Baña karşu çagurup aġyāra oş dir **ad-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [ad-ıla,]*

ad-ıla sanı: *Isim ve şöhret.*

İy Muḥibbī yür[i] var kūy-ı ḫarābāt eri ol / Alayın dime sakın **ad-ıla sanı** elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 5). [ad-ıla sanı, -ı]*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler melāmet iḫtiyār / Sen selāmet ehli ol var **ad-ıla sanuñ** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [ad-ıla sanuñ, -uñ]*

ādın: *(onun) adını.*

Bī-sütūn **adın** daḫı işitmemişdi kūh-ken / Ben belā kūhında Ferhād idüm iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [adın,]*

Alup bir mü'minüñ **adın** dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu sebebden kendüñi ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [adın,]*

İlāhī dilerem bī-dīn raḳībüñ / İşidmeyem anuñ **adın** kem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 4). [adın,]*

ʿ**adl eyle:** *Adaletli davranmak.*

Bugün ʿ**adl eyle** gel şāhum naẓar kıl / Kapuñda nāle vü āh u enīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [ʿadl eyle,]*

ʿ**adl issi:** *Adalet, hakkaniyet sahibi.*

Niçeye dek idesin cevr ü cefā ẓulm u sitem / İstemez ẓulm oldugın ʿ**adl issi** sulṭān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 3). [ʿadl issi,]*

adum: *İsim, nam.*

Vādī-i ʿışḳa düşersem dōstlar ʿayb itmeñüz / ʿĀşıḳam mecnūn olupdur **adum** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [adum,]*

Eger anmasa adum tañ degüldür / Ki sığmaz adum ol ġonca dehana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 6). [adum anmasa, -sa]*

āferīn: *"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli saña diye hezārān **āferīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [āferīn,]*

İy Muḥibbī kim ki gördi ol güzeller şāhını / Bārekallāh didi bu ḥüsne hezārān **āferīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [āferīn,]*

Māh-rūlar arasında kim ki göre sen mehi / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn olur hezārān **āferīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [āferīn,]*

Gösterüp ruḫsaruñı dehri gülistān eyledüñ / Āb-ı rūyuña senüñ yārā hezārān **āferīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [āferīn,]*

ʿIşḳ ara Ferhād'a taḥsīn eyle Ḳays'a **āferīn** / Ḫoş gözetmiş her biri bulmış belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [āferīn,]*

Gül yüzüñsüz gīceler feryād u efġān eylesem / Nāleme āheng idüp bülbül baña dir **āferīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [āferīn,]*

Görüp cemāl-i çīnüñi naḳḳāşlar ḥayrān olup / Bu naḳşa dirler **āferīn** ḥācet degüldür reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [āferīn,]*

Muḥibbī'ye ezelden naẓm ʿaṭādur / Deger her sözi yüz biñ **āferīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 5). [āferīne, -e]*

Virüp Şīrīn yolına cān-ı şīrīn / Hezārān **āferīn** ol kūh-kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 4). [āferīn,]*

Her kaçan baksam nigāruñ gözi-y-ile kaşına / Ṣad hezārān **āferīn direm** anuñ naḳḳāşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [āferīn direm, -rem]*

Gördiler şīrīn edāda bu Muḥibbī şiʿrini / Eylediler ehl-i naẓm olan hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [āferīn eylediler, -diler]*

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı Ceyḫūn'ı / Hezārān **āferīn olsun** ne ḫoş beñzetmiş ol nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [āferīn olsun,]*

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn / Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿAnḳā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [āferīn olsun,]*

Remz-ile derd-i dilin söyler bu gönlüm gūşına / Ṣad hezārān **āferīn olsun** anūn ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [āferīn olsun,]*

āfet: *(Güzelliği dolayısıyla) tehlike.*

Çeşmi **āfet** serv ḳāmet ʿīşvesi çok dil-firīb / Al idüp bu gönlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [āfet,]*

Buldı 'ömür nihāyet yok mı cefāya ġāyet / Dimez misin hey **āfet** cevre nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [āfet,]*

āfet-i devrān: *Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.*

Bir ġamze ile fitne ṣalup ḫalḳ-ı ʿāleme / Bir şīve ile **āfet-i devrān** degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 2). [āfet-i devrān,]*

Umar idüm ki benüm derdüme dermān olasın / Ne bileydüm ki seni **āfet-i devrān** olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 1). [āfet-i devrān,]*

āfitāb-: *Güneş (sevgili).*

Ḥālüm ne ola bilmezem ol **āfitāb-ıla** / Açmaz yüzini dāyimā yürür niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [āfitāb-ıla, -ıla]*

Sakın āhumdan iy **āfitāb** sakın / Olmasun yüzüñe seḥāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [āfitāb,]*

Naẓar kılalıdan sen **āfitāba** / Yanup ʿışḳuñla dil döndi kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 1). [āfitāba, -a]*

āfitāb: *Güneş.*

Seḥāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün dehri cihān pür **āfitāb** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [āfitāb,]*

Āfitābı bende ider māhı şevḳından hilāl / Eydüñüz ol dil-rübāya ata binüp koşmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [āfitābı, -ı]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam ruḫsāruña / Kim bakar ʿālemde kim var **āfitābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [āfitābuñ, -uñ]*

Beñzedelden ruḫlaruñı **āfitābuñ** ʿaynına / Nūra ġarḳ olup göründüñ şeyḫ ü şābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 1). [āfitābuñ, -uñ]*

āfitāb u māh: *Güneş ve Ay.*

Deryūze-i cemālüñ ider rūz u şeb senüñ / Yüzini sürdi ḫāk-i dere **āfitāb u māh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 3). [āfitāb u māh,]*

āfitāb-ı ḥüsnüñe: *Güzellik güneşi II sevgilinin yüzü.*

Atalardan bu meseldür çün göze olmaz yasag / **Āfitāb-ı ḥüsnüñe** neyçün senüñ bakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [āfitāb-ı ḥüsnüñe, -üñe]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek senüñ mümkin degül / Niçe görsün çün naẓarla gözi yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [āfitāb-ı ḥüsnüñi, -üñi]*

āfitāb-ı raḫşān: *Parlak güneş.*

ʿĀrıż mıdur bu cānā ya **āfitāb-ı raḫşān** / Sünbül midür ya kākül ya zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [āfitāb-ı raḫşān,]*

āfitāb-ı tābān: *Parlak güneş.*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd meh ya **āfitāb-ı tābān** / Kākül midür yāḫūd zülf ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [āfitāb-ı tābān,]*

ʿ**āfiye:** *Sağlık, esenlik; hastalık ve rahatsızlığı olmama, sıhhat.*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿ**āfiye** / Başdan kırarsa ʿālemi kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [ʿāfiye,]*

ʿ**afv ide:** *Affetmek, bağışlamak, hoş görmek.*

Muḥibbī agla añ yüzüñ karasın / Günāhuñ ʿ**afv ide** ol şāh-ı şāhān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 6). [ʿafv ide]*

Olma iy dil añuban ʿişyānuñı sen nā-ümīd / Umaram ʿ**afv ide** cürmüm añaram Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [ʿafv ide,]*

ʿ**afv it:** *Affetmek.*

İḫtiyār ile degüldür seni cāñdan sevdügüm / Ger günāh ise gel ʿ**afv it** eksük olmaz her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [ʿafv it,]*

afyūn: *Haşhaş başlarından çıkan zehirli ve uyutucu madde. Gam.*

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / Virildi saña da zāhid yiyesin ḥabb-ıla **afyūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [afyūn,]*

aġ: *Yükselmek, çıkmak.*

Yagup yagmurlayın yaşum n'ola cūlar revān olsa / Bulutlar gibi **agdurdum** göge dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [agdurdum, -durdum]*

aġ: *Düğümlerden yapılmış kuş tuzağı.*

Dil murġı düşdi **agına** baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [agına, -+ı+n+a]*

aġ: *Ak, beyaz.*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı **ag** olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [ag,]*

Yüzinde güller açılmış kızılı **agı** ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [agı, -ı]*

aga düşdüm: *Tuzağa düşme.*

Görüp zülfüñde ḫalüñ düşdüm aga / Dutılur murġ dāneyle duzāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 1). [aga düşdüm, -düm]*

āgāh-ı men: *Sırdaşım.*

Kūyuña vardum nigārā āh u feryād eyledüm / Olmaduñ hergiz benüm aḥvālüme **āgāh-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 4). [āgāh-ı men,]*

aġır: *Ağır, büyük.*

Ümīdüñ tut ki gele ḫayruñ **agır** / Kaçan kim kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [agır,]*

agır gele: *Gücünün üstünde olmak.*

Ümīdüñ tut ki gele ḫayruñ agır / Kaçan kim kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [agır gele,]*

aġısnī yā ġıyāse'l-müsteġīsīn: *'Bize yardım eyle ey yardım isteyenleri yardımsız bırakmayan' mânâsına gelen bir dua cümlesi.*

Gelüp hicr-ile cāna cān-ı miskīn / **Aġısnī yā ġıyāse'l-müsteġīsīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 1). [aġısnī yā ġıyāse'l-müsteġīsīn,]*

aġız: *Ağız.*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur **agız** ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [agız,]*

agız açar: *Ağzını açmak II İstemek.*

Agız açar yara geldügince tīrī sīneme / Her birisi tīr ü ḫançerden iderler ʿözr-h∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 3). [agız açar,]*

agla: *(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Āh kılsam **aglasam** ol gözleri mestān içün / Ḫande eyler gül gibi san bād-ıla bārān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [aglasam, -sa, -m]*

Her kaçan āh eyleyüp añsam firāḳuñ **aglasam** / Āhum eflāki yaka ġarḳ ola yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [aglasam, -sa, -m]*

İtmedi mi zamāne Cem'üñ cāmını şikest / Bak lālelere gör nice **aglar** türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [aglar, -r]*

Kimsenem yok ġam şebinde üstüme **aglar** benüm / Yirce gökçe minnetüm var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [aglar, -r]*

Āh idersem āteş-ile yana bu çarḫ-ı felek / **Aglasam** ġarḳ ola ʿālem dīde-i seyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [aglasam, -sa, -m]*

Niçeye dek derdüñ-ile uşbu göñlüm **aglaya** / Serv ḳaddüñ ayagına cūlar olup çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [aglaya, -y, -a]*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim ḫār-ıla / Bülbül-āsā bu Muḥibbī iñleye hem **aglaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [aglaya, -y, -a]*

Aglayup āh itmesem gül gibi gülmez ol ḥabīb / Açılur gülşende gül san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [aglayup, -y, -up]*

Muḥibbī **agla** añ yüzüñ karasın / Günāhuñ ʿafv ide ol şāh-ı şāhān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 6). [agla,]*

İy Muḥibbī lāʿlin añup **aglama** / Çün żarar eyler şeker tengine su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [aglama, -ma]*

Muḥibbī **agla** sen dildār gülsün / Saña girye sunılmış aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [agla,]*

Gözlerüm yaşıdur **aglar** üstüme ancak benüm / Anuñ içün eylerem aña duʿā çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [aglar, -r]*

Revġan-ı dil akdugınca **aglaram** ben zār zār / Gerdişine añladum revġan gerek dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [aglaram, -r, -am]*

aġladur: *Ağlamasına sebep olmak.*

Gül gibi ḫandān olur görse yaşum bārānını / **Agladur** mı ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [agladur,]*

aġlat: *Ağlamasına sebep olmak.*

Yiter **aglatduñ** beni ṭūfān-ı eşkümden sakın / Kaynasa ḫūn-ı ciġer tennūr-ı dilden de daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [aglatduñ, -dun]*

aġyār: *(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.*

Gönderürsin baña cevr **aġyāra** mihrüñ toḫmını / Bilür iken ḥāṣıl olmaz nesne ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [aġyāra, -a]*

Ol gülüñ çok olsa **aġyārı** dilā ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [aġyārı, -ı]*

Aġyāra kılur mihr ü vefā saña cefālar / Hercāyī güzelden ne gelür yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [aġyāra, -a]*

Luṭf-ıla her demde **aġyāra** temelluḳ gösterüp / Yaralanmış göñlümi benüm ḫırāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [aġyāra, -a]*

Sen server-i ḫūbān olasın saña düşer mi / **Aġyāra** uyup itmeyesin ʿār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 3). [aġyāra, -a]*

Bülbül iñler miydi gülşende eger ḫār olmasa / Dilber ḳadri bilinür miydi **aġyār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [aġyār,]*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı gördüm yād-ıla / Baña karşu çagurup **aġyāra** oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [aġyāra, -a]*

aġz: *Ağız.*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur Muḥibbī şöyle kim / Damla damla damzadurlar **agzuma** penbeyle su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 6). [agzuma, -u, -m, -a]*

Eksük olmasun yaşı her dem bu ben dil-ḫastenüñ / Teşne görse tamla tamla tamzurur **agzuma** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [agzuma, -u, -m, -a]*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir laʿlüñ **agzuma** / Dirgür bu mürdeyi yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [agzuma, -u, -m, -a]*

aġz: *(Sevgilinin) ağzı.*

Didi **agzuñ** Muḥibbī mīme beñzer / ʿAceb mi beñzede zülfiñi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [agzuñ, -u, -ñ]*

agzın açup: *Ağzını açmak.*

Ḳādir olmadı yaza ḥālümi ḫaṭṭāt-ı felek / Her kılum **agzın açup** derdümi didi mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [agzın açup,]*

agzına almasun: *Ağzına almak. Yemek veya içmek; (Bir şeyin) ucuna, kenarına almak II elde etmek.*

Almasun zāhid şarāb-ı nābı düşemez agzına / Ḫalvetinde oturup dāyim hemān beng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [agzına almasun, -masun]*

agzına almış: *Ağzına almak; yemek, içmek.*

Üstüḫ∨ānum görinür ancak olup lāġar tenüm / Segleri **agzına almış** üstüḫ∨ānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [agzına almış,]*

agzuma damzur: *Ağza damlatmak.*

Gelüp **agzuma damzur** vaṣluñ ābın / Gelüpdür cān-ı şīrīnüm tutaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 3). [agzuma damzur,]*

āh: *"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā ṣanemden ayru **āh** / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [āh,]*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumdan temevvüc eyleyüp / Başdan aşdı ġarḳa virdi **āh** cismüm zevraḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 3). [āh,]*

Umaram vaṣla irişem gerçi ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı **āhdan** itdüm ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [āhdan, -dan]*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm yakdı **āhum** āteşi / ʿĀṣıḳ-ı āvāreye n'eyler saray u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [āhum, -um]*

Sakın **āhumdan** iy nigār sakın / Katı tünddür bu rūzigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [āhumdan, -um, -dan]*

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna **āh** / İy göñül gördüm seni Mecnūnlayın efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [āh,]*

Sakın **āhumdan** iy āfitāb sakın / Olmasun yüzüñe seḥāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [āhumdan, -um, -dan]*

Eşküm sipehin çekdi vü **āhın** ‘alem itdi / Żabṭ itdi göñül memleketin derūn-ıla bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [āhın, --(ı)ñ]*

Bülbül gibi her gīce nālān oluram **āh** / Cān geldi lebe eyledügüm zāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 2). [āh,]*

Geh nūş ider kanumı ol gözleri maḫmūr / Neler çekerem **āh** o bīmāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [āh,]*

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül boyuñ serv / Görüben itdüren bu **ahı** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [ahı, -ı]*

Göçdi göñül kaldı hemān dāġ-ı ḥasret **āh** / Āteş kalur yirinde eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [āh,]*

Nāle raʿd u āhum oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim döker **āh-ıla** bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [āh-ıla, --ıla]*

Nāle raʿd u **āhum** oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [āhum, -um]*

Her kaçan āh eyleyüp añsam firāḳuñ aglasam / **Āhum** eflāki yaka ġarḳ ola yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [āhum, -um]*

Bugün çün ḥırmen-i gülsin nigārā **āhdan** sakın / İşitmedüñ mi gülşende yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [āhdan, -dan]*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña ḥayāt / **Āh** ölsün mi ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [āh,]*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān olsun / Yanup dil āteş-i ġamla bu **āhum** da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [āhum, -um]*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden **āhum** ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [āhum, -um]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi **āh** / Niçe bir yaka beni hicrüñ i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [āh,]*

Āsümānīler geyüp gün yüzlü māhum kandasın / Göklere irdi saña irmedi **āhum** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [āhum, -um]*

Öldürürdi yār beni bu kūyı içinde **āh** / Hīç dimedi ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [āh,]*

Düşdi belā vü miḥnete dil başdan aşdı **āh** / Beñzer Muḥibbī yine ki sen baḥr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [āh,]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde göñlümden dutar / Dile sordum didi **āh** hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [āh,]*

Gönlümi dīvāne kıldı **āh** ol gīsū diyen / ʿAḳlumı tārāca virdi ʿārıẕ-ı gül-bū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [āh,]*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir saklayayım sīnede **āh** / Eydeyim cümle cihān ḫalḳına ko fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [āh,]*

Temevvüc eyledi yaşum yine **āhum** hevāsından / Telāṭumlar ẓuhūr itdi cihān toldı ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [āhum, -um]*

Ḳāmetüm çeng olmayınca uymadum ḳānūna **āh** / İñlemeyen ney gibi bulmaz nevānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 2). [āh,]*

ʿIşḳa düşdüm cān u dilden geçdüm **āh** / Kimseler ʿışḳ-ıla yoldaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 2). [āh,]*

Kimse kılmadı ben itdüm **āh** kendüm kendüme / Bir naẓar cān terkin urdum yār-ı gendüm-gün içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [āh,]*

Sīneñ dögicek **āh** Muḥibbī koma elden / ʿUşşāḳ ara şuʿle-i āhuñ ʿalem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 5). [āh,]*

Ruḫlaruñ üzre yine zülf-i perīşān[uñ] görüp / **Āh** sevdāya düşüp ḥāl-i perīşānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 4). [āh,]*

Nāzüklig-ile gönlümüz alan degül misin / **Āh** ol cefā sen cevr-i fırāvān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 1). [āh,]*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş nigār / Çāresüz kaldum ne çāre **āh** ol ejderhā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [āh,]*

Gönlin alınca Muḥibbī'ye vefā gösterüp **āh** / Pes neden soñra dönüp cevr[i] fırāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [āh,]*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını deryā kıl / Yürisün fülk-i dil anda aña **āhum** hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [āhum, -um]*

Yakdı gönlüm ḫānesin itmez ḫaẕer hīç **āhdan** / Kendü şehrin mi yakar dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [āhdan, -dan]*

Ko kılsun gül gibi dildār ḫande / Muḥibbī **āh** u eşküm bād u bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [āh,]*

Ḥasret-ile **āh** senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Eyledüm Yaʿḳūb-veş dil ḫānesin beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [āh,]*

Gīceler uyku yüzin görmez gözüm yılduz sayar / Ṭālibem **āh** ol meh-i nā-mihribāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [āh,]*

Olmasa ger **āh** ʿāşıḳ ḫānesüz / Sengden ḫāne n'iderdi kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [āh,]*

Görinen serv-i sehī-veş ḳadi dil-cūdur bu / Akıdan gözlerümüñ yaşını **āh** odur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [āh,]*

Ne sünbüldür saçuñ iy çeşmi āhū / Beni dīvāne eyler āḫir **āh** o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [āh,]*

Deryā-yı eşk[e] düşdi emvāc başdan aşdı / Āhum yili eselden **āh** ol bihāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [āh,]*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı başdan aşdı / Bu dil sefînesin **āh** urur kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [āh,]*

Sırr-ı ʿışḳı saklayam didükçe ẓāhir olur **āh** / Hīç olur mı āteşi pinhān kılmak kāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [āh,]*

Çıkdı gül Leylī gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn gibi bülbüller cihānı **āh-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [āh-ıla, --ıla]*

Muḥibbī pādişāh-ı dehr-iken **āh** / Özin kul itdi ol ʿālī-cenāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 7). [āh,]*

Zülfidür gün yüzine perde olan / Görmege **āh** olur ḥicāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 4). [āh,]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle **āh** / Dūd-ıla ʿālem tolar çün oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [āh,]*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde **āh** / İy ġam aña eyleseñ olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [āh,]*

Būy-ı zülfine irem diyü yine āvāre dil / Gitdi yaşum gibi **āh** ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [āh,]*

Ẓāhir oldı ruḫlarında didiler ḫāṭṭ-ı siyāh / Gūş idip anı göñülden kopdı bir göynüklü **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [āh,]*

Nāmeler **āhum** odından bagladı reng-i ḫazān / Eşk-i ḥasret birle yazdum ḥālümi dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [āhum, -um]*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdüginçe **āhı** berḳ ide / Her neye kim ugradıysa ol dem anı ḫarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [āhı, -ı]*

Tañ mıdur seylāb-ı eşkümle dökilse ḫūn-ı dil / Ḥasretiyle **āh** bagrum tolu kandur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [āh,]*

Düşde gördüm dir-idüm gün yüzüñi ben senüñ **āh** / Görmezem uyḫu yüzin ẕerrece efkāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [āh,]*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür anı çeken **āh** / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [āh,]*

Āh sevdā-zede olduk ġam-ı gīsūlar-ıla / Görmezüz uyḫu yüzin göz göre kaygular-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 1). [āh,]*

Laʿl-i lebüñüñ yādına āşüfte göñül **āh** / Meyḫānelere düşdi yatur kanzil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [āh,]*

Āhum bulutı yagmurını dökeli gözden / Ġarḳ eyledi bu cismümi kaldum sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [āhum, -um]*

Laʿlüñ ṭamaʿı **āh** zenaḫdāna düşürdi / Kaldum meded eyvāh çeh-i Bābil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [āh,]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse **āh** / Derdā dirīġ bende bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [āh,]*

Dem mi var[dur] bu göñül sīnede od eylemeye / Nāleler eyleyüben **āhını** dūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [āhını, -ı, -n, -ı]*

Zülfi hevāsı ṭūl-i emeldür başumda **āh** / Kıldum ṭaleb velīk bulımadum aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [āh,]*

Ḫālini yine dāne döküp zülfi ağına / Dil murġını avladı **āh** ol dūzāġ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [āh,]*

İy gül-i nev-reste gel sen bülbül **ahından** sakın / Derd-ile āh itse olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [ahından, -ı, -n, -dan]*

Āhum yili dil zevraḳını bāda virür **āh** / İy dīde kerem eyle de derya gibi düşme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [āh,]*

Vuṣlat içre n'ideyim **āh** bana mānīʿ olur / Cānum üzre bu tenüm beñzede pīrāhenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [āh,]*

İdiser **āhum** Muḥibbī varumı cümle telef / Bād-ı gerddür uğradı sanki gelüp ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [āhum, -um]*

Ḥālümi sorsañ beni bu tīre-i hicr içre **āh** / Eksük olmaz derd ü miḥnet bu dil-i ġamnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [āh,]*

Yār ʿarż-ı cemāl itdi o ḫalḳ itdi neẓāre / Kalmadı ṭāḳat-ı naẓar **āh** baña ne çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 1). [āh,]*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār iñiler **āh** / Dir nāle kılup böylece dīvār iñiler **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [āh,]*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār iñiler **āh** / Dir nāle kılup böylece dīvār iñiler **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [āh,]*

Gülşende añup gül ruḫuñı nāleler itsem / Şūrīde olup bülbül-i gülzār iñiler **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 2). [āh,]*

ʿAyb eyleme gör zülfüñ añup nāle kılursam / Uzun gicede derd-ile bīmār iñiler **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [āh,]*

Su gibi eger başumı daşdan daşa dögsem / Olmaya ʿaceb ʿāşıḳ-ı didār iñiler **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [āh,]*

Gūş eylemez yār eger olsa Muḥibbī / Bu ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte ṣad bār iñiler **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [āh,]*

Ben o murġam ʿārıż u ḫālüñ görüp ṣayd olsam **āh** / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [āh,]*

ʿAceb vāslı müyesser ola mı **āh** / Meger āhum ire aña semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [āh,]*

ʿAceb vāslı müyesser ola mı āh / Meger **āhum** ire aña semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [āhum, -um]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān yanıcak / Göz tolar yaş-ıla **āhum** çıkuban dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [āhum, -um]*

Geşt idüp dehri kamu bulmadum andan ḫaberi / Girmedi **āh** dirīġ nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [āh,]*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz ṭabībüm **āh** / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [āh,]*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz ṭabībüm **āh** / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [āh,]*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege dirsem / Bulut gibi ara yirde girüp olur raḳībüm **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [āh,]*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç naṣībüm **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [āh,]*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den dirīġ idüp / Dimez muḥtāc imiş ġāyet ider **āh** ol ġarībüm **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [āh,]*

İḫtiyār ile degüldür seni cāñdan sevdügüm / Ger günāh ise gel ʿafv it eksük olmaz her gün **āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [āh,]*

Kanlu yaşum māhīye irişdi **āhum** tā-be-māh / ʿIşḳuma yitmez mi ki bu nevʿ-ile iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [āhum, -um]*

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger **ah** / Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫvāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [ah,]*

Bagrumda çıkdı başlar gözümden akdı yaşlar / Bir çāre bulımadum **āh** bu eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [āh,]*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ gördüm āhenden katı / İtmedi **āhum** eser itdi velī sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [āhum, -um]*

İy Muḥibbī el irişmez sidreden bālā ḳadi / Meger **āhum** irişe ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [āhum, -um]*

Cefā sengiyle sındı **āh** göñlüm / Bütün kim ide sınsa ābgīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [āh,]*

Bir būsemi biñ cāna virem dimiş iken **āh** / Bilsem ki dönüp soñra inkār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [āh,]*

Ḫālini zülfinde koyup itdi dil murġın şikār / Bilmezem ḥālüm n'olur **āh** ol gözi ṣayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [āh,]*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür seng-i ḫāra gördüm / Bildüm küşāde yazuk **āh** olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [āh,]*

Tāze düşdüm **āh** bir hercāyi dilber derdine / Mihri yok cevr ü cefāsı çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [āh,]*

Baña yiter **āhum-ıla** gözlerüm yaşı / Birin zemīne birin de āsümāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [āhum-ıla, -um, -ıla]*

āh āh: *Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.*

Vaṣla ṭālib oldı dil irişdi hicrān **āh āh** / Katı müşkildür bile āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [āh āh,]*

āh enīn eyler: *Ahlanıp vahlanmak, ağlayıp inlemek.*

Gözi yaşlu bagrı başlu dāyim olur ʿışḳ eri / Gīceler tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [āh enīn eyler, -r]*

āh eyle: *Ah etmek.*

İy Muḥibbī ser-i kūyında kaçan āh idesin / Şöyle **āh eyle** ki ṣuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [āh eyle,]*

Āh eyle yaşuñ ola Muḥibbī eşer ide / Te'şir ide āb u hevāña dil-i ḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 5). [āh eyle,]*

āh eyledükçe: *Ah etmek.*

Yakdum cihānı bu dil-i āteş-feşān-ıla / **Āh eyledükçe** ʿālemi tutar duḫān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 1). [āh eyledükçe, -dükçe]*

āh eyledüm: *Ah etmek.*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp **āh eyledüm** dilber didi / Sāye-i zülfümdür ol yañlış ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [āh eyledüm, -düm]*

Derd-ile hicrān şebinde eyledüm göynüklü āh / Dūd-ı āhumla cihānı ser-te-ser kıldum siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 1). [āh eyledüm, -düm]*

aḫ eyleme: *Ah etme!.*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül **āh eyleme** / Dāmına düşdüñ anun raḥm umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [āh eyleme,]*

Sakın **aḥ eyleme** bāda virürsin / Bugün ġam ḫırmeninüñ kāhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 6). [aḥ eyleme,]*

āh eylemegil: *Ah etme!.*

Āh eylemegil gün yüzine karşu Muḥibbī / Tā jeng-i sehāb-ıla ḫafī olmaya ol rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [āh eylemegil, -gil]*

ah eylesem: *Ah etmek.*

Āh eylesem ʿaceb mi şevḳ-ile yāra karşu / Bülbül terennüm eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [āh eylesem, -sem]*

Ah eylesem ʿaceb mi gül yüzlü yāra karşu / Bülbül fiġānlar eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [ah eylesem,]*

Eger **āh eylesem** döke cihān yaş / Ki zīrā diyümez her dīde dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [āh eylesem,]*

āh eyleye: *Ah etmek.*

Raḳībe meyl idüp cānā bana ẓulm u sitem kılma / Kaçan **āh eyleye** muẓlim muḳarrer kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [āh eyleye, -ye]*

Gül yüzüni göstermeye dildār sebeb ne / Dil bülbül[i] **āh eyleye** hem zār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [āh eyleye,]*

āh eyleyüp: *Acı ile içini çekmek.*

Her kaçan **āh eyleyüp** añsam firāḳuñ aglasam / Āhum eflāki yaka ġarḳ ola yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [āh eyleyüp,]*

Tāze sebz olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni / Raʿd-veş **āh eyleyüp** nīsān-ı bārān-dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [āh eyleyüp,]*

āh ḫū: *Allah'ın zikri.*

Cevr ü cefādan itmedi bir kerre ictināb / Ẓulm u sitemi eyledi **āh ḫū** girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 2). [āh ḫū,]*

āh idem: *Inlemek, feryat etmek.*

Her ne deñlü ki sü'āl olına virmeye cevāb / **Āh idem** girmeye ger ġonca dehānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 3). [āh idem,]*

āh ider: *Acı ile içini çekmek.*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den dirīġ idüp / Dimez muḥtāc imiş ġāyet ider āh ol ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [āh ider,]*

āh ider mi: *Ah eder mi.*

Ciger kanını çeşmümden eger bu ḫār-ı ġam dökse / Dimez ol ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [āh ider mi,]*

āh idersem: *Ah etmek, feryat etmek.*

Āh idersem āteş-ile yana bu çarḫ-ı felek / Aglasam ġarḳ ola ʿālem dīde-i seyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [āh idersem,]*

āh idesin: *Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.*

İy Muḥibbī ser-i kūyında kaçan **āh idesin** / Şöyle āh eyle ki şuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [āh idesin, -esin]*

āh ideyin: *Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla her sū / Ben **āh ideyin** karşuña ko bir eser olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [āh ideyin, -eyin]*

āh idüp: *Feryat etmek, inlemek.*

Āh idüp bu gözlerüm yaşını bārān itmesem / Görmez idüm ol gül-i nev-restenüñ ben ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [āh idüp,]*

Çekmeyen derd ü belā-yı mihneti ʿāşıḳ degül / ʿĀşıḳ oldur **āh idüp** dāyim yanup [hem] yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [āh idüp,]*

āh ile: *Feryatla.*

Yiter **āh ile** eyle yaşlaruñ sīm / Güzeller ṣayd olurlar sīm ü zerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 4). [āh ile,]*

āh itdüm: *İç çekmek, figan etmek.*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer derd-ile **āh itdüm** / Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [āh itdüm, -düm]*

āh itme: *İnlemek, feryat etmek.*

Sakın **āh itme** Muḥibbī ʿālemi anı yakar / Şuʿleler kim zāhir olur sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [āh itme,]*

āh itmeğe: *Ah etmek.*

Derd-i dilden korkaram iy seng-dil **āh itmeğe** / Yaka evvel ʿarżı andan āsümānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [āh itmeğe,]*

āh itmeg-ile: *Inlemek, feryat etmek, şikâyet etmek.*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede cānum gibi / İy göñül **āh itmeg-ile** anı fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [āh itmeg-ile, -g-ile]*

āh itmek: *Âh etmek, inlemek, feryat etmek.*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla **āh itmek** / Beni ḳatl eylegil sorma ki başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [āh itmek,]*

āh itmesem: *Inlemek, feryat etmek, şikâyet etmek.*

Aglayup **āh itmesem** gül gibi gülmez ol ḥabīb / Açılur gülşende gül san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [āh itmesem, -sem]*

āh itse: *Ah çekmek; derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek.*

İy gül-i nev-reste gel sen bülbül ahından sakın / Derd-ile **āh itse** olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [āh itse,]*

āh kılsam: *Ah etmek.*

Āh kılsam aglasam ol gözleri mestān içün / Ḫande eyler gül gibi san bād-ıla bārān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [āh kılsam, -sam]*

Āh kılsam derd-ile her yaña bir pārem düşer / Tīġ-ı ġamla şerḥa şerḥa bagrı pāre pāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [āh kılsam, -sam]*

Karşu varsam **āh kılsam** yakamı çāk eylesem / Ḫışm ider kılmaz naẓar üftāde çāker derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 3). [āh kılsam, -sam]*

āh kim: *Eyvah.*

Gāh nārenci geyüp geh cāmesin al itdi yār / Odlara yakdı cihānı **āh kim** bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [āh kim,]*

āh kim: *Ne yazık ki.*

Muḥibbī **āh kim** zülfüñ ġamından / Müşevveş-ḫāṭır olmışdur perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 5). [āh kim,]*

Mübtelā-yı ʿışḳ olaldan **āh kim** dil-ḫasteyem / İy ṭabībüm dimedüñ bir kez anı yād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [āh kim,]*

Hicrüñ-ile **āh kim** düşdi bu göñlüm ġamlara / Eşk-i çeşmümdür beni fāş eyleyen ādemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [āh kim,]*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm bir mūya / Vāh eger ölür-isem irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [āh kim,]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [āh kim,]*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda ben bu ḥāl-ıla / **Āh kim** baḫtum benüm uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [āh kim,]*

Göremez oldum dirīġā gün yüzüñi **āh kim** / Gāh āb-ı çeşmüm mānīʿ ü geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [āh kim,]*

Bir saçı leylā ġamından **āh kim** sevdālara / ʿAyb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [āh kim,]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [āh kim,]*

<u>āh okı:</u> *Ah oku.*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim bir gül-i tersin / Kim **āh okı** güẕer kılur irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [āh okı,]*

<u>āh okın atsam:</u> *(Âşığın) ah okunu fırlatması. II Âşığın ahının göğe ulaşması.*

Āh okın atsam idüp ḳaddüm kemān / Ḥāyil olmaya bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 4). [āh okın atsam, -sam]*

<u>āh u efġān ile:</u> *Ah ve feryat etme.*

Sırr-ı ʿışḳuñ saklar iken sīnede cānum gibi / Ẓāhir itdüm ʿāleme bu **āh u efġān ile** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [āh u efġān ile, - ile]*

İy Muḥibbī gül ruḫın yād eylesem bülbül gibi / İñlerem tā ṣubḥ olınca **āh u efġān ile** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [āh u efġān ile, - ile]*

<u>āh u efġānı kılup:</u> *Acı ile bağırıp çağırma, feryat etmek.*

E<u>ş</u>er itmez fiġānuñ yāra hergiz / Kılup bu āh u efġānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 3). [āh u efġānı kılup, -up]*

āh u efġānum: *Ah ve feryat etme.*

Gīce gündüz şemʿ gibi yanaram hicr odına / **Āh u efġānum** benüm gūş itmez ol nā-mihribān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 2). [āh u efġānum, -um]*

āh u feryād eyledüm: *İnleyip feryat etmek.*

Kūyuña vardum nigārā **āh u feryād eyledüm** / Olmaduñ hergiz benüm aḥvālüme āgāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 4). [āh u feryād eyledüm, -düm]*

āh u feryād idesin: *Feryad etmek.*

İy Muḥibbī dāduñı gūş eylemez ol seng-dil / Niçeye dek nāle kılup **āh u feryād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 5). [āh u feryād idesin, -esin]*

āh u fiġān eylesem: *Ağlayıp inlemek, feryat etmek.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu eylesem āh u fiġān / Nāleme āheng içün bülbüller eylerler enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 2). [āh u fiġān eylesem, -sem]*

āh u fiġān ider: *Feryat etmek.*

Gülsitānında Muḥibbī her gice tā ṣubḥa dek / Gözlerin yummaz ider bülbül gibi āh u fiġān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 5). [āh u fiġān ider, -er]*

āh u fiġān urdı: *Ağlayıp inlemek.*

Ḫār elinde göreli yine gülüñ dāmenini / Urdı āh u fiġān bülbül olup naʿrā-zenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 3). [āh u fiġān urdı, -dı]*

āh u fiġānumdan: *Ah ve feryat, eyvah!.*

Benüm **āh u fiġānumdan** sakın kim bir gül-i tersin / Kim āh okı güẕer kılur irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [āh u fiġānumdan, -umdan]*

āh u fiġānuñ: *Ağlayıp inlemek.*

Çünki girmez gül gibi **āh u fiġānuñ** güşına / Yiter iy bülbül-i dil nāle vü feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 3). [āh u fiġānuñ, -uñ]*

āh u vā: *Ah vah etmek.*

İy Muḥibbī ser-te-ser bu ʿāleme sulṭān iken / Bende olduñ ʿışḳa **āh u vā** getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [āh u vā,]*

āh u vāh: *Ah vâh, inleyip sızlanma.*

Şāh-ı ʿışḳam dūd-ı āhum āteşidür ḫilʿtüm / Eşk-i çeşmüm leşkerüm elde ʿalemdür **āh u vāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [āh u vāh,]*

āh u vāh itmedi: *Hayıflanmak; ah edip inlemek II zikretmek.*

Zülfüñe asıldı itmedi Muḥībbī āh u vāh / Kendi kendin eyleyen ber-dār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 7). [āh u vāh itmedi, -medi]*

āh u vāhı: *Ah vâh, inleyip sızlanma.*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde **āh u vāhı** sevmeyen / Kul olur mı cān u dilden pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [āh u vāhı, -ı]*

āh u vāh-ıla: *Ah vâh, inleyip sızlanma.*

Leylī zülfi ḫaberin düşer-ise iledesin / **Āh u vāh-ıla** gezen vādīdeki Mecnūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 4). [āh u vāh-ıla, --ıla]*

āh u vāy-ıla: *Ah vah etmek.*

Bakmaz yüzüme yār geçer hafta ay-ıla / Olmaz ʿaceb geçerse günüm **āh u vāy-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [āh u vāy-ıla, --ıla]*

āh u zār ile: *Feryat ve ağlamak ile.*

Dil kaldı ġam u derd ü belā-yı nigār ile / Hicrān içinde miḥnet-ile **āh u zār ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [āh u zār ile,]*

āh u zāra: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Ben başladum niyāza dilber de cevr ü nāza / Dimeñ ʿaceb varursam ger **āh u zāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [āh u zāra, -a]*

āh u zārı kılmayup: *Ağlayıp inlemek.*

Gül yüzüñ devrinde göñlüm gülʿiẕārı n'eylesün / Kılmayup bülbül gibi yā āh u zārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [āh u zārı kılmayup, -yup]*

Āh u zārı kılsa bülbül ṣubḥ olınca ġam degül / Kurtarımaz ḫār elinden n'eylesün ol hem-demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [āh u zārı kılsa, -sa]*

āh u zār-ıla: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Bülbül gibi geçdi günüm **āh u zār-ıla** / Ḥayfum budur ki öpmedüm ol gülʿiẕār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [āh u zār-ıla, --ıla]*

āh u zārından: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül gibi efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı anuñ bu **āh u zārından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [āh u zārından, -ından]*

Nite kim gül diñlemez gülşende bülbül nālesin / Sen de tutmazsın kulak kūyuñda **āh u zāruma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [āh u zāruma, -uma]*

ʿ**ahd:** *Söz, yemin.*

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿ**ahdine** tīz turmaz döner / Şöyle beñzer nāz-ıla şāh-ı Karaman'dur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [ʿahdine, -i, -n, -e]*

Beni öldürmege ʿahd itmiş idüñ / Gel öldür dōstum ʿ**ahdüñi** sıma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 7). [ʿahdüñi, -üñ, -i]*

ʿ**ahd ider:** *Söz vermek, yemin etmek.*

İy Muḥibbī ʿ**ahd ider** ʿahdine tīz turmaz döner / Şöyle beñzer nāz-ıla şāh-ı Karaman'dur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [ʿahd ider,]*

Güzeller ʿ**ahd ider** peymāna durmaz / İdüp sen ʿahd ü peymānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 2). [ʿahd ider,]*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd ḳavline durmaz / Sözinde çün degül ṣādıḳ inanma sen o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [ʿahd ider,]*

ʿ**ahd itmiş idüñ:** *Söz vermek.*

Beni öldürmege ʿ**ahd itmiş idüñ** / Gel öldür dōstum ʿahdüñi sıma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 7). [ʿahd itmiş idüñ,]*

ʿ**ahd ü peymān:** *Kuvvetle verilen söz, yemin.*

Her kişiyi söyledür ʿaḳluñ mihengi bādedür / ʿ**Ahd ü peymān** gözleyen alsun ḫaber peymāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 2). [ʿahd ü peymān,]*

Kūyūña varsam dimişdüm cānı ḳurbān itmege / Beni öldür durmışam ol ʿ**ahd ü peymān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [ʿahd ü peymān,]*

Aramuzda olupdur ʿ**ahd ü peymān** / Benüm çok sevdügüm zinhār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 2). [ʿahd ü peymān,]*

ʿahd ü peymānı idüp: *Söz vermek.*

Güzeller ʿahd ider peymāna durmaz / İdüp sen ʿahd ü peymānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 2). [ʿahd ü peymānı idüp, -üp]*

ʿahd ü peymanuñ: *Kuvvetle verilen söz, yemin.*

Bu Muḥibbī'ye vefā idem didüñ itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur dōstum gel ʿ**ahd ü peymanuñ** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [ʿahd ü peymanuñ, -uñ]*

ʿahdi bütün: *Sözünde durmak.*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem kim ola ʿ**ahdi bütün** / Niçe yıllar aradum gezdüm cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [ʿahdi bütün,]*

ʿahdine durmaz: *Sözünde durmak.*

Dir vefā kılam baña ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem ol cevri çok nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [ʿahdine durmaz, -maz]*

ʿAhdine durmaz Muḥibbī'yi salar ferdālara / Beñzer ol meh-rū varup görmiş Karaman illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [ʿahdine durmaz, -maz]*

ʿahdine turmaz: *Sözünde durmamak.*

Her kim ki vefā ʿahdin ider ʿ**ahdine turmaz** / Yir nān u nemek ḥaḳḳını ol dizi yüzinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [ʿahdine turmaz,]*

āhen: *Demir.*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ gördüm **āhenden** katı / İtmedi āhum eşer itdi velī sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [āhenden, -den]*

āheng: *Düzen, uygunluk.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu eylesem āh u fiġān / Nāleme **āheng** içün bülbüller eylerler enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 2). [āheng,]*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme **āheng** içün / Baña eydüñ gīceler tā ṣubḥ nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [āheng,]*

Yād eyleyüp gül yüzüñi zārīlık itsem derd ile / Gülşende iñler ʿandelīb feryāduma **āheng** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [āheng,]*

āheng eylesün: *Yönelmek, uyum içinde bir şeyler yapmaya hazırlanmak.*

Diñüz ol serv-i ḫırāma cevre **āheng eylesün** / Ḫūn-ı dilden sāʿid-i sīmīni hem-reng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 1). [āheng eylesün, -sün]*

āheng ide: *Âhenk tutmak, eşlik etmek, uymak.*

Bezm-i ġamda nāleme irmedi nāyuñ nālesi / Baña şimden girü **āheng ide** ancak erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [āheng ide,]*

Ġam meclisinde nāleme **āheng ider** benem / Çokdan berü nā ile idem hevāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [āheng ider,]*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola āheng-i semā‘ / Saña düşmez mi dil ol naġmeye **āheng idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [āheng idesin, -esin]*

Gül yüzüñsüz gīceler feryād u efġān eylesem / Nāleme **āheng idüp** bülbül baña dir āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [āheng idüp, -üp]*

āheng itmedi: *Eşlik etmek.*

Nāy **āheng itmedi** ben nālemi itdüm bülend / Tas-ı çarḫ çekenedür Ferhādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [āheng itmedi, -di]*

āheng-i semā‘: *Semaya katılmak, sema etmek.*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola **āheng-i semā‘** / Saña düşmez mi dil ol naġmeye āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [āheng-i semā‘,]*

āheste: *Ağır ağır, yavaş bir biçimde.*

Ser-i kūyına eger eyleseñ **āheste** güẕer / Ḥālini ḫastalaruñ gözleri bīmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [āheste,]*

Ser-i kūyına girmeden yine **āheste** varup / Döymesün bir kılı ol zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [āheste,]*

Ṣabā yili saçuñ ḫayrānı olup / Eser **āheste** olmış gibi ḫasta *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 4). [āheste,]*

Āheste gelüp eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / Soñra dönüben gitmege böyle şitāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [āheste,]*

āh-ı ġam: *Gam, keder.*

Sālhā endūh-ı ṣām firḳatüm[i] bilen kişi / **Āh-ı ġam** hicrānı şeb tā rūz bīdārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [āh-ı ġam,]*

āh-ı hicrān: *Ayrılık sancısı.*

Düşelden ara yire **āh-ı hicrān** / Baña zindān görinür bāġ u būstān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 1). [āh-ı hicrān,]*

āhı itmek: *Âh etmek, inlemek, feryat etmek.*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben günāhuma çog itdüm bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [āhı itmek,]*

āh-ı men: *Benim ahım.*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm iy şāh-ı men / Niçeye dek alasın feryād[u] zār u **āh-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [āh-ı men,]*

āh-ı muḥibbī: *Muhibbi'nin ahı.*

Ḳalbüñe **āh-ı Muḥibbī** eylemez disem eşer / Yār nāzük-ṭabʿdur remz-ile mermer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [āh-ı muḥibbī,]*

āh-ı şāh: *Ahın şahı.*

Cānā ġamuñla sīne-i pür-zaḫmda yazılur / Her kim ki naẓar ide okur anda **āh-ı şāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [āh-ı şāh,]*

āh-ı şeb-gīr: *Gece hüznü.*

Zülfüñi gider cemālüñ rūşen olsun gün gibi / Ḫasta diller niçeye dek **āh-ı şeb-gīr** eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [āh-ı şeb-gīr,]*

āhı vü efġānı: *Ah ve feryat etme.*

ʿIşḳuñuñ ḳāfile-sālārı olaldan bu göñül / Beñzedi **āhı vü efġānı** yanınca cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 4). [āhı vü efġānı, -ı]*

āh-ıla: *Feryat, inilti.*

Ola ki gül gibi gülüp açıla ol lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli **āh-ıla** yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [āh-ıla,]*

āhını çeküp: *Âh etmek, hasret çekmek, inlemek.*

Sulṭān-ı ġama göz yaşı çün leşker olupdur / Baş üzre çeküp āhını zerrīn ʿalem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 2). [āhını çeküp, -üp]*

āḫir: *Ahir, son, nihayet.*

Dil murġı düşdi agına baglandı zülfi bagına / **Āḫir** düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [āḫir,]*

Gösterüp evvel vefā **āḫir** baña kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm aña yār-ı ṣādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [āḫir,]*

Sīm ü zerden olursa ger ḳaṣruñ / **Āḫir** olısar ol ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [āḫir,]*

Cihān ḫalḳını çarḫuñ āsiyābı / Döger gendüm gibi **āḫir** ider un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 4). [āḫir,]*

Yüze güler sakın aldanma cihānuñ alına / Ḫāk ide **āḫir** seni şimdi ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [āḫir,]*

ʿIşḳ mıdur bu Muḥibbī sīnesine dāġ urup / **Āḫir** anuñ gözleri yaşını deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [āḫir,]*

Göreyim ben seni **āḫir** girīban-çāk tā dāmen / Baña mānīʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [āḫir,]*

Göreyim ḫaṭṭ-ı kāfirüñ **āḫir** / Gelüp īmāna vü sepīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 5). [āḫir,]*

Kim ki isterse bula **āḫir** varup maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [āḫir,]*

Ḫusrevā çün ḥüsn-ile sulṭān-ı ʿālemsin bugün / Ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme **āḫir** sorılur dāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [āḫir,]*

Tīġ-ı cevrüñle bu sīnem çāk çāk eyler misin / Tañrı'dan korkmaz mısın **āḫir** helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 1). [āḫir,]*

Ne sünbüldür saçuñ iy çeşmi āhū / Beni dīvāne eyler **āḫir** āh o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [āḫir,]*

Her kim kiʿāşıḳ olmış serden geçer ol **āḫir** / Dimiş bu sözi Manṣūr vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [āḫir,]*

Bildi ḫazān leşkeri **āḫir** eşer gelür / Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [āḫir,]*

Bakmadı yār gerçi ki ben mübtelāsına / Bend itdi beni zülfinüñ **āḫir** belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [āḫir,]*

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi **āḫir** ʿāşıḳın / Ḥamdü-lillāh kim irişdüm dōstlar bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [āḫir,]*

Her kim iderse meyl bu dehrüñ vefāsına / Lāzım gelür ki ugraya **āḫir** cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [āḫir,]*

Öldürür **āḫir** seni dil virme bu şīrīn lebe / İy göñül Ferhād-veş gel meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [āḫir,]*

Her kim ki uyar cān-ıla dehrüñ hevāsına / Lā-büd anı irişdürür **āḫir** belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [āḫir,]*

Kūh-ken bir niçe günler eyledi sengi tırāş / **Āḫir** anuñ da başın çaldı felek taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 4). [āḫir,]*

Yiter ḳatlüme tīr-i ġamzeñ **āḫir** / Nigārā destüñe gel virme rence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [āḫir,]*

Raḳībi kelb-i kūyuñ sandum evvel / Didüm bīgāne[ler] **āḫir** olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 9). [āḫir,]*

Ḫışm-ıla naẓar ide kime öldürür **āḫir** / Bir ḫāṣṣadur konmış anuñ iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [āḫir,]*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni **āḫir** / Ṣayyād bula ṣayduñ izin bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [āḫir,]*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] **āḫir** kor seni / Hīç senüñ ile gider bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [āḫir,]*

Degül dünyāyı termīm ʿāḳılāna / Ola çün **āḫiri** anuñ ḫārābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 4). [āḫiri, -i]*

Bildüm ki varup zülfüñe berdār olur **āḫir** / Çün virdi göñül bagladı ol saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [āḫir,]*

Libāsuñ āḫiri **āḫir** kefendür / Gerek zer-baft gerek dībāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 6). [āḫir,]*

Libāsuñ **āḫiri** āḫir kefendür / Gerek zer-baft gerek dībāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 6). [āḫiri, -i]*

Elifken ḳāmetüm dāl itdüñ **āḫir** / Göñül vireliden sen zülfi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 2). [āḫir,]*

Bu dünyāya göñül kim virür **āḫir** / İçer kanını anun kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 5). [āḫir,]*

Çünki āb üstindedür gördük bināsı ʿālemüñ / Sanma muḥkem olısar **āḫir** ḫarāb ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [āḫir,]*

aḫker: *Ateşli kül, kül ile karışık ince kor.*

Ruḫlaruñsuz bāġ u ṣaḥrāda görinen çeşmüme / Her gül āteş-pāredür her lāle beñzer **aḫkere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [aḫkere, -e]*

aḫmed: *Çok övülmüş kimse; Hz. Muhammed.*

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller içre **Aḫmed'i** / Adına kāfir müselmānlar anuñ dirler Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [aḫmed'i, -i]*

Çünki virildi Ḫudā'dan şefḳat itmek **Aḥmed'e** / Ḥāşa şefḳatden Muḥibbī bendesin maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [aḥmed'e, -e]*

aḫşam: *Akşam vakti.*

Zülfini fikr idüben leblerini ẕikre getür / Ḫūb olur ṣoḥbet-i mey didiler **aḫşām** olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [aḫşām,]*

aḫsent: *Aferin, bravo .*

İy Muḥib **aḫsent** in ṭarz-ı ġazel / Şimdiki ʿāṣruñ bugün Ḥassān'ısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [aḫsent,]*

Düşümde görüp gerdenüme mār dolaşmış / **Aḫsent** bu düşi zülf-i nigār-ıla yorana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 8). [aḫsent,]*

āhū: *Ceylan.*

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar zülf bu / İʿtibār kalmadı **āhūda** olan müşgde bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [āhūda, -da]*

Gözi alasına aldanma sakın al ider ol / Niçe senüñ gibi ṣayda iden **āhūdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [āhūdur, -dur]*

āhum duḫānı: *Ah dumanı.*

Saldum göñül bāzını murġ-ı hümāya ben / **Āhum duḫānı** irgeleden semāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [āhum duḫānı,]*

āhum ile: *Ahımla, feryadımla.*

Eyledi bir sīm-ten bu sīnemi tīre nişān / Ol sebebden toptoludur **āhum ile** āsumān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 1). [āhum ile,]*

āhum odından: *Âhımın ateşi II ıstırap.*

Verd-i gülden daḫı nāzüksin dile cevr eyleme / **Āhum odından** toludur çün zemīn ü āsümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [āhum odından, -ndan]*

Āhum odından iy nigār sakın / İrmesün kūyuña şerār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 1). [āhum odından]*

āhum okından: *Ahımın oku.*

İy felek sakın geçer durmaz tokuz kalkanuñı / **Āhum okından** neden sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [āhum okından,]*

āhum yili: *Âh rüzgârı.*

Deryā-yı eşk[e] düşdi emvāc başdan aşdı / **Āhum yili** eselden āh ol bihāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [āhum yili,]*

Āhum yili dil zevraḳını bāda virür āh / İy dīde kerem eyle de derya gibi düşme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [āhum yili,]*

Gülşende diñ ol serv-i ḫırāmāna salınsun / **Āhum yiline** karşu ko her yana salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [āhum yiline,]*

āhuñ odından: *Ah ateşi.*

İy göñül **āhuñ odından** nüh felek yanmak neden / İy gözüm eşküñle ʻālem kana boyanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [āhuñ odından, -ndan]*

āhū-yı çīn: *Çin gazâli, ceylanı.*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse ger ṣabā / Nāfesini döke yire reşk ile **āhū-yı Çīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [āhū-yı çīn,]*

Gözüñe beñzemez **āhū-yı Çin'de** / Ne Çin'de belki rūy-ı zemīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 1). [āhū-yı çin'de, -'de]*

ʿAceb mi gördüm anı sünbül otlar / Gözini beñzedem **āhū-yı Çīn'e** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 6). [āhū-yı çīn'e, -'e]*

aḥvāl: *"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.*

Kūyuña vardum nigārā āh u feryād eyledüm / Olmaduñ hergiz benüm **aḥvālüme** āgāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 4). [aḥvālüme, -üm, -e]*

Gözlerüm yaşıyla taḥrīr eylesem **aḥvālümi** / Zerd-i rūyum rīġ ider topragın ol mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [aḥvālümi, -(ü)m, -i]*

İy Muḥibbī işidüp **aḥvālümi** çūbān-ı ʿışḳ / Eyledi baña vaṣiyyet cāme-i peşmīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 5). [aḥvālümi, -(ü)m, -i]*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile **aḥvālüñi** / Bir bir eyle şiʿr içinde ḥālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [aḥvālüñi, -üñ, -i]*

Ancak **aḥvālümi** bilsün benüm [ol] zülf-i nigār / Dil-i dīvāneyi zencīr ile zünnāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [aḥvālümi, -(ü)m, -i]*

Kendü ḥālün fikr kıl ko ġayrılar **aḥvālini** / İy Muḥibbī sen sen ol bir kimseye lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [aḥvālini, -ini]*

Her kaçan taḳrīr idem ʿibret-nümā **aḥvālümi** / Ḫalḳ-ı ʿālem ġaş[y] olup derd-ile bagrın taglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 3). [aḥvālümi, -(ü)m, -i]*

İy Muḥibbī kim bilürdi derd-i dil **aḥvālini** / Okımasa defterin almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [aḥvālini, -ini]*

ak: *(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

ʿIşḳuma gözüm yaşı Muḥibbī nişānedür / Ḫūn-āba dönüp **akdugı** her sū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [akdugı, -duġ, -ı]*

ak: *Beyaz.*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl virdi Ḥaḳ saña **akı** karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [akı, -ı]*

ak: *Akmak, (gözyaşı) dökmek.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün olmasun / Her yañadan gözleri yaşı **akup** ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [akup, -up]*

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Gözlerümden cūlar **akup** Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [akup, -up]*

Olmadum teskīne ḳādir gözden **akan** āba ben / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [akan, -an]*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın her yaña iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı ko **aksun** cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [aksun, -sun]*

Çaglayup yaşum **akar** yāruñ cemālin görmege / Su gibi bir ʿāşıḳ-ı dīdār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [akar, -ar]*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ dili oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp durmaz **akar** san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [akar, -ar]*

Yan yakıl bir ʿuẓv ʿuẓvuñdan ḫaberdār olmaya / Ḫūn-ı dil **aksun** bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [aksun, -sun]*

Degül mi gün gibi rūşen Muḥibbi ʿışḳ saklanmaz / **Akar** bu gözlerüñ yaşı kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [akar, -ar]*

Pür ḥarāret cān u dil ġāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerümden ol sebebdendür **akar** deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [akar, -ar]*

Dür dişi fikri ile yaşumı seylāb idüben / **Akıdup** her ṭarafa varayım ummāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 4). [akıdup, --ıd, --up]*

Yürek pür āteş-i ḥasret **akar** ḫūn-ı ciger gözden / Didiler ʿayn-ı cārīdür bu çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [akar, -ar]*

Akıtdı gözümüñ yaşını dil ḥarāreti / Bu remzi yüri fehm idesin sor gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [akıtdı, -ıt, -dı]*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez **akar** turmaz görenler dir ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [akar, -ar]*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ **akar** cūlar olup / Yüz sür ol serv-i sehī kürk-ile reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [akar, -ar]*

Gözüm yaşı benüm serv-i revānum / **Akar** kūyuñda olmış āb-ı Āmū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 3). [akar, -ar]*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil ol **ak** [sen] ol dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [ak,]*

Gerdūnlayın iki taş sīne döger Muḥibbī / **Akdukda** eşk-i çeşmüm kūyında yāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [akdukda, -duḳ, -da]*

Meclis-i ġamda **akdı** ḫūn-ı ciger / Oldı firḳat-ile dil kebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 3). [akdı, -dı]*

Serv ḳaddi hevesi komadı göñlümde ḳarār / Gözlerüm yaşı gibi turmaz **akar** her sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [akar, -ar]*

Baksa Muḥibbī yüzüñe **akar** gözi yaşı / Gün yüzine neẓẓāre iden kişi ya n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [akar, -ar]*

Akar bu gözlerüm yaşına mānend / Meriç'dür birisi birisi Tunca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 3). [akar, -ar]*

Ḥasret oldum su gibi ben görmege dīdāruñı / Ol sebebden **akaram** yaşum döküp daşdan daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [akaram, -ar, -am]*

Dil āteşine ġarḳ iken **akar** gözüm yaşı / Kim gördi cemʿ oldugı nār-ıla āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [akar, -ar]*

Gözinden ḫūn **akıtdı** bu Muḥibbī / İdüp sen serv yaşı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 5). [akıtdı, -ıt, -dı]*

Ser-i ʿuşşāḳı eşk üzre görenler / **Akan** cūlarda beñzedür ḥabāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 2). [akan, -an]*

Bagrumda çıkdı başlar gözümden **akdı** yaşlar / Bir çāre bulımadum āh bu eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [akdı, -dı]*

Revġan-ı dil **akdugınca** aglaram ben zār zār / Gerdişine añladum revġan gerek dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [akdugınca, -duġ, -ınca]*

Didüm serv-i sehī gibi salınsun ḥüsn bāġında / Koñ **aksun** gözlerüm yaşı benüm her dem ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [aksun, -sun]*

Gözüm yaş[ı] **akup** artar sanasın cūy-ı Nīl oldı / N'içün ol Yūsuf-ı Mışrī varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [akup, -up]*

Gözleri yaş[ı] **akar** her sū olur āb-ı revān / Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 5). [akar, -ar]*

Ḥasretüñden kana döndi yaşum iy serv-i ḫırām / **Akdı** cūlar her yaña bu dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [akdı, -dı]*

ak it: *Temizlemek, arındırmak.*

Göñül virme cihāna yüz [üñ] **ak it** / Aña meyl eyleyen olur kara rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [ak it,]*

akabaşla: *Akmak, (gözyaşı) dökmek.*

İy Muḥibbī götürürse yār zülfinden niḳāb / Gözlerüm yaşı o dem pāyına **akabaşlaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [akabaşlaya, -ya]*

akan: *Akmak, (gözyaşı) dökmek.*

ʿĀcizem teskīn olınmaz gözden **akan** ābdan / Korkaram ide żarar kūyına ol seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [akan,]*

Yanardum āteş-i hicre ser-ā-ser / Eger olmasa bu gözden **akan** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [akan,]*

akar: *Akmak, (gözyaşı) dökmek.*

Gözümden **akar-iken** Nīl ü Ceyḥūn / ʿAceb budur ki gönlüm yana teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 4). [akar-iken, --iken]*

akar su: *Akarsu.*

Göz yaşı firāḳuñla **akar su** gibi her dem / Ḫāk itme beni iy şeh-i ḫūbānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [akar su,]*

akar su: *Akar su, Çabucak geçen ömür (ömr-i müsta'cel).*

Bir **akar su** ḫūblık dünyā degüldür ber-ḳarār / Pādişehler mülke ḫūblar ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [akar su,]*

ʿāḳıbet: *Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç. II En sonunda.*

İy göñül başdan beni sen çıkarursın **ʿāḳıbet** / Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ bāña çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [ʿāḳıbet,]*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin **ʿāḳıbet** kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [ʿāḳıbet,]*

Ḥāṣılı bu ḫırmen içre derd ü miḥnet **ʿāḳıbet** / Naḳd-i ʿömrin ḫarc ider yār-ı vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [ʿāḳıbet,]*

İy kaşı ya sīnem içre gönderüp ġamz okların / ʿ**Āḳıbet** kıldı benüm ḳalbümde cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [ʿāḳıbet,]*

ʿIşḳ yolında ṣabır iden rence / İrişür ʿ**āḳıbet** [ol] ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 1). [ʿāḳıbet,]*

Geldi ʿışḳuñ eyledi sinemde cānı sūḫte / ʿ**Āḳıbet** kıldı ser-ā-ser bu cihanı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [ʿāḳıbet,]*

akıd: *Akmak, (gözyaşı) dökmek.*

Görinen serv-i sehī-veş ḳadi dil-cūdur bu / **Akıdan** gözlerümüñ yaşını āh odur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [akıdan, -an]*

Göreli serv-i revānuñ **akıdur** eşk-i revān / Ol sebebden bitiserdür ḳabrüm üzre erġuvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 1). [akıdur, -(u)r]*

ʿ**aḳīḳ:** *"Akik" Maruf kıymetli kırmızı taş.*

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevşer / Yākūt ya ʿ**aḳīḳ** ü ya laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [ʿaḳīḳ,]*

ʿ**aḳıl:** *Akıl.*

Bu ne ʿibret bu ne ḥikmetdür ʿ**aḳıllar** çāk olur / Gīce vü gündüz semāʿ eyler bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 2). [ʿaḳıllar,]*

Kim didi saña saçuñ ġāliye-efşān eyle / Cānı āşüfte kılup ʿ**aḳlı** perīşān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [ʿaḳlı, -ı]*

Her kaçan ʿarż ide ʿuşşāḳa ḥüsni nūrını / Her birisi ġaşy olup hūş-ıla ʿ**aḳıldan** gide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [ʿaḳıldan, -dan]*

ʿ**aḳıl:** *Akıllı.*

Derdüñi devā bildi ḳabūl itdi Muḥibbī / Bu re'yi kılur kimse mi var ʿ**āḳil** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [ʿāḳil,]*

ʿ**āḳil iseñ:** *Akıllı.*

İy Muḥibbī ʿ**āḳil iseñ** kıl melāmet iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿışḳı kimse ad u san ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [ʿāḳil iseñ,]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün bildük ʿayān / Dōst olma sen de ger ʿ**āḳil iseñ** dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [ʿāḳil iseñ,]*

ʿ**āḳilān:** *Arif olanlar, akıl olanlar.*

Ġırr olma ḫüsn bünyādına ol āb üzeredür / Bir ḫaberdür ʿ**āḳilāna** diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [ʿāḳilāna, -a]*

ʿ**āḳilāna degül:** *Akıllıca değil.*

Degül dünyāyı termīm ʿāḳilāna / Ola çün āḫiri anuñ ḫārābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 4). [ʿāḳilāna degül,]*

akın eyledi: *Yabancı bir ülkeyle ganimet için savaşmak üzere gitmek.*

ʿAceb mi kişver-i gönlüm ḫarāba varsa gün günden / Niçe kez eyledi eyler aña ġam leşkeri akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [akın eyledi, -di]*

akın itdiler: *Saldırmak, savaşmak uğruna bir milletin üzerine gitmek.*

Bir yaña derd ü belā bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [akın itdiler, -di, -ler]*

akıt: *Akmak, (gözyaşı) dökmek.*

Çünki gördüm bir naẓar ol serv-ḳad meh-rūyı ben / İki gözümden revān itdüm **akıtdum** cūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [akıtdum, -dum]*

Gele iy Yūsuf-ı Mıṣrī göñül taḫtında sulṭān ol / İki yirden **akıtdum** Nīl'i gözüm mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [akıtdum, -dum]*

Añ günāhuñı **akıt** göz yaşını ṣubḥa degin / Beñzesün baḥra Muḥibbī yaşuñı şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [akıt,]*

ʿ**aḳl:** *Akıl.*

Esīrüñdür eger ʿ**aḳl** u eger dil / Ġulāmuñdur eger cān u ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [ʿaḳl,]*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿ**Aḳl** virdi Ḥaḳ saña akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [ʿaḳl,]*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu göñlüm şehrine / Nesi var kosun nizāʿı ʿ**aḳl** çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [ʿaḳl,]*

Muḥibbī yüzüñi gördi ferāmūş eyledi ʿ**aḳlın** / Ayaguñā niṣār itdi güherler çeşm-i pür nemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [ʿaḳlın, -ın]*

Gönlümi dīvāne kıldı āh ol gīsū diyen / ʿ**Aḳlumı** tārāca virdi ʿārıẓ-ı gül-bū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [ʿaḳlumı, -um, -ı]*

Naẓar kıldı baña bir çeşmi āhū / Bu cān u dil didiler ʿ**aḳla** yā hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [ʿaḳla, -a]*

ʿ**aḳl issi:** *Akıl sahibi.*

Muḥibbī ʿışḳ-ıla dīvāne oldı / Yanında görinür ʿ**aḳl issi** mecnūñ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 5). [ʿaḳl issi,]*

ʿ**ākl u fehm:** *Akıl ve anlama.*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿ**ākl u fehm** ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [ʿākl u fehm,]*

ʿ**aḳl u hūş:** *Akıl ve anlayış.*

Okudı ḫaṭṭuñ füsūn kalmadı dilde ʿ**aḳl u hūş** / Zülf-ile el-bir idüben aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [ʿaḳl u hūş,]*

ʿ**aḳl u ṣābrı:** *Akıl ve sabır.*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān görine hem çü māh / Ġāret olur ʿ**aḳl u ṣābrı** kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [ʿaḳl u ṣābrı, -ı]*

ʿIşḳ mıdur ʿ**aḳl u ṣabrum** küllī yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur ben ġarībi zār u şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [ʿaḳl u ṣabrum,]*

ʻaḳlı gidüp: *Aklı gidip gelmek. Aklını kaybedip, şaşırıp sonra kendine gelmek.*

Her kim ki göre iy perī nāgāh cemālüñi / **ʻAḳlı gidüp** ġaşy ola ol laḥẓa bayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [ʿaḳlı gidüp,]*

ʿ**aḳl-ı ḫurde-bīn:** *En ufak şeyleri bile idrak edip (görebilen) akıl.*

Degme kes fehm eylemez şiʿr-i ḥaḳīḳī leẕẕetin / Ẕevḳıne irmez bunuñ illā ki ʿ**aḳl-ı ḫurde-bīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 6). [ʿaḳl-ı ḫurde-bīn,]*

Ḥüsnüñ idrākinde ʿāciz çeşm-i erbāb-ı naẓar / Ḳāṣır olmışdur kemālātuñda ʿ**aḳl-ı ḫurde-bīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 2). [ʿaḳl-ı ḫurde-bīn,]*

ʿ**aḳlı şaşa:** *Hayrete düşmek, kendini kaybetmek.*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte bir şīrīn ġazel / Her kim anuñ fikr ide maʿnāsını ʿ**aḳlı şaşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [ʿaḳlı şaşa,]*

ʿ**aḳlı yok:** *Aklın olmaması.*

ʿAḳlı yok dīvāne dil bilmezse ḳuyuñ ḫıẕmetin / Dōstum ʿayb eyleme teklīf yok mecẕūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [ʿaḳlı yok,]*

ʿ**aḳl-ıla dilden:** *Akıl ile gönül.*

Mest-i ʿışḳam olalıdan ʿ**aḳl-ıla dilden** berī / Leblerüñ şevḳı ile mey-ḫōr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 3). [ʿaḳl-ıla dilden, -den]*

ʿ**aḳl-ıla gönlüm:** *Akıl ile gönlü.*

Sen itdüñ ḥüsnüñi evvel nümūde / Kılup bu ʿ**aḳl-ıla gönlüm** rübūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 1). [ʿaḳl-ıla gönlüm, -m]*

ʻaḳlum gitdi: *Aklını kaybetmek, delirmek.*

Sīne dāġ u dil helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ʻaḳlum kalmadı şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [ʻaḳlum gitdi,]*

ʿAceb ḥālüm n'ola bir daḫı görsem / Gidüp kalmadı ʿaḳlum bir görende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [ʿaḳlum gidüp, -üp]*

Leylī zülfüñsüz Muḥibbī oldı Mecnūn'dan beter / Gitdi ʿaḳlum ṣabrum iy zülf-i siyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 8). [ʿaḳlum gitdi, -di]*

ʿ**aḳluñ meşrebin:** *Aklın mizacı.*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi Mecnūn-ı şeydā meşrebin / Añladı ancak hemān dünyāda rüsvā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [ʿaḳluñ meşrebin, -in-n]*

ʿ**aḳluñ mihengi:** *Aklın mihenk taşı.*

Her kişiyi söyledür ʿ**aḳluñ mihengi** bādedür / ʿAhd ü peymān gözleyen alsun ḫaber peymāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 2). [ʿaḳluñ mihengi,]*

akmak ile: *Akmakla.*

Gözlerüm yaşına bakup dimeñüz mā dükene / Sanmañuz **akmak ile** bir yaña deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [akmak ile,]*

aḳrān: *Denk, eş, benzer.*

Şiʿr içinde Muḥibbī **aḳrānuñ** / Var-ısa sunsun el sunam niçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 7). [aḳrānuñ, -uñ]*

ʿ**aḳs:** *Akis, yansıma.*

Her ṣadānuñ ʿ**aḳsi** kim ẓāhir olur feryāddan / Bir eserdür kūh içinde nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [ʿaḳsi, -i]*

akşām irişdi: *Akşam olmak.*

Gitdi ṣubḥ **akşām irişdi** oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n'ola ḥālüm böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [akşām irişdi, -di]*

ʿaḳs-i cemāl-i rūyuñı: *Yüzünün güzelliğinin yansıması.*

Her yaña bakam görürem ben ḫayālüñi / ʿ**Aḳs-i cemāl-i rūyuñı** iy luʿbetān-ı çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 3). [ʿaḳs-i cemāl-i rūyuñı, --ıuñı-uñı]*

ʿaḳsi düşmişdür: *Yansımak.*

Şöyle zeyn oldı çiçeklerle bugün ṣaḥrā vü bāġ / ʿ**Aḳsi düşmişdür** gören dir çarḫ-ı mīnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [ʿaḳsi düşmişdür, -mişdür]*

al: *Almak.*

Yār **alsun** destine zülfini çevgān eylesün / Top idüp ʿışḳ ehli de başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [alsun, -sun]*

Deryā-yı eşke daldum bī-ḥad cevāhir **aldum** / Dökülen ayaguña dürr ile gevher olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [aldum, -dum]*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni **al** çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [al,]*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine kūyuñda ʿuşşāḳı / Dokınsun destüñe bārī kanından **al** kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [al,]*

Döner cefāya başlar soñra olur peşīmān / Mihr ü vefāyı evvel idüp **alur** göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [alur,]*

Eline ḫançer **almışdur** dem-ā-dem ḳaṣd[ı] kan itmek / Ko döksün kanumı ġamzeñ içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [almışdur, -mışdur]*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse **alurmış** / Nedür bir cān eger biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [alurmış, -urmış]*

Naḳd-i cāna **aldı** āḫir dilberüñ bir būsesin / Assı itdi bu Muḥibbī dōstlar sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [aldı, -dı]*

Demidür bir naẓar it mürde dile cān yürisün / Ele çevgān-ı ser-i zülfi **alup** gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [alup, -up]*

Ḫvābda yārı bulup furṣat-ıla būsesin **al** / Uyanup ḫışma gelürse koma inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [al,]*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan **alduñ** iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [alduñ, -du, -ñ]*

Cān u dil **alduñ** baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [alduñ, -du, -ñ]*

Alup bir cürʿa nūş itdüm ezel cām-ı maḥabbetden / Bulına rūz-ı maḥşerde daḫı başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [alup, -up]*

Girev kıl ḫırḳañı **al** cām-ı bāde / Dilüñden gitmesün her laḥẓada Hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 2). [al,]*

Ḫᵛāb-ı ġafletde iken var **alagör** būsesini / Uyanup ḫışma gele sen daḫı inkār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [alagör, -agör]*

Medyūn idüm bu cānı getürdüm kapuña **al** / Ḫayli dem idi muntaẓır idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [al,]*

Gözüm gevherlerin her dem **alur** göñlüm ayasına / Diler īṯār ide varup nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [alur, -ur]*

Murāduñ cān-ısa **al** kim ben andan geçmişem cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [al,]*

Arayup dildārı dil **ala** ʿaṣā demür çarık / Geye anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [ala, -a]*

Didiler yaşum görenler kim **alur** eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [alur,]*

Muḥibbī rāyegān söz gevherini / Sakın virme bilen **alur** bahāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 5). [alur, -ur]*

Muḥibbī ġamzesine dil nişān it / Kaşı yayını dilber **aldı** deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 5). [aldı, -dı]*

Alur dilüñi al-ıla dutar cefā kılur / Sakın alınma çeşmine bakup alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [alur, -(u)r]*

Vaṣluñ-ıçun gözlerüm ḫarc itdi dünyā mālını / **Alımadum** bī-baḫā-y-ımış anı bu māl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [alımadum, -ı, -ma, -dum]*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿāşıḳdur gelüp derd **ala** dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [ala, -a]*

Alımazsın dōstlar nuṣḥ eylemeñ benden cevāb / Eyledi cān u dili dīvāne kāküller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [alımazsın, -ımaz, -sın]*

Alup cān naḳdini bir būse iḥsān / Kılursañ giresin bī-ḥad s̱evāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 5). [alup, -up]*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz cid kılam cehd idüben / Vuṣlat el vire **alam** genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [alam, -a, -m]*

Bī-güneh ʿāşıḳları bugün eger ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer eline baş[ın] **alup** ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [alup, -up]*

Na‘līçeñi görelden kebkinüñ **almak** ister / Sürmek yüz dilerler sermūzeñe sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [almak, -maḳ]*

Ḳays döginmek içün taşlar **alup** ayasına / Mātem-i Leylī’de döndürdi özin sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [alup, -up]*

Virdüm selām **almadı** Tañrı selāmını / Yürür ġurūr-ı ḥüsn-ile aña selām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 4). [almadı, -ma, -dı]*

Dizerdüm rişte-i cāna bu söz gevherlerin bir bir / Eger meyl eyleyüp dilber **alup** daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [alup, -up]*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm iy şāh-ı men / Niçeye dek **alasın** feryād[u] zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [alasın, -a, -sın]*

Rüstemāne yayını **almış** o çeşm-i ġamze-zen / Her kime dogrutsa lā-büd ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [almış, -mış]*

Gideli kūh-ı belāya bu Muḥibbī dōstlar / **Almadı** yanınca hergiz ġamdan özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [almadı, -madı]*

Saḫt-rūdur korkaram kim saña hem-ser dirile / **Alma** gel āyīne-i ḥüsnüñe kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [alma, -ma]*

Muḥibbī her ne kim virdiyse dünyā / **Alur** aldanma āḫir ol ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [alur, -(u)r]*

Alma bu dünyā metāʿın virseler bir ḥabbeye / Giçesin lā-büd sen andan ol daḫı seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [alma, -ma]*

Naḳd-i cāna būsesin **aldum** dönüp dilber didi / Döner idüm ben bu ḳavlümden ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [aldum, -du, -m]*

al: *Kırmızı (renk).*

Gāh zerd olur yüzüm gāhī gözüm yaşında **al** / Bencileyin kimsenüñ ḥāli digergūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [al,]*

al: *Aldatma, düzen, tuzak, hile.*

Sürdi yüzüme **āl-ıla** bir kerre yār elin / Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [āl-ıla, --ıla]*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende mekr ü **al** itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [al,]*

Alur dilüñi **al-ıla** dutar cefā kılur / Sakın alınma çeşmine bakup alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [al-ıla, --ıla]*

Ehl-i ʿışḳuñ ḥālini zülfüñ perīşān eyledi / ʿĀrıżuñ anları küllī oda yakdı **al-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [al-ıla, -ıla]*

al: *(koku) almak.*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem müşg bu / Andan **alur** çün hemīşe müşg bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [alur, -ur]*

al duvak-ıla: *Kırmızı duvakla.*

Gül geldi gülşene çün **al duvak-ıla** / Tā kim göre bülbül anı yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [al duvak-ıla, --ıla]*

al ider: *Hile yapmak, oyuna getirmek (kırmızı renginde görünmek).*

Gözi alasına aldanma sakın **al ider** ol / Niçe senüñ gibi ṣayda iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [al ider,]*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿīşvesi çok dil-firīb / **Al idüp** bu göñlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [al idüp,]*

al ile: *Hile ile.*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿīşvesi çok dil-firīb / Al idüp bu göñlümi **al ile** alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [al ile,]*

al itdi: *Hile yapmak.*

Gāh nārenci geyüp geh cāmesin **al itdi** yār / Odlara yakdı cihānı āh kim bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [al itdi,]*

al kurdugın: *Tuzak kurmak.*

Pāralandı dil işitdi zülfüñe **al kurdugın** / Pāralardum bagrını irse elüm ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [al kurdugın, -dugın]*

al reng: *Kırmızı renk.*

Tār idüp yaşuñ Muḥibbī eyledüñ çün **al reng** / Vaḳtidür şimden girü ḳāmetüñi çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [al reng,]*

ālā: *Güzellikler.*

Gözi **alasına** aldanma sakın al ider ol / Niçe senüñ gibi ṣayda iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [alasına, -sına]*

Alur dilüñi al-ıla dutar cefā kılur / Sakın alınma çeşmine bakup **alasına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [alasına, -sına]*

‘alāmet olsun: *Belirti olmak.*

‘Āşıḳı evvel öldür dönüp lebüñle dirgür / Maḥşer güninde iy dōst bu bir **‘alāmet olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [‘alāmet olsun, -sun]*

alasın: *Almak.*

Cān virüp sanma Muḥibbī **alasın** bir būseyi / Kimseler ḥüsni metāʿına ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [alasın,]*

alçaġ: *Aşağı, değersiz, kıymetsiz.*

Uzatma bugün ẓulm elini senden **alçaga** / Tā kim yakaña sunmaya rūz-ı şümār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [alçaga, -a]*

alçak: *Aşağı, değersiz, kıymetsiz.*

Ol hümā yüksek uçarsa iderem bir gün şikār / Himmetüm bāzı benüm **alçak** degül ṣunġūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [alçak,]*

aldan: *Aldanmak, kanmak.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise **aldanma** ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [aldanma, -ma]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise **aldanma** ser-ā-ser tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [aldanma, -ma]*

Sakın **aldanma** cihān revnaḳına / Ḥāl diliyle saña dir rebāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [aldanma, -ma]*

Didügüm rāhat olam **aldanmayam** dünyā saña / Didi dünyā niçeleri aldayan Zāl’am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [aldanmayam, -mayam]*

Cennete **aldanma** zāhid gibi bakma kevs̱ere / İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [aldanma, -ma]*

Muḥibbī her ne kim virdiyse dünyā / Alur **aldanma** āḫir ol ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [aldanma, -ma]*

Bu dehrüñ luṭfına **aldanma** zinhār / Tayanmak ola mı āb-ıla bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [aldanma, -ma]*

Niçe bir **aldanasın** dünyede birkaç nefese / Niçe bir yiltenesin bunca hevā vü hevese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [aldanasın, -a, -sın]*

Yüze güler sakın **aldanma** cihānuñ alına / Ḫāk ide āḫir seni şimdi ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [aldanma, -ma]*

Evvel elüñ[i] dutar soñradan pāy-māl ider / Sakın **aldanma** bu dehrüñ ālına olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 3). [aldanma, -ma]*

Sakın **aldanma** bu dünyā çü miḥnet şāhbāzıdur / Niçe senüñ gibi yavrı uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [aldanma, -ma]*

Olup dil-teşne **aldanma** cihāna / Ölürseñ saña virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 3). [aldanma, -ma]*

İy Muḥibbī kimse gūş itmez bilürsin nāleñi / Sakın **aldanma** dise künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [aldanma, -ma]*

Gözi alasına **aldanma** sakın al ider ol / Niçe senüñ gibi ṣayda iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [aldanma, -ma]*

Sakın **aldanma** dehre pend gūş it / Ki pend eydür Süleymān'a karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [aldanma, -ma]*

Aldanma sakın dehr iki yüzlü münāfiḳ / Kimseye vefa eylemedi uşbu zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [aldanma, -ma]*

Sakın **aldanma** cihānuñ māl[ı] āḫir kor seni / Hīç senüñ ile gider bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [aldanma, -ma]*

Aldanma iy gül-i nev tayanma rūzigāra / Cevr eyleme iñende gülşende gel hezāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [aldanma, -ma]*

aldayan: *Aldatan, kandıran kimseler.*

Didügüm rāhat olam aldanmayam dünyā saña / Didi dünyā niçeleri **aldayan** Zāl'am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [aldayan,]*

aldı: *Almak.*

Dil almag-ıçun ileri çeşmini gönderüp / Dündār idindi perçemin **aldı** kafasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [aldı,]*

aʿlem: *Alim, bilge.*

ʿIşḳ ʿilmi çünki tekmīle irişdi **aʿlemem** / Baña şimden girü añmañ ʿālemüñ ʿallāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [aʿlemem, -em]*

ʻālem: *(fâni) dünyâ.*

İy göñül āhuñ odından nüh felek yanmak neden / İy gözüm eşküñle **ʻālem** kana boyanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [ʻālem,]*

ʿ**ālem:** *Âlem, dünya.*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿ**ālemi** / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [ʿālemi, -i]*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya kim şefīʿdür ol / İki ʿ**ālem** münevverdür anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [ʿālem,]*

Virür ʿ**ālemde** bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda baş terkin ursam tañ mıdur / Niçeler cān terk ider ʿ**ālemde** ad u san içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [ʿālemde, -de]*

İster-iseñ ki dilā açılmaya perdeñ senüñ / Sen sen ol açma sakın ʿ**ālemde** kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Aç gün yüzüñi cānā ʿ**ālem** münevver olsun / Çöz zülfüñi nigārā dünyā muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [ʿālem,]*

Sanma ancak bu Muḥibbī ʿāşıḳ olmışdur saña / Ṣad-hezār var ʿāşıḳuñ ʿ**ālemde** şeyḫ ü şābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [ʿālemde, -de]*

Çünki olduñ bu güzeller ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿ**Āleme** ḥükm eyle olduñ mīr-i mīrān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [ʿāleme, -e]*

Ben hemān cān virmedüm ol şūḫ-ı şehr-āşūb içün / Niçeler cān virdiler ʿ**ālemde** rūy-ı ḫūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

ʿÖmri gel yok yirlere ḫarc eyleme / Bir beş on gün ʿ**ālemüñ** mihmānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 7). [ʿālemüñ, -üñ]*

İsm ü resminden tırāş olmış Muḥibbī ʿ**ālemüñ** / Tekyesinde Ḫālıḳ'uñ şūrīde ābdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [ʿālemüñ, -üñ]*

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ zāhidā ḫumḫāneye / Bāde ile añlasañ mey-ḫōrlaruñ sen ʿ**ālemin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [ʿālemin, -iñ]*

Sırr-ı ʿışḳuñ saklar iken sīnede cānum gibi / Ẓāhir itdüm ʿ**āleme** bu āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [ʿāleme, -e]*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿ**Āleme** ḥükm ide dirdüm uşbu fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [ʿāleme, -e]*

Başuma üşti fiġānum işidüp ʿ**ālem** benüm / Göreler hicrān eger bāḳī kıla hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [ʿālem,]*

ʿIşḳ ʿilmi çünki tekmīle irişdi aʿlemem / Baña şimden girü añmañ ʿ**ālemüñ** ʿallāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [ʿālemüñ, -üñ]*

Bulınmaz vaṣla çün çāre kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿ**ālemde** āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [ʿālemde, -de]*

Cihān mülkine şāh olmak gerekmez bañā ʿ**ālemde** / Muḥibbī kapuña ḫiẕmet ider kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [ʿālemde, -de]*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿāfiye / Başdan kırarsa ʿ**ālemi** kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [ʿālemi, -i]*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden özge yok ʿilāc / Ölmege cehd eylesün kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [ʿālem,]*

Unudıldı Vāmıḳ u ʿ**ālemde** Mecnūn ḳıṣṣası / Olalıdan derd-i ʿışḳum ʿālem içre dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Yog-ıdı ʿ**ālemde** hīç mihr ü maḥabbetden nişān / Olmış-ıdum bu cihāñda ʿışḳ-ıla ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

ʿIşḳ mıdur boynuma takup belā zencīrini / Gezdürüp Mecnūnlayın ʿ**ālemde** rüsvā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Āyīne gibi ḳalbini kim eylemeye ṣāf / ʿ**Ālem** yüzinde bulmaya ehl-i ṣafā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [ʿālem,]*

Acı yaşlar dök derūnuñ ġıll ü ġışdan pāk kıl / Kullanasın tā ki sen ʿ**ālemde** deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Virmezem dünyālara dilberlerüñ derd ü ġamın / Ben bilürem kimseler bilmez maḥabbet ʿ**ālemin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [ʿālemin, -iñ]*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿ**ālemde** maḳṣūdum / Bunı sanma ki ʿ**ālemde** Muḥib[bī] ʿizz ü cāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [ʿālemde, -de]*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿ**ālemde** maḳṣūdum / Bunı sanma ki ʿ**ālemde** Muḥib[bī] ʿizz ü cāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [ʿālemde, -de]*

Ḫacletindendür görinmez sanki Ḫıżr'uñ ʿ**āleme** / Bilmedi ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [ʿāleme, -e]*

Dōstum görme tehī bu ʿāşıḳuñ nem-dīdesin / Ser-te-ser ġarḳ ola ʿ**ālem** döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [ʿālem,]*

Ḥamdü-lillāh ki yine ṭālib-i cānānam ben / Bende-i ʿışḳ olalı ʿ**āleme** sulṭānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [ʿāleme, -e]*

Ḥamdü-lillāh ʿāşıḳam ʿ**ālemde** ḫoş-ḥālem bugün / Āteş-i ʿışḳa yanaldan zer gibi ḳālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿ**ālemde** gülzār isteyen / Dür dişüñ fikr eylesün lü'lü'-i şehvār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

Ġaflet gözini açagör uyan bu ḫ∨ābdan / ʿ**Ālem** nümūne çün yiter Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [ʿālem,]*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki bir eglencedür / Ḫālī olma bir nefes ʿ**ālemde** sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [ʿālemde, -de]*

Sevmesün ʿ**ālemde** kimse dilber-i ʿālī-cenāb / İrmeyüp desti aña ʿışḳ içre nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Kūyında olsam bir nefes yāruñ itine hem-nefes / Yiter baña bu mertebe ʿ**ālemde** nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Meyl itmeye laʿlüñ var iken bu dil-i ḫasta / Başdan başa ʿ**ālem** tolu şehd ü şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 3). [ʿālem,]*

Her kim ki diler merd ola merdāneler içre / Dünyāya göñül virmesün ʿ**ālemde** er olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 4). [ʿālemde, -de]*

Dimāġın ʿ**ālemüñ** pür itdi zülfüñ / Ḫıṭā'da var mı böyle müşg-i āhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 4). [ʿālemüñ, -üñ]*

Ya kanı bir gül-i nev-reste-i ter / Münevver ola ʿ**ālem** göstere rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 2). [ʿālem,]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿ**ālem** tolar çün oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [ʿālem,]*

Germ olma şiʿr ile gel iñen şāʿirem dime / Sıgmaz mısın bu ʿ**āleme** birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [ʿāleme, -e]*

Çāk itdi pīrehen gül ʿ**ālem** cināna döndi / Bu mevsim içre kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [ʿālem,]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿ**ālemde** böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿ**ālemde** ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿ**ālemde** böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿ**ālemde** ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / Müstedām ol göreyiñ ʿ**ālemde** sen çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

ʿĀrife ʿ**ālemde** bir loḳma vü bir ḫırḳa yiter / Nāle eyler dönegör iy dil ṭolābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [ʿālemde, -de]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam ruḫsāruña / Kim bakar ʿ**ālemde** kim var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [ʿālemde, -de]*

Şular kim çekdiler ʿ**ālemde** renci / İrüşür ol muḳarrer ʿālī gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 6). [ʿālemde, -de]*

Āh idersem āteş-ile yana bu çarḫ-ı felek / Aglasam ġarḳ ola ʿ**ālem** dīde-i seyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [ʿālem,]*

Zülfinüñ būyı ʿ**ālem** muʿaṭṭarken bugün / Varmasun şimden girü kimse Ḫoten'den canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [ʿālem,]*

Yüzüñ yiter ʿ**āleme** ḥācet degül żiyā / Ḫurşīde karşu yakmayanlar şemʿ [ü] meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [ʿāleme, -e]*

Luṭf u keremüñ vār-iken ʿ**ālemde** revācı / Olmaga şehā böyle dil-āzār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 4). [ʿālemde, -de]*

Çünki āb üstindedür gördük bināsı ʿ**ālemüñ** / Sanma muḥkem olısar āḫir ḫarāb ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [ʿālemüñ, -üñ]*

ʿĀleme ʿuryān geldüñ bunı fikr itmez misin / Yine āḫir gidisersin bir ten-i ʿüryān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [ʿāleme, -e]*

İrmedüm tuş olmadum ʿ**ālemde** ḥālāt ehline / Bād-ı āhum gönderüp sordum semāvāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 1). [ʿālemde, -de]*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña ṭabīb / Beñzemez derdüm benüm ʿ**ālemde** iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [ʿālemde, -de]*

ʿ**ālem:** *Alâmet, nişan, işaret; sancak, bayrak.*

Seḥāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿ**ālemi** rūşen / Münevver eylesün dehri cihān pür āfitāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [ʿālemi, -i]*

Maḥabbet mülkine şāham ʿ**alemdür** dūd-ı dil elde / Görenler leşker-i eşküm dimezler key sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [ʿalemdür, -dür]*

Şāh-ı ʿışḳam dūd-ı āhum āteşidür ḫilʿtüm / Eşk-i çeşmüm leşkerüm elde ʿ**alemdür** āh u vāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [ʿalemdür, -dür]*

ʿ**ālem içinde:** *Dünyada.*

Gönlini kim ki bagladı bir saçı sünbüle / Añlamazam ki ʿ**ālem içinde** anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 1). [ʿālem içinde,]*

Kim ḳabūl eyleye derd ü ġamı dermānı koya / Sanmañuz ʿ**ālem içinde** anı sūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [ʿālem içinde,]*

Her kim ki gönül baglaya bir saçı sünbüle / Añlamazam ʿ**ālem içinde** anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 1). [ʿālem içinde,]*

Olur mı ki Muḥibbī ʿacabā ʿ**ālem içinde** / El vire anuñ sevdücegi gire kucağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [ʿālem içinde,]*

ʿ**ālem içre:** *Âlemde, dünyada.*

Unudıldı Vāmıḳ u ʿālemde Mecnūn ḳıṣṣası / Olalıdan derd-i ʿışḳum ʿ**ālem içre** dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 2). [ʿālem içre,]*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / Olan gül gibi hercāyī bu ʿ**ālem içre** sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [ʿālem içre,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿ**ālem içre** ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [ʿālem içre,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿ**ālem içre** ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [ʿālem içre,]*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda ger cān virseler / Müstedām ol ʿ**ālem içre** tek hemān sen çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [ʿālem içre,]*

Lā'übālī ʿāşıḳam ben ʿ**ālem içre** dōstlar / Beñzedürler kanda görinsem beni dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [ʿālem içre,]*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteler kılmazdı mihrini ṭaleb / ʿ**Ālem içre** māh-rūlar ger cefākār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 3). [ʿālem içre,]*

Kim bilürdi ʿ**ālem içre** ʿışḳını pervānenüñ / Bāl ü per niye yakardı dünyede nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [ʿālem içre,]*

'alem itdi: *Bayrak etmek.*

Eşküm sipehin çekdi vü āhın **'alem itdi** / Żabṭ itdi göñül memleketin derūn-ıla bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). ['alem itdi, -di]*

Sulṭān-ı ġama göz yaşı çün leşker olupdur / Baş üzre çeküp āhını zerrīn ʿ**alem itsün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 2). [ʿalem itsün, -sün]*

ʿ**alem olsun:** *Bayrak olmak; alamet, işaret, sembol olmak.*

Sīneñ dögicek āh Muḥibbī koma elden / ʿUşşāḳ ara şuʿle-i āhuñ ʿ**alem olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 5). [ʿalem olsun, -sun]*

ʿ**ālem-ārā:** *Dünyayı süsleyen.*

Gözlerümden gel nihān itme nigārā gün yüzüñ / Rūşen ider ʿālemi çün ʿ**ālem-ārāsın** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [ʿālem-ārāsın, -sın]*

ʿ**ālem-dīde:** *Alemin gözü.*

Ḫāk-i pāyinden eşer bulduñ mı iy bād-ı ṣabā / Niçe yıllardur eser durmaz bir ʿ**ālem-dīdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [ʿālem-dīdesin, -sin]*

ʿ**âlemi:** *Âlem, dünya.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿ**ālemi** tutdı / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [ʿālemi,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿ**ālemi** yakdı / Ġurūr-ıla sakın dime ki bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [ʿālemi,]*

Gözlerümden gel nihān itme nigārā gün yüzüñ / Rūşen ider ʿ**ālemi** çün ʿālem-ārāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [ʿālemi,]*

Sakın āh itme Muḥibbī ʿ**ālemi** anı yakar / Şuʿleler kim zāhir olur sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [ʿālemi,]*

ʿĀlemi gezdi Muḥibbī bulmadı ehl-i vefā / Kimsesi yok senden artuk yā İlāhe'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 5). [ʿālemi,]*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol şehsüvār / ʿ**Ālemi** tesḫīr içün san naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [ʿālemi,]*

Bir nevʿ-ile bende çeker çeşmi ʿāşıḳı / Şīşeyle ider ʿ**ālemi** cādū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [ʿālemi,]*

Gün yüzüñden ʿ**ālemi** cānā münevver eyleyen / Bu Muḥibbī ruḫlaruña gün dimiş alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [ʿālemi,]*

ʿĀlemi geşt eyledüm bir yār-ı şādıḳ görmedüm / ʿUzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [ʿālemi,]*

ʿ**ālemi tutar:** *Her tarafa yayılmak, dünyayı kaplamak.*

Yakdum cihānı bu dil-i āteş-feşān-ıla / Āh eyledükçe ʿ**ālemi tutar** duḫān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 1). [ʿālemi tutar,]*

Ser-ā-ser ʿ**ālemi tutsun** gözüñ yaşını deryā kıl / Yürisün fülk-i dil anda aña āhum hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [ʿālemi tutsun, -sun]*

ʿ**ālemüñ dimāġı:** *Alemin aklı, fikri.*

Dimāġı ʿālemüñ oldı muʿaṭṭar / Ṣabā zülfeynin anuñ darayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 5). [ʿālemüñ dimāġı,]*

ʿ**ālī gence:** *Değerli hazine.*

Şular kim çekdiler ʿālemde renci / İrüşür ol muḳarrer ʿ**ālī gence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 6). [ʿālī gence,]*

'alī gibi: *Hz. Ali gibi.*

Atı öñince yüriyüben Ḳanber'i olam / Binse o yār çünki **'Alī gibi** Düldül'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). ['alī gibi,]*

ʿālī naẓar: *Yüksek nazar.*

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḥüsnine alınmaya / Bakıcak ʿ**ālī naẓar** bir köhne Zāl'ı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [ʿālī naẓar,]*

ʿālī-cenāb: *Haysiyetli, şerefli, yüksek ruhlu, düşmanına bile iyilik edecek yaratılışta olan (kimse).*

Muḥibbī pādişāh-ı dehr-iken āh / Özin kul itdi ol ʿ**ālī-cenāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 7). [ʿālī-cenāba, -a]*

ʿālim olanlara: *İlim sahibi kimse.*

Sordum rumūz-ı ʿışḳuñı ʿ**ālim olanlara** / Ḥall itmedi birisi sü'ālüm kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 5). [ʿālim olanlara, -lara]*

alın: *Tutulmak, kapılmak.*

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḥüsnine **alınmaya** / Bakıcak ʿālī naẓar bir köhne Zāl'ı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [alınmaya, -ma, -ya]*

Alur dilüñi al-ıla dutar cefā kılur / Sakın **alınma** çeşmine bakup alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [alınma, -ma]*

allāh: *Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.*

Ben sefer bī-iḫtiyār itdüm diyār-ı ġurbete / Dōstum ısmarladum göñlüm saña **Allāh-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [allāh-ıla, --ıla]*

allāh allāh çekelüm: *Allah Allah demek.*

Çekelüm Allāh Allāh ceyş-i İslām / Varalum Ḥaḳ müyesser ide Rīm'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 3). [allāh allāh çekelüm, -elüm]*

ʿallāme: *Çok âlim, çok bilgili, her şeyi bilen, her ilimde üstat olan kimse.*

ʿIşḳ ʿilmi çünki tekmīle irişdi aʿlemem / Baña şimden girü añmañ ʿālemüñ ʿ**allāmesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [ʿallāmesin, -s, -in]*

Esrār-ı ʿışḳı bilmedi ʿ**allāmeler** daḫı / Bu müşkilātı ḥall idemezler kitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 6). [ʿallāmeler, -ler]*

aln: *Alın.*

Göster yüzüñi **alnuñı** şems ü ḳamer olsun / Tamsun lebüñüñ yarı deñizler şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [alnuñı, -uñı]*

Gün yüzüñ-ile ḳamer **alnuñı** görüp dil didi / Bir yire cemʿ oldugın kim gördügi var mihr ü māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [alnuñı, -uñı]*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni ḳurbān idicek / Bārī ol vaḳt sür sen **alnuña** bu kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [alnuña, -(u)ñ, -a]*

Öykinürmiş yüzüñe gün **alnuña** cānā ḳamer / Bilmediler ḥaddini gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [alnuña, -(u)ñ, -a]*

Ḳamer **alnuña** kim dir gün yüzüñe / Seḥābı beñzedür ol āfitāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 3). [alnuña, -(u)ñ, -a]*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā münevver eyleyen / Bu Muḥibbī ruḫlaruña gün dimiş **alnuña** māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [alnuña, -(u)ñ, -a]*

ālūde: *Bulaşmış, karışmış, karışık.*

Āb-ı ʿışḳuñla ezelden topragum **ālūdedür** / Beñzedürsin hīç revā mıdur beni bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 2). [ālūdedür, -dür]*

ālūde ola: *Bulaşmış, kirlenmiş olmak.*

Niçeye dek idesin cīfe-i dünyāya meyil / Ḫayfdur pāk dili levs ile **ālūde ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 2). [ālūde ola, -a]*

ālūde olsun: *Dolu olmak.*

İç cürʿayı dök başuma zīrā ki ben mestāneyem / **Ālūde olsun** cām ile [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [ālūde olsun, -sun]*

ālūde-i ḫūn eyleme: *Kana bulanmış etmek; kana bulaştırmak.*

Bir ʿışve yiter arada ger cān ise maḳṣūd / **Ālūde-i ḫūn eyleme** gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [ālūde-i ḫūn eyleme, -me]*

ālūde-i peşmīneme: *Karışmış hırka.*

Her yañadan saçılan cürʿa dökilür başuma / Bakmasun kim lā diye **ālūde-i peşmīneme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [ālūde-i peşmīneme, -me]*

ālūde-mey kılsam: *Şarap içinde koymak.*

Ḫırḳamı **ālūde-mey kılsam** beni ʿayb eylemeñ / Bir ḳadeḥ mey rehnine göndermişem destārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [ālūde-mey kılsam, -sam]*

ʿām: *Genel, halk, umum, herkes, avam, sıradan.*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş luṭfuñ cihāna nūrdan / Saklanursın yā nedendür bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [ʿām,]*

amān bilmez: *Bağışlamayan, affetmeyen; korkusuz.*

Amān bilmez bu dünya bī-amāndur / İçer kanını ḫalḳuñ kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 2). [amān bilmez,]*

amān virmedi: *Canını bağışlamak, öldürmemek, merhamet etmek.*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı ki ʿaceb şol müjeler / Kim gözi[n] yumup açınca baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [amān virmedi, -medi]*

amān virmegil: *Canını bağışlamamak, öldürmek, merhamet etmemek.*

Tīrüñden eger kaçura sīne Muḥibbī ger / Ḳatli ḥelāl ola aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [amān virmegil, -gil]*

amān virmeye: *Fırsat vermemek.*

Ġamze tīz geçe virmeye bir laḥẓa amān / Sīneñi karşusına ger seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [amān virmeye,]*

amān virmez: *Rahat bırakmamak II nefes aldırmamak.*

Virmez amān ġamzeleri tīġ alup ele / Kimdür ki söyleşe bugün ol bī-amān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 2). [amān virmez,]*

Amān virmez baña cellād ġamzeñ / Komaz bakmaga yüzüñe toyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 2). [amān virmez,]*

ʿamel: *Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere kātib / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿ**amel** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [ʿamel,]*

Yarın ki ṣāliḥān ʿ**amel** ʿarżın ideler / Şādān olup cennete her biri tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [ʿamel,]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿ**ameliyle** ölürse āh / Derdā dirīġ bende bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [ʿameliyle, -i, -y, -le]*

ammā: *"Ama, fakat, lakin, ancak" anlamlarında bir bağlaç.*

Gerçi isterdüm vefā **ammā** ider cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [ammā,]*

İy göñül sevdā-yı ʿışḳıyla anuñ efgendesin / Pādişāh-ı dehrsin maʿnīde **ammā** bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 1). [ammā,]*

Söylemez cānān Muḥibbī līk **ammā** dir ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [ammā,]*

ammā ki: *Ama, ne var ki.*

Şīvesi çok mihri yok **ammā ki** diller almada / Bu cihān içinde kim mekkār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [ammā ki,]*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra zār elin / **Ammā ki** baña virmedi bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [ammā ki,]*

Dir vefā kılam baña **ammā ki** durmaz ʿahdine / Bilürem ol cevri çok nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [ammā ki,]*

añ: *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın olmışam ḫayrānı ben / Terk kıldum ʿışḳuñuñ yolında ad u sanı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [añalı, -alı]*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi añar mürdesin / Çünki öldürdüñ Muḥibbī'yi gel **añ** düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [añ,]*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi **añar** mürdesin / Çünki öldürdüñ Muḥibbī'yi gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [añar, -ar]*

Muḥibbī agla **añ** yüzüñ karasın / Günāhuñ ʿafv ide ol şāh-ı şāhān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 6). [añ,]*

Añ günāhuñı Muḥibbī gīceler / Eksük itme gözüñden āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 5). [añ,]*

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde **añdum** iy yār / Şekkerde ḳıymet artar dirler mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [añdum, -dum]*

Gehī cevr ü cefā gāhī sitemden / **Añarsın** gönderen her laḥẓa sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 4). [añarsın, -ar, -sın]*

Muḥibbī ʿāṣıḳ-ı dīdār-çün olduñ saña devletdür / Yanuñda **añmasun** zāhid kişi ḫūr u cinān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [añmasun, -ma, -sun]*

Melāmet eyleme zāhid ko **añma** ʿār u nāmūsı / Düşelden ʿışḳa ben geçdüm vaḳār u iʿtibārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [añma, -ma]*

Her kaçan āh eyleyüp **añsam** firāḳuñ aglasam / Āhum eflāki yaka ġarḳ ola yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [añsam, -sa, -m]*

ʿIşḳ ʿilmi çünki tekmīle irişdi aʿlemem / Baña şimden girü **añmañ** ʿālemüñ ʿallāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [añmañ, -ma, -ñ]*

Niçe yıllardur yatur kūyında **añmaz** bendesin / Pādişāh-ı dehr añmazsa ne tañ efgendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [añmaz, -maz]*

Niçe yıllardur yatur kūyında añmaz bendesin / Pādişāh-ı dehr **añmazsa** ne tañ efgendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [añmazsa, -maz, -sa]*

Bu Muḥibbī cān virüp kūyında hīç bilinmedi / Pādişāh-ı dehr **añmazsa** ʿaceb mi bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [añmazsa, -maz, -sa]*

Cemāli şemʿin **añdukça** bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [añdukça, -duḳ, -ça]*

Olma iy dil añuban ʿişyānuñı sen nā-ümīd / Umaram ʿafv ide cürmüm **añaram** Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [añaram, -ar, -am]*

Olma iy dil **añuban** ʿişyānuñı sen nā-ümīd / Umaram ʿafv ide cürmüm añaram Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [añuban, -uban]*

Ẕikr itdi laʿl-i nābuñ oldı Muḥibbī ser-mest / Soñra ġubār-ı ḫaṭṭuñ **añdukda** oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 5). [añdukda, -duḳda]*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl içün **añmañ** baña hergiz Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [añmañ, -ma, -ñ]*

… / … **anmak** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 3). [anmak, -maḳ]*

… / … **anmak** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 4). [anmak, -maḳ]*

… / … **anmak** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 5). [anmak, -maḳ]*

Dāmānuma yapışdı yine kūyuñ itleri / Eski ḥuḳūḳı **añdı** vü hem āşinā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [añdı, -dı]*

İçüp şārāb-ı ʿışḳı ser-mest iken Muḥibbī / Ḫaṭṭ-ı ġubāruñ **añdı** mest idi oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 5). [añdı, -dı]*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün **añaram** / Her kim okursa anı vālih ü ḥayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [añaram, -ar, -am]*

Cevrin **añup** mihrini dilden giderme key sakın / Ol melek-rūya neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [añup, -up]*

İy Muḥibbī lāʿlin **añup** aglama / Çün żarar eyler şeker tengine su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [añup, -up]*

Zülf-i müşg-efşān-ıla **añduñ** yine şekker lebin / Leẕẕet alsa okuyan şiʿrüñde yāḫūd tañ mı bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [añduñ, -duñ]*

Añ günāhuñı akıt göz yaşını ṣubḥa degin / Beñzesün baḥra Muḥibbī yaşuñı şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [añ,]*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḥ-ı belā içre müdām / İy lebi şīrīn n'içün **añmazsın** ol ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [añmazsın, -maz, -sın]*

Ġabġabına ḥasretem anı baña göstermedi / İşiginde öldüm **añmadı** yarım alma-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [añmadı, -madı]*

Adum unıtduñ öyle mi geçmiş zamān gibi / Ola ki anı bir gün **añasın** zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [añasın, -a, -sın]*

Lebüñ ẕikr eyledüm dil geldi vecde / Kaşuñ miḥrābın **añdum** kıldı secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 1). [añdum, -dum]*

Gülşende **añup** gül ruḫuñı nāleler itsem / Şūrīde olup bülbül-i gülzār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 2). [añup, -up]*

ʿAyb eyleme gör zülfüñ **añup** nāle kılursam / Uzun gicede derd-ile bīmār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [añup, -up]*

ʿAnber-i zülfini **añmış** bāġda nāgeh ṣabā / İşidüp olmış perīşān anı sünbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [añmış, -mış]*

Ruḫlaruñ **añalı** oldı yine şeydā lāle / Komayup elden içer bāde-i ḫamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [añalı, -alı]*

Ṣafādan çāk ider ġonca yakasın / **Añarsam** gül yüzüñ vaṣfın nesīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 3). [añarsam, -arsam]*

<u>aña:</u> *Anne.*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez daḫı cānāneden / Kim ki gördi didi kim merdāne togmış **anadan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [anadan, -dan]*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur kimde var / Şekker emmişsin meger süd yirine sen **anadan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [anadan, -dan]*

Zülf[i] çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Dogıcak lā-büd kişi merdāne gerek **anadan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [anadan, -dan]*

<u>aña:</u> *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

Yār eger **aña** Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne sa'ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [aña,]*

<u>aña:</u> *"O" işaret zamiri.*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḥācer degül **aña** beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [aña,]*

Ḫāne kesdi bī-sütūn sengden Muḥibbī dirmedi / İtmese idüm derūn-ı āhdan **aña** sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [aña,]*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye **aña** ṭāḳat / Kosalar kūha bir şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [aña,]*

Ġamzesi yāruñ geçer hīç nesne yok ḥāyil **aña** / Fā'ide itmez eger sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [aña,]*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu benüm baḫtum gibi beñzer **aña** yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [aña,]*

ʿAceb mi kişver-i göñlüm ḫarāba varsa gün günden / Niçe kez eyledi eyler **aña** ġam leşkeri akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [aña,]*

Kitāb-ı ḥüsne ḫaṭ yazsun ḥavāşī / Dü zülfeynüñ **aña** şīrāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 2). [aña,]*

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil cenneti / Ḳāyil olur mı **aña** ʿışḳ-ıla dīẕār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [aña,]*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb şehā kaş olsun / Dil ü cān ile **aña** secde kılan baş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [aña,]*

Tag u şaḥrāya benefşe düşmişe Mecnūn-vār / El mi virürdi **aña** her saçı sünbül şoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [aña,]*

Muḥibbī kimseye mülk-i cihān degül bāḳī / Göñül virüp **aña** bu iʿtibārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [aña,]*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña dām-ı belā olsun / Ebed kurtılmasun göñlüm ko **aña** mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [aña,]*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını deryā kıl / Yürisün fülk-i dil anda **aña** āhum hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [aña,]*

Egerçi semmi vardur mār-ı zülfüñ / Bi-ḥamdillāh lebidür **aña** dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 4). [aña,]*

Göñül virme cihāna yüz [üñ] ak it / **Aña** meyl eyleyen olur kara rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [aña,]*

Yüzüñe gül beñzerem dimiş ḥacīl / Oldugıyçün dirler **aña** sürḫ-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [aña,]*

Girerdi her kişi gülzār-ı ḥüsne / Eger olmasa ḫaṭṭuñ **aña** bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 4). [aña,]*

Muḥibbī gülşen-i ḥüsni görilmez / Çekildi ḫaṭṭı oldı **aña** bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 5). [aña,]*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / **Aña** ʿāşıḳ mı dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [aña,]*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup **aña** dil baglama / Ugraya niçe ʿadem mülkine yokdur āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [aña,]*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup aña dil baglama / Ugraya niçe ʿadem mülkine yokdur **āna** rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [āna,]*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz **aña** rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [aña,]*

Dāġlar gül görinür sīnede serv oldı elif / Gözlerüñ yaşını iy dil **aña** bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [aña,]*

Bu Muḥibbī sözi gevher mi ve yāḳūd billūr / Okıyup taḥsīn **aña** biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [aña,]*

Nigāruñ zülfini gördüm boyınca / Düşer sevdāya dil **aña** uyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 1). [aña,]*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür anı çeken āh / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet **aña** kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [aña,]*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş **aña** yöneldüm / Kimdür ki ayak basa gelip bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [aña,]*

Muḥibbī pençesi ʿışḳuñ katıdur / Demürden olsa döymez **aña** pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 10). [aña,]*

Yār itse kaçan kākülini başına külāh / Āşüfte ola her kim iderse **aña** nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [aña,]*

Zülfi hevāsı ṭūl-i emeldür başumda āh / Kıldum ṭaleb velīk bulımadum **aña** rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [aña,]*

Yüzüm zerdine bakan **aña** zer dir / Gözüm yaşını beñzetdükçe sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [aña,]*

Çün mār-durur zülf[i] nigāruñ ḥāẕer eyle / Kākül sanup el sunubanı **aña** yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [aña,]*

Pā komasun kimsene gülzār-ı ḥüsnine / Ḫaṭṭını **aña** eyledi bārū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 6). [aña,]*

Muḥibbī agla sen dildār gülsün / Saña girye sunılmış **aña** ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [aña,]*

Gözlerüm yaşıdur aglar üstüme ancak benüm / Anuñ içün eylerem **aña** duʿā çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [aña,]*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim **aña** ṭılsım olup zülfeyn[i] ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [aña,]*

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī **aña** çek yir yir elif / Zeyn-i bāġ olsun gül ile serv-ile şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [aña,]*

Dil murġı diler zülfi duzaġına dutılmak / Ḫāline naẕar itsün **aña** dāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [aña,]*

aña: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Gösterüp evvel vefā āḫir baña kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm **aña** yār-ı ṣādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [aña,]*

Umaram vaṣla irişem gerçi ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı āhdan itdüm ben **aña** nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [aña,]*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm ittiḥād / **Aña** yeksān görinür olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [aña,]*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup cān-ıla yanmaz / Yanup ḥirmān ocagında **aña** dāyim ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [aña,]*

Tīrüñden eger kaçura sīne Muḥibbī ger / Ḳatli ḥelāl ola **aña** virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [aña,]*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez **aña** cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [aña,]*

Nükte-i ʿışḳı ne bilsün zāhid-i efsürde-dil / Sor **aña** taḳrīr kılsun nār-ı ʿışḳ-çeşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 3). [aña,]*

Baḥr-ı ʿışḳa düşene dirler bulınmaz çün necāt / Ebleh olmañ dōstlar el sunmañ **aña** karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [aña,]*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā yār isteyen / **Aña** dil virsün hemīşe kendüzin zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [aña,]*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez bu Muḥibbī çeşmine / Ser-te-ser ʿarż itseler **aña** gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [aña,]*

Raḳīb-ile ider ol ʿışḳ bāzı / Benüm ḥālüm **aña** olmadı rūşen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 4). [aña,]*

Sevmesün ʿālemde kimse dilber-i ʿālī-cenāb / İrmeyüp desti **aña** ʿışḳ içre nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [aña,]*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy dil şādsın / Anuñ içün kim ezelden sen **aña** muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [aña,]*

Dōstum luṭf u vefā vü mihrden ībā ider / Līk cevr ü sitem ẓulm u cefādur **aña** ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [aña,]*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / İy ġam **aña** eyleseñ olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [aña,]*

Bī-günāh ʿāṣıḳları kırdı geçürdi ol perī / Ṭıfldur bilür daḫı yazılmaz **aña** çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [aña,]*

İstedüm būsesini dişledi karşumda lebin / Sanasın didüm **aña** göz göre gel kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [aña,]*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān görine hem çü māh / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı kim **aña** ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [aña,]*

Bir saçı leylāyı gördüm **aña** dil virdüm yine / Dōstlar şimden girü ben bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [aña,]*

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi raḳīb / Hīç olur mı ki ḥased **aña** ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [aña,]*

İçdi Muḥibbī meygedede cürʿa-i lebüñ / Kalmadı **aña** medrese vü meyl-i ḫānḳāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [aña,]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī şiʿrini / Raḥmet **aña** raḥmet ile ger duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [aña,]*

Gül-i nev-reste ben ebr-i bahāram / Baña girye sunıldı **aña** ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 4). [aña,]*

ʿAceb vāslı müyesser ola mı āh / Meger āhum ire **aña** semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [aña,]*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın assıla ziyān / Er odur kim **aña** bir būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [aña,]*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī raḥm kılmazsın **aña** / İy vefāsı yok nedür bunca teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [aña,]*

Yāruñ görüp rāgbetini tīr ü kemāna / Sīnemde **aña** eyledüm dili nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 1). [aña,]*

Virdüm selām almadı Tañrı selāmını / Yürür ġurūr-ı ḥüsn-ile **aña** selām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 4). [aña,]*

Kūyuñda Muḥibbī ola dīẕāruña ṭālib / Göstermeyesin sen **aña** dīdār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [aña,]*

<u>aña karşu:</u> *Ona karşı.*

Nev-bahār irişdi ḥüsnin ʿarż ider güller yine / **Aña karşu** zār u feryād ide bülbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [aña karşu,]*

<u>aña ki:</u> *Ona ki, o kimseye ki.*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī ġazellerin / Raḥmet **aña ki** raḥmet-ile bir duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [aña ki,]*

<u>añaru:</u> *Öte; ileriye doğru, o bir taraf.*

Beni öldürsün yisünler beni kūyı itleri / Rażıyam tek baña bir gün dimesün git **añaru** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [añaru,]*

<u>ʿanber:</u> *Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.*

ʿAceb sünbül-durur boynuñda zülfüñ / Ya müşg-ile karışmış ʿ**anberīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 3). [ʿanberīne, -ine]*

Saçuñı beñzedenler ʿ**anberīne** / Ḫaṭuñçün didiler ḳaṣd itdi dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 1). [ʿanberīne, -ine]*

Siyāh zülfi mi yigdür yoḫsa ʿ**anber** / Anuñ derdiyle ben döndüm hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [ʿanber,]*

Kalmaya ḥayāt-ı ʿāşıḳ ola kim göre seni / Ol ʿ**anberīne** zülf ki boynuña takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [ʿanberīne, -ine]*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] ben ʿ**anber** yirine / Ġam degül bana eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [ʿanber,]*

<u>ʿanber saçuñı:</u> *Anber gibi kokan saç.*

Gāh gül yüzüñ ile ʿarż idüp ʿ**anber saçuñı** / Gāh iy serv-i sehī şīve-i şimşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 2). [ʿanber saçuñı, -uñı]*

Görürem zülfüñi ʿ**anber saçuñı** müşg gibi / Ġam degül misk ü eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [ʿanber saçuñı, -uñı]*

Nigārā eyledüñ diller perīşān / Meger ʿ**anber saçuña** degdi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 2). [ʿanber saçuña,]*

<u>ʿanber-efşān:</u> *Anber saçan.*

ʿAnber-efşān zülfüñe beñzetdügüm-içün seni / Dōstum öldür hemān bildüm günāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [ʿanber-efşān,]*

<u>ʿanberi kāfūr eyle:</u> *Kül renginde olan amberi beyaz renkli yapmak. || Olgunluğa erişmek, aydınlanmak.*

Giceyi güne degiş ḫaṭṭuña didi niçe kez / ʿĀrıżuñ remz-ile dir ʿ**anberi kāfūr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [ʿanberi kāfūr eyle,]*

<u>ʿanber-i sārā:</u> *Halis, saf anber.*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı müşg gibi / Ġam degül misk ü eger ʿ**anber-i sārā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [ʿanber-i sārā,]*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] ben ʿanber yirine / Ġam degül bana eger ʿ**anber-i sārā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [ʿanber-i sārā,]*

Gülsitān-ı dehr içinde baña gül yüzüñ yiter / N'eylerem zülfüñ tururken ʿ**anber-i sārāyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [ʿanber-i sārāyı, -yı]*

ʿ**anber-i zülfini:** *Anber kokulu saç.*

ʿAnber-i zülfini añmış bāġda nāgeh ṣabā / İşidüp olmış perīşān anı sünbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [ʿanber-i zülfini, -ini]*

ʿ**anberīn:** *Amber kokan.*

Ḫāline müşg zülfine diyen Muḥibbī ʿ**anberīn** / Beñzedüp billūr-ı cisme dise tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [ʿanberīn,]*

ʿ**anberīne:** *Kadınların misk ve anber gibi şeylerden yapıp boyunlarına taktıkları gerdanlık.*

Ol zülf-i misk-būyuñı gel boynuña bırak / İy dōst hezār yig yaraşur ʿ**anberīneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [ʿanberīneden, -den]*

ança: *Sadece, yalnızca.*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir **anca** ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [anca,]*

ancaḳ: *Sadece, yalnızca.*

Sanma **ancak** bu Muḥibbī ʿāşıḳ olmışdur saña / Ṣad-hezār var ʿāşıḳuñ ʿālemde şeyḫ ü şābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [ancak,]*

Ol leb-i şīrīn dehānından işidsem bir kelām / Tā ḳıyāmet **ancak** ol sözdür zebānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [ancak,]*

Benüm varum bu **ancak** baş u cāndur / Komışam çokdan anı rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [ancak,]*

Bezm-i ġamda nāleme irmedi nāyuñ nālesi / Baña şimden girü āheng ide **ancak** erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [ancak,]*

Katı yadur kaşlarına kimsene el sunmasun / Ḫāṣıl olmaz ḫāṣılı **ancak** taʿabdur zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [ancak,]*

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ **ancak** pīrehen / Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [ancak,]*

Diler her kes ki ʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū hemān **ancak** nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [ancak,]*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem öper laʿl-i lebin / Kuçar **ancak** bilini anı kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [ancak,]*

Ben der-i meyḫānede dīẕāra ʿāşıḳ olmışam / Mescide ṣūfī gelür **ancak** kurı ġavġā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [ancak,]*

Derd ü miḥnet **ancak** olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [ancak,]*

Ancak aḥvālümi bilsün benüm [ol] zülf-i nigār / Dil-i dīvāneyi zencīr ile zünnāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [ancak,]*

Sīne çāk itdüm beni sanma ki **ancak** pīrehen / Dōstum şevḳuñ görindi sīne-i ṣad çākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [ancak,]*

İster Muḥibbī vaṣlını salar anı ferdālara / **Ancak** cefā inʿām ider var ola bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [ancak,]*

Gözlerüm yaşıdur aglar üstüme **ancak** benüm / Anuñ içün eylerem aña duʿā çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [ancak,]*

Muḥibbī murġ-ı dil **ancak** yaluñuz sanma bend olmış / Neler vardur aransa ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [ancak,]*

ancaḳ: *"Fakat" anlamında bağlama edatı.*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẕīmdür **ancak** / Miyānından ḫaber sorsam ki dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [ancak,]*

Üstüḫ∨ānum görinür **ancak** olup lāġar tenüm / Segleri agzına almış üstüḫ∨ānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [ancak,]*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi Mecnūn-ı şeydā meşrebin / Añladı **ancak** hemān dünyāda rüsvā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [ancak,]*

Şemʿden sor ḳıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi / Söylemez **ancak** kılur ol nātüvānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 2). [ancak,]*

Murādum deyr-ile mescidde sensin / Bular ortada **ancak** dür bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [ancak,]*

anda: *"Orada" anlamında işaret zamiri.*

Bugün bunda olursañ zār u maḥzūn / Olursın yarın **anda** şād u ḫandān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 5). [anda,]*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā ger geçesin / Yarın **anda** umaram kevser şarābın içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [anda,]*

Deyre vardum bulımadum mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm cānā seni bunda mı yāḫūd **andasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [andasın, -sı, -n]*

Derd-i dilden korkaram iy seng-dil āh itmeğe / Yaka evvel ʿarżı **andan** āsümānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [andan,]*

andan artuk: *Ondan başka.*

Kaʿbe-i kūyuñ nigārā ḳıble-i ʿuşşāḳdur / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye yok **andan artuk** secdegāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 2). [andan artuk,]*

andan ġayrı: *Ondan başka.*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm katı āvāreyin / Bir yirüm yok ġayrı andan daḫı kanda varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [andan ġayrı,]*

ʿandelīb: *Bülbül.*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / Eksük olmaz çün gülüñ yanında ḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [ʿandelībüñ, -üñ]*

Yād eyleyüp gül yüzüñi zārīlık itsem derd ile / Gülşende iñler ʿ**andelīb** feryāduma āheng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [ʿandelīb,]*

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿ**andelīb** / Şöyle beñzer kim yiñi gelmiş müsāfir gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [ʿandelīb,]*

Ciger kanını çeşmümden eger bu ḫār-ı ġam dökse / Dimez ol ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿ**andelībüm** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [ʿandelībüm, -üm]*

anı: *"O" işaret zamiri.*

Ġam meclisinde yakdum niçe çerāġ-ı 'ışḳı / Kılmaga **anı** rūşen bagrumda yagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [anı,]*

Yok-durur hergiz beşerde bu leṭāfet sende var / Sīne levḥine göñül **anı** muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [anı,]*

Benüm varum bu ancak baş u cāndur / Komışam çokdan **anı** rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [anı,]*

Genc-i ḥüsn üzre sen iy zülf-i siyāh / Ḥıfẓ içün **anı** meger suʿbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 4). [anı,]*

Laʿl-i lebüñe kim bahā dünyā ḫarācıdur / Ḥaḳḳā ben **anı** mülk-i Bedaḫşān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [anı,]*

Muḥibbī sözleri yigdür bugün çün dürr ü gevherden / Nigārā gūşvār idüp kulaguña **anı** dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [anı,]*

Bilmedüm şekker midür laʿlüñ vü yāḫūd engübīn / Ẓāhir olurdı baña görsem **anı** ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [anı,]*

Eyleseñ cevr ü cefālar yüzümi döndermezem / Her ne kim gökden yagar **anı** ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 4). [anı,]*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun / Sor baña çekmez **anı** ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [anı,]*

Yāra dil gönder nihānī **anı** cānuñ duymasun / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [anı,]*

İy Muḥibbī sırruñı ketm eyle iẓhār eyleme / Şöyle sakla **anı** cān-ı nā-tüvānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [anı,]*

Gözlerüm gevherlerini pāyuña iy serv-ḳad / İtmeyince yoluña **anı** īṣārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 3). [anı,]*

Ġam-ı hicrüñ bu göñül kişverini kıldı ḫarāb / Yiñiden **anı** meger luṭf-ıla ābād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 4). [anı,]*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm yine müjgān ile / Ḫışṭı bālīnüm kılup yārān **anı** seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [anı,]*

Laʿl beñzer dirilürmiş leb-i cān-perverdüñe / Kān içinde dilegüm budur **anı** taş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [anı,]*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem öper laʿl-i lebin / Kuçar ancak bilini **anı** kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [anı,]*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā yagdugını / Ger murāduñsa dilā sen **anı** serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [anı,]*

Zülfeynüñi çöz āteş-i ḥüsn üzre ḫam olsun / Gel **anı** bırak boynuma zencīr-i ġam olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [anı,]*

Mey içüp yine bu ġamgīn dilümi şād ideyin / **Anı** bir laḥẓa hele ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [anı,]*

Mübtelā-yı ʿışḳ olaldan āh kim dil-ḫasteyem / İy ṭabībüm dimedüñ bir kez **anı** yād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [anı,]*

Çün dürr-i yetīm oldı yine naẓm-ı Muḥibbī / Cānā **anı** dak gūşuña yek-dāne olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [anı,]*

Āteş-i 'ışḳ eridür **anı** / Gerek ise yürek ḥadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 3). [anı,]*

Ġayret-i İslām içündür kıldugum ʿazm-i sefer / Ḥaḳ bilür kim itmedüm ben **anı** mülk-i dād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [anı,]*

Ẓāhir oldı ruḫlarında didiler ḫāṭṭ-ı siyāh / Güş idip **anı** göñülden kopdı bir göynüklü āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [anı,]*

Ġabġabına ḥasretem **anı** baña göstermedi / İşiginde öldüm añmadı yarım alma-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [anı,]*

Sāḳiyā meclisde mey sun gel bize inṣāf-ıla / İçelüm **anı** ṣurāḥī-veş derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [anı,]*

Atdı okını sīneme kaşuñ kemān-ıla / İtdüm ḳabūl dilde kodum **anı** cān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 1). [anı,]*

Adum unıtduñ öyle mi geçmiş zamān gibi / Ola ki **anı** bir gün añasın zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [anı,]*

Derd-i dilüm kime diyem kimse añlamaz / Çün böyledür **anı** getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [anı,]*

Muḥibbī sözleridür dürr ü gevher / Gerekdür eyleñ **anı** gūşvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 5). [anı,]*

Ne sanursañ saña san **anı** ġayra / Kuyuyı kim kaza kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [anı,]*

Niçe diller bendedür bi'llāhi çözme zülfüñi / Pāy-māl olur göñüller **anı** dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [anı,]*

Senüñ medḥüñde bu beytüm görenler / Degişmezler **anı** dürr-i s̱emīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 4). [anı,]*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ efser itdi / Virür mi **anı** tāc-ı cevherīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 5). [anı,]*

Niʿmet-i vaṣlın döküp bu ʿāṣıḳını toylaya / Ol mürüvvet yārda yokdur ki **anı** eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [anı,]*

Meyl idüp dehre koma bir taşı bir taş üstine / Her ne emr itse Ḫudā ko **anı** sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [anı,]*

İy Muḥibbī kime baksañ bil **anı** ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma gördükde göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [anı,]*

Bu dil manṣūrı ifşā sırr-ı ʿışḳı / İdüp as **anı** zülfündeki dāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 3). [anı,]*

Okudum yine ʿışḳuñ ḳıṣṣasını / **Anı** sanman füsūn u ya fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 3). [anı,]*

Çemen taḫtına geçdi çün şeh-i gül / İdindi bülbüli **anı** güyende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 2). [anı,]*

Sīnemi ḫālī koma tīrüñi gönder güzelüm / N'ola dil sende ise koyam **anı** dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [anı,]*

ʿAnber-i zülfini añmış bāġda nāgeh ṣabā / İşidüp olmış perīşān **anı** sünbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [anı,]*

Ṣabā meger getüre ḫāk-i pāyin / **Anı** küḥl ideyim dīde-pür āba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 3). [anı,]*

Çeşm-i maḫmūruñ eger meyl itse kanum içmege / Beñzedür çün mestdür **anı** şarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [anı,]*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla tolı bu yaşumı / Beñzedürsem tañ mıdur **anı** ḥabābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [anı,]*

Erġanūn oldı dilüm nālesini seyr eyle / Yaz yüzüñ naḳşını iy yār **anı** deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [anı,]*

Şöyle kıl nāleleri duymasun **anı** dil ü cān / Meclise koma ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [anı,]*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin çarḫa sabā çıkarıcek / Süreler **anı** melā'ik yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [anı,]*

Ḳāmetüm zer ḥalḳa kıldum ola ki bir gün nigār / Kulagına daka **anı** beñzedüp mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [anı,]*

Çöpçe gelmez bu cihān gözlerüme ẕerre ḳadar / Beñzedürsem ben **anı** itmeñ ʿaceb ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [anı,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür **anı** defʿe çāre yok / Çün ezel yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [anı,]*

Göñül düzdini tutdı çünki çeşmüñ / **Anı** kıl zülfüñe ber-dār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 4). [anı,]*

Kaʿbe'dür kūyı ṭavāf itmek diler göñlüm **anı** / Ger ḳabūli ola ḳurbān olayım ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [anı,]*

İy Muḥibbī kim bütün ider bu göñlüm şīşesin / Yār çokdan **anı** sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [anı,]*

anı: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Tolaşur her dem kemend-i zülfüñe dīvāne dil / Kurtuluş yokdur meger zülfüñde **anı** asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [anı,]*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim yir yir elif / Serv ü gül yirine iy dil **anı** seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [anı,]*

Beni kūyuña vardukça raḳībüñ menʿ ider dāyim / Dilegüm budur ugrasun **anı** Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [anı,]*

Her kim ki uyar cān-ıla dehrüñ hevāsına / Lā-büd **anı** irişdürür āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [anı,]*

Deryūze idegeldi yüzin göre Muḥibbī / Maḥrūm **anı** eyleme gel sāyil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [anı,]*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ içen ezel / Tā ḥaşre deñlü mestdür **anı** sanma ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [anı,]*

Her kim ki gönül baglaya bir saçı sünbüle / Añlamazam ʿālem içinde **anı** güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 1). [anı,]*

Zülf zünnārını kesmiş yine ḥüsnüñ müslimi / Getürüp dīne **anı** beñzer müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [anı,]*

anı ki: *Yani, demek istiyorum ki.*

Her kim ki ırar ʿāşıḳı dilber kapusından / Budur dilegün **anı ki** ol derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [anı ki,]*

añıl: *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

İster-iseñ Muḥib ḫayr-ıla nāmuñ **añıla** / Niyyetüñ ḫāliṣ idüp irdügüñe ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [añıla, -a]*

ʿanḳā: *Anka kuşu, Simurg.*

Olupdur sīnemüñ ġārı ki āteş saçar ejderdür / Ḥaẕer eyler gelüp ʿ**Anḳā** anuñ geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [ʿanḳā,]*

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn / Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿ**Anḳā** meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [ʿanḳā,]*

ʿanḳā gibi: *Anka kuşu gibi.*

Kāf-ı istiġnā maḳāmum oldı [bak] ʿ**Anḳā gibi** / Tuʿmesinden bu cihānuñ fāriġü'l-bālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [ʿanḳā gibi,]*

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı ḳanāʿat Ḳāf'ına / Tā ki ülfet duta ʿ**Anḳā gibi** varup Ḳāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [ʿanḳā gibi,]*

ʿanḳā-şıfāt: *Anka kuşu, Simurg.*

Kalmadı ehl-i kerem ʿ**Anḳā-şıfat** nā-yābdur / İy dirīġā sifle-perver oldı bu gerdūn-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [ʿanḳā-şıfat,]*

añla: *Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.*

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ zāhidā ḫumḫāneye / Bāde ile **añlasañ** mey-ḫōrlaruñ sen ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [añlasañ, -ṣañ]*

İy Muḥibbī māh-rūlarda vefā emr-i muḥāl / **Añlaram** ebleh anı ʿömr-i vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [añlaram, -r, -am]*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi Mecnūn-ı ṣeydā meşrebin / **Añladı** ancak hemān dünyāda rüsvā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [añladı, -dı]*

Āyīne gibi al elüñe ṣāf cāmı sen / İç leẕẕet alup **añlayasın** ṣubḥ u şāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [añlayasın, -ya, -sın]*

Şemʿ-i ḥüsnüñ ḳadrini bilmez hevādār olmayan / Sūz-ı ʿışḳı **añlamaz** pervāne-veş nār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [añlamaz, -maz]*

Bu Muḥibbī şiʿrini yārā güzāfın **añlama** / Ṣıdḳı var iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [añlama, -ma]*

Derd-i dilüm kime diyem kimse **añlamaz** / Çün böyledür anı getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [añlamaz, -maz]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse **añlamaz** / Ya ben niçe getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [añlamaz, -maz]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse **añlamaz** / Pes ne içün getüreyim derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [añlamaz, -maz]*

Gönlümi göndermişem iy dōst senden cānibe / **Añlamazam** ki gele bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [añlamazam, -maz, -am]*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı ben **anlamam** ola bu ḫaṣlet āb-ı kevs̲erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [anlamam, -ma, -m]*

Kimse yārūñ iy Muḥibbī **añlamaz** māhiyyetin / Niçe müşkiller egerçi ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [añlamaz, -maz]*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine reh-zen gibi / **Añlamam** dil kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [añlamam, -ma, -m]*

Dime bī-derd olana bilmez çü derdüñ ḥālini / **Añlamaz** derd[i] o kim kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [añlamaz, -maz]*

Servüñ bāġ içre ḳaddinde leṭāfet **añlamam** / Bāġbānā kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [añlamam, -ma, -m]*

Dime esrār-ı ʿışḳı **añlamaz** şeyḫ / Ki sen ʿışḳ bülbüli ol murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [añlamaz, -maz]*

Ġam şebinde bir gice bu dil kaçan zārī çeke / **Añlamam** bir yılda bir kes böyle bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [añlamam, -ma, -m]*

Revġan-ı dil akdugınca aglaram ben zār zār / Gerdişine **añladum** revġan gerek dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [añladum, -dum]*

Gönlini kim ki bagladı bir saçı sünbüle / **Añlamazam** ki ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 1). [añlamazam, -maz, -am]*

Her kim ki gönül baglaya bir saçı sünbüle / **Añlamazam** ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 1). [añlamazam, -zam]*

anlar: *Onlar.*

Öldür beni **anlar** bile tā kim naẓaruñ var / Kim müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [anlar,]*

<u>añmak:</u> *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

Hīç revā mı yād idüp her dem raḳībi yād ide / Niçe yıldur **añmaya** bu ʿāşıḳ-ı dīrīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [añmaya,]*

<u>anuñ:</u> *"O" işaret zamiri.*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā bilürem **anuñ** ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [anuñ,]*

<u>anuñ:</u> *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya kim şefīʿdür ol / İki ʿālem münevverdür **anuñ** nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [anuñ,]*

Gel yüzüme karşu dut cānā yüzüñ āyīnesin / **Anuñ** ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [anuñ,]*

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller içre Aḥmed'i / Adına kāfir müselmānlar **anuñ** dirler Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [anuñ,]*

Her kimüñ ki dīni var ẓāhirdür **anuñ** kīni yok / Zīrā bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [anuñ,]*

Baḫr ara hīç kimseler yārından ayru düşmesün / Leşker-i ġam her ṭaraf başına **anuñ** üşmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 1). [anuñ,]*

Gül gibi Muḥib girmez **anuñ** gūşına feryād / Bülbül gibi sen daḫı kılup zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [anuñ,]*

Bu Muḥibbī ṣanemā ḫāl-i siyāhuñdan ırak / Dem mi var sīnesine yakmaga dāġ **anuñ** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [anuñ,]*

Her işi eyleyen çü odur iḫtiyār **anuñ** / Hīç vire mi irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [anuñ,]*

Boyı mı yig **anuñ** ya serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi çok ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [anuñ,]*

Her kimüñ kim ola ḳalbinde **anuñ** ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [anuñ,]*

<u>anuñ da:</u> *Onun da.*

Kūh-ken bir niçe günler eyledi sengi tırāş / Āḫir **anuñ da** başın çaldı felek taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 4). [anuñ da,]*

anuñ gibi: *Onun gibi; ona benzer.*

Dü çeşmüñe disem Hārūt u Mārūt / Görilmedi **anuñ gibi** dü cādū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 3). [anuñ gibi,]*

Gönlini virdi Muḥibbī cān daḫı virse sezā / Ne içün bakardı **anuñ gibi** bir ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [anuñ gibi,]*

anuñ içün: *Bu yüzden, bundan dolayı.*

Okuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīs / **Anuñ içün** oldı eşʿāruñ senüñ dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [anuñ içün,]*

Yimezem dünyā ġamın ben ḥ∨āce-i dünyā gibi / İy Muḥibbī **anuñ içün** fāriġu'l-bālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 6). [anuñ içün,]*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy dil şādsın / **Anuñ içün** kim ezelden sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [anuñ içün,]*

İy Muḥibbī ḫandenüñ ardınca vardur giryesi / **Anuñ içün** dāyimā nā-şādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [anuñ içün,]*

Gözlerüm yaşıdur aglar üstüme ancak benüm / **Anuñ içün** eylerem aña duʿā çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [anuñ içün,]*

anuñ içün: *Onun için.*

Umaram ġamze okları ata ol iç ḳabżadan / Sīne ṣaḥrāsına dikdüm **anuñ içün** dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [anuñ içün,]*

At müjeñ tīrini durma çün katı yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum **anuñ içün** dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [anuñ içün,]*

Umaram ġamz oklarını ata her dem sīneme / **Anuñ içün** dil nişān itdüm o kaşı ya içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [anuñ içün,]*

anuñçün: *Onun için, bunun için, bu nedenle.*

Çıkarsun göklere bülbül fiġānı / **Anuñçün** maḥrem-i dāyim dikensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 3). [anuñçün,]*

Perī gibi kaçarsın ādemīden / **Anuñçün** sen enīs-i Ehremen'sin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 8). [anuñçün,]*

Beni yaratmış belā vü miḥnet içün Yaradan / Ehl-i ʿışḳ oldum **anuñçün** kaçmazam ben yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [anuñçün,]*

Genc-i vaṣluñ bulmak içün eyledüm gönlüm ḫarāb / Dōstum geçdüm **anuñçün** bu dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [anuñçün,]*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / **Anuñçün** bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [anuñçün,]*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde **anuñçün** añaram / Her kim okursa anı vālih ü ḥayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [anuñçün,]*

Ġuṣṣa vü derdüm nigārā bilmeseñ olmaz ʿaceb / ʿĀşıḳ olmaduñ **anuñçün** ġuṣṣadan āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 4). [anuñçün,]*

Gözüm yaşına ġarḳ nīlūfer oldum / **Anuñçün** beñzüm oldı böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [anuñçün,]*

Anuñçün pāreler dil mest çeşmi / Olur mest olanuñ meyli kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 4). [anuñçün,]*

Senüñ zünnār-ı zülfüñe şehā dil bagladum cāndan / **Anuñçün** dem-be-dem ḳaṣdum olupdur kāfiristāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [anuñçün,]*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ senüñ pertev salar dehre / **Anuñçün** māh-rūlarda bulınmaz sendeki çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [anuñçün,]*

İder gün yüzine zülfini perde / **Anuñçün** ugradum biñ dürlü derde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 1). [anuñçün,]*

Muḥibbī ʿışḳa düşdüñ ʿāşıḳ oldun / **Anuñçün** şiʿrüñ oldı ʿāşıḳāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 5). [anuñçün,]*

Gözi ḫūn içmege çün oldı muʿtād / **Anuñçün** kanum içer kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 4). [anuñçün,]*

Göñül virdüm **anuñçün** sen hümāya / Salasın üstüme nāgāh sāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 1). [anuñçün,]*

İdelden ġamzeler ḳalbümi mecrūḥ / **Anuñçün** itmişem tīmāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 7). [anuñçün,]*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar **anuñ-ıçun** saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [anuñ-ıçun,]*

Zülfi sevdāsı ezelden başuma yazu-y-ımış / **Anuñ-ıçun** tutaram ölince sevdā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [anuñ-ıçun,]*

Görmese cānā seni olmaz Muḥibbī'ye ḥayāt / **Anuñ-içün** tende cān çeşmümde nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [anuñ-içün,]*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār sen / Baña dirsin **anuñ-ıçun** bülbül ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [anuñ-ıçun,]*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol ʿārıż-ı cānāna su / **Anuñ-ıçun** taglara düşüp yürür āvāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [anuñ-ıçun,]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / **Anuñ-ıçun** gitdiler mülk-i ʿademde arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [anuñ-ıçun,]*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben kāġıda / Saklamaz sır iki yüzlü bir münāfiḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [anuñ-ıçun,]*

Anuñ-ıçun cū olup bu göz yaşı olur revān / İy boyı serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [anuñ-ıçun,]*

Ḳaddüñe benzedügiy-çün iy gülʿiẕār serv / Buldı cihānda **anuñ-ıçun** iʿtibār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [anuñ-ıçun,]*

Bu riyālu secdeden kalduramaz zāhid başın / **Anuñ-ıçun** kim anuñ boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [anuñ-ıçun,]*

Sevdügüm bir serv-ḳad nāzük miyāndur tāzece / **Anuñ-ıçun** yolına yaşum revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [anuñ-ıçun,]*

anuñ-ıla: *Onun ile, onla birlikte.*

Enīs olsa n'ola ʿuşşāḳa bāde / Olur **anuñ-ıla** çün dil küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 1). [anuñ-ıla,]*

apar: *Alıp götürmek.*

Cān **aparur** şemʿ gördüm her gice pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne yanmak ögren iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [aparur, -ur]*

ʿār: *Utanç duygusu, utanma, çekinme.*

ʿÜryān olayın kalmadı başumda ser-pūş / Sanmañ ki şikāyet kılayım ʿ**āruñ** elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 3). [ʿāruñ, -uñ]*

ʿār etegin: *Utanma, çekinme, mahcup olma eteği.*

Pendi gūş itme dilā alma ele ʿ**ār etegin** / Ko ne dirlerse disünler tutagör yār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [ʿār etegin,]*

ʿār ider: *Utanmak, hicap duymak; çekinmek, sakınmak.*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn benden ʿ**ār ider** / ʿIşḳ ara dir görmedüm buncılayın bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [ʿār ider, -er]*

ʿār itmeyesin: *Utanmak.*

Sen server-i ḫūbān olasın saña düşer mi / Aġyāra uyup itmeyesin ʿār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 3). [ʿār itmeyesin, -yesin]*

ʿār u nāmūsı: *Utanma ve namus.*

Melāmet eyleme zāhid ko añma **ʿār u nāmūsı** / Düşelden ʿışḳa ben geçdüm vaḳār u iʿtibārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [ʿār u nāmūsı, -ı]*

ara-: *Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem kim ola ʿahdi bütün / Niçe yıllar **aradum** gezdüm cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [aradum, -du, -m]*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm ol yārı ben / Varlıgı terk itmeyince bulmadum dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [aradum, -du, -m]*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın meger bād-ı ṣabā / **Arayup** bulmak diler gezdügi budur kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [arayup, -y, -up]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem göñlüme / **Aradum** gezdüm cihānı kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 4). [aradum, -du, -m]*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyḫānede / Bulımadum **aradum** dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [aradum, -du, -m]*

Arayup dilde buldum genc-i ʿışḳı / Olur vīrānede ekşer defīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 4). [arayup, -y, -up]*

Arayup dildārı dil ala ʿaṣā demür çarık / Geye anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [arayup, -y, -up]*

Bulımadum **aradum** bu cihānı / Yimemiş ola bir kimse tapanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 2). [aradum, -du, -m]*

Gözüm yaşına beñzer dürr-i ṣāfī / **Arayup** bulmayasız siz Yemen'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 4). [arayup, -y, -up]*

Aradum zīr-i felek baḥr ü beri bulımadum / Saña mānend ṣadefe yek güher-i pāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [aradum, -du, -m]*

Eger bir būseñe biñ cān virürsem / İdersin **arayup** sen ṣad bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 8). [arayup, -y, -up]*

Ḳatline Muḥibbī kuluñuñ ḫüccet **ararsañ** / Sevdügi yiter eyleme bir ġayrı bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [ararsañ, -r, -sa, -ñ]*

Genc-i vaṣlı ġayr yirde arama / Sende **ara** iy göñül vīrānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 9). [ara,]*

Genc-i vaṣlı ġayr yirde **arama** / Sende ara iy göñül vīrānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 9). [arama, -ma]*

Ġayra meyl itmez göñül māh-ı cihān **arayuben** / Bāri bir kez görsem ol ḫüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [arayuben, -y, -uben]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Gitdiler anlar ʿadem mülkine anı **arayu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [arayu, -y, -u]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Anuñ-içun gitdiler mülk-i ʿademde **arayu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [arayu, -y, -u]*

Būy-ı zülfine irem diyü yine āvāre dil / Gitdi yaşum gibi āh ol serv-ḳaddi **arayı** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [arayı, -y, -ı]*

Gördiler Ferhād u Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre yok / **Arayu** gitdi ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [arayu, -y, -u]*

Arar mescidde deyr içre seni dil / Ġaraż sensin ü ġayrılar bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [arar, -r]*

Gözüm yaşı gibi bir dürr-i ġalṭān / Bulınmaz **arasan** baḥr-ı ʿAden'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 3). [arasan, -sañ]*

Sorarsañ göñlümi kalmadı bende / Eger bulmak dilerseñ **ara** sende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 1). [ara,]*

ara: *İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe.*

Aramuz gerçi baʿde'l-maşrıḳındür / Buluram seni dilden göz açınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 2). [aramuz, -muz]*

ara: *Ara, orta, iç, arasına.*

Bulınmaz cidd ü cehd-ile çü vaḥdet / İkilik gitmeye tā ki **aradan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [aradan, -dan]*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā imiş / Yine gerekdi gir sen iy dil **araya** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [araya, -y, -a]*

Māh-rūlar **arasında** kim ki göre sen mehi / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [arasında, -sında]*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den yakar çünki çerāġ / Ehl-i naẓmuñ **arasında** pes neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [arasında, -sında]*

Hīç kes virmiş degül yāruñ dehānından ḫaber / Gerçi ʿuşşāḳ **arasında** noḳṭadur dirler hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [arasında, -sında]*

Meclis-i ġamda şu deñlü dökeyim ḫūn-ı ciger / Bezm **ara** her birisi bir gül-i ḫandān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [ara,]*

Menʿ ider vuṣlat deminde vāmını / **Arada** çāk ola tīzcek pīrehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 2). [arada, -da]*

Zülfeynüñ **arasında** gören ḫaddüñi eydür / Tesḫīr-i meh ü mihr kılupdur iki Hindū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [arasında, -sında]*

İki ʿaynum **arasından** iki cū oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [arasından, -sı, -(n), -dan, -]*

Maʿşūḳ her ne itse Muḥibbī ko eylesün / Hīç girmesün kimesneler anuñ **arasına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [arasına, -sı, -n, -a]*

Kara zülfi **arasından** ṭulūʿ itdi yüzin gördüm / Ayuñ on dördidür sandum tamāmdur ḥüsni çagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [arasından, -sı, -n, -dan]*

ara: *"Da/-de" bağlacı.*

Leylī zülfin bu Muḥibbī boynına zencīr idüp / ʿAṣr **ara** Mecnūnlayın kendüzin ʿüryān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [ara,]*

ara yirde: *Ara yer.*

Gülşende gör sulṭān-ı gül ezhārını cemʿ eylemiş / Sen **ara yirde** olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [ara yirde,]*

Her kişi şādān u ḫandān **ara yirde** ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim kiʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [ara yirde, -de]*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege dirsem / Bulut gibi **ara yirde** girüp olur raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [ara yirde,]*

ara yire: *Araya.*

Düşelden **ara yire** āh-ı hicrān / Baña zindān görinür bāġ u būstān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 1). [ara yire,]*

arada: *Ara sıra, bazen.*

Bir ʿişve yiter **arada** ger cān ise maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [arada,]*

arada ḥayrān kaldum: *İki arada hayran kalmak -İki arada bir derede kalmak deyiminin anlamca muadili-Zor bir durum karşısında seçim yapamamanın ve ne yapacağını bilememenin ifadesi olan deyim; Ne yapacağını şaşırmak (bilememek).*

ʿIşḳı cān eyler ṭaleb bir yañadan daḫı göñül / **Arada ḥayrān kaldum** anlaruñ savaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [arada ḥayrān kaldum,]*

aradan: *Aradan (çekilmek).*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu göñlüm şehrine / Nesi var kosun nizāʿı ʿaḳl çıksun **aradan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [aradan,]*

aralıkda kalmışa: *Arada kalmışa.*

Geh medrese vü gāh maḳām-ı meygede baña / Bu **aralıkda kalmışa** eydüñ ş̲evāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [aralıkda kalmışa,]*

ārām eylemez: *Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.*

Rāh-ı kūyuñda yürür bir laḥẓa **ārām eylemez** / Bu Muḥibbī'dür ġamuñ kendüye yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [ārām eylemez, -mez]*

ārām-ı cān: *Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.*

Āşinā idük ezel bezminde iy **ārām-ı cān** / Ne sebeb düşdi ki şimdi yādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [ārām-ı cān,]*

Serv gibi salınup serv-i revānumdur gelen / Rām kılmışdur beni **ārām-ı cānumdur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 1). [ārām-ı cānumdur, -umdur]*

aramuz: *İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe.*

Aramuzda olupdur ʿahd ü peymān / Benüm çok sevdügüm zinhār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 2). [aramuzda, -da]*

aran: *Arama işine konu olmak.*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz sanma bend olmış / Neler vardur **aransa** ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [aransa,]*

arar idüm: *Arardım.*

Bende imiş yār bilmezdüm Muḥibbī ḥayf kim / Her yaña bilmezligümden **arar idüm** yārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [arar idüm,]*

ararsañ da: *Arasan da.*

Şekerde ol ḥalāvet yok mükerrerdür **ararsañ da** / ʿAceb ol niçe le̲z̲zetdür komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [ararsañ da,]*

araya girse: *Bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir şey çıkmak; iki kişinin arasındaki bir işe karışmak.*

Araya girse eger vuṣlat deminde pīrehen / Tañlaram ol dem hemān-dem pīrehen çāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [araya girse, -se]*

ardınca: *Akabinde, sonrasında.*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / Şarṭ degül **ardınca** gitmek leşkeri maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [ardınca,]*

İy Muḥibbī ḫandenüñ **ardınca** vardur giryesi / Anuñ içün dāyimā nā-şādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [ardınca,]*

Gelse Muḥibbī şādī ġam **ardıncadur** gelür / Dehrüñ hemīşe ḥāli budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [ardıncadur, -dır]*

ʿ**ārī:** *(Ayıp ve kusurlardan) Arınmış, tertemiz (kimse). II Sevgili.*

Vefādan ʿ**ārīsin** kāmil cefāda / ʿAceb olmaz karı dünyā çü zensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 7). [ʿārīsin, -sin]*

arı dur: *Uzak durmak.*

İy dīde pendüm dut benüm neẓẓāre-i rū eyleme / İy dil vefādan **arı dur** meyl-i o bed-ḫū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [arı dur,]*

ʿ**ārif:** *Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.*

Bakup meyl eylemez ʿ**ārif** bu dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür perr-i meges deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [ʿārif,]*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿ**ārif** didi / Evvel alup dil sakın soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [ʿārif,]*

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı rinde sor / Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [ʿārif-iseñ, -i, -se, -n]*

ʿĀrife ʿālemde bir loḳma vü bir ḫırḳa yiter / Nāle eyler dönegör iy dil ṭolābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [ʿārife, -e]*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare didüm / Didi bir ʿ**ārif** var mey iç sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [ʿārif,]*

ʿ**ārif olan:** *Zihni olgunluğa, sezgi gücüne ulaşmış kişi, ma'rifet ehli.*

Zāhidüñ turş yüzinden n'ola ʿışḳ ehli kaça / ʿ**Ārif olan** yürümez ger ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [ʿārif olan,]*

ʿ**ār-ıla nāmūs şīşesin:** *Utanma ve namus şişesi.*

Sıyup cihānda ʿ**ār-ıla nāmūs şīşesin** / Mest ü melāmet ol yüri terk eyle nāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 2). [ʿār-ıla nāmūs şīşesin, -n]*

ʿ**āriyet:** *Ödünç, emanet, eğreti.*

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler ten daḫı / Bir ḳabādur ʿ**āriyet** iy dil gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [ʿāriyet,]*

‘ārıż: *Yanak.*

‘Ārıżuñı görüp gül gülşende iy perī-rū / Reşk eyleyüp özini eyledi pāre pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 3). [‘ārıżuñı, -uñ, -ı]*

ʿ**ārıż:** *Sevgilinin yanağı.*

ʿArż kılsun küfr-i zülfe ʿ**ārıżı** īmānını / Kesdürüp zünnārını anı müselmān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [ʿārıżı, -ı]*

Dehānı ġonca gül ʿ**ārıż** teni nesrīn ḫaṭı sünbül / Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [ʿārıż,]*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd meh ya āfitāb-ı tābān / Kākül midür yāḫūd zülf ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [ʿārıż,]*

ʿĀrıżuñ enver-durur dirler baña ḫūrşīdden / Gel ṭulūʿ eyle beni maḥrūm kılma dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [ʿārıżuñ, -uñ]*

Ne tañ kıvrılsa zülfüñ ʿ**ārıżuñda** / Olur elbetde āteş görse ḫam mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [ʿārıżuñda,]*

Giceyi güne degiş ḫaṭṭuña didi niçe kez / ʿ**Ārıżuñ** remz-ile dir ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [ʿārıżuñ, -uñ]*

Görmeyelden berü iy dōst turunc ġabġabuñı / ʿ**Ārıżum** zerd oluban döndi tenüm limona *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [ʿārıżum, -um]*

Gören ḫāl-i siyāhı ʿ**ārıżında** / Ki dir ʿāc üzre beñzer abonūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [ʿārıżında, -ında]*

İy güneş yüzlüm gidergil ʿ**ārıżuñdan** zülfüñi / Kimseler beñzetmesün anı niḳābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [ʿārıżuñdan, -uñ, -dan]*

Ehl-i ʿışḳuñ ḥālini zülfüñ perīşān eyledi / ʿ**Ārıżuñ** anları küllī oda yakdı al-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [ʿārıżuñ, -uñ]*

Yüzinden perdesin ʿ**ārıż** küşāde / İdüp bī-diller oldılar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 1). [ʿārıż,]*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh müşgīnüñi / Didüm efʿīdur uyur yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [ʿārıżuñ, -uñ]*

ʿĀrıż mıdur bu cānā ya āfitāb-ı raḫşān / Sünbül midür ya kākül ya zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [ʿārıż mıdur,]*

ʿārıż u ḫālüñ: *Yanak ve ben.*

Dutıldı **ʿārıż u ḫālüñ** görelden / Göñül murġına āb u bürri dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 2). [ʿārıż u ḫālüñ, -üñ]*

Ben o murġam **ʿārıż u ḫālüñ** görüp ṣayd olsam āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [ʿārıż u ḫālüñ, -üñ]*

Dil murġı yine **ʿārıż [u] ḫālüñe** ider meyl / Her kanda ki murġ gör[e] ine āb ile dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [ʿārıż [u] ḫālüñe, -üñe]*

ʿārıż-ı cānāna: *Sevgilinin yanağı.*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol **ʿārıż-ı cānāna** su / Anuñ-ıçun taglara düşüp yürür āvāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [ʿārıż-ı cānāna, -a]*

ʿārıż-ı dildārda: *Sevgilinin yanağı.*

Zülf-i müşgīn kim görinür **ʿārıż-ı dildārda** / Deste-i sünbül asılmış sanasın gülzārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 1). [ʿārıż-ı dildārda, -da]*

ʿārıżı gül: *Gül yanaklı.*

Ol serv-i sehī **ʿārıżı gül** geldi çü bāġa / Ḥālini bilüp her yana gül düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [ʿārıżı gül,]*

ʿārıẓ-ı gül-bū: *Gül kokulu yanak.*

Göñlümi dīvāne kıldı āh ol gīsū diyen / ʿAḳlumı tārāca virdi **ʿārıẓ-ı gül-bū** diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [ʿārıẓ-ı gül-bū,]*

ʿārıż-ı yāra: *Sevgilinin yanağı.*

Gül işitmiş **ʿārıż-ı yāra** anı beñzetdügüm / Şādılıgından kızarmışdur meger güle güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [ʿārıż-ı yāra, -a]*

ʿārıż-ıla ḫāle: *Yanak ile bene.*

İder dil **ʿārıż-ıla ḫāle** meyli / Gerekdür murġa lā-büd āb u dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 4). [ʿārıż-ıla ḫāle,]*

ʿārıżuñ üzre: *Yüzünde.*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt ḫaṭṭuñ koma iy nāzenīn / Ḥaḳ dimişler cemʿ olmaz bir yire küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [ʿārıżuñ üzre,]*

arḳa: *Sırt, arka.*

Göñül alınca ol meh-rū baña mihr ü vefā kıldı / Dönüp soñra cefā tīrin çıkardı bir bir **arḳamdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [arḳamdan, -m, -dan]*

armaġān: *Armağan, hediye.*

Ḥüsn meydānında gördüm zülfinüñ çevgānını / Başumı top eyledüm yaʿnī iledem **armagan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 3). [armagan,]*

Ṣabā kūyına ugrarsañ getürgil ḫāk-i rāhından / Maḥabbet ehline ġāyet-be-ġāyet **armagandur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [armagandur, -dur]*

ʿarş: *Gökyüzü, gökyüzünün zirvesi II Arş-ı a'lâ.*

Yār işiginde koma öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tā ʿ**arş** üzre iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [ʿarş,]*

arslan: *Aslan.*

Deşt-i ġamuñ **arslanı** dir gören bu rūy-ı zerdümi / Kūh-ı belā kaplanına döneli dāġ-ıla bu ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [arslanı, -ı]*

art-: *Artmak.*

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde añdum iy yār / Şekkerde ḳıymet **artar** dirler mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [artar,]*

Uslanur dīvāneler dirler egerçi bend-ile / Bend-i zülfinden ʿaceb bende neden **artar** cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [artar,]*

Gözüm yaş[ı] akup **artar** sanasın cūy-ı Nīl oldı / N'içün ol Yūsuf-ı Mışrī varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [artar,]*

artuḳ: *Artık, bundan sonra.*

Yaparsañ sīm ü zerlerden ʿimāret / Göñül yap yigdür **artuk** gir sevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 3). [artuk,]*

artuḳ: *Fazla, çok.*

Gerçi kim çokdur günāhum līk **artuk** raḥmetüñ / Çün yol azmış kullara sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [artuk,]*

Görse Muḥibbī cevrüñi **artuk** sever seni / Artur cefānı ẓāhir olur imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [artuk, -de]*

artur: *Artmak.*

İrmedi maḳṣūda dil **arturmayınca** nālesin / Şemʿ gibi yanmayınca görmedüm envārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [arturmayınca, -mayınca]*

Görse Muḥibbī cevrüñi artuk sever seni / **Artur** cefānı ẓāhir olur imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [artur,]*

ʿarż: *. Yeryüzü, dünya.*

Derd-i dilden korkaram iy seng-dil āh itmeğe / Yaka evvel **ʿarżı** andan āsümānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [ʿarżı, -ı]*

ʿarz eyle: *Sunmak, göstermek.*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene güller ḫacil olsun / Gül nāz-ıla tā ġonca görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [ʿarz eyle,]*

Dilerem iy sehī-servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi **ʿarż eyle** seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 1). [ʿarż eyle,]*

Dilerem iy sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi **ʿarż eyle** seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [ʿarż eyle,]*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña **ʿarż eyledüñ** / Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [ʿarż eyledüñ, -düñ]*

Yüzüñ **ʿarż eyledüñ** ḫalḳ-ı cihāna / Bırakduñ fitneler pīr ü cevāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 1). [ʿarż eyledüñ, -düñ]*

Vāʿiẓ-i nādān baña **ʿarż eylemegil** cenneti / Ḳāyil olur mı aña ʿışḳ-ıla dīẓār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [ʿarż eylemegil, -gil]*

Cilve eyler bād-ıla öter o zülf-i ʿanberīn / Sanasın ṭāvūsdur gülşende **ʿarż eyler** perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [ʿarż eyler, -r]*

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı çün yine sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿāşıḳları beñzer ki **ʿarż eyler** sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [ʿarż eyler,]*

Burḳaʿın keşf eylemişdür her şükūfe bāġda / Tā zekāt-ı ḥüsnini **ʿārż eyleye** iḥsān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [ʿārż eyleye,]*

ʿ**arż ide:** *Göstermek, sunmak.*

Her kaçan ʿ**arż ide** ʿuşşāḳa ḥüsni nūrını / Her birisi ġaşy olup hūş-ıla ʿaḳıldan gide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [ʿarż ide,]*

İy Muḥibbī yine söz dürlerin[i] ʿ**arż ide-gör** / Cümle naẓm ehli görüp reşk ide bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [ʿarż ide-gör, -e-gör]*

Nev-bahār irişdi ḥüsnin ʿ**arż ider** güller yine / Aña karşu zār u feryād ide bülbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [ʿarż ider, -er]*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿ**arż ider** / Bir müselmān düşmesün yā Rab o kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [ʿarż ider,]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür aña ʿ**arż iderem** / Şiʿrini çün rāyegān virmedi Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [ʿarż iderem, -erem]*

Dil ü cānum ṭabībi sen dururken / Kime ʿ**arż ideyim** derdümi kime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 6). [ʿarż ideyim,]*

Gāh gül yüzüñ ile ʿ**arż idüp** ʿanber saçuñı / Gāh iy serv-i sehī şīve-i şimşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 2). [ʿarż idüp, -üp]*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿ**arż it** / Dilüñ ġavvās olup baḥr-ı naẓımdan buldı çün behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [ʿarż it,]*

Baḥr-ı dil ġavvāṣısın dür gibi ʿ**arż it** sözlerüñ / Tā ki taḥsīn ideler böyle ʿibārāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [ʿarż it,]*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿ**arż itdi** / Didi birkaç gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [ʿarż itdi, -di]*

Ḥālin ʿ**arż itse** Muḥibbī raḥm kılmazsın aña / İy vefāsı yok nedür bunca teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [ʿarż itse,]*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez bu Muḥibbī çeşmine / Ser-te-ser ʿ**arż itseler** aña gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [ʿarż itseler, -seler]*

ʿ**arż kıl:** *(büyük bir saygı ile) söylemek, bildirmek.*

ʿArż kıl zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Her ne itdümse sipāriş saña zinhār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 2). [ʿarż kıl,]*

ʿArż kıl ḥālümi ol gül-ruḫa iy bād-ı ṣabā / Uşbu yolda yaraşur çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [ʿarż kıl,]*

ʿArż kılsun küfr-i zülfe ʿārıżı īmānını / Kesdürüp zünnārını anı müselmān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [ʿarż kılsun, -sun]*

ʿ**arż-ı cemāl itdi:** *(Sevgilinin) Güzel yüzünü göstermesi.*

Yār ʿ**arż-ı cemāl itdi** o ḫalḳ itdi neẓāre / Kalmadı ṭāḳat-ı naẓar āh baña ne çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 1). [ʿarż-ı cemāl itdi,]*

ʿ**arżın ideler:** *Göstermek, ortaya koymak, çıkarmak.*

Yarın ki ṣāliḥān ʿamel ʿ**arżın ideler** / Şādān olup cennete her biri tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [ʿarżın ideler,]*

ārzū: *Arzu, istek, dilek.*

Ārzūdan ben helāk oldum müyesser olmadı / İtlerüñle bir gice kūyuñda olmak pāsbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 2). [ārzūdan, -dan]*

ārzū eyler: *İstemek, temenni etmek.*

Ḫasta dil lāʿl-i leb-i cānānın eyler ārzū / İy ṭabībüm derdine dermānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 1). [ārzū eyler,]*

Burḳaʿuñ keşf it yüzüñ göster bugün ʿāşıḳlara / Kullaruñ ṣaf ṣaf durup sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [ārzū eyler,]*

Kaʿbedür kūyı gelür sürün sürün ʿāşıḳları / Yaʿni varup virmege ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [ārzū eyler,]*

Eline almış yine cellād çeşmi ġamzeler / Ehl-i ʿışḳuñ yire dökmek kanın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [ārzū eyler,]*

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla tolsa tañ degül / Ḥüzn ara dil Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [ārzū eyler,]*

Bu Muḥibbī pādişāh-ı ʿālem olmışken bugün / Kapusında olmaga derbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [ārzū eyler,]*

Bülbül-i dil-ḫasta gül ruḫsāruñ eyler ārzū / İy Mesīḥī dem hemān güftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 1). [ārzū eyler,]*

Bülbül-i dil-ḫasta gül ruḫsāruñ eyler ārzū / İy Mesīḥī dem hemān güftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 1). [ārzū eyler,]*

Cennete kılmaz heves ḥūrī vü ġılmān istemez / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan dīdāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 2). [ārzū eyler,]*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi çün cānadur / Cān ele alup bu dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [ārzū eyler,]*

Anuñ-ıçun cū olup bu göz yaşı olur revān / İy boyı serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [ārzū eyler,]*

Ruḫlaruñsuz bu Muḥibbī gīceler nālān olur / Bülbülüñdür n'eylesün gülzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [ārzū eyler,]*

Ḫasta dil lāʿl-i leb-i cānānın eyler ārzū / İy ṭabībüm derdine dermānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 1). [ārzū eyler, -r]*

ārzū itme: *İstemek, talep etmek.*

Ārzū itme viṣālin iy Muḥibbī fārig̱ ol / Sen gedāsın bir ḳalender ol ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [ārzū itme,]*

ārzū kılur: *İstemek, arzulamak.*

İder zāhid ṭaleb ḥavrā vü kevs̱er / Kılur ʿāşıḳ olan dīdārı ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 3). [ārzū kılur, -ur]*

ārzū-yı vuṣlatuñdur: *Kavuşma isteği.*

İrmek-içün vaṣluña ḫarc eyledüm cān naḳdini / **Ārzū-yı vuṣlatuñdur** beni ḳallāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 2). [ārzū-yı vuṣlatuñdur, -uñdur]*

aş: *Asmak.*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt olmadı mı zülfüñe beni **asasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [asasın, -a, -sın]*

Yār işiginde koma öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tāʿarş üzre iy Muḥibbī **asasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [asasın, -a, -sın]*

Tolaşur her dem kemend-i zülfüñe dīvāne dil / Kurtuluş yokdur meger zülfüñde anı **asasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [asasın, -asın]*

Sünbül saçına irmek içün hem çü Muḥibbī / Geldi ki **asa** kendüzini dāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [asa, -a]*

aş: *Aş, yiyecek.*

Sāġar-ı çeşm-ile sun ḫūn-ı ciger nūş idelüm / Maṭbaḫ-ı ġamda dilā derd ü belā **aş** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [aş,]*

Vuṣlatuñ aşına çok katma bu hicrüñ milḥin / Katar-ısañ anı oran-ıla kat **aşumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [aşumuza, -umuz, -a]*

Her ne kim vire Ḫudā eyle ḳanāʿat cān-ıla / Az u çok dime sakın itme nizāʿ **aş** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [aş,]*

aş-: *Asmak.*

Bend içre gören göñlümi zülfi girihinde / Saklama didi **as** bu giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [as,]*

Bu dil manṣūrı ifşā sırr-ı ʿışḳı / İdüp **as** anı zülfündeki dāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 3). [as,]*

ʿaşā: *Asa, değnek, baston.*

Arayup dildārı dil ala ʿ**aşā** demür çarık / Geye anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [ʿaṣā,]*

aşaġa: *Aşağı, aşağı taraf.*

Öyküdügi-çün zülfine sünbülleri gördüm / Taglarda biter yüzi kara başı **aşaga** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [aşaga,]*

āsān: *Kolay.*

Çek cevr ü cefā vü berr-i muġaylān belāsını / **Āsān** görine saña bu çendān merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [āsān,]*

āsān görinür: *Kolay görünmek/olmak.*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi **āsān görinür** / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [āsān görinür, -ür]*

āsān mıdur: *Kolay mıdır?.*

Cān almayınca varmadı yol āsitānına / **Āsān mıdur** öpmege yā şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [āsān mıdur,]*

āsān olsun: *Kolay, zahmetsiz olmak.*

Başumı ḳaṭʿ ideyin tā gide ol bār-ı girān / Ser-i kūyuña senüñ varmaga **āsān olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [āsān olsun, -sun]*

ʿIşḳ-ıla cān yakmagı pervāne benden ögrenür / Olıcak her müşkil iş **āsān olur** üstād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [āsān olur,]*

āsān [u] düşvārī: *Kolay ve zor.*

Vaṣla ṭālib oldı dil irişdi hicrān āh āh / Katı müşkildür bile **āsān [u] düşvārī** çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [āsān [u] düşvārī, -ī]*

ʿāşıḳ: *Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok maḳṣūdumuz / Bilürüz zāhid seni firdevs-ile kevserdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [ʿāşıḳuz,]*

Kūyuña varup yüzüñ görmek diler ʿ**āşıḳlaruñ** / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿ**āşıḳdur** enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [ʿāşıḳdur, -dur]*

Kaʿbe kūyuñuñ hevāsıyla bugün ʿ**āşıḳlaruñ** / Her biri ḥāżır kılupdur kendüzin ḳurbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Öldürürsin ġamzelerle ʿ**āşıḳı** nā-ḥaḳ yire / Tañrı'dan korkmaz mısın boynuña düşe kan-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [ʿāşıḳı, -ı]*

Ayırma bu ben ʿ**āşıḳ[ı]** ʿışḳ-ı ezelīden / Yā Rabb bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 2). [ʿāşıḳ[ı], -[ı]]*

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün şu deñlü göz yaşını / Ġarḳ ola eşk-i çeşme yüzi nīlūfer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [ʿāşıḳ,]*

Sanma ancak bu Muḥibbī ʿāşıḳ olmışdur saña / Ṣad-hezār var ʿ**āşıḳuñ** ʿālemde şeyḫ ü şābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

Ẓulme māyil cevri çok ʿ**āşıḳlara** bī-dādsın / Māh-rūlar ögrenür senden cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Nīme iden çeşmüñüñ ḳaṣṣābıdur ʿ**āşıḳları** / Komaz dāyimā sāṭūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

Eger cān terkin eylersem taʿaccüb eyleme zāhid / Şu kim ṣıdḳ-ıla ʿ**āşıḳdur** elin yur kendü kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [ʿāşıḳdur, -dur, -]*

Perçemi durmış kafada yaʿni dutmışdur kemīn / ʿ**Āşıḳa** lāyıḳ-durur bülbül gibi itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [ʿāşıḳa, -a]*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿ**āşıḳlaruñ** ḫasta / Ṭābīb-i dilsin iy dilber idüp tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Zāhidā olsun mübārek saña bu ḥūr u behişt / ʿ**Āşıḳam** maṭlūb idindüm cān-ıla dīdārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [ʿāşıḳam, -am]*

Ḫāk-i pāyuñda yüzin sürsün yire ʿ**āşıḳlaruñ** / Yürüsün sāyeñ gibi serv-i revānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Laʿl-i nābuñ var iken ʿ**āşıḳ** zülāli n'eylesün / Mū miyānuñ fikr iden özge ḫayāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [ʿāşıḳ,]*

ʿIşḳdan özge ʿ**āşıḳa** yokdur Muḥibbī çün kemāl / ʿĀşıḳ olan ʿışḳdan özge kemāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [ʿāşıḳa, -a]*

Cān u dil ile yanmaga pervāneler gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿ**āşıḳ** sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [ʿāşıḳ,]*

Gel ṭulūʿ it gün gibi görsün seni ʿ**āşıḳlaruñ** / Ẕerrelerdür ehl-i ʿışḳ dūr olmasunlar nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Bundan özge ḥālet olmaz ʿ**āşıḳa** kim ḫufyeten / Ḥışm-ıla kılsun girih ebrūların çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿĀlem içre ʿ**āşıḳa** ölmekden özge yok ʿilāc / Ölmege cehd eylesün kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā / Bu meseldür dōstum hīç ḫayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿ**āşıḳı** bir ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür dōstum saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [ʿāşıḳı, -ı]*

ʿIşḳ mıdur fenn-i ʿışḳı okudup ʿ**āşıḳlara** / Bāb-ı fażlın sīnemüñ evcine inşā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Diler her kes ki ʿ**āşıḳdur** ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [ʿāşıḳdur, -dur]*

Muḥibbī ol kemān ebrū meger ʿ**āşıḳların** kırmış / İki şehper sokınmış gör başına sünbül-i terden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 5). [ʿāşıḳların, -ların]*

Cevr ider baña raḳībe raḥm idüp / Bagrı niçe ʿ**āşıḳuñ** baş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

Şāh-ı ʿālemdür bugün ʿ**āşıḳlara** raḥm itmege / Tāc-ı zer başına egmiş şāh-ı devrāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 4). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Dōstum görme tehī bu ʿ**āşıḳuñ** nem-dīdesin / Ser-te-ser ġarḳ ola ʿālem döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

Ḥüsne māġrūr oluban ʿ**āşıḳa** cevr itmegi ko / Bir işi işleme kim soñra peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [ʿāşıḳa, -a]*

Her kim ki ırar ʿ**āşıḳı** dilber kapusından / Budur dilegün anı ki ol derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [ʿāşıḳı, -ı]*

Ḥamdü-lillāh ʿ**āşıḳam** ʿālemde ḫoş-ḥālem bugün / Āteş-i ʿışḳa yanaldan zer gibi ḳālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [ʿāşıḳam, -am]*

Yüzüñe şöyle ʿ**āşıkdur** senün şems ü ḳāmer cānā / Gice gündüz yüzin sürüp gider mi hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [ʿāşıkdur, -dur]*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol kul olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde āh u vāhı sevmeyen / Kul olur mı cān u dilden pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [ʿāşıḳ,]*

Gül gibi ḫandān olur görse yaşum bārānını / Agladur mı ʿ**āşıḳı** feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [ʿāşıḳı, -ı]*

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿ**āşıḳlaruñ** / Key katı dīvānelikdür meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

ʿĀşıḳuñ ḳatline çün kim ḥükm ider sulṭān-ı ʿışḳ / Ḳatli isnād eylemek lāyıḳ mıdur cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

Olmasa ger āh ʿ**āşıḳ** ḫānesüz / Sengden ḫāne n'iderdi kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [ʿāşıḳ,]*

Degüldür ʿ**āşıḳa** müşkil ölürse günde yüz biñ kez / Velī müşkil budur ayru düşe sevgüli yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [ʿāşıḳa, -a]*

Meclis içre yakmaga ʿ**āşıḳları** pervānesi / Şemʿ gibi ruḫlaruñı tābnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 4). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

Maḥabbet ehli olur gözi yaşlu / ʿAceb mi ʿ**āşıḳ** olsa beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

Vādī-i ʿışḳa düşersem dōstlar ʿayb itmeñüz / ʿ**Āşıḳam** mecnūn olupdur adum oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [ʿāşıḳam, -am]*

Niçe sünbül niçe kākül niçe gīsūdur bu / Niçe ʿ**āşıḳları** dīvāne kılan būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿ**āşıḳdur** diyü / Deldi bagrum cevr-ile bu buña lāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [ʿāşıḳdur, -dur]*

Burḳaʿuñ keşf it yüzüñ göster bugün ʿ**āşıḳlara** / Kullaruñ ṣaf ṣaf durup sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Kaʿbedür kūyı gelür sürün sürün ʿ**āşıḳları** / Yaʿni varup virmege ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

Zāhid sen ol salāmet ben olmışam melāmet / ʿ**Āşıḳ** varur mı hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿ**āşıḳ** mı dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [ʿāşıḳ,]*

Kaʿbe-i kūyuña varan ʿ**āşıḳı** ḳurbān eyle / Ḳaṣd ider ḫayra girür her kişi bayram olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [ʿāşıḳı, -ı]*

Lā'übālī ʿ**āşıḳam** ben ʿālem içre dōstlar / Beñzedürler kanda görinsem beni dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [ʿāşıḳam, -am]*

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi āḫir ʿ**āşıḳın** / Ḥamdü-lillāh kim irişdüm dōstlar bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [ʿāşıḳın, -ıñ]*

Bī-günāh ʿ**āşıḳları** kırdı geçürdi ol perī / Ṭıfldur bilür daḫı yazılmaz aña çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

Rūşen idegör gözlerümi pīrehenüñle / Bu ʿ**āşıḳı** iy Yūsuf-ı Kenʿān'um unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 4). [ʿāşıḳı, -ı]*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi koyup isteye devā / Derdi bulınca ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı berḳ ide / Her neye kim ugradıysa ol dem anı ḥarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [ʿāşıḳ,]*

Fütāde ḫasta-dil olsam ʿaceb mi / Olur elbette ʿ**āşıḳlar** fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 2). [ʿāşıḳlar, -lar]*

Genc-i ḥüsne dest-res niçe bula ʿ**āşıḳları** / Her ṭarafdan zülfi anuñ pāsbāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿ**āşıḳlaruñ** serin / Beñzer ki yapa kendü içün bir yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı çün yine sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿ**āşıḳları** beñzer ki ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

Zāhidā görseñ melāmet ʿ**āşıḳı** ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẓar sen bakma anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [ʿāşıḳı, -ı]*

Niʿmet-i vaṣlın döküp bu ʿ**āşıḳını** toylaya / Ol mürüvvet yārda yokdur ki anı eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [ʿāşıḳını, -ı, -n, -ı]*

Yanmaga ʿ**āşıḳları** gelmiş cemāli şevḳıne / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 2). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

ʿĀşıḳ oldur ʿışḳ içinde ol dil ü cāndan geçe / ʿ**Āşıḳ** olmaz terk-i ser kılmaya cānāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [ʿāşıḳ,]*

Şehr-i miḥnetde sorarsañ ḥālini ʿ**āşıḳlaruñ** / Her biri derdi ḳabūl eyleye dermāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 2). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Esb-i nāza binüp ʿ**āşıḳlaruñı** ṣayd idesin / Ne saʿādetlü ser olur ki o fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [ʿāşıḳlaruñı, -lar, -uñ, -ı]*

Farḳ eylemez ʿ**āşıḳ** pīr ü cevān dimez / ʿIşḳuñ budur ḥāli ezel şeyḫ ü şāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [ʿāşıḳ,]*

Bu Muḥibbī gibi ʿ**āşıḳlaruñı** kırmag-ıla / Sende bu ḥüsn olıcak ʿışḳ eri sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [ʿāşıḳlaruñı, -lar, -uñ, -ı]*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿ**āşıḳdur** gelüp derd ala dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [ʿāşıḳdur, -dur]*

Cān virür ʿ**aşıḳlaruñ** şemʿ-i cemālüñ göricek / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 2). [ʿaşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Ṣayd olup ʿ**āşıḳlaruñ** gördüm yaturlar ḫākde / Niçesinüñ baglamışlar serlerin fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Ko ḥüsnüñi ʿ**āşıḳlaruñ** kılsun temāşā rāyegān / Menʿ eyleyüp ol gülşene ḫaṭṭuñı bārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [ʿāşıḳlaruñ, -lar, -uñ]*

Bir nevʿ-ile bende çeker çeşmi ʿ**āşıḳı** / Şīşeyle ider ʿālemi cādū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [ʿāşıḳı, -ı]*

İy türk-i şūḫ ʿ**āşıḳa** cevr ü ʿiṭāb ne / İtmege cefā sengile göñlin ḫarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [ʿāşıḳa, -a]*

Geçer miḥrāba zāhid tāʿat üzre / İder ʿ**āşıḳ** sücūd tāḳ-ı ebruvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 4). [ʿāşıḳ,]*

Çekmeyen derd ü belā-yı mihneti ʿāşıḳ degül / ʿ**Āşıḳ** oldur āh idüp dāyim yanup [hem] yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [ʿāşıḳ,]*

Gözi ḳatl itdügi ʿ**āşıḳlarını** / İder bir demle ʿĪsī gibi zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 2). [ʿāşıḳlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

Niçe bir öldüresin nā-ḥaḳ yire ʿ**āşıḳlaruñı** / Nev-civānsın dōstum ḫayr eylemez kan kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [ʿāşıḳlaruñı, -lar, -uñ, -ı]*

Bī-güneh ʿ**āşıḳları** bugün eger ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer eline baş[ın] alup ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿ**Āşıḳ** u āşüfte vü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳa ḳānūndur çünki ezelden iñlemek / İñlesün sīnem benüm dönsün rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [ʿāşıḳa, -a]*

Döndürdi pelenge özini dāġ-ıla ʿ**āşıḳ** / Ne ṣūrete koydı görüñ anı zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [ʿāşıḳ,]*

Kırarsın bī-güneh ʿ**āşıḳlaruñı** / Meger vardur bu ḫūblar meẕhebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 2). [ʿāşıḳlaruñı, -lar, -uñ, -ı]*

İdüp redd ʿ**āşıḳı** maḳbūl raḳībi / Revā mı uyasın sen ol le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [ʿāşıḳı, -ı]*

Zāhid egler göñlini cennetdeki ḥavrā ile / Çöpçe gelmez ʿ**āşıḳuñ** çeşmine dīẕār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [ʿāşıḳuñ, -uñ]*

Bir demi hicrān şebinüñ ʿ**āşıḳa** biñ yılcadur / Sözüme inanmasañ sor bunı ṭāʿat ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [ʿāşıḳa, -a]*

Dūzaḫ-ı hicrinde anuñ ne çeker ʿ**āşıḳları** / Her ki bilmek isteye sorsun ḫarāret ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 4). [ʿāşıḳları, -ları, -]*

ʿĀşıḳa dirler Muḥibbī çāre ṣabr u ya sefer / Çün sefer yok ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [ʿāşıḳa, -a]*

Ayuñ olmışdur egeri cümle encüm **āşıḳı** / Sen mehüñ ʿışḳına döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [āşıḳı, -ı]*

İy pādişāh-ı ḥüsn v'iy Ḫusrev-i zamān / **ʻĀşıḳlaruñı** eyle kapuñda gel imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 1). [ʻāşıḳlaruñı, -lar, -u, -n, -ı]*

ʻĀşıḳı evvel öldür dönüp lebüñle dirgür / Maḥşer güninde iy dōst bu bir ʻalāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [ʻāşıḳı, -ı]*

‘Āşıḳ Muḥibbī bulsa yiter ol sa‘ādeti / Ḫāk-i derinde ola muḳadder varup öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [‘āşıḳ,]*

‘Āşıḳ oldur ki ola pervāne / ‘Işḳ odı-y-ıla tutuşup yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 3). [‘āşıḳ,]*

‘Āşıḳa derd ü miḥnet bülbüle bāk ü ḥasret / Ḫande naṣīb olmış her kebk-i kūhsāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 2). [‘āşıḳa, -a]*

Bülbül-i şūrīdeyem ol gülsitāna görmeden / Kim kulakdan ʿ**āşıḳam** verd-i cināna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [ʿāşıḳam, -am]*

ʿ**āşıḳ degül:** *Aşık değil.*

Çekmeyen derd ü belā-yı mihneti ʿ**āşıḳ degül** / ʿĀşıḳ oldur āh idüp dāyim yanup [hem] yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [ʿāşıḳ degül,]*

ʿ**āşıḳ iseñ:** *Aşıksan, seviyorsan.*

Gözleri dil almaga almış eline ok u ya / ʿ**Āşıḳ iseñ** yan cemāli şemʿine pervāne-veş *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 2). [ʿāşıḳ iseñ,]*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda gel cānuñ sakın / Dimeye bir cān nedür kıymadı cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [ʿāşıḳ iseñ,]*

ʿ**āşıḳ olan:** *Aşık olan kişi.*

ʿIşḳdan özge ʿāşıḳa yokdur Muḥibbī çün kemāl / ʿ**Āşıḳ olan** ʿışḳdan özge kemāli n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [ʿāşıḳ olan,]*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler melāmet iḫtiyār / Sen selāmet ehli ol var ad-ıla sanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [ʿāşıḳ olan,]*

İder zāhid ṭaleb ḥavrā vü kevs̱er / Kılur ʿ**āşıḳ olan** dīdārı ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 3). [ʿāşıḳ olan,]*

Kūyına varsa gönlüm olmak diler melāmet / Varur mı ʿ**āşıḳ olan** hīç [i]ʿtibāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [ʿāşıḳ olan,]*

Ġāfil yürüme aç gözüñi durma ġaflete / Lāyıḳ degül ʿ**āşıḳ olan** ola ġāfile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 4). [ʿāşıḳ olan,]*

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler güle / Gül didi ʿ**āşıḳ olan** māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [ʿāşıḳ olan,]*

ʿ**āşıḳ oldun:** *Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.*

Muḥibbī ʿışḳa düşdüñ ʿ**āşıḳ oldun** / Anuñçün şiʿrüñ oldı ʿāşıḳāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 5). [ʿāşıḳ oldun, -dun]*

ʿ**āşıḳ oldur:** *Âşık o'dur.*

ʿĀşıḳ oldur ʿışḳ içinde ol dil ü cāndan geçe / ʿĀşıḳ olmaz terk-i ser kılmaya cānāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [ʿāşıḳ oldur,]*

ʿ**āşıḳ olmaduñ:** *Bir şey veya kimseye aşırı sevgi duymak, gönlünü kaptırmak.*

Ġuṣṣa vü derdüm nigārā bilmeseñ olmaz ʿaceb / ʿ**Āşıḳ olmaduñ** anuñçün ġuṣṣadan āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 4). [ʿāşıḳ olmaduñ, -duñ]*

ʿ**āşıḳ olmış:** *Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.*

Her kim ki ʿ**āşıḳ olmış** serden geçer ol āḫir / Dimiş bu sözi Manṣūr vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [ʿāşıḳ olmış, -mış]*

Sanma ancak bu Muḥibbī ʿ**āşıḳ olmışdur** saña / Ṣad-hezār var ʿāşıḳuñ ʿālemde şeyḫ ü şābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [ʿāşıḳ olmışdur, -mışdur]*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol ʿārıż-ı cānāna su / Anuñ-içun taglara düşüp yürür āvāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [ʿāşıḳ olmışdur, -mışdur]*

Ben der-i meyḫānede dīẕāra ʿ**āşıḳ olmışam** / Mescide ṣūfī gelür ancak kurı ġavġā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [ʿāşıḳ olmışam, -mışam]*

ʿ**āşıḳ u maʿşūḳa:** *Seven ve sevilen.*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿuṣṣāḳa hem maʿşūḳa nāz / Böyle olsa ʿ**āşıḳ u maʿşūḳa** olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [ʿāşıḳ u maʿşūḳa, -a]*

ʿ**āşıḳ u vālih ü dīvāne vü rüsvā:** *Aşık, şaşkın, delirmiş ve rezil.*

Eyledi dāmene dek çāk-i girībān zi-firāḳ / ʿ**Āşıḳ u vālih ü dīvāne vü rüsvā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 2). [ʿāşıḳ u vālih ü dīvāne vü rüsvā,]*

ʿ**āşıḳam:** *Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

Bir cefā-keş ʿ**āşıḳam** cevr [ü] cefādan dönmezem / Günde biñ kez öldürürse itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [ʿāşıḳam,]*

ʿ**āşıḳāne:** *'âşığa yaraşır şekilde ‖ kendinden geçmiş bir şekilde.*

Muḥibbī ʿışḳa düşdüñ ʿāşıḳ oldun / Anuñçün şiʿrüñ oldı ʿ**āşıḳāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 5). [ʿāşıḳāne,]*

āşikār itdüm: *Ortaya çıkarmak, göstermek.*

Sırr-ı ʿışḳı **āşikār itdüm** ser-i zülfin görüp / ʿIşḳ Manṣūr'ı olup geldüm benem dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [āşikār itdüm, -düm]*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] **āşikār itsem** beni ʿayb eylemeñ / Niçeye dek saklaya sīne şerārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [āşikār itsem, -sem]*

āşikar kılma: *Ortaya çıkarmak, göstermek.*

Kimsenüñ ʿaybını görüp kılma zinhār āşikar / Günde yüz biñ ʿaybuñ örterken İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [āşikar kılma,]*

āşikār oldı: *Ortaya çıkmak.*

İy Muḥibbī saklar-iken ʿışḳum oldı āşikār / Eşk-i surḫ u rūy-ı zerdümle ʿayāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [āşikār oldı, -dı]*

Dilde olan derd ü miḥnet küllī olsun āşikār / İy cefā-ḫū vaḳt olupdur sīnemi ben yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [āşikār olsun, -sun]*

āşikāre: *(Ar.) Apaçık, belli.*

Niçe bir cevr āteşine yakasın ben bī-dili / **Āşikāre** luṭf idüp ḳahruñı kıl bārī nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [āşikāre,]*

āşikāre kılayım: *Ortaya çıkarmak.*

Āşikāre kılayım yine maʿānī gevherin / Girüben çıkarayım dilde olan maḫzenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 3). [āşikāre kılayım, -ayım]*

āşikāre oldı: *Ortaya çıkmak, görünür olmak.*

Dirīġā derdüm oldı āşikāre / Bulınmaz cehd-ile bu derde çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 1). [āşikāre oldı, -dı]*

ʿāşıḳ-ı āvāreye: *Başıboş âşık.*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm yakdı āhum āteşi / ʿ**Āşıḳ-ı āvāreye** n'eyler saray u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı āvāreye, -ye]*

ʿaşıḳ-ı bī-bākde: *Korkusuz, cesur aşık.*

Leşker-i mecnūn olup oldı muṭīʿ ṭayr u vuḥūş / Bu kerāmet az degül ol ʿ**aşıḳ-ı bī-bākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [ʿaşıḳ-ı bī-bākde, -de]*

ʿāşıḳ-ı didār: *Güzel yüzün aşığı.*

Su gibi eger başumı daşdan daşa dögsem / Olmaya ʿaceb ʿ**āşıḳ-ı didār** iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı didār,]*

ʿāşıḳ-ı dīdār olduñ: *Güzel yüze âşık olmak.*

Cennete aldanma zāhid gibi bakma kevs̱ere / İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [ʿāşıḳ-ı dīdār olduñ, -duñ]*

Muḥibbī ʿ**āşıḳ-ı dīdār-çün olduñ** saña devletdür / Yanuñda añmasun zāhid kişi ḥūr u cinān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [ʿāşıḳ-ı dīdār-çün olduñ, -duñ]*

ʿāşıḳ-ı dil-besteyem: *Gönlü bağlı aşık.*

Bir ʿ**āşıḳ-ı dil-besteyem** kan yaşum ile şüsteyem / Ḥālüme bakmaz ḫastayam bu derdüme dermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 3). [ʿāşıḳ-ı dil-besteyem, -yem]*

ʿāşıḳ-ı dil-ḫastedür: *Gönül hastası âşık.*

Leylī zülfüñ ḥasretinden ʿ**āşıḳ-ı dil-ḫastedür** / Gīceler tā ṣubḥa dek ney gibi nālān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫastedür, -dür]*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur Muḥibbī şöyle kim / Damla damla damzadurlar agzuma penbeyle su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 6). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur, -mışdur]*

Kaʿbe-i kūyuñ nigārā ḳible-i ʿuṣṣāḳdur / ʿ**Āşıḳ-ı dil-ḫasteye** yok andan artuk secdegāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteye,]*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿ**āşıḳ-ı dil-ḫasteyi** / Sāḳiyā irgür meded şol mey diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi, -yi]*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteler kılmazdı mihrini ṭaleb / ʿĀlem içre māh-rūlar ger cefākār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 3). [ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteler, -ler]*

ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte: *Gönlü yanmış aşık.*

Gūş eylemez yār eger olsa Muḥibbī / Bu ʿ**āşıḳ-ı dil-sūḫte** ṣad bār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte,]*

ʿāşıḳ-ı dīrīnesin: *Eski aşık.*

Hīç revā mı yād idüp her dem raḳībi yād ide / Niçe yıldur añmaya bu ʿ**āşıḳ-ı dīrīnesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [ʿāşıḳ-ı dīrīnesin, -sin]*

ʿāşıḳ-ı fütāde: *Düşkün, zavallı âşık.*

Gül mevsiminde dilber dāyim ḳadeḥ ider nūş / İçdügi hūn-ı dildür bu ʿ**āşıḳ-ı fütāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı fütāde,]*

ʿ**āşıḳ-ı ṣādıḳ:** *Gerçek âşık.*

Göricek şemʿi pervāne yakar elbette bāl ü per / Geçerse ʿ**āşıḳ-ı ṣādıḳ** ʿaceb mi cān-ıla serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 4). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ,]*

Cennete kılmaz heves ḥūrī vü ġılmān istemez / ʿ**Āşıḳ-ı ṣādıḳ** olan dīdāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ,]*

ʻāşıḳ-ı ṣādıḳ olan: *Sadakatli aşık olma.*

Niçe serler olısar yolına ġalṭān yürisün / **ʻĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan** tāc u ḳabāyı dilemez *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 2). [ʻāşıḳ-ı ṣādıḳ olan, -an]*

Her ne zaḥmet kim gele andan baña rāḥat gelür / ʿ**Āşıḳ-ı ṣādıḳ olan** mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ olan,]*

ʿ**āşıḳ-ı şeyḍā:** *Çılgın âşık.*

ʿIşḳ mīrāşını yirsem ne ʿaceb Mecnūn'dan / Sanmañ ol gitmek ile ʿ**āşıḳ-ı şeyḍā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı şeyḍā,]*

ʿ**āşıḳ-ı şūrīde:** *Divane âşık.*

ʿĀşıḳ-ı şūrīde diller meyl iderse tañ mıdur / Ḫūb-rūlarda komışdur cāẕibe çün kim İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [ʿāşıḳ-ı şūrīde,]*

Bezm-i ġamda iy Muḥibbī ʿ**āşıḳ-ı şūrīdeler** / Cān u dilden nāle kılsun ḳaddini çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 5). [ʿāşıḳ-ı şūrīdeler,]*

ʿ**āşıklar:** *Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.*

Ġam degül ʿ**āşıḳlar[uñ]** yoluñda ger cān virseler / Müstedām ol ʿālem içre tek hemān sen çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [ʿāşıḳlar[uñ], -[uñ]]*

ʿ**āşıḳlıġ:** *Âşıklık, âşık olma durumu.*

Bildiler ʿ**āşıḳlıgum** sīnemde olan oddan / Zīra āteş ẓāhir olur kanda yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [ʿāşıḳlıgum, -um]*

aşıl: *Asılmak (idam etmek bağlamında).*

Zülfüñe **asıldı** itmedi Muḥībbī āh u vāh / Kendi kendin eyleyen ber-dār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 7). [asıldı, -dı]*

asıl-: *Asılmak.*

Zülf-i müşgīn kim görinür ʿārıż-ı dildārda / Deste-i sünbül **asılmış** sanasın gülzārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 1). [asılmış, -mış]*

aşılmaġa: *Asılmak için.*

Zülfi gör göz göre **asılmaga** boynına gelür / Başdan geçdi meger saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [asılmaga,]*

aşılu: *Asılı.*

Görinen zülfeyni mi **asılu** yāḫū perr-i zāġ / Ya iki efʿī gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [asılu,]*

āşinā: *Alışıldık, tanıdık, bildik.*

Cānān-ıla cān çünki ezel **āşinā** imiş / Yine gerekdi gir sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [āşinā,]*

Gönlümi kūyuña gönderdüm anı yād eyledüñ / **Āşināñdur** ol ezel sanduñ meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [āşināñdur, -ñdur]*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ **āşinā** / Bu meseldür dōstum hīç ḫayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [āşinā,]*

Dāmānuma yapışdı yine kūyuñ itleri / Eski ḥuḳūḳı añdı vü hem **āşinā** yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [āşinā,]*

Āşinā idük ezel bezminde iy ārām-ı cān / Ne sebeb düşdi ki şimdi yādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [āşinā idük, -dü, -k]*

Varsam kaçan kūyına karşu çıkar bana / Zīra ezel **āşinā idüm** ol kilāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [āşinā idüm, - idüm]*

Belā-yı hicre cān virdüm Muḥibbī / Ki oldum vaṣlı ile āşinā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 5). [āşinā oldum,]*

āsitān: *(Sevgili'nin) kapı eşiği, dergahı.*

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil **āsitānında** / Diye dilber ki ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [āsitānında, -ın, -da]*

Āsitanuñda senüñ biz kullaruz / Līk sen bu ʿālemüñ sulṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 2). [āsitanuñda, -uñ, -da]*

Cān almayınca varmadı yol **āsitānına** / Āsān mıdur öpmege yā şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [āsitānına, -ı, -n, -a]*

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi raḳīb / Hīç olur mı ki ḥased aña ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [āsitānuñda, -uñ, -da]*

Kankı serdür **āsitānuñda** senüñ ḫāk olmaya / Kankı dildür dūd-ı āhı çıkup eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [āsitānuñda, -uñ, -da]*

Kuluñdur **āsitānuñda** Muḥibbī / Anı ʿışḳ ehline ser-tāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 5). [āsitānuñda, -uñ, -da]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter kim / Kul olduñ cān-ıla ol **āsitāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [āsitāna, -a]*

Muḥibbī'nüñ hemān ancak murādı / Yüzin sürmek diler ol **āsitāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 5). [āsitāne,]*

āsitān-ı ḳaṣr-ı şīrīn: *Şirin'in köşkü.*

Āsitān-ı Ḳaṣr-ı Şīrīn yapar-ısañ iy felek / Yig-durur sengini reng-i ḫūn-ı Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 3). [āsitān-ı ḳaṣr-ı şīrīn,]*

āsiyāb: *Değirmen, su değirmeni.*

Cihān ḫalḳını çarḫuñ **āsiyābı** / Döger gendüm gibi āḫir ider un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 4). [āsiyābı, -ı]*

Bezm-i ġam içre nālem ile göñlüm eglerem / İñildisini gūş ideli **āsiyābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 5). [āsiyābdan, -dan]*

Ögidür durmaz cihān ḫalḳını hem çü **āsiyāb** / Nevbetin bir bir gözedür getürür gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [āsiyāb,]*

āsiyāb-ı çarḫ: *Felek değirmeni.*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder bu **āsiyāb-ı çarḫ** eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [āsiyāb-ı çarḫ,]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün gendüm gibi / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [āsiyāb-ı çarḫ,]*

āşiyān: *Yuva, ev, ikametgâh.*

Sakın dünyāya dil virüp içinde **āşiyān** itme / Senüñ gibi niçe yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [āşiyān,]*

Sakın aldanma bu dünyā çü miḥnet şāhbāzıdur / Niçe senüñ gibi yavrı uçurdı **āşiyānından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [āşiyānından, -ı, -n, -dan]*

İy hümā-yı luṭf ʿışḳuñ beni mecnūn eyledi / Başum üzre n'ola bir kerre yaparsañ **āşiyān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [āşiyān,]*

Konmamışken daḫı Ḳays'uñ başına sevdā-yı ʿışḳ / Yapmış-ıdı murġ-ı dil başumda benüm **āşiyān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [āşiyān,]*

Ḳāf-ı ḳurbet bu göñül Sīmurġ'ına olmaz mekān / Bāl açup pervāz idüp bu **āşiyāndan** geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [āşiyāndan, -dan]*

ʿ**aşḳ:** *(sevgilinin) aşkı, aşk, candan sevme, gönül verme.*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿ**Işḳuñla** bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [ʿişḳuñla, -uñ, -la]*

ʿ**asker çeker:** *Asker sevketmek, asker göndermek.*

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān ḫāl ü ḫaṭ ʿ**asker çeker** / Pāyimāl eyler eger Ḫusrev eger cāmın Cem'in *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [ʿasker çeker, -er]*

aşla: *Asla.*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın **assıla** ziyān / Er odur kim aña bir būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [assıla,]*

aşla: *Ağaç aşılamak.*

Gözlerüm yaşı demidür ḫāk-i cismüm yaşlaya / Bāgbān-ı dil nihāl-i mihr-i yārı **aşlaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 1). [aşlaya, -y, -a]*

ʿ**aşr:** *Devr, zaman, çağ.*

İy Muḥib aḥsent in ṭarz-ı ġazel / Şimdiki ʿ**āşruñ** bugün Ḥassān'ısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [ʿāşruñ, -uñ]*

Leylī zülfin bu Muḥibbī boynına zencīr idüp / ʿ**Aşr** ara Mecnūnlayın kendüzin ʿüryān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [ʿaşr,]*

aşşı: *Fayda, kar.*

Raḥm umarsın iy göñül sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ **assı** nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [assı,]*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne **assı** yir seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [assı,]*

assı itdi: *Kar etmek.*

Naḳd-i cāna aldı āḫir dilberüñ bir būsesin / **Assı itdi** bu Muḥibbī dōstlar sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [assı itdi, -di]*

āşūb-ı cihān: *Dünyayı karıştıran (fitne sokan) kimse II sevgili.*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi de **āşūb-ı cihān** / Tañlaram bu fitnelerden kurtara ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [āşūb-ı cihān,]*

āşūb-ı hemm itsün: *Karışıklık sıkıntısı etmek.*

Zülfine diñüz cevr ü cefā vü sitem itsün / Sāḥir gözi de fitne vü **āşūb-ı hemm itsün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [āşūb-ı hemm itsün, -sün]*

āsūde ola: *Rahat, huzurlu olmak.*

Dil viren diller ġamı dehr-ile bīhūde ola / Kim ki rū Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a duta **āsūde ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [āsūde ola,]*

āşüfte: *Çıldırırcasına seven, bu yüzden perişan bir halde olan.*

Laʿl-i lebüñüñ yādına **āşüfte** göñül āh / Meyḫānelere düşdi yatur kanzil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [āşüfte,]*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿĀşıḳ u **āşüfte** vü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [āşüfte,]*

āşüfte kılup: *Aklı başından gitmek, meftun olmak.*

Kim didi saña saçuñ ġāliye-efşān eyle / Cānı **āşüfte kılup** ʿaḳlı perīşān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [āşüfte kılup, -up]*

āşüfte ola: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Yār itse kaçan kākülini başına külāh / **Āşüfte ola** her kim iderse aña nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [āşüfte ola,]*

āşüftelig: *Perişanlık, dağınıklık, düşkünlük.*

Zülf[i] sevdāsı ile bir daḫı **āşüfteligi** / Ola kim gūş ide var ḥālüñi tekrār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [āşüfteligi, -i]*

āsumān: *Gökyüzü.*

Baña yiter āhum-ıla gözlerüm yaşı / Birin zemīne birin de **āsümāna** virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [āsümāna, -a]*

Eyledi bir sīm-ten bu sīnemi tīre nişān / Ol sebebden toptoludur āhum ile **āsumān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 1). [āsumān,]*

Derd-i dilden korkaram iy seng-dil āh itmeğe / Yaka evvel ʿarżı andan **āsümānı** sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [āsümānı, -ı]*

Sürūduñ ile toldur berr ü baḥrı / Ṣadā-yı ʿışḳı çıkar **āsümāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 6). [āsümāna, -a]*

Yakaldan sīnem içre āteş-i ʿışḳ / İrişdi dūd-ı āhum **āsümāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 3). [āsümāna, -a]*

āsumānī-: *Göğe ait, gök rengi.*

Āsümānīler geyüp gün yüzlü māhum kandasın / Göklere irdi saña irmedi āhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [āsümānīler, -ler]*

at: *Atmak, fırlatmak.*

Tīr-i ġamzeñ **atasın** ġayrıya iy kaşı kemān / Baña geldükçe neden kurulı yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [atasın, -a, -sın]*

At müjeñ tīrini durma çün katı yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [at,]*

Yazmaga dildāra bu derd-i dilümüñ nāmesin / Göz karasın ḥall idüp müjgāndan **atdum** ḫāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [atdum, -dum]*

Dil nişān itmiş Muḥibbī **atagör** ġamz okların / Olmaya kim usanup ya kaşlaruñı yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [atagör, -agör]*

Atagör ġamz oklarını dōstum iç ḳabżadan / Aña ḳurbān olayım tek ya kaşuñ yasılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [atagör, -agör]*

Umaram ġamz oklarını **ata** her dem sīneme / Anuñ içün dil nişān itdüm o kaşı ya içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [ata, -a]*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu dil nişān itdüm / **Ata** ġamz okların diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [ata, -a]*

Atar siḥr okların ġamzeñ görür kim cāna kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [atar, -ar]*

Ne revādur ki ḫadengüñ **atasın** ḫāke düşe / Umaram ki gele bu sīne-i ṣad-çāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [atasın, -a, -sın]*

Muḥibbī ko cefā sengini dildār / Ol **atdukça** sen ‘ışḳı muḥkem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [atdukça, -duḳ, -ça]*

Zer gibi pāk ʿayār ʿışḳuñ ile olduguma / Gönderüp seng-i cefā **atma** meḥek tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [atma, -ma]*

Temevvüc eyleyüp deryā-yı eşküm / Bu göñlüm zevraḳın **atdı** karaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 3). [atdı, -dı]*

at salup: *At göndermek, sevk etmek.*

Cilve kıldı sīnem üzre **at salup** ol şehsüvār / ʿĀlemi tesḫīr içün san naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [at salup,]*

ata: *Babalar, dedeler; geçmişte yaşayan hikmet ehli şahsiyetler.*

Atalardan bu meseldür çün göze olmaz yasag / Āfitāb-ı ḥüsnüñe neyçün senüñ bakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [atalardan, -lar, -dan]*

ʿaṭā: *Bağış, ihsan, lütuf.*

Muḥibbī'ye ezelden naẓm ʿ**aṭādur** / Deger her sözi yüz biñ āferīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 5). [ʿaṭādur, -dur]*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿ**aṭā** kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [ʿaṭā,]*

ata binüp: *Ata binmek.*

Āfitābı bende ider māhı şevḳından hilāl / Eydüñüz ol dil-rübāya **ata binüp** koşmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [ata binüp, -üp]*

ʿaṭā itdi: *Cömertçe vermek, ihsan etmek, bağışlamak.*

ʿAṭā itdi saña Furḳān'ı Sübḥān / Getürdüñ niçe biñ bī-dīni dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 2). [ʿaṭā itdi,]*

Her bir nefesde niçe ʿ**aṭālar ider** saña / Kim ḳādir olur itmege ḥamdi edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [ʿaṭālar ider, -er]*

āteş: *Ateş.*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm yakdı āhum **āteşi** / ʿĀşıḳ-ı āvāreye n'eyler saray u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [āteşi, -i]*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ **āteşidür** berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [āteşidür, -i, -dür]*

Göçdi gönül kaldı hemān dāġ-ı ḥasret āh / **Āteş** kalur yirinde eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [āteş,]*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın gönülde niçe setr itsün / Olur ẓāhir yanan **āteş** dilümde dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [āteş,]*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan oddan / Zīra **āteş** ẓāhir olur kanda yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [āteş,]*

Zemherīr i[r]di ne mümkin eylemek gül ṣoḥbetin / **Āteşi** aña bedel kılmak gerek mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 1). [āteşi, -i]*

Hicr araʿışḳ āteşine yanalıdan dōstlar / Gīce **āteş** ṣuʿlesidür görinen gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [āteş,]*

Ne tañ kıvrılsa zülfüñ ʿārıżuñda / Olur elbetde **āteş** görse ḫam mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [āteş,]*

Baña dirler ki ʿışḳı itme iẓhār / Durur mı hīç **āteş** birile panbū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 3). [āteş,]*

Sırr-ı ʿışḳı saklayam didükçe ẓāhir olur āh / Hīç olur mı **āteşi** pinhān kılmak kāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [āteşi, -i]*

Şāh-ı ʿışḳam dūd-ı āhum **āteşidür** ḫilʿtüm / Eşk-i çeşmüm leşkerüm elde ʿalemdür āh u vāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [āteşidür, -i, -dür]*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol şehsüvār / ʿĀlemi tesḫīr içün san naʿl saldı **āteşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [āteşe, -e]*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken ol āb beñzer **āteşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [āteşe, -e]*

Āh idersem **āteş-ile** yana bu çarḫ-ı felek / Aglasam ġarḳ ola ʿālem dīde-i seyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [āteş-ile, -ile]*

Ḫaddüñde āceb olmaya gīsū girih girih / **Āteş** göricek elbette olur mū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [āteş,]*

Dil **āteşine** ġarḳ iken akar gözüm yaşı / Kim gördi cemʿ oldugı nār-ıla āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [āteşine, -in, -e]*

Geh **āteş-ile** ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde od gözde su cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [āteş-ile, -ile]*

<u>āteş oldı:</u> *Ateş haline gelmek, parlamak. II. Birdenbire kızmak, öfkelenmek.*

Cānda **āteş oldı** ten seng-i melāmetden kebūd / Üstüḫ∨ānum her birisi oldı şemʿ-i encümen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [āteş oldı,]*

<u>āteş saçar ejderdür:</u> *Ağzından ateş saçan ejderja.*

Olupdur sīnemüñ ġārı ki **āteş saçar ejderdür** / Ḫaẕer eyler gelüp ʿAnḳā anuñ geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [āteş saçar ejderdür,]*

<u>āteş salmaga:</u> *Birini aşık etmek veya aşırı acı, sıkıntı veya üzüntü içine sokmak.*

İy Muḥibbī ḫāne-i ʿuṣṣaḳa **āteş salmaga** / Ruḫları ẕikriyle şiʿri sūznāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 5). [āteş salmaga, -maga]*

āteşe yandı: *Yanmak, tutuşmak. II Aşk ateşiyle yanmak, tutuşmak, çok acı çekmek.*

Yine gönlüm bend oldı zülf-i kemend-keşe / Yandı cānda kalmadı bir ẕerre ḥüsün āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [āteşe yandı, -dı]*

āteş-i dilden: *Gönül ateşi.*

Gökler olursa Muḥibbī tañ mıdur reng-i kebūd / **Āteş-i dilden** çıkan her dem duḫānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [āteş-i dilden,]*

āteş-i ġam: *Gam ateşi.*

Eksük olmaz **āteş-i ġam** çün dil-i ġamnākde / Görinürse dūd-ı āhum tañ mıdur eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 1). [āteş-i ġam,]*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān olsun / Yanup dil **āteş-i ġamla** bu āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [āteş-i ġamla, -la]*

āteş-i ḥasret: *Hasret ateşi.*

Yürek pür **āteş-i ḥasret** akar ḫūn-ı ciger gözden / Didiler ʿayn-ı cārīdür bu çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [āteş-i ḥasret,]*

āteş-i hicrān: *Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.*

Yakdı cigerüm **āteş-i hicrān** meded eyle / Bu teşne dili iy lebi ḥayvānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [āteş-i hicrān,]*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / Koñ **āteş-i hicrān-ıla** ben ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [āteş-i hicrān-ıla,]*

āteş-i hicre: *Ayrılık ateşi.*

Yanardum **āteş-i hicre** ser-ā-ser / Eger olmasa bu gözden akan su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [āteş-i hicre, -e]*

āteş-i ḥüsn üzre: *Güzellik ateşinde.*

Zülfeynüñi çöz **āteş-i ḥüsn üzre** ḫam olsun / Gel anı bırak boynuma zencīr-i ġam olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [āteş-i ḥüsn üzre,]*

Āteş-i ḥüsnine yāruñ iy gönül pervānesin / Zülfi zencīrine dil virdüñ ʿaceb dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [āteş-i ḥüsnine, -ine]*

‘āteş-i ‘ışḳ: *Aşk ateşi.*

Dem mi var yanmaya sīnemde benüm **āteş-i ʿışḳ** / Dūd-ı āhum ya çıkup çarḫı kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [āteş-i ʿışḳ,]*

Yakaldan sīnem içre **āteş-i ʿışḳ** / İrişdi dūd-ı āhum āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 3). [āteş-i ʿışḳ,]*

Āteş-i ʻışḳ eridür anı / Gerek ise yürek ḥadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 3). [āteş-i ʻışḳ,]*

Ḥamdü-lillāh ʿāṣıḳam ʿālemde ḫoş-ḥālem bugün / **Āteş-i ʿışḳa** yanaldan zer gibi ḳālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [āteş-i ʿışḳa,]*

İḫtiyār-ıla benem ʿ**ateş-i ʿışḳa** tutışan / Baña şimden girü ne dil ü ne ḫod cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [ʿateş-i ʿışḳa, -a]*

Bagrumı yakalıdan **ʻāteş-i ʻışḳ** / Gözlerüm yaşı beñzedi kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 2). [ʻāteş-i ʻışḳ,]*

āteş-i ʿışḳa düşüp: *Aşk ateşine düşmak II aşk ateşi ile yanmak, tutuşmak.*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / Niçe bir yaka beni hicrüñ i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [āteş-i ʿışḳa düşüp, -üp]*

āteş-i ʿışḳa yanaldan: *Aşkın ateşine yandığından beri.*

Şehā gülzār-ı ḥüsn içre açılmış bir gül-i tersin / Yanaldan āteş-i ʿışḳa kararmış bir giyāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [āteş-i ʿışḳa yanaldan,]*

āteş-i ʿışḳa yanup: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol mehveşe / Çıksa dūdum tañ mı kodum hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [āteş-i ʿışḳa yanup,]*

āteş-i ʿışḳ-ıla: *Aşk ateşi.*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa uşbu cismümi / **Āteş-i ʿışḳ-ıla** başdan şemʿ-veş yanardı ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [āteş-i ʿışḳ-ıla, --ıla]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem tolar çün oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [āteş-i ʿışḳ-ıla, --ıla]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān yanıcak / Göz tolar yaş-ıla āhum çıkuban dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [āteş-i ʿışḳ-ıla, --ıla]*

āteş-i ʿışḳuñ: *Aşk ateşi.*

Kūyuñ içre **āteş-i ʿışḳuñ** beni n'eyçün yakar / Yā neden dirler ki cennet ehli yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [āteş-i ʿışḳuñ, -uñ]*

āteş-i ruḫsāruñ-ıla: *Yanağının ateşi. II Sevgilinin yanağının ateşi.*

Kim çıkar başa şehā zülf-i siyehkāruñ-ıla / Oda yana dil ü cān **āteş-i ruḫsāruñ-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 1). [āteş-i ruḫsāruñ-ıla, -uñ-ıla]*

āteş-i sūẕān ile: *Yakıcı ateşle.*

Nāra dünyāda taḥammül idemezsin çün dilā / N'olısar uḫrāda ḥālüñ **āteş-i sūẕān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [āteş-i sūẕān ile,]*

Yüri dīvāne göñül kākül-i cānāna degin / Yüri pervāne-ṣıfat **āteş-i sūzāna** degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 1). [āteş-i sūzāna, -a]*

Baḥr cümle kuruyup kalmaya hīç andan eşer / Bir şerer düşse eger **āṭeş-i sūzānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [āṭeş-i sūzānumdan, -umdan]*

āteş-i zamān: *Zaman ateşi.*

Ḫaddüñ odını göster olsun Muḥibbī mesrūr / Dirler ki gülşen olur **āteş-i zamān** kışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [āteş-i zamān,]*

āteş-pāre: *Ateş parçası, kıpkırmızı.*

Ruḫlaruñsuz bāġ u ṣaḥrāda görinen çeşmüme / Her gül **āteş-pāredür** her lāle beñzer aḫkere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [āteş-pāredür, -dür]*

atı: *Atı,binek hayvan.*

Atı öñince yüriyüben Ḳanber'i olam / Binse o yār çünki 'Alī gibi Düldül'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [atı,]*

aṭlas: *Bir tür ipekli kumaş.*

Muḥibbī bakma **aṭlās** u ḥarīre / Neñe yitmez senüñ bir dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [aṭlās,]*

āvān-ı ṣahbādur: *Şarap zamanı.*

Faṣl-ı gül vaḳt-ı çemen eyyām-ı ṣaḥrādur yine / Mevsim-i ʿiyş ü ṣafā **āvān-ı ṣahbādur** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 1). [āvān-ı ṣahbādur, -dur]*

āvāre: *Perişan, derbeder, zavallı.*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm katı **āvāreyin** / Bir yirüm yok ġayrı andan daḫı kanda varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [āvāreyin, -y, -in]*

Görüp **āvāre** Mecnūn'ı gezer derd-ile āh itdüm / Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [āvāre,]*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol ʿārıż-ı cānāna su / Anuñ-ıçun taglara düşüp yürür **āvāre** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [āvāre,]*

Takalı zülfi kemendin boynuma ol müşg-bū / Dönmişem Mecnūn'a bir **āvāreyem** jūlīde-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [āvāreyem, -y, -em]*

Būy-ı zülfine irem diyü yine **āvāre** dil / Gitdi yaşum gibi āh ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [āvāre,]*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / İy ġam aña eyleseñ olmaz mı ol **āvāreyi** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [āvāreyi, -y, -i]*

āvāre eyledi: *Perişan, derbeder, şaşkın bir hale sokmak.*

Nāyuñ ṣadāsı eyledi āvāre gönlümi / Olur hevāyī oturan ehl-i hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 5). [āvāre eyledi,]*

Eyledüñ kūyından āvāre beni iy çarḫ-ı dūn / Düşürüp tenhā ġam-ı ṣaḥrā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 4). [āvāre eyledüñ, -düñ]*

āvāre olup: *Şaşkın, sersemlemiş halde olmak; kendinden geçmek.*

Bulınmaz vaṣla çün çāre kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [āvāre olup, -up]*

āvāresi olmış: *Serseri olmak, başı boş gezer olmak.*

Olmış Mecnūnlayın leylī saçuñ āvāresi / Vādī-i ḥayretde bir bī-ʿār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 5). [āvāresi olmış, -mış]*

ʿ**avʿavı:** *Köpek havlaması.*

Muḥibbī seg raḳībi ʿ**avʿavından** / Ser-i kūyuñda buldı avlayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 7). [ʿavʿavından, -ndan]*

avla: *Bulmak, ele geçirmek, yakalamak.*

Muḥibbī seg raḳībi ʿavʿavından / Ser-i kūyuñda buldı **avlayınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 7). [avlayınca, -layınca]*

Ḫālini yine dāne döküp zülfi ağına / Dil murġını **avladı** āh ol dūzāġ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [avladı,]*

ay: *Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.*

Bakmaz yüzüme yār geçer hafta **ay-ıla** / Olmaz ʿaceb geçerse günüm āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [ay-ıla, -ıla]*

ay: *Ay, kamer.*

Ayuñ olmışdur egerçi cümle encüm āşıḳı / Sen mehüñ ʿışḳına döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [ayuñ, -uñ]*

Perī dirler saña [hem] **ay** melek ḫū / ʿAceb olmaz ki yok insānda bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [ay,]*

Ẕeḳanuñ oḫşayup öpmek ile cānā ne żarar / Meyve-i cennet olan dime ki **āyā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [āyā, -a]*

Görenler nücūm-ı meh-pāre dirler / Görünen sensin beñzeyen **aya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 2). [aya, -a]*

ay u yıllar: *Ay ve yıl.*

Dūr düşdüm **ay u yıllar** geçdi görmem gün yüzin / Hey müselmānlar bu yolda kimse mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [ay u yıllar, -lar]*

aya: *Avuç içi.*

Gözüm gevherlerin her dem alur göñlüm **ayasına** / Diler īs̱ār ide varup nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [ayasına, -sına]*

Ḳays döginmek içün taşlar alup **ayasına** / Mātem-i Leylī'de döndürdi özin sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [ayasına, -sına]*

ayaġ-: *(sevgilinin) ayağı.*

Deryā-yı eşke daldum bī-ḥad cevāhir aldum / Dökülen **ayaguña** dürr ile gevher olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [ayaguña, -(u)ñ, -a]*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın her yaña iy servüm / **Ayaguña** gözüm yaşı ko aksun cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [ayaguña, -(u)ñ, -a]*

Muḥibbī yüzüñi gördi ferāmūş eyledi ʿaḳlın / **Ayaguñā** nis̱ār itdi güherler çeşm-i pür nemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [ayaguñā, -(u)ñ, -a]*

Urma göñül şīşesin iy dōst yirlere / Sakın ki batar **ayaguña** ābgīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 2).*

[ayaguña, -(u)ñ, -a]

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında ol dāyim / Görüp su gibi her servüñ **ayagına** revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [ayagına, -ıñ, -a]*

Niçeye dek derdüñ-ile uşbu göñlüm aglaya / Serv ḳaddüñ **ayagına** cūlar olup çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [ayagına, -ıñ, -a]*

Akıt Muḥibbī yaşuñ **ayagına** o servüñ / Ismarla vardugında yüz süre pāy-ı yāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 6). [ayagına, -ıñ, -a]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal dāyim / Görüp su gibi her servüñ **ayagına** revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [ayagına, -ıñ, -a]*

Didüm serv-i sehī gibi salınsun ḥüsn bāġında / Koñ aksun gözlerüm yaşı benüm her dem **ayagında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [ayagında, -ı, -(n)da]*

Gözüm yaşını sen serv **ayagında** / Görenler itdiler enhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 8). [ayagında, -ı, -(n)da]*

ayaġ: *Ayak.*

Himmetüm bāzı hümā ḳaṣdına pervāz idicek / Takayım **ayagına** nālemi ben zil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [ayagına, -ı, -n, -a]*

ayaġ üzre turur: *Ayakları üzerinde durmak II kıyam hali.*

Serv **ayaġ üzre turur** nergis göz açmaz muntaẓır / Hey ḳıyāmet gelesin diyü çemenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [ayaġ üzre turur, -ur]*

ayağa düşdi: *Ayağa kapanmak.*

Ol serv-i sehī ʿārızı gül geldi çü bāġa / Ḥālini bilüp her yana gül düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [ayağa düşdi, -di]*

Dil murġı düşdi agına baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [ayagına düşüp,]*

ayagına kara su indi: *Çok dolaşmaktan, birini arayıp sormaktan, yol yürümekten veya uzun süre ayakta beklemekten dolayı çok yorulmak.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde şehā bir togru ḫıẕmetkārdur / Durmag-ıla indi servüñ ayagına kara su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 4). [ayagına kara su indi, -di]*

ayaḳ: *Ayak.*

Sakınup gülşenini yād **ayakdan** / Ḥaṭın gülzār-ı ḥüsne itdi bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 3). [ayakdan, -dan]*

ayaḳ: *Adım.*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña yöneldüm / Kimdür ki **ayak** basa gelip bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [ayak,]*

ayak basmamag içün: *Ayak basmamak için.*

Genc-i ḥüsnine nigāruñ basmamag içün ayak / Siḥr-ile zülfeynini biñ başlu ejder eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 2). [ayak basmamag içün,]*

ayaḳ sun: *Kadeh (içki) sunmak, ikram etmek.*

Sāḳiyā depret **ayaḳ sun** ol nigāruñ ʿışḳına / Zehr-ise nūş idelüm gül yüzlü yāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 1). [ayaḳ sun,]*

ayakda kaldum: *Şaşkınlıktan ne yapacağını bilemez olmak.*

Keremden tut elüm kaldum ayakda / Niçe ṣabr ideyim derd-i elīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 6). [ayakda kaldum,]*

ayakdan düşmişem: *Gücünü kuvvetini kaybetmek,elden ayaktan düşmek II Kadehi bırakmak.*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm ol / Didüm didi ki görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [ayakdan düşmişem, -miş, -em]*

İtdüm egerçi her yañadan cüst ü cū anı / Rāh üzre düşüp kaldum ayakdan bile bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 2). [ayakdan düşüp, -üp]*

ʿayān: *Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.*

İy Muḥibbī saklar-iken ʿışḳum oldı āşikār / Eşk-i surḫ u rūy-ı zerdümle ʿ**ayāndur** tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [ʿayāndur, -dur]*

Dil ṣafhasında āyet-i raḥmet gibi gelür / Tefsīr idüp bu ḥüsnüñi yazdum ʿ**ayān-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [ʿayān-ıla, --ıla]*

ʿayān ol: *Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.*

Ṣūret-i cānān dilā āyīne-i dilde ʿ**ayān** / Var-iken saña ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 3). [ʿayān,]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün bildük ʿ**ayān** / Dōst olma sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [ʿayān,]*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḥācer degül aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [ʿayān ola,]*

ʿayān olmaz: *Görünmek.*

Ḫıred bilmez Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı / ʿ**Ayān olmaz** bu degme ḫurde-bīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 5). [ʿayān olmaz,]*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı cāndur bu / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿ**ayān olmaz** nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [ʿayān olmaz, -maz]*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḥācer degül aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [ʿayān olmışdur, -mışdur]*

ʿayār: *Altının, gümüşün ve başka kıymetli mâdenlerin karışma derecesi. II Ölçü.*

Zer gibi pāk ʿ**ayār** ʿışḳuñ ile olduguma / Gönderüp seng-i cefā atma meḥek tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [ʿayār,]*

ayāz iseñ: *Ayazsan. Gazneli Mahmud'un kölesi.(Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında).*

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḥüsn-ile **Ayāz iseñ** / Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [ayāz iseñ,]*

ʿayb: *Ayıp, kusur, eksiklik, uygunsuzluk, bozukluk.*

Kimsenüñ ʿ**aybını** görüp kılma zinhār āşikar / Günde yüz biñ ʿaybuñ örterken İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [ʿaybını, -ın, -ı]*

Kimsenüñ ʿaybını görüp kılma zinhār āşikar / Günde yüz biñ ʿ**aybuñ** örterken İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [ʿaybuñ, -uñ]*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese iẓhār ider ol / Ġayrınuñ ʿ**aybını** her kim ki gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [ʿaybını, -ın, -ı]*

Senüñ ʿ**āybuñı** daḫı herkese iẓhār ider ol / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [ʿāybuñı,]*

ʿayb eyleme: *Ayıp etmek.*

ʿAyb eyleme gör zülfüñ añup nāle kılursam / Uzun gicede derd-ile bīmār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [ʿayb eyleme,]*

Ol gülüñ çok olsa aġyārı dilā ʿ**ayb eyleme** / Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [ʿayb eyleme,]*

ʿayb eyleme: *Kınamak, ayıplamak.*

ʿAḳlı yok dīvāne dil bilmezse ḳuyuñ ḫıẕmetin / Dōstum ʿ**ayb eyleme** teklīf yok mecẕūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [ʿayb eyleme,]*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿ**ayb eyleme** zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [ʿayb eyleme,]*

ʿ**ayb eylemeñ:** *Kınamak, ayıplamak.*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿ**ayb eylemeñ** / Bir ḳadeḥ mey rehnine göndermişem destārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [ʿayb eylemeñ, -ñ]*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] āşikār itsem beni ʿ**ayb eylemeñ** / Niçeye dek saklaya sīne şerārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [ʿayb eylemeñ, -ñ]*

ʿ**ayb itmeñ:** *Ayıplamak.*

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara / ʿ**Ayb itmeñ** ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [ʿayb itmeñ,]*

ʿ**ayb itmeñüz:** *Ayıplamak.*

Vādī-i ʿışḳa düşersem dōstlar ʿ**ayb itmeñüz** / ʿĀşıḳam mecnūn olupdur adum oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [ʿayb itmeñüz, -ñüz]*

ʿ**ayb itmez:** *Ayıplamaz.*

İy Muḥibbī mest idüp lā-yaʿḳıl itdi būsesi / Beñzedürsem leblerini kimse ʿ**ayb itmez** müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [ʿayb itmez,]*

ʿ**ayb olmasun:** *Kınanmak, ayıplanmak.*

Seyr iderken ruḫlaruñ öpsem lebüñ ʿ**ayb olmasun** / Ehl-i diller mevsim-i gülde ider mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [ʿayb olmasun,]*

Ger zebūn-ı ʿışḳ olsam dōstlar ʿ**ayb olmasun** / ʿIşḳ elinden şīr-i nerler daḫı olmışdur zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 3). [ʿayb olmasun,]*

ʿ**aybsuz:** *Kusursuz.*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿ**aybsuz** yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [ʿaybsuz,]*

āyet-i ḳur'ān ile: *Kuran ayetiyle.*

Muṣḥāf-ı ḥüsn üzre kor ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini / Küfrine ḥükm eylediler **āyet-i Ḳur'ān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 6). [āyet-i ḳur'ān ile,]*

āyet-i raḥmet: *Rahmet ayeti.*

Dil ṣafḥasında **āyet-i raḥmet** gibi gelür / Tefsīr idüp bu ḥüsnüñi yazdum ʿayān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [āyet-i raḥmet,]*

ayıl: *Sarhoşluk, baygınlık vb. bir durumdan kurtulmak, kendine gelmek.*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ içen ezel / Tā ḥaşre deñlü mestdür anı sanma **ayıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [ayıla, -a]*

İçdi Muḥibbī çünki maḥabbet şarābını / Mest ola yata ḥaşre degin sanmañ **ayıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [ayıla, -a]*

āyine: *Ayna.*

Rūşen itdi kangı dil kim mihrüñ ile sīnesin / Ṣāf kıldı ġıll ü ġışdan gün gibi **āyīnesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [āyīnesin, -si, -n]*

Nūş-ı cam ile göñül **āyīnesin** eyle ṣafā / Ne revādur ki ʿabeş yirlere maḥzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [āyīnesin, -si, -n]*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma sakın **āyīneye** / Yüz karasın göresin korkum bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [āyīneye, -y, -e]*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare didüm / Didi bir ʿārif var mey iç sayḳal ola **āyīneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [āyīneye, -y, -e]*

āyīne gibi: *Ayna gibi.*

Āyīne gibi ḳalbini kim eylemeye ṣāf / ʿĀlem yüzinde bulmaya ehl-i ṣafā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [āyīne gibi,]*

Āyīne gibi al elüñe ṣāf cāmı sen / İç lezzet alup añlayasın ṣubḥ u şāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [āyīne gibi,]*

āyīne-i dilde: *Gönül aynası.*

Ṣūret-i cānān dilā **āyīne-i dilde** ʿayān / Var-iken saña ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 3). [āyīne-i dilde,]*

āyīne-i ḥüsnüñe: *Güzelliğin aynası, güzellik aynası.*

Saḫt-rūdur korkaram kim saña hem-ser dirile / Alma gel **āyīne-i ḥüsnüñe** kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [āyīne-i ḥüsnüñe, -ñe]*

āyīne-i idrāḳden: *Anlayış aynası.*

ʿIşḳ-içün dirler ezel bezminde bir maḥbūb-ımış / Böyle naḳş itmiş gören **āyīne-i idrāḳden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [āyīne-i idrāḳden, -den]*

āyīneye bakdugını: *Aynaya bakmak.*

Dilberüñ göre Muḥib **āyīneye bakdugını** / Kendi ḥüsnine taʿaşşuḳ ideni seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 5). [āyīneye bakdugını, -dugını]*

ayır: *Ayırmak, ayrı düşürmek.*

Ayırma bu ben ʿāşıḳ[ı] ʿışḳ-ı ezelīden / Yā Rabb bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 2). [ayırma, -ma]*

Egerçi kārlar bī-ḥad u el urdum ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm **ayırma** beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [ayırma, -ma]*

Feyżin Muḥibbī bir iki peymāneden bulup / Şeyḫ-i şehir **ayırmadı** çekdi basdı çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [ayırmadı, -ma, -dı]*

Ḫudāyā cānı raḥmetden **ayırma** / Bi-ḥaḳḳı ḥürmet-i Ṭāhā vü Yāsīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 2). [ayırma,]*

ʿ**ayn:** *Göz.*

İki ʿ**aynum** arasından iki cū oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [ʿaynum, -um]*

ʿ**ayn:** *(Ar.) Kendi, kendisi.*

Gözlerüm yaşı benüm döndi şarābuñ ʿ**aynına** / Ṭurra-i zülfüñi beñzetdüm seḥābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Gözlerüm yaşı benüm döndi şarābuñ ʿ**aynına** / Ṭurra-i zülfüñi beñzetdüm seḥābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

İy güneş yüzlüm gidergil ʿārıżuñdan zülfüñi / Kimseler beñzetmesün anı niḳābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

ʿĀrife ʿālemde bir loḳma vü bir ḫırḳa yiter / Nāle eyler dönegör iy dil ṭolābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam ruḫsāruña / Kim bakar ʿālemde kim var āfitābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Bu Muḥibbī gözleri yaşı olup āb-ı revān / Dōstlar itmeñ taʿaccüb dönse Żāb'uñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Beñzedelden ruḫlaruñı āfitābuñ ʿ**aynına** / Nūra ġarḳ olup göründüñ şeyḫ ü şābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 1). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Vaṣl gencini eger bulsam anuñ olmaz ʿaceb / Bu göñül vīrānesi döndi ḫarābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Çeşm-i maḫmūruñ eger meyl itse kanum içmege / Beñzedür çün mestdür anı şarābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

ʿĀşıḳa ḳānūndur çünki ezelden iñlemek / İñlesün sīnem benüm dönsün rebābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla tolı bu yaşumı / Beñzedürsem tañ mıdur anı ḥabābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Cīfe-i dünyāya iy dil key sakın meyl eyleme / Yoḫsa seni beñzedürler bil zebānuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

Bu Muḥibbī sözleri yiter ġıdā-yı rūḥdur / Yime dünyā niʿmetin dönme devābuñ ʿ**aynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [ʿaynına, -ı, -n, -a]*

‘ayn-: *Göz.*

Deryā-yı eşke düşse yimez Muḥibbī pervā / İki yanumda **‘aynum** iki kabagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [‘aynum, -(u)m]*

ʿayne’l-yaḳīn: *Gözüyle görmüş gibi, kalp gözüyle kati surette.*

Bilmedüm şekker midür laʿlüñ vü yāḫūd engübīn / Ẓāhir olurdı baña görsem anı ʿ**ayne’l-yaḳīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [ʿayne’l-yaḳīn,]*

ayni: *Tıpkısı.*

Muḥibbī şol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / Görenler didiler beñzer **bi-ʿayni** yaşuña Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [bi-ʿayni,]*

ʿayn-ı cārīdür: *Akan göz.*

Yürek pür āteş-i ḥasret akar ḫūn-ı ciger gözden / Didiler ʿ**ayn-ı cārīdür** bu çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [ʿayn-ı cārīdür, -dür]*

ayrıl: *Ayırmak, ayrı düşürmek.*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede maḥrem baña / Kanda gitsem bir dem **ayrılmaz** olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [ayrılmaz, -maz]*

ayru: *Ayrı.*

Bugün dünyā ile ʿuḳbā bulınmaz / Ki tā olmayıcak dünyādan **ayru** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 6). [ayru,]*

ayru: *(Sevgiliden) ayrı, uzak.*

Kimse ol serv-i sehīden **ayru** bir gün olmasun / Her yañadan gözleri yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [ayru,]*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā ṣanemden **ayru** āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [ayru,]*

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden **ayru** iy Yūsuf-cemāl / Gözlerümden cūlar akup Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [ayru,]*

Gün yüzüñden **ayru** sorsañ ḫālümi iy māh-rū / Tīredür bu gündüzüm bil ki şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [ayru,]*

Ḥasret-ile āh senden **ayru** iy Yūsuf-cemāl / Eyledüm Yaʿḳūb-veş dil ḫānesin beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [ayru,]*

ayru düşe: *Ayrı kalmak, uzak düşmek, ayrılmak,.*

Degüldür ʿāşıḳa müşkil ölürse günde yüz biñ kez / Velī müşkil budur **ayru düşe** sevgüli yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [ayru düşe, -e]*

ayru düşeli: *Ayrı düştüğünden beri, uzak kaldığından beri.*

Ol lebi şīrīnden **ayru düşeli** taglara dil / Bīsütūn tagına çıkdum dōstlar feryād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 1). [ayru düşeli,]*

ayru düşmesün: *Ayrı kalmak, uzak düşmek, ayrılmak.*

Baḥr ara hīç kimseler yārından **ayru düşmesün** / Leşker-i ġam her ṭaraf başına anuñ üşmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 1). [ayru düşmesün,]*

ayruk: *Başka.*

Göñlüme derdi devā **ayruk** devāyı n'eylesün / Başuma zülfi hevā ġayrı hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [ayruk,]*

ayuñ on dördidür: *Dolunay.*

Kara zülfi arasından ṭulūʿ itdi yüzin gördüm / **Ayuñ on dördidür** sandum tamāmdur ḥüsni çagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [ayuñ on dördidür, -dür]*

ʿ**ayyār:** *Aldatan, hileci.*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu Muḥibbī'de yine / Niçe mekkār niçe ʿ**ayyār** niçe cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [ʿayyār,]*

az: *Az.*

Gözüm gördi göñül dīvāne oldı / Didüm **azdur** bu da size ölince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [azdur, -dur]*

az degül: *Az değil.*

Leşker-i mecnūn olup oldı muṭīʿ ṭayr u vuḥūş / Bu kerāmet **az degül** ol ʿaşıḳ-ı bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [az degül,]*

az u çok dime: *Az ya da çok dememek.*

Her ne kim vire Ḫudā eyle ḳanāʿat cān-ıla / **Az u çok dime** sakın itme nizāʿ aş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [az u çok dime, -me]*

ʿ**azāb:** *Pek büyük sıkıntı, eziyet.*

Her kim cefā vü cevrini bilmez anuñ vefā / Öldürseler ger anı ġazādur ʿ**azāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [ʿazāb-ıla, -ıla]*

ʿ**azāb itmek:** *Eziyet etmek, sıkıntı vermek, acı çektirmek.*

İy şūḫ-ı Türk cevr ü cefā vü ʿitāb ne / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿazāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [ʿazāb itmek,]*

ʿ**azāb olsun:** *Acı, ızdırap olmak; sıkıntıya, kedere uğramak.*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup cān-ıla yanmaz / Yanup ḥirmān ocagında aña dāyim ʿ**azāb olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [ʿazāb olsun, -sun]*

āzād: *Serbest bırakılmış, kurtulmuş, hür.*

Māl u cāha bakmaduñ dünyādan olduñ çün berī / Ġuṣṣa vü ġamdan Muḥibbī dāyimā **āzādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [āzādsın, -sın]*

Ġuṣṣa vü derdüm nigārā bilmeseñ olmaz ʿaceb / ʿĀşıḳ olmaduñ anuñçün ġuṣṣadan **āzādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 4). [āzādsın, -sın]*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse salınur / Dünyā ġamını yir idi ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [āzāddur, -dur]*

āzād idesin: *Serbest bırakmak, salıvermek.*

Ger ġulāmuñ isem iy ġam baña luṭf eyleyüben / Başuña ṣadḳa kılup çevrü kul **āzād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [āzād idesin, -esin]*

Mey içüp yine bu ġamgīn dilümi şād ideyin / Anı bir laḥẓa hele ġuṣṣadan **āzād ideyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [āzād ideyin,]*

āzād kılup: *Serbest, özgür bırakmak.*

Bend-i zülfüñde niçe bir kala dil murġı şehā / Çevürüp başuña **āzād kılup** ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [āzād kılup, -up]*

āzer: *Ateş II Hz. İbrahim'in babasının veya amcasının ismi.*

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ eşkālini / Döndü **Āẕer** deyrine pür naḳş bir büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [āẕer,]*

ʿ**azīz:** *(Ar.) Değerli.*

Geçmedin ʿömr-i ʿ**azīz** cid kılam cehd idüben / Vuṣlat el vire alam genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [ʿazīz,]*

ʿ**azm:** *Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.*

Arayup dildārı dil ala ʿaṣā demür çarık / Geye anı tā bulınca ʿ**azm-i** ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [ʿazm-i,]*

ʿ**azm itdük:** *Yönelmek, gitmek.*
· Benī aṣfer ḫaṭuñ İslāma ḳaṣdın / İşitdük ʿ**azm itdük** Engürüs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 5). [ʿazm itdük, -ük]*
ʿ**azm-i sefer kıldugum:** *Sefere çıkmak. Yol almak, gitmek.*
· Ġayret-i İslām içündür kıldugum ʿazm-i sefer / Ḥaḳ bilür kim itmedüm ben anı mülk-i dād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [ʿazm-i sefer kıldugum, -dugum]*

azmış: *Azmış, yolunu şaşırmış (kimse).*

Oldum muḳır günāha itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / Göstere rāh-ı taḥḳīḳ [kim] bu yoldan **azmışa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [azmışa, -a]*

ʿ**azrā:** *Meşhur Arap aşk hikayesinin kadın karakteri (bkz. Vamık u Azra).*

· Gördiler ben mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar birisi ʿ**Aẕrā** biri Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [ʿaẕrā,]*

āzurde: *İncinmiş (gönül/yürek).*

· Gördüm iy dil seni maḥzūn ʿışḳ-ıla ġam-ḫurdesin / Sīneñ üzre daḫı dāġlar yakmış **āzürdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [āzürdesin, -sin]*

<u>āḫir:</u> *Ahir, son, nihayet.*

· Naḳd-i cāna aldı **āḫir** dilberüñ bir būsesin / Assı itdi bu Muḥibbī dōstlar sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [āḫir,]*
· Cān eyleyeyim yoluña teslīm didüm evvel / Serden geçeyim geçmeyem **āḫir** bu sözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 2). [āḫir,]*
· Muḥibbī her ne kim virdiyse dünyā / Alur aldanma **āḫir** ol ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [āḫir,]*
· Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne assı yir seni **āḫir** dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [āḫir,]*
· Didüm saña iy dil ser-i zülfine dolaşma / **Āḫir** düşürür derd-i belalara ulaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [āḫir,]*
· ʿĀleme ʿuryān geldüñ bunı fikr itmez misin / Yine **āḫir** gidisersin bir ten-i ʿüryān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [āḫir,]*

B

bāb-ı fażlın: *Cömertlik kapısı.*

ʿIşḳ mıdur fenn-i ʿışḳı okudup ʿāşıḳlara / **Bāb-ı fażlın** sīnemüñ evcine inşā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [bāb-ı fażlın, -ın]*

bāc eyle: *Vergi vermek ‖ haraç vermek.*

Geçilmez rāyegān derūn-ıdı ʿışḳ / Dil ü cānı virüben **bāc eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 2). [bāc eyle,]*

bād: *Rüzgâr, yel.*

Āh kılsam aglasam ol gözleri mestān içün / Ḫande eyler gül gibi san **bād-ıla** bārān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [bād-ıla, --ıla]*

Cilve eyler **bād-ıla** öter o zülf-i ʿanberīn / Sanasın ṭāvūsdur gülşende ʿarż eyler perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [bād-ıla, --ıla]*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / Bu hevā ile yiler bir **bādam** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [bādam, -am]*

Bu dehrüñ luṭfına aldanma zinhār / Tayanmak ola mı āb-ıla **bāda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [bāda, -a]*

Mest oldı yine raḳṣa girüp **bād-ıla** oynar / Hīç öyküne mi ṭurra-i dildāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [bād-ıla, --ıla]*

Çünki āb üstindedür gördük bināsı ʿālemüñ / Sanma muḥkem olısar āḫir ḫarāb ol **bād-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [bād-ıla, --ıla]*

Aglayup āh itmesem gül gibi gülmez ol ḥabīb / Açılur gülşende gül san **bād-ıla** bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [bād-ıla, --ıla]*

bād u bārān: *Rüzgâr ve yağmur.*

Ko kılsun gül gibi dildār ḫande / Muḥibbī āh u eşküm **bād u bārān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [bād u bārān,]*

bāda virme: *Rüzgara vermek, uçurmak II bozmak; boşa harcamak, ziyan etmek.*

Bezm-i çemende lāle tutar elinde bāde / Ḥāl dili ile eydür gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [bāda virme, -me]*

bāda virür: *Rüzgara vermek, uçurmak II bozmak; boşa harcamak, ziyan etmek.*

Ser-i ʿuṣṣāḳ hevā-y-ıla tolu / **Bāda virür** seni de ḫ∨āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 4). [bāda virür, -ür]*

Āhum yili dil zevraḳını **bāda virür** āh / İy dīde kerem eyle de derya gibi düşme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [bāda virür, -ür]*

bāda virürsin: *Rüzgara vermek, uçurmak II bozmak; boşa harcamak, ziyan etmek.*

Sakın aḥ eyleme **bāda virürsin** / Bugün ġam ḫırmeninüñ kāhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 6). [bāda virürsin, -ürsin]*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem / Elüñde dutduguñ sāġar ki yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [bāda virürsin, -ürsin]*

bādām: *Badem.*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa / Ruḫı gül saçları sünbül gözi **bādām** olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [bādām,]*

Çün bahār oldı gelüñ ʿiyş idelüm cānlar-ıla / Lebi mül gözleri **bādām** ruḫı ḫandānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [bādām,]*

bāde: *Içki, şarap.*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam ʿaskeri / Koma elden **bādeyi** bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [bādeyi,]*

Her kişiyi söyledür ʿaḳluñ mihengi **bādedür** / ʿAhd ü peymān gözleyen alsun ḫaber peymāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 2). [bādedür, -dür]*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa / Ruḫı gül saçları sünbül gözi bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [bāde,]*

Ne bilsün **bāde** ẕevḳın ṣūfī miskin / İşi ṭaʿn eylemek mest ü ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 2). [bāde,]*

Enīs olsa n'ola ʿuşşāḳa **bāde** / Olur anuñ-ıla çün dil küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 1). [bāde,]*

Bezm-i çemende lāle tutar elinde **bāde** / Ḥāl dili ile eydür gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [bāde,]*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna döndi / Bu mevsim içre kimdür tutmaya elde **bāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [bāde,]*

İşidelden lebüñe **bāde** beñzer / Muḥibbī tañ mı meyl itse şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 8). [bāde,]*

bāde içdükde: *Şarap içmek; mec. Sevgilinin aşkına, ilgisine mazhar olabilmek.*

Meclis içre **bāde içdükde** lebini rāyegān / Bu Muḥibbī reşk ider her laḥẓa her dem sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [bāde içdükde, -dükde]*

bāde ile: *Şarapla.*

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ zāhidā ḫumḫāneye / **Bāde ile** añlasañ mey-ḫōrlaruñ sen ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [bāde ile,]*

bāde nūş it: *Şarap içmek.*

Şādmānsın ʿışḳ-ıla beñzer ġamuñ sulṭānısın / **Bāde nūş it** koma elden diyeler Cem'sin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [bāde nūş it,]*

bāde-i gülgūn: *Gül renkli, şarap.*

Ḥasret-i laʿlüñle aldum **bāde-i gülgūn** ele / Hey ne gülgūn mey bil ki sāġar-ı pür-ḫūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 1). [bāde-i gülgūn,]*

bāde-i ḥamrā: *Kırmızı şarap.*

Ruḫlaruñ añalı oldı yine şeydā lāle / Komayup elden içer **bāde-i ḥamrā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [bāde-i ḥamrā,]*

Nūş idüp elde tutar sāġarı şeydā lāle / Ruḫ-ı efrūḫte san **bāde-i ḥamrā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [bāde-i ḥamrā,]*

baʿde'l-maşrıḳīn: *Maşruk'tan sonra.*

Aramuz gerçi **baʿde'l-maşrıḳīndür** / Buluram seni dilden göz açınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 2). [baʿde'l-maşrıḳīndür, -dür]*

bādeyi elden koma: *Şarabı elden bırakmamak.*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam leşkeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 5). [bādeyi elden koma, -ma]*

bād-ı āhum: *Ah rüzgarı.*

İrmedüm tuş olmadum ʿālemde ḥālāt ehline / **Bād-ı āhum** gönderüp sordum semāvāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 1). [bād-ı āhum,]*

bād-ı āhum: *Ah rüzgârı.*

Gözlerüm baḥrına saldum yine dil zevraḳını / **Bād-ı āhum** beni ġarḳ ide eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [bād-ı āhum,]*

bād-ı āhumdan: *Ah rüzgarı.*

Baḥr-ı eşküm **bād-ı āhumdan** temevvüc eyleyüp / Başdan aşdı ġarḳa virdi āh cismüm zevraḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 3). [bād-ı āhumdan, -um, -dan]*

bād-ı gerddür: *Hortum. Dönen rüzgar.*

İdiser āhum Muḥibbī varumı cümle telef / **Bād-ı gerddür** uğradı sanki gelüp ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [bād-ı gerddür, -dür]*

bād-ı ʿışḳ: *Aşk rüzgârı.*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür **bād-ı ʿışḳ** / Bu hevā ile yiler bir bādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [bād-ı ʿışḳ,]*

bād-ı ṣabā: *Sabah rüzgarı.*

Ḫāk-i pāyinden eṣer bulduñ mı iy **bād-ı ṣabā** / Niçe yıllardur eser durmaz bir ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [bād-ı ṣabā,]*

ʿArż kıl ḥālümi ol gül-ruḫa iy **bād-ı ṣabā** / Uşbu yolda yaraşur çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [bād-ı ṣabā,]*

Esüp **bād-ı ṣabā** geçse eger kūyı kenārından / Gözüme tūtiyā kılam getürürse ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [bād-ı ṣabā,]*

Āzāddur ki **bād-ı ṣabā** esse salınur / Dünyā ġamını yir idi ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [bād-ı ṣabā,]*

Būy-ı zülfüñ getüre gülşene ger **bād-ı ṣabā** / Kara yaslu oluban key katı sünbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 2). [bād-ı ṣabā,]*

bād-ı ṣabā: *Sabah rüzgarı.*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın meger **bād-ı ṣabā** / Arayup bulmak diler gezdügi budur kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [bād-ı ṣabā,]*

Yüri iy **bād-ı ṣabā** ḥālümi var yāra be-gū / Niçe bir kanum içer ol gözi ḫūn-ḫᵛāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [bād-ı ṣabā,]*

bād-ı seḥerden: *Seher yeli.*

Yollar üstinde Muḥibbī niçe ḫāk oldı yatur / Kūyuña ileticek **bād-ı seḥerden** sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [bād-ı seḥerden,]*

bād-ı ṣūbḥ: *Sabah rüzgarı.*

Saḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhārı **bād-ı ṣūbḥ** / Ol meclis içre cümlesi sulṭān didi güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [bād-ı ṣūbḥ,]*

Geldi o meclise sulṭān-ı gül güle güle / Ṣaḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhār[ı] **bād-ı ṣubḥ** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [bād-ı ṣubḥ,]*

bag: *Dolanmak.*

Dil murġı düşdi agına baglandı zülfi **bagına** / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [bagına, -ı, -na]*

bag: *Bağ, bahçe.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / **Bāġ** u servi n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [bāġ,]*

Burḳaʿın keşf eylemişdür her şükūfe **bāġda** / Tā zekāt-ı ḥüsnini ʿārż eyleye iḥsān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [bāġda, -da]*

Sīnemüñ **bāġın** temāşā eyle dāġum gül gibi / Her elif kim çekmişem serv-i revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [bāġın, -ıñ]*

Saña duʿālar eyleye el kaldurup çınār / **Bāġa** revāne olsañ o serv-i revān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 2). [bāġa, -a]*

Ol serv-i sehī ʿārıżı gül geldi çü **bāġa** / Ḥālini bilüp her yana gül düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [bāġa, -a]*

Bāġda mül tolı sāġar dutalım gül yirine / Ḳulḳul itsün ko ṣürāḥī yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [bāġda, -da]*

ʿAnber-i zülfini añmış **bāġda** nāgeh ṣabā / İşidüp olmış perīşān anı sünbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [bāġda, -da]*

bāġ ara: *Bahçede.*

Bāġ ara gül gibi gülüp servi gibi salınan / Şād u ḫurrem dāyimā mesrūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [bāġ ara,]*

bāġ içre: *Bağ içinde, bahçe içinde.*

Servüñ **bāġ içre** ḳaddinde leṭāfet añlamam / Bāġbānā kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [bāġ içre,]*

bāġ u būstān: *Bağ ve bahçe.*

Düşelden ara yire āh-ı hicrān / Baña zindān görinür **bāġ u būstān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 1). [bāġ u būstān,]*

bāġ u gülzār: *Bağ ve gül bahçesi.*

Ol gülüñ çok olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını ḫāruñ **bāġ u gülzār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [bāġ u gülzār,]*

bāġ u şaḥrāda: *Bahçe ve çöl.*

Ruḫlaruñsuz **bāġ u şaḥrāda** görinen çeşmüme / Her gül āteş-pāredür her lāle beñzer aḫkere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [bāġ u şaḥrāda, -da]*

bāġbān: *Bahçıvan, âşık.*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi gül gonca leb / **Bāġbānā** gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [bāġbānā, -a]*

İy **bāġbān** bakmaz-ıduñ serve bir daḫı / Görseñ çemende ol boyı serv-i ḫırāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [bāġbān,]*

Servüñ bāġ içre ḳaddinde leṭāfet añlamam / **Bāġbānā** kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [bāġbānā, -a]*

bāgbān-ı dil: *Gönül bahçıvanı.*

Gözlerüm yaşı demidür ḫāk-i cismüm yaşlaya / **Bāgbān-ı dil** nihāl-i mihr-i yārı aşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 1). [bāgbān-ı dil,]*

baġdād: *Bağdat şehri.*

Göñlümüñ vīrānesin luṭf eyle ābād eylegil / Gözlerüm yaşını Dicle eyledüm **Baġdād-içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 2). [baġdād-içün, --içün]*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür / Ḥüsnüñ efzūndur senüñ çün Mıṣr-ıla **Baġdād'dan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [baġdād'dan, -'dan]*

baġdād içün: *Bağdat için.*

Feṭḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki Sulṭāniyye'den / Tāze düşdi bir heves feṭḥ itmege **Baġdād içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [baġdād içün,]*

bāġ-ı cihānda: *Dünya bahçesi.* || *Dünya.*

Bu göz yaşını cū yirine eyleyen revān / **Bāġ-ı cihānda** serv-i ḫırāmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 3). [bāġ-ı cihānda,]*

İy dōst ḳāmetüñe senüñ biri beñzemez / **Bāġ-ı cihānda** gerçi var şad hezār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [bāġ-ı cihānda,]*

bāġ-ı cināndan: *Cennet bahçesi.*

Yār-ıla yār olmayup ḫāvf u recāda kalur ol / Ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp **bāġ-ı cināndan** geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 4). [bāġ-ı cināndan, -dan]*

bāġ-ı dile: *Gönül bahçesi.*

Cemʿ olup murġ-ı belā ile yine ġam kuşları / Geldiler **bāġ-ı dile** idüp mekānlar kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [bāġ-ı dile, -e]*

bāġ-ı ḫüsn içre: *Güzellik bağında.*

Bāġ-ı ḫüsn içre güler gül gibi ḫurremsin bugün / Çeşm-i bed dūr ola senden ḫūb-ı ʿālemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [bāġ-ı ḫüsn içre,]*

bāġ-ı ḫüsnüme: *Güzellik bahçesi.*

Bāġ-ı ḫüsnüme ḫavāledür gözin yumsun dimiş / Yapılur mı çün ḳadīmī olsa didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [bāġ-ı ḫüsnüme, -üme]*

Baġ-ı ḫüsnüme ṭılısm dīdelerümden iki şīr / İledem yār didi basmayalar gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [baġ-ı ḫüsnüme, -üme]*

bāġ-ı ḫüsnüñde: *Güzellik bahçesi.*

Bāġ-ı ḫüsnüñde şehā bir togru ḫıẕmetkārdur / Durmag-ıla indi servüñ ayagına kara su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 4). [bāġ-ı ḫüsnüñde, -de]*

bāġ-ı ḫüsnüñe: *Güzellik bahçesi.*

Zülfüñüñ oldugı budur **bāġ-ı ḫüsnüñe** yakın / Güllerüñ dirmek diler bir ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [bāġ-ı ḫüsnüñe, -e]*

baġır: *Ciğer, göğüs, gönül.*

Yakmaġa **bagır** yagum dil tekyesine gönder / Söyinmesün ebed ol rūşen çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [bagır,]*

Mey yirine içdi çün mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḫażar kılsun bu dil **bagrın** kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [bagrın, -ı, -n]*

baġla-: *Bağlamak, âşık etmek.*

Maḥabbet bendini bir bir göñül barmagına **bagla** / Fiġān itsün belā bezminde ney-veş pür nevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [bagla,]*

Bildüm ki varup zülfüñe berdār olur āḫir / Çün virdi göñül **bagladı** ol saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [bagladı, -dı]*

baġla: *Oluşmak, tutmak, meydana gelmek.*

Nāmeler āhum odından **bagladı** reng-i ḫazān / Eşk-i ḥasret birle yazdum ḥālümi dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [bagladı, -dı]*

baġla: *Bağlamak, âşık etmek.*

Dil murġı düşdi agına **baglandı** zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [baglandı, -n, -dı]*

İşigüñ pāk itmege saḳḳā-yı çeşmüm her seḥer / Su sepüp bir deste **baglar** kirpügi cārūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [baglar, -r]*

Ḳaṣd itse kaçan ḳatlüme cellād ġamzeler / Ol kemend-i zülf-ile **baglar** [çü yār] elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [baglar, -r]*

Gösterüp evvel yüzüñ dīvāne kılduñ sen beni / Kākülüñ zencīrine gel ol delüyi **baglaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [baglaya, -ya]*

Merdüm-i çemüm niçe bir lāʿl-i nābuñ şevḳıne / Rişte-i müjgānum üzre dürr-i eşküm **baglaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 4). [baglaya, -y, -a]*

Ṣayd olup ʿāşıḳlaruñ gördüm yaturlar ḫākde / Niçesinüñ **baglamışlar** serlerin fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [baglamışlar, -mış, -lar]*

baġlan: *Bağlamak, âşık etmek.*

Māyil olmasa gözüm yaşına tañ mı müddeʿī / Sedd **baglanmaz** Nīl'üñ mecrāsına ḫāşākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [baglanmaz, -maz]*

baglu kala: *Bağlanmış bulunmak.*

Seni yoldan çıkarur bil Muḥibbī / Eger dil **baglu kala** zülf-i kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 5). [baglu kala, -a]*

baġr: *Bağır II Aşığın gönlü.*

Zülf-i siyāhuñ iy dōst boynuma bagum olsun / Ḫālüñ firāḳı cānā **bagruma** dāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [bagruma, -(u)m, -a]*

Ġam meclisinde yakdum niçe çerāġ-ı ʻışḳı / Kılmaga anı rūşen **bagrumda** yagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [bagrumda, -um, -da]*

Muḥibbī ṣoḥbet-i ḫāṣ it ġam u derd ü belā gelsün / Kebāb it mā-ḥażar **bagruñ** gözüñ yaşı şarāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [bagruñ, -uñ]*

Delindi ney gibi **bagrum** ölürsem iy kemān ebrū / Ṣadālar olısar ẓāhir benüm her üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [bagrum, -um]*

Ḫūn-ı dilden nūş ile hem **bagrumı** iden kebāb / İñleyen ġam meclisinde hemçü ṭanbūr uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [bagrumı, -um, -ı]*

Ol kemān ebrū ṣıfat gönderse tīr-i ġamzesin / Sīneden geçsün velī **bagruñda** kanuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [bagruñda, -uñda]*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın **bagrumı** / Baña bu işleri geçen şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [bagrumı, -um, -ı]*

Katı göñlüñdür dem-ā-dem **bagrumı** baş eyleyen / Cām-ı laʿlüñdür eyā meh sırrumı fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [bagrumı, -um, -ı]*

Cevr ider baña raḳībe raḥm idüp / **Bagrı** niçe ʿāşıḳuñ baş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [bagrı, -i]*

Gözlerüm yaşını bu kanlu cigerden sorasın / **Bagrumuñ** yaraların ġamze-i tirden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 1). [bagrumuñ, -um, -uñ]*

Rişte rişte kılmayınca şāne gibi **bagruñı** / İdemezsin el sunup ol saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 3). [bagruñı, -u, -ñ, -ı]*

Bagruma benüm niçe niçe yara urupdur / Yād eyleyüp iy dil baña ol yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [bagruma, -(u)m, -a]*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber tırāş itmeñ neden / Çeşmümüñ yaşın döküp **bagrumı** baş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [bagrumı, -um, -ı]*

Pāralansun dilerem şāne gibi **bagrı** anuñ / Her ki elin uzada zülf-i perīşānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [bagrı, -ı]*

Pāralandı dil işitdi zülfüñe al kurdugın / Pāralardum **bagrını** irse elüm ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [bagrını, -ı, -(n)ı]*

Tañ mıdur seylāb-ı eşkümle dökilse ḫūn-ı dil / Ḥasretiyle āh **bagrum** tolu kandur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [bagrum, -um]*

Lāle ḫadler fikri ile **bagruñı** dāġ eyleme / Serv-ḳadler ẕikri ile yaşuñ ırmag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [bagruñı, -u, -ñ, -ı]*

Sevdā-yı zülfe düşdüm **bagrum** delindi ney-veş / Bezm-i ġam içre kaldum efġān ider nevāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [bagrum, -um]*

Bagrumda çıkdı başlar gözümden akdı yaşlar / Bir çāre bulımadum āh bu eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [bagrumda, -um, -da]*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp **bagrına** yakmış tāze dāġ / Sīne çāk olup yaturlar lāleler kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [bagrına, -ı, -n, -a]*

Gözüm yaşın şarāb itdüm yanuk **bagrum** kebāb itdüm / Żiyāfet eyledüm şāh-ı ġamı çeşmüm otagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 6). [bagrum, -um]*

baġrı: *Bağır II Aşığın gönlü.*

Gözi yaşlu **bagrı** başlu dāyim olur ʿışḳ eri / Gīceler tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [bagrı,]*

Ehl-i ʿışḳuñ derd-ile ola ḳalem-veş **bagrı** çāk / Bu Muḥibbī'nüñ okurlarsa maḥabbet-nāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [bagrı,]*

Āh kılsam derd-ile her yaña bir pārem düşer / Tīġ-ı ġamla şerḥa şerḥa **bagrı** pāre pāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [bagrı,]*

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ ya **bagrı** kanıdur / Lāleler sanmañ görinen dāmen-i kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [bagrı,]*

bagrı delindi: *Yüreği parçalanmak.* || *İnciyi dizmek için ortasını delmek.*

İşidüp nālemi **bagrı delindi** / Fiġānlar eyledüm çün nāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 2). [bagrı delindi,]*

baġr[ı] ḫūnın: *Kanla dolu sine.*

Lāleler sanmañ ki yir yir görinür kūhsārda / **Baġr[ı] ḫūnın** kūhken saçmış-durur taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [baġr[ı] ḫūnın, -ın]*

bagrı yagı-y-la: *Çok acı çekmek (aşk derdi).*

ʿIşḳ şāhı virdi Mecnūn'a ezel ġam tekyesin / **Bagrı yagı-y-la** uyardı çerāġ ol tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [bagrı yagı-y-la, --y-la]*

bagrın taglaya: *Acıyla ve özlemle içini yakmak, acı içinde bırakmak.*

Her kaçan taḳrīr idem ʿibret-nümā aḥvālümi / Ḫalḳ-ı ʿālem ġaş[y] olup derd-ile **bagrın taglaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 3). [bagrın taglaya, -ya]*

baġrum: *Bağır II Aşığın gönlü.*

Gözlerüm yaşın şarāb u **bagrumı** itdüm kebāb / Bu ümīẕe çeşm-i mestüñ göricegiz emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [bagrumı, -ı]*

bagrum deldi: *Bağrını delmek; çok dokunmak, içine işlemek.*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿāşıḳdur diyü / Deldi bagrum cevr-ile bu buña lāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [bagrum deldi,]*

bagrum ḫūna döneli: *Dertten, sıkıntıdan içi kan ağlamak.*

Togranup hicrüñ-ile döneli bagrum ḫūna / Beñzese tañ mı gözüm yaşı mey-i gülgūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 1). [bagrum ḫūna döneli, -um]*

bagrumı deler: *Bağrını delmek: çok dokunmak, içine işlemek.*

Geh deler bagrumı gāh eyler perīşān ḫāṭırum / Niçeye dek ġamzelerle zülfi el bir eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 4). [bagrumı deler, -er]*

bagrumı kan eyleyen: *Bağrı kan etmek, canını yakmak, acı vermek, üzmek.*

Laʿl-i nābuñdur hemīşe **bagrumı kan eyleyen** / Zülf-i bī-raḥmuñ-durur göñül perīşān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 1). [bagrumı kan eyleyen, -yen]*

bagrumı yakalıdan: *İçini acıtmak, acı vermek.*

Bagrumı yakalıdan ʻāteş-i ʻışḳ / Gözlerüm yaşı beñzedi kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 2). [bagrumı yakalıdan, -alıdan]*

bagrumı yakdum: *İçini acıtmak, acı vermek.*

Lāle-veş **bagrumı yakdum** gül-i ḫandānuñ içün / Eyledüm yaşı revān serv-i ḫırāmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 1). [bagrumı yakdum, -dum]*

bagum olsun: *Düğüm olsa, iple bağlanmak.*

Zülf-i siyāhuñ iy dōst boynuma **bagum olsun** / Ḫālüñ firāḳı cānā bagruma dāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [bagum olsun, -sun]*

bahā: *Kıymet, değer, bedel.*

Laʿl-i lebüñe kim **bahā** dünyā ḫarācıdur / Ḥaḳḳā ben anı mülk-i Bedaḫşān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [bahā,]*

Būṣe-i laʿl-i lebinüñ kem **bahāsıdur** eger / Virseler ser-cümleten Īrān u Tūrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 5). [bahāsıdur, -sı, -dur]*

Muḥibbī rāyegān söz gevherini / Sakın virme bilen alur **bahāya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 5). [bahāya, -y, -a]*

Niçe gevher çıkarduñ kān-ı dilden / Soruñ ḳadrini bilene **baha** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 3). [baha,]*

bahā olmaya: *Değeri ölçülememek II karşılığı ödenememek.*

Ḥüsnüñe **bahā olmaya** Yūsuf gibi tartsañ / Lāyıḳdur ola mihr-ile meh saña terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [bahā olmaya, -ya]*

bahāne: *Bahane, sebep.*

Arar mescidde deyr içre seni dil / Ġaraż sensin ü ġayrılar **bahāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [bahāne,]*

Murādum deyr-ile mescidde sensin / Bular ortada ancak dür **bahāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [bahāne,]*

bahāne bulmak: *Kusur bulmak.*

Cevrin añup mihrini dilden giderme key sakın / Ol melek-rūya neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [bahāne bulmak, -k]*

bahāne eyleme: *Herhangi bir şeyi sebep olarak ileri sürmek; kusur bulmak.*

Ḳatline Muḥibbī kuluñuñ ḥüccet ararsañ / Sevdügi yiter eyleme bir ġayrı bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [bahāne eyleme, -me]*

bahāne idersin: *Bahane uydurmak.*

Eger bir būseñe biñ cān virürsem / İdersin arayup sen ṣad bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 8). [bahāne idersin, -ersin]*

bahāne ister: *Bahane aramak.*

Ben ʿāşıḳınuñ ḳatline ister bahāne yār / Cān-ıla anı sevdügümi müttehem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 4). [bahāne ister, -r]*

bahane itme: *Bahane etmek; herhangi bir şeyi sebep olarak ileri sürmek.*

Sāḳī içelüm sun berü cām itme bahane / ʿİşret demidür çalduralum çeng ü çaġāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 1). [bahane itme,]*

bahār: *Bahar mevsimi.*

Çemen irişdi yüzüñsüz **bahārı** n'eyleyeyin / Lebüñsüz olsa mey-i ḫōşgüvārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [bahārı, -ı]*

Ah eylesem ʿaceb mi gül yüzlü yāra karşu / Bülbül fiġānlar eyler evvel **bahāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [bahāra, -a]*

Āh eylesem ʿaceb mi şevḳ-ile yāra karşu / Bülbül terennüm eyler evvel **bahāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [bahāra, -a]*

Yaşum dökilse tañ mı ol gülʿiẕāra karşu / Bārān olur dimişler evvel **bahāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [bahāra, -a]*

Sāḳī-i devrān elinden tolmadan peymānemüz / İçelüm peymāneyi evvel **bahāruñ** ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [bahāruñ, -uñ]*

bahār oldı: *Bahar olmak, bahar mevsiminin gelmesi.*

Çün **bahār oldı** gelüñ ʿiyş idelüm cānlar-ıla / Lebi mül gözleri bādām ruḫı ḫandānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [bahār oldı,]*

baḫl u tekebbürden: *Aç gözlülük ve kibirlenme.*

Olma maġrūr iy göñül **baḫl u tekebbürden** sakın / Başuñ eflāke irürse yüzüñ olsun ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 6). [baḫl u tekebbürden, -den]*

baḥr: *Deniz.*

Baḥr cümle kuruyup kalmaya hīç andan eşer / Bir şerer düşse eger āteş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [baḥr,]*

Añ günāhuñı akıt göz yaşını ṣubḥa degin / Beñzesün **baḥra** Muḥibbī yaşuñı şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [baḥra, -a]*

Gözlerüm **baḥrına** saldum yine dil zevraḳını / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [baḥrına, -ı, -na]*

Kim ki cāna kıymaya irişmez ol cānāneye / **Baḥra** ġarḳ olan irişür didiler dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [baḥra, -a]*

baḥr ara: *Deniz içinde.*

Baḥr ara hīç kimseler yārından ayru düşmesün / Leşker-i ġam her ṭaraf başına anuñ üşmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 1). [baḥr ara,]*

baḥr içre: *Denizler içinde.*

Çekmesün cellād çeşmüñ tīġ-ı ḫūn-ālūdını / Ḳaṣd-ıla **baḥr içre** iy dil çok zamāndur mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [baḥr içre,]*

baḥr oldugını: *Deniz olmak.*

Gözlerüm yaşını **baḥr oldugını** görse eger / Kaynayup cūşa gelüp ḫālüme ʿummān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [baḥr oldugını, -dugını]*

baḥr olur: *Deniz olmak, denize dönüşmek II bol olmak, çok olmak.*

Ḥasretiyle düşeli kūh-ı belā ṣaḥrāsına / Eşk-i çeşmüm gāh **baḥr olur** gehī dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 4). [baḥr olur,]*

baḥr ü beri: *Deniz ve kara.*

Aradum zīr-i felek **baḥr ü beri** bulımadum / Saña mānend ṣadefe yek güher-i pāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [baḥr ü beri,]*

baḥr-ı ʿaden'de: *Aden denizi.*

Gözüm yaşı gibi bir dürr-i ġalṭān / Bulınmaz arasan **baḥr-ı ʿAden'de** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 3). [baḥr-ı ʿaden'de, -'de]*

baḥr-ı dil: *Gönül denizi.*

Baḥr-ı dil ġavvāṣısın dür gibi ʿarż it sözlerüñ / Tā ki taḥsīn ideler böyle ʿibārāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [baḥr-ı dil,]*

baḥr-ı dilde: *Gönül denizi.*

İy Muḥibbī **baḥr-ı dilde** bulmaga söz gevherin / Ṭālib-i dür-dāne sensin ṭālib-i dür-dāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [baḥr-ı dilde, -de]*

baḥr-ı dilden: *Gönül denizi.*

Bu Muḥibbī durmadan söz dürlerin ḫarc eylesün / **Baḥr-ı dilden** yimesün ġam mālik oldum kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [baḥr-ı dilden, -den]*

baḥr-ı dilden: *Gönül denizi.*

Baḥr-ı dilden dürler iẓhār eyledüñ deryā-miṣāl / Ol sebebden didiler her beytüñe dürr-i ṣemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [baḥr-ı dilden, -den]*

Çıkarduñ **baḥr-ı dilden** gevher-i ḫāṣ / Hezār aḥsent bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 2). [baḥr-ı dilden, -den]*

baḥr-ı eşk içre: *Aşk denizinin içerisinde.*

Baḥr-ı eşk içre Muḥibbī bu göñül zevraḳını / Ġarḳ ide ṣarṣar-ı āhum eger ol bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [baḥr-ı eşk içre,]*

baḥr-ı eşküm: *Gözyaşı denizi.*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumdan temevvüc eyleyüp / Başdan aşdı ġarḳa virdi āh cismüm zevraḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 3). [baḥr-ı eşküm, -üm]*

baḥr-i eşkümde: *Gözyaşı denizi II aşığın gözyaşlarıyla oluşan deniz.*

Baḥr-i eşkümde bu dil düşdi yaşum girdābına / Çāre yok bildüm ḫalāṣa baña bu girdābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [baḥr-i eşkümde,]*

baḥr-ı ġamdasın: *Dert, keder denizi.*

Düşdi belā vü miḥnete dil başdan aşdı āh / Beñzer Muḥibbī yine ki sen **baḥr-ı ġamdasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [baḥr-ı ġamdasın, -dasın]*

baḥr-ı ʻışḳ içre: *Aşk denizinde.*

Baḥr-ı ʻışḳ içre gözlerüm yaşı / Ne ʻacebdür dönerse mercāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 2). [baḥr-ı ʻışḳ içre,]*

baḥr-ı ʿışḳa düşene: *Aşk denizine düşmek.*

Baḥr-ı ʿışḳa düşene dirler bulınmaz çün necāt / Ebleh olmañ dōstlar el sunmañ aña karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [baḥr-ı ʿışḳa düşene, -ene]*

baḥr-ı maḥabbetde: *Sevgi denizi.*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan bu Muḥibbī maʿrūf / Beñzedi **baḥr-ı maḥabbetde** bu dil Z̲ü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [baḥr-ı maḥabbetde,]*

baḥr-ı maḥabbetden: *Aşk denizi.*

Çıkarur dürlü dürlü gevher-i ḫāṣ / Göñül **baḥr-ı maḥabbetden** tolınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 5). [baḥr-ı maḥabbetden, -den]*

baḥr-ı naẓımdan: *Şiir denizi.*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿarż it / Dilüñ ġavvās olup **baḥr-ı naẓımdan** buldı çün behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [baḥr-ı naẓımdan, -dan]*

baḥr-ı naẓmından: *Şiir denizi.*

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbī'nüñ şu kim dür istemez / Göreyim ġavvāṣ-veş olsun hemīşe ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [baḥr-ı naẓmından, -ından]*

baḥr-i ʿummān: *Umman denizi.*

Lebleri itdi ḫacil lāʿl-i Bedaḫşān cevherin / Dür dişi virdi küşāde **baḥr-i ʿummān** cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 1). [baḥr-i ʿummān,]*

baḥr-ı 'ummān'a: *Umman Denizi.*

Cūş idelden Muḥibbī çeşme-i eşk / Ṭa'n ider oldı **baḥr-ı 'Ummān'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 7). [baḥr-ı 'ummān'a,]*

baḫş olurmış: *İhsan edilmek, bağışlanmak.*

İşiddüm ḫāk-i pāyı **baḫş olurmış** / İki çeşmümi ben kıldum terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 4). [baḫş olurmış, -urmış]*

baḫt: *1. Talih. 2. Tesadüf.*

Ne benüm **baḫtum** uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu benüm **baḫtum** gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [baḫtum, -um]*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ göster ki ʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā **baḫtum** saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [baḫtum, -um]*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm uyanmadı / Ḫufte **baḫtum** gibi iy dilber kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [baḫtum, -um]*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda ben bu ḥāl-ıla / Āh kim **baḫtum** benüm uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [baḫtum, -um]*

Kevkebī **baḫt** eger yār ola bu bī-dil ile / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [baḫt,]*

baḫt-ı devlet: *Mutlulukla karışık talih.*

Yār düşmen şūm ṭāliʿ **baḫt-ı devlet** ser-nigūn / İy dil-i dīvāne esbāb-ı viṣāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [baḫt-ı devlet,]*

baḫtum uyanuk: *Talihim açık.*

Ne benüm **baḫtum uyanuk** ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu benüm baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [baḫtum uyanuk,]*

baʿīd olsun: *Uzak olmak.*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād u dil ḫandān göñülden ġam **baʿīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [baʿīd olsun, -sun]*

bak: *Bakmak.*

Okudum ḥüsnin kitābın **bakmadan** ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [bakmadan, -madan]*

Okudum ḥüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem **bakmaz** oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [bakmaz, -maz]*

Bakmazam gün yüzine bu dīdeler ḫūn-āb olur / Çāresüz kaldum dirīġ ol mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [bakmazam, -maz, -a, -m]*

Her yaña **bakam** görürem ben ḫayālüñi / ʿAḳs-i cemāl-i rūyuñı iy luʿbetān-ı çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 3). [bakam, -am]*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra **bakmazsın** / Bu bendi baña çok geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [bakmazsın, -maz, -sın]*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür perr-i meges deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [bakup, -up]*

Kāf-ı istiġnā maḳāmum oldı **[bak]** ʿAnḳā gibi / Tuʿmesinden bu cihānuñ fāriġü'l-bālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [[bak],]*

Egerçi ẓāhirā **baksañ** bugün ṣāḥib-külāham ben / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [baksañ, -sañ]*

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḥüsnine alınmaya / **Bakıcak** ʿālī naẓar bir köhne Zāl'ı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [bakıcak, -ıcaḳ]*

Kaşlaruñ çīn eyleme **baksam** ʿiẕār u ḫālüñe / Dōstum cān murġını menʿ itme āb u dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 2). [baksam, -sam]*

Gün yüzine **bakmayam** cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [bakmayam, -ma, -y, -a, -m]*

Gün yüzine **bakmayam** cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [bakmayam, -ma, -y, -a, -m]*

Çekerem cevr ü cefāñı bu ümīde dōstum / Bir gün ola ḫālüme **bakup** baña rāḥm idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [bakup, -up]*

Amān virmez baña cellād ġamzeñ / Komaz **bakmaga** yüzüñe toyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 2). [bakmaga, -maġa]*

Sipihr reşk ideli bezm-i ʿiyş-i şāmumuza / **Bakar** ḥased gözi ile ḳamer de cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [bakar, -ar]*

Alur dilüñi al-ıla dutar cefā kılur / Sakın alınma çeşmine **bakup** alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [bakup, -up]*

Baksa Muḥibbī yüzüñe akar gözi yaşı / Gün yüzine neẓẓāre iden kişi ya n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [baksa, -sa]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar **bakamam** ruḫsāruña / Kim bakar ʿālemde kim var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [bakamam, -a, -ma, -m]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam ruḫsāruña / Kim **bakar** ʿālemde kim var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [bakar, -ar]*

Her kaçan **baksam** nigāruñ gözi-y-ile kaşına / Ṣad hezārān āferīn direm anuñ naḳḳāşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [baksam, -sam]*

İy Muḥibbī kime **baksañ** bil anı ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma gördükde göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [baksañ, -sañ]*

Gözüm yaşına **baksa** raḥm iderdi / Güzeller māyil olur çünki sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 5). [baksa, -sa]*

Baksa Muḥibbī yüzine göz yaş-ıla tolar / Mümkin degül gül yüzine niçe bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [baksa, -sa]*

İç cürʿayı dök başuma zīrā ki ben mestāneyem / Ālūde olsun cām ile [hīç] **bakmasun** şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [bakmasun, -masun]*

Gözlerüm yaşına **bakup** dimeñüz mā dükene / Sanmañuz akmak ile bir yaña deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [bakup, -up]*

Her yañadan saçılan cürʿa dökilür başuma / **Bakmasun** kim lā diye ālūde-i peşmīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [bakmasun, -masun]*

Muḥibbi şākir olup alur ʿibret / **Bakup** dünyāda olan inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 5). [bakup, -up]*

Dīdeler gevher saçar sen ne içün **bakmayasın** / Ḥācet olmaz mı ʿaceb hīç dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [bakmayasın, -mayasın]*

Baña gül ruḫlaruñ sünbül saçuñ bes / Gerekmez **bakmayam** ezhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 5). [bakmayam, -ma, -y, -a, -m]*

bak: *Aldırış etmek, ciddiye almak.*

Māl u cāh u mülke **bakmaz** oldı dīdār ʿaşıḳı / Zīrā bir loḳmaya ḳāniʿdür yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [bakmaz, -maz]*

Benüm serv-i ḫırāmānum gözüm yaşına **bakmazsa** / Ki bilmez olmasa teşne kişi āb-ı revān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [bakmazsa, -maz, -sa]*

Güş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra **bakma** gel / Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül ṣavt-ı zaġan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [bakma, -ma]*

Kim cihāna **bakmaya** olsun hezārān āferīn / Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿAnḳā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [bakmaya, -ma, -y, -a]*

Egerçi ẓāhiren **baksañ** cihān mülkine şāham ben / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [baksañ, -sa, -n]*

Baña **bakmaz** ʿaceb ol çeşmi şehlā / Yabanı gözlemekdür kār-ı āḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 3). [bakmaz, -maz]*

Vaṣluñı istedügüm ger ola yanuñda günāh / Dil-i dīvāneme **bakma** beni maʿẕūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [bakma, -ma]*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi koyup isteye devā / Derdi bulınca ʿışḳ eri **bakmaz** devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [bakmaz, -maz]*

Üstāda varsa dilber fenn-i vefāya **bakmaz** / İster ki ola kāmil māhir geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [bakmaz, -maz]*

Muḥibbī bīvedür dünyāya **bakma** / Anı beñzetme sakın nev ʿarūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 6). [bakma, -ma]*

Bakmaz yüzüme yār geçer hafta ay-ıla / Olmaz ʿaceb geçerse günüm āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [bakmaz, -maz]*

Virme dil dehre sakın **bakma** hevā vü hevese / Beñzedüp sīm ü zerin ḳıymeti yok ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [bakma, -ma]*

Muḥibbī **bakma** aṭlās u ḥarīre / Neñe yitmez senüñ bir dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [bakma, -ma]*

Gözlerüm yaş[ı] ile baña yiterken rūy-ı zerd / **Bakmayam** dünyā baña ger sīm-ile zer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [bakmayam, -ma, -y, -am]*

Muḥibbī yaşına ol servi **bakmaz** / Ya ne'yçün meyl ider āb-ı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 4). [bakmaz, -maz]*

bak: *"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.*

İtmedi mi zamāne Cem'üñ cāmını şikest / **Bak** lālelere gör nice aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [bak,]*

Yüzüme **bak** bilesin ḥāl-i ʿışḳum / Degüldür kehrübā da böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [bak,]*

bak-: *Bakmak.*

Cennete aldanma zāhid gibi **bakma** kevs̱ere / İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [bakma, -ma]*

Bakmadı yār gerçi ki ben mübtelāsına / Bend itdi beni zülfinüñ āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [bakmadı, -ma, -dı]*

Göñlini virdi Muḥibbī cān daḫı virse sezā / Ne içün **bakardı** anuñ gibi bir ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [bakardı, -ardı]*

Çün göñül maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri / Her sözüñ dür-dānedür **baksunlar** ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [baksunlar, -lar, -sun]*

bāk ü ḥasret: *Endişe ve hasret.*

ʻĀşıḳa derd ü miḥnet bülbüle **bāk ü ḥasret** / Ḫande naṣīb olmış her kebk-i kūhsāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 2). [bāk ü ḥasret,]*

bakabilmem: *Bakmak.*

Gün yüzine **bakabilmem** iy yaşum sen perdesin / İy göñül bilmem seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [bakabilmem,]*

baḳan: *Gören (kişi).*

Yüzüm zerdine **bakan** aña zer dir / Gözüm yaşını beñzetdükçe sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [bakan,]*

bāḳī: *Dâimî, kalıcı.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān **bāḳī** / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [bāḳī,]*

bāḳī degül: *Sonsuz değil.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [bāḳī degül,]*

Muḥibbī kimseye mülk-i cihān degül bāḳī / Göñül virüp aña bu iʿtibārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [bāḳī degül,]*

bāḳī kıla: *Sürdürmek, devam ettirmek.*

Başuma üşti fiġānum işidüp ʿālem benüm / Göreler hicrān eger **bāḳī kıla** hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [bāḳī kıla, -a]*

bakıl: *Aldırış etmek, ciddiye almak.*

Atalardan bu meseldür çün göze olmaz yasag / Āfitāb-ı ḥüsnüñe neyçün senüñ **bakılmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [bakılmasun, -masun]*

Baksa Muḥibbī yüzine göz yaş-ıla tolar / Mümkin degül gül yüzine niçe **bakıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [bakıla, -a]*

bakın: *Bakmak.*

Ḫudā'nuñ ṣunʿını ẓāhir muʿayyen görmek isterseñ / Muḳābil eyle rūyuña ele al āyīne **bakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [bakın,]*

baḳma: *Bakmak.*

Gel iy ṭabīb nabżuma el urayım dime / ʿIşḳ ḫastasıyam derd-ile **bakman** devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [bakman, -ñ]*

İy Muḥibbī sen sen ol **bakma** sakın āyīneye / Yüz karasın göresin korkum bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [bakma,]*

Zāhidā görseñ melāmet ʿāṣıḳı ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẓar sen **bakma** anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [bakma,]*

baḳma: *Aldırış etmek, ciddiye almak.*

Māl u cāha **bakmaduñ** dünyādan olduñ çün berī / Ġuṣṣa vü ġamdan Muḥibbī dāyimā āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [bakmaduñ, -du, -n]*

baḳmaz: *Bakmak.*

İy bāġbān **bakmaz-ıduñ** serve bir daḫı / Görseñ çemende ol boyı serv-i ḫırāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [bakmaz-ıduñ, --ıduñ]*

baḳmaz: *Aldırış etmek, ciddiye almak.*

Kaşuñ hilāl olalı **bakmaz** hilāle dil / Gül ruḫlaruñı ḫurşīd-i raḫşāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [bakmaz, -maz]*

bal: *Arının yaptığı tatlı madde II Dünya nimetleri.*

ʿIşḳuñ ezelde lezzet-ile **balın** isteyen / Soñra taḥammül eyleye dehrüñ cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [balın, -ın]*

bal: *Kanat.*

Ger murād ise melekler ile hem seyr olmak / Himmetüñ **bālini** aç murġ gibi ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [bālini, -i, -n, -i]*

bāl açup: *Kanat açmak, uçmak.*

Ḳāf-ı ḳurbet bu göñül Sīmurġ'ına olmaz mekān / **Bāl açup** pervāz idüp bu āşiyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [bāl açup, -up]*

bāl ü per: *Kol ve kanat.*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿışḳını pervānenüñ / **Bāl ü per** niye yakardı dünyede nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [bāl ü per,]*

bāl ü per yakar: *Kol kanat yakmak, kendini ateşe atmak. II Tüm varlığıyla aşk ateşinde yanmak, kendini feda etmek.*

Yakar idüm bāl ü per pervāne gibi nāra ben / Görse idüm şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 2). [bāl ü per yakar, -ar]*

Göricek şemʿi pervāne yakar elbette bāl ü per / Geçerse ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ʿaceb mi cān-ıla serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 4). [bāl ü per yakar, -ar]*

bāl ü per yaksañ: *Kol kanat yakmak, kendini ateşe atmak. II Tüm varlığıyla aşk ateşinde yanmak, kendini feda etmek.*

Bāl ü per yaksañ Muḥib olmaz ʿaceb / Şemʿ-i ḥüsn-i yāra çün pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 10). [bāl ü per yaksañ, -sañ]*

bāl ü peri: *Kol ve kanat.*

Göklerüñ seyrini gel göñlüñe seyrān itdür / Himmetüñ **bāl ü peri** ile uçur ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [bāl ü peri,]*

bāl ü perle: *Kol ve kanat.*

Muḥibbī ḥüsnüñe pervāne gibi / Düşüp yandı kül oldı **bāl ü perle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 5). [bāl ü perle, -le]*

bālā: *(Sevgilinin) uzun boy(u).*

Didüm **bālā** mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [bālā,]*

Egerçi serv içün **bālā** dimişler / Velī ḳaddüñ yanındadur miyāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [bālā,]*

İy Muḥibbī el irişmez sidreden **bālā** ḳadi / Meger āhum irişe ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [bālā,]*

bālā ḳadüñ: *Uzun boy.*

Ġoncaya nāz ögredür her dem lebüñ güftārda / Serve taʿlīm ide **bālā ḳadüñ** reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [bālā ḳadüñ,]*

bālā-yı ḳaddin: *(Sevgilinin) uzun, yüce boyu.*

Ben niçe teşbīh idem **bālā-yı ḳaddin** serve kim / Hey niçe serv-i sehī bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [bālā-yı ḳaddin, -in]*

bālīn: *Yastık.*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm yine müjgān ile / Ḫıştı **bālīnüm** kılup yārān anı seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [bālīnüm, -üm]*

Gerekmez baña zerden olsa **bālin** / Yiter **bālin** dilā sersin ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [bālin,]*

Gerekmez baña zerden olsa **bālin** / Yiter **bālin** dilā sersin ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [bālin,]*

bālin idindüm: *Yastık edinmek.*

Niçe yıllar-durur **bālin idindüm** daş işigini / Dimedi raḥm idüp bir gün ʿaceb miskīn ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [bālin idindüm, -düm]*

bālīn idüp: *Yastık etmek, yastık olarak kullanmak.*

Taş işigin ṣubḥ olınca niçe yıl **bālīn idüp** / Ney gibi iñle velī kimse fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [bālīn idüp, -üp]*

bañ: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Dehānından söz açsam ger **bañā** taʿẓīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [bañā, --a, -]*

Bilmem ne içün şimdi ider cevr ü cefālar / Dimişdi **bañā** mihr iderem çün ezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [bañā, --a, -]*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki **bañā** ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [bañā, --a, -]*

Göñül alınca ol meh-rū **bañā** mihr ü vefā kıldı / Dönüp soñra cefā tīrin çıkardı bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [bañā, --a, -]*

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk tā dāmen / **Bañā** mānīʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [bañā, --a, -]*

Ola kim cürʿa-i laʿlinden ola **bañā** naṣīb / Süreyim yire yüzüm ḫāk-ile yeksān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 5). [bañā, --a, -]*

Dönilmez ben reh-i ʿışḳa yöneldüm / Duʿā-yı ḫayr kılsun **bañā** yārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 3). [bañā, --a, -]*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār sen / **Bañā** dirsin anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [bañā, --a, -]*

ʿĀrıżuñ enver-durur dirler **bañā** ḫūrşīdden / Gel ṭulūʿ eyle beni maḥrūm kılma dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [bañā, --a, -]*

Cān u dil alduñ **bañā** bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [bañā, --a, -]*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok saʿy eyledüm / Bārī diñ naḳḳāṣa naḳṣın **bañā** taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [bañā, --a, -]*

bañā: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Ḳāmetüñle gülşen içre **bañā** ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [bañā,]*

Cānā dimezem eyle **bañа** mihr ü vefālar / Tek cevr ü cefāñ kesme hemān muttaṣıl olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [bañа,]*

Gönderürsin **bañа** cevr aġyāra mihrüñ toḫmını / Bilür iken ḥāṣıl olmaz nesne ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [bañа,]*

Cihān mülkine şāh olmak gerekmez **bañā** ʿālemde / Muḥibbī kapuña ḫiẕmet ider kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [bañā,]*

Çün **bañа** derdüñ devādur çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [bañа,]*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / **Bañа** bu işleri geçen şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [bañа,]*

Vāʿiẓ-i nādān **bañа** ʿarż eylemegil cenneti / Ḳāyil olur mı añа ʿışḳ-ıla dīẕār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [bañа,]*

Yanumdan bir dem eksilmez cüdā olmaz ġam-ı dilber / Didüm bilsem ʿaceb **bañа** ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [bañа,]*

Getürür peyk-i ecel san **bañа** rıḥlet nāmesin / Her kaçan ẓāhir olur ḫaddinde ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [bañа,]*

Baña bakmaz ʿaceb ol çeşmi şehlā / Yabanı gözlemekdür kār-ı āḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 3). [bañа,]*

İstese mihr ü vefā itmek **bañа** mümkin degül / Çünki cevr-ile cefā kılmak olupdur añа ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [bañа,]*

Bakmadı yüzüme dilber **bañа** ʿāşıḳdur diyü / Deldi bagrum cevr-ile bu buña lāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [bañа,]*

Naẓar kıldı **bañа** bir çeşmi āhū / Bu cān u dil didiler ʿaḳla yā hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [bañа,]*

Baña dirler ki ʿışḳı itme iẓhār / Durur mı hīç āteş birile panbū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 3). [bañа,]*

Zāhidā itme naṣīḥat kim eşer itmez **bañа** / Pāk meşreb rind olan uymaz iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [bañа,]*

Çeşm-i cellādı aldı ḫançer ele / **Bañа** mı dürlü dürlü işkence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 2). [bañа,]*

İḫtiyār-ıla benem ʿateş-i ʿışḳa tutışan / **Bañа** şimden girü ne dil ü ne ḫod cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [bañа,]*

Baña kūyı saña firdevsi zāhid / Virürseñ virmeyem Ḫuld-ı berīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 4). [bañа,]*

Baña raḥm eyle dirsem ol cefā-ḫū / İder cevr ü cefāsını ziyāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 3). [bañа,]*

Ġabġabına ḥasretem anı **bańa** göstermedi / İşiginde öldüm añmadı yarım alma-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [bańa,]*

İy ṭabībüm ḫastayam vir **bańa** bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẓar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [bańa,]*

Amān virmez **bańa** cellād ġamzeñ / Komaz bakmaga yüzüñe toyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 2). [bańa,]*

Sala ol serv-i ḳad üstüme sāye / Olur mı tañ **bańa** çarḫ ola pāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 1). [bańa,]*

Gül yüzüñ üzre kaçan tagıla zülf-i siyehüñ / Görinür **bańa** cihān gülşeni şebbūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 3). [bańa,]*

Gözüm yaşı tuġyān ider iy Yūsuf-ı Mıṣrī / Raḥm eyle **bańa** yoksa kalursın Nīl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [bańa,]*

Tutma ṭabīb nabżumı olmaz **bańa** ʿilāc / Dil ḫastasına olmaya ṣıḥḥat devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [bańa,]*

Bańa olmakdan ise şāh-ı ʿālem ḫoş gelür / İrişem ben bir gedā olup irem pā-būsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [bańa,]*

Bańa şol deñlü cefā tīrīni atduñ güzelüm / Döndi bu sīne-i pür-sūz[um] müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 3). [bańa,]*

N'eylerem ben milket-i Dārā'yı tāc-ı Ḫusrev'i / Kapusında **bańa** dildār yit[işü]r bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [bańa,]*

İtseñ eger cevr ü cefā sanma incinem / Her ne gelürse senden ol **bańa** kām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [bańa,]*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd **bańa** dīẕār / Gör bu riyāyı zāhid cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [bańa,]*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye **bańa** ṭabīb / Beñzemez derdüm benüm ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [bańa,]*

Ḥasret-ile ben kül oldum **bańa** göster gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [bańa,]*

bańa geldükçe: *Bana gelince.*

Herkesüñ sāġarını mey ile gül-reng idesin / **Bańa geldükçe** sıyup sāġarumı seng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [bańa geldükçe,]*

bańa karşu: *Karşıma.*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı gördüm yād-ıla / **Bańa karşu** çagurup aġyāra oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [bańa karşu,]*

baña: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya iy kaşı kemān / **Baña** geldükçe neden kurulı yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [baña,]*

Dehānından söz açsam ger **bana** bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [bana,]*

Cevr ider **baña** raḳībe raḥm idüp / Bagrı niçe ʿāşıḳuñ baş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [baña,]*

bār: *Yük, ağırlık.*

Çekerem ben ġamuñ **bārın** getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha bir şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [bārın, -ın]*

bār: *Meyve, yemiş, mahsul.*

Didüm ki göñül derdine iy dōst ne çāre / Didi ki lebüm **barını** gönderdüm em olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [barını, -ı, -n, -ı]*

bār virse: *Meyve vermek, meyve yetiştirmek.*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse salınur / Dünyā ġamını yir idi ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [bār virse, -se]*

bārān: *Yağmur.*

Āh kılsam aglasam ol gözleri mestān içün / Ḫande eyler gül gibi san bād-ıla **bārān** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [bārān,]*

Nāle raʿd u āhum oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim döker āh-ıla **bārān** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [bārān,]*

Gülşen içre ruḫlaruñ devrinde gül açılmasun / Eşk-i çeşmüm var-iken **bārān** döküp saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [bārān,]*

Gül gibi ḫandān olur görse yaşum **bārānını** / Agladur mı ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [bārānını, -n, -ı, -n, -ı]*

Dūd-ı āhum felekde ebr olalı / Gözlerüm yaşı döndi **bārāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 6). [bārāna, -a]*

Diler vaṣluñ suyın germ oldı bu dil / Nite kim sebzeler **bārāna** teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 6). [bārāna, -a]*

bārān eyle: *Yağmur eyle.*

Dāğlar gül görinür sīnede serv oldı elif / Gözlerüñ yaşını iy dil aña **bārān eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [bārān eyle,]*

bārān eyle: *(yağmur gibi) yağmak.*

Ġonca-veş yār-ı Muḥibbī ola kim ḫande kıla / Her seḥer dīdelerüñ yaşını **bārān eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [bārān eyle,]*

bārān eylesün: *(yağmur gibi) yağmak.*

Ola ki gül gibi gülüp açıla ol lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını **bārān eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [bārān eylesün, -sün]*

bārān ile: *Yağmurla.*

Aglayup āh itmesem gül gibi gülmez ol ḥabīb / Açılur gülşende gül san bād-ıla **bārān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [bārān ile,]*

bārān itmesem: *Yağmur etmek (gözyaşının çok olması bağlamında).*

Āh idüp bu gözlerüm yaşını **bārān itmesem** / Görmez idüm ol gül-i nev-restenüñ ben ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [bārān itmesem,]*

bārān olur: *Yağmurun yağması.*

Yaşum dökilse tañ mı ol gülʿiẕāra karşu / **Bārān olur** dimişler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [bārān olur, -ur]*

bārān-ı dil: *Gönül yağmuru.*

Niçe yıldur eylemez **bārān-ı dil** te’sīr aña / Şöyle beñzer iy dil-i cānāne sen pūlādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 3). [bārān-ı dil,]*

bārān-ı eşk: *Gözyaşı yağmuru.*

Tañ degül dil mezraʿın **bārān-ı eşk** itse ḫarāb / Gün yüzüñ görmez Muḥibbī oldı bir niçe sene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [bārān-ı eşk,]*

bārān-ı eşki döker: *Gözyaşı yağmuru dökmek.*

Muḥibbī dīdeden bārān-ı eşki / Döker gülzār-ı ḥüsnüñ tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 5). [bārān-ı eşki döker, -er]*

bārekallah: *"Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun!" anlamında bir ifade.*

İy Muḥibbī kim ki gördi ol güzeller şāhını / **Bārekallāh** didi bu ḥüsne hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [bārekallāh,]*

bārī: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni ḳurbān idicek / **Bārī** ol vaḳt sür sen alnuña bu kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [bārī,]*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine kūyuñda ʿuṣṣāḳı / Dokınsun destüñe **bārī** kanından al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [bārī,]*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de **bārī** birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [bārī,]*

Niçe bir cevr āteşine yakasın ben bī-dili / Āşikāre luṭf idüp ḳahruñı kıl **bārī** nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [bārī,]*

Niçe iy kaşı kemān cānuma bī-dād idesin / **Bāri** at ġamzeñ okın bu dilümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 1). [bāri,]*

Ġayra meyl itmez göñül māh-ı cihān arayuben / **Bāri** bir kez görsem ol ḥüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [bāri,]*

Yār-ı bī-pervā benem ḥālüm digergün olmada / **Bārī** hergiz görmesem ol şūḫ-ı bī-pervāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [bārī,]*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok saʿy eyledüm / **Bārī** diñ naḳḳāşa naḳşın baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [bārī,]*

bār-ı ġamdan: *Dert yükü, gam yükü.*

Dōstum cevr ü cefālar eyledüñ ḥadden birūn / Ḳāmetüm oldı nigārā **bār-ı ġamdan** hem çü nūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 1). [bār-ı ġamdan,]*

bār-ı ġamı: *Dert yükü.*

Çekmek-ile **bār-ı ġamı** ḥammāl olayın bir zamān / Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [bār-ı ġamı,]*

bār-ı ġamı çekerem: *Eziyet, sıkıntı çekmek.*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı dime sakın / İy Muḥibbī kaldı ʿāciz çekmede pīl-i tenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [bār-ı ġamı çekerem, -erem]*

bār-ı girān: *Gamın ağır yükü.*

Başumı ḳaṭʿ ideyin tā gide ol **bār-ı girān** / Ser-i kūyuña senüñ varmaga āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [bār-ı girān,]*

bār-ı girānumdan: *Ağır yük.*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha bir şemme eger **bār-ı girānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [bār-ı girānumdan, -umdan]*

bār-ı günāh: *Günah yükü.*

Bu riyālu secdeden kalduramaz zāhid başın / Anuñ-içun kim anuñ boynında var **bār-ı günāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [bār-ı günāh,]*

barmaġ: *Parmak.*

Maḥabbet bendini bir bir göñül **barmagına** bagla / Fiġān itsün belā bezminde ney-veş pür nevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [barmagına, -ı, -n, -a]*

barmaḳ: *Parmak.*

İy Muḥibbī yār götürse yüzinden ger niḳāb / Māh-rūlar her biri **barmaklarını** dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [barmaklarını, -lar, -ı, -nı]*

bāru: *Kale duvarı, hisar burcu, sur.*

Girerdi her kişi gülzār-ı ḥüsne / Eger olmasa ḫaṭṭuñ aña **bārū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 4). [bārū,]*

Muḥibbī gülşen-i ḥüsni görilmez / Çekildi ḫaṭṭı oldı aña **bārū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 5). [bārū,]*

bārū eyledi: *Kale duvarı etmek II Sığınak, siper olmak.*

Pā komasun kimsene gülzār-ı ḥüsnine / Ḫaṭṭını aña eyledi bārū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 6). [bārū eyledi, -di]*

bārū eyleme: *Kale duvarı etmek II Sığınak, siper olmak.*

Ko ḥüsnüñi ʿāşıḳlaruñ kılsun temāşā rāyegān / Menʿ eyleyüp ol gülşene ḫaṭṭuñı **bārū eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [bārū eyleme, -me]*

bārū itdi: *Set kurmak, set çekmek.*

Sakınup gülşenini yād ayakdan / Ḫaṭın gülzār-ı ḥüsne itdi bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 3). [bārū itdi, -di]*

bas: *Baş, kafa.*

Zāhidi gör der-be-der geşt eyler olmış jende-pūş / Künc-i ḫalvetde neçün **başına** çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [başına, -ın, -a]*

Yār alsun destine zülfini çevgān eylesün / Top idüp ʿışḳ ehli de **başını** ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [başını, -ı, -n, -ı]*

Eger İskender ü Cemşīd olasın / **Başuñ** kaldurma yüz sür ḫāk-i pādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 4). [başuñ, -uñ]*

Ḫāk-i pāyuñ efser ola **başuma** / Şādılıkdan basmayam pā ber-zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 3). [başuma, -um, -a]*

Her kaçan görse Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Cān u dilden **başını** meydāna iltür top içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [başını, -ı, -n, -ı]*

Kalmaya zerrece ġam **başı** ire eflāke / Keremüñden bu Muḥibbī kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [başı, -ı]*

Muḥibbī sırrını fāş itmeyiser / Cefā tīġıyla kesseñ **başını** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 5). [başını, -ı, -n, -ı]*

Kankı taş katıysa ursun başını Ferhād aña / Ol leb-i şīrīnüñ ʿışḳın **başa** iltem **başa** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 6). [başa, -a]*

Konmamışken daḫı Ḳays'uñ **başına** sevdā-yı ʿışḳ / Yapmış-ıdı murġ-ı dil başumda benüm āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [başına, -ı, -(n)a]*

Konmamışken daḫı Ḳays'uñ başına sevdā-yı ʿışḳ / Yapmış-ıdı murġ-ı dil **başumda** benüm āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [başumda, -um, -da]*

Ḫāk-i derin Muḥibbī başuñdan eksük itme / **Başuñda** ol hemīşe tāc-ı sa'ādet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [başuñda, -(u)ñ, -da]*

Ḫāk-i derin Muḥibbī **başuñdan** eksük itme / Başuñda ol hemīşe tāc-ı sa'ādet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [başuñdan, -u, -n, -dan]*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb şehā kaş olsun / Dil ü cān ile aña secde kılan **baş** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [baş,]*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer derd-ile āh itdüm / Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ **başı** yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [başı, -ı]*

Zülfi sevdāsı ezelden **başuma** yazu-y-ımış / Anuñ-ıçun tutaram ölince sevdā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [başuma, -(u)m, -da]*

Şāh-ı ḫūbān zer külāhın kec-rev itmiş **başına** / Şiʿrüñi ezberlemiş şūḫ-ı ġazel-ḫ∨ändur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 3). [başına, -ı, -na]*

Kūh-ı ġamda **başuma** seng-i cefā yagdugını / Ger murāduñsa dilā sen anı serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

Bir ʿaceb dīvāneyem **başumdaki** sevdā içün / Zülfini zencīr idüñ boynuma ben şeydā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [başumdaki, -(u)m, -da, -ki]*

Mey nūş idüben **başa** külāhın koya kec-rev / Rindāne geyüp nāz-ıla mestāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [başa, -a]*

İden Muḥibbī göñlini ġāret gözüñ degül / **Baş** baş ḥarāmī ġamzelerüñ bir ḥarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [baş,]*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki **başumda** dūddur / Görinen budur Muḥibbī dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [başumda, -um, -da]*

Zülfi çevgānına top eyle Muḥibbī **başuñı** / Çünki meydān-ı maḥabbetde bugün merdānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 7). [başuñı, -uñ, -ı]*

Alup bir cürʿa nūş itdüm ezel cām-ı maḥabbetden / Bulına rūz-ı maḥşerde daḥı **başda** ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [başda, -da]*

Bend-i zülfüñde niçe bir kala dil murġı şehā / Çevürüp **başuña** āzād kılup ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [başuña, -uñ, -a]*

Bu riyālu secdeden kalduramaz zāhid **başın** / Anuñ-ıçun kim anuñ boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [başın, -ın]*

İrmege zülfüñ şebinde bu Muḥibbī kūyuña / Dūd-ı āhı **başına** semmūrdan bir şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [başına, -ın, -a]*

Kaçan dem dem çıkar dilden şerāre / **Başumda** beñzer ol tāc-ı ḫorūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [başumda, -um, -da]*

Yār itse kaçan kākülini **başına** külāh / Āşüfte ola her kim iderse aña nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [başına, -ın, -a]*

İç cürʿayı dök **başuma** zīrā ki ben mestāneyem / Ālūde olsun cām ile [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [başuma, -um, -a]*

Öykündügi-çün zülfine sünbülleri gördüm / Taglarda biter yüzi kara **başı** aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [başı, -ı]*

Başumda bir kara yazu imiş geldi ḫaṭ-ı cānān / Muḥibbī her ne yazu ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [başumda, -um, -da]*

Mestāñe gözün kanumı içse benüm n'ola / Mey-ḫōr olanuñ **başı** ḫoş olur şarāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 5). [başı, -ı]*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm iy Muḥibbī ṣayd içün / Key saʿādetdür bulına **başuñ** ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [başuñ, -uñ]*

Olma maġrūr iy göñül baḫl u tekebbürden sakın / **Başuñ** eflāke irürse yüzüñ olsun ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 6). [başuñ, -uñ]*

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / Semege **başı** irüp nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [başı, -ı]*

Her yañadan saçılan cürʿa dökilür **başuma** / Bakmasun kim lā diye ālūde-i peşmīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [başuma, -um, -a]*

Yiter **başuma** tāc çün ḫāk-i pāyı / Dilā başuña zerden tāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [başuma, -um, -a]*

Yiter başuma tāc çün ḫāk-i pāyı / Dilā **başuña** zerden tāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [başuña, -uñ, -a]*

Bī-güneh ʿāşıḳları bugün eger ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer eline **baş[ın]** alup ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [baş[ın], -[ın]]*

Sīne meydānında top itdi Muḥibbī **başını** / Göreli çevgān-ı zülfin dilber almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [başını, -ı, -n, -ı]*

bas: *Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā serv-i revān / Bu umuda kim gelüp ruḫsārum üzre **basasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [basasın, -a, -sın]*

Pāyına yüzler eger sürmek dilerseñ dilberüñ / Bir ḳadem iy eşk-i çeşmüm yüzüm üzre **basasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [basasın, -a, -sın]*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet gelüp **bas** bir ḳadem / Pāyuña īṣār ide çeşmüm firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [bas,]*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña yöneldüm / Kimdür ki ayak **basa** gelip bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [basa, -a]*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben yüzümi ḫāk eyledüm / Hīç revā degül **basasın** pāk pāyuñ ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [basasın, -a, -sın]*

bas: *Yara.*

Gözi yaşlu bagrı **başlu** dāyim olur ʿışḳ eri / Gīceler tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [başlu, -lu]*

Cevr ider baña raḳībe raḥm idüp / Bagrı niçe ʿāşıḳuñ **baş** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [baş,]*

Bagrumda çıkdı **başlar** gözümden akdı yaşlar / Bir çāre bulımadum āh bu eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [başlar, -lar]*

bas: *Alt etmek, yenmek.*

Feyżin Muḥibbī bir iki peymāneden bulup / Şeyḫ-i şehir ayırmadı çekdi **basdı** çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [basdı, -dı]*

bas: *Baş, ilk olarak.*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa uşbu cismümi / Āteş-i ʿışḳ-ıla **başdan** şemʿ-veş yanardı ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [başdan, -dan]*

bas: *Baş II zirve.*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur **başı** / Ḳarār itmez akar turmaz görenler dir ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [başı, -ı]*

bas: *Adam,kişi,fert.*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden nice **baş** / Kūy-ı dilberde olan bu nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [baş,]*

bas: *Akıl, fikir, şuur, zihin.*

ʿÜryān olayın kalmadı **başumda** ser-pūş / Sanmañ ki şikāyet kılayım ʿāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 3). [başumda, -um, -da]*

Göñlüme derdi devā ayruk devāyı n'eylesün / **Başuma** zülfi hevā ġayrı hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [başuma, -um, -a]*

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı **başum** toptolu / Ḳays benden ögrenür şimden girü ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [başum, -(u)m]*

Zülfi hevāsı ṭūl-i emeldür **başumda** āh / Kıldum ṭaleb velīk bulımadum aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [başumda, -um, -da]*

bas: *Baş, can.*

Ḫalṭ olursa n'ola ger ḫūn-ı ciger yaşumuza / Bu daḫı yazu-y-ımış rūz-ı ezel **başumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [başumuza, -umuz, -a]*

bas: *Asıl, esas.*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum niyāza yüz / O lāle benüm derd-i dilüm ḥālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [baş,]*

baş çıkar: *Baş çıkarmak: Belirmek, ortaya çıkmak.*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī **baş çıkar** her dem yüri miḥnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [baş çıkar,]*

baş egdiler: *Boyun eğmek, boyun bükmek.*

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler / Her biri taḥsīn idüp **baş egdiler** bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [baş egdiler, -diler]*

baş egdüren: *Baş eğdirmek, hakimiyeti altına sokmak.*

Ele sāġar aluban mest olam [mı] / Baña **baş egdüren** ṣurāḥi sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 5). [baş egdüren, -en]*

baş egüp: *Baş eğmek 1) saygı göstermek için baş eğerek selamlamak. 2) direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.*

Serv **baş egüp** çınār el arkasın yirde koya / Her kaçan cilve kıla yārum ḳad-i bālā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 2). [baş egüp,]*

baş eyleyen: *(yüreğini) yaralamak.*

Katı göñlüñdür dem-ā-dem bagrumı **baş eyleyen** / Cām-ı laʿlüñdür eyā meh sırrumı fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [baş eyleyen, -yen]*

baş ḥarāmī: *Eşkiyanın başı.*

İden Muḥibbī göñlini ġāret gözüñ degül / Baş **baş ḥarāmī** ġamzelerüñ bir ḥarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [baş ḥarāmī,]*

baş itmeñ: *Yara etmek; yaralamak.*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber tırāş itmeñ neden / Çeşmümüñ yaşın döküp bagrumı **baş itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [baş itmeñ, -meñ]*

baş kaldura: *Yukarı doğru çıkmak, yükselmek.*

Seyre çıksañ ḳadd ü reftārın temāşā itmege / Gülşen içre servler **baş kaldura** dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [baş kaldura, -a]*

baş koşar: *Baş başa vermek, birlikte hareket etmek.*

Fitne fenninde ser-āmed dir-isem kaşuña rāst / **Baş koşar** çünki şehā ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [baş koşar, -ar]*

baş oynaduñ: *Canını tehlikeye atan hareketlerde bulunmak.*

ʿIşḳ meydānına girdüñ cān-ıla **baş oynaduñ** / İy göñül merdāne sensin iy göñül merdāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [baş oynaduñ, -duñ]*

baş terkin ursam: *Canını ve başını terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.*

Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda **baş terkin ursam** tañ mıdur / Niçeler cān terk ider ʿālemde ad u san için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [baş terkin ursam, -sam]*

baş terkini urmak: *Başını terk etmek.*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / **Baş terkini urmak** gerek meydāna giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [baş terkini urmak, -mak]*

baş u cān terkin urup: *Canından vazgeçmek, kendini feda etmek.*

Kūh-ı ġamda sen boyı serv [ü] lebi şīrīn içün / **Baş u cān terkin urup** adumı Ferhād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [baş u cān terkin urup, -up]*

baş u cāndur: *Baş ve can.*

Benüm varum bu ancak **baş u cāndur** / Komışam çokdan anı rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [baş u cāndur, -dur]*

baş üstine: *Baş üstüne, emrin olur.*

Tīrini gönderdi dilber cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur didi dil **baş üstine** cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [baş üstine,]*

baş üstine ko: *Baş üstüne koymak.*

Meyl idüp dehre koma bir taşı bir taş üstine / Her ne emr itse Ḫudā ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [baş üstine ko,]*

baş üzre: *(Aşığın) başı üzre. Belirtilen istekleri içtenlikle yapmayı kabul etmeyi anlatan bir söz.*

Sulṭān-ı ġama göz yaşı çün leşker olupdur / **Baş üzre** çeküp āhını zerrīn ʿalem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 2). [baş üzre,]*

baş virdüm: *Canını feda et.*

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş daḫı virdüm / Nitekim mey içün müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [baş virdüm, -düm]*

başa çıkamaz: *Başarmak, üstesinden gelmek, aşmak.*

ʿIşḳuñ kemānı saḫt-durur degme kimesne / Almasun ele **başa çıkamaz** o yay-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [başa çıkamaz, -amaz]*

başa çıkar: *Başarmak, üstesinden gelmek.*

Kim çıkar başa şehā zülf-i siyehkāruñ-ıla / Oda yana dil ü cān āteş-i ruḫsāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 1). [başa çıkar,]*

başa çıkmadı: *(Biriyle) başa çıkmak; güçlükler çıkaran biriyle olan işini, kendi istediği yolda sonuçlandırabilmek.*

Varuñı ḫarc it bugün iy dil yime dünyā ġamın / Kimse **başa çıkmadı** çıkmayısar devrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [başa çıkmadı,]*

başa gelür: *Kaderde ne varsa başa gelir.*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı def ̔e çāre yok / Çün ezel yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [başa gelür,]*

başa gelür: *Kötü bir duruma uğramak, beklemediği bir durumu yaşamak.*

Gāh cevrüñe cefā gāhī belā geh derd ü ġam / Bu cihāndur eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [başa gelür,]*

başa gelürmiş: *Kaderinde yazılı olan tecelli gerçekleşmek.*

Yazılan **başa gelürmiş** iy göñül āh eyleme / Dāmına düşdüñ anun raḥm umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [başa gelürmiş, -ürmiş]*

başa iletdüm: *Sona erdirmek, tamamlamak.*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [başa iletdüm, -düm]*

başa iltdüm: *Sona erdirmek, bitirme, sona erdirip tamamlama.*

Ḥamdü-lillāh **başa iltdüm** bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / İy Muḥibbī dimesün kimse baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [başa iltdüm, -düm]*

başa iltdüm: *Sona erdirmek, ikmal etmek.*

Süre süre **başa iltdüm** çün maḥabbet baydaḳın / Devletinde pādişāh-ı ʿışḳuñ ferzāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 4). [başa iltdüm, -düm]*

başa iltem: *Başa iletmek, götürmek.*

Kankı taş katıysa ursun başını Ferhād aña / Ol leb-i şīrīnüñ ʿışḳın **başa iltem** başa ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 6). [başa iltem,]*

başdan: *Baş, ilk olarak.*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla āh itmek / Beni ḳatl eylegil sorma ki **başdan** pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [başdan,]*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿāfiye / **Başdan** kırarsa ʿālemi kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [başdan,]*

ʿIşḳ dersin okıyanlar iremez itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine **başdan** başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [başdan,]*

ʿIşḳ dersin okıyan irmez anuñ itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine **başdan** başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [başdan,]*

Leylī zülfüñ okudum **başdan** müselsel ḳışṣasın / Boynuma zencīr idüp tek beni mecnūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [başdan,]*

başdan aşdı: *Çok fazla, haddinden fazla.*

Düşdi belā vü miḥnete dil **başdan aşdı** āh / Beñzer Muḥibbī yine ki sen baḥr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [başdan aşdı, -dı]*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı **başdan aşdı** / Bu dil sefīnesin āh urur kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [başdan aşdı, -dı]*

başdan aşdı: *Bunaltacak kadar çok olmak.*

Deryā-yı eşk[e] düşdi emvāc **başdan aşdı** / Āhum yili eselden āh ol bihāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [başdan aşdı,]*

başdan aşdı: *Baştan aşmak, her tarafı kaplamak.*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumdan temevvüc eyleyüp / **Başdan aşdı** ġarḳa virdi āh cismüm zevraḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 3). [başdan aşdı, -dı]*

Deryā-yı ʿışḳa düşdüm emvāc **başdan aşdı** / Gönlüm sefīnesini sürür kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 3). [başdan aşdı, -dı]*

başdan aşmışdur: *Çok fazla, haddinden fazla.*

Bilürem çokdur günāhum **başdan aşmışdur** velī / Kesmezem līk ümīẕüm raḥmet i Maʿbūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 6). [başdan aşmışdur, -mışdur]*

başdan ayaga: *Bütünüyle, tamamıyla.*

İki ʿālem gün yüzüñden çün münevver görinür / **Başdan ayaga** görenler ḫūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [başdan ayaga,]*

Saña niçe beñzedem **başdan ayaga** nūrsın / Ḥaḳ disün her kim göre ḫurşīd-i tābān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [başdan ayaga,]*

başdan başa: *Baştan başa.*

Meyl itmeye laʿlüñ var iken bu dil-i ḫasta / **Başdan başa** ʿālem tolu şehd ü şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 3). [başdan başa,]*

Yakmışam nār-ı ġam-ıla kendümi **başdan başa** / Çekdügüm derd ü elem gelmeye hergiz sagışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 1). [başdan başa,]*

başdan çıkarursın: *Doğru yoldan sapmak, yanmak.*

İy göñül başdan beni sen çıkarursın ʿāḳıbet / Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ baña çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [başdan çıkarursın, -ursın]*

başdan geçdi: *Canını feda etmek, ölmek.*

Zülfi gör göz göre asılmaga boynına gelür / **Başdan geçdi** meger saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [başdan geçdi,]*

başdur: *Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*

Bir mūr-ı żaʻīf oldum gel çek ʻınān-ı cevri / **Basdurma** pāy-ı raḫşa bir dem teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [basdurma, -ma]*

başı egüben: *Itibar etmek, saygı göstermek.*

Fitne taʿlīmin ider gūşına **başı egüben** / Birbirine bu cihānı uran ebrūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [başı egüben, -üben]*

başı ḫoş olur: *İyi geçinmek, uyumlu olmak; bir şeyden hoşlanmak.*

Kanumı içer gözleri ister ciger kebāb / Mey-ḫōr olanuñ **başı ḫoş olur** kebāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 2). [başı ḫoş olur,]*

başı top ola: *Başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Kim bile diye zülf-i çevgāna / **Başı top ola** gire meydāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 1). [başı top ola, -a]*

başı üstinde: *Başının üstünde, üzerinde.*

Vādī-i ʿışḳa Muḥibbī düşeli Mecnūn-vār / **Başı üstinde** yapar kuşlar yuvayı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 5). [başı üstinde,]*

basılma: *Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden Zāl u Rüstemler zebūn / Dōstlar inṣāf idüñ bu dil niçe **basılmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 4). [basılmasun, -sun]*

başın taşdan taşa çaldı: *Başını taşa vurmak: fırsatı kaçırdığı için çok pişman olmak, çaresiz kalarak kahırlanmak.*

Kūh-ken bir niçe günler eyledi sengi tırāş / Āḫir anuñ da başın çaldı felek taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 4). [başın taşdan taşa çaldı,]*

başına gele: *Bir olay veya bir duruma uğramış olmak [Genellikle üzücü durumlar için kullanılır].*

ʿIşḳ ehline güler idi bir zamān-ıdı / Bilmezdi Muḥibbī ki kendi başına da gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [başına gele, -e]*

başına sünbül-i terden şehper sokınmış: *Başına taze sümbülden tüy takmak.*

Muḥibbī ol kemān ebrū meger ʿāşıḳların kırmış / İki şehper sokınmış gör başına sünbül-i terden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 5). [başına sünbül-i terden şehper sokınmış, -mış]*

başına teller takdı: *Çok sevinmek II Aşırı derecede sevinen ve bunu davranışları ile gösterenler için alay yollu kullanılır.*

Gözleri üstinde yāruñ dir gören ebrūların / Ṣaydın almış iki şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [başına teller takdı, -dı]*

başına üşmesün: *Başına toplanmak.*

Baḥr ara hīç kimseler yārından ayru düşmesün / Leşker-i ġam her ṭaraf başına anuñ üşmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 1). [başına üşmesün, -sün]*

başını taşdan taşa urup: *Başını taştan taşa vurmak (çarpmak): Çok pişman olmak, kafasını taştan taşa vurmak.*

Sular gibi Muḥibbī taşdan taşa başını / Urup derūnı ḥālin söyler çınāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 5). [başını taşdan taşa urup, -up]*

başını top eyleyüp: *Başını top yapmak, başıyla oynamak.*

Bu Muḥibbī gibi yokdur zülfinüñ çevgānına / **Başını top eyleyüp** yolında ġalṭān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 5). [başını top eyleyüp, -yüp]*

başla: *Başlamak.*

Döner cefāya **başlar** soñra olur peşīmān / Mihr ü vefāyı evvel idüp alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [başlar, -r]*

ʿIşḳ dersin okıyanlar iremez itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan **başlaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [başlaya, -ya]*

ʿIşḳ dersin okıyan irmez anuñ itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan **başlaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [başlaya, -ya]*

basma: *Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*

Ḫāk-i pāyuñ efser ola başuma / Şādılıkdan **basmayam** pā ber-zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 3). [basmayam, -yam]*

Baġ-ı ḥüsnüme ṭılısm dīdelerümden iki şīr / İledem yār didi **basmayalar** gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [basmayalar, -yalar]*

başum: *Baş, kafa.*

Kemend-i zülf-i çevgānına **başum** / Dimişdüm top idem itdüm edā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 3). [başum, --um]*

Gezerken cāmiʿ-i ḥüsnin kaşı miḥrābını gördüm / **Başum** kaldurmayup kıldum o yirde secdegāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [başum, --um]*

başum top eyledüm: *Çevgan oyunundaki top gibi ortaya koymak; canını feda etmek.*

Başum top eyledüm cānā bugün meydān-ı ʿışḳ içre / Elüñden zülf-i çevgānı neden sen çalabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [başum top eyledüm,]*

başum üstinde: *Baş üzeri, üstü.*

Nāle raʿd u āhum oldı **başum üstinde** ġamām / Dīdelerden kim döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [başum üstinde, -nde]*

başum üzre: *Başımın üzerinde II Başımda.*

İy hümā-yı luṭfʿışḳuñ beni mecnūn eyledi / **Başum üzre** n'ola bir kerre yaparsañ āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [başum üzre,]*

başuma geleli: *Karşılaşmak, yaşamak, başına gelmek.*

Başuma sevdā-yı zülfüñ geleli dīvāneyin / Şemʿ-i ḥüsne cān u dilden yanmaga pervāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 1). [başuma geleli, -eli]*

başuma getürdüñ: *Bir olay veya bir duruma uğratmak.*

Ṭālib olduñ zülfi zencīrine iy şūrīde-dil / Bilmedüñ dīvānelik derdā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 3). [başuma getürdüñ, -düñ]*

Zülf-i yāra baglanup sevdā getürdüñ başuma / Niçe dürlü iy göñül ġavġā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 1). [başuma getürdüñ, -düñ-um, -a]*

Zülf-i yāra baglanup sevdā getürdüñ başuma / Niçe dürlü iy göñül ġavġā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 1). [başuma getürdüñ, -düñ-um, -a]*

Bir naẓarla iy gözüm kılduñ belāya mübtelā / Niçe yüz biñ miḥnet ü ḥayfā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [başuma getürdüñ, -dü, -ñ-düñ]*

Eyledüñ kūyından āvāre beni iy çarḫ-ı dūn / Düşürüp tenhā ġam-ı ṣaḥrā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 4). [başuma getürdüñ, -düñ]*

İy Muḥibbī ser-te-ser bu ʿāleme sulṭān iken / Bende olduñ ʿışḳa āh u vā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [başuma getürdüñ, -düñ]*

başuma üşti: *Başına toplanmak, başına üşüşmek.*

Başuma üşti fiġānum işidüp ʿālem benüm / Göreler hicrān eger bāḳī kıla hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [başuma üşti, -ti]*

başumdan aşaldan: *Baştan aşmak; pek çok olmak, pek çoğalmak.*

Deryā gibi **başumdan aşaldan** gözüm yaşı / Ḫālī degül sefīne-i dil ıżṭırābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 3). [başumdan aşaldan, -aldan]*

başumdan aşdı: *Baştan aşmak; pek çok olmak, pek çoğalmak; gücünü zorlamak.*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerüm yaşı **başumdan aşdı** oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [başumdan aşdı,]*

başumı: *Baş, kafa.*

Cefā tīġıyla kesseñ **başumı** sen / Elümi dāmenüñden kesmezem ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 1). [başumı,]*

Başumı ḳaṭʿ ideyin tā gide ol bār-ı girān / Ser-i kūyuña senüñ varmaga āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [başumı,]*

Su gibi eger **başumı** daşdan daşa dögsem / Olmaya ʿaceb ʿāşıḳ-ı didār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [başumı,]*

Zülfüñe el ur nāz-ıla meydāna gel iy dōst / Kes **başumı** top itmege çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [başumı,]*

başumı kaldurmaya-y-ıdum: *Başını kaldırmak, uyanmak.*

Dün gice uyḫuya vardum meh yüzüñ gördüm senüñ / Kāşki kaldurmaya-y-ıdum başumı ol ḫ∨ābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [başumı kaldurmaya-y-ıdum, -maya-y-ıdum]*

başumı top eyledüm: *Çevgan oyunundaki top gibi ortaya koymak; canını feda etmek.*

Ḥüsn meydānında gördüm zülfinüñ çevgānını / **Başumı top eyledüm** yaʿnī iledem armagan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 3). [başumı top eyledüm, -düm]*

başumı top eyleyem: *Çevgan oyunundaki top gibi ortaya koymak; canını feda etmek.*

Yār ele alsa Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Ben daḫı top eyleyem başumı ol çevgān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [başumı top eyleyem, -yem]*

başumı top itdüm: *Başını çevgan oyununda kullanılan top gibi ortaya koymak; canını ortaya koymak, hayatını tehlikeye atmak.*

Zülfi çevgānına yāruñ hem semendi sümmine / **Başumı top itdüm** ol çābük-süvāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [başumı top itdüm, -düm]*

başuñ göklere irse: *Beklenmeyen bir sevince ulaşmak.*

Göklere irse başuñ gelmeye göñlüñe gurūr / Yüzüñi yire sürüp kendüzüñi mūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [başuñ göklere irse, -se]*

başuñ top eyle: *Başı top eylemek.*

Çevgān idüp elde dutar zülfini dilber / Top eyle başuñ oldı çün esbine süvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 3). [başuñ top eyle,]*

başuña ṣadḳa kılup: *Başına sadaka kılmak.*

Ger ġulāmuñ isem iy ġam baña luṭf eyleyüben / **Başuña ṣadḳa kılup** çevrü kul āzād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [başuña ṣadḳa kılup, -up]*

başuña üşer: *Başına toplanmak, başına üşüşmek.*

Her ṭarafdan çün üşer başuña pervāne-i ġam / Sen daḫı şemʿ-ṣıfat her nefesüñ nūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [başuña üşer, -er]*

başuñı top eyle: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Zülf[i] çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Dogıcak lā-büd kişi merdāne gerek anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [başuñı top eyle,]*

Çevgān-ı ser-i zülfine başuñı Muḥibbī / Top eyle ki ʿuşşāḳ ara bir hüner olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 5). [başuñı top eyle,]*

başuñı top it: *Başını çevgan oyununda kullanılan top gibi ortaya koymak; canını ortaya koymak, hayatını tehlikeye atmak.*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā gel başuñı / Ola ki dilber oynaya top[ı] görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [başuñı top it,]*

başuñ-ıçun: *Baş, can.*

Bu Muḥibbī niçe bir cān eridür būseñ-içün / **Başuñ-ıçun** güzelüm yok dime iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [başuñ-ıçun,]*

bat: *Batmak.*

Urma göñül şīşesin iy dōst yirlere / Sakın ki **batar** ayaguña ābgīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 2). [batar, -ar]*

baydak: *Piyon.*

Süre süre başa iltdüm çün maḥabbet **baydaḳın** / Devletinde pādişāh-ı ʿışḳuñ ferzāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 4). [baydaḳın, -ın]*

bayıl: *Bayılmak.*

Her kim ki göre iy perī nāgāh cemālüñi / ‘Aḳlı gidüp ġaşy ola ol laḥẓa **bayıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [bayıla, -a]*

bayrām: *Bayram. II Bayram vakti.*

Kaʿbe-i kūyuña varan ʿāṣıḳı ḳurbān eyle / Ḳaṣd ider ḫayra girür her kişi **bayram** olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [bayram,]*

bāz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

Saldum göñül **bāzını** murġ-ı hümāya ben / Āhum duḫānı irgeleden semāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [bāzını, -ı, -nı]*

Zülfinüñ pefteresin salup bu göñlüm **bāzına** / Anı ṣayd itmek murādı çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [bāzına, -ına]*

Ḳaṣd kıldı himmetüm **bāzı** ḳanāʿat Ḳāf’ına / Tā ki ülfet duta ʿAnḳā gibi varup Ḳāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [bāzı, -ı]*

Muḥibbī müşkil işdür ʿışḳ **bāzı** / Kimesne dutmasun bunuñla pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 6). [bāzı, -ı]*

bāzār-: *Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi çün cānadur / Cān ele alup bu dil **bāzāruñ** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [bāzāruñ, -(u)ñ]*

bāzār: *Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī birez **bāzār-ıla** eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [bāzār-ıla, --ıla]*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil ki cān virmek gerek bu yolda **bāzār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [bāzār,]*

Fāyide kılmaz Muḥibbī naḳd-i ʿömrin ḫarc ide / Tā ki bu **bāzārda** sūd u ziyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [bāzārda, -da]*

bāzārı ideli: *Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak, satışa çıkarmak.*

Ser-te-ser sermāye-i sūd u ziyāndan geçmişem / Çārsū-yı ʿışḳ içinde ideli bāzārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 3). [bāzārı ideli,]*

bāzāruñ: *Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.*

Bir būseyi biñ cāna alan eyledi ol sūd / Yüz döndüre kimdür bu **bāzāruñ** elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 5). [bāzāruñ, -uñ]*

bazı: *"Bazen, arada sırada" anlamlarında belgisiz sıfat.*

Raḳīb-ile ider ol ʿışḳ **bāzı** / Benüm ḥālüm aña olmadı rūşen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 4). [bāzı,]*

bāz-ı gönlüm: *Gönül kuşum.*

Bāz-ı gönlüm ṭuʿme-i dünyāya meyl itmedi / Şāhbāzı görmemişlerdür varup kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 5). [bāz-ı gönlüm,]*

bāzīçe: *Oyun, oyuncak.*

Ḫāk-i şehlerdür ṭıfıllar itdügi **bāzīçeler** / ʿİbret al aç gözüñi var seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 2). [bāzīçeler, -ler]*

bebri: *Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan.*

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ **bebridür** / Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [bebridür, -dür]*

bedaḫşān: *Far. is. Hindistan'da yakut madeniyle meşhur bir memleket.*

Lāʿl-i nābuña şebih oldugı içün ḫusrevā / Eyledüñ görmek heves varup **Bedaḫşān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 5). [bedaḫşān,]*

Leb-i laʻl-i nigār var-iken / İstemez dil vara **Bedaḫşān'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 5). [bedaḫşān'a, -a]*

be-dāmen: *Eteğe kadar.*

İdeyin çāk girībān tā **be-dāmen** / Fedādur çün yolunda cān u ten de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 2). [be-dāmen,]*

bedel kılmak: *Birini diğerine tercih etmek.*

Zemherīr i[r]di ne mümkin eylemek gül ṣoḥbetin / Āteşi aña **bedel kılmak** gerek mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 1). [bedel kılmak, -mak]*

beden-hā: *Beden.*

Sīne-i pür-dāġuma beñzer Muḥibbī mecrūḥ / Görinür ger naẓar olınsa **beden-hā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [beden-hā,]*

bed-ḫū: *Kötü huylu, huysuz.*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ **bed-ḫū** yār ẓālim çarḫ nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [bed-ḫū,]*

bed-ḫūy: *Kötü huylu, huysuz.*

İy Muḥibbī ko saña cevr ü cefālar kılsun / Yiridür göñlüñi çün bagladuñ ol **bed-ḫūya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [bed-ḫūya, -a]*

bedīʿ: *Benzeri bulunmayan.*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ key **bedīʿ** / Bunı kim gördi gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [bedīʿ,]*

bedīd olsun: *Görünmek, ortaya çıkmak.*

Yakalum dāġları yir yir bu cism-i nā-tüvān üzre / Temāşā itmege ḫüsnüñ niçe dīde **bedīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [bedīd olsun, -sun]*

bed-nām olmışam: *Adı kötüye çıkmak.*

Şöyle **bed-nām olmışam** Mecnūn benden ʿār ider / ʿIşḳ ara dir görmedüm buncılayın bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [bed-nām olmışam, -mışam]*

bed-nām-ı ʿışḳ: *Aşırı sevginin kötü ünü , şöhreti.*

Eger **bed-nām-ı ʿışḳ** olsam beni ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [bed-nām-ı ʿışḳ,]*

bedr aya: *Dolunay şeklinde olan ay; parlak, aydınlık.*

Yüzine beñzedür yüzin güzeller / Şebīh olur mı encüm **bedr aya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 2). [bedr aya, -a]*

bedr olup: *Dolunay olmak II dolunay gibi kusursuz ve eksiksiz olmak.*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ kim eylemez / Līk ol meh bilürem **bedr olup** irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [bedr olup,]*

bedr-i cemālin: *(Sevgilinin) dolunay gibi güzel olan yüzü.*

Yaş-ıla tolar görimezem **bedr-i cemālin** / Görürdi gözüm olsa idi bende sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [bedr-i cemālin,]*

beg: *Bey, efendi II sevgili.*

Ḫūb-rūlar cümle encüm sen ḳamer-rūsın **begüm** / Saña beñzer görmedüm çok dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [begüm, -üm]*

be-ġayet: *Ziyadesiyle, haylice, gayet.*

Bu Muḥibbī cān virür ol serv-i ḳāmetden cüdā / Cāna düşmişdür **be-ġāyet** ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [be-ġāyet,]*

Ṣabā kūyına ugrarsañ getürgil ḫāk-i rāhından / Maḥabbet ehline **ġāyet-be-ġāyet** armagandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [ġāyet-be-ġāyet,]*

be-gū: *Söyle!.*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra **be-gū** / Niçe bir kanum içer ol gözi ḫūn-ḫ∨āra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [be-gū,]*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra **be-gū** / Niçe bir kanum içer ol gözi ḫūn-ḫ∨āra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [be-gū,]*

Ser-i kūyına eger eyleseñ āheste güẕer / Ḥālini ḫastalaruñ gözleri bīmāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [be-gū,]*

Söyle ol zülf-i perīṣāna perīṣānlıgumı / Niçe bir cevr ide ol zülf-i siyehkāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [be-gū,]*

Giceler bülbül-i ṣūrīde gibi nālelerüm / Çın seḥer ol boyı serv ü yüzi gülzāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [be-gū,]*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar cūlar olup / Yüz sür ol serv-i sehī kürk-ile reftāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [be-gū,]*

İy seher yili bu dil derdini var yāra **be-gū** / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [be-gū,]*

İy seher yili bu dil derdini var yāra **be-gū** / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [be-gū,]*

Ser-i kūyına girmeden yine āheste varup / Döymesün bir kılı ol zülf-i sitemkāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [be-gū,]*

Ancak aḥvālümi bilsün benüm [ol] zülf-i nigār / Dil-i dīvāneyi zencīr ile zünnāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [be-gū,]*

N'ola feryād-ıla bu nālemi gūş itmeseler / Görmedük kimsene yok künbed-i devvāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [be-gū,]*

Niçe yıldur ki ḫarāb oldı bu dil şehri yatur / İde taʿmīʿr keremden yine miʿmāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [be-gū,]*

İy ṣabā şiʿr-i Muḥibbī olalı ḳand ü nebāt / Suḫenüm şekkerin ol laʿl-i şeker-bāra **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [be-gū,]*

Ḫaber-i cān u dili var der-i dildār **be-gū** / Bir bir ḳıṣṣā-i derūnı naẓar-ı yār **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 1). [be-gū,]*

Ḫaber-i cān u dili var der-i dildār **be-gū** / Bir bir ḳıṣṣā-i derūnı naẓar-ı yār **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 1). [be-gū,]*

ʿArż kıl zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Her ne itdümse sipāriş saña zinhār **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 2). [be-gū,]*

Zülf[i] sevdāsı ile bir daḫı āşüfteligi / Ola kim güş ide var ḥālüñi tekrār **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [be-gū,]*

Ḫvāb-ı ġafletde iken var alagör būsesini / Uyanup ḫışma gele sen daḫı inkār **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [be-gū,]*

İy Muḥibbī kimse güş itmez bilürsin nāleñi / Sakın aldanma dise künbed-i devvār **be-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [be-gū,]*

behre: *1. Pay, hiss. 2. Kısmet, nasip.*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿarż it / Dilüñ ġavvās olup baḥr-ı naẓımdan buldı çün **behre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [behre,]*

beḳāsı yok: *Kalıcılığı olmamak.*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına / **Beḳāsı yok** bilür perr-i meges deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [beḳāsı yok,]*

bekler iken: *Beklerken.*

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı ejder-şıfat / Bir naẓar kim ola göre ḥüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [bekler iken,]*

bel: *"Bir ihtimal" anlamında kullanılan zarf.*

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın / Īrān'a degül **bel** bile Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [bel,]*

bel kim: *Belki.*

Bu yidi beyt ne olur belki / Daḫl olınur o **bel kim** Selmān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [bel kim,]*

belā: *Afet, musibet, çok zor iş.*

Feṯḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi kim derd ü **belā** ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [belā,]*

Bir yaña derd ü **belā** bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [belā,]*

ʿIşḳ ara Ferhād'a taḥsīn eyle Ḳays'a āferīn / Ḫoş gözetmiş her biri bulmış **belānuñ** yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [belānuñ, -nuñ]*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni derd ü **belā** ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [belā,]*

Bakmadı yār gerçi ki ben mübtelāsına / Bend itdi beni zülfinüñ āḫir **belāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [belāsına, -sı, -n, -a]*

Bir naẓarla iy gözüm kılduñ **belāya** mübtelā / Niçe yüz biñ miḥnet ü ḥayfā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [belāya, -y, -a]*

Göz ucındandur **belā** vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [belā,]*

Göz ucındandur **belā** vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [belā,]*

Her kim ki uyar cān-ıla dehrüñ hevāsına / Lā-büd anı irişdürür āḫir **belāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [belāsına, -sı, -n, -a]*

Çek cevr ü cefā vü berr-i muġaylān **belāsını** / Āsān görine saña bu çendān merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [belāsını, -sını]*

Gāh cevrüñe cefā gāhī **belā** geh derd ü ġam / Bu cihāndur eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [belā,]*

Dutıldı murġ-ı dil nāgeh **belāya** / Olaldan zülf[i] dām u ḫāli dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [belāya,]*

belā bezminde: *Gam, keder meclisi.*

Maḥabbet bendini bir bir göñül barmagına bagla / Fiġān itsün **belā bezminde** ney-veş pür nevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [belā bezminde,]*

belā derbendine: *Bela geçidi.*

Maḥabbet şehrine varan **belā derbendine** ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki çok gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [belā derbendine, -ne]*

belā ile: *Çok fazla dert ile.*

Belā ile geçen ʿömrüñ Muḥibbī / Ḥāḳīḳatdür o ʿömri ʿömre sayma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [belā ile,]*

belā kūhında: *Bela dağı.*

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken / Ben **belā kūhında** Ferhād idüm iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [belā kūhında, -nda]*

ʿIşḳ mıdur bir lebi şīrīn zebāna dil virüp / Kūh-ken gibi **belā kūhında** şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [belā kūhında, -nda]*

belā tīġına: *Belâ kılıcı.*

Cefā tīrine tut sīne **belā tīġına** sun gerden / Cihānda geçmedük miḥnet dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [belā tīġına, -na]*

belā vü miḥnet: *Bela ve sıkıntı.*

Beni yaratmış **belā vü miḥnet** içün Yaradan / Ehl-i ʿışḳ oldum anuñçün kaçmazam ben yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [belā vü miḥnet,]*

belā vü miḥnete düşdi: *Bela ve üzüntüye düşmek.*

Düşdi belā vü miḥnete dil başdan aşdı āh / Beñzer Muḥibbī yine ki sen baḥr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [belā vü miḥnete düşdi, -di]*

belāya ugratdı: *Belaya sokmak.*

Saçı sevdāsıla toldı dimāġum / Beni ugratdı bend-ile belāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 4). [belāya ugratdı, -dı]*

belā-yı hicre: *Ayrılık belası, ayrılık acısı.*

Belā-yı hicre cān virdüm Muḥibbī / Ki oldum vaṣlı ile āşinā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 5). [belā-yı hicre, -e]*

belā-yı nigār ile: *Sevgilinin belasıyla.*

Dil kaldı ġam u derd ü **belā-yı nigār ile** / Hicrān içinde miḥnet-ile āh u zār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [belā-yı nigār ile,]*

belki: *"Bir ihtimal" anlamında kullanılan zarf.*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm dil didi / **Belki** düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [belki,]*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār olmasa / **Belki** ol ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [belki,]*

Dil degül **belki** cān da pāralanur / Yār eger ursa zülfine şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [belki,]*

Bu yidi beyt ne olur **belki** / Daḫl olınur o bel kim Selmān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [belki,]*

Gözüñe beñzemez āhū-yı Çin'de / Ne Çin'de **belki** rūy-ı zemīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 1). [belki,]*

Perī midür didüm yāḫūd melek mi / Didiler **belki** māh ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [belki,]*

belür: *Belirmek II ortaya çıkmak.*

Dirler yüzinde cā-be-cā **belürdi** ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [belürdi, -di]*

[ben]: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / Bunı bildüm **[ben]** iy meh-rū cihān içinde sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [[ben],]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla **ben** ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [ben,]*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü **ben** pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [ben,]*

Gösterüp evvel vefā āḫir **baña** kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm aña yār-ı ṣādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [baña, -a]*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın olmışam ḥayrānı **ben** / Terk kıldum ʿışḳuñuñ yolında ad u sanı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [ben,]*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın olmışam ḥayrānı **ben** / Terk kıldum ʿışḳuñuñ yolında ad u sanı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [ben,]*

Ẕerre deñlü ḥaḳ budur kim kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [ben,]*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [ben,]*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [ben,]*

Ẕerre deñlü ḥaḳ budur kim kalmadı **bende** ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [bende, -de]*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān **beni** / Niçe yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [beni, -i]*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt olmadı mı zülfüñe **beni** asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [beni, -i]*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fārig̱ ol / **Ben** daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [ben,]*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam **ben** / Didüm kevs̱er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [ben,]*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam **ben** / Didüm kevs̱er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [ben,]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ ḳanı devlet bu ġamla pür-melālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [ben,]*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [ben,]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu mālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [ben,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [ben,]*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur bildüm **ben** anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [ben,]*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa **ben** ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [ben,]*

Umaram vaṣla irişem gerçi ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı āhdan itdüm **ben** aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [ben,]*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba **ben** / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [ben,]*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba **ben** / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [ben,]*

Bakmazam gün yüzine bu dīdeler ḫūn-āb olur / Çāresüz kaldum dirīġ ol mihr-i ʿālem-tāba **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [ben,]*

Gözlerüm gözeklerinden döküben ḫūn-ı ciger / İñlerem derd-ile göñlüm beñzedüp ṭōlāba **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [ben,]*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm yaşı cihān / İtmesem kirpüklerümden seddi ol seylāba **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [ben,]*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ ṭāḳ-ı ebrūsın görüp / Secde itdüm cān-ıla ol kaşları miḥrāba **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [ben,]*

Okudum ḥüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [ben,]*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem tañ mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [ben,]*

Her kişi ṣādān u ḫandān ara yirde **ben** ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [ben,]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam **ben** / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [ben,]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam **ben** / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [ben,]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ kanı devlet bu ġamla pür-melālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [ben,]*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẓīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki dir ince ḫayālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [ben,]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolı mālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [ben,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla sakın dime ki bir şāḥīb-kemālam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [ben,]*

Bugün geçdüm çü **ben** çūn u çerādan / Dilā sen daḫı geç bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [ben,]*

Öldür **beni** anlar bile tā kim naẓaruñ var / Kim müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [beni, -i]*

Ben senüñ nūr-ı cihān-ārāña ḥayrān olmışam / Nite kim ḫalḳ-ı cihān görüp olur ḥayran-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [ben,]*

Ayırma bu **ben** ʿāşıḳ[ı] ʿışḳ-ı ezelīden / Yā Rabb bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 2). [ben,]*

Her yaña bakam görürem **ben** ḫayālüñi / ʿAḳs-i cemāl-i rūyuñı iy luʿbetān-ı çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 3). [ben,]*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi **baña** çok geçmiş nigārā **baña** sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [baña, -a]*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi **baña** çok geçmiş nigārā **baña** sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [baña, -a]*

Gözüñ cellādı öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram **ben** / Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn kefensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [ben,]*

Gönderüp derd ü elem hicr-ile öldürmek ise / Rāżıyam her ne gelürse **baña** cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [baña, -a]*

Ḫançer-i dest-i sitemle **beni** ḳurbān idicek / Bārī ol vaḳt sür sen alnuña bu kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [beni, -i]*

Ger zülfüñ eger zülf-i dil-āviz ise iy dōst / Hem ḳayd-ı belā **baña** vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [baña, -a]*

Saldum göñül bāzını murġ-ı hümāya **ben** / Āhum duḫānı irgeleden semāya **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [ben,]*

Saldum göñül bāzını murġ-ı hümāya **ben** / Āhum duḫānı irgeleden semāya **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [ben,]*

ʿIşḳuñ kitābını bugün ezber okudum / Mektebde daḫı çıkmadan elf ile bāya **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 2). [ben,]*

Ġam meclisinde nāleme āheng ider benem / Çokdan berü nā ile idem hevāya **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [ben,]*

Gel iy ṭabīb nabżuma el urayım dime / ʿIşḳ ḫastasıyam derd-ile bakman devāya **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [ben,]*

Cevr ü cefāñı bilse Muḥibbī vefā ne tañ / Muʿtādum ezel çekmege cevr ü cefāya **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 5). [ben,]*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā imiş / Yine gerekdi gir sen iy dil araya **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [ben,]*

Ġam meclisinde nāleme āheng ider **benem** / Çokdan berü nā ile idem hevāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [benem, -em]*

Feryād u fiġān yār-ı cefākāruñ elinden / Kime kılayım dād **ben** ol yāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [ben,]*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin **baña** ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [baña, -a]*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze **beni** al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [beni, -i]*

Ele sāġar aluban mest olam [mı] / **Baña** baş egdüren ṣurāḥi sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 5). [baña, -a]*

Baḥr-i eşkümde bu dil düşdi yaşum girdābına / Çāre yok bildüm ḫalāṣa **baña** bu girdābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [baña, -a]*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede maḥrem **baña** / Kanda gitsem bir dem ayrılmaz olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [baña, -a]*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / İy Muḥibbī dimesün kimse **baña** gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [baña, -a]*

Vaṣla irgürgil bugün salma **beni** ferdālara / İre mi ol vaʿdeye bu ʿömr-i kütāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 2). [beni, -i]*

Kūyuña vardum nigārā āh u feryād eyledüm / Olmaduñ hergiz **benüm** aḥvālüme āgāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Dökersin dīdeden iy çeşm-i pür-ḫūn / İçeyin müstedām ol **baña** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 5). [baña, -a]*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā bilürem anuñ **ben** iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [ben,]*

Benüm serv-i ḫırāmānum gözüm yaşına bakmazsa / Ki bilmez olmasa teşne kişi āb-ı revān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [benüm, -(ü)m]*

Beni maḥzūn ider bu çarḫ-ı gerdūn / Olur günden güne ḥālüm diger-gūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 1). [beni, -i]*

Düşelden ara yire āh-ı hicrān / **Baña** zindān görinür bāġ u būstān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 1). [baña, -a]*

Bu göñlüm taḫtınuñ sulṭānı sensin / Ne kim emr itse olur **bende** fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [bende, -de]*

Gözüñ ḳaṣṣābı cāna ḳaṣd iderse / Sevāba gire ide **beni** ḳurbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 4). [beni, -i]*

Çekerem **ben** ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha bir şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [ben,]*

Delindi ney gibi bagrum ölürsem iy kemān ebrū / Ṣadālar olısar ẓāhir **benüm** her üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Dir vefā kılam **baña** ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem ol cevri çok nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [baña, -a]*

Serv gibi salınup serv-i revānumdur gelen / Rām kılmışdur **beni** ārām-ı cānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 1). [beni, -i]*

Melāmet eyleme zāhid ko añma ʿār u nāmūsı / Düşelden ʿışḳa **ben** geçdüm vaḳār u iʿtibārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [ben,]*

Egerçi kārlar bī-ḥad u el urdum ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma **beni** kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [beni, -i]*

Umardum iy kemān ebrū irişe sīneme tīrüñ / **Beni** sen nā-ümīd itdüñ bugün tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [beni, -i]*

Egerçi yañılup dilber geçe bir gün mezārumdan / Maḥabbet būyını ala **benüm** ḫāk-i ġubārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [benüm, -üm]*

Hicr elinden dāda geldüm kapuña şāh-ı ḥüsün / Şevketüñ ola ziyāde **bańa** ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [bańa, -a]*

İy ṣabā ger kūy-ı dilberde **beni** yād idesin / Umaram ki bu dil-i mecrūḥumı şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 1). [beni, -i]*

Yüzüm ḫāk eyledüm **ben** rāh-ı ḫūbān / Umaram pā koya ol şāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 1). [ben,]*

Benüm varum bu ancak baş u cāndur / Komışam çokdan anı rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Key naḥīf oldum bulan bulur fiġānumdan **beni** / Dir ki iy bī-çāre sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [beni, -i]*

Bezm-i ġamda nāleme irmedi nāyuñ nālesi / **Bańa** şimden girü āheng ide ancak erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [bańa, -a]*

Bańa gönderme vefā vü mihrüñi gel iy ṣanem / Tek cefādan bu dilüm maḥrūm olup zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [bańa, -a]*

Ne **benüm** baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu **benüm** baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Ne **benüm** baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu **benüm** baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Sīnemi döndermezem **ben** nāvek-i dildārdan / Luṭf ile daḫı keremdür çün gele ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [ben,]*

Nāgehān ruḫsārını görse **benüm** bu gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [benüm, -üm]*

İy göñül başdan beni sen çıkarursın ʿāḳıbet / Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ **bańa** çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [bańa, -a]*

Uslanur dīvāneler dirler egerçi bend-ile / Bend-i zülfinden ʿaceb **bende** neden artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [bende, -de]*

İy göñül başdan **beni** sen çıkarursın ʿāḳıbet / Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ bańa çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [beni, -i]*

İy Muḥibbī korkaram ki ʿışḳumı fāş eyleye / Gelür oldı bu zebānuma **benüm** derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [benüm, -üm]*

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın saña taḳrīr eyleyem / Sorma Mecnūn'a ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [baña, -a]*

Niçeye dek gitmeye sīneñde tura kibr ü kīn / Böyle iken **ben** müselmānam diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [ben,]*

İy ṣabā ger yār kūyında **beni** yād idesin / Derd ü ġamdan kurtarup bu gönlümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [beni, -i]*

Ger ġulāmuñ isem iy ġam **baña** luṭf eyleyüben / Başuña ṣadḳa kılup çevrü kul āzād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [baña, -a]*

Vaḳt olmadı mı iy ṣūḫ **beni** yād idesin / Ġuṣṣadan kurtaruban vaṣluñ ile ṣād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 1). [beni, -i]*

Bu Muḥibbī dilemez mihr ü vefāñı güzelüm / Rāżıyam **beni** cefā vü cevrüñle yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [beni, -i]*

Ben hemān cān virmedüm ol ṣūḫ-ı şehr-āşūb içün / Niçeler cān virdiler ʿālemde rūy-ı ḫūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [ben,]*

Baña yiter āhum-ıla gözlerüm yaşı / Birin zemīne birin de āsümāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [baña, -a]*

Sanmañ ki beni cānumı cānāna virmezin / **Ben** bir kulam varumı sulṭāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [ben,]*

Laʿl-i lebüñe kim bahā dünyā ḫarācıdur / Ḥaḳḳā **ben** anı mülk-i Bedaḫşān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [ben,]*

Sanmañ ki **beni** cānumı cānāna virmezin / Ben bir kulam varumı sulṭāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [beni, -i]*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā **baña** yiter / N'eylerem dārāt u ḥaşmet ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [baña, -a]*

Baña nā-mihr olduguñ mihr itmeden rāciḥ gelür / Derd-ile ḫōş olmışam nā-ḫōş dermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [baña, -a]*

Bend kıldum boynumı çün zülf-i cānān ile **ben** / Tā ölince kapusında kul olam cān ile **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [ben,]*

Bend kıldum boynumı çün zülf-i cānān ile **ben** / Tā ölince kapusında kul olam cān ile **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [ben,]*

Baña nā-mihr olduguñ mihr itmeden rāciḥ gelür / Derd-ile ḫōş olmışam nā-ḫōş dermān ile **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [ben,]*

Elde dutam komayam dāmānuñı maḥşer güni / Vardugumda ḥażrete çāk-i girībān ile **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 3). [ben,]*

Sırr-ı ʿışḳuñ saklar iken sīnede cānum gibi / Ẓāhir itdüm ʿāleme bu āh u efġān ile **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [ben,]*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿĀleme ḥükm ide dirdüm uşbu fermān ile **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [ben,]*

Kaʿbe'dür kūyuñ nigārā eyledüm çünki ṭavāf / Cān u dilden gelmişem olmaga ḳurbān ile **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [ben,]*

İy Muḥibbī gül ruḫın yād eylesem bülbül gibi / İñlerem tā ṣubḥ olınca āh u efġān ile **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [ben,]*

ʿIşḳ ʿilmi çünki tekmīle irişdi aʿlemem / **Bañа** şimden girü añmañ ʿālemüñ ʿallāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [bañа, -a]*

Başuma üşti fiġānum işidüp ʿālem **benüm** / Göreler hicrān eger bāḳī kıla hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Dilde olan derd ü miḥnet küllī olsun āşikār / İy cefā-ḫū vaḳt olupdur sīnemi **ben** yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [ben,]*

Ḫvāb içinde görmiş oldum nāgehān ol yārı **ben** / Niçe yıllar ḫvāb görmem kuluñuzam zār[ī] **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [ben,]*

Ḫvāb içinde görmiş oldum nāgehān ol yārı **ben** / Niçe yıllar ḫvāb görmem kuluñuzam zār[ī] **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [ben,]*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / Didi öldürmekden özge bilmezem tīmārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [ben,]*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn benden ʿār ider / ʿIşḳ ara dir görmedüm buncılayın bī-ʿārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [ben,]*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿayb eylemeñ / Bir ḳadeḥ mey rehnine göndermişem destārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [ben,]*

Şöyle ḫayrānam Muḥibbī bilmezem hīç kendümi / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından yiyüp esrārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [ben,]*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn **benden** ʿār ider / ʿIşḳ ara dir görmedüm buncılayın bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [benden, -den]*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam **beni** ʿayb eylemeñ / Bir ḳadeḥ mey rehnine göndermişem destārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [beni, -i]*

Āh idüp bu gözlerüm yaşını bārān itmesem / Görmez idüm ol gül-i nev-restenüñ **ben** ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [ben,]*

Yakar idüm bāl ü per pervāne gibi nāra **ben** / Görse idüm şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 2). [ben,]*

Bilmedüm şekker midür laʿlüñ vü yāḫūd engübīn / Ẓāhir olurdı **bañа** görsem anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [bañа, -a]*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol sīmīn beden / Eksük itmez gönderür dāyim velī derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [bañā, -a]*

Gāh cismüm meskeni kūh-ı belāhā-yı firāḳ / Kūh-ı ġam mihmānıyam oldur **bañā** beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [bañā, -a]*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü **bañā** ḥayāt / Āh ölsün mi ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [bañā, -a]*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun / Sor **bañā** çekmez anı ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [bañā, -a]*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [ben,]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm ol yārı **ben** / Varlıgı terk itmeyince bulmadum dildārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [ben,]*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm ol yārı **ben** / Varlıgı terk itmeyince bulmadum dildārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [ben,]*

İrmedi maḳṣūda dil arturmayınca nālesin / Şemʿ gibi yanmayınca görmedüm envārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [ben,]*

Ser-te-ser sermāye-i sūd u ziyāndan geçmişem / Çārsū-yı ʿışḳ içinde ideli bāzārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 3). [ben,]*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [ben,]*

Zāhidā olsun mübārek saña bu ḫūr u behişt / ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm cān-ıla dīdārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [ben,]*

Bende imiş yār bilmezdüm Muḥibbī ḫayf kim / Her yaña bilmezligümden arar idüm yārı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [ben,]*

Olma iy dil añuban ʿişyānuñı sen nā-ümīd / Umaram ʿafv ide cürmüm añaram Ġaffār'ı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [ben,]*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ **benden** ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [benden, -den]*

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḫüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur **benüm** de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Egerçi ẓāhirā baksañ bugün ṣāḥib-külāham **ben** / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç ḫāk-i rāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [ben,]*

Egerçi ẓāhirā baksañ bugün ṣāḥib-külāham **ben** / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç ḫāk-i rāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [ben,]*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla āh itmek / Beni ḳatl eylegil sorma ki başdan pür-günāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [ben,]*

Düşelden ʿışḳa tagıtdum ser-ā-ser ḫırmen-i ʿaḳlı / Hevā-yı āh-ıla eyler semā bir berg-i kāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [ben,]*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫvāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [ben,]*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm ġam olup eşkümle yürür bir sipāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [ben,]*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla āh itmek / **Beni** ḳatl eylegil sorma ki başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [beni, -i]*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] āşikār itsem **beni** ʿayb eylemeñ / Niçeye dek saklaya sīne şerārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [beni, -i]*

İtlerüñle hem-dem olmak iftiḫārumdur **benüm** / Bu Muḥibbī bundan özge iftiḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [benüm, -üm]*

Beni yaratmış belā vü miḥnet içün Yaradan / Ehl-i ʿışḳ oldum anuñçün kaçmazam **ben** yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [ben,]*

Beni yaratmış belā vü miḥnet içün Yaradan / Ehl-i ʿışḳ oldum anuñçün kaçmazam ben yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [beni, -i]*

Her ne zaḥmet kim gele andan **baña** rāḥat gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [baña, -a]*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra zār elin / Ammā ki **baña** virmedi bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [baña, -a]*

Ezelden **baña** sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / Virildi saña da zāhid yiyesin ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [baña, -a]*

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan pehlevān-ı ʿışḳ / Yanumda dest-yārumdur **benüm** Ferhād-ıla Mecnūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Ārzūdan **ben** helāk oldum müyesser olmadı / İtlerüñle bir gice kūyuñda olmak pāsbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 2). [ben,]*

İy hümā-yı luṭf ʿışḳuñ **beni** mecnūn eyledi / Başum üzre n'ola bir kerre yaparsañ āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [beni, -i]*

İy Muḥibbī işidüp aḥvālümi çūbān-ı ʿışḳ / Eyledi **baña** vaṣiyyet câme-i peşmīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 5). [baña, -a]*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu **ben** maḫmūrdan / Çünki kesb eyler ṣafā ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [ben,]*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne **ben** / Ya saçı zencīrine Mecnūnlayın dīvāne **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [ben,]*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne **ben** / Ya saçı zencīrine Mecnūnlayın dīvāne **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [ben,]*

Ehl-i ʿışḳa ḫoş gelür olmak bugün rüsvā-yı ḫalḳ / Genc-i vaṣlın isteyüp olsam ne tañ vīrāne **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [ben,]*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla kim söylemem efsāne **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [ben,]*

Cām-ı laʿlüñ yādına komadum elden sāġarı / Niçe yıllar olmışamdur sākin-i mey-ḫāne **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [ben,]*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil nūş itmege yārān ile / Gözlerümden eyledüm ol meclise peymāne **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [ben,]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuṣṣāḳuñ serin / Didi kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [ben,]*

Bu Muḥibbī durmadan söz dürlerin ḫarc eylesün / Baḥr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum kāna **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [ben,]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / Niçe bir yaka **beni** hicrüñ i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [beni, -i]*

Ok gibi bükdi **benüm** ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy **benüm** kirpügi ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Ok gibi bükdi **benüm** ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy **benüm** kirpügi ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Sal hümā sāyeñ teraḥḥum kıl bu ben üstādeñe / İy **benüm** evc-i felekde mihr ü māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [benüm, -üm]*

Gül yüzinden dūr olalı iñlerem bülbül gibi / Ney gibi bil bagladum bu yolda **ben** feryād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [ben,]*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl içün añmañ **baña** hergiz Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [baña, -a]*

Görmez-isem bir nefes **ben** seni iy Yūsuf-cemāl / Eşk-i çeşmüm ser-te-ser ġarḳ ide Kenʿān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [ben,]*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla sularam **ben** her seḥer / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur bu gözlerüm yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [ben,]*

İrmek-içün vaṣluña ḫarc eyledüm cān naḳdini / Ārzū-yı vuṣlatuñdur **beni** ḳallāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 2). [beni, -i]*

Cefā tīġıyla kesseñ başumı sen / Elümi dāmenüñden kesmezem **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 1). [ben,]*

Müjeñ tīrine iy māh-ı dil-efrūz / Siper yirine dutdum sīnemi **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 2). [ben,]*

Gel iy sāḳi berü sun sen ṣabūḥı / Ġam-ı dilber **beni** öldürdi bil sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [beni, -i]*

Raḳīb-ile ider ol ʿışḳ bāzı / **Benüm** ḥālüm aña olmadı rūşen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim bir gül-i tersin / Kim āh okı güẕer kılur irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [benüm, -(ü)m]*

Öldürürdi yār **beni** bu kūyı içinde āh / Hīç dimedi ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [beni, -i]*

Sevdüginüñ her kişi ister vefāsına ire / **Ben** cefāsın isterem hergiz vefāsın istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [ben,]*

Kankı taş katıysa ursun başını Ferhād aña / Ol leb-i şīrīnüñ ʿışḳın başa iltem başa **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 6). [ben,]*

Dün **beni** öldürdügine ḫançeri şāhid yiter / Dönüben inkār ider hīç kimseler işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [beni, -i]*

Yog-ıdı ʿālemde hīç mihr ü maḥabbetden nişān / Olmış-ıdum bu cihāñda ʿışḳ-ıla **ben** dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [ben,]*

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken / **Ben** belā kūhında Ferhād idüm iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [ben,]*

Konmamışken daḫı Ḳays'uñ başına sevdā-yı ʿışḳ / Yapmış-ıdı murġ-ı dil başumda **benüm** āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [benüm, -(ü)m]*

Tolu gördüm çün ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp evvel **ben** oldum ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [ben,]*

ʿIşḳ mıdur ʿaḳl u ṣabrum küllī yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur **ben** ġarībi zār u şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [ben,]*

ʿIşḳ mıdur bir kemān ebrū nigāruñ yādına / Ok gibi bu ḳaddümi büküp **benüm** ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp **baña** ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar her dem yüri miḥnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [baña, -a]*

Ġırr olma ḥüsn bünyādına ol āb üzeredür / Bir ḫaberdür ʿāḳilāna diñle **ben** dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [ben,]*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / Olan gül gibi hercāyī bu ʿālem içre sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [ben,]*

Beni derd ü belā ile bugün gülzār-ı ʿālemde / Fiġān u āh-ıla zār eyleyen iy dōst sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [beni, -i]*

Göreyim **ben** seni āḫir girīban-çāk tā dāmen / Baña māniʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [ben,]*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā **beni** derd ü belā ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [beni, -i]*

Terk idüp zühd ü ṣalāḥı kılmışam zülfüñ ḳabūl / Rūz-ı maḥşerde **benem** iy dōst zünnār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [benem, -em]*

İy Muḥibbī sor **baña** ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [baña, -a]*

Virmezem dünyālara dilberlerüñ derd ü ġamın / **Ben** bilürem kimseler bilmez maḥabbet ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [ben,]*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine naḳş eyledi / Geçmedi bu naḳşı **baña** kimse illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [baña, -a]*

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı başum toptolu / Ḳays **benden** ögrenür şimden girü ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [benden, -den]*

Egerçi görmedüm senden vefā **ben** / Velī çekdüm kapuñda yüz cefā **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [ben,]*

Egerçi görmedüm senden vefā **ben** / Velī çekdüm kapuñda yüz cefā **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [ben,]*

Varursam Kaʿbe-i kūyına yāruñ / Bulurdum Merve ḥaḳḳıyçün ṣafā **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 2). [ben,]*

Kemend-i zülf-i çevgānına başum / Dimişdüm top idem itdüm edā **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 3). [ben,]*

Gözüme eyleyem **ben** tūtiyāyı / İdelden ḫāk-i pāyuñ tūtiyā **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 4). [ben,]*

Gözüme eyleyem **ben** tūtiyāyı / İdelden ḫāk-i pāyuñ tūtiyā **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 4). [ben,]*

Belā-yı hicre cān virdüm Muḥibbī / Ki oldum vaṣlı ile āşinā **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 5). [ben,]*

Egerçi ẓāhiren baksañ cihān mülkine ṣāham **ben** / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ ḫāk-i rāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [ben,]*

Egerçi ẓāhiren baksañ cihān mülkine ṣāham **ben** / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ ḫāk-i rāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [ben,]*

Şehā gülzār-ı ḥüsn içre açılmış bir gül-i tersin / Yanaldan āteş-i ʿışḳa kararmış bir giyāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [ben,]*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eṣer hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [ben,]*

Maḥabbet mülkine ṣāham ʿalemdür dūd-ı dil elde / Görenler leşker-i eşküm dimezler key sipāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [ben,]*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül didüm sehven / **Ben** ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [ben,]*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül didüm sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫvāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [ben,]*

Diler her kes ki ʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū hemān ancak nigāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [ben,]*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿālemde maḳṣūdum / Bunı sanma ki ʿālemde Muḥib[bī] ʿizz ü cāham **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [ben,]*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eṣer hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [beni, -i]*

Ḥālümi sormaz gelür yād u biliş illā ki ġam / Bulmadum derde devā **ben** bu dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [ben,]*

Kimse kılmadı **ben** itdüm āh kendüm kendüme / Bir naẓar cān terkin urdum yār-ı gendüm-gūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [ben,]*

Gülsitān-ı dehr içinde **baña** gül yüzüñ yiter / N'eylerem zülfüñ tururken ʿanber-i sārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [baña, -a]*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger **baña** naṣīb / Kāfirem ger bir ḳadeḥ içsem mey-i ṣaḥbāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [baña, -a]*

Ġayra meyl itmez göñül māh-ı cihān arayuben / Bāri bir kez görsem ol ḥüsn-i cihān-ārāyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [ben,]*

Gülsitān-ı dehr içinde baña gül yüzüñ yiter / N'eylerem zülfüñ tururken ʿanber-i sārāyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [ben,]*

Yār-ı bī-pervā benem ḥālüm digergūn olmada / Bārī hergiz görmesem ol ṣūḫ-ı bī-pervāyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [ben,]*

Gözlerüm yaşına dirsem tañ mıdur Ṭūfān-ı Nūḥ / Ḳaṭredür yanında cemʿ itsem yidi deryāyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [ben,]*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger baña naṣīb / Kāfirem ger bir ḳadeḥ içsem mey-i ṣaḥbāyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [ben,]*

İy Muḥibbī tolaşaldan dil saçı zencīrine / Mesken itdüm rūz u şeb Mecnūn gibi ṣaḥrāyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [ben,]*

Yār-ı bī-pervā **benem** ḥālüm digergūn olmada / Bārī hergiz görmesem ol ṣūḫ-ı bī-pervāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [benem, -em]*

Ben niçe teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve kim / Hey niçe serv-i sehī bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [ben,]*

Çekerem cevr ü cefāñı bu ümīde dōstum / Bir gün ola ḥālüme bakup **baña** rāḥm idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [baña, -a]*

Külḫende ḫayālüñle olursam **bañа** gülşen / Sensüz ki giçe bir nefes ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [bañа, -a]*

Çünki gördüm bir naẓar ol serv-ḳad meh-rūyı **ben** / İki gözümden revān itdüm akıtdum cūyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [ben,]*

Çünki gördüm bir naẓar ol serv-ḳad meh-rūyı **ben** / İki gözümden revān itdüm akıtdum cūyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [ben,]*

Ele aldum pīç-e-pīç idüp kemend-i āhumı / Umaram ṣayd eyleyem ol gözleri āhūyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 2). [ben,]*

Çeşm-i bīmārına duş oldı bu çeşmüm nāgehān / Görmesem olmaz ʿaceb şimden girü uyḫuyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 3). [ben,]*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam iy ṭabīb-i dil meded / Leblerüñden ġayrı hergiz istemem dārūyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [ben,]*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini zencīr ider gördüm çün ol gīsūyı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [ben,]*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili ḥall oldı **bañа** / Her ne sorsañ **bañа** sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [bañа, -a]*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili ḥall oldı **bañа** / Her ne sorsañ **bañа** sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [bañа, -a]*

Ḥamdü-lillāh ki yine ṭālib-i cānānam **ben** / Bende-i ʿışḳ olalı ʿāleme sulṭānam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [ben,]*

Ḥamdü-lillāh ki yine ṭālib-i cānānam **ben** / Bende-i ʿışḳ olalı ʿāleme sulṭānam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [ben,]*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili ḥall oldı baña / Her ne sorsañ baña sor mīr-i suḫendānam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [ben,]*

Dāġlar lāle vü gül sīnede serv oldı elif / Dōstum bir naẓar it niçe gülistānam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [ben,]*

Ruḫlaruñ üzre yine zülf-i perīşān[uñ] görüp / Āh sevdāya düşüp ḥāl-i perīşānam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 4). [ben,]*

Mest olur gāh Muḥibbī lebüñi ẕikr idicek / Gāh ġubār-ı ḫaṭı fikrüñ ile ḫayrānam **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [ben,]*

Dil-ḫasta olam virmeyesin **bañа** bir cevāb / İy ʿĪsī-nefes derdüme dermān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [bañа, -a]*

Ben der-i meyḫānede dīẕāra ʿāşıḳ olmışam / Mescide ṣūfī gelür ancak kurı ġavġā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [ben,]*

Mürde idüm bir ḫaberle tāze cān virdüñ **bañа** / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [bañа, -a]*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme āheng içün / **Bañа** eydüñ gīceler tā ṣubḥ nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [bañа, -a]*

İy kaşı ya sīnem içre gönderüp ġamz okların / ʿĀḳıbet kıldı **benüm** ḳalbümde cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Umar idüm ki **benüm** derdüme dermān olasın / Ne bileydüm ki seni āfet-i devrān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 1). [benüm, -üm]*

Cānum bile yoluñda senüñ dil nedür iy dōst / Tek gūşe-i çeşmüñle **bañа** bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [bañа, -a]*

Cān naḳdini yolında Muḥibbī ide īs̱ār / Ol yār gelür diyü **bañа** tek ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [bañа, -a]*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla her sū / **Ben** āh ideyin karşuña ko bir es̱er olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [ben,]*

Yimezem dünyā ġamın **ben** ḥ∨āce-i dünyā gibi / İy Muḥibbī anuñ içün fāriġu'l-bālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 6). [ben,]*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı ki ʿaceb ṣol müjeler / Kim gözi[n] yumup açınca **bañа** virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [bañа, -a]*

Tekye kılsun bu riyā ile ko zāhid zühdine / Ḥāşa kim nevmīẓ olam **ben** vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [ben,]*

Gül yüzüñsüz gīceler feryād u efġān eylesem / Nāleme āheng idüp bülbül **bañа** dir āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [bañа, -a]*

Göñlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / Cevr-ise senden hemān u ṣabr ise **benden** hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [benden, -den]*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar / Dōstlar **ben** n'eyleyem ol gözleri fettān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [ben,]*

Bañа her demde gelür derd ü belā miḥnet ü ġam / Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [bañа, -a]*

Ger ḫāk idesin seng-i cefā-y-ıla **ben** iy dōst / Mihr-ile vefā būyı gele uşbu tozumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [ben,]*

Göñlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden / Derdā ki usandurdı **beni** bunlar özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [beni, -i]*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp / ʿIşḳ Manṣūr'ı olup geldüm **benem** dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [benem, -e, -m]*

Bagruma benüm niçe niçe yara urupdur / Yād eyleyüp iy dil **bañа** ol yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [bañа, -a]*

Bagruma **benüm** niçe niçe yara urupdur / Yād eyleyüp iy dil bañа ol yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Ben benümçün dimezem iy kaşı ya müjgānu ok / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [ben,]*

Güzel sever diyü ṭaʿn eyledi **baña** zāhid / Elümde olmayıcak iḫtiyārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [baña, -a]*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı **ben** / Muḳırram **ben** günāhuma çog itdüm bu günāhı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [ben,]*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı **ben** / Muḳırram **ben** günāhuma çog itdüm bu günāhı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [ben,]*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı **ben** / Muḳırram **ben** günāhuma çog itdüm bu günāhı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [ben,]*

Yagup yagmurlayın yaşum n'ola cūlar revān olsa / Bulutlar gibi agdurdum göge dūd-ı siyāhı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [ben,]*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki çok gördüm o rāhı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [ben,]*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [ben,]*

Gezerken cāmiʿ-i ḥüsnin kaşı miḥrābını gördüm / Başum kaldurmayup kıldum o yirde secdegāhı **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [ben,]*

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle / Maḥabbet baḥrına girdüm görinsem tañ mı māhī **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [ben,]*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber **benden** soruñ **benden** ki çok gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [benden, -den]*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber **benden** soruñ **benden** ki çok gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [benden, -den]*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ **baña** dām-ı belā olsun / Ebed kurtılmasun göñlüm ko aña mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [baña, -a]*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan ol şāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur ol dem **benüm** āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [benüm, -ü, -m]*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ beni maḥrūm eyleyüp / **Ben** yoluñda cān virüp kanum helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [ben,]*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ **beni** maḥrūm eyleyüp / Ben yoluñda cān virüp kanum helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [beni, -i]*

Tutsa ger dest-i ecel **beni** girībānumdan / Geçe cāndan bu göñül geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [beni, -i]*

İy ṭabībüm dil ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir cevāb eyle **benüm** derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Dönilmez **ben** reh-i ʿışḳa yöneldüm / Duʿā-yı ḫayr kılsun baña yārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 3). [ben,]*

Ben ġubārı didüm iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [ben,]*

Ben ġubārı didüm iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende **ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [ben,]*

Ben ġubārı didüm iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir **bende** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [bende, -de]*

Dōstum terk eyleyüp gitme **beni** yaşum gibi / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [beni, -i]*

Çün **beni** rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār sen / İy ṭabīb-i dil neden derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [beni, -i]*

ʿĀrıżuñ enver-durur dirler baña ḫūrşīdden / Gel ṭulūʿ eyle **beni** maḥrūm kılma dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [beni, -i]*

Gül-i nāzük beden dirler **benüm** ol dil-sitānumçün / ʿAceb mi dinse hercāyī meh-i nā-mihribānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [benüm, -(ü)m]*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu dil nişān itdüm / Ata ġamz okların diyü **benüm** ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [benüm, -(ü)m]*

Luṭf-ıla her demde aġyāra temelluḳ gösterüp / Yaralanmış gönlümi **benüm** ḫırāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [benüm, -(ü)m]*

Zülfinüñ görsem perīşānın perīşān oluram / Pāre pāre ola dāyim göreyim **ben** şānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [ben,]*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan **benüm** uyanmadı / Ḫufte baḫtum gibi iy dilber kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [benüm, -(ü)m]*

Benden örgensin Muḥibbī yanmagı pervāneler / Eylemez taḥṣīl-i ṣanʿat görmeyen üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [benden, -den]*

Bir naẓarla cān alup itdi gönül mülkin ḫarāb / Öldürüñ **beni** eger ol gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [beni, -i]*

Yāra diñ dīvāne oldum ḫüsn-i tedbīr eylesün / Leylī zülfinden bu **ben** mecnūna zencīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [ben,]*

Ṣādıḳam yoluñda ben ger öldürürseñ dönmezem / Ger inanmazsañ **baña** itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [baña, -a]*

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile menʿ olmazam / Eyler iseñ günde biñ kerre **baña** ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [baña, -a]*

Ṣādıḳam yoluñda **ben** ger öldürürseñ dönmezem / Ger inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [ben,]*

Gīce gündüz şemʿ gibi yanaram hicr odına / Āh u efġānum **benüm** gūş itmez ol nā-mihribān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Kūyında olsam bir nefes yāruñ itine hem-nefes / Yiter **bańa** bu mertebe ʿālemde nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [bańa, -a]*

İy dōst müjeñ tīrine sīnem siper olsun / Tek gūşe-i çeşmüñle **bańa** bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 1). [bańa, -a]*

Her kim ki benüm ḥālüme raḥm itmeye iy dōst / Ḥaḳ'dan dilerem ḥālini **benden** beter olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [benden, -den]*

Her kim ki **benüm** ḥālüme raḥm itmeye iy dōst / Ḥaḳ'dan dilerem ḥālini benden beter olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Gösterüp evvel yüzüñi soñra pinhān eyleyüp / Derde ugradup **beni** endūhnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 2). [beni, -i]*

Ġayret-i İslām içündür kıldugum ʿazm-i sefer / Ḥaḳ bilür kim itmedüm **ben** anı mülk-i dād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [ben,]*

Bańa sünbül saçınuñ her kılı ejder görinür / Siḥir ʿilmini bilür gözleri cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [bańa, -a]*

Beni öldürsün yisünler beni kūyı itleri / Razıyam tek **bańa** bir gün dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [bańa, -a]*

Öldügümde yāra diñ gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol dura **ben** yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [ben,]*

Beni öldürsün yisünler beni kūyı itleri / Razıyam tek bańa bir gün dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [beni, -i]*

Beni öldürsün yisünler **beni** kūyı itleri / Razıyam tek bańa bir gün dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [beni, -i]*

Gözüm yaşı **benüm** zānūmı ġarḳa / Virelden komışamdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Kamu ehl-i dilānda şevḳ-i Kaʿbe / Bu **ben** bī-dilde vardur ẕevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [ben,]*

Egerçi kim cefāya zehr dirler / Cefā cevri görinür **bańa** dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [bańa, -a]*

Zekāt-ı ḥüsnini inʿām kılmış / Velī göstermedi hergiz **bańa** rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 4). [bańa, -a]*

Ancak aḥvālümi bilsün **benüm** [ol] zülf-i nigār / Dil-i dīvāneyi zencīr ile zünnāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Ne sünbüldür saçuñ iy çeşmi āhū / **Beni** dīvāne eyler āḫir āh o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [beni, -i]*

Gözüm yaşı **benüm** serv-i revānum / Akar kūyuñda olmış āb-ı Āmū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Nāy āheng itmedi **ben** nālemi itdüm bülend / Tas-ı çarḫ çekenedür Ferhādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [ben,]*

Bir temel bırakdı gönlüme **benüm** bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [benüm, -üm]*

Viṣālin isteyüp şey-lillāh itsem / Salar durmaz **beni** ferdāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 4). [beni, -i]*

Ruḫı sevdāsı ḫayali **beni** Ferhād eyler / Niçe Şīrīn niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [beni, -i]*

Görüp gün yüzini didüm ki mihr-i ḫāverīdür bu / **Beni** dīvāne kılmışdur ne tān dirsem perīdür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [beni, -i]*

Eksük olmasun yaşı her dem bu **ben** dil-ḫastenüñ / Teşne görse tamla tamla tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [ben,]*

Söylemez cānān Muḥibbī līk ammā dir ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler **benümle** ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [benümle, -ü, -m, -le]*

Gördiler **ben** mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar birisi ʿAẕrā biri Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [ben,]*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm **ben** kāġıda / Saklamaz sır iki yüzlü bir münāfıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [ben,]*

İşiddüm ḫāk-i pāyı baḫş olurmış / İki çeşmümi **ben** kıldum terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 4). [ben,]*

Zāhid sen ol salāmet **ben** olmışam melāmet / ʿĀşıḳ varur mı hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [ben,]*

Ben başladum niyāza dilber de cevr ü nāza / Dimeñ ʿaceb varursam ger āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [ben,]*

Vaṣluñı istedügüm ger ola yanuñda günāh / Dil-i dīvāneme bakma **beni** maʿẕūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [beni, -i]*

Ben sefer bī-iḫtiyār itdüm diyār-ı ġurbete / Dōstum ısmarladum gönlüm saña Allāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [ben,]*

Bakmadı yār gerçi ki **ben** mübtelāsına / Bend itdi beni zülfinüñ āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [ben,]*

Bakmadı yār gerçi ki ben mübtelāsına / Bend itdi **beni** zülfinüñ āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [beni, -i]*

Rāżıyam bir gün öñürdi **beni** öldür güzelüm / Ger murāduñ **beni** hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [beni, -i]*

Rāżıyam bir gün öñürdi **beni** öldür güzelüm / Ger murāduñ **beni** hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [beni, -i]*

Gözlerüm baḥrına saldum yine dil zevraḳını / Bād-ı āhum **beni** ġarḳ ide eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [beni, -i]*

Lā'übālī ʿāşıḳam **ben** ʿālem içre dōstlar / Beñzedürler kanda görinsem beni dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [ben,]*

Lā'übālī ʿāşıḳam ben ʿālem içre dōstlar / Beñzedürler kanda görinsem **beni** dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [beni, -i]*

Hicrüñ-ile āh kim düşdi bu göñlüm ġamlara / Eşk-i çeşmümdür **beni** fāş eyleyen ādemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [beni, -i]*

Yüregüm ṣad pāre oldı iy ṭabīb-i dil meded / Sīne-i çāküm **benüm** lāyıḳ-durur merhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Vādī-i firḳatde **ben** dil kākül-i dilberde āh / İy ġam aña eyleseñ olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [ben,]*

Tācdār olmışdı ʿışḳa didiler Mecnūn içün / Dōstlar şimdi **ben** oldum mülk-i ʿışḳa pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [ben,]*

Kimsenem yok ġam şebinde üstüme aglar **benüm** / Yirce gökçe minnetüm var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler siḥr-i ḥelāl / N'ideyim n'eyleyeyim **ben** ol iki cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [ben,]*

Olmışam şeydā takaldan boynuma zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ bu **ben** dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [ben,]*

Āb-ı ʿışḳuñla ezelden topragum ālūdedür / Beñzedürsin hīç revā mıdur **beni** bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 2). [beni, -i]*

Laʿl-i nābıdur anuñ dāfiʿ olan derd ü ġama / Laʿline ger heves itsem n'ola **ben** cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [ben,]*

Beni kūyuña vardukça raḳībüñ menʿ ider dāyim / Dilegüm budur ugrasun anı Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [beni, -i]*

İḫtiyār-ıla **benem** ʿateş-i ʿışḳa tutışan / Baña şimden girü ne dil ü ne ḫod cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [benem, -e, -m]*

Göz yaşı firāḳuñla akar su gibi her dem / Ḫāk itme **beni** iy şeh-i ḫūbānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [beni, -i]*

Murāduñ cān-ısa al kim **ben** andan geçmişem cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [ben,]*

Yaksa maḥv itse **beni** pervāne-veş şemʿ-i cemāl / Karşusında bülbül-āsā murġ-ı dil zār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [beni, -i]*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum **benüm** / Per yakar mıydı eger pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Sehv-ile yārum bu **ben** dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [ben,]*

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem üstinde **benüm** / Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Eyledüñ kūyından āvāre **beni** iy çarḫ-ı dūn / Düşürüp tenhā ġam-ı ṣaḥrā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 4). [beni, -i]*

Düşde gördüm dir-idüm gün yüzüñi **ben** senüñ āh / Görmezem uyḫu yüzin ẕerrece efkāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [ben,]*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ **beni** n'eyçün yakar / Yā neden dirler ki cennet ehli yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [beni, -i]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden **ben** gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [ben,]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden **ben** gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [ben,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḫāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḫālüm **benüm** pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḫāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḫālüm **benüm** pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Sāyeñ düşeli üstüme **ben** devlete irdüm / Devlet var-ımış çünki ezel yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [ben,]*

Ṣadef-i dīdem içre dildārum / Görinür **baña** dürr-i yek-dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 4). [baña, -a]*

Bi-ḥamdi'llāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan **benümle** hem-ʿīnān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 3). [benümle, -(ü)m, -le]*

Derdā dirīġ ḫālümi bir kimse añlamaz / Ya **ben** niçe getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [ben,]*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam **beni** ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [beni, -i]*

Gözlerüm yaşı **benüm** döndi şarābuñ ʿaynına / Ṭurra-i zülfüñi beñzetdüm seḫābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [benüm, -üm]*

İy hümā-ṭalʿat kerem kıl sāye sal **ben** ḫāküñe / Üstüḫ∨ānumı niçe bir itlerüñ tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [ben,]*

Siyāh zülfi mi yigdür yoḫsa ʿanber / Anuñ derdiyle **ben** döndüm hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [ben,]*

Boyı mı yig anuñ ya serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi çok ya **bende** nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [bende, -de]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña dil virdüm yine / Dōstlar şimden girü **ben** bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [ben,]*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda **ben** bu ḥāl-ıla / Āh kim baḫtum benüm uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [ben,]*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda ben bu ḥāl-ıla / Āh kim baḫtum **benüm** uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [benüm, -üm]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse āh / Derdā dirīġ **bende** bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [bende, -de]*

Ne ʿācizem ki cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün **benüm** İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Dem mi var yanmaya sīnemde **benüm** āteş-i ʿışḳ / Dūd-ı āhum ya çıkup çarḫı kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī **beni** āḫir / Ṣayyād bula ṣayduñ izin bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [beni, --i]*

Gösterüp evvel yüzüñ dīvāne kılduñ sen **beni** / Kākülüñ zencīrine gel ol delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [beni, -i]*

Kūyūña varsam dimişdüm cānı ḳurbān itmege / **Beni** öldür durmışam ol ʿahd ü peymān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [beni, -i]*

Baña sensüz görinür ḫār gülşen / Leṭāfet kalmamış hergiz çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [baña, -a]*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı **beni** senden cüdā kılmak / Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [beni, -i]*

Göñlümi göndermişem iy dōst senden cānibe / Añlamazam ki gele bir daḫı **benden** cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [benden, -den]*

İy Muḥibbī göñlümi gönderdüm almadum ḫaber / Kanda gitdi gelmedi bir daḫı **benden** cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [benden, -den]*

İç cürʿayı dök başuma zīrā ki **ben** mestāneyem / Ālūde olsun cām ile [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [ben,]*

Gül-i nev-reste ben ebr-i bahāram / **Baña** girye sunıldı aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 4). [baña, -a]*

Senüñ ḳaṣduñda vardur ḳatl-i bende / **Ben** oldum mürde çokdan sanma zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [ben,]*

Gül-i nev-reste **ben** ebr-i bahāram / Baña girye sunıldı aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 4). [ben,]*

Vuṣlat içre n’ideyim āh **bana** māniʿ olur / Cānum üzre bu tenüm beñzede pīrāhenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [bana, -a]*

Raḳībe meyl idüp cānā **bana** ẓulm u sitem kılma / Kaçan āh eyleye muẓlim muḳarrer kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [bana, -a]*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı **ben** anlamam ola bu ḫaṣlet āb-ı kevs̱erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [ben,]*

Nigārā ḥasret-i rūyuñ **beni** ugratdı biñ derde / Niçe bir idesin zülf-i siyāhuñ yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [beni, -i]*

Çagurur sinem üzre yara yara / Olur mı bu **benüm** derdüme çare *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 1). [benüm, -üm]*

Varsam kaçan kūyına karşu çıkar **bana** / Zīra ezel āşinā idüm ol kilāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [bana, -a]*

Mestāñe gözün kanumı içse **benüm** n’ola / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur şarāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 5). [benüm, -üm]*

Deryā kumına ola şümār derdüme **benüm** / Tā ḥaşre değin bilmeye kimse ḥisāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [benüm, -üm]*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] ben ʿanber yirine / Ġam degül **bana** eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [bana, -a]*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] **ben** ʿanber yirine / Ġam degül bana eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [ben,]*

İçmiş idüm **ben** ezel ʿışḳuñ şarābın cām-ıla / Yog-ıdı şebde görinen noḳṭalar eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [ben,]*

Yoluñ üzre bas ḳadem **ben** yüzümi ḫāk eyledüm / Hīç revā degül basasın pāk pāyuñ ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [ben,]*

Cürm-i ʿışḳ içün **beni** her dem ġamı yakdı hezār / Bu ʿacebdür ki bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [beni, -i]*

Sīne çāk itdüm **beni** sanma ki ancak pīrehen / Dōstum şevḳuñ görindi sīne-i ṣad çākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [beni, -i]*

Ḥālümi sorsañ **beni** bu tīre-i hicr içre āh / Eksük olmaz derd ü miḥnet bu dil-i ġamnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [beni, -i]*

Ger naṣīb ola içem **ben** laʿl-i nābuñ cürʿasın / Göz ucıyla bakmayam da selsebīl ü kevs̱ere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 3). [ben,]*

Gerekmez **baña** zerden olsa bālin / Yiter bālin dilā sersin ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [baña, -a]*

Derdüm benüm dermān-durur çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz pez̲īr **baña** ʿilāc sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [baña, -a]*

Derdüm benüm dermān-durur çek **benden** elüñ iy ṭabīb / Olmaz peẕīr baña ʿilāc sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [benden, -den]*

İy dīde pendüm dut **benüm** neẕẕāre-i rū eyleme / İy dil vefādan arı dur meyl-i o bed-ḫū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [benüm, -üm]*

Derdüm **benüm** dermān-durur çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz peẕīr baña ʿilāc sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [benüm, -üm]*

Biñ cevr ü cefā eyle **baña** itmezem gile / Yoluñdadur cān u serüm tek hemān dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 1). [baña, -a]*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum niyāza yüz / O lāle **benüm** derd-i dilüm ḥālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Yār ʿarż-ı cemāl itdi o ḫalḳ itdi neẕāre / Kalmadı ṭāḳat-ı naẓar āh **baña** ne çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 1). [baña, -a]*

Yaş-ıla tolar görimezem bedr-i cemālin / Görürdi gözüm olsa idi **bende** sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [bende, -de]*

Zāhid inkār idesin ger bu **benüm** meẕhebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [benüm, -üm]*

Ḥasret oldum su gibi **ben** görmege dīdāruñı / Ol sebebden akaram yaşum döküp daşdan daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [ben,]*

Ben o murġam ʿārıż u ḫālüñ görüp ṣayd olsam āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [ben,]*

Leylī zülfüñ okudum başdan müselsel ḳıṣṣasın / Boynuma zencīr idüp tek **beni** mecnūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [beni, -i]*

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān didüm / İy şeyḫ-i şehr **baña** di rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [baña, -a]*

Saçı sevdāsıla toldı dimāġum / **Beni** ugratdı bend-ile belāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 4). [beni, -i]*

Olur-ıdum **ben** bugün dīvāneler ser-defteri / Zülf[i] zencīri eger boynuma benüm takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [ben,]*

Olur-ıdum ben bugün dīvāneler ser-defteri / Zülf[i] zencīri eger boynuma **benüm** takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Şehā kapuñda olmak **baña** bende / Gelür yig şāh olam ger mülk-i Sin'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 1). [baña, -a]*

Girībān çāk iderler gerçi ʿuṣṣāḳ / **Ben** itdüm çāk-i cān dāmān figende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 3). [ben,]*

İdeyim cān-ıla esbüñe ḫıdmet / Ḳabūl it tek **beni** serrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 4). [beni, -i]*

Toyur göñlümi gözüm ʿışḳuñ ile / Dimezem **beni** yā Rab ac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 4). [beni, -i]*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur bir gün **benüm** / Hīç żarar itmez mi cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [benüm, -üm]*

Sorarsañ göñlümi kalmadı **bende** / Eger bulmak dilerseñ ara sende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 1). [bende, -de]*

Himmetüm bāzı hümā ḳaṣdına pervāz idicek / Takayım ayagına nālemi **ben** zil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [ben,]*

Alımazsın dōstlar nuṣḥ eylemeñ **benden** cevāb / Eyledi cān u dili dīvāne kāküller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [benden, -den]*

O serv **ben** ḫāke n'ola sāye salsa / Düşer çün sāyeler her dem türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [ben,]*

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek itleri gibi **baña** der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [baña, -a]*

Gözlerüm yaş[ı] ile **baña** yiterken rūy-ı zerd / Bakmayam dünyā **baña** ger sīm-ile zer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [baña, -a]*

Gözlerüm yaş[ı] ile **baña** yiterken rūy-ı zerd / Bakmayam dünyā **baña** ger sīm-ile zer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [baña, -a]*

İstemem olmak **beni** yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek itleri gibi baña der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [beni, -i]*

Cānum iy yārān fedā kıldum **ben** ol dildāra kim / Miḥnet ü endūh-ı yārı ez-ser-i yārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [ben,]*

ʿĀṣıḳa ḳānūndur çünki ezelden iñlemek / İñlesün sīnem **benüm** dönsün rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [benüm, -üm]*

Geh medrese vü gāh maḳām-ı meygede **baña** / Bu aralıkda kalmışa eydüñ ṣevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [baña, -a]*

Ruḫları şevḳıne itdüm pīrehen gül gibi çāk / Göz yaşın daḫı revān itdüm **ben** ol serv-i ḳade *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [ben,]*

Sāl ü māh u hafta sorma **baña** farḳ kim eylemez / Līk ol meh bilürem bedr olup irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [baña, -a]*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan **benümle** hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [benümle, -ü, -m, -le]*

Baña olmakdan ise şāh-ı ʿālem ḫoş gelür / İrişem **ben** bir gedā olup irem pā-būsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [ben,]*

Çöpçe gelmez bu cihān gözlerüme ẕerre ḳadar / Beñzedürsem **ben** anı itmeñ ʿaceb ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [ben,]*

N’eylerem **ben** milket-i Dārā’yı tāc-ı Ḫusrev’i / Kapusında baña dildār yit[işü]r bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [ben,]*

Yiter aglatduñ **beni** ṭūfān-ı eşkümden sakın / Kaynasa ḫūn-ı ciġer tennūr-ı dilden de daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [beni, -i]*

Gözlerüm yaşıdur aglar üstüme ancak **benüm** / Anuñ içün eylerem aña duʿā çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [benüm, -üm]*

Baña cevr ü cefāsın eksük itmez / Niyāz itsem kaçan ol nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 7). [baña, -a]*

Sevdümse seni ḫışmuña iy yār sebeb ne / Kılmak **beni** bu veche günehķār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [beni, -i]*

Gözlerüm yaşına ġarķ olmış yaturlar ābda / Hīç olur mı ki görem **ben** ol perī[yi] ḫ∨ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [ben,]*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin gel itme çeşmümden dirīġ / Sürme kılam an[ı] **ben** bu dīde-i ḫūn-ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [ben,]*

Revġan-ı dil akdugınca aglaram **ben** zār zār / Gerdişine añladum revġan gerek dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [ben,]*

Beni cellād ġamzeñ iki nīme / Ko kılsun redd idüp tek yüri dime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 1). [beni, -i]*

Beni öldürmege ʿahd itmiş idüñ / Gel öldür dōstum ʿahdüñi sıma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 7). [beni, -i]*

Naķd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber didi / Döner idüm **ben** bu ķavlümden ger iķrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [ben,]*

Didüm serv-i sehī gibi salınsun ḥüsn bāġında / Koñ aksun gözlerüm yaşı **benüm** her dem ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [benüm, -üm]*

İderse yiridür **baña** cefālar / Göñül virdüm çün ol nā-mihribāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 2). [baña, -a]*

Aramuzda olupdur ʿahd ü peymān / **Benüm** çok sevdügüm zinhār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Niçe **ben** cān virmeyem ol yārı gördüm yād-ıla / Baña karşu çagurup aġyāra oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [ben,]*

ʿIşķ-ıla cān yakmagı pervāne **benden** ögrenür / Olıcak her müşkil iş āsān olur üstād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [benden, -den]*

Kaʿbe’dür kūyı ṭavāf itmek diler göñlüm anı / Ger ķabūli ola ķurbān olayım **ben** cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [ben,]*

Bir ķadeḥ meyle **benüm** çün göñlümi ḫoş eyledi / Yüzimi ḫāk itmege vardum ḫarābāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [benüm, -üm]*

Dime zāhid **baña** kıl yāra tevbe / İder mi bülbül gülzāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [baña, -a]*

Baña gül ruḫlaruñ sünbül saçuñ bes / Gerekmez bakmayam ezhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 5). [baña, -a]*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār / Gör bu riyāyı zāhid cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [ben,]*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña ṭabīb / Beñzemez derdüm **benüm** ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [benüm, -(ü)m]*

Ḥasret-ile **ben** kül oldum baña göster gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [ben,]*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet gel **beni** salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [beni, -i]*

ben ʿāşıḳınuñ: *Ben aşığının.*

Ben ʿāşıḳınuñ ḳatline ister bahāne yār / Cān-ıla anı sevdügümi müttehem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 4). [ben ʿāşıḳınuñ, -nuñ]*

ben bī-dili: *(Sevgiliye) gönlünü kaptırmış âşık. II Korkak, çekingen âşık.*

Niçe bir cevr āteşine yakasın **ben bī-dili** / Āşikāre luṭf idüp ḳahruñı kıl bārī nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [ben bī-dili, -i]*

ben çekdügümi: *Benim çektiğimi.*

Fikr-i şīrīn leblerüñ kūh-ı tenüm kāh eyledi / Ḫusrevā **ben çekdügümi** çekmemişdür kūh-ken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 3). [ben çekdügümi, -i]*

ben daḫı: *Ben dahi, ben de.*

Yār ele alsa Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / **Ben daḫı** top eyleyem başumı ol çevgān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [ben daḫı,]*

Künc-i mescidde eger zāhid olursa muʿtekif / Sırra vāḳıf **ben daḫı** bir sākin-i meyḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 2). [ben daḫı,]*

Olurdum **ben daḫı** bir Ḫıżr-ı zinde / Öpebilsem anı bir kez lebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 4). [ben daḫı,]*

Nigārum el ura tīr ü kemāna / İderem **ben daḫı** sīnem nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 1). [ben daḫı,]*

ben daḫı: *Ben de.*

Bī-sütūn'dan muḥkem iken iy Muḥibbī kūh-ı ġam / Kūhkenlik sanʿatında **ben daḫı** verzīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 5). [ben daḫı,]*

ben şeydā: *Divane, müptelâ.*

Bir ʿaceb dīvāneyem başumdaki sevdā içün / Zülfini zencīr idüñ boynuma **ben şeydā** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [ben şeydā,]*

bence: *" Bana göre, kendi fikrimce." anlamlarında kullanılan kelime.*

Dehr ara niçe yüz biñ ʿışḳ eri var / Bir cefā-keş bulınmaya **bence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 6). [bence,]*

Cefā vü cevri çekmiş var mı **bence** / Nite kim yok güzeller içre sence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 1). [bence,]*

Eger Ferhād u Vāmıḳ Vīs ü Mecnūn / Degüldür her biri ʿışḳ içre **bence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [bence,]*

bencileyin: *Benim gibi.*

Gāh zerd olur yüzüm gāhī gözüm yaşında al / **Bencileyin** kimsenüñ ḥāli digergūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [bencileyin,]*

ʿIşḳa düşüp **bencileyin** kimseler zār olmasun / Miḥnet ü derd ü belā ile giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 1). [bencileyin,]*

Çeng idüp ḳāmetümi ney gibi nālān oldum / ʿIşḳ-ıla kimdür uyan **bencileyin** ḳānūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [bencileyin,]*

bend: *Bağ, düğüm.*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu **bendi** baña çok geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [bendi, -i]*

Uslanur dīvāneler dirler egerçi **bend-ile** / Bend-i zülfinden ʿaceb bende neden artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [bend-ile, --ile]*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme **bend** ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [bend,]*

Bend olsa göñül zülfine kor çāh-ı zeḳanda / Kalsun dir ebed **bend-ile** zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [bend-ile, --ile]*

Bend içre gören göñlümi zülfi girihinde / Saklama didi as bu giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [bend,]*

Zülfi **bendinde** görüp sormaz Muḥibbī ḥālüñi / Ḥālini bilmez giriftāruñ giriftār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [bendinde, -i, -(n)de]*

Raḥm umarsın iy gönül sen ol gözi ṣayyāddan / **Bendine** düşdüñ anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [bendine, -i, -n, -e]*

Saçı sevdāsıla toldı dimāġum / Beni ugratdı **bend-ile** belāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 4). [bend-ile, --ile]*

bend eyle: *Bağla (emir kipi).*

Bend eyle dili zülfüñe dīvāne gerekse / Yak cānumı ruḫsāruña pervāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [bend eyle,]*

bend eyleyüp: *Bağlamak.*

Zülfine **bend eyleyüp** salar zenaḫdān çāhına / Niçe yıllar ḥabsdür ol mübtelāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [bend eyleyüp, -yüp]*

bend itdi: *Bağlamak ‖ zincirlemek.*

Bakmadı yār gerçi ki ben mübtelāsına / **Bend itdi** beni zülfinüñ āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [bend itdi, -di]*

bend itdi: *Bağlamak.*

İy Muḥibbī dil-i dīvāneyi **bend itdi** nigār / Boynına kākülini dakdı selāsil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [bend itdi,]*

bend itdüñ: *Bağlamak, hükmü altına almak.*

Muḥibbī göñlini bulup ser-i zülfinde **bend itdüñ** / Ne yarar anı ber-dār it ki çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [bend itdüñ, -düñ]*

bend kıldum: *Bağlamak. II Âşık etmek, vurulmak.*

Bend kıldum boynumı çün zülf-i cānān ile ben / Tā ölince kapusında kul olam cān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [bend kıldum, -dum]*

bend oldı: *Bağ olmak.*

Yine göñlüm **bend oldı** zülf-i kemend-keşe / Yandı cānda kalmadı bir ẕerre ḥüsün āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [bend oldı,]*

bend olmış: *Bağlanma, yakalanma, tutulma.*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz sanma **bend olmış** / Neler vardur aransa ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [bend olmış,]*

bend olsa: *Bağlanmak.*

Bend olsa göñül zülfine kor çāh-ı ẕeḳanda / Kalsun dir ebed bend-ile zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [bend olsa,]*

bende: *Kul, köle II âşık.*

Ne ḳadar var ins ü cinn içinde meh-veş kamu / Sen Süleymān-ı zamānuñ **bendesidür** kemterīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [bendesidür, -sidür]*

İy göñül sevdā-yı ʿışḳıyla anuñ efgendesin / Pādişāh-ı dehrsin maʿnīde ammā **bendesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 1). [bendesin, -sin]*

Niçe yıllardur yatur kūyında añmaz **bendesin** / Pādişāh-ı dehr añmazsa ne tañ efgendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [bendesin, -sin]*

Bu Muḥibbī cān virüp kūyında hīç bilinmedi / Pādişāh-ı dehr añmazsa ʿaceb mi **bendesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [bendesin, -sin]*

Salınup gülşene gel **bendeñ** ola serv-i sehī / Cilveler eyle görüp reşk ide ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [bendeñ, -n]*

Bu **bendeñi** iy serv-i ḫırāmānum unıtma / Dil-ḫasteñi iy lebleri dermānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [bendeñi, -ni]*

Niçe diller **bendedür** bi'llāhi çözme zülfüñi / Pāy-māl olur göñüller anı dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [bendedür, -dür]*

Cān virürüz tapusına hem **bendeyüz** kapusına / Ḥasret çeküp pā-būsına kul olmışuz fermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [bendeyüz, -(y)üz]*

Çünki virildi Ḫudā'dan şefḳat itmek Aḥmed'e / Ḥāşa şefḳatden Muḥibbī **bendesin** maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [bendesin, -si, -n]*

N'eylerem ben milket-i Dārā'yı tāc-ı Ḫusrev'i / Kapusında baña dildār yit[işü]r **bende** dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [bende,]*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet idi yār eger / Yañılup kulları içinde aña **bende** dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [bende,]*

Muḥibbī'yi sorarsañ kimdür iy dōst / Eñ ednā **bende** bir kemter kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [bende,]*

bende çeker: *Bağlamak, esir etmek.*

Bir nevʿ-ile **bende çeker** çeşmi ʿāşıḳı / Şīşeyle ider ʿālemi cādū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [bende çeker, -er]*

bende ider: *Köle etmek.*

Āfitābı **bende ider** māhı şevḳından hilāl / Eydüñüz ol dil-rübāya ata binüp koşmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [bende ider, -er]*

bende imiş: *Bendeymiş, bende bulunuyormuş.*

Bende imiş yār bilmezdüm Muḥibbī ḥayf kim / Her yaña bilmezligümden arar idüm yārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [bende imiş,]*

bende olayım: *Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.*

Olayım cān-ıla kapuñda bende / Nite kim cānum ola uşbu tende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 1). [bende olayım, -ayım]*

bende olduñ: *Kul, köle olmak, hizmet etmek.*

İy Muḥibbī ser-te-ser bu ʿāleme sulṭān iken / **Bende olduñ** ʿışḳa āh u vā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [bende olduñ, -duñ]*

bende-fermān: *Emir kulu.*

Güzelüñ kişverine dinse [de] sulṭān uşta sen / Kapusında cān u dilden **bende-fermān** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [bende-fermān,]*

bende-i fermānısın: *Emir kulu, fermanlı köle.*

Pādişāhdur emrini eyle ḳabūl / Kapusında **bende-i fermānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 4). [bende-i fermānısın, -ısın]*

bende-i ʿışḳ: *Aşk kölesi. II Âşıklar.*

Ḥamdü-lillāh ki yine ṭālib-i cānānam ben / **Bende-i ʿışḳ** olalı ʿāleme sulṭānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [bende-i ʿışḳ,]*

bend-i belālar: *Keder bağı.*

Kalur hemīşe **bend-i belālar** içinde ol / Her kim ki baglaya dili ol zülfi sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [bend-i belālar, -lar]*

bend-i zülfinden: *Saçın bağı.*

Uslanur dīvāneler dirler egerçi bend-ile / **Bend-i zülfinden** ʿaceb bende neden artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [bend-i zülfinden, -nden]*

Hīç olur mı **bend-i zülfinden** ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [bend-i zülfinden,]*

Hīç olur mı **bend-i zülfinden** ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [bend-i zülfinden,]*

bend-i zülfine: *Saçın bağı.*

Ruḫlarında dāne-i ḫālin görüp bu murġ-ı dil / **Bend-i zülfine** düşüp anuñ giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [bend-i zülfine, -ine]*

bend-i zülfüñde: *Saçın bağı.*

Bend-i zülfüñde niçe bir kala dil murġı şehā / Çevürüp başuña āzād kılup ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [bend-i zülfüñde,]*

benefşe: *Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe. II Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.*

Niçe gül niçe **benefşe** bunca türlü lāleler / Gör niçe ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [benefşe,]*

Tag u ṣaḥrāya **benefşe** düşmişe Mecnūn-vār / El mi virürdi aña her saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [benefşe,]*

Saçuña dil vireliden **benefşe** / İrem dir kendin ider deste deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 2). [benefşe,]*

Benefşe rāst u zülf kec-rev gider / Tenüñdeki leṭāfet yāseminde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [benefşe,]*

Derd-ile yine geldi gülzāra **benefşe** / İtse yiridür nāle vü ṣad zāre **benefşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 1). [benefşe,]*

Derd-ile yine geldi gülzāra **benefşe** / İtse yiridür nāle vü ṣad zāre **benefşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 1). [benefşe,]*

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger ah / Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫ∨āre **benefşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [benefşe,]*

Mest oldı yine raḳṣa girüp bād-ıla oynar / Hīç öyküne mi ṭurra-i dildāra **benefşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [benefşe,]*

Pür dil ġam-ıla cān-ıla hem oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre **benefşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [benefşe,]*

Sünbül saçına irmek içün hem çü Muḥibbī / Geldi ki asa kendüzini dāra **benefşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [benefşe,]*

Yüzüñ gül olalı ḫaṭṭuñ **benefşe** / Ko kılsun bülbül-i dil zār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [benefşe,]*

beng: *Esrar, afyon.*

Almasun zāhid şarāb-ı nābı düşemez agzına / Ḫalvetinde oturup dāyim hemān **beng** eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [beng,]*

Ṭaʿn iderse tañ degül zāhid şārāb-ı şāhide / N'eylesün muʿtād olupdur ʿömr geçdi **beng-ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [beng-ile, --ile]*

benī aşfer: *Sarışın ırk; Rumlar, Bizanslılar (EMECEN, 197-198).*

Benī aṣfer ḫaṭuñ İslāma ḳaṣdın / İşitdük ʿazm itdük Engürūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 5). [benī aşfer,]*

benī-ādem: *İnsanoğlu.*

İy Muḥibbī **benī-ādemde** vefā kalmadı hīç / Sen de Mecnūn-ṣıfat tut yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [benī-ādemde, -de]*

Çünki bulınmaz **benī-ādemde** bu nevʿe ḥüsün / Bir naẓar eyle melek yāḫūd perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [benī-ādemde, -de]*

bennā-yı ezel: *Ezel Mimarı II Allah.*

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿışḳuñ / ʿUşşāḳ serin ilt Muḥibbī temel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [bennā-yı ezel,]*

bennā-yı ʿışḳ: *Aşk mimarı.*

Bir temel bırakdı göñlüme benüm **bennā-yı ʿışḳ** / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [bennā-yı ʿışḳ,]*

benüm: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ol hümā yüksek uçarsa iderem bir gün şikār / Himmetüm bāzı **benüm** alçak degül ṣunġurdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [benüm,]*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy dōst **benüm** / Her kaçan karşuña bu göñlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [benüm,]*

benümçün: *Birinci teklik şahıs zamiri.*

Ben **benümçün** dimezem iy kaşı ya müjgānu ok / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [benümçün,]*

beñz: *Benzemek.*

Yüzüñüñ karasını yumaya bu dīdelerüñ / Tā ki **beñzetmese** göz yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [beñzetmese, -e, -t, -me, -se]*

beñz: *1.Yüz, görünen kısım. 2.Yüzün rengi.*

Maḥabbet ehli olur gözi yaşlu / ʿAceb mi ʿāşıḳ olsa **beñzi** saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 2). [beñzi, -i]*

Gözüm yaşına ġarḳ nīlūfer oldum / Anuñçün **beñzüm** oldı böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [beñzüm, -üm]*

beñze-: *Benzemek.*

Gözlerüm gözeklerinden döküben ḫūn-ı ciger / İñlerem derd-ile göñlüm **beñzedüp** ṭōlāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [beñzedüp, -d, -üp]*

Vefā umdukça görindi cefālar / Sitārem şūm[a] **beñzer** ṭāliʿüm dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Şādmānsın ʿışḳ-ıla **beñzer** ġamuñ sulṭānısın / Bāde nūş it koma elden diyeler Cem'sin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [beñzer, -r]*

ʿAhdine durmaz Muḥibbī'yi salar ferdālara / **Beñzer** ol meh-rū varup görmiş Karaman illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [beñzer, -r]*

Laʿl **beñzer** dirilürmiş leb-i cān-perverdüñe / Kān içinde dilegüm budur anı taş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Gözler hemīşe cevr-ile dilber cefā yolın / **Beñzer** cihānda görmedi mihr ü vefā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [beñzer, -r]*

Yüzüñe gül **beñzerem** dimiş ḥacīl / Oldugıyçün dirler aña sürḫ-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [beñzerem, -r, -(e)m]*

Gören ḫāl-i siyāhı ʿārızında / Ki dir ʿāc üzre **beñzer** abonūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Kaçan dem dem çıkar dilden şerāre / Başumda **beñzer** ol tāc-ı ḫorūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [beñzer, -r]*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken ol āb **beñzer** āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [beñzer, -r]*

Vuṣlat leẕīẕ gerçi ki ḳand u nebātdan / **Beñzer** ṣaḥīḥ hicrde zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Dişi mi yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿAceb **beñzer** mi ki fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Zülfüñün cānā ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / Mār **beñzer** kim şikāfından yirüñ girer ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [beñzer, -r]*

Virme dil dehre sakın bakma hevā vü hevese / **Beñzedüp** sīm ü zerin ḳıymeti yok ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [beñzedüp, -d, -üp]*

Gözüm yaşına **beñzer** dürr-i ṣāfī / Arayup bulmayasız siz Yemen'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 4). [beñzer, -r]*

Didi agzuñ Muḥibbī mīme **beñzer** / ʿAceb mi beñzede zülfiñi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [beñzer, -r]*

Muḥibbī şol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / Görenler didiler **beñzer** bi-ʿayni yaşuña Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [beñzer, -r]*

Vuṣlat egerçi ḳand-i nebātdan leẕīẕdür / **Beñzer** didiler hicr de zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [beñzer, -r]*

Ruḫlaruñsuz bāġ u ṣaḥrāda görinen çeşmüme / Her gül āteş-pāredür her lāle **beñzer** aḫkere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [beñzer, -r]*

Görenler nücūm-ı meh-pāre dirler / Görünen sensin **beñzeyen** aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 2). [beñzeyen, -y, -en]*

İşidelden lebüñe bāde **beñzer** / Muḥibbī tañ mı meyl itse şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 8). [beñzer, -r]*

Zülf zünnārını kesmiş yine ḥüsnüñ müslimi / Getürüp dīne anı **beñzer** müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [beñzer, -r]*

Sīne-i pür-dāġuma **beñzer** Muḥibbī mecrūḥ / Görinür ger naẕar olınsa beden-hā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [beñzer, -r]*

beñze: *Benzemek.*

Beñzemez ḥüsnüñe hergiz senüñ [iy] ḥūr u melek / Dest-i ḳudret ḫalḳ kılmış nesl-i ādemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [beñzemez, -mez]*

Ḳaddüñe **benzedügiy-çün** iy gülʿiẕār serv / Buldı cihānda anuñ-ıçun iʿtibār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [benzedügiy-çün, -dügiy-çün]*

İy dōst ḳāmetüñe senüñ biri **beñzemez** / Bāġ-ı cihānda gerçi var ṣad hezār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [beñzemez, -mez]*

Añ günāhuñı akıt göz yaşını ṣubḥa degin / **Beñzesün** baḥra Muḥibbī yaşuñı şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [beñzesün, -sün]*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan bu Muḥibbī maʿrūf / **Beñzedi** baḥr-ı maḥabbetde bu dil Ẕü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [beñzedi, -di]*

Togranup hicrüñ-ile döneli bagrum ḫūna / **Beñzese** tañ mı gözüm yaşı mey-i gülgūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 1). [beñzese, -se]*

Bagrumı yakalıdan 'āteş-i 'ışḳ / Gözlerüm yaşı **beñzedi** kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 2). [beñzedi, -di]*

Gözlerüm yaşı benüm döndi şarābuñ ʿaynına / Ṭurra-i zülfüñi **beñzetdüm** seḥābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [beñzetdüm, -tdüm]*

Gözüñe **beñzemez** āhū-yı Çin'de / Ne Çin'de belki rūy-ı zemīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 1). [beñzemez, -mez]*

Cīfe-i dünyāya iy dil key sakın meyl eyleme / Yoḫsa seni **beñzedürler** bil zebānuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [beñzedürler, -dür, -ler]*

ʿIşḳuñuñ ḳāfile-sālārı olaldan bu göñül / **Beñzedi** āhı vü efġānı yanınca cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 4). [beñzedi, -di]*

beñzed: *Benzemek.*

Ḫāline müşg zülfine diyen Muḥibbī ʿanberīn / **Beñzedüp** billūr-ı cisme dise tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [beñzedüp, -üp]*

Ḥūr u ġılmānı ki dirler sāḳī-i dil-çehredür / Mest olanlar **beñzedürler** cenneti meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 2). [beñzedürler, -ür, -ler]*

Lā'übālī ʿāşıḳam ben ʿālem içre dōstlar / **Beñzedürler** kanda görinsem beni dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [beñzedürler, -ür, -ler]*

Ḳamer alnuña kim dir gün yüzüñe / Seḥābı **beñzedür** ol āfitāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 3). [beñzedür, -ür]*

Āb-ı ʿışḳuñla ezelden topragum ālūdedür / **Beñzedürsin** hīç revā mıdur beni bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 2). [beñzedürsin, -ür, -sin]*

Yüzine **beñzedür** yüzin güzeller / Şebīh olur mı encüm bedr aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 2). [beñzedür, -ür]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol yār yüzinde / Hem **beñzedimez** şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [beñzedimez, -i, -mez]*

Vuṣlat içre n'ideyim āh bana mānīʿ olur / Cānum üzre bu tenüm **beñzede** pīrāhenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [beñzede, -e]*

Ser-i ʿuşşāḳı eşk üzre görenler / Akan cūlarda **beñzedür** ḥabāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 2). [beñzedür, -ür]*

Beñzedelden ruḫlaruñı āfitābuñ ʿaynına / Nūra ġarḳ olup göründüñ şeyḫ ü şābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 1). [beñzedelden, -elden]*

Çeşm-i maḫmūruñ eger meyl itse kanum içmege / **Beñzedür** çün mestdür anı şarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [beñzedür, -ür]*

Ḳāmetüm zer ḥalḳa kıldum ola ki bir gün nigār / Kulagına daka anı **beñzedüp** mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [beñzedüp, -üp]*

Hīç revā mı olasın niʿmet-i dünyāya ḫarīṣ / Tā seni **beñzedeler** cīfeler üzre megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 2). [beñzedeler, -eler]*

Naḫçıvāndur ki sanur göñlümi vīrāne görüp / **Beñzedür** gözlerümüñ yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [beñzedür, -ür]*

beñzeden: *Benzeten.*

Beñzeden noḳṭaya ġonca femüñi / Dir senüñ bilüñe kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 4). [beñzeden,]*

benzedügiyçün: *Benzediği için.*

Leblerüñe **beñzedügiyçün** senüñ iy māh-rū / Raġbet eyler bu Muḥibbī dem-be-dem peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [beñzedügiyçün,]*

beñzemez: *(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmaması.*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña ṭabīb / **Beñzemez** derdüm benüm ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [beñzemez,]*

beñzer: *Öyle görünüyor ki, öyle anlaşılıyor ki.*

Düşdi belā vü miḥnete dil başdan aşdı āh / **Beñzer** Muḥibbī yine ki sen baḥr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [beñzer,]*

beñzer: *Aynı, benzer şekilde.*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu benüm baḫtum gibi **beñzer** aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [beñzer,]*

beñzer ki: *Öyle anlaşılıyor ki.*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿāşıḳlaruñ serin / **Beñzer ki** yapa kendü içün bir yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [beñzer ki,]*

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı çün yine sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿāşıḳları **beñzer ki** ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [beñzer ki,]*

ʿUşşāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş nigār / **Beñzer ki** yapar kendü içün yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [beñzer ki,]*

beñzet: *Benzetmek.*

Muḥibbī laʿl-i dildāra ṣarāb-ı nābı **beñzetdüm** / İşidüp cübbe çāk idüp ḫurūş itdi ṣafāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [beñzetdüm, -dü, -m]*

Saña niçe **beñzedem** başdan ayaga nūrsın / Ḥaḳ disün her kim göre ḫurşīd-i tābān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [beñzedem, -em]*

ʿAnber-efşān zülfüñe **beñzetdügüm-içün** seni / Dōstum öldür hemān bildüm günāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [beñzetdügüm-içün, -dügüm-içün]*

Saçuñı **beñzedenler** ʿanberīne / Ḫaṭuñçün didiler ḳaṣd itdi dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 1). [beñzedenler,]*

Muḥibbī bīvedür dünyāya bakma / Anı **beñzetme** sakın nev ʿarūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 6). [beñzetme, -me]*

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı Ceyḫūn'ı / Hezārān āferīn olsun ne ḫoş **beñzetmiş** ol nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [beñzetmiş, -miş]*

İy güneş yüzlüm gidergil ʿārıżuñdan zülfüñi / Kimseler **beñzetmesün** anı niḳābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [beñzetmesün, -me, -sün]*

Didi agzuñ Muḥibbī mīme beñzer / ʿAceb mi **beñzede** zülfiñi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [beñzede, -e]*

Yüzüm zerdine bakan aña zer dir / Gözüm yaşını **beñzetdükçe** sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [beñzetdükçe, -dükçe]*

İy Muḥibbī mest idüp lā-yaʿḳıl itdi būsesi / **Beñzedürsem** leblerini kimse ʿayb itmez müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [beñzedürsem, -ü, -r, -se, -m]*

Gül işitmiş ʿārıż-ı yāra anı **beñzetdügüm** / Şādılıgından kızarmışdur meger güle güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [beñzetdügüm, -dük, -üm]*

Gehī şādān olur dil gāhi ġamgīn / Özin **beñzetdi** çarḫ-ı inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 7). [beñzetdi, -di]*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla tolı bu yaşumı / **Beñzedürsem** tañ mıdur anı ḥabābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [beñzedürsem, -ü, -r, -se, -m]*

Çöpçe gelmez bu cihān gözlerüme ẕerre ḳadar / **Beñzedürsem** ben anı itmeñ ʿaceb ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [beñzedürsem, -ü, -r, -se, -m]*

ʿAceb mi gördüm anı sünbül otlar / Gözini **beñzedem** āhū-yı Çīn'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 6). [beñzedem, -em]*

beñzetdügiyçün: *Benzettiği için.*

Özin **beñzetdügiyçün** bu yüzüme / Kılur kendüzini gör zer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 4). [beñzetdügiyçün,]*

beñzi saru olasın: *Yüzünün rengi sararmak, kanı çekilmek, beti benzi sararmak.*

Gözüñ yaşına ġarḳ ol nīlūfer-vār / Gerekdür olasın hem beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 7). [beñzi saru olasın, -asın]*

ber-dār eyleyen: *Asmak, asarak öldürmek.*

Zülfüñe asıldı itmedi Muḥībbī āh u vāh / Kendi kendin eyleyen ber-dār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 7). [ber-dār eyleyen, -yen]*

ber-dār ide: *Asmak, idam etmek.*

Ola zülfinde dilber ide ber-dār / Göñül Manṣūr'ını Ḥallāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 2). [ber-dār ide,]*

ber-dār it: *Asmak.*

Muḥibbī göñlini bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar anı **ber-dār it** ki çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [ber-dār it,]*

ber-dār kıl: *Asmak, idam etmek.*

Göñül düzdini tutdı çünki çeşmüñ / Anı kıl zülfüñe ber-dār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 4). [ber-dār kıl,]*

berdār olur: *Asılmak.*

Bildüm ki varup zülfüñe **berdār olur** āḫir / Çün virdi göñül bagladı ol saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [berdār olur,]*

berg-i kāham: *Saman yaprağı.*

Düşelden ʿışḳa tagıtdum ser-ā-ser ḫırmen-i ʿaḳlı / Hevā-yı āh-ıla eyler semā bir **berg-i kāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [berg-i kāham, -am]*

berg-i semen: *Yasemin yaprağı.*

Saçlaruñ sünbül boyuñ serv ü tenüñ **berg-i semen** / Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [berg-i semen,]*

berg-i semensin: *Yasemin yaprağı.*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten **berg-i semensin** sen / Yāḫūd nāz-ıla reftāra gelen serv-i çemensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [berg-i semensin, -sin]*

berī olalıdan: *Kurtulmak, temizlenmek.*

Mest-i ʿışḳam olalıdan ʿaḳl-ıla dilden berī / Leblerüñ şevḳı ile mey-ḫōr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 3). [berī olalıdan, -alıdan]*

berḳ: *Şimşek.*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür **berḳ** uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [berḳ,]*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı **berḳ** ide / Her neye kim ugradıysa ol dem anı ḥarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [berḳ,]*

berḳ: *Sağlam ,sert.*

Kaşuñ kemānı **berkdür** kimdür anı çeken āh / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [berkdür, -dür]*

berk urur: *Şimşek çakmak, şimşek çakar gibi parıldamak.*

Yüzüñde **berk urur** nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [berk urur, -ur]*

ber-ḳarār: *Aynı durumda, kararda.*

Bir akar su ḫūblık dünyā degüldür **ber-ḳarār** / Pādişehler mülke ḫūblar ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [ber-ḳarār,]*

berr ü baḥrı: *Dünyanın kara ve denizi II tüm evren.*

Sürūduñ ile toldur **berr ü baḥrı** / Ṣadā-yı ʿışḳı çıkar āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 6). [berr ü baḥrı,]*

berr-i muġaylān: *Toprak dikeni.*

Çek cevr ü cefā vü **berr-i muġaylān** belāsını / Āsān görine saña bu çendān merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [berr-i muġaylān, --i muġaylān]*

berü: *Beri, bu tarafa, bu yana.*

Gel iy sāḳi **berü** sun sen ṣabūḥı / Ġam-ı dilber beni öldürdi bil sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [berü,]*

Jeng oldı göñül āyīnesi al ele sāḳī / Mey sun **berü** tā dāfiʿ-i ḫüzn [ü] elem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [berü,]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ gelsün **berü** / Līk yol virmeñ sakın bu meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [berü,]*

Sāḳī içelüm sun **berü** cām itme bahane / ʿİşret demidür çalduralum çeng ü çaġāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 1). [berü,]*

berü: *"-den bu yana" anlamında edat.*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı bu Muḥibbī şeb ü rūz / Ḥükm ṭuġrāsı gelelden **berü** sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [berü,]*

Bir lebi şīrīn sevüp Ferhād'am oglandan **berü** / Kūh-kenlik itmede üstādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [berü,]*

Bir lebi şīrīn sevüp Ferhād'am oglandan **berü** / Kūh-kenlik itmede üstādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [berü,]*

Sanma kim cevr ü cefādan iy ṣanem yüz döndürem / Çekmege zīrā anı muʿtādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [berü,]*

Vādī-i ʿışḳa düşersem dōstlar ʿayb itmeñüz / ʿĀşıḳam mecnūn olupdur adum oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [berü,]*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / Bu hevā ile yiler bir bādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [berü,]*

Hey ne ẓālimdür teraḥḥüm eylemez dād istesem / Kapusında ol şehüñ bī-dādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [berü,]*

Bir temel bırakdı göñlüme benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [berü,]*

Āşinā idük ezel bezminde iy ārām-ı cān / Ne sebeb düşdi ki şimdi yādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [berü,]*

Nāy āheng itmedi ben nālemi itdüm bülend / Tas-ı çarḫ çekenedür Ferhādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [berü,]*

İy Muḥibbī ḫandenüñ ardınca vardur giryesi / Anuñ içün dāyimā nā-şādam oglandan **berü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [berü,]*

Görmeyelden **berü** iy dōst turunc ġabġabuñı / ʿĀrıżum zerd oluban döndi tenüm limona *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [berü,]*

Boynuna takaldan **berü** zülfeynüñi bu dil / Zencīr ile Mecnūna dönüpdür il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [berü,]*

berü gelsün: *Yaklaş!, beriye gel!, bu tarafa gel!.*

Yaşuma kılsun naẓar deryā temāşāsın kılan / Külḫen-i sīnem tolu gelsün berü nār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [berü gelsün, -sün]*

berü sun: *Yaklaştırmak.*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] müdām / İçelüm nūş idelüm tā tola peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [berü sun,]*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] müdām / İçelüm nūş idelüm tā tola peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [berü sun,]*

ber-zemīn: *Yeryüzüne, zemin üzerine.*

Ḫāk-i pāyuñ efser ola başuma / Şādılıkdan basmayam pā **ber-zemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 3). [ber-zemīn,]*

beş: *Beş.*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez **beşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [beşe, -e]*

beş: *Yeterli, kâfi.*

Baña gül ruḫlaruñ sünbül saçuñ **bes** / Gerekmez bakmayam ezhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 5). [bes,]*

beşer: *İnsan, insan oğlu, insan türü.*

Yok-durur hergiz **beşerde** bu leṭāfet sende var / Sīne levḥine göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [beşerde, -de]*

beşṭām: *Bâyezîd-i Bistâmî.*

Kimi tevḥīd-ile **Beşṭām** olmış / Kimi küfr-y-ile uymış iblīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 4). [beşṭām,]*

beste: *Bağlanmış, bağlı.*

Bī-çāre göñül ḫastadur ol laʿl-i āteş-reng içün / Dām-ı belāya **bestedür** ol ṭurra-i şeb-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 1). [bestedür, -dür]*

Niçe diller ser-i zülfüñe **beste** / Yatur kalmış ẕeḳan çāhında **beste** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [beste,]*

Niçe diller ser-i zülfüñe **beste** / Yatur kalmış ẕeḳan çāhında **beste** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [beste,]*

beter olsun: *Mevcut durumdan daha kötü hale düşmek.*

Her kim ki benüm ḥālüme raḥm itmeye iy dōst / Ḥaḳ'dan dilerem ḥālini benden **beter olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [beter olsun,]*

beyābān: *Çöl.*

Düşeli vādīlere vālih ü mecnūn gibi / Ol **beyābān[ı]** vaṭan eyledi tenhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [beyābān[ı], -[ı]]*

Göz yaşı Mecnūn **beyābānda** yordukda / Şīrincesi saçlarına eyledi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 4). [beyābānda, -da]*

beyān: *Açıkça anlatma.*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḥācer degül aña **beyān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [beyān,]*

beyhūde: *Beyhude, boş yere.*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil **beyhūde** renc / Sana rām olmaz perīdür degme efsūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [beyhūde,]*

beyt: *İki dizeden oluşan nazım birimi.*

Baḥr-ı dilden dürler iẓhār eyledüñ deryā-miṣāl / Ol sebebden didiler her **beytüñe** dürr-i ṣemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [beytüñe, -üñe]*

Bu yidi **beyt** ne olur belki / Daḫl olınur o bel kim Selmān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [beyt, -ınca]*

Senüñ medḥüñde bu **beytüm** görenler / Degişmezler anı dürr-i ṣemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 4). [beytüm, -üm]*

beyt-i dil-ḥazīni: *Gönül üzen beyit.*

Bu **beyt-i dil-ḥazīni** enhār vird idinmiş / Yanmaga vardugında pervāne nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [beyt-i dil-ḥazīni, -i]*

beytü'l-ḥazen: *Hüzünler evi.*

Gāh cismüm meskeni kūh-ı belāhā-yı firāḳ / Kūh-ı ġam mihmānıyam oldur baña **beytü'l-ḥazen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [beytü'l-ḥazen,]*

beytü'l-ḥazen eyledüm: *Hüzünler evi yapma.*

Ḥasret-ile āh senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Eyledüm Yaʿḳūb-veş dil ḫānesin beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [beytü'l-ḥazen eyledüm, -düm]*

be-zānū: *Başını (sevgilinin) dizine koymak.*

Gözüm yaşı benüm zānūmı ġarḳa / Virelden komışamdur ser **be-zānū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 2). [be-zānū,]*

Peşīmāndur meger ẓulmına zülfüñ / Nedāmetden komışdur ser **be-zānū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 2). [be-zānū,]*

bezm: *Meclis.*

Meclis-i ġamda şu deñlü dökeyim ḫūn-ı ciger / **Bezm** ara her birisi bir gül-i ḫandān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [bezm,]*

Cāna da virme ḫaber ḫūn-ı ciger içdügüñi / Tuymasun ʿiyş ü ṣafā **bezmini** bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [bezmini, -ini]*

bezm-i çemende: *Çimenlik meclisi.*

Bezm-i çemende lāle tutar elinde bāde / Ḥāl dili ile eydür gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [bezm-i çemende,]*

bezm-i ġam: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i ġam içre nālem ile göñlüm eglerem / İñildisini gūş ideli āsiyābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 5). [bezm-i ġam,]*

bezm-i ġam içre: *Gam meclisinin içinde.*

Niçe bir **bezm-i ġam içre** gīceler tā ṣubḥa dek / Niçe bir yaşlar döküp şemʿe müşābih yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [bezm-i ġam içre,]*

Sevdā-yı zülfe düşdüm bagrum delindi ney-veş / **Bezm-i ġam içre** kaldum efġān ider nevāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [bezm-i ġam içre,]*

bezm-i ġamda: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i ġamda nāleme irmedi nāyuñ nālesi / Baña şimden girü āheng ide ancak erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [bezm-i ġamda,]*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil nūş itmege yārān ile / Gözlerümden eyledüm ol meclise peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [bezm-i ġamda, -da]*

Bezm-i ġamda iy Muḥibbī ʿāşıḳ-ı şūrīdeler / Cān u dilden nāle kılsun ḳaddini çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 5). [bezm-i ġamda,]*

Bezm-i ġamda çarḫ elinden içdügüm ḫūn-ı ciger / Ṣubḥa dek nālişler eyler dil olupdur erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [bezm-i ġamda,]*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme āheng içün / Baña eydüñ gīceler tā ṣubḥ nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [bezm-i ġamda,]*

Bezm-i ġamda kulaguñ dest-i zamāne burıcak / Nāleler eylemege göñlüñi ṭanbūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 3). [bezm-i ġamda, -da]*

bezm-i ġamda: *Gam meclisi.*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden iy dil nāle kıl / **Bezm-i ġamda** ḫūn-ı dilden ġayrı mey içilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [bezm-i ġamda, -da]*

bezm-i ʿiyş-i şāmumuza: *Akşam eğlencesi.*

Sipihr reşk ideli **bezm-i ʿiyş-i şāmumuza** / Bakar ḥased gözi ile ḳamer de cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [bezm-i ʿiyş-i şāmumuza, -muza]*

bī-amān: *İnsafsız, merhametsiz.*

Virmez amān ġamzeleri tīġ alup ele / Kimdür ki söyleşe bugün ol **bī-amān-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 2). [bī-amān-ıla, --ıla]*

Amān bilmez bu dünya **bī-amāndur** / İçer kanını ḫalḳuñ kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 2). [bī-amāndur, -dur]*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle ki gāhī iñende **bī-amān** olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [bī-amān,]*

bī-amān çeşm[i]: *Amansız göz.*

Bī-amān çeşm[i] Muḥibbī eline ḫançer alup / Kırup ʿuşşāḳını boyınca girer kana degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 5). [bī-amān çeşm[i],]*

bī-ʿār: *Arsız, utanmaz.*

Olmış Mecnūnlayın leylī saçuñ āvāresi / Vādī-i ḥayretde bir **bī-ʿār** dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 5). [bī-ʿār,]*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn benden ʿār ider / ʿIşḳ ara dir görmedüm buncılayın **bī-ʿārı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [bī-ʿārı, -ı]*

bī-ʿār ol: *Utanmaz olmak.*

Biz selāmet güşesin zühhāda teslīm eyledük / İḫtiyār itdük melāmet ol göñül bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [bī-ʿār ol,]*

bī-bahā: *Paha biçilmez.*

Ḫāk-i pāña virseler bil **bī-bahādur** bu cihān / Ḫāk-i rāḥuña olupdur iki çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [bī-bahādur, -dur]*

Vaṣluñ-ıçun gözlerüm ḫarc itdi dünyā mālını / Alımadum **bī-baḫā-y-ımış** anı bu māl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [bī-baḫā-y-ımış, --y-ımış]*

bī-bāk: *Korkusuz, çekinmeyen, sakınmayan.*

İy felek sakın geçer durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden sen böyle **bī-bāk** olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [bī-bāk,]*

Ġamzesi dökse ne tañ her demde müslim ḫūnını / Türk-i kāfirdür teraḥḥüm olmaz ol **bī-bākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 2). [bī-bākde, -de]*

bī-bedel: *Benzersiz.*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel olsun / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u **bī-bedel** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [bī-bedel,]*

biç: *Semere toplamak.*

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm ḫāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı **biçesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [biçesin, -esin]*

bıçaġ: *Bıçak; bir sap ve kesici bir mâdenî kısımdan meydana gelen kesme âleti.*

Dīvāne gönül istedi cām sāḳī lebinden / Mestāne gözi ḫışm-ıla el urdı **bıçağa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [bıçağa, -a]*

bī-çāre: *Çaresiz, düşkün, zavallı. II âşık.*

Bir yaña cevr-i ḥabīb [ü] bir yaña ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum bu iki derde çāreyi **bī-çāreyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [bī-çāreyin, -yin]*

bī-çāre bülbül: *Çaresiz bülbül.*

Niçe feryād itmesün **bī-çāre bülbül** her seḥer / Yılda bir gül açılur ol da miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [bī-çāre bülbül,]*

bī-çāre dil: *(Âşığın) çaresiz, zavallı gönlü.*

Ḳāniʿ olmaz kūyuña vaṣluñ diler **bī-çāre dil** / Hīçe almaz cenneti ʿışḳ-ıla dīdār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [bī-çāre dil,]*

bī-çāre göñül: *Zavallı, çaresiz gönül II Âşık.*

Bī-çāre göñül ḫastadur ol laʿl-i āteş-reng içün / Dām-ı belāya bestedür ol ṭurra-i şeb-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 1). [bī-çāre göñül,]*

bī-çāre kalup: *Biçare, çaresiz (bir biçimde) kalmak.*

Bulınmaz vaṣla çün çāre kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [bī-çāre kalup, -up]*

biçil: *Dikilecek şeyin ölçüsüne göre kesilmek.*

Ehl-i ʿışḳa iy felek ḫayyāṭı biçerseñ ḳabā / Ġamdan özge ḫilʿat ü tāc u ḳabā **biçilmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [biçilmesün, -mesün]*

bīd: *Söğüt ağacı.*

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿāşıḳlaruñ / Key katı dīvānelikdür meyva ummak **bīdden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [bīdden, -den]*

bī-dād: *Zulüm, işkence.*

Ẓulme māyil cevri çok ʿāşıḳlara **bī-dādsın** / Māh-rūlar ögrenür senden cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [bī-dādsın, -sın]*

Hey ne ẓālimdür teraḥḥüm eylemez dād istesem / Kapusında ol şehüñ **bī-dādam** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [bī-dādam, -am]*

bī-dād idesin: *Zulüm etmek.*

Niçe iy kaşı kemān cānuma **bī-dād idesin** / Bāri at ġamzeñ okın bu dilümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 1). [bī-dād idesin, -esin]*

bīdār ol: *Uyanık olmak.*

Gīceler tā ṣubḥ **bīdār ol** viṣālin kıl ṭaleb / Müstecāb olur duʿālar dā'imā temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [bīdār ol,]*

bī-dār olmasun: *Uyanmamak.*

Bu Muḥibbī uyumaz tā kim göre düşde seni / Ṣubḥ olınca gözlerüm tek kimse **bī-dār olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [bī-dār olmasun, -masun]*

bīdārī: *Uyanık.*

Sālhā endūh-ı şām fırḳatüm[i] bilen kişi / Āh-ı ġam hicrānı şeb tā rūz **bīdārī** çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [bīdārī,]*

bī-derd olana: *Dertsiz olmak, derdi olmamak II ham olmak.*

Dime **bī-derd olana** bilmez çü derdüñ ḥālini / Añlamaz derd[i] o kim kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [bī-derd olana,]*

bī-dil: *Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, âşık.*

Kamu ehl-i dilānda şevḳ-i Kaʿbe / Bu ben **bī-dilde** vardur ẕevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [bī-dilde, -de]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña dil virdüm yine / Dōstlar şimden girü ben **bī-dile** mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [bī-dile, -e]*

Kevkebī baḫt eger yār ola bu **bī-dil** ile / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [bī-dil,]*

Yüzinden perdesin ʿārıż küşāde / İdüp **bī-diller** oldılar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 1). [bī-diller, -ler]*

bī-dīn: *Dinsiz.*

ʿAṭā itdi saña Furḳān'ı Sübḥān / Getürdüñ niçe biñ **bī-dīni** dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 2). [bī-dīni, -i]*

İlāhī dilerem **bī-dīn** raḳībüñ / İşidmeyem anuñ adın kem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 4). [bī-dīn,]*

bī-edeblik itme: *Edebsizlik etmek.*

Ben ġubārı didüm iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [bī-edeblik itme, -me]*

bī-emān olma: *Amansız olmak.*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı koma boynuñda bu āhı / Teraḥḥum eyle geh gāhī iñende **bī-emān olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [bī-emān olma, -ma]*

bīgāne: *Aşina olunmayan, yabancı, el.*

Göñlümi kūyuña gönderdüm anı yād eyledüñ / Āşināñdur ol ezel sanduñ meger **bīgāne** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [bīgāne,]*

Āb-ı ʿışḳuñla ezelden topragum ālūdedür / Beñzedürsin hīç revā mıdur beni **bīgāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 2). [bīgāneye, -y, -e]*

Raḳībi kelb-i kūyuñ sandum evvel / Didüm **bīgāne[ler]** āḫir olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 9). [bīgāne[ler], -[ler]]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ gelsün berü / Līk yol virmeñ sakın bu meclise **bīgāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [bīgāneye, -y, -e]*

Kimdür ki anuñ noḳṭa lebinden ḫaber açа / **Bīgāne** kaçan vāḳıf ola rāz-ı nihāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 2). [bīgāne,]*

bīgāne oldı: *Kayıtsız, umursamaz, yabancı olmak.*

ʿĀşıḳuñ **bīgāne oldı** vü raḳībüñ āşinā / Bu meseldür dōstum hīç ḫayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [bīgāne oldı, -dı]*

bī-ġayr eyle: *Başkası, gayrı olmadan yapmak.*

Cāna da virme ḫaber ḫūn-ı ciger içdügüñi / Tuymasun ʿiyş ü ṣafā bezmini **bī-ġayr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [bī-ġayr eyle,]*

Şöyle kıl nāleleri duymasun anı dil ü cān / Meclise koma ṣafā bezmini **bī-ġayr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [bī-ġayr eyle,]*

bī-günāh: *Günahsız.*

Bī-günāh ʿāşıḳları kırdı geçürdi ol perī / Ṭıfldur bilür daḫı yazılmaz aña çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [bī-günāh,]*

bi-güneh: *Günahsız.*

Bī-güneh ʿāşıḳları bugün eger ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer eline baş[ın] alup ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [bī-güneh,]*

Kırarsın **bī-güneh** ʿāşıḳlaruñı / Meger vardur bu ḫūblar meẕhebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 2). [bī-güneh,]*

bī-ḥad: *Hadsiz hesapsız.*

Deryā-yı eşke daldum **bī-ḥad** cevāhir aldum / Dökülen ayaguña dürr ile gevher olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [bī-ḥad,]*

Egerçi kārlar **bī-ḥad** u el urdum ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [bī-ḥad,]*

Elde Muḥibbī cān u dili tuḥfe eyle kim / Kim **bī-ḥad** yine öpmediler şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [bī-ḥad,]*

Alup cān naḳdini bir būse iḥsān / Kılursañ giresin **bī-ḥad** s̱evāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 5). [bī-ḥad,]*

bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn: *Din yolunun yiğitlerinin hürmetine, hakkına.*

Ayırma bu ben ʿāşıḳ[ı] ʿışḳ-ı ezelīden / Yā Rabb **bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 2). [bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn,]*

bi-ḥaḳḳı ḥürmet-i ṭāhā vü yāsīn: *Taha ve Yasin hürmetine.*

Ḫudāyā cānı raḥmetden ayırma / **Bi-ḥaḳḳı ḥürmet-i Ṭāhā vü Yāsīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 2). [bi-ḥaḳḳı ḥürmet-i ṭāhā vü yāsīn,]*

bi-ḥamdillāh: *"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.*

Feraḥ şād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / **Bi-ḥamdillāh** gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [bi-ḥamdillāh,]*

Egerçi semmi vardur mār-ı zülfüñ / **Bi-ḥamdillāh** lebidür aña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 4). [bi-ḥamdillāh,]*

Egerçi ugradum ʿışḳ içre rence / **Bi-ḥamdillāh** irişdüm gizlü gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 1). [bi-ḥamdillāh,]*

Sataşdum gerçi ʿışḳ içinde rence / **Bi-ḥamdillāh** irişdüm ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 1). [bi-ḥamdillāh,]*

Bi-ḥamdillāh ki ʿışḳumdur ḥaḳīḳī / Göñül ne zindedür ne ḫod siperde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [bi-ḥamdillāh,]*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [bi-ḥamdillāh,]*

bi-ḥamdi'llāh: *"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.*

Dakdı zülfinüñ kemendin boynuma dilber didüm / Ölmeden itdüm **bi-ḥamdi'llāh** kākül şoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 4). [bi-ḥamdi'llāh,]*

bi-ḥamdi'llāh ki: *Allah'a şükürler olsun ki.*

Bi-ḥamdi'llāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿīnān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 3). [bi-ḥamdi'llāh ki,]*

bī-ḫār: *Dikensiz.*

Genc bī-mār u gül **bī-ḫār** olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [bī-ḫār,]*

biḫār: *Denizler.*

Deryā-yı eşk[e] düşdi emvāc başdan aşdı / Āhum yili eselden āh ol **bihāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [bihāra, -a]*

bihter: *Daha iyi.*

Niçe bir derd ü ġam u miḥnet-i gerdūn olasın / **Bihter** oldur ki mey-i ṭālib-i gülgūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [bihter,]*

Ruḫlaruñ devrinde itdüm cām-ı laʿlüñi heves / Didiler ʿiyş eylemek **bihter-durur** mehtābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 2). [bihter-durur, --durur]*

bīhūde ola: *Nafile, boş, faydasız olmak.*

Dil viren diller ġamı dehr-ile **bīhūde ola** / Kim ki rū Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a duta āsūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [bīhūde ola, -a]*

bī-iḫtiyār: *Elde olmayarak, irade dışı.*

Ben sefer **bī-iḫtiyār** itdüm diyār-ı ġurbete / Dōstum ısmarladum göñlüm saña Allāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [bī-iḫtiyār,]*

bì-ʿışḳ: *Aşksız.*

Bī-ʿışḳ degül cümle ẕerrāt-ı kāyināt / ʿIşḳ-ıla zebūn oldı eger ins ü eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [bī-ʿışḳ,]*

bī-ḳarār oldı: *Huzursuz olmak.*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n'ola ḥālüm böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [bī-ḳarār oldı,]*

bil: *Bilmek.*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur **bildüm** ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [bildüm, -dü, -m]*

Gel yüzüme karşu dut cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile **bilesin** ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [bilesin, -e, -sin]*

Derd-i dil āhvālini gel nāmeye derc eyleme / Kalmaya ṭāḳat **bilürsin** ḥāmil-i mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 3). [bilürsin, -ür, -sin]*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / Didi öldürmekden özge **bilmezem** tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [bilmezem, -mez, -em]*

ʿAḳlı yok dīvāne dil **bilmezse** ḳuyuñ ḫıẕmetin / Dōstum ʿayb eyleme teklīf yok mecẕūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [bilmezse, -mez, -se]*

Bu Muḥibbī cān virüp kūyında hīç **bilinmedi** / Pādişāh-ı dehr añmazsa ʿaceb mi bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [bilinmedi, -in, -me, -di]*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan oddan / Zīra āteş ẓāhir olur kanda yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [bildiler, -di, -ler]*

Bilürem çokdur günāhum başdan aşmışdur velī / Kesmezem līk ümīẕüm raḥmet i Maʿbūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 6). [bilürem, -ür, -em]*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir cāy-ı laṭīf / Çün **bilürsin** tiz geçer bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [bilürsin, -ür, -sin]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuṣṣāḳuñ serin / Didi kim **bilmez** misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [bilmez, -mez]*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle **bilmezsin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [bilmezsin, -mez, -sin]*

Degül mi gün gibi rūşen Muḥibbi ʿışḳ saklanmaz / Akar bu gözlerüñ yaşı kılursun nāle **bilmezsin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [bilmezsin, -mez, -sin]*

Yanumdan bir dem eksilmez cüdā olmaz ġam-ı dilber / Didüm **bilsem** ʿaceb baña ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [bilsem, -se, -m]*

Niçe bir ġaflet Muḥibbī aç göz uyḫudan uyan / Çün **bilürsin** kim içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [bilürsin, -ür, -sin]*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni tā ḫ∨ābda / Kanda gitmişdür ʿaceb **bilsem** kanı uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [bilsem, -se, -m]*

Varsam elini öpmege el virmeyüp döner / Yokdur güzeller içre **bilür** merḥabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [bilür, -ür]*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi aġına / Ḫalāṣ olur mı murġ-ı dil ʿaceb **bilsem** bu çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [bilsem, -se, -m]*

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā sen pāy-ı dilberden / Güzeller ṣayd olurlar çün **bilürsin** sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [bilürsin, -ür, -sin]*

Pūte-i hicre yanup dil niçe ḳāl oldugını / **Bilmek** isterseñ eger sīm-ile zerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [bilmek, -mek]*

Dilā saʿy-ile dildāruñ ne mümkin ḳalbine girmek / **Bilürsin** göñli katıdur anuñ pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [bilürsin, -ür, -sin]*

Şemʿ-i ḫüsnüñ ḳadrini **bilmez** hevādār olmayan / Sūz-ı ʿışḳı añlamaz pervāne-veş nār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [bilmez, -mez]*

İy Muḥibbī ola kim yārun **bile** aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr içinde ḫālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [bile, -e]*

Furṣatı fevt eyleme girmez ele / Çün **bilürsin** bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 3). [bilürsin, -ür, -sin]*

Ġuṣṣa vü derdüm nigārā **bilmeseñ** olmaz ʿaceb / ʿĀṣıḳ olmaduñ anuñçün ġuṣṣadan āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 4). [bilmeseñ, -me, -señ]*

Baña sünbül saçınuñ her kılı ejder görinür / Siḥir ʿilmini **bilür** gözleri cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [bilür, -ür]*

Ancak aḥvālümi **bilsün** benüm [ol] zülf-i nigār / Dil-i dīvāneyi zencīr ile zünnāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [bilsün, -sün]*

İy Muḥibbī kimse gūş itmez **bilürsin** nāleñi / Sakın aldanma dise künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [bilürsin, -ür, -sin]*

Bildi ḫazān leşkeri āḫir eşer gelür / Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [bildi, -di]*

Bī-günāh ʿāṣıḳları kırdı geçürdi ol perī / Ṭıfldur **bilür** daḫı yazılmaz aña çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [bilür, -ür]*

Ṭālib olduñ zülfi zencīrine iy ṣūrīde-dil / **Bilmedüñ** dīvānelik derdā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 3). [bilmedüñ, -me, -dü, -ñ]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [bile, --e]*

Muḥibbī rāyegān söz gevherini / Sakın virme **bilen** alur bahāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 5). [bilen, -en]*

ʿUṣṣāḳa komaz ṭaʿnı görüñ zāhid-i ḫodbīn / Dimez-idi ol miskīn eger **bilse** sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [bilse, -se]*

ʿIşḳ ehline güler idi bir zamān-ıdı / **Bilmezdi** Muḥibbī ki kendi başına da gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [bilmezdi, -mez, -di]*

Deryā kumına ola şümār derdüme benüm / Tā ḥaşre değin **bilmeye** kimse ḥisāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [bilmeye, -me, -y, -e]*

Bilmez Muḥibbī kimsene ʿışḳuñ rumūzını / Bir mes'eledür ki ḥall olınmaz kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [bilmez, -mez]*

Dime bī-derd olana **bilmez** çü derdüñ ḥālini / Añlamaz derd[i] o kim kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [bilmez, -mez]*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur divşür **bilüñ** / Ya terk eyle dīn ü dil ya ol yaña sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [bilüñ, -üñ]*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum niyāza yüz / O lāle benüm derd-i dilüm ḥālini **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [bile, -e]*

Ol Mesīḥī leb şifāsın rencümüñ **bilür** dile / Ola ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [bilür, -ür]*

Bilsem neden cevr-ile ol şāh-ı dil-firīb / Virüp cefā dil alup ider muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 3). [bilsem, -se, -m]*

İy Muḥibbī kim **bilürdi** derd-i dil aḥvālini / Okımasa defterin almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [bilürdi, -ür, -di]*

Kim **bilürdi** ʿālem içre ʿışḳını pervānenüñ / Bāl ü per niye yakardı dünyede nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [bilürdi, -ür, -di]*

Derdümi **bilmez** ki dermān eyleye baña ṭabīb / Beñzemez derdüm benüm ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [bilmez, -mez]*

bil: *Bel.*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur agız ile **bili** var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [bili, -i]*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem öper laʿl-i lebin / Kuçar ancak **bilini** anı kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [bilini, -i, -n, -i]*

Beñzeden noḳṭaya ġonca femüñi / Dir senüñ **bilüñe** kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 4). [bilüñe, -üñ, -e]*

bil: *Kabul etmek, saymak.*

Derdüñi devā **bildi** ḳabūl itdi Muḥibbī / Bu re'yi kılur kimse mi var ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [bildi, -di]*

bil: *(sonucu) bilmemek, tahmin edememek.*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / İy göñül **bilmem** seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [bilmem, -me, -m]*

bil: *"Anla, kavra, idrak et" anlamında bir söz.*

Ḫāk-i pāña virseler **bil** bī-bahādur bu cihān / Ḫāk-i rāḥuña olupdur iki çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [bil,]*

Fedā kıl cānı cānāna **bil** ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [bil,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter **bil** āsitānında / Diye dilber ki ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [bil,]*

Muḥibbī **bil** anı ṭāḳat getürmez / Olıcak bir kişi hem-rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 5). [bil,]*

Naḳd-i cān-ıla bulınur **bil** maḥabbet cevheri / ʿIşḳ bāzārında geç sen de ziyān u sūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [bil,]*

Gel iy sāḳi berü sun sen ṣabūḥı / Ġam-ı dilber beni öldürdi **bil** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [bil,]*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / **Bil** ki cān virmek gerek bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [bil,]*

Mūy-ı jūlīdem degül **bil** ki başumda dūddur / Görinen budur Muḥibbī dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [bil,]*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd ü elemi / Göz karasıyla degül **bil** ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [bil,]*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī **bil** saña yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [bil,]*

Seni yoldan çıkarur **bil** Muḥibbī / Eger dil baglu kala zülf-i kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 5). [bil,]*

İy Muḥibbī kime baksañ **bil** anı ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma gördükde göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [bil,]*

Cīfe-i dünyāya iy dil key sakın meyl eyleme / Yoḫsa seni beñzedürler **bil** zebānuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [bil,]*

bil: *... olarak görmek.*

Cefā cevr itmege muʿtād olupsın / Güneh **bilmez** ola ādemde çün ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 5). [bilmez, -mez]*

bil-: *Bilmek.*

Gösterüp evvel vefā āḫir baña kıldı cefā / **Bilmedüm** dil virdüm aña yār-ı ṣādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok maḳṣūdumuz / **Bilürüz** zāhid seni firdevs-ile kevs̲erdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [bilürüz, -ür, -üz]*

Ḳıṣṣa-i hicri ḥikāyet itmege ḳaṣd eyledüm / İrmedüm pāyānına **bildüm** anı ġāyet uzun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [bildüm, -dü, -m]*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / Bunı **bildüm** [ben] iy meh-rū cihān içinde sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [bildüm, -dü, -m]*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm iy dil seni **bildüm** Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [bildüm, -düm]*

Baḥr-i eşkümde bu dil düşdi yaşum girdābına / Çāre yok **bildüm** ḫalāṣa baña bu girdābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [bildüm, -dü, -m]*

Bilmedüm seni kimüñ cānānısın / Bu ḳadar var derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 1). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*

Bilmedüm seni kime cānānsın / Līk bu derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 1). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*

Kaʿbe-i kūyına vardum cān-ıla / **Bilmedüm** iy dil ki anuñ ḳurbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 3). [bilmedüm, -me, -dü, -m]*

Bilmezem ḫūrī misin yāḫū melek iy nāzenīn / Kim göre nūr-ı cemālüñ kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [bilmezem, -mez, -em]*

Kār idüpdür cānuma ḥasret Muḥibbī **bilmezem** / Kimden olur derdüme dermān kime yalvarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [bilmezem, -mez, -em]*

Bende imiş yār **bilmezdüm** Muḥibbī ḥayf kim / Her yaña bilmezligümden arar idüm yārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [bilmezdüm, -mez, -dü, -m]*

ʿAnber-efşān zülfüñe beñzetdügüm-içün seni / Dōstum öldür hemān **bildüm** günāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [bildüm, -dü, -m]*

Ḫacletindendür görinmez sanki Ḫıżr'uñ ʿāleme / **Bilmedi** ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [bilmedi, -medi]*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde yanan oddan / Bir naẓar kıl ẓāhir olsun dilde olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [bildüñ-ise, -dü, -ñ, -i, -se]*

Şimdi **bildün** sini bu ḥüsn-ile perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [bildün, -dü, -n]*

Yüzüme bak **bilesin** ḥāl-i ʿışḳum / Degüldür kehrübā da böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [bilesin, -esin]*

Ḫıred **bilmez** Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı / ʿAyān olmaz bu degme ḫurde-bīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 5). [bilmez, -mez]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün **bildük** ʿayān / Dōst olma sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [bildük, -dü, -k]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün **bilmedüñ** ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [bilmedüñ, -me, -dü, -ñ]*

Gün yüzini dāyimā örter seḥāb-ıla / Ḫālüm n'olur **bilmezem** ol āfitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 1). [bilmezem, -mez, -em]*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre yazdı çeşmüm kan-ıla / **Bilmeyenler** ḥālümi kılsun naẓar ol deftere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [bilmeyenler, -me, -y, -en, -ler]*

Ḫālini zülfinde koyup itdi dil murġın şikār / **Bilmezem** ḥālüm n'olur āh ol gözi ṣayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [bilmezem, -mez, -em]*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür seng-i ḫāra gördüm / **Bildüm** küşāde yazuk āh olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [bildüm, -dü, -m]*

bil bagladum: *Ümitle bağlanmak, umut içinde olmak, bir şeyin pozitif yönde sonuçlanacağına inanmak.*

Gül yüzinden dūr olalı iñlerem bülbül gibi / Ney gibi **bil bagladum** bu yolda ben feryād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [bil bagladum, -dum]*

bil ki: *Bil ki, anla ki.*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi iy māh-rū / Tīredür bu gündüzüm **bil ki** şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [bil ki,]*

Sanmañuz ṣūfī zāhid bir ḳalender-meşrebem / Tekye-i ʿışḳuñ tırāşı **bil ki** abdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [bil ki,]*

Olupdur ġamzeleri kana teşne / Ne kana **bil ki** olmış cāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 1). [bil ki,]*

Ḫasret-i laʿlüñle aldum bāde-i gülgūn ele / Hey ne gülgūn mey **bil ki** sāġar-ı pür-ḫūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 1). [bil ki,]*

bildüm ki: *Anladım ki!.*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā **bildüm ki** itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [bildüm ki,]*

Bildüm ki varup zülfüñe berdār olur āḫir / Çün virdi göñül bagladı ol saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [bildüm ki,]*

Bildüm ki lebüñ olmayısar derdüme dermān / Bu ḫasta dili itmege bīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 2). [bildüm ki,]*

Bildüm ki ṭābīb-i dil [ü] cānsın seni taḥḳiḳ / Pes itmeyesin derdüme tīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 2). [bildüm ki,]*

bildür: *Anlatmak, ifade etmek.*

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste / **Bildürmege** bu ḥāli göñlüm ulagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [bildürmege, -mege]*

bile: *"Dahi, ayrıca" anlamında bağlaç.*

Öldür beni anlar **bile** tā kim naẓaruñ var / Kim müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [bile,]*

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın / Īrān'a degül bel **bile** Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [bile,]*

Cānum **bile** yoluñda senüñ dil nedür iy dōst / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [bile,]*

Kim **bile** diye zülf-i çevgāna / Başı top ola gire meydāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 1). [bile,]*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil beyhūde renc / Sana rām olmaz perīdür degme efsūnum **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [bile,]*

bile: *"Anla, kavra, idrak et" anlamında bir söz.*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḫāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḫālüm benüm pes kim **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [bile,]*

Eyledüm taḥrīr yāra nāme mażmūnum **bile** / Ḥasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil ḫūnum **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 1). [bile,]*

Eyledüm taḥrīr yāra nāme mażmūnum **bile** / Ḥasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil ḫūnum **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 1). [bile,]*

Ol Mesīḥī leb şifāsın rencümüñ bilür dile / Ola ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [bile,]*

Servüñ bāġ içre ḳaddinde leṭāfet añlamam / Bāġbānā kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [bile,]*

Leylī zülfüñ okudum başdan müselsel ḳışşasın / Boynuma zencīr idüp tek beni mecnūnum **bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [bile,]*

bile: *"Birlikte, beraber, yanında" anlamında edat.*

Vaṣla ṭālib oldı dil irişdi hicrān āh āh / Katı müşkildür **bile** āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [bile,]*

bile bile: *Bile bile II isteyerek.*

İtdüm egerçi her yañadan cüst ü cū anı / Rāh üzre düşüp kaldum ayakdan **bile bile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 2). [bile bile,]*

bilen: *Bilen kimse.*

Görinür cismi dildāruñ egerçi penbeden yumşak / **Bilenler** ḳalbini anuñ didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [bilenler, -ler]*

bilen kişi: *Anlayan, idrak eden kimse.*

Sālhā endūh-ı şām firḳatüm[i] **bilen kişi** / Āh-ı ġam hicrānı şeb tā rūz bīdārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [bilen kişi,]*

bi'llāh: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.*

Şemʿ didüm ḫaddine **bi'llāh** görüñ nūr olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [bi'llāh,]*

bi'llâhi: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.*

Niçe diller bendedür **bi'llāhi** çözme zülfüñi / Pāy-māl olur göñüller anı dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [bi'llāhi,]*

billāhi: *Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözleri.*

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin / Çıkar **billāhi** luṭf eyle yiter kūyuñda kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [billāhi,]*

billūr: *Billûr, şeffaf cam. Şeffaf bir cevher.*

Bu Muḥibbī sözi gevher mi ve yāḫūd **billūr** / Okıyup taḥsīn aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [billūr,]*

billūr-ı cisme: *Göz merceği.*

Ḫāline müşg zülfine diyen Muḥibbī ʿanberīn / Beñzedüp **billūr-ı cisme** dise tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [billūr-ı cisme, -e]*

bilme: *Anlayamamak, anlam verememek.*

Deyre vardum bulımadum mescidi geşt eyledüm / **Bilmedüm** cānā seni bunda mı yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [bilmedüm, -dü, -m]*

Bilmedüm şekker midür laʿlüñ vü yāḫūd engübīn / Ẓāhir olurdı baña görsem anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [bilmedüm, -dü, -m]*

Öykinürmiş yüzüñe gün alnuña cānā ḳamer / **Bilmediler** ḥaddini gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [bilmediler, -diler]*

Ḫacletindendür görinmez sanki ḫıżr-ı zinde-dil / **Bilmedin** ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [bilmedin, -din]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün **bilmedüñ** ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [bilmedüñ, -dü, -ñ]*

bilmedi: *Anlayamamak, anlam verememek.*

Kimisi noḳṭa dehāna kim miyāna kıl didi / **Bilmedi** sırr-ı dehān-ıla miyānı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [bilmedi,]*

Gitdi ʿaḳluñ **bilmedi** Mecnūn-ı şeydā meşrebin / Añladı ancak hemān dünyāda rüsvā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [bilmedi,]*

Esrār-ı ʿışḳı **bilmedi** ʿallāmeler daḫı / Bu müşkilātı ḥall idemezler kitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 6). [bilmedi,]*

Kimse **bilmedi** anuñ ince bilin diḳḳat-ile / Kimi yok didi kimisi didi ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [bilmedi,]*

bilmedin öñ: *Bilmeden evvel, bilmeden önce.*

Ḳabūl eyledüñ iy dil cihānı **bilmedin öñ** / Cevābı niçe virürsin bu iltizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [bilmedin öñ,]*

bilmek: *Anlayamamak, anlam verememek.*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [bilmege, -e]*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine sīnem levḥine / Kāyinātuñ ḥālini **bilmekde** remmālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [bilmekde, -de]*

Taḥta-i sīnemde dökdüm çünki eşküm noḳṭasın / Kāyinātuñ ḫālini **bilmekde** remmālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [bilmekde, -de]*

bilmek içün: *Bilmek için.*

Süd ü şekkerle meger eyledi perverde seni / **Bilmek içün** dilā gel soralum dāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [bilmek içün,]*

bilmek isteye: *Bilip , öğrenmeyi istemek.*

Dūzaḫ-ı hicrinde anuñ ne çeker ʿāşıḳları / Her ki **bilmek isteye** sorsun ḫarāret ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 4). [bilmek isteye, -ye]*

bilmem: *(Sonucu) bilememek, tahmin edememek.*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben daḫı **bilmem** seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [bilmem,]*

Bilmem ne içün şimdi ider cevr ü cefālar / Dimişdi baña mihr iderem çün ezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [bilmem,]*

bilmez: *Bilmek.*

Şöyle ḫayrānam Muḥibbī **bilmezem** hīç kendümi / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından yiyüp esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [bilmezem, -em]*

Ḥālüm ne ola **bilmezem** ol āfitāb-ıla / Açmaz yüzini dāyimā yürür niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [bilmezem, -em]*

bilmez: *Anlayamamak, anlam verememek.*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / Seni öldürmek diler hicr içre **bilmez** mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [bilmez,]*

Virmezem dünyālara dilberlerüñ derd ü ġamın / Ben bilürem kimseler **bilmez** maḥabbet ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [bilmez,]*

bilmez ki: *Bilmez ki.*

'Işḳ ehline zāhid atar ṭa'na daşını / **Bilmez ki** elde degül iḫtiyār 'inān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 4). [bilmez ki,]*

bilmez mi: *Bilmiyor mu.*

İtmek diler gün yüzine zülfini niḳāb / **Bilmez mi** bunı olmadugın nūra ḥa'īle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [bilmez mi,]*

bilmezligüm: *Anlayamamak, anlam verememek.*

Bende imiş yār bilmezdüm Muḥibbī ḥayf kim / Her yaña **bilmezligümden** arar idüm yārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [bilmezligümden, -den]*

bilsem ki: *Bilsem ki. II Bilmiyorum.*

Bir būsemi biñ cāna virem dimiş iken āh / **Bilsem ki** dönüp soñra inkār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [bilsem ki,]*

bilür: *Bilmek.*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok **bilür** perr-i meges deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [bilür,]*

Gönderürsin baña cevr aġyāra mihrüñ toḫmını / **Bilür** iken ḥāṣıl olmaz nesne ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [bilür,]*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum gibi / Çün **bilürsün** cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [bilürsün, -süñ]*

bilür iken: *Bilirken.*

Bilür iken yok vefāsı yine dil virmek nedür / Bu cihān içinde kim var ise nādān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [bilür iken,]*

bilür mi: *Bilir mi.*

Ne bilsün sırr-ı ʿışḳı şeyḫ-i ḫalvet / **Bilür mi** ṭūtī nuṭḳın murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 4). [bilür mi,]*

bilürem: *Bilmek.*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā **bilürem** anuñ ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [bilürem,]*

Dir vefā kılam baña ammā ki durmaz ʿahdine / **Bilürem** ol cevri çok nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [bilürem,]*

Ol perīdür **bilürem** ādem ile üns idemez / Līk yanından anuñ ḫālī degül emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [bilürem,]*

Virmezem dünyālara dilberlerüñ derd ü ġamın / Ben **bilürem** kimseler bilmez maḥabbet ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [bilürem,]*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ kim eylemez / Līk ol meh **bilürem** bedr olup irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [bilürem,]*

bilürsin: *Bilirsin, biliyorsun.*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün **bilürsin** yok vefā / Ya ne sergerdān idersin bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [bilürsin,]*

bī-mār: *Yılansız.*

Genc **bī-mār** u gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [bī-mār,]*

bīmār: *Hasta, âşık.*

Geh nūş ider kanumı ol gözleri maḫmūr / Neler çekerem āh o **bīmāruñ** elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [bīmāruñ, -uñ]*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla velī **bīmāruñam** / Ger diyesin ġam-ḫvāruñam ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [bīmāruñam, -uñ, -am]*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel vir ol **bīmāra** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [bīmāra, -a]*

ʿAyb eyleme gör zülfüñ añup nāle kılursam / Uzun gicede derd-ile **bīmār** iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [bīmār,]*

bīmār: *Baygın (bakan sevgili).*

Ser-i kūyına eger eyleseñ āheste güẕer / Ḥālini ḫastalaruñ gözleri **bīmāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [bīmāra, -a]*

bīmār eyledüñ: *Hasta etmek.*

Çün beni rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār sen / İy ṭabīb-i dil neden derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [bīmār eyledüñ, -düñ]*

bīmār itmege: *Hasta etmeye.*

Bildüm ki lebüñ olmayısar derdüme dermān / Bu ḫasta dili itmege bīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 2). [bīmār itmege, -ge]*

bīmār olmasun: *Hasta olmak.*

Mübtelā-yı ʿışḳ olup hīç kimseler zār olmasun / Ġam şebinde miḥnet ü derd-ile **bīmār olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 1). [bīmār olmasun, -sun]*

bīmārī: *Hasta, âşık.*

Ġam şebinde bir gice bu dil kaçan zārī çeke / Añlamam bir yılda bir kes böyle **bīmārī** çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [bīmārī,]*

bin-: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

Esb-i nāza **binüben** zülfüñi çevgān idesin / Top ola kalmaya bir ser kamu çevgānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [binüben, -üben]*

biñ: *Bin.*

Muḥibbī mey içelden çeşm-i mesti / İder gün başına **biñ** ser şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 5). [biñ,]*

biñ: *Bir yere gitmek amacıyla yerleşmek.*

Binsün ol serv-i revān itsün şitāb eglenmesün / Ehl-i ʿışḳuñ ḥāli olmışdur ḫarāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 1). [binsün, -sün]*

biñ: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

Atı öñince yüriyüben Ḳanber'i olam / **Binse** o yār çünki 'Alī gibi Düldül'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [binse, -se]*

Esb-i nāza **binüp** ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / Ne saʿādetlü ser olur ki o fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [binüp, -üp, -]*

biñ: *1. 1000 sayısı. 2. "Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

Bir ḳarār üzre degüldür günde **biñ** yüz gösterür / Dir-isem olmaz ʿaceb bu göñlüme būḳalemūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [biñ,]*

biñ: *"Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

Göñli katı **biñ** sü'āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir sitemkār var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [biñ,]*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿāfiye / Başdan kırarsa ʿālemi kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [biñ,]*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir cān eger **biñ** cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [biñ,]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña **biñ** cān fedā olsun ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [biñ,]*

Ol yār gelse meclise **biñ** ʿīzz ü nāz-ıla / Şemʿi görüñ ki karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [biñ,]*

Nigārā ḥasret-i rūyuñ beni ugratdı **biñ** derde / Niçe bir idesin zülf-i siyāhuñ yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [biñ,]*

Biñ cevr ü cefā eyle baña itmezem gile / Yoluñdadur cān u serüm tek hemān dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 1). [biñ,]*

Ḳametüñ cāmiʿde gördiler kıyāmet sandılar / Sen de tekbīr **biñ** getür bu mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [biñ,]*

biñ başlu ejder eylesün: *Bin başlı ejderha yapmak (saçlarının kılları bağlamında).*

Genc-i ḥüsnine nigāruñ basmamag içün ayak / Siḥr-ile zülfeynini **biñ başlu ejder eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 2). [biñ başlu ejder eylesün,]*

biñ başlu ejderhā kılur: *Bin başlı ejderha yapmak (saçlarının kılları bağlamında).*

Her kılını zülfinüñ **biñ başlu ejderhā kılur** / Her kaçan sāḥir gözüñ siḥr okıya efsūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [biñ başlu ejderhā kılur, -ur]*

biñ başlu suʿbān: *Bin başlı ejderha.*

Kākülüñ üzre görenler zülfüñi cānā didi / Şāh-ı mārān oturur **biñ başlu suʿbān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [biñ başlu suʿbān,]*

biñ cān fedā: *Bin canı feda etmek II Birçok âşığın, canını sevgili uğrunda vermesi.*

Vaṣl-ı cānān isteyenler ġam yimezler cān içün / Yolına bir cān nedür **biñ cān fedā** cānān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [biñ cān fedā,]*

biñ cān virürsem: *Canını verecek kadar çok istemek.*

Eger bir būseñe **biñ cān virürsem** / İdersin arayup sen ṣad bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 8). [biñ cān virürsem, -ürsem]*

biñ cāna: *Bin can. II bin can karşılığında satın almak.*

Bir būsemi **biñ cāna** virem dimiş iken āh / Bilsem ki dönüp soñra inkār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [biñ cāna,]*

biñ derde ugratdı: .

Nigārā ḥasret-i rūyuñ beni ugratdı biñ derde / Niçe bir idesin zülf-i siyāhuñ yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [biñ derde ugratdı,]*

biñ dürlü derde ugradum: *Çok fazla dert çekmek.*

İder gün yüzine zülfini perde / Anuñçün ugradum biñ dürlü derde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 1). [biñ dürlü derde ugradum, -dum]*

biñ kerre: *Bin defa, pek çok.*

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile menʿ olmazam / Eyler iseñ günde **biñ kerre** baña ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [biñ kerre,]*

biñ kez: *Bin defa, bin kez.*

Ne umarsın iy göñül sen ol gözi cellāddan / Günde **biñ kez** kan ide ḥaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [biñ kez,]*

Bir cefā-keş ʿāşıḳam cevr [ü] cefādan dönmezem / Günde **biñ kez** öldürürse itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [biñ kez,]*

biñ yılcadur: *Bin yıl kadar uzun.*

Bir demi hicrān şebinüñ ʿāşıḳa **biñ yılcadur** / Sözüme inanmasañ sor bunı ṭāʿat ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [biñ yılcadur, -dur]*

binā: *Bina, yapı.*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ **bināsına** koyalar zeyn içün / İy felek her seng[i] kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [bināsına, -sı, -n, -a]*

Ḫalel bir taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ iy meh / Bu çarḫ-ı bī-sütūnuñ ger żarar irse **bināsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [bināsına, -sı, -n, -a]*

Çünki āb üstindedür gördük **bināsı** ʿālemüñ / Sanma muḥkem olısar āḫir ḫarāb ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [bināsı, -sı]*

binā çār: *Çaresiz.*

Usanduñ bizi sürdüñ ḫıdmetüñden / **Binā çār** eyledük biz daḫı yāhu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [binā çār,]*

bī-nevā: *Sessiz sedasız II Zavallı.*

ʿIşḳuñ esīri derd-ile bir **bī-nevā-y-iken** / Mümkin midür enīs olasın pādişā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 3). [bī-nevā-y-iken, --y-iken]*

bī-nişān: *Herhangi bir nişanı, işareti olmayan || sır diyarı.*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ ḫaberin kimseneden / **Bī-nişāndur** kim ola kim o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [bī-nişāndur, -dur]*

bī-pervā: *Çekinmeden, korkusuz bir biçimde.*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan cümle **bī-pervā** / Senüñ ḥālüñe hīç vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [bī-pervā,]*

bir: *Sadece.*

Ben ġubārı didüm iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi **bir** bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [bir,]*

bir: *Aynı, denk.*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok saña / Tā ki **bir** görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [bir,]*

bir: *Belgisiz zamir.*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür **birini** ḫār u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [birini, -i, -ni]*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü **birisi** Dicle'dür / Ḥüsnüñ efzūndur senüñ çün Mışr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [birisi, -isi]*

bir: *" Bir" sayı sıfatı.*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde derdüm bir diyü / Yanına bir dāġ yakdum oldugıyçün derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [bir,]*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde derdüm **bir** diyü / Yanına **bir** dāġ yakdum oldugıyçün derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [bir,]*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde derdüm **bir** diyü / Yanına **bir** dāġ yakdum oldugıyçün derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [bir,]*

Ḫūbān hezārāndur hezār **birdür** hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [birdür, -dür]*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā dirīġ sunmadı **bir** kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [bir,]*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı **bir** ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür dōstum saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [bir,]*

Bir ʿişve yiter arada ger cān ise maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [bir,]*

Niçe feryād itmesün bī-çāre bülbül her seḥer / Yılda **bir** gül açılur ol da miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [bir,]*

bir: *"Bir" belgisiz zamir.*

Gözlerüm yaşı **biri** Nīl ü birisi Dicle'dür / Ḥüsnüñ efzūndur senüñ çün Mıṣr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [biri, -i]*

bir: *"Bir kez" anlamında zarf.*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī maḥv olursın sen hemān / **Bir** gören bir daḫı görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [bir,]*

bir: *" Bir " belgisiz sıfat.*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl olayın **bir** zamān / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl olayın **bir** zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [bir,]*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl olayın **bir** zamān / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl olayın **bir** zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [bir,]*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın **bir** zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [bir,]*

Dil murġı düşdi agına baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın **bir** zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [bir,]*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla **bir** dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [bir,]*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın **bir** zamān / Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [bir,]*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın **bir** zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [bir,]*

Feryād idüp bülbül gibi ḫoş-ḥāl olayın **bir** zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 7). [bir,]*

Kimse ol serv-i sehīden ayru **bir** gün olmasun / Her yañadan gözleri yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [bir,]*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül bülbül gibi / İy dil-i şūrīde sen çün **bir** gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [bir,]*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın **bir** kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [bir,]*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi **bir** ḫaddi alam ben / Didüm kevs̲er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [bir,]*

Dehānından söz açsam ger bana **bir** z̲erre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [bir,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime **bir** ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [bir,]*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ dirmek diler **bir** ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [bir,]*

Bir yaña derd ü belā bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [bir,]*

Bir yaña derd ü belā **bir** yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [bir,]*

Bu Muḥibbī'nüñ sözi **bir** gevher-i yek-dānedür / Dōstum gūşuña anı gūşvār eyle dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [bir,]*

Sanma iy dil kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen şūrīde **bir** pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [bir,]*

Virür ʿālemde **bir** kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [bir,]*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẕar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş **bir** yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [bir,]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi **bir** serv-dālam ben / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [bir,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla sakın dime ki **bir** ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [bir,]*

Sev **bir** güzeli ġāyet ile ol güzel olsun / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [bir,]*

Baḥr cümle kuruyup kalmaya hīç andan eşer / **Bir** şerer düşse eger āteş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [bir,]*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi çünki sen zensin / Yudup **bir** loḳma eylersin cihān ḫalḳın **bir** evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [bir,]*

Kim ola göre anı virmeye dil / Özini eylemiş **bir** vech-ile zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 4). [bir,]*

Şāne eyle zülfüñe ḥüsn-ile raʿnāsın bugün / Sürme eyle çeşme çün **bir** rūy-ı zībāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [bir,]*

Pā-bürehne ol görenler diyeler Mecnūn-ṣıfat / **Bir** saçı leylā ġamıyla zār u şeydāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 2). [bir,]*

Yüzi gül **bir** lebi ġonca dehensin / Tekellüm eyleseñ şīrīn suḫensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 1). [bir,]*

Künc-i mescidde eger zāhid olursa muʿtekif / Sırra vāḳıf ben daḫı **bir** sākin-i meyḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 2). [bir,]*

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ eşkālini / Döndü Āẕer deyrine pür naḳş **bir** büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [bir,]*

Feraḥdan kalmadı **bir** füls-i aḥmer / Velī ġamla tolu genc-i fırāvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 2). [bir,]*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha **bir** şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [bir,]*

Bir boyı serv-i sehī dildār dirler uşta sen / Pāyuña göz yaşını īs̱ār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [bir,]*

Göñli katı biñ sü'āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre **bir** sitemkār var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [bir,]*

Olmış Mecnūnlayın leylī saçuñ āvāresi / Vādī-i ḥayretde **bir** bī-ʿār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 5). [bir,]*

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini yagmalayup / **Bir** Muġal Çīn gözleri Tātār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [bir,]*

Virmedi tā görmeyince luṭf **bir** ʿārif didi / Evvel alup dil sakın soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [bir,]*

Ġamze tīz geçe virmeye **bir** laḥẓa amān / Sīneñi karşusına ger seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [bir,]*

Gülşen-i ḥüsninde iy dil tā seḥer / İñiler **bir** bülbül-i nālānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 3). [bir,]*

İçmek ile kanmadı ḫūnī gözüñ / Kanumı iç ola **bir** zaḳānsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 2). [bir,]*

Sanmañ ki beni cānumı cānāna virmezin / Ben **bir** kulam varumı sulṭāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [bir,]*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿayb eylemeñ / **Bir** ḳadeḥ mey rehnine göndermişem destārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [bir,]*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle saña **bir** ḫāne yap / Kūs-ı rıḥlet çalınur nāgāh bundan göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [bir,]*

Bulmadum **bir** yār-ı hem-dem kim ola ʿahdi bütün / Niçe yıllar aradum gezdüm cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [bir,]*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine anuñ müşg-i Çīn / Daḫı ol demden dilā ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [bir,]*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī maḥv olursın sen hemān / **Bir** gören bir daḫı görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [bir,]*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile **bir** būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [bir,]*

Yan yakıl **bir** ʿużv ʿużvuñdan ḫaberdār olmaya / Ḫūn-ı dil aksun bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [bir,]*

Düşelden ʿışḳa tagıtdum ser-ā-ser ḫırmen-i ʿaḳlı / Hevā-yı āh-ıla eyler semā **bir** berg-i kāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [bir,]*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm ġam olup eşkümle yürür **bir** sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [bir,]*

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḥüsnine alınmaya / Bakıcak ʿālī naẓar **bir** köhne Zāl'ı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [bir,]*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür **bir** cān eger biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [bir,]*

Furṣatı fevt itme bul **bir** yār u **bir** cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [bir,]*

Furṣatı fevt itme bul **bir** yār u **bir** cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [bir,]*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi **bir** ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [bir,]*

Bir güzeller şāhınuñ pāyına düşdüm dād içün / **Bir** naẓar kılmaz-ısa ḳurbān oluram ad içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [bir,]*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı **bir** saña beñzer görmedi / Mıṣr u Şām'ı geşt iden ser cümle ʿOs̱mān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [bir,]*

Rāh-ı kūyuñda yürür **bir** laḥẓa ārām eylemez / Bu Muḥibbī'dür ġamuñ kendüye yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [bir,]*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim **bir** gül-i tersin / Kim āh okı güẕer kılur irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [bir,]*

ʿIşḳ-içün dirler ezel bezminde **bir** maḥbūb-ımış / Böyle naḳş itmiş gören āyīne-i idrāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [bir,]*

Bir devāsuz derd-imiş dirler egerçi derd-i ʿışḳ / Derde dermān bulmasun derdine dermān isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 5). [bir,]*

Göster boyuñı cānā **bir** serv-ḳāmet olsun / Ne serv-ḳāmet olsun ol ḳad ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [bir,]*

ʻĀşıḳı evvel öldür dönüp lebüñle dirgür / Maḥşer güninde iy dōst bu **bir** ʻalāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [bir,]*

ʿIşḳ mıdur **bir** lebi şīrīn zebāna dil virüp / Kūh-ken gibi belā kūhında şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [bir,]*

ʿIşḳ mıdur **bir** kemān ebrū nigāruñ yādına / Ok gibi bu ḳaddümi büküp benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [bir,]*

Ġırr olma ḥüsn bünyādına ol āb üzeredür / **Bir** ḫaberdür ʿāḳilāna diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [bir,]*

Kan yudarsa ġam degül lāʿl-i leb-i yār isteyen / Cān virür bu yolda **bir** zülf-i siyehkār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [bir,]*

Ruḫları yādına cānā neyçün efġan ideler / Yok-durur **bir** sencileyin bülbül-i zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [bir,]*

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı başum toptolu / Ḳays benden ögrenür şimden girü ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [bir,]*

Şehā gülzār-ı ḥüsn içre açılmış **bir** gül-i tersin / Yanaldan āteş-i ʿışḳa kararmış **bir** giyāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [bir,]*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eser hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa hemān **bir** dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [bir,]*

Dirseñ iy dil sırr-ı ʿışḳ fāş olmasun / Ṣabr kıl **bir** dem gözüñ yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [bir,]*

Kimse kılmadı ben itdüm āh kendüm kendüme / **Bir** naẓar cān terkin urdum yār-ı gendüm-gūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [bir,]*

Ben niçe teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve kim / Hey niçe serv-i sehī **bir** māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [bir,]*

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ iy göñül bülbülleyin / Nāle eyle ṣubḥ olınca sen de **bir** ṣūrīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [bir,]*

Ḫāk-i pāyinden eser bulduñ mı iy bād-ı ṣabā / Niçe yıllardur eser durmaz **bir** ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [bir,]*

Fehm olınmaz iy göñül ince bili diḳḳat-ile / Tutalum ki yire sen **bir** kıla idrāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [bir,]*

Meclis içre her ḳadeḥ san **bir** gül-i aḫmer-durur / Bülbül olmışdur ṣürāḥī diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [bir,]*

Dil-ḫasta olam virmeyesin baña **bir** cevāb / İy ʿĪsī-nefes derdüme dermān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [bir,]*

Bir ʿaceb dīvāneyem başumdaki sevdā içün / Zülfini zencīr idüñ boynuma ben şeydā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [bir,]*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla her sū / Ben āh ideyin karşuña ko **bir** eser olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [bir,]*

Sanmañuz ṣūfī zāhid **bir** ḳalender-meşrebem / Tekye-i ʿışḳuñ tırāşı bil ki abdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [bir,]*

Ḫāricīler üstine dest-i ḳażādan **bir** okam / Rāfiżīler ḳaṣdına şemşīr-i ḳattālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [bir,]*

Ārzū itme viṣālin iy Muḥibbī fāriġ ol / Sen gedāsın **bir** ḳalender ol ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [bir,]*

Bir nihāl-i tāzesin olmak dilersin tāze ter / Ḫār eline gül gibi gel virme dāmānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [bir,]*

ʿUşşāḳdan yüzüñ çevürürsin revā mıdur / İslām içinde virmeyesin **bir** selāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 3). [bir,]*

İden Muḥibbī göñlini ġāret gözüñ degül / Baş baş ḥarāmī ġamzelerüñ **bir** ḥarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [bir,]*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde yanan oddan / **Bir** naẓar kıl ẓāhir olsun dilde olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [bir,]*

Acımazdum gelicek sīneme tīrüñ ṣanemā / Demreni kalsa geçüp gitmese **bir** yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [bir,]*

Didi gel deyre bugün muʿciz-i ʿĪsā göresin / Dirgürür mürdeleri **bir** büt-i tersā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [bir,]*

Gözlerüñ yaşını pāyına revān eyle revān / Serv gibi salınur **bir** ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [bir,]*

Meclis-i ġamda şu deñlü dökeyim ḫūn-ı ciger / Bezm ara her birisi **bir** gül-i ḫandān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [bir,]*

İy ṭabībüm dil ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile / **Bir** cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [bir,]*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe ḥüsün / **Bir** naẓar eyle melek yāḫūd perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [bir,]*

Bir akar su ḫūblık dünyā degüldür ber-ḳarār / Pādişehler mülke ḫūblar ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [bir,]*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum gibi / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz **bir** işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [bir,]*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden **bir** cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [bir,]*

Gāh cevr ü geh cefā-y-ıla yıkarsın göñlümi / Kim cefā fenninde māhir **bir** ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [bir,]*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi kim ẓāhir olur feryāddan / **Bir** eşerdür kūh içinde nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [bir,]*

İy ṭabīb-i dil iriş kim kaldı cāndan **bir** ramaḳ / Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [bir,]*

Cān u dil alduñ baña **bir** būse iḳrār eyledüñ / Var mı **bir** meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [bir,]*

Cān u dil alduñ baña **bir** būse iḳrār eyledüñ / Var mı **bir** meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [bir,]*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki **bir** eglencedür / Ḫālī olma **bir** nefes ʿālemde sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [bir,]*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki **bir** eglencedür / Ḫālī olma **bir** nefes ʿālemde sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [bir,]*

Alup **bir** cürʿa nūş itdüm ezel cām-ı maḥabbetden / Bulına rūz-ı maḥşerde daḫı başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [bir,]*

Bir naẓarla cān alup itdi göñül mülkin ḫarāb / Öldürüñ beni eger ol gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [bir,]*

Cān virüp sanma Muḥibbī alasın **bir** būseyi / Kimseler ḥüsni metāʿına ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [bir,]*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür / **Bir** nefesde hem Mesīḥā'sın u hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [bir,]*

Fetḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki Sulṭāniyye'den / Tāze düşdi **bir** heves fetḥ itmege Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [bir,]*

Muḥibbī'nüñ kelāmı dehri tutdı / Eger var-ısa eydüñ **bir** suḫen-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 5). [bir,]*

Muḥibbī terk kıl dünyā-yı dūnı / Tenüñden eksük oldı dut ki **bir** mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 5). [bir,]*

Ser-i kūyına girmeden yine āheste varup / Döymesün **bir** kılı ol zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [bir,]*

Bulmadum **bir** yār-ı hem-dem göñlüme / Aradum gezdüm cihānı kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 4). [bir,]*

Bir lebi şīrīn sevüp Ferhād'am oglandan berü / Kūh-kenlik itmede üstādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [bir,]*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / Bu hevā ile yiler **bir** bādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [bir,]*

Bir temel bırakdı göñlüme benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [bir,]*

Bāġ-ı ḥüsnüñde şehā **bir** togru ḫıẓmetkārdur / Durmag-ıla indi servüñ ayagına kara su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 4). [bir,]*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme **bir** ḳadeḥ sundı didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [bir,]*

Takalı zülfi kemendin boynuma ol müşg-bū / Dönmişem Mecnūn'a **bir** āvāreyem jūlīde-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [bir,]*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben kāġıda / Saklamaz sır iki yüzlü **bir** münāfiḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [bir,]*

Çeşmüñle dil-i gümşüdemi ḫālüñe sordum / **Biri** kılup ebrūya işāret birisi gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [biri, -i]*

Naẓar kıldı baña **bir** çeşmi āhū / Bu cān u dil didiler ʿaḳla yā hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [bir,]*

Bir naẓar kıl iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün / Gel uyandur ḫ∨ābdan ol nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [bir,]*

Ẓāhir oldı ruḫlarında didiler ḫāṭṭ-ı siyāh / Güş idip anı göñülden kopdı **bir** göynüklü āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [bir,]*

İrmege zülfüñ şebinde bu Muḥibbī kūyuña / Dūd-ı āhı başına semmūrdan **bir** şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [bir,]*

Dehr ara niçe yüz biñ ʿışḳ eri var / **Bir** cefā-keş bulınmaya bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 6). [bir,]*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm **bir** mūya / Vāh eger ölür-isem irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [bir,]*

Niḳāb olmaz ser-i zülfüñ görinür pertev-i ḥüsnüñ / Ḥicāb olur mı **bir** nesne güneş togsa żiyāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [bir,]*

Ḫalel **bir** taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ iy meh / Bu çarḫ-ı bī-sütūnuñ ger żarar irse bināsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [bir,]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne minnet uşbu **bir** cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [bir,]*

Yār-ıla **bir** ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār olmasa / Belki ol ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [bir,]*

Vuṣlat-ı cānān gerekse kıl Muḥibbī terk-i cān / Yoḫsa bu olmaz müyesser **bir** kurı sevdā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [bir,]*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña **bir** şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẓar **bir** kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [bir,]*

Jālelerden gūşına dürler takupdur şāh-ı gül / Cāmesin surḫ eylemiş **bir** yār-ı raʿnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [bir,]*

Gül yüzü vaṣfında didi Muḥibbī **bir** ġazel / Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [bir,]*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / **Bir** dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [bir,]*

Bir naẓarla iy gözüm kılduñ belāya mübtelā / Niçe yüz biñ miḥnet ü ḫayfā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [bir,]*

Sevdügüm **bir** serv-ḳad nāzük miyāndur tāzece / Anuñ-ıçun yolına yaşum revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [bir,]*

Virüp cān u dili **bir** būsesine / Ne kanlar yutmışam iḳrār olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [bir,]*

ʿIşḳuñ esīri derd-ile **bir** bī-nevā-y-iken / Mümkin midür enīs olasın pādişā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 3). [bir,]*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm dilber didi / Eksük olmaz **bir** naẓar eyle bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [bir,]*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿāşıḳlaruñ serin / Beñzer ki yapa kendü içün **bir** yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [bir,]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī ġazellerin / Raḥmet aña ki raḥmet-ile **bir** duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [bir,]*

Alup **bir** mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu sebebden kendüñi ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [bir,]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña dil virdüm yine / Dōstlar şimden girü ben bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [bir,]*

Ol **bir** kerīmdür umaram maḥż-ı luṭf idüp / Raḥmet suyıyla yuya yüzüm olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [bir,]*

Ḫışm-ıla naẓar ide kime öldürür āḫir / **Bir** ḫāṣṣadur konmış anuñ iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [bir,]*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir laʿlüñ agzuma / Dirgür bu mürdeyi yine **bir** tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [bir,]*

Her kim ki gönül baglaya **bir** saçı sünbüle / Añlamazam ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 1). [bir,]*

ʿUṣṣāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki yapar kendü içün yār **bir** ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [bir,]*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare didüm / Didi **bir** ʿārif var mey iç sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [bir,]*

Gözüm yaşı gibi **bir** dürr-i ġalṭān / Bulınmaz arasan baḥr-ı ʿAden'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 3). [bir,]*

Muḥibbī bakma aṭlās u ḥarīre / Neñe yitmez senüñ **bir** dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [bir,]*

Başumda **bir** kara yazu imiş geldi ḫaṭ-ı cānān / Muḥibbī her ne yazu ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [bir,]*

Bilmez Muḥibbī kimsene ʿışḳuñ rumūzını / **Bir** mes'eledür ki ḥall olınmaz kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [bir,]*

Çün viṣāl-i yāra mānidür dimişler ten daḫı / **Bir** ḳabādur ʿāriyet iy dil gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [bir,]*

Bir mūr-ı żaʻīf oldum gel çek ʻinān-ı cevri / Basdurma pāy-ı raḫşa bir dem teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [bir,]*

Gönlini virdi Muḥibbī cān daḫı virse sezā / Ne içün bakardı anuñ gibi **bir** ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [bir,]*

Bir nevʿ-ile bende çeker çeşmi ʿāşıḳı / Şīşeyle ider ʿālemi cādū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [bir,]*

Bir ʿāşıḳ-ı dil-besteyem kan yaşum ile şüsteyem / Ḥālüme bakmaz ḫastayam bu derdüme dermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 3). [bir,]*

ʿIşḳda **bir** ḫāṣṣa vardur şāhları eyler gedā / Şāh-ı Ġaznī pādişāh-iken kul itdi **bir** kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [bir,]*

Kanı luṭf u kerem ya kanı şefḳat / Sitem lāyık mıdur **bir** nā-tüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 7). [bir,]*

Ḳanāʿatle geçen **bir** nān-ı cevle / Gıdāyı dāyima güllāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 3). [bir,]*

ʿAceb ḥālüm n'ola **bir** daḫı görsem / Gidüp kalmadı ʿaḳlum **bir** görende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [bir,]*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın assıla ziyān / Er odur kim aña **bir** būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [bir,]*

Ḫūn ile yazdı meger şiʿr-i Muḥibbī'yi yine / Eyledi elde dutar **bir** varaḳ-ı inşā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [bir,]*

ʿIşḳ içün dirler ezel **bir** gevher-i yek dānedür / Ol ki ṣarrāf olmaya yañıla ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [bir,]*

Baña olmakdan ise şāh-ı ʿālem ḫoş gelür / İrişem ben **bir** gedā olup irem pā-būsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [bir,]*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte **bir** şīrīn ġazel / Her kim anuñ fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [bir,]*

Muḥibbī'yi sorarsañ kimdür iy dōst / Eñ ednā bende **bir** kemter kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [bir,]*

Olurdum ben daḫı **bir** Ḫıżr-ı zinde / Öpebilsem anı **bir** kez lebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 4). [bir,]*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā **bir** ḥarāret virdi kim / Ol ḥarāret yok semūr-ile vaşaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [bir,]*

ʿĀleme ʿuryān geldüñ bunı fikr itmez misin / Yine āḫir gidisersin **bir** ten-i ʿüryān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [bir,]*

Bir cefā-keş ʿāşıḳam cevr [ü] cefādan dönmezem / Günde biñ kez öldürürse itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [bir,]*

Sīnem üzre lāle gibi dāġ-ı ḥasret yakmışam / Sanki pullar dizmişem **bir** taḫta-i nerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 2). [bir,]*

Bir ḳadeḥle sāḳiyā ṣāf eyle dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan korkaram bir gün kona gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [bir,]*

Bu Muḥibbī var iken cānā raḳībe virme yüz / Degme **bir** nā-merdi tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [bir,]*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ zülālin irgür / Gel dime deşne olsun **bir** ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [bir,]*

Tāze düşdüm āh **bir** hercāyi dilber derdine / Mihri yok cevr ü cefāsı çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [bir,]*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿarż ider / **Bir** müselmān düşmesün yā Rab o kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [bir,]*

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara / ʿAyb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [bir,]*

ʿĀlemi geşt eyledüm **bir** yār-ı ṣādıḳ görmedüm / ʿUzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [bir,]*

bir ʿāşıḳ-ı dīdār: *Güzel yüze âşık.*

Çaglayup yaşum akar yāruñ cemālin görmege / Su gibi **bir ʿāşıḳ-ı dīdār** dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [bir ʿāşıḳ-ı dīdār,]*

bir avuç: *Bir avuç.*

Egerçi ẓāhirā baksañ bugün ṣāḥib-külāham ben / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre **bir avuç** ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [bir avuç,]*

Şuʿle-i āhum ile yandı semā ile zemīn / Nār-ı ʿışḳ pinhān imiş gör **bir avuç** ḫāşākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 2). [bir avuç,]*

bir beş on gün: *Beş on gün, kısa bir süre.*

ʿÖmri gel yok yirlere ḫarc eyleme / **Bir beş on gün** ʿālemüñ mihmānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 7). [bir beş on gün,]*

bir bir: *Bir bir.*

Göñül alınca ol meh-rū baña mihr ü vefā kıldı / Dönüp soñra cefā tīrin çıkardı **bir bir** arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [bir bir,]*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile aḥvālüñi / **Bir bir** eyle şiʿr içinde ḫālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [bir bir,]*

Ögidür durmaz cihān ḫalḳını hem çü āsiyāb / Nevbetin **bir bir** gözedür getürür gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [bir bir,]*

bir bir: *Tek tek, Birer birer.*

İy Muḥibbī sor baña ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem **bir bir** ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [bir bir,]*

Maḥabbet bendini **bir bir** göñül barmagına bagla / Fiġān itsün belā bezminde ney-veş pür nevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [bir bir,]*

Her ne söz kim söyledüñ **bir bir** ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [bir bir,]*

Ḫaber-i cān u dili var der-i dildār be-gū / **Bir bir** ḳıṣṣā-i derūnı naẓar-ı yār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 1). [bir bir,]*

Dizerdüm rişte-i cāna bu söz gevherlerin **bir bir** / Eger meyl eyleyüp dilber alup daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [bir bir,]*

bir būse: *Bir öpücük.*

Alup cān naḳdini **bir būse** iḥsān / Kılursañ giresin bī-ḥad sevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 5). [bir būse,]*

bir būse biñ cāna alan: *Bir öpücüğü bin cana almak.*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / Bunı bildüm [ben] iy meh-rū cihān içinde sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [bir būse biñ cāna alan,]*

bir būsemi: *Bir öpücük.*

Bir būsemi biñ cāna virem dimiş iken āh / Bilsem ki dönüp soñra inkār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [bir būsemi, -mi]*

bir būseñe: *Bir öpücük.*

Didüm **bir būseñe** cān vāmum olsun / Gel öldür kalmasun bu tende ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [bir būseñe, -ñe]*

Eger **bir būseñe** biñ cān virürsem / İdersin arayup sen ṣad bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 8). [bir būseñe, -ñe]*

bir būsesin: *Bir öpücük.*

Dilā **bir būsesin** şeyʿu'llāh eyle / Eger virmezse de dervāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 4). [bir būsesin, -sin]*

Naḳd-i cāna aldı āḫir dilberüñ **bir būsesin** / Assı itdi bu Muḥibbī dōstlar sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [bir būsesin, -sin]*

bir būsesin aldum: *Bin bir rica ve ısrar ile bir öpücük almak.*

Dōstlar **bir būsesin aldum** dil ü cān naḳdine / Varumı virdüm kamu ol tuḫfe-i merġūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [bir būsesin aldum, -dum]*

bir būseyi biñ cāna alan: *Bir öpücüğü bin cana almak.*

Bir būseyi biñ cāna alan eyledi ol sūd / Yüz döndüre kimdür bu bāzāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 5). [bir būseyi biñ cāna alan, -an]*

bir cān: *Tek can, sadece can.*

Vaṣl-ı cānān isteyenler ġam yimezler cān içün / Yolına **bir cān** nedür biñ cān fedā cānān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [bir cān,]*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda gel cānuñ sakın / Dimeye **bir cān** nedür kıymadı cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [bir cān,]*

bir çāre: *Bir çare!.*

Vaṣl-ı yāra bulmadum **bir çāre** çok saʿy eyledüm / Bārī diñ naḳḳāṣa naḳṣın baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [bir çāre,]*

bir çāre bulımadum: *Çözümsüz kalmak.*

Bagrumda çıkdı başlar gözümden akdı yaşlar / **Bir çāre bulımadum** āh bu eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [bir çāre bulımadum,]*

bir dahı: *Bir daha, artık, bundan sonra.*

Çünki sıduñ gönlümi **bir daḫı** alınmaz ele / Kim bütün idebilür sındukda ābgīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [bir daḫı,]*

Bu Muḥibbī gibi bulmazsın yoluñda **bir daḫı** / Terk-i cān ide yoluñda sen boyı şimşād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [bir daḫı,]*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser cümle Īrān illerin / Görmek olur mı ʿaceb **bir daḫı** cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [bir daḫı,]*

Lebleri yādına ʿiyş eyle ki gül hengāmıdur / Çün geçen geçdi Muḥibbī **bir daḫı** gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [bir daḫı,]*

İy bāġbān bakmaz-ıduñ serve **bir daḫı** / Görseñ çemende ol boyı serv-i ḫırāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [bir daḫı,]*

Furṣatı fevt eyleme girmez ele / Çün bilürsin **bir daḫı** gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 3). [bir daḫı,]*

Gönlümi göndermişem iy dōst senden cānibe / Añlamazam ki gele **bir daḫı** benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [bir daḫı,]*

İy Muḥibbī gönlümi gönderdüm almadum ḫaber / Kanda gitdi gelmedi **bir daḫı** benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [bir daḫı,]*

Gönlümi elden çıkardum **bir daḫı** gelmez ele / Dōstlar mecnūn-ı ʿışḳam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 1). [bir daḫı,]*

Sıma şehā bu gönlüm mümkin degül yirine / **Bir daḫı** gelmek olmaz çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [bir daḫı,]*

bir dahı: *Bir kez bile.*

ʿAceb ḥālüm n'ola **bir daḫı** görsem / Gidüp kalmadı ʿaḳlum bir görende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [bir daḫı,]*

bir dahı: *Bir daha, yeniden, tekrar.*

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri / Dehr ara ger var-ısa **bir daḫı** Selmān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [bir daḫı,]*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī maḥv olursın sen hemān / Bir gören **bir daḫı** görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [bir daḫı,]*

Zülf[i] sevdāsı ile **bir daḫı** āṣüfteligi / Ola kim gūş ide var ḥālüñi tekrār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [bir daḫı,]*

bir dāne: *Bir tane ll eşsiz.*

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını zeyn eyledüm / Kalmadı bir yir koyam **bir dāne** ḫaşḫāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [bir dāne,]*

bir dem: *Bir nefeslik zaman, bir an.*

Eger bū almayam **bir dem** vefā ol gülsitānumdan / Şu deñlü eyleyem bülbül helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [bir dem,]*

Bir mūr-ı żaʻīf oldum gel çek ʻinān-ı cevri / Basdurma pāy-ı raḫşa **bir dem** teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [bir dem,]*

Sanmañuz dil āteşi bu sīneden **bir dem** gide / Ol sebebden ejder-i āhum felekde yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [bir dem,]*

bir dem: *Bir zaman.*

Ẓāhir oldı kün didüñ **bir dem** semā[v]ātla zemīn / Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad saña Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [bir dem,]*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle **bir dem** pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [bir dem,]*

Gel ġonca gibi iy dōst **bir dem** tekellüm eyle / Nāz-ıla ser-firāzum gül ol tebessüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [bir dem,]*

bir dem: *Bir an, hiçbir zaman.*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede maḥrem baña / Kanda gitsem **bir dem** ayrılmaz olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [bir dem,]*

Şöyle mūnis oldu hicrüñle senüñ bu ḫasta dil / İstemez **bir dem** cüdā olmak vişāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [bir dem,]*

Ġamzelerle öldürürse lāʿl-i nābı dirgürür / Ḫāk-i pāyından Muḥibbī **bir dem** anuñ gitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [bir dem,]*

Yanumdan **bir dem** eksilmez cüdā olmaz ġam-ı dilber / Didüm bilsem ʿaceb baña ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [bir dem,]*

Gözlerüm gözeklerinden **bir dem** āb eglenmesün / İñlesün derdiyle dil olsun ṭolāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [bir dem,]*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam ʿaskeri / Koma elden bādeyi **bir dem** mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [bir dem,]*

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil meyḫāneden / Çıkma **bir dem** ṭālib iseñ gence sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [bir dem,]*

Yār itdi göz yaşını kendine maḥrem / **Bir dem** cüdā itmedi Ferhād-ı yegāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 3). [bir dem,]*

bir dem: *Bir an.*

Nār-ı dāġ-ıla sifāl-i sīnemi zeyn eyledüm / Dōstlar eyleñ gelüñ **bir dem** ḳaranfil ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 3). [bir dem,]*

bir dem: *Hiçbir an/ hiç.*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam leşkeri / Koma elden bādeyi **bir dem** mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 5). [bir dem,]*

bir demde: *Bir nefeslik zaman, bir an.*

Dime sakın ki el uzadam genc-i ḥüsnine / **Bir demde** yutdurur seni zülfi ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [bir demde,]*

bir demi: *Bir an.*

Bir demi hicrān şebinüñ ʿāşıḳa biñ yılcadur / Sözüme inanmasañ sor bunı ṭāʿat ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [bir demi,]*

bir demin: *Bir an, hiçbir zaman.*

Devr-i gülde iy Muḥibbī al ele peymāneyi / Furṣatı fevt itme ẓāyiʿ kılma ʿömrüñ **bir demin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [bir demin, -in]*

bir demle: *Bir nefesle.*

Gözi ḳatl itdügi ʿāşıḳlarını / İder **bir demle** ʿĪsī gibi zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 2). [bir demle,]*

bir deste: *Bir tutam, bir demet.*

İşigüñ pāk itmege saḳḳā-yı çeşmüm her seḥer / Su sepüp **bir deste** baglar kirpügi cārūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [bir deste,]*

bir ġamze ile: *Bir göz işaretiyle, bir göz süzüşüyle.*

Bir ġamze ile fitne ṣalup ḫalḳ-ı ʿāleme / Bir ṣīve ile āfet-i devrān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 2). [bir ġamze ile,]*

bir ġayrı: *Bir başka.*

Ḳatline Muḥibbī kuluñuñ ḥüccet ararsañ / Sevdügi yiter eyleme **bir ġayrı** bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [bir ġayrı,]*

bir gedā: *Bir dilenci.*

Vaṣl umarsın ol şeh ü sen **bir gedā** / Ṭavr-ı ʿaḳıldan meger dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [bir gedā,]*

Kebkebüñ izin görüp bu cān u göñlüm şād olur / **Bir gedā** yol üzre san kim irişür dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [bir gedā,]*

bir gice: *Bir gece(liğine de olsa).*

Bir gice didi düşüñe gireyim diler misin / Çeşmüm didi var mı bu ʿālemde ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [bir gice,]*

Bir gīce gelüp düşüñe girem didi niġār / Didüm ki buyur gelmege bu çeşm ü ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [bir gīce,]*

bir gice: *Bir gecelik.*

Ārzūdan ben helāk oldum müyesser olmadı / İtlerüñle **bir gice** kūyuñda olmak pāsbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 2). [bir gice,]*

Bir gice eyleyesin menzilüme rence ḳadem / Dü cihānı götüri-virür-idüm ol şebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 4). [bir gice,]*

Ġam şebinde **bir gice** bu dil kaçan zārī çeke / Añlamam bir yılda bir kes böyle bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [bir gice,]*

bir gice: *Bir gece.*

Var mıdur **bir gīce** ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / Semege başı irüp nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [bir gīce,]*

bir gül-i tersin: *Bir taze gül.*

Şehā gülzār-ı ḥüsn içre açılmış **bir gül-i tersin** / Yanaldan āteş-i ʿışḳa kararmış bir giyāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [bir gül-i tersin, -sin]*

bir gün: *Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.*

Ol hümā yüksek uçarsa iderem **bir gün** şikār / Himmetüm bāzı benüm alçak degül şunġūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [bir gün,]*

Umaram **bir gün** ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / Bu kebūter göñlüm olmışdur hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [bir gün,]*

Adum unıtduñ öyle mi geçmiş zamān gibi / Ola ki anı **bir gün** añasın zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [bir gün,]*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur **bir gün** benüm / Hīç żarar itmez mi cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [bir gün,]*

Bir ḳadeḫle sāḳiyā ṣāf eyle dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan korkaram **bir gün** kona gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [bir gün,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm daş işigini / Dimedi raḥm idüp **bir gün** ʿaceb miskīn ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [bir gün,]*

Egerçi yañılup dilber geçe **bir gün** mezārumdan / Maḥabbet būyını ala benüm ḫāk-i ġubārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [bir gün,]*

Beni öldürsün yisünler beni kūyı itleri / Razıyam tek baña **bir gün** dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [bir gün,]*

Rāżıyam **bir gün** öñürdi beni öldür güzelüm / Ger murāduñ beni hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [bir gün,]*

Gözlerüm baḥrına saldum yine dil zevraḳını / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide eger **bir gün** ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [bir gün,]*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta gel katma su / Korkaram kim seni **bir gün** cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [bir gün,]*

Baḥr-ı eşk içre Muḥibbī bu göñül zevraḳını / Ġarḳ ide ṣarṣar-ı āhum eger ol **bir gün** ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [bir gün,]*

Ḳāmetüm zer ḥalḳa kıldum ola ki **bir gün** nigār / Kulagına daka anı beñzedüp mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [bir gün,]*

bir gün ola: *Bir gün olur.*

Çekerem cevr ü cefāñı bu ümīde dōstum / **Bir gün ola** ḥālüme bakup baña rāḥm idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [bir gün ola,]*

bir ḫabbeye: *En ufak bir ..., zerre kadar bir...*

Alma bu dünyā metāʿın virseler **bir ḫabbeye** / Giçesin lā-büd sen andan ol daḫı seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [bir ḫabbeye, -ye]*

bir ḫaberle: *Haber, bilgi.*

Mürde idüm **bir ḫaberle** tāze cān virdüñ baña / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [bir ḫaberle, -le]*

bir hafta: *Bir hafta, yedi gün.* || *Kısa bir sürede.*

Gül devri çünki tīz geçer ʻömr gibidür / **Bir hafta** var tāze ola soñradan sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [bir hafta,]*

bir haftadur: *Yedi gün.*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül **bir haftadur** / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [bir haftadur, -dur]*

bir ḫırḳaya: *Dervişçe yetinmek, az şeyle geçinmek, çok malda gözü olmamak.*

Ḳāniʿem bir loḳmaya dünyā naʿīminden n'olur / Rāżıyam **bir ḫırḳaya** dimem ki bī-ṣālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [bir ḫırḳaya, -ya]*

bir hüner olsun: *Marifet olmak, ustalık göstergesi olmak (eleştiren bir tavırla).*

Çevgān-ı ser-i zülfine başuñı Muḥibbī / Top eyle ki ʿuşşāḳ ara **bir hüner olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 5). [bir hüner olsun, -sun]*

bir içim su: *Bir yudum su.*

Olup dil-teşne aldanma cihāna / Ölürseñ saña virmez **bir içim su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 3). [bir içim su,]*

Gözüm yaşına ġarḳ iken bu ʿālem / Muḥibbī yandı virmez **bir içim su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 6). [bir içim su,]*

bir iki: *Birkaç.*

Feyżin Muḥibbī **bir iki** peymāneden bulup / Şeyḫ-i şehir ayırmadı çekdi basdı çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [bir iki,]*

bir iki gün: *Kısa bir zaman dilimi, bir kaç gün, ‖ üç beş günlüğüne.*

Virme dehre dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / **Bir iki gün** yüzüñe gerçi senüñ ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [bir iki gün,]*

bir işi: *Bir işi, gücü.*

Ḥüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa cevr itmegi ko / **Bir işi** işleme kim soñra peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [bir işi,]*

bir ḳadeḥ: *Bir kadeh, bir kase.*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger baña naṣīb / Kāfirem ger **bir ḳadeḥ** içsem mey-i ṣaḥbāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [bir ḳadeḥ,]*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili ḥall oldı baña / Her ne sorsañ baña sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [bir ḳadeḥ,]*

bir ḳadeḥ meyle: *Bir kadeh şarap.*

Bir ḳadeḥ meyle benüm çün göñlümi ḫoş eyledi / Yüzimi ḫāk itmege vardum ḫarābāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [bir ḳadeḥ meyle, -le]*

bir ḳadem: *Bir adım.*

Pāyına yüzler eger sürmek dilerseñ dilberüñ / **Bir ḳadem** iy eşk-i çeşmüm yüzüm üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [bir ḳadem,]*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet gelüp bas **bir ḳadem** / Pāyuña īṯār ide çeşmüm fırāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [bir ḳadem,]*

bir ḳadem bassañ: *Bir adım atmak. II Yakınlaşmak.*

Çeşmesār-ı çeşmümi kılsañ müşerref iy perī / **Bir ḳadem bassañ** gelüp bu çeşm-i giryān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 3). [bir ḳadem bassañ, -sañ]*

bir ḳarār üzre degüldür: *Sabit, devamlı değil.*

Bir ḳarār üzre degüldür günde biñ yüz gösterür / Dir-isem olmaz ʿaceb bu göñlüme būḳalemūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [bir ḳarār üzre degüldür, -dür]*

bir kelām: *Bir tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifâde.*

Ol leb-i şīrīn dehānından işidsem **bir kelām** / Tā ḳıyāmet ancak ol sözdür zebānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [bir kelām,]*

bir kerre: *Bir defacık.*

Sürdi yüzüme āl-ıla **bir kerre** yār elin / Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [bir kerre,]*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra zār elin / Ammā ki baña virmedi **bir kerre** yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [bir kerre,]*

İy hümā-yı luṭf ʿışḳuñ beni mecnūn eyledi / Başum üzre n'ola **bir kerre** yaparsañ āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [bir kerre,]*

Kaçma ʿömrüm gibi **bir kerre** cemālüñ göreyin / Korkaram ʿömr geçe hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [bir kerre,]*

Cevr ü cefādan itmedi **bir kerre** ictināb / Ẓulm u sitemi eyledi āh ḫū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 2). [bir kerre,]*

bir kes: *Tek bir kimse.*

Şöyle yan kim nār-ı ʿışḳ-ıla vücūduñdan eser / Kalmasun **bir kes** senüñ nām u nişānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [bir kes,]*

Ġam şebinde bir gice bu dil kaçan zārī çeke / Añlamam bir yılda **bir kes** böyle bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [bir kes,]*

bir kez: *Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.*

Varmaz isem kūyuña līk buña ḳānīʿ göñül / Sen güzeller şāhını tā göre **bir kez** dūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [bir kez,]*

Sehv-ile **bir kez** Muḥibbī kuluñı yād itmedüñ / Gerçi kim gitmez ḫayālüñ tā ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [bir kez,]*

Yıllar-durur bu ḫasta göñül kapusındadur / **Bir kez** dimez ki ḫasta-i miskīn ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [bir kez,]*

Ġayra meyl itmez göñül māh-ı cihān arayuben / Bāri **bir kez** görsem ol ḥüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [bir kez,]*

Mübtelā-yı ʿışḳ olaldan āh kim dil-ḫasteyem / İy ṭabībüm dimedüñ **bir kez** anı yād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [bir kez,]*

Vireyim cānı borc olsun didüm **bir kez** seni görsem / Kerem kıl luṭf idüp göster yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [bir kez,]*

Bunı kim gördi ki **bir kez** işidüp evṣāfını / Bu Muḥibbī cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [bir kez,]*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẓar **bir kez** meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [bir kez,]*

Kim cemāli gülşenin **bir kez** tamāşā eyleye / İtmeye geşt-i çemen seyr-i gülistāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [bir kez,]*

Olurdum ben daḫı bir Ḫıżr-ı zinde / Öpebilsem anı **bir kez** lebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 4). [bir kez,]*

Seni **bir kez** gören iy yār-ı cānī / Degermi ġayra yāḫūd sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [bir kez,]*

bir kez: *Bir kez.*

Bir kez yüzüñi göstereyim dir-iseñ iy dōst / Cānum vireyin bu söze şükrāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [bir kez,]*

bir kimse: *Herhangi biri.*

İy Muḥibbī eylemez **bir kimse** dünyāda ḳarār / Kim koyup yarın gidersin tut ki Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [bir kimse,]*

Derdā dirīġ ḥālümi **bir kimse** añlamaz / Ya ben niçe getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [bir kimse,]*

Bulımadum aradum bu cihānı / Yimemiş ola **bir kimse** tapanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 2). [bir kimse,]*

Derdā dirīġ ḥālümi **bir kimse** añlamaz / Pes ne içün getüreyim derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [bir kimse,]*

bir kimseye: *Hiçbir kimse.*

Kendü ḥālün fikr kıl ko ġayrılar aḥvālini / İy Muḥibbī sen sen ol **bir kimseye** lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [bir kimseye, -ye]*

bir kişi: *Bir kişi, birisi.*

Muḥibbī bil anı ṭāḳat getürmez / Olıcak **bir kişi** hem-rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 5). [bir kişi,]*

Kapuña varup dīdelerüm kan agladı / Bulınmadı **bir kişi** gelüp yaşum sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 2). [bir kişi,]*

bir kula: *Bir kul, köle.*

ʿIşḳda bir ḫāṣṣa vardur şāhları eyler gedā / Şāh-ı Ġaznī pādişāh-iken kul itdi **bir kula** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [bir kula, -a]*

bir laḥẓa: *Çok kısa bir an.*

Mey içüp yine bu ġamgīn dilümi şād ideyin / Anı **bir laḥẓa** hele ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [bir laḥẓa,]*

bir loḳma eylersin: *Lokma etmek II yutmak.*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi çünki sen zensin / Yudup **bir loḳma eylersin** cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [bir loḳma eylersin, -rsin]*

bir loḳma vü bir ḫırḳa: *Dervişçe yetinmek, az şeyle geçinmek, çok malda gözü olmamak.*

ʿĀrife ʿālemde **bir loḳma vü bir ḫırḳa** yiter / Nāle eyler dönegör iy dil ṭolābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [bir loḳma vü bir ḫırḳa,]*

bir loḳmaya: *Azıcık yemek, değersiz yiyecek parçası.*

Māl u cāh u mülke bakmaz oldı dīdār ʿaşıḳı / Zīrā **bir loḳmaya** ḳāniʿdür yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [bir loḳmaya,]*

Māl u cāh u mülke bakmaz oldı dīdār ʿaşıḳı / Zīrā **bir loḳmaya** ḳāniʿdür yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [bir loḳmaya, -ya]*

Ḳāniʿem **bir loḳmaya** dünyā naʿīminden n'olur / Rāżıyam bir ḫırḳaya dimem ki bī-şālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [bir loḳmaya, -ya]*

bir müselmān: *Müslüman.*

Çekse ḫançer gözleri kaçma Muḥibbī karşu var / İki kāfir ḳaṣd ider tut **bir Müselmān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [bir müselmān,]*

bir naẓar: *Bir an olsun.*

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı ejder-ṣıfat / **Bir naẓar** kim ola göre ḥüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [bir naẓar,]*

bir naẓar: *Bir an.*

Olmışam ʿışḳ faḳīri n'ola iy kān-ı kerem / **Bir naẓar** ḥüsnüñi iḥsān idesin cānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [bir naẓar,]*

bir naẓar gördüm: *Bir an görmek.*

Çünki gördüm bir naẓar ol serv-ḳad meh-rūyı ben / İki gözümden revān itdüm akıtdum cūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [bir naẓar gördüm, -düm]*

bir naẓar it: *Bir kez bakmak.*

Demidür **bir naẓar it** mürde dile cān yürisün / Ele çevgān-ı ser-i zülfi alup gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [bir naẓar it,]*

bir naẓar it: *Bakmak.*

Dāġlar lāle vü gül sīnede serv oldı elif / Dōstum **bir naẓar it** niçe gülistānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [bir naẓar it,]*

bir naẓar kılmaz-ısa: *Bir kere (olsun) bakmak.*

Bir güzeller şāhınuñ pāyına düşdüm dād içün / **Bir naẓar kılmaz-ısa** ḳurbān oluram ad içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [bir naẓar kılmaz-ısa, -maz-ısa]*

bir naẓar olsun: *Bir kez bakmak.*

Cānum bile yoluñda senüñ dil nedür iy dōst / Tek gūşe-i çeşmüñle baña **bir naẓar olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [bir naẓar olsun, -olsun]*

bir naẓar olsun: *Bakmak.*

İy dōst müjeñ tīrine sīnem siper olsun / Tek gūşe-i çeşmüñle baña **bir naẓar olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 1). [bir naẓar olsun, -sun]*

bir naẓarla: *Bir kez bakarak.*

Bir naẓarla uşbu gönlüm şehrini yagmalayup / Bir Muġal Çīn gözleri Tātār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [bir naẓarla,]*

bir nefes: *Bir an.*

Görmez-isem **bir nefes** ben seni iy Yūsuf-cemāl / Eşk-i çeşmüm ser-te-ser ġarḳ ide Kenʿān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [bir nefes,]*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña gülşen / Sensüz ki giçe **bir nefes** ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [bir nefes,]*

Kūyında olsam **bir nefes** yāruñ itine hem-nefes / Yiter baña bu mertebe ʿālemde nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [bir nefes,]*

bir nefesle: *Bir nefes, bir an, bir soluk.*

Bir nefesle mürdeler iḥyā ider şīrīn lebüñ / Söz deminde sen Mesīḥā'dan bugün üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [bir nefesle,]*

bir nesne: *Bir şey (geçinebilecek derecede elde edilecek para, yemek vs. belirtmek bağlamında).*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir kor seni / Hīç senüñ ile gider **bir nesne** yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [bir nesne,]*

bir niçe: *Birtakım.*

Pāk ola dirse Muḥibbī jengden levḥ-i żamīr / **Bir niçe** yārān buluban nūş-ı sāġar eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [bir niçe,]*

bir niçe: *Bir hayli, birçok.*

Tañ degül dil mezraʿın bārān-ı eşk itse ḫarāb / Gün yüzüñ görmez Muḥibbī oldı **bir niçe** sene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [bir niçe,]*

bir niçe: *Birçok, pek çok.*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / Dinmeye eger her kıla **bir niçe** dil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [bir niçe,]*

İy Muḥibbī mevsim-i güldür güzeller yādına / Cām-ı mey nūş idelüm gel **bir niçe** yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [bir niçe,]*

bir niçe günler: *Bir çok gün, pek çok zaman.*

Kūh-ken **bir niçe günler** eyledi sengi tırāş / Āḫir anuñ da başın çaldı felek taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 4). [bir niçe günler, -ler]*

bir nükte: *Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / Çün virür **bir nükte** korsañ n'ola Selmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [bir nükte,]*

bir olmış: *Aynı olmak, bir olmak. II Vahdet.*

Yanuñda bu ʿacebdür ki **bir olmış** / Seni cāndan seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [bir olmış,]*

bir pārem: *Bir parça.*

Āh kılsam derd-ile her yaña **bir pārem** düşer / Tīġ-ı ġamla şerḥa şerḥa bagrı pāre pāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [bir pārem, -m]*

bir pula: *Bir pul (değersiz).*

Kimi olmış-durur **bir pula** muḥtāc / Kiminüñ sīm ü zerle dolı kīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 3). [bir pula,]*

bir saçı sünbüle: *Sevgilinin sümbül gibi olan saçları. bkz:sünbül-i zülfüñ.*

Gönlini kim ki bagladı **bir saçı sünbüle** / Añlamazam ki ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 1). [bir saçı sünbüle, -e]*

bir ser: *Bir baş.*

Esb-i nāza binüben zülfüñi çevgān idesin / Top ola kalmaya **bir ser** kamu çevgānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [bir ser,]*

bir sīm-ten: *Gümüş tenli sevgili.*

Eyledi **bir sīm-ten** bu sīnemi tīre nişān / Ol sebebden toptoludur āhum ile āsumān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 1). [bir sīm-ten,]*

bir şīve ile: *Bir cilve ile.*

Bir ġamze ile fitne şalup ḫalḳ-ı ʿāleme / **Bir şīve ile** āfet-i devrān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 2). [bir şīve ile,]*

bir taş: *Bir taş (parçası).*

Meyl idüp dehre koma bir taşı **bir taş** üstine / Her ne emr itse Ḫudā ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [bir taş,]*

bir taşı: *Bir taş (parçası).*

Meyl idüp dehre koma **bir taşı** bir taş üstine / Her ne emr itse Ḫudā ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [bir taşı,]*

bir yaña: *Bir yana,tarafa.*

Bir yaña cevr-i ḥabīb [ü] bir yaña ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum bu iki derde çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [bir yaña,]*

Bir yaña cevr-i ḥabīb [ü] **bir yaña** ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum bu iki derde çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [bir yaña,]*

Gözlerüm yaşına bakup dimeñüz mā dükene / Sanmañuz akmak ile **bir yaña** deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [bir yaña,]*

bir yañadan: *Bir taraftan.*

Üstüme sāye salan serv-i ḫırāmāndur gelen / **Bir yañadan** dīdeden cūy-ı firāvāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 1). [bir yañadan,]*

ʿIşḳı cān eyler ṭaleb **bir yañadan** daḫı göñül / Arada ḥayrān kaldum anlaruñ savaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [bir yañadan,]*

bir yār: *Bir sevgili.*

Cevr[i] çok **bir yār** sevdüm dīde göñlümden dutar / Dile sordum didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [bir yār,]*

bir yılda: *Bir yıl kadar süre, zaman.*

Ġam şebinde bir gice bu dil kaçan zārī çeke / Añlamam **bir yılda** bir kes böyle bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [bir yılda, -da]*

bir yir: *Bir yer.*

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını zeyn eyledüm / Kalmadı **bir yir** koyam bir dāne ḫaşḫāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [bir yir,]*

bir yirde: *Bir yer.*

N'içün itmezsin gelüp iy dōst **bir yirde** ḳarār / Ḫāne eyle gāh cān gāhī dil-i vīrān vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [bir yirde,]*

bir yire: *Bir araya gelmek.*

Bu leṭāfet bu ḫalāvet bu melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış **bir yire** maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [bir yire,]*

bir yire: *Aynı yer.*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt ḫaṭṭuñ koma iy nāzenīn / Ḥaḳ dimişler cemʿ olmaz **bir yire** küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [bir yire,]*

bir yire cemʿ oldugın: *Bir araya gelse.*

Gün yüzüñ-ile ḳamer alnuñı görüp dil didi / **Bir yire cemʿ oldugın** kim gördügi var mihr ü māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [bir yire cemʿ oldugın, -dugın]*

bir yire cemʿ olmamışdur: *Bir araya gelmek II toplanmak.*

Küfr-i zülfüñi götür göster ruḫuñ īmānını / **Bir yire cemʿ olmamışdur** dōstum küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 4). [bir yire cemʿ olmamışdur, -mışdur]*

bir yirüm: *Bir yer.*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm katı āvāreyin / **Bir yirüm** yok ġayrı andan daḫı kanda varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [bir yirüm, -üm]*

bir zamān-ıdı: *Bir süreliğine.*

ʿIşḳ ehline güler idi **bir zamān-ıdı** / Bilmezdi Muḥibbī ki kendi başına da gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [bir zamān-ıdı, --ıdı]*

bir zerre: *"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.*

Yine göñlüm bend oldı zülf-i kemend-keşe / Yandı cānda kalmadı **bir ẕerre** ḥüsün āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [bir ẕerre,]*

bıraḳ-: *Atmak, bırakmak, koymak.*

Ol zülf-i misk-būyuñı gel boynuña **bırak** / İy dōst hezār yig yaraşur ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [bırak,]*

Didüm ol serv-i ḳad bālāya karşu / **Bırak** üstüme geh geh sāye karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 1). [bırak,]*

bıraḳ: *Bırakmak, koymak.*

Bir temel **bırakdı** göñlüme benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [bırakdı, -dı]*

bıraḳ: *Atmak, bırakmak.*

Zülfeynüñi çöz āteş-i ḥüsn üzre ḫam olsun / Gel anı **bırak** boynuma zencīr-i ġam olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [bırak,]*

bırak: *Bırakmak, salmak, muhatap etmek.*

Yüzüñ ʿarż eyledüñ ḫalḳ-ı cihāna / **Bırakduñ** fitneler pīr ü cevāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 1). [bırakduñ, -duñ]*

birbiri: *Birbiri ile, karşılıklı olarak.*

Şiʿrüm içre her kaçan şekker lebüñ ẕikr eylesem / **Birbirinden** kapuşurlar ḫalḳ fāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [birbirinden, -nden]*

birbiri: *Birbiri.*

Fitne taʿlīmin ider gūşına başı egüben / **Birbirine** bu cihānı uran ebrūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [birbirine, -ne]*

birez: *Biraz.*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī **birez** bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [birez,]*

biri: *Belgisiz zamir.*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini ḫār u **birin** taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [birin, -n]*

biri: *Herhangi bir kimse.*

İy dōst ḳāmetüñe senüñ **biri** beñzemez / Bāġ-ı cihānda gerçi var ṣad hezār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [biri,]*

biri: *"Bir tanesi, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Bu cihāndur yitürür birini **birin** bitürür / Gele biri yirine Ḫusrev [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [birin, -n]*

Bu cihāndur yitürür **birini** birin bitürür / Gele biri yirine Ḫusrev [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [birini, -n, -i]*

biri: *"Biri" belgisiz zamir.*

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür / Gele **biri** yirine Ḫusrev [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [biri,]*

biri: *"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.*

Baña yiter āhum-ıla gözlerüm yaşı / Birin zemīne **birin** de āsümāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [birin, -n]*

Akar bu gözlerüm yaşına mānend / Meriç'dür **birisi** birisi Tunca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 3). [birisi, -si]*

Akar bu gözlerüm yaşına mānend / Meriç'dür **birisi** birisi Tunca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 3). [birisi, -si]*

biri: *"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.*

Gördiler ben mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar birisi ʿAẕrā **biri** Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [biri,]*

biri birine: *Birbirine.*

Ṭulūʿ itdi şafaḳdan rūy-ı nīgū / Didi encüm **biri birine** yāhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 1). [biri birine,]*

biri birisi: *Biri... diğeri...*

Gözümüñ biri Seyḥūn'a birisi döndi Ceyḥūn'a / ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür dilde gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [biri birisi,]*

biribirinden: *Birbiri, birbirlerinden.*

Bu Muḥibbī sözi gevher mi ve yāḫūd billūr / Okıyup taḥsīn aña **biribirinden** farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [biribirinden,]*

birin: *Birini.*

Baña yiter āhum-ıla gözlerüm yaşı / **Birin** zemīne birin de āsümāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [birin,]*

birisi: *"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir.*

Gördiler ben mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar **birisi** ʿAẕrā biri Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [birisi,]*

Çeşmüñle dil-i gümşüdemi ḫālüñe sordum / Biri kılup ebrūya işāret **birisi** gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [birisi,]*

Çenge döndi ḳāmetüm ġamdan Muḥibbī mūlarum / Kana boyandı dönüp her **birisi** evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [birisi,]*

birisi: *"Birisi" belgisiz zamir.*

Sordum rumūz-ı ʿışḳuñı ʿālim olanlara / Ḥall itmedi **birisi** sü'ālüm kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 5). [birisi,]*

birḳaç: *"Birkaç" Belgisiz sıfat.*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿarż itdi / Didi **birkaç** gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [birkaç,]*

Germ olma şiʿr ile gel iñen şāʿirem dime / Sıgmaz mısın bu ʿāleme **birkaç** yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [birkaç,]*

Niçe bir aldanasın dünyede **birkaç** nefese / Niçe bir yiltenesin bunca hevā vü hevese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [birkaç,]*

Dilā topraga salduñ dürr-i eşki / Teraḥḥüm itmedüñ **birkaç** yetīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 5). [birkaç,]*

birkaç gün: *Birkaç gün.*

Gelenler gitdi cümle bu cihana / Yüzine güldi **birkaç gün** zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 1). [birkaç gün,]*

birle: *İle.*

Nāmeler āhum odından bagladı reng-i ḫazān / Eşk-i ḥasret **birle** yazdum ḥālümi dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [birle,]*

birlige irmez: *Vahdete ulaşmak.*

Birlige irmez kişi iki cihāndan geçmeye / Kurtılamaz ikilikden īn ü āndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 1). [birlige irmez, -mez]*

birūn: *Dış, dışarı, dışarıya.*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok saña / Tā ki bir görinmeye senüñ **bīrūnuñla** derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [bīrūnuñla, -la, -uñ]*

birūn: *Fazla, aşkın.*

Eşküm sipehin çekdi vü āhın 'alem itdi / Żabṭ itdi göñül memleketin derūn-ıla **bīrūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [bīrūn,]*

biryān: *Kebap.*

İçeli kanumı ol gözleri mest / Cigerüm dönse tañ mı **biryāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 4). [biryāna, -a]*

bī-şāl: *Şalsız.*

Ḳāniʿem bir loḳmaya dünyā naʿīminden n'olur / Rāżıyam bir ḫırḳaya dimem ki **bī-şālam** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [bī-şālam, -am]*

bisle: *Yedirip içirmek, karnını doyurmak // Yetiştirmek.*

Bu Muḥibbī dem-be-dem ḫūn-ı cigerle **bisleyüp** / Ḥāṣıl itdi sīnede tīrüñle peykān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [bisleyüp, -yüp]*

bister-i gülde: *Gül yatağı.*

Yatur ol **bister-i gülde** cihāndan cümle bī-pervā / Senüñ ḫālüñe hīç vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [bister-i gülde,]*

bişür-: *Pişirmek.*

Nefāyis yime kendüñ ac eyle / **Bişür** derd ü ġamı dutmac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 1). [bişür,]*

bī-sütūn: *Direksiz II Aslı olmayan, yersiz.*

Ḫāne kesdi **bī-sütūn** sengden Muḥibbī dirmedi / İtmese idüm derūn-ı āhdan aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [bī-sütūn,]*

bī-sütūn: *Far. Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.*

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken / Ben belā kūhında Ferhād idüm iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [bī-sütūn,]*

Bī-sütūn'dan muḥkem iken iy Muḥibbī kūh-ı ġam / Kūhkenlik sanʿatında ben daḫı verzīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 5). [bī-sütūn'dan, -'dan]*

bīsütūn tagına: *Ferhad'ın Şirin'e kavuşmak için deldiği dağ. II Büyük, devasa.*

Ol lebi şīrīnden ayru düşeli taglara dil / **Bīsütūn tagına** çıkdum dōstlar feryād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 1). [bīsütūn tagına, -tagına]*

bit-: *Oluşmak, meydana gelmek.*

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi **bite** hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [bite, -e]*

bit: *Ortaya çıkmak, yetişmek.*

Göreli serv-i revānuñ akıdur eşk-i revān / Ol sebebden **bitiserdür** ḳabrüm üzre erġuvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 1). [bitiserdür, -iser, -dür]*

bit: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Öykündügi-çün zülfine sünbülleri gördüm / Taglarda **biter** yüzi kara başı aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [biter, -er]*

bit: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre **biten** berg-i semensin sen / Yāḫūd nāz-ıla reftāra gelen serv-i çemensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [biten, -en]*

bitmiş: *(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek || Belirmek, ortaya çıkmak. (Ayva tüyleri bağlamında).*

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur lāʿl-i cānān üstine / Yāḫu **bitmiş** sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [bitmiş,]*

bitür: *Bitirmek, sona erdirmek.*

Bu cihāndur yitürür birini birin **bitürür** / Gele biri yirine Ḫusrev [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [bitürür, -ür]*

bitür-: *Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān şiʿri naḫl-i sebz / **Bitürse** tañ degüldür eger cūybār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [bitürse, -se]*

bīve: *Dul, zevci vefat etmiş veya zevcinden ayrılmış hatun.*

Muḥibbī **bīvedür** dünyāya bakma / Anı beñzetme sakın nev ʿarūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 6). [bīvedür, -dür]*

Bīvedür gel cihāna dil virme / Zene göñül virür mi merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 6). [bīvedür, -dür]*

bī-vefā: *Vefasız.*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet **bī-vefā** yār isteyen / Aña dil virsün hemīşe kendüzin zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [bī-vefā,]*

ʿIşḳ mıdur **bī-vefā** güller elinden gīceler / İñledüp bülbülleri tā ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [bī-vefā,]*

Göñlümi gönderdüm evvel kūyına dildārumūn / İy Muḥibbī ögrene ol **bī-vefānuñ** yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [bī-vefānuñ, -nuñ]*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün **bī-vefā** dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [bī-vefā,]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün gendüm gibi / İy Muḥibbī baglama dil **bī-vefā** gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [bī-vefā,]*

Dirlerdi māh-rūlar hep cümle **bī-vefādur** / Gezdüm cihānı gördüm yok sen tek cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [bī-vefādur, -dur]*

Kanum ile yazdı dīdem bu ruḫ-ı zerd üstine / **Bī-vefāya** dil virenler derd alur derd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [bī-vefāya, -ya]*

bī-vefā yāruñ cevrini: *Vefasız sevgilinin eziyeti, zulmü.*

Bī-vefā yāruñ Muḥibbī cevrini maʿẕūr tut / Yārsuz kalur cihāñda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 6). [bī-vefā yāruñ cevrini, -ni]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.*

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri riyā ile geçür / Gidelüm yār-ıla **biz** ṣaḥn-ı gülistāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [biz,]*

Biz selāmet güşesin zühhāda teslīm eyledük / İḫtiyār itdük melāmet ol göñül bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [biz,]*

Cürm ü ʿişyāna olalum cān-ıla **biz** muʿterif / Zāhide budur düşen her dem riyā vü zerḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [biz,]*

Sāḳiyā meclisde mey sun gel **bize** inṣāf-ıla / İçelüm anı ṣurāḥī-veş derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [bize, --e]*

Verā-yı pīşe-i ġamda **biz** ol pelengüz kim / Ḫalāṣ bulmaya düşse neheng dāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 2). [biz,]*

Hemān kendüzinüñ kemligin ider iẓhār / Şular kim naẓar eyler **bizüm** kelāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 4). [bizüm, -üm]*

İşidüp gīce efġānum seg-i yār / Getürür **bizi** didi bu fiġāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 3). [bizi, --i]*

Ṣırsam eger kāse-i ʿarżum ʿaceb degül / Mecnūn gibi bu da **bize** iḥtirām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 2). [bize, --e]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).*

Āsitanuñda senüñ **biz** kullaruz / Līk sen bu ʿālemüñ sulṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 2). [biz,]*

Usanduñ bizi sürdüñ ḫıdmetüñden / Binā çār eyledük **biz** daḫı yāhu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [biz,]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık / âşıklar).*

Ġam şebinde zülfüñ efkārı **bizüm** eglencemüz / Böyle geçer ehl-i ʿışḳuñ māh u sālı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [bizüm, -üm]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşık/âşıklar/kullar).*

Usanduñ **bizi** sürdüñ ḥıdmetüñden / Binā çār eyledük biz daḫı yāhu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [bizi, -i]*

biz: *"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşıklar.*

Yārdan her ne gelür derd ü belā zecr ü sitem / Rāżıyuz lā dimezüz tek **bize** yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [bize, -e]*

Leblerüñ mey yirine içdü gine kanumuzı / **Bize** şāhid mi degül uşbu dehānuñdaki kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çoğul şahıs zamir II Âşıklar.*

Gāhī cefā vü cevr ü gehī ẓulm-ıla sitem / Eyler bu nevʿ-ile yār **bizümle** muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [bizümle, -üm, -le]*

bī-çāre: *Çaresiz, düşkün, zavallı. II âşık.*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı İskender gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol **bī-çāre** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [bī-çāre,]*

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger ah / **Bī-çāre** vü ser-geşte vü ġam-ḫ∨āre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [bī-çāre,]*

Pür dil ġam-ıla cān-ıla hem oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla **bī-çāre** benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [bī-çāre,]*

borc: *Borç, vazife.*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez seni görsem / Kerem kıl luṭf idüp göster yüzüñ **borcum** edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [borcum, -um]*

borc olsun: *Boynumun borcu olsun.*

Vireyim cānı **borc olsun** didüm bir kez seni görsem / Kerem kıl luṭf idüp göster yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [borc olsun, -sun]*

boy: *Boy.*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż u şīrīn dehenān / İy **boyı** serv-i sehī sünbül sīmīn ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [boyı, -ı]*

Bir **boyı** serv-i sehī dildār dirler uşta sen / Pāyuña göz yaşını īs̱ār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [boyı, -ı]*

Göreyim ʿömri anuñ ola kūtāh / **Boyuñ** nisbet ider serv-i bülende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 5). [boyuñ, -u, -ñ]*

boy: *Boy (sevgilinin boyu bağlamında).*

Ol **boyı** serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen / Ol gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [boyı, -ı]*

İder ṭāvūs-veş cevlān **boyı** serv-i ḫırāmāndur / Gören reftārını eydür meger kebk-i deridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [boyı, -ı]*

Anuñ-ıçun cū olup bu göz yaşı olur revān / İy **boyı** serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [boyı, -ı]*

Boyı mı yig anuñ ya serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi çok ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [boyı, -ı]*

boy: *Boy II sevgilinin boyu.*

Saçlaruñ sünbül **boyuñ** serv ü tenüñ berg-i semen / Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [boyuñ, -uñ]*

boy: *Boy, endam, kamet.*

Göster **boyuñı** cānā bir serv-ḳāmet olsun / Ne serv-ḳāmet olsun ol ḳad ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [boyuñı, -u, -ñ, -ı]*

Öykünürse **boyuña** serv ü çınār / Her birisi kurısun ḳadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 4). [boyuña, -uñ, -a]*

boy: *Boy, endam, kamet.*

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül **boyuñ** serv / Görüben itdüren bu ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [boyuñ, -uñ]*

boyı serv: *Boyu selvi gibi.*

Kūh-ı ġamda sen **boyı serv** [ü] lebi şīrīn içün / Baş u cān terkin urup adumı Ferhād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [boyı serv,]*

Giceler bülbül-i şūrīde gibi nālelerüm / Çın seḥer ol **boyı serv** ü yüzi gülzāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [boyı serv,]*

boyı serv-i ḫırāmı: *Boyu salınarak yürüyen serviye benzeyen sevgili.*

İy bāġbān bakmaz-ıduñ serve bir daḫı / Görseñ çemende ol **boyı serv-i ḫırāmı** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [boyı serv-i ḫırāmı, -ı]*

boyı servüñ: *Boyu servi II sevgili.*

İremezsin ol **boyı servüñ** Muḥibbī pāyına / Rāh-ı ʿışḳında eger eşk-ile Ceyḥūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [boyı servüñ, -ı-üñ]*

boyınca: *Boyuna kadar, çok fazla.*

Bī-amān çeşm[i] Muḥibbī eline ḫançer alup / Kırup ʿuşşāḳını **boyınca** girer kana degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 5). [boyınca,]*

Nigāruñ zülfini gördüm **boyınca** / Düşer sevdāya dil aña uyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 1). [boyınca,]*

Didiler yine geydi cāme-i al / Didüm kana giriserdür **boyınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 4). [boyınca,]*

boyınca: *Boyu veya uzunluğu kadar.*

Ne sanursañ saña san anı ġayra / Kuyuyı kim kaza kazsun **boyınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [boyınca,]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*

Dimāġın ʿālemüñ pür itdi zülfüñ / Ḫıṭā'da var mı **böyle** müşg-i āhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 4). [böyle,]*

böyle: *"böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.*

Ġam şebinde zülfüñ efkārı bizüm eglencemüz / **Böyle** geçer ehl-i ʿışḳuñ māh u sālı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [böyle,]*

ʿIşḳ-içün dirler ezel bezminde bir maḥbūb-ımış / **Böyle** naḳş itmiş gören āyīne-i idrāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [böyle,]*

İy felek sakın geçer durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden sen **böyle** bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [böyle,]*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol kul olur / **Böyle** naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [böyle,]*

Yüzüme bak bilesin ḥāl-i ʿışḳum / Degüldür kehrübā da **böyle** saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [böyle,]*

Gözi nemdür dili ġam ehl-i ʿışḳuñ / Ezelden **böyle** yazılmış serine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [böyle,]*

Taḳdīr ezelde **böyle** komış bülbül ü güle / Bülbül fiġānlar eyleye gül dāyimā güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [böyle,]*

Derd-i dilüm kime diyem kimse añlamaz / Çün **böyledür** anı getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [böyledür, -dür]*

Cām içre gördi rūyuñ oldı Muḥibbī ḥayrān / Kim gördi **böyle** ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [böyle,]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde **böyle** müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [böyle,]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde **böyle** müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [böyle,]*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿuṣṣāḳa hem maʿṣūḳa nāz / **Böyle** olsa ʿāṣıḳ u maʿṣūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [böyle,]*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n'ola ḥālüm **böyle** ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [böyle,]*

Ġam şebinde bir gice bu dil kaçan zārī çeke / Añlamam bir yılda bir kes **böyle** bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [böyle,]*

Āheste gelüp eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / Soñra dönüben gitmege **böyle** şitāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [böyle,]*

Luṭf u keremüñ vār-iken ʿālemde revācı / Olmaga şehā **böyle** dil-āzār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 4). [böyle,]*

Baḥr-ı dil ġavvāṣısın dür gibi ʿarż it sözlerüñ / Tā ki taḥsīn ideler **böyle** ʿibārāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [böyle,]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde, buna benzer" anlamına gelen bir durum zarfı.*

Gözüm yaşına ġarḳ nīlūfer oldum / Anuñçün beñzüm oldı **böyle** saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [böyle,]*

böyle iken: *Bu şekildeyken.*

Niçeye dek gitmeye sīneñde tura kibr ü kīn / **Böyle iken** ben müselmānam diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [böyle iken,]*

böylece: *"Böyle, bu şekilde, buna benzer" anlamına gelen bir durum zarfı.*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār iñiler āh / Dir nāle kılup **böylece** dīvār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [böylece,]*

boyn-: *Başı bedene bağlayan bölge.*

ʿAceb sünbül-durur **boynuñda** zülfüñ / Ya müşg-ile karışmış ʿanberīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 3). [boynuñda, -(u)ñ, -da]*

boyn: *Başı bedene bağlayan bölge.*

Öldürürsin ġamzelerle ʿāşıḳı nā-ḥaḳ yire / Tañrı'dan korkmaz mısın **boynuña** düşe kan-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [boynuña, -uña]*

Ol zülf-i misk-būyuñı gel **boynuña** bırak / İy dōst hezār yig yaraşur ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [boynuña, -uña]*

Zülfeynüñi çöz āteş-i ḥüsn üzre ḫam olsun / Gel anı bırak **boynuma** zencīr-i ġam olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [boynuma, -um, -a]*

Bir ʿaceb dīvāneyem başumdaki sevdā içün / Zülfini zencīr idüñ **boynuma** ben şeydā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [boynuma, -um, -a]*

Zülf[i] zencīrini **boynuma** n'içün dakmaya yār / Ser-i kūyında dilā sen daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [boynuma, -um, -a]*

Ḥaydarīler gibi takdum gūşa kullık ḫalḳasın / **Boynuma** ḫalḳa olalıdan o zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [boynuma, -um, -a]*

Zülf-i zencīrüñi tak **boynuma** iy dōst benüm / Her kaçan karşuña bu göñlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [boynuma, -um, -a]*

İy ḫıredmendān ne kılam bu dil-i dīvāneye / **Boynuma** ḳullāb-ı zülfi oldı zencir-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 2). [boynuma, -um, -a]*

Takalı zülfi kemendin **boynuma** ol müşg-bū / Dönmişem Mecnūn'a bir āvāreyem jūlīde-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [boynuma, -um, -a]*

Bu riyālu secdeden kalduramaz zāhid başın / Anuñ-ıçun kim anuñ **boynında** var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [boynında, -ı, -n, -da]*

Zülfi gör göz göre asılmaga **boynına** gelür / Başdan geçdi meger saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [boynına, -ı, -n, -a]*

Olmışam şeydā takaldan **boynuma** zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ bu ben dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [boynuma, -um, -a]*

Zihī devlet kilābından ide ʿadd / Kıla **boynuma** zülfini ḳılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 4). [boynuma, -um, -a]*

Boynuna takaldan berü zülfeynüñi bu dil / Zencīr ile Mecnūna dönüpdür il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [boynuna, -uña]*

Leylī zülfüñ okudum başdan müselsel ḳıṣṣasın / **Boynuma** zencīr idüp tek beni mecnūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [boynuma, -um, -a]*

Olur-ıdum ben bugün dīvāneler ser-defteri / Zülf[i] zencīri eger **boynuma** benüm takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [boynuma, -um, -a]*

İy Muḥibbī dil-i dīvāneyi bend itdi nigār / **Boynına** kākülini dakdı selāsil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [boynına, -ı, -n, -a]*

boyn: *(Âşığın) boynu.*

Zülf-i siyāhuñ iy dōst **boynuma** bagum olsun / Ḫālüñ firāḳı cānā bagruma dāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [boynuma, -(u)m, -a]*

boynına zencīr idüp: *Boynuna zincir etmek.*

Leylī zülfin bu Muḥibbī **boynına zencīr idüp** / ʿAşr ara Mecnūnlayın kendüzin ʿüryān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [boynına zencīr idüp, -üp]*

boynuma dakdı: *Boyna takmak.*

Dakdı zülfinüñ kemendin boynuma dilber didüm / Ölmeden itdüm bi-ḥamdi'llāh kākül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 4). [boynuma dakdı, -dı]*

boynuma takup belā zencīrini: *Boyna bela zincirini takmak.*

ʿIşḳ mıdur **boynuma takup belā zencīrini** / Gezdürüp Mecnūnlayın ʿālemde rüsvā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 2). [boynuma takup belā zencīrini,]*

boynuña al: *Üzerine almak, üstlenmek.*

Didiler kim çeker bu ʿışḳ bārın / Dilā al boynuña didüm çekensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [boynuña al,]*

boynuña alursın: *Üzerine almak, üstlenmek.*

Sakın ʿuşşāḳı kovma bülbülüñdür / Alursın boynuña ḫūn-ı hezārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 4). [boynuña alursın, -ursın]*

boynuña asılmasun: *Boynuna sarılmak.*

Zülfüñe yüz virme cānā **boynuña asılmasun** / Ḫāl-i Hindūñı sakın ḥüsnüñ görüp yakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [boynuña asılmasun, -masun]*

boynuña takıla: *Boynuna geçirmek. II Nail olmak.*

Kalmaya ḥayāt-ı ʿāşıḳ ola kim göre seni / Ol ʿanberīne zülf ki **boynuña takıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [boynuña takıla, -ıla]*

boynuñda koma: *Sorumluluğunu yerine getirmediği için üzerinde bir borç bırakmak.*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı koma boynuñda bu āhı / Teraḥḥum eyle geh gāhī iñende bī-emān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [boynuñda koma,]*

boynunı eger: *Boyun eğmek, itaat etmek.*

Egdükçe cefā dehrini **boynunı eger** ah / Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫ∨āre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [boynunı eger, -er]*

boyun: *Boyun.*

Bend kıldum **boynumı** çün zülf-i cānān ile ben / Tā ölince kapusında kul olam cān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [boynumı, -u, -m, -ı]*

boyuña: *Boy, sevgilinin boyu.*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [boyuña,]*

boyuñca: *Boyuna uygun, boyu kadar; baştan sona.*

Geyelden cāme-i surḫı **boyuñca** kana girmişsin / Çıkar billāhi luṭf eyle yiter kūyuñda kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [boyuñca,]*

bu: *Koku.*

Bū getürdüñ būy-ı zülfinden ṣabā gerçek misin / Yoluña olsun hezārān cān fedā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [bū,]*

Niçe sünbül niçe kākül niçe gīsūdur bu / Niçe ʿāşıḳları dīvāne kılan **būdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [būdur, -dur]*

bu: *Koku.*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ yine şekker lebin / Leẕẕet alsa okuyan şiʿrüñde yāḫūd tañ mı **bū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [bū,]*

bu: *Güzel koku.*

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar zülf bu / İʿtibār kalmadı āhūda olan müşgde **bū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [bū,]*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem müşg bu / Andan alur çün hemīşe müşg **bū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [bū,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Sanma iy dil kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / **Bunı** fikr eyleme sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [bunı, -nı]*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī sitem gāhī elem / Kime virilmiş **bular** mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [bular, -lar]*

Niçe gül niçe benefşe bunca türlü lāleler / Gör niçe ḫalḳ eylemiş **bunları** Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [bunları, -n, -lar, -ı]*

Göñlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden / Derdā ki usandurdı beni **bunlar** özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [bunlar, -n, -lar]*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki başumda dūddur / Görinen **budur** Muḥibbī dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [budur, -dur]*

Muḥibbī müşkil işdür ʿışḳ bāzı / Kimesne dutmasun **bunuñla** pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 6). [bunuñla, -nuñ, -la]*

Murādum deyr-ile mescidde sensin / **Bular** ortada ancak dür bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [bular, -lar]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir zamān / Açup **bu** sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [bu,]*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı **bu** dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [bu,]*

Bu Muḥibbī'ye cefā vü cevr gördüñ müsteḥaḳ / İy güzeller ḫusrevi iy şāh u iy sulṭān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [bu,]*

Ayırma **bu** ben ʿāşıḳ[ı] ʿışḳ-ı ezelīden / Yā Rabb bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 2). [bu,]*

bu: *Bu sebepten, bu yüzden.*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın meger bād-ı ṣabā / Arayup bulmak diler gezdügi **budur** kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [budur, -dur]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / **Bunı** bildüm [ben] iy meh-rū cihān içinde sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [bunı, -n, -ı]*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim **bunuñ** fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [bunuñ, -n, -un]*

bu: *"Bu işaret sıfat.*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm **bu** ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [bu,]*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā serv-i revān / **Bu** umuda kim gelüp ruḫsārum üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [bu,]*

Meclis-i ġamda **bu** göñlüm olalı nāya şebīh / Dem mi var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [bu,]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ ḳanı devlet **bu** ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [bu,]*

Bu Muḥibbī'nüñ sözi bir gevher-i yek-dānedür / Dōstum gūşuña anı gūşvār eyle dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

Ḫāk-i pāña virseler bil bī-bahādur **bu** cihān / Ḫāk-i rāḥuña olupdur iki çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [bu,]*

Bakmazam gün yüzine **bu** dīdeler ḫūn-āb olur / Çāresüz kaldum dirīġ ol mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [bu,]*

İster-iseñ **bu** Muḥibbī ḥaşre deñlü mest ola / Kāse-i gerdūn ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [bu,]*

Bugün geçdüm çü ben çūn u çerādan / Dilā sen daḫı geç **bu** hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [bu,]*

Dilde kılmaga ḫayālüñ naḳşını / **Bu** Muḥibbī niçe naḳḳāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [bu,]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Gözlerüm yaşı revān oldugı **budur** sū-be-sū / Ḫāk-i pāyına dilersin servüñ ola rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [budur, -dur]*

bu: *" Bu" işaret sıfatı.*

Gördiler şīrīn edāda **bu** Muḥibbī şiʿrini / Eylediler ehl-i naẓm olan hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [bu,]*

Kalur **bu** ṭāḳ-ı eyvānuñ yüceltme / Nedür **bu** hāy u hū kūs-ı ġırīvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 3). [bu,]*

Kalur **bu** ṭāḳ-ı eyvānuñ yüceltme / Nedür **bu** hāy u hū kūs-ı ġırīvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 3). [bu,]*

Sakın āhumdan iy nigār sakın / Katı tünddür **bu** rūzigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [bu,]*

Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda baş terkin ursam tañ mıdur / Niçeler cān terk ider ʿālemde ad u san içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [bu,]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ kanı devlet **bu** ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [bu,]*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān idüp elinde dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [bu,]*

Ḫastayam ġāyet meger vuṣlat gele feryāduma / Tā ḥayāta irişe **bu** cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [bu,]*

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste / Bildürmege **bu** ḥāli gönlüm ulagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [bu,]*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / **Bu** bendi baña çok geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [bu,]*

Gerçi kim ẓāhir görinür **bu** çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur agız ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [bu,]*

Niçeye dek kalasın **bu** ġaflet uyḫusında sen / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt iy dil gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [bu,]*

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı **bu** Muḥibbī dest-gīr / Eyleyelden ʿışḳ meydānında oldı pehlevān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 5). [bu,]*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni ḳurbān idicek / Bārī ol vaḳt sür sen alnuña **bu** kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [bu,]*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı **bu** Muḥibbī şeb ü rūz / Ḥükm ṭuġrāsı gelelden berü sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [bu,]*

Bir būseyi biñ cāna alan eyledi ol sūd / Yüz döndüre kimdür **bu** bāzāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 5). [bu,]*

Yok-durur hergiz beşerde **bu** leṭāfet sende var / Sīne levḥine göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [bu,]*

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül boyuñ serv / Görüben itdüren **bu** ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [bu,]*

Virüben cān cānā būseñ aldı / **Bu** yıkuk göñlümüñ dil-ḫ∨āhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 4). [bu,]*

Didüm bir būseñe cān vāmum olsun / Gel öldür kalmasun **bu** tende ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [bu,]*

Baḥr-i eşkümde **bu** dil düşdi yaşum girdābına / Çāre yok bildüm ḫalāṣa baña **bu** girdābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [bu,]*

Sanma ancak **bu** Muḥibbī ʿāşıḳ olmışdur saña / Şad-hezār var ʿāşıḳuñ ʿālemde şeyḫ ü şābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [bu,]*

Vaṣla irgürgil bugün salma beni ferdālara / İre mi ol vaʿdeye **bu** ʿömr-i kütāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 2). [bu,]*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm **bu** ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / İy Muḥibbī dimesün kimse baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [bu,]*

Didiler kim çeker **bu** ʿışḳ bārın / Dilā al boynuña didüm çekensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [bu,]*

Bakup meyl eylemez ʿārif **bu** dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür perr-i meges deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [bu,]*

Beni maḥzūn ider **bu** çarḫ-ı gerdūn / Olur günden güne ḥālüm diger-gūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 1). [bu,]*

Bu gönlüm taḫtınuñ sulṭānı sensin / Ne kim emr itse olur bende fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [bu,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil āsitānında / Diye dilber ki ʿadd idüñ **bunı** kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [bunı, -n, -ı]*

Her ne yirde ki ruḫuñ yādına göz yaşı dökem / Lāleler ile müzeyyen ola **bu** rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [bu,]*

Cennet-i aʿlā içinde ḫūr dirler uşta sen / **Bu** mezellet topragında mūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [bu,]*

Bu leṭāfet bu ḫalāvet bu melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [bu,]*

Bu leṭāfet **bu** ḫalāvet **bu** melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [bu,]*

Bu leṭāfet **bu** ḫalāvet **bu** melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [bu,]*

ʿAdd olınmaz gerçi çokdur ʿışḳuñuñ dīvānesi / Ḫatm olındı **bu** Muḥibbī'de hemān ṭavr-ı cünün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [bu,]*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿīşvesi çok dil-firīb / Al idüp **bu** gönlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [bu,]*

Çünki olduñ **bu** güzeller ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿĀleme ḥükm eyle olduñ mīr-i mīrān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [bu,]*

Āh okın atsam idüp ḳaddüm kemān / Ḫāyil olmaya **bu** çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 4). [bu,]*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / **Bu** benüm baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [bu,]*

Bu Muḥibbī uyumaz tā kim göre düşde seni / Ṣubḥ olınca gözlerüm tek kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [bu,]*

Nāgehān ruḫsārını görse benüm **bu** gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [bu,]*

Ḥasretüñden kana döndi yaşum iy serv-i ḫırām / Akdı cūlar her yaña **bu** dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [bu,]*

İy göñül başdan beni sen çıkarursın ʿāḳıbet / **Bu** ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ baña çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [bu,]*

İy Muḥibbī korkaram ki ʿışḳumı fāş eyleye / Gelür oldı **bu** zebānuma benüm derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [bu,]*

Bu ne ʿibret **bu** ne ḥikmetdür ʿaḳıllar çāk olur / Gīce vü gündüz semāʿ eyler **bu** çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 2). [bu,]*

İy ṣabā ger yār kūyında beni yād idesin / Derd ü ġamdan kurtarup **bu** gönlümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [bu,]*

Bu Muḥibbī dilemez mihr ü vefāñı güzelüm / Rāżıyam beni cefā vü cevrüñle yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [bu,]*

Gözlerüm saḳḳāsı sular ḫāk-i pāy-ı dilberi / **Bu** Muḥibbī eyledi müjgānını cārub içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [bu,]*

Deşt-i ġamuñ arslanı dir gören **bu** rūy-ı zerdümi / Kūh-ı belā kaplanına döneli dāġ-ıla **bu** ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [bu,]*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş luṭfuñ cihāna nūrdan / Saklanursın yā nedendür **bu** dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [bu,]*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi iy māh-rū / Tīredür **bu** gündüzüm bil ki şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [bu,]*

Sırr-ı ʿışḳuñ saklar iken sīnede cānum gibi / Ẓāhir itdüm ʿāleme **bu** āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [bu,]*

Yazmaga dildāra **bu** derd-i dilümüñ nāmesin / Göz karasın ḫall idüp müjgāndan atdum ḫāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [bu,]*

Ehl-i ʿışḳuñ derd-ile ola ḳalem-veş bagrı çāk / **Bu** Muḥibbī'nüñ okurlarsa maḥabbet-nāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [bu,]*

Bir yaña cevr-i ḥabīb [ü] bir yaña ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum **bu** iki derde çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [bu,]*

Çeşmi tīġ almış ele **bu** nātüvānuñ ḳaṣdına / Yig degül mi raḥm ide ġālib olan maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [bu,]*

Āh idüp **bu** gözlerüm yaşını bārān itmesem / Görmez idüm ol gül-i nev-restenüñ ben ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [bu,]*

Bu Muḥibbī cān virüp kūyında hīç bilinmedi / Pādişāh-ı dehr añmazsa ʿaceb mi bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [bu,]*

Cemāli şemʿin añdukça **bu** çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [bu,]*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı **bu** dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [bu,]*

Yiter **bu** rūze-i hicrān yüzüñ göster ki ʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [bu,]*

Yakalum dāġları yir yir **bu** cism-i nā-tüvān üzre / Temāşā itmege ḥüsnüñ niçe dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [bu,]*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem **bu** derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [bu,]*

Zāhidā olsun mübārek saña **bu** ḥūr u behişt / ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm cān-ıla dīdārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [bu,]*

Bu Muḥibbī cān u dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini her būd u her nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [bu,]*

Yan yakıl bir ʿużv ʿużvuñdan ḫaberdār olmaya / Ḫūn-ı dil aksun **bu** çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [bu,]*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā / **Bu** sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [bu,]*

İtlerüñle hem-dem olmak iftiḫārumdur benüm / **Bu** Muḥibbī bundan özge iftiḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [bu,]*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / **Bu** kebūter gönlüm olmışdur hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [bu,]*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña **bu** işleri geçen şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [bu,]*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder **bu** āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [bu,]*

Geçdi cāndan **bu** göñül geçmez daḫı cānāneden / Kim ki gördi didi kim merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [bu,]*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / İy göñül **bu** sanʿatı ögren varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [bu,]*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān olsun / Yanup dil āteş-i ġamla **bu** āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [bu,]*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok **bu** ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [bu,]*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer **bu** hūy u **bu** hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [bu,]*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer **bu** hūy u **bu** hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [bu,]*

Naḳd-i cāna aldı āḫir dilberüñ bir būsesin / Assı itdi **bu** Muḥibbī dōstlar sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [bu,]*

Kalmaya zerrece ġam başı ire eflāke / Keremüñden **bu** Muḥibbī kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [bu,]*

Hīç revā mı yād idüp her dem raḳībi yād ide / Niçe yıldur añmaya **bu** ʿāşıḳ-ı dīrīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [bu,]*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı **bu** ben maḫmūrdan / Çünki kesb eyler ṣafā ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [bu,]*

Genc-i vaṣluñ bulmak içün eyledüm göñlüm ḫarāb / Dōstum geçdüm anuñçün **bu** dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [bu,]*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle bir dem pendümi / **Bu** Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [bu,]*

Bu Muḥibbī durmadan söz dürlerin ḫarc eylesün / Baḥr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [bu,]*

Bu Muḥibbī gibi ol çāk-i girībān yürisün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 3). [bu,]*

Bu Muḥibbī gibi bulmazsın yoluñda bir daḫı / Terk-i cān ide yoluñda sen boyı şimşād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [bu,]*

Ḫāk-i pāyı var-iken **bu** çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl içün añmañ baña hergiz Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [bu,]*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez **bu** Muḥibbī çeşmine / Ser-te-ser ʿarż itseler aña gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [bu,]*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu dōstum bülbül gibi / **Bu** dil-i şūrīdedür her demde efġān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 2). [bu,]*

Dutalı ʿışḳuñ şehā **bu** sīnem içinde vaṭan / Leşker-i ġamdur **bu** dil mülkini vīrān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 3). [bu,]*

Bu Muḥibbī gibi yokdur zülfinüñ çevgānına / Başını top eyleyüp yolında ġalṭān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 5). [bu,]*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla sularam ben her seḥer / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur **bu** gözlerüm yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [bu,]*

Rāh-ı kūyuñda yürür bir laḥẓa ārām eylemez / **Bu** Muḥibbī'dür ġamuñ kendüye yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [bu,]*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā / **Bu** meş̲eldür dōstum hīç ḫayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [bu,]*

Niçe bir yanam yakılam gerdiş-i eflākden / İy ṣabā luṭf it götürgil **bu** ġubārı ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [bu,]*

Zehr-i ġam öldürmeden **bu** ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā irgür meded şol mey diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [bu,]*

E̲ser itmez fiġānuñ yāra hergiz / Kılup **bu** āh u efġānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 3). [bu,]*

Yıllar-durur **bu** ḫasta göñül kapusındadur / Bir kez dimez ki ḫasta-i miskīn ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [bu,]*

Öldürürdi yār beni **bu** kūyı içinde āh / Hīç dimedi ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [bu,]*

Yog-ıdı ʿālemde hīç mihr ü maḥabbetden nişān / Olmış-ıdum **bu** cihāñda ʿışḳ-ıla ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [bu,]*

Degül mi gün gibi rūşen Muḥibbi ʿışḳ saklanmaz / Akar **bu** gözlerüñ yaşı kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [bu,]*

'Āşıḳı evvel öldür dönüp lebüñle dirgür / Maḥşer güninde iy dōst **bu** bir 'alāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [bu,]*

Zülf-i şebdīziyle koşdum **bu** yaşum gülgūnını / İy gözüm ġayret senüñdür cehd kıl geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [bu,]*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den yakar çünki çerāġ / Ehl-i naẓmuñ arasında pes neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [bu,]*

İy Muḥibbī **bu** şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [bu,]*

ʿIşḳ mıdur bir kemān ebrū nigāruñ yādına / Ok gibi **bu** ḳaddümi büküp benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [bu,]*

ʿIşḳ mıdur **bu** Muḥibbī sīnesine dāġ urup / Āḫir anuñ gözleri yaşını deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [bu,]*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ anda **bu** derde devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [bu,]*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / Olan gül gibi hercāyī **bu** ʿālem içre sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [bu,]*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / **Bu** hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [bu,]*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile **bu** ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [bu,]*

Mey yirine içdi çün mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḥażar kılsun **bu** dil bagrın kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [bu,]*

Bu Muḥibbī cān virür ol serv-i ḳāmetden cüdā / Cāna düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [bu,]*

Ḥāṣılı **bu** ḫırmen içre derd ü miḥnet ʿāḳıbet / Naḳd-i ʿömrin ḫarc ider yār-ı vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [bu,]*

Zāhidā ʿuṣṣāḳa ṭaʿn itme **bu** hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ **bu** ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [bu,]*

Zāhidā ʿuṣṣāḳa ṭaʿn itme **bu** hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ **bu** ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [bu,]*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine naḳş eyledi / Geçmedi **bu** naḳşı baña kimse illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [bu,]*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi ağına / Ḫalāṣ olur mı murġ-ı dil ʿaceb bilsem **bu** çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [bu,]*

Ḥālümi sormaz gelür yād u biliş illā ki ġam / Bulmadum derde devā ben **bu** dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [bu,]*

Servler çekdüm elifden güller itdüm dāġ-ıla / Sīne bāġını temāşā kıla **bu** ümmīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 3). [bu,]*

Varsa Muḥibbī kapuña cān tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl n'ola **bu** kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [bu,]*

Dōstum görme tehī **bu** ʿāṣıḳuñ nem-dīdesin / Ser-te-ser ġarḳ ola ʿālem döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [bu,]*

Çekerem cevr ü cefāñı **bu** ümīde dōstum / Bir gün ola ḥālüme bakup baña rāḥm idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [bu,]*

Gözlerüm yaşını **bu** kanlu cigerden sorasın / Bagrumuñ yaraların ġamze-i tirden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 1). [bu,]*

Mey içüp yine **bu** ġamgīn dilümi şād ideyin / Anı bir laḥẓa hele ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [bu,]*

Aldı **bu** dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü ebrū-yı siyāh u zülf ol çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [bu,]*

Atalardan **bu** meṣeldür çün göze olmaz yasag / Āfitāb-ı ḥüsnüñe neyçün senüñ bakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [bu,]*

Bu göz yaşını cū yirine eyleyen revān / Bāġ-ı cihānda serv-i ḫırāmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 3). [bu,]*

Tekye kılsun **bu** riyā ile ko zāhid zühdine / Ḥāşa kim nevmīẕ olam ben vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [bu,]*

Evvel āḫir **bu** Muḥibbī senden umar maġfiret / İki ʿālemde çü sensin raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [bu,]*

Cān eyleyeyim yoluña teslīm didüm evvel / Serden geçeyim geçmeyem āḫir **bu** sözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 2). [bu,]*

Kalmadı yüzüm vara gele yār işigine / Raḥm eylemedi şerm ide dirdüm **bu** yüzümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 4). [bu,]*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil ki cān virmek gerek **bu** yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [bu,]*

Bend içre gören göñlümi zülfi girihinde / Saklama didi as **bu** giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [bu,]*

Bu Muḥibbī'ye vefā idem didüñ itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur dōstum gel ʿahd ü peymanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [bu,]*

Bu Muḥibbī dem-be-dem ḫūn-ı cigerle bisleyüp / Ḥāṣıl itdi sīnede tīrüñle peykān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [bu,]*

Dirīġ gūşına girmez fiġānumuz yāruñ / Kurı yire **bu** fiġān-ıla zārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 2). [bu,]*

Muḥibbī kimseye mülk-i cihān degül bāḳī / Göñül virüp aña **bu** iʿtibārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [bu,]*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben günāhuma çog itdüm **bu** günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [bu,]*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi de āşūb-ı cihān / Tañlaram **bu** fitnelerden kurtara ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [bu,]*

Ḫıdmete geldi **bu** Muḥib kapuña / Anı reddeyleme 'abīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 6). [bu,]*

Firḳat-ile **bu** elif ḳaddümi dāl itmeñ neden / Göñlümi zülfüñ ġamıyla pāymāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 1). [bu,]*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / **Bu** Muḥibbī derdmende mekr ü al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [bu,]*

Tutsa ger dest-i ecel beni girībānumdan / Geçe cāndan **bu** göñül geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [bu,]*

Şāh-ı ġam gelse Muḥibbī **bu** göñül ḫānesine / Pāyına dür dökerem dīde-i giryānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [bu,]*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy dōst benüm / Her kaçan karşuña **bu** göñlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [bu,]*

Dūr düşdüm ay u yıllar geçdi görmem gün yüzin / Hey müselmānlar **bu** yolda kimse mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [bu,]*

Çünki bulınmaz benī-ādemde **bu** nevʿe ḥüsün / Bir naẓar eyle melek yāḫūd perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [bu,]*

Yār ister çün Muḥibbī ola **bu** göñlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [bu,]*

Yürek pür āteş-i ḥasret akar ḫūn-ı ciger gözden / Didiler ʿayn-ı cārīdür **bu** çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [bu,]*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp **bu** dil nişān itdüm / Ata ġamz okların diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [bu,]*

Atar siḥr okların ġamzeñ görür kim cāna kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf **bu** cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [bu,]*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak **bu** dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [bu,]*

Ġaflet gözini açagör uyan **bu** ḫ∨ābdan / ʿĀlem nümūne çün yiter Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [bu,]*

Akıtdı gözümüñ yaşını dil ḥarāreti / **Bu** remzi yüri fehm idesin sor gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [bu,]*

Esrār-ı ʿışḳı bilmedi ʿallāmeler daḫı / **Bu** müşkilātı ḥall idemezler kitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 6). [bu,]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire **bu** çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [bu,]*

Gideli kūh-ı belāya **bu** Muḥibbī dōstlar / Almadı yanınca hergiz ġamdan özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [bu,]*

Eyledüm cevr oklarına dōstlar sīnem siper / **Bu** ʿacebdür daḫı ol kaşı kemāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [bu,]*

Bunı kim gördi ki bir kez işidüp evṣāfını / **Bu** Muḥibbī cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [bu,]*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden nice baş / Kūy-ı dilberde olan **bu** nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [bu,]*

İy Muḥibbī umma dünyādan vefā / Kime itmişdir vefā **bu** pīre-zen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [bu,]*

Görmez-isem tañ degül mihr ü vefā dildārdan / Kim vefā görmiş-durur **bu** çarḫ-ı kec-reftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 1). [bu,]*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül gibi efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı anuñ **bu** āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [bu,]*

Ruḫlarında dāne-i ḫālin görüp **bu** murġ-ı dil / Bend-i zülfine düşüp anuñ giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [bu,]*

Yāra diñ dīvāne oldum ḫüsn-i tedbīr eylesün / Leylī zülfinden **bu** ben mecnūna zencīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [bu,]*

Kalmadı ehl-i kerem ʿAnḳā-ṣıfat nā-yābdur / İy dirīġā sifle-perver oldı **bu** gerdūn-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [bu,]*

Şimdi bildün sini **bu** ḫüsn-ile perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [bu,]*

Bu Muḥibbī ṣanemā ḫāl-i siyāhuñdan ırak / Dem mi var sīnesine yakmaga dāġ anuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [bu,]*

Tīġ-ı cevrüñle **bu** sīnem çāk çāk eyler misin / Tañrı'dan korkmaz mısın āḫir helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 1). [bu,]*

Zülfinüñ pefteresin salup **bu** göñlüm bāzına / Anı ṣayd itmek murādı çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [bu,]*

Seyr-i gülşen idicek nāz-ıla görüp diyeler / **Bu** Muḥibbī'nüñ alan göñlini budur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [bu,]*

Kamu ehl-i dilānda şevḳ-i Kaʿbe / **Bu** ben bī-dilde vardur ẕevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [bu,]*

Perī dirler saña [hem] ay melek ḫū / ʿAceb olmaz ki yok insānda **bu** rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [bu,]*

Dilerem eyleyem ʿışḳumı pinhān / Komaz ẓāhir ider **bu** çehre saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 2). [bu,]*

İy seher yili **bu** dil derdini var yāra be-gū / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [bu,]*

Laʿlüñi ol vaḳt öperem iy ṣanem / Eyleye **bu** ḫākümi devrān sebū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [bu,]*

Bu dil cārūb ider kirpüklerini / İşigüñ pāk ider çeşmüm döker su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [bu,]*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / **Bu** hevā ile yiler bir bādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [bu,]*

Vādi-i ẓulmetde **bu** dil kaldı İskender gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [bu,]*

Dil ü cān komadı ġamzeñ **bu** Muḥibbī'de yine / Niçe mekkār niçe ʿayyār niçe cādūdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [bu,]*

Nālesi eflāke irdi **bu** Muḥibbī ḫastanuñ / Pes nedendür gūşuña girmez senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [bu,]*

Eksük olmasun yaşı her dem **bu** ben dil-ḫastenüñ / Teşne görse tamla tamla tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [bu,]*

Bu Muḥibbī şiʿrini yārā güzāfın añlama / Ṣıdḳı var iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [bu,]*

Bu Muḥibbī pādişāh-ı ʿālem olmışken bugün / Kapusında olmaga derbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [bu,]*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi çün cānadur / Cān ele alup **bu** dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [bu,]*

Anuñ-ıçun cū olup **bu** göz yaşı olur revān / İy boyı serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [bu,]*

Ruḫlaruñsuz **bu** Muḥibbī gīceler nālān olur / Bülbülüñdür n'eylesün gülzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [bu,]*

Bu beyt-i dil-ḥazīni enhār vird idinmiş / Yanmaga vardugında pervāne nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [bu,]*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı başdan aşdı / **Bu** dil sefīnesin āh urur kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [bu,]*

Her kim kiʿāşıḳ olmış serden geçer ol āḫir / Dimiş **bu** sözi Manṣūr vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [bu,]*

Naẓar kıldı baña bir çeşmi āhū / **Bu** cān u dil didiler ʿaḳla yā hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [bu,]*

Yanardum āteş-i hicre ser-ā-ser / Eger olmasa **bu** gözden akan su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [bu,]*

Naḳş-ı ḥüsnüñe göñül şehrini gel deyr eyle / Erġanūn oldı **bu** dil nālişini gel seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [bu,]*

İtdüm günāh soñra dönüp tevbe eyledüm / Tutdum ümīd-i ʿafvı **bu** yüzüm karasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 5). [bu,]*

Medyūn idüm **bu** cānı getürdüm kapuña al / Ḫayli dem idi muntaẓır idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [bu,]*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẓar / Hīç deryā-dil olan meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [bu,]*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan **bu** Muḥibbī maʿrūf / Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde **bu** dil Ẕü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [bu,]*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan **bu** Muḥibbī maʿrūf / Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde **bu** dil Ẕü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [bu,]*

Göreliden deyr içinde **bu** Muḥibbī muġbeçe / Eyledi cārūb müjgānın hemān ḫumḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [bu,]*

Bu riyālu secdeden kalduramaz zāhid başın / Anuñ-ıçun kim anuñ boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [bu,]*

Hicrüñ-ile āh kim düşdi **bu** göñlüm ġamlara / Eşk-i çeşmümdür beni fāş eyleyen ādemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [bu,]*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün bilürsin yok vefā / Ya ne sergerdān idersin **bu** dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [bu,]*

İrmege zülfüñ şebinde **bu** Muḥibbī kūyuña / Dūd-ı āhı başına semmūrdan bir şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [bu,]*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse Nīl ırmagına / **Bu** göñül Mışr'ında oldı çünki mihrüñ pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [bu,]*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [bu,]*

Olmışam şeydā takaldan boynuma zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ **bu** ben dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [bu,]*

Ruḫları şevḳıne yakup dil ü cān şemʿ gibi / **Bu** Muḥibbī yumada dāmānını kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [bu,]*

Ḫalel bir taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ iy meh / **Bu** çarḫ-ı bī-sütūnuñ ger żarar irse bināsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [bu,]*

Bu Muḥibbī niçe bir cān eridür būseñ-içün / Başuñ-ıçun güzelüm yok dime iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [bu,]*

Yakdı cigerüm āteş-i hicrān meded eyle / **Bu** teşne dili iy lebi ḥayvānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [bu,]*

Rūşen idegör gözlerümi pīrehenüñle / **Bu** ʿāşıḳı iy Yūsuf-ı Kenʿān'um unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 4). [bu,]*

Her kim iderse meyl **bu** dehrüñ vefāsına / Lāzım gelür ki ugraya āḫir cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [bu,]*

Bu Muḥibbī sözi gevher mi ve yāḫūd billūr / Okıyup taḥsīn aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [bu,]*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber şimdi **bu** şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [bu,]*

Vuṣlat-ı cānān gerekse kıl Muḥibbī terk-i cān / Yoḫsa **bu** olmaz müyesser bir kurı sevdā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [bu,]*

Sehv-ile yārum **bu** ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür **bu** daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [bu,]*

Dil ṣafhasında āyet-i raḥmet gibi gelür / Tefsīr idüp **bu** ḥüsnüñi yazdum ʿayān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [bu,]*

Germ olma şiʿr ile gel iñen şāʿirem dime / Sıgmaz mısın **bu** ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [bu,]*

Dirīġā derdüm oldı āşikāre / Bulınmaz cehd-ile **bu** derde çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 1). [bu,]*

Öldürür āḫir seni dil virme **bu** şīrīn lebe / İy göñül Ferhād-veş gel meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [bu,]*

Gül mevsiminde dilber dāyim ḳadeḥ ider nūş / İçdügi hūn-ı dildür **bu** ʿāşıḳ-ı fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 2). [bu,]*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna döndi / **Bu** mevsim içre kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [bu,]*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki **bu** kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [bu,]*

Vuṣlatuñ aşına çok katma **bu** hicrüñ milḥin / Katar-ısañ anı oran-ıla kat aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [bu,]*

ʿÖmrümüzdür ser-i zülfüñi iñen ḳaṭʿ itme / Nev-civānsın gele ḳaṣd eyleme **bu** yaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [bu,]*

Bu yidi beyt ne olur belki / Daḫl olınur o bel kim Selmān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [bu,]*

Cūş idüp iy Muḥibbī yine göñül / Didi **bu** şi'ri ḫoşça rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [bu,]*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp didi dildār / Şekkerde melāḥat komaya **bu** sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [bu,]*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña yöneldüm / Kimdür ki ayak basa gelip **bu** izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [bu,]*

Bu dehrüñ luṭfına aldanma zinhār / Tayanmak ola mı āb-ıla bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [bu,]*

Ḳabūl eyledüñ iy dil cihānı bilmedin öñ / Cevābı niçe virürsin **bu** iltizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [bu,]*

Özin beñzetdügiyçün **bu** yüzüme / Kılur kendüzini gör zer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 4). [bu,]*

Bu Muḥibbī yitüre ṭāʿat u zühd ü veraʿı / İç diyü yār işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [bu,]*

Āhum bulutı yagmurını dökeli gözden / Ġarḳ eyledi **bu** cismümi kaldum sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [bu,]*

Boynuna takaldan berü zülfeynüñi **bu** dil / Zencīr ile Mecnūna dönüpdür il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [bu,]*

Derdüñi devā bildi ḳabūl itdi Muḥibbī / **Bu** re'yi kılur kimse mi var ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [bu,]*

Muḥibb olduñ çü Rabbü'l-ʿālemīne / Şefāʿat senden umar **bu** kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 1). [bu,]*

Senüñ medḥüñde **bu** beytüm görenler / Degişmezler anı dürr-i s̲emīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 4). [bu,]*

Şābāş diye her kim işide **bu** naẓmuñı / İtdüñ Muḥibbī şiʿrüñi çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [bu,]*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm dilber didi / Eksük olmaz bir naẓar eyle **bu** ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [bu,]*

Ḫālini dökdi dāne yine zülfi agına / Dil murġınuñ **bu** dām-ıla ḥāli niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [bu,]*

Alup bir mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım **bu** sebebden kendüñi ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [bu,]*

Bu Muḥibbī gözleri yaşı olup āb-ı revān / Dōstlar itmeñ taʿaccüb dönse Żāb'uñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [bu,]*

Görseler zülfüñ ġamıyla **bu** dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfāli üşüp dīvāne diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [bu,]*

Nigārı vaṣf kılsa **bu** Muḥibbī / Gözi yaşın döker mānend-i jāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 5). [bu,]*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / **Bu** ümīz̲e çeşm-i mestüñ göricegiz emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [bu,]*

Katı göñline girilmek ne mümkin / Görilmedi **bu** saḫtlık şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 4). [bu,]*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda ben **bu** ḥāl-ıla / Āh kim baḫtum benüm uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [bu,]*

Vaṣluñ-ıçun gözlerüm ḫarc itdi dünyā mālını / Alımadum bī-baḫā-y-ımış anı **bu** māl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [bu,]*

Āh idersem āteş-ile yana **bu** çarḫ-ı felek / Aglasam ġarḳ ola ʿālem dīde-i seyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [bu,]*

Dem mi var[dur] **bu** göñül sīnede od eylemeye / Nāleler eyleyüben āhını dūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [bu,]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ gelsün berü / Līk yol virmeñ sakın **bu** meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [bu,]*

Didi dilber **bu** kemend-i zülfi zencīr eyledüm / Didüm uslanmaz takarsañ da dil-i dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [bu,]*

Lebleriüñe beñzedügiyçün senüñ iy māh-rū / Raġbet eyler **bu** Muḥibbī dem-be-dem peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [bu,]*

Yakdum cihānı **bu** dil-i āteş-feşān-ıla / Āh eyledükçe ʿālemi tutar duḫān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 1). [bu,]*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir laʿlüñ agzuma / Dirgür **bu** mürdeyi yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [bu,]*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim ḫār-ıla / Bülbül-āsā **bu** Muḥibbī iñleye hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [bu,]*

Niʿmet-i vaṣlın döküp **bu** ʿāşıḳını toylaya / Ol mürüvvet yārda yokdur ki anı eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [bu,]*

Görseler zülfüñ ġamıyla **bu** dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfālı üşüp dīvāne diyü daşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [bu,]*

Yüzüñüñ karasını yumaya **bu** dīdelerüñ / Tā ki beñzetmese göz yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [bu,]*

Çıkarduñ baḥr-ı dilden gevher-i ḫāṣ / Hezār aḥsent **bu** ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 2). [bu,]*

Ne revādur ki ḫadengüñ atasın ḫāke düşe / Umaram ki gele **bu** sīne-i ṣad-çāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [bu,]*

Gördi muʿaṭṭar yine **bu** dehr dimağı / Didi **bu** Muḫīb zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [bu,]*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu sırruñı fāş itdi / Didüm teskīn idem anı ne çare **bu** ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [bu,]*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı ben anlamam ola **bu** ḫaṣlet āb-ı kevs̲erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [bu,]*

Çagurur sinem üzre yara yara / Olur mı **bu** benüm derdüme çare *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 1). [bu,]*

Yaşum deryālayın itdi temevvüc / **Bu** gönlüm zevraḳın itdi kenara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 2). [bu,]*

Bu Muḥibbī gibi ʿāşıḳlaruñı kırmag-ıla / Sende bu ḥüsn olıcak ʿışḳ eri sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [bu,]*

Leşker-i mecnūn olup oldı muṭīʿ ṭayr u vuḥūş / **Bu** kerāmet az degül ol ʿaşıḳ-ı bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [bu,]*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı yakdı hezār / **Bu** ʿacebdür ki bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [bu,]*

Ḥālümi sorsañ beni **bu** tīre-i hicr içre āh / Eksük olmaz derd ü miḥnet **bu** dil-i ġamnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [bu,]*

Ḥālümi sorsañ beni **bu** tīre-i hicr içre āh / Eksük olmaz derd ü miḥnet **bu** dil-i ġamnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [bu,]*

Meclis içre bāde içdükde lebini rāyegān / **Bu** Muḥibbī reşk ider her laḥẓa her dem sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [bu,]*

Çek cevr ü cefā vü berr-i muġaylān belāsını / Āsān görine saña **bu** çendān merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [bu,]*

Zāhid inkār idesin ger **bu** benüm meẕhebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko **bu** meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [bu,]*

Zāhid inkār idesin ger **bu** benüm meẕhebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko **bu** meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [bu,]*

Kevkebī baḫt eger yār ola **bu** bī-dil ile / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [bu,]*

İy Muḥibbī yine söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / Cümle naẓm ehli görüp reşk ide **bu** mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [bu,]*

Güş eylemez yār eger olsa Muḥibbī / **Bu** ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte ṣad bār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [bu,]*

Gāh cevrüñe cefā gāhī belā geh derd ü ġam / **Bu** cihāndur eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [bu,]*

Menzil itmeden göñül **bu** sīne-i dīrīneme / Gelmiş-idi ʿışḳ ḫayāli çeşm-i ʿālem-bīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 1). [bu,]*

Ḳametüñ cāmiʿde gördiler kıyāmet sandılar / Sen de tekbīr biñ getür **bu** mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [bu,]*

Sen itdüñ ḫüsnüñi evvel nümūde / Kılup **bu** ʿaḳl-ıla göñlüm rübūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 1). [bu,]*

Ḫudā vire teraḥḥüm ol civāna / Ya ṣabr u ṭāḳatı **bu** nātüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 1). [bu,]*

Gözinden ḫūn akıtdı **bu** Muḥibbī / İdüp sen serv yaşı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 5). [bu,]*

Bu cān u dil dermāndedür ḥālüm n'olur cānān ile / Cūlar akıtdı dīdeler serv ayagına kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [bu,]*

Bir ʿāşıḳ-ı dil-besteyem kan yaşum ile şüsteyem / Ḥālüme bakmaz ḫastayam **bu** derdüme dermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 3). [bu,]*

İster Muḥibbī vaṣlını salar anı ferdālara / Ancak cefā inʿām ider var ola **bu** iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [bu,]*

Ḳadem basduñ o gün kim **bu** zemīne / Cihān yüz sürdi pāke būse dāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [bu,]*

Niçe yıldur señekdür **bu** Muḥibbī / Vefā ṭavḳın n'ola kılsañ kılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 5). [bu,]*

Çeşmesār-ı çeşmümi kılsañ müşerref iy perī / Bir ḳadem bassañ gelüp **bu** çeşm-i giryān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 3). [bu,]*

Zeyn olında yir yir ezhār-ıla taḫt-ı çemen / Şāh-ı gül gösterdi **bu** dehre taḥammüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [bu,]*

Muḥibbī saña **bu** devlet yiter kim / Kul olduñ cān-ıla ol āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [bu,]*

Ciger kanını çeşmümden eger **bu** ḫār-ı ġam dökse / Dimez ol ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [bu,]*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / **Bu** mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [bu,]*

Leylī zülfin **bu** Muḥibbī boynına zencīr idüp / ʿAṣr ara Mecnūnlayın kendüzin ʿüryān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [bu,]*

Vaṣl gencini eger bulsam anuñ olmaz ʿaceb / **Bu** göñül vīrānesi döndi ḫarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [bu,]*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla tolı **bu** yaşumı / Beñzedürsem tañ mıdur anı ḥabābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [bu,]*

Bu Muḥibbī sözleri yiter ġıdā-yı rūḥdur / Yime dünyā niʿmetin dönme devābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [bu,]*

Kanlu yaşum māhīye irişdi āhum tā-be-māh / ʿIşḳuma yitmez mi ki **bu** nevʿ-ile iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [bu,]*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā münevver eyleyen / **Bu** Muḥibbī ruḫlaruña gün dimiş alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [bu,]*

İy şūḫ-ı Türk cevr ü cefā vü ʿitāb ne / Dāyim **bu** dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [bu,]*

Bir gīce gelüp düşüñe girem didi niġār / Didüm ki buyur gelmege **bu** çeşm ü ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [bu,]*

Geh medrese vü gāh maḳām-ı meygede baña / **Bu** aralıkda kalmışa eydüñ s̱evāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [bu,]*

Eydür Muḥibbī pāk-dil ü pāk-dāmenem / Ya **bu** görinen ḫırḳada dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [bu,]*

Naẕmuñ Muḥib naḫl ü maʿnāsı meyvelere / Ẓāhir olur **bu** ġazel-i ābdār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [bu,]*

Bagrumda çıkdı başlar gözümden akdı yaşlar / Bir çāre bulımadum āh **bu** eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [bu,]*

Oldı çün zülf[i] ġamıyla **bu** Muḥibbī ḫāksār / Mesken itdi üstüḫ∨ān-ı kellesini mār da *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 5). [bu,]*

Sanmañuz dil āteşi **bu** sīneden bir dem gide / Ol sebebden ejder-i āhum felekde yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [bu,]*

Remz-ile derd-i dilin söyler **bu** göñlüm gūşına / Ṣad hezārān āferīn olsun anūn ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [bu,]*

Çöpçe gelmez **bu** cihān gözlerüme ẕerre ḳadar / Beñzedürsem ben anı itmeñ ʿaceb ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [bu,]*

Baña şol deñlü cefā tīrīni atduñ güzelüm / Döndi **bu** sīne-i pür-sūz[um] müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 3). [bu,]*

Bu Muḥibbī şöyle ḫāk oldı bulınmaya nişān / Çārḫ ġırbāl oluban rūy-ı zemīni elese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [bu,]*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte bir şīrīn ġazel / Her kim anuñ fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [bu,]*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet idi yār eger / Yañılup kulları içinde aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [bu,]*

Neden eksük degül sīneñde kīne / Revā mı dōstum andan **bu** dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [bu,]*

Kırarsın bī-güneh ʿāşıḳlaruñı / Meger vardur **bu** ḫūblar meẕhebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 2). [bu,]*

Sevdümse seni ḫışmuña iy yār sebeb ne / Kılmak beni **bu** veche günehḳār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [bu,]*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin gel itme çeşmümden dirīġ / Sürme kılam an[ı] ben **bu** dīde-i ḫūn-ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [bu,]*

İşidüp uşbu şiʿr-i dil-pesendi / Diye taḥsīn **bu** ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 9). [bu,]*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber didi / Döner idüm ben **bu** ḳavlümden ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [bu,]*

Bu dünyāya göñül kim virür āḫir / İçer kanını anun kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 5). [bu,]*

Ḫūn-ı dil cūş eyledi **bu** dīde-i giryān ile / Ṣubḥ-ı vaṣla irmedüm kaldum şeb-i hicrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 1). [bu,]*

Gün yüzüñ **bu** ẕerre-i nāçize pertev salmaya / Bu düşer mi dōstum andan saʿādet ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [bu,]*

Gāh nārenci geyüp geh cāmesin al itdi yār / Odlara yakdı cihānı āh kim **bu** reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [bu,]*

İy Muḥibbī kim bütün ider **bu** göñlüm şīşesin / Yār çokdan anı sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [bu,]*

Kanum ile yazdı dīdem **bu** ruḫ-ı zerd üstine / Bī-vefāya dil virenler derd alur derd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [bu,]*

Bu Muḥibbī var iken cānā raḳībe virme yüz / Degme bir nā-merdi tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [bu,]*

Sıma şehā **bu** göñlüm mümkin degül yirine / Bir daḫı gelmek olmaz çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [bu,]*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār / Gör **bu** riyāyı zāhid cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [bu,]*

Oldum muḳır günāha itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / Göstere rāh-ı taḥḳīḳ [kim] **bu** yoldan azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [bu,]*

Bir kez yüzüñi göstereyim dir-iseñ iy dōst / Cānum vireyin **bu** söze şükrāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [bu,]*

Ḳāf-ı ḳurbet **bu** göñül Sīmurġ'ına olmaz mekān / Bāl açup pervāz idüp **bu** āşiyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [bu,]*

Ḳāf-ı ḳurbet **bu** göñül Sīmurġ'ına olmaz mekān / Bāl açup pervāz idüp **bu** āşiyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [bu,]*

Fāyide kılmaz Muḥibbī naḳd-i ʿömrin ḫarc ide / Tā ki **bu** bāzārda sūd u ziyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [bu,]*

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler / Her biri taḥsīn idüp baş egdiler **bu** rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [bu,]*

Gözleri yaş[ı] akar her sū olur āb-ı revān / Dil virelden **bu** Muḥibbī serv-ḳad bālālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 5). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Öldür beni anlar bile tā kim naẕaruñ var / Kim müddeʿīler **bunı** görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [bunı, -n, -ı]*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿālemde maḳṣūdum / **Bunı** sanma ki ʿālemde Muḥib[bī] ʿizz ü cāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [bunı, -n, -ı]*

Bunı kim gördi ki bir kez işidüp evṣāfını / Bu Muḥibbī cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [bunı, -n, -ı]*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ key bedīʿ / **Bunı** kim gördi gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [bunı, -n, -ı]*

İtmek diler gün yüzine zülfini niḳāb / Bilmez mi **bunı** olmadugın nūra ḥa'īle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [bunı, -n, -ı]*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan diye kimdür **bunı** kandan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [bunı, -n, -ı]*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / **Bunı** ben anlamam ola bu ḫaṣlet āb-ı kevs̲erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [bunı, -n, -ı]*

ʿĀleme ʿuryān geldüñ **bunı** fikr itmez misin / Yine āḫir gidisersin bir ten-i ʿüryān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [bunı, -n, -ı]*

Bir demi hicrān şebinüñ ʿāşıḳa biñ yılcadur / Sözüme inanmasañ sor **bunı** ṭāʿat ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [bunı, -n, -ı]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

Görinen serv-i sehī-veş ḳadi dil-cūdur **bu** / Akıdan gözlerümüñ yaşını āh odur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [bu,]*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen / Ol gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [bu,]*

Baña sünbül saçınuñ her kılı ejder görinür / Siḥir ʿilmini bilür gözleri cādūdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [bu,]*

Mihr-ile ḥüsnüñi dartdum seni sengīn gördüm / Didiler gözlerüme özge terāzūdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [bu,]*

Fitne taʿlīmin ider gūşına başı egüben / Birbirine **bu** cihānı uran ebrūdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [bu,]*

Seyr-i gülşen idicek nāz-ıla görüp diyeler / Bu Muḥibbī'nüñ alan göñlini budur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret adılı (zamir).*

Benüm varum **bu** ancak baş u cāndur / Komışam çokdan anı rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [bu,]*

ʿĀrıż mıdur **bu** cānā ya āfitāb-ı raḫşān / Sünbül midür ya kākül ya zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [bu,]*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı cāndur **bu** / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [bu,]*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı cāndur **bu** / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [bu,]*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān ḫastadur ġāyet / Görinmez çeşmine uyḫu ölümlü nā-tüvāndur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [bu,]*

Bulınur māh-rūlarda egerçi mihri yok meh-rū / Ve līkin ortalarında ʿaceb nā-mihribāndur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [bu,]*

Ṣabā kūyına ugrarsañ getürgil ḫāk-i rāhından / Maḥabbet ehline ġāyet-be-ġāyet armagandur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [bu,]*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez akar turmaz görenler dir ne kandur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [bu,]*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur göñül ko / Eger şemʿ ise ol pervānedür **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [bu,]*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma sakın āyīneye / Yüz karasın göresin korkum **bu** olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [bu,]*

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar zülf **bu** / İʿtibār kalmadı āhūda olan müşgde bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [bu,]*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem müşg **bu** / Andan alur çün hemīşe müşg bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [bu,]*

Niçe sünbül niçe kākül niçe gīsūdur **bu** / Niçe ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [bu,]*

Niçe sünbül niçe kākül niçe gīsūdur **bu** / Niçe ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [bu,]*

Gözi alasına aldanma sakın al ider ol / Niçe senüñ gibi ṣayda iden āhūdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [bu,]*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler / Niçe Şīrīn niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [bu,]*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin diḳḳat-ile / Kimi yok didi kimisi didi ki mūdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [bu,]*

Dil ü cān komadı ġamzeñ **bu** Muḥibbī'de yine / Niçe mekkār niçe ʿayyār niçe cādūdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [bu,]*

Görüp gün yüzini didüm ki mihr-i ḫāverīdür **bu** / Beni dīvāne kılmışdur ne tān dirsem perīdür **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [bu,]*

Görüp gün yüzini didüm ki mihr-i ḫāverīdür **bu** / Beni dīvāne kılmışdur ne tān dirsem perīdür **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [bu,]*

İder ṭāvūs-veş cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur / Gören reftārını eydür meger kebk-i deridür **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [bu,]*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [bu,]*

Gören gūşında dildāruñ görinen laʿl-i şehvārın / Didi burc-ı şeref üzre saʿādet aḫteridür **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [bu,]*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir ḳadeḥ sundı didi cān perveridür **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [bu,]*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿāşıḳdur diyü / Deldi bagrum cevr-ile **bu** buña lāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [bu,]*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş murġ işidüp didi ki **bu** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [bu,]*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş murġ işidüp didi ki **bu** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [bu,]*

Bu bendeñi iy serv-i ḫırāmānum unıtma / Dil-ḫasteñi iy lebleri dermānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [bu,]*

Ḫıred bilmez Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı / ʿAyān olmaz **bu** degme ḫurde-bīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 5). [bu,]*

Gün yüzüñ bu ẕerre-i nāçize pertev salmaya / **Bu** düşer mi dōstum andan saʿādet ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [bu,]*

bu: *" Bu" işaret zamiri.*

Görinen serv-i sehī-veş ḳadi dil-cūdur **bu** / Akıdan gözlerümüñ yaşını āh odur **bu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [bu,]*

İşidüp gīce efġānum seg-i yār / Getürür bizi didi **bu** fiġāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 3). [bu,]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Varmaz isem kūyuña līk **buña** ḳāniʿ gönül / Sen güzeller şāhını tā göre bir kez dürdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [buña, -na]*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿāşıḳdur diyü / Deldi bagrum cevr-ile bu **buña** lāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [buña, -na]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Seyr-i gülşen idicek nāz-ıla görüp diyeler / Bu Muḥibbī'nüñ alan gönlini **budur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [budur, -dur]*

Cürm ü ʿışyāna olalum cān-ıla biz muʿterif / Zāhide **budur** düşen her dem riyā vü zerḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [budur, -dur]*

bu: *Bu (İşaret zamiri).*

Degme kes fehm eylemez şiʿr-i ḥaḳīḳī leẕẕetin / Ẕevḳıne irmez **bunuñ** illā ki ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 6). [bunuñ, -nun]*

bu: *"Böyledir" anlamına gelen "bu" işaret sıfatının / zamirinin bildirme hal eki almış hali.*

Her kim ki ırar ʿāşıḳı dilber kapusından / **Budur** dilegün anı ki ol derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [budur, -dur]*

Gelse Muḥibbī şādī ġam ardıncadur gelür / Dehrüñ hemīşe ḥāli **budur** inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [budur, -dur]*

Her ki ḥabāb gibi şīşe-i terde maḥv ola / **Budur** zamānenüñ işi dāyim ḥabāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 3). [budur, -dur]*

Dilā pendüm **budur** gel ʿışḳa uyma / Ki soñra müşkil olur aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [budur, -dur]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Olur raḳīb māniʿ kūyuña varabilmem / Ḥaḳ'dan **budur** murādum hem göreyim ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [budur, --dur]*

bu ʿacebdür ki: *Nasıl iştir?.*

Yanuñda **bu ʿacebdür ki** bir olmış / Seni cāndan seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [bu ʿacebdür ki,]*

bu āh u zār: *Ah vah etmek.*

Dūd-ı dil çün ṣuʿūd ider felege / Yirde kalmaz **bu āh u zār** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 4). [bu āh u zār,]*

bu āhı: *Bu ahı.*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı koma boynuñda **bu āhı** / Teraḥḥum eyle geh gāhī iñende bī-emān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [bu āhı,]*

bu ʿālem: *Bu âlem, dünya.*

Gözüm yaşına ġarḳ iken **bu ʿālem** / Muḥibbī yandı virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 6). [bu ʿālem,]*

bu ʿālemde: *Bu dünya, bu alem.*

Bir gice didi düşüñe gireyim diler misin / Çeşmüm didi var mı **bu ʿālemde** ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [bu ʿālemde,]*

bu ʿāleme: *Bu dünya, dünya.*

İy Muḥibbī ser-te-ser **bu ʿāleme** sulṭān iken / Bende olduñ ʿışḳa āh u vā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [bu ʿāleme,]*

bu ʿālemüñ: *Bu âlem, dünya.*

Āsitanuñda senüñ biz kullaruz / Līk sen **bu ʿālemüñ** sulṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 2). [bu ʿālemüñ, -üñ]*

bū almayam: *Koku almak.*

Eger **bū almayam** bir dem vefā ol gülsitānumdan / Şu deñlü eyleyem bülbül helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [bū almayam, -mayam-y, -am]*

bū almış ola: *Koku almış olsun (almamış).*

Bugün gülzār-ı ʿālemde cefā vü derd ü miḥnet çok / İşitmedüm ki **bū almış ola** kimse vefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [bū almış ola,]*

bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye: *Eski aşık.*

Menzil kılup sulṭān-ı ġam kondı ḥarīm-i sineye / Geydürdi miḥnet ḫilʿatin **bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 1). [bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye, -ye]*

bu ben dil-ḫasteyi: *Bu gönlü hasta beni.*

Bu ben dil-ḫasteyi iy yār unıtma / Devā kıl derdüme tīmār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 1). [bu ben dil-ḫasteyi,]*

bu ben üstādeñe: *Bu ben üstadına.*

Sal hümā sāyeñ teraḥḥum kıl **bu ben üstādeñe** / İy benüm evc-i felekde mihr ü māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [bu ben üstādeñe, -ñe]*

bu bī-çāre dil: *Çaresiz, zavallı gönül.*

Ḫusrevā şīrīn lebüñ yādına **bu bī-çāre dil** / Şübhesüz cān viriserdür nitekim Ferhād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 4). [bu bī-çāre dil,]*

bu cān u göñlüm: *Can ve gönül.*

Kebkebüñ izin görüp **bu cān u göñlüm** şād olur / Bir gedā yol üzre san kim irişür dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [bu cān u göñlüm,]*

bu çeşmüm: *Bu gözler.*

Çeşm-i bīmārına duş oldı **bu çeşmüm** nāgehān / Görmesem olmaz ʿaceb şimden girü uyḫuyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 3). [bu çeşmüm,]*

bu cihān içinde: *Bu cihanda.*

Bilür iken yok vefāsı yine dil virmek nedür / **Bu cihān içinde** kim var ise nādān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [bu cihān içinde,]*

Şīvesi çok mihri yok ammā ki diller almada / **Bu cihān içinde** kim mekkār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [bu cihān içinde,]*

bu cihān içre: *Bu dünya içinde.*

Sanma vardur **bu cihān içre** ḳarār / Şöyle bil bunda yok ḳarār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [bu cihān içre,]*

bu cihana: *Bu dünya.*

Gelenler gitdi cümle **bu cihana** / Yüzine güldi birkaç gün zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 1). [bu cihana, -a]*

bu cihāndur: *Bu dünya.*

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür / Gele biri yirine Ḫusrev [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [bu cihāndur, -dur]*

bu cihānı: *Dünya.*

Fitne taʿlīmin ider gūşına başı egüben / Birbirine **bu cihānı** uran ebrūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [bu cihānı, -ı]*

Bulımadum aradum **bu cihānı** / Yimemiş ola bir kimse tapanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 2). [bu cihānı, -ı]*

bu cihānı: *Bu devamsız (fani) alem, bu fani dünya.*

Geldi ʿışḳuñ eyledi sinemde cānı sūḫte / ʿĀḳıbet kıldı ser-ā-ser **bu cihanı** sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [bu cihanı,]*

bu cihānuñ: *Dünya.*

Gel raḳībā yārı iḍlāl eyleme / **Bu cihānuñ** çünki sen şeyṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 5). [bu cihānuñ, -uñ]*

bu cihānuñ: *Bu dünya.*

Kāf-ı istiġnā maḳāmum oldı [bak] ʿAnḳā gibi / Tuʿmesinden **bu cihānuñ** fāriġü'l-bālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [bu cihānuñ, -uñ]*

Muḥibbī **bu cihānuñ** yok sebātı / Hemān ancak gözüñ açup yumınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 5). [bu cihānuñ, -uñ]*

bu da: *Bu da, bu dahi.*

Çekelüm cevri ne gelür elden / **Bu da** olsun ḥabībüm ögrence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 3). [bu da,]*

Gözüm gördi göñül dīvāne oldı / Didüm azdur **bu da** size ölince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [bu da,]*

bu da: *Bu dahi.*

Ṣırsam eger kāse-i ʿarżum ʿaceb degül / Mecnūn gibi **bu da** bize iḫtirām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 2). [bu da,]*

bu daḫı: *Bu da.*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür **bu daḫı** iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [bu daḫı,]*

Ḫalṭ olursa n'ola ger ḫūn-ı ciger yaşumuza / **Bu daḫı** yazu-y-ımış rūz-ı ezel başumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [bu daḫı,]*

bu dehr: *Bu dünya.*

Gördi muʿaṭṭar yine **bu dehr** dimağı / Didi bu Muḥīb zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [bu dehr,]*

bu dehrüñ ālına: *Bu zamanın hilesi.*

Evvel elüñ[i] dutar soñradan pāy-māl ider / Sakın aldanma **bu dehrüñ ālına** olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 3). [bu dehrüñ ālına, -na]*

bu demlere: *Bu zaman.*

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi āḫir ʿāşıḳın / Ḥamdü-lillāh kim irişdüm dōstlar **bu demlere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [bu demlere, -lere]*

Rāh-ı ʿışḳuñda Muḥibbī cān virürse ġam degül / Niçeler kaldı taḥassür irmedi **bu demlere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [bu demlere, -lere]*

bu derdümüñ dermānısın: *Derdin dermanı, çaresi.*

Bilmedüm seni kime cānānsın / Līk **bu derdümüñ dermānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 1). [bu derdümüñ dermānısın, -sın]*

bu devlet: *Bu mutluluk.*

Muḥibbī saña **bu devlet** yiter bil āsitānında / Diye dilber ki ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [bu devlet,]*

bu dīdeler: *Bu gözler.*

Pāyuña **bu dīdeler** īs̱ār içün / Dökdi gāh laʿl ü geh dürr-i s̱emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [bu dīdeler, -ler]*

bu dil: *Bu gönül.*

Baḥr-i eşkümde **bu dil** düşdi yaşum girdābına / Çāre yok bildüm ḫalāṣa baña bu girdābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [bu dil,]*

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden Zāl u Rüstemler zebūn / Dōstlar inṣāf idüñ **bu dil** niçe basılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 4). [bu dil,]*

Gözlerüñ yaşını dök yusun günāhuñ çirkini / Zār kıl her gīce kılsun ṣubḥa dek **bu dil** enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [bu dil,]*

Kaşı ya ile atsa ġamze okın / İderem sinede **bu dil** nişane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 4). [bu dil,]*

Bu dil manṣūrı ifṣā sırr-ı ʿışḳı / İdüp as anı zülfündeki dāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 3). [bu dil,]*

Diler vaṣluñ suyın germ oldı **bu dil** / Nite kim sebzeler bārāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 6). [bu dil,]*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı yakdı hezār / Bu ʿacebdür ki **bu dil** yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [bu dil,]*

Ġam şebinde bir gice **bu dil** kaçan zārī çeke / Añlamam bir yılda bir kes böyle bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [bu dil,]*

Şemʿ-i ruḫuñı görüp **bu dil** itme taʿaccüb / Pervāne kaçan şemʿ göre odlara yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [bu dil,]*

bu dil mülkini: *Gönül mülkü.*

Dutalı ʿışḳuñ şehā bu sīnem içinde vaṭan / Leşker-i ġamdur **bu dil mülkini** vīrān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 3). [bu dil mülkini, -ni]*

bu dil şehri: *Gönül şehri.*

Niçe yıldur ki ḫarāb oldı **bu dil şehri** yatur / İde taʿmīʿr keremden yine miʿmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [bu dil şehri,]*

bu dilden: *Bu gönül.*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür **bu dilden** yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [bu dilden, -den]*

bu dil-i dīvāneye: *Divane gönül.*

İy ḫıredmendān ne kılam **bu dil-i dīvāneye** / Boynuma ḳullāb-ı zülfi oldı zencir-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 2). [bu dil-i dīvāneye, -ye]*

bu dil-i ḫasta: *Hasta gönül.*

Meyl itmeye laʿlüñ var iken **bu dil-i ḫasta** / Başdan başa ʿālem tolu şehd ü şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 3). [bu dil-i ḫasta,]*

bu dil-i mecrūḥumı: *Yaralı gönül.*

İy ṣabā ger kūy-ı dilberde beni yād idesin / Umaram ki **bu dil-i mecrūḥumı** şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 1). [bu dil-i mecrūḥumı, -umı]*

bu dilüm: *Bu gönül.*

Baña gönderme vefā vü mihrüñi gel iy ṣanem / Tek cefādan **bu dilüm** maḥrūm olup zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [bu dilüm, -üm]*

Zülfinüñ ḳıṣṣası ile **bu dilüm** ġuṣṣasını / Ṣerḥ idem ḥaşre değin olmaya dünyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 2). [bu dilüm, -üm]*

bu dilümi: *Bu gönül.*

Niçe iy kaşı kemān cānuma bī-dād idesin / Bāri at ġamzeñ okın **bu dilümi** şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 1). [bu dilümi, -ümi]*

bu dünyā: *Bu dünya, yaşadığımız geçici dünya, fani dünya.*

Sakın aldanma **bu dünyā** çü miḫnet şāhbāzıdur / Niçe senüñ gibi yavrı uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [bu dünyā,]*

Amān bilmez **bu dünya** bī-amāndur / İçer kanını ḫalḳuñ kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 2). [bu dünya,]*

bu dünyā metāʿın: *Dünya malı. II Varlık, servet.*

Alma **bu dünyā metāʿın** virseler bir ḥabbeye / Giçesin lā-büd sen andan ol daḫı seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [bu dünyā metāʿın,]*

bu düşi: *Bu rüya.*

Düşümde görüp gerdenüme mār dolaşmış / Aḥsent **bu düşi** zülf-i nigār-ıla yorana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 8). [bu düşi, -i]*

bu göñlüm: *Bu gönül(aşığın gönlü).*

Temevvüc eyleyüp deryā-yı eşküm / **Bu göñlüm** zevraḳın atdı karaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 3). [bu göñlüm,]*

Muḥibbī meclisi ġamda **bu göñlüm** / Fiġān u nālelerle döndi nāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 5). [bu göñlüm,]*

bu göñlüme: *Bu gönül.*

Bir ḳarār üzre degüldür günde biñ yüz gösterür / Dir-isem olmaz ʿaceb **bu göñlüme** būḳalemūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [bu göñlüme, -üm, -e]*

bu göñül: *Bu gönül.*

Niçe birden **bu göñül** şāne gibi pāralana / Şāne ile darayup ṭurrañı şeb-reng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [bu göñül,]*

Ko virsün **bu göñül** fülkini ġarḳa / Yaşuñ deryāsını emvāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 5). [bu göñül,]*

ʿIşḳuñuñ ḳāfile-sālārı olaldan **bu göñül** / Beñzedi āhı vü efġānı yanınca cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 4). [bu göñül,]*

bu göñül kişverini: *Gönül ülkesi.*

Ġam-ı hicrüñ **bu göñül kişverini** kıldı ḫarāb / Yiñiden anı meger luṭf-ıla ābād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 4). [bu göñül kişverini, -ni]*

bu göñül zevraḳını: *Gönül kayığı.*

Baḥr-ı eşk içre Muḥibbī **bu göñül zevraḳını** / Ġarḳ ide şarṣar-ı āhum eger ol bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [bu göñül zevraḳını, -nı]*

bu gözlerüm yaşına: *Gözyaşı.*

Akar **bu gözlerüm yaşına** mānend / Meriç'dür birisi birisi Tunca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 3). [bu gözlerüm yaşına,]*

bu günüñ: *1. Bugün.*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [bu günüñ, -üñ]*

bu ḫasta dil: *Bu hasta gönül.*

Şöyle mūnis oldu hicrüñle senüñ **bu ḫasta dil** / İstemez bir dem cüdā olmak viṣāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [bu ḫasta dil,]*

bu ḫasta dili: *Bu hasta gönlü.*

Bildüm ki lebüñ olmayısar derdüme dermān / **Bu ḫasta dili** itmege bīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 2). [bu ḫasta dili,]*

bu ḫasta gönlüme: *Hasta gönül.*

Mürde idüm bir ḫaberle tāze cān virdüñ baña / Eyledüñ **bu ḫasta gönlüme** devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [bu ḫasta gönlüme, -ül]*

bu ḫastaya: *Bu hasta gönül.*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel getür **bu ḫastaya** / Kim feraḥ olsun eger dirseñ dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [bu ḫastaya, -ya]*

bu ḫüsn: *Bu güzellik ile.*

Bu Muḥibbī gibi ʿāṣıḳlaruñı kırmag-ıla / Sende **bu ḫüsn** olıcak ʿışḳ eri sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [bu ḫüsn,]*

bu ḫüsne: *Bu güzelliği.*

İy Muḥibbī kim ki gördi ol güzeller ṣāhını / Bārekallāh didi **bu ḫüsne** hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [bu ḫüsne, -e]*

bu ḫüsni: *Bu güzelliği.*

Gel dirīġ itme Muḥibbī'den zekāt-ı ḥüsnüñi / Saña **bu ḫüsni** viren Perverdigār'uñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [bu ḫüsni, -i]*

bu ḳadar: *Bu ölçüde, bu miktarda.*

Bilmedüm seni kimüñ cānānısın / **Bu ḳadar** var derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 1). [bu ḳadar,]*

bu mertebe: *Bu derece, bu kadar (Beklenenden çok daha fazla bağlamında).*

Kūyında olsam bir nefes yāruñ itine hem-nefes / Yiter baña **bu mertebe** ʿālemde nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [bu mertebe,]*

bu miskīni: *Bu zavallı II Aşık.*

İy ṭabīb-i dil neden göndermedüñ şāfī cevāb / Yoḫsa göz göre **bu miskīni** helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [bu miskīni, -i]*

bu naḳşa: *Resim, tasvir. mec. Görünüş, sûret.*

Görüp cemāl-i çīnüñi naḳḳāşlar ḥayrān olup / **Bu naḳşa** dirler āferīn ḥācet degüldür reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [bu naḳşa,]*

bu nāleme: *Inilti, feryat.*

Bezm-i ġamda iñlesem **bu nāleme** āheng içün / Baña eydüñ gīceler tā ṣubḥ nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [bu nāleme, -me]*

bu nālemi: *Inleme, inilti.*

N'ola feryād-ıla **bu nālemi** gūş itmeseler / Görmedük kimsene yok künbed-i devvāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [bu nālemi,]*

bu ne ḫikmetdür: *Bu nasıl bir hikmettür.*

Bu neʿibret **bu ne ḫikmetdür** ʿaḳıllar çāk olur / Gīce vü gündüz semāʿ eyler bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 2). [bu ne ḫikmetdür, -dür]*

bu ne ḫüsn: *Bu nasıl güzellik.*

Māh-rūlar arasında kim ki göre sen mehi / Diye taḥsīn **bu ne ḫüsn** olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [bu ne ḫüsn,]*

bu neʿibret: *Bu nasıl ibret.*

Bu neʿibret bu ne ḫikmetdür ʿaḳıllar çāk olur / Gīce vü gündüz semāʿ eyler bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 2). [bu neʿibret,]*

bu nevʿ-ile: *Bu şekilde.*

Gāhī cefā vü cevr ü gehī ẓulm-ıla sitem / Eyler **bu nevʿ-ile** yār bizümle muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [bu nevʿ-ile,]*

bu ṣadāḳat: *Doğruluk. II. Bağlılık.*

Muḥibbī terk kıl cān-ıla başı / Bulınmaz **bu ṣadāḳat** degme erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 4). [bu ṣadāḳat,]*

bu sīne: *Bu göğüs.*

Nāvek-i dilber eger gelürse itme ictināb / Çok zamāndur tīrine **bu sīne** siper-kerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 2). [bu sīne,]*

bu sīnemi: *1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.*

Eyledi bir sīm-ten **bu sīnemi** tīre nişān / Ol sebebden toptoludur āhum ile āsumān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 1). [bu sīnemi, -mi]*

bu söz gevherlerin: *Bu söz cevherlerini.*

Dizerdüm rişte-i cāna **bu söz gevherlerin** bir bir / Eger meyl eyleyüp dilber alup daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [bu söz gevherlerin,]*

bu sözi: *Bu söz.*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir **bu sözi** çok işitdüm çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [bu sözi,]*

bu ten: *Bu beden.*

Deşt-i ġamuñ arslanı dir gören bu rūy-ı zerdümi / Kūh-ı belā kaplanına döneli dāġ-ıla **bu ten** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [bu ten,]*

bu tenüm: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

Vuṣlat içre n'ideyim āh bana māniʿ olur / Cānum üzre **bu tenüm** beñzede pīrāhenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [bu tenüm,]*

bu yādigār: *Hatıra.*

ʿIşḳı sakla Muḥibbī sīneñde / Ele girmez **bu yādigār** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 5). [bu yādigār,]*

bu yolda: *Bu yolda II Bu uğurda.*

ʿĀşıḳ iseñ saklama **bu yolda** gel cānuñ sakın / Dimeye bir cān nedür kıymadı cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [bu yolda,]*

bu yolda: *Bu yol, bu uğur.*

Lebüñçün kalmadı varum **bu yolda** baş daḫı virdüm / Nitekim mey içün müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [bu yolda,]*

bu yolda: *Bu yolda II aşk yolunda; bu uğurda.*

Kan yudarsa ġam degül lāʿl-i leb-i yār isteyen / Cān virür **bu yolda** bir zülf-i siyehkār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [bu yolda,]*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül didüm sehven / Ben ol demden berü cānā **bu yolda** ʿözr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [bu yolda,]*

bu yolda: *Bu yol, bu uğur || Bu amaç.*

Gül yüzinden dūr olalı iñlerem bülbül gibi / Ney gibi bil bagladum **bu yolda** ben feryād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [bu yolda, -da]*

buʿd: *Uzaklık.*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm ittiḥād / Aña yeksān görinür olmış-durur **buʿd** u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [buʿd,]*

būd: *Far. Vücut, keynûnet, varlık.*

Dil dehānuñ yādına varın yoğın ḫarc eyledi / Ol sebebdendür ki geçdi **būd-ıla** nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [būd-ıla, --ıla]*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın assıla ziyān / Er odur kim aña bir **būd-ıla** nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [būd-ıla, --ıla]*

būd: *Varlık.*

Bu Muḥibbī cān u dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini her **būd** u her nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [būd,]*

budur: *Böyledir.*

Ẕerre deñlü ḥaḳ **budur** kim kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [budur,]*

Zülfüñüñ oldugı **budur** bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ dirmek diler bir ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [budur,]*

budur: *"Böyledir, bu şekildedir, böyle " anlamlarına gelen "bu" işaret sıfatının bildirme eki almış şekli.*

Ḫāk-i derüñe yüz süre itmeye tefaḫḫur / **Budur** dilegüm anı ki ol mübteẕel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [budur,]*

Niṣār it gevher-i çeşmüñ irerseñ pāy-ı dildāra / Muḥibbī lāyıḳı **budur** viresin cānı ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [budur,]*

Farḳ eylemez ʿāşıḳ pīr ü cevān dimez / ʿIşḳuñ **budur** ḥāli ezel şeyḫ ü şāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [budur,]*

budur ki: *Budur ki.*

Bülbül gibi geçdi günüm āh u zār-ıla / Ḥayfum **budur ki** öpmedüm ol gülʿiẕār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [budur ki,]*

Gözümden akar-iken Nīl ü Ceyḥūn / ʿAceb **budur ki** gönlüm yana teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 4). [budur ki,]*

budur kim: *Doğrusu, gerçekte, aslında.*

İy Muḥibbī ʿışḳ eri nāmūs-ıla ʿārı n'ider / Evveli ʿışḳuñ **budur kim** terk ola ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [budur kim,]*

bugün: *Bugün.*

Burḳaʿuñ keşf it yüzüñ göster **bugün** ʿāşıḳlara / Kullaruñ ṣaf ṣaf durup sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [bugün,]*

bugün: *Bu devirde, bu zamanda.*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ **bugün** fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [bugün,]*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [bugün,]*

Bugün geçdüm çü ben çūn u çerādan / Dilā sen daḫı geç bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [bugün,]*

Virmez amān ġamzeleri tīġ alup ele / Kimdür ki söyleşe **bugün** ol bī-amān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 2). [bugün,]*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet gel beni salma **bugün** ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [bugün,]*

bugün: *Bu devirde, bu zamanda,bugün.*

Bugün bunda olursañ zār u maḥzūn / Olursın yarın anda şād u ḫandān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 5). [bugün,]*

Kaʿbe kūyuñuñ hevāsıyla **bugün** ʿāşıḳlaruñ / Her biri ḥāżır kılupdur kendüzin ḳurbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [bugün,]*

Gözümüñ nūrısın gönlüm sürūrı / Muḥibbī'yi **bugün** şeydā kılan sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 5). [bugün,]*

ʿIşḳuñ kitābını **bugün** ezber okudum / Mektebde daḫı çıkmadan elf ile bāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 2). [bugün,]*

Pervāne-ṣıfat cānı Muḥibbī oda yakdı / Ġāyet **bugün** şākirem ol nāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [bugün,]*

Sakın aḥ eyleme bāda virürsin / **Bugün** ġam ḫırmeninüñ kāhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 6). [bugün,]*

Şāne eyle zülfüñe ḥüsn-ile raʿnāsın **bugün** / Sürme eyle çeşme çün bir rūy-ı zībāsın **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [bugün,]*

Şāne eyle zülfüñe ḥüsn-ile raʿnāsın **bugün** / Sürme eyle çeşme çün bir rūy-ı zībāsın **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [bugün,]*

Pā-bürehne ol görenler diyeler Mecnūn-ṣıfat / Bir saçı leylā ġamıyla zār u şeydāsın **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 2). [bugün,]*

Gözlerüm yaşın revān itsem ʿaceb mi payuña / Gülşen-i ḥüsn içre çünki serv-i bālāsın **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 3). [bugün,]*

Gözlerümden gel nihān itme nigārā gün yüzüñ / Rūşen ider ʿālemi çün ʿālem-ārāsın **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [bugün,]*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / Kim koyup yarın gidersin tut ki Dārā'sın **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [bugün,]*

Vaṣla irgürgil **bugün** salma beni ferdālara / İre mi ol vaʿdeye bu ʿömr-i kütāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 2). [bugün,]*

Umardum iy kemān ebrū irişe sīneme tīrüñ / Beni sen nā-ümīd itdüñ **bugün** tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [bugün,]*

Bāġ-ı ḥüsn içre güler gül gibi ḫurremsin **bugün** / Çeşm-i bed dūr ola senden ḫūb-ı ʿālemsin **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [bugün,]*

Bāġ-ı ḥüsn içre güler gül gibi ḫurremsin **bugün** / Çeşm-i bed dūr ola senden ḫūb-ı ʿālemsin **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [bugün,]*

Beñzemez ḥüsnüñe hergiz senüñ [iy] ḥūr u melek / Dest-i ḳudret ḫalḳ kılmış nesl-i ādemsin **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [bugün,]*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup dil diye gel zaḫma merhemsin **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [bugün,]*

Şādmānsın ʿışḳ-ıla beñzer ġamuñ sulṭānısın / Bāde nūş it koma elden diyeler Cem'sin **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [bugün,]*

Kūy-ı dilberde Muḥibbī olalı yārān saña / İtler-ile ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle ḥemdemsin **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [bugün,]*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ perdeñ küşād / Cehd idüp açma **bugün** dünyāda kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [bugün,]*

İy Muḥib aḥsent in ṭarz-ı ġazel / Şimdiki ʿāṣruñ **bugün** Ḥassān'ısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [bugün,]*

Ḥamdülillāh leblerüñ ẕikriyle ḫoş ḥālam **bugün** / Ḫaṭṭuñuñ fikr[i] ile ġāyetde pā-mālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [bugün,]*

Ḥamdülillāh leblerüñ ẕikriyle ḫoş ḥālam **bugün** / Ḫaṭṭuñuñ fikr[i] ile ġāyetde pā-mālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [bugün,]*

Didügüm rāhat olam aldanmayam dünyā saña / Didi dünyā niçeleri aldayan Zāl'am **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [bugün,]*

Kāf-ı istiġnā maḳāmum oldı [bak] ʿAnḳā gibi / Tuʿmesinden bu cihānuñ fāriġü'l-bālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [bugün,]*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine sīnem levḥine / Kāyinātuñ ḥālini bilmekde remmālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [bugün,]*

Ḳāniʿem bir loḳmaya dünyā naʿīminden n'olur / Rāżıyam bir ḫırḳaya dimem ki bī-şālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [bugün,]*

İsm ü resminden tırāş olmış Muḥibbī ʿālemüñ / Tekyesinde Ḫālıḳ'uñ şūrīde ābdālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [bugün,]*

Bugün çün ḫırmen-i gülsin nigārā āhdan sakın / İşitmedüñ mi gülşende yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [bugün,]*

Muḥibbī sözleri yigdür **bugün** çün dürr ü gevherden / Nigārā gūşvār idüp kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [bugün,]*

ʿİyş ü ʿişret itmeden **bugün** dilā ger geçesin / Yarın anda umaram kevşer şarābın içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [bugün,]*

İy büt-i Çīnüm **bugün** sen ḫüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [bugün,]*

Egerçi ẓāhirā baksañ **bugün** ṣāḥib-külāham ben / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [bugün,]*

Terk eyle **bugün** cāmeñi serāpā bürehne ol / Yarın yakaña sunmaya her nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [bugün,]*

Uzatma **bugün** ẓulm elini senden alçaga / Tā kim yakaña sunmaya rūz-ı şümār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [bugün,]*

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan pehlevān-ı ʿışḳ / Yanumda dest-yārumdur benüm Ferhād-ıla Mecnūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [bugün,]*

Ehl-i ʿışḳa ḫoş gelür olmak **bugün** rüsvā-yı ḫalḳ / Genc-i vaṣlın isteyüp olsam ne tañ vīrāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [bugün,]*

Başum top eyledüm cānā **bugün** meydān-ı ʿışḳ içre / Elüñden zülf-i çevgānı neden sen çalabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [bugün,]*

Bugün gülzār-ı ʿālemde cefā vü derd ü miḥnet çok / İşitmedüm ki bū almış ola kimse vefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [bugün,]*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten berg-i semensin sen / Yāḫūd nāz-ıla reftāra gelen serv-i çemensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [bugün,]*

Beni derd ü belā ile **bugün** gülzār-ı ʿālemde / Fiġān u āh-ıla zār eyleyen iy dōst sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [bugün,]*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı ile bülbül gibi gūyā / **Bugün** gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [bugün,]*

Şāh-ı ʿālemdür **bugün** ʿāşıḳlara raḥm itmege / Tāc-ı zer başına egmiş şāh-ı devrāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 4). [bugün,]*

Ḥamdü-lillāh ʿāşıḳam ʿālemde ḫoş-ḥālem **bugün** / Āteş-i ʿışḳa yanaldan zer gibi ḳālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [bugün,]*

Ḥamdü-lillāh ʿāşıḳam ʿālemde ḫoş-ḥālem **bugün** / Āteş-i ʿışḳa yanaldan zer gibi ḳālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [bugün,]*

Sanmañuz ṣūfī zāhid bir ḳalender-meşrebem / Tekye-i ʿışḳuñ tırāşı bil ki abdālam **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [bugün,]*

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ bebridür / Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [bugün,]*

Taḥta-i sīnemde dökdüm çünki eşküm noḳṭasın / Kāyinātuñ ḫālini bilmekde remmālem **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [bugün,]*

Ḫāricīler üstine dest-i ḳażādan bir okam / Rāfiżīler ḳaṣdına şemşīr-i ḳattālem **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [bugün,]*

Yimezem dünyā ġamın ben ḥ∨āce-i dünyā gibi / İy Muḥibbī anuñ içün fāriġu'l-bālem **bugün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 6). [bugün,]*

Didi gel deyre **bugün** muʿciz-i ʿĪsā göresin / Dirgürür mürdeleri bir büt-i tersā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [bugün,]*

Cennete aldanma zāhid gibi bakma kevs̲ere / İy göñül olduñ **bugün** çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [bugün,]*

Tek şarāb olsun sifāl-ıla **bugün** mey-ḫ∨āreye / Yig gelür her vech-ile ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [bugün,]*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu dil nişān itdüm / Ata ġamz okların diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [bugün,]*

Ḫusrevā çün ḥüsn-ile sulṭān-ı ʿālemsin **bugün** / Ẓulm-ı ʿuṣṣāḳ eyleme āḫir sorılur dāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [bugün,]*

Zülfi çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Çünki meydān-ı maḥabbetde **bugün** merdānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 7). [bugün,]*

Bir nefesle mürdeler iḥyā ider şīrīn lebüñ / Söz deminde sen Mesīḥā'dan **bugün** üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [bugün,]*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye **bugün** köhne sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem ü ḳışşa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [bugün,]*

Bugün dünyā ile ʿuḳbā bulınmaz / Ki tā olmayıcak dünyādan ayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 6). [bugün,]*

Bu Muḥibbī pādişāh-ı ʿālem olmışken **bugün** / Kapusında olmaga derbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [bugün,]*

Şöyle zeyn oldı çiçeklerle **bugün** ṣaḥrā vü bāġ / ʿAḳsi düşmişdür gören dir çarḫ-ı mīnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [bugün,]*

Zülfinüñ būyı ʿālem muʿaṭṭarken **bugün** / Varmasun şimden girü kimse Ḫoten'den canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [bugün,]*

Nigārā gel **bugün** göster cemālüñ / Durur kullar olup sulṭāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [bugün,]*

Olur-ıdum ben **bugün** dīvāneler ser-defteri / Zülf[i] zencīri eger boynuma benüm takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [bugün,]*

Bī-güneh ʿāşıḳları **bugün** eger ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer eline baş[ın] alup ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [bugün,]*

Ger **bugün** kursa hemān maḥv ola irteye degin / Ebrūdan itse ser-ā-perdeyi vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [bugün,]*

Bugün ʿadl eyle gel şāhum naẓar kıl / Kapuñda nāle vü āh u enīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [bugün,]*

Seni sevmek günāh-ısa katuñda / **Bugün** öldür meni irteye güyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [bugün,]*

Varuñı ḫarc it **bugün** iy dil yime dünyā ġamın / Kimse başa çıkmadı çıkmayısar devrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [bugün,]*

buḫl itme: *Cimrilik yapmak, esirgemek.*

İtme buḫl ü kimseye kılma ḥased / Dir Nebī bir yirde olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 6). [buḫl itme, -me]*

bük: *Bükmek, eğmek, iki büklüm etmek.*

Ok gibi **bükdi** benüm ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy benüm kirpügi ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [bükdi, -di]*

būḳalemūn: *Bulunduğu yerin rengine giren ve böcek yiyen, sıçan büyüklüğünde bir hayvan.*

Bir ḳarār üzre degüldür günde biñ yüz gösterür / Dir-isem olmaz ʿaceb bu göñlüme **būḳalemūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [būḳalemūn,]*

bükil-: *Bükülmek.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı Çāçī kemān / Tīr-i āhumla felek döndi müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [bükilüp, -üp]*

bul-: *Bulmak.*

Vaṣl-ı yāra **bulmadum** bir çāre çok saʿy eyledüm / Bārī diñ naḳḳāşa naḳşın baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [bulmadum, -m, -du, -ma]*

bul-: *...sahip olmak, ulaşmak.*

İy Muḥibbī devlet-i dāreyni **bulur** şübhesüz / Kim ṣafā-yı ḳalb-ile ḫālī degül tevḥīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [bulur, -(u)r]*

bul-: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.*

Key naḥīf oldum **bulan** bulur fiġānumdan beni / Dir ki iy bī-çāre sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [bulan, -an]*

Key naḥīf oldum bulan **bulur** fiġānumdan beni / Dir ki iy bī-çāre sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [bulur, -(u)r]*

Arayup dilde **buldum** genc-i ʿışḳı / Olur vīrānede ekşer defīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 4). [buldum, -du, -m]*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni āḫir / Ṣayyād bula ṣayduñ izin **bulur** özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [bulur, -(u)r]*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān **bulur** / Bunı ben anlamam ola bu ḫaşlet āb-ı kevşerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [bulur, -(u)r]*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān **buldum** / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [buldum, -du, -m]*

bul-: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.*

ʿUşşāḳ görmez rūyuñı līkin alurlar būyuñı / **Bulurlar** elbet kūyuñı ṣad cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [bulurlar, -ur, -lar]*

Kim ki isterse **bula** āḫir varup maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [bula, -a]*

Ne ḥasret-i merhem çeke ne mihnet-i dārū / Ger **bula** göñül yarasına ḫāk-i derüñden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 4). [bula, -a]*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni āḫir / Ṣayyād **bula** ṣayduñ izin bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [bula, -a]*

bul: *Elde etmek, ulaşmak.*

Bulmak isterseñ eger genc-i viṣālinden ḫaber / Umaram kim **bulasın** gelseñ dil-i vīrāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [bulasın, -asın]*

bul: *Bulmak.*

Bulınmaz cidd ü cehd-ile çü vaḥdet / İkilik gitmeye tā ki aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [bulınmaz, -ın, -maz]*

bul: *Bulamamak.*

Deyre vardum **bulımadum** mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm cānā seni bunda mı yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [bulımadum, -ımadum]*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyḫānede / **Bulımadum** aradum dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [bulımadum, -ımadum]*

bul: *Aramak, bulmak.*

Āyīne gibi ḳalbini kim eylemeye ṣāf / ʿĀlem yüzinde **bulmaya** ehl-i ṣafā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [bulmaya, -ma, -ya]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.*

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın / Īrān'a degül bel bile Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [buldı, -dı]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem kim ola ʿahdi bütün / Niçe yıllar aradum gezdüm cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [bulmadum, -ma, -du, -m]*

Muḥibbī seg raḳībi ʿavʿavından / Ser-i kūyuñda **buldı** avlayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 7). [buldı, -dı]*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿarż it / Dilüñ ġavvās olup baḥr-ı naẓımdan **buldı** çün behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [buldı, -dı]*

Kanum dökeli **buldı** Muḥibbī beni āḫir / Ṣayyād bula ṣayduñ izin bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [buldı, -dı]*

Geşt idüp dehri kamu **bulmadum** andan ḫaberi / Girmedi āh dirīġ nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [bulmadum, -ma, -du, -m]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.*

ʿĀlemi gezdi Muḥibbī **bulmadı** ehl-i vefā / Kimsesi yok senden artuk yā İlāhe'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 5). [bulmadı, -ma, -dı]*

Furṣatı fevt itme **bul** bir yār u bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [bul,]*

Genc-i vaṣluñ **bulmak** içün eyledüm gönlüm ḫarāb / Dōstum geçdüm anuñçün bu dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [bulmak, -maḳ]*

ʿIşḳ ara Ferhād'a taḥsīn eyle Ḳays'a āferīn / Ḫoş gözetmiş her biri **bulmış** belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [bulmış, -mış]*

Bulmak isterseñ eger cānān viṣālin iy gönül / Rāyegān girmez elüñe ḫarc kıl cān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [bulmak, -maḳ]*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın meger bād-ı ṣabā / Arayup **bulmak** diler gezdügi budur kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [bulmak, -maḳ]*

Bugün dünyā ile ʿuḳbā **bulınmaz** / Ki tā olmayıcak dünyādan ayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 6). [bulınmaz, -ı, -n, -maz]*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç **bulınmaz** aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [bulınmaz, -ı, -n, -maz]*

Bulmak isterseñ eger genc-i viṣālinden ḫaber / Umaram kim bulasın gelseñ dil-i vīrāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [bulmak, -maḳ]*

Muḥibbī terk kıl cān-ıla başı / **Bulınmaz** bu ṣadāḳat degme erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 4). [bulınmaz, -ı, -n, -maz]*

Gözüm yaşı gibi bir dürr-i ġalṭān / **Bulınmaz** arasan baḥr-ı ʿAden'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 3). [bulınmaz, -ı, -n, -maz]*

Evvel[i] pāk it Muḥibbī gel derūn-ı sīneñi / Ẕikr-i Ḥaḳ girmez **bulınmaz** olsa dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [bulınmaz, -ı, -n, -maz]*

Dehānuñ fikrin idüp ḫurde-bīnān / **Bulınmaz** didiler hergiz yakında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 3). [bulınmaz, -ı, -n, -maz]*

Saʿy it Muḥibbī tā **bulasın** Kaʿbe-i murād / Düş vādīlere cehd ile ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [bulasın, -a, -sın]*

Dime ḫālüm n'olısardur ḥasret-i cānān ile / Vuṣlat-ı cānān **bulınmaz** illā terk-i cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 1). [bulınmaz, -ı, -n, -maz]*

bul: *Bulunmamak.*

Kapuña varup dīdelerüm kan agladı / **Bulınmadı** bir kişi gelüp yaşum sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 2). [bulınmadı, -ı, -n, -ma, -dı]*

bul: *Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak.*

Bu Muḥibbī gibi **bulmazsın** yoluñda bir daḫı / Terk-i cān ide yoluñda sen boyı şimşād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [bulmazsın, -maz, -sın]*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi koyup isteye devā / Derdi **bulınca** ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [bulınca, -ınca]*

Arayup dildārı dil alaʿaṣā demür çarık / Geye anı tā **bulınca** ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [bulınca, -ınca]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.*

Muḥibbī göñlini **bulup** ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar anı ber-dār it ki çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [bulup, -up]*

Naḳd-i cān-ıla **bulınur** bil maḥabbet cevheri / ʿIşḳ bāzārında geç sen de ziyān u sūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [bulınur, -ı, -n, -ur]*

İy Muḥibbī baḥr-ı dilde **bulmaga** söz gevherin / Ṭālib-i dür-dāne sensin ṭālib-i dür-dāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [bulmaga, -ma, -ġa]*

Muḥibbī her ne kim **bulsa** dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [bulsa, -sa]*

İy Muḥibbī ister iseñ **bulasın** genc-i viṣāl / İste göñlüñde bulursın geçme sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [bulasın, -a, -sın]*

İy Muḥibbī ister iseñ bulasın genc-i viṣāl / İste göñlüñde **bulursın** geçme sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [bulursın, -ursın]*

Varursam Kaʿbe-i kūyına yāruñ / **Bulurdum** Merve ḥaḳḳıyçün ṣafā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 2). [bulurdum, -ur, -du, -m]*

Ḫvābda yārı **bulup** furṣat-ıla būsesin al / Uyanup ḫışma gelürse koma inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [bulup, -up]*

ʻĀşıḳ Muḥibbī **bulsa** yiter ol saʻādeti / Ḫāk-i derinde ola muḳadder varup öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [bulsa, -sa]*

Bulımadum aradum bu cihānı / Yimemiş ola bir kimse tapanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 2). [bulımadum, -ı, -ma, -du, -m]*

Zülfi hevāsı ṭūl-i emeldür başumda āh / Kıldum ṭaleb velīk **bulımadum** aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [bulımadum, -ı, -ma, -du, -m]*

Aradum zīr-i felek baḥr ü beri **bulımadum** / Saña mānend ṣadefe yek güher-i pāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [bulımadum, -ı, -ma, -du, -m]*

Feyżin Muḥibbī bir iki peymāneden **bulup** / Şeyḫ-i şehir ayırmadı çekdi basdı çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [bulup, -up]*

Vaṣl gencini eger **bulsam** anuñ olmaz ʿaceb / Bu göñül vīrānesi döndi ḫarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [bulsam, -sam]*

bul: *Bulmamak, rastlamamak.*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm ol yārı ben / Varlıgı terk itmeyince **bulmadum** dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [bulmadum, -ma, -du, -m]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek, elde etmek, ulaşmak.*

Aramuz gerçi baʿde'l-maşrıḳīndür / **Buluram** seni dilden göz açınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 2). [buluram, -ur, -am]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm iy Muḥibbī ṣayd içün / Key saʿādetdür **bulına** başuñ ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [bulına, -ı, -n, -a]*

Cān eyle fedā tā **bulına** vuṣlat-ı dilber / Terk eyle Muḥibbī saña cānāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [bulına, -ı, -n, -a]*

bul: *Bulmak, erişmek, ulaşmak.*

Bulınmaz vaṣla çün çāre kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [bulınmaz, -ın, -maz]*

bulag: *Bulak = Kaynak, pınar, çeşme; kaynağına.*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl oldı / N'içün ol Yūsuf-ı Mıṣrī varup görmez **bulagında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [bulagında, -ında]*

bulaş: *Bulaşmak, karışmak.*

Ben benümçün dimezem iy kaşı ya müjgānu ok / Kan **bulaşur** ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [bulaşur, -ur]*

bülbül: *Bülbül.*

Feryād idüp **bülbül** gibi ḫoş-ḥāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 7). [bülbül,]*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül **bülbül** gibi / İy dil-i şūrīde sen çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [bülbül,]*

Eger bū almayam bir dem vefā ol gülsitānumdan / Şu deñlü eyleyem **bülbül** helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [bülbül,]*

Gülşen-i ḫüsnüñe karşu eylesem āh u fiġān / Nāleme āheng içün **bülbüller** eylerler enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 2). [bülbüller, -ler]*

Meclis içre her ḳadeḥ san bir gül-i aḫmer-durur / **Bülbül** olmışdur ṣürāḥī diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [bülbül,]*

Gül yüzüñsüz gīceler feryād u efġān eylesem / Nāleme āheng idüp **bülbül** baña dir āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [bülbül,]*

Sakın ʿuṣṣāḳı kovma **bülbülüñdür** / Alursın boynuña ḫūn-ı hezārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 4). [bülbülüñdür, -üñdür]*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār sen / Baña dirsin anuñ-ıçun **bülbül** ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [bülbül,]*

Muḥibbī gīceler iñler ider **bülbül** gibi efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [bülbül,]*

Yüzüñ gül **bülbül** olmışdur göñül ko / Eger şemʿ ise ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [bülbül,]*

Ruḫlaruñsuz bu Muḥibbī gīceler nālān olur / **Bülbülüñdür** n'eylesün gülzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [bülbülüñdür, -üñdür]*

Ah eylesem ʿaceb mi gül yüzlü yāra karşu / **Bülbül** fiġānlar eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [bülbül,]*

Āh eylesem ʿaceb mi şevḳ-ile yāra karşu / **Bülbül** terennüm eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [bülbül,]*

Çıkdı gül Leylī gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn gibi **bülbüller** cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [bülbüller, -ler]*

Satmaga gül ḥüsnini **bülbülleri** dellāl ider / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [bülbülleri, -i, -ler]*

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel / **Bülbüle** ṣūrīdelik zāġ u zaġan kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [bülbüle, -e]*

Bülbül iñler miydi gülşende eger ḫār olmasa / Dilber ḳadri bilinür miydi aġyār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [bülbül,]*

bülbül: *Bülbül II âşık.*

Gül dāmenini ko diyü **bülbül** ʿaceb midür / Nā-çār olup yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [bülbül,]*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā güller elinden gīceler / İñledüp **bülbülleri** tā ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [bülbülleri, -ler, -i]*

Söyler çemende derdini **bülbül** yine güle / Līkin gül eylemez naẓarı ḥāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [bülbül,]*

Nev-bahār irişdi ḥüsnin ʿarż ider güller yine / Aña karşu zār u feryād ide **bülbüller** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [bülbüller, -ler]*

bülbül: *1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.*

Çıkarsun göklere **bülbül** fiġānı / Anuñçün maḥrem-i dāyim dikensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 3). [bülbül,]*

Ḫār elinde göreli yine gülüñ dāmenini / Urdı āh u fiġān **bülbül** olup naʿrā-zenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 3). [bülbül,]*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe / Hīç zaġan söziyle **bülbül** geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [bülbül,]*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı ile **bülbül** gibi gūyā / Bugün gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [bülbül,]*

Nite kim gül diñlemez gülşende **bülbül** nālesin / Sen de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [bülbül,]*

Gül yüzü vaṣfında didi Muḥibbī bir ġazel / Didiler **bülbül** gibi şūrīde-gūyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [bülbül,]*

Taḳdīr ezelde böyle komış bülbül ü güle / **Bülbül** fiġānlar eyleye gül dāyimā güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [bülbül,]*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa gül sāġarı yiter / **Bülbül** yirine var ṣurāḫīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [bülbül,]*

Gül geldi gülşene çün al duvak-ıla / Tā kim göre **bülbül** anı yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [bülbül,]*

Nālesini **bülbülüñ** efġānının gūş eylemez / Göñüller dāyim göz[i] göñli dikenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [bülbülüñ, -ün]*

İy gül-i nev-reste gel sen **bülbül** ahından sakın / Derd-ile āh itse olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [bülbül,]*

Ḫār elinden **bülbül** itdi çok şikāyetler güle / Gül didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [bülbül,]*

Şād-ile feraḥ-ı ẕevḳ sunıldı ezel güle / Endūh u belā nāle vü feryād **bülbüle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 1). [bülbüle, -e]*

ʻĀşıḳa derd ü miḥnet **bülbüle** bāk ü ḥasret / Ḫande naṣīb olmış her kebk-i kūhsāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 2). [bülbüle, -e]*

bülbül: *Bülbül (âşık).*

Çemen taḫtına geçdi çün şeh-i gül / İdindi **bülbüli** anı güyende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 2). [bülbüli, -i]*

bülbül: *Bülbül (âşık).*

Āh u zārı kılsa **bülbül** ṣubḥ olınca ġam degül / Kurtarımaz ḫār elinden n'eylesün ol hem-demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [bülbül,]*

Dime zāhid baña kıl yāra tevbe / İder mi **bülbül** gülzāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [bülbül,]*

bülbül gibi: *Bülbül gibi.*

Bülbül gibi her gīce nālān oluram āh / Cān geldi lebe eyledügüm zāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 2). [bülbül gibi,]*

İy Muḥibbī gül ruḫın yād eylesem **bülbül gibi** / İñlerem tā ṣubḥ olınca āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [bülbül gibi,]*

Perçemi durmış kafada yaʿni dutmışdur kemīn / ʿĀşıḳa lāyıḳ-durur **bülbül gibi** itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [bülbül gibi,]*

Gül yüzüñ devrinde göñlüm gülʿiẕārı n'eylesün / Kılmayup **bülbül gibi** yā āh u zārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [bülbül gibi,]*

Bülbül gibi geçdi günüm āh u zār-ıla / Ḥayfum budur ki öpmedüm ol gülʿiẕār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [bülbül gibi,]*

Gül yüzinden dūr olalı iñlerem **bülbül gibi** / Ney gibi bil bagladum bu yolda ben feryād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [bülbül gibi,]*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu dōstum **bülbül gibi** / Bu dil-i şūrīdedür her demde efġān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 2). [bülbül gibi,]*

Gülsitānında Muḥibbī her gice tā ṣubḥa dek / Gözlerin yummaz ider **bülbül gibi** āh u fiġān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 5). [bülbül gibi,]*

Niçe bir **bülbül gibi** feryād idüp gül şevḳıne / Niçe bir şūrīdelik vaḳt oldı kim uslanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [bülbül gibi,]*

Gül gibi Muḥib girmez anuñ gūşına feryād / **Bülbül gibi** sen daḫı kılup zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [bülbül gibi,]*

İtmez Muḥibbī ʿışḳ eri **bülbül gibi** güle / Pervāne-veş yanup yakılup döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [bülbül gibi,]*

Bülbül gibi ʿışḳ eri itmez şikāyeti / Pervāne-ṣıfat yanubanı döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 3). [bülbül gibi,]*

Feryādını dil kesdi görelden ruḫ-ı zerdüm / **Bülbül gibi** nāle keser ire ḫazāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [bülbül gibi,]*

bülbül şadāsı: *Bülbül sesi.*

Gūş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra bakma gel / **Bülbül şadāsı** var iken ḫācet degül ṣavt-ı zaġan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [bülbül ṣadāsı,]*

bülbül şoḥbetin: *Aşığın sohbeti.*

Żāyiʿ itme iy dil-i şūrīde gel gül ṣoḥbetin / Cān u dilden tā seḥer güş eyle **bülbül ṣoḥbetin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [bülbül ṣoḥbetin,]*

bülbül ü güle: *Bülbül ve gül II Sevgili ve âşık.*

Taḳdīr ezelde böyle komış **bülbül ü güle** / Bülbül fiġānlar eyleye gül dāyimā güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [bülbül ü güle,]*

bülbül yirine: *Bülbül yerine.*

Bāġda mül tolı sāġar dutalım gül yirine / Ḳulḳul itsün ko ṣürāḥī yine **bülbül yirine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [bülbül yirine,]*

bülbül-āsā: *Bülbül gibi.*

Yaksa maḥv itse beni pervāne-veş şemʿ-i cemāl / Karşusında **bülbül-āsā** murġ-ı dil zār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [bülbül-āsā,]*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim ḫār-ıla / **Bülbül-āsā** bu Muḥibbī iñleye hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [bülbül-āsā,]*

bülbül-i dil: *Gönül kuşu.*

Yüzüñ gül olalı ḫaṭṭuñ benefşe / Ko kılsun **bülbül-i dil** zār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [bülbül-i dil,]*

bülbül-i dil-ḫasta: *Hasta, dertli bülbül.*

Bülbül-i dil-ḫasta gül ruḫsāruñ eyler ārzū / İy Mesīḥī dem hemān güftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 1). [bülbül-i dil-ḫasta,]*

bülbül-i dil-ḫaste: *Hasta gönüllü bülbül.*

Çünki feryāduñı güş eylemedi ol gül-i bū / Niçe bir **bülbül-i dil-ḫaste** feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 3). [bülbül-i dil-ḫaste,]*

bülbül-i gülzār: *Gül bahçesinin bülbülü.*

Gülşende añup gül ruḫuñı nāleler itsem / Şūrīde olup **bülbül-i gülzār** iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 2). [bülbül-i gülzār,]*

bülbül-i nālān oldum: *İnleyen bülbül olmak.*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / Olan gül gibi hercāyī bu ʿālem içre sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [bülbül-i nālān oldum, -dum]*

bülbül-i nālānısın: *İnleyen bülbül. || Aşık.*

Gülşen-i ḥüsninde iy dil tā seḥer / İñiler bir **bülbül-i nālānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 3). [bülbül-i nālānısın, -ısın]*

bülbül-i şūrīde: *Çılgın bülbül. II Âşık.*

Giceler **bülbül-i şūrīde** gibi nālelerüm / Çın seḥer ol boyı serv ü yüzi gülzāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [bülbül-i şūrīde,]*

bülbül-i şūrīde-veş: *Çılgın bülbül gibi.*

İy Muḥibbī ruḫları şevḳine her şeb-tā-seḥer / **Bülbül-i şūrīde-veş** nāle [vü] feryād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 5). [bülbül-i şūrīde-veş,]*

bülbül-i şūrīdeyem: *Perişan bülbül, tutkun bülbül. II. Aşık.*

Bülbül-i şūrīdeyem ol gülsitāna görmeden / Kim kulakdan ʿāşıḳam verd-i cināna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [bülbül-i şūrīdeyem, -yem]*

bülbül-i şūrīdeyin: *Çılgın bülbül.*

Gülşen-i ḥüsnüñde cānā **bülbül-i şūrīdeyin** / Zülfüñe dil baglamış Mecnūn-ı belā-kerdīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 1). [bülbül-i şūrīdeyin, -yin]*

bülbül-i zār: *İnleyen bülbül. || Aşık.*

Ruḫları yādına cānā neyçün efġan ideler / Yok-durur bir sencileyin **bülbül-i zār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [bülbül-i zār,]*

bülbülleyin: *Bülbül gibi.*

İy Muḥibbī her kaçan yād idesin gül ruḫların / Gīceler **bülbülleyin** tā ṣubḥ feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [bülbülleyin,]*

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ iy göñül **bülbülleyin** / Nāle eyle ṣubḥ olınca sen de bir şūrīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [bülbülleyin,]*

bülbül-veş: *Bülbül gibi.*

Elüñden ne gelür iy dil ḫayāl-i yār-ıla eglen / İdüp feryād **bülbül-veş** fiġān u zār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [bülbül-veş,]*

bulduñ mı: *Buldun mu?.*

Ḫāk-i pāyinden eṣer **bulduñ mı** iy bād-ı ṣabā / Niçe yıllardur eser durmaz bir ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [bulduñ mı,]*

bülend: *Uzun, yüksek, yüce.*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken **bülend** / Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [bülend,]*

bülend itdüm: *Yüceltmek, yükseltmek.*

Nāy āheng itmedi ben nālemi itdüm bülend / Tas-ı çarḫ çekenedür Ferhādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [bülend itdüm, -düm]*

bulın: *Bulunmak.*

Bulınur māh-rūlarda egerçi mihri yok meh-rū / Ve līkin ortalarında ʿaceb nā-mihribāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [bulınur, -ur]*

bulın: *Bulunmak.*

Alup bir cürʿa nūş itdüm ezel cām-ı maḥabbetden / **Bulına** rūz-ı maḥşerde daḫı başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [bulına, -a, -, -]*

bulın: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Dehr ara niçe yüz biñ ʿışḳ eri var / Bir cefā-keş **bulınmaya** bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 6). [bulınmaya, -ma, -y, -a]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse āh / Derdā dirīġ bende **bulınmaz** meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [bulınmaz, --maz]*

bulın-: *Bir yerde olmak, mevcut olmak.*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde **bulınur** dürler / Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [bulınur, -ur]*

bulınmaz: *Bulunmaz, rastlanmaz, yoktur.*

Baḫr-ı ʿışḳa düşene dirler **bulınmaz** çün necāt / Ebleh olmañ dōstlar el sunmañ aña karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [bulınmaz,]*

Çünki **bulınmaz** benī-ādemde bu nevʿe ḫüsün / Bir naẓar eyle melek yāḫūd perī ḫūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [bulınmaz,]*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ senüñ pertev salar dehre / Anuñçün māh-rūlarda **bulınmaz** sendeki çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [bulınmaz,]*

bulma: *Elde etmemek II ulaşmamak.*

Gözüm yaşına beñzer dürr-i ṣāfî / Arayup **bulmayasız** siz Yemen'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 4). [bulmayasız, -yasız]*

bulma: *Bulamamak, elde edememek, erişememek.*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem göñlüme / Aradum gezdüm cihānı kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 4). [bulmadum, -dum]*

bulma-: *Bulamamak.*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı İskender gibi / Teşnelikden virdi cān **bulmadı** ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [bulmadı, -dı]*

bulmadı: *Arayarak temin etmek.*

Pāre pāre olmayınca **bulmadı** zülfine dest / İy göñül bu sanʿatı ögren varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [bulmadı,]*

bulmak dilerseñ: *Bulmayı istemek.*

Sorarsañ göñlümi kalmadı bende / Eger **bulmak dilerseñ** ara sende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 1). [bulmak dilerseñ, -rseñ]*

bulmaz: *Bulamamak.*

Ḳāmetüm çeng olmayınca uymadum ḳānūna āh / İñlemeyen ney gibi **bulmaz** nevānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 2). [bulmaz,]*

buluban: *Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak.*

Pāk ola dirse Muḥibbī jengden levḥ-i żamīr / Bir niçe yārān **buluban** nūş-ı sāġar eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [buluban,]*

bulut: *Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın.*

Zülfini gördüm Muḥibbī yüzine itmiş niḳāb / Sāye salmış san **bulut** mihr-i dıraḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [bulut,]*

bulut: *Bulut.*

İy Muḥibbī gün yüzinde zülf-i yārı dir gören / Sāye salmışdur **bulut** ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [bulut,]*

bulut: *Bulut.*

Āhum **bulutı** yagmurını dökeli gözden / Ġarḳ eyledi bu cismümi kaldum sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [bulutı, -ı]*

bulut gibi: *Bulut gibi.*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege dirsem / **Bulut gibi** ara yirde girüp olur raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [bulut gibi,]*

bulutlar gibi: *Bulutlar gibi.*

Yagup yagmurlayın yaşum n'ola cūlar revān olsa / **Bulutlar gibi** agdurdum göge dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [bulutlar gibi,]*

bulut-veş: *Bulut gibi.*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden **bulut-veş** ḫaddini / Gün yüzini görmez olmışdur dirīġā ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [bulut-veş,]*

bunca: *Birçok, pek çok.*

Gāh ġamzeñ ḳaṣd ider dil mülkine gāhī ġamuñ / Kişver-i vīrān içün **bunca** cidāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [bunca,]*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī raḥm kılmazsın aña / İy vefāsı yok nedür **bunca** teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [bunca,]*

Niçe bir aldanasın dünyede birkaç nefese / Niçe bir yiltenesin **bunca** hevā vü hevese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [bunca,]*

bunca türlü: *Bu kadar.*

Niçe gül niçe benefşe **bunca türlü** lāleler / Gör niçe ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [bunca türlü,]*

buncılayın: *Bunun gibi, böyle.*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn benden ʿār ider / ʿIşḳ ara dir görmedüm **buncılayın** bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [buncılayın,]*

bunda: *"Burada" işaret zamiri.*

Bugün **bunda** olursañ zār u maḥzūn / Olursın yarın anda şād u ḫandān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 5). [bunda,]*

Sanma vardur bu cihān içre ḳarār / Şöyle bil **bunda** yok ḳarār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [bunda,]*

Deyre vardum bulımadum mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm cānā seni **bunda** mı yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [bunda,]*

bundan: *Buradan (dünyadan).*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle saña bir ḫāne yap / Kūs-ı rıḥlet çalınur nāgāh **bundan** göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [bundan,]*

bundan evlā: *Bundan daha iyisi.*

Yār eger aña Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / **Bundan evlā** ne sa‘ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [bundan evlā,]*

bundan evvel: *Bundan önce.*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle saña bir ḫāne yap / Kūs-ı rıḥlet çalınur nāgāh bundan göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [bundan evvel,]*

bundan ġayrı: *Bundan başka, bunun dışında.*

Sefer kılsam yiter derd ü belā ġam / Ki **bundan ġayrı** gerekmez zevāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 4). [bundan ġayrı,]*

bundan ilerü: *Bundan önce.*

Olur mı **bundan ilerü** celādet / Ḫadeng-i ġamzeñe dil duta sīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 3). [bundan ilerü,]*

bundan özge: *Bundan başka.*

İtlerüñle hem-dem olmak iftiḫārumdur benüm / Bu Muḥibbī **bundan özge** iftiḫārı n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [bundan özge,]*

Bundan özge ḥālet olmaz ʿāşıḳa kim ḫufyeten / Ḥışm-ıla kılsun girih ebrūların çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [bundan özge,]*

Rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı **bundan özge** / Disem yok kimsede ṭāḳat şünüde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 4). [bundan özge,]*

bunuñçün: *Bunun için, bu yüzden, bundan ötürü.*

ʿİbādet kıl koma tevḥīdi dilden / **Bunuñçün** seni yaratmış yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 2). [bunuñçün,]*

bünyād: *Asıl, esas, temel.*

Bennā-yı ezel urmaga **bünyādını** ʿışḳuñ / ʿUşşāḳ serin ilt Muḥibbī temel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [bünyādını, -ı, -n, -ı]*

bünyād: *Esas, temel II Yapı, bina.*

Ġırr olma ḥüsn **bünyādına** ol āb üzeredür / Bir ḫaberdür ʿāḳilāna diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [bünyādına, --ı, --n, --a]*

bünyād: *Yapı, bina. II Âşığın vücudu, bedeni.*

Bir temel bırakdı göñlüme benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel **bünyādam** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [bünyādam, -am]*

bünyād ider: *Yapmak, kurmak.*

Kimi **bünyād ider** mescid medāris / Kimi īcād ider deyr ü kenīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 2). [bünyād ider, -er]*

burc-ı şeref: *Ululuk, azamet burcu; yüce saltanat.*

Gören gūşında dildāruñ görinen laʿl-i şehvārın / Didi **burc-ı şeref** üzre saʿādet aḫteridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [burc-ı şeref,]*

bürehne ol: *Çıplak olmak.*

Terk eyle bugün cāmeñi serāpā **bürehne ol** / Yarın yakaña sunmaya her nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [bürehne ol,]*

bürḳaʿ: *Örtü, peçe.*

Burḳaʿuñ keşf it yüzüñ göster bugün ʿāşıḳlara / Kullaruñ ṣaf ṣaf durup sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [burḳaʿuñ, -uñ]*

burḳaʿın: *Kadınların giydiği önünde tül olan bir tür özel çarşaf.*

Burḳaʿın keşf eylemişdür her şükūfe bāġda / Tā zekāt-ı ḥüsnini ʿārż eyleye iḥsān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [burḳaʿın,]*

bürr: *Buğday.*

Dutıldı ʿārıż u ḫālüñ görelden / Göñül murġına āb u **bürri** dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 2). [bürri, -i]*

<u>būse:</u> *Öpme, öpücük.*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir **būse** laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [būse,]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan **būse** iḥsān it / Olup cān şād u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [būse,]*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden **būse** alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [būse,]*

Ḫ∨ābda yārı bulup furṣat-ıla **būsesin** al / Uyanup ḫışma gelürse koma inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [būsesin, -sin]*

Cān u dil alduñ baña bir **būse** iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [būse,]*

İy Muḥibbī dileme **būse** vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [būse,]*

Naḳd-i cāna **būsesin** aldum dönüp dilber didi / Döner idüm ben bu ḳavlümden ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [būsesin, -sin]*

<u>būse:</u> *Öpme, bir kere öpme.*

Cān virüp sanma Muḥibbī alasın bir **būseyi** / Kimseler ḥüsni metāʿına ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [būseyi, -yi]*

Ḳadem basduñ o gün kim bu zemīne / Cihān yüz sürdi pāke **būse** dāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [būse,]*

<u>būse:</u> *Öpme, öpücük.*

İy Muḥibbī mest idüp lā-yaʿḳıl itdi **būsesi** / Beñzedürsem leblerini kimse ʿayb itmez müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [būsesi, -si]*

<u>būse:</u> *Öpücük.*

Bu Muḥibbī niçe bir cān eridür **būseñ-içün** / Başuñ-ıçun güzelüm yok dime iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [būseñ-içün, -ñ-içün]*

<u>būse:</u> *Öpme, öpücük.*

Ḫ∨āb-ı ġafletde iken var alagör **būsesini** / Uyanup ḫışma gele sen daḫı inkār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [būsesini, -si, -ni]*

Öldürürseñ ideyim kanumı iy dōst ḥelāl / Tek lebüñden güzelüm **būseñi** iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [būseñi, -ñ, -i]*

İstedüm **būsesini** dişledi karşumda lebin / Sanasın didüm aña göz göre gel kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [būsesini, -si, -ni]*

Virüp cān u dili bir **būsesine** / Ne kanlar yutmışam iḳrār olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [būsesine, -si, -n, -e]*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger **būseñi** öñdül yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [būseñi, -ñ, -i]*

būşe-i laʿl-i lebinüñ: *Sevgilinin la'le benzeyen dudağının öpücüğü.*

Būşe-i laʿl-i lebinüñ kem bahāsıdur eger / Virseler ser-cümleten Īrān u Tūrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 5). [būşe-i laʿl-i lebinüñ, -inüñ]*

būseñ aldı: *Öpücük almak.*

Virüben cān cānā **būseñ aldı** / Bu yıkuk gönlümüñ dil-ḫ∨āhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 4). [būseñ aldı, -dı]*

būsitān: *Çiçek ve gül kokularının çok olduğu yer, bahçe.*

Maḥabbet būyını ummañ cihānuñ gülsitānından / Dimişler meyve-i miḥnet yiyenler **būsitānından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [būsitānından, -ından]*

büt-ḫāne: *Puthane II Müslümanlığa ters düşen mekan.*

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ eşkālini / Döndü Āẕer deyrine pür naḳş bir **büt-ḫāneyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [büt-ḫāneyin, -yin]*

büt-i āẕer: *Ateşin (ateşe tapanların) putu.*

Uşat ur yirlere nefsüñ ṣanemdür / Nite olur **büt-i Āẕer** şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 2). [büt-i āẕer,]*

büt-i çīnüm: *Çin putu (güzellik bağlamında) II Çin güzeli.*

İy **büt-i Çīnüm** bugün sen ḥüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [büt-i çīnüm, -üm]*

büt-i tersā: *İmansız güzel.*

Didi gel deyre bugün muʿciz-i ʿĪsā göresin / Dirgürür mürdeleri bir **büt-i tersā** göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [büt-i tersā,]*

Surḫ-pūş oldı yine içdi mey-i nāb ruḫı / Sanki ḫūbān-ı Firenkdür **büt-i tersā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [büt-i tersā,]*

bütün: *Bütün, tam.*

Cefā sengiyle sındı āh göñlüm / **Bütün** kim ide sınsa ābgīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [bütün,]*

bütün idebilür: *Bütün yapmak, bütün hale getirmek, kırık halini giderip toplamak.*

Çünki sıduñ göñlümi bir daḫı alınmaz ele / Kim **bütün idebilür** sındukda ābgīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [bütün idebilür, -ebilür]*

bütün ider: *Bütün yapmak.*

İy Muḥibbī kim **bütün ider** bu göñlüm şīşesin / Yār çokdan anı sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [bütün ider,]*

būy-: *Güzel koku.*

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer / Yūsufʾuñ pīrāhenin **būyın** götür Yaʿḳūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [būyın, -ı, -n]*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ **būyın** meger bād-ı ṣabā / Arayup bulmak diler gezdügi budur kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [būyın, -ı, -n]*

būy: *Far. Koku.*

Maḥabbet **būyını** ummañ cihānuñ gülsitānından / Dimişler meyve-i miḥnet yiyenler būsitānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [būyını, -ı, -n, -ı]*

būy: *Güzel koku.*

Maʿnā gülini itdi çün iẕhār Muḥibbī / İletdi seḥer yili anuñ **būyını** her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [būyını, -ın, -ı]*

būy-ı vefā: *Vefa kokusu.*

Gördiler dünyāda yok **būy-ı vefā** Ferhād u Ḳays / Gitdiler anlar ʿadem mülkine anı arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [būy-ı vefā,]*

Gördiler dünyāda yok **būy-ı vefā** Ferhād u Ḳays / Anuñ-ıçun gitdiler mülk-i ʿademde arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [būy-ı vefā,]*

būy-ı vefā yok: *Vefa kokusu yok.*

Çünki yok serv ü gül ü lālede hīç būy-ı vefā / Kanda gitdi çemen ü serv ü gülhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [būy-ı vefā yok,]*

<u>būy-ı zülfi:</u> *Saç kokusu.*

Dilā ẓāhir olaldan **būy-ı zülfi** / Komadı rağbeti müşg-i Tatāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 4). [būy-ı zülfi,]*

<u>būy-ı zülfinden:</u> *Saç kokusu.*

Bū getürdüñ **būy-ı zülfinden** ṣabā gerçek misin / Yoluña olsun hezārān cān fedā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [būy-ı zülfinden, -inden]*

<u>būy-ı zülfine:</u> *(Sevgilinin) saçın kokusu.*

Būy-ı zülfine irem diyü yine āvāre dil / Gitdi yaşum gibi āh ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [būy-ı zülfine, -e]*

<u>būy-ı zülfini:</u> *(Sevgilinin) saçın kokusu.*

İy Muḥibbī **būy-ı zülfini** iletse ger ṣabā / Nāfesini döke yire reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [būy-ı zülfini,]*

<u>būy-ı zülfüñ:</u> *Saçının kokusu.*

Būy-ı zülfüñ getüre gülşene ger bād-ı ṣabā / Kara yaslu oluban key katı sünbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 2). [būy-ı zülfüñ,]*

<u>būy-ı zülfüñe:</u> *Saç kokusu.*

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür misk-i Ḫıṭā / Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [būy-ı zülfüñe, -üñe]*

<u>būyuñı alurlar:</u> *Kokusunu almak.*

ʿUşşāḳ görmez rūyuñı līkin alurlar būyuñı / Bulurlar elbet kūyuñı ṣad cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [būyuñı alurlar, -urlar]*

<u>buyur:</u> *Emretmek, söylemek.*

Muḥibbī'den eger cān ister iseñ / **Buyur** sen tek hemān er-re'sü ve'l-ʿayn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [buyur,]*

<u>buyur:</u> *Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.*

Ger **buyursañ** cān fedā ide Muḥibbī yoluña / Ādem olan ad u sanın terk kılmaz cān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 5). [buyursañ, -sa, -ñ]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [buyursañ, -sa, -ñ]*

buyur: *"Buyurun" diyerek davet etmek.*

Tolaşaldan zülfüñüñ sevdāsına dil ḫastadur / Leblerüñ dārü'ş-şifāsından **buyur** sirkencübīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 8). [buyur,]*

C

cā eyleyen: *Makam eyle.*

ʿIşḳ mıdur cān u dil mülkini yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur sīnemüñ içre gelüp **cā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [cā eyleyen, -yen]*

cā itse: *Sığınmak.*

Göñülde cān gibi **cā itse** tañ mı / Perīler meskenidür çün ḫarābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 6). [cā itse,]*

cā kıldı: *Yer etmek; yer edinmek.*

İy kaşı ya sīnem içre gönderüp ġamz okların / ʿĀḳıbet kıldı benüm ḳalbümde cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [cā kıldı, -dı]*

cā-be-cā: *Yer yer.*

Gizlenür zülfi şebinde ḫaṭṭ-ı dilber **cā-be-cā** / Ḳaṣd ider İslām'a kāfir çeyşidür şebḫūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [cā-be-cā,]*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz ol kāfire īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [cā-be-cā,]*

Dirler yüzinde **cā-be-cā** belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [cā-be-cā,]*

cādū: *Büyücü, cadı.*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu Muḥibbī'de yine / Niçe mekkār niçe ʿayyār niçe **cādūdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [cādūdur, -dur]*

cādū: *Büyücü, cadı; sevgilinin gözü.*

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler siḥr-i ḥelāl / N'ideyim n'eyleyeyim ben ol iki **cādūya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [cādūya, -y, -a]*

cādū: *Büyücü ll Sevgilinin gözleri.*

Dü çeşmüñe disem Hārūt u Mārūt / Görilmedi anuñ gibi dü **cādū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 3). [cādū,]*

Bir nevʿ-ile bende çeker çeşmi ʿāşıḳı / Şīşeyle ider ʿālemi **cādū** girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [cādū,]*

câh: *Kuyu, çukur.*

Niçe diller ser-i zülfüñe beste / Yatur kalmış ẕeḳan **çāhında** beste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [çāhında, -ın, -da]*

câh: *İtibar, makam, mevki.*

Māl u **cāha** bakmaduñ dünyādan olduñ çün berī / Ġuṣṣa vü ġamdan Muḥibbī dāyimā āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [cāha, -a]*

Zülfine bend eyleyüp salar zenaḫdān **çāhına** / Niçe yıllar ḥabsdür ol mübtelāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [çāhına, -ına]*

cām: *Kadeh.*

İçmiş idüm ben ezel ʿışḳuñ şarābın **cām-ıla** / Yog-ıdı şebde görinen noḳṭalar eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [cām-ıla, -ıla]*

cām: *1. kadeh 2. şarap.*

Sāḳiyā itme dirīġ **cāmı** bu ben maḫmūrdan / Çünki kesb eyler ṣafā ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [cāmı, -ı]*

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān ḫāl ü ḫaṭ ʿasker çeker / Pāyimāl eyler eger Ḫusrev eger **cāmın** Cem'in *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [cāmın, -ın]*

Cām içre gördi rūyuñ oldı Muḥibbī ḥayrān / Kim gördi böyle ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [cām,]*

Dīvāne gönül istedi **cām** sāḳī lebinden / Mestāne gözi ḫışm-ıla el urdı bıçağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [cām,]*

cām: *Kadeh. (Parlamak bağlamında).*

Sipihr reşk ideli bezm-i ʿiyş-i şāmumuza / Bakar ḥased gözi ile ḳamer de **cāmumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [cāmumuza, -umuza]*

cām: *Cam II kadeh.*

İçüp maḥabbet **cāmını** ḫoş-ḥāl olayın bir zamān / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [cāmını, -ını]*

İtmedi mi zamāne Cem'üñ **cāmını** şikest / Bak lālelere gör nice aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [cāmını, -ını]*

cām iç: *Şarap içmek.*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini **cām iç** göñül germ eyle sen / Serd olursın ger düşerseñ ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [cām iç,]*

cām ile: *Kadeh ile.*

İç cürʿayı dök başuma zīrā ki ben mestāneyem / Ālūde olsun **cām ile** [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [cām ile,]*

cām sun: *Kadeh sunmak, takdim etmek.*

Sāḳī içelüm sun berü cām itme bahane / ʿİşret demidür çalduralum çeng ü ċaġāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 1). [cām sun,]*

cāme: *Elbise.*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār / Rind olan ger **cāme** rehn itse ʿaceb mi cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [cāme,]*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār / Rind olan ger cāme rehn itse ʿaceb mi **cāmesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [cāmesin, -sin]*

Jālelerden gūşına dürler takupdur şāh-ı gül / **Cāmesin** surḫ eylemiş bir yār-ı raʿnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [cāmesin, -sin]*

Seyl-i eşküm egnüme geydürdi gülgūn **cāmeler** / İy Muḥibbī kim göre taḥsīn ide göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [cāmeler, -ler]*

Gāh nārenci geyüp geh **cāmesin** al itdi yār / Odlara yakdı cihānı āh kim bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [cāmesin, -sin]*

cāme: *Elbise, çamaşır, giyecek şey.*

Terk eyle bugün **cāmeñi** serāpā bürehne ol / Yarın yakaña sunmaya her nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [cāmeñi, -ñ, -i]*

cāme: *Elbise (gönül).*

Geldüñ çemen seyrānına güller naẓar kılur kamu / Ol demde cümle itdiler **cāmeyi** çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [cāmeyi, -y, -i]*

cāme-i al: *Kırmızı elbise.*

Didiler yine geydi **cāme-i al** / Didüm kana giriserdür boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 4). [cāme-i al,]*

cāme-i peşmīnesin: *Yünden dokunmuş elbise, derviş elbisesi.*

İy Muḥibbī işidüp aḥvālümi çūbān-ı ʿışḳ / Eyledi baña vaṣiyyet **câme-i peşmînesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 5). [câme-i peşmînesin, -sin]*

câme-i surḫı: *Kırmızı elbise.*

Geyelden **câme-i surḫı** boyuñca kana girmişsin / Çıkar billāhi luṭf eyle yiter kūyuñda kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [câme-i surḫı, -ı]*

câmiʿ: *Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer.*

Ḳametüñ **câmiʿde** gördiler kıyāmet sandılar / Sen de tekbīr biñ getür bu mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [câmiʿde, -de]*

câm-ı bâde: *Şarap kadehi.*

Girev kıl ḫırḳañı al **câm-ı bâde** / Dilüñden gitmesün her laḥẓada Hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 2). [câm-ı bâde,]*

câm-ı cem: *Şarabı icat eden Cem'in sihirli kadehi; [tas.] gönül. Bir kır gezintisi esnasında Cem, ayaklarına yılan dolanmış bir kuş görür. Okuyla kuşu, yılandan kurtarır. Kuşun ağzından yere bıraktığı çekirdekten asma büyür, o asmadan ilk şarap elde edilir. Cem'in kadehi, üzerinde yedi hikmeti bildiren yazılar bulunan bir kadehtir. İskender'in aynası gibi mevhum bir nesnedir. Câm-ı Cem, bütün evrendeki durumu, yedi feleğin sırrını açık ve ayrıntılı biçimde gösteren bir kadeh sayılır. Cem, başka bir meziyeti olmadığı hâlde, şarap mucidi olarak edebiyata girmiş ve adını baki kılmıştır.*

Câm-ı Cem olmayıcak genc-i Ferīdūn nedür / Dutalum devlet-i Cemşīd [ü] Ferīdūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 3). [câm-ı cem,]*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl / Pīş-i mā **câm-ı Cem** ü ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [câm-ı cem,]*

câm-ı cihân-nümâda: *Dünyayı gösteren kadeh ‖ dünyayı gösteren ayna.*

Câm içre gördi rūyuñ oldı Muḥibbī ḥayrān / Kim gördi böyle ṣūret **câm-ı cihân-nümâda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [câm-ı cihân-nümâda, -da]*

câm-ı cürʿa-i ʿışḳuñ: *Aşkın kadehinin yudumu.*

Ey dōst **câm-ı cürʿa-i ʿışḳuñ** içen ezel / Tā ḥaşre deñlü mestdür anı sanma ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [câm-ı cürʿa-i ʿışḳuñ, -uñ]*

câm-ı gül-nârı: *Narçiçeği kadehi.*

Gülşen içinde Muḥibbī tevbeyi kim saklaya / Sāḳi-i gül-ruḫ elinden **câm-ı gül-nârı** çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 5). [câm-ı gül-nârı,]*

cām-ı ʿışḳ: *Aşk şarabı.*

Kime sunıldı ezelde nūş itdi **cām-ı ʿışḳ** / Kalmaya nāmūs u ʿārı eylemez ol meyl-i cāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 4). [cām-ı ʿışḳ,]*

cām-ı ʿışḳuñ: *Aşk kadehi.*

İçmeyenden **cām-ı ʿışḳuñ** sorma sen keyfiyyetin / Vire mi saña ḫaber andan ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [cām-ı ʿışḳuñ,]*

cām-ı laʿlüñ: *(sevgilinin) kırmızı dudaklarının kadehi.*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı Muḥibbī çün türāb / Cürʿañı cānā dirīġ itme gel ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [cām-ı laʿlüñ,]*

Cām-ı laʿlüñ yādına komadum elden sāġarı / Niçe yıllar olmışamdur sākin-i mey-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [cām-ı laʿlüñ,]*

cām-ı laʿlüñdür: *(sevgilinin) kırmızı dudaklarının kadehi.*

Katı göñlüñdür dem-ā-dem bagrumı baş eyleyen / **Cām-ı laʿlüñdür** eyā meh sırrumı fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [cām-ı laʿlüñdür, -dür]*

cām-ı laʿlüñi: *(Sevgilinin) Lal gibi kırmızı dudaklarının kadehi. || Sevgilinin kırmızı şarapla dolu kadehe benzeyen dudakları.*

Ruḫlaruñ devrinde itdüm **cām-ı laʿlüñi** heves / Didiler ʿiyş eylemek bihter-durur mehtābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 2). [cām-ı laʿlüñi,]*

cām-ı lebüñdan: *Dudak kadehi.*

Benüm çok sevdügüm **cām-ı lebüñdan** būse iḥsān it / Olup cān şād u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [cām-ı lebüñdan, -üñdan]*

cām-ı maḥabbetden: *Muhabbet kadehi.*

Alup bir cürʿa nūş itdüm ezel **cām-ı maḥabbetden** / Bulına rūz-ı maḥşerde daḫı başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [cām-ı maḥabbetden, -den]*

cām-ı mey: *Şarap kadehi.*

İy Muḥibbī mevsim-i güldür güzeller yādına / **Cām-ı mey** nūş idelüm gel bir niçe yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [cām-ı mey,]*

cām-ı şarāb: *Şarap kadehi.*

Sāḳī-i mehveş elinden nūş kıl **cām-ı şarāb** / İy Muḥibbī çün ġam-ı devrān ile nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [cām-ı şarāb,]*

cāmiʿ-i ḥüsnin: *Güzellik camisi.*

Gezerken **cāmiʿ-i ḥüsnin** kaşı miḥrābını gördüm / Başum kaldurmayup kıldum o yirde secdegāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [cāmiʿ-i ḥüsnin,]*

cāmiʿ-i ḥüsninde: *Güzellik camisi.*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ ṭāḳ-ı ebrūsın görüp / Secde itdüm cān-ıla ol kaşları miḥrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [cāmiʿ-i ḥüsninde, -nde]*

cāmiʿ-i ḥüsnüñde: *Güzellik camisi.*

Kimdür senüñ **cāmiʿ-i ḥüsnüñde** uymaya / Miḥrāb idüp kaşuñı çeşmüñ imām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [cāmiʿ-i ḥüsnüñde,]*

cāmiʿ-i ḥüsnüñe: *Güzelliğinin camisi.*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb şehā kaş olsun / Dil ü cān ile aña secde kılan baş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [cāmiʿ-i ḥüsnüñe, -üñe]*

cān: *Can, ruh, gönül.*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi çün **cānadur** / Cān ele alup bu dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [cānadur, -adur]*

cān: *Hayat, yaşam.*

Laʿl-i nābıdur anuñ dāfiʿ olan derd ü ġama / Laʿline ger heves itsem n'ola ben **cānlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [cānlar-ıla, -lar-ıla]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger **cāndur** eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [cāndur, -dur]*

cān: *Aşığın canı.*

İy ṭabīb-i dil iriş kim kaldı **cāndan** bir ramaḳ / Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [cāndan, -dan]*

Senüñ zünnār-ı zülfüñe şehā dil bagladum **cāndan** / Anuñçün dem-be-dem ḳaṣdum olupdur kāfiristāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [cāndan, -dan]*

Çehre-i cānān görinmez perde olmışdur teni / Vuṣlat el virmez aña cismiyle **cāndan** geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [cāndan, -dan]*

cān: *Can, ruh.*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı **cāndur** bu / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [cāndur, -dur]*

cān: *Can , ruh .*

Olmışam ʿışḳ faḳīri n'ola iy kān-ı kerem / Bir naẓar ḥüsnüñi iḥsān idesin **cānuñ** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [cānuñ, -uñ]*

cān: *(Aşığın) canı, ruhu.*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum **cānı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [cānı, -ı]*

Fedā kıl **cānı** cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [cānı, -ı]*

Gözüñ ḳaṣṣābı **cāna** ḳaṣd iderse / Sevāba gire ide beni ḳurbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 4). [cāna, -a]*

Kār idüpdür **cānuma** ḥasret Muḥibbī bilmezem / Kimden olur derdüme dermān kime yalvarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [cānuma, -uma]*

Mest olur gerçi lebüñ ẕikriyle gelür **cāna** şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp yir dil ġubārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [cāna, -a]*

Niçe iy kaşı kemān **cānuma** bī-dād idesin / Bāri at ġamzeñ okın bu dilümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 1). [cānuma, -uma]*

Atar siḥr okların ġamzeñ görür kim **cāna** kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [cāna, -a]*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede **cānum** gibi / İy göñül āh itmeg-ile anı fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [cānum, -um]*

Cāna da virme ḫaber ḫūn-ı ciger içdügüñi / Tuymasun ʿiyş ü ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [cāna, -a]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne minnet uşbu bir **cāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [cāna, -a]*

Atıcak ġamze okın ol kaşı ya / Geçüben sīneden ire **cāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 3). [cāna, -a]*

Olupdur ġamzeleri kana teşne / Ne kana bil ki olmış **cāna** teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 1). [cāna, -a]*

Yine gönlüm bend oldı zülf-i kemend-keşe / Yandı **cānda** kalmadı bir ẕerre ḥüsün āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [cānda, -da]*

Ezelden ʿışḳ olup ḳışmet virildi **cānuma** ḥayret / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [cānuma, -uma]*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm **cāna** cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [cāna, -a]*

cān: *Sevgili, sevilen.*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna **cān** buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [cān,]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı; gönül, yürek.*

Demidür bir naẓar it mürde dile **cān** yürisün / Ele çevgān-ı ser-i zülfi alup gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [cān,]*

cān: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

Yāra dil gönder nihānī anı **cānuñ** duymasun / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [cānuñ, -(u)ñ]*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda gel **cānuñ** sakın / Dimeye bir cān nedür kıymadı cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [cānuñ, -(u)ñ]*

cān: *Âşığın canı, ruhu.*

Cānda āteş oldı ten seng-i melāmetden kebūd / Üstüẖ∨ānum her birisi oldı şemʿ-i encümen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [cānda, -da]*

cān: *(Aşığın) canı.*

Kandasın iy cān-ı cānān-ı cihān u cān-ı men / Yoluña olsun hezārān **cān** fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [cān,]*

Esīrüñdür eger ʿaḳl u eger dil / Ġulāmuñdur eger **cān** u ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [cān,]*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña **cān** ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [cān,]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup **cān** şād u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [cān,]*

Cān u dil ile yanmaga pervāneler gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿāşıḳ sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [cān,]*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür **cān** u dil / Kanda gitdi ġayretüñ sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [cān,]*

Cān aparur şemʿ gördüm her gice pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne yanmak ögren iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [cān,]*

Görmese cānā seni olmaz Muḥibbī'ye ḥayāt / Anuñ-içün tende **cān** çeşmümde nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [cān,]*

N'içün itmezsin gelüp iy dōst bir yirde ḳarār / Ḫāne eyle gāh **cān** gāhī dil-i vīrān vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [cān,]*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi de āşūb-ı cihān / Tañlaram bu fitnelerden kurtara ʿuşşāk **cān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [cān,]*

İy ṭabībüm dil ü **cān** ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [cān,]*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum gibi / Çün bilürsün **cān** gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [cān,]*

Cān u dil alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [cān,]*

Bir ʿişve yiter arada ger **cān** ise maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [cān,]*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi çün cānadur / **Cān** ele alup bu dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [cān,]*

Pend gūş eyle didüm **cān** u dil-i pür-hevese / Tutmadı pendümi döndürdi fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [cān,]*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār olmasa / Belki ol ḫālvetde **cān** daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [cān,]*

ʿIşḳı **cān** eyler ṭaleb bir yañadan daḫı göñül / Arada ḥayrān kaldum anlaruñ savaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [cān,]*

Göre zülfüñi dil ola dīvāne / Yüzüñ şemʿini de **cān** göre yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [cān,]*

cān: *(Aşığın) Canı, ruhu.*

Tutsa ger dest-i ecel beni girībānumdan / Geçe **cāndan** bu göñül geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [cāndan, -dan]*

Yanuñda bu ʿacebdür ki bir olmış / Seni **cāndan** seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [cāndan, -dan]*

cān: *Canı gönülden, içtenlikle.*

ʿIşḳ meydānına girdüñ **cān-ıla** baş oynaduñ / İy göñül merdāne sensin iy göñül merdāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [cān-ıla, -ıla]*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle anı **cān-ıla** kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [cān-ıla, -ıla]*

cān: *"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.*

Cānān-ıla **cān** çünki ezel āşinā imiş / Yine gerekdi gir sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [cān,]*

Didüm bir būseñe **cān** vāmum olsun / Gel öldür kalmasun bu tende ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [cān,]*

Muḥibbī'den eger **cān** ister iseñ / Buyur sen tek hemān er-re'sü ve'l-ʿayn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [cān,]*

Muḥibbī **cān** viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir **cān** eger biñ **cān** virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [cān,]*

Muḥibbī **cān** viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir **cān** eger biñ **cān** virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [cān,]*

Varsa Muḥibbī kapuña **cān** tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl n'ola bu kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [cān,]*

Mürde idüm bir ḫaberle tāze **cān** virdüñ baña / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [cān,]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ **cān** fedā olsun ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [cān,]*

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler ten daḫı / Bir ḳabādur ʿāriyet iy dil gider **cān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [cān,]*

cān: *Âşığın canı, kendi varlığı. II Sevgili.*

Şemʿ-i ḥüsne karşu itdüñ **cānumı** pervāne sen / Zülf-i zencīrüñle kılduñ göñlümi dīvāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [cānumı, -u, -m, -ı]*

cān: *(Âşığın) bedeni, cismi, gövdesi. II Âşığın gönlü.*

Sanmañ ki beni **cānumı** cānāna virmezin / Ben bir kulam varumı sulṭāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [cānumı, -(u)m, -ı]*

Tīrini gönderdi dilber **cānumı** eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur didi dil baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [cānumı, -(u)m, -ı]*

Bend eyle dili zülfüñe dīvāne gerekse / Yak **cānumı** ruḫsāruña pervāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [cānumı, -(u)m, -ı]*

cān: *(Âşığın) canı, gönlü.*

Kandasın iy göñlümüñ ārāmı **cānum** maḥremi / Kullarına ẓulm idici pādişāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [cānum, -(u)m]*

Cānum bile yoluñda senüñ dil nedür iy dōst / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [cānum, -(u)m]*

Olayım cān-ıla kapuñda bende / Nite kim **cānum** ola uşbu tende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 1). [cānum, -(u)m]*

cān: *Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup **cān-ıla** yanmaz / Yanup ḥirmān ocagında aña dāyim ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [cān-ıla, --ıla]*

Ben ʿāşıḳınuñ ḳatline ister bahāne yār / **Cān-ıla** anı sevdügümi müttehem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 4). [cān-ıla, --ıla]*

Kaʿbe-i kūyına vardum **cān-ıla** / Bilmedüm iy dil ki anuñ ḳurbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 3). [cān-ıla, --ıla]*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña ḥayāt / Āh ölsün mi ecelsüz **cān-ıla** seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [cān-ıla, --ıla]*

Zāhidā olsun mübārek saña bu ḥūr u behişt / ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm **cān-ıla** dīdārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [cān-ıla, --ıla]*

Her ne gelürse mihr eger cevr rāżıyam / Sundum nigāra **cān-ıla** çün iḥtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [cān-ıla, --ıla]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum **cān-ıla** ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [cān-ıla, --ıla]*

Cürm ü ʿiṣyāna olalum **cān-ıla** biz muʿterif / Zāhide budur düşen her dem riyā vü zerḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [cān-ıla, --ıla]*

Atdı okını sīneme kaşuñ kemān-ıla / İtdüm ḳabūl dilde kodum anı **cān-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 1). [cān-ıla, --ıla]*

Her kim ki uyar **cān-ıla** dehrüñ hevāsına / Lā-büd anı irişdürür āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [cān-ıla, --ıla]*

Olayım **cān-ıla** kapuñda bende / Nite kim cānum ola uşbu tende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 1). [cān-ıla, --ıla]*

Her ne kim vire Ḫudā eyle ḳanāʿat **cān-ıla** / Az u çok dime sakın itme nizāʿ aş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [cān-ıla, --ıla]*

Çevgān-ı zülfe **cān-ıla** top it dilā gel başuñı / Ola ki dilber oynaya top[ı] görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [cān-ıla, --ıla]*

İdeyim **cān-ıla** esbüñe ḫıdmet / Ḳabūl it tek beni serrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 4). [cān-ıla, --ıla]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter kim / Kul olduñ **cān-ıla** ol āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [cān-ıla, --ıla]*

Pür dil ġam-ıla **cān-ıla** hem oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [cān-ıla, --ıla]*

cān almayınca: *Öldürmek.*

Cān almayınca varmadı yol āsitānına / Āsān mıdur öpmege yā şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [cān almayınca,]*

cān alup: *Öldürmek.*

Bir naẓarla **cān alup** itdi göñül mülkin ḫarāb / Öldürüñ beni eger ol gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [cān alup, -up]*

cān atarsın: *Şiddetle arzu etmek, çok istemek. II cân, ok gibi düşünülerek kemandan atılması da kastedilmiştir.*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevves ḥırṣ-ıla / Kanda görseñ **cān atarsın** ditreyüp nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [cān atarsın, -arsın]*

cān bülbüli: *Can bülbülü.*

Yanar firāḳuñ odına **cān bülbüli** pervāne-veş / Yansa Muḥibbī tañ mıdur ol laʿl-i āteş-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [cān bülbüli,]*

cān cevherin: *Gönül incisi.*

Bulmak isterseñ eger cānān viṣālin iy göñül / Rāyegān girmez elüñe ḫarc kıl **cān cevherin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [cān cevherin, -n]*

cān da: *Canı bile.*

Dil degül belki **cān da** pāralanur / Yār eger ursa zülfine şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [cān da,]*

cān daḫı: *Canı bile.*

Göñlini virdi Muḥibbī **cān daḫı** virse sezā / Ne içün bakardı anuñ gibi bir ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [cān daḫı,]*

cān eridür: *Yüreğini eritmek. II. İnsanın içine işlemek, duygulandırmak. III. Çok üzmek.*

Bu Muḥibbī niçe bir **cān eridür** būseñ-içün / Başuñ-ıçun güzelüm yok dime iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [cān eridür,]*

cān fedā eyle: *Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.*

Cān eyle fedā tā bulına vuṣlat-ı dilber / Terk eyle Muḥibbī saña cānāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [cān fedā eyle,]*

cān fedā itmez: *Canını feda etmek.*

(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [cān fedā itmez,]

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş raḳīb / Sümme vallāhi yalandur dōstum tek sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [cān fedā itmez, -mez]*

cān fedā olsun: *Canı vermek, canı feda etmek.*

Bū getürdüñ būy-ı zülfinden ṣabā gerçek misin / Yoluña olsun hezārān cān fedā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [cān fedā olsun, -sun]*

cān gibi: *Can gibi.*

Göñülde **cān gibi** cā itse tañ mı / Perīler meskenidür çün ḫarābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 6). [cān gibi,]*

cān gözin açdum: *Gönül gözünü açmak, uyanık bulunmak.*

Nāgehān virdüm göñül nev-reste zībā dilbere / **Cān gözin açdum** naẓar kıldum o nīgū manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [cān gözin açdum, -dum]*

cān gözini aç: *Manevi gözü açmak.*

Eger ẓāhir gözi görmezse yāri / Ne ġam **cān gözini aç** kıl neẓāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 3). [cān gözini aç,]*

cān içün: *Bir can için.*

Vaṣl-ı cānān isteyenler ġam yimezler **cān içün** / Yolına bir cān nedür biñ cān fedā cānān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [cān içün,]*

Ger buyursañ cān fedā ide Muḥibbī yoluña / Ādem olan ad u sanın terk kılmaz **cān içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 5). [cān içün,]*

cān ile: *Candan.*

Bend kıldum boynumı çün zülf-i cānān ile ben / Tā ölince kapusında kul olam **cān ile** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [cān ile,]*

cān ile: *Candan, kalpten.*

Kaʿbe'dür kūyı ṭavāf itmek diler gönlüm anı / Ger ḳabūli ola ḳurbān olayım ben **cān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [cān ile,]*

cān lebe geldi: *Canı ağzına (boğazına) gelmek, büyük bir tehlike karşısında ölecekmiş gibi bir korkuya kapılmak.*

Bülbül gibi her gīce nālān oluram āh / Cān geldi lebe eyledügüm zāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 2). [cān lebe geldi, -di]*

cān meşāmı: *Canın dimağı.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḥaẕẕ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u hālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 3). [cān meşāmı,]*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḥaẕẕ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u ḫālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 3). [cān meşāmı,]*

cān murġını: *Can kuşu II Gönül kuşu.*

Kaşlaruñ çīn eyleme baksam ʿiẕār u ḫālüñe / Dōstum **cān murġını** menʿ itme āb u dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 2). [cān murġını,]*

cān naḳdini: *Can sermayesi.*

İrmek-içün vaṣluña ḫarc eyledüm **cān naḳdini** / Ārzū-yı vuṣlatuñdur beni ḳallāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 2). [cān naḳdini,]*

Cān naḳdini yolında Muḥibbī ide īṣār / Ol yār gelür diyü baña tek ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [cān naḳdini,]*

Alup **cān naḳdini** bir būse iḥsān / Kılursañ giresin bī-ḥad ṣevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 5). [cān naḳdini,]*

cān perveridür: *Cana can katan, canı besleyen.*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir ḳadeḥ sundı didi **cān perveridür** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [cān perveridür, -dür-idür]*

cān siper eyleyen: *Canını siper eylemek.*

ʿIşḳ mıdur eyleyen tīr-i belāya cān siper / İy Muḥib derd ü belā sīnemde peydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [cān siper eyleyen, -yen]*

cān terk ider: *Canından vazgeçmek, kendini feda etmek.*

Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda baş terkin ursam tañ mıdur / Niçeler **cān terk ider** ʿālemde ad u san içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [cān terk ider,]*

cān terkin eylersem: *Kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Eger **cān terkin eylersem** taʿaccüb eyleme zāhid / Şu kim ṣıdḳ-ıla ʿāşıḳdur elin yur kendü kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [cān terkin eylersem, -rsem]*

cān terkin urdum: *Canından vazgeçmek.*

Kimse kılmadı ben itdüm āh kendüm kendüme / Bir naẓar **cān terkin urdum** yār-ı gendüm-gün içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [cān terkin urdum, -dum]*

cān u başı: *Can ve baş. II hayat.*

Ḳabūl eyle kuluñdan **cān u başı** / Getürdüm tuḫfedür dervīş-i şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 3). [cān u başı, -ı]*

cān u dil: *Gönül.*

Tīri olmasa Muḥibbī **cān u dil** eglencesi / Murġ-ı dil çokdan uçardı sīne-i ṣad-çāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [cān u dil,]*

cān u dil: *Can ve gönül.*

Ceng iderse **cān u dil** olmaz ʿaceb sen ḫūb içün / Olıgelmişdür cidāl olur ezel maḥbūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [cān u dil,]*

Pür ḥarāret **cān u dil** ġāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerümden ol sebebdendür akar deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [cān u dil,]*

Naẓar kıldı baña bir çeşmi āhū / Bu **cān u dil** didiler ʿaḳla yā hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [cān u dil,]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu ko yansun Muḥibbī **cān u dil** / Yanmagı şimden girü taʿlīm idem pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [cān u dil,]*

İy Muḥibbī her ne yirde cāy ide sulṭān-ı ʿışḳ / **Cān u dil** ḫākister eyler üstüḫ∨ānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [cān u dil,]*

Bu **cān u dil** dermāndedür ḥālüm n'olur cānān ile / Cūlar akıtdı dīdeler serv ayagına kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [cān u dil,]*

Sīne ʿışḳı āteşiyle pür şerer-olmış yatur / **Cān u dil** fikr-i lebiyle kaldılar efkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 4). [cān u dil,]*

cān u dil içinde: *Can ve gönül içinde.*

Kim zülfe naẓar eylese **cān u dil içinde** / Sanur ki megesdür ki kalupdur kıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [cān u dil içinde,]*

cān u dil mülkini: *Ruh ve gönül ülkesi.*

ʿIşḳ mıdur **cān u dil mülkini** yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur sīnemüñ içre gelüp cā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [cān u dil mülkini,]*

cān u dil virme: *Ruh ve gönül vermek, bir şeye sıkı sıkıya sarılmak.*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [cān u dil virme,]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [cān u dil virme, -me]*

cān u dilden: *Candan ve gönülden.*

Başuma sevdā-yı zülfüñ geleli dīvāneyin / Şemʿ-i ḥüsne **cān u dilden** yanmaga pervāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 1). [cān u dilden,]*

Güzelüñ kişverine dinse [de] sulṭān uṣta sen / Kapusında **cān u dilden** bende-fermān uṣta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [cān u dilden,]*

Kaʿbe'dür kūyuñ nigārā eyledüm çünki ṭavāf / **Cān u dilden** gelmişem olmaga ḳurbān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [cān u dilden,]*

Her kaçan görse Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / **Cān u dilden** başını meydāna iltür top içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [cān u dilden,]*

Bu Muḥibbī **cān u dilden** irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini her būd u her nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [cān u dilden,]*

Bezm-i ġamda iy Muḥibbī ʿāşıḳ-ı şūrīdeler / **Cān u dilden** nāle kılsun ḳaddini çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 5). [cān u dilden,]*

ʿIşḳa düşdüm **cān u dilden** geçdüm āh / Kimseler ʿışḳ-ıla yoldaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 2). [cān u dilden,]*

Żāyiʿ itme iy dil-i şūrīde gel gül ṣoḥbetin / **Cān u dilden** tā seḥer gūş eyle bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [cān u dilden,]*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde āh u vāhı sevmeyen / Kul olur mı **cān u dilden** pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [cān u dilden, -den]*

cān u dilden geçerem: *Candan ve gönülden geçmek.*

Cān u dilden geçerem cānā cemālüñ göricek / Yanıcak pervāne şemʿa perr ü bāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [cān u dilden geçerem, -erem]*

cān u dili: *Can ve gönül.*

Elde Muḥibbī **cān u dili** tuḥfe eyle kim / Kim bī-ḥad yine öpmediler şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [cān u dili, -i]*

Virüp **cān u dili** bir būsesine / Ne kanlar yutmışam iḳrār olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [cān u dili, -i]*

Alımazsın dōstlar nuṣḥ eylemeñ benden cevāb / Eyledi **cān u dili** dīvāne kāküller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [cān u dili, -i]*

cān u dili: *Can ve dil.*

Alsa Muḥibbī yār ele ger ġamze okların / Ḳurbān eyle **cān u dili** kaşı yasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 5). [cān u dili,]*

cān u ser: *Can ve baş.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara terk itmeyince **cān u ser** / Vuṣlat-ı cānān muḳarrer girmez ele rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [cān u ser,]*

cān u serden geç: *Can ve baştan geçmek, kendini feda etmek.*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / **Cān u serden geç** ko cism olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [cān u serden geç,]*

cān u serüm: *Can ve baş.*

Biñ cevr ü cefā eyle baña itmezem gile / Yoluñdadur **cān u serüm** tek hemān dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 1). [cān u serüm, -üm]*

cān u ten de: *Can ve beden.*

İdeyin çāk girībān tā be-dāmen / Fedādur çün yolunda **cān u ten de** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 2). [cān u ten de, - de]*

cān üstine: *Baş üstüne.*

Tīrini gönderdi dilber cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur didi dil baş üstine **cān üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [cān üstine,]*

cān virdi: *Ölmek.*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı İskender gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [cān virdi, -di]*

cān virdi: *Ölmek.*

Lebüñ yādına **cān virdi** Muḥibbī / Megesler cān virürler engübīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 5). [cān virdi,]*

cān virdiler: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Ben hemān cān virmedüm ol şūḫ-ı şehr-āşūb içün / Niçeler **cān virdiler** ʿālemde rūy-ı ḫūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [cān virdiler, -diler]*

cān virdüm: *Can vermek II Sevgili için bütün ömrünü tüketmek.*

Belā-yı hicre **cān virdüm** Muḥibbī / Ki oldum vaṣlı ile āşinā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 5). [cān virdüm,]*

cān vire: *Ölmek.*

Kimdür senüñ derd ü belāñ ḳabūl ide / Yā kim-durur cānını terk ide vire cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 2). [cān vire,]*

Bunı kim gördi ki bir kez işidüp evṣāfını / Bu Muḥibbī **cān vire** ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [cān vire,]*

cān virem: *Ölmek.*

Ne tañ ger **cān virem** ol laʿl-i nāba / Ki rindān meyl ider ṣāfī ṣarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 1). [cān virem,]*

cān viren: *Can vermek, ölmek.*

Muḥibbī **cān viren** dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [cān viren,]*

cān viriserdür: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Ḫusrevā şīrīn lebüñ yādına bu bī-çāre dil / Şübhesüz **cān viriserdür** nitekim Ferhād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 4). [cān viriserdür, -iserdür]*

cān virme: *Canı teslim etme II ölüm.*

Dil virüp dünyāya ḫarc itme ʿömür sermāyesin / Ḫvāce-i dünyā gibi **cān virme** ḳummāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 2). [cān virme,]*

cān virmede: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Ṭurra-i leylī saçın görüp dilā mecnūn olup / Lebleri şīrīnine **cān virmede** Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 2). [cān virmede, -mede]*

cān virmedüm: *Uğrunda ölmek.*

Ben hemān **cān virmedüm** ol şūḫ-ı şehr-āşūb içün / Niçeler cān virdiler ʿālemde rūy-ı ḫūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [cān virmedüm, -düm]*

cān virmek: *Uğrunda ölmek.*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil ki **cān virmek** gerek bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [cān virmek,]*

cān virmeyem: *Canı teslim etme II ölüm.*

Niçe ben **cān virmeyem** ol yārı gördüm yād-ıla / Baña karşu çagurup aġyāra oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [cān virmeyem, -yem]*

cān virseler: *Ölmek; biri için kendini feda etmek, ölümü bile göze almak; hiçbir şey esirgememek; çok sevdiği ve istediği bir şeye aşırı düşkün olmak.*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda ger **cān virseler** / Müstedām ol ʿālem içre tek hemān sen çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [cān virseler, -ler]*

cān virüben: *Can vermek, can bağışlamak.*

Virüben cān cānā būseñ aldı / Bu yıkuk göñlümüñ dil-ḫ∨āhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 4). [cān virüben,]*

cān virüp: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ beni maḥrūm eyleyüp / Ben yoluñda **cān virüp** kanum helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [cān virüp, -üp]*

cān virüp: *Ruhu teslim etmek ll ölmek.*

Cān virüp sanma Muḥibbī alasın bir būseyi / Kimseler ḥüsni metāʿına ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [cān virüp,]*

cān virüp: *Ölmek, ruhunu teslim etmek. (Sevgili için).*

Bu Muḥibbī **cān virüp** kūyında hīç bilinmedi / Pādişāh-ı dehr añmazsa ʿaceb mi bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [cān virüp,]*

cān virür: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Leylī zülfine dolaşduñ iy göñül Mecnūnlayın / Laʿl-i Şīrīnine **cān virür** meger Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [cān virür, -ür]*

cān virür: *Ölmek.*

Kan yudarsa ġam degül lāʿl-i leb-i yār isteyen / **Cān virür** bu yolda bir zülf-i siyehkār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [cān virür,]*

Cān virür ʿaşıḳlaruñ şemʿ-i cemālüñ göricek / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 2). [cān virür,]*

cān virür: *Can vermek, ölmek.*

Bu Muḥibbī **cān virür** ol serv-i ḳāmetden cüdā / Cāna düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [cān virür,]*

cān virürler: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Göñlümi virsem ʿaceb mi ol gözi mestāneye / Rind olanlar **cān virürler** şevḳ-ile pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [cān virürler, -ürler]*

Lebüñ yādına cān virdi Muḥibbī / Megesler **cān virürler** engübīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 5). [cān virürler, -ürler]*

cān virürse: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Rāh-ı ʿışḳuñda Muḥibbī **cān virürse** ġam degül / Niçeler kaldı taḥassür irmedi bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [cān virürse,]*

cān virürüz: *Can vermek: Ölmek, hayatını kaybetmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virürüz tapusına hem bendeyüz kapusına / Ḥasret çeküp pā-būsına kul olmışuz fermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [cān virürüz,]*

cān yakmagı: *Sevgili uğruna canını vermek.*

ʿIşḳ-ıla **cān yakmagı** pervāne benden ögrenür / Olıcak her müşkil iş āsān olur üstād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [cān yakmagı, -magı]*

cānā: *(ey) sevgili.*

Ayakdan düşmişem **cānā** elüm dut dest-gīrüm ol / Didüm didi ki görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [cānā,]*

Gel yüzüme karşu dut **cānā** yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [cānā,]*

Cānā dimezem eyle baña mihr ü vefālar / Tek cevr ü cefāñ kesme hemān muttaṣıl olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [cānā,]*

Gülşen-i ḥüsnüñde **cānā** bülbül-i şūrīdeyin / Zülfüñe dil baglamış Mecnūn-ı belā-kerdīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 1). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.*

Dehānuña senüñ **cānā** dinürse tañ mı cāndur bu / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ **cāna** tartar / İki çeşmini kılmışdur terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 5). [cāna,]*

Murāduñ cān-ısa al kim ben andan geçmişem **cānā** / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [cānā,]*

cānā: *"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.*

Zülf-i siyāhuñ iy dōst boynuma bagum olsun / Ḫālüñ firāḳı **cānā** bagruma dāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [cānā,]*

Gelüp hicr-ile **cāna** cān-ı miskīn / Aġıṣnī yā ġıyāṣe'l-müsteġīṣīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 1). [cāna,]*

Aç gün yüzüñi **cānā** ʿālem münevver olsun / Çöz zülfüñi nigārā dünyā muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [cānā,]*

Virüben cān **cānā** būseñ aldı / Bu yıkuk göñlümüñ dil-ḫ∨āhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 4). [cānā,]*

Deyre vardum bulımadum mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm **cānā** seni bunda mı yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [cānā,]*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup gül didüm **cānā** / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [cānā,]*

Cān u dilden geçerem **cānā** cemālüñ göricek / Yanıcak pervāne şemʿa perr ü bāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [cānā,]*

Öykinürmiş yüzüñe gün alnuña **cānā** ḳamer / Bilmediler ḥaddini gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [cānā,]*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı Muḥibbī çün türāb / Cürʿañı **cānā** dirīġ itme gel ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [cānā,]*

Didüm zülfüñ midür **cānā** nedür ol dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [cānā,]*

Başum top eyledüm **cānā** bugün meydān-ı ʿışḳ içre / Elüñden zülf-i çevgānı neden sen çalabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [cānā,]*

Göster boyuñı **cānā** bir serv-ḳāmet olsun / Ne serv-ḳāmet olsun ol ḳad ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [cānā,]*

Bu Muḥibbī cān virür ol serv-i ḳāmetden cüdā / **Cāna** düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [cāna,]*

Ruḫları yādına **cānā** neyçün efġan ideler / Yok-durur bir sencileyin bülbül-i zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [cānā,]*

Gün yüzine bakmayam **cānā** cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [cānā,]*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül didüm sehven / Ben ol demden berü **cānā** bu yolda ʿözr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [cānā,]*

Gün yüzine bakmayam **cānā** cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [cānā,]*

Tāze sebz olsun diyü **cānā** cemālüñ gülşeni / Raʿd-veş āh eyleyüp nīsān-ı bārān-dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [cānā,]*

Görmese **cānā** seni olmaz Muḥibbī'ye ḥayāt / Anuñ-içün tende cān çeşmümde nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [cānā,]*

ʿĀrıż mıdur bu **cānā** ya āfitāb-ı raḫşān / Sünbül midür ya kākül ya zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [cānā,]*

Zülfüñe yüz virme **cānā** boynuña asılmasun / Ḫāl-i Hindūñı sakın ḥüsnüñ görüp yakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [cānā,]*

Çün dürr-i yetīm oldı yine naẓm-ı Muḥibbī / **Cānā** anı dak gūşuña yek-dāne olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [cānā,]*

Yüzüñe şöyle ʿāşıkdur senün şems ü ḳāmer **cānā** / Gice gündüz yüzin sürüp gider mi hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [cānā,]*

Niçe şīrīn olmasun **cānā** Muḥibbī'nüñ sözi / Çünki medḥüñ okuram olur kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [cānā,]*

Leblerüñ eṭrāfını **cānā** n'ola tutsa ḫaṭuñ / Yir olur ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [cānā,]*

Kūyuñı n'eyler gönül irmek diler **cānā** saña / Cenneti eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [cānā,]*

Zülfüñün **cānā** ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / Mār beñzer kim şikāfından yirüñ girer ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [cānā,]*

Cānā ġamuñla sīne-i pür-zaḫmda yazılur / Her kim ki naẓar ide okur anda āh-ı şāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [cānā,]*

Raḳībe meyl idüp **cānā** bana ẓulm u sitem kılma / Kaçan āh eyleye muẓlim muḳarrer kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [cānā,]*

Ẕeḳanuñ oḫşayup öpmek ile **cānā** ne żarar / Meyve-i cennet olan dime ki āyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [cānā,]*

Kākülüñ üzre görenler zülfüñi **cānā** didi / Şāh-ı mārān oturur biñ başlu suʿbān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [cānā,]*

Gün yüzüñden ʿālemi **cānā** münevver eyleyen / Bu Muḥibbī ruḫlaruña gün dimiş alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [cānā,]*

Bu Muḥibbī var iken **cānā** raḳībe virme yüz / Degme bir nā-merdi tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [cānā,]*

cāna cān buldum: *Yaşama gücü vermek.*

Bi-ḥamdi'llāh ki cānāna irişdüm **cāna cān buldum** / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿīnān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 3). [cāna cān buldum, -dum]*

cāna kıymaya: *(Sevgili yolunda) âşığın canından vazgeçmesi, canına kıyması.*

Kim ki **cāna kıymaya** irişmez ol cānāneye / Baḥra ġarḳ olan irişür didiler dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [cāna kıymaya, -ya]*

cāna kıymaz: *Can almak, öldürmek II canını feda etmek.*

Muḥibbī'ye dimişler **cāna kıymaz** / İlāhī sakla anı iftirādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 5). [cāna kıymaz,]*

cānān: *Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [cānānı, -ı]*

Gönderüp derd ü elem hicr-ile öldürmek ise / Rāżıyam her ne gelürse baña **cānānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [cānānumdan, -um, -dan]*

Bi-ḥamdillāh ki **cānāna** irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [cānāna, -a]*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup **cānāneye** kul ol sakın şah-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [cānāneye, -e]*

cānān: *Sevgili.*

Söylemez **cānān** Muḥibbī līk ammā dir ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [cānān,]*

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā imiş / Yine gerekdi gir sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [cānān-ıla, --ıla]*

cānān: *Sevgili ‖ dost.*

Bilmedüm seni kimüñ **cānānısın** / Bu ḳadar var derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 1). [cānānısın, -ısın]*

Tutsa ger dest-i ecel beni girībānumdan / Geçe cāndan bu göñül geçmeye **cānānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [cānānumdan, -(u)m, -dan]*

cānān: *Gönül verilen, âşık olunan sevgili.*

Sanmañ ki beni cānumı **cānāna** virmezin / Ben bir kulam varumı sulṭāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [cānāna, -a]*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser cümle Īrān illerin / Görmek olur mı ʿaceb bir daḫı **cānān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [cānān,]*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda gel cānuñ sakın / Dimeye bir cān nedür kıymadı **cānānuñ** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [cānānuñ, -uñ]*

Sanma iy ḫasta göñül kim seni **cānān** acıya / Derd-ile ölür iseñ sanma ki dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [cānān,]*

ʿĀşıḳ oldur ʿışḳ içinde ol dil ü cāndan geçe / ʿĀşıḳ olmaz terk-i ser kılmaya **cānāndan** geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [cānāndan, -dan]*

Görmemişler hergiz raḥm ide **cānān** kimseye / İtdügin işidmemişler derde dermān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 1). [cānān,]*

Cān eyle fedā tā bulına vuṣlat-ı dilber / Terk eyle Muḥibbī saña **cānāne** gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [cānāne, -e]*

cānān gerek: *Sevgili gerekli.*

Dilā **cānān gerek** cānı n'idersin / Ser-i zülfinsüz īmānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 1). [cānān gerek,]*

cānān içün: *Sevgili uğruna.*

Vaṣl-ı cānān isteyenler ġam yimezler cān içün / Yolına bir cān nedür biñ cān fedā **cānān içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [cānān içün,]*

cānān ile: *Sevgiliyle.*

Bu cān u dil dermāndedür ḥālüm n'olur **cānān ile** / Cūlar akıtdı dīdeler serv ayagına kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [cānān ile,]*

cānān viṣālin: *Sevgiliye kavuşma.*

Bulmak isterseñ eger **cānān viṣālin** iy göñül / Rāyegān girmez elüñe ḫarc kıl cān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [cānān viṣālin, -in-n]*

cānāna: *Gönül verilmiş, sevgili. II Dost.*

Fedā kıl cānı **cānāna** bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [cānāna, -+a]*

cānāna irişdüm: *Sevgiliye ulaşmak.*

Bi-ḥamdi'llāh ki **cānāna irişdüm** cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿīnān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 3). [cānāna irişdüm, -düm]*

cānāne: *Sevgili.*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez daḫı **cānāneden** / Kim ki gördi didi kim merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [cānāneden, -den]*

cānāne: *Sevgili.*

Gāh cevr ü geh cefā-y-ıla yıkarsın göñlümi / Kim cefā fenninde māhir bir ʿaceb **cānānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [cānānesin, -si, -n]*

cānāne: *Gönül verilmiş, sevgili. II Dost.*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup **cānāneye** kul ol sakın şāh-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [cānāneye, -y, -e]*

Kim ki cāna kıymaya irişmez ol **cānāneye** / Baḥra ġarḳ olan irişür didiler dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [cānāneye, -y, -e]*

cānān-ı men: *Benim sevgilim.*

Kandasın iy cān-ı cānān-ı cihān u cān-ı men / Yoluña olsun hezārān cān fedā **cānān-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [cānān-ı men,]*

cāndan geçdi: *Canından vazgeçmek, canından bezmek.*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez daḫı cānāneden / Kim ki gördi didi kim merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [cāndan geçdi, -di]*

cāñdan sevdügüm: *Tüm kalbiyle sevmek.*

İḫtiyār ile degüldür seni **cāñdan sevdügüm** / Ger günāh ise gel ʿafv it eksük olmaz her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [cāñdan sevdügüm, -dügüm]*

cānı: *(Âşığın) canı, gönlü.*

Ḫudāyā **cānı** raḥmetden ayırma / Bi-ḥaḳḳı ḥürmet-i Ṭāhā vü Yāsīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 2). [cānı, -ı]*

Pervāne-ṣıfat **cānı** Muḥibbī oda yakdı / Ġāyet bugün şākirem ol nāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [cānı, -ı]*

Dilā cānān gerek **cānı** n'idersin / Ser-i zülfinsüz īmānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 1). [cānı, -ı]*

Medyūn idüm bu **cānı** getürdüm kapuña al / Ḫayli dem idi muntaẓır idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [cānı, -ı]*

Kim didi saña saçuñ ġāliye-efşān eyle / **Cānı** āşüfte kılup ʿaḳlı perīşān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [cānı, -ı]*

Niṣār it gevher-i çeşmüñ irerseñ pāy-ı dildāra / Muḥibbī lāyıḳı budur viresin **cānı** ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [cānı, -ı]*

Geldi ʿışḳuñ eyledi sinemde **cānı** sūḫte / ʿĀḳıbet kıldı ser-ā-ser bu cihanı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [cānı, -ı]*

cān-ı cānān-ı cihān: *Dünya sevgililerin canı.*

Kandasın iy **cān-ı cānān-ı cihān** u cān-ı men / Yoluña olsun hezārān cān fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [cān-ı cānān-ı cihān,]*

cānı çıkmadın: *Ölmek, son nefesini vermek.*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel vir ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [cānı çıkmadın, -madın]*

cānı ḳurbān itmege: *Canını bir şey uğruna vermek, ölmek.*

Kūyūña varsam dimişdüm **cānı ḳurbān itmege** / Beni öldür durmışam ol ʿahd ü peymān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [cānı ḳurbān itmege, -mege]*

cān-ı men: *Benim canım.*

Kandasın iy cān-ı cānān-ı cihān u **cān-ı men** / Yoluña olsun hezārān cān fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [cān-ı men,]*

cān-ı miskīn: *Zavallı gönül.*

Gelüp hicr-ile cāna **cān-ı miskīn** / Aġı̱snī yā ġıyā̱se'l-müsteġīs̱īn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 1). [cān-ı miskīn,]*

cān-ı nā-tüvānuñ: *Güçsüz can.*

İy Muḥibbī sırruñı ketm eyle iẓhār eyleme / Şöyle sakla anı **cān-ı nā-tüvānuñ** duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [cān-ı nā-tüvānuñ, -uñ]*

cān-ı pāk: *Temiz can.*

ʿUşşāḳ görmez rūyuñı līkin alurlar būyuñı / Bulurlar elbet kūyuñı ṣad **cān-ı pāk** iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [cān-ı pāk,]*

cān-ı pāksin: *Temiz can.*

Sen **cān-ı pāksin** iy ṣanem ne āb ü ḫāk iy nāzenīn / Dirsem saña itme ʿaceb rūḥī fedāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [cān-ı pāksin, -sin]*

cān-ı sergerdān-ı men: *Benim sersemlemiş canım.*

Ḫastayam ġāyet meger vuṣlat gele feryāduma / Tā ḥayāta irişe bu **cān-ı sergerdān-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [cān-ı sergerdān-ı men,]*

cān-ı şīrīn: *Tatlı can.*

Virüp Şīrīn yolına **cān-ı şīrīn** / Hezārān āferīn ol kūh-kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 4). [cān-ı şīrīn,]*

cān-ı şīrīnüm: *Tatlı can.*

Gelüp agzuma damzur vaṣluñ ābın / Gelüpdür **cān-ı şīrīnüm** tutaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 3). [cān-ı şīrīnüm,]*

cānı vireyim: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez seni görsem / Kerem kıl luṭf idüp göster yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [cānı vireyim, -eyim]*

cānib: *Ar. Taraf, cihet, yan.*

Göñlümi göndermişem iy dōst senden **cānibe** / Añlamazam ki gele bir daḫı benden **cānibe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [cānibe, -e]*

Göñlümi göndermişem iy dōst senden **cānibe** / Añlamazam ki gele bir daḫı benden **cānibe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [cānibe, -e]*

Serv ayaġ üzre turur nergis göz açmaz muntaẓır / Hey ḳıyāmet gelesin diyü çemenden **canibe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [canibe, -e]*

Nālesini bülbülüñ efġānının gūş eylemez / Göñüller dāyim göz[i] göñli dikenden **canibe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [canibe, -e]*

Zülfinüñ būyı ʿālem muʿaṭṭarken bugün / Varmasun şimden girü kimse Ḫoten'den **canibe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [canibe, -e]*

İy Muḥibbī göñlümi gönderdüm almadum ḫaber / Kanda gitdi gelmedi bir daḫı benden **cānibe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [cānibe, -e]*

cān-ıla: *Can ile.*

Cānānı sevdüm **cān-ıla** doldı derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [cān-ıla,]*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ ṭāḳ-ı ebrūsın görüp / Secde itdüm **cān-ıla** ol kaşları miḥrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [cān-ıla,]*

cān-ıla başı: *Can ve başı.*

Muḥibbī terk kıl **cān-ıla başı** / Bulınmaz bu ṣadāḳat degme erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 4). [cān-ıla başı,]*

cān-ıla serden geçerse: *Candan ve baştan vazgeçmek.*

Göricek şemʿi pervāne yakar elbette bāl ü per / Geçerse ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ʿaceb mi cān-ıla serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 4). [cān-ıla serden geçerse, -erse]*

cānını terk ide: *Candan vazgeçmek.*

Kimdür senüñ derd ü belāñ ḳabūl ide / Yā kim-durur **cānını terk ide** vire cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 2). [cānını terk ide, -e]*

cān-ısa: *Can ise.*

Murāduñ **cān-ısa** al kim ben andan geçmişem cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [cān-ısa,]*

cānlar: *Sevgili(ler), güzel(ler), dilber(ler).*

Çün bahār oldı gelüñ ʿiyş idelüm **cānlar-ıla** / Lebi mül gözleri bādām ruḫı ḫandānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [cānlar-ıla, --ıla]*

cānum: *"Canım benim" anlamında bir sözdür.*

Dil laʿl-i lebüñ firi-y-le mest olup eydür / Luṭf eyle Muḥibbī kuluñı **cānum** unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [cānum,]*

cānum benüm: *Benim canım.*

Tek seni göreyim benüm cānum / Dāġlar sīnem üzre dīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 2). [cānum benüm,]*

cānum fedā kıldum: *Canını feda etmek, hiçbir şeyini esirgememek.*

Cānum iy yārān fedā kıldum ben ol dildāra kim / Miḥnet ü endūh-ı yārı ez-ser-i yārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [cānum fedā kıldum, -dum]*

cānum gibi: *Canım gibi, her şeyden korur bir biçimde.*

Sırr-ı ʿışḳuñ saklar iken sīnede **cānum gibi** / Ẓāhir itdüm ʿāleme bu āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [cānum gibi,]*

cānum üzre: *Başım üstüne anlamında deyim.*

Vuṣlat içre n'ideyim āh bana mānīʿ olur / **Cānum üzre** bu tenüm beñzede pīrāhenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [cānum üzre,]*

cānum vireyin: *Can vermek; ölmek.*

Bir kez yüzüñi göstereyim dir-iseñ iy dōst / **Cānum vireyin** bu söze şükrāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [cānum vireyin, -eyin]*

cānumı ḳurbān kıldum: *Canımı kurban etmek.*

Kaş [u] kemān yāra ḳurbān cānumı kıldum / Müjgān okıyla döndi toptolu sīne kīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 7). [cānumı ḳurbān kıldum, -dum]*

cānuñ virmedüñ: *Canını feda etmek, bir değer uğruna ölmek.*

Ḫāk-i pāyine yüzüñ sürdükde **cānuñ virmedüñ** / İy dil-i şūrīde ol günden berü şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 2). [cānuñ virmedüñ, -medüñ]*

cārī: *Akan; yürürlükte olan, geçerli.*

Geçer sulṭān-ı ʿışḳuñ hükmi **cārī** / Tefāvüt eylemez pīr ü cüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 3). [cārī,]*

cārū: *Süpürge.*

İdüp tekmīl siḥri çeşm-i cāẕū / İder gāh mār zülfin gāh **cārū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 1). [cārū,]*

cārūb: *Far. is. Süpürge.*

İşigüñ pāk itmege saḳḳā-yı çeşmüm her seḥer / Su sepüp bir deste baglar kirpügi **cārūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [cārūb,]*

cārub eyledi: *Süpürge yapmak.*

Gözlerüm saḳḳāsı sular ḫāk-i pāy-ı dilberi / Bu Muḥibbī eyledi müjgānını cārub içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [cārub eyledi, -di]*

Göreliden deyr içinde bu Muḥibbī muġbeçe / Eyledi cārūb müjgānın hemān ḫumḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [cārūb eyledi, -di]*

cārūb ide: *Süpürge etmek, temizleyen etmek.*

Şeh-perin **cārūb ide** Rūḥü'l-emīn / Ḫāk-i pāyuña senüñ iy pāk-dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 1). [cārūb ide, -e]*

cārūb ider: *Süpürge etmek.*

Bu dil **cārūb ider** kirpüklerini / İşigüñ pāk ider çeşmüm döker su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [cārūb ider, -er]*

cāy ide: *Yer edinmek, yer etmek.*

İy Muḥibbī her ne yirde **cāy ide** sulṭān-ı ʿışḳ / Cān u dil ḫākister eyler üstüḫ∨ānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [cāy ide,]*

cāy-ı laṭīf: *Güzel yer (Padişah sarayı).*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir **cāy-ı laṭīf** / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [cāy-ı laṭīf,]*

cāẕibe: *Alım, alımlılık, çekicilik.*

ʿĀşıḳ-ı şūrīde diller meyl iderse tañ mıdur / Ḫūb-rūlarda komışdur **cāẕibe** çün kim İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [cāẕibe,]*

cāẕū: *Büyücü.*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi **cāẕū** / Gelse neʿaceb her yañadan naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [cāẕū,]*

cānānsıñ: *Sevilen.*

Bilmedüm seni kime **cānānsın** / Līk bu derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 1). [cānānsın,]*

cānını: *Aşığın canı, ömrü.*

Yāra dimiş ki **cānını** senden dirīġ ider / Eyleñ naẓar raḳīb-i següñ iftirāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 2). [cānını,]*

ceb: *Kıyafetlerin yanında bulunan içine bir şey koymaya yarayan küçük yer.*

Egerçi dāġ ursa lāle sīnesine / ʿAceb midür ki var ʿışḳı **cebīnde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [cebīnde, -i, -nde]*

cefā: *Ar. İncitme, eziyet.*

Ẓulme māyil cevri çok ʿāşıḳlara bī-dādsın / Māh-rūlar ögrenür senden **cefā** üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [cefā,]*

Gāhī cevrüñe **cefā** gāhī sitem gāhī elem / Kime virilmiş bular mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [cefā,]*

Baña gönderme vefā vü mihrüñi gel iy ṣanem / Tek **cefādan** bu dilüm maḥrūm olup zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [cefādan, -dan]*

Döner **cefāya** başlar soñra olur peşīmān / Mihr ü vefāyı evvel idüp alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [cefāya, -y, -a]*

Sevdüginüñ her kişi ister vefāsına ire / Ben **cefāsın** isterem hergiz vefāsın istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [cefāsın, -sın]*

Egerçi kim cefāya zehr dirler / **Cefā** cevri görinür baña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [cefā,]*

ʿIşḳuñ ezelde lezzet-ile balın isteyen / Soñra taḥammül eyleye dehrüñ **cefāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [cefāsına, -sına]*

Gāh cevrüñe **cefā** gāhī belā geh derd ü ġam / Bu cihāndur eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [cefā,]*

İy muʿallim yāra taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / Līk göstermedüñ aña **cefādan** özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [cefādan, -dan]*

cefā: *Eziyet, sıkıntı.*

Cefāñuñ tīşesin göñlüme urma / Olur olsa eger mermer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [cefāñuñ, -nun]*

cefā: *Eziyet, sıkıntı, acı.*

Gāh cevr ü geh **cefā-y-ıla** yıkarsın göñlümi / Kim cefā fenninde māhir bir ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [cefā-y-ıla, -y, -ıla]*

cefā: *(جفا) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.*

Yaraşur kılsañ niyāz ehline nāz / Ḫūy kılma tek **cefā** vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [cefā,]*

cefā: *Cefa, eziyet, incitme.*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü **cefāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [cefāsından, -sı, -n, -dan, -]*

Vefā umdukça görindi **cefālar** / Sitārem şūm[a] beñzer ṭāliʿüm dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [cefālar, --lar]*

Buldı ʻömür nihāyet yok mı **cefāya** ġāyet / Dimez misin hey āfet cevre nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [cefāya, -ya]*

Gözler hemīşe cevr-ile dilber **cefā** yolın / Beñzer cihānda görmedi mihr ü vefā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [cefā,]*

Aġyāra kılur mihr ü vefā saña **cefālar** / Hercāyī güzelden ne gelür yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [cefālar, --lar]*

Egerçi kim **cefāya** zehr dirler / Cefā cevri görinür baña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [cefāya, -ya]*

Vefāyı görmek isterseñ Muḥibbī māh-rūlardan / Şikāyet itmeyüp dāyim rıżā göster **cefāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 5). [cefāsına, -sı, -na]*

Her kim iderse meyl bu dehrüñ vefāsına / Lāzım gelür ki ugraya āḫir **cefāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [cefāsına, -sı, -na]*

Görse Muḥibbī cevrüñi artuk sever seni / Artur **cefānı** ẓāhir olur imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [cefānı, -ñ, -ı]*

İster Muḥibbī vaṣlını salar anı ferdālara / Ancak **cefā** inʿām ider var ola bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [cefā,]*

Egdükçe **cefā** dehrini boynunı eger ah / Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫ∨āre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [cefā,]*

Ḳabūlümdür gelen senden **cefālar** / Hemān tek sen raḳīb sözine uyma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 4). [cefālar, --lar]*

cefā: *Cefa, eziyet, incitme.*

Vefādan ʿārīsin kāmil **cefāda** / ʿAceb olmaz karı dünyā çü zensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 7). [cefāda, -da]*

Dirlerdi māh-rūlar hep cümle bī-vefādur / Gezdüm cihānı gördüm yok sen tek **cefāda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [cefāda, -da]*

Üstāda varsa dilber fenn-i vefāya bakmaz / İster ki ola kāmil māhir geçe **cefāda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [cefāda, -da]*

cefā çekdüm: *Zulüm görmek, sıkıntı çekmek.*

Egerçi görmedüm senden vefā ben / Velī çekdüm kapuñda yüz cefā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [cefā çekdüm, -düm]*

cefā eyledügin: *Eziyet etmek, (aşığı) sıkıntıya sokmak.*

Derd-ile **cefā eyledügin** itme şikāyet / Dinmeye eger her kıla bir niçe dil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [cefā eyledügin, -dügin]*

cefā fenninde: *Cefa ilmi.*

Gāh cevr ü geh cefā-y-ıla yıkarsın gönlümi / Kim **cefā fenninde** māhir bir ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [cefā fenninde, -nde]*

cefā itdüñ: *Eziyet etmek, üzmek, acı çektirmek.*

Bu Muḥibbī'ye vefā idem didüñ itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur dōstum gel ʿahd ü peymanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [cefā itdüñ,]*

cefā itmege: *Eziyet etmek.*

İy türk-i şūḫ ʿāşıḳa cevr ü ʿiṭāb ne / İtmege cefā sengile gönlin ḫarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [cefā itmege,]*

cefā kıldı: *Eziyet etmek, azap vermek.*

Gösterüp evvel vefā āḫir baña kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm aña yār-ı şādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [cefā kıldı, -dı]*

cefā kılma: *Eziyet etmek, azap vermek.*

Tayanup ḫüsnüñe **cefā kılma** / Çün degül ḫüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 2). [cefā kılma,]*

cefā kılur: *Eziyet etmek, azap vermek.*

Alur dilüñi al-ıla dutar **cefā kılur** / Sakın alınma çeşmine bakup alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [cefā kılur,]*

cefā sengini: *Eziyet, sıkıntı taşı.*

Ger **cefā sengini** yagdursañ gökden rāżıyam / Her ne kim gökden yaga lā-büd ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [cefā sengini,]*

Muḥibbī ko **cefā sengini** dildār / Ol atdukça sen ‘ışkı muḥkem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [cefā sengini,]*

cefā sengiyle: *Eziyet, sıkıntı taşı.*

Cefā sengiyle sındı āh göñlüm / Bütün kim ide sınsa ābgīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [cefā sengiyle, -yle]*

cefā tīġıyla: *Cefa kılıcıyla.*

Cefā tīġıyla kesseñ başumı sen / Elümi dāmenüñden kesmezem ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 1). [cefā tīġıyla, -yla]*

Muḥibbī sırrını fāş itmeyiser / **Cefā tīġıyla** kesseñ başını sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 5). [cefā tīġıyla, -yla]*

cefā tīrin: *Cefa oku.*

Göñül alınca ol meh-rū baña mihr ü vefā kıldı / Dönüp soñra **cefā tīrin** çıkardı bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [cefā tīrin, -n]*

cefā tīrine: *Cefa oku.*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun gerden / Cihānda geçmedük miḥnet dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [cefā tīrine,]*

cefā tīrīni atduñ: *Cefa oku atmak.*

Baña şol deñlü **cefā tīrīni atduñ** güzelüm / Döndi bu sīne-i pür-sūz[um] müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 3). [cefā tīrīni atduñ,]*

cefā virüp: *Cefa vermek, eziyet etmek.*

Bilsem neden cevr-ile ol şāh-ı dil-fırīb / Virüp cefā dil alup ider muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 3). [cefā virüp, -üp]*

cefā vü cevr: *Eziyet ve azap.*

Bu Muḥibbī'ye **cefā vü cevr** gördüñ müsteḥaḳ / İy güzeller ḫusrevi iy şāh u iy sulṭān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [cefā vü cevr,]*

cefā vü cevr: *Eziyet ve azap.*

Gāhī **cefā vü cevr** ü gehī ẓulm-ıla sitem / Eyler bu nevʿ-ile yār bizümle muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [cefā vü cevr,]*

cefā vü cevri: *Eziyet ve sıkıntı.*

Yāruñ **cefā vü cevri** nedür kīnesi neden / Derdā dirīġ gitmeye mi kīne sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [cefā vü cevri,]*

Gerçi kim her bir işüñ oranı var / Ḥadden aşurduñ **cefā vü cevri** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 2). [cefā vü cevri,]*

cefā vü cevri çekmiş: *Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.*

Cefā vü cevri çekmiş var mı bence / Nite kim yok güzeller içre sence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 1). [cefā vü cevri çekmiş, -miş]*

cefā vü cevr-ile: *Eziyet ve sıkıntı ile.*

Cefā vü cevr-ile ḳahruñı iy dōst / Şikayet eyler cismümde her mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 2). [cefā vü cevr-ile,]*

cefā vü cevrini: *Eziyet ve azap.*

Her kim **cefā vü cevrini** bilmez anuñ vefā / Öldürseler ger anı ġazādur ʿaẕāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [cefā vü cevrini, -ini]*

cefā vü cevrüñi: *Eziyet ve azap.*

Cefā vü cevrüñi çeksem yiridür / Göñül virdüm senüñ tek nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 2). [cefā vü cevrüñi, -üñi]*

cefā vü cevrüñle: *Eziyet ve azap.*

Bu Muḥibbī dilemez mihr ü vefāñı güzelüm / Rāżıyam beni **cefā vü cevrüñle** yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [cefā vü cevrüñle, -üñle]*

cefā vü derd ü miḥnet: *Eziyet, dert ve zahmet.*

Bugün gülzār-ı ʿālemde **cefā vü derd ü miḥnet** çok / İşitmedüm ki bū almış ola kimse vefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [cefā vü derd ü miḥnet,]*

cefā vü seng-ile: *Cefa ve taş, cefa taşı.*

İy Muḥibbī kim bütün ider bu göñlüm şīşesin / Yār çokdan anı sımışdur **cefā vü seng-ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [cefā vü seng-ile, --ile]*

cefā-ḫū: *Cefayı ve eziyeti huy edinen (sevgili) II Eziyet eden, zalim, gaddar (sevgili).*

Dilde olan derd ü miḥnet küllī olsun āşikār / İy **cefā-ḫū** vaḳt olupdur sīnemi ben yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [cefā-ḫū,]*

Baña raḥm eyle dirsem ol **cefā-ḫū** / İder cevr ü cefāsını ziyāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 3). [cefā-ḫū,]*

cefākār: *Cefa çeken, eziyet ve sıkıntıya katlanan.*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteler kılmazdı mihrini ṭaleb / ʿĀlem içre māh-rūlar ger **cefākār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 3). [cefākār,]*

cefā-keş: *Cefa çeken.*

Dehr ara niçe yüz biñ ʿışḳ eri var / Bir **cefā-keş** bulınmaya bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 6). [cefā-keş,]*

Bir **cefā-keş** ʿāşıḳam cevr [ü] cefādan dönmezem / Günde biñ kez öldürürse itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [cefā-keş,]*

cefālar iderse: *Cefa etmek: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.*

İderse yiridür baña cefālar / Göñül virdüm çün ol nā-mihribāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 2). [cefālar iderse,]*

cefāsın gördüñ: *Zulüm ve eziyet çekmek.*

Egerçi gördüñ ol yāruñ cefāsın / Velī olmak gerek iy dil ḥaẕerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 2). [cefāsın gördüñ, -düñ]*

cehd: *Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma.*

Dirīġā derdüm oldı āşikāre / Bulınmaz **cehd-ile** bu derde çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 1). [cehd-ile, --ile]*

cehd eyle: *Çalışıp çabalamak, uğraşmak.*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere kātib / **Cehd eyle** ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [cehd eyle,]*

cehd eylesün: *Çalışıp çabalamak, uğraşmak.*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden özge yok ʿilāc / Ölmege **cehd eylesün** kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [cehd eylesün, -sün]*

cehd ide: *Çabalamak, gayret etmek.*

Leblerinden derdüme dermān n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi var **cehd ide** dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [cehd ide,]*

cehd idüben: *Azmetmek, çalışıp çabalamak, gayret etmek.*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz cid kılam **cehd idüben** / Vuṣlat el vire alam genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [cehd idüben, -üben]*

cehd idüp: *Çalışmak, uğraşmak.*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ perdeñ küşād / **Cehd idüp** açma bugün dünyāda kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [cehd idüp,]*

cehd ile: *Çalışarak.*

Saʿy it Muḥibbī tā bulasın Kaʿbe-i murād / Düş vādīlere **cehd ile** ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [cehd ile,]*

cehd kıl: *Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.*

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını / İy gözüm ġayret senüñdür **cehd kıl** geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [cehd kıl,]*

cehl-i nihāl: .

Kemāl-i z̲evḳ-i ʿirfānı dilersin / Dilā **cehl-i nihāl** ez penç berkon *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 1). [cehl-i nihāl,]*

celādet: *Yiğitlik.*

Olur mı bundan ilerü **celādet** / Ḫadeng-i ġamzeñe dil duta sīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 3). [celādet,]*

celāl: *Yücelik, ululuk.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü **celālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [celālam, -am]*

cellād: *İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.*

Dagıdup sünbüllerüñ çīn eyleyüp ebrūlaruñ / Ġamzelerle ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede **cellādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 3). [cellādsın, -sın]*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür / Bir nefesde hem Mesīḥā'sın u hem **cellādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [cellādsın, -sın]*

cellād: *İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse; sevgilinin merhametsiz gözü.*

ʿĀşıḳuñ ḳatline çün kim ḥükm ider sulṭān-ı ʿışḳ / Ḳatli isnād eylemek lāyıḳ mıdur **cellāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [cellāddan, -dan]*

cellād: *Can alıcı (sevgili).*

Ġamzesi **cellāddur** elinde tīġ u deşnesi / Teşnedür kanuña raḥm umma sen ol ḫūn-ḫ∨ārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [cellāddur, -dur]*

cellād: *Cana kıyıcı, can alıcı bakış; sevgilinin yan bakışı.*

Gözüñ **cellādı** öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben / Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn kefensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [cellādı, -ı]*

cellād: *Can alıcı kimse veya şey || Sevgilinin kara gözleri.*

Çekmesün **cellād** çeşmüñ tīġ-ı ḫūn-ālūdını / Ḳaṣd-ıla baḥr içre iy dil çok zamāndur mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [cellād,]*

cellād ġamzeler: *(Sevgilinin) Acımasız, cellada benzer yan bakışı.*

Ḳaṣd itse kaçan ḳatlüme **cellād ġamzeler** / Ol kemend-i zülf-ile baglar [çü yār] elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [cellād ġamzeler, -ler]*

cellād ġamzeñ: *(Sevgilinin) Acımasız, cellada benzer yan bakışı.*

Amān virmez baña **cellād ġamzeñ** / Komaz bakmaga yüzüñe toyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 2). [cellād ġamzeñ, -ñ]*

Beni **cellād ġamzeñ** iki nīme / Ko kılsun redd idüp tek yüri dime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 1). [cellād ġamzeñ, -ñ]*

cemʿ: *Birliktelik, birlikte olmak.*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde od gözde su **cemʿe** cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [cemʿe, -e]*

cem: *İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.*

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān ḫāl ü ḫaṭ ʿasker çeker / Pāyimāl eyler eger Ḫusrev eger cāmın **Cem'in** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [cem'in, -'in]*

İtmedi mi zamāne **Cem'üñ** cāmını şikest / Bak lālelere gör nice aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [cem'üñ, -'üñ]*

cem: *Şarabın mucidi hükümdar Cem II toplanma.*

Şādmānsın ʿışḳ-ıla beñzer ġamuñ sulṭānısın / Bāde nūş it koma elden diyeler **Cem'sin** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [cem'sin, -'sin]*

cemʿ eylemiş: *Toplanmak.*

Gülşende gör sulṭān-ı gül ezhārını **cemʿ eylemiş** / Sen ara yirde olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [cemʿ eylemiş, -miş]*

cemʿ eylemiş: *Toplamak, bir araya getirmek.*

ʿUşşāḳ serin kūyına **cemʿ eylemiş** nigār / Beñzer ki yapar kendü içün yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [cemʿ eylemiş,]*

cemʿ içün: *Toplansın diye.*

Eksük itme tīr-i ġamzeñ ya kaşuñ ḳurbānıyam / **Cemʿ içün** tīr-i ḫadenge sīnem itdüm terkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 3). [cemʿ içün, -düm]*

cemʿ ider: *Toplamak, bir araya getirmek.*

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı çün yine sulṭān-ı ʿışḳ / **Cemʿ ider** ʿāşıḳları beñzer ki ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [cemʿ ider,]*

cemʿ idüp: *Toplamak, biriktirmek.*

Saḥn-ı çemende **cemʿ idüp** ezhārı bād-ı ṣūbḥ / Ol meclis içre cümlesi sulṭān didi güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [cemʿ idüp,]*

Kūyında yār **cemʿ idüp** ʿāşıḳlaruñ serin / Beñzer ki yapa kendü içün bir yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [cemʿ idüp,]*

cemʿ idüp: *Toplamak, bir araya getirmek.*

Geldi o meclise sulṭān-ı gül güle güle / Ṣaḥn-ı çemende **cemʿ idüp** ezhār[ı] bād-ı ṣubḥ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [cemʿ idüp,]*

cemʿ itdüñ: *Toplamak.*

Didüm iy dilber neden **cemʿ itdüñ** ʿuṣṣāḳuñ serin / Didi kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [cemʿ itdüñ, -düñ]*

cemʿ itsem: *Toplamak.*

Gözlerüm yaşına dirsem tañ mıdur Ṭūfān-ı Nūḥ / Ḳatredür yanında **cemʿ itsem** yidi deryāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [cemʿ itsem, -sem]*

cemʿ itseñ: *Toplamak.*

Eger dünyāyı **cemʿ itseñ** görüp anı ġurūr itme / Ne assı yir seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [cemʿ itseñ, -señ]*

cemʿ oldugı: *Biraraya gelmek.*

Dil āteşine ġarḳ iken akar gözüm yaşı / Kim gördi **cemʿ oldugı** nār-ıla āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [cemʿ oldugı, -dugı]*

cemʿ olınmış: *Toplanma, toplanmış.*

Bu leṭāfet bu ḫalāvet bu melāḥat cümlesi / **Cemʿ olınmış** bir yire maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [cemʿ olınmış, -nmış]*

cemʿ olmaz: *Toplanmak.*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt ḫaṭṭuñ koma iy nāzenīn / Ḥaḳ dimişler **cemʿ olmaz** bir yire küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [cemʿ olmaz,]*

cemʿ olmış: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

Lebi üzre görinen mūrlardur / Sanasın **cemʿ olmış** engübīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 5). [cemʿ olmış,]*

cemʿ olsa: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

Ġālib gelürse zülfine ḫaṭṭı ʿaceb degül / **Cemʿ olsa** mūr ġālib olur ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 3). [cemʿ olsa,]*

cemʿ oluban: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta gel katma su / Korkaram kim seni bir gün **cemʿ oluban** ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [cemʿ oluban, -uban]*

cemʿ olup: *Toplanmak.*

Cemʿ olup murġ-ı belā ile yine ġam kuşları / Geldiler bāġ-ı dile idüp mekānlar kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [cemʿ olup,]*

cemʿ olupdur: *Toplamak, bir araya getirmek.*

Gülde luṭf u servde var iʿtidāl / **Cemʿ olupdur** cümlesi sende hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [cemʿ olupdur, -updur]*

cemāl: *Ar. yüz güzelliği, yüz.*

Ḳābūlüm olmadı dünyā **cemālin** baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [cemālin, -iñ]*

cemāl: *Güzel yüz.*

Her kim ki göre iy perī nāgāh **cemālüñi** / ‘Aḳlı gidüp ġaşy ola ol laḥẓa bayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [cemālüñi, -üñ, -i]*

cemāl: *A. yüz güzelliği, yüz.*

Ehl-i ḥālüñ ıẕṭırābı var **cemāli** şevḳıne / Eydüñüz ol dilber-i ālī-cenāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [cemāli, -+i]*

Kim **cemāli** gülşenin bir kez tamāşā eyleye / İtmeye geşt-i çemen seyr-i gülistāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [cemāli, -+i]*

cemāl: *(sevgilinin) yüzü.*

Zülfüñi gider **cemālüñ** rūşen olsun gün gibi / Ḫasta diller niçeye dek āh-ı şeb-gīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [cemālüñ, -üñ]*

cemāl: *(Sevgilinin) eşsiz güzelliği.*

Çaglayup yaşum akar yāruñ **cemālin** görmege / Su gibi bir ʿāşıḳ-ı dīdār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [cemālin, -(i)n]*

cemāl: *(Sevgilinin) güzel yüzü.*

Cān u dilden geçerem cānā **cemālüñ** göricek / Yanıcak pervāne şemʿa perr ü bāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Gün yüzine bakmayam cānā **cemālüñ** var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Gün yüzine bakmayam cānā **cemālüñ** var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Kaçma ʿömrüm gibi bir kerre **cemālüñ** göreyin / Korkaram ʿömr geçe hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

Nigārā gel bugün göster **cemālüñ** / Durur kullar olup sulṭāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [cemālüñ, -(ü)ñ]*

cemāl-i çīnüñi: *Yüz çinini.*

Görüp **cemāl-i çīnüñi** naḳḳāşlar ḥayrān olup / Bu nakşa dirler āferīn ḥācet degüldür reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [cemāl-i çīnüñi, -üñi]*

cemāli şemʿin: *Güzelliğin mumu, aydınlığı.*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [cemāli şemʿin,]*

cemāli şemʿine: *Güzelliğin mumu, aydınlığı.*

Gözleri dil almaga almış eline ok u ya / ʿĀşıḳ iseñ yan **cemāli şemʿine** pervāne-veş *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 2). [cemāli şemʿine,]*

cemāl-i şemʿüñ: *Güzelliğinin mumu.*

Görüp **cemāl-i şemʿüñ** pervāne-veş Muḥibbī / Zülfüñ şebinde her dem yanar o nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [cemāl-i şemʿüñ, -üñ]*

cemāli şevḳıne: *(Sevgilinin) güzel yüzünün isteği, arzusu.*

Yanmaga ʿāşıḳları gelmiş **cemāli şevḳıne** / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 2). [cemāli şevḳıne, -ne]*

cemālüñ gülşeni: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Tāze sebz olsun diyü cānā **cemālüñ gülşeni** / Raʿd-veş āh eyleyüp nīsān-ı bārān-dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [cemālüñ gülşeni,]*

cemālüñ şemʿine: *Yüz güzelliğinin mumu.*

Cemālüñ şemʿine pervāne-veş ko / Yanarsam itmeyem ol nāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 4). [cemālüñ şemʿine,]*

cemʿ-i dünyā: *Dünya cemiyyeti, dünya topluluğu II dünyanın tamamı.*

Ne assı dāne dāne **cemʿ-i dünyā** / Anı fikr eyle kanı māl-ı Ḳārūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 3). [cemʿ-i dünyā,]*

ceng iderem: *Savaşmak.*

Ferhād-ṣıfat **ceng iderem** seng-ile her dem / Şekker-leb [ü] şīrīn suḫenkāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [ceng iderem, -erem]*

ceng iderse: *Savaşmak.*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb sen ḫūb içün / Olıgelmişdür cidāl olur ezel maḥbūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [ceng iderse, -erse]*

cennet: *Cennet.*

Cennete aldanma zāhid gibi bakma kevs̱ere / İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [cennete, -e]*

Cennete kılmaz heves ḥūrī vü ġılmān istemez / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan dīdāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 2). [cennete, -e]*

cennet: *Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî.*

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil **cenneti** / Ḳāyil olur mı aña ʿışḳ-ıla dīẕār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [cenneti,]*

Ḳāniʿ olmaz kūyuña vaṣluñ diler bī-çāre dil / Hīçe almaz **cenneti** ʿışḳ-ıla dīdār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [cenneti,]*

Kūyuñı n'eyler göñül irmek diler cānā saña / **Cenneti** eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [cenneti,]*

Ḥūr u ġılmānı ki dirler sāḳī-i dil-çehredür / Mest olanlar beñzedürler **cenneti** meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 2). [cenneti,]*

cennet: *1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve*

içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār / Gör bu riyāyı zāhid **cennet** umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [cennet,]*

cennet: *Ahirette Allah'ın emir ve yasaklarına uyanların gideceğine inanılan yer.*

Yarın ki ṣāliḥān ʿamel ʿarżın ideler / Ṣādān olup **cennete** her biri tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [cennete, -e]*

cennet: *Ahirette müminlere Allah tarafından va'dedilen ebedî hayat, yaşanacak yer.*

Rūz-ı maḥşerde nidā **cennetden** ire ümmete / "Hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn" *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 4). [cennetden, -den]*

Zāhid egler gönlini **cennetdeki** ḥavrā ile / Çöpçe gelmez ʿāṣıḳuñ çeşmine dīẕār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [cennetdeki, -de, -ki]*

cennet ehli: *Cennet halkı.*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni n'eyçün yakar / Yā neden dirler ki **cennet ehli** yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [cennet ehli,]*

cennet-i aʿlā içinde: *En yüksek Cennet katında.*

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr dirler uşta sen / Bu meẕellet topragında mūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [cennet-i aʿlā içinde, -içinde]*

cennet-i kūyında: *Sevgilinin cennet gibi olan semti, bulunduğu yer.*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider ol dilberi / Gözlerüme didi dil rāciḥ görinür ḥūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [cennet-i kūyında,]*

cerāḥat: *Ar. 1. Yara. 2. Yaradan peyda olan, yaradan akan mayi. Cem'i: cerâhât.*

Çeşm hemān tīr hemān ya hemān / Sīne hemān nāle **cerāḥat** hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [cerāḥat,]*

ceres: *Çan, çıngırak.*

Pend güş eyle didüm cān u dil-i pür-hevese / Tutmadı pendümi döndürdi fiġānın **cerese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [cerese, -e]*

ʿIşḳuñuñ ḳāfile-sālārı olaldan bu gönül / Beñzedi āhı vü efġānı yanınca **cerese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 4). [cerese, -e]*

cev: *Arpa tanesi.*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd **cevdür** / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [cevdür, -dür]*

cev: *Arpa.*

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [cev,]*

cevāb: *Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.*

Ḳabūl eyledüñ iy dil cihānı bilmedin öñ / **Cevābı** niçe virürsin bu iltizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [cevābı, -ı]*

cevāb: *Açıklama II cevap.*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir **cevāb** ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [cevāb,]*

İy ṭabīb-i dil neden göndermedüñ şāfī **cevāb** / Yoḫsa göz göre bu miskīni helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [cevāb,]*

Didüm laʿlüñden emsem ḫasta-dilven / Didi ḳāyil degül misin **cevāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 5). [cevāba, -a]*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña bir şāfī **cevāb** / Ḥālüme eyle naẓar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [cevāb,]*

cevāb eyle: *Cevaplamak, cevap vermek.*

İy ṭabībüm dil ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir **cevāb eyle** benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [cevāb eyle,]*

cevāb işideli: *Cevap duymak.*

Cevāb işideli ġonca lebüñden / Sükūt idüp ider güftāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 6). [cevāb işideli,]*

cevāb virmeye: *Cevaplamak, karşılık vermek.*

Her ne deñlü ki sü'āl olına virmeye cevāb / Āh idem girmeye ger ġonca dehānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 3). [cevāb virmeye, -ye]*

cevāb virmeyesin: *Cevaplamak, karşılık vermek.*

Dil-ḫasta olam virmeyesin baña bir cevāb / İy ʿĪsī-nefes derdüme dermān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [cevāb virmeyesin, -yesin]*

cevāb virmez: *Karşılık vermek, İcabet etmek.*

Göñli katı biñ sü'āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir sitemkār var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [cevāb virmez, -mez]*

cevāhir: *Cevherler.*

Deryā-yı eşke daldum bī-ḥad **cevāhir** aldum / Dökülen ayaguña dürr ile gevher olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [cevāhir,]*

cevāb: *Açıklama.*

Alımazsın dōstlar nuṣḥ eylemeñ benden **cevāb** / Eyledi cān u dili dīvāne kāküller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [cevāb,]*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde od gözde su cemʿe **cevāb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [cevāb,]*

cevher: *Cevher, elmas.*

Lebleri itdi ḫacil lāʿl-i Bedaḫşān **cevherin** / Dür dişi virdi küşāde baḥr-i ʿummān **cevherin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 1). [cevherin, -in]*

Lebleri itdi ḫacil lāʿl-i Bedaḫşān **cevherin** / Dür dişi virdi küşāde baḥr-i ʿummān **cevherin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 1). [cevherin, -in]*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet gelüp bas bir ḳadem / Pāyuña īs̱ār ide çeşmüm fırāvān **cevherin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [cevherin, -in]*

cevher: *Cevher.*

Naḳd-i cān-ıla bulınur bil maḥabbet **cevheri** / ʿIşḳ bāzārında geç sen de ziyān u sūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [cevheri, -ī]*

Çün göñül maḫzen çıkar andan Muḥibbī **cevheri** / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [cevheri, -ī]*

cevherin: *Cevher, öz.*

Leblerüñ dāyiresin tutsa ḫatuñ olmaz ʿaceb / Ẓulmet içredür dimişler āb-ı ḥayvān **cevherin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [cevherin, -in]*

Bu Muḥibbī dem-be-dem ḫūn-ı cigerle bisleyüp / Ḥāṣıl itdi sīnede tīrüñle peykān **cevherin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [cevherin, -in]*

cevlān ider: *Dolaşmak, gezinmek.*

İder ṭāvūs-veş cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur / Gören reftārını eydür meger kebk-i deridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [cevlān ider, -er]*

cevlān idüp: *Dolaşmak,gezip dolaşmak.*

Tagıdup zülfi kaçan ʿuşşāḳa dilber göstere / Sanasın ṭāvūsdur **cevlān idüp** per göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [cevlān idüp, -üp]*

cevr: *Ar. Eza, sitem.*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile **cevrüñ** tasasın / Daḫı vaḳt olmadı mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [cevrüñ, -üñ]*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden **cevr** ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [cevr,]*

ʿIşḳ hemān dōst hemān dil hemān / **Cevr** hemān girye vü ḫālet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [cevr,]*

Gāhī **cevrüñe** cefā gāhī sitem gāhī elem / Kime virilmiş bular mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [cevrüñe, -ü, -ñ, -e]*

Gönderürsin baña **cevr** aġyāra mihrüñ toḫmını / Bilür iken ḫāṣıl olmaz nesne ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [cevr,]*

Her ne gelürse mihr eger **cevr** rāżıyam / Sundum nigāra cān-ıla çün iḫtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [cevr,]*

Diñüz ol serv-i ḫırāma **cevre** āheng eylesün / Ḫūn-ı dilden sāʿid-i sīmīni hem-reng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 1). [cevre, -e]*

Buldı ‘ömür nihāyet yok mı cefāya ġāyet / Dimez misin hey āfet **cevre** nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [cevre, -e]*

Cevrin añup mihrini dilden giderme key sakın / Ol melek-rūya neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [cevrin, -in]*

Gāh **cevr** ü geh cefā-y-ıla yıkarsın göñlümi / Kim cefā fenninde māhir bir ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [cevr,]*

Yaraşur kılsañ niyāz ehline nāz / Ḫūy kılma tek cefā vü **cevri** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [cevri,]*

Māh-rūlar **cevrini** çekdükçe iy dil şādsın / Anuñ içün kim ezelden sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [cevrini, -ini]*

Egerçi kim cefāya zehr dirler / Cefā **cevri** görinür baña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [cevri,]*

Gāh **cevrüñe** cefā gāhī belā geh derd ü ġam / Bu cihāndur eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [cevrüñe, -ü, -ñ, -e]*

cevr: *Eza, sitem.*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde göñlümden dutar / Dile sordum didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [cevr[i], -[i]]*

Göñlin alınca Muḥibbī'ye vefā gösterüp āh / Pes neden soñra dönüp **cevr[i]** firāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [cevr[i], -[i]]*

cevr: *Ar. eziyet, haksızlık.*

Ẓulme māyil **cevri** çok ʿāṣıḳlara bī-dādsın / Māh-rūlar ögrenür senden cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [cevri, -i]*

cevr: *(Sevgilinin yaptığı) eziyetler ile.*

Gözler hemīşe **cevr-ile** dilber cefā yolın / Beñzer cihānda görmedi mihr ü vefā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [cevr-ile, --ile]*

Niçe bir ḫāne-i dil **cevr-ile** vīrān olsun / Ya niçe tīr-i cefādan yüregüm kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [cevr-ile, --ile]*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿāṣıḳdur diyü / Deldi bagrum **cevr-ile** bu buña lāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [cevr-ile, --ile]*

Bükilüp **cevr-ile** ḳaddüm olalı Çāçī kemān / Tīr-i āhumla felek döndi müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [cevr-ile, --ile]*

Bilsem neden **cevr-ile** ol şāh-ı dil-firīb / Virüp cefā dil alup ider muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 3). [cevr-ile, --ile]*

cevr: *Eza, sıkıntı, sitem.*

Boyı mı yig anuñ ya serv ü ʿarʿar / Anuñ **cevri** mi çok ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [cevri, -i]*

cevr: *Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.*

Görse Muḥibbī **cevrüñi** artuk sever seni / Artur cefānı ẓāhir olur imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [cevrüñi, -üñ, -i]*

cevr: *Haksızlık, eza, cefa, eziyet, gadir, zulüm, sitem. || Tasavvufta tarikat adamının ruhen ilerlemesine engel olan şey.*

Göñlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / **Cevr-ise** senden hemān u ṣabr ise benden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [cevr-ise, --ise, -]*

cevr: *Cefa, elem, eziyet, eza.*

Dir vefā kılam baña ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem ol **cevri** çok nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [cevri, -i]*

cevr āteşine: *Sıkıntı ateşi.*

Niçe bir **cevr āteşine** yakasın ben bī-dili / Āşikāre luṭf idüp ḳahruñı kıl bārī nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [cevr āteşine, -ne]*

cevr cefā itmege: *Eziyet etmek.*

Cefā cevr itmege muʿtād olupsın / Güneh bilmez ola ādemde çün ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 5). [cevr cefā itmege, -ge]*

cevr eyleme: *Eziyet etmek.*

Verd-i gülden daḫı nāzüksin dile **cevr eyleme** / Āhum odından toludur çün zemīn ü āsümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [cevr eyleme, -me]*

cevr eyleme: *Eziyet etme.*

Aldanma iy gül-i nev tayanma rūzigāra / **Cevr eyleme** iñende gülşende gel hezāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [cevr eyleme,]*

Dimezem **cevr eyleme** göster gehī mihrüñ yüzin / Dōstum her nesneyi itmek gerek evzān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [cevr eyleme,]*

cevr ide: *Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.*

Söyle ol zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Niçe bir **cevr ide** ol zülf-i siyehkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [cevr ide,]*

cevr ider: *Cefa çektirmek.*

Cevr ider baña raḳībe raḥm idüp / Bagrı niçe ʿāşıḳuñ baş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [cevr ider,]*

cevr itme: *Haksızlık,ezâ, cefâ, eziyet, zulüm, sitem etme.*

Ġırre-i ḥüsn olup **cevr itme** / Çü degül ḥüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 3). [cevr itme,]*

cevr itmegi: *Eziyet etmek, acı çektirmek.*

Ḥüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa **cevr itmegi** ko / Bir işi işleme kim soñra peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [cevr itmegi,]*

cevr oklarına: *Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.*

Eyledüm **cevr oklarına** dōstlar sīnem siper / Bu ʿacebdür daḫı ol kaşı kemāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [cevr oklarına, -na]*

cevr ü cefā: *İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider **cevr ü cefā** / Niçe kez geçmiş-durur bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [cevr ü cefā,]*

Gehī **cevr ü cefā** gāhī sitemden / Añarsın gönderen her laḥẓa sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 4). [cevr ü cefā,]*

Dāyimā **cevr ü cefā** fennin okur ol dil-firīb / Ġālibā mihr u vefā ögrenmemiş üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [cevr ü cefā,]*

cevr ü cefā: *İncitici söz ya da davranışlar.*

İy şūḫ-ı Türk **cevr ü cefā** vü ʿitāb ne / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [cevr ü cefā,]*

cevr ü cefā çek: *Eziyet ve sıkıntı çekmek.*

Çek cevr ü cefā vü berr-i muġaylān belāsını / Āsān görine saña bu çendān merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [cevr ü cefā çek,]*

cevr ü cefā çeküp: *Eziyet ve sıkıntı çekmek.*

Hicr içre çeküp cevr ü cefā eyledüm gile / Raḥm eylemedi kimse gelüp yaşumı sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 1). [cevr ü cefā çeküp, -üp]*

cevr ü cefā eyle: *Üzmek, sıkıntı vermek.*

Biñ **cevr ü cefā eyle** baña itmezem gile / Yoluñdadur cān u serüm tek hemān dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 1). [cevr ü cefā eyle,]*

cevr ü cefā idesin: *Eziyet edip incitmek.*

Niçeye dek idesin cevr ü cefā ẓulm u sitem / İstemez ẓulm oldugın ʿadl issi sulṭān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 3). [cevr ü cefā idesin, -esin]*

cevr ü cefā itse: *Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.*

Ne ḳadar **cevr ü cefā itse** göñül eyler ḳabūl / Dōstlar gökden ne yagarsa götürür çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [cevr ü cefā itse,]*

cevr ü cefā itseñ: *Eziyet etmek.*

İtseñ eger cevr ü cefā sanma incinem / Her ne gelürse senden ol baña kām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [cevr ü cefā itseñ, -señ]*

cevr ü cefā itsün: *Eziyet etmek.*

Zülfine diñüz cevr ü cefā vü sitem itsün / Sāḥir gözi de fitne vü āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [cevr ü cefā itsün, -sün]*

cevr [ü] cefādan: *(Sevgiliden gelen) eziyet ve sıkıntı.*

Bir cefā-keş ʿāşıḳam **cevr [ü] cefādan** dönmezem / Günde biñ kez öldürürse itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [cevr [ü] cefādan,]*

cevr ü cefādan: *İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).*

Sanma kim **cevr ü cefādan** iy ṣanem yüz döndürem / Çekmege zīrā anı muʿtādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [cevr ü cefādan, -dan]*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum iy tünd-ḫū / Yoksa senden görmedüm **cevr ü cefādan** ġayrı rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [cevr ü cefādan, -dan]*

Cevr ü cefādan itmedi bir kerre ictināb / Ẓulm u sitemi eyledi āh ḫū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 2). [cevr ü cefādan, -dan]*

cevr ü cefālar eyledüñ: *Eziyet ve cefa etmek.*

Dōstum **cevr ü cefālar eyledüñ** ḥadden birūn / Ḳāmetüm oldı nigārā bār-ı ġamdan hem çü nūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 1). [cevr ü cefālar eyledüñ, -düñ]*

cevr ü cefālar eyleseñ: *Eziyet ve cefa etmek.*

Eyleseñ cevr ü cefālar yüzümi döndermezem / Her ne kim gökden yagar anı ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 4). [cevr ü cefālar eyleseñ, -señ]*

cevr ü cefālar ider: *Eziyet etmek.*

Bilmem ne içün şimdi ider cevr ü cefālar / Dimişdi baña mihr iderem çün ezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [cevr ü cefālar ider, -er]*

cevr ü cefālar kılsun: *Eziyet ve işkence etmek; zahmet ve sıkıntı vermek, canını yakmak.*

İy Muḥibbī ko saña **cevr ü cefālar kılsun** / Yiridür göñlüñi çün bagladuñ ol bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [cevr ü cefālar kılsun,]*

cevr ü cefāñ: *İncitici söz veya davranışlar; eziyet ve zulüm.*

Cānā dimezem eyle baña mihr ü vefālar / Tek **cevr ü cefāñ** kesme hemān muttaṣıl olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [cevr ü cefāñ,]*

cevr ü cefāñı: *İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).*

Cevr ü cefāñı bilse Muḥibbī vefā ne tañ / Muʿtādum ezel çekmege cevr ü cefāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 5). [cevr ü cefāñı, -ñı]*

cevr ü cefāñı çekerem: *Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.*

Çekerem cevr ü cefāñı bu ümīde dōstum / Bir gün ola ḥālüme bakup baña rāḥm idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [cevr ü cefāñı çekerem, -erem]*

cevr ü cefānuñ: *İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).*

Yār taḥṣīl eylemiş **cevr ü cefānuñ** yolların / Ẕerrece ögrenmemiş mihr ü vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 1). [cevr ü cefānuñ, -nuñ]*

cevr ü cefāsı: *İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi dilber derdine / Mihri yok **cevr ü cefāsı** çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [cevr ü cefāsı, -sı]*

cevr ü cefāsın: *Eziyet ve zulüm.*

Baña **cevr ü cefāsın** eksük itmez / Niyāz itsem kaçan ol nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 7). [cevr ü cefāsın,]*

cevr ü cefāsını: *İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).*

Baña raḥm eyle dirsem ol cefā-ḫū / İder **cevr ü cefāsını** ziyāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 3). [cevr ü cefāsını, -sını]*

cevr ü cefāya: *Haksızlık ve eziyet.*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār elin / Var mı cihānda menʿ-ile kimse dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [cevr ü cefāya,]*

cevr ü cefāya çekmege: *Eziyet ve sıkıntı çekmek.*

Cevr ü cefāñı bilse Muḥibbī vefā ne tañ / Muʿtādum ezel çekmege cevr ü cefāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 5). [cevr ü cefāya çekmege,]*

cevr ü cefāyı kılmasun: *Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.*

Dilemezse rūz-ı maḥşerde Muḥibbī destini / Dāmeninde yāra diñ **cevr ü cefāyı kılmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 5). [cevr ü cefāyı kılmasun, -masun]*

cevr ü ʿiṭāb: *Eziyet ve azarlama.*

İy türk-i şūḫ ʿāşıḳa **cevr ü ʿiṭāb** ne / İtmege cefā sengile göñlin ḫarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [cevr ü ʿiṭāb,]*

cevr ü nāza: *Eziyet ve naz.*

Ben başladum niyāza dilber de **cevr ü nāza** / Dimeñ ʿaceb varursam ger āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [cevr ü nāza, -a]*

cevr ü sitem: *Eziyet ve zulüm.*

Dōstum luṭf u vefā vü mihrden ībā ider / Līk **cevr ü sitem** ẓulm u cefādur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [cevr ü sitem,]*

cevri çekelüm: *Eziyet çekmek, zulüm görmek.*

Çekelüm cevri ne gelür elden / Bu da olsun ḥabībüm ögrence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 3). [cevri çekelüm,]*

cevr-i dilberden: *Sevgilisinin eziyetinden.*

İy dil-i bī-çāre itme **cevr-i dilberden** enīn / Mā-teḳaddemden meseldür nāz ider her nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [cevr-i dilberden, -den]*

cevr-i firāvān: *Çok eziyet.*

Nāzüklig-ile göñlümüz alan degül misin / Āh ol cefā sen **cevr-i firāvān** degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 1). [cevr-i firāvān,]*

cevr-i ḥabīb: *Sevgilinin eziyeti.*

Bir yaña **cevr-i ḥabīb** [ü] bir yaña ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum bu iki derde çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [cevr-i ḥabīb,]*

cevri itse: *Eziyet, zulüm etmek.*

Cevri çok itse Muḥibbī ġam degül ol nāzenīn / Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [cevri itse, -se]*

cevr-ile cefā kılmak: *Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.*

İstese mihr ü vefā itmek baña mümkin degül / Çünki **cevr-ile cefā kılmak** olupdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [cevr-ile cefā kılmak, -mak]*

cevrini çekmege: *Eziyet çekmek, katlanmak.*

Cevri çok itse Muḥibbī ġam degül ol nāzenīn / Kim güzeller **cevrini çekmege** sen muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [cevrini çekmege, -ge]*

ceyḥūn: *Amuderya'nın orta bölümüdür.Suları çok ve azgın bir biçimde aktığı için göz yaşlarının akışı Ceyhun'a benzetilir.*

Gözümüñ biri Seyḥūn'a birisi döndi **Ceyḥūn'a** / ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür dilde gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [ceyḥūn'a, -a]*

ceyḥūn: *Ceyhun nehri.*

İremezsin ol boyı servüñ Muḥibbī pāyına / Rāh-ı ʿışḳında eger eşk-ile **Ceyḫūn** olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [ceyḫūn,]*

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı **Ceyḫūn'ı** / Hezārān āferīn olsun ne ḫoş beñzetmiş ol nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [ceyḫūn'ı, -ı]*

ceyş-i islām: *İslam orduları.*

Çekelüm Allāh Allāh **ceyş-i İslām** / Varalum Ḥaḳ müyesser ide Rīm'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 3). [ceyş-i islām,]*

cībe çeküp: *Bir kenara bırakmak.*

Baş ṣabr-ı **cībe çeküp** dutdum niyāza yüz / O lāle benüm derd-i dilüm ḥālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [cībe çeküp, -üp]*

cid: *Ağırbaşlılık, ciddîlik.*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz **cid** kılam cehd idüben / Vuṣlat el vire alam genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [cid, -ı]*

cidāl itmeñ: *Savaşma, kavga etme.*

Gāh ġamzeñ ḳaṣd ider dil mülkine gāhī ġamuñ / Kişver-i vīrān içün bunca **cidāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [cidāl itmeñ, -ñ]*

cidāl olur: *Anlaşmazlık ve çekişme olmak.*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb sen ḫūb içün / Olıgelmişdür **cidāl olur** ezel maḥbūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [cidāl olur,]*

cidd ü cehd eyle: *Çalışıp çabalamak.*

Bundan evvel **cidd ü cehd eyle** saña bir ḫāne yap / Kūs-ı rıḥlet çalınur nāgāh bundan göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [cidd ü cehd eyle,]*

cidd ü cehd-ile: *Çalışma ve çabalama.*

Bulınmaz **cidd ü cehd-ile** çü vaḥdet / İkilik gitmeye tā ki aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [cidd ü cehd-ile, --ile]*

Hergiz vişāli saʿy-ile girmez Muḥibbī çün ele / Her yaña **cidd ü cehd-ile** varup tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [cidd ü cehd-ile, --ile]*

cīfe-i dünyāya: *Dünya leşi.*

Niçeye dek idesin **cīfe-i dünyāya** meyil / Ḫayfdur pāk dili levs ile ālūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 2). [cīfe-i dünyāya, -ya]*

Cīfe-i dünyāya iy dil key sakın meyl eyleme / Yoḫsa seni beñzedürler bil zebānuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [cīfe-i dünyāya, -ya]*

cīfeler üzre: *Leşler üzerinde.*

Hīç revā mı olasın niʿmet-i dünyāya ḫarīṣ / Tā seni beñzedeler **cīfeler üzre** megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 2). [cīfeler üzre,]*

ciger: *Bagır, yürek.*

Pür dil ġam-ıla cān-ıla hem oldı **ciger** rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [ciger,]*

ciger: *Ciğer II Aşığın ciğeri.*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd ü elemi / Göz karasıyla degül bil ki **ciger** kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [ciger,]*

ciger: *Ciğer II Aşığın gönlü.*

Yakdı **cigerüm** āteş-i hicrān meded eyle / Bu teşne dili iy lebi ḫayvānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [cigerüm, -üm]*

İçeli kanumı ol gözleri mest / **Cigerüm** dönse tañ mı biryāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 4). [cigerüm, -üm]*

ciger ḫūnını: *Ciğer kanı.*

Çeşm-i maḫmūrı ḫayāli gele dil ḫānesine / Mā-ḥażar eyle **ciger ḫūnını** mihmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 6). [ciger ḫūnını, -nı]*

ciger kanını dökse: *Canını yakmak, gönle üzüntü vermek.*

Ciger kanını çeşmümden eger bu ḫār-ı ġam dökse / Dimez ol ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [ciger kanını dökse, -se]*

ciger kebāb: *Ciğer kebabı II âşığın aşkın hararetiyle kavrulup kebap olmuş ciğeri, gönlü.*

Kanumı içer gözleri ister **ciger kebāb** / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur kebāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 2). [ciger kebāb,]*

ciger tagındadur: *Ciğer, dağ gibi olan ciğer.*

Muḥibbī gözlerüm yaşı **ciger tagındadur** başı / Ḳarār itmez akar turmaz görenler dir ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [ciger tagındadur, -ndadur]*

cigerdār: *Cesaretli, yürekli, yiğit.*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ gelse dil karşu çıkar / Eylemez tīre siper sīne **cigerdār** olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [cigerdār,]*

cigerüm delsün: *Yüreği delinmek. II dayanılmaz derecede üzülmek.*

At ġamze okın sīneme dilden öte geçsün / Delsün cigerüm ġamzeler[ün] reh-güzer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 3). [cigerüm delsün, -sün]*

cihān: *Alem, dünya, dünya halkı.*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem kim ola ʿahdi bütün / Niçe yıllar aradum gezdüm **cihānuñ** kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [cihānuñ, -uñ]*

cihān: *(Âşıkın) sahib olduğu her şey.*

Çöpçe gelmez bu **cihān** gözlerüme ẕerre ḳadar / Beñzedürsem ben anı itmeñ ʿaceb ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [cihān,]*

cihān: *Alem, cihan; dünya hayatı, ömür.*

Sakın aldanma **cihān** revnaḳına / Ḥāl diliyle saña dir rebāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [cihān,]*

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār elin / Var mı **cihānda** menʿ-ile kimse dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [cihānda, -da]*

Yog-ıdı ʿālemde hīç mihr ü maḥabbetden nişān / Olmış-ıdum bu **cihāñda** ʿışḳ-ıla ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [cihāñda, -da]*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur **cihānda** ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [cihānda, -da]*

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.*

Gerçi kim evvel **cihān** saña maḥabbet gösterür / Miḥnet-ile öldüriser olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [cihān,]*

Seḥāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün dehri **cihān** pür āfitāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [cihān,]*

Cihān maḥbūblarınuñ şāhı sensin / Güzeller kamu encüm māhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [cihān,]*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür perr-i meges deñlü **cihān** ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [cihān,]*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş luṭfuñ **cihāna** nūrdan / Saklanursın yā nedendür bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [cihāna, -a]*

Temevvüc eyledi yaşum yine āhum hevāsından / Telāṭumlar ẓuhūr itdi **cihān** toldı ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [cihān,]*

Gözler hemīşe cevr-ile dilber cefā yolın / Beñzer **cihānda** görmedi mihr ü vefā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [cihānda, -da]*

Kim **cihāna** bakmaya olsun hezārān āferīn / Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿAnḳā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [cihāna, -a]*

Bir ḳadeḥ meyle **cihān** müşkili ḥall oldı baña / Her ne sorsañ baña sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [cihān,]*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun gerden / **Cihānda** geçmedük miḥnet dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [cihānda, -da]*

Olup dil-teşne aldanma **cihāna** / Ölürseñ saña virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 3). [cihāna, -a]*

Göñül virme **cihāna** yüz [üñ] ak it / Aña meyl eyleyen olur kara rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [cihāna, -a]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem gönlüme / Aradum gezdüm **cihānı** kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 4). [cihānı, -+i]*

Çıkdı gül Leylī gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn gibi bülbüller **cihānı** āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [cihānı, -+i]*

Yüzüñ nūrı żıyā virür **cihāna** / Getürmedi saña beñzer zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 1). [cihāna, -a]*

Derd-ile hicrān şebinde eyledüm göynüklü āh / Dūd-ı āhumla **cihānı** ser-te-ser kıldum siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 1). [cihānı, -+i]*

Dirlerdi māh-rūlar hep cümle bī-vefādur / Gezdüm **cihānı** gördüm yok sen tek cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [cihānı, -+i]*

İtmesün kimse da'vī-i merdī / Eksük olmaz **cihānda** merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 8). [cihānda, -da]*

Bīvedür gel **cihāna** dil virme / Zene gönül virür mi merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 6). [cihāna, -a]*

Ḳabūl eyledüñ iy dil **cihānı** bilmedin öñ / Cevābı niçe virürsin bu iltizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [cihānı, -+i]*

Yakdum **cihānı** bu dil-i āteş-feşān-ıla / Āh eyledükçe ʿālemi tutar duḫān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 1). [cihānı, -+i]*

Eger āh eylesem döke **cihān** yaş / Ki zīrā diyümez her dīde dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [cihān,]*

Ḳadem basduñ o gün kim bu zemīne / **Cihān** yüz sürdi pāke būse dāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [cihān,]*

Yatur ol bister-i gülde **cihāndan** cümle bī-pervā / Senüñ ḥālüñe hīç vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [cihāndan, -dan]*

Gāh nārenci geyüp geh cāmesin al itdi yār / Odlara yakdı **cihānı** āh kim bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [cihānı, -+i]*

cihān: *Âlem.*

Ḫāk-i pāña virseler bil bī-bahādur bu **cihān** / Ḫāk-i rāḥuña olupdur iki çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [cihān,]*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm yaşı **cihān** / İtmesem kirpüklerümden seddi ol seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [cihān,]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki **cihān** bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [cihān,]*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī kişver-i dilde / Dögilsün sīnemüñ ṭablı **cihān** tolı ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [cihān,]*

cihān: *1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki **cihān** bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [cihān,]*

cihān: *Âlem, dünya, yeryüzü.*

Gāh cevrüñe cefā gāhī belā geh derd ü ġam / Bu **cihāndur** eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [cihāndur, -dur]*

cihān: *Alem, dünya.*

Sıyup **cihānda** ʿār-ıla nāmūs şīşesin / Mest ü melāmet ol yüri terk eyle nāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 2). [cihānda, -da]*

Ḳaddüñe benzedügiy-çün iy gülʿiẕār serv / Buldı **cihānda** anuñ-ıçun iʿtibār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [cihānda, -da]*

cihān fettān[ı]dur: *Dünyada fitne çıkaran, dünyada güzelliği ile ortalığı karıştıran.*

Fitne-i āḫir zamāndur hem **cihān fettān[ı]dur** / Fitneler çokdur daḫı ol gözleri mekkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [cihān fettān[ı]dur, -dur]*

cihān gülşeni: *Dünya bahçesi.*

Gül yüzüñ üzre kaçan tagıla zülf-i siyehüñ / Görinür baña **cihān gülşeni** şebbūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 3). [cihān gülşeni,]*

cihān ḫalḳın: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi çünki sen zensin / Yudup bir loḳma eylersin **cihān ḫalḳın** bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [cihān ḫalḳın,]*

cihān ḫalḳına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir saklayayım sīnede āh / Eydeyim cümle **cihān ḫalḳına** ko fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [cihān ḫalḳına,]*

cihān ḫalḳını: *İnsanlar. Bu dünyada yaşayanlar.*

Cihān ḫalḳını çarḫuñ āsiyābı / Döger gendüm gibi āḫir ider un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 4). [cihān ḫalḳını, -nı]*

cihān ḫalḳını: *Dünya halkı, insanlar.*

Ögidür durmaz **cihān ḫalḳını** hem çü āsiyāb / Nevbetin bir bir gözedür getürür gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [cihān ḫalḳını,]*

cihān içinde: *Dünyada, bu dünyada.*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / Bunı bildüm [ben] iy meh-rū **cihān içinde** sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [cihān içinde,]*

cihān mülkine: *Dünya malı.*

Cihān mülkine şāh olmak gerekmez bañā ʿālemde / Muḥibbī kapuña ḫiẕmet ider kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [cihān mülkine, -ne]*

cihān mülkine: *Dünya.*

Egerçi ẓāhiren baksañ **cihān mülkine** şāham ben / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [cihān mülkine,]*

cihān niʿmetini: *Dünya nimeti.*

Her kimüñ kim ola ḳalbinde anuñ ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi **cihān niʿmetini** cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [cihān niʿmetini, -ni]*

cihāñda ʿaybsuz yār isteyen yārsuz kalur: *Hiçbir kusuru olmayan dost arayan, dünyada dostsuz kalır.*

Bī-vefā yāruñ Muḥibbī cevrini maʿẕūr tut / Yārsuz kalur cihāñda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 6). [cihāñda ʿaybsuz yār isteyen yārsuz kalur,]*

cihānuñ: *1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.*

Maḥabbet būyını ummañ **cihānuñ** gülsitānından / Dimişler meyve-i miḫnet yiyenler būsitānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [cihānuñ, -uñ]*

cihānuñ alına: *Dünyanın hilesine.*

Yüze güler sakın aldanma **cihānuñ alına** / Ḫāk ide āḫir seni şimdi ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [cihānuñ alına, -na]*

cihānuñ māl[ı]: *Dünya malı.*

Sakın aldanma **cihānuñ māl[ı]** āḫir kor seni / Hīç senüñ ile gider bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [cihānuñ māl[ı],]*

cilve: *1. salınarak gezme 3. işvelenme.*

Cilve hemān şīve hemān ḫū hemān / Fitne hemān ġamze hemān rū hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [cilve,]*

cilve eyler: *Naz yapmak.*

Cilve eyler bād-ıla öter o zülf-i ʿanberīn / Sanasın ṭāvūsdur gülşende ʿarż eyler perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [cilve eyler,]*

cilve kıla: *Görünmek.*

Serv baş egüp çınār el arkasın yirde koya / Her kaçan **cilve kıla** yārum ḳad-i bālā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 2). [cilve kıla, -a]*

cilve kıldı: *Tecelli etmek, görünmek.*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol şehsüvār / ʿĀlemi tesḫīr içün san naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [cilve kıldı, -dı]*

cilveler eyle: *Cilvelenmek, işveler yapmak.*

Salınup gülşene gel bendeñ ola serv-i sehī / **Cilveler eyle** görüp reşk ide ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [cilveler eyle,]*

cīm: *Arap alfabesindeki cim harfi II Sevgilinin cim harfi gibi kıvrımlı saçı.*

Didi agzuñ Muḥibbī mīme beñzer / ʿAceb mi beñzede zülfiñi **cīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [cīme, -e]*

cinān: *Cennetler.*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem **cināna** döndi / Bu mevsim içre kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [cināna, -a]*

cism: *Beden, vücut.*

Çehre-i cānān görinmez perde olmışdur teni / Vuṣlat el virmez aña **cismiyle** cāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [cismiyle, -le]*

cism: *Beden, gövde.*

Kiminüñ **cismi** gülden tāze olmış / Kiminüñ yüzini tutmışlar ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [cismi, -i]*

cism: *Beden, gövde, vücut.*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumdan temevvüc eyleyüp / Başdan aşdı ġarḳa virdi āh **cismüm** zevraḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 3). [cismüm, -üm]*

cism: *(Âşığın) bedeni, cimi, gövdesi.*

Gāh **cismüm** meskeni kūh-ı belāhā-yı firāḳ / Kūh-ı ġam mihmānıyam oldur baña beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [cismüm, -(ü)m]*

cism: *Beden / varlık.*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Cān u serden geç ko **cism** olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [cism,]*

cism: *Beden / vücut.*

Görinür **cismi** dildāruñ egerçi penbeden yumşak / Bilenler ḳalbini anuñ didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [cismi, -i]*

cism-i bī-cān: *Cansız beden. II Âşığın bedeni.*

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme eydür gören / Zāġlar konmış-durur san **cism-i bī-cān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [cism-i bī-cān,]*

cism-i nā-tüvān: *Güçsüz, bakımsız ve zayıf vücut (âşığın bedeni bağlamında).*

Yakalum dāġları yir yir bu **cism-i nā-tüvān** üzre / Temāşā itmege ḥüsnüñ niçe dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [cism-i nā-tüvān,]*

cism-i nātüvānumçün: *Zayıf beden.*

Atar siḥr okların ġamzeñ görür kim cāna kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu **cism-i nātüvānumçün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [cism-i nātüvānumçün, -umçün]*

cismümde: *Beden, gövde.*

Cefā vü cevr-ile ḳahruñı iy dōst / Şikayet eyler **cismümde** her mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 2). [cismümde, -ümde]*

cismümi: *(Âşığın) bedeni, cismi.*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa uşbu **cismümi** / Āteş-i ʿışḳ-ıla başdan şemʿ-veş yanardı ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [cismümi,]*

Āhum bulutı yagmurını dökeli gözden / Ġarḳ eyledi bu **cismümi** kaldum sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [cismümi,]*

cū: *Çünki.*

Ḳaṣd itse kaçan ḳatlüme cellād ġamzeler / Ol kemend-i zülf-ile baglar **[çü** yār] elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [[çü,]*

cū: *Irmak.*

Ser-i ʿuṣṣāḳı eşk üzre görenler / Akan **cūlarda** beñzedür ḥabāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 2). [cūlarda, -lar, -da]*

cū: *Irmak, akarsu -Gözyaşı-.*

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Gözlerümden **cūlar** akup Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [cūlar, -lar]*

cū: *-dığında.*

Gül mevsiminde sāḳī **çü** serv-i ḫırām ola / Ol sunmayıcak mey içer isem ḥarām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [çü,]*

cū: *Akarsu.*

Anuñ-ıçun **cū** olup bu göz yaşı olur revān / İy boyı serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [cū,]*

cū: *Akarsu, ırmak.*

İki ʿaynum arasından iki **cū** oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [cū,]*

cū: *"Çünkü" bağlacı.*

Ġırre-i ḥüsn olup cevr itme / **Çü** degül ḥüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 3). [çü,]*

Bugün geçdüm **çü** ben çūn u çerādan / Dilā sen daḫı geç bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [çü,]*

Bulınmaz cidd ü cehd-ile **çü** vaḥdet / İkilik gitmeye tā ki aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [çü,]*

Vefādan ʿārīsin kāmil cefāda / ʿAceb olmaz karı dünyā **çü** zensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 7). [çü,]*

Sakın aldanma bu dünyā **çü** miḥnet şāhbāzıdur / Niçe senüñ gibi yavrı uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [çü,]*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / **Çü** sen pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [çü,]*

Sırsa göñlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil / Sıyagelmişdür ezel Leylī **çü** Mecnūn kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [çü,]*

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nāzil **çü** Tāhā vü Yāsīn / Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ şehperi rūḥū'l-emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 1). [çü,]*

Evvel āḫir bu Muḥibbī senden umar maġfiret / İki ʿālemde **çü** sensin raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [çü,]*

Her işi eyleyen **çü** odur iḫtiyār anuñ / Hīç vire mi irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [çü,]*

Muḥibb olduñ **çü** Rabbü'l- ʿālemīne / Şefāʿat senden umar bu kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 1). [çü,]*

Ol serv-i sehī ʿārızı gül geldi **çü** bāġa / Ḫālini bilüp her yana gül düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [çü,]*

Dime bī-derd olana bilmez **çü** derdüñ ḥālini / Añlamaz derd[i] o kim kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [çü,]*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm **çü** dil ol mehveşe / Çıksa dūdum tañ mı kodum hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [çü,]*

cū: *Akarsu, nehir.*

Bu göz yaşını **cū** yirine eyleyen revān / Bāġ-ı cihānda serv-i ḫırāmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 3). [cū,]*

cū: *Akarsu, ırmak, çay, dere.*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / Didi **cūlar** mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [cūlar, --lar]*

Ḥasretüñden kana döndi yaşum iy serv-i ḫırām / Akdı **cūlar** her yaña bu dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [cūlar, --lar]*

Yagup yagmurlayın yaşum n'ola **cūlar** revān olsa / Bulutlar gibi agdurdum göge dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [cūlar, --lar]*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar **cūlar** olup / Yüz sür ol serv-i sehī kürk-ile reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [cūlar, --lar]*

Niçeye dek derdüñ-ile uşbu göñlüm aglaya / Serv ḳaddüñ ayagına **cūlar** olup çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [cūlar, --lar]*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur bir gün benüm / Hīç żarar itmez mi **cūlar** itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [cūlar, --lar]*

cū: *"Çünkü" edatı.*

Hicrān şebinde yakdı Muḥibbī çerāġ-ı dil / Ādet budur şemʿi yakarlar **çü** şām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [çü,]*

cübbe: *Uzun ve geniş elbise.*

Muḥibbī laʿl-i dildāra şarāb-ı nābı beñzetdüm / İşidüp **cübbe** çāk idüp ḫurūş itdi ṣafāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [cübbe,]*

cüdā: *Ayrı.*

Bu Muḥibbī cān virür ol serv-i ḳāmetden **cüdā** / Cāna düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [cüdā,]*

cüdā düşdüm: *Ayrı düşmek, uzak kalmak; görüşememek, yakın olamamak.*

Kūy-ı dilberden **cüdā düşdüm** katı āvāreyin / Bir yirüm yok ġayrı andan daḫı kanda varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [cüdā düşdüm, -düm]*

cüdā itmedi: *Ayırmak.*

Yār itdi göz yaşını kendine maḥrem / Bir dem **cüdā itmedi** Ferhād-ı yegāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 3). [cüdā itmedi, -medi]*

cüdā kılmak: *Ayırmak, uzak tutmak.*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden **cüdā kılmak** / Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [cüdā kılmak, -mak]*

cüdā olmak: *Ayrılmak.*

Şöyle mūnis oldu hicrüñle senüñ bu ḫasta dil / İstemez bir dem **cüdā olmak** vişāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [cüdā olmak,]*

cüdā olmaz: *Ayrı olmaz.*

Yanumdan bir dem eksilmez **cüdā olmaz** ġam-ı dilber / Didüm bilsem ʿaceb baña ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [cüdā olmaz,]*

cūlar akıtdı: *Nehirler (gibi) akıtmak..*

Bu cān u dil dermāndedür ḫālüm n'olur cānān ile / **Cūlar akıtdı** dīdeler serv ayagına kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [cūlar akıtdı, -dı]*

cüllāb: *Gül suyu.*

Leblerin görse Muḥibbī eşk-i çeşmin akıdur / Yaraşur gül-āb olıcak dōstum **cüllābda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [cüllābda, -da]*

cümle: *Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*

Gülde luṭf u servde var iʿtidāl / Cemʿ olupdur **cümlesi** sende hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [cümlesi, -si]*

cümle: *Bütün.*

Ayuñ olmışdur egerçi **cümle** encüm āşıḳı / Sen mehüñ ʿışḳına döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [cümle,]*

cümle: *1.bütün, hep II 2.cümle.*

Her kimüñ kim ola ḳalbinde anuñ ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini **cümle** yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [cümle,]*

cümle: *Bütün, hep, her şey, herkes, bütünüyle.*

Saḫn-ı çemende cemʿ idüp ezhārı bād-ı ṣūbḥ / Ol meclis içre **cümlesi** sulṭān didi güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [cümlesi, -(s)i]*

cümle: *(sıfat) Bütün, hep.*

Bī-ʿışḳ degül **cümle** ẕerrāt-ı kāyināt / ʿIşḳ-ıla zebūn oldı eger ins ü eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [cümle,]*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / **Cümle** ʿışḳ ehli saña diye hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [cümle,]*

Eger müşgīn zülfe şāne ursañ / Muʿaṭṭar ola **cümle** Çin ü Maçin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 4). [cümle,]*

Baḫr **cümle** kuruyup kalmaya hīç andan eṣer / Bir şerer düşse eger āteş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [cümle,]*

Geldüñ çemen seyrānına güller naẓar kılur kamu / Ol demde **cümle** itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [cümle,]*

Yoluña cān virdügümden soñra ger kılsañ güẓer / Dil uzadup diyesi **cümle** giyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [cümle,]*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser **cümle** Īrān illerin / Görmek olur mı ʿaceb bir daḫı cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [cümle,]*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir saklayayım sīnede āh / Eydeyim **cümle** cihān ḫalḳına ko fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [cümle,]*

Ḫūb-rūlar **cümle** encüm sen ḳamer-rūsın begüm / Saña beñzer görmedüm çok dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [cümle,]*

İdiser āhum Muḥibbī varumı **cümle** telef / Bād-ı gerddür uğradı sanki gelüp ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [cümle,]*

İy Muḥibbī yine söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / **Cümle** naẓm ehli görüp reşk ide bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [cümle,]*

Fürūġ-ı ʿālem ola **cümle** tārīk / İdesin zülfüñüñ tārın küşūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 2). [cümle,]*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan **cümle** bī-pervā / Senüñ ḫālüñe hīç vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [cümle,]*

cümle: *(Geçekleşen olayların) hepsi.*

Bu leṭāfet bu ḫalāvet bu melāḥat **cümlesi** / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [cümlesi, -s, -i]*

cümle: *"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat (cümle suḫan-sencān).*

Gelenler gitdi **cümle** bu cihana / Yüzine güldi birkaç gün zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 1). [cümle,]*

cümle kamu: *Bütün her şey.*

Gice meh gibi ẓāhir oldı ol rū / Sücūda vardı encüm **cümle kamu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 1). [cümle kamu,]*

cünūn: *Çılgınlık, delilik.*

Uslanur dīvāneler dirler egerçi bend-ile / Bend-i zülfinden ʿaceb bende neden artar **cünūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [cünūn,]*

cürʿa: *Bir yudum (şarap), tek içimlik (şarap kadehi).*

İç **cürʿayı** dök başuma zīrā ki ben mestāneyem / Ālūde olsun cām ile [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [cürʿayı, -yı]*

cürʿa: *Bir yudum (şarap).*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı Muḥibbī çün türāb / **Cürʿañı** cānā dirīġ itme gel ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [cürʿañı, -a, -ñ, -ı]*

Alup bir **cürʿa** nūş itdüm ezel cām-ı maḥabbetden / Bulına rūz-ı maḥşerde daḫı başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [cürʿa,]*

cürʿa: *Bir damla, bir yudum.*

Lebüñden **cürʿa** nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı ben anlamam ola bu ḫaṣlet āb-ı kevserde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [cürʿa,]*

Her yañadan saçılan **cürʿa** dökilür başuma / Bakmasun kim lā diye ālūde-i peşmīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [cürʿa,]*

cürʿa: *Kadehin dibinde kalan son yudum.*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem tañ mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [cürʿası, -s, -ı]*

curʿa-dān: *İçimlik, yudumluk, kadeh manasında.*

Şöyle ḥayrānam Muḥibbī bilmezem hīç kendümi / Tekye-i ʿışḳ **cürʿa-dānından** yiyüp esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [cürʿa-dānından, -dan, -ın]*

cürʿa-feşān: *İçki kabının dibindeki son yudumları saçan.*

Dün ḫarābāta varup meygedede dürd-keşān / Gördüm her birisi her yañaya **cürʿa-feşān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [cürʿa-feşān,]*

cürʿa-i cāmı: *Kadehin yudumu, bir damlası II kadehin dibinde kalan toru, son yudum.*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Cān u serden geç ko cism olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [cürʿa-i cāmı,]*

cürʿa-i cām-ı lebüñden: *(sevgilinin) Dudak kadehinin bir damlası.*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger baña naṣīb / Kāfirem ger bir ḳadeḥ içsem mey-i ṣaḥbāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [cürʿa-i cām-ı lebüñden,]*

cürʿa-i laʿlinden: *Sevgilinin şarap gibi kırmızı dudağından bir öpücük; şarap kadehindeki son damla.*

Ola kim **cürʿa-i laʿlinden** ola baña naṣīb / Süreyim yire yüzüm ḫāk-ile yeksān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 5). [cürʿa-i laʿlinden, -inden]*

cürʿa-i lebüñ: *Dudağının şarabı.*

İçdi Muḥibbī meygedede **cürʿa-i lebüñ** / Kalmadı aña medrese vü meyl-i ḫānḳāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [cürʿa-i lebüñ, -üñ]*

cürm: *Ar. suç, günah.*

Olma iy dil añuban ʿiṣyānuñı sen nā-ümīd / Umaram ʿafv ide **cürmüm** añaram Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [cürmüm, -üm]*

cürm: *Suç, günah, kabahat, kusur, hata.*

Ne ʿācizem ki **cürmüme** tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [cürmüme, -üm, -e]*

cürm ü ʿişyāna: *Suç, günah ve Allah'a karşı gelme.*

Cürm ü ʿiṣyāna olalum cān-ıla biz muʿterif / Zāhide budur düşen her dem riyā vü zerḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [cürm ü ʿiṣyāna, -a]*

cürmi: *Günah.*

Cürmi çok olsa günāhuñ ġam yime / Çünki oldur raḥmeten lil-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 8). [cürmi,]*

Ġam yime ger yog-ısa ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / Dil vir Kerīm'e **cürmi** ʿuṣāt anda ʿöẕr-ḫvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [cürmi,]*

cürm-i ʿışḳ içün: *Aşkın cürmü için.*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı yakdı hezār / Bu ʿacebdür ki bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [cürm-i ʿışḳ içün, -içün]*

cūş eyledi: *Coşup taşmak.*

Ḫūn-ı dil **cūş eyledi** bu dīde-i giryān ile / Ṣubḥ-ı vaṣla irmedüm kaldum şeb-i hicrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 1). [cūş eyledi,]*

cūş idelden: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

Cūş idelden Muḥibbī çeşme-i eşk / Ṭa'n ider oldı baḥr-ı 'Ummān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 7). [cūş idelden, -elden]*

cūş idesin: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi **cūş idesin** tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [cūş idesin, -e, -sin]*

cūş idüp: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

Cūş idüp iy Muḥibbī yine göñül / Didi bu şi‘ri ḫoşça rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [cūş idüp, -üp]*

cūşa gelüp: *Coşmak, galeyana gelmek.*

Gözlerüm yaşını baḥr oldugını görse eger / Kaynayup **cūşa gelüp** ḥālüme ʿummān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [cūşa gelüp, -üp]*

cüst ü cū itdüm: *Arayıp sormak, araştırmak.*

İtdüm egerçi her yañadan cüst ü cū anı / Rāh üzre düşüp kaldum ayakdan bile bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 2). [cüst ü cū itdüm, -düm]*

cūy: *Akarsu, dere, nehir, çay; ırmak, su.*

Çünki gördüm bir naẓar ol serv-ḳad meh-rūyı ben / İki gözümden revān itdüm akıtdum **cūyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [cūyı, -ı]*

cūybār: *Akarsu, ırmak.*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān şiʿri naḫl-i sebz / Bitürse tañ degüldür eger **cūybār** serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [cūybār,]*

cūy-ı āb: *Akarsu.*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın her yaña iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı ko aksun **cūy-ı āb** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [cūy-ı āb,]*

cūy-ı aras'a: *Aras ırmağı, nehri.*

Yüzüñüñ karasını yumaya bu dīdelerüñ / Tā ki beñzetmese göz yaşını **cūy-ı Aras'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [cūy-ı aras'a, -'a]*

Naḫçıvāndur ki sanur göñlümi vīrāne görüp / Beñzedür gözlerümüñ yaşını **cūy-ı Aras'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [cūy-ı aras'a, -'a]*

cūy-ı eşkümde: *Gözyaşı ırmağı. II Sürekli ağlayan âşığın gözyaşları.*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla tolı bu yaşumı / Beñzedürsem tañ mıdur anı ḥabābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [cūy-ı eşkümde,]*

cūy-ı firāvāndur: *Coşkun nehir.*

Üstüme sāye salan serv-i ḫırāmāndur gelen / Bir yañadan dīdeden **cūy-ı firāvāndur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 1). [cūy-ı firāvāndur, -dur]*

cūy-ı ḫūn: *Kan ırmağı.*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ dili oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp durmaz akar san **cūy-ı ḫūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [cūy-ı ḫūn,]*

cūy-ı nīl: *Nil nehri.*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın **cūy-ı Nīl** oldı / N'içün ol Yūsuf-ı Mıṣrī varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [cūy-ı nīl,]*

Ç

çābük [ü] çālāk olasın: *Hızlı ve çabuk olmak.*

ʿArż kıl ḥālümi ol gül-ruḫa iy bād-ı ṣabā / Uşbu yolda yaraşur **çābük [ü] çālāk olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [çābük [ü] çālāk olasın, -asın]*

çābük-süvār: *Usta binici.*

Zülfi çevgānına yāruñ hem semendi sümmine / Başumı top itdüm ol **çābük-süvāruñ** ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [çābük-süvāruñ, -uñ]*

çāçī: *Çaç, Taşkent'in eski adıdır. Çaç şehri, iyi yay yapan ustalarıyla tanınır.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı **Çāçī** kemān / Tīr-i āhumla felek döndi müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [çāçī,]*

çağla-: *Coşkun biçimde akmak, coşmak.*

Çaglayup yaşum akar yāruñ cemālin görmege / Su gibi bir ʿāşıḳ-ı dīdār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [çaglayup, -y, -(u)p]*

çagla: *Coşkun biçimde akmak, coşmak.*

Niçeye dek derdüñ-ile uşbu göñlüm aglaya / Serv ḳaddüñ ayagına cūlar olup **çaglaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [çaglaya, -ya]*

çağrış: *Hep bir ağızdan bağırarak.*

İtlerüñ karşu gelür kūyūña varsam **çagrışup** / Dirler iy yār-ı ḳadīmī şimdiye dek kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [çagrışup, -+(u)p, -]*

çagur: *Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.*

Zülfinüñ pefteresin salup bu göñlüm bāzına / Anı ṣayd itmek murādı **çagurup** dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [çagurup, -up]*

çagur: *Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / Bunı bildüm [ben] iy meh-rū cihān içinde sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [çagura, -a]*

çagur-: *Bir kimseye gelmesinin istendiğini bildirmek, davet etmek.*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı gördüm yād-ıla / Baña karşu **çagurup** aġyāra oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [çagurup, -up]*

çagur-: *Bir haberi halka duyurmak.*

Çagurur sinem üzre yara yara / Olur mı bu benüm derdüme çare *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 1). [çagurur, -ur]*

ʿIşḳ bāzārında gördüm **çagurur** dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿāşıḳdur gelüp derd ala dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [çagurur, -ur]*

çāh-ı ġabġabında: *(Sevgilinin) çene çukuru kuyusu.*

Dutup dil düzdini zülfi şebinde / Ebed ḥabs itdi **çāh-ı ġabġabında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 1). [çāh-ı ġabġabında, -ında]*

çāh-ı zaḳan: *Çene çukuru.*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü ebrū-yı siyāh u zülf ol **çāh-ı zaḳan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [çāh-ı zaḳan,]*

çāh-ı zeḳanda: *Çene çukuru.*

Bend olsa göñül zülfine kor **çāh-ı zeḳanda** / Kalsun dir ebed bend-ile zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [çāh-ı zeḳanda, -da]*

çāk çāk eyler misin: *Paramparça etmek.*

Tīġ-ı cevrüñle bu sīnem **çāk çāk eyler misin** / Tañrı'dan korkmaz mısın āḫir helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 1). [çāk çāk eyler misin, -r misin]*

çāk eyleyem: *Yırtmak.*

Gül yañaguñ yādına iy sīm ten / Lāle-veş **çāk eyleyem** kanlu kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 1). [çāk eyleyem, -yem]*

çāk girībān ideyin: *Yaka yırtmak.*

İdeyin çāk girībān tā be-dāmen / Fedādur çün yolunda cān u ten de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 2). [çāk girībān ideyin, -eyin]*

çāk ider: *Yırtmak, parçalamak.*

Ṣafādan **çāk ider** ġonca yakasın / Añarsam gül yüzüñ vaṣfın nesīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 3). [çāk ider, -er]*

çāk idüp: *Parçalamak.Büyük bir üzüntü ve çaresizlik içinde bulunmak.*

Muḥibbī laʿl-i dildāra şarāb-ı nābı beñzetdüm / İşidüp cübbe **çāk idüp** ḫurūş itdi ṣafāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [çāk idüp, -üp]*

çāk itdi: *Parçalamak.*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna döndi / Bu mevsim içre kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [çāk itdi,]*

çāk itdiler: *Yaralar çizmek, parçalamak.*

Geldüñ çemen seyrānına güller naẓar kılur kamu / Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [çāk itdiler, -diler]*

çāk itdüm: *Yaralar çizmek, parçalamak.*

Ruḫları şevḳıne itdüm pīrehen gül gibi çāk / Göz yaşın daḫı revān itdüm ben ol serv-i ḳade *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [çāk itdüm, -düm]*

çāk ola: *Yırtılmak, parçalanmak.*

Ehl-i ʿışḳuñ derd-ile ola ḳalem-veş bagrı çāk / Bu Muḥibbī'nüñ okurlarsa maḥabbet-nāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [çāk ola, -a]*

Menʿ ider vuṣlat deminde vāmını / Arada **çāk ola** tīzcek pīrehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 2). [çāk ola, -a]*

çāk olmaya: *Yırtılmak, parçalanmak.*

Araya girse eger vuṣlat deminde pīrehen / Tañlaram ol dem hemān-dem pīrehen **çāk olmaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [çāk olmaya, -maya]*

çāk olur: *Yırtılmak, parçalanmak.*

Bu ne ʿibret bu ne ḥikmetdür ʿaḳıllar **çāk olur** / Gīce vü gündüz semāʿ eyler bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 2). [çāk olur, -ur]*

çāker: *Kul, köle II âşık.*

Karşu varsam āh kılsam yakamı çāk eylesem / Ḫışm ider kılmaz naẓar üftāde **çāker** derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 3). [çāker,]*

çāk-i cān itdüm: *Candan geçmek.*

Girībān çāk iderler gerçi ʿuṣṣāḳ / Ben itdüm çāk-i cān dāmān figende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 3). [çāk-i cān itdüm, -düm]*

çāk-i girībān: *Yaka yırtmak.*

Bu Muḥibbī gibi ol **çāk-i girībān** yürisün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 3). [çāk-i girībān,]*

çāk-i girībān eyledi: *Elbisesinin yakasını yırttı.*

Eyledi dāmene dek çāk-i girībān zi-firāḳ / ʿĀşıḳ u vālih ü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 2). [çāk-i girībān eyledi,]*

çāk-i girībān eylesün: *Yakası yırtık, perişan etmek.*

Ḫānesinden ṣubḥ-veş ʿuṣṣāḳa göstersün yüzin / Maṭlaʿ-ı ḫurşīddür **çāk-i girībān eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 3). [çāk-i girībān eylesün, -sün]*

çāk-i girībān idüben: *Yaka yırtmak.*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿĀşıḳ u āşüfte vü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [çāk-i girībān idüben, -üben]*

çāk-i girībān ile: *Yaka yırtmak.*

Elde dutam komayam dāmānuñı maḥşer güni / Vardugumda ḥażrete **çāk-i girībān ile** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 3). [çāk-i girībān ile, - ile]*

çāk-i girībānını: *Yaka yırtmak.*

Saklayabilür mi ʿışḳın dōstlar dīvāne dil / Muttaṣıl **çāk-i girībānını** dāmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 2). [çāk-i girībānını, -ını]*

çalabil: *Çalabilmek.*

Başum top eyledüm cānā bugün meydān-ı ʿışḳ içre / Elüñden zülf-i çevgānı neden sen **çalabilmezsin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [çalabilmezsin, -mezsin]*

çaldur: *Çaldırmak, malını mülkünü çaldırmak; saz çalıp söz söylemek, şiirler okumak, şarkılar söylemek.*

Sāḳī içelüm sun berü cām itme bahane / ʿİşret demidür **çalduralum** çeng ü çaġāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 1). [çalduralum, -alu, -m]*

çalış: *Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.*

Saçuñ girihlerini kıldum egerçi pīşe / Çözilmedi **çalışdum** tā urmayınca dişe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 1). [çalışdum, -du, -m]*

çāre: *Çare.*

Gördiler Ferhād u Mecnūn derd-i ʿışḳa **çāre** yok / Arayu gitdi ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [çāre,]*

çāre: *Deva, çözüm, çıkar yol.*

Gördiler Ferhād u Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre yok / Arayu gitdi ʿadem mülkine anlar **çāreyi** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [çāreyi, -y, -i]*

çāre: *Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.*

Çāre ister leblerüñ dārü'ş-şifāsından göñül / Dil ṭabīb[i]sin devāñı kesme ol bī-çāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [çāre,]*

çāre bulınmaz: *Deva bulmak, tedavi etmek; sıkıntıyı çözümlemek.*

Dirīġā derdüm oldı āşikāre / Bulınmaz cehd-ile bu derde çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 1). [çāre bulınmaz,]*

çāre kıl: *Çare bulmak.*

Muḥibbī çāresüzdür çāre ister / Nigārā **çāre kıl** nā-çār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 5). [çāre kıl,]*

çāre yok: *Çözümün, yolunun olmaması.*

Baḥr-i eşkümde bu dil düşdi yaşum girdābına / **Çāre yok** bildüm ḫalāṣa bāña bu girdābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [çāre yok,]*

çāre yok: *Çözümün, yolunun olmaması.*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı defʿe **çāre yok** / Çün ezel yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [çāre yok,]*

çāresüz: *Çaresiz, çaresi olmayan.*

Muḥibbī **çāresüzdür** çāre ister / Nigārā çāre kıl nā-çār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 5). [çāresüzdür, -dür]*

çāresüz kaldum: *Çözüm yolu, çıkar yolu bulamamak.*

Bakmazam gün yüzine bu dīdeler ḫūn-āb olur / **Çāresüz kaldum** dirīġ ol mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [çāresüz kaldum, -dum]*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş nigār / **Çāresüz kaldum** ne çāre āh ol ejderhā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [çāresüz kaldum, -dum]*

çāreyi bulmadum: *Çare bulmak.*

Bir yaña cevr-i ḥabīb [ü] bir yaña ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum bu iki derde çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [çāreyi bulmadum, -madum]*

çarḫ: *1. felek.*

Cihān ḫalḳını **çarḫuñ** āsiyābı / Döger gendüm gibi āḫir ider un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 4). [çarḫuñ, -uñ]*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū yār ẓālim **çarḫ** nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [çarḫ,]*

Sala ol serv-i ḳad üstüme sāye / Olur mı tañ baña **çarḫ** ola pāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 1). [çarḫ,]*

Dem mi var yanmaya sīnemde benüm āteş-i ʿışḳ / Dūd-ı āhum ya çıkup **çarḫı** kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [çarḫı, -ı]*

Hergiz kimsene eylemesün **çarḫa** iʿtimād / Zīrā ki geçer dün [ü] güni inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 2). [çarḫa, -a]*

çarḥ: *Baht, talih, felek.*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin **çarḫa** sabā çıkarıcek / Süreler anı melā'ik yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [çarḫa, -a]*

çarḥ: *Baht, felek, dünya.*

Bu Muḥibbī şöyle ḫāk oldı bulınmaya nişān / **Çārḫ** ġırbāl oluban rūy-ı zemīni elese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [çārḫ,]*

çarḥ elinden: *Dünya yurdu, alem.*

Bezm-i ġamda **çarḫ elinden** içdügüm ḫūn-ı ciger / Ṣubḥa dek nālişler eyler dil olupdur erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [çarḫ elinden, -nden]*

çarḫ-ı bī-sütūnuñ: *Direksiz, sütunsuz felek yada dağ II Dünya.*

Ḫalel bir taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ iy meh / Bu **çarḫ-ı bī-sütūnuñ** ger żarar irse bināsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [çarḫ-ı bī-sütūnuñ, -uñ]*

çarḫ-ı devrān: *Dönen felek.*

Ḳarār itmez ʿacebdür **çarḫ-ı devrān** / Dem-ā-dem irgürür leyl ü nehāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 2). [çarḫ-ı devrān,]*

çarḫ-ı dūn: *Aşağılık dünya.*

Eyledüñ kūyından āvāre beni iy **çarḫ-ı dūn** / Düşürüp tenhā ġam-ı ṣaḥrā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 4). [çarḫ-ı dūn,]*

çarḫ-ı dūn: *Alçak felek.*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine naḳş eyledi / Geçmedi bu naḳşı baña kimse illā **çarḫ-ı dūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [çarḫ-ı dūn,]*

çarḫ-ı felek: *Feleğin çarkı, baht, talih, çarkıfelek.*

Āh idersem āteş-ile yana bu **çarḫ-ı felek** / Aglasam ġarḳ ola ʿālem dīde-i seyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [çarḫ-ı felek,]*

çarḫ-ı gerdūn: *Dönen felek.*

Beni maḥzūn ider bu **çarḫ-ı gerdūn** / Olur günden güne ḥālüm diger-gūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 1). [çarḫ-ı gerdūn,]*

çarḫ-ı heftümīn: *Yedinci felek.*

Ayuñ olmışdur egerçi cümle encüm āşıḳı / Sen mehüñ ʿışḳına döner uşbu **çarḫ-ı heftümīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [çarḫ-ı heftümīn,]*

Āh okın atsam idüp ḳaddüm kemān / Ḥāyil olmaya bu **çarḫ-ı heftümīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 4). [çarḫ-ı heftümīn,]*

Bu ne ʿibret bu ne ḥikmetdür ʿaḳıllar çāk olur / Gīce vü gündüz semāʿ eyler bu **çarḫ-ı heftümīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 2). [çarḫ-ı heftümīn,]*

çarḫ-ı inḳılāba: *Değişim çarkı.*

Gehī şādān olur dil gāhi ġamgīn / Özin beñzetdi **çarḫ-ı inḳılāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 7). [çarḫ-ı inḳılāba, -a]*

çarḫ-ı kec-reftārdan: *Eğri giden feleğin cefası.*

Görmez-isem tañ degül mihr ü vefā dildārdan / Kim vefā görmiş-durur bu **çarḫ-ı kec-reftārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 1). [çarḫ-ı kec-reftārdan,]*

çarḫ-ı mīnādur: *Mavi gökyüzü.*

Şöyle zeyn oldı çiçeklerle bugün ṣaḥrā vü bāġ / ʿAḳsi düşmişdür gören dir **çarḫ-ı mīnādur** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [çarḫ-ı mīnādur, -dur]*

çarık: *İp veya deri şeritlerle ayağa bağlanan, ham deriden yapılmış köylü pabucu.*

Arayup dildārı dil ala ʿaṣā demür **çarık** / Geye anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [çarık,]*

çārsū-yı ʿışḳ: *Aşk çarşısı.*

Ser-te-ser sermāye-i sūd u ziyāndan geçmişem / **Çārsū-yı ʿışḳ** içinde ideli bāzārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 3). [çārsū-yı ʿışḳ,]*

çayır çemençün: *Bol yeşillikli yer.*

Açar dil dirler **çayır çemençün** / Velī sensüz leṭāfet yok çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [çayır çemençün, -çün]*

çāre: *Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol,.*

Bulınmaz vaṣla çün **çāre** kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [çāre,]*

Çagurur sinem üzre yara yara / Olur mı bu benüm derdüme **çare** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 1). [çare,]*

Muḥibbī çāresüzdür **çāre** ister / Nigārā **çāre** kıl nā-çār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 5). [çāre,]*

ʿĀṣıḳa dirler Muḥibbī **çāre** ṣabr u ya sefer / Çün sefer yok ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [çāre,]*

çeh-i bābil: *Bābil'de Harut ile Marut'un kıyamete kadar saçlarından asılı kalacakları kuyu.*

Laʿlüñ ṭamaʿı āh zenaḫdāna düşürdi / Kaldum meded eyvāh **çeh-i Bābil** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [çeh-i bābil,]*

çehre: *Yüz, sima.*

Dilerem eyleyem ʿışḳumı pinhān / Komaz ẓāhir ider bu **çehre** saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 2). [çehre,]*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ senüñ pertev salar dehre / Anuñçün māh-rūlarda bulınmaz sendeki **çehre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [çehre,]*

çehre-i cānān: *Sevgilinin yüzü, çehresi.*

Çehre-i cānān görinmez perde olmışdur teni / Vuṣlat el virmez aña cismiyle cāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [çehre-i cānān,]*

çehre-i ferḫundesin: *Uğurlu yüz.*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī maḥv olursın sen hemān / Bir gören bir daḫı görmez **çehre-i ferḫundesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [çehre-i ferḫundesin, -sin]*

çek-: *Katlanmak, tahammül etmek.*

Niçeye dek **çekeyim** hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt olmadı mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [çekeyim, -e, -y, -im]*

Her ne **çekesin** saña Muḥibbī maḥal oldı / Kaç kerre didüm zülfine dil virme dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [çekesin, -e, -sin]*

çek-: *(Dert) çekme.*

Yakmışam nār-ı ġam-ıla kendümi başdan başa / **Çekdügüm** derd ü elem gelmeye hergiz sagışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 1). [çekdügüm, -düg, -üm]*

çek-: *-e katlanmak, -e tahammül etmek.*

Geh nūş ider kanumı ol gözleri maḫmūr / Neler **çekerem** āh o bīmāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [çekerem, -er, -em]*

çek-: *... tahammül etmek, ... e katlanmak.*

Ġam şebinde bir gice bu dil kaçan zārī **çeke** / Añlamam bir yılda bir kes böyle bīmārī **çeke** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [çeke, -e]*

Sālhā endūh-ı şām firḳatüm[i] bilen kişi / Āh-ı ġam hicrānı şeb tā rūz bīdārī **çeke** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [çeke, -e]*

Vaṣla ṭālib oldı dil irişdi hicrān āh āh / Katı müşkildür bile āsān [u] düşvārī **çeke** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [çeke, -e]*

Cānum iy yārān fedā kıldum ben ol dildāra kim / Miḥnet ü endūh-ı yārı ez-ser-i yārı **çeke** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [çeke, -e]*

çek: *Çekmek.*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha bir şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [çekerem, -erem]*

Çekmesün cellād çeşmüñ tīġ-ı ḫūn-ālūdını / Ḳaṣd-ıla baḥr içre iy dil çok zamāndur mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [çekmesün, -mesün]*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun / Sor baña **çekmez** anı ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [çekmez, -me, -z]*

Māh-rūlar cevrini **çekdükçe** iy dil şādsın / Anuñ içün kim ezelden sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [çekdükçe, -dükçe]*

ʿIşḳ yayı katıdur kimsene **çekmez** didiler / İmtiḥān eyle dilā sen de gelüp zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [çekmez, -me, -z]*

Çekem dirseñ Muḥibbī ʿışḳ yayın / Gerek kavs-i ḳuzaḥ ola kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 6). [çekem, -em]*

çek: *Çekmek.*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür anı **çeken** āh / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [çeken, -en]*

çek: *Çekmek, yönlendirmek.*

Ruḫuñı aç ki ḫacil ola görüp zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] **çeküp** memleketi zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [çeküp, -üp]*

çek: *Çekmek, kapatmak.*

Zāhidi gör der-be-der geşt eyler olmış jende-pūş / Künc-i ḫalvetde neçün başına **çekmez** perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [çekmez, -mez, -]*

çek: *Çekmek II yönlendirmek,.*

Muḥibbī her yaña **çekdi** sipāh-ı naẓmın[ı] çün / Diñ imdi ḳaṣd iden gelsün inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [çekdi, -di]*

çek: *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek II üstlenmek.*

Gülşen içinde Muḥibbī tevbeyi kim saklaya / Sāḳi-i gül-ruḫ elinden cām-ı gül-nārı **çeke** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 5). [çeke, -e]*

çek: *Tutmak.*

Bir mūr-ı ża'īf oldum gel **çek** 'inān-ı cevri / Basdurma pāy-ı raḫşa bir dem teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [çek,]*

çek: *Bir sıkıntıya katlanmak, dayanmak.*

Didiler kim **çeker** bu ʿışḳ bārın / Dilā al boynuña didüm çekensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [çeker, -(e)r]*

çek: *Çekmek. II Acı çekmek.*

Cefā vü cevrüñi **çeksem** yiridür / Göñül virdüm senüñ tek nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 2). [çeksem, -se, -m]*

çek: *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru çekmek. II Kılıç çekmek.*

Niçe bir ġamze **çeke** ḫançer-i kīn / Ya ide nergis-i mest ġāret-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 1). [çeke, -e]*

çek: *(Bir kimseyi) Çekmek, çekiştirmek.*

Görüp ḫaddüñ **çeküp** ḳahr-ı raḳībi / Yirüm geh gülşen olur gāh külhen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [çeküp, -üp]*

çek: *Çekilmek; katlanmak, tahammül etmek.*

Fikr-i şīrīn leblerüñ kūh-ı tenüm kāh eyledi / Ḫusrevā ben çekdügümi **çekmemişdür** kūh-ken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 3). [çekmemişdür, -me, -miş, -dür]*

çek: *(set) çekmek.*

Muḥibbī gülşen-i ḥüsni görilmez / **Çekildi** ḫaṭṭı oldı aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 5). [çekildi, -il, -di]*

çeken: *Güç durumlara dayanmak, katlanmak.*

Didiler kim çeker bu ʿışḳ bārın / Dilā al boynuña didüm **çekensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [çekensin, -sin]*

çekene: *Katlanmak, çekmek.*

Nāy āheng itmedi ben nālemi itdüm bülend / Tas-ı çarḫ **çekenedür** Ferhādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [çekenedür, -dür]*

çekilmez: *Gerilmek. (Yayın gerilmesi).*

Muḥibbī saḫtdur ʿışḳuñ kemānı / **Çekilmez** sanma el sun ol kemāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 5). [çekilmez,]*

çekme: *Çek-: Güç durumlara dayanmak, katlanmak.*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı dime sakın / İy Muḥibbī kaldı ʿāciz **çekmede** pīl-i tenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [çekmede, --ide]*

çekmege: *1.katlanmak, tahammül etmek. 2. sürme çekmek.*

Sanma kim cevr ü cefādan iy ṣanem yüz döndürem / **Çekmege** zīrā anı muʿtādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [çekmege,]*

çekmek: *Sıkıntı çekmek II sıkıntıya katlanmak.*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir zamān / Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [çekmek-ile, --ile]*

çekmek: *Çağırmak.*

Eşküm sipehin **çekdi** vü āhın ‘alem itdi / Żabṭ itdi göñül memleketin derūn-ıla bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [çekdi, -di]*

çekmeyen: *Bir durumu, zorluğu, cefayı yaşamayan, görmeyen kimse.*

Çekmeyen derd ü belā-yı mihneti ʿāşıḳ degül / ʿĀşıḳ oldur āh idüp dāyim yanup [hem] yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [çekmeyen,]*

çekseñ: *(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.*

ʿAceb mi göñlümi **çekseñ** nigārā / Olupdur zülfüñüñ her tārı ḳanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 7). [çekseñ,]*

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer II dünya.*

Serv ayaġ üzre turur nergis göz açmaz muntaẓır / Hey ḳıyāmet gelesin diyü **çemenden** canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [çemenden, -den]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.*

Geldüñ **çemen** seyrānına güller naẓar kılur kamu / Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [çemen,]*

Çemen irişdi yüzüñsüz bahārı n’eyleyeyin / Lebüñsüz olsa mey-i ḫōşgüvārı n’eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [çemen,]*

İy bāġbān bakmaz-ıduñ serve bir daḫı / Görseñ **çemende** ol boyı serv-i ḫırāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [çemende, -de]*

Çemende açmaga yokdur mecāli / Gözini nergis ol şehlāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 3). [çemende, -de]*

Söyler **çemende** derdini bülbül yine güle / Līkin gül eylemez naẓarı ḥāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [çemende, -de]*

Baña sensüz görinür ḫār gülşen / Leṭāfet kalmamış hergiz **çemende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [çemende, -de]*

Açar dil dirler çayır çemençün / Velī sensüz leṭāfet yok **çemende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [çemende, -de]*

çemen taḫtına: *Çimenlik tahtı, bahçenin en güzel yeri.*

Çemen taḫtına geçdi çün şeh-i gül / İdindi bülbüli anı gūyende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 2). [çemen taḫtına,]*

çemen ü serv: *Çimen ve servi.*

Çünki yok serv ü gül ü lālede hīç būy-ı vefā / Kanda gitdi **çemen ü serv** ü gülhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [çemen ü serv,]*

çenber: *Cambazların gösteri yaptığı halka ‖ Güzelin saç kıvrımı.*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi aġına / Ḫalāṣ olur mı murġ-ı dil ʿaceb bilsem bu **çenberden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [çenberden, -den]*

çendān: *Çok, pek çok.*

Çek cevr ü cefā vü berr-i muġaylān belāsını / Āsān görine saña bu **çendān** merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [çendān,]*

çeng: *Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet.*

Çenge döndi ḳāmetüm ġamdan Muḥibbī mūlarum / Kana boyandı dönüp her birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [çenge, -e]*

çeng: *1. Savaş, muharebe.*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür **ceng** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [ceng,]*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak gerek meydāna giren **ceng** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [ceng,]*

çeng: *Bir tür telli çalgı.*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm **çeng** ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [çeng,]*

çeng eylesün: *Çenge çevirmek ‖ iki büklüm etmek.*

Bundan özge ḥālet olmaz ʿāşıḳa kim ḫufyeten / Ḥışm-ıla kılsun girih ebrūların **çeng eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [çeng eylesün, -sün]*

çeng eylesün: *Belini çeng gibi bükmek II eziyet vermek.*

Bezm-i ġamda iy Muḥibbī ʿāşıḳ-ı şūrīdeler / Cān u dilden nāle kılsun ḳaddini **çeng eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 5). [çeng eylesün, -sün]*

çeng idelden: *Çeng müzik aleti gibi tasavvur etmek; iki büklüm etmek, belini bükmek, ağır gelmek, sıkıntıya sokmak.*

Çeng idelden Muḥibbī ḳāmetini / İñiler oldı çün rebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 5). [çeng idelden, -elden]*

çeng idesin: *Çeng müzik aleti gibi tasavvur etmek; iki büklüm etmek, belini bükmek, ağır gelmek, sıkıntıya sokmak.*

Tār idüp yaşuñ Muḥibbī eyledüñ çün al reng / Vaḳtidür şimden girü ḳāmetüñi **çeng idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [çeng idesin, -esin]*

çeng idüp: *Çeng haline getirmek, çeng gibi iki büklüm etmek II eğmek, iki büklüm etmek II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).*

Çeng idüp ḳāmetümi ney gibi nālān oldum / ʿIşḳ-ıla kimdür uyan bencileyin ḳānūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [çeng idüp, -üp]*

çeng ü çaġāne: *Çeng ve çagane çalgıları.*

Sāḳī içelüm sun berü cām itme bahane / ʿİşret demidür çalduralum **çeng ü çaġāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 1). [çeng ü çaġāne,]*

çerāġ: *Çıra, kandil, mum.*

Yakmaġa bagır yagum dil tekyesine gönder / Söyinmesün ebed ol rūşen **çerāġum** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [çerāġum, -um]*

Muḥibbī neẕr kıl ġam tekyesine / Yaşuñ dirhemlerin gönder **çerāġa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 5). [çerāġa, -a]*

çerāġ: *(چراغ) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den yakar çünki **çerāġ** / Ehl-i naẓmuñ arasında pes neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [çerāġ,]*

ʿIşḳ şāhı virdi Mecnūn'a ezel ġam tekyesin / Bagrı yagı-y-la uyardı **çerāġ** ol tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [çerāġ,]*

<u>çerāġ dibi karañu:</u> *Mumun dibi karanlık olur; mum dibine ışık vermez.*

Ne bilsün ḫālümi ol şemʿ-i meclis / Dimişlerdür **çerāġ dibi karañu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 3). [çerāġ dibi karañu,]*

<u>çerāġ-ı dil:</u> *Gönül mumu.*

Hicrān şebinde yakdı Muḥibbī **çerāġ-ı dil** / Ādet budur şemʿi yakarlar çü şām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [çerāġ-ı dil,]*

<u>çerāġ-ı ʻışḳı:</u> *Aşk mumu.*

Ġam meclisinde yakdum niçe **çerāġ-ı ʻışḳı** / Kılmaga anı rūşen bagrumda yagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [çerāġ-ı ʻışḳı, -ı]*

<u>çerāġ-ı māh-ı tābān:</u> *Parlak ayın kandili.*

Yüzi ḫurşīdinüñ nūrı katında / Degül rūşen **çerāġ-ı māh-ı tābān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 2). [çerāġ-ı māh-ı tābān,]*

<u>çeşm:</u> *Göz.*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ cāna tartar / İki **çeşmini** kılmışdur terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 5). [çeşmini, -i, -n, -i]*

İşiddüm ḫāk-i pāyı baḫş olurmış / İki **çeşmümi** ben kıldum terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 4). [çeşmümi, -üm, -i]*

Dil almag-ıçun ileri **çeşmini** gönderüp / Dündār idindi perçemin aldı kafasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [çeşmini, -i, -n, -i]*

<u>çeşm:</u> *(Fa.) Göz.*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez bu Muḥibbī **çeşmine** / Ser-te-ser ʿarż itseler aña gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [çeşmine, -i, -n, -e]*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber tırāş itmeñ neden / **Çeşmümüñ** yaşın döküp bagrumı baş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [çeşmümüñ, -ü, -m, -üñ]*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān ḫastadur ġāyet / Görinmez **çeşmine** uyḫu ölümlü nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [çeşmine, -i, -n, -e]*

Ciger kanını **çeşmümden** eger bu ḫār-ı ġam dökse / Dimez ol ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [çeşmümden, -ü, -m, -den]*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin gel itme **çeşmümden** dirīġ / Sürme kılam an[ı] ben bu dīde-i ḫūn-ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [çeşmümden, -ü, -m, -den]*

Zāhid egler gönlini cennetdeki ḥavrā ile / Çöpçe gelmez ʿāṣıḳuñ **çeşmine** dīẕār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [çeşmine, -i, -n, -e]*

çeşm: *Far. Göz, dide, ayn.*

Şāne eyle zülfüñe ḥüsn-ile raʿnāsın bugün / Sürme eyle **çeşme** çün bir rūy-ı zībāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [çeşme, -e]*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿīşvesi çok dil-firīb / Al idüp bu gönlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [çeşmi, -i, -]*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada / **Çeşmi** sāḥirdür diyen zülfinde de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [çeşmi, -i, -]*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada / **Çeşmi** sāḥirdür diyen zülfinde de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [çeşmi, -i, -]*

Kaşları ser-fitnedür **çeşmi** de āşūb-ı cihān / Tañlaram bu fitnelerden kurtara ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [çeşmi, -i, -]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu **çeşmi** yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [çeşmi, -i, -]*

Anuñçün pāreler dil mest **çeşmi** / Olur mest olanuñ meyli kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 4). [çeşmi, -i, -]*

Görmek olmadı müyesser çünki ol meh-pāreyi / Açma iy dil **çeşmi** żāyiʿ eyleme naẓẓāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [çeşmi, -i, -]*

Ola ki ṣayd ide ṣahbāz **çeşmi** / Dilā dil murġını dürrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 3). [çeşmi, -i, -]*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz idüm dil nişān / Ok u ya alup ele **çeşmi** kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [çeşmi, -i, -]*

çeşm: *(Sevgilinin) göz(ü).*

Alur dilüñi al-ıla dutar cefā kılur / Sakın alınma **çeşmine** bakup alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [çeşmine, -ine]*

çeşm: *Görme organı, dide, ayn.*

Nīme iden **çeşmüñüñ** ḳaṣṣābıdur ʿāṣıḳları / Komaz dāyimā sāṭūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [çeşmüñüñ, -üñ, -üñ]*

çeşm: *Göz II bakış.*

Bir nevʿ-ile bende çeker **çeşmi** ʿāşıḳı / Şīşeyle ider ʿālemi cādū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [çeşmi, -i]*

<u>çeşm:</u> *Çeşm, göz.*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya şebīh / Dem mi var ḫūn-ıla pür itmeye **çeşmüm** kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [çeşmüm, -üm]*

Ḫāk-i pāña virseler bil bī-bahādur bu cihān / Ḫāk-i rāḥuña olupdur iki **çeşmüm** sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [çeşmüm, -üm]*

Cemāli şemʿin añdukça bu **çeşmüm** maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [çeşmüm, -üm]*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet gelüp bas bir ḳadem / Pāyuña īs̱ār ide **çeşmüm** firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]*

<u>çeşm:</u> *Görme organı, ayn, dîde, çeşm.*

Çeşmüñi gönder ilerü diller alsun tīġ-ıla / Perçemüñi ko kafāda kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [çeşmüñi, -üñ, -i]*

<u>çeşm:</u> *(Sevgilinin) gözü.*

Çeşm hemān tīr hemān ya hemān / Sīne hemān nāle cerāḥat hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [çeşm,]*

Ya Türk [ü] ya Mogoldur yagma içinde māhir / Kāfir mi **çeşm** ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [çeşm,]*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / **Çeşm** ü ebrū-yı siyāh u zülf ol çāh-ı z̲aḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [çeşm,]*

<u>çeşm:</u> *(Sevgilinin) gözü.*

Ola kim māyil ola dirler güzeller meyl ider / **Çeşmüñe** de göz yaşını sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [çeşmüñe, -ü, -ñ, -e]*

Yār ide naz̲ar ḫūn-ı ciger ile Muḥibbī / **Çeşmüñe** de sīneyi levḥ-i raḳam itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 5). [çeşmüñe, -ü, -ñ, -e]*

<u>çeşm:</u> *(Âşığın) gözü.*

Yaşum deryā ṣadef **çeşmüm** içinde bulınur dürler / Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [çeşmüm, -(ü)m]*

Müjem ferrāş olup her dem süpürse kūy-ı dildārı / Savurmaga su isteyü gelür **çeşmüm** saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [çeşmüm, -(ü)m]*

Bu dil cārūb ider kirpüklerini / İşigüñ pāk ider **çeşmüm** döker su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [çeşmüm, -(ü)m]*

Segriyüp **çeşmüm** kaçan şādī nişānı depreşe / Şād olur gönlüm umar kim tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [çeşmüm, -(ü)m]*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre yazdı **çeşmüm** kan-ıla / Bilmeyenler ḥālümi kılsun naẓar ol deftere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [çeşmüm, -(ü)m]*

Bir gice didi düşüñe gireyim diler misin / **Çeşmüm** didi var mı bu ʿālemde ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [çeşmüm, -(ü)m]*

Dükenmez ne ḳadar ḫarc itse **çeşmüm** / Şirişküme olupdur dil ḥazīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 4). [çeşmüm, -(ü)m]*

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi kirpüklü **çeşmüm** saklasun / Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur ḫār-ıla dīvār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [çeşmüm, -(ü)m]*

<u>çeşm:</u> *(Sevgilinin) gözü.*

Çünki tīġ almış ele **çeşmüñ** yine reh-zen gibi / Añlamam dil kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [çeşmüñ, -(ü)ñ]*

Kimdür senüñ cāmiʿ-i ḥüsnüñde uymaya / Miḥrāb idüp kaşuñı **çeşmüñ** imām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [çeşmüñ, -(ü)ñ]*

<u>çeşm:</u> *(Âşığın) gözü.*

Ruḫlaruñsuz bāġ u şaḥrāda görinen **çeşmüme** / Her gül āteş-pāredür her lāle beñzer aḫkere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [çeşmüme, -(ü)m, -e]*

<u>çeşm:</u> *(Sevgilinin) gözü, bakışı.*

Çekmesün cellād **çeşmüñ** tīġ-ı ḫūn-ālūdını / Ḳaṣd-ıla baḥr içre iy dil çok zamāndur mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [çeşmüñ, -üñ]*

Aldı **çeşmüñ** ya kaşuñdan eline çünki kemān / Atısardur ġamze oklarını kılup dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 1). [çeşmüñ, -üñ]*

Göñül düzdini tutdı çünki **çeşmüñ** / Anı kıl zülfüñe ber-dār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 4). [çeşmüñ, -üñ]*

<u>çeşm:</u> *(Sevgilinin) gözü.*

Çeşmüñle dil-i gümşüdemi ḫālüñe sordum / Biri kılup ebrūya işāret birisi gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [çeşmüñle, -(ü)ñ, -le]*

<u>çeşm:</u> *(Âşığın) gözü.*

Görmese cānā seni olmaz Muḥibbī'ye ḫayāt / Anuñ-içün tende cān **çeşmümde** nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [çeşmümde, -(ü)m, -de]*

çeşm ü ebrū: *Kaş göz.*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu **çeşm ü ebrū** iy nigār / Līk vardur agız ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [çeşm ü ebrū,]*

çeşm ü ḫ∨āb: *Göz ve uyku.*

Bir gīce gelüp düşüñe girem didi niġār / Didüm ki buyur gelmege bu **çeşm ü ḫ∨āb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [çeşm ü ḫ∨āb,]*

çeşm ü müjgān: *Gözleri ve kirpikler.*

Zülf ü ebrū **çeşm ü müjgān** ḫāl ü ḫaṭ ʿasker çeker / Pāyimāl eyler eger Ḫusrev eger cāmın Cem'in *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [çeşm ü müjgān,]*

çeşme-i eşk: *Gözyaşı çeşmesi.*

Cūş idelden Muḥibbī **çeşme-i eşk** / Ṭa'n ider oldı baḫr-ı 'Ummān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 7). [çeşme-i eşk,]*

çeşme-i ḥayvān: *Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.*

Leblerüñ eṭrāfını cānā n'ola tutsa ḫaṭuñ / Yir olur ẓulmet içinde **çeşme-i ḥayvān** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [çeşme-i ḥayvān,]*

çeşmesār-ı çeşmümi: *Gözyaşı çeşmesi(çok akan gözyaşı).*

Çeşmesār-ı çeşmümi kılsañ müşerref iy perī / Bir ḳadem bassañ gelüp bu çeşm-i giryān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 3). [çeşmesār-ı çeşmümi, -ümi]*

çeşmi āhū: *Ahu gözlü.*

Naẓar kıldı baña bir **çeşmi āhū** / Bu cān u dil didiler ʿaḳla yā hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [çeşmi āhū,]*

çeşmi āhū: *Çok güzel göz, ceylan gözlü (sevgili).*

Ne sünbüldür saçuñ iy **çeşmi āhū** / Beni dīvāne eyler āḫir āh o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [çeşmi āhū,]*

çeşm-i ʿālem-bīneme: *Alemi gören gözünden vazgeçmiş, kör olmuş (aşık).*

Menzil itmeden göñül bu sīne-i dīrīneme / Gelmiş-idi ʿışḳ ḫayāli **çeşm-i ʿālem-bīneme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 1). [çeşm-i ʿālem-bīneme, -me]*

çeşm-i bed: *Kötü göz.*

Bāġ-ı ḥüsn içre güler gül gibi ḫurremsin bugün / **Çeşm-i bed** dūr ola senden ḫūb-ı ʿālemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [çeşm-i bed,]*

çeşm-i bīmārı: *Hasta göz II Sevgilinin baygın bakışları.*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm uyanmadı / Ḫufte baḫtum gibi iy dilber kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [çeşm-i bīmārı, -ı]*

çeşm-i bīmārına: *Hasta göz II Sevgilinin baygın bakışları.*

Çeşm-i bīmārına duş oldı bu çeşmüm nāgehān / Görmesem olmaz ʿaceb şimden girü uyḫuyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 3). [çeşm-i bīmārına, -ına]*

çeşm-i cāz̲ū: *Büyücü göz (sevgilinin etkili bakışları).*

İdüp tekmīl siḥri **çeşm-i cāz̲ū** / İder gāh mār zülfin gāh cārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 1). [çeşm-i cāz̲ū,]*

çeşmi cellād: *Sevgilinin merhametsiz,öldürme işlevini gerçekleştiren cellat gözü.*

Eline almış yine cellād çeşmi ġamzeler / Ehl-i ʿışḳuñ yire dökmek kanın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [çeşmi cellād,]*

çeşm-i cellādı: *Merhametsiz göz.*

Çeşm-i cellādı aldı ḫançer ele / Baña mı dürlü dürlü işkence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 2). [çeşm-i cellādı,]*

çeşm-i cellādı: *(Sevgilinin) cana kıyıcı, can alıcı merhametsiz gözü.*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / Seni öldürmek diler hicr içre bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [çeşm-i cellādı, -ı]*

çeşm-i cellādından: *(Sevgilinin) cana kıyıcı, can alıcı merhametsiz gözü.*

Bu Muḥibbī **çeşm-i cellādından** olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān idüp elinde dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [çeşm-i cellādından, -ndan]*

çeşm-i erbāb-ı naẓar: *Gerçekleri görenlerin gözü.*

Ḥüsnüñ idrākinde ʿāciz **çeşm-i erbāb-ı naẓar** / Ḳāṣır olmışdur kemālātuñda ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 2). [çeşm-i erbāb-ı naẓar,]*

çeşm-i ġamze-zen: *Gamzeli, süzgün bakışlı göz II sevgilinin gözü.*

Rüstemāne yayını almış o **çeşm-i ġamze-zen** / Her kime dogrutsa lā-büd ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [çeşm-i ġamze-zen, --zen]*

çeşm-i giryān: *Ağlayan göz.*

Çeşmesār-ı çeşmümi kılsañ müşerref iy perī / Bir ḳadem bassañ gelüp bu **çeşm-i giryān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 3). [çeşm-i giryān,]*

çeşm-i güher-pāşumuza: *İnci saçan göz. II Gözyaşı dökmek.*

Gevher-i eşki Muḥibbī yolına eyle niṣār / Ola kim ide naẓar **çeşm-i güher-pāşumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 5). [çeşm-i güher-pāşumuza, -umuza]*

çeşmi ḫumāruñ: *Sarhoş bakışlı.*

Ḫūn-ı dilden elde pürdür çünki çeşmüm sāġarı / İçerem ol serv-ḳad **çeşmi ḫumāruñ** ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [çeşmi ḫumāruñ, -uñ]*

çeşm-i ḫūn-ālūduma: *Kana bulanmış göz.*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu **çeşm-i ḫūn-ālūduma** / Küḥl içün añmañ baña hergiz Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [çeşm-i ḫūn-ālūduma, -uma]*

çeşm-i ḫūn-feşānumçün: *Kan saçan göz.*

Yürek pür āteş-i ḥasret akar ḫūn-ı ciger gözden / Didiler ʿayn-ı cārīdür bu **çeşm-i ḫūn-feşānumçün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [çeşm-i ḫūn-feşānumçün, -umçün]*

çeşm-i ḫūn-feşānuñ: *Kan saçan göz.*

Yan yakıl bir ʿużv ʿużvuñdan ḫaberdār olmaya / Ḫūn-ı dil aksun bu **çeşm-i ḫūn-feşānuñ** duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [çeşm-i ḫūn-feşānuñ,]*

çeşm-i maḫmūrı: *Baygın göz.*

Çeşm-i maḫmūrı ḫayāli gele dil ḫānesine / Mā-ḥażar eyle ciger ḫūnını mihmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 6). [çeşm-i maḫmūrı,]*

çeşm-i maḫmūruñ: *Uyku basmış ağırlaşmış göz.*

Çeşm-i maḫmūruñ eger meyl itse kanum içmege / Beñzedür çün mestdür anı şarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [çeşm-i maḫmūruñ,]*

çeşm-i meste: *Baygın, sarhoş göz; sevgilinin baygın bakan, kan içici, merhametsiz gözü.*

Şikest olursa göñlüñ sāġarı ger / ʿAceb olmaz uyıcak **çeşm-i meste** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 3). [çeşm-i meste,]*

çeşm-i mesti: *Sarhoş göz.*

Muḥibbī mey içelden **çeşm-i mesti** / İder gün başına biñ ser şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 5). [çeşm-i mesti,]*

çeşm-i mest-i ḫūn-rīz: *Sarhoş ve kan dökücü göz.*

Yā kāfirān-ı ẓālim ya terk-i ceng ü cūdur / Ol **çeşm-i mest-i ḫūn-rīz** elinde tīġ-ı ʿüryān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 3). [çeşm-i mest-i ḫūn-rīz,]*

çeşm-i mestüñ: *Sarhoş göz, kendinden geçmiş göz.*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Bu ümīẕe **çeşm-i mestüñ** göricegiz emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [çeşm-i mestüñ,]*

çeşm-i pür nemden: *Sürekli yaşlı göz.*

Muḥibbī yüzüñi gördi ferāmūş eyledi ʿaḳlın / Ayaguñā niṣār itdi güherler **çeşm-i pür nemden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [çeşm-i pür nemden, -den]*

çeşm-i pür-ḫūn: *Kan ağlayan göz.*

Dökersin dīdeden iy **çeşm-i pür-ḫūn** / İçeyin müstedām ol baña sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 5). [çeşm-i pür-ḫūn,]*

çeşmi şehlā: *Baygın göz. II sevgili.*

Baña bakmaz ʿaceb ol **çeşmi şehlā** / Yabanı gözlemekdür kār-ı āḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 3). [çeşmi şehlā,]*

çeşmi tīġ: *Göz kılıcı (kirpik).*

Çeşmi tīġ almış ele bu nātüvānuñ ḳaṣdına / Yig degül mi raḥm ide ġālib olan maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [çeşmi tīġ,]*

çeşmüm otagında: *Gözümün otağı.*

Gözüm yaşın şarāb itdüm yanuk bagrum kebāb itdüm / Żiyāfet eyledüm şāh-ı ġamı **çeşmüm otagında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 6). [çeşmüm otagında, -nda]*

çeşmüm sāġarı: *Göz kadehi. || Göz.*

Ḫūn-ı dilden elde pürdür çünki **çeşmüm sāġarı** / İçerem ol serv-ḳad çeşmi ḫumāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [çeşmüm sāġarı,]*

çeşmüñi süzüp: *Göz süzmek.*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine kūyuñda ʿuşşāḳı / Dokınsun destüñe bārī kanından al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [çeşmüñi süzüp, -üp]*

çevgān: *(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).*

Yār alsun destine zülfini **çevgān** eylesün / Top idüp ʿışḳ ehli de başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [çevgān,]*

Yār ele alsa Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Ben daḫı top eyleyem başumı ol **çevgān** için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [çevgān,]*

çevgān: *Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek.*

Esb-i nāza binüben zülfüñi çevgān idesin / Top ola kalmaya bir ser kamu **çevgānuñ** için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [çevgānuñ, -uñ]*

çevgān: *Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.*

Zülfüñe el ur nāz-ıla meydāna gel iy dōst / Kes başumı top itmege **çevgāne** gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [çevgāne,]*

çevgān idesin: *Çevgan oyunu oynamak.(Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek). || Sevgilinin saçı.*

Esb-i nāza binüben zülfüñi **çevgān idesin** / Top ola kalmaya bir ser kamu çevgānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [çevgān idesin, -esin]*

çevgān idüp: *Çevgan etmek.(Ucu eğri değnek yapmak.).*

Çevgān idüp elde dutar zülfini dilber / Top eyle başuñ oldı çün esbine süvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 3). [çevgān idüp,]*

çevgān ile: *Ucu eğri değnek.*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā gel başuñı / Ola ki dilber oynaya top[ı] görüp **çevgān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [çevgān ile, - ile]*

çevgān-ı ser-i zülfi: *Sevgilinin cirit sopasının ucu gibi keskin saçı.*

Demidür bir naẓar it mürde dile cān yürisün / Ele **çevgān-ı ser-i zülfi** alup gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [çevgān-ı ser-i zülfi, -i]*

çevgān-ı ser-i zülfine: *Zülfün ucundaki eğrilik II cirit sopası gibi ucu eğri saç lülesi.*

Çevgān-ı ser-i zülfine başuñı Muḥibbī / Top eyle ki ʿuşşāḳ ara bir hüner olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 5). [çevgān-ı ser-i zülfine,]*

çevgān-ı zülfe: *Çevgana benzeyen saç.II Saç sopası.*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā gel başuñı / Ola ki dilber oynaya top[ı] görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [çevgān-ı zülfe,]*

çevgān-ı zülfin: *Çengelli sopaya benzer saç.*

Sīne meydānında top itdi Muḥibbī başını / Göreli **çevgān-ı zülfin** dilber almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [çevgān-ı zülfin,]*

çevrü: *Eziyet.*

Ger ġulāmuñ isem iy ġam baña luṭf eyleyüben / Başuña ṣadḳa kılup **çevrü** kul āzād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [çevrü,]*

çevür: *Çevirmek, döndürmek.*

Nigārı dün görüp didüm yāhū / **Çevürüp** yüzini göstermedi rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [çevürüp, -üp]*

Bend-i zülfüñde niçe bir kala dil murġı şehā / **Çevürüp** başuña āzād kılup ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [çevürüp, -üp]*

çeyşi: *Asker, ordu.*

Gizlenür zülfi şebinde ḫaṭṭ-ı dilber cā-be-cā / Ḳaṣd ider İslām'a kāfir **çeyşidür** şebḫūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [çeyşidür, -dür]*

çi bāk: *Ne korkusu! Neden korksun ki!.*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla velī bīmāruñam / Ger diyesin ġam-ḫ∨āruñam ġamdan **çi bāk** iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [çi bāk,]*

çiçek: *Çiçek.*

Şöyle zeyn oldı **çiçeklerle** bugün ṣaḥrā vü bāġ / ʿAḳsi düşmişdür gören dir çarḫ-ı mīnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [çiçeklerle, -ler, -le]*

çıḳ-: *Kurtulmak.*

Varuñı ḫarc it bugün iy dil yime dünyā ġamın / Kimse başa çıkmadı **çıkmayısar** devrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [çıkmayısar, -ma, -y, -ısar]*

çıḳ-: *Çıkmak.*

Gice sanmañ ki felekde görünen encüm degül / Göklere **çıkdı** şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [çıkdı, -dı]*

çıḳ-: *Ayrılmak.*

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil meyḫāneden / **Çıkma** bir dem ṭālib iseñ gence sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [çıkma, -ma]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān yanıcak / Göz tolar yaş-ıla āhum **çıkuban** dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [çıkuban, -uban]*

çıḳ-: *Çıkmak.*

Ol lebi şīrīnden ayru düşeli taglara dil / Bīsütūn tagına **çıkdum** dōstlar feryād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 1). [çıkdum, -dum]*

çıḳ-: *Çıkmak, erişmek, yükselmek.*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol mehveşe / **Çıksa** dūdum tañ mı kodum hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [çıksa, -sa]*

çıḳ-: *Çıkmak, bir yere çıkmak.*

Çıkdı gül Leylī gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn gibi bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [çıkdı,]*

çıḳ: *Yükselmek.*

Çıkam kemend-i āh-ıla dirdüm sarāyuña / Gök yüzine **çıkılmaz-ımış** nerdübāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 4). [çıkılmaz-ımış, -ılmaz-ımış]*

çıḳ: *Çıkmak, yükselmek.*

Dem mi var yanmaya sīnemde benüm āteş-i ʿışḳ / Dūd-ı āhum ya **çıkup** çarḫı kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [çıkup, -up]*

çıḳ: *Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.*

Çıkam kemend-i āh-ıla dirdüm sarāyuña / Gök yüzine çıkılmaz-ımış nerdübāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 4). [çıkam, -am]*

çık: *(-de) Peyda olmak, meydana gelmek.*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ ḫāk olmaya / Kankı dildür dūd-ı āhı **çıkup** eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [çıkup, -up]*

çık: *Çıkmak, ayrılmak.*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu gönlüm şehrine / Nesi var kosun nizāʿı ʿaḳl **çıksun** aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [çıksun, -sun]*

çık: *Ulaşmak, erişmek, varmak, yükselmek.*

Çıkarsun göklere bülbül fiġānı / Anuñçün maḥrem-i dāyim dikensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 3). [çıkarsun, -ar, -sun]*

çık: *Çıkmak, gitmek.*

ʿIşḳuñ kitābını bugün ezber okudum / Mektebde daḥı **çıkmadan** elf ile bāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 2). [çıkmadan, -madan]*

çık: *Açığa çıkmak, görünmek.*

Bagrumda **çıkdı** başlar gözümden akdı yaşlar / Bir çāre bulımadum āh bu eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [çıkdı, -dı]*

çık: *(Ortaya) çıkan.*

Gökler olursa Muḥibbī tañ mıdur reng-i kebūd / Āteş-i dilden **çıkan** her dem duḫānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [çıkan, -an]*

çık: *Bir şeyin yukarısına çıkmak, yukarı doğru yükselmek.*

Sürūduñ ile toldur berr ü baḥrı / Ṣadā-yı ʿışḳı **çıkar** āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 6). [çıkar, -ar]*

çık: *Çıkmak, yükselmek.*

Yücedür ḳaṣr-ı maḥabbet **çıkmaga** imkān yok / Olmayıcak miḥnet ü derd ü belādan nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 4). [çıkmaga, -maġ, -a]*

çık: *(meydana) çıkması.*

Kaçan dem dem **çıkar** dilden şerāre / Başumda beñzer ol tāc-ı ḫorūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [çıkar, -ar]*

çıḳar: *(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak.*

Āşikāre kılayım yine maʿānī gevherin / Girüben **çıkarayım** dilde olan maḫzenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 3). [çıkarayım, -ayım]*

çıḳar: *Erişmek.*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin çarḫa sabā **çıkarıcek** / Süreler anı melā'ik yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [çıkarıcek, -ıcek]*

çıḳar: *Çıkartmak.*

Çıkarduñ baḥr-ı dilden gevher-i ḫāṣ / Hezār aḥsent bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 2). [çıkarduñ, -duñ]*

çıḳar: *Bir şeyi bulunduğu yerden dışarı çıkarmak.*

Göñül alınca ol meh-rū baña mihr ü vefā kıldı / Dönüp soñra cefā tīrin **çıkardı** bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [çıkardı, -dı]*

çıḳar: *(bir şeyi) ortaya çıkarmak.*

Çün göñül maḫzen **çıkar** andan Muḥibbī cevheri / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [çıkar,]*

çıḳar: *(Giyilen veya takılan şeyleri) Vücuttan ayırmak.*

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin / **Çıkar** billāhi luṭf eyle yiter kūyuñda kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [çıkar,]*

çıḳar-: *Açığa çıkarmak.*

Çıkarur dürlü dürlü gevher-i ḫāṣ / Göñül baḥr-ı maḥabbetden tolınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 5). [çıkarur, -ur]*

çile çekdi: *Çle çekmek, acı çekmek.*

Feyżin Muḥibbī bir iki peymāneden bulup / Şeyḫ-i şehir ayırmadı çekdi basdı çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [çile çekdi,]*

çīn: *Çin ülkesi.*

Gözüñe beñzemez āhū-yı **Çin'de** / Ne **Çin'de** belki rūy-ı zemīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 1). [çin'de, -de]*

çīn: *Buruşuk, çatık.*

İy dōst neden eyleyesin kaşlaruñı **çīn** / Kīn olsa kaçan olmaya anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [çīn,]*

çīn: *(Ar. cinn) İnsanlar tarafından görülmeyip çeşitli biçimlere girerek ancak kendileriyle ilgi kuranlara veya istedikleri kimselere göründüklerine ve olağanüstü sayılan bâzı işleri yapacak güce sâhip bulunduklarına inanılan gizli yaratıklara verilen isim.*

Bī-ʿışḳ degül cümle ẕerrāt-ı kāyināt / ʿIşḳ-ıla zebūn oldı eger ins ü eger **cīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [cīn,]*

çīn: *Asya'nın doğusunda bir ülke.*

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini yagmalayup / Bir Muġal **Çīn** gözleri Tātār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [çīn,]*

çīn eyleme: *Buruşturmak, çatmak.*

Kaşlaruñ **çīn eyleme** baksam ʿiẕār u ḫālüñe / Dōstum cān murġını menʿ itme āb u dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 2). [çīn eyleme,]*

Gül demidür güzelüm eyleme ebrūları çīn / Nuş-ı mül eyleyelüm gel berü yārānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 2). [çīn eyleme,]*

çın seḥer: *Sabahın en erken saati.*

Giceler bülbül-i şūrīde gibi nālelerüm / **Çın seḥer** ol boyı serv ü yüzi gülzāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [çın seḥer,]*

çin ü maçin: *Çin ve Maçin (Çin ülkesinin güney bölgesine verilen bir ad).*

Eger müşgīn zülfe şāne ursañ / Muʿaṭṭar ola cümle **Çin ü Maçin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 4). [çin ü maçin,]*

çınār: *Çınar ağacı.*

İy Muḥibbī serv ḳaddin görse gülşende **çınār** / El duʿāya kaldurur ol ḳāmet-i bālā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [çınār,]*

Sular gibi Muḥibbī taşdan taşa başını / Urup derūnı ḥālin söyler **çınāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 5). [çınāra, -a]*

Serv baş egüp **çınār** el arkasın yirde koya / Her kaçan cilve kıla yārum ḳad-i bālā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 2). [çınār,]*

Saña duʿālar eyleye el kaldurup **çınār** / Bāġa revāne olsañ o serv-i revān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 2). [çınār,]*

çīne: *Kuş yemi.*

Ḫālüñi görüp meyl ide dil olmaya ʿaceb / Zīrā ki murġ ḳaṣd ider elbette **çīneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [çīneye, -y, -e]*

çirkin: *Hoş olmayan.*

Gözlerüñ yaşını dök yusun günāhuñ **çirkini** / Zār kıl her gīce kılsun ṣubḥa dek bu dil enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [çirkini, -i]*

çog itdüm: *Çok, fazla etmek.*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben günāhuma **çog itdüm** bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [çog itdüm, -düm]*

çok: *Aşırı, fazla.*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet **çok** iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [çok,]*

Boyı mı yig anuñ ya serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi **çok** ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [çok,]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan sıfat.*

Gerçi kim **çokdur** günāhum līk artuk raḥmetüñ / Çün yol azmış kullara sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [çokdur, -dur]*

ʿAdd olınmaz gerçi **çokdur** ʿışḳuñuñ dīvānesi / Ḫatm olındı bu Muḥibbī'de hemān ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [çokdur, -dur]*

Bilürem **çokdur** günāhum başdan aşmışdur velī / Kesmezem līk ümīẕüm raḥmet i Maʿbūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 6). [çokdur, -dur]*

Ol gülüñ **çok** olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [çok,]*

Fitne-i āḫir zamāndur hem cihān fettān[ı]dur / Fitneler **çokdur** daḫı ol gözleri mekkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [çokdur, -dur]*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi dilber derdine / Mihri yok cevr ü cefāsı **çok** sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [çok,]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamlarında kullanılan zarf.*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre **çok** saʿy eyledüm / Bārī diñ naḳḳāṣa naḳṣın baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [çok,]*

çok: *"Birçok, pek çok" anlamlarında kullanılan sıfat.*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi **çok** işitdüm çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [çok,]*

çok: *"Çok" sıfatı, sayı, nicelik, değer, güç, derece bakımından büyük ve aşırı olan.*

Vuṣlatuñ aşına **çok** katma bu hicrüñ milḥin / Katar-ısañ anı oran-ıla kat aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [çok,]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat. (lüʾlüʾ-i lālā).*

Benüm **çok** sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [çok,]*

Bugün gülzār-ı ʿālemde cefā vü derd ü miḥnet **çok** / İşitmedüm ki bū almış ola kimse vefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [çok,]*

çok: *"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi baña **çok** geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [çok,]*

Dir vefā kılam baña ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem ol cevri **çok** nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [çok,]*

Ẓulme māyil cevri **çok** ʿāṣıḳlara bī-dādsın / Māh-rūlar ögrenür senden cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [çok,]*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿīşvesi **çok** dil-firīb / Al idüp bu göñlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [çok,]*

Şīvesi **çok** mihri yok ammā ki diller almada / Bu cihān içinde kim mekkār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [çok,]*

Cürmi **çok** olsa günāhuñ ġam yime / Çünki oldur raḥmeten lil-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 8). [çok,]*

Cevr[i] **çok** bir yār sevdüm dīde göñlümden dutar / Dile sordum didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [çok,]*

Ḫūb-rūlar cümle encüm sen ḳamer-rūsın begüm / Saña beñzer görmedüm **çok** dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [çok,]*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki **çok** gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [çok,]*

Cevri **çok** itse Muḥibbī ġam degül ol nāzenīn / Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [çok,]*

Günāhı **çok** velī kesmez ümidin / Muḥibbī sıgınur Perverdigār'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 5). [çok,]*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda ger cān virseler / Müstedām ol ʿālem içre tek hemān sen **çok** yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [çok,]*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm **çok** ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [çok,]*

Ḫār elinden bülbül itdi **çok** şikāyetler güle / Gül didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [çok,]*

çok çok: *Fazla fazla.*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / Müstedām ol göreyiñ ʿālemde sen **çok çok** yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [çok çok,]*

Gözlerüm yaşıdur aglar üstüme ancak benüm / Anuñ içün eylerem aña duʿā **çok çok** yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [çok çok,]*

çok sevdügüm: *Çok sevdiğim (sevgili).*

Aramuzda olupdur ʿahd ü peymān / Benüm **çok sevdügüm** zinhār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 2). [çok sevdügüm,]*

çok zamān: *Uzun zaman.*

Ne tīz unıtduñ eyā dōst Muḥibbī kuluñı / **Çok zamān** idi müşerref idi dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [çok zamān,]*

çok zamāndur: *Uzunca bir süredir.*

Nāvek-i dilber eger gelürse itme ictināb / **Çok zamāndur** tīrine bu sīne siper-kerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 2). [çok zamāndur,]*

Çekmesün cellād çeşmüñ tīġ-ı ḫūn-ālūdını / Ḳaṣd-ıla baḥr içre iy dil **çok zamāndur** mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [çok zamāndur,]*

çokdan: *"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamında zarf.*

Tīri olmasa Muḥibbī cān u dil eglencesi / Murġ-ı dil **çokdan** uçardı sīne-i ṣad-çāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [çokdan,]*

çokdan: *"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.*

Benüm varum bu ancak baş u cāndur / Komışam **çokdan** anı rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [çokdan,]*

Senüñ ḳaṣduñda vardur ḳatl-i bende / Ben oldum mürde **çokdan** sanma zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [çokdan,]*

İy Muḥibbī kim bütün ider bu göñlüm şīşesin / Yār **çokdan** anı sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [çokdan,]*

çokdan berü: *Uzun zamandan beri, öteden beri.*

Ġam meclisinde nāleme āheng ider benem / **Çokdan berü** nā ile idem hevāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [çokdan berü,]*

çöpce: *Çöp gibi, çöp kadar.*

Gül yüzüñsüz **çöpçe** gelmez bu Muḥibbī çeşmine / Ser-te-ser ʿarż itseler aña gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [çöpçe,]*

Zāhid egler göñlini cennetdeki ḥavrā ile / **Çöpçe** gelmez ʿāşıḳuñ çeşmine dīẕār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [çöpçe,]*

çöz-: *(Saçı) çözmek, açmak.*

Niçe diller bendedür bi'llāhi **çözme** zülfüñi / Pāy-māl olur göñüller anı dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [çözme, --me]*

çöz: *Çözmek, açmak.*

Saçuñ girihlerini kıldum egerçi pīşe / **Çözilmedi** çalışdum tā urmayınca dişe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 1). [çözilmedi, -ilmedi]*

çöz: *(örülmüş ya da toplu saçı) açmak.*

Aç gün yüzüñi cānā ʿālem münevver olsun / **Çöz** zülfüñi nigārā dünyā muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [çöz,]*

Zülfeynüñi **çöz** āteş-i ḥüsn üzre ḫam olsun / Gel anı bırak boynuma zencīr-i ġam olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [çöz,]*

çūbān-ı ʿışḳ: *Aşk çobanı.*

İy Muḥibbī işidüp aḥvālümi **çūbān-ı ʿışḳ** / Eyledi baña vaṣiyyet cāme-i peşmīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 5). [çūbān-ı ʿışḳ,]*

çün: *"Çünkü" anlamındadır.*

Derd-i ʿışḳum dōstlar **çün** size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḥācer degül aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [çün,]*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [çün,]*

çün: *"Çünkü" bağlacı.*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār / Rind olan ger cāme rehn itse ʿaceb mi cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [çün,]*

çün: *"Çünkü" bağlacı.*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül bülbül gibi / İy dil-i şūrīde sen **çün** bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [çün,]*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī **çün** naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem tañ mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [çün,]*

At müjeñ tīrini durma **çün** katı yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [çün,]*

Muḥibbī sözleri yigdür bugün **çün** dürr ü gevherden / Nigārā gūşvār idüp kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [çün,]*

Tolu gördüm **çün** ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp evvel ben oldum ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [çün,]*

Mey yirine içdi **çün** mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḥażar kılsun bu dil bagrın kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [çün,]*

Sāḳī-i mehveş elinden nūş kıl cām-ı şarāb / İy Muḥibbī **çün** ġam-ı devrān ile nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [çün,]*

Māh-rūlarda Muḥibbī **çün** bilürsin yok vefā / Ya ne sergerdān idersin bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [çün,]*

Muḥibbī her yaña çekdi sipāh-ı naẓmın[ı] **çün** / Diñ imdi ḳaṣd iden gelsün inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamında edat.*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem **çün** dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [çün,]*

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı **çün** yine sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿāşıḳları beñzer ki ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [çün,]*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿarż it / Dilüñ ġavvās olup baḥr-ı naẓımdan buldı **çün** behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamında bağlaç.*

Bilmem ne içün şimdi ider cevr ü cefālar / Dimişdi baña mihr iderem **çün** ezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [çün,]*

Ebed dil ʿışḳuñ ile zinde oldı / İçürdüñ **çün** ezel ʿışḳuñ şarābın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 3). [çün,]*

Muḥibbī göñlini bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar anı ber-dār it ki **çün** ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [çün,]*

Okuram ḥüsnüñ kitābın ḫāl ü ḫaṭ ḥācet degül / Müstaʿid müstaġnīdür **çün** noḳṭa vü iʿrābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 2). [çün,]*

Şāne eyle zülfüñe ḥüsn-ile raʿnāsın bugün / Sürme eyle çeşme **çün** bir rūy-ı zībāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [çün,]*

Gözlerümden gel nihān itme nigārā gün yüzüñ / Rūşen ider ʿālemi **çün** ʿālem-ārāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [çün,]*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı **çün** / İy Muḥibbī dimesün kimse baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [çün,]*

Süre süre başa iltdüm **çün** maḥabbet baydaḳın / Devletinde pādişāh-ı ʿışḳuñ ferzāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 4). [çün,]*

Māl u cāha bakmaduñ dünyādan olduñ **çün** berī / Ġuṣṣa vü ġamdan Muḥibbī dāyimā āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [çün,]*

Devlet-i vaṣla irişdüm diyüben ‘izze mi-şev / Ġam-ı hicrān-ı elem düşmeni **çün** duta kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 4). [çün,]*

İki ʿālem gün yüzüñden **çün** münevver görinür / Başdan ayaga görenler ḫūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [çün,]*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī **çün** ezel nūş ideli / Geh melāmet gāh mest maḫmūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [çün,]*

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk raḥmetüñ / **Çün** yol azmış kullara sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [çün,]*

Tār idüp yaşuñ Muḥibbī eyledüñ **çün** al reng / Vaḳtidür şimden girü ḳāmetüñi çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [çün,]*

Sīnemi döndermezem ben nāvek-i dildārdan / Luṭf ile daḫı keremdür **çün** gele ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [çün,]*

İy göñül başdan beni sen çıkarursın ʿāḳıbet / Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ baña **çün** reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [çün,]*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy felek her seng[i] kim sen **çün** Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [çün,]*

Sulṭān-ı ġama göz yaşı **çün** leşker olupdur / Baş üzre çeküp āhını zerrīn ʿalem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 2). [çün,]*

Bāl ü per yaksañ Muḥib olmaz ʿaceb / Şemʿ-i ḥüsn-i yāra **çün** pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 10). [çün,]*

Bend kıldum boynumı **çün** zülf-i cānān ile ben / Tā ölince kapusında kul olam cān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [çün,]*

Bugün **çün** ḥırmen-i gülsin nigārā āhdan sakın / İşitmedüñ mi gülşende yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [çün,]*

Bulınmaz vaṣla **çün** çāre kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [çün,]*

ʿIşḳdan özge ʿāşıḳa yokdur Muḥibbī **çün** kemāl / ʿĀşıḳ olan ʿışḳdan özge kemāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [çün,]*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / Eksük olmaz **çün** gülüñ yanında ḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [çün,]*

Baḥr-ı ʿışḳa düşene dirler bulınmaz **çün** necāt / Ebleh olmañ dōstlar el sunmañ aña karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [çün,]*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı Muḥibbī **çün** türāb / Cürʿañı cānā dirīġ itme gel ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [çün,]*

Her ne gelürse mihr eger cevr rāżıyam / Sundum nigāra cān-ıla **çün** iḫtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [çün,]*

Her şükūfe rām olupdur emrine şāh-ı gülüñ / Oturup ḥükm eylesün **çün** oldı Dārā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [çün,]*

Verd-i gülden daḫı nāzüksin dile cevr eyleme / Āhum odından toludur **çün** zemīn ü āsümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [çün,]*

Virürsin bāda **çün** ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem / Elüñde dutduguñ sāġar ki yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [çün,]*

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi / Yā nedendür mār **çün** dirler kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [çün,]*

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak pīrehen / Penbe-i dāġum yiter **çün** küşte-i ʿışḳum kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [çün,]*

Lebleri yādına ʿiyş eyle ki gül hengāmıdur / **Çün** geçen geçdi Muḥibbī bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [çün,]*

Niçe bir ġaflet Muḥibbī aç göz uyḫudan uyan / **Çün** bilürsin kim içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [çün,]*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī **çün** naṣīb-i ḫāk imiş / Cān u serden geç ko cism olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [çün,]*

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā sen pāy-ı dilberden / Güzeller ṣayd olurlar **çün** bilürsin sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [çün,]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri **çün** gendüm gibi / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [çün,]*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini zencīr ider gördüm **çün** ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [çün,]*

Okuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī **çün** ḥadīṯ / Anuñ içün oldı eşʿāruñ senüñ dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [çün,]*

Atalardan bu meṯeldür **çün** göze olmaz yasag / Āfitāb-ı ḥüsnüñe neyçün senüñ bakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [çün,]*

Çün dürr-i yetīm oldı yine naẓm-ı Muḥibbī / Cānā anı dak gūşuña yek-dāne olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [çün,]*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / Dōstlar gökden ne yagarsa götürür **çün** zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [çün,]*

Yār ister **çün** Muḥibbī ola bu göñlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [çün,]*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum gibi / **Çün** bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [çün,]*

Çün beni rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār sen / İy ṭabīb-i dil neden derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [çün,]*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḫāṣıluñ / **Çün** livā-yı ġamdan alduñ iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [çün,]*

Cennete aldanma zāhid gibi bakma kevṯere / İy göñül olduñ bugün **çün** ʿāṣıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [çün,]*

Ġaflet gözini açagör uyan bu ḫ∨ābdan / ʿĀlem nümūne **çün** yiter Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [çün,]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [çün,]*

Ḫusrevā **çün** ḥüsn-ile sulṭān-ı ʿālemsin bugün / Ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme āḫir sorılur dāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [çün,]*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür / Ḥüsnüñ efzūndur senüñ **çün** Mıṣr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [çün,]*

Furṣatı fevt eyleme girmez ele / **Çün** bilürsin bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 3). [çün,]*

ʿIşḳ meydānında **çün** kıldı Muḥibbī dil nişān / Ol kaşı yaya diñüz kirpüklerin tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [çün,]*

Tayanup ḥüsnüñe cefā kılma / **Çün** degül ḥüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 2). [çün,]*

Dūd-ı dil **çün** ṣuʿūd ider felege / Yirde kalmaz bu āh u zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 4). [çün,]*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem ü ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [çün,]*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem müşg bu / Andan alur **çün** hemīşe müşg bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [çün,]*

İy Muḥibbī lāʿlin añup aglama / **Çün** żarar eyler şeker tengine su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [çün,]*

Cefā cevr itmege muʿtād olupsın / Güneh bilmez ola ādemde **çün** ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 5). [çün,]*

İşidüp nālemi bagrı delindi / Fiġānlar eyledüm **çün** nāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 2). [çün,]*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi **çün** cānadur / Cān ele alup bu dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [çün,]*

Maʿnā gülini itdi **çün** iẓhār Muḥibbī / İletdi seḥer yili anuñ būyını her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [çün,]*

Her ṭarafdan **çün** üşer başuña pervāne-i ġam / Sen daḫı şemʿ-ṣıfat her nefesüñ nūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [çün,]*

Göñülde cān gibi cā itse tañ mı / Perīler meskenidür **çün** ḫarābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 6). [çün,]*

Çeng idelden Muḥibbī ḳāmetini / İñiler oldı **çün** rebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 5). [çün,]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem tolar **çün** oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [çün,]*

Bī-günāh ʿāşıḳları kırdı geçürdi ol perī / Ṭıfldur bilür daḫı yazılmaz aña **çün** günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [çün,]*

İy Muḥibbī ko saña cevr ü cefālar kılsun / Yiridür göñlüñi **çün** bagladuñ ol bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [çün,]*

Enīs olsa n'ola ʿuşşāḳa bāde / Olur anuñ-ıla **çün** dil küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 1). [çün,]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı **çün** bildük ʿayān / Dōst olma sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [çün,]*

Derd-i dilüm kime diyem kimse añlamaz / **Çün** böyledür anı getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [çün,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum **çün** bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [çün,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum **çün** bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [çün,]*

Ṣābāş diye her kim işide bu naẓmuñı / İtdüñ Muḥibbī ṣiʿrüñi **çün** ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [çün,]*

İstedüñ **çün** genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḥaẕer / İy göñül ejderden itmişler ṭılısm ol maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [çün,]*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḥavāledür gözin yumsun dimiş / Yapılur mı **çün** ḳadīmī olsa didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [çün,]*

Ne ʿācizem ki cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül **çün** benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [çün,]*

Gül geldi gülşene **çün** al duvak-ıla / Tā kim göre bülbül anı yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [çün,]*

İdeyin çāk girībān tā be-dāmen / Fedādur **çün** yolunda cān u ten de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 2). [çün,]*

Çün mār-durur zülf[i] nigāruñ ḥāẕer eyle / Kākül sanup el sunubanı aña yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [çün,]*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd ḳavline durmaz / Sözinde **çün** degül ṣādıḳ inanma sen o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [çün,]*

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler ten daḫı / Bir ḳabādur ʿāriyet iy dil gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [çün,]*

Zāhidā dünyāya **çün** oldun mülevveṣ ḥırṣ-ıla / Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [çün,]*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / **Çün** virür bir nükte korsañ n'ola Selmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [çün,]*

Eksük olmaz āteş-i ġam **çün** dil-i ġamnākde / Görinürse dūd-ı āhum tañ mıdur eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 1). [çün,]*

Hergiz viṣāli saʿy-ile girmez Muḥibbī **çün** ele / Her yaña cidd ü cehd-ile varup tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [çün,]*

Çevgān idüp elde dutar zülfini dilber / Top eyle başuñ oldı **çün** esbine süvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 3). [çün,]*

Her şeb ġam-ıla **çün** dil-i zār iñiler āh / Dir nāle kılup böylece dīvār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [çün,]*

Çün göñül maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [çün,]*

Ne tañ kıl disem ol ince miyāna / Ki noḳṭadur dimişler **çün** dehāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [çün,]*

Gözi ḫūn içmege **çün** oldı muʿtād / Anuñçün kanum içer kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 4). [çün,]*

Degül dünyāyı termīm ʿāḳilāna / Ola **çün** āḫiri anuñ ḫārābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 4). [çün,]*

Çün Ḥaḳ-şinās ḥaḳ saçar ḥüccet üstüme / Ḫurşīde karşu yakmaya hīç kimse meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [çün,]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek senüñ mümkin degül / Niçe görsün **çün** naẓarla gözi yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [çün,]*

Bildüm ki varup zülfüñe berdār olur āḫir / **Çün** virdi göñül bagladı ol saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [çün,]*

Yiter başuma tāc **çün** ḫāk-i pāyı / Dilā başuña zerden tāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [çün,]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür añaʿarż iderem / Şiʿrini **çün** rāyegān virmedi Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [çün,]*

Ḫüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ dagılur / Rūmīler leşker çeke **çün** kāfiristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [çün,]*

Çemen taḫtına geçdi **çün** şeh-i gül / İdindi bülbüli anı güyende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 2). [çün,]*

Marīż ʿışḳ olana yok nihāyet / Ne çāre derd gelmez **çün** ḥisāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 2). [çün,]*

O serv ben ḫāke n'ola sāye salsa / Düşer **çün** sāyeler her dem türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [çün,]*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz ṭabībüm āh / Maḥabbet **çün** günāh olmış olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [çün,]*

Çeşm-i maḫmūruñ eger meyl itse kanum içmege / Beñzedür **çün** mestdür anı şarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [çün,]*

Oldı **çün** zülf[i] ġamıyla bu Muḥibbī ḫāksār / Mesken itdi üstüḫ∨ān-ı kellesini mār da *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 5). [çün,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı defʿe çāre yok / **Çün** ezel yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [çün,]*

Muḥibbī'ye keremden kıl teraḥḥüm / Kerem **çün** kimse ögretmez kerīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 8). [çün,]*

İderse yiridür baña cefālar / Göñül virdüm **çün** ol nā-mihribāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 2). [çün,]*

Nāra dünyāda taḥammül idemezsin **çün** dilā / N'olısar uḫrāda ḥālüñ āteş-i sūẕān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [çün,]*

Bir ḳadeḥ meyle benüm **çün** gönlümi ḫoş eyledi / Yüzimi ḫāk itmege vardum ḫarābāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [çün,]*

ʿĀşıḳa dirler Muḥibbī çāre ṣabr u ya sefer / **Çün** sefer yok ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [çün,]*

çün: *"-dığı için".*

Çün bahār oldı gelüñ ʿiyş idelüm cānlar-ıla / Lebi mül gözleri bādām ruḫı ḫandānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [çün,]*

çün: *"Çünkü" anlamında kullanılan bağlaç.*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir cāy-ı laṭīf / **Çün** bilürsin tiz geçer bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [çün,]*

çün kim: *Çünkü, nedeniyle.*

ʿĀşıḳuñ ḳatline **çün kim** ḥükm ider sulṭān-ı ʿışḳ / Ḳatli isnād eylemek lāyıḳ mıdur cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [çün kim,]*

ʿĀşıḳ-ı şūrīde diller meyl iderse tañ mıdur / Ḫūb-rūlarda komışdur cāẕibe **çün kim** İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [çün kim,]*

çün kim: *Çünkü.*

Ġamzesi siḥrine **çün kim** didiler siḥr-i ḥelāl / N'ideyim n'eyleyeyim ben ol iki cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [çün kim,]*

çūn u çerādan: *Sorgu, sual.*

Bugün geçdüm çü ben **çūn u çerādan** / Dilā sen daḫı geç bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [çūn u çerādan, -dan]*

çünki: *"Çünkü" bağlacı.*

Feṭḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme **çünki** derddesin / Gerçi kim derd ü belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [çünki,]*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [çünki,]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül **çünki** cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [çünki,]*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi añar mürdesin / **Çünki** öldürdüñ Muḥibbī'yi gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [çünki,]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül **çünki** cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [çünki,]*

Cānān-ıla cān **çünki** ezel āşinā imiş / Yine gerekdi gir sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [çünki,]*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi **çünki** sen zensin / Yudup bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [çünki,]*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni al **çünki** ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [çünki,]*

Gözlerüm yaşın revān itsem ʿaceb mi payuña / Gülşen-i ḫüsn içre **çünki** serv-i bālāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 3). [çünki,]*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [çünki,]*

Çünki olduñ bu güzeller ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿĀleme ḥükm eyle olduñ mīr-i mīrān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [çünki,]*

Cürmi çok olsa günāhuñ ġam yime / **Çünki** oldur raḥmeten lil-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 8). [çünki,]*

Çünki feryāduñı gūş eylemedi ol gül-i bū / Niçe bir bülbül-i dil-ḫaste feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 3). [çünki,]*

Gel raḳībā yārı iḍlāl eyleme / Bu cihānuñ **çünki** sen şeyṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 5). [çünki,]*

Buldı Muḥibbī **çünki** işigüñ gedālıgın / Īrān'a degül bel bile Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [çünki,]*

Kaʿbe'dür kūyuñ nigārā eyledüm **çünki** ṭavāf / Cān u dilden gelmişem olmaga ḳurbān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [çünki,]*

ʿIşḳ ʿilmi **çünki** tekmīle irişdi aʿlemem / Baña şimden girü añmañ ʿālemüñ ʿallāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [çünki,]*

Zülfüñ-ile ḫālüñi **çünki** baña ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [çünki,]*

İy Muḥibbī her yañadan gelse ġam olma melūl / **Çünki** açar her dili ġamgīni şaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [çünki,]*

Çünki girmez gül gibi āh u fiġānuñ gūşına / Yiter iy bülbül-i dil nāle vü feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 3). [çünki,]*

Çünki sıduñ göñlümi bir daḫı alınmaz ele / Kim bütün idebilür sındukda ābgīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [çünki,]*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu ben maḫmūrdan / **Çünki** kesb eyler ṣafā ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [çünki,]*

Çünki gördüm bir naẓar ol serv-ḳad meh-rūyı ben / İki gözümden revān itdüm akıtdum cūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [çünki,]*

Niçe şīrīn olmasun cānā Muḥibbī'nüñ sözi / **Çünki** medḥüñ okuram olur kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [çünki,]*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe ḥüsün / Bir naẓar eyle melek yāḫūd perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [çünki,]*

Zülfi çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / **Çünki** meydān-ı maḥabbetde bugün merdānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 7). [çünki,]*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī **çünki** bir eglencedür / Ḫālī olma bir nefes ʿālemde sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [çünki,]*

Virmedi rāh-ı ṭalebden **çünki** hīç bir kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil saña yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [çünki,]*

Feṭḥ idüp Tebrīz'i geçdük **çünki** Sulṭāniyye'den / Tāze düşdi bir heves feṭḥ itmege Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [çünki,]*

Ḫūblar göñli katıdur **çünki** seng-i ḫāreden / Göz yaşı yir eylemez nite ki seng-i ḫāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [çünki,]*

İstese mihr ü vefā itmek baña mümkin degül / **Çünki** cevr-ile cefā kılmak olupdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [çünki,]*

Görmek olmadı müyesser **çünki** ol meh-pāreyi / Açma iy dil çeşmi żāyiʿ eyleme naẓẓāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [çünki,]*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse Nīl ırmagına / Bu göñül Mıṣr'ında oldı **çünki** mihrüñ pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [çünki,]*

Fitne fenninde ser-āmed dir-isem kaşuña rāst / Baş koşar **çünki** şehā ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [çünki,]*

Gül devri **çünki** tīz geçer 'ömr gibidür / Bir hafta var tāze ola soñradan sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [çünki,]*

Atı öñince yüriyüben Ḳanber'i olam / Binse o yār **çünki** 'Alī gibi Düldül'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [çünki,]*

Çünki fiġān u nāleñi gūş eylemez senüñ / İy dil niçeye dek idesin sen de ġulġula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [çünki,]*

Mey-ḫ∨ōra **çünki** olmasa gül sāġarı yiter / Bülbül yirine var ṣurāḥīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [çünki,]*

Sāyeñ düşeli üstüme ben devlete irdüm / Devlet var-ımış **çünki** ezel yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [çünki,]*

Kim ʿacablar şiʿrini gören kemāle irdügin / **Çünki** eşʿār-ı Muḥibbī şiʿr-i Selmān'dan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [çünki,]*

Gözüm yaşına baksa raḥm iderdi / Güzeller māyil olur **çünki** sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 5). [çünki,]*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine reh-zen gibi / Añlamam dil kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [çünki,]*

İçdi Muḥibbī **çünki** maḥabbet şarābını / Mest ola yata ḥaşre degin sanmañ ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [çünki,]*

ʿĀşıḳa ḳānūndur **çünki** ezelden iñlemek / İñlesün sīnem benüm dönsün rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [çünki,]*

Çünki yok serv ü gül ü lālede hīç būy-ı vefā / Kanda gitdi çemen ü serv ü gülhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [çünki,]*

Çünki virildi Ḫudā'dan şefḳat itmek Aḥmed'e / Ḥāşa şefḳatden Muḥibbī bendesin maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [çünki,]*

Çünki āb üstindedür gördük bināsı ʿālemüñ / Sanma muḥkem olısar āḫir ḫarāb ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [çünki,]*

<u>çünki:</u> *"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.*

Aldı çeşmüñ ya kaşuñdan eline **çünki** kemān / Atısardur ġamze oklarını kılup dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 1). [çünki,]*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den yakar **çünki** çerāġ / Ehl-i naẓmuñ arasında pes neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [çünki,]*

Taḫta-i sīnemde dökdüm **çünki** eşküm noḳṭasın / Kāyinātuñ ḫālini bilmekde remmālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [çünki,]*

Çünki gördüñ ṭāḳ-ı ebrūsın Muḥibbī secde kıl / Ḳıbleden dönsün yüzi ol ḳıblegāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [çünki,]*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı cāndur bu / Naẓardan **çünki** ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [çünki,]*

Siḥr-ile atar **çünki** tīr ol ġamzesi cāẕū / Gelse ne ʿaceb her yañadan naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [çünki,]*

Ḫūn-ı dilden elde pürdür **çünki** çeşmüm sāġarı / İçerem ol serv-ḳad çeşmi ḫumāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [çünki,]*

Göñül düzdini tutdı **çünki** çeşmüñ / Anı kıl zülfüñe ber-dār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 4). [çünki,]*

Sıma şehā bu göñlüm mümkin degül yirine / Bir daḫı gelmek olmaz **çünki** uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [çünki,]*

Döne döne yanarsam ʿışḳ odına ʿaceb mi / Göñlüm kebāba döndi sançıldı **çünki** şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [çünki,]*

<u>çüri-:</u> *Çürümek.*

Ser-i kūyuñda ʿışḳuñla Muḥibbī ḫāk-i rāh olsa / Vefā būyı gele her dem **çürimiş** üstüḫ∨ānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [çürimiş, -miş]*

D

da: *"Dahi" anlamındaki bağlaç.*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān olsun / Yanup dil āteş-i ġamla bu āhum **da** duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [da,]*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa **da** ol kul olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [da,]*

Cāna **da** virme ḫaber ḫūn-ı ciger içdügüñi / Tuymasun ʿiyş ü ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [da,]*

da: *"Bile, da/de" anlamlarına gelen bağlaç.*

Güzeller içre sensin ḳurretü'l-ʿayn / Olupdur yā kaşuñ **da** ḳābe-ḳavseyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 1). [da,]*

Yüzüme bak bilesin ḥāl-i ʿışḳum / Degüldür kehrübā **da** böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [da,]*

Sakın maġrūr olma görme kendüñ / Eger ḫaşmuñ olursa **da** karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [da,]*

ʿIşḳ ehline güler idi bir zamān-ıdı / Bilmezdi Muḥibbī ki kendi başına **da** gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [da,]*

Ger naṣīb ola içem ben laʿl-i nābuñ cürʿasın / Göz ucıyla bakmayam **da** selsebīl ü kevs̲ere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 3). [da,]*

dād: *Sızlanma, şikayet.*

İy Muḥibbī **dāduñı** güş eylemez ol seng-dil / Niçeye dek nāle kılup āh u feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 5). [dāduñı, -uñı]*

dād: *1.adalet. 2.iyilik, ihsan.*

Ḳadem basduñ o gün kim bu zemīne / Cihān yüz sürdi pāke būse **dāda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [dāda, -a]*

dād: *Adalet, doğruluk.*

Ḫusrevā çün ḥüsn-ile sulṭān-ı ʿālemsin bugün / Ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme āḫir sorılur **dāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [dāddan, -dan]*

dād: *Adalet, doğruluk II Feryat, yardım.*

Hicr elinden **dāda** geldüm kapuña şāh-ı ḥüsün / Şevketüñ ola ziyāde baña ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [dāda, -a]*

Bir güzeller şāhınuñ pāyına düşdüm **dād** içün / Bir naẓar kılmaz-ısa ḳurbān oluram ad içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [dād,]*

dād elüñden: *İmdad.*

Gāh elif geh dāġ çekdüm sīne-i efgāruma / **Dād elüñden** diyüben yazdum der ü dīvāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [dād elüñden,]*

dād idesin: *Yardım etmek.*

Hicr elinden dāda geldüm kapuña şāh-ı ḥüsün / Şevketüñ ola ziyāde baña ger **dād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [dād idesin, -esin]*

Dest-i hicrāndan şikāyet idem iy sulṭān-ı ḥüsn / Şevketüñ efzūn ola vaṣluñla ger **dād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [dād idesin, -esin]*

dād istesem: *Yardım istemek.*

Hey ne ẓālimdür teraḥḥüm eylemez **dād istesem** / Kapusında ol şehüñ bī-dādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [dād istesem, -se, -m-sem]*

dād kılayım: *Yardım dilenmek.*

Feryād u fiġān yār-ı cefākāruñ elinden / Kime kılayım dād ben ol yāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [dād kılayım, -ayım]*

dāfiʿ olan: *Def etmek, kovmak.*

Laʿl-i nābıdur anuñ **dāfiʿ olan** derd ü ġama / Laʿline ger heves itsem n'ola ben cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [dāfiʿ olan, -an]*

dāfiʿ-i ḥüzn [ü] elem: *Hüzün ve elemin deffi.*

Jeng oldı göñül āyīnesi al ele sāḳī / Mey sun berü tā **dāfiʿ-i ḥüzn [ü] elem** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [dāfiʿ-i ḥüzn [ü] elem,]*

dāġ: *Kızgın demir ve saire ile vücuda vurulan nişan, damga, yakı.*

Tek seni göreyim benüm cānum / **Dāġlar** sīnem üzre dīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 2). [dāġlar, -lar]*

dāġ: *(Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.*

Sīne **dāġ** u dil helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi 'aḳlum kalmadı şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [dāġ,]*

Deşt-i ġamuñ arslanı dir gören bu rūy-ı zerdümi / Kūh-ı belā kaplanına döneli **dāġ-ıla** bu ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [dāġ-ıla, --ıla]*

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ bebridür / Yā peleng-i mīşedür **dāġ-ıla** pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [dāġ-ıla, --ıla]*

Gāh elif geh **dāġ** çekdüm sīne-i efgāruma / Dād elüñden diyüben yazdum der ü dīvāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [dāġ,]*

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını zeyn eyledüm / Kalmadı bir yir koyam bir dāne ḫaşḫāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [dāġlarla, -lar, -la]*

Döndürdi pelenge özini **dāġ-ıla** ʿāşıḳ / Ne ṣūrete koydı görüñ anı zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [dāġ-ıla, --ıla]*

dāġ: *Yanık yarası.*

Yakalum **dāġları** yir yir bu cism-i nā-tüvān üzre / Temāşā itmege ḥüsnüñ niçe dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [dāġları, -ları]*

dāġ: *Sinedeki yara.*

Dāġlar gül görinür sīnede serv oldı elif / Gözlerüñ yaşını iy dil aña bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [dāġlar, -lar]*

dāġ: *Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.*

Tenümde **dāġlar** göz göz oluban gözlesün yārı / Dimege derd-i dil ḥālin kamu mūlar zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [dāġlar, -lar]*

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem üstinde benüm / Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [dāġlar, -lar]*

dāġ: *Dağ.*

Öldürür āḫir seni dil virme bu şīrīn lebe / İy göñül Ferhād-veş gel meskenüñ **dag** eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [dag,]*

dāġ: *Kızgın demirle vücuda vurulan damga, işaret, nişan.* || *Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.*

Servler çekdüm elifden güller itdüm **dāġ-ıla** / Sīne bāġını temāşā kıla bu ümmīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 3). [dāġ-ıla, -ıla]*

dāġ eyleme: *Yaralamak.*

Lāle ḫadler fikri ile bagruñı **dāġ eyleme** / Serv-ḳadler ẕikri ile yaşuñ ırmag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [dāġ eyleme, -me]*

dāg idüp: *Dağlamak ‖ üzmek, acıyla ve üzüntüyle gönlünün yanmasına sebebiyet vermek (sîne bağlamında).*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim yir yir elif / Serv ü gül yirine iy dil anı seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [dāg idüp, -üp]*

dāġ ur: *Yaralamak, yakmak, kızgın bir alet ile yanık izi yapmak.*

Sīneñe **dāġ ur** Muḥibbī aña çek yir yir elif / Zeyn-i bāġ olsun gül ile serv-ile şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [dāġ ur,]*

dāġ ursa: *Dağlamak.*

Egerçi **dāġ ursa** lāle sīnesine / ʿAceb midür ki var ʿışḳı cebīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [dāġ ursa,]*

dāġ urup: *Yaralamak, yakmak, kızgın bir alet ile yanık izi yapmak.*

ʿIşḳ mıdur bu Muḥibbī sīnesine **dāġ urup** / Āḫir anuñ gözleri yaşını deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [dāġ urup, -up]*

dāġ yakdum: *Dağlamak ‖ vücutta 'aşk âteşiyle yaralar açmak.*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde derdüm bir diyü / Yanına bir **dāġ yakdum** oldugıyçün derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [dāġ yakdum, -dum]*

dāġ yakmaga: *Vücutta 'aşk âteşiyle yaralar açmak.*

Bu Muḥibbī ṣanemā ḫāl-i siyāhuñdan ırak / Dem mi var sīnesine yakmaga dāġ anuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [dāġ yakmaga, -ga]*

dāġ yakmış: *Dağlamak ‖ gönülde 'aşk yarası açmak.*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış tāze dāġ / Sīne çāk olup yaturlar lāleler kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [dāġ yakmış,]*

dāġ-ı ḥasret: *Hasret yarası.*

Göçdi gönül kaldı hemān **dāġ-ı ḥasret** āh / Āteş kalur yirinde eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [dāġ-ı ḥasret,]*

dāġ-ı ḥasret yakmışam: *Hasret yarası açmak.*

Sīnem üzre lāle gibi **dāġ-ı ḥasret yakmışam** / Sanki pullar dizmişem bir taḫta-i nerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 2). [dāġ-ı ḥasret yakmışam, -mışam]*

dāġ-ı miḥnetle: *Dert, sıkıntı, eziyet yarası.*

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser **dāġ-ı miḥnetle** / Maḥabbet baḥrına girdüm görinsem tañ mı māhī ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [dāġ-ı miḥnetle, -le]*

dāġ-ı şarāb: *Şarap yarası, lekesi.*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem [ü] pāk dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya **dāġ-ı şarāb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [dāġ-ı şarāb,]*

Eydür Muḥibbī pāk-dil ü pāk-dāmenem / Ya bu görinen ḫırḳada **dāġ-ı şārāb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [dāġ-ı şārāb,]*

dağıd: *Dağıtmak.*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā şanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı **dagıdup** ol niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [dagıdup, -up]*

Dagıdup sünbüllerüñ çīn eyleyüp ebrūlaruñ / Ġamzelerle ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 3). [dagıdup, -up]*

dağıl: *Dağılmak.*

Ḥüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ **dagılur** / Rūmīler leşker çeke çün kāfiristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [dagılur, -ur]*

dāġla: *Dağlamak, yaralamak, yakmak.*

Dāġlar lāle vü gül sīnede serv oldı elif / Dōstum bir naẓar it niçe gülistānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [dāġlar, -r]*

dāġlar yakdum: *Dağlamak, ateşle yara açmak.*

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme eydür gören / Zāġlar konmış-durur san cism-i bī-cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [dāġlar yakdum,]*

dāġlar yakdum: *Dağlamak, dağ yarası açmak.*

Kūh-ı ġamda **dāġlar yakdum** ser-ā-ser tenüme / Kim göre şana peleng gelmeye kimse yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [dāġlar yakdum, -dum]*

dāġlar yakmış: *Dağlamak, dağ yarası açmak.*

Gördüm iy dil seni maḥzūn ʿışḳ-ıla ġam-ḫurdesin / Sīneñ üzre daḫı **dāġlar yakmış** āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [dāġlar yakmış, -mış]*

dāġum: *Yara. II Sevgilinin açtığı gönül yarası.*

Sīnemüñ bāġın temāşā eyle **dāġum** gül gibi / Her elif kim çekmişem serv-i revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [dāġum, --um]*

dāġum olsun: *Aşk yarası olmak.*

Zülf-i siyāhuñ iy dōst boynuma bagum olsun / Ḫālüñ firāḳı cānā bagruma **dāġum olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [dāġum olsun, -sun]*

dahı: *Bile, dahi.*

Eyledüm cevr oklarına dōstlar sīnem siper / Bu ʿacebdür **daḫı** ol kaşı kemāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [daḫı,]*

dahı: *"da, de" bağlacı.*

Bugün geçdüm çü ben çūn u çerādan / Dilā sen **daḫı** geç bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [daḫı,]*

dahı: *"Da, de" bağlacı.*

ʿIşḳı cān eyler ṭaleb bir yañadan **daḫı** göñül / Arada ḥayrān kaldum anlaruñ savaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [daḫı,]*

dahı: *Daha, artık.*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / **Daḫı** vaḳt olmadı mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [daḫı,]*

dahı: *Artık, bir daha, bundan sonra, sonrasında.*

Daḫı gūş itmezem pendüñi nāṣiḥ / Yaraşmaz eylemek mey-ḫᵛōra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 2). [daḫı,]*

dahı: *Ayrıca, hem de.*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm katı āvāreyin / Bir yirüm yok ġayrı andan **daḫı** kanda varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [daḫı,]*

dahı: *Ancak, fakat.*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine anuñ müşg-i Çīn / **Daḫı** ol demden dilā ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [daḫı,]*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez **daḫı** cānāneden / Kim ki gördi didi kim merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [daḫı,]*

daḫı: *"Bile" anlamında bağlaç.*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben **daḫı** bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [daḫı,]*

ʿIşḳuñ kitābını bugün ezber okudum / Mektebde **daḫı** çıkmadan elf ile bāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 2). [daḫı,]*

Gördüm iy dil seni maḥzūn ʿışḳ-ıla ġam-ḫurdesin / Sīneñ üzre **daḫı** dāġlar yakmış āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [daḫı,]*

Sīnemi döndermezem ben nāvek-i dildārdan / Luṭf ile **daḫı** keremdür çün gele ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [daḫı,]*

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş **daḫı** virdüm / Nitekim mey içün müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [daḫı,]*

Verd-i gülden **daḫı** nāzüksin dile cevr eyleme / Āhum odından toludur çün zemīn ü āsümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [daḫı,]*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim bir gül-i tersin / Kim āh okı güẕer kılur irerse **daḫı** mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [daḫı,]*

Bī-sütūn adın **daḫı** işitmemişdi kūh-ken / Ben belā kūhında Ferhād idüm iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [daḫı,]*

Konmamışken **daḫı** Ḳays'uñ başına sevdā-yı ʿışḳ / Yapmış-ıdı murġ-ı dil başumda benüm āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [daḫı,]*

Esrār-ı ʿışḳı bilmedi ʿallāmeler **daḫı** / Bu müşkilātı ḥall idemezler kitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 6). [daḫı,]*

Ṭūṭī-i ṭabʿum **daḫı** gūyā ola / Leblerüñden emsem iy şīrīn dehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 3). [daḫı,]*

Alup bir cürʿa nūş itdüm ezel cām-ı maḥabbetden / Bulına rūz-ı maḥşerde **daḫı** başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [daḫı,]*

Ger zebūn-ı ʿışḳ olsam dōstlar ʿayb olmasun / ʿIşḳ elinden şīr-i nerler **daḫı** olmışdur zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 3). [daḫı,]*

Usanduñ bizi sürdüñ ḥıdmetüñden / Binā çār eyledük biz **daḫı** yāhu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [daḫı,]*

Dirīġā düşde **daḫı** [ol] görinmez / Niçe görine gelmez göze uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [daḫı,]*

Bī-günāh ʿāşıḳları kırdı geçürdi ol perī / Ṭıfldur bilür **daḫı** yazılmaz aña çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [daḫı,]*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār olmasa / Belki ol ḫālvetde cān **daḫı** ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [daḫı,]*

Fitne-i āḫir zamāndur hem cihān fettān[ı]dur / Fitneler çokdur **daḫı** ol gözleri mekkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [daḫı,]*

Senüñ ʿāybuñı **daḫı** herkese iẓhār ider ol / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [daḫı,]*

dahı: *"Bile" bağlacı.*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün dakmaya yār / Ser-i kūyında dilā sen **daḫı** mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [daḫı,]*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī **daḫı** rengīn / Kimse dimesün söz konabilmez sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [daḫı,]*

dahı: *"Bile, da/de" anlamlarına gelen bağlaç.*

Gözüñ cellādı öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben / Diyeler rūz-ı maḥşerde **daḫı** ḫūnīn kefensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [daḫı,]*

daḫl olınur: *Katılmak.*

Bu yidi beyt ne olur belki / **Daḫl olınur** o bel kim Selmān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [daḫl olınur, -ınur]*

dā'imā: *Daima, her zaman.*

Gīceler tā ṣubḥ bīdār ol viṣālin kıl ṭaleb / Müstecāb olur duʿālar **dā'imā** temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [dā'imā,]*

dak: *Takmak, iliştirmek, asmak.*

Bu Muḥibbī'nüñ sözi bir gevher-i yek-dānedür / Dōstum gūşuña anı gūşvār eyle **dakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [dakın, -ın]*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün **dakmaya** yār / Ser-i kūyında dilā sen daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [dakmaya, -maya]*

dak-: *(boynuna) takmak.*

İy Muḥibbī dil-i dīvāneyi bend itdi nigār / Boynına kākülini **dakdı** selāsil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [dakdı, -dı]*

dal-: *Dalmak.Suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek.*

Deryā-yı eşke **daldum** bī-ḥad cevāhir aldum / Dökülen ayaguña dürr ile gevher olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [daldum, -dum]*

dāl itdüñ: *(Boy, bel vb.) Dal harfi gibi iki büklüm etmek.*

Elifken ḳāmetüm **dāl itdüñ** āḫir / Göñül vireliden sen zülfi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 2). [dāl itdüñ,]*

dalḳ-ı jende: *Eskimiş derviş hırkası.*

Muḥibbī bakma aṭlās u ḥarīre / Neñe yitmez senüñ bir **dalḳ-ı jende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [dalḳ-ı jende,]*

dām: *Tuzak, ağ.*

Ḫālini dökdi dāne yine zülfi agına / Dil murġınuñ bu **dām-ıla** ḥāli niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [dām-ıla, --ıla]*

dām: *Tuzak || Sevgilinin saçları.*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme / **Dāmına** düşdüñ anun raḥm umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [dāmına, -ı, -n, -a]*

dām: *Dam, çatı; tuzak.*

Dutıldı murġ-ı dil nāgeh belāya / Olaldan zülf[i] **dām** u ḫāli dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [dām,]*

dāmān: *Etek.*

Elde dutam komayam **dāmānuñı** maḥşer güni / Vardugumda ḥażrete çāk-i girībān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 3). [dāmānuñı, -u, -ñ, -ı]*

dāmān: *Elbise kenarı, etek.*

Bir nihāl-i tāzesin olmak dilersin tāze ter / Ḫār eline gül gibi gel virme **dāmānuñ** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [dāmānuñ, -uñ]*

Ruḫları şevḳıne yakup dil ü cān şemʿ gibi / Bu Muḥibbī yumada **dāmānını** kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [dāmānını, -ın, -ı]*

Dāmānı elümde vü girībanum elinde / Raḥm eyle didüm yār-ı cefakâra sevişme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [dāmānı,]*

dāmān: *Elbise, etek.*

Girībān çāk iderler gerçi ʿuşşāḳ / Ben itdüm çāk-i cān **dāmān** figende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 3). [dāmān,]*

Saklayabilür mi ʿışḳın dōstlar dīvāne dil / Muttaṣıl çāk-i girībānını **dāmān** eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 2). [dāmān,]*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla **dāmāna** degin / ʿĀṣıḳ u āṣüfte vü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [dāmāna, -a]*

dāmānuma yapışdı: *Eteğine yapışmak.*

Dāmānuma yapışdı yine kūyuñ itleri / Eski ḥuḳūḳı añdı vü hem āşinā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [dāmānuma yapışdı, -dı]*

damar: *Damar.*

Okı lā-ḥavli dāyim nefs[i] kör it / Ki tā şeyṭān gezimeye **damarda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [damarda, -da]*

dāmen: *Etek.*

Menʿ ider vuṣlat deminde **vāmını** / Arada çāk ola tīzcek pīrehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 2). [vāmını,]*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem [ü] pāk **dāmenem** / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [dāmenem, -em]*

dāmen: *Etek, dağ eteği, çevresi.*

Cefā tīġıyla kesseñ başumı sen / Elümi **dāmenüñden** kesmezem ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 1). [dāmenüñden, -üñ, -den]*

dāmen: *Etek.*

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk tā **dāmen** / Baña mānīʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [dāmen,]*

Dilemezse rūz-ı maḥşerde Muḥibbī destini / **Dāmeninde** yāra diñ cevr ü cefāyı kılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 5). [dāmeninde, -i, -n, -de]*

dāmen: *Yakın, çevre; sevgilinin yanı.*

Gül **dāmenini** ko diyü bülbül ʿaceb midür / Nā-çār olup yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [dāmenini, -i, -n, -i]*

dāmen: *Elbise, etek II etek, uç, kenar.*

Ḫār elinde göreli yine gülüñ **dāmenini** / Urdı āh u fiġān bülbül olup naʿrā-zenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 3). [dāmenini, -i, -n, -i]*

dāmene dek: *Eteğe kadar.*

Eyledi **dāmene dek** çāk-i girībān zi-firāḳ / ʿĀşıḳ u vālih ü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 2). [dāmene dek,]*

dāmen-i dildāra: *Sevgilinin eteği.*

Müddeʿī **dāmen-i dildāra** irişse ne ʿaceb / Kanda kim açıla gül tutar anuñ ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [dāmen-i dildāra,]*

dāmen-i kūhsārda: *Dağın eteğinde.*

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ ya bagrı kanıdur / Lāleler sanmañ görinen **dāmen-i kūhsārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [dāmen-i kūhsārda, -da]*

dām-ı belā: *Bela, hile tuzağı.*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña **dām-ı belā** olsun / Ebed kurtılmasun göñlüm ko aña mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [dām-ı belā,]*

dām-ı belāya: *Bela, hile tuzağı.*

Bī-çāre göñül ḫastadur ol laʿl-i āteş-reng içün / **Dām-ı belāya** bestedür ol ṭurra-i şeb-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 1). [dām-ı belāya, -ya]*

damla damla: *Tek tek, küçük küçük.*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur Muḥibbī şöyle kim / **Damla damla** damzadurlar agzuma penbeyle su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 6). [damla damla,]*

dāmumuza düşse: *Tuzağa düşmek, kötü bir duruma uğramak.*

Verā-yı pīşe-i ġamda biz ol pelengüz kim / Ḫalāṣ bulmaya düşse neheng dāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 2). [dāmumuza düşse, -se]*

damza: *Damlatırlar.*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur Muḥibbī şöyle kim / Damla damla **damzadurlar** agzuma penbeyle su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 6). [damzadurlar, -durlar]*

dāne: *Tane, adet, miktar/tohum.*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend ü **dāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [dāneden, -den]*

dāne: *Tane.*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol **dāneler** didi / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [dāneler, -ler]*

dāne: *Far. 1. Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.*

Görüp zülfüñde ḫalüñ düşdüm aga / Dutılur murġ **dāneyle** duzāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 1). [dāneyle, -yle]*

dāne: *Avda tuzak için kullanılan yem.*

Dutıldı murġ-ı dil nāgeh belāya / Olaldan zülf[i] dām u ḫāli **dāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [dāne,]*

dāne: *1) Tane 2) Buğday 3) Ben.*

Dutıldı ʿārıż u ḫālüñ görelden / Göñül murġına āb u bürri **dāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 2). [dāne,]*

Dil murġı diler zülfi duzaġına dutılmak / Ḫāline naẓar itsün aña **dāne** gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [dāne,]*

dāne: *Adet, miktar, tane; tohum.*

Ḫālini dökdi **dāne** yine zülfi agına / Dil murġınuñ bu dām-ıla ḥāli niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [dāne,]*

dāne dāne: *Damla damla.*

Gözümden dürr-i eşki **dāne dāne** / Getürüp kapuña oldum revāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 1). [dāne dāne,]*

dāne dāne: *Tane tane.*

Ne assı **dāne dāne** cemʿ-i dünyā / Anı fikr eyle kanı māl-ı Ḳārūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 3). [dāne dāne,]*

dāne döküp: *Tuzak kurmak; istemek talep etmek.*

Ḫālini yine **dāne döküp** zülfi ağına / Dil murġını avladı āh ol dūzāġ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [dāne döküp,]*

dāne-i ḫālin: *Ben tanesi.*

Ruḫlarında **dāne-i ḫālin** görüp bu murġ-ı dil / Bend-i zülfine düşüp anuñ giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [dāne-i ḫālin, -in]*

dāne-i ḫālin: *Ben tanesi.*

Görelden **dāne-i ḫālin** tolaşdum zülfi aġına / Ḫalāṣ olur mı murġ-ı dil ʿaceb bilsem bu çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [dāne-i ḫālin,]*

dāne-i ḫālüñle: *Tane, tohum gibi olan ben.*

Şol **dāne-i ḫālüñle** şehā zülfün ucından / Kurtılmayısar düşdi gönül murġı duzaġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 4). [dāne-i ḫālüñle, -üñle]*

dār: *Darağacı.*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp / ʿIşḳ Manşūr'ı olup geldüm benem **dār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [dār,]*

dār: *Darağacı, idama mahkum olanları asmak için dikilen direk.*

Bu dil manşūrı ifşā sırr-ı ʿışḳı / İdüp as anı zülfündeki **dāra** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 3). [dāra, -a]*

Sünbül saçına irmek içün hem çü Muḥibbī / Geldi ki asa kendüzini **dāra** benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [dāra, -a]*

dara: *Taramak.*

Dimāġı ʿālemüñ oldı muʿaṭṭar / Ṣabā zülfeynin anuñ **darayınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 5). [darayınca, -yınca]*

dara: *İran'ın dokuzuncu hükümdarı olan Keykubad.Büyük İskender ile yaptığı savaşta ölmüştür.İhtişam ve ululuk sembolü olarak ele alınan Dārā,İskender'in bir hilesi sonucu mabeyincisi tarafından zehirlenerek öldürülmüştür.Şehname'de onun baba bir İskender'in kardeşi olduğu kayıtlıdır.*

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür / Gele biri yirine Ḫusrev [ü] **Dārā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [dārā,]*

dārā': *Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevî kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah" karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur.*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / Kim koyup yarın gidersin tut ki **Dārā'sın** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [dārā'sın, -sın]*

dāra karşu: *Darağacına doğru.*

Her kim ki ʿāşıḳ olmış serden geçer ol āḫir / Dimiş bu sözi Manṣūr vardukda **dāra karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [dāra karşu,]*

dārāt: *Debdebe, tantana, heybet, azamet.*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña yiter / N'eylerem **dārāt** u ḥaşmet ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [dārāt,]*

dārā-yı çemen: *Çimenliğin Dara'sı, hükümdarı (Dârâ, ihtişam ve iktidarıyla bilinen İran hükümdarıdır) II fetva yazan/veren şeyhülislam (Şeyhülislam Feyzullah Efendi); sevgili; gösterişli bahçe; en güzel şiirin yazıldığı defter sayfası.*

Her şükūfe rām olupdur emrine şāh-ı gülüñ / Oturup ḥükm eylesün çün oldı **Dārā-yı çemen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [dārā-yı çemen,]*

dart: *Tartmak.*

Mihr-ile ḥüsnüñi **dartdum** seni sengīn gördüm / Didiler gözlerüme özge terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [dartdum, -du, -m]*

dārū: *İlaç, deva, tiryak.*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam iy ṭabīb-i dil meded / Leblerüñden ġayrı hergiz istemem **dārūyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [dārūyı, -y, -ı]*

dārū: *İlaç, deva.*

Egerçi semmi vardur mār-ı zülfüñ / Bi-ḥamdillāh lebidür aña **dārū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 4). [dārū,]*

Egerçi kim cefāya zehr dirler / Cefā cevri görinür baña **dārū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [dārū,]*

dārū ola: *İlaç, devâ olmak.*

Muḥibbī ḫastaya dermān bulınmaz / Meger laʿli ola ol derde dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 7). [dārū ola, -a]*

dārü's-selām: *Selamet evi, cennet.*

Tek almasun diline zāhid melāmet ehlin / **Dārü's-selām** içinde varsun selāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 4). [dārü's-selām,]*

dārü'ş-şifā: *Şifa yurdu, sağlık yurdu.*

Lebüñ **dārü'ş-şifāsında** yatur ʿāṣıḳlaruñ ḫasta / Ṭābīb-i dilsin iy dilber idüp tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [dārü'ş-şifāsında, -sında]*

dārü'ş-şifā: *Hastane, şifahane.*

Çāre ister leblerüñ **dārü'ş-şifāsından** göñül / Dil ṭabīb[i]sin devāñı kesme ol bī-çāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [dārü'ş-şifāsından, -sı, -n, -dan]*

daş: *Taş.*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm **daş** işigini / Dimedi raḥm idüp bir gün ʿaceb miskīn ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [daş,]*

daş: *Taşmak.*

Yiter aglatduñ beni ṭūfān-ı eşkümden sakın / Kaynasa ḫūn-ı ciġer tennūr-ı dilden de **daşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [daşa, -a]*

daşdan daşa: *Taştan taşa.*

Su gibi eger başumı **daşdan daşa** dögsem / Olmaya ʿaceb ʿāşıḳ-ı didār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [daşdan daşa,]*

Ḥasret oldum su gibi ben görmege dīdāruñı / Ol sebebden akaram yaşum döküp **daşdan daşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [daşdan daşa,]*

dāsitān: *Destan, hikaye.*

Unudıldı Vāmıḳ u ʿālemde Mecnūn ḳıṣṣası / Olalıdan derd-i ʿışḳum ʿālem içre **dāsitān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 2). [dāsitān,]*

Okuñ meclisde ʿışḳum **dāsitānın** / Kitāb-ı ʿışḳ-ı Mecnūn'dur fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 3). [dāsitānın, -ıñ]*

dāsitān olmış-ıdum: *Destân olmak. Meşhur olmak.*

Yog-ıdı ʿālemde hīç mihr ü maḥabbetden nişān / Olmış-ıdum bu cihāñda ʿışḳ-ıla ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [dāsitān olmış-ıdum, -mış-ıdum]*

daşla: *Üzerine taş atmak, taşa tutmak.*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfālı üşüp dīvāne diyü **daşlaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [daşlaya, -ya]*

daʿvā-yı ʿışḳ: *Aşk iddiası.*

İy Muḥibbī kanda varup eylesem **daʿvā-yı ʿışḳ** / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm ikisi ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [daʿvā-yı ʿışḳ,]*

daʿvet itme: *Davet etmek; çağırmak.*

İy Muḥibbī **daʿvet itme** meclise meh-rūlar[ı] / İḫtiyār eyler m[i] hīç sulṭān olan kul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [daʿvet itme,]*

daʻvī-i merdī itmesün: *Mertlik davası etmek.*

İtmesün kimse daʻvī-i merdī / Eksük olmaz cihānda merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 8). [daʻvī-i merdī itmesün, -mesün]*

dāye: *Bir çocuğa süt veren ve bakan cariye, dadı.*

ʿAceb nāzük ʿaceb şīrīn dehendür / Meger süd diyü şekker virdi **dāye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [dāye,]*

Süd ü şekkerle meger eyledi perverde seni / Bilmek içün dilā gel soralum **dāyesine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [dāyesine, -si, -n, -e]*

dāyim: *Daima, her zaman.*

Düşüp iy dil yine deryā-yı ʿışḳa / Yürürsin anda **dāyim** māhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 2). [dāyim,]*

Gözi yaşlu bagrı başlu **dāyim** olur ʿışḳ eri / Gīceler tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [dāyim,]*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol sīmīn beden / Eksük itmez gönderür **dāyim** velī derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [dāyim,]*

Almasun zāhid ṣarāb-ı nābı düşemez agzına / Ḫalvetinde oturup **dāyim** hemān beng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [dāyim,]*

Lebüñ ṣafāsına **dāyim** ṣarābı ḫōş görelüm / Ḫaṭuñ ḫayāli tururken ġubārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [dāyim,]*

Beni kūyuña vardukça raḳībüñ menʿ ider **dāyim** / Dilegüm budur ugrasun anı Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [dāyim,]*

Vefāyı görmek isterseñ Muḥibbī māh-rūlardan / Şikāyet itmeyüp **dāyim** rıżā göster cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 5). [dāyim,]*

Gül mevsiminde dilber **dāyim** ḳadeḥ ider nūş / İçdügi hūn-ı dildür bu ʿāşıḳ-ı fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 2). [dāyim,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında ol **dāyim** / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [dāyim,]*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle **dāyim** ḫār-ıla / Bülbül-āsā bu Muḥibbī iñleye hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [dāyim,]*

Okı lā-ḥavli **dāyim** nefs[i] kör it / Ki tā şeyṭān gezimeye damarda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [dāyim,]*

Nālesini bülbülüñ efġānının güş eylemez / Göñüller **dāyim** göz[i] göñli dikenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [dāyim,]*

Her ki ḥabāb gibi şīşe-i terde maḥv ola / Budur zamānenüñ işi **dāyim** ḥabāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 3). [dāyim,]*

Çekmeyen derd ü belā-yı mihneti ʿāşıḳ degül / ʿĀşıḳ oldur āh idüp **dāyim** yanup [hem] yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [dāyim,]*

İy şūḫ-ı Türk cevr ü cefā vü ʿitāb ne / **Dāyim** bu dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [dāyim,]*

Kaçar mektebe varmaz ṭıfl olanlar / ʿAceb dil tıflı **dāyim** mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 3). [dāyim,]*

dāyim: *Ar. daim, sürekli.*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup cān-ıla yanmaz / Yanup ḥirmān ocagında aña **dāyim** ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [dāyim,]*

Zülfinüñ görsem perīşānın perīşān oluram / Pāre pāre ola **dāyim** göreyim ben şānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [dāyim,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal **dāyim** / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [dāyim,]*

dāyimā: *Daima, her zaman.*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / **Dāyimā** ʿüryān idüp elinde dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [dāyimā,]*

Māl u cāha bakmaduñ dünyādan olduñ çün berī / Ġuṣṣa vü ġamdan Muḥibbī **dāyimā** āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [dāyimā,]*

Bāġ ara gül gibi gülüp servi gibi salınan / Şād u ḫurrem **dāyimā** mesrūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [dāyimā,]*

Nīme iden çeşmüñüñ ḳaṣṣābıdur ʿāşıḳları / Komaz **dāyimā** sāṭūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [dāyimā,]*

Dāyimā dilden Muḥīb lā-ḥavl oku / Mekr-i şeyṭāndan sakın olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 7). [dāyimā,]*

Dāyimā cevr ü cefā fennin okur ol dil-firīb / Ġālibā mihr u vefā ögrenmemiş üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [dāyimā,]*

İy Muḥibbī ḫandenüñ ardınca vardur giryesi / Anuñ içün **dāyimā** nā-şādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [dāyimā,]*

Taḳdīr ezelde böyle komış bülbül ü güle / Bülbül fiġānlar eyleye gül **dāyimā** güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [dāyimā,]*

Ḥālüm ne ola bilmezem ol āfitāb-ıla / Açmaz yüzini **dāyimā** yürür niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [dāyimā,]*

Gün yüzini **dāyimā** örter seḥāb-ıla / Ḥālüm n'olur bilmezem ol āfitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 1). [dāyimā,]*

Ḳanāʿatle geçen bir nān-ı cevle / Gıdāyı **dāyima** güllāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 3). [dāyima,]*

dāyire: *Çevre, kenar.*

Leblerüñ **dāyiresin** tutsa ḫatuñ olmaz ʿaceb / Ẓulmet içredür dimişler āb-ı ḥayvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [dāyiresin, -si, -n]*

[de]: *Dahi anlamındaki ek.*

Güzelüñ kişverine dinse **[de]** sulṭān uşta sen / Kapusında cān u dilden bende-fermān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [[de],]*

de: *Söylemek.*

Dime göñlüñe **de** sırruñı zinhār / Çıkan dilden düşer lā-büd kulaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [de,]*

de: *"de" bağlacı.*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez **de** kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [de,]*

de: *"Dahi" anlamındaki bağlaç.*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / İy göñül bilmem seni **de** gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [de,]*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi **de** āşūb-ı cihān / Tañlaram bu fitnelerden kurtara ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [de,]*

Nite kim gül diñlemez gülşende bülbül nālesin / Sen **de** tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [de,]*

de: *"bile, dahi" anlamında bir bağlaç.*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger serdür ikisi **de** revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [de,]*

de: *"bile, dahi" anlamında bağlaç.*

Yār alsun destine zülfini çevgān eylesün / Top idüp ʿışḳ ehli **de** başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [de,]*

Ser-i ʿuşşāḳ hevā-y-ıla tolu / Bāda virür seni **de** ḫ∨āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 4). [de,]*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm **de** kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [de,]*

de: *Demek, söylemek.*

Ola kim māyil ola dirler güzeller meyl ider / Çeşmüñe **de** göz yaşını sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [de,]*

de: *" dahi, de (bağlaç)".*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada / Çeşmi sāḥirdür diyen zülfinde **de** vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [de,]*

Zülfine diñüz cevr ü cefā vü sitem itsün / Sāḥir gözi **de** fitne vü āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [de,]*

Yār ide naẓar ḫūn-ı ciger ile Muḥibbī / Çeşmüñe **de** sīneyi levḥ-i raḳam itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 5). [de,]*

Baña yiter āhum-ıla gözlerüm yaşı / Birin zemīne birin **de** āsümāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [de,]*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse **de** bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [de,]*

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḫüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur benüm **de** ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [de,]*

Dilā bir būsesin şeyʿu'llāh eyle / Eger virmezse **de** dervāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 4). [de,]*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle bir dem pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ **de** gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [de,]*

Ben başladum niyāza dilber **de** cevr ü nāza / Dimeñ ʿaceb varursam ger āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [de,]*

Sipihr reşk ideli bezm-i ʿıyş-i şāmumuza / Bakar ḥased gözi ile ḳamer **de** cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [de,]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere **de** kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [de,]*

Yanuñda bu ʿacebdür ki bir olmış / Seni cāndan seven **de** sevmeyen **de** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [de,]*

Yanuñda bu ʿacebdür ki bir olmış / Seni cāndan seven **de** sevmeyen **de** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [de,]*

Vuṣlat egerçi ḳand-i nebātdan leẕīẕdür / Beñzer didiler hicr **de** zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [de,]*

Āhum yili dil zevraḳını bāda virür āh / İy dīde kerem eyle **de** derya gibi düşme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [de,]*

Göre zülfüñi dil ola dīvāne / Yüzüñ şemʿini **de** cān göre yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [de,]*

Yiter aglatduñ beni ṭūfān-ı eşkümden sakın / Kaynasa ḫūn-ı ciġer tennūr-ı dilden **de** daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [de,]*

def: *Bir tür vurmalı çalgı.*

Dögilsün hem çü **def** karşuñda sīnem / Göñül ney gibi ḫoş-āvāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [def,]*

defʿ: *Ortadan kaldırma, bertaraf etme.*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı **defʿe** çāre yok / Çün ezel yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [defʿe, -e]*

defīne: *Hazine.*

Arayup dilde buldum genc-i ʿışḳı / Olur vīrānede ekser **defīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 4). [defīne,]*

defter: *Defter II Amel defteri; gözyüzü.*

Şerr eyleme kim yazmaya tā **deftere** kātib / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [deftere, -e]*

defter: *Defter.*

İy Muḥibbī kim bilürdi derd-i dil aḥvālini / Okımasa **defterin** almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [defterin, -in]*

defter: *Defter.*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre yazdı çeşmüm kan-ıla / Bilmeyenler ḥālümi kılsun naẓar ol **deftere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [deftere, -e]*

deg: *Denk,eş, benzer.*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil beyhūde renc / Sana rām olmaz perīdür **degme** efsūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [degme, -me]*

Bu Muḥibbī var iken cānā raḳībe virme yüz / **Degme** bir nā-merdi tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [degme, -me]*

değ-: *Değmek, dokunmak.*

Nigārā eyledüñ diller perīşān / Meger ʿanber saçuña **degdi** şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 2). [degdi,]*

deger: *Değer, layık.*

Muḥibbī'ye ezelden naẓm ʿaṭādur / **Deger** her sözi yüz biñ āferīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 5). [deger,]*

deger: *Ulaşmak, erişmek. II Denk, eş, benzer olmak.*

Seni bir kez gören iy yār-ı cānī / **Degermi** ġayra yāḫūd sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [degermi, -mi]*

degin: *Değin, dek, kadar.*

Yüri dīvāne göñül kākül-i cānāna **degin** / Yüri pervāne-ṣıfat āteş-i sūzāna **degin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 1). [degin,]*

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri riyā ile geçür / Gidelüm yār-ıla biz ṣaḥn-ı gülistāna **degin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [degin,]*

Dür dişi fikri ile yaşumı seylāb idüben / Akıdup her ṭarafa varayım ummāna **degin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 4). [degin,]*

Bī-amān çeşm[i] Muḥibbī eline ḫançer alup / Kırup ʿuşşāḳını boyınca girer kana **degin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 5). [degin,]*

degin: *Dek, kadar.*

Yüri dīvāne göñül kākül-i cānāna **degin** / Yüri pervāne-ṣıfat āteş-i sūzāna **degin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 1). [degin,]*

degin: *Bir işin sona erdiği zamânı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek II değin, dek, kadar.*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna **degin** / ʿĀşıḳ u āşüfte vü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [degin,]*

degin: *Dek, değin, kadar.*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] müdām / İçelüm nūş idelüm tā tola peymāne **degin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [degin,]*

degiş: *Değişmek.*

Senüñ medḥüñde bu beytüm görenler / **Degişmezler** anı dürr-i s̱emīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 4). [degişmezler, -mezler]*

degiş: *Değişmek, değiştirmek.*

Giceyi güne **degiş** ḫaṭṭuña didi niçe kez / ʿĀrıżuñ remz-ile dir ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [degiş,]*

degme: *1. Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir 2. Seçme, üstün, değerli.*

Muḥibbī terk kıl cān-ıla başı / Bulınmaz bu ṣadāḳat **degme** erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 4). [degme,]*

degme: *Her bir.*

Ḫıred bilmez Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı / ʿAyān olmaz bu **degme** ḫurde-bīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 5). [degme,]*

degme: *Değme, dokunma!.*

ʿIşḳuñ kemānı saḫt-durur **degme** kimesne / Almasun ele başa çıkamaz o yay-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [degme,]*

degme kes: *Sıradan, alelade kimseler.*

Degme kes fehm eylemez şiʿr-i ḥaḳīḳī lez̲zetin / Ẕevḳına irmez bunuñ illā ki ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 6). [degme kes,]*

ʿIşḳ yayı katı yadur **degme kes** el urmasun / Sor baña çekmez anı ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [degme kes,]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır).*

Bir akar su ḫūblık dünyā **degüldür** ber-ḳarār / Pādişehler mülke ḫūblar ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [degüldür, -dür]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).*

Gīceler feryād iderseñ tañ **degül** bülbül gibi / İy dil-i şūrīde sen çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [degül,]*

Göz ucıyla naẓar kılma **degül** çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [degül,]*

Ol hümā yüksek uçarsa iderem bir gün şikār / Himmetüm bāzı benüm alçak **degül** ṣunġūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [degül,]*

Mūy-ı jūlīdem **degül** bil ki başumda dūddur / Görinen budur Muḥibbī dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [degül,]*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd ü elemi / Göz karasıyla **degül** bil ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [degül,]*

degül: *"Değil" anlamına gelen soru eki.*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḫācer **degül** aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [degül,]*

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın / Īrān'a **degül** bel bile Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [degül,]*

İden Muḥibbī göñlini ġāret gözüñ **degül** / Baş baş ḥarāmī ġamzelerüñ bir ḥarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [degül,]*

Dil **degül** belki cān da pāralanur / Yār eger ursa zülfine şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [degül,]*

degül: *"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).*

Bī-ʿışḳ **degül** cümle ẕerrāt-ı kāyināt / ʿIşḳ-ıla zebūn oldı eger ins ü eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [degül,]*

Gice sanmañ ki felekde görünen encüm **degül** / Göklere çıkdı şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [degül,]*

Yüzüme bak bilesin ḥāl-i ʿışḳum / **Degüldür** kehrübā da böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [degüldür, -dür]*

Eger Ferhād u Vāmıḳ Vīs ü Mecnūn / **Degüldür** her biri ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [degüldür, -dür]*

Raḳībüñden Muḥibbī iḫtirāz it / **Degüldür** iʿtimād itmek Yehūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 6). [degüldür, -dür]*

İḫtiyār ile **degüldür** seni cāñdan sevdügüm / Ger günāh ise gel ʿafv it eksük olmaz her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [degüldür, -dür]*

degül mi: *Değil mi.*

Degül mi gün gibi rūşen Muḥibbi ʿışḳ saklanmaz / Akar bu gözlerüñ yaşı kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [degül mi,]*

degül misin: *Değil misin.*

Nāzüklig-ile göñlümüz alan **degül misin** / Āh ol cefā sen cevr-i firāvān **degül misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 1). [degül misin,]*

Nāzüklig-ile göñlümüz alan **degül misin** / Āh ol cefā sen cevr-i firāvān **degül misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 1). [degül misin,]*

Bir ġamze ile fitne ṣalup ḫalḳ-ı ʿāleme / Bir şīve ile āfet-i devrān **degül misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 2). [degül misin,]*

Bu göz yaşını cū yirine eyleyen revān / Bāġ-ı cihānda serv-i ḫırāmān **degül misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 3). [degül misin,]*

Dil-ḫasta olam virmeyesin baña bir cevāb / İy ʿĪsī-nefes derdüme dermān **degül misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [degül misin,]*

Alduñ Muḥibbī göñlini īmāna ḳaṣd idüp / Zülfüñe uyup yoḫsa müselmān **degül misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [degül misin,]*

Didüm laʿlüñden emsem ḫasta-dilven / Didi ḳāyil **degül misin** cevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 5). [degül misin,]*

dehān: *Ağız.*

Kimisi noḳṭa **dehāna** kim miyāna kıl didi / Bilmedi sırr-ı dehān-ıla miyānı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [dehāna, -a]*

Hīç kes virmiş degül yāruñ **dehānından** ḫaber / Gerçi ʿuṣṣāḳ arasında noḳṭadur dirler hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [dehānından, -ı, -n, -dan]*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı cāndur bu / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [dehānuña, -uñ, -a]*

Ne tañ kıl disem ol ince miyāna / Ki noḳṭadur dimişler çün **dehāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [dehāna, -a]*

dehān: *(Sevgili'nin) ağzı.*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [dehānından, -ın, -dan]*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẕīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [dehānından, -ın, -dan]*

Dehānı ġonca gül ʿārıż teni nesrīn ḫaṭı sünbül / Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [dehānı, -ı]*

Ol leb-i şīrīn **dehānından** işidsem bir kelām / Tā ḳıyāmet ancak ol sözdür zebānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [dehānından, -ın, -dan]*

Yok **dehānından** dilā fikri muḥāl itmeñ neden / Ya dönüp mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [dehānından, -ın, -dan]*

Dil **dehānuñ** yādına varın yoğın ḫarc eyledi / Ol sebebdendür ki geçdi būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [dehānuñ, -un]*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak bu **dehānumçün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [dehānumçün, -umçün]*

Dehānuñ fikrin idüp ḫurde-bīnān / Bulınmaz didiler hergiz yakında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 3). [dehānuñ, -un]*

dehān: *Ağız; uç, kenar II dudak; dudağın kenarı; kuş gagası.*

Leblerüñ mey yirine içdü gine kanumuzı / Bize şāhid mi degül uşbu **dehānuñdaki** kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [dehānuñdaki, -uñ, -da, -ki]*

dehen: *Ağız.*

ʿAceb nāzük ʿaceb şīrīn **dehendür** / Meger süd diyü şekker virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [dehendür, -dür]*

dehen: *Ağız, dudak.*

Muḥibbī yok-durur şekkerde lezzet / Melāḥat ki komış Ḥaḳ ol **dehende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [dehende, -de]*

dehen: *Ağız, dudak.*

Yāruñ **dehenini** görüben noḳṭa diyenler / Diḳḳatler idüp mū didiler ince miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [dehenini, -i, -n, -i]*

dehen: *(Sevgilinin) ağzı.*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca **dehen** / Ol gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [dehen,]*

dehr: *Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu **dehrüñ** māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür perr-i meges deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [dehrüñ, -üñ]*

dehr: *Dünya ‖ felek.*

Dil viren diller ġamı **dehr-ile** bīhūde ola / Kim ki rū Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a duta āsūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [dehr-ile, --ile]*

dehr: *1. Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.*

Seḥāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün **dehri** cihān pür āfitāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [dehri, -i]*

Gün yüzin keşf eylesün **dehri** münevver eylesün / Serv gibi salınup reşk-i ṣanavber eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 1). [dehri, -i]*

Gösterüp ruḫsaruñı **dehri** gülistān eyledüñ / Āb-ı rūyuña senüñ yārā hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [dehri, -i]*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ senüñ pertev salar **dehre** / Anuñçün māh-rūlarda bulınmaz sendeki çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [dehre, -e]*

Sakın aldanma **dehre** pend gūş it / Ki pend eydür Süleymān'a karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [dehre, -e]*

Virme dil **dehre** sakın bakma hevā vü hevese / Beñzedüp sīm ü zerin ḳıymeti yok ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [dehre, -e]*

Meyl idüp **dehre** koma bir taşı bir taş üstine / Her ne emr itse Ḫudā ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [dehre, -e]*

Virme **dehre** dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün yüzüñe gerçi senüñ ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [dehre, -e]*

Zeyn olında yir yir ezhār-ıla taḫt-ı çemen / Şāh-ı gül gösterdi bu **dehre** taḥammüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [dehre, -e]*

Geşt idüp **dehri** kamu bulmadum andan ḫaberi / Girmedi āh dirīġ nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [dehri, -i]*

dehr: *1. zamane (insanlar). 2. devir, dönem.*

Aldanma sakın **dehr** iki yüzlü münāfiḳ / Kimseye vefa eylemedi uşbu zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [dehr,]*

dehr: *Dünya, alem.*

Egdükçe cefā **dehrini** boynunı eger ah / Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫvāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [dehrini, -i, -n, -i]*

dehr ara: *Dünyada.*

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri / **Dehr ara** ger var-ısa bir daḫı Selmān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [dehr ara,]*

Dehr ara niçe yüz biñ ʿışḳ eri var / Bir cefā-keş bulınmaya bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 6). [dehr ara,]*

dehri: *Dünya.*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger **dehri** dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [dehri,]*

dehri tutdı: *Dünyayı tutmak; çok yayılmak, her yere dağılmak.*

Muḥibbī'nüñ kelāmı **dehri tutdı** / Eger var-ısa eydüñ bir suḫen-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 5). [dehri tutdı,]*

dehrüñ: *Devir. dünya.*

Uşbu **dehrüñ** nev-ʿarūs-ı ḥüsnine alınmaya / Bakıcak ʿālī naẓar bir köhne Zāl'ı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [dehrüñ, -üñ]*

İdeli **dehrüñ** dimāġını muʿaṭṭar zülf bu / İʿtibār kalmadı āhūda olan müşgde bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [dehrüñ, -üñ]*

ʿIşḳuñ ezelde lezzet-ile balın isteyen / Soñra taḥammül eyleye **dehrüñ** cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [dehrüñ, -üñ]*

Her kim iderse meyl bu **dehrüñ** vefāsına / Lāzım gelür ki ugraya āḫir cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [dehrüñ, -üñ]*

Muʿaṭṭar eyler ol **dehrüñ** dimāġın / Ser-i zülfini dilber tarayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 4). [dehrüñ, -üñ]*

Bu **dehrüñ** luṭfına aldanma zinhār / Tayanmak ola mı āb-ıla bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [dehrüñ, -üñ]*

Her kim ki uyar cān-ıla **dehrüñ** hevāsına / Lā-büd anı irişdürür āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [dehrüñ, -üñ]*

Gelse Muḥibbī şādī ġam ardıncadur gelür / **Dehrüñ** hemīşe ḥāli budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [dehrüñ, -üñ]*

dek: *-e kadar, -e değin.*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa **dek** ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [dek,]*

Niçeye **dek** çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt olmadı mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [dek,]*

deḳāyıḳ: *(Ar.) İncelikler, güçlükler.*

Gerekdür şiʿrde ola **deḳāyıḳ** / Ve illā her kişi dir şiʿr-i sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [deḳāyıḳ,]*

del-: *Delik açmak.*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin **deldi** didi / Saña kim didi kaşum yayına ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [deldi, -di]*

delin-: *Delinmek, parçalanmak.*

Delindi ney gibi bagrum ölürsem iy kemān ebrū / Ṣadālar olısar ẓāhir benüm her üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [delindi, -di]*

Sevdā-yı zülfe düşdüm bagrum **delindi** ney-veş / Bezm-i ġam içre kaldum efġān ider nevāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [delindi, -di]*

dellāl: *Tellal.*

Satmaga gül ḫüsnini bülbülleri **dellāl** ider / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [dellāl,]*

dellāl-ı ʿışḳ: *Aşk tellalı.*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur **dellāl-ı ʿışḳ** / Kankı ʿāşıḳdur gelüp derd ala dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [dellāl-ı ʿışḳ,]*

delü: *Çılgın, deli, mecnun ll Deli gönül.*

Gösterüp evvel yüzüñ dīvāne kılduñ sen beni / Kākülüñ zencīrine gel ol **delüyi** baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [delüyi, -y, -i]*

dem: *Kan.*

Gözden döküp her dem **demi** seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [demi, -i]*

dem: *An, zaman, lahza, vakit.*

Dirseñ iy dil sırr-ı ʿışḳ fāş olmasun / Ṣabr kıl bir **dem** gözüñ yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [dem,]*

dem: *1. zaman, an 2. kan.*

Dilüñden gitmesün her **demde** Sübḥān / Kim oldur kullaruñ derdine dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [demde, -de]*

dem: *An, dem.*

Gözden döküp her **dem** demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [dem,]*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya şebīh / **Dem** mi var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [dem,]*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan ol şāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur ol **dem** benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [dem,]*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı berḳ ide / Her neye kim ugradıysa ol **dem** anı ḥarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [dem,]*

dem: *An, vakit, zaman.*

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk tā dāmen / Baña māniʿ olur vuṣlat **deminde** pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [deminde, -i, -n, -de]*

Menʿ ider vuṣlat **deminde** vāmını / Arada çāk ola tīzcek pīrehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 2). [deminde, -i, -n, -de]*

dem: *An, lahza; vakit, zaman.*

Demidür bir naẓar it mürde dile cān yürisün / Ele çevgān-ı ser-i zülfi alup gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [demidür, -i, -dür]*

dem: *Hal, vaziyet.*

Yıllar-durur bu ḫasta göñül kapusındadur / Bir kez dimez ki ḫasta-i miskīn ne **demdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [demdesin, -desin]*

dem dem: *Zaman zaman.*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko **dem dem** sūzināk olsun / Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den yakar mīr-i suḫensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [dem dem,]*

Kaçan **dem dem** çıkar dilden şerāre / Başumda beñzer ol tāc-ı ḫorūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [dem dem,]*

dem idi: *Zaman.*

Medyūn idüm bu cānı getürdüm kapuña al / Ḫayli **dem idi** muntaẓır idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [dem idi, - idi]*

dem mi var: *Bir an, zaman mı var? II bir an bile yok II bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Bu Muḥibbī ṣanemā ḫāl-i siyāhuñdan ırak / **Dem mi var** sīnesine yakmaga dāġ anuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [dem mi var,]*

dem mi var: *Bir an, zaman mı var? II bir an bile yok II bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Dem mi var yanmaya sīnemde benüm āteş-i ʿışḳ / Dūd-ı āhum ya çıkup çarḫı kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [dem mi var,]*

dem mi var[dur]: *Bir an, zaman mı var? II Bir an bile yok.*

Dem mi var[dur] bu göñül sīnede od eylemeye / Nāleler eyleyüben āhını dūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [dem mi var[dur],]*

dem-ā-dem: *Ara sıra, zaman zaman.*

Ḳarār itmez ʿacebdür çarḫ-ı devrān / **Dem-ā-dem** irgürür leyl ü nehāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 2). [dem-ā-dem,]*

dem-ā-dem: *Dâima.*

Eline ḫançer almışdur **dem-ā-dem** ḳaṣd[ı] kan itmek / Ko döksün kanumı ġamzeñ içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [dem-ā-dem,]*

Katı göñlüñdür **dem-ā-dem** bagrumı baş eyleyen / Cām-ı laʿlüñdür eyā meh sırrumı fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [dem-ā-dem,]*

dem-be-dem: *An ve an.*

Senüñ zünnār-ı zülfüñe şehā dil bagladum cāndan / Anuñçün **dem-be-dem** ḳaṣdum olupdur kāfiristāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [dem-be-dem,]*

dem-be-dem: *An be an, her zaman.*

Ḫūn-ı bagrum **dem-be-dem** nūş eyleyüp raḥm itme / İy gözi mestāne sensin iy gözi mestāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [dem-be-dem,]*

ʿIşḳ mıdur leşker-i ġam gönderüp mülk-i dile / **Dem-be-dem** ḫūmḫāne-i çeşmümden icrā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 3). [dem-be-dem,]*

Bu Muḥibbī **dem-be-dem** ḫūn-ı cigerle bisleyüp / Ḥāṣıl itdi sīnede tīrüñle peykān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [dem-be-dem,]*

Leblerüñe beñzedügiyçün senüñ iy māh-rū / Raġbet eyler bu Muḥibbī **dem-be-dem** peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [dem-be-dem,]*

demidür: *An, vakit, zaman.*

Gözlerüm yaşı **demidür** ḫāk-i cismüm yaşlaya / Bāgbān-ı dil nihāl-i mihr-i yārı aşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 1). [demidür, -i, -dür]*

demren: *Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.*

Acımazdum gelicek sīneme tīrüñ ṣanemā / **Demreni** kalsa geçüp gitmese bir yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [demreni, -i]*

demür: *Demir.*

Arayup dildārı dil ala ʿaṣā **demür** çarık / Geye anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [demür,]*

Muḥibbī pençesi ʿışḳuñ katıdur / **Demürden** olsa döymez aña pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 10). [demürden, -den]*

deñizler: *Deniz, bahr.*

Göster yüzüñi alnuñı şems ü ḳamer olsun / Tamsun lebüñüñ yarı **deñizler** şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [deñizler,]*

deñlü: *Kadar.*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḥaşre **deñlü** mest ola / Kāse-i gerdūn ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [deñlü,]*

deñlü: *"kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz.*

Ẕerre **deñlü** ḥaḳ budur kim kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [deñlü,]*

Miyānuña dimiş ehl-i ḫıred mū / Didüm ortada yok mū **deñlü** mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [deñlü,]*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür perr-i meges **deñlü** cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [deñlü,]*

depreş: *Kımıldatmak, hareket ettirmek.*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī nişānı **depreşe** / Şād olur gönlüm umar kim tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [depreşe,]*

depret: *Kımıldatmak, hareket ettirmek, sarsmak.*

Sāḳiyā **depret** ayaḳ sun ol nigāruñ ʿışḳına / Zehr-ise nūş idelüm gül yüzlü yāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 1). [depret,]*

der: *Kapı.*

Seni görmek diler ḫurşīd-i enver / Gehī **derden** gelür ü gāh revzen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [derden, -den]*

der: *Dergâh, kapı, eşik.*

Yüzüñe şöyle ʿāşıkdur senün şems ü ḳāmer cānā / Gice gündüz yüzin sürüp gider mi hīç biri **derden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [derden, -den]*

der: *Kapı, eşik (sevgili bağlamında padişahın eşiği, kapısı, huzuru).*

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek itleri gibi baña **der** göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [der,]*

der ü dīvāruma: *Kapı ve duvar.*

Gāh elif geh dāġ çekdüm sīne-i efgāruma / Dād elüñden diyüben yazdum **der ü dīvāruma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [der ü dīvāruma, -uma]*

derāġūş eyleyem: *Kucaklamak.*

Derāġūş eyleyem dime Muḥibbī / Miyānı mū-durur gelmez miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 9). [derāġūş eyleyem, -yem]*

derbân: *Kapıcı.*

Bu Muḥibbī pādişāh-ı ʿālem olmışken bugün / Kapusında olmaga **derbānın** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [derbānın, -ın]*

der-be-der: *Dağınık, perişan.*

Zāhidi gör **der-be-der** geşt eyler olmış jende-pūş / Künc-i ḫalvetde neçün başına çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [der-be-der,]*

derbeder olsun: *Perişan olmak.*

Her kim ki ırar ʿāşıḳı dilber kapusından / Budur dilegün anı ki ol **derbeder olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [derbeder olsun, -sun]*

derc eyleme: *Sığdırmak.*

Derd-i dil āhvālini gel nāmeye **derc eyleme** / Kalmaya ṭāḳat bilürsin ḥāmil-i mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 3). [derc eyleme, -me]*

derd: *Dert, gam.*

Feṭḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki **derddesin** / Gerçi kim derd ü belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [derddesin, -de, -sin]*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer **derd-ile** āh itdüm / Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [derd-ile, --ile]*

Dime bī-derd olana bilmez çü derdüñ ḥālini / Añlamaz **derd[i]** o kim kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [derd[i], -[i]]*

derd: *1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.*

Feṭḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi kim **derd** ü belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [derd,]*

Bir yaña **derd** ü belā bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [derd,]*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / Dinmeye eger her kıla bir niçe dil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [derd-ile, --ile]*

Gīceler tevḥidi dilden koma her dem ẕākir ol / Rūz-ı maḥşer **derdüñe** oldur devā iden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [derdüñe, -üñ, -e]*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde **derdüm** bir diyü / Yanına bir dāġ yakdum oldugıyçün **derdüm** on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [derdüm, -üm]*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde **derdüm** bir diyü / Yanına bir dāġ yakdum oldugıyçün **derdüm** on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [derdüm, -üm]*

Baña nā-mihr olduguñ mihr itmeden rāciḥ gelür / **Derd-ile** ḫōş olmışam nā-ḫōş dermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [derd-ile, --ile]*

Ehl-i ʿışḳuñ **derd-ile** ola ḳalem-veş bagrı çāk / Bu Muḥibbī'nüñ okurlarsa maḥabbet-nāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [derd-ile, --ile]*

Āh kılsam **derd-ile** her yaña bir pārem düşer / Tīġ-ı ġamla şerḥa şerḥa bagrı pāre pāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [derd-ile, --ile]*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu **derdüme** tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [derdüme, -üm, -e]*

Anuñ **derdi** devādur zaḫmı merhem / Muḥibbī derde dermānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 5). [derdi, -i]*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ anda bu **derde** devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [derde, -e]*

Dil-ḫasta olam virmeyesin baña bir cevāb / İy ʿĪsī-nefes **derdüme** dermān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [derdüme, -üm, -e]*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine **derd** ü elemi / Göz karasıyla degül bil ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [derd,]*

İy ṭabībüm dil ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir cevāb eyle benüm **derdüme** dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [derdüme, -üm, -e]*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [derd,]*

Çün beni rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār sen / İy ṭabīb-i dil neden **derdüme** itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [derdüme, -üm, -e]*

İy ṭabīb-i dil iriş kim kaldı cāndan bir ramaḳ / **Derdüme** eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [derdüme, -üm, -e]*

Ḳādir olmadı yaza ḫālümi ḫaṭṭāt-ı felek / Her kılum agzın açup **derdümi** didi mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [derdümi, -üm, -i]*

İy seher yili bu dil **derdini** var yāra be-gū / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [derdini, -i, -n, -i]*

Muḥibbī ḫastaya dermān bulınmaz / Meger laʿli ola ol **derde** dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 7). [derde, -e]*

Ḫasta dil lāʿl-i leb-i cānānın eyler ārzū / İy ṭabībüm **derdine** dermānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 1). [derdine,]*

Derd-ile hicrān şebinde eyledüm göynüklü āh / Dūd-ı āhumla cihānı ser-te-ser kıldum siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 1). [derd-ile, --ile]*

İy ṭabīb-i dil ü cān **derdüme** dermān eyle / Bir güle bak yüzüme göñlümi şādān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 1). [derdüme, -üm, -e]*

Sanma iy ḫasta göñül kim seni cānān acıya / **Derd-ile** ölür iseñ sanma ki dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [derd-ile, --ile]*

ʿĀşıḳ mıdur ki **derdi** koyup isteye devā / Derdi bulınca ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [derdi, -i]*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi koyup isteye devā / **Derdi** bulınca ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [derdi, -i]*

Söyler çemende **derdini** bülbül yine güle / Līkin gül eylemez naẓarı ḫāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [derdini, -i, -n, -i]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / Ya ben niçe getürebilem **derdümi** dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [derdümi, -üm, -i]*

Ḫār elinden **derd-ile** eyler şikāyet ʿandelīb / Şöyle beñzer kim yiñi gelmiş müsāfir gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [derd-ile, --ile]*

Her kaçan taḳrīr idem ʿibret-nümā aḥvālümi / Ḫalḳ-ı ʿālem ġaş[y] olup **derd-ile** bagrın taglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 3). [derd-ile, --ile]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / Pes ne içün getüreyim **derdümi** dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [derdümi, -üm, -i]*

İy gül-i nev-reste gel sen bülbül ahından sakın / **Derd-ile** āh itse olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [derd-ile, --ile]*

Çagurur sinem üzre yara yara / Olur mı bu benüm **derdüme** çare *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 1). [derdüme, -üm, -e]*

Deryā kumına ola şümār **derdüme** benüm / Tā ḥaşre değin bilmeye kimse ḥisāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [derdüme, -üm, -e]*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿāşıḳdur gelüp **derd** ala dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [derd,]*

Dime bī-derd olana bilmez çü **derdüñ** ḥālini / Añlamaz derd[i] o kim kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [derdüñ, -ü, -ñ]*

Derdüm benüm dermān-durur çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz peẕīr baña ʿilāc sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [derdüm, -üm]*

ʿAyb eyleme gör zülfüñ añup nāle kılursam / Uzun gicede **derd-ile** bīmār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [derd-ile, --ile]*

Ol Mesīḥī leb şifāsın rencümüñ bilür dile / Ola ihmāl itmeyüp **derdüme** ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [derdüme, -üm, -e]*

Leblerinden **derdüme** dermān n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi var cehd ide dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [derdüme, -üm, -e]*

Marīż ʿışḳ olana yok nihāyet / Ne çāre **derd** gelmez çün ḥisāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 2). [derd,]*

Derd-ile yine geldi gülzāra benefşe / İtse yiridür nāle vü ṣad zāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 1). [derd-ile, --ile]*

Bildüm ki ṭābīb-i dil [ü] cānsın seni taḫḳiḳ / Pes itmeyesin **derdüme** tīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 2). [derdüme, -üm, -e]*

Dil ü cānum ṭabībi sen dururken / Kime ʿarż ideyim **derdümi** kime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 6). [derdümi, -üm, -i]*

Kanum ile yazdı dīdem bu ruḫ-ı zerd üstine / Bī-vefāya dil virenler **derd** alur **derd** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [derd,]*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña ṭabīb / Beñzemez derdüm benüm ʿālemde iller **derdine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [derdine,]*

Karşu varsam āh kılsam yakamı çāk eylesem / Ḫışm ider kılmaz naẓar üftāde çāker **derdine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 3). [derdine,]*

ʿĀşıḳa dirler Muḥibbī çāre ṣabr u ya sefer / Çün sefer yok ṣabr kıl eyle taḥammül **derdine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [derdine,]*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña ṭabīb / Beñzemez **derdüm** benüm ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [derdüm, -üm]*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña ṭabīb / Beñzemez derdüm benüm ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [derdümi, -üm, -i]*

derd: *'âşığın Sevgili'den dolayı çektiği gam, keder ‖ ihsân, dermân (Sevgili ile ilgili dert çekmek 'âşığın gönül yaralarının devâsı olarak görülür.).*

Çün baña **derdüñ** devādur çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [derdüñ, -(ü)ñ]*

Göñlüme **derdi** devā ayruk devāyı n'eylesün / Başuma zülfi hevā ġayrı hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [derdi, -i]*

Şehr-i miḥnetde sorarsañ ḥālini ʿāşıḳlaruñ / Her biri **derdi** ḳabūl eyleye dermāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 2). [derdi, -i]*

Leblerinden derdüme dermān n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki **derdi** var cehd ide dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [derdi, -i]*

derd: *1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Dilüñden gitmesün her demde Sübḥān / Kim oldur kullaruñ **derdine** dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [derdine, -i, -ne]*

Derdüñi devā bildi ḳabūl itdi Muḥibbī / Bu re'yi kılur kimse mi var ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [derdüñi, -üñ, -i]*

derd: *(درد) i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Bir yaña cevr-i ḥabīb [ü] bir yaña ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum bu iki **derde** çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [derde, -e]*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni **derd** ü belā ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [derd,]*

derd: *Dert, sıkıntı, keder.*

İy ṭabībüm dil ü cān ḫastasıyam **derdüñ-ile** / Bir cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [derdüñ-ile, -üñ, -ile]*

Niçeye dek **derdüñ-ile** uşbu gönlüm aglaya / Serv ḳaddüñ ayagına cūlar olup çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [derdüñ-ile, -üñ, -ile]*

derd: *Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.*

Gözlerüm gözeklerinden bir dem āb eglenmesün / İñlesün **derdiyle** dil olsun ṭolāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [derdiyle, -i, -(y)le]*

Siyāh zülfi mi yigdür yoḫsa ʿanber / Anuñ **derdiyle** ben döndüm hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [derdiyle, -i, -(y)le]*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi dilber **derdine** / Mihri yok cevr ü cefāsı çok sitemger **derdine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [derdine, -i, -n, -e]*

derd: *Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.*

Kaçan taḥrīre el urup yaza **derdin** dil-i maḥzūn / Elinde dutdugı kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [derdin, -in]*

Dirīġā **derdüm** oldı āşikāre / Bulınmaz cehd-ile bu derde çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 1). [derdüm, -üm]*

derd alur: *Derde müptela olmak, musibete uğramak.*

Kanum ile yazdı dīdem bu ruḫ-ı zerd üstine / Bī-vefāya dil virenler **derd alur** derd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [derd alur, -ur]*

derd ile: *Üzüntü ile.*

Yād eyleyüp gül yüzüñi zārīlık itsem **derd ile** / Gülşende iñler ʿandelīb feryāduma āheng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [derd ile,]*

derd ü belā: *Dert ve bela.*

Yārdan her ne gelür **derd ü belā** zecr ü sitem / Rāżıyuz lā dimezüz tek bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [derd ü belā,]*

Sāġar-ı çeşm-ile sun ḫūn-ı ciger nūş idelüm / Maṭbaḫ-ı ġamda dilā **derd ü belā** aş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [derd ü belā,]*

ʿIşḳ mıdur eyleyen tīr-i belāya cān siper / İy Muḥib **derd ü belā** sīnemde peydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [derd ü belā,]*

Beni **derd ü belā** ile bugün gülzār-ı ʿālemde / Fiġān u āh-ıla zār eyleyen iy dōst sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [derd ü belā,]*

Baña her demde gelür **derd ü belā** miḥnet ü ġam / Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [derd ü belā,]*

Sefer kılsam yiter **derd ü belā** ġam / Ki bundan ġayrı gerekmez zevāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 4). [derd ü belā,]*

İy Muḥibbī şükr kıl **derd ü belā** vü miḥneti / Gönlüme tapşurdılar düşdi emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [derd ü belā,]*

derd ü belā vü ġam: *Keder, sıkıntı ve tasa.*

Gele **derd ü belā vü ġam** çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın sen dilā muʿtad u yā ṣaḥn-ı miḥensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [derd ü belā vü ġam,]*

derd ü belāñ: *Dert ve bela.*

Kimdür senüñ **derd ü belāñ** ḳabūl ide / Yā kim-durur cānını terk ide vire cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 2). [derd ü belāñ, -ñ]*

derd ü belā-yı mihneti: *Dert, bela ve sıkıntı.*

Çekmeyen **derd ü belā-yı mihneti** ʿāşıḳ degül / ʿĀşıḳ oldur āh idüp dāyim yanup [hem] yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [derd ü belā-yı mihneti, -i]*

derd ü elem: *Dert ve elem.*

Gönderüp **derd ü elem** hicr-ile öldürmek ise / Rāżıyam her ne gelürse baña cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [derd ü elem,]*

Yakmışam nār-ı ġam-ıla kendümi başdan başa / Çekdügüm **derd ü elem** gelmeye hergiz sagışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 1). [derd ü elem,]*

derd ü ġam: *Dert tasa.*

Niçe bir **derd ü ġam** u miḥnet-i gerdūn olasın / Bihter oldur ki mey-i ṭālib-i gülgūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [derd ü ġam,]*

derd ü ġam: *Dert ve üzüntü.*

Gāh cevrüñe cefā gāhī belā geh **derd ü ġam** / Bu cihāndur eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [derd ü ġam,]*

derd ü ġama: *Dert ve üzüntü.*

Laʿl-i nābıdur anuñ dāfiʿ olan **derd ü ġama** / Laʿline ger heves itsem n'ola ben cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [derd ü ġama, -a]*

derd ü ġamdan: *Dert ve üzüntü.*

İy ṣabā ger yār kūyında beni yād idesin / **Derd ü ġamdan** kurtarup bu gönlümi ṣād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [derd ü ġamdan, -dan]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [derd ü ġamdan, -dan]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [derd ü ġamdan, -dan]*

derd ü ġamı: *Keder ve tasa.*

Nefāyis yime kendüñ ac eyle / Bişür **derd ü ġamı** dutmac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 1). [derd ü ġamı,]*

derd ü ġamı: *Dert ve gam, keder.*

Kim ḳabūl eyleye **derd ü ġamı** dermānı koya / Sanmañuz ʿālem içinde anı sūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [derd ü ġamı,]*

derd ü ġamın: *Dert ve üzüntü.*

Virmezem dünyālara dilberlerüñ **derd ü ġamın** / Ben bilürem kimseler bilmez maḥabbet ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [derd ü ġamın, -ın]*

derd ü miḥen: *Sıkıntı ve keder.*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol sīmīn beden / Eksük itmez gönderür dāyim velī **derd ü miḥen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [derd ü miḥen,]*

derd ü miḫnet: *Dert ve sıkıntı.*

Dilde olan **derd ü miḫnet** küllī olsun āşikār / İy cefā-ḫū vaḳt olupdur sīnemi ben yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [derd ü miḫnet,]*

Ḥāṣılı bu ḫırmen içre **derd ü miḫnet** ʿāḳıbet / Naḳd-i ʿömrin ḫarc ider yār-ı vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [derd ü miḫnet,]*

Ḥālümi sorsañ beni bu tīre-i hicr içre āh / Eksük olmaz **derd ü miḫnet** bu dil-i ġamnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [derd ü miḫnet,]*

ʻĀşıḳa **derd ü miḫnet** bülbüle bāk ü ḥasret / Ḫande naṣīb olmış her kebk-i kūhsāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 2). [derd ü miḫnet,]*

derd ü miḫnet çekdügüm: *Dert ve tasa içinde olmak.*

Göz ucındandur belā vü **derd ü miḥnet çekdügüm** / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [derd ü miḥnet çekdügüm, -dügüm]*

Göz ucındandur belā vü **derd ü miḥnet çekdügüm** / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [derd ü miḥnet çekdügüm, -dügüm]*

derdā: *Eyvah ki, yazık ki.*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / **Derdā** dirīġ sunmadı bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [derdā,]*

derdā: *"Eyvahlar olsun" anlamında ünlem.*

Yāruñ cefā vü cevri nedür kīnesi neden / **Derdā** dirīġ gitmeye mi kīne sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [derdā,]*

Ṭālib olduñ zülfi zencīrine iy şūrīde-dil / Bilmedüñ dīvānelik **derdā** getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 3). [derdā,]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / Ya ben niçe getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [derdā,]*

Su gibi gördügi maḥbūba Muḥibbī meyl ider / N'eyleyem **derdā** dirīġā ḫāṭır-ı meyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [derdā,]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse āh / **Derdā** dirīġ bende bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [derdā,]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / Pes ne içün getüreyim derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [derdā,]*

derdā ki: *Eyvah ki, yazık ki.*

Göñlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden / **Derdā ki** usandurdı beni bunlar özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [derdā ki,]*

derde: *Acı, üzüntü.*

Dirīġā derdüm oldı āşikāre / Bulınmaz cehd-ile bu **derde** çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 1). [derde,]*

derde dermān bulmasun: *Derdine derman bulmasın.*

Bir devāsuz derd-imiş dirler egerçi derd-i ʿışḳ / **Derde dermān bulmasun** derdine dermān isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 5). [derde dermān bulmasun,]*

derde dermān itdügin: *Sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek, hastalığa çözüm bulmak.*

Görmemişler hergiz raḥm ide cānān kimseye / İtdügin işidmemişler derde dermān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 1). [derde dermān itdügin, -dügin]*

derde dermānı: *Derdinin çaresi.*

Anuñ derdi devādur zaḫmı merhem / Muḥibbī **derde dermānı** n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 5). [derde dermānı,]*

derde devā bulmadum: *Derde çare bulmak; derdini, sıkıntısını ortadan kaldıran bir çözüme ulaşmak.*

Ḥālümi sormaz gelür yād u biliş illā ki ġam / Bulmadum derde devā ben bu dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [derde devā bulmadum, -madum]*

derde ugradup: *Birinin dertli, sıkıntılı veya üzüntülü bir hale düşmesine neden olmak.*

Gösterüp evvel yüzüñi soñra pinhān eyleyüp / **Derde ugradup** beni endūhnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 2). [derde ugradup,]*

derde ugratdı: *Belaya bulaşmak; dert, sıkıntı sahibi yapmak.*

Nigārā ḥasret-i rūyuñ beni ugratdı biñ derde / Niçe bir idesin zülf-i siyāhuñ yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [derde ugratdı, -dı]*

derd-i belalara: *Bela derdi.*

Didüm saña iy dil ser-i zülfine dolaşma / Āḫir düşürür **derd-i belalara** ulaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [derd-i belalara, -lara]*

derd-i derūn: *Gönül derdi.*

İy Muḥibbī korkaram ki ʿışḳumı fāş eyleye / Gelür oldı bu zebānuma benüm **derd-i derūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [derd-i derūn,]*

derd-i dil: *Gönül derdi.*

İy Muḥibbī kim bilürdi **derd-i dil** aḥvālini / Okımasa defterin almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [derd-i dil,]*

derd-i dil āhvālini: *Gönül halinin derdi.*

Derd-i dil āhvālini gel nāmeye derc eyleme / Kalmaya ṭāḳat bilürsin ḥāmil-i mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 3). [derd-i dil āhvālini, -ni]*

derd-i dil ḥālin: *Gönül derdinin hali.*

Tenümde dāġlar göz göz oluban gözlesün yārı / Dimege **derd-i dil ḥālin** kamu mūlar zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [derd-i dil ḥālin, -n]*

derd-i dilden: *Gönül tasası, gönül gamı.*

Derd-i dilden korkaram iy seng-dil āh itmeğe / Yaka evvel ʿarżı andan āsümānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [derd-i dilden,]*

derd-i dilin: *Gönül derdi.*

Remz-ile **derd-i dilin** söyler bu göñlüm gūşına / Ṣad hezārān āferīn olsun anūn ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [derd-i dilin,]*

derd-i dilüm: *Gönül derdi.*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum niyāza yüz / O lāle benüm **derd-i dilüm** ḥālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [derd-i dilüm, -üm]*

derd-i dilüm: *Gönül derdi II aşığın gönül derdi.*

Elümde tutuşup kāġıd yanar **derd-i dilüm** yazsam / Meger şimden girü nāme yazam perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [derd-i dilüm,]*

Derd-i dilüm kime diyem kimse añlamaz / Çün böyledür anı getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [derd-i dilüm,]*

derd-i dilüm: *Gönül derdi gönül belası karşılığı kullanılmış. Gönül belası: Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Anuñ-ıçun yazmazam **derd-i dilüm** ben kāġıda / Saklamaz sır iki yüzlü bir münāfiḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [derd-i dilüm, -üm]*

derd-i dilümüñ nāmesin: *Gönül derdimin namesi.*

Yazmaga dildāra bu **derd-i dilümüñ nāmesin** / Göz karasın ḫall idüp müjgāndan atdum ḫāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [derd-i dilümüñ nāmesin, -n]*

derd-i elīme: *Acıklı, ıstıraplı dert.*

Keremden tut elüm kaldum ayakda / Niçe ṣabr ideyim **derd-i elīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 6). [derd-i elīme, -e]*

derd-i ʿışḳ: *Aşk derdi.*

Bir devāsuz derd-imiş dirler egerçi **derd-i ʿışḳ** / Derde dermān bulmasun derdine dermān isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 5). [derd-i ʿışḳ,]*

derd-i ʿışḳa: *Aşk derdi.*

Gördiler Ferhād u Mecnūn **derd-i ʿışḳa** çāre yok / Arayu gitdi ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [derd-i ʿışḳa, -a]*

derd-i ʿışḳa: *Aşk derdi.*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ anda bu derde devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [derd-i ʿışḳa,]*

derd-i ʿışḳum: *Aşk derdime.*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḫācer degül aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [derd-i ʿışḳum,]*

derd-i ʿışḳum: *Aşk derdi.*

Unudıldı Vāmıḳ u ʿālemde Mecnūn ḳıṣṣası / Olalıdan **derd-i ʿışḳum** ʿālem içre dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 2). [derd-i ʿışḳum, -um]*

derd-i ʿışḳum dāsitānın: *Aşk derdimin destanı.*

Okuyan **derd-i ʿışḳum dāsitānın** / Görine ḳıṣṣa-i Mecnūn fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 3). [derd-i ʿışḳum dāsitānın, -n]*

derd-i miḥnet: *Gam, sıkıntı derdi.*

Lāyıḳ oldı **derd-i miḥnet** bī-vefā yār isteyen / Aña dil virsün hemīşe kendüzin zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [derd-i miḥnet,]*

derdi olan: *Derdi olan (kimse).*

Meded senden diler iy dil ṭabībi / Olan derdi olur dermāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 5). [derdi olan, -an]*

derd-ile: *Kederle.*

Gözlerüm gözeklerinden döküben ḫūn-ı ciger / İñlerem **derd-ile** göñlüm beñzedüp ṭōlāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [derd-ile,]*

derd-ile devāya: *Sıkıntı ve çâre.*

Gel iy ṭabīb nabżuma el urayım dime / ʿIşḳ ḫastasıyam derd-ile bakman devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [derd-ile devāya, -ya]*

derd-ile miḥnet: *Sıkıntı ve dert yeri.*

Hicr hemān **derd-ile miḥnet** hemān / Līk Muḥibbī'de maḥabbet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 5). [derd-ile miḥnet,]*

derdine dermān isteyen: *Sıkıntıya çare isteyen.*

Bir devāsuz derd-imiş dirler egerçi derd-i ʿışḳ / Derde dermān bulmasun **derdine dermān isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 5). [derdine dermān isteyen,]*

derdine düşdüm: *Elde etmeye çalışmak, aşk derdine düşmek; aşık olmak, tutulmak, gönül vermek.*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi dilber derdine / Mihri yok cevr ü cefāsı çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [derdine düşdüm, -düm]*

derdine düşmesün: *Derdine düşmek, yapılması gereken bir şeyi gerçekleştirmenin yollarını aramak; derde düşmek, dert içinde olmak.*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿarż ider / Bir müselmān düşmesün yā Rab o kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [derdine düşmesün, -sün]*

derdmend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī **derdmende** mekr ü al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [derdmende, -e]*

derdnāk: *Dertli.*

Dime bī-derd olana bilmez çü derdüñ ḥālini / Añlamaz derd[i] o kim kendüsi **derdnāḳ** olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [derdnāḳ,]*

derdüme bir çāre eyleñ: *Derdine ilaç, deva, tedbir olmak.*

Elf iken ḳāmetüm ʿışḳa düşeliden oldı nūn / Dōstlar bir çāre eyleñ derdüme oldum zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 1). [derdüme bir çāre eyleñ, -ñ]*

derdüme dermān ile: *Derd(ime)e derman ll Derde derman olan sevgili.*

Bir ʿāşıḳ-ı dil-besteyem kan yaşum ile şüsteyem / Ḥālüme bakmaz ḫastayam bu **derdüme dermān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 3). [derdüme dermān ile, - ile]*

derdüme dermān olasın: *Bir derde derman olmak: Bir üzüntüsünü, sıkıntısını yok etmek.*

Umar idüm ki benüm **derdüme dermān olasın** / Ne bileydüm ki seni āfet-i devrān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 1). [derdüme dermān olasın,]*

derdüme dermān olmayısar: *Derdime derman olmak: Üzüntüsünü, sıkıntısını yok etme.*

Bildüm ki lebüñ olmayısar derdüme dermān / Bu ḫasta dili itmege bīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 2). [derdüme dermān olmayısar, -yısar]*

derdüme dermān olur: *Derdine derman olmak, soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı gidermek; ilgi göstermek.*

Kār idüpdür cānuma ḥasret Muḥibbī bilmezem / Kimden olur derdüme dermān kime yalvarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [derdüme dermān olur, -ur]*

derdüme devā kıl: *Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.*

Bu ben dil-ḫasteyi iy yār unıtma / Devā kıl derdüme tīmār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 1). [derdüme devā kıl,]*

derdümüñ dermānısın: *Derdin dermanı, çaresi.*

Bilmedüm seni kimüñ cānānısın / Bu ḳadar var **derdümüñ dermānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 1). [derdümüñ dermānısın, -ısın]*

der-i dildār: *Sevgilinin yeri, evi, kapısı, eşiği (Sevgilinin bulunduğu ev bağlamında) II. Dostun yeri, mekanı. III. Arzu edilen nesne/hedef/görev.*

Ḫaber-i cān u dili var **der-i dildār** be-gū / Bir bir ḳıṣṣā-i derūnı naẓar-ı yār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 1). [der-i dildār,]*

der-i meyḫānede: *Meyhane kapısı.*

Ben **der-i meyḫānede** dīẕāra ʿāṣıḳ olmışam / Mescide ṣūfī gelür ancak kurı ġavġā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [der-i meyḫānede, -de]*

dermān: *1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.*

Dilüñden gitmesün her demde Sübḥān / Kim oldur kullaruñ derdine **dermān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [dermān,]*

Dil-ḫasta olam virmeyesin baña bir cevāb / İy ʿĪsī-nefes derdüme **dermān** degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [dermān,]*

Bu bendeñi iy serv-i ḫırāmānum unıtma / Dil-ḫasteñi iy lebleri **dermānum** unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [dermānum, -um]*

Meded senden diler iy dil ṭabībi / Olan derdi olur **dermāna** teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 5). [dermāna, -a]*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿāşıḳdur gelüp derd ala **dermān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [dermān,]*

Leblerinden derdüme **dermān** n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi var cehd ide **dermān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [dermān,]*

Leblerinden derdüme **dermān** n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi var cehd ide **dermān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [dermān,]*

dermān: *İlâç, çare.*

Derdüm benüm **dermān-durur** çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz pez̲īr baña ʿilāc sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [dermān-durur, -dur, -ur]*

dermān: *Çâre, devâ ‖ Sevgili ('aşk derdinin dermânı bağlamında).*

Sanma iy ḫasta göñül kim seni cānān acıya / Derd-ile ölür iseñ sanma ki **dermān** acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [dermān,]*

dermān: *Deva, çare.*

Ḫasta dil lāʿl-i leb-i cānānın eyler ārzū / İy ṭabībüm derdine **dermānın** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 1). [dermānın, -ın]*

dermān: *Çare, çözüm.*

Kim ḳabūl eyleye derd ü ġamı **dermānı** koya / Sanmañuz ʿālem içinde anı sūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [dermānı, -ı]*

dermān bulınmaz: *Derman bulamamak II çaresiz olmak.*

Muḥibbī ḫastaya **dermān bulınmaz** / Meger laʿli ola ol derde dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 7). [dermān bulınmaz, -ınmaz]*

dermān eyle: *Şifa vermek, iyileştirmek.*

İy ṭabīb-i dil ü cān derdüme **dermān eyle** / Bir güle bak yüzüme göñlümi şādān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 1). [dermān eyle,]*

dermān eyleye: *Şifa vermek.*

Derdümi bilmez ki **dermān eyleye** baña ṭabīb / Beñzemez derdüm benüm ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [dermān eyleye, -ye]*

dermān ile: *Dermanla.*

Baña nā-mihr olduguñ mihr itmeden rāciḥ gelür / Derd-ile ḫōş olmışam nā-ḫōş **dermān ile** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [dermān ile,]*

dermān olsun: *Şifa vermek, iyileştirmek.*

İy ṭabībüm dil ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir cevāb eyle benüm derdüme **dermān olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [dermān olsun, -sun]*

dermāndan geçe: *Çare bulmaktan vezgeçmek.*

Şehr-i miḥnetde sorarsañ ḥālini ʿāşıḳlaruñ / Her biri derdi ḳabūl eyleye **dermāndan geçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 2). [dermāndan geçe, -e]*

dermānde: *Aciz, çaresiz, güçsüz.*

Bu cān u dil **dermāndedür** ḥālüm n'olur cānān ile / Cūlar akıtdı dīdeler serv ayagına kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [dermāndedür, -dür]*

Ẓāhir ideli ʿışḳumı rüsvā-yı ʿālemem / **Dermāndeyem** n'eyleyem eşk-bār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 3). [dermāndeyem, -y, -em]*

dert: *Acı, keder II inleme.*

Niçe bir hicrān şebinde çekeyim ġam tasasın / Ya niçe bir içeyim **derd-ile** miḥnet kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 1). [derd-ile, -+ile]*

ʿIşḳuñ esīri **derd-ile** bir bī-nevā-y-iken / Mümkin midür enīs olasın pādişā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 3). [derd-ile, -+ile]*

derūn: *Gönül.*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı **derūnum** kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [derūnum, -um]*

derūn: *1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.*

Eşküm sipehin çekdi vü āhın 'alem itdi / Żabṭ itdi göñül memleketin **derūn-ıla** bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [derūn-ıla, --ıla]*

Acı yaşlar dök **derūnuñ** ġıll ü ġışdan pāk kıl / Kullanasın tā ki sen ʿālemde deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [derūnuñ, -uñ]*

derūn: *İç.*

Geçilmez rāyegān **derūn-ıdı** ʿışḳ / Dil ü cānı virüben bāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 2). [derūn-ıdı, --ıdı]*

derūn: *Gönül, iç.*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok saña / Tā ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla **derūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [derūn,]*

derūn-ı āhdan: *İçten gelen ah.*

Ḫāne kesdi bī-sütūn sengden Muḥibbī dirmedi / İtmese idüm **derūn-ı āhdan** aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [derūn-ı āhdan, -dan]*

derūn-i dil-fiken: *Gönül düşüren.*

İy Muḥib ḫāl-i siyeh yek dānedür / Toḫm mihreş der **derūn-i dil-fiken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 5). [derūn-i dil-fiken,]*

derūnı ḥālin: *Durumun içi. Bir şeyin görünmeyen, anlaşılmayan detayı; gönül hâli II herkesçe bilinmeyen nitelik, içyüz; âşıklık hâli.*

Sular gibi Muḥibbī taşdan taşa başını / Urup **derūnı ḥālin** söyler çınāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 5). [derūnı ḥālin, -in]*

derūn-ı nārda: *Ateşin içi.*

Sīne-i sūzānda zülfi ḫayāli dilberüñ / San ḳarār itmiş semenderdür **derūn-ı nārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 2). [derūn-ı nārda,]*

derūn-ı ṣāf-ıla: *Temiz bir kalple.*

Sāḳiyā meclisde mey sun gel bize inṣāf-ıla / İçelüm anı ṣurāḥī-veş **derūn-ı ṣāf-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [derūn-ı ṣāf-ıla, --ıla]*

derūn-ı sīneñi: *Kalp, gönül.*

Evvel[i] pāk it Muḥibbī gel **derūn-ı sīneñi** / Ẕikr-i Ḥaḳ girmez bulınmaz olsa dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [derūn-ı sīneñi, -ñi]*

dervāze: *Kapı.*

Dilā bir būsesin şeyʿu'llāh eyle / Eger virmezse de **dervāze** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 4). [dervāze,]*

dervīş-i şāne: *Derviş tarağı.*

Ḳabūl eyle kuluñdan cān u başı / Getürdüm tuḫfedür **dervīş-i şāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 3). [dervīş-i şāne,]*

deryā: *Deniz.*

Acı yaşlar dök derūnuñ ġıll ü ġışdan pāk kıl / Kullanasın tā ki sen ʿālemde **deryā** meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [deryā,]*

Yaşuma kılsun naẓar **deryā** temāşāsın kılan / Külḥen-i sīnem tolu gelsün berü nār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [deryā,]*

Gözlerüñ yaşını ḫarc eyle Muḥibbī yolına / İy gözüm merdümi fikr eyleme **deryā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [deryā,]*

Ko virsün bu göñül fülkini ġarḳa / Yaşuñ **deryāsını** emvāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 5). [deryāsını, -sı, -nı]*

deryā: *Deniz.*

Didiler yaşum görenler kim alur eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı **deryādur** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [deryādur, -dur]*

deryā: *Deniz (aşığın gözyaşı bağlamında).*

Deryā gibi başumdan aşaldan gözüm yaşı / Ḫālī degül sefīne-i dil ıżṭırābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 3). [deryā,]*

deryā: *Bahr, deniz.*

Yaşum **deryā** ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [deryā,]*

Deryā kumına ola şümār derdüme benüm / Tā ḥaşre değin bilmeye kimse ḥisāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [deryā,]*

Gözlerüm yaşına bakup dimeñüz mā dükene / Sanmañuz akmak ile bir yaña **deryā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [deryā,]*

deryā eyleyen: *Deniz yapmak (Gözyaşının deniz kadar büyük olması bağlamında).*

ʿIşḳ mıdur bu Muḥibbī sīnesine dāġ urup / Āḫir anuñ gözleri yaşını **deryā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [deryā eyleyen, -yen]*

derya gibi: *Deniz gibi.*

Āhum yili dil zevraḳını bāda virür āh / İy dīde kerem eyle de **derya gibi** düşme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [derya gibi,]*

deryā kıl: *Deniz haline getirmek.*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını **deryā kıl** / Yürisün fülk-i dil anda aña āhum hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [deryā kıl,]*

deryā-dil: *Geniş gönüllü.*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẓar / Hīç **deryā-dil** olan meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [deryā-dil,]*

deryālayın: *Deniz gibi.*

Yaşum **deryālayın** itdi temevvüc / Bu gönlüm zevraḳın itdi kenara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 2). [deryālayın,]*

deryā-misāl: *Deniz gibi, deniz misali.*

Baḥr-ı dilden dürler iẓhār eyledüñ **deryā-miṣāl** / Ol sebebden didiler her beytüñe dürr-i ṣemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [deryā-miṣāl,]*

deryā-yı eşk: *Gözyaşı denizi.*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı başdan aşdı / Bu dil sefīnesin āh urur kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [deryā-yı eşk,]*

deryā-yı eşk[e]: *Gözyaşı denizi.*

Deryā-yı eşk[e] düşdi emvāc başdan aşdı / Āhum yili eselden āh ol bihāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [deryā-yı eşk[e], -[e]]*

deryā-yı eşke: *Gözyaşı denizi.*

Deryā-yı eşke düşse yimez Muḥibbī pervā / İki yanumda 'aynum iki kabagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [deryā-yı eşke, -e]*

Deryā-yı eşke daldum bī-ḥad cevāhir aldum / Dökülen ayaguña dürr ile gevher olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [deryā-yı eşke, -e]*

deryā-yı eşküm: *Göz yaşı denizi (Göz yaşının çokluğu veya yoğunluğu bağlamında).*

Temevvüc eyleyüp **deryā-yı eşküm** / Bu göñlüm zevraḳın atdı karaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 3). [deryā-yı eşküm,]*

deryā-yı ḫūn: *Kan denizi.*

Pür ḥarāret cān u dil ġāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerümden ol sebebdendür akar **deryā-yı ḫūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [deryā-yı ḫūn,]*

deryā-yı ʿışḳ: *Aşk denizi.*

Dilā **deryā-yı ʿışḳ** içre kaçan sen talabilmezsin / Maḥabbet gevherin hergiz elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [deryā-yı ʿışḳ,]*

deryā-yı ʿışḳa düşdüm: *Aşk denizine dalmak, düşmek.*

Deryā-yı ʿışḳa düşdüm emvāc başdan aşdı / Gönlüm sefînesini sürür kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 3). [deryā-yı ʿışḳa düşdüm, -düm]*

deryā-yı ʿışḳa düşüp: *Aşk denizine dalmak, düşmek.*

Düşüp iy dil yine deryā-yı ʿışḳa / Yürürsin anda dāyim māhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 2). [deryā-yı ʿışḳa düşüp, -üp]*

deryūze idegeldi: *Dilencilik yapmak.*

Deryūze idegeldi yüzin göre Muḥibbī / Maḥrūm anı eyleme gel sāyil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [deryūze idegeldi, -egeldi]*

deryūze-i cemālüñ: *Yüzünün güzelliğinden dilenmek.*

Deryūze-i cemālüñ ider rūz u şeb senüñ / Yüzini sürdi ḫāk-i dere āfitāb u māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 3). [deryūze-i cemālüñ,]*

deşne olsun: *Susamak.*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ zülālin irgür / Gel dime **deşne olsun** bir ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [deşne olsun, -sun]*

dest: *El.*

Muḥibbī ġamzesine dil nişān it / Kaşı yayını dilber aldı **deste** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 5). [deste, -e]*

dest: *El.*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine **dest** / İy göñül bu sanʿatı ögren varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [dest,]*

Sevmesün ʿālemde kimse dilber-i ʿālī-cenāb / İrmeyüp **desti** aña ʿışḳ içre nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [desti, -i]*

dest: *El, avuç.*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine kūyuñda ʿuṣṣāḳı / Dokınsun **destüñe** bārī kanından al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [destüñe, -üñ, -e]*

Yiter ḳatlüme tīr-i ġamzeñ āḫir / Nigārā **destüñe** gel virme rence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [destüñe, -üñ, -e]*

dest: *El ll yardım.*

Dilemezse rūz-ı maḥşerde Muḥibbī **destini** / Dāmeninde yāra diñ cevr ü cefāyı kılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 5). [destini, -i, -, -]*

dest ü pāyuñda: *El ve ayak.*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī **dest ü pāyuñda** ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [dest ü pāyuñda, -uñda]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī **dest ü pāyuñda** ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [dest ü pāyuñda, -uñda]*

deşt ü vādīlere: *Çöl ve ova.*

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi turmaz yilerem / Tolaşup zülfine dil ol gözi āhūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [deşt ü vādīlere, -lere]*

destār: *Sarık.*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿayb eylemeñ / Bir ḳadeḥ mey rehnine göndermişem **destārı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [destārı, -ı]*

destār: *Sarık, imame.*

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş daḫı virdüm / Nitekim mey içün müflis ider **destārını** merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [destārını, -ını]*

deste deste ider: *Tutam tutam etmek, bir araya getirip bağlamak.*

Saçuña dil vireliden benefşe / İrem dir kendin ider deste deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 2). [deste deste ider,]*

deste-i sünbül: *Sünbül demeti.*

Zülf-i müşgīn kim görinür ʿārıż-ı dildārda / **Deste-i sünbül** asılmış sanasın gülzārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 1). [deste-i sünbül,]*

dest-gīr: *Elinden tutan, yardımcı olan.*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut **dest-gīrüm** ol / Didüm didi ki görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [dest-gīrüm, -üm]*

dest-gīr: *Düşenin elinden tutan, yardımcı olan.*

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı bu Muḥibbī **dest-gīr** / Eyleyelden ʿışḳ meydānında oldı pehlevān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 5). [dest-gīr,]*

dest-i ecel: *Ecel eli. II Ölüm.*

Tutsa ger **dest-i ecel** beni girībānumdan / Geçe cāndan bu göñül geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [dest-i ecel,]*

deşt-i ġamda: *Gam Çölü.*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā ṣanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [deşt-i ġamda, -da]*

deşt-i ġamuñ: *Gam eli II gam durumu.*

Deşt-i ġamuñ arslanı dir gören bu rūy-ı zerdümi / Kūh-ı belā kaplanına döneli dāġ-ıla bu ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [deşt-i ġamuñ,]*

deşt-i ġamuñ içre: *Gam çölünde.*

Mecnūn-ṣıfat **deşt-i ġamuñ içre** yüriyüp / Ferhād gibi üns dutam kūhsār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 2). [deşt-i ġamuñ içre,]*

dest-i ġamuñda: *Gam çölü.*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ zülālin irgür / Gel dime deşne olsun bir ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [dest-i ġamuñda, -uñda]*

dest-i hicrāndan: *Ayrılık eli.*

Dest-i hicrāndan şikāyet idem iy sulṭān-ı ḥüsn / Şevketüñ efzūn ola vaṣluñla ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [dest-i hicrāndan, -dan]*

dest-i ḳażādan: *Kaza eli, takdir-i ilahinin tecellisine vesile olma.*

Ḫāricīler üstine **dest-i ḳażādan** bir okam / Rāfiżīler ḳaṣdına şemşīr-i ḳattālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [dest-i ḳażādan, -dan]*

dest-i ḳudret: *Kudret eli.*

Beñzemez ḥüsnüñe hergiz senüñ [iy] ḥūr u melek / **Dest-i ḳudret** ḫalḳ kılmış nesl-i ādemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [dest-i ḳudret,]*

Naḳş ide **dest-i ḳudret** dilde kalur mı ḳudret / Ḥayvān-sıfātdur ol kim sevmeye rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [dest-i ḳudret,]*

dest-i zamāne: *Zamanın eli II İçinde yaşanılan zamanın şartları.*

Bezm-i ġamda kulaguñ **dest-i zamāne** burıcak / Nāleler eylemege göñlüñi ṭanbūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 3). [dest-i zamāne,]*

destine: *El.*

Yār alsun **destine** zülfini çevgān eylesün / Top idüp ʿışḳ ehli de başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [destine,]*

Destine mestāne çeşmüñ dōstum ḫançer virüp / Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla her laḥẓa savaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [destine,]*

destini çekmeyince: *El çekmek, bırakmak.*

Bu Muḥibbī cān u dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini her būd u her nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [destini çekmeyince, -meyince]*

dest-res: *El uzatma, erişme, dokunma.*

Genc-i ḥüsne **dest-res** niçe bula ʿāşıḳları / Her ṭarafdan zülfi anuñ pāsbāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [dest-res,]*

dest-yār: *Yardımcı.*

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan pehlevān-ı ʿışḳ / Yanumda **dest-yārumdur** benüm Ferhād-ıla Mecnūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [dest-yārumdur, -um, -dur]*

devā: *Ilaç.*

Tutma ṭabīb nabżumı olmaz baña ʿilāc / Dil ḫastasına olmaya ṣıḥḥat **devā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [devā-y-ıla, --y-ıla]*

devā: *İlaç, derman, şifa, çare.*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi koyup isteye devā / Derdi bulınca ʿışḳ eri bakmaz **devāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [devāsına, -sı, -na]*

devā: *Ilaç, çare.*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ anda bu derde **devānuñ** yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [devānuñ, -nuñ]*

devā: *Çare, çözüm.*

Göñlüme derdi devā ayruk **devāyı** n'eylesün / Başuma zülfi hevā ġayrı hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [devāyı, -yı]*

devā: *Çare, derman.*

Göñlüme derdi **devā** ayruk devāyı n'eylesün / Başuma zülfi hevā ġayrı hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [devā,]*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi koyup isteye **devā** / Derdi bulınca ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [devā,]*

Derdüñi **devā** bildi ḳabūl itdi Muḥibbī / Bu re'yi kılur kimse mi var ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [devā,]*

devā: *Derman, şifa, çare.*

Çāre ister leblerüñ dārü'ş-şifāsından göñül / Dil ṭabīb[i]sin **devāñı** kesme ol bī-çāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [devāñı, -ñ, -ı]*

devā: *Çare / derman.*

Çün baña derdüñ **devādur** çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [devādur, -dur]*

Anuñ derdi **devādur** zaḫmı merhem / Muḥibbī derde dermānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 5). [devādur, -dur]*

devā eyle: *Şifa vermek, iyileştirmek.*

İy ṭabīb-i dil iriş kim kaldı cāndan bir ramaḳ / Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [devā eyle,]*

devā eyledüñ: *Şifa vermek, iyileştirmek.*

Mürde idüm bir ḫaberle tāze cān virdüñ baña / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [devā eyledüñ, -düñ]*

devā iden: *İyileştirmek.*

Gīceler tevḥidi dilden koma her dem ẕākir ol / Rūz-ı maḥşer derdüñe oldur **devā iden** hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [devā iden, -en]*

devā itmezsin: *Çare olmak.*

Çün beni rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār sen / İy ṭabīb-i dil neden derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [devā itmezsin, -sin]*

devāb: *Yük ve binek hayvanları.*

Bu Muḥibbī sözleri yiter ġıdā-yı rūḥdur / Yime dünyā niʿmetin dönme **devābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [devābuñ, -uñ]*

devāsuz derd-imiş: *Çaresiz(iyileşmesi mümkün olmayan) dert ve tasa.*

Bir **devāsuz derd-imiş** dirler egerçi derd-i ʿışḳ / Derde dermān bulmasun derdine dermān isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 5). [devāsuz derd-imiş, --imiş]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.*

Muḥibbī saña bu **devlet** yiter kim / Kul olduñ cān-ıla ol āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [devlet,]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.*

Muḥibbī ʿāşıḳ-ı dīdār-çün olduñ saña **devletdür** / Yanuñda añmasun zāhid kişi ḥūr u cinān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [devletdür, -dür]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk; kudret.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ ḳanı **devlet** bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [devlet,]*

devlet: *1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

Süre süre başa iltdüm çün maḥabbet baydaḳın / **Devletinde** pādişāh-ı ʿışḳuñ ferzāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 4). [devletinde, -i, -n, -de]*

devlet: *Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam.*

Devletüñ dilberā mezīd olsun / Her giceñ ḳadr ü günüñ ʻiyd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 1). [devletüñ, -üñ]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, büyük mutluluk.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ kanı **devlet** bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [devlet,]*

Zihī **devlet** kilābından ide ʿadd / Kıla boynuma zülfini ḳılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 4). [devlet,]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, erişilmez mutluluk.*

Sāyeñ düşeli üstüme ben devlete irdüm / **Devlet** var-ımış çünki ezel yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [devlet,]*

Bu Muḥibbī'ye ulu **devlet** idi yār eger / Yañılup kulları içinde aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [devlet,]*

devlet bulur: *Şifa bulmak, iyileşmek, çare olmak.*

Muḥibbī bulur elbette o devlet / İden ḫıdmet ol ulu āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 5). [devlet bulur, -ur]*

devlete irdüm: *Mutluluğa erişmek.*

Sāyeñ düşeli üstüme ben **devlete irdüm** / Devlet var-ımış çünki ezel yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [devlete irdüm, -düm]*

devlet-i cemşīd [ü] ferīdūn: *Çemşid ve Feridun'un devleti.*

Cām-ı Cem olmayıcak genc-i Ferīdūn nedür / Dutalum **devlet-i Cemşīd [ü] Ferīdūn** olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 3). [devlet-i cemşīd [ü] ferīdūn,]*

devlet-i dāreyni: *İki cihan saadeti.*

İy Muḥibbī **devlet-i dāreyni** bulur şübhesüz / Kim ṣafā-yı ḳalb-ile ḫālī degül tevḥīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [devlet-i dāreyni,]*

devlet-i vaṣla irişdüm: *Kavuşma şansına erişmek.*

Devlet-i vaṣla irişdüm diyüben 'izze mi-şev / Ġam-ı hicrān-ı elem düşmeni çün duta kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 4). [devlet-i vaṣla irişdüm, -işdüm]*

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

Gül yüzüñ **devrinde** gönlüm gülʿizārı n'eylesün / Kılmayup bülbül gibi yā āh u zārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [devrinde, -i, -n, -de]*

Gülşen içre ruḫlaruñ **devrinde** gül açılmasun / Eşk-i çeşmüm var-iken bārān döküp saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [devrinde, -i, -n, -de]*

devrān: *(Ar.) Devir, çağ, dünya.*

Laʿlüñi ol vaḳt öperem iy ṣanem / Eyleye bu ḫākümi **devrān** sebū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [devrān,]*

devrān ile: *Zaman ile.*

Varuñı ḫarc it bugün iy dil yime dünyā ġamın / Kimse başa çıkmadı çıkmayısar **devrān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [devrān ile,]*

devr-i gülde: *Gül mevsimi, ilkbahar.*

Devr-i gülde iy Muḥibbī al ele peymāneyi / Furṣatı fevt itme żāyiʿ kılma ʿömrüñ bir demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [devr-i gülde, -de]*

devr-i zülfüñde: *Saçların kıvrımı.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḥaẕẕ eylemez / **Devr-i zülfüñde** nigārā ḫaṭṭ u ḫālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 3). [devr-i zülfüñde,]*

devr-i zülfüñde: *Saçların devri, vakti.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḥaẕẕ eylemez / **Devr-i zülfüñde** nigārā ḫaṭṭ u hālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 3). [devr-i zülfüñde,]*

deyn: *Borç.*

Didüm bir būseñe cān vāmum olsun / Gel öldür kalmasun bu tende ol **deyn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [deyn,]*

deyr: *Kilise, manastır.*

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ eşkālini / Döndü Āẕer **deyrine** pür naḳş bir büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [deyrine,]*

Deyre vardum bulımadum mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm cānā seni bunda mı yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [deyre, -e]*

Didi gel **deyre** bugün muʿciz-i ʿĪsā göresin / Dirgürür mürdeleri bir büt-i tersā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [deyre, -e]*

Murādum **deyr-ile** mescidde sensin / Bular ortada ancak dür bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [deyr-ile, --ile]*

deyr: *Dünya.*

Gāh mescidde gehī **deyr** ü gehī meyḫānede / Bulımadum aradum dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [deyr,]*

deyr eyle: *(Kilise, manastırdaki ikonlar gibi) Süslemek.*

Naḳş-ı ḥüsnüñe göñül şehrini gel **deyr eyle** / Erġanūn oldı bu dil nālişini gel seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [deyr eyle,]*

Erġanūn oldı dilüm nālesini seyr eyle / Yaz yüzüñ naḳşını iy yār anı **deyr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [deyr eyle,]*

deyr içinde: *Kilisede.*

Göreliden **deyr içinde** bu Muḥibbī muġbeçe / Eyledi cārūb müjgānın hemān ḫumḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [deyr içinde,]*

deyr içre: *Dünyaya.*

Arar mescidde **deyr içre** seni dil / Ġaraż sensin ü ġayrılar bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [deyr içre,]*

deyr ü kenīse: *Kilise ve manastırlar.*

Kimi bünyād ider mescid medāris / Kimi īcād ider **deyr ü kenīse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 2). [deyr ü kenīse,]*

deyyār: *(Ar.) Bir kimse, kimsecikler.*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa **deyyār** olmasa / Belki ol ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [deyyār,]*

di: *(cevaben) demek, söylemek.*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ **didi** bir ḫaddi alam ben / Didüm kevs̲er midür laʿlüñ **didi** āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [didi, -di]*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ **didi** bir ḫaddi alam ben / Didüm kevs̲er midür laʿlüñ **didi** āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [didi, -di]*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben / **Didüm** kevs̲er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben / **Didüm** kevs̲er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm ol / Didüm **didi** ki görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [didi, -di]*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm ol / **Didüm** didi ki görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [didüm, -dü, -m]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ **didi** bir serv-dālam ben / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [didi, -di]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / **Didi** cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [didi, -di]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [didüm, -düm]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / Didi cūlar mıdur yaşuñ **didüm** āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]*

Miyānuña dimiş ehl-i ḫıred mū / **Didüm** ortada yok mū deñlü mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [didüm, -dü, -m]*

Didügüm rāhat olam aldanmayam dünyā saña / **Didi** dünyā niçeleri aldayan Zāl'am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [didi, -di]*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / **Didi** öldürmekden özge bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [didi, -di]*

İy ṭabīb-i dil **didüm** ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / Didi öldürmekden özge bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [didüm, -dü, -m]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuṣṣāḳuñ serin / **Didi** kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [didi, -di]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuṣṣāḳuñ serin / Didi kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [didüm, -dü, -m]*

Her kim ki gördi gözlerümüñ yaşını **didi** / Ol serv sāyesinde yine nāz u niʿamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [didi, -di]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde göñlümden dutar / Dile sordum **didi** āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [didi, -di]*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol dāneler **didi** / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [didi, -di]*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm dil **didi** / Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [didi, -di]*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp āh eyledüm dilber **didi** / Sāye-i zülfümdür ol yañlış ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [didi, -di]*

Didi gel deyre bugün muʿciz-i ʿĪsā göresin / Dirgürür mürdeleri bir büt-i tersā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [didi, -di]*

Şemʿ **didüm** ḫaddine bi'llāh görüñ nūr olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]*

Ben ġubārı didüm iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik **didi** itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [didi, -di]*

Ben ġubārı **didüm** iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [didüm, -dü, -m]*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ **didi** söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [didi, -di]*

Yürek pür āteş-i ḥasret akar ḫūn-ı ciger gözden / **Didiler** ʿayn-ı cārīdür bu çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [didiler, -di, -ler]*

Muḥibbī ḫastadur **didüm** lebüñden bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [didüm, -dü, -m]*

Gören gūşında dildāruñ görinen laʿl-i şehvārın / **Didi** burc-ı şeref üzre saʿādet aḫteridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [didi, -di]*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir ḳadeḥ sundı **didi** cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [didi, -di]*

Didüm öldi Muḥibbī **didi** ol yār / Gedālar ölse şāh eyler mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [didi, -di]*

Didüm laʿlüñden emsem ḫasta-dilven / **Didi** ḳāyil degül misin cevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 5). [didi, -di]*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var didiler **didüm** / Kim var ki diye irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [didüm, -dü, -m]*

Didiler yaşum görenler kim alur eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [didiler, -di, -ler]*

Gül yüzü vaşfında didi Muḥibbī bir ġazel / **Didiler** bülbül gibi şūrīde-güyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [didiler, -di, -ler]*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm dilber **didi** / Eksük olmaz bir naẓar eyle bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [didi, -di]*

Didiler yine geydi cāme-i al / **Didüm** kana giriserdür boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 4). [didüm, -dü, -m]*

Raḳībi kelb-i kūyuñ sandum evvel / **Didüm** bīgāne[ler] āḫir olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 9). [didüm, -dü, -m]*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḫavāledür gözin yumsun dimiş / Yapılur mı çün ḳadīmī olsa **didüm** revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [didüm, -dü, -m]*

Didi dilber bu kemend-i zülfi zencīr eyledüm / **Didüm** uslanmaz takarsañ da dil-i dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [didüm, -dü, -m]*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare didüm / **Didi** bir ʿārif var mey iç sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [didi, -di]*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu sırruñı fāş itdi / **Didüm** teskīn idem anı ne çare bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [didüm, -dü, -m]*

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler güle / Gül **didi** ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [didi, -di]*

Perī midür didüm yāḫūd melek mi / **Didiler** belki māh ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [didiler, -di, -ler]*

Ḫaṭ mıdur didüm görinen laʿl-i mercān üstine / Mūrlar üşmiş **didiler** şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [didiler, -di, -ler]*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh müşgīnüñi / **Didüm** efʿīdur uyur yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [didüm, -dü, -m]*

di: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki **dir** anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [dir, -r]*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi yüce gözet / **Dimesünler** gül gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [dimesünler, -me, -sün, -ler]*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün **dimiş** bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [dimiş, -miş]*

Sakın aldanma cihān revnaḳına / Ḥāl diliyle saña **dir** rebāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [dir, -r]*

Bilmem ne içün şimdi ider cevr ü cefālar / **Dimişdi** baña mihr iderem çün ezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [dimişdi, -miş, -di]*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın görüp gülseñ **diyem** ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [diyem, -ye, -m]*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / İy Muḥibbī **dimesün** kimse baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [dimesün, -mesün]*

Bir ḳarār üzre degüldür günde biñ yüz gösterür / **Dir-isem** olmaz ʿaceb bu göñlüme būḳalemūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [dir-isem, -r, -i, -se, -m]*

Güzelüñ kişverine **dinse** [de] sulṭān uşta sen / Kapusında cān u dilden bende-fermān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [dinse, -n, -se]*

Didügüm rāhat olam aldanmayam dünyā saña / Didi dünyā niçeleri aldayan Zāl'am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [didügüm, -düg, -üm]*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn benden ʿār ider / ʿIşḳ ara **dir** görmedüm buncılayın bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [dir, -r]*

Bir ḫaṭā ile **didüñ** zülfine anuñ müşg-i Çīn / Daḫı ol demden dilā ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [didüñ, -düñ]*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / **Dir** bu sözi çok işitdüm çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [dir, -r]*

Tenümde dāġlar göz göz oluban gözlesün yārı / **Dimege** derd-i dil ḥālin kamu mūlar zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [dimege, -meg, -e]*

Muḥibbī cān viren **dirler** lebinden būse alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [dirler, -r, -ler]*

ʿIşḳ-içün **dirler** ezel bezminde bir maḥbūb-ımış / Böyle naḳş itmiş gören āyīne-i idrāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [dirler, -r, -ler]*

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi / Yā nedendür mār çün **dirler** kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [dirler, -r, -ler]*

Yıllar-durur bu ḫasta göñül kapusındadur / Bir kez **dimez** ki ḫasta-i miskīn ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [dimez, -mez]*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / Ḫoş **dimişdür** dōstum saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [dimişdür, -miş, -dür]*

Tolu gördüm çün ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp evvel ben oldum ʿışḳuña yāhū **diyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [diyen, -y, -en]*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür dōstum saña kemān-ebrū **diyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [diyen, -y, -en]*

Laʿl beñzer **dirilürmiş** leb-i cān-perverdüñe / Kān içinde dilegüm budur anı taş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [dirilürmiş, -rilürmiş]*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger işide ehl-i ḫıred / **Diye** taḥsīn Muḥibbī saña şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [diye, -ye]*

Kemend-i zülf-i çevgānına başum / **Dimişdüm** top idem itdüm edā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 3). [dimişdüm, -miş, -düm]*

Dirseñ iy dil sırr-ı ʿışḳ fāş olmasun / Ṣabr kıl bir dem gözüñ yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [dirseñ, -r, -se, -ñ]*

Gözlerüm yaşına **dirsem** tañ mıdur Ṭūfān-ı Nūḥ / Ḳaṭredür yanında cemʿ itsem yidi deryāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [dirsem, -r, -se, -m]*

Mübtelā-yı ʿışḳ olaldan āh kim dil-ḫasteyem / İy ṭabībüm **dimedüñ** bir kez anı yād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [dimedüñ,]*

Gülşende **diñ** ol serv-i ḫırāmāna salınsun / Āhum yiline karşu ko her yana salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [diñ, -ñ]*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda gel cānuñ sakın / **Dimeye** bir cān nedür kıymadı cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [dimeye, -meye]*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol kul olur / Böyle naḳl itmiş iden **dirler** şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [dirler, -r, -ler]*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār sen / Bana **dirsin** anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [dirsin, -rsin]*

ʿĀrıżuñ enver-durur **dirler** baña ḫūrşīdden / Gel ṭulūʿ eyle beni maḥrūm kılma dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*

Gül-i nāzük beden **dirler** benüm ol dil-sitānumçün / ʿAceb mi dinse hercāyī meh-i nā-mihribānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*

Göñlümüñ vīrānesin iy dōst maʿmūr eylegil / Kaʿbe yapmakça **dimişlerdür** yapan dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

Yāra **diñ** dīvāne oldum ḥüsn-i tedbīr eylesün / Leylī zülfinden bu ben mecnūna zencīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [diñ, -ñ]*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok saʿy eyledüm / Bārī **diñ** naḳḳāṣa naḳṣın baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [diñ, -ñ]*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña **diyen** kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [diyen, -y, -en]*

Beni öldürsün yisünler beni kūyı itleri / Rażıyam tek baña bir gün **dimesün** git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [dimesün, -mesün]*

Öldügümde yāra **diñ** gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol dura ben yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [diñ, -ñ]*

Yüzüñe gül beñzerem dimiş ḥacīl / Oldugıyçün **dirler** aña sürḫ-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [dirler, -r, -ler]*

Tañ mıdur zülfüñe **dirsem** müşg bu / Andan alur çün hemīşe müşg bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [dirsem,]*

Ne bilsün ḥālümi ol şemʿ-i meclis / **Dimişlerdür** çerāġ dibi karañu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 3). [dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā eşk-i çeşmümden sakın / Keşret itse **dididiler** eyler ziyān eşcāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [dididiler, -di, -ler]*

Görüp gün yüzini didüm ki mihr-i ḫāverīdür bu / Beni dīvāne kılmışdur ne tān **dirsem** perīdür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [dirsem,]*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı **dinür** anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [dinür, -n, -ür]*

Sırr-ı ʿışḳı saklayam **didükçe** ẓāhir olur āh / Hīç olur mı āteşi pinhān kılmak kāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [didükçe, -dükçe]*

Kaçma ʿömrüm gibi bir kerre cemālüñ göreyin / Korkaram ʿömr geçe hā **dimeden** hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [dimeden, -me, -den]*

Gül yüzü vaṣfında **didi** Muḥibbī bir ġazel / Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [didi, -di]*

Şöyle zeyn oldı çiçeklerle bugün ṣaḥrā vü bāġ / ʿAḳsi düşmişdür gören **dir** çarḫ-ı mīnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [dir, -r]*

Fitne fenninde ser-āmed **dir-isem** kaşuña rāst / Baş koşar çünki şehā ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [dir-isem, -r, --ise, -m]*

Derd-i dilüm kime **diyem** kimse añlamaz / Çün böyledür anı getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [diyem, -ye, -m]*

Dirlerdi māh-rūlar hep cümle bī-vefādur / Gezdüm cihānı gördüm yok sen tek cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [dirlerdi, -rlerdi]*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī daḫı rengīn / Kimse **dimesün** söz konabilmez sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [dimesün, -mesün]*

İkisinden birin iy dil **diseler** iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın şāh-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [diseler, -seler]*

Muḥibbī her yaña çekdi sipāh-ı naẓmın[ı] çün / **Diñ** imdi ḳaṣd iden gelsün inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [diñ, -ñ]*

Tañ mı ḫaddüñde olan ḫālüñe kāfir **dir-isem** / Ḳaṣd ider oda varup tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [dir-isem, -r, --ise, -m]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna **diñ** gelsün berü / Līk yol virmeñ sakın bu meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [diñ, -ñ]*

Çıkam kemend-i āh-ıla **dirdüm** sarāyuña / Gök yüzine çıkılmaz-ımış nerdübāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 4). [dirdüm, -r, -dü, -m]*

ʿIşḳ dersin okıyan irmez anuñ itmāmına / İntihā itdüm **diyenler** yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [diyenler, -y, -en, -ler]*

İşidenler **dimişlerdür** şırāṭı / Kılıcdan itidür hem kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 4). [dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]*

Farḳ eylemez ʿāşıḳ pīr ü cevān **dimez** / ʿIşḳuñ budur ḥāli ezel şeyḫ ü şāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [dimez, -mez]*

Yāruñ dehenini görüben noḳṭa **diyenler** / Diḳḳatler idüp mū didiler ince miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [diyenler, -(y)en, -ler]*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār iñiler āh / **Dir** nāle kılup böylece dīvār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [dir, -r]*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem [ü] pāk dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [dirsin, -rsin]*

İkisinden birin iy dil **diseler** iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın şah-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [diseler, -seler]*

Kanın içmege ezel ʿuṣṣākuñ olmış ʿādeti / Kanum iç **dimek** ne ḥācet ġamze-i mey-nūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [dimek, -mek]*

İşidüp uşbu şiʿr-i dil-pesendi / **Diye** taḥsīn bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 9). [diye, -ye]*

Bir kez yüzüñi göstereyim **dir-iseñ** iy dōst / Cānum vireyin bu söze şükrāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [dir-iseñ, -r, --ise, -ñ]*

di: *"Demek, söylemek" Hz. Muhammed'in sözleri; hadis-i şerif.*

Ṣāf ḳalb ol kimseye dutma sakın göñlüñde kīn / **Didi** sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [didi, -di]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp **dime** bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [dime, -me]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger **dir-ise** aldanma ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [dir-ise, -r-ise]*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẓīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki **dir** ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [dir, --r, -]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger **dir-ise** aldanma ser-ā-ser tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [dir-ise, -r-ise]*

Muḥibbī'ye **dimişler** cāna kıymaz / İlāhī sakla anı iftirādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 5). [dimişler, -miş, -ler]*

Kec-rev yürüme togrı yolı koma elüñden / Tā ki **diyeler** senüñ içün ṣāh-ı rāsitīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 4). [diyeler, --(y)e, --ler]*

Gözüñ cellādı öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben / **Diyeler** rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn kefensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [diyeler, --(y)e, --ler]*

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde añdum iy yār / Şekkerde ḳıymet artar **dirler** mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [dirler, -r, -ler]*

Gel iy ṭabīb nabżuma el urayım **dime** / ʿIşḳ ḫastasıyam derd-ile bakman devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [dime, -me]*

Ola kim māyil ola **dirler** güzeller meyl ider / Çeşmüñe de göz yaşını sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [dirler, -r, -ler]*

Pāk ola **dirse** Muḥibbī jengden levḥ-i żamīr / Bir niçe yārān buluban nūş-ı sāġar eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [dirse, -r, -se]*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿarż itdi / **Didi** birkaç gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [didi, --di, -]*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / **Didüm** iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [didüm, --dü, --m]*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm daş işigini / **Dimedi** raḥm idüp bir gün ʿaceb miskīn ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [dimedi, -me, -di]*

Muḥibbī çıkma sakın togrı yoldan / **Dimeyeler** saña güm-rāhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 7). [dimeyeler, -me, -(y)e, -ler]*

Didüm bir būseñe cān vāmum olsun / Gel öldür kalmasun bu tende ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [didüm, --dü, --m]*

Miyānuña **dimiş** ehl-i ḫıred mū / Didüm ortada yok mū deñlü mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [dimiş, -miş]*

Pā-bürehne ol görenler **diyeler** Mecnūn-ṣıfat / Bir saçı leylā ġamıyla zār u şeydāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 2). [diyeler, --(y)e, --ler]*

Ẓāhir oldı kün **didüñ** bir dem semā[v]ātla zemīn / Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad saña Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [didüñ, -dü, -ñ]*

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller içre Aḥmed'i / Adına kāfir müselmānlar anuñ **dirler** Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [dirler, --r, --ler]*

Seyr ider gördüm ıraklarda **didüm** iy şāh-ı men / Niçeye dek alasın feryād[u] zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Didiler kim çeker bu ʿışḳ bārın / Dilā al boynuña didüm çekensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [didiler, --di, --ler]*

Didiler kim çeker bu ʿışḳ bārın / Dilā al boynuña **didüm** çekensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [didüm, --dü, --m]*

Güle **dirler** saña şāh-ı reyāḥīn / Otur şāhāne sulṭān-ı çemensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 2). [dirler, -r, -ler]*

Koma elden sakın ʿışḳuñ mecāzın / **Diyeler** tā saña Veysel Ḳaran'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 9). [diyeler, --(y)e, --ler]*

Dir vefā kılam baña ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem ol cevri çok nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [dir, -r]*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı **dime** sakın / İy Muḥibbī kaldı ʿāciz çekmede pīl-i tenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [dime, -me]*

Şādmānsın ʿışḳ-ıla beñzer ġamuñ sulṭānısın / Bāde nūş it koma elden **diyeler** Cem'sin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [diyeler, --(y)e, --ler]*

Devlet-i vaṣla irişdüm **diyüben** 'izze mi-şev / Ġam-ı hicrān-ı elem düşmeni çün duta kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 4). [diyüben, -(y)üben]*

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr **dirler** uşta sen / Bu meẕellet topragında mūr **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr **dirler** uşta sen / Bu meẕellet topragında mūr **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*

İki ʿālem gün yüzüñden çün münevver görinür / Başdan ayaga görenler ḫūr **dirler** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [dirler, -r, -ler]*

Mest-i ʿışḳam olalıdan ʿaḳl-ıla dilden berī / Leblerüñ şevḳı ile mey-ḫōr **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 3). [dirler, -r, -ler]*

Bu leṭāfet bu ḫalāvet bu melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr **dirler** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [dirler, -r, -ler]*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī sitem gāhī elem / Kime virilmiş bular mecbūr **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [dirler, -r, -ler]*

Bāġ ara gül gibi gülüp servi gibi salınan / Şād u ḫurrem dāyimā mesrūr **dirler** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [dirler, -r, -ler]*

Nīme iden çeşmüñüñ ḳaṣṣābıdur ʿāşıḳları / Komaz dāyimā sāṭūr **dirler** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [dirler, -r, -ler]*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün ezel nūş ideli / Geh melāmet gāh mest maḫmūr **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [dirler, -r, -ler]*

Yarın olmaya Muḥibbī **dir-iseñ** perdeñ küşād / Cehd idüp açma bugün dünyāda kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [dir-iseñ, -r, -i, -se, -ñ]*

Bir boyı serv-i sehī dildār **dirler** uşta sen / Pāyuña göz yaşını īs̱ār **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*

Bir boyı serv-i sehī dildār **dirler** uşta sen / Pāyuña göz yaşını īs̱ār **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*

Göñli katı biñ sü’āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir sitemkār var **dirler** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [dirler, -r, -ler]*

Çaglayup yaşum akar yāruñ cemālin görmege / Su gibi bir ʿāşıḳ-ı dīdār **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [dirler, -r, -ler]*

Şīvesi çok mihri yok ammā ki diller almada / Bu cihān içinde kim mekkār **dirler** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [dirler, -r, -ler]*

Olmış Mecnūnlayın leylī saçuñ āvāresi / Vādī-i ḥayretde bir bī-ʿār **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 5). [dirler, -r, -ler]*

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini yagmalayup / Bir Muġal Çīn gözleri Tātār **dirler** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [dirler, -r, -ler]*

Zülfüñe asıldı itmedi Muḥībbī āh u vāh / Kendi kendin eyleyen ber-dār **dirler** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 7). [dirler, -r, -ler]*

İtme buḫl ü kimseye kılma ḥased / **Dir** Nebī bir yirde olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 6). [dir, -r]*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿārif **didi** / Evvel alup dil sakın soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [didi, --di, -]*

Kimisi noḳṭa dehāna kim miyāna kıl **didi** / Bilmedi sırr-ı dehān-ıla miyānı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [didi, --di, -]*

İy Muḥibbī kim ki gördi ol güzeller şāhını / Bārekallāh **didi** bu ḥüsne hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [didi, --di, -]*

Uslanur dīvāneler **dirler** egerçi bend-ile / Bend-i zülfinden ʿaceb bende neden artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [dirler, -r, -ler]*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada / Çeşmi sāḥirdür **diyen** zülfinde de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [diyen, -(y)en]*

Her kimüñ ki dīni var ẓāhirdür anuñ kīni yok / Zīrā bir yirde **dimişler** cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [dimişler, --miş, --ler]*

Deşt-i ġamuñ arslanı **dir** gören bu rūy-ı zerdümi / Kūh-ı belā kaplanına döneli dāġ-ıla bu ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [dir, -r]*

Zülfine **diñüz** cevr ü cefā vü sitem itsün / Sāḥir gözi de fitne vü āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [diñüz, -ñ, -(ü)z]*

Ḳāniʿem bir loḳmaya dünyā naʿīminden n'olur / Rāżıyam bir ḫırḳaya **dimem** ki bī-şālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [dimem, --me, --m]*

Baḥr-ı dilden dürler iẓhār eyledüñ deryā-miṣāl / Ol sebebden **didiler** her beytüñe dürr-i ṣemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [didiler, --di, --ler]*

Ḫāline müşg zülfine diyen Muḥibbī ʿanberīn / Beñzedüp billūr-ı cisme **dise** tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [dise, -se]*

Ḫāline müşg zülfine **diyen** Muḥibbī ʿanberīn / Beñzedüp billūr-ı cisme dise tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [diyen, -(y)en]*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem ne āb ü ḫāk iy nāzenīn / **Dirsem** saña itme ʿaceb rūḥī fedāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [dirsem, -r, -se, -m]*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla velī bīmāruñam / Ger **diyesin** ġam-ḫ∨āruñam ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [diyesin, -(y)e, -sin]*

Maḥabbet būyını ummañ cihānuñ gülsitānından / **Dimişler** meyve-i miḥnet yiyenler būsitānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [dimişler, --miş, --ler]*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿĀleme ḥükm ide **dirdüm** uşbu fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [dirdüm, -r, -dü, -m]*

İtlerüñ karşu gelür kūyūña varsam çagrışup / **Dirler** iy yār-ı ḳadīmī şimdiye dek kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [dirler, --r, --ler]*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup gül **didüm** cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Baḥr-ı ʿışḳa düşene **dirler** bulınmaz çün necāt / Ebleh olmañ dōstlar el sunmañ aña karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [dirler, -r, -ler]*

Gördi Muḥibbī zülfüñe müşg-i Ḫıṭā **didi** / Ol dem bu dem yüze dutar şermesār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [didi, --di, -]*

Muḥibbī her ne kim bulsa **dimez** gendüm yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [dimez, -mez]*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider ol dilberi / Gözlerüme **didi** dil rāciḥ görinür ḥūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [didi, --di, -]*

Diñüz ol serv-i ḫırāma cevre āheng eylesün / Ḫūn-ı dilden sāʿid-i sīmīni hem-reng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 1). [diñüz, -ñ, -(ü)z]*

Öldürürdi yār beni bu kūyı içinde āh / Hīç **dimedi** ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [dimedi, -me, -di]*

Bir devāsuz derd-imiş **dirler** egerçi derd-i ʿışḳ / Derde dermān bulmasun derdine dermān isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 5). [dirler, --r, --ler]*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [didüm, --dü, --m]*

Yanumdan bir dem eksilmez cüdā olmaz ġam-ı dilber / **Didüm** bilsem ʿaceb baña ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā **dimişler** Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [dimişler, -miş, -ler]*

Hīç kes virmiş degül yāruñ dehānından ḫaber / Gerçi ʿuşşāḳ arasında noḳṭadur **dirler** hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [dirler, --r, --ler]*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül **didüm** sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [didüm, --dü, --m]*

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür dūd-ı dil elde / Görenler leşker-i eşküm **dimezler** key sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [dimezler, -mez, -ler]*

Görinür cismi dildāruñ egerçi penbeden yumşak / Bilenler ḳalbini anuñ **didiler** katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [didiler, --di, --ler]*

Dakdı zülfinüñ kemendin boynuma dilber **didüm** / Ölmeden itdüm bi-ḥamdi'llāh kākül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Bend olsa göñül zülfine kor çāh-ı ẕeḳanda / Kalsun **dir** ebed bend-ile zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [dir, -r]*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı **didüm** dil didi / Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [didüm, --dü, --m]*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin deldi **didi** / Saña kim **didi** kaşum yayına ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [didi, --di, -]*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin deldi **didi** / Saña kim **didi** kaşum yayına ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [didi, --di, -]*

Gül yüzüñsüz gīceler feryād u efġān eylesem / Nāleme āheng idüp bülbül baña **dir** āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [dir, -r]*

Sen melek ruḫsār içün hercāyī dirlerse n'ola / Olmaduk sözler **dinür** ḫurşīd-i nūr-efşān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [dinür, -n, -ür]*

Sen melek ruḫsār içün hercāyī **dirlerse** n'ola / Olmaduk sözler dinür ḫurşīd-i nūr-efşān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [dirlerse, -r, -ler, -se]*

Cān eyleyeyim yoluña teslīm **didüm** evvel / Serden geçeyim geçmeyem āḫir bu sözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 2). [didüm, --dü, --m]*

Kalmadı yüzüm vara gele yār işigine / Raḥm eylemedi şerm ide **dirdüm** bu yüzümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 4). [dirdüm, -r, -dü, -m]*

Bend içre gören göñlümi zülfi girihinde / Saklama **didi** as bu giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [didi, --di, -]*

Bu Muḥibbī'ye vefā idem **didüñ** itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur dōstum gel ʿahd ü peymanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [didüñ, -dü, -ñ]*

Ben benümçün **dimezem** iy kaşı ya müjgānu ok / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [dimezem, --mez, --em]*

Leblerüñ dāyiresin tutsa ḫatuñ olmaz ʿaceb / Ẓulmet içredür **dimişler** āb-ı ḥayvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [dimişler, --miş, --ler]*

Vireyim cānı borc olsun **didüm** bir kez seni görsem / Kerem kıl luṭf idüp göster yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Ben ġubārı didüm iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme **dimedi** bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [dimedi, -me, -di]*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı Muḥibbī dil nişān / Ol kaşı yaya **diñüz** kirpüklerin tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [diñüz, -ñ, -(ü)z]*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [dirler, -r, -ler]*

Görüp cemāl-i çīnüñi naḳḳāşlar ḥayrān olup / Bu naḳşa **dirler** āferīn ḥācet degüldür reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [dirler, -r, -ler]*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez akar turmaz görenler **dir** ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [dir, -r]*

Ḫaṭuña **didiler** ḫüsnüñ ṭılısmı / Görinür mār içinde iki gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 4). [didiler, --di, --ler]*

Ḳādir olmadı yaza ḫālümi ḫaṭṭāt-ı felek / Her kılum agzın açup derdümi **didi** mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [didi, --di, -]*

Zülfinüñ pefteresin salup bu göñlüm bāzına / Anı ṣayd itmek murādı çagurup **dir** hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [dir, -r]*

Mihr-ile ḫüsnüñi dartdum seni sengīn gördüm / **Didiler** gözlerüme özge terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [didiler, --di, --ler]*

Seyr-i gülşen idicek nāz-ıla görüp **diyeler** / Bu Muḥibbī'nüñ alan göñlini budur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [diyeler, --(y)e, --ler]*

Nigārı dün görüp **didüm** yāhū / Çevürüp yüzini göstermedi rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Dü çeşmüñe **disem** Hārūt u Mārūt / Görilmedi anuñ gibi dü cādū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 3). [disem, -se, -m]*

Ṭulūʿ itdi şafaḳdan rūy-ı nīgū / **Didi** encüm biri birine yāhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 1). [didi, --di, -]*

Perī **dirler** saña [hem] ay melek ḫū / ʿAceb olmaz ki yok insānda bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [dirler, -r, -ler]*

Egerçi kim cefāya zehr **dirler** / Cefā cevri görinür baña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [dirler, -r, -ler]*

Yüzüñe gül beñzerem **dimiş** ḥacīl / Oldugıyçün dirler aña sürḫ-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [dimiş, -miş]*

İy Muḥibbī kimse gūş itmez bilürsin nāleñi / Sakın aldanma **dise** künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [dise, -se]*

Didüm ol serv-i ḳad bālāya karşu / Bırak üstüme geh geh sāye karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin diḳḳat-ile / Kimi yok **didi** kimisi **didi** ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [didi, --di, -]*

Görüp gün yüzini **didüm** ki mihr-i ḫāverīdür bu / Beni dīvāne kılmışdur ne tān dirsem perīdür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür **didüm** iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir ḳadeḥ sundı didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [didüm, --dü, --m]*

Söylemez cānān Muḥibbī līk ammā **dir** ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [dir, -r]*

Gülşende şecer var mı **didüm** ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Ben başladum niyāza dilber de cevr ü nāza / **Dimeñ** ʿaceb varursam ger āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [dimeñ, -me, -n]*

Her kim kiʿāşıḳ olmış serden geçer ol āḫir / **Dimiş** bu sözi Manṣūr vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [dimiş, -miş]*

Yaşum dökilse tañ mı ol gülʿiẕāra karşu / Bārān olur **dimişler** evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [dimişler, --miş, --ler]*

Naẕar kıldı baña bir çeşmi āhū / Bu cān u dil **didiler** ʿaḳla yā hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [didiler, --di, --ler]*

Didiler zülfi mārından ḫaẕer kıl / Heves kılanda gence olmaz korḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 5). [didiler, --di, --ler]*

Didüm öldi Muḥibbī didi ol yār / Gedālar ölse şāh eyler mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [didüm, --dü, --m]*

Giceyi güne degiş ḫaṭṭuña **didi** niçe kez / ʿĀrıżuñ remz-ile dir ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [didi, --di, -]*

ʿIşḳ yayı katıdur kimsene çekmez **didiler** / İmtiḥān eyle dilā sen de gelüp zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [didiler, --di, --ler]*

Giceyi güne degiş ḫaṭṭuña didi niçe kez / ʿĀrıżuñ remz-ile **dir** ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [dir, -r]*

Zülfini fikr idüben leblerini ẕikre getür / Ḫūb olur ṣoḥbet-i mey **didiler** aḫşām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [didiler, --di, --ler]*

Pend güş eyle **didüm** cān u dil-i pür-hevese / Tutmadı pendümi döndürdi fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Ḥūr u ġılmānı ki **dirler** sāḳī-i dil-çehredür / Mest olanlar beñzedürler cenneti meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 2). [dirler, --r, --ler]*

Didüm laʿlüñden emsem ḫasta-dilven / Didi ḳāyil degül misin cevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 5). [didüm, --dü, --m]*

Ẓāhir oldı ruḫlarında **didiler** ḫāṭṭ-ı siyāh / Güş idip anı göñülden kopdı bir göynüklü āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [didiler, --di, --ler]*

Tācdār olmışdı ʿışḳa **didiler** Mecnūn içün / Dōstlar şimdi ben oldum mülk-i ʿışḳa pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [didiler, --di, --ler]*

Gün yüzüñ-ile ḳamer alnuñı görüp dil **didi** / Bir yire cemʿ oldugın kim gördügi var mihr ü māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [didi, --di, -]*

Beñzeden noḳṭaya ġonca femüñi / **Dir** senüñ bilüñe kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 4). [dir, -r]*

Ġamzesi siḥrine çün kim **didiler** siḥr-i ḥelāl / N'ideyim n'eyleyeyim ben ol iki cādüya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [didiler, --di, --ler]*

İstedüm būsesini dişledi karşumda lebin / Sanasın **didüm** aña göz göre gel kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [didüm, --dü, --m]*

Kim **didi** saña saçuñ ġāliye-efşān eyle / Cānı āşüfte kılup ʿaḳlı perīşān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [didi, --di, -]*

Bu Muḥibbī niçe bir cān eridür būseñ-içün / Başuñ-ıçun güzelüm yok **dime** iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [dime, -me]*

Saçuñı beñzedenler ʿanberīne / Ḫaṭuñçün **didiler** ḳaṣd itdi dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 1). [didiler, --di, --ler]*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var **didiler** didüm / Kim var ki diye irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [didiler, --di, --ler]*

Dime sakın ki el uzadam genc-i ḥüsnine / Bir demde yutdurur seni zülfi ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [dime, -me]*

Muḥibbī terk-i cān itmez **dir-imiş** / İnanduñ ol raḳīb-i bed-nihāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 5). [dir-imiş, -r, -imiş]*

Baña raḥm eyle **dirsem** ol cefā-ḫū / İder cevr ü cefāsını ziyāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 3). [dirsem, -r, -se, -m]*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm **dimiş** / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [dimiş, -miş]*

Germ olma şiʿr ile gel iñen şāʿirem **dime** / Sıgmaz mısın bu ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [dime, -me]*

Düşde gördüm **dir-idüm** gün yüzüñi ben senüñ āh / Görmezem uyḫu yüzin ẕerrece efkāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [dir-idüm, --r, --i, --dü, --m]*

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña **dimiş** raḳīb / Sümme vallāhi yalandur dōstum tek sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [dimiş, -miş]*

Cūş idüp iy Muḥibbī yine göñül / **Didi** bu şi‘ri ḫoşça rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [didi, --di, -]*

Gören ḫāl-i siyāhı ʿārıżında / Ki **dir** ʿāc üzre beñzer abonūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [dir, -r]*

Gerekdür şiʿrde ola deḳāyıḳ / Ve illā her kişi **dir** şiʿr-i sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [dir, -r]*

Çekem **dirseñ** Muḥibbī ʿışḳ yayın / Gerek kavs-i ḳuzaḥ ola kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 6). [dirseñ, -r, -se, -ñ]*

Saçuña dil vireliden benefşe / İrem **dir** kendin ider deste deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 2). [dir, -r]*

Eksük itme sīneden tīrüñ **didüm** dilber didi / Eksük olmaz bir naẓar eyle bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [didüm, --dü, --m]*

Saḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhārı bād-ı ṣūbḥ / Ol meclis içre cümlesi sulṭān **didi** güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [didi, --di, -]*

Didiler yine geydi câme-i al / Didüm kana giriserdür boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 4). [didiler, --di, --ler]*

Gözüm gördi göñül dīvāne oldı / **Didüm** azdur bu da size ölince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [didüm, --dü, --m]*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḥavāledür gözin yumsun **dimiş** / Yapılur mı çün ḳadīmī olsa didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [dimiş, -miş]*

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı görüñ zāhid-i ḫodbīn / **Dimez-idi** ol miskīn eger bilse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [dimez-idi, -mez, -i, -di]*

Didi dilber bu kemend-i zülfi zencīr eyledüm / Didüm uslanmaz takarsañ da dil-i dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [didi, --di, -]*

Kim ki cāna kıymaya irişmez ol cānāneye / Baḥra ġarḳ olan irişür **didiler** dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [didiler, --di, --ler]*

Gözleri üstinde yāruñ **dir** gören ebrūların / Ṣaydın almış iki şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [dir, -r]*

Ḫālini gördükde **didüm** lāʿl-i cānān üstine / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Kūyūña varsam **dimişdüm** cānı ḳurbān itmege / Beni öldür durmışam ol ʿahd ü peymān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [dimişdüm, -miş, -dü, -m]*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese iẕhār ider ol / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki gelüp saña **dise** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [dise, -se]*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan **diye** kimdür bunı kandan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [diye, -(y)e]*

Didi agzuñ Muḥibbī mīme benzer / ʿAceb mi beñzede zülfiñi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [didi, --di, -]*

Kılursa tīġ-ı ʿışḳ seni dü-nīme / Rumūz-ı ʿışḳı **dime** her le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 1). [dime, -me]*

Yüzüm zerdine bakan aña zer **dir** / Gözüm yaşını beñzetdükçe sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [dir, -r]*

Muḥibbī şol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / Görenler **didiler** beñzer bi-ʿayni yaşuña Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [didiler, --di, --ler]*

Vuṣlat egerçi ḳand-i nebātdan leẕīẕdür / Beñzer **didiler** hicr de zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [didiler, --di, --ler]*

Gördi muʿaṭṭar yine bu dehr dimağı / **Didi** bu Muḥīb zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [didi, --di, -]*

Yāruñ dehenini görüben noḳṭa diyenler / Diḳḳatler idüp mū **didiler** ince miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [didiler, --di, --ler]*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare **didüm** / Didi bir ʿārif var mey iç sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [didüm, --dü, --m]*

Açar dil **dirler** çayır çemençün / Velī sensüz leṭāfet yok çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [dirler, --r, --ler]*

Didüm saña iy dil ser-i zülfine dolaşma / Āḫir düşürür derd-i belalara ulaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Dāmānı elümde vü girībanum elinde / Raḥm eyle **didüm** yār-ı cefakâra sevişme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [didüm, --dü, --m]*

Her ne çekesin saña Muḥibbī maḥal oldı / Kaç kerre **didüm** zülfine dil virme dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [didüm, --dü, --m]*

Baġ-ı ḥüsnüme ṭılısm dīdelerümden iki şīr / İledem yār **didi** basmayalar gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [didi, --di, -]*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu sırruñı fāş itdi / Didüm teskīn idem anı ne çare bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [didiler, --di, --ler]*

Egerçi serv içün bālā **dimişler** / Velī ḳaddüñ yanındadur miyāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [dimişler, --miş, --ler]*

Gözlerüm yaşına bakup **dimeñüz** mā dükene / Sanmañuz akmak ile bir yaña deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [dimeñüz, --me, --ñüz]*

Çün viṣāl-i yāra mānīʿdür **dimişler** ten daḫı / Bir ḳabādur ʿāriyet iy dil gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [dimişler, --miş, --ler]*

Dime bī-derd olana bilmez çü derdüñ ḥālini / Añlamaz derd[i] o kim kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [dime, -me]*

Dehānuñ fikrin idüp ḫurde-bīnān / Bulınmaz **dididiler** hergiz yakında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 3). [dididiler, --di, --ler]*

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān didüm / İy şeyḫ-i şehr baña **di** rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [di,]*

Bir gice **didi** düşüñe gireyim diler misin / Çeşmüm **didi** var mı bu ʿālemde ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [didi, --di, -]*

Bir gice **didi** düşüñe gireyim diler misin / Çeşmüm **didi** var mı bu ʿālemde ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [didi, --di, -]*

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān **didüm** / İy şeyḫ-i şehr baña di rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Ne tañ kıl disem ol ince miyāna / Ki noḳṭadur **dimişler** çün dehāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [dimişler, --miş, --ler]*

Ne tañ kıl **disem** ol ince miyāna / Ki noḳṭadur dimişler çün dehāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [disem, -se, -m]*

Rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı bundan özge / **Disem** yok kimsede ṭāḳat şünūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 4). [disem, -se, -m]*

Eger āh eylesem döke cihān yaş / Ki zīrā **diyümez** her dīde dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [diyümez, -(y)ü, -mez]*

Yüzüñ göster **didüm** ol āfitāba / El uzatdı hemān zülf-i niḳāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Gūş eyleyüp eşʿārumı taḥsīn idüp ehl-i ḫıred / Yokdur tefāvüt **didiler** birdür hemān Selmān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [didiler, --di, --ler]*

Zülfe **didüm** müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [didüm, --dü, --m]*

Görenler nücūm-ı meh-pāre **dirler** / Görünen sensin beñzeyen aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 2). [dirler, --r, --ler]*

Perī midür **didüm** yāḫūd melek mi / Didiler belki māh ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [didüm, --dü, --m]*

Dime esrār-ı ʿışḳı añlamaz şeyḫ / Ki sen ʿışḳ bülbüli ol murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [dime, -me]*

Derāġūş eyleyem **dime** Muḥibbī / Miyānı mū-durur gelmez miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 9). [dime, -me]*

Toyur göñlümi gözüm ʿışḳuñ ile / **Dimezem** beni yā Rab ac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 4). [dimezem, --mez, --em]*

Kākülüñ üzre görenler zülfüñi cānā **didi** / Şāh-ı mārān oturur biñ başlu s̲uʿbān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [didi, --di, -]*

Ḫaṭ mıdur **didüm** görinen laʿl-i mercān üstine / Mūrlar üşmiş didiler şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

İy Muḥibbī gün yüzinde zülf-i yārı **dir** gören / Sāye salmışdur bulut ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [dir, -r]*

İşidüp gīce efġānum seg-i yār / Getürür bizi **didi** bu fiġāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 3). [didi, --di, -]*

Ḳalbüñe āh-ı Muḥibbī eylemez **disem** e̲ser / Yār nāzük-ṭabʿdur remz-ile mermer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [disem, -se, -m]*

Ciger kanını çeşmümden eger bu ḫār-ı ġam dökse / **Dimez** ol ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [dimez, -mez]*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den dirīġ idüp / **Dimez** muḥtāc imiş ġāyet ider āh ol ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [dimez, -mez]*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege **dirsem** / Bulut gibi ara yirde girüp olur raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [dirsem, -r, -se, -m]*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā münevver eyleyen / Bu Muḥibbī ruḫlaruña gün **dimiş** alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [dimiş, -miş]*

Bir gīce gelüp düşüñe girem **didi** niġār / Didüm ki buyur gelmege bu çeşm ü ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [didi, --di, -]*

ʿIşḳ içün **dirler** ezel bir gevher-i yek dānedür / Ol ki ṣarrāf olmaya yañıla ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [dirler, --r, --ler]*

N'eylerem ben milket-i Dārā'yı tāc-ı Ḫusrev'i / Kapusında baña dildār yit[işü]r bende **dise** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [dise, -se]*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet idi yār eger / Yañılup kulları içinde aña bende **dise** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [dise, -se]*

Ruḫlaruñ devrinde itdüm cām-ı laʿlüñi heves / **Didiler** ʿiyş eylemek bihter-durur mehtābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 2). [didiler, --di, --ler]*

Beni cellād ġamzeñ iki nīme / Ko kılsun redd idüp tek yüri **dime** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 1). [dime, -me]*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber **didi** / Döner idüm ben bu ḳavlümden ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [didi, --di, -]*

Didüm serv-i sehī gibi salınsun ḥüsn bāġında / Koñ aksun gözlerüm yaşı benüm her dem ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [didüm, --dü, --m]*

Dime göñlüñe de sırruñı zinhār / Çıkan dilden düşer lā-büd kulaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [dime, -me]*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı gördüm yād-ıla / Baña karşu çagurup aġyāra oş **dir** ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [dir, -r]*

Dime ḥālüm n'olısardur ḥasret-i cānān ile / Vuṣlat-ı cānān bulınmaz illā terk-i cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 1). [dime, -me]*

Dimezem cevr eyleme göster gehī mihrüñ yüzin / Dōstum her nesneyi itmek gerek evzān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [dimezem, --mez, --em]*

Tīrini gönderdi dilber cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur **didi** dil baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [didi, --di, -]*

ʿĀşıḳa **dirler** Muḥibbī çāre ṣabr u ya sefer / Çün sefer yok ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [dirler, --r, --ler]*

Kaşlarına rā **didüm** rā ehli rāyum gördiler / Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [didüm, --dü, --m]*

di-: *"Demek, söylemek" Hz. Muhammed'in sözleri; hadis-i şerif.*

Didi faḫr-ı cihān "el-faḳr u faḫrī" / Libāsuñı sakın dībāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 2). [didi, -di]*

dībāc: *Dallı çiçekli bir cins ipek kumaş.*

Didi faḫr-ı cihān "el-faḳr u faḫrī" / Libāsuñı sakın **dībāc** itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 2). [dībāc,]*

dībāc eyle: *Dallı çiçekli bir cins ipek kumaş eyle.*

Libāsuñ āḫiri āḫir kefendür / Gerek zer-baft gerek **dībāc eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 6). [dībāc eyle,]*

dicle: *Dicle nehri.*

Göñlümüñ vīrānesin luṭf eyle ābād eylegil / Gözlerüm yaşını **Dicle** eyledüm Baġdād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 2). [dicle,]*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi **Dicle'dür** / Ḥüsnüñ efzündur senüñ çün Mıṣr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [dicle'dür, -'dür]*

dīd: *Görmek.*

Ḫūb-rūlar cümle encüm sen ḳamer-rūsın begüm / Saña beñzer görmedüm çok dil-rübālar **dīdeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [dīdeyin, -eyin]*

dīd: *Güzel yüz.*

ʿĀrıżuñ enver-durur dirler baña ḫūrşīdden / Gel ṭulūʿ eyle beni maḥrūm kılma **dīdden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [dīdden, -den]*

dīd olsun: *Görünmek, ortaya çıkmak II sezilmek.*

Tek seni göreyim benüm cānum / Dāġlar sīnem üzre **dīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 2). [dīd olsun, -sun]*

dīdār: *Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.*

Nāgehān ruḫsārını görse benüm bu gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya ol **dīdārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [dīdārdan, -dan]*

Ḳāniʿ olmaz kūyuña vaṣluñ diler bī-çāre dil / Hīçe almaz cenneti ʿışḳ-ıla **dīdār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [dīdār,]*

Cennete kılmaz heves ḫūrī vü ġılmān istemez / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan **dīdāruñ** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 2). [dīdāruñ, -uñ]*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil ol ak [sen] ol **dīdāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [dīdāra, -a]*

Ne tīz unıtduñ eyā dōst Muḥibbī kuluñı / Çok zamān idi müşerref idi **dīdāruñ-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [dīdāruñ-ıla, -uñ-ıla]*

Ḥasret oldum su gibi ben görmege **dīdāruñı** / Ol sebebden akaram yaşum döküp daşdan daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [dīdāruñı,]*

Kūyuñda Muḥibbī ola dīẕāruña ṭālib / Göstermeyesin sen aña **dīdār** sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [dīdār,]*

dīdār ʿaşıḳı: *Yüzünün aşığı.*

Māl u cāh u mülke bakmaz oldı **dīdār ʿaşıḳı** / Zīrā bir loḳmaya ḳāniʿdür yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [dīdār ʿaşıḳı,]*

dīdārı: *Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.*

Zāhidā olsun mübārek saña bu ḥūr u behişt / ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm cān-ıla **dīdārı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [dīdārı, -ı]*

İder zāhid ṭaleb ḥavrā vü kevs̱er / Kılur ʿāşıḳ olan **dīdārı** ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 3). [dīdārı, -ı]*

dīdār-ı yāra: *Sevgilinin yüzü.*

ʿĀşıḳuz **dīdār-ı yāra** ġayrı yok maḳṣūdumuz / Bilürüz zāhid seni firdevs-ile kevs̱erdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [dīdār-ı yāra, -a]*

dīde-: *Görme organı, göz, çeşm.*

Bakmazam gün yüzine bu **dīdeler** ḫūn-āb olur / Çāresüz kaldum dirīġ ol mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [dīdeler, -ler]*

dīde: *Görme organı, göz, çeşm.*

Sīne dāġ u dil helāk ü **dīde** oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ‘aḳlum kalmadı şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [dīde,]*

Dökersin **dīdeden** iy çeşm-i pür-ḫūn / İçeyin müstedām ol baña sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 5). [dīdeden, -den]*

Nāle raʿd u āhum oldı başum üstinde ġamām / **Dīdelerden** kim döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [dīdelerden, -ler, -den]*

Yakalum dāġları yir yir bu cism-i nā-tüvān üzre / Temāşā itmege ḫüsnüñ niçe **dīde** bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [dīde,]*

Muḥibbī **dīdeden** bārān-ı eşki / Döker gülzār-ı ḫüsnüñ tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 5). [dīdeden, -den]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm **dīde** göñlümden dutar / Dile sordum didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [dīde,]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde göñlümden dutar / Dile sordum didi āh hep dīdedendür **dīdeden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [dīdeden, -den]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde göñlümden dutar / Dile sordum didi āh hep **dīdedendür** dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [dīdedendür, -dendür]*

Üstüme sāye salan serv-i ḫırāmāndur gelen / Bir yañadan **dīdeden** cūy-ı firāvāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 1). [dīdeden, -den]*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet gelüp bas bir ḳadem / Pāyuña īs̱ār ide çeşmüm firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [dīdem, -m]*

Ġonca-veş yār-ı Muḥibbī ola kim ḫande kıla / Her seḥer **dīdelerüñ** yaşını bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [dīdelerüñ, -ler, -üñ]*

Baġ-ı ḥüsnüme ṭılısm **dīdelerümden** iki şīr / İledem yār didi basmayalar gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [dīdelerümden, -ler, -üm, -den]*

Eger āh eylesem döke cihān yaş / Ki zīrā diyümez her **dīde** dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [dīde,]*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh **dīde** ġarḳ-ı āb / Sīnemde od gözde su cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [dīde,]*

Kanum ile yazdı **dīdem** bu ruḫ-ı zerd üstine / Bī-vefāya dil virenler derd alur derd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [dīdem, -m]*

dīde-i giryān ile: *Ağlayan gözle.*

Ḫūn-ı dil cūş eyledi bu **dīde-i giryān ile** / Ṣubḥ-ı vaṣla irmedüm kaldum şeb-i hicrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 1). [dīde-i giryān ile,]*

dīde-i giryānumdan: *Ağlayan göz.*

Ṣāh-ı ġam gelse Muḥibbī bu göñül ḫānesine / Pāyına dür dökerem **dīde-i giryānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [dīde-i giryānumdan, -umdan]*

dīde-i ḫūn-ābda: *Kanlı göz yaşı.*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin gel itme çeşmümden dirīġ / Sürme kılam an[ı] ben bu **dīde-i ḫūn-ābda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [dīde-i ḫūn-ābda, -da]*

dīde-i ḫūn-bārdan: *Kan saçan göz.*

Ḥasretüñden kana döndi yaşum iy serv-i ḫırām / Akdı cūlar her yaña bu **dīde-i ḫūn-bārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [dīde-i ḫūn-bārdan, -dan]*

dīde-i ḫūn-bāruma: *Kan saçan göz.*

Kimsenem yok ġam şebinde üstüme aglar benüm / Yirce gökçe minnetüm var **dīde-i ḫūn-bāruma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [dīde-i ḫūn-bāruma, -uma]*

dīde-i seyyāl-ıla: *Ağlayan göz.*

Āh idersem āteş-ile yana bu çarḫ-ı felek / Aglasam ġarḳ ola ʿālem **dīde-i seyyāl-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [dīde-i seyyāl-ıla, --ıla]*

dīdel: *Görme organı, göz, çeşm.*

Yüzüñüñ karasını yumaya bu **dīdelerüñ** / Tā ki beñzetmese göz yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [dīdelerüñ, -er, -(ü)ñ]*

dīdeler: *Görme organı, göz, çeşm.*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ dili oldı zebūn / **Dīdeler** rāh eyleyüp durmaz akar san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [dīdeler, -ler]*

Bu cān u dil dermāndedür ḥālüm n'olur cānān ile / Cūlar akıtdı **dīdeler** serv ayagına kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [dīdeler, -ler]*

Dīdeler gevher saçar sen ne içün bakmayasın / Ḥācet olmaz mı ʿaceb hīç dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [dīdeler, -ler]*

dīde-pür āba: *Yaşla dolu göz.*

Ṣabā meger getüre ḫāk-i pāyin / Anı küḥl ideyim **dīde-pür āba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 3). [dīde-pür āba,]*

didi: *Dedi, söyledi.*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp **didi** dildār / Şekkerde melāḥat komaya bu sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [didi,]*

didi ki: *Dedi ki,şöyle söyledi.*

Didüm ki göñül derdine iy dōst ne çāre / **Didi ki** lebüm barını gönderdüm em olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [didi ki,]*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin diḳḳat-ile / Kimi yok didi kimisi **didi ki** mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [didi ki,]*

didi ki: *Dedi ki, söyledi ki.*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş murġ işidüp **didi ki** bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [didi ki,]*

didi kim: *Dedi ki.*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez daḫı cānāneden / Kim ki gördi **didi kim** merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [didi kim,]*

didüm ki: *Şöyle söyledim, ... dedim.*

Didüm ki göñül derdine iy dōst ne çāre / Didi ki lebüm barını gönderdüm em olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [didüm ki,]*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / **Didüm ki** sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [didüm ki,]*

Bir gīce gelüp düşüñe girem didi niġār / **Didüm ki** buyur gelmege bu çeşm ü ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [didüm ki,]*

dīgergūn: *Değişmiş, başkalaşmış, bozuk.*

Gāh zerd olur yüzüm gāhī gözüm yaşında al / Bencileyin kimsenüñ ḥāli **digergūn** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [digergūn,]*

digergūn olmada: *Değişmiş, başkalaşmış, perişan olmuş halde bulunma.*

Yār-ı bī-pervā benem ḥālüm **digergūn olmada** / Bārī hergiz görmesem ol şūḫ-ı bī-pervāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [digergūn olmada,]*

diger-gūn olur: *Değişmek, başkalaşmak ‖ perişan olmak.*

Beni maḥzūn ider bu çarḫ-ı gerdūn / Olur günden güne ḥālüm diger-gūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 1). [diger-gūn olur, -ur]*

dik: *Bir cismi dik olarak durdurmak.*

Umaram ġamze okları ata ol iç ḳabżadan / Sīne ṣaḥrāsına **dikdüm** anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [dikdüm, -dü, -m]*

Bugün meydān-ı sīnemde **diküp** bu dil nişān itdüm / Ata ġamz okların diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [diküp, -üp]*

diken: *1- Kimi bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu gibi bölümlerinde ve kimi hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri, har. 2- Rakip.*

Çıkarsun göklere bülbül fiġānı / Anuñçün maḥrem-i dāyim **dikensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 3). [dikensin, -sin]*

Nālesini bülbülüñ efġānının gūş eylemez / Göñüller dāyim göz[i] gönli **dikenden** canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [dikenden, --den]*

dikḳat: *Dikkatle.*

Fehm olınmaz iy göñül ince bili **diḳḳat-ile** / Tutalum ki yire sen bir kıla idrāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [diḳḳat-ile, -ile]*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin **diḳḳat-ile** / Kimi yok didi kimisi didi ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [diḳḳat-ile, -ile]*

diḳḳatler idüp: *Çok dikkat etmek // Hassas olmak.*

Yāruñ dehenini görüben noḳṭa diyenler / **Diḳḳatler idüp** mū didiler ince miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [diḳḳatler idüp,]*

dil: *(Aşığın) gönlü.*

Dil murġı düşdi agına baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [dil,]*

Bir yaña derd ü belā bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler **dil** şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [dil,]*

Sanma iy **dil** kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [dil,]*

Dilüñden gitmesün her demde Sübḥān / Kim oldur kullaruñ derdine dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [dilüñden, -üñ, -den]*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / Dinmeye eger her kıla bir niçe **dil** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [dil,]*

Ebed **dil** ʿışḳuñ ile zinde oldı / İçürdüñ çün ezel ʿışḳuñ şarābın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 3). [dil,]*

Esīrüñdür eger ʿaḳl u eger **dil** / Ġulāmuñdur eger cān u ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [dil,]*

Umaram ġamze okları ata ol iç ḳabżadan / Sīne ṣaḥrāsına dikdüm anuñ içün **dil** nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [dil,]*

Sīne dāġ u **dil** helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ‘aḳlum kalmadı şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [dil,]*

ʿIşḳ hemān dōst hemān **dil** hemān / Cevr hemān girye vü ḥālet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [dil,]*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın göñülde niçe setr itsün / Olur ẓāhir yanan āteş **dilümde** dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [dilümde, -üm, -de]*

Göricek gül yüzüñi ġāyet-ile şād oluram / Kalmaz gözde nem ü **dilde** ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [dilde, -de]*

At müjeñ tīrini durma çün katı yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün **dil** nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [dil,]*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup **dil** diye gel zaḫma merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [dil,]*

Yüzüñ aç gül gibi görsün seni **dil** / Niçeye dek olasın ġonça-ṣıfat perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [dil,]*

Dāyimā **dilden** Muḥīb lā-ḥavl oku / Mekr-i şeyṭāndan sakın olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 7). [dilden,]*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola āheng-i semā‘ / Saña düşmez mi **dil** ol naġmeye āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [dil,]*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ **dili** oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp durmaz akar san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [dili, -i]*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / Şarṭ degül ardınca gitmek leşkeri maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [diller[i], -ler[i]]*

Kaşuñ hilāl olalı bakmaz hilāle **dil** / Gül ruḫlaruñı ḫurşīd-i raḫşāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [dil,]*

Elüñden ne gelür iy **dil** ḫayāl-i yār-ıla eglen / İdüp feryād bülbül-veş fiġān u zār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [dil,]*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin iy **dil** dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [dil,]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād u **dil** ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [dil,]*

İrmedi maḳṣūda **dil** arturmayınca nālesin / Şemʿ gibi yanmayınca görmedüm envārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [dil,]*

Yāra **dil** gönder nihānī anı cānuñ duymasun / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [dil,]*

Mest olur gerçi lebüñ ẕikriyle gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp yir **dil** ġubārı n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [dil,]*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe **dil** şikār / Bu kebūter göñlüm olmışdur hevāyı n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [dil,]*

Cān u **dil** ile yanmaga pervāneler gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḫüsnüñe ʿāşıḳ sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [dil,]*

Şemʿ-i ḫüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u **dil** / Kanda gitdi ġayretüñ sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [dil,]*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān olsun / Yanup **dil** āteş-i ġamla bu āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [dil,]*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim **dilden** āhum ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [dilden,]*

Aldı çeşmüñ ya kaşuñdan eline çünki kemān / Atısardur ġamze oklarını kılup **dil** nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 1). [dil,]*

Rūşen itdi kangı **dil** kim mihrüñ ile sīnesin / Ṣāf kıldı ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [dil,]*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider ol dilberi / Gözlerüme didi **dil** rāciḥ görinür ḥūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [dil,]*

Demidür bir naẓar it mürde **dile** cān yürisün / Ele çevgān-ı ser-i zülfi alup gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [dile, -e]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / Niçe bir yaka beni hicrüñ i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [dil,]*

Verd-i gülden daḥı nāzüksin **dile** cevr eyleme / Āhum odından toludur çün zemīn ü āsümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [dile, -e]*

İy **dil** hevā-yı kākül içün zülf-i ḥamdasın / Ṣād ol göñül ki silsile-i bend-i ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [dil,]*

Düşdi belā vü miḥnete **dil** başdan aşdı āh / Beñzer Muḥibbī yine ki sen baḥr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [dil,]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde göñlümden dutar / **Dile** sordum didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [dile, -e]*

Gözlerüm gözeklerinden bir dem āb eglenmesün / İñlesün derdiyle **dil** olsun ṭolāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [dil,]*

Mey yirine içdi çün mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḥażar kılsun bu **dil** bagrın kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [dil,]*

Bezm-i ġamda çarḫ elinden içdügüm ḫūn-ı ciger / Ṣubḥa dek nālişler eyler **dil** olupdur erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [dil,]*

Dirseñ iy **dil** sırr-ı ʿışḳ fāş olmasun / Ṣabr kıl bir dem gözüñ yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [dil,]*

Dilde kılmaga ḫayālüñ naḳşını / Bu Muḥibbī niçe naḳḳāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [dilde, -de]*

İy Muḥibbī tolaşaldan **dil** saçı zencīrine / Mesken itdüm rūz u şeb Mecnūn gibi ṣaḥrāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [dil,]*

Dil nişān itmiş Muḥibbī atagör ġamz okların / Olmaya kim usanup ya kaşlaruñı yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [dil,]*

Pūte-i hicre yanup **dil** niçe ḳāl oldugını / Bilmek isterseñ eger sīm-ile zerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [dil,]*

Mey içüp yine bu ġamgīn **dilümi** şād ideyin / Anı bir laḥẓa hele ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [dilümi, -i, -üm]*

Aldı bu **dilden** ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü ebrū-yı siyāh u zülf ol çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [dilden, -den]*

Umaram ġamz oklarını ata her dem sīneme / Anuñ içün **dil** nişān itdüm o kaşı ya içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [dil,]*

Tīr-i müjeñe sīnesini **dil** siper itsün / Meydāna gelüp ʿışḳ-ıla merdāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [dil,]*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm **dil** didi / Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [dil,]*

Cānum bile yoluñda senüñ **dil** nedür iy dōst / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [dil,]*

At ġamze okın sīneme **dilden** öte geçsün / Delsün cigerüm ġamzeler[ün] reh-güzer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 3). [dilden,]*

Tolaşaldan zülfüñüñ sevdāsına **dil** ḫastadur / Leblerüñ dārü'ş-şifāsından buyur sirkencübīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 8). [dil,]*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ gelse **dil** karşu çıkar / Eylemez tīre siper sīne cigerdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [dil,]*

Dil dehānuñ yādına varın yoğın ḫarc eyledi / Ol sebebdendür ki geçdi būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [dil,]*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde yanan oddan / Bir naẓar kıl ẓāhir olsun **dilde** olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [dilde, -de]*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki başumda dūddur / Görinen budur Muḥibbī **dilde** yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [dilde, -de]*

İy ṭabībüm **dil** ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [dil,]*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu **dil** nişān itdüm / Ata ġamz okların diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [dil,]*

Akıtdı gözümüñ yaşını **dil** ḥarāreti / Bu remzi yüri fehm idesin sor gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [dil,]*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy **dil** meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [dil,]*

Cān u **dil** alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [dil,]*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı Muḥibbī **dil** nişān / Ol kaşı yaya diñüz kirpüklerin tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [dil,]*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy **dil** şādsın / Anuñ içün kim ezelden sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [dil,]*

Ol lebi şīrīnden ayru düşeli taglara **dil** / Bīsütūn tagına çıkdum dōstlar feryād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 1). [dil,]*

Kamu **dillerde** vardur ẕevḳ-i Kaʿbe / Muḥibbī'de velī var şevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [dillerde, -ler, -de]*

Girev kıl ḫırḳañı al cām-ı bāde / **Dilüñden** gitmesün her laḥẓada Hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 2). [dilüñden, -üñ, -den]*

İy seher yili bu **dil** derdini var yāra be-gū / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [dil,]*

Bu **dil** cārūb ider kirpüklerini / İşigüñ pāk ider çeşmüm döker su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [dil,]*

Vādi-i ẓulmetde bu **dil** kaldı İskender gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [dil,]*

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla tolsa tañ degül / Ḥüzn ara **dil** Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [dil,]*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi çün cānadur / Cān ele alup bu **dil** bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [dil,]*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı başdan aşdı / Bu **dil** sefīnesin āh urur kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [dil,]*

Naḳş-ı ḫüsnüñe göñül şehrini gel deyr eyle / Erġanūn oldı bu **dil** nālişini gel seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [dil,]*

İy ḳamer yüzlü ḫayālüñ gelse **dil** eyler kelām / Tañ degül dīvāneler eyler tekellüm māh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [dil,]*

Gözlerüm baḥrına saldum yine **dil** zevraḳını / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [dil,]*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan bu Muḥibbī maʿrūf / Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde bu **dil** Ẕü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [dil,]*

Anuñçün pāreler **dil** mest çeşmi / Olur mest olanuñ meyli kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 4). [dil,]*

Meclis-i ġamda akdı ḫūn-ı ciger / Oldı firḳat-ile **dil** kebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 3). [dil,]*

Vādī-i firḳatde ben **dil** kākül-i dilberde āh / İy ġam aña eyleseñ olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [dil,]*

Būy-ı zülfine irem diyü yine āvāre **dil** / Gitdi yaşum gibi āh ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [dil,]*

Arar mescidde deyr içre seni **dil** / Ġaraż sensin ü ġayrılar bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [dil,]*

ʿĀşıḳ-ı şūrīde **diller** meyl iderse tañ mıdur / Ḫūb-rūlarda komışdur cāẕibe çün kim İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [diller, -ler]*

Gün yüzüñ-ile ḳamer alnuñı görüp **dil** didi / Bir yire cemʿ oldugın kim gördügi var mihr ü māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [dil,]*

Pāralandı **dil** işitdi zülfüñe al kurdugın / Pāralardum bagrını irse elüm ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [dil,]*

Gözi nemdür **dili** ġam ehl-i ʿışḳuñ / Ezelden böyle yazılmış serine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [dili, -i]*

Dil laʿl-i lebüñ firi-y-le mest olup eydür / Luṭf eyle Muḥibbī kuluñı cānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [dil,]*

Arayup dildārı **dil** ala ʿaṣā demür çarık / Geye anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [dil,]*

Enīs olsa n'ola ʿuşşāḳa bāde / Olur anuñ-ıla çün **dil** küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 1). [dil,]*

Nigāruñ zülfini gördüm boyınca / Düşer sevdāya **dil** aña uyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 1). [dil,]*

Naḳş ide dest-i ḳudret **dilde** kalur mı ḳudret / Ḥayvān-sıfātdur ol kim sevmeye rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [dilde, -de]*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde **dile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [dile, -e]*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde **dile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [dile, -e]*

Dil degül belki cān da pāralanur / Yār eger ursa zülfine şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [dil,]*

Olur **dil** şād irişse pāy-ı būsa / Sanasın mālik olur taḫt-ı Rūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 1). [dil,]*

Kaçan dem dem çıkar **dilden** şerāre / Başumda beñzer ol tāc-ı ḫorūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [dilden,]*

Leb-i laʻl-i nigār var-iken / İstemez **dil** vara Bedaḫşān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 5). [dil,]*

Saçuña **dil** vireliden benefşe / İrem dir kendin ider deste deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 2). [dil,]*

Muḥibbī ġamzesine **dil** nişān it / Kaşı yayını dilber aldı deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 5). [dil,]*

Kılur **dil** gevherin dilber şikeste / ʿAceb olmaz olur gevher şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 1). [dil,]*

Alur **dilüñi** al-ıla dutar cefā kılur / Sakın alınma çeşmine bakup alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [dilüñi, -üñ, -i]*

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi turmaz yilerem / Tolaşup zülfine **dil** ol gözi āhūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [dil,]*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan **dil** içinde / Rūşen görinür gün gibi ʿışḳum il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [dil,]*

Boynuna takaldan berü zülfeynüñi bu **dil** / Zencīr ile Mecnūna dönüpdür il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [dil,]*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿarż it / **Dilüñ** ġavvās olup baḥr-ı naẓımdan buldı çün behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [dilüñ, -üñ]*

Aramuz gerçi baʿde'l-maşrıḳīndür / Buluram seni **dilden** göz açınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 2). [dilden,]*

Lebüñ ẕikr eyledüm **dil** geldi vecde / Kaşuñ miḥrābın añdum kıldı secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 1). [dil,]*

Seni yoldan çıkarur bil Muḥibbī / Eger **dil** baglu kala zülf-i kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 5). [dil,]*

Zülfinüñ bendinde **dil** tenhāda ben bu ḥāl-ıla / Āh kim baḫtum benüm uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [dil,]*

Görüp ebrūñı göñlüm geldi vecde / Hemān-dem itdi **dil** miḥrāba secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 1). [dil,]*

Gözümüñ biri Seyḫūn'a birisi döndi Ceyḫūn'a / ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür **dilde** gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [dilde, -de]*

Ḫālüñi görüp meyl ide **dil** olmaya ʿaceb / Zīrā ki murġ ḳaṣd ider elbette çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [dil,]*

Açar **dil** dirler çayır çemençün / Velī sensüz leṭāfet yok çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [dil,]*

Āşikāre kılayım yine maʿānī gevherin / Girüben çıkarayım **dilde** olan maḫzenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 3). [dilde, -de]*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine reh-zen gibi / Añlamam **dil** kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [dil,]*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ ḫāk olmaya / Kankı **dildür** dūd-ı āhı çıkup eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [dildür, -dür]*

Ol Mesīḥī leb şifāsın rencümüñ bilür **dile** / Ola ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [dile, -e]*

Dil āteşine ġarḳ iken akar gözüm yaşı / Kim gördi cemʿ oldugı nār-ıla āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [dil,]*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem [ü] pāk dāmenem / Ya **dilde** vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [dilde, -de]*

Dirsin Muḥibbī pāk **dilem** [ü] pāk dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [dilem, -em]*

Göre zülfüñi **dil** ola dīvāne / Yüzüñ şemʿini de cān göre yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [dil,]*

İder **dil** ʿārıż-ıla ḫāle meyli / Gerekdür murġa lā-büd āb u dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 4). [dil,]*

Niçeye dek idesin cīfe-i dünyāya meyil / Ḫayfdur pāk **dili** levs ile ālūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 2). [dili, -i]*

Dil viren **diller** ġamı dehr-ile bīhūde ola / Kim ki rū Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a duta āsūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [diller, -ler]*

Sīnemi ḫālī koma tīrüñi gönder güzelüm / N'ola **dil** sende ise koyam anı **dil** yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [dil,]*

Naẓar kılalıdan sen āfitāba / Yanup ʿışḳuñla **dil** döndi kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 1). [dil,]*

Gehī şādān olur **dil** gāhi ġamgīn / Özin beñzetdi çarḫ-ı inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 7). [dil,]*

Nigārā eyledüñ **diller** perīşān / Meger ʿanber saçuña degdi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 2). [diller, -ler]*

Okudı ḫaṭṭuñ füsūn kalmadı **dilde** ʿaḳl u hūş / Zülf-ile el-bir idüben aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [dilde, -de]*

Vaṣla ṭālib oldı **dil** irişdi hicrān āh āh / Katı müşkildür bile āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [dil,]*

Dil kaldı ġam u derd ü belā-yı nigār ile / Hicrān içinde miḥnet-ile āh u zār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [dil,]*

Pür **dil** ġam-ıla cān-ıla hem oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [dil,]*

Erġanūn oldı **dilüm** nālesini seyr eyle / Yaz yüzüñ naḳşını iy yār anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [dilüm, -üm]*

Feryādını **dil** kesdi görelden ruḫ-ı zerdüm / Bülbül gibi nāle keser ire ḫazāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [dil,]*

Dükenmez ne ḳadar ḫarc itse çeşmüm / Şirişküme olupdur **dil** ḫazīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 4). [dil,]*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz idüm **dil** nişān / Ok u ya alup ele çeşmi kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [dil,]*

Egerçi gitdi **dil** elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [dil,]*

Tīrini gönderdi dilber cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur didi **dil** baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [dil,]*

Bend eyle **dili** zülfüñe dīvāne gerekse / Yak cānumı ruḫsāruña pervāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [dili, -i]*

dil almaga: *Gönül almak; kendine bağlamak, âşık etmek.*

Gözleri **dil almaga** almış eline ok u ya / ʿĀşıḳ iseñ yan cemāli şemʿine pervāne-veş *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 2). [dil almaga,]*

dil almag-ıçun: *Gönül almak.*

Dil almag-ıçun ileri çeşmini gönderüp / Dündār idindi perçemin aldı kafasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [dil almag-ıçun, -g-ıçun]*

dil alup: *Gönül almak.*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿārif didi / Evvel alup dil sakın soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [dil alup, -up]*

dil alup: *Sevgilinin aşığı kendine çekmesi,aşık etmesi.*

Bilsem neden cevr-ile ol şāh-ı dil-firīb / Virüp cefā **dil alup** ider muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 3). [dil alup,]*

dil āteşe: *Gönül ateşi.*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol mehveşe / Çıksa dūdum tañ mı kodum hīzümi **dil āteşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [dil āteşe, -e]*

dil āteşi: *Gönül ateşi II aşk sebebiyle gönülde yanan ateş.*

Sanmañuz **dil āteşi** bu sīneden bir dem gide / Ol sebebden ejder-i āhum felekde yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [dil āteşi,]*

dil āyīnesi: *Gönül aynası.*

Jeng oldı **dil āyīnesi** hīç var mıdur çare didüm / Didi bir ʿārif var mey iç sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [dil āyīnesi,]*

dil āyīnesin: *Gönül aynası. (Tasavvufta gönül aynaya benzetilmiştir. Haset, kibir, riya gibi kötü duyguların bulunduğu gönül pas tutmuş bir aynaya benzetilir. Kötü duygulardan ve dünyaya ait her şeyden arındırılarak içinde sadece Allah aşkına yer verilen gönül ise pasları temizlenmiş bir aynaya benzetilir).*

Bir ḳadeḥle sāḳiyā ṣāf eyle **dil āyīnesin** / Jeng-i ġamdan korkaram bir gün kona gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [dil āyīnesin,]*

dil bagladum: *Severek bağlanmak, içten sevmek, aşık olmak.*

Senüñ zünnār-ı zülfüñe şehā **dil bagladum** cāndan / Anuñçün dem-be-dem ḳaṣdum olupdur kāfiristāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [dil bagladum, -dum]*

dil baglama: *Aşık olma; gönül bağlama.*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup aña **dil baglama** / Ugraya niçe ʿadem mülkine yokdur āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [dil baglama,]*

dil baglama: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün gendüm gibi / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [dil baglama,]*

dil baglamış: *Tutulmak, yürekten sevmek, sevgi ile bağlanmak.*

Gülşen-i ḥüsnüñde cānā bülbül-i şūrīdeyin / Zülfüñe **dil baglamış** Mecnūn-ı belā-kerdīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 1). [dil baglamış,]*

dil bülbüli: *Gönül bülbülü, gönül kuşu. II âşığın gönlü.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu gīceler **dil bülbüli** / Ṣubḥ olınca iñleyüp feryād u efġān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 4). [dil bülbüli,]*

dil bülbül[i]: *Gönül bülbülü; aşık.*

Gül yüzüni göstermeye dildār sebeb ne / **Dil bülbül[i]** āh eyleye hem zār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [dil bülbül[i],]*

dil bülbülini: *Gönül bülbülü; aşık.*

Yine **dil bülbülini** ṣubḥa degin zāra getür / Lebi ġonca yüzi gül lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [dil bülbülini, -ni]*

dil derdini: *Gönül gamı.*

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste / Bildürmege bu ḥāli göñlüm ulagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [dil derdini, -ni]*

dil duta: *Gönlünü hedef yapmak.*

Olur mı bundan ilerü celādet / Ḫadeng-i ġamzeñe **dil duta** sīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 3). [dil duta, -a]*

dil düzdini: *Gönül hırsızı.*

Dutup **dil düzdini** zülfi şebinde / Ebed ḥabs itdi çāh-ı ġabġabında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 1). [dil düzdini,]*

dil ḫānesin: *Gönül evi, gönül sarayı.*

Ḥasret-ile āh senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Eyledüm Yaʿḳūb-veş **dil ḫānesin** beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [dil ḫānesin, -n]*

Göñlümüñ vīrānesin iy dōst maʿmūr eylegil / Kaʿbe yapmakça dimişlerdür yapan **dil ḫānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [dil ḫānesin, -n]*

dil ḫānesine: *Gönül evi/sarayı.*

Çeşm-i maḫmūrı ḫayāli gele **dil ḫānesine** / Mā-ḥażar eyle ciger ḫūnını mihmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 6). [dil ḫānesine,]*

dil ḫānesine: *Gönül evi, gönül sarayı.*

Şāh-ı ġam **dil ḫānesine** her kaçan kılsa nüzūl / Gevher-i eşki göñül kıl yolına īṯār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [dil ḫānesine, -ne]*

dil ḫastasına: *Gönül hastası.*

Tutma ṭabīb nabżumı olmaz baña ʿilāc / **Dil ḫastasına** olmaya ṣıḥḥat devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [dil ḫastasına, -na]*

dil kişverin: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Ol Muġal-Çin gözlerüñ ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye / Ser-te-ser **dil kişverin** tārāc u vīrān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 1). [dil kişverin,]*

dil mezraʿın: *Gönül tarlası.*

Tañ degül **dil mezraʿın** bārān-ı eşk itse ḫarāb / Gün yüzüñ görmez Muḥibbī oldı bir niçe sene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [dil mezraʿın, -n]*

dil mülkine: *Gönül ülkesi.*

Gāh ġamzeñ ḳaṣd ider **dil mülkine** gāhī ġamuñ / Kişver-i vīrān içün bunca cidāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [dil mülkine, -ne]*

dil murġı: *Gönül kuşu.*

Dil murġı yine ʿārıż [u] ḫālüñe ider meyl / Her kanda ki murġ gör[e] ine āb ile dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [dil murġı,]*

dil murġı: *Gönül kuşu II aşık.*

Bend-i zülfüñde niçe bir kala **dil murġı** şehā / Çevürüp başuña āzād kılup ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [dil murġı,]*

Dil murġı diler zülfi duzaġına dutılmak / Ḫāline naẓar itsün aña dāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [dil murġı,]*

dil murġın: *Gönül kuşu.*

Ḫālini zülfinde koyup itdi **dil murġın** şikār / Bilmezem ḥālüm n'olur āh ol gözi ṣayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [dil murġın, -n]*

dil murġını: *Gönül kuşu.*

Ḫālini yine dāne döküp zülfi ağına / **Dil murġını** avladı āh ol dūzāġ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [dil murġını,]*

Ola ki ṣayd ide şahbāz çeşmi / Dilā **dil murġını** dürrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 3). [dil murġını,]*

dil murġınuñ: *Gönül kuşu.*

Ḫālini dökdi dāne yine zülfi agına / **Dil murġınuñ** bu dām-ıla ḥāli niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [dil murġınuñ, -nuñ]*

dil naḳdini: *Gönül sermayesi. II Aşk.*

Ḫarc kıl **dil naḳdini** yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil ki cān virmek gerek bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [dil naḳdini, -ni]*

dil ṣafhasında: *Gönül sayfası; gönül.*

Dil ṣafhasında āyet-i raḥmet gibi gelür / Tefsīr idüp bu ḫüsnüñi yazdum ʿayān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [dil ṣafhasında, -nda]*

dil şehrini: *Gönül şehri.*

Luṭfuñ-ıla 'imāret olmış-iken / İtme **dil şehrini** ḫarāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 2). [dil şehrini, -ni]*

dil ṭabīb[i]sin: *Gönül doktoru.*

Çāre ister leblerüñ dārü'ş-şifāsından göñül / **Dil ṭabīb[i]sin** devāñı kesme ol bī-çāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [dil ṭabīb[i]sin,]*

dil tekyesine: *Gönül tekkesi.*

Yakmaġa bagır yagum **dil tekyesine** gönder / Söyinmesün ebed ol rūşen çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [dil tekyesine, -ne]*

dil tıflı: *Gönül çocuğu. II Âşık.*

Kaçar mektebe varmaz ṭıfl olanlar / ʿAceb **dil tıflı** dāyim mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 3). [dil tıflı,]*

dil ü cān: *Gönül ve can.*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ **dil ü cān** illerin / Müşkil oldur kim görem iy dōst hicrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [dil ü cān,]*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel getür bu ḫastaya / Kim feraḥ olsun eger dirseñ **dil ü cān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [dil ü cān,]*

Teraḥḥum eylemez ol zülf-i ser-keş / Ḫayāliyle **dil ü cān** oldı sayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 4). [dil ü cān,]*

Ruḫları şevḳıne yakup **dil ü cān** şemʿ gibi / Bu Muḥibbī yumada dāmānını kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [dil ü cān,]*

İḫtiyār-ıla benem ʿateş-i ʿışḳa tutışan / Baña şimden girü ne dil ü ne ḫod cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [dil ü cān,]*

Kim çıkar başa şehā zülf-i siyehkāruñ-ıla / Oda yana **dil ü cān** āteş-i ruḫsāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 1). [dil ü cān,]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde **dil ü cān** yanıcak / Göz tolar yaş-ıla āhum çıkuban dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [dil ü cān,]*

Şöyle kıl nāleleri duymasun anı **dil ü cān** / Meclise koma ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [dil ü cān,]*

dil ü cān: *Can ve gönül.*

Kara zülfüñ hevāsından **dil ü cān** ḫastadur ġāyet / Görinmez çeşmine uyḫu ölümlü nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [dil ü cān,]*

dil ü cān ile: *Gönülden, samimi olarak.*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb şehā kaş olsun / **Dil ü cān ile** aña secde kılan baş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [dil ü cān ile,]*

dil ü cān komadı: *Gönül ve can bırakmamak.*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu Muḥibbī'de yine / Niçe mekkār niçe ʿayyār niçe cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [dil ü cān komadı, -madı]*

dil ü cān mülkini: *Gönül ve can ülkesi.*

Niçe ġam leşkerine emr idersin / **Dil ü cān mülkini** tārāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 3). [dil ü cān mülkini, -ni]*

dil ü cān naḳdine: *Can ve gönül nakdi.*

Dōstlar bir būsesin aldum **dil ü cān naḳdine** / Varumı virdüm kamu ol tuḥfe-i merġūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [dil ü cān naḳdine, -ne]*

dil ü cāndan geçe: *Gönülden ve candan vazgeçmek.*

ʿĀşıḳ oldur ʿışḳ içinde ol **dil ü cāndan geçe** / ʿĀşıḳ olmaz terk-i ser kılmaya cānāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [dil ü cāndan geçe, -e]*

dil ü cānı virüben: *Canını ve gönlünü vermek.*

Geçilmez rāyegān derūn-ıdı ʿışḳ / **Dil ü cānı virüben** bāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 2). [dil ü cānı virüben, -üben]*

dil ü cānum: *Gönül ve can.*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem **dil ü cānum** benüm / Per yakar mıydı eger pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [dil ü cānum, -um]*

dil ü cānum ṭabībi: *Gönlün ve canın doktoru.*

Dil ü cānum ṭabībi sen dururken / Kime ʿarż ideyim derdümi kime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 6). [dil ü cānum ṭabībi,]*

dil uzadup: *Dedi kodu yapmak, ayıplamak, kınamak.*

Yoluña cān virdügümden soñra ger kılsañ güẕer / **Dil uzadup** diyesi cümle giyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [dil uzadup, -up]*

dil vir: *1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.*

Ġam yime ger yog-ısa ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / **Dil vir** Kerīm'e cürmi ʿuṣāt anda ʿöẕr-ḫvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [dil vir,]*

dil virdi: *Gönül vermek.*

Kim ki **dil virdi** zülf-i cānāna / Lāzım mıdur ki ola dīvāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 1). [dil virdi, -di]*

dil virdüm: *1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.*

Gösterüp evvel vefā āḫir baña kıldı cefā / Bilmedüm **dil virdüm** aña yār-ı ṣādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [dil virdüm, -dü, -m]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña **dil virdüm** yine / Dōstlar şimden girü ben bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [dil virdüm, -düm]*

dil virdüm: *Gönül vermek.*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol mehveşe / Çıksa dūdum tañ mı kodum hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [dil virdüm,]*

dil virdüñ: *1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.*

Āteş-i ḥüsnine yāruñ iy göñül pervānesin / Zülfi zencīrine **dil virdüñ** ʿaceb dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [dil virdüñ, -düñ]*

dil virelden: *Gönül verdiğinden beri, aşık olduğundan beri.*

Gözleri yaş[ı] akar her sū olur āb-ı revān / **Dil virelden** bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 5). [dil virelden,]*

dil viren: *Gönül vermek, sevmek, aşık olmak.*

Dil viren diller ġamı dehr-ile bīhūde ola / Kim ki rū Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a duta āsūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [dil viren,]*

dil virenler: *Gönül vermek, âşık olmak.*

Kanum ile yazdı dīdem bu ruḫ-ı zerd üstine / Bī-vefāya **dil virenler** derd alur derd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [dil virenler, -enler]*

dil virme: *1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.*

Bīvedür gel cihāna **dil virme** / Zene göñül virür mi merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 6). [dil virme, -me]*

dil virme: *Gönül vermek.*

Virme dil dehre sakın bakma hevā vü hevese / Beñzedüp sīm ü zerin ḳıymeti yok ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [dil virme,]*

Virme dehre dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün yüzüñe gerçi senüñ ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [dil virme,]*

Her ne çekesin saña Muḥibbī maḥal oldı / Kaç kerre didüm zülfine **dil virme** dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [dil virme,]*

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Öldürür āḫir seni **dil virme** bu şīrīn lebe / İy göñül Ferhād-veş gel meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [dil virme,]*

dil virmek: *Gönül vermek, âşık olmak.*

Bilür iken yok vefāsı yine **dil virmek** nedür / Bu cihān içinde kim var ise nādān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [dil virmek,]*

dil virmeye: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Kim ola göre anı virmeye dil / Özini eylemiş bir vech-ile zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 4). [dil virmeye,]*

dil virsün: *1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā yār isteyen / Aña **dil virsün** hemīşe kendüzin zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [dil virsün, -sün]*

dil virüp: *1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.*

Sakın dünyāya **dil virüp** içinde āşiyān itme / Senüñ gibi niçe yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [dil virüp, -üp]*

dil virüp: *Gönül vermek, sevmek.*

ʿIşḳ mıdur bir lebi şīrīn zebāna **dil virüp** / Kūh-ken gibi belā kūhında şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [dil virüp,]*

Dil virüp dünyāya ḫarc itme ʿömür sermāyesin / Ḫᵛāce-i dünyā gibi cān virme ḳummāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 2). [dil virüp,]*

dil yirine koyam: *Gönül yerine koymak.*

Sīnemi ḫālī koma tīrüñi gönder güzelüm / N'ola dil sende ise koyam anı dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [dil yirine koyam, -am]*

dil zevraḳını: *Gönül sandalı; aşığın gönlü.*

Āhum yili **dil zevraḳını** bāda virür āh / İy dīde kerem eyle de derya gibi düşme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [dil zevraḳını,]*

dilā: *Ey gönül.*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi **dilā** var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [dilā,]*

Çeşm-i cellādı **dilā** almış eline gürdesin / Seni öldürmek diler hicr içre bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [dilā,]*

İster-iseñ ki **dilā** açılmaya perdeñ senüñ / Sen sen ol açma sakın ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [dilā,]*

Bugün geçdüm çü ben çūn u çerādan / **Dilā** sen daḫı geç bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [dilā,]*

Kemāl-i ẕevḳ-i ʿirfānı dilersin / **Dilā** cehl-i nihāl ez penç berkon *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 1). [dilā,]*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın sen **dilā** muʿtad u yā ṣaḥn-ı miḥensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [dilā,]*

Didiler kim çeker bu ʿışḳ bārın / **Dilā** al boynuña didüm çekensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [dilā,]*

Ṭurra-i leylī saçın görüp **dilā** mecnūn olup / Lebleri şīrīnine cān virmede Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 2). [dilā,]*

Yok dehānından **dilā** fikri muḫāl itmeñ neden / Ya dönüp mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [dilā,]*

Ṣūret-i cānān **dilā** āyīne-i dilde ʿayān / Var-iken saña ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 3). [dilā,]*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün **dilā** ger geçesin / Yarın anda umaram kevşer şarābın içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [dilā,]*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine anuñ müşg-i Çīn / Daḫı ol demden **dilā** ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [dilā,]*

Dilā bir būsesin şeyʿu'llāh eyle / Eger virmezse de dervāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 4). [dilā,]*

Ol gülüñ çok olsa aġyārı **dilā** ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [dilā,]*

Dilā cānān gerek cānı n'idersin / Ser-i zülfinsüz īmānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 1). [dilā,]*

Dilā deryā-yı ʿışḳ içre kaçan sen talabilmezsin / Maḥabbet gevherin hergiz elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [dilā,]*

Sāġar-ı çeşm-ile sun ḫūn-ı ciger nūş idelüm / Maṭbaḫ-ı ġamda **dilā** derd ü belā aş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [dilā,]*

Dilā ʿışḳ-ıla ger olsañ ʿaceb mi ḥaşre dek sermest / Maḥabbet cāmını rūz-ı ezelden nūş idensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [dilā,]*

Gözüñ yaşın dirīġ itme **dilā** sen pāy-ı dilberden / Güzeller ṣayd olurlar çün bilürsin sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [dilā,]*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā yagdugını / Ger murāduñsa **dilā** sen anı serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [dilā,]*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün dakmaya yār / Ser-i kūyında **dilā** sen daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [dilā,]*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun gerden / Cihānda geçmedük miḥnet **dilā** hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [dilā,]*

Dilā saʿy-ile dildāruñ ne mümkin ḳalbine girmek / Bilürsin göñli katıdur anuñ pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [dilā,]*

Pendi gūş itme **dilā** alma eleʿār etegin / Ko ne dirlerse disünler tutagör yār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [dilā,]*

ʿIşḳ yayı katıdur kimsene çekmez didiler / İmtiḥān eyle **dilā** sen de gelüp zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [dilā,]*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde rūşendür ki ḳaṣdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [dilā,]*

Derd-i dilüm kime diyem kimse añlamaz / Çün böyledür anı getürme **dilā** dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [dilā,]*

Dilā ẓāhir olaldan būy-ı zülfi / Komadı rağbeti müşg-i Tatāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 4). [dilā,]*

Gerekmez baña zerden olsa bālin / Yiter bālin **dilā** sersin ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [dilā,]*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it **dilā** gel başuñı / Ola ki dilber oynaya top[ı] görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [dilā,]*

Yiter başuma tāc çün ḫāk-i pāyı / **Dilā** başuña zerden tāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [dilā,]*

Ola ki ṣayd ide şahbāz çeşmi / **Dilā** dil murġını dürrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 3). [dilā,]*

Süd ü şekkerle meger eyledi perverde seni / Bilmek içün **dilā** gel soralum dāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [dilā,]*

Dilā pendüm budur gel ʿışḳa uyma / Ki soñra müşkil olur aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [dilā,]*

Dilā topraga salduñ dürr-i eşki / Teraḥḥüm itmedüñ birkaç yetīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 5). [dilā,]*

Nāra dünyāda taḥammül idemezsin çün **dilā** / N'olısar uḫrāda ḥālüñ āteş-i sūẕān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [dilā,]*

Niçe yıldur günāhı kār idindüñ / **Dilā** kıl vaḳtidür ol kāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 11). [dilā,]*

Ḫūn-ıla yine toptoludur sāġar-ı çeşmüm / Nūş eyle **dilā** içmege peymāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [dilā,]*

dil-āzār olmaga: *Kalp kırmak, gönül incitmek.*

Luṭf u keremüñ vār-iken ʿālemde revācı / Olmaga şehā böyle dil-āzār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 4). [dil-āzār olmaga, -maga]*

dilber: *Aşık olunan, sevilen, maşuk.*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy **dilber** nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā bilürem anuñ ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [dilber,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil āsitānında / Diye **dilber** ki ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [dilber,]*

Egerçi yañılup **dilber** geçe bir gün mezārumdan / Maḥabbet būyını ala benüm ḫāk-i ġubārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [dilber,]*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿāşıḳlaruñ ḫasta / Ṭābīb-i dilsin iy **dilber** idüp tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [dilber,]*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur **dilber** / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [dilber,]*

Naḳd-i cāna aldı āḫir **dilberüñ** bir būsesin / Assı itdi bu Muḥibbī dōstlar sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [dilberüñ, -üñ]*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider ol **dilberi** / Gözlerüme didi dil rāciḥ görinür ḫūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [dilberi, -i]*

Didüm iy **dilber** neden cemʿ itdüñ ʿuşşāḳuñ serin / Didi kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [dilber,]*

Gözler hemīşe cevr-ile **dilber** cefā yolın / Beñzer cihānda görmedi mihr ü vefā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [dilber,]*

Virmezem dünyālara **dilberlerüñ** derd ü ġamın / Ben bilürem kimseler bilmez maḥabbet ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [dilberlerüñ, -ler, -üñ]*

Pāyına yüzler eger sürmek dilerseñ **dilberüñ** / Bir ḳadem iy eşk-i çeşmüm yüzüm üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [dilberüñ, -üñ]*

Dakdı zülfinüñ kemendin boynuma **dilber** didüm / Ölmeden itdüm bi-ḥamdi'llāh kākül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 4). [dilber,]*

Her kim ki ırar ʿāşıḳı **dilber** kapusından / Budur dilegün anı ki ol derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [dilber,]*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp āh eyledüm **dilber** didi / Sāye-i zülfümdür ol yañlış ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [dilber,]*

Zülf-i müşgīnüñi iy **dilber** tırāş itmeñ neden / Çeşmümüñ yaşın döküp bagrumı baş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [dilber,]*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm uyanmadı / Ḫufte baḫtum gibi iy **dilber** kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [dilber,]*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı **dilberüñ** / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [dilberüñ, -üñ]*

Bakmadı yüzüme **dilber** baña ʿāşıḳdur diyü / Deldi bagrum cevr-ile bu buña lāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [dilber,]*

Ben başladum niyāza **dilber** de cevr ü nāza / Dimeñ ʿaceb varursam ger āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [dilber,]*

Dilberüñ göre Muḥib āyīneye bakdugını / Kendi ḥüsnine taʿaşşuḳ ideni seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 5). [dilberüñ, -üñ]*

Ṣulḥa gelse n'ola **dilber** şimdi bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [dilber,]*

Sīne-i sūzānda zülfi ḫayāli **dilberüñ** / San ḳarār itmiş semenderdür derūn-ı nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 2). [dilberüñ, -(ü)ñ]*

Muʿaṭṭar eyler ol dehrüñ dimāġın / Ser-i zülfini **dilber** tarayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 4). [dilber,]*

Gül mevsiminde **dilber** dāyim ḳadeḥ ider nūş / İçdügi hūn-ı dildür bu ʿāşıḳ-ı fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 2). [dilber,]*

Üstāda varsa **dilber** fenn-i vefāya bakmaz / İster ki ola kāmil māhir geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [dilber,]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin **dilberi** / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [dilberi, -i]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin **dilberi** / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [dilberi, -i]*

Muḥibbī ġamzesine dil nişān it / Kaşı yayını **dilber** aldı deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 5). [dilber,]*

Kılur dil gevherin **dilber** şikeste / ʿAceb olmaz olur gevher şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 1). [dilber,]*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm **dilber** didi / Eksük olmaz bir naẓar eyle bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [dilber,]*

Didi **dilber** bu kemend-i zülfi zencīr eyledüm / Didüm uslanmaz takarsañ da dil-i dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [dilber,]*

Nāgehān virdüm göñül nev-reste zībā **dilbere** / Cān gözin açdum naẓar kıldum o nīgū manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [dilbere, -e]*

Çevgān idüp elde dutar zülfini **dilber** / Top eyle başuñ oldı çün esbine süvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 3). [dilber,]*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā gel başuñı / Ola ki **dilber** oynaya top[ı] görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [dilber,]*

Ola zülfinde **dilber** ide ber-dār / Göñül Manṣūr'ını Ḥallāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 2). [dilber,]*

Tagıdup zülfi kaçan ʿuṣṣāḳa **dilber** göstere / Sanasın ṭāvūsdur cevlān idüp per göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [dilber,]*

Sīne meydānında top itdi Muḥibbī başını / Göreli çevgān-ı zülfin **dilber** almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [dilber,]*

Bülbül iñler miydi gülşende eger ḫār olmasa / **Dilber** ḳadri bilinür miydi aġyār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [dilber,]*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp **dilber** didi / Döner idüm ben bu ḳavlümden ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [dilber,]*

Dizerdüm rişte-i cāna bu söz gevherlerin bir bir / Eger meyl eyleyüp **dilber** alup daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [dilber,]*

Tīrini gönderdi **dilber** cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur didi dil baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [dilber,]*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi **dilber** derdine / Mihri yok cevr ü cefāsı çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [dilber,]*

dilberā: *Ey gönül alan.*

Devletüñ **dilberā** mezīd olsun / Her giceñ ḳadr ü günüñ 'iyd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 1). [dilberā,]*

dilber-i ālī-cenāb: *Gönlü yüce dilber, sevgili.*

Ehl-i ḥālüñ ıẕṭırābı var cemāli şevḳıne / Eydüñüz ol **dilber-i ālī-cenāb** eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [dilber-i ālī-cenāb,]*

dilber-i ʿālī-cenāb: *Gönlü yüce dilber, sevgili.*

Sevmesün ʿālemde kimse **dilber-i ʿālī-cenāb** / İrmeyüp desti aña ʿışḳ içre nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [dilber-i ʿālī-cenāb,]*
dil-cū: *Gönül alan, gönül cezbeden.*

Görinen serv-i sehī-veş ḳadi **dil-cūdur** bu / Akıdan gözlerümüñ yaşını āh odur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [dil-cūdur, -dur]*

Kanı bir yār-ı cān zülfi müşg-bū / Kanı bir serv-i bālā ḳaddi **dil-cū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 1). [dil-cū,]*

dildār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

Bir boyı serv-i sehī **dildār** dirler uşta sen / Pāyuña göz yaşını īs̱ār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [dildār,]*

Yazmaga **dildāra** bu derd-i dilümüñ nāmesin / Göz karasın ḥall idüp müjgāndan atdum ḫāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [dildāra, -a]*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm ol yārı ben / Varlıgı terk itmeyince bulmadum **dildārı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [dildārı, -ı]*

Sundum hezār ʿacz-ile **dildāra** zār elin / Ammā ki baña virmedi bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [dildāra, -a]*

Göñlümi gönderdüm evvel kūyına **dildārumūn** / İy Muḥibbī ögrene ol bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [dildārumūn, -um, -uñ]*

Görinür cismi **dildāruñ** egerçi penbeden yumşak / Bilenler ḳalbini anuñ didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [dildāruñ, -uñ, -]*

Dilā saʿy-ile **dildāruñ** ne mümkin ḳalbine girmek / Bilürsin göñli katıdur anuñ pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [dildāruñ, -uñ, -]*

Ko kılsun gül gibi **dildār** ḫande / Muḥibbī āh u eşküm bād u bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [dildār,]*

Leblerin meclisde **dildāruñ** öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [dildāruñ, -uñ]*

Görmez-isem tañ degül mihr ü vefā **dildārdan** / Kim vefā görmiş-durur bu çarḫ-ı kec-reftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 1). [dildārdan, -dan]*

İy seher yili bu dil derdini var yāra be-gū / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı **dildāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [dildāra, -a]*

Gören gūşında **dildāruñ** görinen laʿl-i şehvārın / Didi burc-ı şeref üzre saʿādet aḫteridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [dildāruñ, -uñ]*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyḫānede / Bulımadum aradum **dildārı** gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [dildārı, -ı]*

Nāmeler āhum odından bagladı reng-i ḫazān / Eşk-i ḥasret birle yazdum ḥālümi **dildāruma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [dildāruma, -um, -a]*

Arayup **dildārı** dil ala ʿaṣā demür çarık / Geye anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [dildārı, -ı]*

Ṣadef-i dīdem içre **dildārum** / Görinür baña dürr-i yek-dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 4). [dildārum, -u, -m]*

Muḥibbī ko cefā sengini **dildār** / Ol atdukça sen ‘ışkı muḥkem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [dildār,]*

Muḥibbī agla sen **dildār** gülsün / Saña girye sunılmış aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [dildār,]*

Cānum iy yārān fedā kıldum ben ol **dildāra** kim / Miḥnet ü endūh-ı yārı ez-ser-i yārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [dildāra, -a]*

N’eylerem ben milket-i Dārā’yı tāc-ı Ḫusrev’i / Kapusında baña **dildār** yit[işü]r bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [dildār,]*

Gül yüzüni göstermeye **dildār** sebeb ne / Dil bülbül[i] āh eyleye hem zār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [dildār,]*

dildār: *Birinin gönlüne malik olan maşuka.*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp didi **dildār** / Şekkerde melāḥat komaya bu sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [dildār,]*

dilde: *(Aşığın) gönlü.*

Ẕikr ü tevḥīd-ile gel ḳalbüñi mesrūr eyle / Kalmasun **dilde** keder ẓulmetüñi dūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [dilde,]*

Arayup **dilde** buldum genc-i ʿışḳı / Olur vīrānede ekṣer defīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 4). [dilde,]*

dilde kodum: *Gönülde bırakmak.*

Atdı okını sīneme kaşuñ kemān-ıla / İtdüm ḳabūl **dilde kodum** anı cān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 1). [dilde kodum, -dum]*

dilde olan: *Gönüldeki.*

Dilde olan derd ü miḥnet küllī olsun āşikār / İy cefā-ḫū vaḳt olupdur sīnemi ben yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [dilde olan,]*

dilden çıkan: *Gönülden yükselen ah.*

Dime göñlüñe de sırruñı zinhār / Çıkan dilden düşer lā-büd kulaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [dilden çıkan,]*

dilden dile düşmişem: *Herkesin diline düşmek, başkaları tarafından konuşulmak, hakkında dedikodu yapılmak.*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [dilden dile düşmişem, -mişem]*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [dilden dile düşmişem, -mişem]*

Göñlümi elden çıkardum bir daḫı gelmez ele / Dōstlar mecnūn-ı ʿışḳam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 1). [dilden dile düşmişem, -mişem]*

dilden giderme: *Gönülden uzaklaştırmak.*

Cevrin añup mihrini **dilden giderme** key sakın / Ol melek-rūya neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [dilden giderme, -me]*

dilden koma: *Dilinden düşürmeme.*

ʿİbādet kıl koma tevḥīdi dilden / Bunuñçün seni yaratmış yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 2). [dilden koma,]*

Gīceler tevḥidi **dilden koma** her dem ẕākir ol / Rūz-ı maḥşer derdüñe oldur devā iden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [dilden koma,]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Ger **dilerseñ** kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Seni görmek **diler** ḫurşīd-i enver / Gehī derden gelür ü gāh revzen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [diler, -r]*

Kemāl-i ẕevḳ-i ʿirfānı **dilersin** / Dilā cehl-i nihāl ez penç berkon *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 1). [dilersin, -r, -sin]*

Şāh-ı ġam gelmek **dilerse** uşbu göñlüm şehrine / Nesi var kosun nizāʿı ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [dilerse, -r, -se]*

Diler her kes kiʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [diler, -r]*

Pāyına yüzler eger sürmek **dilerseñ** dilberüñ / Bir ḳadem iy eşk-i çeşmüm yüzüm üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Dilemezse rūz-ı maḥşerde Muḥibbī destini / Dāmeninde yāra diñ cevr ü cefāyı kılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 5). [dilemezse, -mez, -se]*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ **dilerseñ** vaṣlını / Bil ki cān virmek gerek bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Her kim ki **diler** merd ola merdāneler içre / Dünyāya göñül virmesün ʿālemde er olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 4). [diler, -r]*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın meger bād-ı ṣabā / Arayup bulmak **diler** gezdügi budur kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [diler, -r]*

Gözlerüm yaşı revān oldugı budur sū-be-sū / Ḫāk-i pāyına **dilersin** servüñ ola rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [dilersin, -r, -sin]*

Dilerem eyleyem ʿışḳumı pinhān / Komaz ẓāhir ider bu çehre saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 2). [dilerem, -rem]*

İy Muḥibbī **dileme** būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [dileme,]*

İtmek **diler** gün yüzine zülfini niḳāb / Bilmez mi bunı olmadugın nūra ḥa'īle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [diler, -r]*

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş raḳīb / Sümme vallāhi yalandur dōstum tek sen **dile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [dile,]*

Dilerem iy sehī-servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 1). [dilerem, -rem]*

Muḥibbī'nüñ hemān ancak murādı / Yüzin sürmek **diler** ol āsitāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 5). [diler, -r]*

İlāhī **dilerem** bī-dīn raḳībüñ / İşidmeyem anuñ adın kem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 4). [dilerem, -rem]*

Na'līçeñi görelden kebkinüñ almak ister / Sürmek yüz **dilerler** sermūzeñe sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [dilerler, -r, -ler]*

Dilerem iy sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [dilerem, -rem]*

dile-: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ dirmek **diler** bir ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [diler, -r]*

Kūyuña varup yüzüñ görmek **diler** ʿāşıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [diler, -r]*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / Seni öldürmek **diler** hicr içre bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [diler, -r]*

Bu Muḥibbī **dilemez** mihr ü vefāñı güzelüm / Rāżıyam beni cefā vü cevrüñle yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [dilemez, -mez]*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp **dile** bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [dile,]*

Niçe serler olısar yolına ġalṭān yürisün / ʻĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan tāc u ḳabāyı **dilemez** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 2). [dilemez, -mez]*

Pāralansun **dilerem** şāne gibi bagrı anuñ / Her ki elin uzada zülf-i perīşānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [dilerem, -r, -em]*

Biñ cevr ü cefā eyle baña itmezem gile / Yoluñdadur cān u serüm tek hemān **dile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 1). [dile,]*

Kaʿbe'dür kūyı ṭavāf itmek **diler** göñlüm anı / Ger ḳabūli ola ḳurbān olayım ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [diler, -r]*

Dil murġı **diler** zülfi duzaġına dutılmak / Ḫāline naẓar itsün aña dāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [diler, -r]*

dile gelüp: *Dile gelmek, konuşmaya başlamak; gönle gelmek, hissedilmek.*

Karşu çıkar kūyuña varsam seg-i kūyuñ / Ḥāl dili ile ḥālümi sorar gelüp dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 4). [dile gelüp, -üp]*

dile getürebilem: *Anlatmak, söylemek.*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / Ya ben niçe getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [dile getürebilem, -ebilem]*

dile getüreyim: *Anlatmak, söylemek.*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / Pes ne içün getüreyim derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [dile getüreyim, -eyim]*

dile getürme: *Zikretmek; söylemek.*

Derd-i dilüm kime diyem kimse añlamaz / Çün böyledür anı getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [dile getürme,]*

dilegüm budur: *Isteğim bu.*

Laʿl beñzer dirilürmiş leb-i cān-perverdüñe / Kān içinde **dilegüm budur** anı taş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [dilegüm budur,]*

Beni kūyuña vardukça raḳībüñ menʿ ider dāyim / **Dilegüm budur** ugrasun anı Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [dilegüm budur,]*

dilegüm bu-durur: *Dileğim budur ki.*

Egerçi zülfüñi kesdüñ kesildi ʿömri ʿuşşāḳuñ / **Dilegüm bu-durur** Ḥaḳ'dan senüñ ʿömrüñ mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [dilegüm bu-durur,]*

dilek: *Arzu, istek, rica.*

Ḫāk-i derüñe yüz süre itmeye tefaḫḫur / Budur **dilegüm** anı ki ol mübteẕel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [dilegüm, -üm]*

Her kim ki ırar ʿāşıḳı dilber kapusından / Budur **dilegün** anı ki ol derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [dilegün, -üñ]*

diler: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Gözüm gevherlerin her dem alur göñlüm ayasına / **Diler** īṣār ide varup nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [diler,]*

diler misin: *Ister misin.*

Bir gice didi düşüñe gireyim **diler misin** / Çeşmüm didi var mı bu ʿālemde ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [diler misin,]*

dil-firīb: *Gönül aldatan, cazibeli.*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿīşvesi çok **dil-firīb** / Al idüp bu göñlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [dil-firīb,]*

Dāyimā cevr ü cefā fennin okur ol **dil-firīb** / Ġālibā mihr u vefā ögrenmemiş üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [dil-firīb,]*

Her kaçan serv-i sehī gibi salınsa **dil-firīb** / Pāda ḳudret kalmaya serv-i ḫırāmāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 3). [dil-firīb,]*

dil-ḫasta olam: *Gönlü hasta olmak.*

Dil-ḫasta olam virmeyesin baña bir cevāb / İy ʿĪsī-nefes derdüme dermān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [dil-ḫasta olam, -am]*

dil-ḫaste: *Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.*

Mübtelā-yı ʿışḳ olaldan āh kim **dil-ḫasteyem** / İy ṭabībüm dimedüñ bir kez anı yād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [dil-ḫasteyem, -y, -em]*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı **dil-ḫastedür** / Çıkmadın cānı lebinden gel vir ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [dil-ḫastedür, -dür]*

Eksük olmasun yaşı her dem bu ben **dil-ḫastenüñ** / Teşne görse tamla tamla tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [dil-ḫastenüñ, -nüñ]*

Bu bendeñi iy serv-i ḫırāmānum unıtma / **Dil-ḫasteñi** iy lebleri dermānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [dil-ḫasteñi, -ñ, -i]*

Sehv-ile yārum bu ben **dil-ḫasteye** itüm dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [dil-ḫasteye, -ye]*

İy şūḫ-ı Türk cevr ü cefā vü ʿitāb ne / Dāyim bu **dil-ḫasteye** itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [dil-ḫasteye, -ye]*

dil-ḫ∨āh: *Gönül arzusu, gönlünden geçen.*

Virüben cān cānā būseñ aldı / Bu yıkuk göñlümüñ **dil-ḫ∨āhı** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 4). [dil-ḫ∨āhı, -ı]*

dil-i āşüftemi: *Çılgıncasına seven gönül.*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu **dil-i āşüftemi** / Kūyuñ eṭfālı üşüp dīvāne diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [dil-i āşüftemi,]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu **dil-i āşüftemi** / Kūyuñ eṭfālı üşüp dīvāne diyü daşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [dil-i āşüftemi,]*

dil-i āteş-feşān-ıla: *Ateş saçan gönül.*

Yakdum cihānı bu **dil-i āteş-feşān-ıla** / Āh eyledükçe ʿālemi tutar duḫān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 1). [dil-i āteş-feşān-ıla, --ıla]*

dil-i āvāreyi: *Perişan gönül.*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün bilürsin yok vefā / Ya ne sergerdān idersin bu **dil-i āvāreyi** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [dil-i āvāreyi,]*

dili baglaya: *Tutulmak, yürekten sevmek, sevgi ile bağlanmak.*

Kalur hemīşe bend-i belālar içinde ol / Her kim ki baglaya dili ol zülfi sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [dili baglaya, -ya]*

dil-i bī-çāre: *Çaresiz, zavallı gönül.*

İy **dil-i bī-çāre** itme cevr-i dilberden enīn / Mā-teḳaddemden meseldür nāz ider her nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [dil-i bī-çāre,]*

dil-i dīvāneme: *Divane gönül.*

Vaṣluñı istedügüm ger ola yanuñda günāh / **Dil-i dīvāneme** bakma beni maʿẕūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [dil-i dīvāneme, -me]*

dil-i dīvāneye: *Divane, çılgın, aşık gönül. II Divane, çılgın âşık.*

Didi dilber bu kemend-i zülfi zencīr eyledüm / Didüm uslanmaz takarsañ da **dil-i dīvāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [dil-i dīvāneye,]*

dil-i dīvāneyi: *Divane gönül.*

Ancak aḥvālümi bilsün benüm [ol] zülf-i nigār / **Dil-i dīvāneyi** zencīr ile zünnāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [dil-i dīvāneyi,]*

İy Muḥibbī **dil-i dīvāneyi** bend itdi nigār / Boynına kākülini dakdı selāsil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [dil-i dīvāneyi,]*

dili ġamgīni: *Gamlı, kederli gönül.*

İy Muḥibbī her yañadan gelse ġam olma melūl / Çünki açar her **dili ġamgīni** ṣaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [dili ġamgīni,]*

dil-i ġamnākde: *Dertli gönül.*

Eksük olmaz āteş-i ġam çün **dil-i ġamnākde** / Görinürse dūd-ı āhum tañ mıdur eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 1). [dil-i ġamnākde, -de]*

Ḥālümi sorsañ beni bu tīre-i hicr içre āh / Eksük olmaz derd ü miḥnet bu **dil-i ġamnākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [dil-i ġamnākde, -de]*

dil-i gümşüdemi: *Kaybolmuş gönül.*

Çeşmüñle **dil-i gümşüdemi** ḫālüñe sordum / Biri kılup ebrūya işāret birisi gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [dil-i gümşüdemi, -mi]*

dil-i ḫāre: *Katı, sert taş gibi gönül, yürek.*

Āh eyle yaşuñ ola Muḥibbī eṣer ide / Te’ṣir ide āb u hevāña **dil-i ḫāre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 5). [dil-i ḫāre, -e]*

dil-i maḥzūn: *Kederli gönül.*

Kaçan taḥrīre el urup yaza derdin **dil-i maḥzūn** / Elinde dutdugı kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [dil-i maḥzūn,]*

Ḥālümi sormaz gelür yād u biliş illā ki ġam / Bulmadum derde devā ben bu **dil-i maḥzūn** için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [dil-i maḥzūn,]*

dil-i maʿmūrdan geçdüm: *Huzurlu gönülden vazgeçmek, huzurlu gönlü feda etmek.*

Genc-i vaṣluñ bulmak içün eyledüm göñlüm ḫarāb / Dōstum geçdüm anuñçün bu dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [dil-i maʿmūrdan geçdüm, -düm]*

dil-i meftūn: *Fitneye düşmüş, sihirlenmiş; tutkun gönül.*

Leylī zülfin ger kemend itse **dil-i meftūn** için / Kim göre eydür ki zencīr itdiler Mecnūn için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [dil-i meftūn,]*

dil-i mehcūrdan: *Terk edilmiş, gurbette kalmış gönül.*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş luṭfuñ cihāna nūrdan / Saklanursın yā nedendür bu **dil-i mehcūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [dil-i mehcūrdan, -dan]*

dil-i nāçār-ıla: *Çaresiz gönül.*

Bulınmaz vaṣla çün çāre kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre **dil-i nāçār-ıla** eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [dil-i nāçār-ıla, --ıla]*

dil-i nā-pākde: *Temiz olmayan gönül, kötü yürek.*

Evvel[i] pāk it Muḥibbī gel derūn-ı sīneñi / Ẕikr-i Ḥaḳ girmez bulınmaz olsa **dil-i nā-pākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [dil-i nā-pākde, -de]*

dili nişāne eyledüm: *Gönlü nişane yapmak (ok nişanesi).*

Yāruñ görüp rāgbetini tīr ü kemāna / Sīnemde aña eyledüm dili nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 1). [dili nişāne eyledüm, -düm]*

dil-i pür-hevese: *Heveslerle, arzularla dolu olan gönül.*

Pend gūş eyle didüm cān u **dil-i pür-hevese** / Tutmadı pendümi döndürdi fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [dil-i pür-hevese, -e]*

dil-i şīrīn: *Şîrîn'in gönlü II Tatlı gönül.*

Dil-i Şīrīn katı seng-i ḥacerden / Getürimedi Ferhād anı kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 6). [dil-i şīrīn,]*

dil-i şūrīde: *Perişan gönül -tutkun gönül-.*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül bülbül gibi / İy **dil-i şūrīde** sen çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [dil-i şūrīde,]*

Żāyiʿ itme iy **dil-i şūrīde** gel gül ṣoḥbetin / Cān u dilden tā seḥer gūş eyle bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [dil-i şūrīde,]*

dil-i şūrīde: *Perişan gönül.*

Ḫāk-i pāyine yüzüñ sürdükde cānuñ virmedüñ / İy **dil-i şūrīde** ol günden berü şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 2). [dil-i şūrīde,]*

dil-i şūrīdedür: *Perişan gönül -tutkun gönül-.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu dōstum bülbül gibi / Bu **dil-i şūrīdedür** her demde efġān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 2). [dil-i şūrīdedür, -dür]*

dil-i sūzānumdan: *Yanan gönül.*

Gice sanmañ ki felekde görünen encüm degül / Göklere çıkdı şererdür **dil-i sūzānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [dil-i sūzānumdan, -umdan]*

dil-i vīrān: *Yıkık, harap gönül.*

N'içün itmezsin gelüp iy dōst bir yirde ḳarār / Ḫāne eyle gāh cān gāhī **dil-i vīrān** vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [dil-i vīrān,]*

dil-i vīrāneye: *Harap olmuş gönül. II Viraneye dönmüş kalp.*

Bulmak isterseñ eger genc-i viṣālinden ḫaber / Umaram kim bulasın gelseñ **dil-i vīrāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [dil-i vīrāneye, -ye]*

dil-i zār: *Ağlayan, inleyen gönül.*

Her şeb ġam-ıla çün **dil-i zār** iñiler āh / Dir nāle kılup böylece dīvār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [dil-i zār,]*

dilin aldı: *Gönül alan, kendine bağlamak, âşık eden.*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup ḫalḳdan anı mümtāz ider / Leylī mihrin gösterüp aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [dilin aldı, -dı-in]*

diline almasun: *Dilinden düşürme(mek), anmamak.*

Tek almasun diline zāhid melāmet ehlin / Dārü's-selām içinde varsun selāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 4). [diline almasun, -masun]*

diller: *(Aşığın) gönlü.*

Niçe **diller** bendedür bi'llāhi çözme zülfüñi / Pāy-māl olur göñüller anı dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [diller,]*

Niçe **diller** ser-i zülfüñe beste / Yatur kalmış ẕeḳan çāhında beste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [diller,]*

diller almada: *Gönül almak.*

Şīvesi çok mihri yok ammā ki **diller almada** / Bu cihān içinde kim mekkār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [diller almada, -da]*

diller almada: *Gönüller alan, gönülleri kendisine çeken, bağlayan (şey).*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle **diller almada** / Çeşmi sāḥirdür diyen zülfinde de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [diller almada, -mada]*

diller alsun: *Gönüller alan, gönülleri kendisine çeken, bağlayan (şey).*

Çeşmüñi gönder ilerü **diller alsun** tīġ-ıla / Perçemüñi ko kafāda kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [diller alsun, -sun]*

dil-rubā: *Gönül alan, gönül kapan // sevgili.*

Vaṣlını ummak Muḥibbī **dil-rübānuñ** key bedīʿ / Bunı kim gördi gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [dil-rübānuñ, -nuñ]*

dil-rübālar: *Gönül alan, gönül kapan // sevgili.*

Ḫūb-rūlar cümle encüm sen ḳamer-rūsın begüm / Saña beñzer görmedüm çok **dil-rübālar** dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [dil-rübālar,]*

dil-sitān: *Gönül alan. II Sevgili.*

Gül-i nāzük beden dirler benüm ol **dil-sitānumçün** / ʿAceb mi dinse hercāyī meh-i nā-mihribānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [dil-sitānumçün, -umçün]*

dil-teşne olup: *Çok istekli, çok hevesli olmak.*

Olup dil-teşne aldanma cihāna / Ölürseñ saña virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 3). [dil-teşne olup, -up]*

dilüñe alup: *Söylemek, konuşmak.*

Alup bir mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu sebebden kendüñi ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [dilüñe alup, -up]*

dimāġ: *Akıl, fikir.*

İdeli dehrüñ **dimāġını** muʿaṭṭar zülf bu / İʿtibār kalmadı āhūda olan müşgde bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [dimāġını, -ı, -n, -ı]*

Dimāġın ʿālemüñ pür itdi zülfüñ / Ḫıṭā'da var mı böyle müşg-i āhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 4). [dimāġın, -ı, -n]*

Muʿaṭṭar eyler ol dehrüñ **dimāġın** / Ser-i zülfini dilber tarayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 4). [dimāġın, -ı, -n]*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī ola tola **dimāġı** hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 3). [dimāġı, -ı]*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī olup dola **dimāġı** hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 3). [dimāġı, -ı]*

Gördi muʿaṭṭar yine bu dehr **dimağı** / Didi bu Muḥīb zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [dimağı, -ı]*

Saçı sevdāsıla toldı **dimāġum** / Beni ugratdı bend-ile belāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 4). [dimāġum, -u, -m]*

dime: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Bugün maġrūr olup **dime** iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [dime,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla sakın **dime** ki bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [dime,]*

Dime zāhid baña kıl yāra tevbe / İder mi bülbül gülzāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [dime,]*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ zülālin irgür / Gel **dime** deşne olsun bir ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [dime,]*

dime ki: *Deme ki.*

Ẕeḳanuñ oḫşayup öpmek ile cānā ne żarar / Meyve-i cennet olan **dime ki** āyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [dime ki,]*

dimez: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Cānā **dimezem** eyle baña mihr ü vefālar / Tek cevr ü cefāñ kesme hemān muttaṣıl olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [dimezem, -em]*

dimez misin: *Demez misin?.*

Buldı ‘ömür nihāyet yok mı cefāya ġāyet / **Dimez misin** hey āfet cevre nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [dimez misin,]*

dimiş iken: *Demişken.*

Bir būsemi biñ cāna virem **dimiş iken** āh / Bilsem ki dönüp soñra inkār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [dimiş iken,]*

dimiş ki: *Demiş ki.*

Yāra **dimiş ki** cānını senden dirīġ ider / Eyleñ naẓar raḳīb-i següñ iftirāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 2). [dimiş ki,]*

dīn: *Denilmek, anılmak.*

Gül-i nāzük beden dirler benüm ol dil-sitānumçün / ʿAceb mi **dinse** hercāyī meh-i nā-mihribānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [dinse,]*

Dehānuña senüñ cānā **dinürse** tañ mı cāndur bu / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [dinürse, -ür, -se]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña dil virdüm yine / Dōstlar şimden girü ben bī-dile mecnūn **dine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [dine, -e]*

dīn: *Allah'a ibadet ve maneviyata itikat hususunda her milletin tuttuğu yol.*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü **dīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [dīn,]*

İy dōst neden eyleyesin kaşlaruñı çīn / Kīn olsa kaçan olmaya anuñ-ıla **dīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [dīn,]*

Her kimüñ ki **dīni** var ẓāhirdür anuñ kīni yok / Zīrā bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [dīni, -i]*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt ḫaṭṭuñ koma iy nāzenīn / Ḥaḳ dimişler cemʿ olmaz bir yire küfr-ile **dīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [dīn,]*

Saçuñı beñzedenler ʿanberīne / Ḫaṭuñçün didiler ḳaṣd itdi **dīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 1). [dīne, -e]*

ʿAṭā itdi saña Furḳān’ı Sübḥān / Getürdüñ niçe biñ bī-dīni **dīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 2). [dīne, -e]*

Neden eksük degül sīneñde kīne / Revā mı dōstum andan bu **dīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [dīne, -e]*

dīn ile kīn bir yirde sıgmaz: *Din ile kin bir arada olmaz.*

Ṣāf ḳalb ol kimseye dutma sakın göñlüñde kīn / Didi sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [dīn ile kīn bir yirde sıgmaz,]*

dīn ü dil: *Din ve gönül; din ve lisan.*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur divşür bilüñ / Ya terk eyle **dīn ü dil** ya ol yaña sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [dīn ü dil,]*

dīne getürüp: *Dine getirmek.*

Zülf zünnārını kesmiş yine ḥüsnüñ müslimi / Getürüp dīne anı beñzer müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [dīne getürüp, -üp]*

diñle: *Işitmek için kulak vermek.*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / **Diñle** anı cān-ıla kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [diñle,]*

Ġırr olma ḥüsn bünyādına ol āb üzeredür / Bir ḫaberdür ʿāḳilāna **diñle** ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [diñle,]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / **Diñlesün** gelsün ṣalādur ṣeyḫ ü ṣāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 5). [diñlesün, -sün]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / **Diñlesün** gelsün ṣalādur ṣeyḫ ü ṣāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 3). [diñlesün, -sün]*

Meclis içre her ḳadeḥ san bir gül-i aḫmer-durur / Bülbül olmışdur ṣürāḥī **diñle** ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [diñle,]*

diñlemek: *Işitmek için kulak vermek.*

Nite kim gül **diñlemez** gülşende bülbül nālesin / Sen de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [diñlemez, -mez]*

dinme-: *Sona ermek, bitmek, durmak.*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / **Dinmeye** eger her kıla bir niçe dil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [dinmeye, -ye]*

dir: *De-, der, söyler.*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / Kim göre köpri **dir** üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [dir,]*

dir: *Toplamak.*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ **dirmek** diler bir ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [dirmek, -mek]*

Ḫāne kesdi bī-sütūn sengden Muḥibbī **dirmedi** / İtmese idüm derūn-ı āhdan aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [dirmedi, -me, -di]*

dir isem: *Dersem, söylersem.*

Ḫāk-i pāyuñ olam **dir isem** eger / Gelmesün ḫāṭıra ġubār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 3). [dir isem,]*

dir ki: *Der ki.*

Muḥibbī şiʿr-ile irdüñ kemāle / Görenler **dir ki** naẓm içre ḥasensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 10). [dir ki,]*

Key naḥīf oldum bulan bulur fiġānumdan beni / **Dir ki** iy bī-çāre sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [dir ki,]*

Sīnede gören elifler **dir ki** ʿışḳuñ bebridür / Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [dir ki,]*

dirgür-: *Diriltmek.*

Ġamzeler ẓulm-ıla öldürürse lāʿlüñ **dirgüren** / İy Mesīḥā-dem Muḥibbī'de gel eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [dirgüren, -en]*

dirgür: *Diriltmek.*

Eger öldür ü ger **dirgür** muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [dirgür,]*

Ġamzelerle öldürürse lāʿl-i nābı **dirgürür** / Ḫāk-i pāyından Muḥibbī bir dem anuñ gitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [dirgürür, -ür]*

ʻĀşıḳı evvel öldür dönüp lebüñle **dirgür** / Maḥşer güninde iy dōst bu bir ʻalāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [dirgür,]*

Didi gel deyre bugün muʿciz-i ʿĪsā göresin / **Dirgürür** mürdeleri bir büt-i tersā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [dirgürür, -ür]*

Laʿl-i nābuñ **dirgürürse** tīr-i ġamzeñ öldürür / Bir nefesde hem Mesīḥā'sın u hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [dirgürürse, -ürse]*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir laʿlüñ agzuma / **Dirgür** bu mürdeyi yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [dirgür,]*

dirhem: *Akçe, para.*

Kebkebüñ izin görüp bu cān u göñlüm şād olur / Bir gedā yol üzre san kim irişür **dirhemlere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [dirhemlere, -lere]*

Muḥibbī neẕr kıl ġam tekyesine / Yaşuñ **dirhemlerin** gönder çerāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 5). [dirhemlerin, -lerin]*

dirhem ü dīnārdan: *Para pul II gümüş ve altın.*

İy Muḥibbī sīm-i eşküm rūy-ı zerdüm var iken / Fāriġ olsam tañ mıdur ger **dirhem ü dīnārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [dirhem ü dīnārdan, -dan]*

dirhem-i eşk[i]: *Gözyaşı dirhemi. II Gözyaşının bir .damlası.*

Dirhem-i eşk[i] şu deñlü yoluña saçdı göñül / Kalmadı el ura şimden girü sermāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 4). [dirhem-i eşk[i],]*

dirīġ: *"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.*

Bakmazam gün yüzine bu dīdeler ḫūn-āb olur / Çāresüz kaldum **dirīġ** ol mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [dirīġ,]*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā **dirīġ** sunmadı bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [dirīġ,]*

Yāruñ cefā vü cevri nedür kīnesi neden / Derdā **dirīġ** gitmeye mi kīne sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [dirīġ,]*

Dirīġ gūşına girmez fiġānumuz yāruñ / Kurı yire bu fiġān-ıla zārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 2). [dirīġ,]*

Derdā **dirīġ** ḥālümi bir kimse añlamaz / Ya ben niçe getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [dirīġ,]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse āh / Derdā **dirīġ** bende bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [dirīġ,]*

Derdā **dirīġ** ḥālümi bir kimse añlamaz / Pes ne içün getüreyim derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [dirīġ,]*

Geşt idüp dehri kamu bulmadum andan ḫaberi / Girmedi āh **dirīġ** nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [dirīġ,]*

dirīġ ider: *Esirgemek.*

Yāra dimiş ki cānını senden **dirīġ ider** / Eyleñ naẓar raḳīb-i següñ iftirāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 2). [dirīġ ider,]*

dirīġ idüp: *Esirgemek, kıyamamak, kıyıp verememek.*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den **dirīġ idüp** / Dimez muḥtāc imiş ġāyet ider āh ol ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [dirīġ idüp, -üp]*

dirīġ itme: *Esirgemek, sakınmak.*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı Muḥibbī çün türāb / Cürʿañı cānā **dirīġ itme** gel ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [dirīġ itme,]*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu ben maḫmūrdan / Çünki kesb eyler ṣafā ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [dirīġ itme,]*

Gözüñ yaşın **dirīġ itme** dilā sen pāy-ı dilberden / Güzeller ṣayd olurlar çün bilürsin sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [dirīġ itme,]*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin gel itme çeşmümden dirīġ / Sürme kılam an[ı] ben bu dīde-i ḫūn-ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [dirīġ itme,]*

dirīġ itme: *Esirgemek, sakınmak.*

Gel **dirīġ itme** Muḥibbī'den zekāt-ı ḥüsnüñi / Saña bu ḥüsni viren Perverdigār'uñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [dirīġ itme, -me]*

dirīġā: *"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden bulut-veş ḫaddini / Gün yüzini görmez olmışdur **dirīġā** ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [dirīġā,]*

Kalmadı ehl-i kerem ʿAnḳā-ṣıfat nā-yābdur / İy **dirīġā** sifle-perver oldı bu gerdūn-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [dirīġā,]*

Dirīġā düşde daḫı [ol] görinmez / Niçe görine gelmez göze uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [dirīġā,]*

Dirīġā derdüm oldı āşikāre / Bulınmaz cehd-ile bu derde çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 1). [dirīġā,]*

Giderken kūyuña oldum fütāde / **Dirīġā** olmadı yolum küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 1). [dirīġā,]*

Su gibi gördügi maḥbūba Muḥibbī meyl ider / N'eyleyem derdā **dirīġā** ḫāṭır-ı meyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [dirīġā,]*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz ṭabībüm āh / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [dirīġā,]*

Göremez oldum **dirīġā** gün yüzüñi āh kim / Gāh āb-ı çeşmüm māniʿ ü geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [dirīġā,]*

Ġubār-ı ḫaṭṭuñı fāş itdi göñlüm / **Dirīġā** yok imiş esrāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 3). [dirīġā,]*

diril: *Canlanmak, hayat bulmak.*

Saḫt-rūdur korkaram kim saña hem-ser **dirile** / Alma gel āyīne-i ḥüsnüñe kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [dirile, -e]*

dirler ki: *Derler ki.*

Baña **dirler ki** ʿışḳı itme iẓhār / Durur mı hīç āteş birile panbū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 3). [dirler ki,]*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni n'eyçün yakar / Yā neden **dirler ki** cennet ehli yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [dirler ki,]*

Ḫaddüñ odını göster olsun Muḥibbī mesrūr / **Dirler ki** gülşen olur āteş-i zamān kışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [dirler ki,]*

dirseñ: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel getür bu ḫastaya / Kim feraḥ olsun eger **dirseñ** dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [dirseñ,]*

diş: *(Sevgilinin inci gibi) dişleri.*

Dişi mi yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer mi ki fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [dişi, -i]*

diş: *Çark, testere, tarak vb. çentikli şeylerdeki çıkıntıların her biri.*

Saçuñ girihlerini kıldum egerçi pīşe / Çözilmedi çalışdum tā urmayınca **dişe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 1). [dişe, -e]*

dişle: *Isırmak.*

İy Muḥibbī yār götürse yüzinden ger niḳāb / Māh-rūlar her biri barmaklarını **dişleye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [dişleye, -ye]*

dişüñ: *(Sevgilinin inci gibi) dişleri.*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿālemde gülzār isteyen / Dür **dişüñ** fikr eylesün lü'lü'-i şehvār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [dişüñ,]*

ditre: *(Vücut veya bir organ) titremek; çok üşümek.*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevves ḥırṣ-ıla / Kanda görseñ cān atarsın **ditreyüp** nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [ditreyüp, -y, -üp]*

dīvān: *Bir şairin şiirlerini kafiyelerine göre ve harf sırasına uygun bir şekilde topladığı mecmua.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu **dīvānı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [dīvānı, -ı]*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu **dīvānı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [dīvānı, -ı]*

dīvāne-: *'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.*

ʿAdd olınmaz gerçi çokdur ʿışḳuñuñ **dīvānesi** / Ḫatm olındı bu Muḥibbī'de hemān ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [dīvānesi, -(s)i]*

dīvāne: *'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir **dīvāneyem** sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [dīvāneyem, -y, -em]*

Başuma sevdā-yı zülfüñ geleli **dīvāneyin** / Şemʿ-i ḥüsne cān u dilden yanmaga pervāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 1). [dīvāneyin, -yin]*

Uslanur **dīvāneler** dirler egerçi bend-ile / Bend-i zülfinden ʿaceb bende neden artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [dīvāneler, -ler]*

Vaṣl umarsın ol şeh ü sen bir gedā / Ṭavr-ı ʿaḳıldan meger **dīvānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [dīvānesin, -sin]*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne ben / Ya saçı zencīrine Mecnūnlayın **dīvāne** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [dīvāne,]*

Niçe bir zencīr-i zülfine göñül **dīvānesin** / Niçe bir şemʿ-i cemāle per yakar pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 1). [dīvānesin, -sin]*

Ġırr olma ḥüsn bünyādına ol āb üzeredür / Bir ḫaberdür ʿāḳilāna diñle ben **dīvāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [dīvāneden, -den]*

Bir ʿaceb **dīvāneyem** başumdaki sevdā içün / Zülfini zencīr idüñ boynuma ben şeydā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [dīvāneyem, -y, -em]*

Āteş-i ḥüsnine yāruñ iy göñül pervānesin / Zülfi zencīrine dil virdüñ ʿaceb **dīvānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [dīvānesin, -sin]*

İy ḳamer yüzlü ḫayālüñ gelse dil eyler kelām / Tañ degül **dīvāneler** eyler tekellüm māh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [dīvāneler, -ler]*

Lā'übālī ʿāṣıḳam ben ʿālem içre dōstlar / Beñzedürler kanda görinsem beni **dīvāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [dīvāneye, -ye]*

Olmışam şeydā takaldan boynuma zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ bu ben **dīvāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [dīvāneye, -ye]*

Ṭālib olduñ zülfi zencīrine iy şūrīde-dil / Bilmedüñ **dīvānelik** derdā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 3). [dīvānelik, -lik]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfāli üşüp **dīvāne** diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [dīvāne,]*

Olur-ıdum ben bugün **dīvāneler** ser-defteri / Zülf[i] zencīri eger boynuma benüm takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [dīvāneler, -ler]*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿĀşıḳ u āşüfte vü **dīvāne** vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [dīvāne,]*

Bend eyle dili zülfüñe **dīvāne** gerekse / Yak cānumı ruḫsāruña pervāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [dīvāne,]*

dīvāne dil: *Deli gönül.*

ʿAḳlı yok **dīvāne dil** bilmezse ḳuyuñ ḫıẕmetin / Dōstum ʿayb eyleme teklīf yok mecẕūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [dīvāne dil,]*

Tolaşur her dem kemend-i zülfüñe **dīvāne dil** / Kurtuluş yokdur meger zülfüñde anı asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [dīvāne dil,]*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun **dīvāne dil** / Zülfini zencīr ider gördüm çün ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [dīvāne dil,]*

Saklayabilür mi ʿışḳın dōstlar **dīvāne dil** / Muttaşıl çāk-i girībānını dāmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 2). [dīvāne dil,]*

dīvāne diyü: *Deli diye.*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfālı üşüp **dīvāne diyü** daşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [dīvāne diyü,]*

dīvāne eyledi: *Delirtmek.*

Alımazsın dōstlar nuṣḥ eylemeñ benden cevāb / Eyledi cān u dili dīvāne kāküller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [dīvāne eyledi, -di]*

dīvāne eyler: *Deli etmek.*

Ne sünbüldür saçuñ iy çeşmi āhū / Beni **dīvāne eyler** āḫir āh o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [dīvāne eyler, -r]*

dīvāne göñül: *Deliye dönmüş gönül. II Aşığın kalbi.*

Dīvāne gönül istedi cām sāḳī lebinden / Mestāne gözi ḫışm-ıla el urdı bıçağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [dīvāne gönül,]*

dīvāne göñül: *Deli gönül II delicesine âşık olmuş olan gönül.*

Yüri **dīvāne göñül** kākül-i cānāna degin / Yüri pervāne-ṣıfat āteş-i sūzāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 1). [dīvāne göñül,]*

dīvāne kılan: *Kendinden geçirmek, düşkünü haline getirmek.*

Niçe sünbül niçe kākül niçe gīsūdur bu / Niçe ʿāṣıḳları **dīvāne kılan** būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [dīvāne kılan, -an]*

dīvāne kıldı: *Deli etmek.*

Gönlümi **dīvāne kıldı** āh ol gīsū diyen / ʿAḳlumı tārāca virdi ʿārıẓ-ı gül-bū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [dīvāne kıldı,]*

dīvāne kılduñ: *Kendinden geçirmek, düşkünü haline getirmek.*

Şemʿ-i ḫüsne karşu itdüñ cānumı pervāne sen / Zülf-i zencīrüñle kılduñ gönlümi dīvāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [dīvāne kılduñ, -duñ]*

Gösterüp evvel yüzüñ **dīvāne kılduñ** sen beni / Kākülüñ zencīrine gel ol delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [dīvāne kılduñ, -duñ]*

dīvāne kılmışdur: *Kendinden geçirmek, düşkün hale getirmek; mübtela, aşık etmek.*

Görüp gün yüzini didüm ki mihr-i ḫāverīdür bu / Beni **dīvāne kılmışdur** ne tān dirsem perīdür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [dīvāne kılmışdur, -mışdur]*

dīvāne ola: *Deli divane olmak.*

Kim ki dil virdi zülf-i cānāna / Lāzım mıdur ki ola dīvāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 1). [dīvāne ola, -a]*

Göre zülfüñi dil ola dīvāne / Yüzüñ şemʿini de cān göre yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [dīvāne ola, -a]*

dīvāne oldı: *Bağlanmak ‖ delirmek, kendinden geçmek.*

Muḥibbī ʿışḳ-ıla **dīvāne oldı** / Yanında görinür ʿaḳl issi mecnūñ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 5). [dīvāne oldı, -dı]*

dīvāne oldı: *Delirmek.*

Gözüm gördi göñül **dīvāne oldı** / Didüm azdur bu da size ölince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [dīvāne oldı,]*

dīvāne oldum: *Divane olmak II Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.*

Yāra diñ **dīvāne oldum** ḥüsn-i tedbīr eylesün / Leylī zülfinden bu ben mecnūna zencīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [dīvāne oldum, -dum]*

dīvāne olup: *Delirmek, aklını yitirmek. II Sevgiliye duyduğu aşkın neticesinde âşığın kendinden geçmesi, aklının başından gitmesi.*

Pür dil ġam-ıla cān-ıla hem oldı ciger rīş / **Dīvāne olup** ʿışḳ-ıla bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [dīvāne olup,]*

dīvānelik: *Delilik.*

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿāṣıḳlaruñ / Key katı **dīvānelikdür** meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [dīvānelikdür, -dür]*

dīvār: *Duvar.*

Seyre çıksañ ḳadd ü reftārın temāşā itmege / Gülşen içre servler baş kaldura **dīvārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [dīvārdan, -dan]*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār iñiler āh / Dir nāle kılup böylece **dīvār** iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [dīvār,]*

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi kirpüklü çeşmüm saklasun / Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur ḫār-ıla **dīvār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [dīvār,]*

divşür: *Toplamak.*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur **divşür** bilüñ / Ya terk eyle dīn ü dil ya ol yaña sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [divşür,]*

diyār-ı ġurbete: *Gurbet diyarı, yabancı memleket.*

Ben sefer bī-iḫtiyār itdüm **diyār-ı ġurbete** / Dōstum ısmarladum göñlüm saña Allāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [diyār-ı ġurbete, -e]*

diye: *Desin, söylesin.*

Şābāş **diye** her kim işide bu naẓmuñı / İtdüñ Muḥibbī şiʿrüñi çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [diye,]*

diye: *Diye, diyerek.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli saña **diye** hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [diye,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil āsitānında / **Diye** dilber ki ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [diye,]*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup dil **diye** gel zaḫma merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [diye,]*

Māh-rūlar arasında kim ki göre sen mehi / **Diye** taḥsīn bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [diye,]*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var didiler didüm / Kim var ki **diye** irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [diye,]*

Kim bile **diye** zülf-i çevgāna / Başı top ola gire meydāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 1). [diye,]*

diyen: *Denilen.*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā irgür meded şol mey **diyen** tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [diyen,]*

Gönlümi dīvāne kıldı āh ol gīsū **diyen** / ʿAḳlumı tārāca virdi ʿārıẓ-ı gül-bū **diyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [diyen,]*

Gönlümi dīvāne kıldı āh ol gīsū **diyen** / ʿAḳlumı tārāca virdi ʿārıẓ-ı gül-bū **diyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [diyen,]*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni tā ḫ∨ābda / Kanda gitmişdür ʿaceb bilsem kanı uyḫu **diyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [diyen,]*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū **diyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [diyen,]*

diyenler: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

ʿIşḳ dersin okıyanlar iremez itmāmına / İntihā itdüm **diyenler** yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [diyenler, --y, --en, --ler]*

diyesi: *Diyecek, söyleyecek.*

Yoluña cān virdügümden soñra ger kılsañ güẕer / Dil uzadup **diyesi** cümle giyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [diyesi,]*

diyü: *Diye, diyerek.*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde derdüm bir **diyü** / Yanına bir dāġ yakdum oldugıyçün derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [diyü,]*

Niçeye dek gitmeye sīneñde tura kibr ü kīn / Böyle iken ben müselmānam **diyü** itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [diyü,]*

Gül dāmenini ko **diyü** bülbül ʿaceb midür / Nā-çār olup yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [diyü,]*

Būy-ı zülfüñe irem **diyü** gelür misk-i Ḫıṭā / Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [diyü,]*

Tāze sebz olsun **diyü** cānā cemālüñ gülşeni / Raʿd-veş āh eyleyüp nīsān-ı bārān-dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [diyü,]*

Cān naḳdini yolında Muḥibbī ide īs̱ār / Ol yār gelür **diyü** baña tek ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [diyü,]*

Güzel sever **diyü** ṭaʿn eyledi baña zāhid / Elümde olmayıcak iḫtiyārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [diyü,]*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu dil nişān itdüm / Ata ġamz okların **diyü** benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [diyü,]*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿāşıḳdur **diyü** / Deldi bagrum cevr-ile bu buña lāyıḳdur **diyü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [diyü,]*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿāşıḳdur **diyü** / Deldi bagrum cevr-ile bu buña lāyıḳdur **diyü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [diyü,]*

Gördiler ben mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar birisi ʿAz̲rā biri Vāmıḳ'dur **diyü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [diyü,]*

Şiʿrüm içre her kaçan şekker lebüñ z̲ikr eylesem / Birbirinden kapuşurlar ḫalḳ fāyıḳdur **diyü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [diyü,]*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben kāġıda / Saklamaz sır iki yüzlü bir münāfıḳdur **diyü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [diyü,]*

Bu Muḥibbī şiʿrini yārā güzāfın añlama / Ṣıdḳı var iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur **diyü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [diyü,]*

Būy-ı zülfine irem **diyü** yine āvāre dil / Gitdi yaşum gibi āh ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [diyü,]*

ʿAceb nāzük ʿaceb şīrīn dehendür / Meger süd **diyü** şekker virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [diyü,]*

Bu Muḥibbī yitüre ṭāʿat u zühd ü veraʿı / İç **diyü** yār işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [diyü,]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfāli üşüp dīvāne **diyü** taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [diyü,]*

diyüben: *Diye, diyerek.*

Gāh elif geh dāġ çekdüm sīne-i efgāruma / Dād elüñden **diyüben** yazdum der ü dīvāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [diyüben,]*

diz: *Diz.*

Yoluñda senüñ ṣādıḳam iy dōst vefāda / Nān u nemeki yimemişemdür **dizüm** üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [dizüm, -üm]*

Her kim ki vefā ʿahdin ider ʿahdine turmaz / Yir nān u nemek ḥaḳḳını ol **dizi** yüzinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [dizi, -i]*

diz-: *Nesneleri sıralamak.*

Dizerdüm rişte-i cāna bu söz gevherlerin bir bir / Eger meyl eyleyüp dilber alup daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [dizerdüm, -er, -dü, -m]*

dīz̲ār: *Yüz, cemal.*

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil cenneti / Ḳāyil olur mı aña ʿışḳ-ıla **dīz̲ār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [dīz̲ār,]*

Ben der-i meyḫānede **dīz̲āra** ʿāşıḳ olmışam / Mescide ṣūfī gelür ancak kurı ġavġā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [dīz̲āra, -a]*

Kūyuñda Muḥibbī ola **dīz̲āruña** ṭālib / Göstermeyesin sen aña dīdār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [dīz̲āruña, -uña]*

Zāhid egler göñlini cennetdeki ḥavrā ile / Çöpçe gelmez ʿāşıḳuñ çeşmine **dīz̲ār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [dīz̲ār,]*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña **dīz̲ār** / Gör bu riyāyı zāhid cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [dīz̲ār,]*

dīdelerüm: *Görme organı, göz, çeşm.*

Kapuña varup **dīdelerüm** kan agladı / Bulınmadı bir kişi gelüp yaşum sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 2). [dīdelerüm,]*

döğ-: *Dövmek.*

Cihān ḫalḳını çarḫuñ āsiyābı / **Döger** gendüm gibi āḫir ider un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 4). [döger, -er]*

döğ-: *1. (Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek 2. Var olup ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

Zülf[i] çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / **Dogıcak** lā-büd kişi merdāne gerek anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [dogıcak,]*

doġ: *Dövmek.*

Sīneñ **dögicek** āh Muḥibbī koma elden / ʿUşşāḳ ara şuʿle-i āhuñ ʿalem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 5). [dögicek, -icek]*

Su gibi eger başumı daşdan daşa **dögsem** / Olmaya ʿaceb ʿāşıḳ-ı didār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [dögsem, -sem]*

doġ: *1. (Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek 2. Var olup ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

Şarḳ sulṭānı **dogup** gelse [ki] sag yanumdan / Ẓulmet-i dūd-ı dilüm irmeye sol yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [dogup, -up]*

dögil: *Vurmak, çalmak.*

Dögilsün hem çü def karşuñda sīnem / Göñül ney gibi ḫoş-āvāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [dögilsün, -sün]*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī kişver-i dilde / **Dögilsün** sīnemüñ ṭablı cihān tolı ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [dögilsün, -sün]*

döginmek içün: *Dövünmek için.*

Ḳays **döginmek içün** taşlar alup ayasına / Mātem-i Leylī'de döndürdi özin sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [döginmek içün,]*

dogrult: *Doğrultsa, hedef alsa.*

Rüstemāne yayını almış o çeşm-i ġamze-zen / Her kime **dogrutsa** lā-büd ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [dogrutsa, -sa]*

dök-: *Akıtmak, dökmek, serpmek.*

Deryā-yı eşke daldum bī-ḥad cevāhir aldum / **Dökülen** ayaguña dürr ile gevher olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [dökülen, -ülen]*

Dökersin dīdeden iy çeşm-i pür-ḫūn / İçeyin müstedām ol baña sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 5). [dökersin, -er, -sin]*

Pāyuña bu dīdeler īs̱ār içün / **Dökdi** gāh laʿl ü geh dürr-i s̱emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [dökdi, -di]*

Taḫta-i sīnemde **dökdüm** çünki eşküm noḳṭasın / Kāyinātuñ ḫālini bilmekde remmālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [dökdüm, -dü, -m]*

Meclis-i ġamda şu deñlü **dökeyim** ḫūn-ı ciger / Bezm ara her birisi bir gül-i ḫandān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [dökeyim, -eyim]*

Ḫālini **dökdi** dāne yine zülfi agına / Dil murġınuñ bu dām-ıla ḥāli niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [dökdi, -di]*

dök: *Akıtmak, dökmek, serpmek.*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir zamān / Açup bu sīnem taḫtasın **dökdüm** sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [dökdüm, -dü, -m]*

Gözden **döküp** her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [döküp, -üp]*

Gözlerüm gözeklerinden **döküben** ḫūn-ı ciger / İñlerem derd-ile göñlüm beñzedüp ṭōlāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [döküben, -üben]*

Ola ki Muḥibbī göresin pāyı nişānın / Eṭrāfına **dök** göz yaşını kūyı gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [dök,]*

Nāle raʿd u āhum oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim **döker** āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [döker, -e, -r]*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse ger ṣabā / Nāfesini **döke** yire reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [döke, -e]*

Kesdükçe tagı ʿışḳ-ıla yire **dökilen** eşk-ile / Yāḳūt-ı laʿle döndürür her yaña seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [dökilen, -il, -en]*

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd zümürrüd rīzesi / Yā sevād-ı müşgdür **dökilmiş** anda rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [dökilmiş, -il, -miş]*

Gülşen içre ruḫlaruñ devrinde gül açılmasun / Eşk-i çeşmüm var-iken bārān **döküp** saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [döküp, -üp]*

Şāh-ı ġam gelse Muḥibbī bu göñül ḫānesine / Pāyına dür **dökerem** dīde-i giryānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [dökerem, -erem]*

Bu dil cārūb ider kirpüklerini / İşigüñ pāk ider çeşmüm **döker** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [döker, -e, -r]*

Eline almış yine cellād çeşmi ġamzeler / Ehl-i ʿışḳuñ yire **dökmek** kanın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [dökmek, -mek]*

Yaşum **dökilse** tañ mı ol gülʿiẕāra karşu / Bārān olur dimişler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [dökilse, -il, -se]*

Āhum bulutı yagmurını **dökeli** gözden / Ġarḳ eyledi bu cismümi kaldum sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [dökeli, -eli]*

Niʿmet-i vaṣlın **döküp** bu ʿāşıḳını toylaya / Ol mürüvvet yārda yokdur ki anı eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [döküp, -üp]*

İç cürʿayı **dök** başuma zīrā ki ben mestāneyem / Ālūde olsun cām ile [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [dök,]*

dökil: *1. Dökülmek. 2. Düşmek.*

Her yañadan saçılan cürʿa **dökilür** başuma / Bakmasun kim lā diye ālūde-i peşmīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [dökilür, -ür]*

dökil-: *Dökülmek.*

Tañ mıdur seylāb-ı eşkümle **dökilse** ḫūn-ı dil / Ḥasretiyle āh bagrum tolu kandur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [dökilse, -se]*

dokın: *Dokunmak, temas etmek.*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine kūyuñda ʿuşşāḳı / **Dokınsun** destüñe bārī kanından al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [dokınsun, -sun]*

döküp: *Akıtmak, dökmek, serpmek.*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber tırāş itmeñ neden / Çeşmümüñ yaşın **döküp** bagrumı baş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [döküp,]*

dol: *Dolmak, kaplamak.*

Cānānı sevdüm cān-ıla **doldı** derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [doldı, -dı]*

Kimi olmış-durur bir pula muḥtāc / Kiminüñ sīm ü zerle **dolı** kīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 3). [dolı, -ı]*

dola: *Dolmak, kaplamak.*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī olup **dola** dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 3). [dola,]*

dolāb: *Kuyudan su çıkarmaya yarayan çark.*

Revġan-ı dil akdugınca aglaram ben zār zār / Gerdişine añladum revġan gerek **dōlābda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [dōlābda, -da]*

dolaş: *Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.*

Didüm saña iy dil ser-i zülfine **dolaşma** / Āḫir düşürür derd-i belalara ulaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [dolaşma, -ma]*

Her ne çekesin saña Muḥibbī maḥal oldı / Kaç kerre didüm zülfine dil virme **dolaşma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [dolaşma, -ma]*

Düşümde görüp gerdenüme mār **dolaşmış** / Aḥsent bu düşi zülf-i nigār-ıla yorana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 8). [dolaşmış, -mış]*

dolmazdan öñdin: *Dolmadan önce.*

Kāse-i ser dōstlar **dolmazdan öñdin** ḫāk-ile / İçelüm mey tutalum elde ḳadeḥ pāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 2). [dolmazdan öñdin,]*

dön-: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı Çāçī kemān / Tīr-i āhumla felek **döndi** müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [döndi, -di]*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna **döndi** / Bu mevsim içre kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [döndi, -di]*

Gözlerüm yaşı benüm **döndi** şarābuñ ʿaynına / Ṭurra-i zülfüñi beñzetdüm seḥābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [döndi, -di]*

Siyāh zülfi mi yigdür yoḫsa ʿanber / Anuñ derdiyle ben **döndüm** hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [döndüm, -dü, -m]*

dön-: *Dönmek ‖ yüz çevirmek; sözünde durmamak.*

Gülersin yüzüme evvel **dönersin** soñra bakmazsın / Bu bendi baña çok geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [dönersin, -er, -sin]*

Dün beni öldürdügine ḫançeri şāhid yiter / **Dönüben** inkār ider hīç kimseler işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [dönüben, -üben]*

Varsam elini öpmege el virmeyüp **döner** / Yokdur güzeller içre bilür merḥabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [döner, -(e)r]*

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿahdine tīz turmaz **döner** / Şöyle beñzer nāz-ıla şāh-ı Karaman'dur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [döner, -(e)r]*

Göñlin alınca Muḥibbī'ye vefā gösterüp āh / Pes neden soñra **dönüp** cevr[i] firāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [dönüp, -üp]*

İtdüm günāh soñra **dönüp** tevbe eyledüm / Tutdum ümīd-i ʿafvı bu yüzüm karasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 5). [dönüp, -üp]*

dön-: *(Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.*

Āheste gelüp eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / Soñra **dönüben** gitmege böyle şitāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [dönüben, -üben]*

Naḳd-i cāna būsesin aldum **dönüp** dilber didi / Döner idüm ben bu ḳavlümden ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [dönüp, -(ü)p]*

dön-: *Herhangi bir konuya yönelmek, söz konusu etmek.*

Yok dehānından dilā fikri muḥāl itmeñ neden / Ya **dönüp** mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [dönüp,]*

dön-: *Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.*

Döner cefāya başlar soñra olur peşīmān / Mihr ü vefāyı evvel idüp alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [döner, -er]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*

ʿĀrife ʿālemde bir loḳma vü bir ḫırḳa yiter / Nāle eyler **dönegör** iy dil ṭolābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [dönegör, -egör]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ eşkālini / **Döndü** Āẕer deyrine pür naḳş bir büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [döndü, -dü]*

Deşt-i ġamuñ arslanı dir gören bu rūy-ı zerdümi / Kūh-ı belā kaplanına **döneli** dāġ-ıla bu ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [döneli, -eli]*

Pend güş eyle didüm cān u dil-i pür-hevese / Tutmadı pendümi **döndürdi** fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [döndürdi, -dür, -di]*

Görmeyelden berü iy dōst turunc ġabġabuñı / ʿĀrıżum zerd oluban **döndi** tenüm limona *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [döndi, -di]*

Çenge **döndi** ḳāmetüm ġamdan Muḥibbī mūlarum / Kana boyandı dönüp her birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [döndi, -di]*

Çenge döndi ḳāmetüm ġamdan Muḥibbī mūlarum / Kana boyandı **dönüp** her birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [dönüp, -üp]*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi **dönse** Nīl ırmagına / Bu göñül Mıṣr'ında oldı çünki mihrüñ pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [dönse, -se]*

Gözümüñ yaşı olup kana şebīh / Yüzümüñ rengi **döndi** nārence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 5). [döndi, -di]*

Āh kim ḥasret-ile **döndi** tenüm bir mūya / Vāh eger ölür-isem irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [döndi, -di]*

Dūd-ı āhum felekde ebr olalı / Gözlerüm yaşı **döndi** bārāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 6). [döndi, -di]*

İçeli kanumı ol gözleri mest / Cigerüm **dönse** tañ mı biryāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 4). [dönse, -se]*

Bu Muḥibbī gözleri yaşı olup āb-ı revān / Dōstlar itmeñ taʿaccüb **dönse** Żāb'uñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [dönse, -se]*

Gözümüñ biri Seyḫūn'a birisi **döndi** Ceyḫūn'a / ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür dilde gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [döndi, -di]*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / Göreyim anı mesḫ olsun **döne** tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [döne, -e]*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne assı yir seni āḫir **dönersin** sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [dönersin, -er, -sin]*

Gözümüñ biri Seyḫūn'a birisi döndi Ceyḫūn'a / ʿAceb mi nāleler kılsa **dönüpdür** dilde gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [dönüpdür, -üp, -dür]*

ʿIşḳuma gözüm yaşı Muḥibbī nişānedür / Ḫūn-āba **dönüp** akdugı her sū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [dönüp, -üp]*

Ḫazān irse **döner** zerde reyāḥīn / Gezend irmeye ol nāzük miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 2). [döner, -er]*

Muḥibbī meclisi ġamda bu göñlüm / Fiġān u nālelerle **döndi** nāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 5). [döndi, -di]*

Naẓar kılalıdan sen āfitāba / Yanup ʿışḳuñla dil **döndi** kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 1). [döndi, -di]*

Vaṣl gencini eger bulsam anuñ olmaz ʿaceb / Bu göñül vīrānesi **döndi** ḫarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [döndi, -di]*

Bu Muḥibbī sözleri yiter ġıdā-yı rūḥdur / Yime dünyā niʿmetin **dönme** devābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [dönme, -me]*

ʿĀşıḳa ḳānūndur çünki ezelden iñlemek / İñlesün sīnem benüm **dönsün** rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [dönsün, -sün]*

Döndürdi pelenge özini dāġ-ıla ʿāşıḳ / Ne ṣūrete koydı görüñ anı zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [döndürdi, -dür, -di]*

Ḳays döginmek içün taşlar alup ayasına / Mātem-i Leylī'de **döndürdi** özin sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [döndürdi, -dür, -di]*

Baña şol deñlü cefā tīrīni atduñ güzelüm / **Döndi** bu sīne-i pür-sūz[um] müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 3). [döndi, -di]*

Döne döne yanarsam ʿışḳ odına ʿaceb mi / Göñlüm kebāba **döndi** sançıldı çünki şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [döndi, -di]*

Kaş [u] kemān yāra ḳurbān cānumı kıldum / Müjgān okıyla **döndi** toptolu sīne kīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 7). [döndi, -di]*

dön: *Dönmek ‖ yüz çevirmek; sözünde durmamak.*

‘Āşıḳı evvel öldür **dönüp** lebüñle dirgür / Maḥşer güninde iy dōst bu bir ‘alāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [dönüp, -üp]*

Dönilmez ben reh-i ʿışḳa yöneldüm / Duʿā-yı ḫayr kılsun baña yārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 3). [dönilmez, -il, -mez]*

Bir būsemi biñ cāna virem dimiş iken āh / Bilsem ki **dönüp** soñra inkār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [dönüp, -üp]*

dön: *(baş) dönmek II elden ele devretmek.*

Ayuñ olmışdur egerçi cümle encüm āşıḳı / Sen mehüñ ʿışḳına **döner** uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [döner, -er]*

dön: *(geriye) dönmek ll bakmak.*

Göñül alınca ol meh-rū baña mihr ü vefā kıldı / **Dönüp** soñra cefā tīrin çıkardı bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [dönüp, -üp]*

dön: *(Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.*

Göñli katı biñ sü’āl itsem **dönüp** virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir sitemkār var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [dönüp, -üp]*

dön: *Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.*

Baḥr-ı ‘ışḳ içre gözlerüm yaşı / Ne ‘acebdür **dönerse** mercāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 2). [dönerse, -er, -se]*

dönder: *Döndürmek, çevirmek.*

Sīnemi **döndermezem** ben nāvek-i dildārdan / Luṭf ile daḫı keremdür çün gele ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [döndermezem, -mez, -em]*

döndür-: *Benzetmek II dönüştürmek.*

Kesdükçe tagı ʿışḳ-ıla yire dökilen eşk-ile / Yāḳūt-ı laʿle **döndürür** her yaña seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [döndürür, -ür]*

döndür: *Döndürmek, çevirmek.*

Mār zülfi leblerinden yüzüni **döndürmedi** / Yā nedendür mār çün dirler kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [döndürmedi,]*

döne döne yanarsam: *Döne döne yanmak. II Çok üzülmek, acımak.*

Döne döne yanarsam ʿışḳ odına ʿaceb mi / Gönlüm kebāba döndi sançıldı çünki şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [döne döne yanarsam, -arsam]*

<u>döner idüm:</u> *Vazgeçerdim.*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber didi / **Döner idüm** ben bu ḳavlümden ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [döner idüm,]*

<u>dönme:</u> *Dönmemek II vazgeçmemek.*

Ṣādıḳam yoluñda ben ger öldürürseñ **dönmezem** / Ger inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [dönmezem, -zem]*

Bir cefā-keş ʿāşıḳam cevr [ü] cefādan **dönmezem** / Günde biñ kez öldürürse itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [dönmezem, -zem]*

<u>dōst:</u> *Sevgili.*

Bu Muḥibbī'nüñ sözi bir gevher-i yek-dānedür / **Dōstum** gūşuña anı gūşvār eyle dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [dōstum, -um]*

ʿIşḳ hemān **dōst** hemān dil hemān / Cevr hemān girye vü ḥālet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [dōst,]*

Elf iken ḳāmetüm ʿışḳa düşeliden oldı nūn / **Dōstlar** bir çāre eyleñ derdüme oldum zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 1). [dōstlar, -lar]*

Dōstlar bir būsesin aldum dil ü cān naḳdine / Varumı virdüm kamu ol tuḫfe-i merġūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [dōstlar, -lar]*

ʿAḳlı yok dīvāne dil bilmezse ḳuyuñ ḫı<u>z</u>metin / **Dōstum** ʿayb eyleme teklīf yok mec<u>z</u>ūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [dōstum, -um]*

Kāse-i ser **dōstlar** dolmazdan öñdin ḫāk-ile / İçelüm mey tutalum elde ḳadeḥ pāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 2). [dōstlar, -lar]*

Genc-i vaṣluñ bulmak içün eyledüm gönlüm ḫarāb / **Dōstum** geçdüm anuñçün bu dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [dōstum, -um]*

Gülşen-i ḫüsnüñe karşu **dōstum** bülbül gibi / Bu dil-i şūrīdedür her demde efġān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 2). [dōstum, -um]*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā / Bu me<u>s</u>eldür **dōstum** hīç ḫayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [dōstum, -um]*

Küfr-i zülfüñi götür göster ruḫuñ īmānını / Bir yire cemʿ olmamışdur **dōstum** küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 4). [dōstum, -um]*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy **dōst** benüm / Her kaçan karşuña bu gönlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [dōst,]*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum gibi / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [dōstum, -um]*

Göñlümüñ vīrānesin iy **dōst** maʿmūr eylegil / Kaʿbe yapmakça dimişlerdür yapan dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [dōst,]*

Yandı maḥv oldı Muḥibbī şemʿine pervāne-veş / Andan ummañ **dōstlar** şimden girü nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [dōstlar, -lar]*

Ger zebūn-ı ʿışḳ olsam **dōstlar** ʿayb olmasun / ʿIşḳ elinden şīr-i nerler daḫı olmışdur zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 3). [dōstlar, -lar]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün bildük ʿayān / **Dōst** olma sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [dōst,]*

Ne tīz unıtduñ eyā **dōst** Muḥibbī kuluñı / Çok zamān idi müşerref idi dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [dōst,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḫāṣılum / **Dōstum** çün bilmedüñ ḫālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [dōstum, -um]*

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş raḳīb / Sümme vallāhi yalandur **dōstum** tek sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [dōstum, -um]*

Gün yüzüñ bu zerre-i nāçize pertev salmaya / Bu düşer mi **dōstum** andan saʿādet ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [dōstum, -um]*

dōst: *Arkadaş, dost.*

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden Zāl u Rüstemler zebūn / **Dōstlar** inşāf idüñ bu dil niçe basılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 4). [dōstlar, -lar]*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar / **Dōstlar** ben n'eyleyem ol gözleri fettān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [dōstlar, -lar]*

Hicr ara ʿışḳ āteşine yanalıdan **dōstlar** / Gīce āteş şuʿlesidür görinen gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [dōstlar, -lar]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün bildük ʿayān / **Dōst** olma sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [dōst,]*

dōstlar: *Arkadaş, dost.*

Derd-i ʿışḳum **dōstlar** çün size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḫācer degül aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [dōstlar,]*

Baḫr-ı ʿışḳa düşene dirler bulınmaz çün necāt / Ebleh olmañ **dōstlar** el sunmañ aña karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [dōstlar,]*

Naḳd-i cāna aldı āḫir dilberüñ bir būsesin / Assı itdi bu Muḥibbī **dōstlar** sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [dōstlar,]*

Nār-ı dāġ-ıla sifāl-i sīnemi zeyn eyledüm / **Dōstlar** eyleñ gelüñ bir dem ḳaranfil ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 3). [dōstlar,]*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / **Dōstlar** gökden ne yagarsa götürür çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [dōstlar,]*

Gideli kūh-ı belāya bu Muḥibbī **dōstlar** / Almadı yanınca hergiz ġamdan özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [dōstlar,]*

Eyledüm cevr oklarına **dōstlar** sīnem siper / Bu ʿacebdür daḫı ol kaşı kemāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [dōstlar,]*

Ol lebi şīrīnden ayru düşeli taglara dil / Bīsütūn tagına çıkdum **dōstlar** feryād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 1). [dōstlar,]*

Vādī-i ʿışḳa düşersem **dōstlar** ʿayb itmeñüz / ʿĀşıḳam mecnūn olupdur adum oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [dōstlar,]*

Lā'übālī ʿāşıḳam ben ʿālem içre **dōstlar** / Beñzedürler kanda görinsem beni dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [dōstlar,]*

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi āḫir ʿāşıḳın / Ḥamdü-lillāh kim irişdüm **dōstlar** bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [dōstlar,]*

Tācdār olmışdı ʿışḳa didiler Mecnūn içün / **Dōstlar** şimdi ben oldum mülk-i ʿışḳa pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [dōstlar,]*

Olmışam şeydā takaldan boynuma zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın **dōstlar** atmañ bu ben dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [dōstlar,]*

Bu Muḥibbī gözleri yaşı olup āb-ı revān / **Dōstlar** itmeñ taʿaccüb dönse Żāb'uñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [dōstlar,]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña dil virdüm yine / **Dōstlar** şimden girü ben bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [dōstlar,]*

Ben o murġam ʿārıż u ḫālüñ görüp ṣayd olsam āh / **Dōstlar** itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [dōstlar,]*

Alımazsın **dōstlar** nuṣḥ eylemeñ benden cevāb / Eyledi cān u dili dīvāne kāküller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [dōstlar,]*

Saklayabilür mi ʿışḳın **dōstlar** dīvāne dil / Muttaṣıl çāk-i girībānını dāmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 2). [dōstlar,]*

Göñlümi elden çıkardum bir daḫı gelmez ele / **Dōstlar** mecnūn-ı ʿışḳam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 1). [dōstlar,]*

dōstum: *Sevgili.*

ʿAnber-efşān zülfüñe beñzetdügüm-içün seni / **Dōstum** öldür hemān bildüm günāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [dōstum,]*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür **dōstum** saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [dōstum,]*

Kaşlaruñ çīn eyleme baksam ʿiẕār u ḫālüñe / **Dōstum** cān murġını menʿ itme āb u dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 2). [dōstum,]*

Dōstum görme tehī bu ʿāşıḳuñ nem-dīdesin / Ser-te-ser ġarḳ ola ʿālem döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [dōstum,]*

Çekerem cevr ü cefāñı bu ümīde **dōstum** / Bir gün ola ḫālüme bakup baña rāḥm idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [dōstum,]*

Dāġlar lāle vü gül sīnede serv oldı elif / **Dōstum** bir naẓar it niçe gülistānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [dōstum,]*

Atagör ġamz oklarını **dōstum** iç ḳabżadan / Aña ḳurbān olayım tek ya kaşuñ yasılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [dōstum,]*

Bu Muḥibbī'ye vefā idem didüñ itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur **dōstum** gel ʿahd ü peymanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [dōstum,]*

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿāşıḳlaruñ / Key katı dīvānelikdür meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [dōstum,]*

Destine mestāne çeşmüñ **dōstum** ḫançer virüp / Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla her laḥẓa savaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [dōstum,]*

Sevdügüme **dōstum** ḫışmuñ neden / N'eylesün göz göre ölsün mi seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [dōstum,]*

Dōstum cevr ü cefālar eyledüñ ḥadden birūn / Ḳāmetüm oldı nigārā bār-ı ġamdan hem çü nūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 1). [dōstum,]*

Dōstum luṭf u vefā vü mihrden ībā ider / Līk cevr ü sitem ẓulm u cefādur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [dōstum,]*

Ben sefer bī-iḫtiyār itdüm diyār-ı ġurbete / **Dōstum** ısmarladum göñlüm saña Allāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [dōstum,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / **Dōstum** çün bilmedüñ ḫālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [dōstum,]*

Sīne çāk itdüm beni sanma ki ancak pīrehen / **Dōstum** şevḳuñ görindi sīne-i ṣad çākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [dōstum,]*

Niçe bir öldüresin nā-ḥaḳ yire ʿāşıḳlaruñı / Nev-civānsın **dōstum** ḫayr eylemez kan kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [dōstum,]*

Neden eksük degül sīneñde kīne / Revā mı **dōstum** andan bu dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [dōstum,]*

Leblerin görse Muḥibbī eşk-i çeşmin akıdur / Yaraşur gül-āb olıcak **dōstum** cüllābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [dōstum,]*

Beni öldürmege ʿahd itmiş idüñ / Gel öldür **dōstum** ʿahdüñi sıma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 7). [dōstum,]*

Dimezem cevr eyleme göster gehī mihrüñ yüzin / **Dōstum** her nesneyi itmek gerek evzān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [dōstum,]*

döyme: *Katlanmak, dayanmak.*

Ser-i kūyına girmeden yine āheste varup / **Döymesün** bir kılı ol zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [döymesün, -sün]*

Dilā pendüm budur gel ʿışḳa uyma / Ki soñra müşkil olur aña **döyme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [döyme,]*

döymez: *Dayanamamak II katlanamamak.*

Muḥibbī pençesi ʿışḳuñ katıdur / Demürden olsa **döymez** aña pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 10). [döymez,]*

dü: *"İki" sayısı.*

Kitāb-ı ḥüsne ḫaṭ yazsun ḥavāşī / **Dü** zülfeynüñ aña şīrāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 2). [dü,]*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm **dü** güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [dü,]*

Dü çeşmüñe disem Hārūt u Mārūt / Görilmedi anuñ gibi **dü** cādū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 3). [dü,]*

dü çeşmüñe: *İki göz.*

Dü çeşmüñe disem Hārūt u Mārūt / Görilmedi anuñ gibi dü cādū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 3). [dü çeşmüñe, -üñe]*

dü cihānı: *İki dünya: Dünya ve ahiret.*

Bir gice eyleyesin menzilüme rence ḳadem / **Dü cihānı** götüri-virür-idüm ol şebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 4). [dü cihānı,]*

duʿā: *Allah' a yalvarma, niyâz.*

Gīceler tā ṣubḥ bīdār ol viṣālin kıl ṭaleb / Müstecāb olur **duʿālar** dā'imā temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [duʿālar, -lar]*

Duʿā eyle ola vaṣlı müyesser / **Duʿālar** müstecāb olur seḥerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 2). [duʿālar, -lar]*

duʿā eyle: *Dua etmek.*

Duʿā eyle ola vaṣlı müyesser / Duʿālar müstecāb olur seḥerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 2). [duʿā eyle,]*

duʿā eylerem: *Dua etmek.*

Gözlerüm yaşıdur aglar üstüme ancak benüm / Anuñ içün eylerem aña duʿā çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [duʿā eylerem, -rem]*

duʿā kıla: *Allah'a yalvarma, niyaz.*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī şiʿrini / Raḥmet aña raḥmet ile ger **duʿā kıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [duʿā kıla, -a]*

duʿā kıla: *Dua etmek.*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī ġazellerin / Raḥmet aña ki raḥmet-ile bir **duʿā kıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [duʿā kıla, -a]*

duʿālar eyleye: *Dualar etmek.*

Saña **duʿālar eyleye** el kaldurup çınār / Bāġa revāne olsañ o serv-i revān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 2). [duʿālar eyleye, -ye]*

duʿāya el kaldurur: *Dua etmek için el açmak.*

İy Muḥibbī serv ḳaddin görse gülşende çınār / El duʿāya kaldurur ol ḳāmet-i bālā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [duʿāya el kaldurur, -ur]*

duʿā-yı ḫayr kılsun: *Hayır dua etmek; iyi dileklerde bulunmak.*

Dönilmez ben reh-i ʿışḳa yöneldüm / **Duʿā-yı ḫayr kılsun** baña yārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 3). [duʿā-yı ḫayr kılsun, -sun]*

duʿā-yı seyf okur: *Kılıç duası etmek.*

Atar siḥr okların ġamzeñ görür kim cāna kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [duʿā-yı seyf okur, -r]*

dūd: *(Kara) duman.*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan oddan / Zīra āteş ẓāhir olur kanda yansa **dūddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [dūddan, -dan]*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde yanan oddan / Bir naẓar kıl ẓāhir olsun dilde olan **dūddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [dūddan, -dan]*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki başumda **dūddur** / Görinen budur Muḥibbī dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [dūddur, -dur]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / **Dūd-ıla** ʿālem tolar çün oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [dūd-ıla, --ıla]*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol mehveşe / Çıksa **dūdum** tañ mı kodum hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [dūdum, -um]*

dūd eylemeye: *Duman eylemek. Her yeri duman altında bırakmak.*

Dem mi var[dur] bu göñül sīnede od eylemeye / Nāleler eyleyüben āhını **dūd eylemeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [dūd eylemeye, -meye]*

dūde: *Duman.*

Eger āh eylesem döke cihān yaş / Ki zīrā diyümez her dīde **dūde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [dūde,]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān yanıcak / Göz tolar yaş-ıla āhum çıkuban **dūde** ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [dūde,]*

dūd-ı āham: *Ahın dumanı.*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eser hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa hemān bir **dūd-ı āham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [dūd-ı āham, -am]*

dūd-ı āhı: *Ah gamı.*

İrmege zülfüñ şebinde bu Muḥibbī kūyuña / **Dūd-ı āhı** başına semmūrdan bir şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [dūd-ı āhı,]*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ ḫāk olmaya / Kankı dildür **dūd-ı āhı** çıkup eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [dūd-ı āhı,]*

dūd-ı āhum: *Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.*

Şāh-ı ʿışḳam **dūd-ı āhum** āteşidür ḫilʿtüm / Eşk-i çeşmüm leşkerüm elde ʿalemdür āh u vāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [dūd-ı āhum,]*

ʿUrūc itdi semāya **dūd-ı āhum** / İrişdi göz yaşı ḳaʿr-ı zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 3). [dūd-ı āhum,]*

dūd-ı āhum: *Ah dumanı.*

Dūd-ı āhum felekde ebr olalı / Gözlerüm yaşı döndi bārāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 6). [dūd-ı āhum,]*

Dem mi var yanmaya sīnemde benüm āteş-i ʿışḳ / **Dūd-ı āhum** ya çıkup çarḫı kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [dūd-ı āhum,]*

Eksük olmaz āteş-i ġam çün dil-i ġamnākde / Görinürse **dūd-ı āhum** tañ mıdur eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 1). [dūd-ı āhum,]*

Yakaldan sīnem içre āteş-i ʿışḳ / İrişdi **dūd-ı āhum** āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 3). [dūd-ı āhum,]*

dūd-ı āhumdan: *Ahın dumanı.*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın göñülde niçe setr itsün / Olur ẓāhir yanan āteş dilümde **dūd-ı āhumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [dūd-ı āhumdan, -umdan]*

dūd-ı āhumdur: *Ahın dumanı.*

Gīce odlar ẓāhir olur sīne-i ṣad çākde / **Dūd-ı āhumdur** görinen gündüzin eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 1). [dūd-ı āhumdur, -umdur]*

dūd-ı āhumla: *Ahın dumanı.*

Derd-ile hicrān şebinde eyledüm göynüklü āh / **Dūd-ı āhumla** cihānı ser-te-ser kıldum siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 1). [dūd-ı āhumla, -umla]*

dūd-ı dil: *Gönül dumanı.*

Dūd-ı dil çün ṣuʿūd ider felege / Yirde kalmaz bu āh u zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 4). [dūd-ı dil,]*

dūd-ı dil: *Yürekten çıkan ah.*

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür **dūd-ı dil** elde / Görenler leşker-i eşküm dimezler key sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [dūd-ı dil,]*

dūd-ı siyāhı: *Kara/siyah duman.*

Yakdı göñlüm ḫānesin itmez ḫaẕer hīç āhdan / Kendü şehrin mi yakar **dūd-ı siyāḥı** sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [dūd-ı siyāḥı,]*

dūd-ı siyāhı: *Kara duman. II Âşığın ahından çıkan duman.*

Yagup yagmurlayın yaşum n'ola cūlar revān olsa / Bulutlar gibi agdurdum göge **dūd-ı siyāhı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [dūd-ı siyāhı, -ı]*

duḫān: *Duman II âh dumanı.*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur gīce şuʿāʿum görine gündüz **duḫān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [duḫān,]*

Gökler olursa Muḥibbī tañ mıdur reng-i kebūd / Āteş-i dilden çıkan her dem **duḫānumdur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [duḫānumdur, -um, -dur]*

Hicr ara ʿışḳ āteşine yanalıdan dōstlar / Gīce āteş şuʿlesidür görinen gündüz **duḫān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [duḫān,]*

Yakdum cihānı bu dil-i āteş-feşān-ıla / Āh eyledükçe ʿālemi tutar **duḫān-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 1). [duḫān-ıla, --ıla]*

düken: *Bitmek, sona ermek.*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki sevdā **dükene** / Yāḫūd ʿışḳuñla şehā sīnede ġavġā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [dükene,]*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki sevdā **dükene** / Yāḫūd ʿışḳuñla şehā sīnede ġavġā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [dükene,]*

ʿIşḳ mīrāşını yirsem ne ʿaceb Mecnūn'dan / Sanmañ ol gitmek ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [dükene,]*

Kaçma ʿömrüm gibi bir kerre cemālüñ göreyin / Korkaram ʿömr geçe hā dimeden hā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [dükene,]*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı müşg gibi / Ġam degül misk ü eger ʿanber-i sārā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [dükene,]*

Gözlerüñ yaşını ḫarc eyle Muḥibbī yolına / İy gözüm merdümi fikr eyleme deryā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [dükene,]*

Gözlerüm yaşına bakup dimeñüz mā **dükene** / Sanmañuz akmak ile bir yaña deryā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [dükene,]*

Gözlerüm yaşına bakup dimeñüz mā **dükene** / Sanmañuz akmak ile bir yaña deryā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [dükene,]*

Zülfinüñ ḳıṣṣası ile bu dilüm ġuṣṣasını / Şerḥ idem ḥaşre değin olmaya dünyā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 2). [dükene,]*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] ben ʿanber yirine / Ġam degül bana eger ʿanber-i sārā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [dükene,]*

Ẕeḳanuñ oḫşayup öpmek ile cānā ne żarar / Meyve-i cennet olan dime ki āyā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [dükene,]*

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür / Gele biri yirine Ḫusrev [ü] Dārā **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [dükene,]*

Bu Muḥibbī gibi ʿāşıḳlaruñı kırmag-ıla / Sende bu ḥüsn olıcak ʿışḳ eri sanma **dükene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [dükene,]*

Dükenmez ne ḳadar ḫarc itse çeşmüm / Şirişküme olupdur dil ḥazīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 4). [dükenmez, -mez]*

düldül: *Hz. Ali'nin atı.*

Atı öñince yüriyüben Ḳanber'i olam / Binse o yār çünki 'Alī gibi **Düldül'e** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [düldül'e, -e]*

duman: *Duman.*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān olsun / Yanup dil āteş-i ġamla bu āhum da **duman** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [duman,]*

dün: *Bugünden bir önceki gün, dün.*

Dün ḫarābāta varup meygedede dürd-keşān / Gördüm her birisi her yañaya cürʿa-feşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [dün,]*

Dün beni öldürdügine ḫançeri şāhid yiter / Dönüben inkār ider hīç kimseler işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [dün,]*

Nigārı **dün** görüp didüm yāhū / Çevürüp yüzini göstermedi rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [dün,]*

dün: *1. Aşağı, aşağılık. 2. Alçak, soysuz kimse.*

Vefā umdukça görindi cefālar / Sitārem şūm[a] beñzer ṭāliʿüm **dūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [dūn,]*

dün gice: *Dün gece.*

Dün gice uyḫuya vardum meh yüzüñ gördüm senüñ / Kāşki kaldurmaya-y-ıdum başumı ol ḫ∨ābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [dün gice,]*

dün [ü] güni: *Gece gündüz.*

Hergiz kimsene eylemesün çarḫa iʿtimād / Zīrā ki geçer **dün [ü] güni** inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 2). [dün [ü] güni,]*

dündar: *Eski ordu düzeninde artçı birlik.*

Dil almag-ıçun ileri çeşmini gönderüp / **Dündār** idindi perçemin aldı kafasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [dündār,]*

dü-nīme kılursa: *Iki parça yapmak.*

Kılursa tīġ-ı ʿışḳ seni dü-nīme / Rumūz-ı ʿışḳı dime her le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 1). [dü-nīme kılursa, -ursa]*

dünyā: *(fani ve güven olmaz) dünya.*

Sakın **dünyāya** dil virüp içinde āşiyān itme / Senüñ gibi niçe yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [dünyāya, -ya]*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse **dünyāda** ḳarār / Kim koyup yarın gidersin tut ki Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [dünyāda, -da]*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ perdeñ küşād / Cehd idüp açma bugün **dünyāda** kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [dünyāda, -da]*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi Mecnūn-ı şeydā meşrebin / Añladı ancak hemān **dünyāda** rüsvā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [dünyāda, -da]*

İy Muḥibbī umma **dünyādan** vefā / Kime itmişdir vefā bu pīre-zen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [dünyādan, -dan]*

Her kim ki diler merd ola merdāneler içre / **Dünyāya** göñül virmesün ʿālemde er olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 4). [dünyāya, -ya]*

Gördiler **dünyāda** yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Gitdiler anlar ʿadem mülkine anı arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [dünyāda, -da]*

Bugün dünyā ile ʿuḳbā bulınmaz / Ki tā olmayıcak **dünyādan** ayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 6). [dünyādan, -dan]*

Gördiler **dünyāda** yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Anuñ-ıçun gitdiler mülk-i ʿademde arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [dünyāda, -da]*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse salınur / **Dünyā** ġamını yir idi ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [dünyā,]*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese **dünyāya** naẓar / Hīç deryā-dil olan meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [dünyāya, -ya]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün bildük ʿayān / Dōst olma sen de ger ʿāḳil iseñ **dünyā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [dünyā-y-ıla, --y, --ıla]*

Dōst olmaz kimseye **dünyāyı** çün bildük ʿayān / Dōst olma sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [dünyāyı, -yı]*

Māh-rūlarda mihr kalmadı **dünyāda** vefā / İkisinden fāriġ ol iy dil kırnaġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [dünyāda, -da]*

Muḥibbī bīvedür **dünyāya** bakma / Anı beñzetme sakın nev ʿarūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 6). [dünyāya, -ya]*

Dil virüp **dünyāya** ḫarc itme ʿömür sermāyesin / Ḫvāce-i dünyā gibi cān virme ḳummāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 2). [dünyāya, -ya]*

Eger **dünyāyı** cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne assı yir seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [dünyāyı, -yı]*

Zāhidā **dünyāya** çün oldun mülevveş ḥırṣ-ıla / Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [dünyāya, -ya]*

Muḥibbi ṣākir olup alur ʿibret / Bakup **dünyāda** olan inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 5). [dünyāda, -da]*

Degül **dünyāyı** termīm ʿāḳilāna / Ola çün āḫiri anuñ ḫārābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 4). [dünyāyı, -yı]*

Bu **dünyāya** göñül kim virür āḫir / İçer kanını anun kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 5). [dünyāya, -ya]*

Nāra **dünyāda** taḥammül idemezsin çün dilā / N'olısar uḫrāda ḫālüñ āteş-i sūẕān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [dünyāda, -da]*

dünyā ġamın yime: *Dünya gamını yemek: dünya endişesi içinde olmak, dünya peşinde koşmak, dünya işleri için sıkıntıya girmek.*

Varuñı ḫarc it bugün iy dil yime dünyā ġamın / Kimse başa çıkmadı çıkmayısar devrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [dünyā ġamın yime, -me]*

dünyā ġamın yimez: *Dünya gamını yemek: dünya endişesi içinde olmak, dünya peşinde koşmak, dünya işleri için sıkıntıya girmek.*

Māl u cāh u mülke bakmaz oldı dīdār ʿaşıḳı / Zīrā bir loḳmaya ḳāniʿdür yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [dünyā ġamın yimez, -mez]*

dünyā ġamın yimezem: *Dünya gamını yemek: dünya endişesi içinde olmak, dünya peşinde koşmak, dünya işleri için sıkıntıya girmek.*

Yimezem dünyā ġamın ben ḫvāce-i dünyā gibi / İy Muḥibbī anuñ içün fāriġu'l-bālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 6). [dünyā ġamın yimezem, -mezem]*

dünyā ile ʿuḳbā: *Dünya ve âhiret.*

Bugün **dünyā ile ʿuḳbā** bulınmaz / Ki tā olmayıcak dünyādan ayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 6). [dünyā ile ʿuḳbā,]*

dünyā mālını: *Dünya malını dökmek/harcamak.*

Vaṣluñ-ıçun gözlerüm ḫarc itdi **dünyā mālını** / Alımadum bī-baḫā-y-ımış anı bu māl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [dünyā mālını,]*

dünyā naʿīminden: *Dünya nimeti, dünyada bolluk ve bahtiyarlık içinde yaşayış.*

Ḳāniʿem bir loḳmaya **dünyā naʿīminden** n'olur / Rāżıyam bir ḫırḳaya dimem ki bī-şālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [dünyā naʿīminden, -nden]*

dünyā niʿmetin: *Dünya nimeti.*

Bu Muḥibbī sözleri yiter ġıdā-yı rūḥdur / Yime **dünyā niʿmetin** dönme devābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [dünyā niʿmetin, -n]*

dünyādan berī olduñ: *Dünyadan uzaklaşmak.*

Māl u cāha bakmaduñ dünyādan olduñ çün berī / Ġuṣṣa vü ġamdan Muḥibbī dāyimā āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [dünyādan berī olduñ, -duñ]*

dünyālara virmezem: *Dünyalara değişmemek, bütün dünya ni'metinden daha değerli görmek.*

Virmezem dünyālara dilberlerüñ derd ü ġamın / Ben bilürem kimseler bilmez maḥabbet ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [dünyālara virmezem, -mezem]*

dünyāya göñül virdügüñ: *Dünyaya bağlanmak, gönül vermek.*

Göñül dünyāya virdügüñ görelden / Güler ezhār saña saḥn-ı çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 4). [dünyāya göñül virdügüñ, -dügüñ]*

dünyā-yı dūnı: *Alçak dünya.*

Muḥibbī terk kıl **dünyā-yı dūnı** / Tenüñden eksük oldı dut ki bir mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 5). [dünyā-yı dūnı, -ı]*

dünyā: *(fani ve güven olmaz) dünya.*

Aç gün yüzüñi cānā ʿālem münevver olsun / Çöz zülfüñi nigārā **dünyā** muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [dünyā,]*

Ḳābūlüm olmadı **dünyā** cemālin baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [dünyā,]*

Didügüm rāhat olam aldanmayam **dünyā** saña / Didi **dünyā** niçeleri aldayan Zāl'am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [dünyā,]*

Didügüm rāhat olam aldanmayam **dünyā** saña / Didi **dünyā** niçeleri aldayan Zāl'am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [dünyā,]*

Laʿl-i lebüñe kim bahā **dünyā** ḫarācıdur / Ḥaḳḳā ben anı mülk-i Bedaḫşān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [dünyā,]*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā **dünyā** dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [dünyā,]*

Bir akar su ḫūblık **dünyā** degüldür ber-ḳarār / Pādişehler mülke ḫūblar ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [dünyā,]*

Muḥibbī her ne kim virdiyse **dünyā** / Alur aldanma āḫir ol ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [dünyā,]*

İki yüzülü-durur **dünya** ider ʿahd ḳavline durmaz / Sözinde çün degül ṣādıḳ inanma sen o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [dünya,]*

Zülfinüñ ḳıṣṣası ile bu dilüm ġuṣṣasını / Şerḥ idem ḥaşre değin olmaya **dünyā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 2). [dünyā,]*

Oyunda māt ider **dünyā** Muḥibbī / Gerekse kendüñi leclāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 7). [dünyā,]*

Gözlerüm yaş[ı] ile baña yiterken rūy-ı zerd / Bakmayam **dünyā** baña ger sīm-ile zer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [dünyā,]*

dünye: *(fani ve güven olmaz) dünya.*

Niçe bir aldanasın **dünyede** birkaç nefese / Niçe bir yiltenesin bunca hevā vü hevese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [dünyede, -de]*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿışḳını pervānenüñ / Bāl ü per niye yakardı **dünyede** nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [dünyede, -de]*

dür: *İnci.*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur **dürler** / Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [dürler, -ler]*

Baḥr-ı dilden **dürler** iẓhār eyledüñ deryā-miṣāl / Ol sebebden didiler her beytüñe dürr-i ṣemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [dürler, -ler]*

Bu Muḥibbī durmadan söz **dürlerin** ḫarc eylesün / Baḥr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [dürlerin, -ler, -i, -n]*

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbī'nüñ şu kim **dür** istemez / Göreyim ġavvāṣ-veş olsun hemīşe ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [dür,]*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿālemde gülzār isteyen / **Dür** dişüñ fikr eylesün lü'lü'-i şehvār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [dür,]*

Jālelerden gūşına **dürler** takupdur şāh-ı gül / Cāmesin surḫ eylemiş bir yār-ı raʿnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [dürler, -ler]*

dür: *Uzak.*

Varmaz isem kūyuña līk buña ḳāniʿ göñül / Sen güzeller şāhını tā göre bir kez **dūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [dūrdan, -dan]*

dür: *Ara vermeden, sürekli olarak.*

Gözi yaşlu bagrı başlu dāyim olur ʿışḳ eri / Gīceler tā ṣubḥ olınca **durmaz** eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [durmaz, -maz]*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ dili oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp **durmaz** akar san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [durmaz, -maz]*

Ḫāk-i pāyinden eşer bulduñ mı iy bād-ı ṣabā / Niçe yıllardur eser **durmaz** bir ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [durmaz, -maz]*

Viṣālin isteyüp şey-lillāh itsem / Salar **durmaz** beni ferdāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 4). [durmaz, -maz]*

Ögidür **durmaz** cihān ḫalḳını hem çü āsiyāb / Nevbetin bir bir gözedür getürür gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [durmaz, -maz]*

dür: *İnci (gözyaşı bağlamında).*

Şāh-ı ġam gelse Muḥibbī bu göñül ḫānesine / Pāyına **dür** dökerem dīde-i giryānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [dür,]*

Murādum deyr-ile mescidde sensin / Bular ortada ancak **dür** bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [dür,]*

dür: *Durmak, beklemek, kalmak.*

Kūyūña varsam dimişdüm cānı ḳurbān itmege / Beni öldür **durmışam** olʿahd ü peymān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [durmışam,]*

dür: *Durmak.*

Perçemi **durmış** kafada yaʿni dutmışdur kemīn / ʿĀşıḳa lāyıḳ-durur bülbül gibi itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [durmış, -mış]*

dür dişi: *Inci diş.*

Lebleri itdi ḫacil lāʿl-i Bedaḫşān cevherin / **Dür dişi** virdi küşāde baḫr-i ʿummān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 1). [dür dişi,]*

dür dişi fikri ile: *Sevgilinin inci gibi küçük-beyaz dişlerinin düşünülmesi,hayal edimesi.*

Dür dişi fikri ile yaşumı seylāb idüben / Akıdup her ṭarafa varayım ummāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 4). [dür dişi fikri ile,]*

dūr düşdüm: *Ayrı düşmek, uzak kalmak.*

Dūr düşdüm ay u yıllar geçdi görmem gün yüzin / Hey müselmānlar bu yolda kimse mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [dūr düşdüm, -düm]*

dūr eyle: *Uzaklaştırmak.*

Ẕikr ü tevḥīd-ile gel ḳalbüñi mesrūr eyle / Kalmasun dilde keder ẓulmetüñi **dūr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [dūr eyle,]*

dür gibi: *Inci gibi.*

Baḥr-ı dil ġavvāṣısın **dür gibi** ʿarż it sözlerüñ / Tā ki taḥsīn ideler böyle ʿibārāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [dür gibi,]*

dūr ola: *Uzak olmak.*

Bāġ-ı ḥüsn içre güler gül gibi ḫurremsin bugün / Çeşm-i bed **dūr ola** senden ḫūb-ı ʿālemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [dūr ola, -a]*

İster-iseñ mülk-i dilden **dūr ola** ġam ʿaskeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [dūr ola, -a]*

dūr ola: *Uzaklaşmak.*

İster-iseñ mülk-i dilden **dūr ola** ġam leşkeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 5). [dūr ola,]*

dūr olalı: *Uzak olmak.*

Gül yüzinden **dūr olalı** iñlerem bülbül gibi / Ney gibi bil bagladum bu yolda ben feryād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [dūr olalı, -alı]*

dūr olmasun: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ nūr olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan **dūr olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [dūr olmasun, -sun]*

dūr olmasunlar: *Uzak olmak.*

Gel ṭulūʿ it gün gibi görsün seni ʿāşıḳlaruñ / Ẕerrelerdür ehl-i ʿışḳ **dūr olmasunlar** nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [dūr olmasunlar, -masunlar]*

dura: *Durmak.*

Öldügümde yāra diñ gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol **dura** ben yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [dura,]*

dürdāne: *Inci tanesi.*

Gevher-i naẓmına eylegil Muḥibbī'nüñ naẓar / Gūşuña dak her sözi yigdür anuñ **dürdāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 5). [dürdāneden, -den]*

dür-dāne: *Inci tanesi.*

Çün göñül maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri / Her sözüñ **dür-dānedür** baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [dür-dānedür, -dür]*

dür-dāne: *İnci tanesi II mec. sevgili.*

Kim ki cāna kıymaya irişmez ol cānāneye / Baḥra ġarḳ olan irişür didiler **dür-dāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [dür-dāneye, -y, -e]*

dürd-keşān: *Tortu içen II Ayyaş.*

Dün ḫarābāta varup meygedede **dürd-keşān** / Gördüm her birisi her yañaya cürʿa-feşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [dürd-keşān,]*

düriş eyleyüp: *Çalışmak.*

Miss-i ḳalbüñi **düriş eyleyüp** iksīri ṭaleb / Ṣāf kıl ḳāl idüben zārr olup sūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 3). [düriş eyleyüp, -yüp]*

dürlü dürlü: *Çeşit çeşit.*

Çeşm-i cellādı aldı ḫançer ele / Baña mı **dürlü dürlü** işkence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 2). [dürlü dürlü,]*

Çıkarur **dürlü dürlü** gevher-i ḫāṣ / Göñül baḥr-ı maḥabbetden tolınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 5). [dürlü dürlü,]*

durma: *Zaman kaybetmemek.*

Ġāfil yürüme aç gözüñi **durma** ġaflete / Lāyıḳ degül ʿāşıḳ olan ola ġāfile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 4). [durma,]*

durma: *"Durma, haydi yap!" anlamlarında bir emir ifadesi.*

At müjeñ tīrini **durma** çün katı yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [durma,]*

durmadan: *Sürekli, devamlı.*

Bu Muḥibbī **durmadan** söz dürlerin ḫarc eylesün / Baḫr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [durmadan, -, -]*

durmag: *Durmak.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde şehā bir togru ḫızmetkārdur / **Durmag-ıla** indi servüñ ayagına kara su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 4). [durmag-ıla,]*

durmaz: *Aralıksız, sürekli olarak.*

İy felek sakın geçer **durmaz** tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [durmaz,]*

dürr ile: *İnciyle.*

Göñlüme sulṭān-ı ġam gelse gözüm gevher saçar / Ziynet ider yollarını **dürr ile** mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [dürr ile,]*

dürr ile gevher: *Inci ve elmas.*

Deryā-yı eşke daldum bī-ḥad cevāhir aldum / Dökülen ayaguña **dürr ile gevher** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [dürr ile gevher,]*

dürr ü gevher: *Inci ve elmas.*

Muḥibbī sözleridür **dürr ü gevher** / Gerekdür eyleñ anı gūşvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 5). [dürr ü gevher,]*

dürr ü gevherden: *Inci ve elmas.*

Muḥibbī sözleri yigdür bugün çün **dürr ü gevherden** / Nigārā gūşvār idüp kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [dürr ü gevherden, -den]*

Muḥibbī sözlerin taksañ n'ola gūşuña iy dilber / Yig alurlar anuñ ḳadrin bilenler **dürr ü gevherden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [dürr ü gevherden, -den]*

dürr ü mercān: *İnci ve mercan || güzel söz, şiir.*

Dīdeler gevher saçar sen ne içün bakmayasın / Ḥācet olmaz mı ʿaceb hīç **dürr ü mercān** kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [dürr ü mercān,]*

dürrāc: *Turaç kuşu, keklik nev'inden bir kuş.*

Ola ki ṣayd ide şahbāz çeşmi / Dilā dil murġını **dürrāc** eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 3). [dürrāc,]*

dürr-i ʿaden: *Aden incileri.*

Ḥasretiyle düşeli kūh-ı belā ṣaḥrāsına / Eşk-i çeşmüm gāh baḥr olur gehī **dürr-i ʿAden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 4). [dürr-i ʿaden,]*

Okuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīṣ / Anuñ içün oldı eşʿāruñ senüñ **dürr-i ʿAden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [dürr-i ʿaden,]*

dürr-i eşki: *Gözyaşı incisi.*

Gözümden **dürr-i eşki** dāne dāne / Getürüp kapuña oldum revāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 1). [dürr-i eşki, -i]*

Dilā topraga salduñ **dürr-i eşki** / Teraḥḥüm itmedüñ birkaç yetīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 5). [dürr-i eşki, -i]*

dürr-i eşküm: *Gözyaşı incisi.*

Merdüm-i çemüm niçe bir lāʿl-i nābuñ şevḳıne / Rişte-i müjgānum üzre **dürr-i eşküm** baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 4). [dürr-i eşküm,]*

dürr-i ġalṭān: *Büyük ve yuvarlak inci II Sevgilinin bakış okları.*

Gözüm yaşı gibi bir **dürr-i ġalṭān** / Bulınmaz arasan baḥr-ı ʿAden'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 3). [dürr-i ġalṭān,]*

dürr-i ġaltān iden: *Büyük ve yuvarlak inci etmek.*

Şiʿrümüñ her bir saṭırı mevc-i deryā olalı / Naẓmumuñ maʿnāsın iden dürr-i ġaltān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [dürr-i ġaltān iden, -en]*

dürr-i ṣāfī: *Saf inci.*

Gözüm yaşına beñzer **dürr-i ṣāfī** / Arayup bulmayasız siz Yemen'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 4). [dürr-i ṣāfī,]*

dürr-i şehvār: *Şahlara layık olan iri taneli inci.*

Dişi mi yig-durur ya **dürr-i şehvār** / ʿAceb beñzer mi ki fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [dürr-i şehvār,]*

dürr-i semīn: *Çok kıymetli inci tanesi.*

Pāyuña bu dīdeler īs̱ār içün / Dökdi gāh laʿl ü geh **dürr-i s̱emīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [dürr-i s̱emīn,]*

Baḥr-ı dilden dürler iẓhār eyledüñ deryā-mis̱āl / Ol sebebden didiler her beytüñe **dürr-i s̱emīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [dürr-i s̱emīn,]*

dürr-i semīne: *Çok kıymetli inci tanesi.*

Senüñ medḥüñde bu beytüm görenler / Degişmezler anı **dürr-i s̱emīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 4). [dürr-i s̱emīne, -e]*

dürr-i yek-dāne: *Bir tane, eşi benzeri olmayan, eşsiz inci.*

Ṣadef-i dīdem içre dildārum / Görinür baña **dürr-i yek-dāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 4). [dürr-i yek-dāne,]*

dürr-i yetīm: *Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok makbul inci.*

Çün **dürr-i yetīm** oldı yine naẓm-ı Muḥibbī / Cānā anı dak gūşuña yek-dāne olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [dürr-i yetīm,]*

dürür: *"dır" bildirme eki.*

Nigārā gel bugün göster cemālüñ / **Durur** kullar olup sulṭāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [durur,]*

durur mı hīç: *Durur mu hiç (durmaz).*

Baña dirler ki ʿışḳı itme iẓhār / **Durur mı hīç** āteş birile panbū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 3). [durur mı hīç,]*

düş-: *(yola) koyulmak, revan olmak.*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol ʿārıż-ı cānāna su / Anuñ-içun taglara **düşüp** yürür āvāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [düşüp, -(ü)p]*

düş-: *(kafese) girmek, yakalanmak, tutulmak.*

Dil murġı **düşdi** agına baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [düşdi, -di]*

düş-: *Düşmek, müptela olmak.*

Laʿlüñ ṭamaʿı āh zenaḫdāna **düşürdi** / Kaldum meded eyvāh çeh-i Bābil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [düşürdi, -ür, -di]*

düş-: *Bir yere uğramak, denk gelmek, varmak.*

O serv ben ḫāke n'ola sāye salsa / **Düşer** çün sāyeler her dem türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [düşer, -er]*

düş-: *(Bir şey veya kimse) Dengesini kaybederek yıkılmak, dik durumda iken devrilip yatık duruma gelmek.*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā dirīġ sunmadı bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [düşdi, -di]*

düş-: *Denk gelmek.*

Dime göñlüñe de sırruñı zinhār / Çıkan dilden **düşer** lā-büd kulaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [düşer, -er]*

düş: *Düşmek.*

Ne revādur ki ḫadengüñ atasın ḫāke **düşe** / Umaram ki gele bu sīne-i ṣad-çāke **düşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [düşe, -e]*

Ne revādur ki ḫadengüñ atasın ḫāke **düşe** / Umaram ki gele bu sīne-i ṣad-çāke **düşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [düşe, -e]*

düş: *Denk gelmek, yansımak.*

Sāyeñ **düşeli** üstüme ben devlete irdüm / Devlet var-ımış çünki ezel yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [düşeli, -eli]*

düş: *(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.*

Ḥasretiyle **düşeli** kūh-ı belā ṣaḥrāsına / Eşk-i çeşmüm gāh baḥr olur gehī dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 4). [düşeli, -eli]*

düş: *Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm dil didi / Belki **düşündür** Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [düşündür, -ündür]*

düş: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

Öldürürsin ġamzelerle ʿāşıḳı nā-ḥaḳ yire / Tañrı'dan korkmaz mısın boynuña **düşe** kan-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [düşe, -e]*

Leylī zülfi ḫaberin **düşer-ise** iledesin / Āh u vāh-ıla gezen vādīdeki Mecnūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 4). [düşer-ise, -er-ise]*

düş: *Düşmek; peşine düşmek;müptela olmak kapılmak.*

Laʿl-i nābuñdur **düşüren** göñlümi peymāneye / Varmasam göñlüm gözüm açılmaya meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [düşüren, -üren]*

düş: *Düşmek.*

Almasun zāhid şarāb-ı nābı **düşemez** agzına / Ḫalvetinde oturup dāyim hemān beng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [düşemez, -emez]*

düş: *Aksetmek, yansımak.*

Her kaçan kim salınup geşt-i çemen eyleyesin / Korkaram sāye-i ḳaddüñ ḫes ü ḫāşāke **düşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 2). [düşe, -e]*

düş: *Bir şeyin yukarıdan aşağıya doğru düşmesi.*

Āh kılsam derd-ile her yaña bir pārem **düşer** / Tīġ-ı ġamla şerḥa şerḥa bagrı pāre pāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [düşer, -er]*

düş: *Düşmek.*

Deryā-yı eşk[e] **düşdi** emvāc başdan aşdı / Āhum yili eselden āh ol bihāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [düşdi, -di]*

düş: *Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).*

Cürm ü ʿiṣyāna olalum cān-ıla biz muʿterif / Zāhide budur **düşen** her dem riyā vü zerḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [düşen, -en]*

düş: *Bulunmak.*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül germ eyle sen / Serd olursın ger **düşerseñ** ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [düşerseñ, -er, -señ]*

düş: *(tuzak, kapan, ağ vb. ile) gafil avlanıp tutulmak, yakalanmak.*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme / Dāmına **düşdüñ** anun raḥm umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [düşdüñ, -dü, -ñ]*

düş: *Belirli zamana rastlamak, denk gelmek.*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine **düşmez** beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [düşmez, -mez]*

düş: *Bir şeyin içine düşmek II Uğramak, maruz kalmak.*

Āhum yili dil zevraḳını bāda virür āh / İy dīde kerem eyle de derya gibi **düşme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [düşme, -me]*

düş: *Alışmak, müptela olmak; uğramak, maruz kalmak.*

Düşeli vādīlere vālih ü mecnūn gibi / Ol beyābān[ı] vaṭan eyledi tenhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [düşeli, -eli]*

düş: *Denk gelmek.*

İy Muḥibbī şükr kıl derd ü belā vü miḥneti / Gönlüme tapşurdılar **düşdi** emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [düşdi, -di]*

düş: *Değerinin azalması.*

Āşinā idük ezel bezminde iy ārām-ı cān / Ne sebeb **düşdi** ki şimdi yādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [düşdi, -di]*

düş: *(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.*

Sevdā-yı zülfe **düşdüm** bagrum delindi ney-veş / Bezm-i ġam içre kaldum efġān ider nevāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [düşdüm, -dü, -m]*

düş: *(yol bağlamında) girmek, koyulmak, yürümek, katetmek.*

Saʿy it Muḥibbī tā bulasın Kaʿbe-i murād / **Düş** vādīlere cehd ile ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [düş,]*

düş: *(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, dûçar olmak.*

Laʿl-i lebüñüñ yādına āşüfte göñül āh / Meyḫānelere **düşdi** yatur kanzil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [düşdi, -di]*

düş: *Bir şeyin içine düşmek.*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / Ne saʿādetlü ser olur ki o fitrāke **düşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [düşe, -e]*

düş: *(payına) düşmek.*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola āheng-i semā‘ / Saña **düşmez** mi dil ol naġmeye āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [düşmez, -mez]*

düş: *Yakalanmak.*

Ruḫlarında dāne-i ḫālin görüp bu murġ-ı dil / Bend-i zülfine **düşüp** anuñ giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [düşüp, -üp]*

düş: *Yakalanmak.*

Raḥm umarsın iy göñül sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine **düşdüñ** anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [düşdüñ, -dü, -n]*

düş: *Düş, hayal, rüya.*

Dirīġā **düşde** daḫı [ol] görinmez / Niçe görine gelmez göze uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [düşde, -de]*

düş: *(Aşk ateşine) Düşmek.*

Muḥibbī ḥüsnüñe pervāne gibi / **Düşüp** yandı kül oldı bāl ü perle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 5). [düşüp, -(ü)p]*

duş ola: *Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek.*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem tolar çün oda **duş ola** giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [duş ola,]*

duş oldı: *Uğramak, müptela olmak.*

Çeşm-i bīmārına **duş oldı** bu çeşmüm nāgehān / Görmesem olmaz ʿaceb şimden girü uyḫuyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 3). [duş oldı,]*

düşde gördüm: *Rüyada görmek.*

Düşde gördüm dir-idüm gün yüzüñi ben senüñ āh / Görmezem uyḫu yüzin ẕerrece efkāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [düşde gördüm, -düm]*

düşde göre: *Birini veya bir kimseyi rüyasında görmek.*

Bu Muḥibbī uyumaz tā kim göre düşde seni / Ṣubḥ olınca gözlerüm tek kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [düşde göre, -e]*

düşe: *Nasiplenmek, faydalanmak; payına düşmek.*

Aradum zīr-i felek baḥr ü beri bulımadum / Saña mānend ṣadefe yek güher-i pāke **düşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [düşe,]*

düşelden: *Düştüğünden beri.*

Düşelden ara yire āh-ı hicrān / Baña zindān görinür bāġ u būstān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 1). [düşelden,]*

düşer mi: *Uygun olmak, yakışmak.*

Gün yüzüñ bu ẕerre-i nāçize pertev salmaya / Bu **düşer mi** dōstum andan saʿādet ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [düşer mi,]*

dü-şeş: *Far. is. Tavla oyununda iki zarın da altı gelmesi. mec. Rastgele, iyi tesadüf.*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir **dü-şeşdür** bu daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [dü-şeşdür, -dür]*

dūşına almış: *Omzuna almak, omuzunda taşımak II Rüyasında görmek.*

Sīne meydānında top itdi Muḥibbī başını / Göreli çevgān-ı zülfin dilber almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [dūşına almış, -mış]*

düşmen: *Birbirleriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları.*

Yār **düşmen** şūm ṭāliʿ baḫt-ı devlet ser-nigūn / İy dil-i dīvāne esbāb-ı viṣāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [düşmen,]*

Devlet-i vaṣla irişdüm diyüben ‘izze mi-şev / Ġam-ı hicrān-ı elem **düşmeni** çün duta kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 4). [düşmeni, -i]*

düşmen olup: *Düşman olmak.*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz ṭabībüm āh / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [düşmen olup, -up]*

düşmiş: *Düşmüş, düşkün, yolda kalmış, aciz, zavallı.*

Tag u ṣaḥrāya benefşe **düşmişe** Mecnūn-vār / El mi virürdi aña her saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [düşmişe, -e]*

düşnām: *Far. Sövme, sebb, şetm.*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi añar mürdesin / Çünki öldürdüñ Muḥibbī’yi gel añ **düşnām-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [düşnām-ıla, -mesün]*

düşnām-ıla: *Düşmanlıkla.*

Yār eger aña Muḥibbī seni **düşnām-ıla** ger / Bundan evlā ne sa‘ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [düşnām-ıla,]*

düşse: *Bir şeyin içine düşmek II Uğramak, maruz kalmak.*

Deryā-yı eşke **düşse** yimez Muḥibbī pervā / İki yanumda ‘aynum iki kabagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [düşse,]*

düşümde görüp: *Rüyamda görmek.*

Düşümde görüp gerdenüme mār dolaşmış / Aḥsent bu düşi zülf-i nigār-ıla yorana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 8). [düşümde görüp, -üp]*

düşüñe girem: *Düşüne girmek, rüyasına girmek.*

Bir gīce gelüp **düşüñe girem** didi niġār / Didüm ki buyur gelmege bu çeşm ü ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [düşüñe girem, -em]*

düşüñe gireyim: *Düşüne girmek, rüyasına girmek.*

Bir gice didi **düşüñe gireyim** diler misin / Çeşmüm didi var mı bu ʿālemde ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [düşüñe gireyim, -eyim]*

düşür: *Bırakmak.*

Didüm saña iy dil ser-i zülfine dolaşma / Āḫir **düşürür** derd-i belalara ulaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [düşürür, -ür]*

düşvār: *Güç, müşkül, zor.*

Kūyına düşerse yoluñ **düşvārdur** divşür bilüñ / Ya terk eyle dīn ü dil ya ol yaña sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [düşvārdur, -dur]*

dut: *Elinde bulundurmak.*

Kaçan taḥrīre el urup yaza derdin dil-i maḥzūn / Elinde **dutdugı** kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [dutdugı, -duġ, -ı]*

dut: *Tutmak, zapdetmek, kaplamak.*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb **dutsa** eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [dutsa, -sa]*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem / Elüñde **dutduguñ** sāġar ki yigdür sāġar-ı Cem’den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [dutduguñ, --du(g), --un]*

dut: *Tutmak.*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār elin / Var mı cihānda menʿ-ile kimse **dutar** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [dutar, -ar]*

dut: *Tutmak.*

Görse Muḥibbī yüzüñi ırmaya andan gözini / Farḳına anuñ **dutsalar** tīġ-ı helāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [dutsalar, -sa, -lar]*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ mı **duta** kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [duta, -a]*

Bāġda mül tolı sāġar **dutalım** gül yirine / Ḳulḳul itsün ko şürāḥī yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [dutalım,]*

dut: *Tutmak, yakalamak, zapdetmek.*

Dutup dil düzdini zülfi şebinde / Ebed ḥabs itdi çāh-ı ġabġabında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 1). [dutup, -up]*

dut: *Ele geçirmek, kaplamak.*

Alur dilüñi al-ıla **dutar** cefā kılur / Sakın alınma çeşmine bakup alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [dutar, -ar]*

dut: *1. Elinde bulundurmak 2. Sunmak.*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān idüp elinde **dutar** gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [dutar, -ar]*

dut: *Tutmak.*

Müjeñ tīrine iy māh-ı dil-efrūz / Siper yirine **dutdum** sīnemi ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 2). [dutdum, -du, -m]*

dut-: *Elde bulundurmak, eline almak.*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde göñlümden **dutar** / Dile sordum didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [dutar, -ar]*

dut-: *Tutmak.*

Ayakdan düşmişem cānā elüm **dut** dest-gīrüm ol / Didüm didi ki görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [dut,]*

Gel yüzüme karşu **dut** cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [dut,]*

dut-: *Kaplamak, örtmek.*

Gördi Muḥibbī zülfüñe müşg-i Ḫıṭā didi / Ol dem bu dem yüze **dutar** şermesār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [dutar, -ar]*

dut ki: *Tut ki.*

Muḥibbī terk kıl dünyā-yı dūnı / Tenüñden eksük oldı **dut ki** bir mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 5). [dut ki,]*

dutalum: *Varsayalım ki, farzedelim.*

Cām-ı Cem olmayıcak genc-i Ferīdūn nedür / **Dutalum** devlet-i Cemşīd [ü] Ferīdūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 3). [dutalum,]*

dutar: *Tutmak, kaplamak.*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿāfiye / Başdan kırarsa ʿālemi kimdür **dutar** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [dutar,]*

dutıl: *Tutulmak, yakalanmak.*

Dutıldı ʿārıż u ḫālüñ görelden / Göñül murġına āb u bürri dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 2). [dutıldı, -dı]*

Dutıldı murġ-ı dil nāgeh belāya / Olaldan zülf[i] dām u ḫāli dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [dutıldı, -dı]*

Dil murġı diler zülfi duzaġına **dutılmak** / Ḫāline naẓar itsün aña dāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [dutılmak, -mak]*

dutmac eyle: *Bir çeşit çorba eyle.*

Nefāyis yime kendüñ ac eyle / Bişür derd ü ġamı **dutmac eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 1). [dutmac eyle,]*

dütün: *Duman.*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri **dütün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [dütün,]*

dutuş-: *Tutuşmak, yanmak.*

Maḥabbet nārına her kim **dutuşup** cān-ıla yanmaz / Yanup ḥirmān ocagında aña dāyim ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [dutuşup, -(u)p]*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin iy dil **dutuşup** nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [dutuşup, -(u)p]*

duy: *Işitmek.*

Yāra dil gönder nihānī anı cānuñ **duymasun** / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim zebānuñ **duymasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [duymasun, -masun]*

Yāra dil gönder nihānī anı cānuñ **duymasun** / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim zebānuñ **duymasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [duymasun, -masun]*

Yan yakıl bir ʿużv ʿużvuñdan ḫaberdār olmaya / Ḫūn-ı dil aksun bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ **duymasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [duymasun, -masun]*

Taş işigin ṣubḥ olınca niçe yıl bālīn idüp / Ney gibi iñle velī kimse fiġānuñ **duymasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [duymasun, -masun]*

Şöyle yan kim nār-ı ʿışḳ-ıla vücūduñdan eşer / Kalmasun bir kes senüñ nām u nişānuñ **duymasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [duymasun, -masun]*

Ol kemān ebrū ṣıfat gönderse tīr-i ġamzesin / Sīneden geçsün velī bagruñda kanuñ **duymasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [duymasun, -masun]*

Ḫāk-i pāyuñda yüzin sürsün yire ʿāṣıḳlaruñ / Yürüsün sāyeñ gibi serv-i revānuñ **duymasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [duymasun, -masun]*

İy Muḥibbī sırruñı ketm eyle iẓhār eyleme / Şöyle sakla anı cān-ı nā-tüvānuñ **duymasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [duymasun, -masun]*

Şöyle kıl nāleleri **duymasun** anı dil ü cān / Meclise koma ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [duymasun, -masun]*

dūzāġ: *Tuzak.*

Dil murġı diler zülfi **duzaġına** dutılmak / Ḫāline naẓar itsün aña dāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [duzaġına, -ı, -n, -a]*

dūzāġ: *Tuzak.*

Ḫālini yine dāne döküp zülfi ağına / Dil murġını avladı āh ol **dūzāġ-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [dūzāġ-ıla, --ıla]*

dūzāġ eyleme: *Tuzak kurmak.*

Niçe diller bendedür bi'llāhi çözme zülfüñi / Pāy-māl olur göñüller anı **dūzāġ eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [dūzāġ eyleme, -me]*

duzaġa düşdi: *Avlanmak, tuzağa düşmek.*

Şol dāne-i ḫālüñle şehā zülfün ucından / Kurtılmayısar düşdi gönül murġı duzaġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 4). [duzaġa düşdi, -di]*

duzāġa dutılur: *Tuzağa düşürmek.*

Görüp zülfüñde ḫalüñ düşdüm aga / Dutılur murġ dāneyle duzāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 1). [duzāġa dutılur, -ılur]*

dūzaḫ-ı hicrinde: *Ayrılık cehennemi.*

Dūzaḫ-ı hicrinde anuñ ne çeker ʿāşıḳları / Her ki bilmek isteye sorsun ḫarāret ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 4). [dūzaḫ-ı hicrinde, -inde]*

E

ebed: *Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.*

Bend olsa göñül zülfine kor çāh-ı ẕeḳanda / Kalsun dir **ebed** bend-ile zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [ebed,]*

ebed: *Devamlı, sürekli. II Sonsuza kadar.*

Dutup dil düzdini zülfi şebinde / **Ebed** ḥabs itdi çāh-ı ġabġabında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 1). [ebed,]*

ebed: *Asla, hiçbir zaman, kat'iyen.*

Yakmaġa bagır yagum dil tekyesine gönder / Söyinmesün **ebed** ol rūşen çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [ebed,]*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña dām-ı belā olsun / **Ebed** kurtılmasun göñlüm ko aña mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [ebed,]*

ebed: *Ebediyen, sonsuza kadar.*

Ebed dil ʿışḳuñ ile zinde oldı / İçürdüñ çün ezel ʿışḳuñ şarābın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 3). [ebed,]*

ebleh: *Ahmak, şuursuz, akılsız.*

İy Muḥibbī māh-rūlarda vefā emr-i muḥāl / Añlaram **ebleh** anı ʿömr-i vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [ebleh,]*

ebleh olmañ: *Aptal olmak, aklı yetmemek.*

Baḥr-ı ʿışḳa düşene dirler bulınmaz çün necāt / **Ebleh olmañ** dōstlar el sunmañ aña karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [ebleh olmañ, -mañ]*

ebr: *Bulut.*

Dūd-ı āhum felekde **ebr** olalı / Gözlerüm yaşı döndi bārāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 6). [ebr,]*

ebr-i bahāram: *Bahar bulutu.*

Gül-i nev-reste ben **ebr-i bahāram** / Baña girye sunıldı aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 4). [ebr-i bahāram, -am]*

ebrû: *Kaş.*

Fitne taʿlīmin ider gūşına başı egüben / Birbirine bu cihānı uran **ebrūdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [ebrūdur, -dur]*

Çeşmüñle dil-i gümşüdemi ḫālüñe sordum / Biri kılup **ebrūya** işāret birisi gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [ebrūya, -ya]*

Bu Muḥibbī yitüre ṭāʿat u zühd ü veraʿı / İç diyü yār işāret ide **ebrūlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [ebrūlar-ıla, -lar-ıla]*

Görüp **ebrūñı** göñlüm geldi vecde / Hemān-dem itdi dil miḥrāba secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 1). [ebrūñı,]*

ebrû: *Kaş.*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol nergis-i cādū / Her geh ki işāret kıla ger gūşeden **ebrū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [ebrū,]*

Ger bugün kursa hemān maḥv ola irteye degin / **Ebrūdan** itse ser-ā-perdeyi vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [ebrūdan, -dan]*

ebrû: *Kaş.*

Gül demidür güzelüm eyleme **ebrūları** çīn / Nuş-ı mül eyleyelüm gel berü yārānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 2). [ebrūları, -lar, -ı]*

ebrû: *(Sevgilinin yaya benzeyen) kaşları.*

Bundan özge ḥālet olmaz ʿāşıḳa kim ḫufyeten / Ḥışm-ıla kılsun girih **ebrūların** çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [ebrūların, -lar, -ın]*

Gözleri üstinde yāruñ dir gören **ebrūların** / Ṣaydın almış iki şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [ebrūların, -lar, -ın]*

ebrū kemānumçün: *Yay kaşlı.*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu dil nişān itdüm / Ata ġamz okların diyü benüm **ebrū kemānumçün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [ebrū kemānumçün, -umçün]*

ebrūlaruñ çīn eyleyüp: *Kaşlarını çatmak.*

Dagıdup sünbüllerüñ çīn eyleyüp ebrūlaruñ / Ġamzelerle ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 3). [ebrūlaruñ çīn eyleyüp,]*

ebrūvān-ı fettān: *Fitneci kaşlar.*

Miḥrāb-ı ʿāşıḳandur yāḫūd ḫaṭṭ-ı maḥabbet / Yāḫud kemān-ı Rüstem ya **ebrūvān-ı fettān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 2). [ebrūvān-ı fettān,]*

Miḥrāb-ı büt-perest mi tuġrā mı yoḫsa şāhī / Yāḫud kemān-ı Rüstem ol **ebruvān-ı fettān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [ebruvān-ı fettān,]*

ebrū-yı siyāh: *Siyah kaş.*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü **ebrū-yı siyāh** u zülf ol çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [ebrū-yı siyāh,]*

ecel: *Ecel, ölüm.*

Ḫaṭṭ-ı dilber san **eceldür** anı defʿe çāre yok / Çün ezel yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [eceldür, -dür]*

ecel peymānesin içer: *Ecel (kadehi) şerbeti içmek: Ölmek, hayatını kaybetmek, ruhunu teslim etmek.*

Niçe bir ġaflet Muḥibbī aç göz uyḫudan uyan / Çün bilürsin kim içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [ecel peymānesin içer, -er]*

ecelsüz: *Ecel gelmeden.*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña ḥayāt / Āh ölsün mi **ecelsüz** cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [ecelsüz,]*

edā: *Söyleyiş, terennüm.*

Gördiler şīrīn **edāda** bu Muḥibbī şiʿrini / Eylediler ehl-i naẓm olan hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [edāda, -da]*

edā: *Dile getirme, söyleme.*

Her bir nefesde niçe ʿaṭālar ider saña / Kim ḳādir olur itmege ḥamdi **edāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [edāsına, -sı, -n, -a]*

edā: *Naz, işve, cilve.*

Medyūn idüm bu cānı getürdüm kapuña al / Ḫayli dem idi muntaẓır idüm **edāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [edāsına, -sı, -n, -a]*

edā itdüm: *Eda etmek: Bir görevi yerine getirmek. II Söylemek.*

Kemend-i zülf-i çevgānına başum / Dimişdüm top idem itdüm edā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 3). [edā itdüm,]*

edā olsun: *Bir işin yerine gelmesi, gerçekleşmesi.*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez seni görsem / Kerem kıl luṭf idüp göster yüzüñ borcum **edā olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [edā olsun, -sun]*

ednā: *Aşağı / âdî.*

Muḥibbī'yi sorarsañ kimdür iy dōst / Eñ **ednā** bende bir kemter kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [ednā,]*

efġān eyleyen: *Feryat etmek, haykırmak.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu dōstum bülbül gibi / Bu dil-i şūrīdedür her demde **efġān eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 2). [efġān eyleyen, -yen]*

efġan ideler: *Feryat etmek.*

Ruḫları yādına cānā neyçün **efġan ideler** / Yok-durur bir sencileyin bülbül-i zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [efġan ideler, -eler]*

efġān ider: *Bağırmak, feryat etmek.*

Sevdā-yı zülfe düşdüm bagrum delindi ney-veş / Bezm-i ġam içre kaldum **efġān ider** nevāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [efġān ider,]*

efġān ider: *İnlemek, sızlanmak, figan etmek; şiir okumak.*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül gibi efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [efġān ider, -er]*

efġānı: *Istırapla bağırma, haykırma, feryat etme.*

Nālesini bülbülüñ **efġānının** gūş eylemez / Göñüller dāyim göz[i] göñli dikenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [efġānının, -nın]*

efġānum: *Bağırıp çağırma.*

İşidüp gīce **efġānum** seg-i yār / Getürür bizi didi bu fiġāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 3). [efġānum, -um]*

efgende: *Bîçare, zavallı, düşkün.*

İy göñül sevdā-yı ʿışḳıyla anuñ **efgendesin** / Pādişāh-ı dehrsin maʿnīde ammā bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 1). [efgendesin, -sin]*

efgende-: *Bîçare, zavallı, düşkün. II âşık.*

Niçe yıllardur yatur kūyında añmaz bendesin / Pādişāh-ı dehr añmazsa ne tañ **efgendesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [efgendesin, -(s)i, -n]*

efʿī: *Engerek yılanı II kötü, sinsi kimse.*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh müşgīnüñi / Didüm **efʿīdur** uyur yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [efʿīdur, -dür]*

efʿī: *(Zehirle dolu) Engerek yılanı.*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya iki **efʿī** gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [efʿī,]*

efkār: *Sıkıntı, üzüntü.*

Düşde gördüm dir-idüm gün yüzüñi ben senüñ āh / Görmezem uyḫu yüzin ẕerrece **efkāruñ-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [efkāruñ-ıla, -uñ-ıla]*

efkār: *Endişe, tasa, kaygı, üzüntü, keder.*

Sīne ʿışkı āteşiyle pür şerer-olmış yatur / Cān u dil fikr-i lebiyle kaldılar **efkārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 4). [efkārda, -da]*

eflāk: *Felekler, gökler, gökyüzü.*

Gīce odlar ẓāhir olur sīne-i ṣad çākde / Dūd-ı āhumdur görinen gündüzin **eflākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 1). [eflākde, -de]*

İçmiş idüm ben ezel ʿışḳuñ şarābın cām-ıla / Yog-ıdı şebde görinen noḳṭalar **eflākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [eflākde, -de]*

Eksük olmaz āteş-i ġam çün dil-i ġamnākde / Görinürse dūd-ı āhum tañ mıdur **eflākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 1). [eflākde, -de]*

eflāk: *Dokuz felek, dokuz kat gök.*

Kalmaya zerrece ġam başı ire **eflāke** / Keremüñden bu Muḥibbī kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [eflāke, -e]*

Nālesi **eflāke** irdi bu Muḥibbī ḫastanuñ / Pes nedendür gūşuña girmez senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [eflāke, -e]*

Olma maġrūr iy göñül baḫl u tekebbürden sakın / Başuñ **eflāke** irürse yüzüñ olsun ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 6). [eflāke, -e]*

eflāk: *Felek, dünya.*

Her kaçan āh eyleyüp añsam firāḳuñ aglasam / Āhum **eflāki** yaka ġarḳ ola yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [eflāki, -i]*

eflāk: *1-Felekler; gökyüzü. 2-Baht, talih.*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ ḫāk olmaya / Kankı dildür dūd-ı āhı çıkup **eflāk** olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [eflāk,]*

eflāk olasın: *Gökler olmak.*

İy gönül rāh-ı vefā üzre kaçan ḫāk olasın / Umaram ki yücelüp ḳadr-ile **eflāk olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 1). [eflāk olasın, -asın]*

efrāsiyāb: *Büyük İskender'den evvel yaşamış ve Keyhüsrev tarafından öldürülmüş olan Maveraünnehir Kralı Turan'lı bir yiğit, Alp Er Tunga.*

Ġaflet gözini açagör uyan bu ḫ∨ābdan / ʿĀlem nümūne çün yiter **Efrāsiyāb'dan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [efrāsiyāb'dan, -dan]*

efsāne: *Asılsız söz.*

Zāhidā itme naṣīḥat kim eşer itmez baña / Pāk meşreb rind olan uymaz iñen **efsāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [efsāneye, -(y)e]*

efsāne: *Asılsız rivayet, gerçekliği kanıtlanmamış şey, söylenti.*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla kim söylemem **efsāne** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [efsāne,]*

efser itdi: *Başına taç edinmek. II baş üzre tutmak.*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ **efser itdi** / Virür mi anı tāc-ı cevherīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 5). [efser itdi, -di]*

efser ola: *Padişah tacı olmak.*

Ḫāk-i pāyuñ **efser ola** başuma / Ṣādılıkdan basmayam pā ber-zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 3). [efser ola, -a]*

efsūn: *Büyü, sihir.*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil beyhūde renc / Sana rām olmaz perīdür degme **efsūnum** bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [efsūnum, -(u)m]*

efsūn: *Afsun, büyü, sihir, göz bağcılık, arpağ.*

Her kılını zülfinüñ biñ başlu ejderhā kılur / Her kaçan sāḥir gözüñ siḥr okıya **efsūn** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [efsūn,]*

Okudı ḫaṭṭuñ füsūn kalmadı dilde ʿaḳl u hūş / Zülf-ile el-bir idüben aldılar **efsūn** ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [efsūn,]*

efsūn[ı] itme: *Büyülemek || Etkisi, hükmü altına almak.*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil beyhūde renc / Sana rām olmaz perīdür degme efsūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [efsūn[ı] itme,]*

efsürde: *Perişan, zayıf, donuk.*

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna āh / İy göñül gördüm seni Mecnūnlayın **efsürdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [efsürdesin, -sin]*

efzūn: *Çok fazla, ziyade.*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür / Ḥüsnüñ **efzūndur** senüñ çün Mıṣr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [efzūndur, -dur]*

efzūn ola: *Fazla olmak, artmak, çoğalmak.*

Dest-i hicrāndan şikāyet idem iy sulṭān-ı ḥüsn / Şevketüñ **efzūn ola** vaṣluñla ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [efzūn ola,]*

eg: *Eğmek, bükmek.*

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger ah / Bī-çāre vü ser-geşte vü ġam-ḫ∨āre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [egdükçe, -dükçe]*

eğer: *Gerek.*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / **Eger** cāndur eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [eger,]*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur **eger** serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [eger,]*

eğer: *Olsa da, olsa bile.*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḫayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [eger,]*

eğer: *"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / **Eger** dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [eger,]*

eğer: *Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet.*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir cān **eger** biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [eger,]*

eğer: *"Eğer"; şayet, koşul anlamı veren edat.*

Eger İskender ü Cemşīd olasın / Başuñ kaldurma yüz sür ḫāk-i pādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 4). [eger,]*

Eger bū almayam bir dem vefā ol gülsitānumdan / Şu deñlü eyleyem bülbül helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [eger,]*

İremezsin ol boyı servüñ Muḥibbī pāyına / Rāh-ı ʿışḳında **eger** eşk-ile Ceyḥūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [eger,]*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur göñül ko / **Eger** şemʿ ise ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [eger,]*

eğer: *"Eğer"; şayet, koşul anlamı veren edat.*

Egerçi kārlar bī-ḥad u el urdum ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [egerçi, -çi]*

Egerçi ẓāhirā baksañ bugün ṣāḥib-külāham ben / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [egerçi, -çi]*

Egerçi semmi vardur mār-ı zülfüñ / Bi-ḥamdillāh lebidür aña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 4). [egerçi, -çi]*

Egerçi kim cefāya zehr dirler / Cefā cevri görinür baña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [egerçi, -çi]*

Egerçi serv içün bālā dimişler / Velī ḳaddüñ yanındadur miyāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [egerçi, -çi]*

Kimse yārüñ iy Muḥibbī añlamaz māhiyyetin / Niçe müşkiller **egerçi** ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [egerçi, -çi]*

Egerçi dāġ ursa lāle sīnesine / ʿAceb midür ki var ʿışḳı cebīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [egerçi, -çi]*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [egerçi, -çi]*

Egerçi gördüñ ol yāruñ cefāsın / Velī olmak gerek iy dil ḥaẓerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 2). [egerçi, -çi]*

eğer: *"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa **eger** dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [eger,]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / **Eger** dir-ise aldanma ser-ā-ser tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [eger,]*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / Dinmeye **eger** her kıla bir niçe dil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [eger,]*

Girerdi her kişi gülzār-ı ḥüsne / **Eger** olmasa ḫaṭṭuñ aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 4). [eger,]*

eğer: *Yahut; veya; ya da.*

Her ne gelürse mihr **eger** cevr rāżıyam / Sundum nigāra cān-ıla çün iḫtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [eger,]*

eğer: *"Eğer" edatı.*

Eger müşgīn zülfe şāne ursañ / Muʿaṭṭar ola cümle Çin ü Maçin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 4). [eger,]*

Baḥr cümle kuruyup kalmaya hīç andan eşer / Bir şerer düşse **eger** āteş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [eger,]*

Ger zülfüñ **eger** zülf-i dil-āviz ise iy dōst / Hem ḳayd-ı belā baña vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [eger,]*

Muḥibbī'den **eger** cān ister iseñ / Buyur sen tek hemān er-re'sü ve'l-ʿayn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [eger,]*

Göçdi göñül kaldı hemān dāġ-ı ḥasret āh / Āteş kalur yirinde **eger** gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [eger,]*

Tīrüñden **eger** kaçura sīne Muḥibbī ger / Ḳatli ḥelāl ola aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [eger,]*

Künc-i mescidde **eger** zāhid olursa muʿtekif / Sırra vāḳıf ben daḫı bir sākin-i meyḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 2). [eger,]*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha bir şemme **eger** bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [eger,]*

Ġamzesi yāruñ geçer hīç nesne yok ḥāyil aña / Fā'ide itmez **eger** sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [eger,]*

Yār **eger** aña Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne sa'ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [eger,]*

Nāvek-i dilber **eger** gelürse itme ictināb / Çok zamāndur tīrine bu sīne siper-kerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 2). [eger,]*

Eger cān terkin eylersem taʿaccüb eyleme zāhid / Şu kim ṣıdḳ-ıla ʿāşıḳdur elin yur kendü kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [eger,]*

Başuma üşti fiġānum işidüp ʿālem benüm / Göreler hicrān **eger** bāḳī kıla hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [eger,]*

Dilā bir būsesin şeyʿu'llāh eyle / **Eger** virmezse de dervāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 4). [eger,]*

Būṣe-i laʿl-i lebinüñ kem bahāsıdur **eger** / Virseler ser-cümleten Īrān u Tūrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 5). [eger,]*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel getür bu ḫastaya / Kim feraḥ olsun **eger** dirseñ dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [eger,]*

Pāyına yüzler **eger** sürmek dilerseñ dilberüñ / Bir ḳadem iy eşk-i çeşmüm yüzüm üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [eger,]*

Pūte-i hicre yanup dil niçe ḳāl oldugını / Bilmek isterseñ **eger** sīm-ile zerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [eger,]*

Bulmak isterseñ **eger** cānān viṣālin iy göñül / Rāyegān girmez elüñe ḫarc kıl cān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [eger,]*

Esüp bād-ı ṣabā geçse **eger** kūyı kenārından / Gözüme tūtiyā kılam getürürse ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [eger,]*

Bir naẓarla cān alup itdi göñül mülkin ḫarāb / Öldürüñ beni **eger** ol gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [eger,]*

Ḫāk-i pāyuñ olam dir isem **eger** / Gelmesün ḫāṭıra ġubār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 3). [eger,]*

Muḥibbī'nüñ kelāmı dehri tutdı / **Eger** var-ısa eydüñ bir suḫen-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 5). [eger,]*

Ser-i kūyına **eger** eyleseñ āheste güẕer / Ḥālini ḫastalaruñ gözleri bīmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [eger,]*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān şiʿri naḫl-i sebz / Bitürse tañ degüldür **eger** cūybār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [eger,]*

Yanardum āteş-i hicre ser-ā-ser / **Eger** olmasa bu gözden akan su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [eger,]*

Tevbeyi sırsam **eger** itme taʿāccüb ṣūfī / Gele inṣāf ide içmez midüñ ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [eger,]*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda **eger** kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [eger,]*

Gözlerüm baḥrına saldum yine dil zevraḳını / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide **eger** bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [eger,]*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı müşg gibi / Ġam degül misk ü **eger** ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [eger,]*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm bir mūya / Vāh **eger** ölür-isem irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [eger,]*

Gözlerüm yaşını baḥr oldugını görse **eger** / Kaynayup cūşa gelüp ḥālüme ʿummān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [eger,]*

Şeb-i hicrānda **eger** nālemi gūş eyler-ise / Ḥālüme ide teraḥḥum şeh-i ḫūbān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 3). [eger,]*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum benüm / Per yakar mıydı **eger** pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [eger,]*

Olmaz-ıdı müşterī vaṣluñ metāʿına Muḥib / Naḳd-i cān-ıla **eger** varup ṭalebkār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [eger,]*

Eger ẓāhir gözi görmezse yāri / Ne ġam cān gözini aç kıl neẓāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 3). [eger,]*

Dil degül belki cān da pāralanur / Yār **eger** ursa zülfine şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [eger,]*

Cefāñuñ tīşesin gönlüme urma / Olur olsa **eger** mermer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [eger,]*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [eger,]*

Seni yoldan çıkarur bil Muḥibbī / **Eger** dil baglu kala zülf-i kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 5). [eger,]*

ʿUṣṣāḳa komaz ṭaʿnı görüñ zāhid-i ḫodbīn / Dimez-idi ol miskīn **eger** bilse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [eger,]*

Bulmak isterseñ **eger** genc-i viṣālinden ḫaber / Umaram kim bulasın gelseñ dil-i vīrāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [eger,]*

Sakın maġrūr olma görme kendüñ / **Eger** ḫaṣmuñ olursa da karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [eger,]*

Baḥr-ı eşk içre Muḥibbī bu gönül zevraḳını / Ġarḳ ide ṣarṣar-ı āhum **eger** ol bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [eger,]*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne assı yir seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [eger,]*

Eger anmasa adum tañ degüldür / Ki sığmaz adum ol ġonca dehana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 6). [eger,]*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] ben ʿanber yirine / Ġam degül bana **eger** ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [eger,]*

Araya girse **eger** vuṣlat deminde pīrehen / Tañlaram ol dem hemān-dem pīrehen çāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [eger,]*

Kevkebī baḫt **eger** yār ola bu bī-dil ile / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [eger,]*

Su gibi **eger** başumı daşdan daşa dögsem / Olmaya ʿaceb ʿāşıḳ-ı didār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [eger,]*

Gūş eylemez yār **eger** olsa Muḥibbī / Bu ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte ṣad bār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [eger,]*

Gözüm yaşı gördügi demde revān olur / Salınsa **eger** ol ḳaddi dil-cū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 4). [eger,]*

Eger āh eylesem döke cihān yaş / Ki zīrā diyümez her dīde dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [eger,]*

Olur-ıdum ben bugün dīvāneler ser-defteri / Zülf[i] zencīri **eger** boynuma benüm takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [eger,]*

Eger bir būseñe biñ cān virürsem / İdersin arayup sen ṣad bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 8). [eger,]*

Sorarsañ göñlümi kalmadı bende / **Eger** bulmak dilerseñ ara sende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 1). [eger,]*

Bī-güneh ʿāşıḳları bugün **eger** ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer eline baş[ın] alup ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [eger,]*

Ciger kanını çeşmümden **eger** bu ḫār-ı ġam dökse / Dimez ol ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [eger,]*

Vaṣl gencini **eger** bulsam anuñ olmaz ʿaceb / Bu göñül vīrānesi döndi ḫarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [eger,]*

Çeşm-i maḫmūruñ **eger** meyl itse kanum içmege / Beñzedür çün mestdür anı şarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [eger,]*

Ṣırsam **eger** kāse-i ʿarżum ʿaceb degül / Mecnūn gibi bu da bize iḫtirām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 2). [eger,]*

İtseñ **eger** cevr ü cefā sanma incinem / Her ne gelürse senden ol baña kām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [eger,]*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet idi yār **eger** / Yañılup kulları içinde aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [eger,]*

Bülbül iñler miydi gülşende **eger** ḫār olmasa / Dilber ḳadri bilinür miydi aġyār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [eger,]*

Dizerdüm rişte-i cāna bu söz gevherlerin bir bir / **Eger** meyl eyleyüp dilber alup daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [eger,]*

eğer: *"Gerekse" anlamında bir edat.*

Eger Ferhād u Vāmıḳ Vīs ü Mecnūn / Degüldür her biri ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [eger,]*

eger eger: *"İster... ister" anlamını veren bağlaç.*

Esīrüñdür eger ʿaḳl u eger dil / Ġulāmuñdur eger cān u ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [eger eger,]*

eger eger: *"gerek ...., gerek ..." anlamını veren bağlaç.*

Bī-ʿışḳ degül cümle ẕerrāt-ı kāyināt / ʿIşḳ-ıla zebūn oldı eger ins ü eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [eger eger,]*

eger eger: *"hem...., hem ..." anlamını veren bağlaç.*

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān ḫāl ü ḫaṭ ʿasker çeker / Pāyimāl eyler eger Ḫusrev eger cāmın Cem'in *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [eger eger,]*

eger ger: *İster...ister, gerek...gerek.*

Esīrüñdür eger ʿaḳl u eger dil / Ġulāmuñdur eger cān u ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [eger ger,]*

eger ki: *Eğer ki.*

Ġamzeñ **eger ki** öldüre vir laʿlüñ agzuma / Dirgür bu mürdeyi yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [eger ki,]*

egerçi: *Doğrusu.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [egerçi,]*

Ayuñ olmışdur **egerçi** cümle encüm āşıḳı / Sen mehüñ ʿışḳına döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [egerçi,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla sakın dime ki bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [egerçi,]*

Bir devāsuz derd-imiş dirler **egerçi** derd-i ʿışḳ / Derde dermān bulmasun derdine dermān isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 5). [egerçi,]*

Saçuñ girihlerini kıldum **egerçi** pīşe / Çözilmedi çalışdum tā urmayınca dişe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 1). [egerçi,]*

egerçi: *Gerçi, doğrusu.*

Uslanur dīvāneler dirler **egerçi** bend-ile / Bend-i zülfinden ʿaceb bende neden artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [egerçi,]*

Görinür cismi dildāruñ **egerçi** penbeden yumşak / Bilenler ḳalbini anuñ didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [egerçi,]*

Bulınur māh-rūlarda **egerçi** mihri yok meh-rū / Ve līkin ortalarında ʿaceb nā-mihribāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [egerçi,]*

İtdüm **egerçi** her yañadan cüst ü cū anı / Rāh üzre düşüp kaldum ayakdan bile bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 2). [egerçi,]*

egerçi: *Eğer ki, gerçi, doğrusu.*

Egerçi zülfüñi kesdüñ kesildi ʿömri ʿuşşāḳuñ / Dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan senüñ ʿömrüñ mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [egerçi,]*

egerçi: *-dığı zaman, -diği zaman.*

Egerçi ugradum ʿışḳ içre rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm gizlü gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 1). [egerçi,]*

egerçi: *Gerçi.*

Egerçi görmedüm senden vefā ben / Velī çekdüm kapuñda yüz cefā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [egerçi,]*

Egerçi ẓāhiren baksañ cihān mülkine şāham ben / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [egerçi,]*

ʿIşḳuñ **egerçi** evveli var didiler didüm / Kim var ki diye irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [egerçi,]*

Vuṣlat **egerçi** ḳand-i nebātdan leẕīẕdür / Beñzer didiler hicr de zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [egerçi,]*

egerçi: *"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.*

Egerçi yañılup dilber geçe bir gün mezārumdan / Maḥabbet būyını ala benüm ḫāk-i ġubārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [egerçi,]*

eğin: *Sırt.*

Saña yitmez mi Muḥibbī **egnüñe** jende palās / Ziynet idüp niçeye dek idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [egnüñe, -üñ, -e]*

eglen: *Oyalanmak, vakit geçirmek.*

Elüñden ne gelür iy dil ḫayāl-i yār-ıla **eglen** / İdüp feryād bülbül-veş fiġān u zār-ıla **eglen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [eglen,]*

Elüñden ne gelür iy dil ḫayāl-i yār-ıla **eglen** / İdüp feryād bülbül-veş fiġān u zār-ıla **eglen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [eglen,]*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla **eglen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [eglen,]*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿāşıḳlaruñ ḫasta / Ṭābīb-i dilsin iy dilber idüp tīmār-ıla **eglen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [eglen,]*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī birez bāzār-ıla **eglen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [eglen,]*

eglen: *Oyalanmak, vakit geçirmek; durmak.*

Bulınmaz vaṣla çün çāre kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla **eglen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [eglen,]*

eglence: *Gönül eğlendirecek, hoş vakit geçirtecek şey.*

Ġam şebinde zülfüñ efkārı bizüm **eglencemüz** / Böyle geçer ehl-i ʿışḳuñ māh u sālı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [eglencemüz, -müz]*

eglence: *Eğlence.*

Seyr-i gülşen eylemek uṣṣāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem **eglence** ḫayalüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 2). [eglence,]*

Seyr-i gülşen eylemek ʿuṣṣāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem **eglence** ḫayālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 2). [eglence,]*

eglence: *Avuntu.*

Tīri olmasa Muḥibbī cān u dil **eglencesi** / Murġ-ı dil çokdan uçardı sīne-i ṣad-çāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [eglencesi, -si]*

eglence: *Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki bir **eglencedür** / Ḫālī olma bir nefes ʿālemde sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [eglencedür, -dür]*

eglenme: *Oyalanmamak, vakit geçirmemek.*

Gözlerüm gözeklerinden bir dem āb **eglenmesün** / İñlesün derdiyle dil olsun ṭolāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [eglenmesün, -sün]*

Gözlerüm gözeklerinden bir dem āb **eglenmesün** / İñlesün derdiyle dil olsun ṭolāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [eglenmesün, -sün]*

Mey yirine içdi çün mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḥażar kılsun bu dil bagrın kebāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [eglenmesün, -sün]*

Rūşen olsun ġam şebinde külbe-i vīrānumuz / Eydüñüz ol māh togsun māhitāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [eglenmesün, -sün]*

Kaʿbe'dür kūyı gelür ʿuşşāḳı ḳurbān olmaga / Ḫayrı te'ḫīr itmesün kılsun şitāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [eglenmesün, -sün]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün ṣalādur şeyḫ ü ṣāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 5). [eglenmesün, -sün]*

Bu Muḥibbī cān virür ol serv-i ḳāmetden cüdā / Cāna düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [eglenmesün, -sün]*

Binsün ol serv-i revān itsün şitāb **eglenmesün** / Ehl-i ʿışḳuñ ḥāli olmışdur ḫarāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 1). [eglenmesün, -sün]*

Binsün ol serv-i revān itsün şitāb **eglenmesün** / Ehl-i ʿışḳuñ ḥāli olmışdur ḫarāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 1). [eglenmesün, -sün]*

Ehl-i ḥālüñ ıżṭırābı var cemāli şevḳıne / Eydüñüz ol dilber-i ālī-cenāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [eglenmesün, -sün]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün ṣalādur şeyḫ ü ṣāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 3). [eglenmesün, -sün]*

Her sözüñde niçe maʿnī var nihān u āşikār / Ehl-i diller yazup itsünler kitāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [eglenmesün, -sün]*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Cān u serden geç ko cism olsun türāb **eglenmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [eglenmesün, -sün]*

egn-: *Boyundan bele kadar olan vücut bölümü, sırt, arka.*

Seyl-i eşküm **egnüme** geydürdi gülgün cāmeler / İy Muḥibbī kim göre taḥsīn ide göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [egnüme, -(ü)m, -e]*

ehl: *(Ar.) Ehil, bir işten anlayan.*

İy Muḥibbī şükr kıl derd ü belā vü miḥneti / Göñlüme tapşurdılar düşdi emānāt **ehline** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [ehline, -i, -n, -e]*

ehl-i dilānda: *Gönüllerin ehli.*

Kamu **ehl-i dilānda** şevḳ-i Kaʿbe / Bu ben bī-dilde vardur ẕevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [ehl-i dilānda, -da]*

ehl-i diller: *Âşıklar, gönül adamları, ârifler.*

Her sözüñde niçe maʿnī var nihān u āşikār / **Ehl-i diller** yazup itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [ehl-i diller,]*

Seyr iderken ruḫlaruñ öpsem lebüñ ʿayb olmasun / **Ehl-i diller** mevsim-i gülde ider mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [ehl-i diller,]*

ehl-i diller: *Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok saña / Tā ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [ehl-i diller, -ler]*

ehl-i ḥālüñ: *Bir manevi derecenin tecellisini ve zevkini ruhunda hisseden(ler), sözde kalmayıp maneviyat zevkini, ilahi tecellileri ve vahdet neşesini bizzat yaşayan(lar), vecd sahipleri, hakikat ehli.*

Ehl-i ḥālüñ ıẕṭırābı var cemāli şevḳıne / Eydüñüz ol dilber-i ālī-cenāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [ehl-i ḥālüñ, -ñ]*

ehl-i ḫarābātı: *Meyhane ehli, meyhanede bulunanlar.*

Zāhidā **ehl-i ḫarābātı** iñen eyleme ẕem / Niçe yıllar geçe sen irmeyesin pāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 3). [ehl-i ḫarābātı, -ı]*

ehl-i hevā-y-ıla: *Gününü gün eden, günlük yaşayan, havai nitelikte insan.*

Nāyuñ ṣadāsı eyledi āvāre göñlümi / Olur hevāyī oturan **ehl-i hevā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 5). [ehl-i hevā-y-ıla, --y-ıla]*

ehl-i ḫıred: *Akıl sahibi.*

Miyānuña dimiş **ehl-i ḫıred** mū / Didüm ortada yok mū deñlü mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [ehl-i ḫıred,]*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger işide **ehl-i ḫıred** / Diye taḥsīn Muḥibbī saña şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [ehl-i ḫıred,]*

Gūş eyleyüp eşʿārumı taḥsīn idüp **ehl-i ḫıred** / Yokdur tefāvüt didiler birdür hemān Selmān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [ehl-i ḫıred,]*

ehl-i ʿışḳ: *Âşıklar.*

Gel ṭulūʿ it gün gibi görsün seni ʿāşıḳlaruñ / Ẕerrelerdür **ehl-i ʿışḳ** dür olmasunlar nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [ehl-i ʿışḳ,]*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ nūr olmasun / Yā İlāhī **ehl-i ʿışḳ** ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [ehl-i ʿışḳ,]*

ehl-i ʿışḳ oldum: *Aşk ehli olmak, aşktan anlamak, gerçek aşık olmak.*

Beni yaratmış belā vü miḥnet içün Yaradan / **Ehl-i ʿışḳ oldum** anuñçün kaçmazam ben yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [ehl-i ʿışḳ oldum, -dum]*

ehl-i ʿışḳa: *Âşıklar.*

Ehl-i ʿışḳa iy felek ḫayyāṭı biçerseñ ḳabā / Ġamdan özge ḫilʿat ü tāc u ḳabā biçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [ehl-i ʿışḳa, -a]*

ehl-i ʿışḳa: *Aşk ehli, âşık.*

Ehl-i ʿışḳa ḫoş gelür olmak bugün rüsvā-yı ḫalḳ / Genc-i vaṣlın isteyüp olsam ne tañ vīrāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [ehl-i ʿışḳa, -a]*

ehl-i ʿışḳuñ: *Aşk ehli.*

Eline almış yine cellād çeşmi ġamzeler / **Ehl-i ʿışḳuñ** yire dökmek kanın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [ehl-i ʿışḳuñ,]*

Gözi nemdür dili ġam **ehl-i ʿışḳuñ** / Ezelden böyle yazılmış serine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [ehl-i ʿışḳuñ,]*

Ehl-i ʿışḳuñ ḥālini zülfüñ perīşān eyledi / ʿĀrıżuñ anları küllī oda yakdı al-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [ehl-i ʿışḳuñ,]*

ehl-i ʿışḳuñ: *Aşk ehli, Âşıklar.*

Ġam şebinde zülfüñ efkārı bizüm eglencemüz / Böyle geçer **ehl-i ʿışḳuñ** māh u sālı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [ehl-i ʿışḳuñ,]*

ehl-i ʿışḳuñ: *Âşıklar.*

Ehl-i ʿışḳuñ derd-ile ola ḳalem-veş bagrı çāk / Bu Muḥibbī'nüñ okurlarsa maḥabbet-nāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [ehl-i ʿışḳuñ, -uñ]*

Binsün ol serv-i revān itsün şitāb eglenmesün / **Ehl-i ʿışḳuñ** ḥāli olmışdur ḫarāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 1). [ehl-i ʿışḳuñ, -uñ]*

ehl-i kerem: *Cömertlik ve iyilik sahibi.*

Kalmadı **ehl-i kerem** ʿAnḳā-ṣıfat nā-yābdur / İy dirīġā sifle-perver oldı bu gerdūn-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [ehl-i kerem,]*

ehl-i naẓm: *Nazım ehli II şairler.*

Gördiler şīrīn edāda bu Muḥibbī şiʿrini / Eylediler **ehl-i naẓm** olan hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [ehl-i naẓm,]*

ehl-i naẓmuñ: *Nazım ehli.*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den yakar çünki çerāġ / **Ehl-i naẓmuñ** arasında pes neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [ehl-i naẓmuñ,]*

ehl-i ṣafā: *Temiz kalpliler.*

Āyīne gibi ḳalbini kim eylemeye ṣāf / ʿĀlem yüzinde bulmaya **ehl-i ṣafā** yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [ehl-i ṣafā,]*

ehl-i vefā: *Vefa sahibi kişiler.*

ʿĀlemi gezdi Muḥibbī bulmadı **ehl-i vefā** / Kimsesi yok senden artuk yā İlāhe'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 5). [ehl-i vefā,]*

ehremen: *Şeytan, dev. II Rakip.*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler **Ehremensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [ehremensin, -sin]*

ejdehā: *Ejderha, büyük yılan.*

Ġālib gelürse zülfine ḫaṭṭı ʿaceb degül / Cemʿ olsa mūr ġālib olur **ejdehāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 3). [ejdehāsına, -sına]*

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

Baña sünbül saçınuñ her kılı **ejder** görinür / Siḥir ʿilmini bilür gözleri cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [ejder,]*

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḫaẕer / İy göñül **ejderden** itmişler ṭılısm ol maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [ejderden, -den]*

ejderhā: *Ejderha. ll sevgilinin kıvırcık saçı.*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş nigār / Çāresüz kaldum ne çāre āh ol **ejderhā** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [ejderhā,]*

ejder-i āhum: *Âh ejderi; (âşığın) âhının ejderi.*

Sanmañuz dil āteşi bu sīneden bir dem gide / Ol sebebden **ejder-i āhum** felekde yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [ejder-i āhum,]*

ejder-şıfat: *Ejderha gibi.*

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı **ejder-şıfat** / Bir naẓar kim ola göre ḥüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [ejder-şıfat,]*

ek: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne kim **ekdüñse** anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [ekdüñse, -dü, -ñ, -se]*

ek-: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

Cev **eküp** umar mısın kim ola gendüm ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [eküp, -üp]*

eksil: *Azalmak.*

Yanumdan bir dem **eksilmez** cüdā olmaz ġam-ı dilber / Didüm bilsem ʿaceb bana ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [eksilmez, -mez]*

eksüg: *Kusur, özür, eksiklik, noksan.*

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḥüsn-ile Ayāz iseñ / **Eksügüm** yokdur benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [eksügüm, -üm]*

eksük degül: *Eksik değil, her zaman var.*

Neden **eksük degül** sīneñde kīne / Revā mı dōstum andan bu dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [eksük degül,]*

eksük itme: *Eksik etmek II Bir şeyden mahrum bırakmak.*

Añ günāhuñı Muḥibbī gīceler / **Eksük itme** gözüñden āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 5). [eksük itme,]*

eksük itme: *Eksik etmemek ve bir şeyden mahrum bırakmamak temennilerini dile getiren dilek ifadesi.*

Ḫāk-i derin Muḥibbī başuñdan **eksük itme** / Başuñda ol hemīşe tāc-ı saʻādet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [eksük itme,]*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm dilber didi / Eksük olmaz bir naẓar eyle bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [eksük itme,]*

Eksük itme tīr-i ġamzeñ ya kaşuñ ḳurbānıyam / Cemʿ içün tīr-i ḫadenge sīnem itdüm terkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 3). [eksük itme,]*

eksük itmez: *Eksik etmemek; her zaman bulundurmak.*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol sīmīn beden / **Eksük itmez** gönderür dāyim velī derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [eksük itmez,]*

eksük itmez: *Eksik,mahrum bırakmamak.*

Baña cevr ü cefāsın **eksük itmez** / Niyāz itsem kaçan ol nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 7). [eksük itmez, -mez]*

eksük oldı: *Noksan olma durumu.*

Muḥibbī terk kıl dünyā-yı dūnı / Tenüñden **eksük oldı** dut ki bir mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 5). [eksük oldı,]*

eksük olmasun: *Her zaman bulunur olmak ‖ hazır ve nazır bulunmak.*

Eksük olmasun yaşı her dem bu ben dil-ḫastenüñ / Teşne görse tamla tamla tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [eksük olmasun,]*

eksük olmaz: *Her zaman bulunur olmak.*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / **Eksük olmaz** çün gülüñ yanında ḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [eksük olmaz,]*

İtmesün kimse da'vī-i merdī / **Eksük olmaz** cihānda merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 8). [eksük olmaz,]*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm dilber didi / **Eksük olmaz** bir naẓar eyle bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [eksük olmaz,]*

Eksük olmaz āteş-i ġam çün dil-i ġamnākde / Görinürse dūd-ı āhum tañ mıdur eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 1). [eksük olmaz,]*

İḫtiyār ile degüldür seni cāñdan sevdügüm / Ger günāh ise gel ʿafv it **eksük olmaz** her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [eksük olmaz,]*

eksük olmaz: *Her zaman bulunur olmak.*

Ḥālümi sorsañ beni bu tīre-i hicr içre āh / **Eksük olmaz** derd ü miḥnet bu dil-i ġamnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [eksük olmaz,]*

Gāh cevrüñe cefā gāhī belā geh derd ü ġam / Bu cihāndur **eksük olmaz** her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [eksük olmaz,]*

ekṣer: *(Ar. ekseriyyā'nın kısaltılmış şekli ekseri / ekser) Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, genellikle, ekseriya.*

Arayup dilde buldum genc-i ʿışḳı / Olur vīrānede **ekṣer** defīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 4). [ekṣer,]*

el: *El.*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār **elin** / Var mı cihānda menʿ-ile kimse dutar **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [elin, -in]*

el: *Güç, iktidar, irade.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān **eline** tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [eline, -ine]*

el: *El.*

Yā kāfirān-ı ẓālim ya terk-i ceng ü cūdur / Ol çeşm-i mest-i ḫūn-rīz **elinde** tīġ-ı ʿüryān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 3). [elinde, -inde]*

el: *El.*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb midür / Nā-çār olup yalvarup öperse ḫār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [elin, -in]*

Cān u dil ile yanmaga pervāneler gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿāşıḳ sunar **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [elin, -in]*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ mı duta kişi mār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [elin, -in]*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā dirīġ sunmadı bir kerre yār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [elin, -in]*

el: *El.*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem / **Elüñde** dutduguñ sāġar ki yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [elüñde, -üñ, -de]*

el: *Bedenin bir uzvu, el.*

Ayakdan düşmişem cānā **elüm** dut dest-gīrüm ol / Didüm didi ki görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [elüm, -üm]*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān idüp **elinde** dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [elinde, -i, -(n)de]*

Her ne gelürse mihr eger cevr rāżıyam / Sundum nigāra cān-ıla çün iḫtiyār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [elin, -i, -n]*

Terk eyle bugün cāmeñi serāpā bürehne ol / Yarın yakaña sunmaya her nā-bekār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [elin, -i, -n]*

Elde Muḥibbī cān u dili tuḥfe eyle kim / Kim bī-ḥad yine öpmediler şehriyār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [elin, -i, -n]*

Cān almayınca varmadı yol āsitānına / Āsān mıdur öpmege yā şehriyār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [elin, -i, -n]*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿāfiye / Başdan kırarsa ʿālemi kimdür dutar **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [elin, -i, -n]*

Uzatma bugün ẓulm elini senden alçaga / Tā kim yakaña sunmaya rūz-ı şümār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [elin, -i, -n]*

Gördi Muḥibbī zülfüñe müşg-i Ḫıṭā didi / Ol dem bu dem yüze dutar şermesār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [elin, -i, -n]*

Kaçan taḥrīre el urup yaza derdin dil-i maḥzūn / **Elinde** dutdugı kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [elinde, -i, -n, -de]*

Eline ḫançer almışdur dem-ā-dem ḳaṣd[ı] kan itmek / Ko döksün kanumı ġamzeñ içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [eline, -ine]*

Kāse-i ser dōstlar dolmazdan öñdin ḫāk-ile / İçelüm mey tutalum **elde** ḳadeḥ pāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 2). [elde, -de]*

Ġamzesi cellāddur **elinde** tīġ u deşnesi / Teşnedür kanuña raḥm umma sen ol ḫūn-ḫ∨ārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [elinde, -i, -(n)de]*

Demidür bir naẓar it mürde dile cān yürisün / **Ele** çevgān-ı ser-i zülfi alup gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [ele, -e]*

Cefā tīġıyla kesseñ başumı sen / **Elümi** dāmenüñden kesmezem ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 1). [elümi, -ü, -m, -i]*

Başum top eyledüm cānā bugün meydān-ı ʿışḳ içre / **Elüñden** zülf-i çevgānı neden sen çalabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [elüñden, -ü, -ñ, -den]*

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür dūd-ı dil **elde** / Görenler leşker-i eşküm dimezler key sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [elde, -de]*

Elümde tutuşup kāġıd yanar derd-i dilüm yazsam / Meger şimden girü nāme yazam perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [elümde, -(ü)m, -de]*

Çün yiter **elde** Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem ü ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [elde, -de]*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / **Elüme** bir ḳadeḥ sundı didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [elüme, -üm, -e]*

Ḫūn-ı dilden **elde** pürdür çünki çeşmüm sāġarı / İçerem ol serv-ḳad çeşmi ḫumāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [elde, -de]*

Şāh-ı ʿışḳam dūd-ı āhum āteşidür ḫilʿtüm / Eşk-i çeşmüm leşkerüm **elde** ʿalemdür āh u vāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [elde, -de]*

Pāralandı dil işitdi zülfüñe al kurdugın / Pāralardum bagrını irse **elüm** ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [elüm, -üm]*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna döndi / Bu mevsim içre kimdür tutmaya **elde** bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [elde, -de]*

Bezm-i çemende lāle tutar **elinde** bāde / Ḥāl dili ile eydür gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [elinde, -i, -n, -de]*

Dāmānı elümde vü girībanum **elinde** / Raḥm eyle didüm yār-ı cefakâra sevişme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [elinde, -i, -(n)de]*

Dāmānı **elümde** vü girībanum elinde / Raḥm eyle didüm yār-ı cefakâra sevişme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [elümde, -(ü)m, -de]*

Yine vaḳt oldı alam rāh-ı muġānı **elüme** / Komayam nūş idem ol rıṭl-ı girānı **elüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [elüme, -üm, -e]*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz cid kılam cehd idüben / Vuṣlat el vire alam genc-i nihānı **elüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [elüme, -üm, -e]*

Her ne deñlü ki sü'āl olına virmeye cevāb / Āh idem girmeye ger ġonca dehānı **elüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 3). [elüme, -üm, -e]*

Ḥasret-i laʿlüñle aldum bāde-i gülgūn **ele** / Hey ne gülgūn mey bil ki sāġar-ı pür-ḫūn **ele** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 1). [ele, -e]*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup ḫalḳdan anı mümtāz ider / Leylī mihrin gösterüp aldı dilin Mecnūn **ele** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [ele, -e]*

Ögidür durmaz cihān ḫalḳını hem çü āsiyāb / Nevbetin bir bir gözedür getürür gerdūn **ele** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [ele, -e]*

Bī-güneh ʿāṣıḳları bugün eger ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer **eline** baş[ın] alup ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [eline, -ine]*

İy göñül eyle ḳanāʿat ḫānesin gel iḫtiyār / Sunma zāhid gibi sen **ellerüñi** her negese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 3). [ellerüñi, -ler, -üñ, -i]*

el: *(Birinin veya bir şeyin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

Sāḳī-i mehveş **elinden** nūş kıl cām-ı şarāb / İy Muḥibbī çün ġam-ı devrān ile nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [elinden, -in, -den]*

el: *(Sevgilinin) eli.*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār **elin** / Var mı cihānda menʿ-ile kimse dutar **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [elin, -i, -n]*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār **elin** / Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler nigār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [elin, -i, -n]*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār **elin** / Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler nigār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [elin, -i, -n]*

Ḳaṣd itse kaçan ḳatlüme cellād ġamzeler / Ol kemend-i zülf-ile baglar [çü yār] **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [elin, -i, -n]*

Bülbül gibi geçdi günüm āh u zār-ıla / Ḥayfum budur ki öpmedüm ol gülʿiẕār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [elin, -i, -n]*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra zār **elin** / Ammā ki baña virmedi bir kerre yār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [elin, -i, -n]*

el: *Yurt.*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra zār **elin** / Ammā ki baña virmedi bir kerre yār **elin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [elin, -i, -n]*

el: *" -den dolayı, sebebiyle" anlamında kullanılan kelime.*

Ḫār **elinden** derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb / Şöyle beñzer kim yiñi gelmiş müsāfir gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [elinden, -i, -(n)den]*

el: *"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.*

Feryād u fiġān yār-ı cefākāruñ **elinden** / Kime kılayım dād ben ol yāruñ **elinden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [elinden, -i, -n, -den]*

Feryād u fiġān yār-ı cefākāruñ **elinden** / Kime kılayım dād ben ol yāruñ **elinden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [elinden, -i, -n, -den]*

Bülbül gibi her gīce nālān oluram āh / Cān geldi lebe eyledügüm zāruñ **elinden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 2). [elinden, -i, -n, -den]*

ʿÜryān olayın kalmadı başumda ser-pūş / Sanmañ ki şikāyet kılayım ʿāruñ **elinden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]*

Geh nūş ider kanumı ol gözleri maḫmūr / Neler çekerem āh o bīmāruñ **elinden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [elinden, -i, -n, -den]*

Bir būseyi biñ cāna alan eyledi ol sūd / Yüz döndüre kimdür bu bāzāruñ **elinden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 5). [elinden, -i, -n, -den]*

Ferhād-ṣıfat ceng iderem seng-ile her dem / Şekker-leb [ü] şīrīn suḫenkāruñ **elinden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [elinden, -i, -n, -den]*

Pervāne-ṣıfat cānı Muḥibbī oda yakdı / Ġāyet bugün şākirem ol nāruñ **elinden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [elinden, -i, -n, -den]*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā güller **elinden** gīceler / İñledüp bülbülleri tā ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]*

el arkasın yirde koya: *Aczini göstermek.*

Serv baş egüp çınār **el arkasın yirde koya** / Her kaçan cilve kıla yārum ḳad-i bālā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 2). [el arkasın yirde koya,]*

el bir eylesün: *El birliği yapmak, birleşmek, anlaşmak.*

Geh deler bagrumı gāh eyler perīşān ḫāṭırum / Niçeye dek ġamzelerle zülfi **el bir eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 4). [el bir eylesün, -sün]*

el irişmez: *Bir şeye erişmek, bir şeyin ele geçmesi, bir şeye sahip olmak.*

İy Muḥibbī **el irişmez** sidreden bālā ḳadi / Meger āhum irişe ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [el irişmez,]*

el kaldurup: *El açmak (dua etmek için).*

Saña duʿālar eyleye **el kaldurup** çınār / Bāġa revāne olsañ o serv-i revān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 2). [el kaldurup,]*

el sun: *El uzatmak.*

Muḥibbī saḫtdur ʿışḳuñ kemānı / Çekilmez sanma **el sun** ol kemāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 5). [el sun,]*

el sunam: *El uzatmak.*

Şiʿr içinde Muḥibbī aḳrānuñ / Var-ısa sunsun **el sunam** niçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 7). [el sunam, -am]*

el sunmañ: *El uzatmak.*

Baḥr-ı ʿışḳa düşene dirler bulınmaz çün necāt / Ebleh olmañ dōstlar **el sunmañ** aña karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [el sunmañ, -mañ]*

el sunmasun: *El uzatmak; dokunmak.*

Katı yadur kaşlarına kimsene **el sunmasun** / Ḥāṣıl olmaz ḥāṣılı ancak taʿabdur zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [el sunmasun, -sun]*

el sunubanı: *El uzatmak.*

Çün mār-durur zülf[i] nigāruñ ḥāẕer eyle / Kākül sanup **el sunubanı** aña yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [el sunubanı, -ubanı]*

el sunup: *Elini uzatmak; yaklaşmak istemek.*

Rişte rişte kılmayınca şāne gibi bagruñı / İdemezsin **el sunup** ol saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 3). [el sunup,]*

el ur: *El vurmak, değmek II bir işi yapmaya yanaşmak, girişmek.*

Zülfüñe **el ur** nāz-ıla meydāna gel iy dōst / Kes başumı top itmege çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [el ur,]*

el ura: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Dirhem-i eşk[i] şu deñlü yoluña saçdı göñül / Kalmadı **el ura** şimden girü sermāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 4). [el ura,]*

Nigārum **el ura** tīr ü kemāna / İderem ben daḫı sīnem nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 1). [el ura,]*

el urayım: *Dokunmak; ele almak.*

Gel iy ṭabīb nabżuma **el urayım** dime / ʿIşḳ ḫastasıyam derd-ile bakman devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [el urayım, -ayım]*

el urdı: *Bir işi yapmak, bir işi yapmaya girişmek.*

Dīvāne gönül istedi cām sāḳī lebinden / Mestāne gözi ḫışm-ıla **el urdı** bıçağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [el urdı,]*

el urdum: *Dokunmak; ele almak.*

Egerçi kārlar bī-ḥad u **el urdum** ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [el urdum, -dum]*

el urmasun: *Dokunmak. II Taramak.*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes **el urmasun** / Sor baña çekmez anı ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [el urmasun,]*

el urup: *Dokunmak, el sürmek, el atmak.*

Kaçan taḥrīre **el urup** yaza derdin dil-i maḥzūn / Elinde dutdugı kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [el urup,]*

el uzadam: *Dokunmak için el uzatmak.*

Dime sakın ki **el uzadam** genc-i ḥüsnine / Bir demde yutdurur seni zülfi ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [el uzadam,]*

el uzatdı: *Birine dokunmaya çalışmak.*

Yüzüñ göster didüm ol āfitāba / **El uzatdı** hemān zülf-i niḳāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 1). [el uzatdı, -dı]*

el virdükçe: *El vermek: Yardım etmek, izin vermek, bir işin gerçekleşmesi için fırsat vermek.*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr **el virdükçe** kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [el virdükçe,]*

el vire: *Yardım etmek.*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz cid kılam cehd idüben / Vuṣlat **el vire** alam genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [el vire,]*

Sakın ugrama iy dil ḫāneḳāha / İdesin meyden **el vire** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 9). [el vire,]*

el vire: *El vermek; yardımcı, destek olmak.*

Olur mı ki Muḥibbī ʿacabā ʿālem içinde / **El vire** anuñ sevdücegi gire kucağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [el vire,]*

el virmeyüp: *İzin vermek II yardım etmek.*

Varsam elini öpmege **el virmeyüp** döner / Yokdur güzeller içre bilür merḥabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [el virmeyüp, -yüp]*

el virmez: *Olanak sağlamak, fırsat vermek.*

Çehre-i cānān görinmez perde olmışdur teni / Vuṣlat **el virmez** aña cismiyle cāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [el virmez,]*

el virürdi: *Yardım etmek veya işlerin yolunda gitmesi durumunu anlatır.*

Tag u ṣaḥrāya benefşe düşmişe Mecnūn-vār / El mi virürdi aña her saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [el virürdi,]*

elā: *Gözde sarıya çalan kestane rengi.*

Geh **elā** gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende mekr ü al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [elā,]*

elbet: *Elbet, mutlaka.*

ʿUşşāḳ görmez rūyuñı līkin alurlar būyuñı / Bulurlar **elbet** kūyuñı ṣad cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [elbet,]*

elbetde: *Elbet.*

Ne tañ kıvrılsa zülfüñ ʿārıżuñda / Olur **elbetde** āteş görse ḫam mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [elbetde,]*

elbette: *"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.*

Göricek şemʿi pervāne yakar **elbette** bāl ü per / Geçerse ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ʿaceb mi cān-ıla serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 4). [elbette,]*

Muḥibbī bulur **elbette** o devlet / İden ḫıdmet ol ulu āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 5). [elbette,]*

Fütāde ḫasta-dil olsam ʿaceb mi / Olur **elbette** ʿāşıḳlar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 2). [elbette,]*

Ḫālüñi görüp meyl ide dil olmaya ʿaceb / Zīrā ki murġ ḳaṣd ider **elbette** çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [elbette,]*

Ḫaddüñde āceb olmaya gīsū girih girih / Āteş göricek **elbette** olur mū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [elbette,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı defʿe çāre yok / Çün ezel yazu imiş **elbette** ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [elbette,]*

el-bir idüben: *El birliği edip.*

Okudı ḫaṭṭuñ füsūn kalmadı dilde ʿaḳl u hūş / Zülf-ile **el-bir idüben** aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [el-bir idüben,]*

elde: *Bedenin bir uzvu, el.*

Elde Muḥibbī cān u dili tuḥfe eyle kim / Kim bī-ḥad yine öpmediler şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [elde,]*

elde degül: *Elinde olmamak.*

‘Işḳ ehline zāhid atar ṭa‘na daşını / Bilmez ki **elde degül** iḫtiyār ‘inān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 4). [elde degül,]*

elde dutam: *Elde bulundurmak.*

Elde dutam komayam dāmānuñı maḥşer güni / Vardugumda ḥażrete çāk-i girībān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 3). [elde dutam, -am]*

elde dutar: *Elde bulundurmak.*

Çevgān idüp **elde dutar** zülfini dilber / Top eyle başuñ oldı çün esbine süvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 3). [elde dutar, -ar]*

Ḫūn ile yazdı meger şiʿr-i Muḥibbī’yi yine / Eyledi **elde dutar** bir varaḳ-ı inşā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [elde dutar, -ar]*

elde dutmış: *Elde bulundurmak.*

Her şükūfe gülşen içre dutmış elde sīm ü zer / Pāyuña īṣār ideler sen şeh-i ḫūbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [elde dutmış, -mış]*

elde tutar: *Elde tutmak II değer vermek.*

Nūş idüp **elde tutar** sāġarı şeydā lāle / Ruḫ-ı efrūḫte san bāde-i ḥamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [elde tutar,]*

elden çıkardum: *Yitirmek, bir şeyin sahipliğini başkasına geçirmek(Gönül bağlamında).*

Göñlümi **elden çıkardum** bir daḫı gelmez ele / Dōstlar mecnūn-ı ʿışḳam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 1). [elden çıkardum,]*

elden düşürme: *Bırakmamak, sürekli elde tutmak. II ayag bağlamında kadehi elden düşürmemek, sürekli içmek ve sarhoş olmak.*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden iy dil nāle kıl / Bezm-i ġamda ḫūn-ı dilden ġayrı mey içilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [elden düşürme,]*

elden gitdi: *Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak.*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [elden gitdi,]*

elden koma: *Kadehi (bir an olsun) elden bırakmamak ‖ devamlı içmek.*

Şādmānsın ʿışḳ-ıla beñzer ġamuñ sulṭānısın / Bāde nūş it koma elden diyeler Cem'sin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [elden koma,]*

Koma elden Muḥibbī lāʿl-i nābı / Olasın tā ki ʿirfān mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 5). [elden koma,]*

elden koma: *Bırakmak.*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam ʿaskeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [elden koma, -ma]*

elden koma: *Elden bırakmak II Her zaman tutmak, bir şeye her daim bağlı kalmak.*

Sīneñ dögicek āh Muḥibbī koma elden / ʿUşşāḳ ara şuʿle-i āhuñ ʿalem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 5). [elden koma,]*

Ṭarīḳ-i müstaḳīmi koma elden / Sakın lillāhi olma rāh-ı kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 3). [elden koma,]*

elden komadum: *Elden bırakmak II Her zaman tutmak, bir şeye her daim bağlı kalmak.*

Cām-ı laʿlüñ yādına komadum elden sāġarı / Niçe yıllar olmışamdur sākin-i mey-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [elden komadum, -dum]*

elden komayup: *Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.*

Ruḫlaruñ añalı oldı yine şeydā lāle / Komayup elden içer bāde-i ḫamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [elden komayup,]*

elden ne gelür: *Çaresiz bir durumda yapılacak bir şey olmadığını anlatan bir söz.*

Çekelüm cevri ne gelür elden / Bu da olsun ḥabībüm ögrence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 3). [elden ne gelür,]*

ele: *Elek yardımıyla ayıklamak veya incesini kabasından ayırmak, elekten geçirmek.*

Bu Muḥibbī şöyle ḫāk oldı bulınmaya nişān / Çārḫ ġırbāl oluban rūy-ı zemīni **elese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [elese, -se]*

ele al: *Ele geçir, eline al.*

Jeng oldı göñül āyīnesi al ele sāḳī / Mey sun berü tā dāfiʿ-i ḫüzn [ü] elem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [ele al,]*

ele al: *Tutmak, eline almak, ele geçirmek.*

Devr-i gülde iy Muḥibbī al ele peymāneyi / Furṣatı fevt itme żāyiʿ kılma ʿömrüñ bir demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [ele al,]*

ele aldı: *Elinde tutmak, eline almak.*

Çeşm-i cellādı aldı ḫançer ele / Baña mı dürlü dürlü işkence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 2). [ele aldı,]*

ele aldılar: *Ele geçir, eline al.*

Okudı ḫaṭṭuñ füsūn kalmadı dilde ʿaḳl u hūş / Zülf-ile el-bir idüben aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [ele aldılar, -dılar]*

ele aldum: *Eline almak, tutmak.*

Ele aldum pīç-e-pīç idüp kemend-i āhumı / Umaram ṣayd eyleyem ol gözleri āhūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 2). [ele aldum,]*

Ḥasret-i laʿlüñle aldum bāde-i gülgūn ele / Hey ne gülgūn mey bil ki sāġar-ı pür-ḫūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 1). [ele aldum,]*

ele alınmaz: *Elinde tutmak, eline almak.*

Çünki sıduñ göñlümi bir daḫı alınmaz ele / Kim bütün idebilür sındukda ābgīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [ele alınmaz, -ınmaz]*

ele alma: *Elinde tutmak, sahip çıkmak II yanında bulundurmak.*

Pendi gūş itme dilā alma ele ʿār etegin / Ko ne dirlerse disünler tutagör yār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [ele alma,]*

ele almasa: *Elinde tutmak, sahip çıkmak II yanında bulundurmak.*

İy Muḥibbī kim bilürdi derd-i dil aḥvālini / Okımasa defterin almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [ele almasa, -sa]*

ele almasun: *Elinde tutmak, sahip çıkmak II yanında bulundurmak.*

ʿIşḳuñ kemānı saḫt-durur degme kimesne / Almasun ele başa çıkamaz o yay-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [ele almasun, -sun]*

ele almış: *Elinde tutmak, eline almak.*

Çeşmi tīġ almış ele bu nātüvānuñ ḳaṣdına / Yig degül mi raḥm ide ġālib olan maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [ele almış, -mış]*

ele almış: *Elinde tutmak.*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine reh-zen gibi / Añlamam dil kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [ele almış,]*

ele alsa: *Elinde tutmak, eline almak.*

Alsa Muḥibbī yār ele ger ġamze okların / Ḳurbān eyle cān u dili kaşı yasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 5). [ele alsa,]*

ele alsa: *Eline aldığında.*

Yār **ele alsa** Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Ben daḫı top eyleyem başumı ol çevgān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [ele alsa,]*

ele alup: *Tutmak, eline almak.*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz idüm dil nişān / Ok u ya alup ele çeşmi kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [ele alup,]*

ele alup: *Elinde tutmak, eline almak.*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi çün cānadur / Cān **ele alup** bu dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [ele alup,]*

ele āyīne al: *Eline ayna almak, kendine bakmak.*

Ḫudā'nuñ ṣunʿını ẓāhir muʿayyen görmek isterseñ / Muḳābil eyle rūyuña ele al āyīne bakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [ele āyīne al,]*

ele gelmez: *Ulaşmak, nail olmak.*

Gönlümi elden çıkardum bir daḫı gelmez ele / Dōstlar mecnūn-ı ʿışḳam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 1). [ele gelmez,]*

ele girmez: *Elde etmek.*

Furṣatı fevt eyleme girmez ele / Çün bilürsin bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 3). [ele girmez,]*

ʿIşḳı sakla Muḥibbī sīneñde / **Ele girmez** bu yādigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 5). [ele girmez,]*

Hergiz viṣāli saʿy-ile girmez Muḥibbī çün ele / Her yaña cidd ü cehd-ile varup tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [ele girmez,]*

ele girmez: *Ele geçmek, teslim olmak.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara terk itmeyince cān u ser / Vuṣlat-ı cānān muḳarrer girmez ele rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [ele girmez, -z]*

ele sāġar aluban: *Ele kadeh almak.*

Ele sāġar aluban mest olam [mı] / Baña baş egdüren ṣurāḥi sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 5). [ele sāġar aluban, -uban]*

ele tīġ alup: *Ele kılıç almak. || Kılıç çekmek.*

Virmez amān ġamzeleri tīġ alup ele / Kimdür ki söyleşe bugün ol bī-amān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 2). [ele tīġ alup,]*

elem: *Acı, üzüntü, keder.*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd ü **elemi** / Göz karasıyla degül bil ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [elemi, -i]*

elem: *Acı, ıztırap.*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī sitem gāhī **elem** / Kime virilmiş bular mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [elem,]*

elf: *Arapça'da elif harfi.*

Elf iken ḳāmetüm ʿışḳa düşeliden oldı nūn / Dōstlar bir çāre eyleñ derdüme oldum zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 1). [elf,]*

elf ile bāya: *Elif ile be, alfabe.*

ʿIşḳuñ kitābını bugün ezber okudum / Mektebde daḫı çıkmadan **elf ile bāya** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 2). [elf ile bāya, -ya]*

“el-faḳr u faḫrī”: *"yoksulluğum övüncümdür" anlamına gelen bir hadis.*

Didi faḫr-ı cihān **“el-faḳr u faḫrī”** / Libāsuñı sakın dībāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 2). [“el-faḳr u faḫrī”,]*

elif: *İnce, uzun ve dimdik.*

Elifken ḳāmetüm dāl itdüñ āḫir / Göñül vireliden sen zülfi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 2). [elifken, -ken]*

elif: *(Aşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.*

Sīnede gören **elifler** dir ki ʿışḳuñ bebridür / Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [elifler, -ler]*

elif: *(Âşığın sinesinde bulunan) elif şeklindeki yaralar.*

Dāġlar lāle vü gül sīnede serv oldı **elif** / Dōstum bir naẓar it niçe gülistānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [elif,]*

Dāġlar gül görinür sīnede serv oldı **elif** / Gözlerüñ yaşını iy dil aña bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [elif,]*

elif çek: *Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.*

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek yir yir elif / Zeyn-i bāġ olsun gül ile serv-ile şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [elif çek,]*

elif çekdüm: *Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.*

Gāh elif geh dāġ çekdüm sīne-i efgāruma / Dād elüñden diyüben yazdum der ü dīvāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [elif çekdüm, -düm]*

elif çekeyim: *Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim yir yir elif / Serv ü gül yirine iy dil anı seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [elif çekeyim, -eyim]*

elif çekmiş idüm: *Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.*

Bir **elif çekmiş idüm** sīnemde derdüm bir diyü / Yanına bir dāġ yakdum oldugıyçün derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [elif çekmiş idüm, -miş idüm]*

elif çekmişem: *Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.*

Sīnemüñ bāġın temāşā eyle dāġum gül gibi / Her elif kim çekmişem serv-i revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [elif çekmişem, -mişem]*

elif ḳaddümi dāl itmeñ: *Elif harfi gibi olan bedeni dal harfi gibi eğik hale getirmek; belini bükmek.*

Firḳat-ile bu **elif ḳaddümi dāl itmeñ** neden / Göñlümi zülfüñ ġamıyla pāymāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 1). [elif ḳaddümi dāl itmeñ, -dümi dāl itmeñ]*

elif ḳaddüñ: *Dimdik ve düz boy.*

Sen **elif ḳaddüñ** fırāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa dek ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [elif ḳaddüñ, -üñ]*

elifden servler çekdüm: *Elif harfinden servi gibi uzun ve düz yaralar açmak (göğüste).*

Servler çekdüm elifden güller itdüm dāġ-ıla / Sīne bāġını temāşā kıla bu ümmīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 3). [elifden servler çekdüm, -düm]*

elin uzada: *Elini uzatmak.*

Pāralansun dilerem şāne gibi bagrı anuñ / Her ki **elin uzada** zülf-i perīşānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [elin uzada, -a]*

elin yur: *Elini yıkamak.*

Eger cān terkin eylersem taʿaccüb eyleme zāhid / Şu kim ṣıdḳ-ıla ʿāşıḳdur **elin yur** kendü kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [elin yur,]*

elinden: *(birinin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

Sāḳī-i devrān **elinden** tolmadan peymānemüz / İçelüm peymāneyi evvel bahāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [elinden,]*

eline: *El // Güç, iktidar, irade.*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ **eline** girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [eline,]*

eline aldı: *Eline almak, tutmak II sahip olmak.*

Aldı çeşmüñ ya kaşuñdan eline çünki kemān / Atısardur ġamze oklarını kılup dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 1). [eline aldı, -dı]*

eline almış: *Eline almak, tutmak II sahip olmak.*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / Seni öldürmek diler hicr içre bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [eline almış, -mış]*

Eline almış yine cellād çeşmi ġamzeler / Ehl-i ʿışḳuñ yire dökmek kanın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [eline almış, -mış]*

eline almış: *Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.*

Gözleri dil almaga almış eline ok u ya / ʿĀşıḳ iseñ yan cemāli şemʿine pervāne-veş *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 2). [eline almış,]*

eline ḫançer alup: *Eline hançer almak.*

Bī-amān çeşm[i] Muḥibbī **eline ḫançer alup** / Kırup ʿuşşāḳını boyınca girer kana degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 5). [eline ḫançer alup,]*

elini öpmege: *Elini öpmek.*

Varsam **elini öpmege** el virmeyüp döner / Yokdur güzeller içre bilür merḥabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [elini öpmege,]*

elṭāf: *Lütuflar, bağışlar.*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẕar bir kez meded **elṭāf-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [elṭāf-ıla, --ıla]*

elümde olmayıcak: *Elde bulunmak, sahip olmak.*

Güzel sever diyü ṭaʿn eyledi baña zāhid / **Elümde olmayıcak** iḫtiyārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [elümde olmayıcak,]*

elüme alam: *Ele almak, tutmak.*

Yine vaḳt oldı alam rāh-ı muġānı elüme / Komayam nūş idem ol rıṭl-ı girānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [elüme alam, -am]*

elüme alayın dime: *Elime alayım deme.*

İy Muḥibbī yür[i] var kūy-ı ḫarābāt eri ol / Alayın dime sakın ad-ıla sanı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 5). [elüme alayın dime,]*

elüme girmedi: *Ele geçirmek, yakalanmak.*

Geşt idüp dehri kamu bulmadum andan ḫaberi / Girmedi āh dirīġ nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [elüme girmedi, -medi]*

elüñ çek: *Elini çekmek II vazgeçmek, uzaklaşmak, bırakmak, ilgilenmemek.*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [elüñ çek,]*

Derdüm benüm dermān-durur çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz peẕīr baña ʿilāc sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [elüñ çek,]*

elüñden koma: *Elden bırakma II elinden düşürme!.*

Kec-rev yürüme togrı yolı koma elüñden / Tā ki diyeler senüñ içün şāh-ı rāsitīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 4). [elüñden koma,]*

elüñden ne gelür: *Bir işi yapabilecek durumda olmamak.*

Elüñden ne gelür iy dil ḫayāl-i yār-ıla eglen / İdüp feryād bülbül-veş fiġān u zār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [elüñden ne gelür, -ür]*

elüñe al: *Eline almak.*

Āyīne gibi al elüñe ṣāf cāmı sen / İç leẕẕet alup añlayasın ṣubḥ u şāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [elüñe al,]*

elüñe alabilmezsin: *Eline almak, tutmak.*

Dilā deryā-yı ʿışḳ içre kaçan sen talabilmezsin / Maḥabbet gevherin hergiz **elüñe alabilmezsin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [elüñe alabilmezsin, -abilmezsin]*

elüñe girmez: *Ulaşmak, sahip olmak; vakti gelmek, kavuşmak.*

Bulmak isterseñ eger cānān viṣālin iy göñül / Rāyegān girmez elüñe ḫarc kıl cān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [elüñe girmez, -mez-üñe]*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil ol ak [sen] ol dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [elüñe girmez, -mez]*

elüñ[i] dutar: *Elini tutmak.*

Evvel **elüñ[i] dutar** soñradan pāy-māl ider / Sakın aldanma bu dehrüñ ālına olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 3). [elüñ[i] dutar, -ar]*

em: *Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur kimde var / Şekker **emmişsin** meger süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [emmişsin, -mişsin]*

em olsun: *Çare olmak, bir derde deva olmak.*

Didüm ki göñül derdine iy dōst ne çāre / Didi ki lebüm barını gönderdüm **em olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [em olsun, -sun]*

emānat: *Emanetler.*

İy Muḥibbī şükr kıl derd ü belā vü miḥneti / Göñlüme tapşurdılar düşdi **emānāt** ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [emānāt,]*

emin: *Emniyet sahibi, kendisine güvenilen II Hz. Muhammed'in lakabıdır.*

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller içre Aḥmed'i / Adına kāfir müselmānlar anuñ dirler **Emīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [emīn,]*

Saña tapşurdı Muḥibbī göñlini iy nūr-ı Ḥaḳ / Enbiyālar serverisin aduñ olmışdur **Emīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [emīn,]*

emīn olma: *İnanmak, güvenmek.*

Dāyimā dilden Muḥīb lā-ḥavl oku / Mekr-i şeyṭāndan sakın olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 7). [emīn olma, -ma]*

Evvel elüñ[i] dutar soñradan pāy-māl ider / Sakın aldanma bu dehrüñ ālına olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 3). [emīn olma, -ma]*

emīn olma: *İnanma! II güvenme!.*

Gerçi kim evvel cihān saña maḥabbet gösterür / Miḥnet-ile öldüriser olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [emīn olma,]*

em(i)r: *Ar. emir.*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Bu ümīẕe çeşm-i mestüñ göricegiz **emri** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [emri, -i]*

emlāk: *Mülkler. II dünyadaki yerler.*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir kor seni / Hīç senüñ ile gider bir nesne yok **emlākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [emlākde, -de]*

emr: *Bir şeyin yapılması veya yapılmaması husûsunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.*

Pādişāhdur **emrini** eyle ḳabūl / Kapusında bende-i fermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 4). [emrini, -ini]*

emr idersin: *Emir etmek.*

Niçe ġam leşkerine **emr idersin** / Dil ü cān mülkini tārāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 3). [emr idersin, -ersin]*

emr itse: *Emretmek, buyurmak.*

Meyl idüp dehre koma bir taşı bir taş üstine / Her ne **emr itse** Ḫudā ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [emr itse,]*

emr itse: *Emir etmek, buyurmak.*

Bu göñlüm taḫtınuñ sulṭānı sensin / Ne kim **emr itse** olur bende fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [emr itse, -se]*

emr-i menān: *Allah'ın emri.*

Ol perīdür bilürem ādem ile üns idemez / Līk yanından anuñ ḫālī degül **emr-i menān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [emr-i menān,]*

emr-i muḥāl: *Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkansız buyruk.*

İy Muḥibbī māh-rūlarda vefā **emr-i muḥāl** / Añlaram ebleh anı ʿömr-i vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [emr-i muḥāl,]*

emrine rām olupdur: *Emrine boyun eğmek.*

Her şüküfe rām olupdur emrine şāh-ı gülüñ / Oturup ḥükm eylesün çün oldı Dārā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [emrine rām olupdur, -updur]*

emsem: *(em+sem) ilaç ve zehir (panzehir) II emmek, dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekme (öpmek).*

Ṭūṭī-i ṭabʿum daḫı gūyā ola / Leblerüñden **emsem** iy şīrīn dehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 3). [emsem,]*

Didüm laʿlüñden **emsem** ḫasta-dilven / Didi ḳāyil degül misin cevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 5). [emsem,]*

emvāc: *Dalgalar.*

Deryā-yı eşk[e] düşdi **emvāc** başdan aşdı / Āhum yili eselden āh ol bihāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [emvāc,]*

Deryā-yı ʿışḳa düşdüm **emvāc** başdan aşdı / Göñlüm sefīnesini sürür kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 3). [emvāc,]*

emvāc: *Dalgalar.*

Deryā-yı eşk taşdı **emvācı** başdan aşdı / Bu dil sefīnesin āh urur kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [emvācı, -ı]*

emvāc eyle: *Dalga.*

Ko virsün bu göñül fülkini ġarḳa / Yaşuñ deryāsını **emvāc eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 5). [emvāc eyle,]*

eñ: *Başına geldiği kavramın en üstün derecede olduğunu gösteren zarf.*

Muḥibbī'yi sorarsañ kimdür iy dōst / **Eñ** ednā bende bir kemter kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [eñ,]*

enbiyā: *Ar. Nebi'ler, peygamberler.*

Saña tapşurdı Muḥibbī gönlini iy nūr-ı Ḥaḳ / **Enbiyālar** serverisin aduñ olmışdur Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [enbiyālar, -lar]*

encüm: *Yıldızlar.*

Ayuñ olmışdur egerçi cümle **encüm** āşıḳı / Sen mehüñ ʿışḳına döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [encüm,]*

Cihān maḥbūblarınuñ şāhı sensin / Güzeller kamu **encüm** māhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [encüm,]*

Ḫūb-rūlar cümle **encüm** sen ḳamer-rūsın begüm / Saña beñzer görmedüm çok dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [encüm,]*

Gice sanmañ ki felekde görünen **encüm** degül / Göklere çıkdı şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [encüm,]*

Gice meh gibi ẓāhir oldı ol rū / Sücūda vardı **encüm** cümle kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 1). [encüm,]*

Ṭulūʿ itdi şafaḳdan rūy-ı nīgū / Didi **encüm** biri birine yāhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 1). [encüm,]*

Yüzine beñzedür yüzin güzeller / Şebīh olur mı **encüm** bedr aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 2). [encüm,]*

endūh u belā: *Gam, sıkıntı.*

Şād-ile feraḥ-ı ẕevḳ sunıldı ezel güle / **Endūh u belā** nāle vü feryād bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 1). [endūh u belā,]*

endūh-ı şām: *Gam akşamı.*

Sālhā **endūh-ı şām** firḳatüm[i] bilen kişi / Āh-ı ġam hicrānı şeb tā rūz bīdārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [endūh-ı şām,]*

endūhnāk eyler misin: *Tasalı, mağdur eylemek.*

Gösterüp evvel yüzüñi soñra pinhān eyleyüp / Derde ugradup beni **endūhnāk eyler misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 2). [endūhnāk eyler misin, -r misin]*

engüb: *Bal.*

Lebi üzre görinen mūrlardur / Sanasın cemʿ olmış **engübīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 5). [engübīne, -īne]*

engübī: *(Fa.) Bal.*

Lebüñ yādına cān virdi Muḥibbī / Megesler cān virürler **engübīnde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 5). [engübīnde, -nde]*

engübīn: *Bal.*

Bilmedüm şekker midür laʿlüñ vü yāḫūd **engübīn** / Ẓāhir olurdı baña görsem anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [engübīn,]*

engürūs: *Macar, Macaristan.*

Benī aşfer ḫaṭuñ İslāma ḳaṣdın / İşitdük ʿazm itdük **Engürūs'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 5). [engürūs'a, -'a]*

enhār: *Irmaklar.*

Bu beyt-i dil-ḥazīni **enhār** vird idinmiş / Yanmaga vardugında pervāne nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [enhār,]*

Gözüm yaşını sen serv ayagında / Görenler itdiler **enhāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 8). [enhāra, -a]*

enîn: *İnilti, inlemek.*

Bugün ʿadl eyle gel şāhum naẓar kıl / Kapuñda nāle vü āh u **enīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [enīne, -e]*

enîn: *İnilti, inleme.*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur **enīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [enīn,]*

enīn eylerler: *Ağlayıp inleme, feryad etme.*

Gülşen-i ḫüsnüñe karşu eylesem āh u fiġān / Nāleme āheng içün bülbüller eylerler enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 2). [enīn eylerler, -rler]*

enīn eylersem: *Ağlayıp inleme, feryad etme.*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū yār ẓālim çarḫ nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [enīn eylersem, -rsem]*

enīn itme: *İnlemek.*

İy dil-i bī-çāre itme cevr-i dilberden enīn / Mā-teḳaddemden meşeldür nāz ider her nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [enīn itme, -me]*

enīn itmek: *İnlemek.*

Perçemi durmış kafada yaʿni dutmışdur kemīn / ʿĀşıḳa lāyıḳ-durur bülbül gibi itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [enīn itmek, -mek]*

enīn kılsun: *İnlemek.*

Gözlerüñ yaşını dök yusun günāhuñ çirkini / Zār kıl her gīce kılsun ṣubḥa dek bu dil enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [enīn kılsun, -sun]*

enīs olasın: *Arkadaş olmak, alışmak.*

ʿIşḳuñ esīri derd-ile bir bī-nevā-y-iken / Mümkin midür **enīs olasın** pādişā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 3). [enīs olasın, -asın]*

enīs olsa: *Arkadaş olmak, dost olmak.*

Enīs olsa n'ola ʿuşşāḳa bāde / Olur anuñ-ıla çün dil küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 1). [enīs olsa,]*

enīse: *Dost, arkadaş.*

Kimi ḫoş-dil yürür şādān u ḫandān / Kimi maḥzūn tutar ġamla **enīse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 5). [enīse,]*

enīs-i ehremen'sin: *Ehremen'in arkadaşı (Zerdüştler'in iki tanrısından kötülüğü temsil edeni, şeytan, dev).*

Perī gibi kaçarsın ādemīden / Anuñçün sen **enīs-i Ehremen'sin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 8). [enīs-i ehremen'sin, -'sin]*

envārı: *Nur, aydınlık.*

İrmedi maḳṣūda dil arturmayınca nālesin / Şemʿ gibi yanmayınca görmedüm **envārı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [envārı,]*

enver: *Daha, pek, en nurlu.*

ʿĀrıżuñ **enver-durur** dirler baña ḫūrşīdden / Gel ṭulūʿ eyle beni maḥrūm kılma dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [enver-durur, -durur, -]*

er: *Adam, erkek, yiğit.*

Muḥibbī terk kıl cān-ıla başı / Bulınmaz bu ṣadāḳat degme **erde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 4). [erde, -de]*

er odur kim: *Yiğit odur ki.*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın assıla ziyān / **Er odur kim** aña bir būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [er odur kim,]*

er olsun: *Erkek olmak II Yiğit olmak.*

Her kim ki diler merd ola merdāneler içre / Dünyāya göñül virmesün ʿālemde **er olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 4). [er olsun, -sun]*

erġanūn: *(Fa.) Org, kiliselerde çalınan büyük çalgı.*

Bezm-i ġamda nāleme irmedi nāyuñ nālesi / Baña şimden girü āheng ide ancak **erġanūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [erġanūn,]*

Naḳş-ı ḥüsnüñe göñül şehrini gel deyr eyle / **Erġanūn** oldı bu dil nālişini gel seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [erġanūn,]*

Erġanūn oldı dilüm nālesini seyr eyle / Yaz yüzüñ naḳşını iy yār anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [erġanūn,]*

erġanūn: *Org, çalgı aleti.*

Bezm-i ġamda çarḫ elinden içdügüm ḫūn-ı ciger / Ṣubḥa dek nālişler eyler dil olupdur **erġanūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [erġanūn,]*

ergen: *Henüz evli olmayan (kimse), bekâr.*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni al çünki **ergensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [ergensin, -sin]*

erġuvān: *Erguvan çiçeği.*

Göreli serv-i revānuñ akıdur eşk-i revān / Ol sebebden bitiserdür ḳabrüm üzre **erġuvān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 1). [erġuvān,]*

eri: *(katı bir cisim) ısı etkisiyle sıvı durumuna gelmek, zeveban etmek II silinip yok olmak, gitgide azalıp bitmek, tükenmek.*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa **eridi** şemʿ gibi āh / Niçe bir yaka beni hicrüñ i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [eridi, -di]*

erid: *Erimek, eritmek.*

Āteş-i ʻışḳ **eridür** anı / Gerek ise yürek ḥadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 3). [eridür, -ür]*

er-re'sü ve'l-ʿayn: *"baş ve göz üstüne": başüstüne, peki.*

Muḥibbī'den eger cān ister iseñ / Buyur sen tek hemān **er-re'sü ve'l-ʿayn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [er-re'sü ve'l-ʿayn,]*

es-: *Esmek.*

Esüp bād-ı ṣabā geçse eger kūyı kenārından / Gözüme tūtiyā kılam getürürse ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [esüp, -üp]*

es: *Esmek.*

Deryā-yı eşk[e] düşdi emvāc başdan aşdı / Āhum yili **eselden** āh ol bihāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [eselden, -elden]*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā **esse** salınur / Dünyā ġamını yir idi ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [esse, -se]*

Gözlerüm baḥrına saldum yine dil zevraḳını / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide eger bir gün **ese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [ese, -e]*

Baḥr-ı eşk içre Muḥibbī bu göñül zevraḳını / Ġarḳ ide ṣarṣar-ı āhum eger ol bir gün **ese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [ese, -e]*

es: *(hava için) bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.*

Ḫāk-i pāyinden eser bulduñ mı iy bād-ı ṣabā / Niçe yıllardur **eser** durmaz bir ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [eser, -er]*

Ṣabā yili saçuñ ḥayrānı olup / **Eser** āheste olmış gibi ḫasta *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 4). [eser, -er]*

eşʿār: *Şiirler.*

Okuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīs / Anuñ içün oldı **eşʿāruñ** senüñ dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [eşʿāruñ, -uñ]*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki bir eglencedür / Ḫālī olma bir nefes ʿālemde sen **eşʿārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [eşʿārdan, -dan]*

Muḥibbī göreli naẓm ehli naẓmuñ / İderler her biri **eşʿāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 10). [eşʿāra, -a]*

eşʿār: *Şiirler.*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr içinde ḥālüñi **eşʿār** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [eşʿār,]*

eşʿār-ı ġayra: *Diğer şiirler.*

Güş it Muḥibbī şiʿrini **eşʿār-ı ġayra** bakma gel / Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül ṣavt-ı zaġan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [eşʿār-ı ġayra, -a]*

eşʿār-ı muḥibbī: *Muhibbi'nin şiirleri.*

Kim ʿacablar şiʿrini gören kemāle irdügin / Çünki **eşʿār-ı Muḥibbī** şiʿr-i Selmān'dan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [eşʿār-ı muḥibbī,]*

eşʿārumı: *Şiirler.*

Güş eyleyüp **eşʿārumı** taḥsīn idüp ehl-i ḫıred / Yokdur tefāvüt didiler birdür hemān Selmān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [eşʿārumı, -umı]*

esās-ı mihrüñüñ taşına: *Güzellik temelinin taşı.*

Ḫalel bir taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ iy meh / Bu çarḫ-ı bī-sütūnuñ ger żarar irse bināsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [esās-ı mihrüñüñ taşına, -üñ]*

esb: *Far. At, feres.*

İdeyim cān-ıla **esbüñe** ḫıdmet / Ḳabūl it tek beni serrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 4). [esbüñe, -ü, -ñ, -e]*

esb: *At, beygir.*

Çevgān idüp elde dutar zülfini dilber / Top eyle başuñ oldı çün **esbine** süvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 3). [esbine, -in, -e]*

esbāb-ı viṣāl itmeñ: *Vuslat sebepleri bulmak.*

Yār düşmen şūm ṭāliʿ baḫt-ı devlet ser-nigūn / İy dil-i dīvāne **esbāb-ı viṣāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [esbāb-ı viṣāl itmeñ, -me]*

esb-i nāz ile: *Naz ve güzellik atı.*

Diller[i] itdüñ şikest çek **esb-i nāz ile** ʿinān / Şarṭ degül ardınca gitmek leşkeri maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [esb-i nāz ile, -ile]*

esb-i nāza: *Naz atı.*

Esb-i nāza binüben zülfüñi çevgān idesin / Top ola kalmaya bir ser kamu çevgānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [esb-i nāza, -a]*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / Ne saʿādetlü ser olur ki o fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [esb-i nāza, -a]*

eşcār: *Ağaçlar.*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā eşk-i çeşmümden sakın / Keşret itse didiler eyler ziyān **eşcāra** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [eşcāra, -a]*

eser: *Eser, iz, nişan.*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi kim ẓāhir olur feryāddan / Bir **eserdür** kūh içinde nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [eserdür, -dür]*

eser: *(Bir şeyin varlığını gösteren) Belirti, alâmet, işaret, iz.*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan **eser** hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [eser,]*

Ḫāk-i pāyinden **eser** bulduñ mı iy bād-ı ṣabā / Niçe yıllardur eser durmaz bir ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [eser,]*

Bildi ḫazān leşkeri āḫir **eşer** gelür / Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [eşer,]*

eser eylemez: *İz bırakmak.*

Ḳalbüñe āh-ı Muḥibbī eylemez disem eser / Yār nāzük-ṭabʿdur remz-ile mermer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [eser eylemez, -mez]*

eser ide: *İz bırakmak, tesir etmek.*

Āh eyle yaşuñ ola Muḥibbī **eser ide** / Te'sir ide āb u hevāña dil-i ḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 5). [eser ide,]*

eser itmedi: *Ar.T. "etkilemek, tesir etmek".*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ gördüm āhenden katı / İtmedi āhum eser itdi velī sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [eser itmedi,]*

eser itmez: *Etki yaratmak, iz bırakmak.*

Eser itmez fiġānuñ yāra hergiz / Kılup bu āh u efġānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 3). [eser itmez,]*

Zāhidā itme naṣīḥat kim **eser itmez** baña / Pāk meşreb rind olan uymaz iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [eser itmez,]*

eser kalmasun: *Hiçbir ize, belirtiye rastlamamak.*

Şöyle yan kim nār-ı ʿışḳ-ıla vücūduñdan eser / Kalmasun bir kes senüñ nām u nişānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [eser kalmasun,]*

eser kalmaya: *Iz kalmaması.*

Baḥr cümle kuruyup kalmaya hīç andan eser / Bir şerer düşse eger āteş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [eser kalmaya,]*

eser olsun: *Kalıntısı olduğuna delalet etmek, işaret olunmak.*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla her sū / Ben āh ideyin karşuña ko bir **eser olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [eser olsun, -sun]*

esīr: *Sıkı sıkıya bağlı kul, sâdık köle.*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol dāneler didi / **Esīrümsin** niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [esīrümsin, -ümsin]*

esīr: *Tutsak ‖ Müptela, düşkün.*

Esīrüñdür eger ʿaḳl u eger dil / Ġulāmuñdur eger cān u ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [esīrüñdür, -üñ, -dür]*

eşk: *Gözyaşı.*

Eşküm sipehin çekdi vü āhın 'alem itdi / Żabṭ itdi göñül memleketin derūn-ıla bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [eşküm, -(ü)m]*

Kesdükçe tagı ʿışḳ-ıla yire dökilen **eşk-ile** / Yāḳūt-ı laʿle döndürür her yaña seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [eşk-ile, -ile]*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm ġam olup **eşkümle** yürür bir sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [eşkümle, -ümle]*

İy göñül āhuñ odından nüh felek yanmak neden / İy gözüm **eşküñle** 'ālem kana boyanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [eşküñle, -üñle]*

Taḫta-i sīnemde dökdüm çünki **eşküm** noḳṭasın / Kāyināt̲uñ ḫālini bilmekde remmālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [eşküm, -(ü)m]*

İremezsin ol boyı servüñ Muḥibbī pāyına / Rāh-ı ʿışḳında eger **eşk-ile** Ceyḫūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [eşk-ile, -ile]*

Ko kılsun gül gibi dildār ḫande / Muḥibbī āh u **eşküm** bād u bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [eşküm, -üm]*

eşk üzre: *Gözyaşı.*

Ser-i ʿuşşāḳı **eşk üzre** görenler / Akan cūlarda beñzedür ḥabāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 2). [eşk üzre, - üzre]*

eşkāl: *Şekiller, suretler.*

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ **eşkālini** / Döndü Āz̲er deyrine pür naḳş bir büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [eşkālini, -i, -n, -i]*

eşk-bār ile: *Gözyaşı dökenle.*

Ẓāhir ideli ʿışḳumı rüsvā-yı ʿālemem / Dermāndeyem n'eyleyem **eşk-bār ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 3). [eşk-bār ile,]*

eski: *Bir zamanlar var olup şimdi mevcut olmayan.*

Dāmānuma yapışdı yine kūyuñ itleri / **Eski** ḥuḳūḳı añdı vü hem āşinā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [eski,]*

eşk-i çeşm dökdüm: *Gözyaşı dökmek.*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan diye kimdür bunı kandan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [eşk-i çeşm dökdüm, -düm]*

eşk-i çeşme: *Gözyaşı.*

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün şu deñlü göz yaşını / Ġarḳ ola **eşk-i çeşme** yüzi nīlūfer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [eşk-i çeşme, -e]*

eşk-i çeşmidür: *Gözyaşı.*

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ ya bagrı kanıdur / Lāleler sanmañ görinen dāmen-i kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [eşk-i çeşmidür, -idür]*

eşk-i çeşmin akıdur: *Gözyaşı akıtmak.*

Leblerin görse Muḥibbī **eşk-i çeşmin akıdur** / Yaraşur gül-āb olıcak dōstum cüllābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [eşk-i çeşmin akıdur, -ur]*

eşk-i çeşmüm: *Gözyaşı.*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa uşbu cismümi / Āteş-i ʿışḳ-ıla başdan şemʿ-veş yanardı ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm, -üm]*

Gerdūnlayın iki taş sīne döger Muḥibbī / Akdukda **eşk-i çeşmüm** kūyında yāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [eşk-i çeşmüm, -üm]*

eşk-i çeşmüm: *Gözyaşı.*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine sīnem levḥine / Kāyinātuñ ḥālini bilmekde remmālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [eşk-i çeşmüm,]*

Ḥasretiyle düşeli kūh-ı belā ṣaḥrāsına / **Eşk-i çeşmüm** gāh baḥr olur gehī dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 4). [eşk-i çeşmüm,]*

Görmez-isem bir nefes ben seni iy Yūsuf-cemāl / **Eşk-i çeşmüm** ser-te-ser ġarḳ ide Kenʿān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm,]*

Gülşen içre ruḫlaruñ devrinde gül açılmasun / **Eşk-i çeşmüm** var-iken bārān döküp saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [eşk-i çeşmüm,]*

Pāyına yüzler eger sürmek dilerseñ dilberüñ / Bir ḳadem iy **eşk-i çeşmüm** yüzüm üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm,]*

Ṣāh-ı ʿışḳam dūd-ı āhum āteşidür ḫilʿtüm / **Eşk-i çeşmüm** leşkerüm elde ʿalemdür āh u vāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm,]*

İy Muḥibbī kanda varup eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / **Eşk-i çeşmüm** rūy-ı zerdüm ikisi ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [eşk-i çeşmüm,]*

eşk-i çeşmümden: *Gözyaşı.*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā **eşk-i çeşmümden** sakın / Keşret itse didiler eyler ziyān eşcāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [eşk-i çeşmümden, -den]*

eşk-i çeşmümdür: *Göz yaşı.*

Hicrüñ-ile āh kim düşdi bu göñlüm ġamlara / **Eşk-i çeşmümdür** beni fāş eyleyen ādemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [eşk-i çeşmümdür,]*

eşk-i cūybāra: *Coşkun akan gözyaşı.*

Bagrumda çıkdı başlar gözümden akdı yaşlar / Bir çāre bulımadum āh bu **eşk-i cūybāra** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [eşk-i cūybāra, -a]*

eşk-i dīdesin döke: *Gözyaşı dökmek.*

Dōstum görme tehī bu ʿāşıḳuñ nem-dīdesin / Ser-te-ser ġarḳ ola ʿālem döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [eşk-i dīdesin döke, -e-sin]*

eşk-i gülgūnı: *(Aşığın) Gül renkli (kanlı) gözyaşı.*

Koşalum **eşk-i gülgūnı** kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger būseñi öñdül yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [eşk-i gülgūnı,]*

eşk-i ḥasret: *Hasret gözyaşı.*

Nāmeler āhum odından bagladı reng-i ḥazān / **Eşk-i ḥasret** birle yazdum ḥālümi dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [eşk-i ḥasret,]*

eşki ile: *Gözyaşıyla.*

Kaçan taḥrīre el urup yaza derdin dil-i maḥzūn / Elinde dutdugı kāġıd olur **eşki ile** gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [eşki ile,]*

eşk-i revān: *Akan gözyaşı.*

Göreli serv-i revānuñ akıdur **eşk-i revān** / Ol sebebden bitiserdür ḳabrüm üzre erġuvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 1). [eşk-i revān,]*

eşk-i surḫ: *Kırmızı gözyaşı.*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī **eşk-i surḫ** şāhid yiter / Kanda varursa ikisi ʿışḳuma ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [eşk-i surḫ,]*

İy Muḥibbī saklar-iken ʿışḳum oldı āşikār / **Eşk-i surḫ** u rūy-ı zerdümle ʿayāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [eşk-i surḫ,]*

esmā-i ḥüsnāyı: *Allah'ın en güzel, en şerefli isimleri. 99 tanedir.*

Yā yazıldı ḥüsn-i evrāḳa ġubārī ḫaṭṭ-ıla / Vaḳf ider **esmā-i ḥüsnāyı** olur taʿvīẕ-i cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 4). [esmā-i ḥüsnāyı, -yı]*

esrār: *Esrar (uyuşturucu anlamında); "Hâlis Hint keneviri yaprağı üstündeki yağlı sakızdan bir takım ameliyelerden sonra isti'mal olunan maddedir. Yenilir; kabak, nargile ve sair sûretle içilir.*

Ġubār-ı ḫaṭṭuñı fāş itdi göñlüm / Dirīġā yok imiş **esrāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 3). [esrāra, -a]*

esrār: *Sırlar, gizler.*

Şöyle ḥayrānam Muḥibbī bilmezem hīç kendümi / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından yiyüp **esrārı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [esrārı, -ı]*

esrār-ı ʿışḳı: *Aşkın sırları.*

Dime **esrār-ı ʿışḳı** añlamaz şeyḫ / Ki sen ʿışḳ bülbüli ol murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [esrār-ı ʿışḳı,]*

esrār-ı ʿışḳı: *Aşkın gizemi.*

Esrār-ı ʿışḳı bilmedi ʿallāmeler daḫı / Bu müşkilātı ḥall idemezler kitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 6). [esrār-ı ʿışḳı, -ı]*

etegin tutar: *Eteğinden yakalama, gitmesine izin vermeme, medet umma.*

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse neʿaceb / Kanda kim açıla gül tutar anuñ ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [etegin tutar,]*

eṭfāl: *Çocuklar.*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ **eṭfāli** üşüp dīvāne diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [eṭfāli, -i]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ **eṭfālı** üşüp dīvāne diyü daşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [eṭfālı, -ı]*

eṭrāf-: *Yan, çevre. II heryer, bedenin çevresi.*

Didiler yaşum görenler kim alur **eṭrāfumı** / Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [eṭrāfumı, -(u)m, -ı]*

etrāf: *Ar. Taraf'lar, yanlar, canipler.*

Ola ki Muḥibbī göresin pāyı nişānın / **Eṭrāfına** dök göz yaşını kūyı gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [eṭrāfına, -ı, -n, -a]*

Dāġlarla sīnemüñ **eṭrāfını** zeyn eyledüm / Kalmadı bir yir koyam bir dāne ḫaşḫāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [eṭrāfını, -ını]*

etrāf: *Çevre.*

Leblerüñ **eṭrāfını** cānā n'ola tutsa ḫaṭuñ / Yir olur ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [eṭrāfını, -ı, -n, -ı]*

evc: *Doruk, en yüksek nokta.*

ʿIşḳ mıdur fenn-i ʿışḳı okudup ʿāşıḳlara / Bāb-ı faẕlın sīnemüñ **evcine** inşā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [evcine, -ine]*

evc-i felekde: *Gökyüzü.*

Sal hümā sāyeñ teraḥḥum kıl bu ben üstādeñe / İy benüm **evc-i felekde** mihr ü māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [evc-i felekde,]*

evren: *Kainat,alem,felek.*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi çünki sen zensin / Yudup bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir **evrensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [evrensin, -sin]*

evṣāf: *Güzellikler.*

Bunı kim gördi ki bir kez işidüp **evṣāfını** / Bu Muḥibbī cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [evṣāfını, -ını]*

evtār: *Tavırlar.*

Çenge döndi ḳāmetüm ġamdan Muḥibbī mūlarum / Kana boyandı dönüp her birisi **evtāruma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [evtāruma, -uma]*

evvel: *Evvelâ, ilk olarak, önce.*

Gösterüp **evvel** vefā āḫir baña kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm aña yār-ı ṣādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [evvel,]*

Gerçi kim **evvel** cihān saña maḥabbet gösterür / Miḥnet-ile öldüriser olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [evvel,]*

İy Muḥibbī gülüp **evvel** yüzüñe / İdiser soñra seni zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 5). [evvel,]*

Gülersin yüzüme **evvel** dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi baña çok geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [evvel,]*

İy Muḥibbī ʿışḳ eri nāmūs-ıla ʿārı n'ider / **Evveli** ʿışḳuñ budur kim terk ola ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [evveli, -i]*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿārif didi / **Evvel** alup dil sakın soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [evvel,]*

Evvel elüñ[i] dutar soñradan pāy-māl ider / Sakın aldanma bu dehrüñ ālına olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 3). [evvel,]*

Döner cefāya başlar soñra olur peşīmān / Mihr ü vefāyı **evvel** idüp alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [evvel,]*

‘Āşıḳı **evvel** öldür dönüp lebüñle dirgür / Maḥşer güninde iy dōst bu bir ‘alāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [evvel,]*

Tolu gördüm çün ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp **evvel** ben oldum ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [evvel,]*

Göñlümi gönderdüm **evvel** kūyına dildārumūn / İy Muḥibbī ögrene ol bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [evvel,]*

Yüzüñi gösterüp **evvel** giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni derd ü belā ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [evvel,]*

Cān eyleyeyim yoluña teslīm didüm **evvel** / Serden geçeyim geçmeyem āḫir bu sözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 2). [evvel,]*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem **evvel** gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak gerek meydāna giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [evvel,]*

Gösterüp **evvel** yüzüñi soñra pinhān eyleyüp / Derde ugradup beni endūhnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 2). [evvel,]*

Ah eylesem ʿaceb mi gül yüzlü yāra karşu / Bülbül fiġānlar eyler **evvel** bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [evvel,]*

Āh eylesem ʿaceb mi şevḳ-ile yāra karşu / Bülbül terennüm eyler **evvel** bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [evvel,]*

Yaşum dökilse tañ mı ol gülʿiẕāra karşu / Bārān olur dimişler **evvel** bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [evvel,]*

Sāḳī-i devrān elinden tolmadan peymānemüz / İçelüm peymāneyi **evvel** bahāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [evvel,]*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ **evvel** gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [evvel,]*

Raḳībi kelb-i kūyuñ sandum **evvel** / Didüm bīgāne[ler] āḫir olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 9). [evvel,]*

Gösterüp **evvel** yüzüñ dīvāne kılduñ sen beni / Kākülüñ zencīrine gel ol delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [evvel,]*

Derd-i dilden korkaram iy seng-dil āh itmeğe / Yaka **evvel** ʿarżı andan āsümānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [evvel,]*

Evvel[i] pāk it Muḥibbī gel derūn-ı sīneñi / Ẕikr-i Ḥaḳ girmez bulınmaz olsa dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [evvel[i], -[i]]*

Sen itdüñ ḥüsnüñi **evvel** nümūde / Kılup bu ʿaḳl-ıla göñlüm rübūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 1). [evvel,]*

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī tā seḥer / Seyr kıl **evvel** ʿIrāḳ’ı soñın eyle Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [evvel,]*

evvel āḫir: *Önce ve sonra; her zaman.*

Evvel āḫir bu Muḥibbī senden umar maġfiret / İki ʿālemde çü sensin raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [evvel āḫir,]*

evveli: *Evvelâ, ilk olarak, önce.*

ʿIşḳuñ egerçi **evveli** var didiler didüm / Kim var ki diye irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [evveli,]*

evvelīn ü āḫirīn: *Öncekiler ve sonrakiler.*

Senden umar şefḳati mücrim Muḥibbī ḫasta-dil / Eyleyen sensin şefāʿat **evvelīn ü āḫirīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [evvelīn ü āḫirīn,]*

evzān ile: *Ölçüyle.*

Dimezem cevr eyleme göster gehī mihrüñ yüzin / Dōstum her nesneyi itmek gerek **evzān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [evzān ile,]*

ey dōst: *Ey dost.*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ içen ezel / Tā ḥaşre deñlü mestdür anı sanma ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [ey dōst,]*

eyā: *"Ey, hey" manasına gelen ve Arapça kelime ve terkiplere giren nidâ edatıdır.*

Kanlu yaşumı revān itdüm **eyā** serv-i revān / Bu umuda kim gelüp ruḫsārum üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [eyā,]*

eyā: *"Ey!" seslenme edatı (sevgili).*

Katı göñlüñdür dem-ā-dem bagrumı baş eyleyen / Cām-ı laʿlüñdür **eyā** meh sırrumı fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [eyā,]*

Rāstī ḳāmetüñi gördüm **eyā** serv-i revāñ / Pāyuña gözlerümüñ yaşı revān oldı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [eyā,]*

Ne tīz unıtduñ **eyā** dōst Muḥibbī kuluñı / Çok zamān idi müşerref idi dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [eyā,]*

eyd-: *Demek, söylemek.*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme āheng içün / Baña **eydüñ** gīceler tā ṣubḥ nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [eydüñ, -üñ]*

Muḥibbī'nüñ kelāmı dehri tutdı / Eger var-ısa **eydüñ** bir suḫen-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 5). [eydüñ, -üñ]*

Geh medrese vü gāh maḳām-ı meygede baña / Bu aralıkda kalmışa **eydüñ** ṣevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [eydüñ, -üñ]*

eydüñüz: *Söyleyin.*

Āfitābı bende ider māhı şevḳınden hilāl / **Eydüñüz** ol dil-rübāya ata binüp koşmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [eydüñüz,]*

Rūşen olsun ġam şebinde külbe-i vīrānumuz / **Eydüñüz** ol māh togsun māhitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [eydüñüz,]*

Ehl-i ḥālüñ ıẕṭırābı var cemāli şevḳıne / **Eydüñüz** ol dilber-i ālī-cenāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [eydüñüz,]*

eydür: *"Der" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.*

Zülfeynüñ arasında gören ḫaddüñi **eydür** / Tesḫīr-i meh ü mihr kılupdur iki Hindū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [eydür,]*

Dil laʿl-i lebüñ firi-y-le mest olup **eydür** / Luṭf eyle Muḥibbī kuluñı cānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [eydür,]*

Bezm-i çemende lāle tutar elinde bāde / Ḥāl dili ile **eydür** gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [eydür,]*

Sakın aldanma dehre pend gūş it / Ki pend **eydür** Süleymān'a karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [eydür,]*

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme **eydür** gören / Zāġlar konmış-durur san cism-i bī-cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [eydür,]*

Eydür Muḥibbī pāk-dil ü pāk-dāmenem / Ya bu görinen ḫırḳada dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [eydür,]*

eydür ki: *Der ki.*

Leylī zülfin ger kemend itse dil-i meftūn içün / Kim göre **eydür ki** zencīr itdiler Mecnūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [eydür ki,]*

eyit: *Demek, söylemek.*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir saklayayım sīnede āh / **Eydeyim** cümle cihān ḫalḳına ko fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [eydeyim, -eyim]*

İder ṭāvūs-veş cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur / Gören reftārını **eydür** meger kebk-i deridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [eydür, -ür]*

eyle-: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Bülbül gibi her gīce nālān oluram āh / Cān geldi lebe **eyledügüm** zāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 2). [eyledügüm, -düg, -üm]*

eyle-: *Etmek.*

Didüm öldi Muḥibbī didi ol yār / Gedālar ölse şāh **eyler** mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [eyler, -r]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ḫūn ile yazdı meger şiʿr-i Muḥibbī'yi yine / **Eyledi** elde dutar bir varaḳ-ı inşā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [eyledi, --di, -]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ola zülfinde dilber ide ber-dār / Göñül Manṣūr'ını Ḥallāc **eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 2). [eyle,]*

Oyunda māt ider dünyā Muḥibbī / Gerekse kendüñi leclāc **eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 7). [eyle,]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Tār idüp yaşuñ Muḥibbī **eyledüñ** çün al reng / Vaḳtidür şimden girü ḳāmetüñi çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [eyledüñ, -dü, -ñ]*

eyle-: *"Etmek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Gün yüzin keşf **eylesün** dehri münevver **eylesün** / Serv gibi salınup reşk-i ṣanavber **eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 1). [eylesün, -sün]*

Almasun zāhid ṣarāb-ı nābı düşemez agzına / Ḫalvetinde oturup dāyim hemān beng **eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [eylesün, -sün]*

eyle-: *"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.*

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile menʿ olmazam / **Eyler** iseñ günde biñ kerre baña ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [eyler, -r]*

eyle-: *"Etmek,eylemek,yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Māh-rūlarda mihr kalmadı dünyāda vefā / İkisinden fāriġ ol iy dil kırnaġ **eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [eyleme, -me]*

İy dīde pendüm dut benüm neẕẕāre-i rū **eyleme** / İy dil vefādan arı dur meyl-i o bed-ḫū **eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [eyleme, -me]*

eyle-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Her işi **eyleyen** çü odur iḫtiyār anuñ / Hīç vire mi irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [eyleyen, -(y)en]*

eyle: *Eylemek, yapmak.*

Bezm-i ġamda kulaguñ dest-i zamāne burıcak / Nāleler eylemege göñlüñi ṭanbūr **eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 3). [eyle,]*

eyle: *Yapmak, etmek.*

Dem mi var[dur] bu göñül sīnede od **eylemeye** / Nāleler eyleyüben āhını dūd **eylemeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [eylemeye, -meye]*

eyle: *Etmek, yapmak.*

Dem mi var[dur] bu göñül sīnede od eylemeye / Nāleler **eyleyüben** āhını dūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [eyleyüben, -yüben]*

eyle: *Demek, söylemek.*

İy dōst neden **eyleyesin** kaşlaruñı çīn / Kīn olsa kaçan olmaya anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [eyleyesin, -y, -e, -sin]*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile aḥvālüñi / Bir bir **eyle** şiʿr içinde ḫālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [eyle,]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Eger bū almayam bir dem vefā ol gülsitānumdan / Şu deñlü **eyleyem** bülbül helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [eyleyem, -y, -em]*

İrmek-içün vaṣluña ḫarc eyledüm cān naḳdini / Ārzū-yı vuṣlatuñdur beni ḳallāş **eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 2). [eyleyen, -yen]*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini ḫār u birin taş **eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [eyleyen, -yen]*

Usanduñ bizi sürdüñ ḫıdmetüñden / Binā çār **eyledük** biz daḫı yāhu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [eyledük, -dük]*

Maʿṣūḳ her ne itse Muḥibbī ko **eylesün** / Hīç girmesün kimesneler anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [eylesün, -sün]*

İy Muḥibbī kanda varup **eylesem** daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm ikisi ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [eylesem, -se, -m]*

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi raḳīb / Hīç olur mı ki ḥased aña ḥasīd **eylemeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [eylemeye, -me, -y, -e]*

eyle: *Etmek.*

ʿArż kılsun küfr-i zülfe ʿārıżı īmānını / Kesdürüp zünnārını anı müselmān **eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [eylesün, -sün]*

Zülfüñi gider cemālüñ rūşen olsun gün gibi / Ḫasta diller niçeye dek āh-ı şeb-gīr **eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [eylesün, -sün]*

eyle: *Etmek II eylemek.*

ʿAceb mi kişver-i gönlüm ḫarāba varsa gün günden / Niçe kez eyledi **eyler** aña ġam leşkeri akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [eyler, -r]*

eyle: *Yapmamak.*

Öldürür āḫir seni dil virme bu şīrīn lebe / İy gönül Ferhād-veş gel meskenüñ dag **eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [eyleme, -me]*

eyle: *Etmek, yapmak. II ... haline getirmek.*

Yār alsun destine zülfini çevgān **eylesün** / Top idüp ʿışḳ ehli de başını ġalṭān **eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [eylesün, -sün]*

eyle: *Etmek, eylemek, yapmak. II ... haline getirmek.*

Laʿlüñi ol vaḳt öperem iy ṣanem / **Eyleye** bu ḫākümi devrān sebū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [eyleye, -ye]*

eyle: *... hâline getirmek.*

Gönlümüñ vīrānesin luṭf eyle ābād eylegil / Gözlerüm yaşını Dicle **eyledüm** Baġdād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 2). [eyledüm, -dü, -m]*

eyle: *... hâline getirmek.*

Göklere irse başuñ gelmeye gönlüñe gurūr / Yüzüñi yire sürüp kendüzüñi mūr **eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [eyle,]*

Kim didi saña saçuñ ġāliye-efşān **eyle** / Cānı āşüfte kılup ʿaḳlı perīşān **eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [eyle,]*

Gel gönül ḫānesi maʿmūresini itme ḫarāb / Miḥnetüñ dāġını yak şemse-i eyvān **eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 3). [eyle,]*

Ola ki ṣayd ide şahbāz çeşmi / Dilā dil murġını dürrāc **eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 3). [eyle,]*

eyle: *"Eylemek, etmek.".*

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī tā seḥer / Seyr kıl evvel ʿIrāḳ'ı soñın **eyle** Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [eyle,]*

eyle: *Ulaştırmak.*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / İy ġam aña **eyleseñ** olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [eyleseñ, -señ]*

eyle: *(Yardımcı fiil) Eylemek, etmek.*

Saklayabilür mi ʿışḳın dōstlar dīvāne dil / Muttaṣıl çāk-i girībānını dāmān **eyleye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 2). [eyleye, -y, -e]*

Zülf zünnārını kesmiş yine ḫüsnüñ müslimi / Getürüp dīne anı beñzer müselmān **eyleye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [eyleye, -y, -e]*

eylemez: *Yapamaz.*

Benden örgensin Muḥibbī yanmagı pervāneler / **Eylemez** taḥṣīl-i ṣanʿat görmeyen üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [eylemez,]*

eylerseñ: *Etmek, eylemek.*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her ne **eylerseñ** / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḫayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [eylerseñ, -r, -se, -ñ]*

eyleye: *Etmek eylemek.*

Niʿmet-i vaṣlın döküp bu ʿāṣıḳını toylaya / Ol mürüvvet yārda yokdur ki anı **eyleye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [eyleye,]*

eyleyelden: *Ettiğinden beri.*

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı bu Muḥibbī dest-gīr / **Eyleyelden** ʿışḳ meydānında oldı pehlevān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 5). [eyleyelden,]*

eyvāh: *Eyvah, ne yazık!.*

Laʿlüñ ṭamaʿı āh zenaḫdāna düşürdi / Kaldum meded **eyvāh** çeh-i Bābil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [eyvāh,]*

eyyām-ı gül: *Gül zamanı. || Bahar.*

İy Muḥibbī tīz geçer **eyyām-ı gül** bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [eyyām-ı gül,]*

eyyām-ı şaḥrādur: *Kır, ova zamanı.*

Faṣl-ı gül vaḳt-ı çemen **eyyām-ı şaḥrādur** yine / Mevsim-i ʿiyş ü ṣafā āvān-ı ṣahbādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 1). [eyyām-ı ṣaḥrādur, -dur]*

ezber okudum: *Ezber, ezbere okumak.*

ʿIşḳuñ kitābını bugün **ezber okudum** / Mektebde daḫı çıkmadan elf ile bāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 2). [ezber okudum, -dum]*

ezberle: *Ezberlemek, hıfz etmek.*

Şāh-ı ḫūbān zer külāhın kec-rev itmiş başına / Şiʿrüñi **ezberlemiş** ṣūḫ-ı ġazel-ḫ∨āndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 3). [ezberlemiş, -miş]*

ezel: *Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu. II Çok eskiden beri.*

Feṭḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi kim derd ü belā ile **ezel** perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [ezel,]*

Bilmem ne içün şimdi ider cevr ü cefālar / Dimişdi baña mihr iderem çün **ezel** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [ezel,]*

Ebed dil ʿışḳuñ ile zinde oldı / İçürdüñ çün **ezel** ʿışḳuñ şarābın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 3). [ezel,]*

Cevr ü cefāñı bilse Muḥibbī vefā ne tañ / Muʿtādum **ezel** çekmege cevr ü cefāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 5). [ezel,]*

Cānān-ıla cān çünki **ezel** āşinā imiş / Yine gerekdi gir sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [ezel,]*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün **ezel** nūş ideli / Geh melāmet gāh mest maḫmūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [ezel,]*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb sen ḫūb içün / Olıgelmişdür cidāl olur **ezel** maḥbūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [ezel,]*

Göñlümi kūyuña gönderdüm anı yād eyledüñ / Āşināñdur ol **ezel** sanduñ meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [ezel,]*

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / Virildi saña da zāhid yiyesin ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [ezelden, -den]*

Sırsa göñlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil / Sıyagelmişdür **ezel** Leylī çü Mecnūn kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [ezel,]*

Alup bir cürʿa nūş itdüm **ezel** cām-ı maḥabbetden / Bulına rūz-ı maḥşerde daḫı başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [ezel,]*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy dil şādsın / Anuñ içün kim **ezelden** sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [ezelden, -den]*

ʿĀşıḳ olmışdur **ezel** ol ʿārıż-ı cānāna su / Anuñ-ıçun taglara düşüp yürür āvāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [ezel,]*

ʿIşḳuñ **ezelde** leẕẕet-ile balın isteyen / Soñra taḥammül eyleye dehrüñ cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [ezelde, -de]*

Āb-ı ʿışḳuñla **ezelden** topragum ālūdedür / Beñzedürsin hīç revā mıdur beni bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 2). [ezelden, -den]*

Gözi nemdür dili ġam ehl-i ʿışḳuñ / **Ezelden** böyle yazılmış serine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [ezelden, -den]*

Muḥibbī'ye **ezelden** naẓm ʿaṭādur / Deger her sözi yüz biñ āferīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 5). [ezelden, -den]*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber şimdi bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma illā **ezel** ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [ezel,]*

Taḳdīr **ezelde** böyle komış bülbül ü güle / Bülbül fiġānlar eyleye gül dāyimā güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [ezelde, -de]*

Sāyeñ düşeli üstüme ben devlete irdüm / Devlet var-ımış çünki **ezel** yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [ezel,]*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ içen **ezel** / Tā ḥaşre deñlü mestdür anı sanma ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [ezel,]*

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür **ezel** / Bülbüle şūrīdelik zāġ u zaġan kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [ezel,]*

Kime sunıldı **ezelde** nūş itdi cām-ı ʿışḳ / Kalmaya nāmūs u ʿārı eylemez ol meyl-i cāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 4). [ezelde, -de]*

Şarāb u laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn ne ġam zāhid / Ne ġam muʿtād olmışdur **ezelden** ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [ezelden, -den]*

Farḳ eylemez ʿāşıḳ pīr ü cevān dimez / ʿIşḳuñ budur ḥāli **ezel** şeyḫ ü şāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [ezel,]*

Varsam kaçan kūyına karşu çıkar bana / Zīra **ezel** āşinā idüm ol kilāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [ezel,]*

İçmiş idüm ben **ezel** ʿışḳuñ şarābın cām-ıla / Yog-ıdı şebde görinen noḳṭalar eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [ezel,]*

Şād-ile feraḥ-ı ẕevḳ sunıldı **ezel** güle / Endūh u belā nāle vü feryād bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 1). [ezel,]*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [ezelden, -den]*

ʿĀşıḳa ḳānūndur çünki **ezelden** iñlemek / İñlesün sīnem benüm dönsün rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [ezelden, -den]*

ʿIşḳ içün dirler **ezel** bir gevher-i yek dānedür / Ol ki ṣarrāf olmaya yañıla ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [ezel,]*

ʿIşḳ şāhı virdi Mecnūn'a **ezel** ġam tekyesin / Bagrı yagı-y-la uyardı çerāġ ol tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [ezel,]*

Kanın içmege **ezel** ʿuṣṣākuñ olmış ʿādeti / Kanum iç dimek ne ḥācet ġamze-i mey-nūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [ezel,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı defʿe çāre yok / Çün **ezel** yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [ezel,]*

ezel bezminde: *Başlangıcı belli olmayan zamanın meclisi.bkn: bezm-i elest.*

Tolu gördüm çün **ezel bezminde** ġam peymānesin / Nūş idüp evvel ben oldum ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [ezel bezminde,]*

ezel bezminde: *Ezel meclisi, başlangıç meclisi.*

ʿIşḳ-içün dirler **ezel bezminde** bir maḥbūb-ımış / Böyle naḳş itmiş gören āyīne-i idrāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [ezel bezminde, -nde]*

Āşinā idük **ezel bezminde** iy ārām-ı cān / Ne sebeb düşdi ki şimdi yādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [ezel bezminde, -nde]*

ezelden: *Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu. II Çok eskiden beri.*

Zülfi sevdāsı **ezelden** başuma yazu-y-ımış / Anuñ-ıçun tutaram ölince sevdā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [ezelden,]*

ezhār: *Çiçekler.*

Saḥn-ı çemende cemʿ idüp **ezhārı** bād-ı ṣūbḥ / Ol meclis içre cümlesi sulṭān didi güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [ezhārı, -ı]*

Göñül dünyāya virdügüñ görelden / Güler **ezhār** saña saḥn-ı çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 4). [ezhār,]*

Baña gül ruḫlaruñ sünbül saçuñ bes / Gerekmez bakmayam **ezhāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 5). [ezhāra, -a]*

ezhār: *Çiçekler, zehre'nin çoğulu.*

Zeyn olında yir yir **ezhār-ıla** taḫt-ı çemen / Şāh-ı gül gösterdi bu dehre taḥammüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [ezhār-ıla, --ıla]*

ezhār: *Çiçekler.*

Gülşende gör sulṭān-ı gül **ezhārını** cemʿ eylemiş / Sen ara yirde olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [ezhārını, -ı, -n, -ı]*

ezhār[ı]: *Çiçekler.*

Geldi o meclise sulṭān-ı gül güle güle / Ṣaḥn-ı çemende cemʿ idüp **ezhār[ı]** bād-ı ṣubḥ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [ezhār[ı],]*

ez-ser-i yārı: *Yarin başı.*

Cānum iy yārān fedā kıldum ben ol dildāra kim / Miḥnet ü endūh-ı yārı **ez-ser-i yārı** çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [ez-ser-i yārı, -ı]*

F

faġfūr-ı çīn: *Çin imparatoru.*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña yiter / N'eylerem dārāt u ḥaşmet ya olam **faġfūr-ı Çīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [faġfūr-ı çīn,]*

faḫr-ı ʿālem: *Âlemin, kainatın övüncü; Hazreti Muhammed.*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / **Faḫr-ı ʿālem** çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [faḫr-ı ʿālem,]*

Ṣāf ḳalb ol kimseye dutma sakın göñlüñde kīn / Didi sıgmaz **Faḫr-ı ʿālem** kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [faḫr-ı ʿālem,]*

faḫr-ı cihān: *Dünyanın övüncü (Hz. Muhammed).*

Didi **faḫr-ı cihān** "el-faḳr u faḫrī" / Libāsuñı sakın dībāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 2). [faḫr-ı cihān,]*

fā'ide itmez: *Fayda etmemek, yararlı olmamak, etkisi olmamak,işe yaramamak.*

Ġamzesi yāruñ geçer hīç nesne yok ḥāyil aña / **Fā'ide itmez** eger sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [fā'ide itmez, -mez]*

faḳīr: *1. Fakir, yoksul. 2. Alçak gönüllülük göstermek için "ben" manasında kullanılır.*

Olmışam ʿışḳ **faḳīri** n'ola iy kān-ı kerem / Bir naẓar ḥüsnüñi iḥsān idesin cānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [faḳīri, -i]*

fāriġ ol: *Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var **fāriġ ol** / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [fāriġ ol,]*

fāriġ ol: *Vazgeç!.*

Ārzū itme viṣālin iy Muḥibbī **fāriġ ol** / Sen gedāsın bir ḳalender ol ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [fāriġ ol,]*

fāriġ ol: *El çekmek, uzak durmak, vazgeçmek,.*

Māh-rūlarda mihr kalmadı dünyāda vefā / İkisinden **fāriġ ol** iy dil kırnaġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [fāriġ ol,]*

fāriġ olsam: *El çekmek, uzak durmak, vazgeçmek,.*

İy Muḥibbī sīm-i eşküm rūy-ı zerdüm var iken / **Fāriġ olsam** tañ mıdur ger dirhem ü dīnārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [fāriġ olsam, -sam]*

fāriġü'l-bāl: *Kanattan kurtulmuş (Her türlü dünyevi kayıttan kurtulmak bağlamında).*

Kāf-ı istiġnā maḳāmum oldı [bak] ʿAnḳā gibi / Tuʿmesinden bu cihānuñ **fāriġü'l-bālam** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [fāriġü'l-bālam, -am]*

Yimezem dünyā ġamın ben ḥ∨āce-i dünyā gibi / İy Muḥibbī anuñ içün **fāriġu'l-bālem** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 6). [fāriġu'l-bālem, -em]*

farḳ: *Başın tepe kısmı.*

Görse Muḥibbī yüzüñi ırmaya andan gözini / **Farḳına** anuñ dutsalar tīġ-ı helāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [farḳına, --ı, --n, --a]*

farḳ eylemez: *Ayırt etmek, fark etmek.*

Farḳ eylemez ʿāşıḳ pīr ü cevān dimez / ʿIşḳuñ budur ḥāli ezel şeyḫ ü şāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [farḳ eylemez,]*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ kim eylemez / Līk ol meh bilürem bedr olup irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [farḳ eylemez,]*

farḳ ide: *Ayırt etmek, seçmek.*

Bu Muḥibbī sözi gevher mi ve yāḫūd billūr / Okıyup taḥsīn aña biribirinden **farḳ ide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [farḳ ide,]*

fāş eyleye: *Ortaya çıkarmak, ifşa etmek.*

İy Muḥibbī korkaram ki ʿışḳumı **fāş eyleye** / Gelür oldı bu zebānuma benüm derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [fāş eyleye, -ye]*

fāş eyleyen: *Açığa çıkarmak.*

Hicrüñ-ile āh kim düşdi bu göñlüm ġamlara / Eşk-i çeşmümdür beni **fāş eyleyen** ādemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [fāş eyleyen,]*

fāş eyleyen: *Ortaya çıkarmak, ifşa etmek.*

Katı göñlüñdür dem-ā-dem bagrumı baş eyleyen / Cām-ı laʿlüñdür eyā meh sırrumı **fāş eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [fāş eyleyen, -yen]*

fāş itdi: *Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu sırruñı **fāş itdi** / Didüm teskīn idem anı ne çare bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [fāş itdi,]*

fāş itdi: *Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.*

Ġubār-ı ḫaṭṭuñı **fāş itdi** gönlüm / Dirīġā yok imiş esrāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 3). [fāş itdi,]*

fāş itmeñ: *Açıklamak. meydana çıkarmak.*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede cānum gibi / İy göñül āh itmeg-ile anı **fāş itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [fāş itmeñ, -ñ]*

fāş itmeyiser: *Ortaya çıkarma, meydana getirme.*

Muḥibbī sırrını **fāş itmeyiser** / Cefā tīġıyla kesseñ başını sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 5). [fāş itmeyiser, -yiser]*

fāş olmasun: *Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.*

Dirseñ iy dil sırr-ı ʿışḳ **fāş olmasun** / Ṣabr kıl bir dem gözüñ yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [fāş olmasun, -sun]*

fāş olmaya: *Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün **fāş olmaya** / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [fāş olmaya, -ya]*

fāş olsun: *Meydana çıkma, duyulma.*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir saklayayım sīnede āh / Eydeyim cümle cihān ḫalḳına ko **fāş olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [fāş olsun, -sun]*

faṣl-ı gül: *Gül mevsimi.*

Faṣl-ı gül vaḳt-ı çemen eyyām-ı ṣaḥrādur yine / Mevsim-i ʿiyş ü ṣafā āvān-ı ṣahbādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 1). [faṣl-ı gül,]*

fāyide kılmaz: *Fayda etmek.*

Fāyide kılmaz Muḥibbī naḳd-i ʿömrin ḫarc ide / Tā ki bu bāzārda sūd u ziyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [fāyide kılmaz, -maz]*

fāyık: *Daha üstün, seçkin.*

Şiʿrüm içre her kaçan şekker lebüñ ẕikr eylesem / Birbirinden kapuşurlar ḫalḳ **fāyıḳdur** diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [fāyıḳdur, -dur]*

fedā: *Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

İdeyin çāk girībān tā be-dāmen / **Fedādur** çün yolunda cān u ten de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 2). [fedādur, -dur]*

fedā kıl: *Feda etmek.*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [fedā kıl,]*

fedā olsun: *Feda olsun II onun uğrunda harcansın.*

Kandasın iy cān-ı cānān-ı cihān u cān-ı men / Yoluña olsun hezārān cān fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [fedā olsun,]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān **fedā olsun** ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [fedā olsun,]*

fehm: *Anlama, idrak, iz'an, tefehhüm. (etmek, olunmak maddeleriyle kullanılır).*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ **fehminden** ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [fehminden, -inden]*

fehm eylemez: *Anlamak.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını **fehm eylemez** / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [fehm eylemez, -mez]*

Degme kes **fehm eylemez** şiʿr-i ḥaḳīḳī leẕẕetin / Ẕevḳına irmez bunuñ illā ki ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 6). [fehm eylemez, -mez]*

fehm eylemez: *Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını **fehm eylemez** / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [fehm eylemez,]*

fehm idesin: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

Akıtdı gözümüñ yaşını dil ḥarāreti / Bu remzi yüri **fehm idesin** sor gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [fehm idesin, -esin]*

fehm olınmaz: *Anlaşılmak.*

Fehm olınmaz iy göñül ince bili diḳḳat-ile / Tutalum ki yire sen bir kıla idrāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [fehm olınmaz, -ınmaz]*

felek: *Ar. Gök, asuman.*

Dūd-ı dil çün ṣuʿūd ider **felege** / Yirde kalmaz bu āh u zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 4). [felege,]*

felek: *1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya 2. gökyüzü.*

Ḳaṣr-ı ṣīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy **felek** her seng[i] kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [felek,]*

felek: *1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı Çāçī kemān / Tīr-i āhumla **felek** döndi müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [felek,]*

Dūd-ı āhum **felekde** ebr olalı / Gözlerüm yaşı döndi bārāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 6). [felekde, -de]*

Sanmañuz dil āteşi bu sīneden bir dem gide / Ol sebebden ejder-i āhum **felekde** yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [felekde, -de]*

felek: *Âlem, dünya, felek.*

İy **felek** sakın geçer durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [felek,]*

felek: *Âlem, dünya.*

Ehl-i ʿışḳa iy **felek** ḫayyāṭı biçerseñ ḳabā / Ġamdan özge ḫilʿat ü tāc u ḳabā biçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [felek,]*

Kūh-ken bir niçe günler eyledi sengi tırāş / Āḫir anuñ da başın çaldı **felek** taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 4). [felek,]*

felek: *1. Gökyüzü. 2. Talih.*

Gice sanmañ ki **felekde** görünen encüm degül / Göklere çıkdı şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [felekde, -de]*

felek tası: *Gökyüzü.*

Öter güm güm **felek tası** tokındı / Meger ġam ṭurrası sīnemde kūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 3). [felek tası,]*

fenn: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

Dāyimā cevr ü cefā **fennin** okur ol dil-firīb / Ġālibā mihr u vefā ögrenmemiş üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [fennin, -in]*

fenn-i ʿışḳı: *Aşk ilmi. II Aşk sanatı.*

ʿIşḳ mıdur **fenn-i ʿışḳı** okudup ʿāşıḳlara / Bāb-ı fażlın sīnemüñ evcine inşā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [fenn-i ʿışḳı, -ı]*

fenn-i vefā: *Vefa ilmi.*

İy muʿallim yāra taʿlīm itmedüñ **fenn-i vefā** / Līk göstermedüñ aña cefādan özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [fenn-i vefā,]*

fenn-i vefāya: *Vefa ilmi.*

Üstāda varsa dilber **fenn-i vefāya** bakmaz / İster ki ola kāmil māhir geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [fenn-i vefāya, -ya]*

ferāġat: *Rahat, huzurlu bir şekilde.*

Ol **ferāġatda** yatur nāz uyḥusında ṣubḥa dek / Şem‘ gibi her gīce iy dil saña yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [ferāġatda, -da]*

ferah: *Ferahlık veren, iç açıcı.*

Feraḥdan kalmadı bir füls-i aḥmer / Velī ġamla tolu genc-i fırāvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 2). [feraḥdan, -dan]*

ferah: *Bol, geniş.*

Feraḥ ṣād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [feraḥ,]*

feraḥ olsun: *Ferahlık vermek, içini açmak.*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel getür bu ḫastaya / Kim **feraḥ olsun** eger dirseñ dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [feraḥ olsun,]*

feraḥ-ı ẕevḳ: *Zevkin ferahı.*

Şād-ile **feraḥ-ı ẕevḳ** sunıldı ezel güle / Endūh u belā nāle vü feryād bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 1). [feraḥ-ı ẕevḳ,]*

ferāmūş eyledi: *Unutmak.*

Muḥibbī yüzüñi gördi **ferāmūş eyledi** ʿaḳlın / Ayaguñā niṣār itdi güherler çeşm-i pür nemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [ferāmūş eyledi, -di]*

ferdā: *1. Ertesi gün, yarın. 2. Gelecek, gelecek zaman.*

Bu günüñ **ferdāya** sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [ferdāya, -ya]*

ferdālara salar: *Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.*

İster Muḥibbī vaṣlını salar anı ferdālara / Ancak cefā inʿām ider var ola bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [ferdālara salar, -ar]*

ferdālara salar: *Ertelemek, yarına bırakmak. II Başından savmak.*

ʿAhdine durmaz Muḥibbī'yi salar ferdālara / Beñzer ol meh-rū varup görmiş Karaman illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [ferdālara salar, -ar]*

ferdālara salma: *Gelecek için vaatte bulunmak.*

Vaṣla irgürgil bugün salma beni ferdālara / İre mi ol vaʿdeye bu ʿömr-i kütāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 2). [ferdālara salma, -ma]*

ferdālara salma: *Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [ferdālara salma,]*

ferdāya salar: *Yarına bırakmak, ertelemek II oyalamak.*

Viṣālin isteyüp şey-lillāh itsem / Salar durmaz beni ferdāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 4). [ferdāya salar, -ar]*

ferhād: *Ferhad ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.*

Ṭurra-i leylī saçın görüp dilā mecnūn olup / Lebleri şīrīnine cān virmede **Ferhād'sın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 2). [ferhād'sın, -'sın]*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy felek her seng[i] kim sen çün **Ferhād** idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [ferhād,]*

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan pehlevān-ı ʿışḳ / Yanumda dest-yārumdur benüm **Ferhād-ıla** Mecnūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [ferhād-ıla, -ıla]*

Ḫusrevā şīrīn lebüñ yādına bu bī-çāre dil / Şübhesüz cān viriserdür nitekim **Ferhād-içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 4). [ferhād-içün, --içün]*

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar / Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev ol ġarīb **Ferhād'dan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [ferhād'dan, -dan]*

Kankı taş katıysa ursun başını **Ferhād** aña / Ol leb-i şīrīnüñ ʿışḳın başa iltem başa ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 6). [ferhād,]*

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken / Ben belā kūhında **Ferhād** idüm iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [ferhād,]*

ʿIşḳ ara **Ferhād'a** taḥsīn eyle Ḳays'a āferīn / Ḫoş gözetmiş her biri bulmış belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [ferhād'a, -'a]*

Leylī zülfine dolaşduñ iy göñül Mecnūnlayın / Laʿl-i Şīrīnine cān virür meger **Ferhād'sın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [ferhād'sın, -'sın]*

Nāy āheng itmedi ben nālemi itdüm bülend / Tas-ı çarḫ çekenedür **Ferhādam** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [ferhādam, -am]*

Bir lebi şīrīn sevüp **Ferhād'am** oglandan berü / Kūh-kenlik itmede üstādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [ferhād'am, -am]*

Gördiler **Ferhād** u Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre yok / Arayu gitdi ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [ferhād,]*

Unudıldı Vāmıḳ u **Ferhād** u Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [ferhād,]*

Eger **Ferhād** u Vāmıḳ Vīs ü Mecnūn / Degüldür her biri ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [ferhād,]*

Dil-i Şīrīn katı seng-i ḥacerden / Getürimedi **Ferhād** anı kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 6). [ferhād,]*

ferhād eyler: *Aşkından dağları delen Ferhad gibi yapmak, aşık etmek, kendine bağlamak.*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni **Ferhād eyler** / Niçe Şīrīn niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [ferhād eyler, -r]*

ferhād gibi: *Ferhad gibi.*

Mecnūn-ṣıfat deşt-i ġamuñ içre yüriyüp / **Ferhād gibi** üns dutam kūhsār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 2). [ferhād gibi,]*

ferhād ideyin: *Ferhad edeyim. Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı dağı delmiş.*

Kūh-ı ġamda sen boyı serv [ü] lebi şīrīn içün / Baş u cān terkin urup adumı **Ferhād ideyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [ferhād ideyin, -eyin]*

ferhād u ḳays: *Ferhat ve Mecnun.*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā **Ferhād u Ḳays** / Gitdiler anlar ʿadem mülkine anı arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [ferhād u ḳays,]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā **Ferhād u Ḳays** / Anuñ-ıçun gitdiler mülk-i ʿademde arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [ferhād u ḳays,]*

ferhād-ı yegāne: *Bir Ferhad. II Bir aşık.*

Yār itdi göz yaşını kendine maḥrem / Bir dem cüdā itmedi **Ferhād-ı yegāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 3). [ferhād-ı yegāne,]*

ferhād-şıfat: *Ferhat gibi.*

Ferhād-şıfat ceng iderem seng-ile her dem / Şekker-leb [ü] şīrīn suḫenkāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [ferhād-şıfat,]*

ferhād-veş: *Ferhat gibi.*

Öldürür āḫir seni dil virme bu şīrīn lebe / İy göñül **Ferhād-veş** gel meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [ferhād-veş,]*

ferhād-veş: *Ferhat gibi, "meşhur Ferhat ile Şirin mesnevisindeki erkek kahraman.".*

Ol lebi şīrīn elinden ger ölem **Ferhād-veş** / Meşhedüme yazalar “hāẕā şehīdü’l-ʿāşıḳīn” *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 7). [ferhād-veş,]*

fermān ile: *Emir ile.*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿĀleme ḥükm ide dirdüm uşbu **fermān ile** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [fermān ile,]*

Cān virürüz tapusına hem bendeyüz kapusına / Ḥasret çeküp pā-būsına kul olmışuz **fermān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [fermān ile,]*

fermān olur: *Emrolunmak.*

Bu göñlüm taḫtınuñ sulṭānı sensin / Ne kim emr itse olur bende fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [fermān olur, -ur]*

ferrāş olup: *Çöpçü olmak, süpürücü olmak, hizmetçi olmak II hizmet etmek.*

Müjem **ferrāş olup** her dem süpürse kūy-ı dildārı / Savurmaga su isteyü gelür çeşmüm saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [ferrāş olup, -up]*

feryād: *Bağırıp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.*

Ḫastayam ġāyet meger vuṣlat gele **feryāduma** / Tā ḥayāta irişe bu cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [feryāduma, -um, -a]*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm iy şāh-ı men / Niçeye dek alasın **feryād[u]** zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [feryād[u], -[u]]*

Çünki **feryāduñı** güş eylemedi ol gül-i bū / Niçe bir bülbül-i dil-ḫaste feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 3). [feryāduñı, -uñ, -ı]*

Gül yüzinden dūr olalı iñlerem bülbül gibi / Ney gibi bil bagladum bu yolda ben **feryād-içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [feryād-içün, --içün]*

Ne umarsın iy göñül sen ol gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide ḥaẕẕ ider ol **feryāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [feryāddan, -dan]*

Gül gibi Muḥib girmez anuñ gūşına **feryād** / Bülbül gibi sen daḫı kılup zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [feryād,]*

Raḥm umarsın iy göñül sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ assı nedür **feryāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [feryāddan, -dan]*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi kim ẓāhir olur **feryāddan** / Bir eṣerdür kūh içinde nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [feryāddan, -dan]*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden nice baş / Kūy-ı dilberde olan bu nāle vü **feryāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [feryāddan, -dan]*

Yād eyleyüp gül yüzüñi zārīlık itsem derd ile / Gülşende iñler ʿandelīb **feryāduma** āheng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [feryāduma, -um, -a]*

N'ola **feryād-ıla** bu nālemi güş itmeseler / Görmedük kimsene yok künbed-i devvāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [feryād-ıla, --ıla]*

Satmaga gül ḫüsnini bülbülleri dellāl ider / Ṣaḫn-ı gülşen her ṭaraf **feryād** u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [feryād,]*

Feryādını dil kesdi görelden ruḫ-ı zerdüm / Bülbül gibi nāle keser ire ḫazāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [feryādını, -ın, -ı]*

feryād içün: *Feryad için.*

Ol lebi şīrīnden ayru düşeli taglara dil / Bīsütūn tagına çıkdum dōstlar **feryād içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 1). [feryād içün,]*

feryād iderseñ: *Bağırıp çağırmak, haykırmak.*

Gīceler **feryād iderseñ** tañ degül bülbül gibi / İy dil-i şūrīde sen çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [feryād iderseñ, -er, -señ]*

feryād idesin: *Bağırıp çağırmak, haykırmak.*

İy Muḥibbī her kaçan yād idesin gül ruḫların / Gīceler bülbülleyin tā ṣubḥ **feryād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [feryād idesin, -esin]*

Çünki feryāduñı gūş eylemedi ol gül-i bū / Niçe bir bülbül-i dil-ḫaste **feryād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 3). [feryād idesin, -esin]*

feryād idüp: *Bağırıp çağırmak, haykırmak.*

Feryād idüp bülbül gibi ḫoş-ḥāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 7). [feryād idüp, -üp]*

Elüñden ne gelür iy dil ḫayāl-i yār-ıla eglen / İdüp feryād bülbül-veş fiġān u zār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [feryād idüp, -üp]*

Niçe bir bülbül gibi **feryād idüp** gül şevḳıne / Niçe bir şūrīdelik vaḳt oldı kim uslanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [feryād idüp, -üp]*

feryād itmesün: *Yüksek sesle haykırmak, inlemek, sızlanmak, şikâyet etmek.*

Niçe **feryād itmesün** bī-çāre bülbül her seḥer / Yılda bir gül açılur ol da miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [feryād itmesün, -sün]*

feryād u āhı: *Ah edip inleme.*

Gül gibi ḫandān olur görse yaşum bārānını / Agladur mı ʿāşıḳı **feryād u āhı** sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [feryād u āhı,]*

feryād u efġān eylesem: *Ağlayıp sızlanmak, feveran etmek.*

Gül yüzüñsüz gīceler **feryād u efġān eylesem** / Nāleme āheng idüp bülbül baña dir āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [feryād u efġān eylesem, -sem]*

feryād u efġān eyleye: *Yüksek sesle bağırıp haykırmak.*

Gülşen-i ḫüsnüñe karşu gīceler dil bülbüli / Ṣubḥ olınca iñleyüp **feryād u efġān eyleye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 4). [feryād u efġān eyleye,]*

feryād u fiġān: *Bağırıp çağırma, ağlayıp sızlama.*

Feryād u fiġān yār-ı cefākāruñ elinden / Kime kılayım dād ben ol yāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [feryād u fiġān,]*

feryād u zārī kıl: *Feryat etmek ve ağlamak.*

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī tā seḥer / Seyr kıl evvel ʿIrāḳ'ı soñın eyle Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [feryād u zārī kıl,]*

ferzāne: *Âlim, bilgin II deneyim sahibi II satrançta vezir.*

Süre süre başa iltdüm çün maḥabbet baydaḳın / Devletinde pādişāh-ı ʿışḳuñ **ferzāneyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 4). [ferzāneyin, -yin]*

fesāne: *Asılsız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal, fesane.*

Okuyan derd-i ʿışḳum dāsitānın / Görine ḳıṣṣa-i Mecnūn **fesāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 3). [fesāne,]*

Okudum yine ʿışḳuñ ḳıṣṣasını / Anı sanman füsūn u ya **fesāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 3). [fesāne,]*

Okuñ meclisde ʿışḳum dāsitānın / Kitāb-ı ʿışḳ-ı Mecnūn'dur **fesāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 3). [fesāne,]*

feṯḥ idüp: *Fethetmek.*

Feṯḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki Sulṭāniyye'den / Tāze düşdi bir heves feṯḥ itmege Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [feṯḥ idüp,]*

feṯḥ itmege: *Ele geçirmek.*

Feṯḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki Sulṭāniyye'den / Tāze düşdi bir heves **feṯḥ itmege** Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [feṯḥ itmege,]*

feṯḥ-i bāb: *Kapı açmak (Sevgiliye ulaşma bağlamında).*

Feṯḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi kim derd ü belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [feṯḥ-i bāb,]*

fevt eyleme: *Elden kaçırmak, kaybetmek.*

Furṣatı **fevt eyleme** girmez ele / Çün bilürsin bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 3). [fevt eyleme,]*

feyż: *Bereket, bolluk.*

Feyżin Muḥibbī bir iki peymāneden bulup / Şeyḫ-i şehir ayırmadı çekdi basdı çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [feyżin, -iñ]*

fiġān-: *Acı inilti, çığlık.*

Dirīġ gūşına girmez **fiġānumuz** yāruñ / Kurı yire bu fiġān-ıla zārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 2). [fiġānumuz, -(u)muz]*

fiġān: *Acı inilti, çığlık.*

Çıkarsun göklere bülbül **fiġānı** / Anuñçün maḥrem-i dāyim dikensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 3). [fiġānı, -ı]*

Eger bū almayam bir dem vefā ol gülsitānumdan / Şu deñlü eyleyem bülbül helāk ola **fiġānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [fiġānumdan, -umdan]*

Key naḥīf oldum bulan bulur **fiġānumdan** beni / Dir ki iy bī-çāre sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [fiġānumdan, -umdan]*

Başuma üşti **fiġānum** işidüp ʿālem benüm / Göreler hicrān eger bāḳī kıla hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [fiġānum, --um]*

Taş işigin ṣubḥ olınca niçe yıl bālīn idüp / Ney gibi iñle velī kimse **fiġānuñ** duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [fiġānuñ, -un]*

Eşer itmez **fiġānuñ** yāra hergiz / Kılup bu āh u efġānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 3). [fiġānuñ, -un]*

Çeşm-i bīmārı **fiġānumdan** benüm uyanmadı / Ḫufte baḫtum gibi iy dilber kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [fiġānumdan, -umdan]*

Pend gūş eyle didüm cān u dil-i pür-hevese / Tutmadı pendümi döndürdi **fiġānın** cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [fiġānın, -ın]*

fiġān itsün: *İnlemek, feryat etmek.*

Maḥabbet bendini bir bir göñül barmagına bagla / **Fiġān itsün** belā bezminde ney-veş pür nevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [fiġān itsün,]*

fiġān u āh-ıla: *Feryat ve inleme.*

Beni derd ü belā ile bugün gülzār-ı ʿālemde / **Fiġān u āh-ıla** zār eyleyen iy dōst sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [fiġān u āh-ıla, --ıla]*

fiġān u nālelerle: *Feryat ve İnilti.*

Muḥibbī meclisi ġamda bu göñlüm / **Fiġān u nālelerle** döndi nāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 5). [fiġān u nālelerle, -lerle]*

fiġān u nāleñi: *Ağlama inleme.*

Çünki **fiġān u nāleñi** gūş eylemez senüñ / İy dil niçeye dek idesin sen de ġulġula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [fiġān u nāleñi, -ñi]*

fiġān u zār-ıla: *Feryat ve âh (ile).*

Elüñden ne gelür iy dil ḫayāl-i yār-ıla eglen / İdüp feryād bülbül-veş **fiġān u zār-ıla** eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [fiġān u zār-ıla, --ıla]*

fiġāna getürür: *Ağlatmak, inletmek, feryat ettirmek.*

İşidüp gīce efġānum seg-i yār / Getürür bizi didi bu fiġāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 3). [fiġāna getürür, -ür]*

fiġān-ıla zārı: *Ağlayıp inleme.*

Dirīġ gūşına girmez fiġānumuz yāruñ / Kurı yire bu **fiġān-ıla zārı** n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 2). [fiġān-ıla zārı, -ı]*

fiġānlar eyledüm: *Ahlar etmek.*

İşidüp nālemi bagrı delindi / **Fiġānlar eyledüm** çün nāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 2). [fiġānlar eyledüm, -düm]*

fiġānlar eyler: *Acı acı inlemek II ıstırapla bağırıp çağırma.*

Ah eylesem ʿaceb mi gül yüzlü yāra karşu / Bülbül **fiġānlar eyler** evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [fiġānlar eyler,]*

fiġānlar eyleye: *Acı acı inlemek II ıstırapla bağırıp çağırma.*

Taḳdīr ezelde böyle komış bülbül ü güle / Bülbül **fiġānlar eyleye** gül dāyimā güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [fiġānlar eyleye, -ye]*

figen: *Bağlı.*

Girībān çāk iderler gerçi ʿuşşāḳ / Ben itdüm çāk-i cān dāmān **figende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 3). [figende, -de]*

fikr: *Düşünce.*

Yok dehānından dilā **fikri** muḥāl itmeñ neden / Ya dönüp mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [fikri, -i]*

İctināb eyle sakın şerr itme **fikrüñ** ḫayr ola / ʿAḳl virdi Ḥaḳ saña akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [fikrüñ, -üñ]*

Dehānuñ **fikrin** idüp ḫurde-bīnān / Bulınmaz didiler hergiz yakında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 3). [fikrin, -iñ]*

fikr eyle: *Düşün, tefekkür et.*

Ne assı dāne dāne cemʿ-i dünyā / Anı **fikr eyle** kanı māl-ı Ḳārūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 3). [fikr eyle,]*

fikr eyleme: *Düşünmek; teşebbüs etmek.*

Sanma iy dil kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı **fikr eyleme** sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [fikr eyleme, -me]*

fikr eyleme: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Gözlerüñ yaşını ḫarc eyle Muḥibbī yolına / İy gözüm merdümi **fikr eyleme** deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [fikr eyleme,]*

fikr eylesün: *Düşünmek; teşebbüs etmek.*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿālemde gülzār isteyen / Dür dişüñ **fikr eylesün** lü'lü'-i şehvār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [fikr eylesün, -sün]*

fikr eyleyüp: *Düşünmek.*

Mest olur gerçi lebüñ zikriyle gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı **fikr eyleyüp** yir dil ġubārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [fikr eyleyüp,]*

fikr ide: *Düşünmek, mülahaza etmek.*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte bir şīrīn ġazel / Her kim anuñ **fikr ide** maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [fikr ide,]*

fikr iden: *Düşünen.*

Laʿl-i nābuñ var iken ʿāşıḳ zülāli n'eylesün / Mū miyānuñ **fikr iden** özge ḫayāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [fikr iden,]*

fikr idüben: *Düşünmek, tefekkür etmek.*

Zülfini **fikr idüben** leblerini zikre getür / Ḫūb olur ṣoḥbet-i mey didiler aḫşām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [fikr idüben,]*

Geh lebi zikri ile mest ü ḫarābātī olup / Geh ḫaṭın **fikr idüben** kendüñi ḫayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [fikr idüben,]*

fikr itmez misin: *Düşünmez misin?.*

ʿĀleme ʿuryān geldüñ bunı **fikr itmez misin** / Yine āḫir gidisersin bir ten-i ʿüryān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [fikr itmez misin,]*

fikr kıl: *Düşünmek.*

Kendü ḥālün **fikr kıl** ko ġayrılar aḥvālini / İy Muḥibbī sen sen ol bir kimseye lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [fikr kıl,]*

fikr kılma: *Düşünmek.*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın assıla ziyān / Er odur kim aña bir būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [fikr kılma,]*

fikri: *Düşünce.*

Dil laʿl-i lebüñ **firi-y-le** mest olup eydür / Luṭf eyle Muḥibbī kuluñı cānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [firi-y-le,]*

fikr-i dārū eyleme: *Ilaç düşünme.*

Derdüm benüm dermān-durur çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz pez̲īr baña ʿilāc sen **fikr-i dārū eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [fikr-i dārū eyleme,]*

fikr[i] ile: *Düşünerek.*

Ḥamdülillāh leblerüñ z̲ikriyle ḫoş ḥālam bugün / Ḫaṭṭuñuñ **fikr[i] ile** ġāyetde pā-mālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [fikr[i] ile,]*

fikri ile: *Düşünerek.*

Lāle ḫadler **fikri ile** bagruñı dāġ eyleme / Serv-ḳadler z̲ikri ile yaşuñ ırmag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [fikri ile,]*

fikr-i lebiyle: *Sevgilinin dudağının düşüncesi.*

Sīne ʿışkı āteşiyle pür şerer-olmış yatur / Cān u dil **fikr-i lebiyle** kaldılar efkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 4). [fikr-i lebiyle,]*

fikr-i şīrīn leblerüñ: *Şirin dudaklarının fikri.*

Fikr-i şīrīn leblerüñ kūh-ı tenüm kāh eyledi / Ḫusrevā ben çekdügümi çekmemişdür kūh-ken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 3). [fikr-i şīrīn leblerüñ, -lerüñ]*

fikrin itdüñ: *Düşünmek, endişelenmek.*

Raḳībi terk kılmak **fikrin itdüñ** / Ne ḥācet ḫayr işe istiḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 4). [fikrin itdüñ, -düñ]*

fikrüñ ile: *Düşüncesiyle.*

Mest olur gāh Muḥibbī lebüñi zikr idicek / Gāh ġubār-ı ḫaṭı **fikrüñ ile** ḫayrānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [fikrüñ ile,]*

firāḳ: *Ayrılık, hicran.*

Sen elif ḳaddüñ **firāḳından** Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa dek ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [firāḳından, -ı, -n, -dan]*

Zülf-i siyāhuñ iy dōst boynuma bagum olsun / Ḫālüñ **firāḳı** cānā bagruma dāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [firāḳı, -ı]*

Ol gül endāmuñ **firākında** yine iy ʿandelīb / Gīceler tā ṣubḥ olınca nāle vü feryadsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 4). [firākında, -ın, -da]*

Her kaçan āh eyleyüp añsam **firāḳuñ** aglasam / Āhum eflāki yaka ġarḳ ola yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [firāḳuñ, -uñ]*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm kemān itdi **firāḳ** / İy benüm kirpügi ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [firāḳ,]*

firāḳuñ odına: *Ayrılığın ateşi.*

Yanar **firāḳuñ odına** cān bülbüli pervāne-veş / Yansa Muḥibbī tañ mıdur ol laʿl-i āteş-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [firāḳuñ odına, -na]*

firâḳuñla: *Ayrılık, hicran.*

Göz yaşı **firāḳuñla** akar su gibi her dem / Ḫāk itme beni iy şeh-i ḫūbānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [firāḳuñla,]*

firâvân: *Bol, aşırı, çok.*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet gelüp bas bir ḳadem / Pāyuña īs̱ār ide çeşmüm **firāvān** cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [firāvān,]*

firāvān olasın: *Artmak.*

Gönlin alınca Muḥibbī'ye vefā gösterüp āh / Pes neden soñra dönüp cevr[i] **firāvān olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [firāvān olasın, -asın]*

firdevs: *Cennet.*

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok maḳṣūdumuz / Bilürüz zāhid seni **firdevs-ile** kevs̱erdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [firdevs-ile, --ile]*

Baña kūyı saña **firdevsi** zāhid / Virürseñ virmeyem Ḫuld-ı berīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 4). [firdevsi, -i]*

firḳat: *Ayrılık, hicran.*

Firḳat-ile bu elif ḳaddümi dāl itmeñ neden / Gönlümi zülfüñ ġamıyla pāymāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 1). [firḳat-ile, -ile]*

Meclis-i ġamda akdı ḫūn-ı ciger / Oldı **firḳat-ile** dil kebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 3). [firḳat-ile, -ile]*

Sālhā endūh-ı şām **firḳatüm[i]** bilen kişi / Āh-ı ġam hicrānı şeb tā rūz bīdārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [firḳatüm[i], -üm[i]]*

fitne: *İkilik çıkarmak, Kargaşa meydana getirmek.*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi de āşūb-ı cihān / Tañlaram bu **fitnelerden** kurtara ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [fitnelerden,]*

fitne: *Ayartma, karışıklık.*

Fitne-i āḫir zamāndur hem cihān fettān[ı]dur / **Fitneler** çokdur daḫı ol gözleri mekkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [fitneler, -ler]*

fitne: *Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci.*

Fitne-i āḫir zamāndur **fitneler** andan kopar / Dōstlar ben n'eyleyem ol gözleri fettān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [fitneler, -ler]*

Yüzüñ ʿarż eyledüñ ḫalḳ-ı cihāna / Bırakduñ **fitneler** pīr ü cevāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 1). [fitneler, -ler]*

fitne: *A. fitne, fesat.*

Cilve hemān şīve hemān ḫū hemān / **Fitne** hemān ġamze hemān rū hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [fitne,]*

Zülfine diñüz cevr ü cefā vü sitem itsün / Sāḥir gözi de **fitne** vü āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [fitne,]*

Fitne taʿlīmin ider gūşına başı egüben / Birbirine bu cihānı uran ebrūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [fitne,]*

fitne fenninde: *Fitne ilmi, büyü yapma mahareti.*

Fitne fenninde ser-āmed dir-isem kaşuña rāst / Baş koşar çünki şehā ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [fitne fenninde, -nde]*

fitne şalup: *Bela ve kötülük göndermek.*

Bir ġamze ile **fitne ṣalup** ḫalḳ-ı ʿāleme / Bir şīve ile āfet-i devrān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 2). [fitne ṣalup,]*

fitne-i āḫir zamān: *Ahir zaman fitnesi, kıyamete yakın ortaya çıkacak kötülükler.*

Görinen ḫāṭṭı mıdur yā **fitne-i āḫir zamān** / Yaḫu kāfir leşkeridür ẓāhir olur nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [fitne-i āḫir zamān,]*

fitne-i āḫir zamāndur: *Âhir zaman fitnesi, kıyametteki kargaşa.*

Fitne-i āḫir zamāndur hem cihān fettān[ı]dur / Fitneler çokdur daḫı ol gözleri mekkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [fitne-i āḫir zamāndur,]*

fitne-i āḫir zamāndur: *Ahir zaman fitnesi, kıyamete yakın bir zamanda olacak olan fitne ve kargaşa. II Sevgilinin bakışı.*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar / Dōstlar ben n'eyleyem ol gözleri fettān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [fitne-i āḫir zamāndur,]*

fitrāk: *Terki kayışı, av yapılırken avlanan hayvanların asılması için bele takılan kemer.*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / Ne saʿādetlü ser olur ki o **fitrāke** düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [fitrāke, -e]*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm iy Muḥibbī ṣayd içün / Key saʿādetdür bulına başuñ ol **fitrākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [fitrākde, -de]*

Ṣayd olup ʿāşıḳlaruñ gördüm yaturlar ḫākde / Niçesinüñ baglamışlar serlerin **fitrākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [fitrākde, -de]*

fülfül: *Kara biber.*

Dişi mi yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer mi ki **fülfül** o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [fülfül,]*

fülk: *Gemi.*

Ko virsün bu göñül **fülkini** ġarḳa / Yaşuñ deryāsını emvāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 5). [fülkini, -i, -n, -i]*

fülk-i dil: *Gönül gemisi.*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını deryā kıl / Yürisün **fülk-i dil** anda aña āhum hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [fülk-i dil,]*

füls-i aḥmer: *Kırmızı para; bakır para. II Âşığın kanlı gözyaşları.*

Feraḥdan kalmadı bir **füls-i aḥmer** / Velī ġamla tolu genc-i firāvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 2). [füls-i aḥmer,]*

furḳān'ı: *Hak ile batını birbirinden ayıran. iyi ile kötüyü doğru ile yanlışı fark edip ayıran Kuran-ı Kerim.*

ʿAṭā itdi saña **Furḳān'ı** Sübḥān / Getürdüñ niçe biñ bī-dīni dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 2). [furḳān'ı,]*

furṣat: *(Ar.) Fırsat, uygun zaman.*

Furṣatı fevt eyleme girmez ele / Çün bilürsin bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 3). [furṣatı, -ı]*

furşat: *Uygun zaman, elverişli durum, elden kaçırılmayacak faydalı vakit, hal.*

Ḫvābda yārı bulup **furşat-ıla** būsesin al / Uyanup ḫışma gelürse koma inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [furṣat-ıla, -ıla]*

furşatı fevt itme: *Fırsatı kaçırmamak.*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [furṣatı fevt itme,]*

Devr-i gülde iy Muḥibbī al ele peymāneyi / **Furşatı fevt itme** żāyiʿ kılma ʿömrüñ bir demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [furṣatı fevt itme,]*

fürūġ-ı ʿālem: *Alemin parlaklığı.*

Fürūġ-ı ʿālem ola cümle tārīk / İdesin zülfüñüñ tārın küşūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 2). [fürūġ-ı ʿālem,]*

füsūn: *Büyü.*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada / Çeşmi sāḥirdür diyen zülfinde de vardur **füsūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [füsūn,]*

Okudum yine ʿışḳuñ ḳıṣṣasını / Anı sanman **füsūn** u ya fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 3). [füsūn,]*

Okudı ḫaṭṭuñ **füsūn** kalmadı dilde ʿaḳl u hūş / Zülf-ile el-bir idüben aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [füsūn,]*

fütāde: *Âşık, tutkun, düşkün.*

Fütāde ḫasta-dil olsam ʿaceb mi / Olur elbette ʿāşıḳlar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 2). [fütāde,]*

fütāde oldılar: *Düşkün, biçare olmak II aşık olmak.*

Yüzinden perdesin ʿārıż küşāde / İdüp bī-diller oldılar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 1). [fütāde oldılar, -dılar]*

fütāde oldum: *Düşkün, biçare olmak II aşık olmak.*

Giderken kūyuña oldum fütāde / Dirīġā olmadı yolum küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 1). [fütāde oldum, -dum]*

fütāde olur: *Düşkün, biçare olmak II aşık olmak.*

Fütāde ḫasta-dil olsam ʿaceb mi / Olur elbette ʿāşıḳlar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 2). [fütāde olur, -ur]*

füzūn olur: *Artmak, çoğalmak.*

Nite kim ʻışḳum tezāyüd itmede günden güne / Hem-çünān ḥüsnüñ senüñ ʻışḳum gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [füzūn olur, -ur]*

G

ġabġab: *Çene altı; gerdan.*

Ġabġabına ḥasretem anı baña göstermedi / İşiginde öldüm añmadı yarım alma-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [ġabġabına, -ına]*

ġaffār: *Kullarının günahlarını affeden, Allah.*

Olma iy dil añuban ʿiṣyānuñı sen nā-ümīd / Umaram ʿafv ide cürmüm añaram **Ġaffār'ı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [ġaffār'ı,]*

ġāfil: *Çevresinde olan biten şeylerden habersiz.*

Ġāfil yürüme aç gözüñi durma ġaflete / Lāyıḳ degül ʿāṣıḳ olan ola ġāfile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 4). [ġāfil,]*

ġāfile ola: *Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.*

Ġāfil yürüme aç gözüñi durma ġaflete / Lāyıḳ degül ʿāṣıḳ olan ola ġāfile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 4). [ġāfile ola, -a]*

ġaflet: *(Ar.) Gafillik,bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunmak, sehv.*

Niçe bir **ġaflet** Muḥibbī aç göz uyḫudan uyan / Çün bilürsin kim içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [ġaflet,]*

ġaflet: *Farkında olmama hali, bilinçsizlik.*

Ġāfil yürüme aç gözüñi durma **ġaflete** / Lāyıḳ degül ʿāṣıḳ olan ola ġāfile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 4). [ġaflete, -e]*

ġaflet gözini: *Hakk'tan gafil olma, onun zikrinden mahrum olma ‖ 'gaflet perdesi', 'gaflet basmak'.*

Ġaflet gözini açagör uyan bu ḫ∨ābdan / ʿĀlem nümūne çün yiter Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [ġaflet gözini,]*

ġaflet uyḫusında: *Gaflet uykusu. II İdraksizlik, bilgisizlik, habersizlik.*

Niçeye dek kalasın bu **ġaflet uyḫusında** sen / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt iy dil gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [ġaflet uyḫusında,]*

gāh: *Bazen.*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyḫānede / Bulımadum aradum dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [gāh,]*

gāh: *"Gâh ... gâh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra.*

Gāh zerd olur yüzüm gāhī gözüm yaşında al / Bencileyin kimsenüñ ḥāli digergūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [gāh,]*

Gāh elif geh dāġ çekdüm sīne-i efgāruma / Dād elüñden diyüben yazdum der ü dīvāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [gāh,]*

gāh: *Saman çöpü, saman.*

Gāh cismüm meskeni kūh-ı belāhā-yı firāḳ / Kūh-ı ġam mihmānıyam oldur baña beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [gāh,]*

gāh gāh: *Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.*

Mest olur gāh Muḥibbī lebüñi ẕikr idicek / Gāh ġubār-ı ḫaṭı fikrüñ ile ḥayrānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [gāh gāh,]*

gāh gāh: *Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.*

Gāh gül yüzüñ ile ʿarż idüp ʿanber saçuñı / Gāh iy serv-i sehī şīve-i şimşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 2). [gāh gāh,]*

gāh gāh: *Bazen...bazen.*

İdüp tekmīl siḥri çeşm-i cāẕū / İder gāh mār zülfin gāh cārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 1). [gāh gāh,]*

gāh gāhī: *Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.*

Gāh cevrüñe cefā gāhī belā geh derd ü ġam / Bu cihāndur eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [gāh gāhī,]*

gāh gāhī: *Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.*

N'içün itmezsin gelüp iy dōst bir yirde ḳarār / Ḫāne eyle gāh cān gāhī dil-i vīrān vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [gāh gāhī,]*

gāh gāhī: *Bazen... bazen.*

Gāh ġamzeñ ḳaṣd ider dil mülkine gāhī ġamuñ / Kişver-i vīrān içün bunca cidāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [gāh gāhī,]*

gāh geh: *Bazen...bazen.*

Pāyuña bu dīdeler īs̱ār içün / Dökdi gāh laʿl ü geh dürr-i s̱emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [gāh geh,]*

Gāh gül göster ü geh sünbülüñ iy serv-i sehī / Nāz-ıla gāh gehī şīve-i şemşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [gāh geh,]*

Gāh cevr ü geh cefā-y-ıla yıkarsın göñlümi / Kim cefā fenninde māhir bir ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [gāh geh,]*

Göremez oldum dirīġā gün yüzüñi āh kim / Gāh āb-ı çeşmüm mānīʿ ü geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [gāh geh,]*

Gāh nārenci geyüp geh cāmesin al itdi yār / Odlara yakdı cihānı āh kim bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [gāh geh,]*

gāh gehī: *Vakit vakit, bazı bazı, ara sıra.*

Gāh gül göster ü geh sünbülüñ iy serv-i sehī / Nāz-ıla **gāh gehī** şīve-i şemşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [gāh gehī,]*

gāh gehī: *Bazen, zaman zaman.*

Ḥasretiyle düşeli kūh-ı belā ṣaḥrāsına / Eşk-i çeşmüm gāh baḥr olur gehī dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 4). [gāh gehī,]*

gāhī: *Ara sıra, bazen.*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle ki **gāhī** iñende bī-amān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [gāhī,]*

gāhī: *"Gâh ... gâh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra.*

Gāh zerd olur yüzüm **gāhī** gözüm yaşında al / Bencileyin kimsenüñ ḥāli digergün olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [gāhī,]*

Gāhī cevrüñe cefā **gāhī** sitem **gāhī** elem / Kime virilmiş bular mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [gāhī,]*

gāhī gāhī: *Bazen... bazen.*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī sitem gāhī elem / Kime virilmiş bular mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [gāhī gāhī,]*

gāhī gehī: *Bazen...bazen...*

Gāhī cefā vü cevr ü gehī ẓulm-ıla sitem / Eyler bu nevʿ-ile yār bizümle muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [gāhī gehī,]*

ġālib gelürse: *Üstün gelmek, baskın çıkmak.*

Ġālib gelürse zülfine ḫaṭṭı ʿaceb degül / Cemʿ olsa mūr ġālib olur ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 3). [ġālib gelürse, -ürse]*

ġālib olan: *Galip olan, mağlup eden, yenen (kimse).*

Çeşmi tīġ almış ele bu nātüvānuñ ḳaṣdına / Yig degül mi raḥm ide **ġālib olan** maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [ġālib olan,]*

ġālib olur: *Üstün gelmek.*

Ġālib gelürse zülfine ḫaṭṭı ʿaceb degül / Cemʿ olsa mūr **ġālib olur** ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 3). [ġālib olur,]*

ġālibā: *Galiba, öyle görünüyor ki.*

Dāyimā cevr ü cefā fennin okur ol dil-firīb / **Ġālibā** mihr u vefā ögrenmemiş üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [ġālibā,]*

ġâliye-efşân: *Hoş koku saçan.*

Kim didi saña saçuñ **ġāliye-efşān** eyle / Cānı āşüfte kılup ʿaḳlı perīşān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [ġāliye-efşān,]*

ġalṭān eylesün: *Yuvarlamak.*

Yār alsun destine zülfini çevgān eylesün / Top idüp ʿışḳ ehli de başını **ġalṭān eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [ġalṭān eylesün, -sün]*

ġalṭān eyleyen: *Yuvarlamak.*

Bu Muḥibbī gibi yokdur zülfinüñ çevgānına / Başını top eyleyüp yolında **ġalṭān eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 5). [ġalṭān eyleyen, -yen]*

ġalṭān olısar: *Yuvarlanmak.*

Niçe serler olısar yolına ġalṭān yürisün / ʻĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan tāc u ḳabāyı dilemez *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 2). [ġalṭān olısar, -ısar]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

Rāh-ı kūyuñda yürür bir laḥẓa ārām eylemez / Bu Muḥibbī'dür **ġamuñ** kendüye yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [ġamuñ,]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

Gideli kūh-ı belāya bu Muḥibbī dōstlar / Almadı yanınca hergiz **ġamdan** özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [ġamdan, -dan]*

Muḥibbī **ġamdan** ölmişdür didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir ḳadeḥ sundı didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Dert.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ ḳanı devlet bu **ġamla** pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [ġamla, -la]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ kanı devlet bu **ġamla** pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [ġamla, -la]*

Görseler zülfüñ **ġamıyla** bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfāli üşüp dīvāne diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [ġamıyla, -ı, -y, -la]*

ġam: *Dert, keder, tasa, kaygı.*

Her şeb **ġam-ıla** çün dil-i zār iñiler āh / Dir nāle kılup böylece dīvār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [ġam-ıla, -ıla]*

Pür dil **ġam-ıla** cān-ıla hem oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [ġam-ıla, -ıla]*

ġam: *Aşığın yüreğindeki keder, hüzün.*

Çenge döndi ḳāmetüm **ġamdan** Muḥibbī mūlarum / Kana boyandı dönüp her birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Aşkın neden olduğu keder, üzüntü.*

Çekerem ben **ġamuñ** bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha bir şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [ġamuñ, -uñ]*

Gāh ġamzeñ ḳaṣd ider dil mülkine gāhī **ġamuñ** / Kişver-i vīrān içün bunca cidāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [ġamuñ, -uñ]*

Bir saçı leylā **ġamından** āh kim sevdālara / ʿAyb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [ġamından, -ı, -(n)dan]*

ġam: *Acı, keder.*

Bir yaña derd ü belā bir yañadan **ġam** leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [ġam,]*

Vādī-i fırḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / İy **ġam** aña eyleseñ olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [ġam,]*

Gözi nemdür dili **ġam** ehl-i ʿışḳuñ / Ezelden böyle yazılmış serine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [ġam,]*

Sefer kılsam yiter derd ü belā **ġam** / Ki bundan ġayrı gerekmez zevāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 4). [ġam,]*

ġam: *Acı, keder, üzüntü.*

Ḥālümi sormaz gelür yād u biliş illā ki **ġam** / Bulmadum derde devā ben bu dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [ġam,]*

Gelse Muḥibbī şādī **ġam** ardıncadur gelür / Dehrüñ hemīşe ḥāli budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [ġam,]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Kimi ḫoş-dil yürür şādān u ḫandān / Kimi maḥzūn tutar **ġamla** enīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 5). [ġamla, -la]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla velī bīmāruñam / Ger diyesin ġam-ḫ∨āruñam **ġamdan** çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [ġamdan, -dan]*

Ehl-i ʿışḳa iy felek ḫayyāṭı biçerseñ ḳabā / **Ġamdan** özge ḫilʿat ü tāc u ḳabā biçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [ġamdan, -dan]*

ġam: *Acı, keder.*

Muḥibbī āh kim zülfüñ **ġamından** / Müşevveş-ḫāṭır olmışdur perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 5). [ġamından, -ı, -n, -dan]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Sakın aḥ eyleme bāda virürsin / Bugün **ġam** ḫırmeninüñ kāhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 6). [ġam,]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād u dil ḫandān göñülden **ġam** baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [ġam,]*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm **ġam** olup eşkümle yürür bir sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [ġam,]*

İy Muḥibbī her yañadan gelse **ġam** olma melūl / Çünki açar her dili ġamgīni şaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [ġam,]*

Kalmaya zerrece **ġam** başı ire eflāke / Keremüñden bu Muḥibbī kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [ġam,]*

Şarāb u laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn ne **ġam** zāhid / Ne **ġam** muʿtād olmışdur ezelden ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [ġam,]*

Ġam geldi yine kişver-i dilde vaṭan ister / Ḫālī ideyim göñlümi ger ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [ġam,]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Feraḥdan kalmadı bir füls-i aḥmer / Velī **ġamla** tolu genc-i firāvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 2). [ġamla, -la]*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam **ġamla** velī bīmāruñam / Ger diyesin ġam-ḫ∨āruñam ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [ġamla, -la]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Ġamuñla olmayan şād[ān] göñül her dem ḫarāb olsun / Kül olsun nār-ı ʿışḳ-ıla yanup küllī türāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [ġamuñla, -uñ, -la]*

Cānā **ġamuñla** sīne-i pür-zaḫmda yazılur / Her kim ki naẓar ide okur anda āh-ı şāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [ġamuñla, -uñ, -la]*

ġam: *Acı, dert, keder, üzüntü.*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem **ġamı** yakdı hezār / Bu ʿacebdür ki bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [ġamı, -ı]*

Dil viren diller **ġamı** dehr-ile bīhūde ola / Kim ki rū Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a duta āsūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [ġamı, -ı]*

ġam ʿaskeri: *Üzüntü askeri.*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola **ġam ʿaskeri** / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [ġam ʿaskeri,]*

ġam bucagında: *Gam yeri.*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan cümle bī-pervā / Senüñ ḫālüñe hīç vāḳıf ola mı **ġam bucagında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [ġam bucagında,]*

ġam degül: *Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.*

Cevri çok itse Muḥibbī **ġam degül** ol nāzenīn / Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [ġam degül,]*

Rāh-ı ʿışḳuñda Muḥibbī cān virürse **ġam degül** / Niçeler kaldı taḥassür irmedi bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [ġam degül,]*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı müşg gibi / **Ġam degül** misk ü eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [ġam degül,]*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] ben ʿanber yirine / **Ġam degül** bana eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [ġam degül,]*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda ger cān virseler / Müstedām ol ʿālem içre tek hemān sen çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [ġam degül,]*

ġam degül: *Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.*

Kan yudarsa **ġam degül** lāʿl-i leb-i yār isteyen / Cān virür bu yolda bir zülf-i siyehkār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [ġam degül,]*

Āh u zārı kılsa bülbül ṣubḥ olınca **ġam degül** / Kurtarımaz ḫār elinden n'eylesün ol hem-demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [ġam degül,]*

ġam degüldür: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ dil ü cān illerin / Müşkil oldur kim görem iy dōst hicrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [ġam degüldür,]*

ġam elinden: *Dert, sıkıntı içinde olma durumu.*

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak pīrehen / Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [ġam elinden, -nden]*

ġam ḫilʿatin: *Gam elbisesi.*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp baña **ġam ḫilʿatin** lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar her dem yüri miḥnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [ġam ḫilʿatin, -n]*

ġam kuşları: *Üzüntü kuşları.*

Cemʿ olup murġ-ı belā ile yine **ġam kuşları** / Geldiler bāġ-ı dile idüp mekānlar kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [ġam kuşları, -ları]*

ġam leşkeri: *Dert askeri.*

ʿAceb mi kişver-i gönlüm ḫarāba varsa gün günden / Niçe kez eyledi eyler aña **ġam leşkeri** akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [ġam leşkeri,]*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola **ġam leşkeri** / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 5). [ġam leşkeri,]*

ġam leşkerin: *Dert askeri.*

Niçe bir idüp ḥavāle üstüme **ġam leşkerin** / Niçe bir vīrān idersin uşbu göñlüm ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [ġam leşkerin, -n]*

ġam leşkerine: *Dert askeri.*

Niçe **ġam leşkerine** emr idersin / Dil ü cān mülkini tārāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 3). [ġam leşkerine, -ne]*

ġam meclisinde: *Gam, keder meclisi.*

Ġam meclisinde yakdum niçe çerāġ-ı ‘ışḳı / Kılmaga anı rūşen bagrumda yagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [ġam meclisinde,]*

Ġam meclisinde nāleme āheng ider benem / Çokdan berü nā ile idem hevāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [ġam meclisinde,]*

Ḫūn-ı dilden nūş ile hem bagrumı iden kebāb / İñleyen **ġam meclisinde** hemçü ṭanbūr uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [ġam meclisinde,]*

Ġam meclisinde oldı Muḥibbī hevāyī āh / Gūşın tutalı nāle-i nāyuñ ṣadāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 7). [ġam meclisinde,]*

ġam peymānesin: *Üzüntü, gam kadehi.*

Tolu gördüm çün ezel bezminde **ġam peymānesin** / Nūş idüp evvel ben oldum ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [ġam peymānesin, -n]*

ġam şebinde: *Gam gecesi.*

Rūşen olsun **ġam şebinde** külbe-i vīrānumuz / Eydüñüz ol māh togsun māhitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [ġam şebinde, -nde]*

Mübtelā-yı ʿışḳ olup hīç kimseler zār olmasun / **Ġam şebinde** miḥnet ü derd-ile bīmār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 1). [ġam şebinde, -nde]*

Kimsenem yok **ġam şebinde** üstüme aglar benüm / Yirce gökçe minnetüm var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [ġam şebinde, -nde]*

Ġam şebinde bir gice bu dil kaçan zārī çeke / Añlamam bir yılda bir kes böyle bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [ġam şebinde, -nde]*

ġam şebinde: *Gam, keder akşamı.*

Ġam şebinde zülfüñ efkārı bizüm eglencemüz / Böyle geçer ehl-i ʿışḳuñ māh u sālı n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [ġam şebinde,]*

ġam tasasın çekeyim: *Gamın üzüntüsünü çekmek.*

Niçe bir hicrān şebinde çekeyim ġam tasasın / Ya niçe bir içeyim derd-ile miḥnet kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 1). [ġam tasasın çekeyim, -eyim]*

ġam tekyesin: *Üzüntü tekkesi.*

ʿIşḳ şāhı virdi Mecnūn'a ezel **ġam tekyesin** / Bagrı yagı-y-la uyardı çerāġ ol tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [ġam tekyesin,]*

ġam tekyesine: *Üzüntü tekkesi.*

Muḥibbī nez̲r kıl **ġam tekyesine** / Yaşuñ dirhemlerin gönder çerāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 5). [ġam tekyesine, -ne]*

ġam ṭurrası: *Gam saçı.*

Öter güm güm felek tası tokındı / Meger **ġam ṭurrası** sīnemde kūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 3). [ġam ṭurrası,]*

ġam u derd: *Keder ve sıkıntı.*

Dil kaldı **ġam u derd** ü belā-yı nigār ile / Hicrān içinde miḥnet-ile āh u zār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [ġam u derd,]*

ġam u derd ü belā: *Keder, dert ve bela.*

Muḥibbī ṣoḥbet-i ḫāṣ it **ġam u derd ü belā** gelsün / Kebāb it mā-ḥażar bagruñ gözüñ yaşı şarāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [ġam u derd ü belā,]*

ġam u ġuṣṣa: *Keder ve tasa.*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / **Ġam u ġuṣṣa** vezīr olmış anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [ġam u ġuṣṣa,]*

ġam yime: *Üzülmemek.*

Cürmi çok olsa günāhuñ **ġam yime** / Çünki oldur raḥmeten lil-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 8). [ġam yime,]*

Ġam yime ger yog-ısa ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / Dil vir Kerīm'e cürmi ʿuṣāt anda ʿöz̲r-ḫ∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [ġam yime,]*

ġam yimesün: *Üzülmemek.*

Bu Muḥibbī durmadan söz dürlerin ḫarc eylesün / Baḥr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [ġam yimesün, -sün]*

ġam yimezler: *Üzülmemek.*

Vaṣl-ı cānān isteyenler **ġam yimezler** cān içün / Yolına bir cān nedür biñ cān fedā cānān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [ġam yimezler, -zler]*

ġamām: *Bulut.*

Nāle raʿd u āhum oldı başum üstinde **ġamām** / Dīdelerden kim döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [ġamām,]*

ġamgīn: *Gamlı.*

Mey içüp yine bu **ġamgīn** dilümi şād ideyin / Anı bir laḥẓa hele ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [ġamgīn,]*

Gehī şādān olur dil gāhi **ġamgīn** / Özin beñzetdi çarḫ-ı inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 7). [ġamgīn,]*

ġam-ḫāne: *Gam, keder evi.*

Gīceler tā ṣubḥa dek **ġam-ḫānede** maḥrem baña / Kanda gitsem bir dem ayrılmaz olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [ġam-ḫānede,]*

ġam-ḫurde: *Üzgün, mutsuz, hüzünlü (kimse). II Âşık.*

Gördüm iy dil seni maḥzūn ʿışḳ-ıla **ġam-ḫurdesin** / Sīneñ üzre daḫı dāġlar yakmış āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [ġam-ḫurdesin, -sin]*

ġam-ḫ∨ār: *Dert ortağı.*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla velī bīmāruñam / Ger diyesin **ġam-ḫ∨āruñam** ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [ġam-ḫ∨āruñam, -uñam]*

ġam-ḫ∨āre: *Kederlenen, hüzünlenen, tasalanan.*

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger ah / Bī-çāre vü ser-geşte vü **ġam-ḫ∨āre** benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [ġam-ḫ∨āre,]*

ġam-ḫ∨āre: *Gam çeken, gam yiyen.*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḥ-ı belā içre müdām / İy lebi şīrīn n'içün añmazsın ol **ġam-ḫ∨āreyi** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [ġam-ḫ∨āreyi, -yi]*

ġam-ı bār-ı girān: *Ağır gam yükü.*

Göricek gül yüzüñi ġāyet-ile şād oluram / Kalmaz gözde nem ü dilde **ġam-ı bār-ı girān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [ġam-ı bār-ı girān,]*

ġam-ı devrān: *Feleğin gamı, kederi.*

Sāḳī-i mehveş elinden nūş kıl cām-ı şarāb / İy Muḥibbī çün **ġam-ı devrān** ile nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [ġam-ı devrān,]*

ġam-ı dilber: *Güzelin ('aşk) derdi.*

Gel iy sāḳi berü sun sen ṣabūḥı / **Ġam-ı dilber** beni öldürdi bil sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [ġam-ı dilber,]*

ġam-ı dilber: *Gönül alan güzelin derdi.*

Yanumdan bir dem eksilmez cüdā olmaz **ġam-ı dilber** / Didüm bilsem ʿaceb baña ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [ġam-ı dilber,]*

ġam-ı gīsūlar-ıla: *(Sevgilinin) saçından dolayı âşığın çektiği dert.*

Āh sevdā-zede olduk **ġam-ı gīsūlar-ıla** / Görmezüz uyḫu yüzin göz göre kaygular-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 1). [ġam-ı gīsūlar-ıla, -lar-ıla]*

ġam-ı hicrān-ı elem: *Gamın ve ayrılığın üzüntüsü.*

Devlet-i vaṣla irişdüm diyüben ‘izze mi-şev / **Ġam-ı hicrān-ı elem** düşmeni çün duta kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 4). [ġam-ı hicrān-ı elem,]*

ġam-ı hicrüñ: *Ayrılık acısı.*

Ġam-ı hicrüñ bu göñül kişverini kıldı ḫarāb / Yiñiden anı meger luṭf-ıla ābād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 4). [ġam-ı hicrüñ,]*

ġam-ı ṣaḥrā: *Çölün gamı.*

Eyledüñ kūyından āvāre beni iy çarḫ-ı dūn / Düşürüp tenhā **ġam-ı ṣaḥrā** getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 4). [ġam-ı ṣaḥrā,]*

ġamını yir: *...nın kederine maruz kalmak, ...nın derdi ile dertlenmek.*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse salınur / Dünyā **ġamını yir** idi ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [ġamını yir, -r]*

ġamlara düşdi: *Dert çekmek, çok kederlenmek.*

Hicrüñ-ile āh kim düşdi bu göñlüm ġamlara / Eşk-i çeşmümdür beni fāş eyleyen ādemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [ġamlara düşdi, -di]*

ġamuñ sulṭānısın: *Gam ülkesinin sultanı.*

Şādmānsın ʿışḳ-ıla beñzer **ġamuñ sulṭānısın** / Bāde nūş it koma elden diyeler Cem'sin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [ġamuñ sulṭānısın, -sın]*

ġamz: *Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı bir **ġamz-ıla** / Ḫoş dimişdür dōstum saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [ġamz-ıla, --ıla]*

ġamz okların: *Yan bakış oku.*

Dil nişān itmiş Muḥibbī atagör **ġamz okların** / Olmaya kim usanup ya kaşlaruñı yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [ġamz okların,]*

İy kaşı ya sīnem içre gönderüp **ġamz okların** / ʿĀḳıbet kıldı benüm ḳalbümde cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [ġamz okların,]*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu dil nişān itdüm / Ata **ġamz okların** diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [ġamz okların,]*

ġamz oklarını: *Yan bakış oku.*

Umaram **ġamz oklarını** ata her dem sīneme / Anuñ içün dil nişān itdüm o kaşı ya içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [ġamz oklarını, -nı]*

ġamz oklarını: *Bakış oku. || Gamze oku gözden çıkar ve aşığa ızdırap verir. Gamze okunu hedefi can, gönül, sine, ciğer ve yürektir.*

Atagör **ġamz oklarını** dōstum iç ḳabżadan / Aña ḳurbān olayım tek ya kaşuñ yasılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [ġamz oklarını,]*

ġamze: *Ar. Güzel gözde, hususiyle kuyruğunda görülen dil-firîb harekât: gamze-i fettân.*

Öldürürsin **ġamzelerle** ʿāşıḳı nā-ḥaḳ yire / Tañrı'dan korkmaz mısın boynuña düşe kan-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [ġamzelerle, -ler, -le]*

Ġamzelerle öldürürse lāʿl-i nābı dirgürür / Ḫāk-i pāyından Muḥibbī bir dem anuñ gitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [ġamzelerle, -ler, -le]*

İden Muḥibbī göñlini ġāret gözüñ degül / Baş baş ḥarāmī **ġamzelerüñ** bir ḥarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [ġamzelerüñ, -lerüñ]*

ġamze: *Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.*

At ġamze okın sīneme dilden öte geçsün / Delsün cigerüm **ġamzeler[ün]** reh-güzer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 3). [ġamzeler[ün], -ler[ün]]*

Dagıdup sünbüllerüñ çīn eyleyüp ebrūlaruñ / **Ġamzelerle** ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 3). [ġamzelerle, -ler, -le]*

Olupdur **ġamzeleri** kana teşne / Ne kana bil ki olmış cāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 1). [ġamzeleri, -leri]*

ġamze: *Sevgilinin süzgün yan bakışı.*

Virmez amān **ġamzeleri** tīġ alup ele / Kimdür ki söyleşe bugün ol bī-amān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 2). [ġamzeleri, -leri]*

ġamze: *Göz süzerek göz ucu ile bakma, göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket, göz kırpma.*

Muḥibbī **ġamzesine** dil nişān it / Kaşı yayını dilber aldı deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 5). [ġamzesine, -si, -n, -e]*

ġamze: *Süzerek göz ucu ile yan bakış.*

Geh deler bagrumı gāh eyler perīşān ḫāṭırum / Niçeye dek **ġamzelerle** zülfi el bir eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 4). [ġamzelerle, -lerle]*

ġamze: *Etkili, kesici, süzgün, baygın yan bakış.*

Ġamzeler ẓulm-ıla öldürürse lāʿlüñ dirgüren / İy Mesīḥā-dem Muḥibbī'de gel eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [ġamzeler, -ler]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Cilve hemān şīve hemān ḫū hemān / Fitne hemān **ġamze** hemān rū hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [ġamze,]*

Ġamze tīz geçe virmeye bir laḥẓa amān / Sīneñi karşusına ger seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [ġamze,]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Ġamzesi yāruñ geçer hīç nesne yok ḫāyil aña / Fā'ide itmez eger sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [ġamzesi, -s, -i]*

Biñ kan içerse **ġamzesi** ṣaḥḥā vü ʿāfıye / Başdan kırarsa ʿālemi kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [ġamzesi, -s, -i]*

Ġamzesi cellāddur elinde tīġ u deşnesi / Teşnedür kanuña raḥm umma sen ol ḫūn-ḫvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [ġamzesi, -s, -i]*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol **ġamzesi** cāẕū / Gelse ne ʿaceb her yañadan naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [ġamzesi, -s, -i]*

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler siḥr-i ḥelāl / N'ideyim n'eyleyeyim ben ol iki cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [ġamzesi, -s, -i]*

Ġamzesi dökse ne tañ her demde müslim ḫūnını / Türk-i kāfirdür teraḥḥüm olmaz ol bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 2). [ġamzesi, -s, -i]*

ġamze: *(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.*

Şerḥa şerḥa ideli **ġamzeñ** dili oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp durmaz akar san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [ġamzeñ, -ñ]*

Eline ḫançer almışdur dem-ā-dem ḳaṣd[ı] kan itmek / Ko döksün kanumı **ġamzeñ** içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [ġamzeñ, -ñ]*

Gāh **ġamzeñ** ḳaṣd ider dil mülkine gāhī ġamuñ / Kişver-i vīrān içün bunca cidāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [ġamzeñ, -ñ]*

Atar siḥr okların **ġamzeñ** görür kim cāna kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [ġamzeñ, -ñ]*

Dil ü cān komadı **ġamzeñ** bu Muḥibbī'de yine / Niçe mekkār niçe ʿayyār niçe cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [ġamzeñ, -ñ]*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir laʿlüñ agzuma / Dirgür bu mürdeyi yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [ġamzeñ, -ñ]*

Sīne mecrūḥ itdi **ġamzeñ** yine tāze yaralar / Ordı olsun hezār taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [ġamzeñ, -ñ]*

ġamze: *(Sevgilinin) yaralayıcı, keskin yan bakışı.*

Eline almış yine cellād çeşmi **ġamzeler** / Ehl-i ʿışḳuñ yire dökmek kanın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [ġamzeler, -ler]*

İdelden **ġamzeler** ḳalbümi mecrūḥ / Anuñçün itmişem tīmāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 7). [ġamzeler, -ler]*

ġamze: *(Sevgilinin) can alıcı yan bakışı,.*

Niçe bir **ġamze** çeke ḫançer-i kīn / Ya ide nergis-i mest ġāret-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 1). [ġamze,]*

ġamze okın at: *Gamze okunu atmak.*

At ġamze okın sīneme dilden öte geçsün / Delsün cigerüm ġamzeler[ün] reh-güzer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 3). [ġamze okın at,]*

ġamze okın atıcak: *Gamze okunu atmak.*

Atıcak ġamze okın ol kaşı ya / Geçüben sīneden ire cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 3). [ġamze okın atıcak, -ıcak]*

ġamze okın atsa: *Gamze oku atmak.*

Kaşı ya ile atsa ġamze okın / İderem sinede bu dil nişane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 4). [ġamze okın atsa, -sa]*

ġamze okları ata: *Gamze okunu atmak.*

Umaram **ġamze okları ata** ol iç ḳabżadan / Sīne ṣaḥrāsına dikdüm anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [ġamze okları ata,]*

ġamze okların: *Yan bakış oku.*

Alsa Muḥibbī yār ele ger **ġamze okların** / Ḳurbān eyle cān u dili kaşı yasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 5). [ġamze okların,]*

ġamze oklarını atısardur: *Gamze okunu atmak.*

Aldı çeşmüñ ya kaşuñdan eline çünki kemān / Atısardur ġamze oklarını kılup dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 1). [ġamze oklarını atısardur, -ısardur]*

ġamze-i mey-nūşına: *Şarap içici gamze (rengi ile aşığın kanı kastedilmiştir).*

Kanın içmege ezel ʿuşşākuñ olmış ʿādeti / Kanum iç dimek ne ḥācet **ġamze-i mey-nūşına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [ġamze-i mey-nūşına, -ına]*

ġamze-i neb-tīz-ile: *Bir anda çıkan gamze.*

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi āḫir ʿāşıḳın / Ḥamdü-lillāh kim irişdüm dōstlar bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [ġamze-i neb-tīz-ile, --ile]*

ġamze-i tirden: *Bakış oku, gamze oku gözden çıkar ve aşığa ızdırap verir. Gamze okunu hedefi can, gönül, sine, ciğer ve yürektir.*

Gözlerüm yaşını bu kanlu cigerden sorasın / Bagrumuñ yaraların **ġamze-i tirden** sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 1). [ġamze-i tirden, -den]*

ġamzeñ okın at: *Gamze okunu atmak.*

Niçe iy kaşı kemān cānuma bī-dād idesin / Bāri at ġamzeñ okın bu dilümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 1). [ġamzeñ okın at,]*

ġār: *Mağara.*

Olupdur sīnemüñ **ġārı** ki āteş saçar ejderdür / Ḥaẕer eyler gelüp ʿAnḳā anuñ geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [ġārı, -ı]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Arar mescidde deyr içre seni dil / **Ġaraż** sensin ü ġayrılar bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [ġaraż,]*

ġarb u şarḳ: *Doğu ile batı II doğu ve batı memleketleri.*

Arayup dildārı dil ala ʿaṣā demür çarık / Geye anı tā bulınca ʿazm-i **ġarb u şarḳ** ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [ġarb u şarḳ,]*

ġāret iden: *Akın etmek, yağmalamak, talan etmek.*

İden Muḥibbī göñlini ġāret gözüñ degül / Baş baş ḥarāmī ġamzelerüñ bir ḥarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [ġāret iden,]*

ġāret olur: *Yağmalanmak.*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān görine hem çü māh / **Ġāret olur** ʿaḳl u ṣābrı kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [ġāret olur, -ur]*

ġāret-i dīn ide: *Din için çalışmak.*

Niçe bir ġamze çeke ḫançer-i kīn / Ya ide nergis-i mest ġāret-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 1). [ġāret-i dīn ide, -e]*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz ol kāfire īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [ġāret-i dīn ide, -e]*

ġarīb: *Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.*

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar / Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev ol **ġarīb** Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [ġarīb,]*

ʿIşḳ mıdur ʿaḳl u ṣabrum küllī yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur ben **ġarībi** zār u ṣeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [ġarībi, -i]*

ġarīb: *Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den dirīġ idüp / Dimez muḥtāc imiş ġāyet ider āh ol **ġarībüm** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [ġarībüm, -üm]*

ġarḳ: *(Suya) batma, (suya) batırma, (suda) boğulma.*

Gözüm yaşına **ġarḳ** nīlūfer oldum / Anuñçün beñzüm oldı böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [ġarḳ,]*

ġarḳ: *Batmak.*

Gözüm yaşına **ġarḳ** iken bu ʿālem / Muḥibbī yandı virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 6). [ġarḳ,]*

ġarḳ eyledi: *Batırmak, daldırmak, boğmak, yok etmek.*

Āhum bulutı yagmurını dökeli gözden / **Ġarḳ eyledi** bu cismümi kaldum sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [ġarḳ eyledi,]*

ġarḳ ide: *Boğmak II batırmak.*

Görmez-isem bir nefes ben seni iy Yūsuf-cemāl / Eşk-i çeşmüm ser-te-ser **ġarḳ ide** Kenʿān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [ġarḳ ide,]*

Gözlerüm baḥrına saldum yine dil zevraḳını / Bād-ı āhum beni **ġarḳ ide** eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [ġarḳ ide,]*

ġarḳ ide: *Boğmak, batırmak, sular içinde bırakmak; ızdırap çekmek, hüzünlenmek.*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta gel katma su / Korkaram kim seni bir gün cemʿ oluban **ġarḳ ide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [ġarḳ ide, -e]*

ġarḳ ide: *Suya batmak, su basmak, sular altında kalmak.*

Baḥr-ı eşk içre Muḥibbī bu göñül zevraḳını / **Ġarḳ ide** ṣarṣar-ı āhum eger ol bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [ġarḳ ide,]*

ġarḳ iken: *Batmış iken.*

Dil āteşine **ġarḳ iken** akar gözüm yaşı / Kim gördi cemʿ oldugı nār-ıla āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [ġarḳ iken,]*

ġarḳ ol: *Boğulmak, dolmak; kaplamak.*

Gözüñ yaşına **ġarḳ ol** nīlūfer-vār / Gerekdür olasın hem beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 7). [ġarḳ ol,]*

ġarḳ ola: *Batmak, yok olmak II yerle yeksân olmak.*

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün şu deñlü göz yaşını / **Ġarḳ ola** eşk-i çeşme yüzi nīlūfer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [ġarḳ ola,]*

ġarḳ ola: *Dolmak, kaplanmak.*

Dōstum görme tehī bu ʿāşıḳuñ nem-dīdesin / Ser-te-ser **ġarḳ ola** ʿālem döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [ġarḳ ola,]*

ġarḳ ola: *Boğulmak, batmak.*

Her kaçan āh eyleyüp añsam firāḳuñ aglasam / Āhum eflāki yaka **ġarḳ ola** yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [ġarḳ ola,]*

Āh idersem āteş-ile yana bu çarḫ-ı felek / Aglasam **ġarḳ ola** ʿālem dīde-i seyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [ġarḳ ola,]*

ġarḳ olan: *Karışmak.*

Kim ki cāna kıymaya irişmez ol cānāneye / Baḥra **ġarḳ olan** irişür didiler dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [ġarḳ olan,]*

ġarḳ olmış: *Gömülmek, batmak. Boğulmak.*

Gözlerüm yaşına **ġarḳ olmış** yaturlar ābda / Hīç olur mı ki görem ben ol perī[yi] ḫ∨ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [ġarḳ olmış,]*

ġarḳ olup: *Dolu olmak - Nur ile-.*

Beñzedelden ruḫlaruñı āfitābuñ ʿaynına / Nūra **ġarḳ olup** göründüñ şeyḫ ü şābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 1). [ġarḳ olup,]*

ġarḳa virdi: *Suyla doldurmak, sular altında bırakmak, boğmak.*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumdan temevvüc eyleyüp / Başdan aşdı **ġarḳa virdi** āh cismüm zevraḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 3). [ġarḳa virdi, -di]*

ġarḳa virelden: *Boğmak, sular altında bırakmak; hüzne boğmak, harap etmek, üzmek.*

Gözüm yaşı benüm zānūmı ġarḳa / Virelden komışamdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 2). [ġarḳa virelden, -elden]*

ġarḳa virmeseydi: *Suyla doldurmak, sular altında bırakmak, boğmak.*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa uşbu cismümi / Āteş-i ʿışḳ-ıla başdan şemʿ-veş yanardı ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [ġarḳa virmeseydi, -meseydi]*

ġarḳa virsün: *(Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Ko virsün bu göñül fülkini ġarḳa / Yaşuñ deryāsını emvāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 5). [ġarḳa virsün,]*

ġarḳa virürdi: *Boğmak, sular altında bırakmak; hüzne boğmak, harap etmek, üzmek.*

Ser-te-ser **ġarḳa virürdi** gözlerüm yaşı cihān / İtmesem kirpüklerümden seddi ol seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [ġarḳa virürdi, -ürdi]*

ġarḳ-ı āb: *Suya batma, gömülme.*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde **ġarḳ-ı āb** / Sīnemde od gözde su cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [ġarḳ-ı āb,]*

ġarḳ-ı ḫūn: *Kana boğulmuş.*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerüm yaşı başumdan aşdı oldum **ġarḳ-ı ḫūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [ġarḳ-ı ḫūn,]*

ġarḳ-ı ḫūn oldı: *Kana batmak, kana boğulmak.*

Sīne dāġ u dil helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ʻaḳlum kalmadı şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [ġarḳ-ı ḫūn oldı, -dı]*

ġaşy ola: *Bayılmak, kendinden geçmek.*

Her kim ki göre iy perī nāgāh cemālüñi / ʻAḳlı gidüp **ġaşy ola** ol laḥẓa bayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [ġaşy ola, -a]*

ġaş[y] olup: *Bayılmak, kendinden geçmek.*

Her kaçan taḳrīr idem ʿibret-nümā aḥvālümi / Ḫalḳ-ı ʿālem **ġaş[y] olup** derd-ile bagrın taglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 3). [ġaş[y] olup,]*

ġaşy olup: *Bayılmak, kendinden geçmek.*

Her kaçan ʿarż ide ʿuṣṣāḳa ḥüsni nūrını / Her birisi **ġaşy olup** hūş-ıla ʿaḳıldan gide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [ġaşy olup,]*

ġavġā: *Kavga, dövüş.*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber şimdi bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma illā ezel **ġavġā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [ġavġā-y-ıla, --y-ıla]*

ġavġā: *Çekişme, anlaşamama, dövüş; aşık ile rakip arasındaki anlaşmazlık.*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki sevdā dükene / Yāḫūd ʿışḳuñla şehā sīnede **ġavġā** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [ġavġā,]*

Zülf-i yāra baglanup sevdā getürdüñ başuma / Niçe dürlü iy göñül **ġavġā** getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 1). [ġavġā,]*

ġavġā: *Dövüş, gürültü, kavga, çekişme, mücadele.*

Satmaga gül ḥüsnini bülbülleri dellāl ider / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u **ġavġādur** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [ġavġādur, -dur]*

ġavvāş: *Dalgıç.*

Baḥr-ı dil **ġavvāşısın** dür gibi ʿarż it sözlerüñ / Tā ki taḥsīn ideler böyle ʿibārāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [ġavvāşısın, -ısın]*

ġavvās olup: *(denize) dalmak, dalgıç olmak.*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿarż it / Dilüñ **ġavvās olup** baḥr-ı naẓımdan buldı çün behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [ġavvās olup,]*

ġavvāş-veş: *Dalgıç gibi.*

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbī'nüñ şu kim dür istemez / Göreyim **ġavvāş-veş** olsun hemīşe ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [ġavvāş-veş, --veş]*

ġāyet: *Çok fazla.*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı **gāyet** zebūn oldum zebūn / Gözlerüm yaşı başumdan aşdı oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [gāyet,]*

ġāyet: *Çok.*

Ḳıṣṣa-i hicri ḥikāyet itmege ḳaṣd eyledüm / İrmedüm pāyānına bildüm anı **ġāyet** uzun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [ġāyet,]*

ġāyet: *Çok, pek, pek çok, son derece.*

Göricek gül yüzüñi **ġāyet-ile** şād oluram / Kalmaz gözde nem ü dilde ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [ġāyet-ile, --ile]*

ġāyet: *"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.*

Ḫastayam **ġāyet** meger vuṣlat gele feryāduma / Tā ḥayāta irişe bu cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [ġāyet,]*

Pervāne-ṣıfat cānı Muḥibbī oda yakdı / **Ġāyet** bugün şākirem ol nāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [ġāyet,]*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / Saña rūşen iderdüm ger velī **ġāyetde** gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [ġāyetde, -de]*

Ḫamdülillāh leblerüñ ẕikriyle ḫoş ḥālam bugün / Ḫaṭṭuñuñ fikr[i] ile **ġāyetde** pā-mālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [ġāyetde, -de]*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla **ġāyet** ḫastayam / Didi öldürmekden özge bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [ġāyet,]*

Pür ḥarāret cān u dil **ġāyet** zebūn oldum zebūn / Gözlerümden ol sebebdendür akar deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [ġāyet,]*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān ḫastadur **ġāyet** / Görinmez çeşmine uyḫu ölümlü nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [ġāyet,]*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den dirīġ idüp / Dimez muḥtāc imiş **ġāyet** ider āh ol ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [ġāyet,]*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger būseñi öñdül yaşum **ġāyet** yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [ġāyet,]*

ġāyet: *Son.*

Buldı 'ömür nihāyet yok mı cefāya **ġāyet** / Dimez misin hey āfet cevre nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [ġāyet,]*

ġāyet ile: *Çok.*

Sev bir güzeli **ġāyet ile** ol güzel olsun / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [ġāyet ile,]*

ġāyib: *Kaybolma, görülmeme.*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı cāndur bu / Naẓardan çünki **ġāyibdür** ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [ġāyibdür, -dür]*

gayr: *Başka.*

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra **ġayrı** yok maḳṣūdumuz / Bilürüz zāhid seni firdevs-ile kevs̲erdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [ġayrı, -ı]*

Göñlüme derdi devā ayruk devāyı n'eylesün / Başuma zülfi hevā **ġayrı** hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [ġayrı, -ı]*

Ġayra meyl itmez göñül māh-ı cihān arayuben / Bāri bir kez görsem ol ḥüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [ġayra, -a]*

gayr: *Ağyar, rakip.*

Seni bir kez gören iy yār-ı cānī / Degermi **ġayra** yāḫūd sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [ġayra, -a]*

ġayr yirde: *Başka yerde.*

Genc-i vaṣlı **ġayr yirde** arama / Sende ara iy göñül vīrānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 9). [ġayr yirde, -de]*

ġayra: *Başka bir kimse, başkası.*

Ne sanursañ saña san anı **ġayra** / Kuyuyı kim kaza kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [ġayra,]*

ġayret: *Çaba, azim.*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u dil / Kanda gitdi **ġayretüñ** sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [ġayretüñ, -üñ]*

ġayret: *Ar. çabalama, kıskanma.*

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını / İy gözüm **ġayret** senüñdür cehd kıl geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [ġayret,]*

ġayret-i islām: *İslam uğruna çabalama, mücadele etme..*

Ġayret-i İslām içündür kıldugum ʿazm-i sefer / Ḥaḳ bilür kim itmedüm ben anı mülk-i dād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [ġayret-i islām,]*

ġayrı: *(غير) i. (Ar. ġayr) Başka bir kimse, başkası, yabancı.*

Tīr-i ġamzeñ atasın **ġayrıya** iy kaşı kemān / Baña geldükçe neden kurulı yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [ġayrıya, -ya]*

Arar mescidde deyr içre seni dil / Ġaraż sensin ü **ġayrılar** bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [ġayrılar, -lar]*

ġayrı: *-den başka.*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum iy tünd-ḫū / Yoksa senden görmedüm cevr ü cefādan **ġayrı** rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [ġayrı,]*

ġayrı: *Başka, başka biri; rakip.*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese iẓhār ider ol / **Ġayrınuñ** ʿaybını her kim ki gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [ġayrınuñ, -nuñ]*

ġayrı: *-den başka.*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden iy dil nāle kıl / Bezm-i ġamda ḫūn-ı dilden **ġayrı** mey içilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [ġayrı,]*

ġayrı: *Başka(sı), diğer(i).*

Kendü ḥālün fikr kıl ko **ġayrılar** aḥvālini / İy Muḥibbī sen sen ol bir kimseye lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [ġayrılar, -lar]*

ġayrı: *-dan başka.*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam iy ṭabīb-i dil meded / Lebleriñden **ġayrı** hergiz istemem dārūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [ġayrı,]*

Derd ü ġamdan **ġayrı** yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [ġayrı,]*

Derd ü ġamdan **ġayrı** yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [ġayrı,]*

ġazā: *Din uğruna yapılan savaş.*

Her kim cefā vü cevrini bilmez anuñ vefā / Öldürseler ger anı **ġazādur** ʿaẕāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [ġazādur, -dur]*

ġazel: *Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī **ġazellerin** / Raḥmet aña ki raḥmet-ile bir duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [ġazellerin, -ler, -in]*

ġazel: *Beyit sayısı 5-10 arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte bir şīrīn **ġazel** / Her kim anuñ fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [ġazel,]*

ġazel: *Divan şiiri nazım şekli.*

Gül yüzü vaṣfında didi Muḥibbī bir **ġazel** / Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [ġazel,]*

ġazel-i ābdār: *Zarif, güzel gazel.*

Naẓmuñ Muḥib naḫl ü maʿnāsı meyvelere / Ẓāhir olur bu **ġazel-i ābdār** ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [ġazel-i ābdār,]*

geç-: *Vazgeçmek.*

Geçdi cāndan bu göñül **geçmez** daḫı cānāneden / Kim ki gördi didi kim merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [geçmez, -mez]*

geç-: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*

Egerçi yañılup dilber **geçe** bir gün mezārumdan / Maḥabbet būyını ala benüm ḫāk-i ġubārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [geçe, -e]*

Olupdur sīnemüñ ġārı ki āteş saçar ejderdür / Ḥaẕer eyler gelüp ʿAnḳā anuñ **geçmege** yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [geçmege, -meg, -e]*

geç-: *(bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Ser-te-ser sermāye-i sūd u ziyāndan **geçmişem** / Çārsū-yı ʿışḳ içinde ideli bāzārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 3). [geçmişem, -miş, -(e)m]*

Murāduñ cān-ısa al kim ben andan **geçmişem** cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [geçmişem, -miş, -(e)m]*

geç-: *Bırakmak,vazgeçmek.*

Kim ki isterse bula āḫir varup maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp **geçmek** gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [geçmek, -mek]*

geç-: *Bir taraftan delip diğer taraftan çıkmak. II (duygusal anlamda) işlemek, etkilemek.*

Ġamzesi yāruñ **geçer** hīç nesne yok ḫāyil aña / Fā'ide itmez eger sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [geçer, -(e)r]*

geç-: *Geçmemek; vakit ilerlemeden.*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz cid kılam cehd idüben / Vuṣlat el vire alam genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [geçmedin, -me, -din]*

geç-: *Aşmak, geride bırakmak.*

Dil dehānuñ yādına varın yoğın ḫarc eyledi / Ol sebebdendür ki **geçdi** būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [geçdi, -di]*

geç-: *Bilinmek, anılmak // ... olarak anılmak, bilinmek.*

Virme dehre dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün yüzüñe gerçi senüñ ḫandān **geçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [geçe, -e]*

geç-: *Akmak, ilerlemek II Zamanın geçip gitmesi.*

Belā ile **geçen** ʿömrüñ Muḥibbī / Ḥāḳīḳatdür o ʿömri ʿömre sayma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [geçen, -en]*

geç-: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Melāmet eyleme zāhid ko añma ʿār u nāmūsı / Düşelden ʿışḳa ben **geçdüm** vaḳār u iʿtibārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [geçdüm, --dü, --m]*

geç: *Vazgeçmek.*

Bugün **geçdüm** çü ben çūn u çerādan / Dilā sen daḫı geç bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [geçdüm, -düm]*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından **geçe** / Hīç zaġan söziyle bülbül **geçe** mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [geçe, -e]*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından **geçe** / Hīç zaġan söziyle bülbül **geçe** mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [geçe, -e]*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā ger **geçesin** / Yarın anda umaram kevşer şarābın içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [geçesin, -e, -sin]*

ʿIşḳa düşdüm cān u dilden **geçdüm** āh / Kimseler ʿışḳ-ıla yoldaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 2). [geçdüm, -düm]*

Tutsa ger dest-i ecel beni girībānumdan / **Geçe** cāndan bu göñül geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [geçe, -e]*

Alma bu dünyā metāʿın virseler bir ḫabbeye / **Giçesin** lā-büd sen andan ol daḫı seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [giçesin,]*

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

Bakmaz yüzüme yār geçer hafta ay-ıla / Olmaz ʿaceb **geçerse** günüm āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [geçerse, -er, -se]*

geç: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*

İy Muḥibbī ister iseñ bulasın genc-i viṣāl / İste göñlüñde bulursın **geçme** sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [geçme, -me]*

Esüp bād-ı ṣabā **geçse** eger kūyı kenārından / Gözüme tūtiyā kılam getürürse ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [geçse, -se]*

Fetḥ idüp Tebrīz'i **geçdük** çünki Sulṭāniyye'den / Tāze düşdi bir heves fetḥ itmege Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [geçdük, -dük]*

geç: *Maruz kalmak, tecrübe etmek.*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña bu işleri **geçen** şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [geçen, -en]*

geç: *Geçmek, aşmak.*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine naḳş eyledi / **Geçmedi** bu naḳşı baña kimse illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [geçmedi, -medi]*

geç: *Bir yere kurulmak.*

Çemen taḫtına **geçdi** çün şeh-i gül / İdindi bülbüli anı güyende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 2). [geçdi, -di]*

geç: *(bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

Bugün geçdüm çü ben çūn u çerādan / Dilā sen daḫı **geç** bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [geç,]*

Naḳd-i cān-ıla bulınur bil maḥabbet cevheri / ʿIşḳ bāzārında **geç** sen de ziyān u sūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [geç,]*

geç: *Delip geçmek.*

Ol kemān ebrū ṣıfat gönderse tīr-i ġamzesin / Sīneden **geçsün** velī bagruñda kanuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [geçsün, -sün]*

At ġamze okın sīneme dilden öte **geçsün** / Delsün cigerüm ġamzeler[ün] reh-güzer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 3). [geçsün, -sün]*

geç: *(zaman) geride bırakmak, aşmak.*

Ġam şebinde zülfüñ efkārı bizüm eglencemüz / Böyle **geçer** ehl-i ʿışḳuñ māh u sālı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [geçer, -er]*

Ṭaʿn iderse tañ degül zāhid şārāb-ı şāhide / N'eylesün muʿtād olupdur ʿömr **geçdi** beng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [geçdi, -di]*

geç: *(Zamanın) geçmesi.*

Bakmaz yüzüme yār **geçer** hafta ay-ıla / Olmaz ʿaceb geçerse günüm āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [geçer, -er]*

geç: *Geçmek, ilerlemek. (ömrün akıp gitmesi bağlamında).*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider cevr ü cefā / Niçe kez **geçmiş-durur** bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [geçmiş-durur, -miş, --dur, -ur]*

geç: *Aşmak, geçmek.*

Ġamze tīz **geçe** virmeye bir laḥẓa amān / Sīneñi karşusına ger seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [geçe, -e]*

Dūr düşdüm ay u yıllar **geçdi** görmem gün yüzin / Hey müselmānlar bu yolda kimse mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [geçdi, -di]*

Üstāda varsa dilber fenn-i vefāya bakmaz / İster ki ola kāmil māhir **geçe** cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [geçe, -e]*

geç: *Geçmek II Yer almak.*

Geçer miḥrāba zāhid tāʿat üzre / İder ʿāşıḳ sücūd tāḳ-ı ebruvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 4). [geçer, -er]*

geç: *Aşıp ilerisine gitmek, geçmek.*

Kim ʿacablar şiʿrini gören kemāle irdügin / Çünki eşʿār-ı Muḥibbī şiʿr-i Selmān'dan **geçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [geçe, -e]*

geç: *(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

İy felek sakın **geçer** durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [geçer, -er]*

Atıcak ġamze okın ol kaşı ya / **Geçüben** sīneden ire cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 3). [geçüben, -üben]*

geç: *Maruz kalmak.*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi baña çok **geçmiş** nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [geçmiş, -miş]*

geç: *Etkili olmak, işlemek.*

Çeşmi māhirdür **geçer** zülfiyle diller almada / Çeşmi sāḥirdür diyen zülfinde de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [geçer, -er]*

geç: *Bitmek, sona ermek, tükenmek.*

Ḳanāʿatle **geçen** bir nān-ı cevle / Gıdāyı dāyima güllāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 3). [geçen, -en]*

geç: *(Zaman, ömür için) Geçmek, aşmak, gelip geçmek.*

Hergiz kimsene eylemesün çarḫa iʿtimād / Zīrā ki **geçer** dün [ü] güni inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 2). [geçer, -er]*

geç: *Terk etmek / vazgeçmek.*

ʿĀşıḳ oldur ʿışḳ içinde ol dil ü cāndan **geçe** / ʿĀşıḳ olmaz terk-i ser kılmaya cānāndan **geçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [geçe, -e]*

Her kaçan serv-i sehī gibi salınsa dil-firīb / Pāda ḳudret kalmaya serv-i ḫırāmāndan **geçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 3). [geçe, -e]*

Kim cemāli gülşenin bir kez tamāşā eyleye / İtmeye geşt-i çemen seyr-i gülistāndan **geçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [geçe, -e]*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan diye kimdür bunı kandan **geçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [geçe, -e]*

Alma bu dünyā metāʿın virseler bir ḥabbeye / Giçesin lā-büd sen andan ol daḫı seden **geçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [geçe, -e]*

geçen geçdi: *Elden bir şeyin gelmeyeceği, her şeyin sonuca bağlandığı durumlar üzerine söylene söz.*

Lebleri yādına ʿiyş eyle ki gül hengāmıdur / Çün **geçen geçdi** Muḥibbī bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [geçen geçdi,]*

geçid virmez: *Yol vermek.*

Muḥibbī şol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı **geçid virmez** / Görenler didiler beñzer bi-ʿayni yaşuña Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [geçid virmez,]*

geçil: *(Bir yerden başka bir yere) Gidilmek // Aşılmak, geride bırakılmak.*

Geçilmez rāyegān derūn-ıdı ʿışḳ / Dil ü cānı virüben bāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 2). [geçilmez, -mez]*

geçil: *Geçilmek.*

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını / İy gözüm ġayret senüñdür cehd kıl **geçilmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [geçilmesün, -mesün]*

geçiser: *Geçip gitmek.*

N'olur ḥālüñ **geçisersin** ṣırāṭı / Kılıcdan iti dirler kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 5). [geçisersin, -sin]*

geçme: *Geçmek, aşmak.*

Birlige irmez kişi iki cihāndan **geçmeye** / Kurtılamaz ikilikden īn ü āndan **geçmeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 1). [geçmeye, -ye]*

Çehre-i cānān görinmez perde olmışdur teni / Vuṣlat el virmez aña cismiyle cāndan **geçmeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [geçmeye, -ye]*

Ḳāf-ı ḳurbet bu göñül Sīmurġ'ına olmaz mekān / Bāl açup pervāz idüp bu āşiyāndan **geçmeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [geçmeye, -ye]*

Yār-ıla yār olmayup ḫāvf u recāda kalur ol / Ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp bāġ-ı cināndan **geçmeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 4). [geçmeye, -ye]*

Fāyide kılmaz Muḥibbī naḳd-i ʿömrin ḫarc ide / Tā ki bu bāzārda sūd u ziyāndan **geçmeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [geçmeye, -ye]*

geçme: *Vazgeçmek, uzaklaşmak.*

Tutsa ger dest-i ecel beni girībānumdan / Geçe cāndan bu göñül **geçmeye** cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [geçmeye, -ye]*

Birlige irmez kişi iki cihāndan **geçmeye** / Kurtılamaz ikilikden īn ü āndan **geçmeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 1). [geçmeye, -ye]*

geçmedük: *(bende) geçmeyen, bağlanmayan.*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun gerden / Cihānda **geçmedük** miḥnet dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [geçmedük,]*

geçmiş zamān: *Geçmiş zaman, eskiler.*

Adum unıtduñ öyle mi **geçmiş zamān** gibi / Ola ki anı bir gün añasın zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [geçmiş zamān,]*

geçüp gitmese: *Gelip geçmek.*

Acımazdum gelicek sîneme tîrüñ ṣanemā / Demreni kalsa **geçüp gitmese** bir yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [geçüp gitmese, -se]*

geçür-: *Geçirmek II sürdürmek.*

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri riyā ile **geçür** / Gidelüm yār-ıla biz ṣaḥn-ı gülistāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [geçür,]*

gedā: *Dilenci ‖ fakir.*

Didüm öldi Muḥibbī didi ol yār / **Gedālar** ölse şāh eyler mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [gedālar, -lar]*

gedā: *Dilenci, fakir.*

Kamu şehler kapusında **gedādur** / Ki şāhān-ı cihān-ārā ōst sulṭān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 2). [gedādur, -dur]*

gedā: *(گدا) i. (Fars. gedā) Dilenci, yoksul, fakir: Kul, köle.*

Sanma iy dil kim **gedā** hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [gedā,]*

gedā: *Dilenci ‖ Aşık.*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ key bedīʿ / Bunı kim gördi **gedāyı** hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [gedāyı, -yı]*

gedā: *Dilenci, düşkün. II Köle, kul (Âşık).*

Ārzū itme viṣālin iy Muḥibbī fāriġ ol / Sen **gedāsın** bir ḳalender ol ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [gedāsın, -sın]*

gedā olam: *Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña yiter / N'eylerem dārāt u ḥaşmet ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [gedā olam, -am]*

gedā olup: *Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.*

Baña olmakdan ise şāh-ı ʿālem ḫoş gelür / İrişem ben bir **gedā olup** irem pā-būsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [gedā olup, -up]*

gedālıġ: *Kulluk, kölelik.*

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ **gedālıgın** / Īrān'a degül bel bile Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [gedālıgın, -ın]*

gedā-yı kūyuñ olmakdur: *Sevgilinin mahallesinin dilencisi olan âşık.*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿālemde maḳṣūdum / Bunı sanma ki ʿālemde Muḥib[bī] ʿizz ü cāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [gedā-yı kūyuñ olmakdur, -makdur]*

geh: *Bazen.*

Geh nūş ider kanumı ol gözleri maḫmūr / Neler çekerem āh o bīmāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [geh,]*

geh: *"Gâh ... gâh/geh ..." bağlacı. Bazen de, ara sıra da.*

Gāh elif **geh** dāġ çekdüm sīne-i efgāruma / Dād elüñden diyüben yazdum der ü dīvāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [geh,]*

Gāh cevrüñe cefā gāhī belā **geh** derd ü ġam / Bu cihāndur eksük olmaz her biri gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [geh,]*

geh: *Bazan, bazı zaman, kah.*

Geh lebi ẕikri ile mest ü ḫarābātī olup / **Geh** ḫaṭın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [geh,]*

Geh lebi ẕikri ile mest ü ḫarābātī olup / **Geh** ḫaṭın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [geh,]*

geh gāh: *Bazan.... bazan.*

Görüp ḫaddüñ çeküp ḳahr-ı raḳībi / Yirüm geh gülşen olur gāh külhen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [geh gāh,]*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün ezel nūş ideli / Geh melāmet gāh mest maḫmūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [geh gāh,]*

Geh medrese vü gāh maḳām-ı meygede baña / Bu aralıkda kalmışa eydüñ sevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [geh gāh,]*

geh gāh: *Bazen... bazen.*

Geh deler bagrumı gāh eyler perīşān ḫāṭırum / Niçeye dek ġamzelerle zülfi el bir eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 4). [geh gāh,]*

geh gāhī: *Zaman zaman, bazen.*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı koma boynuñda bu āhı / Teraḥḥum eyle **geh gāhī** iñende bī-emān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [geh gāhī,]*

geh gāhī: *Bazen...bazen...*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende mekr ü al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [geh gāhī,]*

geh geh: *Bazı bazı, ara sıra, arada bir.*

Didüm ol serv-i ḳad bālāya karşu / Bırak üstüme **geh geh** sāye karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 1). [geh geh,]*

geh geh: *Bazen... bazen...*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde od gözde su cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [geh geh,]*

gehi: *Bazen.*

Gāh mescidde **gehī** deyr ü **gehī** meyḫānede / Bulımadum aradum dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [gehī,]*

Dimezem cevr eyleme göster **gehī** mihrüñ yüzin / Dōstum her nesneyi itmek gerek evzān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [gehī,]*

gehi: *Bazen de.*

Gāh mescidde **gehī** deyr ü **gehī** meyḫānede / Bulımadum aradum dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [gehī,]*

gehī gāh: *Kah...kah, kimi... kimi, bazı... bazı.*

Seni görmek diler ḫurşīd-i enver / Gehī derden gelür ü gāh revzen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [gehī gāh,]*

gehī gāhī: *Gâh...gâh. Bazen...bazen.*

Gehī cevr ü cefā gāhī sitemden / Añarsın gönderen her laḫẓa sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 4). [gehī gāhī,]*

Gehī şādān olur dil gāhi ġamgīn / Özin beñzetdi çarḫ-ı inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 7). [gehī gāhi,]*

gel: *Gelmek.*

Vefā **gelmezse** iy dünyā ʿaceb mi çünki sen zensin / Yudup bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [gelmezse, -mez, -se]*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp / ʿIşḳ Manşūr'ı olup **geldüm** benem dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [geldüm, -dü, -m]*

gel: *Gelmek.*

Şāh-ı ġam **gelmek** dilerse uşbu gönlüm şehrine / Nesi var kosun nizāʿı ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [gelmek, -mek]*

gel: *Geldiği zaman.*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya iy kaşı kemān / Baña **geldükçe** neden kurulı yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [geldükçe, -dükce]*

gel: *(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

Her ne zaḥmet kim gele andan baña rāḥat **gelür** / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [gelür, -ür]*

gel: *Belirmek, görünmek.*

Geldükçe ser-i kūyuña redd eyleme anı / Zīrā Kerīm yapmadı hīç kapu sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [geldükçe, -dük, -çe]*

gel: *Belirmek, ortaya çıkmak.*

Bildi ḫazān leşkeri āḫir eşer **gelür** / Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [gelür, -ür]*

İy Muḥibbī gönlümi gönderdüm almadum ḫaber / Kanda gitdi **gelmedi** bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [gelmedi, -me, -di]*

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür / **Gele** biri yirine Ḫusrev [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [gele, -e]*

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

Her ne **gelürse** mihr eger cevr rāżıyam / Sundum nigāra cān-ıla çün iḫtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [gelürse, -ür, -se]*

gel: *Gelmek II erişmek.*

Gönlüme sulṭān-ı ġam **gelse** gözüm gevher saçar / Ziynet ider yollarını dürr ile mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [gelse, -se]*

gel: *(bir maksatla) bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

Şāh-ı ġam **gelse** Muḥibbī bu göñül ḫānesine / Pāyına dür dökerem dīde-i giryānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [gelse, -se]*

Gelse Muḥibbī şādī ġam ardıncadur gelür / Dehrüñ hemīşe ḥāli budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [gelse, -se]*

Göñül şehrine **gelse** leşker-i ġam / Muḥibbī güm-dur[ur] tārāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 5). [gelse, -se]*

gel: *Erişmek, ulaşmak.*

Sīnemi döndermezem ben nāvek-i dildārdan / Luṭf ile daḫı keremdür çün **gele** ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [gele, -e]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak,gelmek, ziyâret etmek.*

Söze ger nāz-ıla **gelseñ** iñen şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [gelseñ, -+se, -+n]*

Zülfi gör göz göre asılmaga boynına **gelür** / Başdan geçdi meger saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [gelür, -ür]*

Muḥibbī her yaña çekdi sipāh-ı naẓmın[ı] çün / Diñ imdi ḳaṣd iden **gelsün** inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [gelsün, -sün]*

Bulmak isterseñ eger genc-i viṣālinden ḫaber / Umaram kim bulasın **gelseñ** dil-i vīrāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [gelseñ, -+se, -+n]*

gel: *Gel II Gelmek fiilinin emir kipi ile çekimlenmiş hali.*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi añar mürdesin / Çünki öldürdüñ Muḥibbī'yi **gel** añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [gel,]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere gelmek.*

Feraḥ ṣād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh **gelüp** miḫnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [gelüp, -üp]*

gel: *Belli bir zaman ulaşmak; ortaya çıkmak.*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla **gelür** bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [gelür, -ür]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.*

Muḥibbī ṣoḥbet-i ḫāṣ it ġam u derd ü belā **gelsün** / Kebāb it mā-ḥażar bagruñ gözüñ yaşı şarāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [gelsün, -sün]*

Būy-ı zülfüñe irem diyü **gelür** misk-i Ḫıṭā / Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [gelür, -ür]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün **gelsün** ṣalādur şeyḫ ü şāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 5). [gelsün, -sün]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün **gelsün** ṣalādur şeyḫ ü şāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 3). [gelsün, -sün]*

Baña her demde **gelür** derd ü belā miḥnet ü ġam / Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [gelür, -ür]*

Cā-be-cā **geldi** ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz ol kāfire īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [geldi, -+di]*

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb / Şöyle beñzer kim yiñi **gelmiş** müsāfir gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [gelmiş, -miş]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ **gelsün** berü / Līk yol virmeñ sakın bu meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [gelsün, -sün]*

Yanmaga ʿāşıḳları **gelmiş** cemāli şevḳıne / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 2). [gelmiş, -miş]*

gel: *Bulunmak.*

Dil ṣafhasında āyet-i raḥmet gibi **gelür** / Tefsīr idüp bu ḥüsnüñi yazdum ʿayān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [gelür, -ür]*

gel: *Gel II Nasip olmak.*

Yārdan her ne **gelür** derd ü belā zecr ü sitem / Rāżıyuz lā dimezüz tek bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [gelür, -ür]*

gel: *Gelmek. II Geldikçe.*

Maḥabbet şāhı **geldükçe** Muḥibbī kişver-i dilde / Dögilsün sīnemüñ ṭablı cihān tolı ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [geldükçe, -dükce]*

gel: *(bir maksatla) bir yere gelmek.*

Gelüp hicr-ile cāna cān-ı miskīn / Aġıs̱nī yā ġıyās̱e'l-müsteġīs̱īn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 1). [gelüp, -üp]*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet **gelüp** bas bir ḳadem / Pāyuñа īs̱ār ide çeşmüm firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [gelüp, -üp]*

Öldügümde yāra diñ **gelüp** namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol dura ben yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [gelüp, -üp]*

ʿIşḳ yayı katıdur kimsene çekmez didiler / İmtiḥān eyle dilā sen de **gelüp** zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [gelüp, -üp]*

gel: *Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña ḥayāt / Āh ölsün mi ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [geldi, -di]*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ **gelse** dil karşu çıkar / Eylemez tīre siper sīne cigerdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [gelse, -se]*

gel: *Gelmek II Ulaşmak, erişmek.*

Menzil itmeden göñül bu sīne-i dīrīneme / **Gelmiş-idi** ʿışḳ ḫayāli çeşm-i ʿālem-bīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 1). [gelmiş-idi, -miş, -idi]*

gel: *"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ **gel** perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [gel,]*

Gel dirīġ itme Muḥibbī'den zekāt-ı ḥüsnüñi / Saña bu ḥüsni viren Perverdigār'uñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [gel,]*

gel: *(Geri) gelmek.*

Lebleri yādına ʿiyş eyle ki gül hengāmıdur / Çün geçen geçdi Muḥibbī bir daḫı **gelmez** giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [gelmez, -mez]*

gel: *(Geri) gelmek, (geriye) dönmek.*

Ġam **geldi** yine kişver-i dilde vaṭan ister / Ḫālī ideyim göñlümi ger ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [geldi, -di]*

gel: *Gel, buyur, haydi.*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb ṣūfī / **Gele** inṣāf ide içmez midüñ ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [gele, -e]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere gelmek.*

Gül **geldi** gülşene çün al duvak-ıla / Tā kim göre bülbül anı yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [geldi, -di]*

Geldi o meclise sulṭān-ı gül güle güle / Ṣaḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhār[ı] bād-ı ṣubḥ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [geldi, -di]*

Geldi ʿışḳuñ eyledi sinemde cānı sūḫte / ʿĀḳıbet kıldı ser-ā-ser bu cihanı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [geldi, -di]*

Derd-ile yine **geldi** gülzāra benefşe / İtse yiridür nāle vü ṣad zāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 1). [geldi, -di]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek,gelmek.*

Kaʿbe'dür kūyuñ nigārā eyledüm çünki ṭavāf / Cān u dilden **gelmişem** olmaga ḳurbān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [gelmişem, -miş, -em]*

gel: *... fayda sağlamamak, gelmemek.*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā / Bu meseldür dōstum hīç ḫayr **gelmez** yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [gelmez, -mez]*

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.*

Niçeye dek kalasın bu ġaflet uyḫusında sen / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt iy dil **gel** uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [gel,]*

Didüm bir būseñe cān vāmum olsun / **Gel** öldür kalmasun bu tende ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [gel,]*

İy pādişāh-ı ḥüsn v'iy Ḫusrev-i zamān / 'Āşıḳlaruñı eyle kapuñda **gel** imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 1). [gel,]*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup dil diye **gel** zaḫma merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [gel,]*

Baña gönderme vefā vü mihrüñi **gel** iy ṣanem / Tek cefādan bu dilüm maḥrūm olup zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [gel,]*

Gel raḳībā yārı iḍlāl eyleme / Bu cihānuñ çünki sen şeyṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 5). [gel,]*

Gel iy sāḳi berü sun sen ṣabūḥı / Ġam-ı dilber beni öldürdi bil sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [gel,]*

İy ṣabā peyġām-ı yārı **gel** getür bu ḫastaya / Kim feraḥ olsun eger dirseñ dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [gel,]*

Ol zülf-i misk-būyuñı **gel** boynuña bırak / İy dōst hezār yig yaraşur ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [gel,]*

Żāyiʿ itme iy dil-i şūrīde **gel** gül ṣoḥbetin / Cān u dilden tā seḥer gūş eyle bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [gel,]*

Salınup gülşene **gel** bendeñ ola serv-i sehī / Cilveler eyle görüp reşk ide ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [gel,]*

Ġamzeler ẓulm-ıla öldürürse lāʿlüñ dirgüren / İy Mesīḥā-dem Muḥibbī'de **gel** eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [gel,]*

Didi **gel** deyre bugün muʿciz-i ʿĪsā göresin / Dirgürür mürdeleri bir büt-i tersā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [gel,]*

ʿĀrıżuñ enver-durur dirler baña ḫūrşīdden / **Gel** ṭulūʿ eyle beni maḥrūm kılma dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [gel,]*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden **gel** vir ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [gel,]*

Naḳş-ı ḥüsnüñe göñül şehrini **gel** deyr eyle / Erġanūn oldı bu dil nālişini **gel** seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [gel,]*

Bir naẓar kıl iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün / **Gel** uyandur ḫ∨ābdan ol nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [gel,]*

İstedüm būsesini dişledi karşumda lebin / Sanasın didüm aña göz göre **gel** kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [gel,]*

Sāḳiyā meclisde mey sun **gel** bize inṣāf-ıla / İçelüm anı ṣurāḥī-veş derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [gel,]*

Gösterüp evvel yüzüñ dīvāne kılduñ sen beni / Kākülüñ zencīrine **gel** ol delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [gel,]*

Gün yüzine **gel** eyle taḥammül naẓar olsun / Yakarsa seni göz göre oda katı şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [gel,]*

Nigārā **gel** bugün göster cemālüñ / Durur kullar olup sulṭāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [gel,]*

Evvel[i] pāk it Muḥibbī **gel** derūn-ı sīneñi / Ẕikr-i Ḥaḳ girmez bulınmaz olsa dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [gel,]*

Gel ġonca gibi iy dōst bir dem tekellüm eyle / Nāz-ıla ser-firāzum gül ol tebessüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [gel,]*

Bir mūr-ı ża'īf oldum **gel** 'inān-ı cevri / Basdurma pāy-ı raḫşa bir dem teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [gel,]*

Zāhid inkār idesin ger bu benüm meẕhebüme / **Gel** ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [gel,]*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā **gel** başuñı / Ola ki dilber oynaya top[ı] görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [gel,]*

Şehā miʿmārsın **gel** eyle taʿmīr / Göñül maʿmūresi vardı ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 6). [gel,]*

İẖtiyār ile degüldür seni cāñdan sevdügüm / Ger günāh ise **gel** ʿafv it eksük olmaz her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [gel,]*

Aldanma iy gül-i nev tayanma rūzigāra / Cevr eyleme iñende gülşende **gel** hezāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [gel,]*

Süd ü şekkerle meger eyledi perverde seni / Bilmek içün dilā **gel** soralum dāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [gel,]*

İy göñül eyle ḳanāʿat ḫānesin **gel** iẖtiyār / Sunma zāhid gibi sen ellerüñi her negese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 3). [gel,]*

Bugün ʿadl eyle **gel** şāhum naẓar kıl / Kapuñda nāle vü āh u enīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [gel,]*

Beni öldürmege ʿahd itmiş idüñ / **Gel** öldür dōstum ʿahdüñi sıma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 7). [gel,]*

İy Muḥibbī mevsim-i güldür güzeller yādına / Cām-ı mey nūş idelüm **gel** bir niçe yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [gel,]*

Zülfüñe el ur nāz-ıla meydāna **gel** iy dōst / Kes başumı top itmege çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [gel,]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak,gelmek, ziyâret etmek.*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser tenüme / Kim göre şana peleng **gelmeye** kimse yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [gelmeye, -me, -y, -e]*

gel: *"Gel, hadi" anlamında temenni veya emir bildiren söz.*

Çün bahār oldı **gelüñ** ʿiyş idelüm cānlar-ıla / Lebi mül gözleri bādām ruḫı ḫandānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [gelüñ, -üñ]*

gel: *Değerinde olmak, ... kadar etmek.*

Zāhid egler göñlini cennetdeki ḥavrā ile / Çöpçe **gelmez** ʿāşıḳuñ çeşmine dīẕār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [gelmez, -mez]*

gel: *"Haydi, davran!" anlamında bir söz.*

Gel yüzüme karşu dut cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [gel,]*

gel: *Ulaşmak, varmak, gelmek.*

Ol leb-i şīrīn dehānından işidsem bir kelām / Tā ḳıyāmet ancak ol sözdür zebānumdur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [gelen, -+en]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gitmek.*

Hicr elinden dāda **geldüm** kapuña şāh-ı ḥüsün / Şevketüñ ola ziyāde baña ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [geldüm, -dü, -m]*

gel: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

Sıma şehā bu göñlüm mümkin degül yirine / Bir daḫı **gelmek** olmaz çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [gelmek, -mek]*

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma sözü.*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda **gel** cānuñ sakın / Dimeye bir cān nedür kıymadı cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [gel,]*

Bu Muḥibbī'ye vefā idem didüñ itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur dōstum **gel** ʿahd ü peymanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [gel,]*

Ẕikr ü tevḥīd-ile **gel** ḳalbüñi mesrūr eyle / Kalmasun dilde keder ẓulmetüñi dūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [gel,]*

gel: *"Buyur, haydi gel" anlamlarında bir davet sözü.*

Deryūze idegeldi yüzin göre Muḥibbī / Maḥrūm anı eyleme **gel** sāyil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [gel,]*

gel: *Gel.*

Bezm-i çemende lāle tutar elinde bāde / Ḥāl dili ile eydür **gel** ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [gel,]*

gel: *"Bırak, dön" anlamında bir söz.*

Gel iy ṭabīb nabżuma el urayım dime / ʿIşḳ ḫastasıyam derd-ile bakman devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [gel,]*

Gözlerümden **gel** nihān itme nigārā gün yüzüñ / Rūşen ider ʿālemi çün ʿālem-ārāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [gel,]*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ ḫaberin kimseneden / Bī-nişāndur kim ola kim o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [gel,]*

Derd-i dil āhvālini **gel** nāmeye derc eyleme / Kalmaya ṭāḳat bilürsin ḥāmil-i mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 3). [gel,]*

Gūş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra bakma **gel** / Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül ṣavt-ı zaġan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [gel,]*

ʿÖmri **gel** yok yirlere ḫarc eyleme / Bir beş on gün ʿālemüñ mihmānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 7). [gel,]*

Zülfeynüñi çöz āteş-i ḥüsn üzre ḫam olsun / **Gel** anı bırak boynuma zencīr-i ġam olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [gel,]*

Bir nihāl-i tāzesin olmak dilersin tāze ter / Ḫār eline gül gibi **gel** virme dāmānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [gel,]*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / **Gel** kazıt virme yüz ol kāfire īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [gel,]*

Bīvedür **gel** cihāna dil virme / Zene göñül virür mi merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 6). [gel,]*

Dilā pendüm budur **gel** ʿışḳa uyma / Ki soñra müşkil olur aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [gel,]*

gel: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

Olupdur sīnemüñ ġārı ki āteş saçar ejderdür / Ḥaẕer eyler **gelüp** ʿAnḳā anuñ geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [gelüp, -üp]*

ʿIşḳ mıdur cān u dil mülkini yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur sīnemüñ içre **gelüp** cā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [gelüp, -üp]*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ **gelüp** baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar her dem yüri miḫnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [gelüp, -üp]*

N'içün itmezsin **gelüp** iy dōst bir yirde ḳarār / Ḫāne eyle gāh cān gāhī dil-i vīrān vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [gelüp, -üp]*

Tīr-i müjeñe sīnesini dil siper itsün / Meydāna **gelüp** ʿışḳ-ıla merdāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [gelüp, -üp]*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese iẓhār ider ol / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki **gelüp** saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [gelüp, -üp]*

İdiser āhum Muḥibbī varumı cümle telef / Bād-ı gerddür uğradı sanki **gelüp** ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [gelüp, -üp]*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿāşıḳdur **gelüp** derd ala dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [gelüp, -üp]*

Hicr içre çeküp cevr ü cefā eyledüm gile / Raḥm eylemedi kimse **gelüp** yaşumı sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 1). [gelüp, -üp]*

Kapuña varup dīdelerüm kan agladı / Bulınmadı bir kişi **gelüp** yaşum sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 2). [gelüp, -üp]*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya iki efʿī **gelüp** yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [gelüp, -üp]*

Çeşmesār-ı çeşmümi kılsañ müşerref iy perī / Bir ḳadem bassañ **gelüp** bu çeşm-i giryān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 3). [gelüp, -üp]*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam **gelüp** sormaz ṭabībüm āh / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [gelüp, -üp]*

Āheste **gelüp** eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / Soñra dönüben gitmege böyle şitāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [gelüp, -üp]*

Bir gīce **gelüp** düşüñe girem didi niġār / Didüm ki buyur gelmege bu çeşm ü ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [gelüp, -üp]*

Gelüp agzuma damzur vaṣluñ ābın / Gelüpdür cān-ı şīrīnüm tutaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 3). [gelüp, -üp]*

gel: *"Gel, haydi" anlamında çağrı / davet sözü.*

Nār-ı dāġ-ıla sifāl-i sīnemi zeyn eyledüm / Dōstlar eyleñ **gelüñ** bir dem ḳaranfil ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 3). [gelüñ, -üñ]*

gel-: *Gelmek.*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber şimdi bu şeydā-y-ıla / **Gelmez-idi** katuma illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [gelmez-idi, -mez-idi]*

gel-: *Başlamak, ortaya çıkmak.*

Agız açar yara **geldügince** tīrī sīneme / Her birisi tīr ü ḫançerden iderler ʿöẕr-h∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 3). [geldügince, -düg, -ince]*

Ḫayālüñ **geldügince** iy perī-rū / İderem iki çeşmüm iki ḫayme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 3). [geldügince, -düg, -ince]*

gel-: *Duyulmak.*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi cāẕū / **Gelse** neʿaceb her yañadan naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [gelse, -se]*

gel-: *Bulunduğu yerden ayrılıp geri dönmek, avdet etmek.*

Gönlümi göndermişem iy dōst senden cānibe / Añlamazam ki **gele** bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [gele, -e]*

gel-: *Bir maksatla bir yere uğramak.*

Ḫastayam ġāyet meger vuṣlat **gele** feryāduma / Tā ḥayāta irişe bu cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [gele, -e]*

gel-: *(Koku için) Hissedilmek, duyulmak.*

Ser-i kūyuñda ʿışḳuñla Muḥibbī ḫāk-i rāh olsa / Vefā būyı **gele** her dem çürimiş üstüḫ∨ānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [gele, -e]*

Ger ḫāk idesin seng-i cefā-y-ıla ben iy dōst / Mihr-ile vefā būyı **gele** uşbu tozumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [gele, -e]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.*

Şarḳ sulṭānı dogup **gelse** [ki] sag yanumdan / Ẓulmet-i dūd-ı dilüm irmeye sol yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [gelse, -se]*

Nāvek-i dilber eger **gelürse** itme ictināb / Çok zamāndur tīrine bu sīne siper-kerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 2). [gelürse, -ür, -se]*

Geldüñ çemen seyrānına güller naẓar kılur kamu / Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [geldüñ, -dü, -ñ]*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a **gelüpdür** ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [gelüpdür, -üpdür, -]*

Gelüp agzuma damzur vaşluñ ābın / **Gelüpdür** cān-ı şīrīnüm tutaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 3). [gelüpdür, -üpdür, -]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak.*

Cān naḳdini yolında Muḥibbī ide īṯār / Ol yār **gelür** diyü baña tek ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [gelür, -ür]*

gel-: *(bir maksatla) bir yere gelmek.*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā serv-i revān / Bu umuda kim **gelüp** ruḫsārum üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [gelüp, -üp]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yerde bulunmak; geri dönmek, tekrar yaşamak.*

İy Muḥibbī her yañadan **gelse** ġam olma melūl / Çünki açar her dili ġamgīni ṣaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [gelse, -se]*

gel-: *Bir durumun gerçekleşmesi, gelmek, olmak.*

Ümīdüñ tut ki **gele** ḫayruñ agır / Kaçan kim kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [gele,]*

gel-: *(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.*

Seni görmek diler ḫurşīd-i enver / Gehī derden **gelür** ü gāh revzen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [gelür, -ür]*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın sen dilā muʿtad u yā ṣaḫn-ı miḥensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [gele, -e]*

Her ne zaḥmet kim **gele** andan bana rāḥat gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [gele, -e]*

Demidür bir naẓar it mürde dile cān yürisün / Ele çevgān-ı ser-i zülfi alup **gelse** nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [gelse, -se]*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten berg-i semensin sen / Yāḫūd nāz-ıla reftāra **gelen** serv-i çemensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [gelen,]*

Ben der-i meyḫānede dīẕāra ʿāşıḳ olmışam / Mescide ṣūfī **gelür** ancak kurı ġavġā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [gelür, -ür]*

Çeşm-i maḫmūrı ḫayāli **gele** dil ḫānesine / Mā-ḥażar eyle ciger ḫūnını mihmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 6). [gele, -e]*

Kaʿbedür kūyı **gelür** sürün sürün ʿāşıḳları / Yaʿni varup virmege ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [gelür, -ür]*

Ṣulḥa **gelse** n'ola dilber şimdi bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [gelse, -se]*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña yöneldüm / Kimdür ki ayak basa **gelip** bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [gelip, -ip]*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı koma boynuñda bu āhı / Teraḥḥum eyle geh gāhī iñende bī-emān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [gele, -e]*

Ol yār **gelse** meclise biñ ʿīzz ü nāz-ıla / Şemʿi görüñ ki karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [gelse, -se]*

Cemʿ olup murġ-ı belā ile yine ġam kuşları / **Geldiler** bāġ-ı dile idüp mekānlar kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [geldiler, -di, -ler]*

Ne revādur ki ḫadengüñ atasın ḫāke düşe / Umaram ki **gele** bu sīne-i ṣad-çāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [gele, -e]*

Gelse Muḥibbī ṣādī ġam ardıncadur **gelür** / Dehrüñ hemīşe ḥāli budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [gelür, -ür]*

Ol serv-i sehī ʿārıżı gül **geldi** çü bāġa / Ḥālini bilüp her yana gül düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [geldi, -di]*

Başumda bir kara yazu imiş **geldi** ḫaṭ-ı cānān / Muḥibbī her ne yazu ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [geldi, -di]*

Bir gīce gelüp düşüñe girem didi niġār / Didüm ki buyur **gelmege** bu çeşm ü ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [gelmege, -mek, -e]*

Sünbül saçına irmek içün hem çü Muḥibbī / **Geldi** ki asa kendüzini dāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [geldi, -di]*

gel-: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

ʿÖmrümüzdür ser-i zülfüñi iñen ḳaṭʿ itme / Nev-civānsın **gele** ḳaṣd eyleme bu yaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [gele, --]*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle ki gāhī iñende bī-amān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [gele, --]*

gel-: *... görünmek.*

Gül yüzüñsüz çöpçe **gelmez** bu Muḥibbī çeşmine / Ser-te-ser ʿarż itseler aña gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [gelmez, -mez]*

gel-: *Bir maksatla bir yere uğramak,gelmek, ziyaret etmek.*

Ḫıdmete **geldi** bu Muḥib kapuña / Anı reddeyleme ‘abīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 6). [geldi, -di]*

gel berü: *Yakına gel, söylenilenleri dikkate al.*

Gül demidür güzelüm eyleme ebrūları çīn / Nuş-ı mül eyleyelüm **gel berü** yārānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 2). [gel berü,]*

gel!: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.*

İy seḥer yili **gel** eyle mülk-i Kenʿān’dan güẕer / Yūsuf’uñ pīrāhenin būyın götür Yaʿḳūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [gel,]*

Gel ṭulūʿ it gün gibi görsün seni ʿāşıḳlaruñ / Ẕerrelerdür ehl-i ʿışḳ dür olmasunlar nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [gel,]*

Naḳş-ı ḥüsnüñe göñül şehrini **gel** deyr eyle / Erġanūn oldı bu dil nālişini **gel** seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [gel,]*

Göklerüñ seyrini **gel** göñlüñe seyrān itdür / Himmetüñ bāl ü peri ile uçur ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [gel,]*

gel!: *"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı Muḥibbī çün türāb / Cürʿañı cānā dirīġ itme **gel** ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [gel,]*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / **Gel** inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [gel,]*

Bir ʿışve yiter arada ger cān ise maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme **gel** sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [gel,]*

Saḫt-rūdur korkaram kim saña hem-ser dirile / Alma **gel** āyīne-i ḥüsnüñe kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [gel,]*

Gel göñül ḫānesi maʿmūresini itme ḫarāb / Miḥnetüñ dāġını yak şemse-i eyvān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 3). [gel,]*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta **gel** katma su / Korkaram kim seni bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [gel,]*

Germ olma şiʿr ile **gel** iñen şāʿirem dime / Sıgmaz mısın bu ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [gel,]*

Öldürür āḫir seni dil virme bu şīrīn lebe / İy göñül Ferhād-veş **gel** meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [gel,]*

Yiter ḳatlüme tīr-i ġamzeñ āḫir / Nigārā destüñe **gel** virme rence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [gel,]*

İy gül-i nev-reste **gel** sen bülbül ahından sakın / Derd-ile āh itse olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [gel,]*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin **gel** itme çeşmümden dirīġ / Sürme kılam an[ı] ben bu dīde-i ḫūn-ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [gel,]*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ zülālin irgür / **Gel** dime deşne olsun bir ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [gel,]*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet **gel** beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [gel,]*

gele: *Gelirse.*

Ol yār-ı dil-nüvāz kaçan meclise **gele** / Şemʿ[i] görüñ karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [gele,]*

gele: *Gel ey.*

Gele iy Yūsuf-ı Mıṣrī göñül taḫtında sulṭān ol / İki yirden akıtdum Nīl'i gözüm mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [gele,]*

gelelden: *Geldiğinden beri.*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı bu Muḥibbī şeb ü rūz / Ḥükm ṭuġrāsı **gelelden** berü sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [gelelden,]*

gelen: *Ulaşan, uğrayan (kişi).*

Gelenler gitdi cümle bu cihana / Yüzine güldi birkaç gün zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 1). [gelenler, -ler]*

gelen: *Gelen(şey).*

Üstüḫ∨ānum görinür ancak olup lāġar tenüm / Segleri agzına almış üstüḫ∨ānumdur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [gelen,]*

Gökler olursa Muḥibbī tañ mıdur reng-i kebūd / Āteş-i dilden çıkan her dem duḫānumdur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [gelen,]*

Üstüme sāye salan serv-i ḫırāmāndur **gelen** / Bir yañadan dīdeden cūy-ı firāvāndur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 1). [gelen,]*

gelen: *Gelen kişi.*

Serv gibi salınup serv-i revānumdur **gelen** / Rām kılmışdur beni ārām-ı cānumdur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 1). [gelen,]*

Serv gibi salınup serv-i revānumdur **gelen** / Rām kılmışdur beni ārām-ı cānumdur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 1). [gelen,]*

Dir vefā kılam baña ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem ol cevri çok nā-mihribānumdur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [gelen,]*

gelen: *Gelen (kimse).*

Üstüme sāye salan serv-i ḫırāmāndur **gelen** / Bir yañadan dīdeden cūy-ı firāvāndur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 1). [gelen,]*

Ben niçe teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve kim / Hey niçe serv-i sehī bir māh-ı tābāndur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [gelen,]*

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿahdine tīz turmaz döner / Şöyle beñzer nāz-ıla şāh-ı Karaman'dur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [gelen,]*

gelen: *Gelen (kimse).*

Şāh-ı ḫūbān zer külāhın kec-rev itmiş başına / Şiʿrüñi ezberlemiş şūḫ-ı ġazel-ḫ∨āndur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 3). [gelen,]*

Şāh-ı ʿālemdür bugün ʿāşıḳlara raḥm itmege / Tāc-ı zer başına egmiş şāh-ı devrāndur **gelen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 4). [gelen,]*

gelen: *Bahşedilen, ihsan edilen.*

Ḳabūlümdür **gelen** senden cefālar / Hemān tek sen raḳīb sözine uyma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 4). [gelen,]*

gelesin diyü: *Gelesin diye.*

Serv ayaġ üzre turur nergis göz açmaz muntaẓır / Hey ḳıyāmet **gelesin diyü** çemenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [gelesin diyü,]*

gelicek: *Geldiği zaman.*

Acımazdum **gelicek** sīneme tīrüñ ṣanemā / Demreni kalsa geçüp gitmese bir yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [gelicek,]*

gelme: *Gelmemek.*

Göklere irse başuñ **gelmeye** göñlüñe gurūr / Yüzüñi yire sürüp kendüzüñi mūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [gelmeye, -ye]*

gelmez: *Gelmez, uğramaz.*

Furṣatı fevt eyleme girmez ele / Çün bilürsin bir daḥı **gelmez** giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 3). [gelmez, --mez]*

gelmez: *Bulunmaz.*

İñen incinme iy göñlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan / Güzellerden vefā **gelmez** meş̲eldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [gelmez, -mez]*

gelür: *Gelmek.*

Kaʿbe'dür kūyı **gelür** ʿuşşāḳı ḳurbān olmaga / Ḫayrı te'ẖīr itmesün kılsun şitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [gelür,]*

gelür: *(Bir maksatla) Bir yere gelmek.*

Ḥālümi sormaz **gelür** yād u biliş illā ki ġam / Bulmadum derde devā ben bu dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [gelür,]*

gelür oldı: *Gelmek, uğramak.*

İy Muḥibbī korkaram ki ʿışḳumı fāş eyleye / **Gelür oldı** bu zebānuma benüm derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [gelür oldı, -dı]*

genc: *Far. Hazine, define, kenz.*

Sataşdum gerçi ʿışḳ içinde rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm ulu **gence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 1). [gence, -e]*

genc: *Hazine.*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [genc,]*

genc: *Hazine ll sevgi.*

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil meyḫāneden / Çıkma bir dem ṭālib iseñ **gence** sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [gence, -e]*

genc: *Genç.*

Didiler zülfi mārından ḫaẕer kıl / Heves kılanda **gence** olmaz korḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 5). [gence, --e]*

gence: *Hazine.*

ʿIşḳ yolında ṣabır iden rence / İrişür ʿāḳıbet [ol] ulu **gence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 1). [gence,]*

Egerçi ugradum ʿışḳ içre rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm gizlü **gence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 1). [gence,]*

genc-i ferīdūn: *Feridun'un hazinesi.*

Cām-ı Cem olmayıcak **genc-i Ferīdūn** nedür / Dutalum devlet-i Cemşīd [ü] Ferīdūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 3). [genc-i ferīdūn,]*

genc-i firāvān: *Çok hazine.*

Feraḥdan kalmadı bir füls-i aḥmer / Velī ġamla tolu **genc-i firāvān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 2). [genc-i fīrāvān,]*

genc-i ḫüsn üzre: *Güzellik hazinesi üzerine.*

Genc-i ḫüsn üzre sen iy zülf-i siyāh / Ḥıfẓ içün anı meger suʿbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 4). [genc-i ḫüsn üzre,]*

genc-i ḫüsne: *Sevgilinin güzelliğinin hazinesi.*

Genc-i ḫüsne dest-res niçe bula ʿāşıḳları / Her ṭarafdan zülfi anuñ pāsbāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [genc-i ḫüsne,]*

genc-i ḫüsnin: *Güzelliğin hazinesi.*

Her kesi seyr eyler idi **genc-i ḥüsnin** rāyegān / Kim aña ṭılsım olup zülfeyn[i] ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [genc-i ḥüsnin,]*

genc-i ḥüsnine: *Güzellik hazinesi.*

Genc-i ḥüsnine nigāruñ basmamag içün ayak / Siḥr-ile zülfeynini biñ başlu ejder eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 2). [genc-i ḥüsnine, -ne]*

genc-i ḥüsnine: *Güzellik hazinesi.*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş nigār / Çāresüz kaldum ne çāre āh ol ejderhā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [genc-i ḥüsnine, -ine]*

Dime sakın ki el uzadam **genc-i ḥüsnine** / Bir demde yutdurur seni zülfi ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [genc-i ḥüsnine,]*

genc-i ʿışḳı: *Aşk hazinesi.*

Arayup dilde buldum **genc-i ʿışḳı** / Olur vīrānede ekşer defīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 4). [genc-i ʿışḳı,]*

genc-i nihānı: *Gizli hazine II aşk.*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz cid kılam cehd idüben / Vuṣlat el vire alam **genc-i nihānı** elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [genc-i nihānı, -ı]*

genc-i vaṣlı: *Sevgilinin kavuşma hazinesi.*

Genc-i vaṣlı ġayr yirde arama / Sende ara iy göñül vīrānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 9). [genc-i vaṣlı,]*

genc-i vaṣlın: *Kavuşmanın kıymeti,hazinesi.*

Ehl-i ʿışḳa ḫoş gelür olmak bugün rüsvā-yı ḫalḳ / **Genc-i vaṣlın** isteyüp olsam ne tañ vīrāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [genc-i vaṣlın, -ın]*

İstedüñ çün **genc-i vaṣlın** eyle zülfinden ḥaẕer / İy göñül ejderden itmişler ṭılsım ol maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [genc-i vaṣlın, -ın]*

genc-i vaṣluñ: *Kavuşma hazinesi.*

Genc-i vaṣluñ bulmak içün eyledüm göñlüm ḫarāb / Dōstum geçdüm anuñçün bu dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [genc-i vaṣluñ,]*

genc-i viṣāl: *Kavuşma hazinesi II sevgiliye kavuşma umudu.*

İy Muḥibbī ister iseñ bulasın **genc-i viṣāl** / İste göñlüñde bulursın geçme sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [genc-i viṣāl,]*

genc-i viṣālinden: *Vuslat, kavuşma hazinesi.*

Bulmak isterseñ eger **genc-i viṣālinden** ḫaber / Umaram kim bulasın gelseñ dil-i vīrāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [genc-i viṣālinden, -inden]*

gencīne: *Hazine.*

Çün göñül maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar ol **gencīneme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [gencīneme, -me]*

gencīne: *Hazine.*

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı ejder-ṣıfat / Bir naẓar kim ola göre ḫüsnüñüñ **gencīnesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [gencīnesin, -sin]*

gendüm: *Buğday tanesi.*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez **gendüm** yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [gendüm,]*

gendüm: *Buğday.*

Cev eküp umar mısın kim ola **gendüm** ḫāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [gendüm,]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün **gendüm** gibi / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [gendüm,]*

gendüm gibi: *Buğday gibi.*

Cihān ḫalḳını çarḫuñ āsiyābı / Döger **gendüm gibi** āḫir ider un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 4). [gendüm gibi,]*

ger: *Ya da.*

Eger öldür ü **ger** dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḫayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [ger,]*

ger: *Gerçi.*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun / Sor baña çekmez anı **ger** Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [ger,]*

ger: *Doğrusu.*

Zāhidüñ turş yüzinden n'ola ʿışḳ ehli kaça / ʿĀrif olan yürümez **ger** ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [ger,]*

ger: *"Eğer" kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [ger,]*

Dehānından söz açsam **ger** bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan şekli.*

Sīm ü zerden olursa **ger** ḳaṣruñ / Āḫir olısar ol ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.*

Dehānından söz açsam **ger** baña taʿẓīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [ger,]*

Tutsa **ger** dest-i ecel beni girībānumdan / Geçe cāndan bu göñül geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [ger,]*

ger: *"Eğer" edatı.*

Ẕikr idersem ġubār-ı ḫaṭṭuñı **ger** / Gelmesün ḫāṭıra ġubār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 2). [ger,]*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara **ger** urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli saña diye hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [ger,]*

Söze **ger** nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [ger,]*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / Saña rūşen iderdüm **ger** velī ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [ger,]*

Tīrüñden eger kaçura sīne Muḥibbī **ger** / Ḳatli ḥelāl ola aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [ger,]*

İy ṣabā **ger** kūy-ı dilberde beni yād idesin / Umaram ki bu dil-i mecrūḥumı şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 1). [ger,]*

Hicr elinden dāda geldüm kapuña şāh-ı ḥüsün / Şevketüñ ola ziyāde baña **ger** dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [ger,]*

Tīr-i ġamzeñ **ger** ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup dil diye gel zaḫma merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [ger,]*

Yār eger aña Muḥibbī seni düşnām-ıla **ger** / Bundan evlā ne sa‘ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [ger,]*

Ṭarz-ı Ḫusrev’den degül ḫāric Muḥibbī sözleri / Dehr ara **ger** var-ısa bir daḫı Selmān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [ger,]*

İy Muḥibbī sīm-i eşküm rūy-ı zerdüm var iken / Fāriġ olsam tañ mıdur **ger** dirhem ü dīnārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [ger,]*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse **ger** ṣabā / Nāfesini döke yire reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [ger,]*

İy ṣabā **ger** yār kūyında beni yād idesin / Derd ü ġamdan kurtarup bu gönlümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [ger,]*

Dest-i hicrāndan şikāyet idem iy sulṭān-ı ḥüsn / Şevketüñ efzūn ola vaṣluñla **ger** dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [ger,]*

Ġamze tīz geçe virmeye bir laḥẓa amān / Sīneñi karşusına **ger** seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [ger,]*

Ger ġulāmuñ isem iy ġam baña luṭf eyleyüben / Başuña ṣadḳa kılup çevrü kul āzād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [ger,]*

Ger cefā sengini yagdursañ gökden rāżıyam / Her ne kim gökden yaga lā-büd ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [ger,]*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla velī bīmāruñam / **Ger** diyesin ġam-ḫ∨āruñam ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [ger,]*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār / Rind olan **ger** cāme rehn itse ʿaceb mi cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [ger,]*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā **ger** geçesin / Yarın anda umaram kevs̱er şarābın içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [ger,]*

Ger Süleymānsañ n’ola gūş eyle bir dem pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [ger,]*

Yoluña cān virdügümden soñra **ger** kılsañ güẕer / Dil uzadup diyesi cümle giyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [ger,]*

Ġam degüldür **ger** ḫarāb itseñ dil ü cān illerin / Müşkil oldur kim görem iy dōst hicrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [ger,]*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni **ger** işide ehl-i ḫıred / Diye taḥsīn Muḥibbī saña şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [ger,]*

Dilā ʿışḳ-ıla **ger** olsañ ʿaceb mi ḥaşre dek sermest / Maḥabbet cāmını rūz-ı ezelden nūş idensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [ger,]*

Egerçi ẓāhiren baksañ cihān mülkine ṣāham ben / Naẓar maʿnī yüzinden **ger** kılursañ ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [ger,]*

Leylī zülfin **ger** kemend itse dil-i meftūn içün / Kim göre eydür ki zencīr itdiler Mecnūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [ger,]*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa **ger** baña naṣīb / Kāfirem **ger** bir ḳadeḥ içsem mey-i ṣaḥbāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [ger,]*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa **ger** baña naṣīb / Kāfirem **ger** bir ḳadeḥ içsem mey-i ṣaḥbāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [ger,]*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā yagdugını / **Ger** murāduñsa dilā sen anı serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [ger,]*

Ger buyursañ cān fedā ide Muḥibbī yoluña / Ādem olan ad u sanın terk kılmaz cān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 5). [ger,]*

Gönlüm n'ola **ger** kılsa gile iki gözümden / Derdā ki usandurdı beni bunlar özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [ger,]*

Ger ḫāk idesin seng-i cefā-y-ıla ben iy dōst / Mihr-ile vefā būyı gele uşbu tozumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [ger,]*

Ne buldı ise buldı Muḥibbī göz ucından / Gönlüm n'ola **ger** kılsa gile iki gözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 5). [ger,]*

İçmez Muḥibbī yire ine Zühre-i felek / Suna şarābı **ger** ḳadeḥ-i āfitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [ger,]*

Olmasa **ger** āh ʿāşıḳ ḫānesüz / Sengden ḫāne n'iderdi kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [ger,]*

Ṣādıḳam yoluñda ben **ger** öldürürseñ dönmezem / Ger inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [ger,]*

Ṣādıḳam yoluñda ben ger öldürürseñ dönmezem / **Ger** inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [ger,]*

Ger zebūn-ı ʿışḳ olsam dōstlar ʿayb olmasun / ʿIşḳ elinden şīr-i nerler daḫı olmışdur zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 3). [ger,]*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol nergis-i cādū / Her geh ki işāret kıla **ger** gūşeden ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [ger,]*

Bir ʿışve yiter arada **ger** cān ise maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [ger,]*

Ne ḥasret-i merhem çeke ne mihnet-i dārū / **Ger** bula göñül yarasına ḫāk-i derüñden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 4). [ger,]*

Ben başladum niyāza dilber de cevr ü nāza / Dimeñ ʿaceb varursam **ger** āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [ger,]*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse salınur / Dünyā ġamını yir idi **ger** virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [ger,]*

Vaṣluñı istedügüm **ger** ola yanuñda günāh / Dil-i dīvāneme bakma beni maʿẕūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [ger,]*

Rāżıyam bir gün öñürdi beni öldür güzelüm / **Ger** murāduñ beni hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [ger,]*

Bu Muḥibbī n'ola **ger** itmese dünyāya naẓar / Hīç deryā-dil olan meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [ger,]*

Ne tañ **ger** cān virem ol laʿl-i nāba / Ki rindān meyl ider ṣāfī ṣarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 1). [ger,]*

Pāralandı dil işitdi zülfüñe al kurdugın / Pāralardum bagrını irse elüm **ger** şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [ger,]*

Laʿl-i nābıdur anuñ dāfiʿ olan derd ü ġama / Laʿline **ger** heves itsem n'ola ben cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [ger,]*

Ḫalel bir taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ iy meh / Bu çarḫ-ı bī-sütūnuñ **ger** żarar irse bināsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [ger,]*

ʿĀṣıḳ-ı dil-ḫasteler kılmazdı mihrini ṭaleb / ʿĀlem içre māh-rūlar **ger** cefākār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 3). [ger,]*

Alsa Muḥibbī yār ele **ger** ġamze okların / Ḳurbān eyle cān u dili kaşı yasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 5). [ger,]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün bildük ʿayān / Dōst olma sen de **ger** ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [ger,]*

Ḫalṭ olursa n'ola **ger** ḫūn-ı ciger yaşumuza / Bu daḫı yazu-y-ımış rūz-ı ezel başumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [ger,]*

Şikest olursa göñlüñ sāġarı **ger** / ʿAceb olmaz uyıcak çeşm-i meste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 3). [ger,]*

Sīnem odına żarar yok **ger** yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [ger,]*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān görine hem çü māh / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [ger,]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse āh / Derdā dirīġ bende bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [ger,]*

Ġam yime **ger** yog-ısa ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / Dil vir Kerīm'e cürmi ʿuṣāt anda ʿöẕr-ḫ∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [ger,]*

İy Muḥibbī yār götürse yüzinden **ger** niḳāb / Māh-rūlar her biri barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [ger,]*

Her kim cefā vü cevrini bilmez anuñ vefā / Öldürseler **ger** anı ġazādur ʿaẕāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [ger,]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī şiʿrini / Raḥmet aña raḥmet ile **ger** duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [ger,]*

Ger naṣīb ola içem ben laʿl-i nābuñ cürʿasın / Göz ucıyla bakmayam da selsebīl ü kevs̱ere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 3). [ger,]*

Zāhid inkār idesin **ger** bu benüm mez̲hebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [ger,]*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda **ger** cān virseler / Müstedām ol ʿālem içre tek hemān sen çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [ger,]*

Şehā kapuñda olmak baña bende / Gelür yig şāh olam **ger** mülk-i Sin'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 1). [ger,]*

Būy-ı zülfüñ getüre gülşene **ger** bād-ı ṣabā / Kara yaslu oluban key katı sünbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 2). [ger,]*

Her ne deñlü ki sü'āl olına virmeye cevāb / Āh idem girmeye **ger** ġonca dehānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 3). [ger,]*

Gözlerüm yaş[ı] ile baña yiterken rūy-ı zerd / Bakmayam dünyā baña **ger** sīm-ile zer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [ger,]*

İḫtiyār ile degüldür seni cāñdan sevdügüm / **Ger** günāh ise gel ʿafv it eksük olmaz her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [ger,]*

Ger bugün kursa hemān maḥv ola irteye degin / Ebrūdan itse ser-ā-perdeyi vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [ger,]*

Sīne-i pür-dāġuma beñzer Muḥibbī mecrūḥ / Görinür **ger** naẓar olınsa beden-hā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [ger,]*

Ger murād ise melekler ile hem seyr olmak / Himmetüñ bālini aç murġ gibi ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [ger,]*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim aña ṭılsım olup zülfeyn[i] **ger** mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [ger,]*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber didi / Döner idüm ben bu ḳavlümden **ger** iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [ger,]*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ **ger** būseñi öñdül yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [ger,]*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz sanma bend olmış / Neler vardur aransa **ger** anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [ger,]*

Lebüñden ḥadd-i gülgūnuñ şekerle / Ne ḫoşdur karışa **ger** gül şekerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 1). [ger,]*

Kaʿbe'dür kūyı ṭavāf itmek diler göñlüm anı / **Ger** ḳabūli ola ḳurbān olayım ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [ger,]*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül germ eyle sen / Serd olursın **ger** düşerseñ ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [ger,]*

Ġam geldi yine kişver-i dilde vaṭan ister / Ḫālī ideyim göñlümi **ger** ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [ger,]*

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara / ʿAyb itmeñ **ger** düşem mecnūn olup ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [ger,]*

ger: *Germek, uzatmak, siper etmek.*

Ger zülfüñ eger zülf-i dil-āviz ise iy dōst / Hem ḳayd-ı belā baña vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [ger,]*

ger ölem: *Eğer ölürsem.*

Ol lebi şīrīn elinden **ger ölem** Ferhād-veş / Meşhedüme yazalar "hāẕā şehīdü'l-ʿāşıḳīn" *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 7). [ger ölem,]*

gerçek misin: *Gerçek misin.*

Bū getürdüñ būy-ı zülfinden ṣabā **gerçek misin** / Yoluña olsun hezārān cān fedā **gerçek misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [gerçek misin,]*

Bū getürdüñ būy-ı zülfinden ṣabā **gerçek misin** / Yoluña olsun hezārān cān fedā **gerçek misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [gerçek misin,]*

Mürde idüm bir ḫaberle tāze cān virdüñ baña / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā **gerçek misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [gerçek misin,]*

İy kaşı ya sīnem içre gönderüp ġamz okların / ʿĀḳıbet kıldı benüm ḳalbümde cā **gerçek misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [gerçek misin,]*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme āheng içün / Baña eydüñ gīceler tā ṣubḥ nā **gerçek misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [gerçek misin,]*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm dil didi / Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola **gerçek misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [gerçek misin,]*

gerçi: *Aslına bakılırsa, aslında // her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.*

Feṭḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / **Gerçi** kim derd ü belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [gerçi,]*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [gerçi,]*

gerçi: *Gerçi, ama.*

Umaram vaṣla irişem **gerçi** ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı āhdan itdüm ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [gerçi,]*

gerçi: *"Her ne kadar" anlamında zarf.*

İy dōst ḳāmetüñe senüñ biri beñzemez / Bāġ-ı cihānda **gerçi** var ṣad hezār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel **gerçi** āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [gerçi,]*

Şeyḫ-i şöhret virmedi hergiz maʿārifden ḫaber / ʿÖmrini **gerçi** geçürmişdür riyā vü lāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 2). [gerçi,]*

Aramuz **gerçi** baʿde'l-maşrıḳīndür / Buluram seni dilden göz açınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 2). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslına bakılırsa, aslında" anlamlarında bir zarf.*

Gerçi kim evvel cihān saña maḥabbet gösterür / Miḥnet-ile öldüriser olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [gerçi,]*

gerçi: *"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.*

ʿAdd olınmaz **gerçi** çokdur ʿışḳuñuñ dīvānesi / Ḫatm olındı bu Muḥibbī'de hemān ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [gerçi,]*

Yüze güler sakın aldanma cihānuñ alına / Ḫāk ide āḫir seni şimdi ider **gerçi** oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [gerçi,]*

ʿIşḳ-ıla **gerçi** yāruñam ġamla velī bīmāruñam / Ger diyesin ġam-ḫ∨āruñam ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [gerçi,]*

Mest olur **gerçi** lebüñ ẕikriyle gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp yir dil ġubārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [gerçi,]*

Açılupdur **gerçi** her cānibde gülhā-yı çemen / Ḥāṣıl olmaz māh-rūlarsuz temāşā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 1). [gerçi,]*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle bir dem pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ de **gerçi** kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [gerçi,]*

Hīç kes virmiş degül yāruñ dehānından ḫaber / **Gerçi** ʿuṣṣāḳ arasında noḳṭadur dirler hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [gerçi,]*

Sataşdum **gerçi** ʿışḳ içinde rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 1). [gerçi,]*

Virme dehre dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün yüzüñe **gerçi** senüñ ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [gerçi,]*

Girībān çāk iderler **gerçi** ʿuşşāḳ / Ben itdüm çāk-i cān dāmān figende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 3). [gerçi,]*

gerçi ki: *Her ne kadar.*

Bakmadı yār **gerçi ki** ben mübtelāsına / Bend itdi beni zülfinüñ āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [gerçi ki,]*

Vuṣlat leẕīẕ **gerçi ki** ḳand u nebātdan / Beñzer ṣaḥīḥ hicrde zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 2). [gerçi ki,]*

gerçi ki: *Gerçi, aslında.*

Bañā göstermez yüzin **gerçi ki** ol sīmīn beden / Eksük itmez gönderür dāyim velī derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [gerçi ki,]*

gerçi kim: *Her ne kadar.*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur agız ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [gerçi kim,]*

Gerçi kim her bir işüñ oranı var / Ḥadden aşurduñ cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 2). [gerçi kim,]*

gerçi kim: *Doğrusu.*

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk raḥmetüñ / Çün yol azmış kullara sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [gerçi kim,]*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī kuluñı yād itmedüñ / **Gerçi kim** gitmez ḫayālüñ tā ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [gerçi kim,]*

gerd: *Toz, toprak.*

Bir ḳadeḥle sāḳiyā ṣāf eyle dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan korkaram bir gün kona **gerd** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [gerd,]*

gerden: *Boyun, gerdan.*

Düşümde görüp **gerdenüme** mār dolaşmış / Aḥsent bu düşi zülf-i nigār-ıla yorana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 8). [gerdenüme, -üm, -e]*

gerden: *Boyun.*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun **gerden** / Cihānda geçmedük miḥnet dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [gerden, -üm]*

gerdiş: *Dönmek, Dönüş.*

Revġan-ı dil akdugınca aglaram ben zār zār / **Gerdişine** añladum revġan gerek dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [gerdişine, -i, -n, -e]*

gerdiş-i eflākden: *Feleklerin dönüşü.*

Niçe bir yanam yakılam **gerdiş-i eflākden** / İy ṣabā luṭf it götürgil bu ġubārı ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [gerdiş-i eflākden, -den]*

gerdün: *Felek ,baht.*

Gerdūnlayın iki taş sīne döger Muḥibbī / Akdukda eşk-i çeşmüm kūyında yāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [gerdūnlayın, -layın]*

gerdün: *1. Dönen, devreden 2. Dünya, sema, felek.*

Ögidür durmaz cihān ḫalḳını hem çü āsiyāb / Nevbetin bir bir gözedür getürür **gerdūn** ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [gerdūn,]*

gerdün: *Dünya, felek, semâ.*

Gözümüñ biri Seyḫūn'a birisi döndi Ceyḫūn'a / ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür dilde **gerdūna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [gerdūna,]*

gerdün: *Dönen çark || Dünya.*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün gendüm gibi / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā **gerdūn** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [gerdūn,]*

gerdūn-ı dūn: *Alçak felek.*

Kalmadı ehl-i kerem ʿAnḳā-ṣıfat nā-yābdur / İy dirīġā sifle-perver oldı bu **gerdūn-ı dūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [gerdūn-ı dūn,]*

gerek: *Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi.*

Cihān mülkine şāh olmak **gerekmez** bañā ʿālemde / Muḥibbī kapuña ḫiẕmet ider kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [gerekmez, --mez]*

gerek: *Elzem, lazım, olmalı.*

Ṣādıḳam yoluñda ben ger öldürürseñ dönmezem / Ger inanmazsañ baña itmek **gerekdür** imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [gerekdür, -dür]*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel **gerekdür** terk-i ser / Baş terkini urmak gerek meydāna giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [gerekdür, -dür]*

Gerekdür şiʿrde ola deḳāyıḳ / Ve illā her kişi dir şiʿr-i sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Gerek, lazım.*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak **gerekdür** cān u dil / Kanda gitdi ġayretüñ sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [gerekdür, -dür]*

Zülf[i] çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Dogıcak lā-büd kişi merdāne **gerek** anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [gerek,]*

Muḥibbī sözleridür dürr ü gevher / **Gerekdür** eyleñ anı gūşvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 5). [gerekdür, -dür]*

gerek: *Gerekirse.*

Oyunda māt ider dünyā Muḥibbī / **Gerekse** kendüñi leclāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 7). [gerekse, -se]*

Bend eyle dili zülfüñe dīvāne **gerekse** / Yak cānumı ruḫsāruña pervāne **gerekse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [gerekse, -se]*

Bend eyle dili zülfüñe dīvāne **gerekse** / Yak cānumı ruḫsāruña pervāne **gerekse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [gerekse, -se]*

Bir kez yüzüñi göstereyim dir-iseñ iy dōst / Cānum vireyin bu söze şükrāne **gerekse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [gerekse, -se]*

Ġam geldi yine kişver-i dilde vaṭan ister / Ḫālī ideyim göñlümi ger ḫāne **gerekse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [gerekse, -se]*

Ḫūn-ıla yine toptoludur sāġar-ı çeşmüm / Nūş eyle dilā içmege peymāne **gerekse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [gerekse, -se]*

Zülfüñe el ur nāz-ıla meydāna gel iy dōst / Kes başumı top itmege çevgāne **gerekse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [gerekse, -se]*

Cān eyle fedā tā bulına vuṣlat-ı dilber / Terk eyle Muḥibbī saña cānāne **gerekse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [gerekse, -se]*

gerek: *Gerek, lazım.*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā imiş / Yine **gerekdi** gir sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [gerekdi, -di]*

Zemherīr i[r]di ne mümkin eylemek gül ṣoḥbetin / Āteşi aña bedel kılmak **gerek** mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 1). [gerek,]*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak **gerek** meydāna giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [gerek,]*

Revġan-ı dil akdugınca aglaram ben zār zār / Gerdişine añladum revġan **gerek** dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [gerek,]*

gerek: *Gerek yok, lüzum yok.*

Sefer kılsam yiter derd ü belā ġam / Ki bundan ġayrı **gerekmez** zevāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 4). [gerekmez, -me, -z]*

gerek: *"Gerek ... gerek/gerekse ... " bağlacı. "Hem" gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır.*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat **gerekmez** aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [gerekmez, -mez]*

gerek: *Gerek.*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil ki cān virmek **gerek** bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [gerek,]*

gerek: *Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.*

Gerekmez baña zerden olsa bālin / Yiter bālin dilā sersin ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [gerekmez, -mez]*

gerek: *Gerek, lazım, elzem.*

Gözüñ yaşına ġarḳ ol nīlūfer-vār / **Gerekdür** olasın hem beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 7). [gerekdür, -dür]*

Vuṣlat-ı cānān **gerekse** kıl Muḥibbī terk-i cān / Yoḫsa bu olmaz müyesser bir kurı sevdā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [gerekse, -se]*

gerek: *"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz.*

Çekem dirseñ Muḥibbī ʿışḳ yayın / **Gerek** kavs-i ḳuzaḥ ola kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 6). [gerek,]*

Egerçi gördüñ ol yāruñ cefāsın / Velī olmak **gerek** iy dil ḥaẕerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 2). [gerek,]*

gerek: *Elzem, lazım.*

Kim ki isterse bula āḫir varup maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek **gerek** maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [gerek,]*

gerek: *Gerek, lazım, gerekli; gerekir.*

İder dil ʿārıż-ıla ḫāle meyli / **Gerekdür** murġa lā-büd āb u dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 4). [gerekdür, -dür]*

gerek gerek: *Gerek...gerek...*

Libāsuñ āḫiri āḫir kefendür / Gerek zer-baft gerek dībāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 6). [gerek gerek,]*

gerek ise: *Gerekirse.*

Āteş-i ʻışḳ eridür anı / **Gerek ise** yürek ḥadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 3). [gerek ise,]*

gerekmez: *Gerek yok, lüzum yok.*

Baña gül ruḫlaruñ sünbül saçuñ bes / **Gerekmez** bakmayam ezhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 5). [gerekmez,]*

gerekse: *Gerekirse.*

Dil murġı diler zülfi duzaġına dutılmak / Ḫāline naẕar itsün aña dāne **gerekse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [gerekse, -se]*

germ eyle: *Hararetlendirmek, coşkunluk, şevk vermek.*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül **germ eyle** sen / Serd olursın ger düşerseñ ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [germ eyle,]*

germ oldı: *Isınmak.*

Diler vaṣluñ suyın **germ oldı** bu dil / Nite kim sebzeler bārāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 6). [germ oldı,]*

germ olma: *Kabarmak.*

Germ olma şiʿr ile gel iñen şāʿirem dime / Sıgmaz mısın bu ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [germ olma,]*

geşt eyledüm: *Dolaşmak, gezmek.*

Deyre vardum bulımadum mescidi **geşt eyledüm** / Bilmedüm cānā seni bunda mı yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [geşt eyledüm, -düm]*

ʿĀlemi **geşt eyledüm** bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm / ʿUzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [geşt eyledüm, -düm]*

geşt eyler: *Dolaşmak.*

Zāhidi gör der-be-der **geşt eyler** olmış jende-pūş / Künc-i ḫalvetde neçün başına çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [geşt eyler, -r]*

geşt iden: *Dolaşmak.*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi / Mıṣr u Ṣām'ı **geşt iden** ser cümle ʿOs̱mān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [geşt iden, -en]*

geşt idüp: *Dolaşmak.*

Geşt idüp dehri kamu bulmadum andan ḫaberi / Girmedi āh dirīġ nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [geşt idüp, -üp]*

geşt-gīr-i ʿışḳ elinden: *Aşkın dolandırması yüzünden.*

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden Zāl u Rüstemler zebūn / Dōstlar inṣāf idüñ bu dil niçe basılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 4). [geşt-gīr-i ʿışḳ elinden, -nden]*

geşt-i çemen: *Kırda gezmek.*

Kim cemāli gülşenin bir kez tamāşā eyleye / İtmeye **geşt-i çemen** seyr-i gülistāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [geşt-i çemen,]*

geşt-i çemen eyleyesin: *Yeşillikte gezintiye çıkmak.*

Her kaçan kim salınup **geşt-i çemen eyleyesin** / Korkaram sāye-i ḳaddüñ ḫes ü ḫāşāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 2). [geşt-i çemen eyleyesin, -yesin]*

geşt-i gülşen eyle: *Gül bahçesini gezip dolaşma.*

Gül gibi sen **geşt-i gülşen eyle** dāyim ḫār-ıla / Bülbül-āsā bu Muḥibbī iñleye hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [geşt-i gülşen eyle,]*

getür-: *Getirmek.*

Ṣabā kūyına ugrarsañ **getürgil** ḫāk-i rāhından / Maḥabbet ehline ġāyet-be-ġāyet armagandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [getürgil, -gil]*

getür-: *Eriştirmek, ulaştırmak.*

ʿAṭā itdi saña Furḳān'ı Sübḥān / **Getürdüñ** niçe biñ bī-dīni dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 2). [getürdüñ, -dü, -ñ]*

getür-: *(Bir şeyi) getirmek.*

Gözümden dürr-i eşki dāne dāne / **Getürüp** kapuña oldum revāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 1). [getürüp, -üp]*

getür: *Getirmek.*

Yüzüñ nūrı żıyā virür cihāna / **Getürmedi** saña beñzer zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 1). [getürmedi,]*

Dil-i Şīrīn katı seng-i ḥacerden / **Getürimedi** Ferhād anı kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 6). [getürimedi, -imedi]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Bū **getürdüñ** būy-ı zülfinden ṣabā gerçek misin / Yoluña olsun hezārān cān fedā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [getürdüñ, -dü, -ñ]*

Ḳabūl eyle kuluñdan cān u başı / **Getürdüm** tuḫfedür dervīş-i şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 3). [getürdüm, -dü, -m]*

Būy-ı zülfüñ **getüre** gülşene ger bād-ı ṣabā / Kara yaslu oluban key katı sünbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 2). [getüre, -e]*

Ṣabā meger **getüre** ḫāk-i pāyin / Anı küḥl ideyim dīde-pür āba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 3). [getüre, -e]*

getür: *Getirmek, sunmak.*

Medyūn idüm bu cānı **getürdüm** kapuña al / Ḫayli dem idi muntaẓır idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [getürdüm, -düm]*

getür: *Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelmesini sağlamak.*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa **getürdüm** dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [getürdüm, -düm]*

getür: *Ortaya çıkmasına sebep olmak, doğurmak.*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra **getür** / Lebi ġonca yüzi gül lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [getür,]*

getür: *(Bir şeyi) getirmek.*

Sürme ideyin gözlerüme iy ṣabā **getür** / Ḫāk-i derini küḥl-i Ṣıfāhān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 3). [getür,]*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel **getür** bu ḥastaya / Kim feraḥ olsun eger dirseñ dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [getür,]*

Getürür peyk-i ecel san baña rıḥlet nāmesin / Her kaçan ẓāhir olur ḥaddinde ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [getürür, -ür]*

Ögidür durmaz cihān ḫalḳını hem çü āsiyāb / Nevbetin bir bir gözedür **getürür** gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [getürür, -ür]*

getür: *(Bir şeyi) Getirmek.*

Esüp bād-ı ṣabā geçse eger kūyı kenārından / Gözüme tūtiyā kılam **getürürse** ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [getürürse, -ür, -se]*

getür: *Aklına getirmek, hatırlamak.*

Zülfini fikr idüben leblerini ẕikre **getür** / Ḫūb olur ṣoḥbet-i mey didiler aḫşām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [getür,]*

gevden: *Ahmak, bön.*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / Saña rūşen iderdüm ger velī ġāyetde **gevdensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [gevdensin, -sin]*

gevher: *Cevher.*

Göñül maḥzendür ʿışḳuñ **gevherine** / Anı ṣarf eyleme illā yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 1). [gevherine, -i, -n, -e]*

Bu Muḥibbī sözi **gevher** mi ve yāḫūd billūr / Okıyup taḥsīn aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [gevher,]*

Kılur dil gevherin dilber şikeste / ʿAceb olmaz olur **gevher** şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 1). [gevher,]*

Göñlüme sulṭān-ı ġam gelse gözüm **gevher** saçar / Ziynet ider yollarını dürr ile mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [gevher,]*

gevher: *Cevher, elmas, mücevher, inci.*

Gözlerüm **gevherlerini** pāyuña iy serv-ḳad / İtmeyince yoluña anı īs̱ārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 3). [gevherlerini, -ler, -ini]*

gevher: *Cevher II mana.*

Kılur dil **gevherin** dilber şikeste / ʿAceb olmaz olur gevher şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 1). [gevherin, -in]*

gevher: *Cevher, elmas, mücevher, inci II şiir, söz, mana.*

Dilā deryā-yı ʿışḳ içre kaçan sen talabilmezsin / Maḥabbet **gevherin** hergiz elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [gevherin, -i, -n]*

gevher: *Cevher, elmas, mücevher, inci II âşığın gözyaşları.*

Gözüm **gevherlerin** her dem alur göñlüm ayasına / Diler īs̱ār ide varup nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [gevherlerin, -ler, -i, -n]*

gevher çıkarduñ: *Cevher çıkarmak.*

Niçe **gevher çıkarduñ** kān-ı dilden / Soruñ ḳadrini bilene baha ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 3). [gevher çıkarduñ, -duñ]*

gevher saçar: *İnciler saçmak.*

Dīdeler **gevher saçar** sen ne içün bakmayasın / Ḥācet olmaz mı ʿaceb hīç dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [gevher saçar, -ar]*

gevher-i çeşmüñ: *Gözün cevheri II Gözyaşı.*

Nis̱ār it **gevher-i çeşmüñ** irerseñ pāy-ı dildāra / Muḥibbī lāyıḳı budur viresin cānı ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [gevher-i çeşmüñ, -üñ]*

gevher-i eşki: *Gözyaşı mücevheri/incisi.*

Şāh-ı ġam dil ḫānesine her kaçan kılsa nüzūl / **Gevher-i eşki** göñül kıl yolına īs̱ār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [gevher-i eşki, -i]*

gevher-i eşki: *Gözyaşı incisi.*

Gevher-i eşki Muḥibbī yolına eyle nis̱ār / Ola kim ide naẓar çeşm-i güher-pāşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 5). [gevher-i eşki, -i]*

gevher-i ḫāṣ: *Saf, halis, katışıksız cevher.*

Çıkarur dürlü dürlü **gevher-i ḫāṣ** / Göñül baḥr-ı maḥabbetden tolınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 5). [gevher-i ḫāṣ,]*

Çıkarduñ baḥr-ı dilden **gevher-i ḫāṣ** / Hezār aḥsent bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 2). [gevher-i ḫāṣ,]*

gevher-i naẓm[ı]: *Söz hazinesi. II şiir mücevheri.*

Laʿl-i lebüñ ḫayāline maḫzen-durur göñül / Ḫarc eylerem **gevher-i naẓm[ı]** ol ḫazīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 4). [gevher-i naẓm[ı],]*

gevher-i naẓmına: *Şiir cevheri.*

Gevher-i naẓmına eylegil Muḥibbī'nüñ naẓar / Gūşuña dak her sözi yigdür anuñ dürdāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 5). [gevher-i naẓmına, -ına]*

gevher-i yek dānedür: *Eşsiz cevher.*

ʿIşḳ içün dirler ezel bir **gevher-i yek dānedür** / Ol ki ṣarrāf olmaya yañıla ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [gevher-i yek dānedür, -dür]*

gevher-i yek-dānedür: *Eşi benzeri olmayan mücevher.*

Bu Muḥibbī'nüñ sözi bir **gevher-i yek-dānedür** / Dōstum gūşuña anı gūşvār eyle dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [gevher-i yek-dānedür, -dür]*

gey: *Giymek.*

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin / Çıkar billāhi luṭf eyle yiter kūyuñda kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [geyelden,]*

Arayup dildārı dil ala ʿaṣā demür çarık / **Geye** anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [geye, -e]*

gey-: *Giyinmek, bürünmek.*

Didiler yine **geydi** cāme-i al / Didüm kana giriserdür boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 4). [geydi, -di]*

geydür: *(Bir giyeceği) Başka birinin vücûduna veya organına kendi eliyle geçirmek, giyimli duruma getirmek.*

Menzil kılup sulṭān-ı ġam kondı ḥarīm-i sineye / **Geydürdi** miḥnet ḫilʿatin bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 1). [geydürdi, -di]*

geydür: *Giydirmek.*

Seyl-i eşküm egnüme **geydürdi** gülgūn cāmeler / İy Muḥibbī kim göre taḥsīn ide göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [geydürdi, -di]*

geyüp: *Giyip.*

Gāh nārenci **geyüp** geh cāmesin al itdi yār / Odlara yakdı cihānı āh kim bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [geyüp,]*

geyüp: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Āsümānīler **geyüp** gün yüzlü māhum kandasın / Göklere irdi saña irmedi āhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [geyüp,]*

Mey nūş idüben başa külāhın koya kec-rev / Rindāne **geyüp** nāz-ıla mestāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [geyüp,]*

geyür-: *(Bir giyeceği) Başka birinin vücuduna veya organına kendi eliyle geçirmek, giydirmek.*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar her dem yüri miḥnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [geyürdi, -di]*

gez: *Dolaşmak.*

Seyr idüp **gezdük** ser-ā-ser cümle Īrān illerin / Görmek olur mı ʿaceb bir daḫı cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [gezdük, -dü, -k]*

Okı lā-ḥavli dāyim nefs[i] kör it / Ki tā şeyṭān **gezimeye** damarda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [gezimeye, -imeye]*

gez: *(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur gözlerüme iy ṣabā / Zaḥmete girme varup **gezme** Ṣıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [gezme, -me]*

Gezerken cāmiʿ-i ḥüsnin kaşı miḥrābını gördüm / Başum kaldurmayup kıldum o yirde secdegāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [gezerken, -er, -ken]*

gez: *(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

Görüp āvāre Mecnūn'ı **gezer** derd-ile āh itdüm / Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [gezer, -er]*

gez: *Bir yerde dolaşmak.*

Leylī zülfi ḫaberin düşer-ise iledesin / Āh u vāh-ıla **gezen** vādīdeki Mecnūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 4). [gezen, -en]*

gez-: *Dolaşmak.*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın meger bād-ı ṣabā / Arayup bulmak diler **gezdügi** budur kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [gezdügi, -düg, -i]*

gez-: *(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

ʿĀlemi **gezdi** Muḥibbī bulmadı ehl-i vefā / Kimsesi yok senden artuk yā İlāhe'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 5). [gezdi, -di]*

gez-: *(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem kim ola ʿahdi bütün / Niçe yıllar aradum **gezdüm** cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [gezdüm, -dü, -m]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem göñlüme / Aradum **gezdüm** cihānı kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 4). [gezdüm, -dü, -m]*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyḫānede / Bulımadum aradum dildārı **gezdüm** sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [gezdüm, -dü, -m]*

Dirlerdi māh-rūlar hep cümle bī-vefādur / **Gezdüm** cihānı gördüm yok sen tek cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [gezdüm, -dü, -m]*

gezdür: *Dolaştırmak.*

ʿIşḳ mıdur boynuma takup belā zencīrini / **Gezdürüp** Mecnūnlayın ʿālemde rüsvā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 2). [gezdürüp, -üp]*

gezend irmeye: *Zarar, ziyan vermek.*

Ḫazān irse döner zerde reyāḥīn / **Gezend irmeye** ol nāzük miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 2). [gezend irmeye,]*

gibi: *"Sanki, öyle görünüyor" anlamlarında edat.*

Gördi muʿaṭṭar yine bu dehr dimağı / Didi bu Muḥīb zülfine yār urdı **gibi** şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [gibi,]*

gibi: *"Gibi" edatı.*

Sakın dünyāya dil virüp içinde āşiyān itme / Senüñ **gibi** niçe yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [gibi,]*

Cān u dil ile yanmaga pervāneler **gibi** / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿāşıḳ sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül **gibi** cūş idesin tā Nīl **gibi** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [gibi,]*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül **gibi** cūş idesin tā Nīl **gibi** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [gibi,]*

Feryād idüp bülbül **gibi** ḫoş-ḥāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 7). [gibi,]*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül bülbül **gibi** / İy dil-i şūrīde sen çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [gibi,]*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler gül **gibi** ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Ola ki gül **gibi** gülüp açıla ol lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [gibi,]*

Kapuñda niçe yüz biñ kullaruñ var / İçinde yok Muḥibbī **gibi** miskīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [gibi,]*

Nite kim ʻışḳum tezāyüd itmede günden güne / Hem-çünān ḥüsnüñ senüñ ʻışḳum **gibi** olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [gibi,]*

Çünki yok ḳaddi **gibi** serv ü yüzi gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [gibi,]*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu benüm baḫtum **gibi** beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [gibi,]*

Ḫāk-i pāyuñda yüzin sürsün yire ʿāşıḳlaruñ / Yürüsün sāyeñ **gibi** serv-i revānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [gibi,]*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ **gibi** bir ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [gibi,]*

Bu Muḥibbī **gibi** ol çāk-i girībān yürisün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 3). [gibi,]*

Bu Muḥibbī **gibi** yokdur zülfinüñ çevgānına / Başını top eyleyüp yolında ġalṭān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 5). [gibi,]*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı ile bülbül **gibi** gūyā / Bugün gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [gibi,]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün gendüm **gibi** / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [gibi,]*

Ḥaydarīler **gibi** takdum gūşa kullık ḫalḳasın / Boynuma ḫalḳa olalıdan o zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [gibi,]*

Gül **gibi** ḫandān olur görse yaşum bārānını / Agladur mı ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [gibi,]*

Gözlerüñ yaşını pāyına revān eyle revān / Serv **gibi** salınur bir ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [gibi,]*

Meclis-i ġamda Muḥibbī içicek ḫūn-ı ciger / Ney **gibi** ṣubḥa degin göñlüñi gūyā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [gibi,]*

Ko kılsun gül **gibi** dildār ḫande / Muḥibbī āh u eşküm bād u bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [gibi,]*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum **gibi** / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [gibi,]*

Cennete aldanma zāhid **gibi** bakma kevs̱ere / İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [gibi,]*

Deryā **gibi** başumdan aşaldan gözüm yaşı / Ḫālī degül sefīne-i dil ıżṭırābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 3). [gibi,]*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede cānum **gibi** / İy göñül āh itmeg-ile anı fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [gibi,]*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm uyanmadı / Ḫufte baḫtum **gibi** iy dilber kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [gibi,]*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül **gibi** efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [gibi,]*

Giceler bülbül-i şūrīde **gibi** nālelerüm / Çın seḥer ol boyı serv ü yüzi gülzāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [gibi,]*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı İskender **gibi** / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [gibi,]*

Ḥüsnüñe bahā olmaya Yūsuf **gibi** tartsañ / Lāyıḳdur ola mihr-ile meh saña terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [gibi,]*

Sular **gibi** Muḥibbī taşdan taşa başını / Urup derūnı ḥālin söyler çınāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 5). [gibi,]*

Çıkdı gül Leylī **gibi** ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn **gibi** bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [gibi,]*

Çıkdı gül Leylī **gibi** ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn **gibi** bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [gibi,]*

Kaçma ʿömrüm **gibi** bir kerre cemālüñ göreyin / Korkaram ʿömr geçe hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [gibi,]*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı müşg **gibi** / Ġam degül misk ü eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [gibi,]*

Serv ḳaddi hevesi komadı göñlümde ḳarār / Gözlerüm yaşı **gibi** turmaz akar her sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [gibi,]*

Göz yaşı firāḳuñla akar su **gibi** her dem / Ḫāk itme beni iy şeh-i ḫūbānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [gibi,]*

Gül yüzü vaṣfında didi Muḥibbī bir ġazel / Didiler bülbül **gibi** şūrīde-güyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [gibi,]*

Adum unıtduñ öyle mi geçmiş zamān **gibi** / Ola ki anı bir gün añasın zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [gibi,]*

Dil ṣafhasında āyet-i raḥmet **gibi** gelür / Tefsīr idüp bu ḥüsnüñi yazdum ʿayān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [gibi,]*

Ṣabā yili saçuñ ḥayrānı olup / Eser āheste olmış **gibi** ḫasta *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 4). [gibi,]*

Bu Muḥibbī **gibi** ʿāşıḳlaruñı kırmag-ıla / Sende bu ḥüsn olıcak ʿışḳ eri sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [gibi,]*

Dilerem iy sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün **gibi** ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [gibi,]*

gibi: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

Gül devri çünki tīz geçer ʻömr **gibidür** / Bir hafta var tāze ola soñradan sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [gibidür, --dür, -]*

gibi: *"-e benzer" anlamında kullanılan benzetme edatı.*

Bu Muḥibbī **gibi** bulmazsın yoluñda bir daḫı / Terk-i cān ide yoluñda sen boyı şimşād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [gibi,]*

gice-: *Gece, gece vakti.*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā güller elinden **gīceler** / İñledüp bülbülleri tā ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [gīceler, -ler]*

gice: *Gece.*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur **gīce** ṣuʿāʿum görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [gīce,]*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede maḥrem baña / Kanda gitsem bir dem ayrılmaz olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [gīceler, -ler]*

Ol gül endāmuñ firākında yine iy ʿandelīb / **Gīceler** tā ṣubḥ olınca nāle vü feryadsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 4). [gīceler, -ler]*

Gözi yaşlu bagrı başlu dāyim olur ʿışḳ eri / **Gīceler** tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [gīceler, -ler]*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū yār ẓālim çarḫ nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [gīceler, -ler]*

Leylī zülfüñ ḥasretinden ʿāşıḳ-ı dil-ḫastedür / **Gīceler** tā ṣubḥa dek ney gibi nālān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 4). [gīceler, -ler]*

Niçe bir bezm-i ġam içre **gīceler** tā ṣubḥa dek / Niçe bir yaşlar döküp şemʿe müşābih yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [gīceler, -ler]*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña gülşen / Sensüz ki **giçe** bir nefes ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [giçe,]*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme āheng içün / Baña eydüñ **gīceler** tā ṣubḥ nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [gīceler, -ler]*

Hicr ara ʿışḳ āteşine yanalıdan dōstlar / **Gīce** āteş ṣuʿlesidür görinen gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [gīce,]*

Gice sanmañ ki felekde görünen encüm degül / Göklere çıkdı şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [gice,]*

Gice meh gibi ẓāhir oldı ol rū / Sücūda vardı encüm cümle kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 1). [gice,]*

Giceyi güne degiş ḫaṭṭuña didi niçe kez / ʿĀrıżuñ remz-ile dir ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [giceyi, -y, -i]*

Gīce odlar ẓāhir olur sīne-i ṣad çākde / Dūd-ı āhumdur görinen gündüzin eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 1). [gīce,]*

Gice hüsnüñe karşu şemʿ gibi / Dökeyin göz yaşını yana yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 2). [gice,]*

İşidüp **gīce** efġānum seg-i yār / Getürür bizi didi bu fiġāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 3). [gīce,]*

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī tā seḥer / Seyr kıl evvel ʿIrāḳ'ı soñın eyle Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [gīceler, -ler]*

gice: *Gece, geceler boyunca.*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba ben / Ḥasret oldum **gīceler** tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [gīceler, -ler]*

gice: *Gece. II Geceler boyu.*

Añ günāhuñı Muḥibbī **gīceler** / Eksük itme gözüñden āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 5). [gīceler, -ler]*

gice gündüz: *Aralıksız, sürekli, her zaman.*

Yüzüñe şöyle ʿāşıkdur senün şems ü ḳāmer cānā / **Gice gündüz** yüzin sürüp gider mi hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [gice gündüz,]*

Gīce gündüz şemʿ gibi yanaram hicr odına / Āh u efġānum benüm gūş itmez ol nā-mihribān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 2). [gīce gündüz,]*

gice gündüz: *Gece gündüz: Her zaman, ara vermeden, durmadan, devamlı olarak.*

Günāh ise **gice gündüz** şehā ʿışḳuñla āh itmek / Beni ḳatl eylegil sorma ki başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [gice gündüz,]*

gīce vü gündüz: *Gece ve gündüz.*

Bu ne ʿibret bu ne ḥikmetdür ʿaḳıllar çāk olur / **Gīce vü gündüz** semāʿ eyler bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 2). [gīce vü gündüz,]*

giceler: *Gece, gece vakti, geceleyin.*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül bülbül gibi / İy dil-i şūrīde sen çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [gīceler,]*

giceler: *1. gece, gece vakti, geceleyin, 2. gece(ler) boyu beklemek.*

Gīceler tā ṣubḥ bīdār ol viṣālin kıl ṭaleb / Müstecāb olur duʿālar dā'imā temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [gīceler,]*

Gīceler uyku yüzin görmez gözüm yılduz sayar / Ṭālibem āh ol meh-i nā-mihribāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [gīceler,]*

Muḥibbī **gīceler** iñler ider bülbül gibi efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [gīceler,]*

giceler: *Gece vakti, geceleyin.*

Sīnem üzre **gīceler** ʿışḳ āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [gīceler,]*

giceler: *Gece boyunca, geceleyin.*

Gīceler tevḥidi dilden koma her dem ẕākir ol / Rūz-ı maḥşer derdüñe oldur devā iden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [gīceler,]*

İy Muḥibbī her kaçan yād idesin gül ruḫların / **Gīceler** bülbülleyin tā ṣubḥ feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [gīceler,]*

Gül yüzüñsüz **gīceler** feryād u efġān eylesem / Nāleme āheng idüp bülbül baña dir āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [gīceler,]*

Giceler bülbül-i şūrīde gibi nālelerüm / Çın seḥer ol boyı serv ü yüzi gülzāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [giceler,]*

Ruḫlaruñsuz bu Muḥibbī **gīceler** nālān olur / Bülbülüñdür n'eylesün gülzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [gīceler,]*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu **gīceler** dil bülbüli / Ṣubḥ olınca iñleyüp feryād u efġān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 4). [gīceler,]*

gid: *Uzaklaşmak.*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni derd ü belā ile **gidensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [gidensin, -ensin]*

gid: *Bir yerden ayrılıp uzaklaşmak.*

Seḥāb-ı zülfi n'eylersin **gider** kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün dehri cihān pür āfitāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [gider, -er]*

ġıdā: *Besin, yiyecek.*

Ḳanāʿatle geçen bir nān-ı cevle / **Gıdāyı** dāyima güllāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 3). [gıdāyı, -y, -ı]*

ġıdā eylersin: *Yiyecek, azık yapmak.*

Niçe serler her gün eylersin ġıdā / İy ʿacūz dünyā meger serḫānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 8). [ġıdā eylersin, -rsin]*

ġıdā-yı rūḥdur: *Ruhun gıdası, ruhu besleyen.*

Bu Muḥibbī sözleri yiter **ġıdā-yı rūḥdur** / Yime dünyā niʿmetin dönme devābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [ġıdā-yı rūḥdur,]*

gideli: *Gideli, gittiğinden beri.*

Gideli kūh-ı belāya bu Muḥibbī dōstlar / Almadı yanınca hergiz ġamdan özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [gideli,]*

giden: *Giden, yönelen.*

Furṣatı fevt eyleme girmez ele / Çün bilürsin bir daḫı gelmez **giden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 3). [giden,]*

gider-: *Gidermek, yok etmek.*

Zülfüñi **gider** cemālüñ rūşen olsun gün gibi / Ḫasta diller niçeye dek āh-ı şeb-gīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [gider,]*

gider: *Gidermek, yok etmek.*

İy güneş yüzlüm **gidergil** ʿārıżuñdan zülfüñi / Kimseler beñzetmesün anı niḳābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [gidergil, -gil]*

gider mi: *Gider mi? (gitmez).*

Yüzüñe şöyle ʿāşıkdur senün şems ü ḳāmer cānā / Gice gündüz yüzin sürüp **gider mi** hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [gider mi,]*

gidicek: *Gidince, gittiği zaman.*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum gibi / Çün bilürsün cān **gidicek** yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [gidicek,]*

gile eyledüm: *Şikâyet etmek, yakınmak.*

Hicr içre çeküp cevr ü cefā eyledüm gile / Raḥm eylemedi kimse gelüp yaşumı sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 1). [gile eyledüm, -düm]*

gile eyler mi: *Şikâyet etmek, yakınmak.*

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler güle / Gül didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [gile eyler mi, -r mi]*

gile itmezem: *Şikayet etmek, şikayetlenmek, sızlanmak.*

Biñ cevr ü cefā eyle baña itmezem gile / Yoluñdadur cān u serüm tek hemān dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 1). [gile itmezem, -zem]*

Bir cefā-keş ʿāşıḳam cevr [ü] cefādan dönmezem / Günde biñ kez öldürürse itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [gile itmezem, -mezem]*

gile kılayım: *Yakınmak, şikayet etmek.*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [gile kılayım, -ayım]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [gile kılayım, -ayım]*

gile kılsa: *Yakınmak, şikayet etmek.*

Göñlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden / Derdā ki usandurdı beni bunlar özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [gile kılsa, -sa]*

Ne buldı ise buldı Muḥibbī göz ucından / Göñlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 5). [gile kılsa, -sa]*

ġıll ü ġışdan: *Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.*

Rūşen itdi kangı dil kim mihrüñ ile sīnesin / Ṣāf kıldı **ġıll ü ġışdan** gün gibi āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [ġıll ü ġışdan, -dan]*

ġıll ü ġışdan: *Gizli kin ve düşmanlık, gönül fesâdı, karışıklık.*

Acı yaşlar dök derūnuñ **ġıll ü ġışdan** pāk kıl / Kullanasın tā ki sen ʿālemde deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [ġıll ü ġışdan, -dan]*

gine: *Yine.*

Leblerüñ mey yirine içdü **gine** kanumuzı / Bize şāhid mi degül uşbu dehānuñdaki kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [gine,]*

gir-: *Bir yere dahil olmak.*

Olur mı ki Muḥibbī ʿacabā ʿālem içinde / El vire anuñ sevdücegi **gire** kucağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [gire, -e]*

gir: *1. Girmek, dahil olmak.*

ʿIşḳ meydānına **girdüñ** cān-ıla baş oynaduñ / İy göñül merdāne sensin iy göñül merdāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [girdüñ, -düñ]*

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle / Maḥabbet baḥrına **girdüm** görinsem tañ mı māhī ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [girdüm, -düm]*

Ser-i kūyına **girmeden** yine āheste varup / Döymesün bir kılı ol zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [girmeden, -meden]*

Kim bile diye zülf-i çevgāna / Başı top ola **gire** meydāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 1). [gire, -e]*

Maʿşūḳ her ne itse Muḥibbī ko eylesün / Hīç **girmesün** kimesneler anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [girmesün, -me, -sün]*

ʿIşḳuñ rehine **girdüm** pür seng-i ḫāra gördüm / Bildüm küşāde yazuk āh olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [girdüm, -düm]*

gir: *Girmek, dahil olmak.*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline **girdügin** hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [girdügin, -düg, -in]*

Girerdi her kişi gülzār-ı ḥüsne / Eger olmasa ḫaṭṭuñ aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 4). [girerdi, -er, -di]*

gir: *Girmek, içeri girmek.*

Zülfüñün cānā ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / Mār beñzer kim şikāfından yirüñ **girer** ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [girer, -er]*

gir: *(Gönle) Girmek.*

Evvel[i] pāk it Muḥibbī gel derūn-ı sīneñi / Ẕikr-i Ḥaḳ **girmez** bulınmaz olsa dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [girmez, -mez]*

gir: *(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak.*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege dirsem / Bulut gibi ara yirde **girüp** olur raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [girüp, -+(ü)p]*

gir: *(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak, duhul etmek II Doğru yol olduğuna inanılan bir yaşam tarzını seçmek.*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak gerek meydāna **giren** ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [giren, -en]*

gir: *(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dâhil olmak, duhul etmek.*

Her ne deñlü ki sü'āl olına virmeye cevāb / Āh idem **girmeye** ger ġonca dehānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 3). [girmeye, -me, -y, -e]*

gir: *(bir şeyin içine) girmek.*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā imiş / Yine gerekdi **gir** sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [gir,]*

ġırbāl oluban: *Kalbur olmak, elemek.*

Bu Muḥibbī şöyle ḫāk oldı bulınmaya nişān / Çārḫ **ġırbāl oluban** rūy-ı zemīni elese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [ġırbāl oluban,]*

girdāb: *Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.*

Baḥr-i eşkümde bu dil düşdi yaşum girdābına / Çāre yok bildüm ḫalāṣa baña bu **girdābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [girdābdan, -dan]*

girev kıl: *Rehin vermek.*

Girev kıl ḫırḳañı al cām-ı bāde / Dilüñden gitmesün her laḥẓada Hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 2). [girev kıl,]*

girībān: *Elbise yakası.*

Tutsa ger dest-i ecel beni **girībānumdan** / Geçe cāndan bu göñül geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [girībānumdan, -umdan]*

Dāmānı elümde vü **girībanum** elinde / Raḥm eyle didüm yār-ı cefakâra sevişme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [girībanum, -um]*

girībān çāk iderler: *Yaka yırtmak.*

Girībān çāk iderler gerçi ʿuşşāḳ / Ben itdüm çāk-i cān dāmān figende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 3). [girībān çāk iderler, -erler]*

girībān-çāk: *Yakası yırtık.*

Göreyim ben seni āḫir **girīban-çāk** tā dāmen / Baña māniʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [girīban-çāk,]*

giriftār: *Düşkün, âşık, tutkun.*

Zülfi bendinde görüp sormaz Muḥibbī ḥālüñi / Ḥālini bilmez giriftāruñ **giriftār** olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [giriftār,]*

Zülfi bendinde görüp sormaz Muḥibbī ḥālüñi / Ḥālini bilmez **giriftāruñ** giriftār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [giriftāruñ, -uñ]*

giriftār: *Aşık, tutkun.*

Bend içre gören göñlümi zülfi girihinde / Saklama didi as bu **giriftārı** n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [giriftārı, -ı]*

giriftār eyleyensin: *Bağlamak; esir etmek.*

Yüzüñi gösterüp evvel **giriftār eyleyensin** sen / Koyup tenhā beni derd ü belā ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [giriftār eyleyensin, -yensin]*

giriftār olmasun: *Esir olmak.*

ʿIşḳa düşüp bencileyin kimseler zār olmasun / Miḥnet ü derd ü belā ile **giriftār olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 1). [giriftār olmasun, -masun]*

giriftār olmasun: *Esir olmak, tutsak olmak.*

Ruḫlarında dāne-i ḫālin görüp bu murġ-ı dil / Bend-i zülfine düşüp anuñ **giriftār olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [giriftār olmasun, -sun]*
giriftār-ı ḥazān olma: *Güz mevsiminin tutkunu olmak. (Aşığın solgun yüzü bağlamında).*

Dilerem iy sehī-servüm **giriftār-ı ḥazān olma** / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 1). [giriftār-ı ḥazān olma,]*

Dilerem iy sehī servüm **giriftār-ı ḥazān olma** / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [giriftār-ı ḥazān olma,]*

girih girih: *Düğüm düğüm.*

Ḫaddüñde āceb olmaya gīsū **girih girih** / Āteş göricek elbette olur mū **girih girih** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [girih girih,]*

Gözüm yaşı gördügi demde revān olur / Salınsa eger ol ḳaddi dil-cū **girih girih** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 4). [girih girih,]*

ʿIşḳuma gözüm yaşı Muḥibbī nişānedür / Ḫūn-āba dönüp akdugı her sū **girih girih** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [girih girih,]*

Pā komasun kimsene gülzār-ı ḥüsnine / Ḫaṭṭını aña eyledi bārū **girih girih** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 6). [girih girih,]*

girih girih eyledi: *Düğüm düğüm etmek.*

Cevr ü cefādan itmedi bir kerre ictināb / Ẓulm u sitemi eyledi āh ḫū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 2). [girih girih eyledi, -di]*

girih girih ider: *Düğüm düğüm etmek.*

Bir nevʿ-ile bende çeker çeşmi ʿāşıḳı / Ṣīṣeyle ider ʿālemi cādū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [girih girih ider, -er]*

girih girih olur: *Düğüm düğüm olmak.*

Ḫaddüñde āceb olmaya gīsū girih girih / Āteş göricek elbette olur mū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [girih girih olur, -ur]*

girih kılsun: *Düğümlemek, bağlamak.*

Bundan özge ḥālet olmaz ʿāşıḳa kim ḫufyeten / Ḥışm-ıla kılsun girih ebrūların çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [girih kılsun, -sun]*

ġırr olma: *Kibirli olmak.*

Ġırr olma ḥüsn bünyādına ol āb üzeredür / Bir ḫaberdür ʿāḳilāna diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [ġırr olma, -ma]*

ġırre: *Gururlu, kibirli.*

Göñli katı biñ sü'āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne **ġırre** bir sitemkār var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [ġırre,]*

ġırre-i ḥüsn: *Güzelliğin mağruru.*

Ġırre-i ḥüsn olup cevr itme / Çü degül ḥüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 3). [ġırre-i ḥüsn,]*

girüben: *Girip; girince || dahil olmak.*

Āşikāre kılayım yine maʿānī gevherin / **Girüben** çıkarayım dilde olan maḫzenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 3). [girüben,]*

girye: *Ağlama, gözyaşı.*

İy Muḥibbī ḫandenüñ ardınca vardur **giryesi** / Anuñ içün dāyimā nā-şādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [giryesi, -si]*

girye: *Ağlama II sızlanma, şikayet etme.*

ʿIşḳ hemān dōst hemān dil hemān / Cevr hemān **girye** vü ḥālet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [girye,]*

Muḥibbī agla sen dildār gülsün / Saña **girye** sunılmış aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [girye,]*

girye: *Ağlama, ağlayış.*

Gül-i nev-reste ben ebr-i bahāram / Baña **girye** sunıldı aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 4). [girye,]*

gīsū: *Omuz üstüne dökülen saç.*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini zencīr ider gördüm çün ol **gīsūyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [gīsūyı, -yı]*

Niçe sünbül niçe kākül niçe **gīsūdur** bu / Niçe ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [gīsūdur, -dur]*

gīsū: *Omuz üstüne dökülen saç.*

Çeşmüñle dil-i gümşüdemi ḫālüñe sordum / Biri kılup ebrūya işāret birisi **gīsū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [gīsū,]*

gīsū: *(Sevgilinin) omuza dökülen siyah uzun saçı, kahkül.*

Göñlümi dīvāne kıldı āh ol **gīsū** diyen / ʿAḳlumı tārāca virdi ʿārıẓ-ı gül-bū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [gīsū,]*

Ḫaddüñde āceb olmaya **gīsū** girih girih / Āteş göricek elbette olur mū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [gīsū,]*

gīsū: *1-Kadınların arkalarına saldıkları saç bölüğü; omza dökülen saç, uzun saç, zülüf, kâkül, saç örgüsü. 2-Sevgilinin saçları.*

Ḫaṭuña didiler ḫüsnüñ ṭılısmı / Görinür mār içinde iki **gīsū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 4). [gīsū,]*

git: *Gitmek.*

Dilüñden **gitmesün** her demde Sübḥān / Kim oldur kullaruñ derdine dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [gitmesün, -me, -sün]*

git: *Gitmek, uzaklaşmak.*

Bulınmaz cidd ü cehd-ile çü vaḥdet / İkilik **gitmeye** tā ki aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [gitmeye, -meye]*

Feraḥ şād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan **gitmeyen** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [gitmeyen, -me, -y, -en]*

git: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez kaçar / Līk hīç **gitmez** yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [gitmez, -mez]*

git: *Azalmak, bitmek.*

Sanmañuz dil āteşi bu sīneden bir dem **gide** / Ol sebebden ejder-i āhum felekde yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [gide, -e]*

git: *(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.*

Lebleri yādına ʿiyş eyle ki gül hengāmıdur / Çün geçen geçdi Muḥibbī bir daḫı gelmez **giden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [giden, -en]*

Giderken kūyuña oldum fütāde / Dirīġā olmadı yolum küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 1). [giderken, -(e)r, -ken]*

git: *(Bir şeyden bir şeye, bir kimseden bir kimseye) gitmek, geçmek, intikal etmek; uzaklaşmak.*

Göçdi göñül kaldı hemān dāġ-ı ḥasret āh / Āteş kalur yirinde eger **gitse** kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [gitse, -se]*

İy Muḥibbī göñlümi gönderdüm almadum ḫaber / Kanda **gitdi** gelmedi bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [gitdi, -di]*

git: *(Zaman için) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n'ola ḥālüm böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [gitdi, -di]*

git: *Ayrılmak, terk etmek // ölmek, dünyadan göçmek.*

Gelenler **gitdi** cümle bu cihana / Yüzine güldi birkaç gün zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 1). [gitdi, -di]*

git: *Ayrılmak, gitmek.*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī kuluñı yād itmedüñ / Gerçi kim **gitmez** ḫayālüñ tā ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [gitmez, -mez]*

git: *(Belli bir amaç için) Belli bir yol takip etmek.*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir kor seni / Hīç senüñ ile **gider** bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [gider, -er]*

Benefşe rāst u zülf kec-rev **gider** / Tenüñdeki leṭāfet yāseminde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [gider, -er]*

git: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

Beni öldürsün yisünler beni kūyı itleri / Rażıyam tek baña bir gün dimesün **git** añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [git,]*

git: *Azalmak, bitmek, sona ermek.*

Başumı ḳaṭʿ ideyin tā **gide** ol bār-ı girān / Ser-i kūyuña senüñ varmaga āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [gide, -e]*

git: *"Bir türlü olmadı, oldu bitti." anlamını pekiştiren fiil.*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi Mecnūn-ı şeydā meşrebin / Añladı ancak hemān dünyāda rüsvā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [gitdi, -di]*

git-: *Yok olmak.*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u dil / Kanda **gitdi** ġayretüñ sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [gitdi, -di]*

git-: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

Her kaçan ʿarż ide ʿuşşāḳa ḥüsni nūrını / Her birisi ġaşy olup hūş-ıla ʿaḳıldan **gide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [gide, -e]*

git-: *(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede maḥrem baña / Kanda **gitsem** bir dem ayrılmaz olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [gitsem, -se, -m]*

git-: *(Bir şeyden bir şeye, bir kimseden bir kimseye) gitmek, geçmek, intikal etmek; uzaklaşmak.*

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri riyā ile geçür / **Gidelüm** yār-ıla biz ṣaḥn-ı gülistāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [gidelüm, --elüm]*

git-: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.*

Gitmege itmegil şitāb yine / Göñlüme salma ıżṭırāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 1). [gitmege, -meg, -e]*

Āheste gelüp eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / Soñra dönüben **gitmege** böyle şitāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [gitmege, -meg, -e]*

Çünki yok serv ü gül ü lālede hīç būy-ı vefā / Kanda **gitdi** çemen ü serv ü gülhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [gitdi, -di]*

git-: *Dünyadan gitmek, ölmek.*

ʿĀleme ʿuryān geldüñ bunı fikr itmez misin / Yine āḫir **gidisersin** bir ten-i ʿüryān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [gidisersin, -iser, -sin]*

git-: *Bir mesafe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, hareket etmek.*

Gördiler Ferhād u Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre yok / Arayu **gitdi** ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [gitdi, -di]*

git-: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

Dōstum terk eyleyüp **gitme** beni yaşum gibi / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [gitme, -me]*

git-: *Bir yerden ayrılmak.*

ʿIşḳ mīrāşını yirsem ne ʿaceb Mecnūn'dan / Sanmañ ol **gitmek** ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [gitmek, -mek]*

git-: *Ayrılmak, uzaklaşmak.|| Yok olmak, elden çıkmak.*

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler ten daḫı / Bir ḳabādur ʿāriyet iy dil **gider** cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [gider, --er, -]*

git-: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek ll Yürümek.*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / **Gitdiler** anlar ʿadem mülkine anı arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [gitdiler, -di, -ler]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Anuñ-ıçun **gitdiler** mülk-i ʿademde arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [gitdiler, -di, -ler]*

gitdi: *Bir yere doğru yönelmek, kapılmak, peşinden koşup durmak.*

Būy-ı zülfine irem diyü yine āvāre dil / **Gitdi** yaşum gibi āh ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [gitdi,]*

gitdi: *Kalmadı, bitti.*

Feraḥ şād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī **gitdi** ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [gitdi,]*

gitme: *Ayrılmak, sona ermek, bitmek.*

Ġamzelerle öldürürse lāʿl-i nābı dirgürür / Ḫāk-i pāyından Muḥibbī bir dem anuñ **gitmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [gitmesün, -sün]*

Girev kıl ḫırḳañı al cām-ı bāde / Dilüñden **gitmesün** her laḥẓada Hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 2). [gitmesün, -sün]*

gitmek: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / Şarṭ degül ardınca **gitmek** leşkeri maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [gitmek,]*

gitmeye: *Etkisine devam etmek, kalmak.*

Niçeye dek **gitmeye** sīneñde tura kibr ü kīn / Böyle iken ben müselmānam diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [gitmeye,]*

gitmeye mi: *Gitmez mi?.*

Yāruñ cefā vü cevri nedür kīnesi neden / Derdā dirīġ **gitmeye mi** kīne sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [gitmeye mi,]*

giyāh: *Ot.*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem tolar çün oda duş ola **giyāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [giyāh,]*

giyāh: *Ot.*

Şehā gülzār-ı ḥüsn içre açılmış bir gül-i tersin / Yanaldan āteş-i ʿışḳa kararmış bir **giyāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [giyāham, -am]*

giyāh-: *Ot. II mezarın veya ölen kişinin gömüldüğü yerin üzerinde biten otlar.*

Yoluña cān virdügümden soñra ger kılsañ güẕer / Dil uzadup diyesi cümle **giyāhum** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [giyāhum, -(u)m]*

ġıybet eyleme: *Gıybet etmek, arkasından konuşmak.*

Alup bir mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu sebebden kendüñi ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [ġıybet eyleme, -me]*

gizlen: *Gizlenmek, saklanmak.*

Gizlenür zülfi şebinde ḫaṭṭ-ı dilber cā-be-cā / Ḳaṣd ider İslām'a kāfir çeyşidür şebḫūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [gizlenür, -ür]*

gizlü: *"Gizli"; açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan, meçhul.*

Egerçi ugradum ʿışḳ içre rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm **gizlü** gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 1). [gizlü,]*

göç: *Ölmek.*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle saña bir ḫāne yap / Kūs-ı rıḥlet çalınur nāgāh bundan **göçesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [göçesin, -esin]*

göçdi: *Dünyadan göçmek, vefat etmek.*

Göçdi göñül kaldı hemān dāġ-ı ḥasret āh / Āteş kalur yirinde eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [göçdi,]*

gögüs germe: *Bir güçlüğe karşı koymak, dayanmak.*

Sakın yelken gibi germe gögüs sen / Muḫālif rūzigār yüksek serende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 6). [gögüs germe,]*

gök: *Gök, gökyüzü.*

Key naḥīf oldum bulan bulur fiġānumdan beni / Dir ki iy bī-çāre sen ne **gökdesin** ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [gökdesin, -desin]*

Yagup yagmurlayın yaşum n'ola cūlar revān olsa / Bulutlar gibi agdurdum **göge** dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [göge, -e]*

Göklerüñ seyrini gel göñlüñe seyrān itdür / Himmetüñ bāl ü peri ile uçur ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [göklerüñ, -lerüñ]*

gök: *Âsmân, semâ.*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne **gökde** ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [gökde, -de]*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / İy göñül bilmem seni de **gökde** yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [gökde, -de]*

Ger cefā sengini yagdursañ **gökden** rāżıyam / Her ne kim **gökden** yaga lā-büd ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [gökden, -den]*

Ger cefā sengini yagdursañ **gökden** rāżıyam / Her ne kim **gökden** yaga lā-büd ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [gökden, -den]*

Eyleseñ cevr ü cefālar yüzümi döndermezem / Her ne kim **gökden** yagar anı ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 4). [gökden, -den]*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / Dōstlar **gökden** ne yagarsa götürür çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [gökden, -den]*

Temāşā itmege **gökden** melekler / Yüzüñ görmege inerler zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 3). [gökden, -den]*

gök: *Gök, gökyüzü.*

Gice sanmañ ki felekde görünen encüm degül / **Göklere** çıkdı şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [göklere, -ler, -e]*

gök: *Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.*

Gökler olursa Muḥibbī tañ mıdur reng-i kebūd / Āteş-i dilden çıkan her dem duḫānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [gökler, -ler]*

gök yüzine: *Gök, gökyüzü.*

Çıkam kemend-i āh-ıla dirdüm sarāyuña / **Gök yüzine** çıkılmaz-ımış nerdübāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 4). [gök yüzine,]*

gökce: *Yer ve gök gibi.*

Kimsenem yok ġam şebinde üstüme aglar benüm / Yirce **gökçe** minnetüm var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [gökçe,]*

gökle: *1. Gök, gökyüzü 2. Mavi renk, gök rengi.*

Çıkarsun **göklere** bülbül fiġānı / Anuñçün maḥrem-i dāyim dikensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 3). [göklere, -re]*

göklere irdi: *Göklere çıkmak/yükselmek.*

Āsümānīler geyüp gün yüzlü māhum kandasın / **Göklere irdi** saña irmedi āhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [göklere irdi, -di]*

ġonca: *Açılmamış gül.*

Ġoncaya nāz ögredür her dem lebüñ güftārda / Serve taʿlīm ide bālā ḳadüñ reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [ġoncaya, -ya]*

ġonca: *Açılmamış gül (rengi). II kırmızı.*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra getür / Lebi **ġonca** yüzi gül lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [ġonca,]*

ġonca: *Açılmamış çiçek, tomurcuk (bk. gonca*).*

Dehānı **ġonca** gül ʿārıż teni nesrīn ḫaṭı sünbül / Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [ġonca,]*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül **ġonca** dehen / Ol gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [ġonca,]*

Ṣafādan çāk ider **ġonca** yakasın / Añarsam gül yüzüñ vaṣfın nesīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 3). [ġonca,]*

ġonca: *Açılmamış gül, tomurcuk.*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene güller ḫacil olsun / Gül nāz-ıla tā **ġonca** görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [ġonca,]*

ġonca: *Açılmamış çiçek, tomurcuk. ll Sevgilinin dudağı.*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi gül **gonca** leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [gonca,]*

ġonca dehānı: *Gonca gibi küçük olan ağız.*

Her ne deñlü ki sü'āl olına virmeye cevāb / Āh idem girmeye ger **ġonca dehānı** elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 3). [ġonca dehānı,]*

ġonça dehensin: *Ağzı gonca gibi (olan sevgili).*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem **ġonça dehensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [ġonça dehensin, -sin]*

Yüzi gül bir lebi **ġonca dehensin** / Tekellüm eyleseñ şīrīn suḫensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 1). [ġonca dehensin, -sin]*

ġonca femüñi: *(Sevgilinin) küçük ağzı.*

Beñzeden noḳṭaya **ġonca femüñi** / Dir senüñ bilüñe kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 4). [ġonca femüñi, -üñi]*

ġonca gibi: *Gonca gibi.*

Gel **ġonca gibi** iy dōst bir dem tekellüm eyle / Nāz-ıla ser-firāzum gül ol tebessüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [ġonca gibi,]*

ġonca lebüñden: *Gonca dudak.*

Cevāb işideli **ġonca lebüñden** / Sükūt idüp ider güftāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 6). [ġonca lebüñden, -üñden]*

ġonca-fem: *Gonca ağızlı.*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel olsun / Hem **ġonca-fem** ü lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [ġonca-fem,]*

ġonca-leb: *Dudakları gonca gibi olan (küçük ağızlı sevgili).*

Ciger kanını çeşmümden eger bu ḫār-ı ġam dökse / Dimez ol **ġonca-leb** gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [ġonca-leb,]*

ġonca-şıfat: *Gonca gibi.*

Yüzüñ aç gül gibi görsün seni dil / Niçeye dek olasın **ġonça-şıfat** perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [ġonça-ṣıfat,]*

ġonca-veş: *Gonca gibi.*

Nāz-ıla gül gibi gülüp **ġonca-veş** güftār ider / Seyr ider gülşende san serv-i ḫırāmān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [ġonca-veş,]*

Ġonca-veş yār-ı Muḥibbī ola kim ḫande kıla / Her seḥer dīdelerüñ yaşını bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [ġonca-veş,]*

gönde: *Göndermek.*

Yāra dil **gönder** nihānī anı cānuñ duymasun / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [gönder, -r]*

gönder-: *Göndermek.*

İy Muḥibbī ṣabra ṭāḳat kalmadı yigdür sefer / **Göndere** vādīleri göñlüñi seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [göndere, -e]*

gönder-: *(Belli bir yere, belli bir işi yapmak üzere) Gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak.*

Tīrini **gönderdi** dilber cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur didi dil baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [gönderdi, -di]*

gönder-: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.*

Yakmaġa bagır yagum dil tekyesine **gönder** / Söyinmesün ebed ol rūşen çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [gönder,]*

Çeşmüñi **gönder** ilerü diller alsun tīġ-ıla / Perçemüñi ko kafāda kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [gönder,]*

Sīnemi ḫālī koma tīrüñi **gönder** güzelüm / N'ola dil sende ise koyam anı dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [gönder,]*

Muḥibbī nẕr kıl ġam tekyesine / Yaşuñ dirhemlerin **gönder** çerāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 5). [gönder,]*

gönder-: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.*

İy ṭabīb-i dil neden **göndermedüñ** ṣāfī cevāb / Yoḫsa göz göre bu miskīni helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [göndermedüñ, --me, --dü, --ñ]*

gönder-: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.*

Göñlümi **gönderdüm** evvel kūyına dildārumūn / İy Muḥibbī ögrene ol bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [gönderdüm, --dü, --m]*

İy Muḥibbī göñlümi **gönderdüm** almadum ḫaber / Kanda gitdi gelmedi bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [gönderdüm, --dü, --m]*

gönder-: *Belli bir yere, belli bir işi yapmak üzere) Gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak.*

ʿIşḳ mıdur leşker-i ġam **gönderüp** mülk-i dile / Dem-be-dem ḫūmḫāne-i çeşmümden icrā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 3). [gönderüp, -üp]*

gönder-: *Belli bir yere, belli bir işi yapmak üzere gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak.*

Gönderüp derd ü elem hicr-ile öldürmek ise / Rāżıyam her ne gelürse baña cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [gönderüp, -üp]*

İy kaşı ya sīnem içre **gönderüp** ġamz okların / ʿĀḳıbet kıldı benüm ḳalbümde cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [gönderüp, -üp]*

Zer gibi pāk ʿayār ʿışḳuñ ile olduguma / **Gönderüp** seng-i cefā atma meḥek tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [gönderüp, -üp]*

İrmedüm tuş olmadum ʿālemde ḥālāt ehline / Bād-ı āhum **gönderüp** sordum semāvāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 1). [gönderüp, -üp]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme **gönder** / Ki zīrā bilürem anuñ ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [gönder,]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Gehī cevr ü cefā gāhī sitemden / Añarsın **gönderen** her laḥẓa sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 4). [gönderen, -en]*

Gönderürsin baña cevr aġyāra mihrüñ toḫmını / Bilür iken ḥāṣıl olmaz nesne ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [gönderürsin, -ürsin]*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿayb eylemeñ / Bir ḳadeḥ mey rehnine **göndermişem** destārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [göndermişem, -miş, -em]*

Göñlümi **göndermişem** iy dōst senden cānibe / Añlamazam ki gele bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [göndermişem, -miş, -em]*

gönder: *Göndermek II yollamak.*

Dil almag-ıçun ileri çeşmini **gönderüp** / Dündār idindi perçemin aldı kafasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [gönderüp, -üp]*

gönder: *Göndermek.*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol sīmīn beden / Eksük itmez **gönderür** dāyim velī derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [gönderür, -ür]*

gönder: *Göndermek II yollamak.*

Göñlümi kūyuña **gönderdüm** anı yād eyledüñ / Āşināñdur ol ezel sanduñ meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [gönderdüm, -dü, -m]*

Didüm ki göñül derdine iy dōst ne çāre / Didi ki lebüm barını **gönderdüm** em olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [gönderdüm, -dü, -m]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Ol kemān ebrū ṣıfat **gönderse** tīr-i ġamzesin / Sīneden geçsün velī bagruñda kanuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [gönderse, -se]*

gönder: *Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.*

Baña **gönderme** vefā vü mihrüñi gel iy ṣanem / Tek cefādan bu dilüm maḥrūm olup zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [gönderme, -me]*

göñl: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Muḥibbī **göñlini** bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar anı ber-dār it ki çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [göñlini, -in, -i]*

Dilā saʿy-ile dildāruñ ne mümkin ḳalbine girmek / Bilürsin **göñli** katıdur anuñ pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [göñli, -i]*

İden Muḥibbī **göñlini** ġāret gözüñ degül / Baş baş ḥarāmī ġamzelerüñ bir ḥarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [göñlini, -in, -i]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem **göñlüme** / Aradum gezdüm cihānı kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 4). [göñlüme, -ü, -m, -e]*

Bir temel bırakdı **göñlüme** benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [göñlüme, -ü, -m, -e]*

Bezm-i ġamda kulaguñ dest-i zamāne burıcak / Nāleler eylemege **göñlüñi** ṭanbūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 3). [göñlüñi, -ün, -i]*

Gitmege itmegil şitāb yine / **Gönlüme** salma ıżṭırāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 1). [gönlüme, -üm, -e]*

Serv ḳaddi hevesi komadı **gönlümde** ḳarār / Gözlerüm yaşı gibi turmaz akar her sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [gönlümde, -(ü)m, -de]*

Laʿl-i nābuñdur düşüren gönlümi peymāneye / Varmasam **gönlüm** gözüm açılmaya meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [gönlüm, -(ü)m]*

Cefāñuñ tīşesin **gönlüme** urma / Olur olsa eger mermer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [gönlüme, -üm, -e]*

Gönlüme sulṭān-ı ġam gelse gözüm gevher saçar / Ziynet ider yollarını dürr ile mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [gönlüme, -ü, -m, -e]*

İy Muḥibbī şükr kıl derd ü belā vü miḥneti / **Gönlüme** tapşurdılar düşdi emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [gönlüme, -ü, -m, -e]*

gönli katı: *Merhametsiz.*

Gönli katı biñ sü'āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir sitemkār var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [gönli katı,]*

gönli katıdur: *Merhametsiz.*

Muḥibbī katıdur gönli nigāruñ / Ol istiḥkām yokdur şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 5). [gönli katıdur, -dur]*

gönlin: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi **gönlin** mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [gönlin, -in]*

İy türk-i şūḫ ʿāşıḳa cevr ü ʿiṭāb ne / İtmege cefā sengile **gönlin** ḫarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [gönlin, -in]*

gönlin alınca: *Gönlünü çelmek, kandırmak, aşık etmek.*

Gönlin alınca Muḥibbī'ye vefā gösterüp āh / Pes neden soñra dönüp cevr[i] firāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [gönlin alınca, -ınca]*

gönline girilmek: *Birinin sevgisini kazanmak, kalbine girmek.*

Katı **gönline girilmek** ne mümkin / Görilmedi bu saḫtlık şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 4). [gönline girilmek, -ilmek]*

gönlini alan: *Aşık etmek.*

Seyr-i gülşen idicek nāz-ıla görüp diyeler / Bu Muḥibbī'nüñ alan gönlini budur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [gönlini alan,]*

gönlini alduñ: *Gönül almak; aşık etmek.*

Alduñ Muḥibbī gönlini īmāna ḳaṣd idüp / Zülfüñe uyup yoḫsa müselmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [gönlini alduñ, -duñ]*

gönlini bagladı: *Sevgi ile bağlanmak.*

Gönlini kim ki bagladı bir saçı sünbüle / Añlamazam ki ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 1). [gönlini bagladı, -dı]*

gönlini egler: *Gönlünü eğlemek; avutmak, oyalamak.*

Zāhid egler gönlini cennetdeki ḥavrā ile / Çöpçe gelmez ʿāşıḳuñ çeşmine dīẕār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [gönlini egler,]*

gönlini tapşurdı: *Gönlünü kaptırmak.*

Saña tapşurdı Muḥibbī gönlini iy nūr-ı Ḥaḳ / Enbiyālar serverisin aduñ olmışdur Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [gönlini tapşurdı, -dı]*

gönlini virdi: *Sevmek, âşık olmak.*

Gönlini virdi Muḥibbī cān daḫı virse sezā / Ne içün bakardı anuñ gibi bir ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [gönlini virdi, -di]*

gönlüm: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Meclis-i ġamda bu **gönlüm** olalı nāya şebīh / Dem mi var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [gönlüm,]*

Gözlerüm gözeklerinden döküben ḫūn-ı ciger / İñlerem derd-ile **gönlüm** beñzedüp ṭōlāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [gönlüm,]*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu **gönlüm** ittiḥād / Aña yeksān görinür olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [gönlüm,]*

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste / Bildürmege bu ḥāli **gönlüm** ulagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [gönlüm,]*

Gözümüñ nūrısın **gönlüm** sürūrı / Muḥibbī'yi bugün şeydā kılan sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 5). [gönlüm,]*

Bu **gönlüm** taḫtınuñ sulṭānı sensin / Ne kim emr itse olur bende fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [gönlüm,]*

Gül yüzüñ devrinde **göñlüm** gülʿiẕārı n’eylesün / Kılmayup bülbül gibi yā āh u zārı n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [göñlüm,]*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / Bu kebūter **göñlüm** olmışdur hevāyı n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [göñlüm,]*

Genc-i vaṣluñ bulmak içün eyledüm **göñlüm** ḫarāb / Dōstum geçdüm anuñçün bu dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [göñlüm,]*

İñen incinme iy **göñlüm** ölürsin gūşiş-i ġamdan / Güzellerden vefā gelmez meş̲eldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [göñlüm,]*

Niçe bir idüp ḥavāle üstüme ġam leşkerin / Niçe bir vīrān idersin uşbu **göñlüm** ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [göñlüm,]*

Göñlüm n’ola ger kılsa gile iki gözümden / Derdā ki usandurdı beni bunlar özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [göñlüm,]*

Ne buldı ise buldı Muḥibbī göz ucından / **Göñlüm** n’ola ger kılsa gile iki gözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 5). [göñlüm,]*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña dām-ı belā olsun / Ebed kurtılmasun **göñlüm** ko aña mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [göñlüm,]*

Zülfinüñ pefteresin salup bu **göñlüm** bāzına / Anı ṣayd itmek murādı çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [göñlüm,]*

Kūyına varsa **göñlüm** olmak diler melāmet / Varur mı ʿāşıḳ olan hīç [i]ʿtibāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [göñlüm,]*

Deryā-yı ʿışḳa düşdüm emvāc başdan aşdı / **Göñlüm** sefīnesini sürür kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 3). [göñlüm,]*

Ben sefer bī-iḫtiyār itdüm diyār-ı ġurbete / Dōstum ısmarladum **göñlüm** saña Allāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [göñlüm,]*

Hicrüñ-ile āh kim düşdi bu **göñlüm** ġamlara / Eşk-i çeşmümdür beni fāş eyleyen ādemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [göñlüm,]*

Gözüm gevherlerin her dem alur **göñlüm** ayasına / Diler īş̲ār ide varup nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [göñlüm,]*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī nişānı depreşe / Şād olur **göñlüm** umar kim tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [göñlüm,]*

Görüp ebrūñı **göñlüm** geldi vecde / Hemān-dem itdi dil miḥrāba secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 1). [göñlüm,]*

Niçeye dek derdüñ-ile uşbu **göñlüm** aglaya / Serv ḳaddüñ ayagına cūlar olup çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [göñlüm,]*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı **göñlüm** bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n’ola ḥālüm böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [göñlüm,]*

Gözümden akar-iken Nīl ü Ceyḥūn / ʿAceb budur ki **gönlüm** yana teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 4). [gönlüm,]*

Yine **göñlüm** bend oldı zülf-i kemend-keşe / Yandı cānda kalmadı bir ẕerre ḥüsün āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [göñlüm,]*

Remz-ile derd-i dilin söyler bu **göñlüm** gūşına / Ṣad hezārān āferīn olsun anūn ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [göñlüm,]*

Cefā sengiyle sındı āh **göñlüm** / Bütün kim ide sınsa ābgīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [göñlüm,]*

Kaʿbe'dür kūyı ṭavāf itmek diler **göñlüm** anı / Ger ḳabūli ola ḳurbān olayım ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [göñlüm,]*

Ġubār-ı ḫaṭṭuñı fāş itdi **göñlüm** / Dirīġā yok imiş esrāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 3). [göñlüm,]*

Sıma şehā bu **göñlüm** mümkin degül yirine / Bir daḫı gelmek olmaz çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [göñlüm,]*

Döne döne yanarsam ʿışḳ odına ʿaceb mi / **Göñlüm** kebāba döndi sançıldı çünki şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [göñlüm,]*

göñlüm eglerem: *Gönlünü avutmak, teskin etmek.*

Bezm-i ġam içre nālem ile **göñlüm eglerem** / İñildisini gūş ideli āsiyābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 5). [göñlüm eglerem, -rem]*

göñlüm ḫānesin: *Gönül evi II. Kalp.*

Yakdı **göñlüm ḫānesin** itmez ḫaẕer hīç āhdan / Kendü şehrin mi yakar dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [göñlüm ḫānesin,]*

göñlüm şehrine: *Gönül şehri.*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu **göñlüm şehrine** / Nesi var kosun nizāʿı ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [göñlüm şehrine, -i, -n, -e-ne]*

göñlüm şehrini: *(Aşığın) gönül ülkesi.*

Bir naẕarla uşbu **göñlüm şehrini** yagmalayup / Bir Muġal Çīn gözleri Tātār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [göñlüm şehrini,]*

göñlüm şīşesin: *Gönül şişesi.*

İy Muḥibbī kim bütün ider bu **göñlüm şīşesin** / Yār çokdan anı sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [göñlüm şīşesin,]*

gönlüm şīşesin sırsa: *Gönlü kırılmak, üzülmek, incinmek.*

Sırsa gönlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil / Sıyagelmişdür ezel Leylī çü Mecnūn kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [gönlüm şīşesin sırsa,]*

gönlüm zevraḳın: *Gönül kayığı.*

Yaşum deryālayın itdi temevvüc / Bu **gönlüm zevraḳın** itdi kenara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 2). [gönlüm zevraḳın,]*

gönlümi alan: *Aşka düşmek; bir şeye veya bir kimseye tutulmak; aşık olmak.*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿīşvesi çok dil-firīb / Al idüp bu gönlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [gönlümi alan,]*

gönlümi virsem: *Sevmek, aşık olmak.*

Gönlümi virsem ʿaceb mi ol gözi mestāneye / Rind olanlar cān virürler şevḳ-ile pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [gönlümi virsem, -sem]*

gönlümi yıkarsın: *Gönül kırmak, incitmek, gücendirmek, perişan etmek.*

Gāh cevr ü geh cefā-y-ıla yıkarsın gönlümi / Kim cefā fenninde māhir bir ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [gönlümi yıkarsın, -arsın]*

gönlümün: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Virüben cān cānā būseñ aldı / Bu yıkuk **gönlümüñ** dil-ḫ∨āhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 4). [gönlümüñ,]*

Gönlümüñ vīrānesin luṭf eyle ābād eylegil / Gözlerüm yaşını Dicle eyledüm Baġdād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 2). [gönlümüñ,]*

Gönlümüñ vīrānesin iy dōst maʿmūr eylegil / Kaʿbe yapmakça dimişlerdür yapan dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [gönlümüñ,]*

gönlümüñ ārāmı: *Gönlümün huzuru.*

Kandasın iy **gönlümüñ ārāmı** cānum maḥremi / Kullarına ẓulm idici pādişāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [gönlümüñ ārāmı,]*

gönlümüñ peymānesin: *Gönlümün kadehi.*

Gönlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / Cevr-ise senden hemān u ṣabr ise benden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [gönlümüñ peymānesin, -n]*

gönlümüz alan: *Gönül alan.*

Nāzüklig-ile **gönlümüz alan** degül misin / Āh ol cefā sen cevr-i firāvān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 1). [gönlümüz alan,]*

gönlüñi bagladuñ: *Gönül bağlamak, sevmek.*

İy Muḥibbī ko saña cevr ü cefālar kılsun / Yiridür gönlüñi çün bagladuñ ol bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [gönlüñi bagladuñ, -duñ]*

gönül: *"Ey gönül!" "Ey kişi!" anlamlarında bir ifade.*

Ne umarsın iy **gönül** sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [gönül,]*

gönül: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Ehl-i diller meclisine iy **gönül** yol yok saña / Tā ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [gönül,]*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / İy **gönül** bilmem seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [gönül,]*

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna āh / İy **gönül** gördüm seni Mecnūnlayın efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [gönül,]*

Ġamuñla olmayan şād[ān] **gönül** her dem ḫarāb olsun / Kül olsun nār-ı ʿışḳ-ıla yanup küllī türāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [gönül,]*

Saldum **gönül** bāzını murġ-ı hümāya ben / Āhum duḫānı irgeleden semāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [gönül,]*

Yok-durur hergiz beşerde bu leṭāfet sende var / Sīne levḥine **gönül** anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [gönül,]*

Göçdi **gönül** kaldı hemān dāġ-ı ḥasret āh / Āteş kalur yirinde eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [gönül,]*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın **gönülde** niçe setr itsün / Olur ẓāhir yanan āteş dilümde dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [gönülde, -de]*

İy ṣabā ger yār kūyında beni yād idesin / Derd ü ġamdan kurtarup bu **gönlümi** şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [gönlümi, -üm, -i]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād u dil ḫandān **gönülden** ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [gönülden, -den]*

Dögilsün hem çü def karşuñda sīnem / **Gönül** ney gibi ḫoş-āvāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [gönül,]*

Çāre ister leblerüñ dārü'ş-şifāsından **göñül** / Dil ṭabīb[i]sin devāñı kesme ol bī-çāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [göñül,]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu itdüñ cānumı pervāne sen / Zülf-i zencīrüñle kılduñ **göñlümi** dīvāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

Göñlümi kūyuña gönderdüm anı yād eyledüñ / Āşināñdur ol ezel sanduñ meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [göñlümi, -üm, -i]*

Döner cefāya başlar soñra olur peşīmān / Mihr ü vefāyı evvel idüp alur **göñüller** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [göñüller, -ler]*

İy Muḥibbī ister iseñ bulasın genc-i viṣāl / İste **göñlüñde** bulursın geçme sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [göñlüñde, --ün, --de]*

Geçdi cāndan bu **göñül** geçmez daḫı cānāneden / Kim ki gördi didi kim merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [göñül,]*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / İy **göñül** bu sanʿatı ögren varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [göñül,]*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [göñülde, -de]*

Çünki sıduñ **göñlümi** bir daḫı alınmaz ele / Kim bütün idebilür sındukda ābgīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [göñlümi, -üm, -i]*

Varmaz isem kūyuña līk buña ḳāniʿ **göñül** / Sen güzeller şāhını tā göre bir kez dūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [göñül,]*

Laʿl-i nābuñdur hemīşe bagrumı kan eyleyen / Zülf-i bī-raḥmuñ-durur **göñül** perīşān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 1). [göñül,]*

Katı **göñlüñdür** dem-ā-dem bagrumı baş eyleyen / Cām-ı laʿlüñdür eyā meh sırrumı fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [göñlüñdür, -lüñdür]*

Ne umarsın iy **göñül** sen ol gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide ḫaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [göñül,]*

Yazılan başa gelürmiş iy **göñül** āh eyleme / Dāmına düşdüñ anun raḥm umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [göñül,]*

İy dil hevā-yı kākül içün zülf-i ḫamdasın / Şād ol **göñül** ki silsile-i bend-i ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [göñül,]*

Yıllar-durur bu ḫasta **göñül** kapusındadur / Bir kez dimez ki ḫasta-i miskīn ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [göñül,]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde **göñlümden** dutar / Dile sordum didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [göñlümden, -üm, -den]*

Niçe bir zencīr-i zülfine **göñül** dīvānesin / Niçe bir şemʿ-i cemāle per yakar pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 1). [göñül,]*

Göñlümi dīvāne kıldı āh ol gīsū diyen / ʿAḳlumı tārāca virdi ʿārıẕ-ı gül-bū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

Göñlümi gönderdüm evvel kūyına dildārumūn / İy Muḥibbī ögrene ol bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [göñlümi, -üm, -i]*

Ġayra meyl itmez **göñül** māh-ı cihān arayuben / Bāri bir kez görsem ol ḥüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [göñül,]*

Laʿl-i lebüñ ḫayāline maḫzen-durur **göñül** / Ḫarc eylerem gevher-i naẕm[ı] ol ḫazīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 4). [göñül,]*

Bend olsa **göñül** zülfine kor çāh-ı ẕeḳanda / Kalsun dir ebed bend-ile zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [göñül,]*

Nūş-ı cam ile **göñül** āyīnesin eyle ṣafā / Ne revādur ki ʿabeş yirlere maḫzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [göñül,]*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse **göñül** eyler ḳabūl / Dōstlar gökden ne yagarsa götürür çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [göñül,]*

Bend içre gören **göñlümi** zülfi girihinde / Saklama didi as bu giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [göñlümi, -üm, -i]*

Kūyuñı n'eyler **göñül** irmek diler cānā saña / Cenneti eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [göñül,]*

Maḥabbet bendini bir bir **göñül** barmagına bagla / Fiġān itsün belā bezminde ney-veş pür nevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [göñül,]*

Firḳat-ile bu elif ḳaddümi dāl itmeñ neden / **Göñlümi** zülfüñ ġamıyla pāymāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

Tutsa ger dest-i ecel beni girībānumdan / Geçe cāndan bu **göñül** geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [göñül,]*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy dōst benüm / Her kaçan karşuña bu **göñlümi** şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [göñlümi, -üm, -i]*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu **göñlüñ** ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [göñlüñ, -üñ]*

Şāh-ı ġam dil ḫānesine her kaçan kılsa nüzūl / Gevher-i eşki **göñül** kıl yolına īsār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [göñül,]*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy **göñül** tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [göñül,]*

Biz selāmet gūşesin zühhāda teslīm eyledük / İḫtiyār itdük melāmet ol **göñül** bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [göñül,]*

Cennete aldanma zāhid gibi bakma kevşere / İy **göñül** olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [göñül,]*

Luṭf-ıla her demde aġyāra temelluḳ gösterüp / Yaralanmış **göñlümi** benüm ḫırāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [göñlümi, -üm, -i]*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede cānum gibi / İy **göñül** āh itmeg-ile anı fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [göñül,]*

Raḥm umarsın iy **göñül** sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [göñül,]*

Āteş-i ḥüsnine yāruñ iy **göñül** pervānesin / Zülfi zencīrine dil virdüñ ʿaceb dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [göñül,]*

Leylī zülfine dolaşduñ iy **göñül** Mecnūnlayın / Laʿl-i Şīrīnine cān virür meger Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [göñül,]*

Ṣāf ḳalb ol kimseye dutma sakın **göñlüñde** kīn / Didi sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [göñlüñde, -üñ, -de]*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur **göñül** ko / Eger şemʿ ise ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [göñül,]*

Ne ḥasret-i merhem çeke ne mihnet-i dārū / Ger bula **göñül** yarasına ḫāk-i derüñden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 4). [göñül,]*

Ḫūblar **göñli** katıdur çünki seng-i ḫāreden / Göz yaşı yir eylemez nite ki seng-i ḫāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [göñli, -li]*

Göklere irse başuñ gelmeye **göñlüñe** gurūr / Yüzüñi yire sürüp kendüzüñi mūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [göñlüñe, -üñ, -e]*

Göklerüñ seyrini gel **göñlüñe** seyrān itdür / Himmetüñ bāl ü peri ile uçur ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [göñlüñe, -üñ, -e]*

Göñülde cān gibi cā itse tañ mı / Perīler meskenidür çün ḫarābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 6). [göñülde, -de]*

Laʿl-i nābuñdur düşüren **göñlümi** peymāneye / Varmasam göñlüm gözüm açılmaya meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

İy ṭabīb-i dil ü cān derdüme dermān eyle / Bir güle bak yüzüme **göñlümi** şādān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

Göñül maḥzendür ʿışḳuñ gevherine / Anı ṣarf eyleme illā yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 1). [göñül,]*

Çıkarur dürlü dürlü gevher-i ḫāṣ / **Göñül** baḥr-ı maḥabbetden tolınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 5). [göñül,]*

Niçe diller bendedür bi'llāhi çözme zülfüñi / Pāy-māl olur **göñüller** anı dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [göñüller, -ler]*

Cūş idüp iy Muḥibbī yine **göñül** / Didi bu şi'ri ḫoşça rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [göñül,]*

Şikest olursa **göñlüñ** sāġarı ger / ʿAceb olmaz uyıcak çeşm-i meste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 3). [göñlüñ, -üñ]*

Laʿl-i lebüñüñ yādına āşüfte **göñül** āh / Meyḫānelere düşdi yatur kanzil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [göñül,]*

Nāyuñ ṣadāsı eyledi āvāre **göñlümi** / Olur hevāyī oturan ehl-i hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 5). [göñlümi, -üm, -i]*

ʿAceb mi **göñlümi** çekseñ nigārā / Olupdur zülfüñüñ her tārı ḳanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 7). [göñlümi, -üm, -i]*

Gözüm gördi **göñül** dīvāne oldı / Didüm azdur bu da size ölince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [göñül,]*

Dem mi var[dur] bu **göñül** sīnede od eylemeye / Nāleler eyleyüben āhını dūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [göñül,]*

ʿIşḳı cān eyler ṭaleb bir yañadan daḫı **göñül** / Arada ḥayrān kaldum anlaruñ savaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [göñül,]*

Bi-ḥamdillāh ki ʿışḳumdur ḥaḳīḳī / **Göñül** ne zindedür ne ḫod siperde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [göñül,]*

Göñlümi göndermişem iy dōst senden cānibe / Añlamazam ki gele bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

İy Muḥibbī **göñlümi** gönderdüm almadum ḫaber / Kanda gitdi gelmedi bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [göñlümi, -üm, -i]*

Menzil itmeden **göñül** bu sīne-i dırīneme / Gelmiş-idi ʿışḳ ḫayāli çeşm-i ʿālem-bīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 1). [göñül,]*

Çün **göñül** maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [göñül,]*

Ola zülfinde dilber ide ber-dār / **Göñül** Manṣūr'ını Ḥallāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 2). [göñül,]*

İlāhi **göñlümi** sirāc eyle / Her işde kapuña muḥtāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

Toyur **göñlümi** gözüm ʿışḳuñ ile / Dimezem beni yā Rab ac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 4). [göñlümi, -üm, -i]*

Sorarsañ **göñlümi** kalmadı bende / Eger bulmak dilerseñ ara sende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

Dirhem-i eşk[i] şu deñlü yoluña saçdı **göñül** / Kalmadı el ura şimden girü sermāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 4). [göñül,]*

Meyl kılmadı mecāz-ıla **göñül** hīç kese / Per açar mı şāhbāz olan şikār-ı megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [göñül,]*

Naḫçıvāndur ki sanur **göñlümi** vīrāne görüp / Beñzedür gözlerümüñ yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [göñlümi, -üm, -i]*

Dime **göñlüñe** de sırruñı zinhār / Çıkan dilden düşer lā-büd kulaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [göñlüñe, -üñ, -e]*

Bir ḳadeḥ meyle benüm çün **göñlümi** ḫoş eyledi / Yüzimi ḫāk itmege vardum ḫarābāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [göñlümi, -üm, -i]*

Göñlümi elden çıkardum bir daḫı gelmez ele / Dōstlar mecnūn-ı ʿışḳam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 1). [göñlümi, -üm, -i]*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç **göñül** germ eyle sen / Serd olursın ger düşerseñ ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [göñül,]*

Ġam geldi yine kişver-i dilde vaṭan ister / Ḫālī ideyim **göñlümi** ger ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [göñlümi, -üm, -i]*

Ḳāf-ı ḳurbet bu **göñül** Sīmurġ'ına olmaz mekān / Bāl açup pervāz idüp bu āşiyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [göñül,]*

göñ(ü)l: *Aşk ve sevginin kaynağı, dil, kalp.*

İy Muḥibbī ṣabra ṭāḳat kalmadı yigdür sefer / Göndere vādīleri **göñlüñi** seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [göñlüñi, -üñ, -i]*

Meclis-i ġamda Muḥibbī içicek ḫūn-ı ciger / Ney gibi ṣubḥa degin **göñlüñi** gūyā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [göñlüñi, -üñ, -i]*

göñ(ü)l: *Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, yürek.*

Göñlüme derdi devā ayruk devāyı n'eylesün / Başuma zülfi hevā ġayrı hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [göñlüme, -üm, -e]*

göñül alınca: *Gönlünü çelmek/kapmak; ilgilenmek; kandırmak.*

Göñül alınca ol meh-rū baña mihr ü vefā kıldı / Dönüp soñra cefā tīrin çıkardı bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [göñül alınca, -ınca]*

göñül āyīnesi: *Gönül aynası.*

Jeng oldı **göñül āyīnesi** al ele sāḳī / Mey sun berü tā dāfiʿ-i ḫüzn [ü] elem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [göñül āyīnesi,]*

gönül baglaya: *Gönlünü bağlamak, düğümlemek II candan bağlanmak, sevmek, âşık olmak, gönül vermek.*

Her kim ki **gönül baglaya** bir saçı sünbüle / Añlamazam ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 1). [gönül baglaya, -ya]*

gönül derdine: *Aşk.*

Didüm ki **gönül derdine** iy dōst ne çāre / Didi ki lebüm barını gönderdüm em olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [gönül derdine,]*

gönül düzdini: *Gönül hırsızı.*

Göñül düzdini tutdı çünki çeşmüñ / Anı kıl zülfüñe ber-dār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 4). [gönül düzdini,]*

gönül ḫānesi: *Gönül evi.*

Gel **gönül ḫānesi** maʿmūresini itme ḫarāb / Miḥnetüñ dāġını yak şemse-i eyvān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 3). [gönül ḫānesi,]*

gönül ḫānesin: *Gönül evi. II Âşığın gönlü.*

Seyl-i eşk n'ola **gönül ḫānesin** ide[r]se ḫarāb / Seng-i miḥnetle yine nev yapup ābād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [gönül ḫānesin,]*

gönül ḫānesine: *Gönül evi.*

Şāh-ı ġam gelse Muḥibbī bu **gönül ḫānesine** / Pāyına dür dökerem dīde-i giryānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [gönül ḫānesine, -ne]*

gönül maʿmūresi: *Gönül şehri.*

Şehā miʿmārsın gel eyle taʿmīr / **Gönül maʿmūresi** vardı ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 6). [gönül maʿmūresi,]*

gönül memleketin: *Gönül memleketi.*

Eşküm sipehin çekdi vü āhın 'alem itdi / Żabṭ itdi **gönül memleketin** derūn-ıla bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [gönül memleketin, -n]*

gönül mıṣr'ında: *Gönül şehri.*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse Nīl ırmagına / Bu **gönül Mıṣr'ında** oldı çünki mihrüñ pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [gönül mıṣr'ında, -nda]*

gönül mülkin: *Gönül mülkü, ülkesi.*

Bir naẓarla cān alup itdi **gönül mülkin** ḫarāb / Öldürüñ beni eger ol gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [gönül mülkin,]*

gönül murġı: *Gönül kuşu.*

Şol dāne-i ḫālüñle şehā zülfün ucından / Kurtılmayısar düşdi **gönül murġı** duzaġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 4). [gönül murġı,]*

göñül murġına: *Gönül kuşu.*

Dutıldı ʿārıż u ḫālüñ görelden / **Göñül murġına** āb u bürri dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 2). [göñül murġına, -na]*

göñül pervānesin: *Pervane gibi dönen gönül.*

Şemʿ-i ḥüsne iy Muḥibbī yak **göñül pervānesin** / Niçe kerre yanageldüñ şimdi küllī yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [göñül pervānesin, -n]*

göñül rīşe: *Yaralı gönül.*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ zülālin irgür / Gel dime deşne olsun bir ḫasta **göñül rīşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [göñül rīşe, -e]*

göñül şahbāzını: *Gönül doğanı (kuşu).*

Göñül şahbāzını himmetle yine / Şikār itmege saldum ol hümāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 3). [göñül şahbāzını, -nı]*

göñül şehrine: *Gönül şehri.*

Göñül şehrine gelse leşker-i ġam / Muḥibbī güm-dur[ur] tārāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 5). [göñül şehrine,]*

göñül şehrini: *(Âşığın) Gönül şehri.*

Naḳş-ı ḥüsnüñe **göñül şehrini** gel deyr eyle / Erġanūn oldı bu dil nālişini gel seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [göñül şehrini, -ni]*

göñül şīşesin: *Gönül şişesi.*

Urma **göñül şīşesin** iy dōst yirlere / Sakın ki batar ayaguña ābgīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 2). [göñül şīşesin,]*

göñül taḫtında: *Gönül tahtı.*

Gele iy Yūsuf-ı Mıṣrī **göñül taḫtında** sulṭān ol / İki yirden akıtdum Nīl'i gözüm mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [göñül taḫtında, -nda]*

gönül vīrānesi: *Gönül harabesi.*

Vaṣl gencini eger bulsam anuñ olmaz ʿaceb / Bu **gönül vīrānesi** döndi ḫarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [gönül vīrānesi,]*

gönül virdi: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Bildüm ki varup zülfüñe berdār olur āḫir / Çün virdi gönül bagladı ol saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [gönül virdi,]*

gönül virdüm: *Gönül vermek, âşık olmak.*

Cefā vü cevrüñi çeksem yiridür / **Gönül virdüm** senüñ tek nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 2). [gönül virdüm,]*

Nāgehān virdüm gönül nev-reste zībā dilbere / Cān gözin açdum naẓar kıldum o nīgū manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [gönül virdüm,]*

Gönül virdüm anuñçün sen hümāya / Salasın üstüme nāgāh sāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 1). [gönül virdüm,]*

İderse yiridür baña cefālar / **Gönül virdüm** çün ol nā-mihribāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 2). [gönül virdüm,]*

gönül vireliden: *Gönül vermek, gönül bağlamak.*

Elifken ḳāmetüm dāl itdüñ āḫir / **Gönül vireliden** sen zülfi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 2). [gönül vireliden,]*

gönül virme: *Gönül vermek; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.*

Gönül virme cihāna yüz [üñ] ak it / Aña meyl eyleyen olur kara rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [gönül virme,]*

Pākdür ʿışḳ sakın kendüzüñi pāk ide-gör / Virme sen ʿışḳ-ı mecāz-ıla gönül hīç kese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [gönül virme,]*

gönül virmesün: *Gönül vermek; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.*

Her kim ki diler merd ola merdāneler içre / Dünyāya **gönül virmesün** ʿālemde er olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 4). [gönül virmesün, -sün]*

gönül virüp: *(birine, bir şeye) sevgiyle, aşkla bağlanmak, âşık olmak.*

Muḥibbī kimseye mülk-i cihān degül bāḳī / **Göñül virüp** aña bu iʿtibārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [göñül virüp,]*

göñül virür: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak.*

Bu dünyāya göñül kim virür āḫir / İçer kanını anun kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 5). [göñül virür, -ür]*

göñül virür mi: *Gönül verir mi?.*

Bīvedür gel cihāna dil virme / Zene **göñül virür mi** merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 6). [göñül virür mi,]*

göñül yap: *Kırık gönlü tamir etmek; dağınık zihni toparlamak.*

Yaparsañ sīm ü zerlerden ʿimāret / **Göñül yap** yigdür artuk gir sevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 3). [göñül yap,]*

göñülden kopdı: *Yürekten gelmek.*

Ẓāhir oldı ruḫlarında didiler ḫāṭṭ-ı siyāh / Gūş idip anı **göñülden kopdı** bir göynüklü āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [göñülden kopdı, -dı]*

gönüller: *(Âşığın) gönlü, yüreği.*

Nālesini bülbülüñ efġānının gūş eylemez / **Göñüller** dāyim göz[i] göñli dikenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [göñüller, -ler]*

gör[: *Görmek.*

Dil murġı yine ʿārıż [u] ḫālüñe ider meyl / Her kanda ki murġ **gör[e]** ine āb ile dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [gör[e], -e]]*

gör: *Görmek.*

Yaş-ıla tolar **görimezem** bedr-i cemālin / Görürdi gözüm olsa idi bende sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [görimezem, -i, -mez, -em]*

gör: *Gördüğü zaman.*

Cān u dilden geçerem cānā cemālüñ **göricek** / Yanıcak pervāne şemʿa perr ü bāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [göricek, -icek]*

Cān virür ʿaşıḳlaruñ şemʿ-i cemālüñ **göricek** / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 2). [göricek, -icek]*

gör: *1. Görünmek.*

Ḫaṭuña didiler ḥüsnüñ ṭılısmı / **Görinür** mār içinde iki gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 4). [görinür, -in, -ür]*

Niḳāb olmaz ser-i zülfüñ **görinür** pertev-i ḥüsnüñ / Ḥicāb olur mı bir nesne güneş togsa żiyāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [görinür, -in, -ür]*

gör: *Görmek.*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum iy tünd-ḫū / Yoksa senden **görmedüm** cevr ü cefādan ġayrı rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

gör: *Yaşamak, tecrübe etmek.*

Ḫvāb içinde görmiş oldum nāgehān ol yārı ben / Niçe yıllar ḫvāb **görmem** kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [görmem, -me, -m]*

gör: *Bakmak, görmek.*

Hilāl ebrūlaruñ **görsem** irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ ḳanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [görsem, -se, -m]*

gör: *Görmek, farketmek.*

Muḥibbī gülşen-i ḥüsni **görilmez** / Çekildi ḫaṭṭı oldı aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 5). [görilmez, -il, -mez]*

gör: *Bir şeyin vaziyetini gör-, tanık ol-.*

Dilberüñ **göre** Muḥib āyīneye bakdugını / Kendi ḥüsnine taʿaşşuḳ ideni seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 5). [göre, -e]*

gör: *Görmek ‖ farkına varmak, idrak etmek, anlamak.*

Gördiler şīrīn edāda bu Muḥibbī şiʿrini / Eylediler ehl-i naẓm olan hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [gördiler, -diler]*

gör: *Gördüğünden beri.*

Feryādını dil kesdi **görelden** ruḫ-ı zerdüm / Bülbül gibi nāle keser ire ḫazāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [görelden, -el(i), -den]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.*

Görmese cānā seni olmaz Muḥibbī'ye ḥayāt / Anuñ-içün tende cān çeşmümde nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [görmese, -me, -se]*

Bülbül-i şūrīdeyem ol gülsitāna **görmeden** / Kim kulakdan ʿāşıḳam verd-i cināna **görmeden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [görmeden, -meden]*

Bülbül-i şūrīdeyem ol gülsitāna **görmeden** / Kim kulakdan ʿāşıḳam verd-i cināna **görmeden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [görmeden, -meden]*

Gīceler uyku yüzin görmez gözüm yılduz sayar / Ṭālibem āh ol meh-i nā-mihribāna **görmeden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [görmeden, -meden]*

Eyledüm cevr oklarına dōstlar sīnem siper / Bu ʿacebdür daḫı ol kaşı kemāna **görmeden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [görmeden, -meden]*

Cevrin añup mihrini dilden giderme key sakın / Ol melek-rūya neden bulmak bahāne **görmeden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [görmeden, -meden]*

Bunı kim gördi ki bir kez işidüp evṣāfını / Bu Muḥibbī cān vire ibn-i falāna **görmeden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [görmeden, -meden]*

Göñül dünyāya virdügüñ **görelden** / Güler ezhār saña saḫn-ı çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 4). [görelden, -el(i), -den]*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup **görmege** dirsem / Bulut gibi ara yirde girüp olur raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [görmege, -me, -ġe]*

gör: *Görmek, bilmek.*

Görmez-isem bir nefes ben seni iy Yūsuf-cemāl / Eşk-i çeşmüm ser-te-ser ġarḳ ide Kenʿān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [görmez-isem, -mez, --ise, -m]*

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ ṭāḳ-ı ebrūsın **görüp** / Secde itdüm cān-ıla ol kaşları miḥrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Hilāl ebrūlaruñ **görsem** irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ kanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [görsem, -se, -m]*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene güller ḫacil olsun / Gül nāz-ıla tā ġonca **görüp** münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Ben senüñ nūr-ı cihān-ārāña ḥayrān olmışam / Nite kim ḫalḳ-ı cihān **görüp** olur ḥayran-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Görüp ḫaddüñ çeküp ḳahr-ı raḳībi / Yirüm geh gülşen olur gāh külhen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın **görüp** gülseñ diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Ṭurra-i leylī saçın **görüp** dilā mecnūn olup / Lebleri şīrīnine cān virmede Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Ruḫuñı aç ki ḫacil ola **görüp** zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp memleketi zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [görüp, -üp]*

İy Muḥibbī kim ki **gördi** ol güzeller şāhını / Bārekallāh didi bu ḥüsne hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [gördi, -di]*

Bilmedüm şekker midür laʿlüñ vü yāḫūd engübīn / Ẓāhir olurdı baña **görsem** anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [görsem, -se, -m]*

Zāhidā kendüñ **görüp** her bir kese ṭaʿn eyleme / Örnek al kendini **görüp** ṣūret-i merdūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Zāhidā kendüñ **görüp** her bir kese ṭaʿn eyleme / Örnek al kendini **görüp** ṣūret-i merdūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Gördi Muḥibbī zülfüñe müşg-i Ḫıṭā didi / Ol dem bu dem yüze dutar şermesār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [gördi, -di]*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez daḫı cānāneden / Kim ki **gördi** didi kim merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [gördi, -di]*

Muḥibbī yüzüñi **gördi** ferāmūş eyledi ʿaḳlın / Ayaguñā niṣār itdi güherler çeşm-i pür nemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [gördi, -di]*

Her kim ki **gördi** gözlerümüñ yaşını didi / Ol serv sāyesinde yine nāz u niʿamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [gördi, -di]*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer derd-ile āh itdüm / Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Ġayra meyl itmez göñül māh-ı cihān arayuben / Bāri bir kez **görsem** ol ḥüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [görsem, -se, -m]*

Ruḫlaruñ üzre yine zülf-i perīşān[uñ] **görüp** / Āh sevdāya düşüp ḥāl-i perīşānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 4). [görüp, -üp]*

Zülfüñe yüz virme cānā boynuña asılmasun / Ḫāl-i Hindūñı sakın ḥüsnüñ **görüp** yakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Salınup gülşene gel bendeñ ola serv-i sehī / Cilveler eyle **görüp** reşk ide ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin **görüp** / ʿIşḳ Manṣūr'ı olup geldüm benem dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [görüp, -üp]*

Zülfi bendinde **görüp** sormaz Muḥibbī ḥālüñi / Ḫālini bilmez giriftāruñ giriftār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez seni **görsem** / Kerem kıl luṭf idüp göster yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [görsem, -se, -m]*

Ruḫlarında ḫaṭ **görüp** āh eyledüm dilber didi / Sāye-i zülfümdür ol yañlış ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [görüp, -üp]*

Bunı kim **gördi** ki bir kez işidüp evṣāfını / Bu Muḥibbī cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [gördi, -di]*

Zülfinüñ **görsem** perīşānın perīşān oluram / Pāre pāre ola dāyim göreyim ben şānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [görsem, -se, -m]*

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim **gördi** bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [gördi, -di]*

Ruḫlarında dāne-i ḫālin **görüp** bu murġ-ı dil / Bend-i zülfine düşüp anuñ giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [görüp, -üp]*

Görüp cemāl-i çīnüñi naḳḳāşlar ḥayrān olup / Bu naḳşa dirler āferīn ḥācet degüldür reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Kimsenüñ ʿaybını **görüp** kılma zinhār āşikar / Günde yüz biñ ʿaybuñ örterken İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [görüp, -üp]*

Seyr-i gülşen idicek nāz-ıla **görüp** diyeler / Bu Muḥibbī'nüñ alan göñlini budur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [görüp, -üp]*

Nigārı dün **görüp** didüm yāhū / Çevürüp yüzini göstermedi rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Görüp cemāl-i şemʿüñ pervāne-veş Muḥibbī / Zülfüñ şebinde her dem yanar o nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ key bedīʿ / Bunı kim **gördi** gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [gördi, -di]*

Kebkebüñ izin **görüp** bu cān u göñlüm şād olur / Bir gedā yol üzre san kim irişür dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [görüp, -üp]*

Gün yüzüñ-ile ḳamer alnuñı **görüp** dil didi / Bir yire cemʿ oldugın kim gördügi var mihr ü māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [görüp, -üp]*

Cām içre **gördi** rūyuñ oldı Muḥibbī ḥayrān / Kim **gördi** böyle ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [gördi, -di]*

Cām içre **gördi** rūyuñ oldı Muḥibbī ḥayrān / Kim **gördi** böyle ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [gördi, -di]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında ol dāyim / **Görüp** su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Gözüm **gördi** göñül dīvāne oldı / Didüm azdur bu da size ölince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [gördi, -di]*

Görüp ebrūñı göñlüm geldi vecde / Hemān-dem itdi dil miḥrāba secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ **görüp** anı ġurūr itme / Ne assı yir seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [görüp, -üp]*

Gördi muʿaṭṭar yine bu dehr dimağı / Didi bu Muḥīb zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [gördi, -di]*

Ḫālüñi **görüp** meyl ide dil olmaya ʿaceb / Zīrā ki murġ ḳaṣd ider elbette çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [görüp, -üp]*

Kevkebī baḫt eger yār ola bu bī-dil ile / Şāh-ı encüm **görüp** ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [görüp, -üp]*

İy Muḥibbī yine söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / Cümle naẓm ehli **görüp** reşk ide bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Ben o murġam ʿārıż u ḫālüñ **görüp** ṣayd olsam āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [görüp, -üp]*

Dil āteşine ġarḳ iken akar gözüm yaşı / Kim **gördi** cemʿ oldugı nār-ıla āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [gördi, -di]*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā gel başuñı / Ola ki dilber oynaya top[ı] **görüp** çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [görüp, -üp]*

ʿAceb ḫālüm n'ola bir daḫı **görsem** / Gidüp kalmadı ʿaḳlum bir görende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [görsem, -se, -m]*

ʻĀrıżuñı **görüp** gül gülşende iy perī-rū / Reşk eyleyüp özini eyledi pāre pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 3). [görüp, -üp]*

Yāruñ **görüp** rāgbetini tīr ü kemāna / Sīnemde aña eyledüm dili nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 1). [görüp, -üp]*

Şemʿ-i ruḫuñı **görüp** bu dil itme taʿaccüb / Pervāne kaçan şemʿ göre odlara yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [görüp, -üp]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal dāyim / **Görüp** su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Naḫçıvāndur ki sanur göñlümi vīrāne **görüp** / Beñzedür gözlerümüñ yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [görüp, -üp]*

Görüp zülfüñde ḫalüñ düşdüm aga / Dutılur murġ dāneyle duzāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 1). [görüp, -üp]*

gör: *(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.*

Deşt-i ġamuñ arslanı dir **gören** bu rūy-ı zerdümi / Kūh-ı belā kaplanına döneli dāġ-ıla bu ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [gören, -en]*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī maḥv olursın sen hemān / Bir **gören** bir daḫı görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [gören, -en]*

ʿIşḳ-içün dirler ezel bezminde bir maḥbūb-ımış / Böyle naḳş itmiş **gören** āyīne-i idrāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [gören, -en]*

Sīnede **gören** elifler dir ki ʿışḳuñ bebridür / Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [gören, -en]*

Bend içre **gören** göñlümi zülfi girihinde / Saklama didi as bu giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [gören, -en]*

Zülfeynüñ arasında **gören** ḫaddüñi eydür / Tesḫīr-i meh ü mihr kılupdur iki Hindū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [gören, -en]*

İder ṭāvūs-veş cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur / **Gören** reftārını eydür meger kebk-i deridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [gören, -en]*

Gören gūşında dildāruñ görinen laʿl-i şehvārın / Didi burc-ı şeref üzre saʿādet aḫteridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [gören, -en]*

Şöyle zeyn oldı çiçeklerle bugün ṣaḥrā vü bāġ / ʿAḳsi düşmişdür **gören** dir çarḫ-ı mīnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [gören, -en]*

Gören ḫāl-i siyāhı ʿārıżında / Ki dir ʿāc üzre beñzer abonūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [gören, -en]*

Gözleri üstinde yāruñ dir **gören** ebrūların / Ṣaydın almış iki şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [gören, -en]*

Kim ʿacablar şiʿrini **gören** kemāle irdügin / Çünki eşʿār-ı Muḥibbī şiʿr-i Selmān'dan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [gören, -en]*

Seni bir kez **gören** iy yār-ı cānī / Degermi ġayra yāḫūd sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [gören, -en]*

gör: *(gibi) görünmek, düşünmek.*

Baña sensüz **görinür** ḫār gülşen / Leṭāfet kalmamış hergiz çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [görinür, -in, -ür]*

gör: *Görmek/rastlamak.*

Bāz-ı göñlüm ṭuʿme-i dünyāya meyl itmedi / Ṣāhbāzı **görmemişlerdür** varup kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 5). [görmemişlerdür, -me, -miş, -ler, -dür]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.*

Olur raḳīb māniʿ kūyuña varabilmem / Ḥaḳ'dan budur murādum hem **göreyim** ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [göreyim, -e, -y, -im]*

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk tā dāmen / Baña māniʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [göreyim, -e, -y, -im]*

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbî'nüñ şu kim dür istemez / **Göreyim** ġavvāṣ-veş olsun hemīşe ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [göreyim, -e, -y, -im]*

Tek seni **göreyim** benüm cānum / Dāġlar sīnem üzre dīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 2). [göreyim, -e, -y, -im]*

Göreyim ḫaṭṭ-ı kāfirüñ āḫir / Gelüp īmāna vü sepīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 5). [göreyim, -e, -y, -im]*

Zülfinüñ görsem perīşānın perīşān oluram / Pāre pāre ola dāyim **göreyim** ben şānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [göreyim, -e, -y, -im]*

Göreyim ʿömri anuñ ola kūtāh / Boyuñ nisbet ider serv-i bülende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 5). [göreyim, -e, -y, -im]*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / **Göreyim** anı mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [göreyim, -e, -y, -im]*

gör: *Gören, tanık olan.*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm ol / Didüm didi ki **görmiş** yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [görmiş, -miş]*

gör: *Görmek, tanımak, şahit olmak.*

Görmeyüp gün yüzini inkār ider / Zāhidi görüñ ki ḫuffāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 4). [görmeyüp, -me, -yüp]*

gör: *Şeklinde görünmek, öyle gelmek.*

Düşelden ara yire āh-ı hicrān / Baña zindān **görinür** bāġ u būstān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 1). [görinür, -in, -ür]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Zāhidi **gör** der-be-der geşt eyler olmış jende-pūş / Künc-i ḫalvetde neçün başına çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [gör,]*

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna āh / İy göñül **gördüm** seni Mecnūnlayın efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]*

Her yaña bakam **görürem** ben ḫayālüñi / ʿAḳs-i cemāl-i rūyuñı iy luʿbetān-ı çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 3). [görürem, -ür, -em]*

Dün gice uyḫuya vardum meh yüzüñ **gördüm** senüñ / Kāşki kaldurmaya-y-ıdum başumı ol ḫ∨ābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

Seyr ider **gördüm** ıraklarda didüm iy şāh-ı men / Niçeye dek alasın feryād[u] zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

Ḫār elinde **göreli** yine gülüñ dāmenini / Urdı āh u fiġān bülbül olup naʿrā-zenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 3). [göreli, -eli]*

Dün ḫarābāta varup meygedede dürd-keşān / **Gördüm** her birisi her yañaya cürʿa-feşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

Yüzüñ aç gül gibi **görsün** seni dil / Niçeye dek olasın ġonça-ṣıfat perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [görsün, -sün]*

İki ʿālem gün yüzüñden çün münevver görinür / Başdan ayaga **görenler** ḥūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [görenler, -en, -ler]*

Gördüm iy dil seni maḥzūn ʿışḳ-ıla ġam-ḫurdesin / Sīneñ üzre daḫı dāġlar yakmış āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār elin / Kaṣṣāb sandı kan-ıla **görenler** nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [görenler, -en, -ler]*

Cennet-i kūyında **gördüm** seyr ider ol dilberi / Gözlerüme didi dil rāciḥ görinür ḥūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [gördüm, -dü, -m]*

Gel ṭulūʿ it gün gibi **görsün** seni ʿāṣıḳlaruñ / Ẕerrelerdür ehl-i ʿışḳ dūr olmasunlar nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [görsün, -sün]*

Ḥüsn meydānında **gördüm** zülfinüñ çevgānını / Başumı top eyledüm yaʿnī iledem armagan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

Tolu **gördüm** çün ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp evvel ben oldum ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [gördüm, -dü, -m]*

Uyḫu gelmez gözüme **gördüm** seni tā ḫ∨ābda / Kanda gitmişdür ʿaceb bilsem kanı uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]*

Cān aparur şemʿ **gördüm** her gice pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne yanmak ögren iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür dūd-ı dil elde / **Görenler** leşker-i eşküm dimezler key sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [görenler, -en, -ler]*

Görmeyüp gün yüzini inkār ider / Zāhidi **görüñ** ki ḫuffāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 4). [görüñ, -üñ]*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini zencīr ider **gördüm** çün ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [gördüm, -dü, -m]*

Rāstī ḳāmetüñi **gördüm** eyā serv-i revāñ / Pāyuña gözlerümüñ yaşı revān oldı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki çok **gördüm** o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

Gezerken cāmiʿ-i ḥüsnin kaşı miḥrābını **gördüm** / Başum kaldurmayup kıldum o yirde secdegāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [gördüm, -dü, -m]*

Çünki **gördüñ** ṭāḳ-ı ebrūsın Muḥibbī secde kıl / Ḳıbleden dönsün yüzi ol ḳıblegāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [gördüñ, -dü, -ñ]*

Leblerin meclisde dildāruñ öper **gördüm** ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [gördüm, -dü, -m]*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez akar turmaz **görenler** dir ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [görenler, -en, -ler]*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı müşg gibi / Ġam degül misk ü eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [görürem, -ür, -em]*

Didiler yaşum **görenler** kim alur eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [görenler, -en, -ler]*

Nigāruñ zülfini **gördüm** boyınca / Düşer sevdāya dil aña uyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

Dirlerdi māh-rūlar hep cümle bī-vefādur / Gezdüm cihānı **gördüm** yok sen tek cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

Senüñ medḥüñde bu beytüm **görenler** / Degişmezler anı dürr-i s̲emīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 4). [görenler, -en, -ler]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfāli üşüp dīvāne diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [görseler, -se, -ler]*

Bir saçı leylāyı **gördüm** aña dil virdüm yine / Dōstlar şimden girü ben bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

İrişdüm kūyuña **gördüm** yüzüñi / Müyesserdür görinmek nūr ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı **görüñ** zāhid-i ḫodbīn / Dimez-idi ol miskīn eger bilse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [görüñ, -üñ]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfālı üşüp dīvāne diyü daşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [görseler, -se, -ler]*

Muḥibbī şol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / **Görenler** didiler beñzer bi-ʿayni yaşuña Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [görenler, -en, -ler]*

Ol yār-ı dil-nüvāz kaçan meclise gele / Şemʿ[i] **görüñ** karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [görüñ, -üñ]*

Öykündügi-çün zülfine sünbülleri **gördüm** / Taglarda biter yüzi kara başı aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [gördüm, -dü, -m]*

ʿIşḳ bāzārında **gördüm** çagurur dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿāşıḳdur gelüp derd ala dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

Ṣayd olup ʿāşıḳlaruñ **gördüm** yaturlar ḫākde / Niçesinüñ baglamışlar serlerin fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

Görenler nücūm-ı meh-pāre dirler / Görünen sensin beñzeyen aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 2). [görenler, -en, -ler]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek senüñ mümkin degül / Niçe **görsün** çün naẓarla gözi yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [görsün, -sün]*

Kākülüñ üzre **görenler** zülfüñi cānā didi / Şāh-ı mārān oturur biñ başlu s̲uʿbān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [görenler, -en, -ler]*

Döndürdi pelenge özini dāġ-ıla ʿāşıḳ / Ne ṣūrete koydı **görüñ** anı zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [görüñ, -üñ]*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ **gördüm** āhenden katı / İtmedi āhum e̲ser itdi velī sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [gördüm, -dü, -m]*

Sīne meydānında top itdi Muḥibbī başını / **Göreli** çevgān-ı zülfin dilber almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [göreli, -eli]*

ʿAceb mi **gördüm** anı sünbül otlar / Gözini beñzedem āhū-yı Çīn'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 6). [gördüm, -dü, -m]*

Kara zülfi arasından ṭulūʿ itdi yüzin **gördüm** / Ayuñ on dördidür sandum tamāmdur ḥüsni çagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [gördüm, -dü, -m]*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı **gördüm** yād-ıla / Baña karşu çagurup aġyāra oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]*

ʿĀrıżuñ üstinde **gördüm** ol siyeh müşgīnüñi / Didüm efʿīdur uyur yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

Zülfini **gördüm** Muḥibbī yüzine itmiş niḳāb / Sāye salmış san bulut mihr-i dıraḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [gördüm, -dü, -m]*

Gözüm yaşını sen serv ayagında / **Görenler** itdiler enhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 8). [görenler, -en, -ler]*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür seng-i ḫāra **gördüm** / Bildüm küşāde yazuk āh olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ dil ü cān illerin / Müşkil oldur kim **görem** iy dōst hicrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [görem, -em]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Seni **görmek** diler ḫurşīd-i enver / Gehī derden gelür ü gāh revzen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [görmek, -mek]*

Nāgehān ruḫsārını **görse** benüm bu gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [görse, -se]*

Görse Muḥibbī yüzüñi ırmaya andan gözini / Farḳına anuñ dutsalar tīġ-ı helāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [görse, -se]*

Ḫvāb içinde **görmiş** oldum nāgehān ol yārı ben / Niçe yıllar ḫvāb görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [görmiş, -miş]*

Her kaçan **görse** Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Cān u dilden başını meydāna iltür top içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [görse, -se]*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser cümle Īrān illerin / **Görmek** olur mı ʿaceb bir daḫı cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [görmek, -mek]*

Lāʿl-i nābuña şebih oldugı içün ḫusrevā / Eyledüñ **görmek** heves varup Bedaḫşān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 5). [görmek, -mek]*

ʿAhdine durmaz Muḥibbī'yi salar ferdālara / Beñzer ol meh-rū varup **görmiş** Karaman illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [görmiş, -miş]*

İy Muḥibbī serv ḳaddin **görse** gülşende çınār / El duʿāya kaldurur ol ḳāmet-i bālā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [görse, -se]*

İy bāġbān bakmaz-ıduñ serve bir daḫı / **Görseñ** çemende ol boyı serv-i ḫırāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [görseñ, -señ]*

Gül gibi ḫandān olur **görse** yaşum bārānını / Agladur mı ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [görse, -se]*

Ne tañ kıvrılsa zülfüñ ʿārıżuñda / Olur elbetde āteş **görse** ḫam mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [görse, -se]*

Gözlerüm yaşını baḥr oldugını **görse** eger / Kaynayup cūşa gelüp ḫālüme ʿummān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [görse, -se]*

Görse Muḥibbī cevrüñi artuk sever seni / Artur cefānı ẓāhir olur imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [görse, -se]*

Zāhidā **görseñ** melāmet ʿāşıḳı ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẓar sen bakma anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [görseñ, -señ]*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevveṣ ḫırṣ-ıla / Kanda **görseñ** cān atarsın ditreyüp nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [görseñ, -señ]*

Yaş-ıla tolar görimezem bedr-i cemālin / **Görürdi** gözüm olsa idi bende sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [görürdi, -(ü)r, -di]*

Āfitāb-ı ḫüsnüñi **görmek** senüñ mümkin degül / Niçe görsün çün naẓarla gözi yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [görmek, -mek]*

Göremez oldum dirīġā gün yüzüñi āh kim / Gāh āb-ı çeşmüm mānīʿ ü geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [göremez, -e, -mez]*

Leblerin **görse** Muḥibbī eşk-i çeşmin akıdur / Yaraşur gül-āb olıcak dōstum cüllābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [görse, -se]*

Çünki āb üstindedür **gördük** bināsı ʿālemüñ / Sanma muḥkem olısar āḫir ḫarāb ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [gördük, -dü, -k]*

gör: *Görmek, idrak etmek.*

Benden örgensin Muḥibbī yanmagı pervāneler / Eylemez taḥṣīl-i ṣanʿat **görmeyen** üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [görmeyen, -me, -y, -en]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn benden ʿār ider / ʿIşḳ ara dir **görmedüm** buncılayın bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

Aradum varlıkla hergiz **görmedüm** ol yārı ben / Varlıgı terk itmeyince bulmadum dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

İrmedi maḳṣūda dil arturmayınca nālesin / Ṣemʿ gibi yanmayınca **görmedüm** envārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

Ḫūb-rūlar cümle encüm sen ḳamer-rūsın begüm / Saña beñzer **görmedüm** çok dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

N'ola feryād-ıla bu nālemi gūş itmeseler / **Görmedük** kimsene yok künbed-i devvāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [görmedük, -me, -dü, -k]*

ʿĀlemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ **görmedüm** / ʿUzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [görmedüm, -me, -dü, -m]*

gör: *Bak! Gör! Seyret!.*

Ṣemʿ didüm ḫaddine bi'llāh **görüñ** nūr olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [görüñ, -üñ]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.*

Gerçi kim ẓāhir **görinür** bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur agız ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [görinür, -in, -ür]*

Üstüḫ∨ānum **görinür** ancak olup lāġar tenüm / Segleri agzına almış üstüḫ∨ānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [görinür, -in, -ür]*

Ḫacletindendür **görinmez** sanki ḫıżr-ı zinde-dil / Bilmedin ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [görinmez, -in, -mez]*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eser hergiz / **Görinmez** kim naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [görinmez, -in, -mez]*

Görüben ḳuvvetüñi olma maġrūr / Özüñi eyleme nisbet semūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 5). [görüben, -üben]*

Sīne-i pür-dāġuma beñzer Muḥibbī mecrūḥ / **Görinür** ger naẓar olınsa beden-hā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [görinür, -in, -ür]*

Şemʿ-i ruḫuñı görüp bu dil itme taʿaccüb / Pervāne kaçan şemʿ **göre** odlara yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [göre, -e]*

gör: *"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.*

Gülşende **gör** sulṭān-ı gül ezhārını cemʿ eylemiş / Sen ara yirde olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [gör,]*

İtmedi mi zamāne Cem'üñ cāmını şikest / Bak lālelere **gör** nice aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [gör,]*

Zülfi **gör** göz göre asılmaga boynına gelür / Başdan geçdi meger saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [gör,]*

Özin beñzetdügiyçün bu yüzüme / Kılur kendüzini **gör** zer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 4). [gör,]*

ʿAyb eyleme **gör** zülfüñ añup nāle kılursam / Uzun gicede derd-ile bīmār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [gör,]*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār / **Gör** bu riyāyı zāhid cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [gör,]*

gör: *(Rüyada) görmek.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ olmış yaturlar ābda / Hīç olur mı ki **görem** ben ol perī[yi] ḫ∨ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [görem, -em]*

gör: *(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.*

Perī misin ya ādem iy melek-ḫū / Seni **görmege** muḥtāc ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [görmege, -meg, -e]*

gör: *(gibi) görünmek.*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm ittiḥād / Aña yeksān **görinür** olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [görinür, -i(-n), -ür]*

İki ʿālem gün yüzüñden çün münevver **görinür** / Başdan ayaga görenler ḥūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [görinür, -i(-n), -ür]*

Görinür cismi dildāruñ egerçi penbeden yumşak / Bilenler ḳalbini anuñ didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [görinür, -i(-n), -ür]*

Baña sünbül saçınuñ her kılı ejder **görinür** / Siḥir ʿilmini bilür gözleri cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [görinür, -i(-n), -ür]*

Egerçi kim cefāya zehr dirler / Cefā cevri **görinür** baña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [görinür, -i(-n), -ür]*

Dāġlar gül **görinür** sīnede serv oldı elif / Gözlerüñ yaşını iy dil aña bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [görinür, -i(-n), -ür]*

Ṣadef-i dīdem içre dildārum / **Görinür** baña dürr-i yek-dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 4). [görinür, -i(-n), -ür]*

Gül yüzüñ üzre kaçan tagıla zülf-i siyehüñ / **Görinür** baña cihān gülşeni şebbūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 3). [görinür, -i(-n), -ür]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Başuma üşti fiġānum işidüp ʿālem benüm / **Göreler** hicrān eger bāḳī kıla hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [göreler, -e, -ler]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Sakın maġrūr olma **görme** kendüñ / Eger ḫaşmuñ olursa da karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [görme, -me]*

gör: *Görmek, karşılaşmak, rastlamak.*

Āh sevdā-zede olduk ġam-ı gīsūlar-ıla / **Görmezüz** uyḫu yüzin göz göre kaygular-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 1). [görmezüz, -mez, -üz]*

gör: *"Bak!" anlamında bir ünlem.*

Niçe gül niçe benefşe bunca türlü lāleler / **Gör** niçe ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [gör,]*

Muḥibbī ol kemān ebrū meger ʿāşıḳların kırmış / İki şehper sokınmış **gör** başına sünbül-i terden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 5). [gör,]*

Şuʿle-i āhum ile yandı semā ile zemīn / Nār-ı ʿışḳ pinhān imiş **gör** bir avuç ḫāṣākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 2). [gör,]*

gör-: *Görmek.*

Naʿl-i esbini zemīn üzre anuñ her ki **göre** / Yüz sürüp hīç ola mı ki sücūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 2). [göre, -e]*

gör-: *Bakmak, görmek.*

Kaçma ʿömrüm gibi bir kerre cemālüñ **göreyin** / Korkaram ʿömr geçe hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [göreyin, -e, -y, -in]*

gör-: *Gördüğümden beri.*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi aġına / Ḫalāṣ olur mı murġ-ı dil ʿaceb bilsem bu çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [görelden, -elden]*

gör-: *Bakmak, tanık olmak.*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / Müstedām ol **göreyiñ** ʿālemde sen çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [göreyiñ, -e, -y, -in]*

gör-: *Farz etmek, gibi saymak.*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] ben ʿanber yirine / Ġam degül bana eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [görürem, -(ü)r, -(e)m]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.*

Eksük olmasun yaşı her dem bu ben dil-ḫastenüñ / Teşne **görse** tamla tamla tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [görse, -se]*

Görmek olmadı müyesser çünki ol meh-pāreyi / Açma iy dil çeşmi żāyiʿ eyleme naẓẓāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [görmek, -mek]*

gör-: *Kabul etmek, ...gibi saymak.*

Mihr-ile ḥüsnüñi dartdum seni sengīn **gördüm** / Didiler gözlerüme özge terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]*

gör-: *(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.*

Eger ẓāhir gözi **görmezse** yāri / Ne ġam cān gözini aç kıl neẓāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 3). [görmezse, -mez, -se]*

Āsitānuñda kaçan **göre** Muḥibbī'yi raḳīb / Hīç olur mı ki ḥased aña ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [göre, -e]*

gör-: *Gördüğünde.*

Göricek şemʿi pervāne yakar elbette bāl ü per / Geçerse ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ʿaceb mi cān-ıla serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 4). [göricek, -icek]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.*

Varmaz isem kūyuña līk buña ḳāniʿ göñül / Sen güzeller şāhını tā **göre** bir kez dürdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [göre, -e]*

Deryūze idegeldi yüzin **göre** Muḥibbī / Maḥrūm anı eyleme gel sāyil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [göre, -e]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.*

Öldür beni anlar bile tā kim naẓaruñ var / Kim müddeʿīler bunı **görüben** ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [görüben, -üben]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ola ki Muḥibbī **göresin** pāyı nişānın / Eṭrāfına dök göz yaşını kūyı gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [göresin, -e, -sin]*

Didi gel deyre bugün muʿciz-i ʿĪsā **göresin** / Dirgürür mürdeleri bir büt-i tersā **göresin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [göresin, -e, -sin]*

Didi gel deyre bugün muʿciz-i ʿĪsā **göresin** / Dirgürür mürdeleri bir büt-i tersā **göresin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [göresin, -e, -sin]*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy dōst benüm / Her kaçan karşuña bu göñlümi şeydā **göresin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [göresin, -e, -sin]*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra getür / Lebi ġonca yüzi gül lebleri ḥamrā **göresin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [göresin, -e, -sin]*

Gözlerüñ yaşını pāyına revān eyle revān / Serv gibi salınur bir ḳad-i bālā **göresin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [göresin, -e, -sin]*

Meclis-i ġamda Muḥibbī içicek ḫūn-ı ciger / Ney gibi ṣubḥa degin göñlüñi gūyā **göresin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [göresin, -e, -sin]*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma sakın āyīneye / Yüz karasın **göresin** korkum bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [göresin, -e, -sin]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Gitdiler anlar ʿadem mülkine anı arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [gördiler, -di, -ler]*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Anuñ-ıçun gitdiler mülk-i ʿademde arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [gördiler, -di, -ler]*

Gördiler ben mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar birisi ʿAẕrā biri Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [gördiler, -di, -ler]*

Su gibi **gördügi** maḥbūba Muḥibbī meyl ider / N'eyleyem derdā dirīġā ḫāṭır-ı meyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [gördügi, -düg, -i]*

Ḳametüñ cāmiʿde **gördiler** kıyāmet sandılar / Sen de tekbīr biñ getür bu mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [gördiler, -di, -ler]*

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum **gördiler** / Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [gördiler, -di, -ler]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Saña niçe beñzedem başdan ayaga nūrsın / Ḥaḳ disün her kim **göre** ḫurşīd-i tābān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [göre, -e]*

Māh-rūlar arasında kim ki **göre** sen mehi / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [göre, -e]*

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı ejder-ṣıfat / Bir naẓar kim ola **göre** ḥüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [göre, -e]*

Atar siḥr okların ġamzeñ **görür** kim cāna kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [görür, -ür]*

Her kim ki **göre** iy perī nāgāh cemālüñi / ʻAḳlı gidüp ġaşy ola ol laḥẓa bayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [göre, -e]*

Gül geldi gülşene çün al duvak-ıla / Tā kim **göre** bülbül anı yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [göre, -e]*

Kalmaya ḥayāt-ı ʿāşıḳ ola kim **göre** seni / Ol ʿanberīne zülf ki boynuña takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [göre, -e]*

Göre zülfüñi dil ola dīvāne / Yüzüñ şemʿini de cān göre yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [göre, -e]*

Göre zülfüñi dil ola dīvāne / Yüzüñ şemʿini de cān **göre** yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [göre, -e]*

gör-: *Gördüğü zaman, görünce.*

Ḫaddüñde āceb olmaya gīsū girih girih / Āteş **göricek** elbette olur mū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [göricek, -icek]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.*

Çaglayup yaşum akar yāruñ cemālin **görmege** / Su gibi bir ʿāşıḳ-ı dīdār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [görmege, -meg, -e]*

Zülfidür gün yüzine perde olan / **Görmege** āh olur ḥicāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 4). [görmege, -meg, -e]*

Temāşā itmege gökden melekler / Yüzüñ **görmege** inerler zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 3). [görmege, -meg, -e]*

Ḥasret oldum su gibi ben **görmege** dīdāruñı / Ol sebebden akaram yaşum döküp daşdan daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [görmege, -meg, -e]*

gör-: *"Görmek" fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi. "Görmemek".*

ʿUşşāḳ **görmez** rūyuñı līkin alurlar būyuñı / Bulurlar elbet kūyuñı ṣad cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [görmez, --mez]*

Āh idüp bu gözlerüm yaşını bārān itmesem / **Görmez** idüm ol gül-i nev-restenüñ ben ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [görmez, --mez]*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī maḥv olursın sen hemān / Bir gören bir daḫı **görmez** çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [görmez, --mez]*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden bulut-veş ḫaddini / Gün yüzini **görmez** olmışdur dirīġā ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [görmez, --mez]*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl oldı / N'içün ol Yūsuf-ı Mışrī varup **görmez** bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [görmez, --mez]*

gördiler: *... olarak görmek, kabul etmek.*

Gördiler Ferhād u Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre yok / Arayu gitdi ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [gördiler,]*

gördügi demde: *Gördüğü zaman.*

Gözüm yaşı **gördügi demde** revān olur / Salınsa eger ol ḳaddi dil-cū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 4). [gördügi demde,]*

gördükde: *Görünce.*

Ḫālini **gördükde** didüm lāʿl-i cānān üstine / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [gördükde,]*

İy Muḥibbī kime baksañ bil anı ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma **gördükde** göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [gördükde,]*

göre: *Görerek, görse.*

Bilmezem ḥūrī misin yāḫū melek iy nāzenīn / Kim **göre** nūr-ı cemālüñ kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [göre,]*

göre: *Görse.*

Leylī zülfin ger kemend itse dil-i meftūn içün / Kim **göre** eydür ki zencīr itdiler Mecnūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [göre,]*

göre: *Görse, görürse.*

Mecnūn ola kim **göre** zülf-i siyāhını / Sevdāyī olup dola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 3). [göre,]*

göre: *Görse, görülse.*

Kim ola **göre** anı virmeye dil / Özini eylemiş bir vech-ile zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 4). [göre,]*

görel: *Gördüğü andan bu yana.*

Dutıldı ʿārıż u ḫālüñ **görelden** / Göñül murġına āb u bürri dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 2). [görelden, -den]*

Naʻlīçeñi **görelden** kebkinüñ almak ister / Sürmek yüz dilerler sermūzeñe sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [görelden, -den]*

göreli: *Gördükten beri.*

Muḥibbī **göreli** naẓm ehli naẓmuñ / İderler her biri eşʿāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 10). [göreli,]*

göreli: *Gördüğümden beri.*

Göreli serv-i revānuñ akıdur eşk-i revān / Ol sebebden bitiserdür ḳabrüm üzre erġuvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 1). [göreli,]*

göreliden: *Gördüğümden bu yana, gördüğüm zamandan beri.*

Göreliden deyr içinde bu Muḥibbī muġbeçe / Eyledi cārūb müjgānın hemān ḫumḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [göreliden,]*

gören: *Gören kişi.*

ʿAceb ḫālüm n'ola bir daḫı görsem / Gidüp kalmadı ʿaḳlum bir **görende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [görende, -de]*

gören: *Gören kimseler.*

Muḥibbī şiʿr-ile irdüñ kemāle / **Görenler** dir ki naẓm içre ḥasensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 10). [görenler, -ler]*

gören: *Bakan, gören, şahit olan.*

Pā-bürehne ol **görenler** diyeler Mecnūn-ṣıfat / Bir saçı leylā ġamıyla zār u şeydāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 2). [görenler, -ler]*

gören: *Gören (kişi).*

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme eydür **gören** / Zāġlar konmış-durur san cism-i bī-cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [gören,]*

gören: *Bakan, gören (kimse).*

İy Muḥibbī gün yüzinde zülf-i yārı dir **gören** / Sāye salmışdur bulut ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [gören,]*

gören: *Bakan, gören (kimse).*

Ser-i ʿuşşāḳı eşk üzre **görenler** / Akan cūlarda beñzedür ḥabāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 2). [görenler, -ler]*

göricegiz: *Görür görmez.*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Bu ümīẕe çeşm-i mestüñ **göricegiz** emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [göricegiz,]*

göricek: *Gördüğü zaman, görünce.*

Göricek gül yüzüñi ġāyet-ile şād oluram / Kalmaz gözde nem ü dilde ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [göricek,]*

göril-: *Görülmek.*

Dü çeşmüñe disem Hārūt u Mārūt / **Görilmedi** anuñ gibi dü cādū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 3). [görilmedi, -me, -di]*

göril: *Görülmek, bilinmek.*

Katı göñline girilmek ne mümkin / **Görilmedi** bu saḫtlık şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 4). [görilmedi, -me, -di]*

görin-: *1. Görünmek.*

Vefā umdukça **görindi** cefālar / Sitārem şūm[a] beñzer ṭāliʿüm dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [görindi, -di]*

Ḫacletindendür **görinmez** sanki Ḫıżr'uñ ʿāleme / Bilmedi ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [görinmez, -mez]*

İy Muḥibbī ol perī insāna **görinmez** kaçar / Līk hīç gitmez yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [görinmez, -mez]*

Dirīġā düşde daḫı [ol] **görinmez** / Niçe görine gelmez göze uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [görinmez, -mez]*

Gören gūşında dildāruñ **görinen** laʿl-i şehvārın / Didi burc-ı şeref üzre saʿādet aḫteridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [görinen, -en]*

Sīne çāk itdüm beni sanma ki ancak pīrehen / Dōstum şevḳuñ **görindi** sīne-i ṣad çākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [görindi, -di]*

Çehre-i cānān **görinmez** perde olmışdur teni / Vuṣlat el virmez aña cismiyle cāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [görinmez, -mez]*

görin-: *Görünmek.*

İrişdüm kūyuña gördüm yüzüñi / Müyesserdür **görinmek** nūr ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 3). [görinmek, -mek]*

görin-: *(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki başumda dūddur / **Görinen** budur Muḥibbī dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [görinen, -en]*

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ ya bagrı kanıdur / Lāleler sanmañ **görinen** dāmen-i kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [görinen, -en]*

Eydür Muḥibbī pāk-dil ü pāk-dāmenem / Ya bu **görinen** ḫırḳada dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [görinen, -en]*

Lebi üzre **görinen** mūrlardur / Sanasın cemʿ olmış engübīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 5). [görinen, -en]*

görin-: *Belirmek, ortaya çıkmak.*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān ḫastadur ġāyet / **Görinmez** çeşmine uyḫu ölümlü nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [görinmez, -mez]*

Zülf-i müşgīn kim **görinür** ʿārıż-ı dildārda / Deste-i sünbül asılmış sanasın gülzārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 1). [görinür, -ür]*

Lāleler sanmañ ki yir yir **görinür** kūhsārda / Baġr[ı] ḫūnın kūhken saçmış-durur taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [görinür, -ür]*

görin: *1. Görünmek.*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur gīce şuʿāʿum **görine** gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [görine, -e]*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok saña / Tā ki bir **görinmeye** senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [görinmeye, -meye]*

Eksük olmaz āteş-i ġam çün dil-i ġamnākde / **Görinürse** dūd-ı āhum tañ mıdur eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 1). [görinürse, -, -]*

görin: *-mış/-miş gibi gelmek.*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider ol dilberi / Gözlerüme didi dil rāciḥ **görinür** ḥūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [görinür, -ür]*

Okuyan derd-i ʿışḳum dāsitānın / **Görine** ḳıṣṣa-i Mecnūn fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 3). [görine, -e]*

görin: *Görünmek.*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān **görine** hem çü māh / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [görine, -e]*

görin: *Görünmek.*

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle / Maḥabbet baḥrına girdüm **görinsem** tañ mı māhī ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [görinsem, -sem]*

Lā'übālī ʿāşıḳam ben ʿālem içre dōstlar / Beñzedürler kanda **görinsem** beni dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [görinsem, -sem]*

görin: *..gibi görünmek.*

Muḥibbī ʿışḳ-ıla dīvāne oldı / Yanında **görinür** ʿaḳl issi mecnūñ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 5). [görinür, -ür]*

görinen: *Görünen (şey).*

Hicr ara ʿışḳ āteşine yanalıdan dōstlar / Gīce āteş şuʿlesidür **görinen** gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [görinen,]*

görinen: *Aşikar, belirgin, açıkta.*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya iki efʿī gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [görinen,]*

görinen: *Aşikar, belirgin.*

Görinen ḫāṭṭı mıdur yā fitne-i āḫir zamān / Yaḫu kāfir leşkeridür ẓāhir olur nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [görinen,]*

Görinen serv-i sehī-veş ḳadi dil-cūdur bu / Akıdan gözlerümüñ yaşını āh odur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [görinen,]*

Gīce odlar ẓāhir olur sīne-i ṣad çākde / Dūd-ı āhumdur **görinen** gündüzin eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 1). [görinen,]*

İçmiş idüm ben ezel ʿışḳuñ şarābın cām-ıla / Yog-ıdı şebde **görinen** noḳṭalar eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [görinen,]*

Ruḫlaruñsuz bāġ u şaḥrāda **görinen** çeşmüme / Her gül āteş-pāredür her lāle beñzer aḫkere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [görinen,]*

Ḫaṭ mıdur didüm **görinen** laʿl-i mercān üstine / Mūrlar üşmiş didiler şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [görinen,]*

görinmek: *(bir şey gibi) olmak, gözükmek.*

Dirīġā düşde daḫı [ol] görinmez / Niçe **görine** gelmez göze uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [görine, --in-e]*

Çek cevr ü cefā vü berr-i muġaylān belāsını / Āsān **görine** saña bu çendān merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [görine, --in-e]*

görme: *Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.*

Görmemişler hergiz raḥm ide cānān kimseye / İtdügin işidmemişler derde dermān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 1). [görmemişler, -miş, -ler]*

görmedi: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak.*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer **görmedi** / Mıṣr u Şām'ı geşt iden ser cümle ʿOs̱mān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [görmedi,]*

Gözler hemīşe cevr-ile dilber cefā yolın / Beñzer cihānda **görmedi** mihr ü vefā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [görmedi,]*

görmek: *Bakmak, görmek.*

Kūyuña varup yüzüñ **görmek** diler ʿāṣıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [görmek,]*

görmek isterseñ: *Görmeyi istemek.*

Ḫudā'nuñ ṣunʿını ẓāhir muʿayyen **görmek isterseñ** / Muḳābil eyle rūyuña ele al āyīne bakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [görmek isterseñ,]*

görmesem: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Yār-ı bī-pervā benem ḥālüm digergūn olmada / Bārī hergiz **görmesem** ol ṣūḫ-ı bī-pervāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [görmesem, --me, --se, --m]*

görmeyelden: *Görmediğimden beri.*

Görmeyelden berü iy dōst turunc ġabġabuñı / ʿĀrıżum zerd oluban döndi tenüm limona *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [görmeyelden,]*

görse idüm: *Görseydim.*

Yakar idüm bāl ü per pervāne gibi nāra ben / **Görse idüm** şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 2). [görse idüm,]*

görüben: *Görmek, görünce.*

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül boyuñ serv / **Görüben** itdüren bu ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [görüben, -üben]*

Yāruñ dehenini **görüben** noḳṭa diyenler / Diḳḳatler idüp mū didiler ince miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [görüben, -üben]*

görün: *Açıkta olan, görünen.*

Gice sanmañ ki felekde **görünen** encüm degül / Göklere çıkdı şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [görünen,]*

Görenler nücūm-ı meh-pāre dirler / **Görünen** sensin beñzeyen aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 2). [görünen,]*

görün: *Görünmek, ortaya çıkmak.*

Beñzedelden ruḫlaruñı āfitābuñ ʿaynına / Nūra ġarḳ olup **göründüñ** şeyḫ ü şābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 1). [göründüñ, -dü, -ñ]*

görüñ ki: *Görün bakın, görün ki, hale bakın.*

Ol yār gelse meclise biñ ʿīzz ü nāz-ıla / Şemʿi **görüñ ki** karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [görüñ ki,]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Oldum muḳır günāha itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / **Göstere** rāh-ı taḥḳīḳ [kim] bu yoldan azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [göstere, -e]*

göster: *Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Nigārı dün görüp didüm yāhū / Çevürüp yüzini **göstermedi** rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [göstermedi, -me, -di]*

Zekāt-ı ḥüsnini inʿām kılmış / Velī **göstermedi** hergiz baña rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 4). [göstermedi, -me, -di]*

Ġabġabına ḥasretem anı baña **göstermedi** / İşiginde öldüm añmadı yarım alma-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [göstermedi, -me, -di]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görünmesine imkan tanımak.*

İy muʿallim yāra taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / Līk **göstermedüñ** aña cefādan özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [göstermedüñ, -me, -dü, -ñ]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Ḫānesinden ṣubḥ-veş ʿuşşāḳa **göstersün** yüzin / Maṭlaʿ-ı ḫurşīddür çāk-i girībān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 3). [göstersün, -sün]*

göster: *(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.*

Bir ḳarār üzre degüldür günde biñ yüz **gösterür** / Dir-isem olmaz ʿaceb bu göñlüme būḳalemūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [gösterür, -ür]*

göster: *Görmesini sağlamak // yaşatmak, yaşamasına yol açmak.*

Gül yüzüni **göstermeye** dildār sebeb ne / Dil bülbül[i] āh eyleye hem zār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [göstermeye, -me, -y, -e]*

göster: *Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek; işaret etmek.*

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn / **Göstere** Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿAnḳā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [göstere, -e]*

Ya kanı bir gül-i nev-reste-i ter / Münevver ola ʿālem **göstere** rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 2). [göstere, -e]*

Tagıdup zülfi kaçan ʿuşşāḳa dilber **göstere** / Sanasın ṭāvūsdur cevlān idüp per **göstere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [göstere, -e]*

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek itleri gibi baña der **göstere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [göstere, -e]*

Gözlerüm yaş[ı] ile baña yiterken rūy-ı zerd / Bakmayam dünyā baña ger sīm-ile zer **göstere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [göstere, -e]*

Bī-güneh ʿāşıḳları bugün eger ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer eline baş[ın] alup ser **göstere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [göstere, -e]*

göster: *Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.*

Gösterüp evvel vefā āḫir baña kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm aña yār-ı ṣādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [gösterüp, -üp]*

Yüzüñi **gösterüp** evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni derd ü belā ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [gösterüp, -üp]*

Luṭf-ıla her demde aġyāra temelluḳ **gösterüp** / Yaralanmış göñlümi benüm ḫırâş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [gösterüp, -üp]*

göster: *Açığa çıkar, görünür hale getir.*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ **göster** kiʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [göster,]*

göster: *(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.*

Zeyn olında yir yir ezhār-ıla taḫt-ı çemen / Şāh-ı gül **gösterdi** bu dehre taḥammüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [gösterdi, -di]*

göster-: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

Bir kez yüzüñi **göstereyim** dir-iseñ iy dōst / Cānum vireyin bu söze şükrāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [göstereyim, -eyim]*

göster-: *(Birinin) Görmesini sağlamak.*

Gāh gül **göster** ü geh sünbülüñ iy serv-i sehī / Nāz-ıla gāh gehī şīve-i şemşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [göster,]*

Göster boyuñı cānā bir serv-ḳāmet olsun / Ne serv-ḳāmet olsun ol ḳad ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [göster,]*

Göster yüzüñi alnuñı şems ü ḳamer olsun / Tamsun lebüñüñ yarı deñizler şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [göster,]*

Küfr-i zülfüñi götür **göster** ruḫuñ īmānını / Bir yire cemʿ olmamışdur dōstum küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 4). [göster,]*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez seni görsem / Kerem kıl luṭf idüp **göster** yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [göster,]*

Burḳaʿuñ keşf it yüzüñ **göster** bugün ʿāşıḳlara / Kullaruñ ṣaf ṣaf durup sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [göster,]*

Nigārā gel bugün **göster** cemālüñ / Durur kullar olup sulṭāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [göster,]*

Yüzüñ **göster** didüm ol āfitāba / El uzatdı hemān zülf-i niḳāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 1). [göster,]*

Dimezem cevr eyleme **göster** gehī mihrüñ yüzin / Dōstum her nesneyi itmek gerek evzān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [göster,]*

Ḫaddüñ odını **göster** olsun Muḥibbī mesrūr / Dirler ki gülşen olur āteş-i zamān kışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [göster,]*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña **göster** gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [göster,]*

göstere: *Açmak, göstermek.*

Tagıdup zülfi kaçan ʿuşşāḳa dilber **göstere** / Sanasın ṭāvūsdur cevlān idüp per **göstere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [göstere,]*

Ḳalbüñe āh-ı Muḥibbī eylemez disem eşer / Yār nāzük-ṭabʿdur remz-ile mermer **göstere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [göstere,]*

göstermeyesin: *Göstermek.*

Kūyuñda Muḥibbī ola dīẕāruña ṭālib / **Göstermeyesin** sen aña dīdār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [göstermeyesin,]*

gösterüp: *Açıkça ortaya koymak.*

Gösterüp ruḫsaruñı dehri gülistān eyledüñ / Āb-ı rūyuña senüñ yārā hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [gösterüp,]*

Gösterüp evvel yüzüñi soñra pinhān eyleyüp / Derde ugradup beni endūhnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 2). [gösterüp,]*

Gösterüp evvel yüzüñ dīvāne kılduñ sen beni / Kākülüñ zencīrine gel ol delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [gösterüp,]*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup ḫalḳdan anı mümtāz ider / Leylī mihrin **gösterüp** aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [gösterüp,]*

götür-: *(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.*

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer / Yūsuf'uñ pīrāhenin būyın **götür** Yaʿḳūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [götür,]*

Küfr-i zülfüñi **götür** göster ruḫuñ īmānını / Bir yire cemʿ olmamışdur dōstum küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 4). [götür,]*

götür: *Açmak, kaldırmak.*

İy Muḥibbī yār **götürse** yüzinden ger niḳāb / Māh-rūlar her biri barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [götürse, -se]*

götür: *Götürmek. || Yok olmasına yol açmak.*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / Dōstlar gökden ne yagarsa **götürür** çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [götürür, -ür]*

götür: *Alıp götürme.*

Niçe bir yanam yakılam gerdiş-i eflākden / İy ṣabā luṭf it **götürgil** bu ġubārı ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [götürgil, -gil]*

Ben ġubārı didüm iy gün yüzlü toprakdan **götür** / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [götür,]*

götür: *Götürmek.*

İy Muḥibbī **götürürse** yār zülfinden niḳāb / Gözlerüm yaşı o dem pāyına akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [götürürse, -ür, -se]*

götür: *(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.*

Ol gülüñ çok olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme / **Götürür** zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [götürür, -ür]*

götüri-virür-idüm: *Götürüvermek.*

Bir gice eyleyesin menzilüme rence ḳadem / Dü cihānı **götüri-virür-idüm** ol şebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 4). [götüri-virür-idüm,]*

göynük: *Acı, yanık, yanmış, yanma.*

Ẓāhir oldı ruḫlarında didiler ḫāṭṭ-ı siyāh / Gūş idip anı göñülden kopdı bir **göynüklü** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [göynüklü, -lü]*

göynüklü: *Acıklı, gönül yakıcı.*

Derd-ile hicrān şebinde eyledüm **göynüklü** āh / Dūd-ı āhumla cihānı ser-te-ser kıldum siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 1). [göynüklü,]*

göz-: *(Sevgilinin) gözü.*

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini yagmalayup / Bir Muġal Çīn **gözleri** Tātār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [gözleri, -ler, -i]*

Gözleri dil almaga almış eline ok u ya / ʿĀşıḳ iseñ yan cemāli şemʿine pervāne-veş *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 2). [gözleri, -ler, -i]*

Ser-i kūyına eger eyleseñ āheste güẕer / Ḥālini ḫastalaruñ **gözleri** bīmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [gözleri, -ler, -i]*

Çün bahār oldı gelüñ ʿiyş idelüm cānlar-ıla / Lebi mül **gözleri** bādām ruḫı ḫandānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [gözleri, -ler, -i]*

Fitne-i āḫir zamāndur hem cihān fettān[ı]dur / Fitneler çokdur daḫı ol **gözleri** mekkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [gözleri, -ler, -i]*

Gözleri üstinde yāruñ dir gören ebrūların / Ṣaydın almış iki şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [gözleri, -ler, -i]*

Çekse ḫançer **gözleri** kaçma Muḥibbī karşu var / İki kāfir ḳaṣd ider tut bir Müselmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [gözleri, -ler, -i]*

Kanumı içer **gözleri** ister ciger kebāb / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur kebāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 2). [gözleri, -ler, -i]*

göz: *T. Görme organı.*

Her kaçan baksam nigāruñ **gözi-y-ile** kaşına / Ṣad hezārān āferīn direm anuñ naḳḳāşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [gözi-y-ile, -i, -y, -ile]*

göz: *1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.*

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru iy Yūsuf-cemāl / **Gözlerümden** cūlar akup Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]*

ʿĀcizem teskīn olınmaz **gözden** akan ābdan / Korkaram ide żarar kūyına ol seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [gözden, -den]*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil nūş itmege yārān ile / **Gözlerümden** eyledüm ol meclise peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]*

Yürek pür āteş-i ḥasret akar ḫūn-ı ciger **gözden** / Didiler ʿayn-ı cārīdür bu çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [gözden, -den]*

Yanardum āteş-i hicre ser-ā-ser / Eger olmasa bu **gözden** akan su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [gözden, -den]*

Āhum bulutı yagmurını dökeli **gözden** / Ġarḳ eyledi bu cismümi kaldum sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [gözden, -den]*

göz: *Göz.*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / **Gözi** yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [gözi, -i]*

Göñülde **gözde** nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [gözde, -de]*

göz: *Görme uzvu, ayn,çeşm.*

Rūşen idegör **gözlerümi** pīrehenüñle / Bu ʿāşıḳı iy Yūsuf-ı Kenʿān'um unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 4). [gözlerümi, -ler, -üm, -i]*

göz: *Görme organı.*

Gözümüñ biri Seyḥūn'a birisi döndi Ceyḥūn'a / ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür dilde gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [gözümüñ, -üm, -ün]*

göz: *Görme organı.*

Dirseñ iy dil sırr-ı ʿışḳ fāş olmasun / Ṣabr kıl bir dem **gözüñ** yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [gözüñ, -üñ]*

göz: *Görme organı.*

Gözi yaşlu bagrı başlu dāyim olur ʿışḳ eri / Gīceler tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [gözi, -i]*

Gözi nemdür dili ġam ehl-i ʿışḳuñ / Ezelden böyle yazılmış serine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [gözi, -i]*

Eger ẓāhir **gözi** görmezse yāri / Ne ġam cān gözini aç kıl neẓāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 3). [gözi, -i]*

Gözinden ḫūn akıtdı bu Muḥibbī / İdüp sen serv yaşı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 5). [gözinden, -in, -den]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek senüñ mümkin degül / Niçe görsün çün naẓarla **gözi** yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [gözi, -i]*

göz: *Görme organı.*

Sürme ideyin **gözlerüme** iy ṣabā getür / Ḫāk-i derini küḥl-i Ṣıfāhān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 3). [gözlerüme, -ler, -ü, -m, -e]*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider ol dilberi / **Gözlerüme** didi dil rāciḥ görinür ḥūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [gözlerüme, -ler, -ü, -m, -e]*

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur **gözlerüme** iy ṣabā / Zaḥmete girme varup gezme Ṣıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [gözlerüme, -ler, -ü, -m, -e]*

Mihr-ile ḥüsnüñi dartdum seni sengīn gördüm / Didiler **gözlerüme** özge terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [gözlerüme, -ler, -ü, -m, -e]*

göz: *Görme organı.*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [gözden, -den]*

göz: *Görme organı: göz.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün olmasun / Her yañadan **gözleri** yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [gözleri, -ler, -i]*

göz: *Göz II aşığın gözü.*

Ḫāk-i deriyle **gözlerümi** rūşenā ider / Varmaz Muḥibbī kimsene hergiz ṣabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [gözlerümi, -ler, -üm, -i]*

göz: *(Sevgilinin) gözü.*

Zülfine diñüz cevr ü cefā vü sitem itsün / Sāḥir **gözi** de fitne vü āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [gözi, -i]*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra be-gū / Niçe bir kanum içer ol **gözi** ḫūn-ḫ∨āra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [gözi, -i]*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen / Ol **gözi** nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [gözi, -i]*

Gözi alasına aldanma sakın al ider ol / Niçe senüñ gibi ṣayda iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [gözi, -i]*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa / Ruḫı gül saçları sünbül **gözi** bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [gözi, -i]*

Gözi ḫūn içmege çün oldı muʿtād / Anuñçün kanum içer kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 4). [gözi, -i]*

Gözi ḳatl itdügi ʿāşıḳlarını / İder bir demle ʿĪsī gibi zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 2). [gözi, -i]*

göz: *Görme organı.*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [göz,]*

göz: *Bakış.*

Sipihr reşk ideli bezm-i ʿiyş-i şāmumuza / Bakar ḥased **gözi** ile ḳamer de cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [gözi, -i]*

göz: *Görme organı.*

ʿIşḳ dāġını her kim ki yaka sīnesi üzre / Her laḥẓada her demde **gözin** tolı nem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [gözin, -i, -n]*

göz: *Bakış, nazar, göz.*

Çemende açmaga yokdur mecāli / **Gözini** nergis ol şehlāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 3). [gözini, -i, -n, -i]*

ʿAceb mi gördüm anı sünbül otlar / **Gözini** beñzedem āhū-yı Çīn'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 6). [gözini, -i, -n, -i]*

göz: *Aşığın gözü.*

Gözlerüm gözeklerinden döküben ḫūn-ı ciger / İñlerem derd-ile göñlüm beñzedüp ṭōlāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn / **Gözlerüm** yaşı başumdan aşdı oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Nāgehān ruḫsārını görse benüm bu **gözlerüm** / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla sularam ben her seḥer / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur bu **gözlerüm** yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan ol şāḫ-ı gül / **Gözlerüm** yaşı olur ol dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla tolsa tañ degül / Ḥüzn ara dil Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Gözlerüm baḥrına saldum yine dil zevraḳını / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam ruḫsāruña / Kim bakar ʿālemde kim var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Vaṣluñ-ıçun **gözlerüm** ḫarc itdi dünyā mālını / Alımadum bī-baḫā-y-ımış anı bu māl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

göz: *Çeşm, ayn.*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi **gözlerüm** yaşı cihān / İtmesem kirpüklerümden seddi ol seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]*

göz: *Göz, çeşm.*

Añ günāhuñı Muḥibbī gīceler / Eksük itme **gözüñden** āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 5). [gözüñden, -ün, -den]*

göz: *Görme organı, göz.*

Gözüñe beñzemez āhū-yı Çin'de / Ne Çin'de belki rūy-ı zemīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 1). [gözüñe, -ü, -ñ, -e]*

göz: *Görme organı.*

Gözlerüñ yaşını pāyına revān eyle revān / Serv gibi salınur bir ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

göz: *Göz, çeşm.*

Olmadum teskīne ḳādir **gözden** akan āba ben / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [gözden, -den]*

göz: *Âşığın gözü.*

Gözüme eyleyem ben tūtiyāyı / İdelden ḫāk-i pāyuñ tūtiyā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 4). [gözüme, -üm, -e]*

Esüp bād-ı ṣabā geçse eger kūyı kenārından / **Gözüme** tūtiyā kılam getürürse ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [gözüme, -üm, -e]*

göz: *Görme organı, göz, ayn. II Âşığın kanlı gözleri.*

İy dōst kerem eyle ḳadem bas yüzüm üzre / Küḥl eyleyeyim ḫāk-i derüñi **gözüm** üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [gözüm, -üm]*

göz: *Görme organı.*

Gīceler uyku yüzin görmez **gözüm** yılduz sayar / Ṭālibem āh ol meh-i nā-mihribāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [gözüm, --(ü)m, -]*

Gele iy Yūsuf-ı Mıṣrī göñül taḫtında sulṭān ol / İki yirden akıtdum Nīl'i **gözüm** mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [gözüm, --(ü)m, -]*

göz: *Görme organı, göz.*

Gözlerümden gel nihān itme nigārā gün yüzüñ / Rūşen ider ʿālemi çün ʿālem-ārāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [gözlerümden, --ler, --üm, --den]*

Pür ḥarāret cān u dil ġāyet zebūn oldum zebūn / **Gözlerümden** ol sebebdendür akar deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [gözlerümden, --ler, --üm, --den]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [göz,]*

Baksa Muḥibbī yüzine **göz** yaş-ıla tolar / Mümkin degül gül yüzine niçe bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [göz,]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān yanıcak / **Göz** tolar yaş-ıla āhum çıkuban dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [göz,]*

göz: *(Sevgilinin) bakışı, nazarı.*

İden Muḥibbī gönlini ġāret **gözüñ** degül / Baş baş ḥarāmī ġamzelerüñ bir ḥarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [gözüñ, -(ü)ñ]*

göz: *(Sevgilinin) gözü, bakışları.*

Gözüñ cellādı öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben / Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn kefensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [gözüñ, -üñ]*

Gözüñ ḳaṣṣābı cāna ḳaṣd iderse / Sevāba gire ide beni ḳurbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 4). [gözüñ, -üñ]*

göz: *(Sevgilinin) gözleri.*

Ol Muġal-Çin **gözlerüñ** ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye / Ser-te-ser dil kişverin tārāc u vīrān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 1). [gözlerüñ, -ler, -(ü)ñ]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Laʿl-i nābuñdur düşüren gönlümi peymāneye / Varmasam gönlüm **gözüm** açılmaya meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [gözüm, -(ü)m]*

Gözüm gevherlerin her dem alur gönlüm ayasına / Diler īsār ide varup nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [gözüm, -(ü)m]*

Bir naẓarla iy **gözüm** kılduñ belāya mübtelā / Niçe yüz biñ miḥnet ü ḥayfā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [gözüm, -(ü)m]*

Gözüm gördi gönül dīvāne oldı / Didüm azdur bu da size ölince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [gözüm, -(ü)m]*

Yaş-ıla tolar görimezem bedr-i cemālin / Görürdi **gözüm** olsa idi bende sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [gözüm, -(ü)m]*

Gözüm ʿışḳuñ-ıla toldur ac itme / İlāhī herkese muḥtāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 1). [gözüm, -(ü)m]*

Yine ruḫsārum üzre vaṣf-ı ḥālüm / **Gözüm** taḥrīr ider ḫūn-ı cigerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 3). [gözüm, -(ü)m]*

Gönlüme sulṭān-ı ġam gelse **gözüm** gevher saçar / Ziynet ider yollarını dürr ile mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [gözüm, -(ü)m]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Gözümden dürr-i eşki dāne dāne / Getürüp kapuña oldum revāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 1). [gözümden, -(ü)m, -den]*

Gözümden akar-iken Nīl ü Ceyḥūn / ʿAceb budur ki gönlüm yana teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 4). [gözümden, -(ü)m, -den]*

Bagrumda çıkdı başlar **gözümden** akdı yaşlar / Bir çāre bulımadum āh bu eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [gözümden, -(ü)m, -den]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Muḥibbī bu cihānuñ yok ş̲ebātı / Hemān ancak **gözüñ** açup yumınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 5). [gözüñ, -ü, -n]*

göz: *(Âşığın) gözü.*

Bu Muḥibbī uyumaz tā kim göre düşde seni / Ṣubḥ olınca **gözlerüm** tek kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Gözlerüm saḳḳāsı sular ḫāk-i pāy-ı dilberi / Bu Muḥibbī eyledi müjgānını cārub içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Gözlerüm gevherlerini pāyuña iy serv-ḳad / İtmeyince yoluña anı ī̲sārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

Gözlerüm gözeklerinden bir dem āb eglenmesün / İñlesün derdiyle dil olsun ṭolāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [gözlerüm, -ler, -(ü)m]*

göz açınca: *Göz açmak.*

Aramuz gerçi baʿde'l-maşrıḳīndür / Buluram seni dilden **göz açınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 2). [göz açınca, -ınca]*

göz açmaz: *Gözünü açmak.*

Serv ayaġ üzre turur nergis **göz açmaz** muntaẓır / Hey ḳıyāmet gelesin diyü çemenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [göz açmaz,]*

göz açup: *Bakmak, beklemek.*

Güneş ruḫsārını yāruñ **göz açup** görmege dirsem / Bulut gibi ara yirde girüp olur raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [göz açup,]*

göz göre: *Herkesin gözü önünde.*

İy ṭabīb-i dil neden göndermedüñ şāfī cevāb / Yoḫsa **göz göre** bu miskīni helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [göz göre,]*

Gün yüzine gel eyle taḥammül naẓar olsun / Yakarsa seni **göz göre** oda katı şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [göz göre,]*

göz göre: *Belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.*

Āh sevdā-zede olduk ġam-ı gīsūlar-ıla / Görmezüz uyḫu yüzin **göz göre** kaygular-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 1). [göz göre,]*

göz göre: *Göz göre göre; belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.*

Sevdügüme dōstum ḫışmuñ neden / N'eylesün **göz göre** ölsün mi seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [göz göre,]*

Zülfi gör **göz göre** asılmaga boynına gelür / Başdan geçdi meger saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [göz göre,]*

İstedüm būsesini dişledi karşumda lebin / Sanasın didüm aña **göz göre** gel kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [göz göre,]*

göz göz oluban: *Delik delik olmak.*

Tenümde dāġlar **göz göz oluban** gözlesün yārı / Dimege derd-i dil ḥālin kamu mūlar zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [göz göz oluban, -uban]*

göz karasın: *Gözün siyah kısmı. II Sevgilinin siyah gözleri.*

Yazmaga dildāra bu derd-i dilümüñ nāmesin / **Göz karasın** ḥall idüp müjgāndan atdum ḫāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [göz karasın,]*

göz karasıyla: *Göz karası.*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd ü elemi / **Göz karasıyla** degül bil ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [göz karasıyla, -yla]*

göz ü kaş: *Göz ve kaş.*

İy Muḥibbī kime baksañ bil anı ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma gördükde **göz ü kaş** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [göz ü kaş,]*

göz ucından: *Göz ucu, önemsizce.*

Ne buldı ise buldı Muḥibbī **göz ucından** / Gönlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 5). [göz ucından,]*

göz ucıyla: *Göz ucu.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [göz ucıyla, -yla]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [göz ucıyla, -yla]*

göz ucıyla bakmayam: *Belli etmemeye çalışarak başını çevirmeden yandan bakmak.*

Ger naṣīb ola içem ben laʿl-i nābuñ cürʿasın / **Göz ucıyla bakmayam** da selsebīl ü kevs̱ere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 3). [göz ucıyla bakmayam, -mayam]*

göz yaşı: *Gözyaşı.*

Sulṭān-ı ġama **göz yaşı** çün leşker olupdur / Baş üzre çeküp āhını zerrīn ʿalem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 2). [göz yaşı,]*

Ḫūblar göñli katıdur çünki seng-i ḫāreden / **Göz yaşı** yir eylemez nite ki seng-i ḫāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [göz yaşı,]*

Anuñ-ıçun cū olup bu **göz yaşı** olur revān / İy boyı serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [göz yaşı,]*

Göz yaşı firāḳuñla akar su gibi her dem / Ḫāk itme beni iy şeh-i ḫūbānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [göz yaşı,]*

ʿUrūc itdi semāya dūd-ı āhum / İrişdi **göz yaşı** ḳaʿr-ı zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 3). [göz yaşı,]*

Göz yaşı Mecnūn beyābānda yordukda / Şīrincesi saçlarına eyledi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 4). [göz yaşı,]*

göz yaşı dökem: *Ağlamak.*

Her ne yirde ki ruḫuñ yādına **göz yaşı dökem** / Lāleler ile müzeyyen ola bu rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [göz yaşı dökem, -em]*

göz yaşın: *Gözyaşı.*

Her kaçan gelse ḫayāl-i serv-i ḳaddi yāduma / **Göz yaşın** eyler revān ol ḳāmet-i mevzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 6). [göz yaşın,]*

göz yaşın daḫı: *Gözyaşını da.*

Ruḫları şevḳıne itdüm pīrehen gül gibi çāk / **Göz yaşın daḫı** revān itdüm ben ol serv-i ḳade *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [göz yaşın daḫı,]*

göz yaşına: *Gözyaşı.*

Seyl-i eşküm egnüme geydürdi gülgūn cāmeler / İy Muḥibbī kim göre taḥsīn ide **göz yaşına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [göz yaşına, -na]*

göz yaşını: *Gözyaşı.*

Ola ki Muḥibbī göresin pāyı nişānın / Eṭrāfına dök **göz yaşını** kūyı gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [göz yaşını, -nı]*

göz yaşını: *Göz yaşı.*

Ola kim māyil ola dirler güzeller meyl ider / Çeşmüñe de **göz yaşını** sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [göz yaşını,]*

Bir boyı serv-i sehī dildār dirler uşta sen / Pāyuña **göz yaşını** īs̱ār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [göz yaşını,]*

Añ günāhuñı akıt **göz yaşını** ṣubḥa degin / Beñzesün baḥra Muḥibbī yaşuñı şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [göz yaşını,]*

Yüzüñüñ karasını yumaya bu dīdelerüñ / Tā ki beñzetmese **göz yaşını** cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [göz yaşını,]*

Yār itdi **göz yaşını** kendine maḥrem / Bir dem cüdā itmedi Ferhād-ı yegāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 3). [göz yaşını,]*

göz yaşını: *Gözyaşı.*

Bu **göz yaşını** cū yirine eyleyen revān / Bāġ-ı cihānda serv-i ḫırāmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 3). [göz yaşını,]*

göz yaşını dökeyin: *Ağlamak.*

Gice hüsnüñe karşu şemʿ gibi / Dökeyin göz yaşını yana yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 2). [göz yaşını dökeyin, -eyin]*

göz yaşını döksün: *Ağlamak.*

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün şu deñlü göz yaşını / Ġarḳ ola eşk-i çeşme yüzi nīlūfer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [göz yaşını döksün, -sün]*

göz yaşıyla: *Gözyaşı.*

Ḫāk-i pāyuñ **göz yaşıyla** sularam ben her seḥer / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur bu gözlerüm yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [göz yaşıyla, -yla]*

göz yaşlarını: *Gözyaşı.*

Tīmār-ı ġamı vireliden şāh-ı maḥabbet / **Göz yaşlarını** itdüm anuñ ḥāṣıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 2). [göz yaşlarını,]*

gözde: *(Âşığın) gözü.*

Göricek gül yüzüñi ġāyet-ile şād oluram / Kalmaz **gözde** nem ü dilde ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [gözde,]*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde od **gözde** su cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [gözde,]*

göze: *(Âşığın) gözü.*

Dirīġā düşde daḥı [ol] görinmez / Niçe görine gelmez **göze** uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [göze,]*

göze yasag olmaz: *Göze yasak olmaz: Ortalıkta olan şeye herkes bakar ve hiç kimseye "buna bakma" denilemez.*

Atalardan bu meseldür çün göze olmaz yasag / Āfitāb-ı ḥüsnüñe neyçün senüñ bakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [göze yasag olmaz,]*

gözed-: *(büyük bir istekler) beklemek.*

Ögidür durmaz cihān ḥalḳını hem çü āsiyāb / Nevbetin bir bir **gözedür** getürür gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [gözedür, -(ü)r]*

gözek: *Suyun çıktığı yer, kaynak.*

Gözlerüm **gözeklerinden** döküben ḫūn-ı ciger / İñlerem derd-ile göñlüm beñzedüp ṭōlāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [gözeklerinden, -lerinden]*

Gözlerüm **gözeklerinden** bir dem āb eglenmesün / İñlesün derdiyle dil olsun ṭolāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [gözeklerinden, -lerinden]*

gözet: *Gözlemek, gözetlemek.*

ʿIşḳ ara Ferhād'a taḥsīn eyle Ḳays'a āferīn / Ḫoş **gözetmiş** her biri bulmış belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [gözetmiş, -miş]*

gözet: *Bilmek, dikkat etmek.*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi yüce **gözet** / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [gözet,]*

gözi āhūlar-ıla: *Ceylan gözlü.*

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi turmaz yilerem / Tolaşup zülfine dil ol **gözi āhūlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [gözi āhūlar-ıla, -lar-ıla]*

gözi cellāddan: *Cellat gözlü II sevgili. Klasik Türk şiirinde "göz" ile "cellâd" arasında özel bir münasebet kurulur.. Bunun sebebi olarak cellatların infaz esnasında cana kıyma cesareti bulabilmeleri için sarhoş olmaları ve gözün de "mest" sıfatıyla anılması, her ikisinin de can alıcı özelliğe sahip olması biçiminde izah edilebilir. Ayrıca genellikle siyah tenlilerden seçilen cellatlar, infaz esnasında kırmızı giyerler. Siyah cellat, gözbebeği; giydiği kırmızı elbise ise hışımdan kızaran gözler olarak düşünüldüğünde iki unsur arasında birçok benzetme yönünün bulunduğu anlaşılabilir.*

Ne umarsın iy göñül sen ol **gözi cellāddan** / Günde biñ kez kan ide ḥaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [gözi cellāddan, -dan]*

göz[i] göñli: *Gözü gönlü.*

Nālesini bülbülüñ efġānının gūş eylemez / Göñüller dāyim **göz[i] göñli** dikenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [göz[i] göñli,]*

gözi mekkār: *Hilekâr göz.*

Bir naẕarla cān alup itdi göñül mülkin ḫarāb / Öldürüñ beni eger ol **gözi mekkār** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [gözi mekkār,]*

gözi mestāne: *Sarhoş eden göz.*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem nūş eyleyüp raḥm itme / İy **gözi mestāne** sensin iy **gözi mestāne** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [gözi mestāne,]*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem nūş eyleyüp raḥm itme / İy **gözi mestāne** sensin iy **gözi mestāne** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [gözi mestāne,]*

gözi mestāneye: *Sarhoş eden göz.*

Göñlümi virsem ʿaceb mi ol **gözi mestāneye** / Rind olanlar cān virürler şevḳ-ile pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [gözi mestāneye, -ye]*

gözi ṣayyāddan: *Gözü avcı II sevgili.*

Raḥm umarsın iy göñül sen ol **gözi ṣayyāddan** / Bendine düşdüñ anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [gözi ṣayyāddan, -dan]*

gözi toymaya: *Çok istenen bir şeyin yeterli miktarı elde edildikten sonra daha çoğunu istememek.*

Her kimüñ kim ola ḳalbinde anuñ ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [gözi toymaya, -maya]*

gözi yaşı: *Gözyaşı.*

Baksa Muḥibbī yüzüñe akar **gözi yaşı** / Gün yüzine neẓẓāre iden kişi ya n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [gözi yaşı,]*

gözi yaşın döker: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Nigārı vaṣf kılsa bu Muḥibbī / **Gözi yaşın döker** mānend-i jāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 5). [gözi yaşın döker, -er]*

gözi yaşlu: *Gözü yaşlı.*

Maḥabbet ehli olur **gözi yaşlu** / ʿAceb mi ʿāşıḳ olsa beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 2). [gözi yaşlu,]*

gözin yumsun: *Gözünü kapamak, uyumak.*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḥavāledür **gözin yumsun** dimiş / Yapılur mı çün ḳadīmī olsa didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [gözin yumsun, -sun]*

gözi[n] yumup açınca: *Çok kısa bir zamanda.*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı ki ʿaceb şol müjeler / Kim **gözi[n] yumup açınca** baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [gözi[n] yumup açınca,]*

gözini ırmaya: *Gözünü ayırmamak, dikkatle beklemek.*

Görse Muḥibbī yüzüñi ırmaya andan gözini / Farḳına anuñ dutsalar tīġ-ı helāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [gözini ırmaya, -maya]*

gözle-: *Beklemek.*

Her kişiyi söyledür ʿaḳluñ mihengi bādedür / ʿAhd ü peymān **gözleyen** alsun ḫaber peymāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 2). [gözleyen, -yen]*

gözle: *Gözlemek, seyretmek.*

Tenümde dāġlar göz göz oluban **gözlesün** yārı / Dimege derd-i dil ḥālin kamu mūlar zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [gözlesün, -sün]*

gözle: *Aramak, beklenti içinde olmak.*

Gözler hemīşe cevr-ile dilber cefā yolın / Beñzer cihānda görmedi mihr ü vefā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [gözler, -r]*

gözler süzüp: *Süzgün bakış atmak, başını tam çevirmeden bakmak.*

Geh elā **gözler süzüp** gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende mekr ü al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [gözler süzüp, -üp]*

gözleri āhūyı: *Gözleri ahu gibi iri ve güzel olan II ahu gözlü sevgili.*

Ele aldum pīç-e-pīç idüp kemend-i āhumı / Umaram ṣayd eyleyem ol **gözleri āhūyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 2). [gözleri āhūyı,]*

gözleri cādūdur: *Büyücü, cadı; sevgilinin gözü.*

Baña sünbül saçınuñ her kılı ejder görinür / Siḥir ʿilmini bilür **gözleri cādūdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [gözleri cādūdur, -dur]*

gözleri fettān: *Gözleri fettan (fitne ve fesâda teşvik eden, karıştırıcı) (olan) (sevgili).*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar / Dōstlar ben n'eyleyem ol **gözleri fettān** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [gözleri fettān,]*

gözleri mest: *Gözleri mahmur, gözleri baygın.*

İçeli kanumı ol **gözleri mest** / Cigerüm dönse tañ mı biryāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 4). [gözleri mest,]*

gözleri mestān: *Gözleri mahmur, gözleri baygın.*

Āh kılsam aglasam ol **gözleri mestān** içün / Ḫande eyler gül gibi san bād-ıla bārān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [gözleri mestān,]*

gözleri yaş[ı]: *Gözyaşı.*

Gözleri yaş[ı] akar her sū olur āb-ı revān / Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 5). [gözleri yaş[ı],]*

gözleri yaşı: *Gözyaşı.*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar cūlar olup / Yüz sür ol serv-i sehī kürk-ile reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [gözleri yaşı,]*

Bu Muḥibbī **gözleri yaşı** olup āb-ı revān / Dōstlar itmeñ taʿaccüb dönse Żāb'uñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [gözleri yaşı,]*

gözleri yaşını: *Gözyaşı.*

ʿIşḳ mıdur bu Muḥibbī sīnesine dāġ urup / Āḫir anuñ **gözleri yaşını** deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [gözleri yaşını, -nı]*

gözlerin yummaz: *Gözlerini (Gözünü) kapamamak (kırpmamak, yummamak): Hiç uyumamak.*

Gülsitānında Muḥibbī her gice tā ṣubḥa dek / **Gözlerin yummaz** ider bülbül gibi āh u fiġān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 5). [gözlerin yummaz,]*

gözlerüm yaşı: *Gözyaşı.*

Baña yiter āhum-ıla **gözlerüm yaşı** / Birin zemīne birin de āsümāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [gözlerüm yaşı,]*

Gözlerüm yaşı olursa n'ola pāyuña revān / Karşuma serv-i sehī gibi ḫırāmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 3). [gözlerüm yaşı,]*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür / Ḥüsnüñ efzūndur senüñ çün Mıṣr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [gözlerüm yaşı,]*

Muḥibbī **gözlerüm yaşı** ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez akar turmaz görenler dir ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [gözlerüm yaşı,]*

Gözlerüm yaşı revān oldugı budur sū-be-sū / Ḫāk-i pāyına dilersin servüñ ola rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [gözlerüm yaşı,]*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse Nīl ırmagına / Bu göñül Mıṣr'ında oldı çünki mihrüñ pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [gözlerüm yaşı,]*

Serv ḳaddi hevesi komadı göñlümde ḳarār / **Gözlerüm yaşı** gibi turmaz akar her sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [gözlerüm yaşı,]*

Baḥr-ı 'ışḳ içre **gözlerüm yaşı** / Ne 'acebdür dönerse mercāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 2). [gözlerüm yaşı,]*

Dūd-ı āhum felekde ebr olalı / **Gözlerüm yaşı** döndi bārāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 6). [gözlerüm yaşı,]*

Bagrumı yakalıdan 'āteş-i 'ışḳ / **Gözlerüm yaşı** beñzedi kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 2). [gözlerüm yaşı,]*

Gözlerüm yaşı benüm döndi şarābuñ ʿaynına / Ṭurra-i zülfüñi beñzetdüm seḫābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [gözlerüm yaşı,]*

Gözlerüm yaşı demidür ḫāk-i cismüm yaşlaya / Bāgbān-ı dil nihāl-i mihr-i yārı aşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 1). [gözlerüm yaşı,]*

İy Muḥibbī götürürse yār zülfinden niḳāb / **Gözlerüm yaşı** o dem pāyına akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [gözlerüm yaşı,]*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur bir gün benüm / Hīç żarar itmez mi cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [gözlerüm yaşı,]*

Didüm serv-i sehī gibi salınsun ḥüsn bāġında / Koñ aksun **gözlerüm yaşı** benüm her dem ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [gözlerüm yaşı,]*

gözlerüm yaş[ı] ile: *Gözyaşlarımla.*

Gözlerüm yaş[ı] ile baña yiterken rūy-ı zerd / Bakmayam dünyā baña ger sīm-ile zer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [gözlerüm yaş[ı] ile,]*

gözlerüm yaşıdur: *Gözyaşımdır.*

Gözlerüm yaşıdur aglar üstüme ancak benüm / Anuñ içün eylerem aña duʿā çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [gözlerüm yaşıdur,]*

gözlerüm yaşın: *Göz yaşı.*

Gözlerüm yaşın revān itsem ʿaceb mi payuña / Gülşen-i ḥüsn içre çünki serv-i bālāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 3). [gözlerüm yaşın,]*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Bu ümīẕe çeşm-i mestüñ göricegiz emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [gözlerüm yaşın,]*

gözlerüm yaşına: *Gözyaşı.*

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz sorma ḥālüm hicr ara / **Gözlerüm yaşına** nisbet ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [gözlerüm yaşına, -na]*

gözlerüm yaşına: *Gözyaşı.*

Gözlerüm yaşına dirsem tañ mıdur Ṭūfān-ı Nūḥ / Ḳaṭredür yanında cemʿ itsem yidi deryāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [gözlerüm yaşına,]*

Gözlerüm yaşına bakup dimeñüz mā dükene / Sanmañuz akmak ile bir yaña deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [gözlerüm yaşına,]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ olmış yaturlar ābda / Hīç olur mı ki görem ben ol perī[yi] ḫ∨ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [gözlerüm yaşına,]*

gözlerüm yaşını: *Gözyaşı.*

Āh idüp bu **gözlerüm yaşını** bārān itmesem / Görmez idüm ol gül-i nev-restenüñ ben ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [gözlerüm yaşını, -nı]*

Gönlümüñ vīrānesin luṭf eyle ābād eylegil / **Gözlerüm yaşını** Dicle eyledüm Baġdād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 2). [gözlerüm yaşını, -nı]*

gözlerüm yaşını: *Göz yaşı.*

Gözlerüm yaşını baḥr oldugını görse eger / Kaynayup cūşa gelüp ḥālüme ʿummān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [gözlerüm yaşını,]*

gözlerüm yaşını: *Göz yaşı.*

Gözlerüm yaşını bu kanlu cigerden sorasın / Bagrumuñ yaraların ġamze-i tirden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 1). [gözlerüm yaşını,]*

gözlerüm yaşıyla: *Gözyaşı.*

Gözlerüm yaşıyla taḥrīr eylesem aḥvālümi / Zerd-i rūyum rīġ ider topragın ol mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [gözlerüm yaşıyla, -yla]*

gözlerüme çöpçe gelmez: *Çöp (ince ve ufak dal parçası) kadar değer vermemek.*

Çöpçe gelmez bu cihān gözlerüme ẕerre ḳadar / Beñzedürsem ben anı itmeñ ʿaceb ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [gözlerüme çöpçe gelmez,]*

gözlerümüñ yaşı: *Gözyaşı.*

Rāstī ḳāmetüñi gördüm eyā serv-i revāñ / Pāyuña **gözlerümüñ yaşı** revān oldı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [gözlerümüñ yaşı,]*

gözlerümüñ yaşını: *Gözyaşlarımı.*

Her kim ki gördi **gözlerümüñ yaşını** didi / Ol serv sāyesinde yine nāz u niʿamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [gözlerümüñ yaşını,]*

Görinen serv-i sehī-veş ḳadi dil-cūdur bu / Akıdan **gözlerümüñ yaşını** āh odur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [gözlerümüñ yaşını,]*

Naḫçıvāndur ki sanur göñlümi vīrāne görüp / Beñzedür **gözlerümüñ yaşını** cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [gözlerümüñ yaşını,]*

gözlerüñ yaşı: *Gözyaşı.*

Degül mi gün gibi rūşen Muḥibbi ʿışḳ saklanmaz / Akar bu **gözlerüñ yaşı** kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [gözlerüñ yaşı,]*

gözlerüñ yaşı: *Gözyaşı.*

Didiler **gözlerüñ yaşı** kamu sırruñı fāş itdi / Didüm teskīn idem anı ne çare bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [gözlerüñ yaşı,]*

gözlerüñ yaşını: *Göz yaşı.*

Gözlerüñ yaşını ḫarc eyle Muḥibbī yolına / İy gözüm merdümi fikr eyleme deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [gözlerüñ yaşını,]*

gözlerüñ yaşını: *Göz yaşı.*

Dāġlar gül görinür sīnede serv oldı elif / **Gözlerüñ yaşını** iy dil aña bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [gözlerüñ yaşını,]*

gözlerüñ yaşını dök: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Gözlerüñ yaşını dök yusun günāhuñ çirkini / Zār kıl her gīce kılsun ṣubḥa dek bu dil enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [gözlerüñ yaşını dök,]*

gözüm: *"Kıymetlim" anlamında sevgi hitabı.*

Toyur göñlümi **gözüm** ʿışḳuñ ile / Dimezem beni yā Rab ac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 4). [gözüm,]*

gözüm merdümi: *Göz bebeği.*

Gözlerüñ yaşını ḫarc eyle Muḥibbī yolına / İy **gözüm merdümi** fikr eyleme deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [gözüm merdümi,]*

gözüm merdümi: *Gözümün bebeği.*

Sebzezār oldı Muḥibbī vardugında ḫaṭṭ-ı yār / İy **gözüm merdümi** şimden girü nemnāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [gözüm merdümi,]*

gözüm yaşı: *Gözyaşı.*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın her yaña iy servüm / Ayaguña **gözüm yaşı** ko aksun cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [gözüm yaşı,]*

Deryā gibi başumdan aşaldan **gözüm yaşı** / Ḫālī degül sefīne-i dil ıżṭırābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 3). [gözüm yaşı,]*

Gözüm yaşı benüm zānūmı ġarḳa / Virelden komışamdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 2). [gözüm yaşı,]*

Gözüm yaşı benüm serv-i revānum / Akar kūyuñda olmış āb-ı Āmū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 3). [gözüm yaşı,]*

Togranup hicrüñ-ile döneli bagrum ḫūna / Beñzese tañ mı **gözüm yaşı** mey-i gülgūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 1). [gözüm yaşı,]*

Gözüm yaşı tuġyān ider iy Yūsuf-ı Mıṣrī / Raḥm eyle baña yoksa kalursın Nīl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [gözüm yaşı,]*

Gözüm yaşı gördügi demde revān olur / Salınsa eger ol ḳaddi dil-cū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 4). [gözüm yaşı,]*

ʿIşḳuma **gözüm yaşı** Muḥibbī nişānedür / Ḫūn-āba dönüp akdugı her sū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [gözüm yaşı,]*

Dil āteşine ġarḳ iken akar **gözüm yaşı** / Kim gördi cemʿ oldugı nār-ıla āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [gözüm yaşı,]*

gözüm yaş[ı]: *Gözyaşı.*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl oldı / N'içün ol Yūsuf-ı Mıṣrī varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [gözüm yaş[ı],]*

gözüm yaşı gibi: *Gözyaşım gibi.*

Gözüm yaşı gibi bir dürr-i ġalṭān / Bulınmaz arasan baḥr-ı ʿAden'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 3). [gözüm yaşı gibi,]*

gözüm yaşın: *Göz yaşı.*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin sen / **Gözüm yaşın** görüp gülseñ diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [gözüm yaşın,]*

Gözüm yaşın şarāb itdüm yanuk bagrum kebāb itdüm / Żiyāfet eyledüm şāh-ı ġamı çeşmüm otagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 6). [gözüm yaşın,]*

gözüm yaşına: *Gözyaşı.*

Gözüm yaşına baksa raḥm iderdi / Güzeller māyil olur çünki sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 5). [gözüm yaşına, -na]*

gözüm yaşına: *Gözyaşı.*

Benüm serv-i ḫırāmānum **gözüm yaşına** bakmazsa / Ki bilmez olmasa teşne kişi āb-ı revān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [gözüm yaşına,]*

Gözüm yaşına ġarḳ iken bu ʿālem / Muḥibbī yandı virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 6). [gözüm yaşına,]*

Gözüm yaşına beñzer dürr-i ṣāfī / Arayup bulmayasız siz Yemen'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 4). [gözüm yaşına,]*

gözüm yaşına: *Gözyaşı.*

Māyil olmasa **gözüm yaşına** tañ mı müddeʿī / Sedd baglanmaz Nīl'üñ mecrāsına ḫāşākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [gözüm yaşına,]*

Gözüm yaşına ġarḳ nīlūfer oldum / Anuñçün beñzüm oldı böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [gözüm yaşına,]*

gözüm yaşında: *Gözyaşı.*

Gāh zerd olur yüzüm gāhī **gözüm yaşında** al / Bencileyin kimsenüñ ḥāli digergūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [gözüm yaşında, -nda]*

gözüm yaşını: *Gözyaşı.*

Yüzüm zerdine bakan aña zer dir / **Gözüm yaşını** beñzetdükçe sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [gözüm yaşını,]*

gözüm yaşını: *Gözyaşım II aşığın gözyaşı.*

Gözüm yaşını sen serv ayagında / Görenler itdiler enhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 8). [gözüm yaşını,]*

gözüme uyḫu gelmez: *Gözüne uyku girmemek: uyuyamamak, uykusuz kalmak.*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni tā ḫ∨ābda / Kanda gitmişdür ʿaceb bilsem kanı uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [gözüme uyḫu gelmez,]*

gözümüñ nūrısın: *Gözümün nuru || Çok sevilen kimse, sevgili.*

Gözümüñ nūrısın göñlüm sürūrı / Muḥibbī'yi bugün şeydā kılan sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 5). [gözümüñ nūrısın, -sın]*

gözümüñ yaşı: *Gözyaşı.*

Gözümüñ yaşı olup kana şebīh / Yüzümüñ rengi döndi nārence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 5). [gözümüñ yaşı,]*

gözümüñ yaşına: *Gözyaşı.*

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı Ceyḫūn'ı / Hezārān āferīn olsun ne ḫoş beñzetmiş ol nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [gözümüñ yaşına, -na]*

gözümüñ yaşını: *Gözyaşı.*

Akıtdı **gözümüñ yaşını** dil ḥarāreti / Bu remzi yüri fehm idesin sor gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [gözümüñ yaşını,]*

gözüñ yaşı: *Göz yaşı.*

Muḥibbī ṣoḥbet-i ḫāṣ it ġam u derd ü belā gelsün / Kebāb it mā-ḥażar bagruñ **gözüñ yaşı** ṣarāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [gözüñ yaşı,]*

gözüñ yaşı dökdüñ: *Ağlamak.*

Muḥibbī ṣol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / Görenler didiler beñzer bi-ʿayni yaşuña Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [gözüñ yaşı dökdüñ, -düñ]*

gözüñ yaşın: *Gözyaşı.*

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā sen pāy-ı dilberden / Güzeller ṣayd olurlar çün bilürsin sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [gözüñ yaşın,]*

gözüñ yaşına: *Göz yaşı.*

Gözüñ yaşına yār Muḥibbī naẓar itmez / Yolına anuñ itmege īṣār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 5). [gözüñ yaşına, -na]*

gözüñ yaşına: *Gözyaşı.*

Gözüñ yaşına ġarḳ ol nīlūfer-vār / Gerekdür olasın hem beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 7). [gözüñ yaşına, -na]*

gözüñ yaşını: *Gözyaşı.*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun **gözüñ yaşını** deryā kıl / Yürisün fülk-i dil anda aña āhum hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [gözüñ yaşını,]*

gözüñi aç: *Dikkat etmek; uyanık olmak.*

Ġāfil yürüme aç gözüñi durma ġaflete / Lāyıḳ degül ʿāşıḳ olan ola ġāfile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 4). [gözüñi aç,]*

ġubār: *Toz, ince toprak.*

Esüp bād-ı ṣabā geçse eger kūyı kenārından / Gözüme tūtiyā kılam getürürse **ġubārından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [ġubārından, -ı, -n, -dan]*

ġubār: *Toz, bulanıklık.*

Ẕikr idersem ġubār-ı ḫaṭṭuñı ger / Gelmesün ḫāṭıra **ġubār** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 2). [ġubār,]*

ġubār: *Toz, ince toprak.*

Niçe bir yanam yakılam gerdiş-i eflākden / İy ṣabā luṭf it götürgil bu **ġubārı** ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [ġubārı, -ı]*

ġubār: *Aşığın zayıf bedeni.*

Mest olur gerçi lebüñ ẕikriyle gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp yir dil **ġubārı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [ġubārı, -ı]*

ġubār: *Toprak.*

Lebüñ ṣafāsına dāyim ṣarābı ḫōş görelüm / Ḫaṭuñ ḫayāli tururken **ġubārı** n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [ġubārı, -ı]*

Ben **ġubārı** didüm iy gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [ġubārı, -ı]*

ġubār: *Toz, toprak. (Sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan toz bağlamında.).*

ʿİẕāruñ reşk-i rūy-ı gülʿiẕārān / **Ġubāruñ** tāc u taḫt-ı tācdārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 1). [ġubāruñ, -uñ]*

ġubār: *1) Toz, toprak 2) sürme.*

Ḫāk-i pāyuñ olam dir isem eger / Gelmesün ḫāṭıra **ġubār** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 3). [ġubār,]*

ġubār-ı ḫaṭı: *Sevgilinin yazı gibi olan ayva tüyü.*

Mest olur gāh Muḥibbī lebüñi ẕikr idicek / Gāh **ġubār-ı ḫaṭı** fikrüñ ile ḥayrānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [ġubār-ı ḫaṭı,]*

ġubārī ḫaṭṭ-ıla: *Ayva tüylerinin tozu; gubârî yazısı (İnce bir yazıdır. Daha çok mektup yazarken tercih edilir.).*

Yā yazıldı ḥüsn-i evrāḳa **ġubārī ḫaṭṭ-ıla** / Vaḳf ider esmā-i ḥüsnāyı olur taʿvīẕ-i cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 4). [ġubārī ḫaṭṭ-ıla, --ıla]*

ġubār-ı ḫaṭṭuñ: *Sevgilini ayva tüylerinin tozu (yüzü kapatması sebebiyle).*

Ẕikr itdi laʿl-i nābuñ oldı Muḥibbī ser-mest / Soñra **ġubār-ı ḫaṭṭuñ** añdukda oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 5). [ġubār-ı ḫaṭṭuñ, -uñ]*

ġubār-ı ḫaṭṭuñı: *(Sevgilinin) Toza benzeyen ayva tüyleri.*

Ẕikr idersem **ġubār-ı ḫaṭṭuñı** ger / Gelmesün ḫāṭıra ġubār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 2). [ġubār-ı ḫaṭṭuñı,]*

Ġubār-ı ḫaṭṭuñı fāş itdi göñlüm / Dirīġā yok imiş esrāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 3). [ġubār-ı ḫaṭṭuñı,]*

güft ü gū eyler: *Dedikodu yapmak, söz söylemek.*

Söylemez cānān Muḥibbī līk ammā dir ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [güft ü gū eyler,]*

güftār: *Söz, kelam.*

Bülbül-i dil-ḫasta gül ruḫsāruñ eyler ārzū / İy Mesīḥī dem hemān **güftāruñ** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 1). [güftāruñ, -uñ]*

Ġoncaya nāz ögredür her dem lebüñ **güftārda** / Serve taʿlīm ide bālā ḳadüñ reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [güftārda, -da]*

güftār: *Söz, kelam, konuşma.*

Cevāb işideli ġonca lebüñden / Sükūt idüp ider **güftāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 6). [güftāra, -a]*

güftār ider: *Söylemek.*

Nāz-ıla gül gibi gülüp ġonca-veş **güftār ider** / Seyr ider gülşende san serv-i ḫırāmān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [güftār ider, -er]*

güher: *Cevher, inci II Güzel söz.*

Muḥibbī yüzüñi gördi ferāmūş eyledi ʿaḳlın / Ayaguñā niṣār itdi **güherler** çeşm-i pür nemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [güherler, -ler]*

güher-i pāke: *Pak, temiz, saf cevher.*

Aradum zīr-i felek baḥr ü beri bulımadum / Saña mānend ṣadefe yek **güher-i pāke** düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [güher-i pāke, -e]*

gül-: *Gülmek.*

Muḥibbī agla sen dildār **gülsün** / Saña girye sunılmış aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [gülsün, -sün]*

gül-: *Gülmek.*

Bāġ-ı ḥüsn içre **güler** gül gibi ḫurremsin bugün / Çeşm-i bed dūr ola senden ḫūb-ı ʿālemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [güler, -er]*

Her kim ki gönül baglaya bir saçı sünbüle / Añlamazam ʿālem içinde anı **güle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 1). [güle, -e]*

gül-: *Alay etmek, eğlenmek.*

Göñül dünyāya virdügüñ görelden / **Güler** ezhār saña saḫn-ı çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 4). [güler, -er]*

gül: *Gül.*

Ola ki Muḥibbī göresin pāyı nişānın / Eṭrāfına dök göz yaşını kūyı **gil** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [gil,]*

Yüzüñe **gül** beñzerem dimiş ḥacīl / Oldugıyçün dirler aña sürḫ-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [gül,]*

Maʿnā **gülini** itdi çün iẓhār Muḥibbī / İletdi seḥer yili anuñ būyını her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [gülini, -i, -n, -i]*

gül: *Gülmek.*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın görüp **gülseñ** diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [gülseñ, -señ]*

Taḳdīr ezelde böyle komış bülbül ü **güle** / Bülbül fiġānlar eyleye gül dāyimā **güle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [güle, -e, -]*

gül: *Gülmek, mutlu olmak.*

Göñlini kim ki bagladı bir saçı sünbüle / Añlamazam ki ʿālem içinde anı **güle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 1). [güle, -e]*

gül: *Çiçek.*

Güle dirler saña şāh-ı reyāḥīn / Otur şāhāne sulṭān-ı çemensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 2). [güle, -e]*

Yüzüñ **gül** bülbül olmışdur göñül ko / Eger şemʿ ise ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [gül,]*

Yüzinde **güller** açılmış kızılı agı ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [güller, -ler]*

gül: *Çiçek II gül.*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene **güller** ḫacil olsun / Gül nāz-ıla tā ġonca görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [güller, -ler]*

Servler çekdüm elifden **güller** itdüm dāġ-ıla / Sīne bāġını temāşā kıla bu ümmīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 3). [güller, -ler]*

Nev-bahār irişdi ḫüsnin ʿarż ider **güller** yine / Aña karşu zār u feryād ide bülbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [güller, -ler]*

gül: *Gülmek.*

Ola ki gül gibi **gülüp** açıla ol lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [gülüp, -üp]*

gül: *(گل) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / Eksük olmaz çün **gülüñ** yanında ḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [gülüñ, -(ü)ñ]*

Gül gibi ḫandān olur görse yaşum bārānını / Agladur mı ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [gül,]*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa / Ruḫı **gül** saçları sünbül gözi bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [gül,]*

Taḳdīr ezelde böyle komış bülbül ü güle / Bülbül fiġānlar eyleye **gül** dāyimā güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [gül,]*

'Ārıżuñı görüp **gül** gülşende iy perī-rū / Reşk eyleyüp özini eyledi pāre pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 3). [gül,]*

gül: *Gülerek.*

Bāġ ara gül gibi **gülüp** servi gibi salınan / Şād u ḫurrem dāyimā mesrūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [gülüp, -üp]*

Nāz-ıla gül gibi **gülüp** ġonca-veş güftār ider / Seyr ider gülşende san serv-i ḫırāmān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [gülüp, -üp]*

gül: *1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī **gül** gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [gül,]*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler **gül** gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [gül,]*

Geldüñ çemen seyrānına **güller** naẓar kılur kamu / Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [güller, -ler]*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup **gül** didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [gül,]*

Niçe feryād itmesün bī-çāre bülbül her seḥer / Yılda bir **gül** açılur ol da miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [gül,]*

Çāk itdi pīrehen **gül** ʿālem cināna döndi / Bu mevsim içre kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [gül,]*

Cān u dil virme **güle** ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [güle, -e]*

İtmez Muḥibbī ʿışḳ eri bülbül gibi **güle** / Pervāne-veş yanup yakılup döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [güle, -e]*

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler güle / **Gül** didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [gül,]*

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler **güle** / Gül didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [güle, -e]*

Şād-ile feraḥ-ı ẕevḳ sunıldı ezel **güle** / Endūh u belā nāle vü feryād bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 1). [güle, -e]*

gül: *1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.*

Genc bī-mār u **gül** bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [gül,]*

gül: *Sevgili.*

Ol **gülüñ** çok olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [gülüñ, -üñ]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi **gül** gonca leb / Bāġbānā **gül** diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [gül,]*

Cān u dil virme **güle** ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [güle, -e]*

Saḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhārı bād-ı ṣūbḥ / Ol meclis içre cümlesi sulṭān didi **güle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [güle, -e]*

gül: *1) gül çiçeği 2) Sevgilinin güle benzeyen yanağı.*

Gülşen içre ruḫlaruñ devrinde **gül** açılmasun / Eşk-i çeşmüm var-iken bārān döküp saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [gül,]*

gül: *Çiçek, gül çiçeği.*

Dāġlar **gül** görinür sīnede serv oldı elif / Gözlerüñ yaşını iy dil aña bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [gül,]*

gül: *Çiçek. II sevgili.*

Söyler çemende derdini bülbül yine güle / Līkin **gül** eylemez naẓarı ḥāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [gül,]*

gül: *1) gül çiçeği 2) şarap kadehi.*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları **gül** ġonca dehen / Ol gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [gül,]*

Çıkdı **gül** Leylī gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn gibi bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [gül,]*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa **gül** sāġarı yiter / Bülbül yirine var ṣurāḥīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [gül,]*

Ol serv-i sehī ʿārıżı **gül** geldi çü bāġa / Ḥālini bilüp her yana **gül** düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [gül,]*

Aglayup āh itmesem **gül** gibi gülmez ol ḥabīb / Açılur gülşende **gül** san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [gül,]*

gül: *1. gülmek 2. gül çiçeği.*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene güller ḫacil olsun / **Gül** nāz-ıla tā ġonca görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [gül,]*

gül: *Bir tür çiçek; gül çiçeği.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ **gül** yiter / Bāġ u servi n'eylerem neme yarar **gül** gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.*

Ola ki **gül** gibi gülüp açıla ol lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [gül,]*

Dehānı ġonca **gül** ʿārıż teni nesrīn ḫatı sünbül / Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [gül,]*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb midür / Nā-çār olup yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [gül,]*

Gāh **gül** göster ü geh sünbülüñ iy serv-i sehī / Nāz-ıla gāh gehī şīve-i şemşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [gül,]*

Öykinelden ruḫlaruña **gül** lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini ḫār u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [gül,]*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe **gül** didüm sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [gül,]*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra getür / Lebi ġonca yüzi **gül** lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [gül,]*

Ko kılsun **gül** gibi dildār ḫande / Muḥibbī āh u eşküm bād u bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [gül,]*

Nite kim **gül** diñlemez gülşende bülbül nālesin / Sen de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [gül,]*

Satmaga **gül** ḥüsnini bülbülleri dellāl ider / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [gül,]*

Gül yüzü vaṣfında didi Muḥibbī bir ġazel / Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [gül,]*

Gül geldi gülşene çün al duvak-ıla / Tā kim göre bülbül anı yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [gül,]*

Gül işitmiş ʿārıż-ı yāra anı beñzetdügüm / Ṣādılıgından kızarmışdur meger güle güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [gül,]*

Lebüñden ḥadd-i gülgūnuñ şekerle / Ne ḫoşdur karışa ger **gül** şekerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 1). [gül,]*

Yüzüñ **gül** olalı ḫaṭṭuñ benefşe / Ko kılsun bülbül-i dil zār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [gül,]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.*

Yüzüñ **güldür** saçuñ sünbül boyuñ serv / Görüben itdüren bu ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [güldür, -dür]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.*

Ḫār elinde göreli yine **gülüñ** dāmenini / Urdı āh u fiġān bülbül olup naʿrā-zenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 3). [gülüñ, -ün]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā **güller** elinden gīceler / İñledüp bülbülleri tā ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [güller, -ler]*

gül: *"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. II Kâinat, gökyüzü; felek, baht, talih.*

Niçe **gül** niçe benefşe bunca türlü lāleler / Gör niçe ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [gül,]*

gül açıla: *Gülün açılması, çiçeklenmesi.*

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse neʿaceb / Kanda kim açıla gül tutar anuñ ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [gül açıla,]*

gül ʿārıż: *Gül yanak.*

İy lebi ġonca vü **gül** ʿ**ārıż** u şīrīn dehenān / İy boyı serv-i sehī sünbül sīmīn ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [gül ʿārıż,]*

gül demidür: *Gül zamanı.*

Gül demidür güzelüm eyleme ebrūları çīn / Nuş-ı mül eyleyelüm gel berü yārānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 2). [gül demidür, -dür]*

gül devri: *Gül mevsimi.*

Gül devri çünki tīz geçer 'ömr gibidür / Bir hafta var tāze ola soñradan sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [gül devri,]*

gül diküp: *Gül yetiştirme.*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi gül gonca leb / Bāġbānā **gül diküp** serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [gül diküp, -üp]*

gül evrāḳın: *Gül yaprağı.*

Bugün çün ḥırmen-i gülsin nigārā āhdan sakın / İşitmedüñ mi gülşende yil aldugın **gül evrāḳın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [gül evrāḳın,]*

gül gibi: *Gül gibi.*

Āh kılsam aglasam ol gözleri mestān içün / Ḫande eyler **gül gibi** san bād-ıla bārān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [gül gibi,]*

Bāġ-ı ḥüsn içre güler **gül gibi** ḫurremsin bugün / Çeşm-i bed dūr ola senden ḫūb-ı ʿālemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [gül gibi,]*

Yüzüñ aç **gül gibi** görsün seni dil / Niçeye dek olasın ġonça-ṣıfat perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [gül gibi,]*

Bāġ ara **gül gibi** gülüp servi gibi salınan / Şād u ḫurrem dāyimā mesrūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [gül gibi,]*

Nāz-ıla **gül gibi** gülüp ġonca-veş güftār ider / Seyr ider gülşende san serv-i ḫırāmān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [gül gibi,]*

Çünki girmez **gül gibi** āh u fiġānuñ gūşına / Yiter iy bülbül-i dil nāle vü feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 3). [gül gibi,]*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / Olan **gül gibi** hercāyī bu ʿālem içre sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [gül gibi,]*

Gül gibi Muḥib girmez anuñ gūşına feryād / Bülbül gibi sen daḫı kılup zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [gül gibi,]*

Bir nihāl-i tāzesin olmak dilersin tāze ter / Ḫār eline **gül gibi** gel virme dāmānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [gül gibi,]*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim ḫār-ıla / Bülbül-āsā bu Muḥibbī iñleye hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [gül gibi,]*

Ruḫları şevḳıne itdüm pīrehen **gül gibi** çāk / Göz yaşın daḫı revān itdüm ben ol serv-i ḳade *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [gül gibi,]*

Aglayup āh itmesem **gül gibi** gülmez ol ḥabīb / Açılur gülşende gül san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [gül gibi,]*

gül gibi: *Güle benzer şekilde.*

Sīnemüñ bāġın temāşā eyle dāġum **gül gibi** / Her elif kim çekmişem serv-i revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [gül gibi,]*

gül haddüñ: *(Sevgilinin) Gül rengindeki yanağı.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [gül ḫaddüñ, -üñ]*

gül hengāmıdur: *Gül mevsimi.*

Lebleri yādına ʿiyş eyle ki **gül hengāmıdur** / Çün geçen geçdi Muḥibbī bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [gül hengāmıdur, -dur]*

gül ile: *Gül.*

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek yir yir elif / Zeyn-i bāġ olsun **gül ile** serv-ile şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [gül ile,]*

gül mevsiminde: *İlkbahar.*

Gül mevsiminde dilber dāyim ḳadeḥ ider nūş / İçdügi hūn-ı dildür bu ʿāşıḳ-ı fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 2). [gül mevsiminde,]*

Gül mevsiminde sāḳī çü serv-i ḫırām ola / Ol sunmayıcak mey içer isem ḥarām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [gül mevsiminde,]*

gül ol: *Gül olmak, güle dönüşmek.*

Gel ġonca gibi iy dōst bir dem tekellüm eyle / Nāz-ıla ser-firāzum **gül ol** tebessüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [gül ol,]*

gül ruḥın: *Sevgilinin gül renkli yüzü.*

İy Muḥibbī **gül ruḫın** yād eylesem bülbül gibi / İñlerem tā ṣubḥ olınca āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [gül ruḫın, -ın]*

gül ruḥların: *Gül yanak.*

İy Muḥibbī her kaçan yād idesin **gül ruḫların** / Gīceler bülbülleyin tā ṣubḥ feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [gül ruḫların, -ların]*

gül ruḥlaruñ: *Gül yanaklı sevgili/güzel.*

Baña **gül ruḫlaruñ** sünbül saçuñ bes / Gerekmez bakmayam ezhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 5). [gül ruḫlaruñ,]*

gül ruḥlaruñı: *Gül yanaklı sevgili/güzel.*

Kaşuñ hilāl olalı bakmaz hilāle dil / **Gül ruḫlaruñı** ḫurşīd-i raḫşāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [gül ruḫlaruñı, -laruñı]*

gül ruḥsāruñ: *Gül gibi yanak.*

Bülbül-i dil-ḫasta **gül ruḫsāruñ** eyler ārzū / İy Mesīḥī dem hemān güftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 1). [gül ruḫsāruñ, -uñ]*

gül ruḫuñ: *Gül yanak.*

Muḥibbī **gül ruḫuñ** şevḳı ile bülbül gibi gūyā / Bugün gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [gül ruḫuñ, -uñ]*

gül ruḫuñı: *Gül renkli yüzlü sevgili.*

Gülşende añup **gül ruḫuñı** nāleler itsem / Şūrīde olup bülbül-i gülzār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 2). [gül ruḫuñı, -uñı]*

gül şevḳıne: *Gül arzusu.*

Niçe bir bülbül gibi feryād idüp **gül şevḳıne** / Niçe bir şūrīdelik vaḳt oldı kim uslanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [gül şevḳıne,]*

gül şoḥbetin: *Sevgilinin yüzünün sohbeti.*

Żāyiʿ itme iy dil-i şūrīde gel **gül şoḥbetin** / Cān u dilden tā seḥer gūş eyle bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [gül ṣoḥbetin,]*

gül şoḥbetin eylemek: *Gül sohbetini eylemek.*

Zemherīr i[r]di ne mümkin eylemek gül ṣoḥbetin / Āteşi aña bedel kılmak gerek mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 1). [gül ṣoḥbetin eylemek, -mek]*

gül şoḥbetin kıl: *Gül sohbeti yapmak.*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [gül ṣoḥbetin kıl,]*

gül şoḥbetin kıl: *Gül sohbeti yapmak.*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [gül ṣoḥbetin kıl,]*

gül şoḥbetin kıl: *Gül sohbeti yapmak.*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [gül ṣoḥbetin kıl,]*

gül şoḥbetin kıl: *Gül sohbeti yapmak.*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [gül ṣoḥbetin kıl,]*

gül şoḥbetin kıl: *Gül sohbeti yapmak.*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [gül ṣoḥbetin kıl,]*

gül şoḥbetin kıl: *Gül sohbeti etmek.*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [gül ṣoḥbetin kıl,]*

gül yañaguñ yādına: *Sevgilinin güle benzeyen yanağının hatırı.*

Gül yañaguñ yādına iy sīm ten / Lāle-veş çāk eyleyem kanlu kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 1). [gül yañaguñ yādına, -na]*

gül yirine: *Gül yerine.*

Bāġda mül tolı sāġar dutalım **gül yirine** / Ḳulḳul itsün ko ṣürāḥī yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [gül yirine,]*

gül yüzinden: *(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.*

Gül yüzinden dūr olalı iñlerem bülbül gibi / Ney gibi bil bagladum bu yolda ben feryād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [gül yüzinden, -den]*

gül yüzine: *Gül (gibi güzel) yüz.*

Baksa Muḥibbī yüzine göz yaş-ıla tolar / Mümkin degül **gül yüzine** niçe bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [gül yüzine, -ine]*

gül yüzlü: *Gül yüzlü.*

Ah eylesem ʿaceb mi **gül yüzlü** yāra karşu / Bülbül fiġānlar eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [gül yüzlü,]*

gül yüzlü yāruñ ʿışḳına: *Gül yüzlü sevgilinin aşkı.*

Sāḳiyā depret ayaḳ sun ol nigāruñ ʿışḳına / Zehr-ise nūş idelüm **gül yüzlü yāruñ ʿışḳına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 1). [gül yüzlü yāruñ ʿışḳına, -na]*

gül yüzüñ: *Gül yüz.*

Gül yüzüñ devrinde göñlüm gülʿiẕārı n'eylesün / Kılmayup bülbül gibi yā āh u zārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [gül yüzüñ,]*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿālemde gülzār isteyen / Dür dişüñ fikr eylesün lü'lü'-i şehvār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [gül yüzüñ,]*

Ṣafādan çāk ider ġonca yakasın / Añarsam **gül yüzüñ** vaṣfın nesīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 3). [gül yüzüñ,]*

gül yüzüñ: *(sevgilinin) güle benzeyen yüzü, gül yüzlü.*

Gāh **gül yüzüñ** ile ʿarż idüp ʿanber saçuñı / Gāh iy serv-i sehī şīve-i şimşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 2). [gül yüzüñ,]*

Gülsitān-ı dehr içinde baña **gül yüzüñ** yiter / N'eylerem zülfüñ tururken ʿanber-i sārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [gül yüzüñ,]*

gül yüzüñ üzre: *Gül yüzün üzerinde.*

Gül yüzüñ üzre kaçan tagıla zülf-i siyehüñ / Görinür baña cihān gülşeni şebbūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 3). [gül yüzüñ üzre,]*

gül yüzüñi: *Güle benzeyen yüz.*

Göricek **gül yüzüñi** ġāyet-ile şād oluram / Kalmaz gözde nem ü dilde ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [gül yüzüñi,]*

Yād eyleyüp **gül yüzüñi** zārīlık itsem derd ile / Gülşende iñler ʿandelīb feryāduma āheng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [gül yüzüñi,]*

Gül yüzüni göstermeye dildār sebeb ne / Dil bülbül[i] āh eyleye hem zār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [gül yüzüni,]*

gül yüzüñsüz: *Gül yüz.*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez bu Muḥibbī çeşmine / Ser-te-ser ʿarż itseler aña gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [gül yüzüñsüz, -süz]*

gül yüzüñsüz: *Sevgilinin güzel görünüşlü ve mis kokulu çehresini görememek kastedilir.*

Gül yüzüñsüz gīceler feryād u efġān eylesem / Nāleme āheng idüp bülbül baña dir āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [gül yüzüñsüz,]*

gül-āb: *F. Gül suyu.*
Leblerin görse Muḥibbī eşk-i çeşmin akıdur / Yaraşur **gül-āb** olıcak dōstum cüllābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [gül-āb,]*

gülāb: *Gül suyu.*

Akıtdı gözümüñ yaşını dil ḥarāreti / Bu remzi yüri fehm idesin sor **gülābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [gülābdan, -dan]*

ġulām: *Esir olarak alınan köle veya cariye.*

Esīrüñdür eger ʿaḳl u eger dil / **Ġulāmuñdur** eger cān u ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [ġulāmuñdur, -uñ, -dur]*

ġulāmuñ isem: *Kölensem.*

Ger **ġulāmuñ isem** iy ġam baña luṭf eyleyüben / Başuña ṣadḳa kılup çevrü kul āzād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [ġulāmuñ isem,]*

gülde: *Çiçeklerin en makbulü ve hoş kokulusu. II Sevgili.*

Gülde luṭf u servde var iʿtidāl / Cemʿ olupdur cümlesi sende hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [gülde,]*

Yok **gülde** ṭarāvet ki var ol yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [gülde,]*

gülden: *Çiçeklerin en makbulü ve hoş kokulusu.*

Kiminüñ cismi **gülden** tāze olmış / Kiminüñ yüzini tutmışlar ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [gülden,]*

güle: *Çiçek (Sevgili).*

Söyler çemende derdini bülbül yine **güle** / Līkin gül eylemez naẓarı ḥāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [güle,]*

güle güle: *Gülerek.*

Gül işitmiş ʿārıż-ı yāra anı beñzetdügüm / Şādılıgından kızarmışdur meger **güle güle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [güle güle,]*

güle güle: *Gülerek || Zevk alarak.*

Geldi o meclise sulṭān-ı gül **güle güle** / Ṣaḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhār[ı] bād-ı ṣubḥ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [güle güle,]*

güler idi: *Gülerdi.*

ʿIşḳ ehline **güler idi** bir zamān-ıdı / Bilmezdi Muḥibbī ki kendi başına da gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [güler idi,]*

gülersin: *Gülmek eylemi.*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi baña çok geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [gülersin, --er, --sin]*

ġulġul: *Kuru gürültü.*

Çünki fiġān u nāleñi gūş eylemez senüñ / İy dil niçeye dek idesin sen de **ġulġula** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [ġulġula, -a]*

gülgūn: *Far. Gül-reng, gül-fam.*

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum **gülgūnını** / İy gözüm ġayret senüñdür cehd kıl geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [gülgūnını,]*

gülgūn: *Gül renkli.*

Didüm **gülgūn** mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben / Didüm kevs̱er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [gülgūn,]*

Seyl-i eşküm egnüme geydürdi **gülgūn** cāmeler / İy Muḥibbī kim göre taḥsīn ide göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [gülgūn,]*

gülgūn mey: *Gül renkli, kırmızı şarap.*

Ḥasret-i laʿlüñle aldum bāde-i gülgūn ele / Hey ne **gülgūn mey** bil ki sāġar-ı pür-ḫūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 1). [gülgūn mey,]*

gülgūn olur: *Gül rengi. II Kızarmak.*

Kaçan taḥrīre el urup yaza derdin dil-i maḥzūn / Elinde dutdugı kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [gülgūn olur, -ur]*

gülhā: *Güle.*

Çünki yok serv ü gül ü lālede hīç būy-ı vefā / Kanda gitdi çemen ü serv ü **gülhā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [gülhā,]*

gülhā-yı çemen: *Çemen gülleri.*

Açılupdur gerçi her cānibde **gülhā-yı çemen** / Ḥāṣıl olmaz māh-rūlarsuz temāşā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 1). [gülhā-yı çemen,]*

gül-i aḫmerdesin: *Kırmızı gül.*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül bülbül gibi / İy dil-i şūrīde sen çün bir **gül-i aḫmerdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [gül-i aḫmerdesin, -de, -sin]*

gül-i aḫmer-durur: *Kırmızı gül.*

Meclis içre her ḳadeḥ san bir **gül-i aḫmer-durur** / Bülbül olmışdur ṣürāḥī diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [gül-i aḫmer-durur, --durur]*

gül-i ḫandān: *Açılmış gül / sevgili.*

Meclis-i ġamda şu deñlü dökeyim ḫūn-ı ciger / Bezm ara her birisi bir **gül-i ḫandān** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [gül-i ḫandān,]*

İy Muḥib gülşen-i ḥüsninde nigāruñ zār ol / İşidüp nāleñi tā ol **gül-i ḫandān** acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [gül-i ḫandān,]*

gül-i ḫandānuñ: *Açılmış gül II Sevgili.*

Lāle-veş bagrumı yakdum **gül-i ḫandānuñ** içün / Eyledüm yaşı revān serv-i ḫırāmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 1). [gül-i ḫandānuñ, -uñ]*

gül-i nāzük beden: *Nazik bir gül gibi olan beden.*

Gül-i nāzük beden dirler benüm ol dil-sitānumçün / ʿAceb mi dinse hercāyī meh-i nā-mihribānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [gül-i nāzük beden,]*

gül-i nāzük bedensin: *Nazik bir gül gibi olan beden.*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı ile bülbül gibi gūyā / Bugün gülzār-ı ʿālemde **gül-i nāzük bedensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [gül-i nāzük bedensin, -sin]*

gül-i nev-reste: *Taze gül (sevgili için gençlik ve güzelliği ifade etmek bağlamında).*

Gül-i nev-reste ben ebr-i bahāram / Baña girye sunıldı aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 4). [gül-i nev-reste,]*

gül-i nev-reste-i ter: *Taze açılmış gül.*

Ya kanı bir **gül-i nev-reste-i ter** / Münevver ola ʿālem göstere rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 2). [gül-i nev-reste-i ter,]*

gül-i nev-restenüñ: *Taze açılmış gül.*

Āh idüp bu gözlerüm yaşını bārān itmesem / Görmez idüm ol **gül-i nev-restenüñ** ben ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [gül-i nev-restenüñ, -nüñ]*

gül-i rūyuñ: *Gül yüzlü.*

Nigārā himmetüñ hep nāza olsun / **Gül-i rūyuñ** hemīşe tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 1). [gül-i rūyuñ,]*

gül-i tersin: *Taze gül.*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim bir **gül-i tersin** / Kim āh okı güẕer kılur irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [gül-i tersin, -sin]*

gülistān: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

Dāġlar lāle vü gül sīnede serv oldı elif / Dōstum bir naẓar it niçe **gülistānam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [gülistānam, --am]*

gülistān: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez bu Muḥibbī çeşmine / Ser-te-ser ʿarż itseler aña **gülistān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [gülistān,]*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya iki efʿī gelüp yatmış **gülistān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [gülistān,]*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh müşgīnüñi / Didüm efʿīdur uyur yatmış **gülistān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [gülistān,]*

gülistān eyledüñ: *Gül bahçesine çevirmek.*

Gösterüp ruḫsaruñı dehri **gülistān eyledüñ** / Āb-ı rūyuña senüñ yārā hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [gülistān eyledüñ, -düñ]*

gülʿizār: *Gülbahçesi.*

Gül yüzüñ devrinde göñlüm **gülʿiẕārı** n'eylesün / Kılmayup bülbül gibi yā āh u zārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [gülʿiẕārı, -ı]*

gülʿizār: *Gül yanaklı(sevgili bağlamında).*

Bülbül gibi geçdi günüm āh u zār-ıla / Ḫayfum budur ki öpmedüm ol **gülʿiẕār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [gülʿiẕār,]*

Ḳaddüñe benzedügiy-çün iy **gülʿiẕār** serv / Buldı cihānda anuñ-ıçun iʿtibār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [gülʿiẕār,]*

gülʿiẕārā: *Ey gül yanaklı (güzel, sevgili).*

Yaşum dökilse tañ mı ol **gülʿiẕāra** karşu / Bārān olur dimişler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [gülʿiẕāra,]*

güllaç: *Nişastadan yapılan, çok ince kuru yufkanın üzerine süt dökülerek pişirilmesi sonucu elde edilen hamur tatlısı.*

Ḳanāʿatle geçen bir nān-ı cevle / Gıdāyı dāyima **güllāc** itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 3). [güllāc,]*

güller: *Çiçekler, güller.*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / **Güllerüñ** dirmek diler bir ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [güllerüñ, -üñ]*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya **güllerüñ** ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [güllerüñ, -üñ]*

gülmez: *Açılmamak II gösterişli ve görünür olmamak II neşeli durmamak.*

Aglayup āh itmesem gül gibi **gülmez** ol ḥabīb / Açılur gülşende gül san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [gülmez,]*

gül-reng idesin: *Gül renginde etmek // kana boyamak, kan içinde bırakmak.*

Herkesüñ sāġarını mey ile **gül-reng idesin** / Baña geldükçe sıyup sāġarumı seng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [gül-reng idesin, -esin]*

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.*

ʿArż kıl ḥālümi ol **gül-ruḫa** iy bād-ı ṣabā / Uşbu yolda yaraşur çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [gül-ruḫa, -a]*

Ciger kanını çeşmümden eger bu ḫār-ı ġam dökse / Dimez ol ġonca-leb **gül-ruḫ** ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [gül-ruḫ,]*

gülşen: *Gül bahçesi.*

Seyre çıksañ ḳadd ü reftārın temāşā itmege / **Gülşen** içre servler baş kaldura dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [gülşen,]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

ʿArz eyle yüzüñ **gülşene** güller ḫacil olsun / Gül nāz-ıla tā ġonca görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [gülşene, -e]*

Bugün çün ḥırmen-i gülsin nigārā āhdan sakın / İşitmedüñ mi **gülşende** yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [gülşende, -de]*

Sakınup **gülşenini** yād ayakdan / Ḥaṭın gülzār-ı ḥüsne itdi bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 3). [gülşenini, -i, -n, -i]*

Nite kim gül diñlemez **gülşende** bülbül nālesin / Sen de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [gülşende, -de]*

Bağ-ı ḥüsnüme ṭılısm dīdelerümden iki şīr / İledem yār didi basmayalar **gülşenüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [gülşenüme, -ü, -m, -e]*

gülşen: *Gül bahçesi II dünya.*

Kim cemāli **gülşenin** bir kez tamāşā eyleye / İtmeye geşt-i çemen seyr-i gülistāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [gülşenin, -iñ]*

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Nāz-ıla gül gibi gülüp ġonca-veş güftār ider / Seyr ider **gülşende** san serv-i ḫırāmān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [gülşende, -de]*

Cilve eyler bād-ıla öter o zülf-i ʿanberīn / Sanasın ṭāvūsdur **gülşende** ʿarż eyler perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [gülşende, -de]*

Gülşende gör sulṭān-ı gül ezhārını cemʿ eylemiş / Sen ara yirde olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [gülşende, -de]*

İy Muḥibbī serv ḳaddin görse **gülşende** çınār / El duʿāya kaldurur ol ḳāmet-i bālā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [gülşende, -de]*

Gülşende diñ ol serv-i ḫırāmāna salınsun / Āhum yiline karşu ko her yana salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [gülşende, -de]*

Yād eyleyüp gül yüzüñi zārīlık itsem derd ile / **Gülşende** iñler ʿandelīb feryāduma āheng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [gülşende, -de]*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [gülşende, -de]*

Gül geldi **gülşene** çün al duvak-ıla / Tā kim göre bülbül anı yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [gülşene, -e]*

Gülşende añup gül ruḫuñı nāleler itsem / Şūrīde olup bülbül-i gülzār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 2). [gülşende, -de]*

Būy-ı zülfüñ getüre **gülşene** ger bād-ı ṣabā / Kara yaslu oluban key katı sünbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 2). [gülşene, -e]*

Aldanma iy gül-i nev tayanma rūzigāra / Cevr eyleme iñende **gülşende** gel hezāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [gülşende, -de]*

ʻĀrıżuñı görüp gül **gülşende** iy perī-rū / Reşk eyleyüp özini eyledi pāre pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 3). [gülşende, -de]*

Bülbül iñler miydi **gülşende** eger ḫār olmasa / Dilber ḳadri bilinür miydi aġyār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [gülşende, -de]*

Aglayup āh itmesem gül gibi gülmez ol ḥabīb / Açılur **gülşende** gül san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [gülşende, -de]*

gülşen: *1) gül bahçesi 2 sevgilinin yüzü.*

Görüp ḫaddüñ çeküp ḳahr-ı raḳībi / Yirüm geh **gülşen** olur gāh külhen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [gülşen,]*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña **gülşen** / Sensüz ki giçe bir nefes ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [gülşen,]*

Baña sensüz görinür ḫār **gülşen** / Leṭāfet kalmamış hergiz çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [gülşen,]*

gülşen: *1-Gül bahçesi 2-Sevgilinin bulunduğu yer.*

Ḳāmetüñle **gülşen** içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [gülşen,]*

gülşen içinde: *Gülbahçesi içinde.*

Gülşen içinde Muḥibbī tevbeyi kim saklaya / Sāḳi-i gül-ruḫ elinden cām-ı gül-nārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 5). [gülşen içinde,]*

gülşen içre: *Gül bahçesi içinde.*

Her şükūfe **gülşen içre** dutmış elde sīm ü zer / Pāyuña īsār ideler sen şeh-i ḫūbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [gülşen içre,]*

Gülşen içre ruḫlaruñ devrinde gül açılmasun / Eşk-i çeşmüm var-iken bārān döküp saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [gülşen içre,]*

gülşen olur: *Bir yerin gül bahçesi haline gelmesi, güzelleşmesi.*

Ḫaddüñ odını göster olsun Muḥibbī mesrūr / Dirler ki **gülşen olur** āteş-i zamān kışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [gülşen olur, -ur]*

gülşene: *Gül bahçesi.*

Salınup **gülşene** gel bendeñ ola serv-i sehī / Cilveler eyle görüp reşk ide ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [gülşene, -e]*

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb / Şöyle beñzer kim yiñi gelmiş müsāfir **gülşene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [gülşene, -e]*

gülşen-i ḫüsn içre: *Güzellik bahçesi içinde.*

Gözlerüm yaşın revān itsem ʿaceb mi payuña / **Gülşen-i ḫüsn içre** çünki serv-i bālāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 3). [gülşen-i ḫüsn içre,]*

gülşen-i ḫüsni: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Muḥibbī **gülşen-i ḥüsni** görilmez / Çekildi ḫaṭṭı oldı aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 5). [gülşen-i ḥüsni,]*

gülşen-i ḥüsninde: *Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.*

Gülşen-i ḥüsninde iy dil tā seḥer / İñiler bir bülbül-i nālānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 3). [gülşen-i ḥüsninde, -inde]*

gülşen-i ḥüsninde: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ iy göñül bülbülleyin / Nāle eyle ṣubḥ olınca sen de bir şūrīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [gülşen-i ḥüsninde,]*

gülşen-i ḥüsninde: *Güzelliğin gül bahçesi.*

İy Muḥib **gülşen-i ḥüsninde** nigāruñ zār ol / İşidüp nāleñi tā ol gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [gülşen-i ḥüsninde,]*

gülşen-i ḥüsnüñde: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Gülşen-i ḥüsnüñde cānā bülbül-i şūrīdeyin / Zülfüñe dil baglamış Mecnūn-ı belā-kerdīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 1). [gülşen-i ḥüsnüñde, -de]*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār sen / Baña dirsin anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [gülşen-i ḥüsnüñde, -de]*

gülşen-i ḥüsnüñe: *Güzelliğin gül bahçesi; padişahın şiir meclisi.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu eylesem āh u fiġān / Nāleme āheng içün bülbüller eylerler enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 2). [gülşen-i ḥüsnüñe, -üñe]*

gülşen-i ḥüsnüñe: *Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu dōstum bülbül gibi / Bu dil-i şūrīdedür her demde efġān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 2). [gülşen-i ḥüsnüñe, -üñe]*

gülşen-i ḥüsnüñe: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu gīceler dil bülbüli / Ṣubḥ olınca iñleyüp feryād u efġān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 4). [gülşen-i ḥüsnüñe,]*

gülşen-i kūyuñ içinde: *Semtinin gül bahçesinin içinde.*

Ben oldum **gülşen-i kūyuñ içinde** bülbül-i nālān / Olan gül gibi hercāyī bu ʿālem içre sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [gülşen-i kūyuñ içinde,]*

gülsitān: *Gül bahçesi, çiçeklik ‖ bahçe.*

Eger bū almayam bir dem vefā ol **gülsitānumdan** / Şu deñlü eyleyem bülbül helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [gülsitānumdan,]*

Maḥabbet būyını ummañ cihānuñ **gülsitānından** / Dimişler meyve-i miḥnet yiyenler būsitānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [gülsitānından, -ı, -n, -dan]*

gülsitān: *Gül bahçesi.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi n'eylerem neme yarar gül **gülsitān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [gülsitān,]*

Bülbül-i şūrīdeyem ol **gülsitāna** görmeden / Kim kulakdan ʿāşıḳam verd-i cināna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [gülsitāna, -a]*

İy gül-i nev-reste gel sen bülbül ahından sakın / Derd-ile āh itse olur **gülsitānı** sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [gülsitānı, -ı]*

gülsitān: *Gül bahçesi, bahçe. ll sevgilinin güzelliği.*

Gülsitānında Muḥibbī her gice tā ṣubḥa dek / Gözlerin yummaz ider bülbül gibi āh u fiġān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 5). [gülsitānında, -ın, -da]*

gülsitān-ı dehr içinde: *Dünya bahçesinin içinde.*

Gülsitān-ı dehr içinde baña gül yüzüñ yiter / N'eylerem zülfüñ tururken ʿanber-i sārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [gülsitān-ı dehr içinde, -nde]*

gülzār: *Gül bahçesi.*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿālemde **gülzār** isteyen / Dür dişüñ fikr eylesün lü'lü'-i şehvār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [gülzār,]*

Gülşen-i ḫüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ **gülzār** sen / Baña dirsin anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [gülzār,]*

Ruḫlaruñsuz bu Muḥibbī gīceler nālān olur / Bülbülüñdür n'eylesün **gülzāruñ** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [gülzāruñ, -uñ]*

Zülf-i müşgīn kim görinür ʿārıż-ı dildārda / Deste-i sünbül asılmış sanasın **gülzārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 1). [gülzārda, -da]*

Derd-ile yine geldi **gülzāra** benefşe / İtse yiridür nāle vü ṣad zāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 1). [gülzāra, -a]*

Dime zāhid baña kıl yāra tevbe / İder mi bülbül **gülzāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [gülzāra, -a]*

gülzār: *Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe / Hīç zaġan söziyle bülbül geçe mi **gülzārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [gülzārdan, -dan]*

gülzār-ı ʿālemde: *Dünyanın gül bahçesi.*

Beni derd ü belā ile bugün **gülzār-ı ʿālemde** / Fiġān u āh-ıla zār eyleyen iy dōst sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [gülzār-ı ʿālemde,]*

gülzār-ı ʿālemde: *Dünyanın gül bahçesi.*

Bugün **gülzār-ı ʿālemde** cefā vü derd ü miḥnet çok / İşitmedüm ki bū almış ola kimse vefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [gülzār-ı ʿālemde, -de]*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı ile bülbül gibi gūyā / Bugün **gülzār-ı ʿālemde** gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [gülzār-ı ʿālemde, -de]*

gülzār-ı ḥüsn içre: *Güzelliğin gül bahçesi içinde.*

Bugün **gülzār-ı ḥüsn içre** biten berg-i semensin sen / Yāḫūd nāz-ıla reftāra gelen serv-i çemensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [gülzār-ı ḥüsn içre,]*

Şehā **gülzār-ı ḥüsn içre** açılmış bir gül-i tersin / Yanaldan āteş-i ʿışḳa kararmış bir giyāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [gülzār-ı ḥüsn içre,]*

gülzār-ı ḥüsne: *Güzellik gül bahçesi.*

Sakınup gülşenini yād ayakdan / Ḥaṭın **gülzār-ı ḥüsne** itdi bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 3). [gülzār-ı ḥüsne, -e]*

gülzār-ı ḥüsne: *(Sevgilinin) güzelliğinin gül bahçesi.*

Girerdi her kişi **gülzār-ı ḥüsne** / Eger olmasa ḫaṭṭuñ aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 4). [gülzār-ı ḥüsne, -e]*

gülzār-ı ḥüsnine: *Güzellik gül bahçesi.*

Pā komasun kimsene **gülzār-ı ḥüsnine** / Ḫaṭṭını aña eyledi bārū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 6). [gülzār-ı ḥüsnine, -ine]*

gülzār-ı ḥüsnüñ: *Güzelliğin gül bahçesi || Sevgili.*

Muḥibbī dīdeden bārān-ı eşki / Döker **gülzār-ı ḥüsnüñ** tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 5). [gülzār-ı ḥüsnüñ,]*

güm güm öter: *Güm güm ötmek: Derinden yankılı ses olmak, ses çıkmak.*

Öter güm güm felek tası tokındı / Meger ġam ṭurrası sīnemde kūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 3). [güm güm öter,]*

gümān: *Şüphe, kuşku.*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur agız ile bili var mıdur **gümān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [gümān,]*

güm-dur: *Kayıp.*

Göñül şehrine gelse leşker-i ġam / Muḥibbī **güm-dur[ur]** tārāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 5). [güm-dur[ur], -[ur]]*

güm-rāhī: *Yolunu şaşırmış. Doğru yoldan sapmış.*

Muḥibbī çıkma sakın togrı yoldan / Dimeyeler saña **güm-rāhī** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 7). [güm-rāhī,]*

gümrāh-ı men: *Yolunu şaşırmış.*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / İy Muḥibbī dimesün kimse baña **gümrāh-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [gümrāh-ı men,]*

gün: *Güneş.*

Öykinürmiş yüzüñe **gün** alnuña cānā ḳamer / Bilmediler ḥaddini gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [gün,]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [gün,]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [gün,]*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā münevver eyleyen / Bu Muḥibbī ruḫlaruña **gün** dimiş alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [gün,]*

gün: *Gün.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir **gün** olmasun / Her yañadan gözleri yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [gün,]*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden bulut-veş ḥaddini / **Gün** yüzini görmez olmışdur dirīġā ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [gün,]*

gün: *Gün, gündüz.*

Devletüñ dilberā mezīd olsun / Her giceñ ḳadr ü **günüñ** ‘iyd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 1). [günüñ, -(ü)ñ]*

gün: *Gün, zaman, vakit, an.*

Bakmaz yüzüme yār geçer hafta ay-ıla / Olmaz ʿaceb geçerse **günüm** āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [günüm, -üm]*

gün: *Gün.*

Dilerem iy sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ **gün** gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [gün,]*

gün: *Gün, güneş, aydınlık, parlak.*

Ḳamer alnuña kim dir **gün** yüzüñe / Seḥābı beñzedür ol āfītāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 3). [gün,]*

gün: *Gün, gündüz.*

Giceyi **güne** degiş ḫaṭṭuña didi niçe kez / ʿĀrıżuñ remz-ile dir ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [güne, -e]*

gün: *Bir gün içinde her an.*

Bir ḳarār üzre degüldür **günde** biñ yüz gösterür / Dir-isem olmaz ʿaceb bu göñlüme būḳalemūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [günde, -de]*

Degüldür ʿāşıḳa müşkil ölürse **günde** yüz biñ kez / Velī müşkil budur ayru düşe sevgüli yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [günde, -de]*

gün: *Belirsiz bir zaman, an, vakit.*

Ne umarsın iy göñül sen ol gözi cellāddan / **Günde** biñ kez kan ide ḫaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [günde, -de]*

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile menʿ olmazam / Eyler iseñ **günde** biñ kerre baña ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [günde, -de]*

gün başına: *Günlük, her gün.*

Muḥibbī mey içelden çeşm-i mesti / İder **gün başına** biñ ser şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 5). [gün başına,]*

gün gibi: *Güneş gibi.*

Gel ṭulūʿ it **gün gibi** görsün seni ʿāşıḳlaruñ / Ẕerrelerdür ehl-i ʿışḳ dür olmasunlar nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [gün gibi,]*

Dilerem iy sehī-servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ **gün gibi** ʿarż eyle seḫāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 1). [gün gibi,]*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan dil içinde / Rūşen görinür **gün gibi** ʿışḳum il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [gün gibi,]*

gün gibi: *Güneş gibi.*

Rūşen itdi kangı dil kim mihrüñ ile sīnesin / Ṣāf kıldı ġıll ü ġışdan **gün gibi** āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [gün gibi,]*

gün gibi: *Güneş gibi.* || *Aşikar.*

Zülfüñi gider cemālüñ rūşen olsun **gün gibi** / Ḫasta diller niçeye dek āh-ı şeb-gīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [gün gibi,]*

gün gibi rūşen: *Gün gibi açık; çok açık, çok belli.*

Degül mi **gün gibi rūşen** Muḥibbi ʿışḳ saklanmaz / Akar bu gözlerüñ yaşı kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [gün gibi rūşen,]*

gün günden: *Günden güne.*

ʿAceb mi kişver-i göñlüm ḫarāba varsa **gün günden** / Niçe kez eyledi eyler aña ġam leşkeri akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [gün günden,]*

gün yüzin: *Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzlü.*

Gün yüzin keşf eylesün dehri münevver eylesün / Serv gibi salınup reşk-i ṣanavber eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 1). [gün yüzin,]*

gün yüzin görmem: *Gün yüzü görmemek, sürekli sıkıntıya düşmek, sıkıntıdan kurtulamamak; güneşi görmek, gün aydınlığını görmek. II Aydınlık olmazsa.*

Dūr düşdüm ay u yıllar geçdi görmem gün yüzin / Hey müselmānlar bu yolda kimse mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [gün yüzin görmem, -m]*

gün yüzinde: *Güneş gibi yüz.*

Gün yüzinde yatalı olsa ne tañ zülf-i dırāz / Günde yatdukça olur ḳuvvet ziyāde mārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 3). [gün yüzinde, -inde]*

gün yüzinde: *Güneş ışığı.*

İy Muḥibbī **gün yüzinde** zülf-i yārı dir gören / Sāye salmışdur bulut ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [gün yüzinde,]*

gün yüzinden: *Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzlü.*

Yüz çevürme **gün yüzinden** zāhidā inkārı ko / Kāfir olmaz mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [gün yüzinden, -den]*

gün yüzine: *Güneş gibi parlak yüzlü olan.*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / İy göñül bilmem seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [gün yüzine,]*

Āh eylemegil **gün yüzine** karşu Muḥibbī / Tā jeng-i sehāb-ıla ḫafī olmaya ol rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [gün yüzine,]*

Baksa Muḥibbī yüzüñe akar gözi yaşı / **Gün yüzine** neẕẕāre iden kişi ya n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [gün yüzine,]*

Gün yüzine gel eyle taḥammül naẕar olsun / Yakarsa seni göz göre oda katı şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [gün yüzine,]*

gün yüzine: *Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzlü.*

Zülfidür **gün yüzine** perde olan / Görmege āh olur ḥicāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 4). [gün yüzine,]*

İtmek diler **gün yüzine** zülfini niḳāb / Bilmez mi bunı olmadugın nūra ḥa'īle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [gün yüzine,]*

gün yüzine: *Güneş gibi olan yüz.*

İder **gün yüzine** zülfini perde / Anuñçün ugradum biñ dürlü derde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 1). [gün yüzine, -ne]*

gün yüzine: *Gündüz. II Güneş.*

Bakmazam **gün yüzine** bu dīdeler ḫūn-āb olur / Çāresüz kaldum dirīġ ol mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [gün yüzine, -ne]*

gün yüzini: *Güneş gibi olan yüz.*

Görmeyüp **gün yüzini** inkār ider / Zāhidi görüñ ki ḫuffāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 4). [gün yüzini, -ni]*

Gün yüzini dāyimā örter seḥāb-ıla / Ḥālüm n'olur bilmezem ol āfitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 1). [gün yüzini, -ni]*

gün yüzini görüp: *Güneş gibi parlak yüzünü görmek.*

Görüp gün yüzini didüm ki mihr-i ḫāverīdür bu / Beni dīvāne kılmışdur ne tān dirsem perīdür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [gün yüzini görüp, -üp]*

gün yüzlü: *Güneş yüzlü.*

Āsümānīler geyüp **gün yüzlü** māhum kandasın / Göklere irdi saña irmedi āhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [gün yüzlü,]*

Ben ġubārı didüm iy **gün yüzlü** toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [gün yüzlü,]*

gün yüzüñ: *Güneş gibi yüz.*

Gözlerümden gel nihān itme nigārā **gün yüzüñ** / Rūşen ider ʿālemi çün ʿālem-ārāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [gün yüzüñ,]*

Gün yüzüñ bu z̲erre-i nāçize pertev salmaya / Bu düşer mi dōstum andan saʿādet ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [gün yüzüñ,]*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster **gün yüzüñ** / Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [gün yüzüñ,]*

gün yüzüñ görmez: *Güzel, parlak yüzünü görmek.*

Tañ degül dil mezraʿın bārān-ı eşk itse ḫarāb / **Gün yüzüñ görmez** Muḥibbī oldı bir niçe sene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [gün yüzüñ görmez, -mez]*

gün yüzüñden: *Güneş gibi yüz.*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi iy māh-rū / Tīredür bu gündüzüm bil ki şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [gün yüzüñden, -ñden]*

gün yüzüñden: *(Sevgilinin) güneş gibi parlak yüzü kastedilir.*

İki ʿālem **gün yüzüñden** çün münevver görinür / Başdan ayaga görenler ḥūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [gün yüzüñden,]*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā münevver eyleyen / Bu Muḥibbī ruḫlaruña gün dimiş alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [gün yüzüñden,]*

gün yüzüñi: *Güneş gibi parlak yüz.*

Aç **gün yüzüñi** cānā ʿālem münevver olsun / Çöz zülfüñi nigārā dünyā muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [gün yüzüñi,]*

Düşde gördüm dir-idüm **gün yüzüñi** ben senüñ āh / Görmezem uyḫu yüzin ẕerrece efkāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [gün yüzüñi,]*

Göremez oldum dirīġā **gün yüzüñi** āh kim / Gāh āb-ı çeşmüm mānīʿ ü geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [gün yüzüñi,]*

gün yüzüñi görmedin: *Gün yüzü görmek II saadet ve mutluluğa erişmek.*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n'ola ḥālüm böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [gün yüzüñi görmedin, -medin]*

gün yüzüñ-ile: *Güneş gibi yüz.*

Gün yüzüñ-ile ḳamer alnuñı görüp dil didi / Bir yire cemʿ oldugın kim gördügi var mihr ü māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [gün yüzüñ-ile, --ile]*

günāh: *Günah II suç.*

Añ **günāhuñı** Muḥibbī gīceler / Eksük itme gözüñden āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 5). [günāhuñı, -uñ, -ı]*

günāh: *Suç, Allah katında yasaklanan kusur kabul edilen şey.*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben günāhuma çog itdüm bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [günāh-ısa, --ısa]*

Seni sevmek **günāh-ısa** katuñda / Bugün öldür meni irteye güyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [günāh-ısa, --ısa]*

günāh: *Günah, suç.*

Gözlerüñ yaşını dök yusun **günāhuñ** çirkini / Zār kıl her gīce kılsun ṣubḥa dek bu dil enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [günāhuñ, -uñ]*

günāh: *Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.*

Oldum muḳır **günāha** itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / Göstere rāh-ı taḥḳīḳ [kim] bu yoldan azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [günāha, -a]*

günāh: *Allah katında yasaklanan şey.*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye **günāhı** sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [günāhı, -ı]*

Günāhı çok velī kesmez ümidin / Muḥibbī sıgınur Perverdigār'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 5). [günāhı, -ı]*

Niçe yıldur **günāhı** kār idindüñ / Dilā kıl vaḳtidür ol kāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 11). [günāhı, -ı]*

günāh: *1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben günāhuma çog itdüm bu **günāhı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [günāhı, -ı]*

günāh: *Allah katında yasaklanan şey // Suç, hata, kusur.*

Gerçi kim çokdur **günāhum** līk artuk raḥmetüñ / Çün yol azmış kullara sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [günāhum, -um]*

Bilürem çokdur **günāhum** başdan aşmışdur velī / Kesmezem līk ümīẕüm raḥmet i Maʿbūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 6). [günāhum, -um]*

ʿAnber-efşān zülfüñe beñzetdügüm-içün seni / Dōstum öldür hemān bildüm **günāhum** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [günāhum, -um]*

günāh: *Günah, suç.*

Añ **günāhuñı** akıt göz yaşını ṣubḥa degin / Beñzesün baḥra Muḥibbī yaşuñı şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [günāhuñı,]*

günāh: *Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, suç, kusur.*

Muḥibbī agla añ yüzüñ karasın / **Günāhuñ** ʿafv ide ol şāh-ı şāhān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 6). [günāhuñ, -uñ]*

Cürmi çok olsa **günāhuñ** ġam yime / Çünki oldur raḥmeten lil-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 8). [günāhuñ, -uñ]*

günāh: *Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak.*

Bī-günāh ʿāṣıḳları kırdı geçürdi ol perī / Ṭıfldur bilür daḫı yazılmaz aña çün **günāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [günāh,]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse āh / Derdā dirīġ bende bulınmaz meger **günāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [günāh,]*

günāh: *Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış || İnsanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç.*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben **günāhuma** çog itdüm bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [günāhuma, -um, -a]*

günāh ise: *Günahsa.*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla āh itmek / Beni ḳatl eylegil sorma ki başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [günāh ise,]*

İḫtiyār ile degüldür seni cāñdan sevdügüm / Ger **günāh ise** gel ʿafv it eksük olmaz her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [günāh ise,]*

günāh itdüm: *Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.*

İtdüm günāh soñra dönüp tevbe eyledüm / Tutdum ümīd-i ʿafvı bu yüzüm karasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 5). [günāh itdüm, -düm]*

günāh ola: *Günah olmak.*

Vaṣluñı istedügüm ger ola yanuñda günāh / Dil-i dīvāneme bakma beni maʿẕūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [günāh ola, -a]*

günāh olmış: *Günah olmak.*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz ṭabībüm āh / Maḥabbet çün **günāh olmış** olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [günāh olmış, -mış]*

günāh olur mı: *Günah olur mu? (olmaz).*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿuşşāḳa hem maʿşūḳa nāz / Böyle olsa ʿāşıḳ u maʿşūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [günāh olur mı,]*

günāhı boynuñda kalur: *Günahı/vebali boynuna kaldırmak II (sevgili) saçını toplamak; "ben karışmam, sorumluluk sana veya ona düşer" anlamında kullanılan bir söz.*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle ki gāhī iñende bī-amān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [günāhı boynuñda kalur,]*

günāhı itdüñ: *Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.*

Yiter itdüñ günāhı eyle tevbe / Yönüñ togrult ṭarīḳ-ı müstaḳīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 8). [günāhı itdüñ, -düñ]*

günde: *Bir gün içinde.*

Kimsenüñ ʿaybını görüp kılma zinhār āşikar / **Günde** yüz biñ ʿaybuñ örterken İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [günde,]*

Bir cefā-keş ʿāşıḳam cevr [ü] cefādan dönmezem / **Günde** biñ kez öldürürse itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [günde,]*

günde yatdukça mārda ziyāde ḳuvvet olur: *Yılanın güneşte yatınca güçleneceği inancına gönderme.*

Gün yüzinde yatalı olsa ne tañ zülf-i dırāz / Günde yatdukça olur ḳuvvet ziyāde mārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 3). [günde yatdukça mārda ziyāde ḳuvvet olur, -duḳça]*

günden güne: *Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.*

Nite kim ʻışḳum tezāyüd itmede **günden güne** / Hem-çünān ḥüsnüñ senüñ ʻışḳum gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [günden güne,]*

Beni maḥzūn ider bu çarḫ-ı gerdūn / Olur **günden güne** ḥālüm diger-gūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 1). [günden güne,]*

gündüz: *Gündüz.*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur gīce şuʿāʿum görine **gündüz** duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [gündüz,]*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ uran / **Gündüzin** itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [gündüzin, -in]*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi iy māh-rū / Tīredür bu **gündüzüm** bil ki şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [gündüzüm, -üm]*

Hicr ara ʿışḳ āteşine yanalıdan dōstlar / Gīce āteş şuʿlesidür görinen **gündüz** duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [gündüz,]*

Var mıdur bir gīce ya **gündüz** Muḥibbī ḫastanuñ / Semege başı irüp nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [gündüz,]*

gündüzin: *Gündüz vakti.*

Gīce odlar ẓāhir olur sīne-i ṣad çākde / Dūd-ı āhumdur görinen **gündüzin** eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 1). [gündüzin,]*

güneh: *Suç, hata.*

Cefā cevr itmege muʿtād olupsın / **Güneh** bilmez ola ādemde çün ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 5). [güneh,]*

güneh: *Allah'ın emirlerine aykırı görülen iş, dinî suç, ahirette ceza gerektiren amel, cürüm. II Haksızlık.*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol **günehdür** birini ḫār u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [günehdür, -dür]*

günehḳār kılmak: *Günahkar etmek.*

Sevdümse seni ḫışmuña iy yār sebeb ne / Kılmak beni bu veche günehḳār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [günehḳār kılmak, -mak]*

güneş ruḫsārını: *Aydınlık, parlak yüz.*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege dirsem / Bulut gibi ara yirde girüp olur raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [güneş ruḫsārını, -ını]*

güneş ruḫsāruñ: *Aydınlık yüz. (Sevgilinin yüzü bağlamında).*

Ẕerre deñlü ḥaḳ budur kim kalmadı bende ḳarār / Ol **güneş ruḫsāruñ** oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [güneş ruḫsāruñ, -uñ]*

güneş togsa: *Güneşin doğması.*

Niḳāb olmaz ser-i zülfüñ görinür pertev-i ḫüsnüñ / Ḥicāb olur mı bir nesne **güneş togsa** żiyāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [güneş togsa, -sa]*

güneş yüzlüm: *Güneş gibi yüzü olan (sevgili).*

İy **güneş yüzlüm** gidergil ʿārıżuñdan zülfüñi / Kimseler beñzetmesün anı niḳābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [güneş yüzlüm,]*

günüm geçdi: *Ömrü geçmek.*

Bülbül gibi geçdi günüm āh u zār-ıla / Ḥayfum budur ki öpmedüm ol gülʿiẕār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [günüm geçdi,]*

gürde: *Balta.*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline **gürdesin** / Seni öldürmek diler hicr içre bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [gürdesin, -sin]*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān idüp elinde dutar **gürdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [gürdesin, -sin]*

ġurūr: *Gurur.*

Göklere irse başuñ gelmeye göñlüñe **gurūr** / Yüzüñi yire sürüp kendüzüñi mūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [gurūr,]*

ġurūr: *Kibir, böbürlenme II aldanma, kanma durumu.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi yakdı / **Ġurūr-ıla** sakın dime ki bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [ġurūr-ıla, --ıla]*

ġurūr idüp: *Gurur sarhoşu olmak.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / **Ġurūr idüp** dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [ġurūr idüp, -üp]*

ġurūr itme: *Kendini beğenmek, kibirlenmek.*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı **ġurūr itme** / Ne assı yir seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [ġurūr itme,]*

ġurūr-ı ḥüsn-ile: *Güzelliğin verdiği büyüklenmeyle.*

Virdüm selām almadı Tañrı selāmını / Yürür **ġurūr-ı ḥüsn-ile** aña selām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 4). [ġurūr-ı ḥüsn-ile,]*

gūş: *1. Kulak, üzn. 2. İşitme, kulak verme.*

Jālelerden **gūşına** dürler takupdur şāh-ı gül / Cāmesin surḫ eylemiş bir yār-ı raʿnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [gūşına, -ı, -n, -a]*

gūş: *Kulak.*

Bu Muḥibbī'nüñ sözi bir gevher-i yek-dānedür / Dōstum **gūşuña** anı gūşvār eyle dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [gūşuña, -una]*

Ḥaydarīler gibi takdum **gūşa** kullık ḫalḳasın / Boynuma ḫalḳa olalıdan o zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [gūşa, -a]*

Gören **gūşında** dildāruñ görinen laʿl-i şehvārın / Didi burc-ı şeref üzre saʿādet aḫteridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [gūşında, -ı, -n, -da]*

gūş: *Duyma organı, kulak.*

Fitne taʿlīmin ider **gūşına** başı egüben / Birbirine bu cihānı uran ebrūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [gūşına, -ı, -n, -a]*

Remz-ile derd-i dilin söyler bu göñlüm **gūşına** / Ṣad hezārān āferīn olsun anūn ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [gūşına, -ı, -n, -a]*

gūş eyle: *Dinlemek, kulak vermek.*

Ger Süleymānsañ n'ola **gūş eyle** bir dem pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [gūş eyle,]*

Żāyiʿ itme iy dil-i şūrīde gel gül ṣoḥbetin / Cān u dilden tā seḥer **gūş eyle** bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [gūş eyle,]*

Pend **gūş eyle** didüm cān u dil-i pür-hevese / Tutmadı pendümi döndürdi fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [gūş eyle,]*

gūş eylemedi: *Dinlemek, kulak vermek.*

Çünki feryāduñı **gūş eylemedi** ol gül-i bū / Niçe bir bülbül-i dil-ḫaste feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 3). [gūş eylemedi, -medi]*

gūş eylemez: *Dinlemek, kulak vermek.*

Nālesini bülbülüñ efġānının **gūş eylemez** / Göñüller dāyim göz[i] göñli dikenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [gūş eylemez, -mez]*

gūş eylemez: *Kulak asmamak II söyleneni dikkate almamak.*

İy Muḥibbī dāduñı **gūş eylemez** ol seng-dil / Niçeye dek nāle kılup āh u feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 5). [gūş eylemez,]*

Çünki fiġān u nāleñi **gūş eylemez** senüñ / İy dil niçeye dek idesin sen de ġulġula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [gūş eylemez,]*

Gūş eylemez yār eger olsa Muḥibbī / Bu ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte ṣad bār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [gūş eylemez,]*

gūş eyler-ise: *İşitmek.*

Şeb-i hicrānda eger nālemi **gūş eyler-ise** / Ḥālüme ide teraḥḥum şeh-i ḫūbān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 3). [gūş eyler-ise, -r-ise]*

gūş eyleyüp: *Dinlemek, kulak vermek.*

Gūş eyleyüp eşʿārumı taḥsīn idüp ehl-i ḫıred / Yokdur tefāvüt didiler birdür hemān Selmān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [gūş eyleyüp, -yüp]*

gūş ide: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.*

Zülf[i] sevdāsı ile bir daḫı āşüfteligi / Ola kim **gūş ide** var ḥālüñi tekrār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [gūş ide,]*

gūş ideli: *Duymak.*

Bezm-i ġam içre nālem ile göñlüm eglerem / İñildisini **gūş ideli** āsiyābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 5). [gūş ideli, -eli]*

gūş idip: *Kulak vermek, dinlemek.*

Ẓāhir oldı ruḫlarında didiler ḫāṭṭ-ı siyāh / **Gūş idip** anı gönülden kopdı bir göynüklü āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [gūş idip, -ip]*

gūş it: *Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.*

Gūş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra bakma gel / Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül ṣavt-ı zaġan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [gūş it,]*

Sakın aldanma dehre pend **gūş it** / Ki pend eydür Süleymān'a karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [gūş it,]*

gūş itme: *Dinleme! II sözlerine kulak asma!.*

Pendi **gūş itme** dilā alma eleʿār etegin / Ko ne dirlerse disünler tutagör yār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [gūş itme,]*

gūş itmeseler: *Dinleme! II sözlerine kulak asma!.*

N'ola feryād-ıla bu nālemi **gūş itmeseler** / Görmedük kimsene yok künbed-i devvāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [gūş itmeseler, -seler]*

gūş itmez: *Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.*

İy Muḥibbī kimse **gūş itmez** bilürsin nāleñi / Sakın aldanma dise künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [gūş itmez, -mez]*

gūş itmez: *Dinlememek II kulak vermemek II önemsememek.*

Gīce gündüz şemʿ gibi yanaram hicr odına / Āh u efġānum benüm **gūş itmez** ol nā-mihribān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 2). [gūş itmez,]*

gūş itmezem: *Dinlememek.*

Daḫı **gūş itmezem** pendüñi nāṣiḥ / Yaraşmaz eylemek mey-ḫ∨ōra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 2). [gūş itmezem, -em]*

gūşe: *Köşe.*

Biz selāmet **gūşesin** zühhāda teslīm eyledük / İḫtiyār itdük melāmet ol gönül bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [gūşesin, -s, -i, -n]*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol nergis-i cādū / Her geh ki işāret kıla ger **gūşeden** ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [gūşeden, -den]*

gūşe-i çeşmüñle: *Göz ucuyla bakmak.*

Cānum bile yoluñda senüñ dil nedür iy dōst / Tek **gūşe-i çeşmüñle** baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [gūşe-i çeşmüñle, -le]*

gūşe-i çeşmüñle: *Göz ucu (Göz ucuyla bakma).*

İy dōst müjeñ tīrine sīnem siper olsun / Tek **gūşe-i çeşmüñle** baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 1). [gūşe-i çeşmüñle, -üñle]*

gūşın tutalı: *Kulak vermek.*

Ġam meclisinde oldı Muḥibbī hevāyī āh / **Gūşın tutalı** nāle-i nāyuñ ṣadāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 7). [gūşın tutalı, -alı]*

gūşına girmez: *Kulağına girmemek; söylenilen sözlere önem vermemek, benimsememek.*

Gül gibi Muḥib girmez anuñ gūşına feryād / Bülbül gibi sen daḫı kılup zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [gūşına girmez,]*

Dirīġ **gūşına girmez** fiġānumuz yāruñ / Kurı yire bu fiġān-ıla zārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 2). [gūşına girmez,]*

gūşına girmez: *İşitmek.*

Çünki girmez gül gibi āh u fiġānuñ gūşına / Yiter iy bülbül-i dil nāle vü feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 3). [gūşına girmez, -mez]*

gūşiş-i ġamdan: *Gam uğraşı.*

İñen incinme iy göñlüm ölürsin **gūşiş-i ġamdan** / Güzellerden vefā gelmez meşeldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [gūşiş-i ġamdan, -dan]*

gussa: *Gam, keder, hüzün, tasa.*

Zülfinüñ ḳıṣṣası ile bu dilüm **ġuṣṣasını** / Şerḥ idem ḥaşre değin olmaya dünyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 2). [ġuṣṣasını, -sı, -n, -ı]*

gussa: *Acı, sıkıntı, keder, kaygı, tasa.*

Feraḥ ṣād u ġam u **ġuṣṣa** Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [ġuṣṣa,]*

Yār hemān zülfi-y-ile kākül hemān / Ḳıṣṣa hemān **ġuṣṣa** vü müşkil hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [ġuṣṣa,]*

gussa: *Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.*

Vaḳt olmadı mı iy şūḫ beni yād idesin / **Ġuṣṣadan** kurtaruban vaṣluñ ile şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 1). [ġuṣṣadan, -dan]*

Mey içüp yine bu ġamgīn dilümi şād ideyin / Anı bir laḥẓa hele **ġuṣṣadan** āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [ġuṣṣadan, -dan]*

Ġuṣṣa vü derdüm nigārā bilmeseñ olmaz ʿaceb / ʿĀṣıḳ olmaduñ anuñçün **ġuṣṣadan** āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 4). [ġuṣṣadan, -dan]*

ġuṣṣa vü derdüm: *Üzüntü, dert ve keder.*

Ġuṣṣa vü derdüm nigārā bilmeseñ olmaz ʿaceb / ʿĀṣıḳ olmaduñ anuñçün ġuṣṣadan āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 4). [ġuṣṣa vü derdüm, -üm]*

ġuṣṣa vü ġamdan: *Gam ve keder.*

Māl u cāha bakmaduñ dünyādan olduñ çün berī / **Ġuṣṣa vü ġamdan** Muḥibbī dāyimā āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [ġuṣṣa vü ġamdan, -dan]*

gūşuña dak: *Kulağa takmak, iliştirmek.*

Çün dürr-i yetīm oldı yine naẓm-ı Muḥibbī / Cānā anı dak gūşuña yek-dāne olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [gūşuña dak,]*

gūşuña dak: *Kulağına takmak: bir takıyı kulağa asmak II kulağına küpe etmek: dinlemek, ders almak.*

Gevher-i naẓmına eylegil Muḥibbī'nüñ naẓar / **Gūşuña dak** her sözi yigdür anuñ dürdāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 5). [gūşuña dak,]*

gūşuña girmez: *Duymak, işitmek.*

Nālesi eflāke irdi bu Muḥibbī ḫastanuñ / Pes nedendür **gūşuña girmez** senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [gūşuña girmez,]*

gūşuña taksañ: *Kulağına takmak: bir takıyı kulağa asmak II kulağına küpe etmek: dinlemek, ders almak.*

Muḥibbī sözlerin taksañ n'ola gūşuña iy dilber / Yig alurlar anuñ ḳadrin bilenler dürr ü gevherden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [gūşuña taksañ, -sañ]*

gūşvār eyle: *Küpe yapmak.*

Bu Muḥibbī'nüñ sözi bir gevher-i yek-dānedür / Dōstum gūşuña anı **gūşvār eyle** dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [gūşvār eyle,]*

gūşvār idüp: *Küpe yapmak.*

Muḥibbī sözleri yigdür bugün çün dürr ü gevherden / Nigārā **gūşvār idüp** kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [gūşvār idüp, -üp]*

gūşvāre eyleñ: *Kulağına küpe yapmak, söz dinlemek.*

Muḥibbī sözleridür dürr ü gevher / Gerekdür eyleñ anı gūşvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 5). [gūşvāre eyleñ, -ñ]*

güvāh: *Şahit, tanık; delil.*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşk-i surḫ şāhid yiter / Kanda varursa ikisi ʿışḳuma ḥāżır **güvāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [güvāh,]*

İy Muḥibbī kanda varup eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm ikisi ḥāżır **güvāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [güvāh,]*

Kanlu yaşum māhīye irişdi āhum tā-be-māh / ʿIşḳuma yitmez mi ki bu nevʿ-ile iki **güvāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [güvāh,]*

güvāh: *Delil.*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü **güvāhı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [güvāhı, -ı]*

güyā: *Âdeta.*

Ṭūṭī-i ṭabʿum daḫı **güyā** ola / Leblerüñden emsem iy şīrīn dehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 3). [güyā,]*

güyā: *Konuşan, söyleyen.*

Meclis-i ġamda Muḥibbī içicek ḫūn-ı ciger / Ney gibi ṣubḥa degin göñlüñi **güyā** göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [güyā,]*

güyā: *"Sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı ile bülbül gibi **güyā** / Bugün gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [güyā,]*

güyā: *"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag olmış / İrem gülzārıdur **güyā** ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [güyā,]*

gūyā eyleyen: *Söyler hale getirmek.*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā güller elinden gīceler / İñledüp bülbülleri tā ṣubḥ **gūyā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [gūyā eyleyen, -yen]*

güyende idindi: *Bir şeyi ya da kimseyi konuşur hale getirmek.*

Çemen taḫtına geçdi çün şeh-i gül / İdindi bülbüli anı güyende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 2). [güyende idindi, -indi]*

güyme: *Bekletme.*

Seni sevmek günāh-ısa katuñda / Bugün öldür meni irteye **güyme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [güyme,]*

güzāf: *Boş söz, manasız laf.*

Bu Muḥibbī şiʿrini yārā **güzāfın** añlama / Ṣıdḳı var iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [güzāfın, -ın]*

güzel: *Dilber.*

Aġyāra kılur mihr ü vefā saña cefālar / Hercāyī **güzelden** ne gelür yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [güzelden, -den]*

güzel: *Dilber, sevgili, mahbub.*

Sev bir **güzeli** ġāyet ile ol güzel olsun / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [güzeli, -i]*

Güzelüñ kişverine dinse [de] sulṭān uşta sen / Kapusında cān u dilden bende-fermān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [güzelüñ, -üñ]*

güzel: *Dilber, sevgili, mahbub.*

Gül demidür **güzelüm** eyleme ebrūları çīn / Nuş-ı mül eyleyelüm gel berü yārānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 2). [güzelüm, -üm]*

Bu Muḥibbī niçe bir cān eridür būseñ-içün / Başuñ-ıçun **güzelüm** yok dime iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [güzelüm, -üm]*

güzel: *Çekici, cazip kimse, dilber, sevgili.*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol **güzel** olsun / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [güzel,]*

güzel: *Biçimindeki uyum ve ölçülerindeki denge ile hoşa giderek hayranlık uyandıran.*

Ola kim māyil ola dirler **güzeller** meyl ider / Çeşmüñe de göz yaşını sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [güzeller, -ler]*

Yiter āh ile eyle yaşlaruñ sīm / **Güzeller** ṣayd olurlar sīm ü zerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 4). [güzeller, -ler]*

İy Muḥibbī mevsim-i güldür **güzeller** yādına / Cām-ı mey nūş idelüm gel bir niçe yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [güzeller, -ler]*

güzel: *Güzel, sevgili.*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm ol / Didüm didi ki görmiş yok **güzeller** merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [güzeller, -ler]*

güzel: *Dilber , güzeller.*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar **güzeller** şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar **güzeller** şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

güzel: *Güzel, sevgili.*

Öldürürseñ ideyim kanumı iy dōst ḥelāl / Tek lebüñden **güzelüm** būseñi iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [güzelüm, -üm]*

güzel: *Çekici olma durumu II Sevgililer.*

Cihān maḥbūblarınuñ şāhı sensin / **Güzeller** kamu encüm māhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [güzeller, -ler]*

Güzeller ʿahd ider peymāna durmaz / İdüp sen ʿahd ü peymānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 2). [güzeller, -ler]*

Cevri çok itse Muḥibbī ġam degül ol nāzenīn / Kim **güzeller** cevrini çekmege sen muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

Yüzine beñzedür yüzin **güzeller** / Şebīh olur mı encüm bedr aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 2). [güzeller, -ler]*

Cefā vü cevri çekmiş var mı bence / Nite kim yok **güzeller** içre sence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 1). [güzeller, -ler]*

Gözüm yaşına baksa raḥm iderdi / **Güzeller** māyil olur çünki sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 5). [güzeller, -ler]*

güzel: *Güzel, dilber.*

İñen incinme iy göñlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan / **Güzellerden** vefā gelmez meşeldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [güzellerden, -ler, -den]*

güzel: *Güzel. II Sevgili.*

Rāżıyam bir gün öñürdi beni öldür **güzelüm** / Ger murāduñ beni hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [güzelüm, -üm]*

güzel: *Çekici, cazip kimse (Sevgili).*

Güzel sever diyü ṭaʿn eyledi baña zāhid / Elümde olmayıcak iḫtiyārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [güzel,]*

güzeller: *Çekici, alımlı kimse.*

Çünki olduñ bu **güzeller** ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿĀleme ḥükm eyle olduñ mīr-i mīrān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [güzeller,]*

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā sen pāy-ı dilberden / **Güzeller** ṣayd olurlar çün bilürsin sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [güzeller,]*

güzeller içre: *Güzeller içinde.*

Güzeller içre sensin ḳurretü'l-ʿayn / Olupdur yā kaşuñ da ḳābe-ḳavseyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 1). [güzeller içre,]*

Varsam elini öpmege el virmeyüp döner / Yokdur **güzeller içre** bilür merḥabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [güzeller içre,]*

güzeller şāhını: *Güzeller sultanı.*

İy Muḥibbī kim ki gördi ol **güzeller şāhını** / Bārekallāh didi bu ḥüsne hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [güzeller şāhını, -nı]*

Varmaz isem kūyuña līk buña ḳāniʿ göñül / Sen **güzeller şāhını** tā göre bir kez dürdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [güzeller şāhını, -nı]*

güzeller şāhınuñ: *Güzeller sultanı.*

Bir **güzeller şāhınuñ** pāyına düşdüm dād içün / Bir naẓar kılmaz-ısa ḳurbān oluram ad içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [güzeller şāhınuñ, -nuñ]*

güzelüm: *Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.*

Baña şol deñlü cefā tīrīni atduñ **güzelüm** / Döndi bu sīne-i pür-sūz[um] müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 3). [güzelüm,]*

güzelüm: *Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.*

Bu Muḥibbī dilemez mihr ü vefāñı **güzelüm** / Rāżıyam beni cefā vü cevrüñle yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [güzelüm,]*

Sīnemi ḫālī koma tīrüñi gönder **güzelüm** / N'ola dil sende ise koyam anı dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [güzelüm,]*

güzer eyle: *Geçmek, geçirmek.*

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer / Yūsuf'uñ pīrāhenin būyın götür Yaʿḳūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [güẕer eyle,]*

güzer eyleseñ: *Geçmek.*

Ser-i kūyına eger eyleseñ āheste güẕer / Ḥālini ḫastalaruñ gözleri bīmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [güẕer eyleseñ, -señ]*

güzer kılsañ: *Gelip geçmek.*

Yoluña cān virdügümden soñra ger kılsañ güẕer / Dil uzadup diyesi cümle giyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [güẕer kılsañ, -sañ]*

güzer kılur: *Geçmek, gitmek.*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim bir gül-i tersin / Kim āh okı **güẕer kılur** irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [güẕer kılur, -ur]*

ġavġā: *Döğüşme, gürültü.*

Zāhidā ʿuṣṣāḳa ṭaʿn itme bu hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ bu **ġavġā** meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [ġavġā,]*

H

hā hā: *Bağlaç.*

Kaçma ʿömrüm gibi bir kerre cemālüñ göreyin / Korkaram ʿömr geçe hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [hā hā,]*

ḫabāb: *Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.*

Her ki ḫabāb gibi şīşe-i terde maḥv ola / Budur zamānenüñ işi dāyim **ḫabāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 3). [ḫabāb-ıla, --ıla]*

ḫabāb: *Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla tolı bu yaşumı / Beñzedürsem tañ mıdur anı **ḫabābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [ḫabābuñ, -uñ]*

ḫabāb gibi: *Su kabarcıkları gibi. II Göz göz.*

Her ki **ḫabāb gibi** şīşe-i terde maḥv ola / Budur zamānenüñ işi dāyim ḫabāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 3). [ḫabāb gibi,]*

ḫabāba: *Su kabarcığı.*

Ser-i ʿuşşāḳı eşk üzre görenler / Akan cūlarda beñzedür **ḫabāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 2). [ḫabāba,]*

ḫabb: *Hap.*

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / Virildi saña da zāhid yiyesin **ḫabb-ıla** afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [ḫabb-ıla,]*

ḫabb u maʿcūna: *Hap ve macun.*

Şarāb u laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn ne ġam zāhid / Ne ġam muʿtād olmışdur ezelden **ḫabb u maʿcūna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [ḫabb u maʿcūna, -a]*

ḫaber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden **ḫaber** / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [ḫaber,]*

ḫaber: *1. son ve yeni havadis, bilgi. 2. ağızdan ağıza dolaşan söz.*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ **ḫaberin** kimseneden / Bī-nişāndur kim ola kim o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [ḫaberin, -i, -n]*

ḫaber: *Bilgi 2. İlim, vukuf, malûmat.*

Ġırr olma ḫüsn bünyādına ol āb üzeredür / Bir **ḫaberdür** ʿāḳilāna diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [ḫaberdür, -dür]*

ḫaber: *Bilgi, havadis.*

Leylī zülfi **ḫaberin** düşer-ise iledesin / Āh u vāh-ıla gezen vādīdeki Mecnūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 4). [ḫaberin, -in]*

Geşt idüp dehri kamu bulmadum andan **ḫaberi** / Girmedi āh dirīġ nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [ḫaberi, -i]*

ḫaber: *Belirti, iz.*

Bulmak isterseñ eger genc-i viṣālinden **ḫaber** / Umaram kim bulasın gelseñ dil-i vīrāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [ḫaber,]*

ḫaber aça: *Haber açmak, haber vermek.*

Kimdür ki anuñ noḳṭa lebinden **ḫaber aça** / Bīgāne kaçan vāḳıf ola rāz-ı nihāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 2). [ḫaber aça, -a]*

ḫaber almadum: *Haber almak.*

İy Muḥibbī göñlümi gönderdüm almadum ḫaber / Kanda gitdi gelmedi bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [ḫaber almadum, -dum]*

ḫaber alsun: *Haber almak, bilgi edinmek.*

Her kişiyi söyledür ʿaḳluñ mihengi bādedür / ʿAhd ü peymān gözleyen alsun ḫaber peymāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 2). [ḫaber alsun, -sun]*

ḫaber olsun: *Haberin gelmesi, haberin iletilmesi.*

Cān naḳdini yolında Muḥibbī ide īṯār / Ol yār gelür diyü baña tek **ḫaber olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [ḫaber olsun, -sun]*

ḫaber sorsam: *Bir şey veya kimsenin ne durumda olduğunu öğrenmek istemek.*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından **ḫaber sorsam** ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [ḫaber sorsam, -sam, -]*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẕīmdür ancak / Miyānından **ḫaber sorsam** ki dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [ḫaber sorsam, -sam]*

ḫaber soruñ: *Bir şey veya kimsenin ne durumda olduğunu öğrenmek istemek.*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki çok gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [ḫaber soruñ, -uñ]*

ḫaber vire: *Ulaştırmak, bildirmek.*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ sorma sen keyfiyyetin / Vire mi saña ḫaber andan ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [ḫaber vire, -e]*

ḫaber virme: *Bilgi vermek.*

Cāna da virme ḫaber ḫūn-ı ciger içdügüñi / Tuymasun ʿiyş ü ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [ḫaber virme,]*

ḫaber virmedi: *Ulaştırmak, bildirmek.*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa ben ʿışḳı / **Ḫaber virmedi** virmez de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [ḫaber virmedi, -me, -di]*

ḫaber virmedi: *Bahsetmek, söylemek.*

Şeyḫ-i şöhret virmedi hergiz maʿārifden ḫaber / ʿÖmrini gerçi geçürmişdür riyā vü lāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 2). [ḫaber virmedi,]*

ḫaber virmiş degül: *Bildirmemiş(tir).*

Hīç kes virmiş degül yāruñ dehānından ḫaber / Gerçi ʿuşşāḳ arasında noḳṭadur dirler hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [ḫaber virmiş degül,]*

ḫaber virür: *Bildirmek, haber ulaştırmak.*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / Çün virür bir nükte korsañ n'ola Selmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [ḫaber virür,]*

ḫaber virür: *Ulaştırmak, bildirmek.*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [ḫaber virür, -ür]*

ḫaberdâr: *Bilgi sahibi olan.*

Yan yakıl bir ʿużv ʿużvuñdan **ḫaberdār** olmaya / Ḫūn-ı dil aksun bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [ḫaberdār,]*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār olmasa / Belki ol ḫālvetde cān daḫı **ḫaberdār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [ḫaberdār,]*

ḫaberdār olmayan: *Haberi olmak, bilmek, öğrenmek, vâkıf olmak.*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ sorma sen keyfiyyetin / Vire mi saña ḫaber andan **ḫaberdār olmayan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [ḫaberdār olmayan,]*

ḫaber-i cān u dili: *Can ve gönül haberi.*

Ḫaber-i cān u dili var der-i dildār be-gū / Bir bir ḳıṣṣā-i derūnı naẓar-ı yār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 1). [ḫaber-i cān u dili, -i]*

ḫabīb: *Sevgili.*

Çekelüm cevri ne gelür elden / Bu da olsun **ḥabībüm** ögrence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 3). [ḥabībüm, -üm]*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz ṭabībüm āh / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen **ḥabībüm** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [ḥabībüm, -üm]*

ḫabīb: *Ar. sevgili, mahbup.*

Aglayup āh itmesem gül gibi gülmez ol **ḥabīb** / Açılur gülşende gül san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [ḥabīb,]*

ḫabs: *Hapis.*

Zülfine bend eyleyüp salar zenaḫdān çāhına / Niçe yıllar **ḥabsdür** ol mübtelāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [ḥabsdür, -dur]*

ḫabs itdi: *Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.*

Dutup dil düzdini zülfi şebinde / Ebed **ḥabs itdi** çāh-ı ġabġabında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 1). [ḥabs itdi,]*

ḫac: *İslam'ın beş şartından biri olan ve zilhacce ayında Mekke-i mükerrmede Ka'be'yi ziyaret ve tavaf etmeyi öngören ibadet.*

İrişdüm kūyuña gördüm yüzüñi / Müyesserdür görinmek nūr **ḥacda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 3). [ḥacda, -da]*

ḫacer: *Kâ'be'nin duvarında bulunan ve cennetten geldiği rivayet olunan meşhur kara taş.*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün size olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān **ḥācer** degül aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [ḥācer,]*

ḥācet degül: *Gerekmez, İhtiyacı yoktur.*

Okuram ḥüsnüñ kitābın ḫāl ü ḫaṭ **ḥācet degül** / Müstaʿid müstaġnīdür çün noḳṭa vü iʿrābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 2). [ḥācet degül,]*

Gūş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra bakma gel / Bülbül ṣadāsı var iken **ḥācet degül** ṣavt-ı zaġan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [ḥācet degül,]*

Yüzüñ yiter ʿāleme **ḥācet degül** żiyā / Ḫurşīde karşu yakmayanlar şemʿ [ü] meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [ḥācet degül,]*

ḥācet degüldür: *Gerekmez, İhtiyacı yoktur.*

Görüp cemāl-i çīnüñi naḳḳāşlar ḥayrān olup / Bu naḳşa dirler āferīn **ḥācet degüldür** reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [ḥācet degüldür, -dür]*

ḥācet olmaz: *Gerekmek, lazım olmak.*

Dīdeler gevher saçar sen ne içün bakmayasın / **Ḥācet olmaz** mı ʿaceb hīç dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [ḥācet olmaz,]*

ḥacil: *Utanmış, mahçup olmuş.*

Yüzüñe gül beñzerem dimiş **ḥacīl** / Oldugıyçün dirler aña sürḫ-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [ḥacīl,]*

ḥacil itdi: *Utandırmak, mahcup etmek.*

Lebleri itdi ḫacil lāʿl-i Bedaḫşān cevherin / Dür dişi virdi küşāde baḥr-i ʿummān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 1). [ḫacil itdi, -di]*

ḥacil ola: *Utanmak.*

Ruḫuñı aç ki **ḫacil ola** görüp zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp memleketi zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [ḫacil ola, -a]*

Kevkebī baḫt eger yār ola bu bī-dil ile / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [ḫacil ola, -a]*

ḫacil olsun: *Mahcup olmak.*

Öldür beni anlar bile tā kim naẓaruñ var / Kim müddeʿīler bunı görüben **ḫacil olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [ḫacil olsun, -sun]*

ḫacil olsun: *Utanmak.*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene güller **ḫacil olsun** / Gül nāz-ıla tā ġonca görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [ḫacil olsun, -sun]*

ḫaclet: *Utanma.*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine anuñ müşg-i Çīn / Daḫı ol demden dilā **ḫacletde** hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [ḫacletde, -de]*

Ḫacletindendür görinmez sanki ḫıżr-ı zinde-dil / Bilmedin ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [ḫacletindendür, -in, -den, -dür]*

Ḫacletindendür görinmez sanki Ḫıżr'uñ ʿāleme / Bilmedi ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [ḫacletindendür, -in, -den, -dür]*

ḫad: *Yanak.*

Şemʿ didüm **ḫaddine** bi'llāh görüñ nūr olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [ḫaddine, -i, -n, -e]*

ḫadd: *(Sevgilinin) yanağı.*

Boyuña serv ü **ḫaddüñe** yañılup gül didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [ḫaddüñe, -üñ, -e]*

Öykinürmiş yüzüñe gün alnuña cānā ḳamer / Bilmediler **ḫaddini** gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [ḫaddini, -i, -n, -i]*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden bulut-veş **ḫaddini** / Gün yüzini görmez olmışdur dirīġā ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [ḫaddini, -i, -n, -i]*

Zülfeynüñ arasında gören **ḫaddüñi** eydür / Tesḫīr-i meh ü mihr kılupdur iki Hindū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [ḫaddüñi, -ü, -ñ, -i]*

Tañ mı **ḫaddüñde** olan ḫālüñe kāfir dir-isem / Ḳaṣd ider oda varup tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [ḫaddüñde, -de, -üñ]*

Ḫaddüñde āceb olmaya gīsū girih girih / Āteş göricek elbette olur mū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [ḫaddüñde, -de, -üñ]*

ḫadden aşa: *Gereğinden fazla. Çok fazla.*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum **ḫadden aşa** / Revġan oldı żıdd iken ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [ḫadden aşa,]*

ḫadden aşurduñ: *Ölçüyü kaçırmak, gereğinden fazla aşırıya gitmek.*

Gerçi kim her bir işüñ oranı var / **Ḫadden aşurduñ** cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 2). [ḫadden aşurduñ, -duñ]*

ḫadden birūn: *Sınırı aşmış.*

Dōstum cevr ü cefālar eyledüñ **ḫadden birūn** / Ḳāmetüm oldı nigārā bār-ı ġamdan hem çü nūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 1). [ḫadden birūn,]*

ḫaddi: *(Sevgilinin) yanağı.*

Getürür peyk-i ecel san baña rıḥlet nāmesin / Her kaçan ẓāhir olur **ḫaddinde** ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [ḫaddinde, -nde]*

ḫaddi alam: *Kızarmış yanak.*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi bir **ḫaddi alam** ben / Didüm kevs̱er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [ḫaddi alam, -am]*

ḫadd-i gülgūnuñ: *(Sevgilinin) gül renkli yanağı.*

Lebüñden **ḫadd-i gülgūnuñ** şekerle / Ne ḫoşdur karışa ger gül şekerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 1). [ḫadd-i gülgūnuñ,]*

ḫaddüñ: *(Sevgilinin) yanağı.*

Görüp **ḫaddüñ** çeküp ḳahr-ı raḳībi / Yirüm geh gülşen olur gāh külhen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [ḫaddüñ,]*

Ḫaddüñ odını göster olsun Muḥibbī mesrūr / Dirler ki gülşen olur āteş-i zamān kışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [ḫaddüñ,]*

ḫadeng: *Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.*

Ne revādur ki **ḫadengüñ** atasın ḫāke düşe / Umaram ki gele bu sīne-i ṣad-çāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [ḫadengüñ, -ün]*

ḫadeng-i ġamzeñ: *Süzgün bakış oku.*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā bilürem anuñ ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [ḫadeng-i ġamzeñ, -ñ]*

ḫadeng-i ġamzeñe: *Süzgün bakış oku.*

Olur mı bundan ilerü celādet / **Ḫadeng-i ġamzeñe** dil duta sīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 3). [ḫadeng-i ġamzeñe, -ñe]*

ḫadīd olsun: *Hiddetli, sinirli, öfkeli olmak. II Demir gibi sağlam, güçlü olmak.*

Āteş-i ‘ışḳ eridür anı / Gerek ise yürek **ḥadīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 3). [ḥadīd olsun, -sun]*

ḥadīs okuduñ: *Hadis okumak.*

Okuduñ lü’lü’ dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīs / Anuñ içün oldı eşʿāruñ senüñ dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [ḥadīs okuduñ, -duñ]*

ḫafī olmaya: *Gizli olmak.*

Āh eylemegil gün yüzine karşu Muḥibbī / Tā jeng-i sehāb-ıla **ḫafī olmaya** ol rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [ḫafī olmaya, -ya]*

hafta: *Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.*

Bakmaz yüzüme yār geçer **hafta** ay-ıla / Olmaz ʿaceb geçerse günüm āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [hafta,]*

ḫa’īl: *Perde, engel.*

İtmek diler gün yüzine zülfini niḳāb / Bilmez mi bunı olmadugın nūra **ḫa’īle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [ḫa’īle, -e]*

ḫak: *Toprak.*

Niçe bir yanam yakılam gerdiş-i eflākden / İy ṣabā luṭf it götürgil bu ġubārı **ḫākden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [ḫākden, -den]*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ **ḫāk** olmaya / Kankı dildür dūd-ı āhı çıkup eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [ḫāk,]*

ḫak: *Ar. Toprak, türap.*

İy hümā-ṭalʿat kerem kıl sāye sal ben **ḫāküñe** / Üstüḫ∨ānumı niçe bir itlerüñ tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [ḫāküñe, -üñ, -e]*

Ne revādur ki ḫadengüñ atasın **ḫāke** düşe / Umaram ki gele bu sīne-i ṣad-çāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [ḫāke, -e]*

O serv ben **ḫāke** n’ola sāye salsa / Düşer çün sāyeler her dem türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [ḫāke, -e]*

ḫak: *Toprak.*

Laʿlüñi ol vaḳt öperem iy ṣanem / Eyleye bu **ḫākümi** devrān sebū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [ḫākümi, -üm, -i]*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben yüzümi ḫāk eyledüm / Hīç revā degül basasın pāk pāyuñ **ḫākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [ḫākde, -de]*

Ṣayd olup ʿāṣıḳlaruñ gördüm yaturlar **ḫākde** / Niçesinüñ baglamışlar serlerin fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [ḫākde, -de]*

ḫak: *Allah.*

Olur raḳīb mānīʿ kūyuña varabilmem / **Ḥaḳ'dan** budur murādum hem göreyim ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [ḥaḳ'dan, -'dan]*

Egerçi zülfüñi kesdüñ kesildi ʿömri ʿuṣṣāḳuñ / Dilegüm bu-durur **Ḥaḳ'dan** senüñ ʿömrüñ mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [ḥaḳ'dan, -'dan]*

ḫak: *Doğru, doğru olan.*

Ẕerre deñlü **ḥaḳ** budur kim kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [ḥaḳ,]*

ḫak: *Hak, hisse.*

Kūyuña varup yüzüñ görmek diler ʿāṣıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o miskīnler **ḥaḳın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [ḥaḳın, -ın]*

ḫak: *Toprak, türap.*

Kāse-i ser dōstlar dolmazdan öñdin **ḫāk-ile** / İçelüm mey tutalum elde ḳadeḥ pāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 2). [ḫāk-ile, -ile]*

ḫak: *"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl virdi **Ḥaḳ** saña akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [ḥaḳ,]*

ḫak: *"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.*

Muḥibbī yok-durur şekkerde leẕẕet / Melāḥat ki komış **Ḥaḳ** ol dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [ḥaḳ,]*

Çekelüm Allāh Allāh ceyş-i İslām / Varalum **Ḥaḳ** müyesser ide Rīm'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 3). [ḥaḳ,]*

ḫaḳ bilür kim: *Allah bilir ki.*

Ġayret-i İslām içündür kıldugum ʿazm-i sefer / **Ḥaḳ bilür kim** itmedüm ben anı mülk-i dād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [ḥaḳ bilür kim,]*

ḫaḳ dimişler: *Doğru söylemek.*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt ḫaṭṭuñ koma iy nāzenīn / **Ḫaḳ dimişler** cemʿ olmaz bir yire küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [ḫaḳ dimişler, -mişler]*

ḫaḳ disün: *Doğru söylemek.*

Saña niçe beñzedem başdan ayaga nūrsın / **Ḫaḳ disün** her kim göre ḫurşīd-i tābān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [ḫaḳ disün, -sün]*

ḫāk eyledüm: *Toprak etmek, öldürmek.*

Yüzüm **ḫāk eyledüm** ben rāh-ı ḫūbān / Umaram pā koya ol şāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 1). [ḫāk eyledüm, -düm]*

ḫāk eyledüm: *Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben yüzümi **ḫāk eyledüm** / Hīç revā degül basasın pāk pāyuñ ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [ḫāk eyledüm,]*

ḫāk ide: *Helak etmek, toprak hale getirmek.*

Yüze güler sakın aldanma cihānuñ alına / **Ḫāk ide** āḫir seni şimdi ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [ḫāk ide, -e]*

ḫāk idesin: *Helak etmek, toprak hale getirmek.*

Ger **ḫāk idesin** seng-i cefā-y-ıla ben iy dōst / Mihr-ile vefā būyı gele uşbu tozumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [ḫāk idesin, -esin]*

ḫāk itme: *Toprak etmek. II Yok etmek.*

Göz yaşı firāḳuñla akar su gibi her dem / **Ḫāk itme** beni iy şeh-i ḫūbānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [ḫāk itme,]*

ḫāk itmege: *Toprak etmek. II Yok etmek.*

Bir ḳadeḥ meyle benüm çün göñlümi ḫoş eyledi / Yüzimi **ḫāk itmege** vardum ḫarābāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [ḫāk itmege, -ge]*

ḫāk olasın: *Toprak olmak, ezilmek, hor ve hakir durumda olmak.*

İy göñül rāh-ı vefā üzre kaçan **ḫāk olasın** / Umaram ki yücelüp ḳadr-ile eflāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 1). [ḫāk olasın, -asın]*

ḫāk oldı: *Toprağa karışmak ‖ kötü durumda olmak, hor ve hakir duruma düşmek; ölür gibi topraklara karışmak.*

Yollar üstinde Muḥibbī niçe **ḫāk oldı** yatur / Kūyuña ileticek bād-ı seḥerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [ḫāk oldı,]*

ḫāk oldı: *Toprak olmak. || Ölmek.*

Bu Muḥibbī şöyle **ḫāk oldı** bulınmaya nişān / Çārḫ ġırbāl oluban rūy-ı zemīni elese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [ḫāk oldı,]*

ḫaḳ üzre: *Hakkıyla, gerektiği gibi.*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta gel katma su / Korkaram kim seni bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [ḥaḳ üzre,]*

ḫaḳ'dan dilerem: *Hak'tan dilemek.*

Her kim ki benüm ḥālüme raḥm itmeye iy dōst / **Ḥaḳ'dan dilerem** ḥālini benden beter olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [ḥaḳ'dan dilerem,]*

ḫākde yüzüñ olsun: *Toprakta yüzün olsun.*

Olma maġrūr iy göñül baḫl u tekebbürden sakın / Başuñ eflāke irürse yüzüñ olsun ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 6). [ḫākde yüzüñ olsun, -sun]*

ḫakı: *... için.*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ **ḥaḳı** bir saña beñzer görmedi / Mıṣr u Şām'ı geşt iden ser cümle ʿOs̱mān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [ḥaḳı,]*

ḫāk-i cismüm: *(Aşığın) beden toprağı. II Âşığın bedeni.*

Gözlerüm yaşı demidür **ḫāk-i cismüm** yaşlaya / Bāgbān-ı dil nihāl-i mihr-i yārı aşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 1). [ḫāk-i cismüm,]*

ḫāk-i dere: *Kapının toprağı II Sevgilinin eşiği.*

Deryūze-i cemālüñ ider rūz u şeb senüñ / Yüzini sürdi **ḫāk-i dere** āfitāb u māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 3). [ḫāk-i dere,]*

ḫāk-i derin: *Kapının, eşiğin toprağı.*

Ḫāk-i derin Muḥibbī başuñdan eksük itme / Başuñda ol hemīşe tāc-ı saʿādet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [ḫāk-i derin,]*

ḫāk-i derinde: *Eşik tozu, eşik toprağı.*

‘Āşıḳ Muḥibbī bulsa yiter ol sa‘ādeti / **Ḫāk-i derinde** ola muḳadder varup öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [ḫāk-i derinde,]*

ḫāk-i derini: *Kapı eşiğinin toprağı.*

Sürme ideyin gözlerüme iy ṣabā getür / **Ḫāk-i derini** küḥl-i Ṣıfāhān’a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 3). [ḫāk-i derini,]*

ḫāk-i deriyle: *Kapı, eşik, eşiğin toprağı.*

Ḫāk-i deriyle gözlerümi rūşenā ider / Varmaz Muḥibbī kimsene hergiz ṣabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [ḫāk-i deriyle, -yle]*

ḫāk-i derüñden: *Kapının, eşiğinin toprağı.*

Ne ḥasret-i merhem çeke ne mihnet-i dārū / Ger bula göñül yarasına **ḫāk-i derüñden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 4). [ḫāk-i derüñden, -den]*

ḫāk-i derüñe: *Kapının toprağı.*

Ḫāk-i derüñe yüz süre itmeye tefaḫḫur / Budur dilegüm anı ki ol mübtezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [ḫāk-i derüñe, -e]*

ḫāk-i derüñi: *(Sevgilinin) kapısının / eşiğinin toprağı.*

İy dōst kerem eyle ḳadem bas yüzüm üzre / Küḥl eyleyeyim **ḫāk-i derüñi** gözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [ḫāk-i derüñi,]*

ḫāk-i gevher-tāba: *Mücevherlerle süslü eşarplı sevgili.*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem tañ mıdur ol **ḫāk-i gevher-tāba** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [ḫāk-i gevher-tāba, -a]*

ḫāk-i ġubārumdan: *Sevgilinin ayva tüylerinin tozu.*

Egerçi yañılup dilber geçe bir gün mezārumdan / Maḥabbet būyını ala benüm **ḫāk-i ġubārumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [ḫāk-i ġubārumdan, -umdan]*

ḫāk-i pādan: *Ayağının toprağı.*

Eger İskender ü Cemşīd olasın / Başuñ kaldurma yüz sür **ḫāk-i pādan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 4). [ḫāk-i pādan, -dan]*

ḫāk-i pāña: *Ayağının toprağı.*

Ḫāk-i pāña virseler bil bī-bahādur bu cihān / Ḫāk-i rāḥuña olupdur iki çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [ḫāk-i pāña, -ña]*

ḫāk-i pāsına: *Ayağının toprağı.*

Gözüm gevherlerin her dem alur göñlüm ayasına / Diler īṣār ide varup nigāruñ **ḫāk-i pāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [ḫāk-i pāsına, -sına]*

ḫāk-i pāyı: *Ayak toprağı.*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl içün añmañ baña hergiz Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [ḫāk-i pāyı,]*

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur gözlerüme iy ṣabā / Zaḥmete girme varup gezme Ṣıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [ḫāk-i pāyı,]*

ḫāk-i pāyı: *Sevgilinin ayağı toprağı.*

İşiddüm **ḫāk-i pāyı** baḫş olurmış / İki çeşmümi ben kıldum terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 4). [ḫāk-i pāyı,]*

Yiter başuma tāc çün **ḫāk-i pāyı** / Dilā başuña zerden tāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [ḫāk-i pāyı,]*

ḫāk-i pāy-ı dilberi: *Sevgilinin ayağının toprağı.*

Gözlerüm saḳḳāsı sular **ḫāk-i pāy-ı dilberi** / Bu Muḥibbī eyledi müjgānını cārub içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [ḫāk-i pāy-ı dilberi, -i]*

ḫāk-i pāyin: *Ayak toprağı, tozu.*

Ṣabā meger getüre **ḫāk-i pāyin** / Anı küḥl ideyim dīde-pür āba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 3). [ḫāk-i pāyin,]*

ḫāk-i pāyına: *Ayak toprağı, tozu.*

Gözlerüm yaşı revān oldugı budur sū-be-sū / **Ḫāk-i pāyına** dilersin servüñ ola rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [ḫāk-i pāyına,]*

ḫāk-i pāyından: *Ayak toprağı.*

Ġamzelerle öldürürse lāʿl-i nābı dirgürür / **Ḫāk-i pāyından** Muḥibbī bir dem anuñ gitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [ḫāk-i pāyından, -ından]*

ḫāk-i pāyinden: *Ayağın tozu, toprağı; sevgilinin eşiği.*

Ḫāk-i pāyinden eşer bulduñ mı iy bād-ı ṣabā / Niçe yıllardur eser durmaz bir ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [ḫāk-i pāyinden,]*

ḫāk-i pāyine: *Ayağın bastığı toprak.*

Ḫāk-i pāyine yüzüñ sürdükde cānuñ virmedüñ / İy dil-i şūrīde ol günden berü şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 2). [ḫāk-i pāyine,]*

ḫāk-i pāyuñ: *Ayak toprağı.*

Ḫāk-i pāyuñ efser ola başuma / Şādılıkdan basmayam pā ber-zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 3). [ḫāk-i pāyuñ, -uñ]*

ḫāk-i pāyuñ: *Ayağının toprağı.*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla sularam ben her seḥer / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur bu gözlerüm yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [ḫāk-i pāyuñ,]*

Gözüme eyleyem ben tūtiyāyı / İdelden **ḫāk-i pāyuñ** tūtiyā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 4). [ḫāk-i pāyuñ,]*

Muḥibbī **ḫāk-i pāyuñ** efser itdi / Virür mi anı tāc-ı cevherīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 5). [ḫāk-i pāyuñ,]*

ḫāk-i pāyuñ: *Ayak toprağı, tozu (sevgilinin ayak bastığı toprak, yer).*

Muḥibbī **ḫāk-i pāyuñ** cāna tartar / İki çeşmini kılmışdur terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 5). [ḫāk-i pāyuñ,]*

ḫāk-i pāyuñ cevherin: *Ayağının toprağının cevheri (özü).*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin gel itme çeşmümden dirīġ / Sürme kılam an[ı] ben bu dīde-i ḫūn-ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [ḫāk-i pāyuñ cevherin,]*

ḫāk-i pāyuñ olam: *Ayağının toprağı olmak.*

Ḫāk-i pāyuñ olam dir isem eger / Gelmesün ḫāṭıra ġubār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 3). [ḫāk-i pāyuñ olam, -am]*

ḫāk-i pāyuña: *Ayak toprağı.*

Şeh-perin cārūb ide Rūḥü'l-emīn / **Ḫāk-i pāyuña** senüñ iy pāk-dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 1). [ḫāk-i pāyuña, -uña]*

ḫāk-i pāyuñda: *Ayak toprağı, eşik.*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña yiter / N'eylerem dārāt u ḥaşmet ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [ḫāk-i pāyuñda,]*

ḫāk-i pāyuñda: *Ayağının toprağı.*

Ḫāk-i pāyuñda yüzin sürsün yire ʿāşıḳlaruñ / Yürüsün sāyeñ gibi serv-i revānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [ḫāk-i pāyuñda,]*

ḫāk-i rāh olsa: *Yol toprağı olmak, toprak olmak.*

Ser-i kūyuñda ʿışḳuñla Muḥibbī **ḫāk-i rāh olsa** / Vefā būyı gele her dem çürimiş üstüḫ∨ānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [ḫāk-i rāh olsa, -sa]*

ḫāk-i rāham: *Ayak toprağı, tozu.*

Egerçi ẓāhirā baksañ bugün ṣāḥib-külāham ben / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç **ḫāk-i rāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [ḫāk-i rāham, -am]*

Egerçi ẓāhiren baksañ cihān mülkine şāham ben / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ **ḫāk-i rāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [ḫāk-i rāham, -am]*

ḫāk-i rāhından: *Yolunun toprağı.*

Ṣabā kūyına ugrarsañ getürgil **ḫāk-i rāhından** / Maḥabbet ehline ġāyet-be-ġāyet armagandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [ḫāk-i rāhından, -ından]*

ḫāk-i rāḥuña: *Yolun toprağı.*

Ḫāk-i pāña virseler bil bī-bahādur bu cihān / **Ḫāk-i rāḥuña** olupdur iki çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [ḫāk-i rāḥuña, -uñ, -a]*

ḫāk-i rehin: *Yolunun toprağı (sevgilinin).*

Sen şehüñ **ḫāk-i rehin** çarḫa sabā çıkarıcek / Süreler anı melā'ik yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [ḫāk-i rehin,]*

ḫāk-i şehlerdür: *Şehit toprağı.*

Ḫāk-i şehlerdür ṭıfıllar itdügi bāzīçeler / ʿİbret al aç gözüñi var seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 2). [ḫāk-i şehlerdür, -lerdür]*

ḫāk-i şūrdan: *Çorak toprak.*

Gönderürsin baña cevr aġyāra mihrüñ toḫmını / Bilür iken ḥāṣıl olmaz nesne **ḫāk-i şūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [ḫāk-i şūrdan, -dan]*

ḥaḳīḳat: *Doğru olan, asıl.*

Belā ile geçen ʿömrüñ Muḥibbī / **Ḥāḳīḳatdür** o ʿömri ʿömre sayma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [ḥāḳīḳatdür, -dur]*

ḥaḳīḳat: *Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh // Doğru olan şey, doğru.*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir **ḥaḳīḳatden** ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [ḥaḳīḳatden, -den]*

ḥaḳīḳī: *Gerçek.*

Zāhid inkār idesin ger bu benüm meẕhebüme / Gel **ḥaḳīki** naẓar it ṭaʿnı ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [ḥaḳīki,]*

ḥaḳīḳī: *1. İnkâr edilemeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, gerçek 2. Asıl olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.*

Bi-ḥamdillāh kiʿışḳumdur **ḥaḳīḳī** / Göñül ne zindedür ne ḫod siperde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [ḥaḳīḳī,]*

ḫāk-ile yeksān olsun: *Yerle bir olmak, yıkılmak.*

Ola kim cürʿa-i laʿlinden ola baña naṣīb / Süreyim yire yüzüm **ḫāk-ile yeksān olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 5). [ḫāk-ile yeksān olsun, -ile-sun]*

ḫākister eyler: *Kül etmek.*

İy Muḥibbī her ne yirde cāy ide sulṭān-ı ʿışḳ / Cān u dil **ḫākister eyler** üstüḫ∨ānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [ḫākister eyler, -r]*

ḥaḳḳ: *Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay.*

Mıṣr-ı ḥüsnüñ **ḥaḳḳı** senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Gözlerümden cūlar akup Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Zekāt-ı ḥüsn **ḥaḳḳumken** Muḥibbī'den dirīġ idüp / Dimez muḥtāc imiş ġāyet ider āh ol ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [ḥaḳḳumken, -umken]*

ḥaḳḳ: *Doğru, gerçek.*

Çün Ḥaḳ-şinās **ḥaḳ** saçar ḥüccet üstüme / Ḫurşīde karşu yakmaya hīç kimse meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [ḥaḳ,]*

ḥaḳḳ: *(şahıs) ilgili olarak; üzerine. II kişinin kendisi ile ilgili.*

Oldı **ḥaḳḳuñda** senüñ nāzil çü Tāhā vü Yāsīn / Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ şehperi rūḥū'l-emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 1). [ḥaḳḳuñda, -uñ, -da]*

ḥaḳḳ: *"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.*

Oldum muḳır günāha itdüm **Ḥaḳḳ'a** tevekkül / Göstere rāh-ı taḥḳīḳ [kim] bu yoldan azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [ḥaḳḳ'a, -a]*

ḥaḳḳ: *Asıl, gerçek, doğru.*

Laʿl-i lebüñe kim bahā dünyā ḫarācıdur / **Ḥaḳḳā** ben anı mülk-i Bedaḫşān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [ḥaḳḳā, -a]*

hāk-rūb-ı āsitānuñ: *Dergahın toprağını süpürmek.*

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nāzil çü Tāhā vü Yāsīn / **Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ** şehperi rūḥū'l-emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 1). [ḫāk-rūb-ı āsitānuñ, -uñ]*

hāksār oldı: *Toprak olmak II yok olmak, telef olmak.*

Oldı çün zülf[i] ġamıyla bu Muḥibbī ḫāksār / Mesken itdi üstüḫ∨ān-ı kellesini mār da *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 5). [ḫāksār oldı,]*

ḥak-şinās: *Hakkı (Allah'ı) bilen; hak bilir.*

Çün **Ḥaḳ-şināş** ḥaḳ saçar ḥüccet üstüme / Ḫurşīde karşu yakmaya hīç kimse meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [ḥaḳ-şināş,]*

ḫāl: *Ben, vücuttaki siyah noktalar.*

Dişi mi yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer mi ki fülfül o **ḫāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [ḫāle, -e]*

ḫāl: *Durum, hal.*

Ne bilsün **ḫālümi** ol şemʿ-i meclis / Dimişlerdür çerāġ dibi karañu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 3). [ḫālümi, -üm, -i]*

ḫāl: *Ben (Sevgili'nin yüzündeki ben).*

Zülfüñ-ile **ḫālüñi** çünki baña ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [ḫālüñi, -üñi]*

Ḫālini dökdi dāne yine zülfi agına / Dil murġınuñ bu dām-ıla ḥāli niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [ḫālini, -in, -i]*

Ḫālini yine dāne döküp zülfi ağına / Dil murġını avladı āh ol dūzāġ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [ḫālini, -in, -i]*

ḫāl: *Ben, siyah nokta.*

Çeşmüñle dil-i gümşüdemi **ḫālüñe** sordum / Biri kılup ebrūya işāret birisi gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [ḫālüñe, -üñ, -e]*

Tañ mı ḫaddüñde olan **ḫālüñe** kāfir dir-isem / Ḳaṣd ider oda varup tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [ḫālüñe, -üñ, -e]*

ḫāl: *Ar. hâl, durum.*

Yāra dil gönder nihānī anı cānuñ duymasun / **Ḥālüñi** taḳrīr eyle kim zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [ḥālüñi, -uñ, -i]*

Çekerem cevr ü cefāñı bu ümīde dōstum / Bir gün ola **ḥālüme** bakup baña rāḥm idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [ḥālüme, -üme]*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr içinde **ḥālüñi** eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [ḥālüñi, -uñ, -i]*

Her kim ki benüm **ḥālüme** raḥm itmeye iy dōst / Ḥaḳ'dan dilerem ḥālini benden beter olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [ḥālüme, -üme]*

Zülf[i] sevdāsı ile bir daḫı āşüfteligi / Ola kim gūş ide var **ḥālüñi** tekrār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [ḥālüñi, -uñ, -i]*

Gözlerüm yaşını baḥr oldugını görse eger / Kaynayup cūşa gelüp **ḥālüme** ʿummān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [ḥālüme, -üme]*

Şeb-i hicrānda eger nālemi gūş eyler-ise / **Ḥālüme** ide teraḥḥum şeh-i ḫūbān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 3). [ḥālüme, -üme]*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña bir şāfī cevāb / **Ḥālüme** eyle naẓar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [ḥālüme, -üme]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan cümle bī-pervā / Senüñ **ḫālüñe** hīç vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [ḫālüñe, -üñ, -e]*

ḫāl: *Ar. hâl, durum.*

N'olur **ḫālüñ** geçisersin ṣırāṭı / Kılıcdan iti dirler kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 5). [ḫālüñ, -üñ]*

Nāra dünyāda taḥammül idemezsin çün dilā / N'olısar uḫrāda **ḥālüñ** āteş-i sūẕān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [ḥālüñ, -üñ]*

ḫāl: *1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.*

Nāmeler āhum odından bagladı reng-i ḫazān / Eşk-i ḥasret birle yazdum **ḥālümi** dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [ḥālümi,]*

ḫāl: *Vaziyet, hâl, durum.*

Taḥta-i sīnemde dökdüm çünki eşküm noḳṭasın / Kāyināt̲uñ **ḫālini** bilmekde remmālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [ḫālini, -i, -n, -i]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste / Bildürmege bu **ḥāli** göñlüm ulagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [ḥāli, -i]*

Farḳ eylemez ʿāşıḳ pīr ü cevān dimez / ʿIşḳuñ budur **ḥāli** ezel şeyḫ ü şāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [ḥāli, -i]*

ḫāl: *Bedende olan nokta, ben.*

Okudum ḫüsnin kitābın bakmadan **ḫāl** ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [ḫāl,]*

ḫāl: *Durum.*

Gāh zerd olur yüzüm gāhī gözüm yaşında al / Bencileyin kimsenüñ **ḥāli** digergün olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [ḥāli, --i]*

ḫāl: *Hal, durum.*

Gelse Muḥibbī şādī ġam ardıncadur gelür / Dehrüñ hemīşe **ḥāli** budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [ḥāli, -i]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ **ḫālüm** benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [ḫālüm, -üm]*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda ben bu **ḫāl-ıla** / Āh kim baḫtum benüm uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [ḫāl-ıla, --ıla]*

ḫāl: *Durum, vaziyet, hal.*

Ḳādir olmadı yaza **ḥālümi** ḫaṭṭāt-ı felek / Her kılum agzın açup derdümi didi mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [ḥālümi, -ümi]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ **ḥālüm** benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [ḥālüm, -üm]*

Ḥālüm ne ola bilmezem ol āfitāb-ıla / Açmaz yüzini dāyimā yürür niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [ḥālüm, -üm]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Ḥālümi sormaz gelür yād u biliş illā ki ġam / Bulmadum derde devā ben bu dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [ḥālümi, -üm, -i]*

ʿArż kıl **ḥālümi** ol gül-ruḫa iy bād-ı ṣabā / Uşbu yolda yaraşur çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [ḥālümi, -üm, -i]*

Şemʿ-veş karşuñda yandugum saña maʿlūm iken / **Ḥālümi** sormak ne ḥācetdür varup pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [ḥālümi, -üm, -i]*

Bildüñ-ise **ḥālümi** içümde yanan oddan / Bir naẓar kıl ẓāhir olsun dilde olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [ḥālümi, -üm, -i]*

Derdā dirīġ **ḥālümi** bir kimse añlamaz / Ya ben niçe getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [ḥālümi, -üm, -i]*

Derdā dirīġ **ḥālümi** bir kimse añlamaz / Pes ne içün getüreyim derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [ḥālümi, -üm, -i]*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre yazdı çeşmüm kan-ıla / Bilmeyenler **ḥālümi** kılsun naẓar ol deftere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [ḥālümi, -üm, -i]*

Karşu çıkar kūyuña varsam seg-i kūyuñ / Ḥāl dili ile **ḥālümi** sorar gelüp dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 4). [ḥālümi, -üm, -i]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī raḥm kılmazsın aña / İy vefāsı yok nedür bunca teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [ḥālin, -i, -n]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine sīnem levḥine / Kāyinātuñ **ḥālini** bilmekde remmālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [ḥālini, -i, -n, -i]*

ḫāl: *Bedende olan siyah nokta, ben.*

Ḫāline müşg zülfine diyen Muḥibbī ʿanberīn / Beñzedüp billūr-ı cisme dise tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [ḫāline, -i, -ne]*

Ḫālini gördükde didüm lāʿl-i cānān üstine / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [ḫālini, -i, -n, -i]*

Ḫālini zülfinde koyup itdi dil murġın şikār / Bilmezem ḥālüm n'olur āh ol gözi ṣayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [ḫālini, -i, -n, -i]*

Dil murġı diler zülfi duzaġına dutılmak / **Ḫāline** naẓar itsün aña dāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [ḫāline, -i, -ne]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Ḫālini dökdi dāne yine zülfi agına / Dil murġınuñ bu dām-ıla **ḥāli** niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [ḥāli, -i]*

ḫāl: *Durum, hal, vaziyet.*

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz sorma **ḥālüm** hicr ara / Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [ḥālüm, -üm]*

ḫāl: *(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.*

Dutıldı murġ-ı dil nāgeh belāya / Olaldan zülf[i] dām u **ḫāli** dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [ḫāli, -i]*

ḫāl: *(Âşığın bedeninin) durumu, vaziyeti.*

Her kim ki benüm ḥālüme raḥm itmeye iy dōst / Ḥaḳ'dan dilerem **ḥālini** benden beter olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [ḥālini, -i, -ñi]*

Ser-i kūyına eger eyleseñ āheste güẕer / **Ḫālini** ḫastalaruñ gözleri bīmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [ḫālini, -i, -ñi]*

Ehl-i ʿışḳuñ **ḥālini** zülfüñ perīşān eyledi / ʿĀrıżuñ anları küllī oda yakdı al-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [ḥālini, -i, -ñi]*

Dime bī-derd olana bilmez çü derdüñ **ḥālini** / Añlamaz derd[i] o kim kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [ḥālini, -i, -ñi]*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum niyāza yüz / O lāle benüm derd-i dilüm **ḥālini** bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [ḥālini, -i, -ñi]*

ḫāl: *(Sevgilinin) siyah beni.*

Zülf-i siyāhuñ iy dōst boynuma bagum olsun / **Ḫālüñ** firāḳı cānā bagruma dāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [ḫālüñ, -(ü)ñ]*

Görüp zülfüñde **ḫalüñ** düşdüm aga / Dutılur murġ dāneyle duzāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 1). [ḫalüñ, -(ü)ñ]*

ḫāl: *(Sevgilinin) beni.*

Ḫālüñi görüp meyl ide dil olmaya ʿaceb / Zīrā ki murġ ḳaṣd ider elbette çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [ḫālüñi, -(ü)ñ, -i]*

ḫāl: *Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.*

Dime **ḫālüm** n'olısardur ḥasret-i cānān ile / Vuṣlat-ı cānān bulınmaz illā terk-i cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 1). [ḫālüm, -üm]*

ḫāl dili: *Davranış vasıtasıyla anlatılan mana.*

Bezm-i çemende lāle tutar elinde bāde / **Ḫāl dili** ile eydür gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [ḫāl dili,]*

ḫāl dili ile: *Düşüncelerini duruşuyla, davranışlarıyla sessizce ifade etme.*

Karşu çıkar kūyuña varsam seg-i kūyuñ / **Ḫāl dili ile** ḥālümi sorar gelüp dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 4). [ḫāl dili ile,]*

ḫāl diliyle: *Düşüncelerini duruşuyla, davranışlarıyla sessizce ifade etme.*

Sakın aldanma cihān revnaḳına / **Ḫāl diliyle** saña dir rebāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [ḫāl diliyle, -yle]*

ḫāl ü ḫaṭ: *Ben ve ayva tüyü.*

Okuram ḥüsnüñ kitābın **ḫāl ü ḫaṭ** ḥācet degül / Müstaʿid müstaġnīdür çün noḳṭa vü iʿrābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 2). [ḫāl ü ḫaṭ,]*

ḫāl ü ḫaṭ: *Ben ve ayva tüyü.*

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān **ḫāl ü ḫaṭ** ʿasker çeker / Pāyimāl eyler eger Ḫusrev eger cāmın Cem'in *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [ḫāl ü ḫaṭ,]*

ḫalāṣ: *Kurtarma, kurtuluş.*

Baḥr-i eşkümde bu dil düşdi yaşum girdābına / Çāre yok bildüm **ḫalāṣa** baña bu girdābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [ḫalāṣa, -a]*

ḫalāṣ bulmaya: *Bir yerden, bir şeyden kurtulma, kurtuluş.*

Verā-yı pīşe-i ġamda biz ol pelengüz kim / **Ḫalāṣ bulmaya** düşse neheng dāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 2). [ḫalāṣ bulmaya, -ya]*

ḫalāṣ olmak: *Kurtulmak.*

Hīç olur mı bend-i zülfinden **ḫalāṣ olmak** anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [ḫalāṣ olmak, -mak]*

ḫalāṣ olmak: *Kurtulmak, kurtuşa ermek.*

Hīç olur mı bend-i zülfinden **ḫalāṣ olmak** anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [ḫalāṣ olmak,]*

ḫalāṣ olur: *Kurtulmak.*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān idüp elinde dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [ḫalāṣ olur, -ur]*

ḫalāṣ olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi aġına / **Ḫalāṣ olur** mı murġ-ı dil ʿaceb bilsem bu çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [ḫalāṣ olur,]*

ḫālāt ehline: *Halden anlayan kişiler.*

İrmedüm tuş olmadum ʿālemde **ḥālāt ehline** / Bād-ı āhum gönderüp sordum semāvāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 1). [ḫālāt ehline, -ne]*

halāvet: *Hoşluk, tatlılık, zevk.*

Bu leṭāfet bu **ḫalāvet** bu melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [ḫalāvet,]*

Şekerde ol **ḥalāvet** yok mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb ol niçe lezzetdür komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [ḥalāvet,]*

ḫālel gelmedi: *Bozulmak, zarara uğramak.*

Bir temel bırakdı göñlüme benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [ḫālel gelmedi, -medi]*

ḫalel gelmez: *Zarar gelmek.*

Ḫalel bir taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ iy meh / Bu çarḫ-ı bī-sütūnuñ ger żarar irse bināsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [ḫalel gelmez,]*

ḫālet: *Durum, hâl, keyfiyet.*

Bundan özge **ḫālet** olmaz ʿāşıḳa kim ḫufyeten / Ḥışm-ıla kılsun girih ebrūların çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [ḫālet,]*

ḫālet: *Durum, hâl, keyfiyet II Sufilerin vecd hali, coşku.*

ʿIşḳ hemān dōst hemān dil hemān / Cevr hemān girye vü **ḫālet** hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [ḫālet,]*

ḫalḫāl: *Ayak bileziği.*

Dil murġı düşdi agına baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına **ḫalḫāl** olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [ḫalḫāl,]*

ḫāl-i bülbüle: *Bülbülün (acıklı) durumu.*

Söyler çemende derdini bülbül yine güle / Līkin gül eylemez naẓarı **ḫāl-i bülbüle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [ḫāl-i bülbüle, -e]*

ḫālī degül: *Uzak değil II boş değil.*

Ol perīdür bilürem ādem ile üns idemez / Līk yanından anuñ **ḫālī degül** emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [ḫālī degül,]*

ḫālī degül: *Uzak değil.*

İy Muḥibbī devlet-i dāreyni bulur şübhesüz / Kim ṣafā-yı ḳalb-ile **ḫālī degül** tevḫīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [ḫālī degül,]*

ḫālī degül: *O şey orada hep mevcut olmak, o şeysiz olmamak.*

Deryā gibi başumdan aşaldan gözüm yaşı / **Ḫālī degül** sefīne-i dil ıżṭırābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 3). [ḫālī degül,]*

ḫāli ḫarāb olmışdur: *Cok kötü duruma düşmek, perişan olmak.*

Binsün ol serv-i revān itsün şitāb eglenmesün / Ehl-i ʿışḳuñ ḫāli olmışdur ḫarāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 1). [ḫāli ḫarāb olmışdur, -mışdur]*

ḫāl-i hindūñı: *Sevgilinin Satürn(Zuhal) gezegenine benzeyen beni kastedilmiştir.*

Zülfüñe yüz virme cānā boynuña asılmasun / **Ḫāl-i Hindūñı** sakın ḫüsnüñ görüp yakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [ḫāl-i hindūñı,]*

ḫālī ideyim: *Boşaltmak, arındırmak.*

Ġam geldi yine kişver-i dilde vaṭan ister / **Ḫālī ideyim** gönlümi ger ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [ḫālī ideyim, -eyim]*

ḫāl-i ʿışḳum: *Aşk hali.*

Yüzüme bak bilesin **ḫāl-i ʿışḳum** / Degüldür kehrübā da böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [ḫāl-i ʿışḳum, -um]*

ḫālī koma: *Boş bırakmak, tenha eylemek.*

Sīnemi **ḫālī koma** tīrüñi gönder güzelüm / N'ola dil sende ise koyam anı dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [ḫālī koma,]*

ḫāl-i miskīnüñ: *Misk kokulu ben(sevgilinin yüzündeki ben).*

Ḫāl-i miskīnüñ nigārā laʿl-i ḫandān üstine / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [ḫāl-i miskīnüñ, -īnüñ]*

ḫālī olma: *Vazgeçmemek.*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki bir eglencedür / **Ḫālī olma** bir nefes ʿālemde sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [ḫālī olma,]*

Ṭalebden **ḫālī olma** iste vaṣlın / İrişesin ola kim irde giçde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 2). [ḫālī olma,]*

ḫāl-i perīşānam: *Perişan, acınacak hal.*

Ruḫlaruñ üzre yine zülf-i perīşān[uñ] görüp / Āh sevdāya düşüp **ḫāl-i perīşānam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 4). [ḫāl-i perīşānam, -am]*

ḫāl-i siyāhı: *Sevgilinin yüzündeki siyah ben.*

Gören **ḫāl-i siyāhı** ʿārızında / Ki dir ʿāc üzre beñzer abonūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [ḫāl-i siyāhı,]*

ḫāl-i siyāhuñdan: *Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.*

Bu Muḥibbī ṣanemā **ḫāl-i siyāhuñdan** ırak / Dem mi var sīnesine yakmaga dāġ anuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [ḫāl-i siyāhuñdan, -uñdan]*

ḫāl-i siyeh: *Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.*

İy Muḥib **ḫāl-i siyeh** yek dānedür / Toḫm mihreş der derūn-i dil-fiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 5). [ḫāl-i siyeh,]*

ḫālıḳ: *Yaratan, Allah.*

İsm ü resminden tırāş olmış Muḥibbī ʿālemüñ / Tekyesinde **Ḫālıḳ'uñ** şūrīde ābdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [ḫālıḳ'uñ, -'uñ]*

ḫālıḳ: *Halk eden, yaratan, Allah.*

Şekerde ol ḥalāvet yok mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb ol niçe leẕẕetdür komış **Ḫālıḳ** tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [ḫālıḳ,]*

ḫālini bilmez: *Durumunu anlamak.*

Zülfi bendinde görüp sormaz Muḥibbī ḥālüñi / **Ḫālini bilmez** giriftāruñ giriftār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [ḫālini bilmez, -mez]*

ḫālini bilüp: *Durumunu anlamak.*

Ol serv-i sehī ʿārıżı gül geldi çü bāġa / **Ḫālini bilüp** her yana gül düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [ḫālini bilüp, -üp]*

ḫālini sorarsañ: *Hâl hatır sormak, nasıl olduğunu sormak.*

Şehr-i miḥnetde sorarsañ ḥālini ʿāşıḳlaruñ / Her biri derdi ḳabūl eyleye dermāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 2). [ḫālini sorarsañ, -arsañ]*

ḫāliş idüp: *Katışıksız, saf hâle getirmek.*

İster-iseñ Muḥib ḫayr-ıla nāmuñ añıla / Niyyetüñ **ḫāliş idüp** irdügüñe ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [ḫāliş idüp, -üp]*

halḳ: *Ahali ‖ insanlar.*

Kimi **ḫalḳuñ** olur ḫulḳı nefīse / Kimi uymış-durur nefs-i ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 1). [ḫalḳuñ, -uñ]*

halḳ: *Ahali ‖ insanlar.*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup **ḫalḳdan** anı mümtāz ider / Leylī mihrin gösterüp aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [ḫalḳdan, -dan]*

ʿĀlemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm / ʿUzlet itsem **ḫalḳdan** düşsem ne tañ tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [ḫalḳdan, -dan]*

ḫalḳ: *Ahali İnsanlar.*

Amān bilmez bu dünya bī-amāndur / İçer kanını **ḫalḳuñ** kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 2). [ḫalḳuñ, -uñ]*

ḫalḳ eylemiş: *Yaratmak.*

Niçe gül niçe benefşe bunca türlü lāleler / Gör niçe **ḫalḳ eylemiş** bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [ḫalḳ eylemiş, -miş]*

ḫalḳ kılmış: *Yaratmak.*

Beñzemez ḥüsnüñe hergiz senüñ [iy] ḥūr u melek / Dest-i ḳudret **ḫalḳ kılmış** nesl-i ādemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [ḫalḳ kılmış, -mış]*

ḫalḳa: *Çember biçiminde olan.*

Ḥaydarīler gibi takdum gūşa kullık ḫalḳasın / Boynuma **ḫalḳa** olalıdan o zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [ḫalḳa,]*

ḫalḳa kıldum: *Halka haline getirmek, yuvarlaklaştırmak.*

Ḳāmetüm zer **ḫalḳa kıldum** ola ki bir gün nigār / Kulagına daka anı beñzedüp mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [ḫalḳa kıldum, -dum]*

ḫalḳ-ı ʿālem: *Dünya halkı, herkes.*

Her kaçan taḳrīr idem ʿibret-nümā aḥvālümi / **Ḫalḳ-ı ʿālem** ġaṣ[y] olup derd-ile bagrın taglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 3). [ḫalḳ-ı ʿālem,]*

ḫalḳ-ı ʿāleme: *Dünya halkı, herkes.*

Bir ġamze ile fitne ṣalup **ḫalḳ-ı ʿāleme** / Bir şīve ile āfet-i devrān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 2). [ḫalḳ-ı ʿāleme,]*

ḫalḳ-ı cihān: *Bütün insanlar.*

Ben senüñ nūr-ı cihān-ārāña ḥayrān olmışam / Nite kim **ḫalḳ-ı cihān** görüp olur ḥayran-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [ḫalḳ-ı cihān,]*

ḫalḳ-ı cihāna: *Bütün insanlar.*

Yüzüñ ʿarż eyledüñ **ḫalḳ-ı cihāna** / Bırakduñ fitneler pīr ü cevāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 1). [ḫalḳ-ı cihāna, -a]*

ḫall idemezler: *Çıkar yol bulup yoluna koymak.*

Esrār-ı ʿışḳı bilmedi ʿallāmeler daḫı / Bu müşkilātı **ḥall idemezler** kitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 6). [ḥall idemezler, -emezler]*

ḫall idüp: *Halletmek.*

Yazmaga dildāra bu derd-i dilümüñ nāmesin / Göz karasın **ḥall idüp** müjgāndan atdum ḫāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [ḥall idüp,]*

ḫall itmedi: *Çözmek, açmak.*

Sordum rumūz-ı ʿışḳuñı ʿālim olanlara / **Ḥall itmedi** birisi sü'ālüm kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 5). [ḥall itmedi,]*

ḫall oldı: *Çözmek, üstesinden gelmek.*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili **ḥall oldı** baña / Her ne sorsañ baña sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [ḥall oldı,]*

ḫall olınmaz: *Çözümlenmek, sonuçlanmak; sıkıntı ve kederi gidermek.*

Bilmez Muḥibbī kimsene ʿışḳuñ rumūzını / Bir mes'eledür ki **ḥall olınmaz** kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [ḥall olınmaz, -ınmaz]*

ḫall olur: *Çözümlenmek, sonuçlanmak; sıkıntı ve kederi gidermek.*

Kimse yārūñ iy Muḥibbī añlamaz māhiyyetin / Niçe müşkiller egerçi **ḥall olur** idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [ḥall olur, -ur]*

ḫallāc: *"Ena'l-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvuf. Bu söz gerçekte Allah'ın insanda tecelli ettiği biçimindeki tasavvuf görüşünü yansıtmaktadır.*

Ola zülfinde dilber ide ber-dār / Göñül Manṣūr'ını **Ḫallāc** eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 2). [ḥallāc,]*

ḫalṭ olursa: *Karıştırılmak.*

Ḫalṭ olursa n'ola ger ḫūn-ı ciger yaşumuza / Bu daḫı yazu-y-ımış rūz-ı ezel başumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [ḫalṭ olursa, -ursa]*

ḫālüm: *Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.*

Beni maḥzūn ider bu çarḫ-ı gerdūn / Olur günden güne **ḥālüm** diger-gūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 1). [ḥālüm, -üm]*

Raḳīb-ile ider ol ʿışḳ bāzı / Benüm **ḥālüm** aña olmadı rūşen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 4). [ḥālüm, -üm]*

Yār-ı bī-pervā benem **ḥālüm** digergūn olmada / Bārī hergiz görmesem ol şūḫ-ı bī-pervāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [ḥālüm, -üm]*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n'ola **ḥālüm** böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [ḥālüm, -üm]*

Gün yüzini dāyimā örter seḥāb-ıla / **Ḥālüm** n'olur bilmezem ol āfitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 1). [ḥālüm, -üm]*

Bu cān u dil dermāndedür **ḥālüm** n'olur cānān ile / Cūlar akıtdı dīdeler serv ayagına kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [ḥālüm, -üm]*

ʿAceb **ḥālüm** n'ola bir daḫı görsem / Gidüp kalmadı ʿaḳlum bir görende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [ḥālüm, -üm]*

Ḫālini zülfinde koyup itdi dil murġın şikār / Bilmezem **ḥālüm** n'olur āh ol gözi şayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [ḥālüm, -üm]*

ḫālüme bakmaz: *Hâline bakmamak.*

Bir ʿāşıḳ-ı dil-besteyem kan yaşum ile şüsteyem / **Ḥālüme bakmaz** ḫastayam bu derdüme dermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 3). [ḥālüme bakmaz,]*

ḫālümi: *Durum (âşıklık bağlamında).*

Yüri iy bād-ı ṣabā **ḥālümi** var yāra be-gū / Niçe bir kanum içer ol gözi ḫūn-ḫvāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [ḥālümi,]*

ḫālümi sorsañ: *Bir kimseye "nasılsınız, ne durumdasınız" anlamında nezaket sorusu yöneltmek.*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi iy māh-rū / Tīredür bu gündüzüm bil ki şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [ḫālümi sorsañ, -sañ]*

Ḫālümi sorsañ beni bu tīre-i hicr içre āh / Eksük olmaz derd ü miḥnet bu dil-i ġamnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [ḫālümi sorsañ, -sañ]*

ḫālüñi sormaz: *Sağlığının veya durumunun nasıl olduğunu anlamak için ilgilenmek.*

Zülfi bendinde görüp sormaz Muḥibbī ḫālüñi / Ḫālini bilmez giriftāruñ giriftār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [ḫālüñi sormaz, -maz]*

ḫalvet: *Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma.*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār olmasa / Belki ol **ḫālvetde** cān daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [ḫālvetde, -de]*

ḫalvet: *Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhaya çekilme.*

Almasun zāhid şarāb-ı nābı düşemez agzına / **Ḫalvetinde** oturup dāyim hemān beng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [ḫalvetinde, -i, -n, -de]*

ḫalvete gir: *Zikir veya ibadet için bir köşeye çekilmek.*

Zāhidā **ḫalvete gir** ʿömri riyā ile geçür / Gidelüm yār-ıla biz ṣaḥn-ı gülistāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [ḫalvete gir,]*

ḫalvet-i ḫāṣ: *(Tenhada) özel görüşme.*

Yār-ıla bir **ḫalvet-i ḫāṣ** olsa deyyār olmasa / Belki ol ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [ḫalvet-i ḫāṣ,]*

ḫam eyle: *Bükülmek, iki büklüm olmak.*

Gerekmez baña zerden olsa bālin / Yiter bālin dilā sersin **ḫam eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [ḫam eyle,]*

ḫam olsun: *Büklüm olmak, kıvrım olmak.*

Zülfeynüñi çöz āteş-i ḥüsn üzre **ḫam olsun** / Gel anı bırak boynuma zencīr-i ġam olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [ḫam olsun, -sun]*

ḫam olur: *Büklüm olmak, kıvrım olmak.*

Ne tañ kıvrılsa zülfüñ ʿārıżuñda / Olur elbetde āteş görse ḫam mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [ḫam olur, -ur]*

ḫamd: *(حمد) i. (Ar. ḥamd) Kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutuf ve ihsânı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi, şükretmesi.*

Her bir nefesde niçe ʿaṭālar ider saña / Kim ḳādir olur itmege **ḫamdi** edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [ḫamdi, -i]*

ḫamd-i bī-ḫad: *Sonsuz hamd, sonsuz şükür.*

Ẓāhir oldı kün didüñ bir dem semā[v]ātla zemīn / **Ḫamd-i bī-ḫad** şükr-i bī-ʿad saña Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [ḫamd-i bī-ḫad,]*

ḫamdülillāh: *"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.*

Ḫamdülillāh leblerüñ ẕikriyle ḫoş ḥālam bugün / Ḫaṭṭuñuñ fikr[i] ile ġāyetde pā-mālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [ḫamdülillāh,]*

ḫamdü-lillāh: *"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / İy Muḥibbī dimesün kimse baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [ḥamdü-lillāh,]*

Ḥamdü-lillāh ʿāşıḳam ʿālemde ḫoş-ḥālem bugün / Āteş-i ʿışḳa yanaldan zer gibi ḳālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [ḥamdü-lillāh,]*

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi āḫir ʿāşıḳın / **Ḫamdü-lillāh** kim irişdüm dōstlar bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [ḥamdü-lillāh,]*

ḫamdü-lillāh ki: *Allah'a şükürler olsun ki.*

Ḥamdü-lillāh ki yine ṭālib-i cānānam ben / Bende-i ʿışḳ olalı ʿāleme sulṭānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [ḥamdü-lillāh ki,]*

ḫāme: *Kalem.*

Yazmaga dildāra bu derd-i dilümüñ nāmesin / Göz karasın ḥall idüp müjgāndan atdum **ḫāmesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [ḫāmesin, -si, -n]*

ḫāme-i ʿışḳuñ: *Aşkın kalemi.*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi kim / Ol ḥarāret yok semūr-ile vaşaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [ḫāme-i ʿışḳuñ, -uñ]*

ḫāmil-i mektūb: *Mektup tahammülü.*

Derd-i dil āhvālini gel nāmeye derc eyleme / Kalmaya ṭāḳat bilürsin **ḥāmil-i mektūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 3). [ḫāmil-i mektūb,]*

ḫammāl: *Ar. Yük taşıyan, yük taşımak sanatı olan adam.*

Çekmek-ile bār-ı ġamı **ḫammāl** olayın bir zamān / Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [ḥammāl,]*

ḫamrâ: *Çok kırmızı ya da kızıl.*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra getür / Lebi ġonca yüzi gül lebleri **ḫamrā** göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [ḥamrā,]*

ḫāmūş: *Suskunluk, sessizlik.*

Remz-ile derd-i dilin söyler bu göñlüm gūşına / Ṣad hezārān āferīn olsun anūn **ḫāmūşına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [ḫāmūşına, -ına]*

ḫançer: *Hançer // Kesici bir alet, bıçak.*

Eline **ḫançer** almışdur dem-ā-dem ḳaṣd[ı] kan itmek / Ko döksün kanumı ġamzeñ içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [ḫançer,]*

Destine mestāne çeşmüñ dōstum **ḫançer** virüp / Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla her laḥẓa savaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [ḫançer,]*

ḫançer: *Hançer (sevgilinin belinde asılı duran hançer bağlamında). ll ayın hilal şekli.*

Çeşm-i cellādı aldı **ḫançer** ele / Baña mı dürlü dürlü işkence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 2). [ḫançer,]*

ḫançer çekse: *Hançeri aniden eline alarak birisine doğrultmak; sevgilinin aşığa yan bakış atması.*

Çekse ḫançer gözleri kaçma Muḥibbī karşu var / İki kāfir ḳaṣd ider tut bir Müselmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [ḫançer çekse, -se]*

ḫanceri: *Hançer ‖ kılıç.*

Dün beni öldürdügine **ḫançeri** şāhid yiter / Dönüben inkār ider hīç kimseler işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [ḫançeri,]*

ḫançer-i dest-i sitemle: *Zulüm elinin hançeri.*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni ḳurbān idicek / Bārī ol vaḳt sür sen alnuña bu kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [ḫançer-i dest-i sitemle, -le]*

ḫançer-i kīn: *Kin hançeri.*

Niçe bir ġamze çeke **ḫançer-i kīn** / Ya ide nergis-i mest ġāret-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 1). [ḫançer-i kīn,]*

ḫandān: *Gülen.*

Her kişi şādān u **ḫandān** ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [ḫandān,]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād u dil **ḫandān** göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [ḫandān,]*

Virme dehre dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün yüzüñe gerçi senüñ **ḫandān** geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [ḫandān,]*

ḫandān: *Gülen ‖ Açılmış gül.*

Gül gibi **ḫandān** olur görse yaşum bārānını / Agladur mı ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [ḫandān,]*

<u>ḫande:</u> *Gülme, gülüş.*

Gül-i nev-reste ben ebr-i bahāram / Baña girye sunıldı aña **ḫande** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 4). [ḫande,]*

Muḥibbī agla sen dildār gülsün / Saña girye sunılmış aña **ḫande** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [ḫande,]*

ʻĀşıḳa derd ü miḥnet bülbüle bāk ü ḥasret / **Ḫande** naṣīb olmış her kebk-i kūhsāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 2). [ḫande,]*

<u>ḫande:</u> *Gülüş.*

Āh idüp bu gözlerüm yaşını bārān itmesem / Görmez idüm ol gül-i nev-restenüñ ben **ḫandesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [ḫandesin, -si, -n]*

İy Muḥibbī **ḫandenüñ** ardınca vardur giryesi / Anuñ içün dāyimā nā-şādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [ḫandenüñ, -nüñ]*

<u>ḫande eyler:</u> *Gülmek.*

Āh kılsam aglasam ol gözleri mestān içün / **Ḫande eyler** gül gibi san bād-ıla bārān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [ḫande eyler, -r]*

<u>ḫande kıla:</u> *Gülmek.*

Ġonca-veş yār-ı Muḥibbī ola kim **ḫande kıla** / Her seḥer dīdelerüñ yaşını bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [ḫande kıla, -a]*

<u>ḫande kılsun:</u> *Gülmek.*

Ko kılsun gül gibi dildār ḫande / Muḥibbī āh u eşküm bād u bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [ḫande kılsun, -sun]*

<u>ḫāne:</u> *Ev.* || *Yer.*

Olmasa ger āh ʿāşıḳ **ḫānesüz** / Sengden ḫāne n'iderdi kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [ḫānesüz, -süz]*

<u>ḫāne:</u> *Ev.*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle saña bir **ḫāne** yap / Kūs-ı rıḥlet çalınur nāgāh bundan göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [ḫāne,]*

Niçe bir idüp ḥavāle üstüme ġam leşkerin / Niçe bir vīrān idersin uşbu göñlüm **ḫānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [ḫānesin, -sin]*

Ġam geldi yine kişver-i dilde vaṭan ister / Ḫālī ideyim göñlümi ger **ḫāne** gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [ḫāne,]*

ḫāne: *Ev II gönül evi.*

Ḫāne kesdi bī-sütūn sengden Muḥibbī dirmedi / İtmese idüm derūn-ı āhdan aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [ḫāne,]*

ḫāne: *(sevgilinin) evi.*

Ḫānesinden ṣubḥ-veş ʿuşşāḳa göstersün yüzin / Maṭlaʿ-ı ḫurşīddür çāk-i girībān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 3). [ḫānesinden, -s, -i, -n, -den]*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / **Ḫānesinden** hīç ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [ḫānesinden, -s, -i, -n, -den]*

ḫāne: ,*Ev. II Gönül evi.*

Olmasa ger āh ʿāşıḳ ḫānesüz / Sengden **ḫāne** n'iderdi kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [ḫāne,]*

ḫāne eyle: *Ev saymak.*

N'içün itmezsin gelüp iy dōst bir yirde ḳarār / **Ḫāne eyle** gāh cān gāhī dil-i vīrān vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [ḫāne eyle,]*

ḫāne-i dil: *Gönül evi.*

Niçe bir **ḫāne-i dil** cevr-ile vīrān olsun / Ya niçe tīr-i cefādan yüregüm kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [ḫāne-i dil,]*

ḫāne-i tārīk: *Karanlık hane. II gönül.*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm yakdı āhum āteşi / ʿĀşıḳ-ı āvāreye n'eyler saray u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [ḫāne-i tārīk,]*

ḫāne-i ʿuşşaḳa: *Âşıkların hanesi. II Gönül.*

İy Muḥibbī **ḫāne-i ʿuşşaḳa** āteş salmaga / Ruḫları ẕikriyle şiʿri sūznāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 5). [ḫāne-i ʿuşşaḳa, -a]*

ḫāneḳāh: *Tekke II meyhane.*

Sakın ugrama iy dil **ḫāneḳāha** / İdesin meyden el vire tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 9). [ḫāneḳāha, -a]*

ḫānḳāh içre: *Dergâhta.*

Yüz sürüp pīr-i muġān ḫıdmetine tutma sakın / **Ḫānḳāh içre** varup zāhid-i mekkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 5). [ḫānḳāh içre,]*

ḫānumān: *Ev, bark.*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm yakdı āhum āteşi / ʿĀşıḳ-ı āvāreye n'eyler saray u **ḫanümān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [ḫanümān,]*

ḫār: *Diken II Rakip.*

Ol gülüñ çok olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını **ḫāruñ** bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [ḫāruñ, -un]*

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse ne ʿaceb / Kanda kim açıla gül tutar anuñ **ḫār** etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [ḫār,]*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim **ḫār-ıla** / Bülbül-āsā bu Muḥibbī iñleye hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [ḫār-ıla, --ıla]*

ḫār: *Diken.*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / Eksük olmaz çün gülüñ yanında **ḫārı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [ḫārı, -ı]*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb midür / Nā-çār olup yalvarup öperse **ḫār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [ḫār,]*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini **ḫār** u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [ḫār,]*

Bülbül iñler miydi gülşende eger **ḫār** olmasa / Dilber ḳadri bilinür miydi aġyār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [ḫār,]*

ḫār: *Diken.*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler gül gibi **ḫār-ıla** olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [ḫār-ıla, -ıla]*

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi kirpüklü çeşmüm saklasun / Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur **ḫār-ıla** dīvār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [ḫār-ıla, -ıla]*

ḫār: *Çalı, diken.*

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb / Şöyle beñzer kim yiñi gelmiş müsāfir gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [ḫār,]*

ḫār: *Ateş II diken.*

Baña sensüz görinür **ḫār** gülşen / Leṭāfet kalmamış hergiz çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [ḫār,]*

ḫār elinde: *Dikenli el. II Rakibin eli.*

Ḫār elinde göreli yine gülüñ dāmenini / Urdı āh u fiġān bülbül olup naʿrā-zenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 3). [ḫār elinde,]*

ḫār elinden: *Diken diyarı II rakibin bulunduğu yer.*

Āh u zārı kılsa bülbül ṣubḥ olınca ġam degül / Kurtarımaz **ḫār elinden** n'eylesün ol hem-demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [ḫār elinden, -nden]*

ḫār elinden: *Dikenli el. II Rakibin eli.*

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler güle / Gül didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [ḫār elinden,]*

ḫār eline: *Dikenli el. II Rakibin eli.*

Bir nihāl-i tāzesin olmak dilersin tāze ter / **Ḫār eline** gül gibi gel virme dāmānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [ḫār eline, -ne]*

ḫār u ḫese: *Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẓar / Hīç deryā-dil olan meyl ide mi **ḫār u ḫese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [ḫār u ḫese, -e]*

Virme dil dehre sakın bakma hevā vü hevese / Beñzedüp sīm ü zerin ḳıymeti yok **ḫār u ḫese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [ḫār u ḫese, -e]*

Çöpçe gelmez bu cihān gözlerüme ẕerre ḳadar / Beñzedürsem ben anı itmeñ ʿaceb **ḫār u ḫese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [ḫār u ḫese, -e]*

ḫarāb: *Bozulmuş, yıkılmış, viran.*

Vaṣl gencini eger bulsam anuñ olmaz ʿaceb / Bu göñül vīrānesi döndi **ḫarābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [ḫarābuñ, -uñ]*

Çünki āb üstindedür gördük bināsı ʿālemüñ / Sanma muḥkem olısar āḫir **ḫarāb** ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [ḫarāb,]*

ḫarāb: *Harabe, viran.*

Sīm ü zerden olursa ger ḳaṣruñ / Āḫir olısar ol **ḫarāb** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [ḫarāb,]*

ḫarāb: *Bozulmuş, yıkılmış, virân olmuş.*

İy türk-i şūḫ ʿāşıḳa cevr ü ʿiṭāb ne / İtmege cefā sengile göñlin **ḫarāb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [ḫarāb,]*

ḫarāb eyledüm: *Harap etmek, yok etmek.*

Genc-i vaṣluñ bulmak içün eyledüm göñlüm ḫarāb / Dōstum geçdüm anuñçün bu dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [ḫarāb eyledüm, -düm]*

harāb ide[r]se: *Perişan etmek.*

Seyl-i eşk n'ola göñül ḫānesin ide[r]se ḫarāb / Seng-i miḥnetle yine nev yapup ābād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [ḫarāb ide[r]se, -e[r]se]*

harāb itdi: *Yıkıp dökmek, yok etmek.*

Bir naẓarla cān alup itdi göñül mülkin ḫarāb / Öldürüñ beni eger ol gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [ḫarāb itdi,]*

harāb itme: *Viraneye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüzün, gam, keder vermek.*

Luṭfuñ-ıla 'imāret olmış-iken / İtme dil şehrini ḫarāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 2). [ḫarāb itme,]*

Gel göñül ḫānesi maʿmūresini itme ḫarāb / Miḥnetüñ dāġını yak şemse-i eyvān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 3). [ḫarāb itme,]*

harāb itse: *Yok etmek, yıkmak.*

Tañ degül dil mezraʿın bārān-ı eşk itse ḫarāb / Gün yüzüñ görmez Muḥibbī oldı bir niçe sene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [ḫarāb itse,]*

ḫarāb itseñ: *Yıkmak, viran etmek.*

Ġam degüldür ger **ḫarāb itseñ** dil ü cān illerin / Müşkil oldur kim görem iy dōst hicrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [ḫarāb itseñ, -señ]*

ḫarāb kıldı: *Yıkmak, harap etmek.*

Ġam-ı hicrüñ bu göñül kişverini kıldı ḫarāb / Yiñiden anı meger luṭf-ıla ābād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 4). [ḫarāb kıldı, -dı]*

ḫarāb ola: *Yıkılmak, tahrip olmak.*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu göñlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [ḫarāb ola, -a]*

ḫarāb oldı: *Yıkılmak, viran olmak ‖ kalbî olarak büyük üzüntü duymak, gönlü kırılmak (dil ü cân bağlamında).*

Niçe yıldur ki **ḫarāb oldı** bu dil şehri yatur / İde taʿmīʿr keremden yine miʿmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [ḫarāb oldı,]*

ḫarāb olsun: *Kötü duruma düşsün, bitik perişan olsun.*

Ġamuñla olmayan şād[ān] göñül her dem **ḫarāb olsun** / Kül olsun nār-ı ʿışḳ-ıla yanup küllī türāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [ḫarāb olsun,]*

ḫarāba vardı: *Harap olmak, yıkılmak.*

Şehā miʿmārsın gel eyle taʿmīr / Göñül maʿmūresi vardı ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 6). [ḫarāba vardı, -dı]*

ḫarāba varsa: *Harap olmak, yıkılmak.*

ʿAceb mi kişver-i göñlüm **ḫarāba varsa** gün günden / Niçe kez eyledi eyler aña ġam leşkeri akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [ḫarāba varsa, -sa]*

ḫarābāt: *Meyhane II dünya.*

Dün **ḫarābāta** varup meygedede dürd-keşān / Gördüm her birisi her yañaya cürʿa-feşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [ḫarābāta, -a]*

ḫarābāt ehline: *Meyhane ehli.*

Bir ḳadeḥ meyle benüm çün göñlümi ḫoş eyledi / Yüzimi ḫāk itmege vardum **ḫarābāt ehline** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [ḫarābāt ehline, -ne]*

ḫarābāt ehliyem: *Meyhane ehli. II Rint, âşık.*

Çün **ḫarābāt ehliyem** itdüm melāmet iḫtiyār / Rind olan ger cāme rehn itse ʿaceb mi cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [ḫarābāt ehliyem, -yem]*

ḫarābātī: *1. Vaktini meyhânede geçiren, meyhâne müdâvimi, içkiye düşkün (kimse) 2. Üstüne başına*

önem vermeyen, süflî, pejmürde (kimse) 3. harabat ehli, nefsini maddi dünyadan arındıran ve kendini Allah'a adayan kimse.

Geh lebi ẕikri ile mest ü **ḫarābātī** olup / Geh ḫaṭın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [ḫarābātī,]*

ḫarābe: *Harabe, virane, yıkıntı.*

Göñülde cān gibi cā itse tañ mı / Perīler meskenidür çün **ḫarābe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 6). [ḫarābe,]*

Degül dünyāyı termīm ʿāḳilāna / Ola çün āḫiri anuñ **ḫārābe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 4). [ḫārābe,]*

ḫarāc: *Zor kullanarak para almak, vergi olarak verilen para.*

Laʿl-i lebüñe kim bahā dünyā **ḫarācıdur** / Ḥaḳḳā ben anı mülk-i Bedaḫşān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [ḫarācıdur, -ı, -dur]*

ḫarām itdüñ: *Bir şeyden yararlanmasına engel olmak.*

Sen **ḫarām itdüñ** viṣālüñ beni maḥrūm eyleyüp / Ben yoluñda cān virüp kanum helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [ḫarām itdüñ, -düñ]*

ḫarām ola: *Haram olsun.*

Gül mevsiminde sāḳī çü serv-i ḫırām ola / Ol sunmayıcak mey içer isem **ḫarām ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [ḫarām ola,]*

ḫarām olmışdur: *Haram olmak.*

Seyr-i gülşen eylemek ʿuşşāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence ḫayālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 2). [ḫarām olmışdur, -mışdur]*

ḫarām olmışdur: *Haram olmak (bir şey, birine): Bir şeye erişemez olmak, bir şey eline geçmez olmak, bir şeyden hiç yararlanamaz olmak.*

Seyr-i gülşen eylemek uşşāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence ḫayalüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 2). [ḫarām olmışdur,]*

ḫarāmī: *Eşkiya, yol kesen, haydut.*

İden Muḥibbī göñlini ġāret gözüñ degül / Baş baş **ḫarāmī** ġamzelerüñ bir **ḫarāmī** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [ḫarāmī,]*

ḫarāret: *Ar. Sıcaklık.*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir **ḥarāret** virdi kim / Ol **ḥarāret** yok semūr-ile vaşaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [ḥarāret,]*

ḥarāret: *Ar. sıcaklık, susuzluk.*

Akıtdı gözümüñ yaşını dil **ḥarāreti** / Bu remzi yüri fehm idesin sor gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [ḥarāreti, -i]*

ḥarāret ehline: *Ateş ehli.*

Dūzaḫ-ı hicrinde anuñ ne çeker ʿāşıḳları / Her ki bilmek isteye sorsun **ḥarāret ehline** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 4). [ḫarāret ehline, -ne]*

ḥarāret virdi: *Isıtmak.*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir **ḥarāret virdi** kim / Ol ḥarāret yok semūr-ile vaşaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [ḥarāret virdi,]*

ḥarc eyle: *Harcamak, tüketmek; feda etmek.*

Gözlerüñ yaşını **ḫarc eyle** Muḥibbī yolına / İy gözüm merdümi fikr eyleme deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [ḫarc eyle,]*

ḥarc eyledi: *Harcamak, dağıtmak, tüketmek.*

Dil dehānuñ yādına varın yoğın **ḫarc eyledi** / Ol sebebdendür ki geçdi būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [ḫarc eyledi, -di]*

ḥarc eyledüm: *Harcamak, dağıtmak, tüketmek.*

İrmek-içün vaṣluña **ḫarc eyledüm** cān naḳdini / Ārzū-yı vuṣlatuñdur beni ḳallāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 2). [ḫarc eyledüm, -düm]*

ḥarc eyleme: *Tüketmek, dağıtmak, sarf etmek.*

ʿÖmri gel yok yirlere **ḫarc eyleme** / Bir beş on gün ʿālemüñ mihmānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 7). [ḫarc eyleme,]*

ḥarc eylerem: *Harcamak, tüketmek; feda etmek.*

Laʿl-i lebüñ ḫayāline maḫzen-durur göñül / **Ḫarc eylerem** gevher-i naẓm[ı] ol ḫazīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 4). [ḫarc eylerem, -rem]*

ḥarc eylesün: *Harcamak, tüketmek; feda etmek.*

Bu Muḥibbī durmadan söz dürlerin **ḫarc eylesün** / Baḥr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [ḫarc eylesün, -sün]*

ḫarc ide: *Harcamak, sarf etmek.*

Fāyide kılmaz Muḥibbī naḳd-i ʿömrin **ḫarc ide** / Tā ki bu bāzārda sūd u ziyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [ḫarc ide,]*

ḫarc idem: *1. Harcamak.*

Göñülde gözde nem varsa yoluña **ḫarc idem** küllī / Eger cāndur eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [ḫarc idem, -em]*

ḫarc ider: *Harcamak, sarf etmek.*

Ḥāṣılı bu ḫırmen içre derd ü miḥnet ʿāḳıbet / Naḳd-i ʿömrin **ḫarc ider** yār-ı vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [ḫarc ider,]*

ḫarc it: *Harcamak, sarf etmek; feda etmek.*

Varuñı **ḫarc it** bugün iy dil yime dünyā ġamın / Kimse başa çıkmadı çıkmayısar devrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [ḫarc it,]*

ḫarc itdi: *Harcamak, sarf etmek.*

Vaṣluñ-ıçun gözlerüm **ḫarc itdi** dünyā mālını / Alımadum bī-baḫā-y-ımış anı bu māl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [ḫarc itdi,]*

ḫarc itme: *Harcamak, sarf etmek.*

Dil virüp dünyāya **ḫarc itme** ʿömür sermāyesin / Ḫvāce-i dünyā gibi cān virme ḳummāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 2). [ḫarc itme,]*

ḫarc itse: *Harcamak, sarf etmek.*

Dükenmez ne ḳadar **ḫarc itse** çeşmüm / Şirişküme olupdur dil ḥazīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 4). [ḫarc itse,]*

ḫarc kıl: *Harcamak.*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil ki cān virmek gerek bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [ḫarc kıl,]*

Bulmak isterseñ eger cānān viṣālin iy göñül / Rāyegān girmez elüñe **ḫarc kıl** cān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [ḫarc kıl,]*

ḥarem-ı muḥteremdesin: *Saygıdeğer kutsal yer.*

Öldürürdi yār beni bu kūyı içinde āh / Hīç dimedi ki sen **ḥarem-ı muḥteremdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [ḥarem-ı muḥteremdesin, -desin]*

ḥargāh: *Büyük çadır, otağ.*

Çıkdı gül Leylī gibi ṣaḥrālara **ḥargāh-ıla** / Yakdı Mecnūn gibi bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [ḥargāh-ıla, --ıla]*

ḥār-ı ġam: *Gam ateşi.*

Ciger kanını çeşmümden eger bu **ḥār-ı ġam** dökse / Dimez ol ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [ḥār-ı ġam,]*

ḥār-ı muġaylān: *Deve dikeni.*

Ḥarīr olsa ne tañ **ḥār-ı muġaylān** / Şular kim pā koyalar rāh-ı ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 2). [ḥār-ı muġaylān,]*

ḥāric degül: *Dışarıda değil.*

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri / Dehr ara ger var-ısa bir daḫı Selmān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [ḫāric degül,]*

ḫāricī: *Muaviye ile Hz. Ali arasındaki Hakem Olayı'nda Hz. Ali'nin hakem olayını kabul ettiği için günahkar olduğunu ve tövbe etmezse kafir olacağını iddia eden bir grup; aynı şekilde kendilerinin de günahkar olduklarını ancak bu günahlarından tövbe ettiklerini ilan ederek Hz. Ali'nin ordusundan ayrıldılar. Bunun üzerine bu ayrılan guruba Hariciler (Çıkanlar) denildi.*

Ḫāricīler üstine dest-i ḳażādan bir okam / Rāfiżīler ḳaṣdına şemşīr-i ḳattālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [ḫāricīler, -ler]*

ḥarīdār olmasun: *Satın alıcı olmak.*

Cān virüp sanma Muḥibbī alasın bir būseyi / Kimseler ḥüsni metāʿına **ḥarīdār olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [ḥarīdār olmasun, -sun]*

ḥarīm-i sineye: *Gönül evi.*

Menzil kılup sulṭān-ı ġam kondı **ḥarīm-i sineye** / Geydürdi miḥnet ḫilʿatin bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 1). [ḥarīm-i sineye, -ye]*

ḥarīr: *İpek, ipek kumaş veya ipek kağıt.*

Muḥibbī bakma aṭlās u **ḥarīre** / Neñe yitmez senüñ bir dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [ḥarīre, -e]*

ḫarīr olsa: *Ipek olmak.*

Ḥarīr olsa ne tañ ḫār-ı muġaylān / Şular kim pā koyalar rāh-ı ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 2). [ḥarīr olsa, -sa]*

ḫarīş olasın: *Arzulu olmak.*

Hīç revā mı olasın niʿmet-i dünyāya ḫarīş / Tā seni beñzedeler cīfeler üzre megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 2). [ḫarīş olasın, -asın]*

ḫarḳ ide: *Yakmak, yakılmak.*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı berḳ ide / Her neye kim ugradıysa ol dem anı **ḥarḳ ide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [ḥarḳ ide,]*

ḫarḳ ola: *Batmak, yok olmak II yerle yeksân olmak.*

Geh āteş-ile **ḥarḳ ola** geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde od gözde su cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [ḥarḳ ola,]*

hārūt u mārūt: *İşledikleri suçtan dolayı Allah tarafından Babil'de bir kuyuya asılı olarak bırakıldığına inanılan iki melek.*

Dü çeşmüñe disem **Hārūt u Mārūt** / Görilmedi anuñ gibi dü cādū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 3). [hārūt u mārūt,]*

ḫāşā: *"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.*

Çünki virildi Ḫudā'dan şefḳat itmek Aḥmed'e / **Ḫāşa** şefḳatden Muḥibbī bendesin maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [ḫāşa,]*

ḫāşa kim: *Allah korusun ki.*

Tekye kılsun bu riyā ile ko zāhid zühdine / **Ḫāşa kim** nevmīẕ olam ben vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [ḫāşa kim,]*

ḫāşāk: *Ot, süprüntü.*

Şuʿle-i āhum ile yandı semā ile zemīn / Nār-ı ʿışḳ pinhān imiş gör bir avuç **ḫāşākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 2). [ḫāşākde, -de]*

ḫāşāk: *Çerçöp, kuru ve dikenli ot.*

Māyil olmasa gözüm yaşına tañ mı müddeʿī / Sedd baglanmaz Nīl'üñ mecrāsına **ḫāşākden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [ḫāşākden, -de]*

ḫasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil: *Perişan bülbülle sohbet.*

Eyledüm taḥrīr yāra nāme mażmūnum bile / **Ḫasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil** ḫūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 1). [ḫasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil,]*

ḫased: *Ar. Çekememezlik.*

Sipihr reşk ideli bezm-i ʿiyş-i şāmumuza / Bakar **ḥased** gözi ile ḳamer de cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [ḫased,]*

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi raḳīb / Hīç olur mı ki **ḥased** aña ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [ḫased,]*

ḫased kılma: *Kıskanmak.*

İtme buḫl ü kimseye kılma ḥased / Dir Nebī bir yirde olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 6). [ḫased kılma, -ma]*

ḫasen: *Hz. Hasan.*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā **Ḥasensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [ḫasensin, -sin]*

ḫasen: *Hassan bin Sabit,. Hz. Peygamber'in şairi olarak tanınan sahâbî.*

Muḥibbī şiʿr-ile irdüñ kemāle / Görenler dir ki naẓm içre **ḫasensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 10). [ḫasensin, -sin]*

haşhaş: *Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi (Papaver somniferum).*

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını zeyn eyledüm / Kalmadı bir yir koyam bir dāne **ḫaşḫāş** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [ḫaşḫāş,]*

ḫāsid: *Haset eden, çekemeyen, kıskanç.*

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi raḳīb / Hīç olur mı ki ḥased aña **ḥasīd** eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [ḫasīd,]*

ḫāşıl: *(Ar.) Elde edilen.*

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm **ḥāṣıluñ** / İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [ḥāṣıluñ, -uñ]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre **ḥāṣılum** / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [ḥāṣılum, -um]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre **ḥāṣılum** / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [ḥāṣılum, -um]*

ḥāṣıl: *Kazanç, elde edilen, kar.*

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre her dem **ḥāṣıluñ** / İy Muḥibbī sen ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [ḥāṣıluñ, -uñ]*

ḥāṣıl itdi: *Hâsıl etmek (eylemek): Peydâ etmek, elde etmek, edinmek.*

Bu Muḥibbī dem-be-dem ḫūn-ı cigerle bisleyüp / **Ḥāṣıl itdi** sīnede tīrüñle peykān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [ḥāṣıl itdi,]*

ḥāṣıl itdüm: *Elde etmek, edinmek; ortaya çıkarmak.*

Tīmār-ı ġamı vireliden şāh-ı maḥabbet / Göz yaşlarını itdüm anuñ ḥāṣıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 2). [ḥāṣıl itdüm, -düm]*

ḥāṣıl oldı: *Meydana gelmek,ortaya çıkmak.*

Viṣālüñ istedüm hicr oldı ḥāṣıl / Ṭamaʿ olmasa olmaz-ıdı tamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 4). [ḥāṣıl oldı,]*

ḥāṣıl olmaz: *Meydana gelmek.*

Gönderürsin baña cevr aġyāra mihrüñ toḫmını / Bilür iken **ḥāṣıl olmaz** nesne ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [ḥāṣıl olmaz,]*

Katı yadur kaşlarına kimsene el sunmasun / **Ḥāṣıl olmaz** ḥāṣılı ancak taʿabdur zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [ḥāṣıl olmaz,]*

Açılupdur gerçi her cānibde gülhā-yı çemen / **Ḥāṣıl olmaz** māh-rūlarsuz temāşā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 1). [ḥāṣıl olmaz,]*

hāsılı: *Doğrusu, sözün kısası, kısaca.*

Katı yadur kaşlarına kimsene el sunmasun / Ḥāṣıl olmaz **ḥāṣılı** ancak taʿabdur zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [ḥāṣılı,]*

hāsılı: *Doğrusu, kısacası.*

Ḥāṣılı bu ḫırmen içre derd ü miḥnet ʿāḳıbet / Naḳd-i ʿömrin ḫarc ider yār-ı vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [ḥāṣılı,]*

ḥāṣıluñ olursa: *Elde etmek, kazanmak.*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [ḥāṣıluñ olursa, -uñ]*

haşiş: *Alçak, kıymetsiz; cimri, pinti.*

Muḥibbī her ne kim virdiyse dünyā / Alur aldanma āḫir ol **ḫasīse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [ḫasīse, -e]*

hāşiye: *Açıklama.*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī **ḥāşiye** / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [ḥāşiye,]*

haşlet: *Ahlak.*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı ben anlamam ola bu **ḫaşlet** āb-ı kevserde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [ḫaşlet,]*

haşm: *1. Düşman 2. Bir dâvâ veya karşılaşmada taraflardan her birinin birbirine göre durumu, karşı taraf.*

Sakın maġrūr olma görme kendüñ / Eger **ḫaşmuñ** olursa da karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [ḫaşmuñ, -uñ]*

haşmet: *Büyüklük, heybet.*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña yiter / N'eylerem dārāt u **ḥaşmet** ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [ḥaşmet,]*

haşr: *Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.*

İster-iseñ bu Muḥibbī **ḥaşre** deñlü mest ola / Kāse-i gerdūn ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [ḥaşre, -e]*

haşr olup: *Yeniden diriltilmek.*

Ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ Muḥibbī'yi helāk / Hey ḳıyāmet rūz-ı maḥşerde senüñle söyleşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [ḥaşr olup, -up]*

ḥaşre değin: *Kıyamete kadar.*

İçdi Muḥibbī çünki maḥabbet şarābını / Mest ola yata **ḥaşre degin** sanmañ ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [ḥaşre degin,]*

ḥaşre değin: *Kıyamete kadar.*

Zülfinüñ ḳışşası ile bu dilüm ġuşşasını / Şerḥ idem **ḥaşre değin** olmaya dünyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 2). [ḥaşre değin,]*

ḥaşre dek: *Kıyamete kadar.*

Nāgehān ruḫsārını görse benüm bu gözlerüm / **Ḥaşre dek** kılsam naẓar toymaya ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [ḥaşre dek,]*

Dilā ʿışḳ-ıla ger olsañ ʿaceb mi **ḥaşre dek** sermest / Maḥabbet cāmını rūz-ı ezelden nūş idensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [ḥaşre dek,]*

ḥaşre deñlü: *Diriliş gününe kadar.*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ içen ezel / Tā **ḥaşre deñlü** mestdür anı sanma ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [ḥaşre deñlü,]*

ḥasret: *Özlem ‖ iştiyak.*

Muḥibbī lāʿl-i nābı **ḥasretineden** / Varur her dem mey-i ṣaḥbāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 5). [ḥasretineden, -ineden]*

ḥasret: *Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.*

Leylī zülfüñ **ḥasretinden** düşeli hicrāna āh / İy göñül gördüm seni Mecnūnlayın efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [ḥasretinden, -i, -n, -den]*

Ḥasretüñden kana döndi yaşum iy serv-i ḫırām / Akdı cūlar her yaña bu dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [ḥasretüñden, -üñ, -den]*

ḥasret: *Hasret, özlem.*

Ḥasret-ile āh senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Eyledüm Yaʿḳūb-veş dil ḫānesin beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [ḥasret-ile, --ile]*

ḥasret: *Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.*

Ḥasretiyle düşeli kūh-ı belā ṣaḥrāsına / Eşk-i çeşmüm gāh baḥr olur gehī dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 4). [ḥasretiyle, -iyle]*

Āh kim **ḥasret-ile** döndi tenüm bir mūya / Vāh eger ölür-isem irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [ḥasret-ile, --ile]*

Ġabġabına **ḥasretem** anı baña göstermedi / İşiginde öldüm añmadı yarım alma-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [ḥasretem, -em]*

Tañ mıdur seylāb-ı eşkümle dökilse ḫūn-ı dil / **Ḥasretiyle** āh bagrum tolu kandur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [ḥasretiyle, -iyle]*

ḥasret: *Ayrı kalınan kişiye duyulan özlem, kavuşma arzusu. II Sevgiliye kavuşma isteği.*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [ḥasret-ile, -(i)le]*

ḥasret: *Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.*

Kār idüpdür cānuma **ḥasret** Muḥibbī bilmezem / Kimden olur derdüme dermān kime yalvarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [ḥasret,]*

ḥasret çeküp: *Özlem duymak, uzun süre ayrı kaldığı yere ya da kimseye kavuşma isteği içinde olmak ll (şarap içmeyi) özlemek.*

Cān virürüz tapusına hem bendeyüz kapusına / **Ḥasret çeküp** pā-būsına kul olmışuz fermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [ḥasret çeküp,]*

ḥasret oldum: *Hasret düşmek, özlediğine kavuşamamak, çok özlemek.*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba ben / **Ḥasret oldum** gīceler tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [ḥasret oldum, -dum]*

Ḥasret oldum su gibi ben görmege dīdāruñı / Ol sebebden akaram yaşum döküp daşdan daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [ḥasret oldum, -dum]*

ḥasret-i cānān ile: *Sevgilinin hasretiyle.*

Dime ḥālüm n'olısardur **ḥasret-i cānān ile** / Vuṣlat-ı cānān bulınmaz illā terk-i cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 1). [ḥasret-i cānān ile,]*

ḥasret-i laʿlüñle: *Sevgilinin lal taşı gibi kırmızı olan dudağının özlemi.*

Ḥasret-i laʿlüñle aldum bāde-i gülgūn ele / Hey ne gülgūn mey bil ki sāġar-ı pür-ḫūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 1). [ḥasret-i laʿlüñle, -üñle]*

ḥasret-i merhem çeke: *Merhem hasreti çekmek.*

Ne **ḥasret-i merhem çeke** ne mihnet-i dārū / Ger bula göñül yarasına ḫāk-i derüñden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 4). [ḥasret-i merhem çeke, -e]*

ḥasret-i rūyuñ: *Yüzün hasreti.*

Nigārā **ḥasret-i rūyuñ** beni ugratdı biñ derde / Niçe bir idesin zülf-i siyāhuñ yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [ḥasret-i rūyuñ,]*

hāṣṣa: *Bir şeyde bulunup benzerlerinde bulunmayan nitelik.,.*

Ḫışm-ıla naẓar ide kime öldürür āḫir / Bir **ḫāṣṣadur** konmış anuñ iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [ḫāṣṣadur, -dur]*

hāṣṣa: *Bir şeyde bulunup benzerlerinde bulunmayan nitelik.*

ʿIşḳda bir **ḫāṣṣa** vardur şāhları eyler gedā / Şāh-ı Ġaznī pādişāh-iken kul itdi bir kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [ḫāṣṣa,]*

ḥassān: *Hz. Muhammed döneminde yaşayıp peygamber şairi olarak ünlenmiş Arap şairi Hassan bin Sabit.*

İy Muḥib aḥsent in ṭarz-ı ġazel / Şimdiki ʿāṣruñ bugün **Ḥassān'ısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [ḥassān'ısın, -'ısın]*

hasta: *Hasta, ‖ 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.*

Ser-i kūyına eger eyleseñ āheste güẓer / Ḥālini **ḫastalaruñ** gözleri bīmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [ḫastalaruñ, -lar, -uñ]*

ḥasta: *Hasta ‖ aşk derdine düşmüş gönül (dil-i bîçâre bağlamında).*

İy ṭabībüm **ḫastayam** vir baña bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẓar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [ḫastayam, -yam]*

Bir ʿāṣıḳ-ı dil-besteyem kan yaşum ile şüsteyem / Ḥālüme bakmaz **ḫastayam** bu derdüme dermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 3). [ḫastayam, -yam]*

ḥasta: *Aşk derdiyle dertlenmiş.*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī **ḫastanuñ** / İñleyüp tā ṣubḥa dek ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [ḫastanuñ, -nuñ]*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿāṣıḳlaruñ **ḫasta** / Ṭābīb-i dilsin iy dilber idüp tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [ḫasta,]*

Yıllar-durur bu **ḫasta** göñül kapusındadur / Bir kez dimez ki ḫasta-i miskīn ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [ḫasta,]*

Tolaşaldan zülfüñüñ sevdāsına dil **ḫastadur** / Leblerüñ dārü'ş-şifāsından buyur sirkencübīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 8). [ḫastadur, -dur]*

Bī-çāre göñül **ḫastadur** ol laʿl-i āteş-reng içün / Dām-ı belāya bestedür ol ṭurra-i şeb-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 1). [ḫastadur, -dur]*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān **ḫastadur** ġāyet / Görinmez çeşmine uyḫu ölümlü nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [ḫastadur, -dur]*

Nālesi eflāke irdi bu Muḥibbī **ḫastanuñ** / Pes nedendür gūşuña girmez senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [ḫastanuñ, -nuñ]*

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī **ḫastanuñ** / Semege başı irüp nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [ḫastanuñ, -nuñ]*

ḫasta: *Hasta ‖ aşk derdine düşmüş.*

Muḥibbī **ḫastadur** didüm lebüñden bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [ḫastadur, -dur]*

ḫasta: *Sağlıklı olmayan, hasta, dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.*

İy ṭabībüm dil ü cān **ḫastasıyam** derdüñ-ile / Bir cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [ḫastasıyam, -sı, -yam]*

ḫasta: *Aşırı düşkün, tutkun.*

Muḥibbī **ḫastaya** dermān bulınmaz / Meger laʿli ola ol derde dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 7). [ḫastaya, -y, -a]*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ zülālin irgür / Gel dime deşne olsun bir **ḫasta** göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [ḫasta,]*

ḫasta-: *Hasta, dertlenmiş.*

Ḫastayam ġāyet meger vuṣlat gele feryāduma / Tā ḥayāta irişe bu cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [ḫastayam, -(ya)m]*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla ġāyet **ḫastayam** / Didi öldürmekden özge bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [ḫastayam, -(ya)m]*

ḫasta dil: *Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.*

Ḫasta dil lāʿl-i leb-i cānānın eyler ārzū / İy ṭabībüm derdine dermānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 1). [ḫasta dil,]*

ḫasta diller: *Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.*

Zülfüñi gider cemālüñ rūşen olsun gün gibi / **Ḫasta diller** niçeye dek āh-ı şeb-gīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [ḫasta diller, -ler]*

ḫasta göñül: *Hasta gönül.*

Sanma iy **ḫasta göñül** kim seni cānān acıya / Derd-ile ölür iseñ sanma ki dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [ḫasta göñül,]*

ḫasta olmış: *Hastalanmak.*

Ṣabā yili saçuñ ḫayrānı olup / Eser āheste olmış gibi ḫasta *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 4). [ḫasta olmış, -mış]*

ḫasta-dil: *Gönlü yorgun, yorgun gönüllü.*

Didüm laʿlüñden emsem **ḫasta-dilven** / Didi ḳāyil degül misin cevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 5). [ḫasta-dilven, -ven]*

ḫasta-dil: *Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse, aşık.*

Senden umar şefḳati mücrim Muḥibbī **ḫasta-dil** / Eyleyen sensin şefāʿat evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [ḫasta-dil,]*

Fütāde **ḫasta-dil** olsam ʿaceb mi / Olur elbette ʿāşıḳlar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 2). [ḫasta-dil,]*

Ḫışm ile eylersin naẓar ya kaşlaruñ çīn eyleyüp / N'itdi Muḥibbī **ḫasta-dil** yok mı nihayet kīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 5). [ḫasta-dil,]*

ḫasta-i ʿışḳam: *Aşk hastası.*

Dirīġā **ḫasta-i ʿışḳam** gelüp sormaz ṭabībüm āh / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [ḫasta-i ʿışḳam, -am]*

ḫasta-i miskīn: *Miskin hasta.*

Yıllar-durur bu ḫasta göñül kapusındadur / Bir kez dimez ki **ḫasta-i miskīn** ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [ḫasta-i miskīn,]*

ḫastasıyam: *Aşırı düşkün, tutkun.*

Gel iy ṭabīb nabżuma el urayım dime / ʿIşḳ **ḫastasıyam** derd-ile bakman devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [ḫastasıyam,]*

ḫaṭ: *Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.*

Okudum ḥüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü **ḫaṭa** / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [ḫaṭa, -a]*

Saçuñı beñzedenler ʿanberīne / **Ḫaṭuñçün** didiler ḳaṣd itdi dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 1). [ḫaṭuñçün, -un, -]*

haṭ: *(Sevgilinin) Yanağında taze tüyler.*

Dehānı ġonca gül ʿārıż teni nesrīn **ḫaṭı** sünbül / Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [ḫaṭı, -ı]*

haṭ: *(sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri; yazı.*

Leblerüñ eṭrāfını cānā n'ola tutsa **ḫaṭuñ** / Yir olur ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [ḫaṭuñ, -uñ]*

Benī aṣfer **ḫaṭuñ** İslāma ḳaṣdın / İşitdük ʿazm itdük Engürüs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 5). [ḫaṭuñ, -uñ]*

haṭ: *(sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.*

Ḫaṭuña didiler ḥüsnüñ ṭılısmı / Görinür mār içinde iki gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 4). [ḫaṭuña, -uñ, -a]*

haṭ: *(sevgilinin yanağındaki) ayva tüyü.*

Ruḫlarında **ḫaṭ** görüp āh eyledüm dilber didi / Sāye-i zülfümdür ol yañlış ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [ḫaṭ,]*

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur lāʿl-i cānān üstine / Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [ḫaṭ,]*

haṭ: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.*

Sakınup gülşenini yād ayakdan / **Ḫaṭın** gülzār-ı ḥüsne itdi bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 3). [ḫaṭın, -ı, -n]*

Geh lebi ẓikri ile mest ü ḫarābātī olup / Geh **ḫaṭın** fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [ḫaṭın, -ı, -n]*

haṭ: *(Sevgilinin) ayva tüyleri.*

Ya **ḫaṭuñ** ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḥüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı ol ʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [ḫaṭuñ, -(u)ñ]*

haṭ: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri. II Masiva, insanı Allah'tan uzaklaştıran her şey (tasavvufi bağlamda).*

Leblerüñ dāyiresin tutsa **ḫatuñ** olmaz ʿaceb / Ẓulmet içredür dimişler āb-ı ḥayvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [ḫatuñ, -u, -ñ]*

Lebüñ ṣafāsına dāyim ṣarābı ḫōş görelüm / **Ḫaṭuñ** ḫayāli tururken ġubārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [ḫaṭuñ, -u, -ñ]*

Cā-be-cā geldi **ḫaṭuñ** ister ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz ol kāfire īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [ḫaṭuñ, -u, -ñ]*

ḫaṭ mıdur: *(Sevgilinin) ayva tüyleri midir.*

Ḫaṭ mıdur didüm görinen laʿl-i mercān üstine / Mūrlar üşmiş didiler şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [ḫaṭ mıdur, -dur]*

ḫaṭ mıdur: *(Sevgilinin) ayva tüyleri midir.*

Ḫaṭ mıdur didüm görinen laʿl-i mercān üstine / Mūrlar üşmiş didiler şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [ḫaṭ mıdur, -dur]*

ḫaṭ yazsun: *Yazı yazmak.*

Kitāb-ı ḥüsne **ḫaṭ yazsun** ḥavāşī / Dü zülfeynüñ aña şīrāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 2). [ḫaṭ yazsun, -sun]*

ḫaṭā ile: *Yanlışlıkla, hatayla.*

Bir **ḫaṭā ile** didüñ zülfine anuñ müşg-i Çīn / Daḫı ol demden dilā ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [ḫaṭā ile,]*

ḫaṭā itdüm: *Yanlışlık yapmak, yanılgıya düşmek.*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [ḫaṭā itdüm, -düm]*

ḫaṭ-ı cānān: *Sevgilinin ayva tüyleri.*

Başumda bir kara yazu imiş geldi **ḫaṭ-ı cānān** / Muḥibbī her ne yazu ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [ḫaṭ-ı cānān,]*

ḫāṭır: *Gönül.*

Geh deler bagrumı gāh eyler perīşān **ḫāṭırum** / Niçeye dek ġamzelerle zülfi el bir eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 4). [ḫāṭırum, -um]*

ḫāṭıra gelmesün: *Hatırlamak, aklına gelmek II hoşa gitmek, beğenilmek.*

Ẕikr idersem ġubār-ı ḫaṭṭuñı ger / Gelmesün ḫāṭıra ġubār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 2). [ḫāṭıra gelmesün, -mesün]*

ḫāṭıra gelmesün: *Hatırlamak, anımsamak.*

Ḫāk-i pāyuñ olam dir isem eger / Gelmesün ḫāṭıra ġubār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 3). [ḫāṭıra gelmesün, -sün]*

ḫāṭır-ı meyyāl-ıla: *Düşkün gönül.*

Su gibi gördügi maḥbūba Muḥibbī meyl ider / N'eyleyem derdā dirīġā **ḫāṭır-ı meyyāl-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [ḫāṭır-ı meyyāl-ıla, --ıla]*

ḫatm olındı: *Bitmek, sona ermek.*

ʿAdd olınmaz gerçi çokdur ʿışḳuñuñ dīvānesi / **Ḫatm olındı** bu Muḥibbī'de hemān ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [ḫatm olındı, -ındı]*

ḫaṭṭ: *(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt **ḫaṭṭuñ** koma iy nāzenīn / Ḥaḳ dimişler cemʿ olmaz bir yire küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Yazdı **ḫāṭṭuñ** nāme-i ḥüsne kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿĀleme ḥükm ide dirdüm uşbu fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [ḫāṭṭuñ, -uñ]*

Geldi **ḫaṭṭuñ** yok-durur şimden girü baña ḥayāt / Āh ölsün mi ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Mest olur gerçi lebüñ ẕikriyle gelür cāna şevḳ / **Ḫaṭṭuñı** fikr eyleyüp yir dil ġubārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [ḫaṭṭuñı, -un, -ı]*

Görinen **ḫāṭṭı** mıdur yā fitne-i āḫir zamān / Yaḫu kāfir leşkeridür ẓāhir olur nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [ḫāṭṭı, -ı]*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi **ḫaṭṭı** dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [ḫaṭṭı, -ı]*

Girerdi her kişi gülzār-ı ḥüsne / Eger olmasa **ḫaṭṭuñ** aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 4). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Muḥibbī gülşen-i ḥüsni görilmez / Çekildi **ḫaṭṭı** oldı aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 5). [ḫaṭṭı, -ı]*

Giceyi güne degiş **ḫaṭṭuña** didi niçe kez / ʿĀrıżuñ remz-ile dir ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [ḫaṭṭuña, -u, -ñ, -a]*

Ġālib gelürse zülfine **ḫaṭṭı** ʿaceb degül / Cemʿ olsa mūr ġālib olur ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 3). [ḫaṭṭı, -ı]*

Ko ḥüsnüñi ʿāşıḳlaruñ kılsun temāşā rāyegān / Menʿ eyleyüp ol gülşene **ḫaṭṭuñı** bārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [ḫaṭṭuñı, -un, -ı]*

Pā komasun kimsene gülzār-ı ḥüsnine / **Ḫaṭṭını** aña eyledi bārū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 6). [ḫaṭṭını, -ını]*

Okudı **ḫaṭṭuñ** füsūn kalmadı dilde ʿaḳl u hūş / Zülf-ile el-bir idüben aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

Yüzüñ gül olalı **ḫaṭṭuñ** benefşe / Ko kılsun bülbül-i dil zār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [ḫaṭṭuñ, -uñ]*

ḫaṭṭ nihān: *Gizli hat, sevgilinin yanaklarındaki tüyler.*

Getürür peyk-i ecel san baña rıḥlet nāmesin / Her kaçan ẓāhir olur ḫaddinde ol **ḫaṭṭ nihān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [ḫaṭṭ nihān,]*

ḫaṭṭ u hālüñ: *(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri ve ben.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḫaẕẕ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā **ḫaṭṭ u ḫālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 3). [ḫaṭṭ u ḫālüñ, -üñ]*

ḫaṭṭ u hālüñ: *Ayva tüyü ve ben.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḫaẕẕ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā **ḫaṭṭ u hālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 3). [ḫaṭṭ u hālüñ,]*

ḫaṭṭāt: *Güzel yazı yazan, meşk ve saire yazmakla iştigal eden kimse.*

Ya ḫaṭuñ **ḫaṭṭāṭı** taḥrīr itdi ḥüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı ol ʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [ḫaṭṭāṭı, -ı]*

ḫaṭṭāt-ı felek: *Dünyanın hattatları.*

Ḳādir olmadı yaza ḫālümi **ḫaṭṭāt-ı felek** / Her kılum agzın açup derdümi didi mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [ḫaṭṭāt-ı felek,]*

ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini: *Saçının put hattı.*

Muṣḥāf-ı ḥüsn üzre kor **ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini** / Küfrine ḥükm eylediler āyet-i Ḳur'ān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 6). [ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini, -ini]*

ḫaṭṭ-ı dilber: *Sevgilinin ayva tüyleri.*

Gizlenür zülfi şebinde **ḫaṭṭ-ı dilber** cā-be-cā / Ḳaṣd ider İslām'a kāfir çeyşidür şebḫūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [ḫaṭṭ-ı dilber,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı defʿe çāre yok / Çün ezel yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [ḫaṭṭ-ı dilber,]*

ḫaṭṭı esrārını: *Gizli hattın, ayva tüylerin.*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün añaram / Her kim okursa anı vālih ü ḥayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [ḫaṭṭı esrārını, -ını]*

ḫaṭṭ-ı ġubāruñ: *Gözle zor seçilebilecek küçüklükteki toz gibi minik yazı II sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.*

İçüp şārāb-ı ʿışḳı ser-mest iken Muḥibbī / **Ḫaṭṭ-ı ġubāruñ** añdı mest idi oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı ġubāruñ,]*

ḫaṭṭ-ı kāfirüñ: *Yeni belirmeye başlayan siyah sakal ve bıyık.*

Göreyim **ḫaṭṭ-ı kāfirüñ** āḫir / Gelüp īmāna vü sepīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı kāfirüñ, -üñ]*

ḫaṭṭ-ı maḥabbet: *Sevgi tüyleri.*

Miḥrāb-ı ʿāşıḳandur yāḫūd **ḫaṭṭ-ı maḥabbet** / Yāḫud kemān-ı Rüstem ya ebrūvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 2). [ḫaṭṭ-ı maḥabbet,]*

ḫāṭṭ-ı siyāh: *Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri,.*

Ẓāhir oldı ruḫlarında didiler **ḫāṭṭ-ı siyāh** / Güş idip anı göñülden kopdı bir göynüklü āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [ḫāṭṭ-ı siyāh,]*

ḫaṭṭ-ı yār: *Sevgilinin nakış gibi olan ayva tüyleri.*

Sebzezār oldı Muḥibbī vardugında **ḫaṭṭ-ı yār** / İy gözüm merdümi şimden girü nemnāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [ḫaṭṭ-ı yār,]*

ḫaṭṭuñ ġubārın: *Yüzdeki ayva tüylerinin gubarî yazıya benzeyen tek bir kılı II ayva tüylerinin üzerindeki toz.*

Añalı **ḫaṭṭuñ ġubārın** olmışam ḥayrānı ben / Terk kıldum ʿışḳuñuñ yolında ad u sanı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [ḫaṭṭuñ ġubārın, -n]*

ḫaṭṭuñuñ: *(Sevgilinin) ayva tüyleri.*

Ḥamdülillāh leblerüñ ẕikriyle ḫoş ḥālam bugün / **Ḫaṭṭuñuñ** fikr[i] ile ġāyetde pā-mālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [ḫaṭṭuñuñ,]*

ḫavāle: *1. Bir işi, bir şeyi başkasına devretme, başkasının sorumluluğuna bırakma 2. Bir şeyi birine veya bir yere doğru savurma, yöneltme.*

Bāġ-ı ḥüsnüme **ḫavāledür** gözin yumsun dimiş / Yapılur mı çün ḳadīmī olsa didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [ḫavāledür, -dür]*

ḫavāle idüp: *Göndermek.*

Niçe bir idüp ḫavāle üstüme ġam leşkerin / Niçe bir vīrān idersin uşbu göñlüm ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [ḫavāle idüp,]*

ḫavāşī: *Hâşiyeler, bir yazının kenarına konan açıklama ve notlar.*

Kitāb-ı ḥüsne ḫaṭ yazsun **ḫavāşī** / Dü zülfeynüñ aña şīrāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 2). [ḫavāşī,]*

hāvf u recāda kalur: *Korku ve ümit içinde kalma.*

Yār-ıla yār olmayup **ḫāvf u recāda kalur** ol / Ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp bāġ-ı cināndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 4). [ḫāvf u recāda kalur, -ur]*

ḫavrā ile: *Hurilerle.*

Zāhid egler göñlini cennetdeki **ḫavrā ile** / Çöpçe gelmez ʿāşıḳuñ çeşmine dīz̲ār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [ḫavrā ile,]*

ḫavrā vü kevser: *Huriler ve kevser suyu.*

İder zāhid ṭaleb **ḫavrā vü kevs̲er** / Kılur ʿāşıḳ olan dīdārı ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 3). [ḫavrā vü kevs̲er,]*

İder zāhid ṭaleb **ḫavrā vü kevs̲er** / Kılur ʿāşıḳ olan dīdārı ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 3). [ḫavrā vü kevs̲er,]*

hāy u hū: *Gürültü, patırtı.*

Kalur bu ṭāḳ-ı eyvānuñ yüceltme / Nedür bu **hāy u hū** kūs-ı ġırīvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 3). [hāy u hū,]*

Zāhidā ʿuşşāḳa ṭaʿn itme bu **hāy u hū** ile / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [hāy u hū,]*

ḫayā: *Edep.*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup **ḫayāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [ḫayāsından, -sı, -ndan]*

ḫayāl: *Hayal.*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca **ḫayālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [ḫayālam, -am]*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẓīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki dir ince **ḫayālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [ḫayālam, -am]*

ḫayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

Söylemez cānān Muḥibbī līk ammā dir **ḫayāl** / Ṣubḥa dek eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [ḫayāl,]*

ḫayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

Dilde kılmaga **ḫayālüñ** naḳşını / Bu Muḥibbī niçe naḳḳāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [ḫayālüñ, -ü, -ñ]*

ḫayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

Her yaña bakam görürem ben **ḫayālüñi** / ʿAḳs-i cemāl-i rūyuñı iy luʿbetān-ı çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 3). [ḫayālüñi, -üñi]*

Külḫende **ḫayālüñle** olursam baña gülşen / Sensüz ki giçe bir nefes ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [ḫayālüñle, -üñle]*

ḫayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti II geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama.*

Teraḥḥum eylemez ol zülf-i ser-keş / **Ḫayāliyle** dil ü cān oldı sayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 4). [ḫayāliyle, -i, -y, -le]*

ḫayāl: *(Sevgilinin) hayali.*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī kuluñı yād itmedüñ / Gerçi kim gitmez **ḫayālüñ** tā ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [ḫayālüñ,]*

Seyr-i gülşen eylemek uşşāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence **ḫayalüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 2). [ḫayalüñ,]*

Seyr-i gülşen eylemek ʿuşşāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence **ḫayālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 2). [ḫayālüñ,]*

Ḫayālüñ geldügince iy perī-rū / İderem iki çeşmüm iki ḫayme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 3). [ḫayālüñ,]*

ḫayāl itmeñ: *Hayal, tasavvur etmek.*

Yok dehānından dilā fikri muḥāl itmeñ neden / Ya dönüp mūy-ı miyānından **ḫayāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [ḫayāl itmeñ, -meñ]*

ḫayāl itmeñ: *Zannetmek, düşünmek.*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp āh eyledüm dilber didi / Sāye-i zülfümdür ol yañlış **ḫayāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [ḫayāl itmeñ, -ñ]*

ḫayālāt-ı kemāl itmeñ: *Kemal'i hayal etmek (Kemâl-i Hocendî).*

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre her dem ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī sen **ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [ḫayālāt-ı kemāl itmeñ, -meñ]*

ḫayāli: *(onun) hayali.*

Lebüñ ṣafāsına dāyim ṣarābı ḫōş görelüm / Ḫaṭuñ **ḫayāli** tururken ġubārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [ḫayāli,]*

Çeşm-i maḫmūrı **ḫayāli** gele dil ḫānesine / Mā-ḥażar eyle ciger ḫūnını mihmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 6). [ḫayāli,]*

Ruḫı sevdāsı **ḫayali** beni Ferhād eyler / Niçe Şīrīn niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [ḫayali,]*

ḫayāli gitmez: *Hayali gitmemek; bir şeyin hayalinin sürekli göz önünde olması.*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / Müstedām ol göreyiñ ʿālemde sen çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [ḫayāli gitmez,]*

ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ: *Sevgilinin ayva tüylerini ve benini hayal etmek.*

Ṣūret-i cānān dilā āyīne-i dilde ʿayān / Var-iken saña **ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 3). [ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ, -meñ]*

ḫayāl-i ḥüsnüñi: *Güzelliğin düşlenmesi.*

Ko **ḫayāl-i ḥüsnüñi** kirpüklü çeşmüm saklasun / Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur ḫār-ıla dīvār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [ḫayāl-i ḥüsnüñi, -üñi]*

ḫayāl-i serv-i ḳaddi: *Servi boyunun hayali.*

Her kaçan gelse **ḫayāl-i serv-i ḳaddi** yāduma / Göz yaşın eyler revān ol ḳāmet-i mevzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 6). [ḫayāl-i serv-i ḳaddi, -i]*

ḫayāl-i yār-ıla: *Yarin hayali.*

Elüñden ne gelür iy dil **ḫayāl-i yār-ıla** eglen / İdüp feryād bülbül-veş fiġān u zār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [ḫayāl-i yār-ıla, --ıla]*

ḫayālüñ gelse: *Hayal etmek, hayali (gönül aynasında) bulunmak.*

İy ḳamer yüzlü **ḫayālüñ gelse** dil eyler kelām / Tañ degül dīvāneler eyler tekellüm māh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [ḫayālüñ gelse,]*

ḫayāt: *(Ar.) Hayat, yaşam.*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña **ḥayāt** / Āh ölsün mi ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [ḥayāt,]*

ḫayāt olmaz: *Hayat vermek.*

Görmese cānā seni olmaz Muḥibbī'ye ḥayāt / Anuñ-içün tende cān çeşmümde nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [ḥayāt olmaz, -maz]*

ḫayāta irişe: *Hayat bulmak.*

Ḫastayam ġāyet meger vuṣlat gele feryāduma / Tā **ḥayāta irişe** bu cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [ḥayāta irişe, -e]*

ḫayāt-ı ʿāşık: *Aşığın hayatı.*

Kalmaya **ḥayāt-ı ʿāşıḳ** ola kim göre seni / Ol ʿanberīne zülf ki boynuña takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [ḥayāt-ı ʿāşık,]*

ḫayāt-ı cāvidān: *Sonsuz hayat.*

Lebüñden cürʿa nūş iden **ḥayāt-ı cāvidān** bulur / Bunı ben anlamam ola bu ḫaṣlet āb-ı kevs̱erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [ḥayāt-ı cāvidān,]*

ḫaydarīler: *1221'de vefat eden Kutbuddin Kayder'e mensup Melamiliğin bir kolu olan tarikat. Hayderiler, sakallarını tıraş etmeyip bıyıklarına hiç dokunmazlar. Kulaklarına Ali kapısının kulu olduklarına alamet olarak menguş takıp, bileklerinde demirden halkalar bulunur. Şaraba düşkün olan bu dervişler on iki dilimli külahlar giyerlerdi.*

Ḫaydarīler gibi takdum gūşa kullık ḫalḳasın / Boynuma ḫalḳa olalıdan o zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [ḫaydarīler, -ler]*

ḫayf: *Eyvah!, Yazık!.*

Niçeye dek idesin cīfe-i dünyāya meyil / **Ḫayfdur** pāk dili levs̱ ile ālūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 2). [ḫayfdur, -dur]*

ḫayf: *Korku.*

Bülbül gibi geçdi günüm āh u zār-ıla / **Ḫayfum** budur ki öpmedüm ol gülʿiẕār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [ḫayfum, -um]*

ḫayf kim: *Eyvah, yazık ki.*

Bende imiş yār bilmezdüm Muḥibbī **ḫayf kim** / Her yaña bilmezligümden arar idüm yārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [ḫayf kim,]*

hāy-ı çemen: *Çemen sohbeti.*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy u bu **hāy-ı çemen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [hāy-ı çemen,]*

ḫāyil: *Engel, mâni.*

Ġamzesi yāruñ geçer hīç nesne yok **ḫāyil** aña / Fā'ide itmez eger sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [ḫāyil,]*

ḫāyil olmaya: *Perde olmak, engellemek.*

Āh okın atsam idüp ḳaddüm kemān / **Ḫāyil olmaya** bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 4). [ḫāyil olmaya, -ya]*

ḫaylī: *Topluluk, takım, zümre.*

Çünki olduñ bu güzeller **ḫaylinüñ** ser-ʿaskeri / ʿĀleme ḥükm eyle olduñ mīr-i mīrān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [ḫaylinüñ, -nüñ]*

ḫaylī: *"Epey, çok".*

Medyūn idüm bu cānı getürdüm kapuña al / **Ḫayli** dem idi muntaẓır idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [ḫayli,]*

ḫayme: *Çadır.*

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı çün yine sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿāşıḳları beñzer ki ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [ḫaymesin, -s, -i, -n]*

ḫayr: *"şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey.*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi añar mürdesin / Çünki öldürdüñ Muḥibbī'yi gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [ḫayr-ıla, --ıla]*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere kātib / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ **ḫayr** ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [ḫayr,]*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā / Bu meşeldür dōstum hīç **ḫayr** gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [ḫayr,]*

Kaʿbe'dür kūyı gelür ʿuşşāḳı ḳurbān olmaga / **Ḫayrı** te'ḫīr itmesün kılsun şitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [ḫayrı, -ı]*

ḫayr: *İyilik.*

Ümīdüñ tut ki gele **ḫayruñ** agır / Kaçan kim kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [ḫayruñ, -uñ]*

ḫayr eyle: *Hayır yapmak.*

İster-iseñ Muḥib ḫayr-ıla nāmuñ añıla / Niyyetüñ ḫāliṣ idüp irdügüñe **ḫayr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [ḫayr eyle,]*

ḫayr eyle: *Hayır yapmak, fayda sağlamak.*

Bend-i zülfüñde niçe bir kala dil murġı şehā / Çevürüp başuña āzād kılup **ḫayr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [ḫayr eyle,]*

ḫayr eylemez: *Hayır (Hayr) etmemek: Bir fayda sağlamamak, faydası olmamak, işe yaramamak.*

Niçe bir öldüresin nā-ḥaḳ yire ʿāşıḳlaruñı / Nev-civānsın dōstum **ḫayr eylemez** kan kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [ḫayr eylemez,]*

ḫayr işe: *Hayırlı iş.*

Raḳībi terk kılmak fikrin itdüñ / Ne ḥācet **ḫayr işe** istiḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 4). [ḫayr işe,]*

ḫayr ola: *Hayr olsun, bir durum, iş veya rüya karşısında iyiliği, hayrı temenni eden söz.*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ **ḫayr ola** / ʿAḳl virdi Ḥaḳ saña akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [ḫayr ola,]*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm dil didi / Belki düşüñdür Muḥibbī **ḫayr ola** gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [ḫayr ola,]*

ḫayra girür: *Hayır işlemek, iyilik etmek, fayda sağlamak.*

Kaʿbe-i kūyuña varan ʿāşıḳı ḳurbān eyle / Ḳaṣd ider **ḫayra girür** her kişi bayram olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [ḫayra girür, -ür]*

ḥayrān: *(Bir şeyin) Etkisine girmiş, tutkun.*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün añaram / Her kim okursa anı vālih ü **ḥayrān** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [ḥayrān,]*

ḥayrān: *Hayran.*

Şöyle **ḥayrānam** Muḥibbī bilmezem hīç kendümi / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından yiyüp esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [ḥayrānam, -am]*

ḥayrān: *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın olmışam **ḥayrānı** ben / Terk kıldum ʿışḳuñuñ yolında ad u sanı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [ḥayrānı, -ı]*

ḥayrān: *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.* || *Şaşkın, şaşırıp kalmış kimse.*

Mest olur gāh Muḥibbī lebüñi ẕikr idicek / Gāh ġubār-ı ḫaṭı fikrüñ ile **ḥayrānam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [ḥayrānam, -am]*

ḥayrān eyle: *Hayranlık uyandırmak, çok etkilemek; sarhoş etmek, kendinden geçirmek.*

Geh lebi ẕikri ile mest ü ḫarābātī olup / Geh ḫaṭın fikr idüben kendüñi **ḥayrān eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [ḥayrān eyle,]*

ḥayrān oldı: *Beğenmek, kendinden geçmek; arzu etmek.*

Ẕikr itdi laʿl-i nābuñ oldı Muḥibbī ser-mest / Soñra ġubār-ı ḫaṭṭuñ añdukda oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 5). [ḥayrān oldı,]*

Cām içre gördi rūyuñ oldı Muḥibbī ḥayrān / Kim gördi böyle ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [ḥayrān oldı,]*

ḥayrān oldı: *Kendinden geçmek.*

İçüp şārāb-ı ʿışḳı ser-mest iken Muḥibbī / Ḫaṭṭ-ı ġubāruñ añdı mest idi oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 5). [ḥayrān oldı,]*

ḥayrān olmışam: *Hayran olmak.*

Ben senüñ nūr-ı cihān-ārāña **ḥayrān olmışam** / Nite kim ḫalḳ-ı cihān görüp olur ḥayran-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [ḥayrān olmışam, -mışam]*

ḥayrān olup: *Hayran olmak.*

Görüp cemāl-i çīnüñi naḳḳāşlar **ḥayrān olup** / Bu naḳşa dirler āferīn ḥācet degüldür reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [ḥayrān olup, -up]*

ḫayran-ı men: *Benim hayranım.*

Ben senüñ nūr-ı cihān-ārāña ḥayrān olmışam / Nite kim ḫalḳ-ı cihān görüp olur **ḥayran-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [ḥayran-ı men,]*

ḫayrānı olup: *Kendinden geçirmek II esrarın etkisinde olmak.*

Ṣabā yili saçuñ **ḥayrānı olup** / Eser āheste olmış gibi ḫasta *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 4). [ḥayrānı olup, -up]*

ḫayret: *Allah'ın tecellîleri karşısında kulda meydana gelen şaşkınlık ve hareketsizlik.*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma **ḥayret** / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [ḥayret,]*

ḫayr-ıla: *Hayır ile.*

İster-iseñ Muḥib **ḫayr-ıla** nāmuñ añıla / Niyyetüñ ḫāliṣ idüp irdügüñe ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [ḫayr-ıla,]*

ḫayvān: *Ölümsüzlük (suyu).*

Yakdı cigerüm āteş-i hicrān meded eyle / Bu teşne dili iy lebi **ḥayvānum** unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [ḥayvānum, -um]*

ḫayvān suyın: *Ölümsüzlük suyu.*

Ḫacletindendür görinmez sanki ḫıżr-ı zinde-dil / Bilmedin **ḥayvān suyın** içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [ḥayvān suyın,]*

ḫayvān suyın içmiş: *Ölümsüzlük suyu içmek.*

Ḫacletindendür görinmez sanki Ḫıżr'uñ ʿāleme / Bilmedi **ḥayvān suyın içmiş** zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [ḥayvān suyın içmiş, -miş]*

ḫayvān-ṣıfat: *Hayvan gibi.*

Naḳş ide dest-i ḳudret dilde kalur mı ḳudret / **Ḫayvān-sıfātdur** ol kim sevmeye rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [ḥayvān-sıfātdur, -dur]*

ḫayyāṭ: *Dikici, terzi.*

Ehl-i ʿışḳa iy felek **ḫayyāṭı** biçerseñ ḳabā / Ġamdan özge ḫilʿat ü tāc u ḳabā biçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [ḫayyāṭı, -ı]*

“hāẕā şehīdü’l-ʿāşıḳīn”: *"Bu, âşıklar şehididir".*

Ol lebi şīrīn elinden ger ölem Ferhād-veş / Meşhedüme yazalar **“hāẕā şehīdü’l-ʿāşıḳīn”** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 7). [“hāẕā şehīdü’l-ʿāşıḳīn”,]*
hazān: *Güz, sonbahar.*

Bildi **ḫazān** leşkeri āḫir eşer gelür / Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [ḫazān,]*

Feryādını dil kesdi görelden ruḫ-ı zerdüm / Bülbül gibi nāle keser ire **ḫazāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [ḫazāna, -a]*

hazān irse: *Sonbahar gelmek II Zarar gelmek.*

Ḫazān irse döner zerde reyāḥīn / Gezend irmeye ol nāzük miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 2). [ḫazān irse, -se]*

ḫaẕer: *Ar. Sakınma, korunma.*

Egerçi gördüñ ol yāruñ cefāsın / Velī olmak gerek iy dil **ḫaẕerle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 2). [ḫaẕerle, -le]*

ḫaẕer eyle: *Sakınmak, kaçınmak.*

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḫaẕer / İy göñül ejderden itmişler ṭılısm ol maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [ḫaẕer eyle,]*

Çün mār-durur zülf[i] nigāruñ **ḫāẕer eyle** / Kākül sanup el sunubanı aña yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [ḫāẕer eyle,]*

ḫaẕer eyler: *Sakınmak, kaçınmak.*

Olupdur sīnemüñ ġārı ki āteş saçar ejderdür / **Ḫaẕer eyler** gelüp ʿAnḳā anuñ geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [ḫaẕer eyler, -r]*

ḫaẕer itmez: *Sakınmamak II kaçınmamak.*

Yakdı göñlüm ḫānesin itmez ḫaẕer hīç āhdan / Kendü şehrin mi yakar dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [ḫaẕer itmez,]*

ḫaẕer kıl: *Çekinmek.*

Didiler zülfi mārından **ḫaẕer kıl** / Heves kılanda gence olmaz korḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 5). [ḫaẕer kıl,]*

“hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn”: *"İşte cennet bahçeleri; oraya ebedî kalacak şekilde giriniz!" Tâhâ, 76 ayetinden iktibastır.*

Rūz-ı maḥşerde nidā cennetden ire ümmete / **“Hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn”** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 4). [“hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn”,]*

ḥazīn: *Hüzünlü.*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben **ḥazīn** / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [ḥazīn,]*

ḥazīne olupdur: *Depo, hazne ol(ur).*

Dükenmez ne ḳadar ḫarc itse çeşmüm / Şirişküme olupdur dil ḥazīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 4). [ḥazīne olupdur, -updur]*

ḥāżır: *(Ar.) Hazır.*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşḳ-i surḫ şāhid yiter / Kanda varursa ikisi ʿışḳuma **ḥāżır** güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [ḥāżır,]*

İy Muḥibbī kanda varup eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm ikisi **ḥāżır** güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [ḥāżır,]*

ḥāżır kılupdur: *Hazır durumda bulunmak.*

Kaʿbe kūyuñuñ hevāsıyla bugün ʿāşıḳlaruñ / Her biri **ḥāżır kılupdur** kendüzin ḳurbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [ḥāżır kılupdur, -updur]*

ḥażret: *(Bilhassa Allah için) Kat, huzur, nezd.*

Elde dutam komayam dāmānuñı maḥşer güni / Vardugumda **ḥażrete** çāk-i girībān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 3). [ḥażrete, -e]*

ḥażret-i ḥaḳḳ’a: *Allah (cc).*

Dil viren diller ġamı dehr-ile bīhūde ola / Kim ki rū **Ḥażret-i Ḥaḳḳ’a** duta āsūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [ḥażret-i ḥaḳḳ’a,]*

ḥaẕẕ eylemez: *Hoşlanmak, zevk duymak.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen **ḥaẕẕ eylemez** / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u ḫālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 3). [ḥaẕẕ eylemez, -mez]*

ḥaẕẕ eylemez: *Hoşlanmak, zevk almak.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen **ḥaẓẓ eylemez** / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u hālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 3). [ḥaẓẓ eylemez, -mez]*

ḥaẓẓ ider: *Hoşlanmak, zevk almak.*

Ne umarsın iy göñül sen ol gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide **ḥaẓẓ ider** ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [ḥaẓẓ ider, -er]*

helāk: *Mahvetmek, perişan etmek.*

Sīne dāġ u dil **helāk** ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ʻaḳlum kalmadı şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [helāk,]*

helāk eyler misin: *Öldürmek.*

Tīġ-ı cevrüñle bu sīnem çāk çāk eyler misin / Tañrı'dan korkmaz mısın āḫir **helāk eyler misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 1). [helāk eyler misin, -r misin]*

İy ṭabīb-i dil neden göndermedüñ şāfī cevāb / Yoḫsa göz göre bu miskīni **helāk eyler misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [helāk eyler misin, -r misin]*

helāk itdüñ: *Öldürmek.*

Ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ Muḥibbī'yi helāk / Hey ḳıyāmet rūz-ı maḥşerde senüñle söyleşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [helāk itdüñ,]*

helāk ola: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Eger bū almayam bir dem vefā ol gülsitānumdan / Şu deñlü eyleyem bülbül **helāk ola** fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [helāk ola, -a]*

helāk oldum: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

Ārzūdan ben **helāk oldum** müyesser olmadı / İtlerüñle bir gice kūyuñda olmak pāsbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 2). [helāk oldum, -dum]*

ḥelāl ideyim: *Bağışlamak.*

Öldürürseñ ideyim kanumı iy dōst ḥelāl / Tek lebüñden güzelüm būseñi iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [ḥelāl ideyim, -eyim]*

helāl itmeñ: *Helal etmek.*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ beni maḥrūm eyleyüp / Ben yoluñda cān virüp kanum **helāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [helāl itmeñ, -meñ]*

ḥelāl ola: *Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak, uygun ve yerinde olmak.*

Tīrüñden eger kaçura sīne Muḥibbī ger / Ḳatli **ḥelāl ola** aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [ḥelāl ola,]*

hele: *Bari, hiç olmazsa.*

Mey içüp yine bu ġamgīn dilümi şād ideyin / Anı bir laḥẓa **hele** ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [hele,]*

hem: *Ayrıca, ilave olarak.*

Perī dirler saña **[hem]** ay melek ḫū / ʿAceb olmaz ki yok insānda bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [[hem],]*

Çekmeyen derd ü belā-yı mihneti ʿāşıḳ degül / ʿĀşıḳ oldur āh idüp dāyim yanup **[hem]** yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [[hem],]*

hem: *"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel olsun / **Hem** ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [hem,]*

Olur raḳīb mānīʿ kūyuña varabilmem / Ḥaḳ'dan budur murādum **hem** göreyim ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [hem,]*

Ḫūn-ı dilden nūş ile **hem** bagrumı iden kebāb / İñleyen ġam meclisinde hemçü ṭanbūr uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [hem,]*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine anuñ müşg-i Çīn / Daḫı ol demden dilā ḫacletde **hem** şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [hem,]*

Dāmānuma yapışdı yine kūyuñ itleri / Eski ḥuḳūḳı añdı vü **hem** āşinā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [hem,]*

Gözüñ yaşına ġarḳ ol nīlūfer-vār / Gerekdür olasın **hem** beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 7). [hem,]*

Zülfi çevgānına yāruñ **hem** semendi sümmine / Başumı top itdüm ol çābük-süvāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [hem,]*

Fitne-i āḫir zamāndur **hem** cihān fettān[ı]dur / Fitneler çokdur daḫı ol gözleri mekkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [hem,]*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿuşşāḳa **hem** maʿşūḳa nāz / Böyle olsa ʿāşıḳ u maʿşūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [hem,]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol yār yüzinde / **Hem** beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [hem,]*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim ḫār-ıla / Bülbül-āsā bu Muḥibbī iñleye **hem** aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [hem,]*

İşidenler dimişlerdür ṣırāṭı / Kılıcdan itidür **hem** kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 4). [hem,]*

Cān virürüz tapusına **hem** bendeyüz kapusına / Ḥasret çeküp pā-būsına kul olmışuz fermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [hem,]*

Pür dil ġam-ıla cān-ıla **hem** oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [hem,]*

Gül yüzüni göstermeye dildār sebeb ne / Dil bülbül[i] āh eyleye **hem** zār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [hem,]*

hem çü: *(Onun) gibi.*

Dögilsün **hem çü** def karşuñda sīnem / Göñül ney gibi ḫoş-āvāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [hem çü,]*

Dōstum cevr ü cefālar eyledüñ ḥadden birūn / Ḳāmetüm oldı nigārā bār-ı ġamdan **hem çü** nūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 1). [hem çü,]*

hem çü: *Hem bunun için.*

Ögidür durmaz cihān ḫalḳını **hem çü** āsiyāb / Nevbetin bir bir gözedür getürür gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [hem çü,]*

Sünbül saçına irmek içün **hem çü** Muḥibbī / Geldi ki asa kendüzini dāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān görine **hem çü** māh / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [hem çü,]*

hem hem: *Hem...hem.*

Ger zülfüñ eger zülf-i dil-āviz ise iy dōst / Hem ḳayd-ı belā baña vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [hem hem,]*

hem hem: *Hem.... hem bağlacı.*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür / Bir nefesde hem Mesīḥā'sın u hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [hem hem,]*

hem rāh-ı men: *Benim yoldaşım.*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede maḥrem baña / Kanda gitsem bir dem ayrılmaz olur **hem rāh-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [hem rāh-ı men,]*

hem seyr olmak: *Birlikte olmak.*

Ger murād ise melekler ile **hem seyr olmak** / Himmetüñ bālini aç murġ gibi ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [hem seyr olmak,]*

hemān: *Hemen.*

Bülbül-i dil-ḫasta gül ruḫsāruñ eyler ārzū / İy Mesīḥī dem **hemān** güftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 1). [hemān,]*

hemān: *Çabucak.*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān virürem tek **hemān** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [hemān,]*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi Mecnūn-ı şeydā meşrebin / Añladı ancak **hemān** dünyāda rüsvā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [hemān,]*

hemān: *Daima, her zaman.*

Muḥibbī'den eger cān ister iseñ / Buyur sen tek **hemān** er-re'sü ve'l-ʿayn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [hemān,]*

Diler her kes kiʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū **hemān** ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [hemān,]*

hemān: *Daima, sadece.*

Göñlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / Cevr-ise senden **hemān** u ṣabr ise benden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [hemān,]*

hemān: *Derhal, hiç vakit geçirmeden, çabucak.*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī maḥv olursın sen **hemān** / Bir gören bir daḫı görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [hemān,]*

hemān: *Aman ha.*

Cānā dimezem eyle baña mihr ü vefālar / Tek cevr ü cefāñ kesme **hemān** muttaṣıl olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [hemān,]*

hemān: *Derhal, çabucak.*

Göreliden deyr içinde bu Muḥibbī muġbeçe / Eyledi cārūb müjgānın **hemān** ḫumḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [hemān,]*

hemān: *Birden.*

Ben **hemān** cān virmedüm ol şūḫ-ı şehr-āşūb içün / Niçeler cān virdiler ʿālemde rūy-ı ḫūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [hemān,]*

hemān: *Daima, her zaman, sürekli.*

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın saña taḳrīr eyleyem / Sorma Mecnūn'a ol olmışdur **hemān** ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [hemān,]*

hemān: *Çabucak, derhâl.*

Yüzüñ göster didüm ol āfitāba / El uzatdı **hemān** zülf-i niḳāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 1). [hemān,]*

hemān: *Her zaman. II Sadece.*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur **hemān** ʿālemde maḳṣūdum / Bunı sanma ki ʿālemde Muḥib[bī] ʿizz ü cāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [hemān,]*

hemān: *Sadece, tek.*

Göçdi göñül kaldı **hemān** dāġ-ı ḥasret āh / Āteş kalur yirinde eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [hemān,]*

hemān: *Ancak, yalnızca; daima, her zaman.*

Almasun zāhid şarāb-ı nābı düşemez agzına / Ḫalvetinde oturup dāyim **hemān** beng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [hemān,]*

hemān: *Böylece.*

ʿAdd olınmaz gerçi çokdur ʿışḳuñuñ dīvānesi / Ḫatm olındı bu Muḥibbī'de **hemān** ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [hemān,]*

hemān: *Derhal, çabucak, hemen.*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eṣer hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa **hemān** bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [hemān,]*

hemān: *Anında, hemen.*

ʿAnber-efşān zülfüñe beñzetdügüm-içün seni / Dōstum öldür **hemān** bildüm günāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [hemān,]*

hemān: *Daima, her zaman, sürekli.*

Yār **hemān** zülfi-y-ile kākül **hemān** / Ḳıṣṣa **hemān** ġuṣṣa vü müşkil **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [hemān,]*

Yār **hemān** zülfi-y-ile kākül **hemān** / Ḳıṣṣa **hemān** ġuṣṣa vü müşkil **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [hemān,]*

Yār **hemān** zülfi-y-ile kākül **hemān** / Ḳıṣṣa **hemān** ġuṣṣa vü müşkil **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [hemān,]*

Yār **hemān** zülfi-y-ile kākül **hemān** / Ḳıṣṣa **hemān** ġuṣṣa vü müşkil **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [hemān,]*

ʿIşḳ **hemān** dōst **hemān** dil **hemān** / Cevr **hemān** girye vü ḥālet **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [hemān,]*

ʿIşḳ **hemān** dōst **hemān** dil **hemān** / Cevr **hemān** girye vü ḥālet **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [hemān,]*

ʿIşḳ **hemān** dōst **hemān** dil **hemān** / Cevr **hemān** girye vü ḥālet **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [hemān,]*

ʿIşḳ **hemān** dōst **hemān** dil **hemān** / Cevr **hemān** girye vü ḥālet **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [hemān,]*

ʿIşḳ **hemān** dōst **hemān** dil **hemān** / Cevr **hemān** girye vü ḥālet **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [hemān,]*

Cilve **hemān** şīve **hemān** ḫū **hemān** / Fitne **hemān** ġamze **hemān** rū **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [hemān,]*

Cilve **hemān** şīve **hemān** ḫū **hemān** / Fitne **hemān** ġamze **hemān** rū **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [hemān,]*

Cilve **hemān** şīve **hemān** ḫū **hemān** / Fitne **hemān** ġamze **hemān** rū **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [hemān,]*

Cilve **hemān** şīve **hemān** ḫū **hemān** / Fitne **hemān** ġamze **hemān** rū **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [hemān,]*

Cilve **hemān** şīve **hemān** ḫū **hemān** / Fitne **hemān** ġamze **hemān** rū **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [hemān,]*

Cilve **hemān** şīve **hemān** ḫū **hemān** / Fitne **hemān** ġamze **hemān** rū **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [hemān,]*

Çeşm **hemān** tīr **hemān** ya **hemān** / Sīne **hemān** nāle cerāḥat **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [hemān,]*

Çeşm **hemān** tīr **hemān** ya **hemān** / Sīne **hemān** nāle cerāḥat **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [hemān,]*

Çeşm **hemān** tīr **hemān** ya **hemān** / Sīne **hemān** nāle cerāḥat **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [hemān,]*

Çeşm **hemān** tīr **hemān** ya **hemān** / Sīne **hemān** nāle cerāḥat **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [hemān,]*

Çeşm **hemān** tīr **hemān** ya **hemān** / Sīne **hemān** nāle cerāḥat **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [hemān,]*

Hicr **hemān** derd-ile miḥnet **hemān** / Līk Muḥibbī'de maḥabbet **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 5). [hemān,]*

Hicr **hemān** derd-ile miḥnet **hemān** / Līk Muḥibbī'de maḥabbet **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 5). [hemān,]*

Hicr **hemān** derd-ile miḥnet **hemān** / Līk Muḥibbī'de maḥabbet **hemān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 5). [hemān,]*

hemān: *Hemen / derhal.*

Ger bugün kursa **hemān** maḥv ola irteye degin / Ebrūdan itse ser-ā-perdeyi vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [hemān,]*

hemān: *Aksine.*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür **hemān** maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [hemān,]*

hemān ancak: *Sadece.*

Muḥibbī bu cihānuñ yok ṣebātı / **Hemān ancak** gözüñ açup yumınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 5). [hemān ancak,]*

Muḥibbī'nüñ **hemān ancak** murādı / Yüzin sürmek diler ol āsitāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 5). [hemān ancak,]*

hemān birdür: *Birbirinin aynısıdır.*

Güş eyleyüp eṣʿārumı taḥsīn idüp ehl-i ḫıred / Yokdur tefāvüt didiler birdür hemān Selmān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [hemān birdür, -dür]*

hemān tek: *Yeter ki.*

Biñ cevr ü cefā eyle baña itmezem gile / Yoluñdadur cān u serüm tek hemān dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 1). [hemān tek,]*

Ḳabūlümdür gelen senden cefālar / **Hemān tek** sen raḳīb sözine uyma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 4). [hemān tek,]*

hemān-dem: *Hemen, çabucak.*

Görüp ebrūñı göñlüm geldi vecde / **Hemān-dem** itdi dil miḥrāba secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 1). [hemān-dem,]*

Araya girse eger vuṣlat deminde pīrehen / Tañlaram ol dem **hemān-dem** pīrehen çāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [hemān-dem,]*

hemān: *Çabucak, derhâl.*

Hemān kendüzinüñ kemligin ider iẓhār / Şular kim naẓar eyler bizüm kelāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 4). [hemān,]*

hemçü: *"Gibi" anlamına gelen edat.*

Ḫūn-ı dilden nūş ile hem bagrumı iden kebāb / İñleyen ġam meclisinde **hemçü** ṭanbūr uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [hemçü,]*

hem-çünān: *Böyle, aynı bu şekilde.*

Nite kim ‘ışḳum tezāyüd itmede günden güne / **Hem-çünān** ḥüsnüñ senüñ ‘ışḳum gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [hem-çünān,]*

hemdem: *Dost, sırdaş.*

Kūy-ı dilberde Muḥibbī olalı yārān saña / İtler-ile ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle **ḥemdemsin** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [ḥemdemsin, -sin]*

hem-dem: *Birlikte bulunan, samîmî, canciğer arkadaş, dost.*

Āh u zārı kılsa bülbül ṣubḥ olınca ġam degül / Kurtarımaz ḫār elinden n’eylesün ol **hem-demin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [hem-demin, -iñ]*

hem-dem olmak: *Arkadaş olmak, yakın ve samimi olmak.*

İtlerüñle **hem-dem olmak** iftiḫārumdur benüm / Bu Muḥibbī bundan özge iftiḫārı n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [hem-dem olmak,]*

heme ōst: *Her şey O'dur.*

Kamu şehler kapusında gedādur / Ki şāhān-ı cihān-ārā **ōst** sulṭān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 2). [ōst,]*

hemīn: *(Fa.) Bütünüyle ,tam.*

Gīceler tevḥidi dilden koma her dem ẕākir ol / Rūz-ı maḥşer derdüñe oldur devā iden **hemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [hemīn,]*

Gülde luṭf u servde var iʿtidāl / Cemʿ olupdur cümlesi sende **hemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [hemīn,]*

hemīn: *Her zaman.*

Göñlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / Cevr-ise senden hemān u ṣabr ise benden **hemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [hemīn,]*

hemīn: *Bütünüyle, tamamen.*

Yār eger aña Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne sa‘ādet saña olur mı **hemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [hemīn,]*

hemīn: *Hemen.*

Bilmezem ḥūrī misin yāḫū melek iy nāzenīn / Kim göre nūr-ı cemālüñ kendüden gider **hemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [hemīn,]*

hemīn: *Ancak.*

Hīç kes virmiş degül yāruñ dehānından ḫaber / Gerçi ʿuṣṣāḳ arasında noḳṭadur dirler **hemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [hemīn,]*

hem-ʿīnān olma: *Beraber gitmek. II Arkadaş olmak.*

Bi-ḥamdi’llāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle **hem-ʿīnān olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 3). [hem-ʿīnān olma,]*

hem-ʿīnān olma: *Arkadaşlık etmek.*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle **hem-ʿinān olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [hem-ʿinān olma,]*

hemīşe: *Daima, her vakit, her zaman.*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā yār isteyen / Aña dil virsün **hemīşe** kendüzin zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [hemīşe,]*

hemīşe: *Daima, her zaman.*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem müşg bu / Andan alur çün **hemīşe** müşg bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [hemīşe,]*

hemīşe: *Daima / sürekli.*

Laʿl-i nābuñdur **hemīşe** bagrumı kan eyleyen / Zülf-i bī-raḥmuñ-durur göñül perīşān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 1). [hemīşe,]*

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbī'nüñ şu kim dür istemez / Göreyim ġavvāṣ-veş olsun **hemīşe** ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [hemīşe,]*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār / Gör bu riyāyı zāhid cennet umar **hemīşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [hemīşe,]*

hemīşe: *Daima.*

Nigārā himmetüñ hep nāza olsun / Gül-i rūyuñ **hemīşe** tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 1). [hemīşe,]*

Ḫāk-i derin Muḥibbī başuñdan eksük itme / Başuñda ol **hemīşe** tāc-ı saʿādet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [hemīşe,]*

Gözler **hemīşe** cevr-ile dilber cefā yolın / Beñzer cihānda görmedi mihr ü vefā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [hemīşe,]*

Kalur **hemīşe** bend-i belālar içinde ol / Her kim ki baglaya dili ol zülfi sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [hemīşe,]*

Gelse Muḥibbī ṣādī ġam ardıncadur gelür / Dehrüñ **hemīşe** ḥāli budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [hemīşe,]*

hem-nefes: *Arkadaş (derd bağlamında nefes kadar yakın arkadaş anlamı kastedilmektedir.).*

Kūyında olsam bir nefes yāruñ itine **hem-nefes** / Yiter baña bu mertebe ʿālemde nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [hem-nefes,]*

hem-nīşīn: *Beraber oturup kalkan, samimi arkadaş.*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla olmış **hem-nişīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [hem-nişīn,]*

hem-rāh-ı ḫūbān: *Güzellerin yoldaşı.*

Muḥibbī bil anı ṭāḳat getürmez / Olıcak bir kişi **hem-rāh-ı ḫūbān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 5). [hem-rāh-ı ḫūbān,]*

hem-reng eylesün: *Aynı renk yapmak.*

Diñüz ol serv-i ḫırāma cevre āheng eylesün / Ḫūn-ı dilden sāʿid-i sīmīni **hem-reng eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 1). [hem-reng eylesün, -sün]*

hem-ser: *Arkadaş.*

Saḫt-rūdur korkaram kim saña **hem-ser** dirile / Alma gel āyīne-i ḥüsnüñe kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [hem-ser,]*

hem-ser ola: *Arkadaş olmak.*

Sanma iy dil kim gedā **hem-ser ola** sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [hem-ser ola, -a]*

hem-ser oldı: *Arkadaş olmak.*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ key bedīʿ / Bunı kim gördi gedāyı **hem-ser oldı** şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [hem-ser oldı, -dı]*

hengāme: *Gürültü, patırtı, şamata.*

Başuma üşti fiġānum işidüp ʿālem benüm / Göreler hicrān eger bāḳī kıla **hengāmesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [hengāmesin, -sin]*

hep: *"Her zaman" anlamında zarf.*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin **hep** un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [hep,]*

hep: *"Her zaman" anlamında kullanılan zarf.*

Nigārā himmetüñ **hep** nāza olsun / Gül-i rūyuñ hemīşe tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 1). [hep,]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde göñlümden dutar / Dile sordum didi āh **hep** dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [hep,]*

hep cümle: *Bütün.*

Dirlerdi māh-rūlar **hep cümle** bī-vefādur / Gezdüm cihānı gördüm yok sen tek cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [hep cümle,]*

her: *Her.*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla sularam ben **her** seḥer / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur bu gözlerüm yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [her,]*

her: *"Her" belgisiz sıfat.*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider **her** kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [her,]*

her: *"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur **her** kişi añar mürdesin / Çünki öldürdüñ Muḥibbī'yi gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [her,]*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem **her** ne eylerseñ / Olupdur ḳānīʿ söz açmaz saña varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [her,]*

Ṣāf ḳalb ol **her** kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [her,]*

Burḳaʿın keşf eylemişdür **her** şükūfe bāġda / Tā zekāt-ı ḥüsnini ʿārż eyleye iḥsān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [her,]*

Her şükūfe gülşen içre dutmış elde sīm ü zer / Pāyuña īṯār ideler sen şeh-i ḫūbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [her,]*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / Dinmeye eger **her** kıla bir niçe dil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [her,]*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere kātib / Cehd eyle ki **her** n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [her,]*

Delindi ney gibi bagrum ölürsem iy kemān ebrū / Ṣadālar olısar ẓāhir benüm **her** üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [her,]*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy felek **her** seng[i] kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [her,]*

Baḫr-ı dilden dürler iẓhār eyledüñ deryā-miṯāl / Ol sebebden didiler **her** beytüñe dürr-i ṯemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [her,]*

Bu Muḥibbī cān u dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini **her** būd u **her** nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [her,]*

Bu Muḥibbī cān u dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini **her** būd u **her** nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [her,]*

Terk eyle bugün cāmeñi serāpā bürehne ol / Yarın yakaña sunmaya **her** nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [her,]*

Her şükūfe rām olupdur emrine şāh-ı gülüñ / Oturup ḥükm eylesün çün oldı Dārā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [her,]*

İy Muḥibbī **her** yañadan gelse ġam olma melūl / Çünki açar **her** dili ġamgīni ṣaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [her,]*

Her sözüñde niçe maʿnī var nihān u āşikār / Ehl-i diller yazup itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [her,]*

Her kılını zülfinüñ biñ başlu ejderhā kılur / **Her** kaçan sāḥir gözüñ siḥr okıya efsūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [her,]*

Meclis içre **her** ḳadeḥ san bir gül-i aḫmer-durur / Bülbül olmışdur şürāḥī diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [her,]*

İy Muḥibbī ruḫları şevḳine **her** şeb-tā-seḥer / Bülbül-i şūrīde-veş nāle [vü] feryād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 5). [her,]*

İy dil-i bī-çāre itme cevr-i dilberden enīn / Mā-teḳaddemden meşeldür nāz ider **her** nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [her,]*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [her,]*

Tek şarāb olsun sifāl-ıla bugün mey-ḫ∨āreye / Yig gelür **her** vech-ile ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [her,]*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi kim ẓāhir olur feryāddan / Bir eserdür kūh içinde nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [her,]*

Ḳādir olmadı yaza ḥālümi ḫaṭṭāt-ı felek / **Her** kılum agzın açup derdümi didi mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [her,]*

Baña sünbül saçınuñ **her** kılı ejder görinür / Siḥir ʿilmini bilür gözleri cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [her,]*

Cefā vü cevr-ile ḳahruñı iy dōst / Şikayet eyler cismümde **her** mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 2). [her,]*

Her ṭarafdan çün üşer başuña pervāne-i ġam / Sen daḫı şemʿ-ṣıfat **her** nefesüñ nūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [her,]*

Serv ḳaddi hevesi komadı göñlümde ḳarār / Gözlerüm yaşı gibi turmaz akar **her** sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [her,]*

Her işi eyleyen çü odur iḫtiyār anuñ / Hīç vire mi irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [her,]*

Kılursa tīġ-ı ʿışḳ seni dü-nīme / Rumūz-ı ʿışḳı dime **her** le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 1). [her,]*

Çün göñül maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri / **Her** sözüñ dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [her,]*

ʿIşḳuma gözüm yaşı Muḥibbī nişānedür / Ḫūn-āba dönüp akdugı **her** sū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [her,]*

'Āşıḳa derd ü miḥnet bülbüle bāk ü ḥasret / Ḫande naṣīb olmış **her** kebk-i kūhsāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 2). [her,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal dāyim / Görüp su gibi **her** servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [her,]*

her: *"Herhangi biri" anlamında belgisiz sıfat.*

Eger āh eylesem döke cihān yaş / Ki zīrā diyümez **her** dīde dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [her,]*

her: *"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.*

Gözden döküp **her** dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [her,]*

Dilüñden gitmesün **her** demde Sübḥān / Kim oldur kullaruñ derdine dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [her,]*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla **her** sū / Ben āh ideyin karşuña ko bir eser olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [her,]*

Sīnemüñ bāġın temāşā eyle dāġum gül gibi / **Her** elif kim çekmişem serv-i revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [her,]*

her: *"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz sıfat.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün olmasun / **Her** yañadan gözleri yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [her,]*

Yār olma **her** leyīme ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [her,]*

her: *"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz sıfat.*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [her,]*

Çenge döndi ḳāmetüm ġamdan Muḥibbī mūlarum / Kana boyandı dönüp **her** birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [her,]*

her bir: *Her bir.*

Şiʿrümüñ **her bir** saṭırı mevc-i deryā olalı / Naẓmumuñ maʿnāsın iden dürr-i ġaltān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [her bir,]*

Bekler iken zülfüñüñ **her bir** kılı ejder-ṣıfat / Bir naẓar kim ola göre ḫüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [her bir,]*

Gerçi kim **her bir** işüñ oranı var / Ḥadden aşurduñ cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 2). [her bir,]*

Her bir nefesde niçe ʿaṭālar ider saña / Kim ḳādir olur itmege ḥamdi edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [her bir,]*

her bir kese: *Her bir kişi.*

Zāhidā kendüñ görüp **her bir kese** ṭaʿn eyleme / Örnek al kendini görüp ṣūret-i merdūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [her bir kese, -e]*

her biri: *Her biri.*

Kaʿbe kūyuñuñ hevāsıyla bugün ʿāṣıḳlaruñ / **Her biri** ḥāżır kılupdur kendüzin ḳurbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [her biri,]*

ʿIşḳ ara Ferhād'a taḥsīn eyle Ḳays'a āferīn / Ḫoş gözetmiş **her biri** bulmış belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [her biri,]*

Yarın ki ṣāliḥān ʿamel ʿarżın ideler / Ṣādān olup cennete **her biri** tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [her biri,]*

Eger Ferhād u Vāmıḳ Vīs ü Mecnūn / Degüldür **her biri** ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [her biri,]*

İy Muḥibbī yār götürse yüzinden ger niḳāb / Māh-rūlar **her biri** barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [her biri,]*

Şehr-i miḥnetde sorarsañ ḥālini ʿāṣıḳlaruñ / **Her biri** derdi ḳabūl eyleye dermāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 2). [her biri,]*

Gāh cevrüñe cefā gāhī belā geh derd ü ġam / Bu cihāndur eksük olmaz **her biri** gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 2). [her biri,]*

Muḥibbī göreli naẓm ehli naẓmuñ / İderler **her biri** eşʿāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 10). [her biri,]*

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler / **Her biri** taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [her biri,]*

her birisi: *Her biri, ayrı ayrı.*

Dün ḫarābāta varup meygedede dürd-keşān / Gördüm **her birisi** her yañaya cürʿa-feşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [her birisi,]*

Cānda āteş oldı ten seng-i melāmetden kebūd / Üstüḫ∨ānum **her birisi** oldı şemʿ-i encümen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [her birisi,]*

Her kaçan ʿarż ide ʿuṣṣāḳa ḥüsni nūrını / **Her birisi** ġaşy olup hūş-ıla ʿaḳıldan gide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [her birisi,]*

her birisi: *Hepsi, tamamı.*

Öykünürse boyuña serv ü çınār / **Her birisi** kurısun ḳadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 4). [her birisi,]*

Meclis-i ġamda şu deñlü dökeyim ḫūn-ı ciger / Bezm ara **her birisi** bir gül-i ḫandān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [her birisi,]*

Agız açar yara geldügince tīrī sīneme / **Her birisi** tīr ü ḫançerden iderler ʿöẕr-h∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 3). [her birisi,]*

her cānibde: *Her taraf, her yön.*

Açılupdur gerçi **her cānibde** gülhā-yı çemen / Ḥāṣıl olmaz māh-rūlarsuz temāşā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 1). [her cānibde, -de]*

her dem: *Her zaman.*

Ġamuñla olmayan şād[ān] göñül **her dem** ḫarāb olsun / Kül olsun nār-ı ʿışḳ-ıla yanup küllī türāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [her dem,]*

Ferhād-ṣıfat ceng iderem seng-ile **her dem** / Şekker-leb [ü] şīrīn suḫenkāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [her dem,]*

Gīceler tevḥidi dilden koma **her dem** ẕākir ol / Rūz-ı maḥşer derdüñe oldur devā iden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [her dem,]*

Gökler olursa Muḥibbī tañ mıdur reng-i kebūd / Āteş-i dilden çıkan **her dem** duḫānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [her dem,]*

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre **her dem** ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī sen ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [her dem,]*

Ser-i kūyuñda ʿışḳuñla Muḥibbī ḫāk-i rāh olsa / Vefā būyı gele **her dem** çürimiş üstüḫ∨ānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [her dem,]*

Hīç revā mı yād idüp **her dem** raḳībi yād ide / Niçe yıldur añmaya bu ʿāşıḳ-ı dīrīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [her dem,]*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil **her dem** / Elüñde dutduguñ sāġar ki yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [her dem,]*

Müjem ferrāş olup **her dem** süpürse kūy-ı dildārı / Savurmaga su isteyü gelür çeşmüm saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [her dem,]*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar **her dem** yüri miḥnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [her dem,]*

Seyr-i gülşen eylemek uşşāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül **her dem** eglence ḫayalüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 2). [her dem,]*

Seyr-i gülşen eylemek ʿuşşāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül **her dem** eglence ḫayālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 2). [her dem,]*

Tolaşur **her dem** kemend-i zülfüñe dīvāne dil / Kurtuluş yokdur meger zülfüñde anı asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [her dem,]*

Umaram ġamz oklarını ata **her dem** sīneme / Anuñ içün dil nişān itdüm o kaşı ya içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [her dem,]*

Muḥibbī lāʿl-i nābı ḥasretineden / Varur **her dem** mey-i ṣaḥbāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 5). [her dem,]*

Eksük olmasun yaşı **her dem** bu ben dil-ḫastenüñ / Teşne görse tamla tamla tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [her dem,]*

Görüp cemāl-i şemʿüñ pervāne-veş Muḥibbī / Zülfüñ şebinde **her dem** yanar o nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [her dem,]*

Gözüm gevherlerin **her dem** alur göñlüm ayasına / Diler īṣār ide varup nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [her dem,]*

Göz yaşı firāḳuñla akar su gibi **her dem** / Ḫāk itme beni iy şeh-i ḫūbānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [her dem,]*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan **her dem** dil ü cānum benüm / Per yakar mıydı eger pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [her dem,]*

Cürm ü ʿiṣyāna olalum cān-ıla biz muʿterif / Zāhide budur düşen **her dem** riyā vü zerḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [her dem,]*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür **her dem** yaşuñ / Müstedām ol göreyiñ ʿālemde sen çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [her dem,]*

Cürm-i ʿışḳ içün beni **her dem** ġamı yakdı hezār / Bu ʿacebdür ki bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [her dem,]*

Meclis içre bāde içdükde lebini rāyegān / Bu Muḥibbī reşk ider her laḥẓa **her dem** sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [her dem,]*

O serv ben ḫāke n'ola sāye salsa / Düşer çün sāyeler **her dem** türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [her dem,]*

Ġoncaya nāz ögredür **her dem** lebüñ güftārda / Serve taʿlīm ide bālā ḳadüñ reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [her dem,]*

Didüm serv-i sehī gibi salınsun ḥüsn bāġında / Koñ aksun gözlerüm yaşı benüm **her dem** ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [her dem,]*

her demde: *Her an, daima.*

ʿIşḳ dāġını her kim ki yaka sīnesi üzre / Her laḥẓada **her demde** gözin tolı nem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [her demde,]*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu dōstum bülbül gibi / Bu dil-i şūrīdedür **her demde** efġān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 2). [her demde,]*

Baña **her demde** gelür derd ü belā miḥnet ü ġam / Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [her demde,]*

Luṭf-ıla **her demde** aġyāra temelluḳ gösterüp / Yaralanmış göñlümi benüm ḫırāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [her demde,]*

Ġamzesi dökse ne tañ **her demde** müslim ḫūnını / Türk-i kāfirdür teraḥḥüm olmaz ol bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 2). [her demde,]*

her geh: *Her zaman, her defa.*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol nergis-i cādū / **Her geh** ki işāret kıla ger gūşeden ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [her geh,]*

her gīce: *Her gece.*

Bülbül gibi **her gīce** nālān oluram āh / Cān geldi lebe eyledügüm zāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 2). [her gīce,]*

Gülsitānında Muḥibbī **her gice** tā ṣubḥa dek / Gözlerin yummaz ider bülbül gibi āh u fiġān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 5). [her gice,]*

Ol ferāġatda yatur nāz uyḥusında ṣubḥa dek / Şem‘ gibi **her gīce** iy dil saña yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [her gīce,]*

Cān aparur şemʿ gördüm **her gice** pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne yanmak ögren iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [her gice,]*

Gözlerüñ yaşını dök yusun günāhuñ çirkini / Zār kıl **her gīce** kılsun ṣubḥa dek bu dil enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [her gīce,]*

her giceñ: *Her gece.*

Devletüñ dilberā mezīd olsun / **Her giceñ** ḳadr ü günüñ ‘iyd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 1). [her giceñ, -ñ]*

her gül: *Her gül çiçeği.*

Ruḫlaruñsuz bāġ u ṣaḥrāda görinen çeşmüme / **Her gül** āteş-pāredür her lāle beñzer aḫkere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [her gül,]*

her gün: *Her gün.*

Niçe serler **her gün** eylersin ġıdā / İy ʿacūz dünyā meger serḫānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 8). [her gün,]*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek **her gün** āhı ben / Muḳırram ben günāhuma çog itdüm bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [her gün,]*

İḫtiyār ile degüldür seni cāñdan sevdügüm / Ger günāh ise gel ʿafv it eksük olmaz **her gün** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [her gün,]*

her işde: *Her şartta, her durumda, her şekilde, yapılan her amelde.*

İlāhi göñlümi sirāc eyle / **Her işde** kapuña muḥtāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 1). [her işde,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan āh eyleyüp añsam firāḳuñ aglasam / Āhum eflāki yaka ġarḳ ola yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [her kaçan,]*

Her kaçan görse Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Cān u dilden başını meydāna iltür top içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [her kaçan,]*

Her kaçan gelse ḫayāl-i serv-i ḳaddi yāduma / Göz yaşın eyler revān ol ḳāmet-i mevzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 6). [her kaçan,]*

Şāh-ı ġam dil ḫānesine **her kaçan** kılsa nüzūl / Gevher-i eşki göñül kıl yolına īs̱ār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [her kaçan,]*

Her kaçan baksam nigāruñ gözi-y-ile kaşına / Ṣad hezārān āferīn direm anuñ naḳḳāşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [her kaçan,]*

Her kaçan serv-i sehī gibi salınsa dil-firīb / Pāda ḳudret kalmaya serv-i ḫırāmāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 3). [her kaçan,]*

Her kaçan ʿarż ide ʿuṣṣāḳa ḥüsni nūrını / Her birisi ġaşy olup hūş-ıla ʿaḳıldan gide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İy Muḥibbī **her kaçan** yād idesin gül ruḫların / Gīceler bülbülleyin tā ṣubḥ feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [her kaçan,]*

Getürür peyk-i ecel san baña rıḥlet nāmesin / **Her kaçan** ẓāhir olur ḫaddinde ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [her kaçan,]*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy dōst benüm / **Her kaçan** karşuña bu göñlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [her kaçan,]*

Ṣiʿrüm içre **her kaçan** şekker lebüñ ẕikr eylesem / Birbirinden kapuşurlar ḫalḳ fāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [her kaçan,]*

Serv baş egüp çınār el arkasın yirde koya / **Her kaçan** cilve kıla yārum ḳad-i bālā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 2). [her kaçan,]*

Her kaçan taḳrīr idem ʿibret-nümā aḥvālümi / Ḫalḳ-ı ʿālem ġaş[y] olup derd-ile bagrın taglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 3). [her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kılını zülfinüñ biñ başlu ejderhā kılur / **Her kaçan** sāḥir gözüñ siḥr okıya efsūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [her kaçan,]*

Serv tek gelse ḳıyāma **her kaçan** ol ṣāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur ol dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [her kaçan,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki...*

Her kaçan kim salınup geşt-i çemen eyleyesin / Korkaram sāye-i ḳaddüñ ḫes ü ḫāşāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 2). [her kaçan kim,]*

her kanda ki: *Her nerede ki. II Her nerede olursa.*

Dil murġı yine ʿārıż [u] ḫālüñe ider meyl / **Her kanda ki** murġ gör[e] ine āb ile dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [her kanda ki,]*

her kes: *Herkes, bütün insanlar.*

Niçe bir ġaflet Muḥibbī aç göz uyḫudan uyan / Çün bilürsin kim içer **her kes** ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [her kes,]*

Diler **her kes** ki ʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [her kes,]*

her kesi: *Herkes, bütün insanlar. II Âşıklar.*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim aña ṭılsım olup zülfeyn[i] ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [her kesi,]*

her ki: *Kim olursa olsun, herkes.*

Pāralansun dilerem şāne gibi bagrı anuñ / **Her ki** elin uzada zülf-i perīşānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [her ki,]*

Naʿl-i esbini zemīn üzre anuñ **her ki** göre / Yüz sürüp hīç ola mı ki sücūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 2). [her ki,]*

Her ki ḥabāb gibi ṣīşe-i terde maḥv ola / Budur zamānenüñ işi dāyim ḥabāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 3). [her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Dūzaḫ-ı hicrinde anuñ ne çeker ʿāşıḳları / **Her ki** bilmek isteye sorsun ḫarāret ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 4). [her ki,]*

her kim: *Kim olursa olsun.*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün añaram / **Her kim** okursa anı vālih ü ḥayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [her kim,]*

Her kim iderse meyl bu dehrüñ vefāsına / Lāzım gelür ki ugraya āḫir cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [her kim,]*

Yār itse kaçan kākülini başına külāh / Āşüfte ola **her kim** iderse aña nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Maḥabbet nārına **her kim** dutuşup cān-ıla yanmaz / Yanup ḥirmān ocagında aña dāyim ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [her kim,]*

Saña niçe beñzedem başdan ayaga nūrsın / Ḥaḳ disün **her kim** göre ḫurşīd-i tābān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [her kim,]*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak gerek meydāna giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [her kim,]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī ġazellerin / Raḥmet aña ki raḥmet-ile bir duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [her kim,]*

Her kim cefā vü cevrini bilmez anuñ vefā / Öldürseler ger anı ġazādur ʿaẕāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [her kim,]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī şiʿrini / Raḥmet aña raḥmet ile ger duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [her kim,]*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte bir şīrīn ġazel / **Her kim** anuñ fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [her kim,]*

her kim: *Her kim, kimse.*

Şābāş diye **her kim** işide bu naẓmuñı / İtdüñ Muḥibbī şiʿrüñi çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [her kim,]*

her kim ki: *Hangi kimse ki.*

ʿIşḳ dāġını **her kim ki** yaka sīnesi üzre / Her laḥẓada her demde gözin tolı nem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [her kim ki,]*

Her kim ki gördi gözlerümüñ yaşını didi / Ol serv sāyesinde yine nāz u niʿamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [her kim ki,]*

Her kim ki ırar ʿāşıḳı dilber kapusından / Budur dilegün anı ki ol derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [her kim ki,]*

Her kim ki benüm ḥālüme raḥm itmeye iy dōst / Ḥaḳ'dan dilerem ḥālini benden beter olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [her kim ki,]*

Her kim ki diler merd ola merdāneler içre / Dünyāya göñül virmesün ʿālemde er olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 4). [her kim ki,]*

Her kim ki ʿāşıḳ olmış serden geçer ol āḫir / Dimiş bu sözi Manṣūr vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [her kim ki,]*

Her kim ki göre iy perī nāgāh cemālüñi / 'Aḳlı gidüp ġaşy ola ol laḥẓa bayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [her kim ki,]*

Kalur hemīşe bend-i belālar içinde ol / **Her kim ki** baglaya dili ol zülfi sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [her kim ki,]*

Her kim ki vefā ʿahdin ider ʿahdine turmaz / Yir nān u nemek ḥaḳḳını ol dizi yüzinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [her kim ki,]*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese iẓhār ider ol / Ġayrınuñ ʿaybını **her kim ki** gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [her kim ki,]*

Cānā ġamuñla sīne-i pür-zaḫmda yazılur / **Her kim ki** naẓar ide okur anda āh-ı şāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [her kim ki,]*

Her kim ki gönül baglaya bir saçı sünbüle / Añlamazam ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 1). [her kim ki,]*

her kim ki: *Hangi kimse ki.*

Her kim ki uyar cān-ıla dehrüñ hevāsına / Lā-büd anı irişdürür āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [her kim ki,]*

her kime: *Her kim.*

Rüstemāne yayını almış o çeşm-i ġamze-zen / **Her kime** dogrutsa lā-büd ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [her kime,]*

her kimüñ: *Her kim, kim olursa olsun.*

Her kimüñ kim ola ḳalbinde anuñ ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [her kimüñ,]*

her kimüñ ki: *Her kimin ki.*

Her kimüñ ki dīni var ẕāhirdür anuñ kīni yok / Zīrā bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [her kimüñ ki,]*

Leblerinden derdüme dermān n'ola kılsam ṭaleb / **Her kimüñ ki** derdi var cehd ide dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [her kimüñ ki,]*

her kişi: *Herkes.*

Sevdüginüñ **her kişi** ister vefāsına ire / Ben cefāsın isterem hergiz vefāsın istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [her kişi,]*

Girerdi **her kişi** gülzār-ı ḥüsne / Eger olmasa ḫaṭṭuñ aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 4). [her kişi,]*

Kaʿbe-i kūyuña varan ʿāşıḳı ḳurbān eyle / Ḳaṣd ider ḫayra girür **her kişi** bayram olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [her kişi,]*

Gerekdür şiʿrde ola deḳāyıḳ / Ve illā **her kişi** dir şiʿr-i sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [her kişi,]*

her kişiyi: *Herkes.*

Her kişiyi söyledür ʿaḳluñ mihengi bādedür / ʿAhd ü peymān gözleyen alsun ḫaber peymāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 2). [her kişiyi,]*

her laḥẓa: *Her an.*

Gehī cevr ü cefā gāhī sitemden / Añarsın gönderen **her laḥẓa** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 4). [her laḥẓa,]*

Destine mestāne çeşmüñ dōstum ḫançer virüp / Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla **her laḥẓa** savaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [her laḥẓa,]*

Meclis içre bāde içdükde lebini rāyegān / Bu Muḥibbī reşk ider **her laḥẓa** her dem sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [her laḥẓa,]*

her laḥẓada: *Her an.*

ʿIşḳ dāġını her kim ki yaka sīnesi üzre / **Her laḥẓada** her demde gözin tolı nem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [her laḥẓada, -da]*

her laḥẓada: *Her an.*

Girev kıl ḫırḳañı al cām-ı bāde / Dilüñden gitmesün **her laḥẓada** Hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 2). [her laḥẓada,]*

her lāle: *Bütün laleler.*

Ruḫlaruñsuz bāġ u şaḥrāda görinen çeşmüme / Her gül āteş-pāredür **her lāle** beñzer aḫkere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [her lāle,]*

her müşkil iş: *Her zor iş.*

ʿIşḳ-ıla cān yakmagı pervāne benden ögrenür / Olıcak **her müşkil iş** āsān olur üstād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [her müşkil iş,]*

her ne: *Her ne, ne olursa olsun.*

Her ne zaḥmet kim gele andan baña rāḥat gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [her ne,]*

Her ne gelürse mihr eger cevr rāżıyam / Sundum nigāra cān-ıla çün iḫtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [her ne,]*

Yārdan **her ne** gelür derd ü belā zecr ü sitem / Rāżıyuz lā dimezüz tek bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [her ne,]*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili ḥall oldı baña / **Her ne** sorsañ baña sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [her ne,]*

Maʿşūḳ **her ne** itse Muḥibbī ko eylesün / Hīç girmesün kimesneler anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [her ne,]*

Meyl idüp dehre koma bir taşı bir taş üstine / **Her ne** emr itse Ḫudā ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [her ne,]*

Her ne çekesin saña Muḥibbī maḥal oldı / Kaç kerre didüm zülfine dil virme dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [her ne,]*

her ne deñlü ki: *Her nasıl ki.*

Her ne deñlü ki sü'āl olına virmeye cevāb / Āh idem girmeye ger ġonca dehānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 3). [her ne deñlü ki,]*

her ne dirlerse: *Ne söylerlerse söylesinler.*

Ser-i kūyında muṣāḥib olıgör itlerine / **Her ne dirlerse** ko sen yār olagör yāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 3). [her ne dirlerse,]*

her ne gelürse: *Her ne gelirse gelsin.*

Gönderüp derd ü elem hicr-ile öldürmek ise / Rāżıyam **her ne gelürse** baña cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [her ne gelürse,]*

İtseñ eger cevr ü cefā sanma incinem / **Her ne gelürse** senden ol baña kām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [her ne gelürse,]*

her ne itdümse: *Her ne ettiyse.*

ʿArż kıl zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / **Her ne itdümse** sipāriş saña zinhār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 2). [her ne itdümse, -dümse]*

her ne ki: *Her ne, her ne ki.*

Başumda bir kara yazu imiş geldi ḫaṭ-ı cānān / Muḥibbī her ne yazu ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [her ne ki,]*

her ne kim: *Her ne kim olursa olsun.*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün size olmışdur ʿayān / **Her ne kim** ola ʿayān ḥācer degül aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [her ne kim,]*

Okuduñ levḥ-i ezelde **her ne kim** menḳūş idi / Oldı ẓāhir saña ʿilm-i evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 3). [her ne kim,]*

her ne kim: *Her şey.*

Ger cefā sengini yagdursañ gökden rāżıyam / **Her ne kim** gökden yaga lā-büd ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [her ne kim,]*

her ne kim: *Her ne kadar şey.*

Eyleseñ cevr ü cefālar yüzümi döndermezem / **Her ne kim** gökden yagar anı ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 4). [her ne kim,]*

Muḥibbī **her ne kim** bulsa dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [her ne kim,]*

Muḥibbī **her ne kim** virdiyse dünyā / Alur aldanma āḫir ol ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [her ne kim,]*

Her ne kim vire Ḫudā eyle ḳanāʿat cān-ıla / Az u çok dime sakın itme nizāʿ aş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [her ne kim,]*

her ne kim: *Her ne ki.*

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī **her ne kim** ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [her ne kim,]*

her ne yirde: *Her nerede.*

Her ne yirde ki ruḫuñ yādına göz yaşı dökem / Lāleler ile müzeyyen ola bu rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [her ne yirde,]*

İy Muḥibbī **her ne yirde** cāy ide sulṭān-ı ʿışḳ / Cān u dil ḫākister eyler üstüḫ∨ānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [her ne yirde,]*

her negese sunma: *Herkese sunma.*

İy göñül eyle ḳanāʿat ḫānesin gel iḫtiyār / Sunma zāhid gibi sen ellerüñi her negese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 3). [her negese sunma,]*

her nesneyi: *Hangi şey ki.*

Dimezem cevr eyleme göster gehī mihrüñ yüzin / Dōstum **her nesneyi** itmek gerek evzān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [her nesneyi, -yi]*

her neye kim: *Hangi şeye ki.*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı berḳ ide / **Her neye kim** ugradıysa ol dem anı ḥarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [her neye kim,]*

her saçı sünbül: *Her sümbül saçlı.*

Tag u ṣaḥrāya benefşe düşmişe Mecnūn-vār / El mi virürdi aña **her saçı sünbül** ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [her saçı sünbül,]*

her şeb: *Her gece.*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār iñiler āh / Dir nāle kılup böylece dīvār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [her şeb,]*

her seḥer: *Her sabah.*

İşigüñ pāk itmege saḳḳā-yı çeşmüm **her seḥer** / Su sepüp bir deste baglar kirpügi cārūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [her seḥer,]*

Ġonca-veş yār-ı Muḥibbī ola kim ḫande kıla / **Her seḥer** dīdelerüñ yaşını bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [her seḥer,]*

Niçe feryād itmesün bī-çāre bülbül **her seḥer** / Yılda bir gül açılur ol da miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [her seḥer,]*

her servüñ: *Her uzun boylu güzel.*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında ol dāyim / Görüp su gibi **her servüñ** ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [her servüñ, -üñ]*

her sözi: *Her sözü.*

Gevher-i naẓmına eylegil Muḥibbī'nüñ naẓar / Gūşuña dak **her sözi** yigdür anuñ dürdāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 5). [her sözi,]*

Muḥibbī'ye ezelden naẓm ʿaṭādur / Deger **her sözi** yüz biñ āferīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 5). [her sözi,]*

her sū: *Her taraf II her tarafta.*

Gözleri yaş[ı] akar **her sū** olur āb-ı revān / Dil virelden bu Muḥibbī serv-ḳad bālālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 5). [her sū,]*

her sū: *Her taraf, her yan.*

Maʿnā gülini itdi çün iẓhār Muḥibbī / İletdi seḥer yili anuñ būyını **her sū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [her sū,]*

her ṭaraf: *Her yer.*

Baḥr ara hīç kimseler yārından ayru düşmesün / Leşker-i ġam **her ṭaraf** başına anuñ üşmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 1). [her ṭaraf,]*

Satmaga gül ḥüsnini bülbülleri dellāl ider / Ṣaḥn-ı gülşen **her ṭaraf** feryād u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [her ṭaraf,]*

her ṭarafa: *Her yana.*

Dür dişi fikri ile yaşumı seylāb idüben / Akıdup **her ṭarafa** varayım ummāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 4). [her ṭarafa,]*

her ṭarafdan: *Her yer, her bölge, her yan.*

Her ṭarafdan çün üşer başuña pervāne-i ġam / Sen daḫı şemʿ-ṣıfat her nefesüñ nūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [her ṭarafdan,]*

Genc-i ḥüsne dest-res niçe bula ʿāşıḳları / **Her ṭarafdan** zülfi anuñ pāsbāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [her ṭarafdan,]*

her tārı: *Her tel.*

ʿAceb mi göñlümi çekseñ nigārā / Olupdur zülfüñüñ **her tārı** ḳanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 7). [her tārı,]*

her yaña: *Her taraf, her yön.*

Her yaña bakam görürem ben ḫayālüñi / ʿAḳs-i cemāl-i rūyuñı iy luʿbetān-ı çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 3). [her yaña,]*

Kesdükçe tagı ʿışḳ-ıla yire dökilen eşk-ile / Yāḳūt-ı laʿle döndürür **her yaña** seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [her yaña,]*

Ol serv-i sehī ʿārıżı gül geldi çü bāġa / Ḥālini bilüp **her yana** gül düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [her yana,]*

Hergiz vişāli saʿy-ile girmez Muḥibbī çün ele / **Her yañа** cidd ü cehd-ile varup tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [her yañа,]*

her yañа: *Her taraf.*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın **her yañа** iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı ko aksun cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [her yañа,]*

Ḥasretüñden kana döndi yaşum iy serv-i ḫırām / Akdı cūlar **her yañа** bu dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [her yañа,]*

Āh kılsam derd-ile **her yañа** bir pārem düşer / Tīġ-ı ġamla şerḥa şerḥa bagrı pāre pāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [her yañа,]*

Bende imiş yār bilmezdüm Muḥibbī ḥayf kim / **Her yañа** bilmezligümden arar idüm yārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [her yañа,]*

Gülşende diñ ol serv-i ḫırāmāna salınsun / Āhum yiline karşu ko **her yana** salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [her yana,]*

Muḥibbī **her yañа** çekdi sipāh-ı naẓmın[ı] çün / Diñ imdi ḳaṣd iden gelsün inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [her yañа,]*

her yañadan: *Her yandan, her taraftan.*

İy Muḥibbī **her yañadan** gelse ġam olma melūl / Çünki açar her dili ġamgīni ṣaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [her yañadan,]*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi cāẕū / Gelse neʿaceb **her yañadan** naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [her yañadan,]*

Her yañadan saçılan cürʿa dökilür başuma / Bakmasun kim lā diye ālūde-i peşmīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [her yañadan,]*

İtdüm egerçi **her yañadan** cüst ü cū anı / Rāh üzre düşüp kaldum ayakdan bile bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 2). [her yañadan,]*

her yañaya: *Her taraf, her yön.*

Dün ḫarābāta varup meygedede dürd-keşān / Gördüm her birisi **her yañaya** cürʿa-feşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [her yañaya, -ya]*

her zemīni: *Her yer.*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine naḳş eyledi / Geçmedi bu naḳşı baña kimse illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [her zemīni,]*

hercāyī: *Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız, vefasız.*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / Olan gül gibi **hercāyī** bu ʿālem içre sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [hercāyī,]*

Sen melek ruḫsār için **hercāyī** dirlerse n'ola / Olmaduk sözler dinür ḫurşīd-i nūr-efşān için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [hercāyī,]*

Tāze düşdüm āh bir **hercāyi** dilber derdine / Mihri yok cevr ü cefāsı çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [hercāyi,]*

hercāyī: *Her yerde bulunan; kararsız, vefasız II çapkın sevgili.*

Gül-i nāzük beden dirler benüm ol dil-sitānumçün / ʿAceb mi dinse **hercāyī** meh-i nā-mihribānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [hercāyī,]*

hercāyī: *Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız (kimse).*

Aġyāra kılur mihr ü vefā saña cefālar / **Hercāyī** güzelden ne gelür yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [hercāyī,]*

hergiz: *Asla.*

Yok-durur **hergiz** beşerde bu leṭāfet sende var / Sīne levḥine göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [hergiz,]*

Kūyuña vardum nigārā āh u feryād eyledüm / Olmaduñ **hergiz** benüm aḥvālüme āgāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 4). [hergiz,]*

Beñzemez ḥüsnüñe **hergiz** senüñ [iy] ḫūr u melek / Dest-i ḳudret ḫalḳ kılmış nesl-i ādemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [hergiz,]*

Aradum varlıkla **hergiz** görmedüm ol yārı ben / Varlıgı terk itmeyince bulmadum dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [hergiz,]*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl için añmañ baña **hergiz** Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [hergiz,]*

Eṣer itmez fiġānuñ yāra **hergiz** / Kılup bu āh u efġānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 3). [hergiz,]*

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür misk-i Ḫıṭā / Yoḫsa terk itmezdi ol **hergiz** Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [hergiz,]*

Sevdüginüñ her kişi ister vefāsına ire / Ben cefāsın isterem **hergiz** vefāsın istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [hergiz,]*

Dilā deryā-yı ʿışḳ içre kaçan sen talabilmezsin / Maḥabbet gevherin **hergiz** elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [hergiz,]*

Ḫāk-i deriyle gözlerümi rūşenā ider / Varmaz Muḥibbī kimsene **hergiz** ṣabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [hergiz,]*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam iy ṭabīb-i dil meded / Leblerüñden ġayrı **hergiz** istemem dārūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [hergiz,]*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu göñlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun **hergiz** ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [hergiz,]*

Gideli kūh-ı belāya bu Muḥibbī dōstlar / Almadı yanınca **hergiz** ġamdan özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [hergiz,]*

Zekāt-ı ḥüsnini inʿām kılmış / Velī göstermedi **hergiz** baña rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 4). [hergiz,]*

Bir temel bırakdı göñlüme benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi **hergiz** ḫālel bünyādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [hergiz,]*

Şeyḫ-i şöhret virmedi **hergiz** maʿārifden ḫaber / ʿÖmrini gerçi geçürmişdür riyā vü lāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 2). [hergiz,]*

Baña sensüz görinür ḫār gülşen / Leṭāfet kalmamış **hergiz** çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [hergiz,]*

Hergiz kimsene eylemesün çarḫa iʿtimād / Zīrā ki geçer dün [ü] güni inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 2). [hergiz,]*

Özin şemʿe yakar mı-y-ıdı **hergiz** / O nāra olmasa pervāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 8). [hergiz,]*

Hergiz viṣāli saʿy-ile girmez Muḥibbī çün ele / Her yaña cidd ü cehd-ile varup tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [hergiz,]*

Dehānuñ fikrin idüp ḫurde-bīnān / Bulınmaz didiler **hergiz** yakında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 3). [hergiz,]*

Görmemişler **hergiz** raḥm ide cānān kimseye / İtdügin işidmemişler derde dermān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 1). [hergiz,]*

Yakmışam nār-ı ġam-ıla kendümi başdan başa / Çekdügüm derd ü elem gelmeye **hergiz** sagışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 1). [hergiz,]*

hergiz: *Asla, hiç bir vakit.*

Yār-ı bī-pervā benem ḫālüm digergün olmada / Bārī **hergiz** görmesem ol şūḫ-ı bī-pervāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [hergiz,]*

Zāhid sen ol salāmet ben olmışam melāmet / ʿĀşıḳ varur mı **hergiz** nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [hergiz,]*

hergiz: *Hiçbir şekilde.*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eser **hergiz** / Görinmez kim naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [hergiz,]*

herkes: *Herkes, birçokları.*

Herkesüñ sāġarını mey ile gül-reng idesin / Baña geldükçe sıyup sāġarumı seng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [herkesüñ, -ü, -ñ]*

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel / Bülbüle şūrīdelik zāġ u zaġan kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [herkesüñ, -ü, -ñ]*

herkes: *Bütün kişiler.*

Senüñ ʿāybuñı daḫı **herkese** iẓhār ider ol / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [herkese, -e]*

Gözüm ʿışḳuñ-ıla toldur ac itme / İlāhī **herkese** muḥtāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 1). [herkese, -e]*

hes ü ḫāşāke: *Çerçöp.*

Her kaçan kim salınup geşt-i çemen eyleyesin / Korkaram sāye-i ḳaddüñ **ḫes ü ḫāşāke** düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 2). [ḫes ü ḫāşāke, -e]*

hevā: *Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / Bu kebūter gönlüm olmışdur **hevāyı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [hevāyı, -y, -ı]*

hevā: *Arzu, heves.*

Gönlüme derdi devā ayruk devāyı n'eylesün / Başuma zülfi hevā ġayrı **hevāyı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [hevāyı, -y, -ı]*

hevā: *Arzu ve heves, istek, aşk II Hava boşluğu, hava.*

Ġam meclisinde nāleme āheng ider benem / Çokdan berü nā ile idem **hevāya** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [hevāya, -y, -a]*

hevā: *Arzu, aşk.*

Gönlüme derdi devā ayruk devāyı n'eylesün / Başuma zülfi **hevā** ġayrı hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [hevā,]*

hevā: *1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.*

Temevvüc eyledi yaşum yine āhum **hevāsından** / Telāṭumlar ẓuhūr itdi cihān toldı ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [hevāsından, -sın, -dan]*

Kara zülfüñ **hevāsından** dil ü cān ḫastadur ġāyet / Görinmez çeşmine uyḫu ölümlü nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [hevāsından, -sın, -dan]*

Cūy-ı eşkümde **hevā-y-ıla** tolı bu yaşumı / Beñzedürsem tañ mıdur anı ḫabābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [hevā-y-ıla, --y-, -ıla]*

hevā: *Rüzgar.*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını deryā kıl / Yürisün fülk-i dil anda aña āhum **hevā** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [hevā,]*

hevā: *Heves, arzu, istek.*

Ser-i ʿuşşāḳ **hevā-y-ıla** tolu / Bāda virür seni de ḫ∨āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 4). [hevā-y-ıla, -y, -ıla]*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī olup dola dimāġı **hevā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 3). [hevā-y-ıla, -y, -ıla]*

hevā: *Hava II istek, arzu, heves, meyil II aşk, sevgi, tutkunluk.*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī ola tola dimāġı **hevā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 3). [hevā-y-ıla, --y-, -ıla]*

hevā ile: *Heves, istek, arzu.*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / Bu **hevā ile** yiler bir bādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [hevā ile,]*

hevā vü hevese: *İstek ve arzu.*

Virme dil dehre sakın bakma **hevā vü hevese** / Beñzedüp sīm ü zerin ḳıymeti yok ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [hevā vü hevese,]*

Niçe bir aldanasın dünyede birkaç nefese / Niçe bir yiltenesin bunca **hevā vü hevese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [hevā vü hevese,]*

hevādār: *Dost, âşık.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ ḳadrini bilmez **hevādār** olmayan / Sūz-ı ʿışḳı añlamaz pervāne-veş nār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [hevādār,]*

hevāsına uyar: *Arzu ve isteklerinin peşinden gitmek.*

Her kim ki uyar cān-ıla dehrüñ hevāsına / Lā-büd anı irişdürür āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [hevāsına uyar,]*

hevāsıyla: *Arzu, heves, istek, aşk.*

Kaʿbe kūyuñuñ **hevāsıyla** bugün ʿāşıḳlaruñ / Her biri ḥāżır kılupdur kendüzin ḳurbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [hevāsıyla,]*

hevāyī: *Aşk arzusu ile dolu olan; nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olan kimse, uçarı.*

Nāyuñ ṣadāsı eyledi āvāre gönlümi / Olur **hevāyī** oturan ehl-i hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 5). [hevāyī,]*

hevāyī āh: *Âh rüzgarı.*

Ġam meclisinde oldı Muḥibbī **hevāyī āh** / Güşın tutalı nāle-i nāyuñ ṣadāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 7). [hevāyī āh,]*

hevā-yı āh-ıla: *Ah hevesi, arzusu.*

Düşelden ʿışḳa tagıtdum ser-ā-ser ḫırmen-i ʿaḳlı / **Hevā-yı āh-ıla** eyler semā bir berg-i kāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [hevā-yı āh-ıla,]*

hevā-yı kākül: *Sevgilinin alnına dökülen saçının arzusu.*

İy dil **hevā-yı kākül** içün zülf-i ḫamdasın / Ṣād ol gönül ki silsile-i bend-i ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [hevā-yı kākül,]*

heves: *Arzu, istek.*

Serv ḳaddi **hevesi** komadı gönlümde ḳarār / Gözlerüm yaşı gibi turmaz akar her sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [hevesi, -i]*

heves düşdi: *Arzuya kapılmak, istekle dolmak.*

Fetḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki Sulṭāniyye'den / Tāze düşdi bir heves fetḥ itmege Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [heves düşdi,]*

heves eyledüñ: *Heveslenmek.*

Lāʿl-i nābuña şebih oldugı içün ḫusrevā / Eyledüñ görmek heves varup Bedaḫşān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 5). [heves eyledüñ, -düñ]*

heves itdüm: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Ruḫlaruñ devrinde itdüm cām-ı laʿlüñi heves / Didiler ʿiyş eylemek bihter-durur mehtābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 2). [heves itdüm,]*

heves itsem: *Beklentiye girmek, bel bağlamak, arzulamak.*

Laʿl-i nābıdur anuñ dāfiʿ olan derd ü ġama / Laʿline ger **heves itsem** n'ola ben cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [heves itsem, -sem]*

heves kılanda: *Heveslenmek.*

Didiler zülfi mārından ḫaẕer kıl / **Heves kılanda** gence olmaz korḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 5). [heves kılanda, -anda]*

heves kılmaz: *Heveslenmek.*

Cennete kılmaz heves ḥūrī vü ġılmān istemez / ʿĀşıḳ-ı şādıḳ olan dīdāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 2). [heves kılmaz, -maz]*

heves-i zülfüñ: *(Sevgilinin) saçlarına duyulan sevgi, arzu, heves.*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki sevdā dükene / Yāḫūd ʿışḳuñla şehā sīnede ġavġā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [heves-i zülfüñ,]*

hey: *Hey, ey!.*

Ben niçe teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve kim / **Hey** niçe serv-i sehī bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [hey,]*

hey: *"Ey!" seslenme edatı.*

Buldı 'ömür nihāyet yok mı cefāya ġāyet / Dimez misin **hey** āfet cevre nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [hey,]*

Dūr düşdüm ay u yıllar geçdi görmem gün yüzin / **Hey** müselmānlar bu yolda kimse mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [hey,]*

Hey ne ẓālimdür teraḥḥüm eylemez dād istesem / Kapusında ol şehüñ bī-dādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [hey,]*

Ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ Muḥibbī'yi helāk / **Hey** ḳıyāmet rūz-ı maḥşerde senüñle söyleşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [hey,]*

Serv ayaġ üzre turur nergis göz açmaz muntaẓır / **Hey** ḳıyāmet gelesin diyü çemenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [hey,]*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ / **Hey** ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [hey,]*

hey ne: *Hey nasıl.*

Ḥasret-i laʿlüñle aldum bāde-i gülgūn ele / **Hey ne** gülgūn mey bil ki sāġar-ı pür-ḫūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 1). [hey ne,]*

hezār: *Bin II binlerce.*

Sundum **hezār** ʿacz-ile dildāra zār elin / Ammā ki baña virmedi bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [hezār,]*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı yakdı **hezār** / Bu ʿacebdür ki bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [hezār,]*

hezār: *Aşık.*

Aldanma iy gül-i nev tayanma rūzigāra / Cevr eyleme iñende gülşende gel **hezāra** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [hezāra, -a]*

hezār: *Aşık.*

Ḫūbān hezārāndur **hezār** birdür hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [hezār,]*

hezār: *Bin / sonsuz.*

Ol zülf-i misk-būyuñı gel boynuña bırak / İy dōst **hezār** yig yaraşur ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [hezār,]*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ yine tāze yaralar / Ordı olsun **hezār** taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [hezār,]*

hezār aḥsent: *Binlerce aferin!.*

Çıkarduñ baḥr-ı dilden gevher-i ḫāṣ / **Hezār aḥsent** bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 2). [hezār aḥsent,]*

hezārān: *Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.*

Ḫūbān **hezārāndur** hezār birdür hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [hezārāndur,]*

hezārān: *1. Binlerce, pek çok 2. Bülbüller.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli saña diye **hezārān** āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [hezārān,]*

Bū getürdüñ būy-ı zülfinden ṣabā gerçek misin / Yoluña olsun **hezārān** cān fedā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [hezārān,]*

hezārān: *Bin, binlerce, pek çok.*

Gördiler şīrīn edāda bu Muḥibbī şiʿrini / Eylediler ehl-i naẓm olan **hezārān** āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [hezārān,]*

Kandasın iy cān-ı cānān-ı cihān u cān-ı men / Yoluña olsun **hezārān** cān fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [hezārān,]*

İy Muḥibbī kim ki gördi ol güzeller şāhını / Bārekallāh didi bu ḥüsne **hezārān** āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [hezārān,]*

Māh-rūlar arasında kim ki göre sen mehi / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn olur **hezārān** āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [hezārān,]*

Gösterüp ruḫsaruñı dehri gülistān eyledüñ / Āb-ı rūyuña senüñ yārā **hezārān** āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [hezārān,]*

Kim cihāna bakmaya olsun **hezārān** āferīn / Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿAnḳā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [hezārān,]*

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı Ceyḫūn'ı / **Hezārān** āferīn olsun ne ḫoş beñzetmiş ol nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [hezārān,]*

Virüp Şīrīn yolına cān-ı şīrīn / **Hezārān** āferīn ol kūh-kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 4). [hezārān,]*

hīç: *Asla.*

Cān u dil alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek **hīç** kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [hīç,]*

hīç: *Asla, hiçbir zaman.*

İç cürʿayı dök başuma zīrā ki ben mestāneyem / Ālūde olsun cām ile **[hīç]** bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [[hīç],]*

hīç: *Asla, hiç.*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe / **Hīç** zaġan söziyle bülbül geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [hīç,]*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden **hīç** ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [hīç,]*

hīç: *Hiç bir zaman.*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẓar / **Hīç** deryā-dil olan meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [hīç,]*

hīç: *"Asla" anlamında zarf.*

Her işi eyleyen çü odur iḫtiyār anuñ / **Hīç** vire mi irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [hīç,]*

Geldükçe ser-i kūyuña redd eyleme anı / Zīrā Kerīm yapmadı **hīç** kapu sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [hīç,]*

hīç: *"Asla" anlamına gelen zarf.*

Baḥr cümle kuruyup kalmaya **hīç** andan eser / Bir şerer düşse eger āteş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [hīç,]*

Şöyle ḫayrānam Muḥibbī bilmezem **hīç** kendümi / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından yiyüp esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [hīç,]*

Bu Muḥibbī cān virüp kūyında **hīç** bilinmedi / Pādişāh-ı dehr añmazsa ʿaceb mi bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [hīç,]*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā / Bu meseldür dōstum **hīç** ḫayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [hīç,]*

Öldürürdi yār beni bu kūyı içinde āh / **Hīç** dimedi ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [hīç,]*

Yog-ıdı ʿālemde **hīç** mihr ü maḥabbetden nişān / Olmış-ıdum bu cihāñda ʿışḳ-ıla ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [hīç,]*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun gerden / Cihānda geçmedük miḥnet dilā **hīç** kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [hīç,]*

İy Muḥibbī benī-ādemde vefā kalmadı **hīç** / Sen de Mecnūn-ṣıfat tut yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [hīç,]*

Yakdı göñlüm ḫānesin itmez ḫaẕer **hīç** āhdan / Kendü şehrin mi yakar dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [hīç,]*

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez kaçar / Līk **hīç** gitmez yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [hīç,]*

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi bite **hīç** serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [hīç,]*

Kūyına varsa göñlüm olmak diler melāmet / Varur mı ʿāşıḳ olan **hīç** [i]ʿtibāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [hīç,]*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī **hīç** bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [hīç,]*

Maʿşūḳ her ne itse Muḥibbī ko eylesün / **Hīç** girmesün kimesneler anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [hīç,]*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir kor seni / **Hīç** senüñ ile gider bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [hīç,]*

Dīdeler gevher saçar sen ne içün bakmayasın / Ḥācet olmaz mı ʿaceb **hīç** dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [hīç,]*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur bir gün benüm / **Hīç** żarar itmez mi cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [hīç,]*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş **hīç** naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [hīç,]*

Mest oldı yine raḳṣa girüp bād-ıla oynar / **Hīç** öyküne mi ṭurra-i dildāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [hīç,]*

Çünki yok serv ü gül ü lālede **hīç** būy-ı vefā / Kanda gitdi çemen ü serv ü gülhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [hīç,]*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan cümle bī-pervā / Senüñ ḫālüñe **hīç** vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [hīç,]*

hīç bir: *Hiç bir.*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki **hīç bir** kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil saña yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [hīç bir,]*

hīç biri: *Hiçbiri.*

Yüzüñe şöyle ʿāşıkdur senün şems ü ḳāmer cānā / Gice gündüz yüzin sürüp gider mi **hīç biri** derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [hīç biri,]*

hīç çare var mıdur: *Hiç çare var mıdır?.*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare didüm / Didi bir ʿārif var mey iç sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [hīç çare var mıdur,]*

hīç iḫtiyār eyler m[i]: *Hiç seçer mi? (seçmez).*

İy Muḥibbī daʿvet itme meclise meh-rūlar[ı] / İḫtiyār eyler m[i] hīç sulṭān olan kul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [hīç iḫtiyār eyler m[i],]*

hīç kes: *Hiç kimse.*

Hīç kes virmiş degül yāruñ dehānından ḫaber / Gerçi ʿuşşāḳ arasında noḳṭadur dirler hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [hīç kes,]*

hīç kese: *Hiç kimse.*

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül **hīç kese** / Per açar mı şāhbāz olan şikār-ı megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [hīç kese, -e]*

Pākdür ʿışḳ sakın kendüzüñi pāk ide-gör / Virme sen ʿışḳ-ı mecāz-ıla göñül **hīç kese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [hīç kese, -e]*

hīç kimse: *Bir kişi bile.*

Çün Ḥaḳ-şinās ḥaḳ saçar ḥüccet üstüme / Ḫurşīde karşu yakmaya **hīç kimse** meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [hīç kimse,]*

hīç kimse: *Hiç kimse, bir kişi bile.*

Zāhidā ʿuṣṣāḳa ṭaʿn itme bu hāy u hū ile / Tutmadı **hīç kimse** sen tutduñ bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [hīç kimse,]*

hīç kimseler: *Bir kişi bile.*

Mübtelā-yı ʿışḳ olup **hīç kimseler** zār olmasun / Ġam şebinde miḥnet ü derd-ile bīmār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 1). [hīç kimseler, -ler]*

hīç kimseler: *Hiç kimse, hiç kimsecikler.*

Baḥr ara **hīç kimseler** yārından ayru düşmesün / Leşker-i ġam her ṭaraf başına anuñ üşmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 1). [hīç kimseler,]*

Dün beni öldürdügine ḫançeri şāhid yiter / Dönüben inkār ider **hīç kimseler** işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [hīç kimseler,]*

hīç nesne: *Hiçbir şey.*

Ġamzesi yāruñ geçer **hīç nesne** yok ḫāyil aña / Fā'ide itmez eger sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [hīç nesne,]*

hīç ola mı ki: *Hiç olur mu ki?.*

Naʿl-i esbini zemīn üzre anuñ her ki göre / Yüz sürüp **hīç ola mı ki** sücūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 2). [hīç ola mı ki,]*

hīç olur mı: *Hiç olur mu? II olmaz.*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [hīç olur mı,]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [hīç olur mı,]*

Sırr-ı ʿışḳı saklayam didükçe ẓāhir olur āh / **Hīç olur mı** āteşi pinhān kılmak kāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [hīç olur mı,]*

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi raḳīb / **Hīç olur mı** ki ḥased aña ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [hīç olur mı,]*

hīç olur mı ki: *Olur mu, olmaz.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ olmış yaturlar ābda / **Hīç olur mı ki** görem ben ol perī[yi] ḫ∨ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [hīç olur mı ki,]*

hīç revā degül: *Hiç uygun değil.*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben yüzümi ḫāk eyledüm / **Hīç revā degül** basasın pāk pāyuñ ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [hīç revā degül,]*

hīç revā mı: *Uygun mudur? II hiç yakışır mı?.*

Öldügümde yāra diñ gelüp namāzum kılmasun / **Hīç revā mı** ol dura ben yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [hīç revā mı,]*

hīç revā mı: *Hiç uygun olur mu?.*

Hīç revā mı yād idüp her dem raḳībi yād ide / Niçe yıldur añmaya bu ʿāşıḳ-ı dīrīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [hīç revā mı,]*

Hīç revā mı olasın niʿmet-i dünyāya ḫarīṣ / Tā seni beñzedeler cīfeler üzre megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 2). [hīç revā mı,]*

hīç revā mıdur: *Hiç uygun mudur/reva mıdır.*

Āb-ı ʿışḳuñla ezelden topragum ālūdedür / Beñzedürsin **hīç revā mıdur** beni bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 2). [hīç revā mıdur,]*

ḥicāb olur: *Perde olmak.*

Zülfidür gün yüzine perde olan / Görmege āh olur ḥicāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 4). [ḥicāb olur, -ur]*

ḥicāb olur mı: *Perdelemek, örtmek.*

Niḳāb olmaz ser-i zülfüñ görinür pertev-i ḥüsnüñ / **Ḥicāb olur mı** bir nesne güneş togsa żiyāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [ḥicāb olur mı,]*

hīçe almaz: *Önemsememek, boşvermek.*

Ḳāniʿ olmaz kūyuña vaṣluñ diler bī-çāre dil / **Hīçe almaz** cenneti ʿışḳ-ıla dīdār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [hīçe almaz, -maz]*

hicr: *Ayrılık ‖ ayrılık acısı.*

Gelüp **hicr-ile** cāna cān-ı miskīn / Aġıs̱nī yā ġıyās̱e'l-müsteġīs̱īn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 1). [hicr-ile, --ile]*

Gönderüp derd ü elem **hicr-ile** öldürmek ise / Rāżıyam her ne gelürse baña cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [hicr-ile, --ile]*

hicr: *Ayrılık, ayrılık acısı.*

Niçeye dek çekeyim **hicr-ile** cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt olmadı mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [hicr-ile, --ile]*

hicr: *Ar. ayrılık.*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / Seni öldürmek diler **hicr** içre bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [hicr,]*

Hicr hemān derd-ile miḥnet hemān / Līk Muḥibbī'de maḥabbet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 5). [hicr,]*

Bulınmaz vaṣla çün çāre kalup **hicr** içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [hicr,]*

Şöyle mūnis oldu **hicrüñle** senüñ bu ḫasta dil / İstemez bir dem cüdā olmak viṣāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [hicrüñle, -üñ, -le]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / Niçe bir yaka beni **hicrüñ** i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [hicrüñ, -üñ]*

Viṣālüñ istedüm **hicr** oldı ḫāṣıl / Ṭama' olmasa olmaz-ıdı tamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 4). [hicr,]*

Rāżıyam bir gün öñürdi beni öldür güzelüm / Ger murāduñ beni **hicrüñ** ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [hicrüñ, -üñ]*

Vuṣlat egerçi ḳand-i nebātdan leẕīẕdür / Beñzer didiler **hicr** de zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [hicr,]*

hicr: *Ayrılık.*

Vuṣlat leẕīẕ gerçi ki ḳand u nebātdan / Beñzer ṣaḥīḥ **hicrde** zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 2). [hicrde, -de]*

hicr: *Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.*

Togranup **hicrüñ-ile** döneli bagrum ḫūna / Beñzese tañ mı gözüm yaşı mey-i gülgūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 1). [hicrüñ-ile, -üñ, --ile]*

Hicrüñ-ile āh kim düşdi bu göñlüm ġamlara / Eşk-i çeşmümdür beni fāş eyleyen ādemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 1). [hicrüñ-ile, -üñ, --ile]*

hicr ara: *Ayrılık içinde II ayrılık ile.*

Hicr ara ʿışḳ āteşine yanalıdan dōstlar / Gīce āteş şuʿlesidür görinen gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [hicr ara,]*

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz sorma ḥālüm **hicr ara** / Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [hicr ara,]*

hicr elinden: *Ayrılık elinden.*

Hicr elinden dāda geldüm kapuña şāh-ı ḥüsün / Şevketüñ ola ziyāde baña ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [hicr elinden,]*

Āh kim kime kılayım **hicr elinden** ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [hicr elinden,]*

Āh kim kime kılayım **hicr elinden** ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [hicr elinden,]*

hicr içre: *Ayrılık zamanı içinde.*

Hicr içre çeküp cevr ü cefā eyledüm gile / Raḥm eylemedi kimse gelüp yaşumı sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 1). [hicr içre,]*

hicr odına yanaram: *Ayrılık ateşiyle yanmak, ayrılıktan dolayı çok acı çekmek.*

Gīce gündüz şemʿ gibi yanaram hicr odına / Āh u efġānum benüm gūş itmez ol nā-mihribān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 2). [hicr odına yanaram, -aram]*

hicrān: *Ayrılık II ayrılık acısı.*

Sālhā endūh-ı şām firḳatüm[i] bilen kişi / Āh-ı ġam **hicrānı** şeb tā rūz bīdārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [hicrānı, -ı]*

hicrān: *Ayrılık.*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ dil ü cān illerin / Müşkil oldur kim görem iy dōst **hicrān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [hicrān,]*

hicrān: *(Sevgiliden) ayrılık.*

Başuma üşti fiġānum işidüp ʿālem benüm / Göreler **hicrān** eger bāḳī kıla hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [hicrān,]*

Vaṣla ṭālib oldı dil irişdi **hicrān** āh āh / Katı müşkildür bile āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [hicrān,]*

Dil kaldı ġam u derd ü belā-yı nigār ile / **Hicrān** içinde miḥnet-ile āh u zār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [hicrān,]*

hicrān şebinde: *Ayrılık gecesi.*

Niçe bir **hicrān şebinde** çekeyim ġam tasasın / Ya niçe bir içeyim derd-ile miḥnet kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 1). [hicrān şebinde, -nde]*

Derd-ile **hicrān şebinde** eyledüm göynüklü āh / Dūd-ı āhumla cihānı ser-te-ser kıldum siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 1). [hicrān şebinde, -nde]*

Hicrān şebinde yakdı Muḥibbī çerāġ-ı dil / Ādet budur şemʿi yakarlar çü şām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [hicrān şebinde, -nde]*

hicrān şebinüñ: *Ayrılık gecesi.*

Bir demi **hicrān şebinüñ** ʿāşıḳa biñ yılcadur / Sözüme inanmasañ sor bunı ṭāʿat ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [hicrān şebinüñ, -nüñ]*

hicrāna düşeli: *Ayrılığa düşmek, (sevgiliden) ayrı kalmak.*

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna āh / İy göñül gördüm seni Mecnūnlayın efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [hicrāna düşeli, -eli]*

hicrüñ milḥin: *Ayrılığın tuzu.*

Vuṣlatuñ aşına çok katma bu **hicrüñ milḥin** / Katar-ısañ anı oran-ıla kat aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [hicrüñ milḥin,]*

ḫıdmet: *Birinin işini görme, başkalarına ait yapılması gereken günlük işleri yapma.*

Yüz sürüp pīr-i muġān **ḫıdmetine** tutma sakın / Ḫānḳāh içre varup zāhid-i mekkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 5). [ḫıdmetine, -i, -ne]*

ḫıdmet: *Bir kimse veya şeyin iyi durumda bulunması için yapılması gereken bakım.*

Ḫıdmete geldi bu Muḥib kapuña / Anı reddeyleme ʻabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 6). [ḫıdmete, -e]*

ḫıdmet iden: *Hizmet etmek, iş görmek.*

Muḥibbī bulur elbette o devlet / İden ḫıdmet ol ulu āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 5). [ḫıdmet iden, -en]*

ḫıdmet ideyim: *Hizmet etmek, iş görmek.*

İdeyim cān-ıla esbüñe ḫıdmet / Ḳabūl it tek beni serrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 4). [ḫıdmet ideyim, -eyim]*

ḫıfẓ: *Ar. Koruma.*

Genc-i ḥüsn üzre sen iy zülf-i siyāh / **Ḫıfẓ** içün anı meger suʿbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 4). [ḫıfẓ,]*

ḫıfẓ-ı gülşen mi olur: *Gül bahçesi saklanabilir mi.*

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi kirpüklü çeşmüm saklasun / **Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur** ḫār-ıla dīvār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [ḫıfẓ-ı gülşen mi olur,]*

ḫikāyet itmege: *Hikaye anlatmak.*

Ḳıṣṣa-i hicri **ḫikāyet itmege** ḳaṣd eyledüm / İrmedüm pāyānına bildüm anı ġāyet uzun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [ḫikāyet itmege, -mege]*

hilāl: *Hilal (gibi kavisli).*

Āfitābı bende ider māhı şevḳından **hilāl** / Eydüñüz ol dil-rübāya ata binüp koşmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [hilāl,]*

hilāl: *1) Yeni ay 2) Sevgilinin hilal kaşı.*

Kaşuñ **hilāl** olalı bakmaz hilāle dil / Gül ruḫlaruñı ḫurşīd-i raḫşāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [hilāl,]*

hilāl: *Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, yeni ay.*

Kaşuñ hilāl olalı bakmaz **hilāle** dil / Gül ruḫlaruñı ḫurşīd-i raḫşāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [hilāle, -e]*

Siyāh zülfi mi yigdür yoḫsa ʿanber / Anuñ derdiyle ben döndüm **hilāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [hilāle, -e]*

hilāl ebrūlaruñ: *Hilal kaşlı.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ ḳanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [hilāl ebrūlaruñ, -lar, -uñ]*

hilāl ebrūlaruñ: *Hilal kaşlar.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ kanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [hilāl ebrūlaruñ, -laruñ]*

ḫilʿat: *Elbise, kaftan.*

Menzil kılup sulṭān-ı ġam kondı ḥarīm-i sineye / Geydürdi miḥnet **ḫilʿatin** bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 1). [ḫilʿatin, -in]*

ḫilʿat ü tāc u ḳabā: *Kaftan, taç ve elbise.*

Ehl-i ʿışḳa iy felek ḫayyāṭı biçerseñ ḳabā / Ġamdan özge **ḫilʿat ü tāc u ḳabā** biçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [ḫilʿat ü tāc u ḳabā,]*

ḫilʿt: *Dört unsurdan (kan, balgam, safra ve sevdâ) her biri.*

Şāh-ı ʿışḳam dūd-ı āhum āteşidür **ḫilʿtüm** / Eşk-i çeşmüm leşkerüm elde ʿalemdür āh u vāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [ḫilʿtüm, -üm]*

himmet: *Gayret.*

Ger murād ise melekler ile hem seyr olmak / **Himmetüñ** bālini aç murġ gibi ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [himmetüñ, -üñ]*

himmet: *Çalışma, gayret, emek.*

Göklerüñ seyrini gel gönlüñe seyrān itdür / **Himmetüñ** bāl ü peri ile uçur ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [himmetüñ, -üñ]*

Ḳaṣd kıldı **himmetüm** bāzı ḳanāʿat Ḳāf'ına / Tā ki ülfet duta ʿAnḳā gibi varup Ḳāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [himmetüm, -üm]*

Göñül şahbāzını **himmetle** yine / Şikār itmege saldum ol hümāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 3). [himmetle, -le]*

himmet: *1. Yardım, ihsan. 2. Çalışma, gayret, emek. 3. Mânen büyük kimselerin, ermişlerin dilediklerini yerine getiren mânevî gücü, mânevî yardımı, lutfu.*

Nigārā **himmetüñ** hep nāza olsun / Gül-i rūyuñ hemīşe tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 1). [himmetüñ, -üñ]*

himmetüm bāzı: *Gayret kuşu.*

Ol hümā yüksek uçarsa iderem bir gün şikār / **Himmetüm bāzı** benüm alçak degül ṣunġūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [himmetüm bāzı,]*

Himmetüm bāzı hümā ḳaṣdına pervāz idicek / Takayım ayagına nālemi ben zil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [himmetüm bāzı,]*

hindū: *Hintli.*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ dirmek diler bir ugrı **Hindū'dur** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [hindū'dur, -dur]*

Zülfeynüñ arasında gören ḫaddüñi eydür / Tesḫīr-i meh ü mihr kılupdur iki **Hindū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [hindū,]*

hindū: *Hindistan halkından olan, Hinduizm'e mensup kimse.*

Tañ mı ḫaddüñde olan ḫālüñe kāfir dir-isem / Ḳaṣd ider oda varup tapmaga **Hindūlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [hindūlar-ıla, -lar-ıla]*

hırāmān olasın: *Salınmak.*

Gözlerüm yaşı olursa n'ola pāyuña revān / Karşuma serv-i sehī gibi **ḫırāmān olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 3). [ḫırāmān olasın, -asın]*

hırāş itmeñ: *Tırmalamak.*

Luṭf-ıla her demde aġyāra temelluḳ gösterüp / Yaralanmış göñlümi benüm **ḫırāş itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [ḫırāş itmeñ, -meñ]*

hıred: *Akıl.*

Ḫıred bilmez Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı / ʿAyān olmaz bu degme ḫurde-bīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 5). [ḫıred,]*

hıredmendān: *Akıllılar.*

İy **ḫıredmendān** ne kılam bu dil-i dīvāneye / Boynuma ḳullāb-ı zülfi oldı zencir-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 2). [ḫıredmendān,]*

hırḳa: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Girev kıl **ḫırḳañı** al cām-ı bāde / Dilüñden gitmesün her laḥẓada Hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 2). [ḫırḳañı, -n, -ı]*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem [ü] pāk dāmenem / Ya dilde vü ya **ḫırḳaya** dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [ḫırḳaya, -ya]*

Eydür Muḥibbī pāk-dil ü pāk-dāmenem / Ya bu görinen **ḫırḳada** dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [ḫırḳada, -da]*

ḫırḳa: *Hırka, dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿayb eylemeñ / Bir ḳadeḥ mey rehnine göndermişem destārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [ḫırḳamı, -m, -ı]*

ḫirmān: *Mahrumluk, mahrumiyet.*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup cān-ıla yanmaz / Yanup **ḫirmān** ocagında aña dāyim ʿaz̲āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [ḫirmān,]*

ḫırmen: *Harman.*

Sakın aḥ eyleme bāda virürsin / Bugün ġam **ḫırmeninüñ** kāhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 6). [ḫırmeninüñ, -i, -nüñ]*

İdiser āhum Muḥibbī varumı cümle telef / Bād-ı gerddür uğradı sanki gelüp **ḫırmenüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [ḫırmenüme, -üm, -e]*

ḫırmen: *Harman. II Dünya.*

Ḫāṣılı bu **ḫırmen** içre derd ü miḥnet ʿāḳıbet / Naḳd-i ʿömrin ḫarc ider yār-ı vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [ḫırmen,]*

ḫırmen-i ʿaḳlı: *Akıl harmanı.*

Düşelden ʿışḳa tagıtdum ser-ā-ser **ḫırmen-i ʿaḳlı** / Hevā-yı āh-ıla eyler semā bir berg-i kāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [ḫırmen-i ʿaḳlı,]*

ḫırmen-i gülsin: *Gül harmanı.*

Bugün çün **ḫırmen-i gülsin** nigārā āhdan sakın / İşitmedüñ mi gülşende yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [ḫırmen-i gülsin, -sin]*

ḫırs: *Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevves **ḫırṣ-ıla** / Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [ḫırṣ-ıla, -ıla]*

ḫırs: *Aç gözlülük, tamah.*

Her kimüñ kim ola ḳalbinde anuñ z̲errece **ḫırṣ** / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [ḫırṣ,]*

ḫisāba gelmez: *Sayılmak, hesap edilmek.*

Marīż ʿışḳ olana yok nihāyet / Ne çāre derd gelmez çün ḥisāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 2). [ḥisāba gelmez, -mez]*

ḥisāb-ıla: *Hesap ile.*

Deryā kumına ola şümār derdüme benüm / Tā ḥaşre değin bilmeye kimse **ḥisāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [ḥisāb-ıla,]*

ḥişār: *Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, bâzan etrâfı hendeklerle çevrili küçük kale.*

Bildi ḫazān leşkeri āḫir eşer gelür / Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd **ḥisār** serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [ḥisār,]*

ḫışm: *Gazap, öfke.*

Sevdügüme dōstum **ḫışmuñ** neden / N'eylesün göz göre ölsün mi seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [ḫışmuñ, -uñ]*

ḫışm: *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Sevdümse seni **ḫışmuña** iy yār sebeb ne / Kılmak beni bu veche günehḳār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [ḫışmuña, -u, -ñ, -a]*

ḫışm: *Gazap, öfke.*

Bundan özge ḥālet olmaz ʿāşıḳa kim ḫufyeten / **Ḫışm-ıla** kılsun girih ebrūların çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [ḥışm-ıla, -ıla]*

Ḫışm-ıla naẓar ide kime öldürür āḫir / Bir ḫāṣṣadur konmış anuñ iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [ḫışm-ıla, -ıla]*

Dīvāne gönül istedi cām sāḳī lebinden / Mestāne gözi **ḫışm-ıla** el urdı bıçağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [ḫışm-ıla, -ıla]*

ḫışm ider: *Kızmak, öfkelenmek.*

Karşu varsam āh kılsam yakamı çāk eylesem / **Ḫışm ider** kılmaz naẓar üftāde çāker derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 3). [ḫışm ider, -er]*

ḫışm ile: *Hışımla, öfkeyle.*

Ḫışm ile eylersin naẓar ya kaşlaruñ çīn eyleyüp / N'itdi Muḥibbī ḫasta-dil yok mı nihayet kīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 5). [ḫışm ile,]*

ḫışma gele: *Hışımlanmak, öfkelenmek.*

Ḫ∨āb-ı ġafletde iken var alagör būsesini / Uyanup **ḫışma gele** sen daḫı inkār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [ḫışma gele, -e]*

ḫışma gelürse: *Hışımlanmak, öfkelenmek.*

Ḫ∨ābda yārı bulup furṣat-ıla būsesin al / Uyanup **ḫışma gelürse** koma inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [ḫışma gelürse, -ürse]*

ḫışt: *Kerpiç, tuğla; kısa el mızrağı II konum, şekil; iğneleyici söz.*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm yine müjgān ile / **Ḫıştı** bālīnüm kılup yārān anı seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [ḫıştı, -ı]*

ḫıṭā: *Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.*

Dimāġın ʿālemüñ pür itdi zülfüñ / **Ḫıṭā'da** var mı böyle müşg-i āhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 4). [ḫıṭā'da, -'da]*

ḫıṭā: *Çin.*

İy **Ḫıṭā** maḥbūbı sensüz sorma ḥālüm hicr ara / Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [ḫıṭā,]*

ḫızmet: *İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak.*

ʿAḳlı yok dīvāne dil bilmezse ḳuyuñ **ḫızmetin** / Dōstum ʿayb eyleme teklīf yok mecẕūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [ḫızmetin, -in]*

ḫizmet ider: *Hizmet etmek.*

Cihān mülkine şāh olmak gerekmez bañā ʿālemde / Muḥibbī kapuña **ḫizmet ider** kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [ḫizmet ider,]*

ḫızmetkār: *Birinin hizmetinde bılunan, hizmetçi.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde şehā bir togru **ḫızmetkārdur** / Durmag-ıla indi servüñ ayagına kara su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 4). [ḫızmetkārdur, -dur]*

ḫıżr: *Hızır Aleyhisselam.*

Ḫacletindendür görinmez sanki **Ḫıżr'uñ** ʿāleme / Bilmedi ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [ḫıżr'uñ, -uñ]*

ḫıżr suyın: *Âb-ı hayat: Ebedî hayata sebep olan hayat suyu.*

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil meyḫāneden / Çıkma bir dem ṭālib iseñ gence sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [ḫıżr suyın, -n]*

ḫıżr-ı zinde: *Yaşayan, yaşadığına inanılan Hızır.*

Olurdum ben daḫı bir **Ḫıżr-ı zinde** / Öpebilsem anı bir kez lebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 4). [ḫıżr-ı zinde,]*

ḫıżr-ı zinde-dil: *Gönlü diri Hızır (ab-ı hayatı içmesi bağlamında).*

Ḫacletindendür görinmez sanki **ḫıżr-ı zinde-dil** / Bilmedin ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [ḫıżr-ı zinde-dil,]*

hīzü: *Odun.*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol mehveşe / Çıksa dūdum tañ mı kodum **hīzümi** dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [hīzümi, -mi]*

ḫo: *Da, de.*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne **ḫo** yāruñ raḥmı var / Bu benüm baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [ḫo,]*

ḫo: *0, şu.*

Ārzū itme viṣālin iy Muḥibbī fāriġ ol / Sen gedāsın bir ḳalender ol **ḫo** sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [ḫo,]*

ḫod: *" da, de" (Bağlaç).*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne **ḫod** yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [ḫod,]*

ḫod: *" -de/-da" bağlacı.*

İḫtiyār-ıla benem ʿateş-i ʿışḳa tutışan / Baña şimden girü ne dil ü ne **ḫod** cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [ḫod,]*

Bi-ḥamdillāh ki ʿışḳumdur ḥaḳīḳī / Göñül ne zindedür ne **ḫod** siperde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [ḫod,]*

ḫorāsān: *Horasan, Orta Asya'da büyük bir yerleşim yeri.*

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür misk-i Ḫıṭā / Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz **Ḫorāsān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [ḫorāsān,]*

hoş: *Aslında, gerçi.*

Didiler yaşum görenler kim alur eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i **ḫoş** kuşadı deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [ḫoş,]*

hoş: *Güzel.*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / **Ḫoş** dimişdür dōstum saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [ḫoş,]*

hoş: *Beğenilen / güzel.*

ʿIşḳ ara Ferhād'a taḥsīn eyle Ḳays'a āferīn / **Ḫoş** gözetmiş her biri bulmış belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [ḫoş,]*

hoş edā-y-ıla: *Güzel tarzlı.*

Şābāş diye her kim işide bu naẓmuñı / İtdüñ Muḥibbī şiʿrüñi çün **ḫoş edā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [ḫoş edā-y-ıla, --y-ıla]*

hoş eyledi: *Rahatlık vermek, mutlu etmek.*

Bir ḳadeḥ meyle benüm çün göñlümi **ḫoş eyledi** / Yüzimi ḫāk itmege vardum ḫarābāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [ḫoş eyledi, -di]*

hoş gelür: *Hoşa gitmek ‖ hoş görünmek, güzel gelmek.*

Ehl-i ʿışḳa **ḫoş gelür** olmak bugün rüsvā-yı ḫalḳ / Genc-i vaṣlın isteyüp olsam ne tañ vīrāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [ḫoş gelür,]*

Baña olmakdan ise şāh-ı ʿālem **ḫoş gelür** / İrişem ben bir gedā olup irem pā-būsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [ḫoş gelür,]*

hōş görelüm: *Hoş görmek, hoşgörü ile karşılamak.*

Lebüñ ṣafāsına dāyim şarābı **ḫōş görelüm** / Ḫaṭuñ ḫayāli tururken ġubārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [ḫōş görelüm,]*

hoş ḥālam: *Bahtiyar ve memnun olmak.*

Ḥamdülillāh leblerüñ ẕikriyle **ḫoş ḥālam** bugün / Ḫaṭṭuñuñ fikr[i] ile ġāyetde pā-mālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [ḫoş ḥālam, -am]*

hōş olmışam: *Esenlikte olmak.*

Baña nā-mihr olduguñ mihr itmeden rāciḥ gelür / Derd-ile **ḫōş olmışam** nā-ḫōş dermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [ḫōş olmışam, -mışam]*

<u>ḫoş olur:</u> *Sarhoş olmak, kendinden geçmek.*

Mestāñe gözün kanumı içse benüm n'ola / Mey-ḫōr olanuñ başı **ḫoş olur** şarāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 5). [ḫoş olur,]*

<u>ḫoş-āvāze:</u> *İyi nam, şöhret II güzel ses.*

Dögilsün hem çü def karşuñda sīnem / Göñül ney gibi **ḫoş-āvāze** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [ḫoş-āvāze,]*

<u>ḫoş-bū:</u> *Güzel koku(lu).*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen / Ol gözi nergis-i mest kāküli **ḫōş-būdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [ḫōş-būdur, -dur]*

<u>ḫoşca:</u> *Hoş bir tarzda, iyice, güzelce.*

Cūş idüp iy Muḥibbī yine göñül / Didi bu şi'ri **ḫoşça** rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [ḫoşça,]*

<u>ḫoş-dil:</u> *Gönlü hoş, memnun.*

Kimi **ḫoş-dil** yürür şādān u ḫandān / Kimi maḥzūn tutar ġamla enīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 5). [ḫoş-dil,]*

<u>ḫoş-ḥāl:</u> *Mutlu, mesut.*

Ḥamdü-lillāh ʿāşıḳam ʿālemde **ḫoş-ḥālem** bugün / Āteş-i ʿışḳa yanaldan zer gibi ḳālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [ḫoş-ḥālem, -em]*

<u>ḫoş-ḥāl:</u> *Mutlu, halinden memnun.*

İçüp maḥabbet cāmını **ḫoş-ḥāl** olayın bir zamān / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [ḫoş-ḥāl,]*

Feryād idüp bülbül gibi **ḫoş-ḥāl** olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 7). [ḫoş-ḥāl,]*

<u>ḫoten:</u> *Doğu Türkistan'da bir şehir.*

Zülfinüñ būyı ʿālem muʿaṭṭarken bugün / Varmasun şimden girü kimse **Ḫoten'den** canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [ḫoten'den, -den]*

ḫū: *(Fa.) Huy, karakter.*

Cilve hemān şīve hemān **ḫū** hemān / Fitne hemān ġamze hemān rū hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [ḫū,]*

Dōstum luṭf u vefā vü mihrden ībā ider / Līk cevr ü sitem ẓulm u cefādur aña **ḫū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [ḫū,]*

Cefā cevr itmege muʿtād olupsın / Güneh bilmez ola ādemde çün **ḫū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 5). [ḫū,]*

İstese mihr ü vefā itmek baña mümkin degül / Çünki cevr-ile cefā kılmak olupdur aña **ḫū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [ḫū,]*

ḫū: *Allah [Allah'ın zâtına delalet eden ve ism-i a'zam ve ism-i celal de denen Allah isminin kısaltılmış şeklidir]*.

Girev kıl ḫırḳañı al cām-ı bāde / Dilüñden gitmesün her laḥẓada **Hū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 2). [hū,]*

ḫū olmışdur: *Huy olmak, alışkanlık haline gelmek.*

Muḥibbī ʿışḳı terk itmek ne mümkin / Ki ḫūblar sevmek olmışdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [ḫū olmışdur, -mışdur]*

ḫūb: *Güzel.*

Muḥibbī ʿışḳı terk itmek ne mümkin / Ki **ḫūblar** sevmek olmışdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [ḫūblar, -lar]*

ḫūb: *Güzel(ler).*

Bir akar su ḫūblık dünyā degüldür ber-ḳarār / Pādişehler mülke **ḫūblar** ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [ḫūblar, -lar]*

Ḫūblar göñli katıdur çünki seng-i ḫāreden / Göz yaşı yir eylemez nite ki seng-i ḫāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [ḫūblar, -lar]*

Kırarsın bī-güneh ʿāşıḳlaruñı / Meger vardur bu **ḫūblar** meẕhebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 2). [ḫūblar, -lar]*

ḫūb olur: *Güzel olmak.*

Zülfini fikr idüben leblerini ẕikre getür / **Ḫūb olur** ṣoḥbet-i mey didiler aḫşām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [ḫūb olur, -ur]*

ḫūbān: *Güzeller, dilberler.*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [ḫūbān,]*

Ger niḳābın keşf idüp **ḫūbān** görine hem çü māh / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [ḫūbān,]*

ḫūbān-ı firenkdür: *Frenk güzeli.*

Surḫ-pūş oldı yine içdi mey-i nāb ruḫı / Sanki **ḫūbān-ı Firenkdür** büt-i tersā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [ḫūbān-ı firenkdür, -dür]*

hū-be-hū: *Hu, hu demek.*

Zülfinüñ pefteresin salup bu göñlüm bāzına / Anı ṣayd itmek murādı çagurup dir **hū-be-hū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [hū-be-hū,]*

ḫūb-ı ʿālemsin: *Dünya güzeli.*

Bāġ-ı ḥüsn içre güler gül gibi ḫurremsin bugün / Çeşm-i bed dūr ola senden **ḫūb-ı ʿālemsin** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [ḫūb-ı ʿālemsin, -sin]*

ḫūblaruñ şāhı: *Güzellerin şahı.*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül gibi efġān / Sakın iy **ḫūblaruñ şāhı** anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [ḫūblaruñ şāhı,]*

Gele iy **ḫūblaruñ şāhı** koma boynuñda bu āhı / Teraḥḥum eyle geh gāhī iñende bī-emān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [ḫūblaruñ şāhı,]*

Gele iy **ḫūblaruñ şāhı** kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle ki gāhī iñende bī-amān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [ḫūblaruñ şāhı,]*

ḫūblık: *Güzellik.*

Bir akar su **ḫūblık** dünyā degüldür ber-ḳarār / Pādişehler mülke ḫūblar ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [ḫūblık,]*

ḫūb-rū: *Güzel yüzlü.*

Ḫūb-rūlar cümle encüm sen ḳamer-rūsın begüm / Saña beñzer görmedüm çok dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [ḫūb-rūlar, -lar]*

ḫūb-rūlar: *Güzel yüzlüler II güzeller.*

ʿĀşıḳ-ı şūrīde diller meyl iderse tañ mıdur / **Ḫūb-rūlarda** komışdur cāẕibe çün kim İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [ḫūb-rūlarda, -da]*

ḫüccet: *Belge, vesika, delil.*

Çün Ḥaḳ-şinās ḥaḳ saçar **ḫüccet** üstüme / Ḫurşīde karşu yakmaya hīç kimse meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [ḫüccet,]*

Ḳatline Muḥibbī kuluñuñ **ḫüccet** ararsañ / Sevdügi yiter eyleme bir ġayrı bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [ḫüccet,]*

ḫudā: *Allah.*

Ḫudāyā cānı raḥmetden ayırma / Bi-ḥaḳḳı ḥürmet-i Ṭāhā vü Yāsīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 2). [ḫudāyā, -y, -a]*

Ḫudā'nuñ ṣunʿını ẓāhir muʿayyen görmek isterseñ / Muḳābil eyle rūyuña ele al āyīne bakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [ḫudā'nuñ, -nuñ]*

Meyl idüp dehre koma bir taşı bir taş üstine / Her ne emr itse **Ḫudā** ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [ḫudā,]*

Her ne kim vire **Ḫudā** eyle ḳanāʿat cān-ıla / Az u çok dime sakın itme nizāʿ aş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [ḫudā,]*

Ḫudā vire teraḥḥüm ol civāna / Ya ṣabr u ṭāḳatı bu nātüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 1). [ḫudā,]*

ḫudā: *Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.*

Çünki virildi **Ḫudā'dan** şefḳat itmek Aḥmed'e / Ḥāşa şefḳatden Muḥibbī bendesin maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [ḫudā'dan, -'dan]*

ḫudā saklaya: *Allah korusun.*

Dehānı ġonca gül ʿārıż teni nesrīn ḫaṭı sünbül / **Ḫudā saklaya** ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [ḫudā saklaya,]*

ḫuffāş: *Gece kuşu, yarasa.*

Görmeyüp gün yüzini inkār ider / Zāhidi görüñ ki **ḫuffāş** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 4). [ḫuffāş,]*

ḫufte: *Uyumuş, uykuda.*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm uyanmadı / **Ḫufte** baḫtum gibi iy dilber kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [ḫufte,]*

ḫufyeten: *Gizli, saklı olarak, gizlice.*

Bundan özge ḥālet olmaz ʿāṣıḳa kim **ḫufyeten** / Ḥışm-ıla kılsun girih ebrūların çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [ḫufyeten,]*

ḫükm: *Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı.*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı bu Muḥibbī şeb ü rūz / **Ḥükm** ṭuġrāsı gelelden berü sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [ḥükm,]*

Tīrini gönderdi dilber cānumı eyler ṭaleb / **Ḥükm** anuñdur didi dil baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [ḥükm,]*

ḫükm eyle: *Üzerinde hakimiyet kurmak, hükmü altına almak.*

Çünki olduñ bu güzeller ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿĀleme **ḫükm eyle** olduñ mīr-i mīrān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [ḥükm eyle,]*

ḫükm eylediler: *Üzerinde hakimiyet kurmak, hükmü altına almak.*

Muṣḥāf-ı ḥüsn üzre kor ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini / Küfrine **ḫükm eylediler** āyet-i Ḳur'ān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 6). [ḥükm eylediler, -diler]*

ḫükm eylesün: *Üzerinde hakimiyet kurmak, hükmü altına almak.*

Her şükūfe rām olupdur emrine şāh-ı gülüñ / Oturup **ḫükm eylesün** çün oldı Dārā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [ḥükm eylesün, -sün]*

ḫükm ide: *Hükmetmek.*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿĀleme **ḫükm ide** dirdüm uşbu fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [ḥükm ide,]*

ḫükm ider: *Hüküm vermek.*

ʿĀṣıḳuñ ḳatline çün kim **ḫükm ider** sulṭān-ı ʿışḳ / Ḳatli isnād eylemek lāyıḳ mıdur cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [ḥükm ider,]*

hükmi geçer: *Gücü yetmek, sözü geçmek.*

Geçer sulṭān-ı ʿışḳuñ hükmi cārī / Tefāvüt eylemez pīr ü cüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 3). [hükmi geçer, -er]*

ḫuḳūḳ: *Şahıslar arasında vefaya dayalı dost ilişkisi.*

Dāmānuma yapışdı yine kūyuñ itleri / Eski **ḫuḳūḳı** añdı vü hem āşinā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [ḫuḳūḳı, -ı]*

ḫuld: *Cennet, dördüncü cennetin adı.*

Ger **ḫulda** müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse āh / Derdā dirīġ bende bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [ḫulda, -a]*

ḫuld-ı berīne: *En yüksek, en yüce cennet.*

Baña kūyı saña firdevsi zāhid / Virürseñ virmeyem **Ḫuld-ı berīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 4). [ḫuld-ı berīne, -e]*

ḫulḳ: *Huy, tabiat, yaratılış.*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu **ḫulḳ-ıla** Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [ḫulḳ-ıla, --ıla]*

ḫulḳ: *Ahlak, huy.*

Kimi ḫalḳuñ olur **ḫulḳı** nefīse / Kimi uymış-durur nefs-i ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 1). [ḫulḳı, -ı]*

hümā: *Devlet kuşu, talih kuşu. Kaf dağında, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan efsanevi bir kuş.*

Göñül virdüm anuñçün sen **hümāya** / Salasın üstüme nāgāh sāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 1). [hümāya, -ya]*

hümā: *A. saadet, mutluluk kuşu.*

Ol **hümā** yüksek uçarsa iderem bir gün şikār / Himmetüm bāzı benüm alçak degül şunġūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [hümā,]*

Sal **hümā** sāyeñ teraḥḥum kıl bu ben üstādeñe / İy benüm evc-i felekde mihr ü māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [hümā,]*

Himmetüm bāzı **hümā** ḳaṣdına pervāz idicek / Takayım ayagına nālemi ben zil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [hümā,]*

hümā: *Hümâ kuşu.*

Göñül şahbāzını himmetle yine / Şikār itmege saldum ol **hümāya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 3). [hümāya, -y, -a]*

ḫumār: *(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.*

Alup bir cürʿa nūş itdüm ezel cām-ı maḥabbetden / Bulına rūz-ı maḥşerde daḫı başda **ḫumārından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [ḫumārından, -ı, -n, -dan]*

hümā-ṭalʿat: *Hümâ görünüşlü, hümâ kuşu gibi güzel görünen.*

İy **hümā-ṭalʿat** kerem kıl sāye sal ben ḫāküñe / Üstüḫ∨ānumı niçe bir itlerüñ tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [hümā-ṭalʿat,]*

hümā-yı luṭf: *İyilik Hüması.*

İy **hümā-yı luṭf** ʿışḳuñ beni mecnūn eyledi / Başum üzre n'ola bir kerre yaparsañ āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [hümā-yı luṭf,]*

ḫumḫāne: *Meyhane, şarap mahzeni.*

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ zāhidā **ḫumḫāneye** / Bāde ile añlasañ mey-ḫōrlaruñ sen ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [ḫumḫāneye, -y, -e]*

Göreliden deyr içinde bu Muḥibbī muġbeçe / Eyledi cārūb müjgānın hemān **ḫumḫāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [ḫumḫāneye, -y, -e]*

ḫümḫāne-i çeşmümden: *Aşığın gönlü.*

ʿIşḳ mıdur leşker-i ġam gönderüp mülk-i dile / Dem-be-dem **ḫümḫāne-i çeşmümden** icrā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 3). [ḫümḫāne-i çeşmümden, -ümden]*

ḫūn: *Kan.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün olmasun / Her yañadan gözleri yaşı akup **ḫūn** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [ḫūn,]*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya şebīh / Dem mi var **ḫūn-ıla** pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [ḫūn-ıla, --ıla]*

Eyledüm taḥrīr yāra nāme mażmūnum bile / Ḥasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil **ḫūnum** bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 1). [ḫūnum, -um]*

Ḫūn-ıla yine toptoludur sāġar-ı çeşmüm / Nūş eyle dilā içmege peymāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [ḫūn-ıla, --ıla]*

ḫūn: *Kan.*

Gözinden **ḫūn** akıtdı bu Muḥibbī / İdüp sen serv yaşı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 5). [ḫūn,]*

ḫūn içmege: *Kan içmek II öldürmek, kanlar içinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.*

Gözi **ḫūn içmege** çün oldı muʿtād / Anuñçün kanum içer kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 4). [ḫūn içmege,]*

ḫūn ile: *Kanla.*

Ḫūn ile yazdı meger şiʿr-i Muḥibbī'yi yine / Eyledi elde dutar bir varaḳ-ı inşā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [ḫūn ile,]*

ḫūn-āb: *Kanlı gözyaşı.*

Bakmazam gün yüzine bu dīdeler **ḫūn-āb** olur / Çāresüz kaldum dirīġ ol mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [ḫūn-āb,]*

ḫūn-āb: *Kanlı su (Gözyaşı).*

ʿIşḳuma gözüm yaşı Muḥibbī nişānedür / **Ḫūn-āba** dönüp akdugı her sū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [ḫūn-āba, -a]*

ḫūn-ḫ∨ār: *Kan içen, kan dökücü, zalim.*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra be-gū / Niçe bir kanum içer ol gözi **ḫūn-ḫ∨āra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [ḫūn-ḫ∨āra, -a]*

ḫūn-ḫ∨ār: *Kan dökücü, kan içici, cana kast eden, zalim. II Felek.*

Ġamzesi cellāddur elinde tīġ u deşnesi / Teşnedür kanuña raḥm umma sen ol **ḫūn-ḫ∨ārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [ḫūn-ḫ∨ārdan, -dan]*

ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede: *Aşık kanı dökmek.*

Dagıdup sünbüllerüñ çīn eyleyüp ebrūlaruñ / Ġamzelerle **ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede** cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 3). [ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede, -de]*

ḫūn-ı bagrum: *Yürek, ciğer kanı.*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem nūş eyleyüp raḥm itme / İy gözi mestāne sensin iy gözi mestāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [ḫūn-ı bagrum,]*

ḫūn-ı ciger: *Yürek kanı.*

Gözlerüm gözeklerinden döküben **ḫūn-ı ciger** / İñlerem derd-ile göñlüm beñzedüp ṭōlāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [ḫūn-ı ciger,]*

Sāġar-ı çeşm-ile sun **ḫūn-ı ciger** nūş idelüm / Maṭbaḫ-ı ġamda dilā derd ü belā aş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [ḫūn-ı ciger,]*

Bezm-i ġamda çarḫ elinden içdügüm **ḫūn-ı ciger** / Ṣubḥa dek nālişler eyler dil olupdur erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [ḫūn-ı ciger,]*

Meclis-i ġamda akdı **ḫūn-ı ciger** / Oldı firḳat-ile dil kebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 3). [ḫūn-ı ciger,]*

Ḫalṭ olursa n'ola ger **ḫūn-ı ciger** yaşumuza / Bu daḫı yazu-y-ımış rūz-ı ezel başumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [ḫūn-ı ciger,]*

ḫūn-ı ciger: *Ciğer kanı.*

Meclis-i ġamda Muḥibbī içicek **ḫūn-ı ciger** / Ney gibi ṣubḥa degin göñlüñi gūyā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [ḫūn-ı ciger,]*

Meclis-i ġamda şu deñlü dökeyim **ḫūn-ı ciger** / Bezm ara her birisi bir gül-i ḫandān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [ḫūn-ı ciger,]*

Cāna da virme ḫaber **ḫūn-ı ciger** içdügüñi / Tuymasun ʿiyş ü ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [ḫūn-ı ciger,]*

Yiter aglatduñ beni ṭūfān-ı eşkümden sakın / Kaynasa **ḫūn-ı ciġer** tennūr-ı dilden de daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [ḫūn-ı ciġer,]*

ḫūn-ı ciger: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Yürek pür āteş-i ḥasret akar **ḫūn-ı ciger** gözden / Didiler ʿayn-ı cārīdür bu çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [ḫūn-ı ciger,]*

ḫūn-ı ciger ile: *Yürek kanıyla.*

Yār ide naẓar **ḫūn-ı ciger ile** Muḥibbī / Çeşmüñe de sīneyi levḥ-i raḳam itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 5). [ḫūn-ı ciger ile,]*

ḫūn-ı cigerle: *Yürek/ciğer kanı.*

Yine ruḫsārum üzre vaṣf-ı ḥālüm / Gözüm taḥrīr ider **ḫūn-ı cigerle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 3). [ḫūn-ı cigerle,]*

ḫūn-ı cigerle: *Ciğer kanı.*

Bu Muḥibbī dem-be-dem **ḫūn-ı cigerle** bisleyüp / Ḥāṣıl itdi sīnede tīrüñle peykān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [ḫūn-ı cigerle,]*

ḫūn-ı dil: *Gönül kanı.*

Ḫūn-ı dil cūş eyledi bu dīde-i giryān ile / Ṣubḥ-ı vaṣla irmedüm kaldum şeb-i hicrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 1). [ḫūn-ı dil,]*

ḫūn-ı dil: *Gönül kanı.*

Yan yakıl bir ʿużv ʿużvuñdan ḫaberdār olmaya / **Ḫūn-ı dil** aksun bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [ḫūn-ı dil,]*

Bezm-i ġamda **ḫūn-ı dil** nūş itmege yārān ile / Gözlerümden eyledüm ol meclise peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [ḫūn-ı dil,]*

Tañ mıdur seylāb-ı eşkümle dökilse **ḫūn-ı dil** / Ḥasretiyle āh bagrum tolu kandur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [ḫūn-ı dil,]*

ḫūn-ı dil nūş eylerüz: *Gönül kanı içmek.*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ gelsün berü / Līk yol virmeñ sakın bu meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [ḫūn-ı dil nūş eylerüz, -rüz]*

ḫūn-ı dilden: *Gönül kanı.*

Diñüz ol serv-i ḫırāma cevre āheng eylesün / **Ḫūn-ı dilden** sāʿid-i sīmīni hem-reng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 1). [ḫūn-ı dilden, -den]*

Ben benümçün dimezem iy kaşı ya müjgānu ok / Kan bulaşur **ḫūn-ı dilden** tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [ḫūn-ı dilden, -den]*

ḫūn-ı dilden: *Gönül kanı.*

Ḫūn-ı dilden nūş ile hem bagrumı iden kebāb / İñleyen ġam meclisinde hemçü ṭanbūr uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [ḫūn-ı dilden, -den]*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden iy dil nāle kıl / Bezm-i ġamda **ḫūn-ı dilden** ġayrı mey içilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [ḫūn-ı dilden, -den]*

ḫūn-ı dilden: *Gönül kanı.*

Ḫūn-ı dilden elde pürdür çünki çeşmüm sāġarı / İçerem ol serv-ḳad çeşmi ḫumāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [ḫūn-ı dilden,]*

hūn-ı dildür: *Gönül kanı.*

Gül mevsiminde dilber dāyim ḳadeḥ ider nūş / İçdügi **hūn-ı dildür** bu ʿāşıḳ-ı fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 2). [hūn-ı dildür, -dür]*

ḫūn-ı dilümi: *Gönül kanı.*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol nergis-i cādū / Her geh ki işāret kıla ger gūşeden ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [ḫūn-ı dilümi, -ümi]*

ḫūnī gözüñ: *Kanlı göz.*

İçmek ile kanmadı **ḫūnī gözüñ** / Kanumı iç ola bir zaḳānsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 2). [ḫūnī gözüñ,]*

ḫūn-ı hezārān: *Binlerce kan, bülbüllerin kanı.*

Sakın ʿuşşāḳı kovma bülbülüñdür / Alursın boynuña **ḫūn-ı hezārān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 4). [ḫūn-ı hezārān, -ān]*

ḫūnīn kefensin: *Kana bulanmış kefen.*

Gözüñ cellādı öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben / Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı **ḫūnīn kefensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [ḫūnīn kefensin, -sin]*

ḫūr: *Ahu gözlüler, cennet kızları.*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider ol dilberi / Gözlerüme didi dil rāciḥ görinür **ḫūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [ḫūrdan, -dan]*

ḫūr: *Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku.*

Cennet-i aʿlā içinde **ḫūr** dirler uşta sen / Bu meẕellet topragında mūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [ḫūr,]*

İki ʿālem gün yüzüñden çün münevver görinür / Başdan ayaga görenler **ḫūr** dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [ḫūr,]*

ḫūr: *Ar. huri, güzel.*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe ḫüsün / Bir naẓar eyle melek yāḫūd perī **ḫūr** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [ḫūr,]*

ḫūr u behişt: *Huri ve cennet.*

Zāhidā olsun mübārek saña bu **ḫūr u behişt** / ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm cān-ıla dīdārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [ḫūr u behişt,]*

ḫūr u cinān: *Huriler ve cennetler.*

Muḥibbī ʿāşıḳ-ı dīdār-çün olduñ saña devletdür / Yanuñda añmasun zāhid kişi **ḫūr u cinān** ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [ḫūr u cinān,]*

ḫūr u ġılmānı: *Cennetteki kız ve cennetteki erkek.*

Ḥūr u ġılmānı ki dirler sāḳī-i dil-çehredür / Mest olanlar beñzedürler cenneti meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 2). [ḫūr u ġılmānı, -ı]*

ḥūr u melek: *Huri ve melek.*

Beñzemez ḥüsnüñe hergiz senüñ [iy] **ḥūr u melek** / Dest-i ḳudret ḫalḳ kılmış nesl-i ādemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [ḥūr u melek,]*

ḫurde: *Parça, kırıntı.*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur bildüm ben anuñ **ḫurdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [ḫurdesin, -sin]*

ḫurde-bìn: *İnce, ufak şeyleri gören.*

Ḫıred bilmez Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı / ʿAyān olmaz bu degme **ḫurde-bīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 5). [ḫurde-bīne, -e]*

ḫurde-bìn: *Detaycı, detaylara önem veren.*

Kimisi noḳṭa dehāna kim miyāna kıl didi / Bilmedi sırr-ı dehān-ıla miyānı **ḫurde-bīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [ḫurde-bīn,]*

ḫurde-bīnān: *Çok fazla küçük ve ince şeyleri görebilen, inceliklerden anlayan (kimseler), müdekkikler.*

Dehānuñ fikrin idüp **ḫurde-bīnān** / Bulınmaz didiler hergiz yakında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 3). [ḫurde-bīnān,]*

ḫurdedān: *Nükteleri ve incelikleri anlayan.*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü **ḫurdedān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [ḫurdedān,]*

ḫurī: *1. Cennet kızı. 2. Sevgili.*

Bilmezem **ḥūrī** misin yāḫū melek iy nāzenīn / Kim göre nūr-ı cemālüñ kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [ḥūrī,]*

ḫūrī vü ġılmān: *Cennette bulunan güzel erkek ve güzel kadın. II Sevgili.*

Cennete kılmaz heves **ḥūrī vü ġılmān** istemez / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan dīdāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 2). [ḥūrī vü ġılmān,]*

ḫurrem: *Gönül açıcı, şen.*

Bāġ-ı ḥüsn içre güler gül gibi **ḫurremsin** bugün / Çeşm-i bed dūr ola senden ḫūb-ı ʿālemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [ḫurremsin, -sin]*

ḫurşīd: *Güneş.*

Yüzi **ḫurşīdinüñ** nūrı katında / Degül rūşen çerāġ-ı māh-ı tābān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 2). [ḫurşīdinüñ, -inüñ]*

Perī midür didüm yāḫūd melek mi / Didiler belki māh **ḫūrşīd-zāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [ḫūrşīd-zāde, --zāde]*

ḫurşīd: *Güneş.*

ʿĀrıżuñ enver-durur dirler baña **ḫūrşīdden** / Gel ṭulūʿ eyle beni maḥrūm kılma dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [ḫūrşīdden, -den]*

Yüzüñ yiter ʿāleme ḥācet degül żiyā / **Ḫurşīde** karşu yakmayanlar şemʿ [ü] meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [ḫurşīde, -e]*

ḫurşīde karşu: *Güneşe karşı; güneşi mukabil.*

Çün Ḥaḳ-şinās ḥaḳ saçar ḥüccet üstüme / **Ḫurşīde karşu** yakmaya hīç kimse meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [ḫurşīde karşu,]*

ḫurşīd-i enver: *Parlak güneş.*

Seni görmek diler **ḫurşīd-i enver** / Gehī derden gelür ü gāh revzen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [ḫurşīd-i enver,]*

ḫurşīd-i nūr-efşān: *Nurlar saçan güneş.*

Sen melek ruḫsār içün hercāyī dirlerse n'ola / Olmaduk sözler dinür **ḫurşīd-i nūr-efşān** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [ḫurşīd-i nūr-efşān,]*

ḫurşīd-i raḫşān: *Parlak güneş.*

İy Muḥibbī gün yüzinde zülf-i yārı dir gören / Sāye salmışdur bulut **ḫurşīd-i raḫşān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [ḫurşīd-i raḫşān,]*

ḫurşīd-i raḫşāna: *Parlak güneş.*

Kaşuñ hilāl olalı bakmaz hilāle dil / Gül ruḫlaruñı **ḫurşīd-i raḫşāna** virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [ḫurşīd-i raḫşāna,]*

ḫurşīd-i tābān: *Parlak güneş.*

Saña niçe beñzedem başdan ayaga nūrsın / Ḥaḳ disün her kim göre **ḫurşīd-i tābān** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [ḫurşīd-i tābān,]*

ḫūrşīd-veş: *Güneş gibi.*

ʿĀm iken **ḫurşīd-veş** luṭfuñ cihāna nūrdan / Saklanursın yā nedendür bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [ḫurşīd-veş,]*

ḫurūş itdi: *Feryat etme.*

Muḥibbī laʿl-i dildāra şarāb-ı nābı beñzetdüm / İşidüp cübbe çāk idüp **ḫurūş itdi** şafāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [ḫurūş itdi, -di]*

hūş: *Akıl, şuur.*

Yine göñlüm bend oldı zülf-i kemend-keşe / Yandı cānda kalmadı bir ẕerre **ḥüsün** āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [ḥüsün, -uñ]*

hūş: *Akıl, fikir; şuur.*

Her kaçan ʿarż ide ʿuşşāḳa ḥüsni nūrını / Her birisi ġaşy olup **hūş-ıla** ʿaḳıldan gide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [hūş-ıla, --ıla]*

ḫüsn: *Ar. Güzellik.*

Şāne eyle zülfüñe **ḥüsn-ile** raʿnāsın bugün / Sürme eyle çeşme çün bir rūy-ı zībāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [ḥüsn-ile, --ile]*

Göñli katı biñ sü'āl itsem dönüp virmez cevāb / **Ḥüsne** ġırre bir sitemkār var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [ḥüsne, -e]*

İy büt-i Çīnüm bugün sen **ḥüsn-ile** Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [ḥüsn-ile, --ile]*

Ḥüsnüñ idrākinde ʿāciz çeşm-i erbāb-ı naẓar / Ḳāṣır olmışdur kemālātuñda ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 2). [ḥüsnüñ,]*

Bir akar su ḫūblık dünyā degüldür ber-ḳarār / Pādişehler mülke ḫūblar **ḥüsne** maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [ḥüsne, -e]*

Şimdi bildün sini bu **ḥüsn-ile** perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [ḥüsn-ile, --ile]*

Dilberüñ göre Muḥib āyīneye bakdugını / Kendi **ḥüsnine** taʿaşşuḳ ideni seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 5). [ḥüsnine, -i, -n, -e]*

ḫüsn: *Güzellik.*

Okudum **ḥüsnin** kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [ḥüsnin, -in]*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu **hüsn-ile** bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [hüsn-ile, --ile]*

Ḫusrevā çün **ḥüsn-ile** sulṭān-ı ʿālemsin bugün / Ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme āḫir sorılur dāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [ḥüsn-ile, --ile]*

Satmaga gül **ḥüsnini** bülbülleri dellāl ider / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [ḥüsnini, -i, -n, -i]*

Nev-bahār irişdi **ḥüsnin** ʿarż ider güller yine / Aña karşu zār u feryād ide bülbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [ḥüsnin, -in]*

ḫüsn: *Güzellik.*

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı ejder-ṣıfat / Bir naẓar kim ola göre **ḥüsnüñüñ** gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [ḥüsnüñüñ, -ü, -ñüñ]*

Ġırr olma **ḥüsn** bünyādına ol āb üzeredür / Bir ḫaberdür ʿāḳilāna diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [ḥüsn,]*

ḫüsn: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Ġırre-i **ḥüsn** olup cevr itme / Çü degül **ḥüsn** pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 3). [ḥüsn,]*

Nite kim ʻışḳum tezāyüd itmede günden güne / Hem-çünān **ḥüsnüñ** senüñ ʻışḳum gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Yakalum dāġları yir yir bu cism-i nā-tüvān üzre / Temāşā itmege **ḥüsnüñ** niçe dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Ḫüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa cevr itmegi ko / Bir işi işleme kim soñra peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [ḥüsne, -e]*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür / **Ḫüsnüñ** efzūndur senüñ çün Mıṣr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Cān virüp sanma Muḥibbī alasın bir būseyi / Kimseler **ḥüsni** metāʿına ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [ḥüsni, -i]*

Tayanup ḥüsnüñe cefā kılma / Çün degül **ḥüsn** pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 2). [ḥüsn,]*

Zülf zünnārını kesmiş yine **ḥüsnüñ** müslimi / Getürüp dīne anı beñzer müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi **ḥüsnüñ** nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı ol ʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [ḥüsnüñ, -üñ]*

ḫüsn: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Beñzemez **ḥüsnüñe** hergiz senüñ [iy] ḥūr u melek / Dest-i ḳudret ḫalḳ kılmış nesl-i ādemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [ḥüsnüñe, -(ü)n, -e]*

Tayanup **ḥüsnüñe** cefā kılma / Çün degül ḥüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 2). [ḥüsnüñe, -(ü)n, -e]*

Ḥüsnüñe bahā olmaya Yūsuf gibi tartsañ / Lāyıḳdur ola mihr-ile meh saña terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [ḥüsnüñe, -(ü)n, -e]*

Ḥüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ dagılur / Rūmīler leşker çeke çün kāfiristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [ḥüsnüñe, -(ü)n, -e]*

Muḥibbī **ḥüsnüñe** pervāne gibi / Düşüp yandı kül oldı bāl ü perle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 5). [ḥüsnüñe, -(ü)n, -e]*

ḥüsn bāġında: *Güzellik bahçesi.*

Didüm serv-i sehī gibi salınsun **ḥüsn bāġında** / Koñ aksun gözlerüm yaşı benüm her dem ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [ḥüsn bāġında, -nda]*

ḥüsn meydānında: *Güzellik meydanı II sevgilinin bulunduğu yer.*

Ḥüsn meydānında gördüm zülfinüñ çevgānını / Başumı top eyledüm yaʿnī iledem armagan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 3). [ḥüsn meydānında,]*

ḥüsni çagında: *Olgunluk çağının güzelliği.*

Kara zülfi arasından ṭulūʿ itdi yüzin gördüm / Ayuñ on dördidür sandum tamāmdur **ḥüsni çagında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [ḥüsni çagında, -nda]*

ḥüsn-i cihān-ārāyı: *Dünyayı süsleyen güzellik.*

Ġayra meyl itmez göñül māh-ı cihān arayuben / Bāri bir kez görsem ol **ḥüsn-i cihān-ārāyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [ḥüsn-i cihān-ārāyı, -yı]*

ḥüsn-i evrāḳa: *Yaprakların güzelliği.*

Yā yazıldı **ḥüsn-i evrāḳa** ġubārī ḫaṭṭ-ıla / Vaḳf ider esmā-i ḥüsnāyı olur taʿvīẕ-i cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 4). [ḥüsn-i evrāḳa, -a]*

ḥüsni nūrını: *Nurundaki güzellik.*

Her kaçan ʿarż ide ʿuṣṣāḳa **ḥüsni nūrını** / Her birisi ġaşy olup hūş-ıla ʿaḳıldan gide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [ḥüsni nūrını, -nı]*

ḥüsn-i tedbīr eylesün: *İyi, yerinde, yolunda tedbir etmek.*

Yāra diñ dīvāne oldum **ḥüsn-i tedbīr eylesün** / Leylī zülfinden bu ben mecnūna zencīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [ḥüsn-i tedbīr eylesün, -sün]*

hüsnüñ: *Güzellik.*

Zülfüñe yüz virme cānā boynuña asılmasun / Ḫāl-i Hindūñı sakın **ḥüsnüñ** görüp yakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [ḥüsnüñ,]*

hüsnüñ: *(Sevgilinin) güzelliği.*

Saçlaruñ sünbül boyuñ serv ü tenüñ berg-i semen / **Ḥüsnüñi** kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [ḥüsnüñi, -i]*

Olmışam ʿışḳ faḳīri n'ola iy kān-ı kerem / Bir naẓar **ḥüsnüñi** iḥsān idesin cānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [ḥüsnüñi, -i]*

Mihr-ile **ḥüsnüñi** dartdum seni sengīn gördüm / Didiler gözlerüme özge terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [ḥüsnüñi, -i]*

Dil ṣafhasında āyet-i raḥmet gibi gelür / Tefsīr idüp bu **ḥüsnüñi** yazdum ʿayān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [ḥüsnüñi, -i]*

Ko **ḥüsnüñi** ʿāṣıḳlaruñ kılsun temāşā rāyegān / Menʿ eyleyüp ol gülşene ḫaṭṭuñı bārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [ḥüsnüñi, -i]*

Sen itdüñ **ḥüsnüñi** evvel nümūde / Kılup bu ʿaḳl-ıla göñlüm rübūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 1). [ḥüsnüñi, -i]*

ḫüsnüñ kitābın: *Güzellik kitabı; sevgilinin güzel yüzü.*

Okuram **ḫüsnüñ kitābın** ḫāl ü ḫaṭ ḥācet degül / Müstaʿid müstaġnīdür çün noḳṭa vü iʿrābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 2). [ḫüsnüñ kitābın, -n]*

ḫüsnüñ ṭılsmı: *Güzelliğin tılsımı.*

Ḫaṭuña didiler **ḫüsnüñ ṭılsmı** / Görinür mār içinde iki gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 4). [ḫüsnüñ ṭılsmı,]*

hüsnüñe karşu: *Güzelliğine karşı.*

Gice **hüsnüñe karşu** şemʿ gibi / Dökeyin göz yaşını yana yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 2). [hüsnüñe karşu,]*

ḫusrev: *Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.*

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān ḫāl ü ḫaṭ ʿasker çeker / Pāyimāl eyler eger **Ḫusrev** eger cāmın Cem'in *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [ḫusrev,]*

ḫusrev: *Ebü'l-Hasen Emîr Hüsrev b. Emîr Seyfiddîn Mahmûd-ı Dihlevî (ö. 725/1325). Hindistan'da yaşayan Türk asıllı şair, tarihçi ve mutasavvıf.*

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür / Gele biri yirine **Ḫusrev** [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [ḫusrev,]*

ḫusrev: *Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahı.*

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar / Yig gelür Şīrīn'e **Ḫusrev** ol ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [ḫusrev,]*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler / Niçe Şīrīn niçe **Ḫusrev** niçe meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [ḫusrev,]*

ḫusrevā: *Ey padişah II ey sevgili.*

Lāʿl-i nābuña şebih oldugı içün **ḫusrevā** / Eyledüñ görmek heves varup Bedaḫşān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 5). [ḫusrevā,]*

ḫusrevā: *Ey hüsrev, ey padişah // Ey sevgili.*

Fikr-i şīrīn leblerüñ kūh-ı tenüm kāh eyledi / **Ḫusrevā** ben çekdügümi çekmemişdür kūh-ken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 3). [ḫusrevā,]*

Ḫusrevā şīrīn lebüñ yādına bu bī-çāre dil / Şübhesüz cān viriserdür nitekim Ferhād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 4). [ḫusrevā,]*

ḫusrevā: *Ey hükümdar.*

Ḫusrevā çün ḫüsn-ile sulṭān-ı ʿālemsin bugün / Ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme āḫir sorılur dāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [ḫusrevā,]*

ḫusrev-i zamān: *Zamanın, dönemin padişahı, Hüsrev'i (sevgili bağlamında).*

İy pādişāh-ı ḫüsn v'iy **Ḫusrev-i zamān** / ʻĀşıḳlaruñı eyle kapuñda gel imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 1). [ḫusrev-i zamān,]*

ḫüsün: *Güzellik.*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe **ḫüsün** / Bir naẓar eyle melek yāḫūd perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [ḫüsün,]*

hūy: *Huy, mizaç, tabiat.*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu **hūy** u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [hūy,]*

ḫūy kılma: *Huy etmek.*

Yaraşur kılsañ niyāz ehline nāz / **Ḫūy kılma** tek cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [ḫūy kılma, -ma]*

hūy u hādan: *Gürültü, boş lakırdı, dedikodu.*

Bugün geçdüm çü ben çūn u çerādan / Dilā sen daḫı geç bu **hūy u hādan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [hūy u hādan, -dan]*

ḫüzn ara: *Üzüntü içinde.*

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla tolsa tañ degül / **Ḫüzn ara** dil Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [ḫüzn ara,]*

ḫ∨āb: *Uyku.*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba ben / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca **ḫ∨āba** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [ḫ∨āba, -a]*

Ser-i ʿuşşāḳ hevā-y-ıla tolu / Bāda virür seni de **ḫ∨āb** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 4). [ḫ∨āb,]*

Dün gice uyḫuya vardum meh yüzüñ gördüm senüñ / Kāşki kaldurmaya-y-ıdum başumı ol **ḫ∨ābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [ḫ∨ābdan, -dan]*

Ḫ∨āb içinde görmiş oldum nāgehān ol yārı ben / Niçe yıllar ḫ∨āb görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [ḫ∨āb,]*

Ḫ∨āb içinde görmiş oldum nāgehān ol yārı ben / Niçe yıllar **ḫ∨āb** görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [ḫ∨āb,]*

Bir naẓar kıl iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün / Gel uyandur **ḫ∨ābdan** ol nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [ḫ∨ābdan, -dan]*

Bir gice didi düşüñe gireyim diler misin / Çeşmüm didi var mı bu ʿālemde **ḫ∨āb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [ḫ∨āb,]*

ḫ∨āb: *Uyku, gaflet uykusu.*

Ġaflet gözini açagör uyan bu **ḫ∨ābdan** / ʿĀlem nümūne çün yiter Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [ḫ∨ābdan, -dan]*

ḫ∨āb: *Uyku II rüya, düş.*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni tā **ḫ∨ābda** / Kanda gitmişdür ʿaceb bilsem kanı uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [ḫ∨ābda, -de]*

Ḫ∨ābda yārı bulup furṣat-ıla būsesin al / Uyanup ḫışma gelürse koma inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [ḫ∨ābda, -de]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ olmış yaturlar ābda / Hīç olur mı ki görem ben ol perī[yi] **ḫ∨ābda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [ḫ∨ābda, -de]*

ḫ∨āb-ı ġafletde: *Gaflet uykusu.*

Ḫ∨āb-ı ġafletde iken var alagör būsesini / Uyanup ḫışma gele sen daḫı inkār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [ḫ∨āb-ı ġafletde,]*

ḫ∨āce-i dünyā gibi: *Dünyanın tüccarları gibi.*

Yimezem dünyā ġamın ben **ḫ∨āce-i dünyā gibi** / İy Muḥibbī anuñ içün fāriġu'l-bālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 6). [ḫ∨āce-i dünyā gibi,]*

Dil virüp dünyāya ḫarc itme ʿömür sermāyesin / **Ḫ∨āce-i dünyā gibi** cān virme ḳummāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 2). [ḫ∨āce-i dünyā gibi,]*

ḫüseyn: *Hz. Peygamber'in torunu Hz, Hüseyin.*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla **Ḫüseyn** ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [ḫüseyn,]*

ḫalḳ: *Ahali İnsanlar.*

Perī misin ya ādem iy melek-ḫū / Seni görmege muḥtāc **ḫalḳ** kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [ḫalḳ,]*

Şiʿrüm içre her kaçan şekker lebüñ ẕikr eylesem / Birbirinden kapuşurlar **ḫalḳ** fāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [ḫalḳ,]*

ḫıdmetüñden: *Görev, iş.*

Usanduñ bizi sürdüñ **ḫıdmetüñden** / Binā çār eyledük biz daḫı yāhu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [ḫıdmetüñden,]*

I

ırak: *Uzak.*

Seyr ider gördüm **ıraklarda** didüm iy şāh-ı men / Niçeye dek alasın feryād[u] zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [ıraklarda, -lar, -da]*

ırak: *Uzak.*

Bu Muḥibbī ṣanemā ḫāl-i siyāhuñdan **ırak** / Dem mi var sīnesine yakmaga dāġ anuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [ırak,]*

ırmag eyleme: *Irmak etmek, ırmağa döndürmek.*

Lāle ḫadler fikri ile bagruñı dāġ eyleme / Serv-ḳadler ẕikri ile yaşuñ **ırmag eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [ırmag eyleme, -me]*

ʿışḳ: *Aşk, sevgi.*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın olmışam ḥayrānı ben / Terk kıldum ʿ**ışḳuñuñ** yolında ad u sanı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [ʿışḳuñuñ, -un, -un]*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa ben ʿ**ışḳı** / Ḫaber virmedi virmez de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [ʿışḳı, -ı]*

Sīnem üzre gīceler ʿ**ışḳ** āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerüm yaşı başumdan aşdı oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [ʿişḳa, -a]*

Bī-ʿışḳ degül cümle ẕerrāt-ı kāyināt / ʿ**Işḳ-ıla** zebūn oldı eger ins ü eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [ʿişḳ-ıla, -ıla]*

Gel iy ṭabīb nabżuma el urayım dime / ʿ**Işḳ** ḫastasıyam derd-ile bakman devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ hemān dōst hemān dil hemān / Cevr hemān girye vü ḥālet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [ʿişḳ,]*

Muḥibbī ʿ**ışḳ-ıla** dīvāne oldı / Yanında görinür ʿaḳl issi mecnūñ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 5). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Egerçi kārlar bī-ḥad u el urdum ʿ**ışḳ** kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [ʿışḳ,]*

Ṣādmānsın ʿ**ışḳ-ıla** beñzer ġamuñ sulṭānısın / Bāde nūş it koma elden diyeler Cem'sin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Gördüm iy dil seni maḥzūn ʿ**ışḳ-ıla** ġam-ḫurdesin / Sīneñ üzre daḫı dāġlar yakmış āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

ʿAdd olınmaz gerçi çokdur ʿ**ışḳuñuñ** dīvānesi / Ḫatm olındı bu Muḥibbī'de hemān ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [ʿışḳuñuñ, -u, -ñ, -uñ]*

İy Muḥibbī korkaram ki ʿ**ışḳumı** fāş eyleye / Gelür oldı bu zebānuma benüm derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [ʿışḳumı, -um, -ı]*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿ**Işḳ** bed-ḫū yār ẓālim çarḫ nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

Kesdükçe tagı ʿ**ışḳ-ıla** yire dökilen eşk-ile / Yāḳūt-ı laʿle döndürür her yaña seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla velī bīmāruñam / Ger diyesin ġam-ḫ∨āruñam ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [ʿişḳ-ıla, -ıla]*

Ser-i kūyuñda ʿ**ışḳuñla** Muḥibbī ḫāk-i rāh olsa / Vefā būyı gele her dem çürimiş üstüḫ∨ānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [ʿışḳuñla, -u, -ñ, -la]*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿ**ışḳuñla** ġāyet ḫastayam / Didi öldürmekden özge bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [ʿışḳuñla, -la, -uñ]*

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḥüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur benüm de ʿ**ışḳ-ıla** Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿ**ışḳuñla** āh itmek / Beni ḳatl eylegil sorma ki başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [ʿışḳuñla, -la, -uñ]*

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil cenneti / Ḳāyil olur mı aña ʿ**ışḳ-ıla** dīẕār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

ʿIşḳ-içün dirler ezel bezminde bir maḥbūb-ımış / Böyle naḳş itmiş gören āyīne-i idrāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [ʿişḳ-içün, --içün]*

Kankı taş katıysa ursun başını Ferhād aña / Ol leb-i şīrīnüñ ʿ**ışḳın** başa iltem başa ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 6). [ʿışḳın, -ın]*

Yog-ıdı ʿālemde hīç mihr ü maḥabbetden nişān / Olmış-ıdum bu cihāñda ʿ**ışḳ-ıla** ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Degül mi gün gibi rūşen Muḥibbi ʿ**ışḳ** saklanmaz / Akar bu gözlerüñ yaşı kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [ʿışḳ,]*

Tolu gördüm çün ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp evvel ben oldum ʿ**ışḳuña** yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [ʿışḳuña, -u, -ñ, -a]*

ʿIşḳ mıdur cān u dil mülkini yagma eyleyen / ʿ**Işḳ** mıdur sīnemüñ içre gelüp cā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur cān u dil mülkini yagma eyleyen / ʿ**Işḳ** mıdur sīnemüñ içre gelüp cā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur boynuma takup belā zencīrini / Gezdürüp Mecnūnlayın ʿālemde rüsvā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 2). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā güller elinden gīceler / İñledüp bülbülleri tā ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur bir lebi şīrīn zebāna dil virüp / Kūh-ken gibi belā kūhında şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur eyleyen tīr-i belāya cān siper / İy Muḥib derd ü belā sīnemde peydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur ʿaḳl u ṣabrum küllī yagma eyleyen / ʿ**Işḳ** mıdur ben ġarībi zār u şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur ʿaḳl u ṣabrum küllī yagma eyleyen / ʿ**Işḳ** mıdur ben ġarībi zār u şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur bir kemān ebrū nigāruñ yādına / Ok gibi bu ḳaddümi büküp benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur leşker-i ġam gönderüp mülk-i dile / Dem-be-dem ḫūmḫāne-i çeşmümden icrā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur fenn-i ʿışḳı okudup ʿāşıḳlara / Bāb-ı fażlın sīnemüñ evcine inşā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [ʿişḳ,]*

ʿIşḳ mıdur bu Muḥibbī sīnesine dāġ urup / Āḫir anuñ gözleri yaşını deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [ʿişḳ,]*

Dilā ʿ**ışḳ-ıla** ger olsañ ʿaceb mi ḥaşre dek sermest / Maḥabbet cāmını rūz-ı ezelden nūş idensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Ḳānīʿ olmaz kūyuña vaṣluñ diler bī-çāre dil / Hīçe almaz cenneti ʿ**ışḳ-ıla** dīdār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Beni maḥv eyledi ʿ**ışḳuñ** vücūdumdan eser hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [ʿışḳuñ, -uñ]*

ʿIşḳa düşdüm cān u dilden geçdüm āh / Kimseler ʿ**ışḳ-ıla** yoldaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 2). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Tīr-i müjeñe sīnesini dil siper itsün / Meydāna gelüp ʿ**ışḳ-ıla** merdāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp / ʿ**Işḳ** Manṣūr'ı olup geldüm benem dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [ʿişḳ,]*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿ**ışḳa** getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [ʿışḳa, -a]*

ʿĀşıḳ olmaz ʿ**ışḳ** içinde āh u vāhı sevmeyen / Kul olur mı cān u dilden pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [ʿışḳ,]*

Sevmesün ʿālemde kimse dilber-i ʿālī-cenāb / İrmeyüp desti aña ʿ**ışḳ** içre nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [ʿışḳ,]*

Olmışam ʿ**ışḳ** faḳīri n'ola iy kān-ı kerem / Bir naẓar ḥüsnüñi iḥsān idesin cānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [ʿışḳ,]*

Her kim basa ʿ**ışḳa** ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak gerek meydāna giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [ʿışḳa, -a]*

ʿIşḳı sakla Muḥibbī sīneñde / Ele girmez bu yādigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 5). [ʿışḳı, -ı]*

Muḥibbī ʿ**ışḳı** terk itmek ne mümkin / Ki ḫūblar sevmek olmışdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [ʿışḳı, -ı]*

Dilerem eyleyem ʿ**ışḳumı** pinhān / Komaz ẓāhir ider bu çehre saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 2). [ʿışḳumı, -um, -ı]*

Baña dirler ki ʿ**ışḳı** itme iẓhār / Durur mı hīç āteş birile panbū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 3). [ʿışḳı, -ı]*

Çeng idüp ḳāmetümi ney gibi nālān oldum / ʿ**Işḳ-ıla** kimdür uyan bencileyin ḳānūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşk-i surḫ şāhid yiter / Kanda varursa ikisi ʿ**ışḳuma** ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [ʿışḳuma, -um, -a]*

Tācdār olmışdı ʿ**ışḳa** didiler Mecnūn içün / Dōstlar şimdi ben oldum mülk-i ʿ**ışḳa** pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [ʿışḳa, -a]*

ʿIşḳ mīrāşını yirsem ne ʿaceb Mecnūn'dan / Sanmañ ol gitmek ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [ʿışḳ,]*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki sevdā dükene / Yāḫūd ʿ**ışḳuñla** şehā sīnede ġavġā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [ʿışḳuñla, -u, -ñ, -la]*

İy Muḥibbī ser-te-ser bu ʿāleme sulṭān iken / Bende olduñ ʿ**ışḳa** āh u vā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [ʿışḳa, -a]*

İy Muḥibbī saklar-iken ʿ**ışḳum** oldı āşikār / Eşk-i surḫ u rūy-ı zerdümle ʿayāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [ʿışḳum, -u, -m]*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan dil içinde / Rūşen görinür gün gibi ʿ**ışḳum** il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [ʿışḳum, -u, -m]*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿuşşāḳa hem maʿşūḳa nāz / Böyle olsa ʿāşıḳ u maʿşūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [ʿışḳ,]*

Kişi ʿ**ışḳ-ıla** mecnūn olmayınca / Vara lāyıḳ degüldür kūh-ı Necd'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 4). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Ölse Muḥibbī ʿ**ışḳ-ıla** kan-ıla yuyasız / Maḥşer güninde kalka-bile tā o kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

ʿIşḳı cān eyler ṭaleb bir yañadan daḫı göñül / Arada ḥayrān kaldum anlaruñ savaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [ʿişḳı, -ı]*

Muḥibbī müşkil işdür ʿ**ışḳ** bāzı / Kimesne dutmasun bunuñla pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

Bi-ḥamdillāh ki ʿ**ışḳumdur** ḥaḳīḳī / Göñül ne zindedür ne ḫod siperde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [ʿışḳumdur, -umdur]*

Geldi ʿ**ışḳuñ** eyledi sinemde cānı sūḫte / ʿĀḳıbet kıldı ser-ā-ser bu cihanı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [ʿışḳuñ, -uñ]*

Egerçi dāġ ursa lāle sīnesine / ʿAceb midür ki var ʿ**ışḳı** cebīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [ʿışḳı, -ı]*

ʿIşḳuma gözüm yaşı Muḥibbī nişānedür / Ḫūn-āba dönüp akdugı her sū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [ʿişḳuma, -um, -a]*

ʿIşḳda bir ḫāṣṣa vardur şāhları eyler gedā / Şāh-ı Ġaznī pādişāh-iken kul itdi bir kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [ʿişḳda, -da]*

Okuñ meclisde ʿ**ışḳum** dāsitānın / Kitāb-ı ʿışḳ-ı Mecnūn'dur fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 3). [ʿışḳum, -u, -m]*

Geçilmez rāyegān derūn-ıdı ʿ**ışḳ** / Dil ü cānı virüben bāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 2). [ʿışḳ,]*

Marīż ʿ**ışḳ** olana yok nihāyet / Ne çāre derd gelmez çün ḥisāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 2). [ʿışḳ,]*

Naẓar kılalıdan sen āfitāba / Yanup ʿ**ışḳuñla** dil döndi kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 1). [ʿışḳuñla, -u, -ñ, -la]*

Ezelden ʿ**ışḳ** olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [ʿışḳ,]*

Saklayabilür mi ʿ**ışḳın** dōstlar dīvāne dil / Muttaṣıl çāk-i girībānını dāmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 2). [ʿışḳın, -ın]*

Çāk-i girībān idüben ʿ**ışḳ-ıla** dāmāna degin / ʿĀṣıḳ u āṣüfte vü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Kanlu yaşum māhīye irişdi āhum tā-be-māh / ʿ**Işḳuma** yitmez mi ki bu nevʿ-ile iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [ʿişḳuma, -um, -a]*

Ẓāhir ideli ʿ**ışḳumı** rüsvā-yı ʿālemem / Dermāndeyem n'eyleyem eşk-bār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 3). [ʿışḳumı, -um, -ı]*

Pür dil ġam-ıla cān-ıla hem oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿ**ışḳ-ıla** bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

Pākdür ʿ**ışḳ** sakın kendüzüñi pāk ide-gör / Virme sen ʿışḳ-ı mecāz-ıla göñül hīç kese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [ʿışḳ,]*

ʿIşḳuñuñ ḳāfile-sālārı olaldan bu göñül / Beñzedi āhı vü efġānı yanınca cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 4). [ʿışḳuñuñ, -uñuñ]*

Dilā pendüm budur gel ʿ**ışḳa** uyma / Ki soñra müşkil olur aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [ʿışḳa, -a]*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿ**ışḳını** pervānenüñ / Bāl ü per niye yakardı dünyede nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [ʿışḳını, -ı, -n, -ı]*

ʿIşḳ-ıla cān yakmagı pervāne benden ögrenür / Olıcak her müşkil iş āsān olur üstād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [ʿışḳ-ıla, -ıla]*

İy Muḥibbī ʿāḳil iseñ kıl melāmet iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿ**ışḳı** kimse ad u san ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [ʿışḳı, -ı]*

‘ışḳ: *Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.*

Nite kim **‘ışḳum** tezāyüd itmede günden güne / Hem-çünān ḥüsnüñ senüñ **‘ışḳum** gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [‘ışḳum, -um]*

Nite kim **‘ışḳum** tezāyüd itmede günden güne / Hem-çünān ḥüsnüñ senüñ **‘ışḳum** gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [‘ışḳum, -um]*

Muḥibbī ko cefā sengini dildār / Ol atdukça sen **‘ışkı** muḥkem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [‘ışkı, -ı]*

ʿ**ışḳ ara:** *Aşkta, aşk içinde, âşıkken.*

İy Muḥibbī ʿ**ışḳ ara** ger urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli saña diye hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [ʿışḳ ara,]*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn benden ʿār ider / ʿ**Işḳ ara** dir görmedüm buncılayın bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [ʿişḳ ara,]*

ʿIşḳ ara Ferhād’a taḥsīn eyle Ḳays’a āferīn / Ḫoş gözetmiş her biri bulmış belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [ʿişḳ ara,]*

ʿ**ışḳ ara:** *Aşk ile, aşk içinde.*

İy Muḥibbī ʿ**ışḳ ara** terk itmeyince cān u ser / Vuṣlat-ı cānān muḳarrer girmez ele rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [ʿışḳ ara,]*

ʿ**ışḳ āteşin:** *Aşk ateşi.*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿ**ışḳ āteşin** / Tañ mıdur gīce şuʿāʿum görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [ʿışḳ āteşin, -n]*

ʿ**ışḳ āteşine:** *Aşk ateşi.*

Hicr ara ʿ**ışḳ āteşine** yanalıdan dōstlar / Gīce āteş şuʿlesidür görinen gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [ʿışḳ āteşine, -ne]*

ʿışḳ bārın: *Aşk yükü.*

Didiler kim çeker bu ʿ**ışḳ bārın** / Dilā al boynuña didüm çekensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [ʿışḳ bārın, -n]*

ʿışḳ bülbüli: *Aşk bülbülü.*

Dime esrār-ı ʿışḳı añlamaz şeyḫ / Ki sen ʿ**ışḳ bülbüli** ol murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [ʿışḳ bülbüli,]*

ʿışḳ dellālı: *Aşk tellâli.*

Çagura ʿ**ışḳ dellālı** alan bir būse biñ cāna / Bunı bildüm [ben] iy meh-rū cihān içinde sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [ʿışḳ dellālı,]*

ʿışḳ ehli: *Aşk erbabı; aşık.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / Cümle ʿ**ışḳ ehli** saña diye hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [ʿışḳ ehli,]*

ʿışḳ ehli: *Aşk ehli.*

Yār alsun destine zülfini çevgān eylesün / Top idüp ʿ**ışḳ ehli** de başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [ʿışḳ ehli,]*

Ola ki gül gibi gülüp açıla ol lāle-ḫad / ʿ**Işḳ ehli** āh-ıla yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [ʿişḳ ehli,]*

Zāhidüñ turş yüzinden n'ola ʿ**ışḳ ehli** kaça / ʿĀrif olan yürümez ger ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [ʿışḳ ehli,]*

ʿışḳ ehlin öldürürsin: *Aşk erbabını öldürmek.*

Niçe bir öldürürsin ʿışḳ ehlin / Döküp yok yirlere kanı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 4). [ʿışḳ ehlin öldürürsin, -ürsin]*

ʿışḳ ehlinüñ: *Aşk ehli.*

Gel yüzüme karşu dut cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile bilesin ʿ**ışḳ ehlinüñ** sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [ʿışḳ ehlinüñ, -nüñ]*

ʿışḳ eri: *Gerçek āşık.*

Dehr ara niçe yüz biñ ʿ**ışḳ eri** var / Bir cefā-keş bulınmaya bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 6). [ʿışḳ eri,]*

ʿ**ışḳ eri:** *Gönül sahibi, âşık.*

Sanma zāhid ʿ**ışḳ eri** pendüñle şāhından geçe / Hīç zaġan söziyle bülbül geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [ʿışḳ eri,]*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi koyup isteye devā / Derdi bulınca ʿ**ışḳ eri** bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [ʿışḳ eri,]*

ʿ**ışḳ eri:** *Gerçek âşık. II Gönül sahibi, âşık.*

İy Muḥibbī ʿ**ışḳ eri** nāmūs-ıla ʿārı n'ider / Evveli ʿışḳuñ budur kim terk ola ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [ʿışḳ eri,]*

Gözi yaşlu bagrı başlu dāyim olur ʿ**ışḳ eri** / Gīceler tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [ʿışḳ eri,]*

İtmez Muḥibbī ʿ**ışḳ eri** bülbül gibi güle / Pervāne-veş yanup yakılup döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [ʿışḳ eri,]*

Bülbül gibi ʿ**ışḳ eri** itmez şikāyeti / Pervāne-ṣıfat yanubanı döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 3). [ʿışḳ eri,]*

Bu Muḥibbī gibi ʿāşıḳlaruñı kırmag-ıla / Sende bu ḥüsn olıcak ʿ**ışḳ eri** sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [ʿışḳ eri,]*

ʿ**ışḳ esrārın:** *Aşk sırrı.*

Muḥibbī ʿ**ışḳ esrārın** göñülde niçe setr itsün / Olur ẓāhir yanan āteş dilümde dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [ʿışḳ esrārın, -n]*

ʿ**ışḳ ḫayāli:** *Aşkın hayali.*

Menzil itmeden göñül bu sīne-i dīrīneme / Gelmiş-idi ʿ**ışḳ ḫayāli** çeşm-i ʿālem-bīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 1). [ʿışḳ ḫayāli,]*

ʿ**ışḳ içinde:** *Âşıklık olma hali içinde.*

ʿĀşıḳ oldur ʿ**ışḳ içinde** ol dil ü cāndan geçe / ʿĀşıḳ olmaz terk-i ser kılmaya cānāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [ʿışḳ içinde,]*

ʿ**ışḳ içinde:** *Âşıklık hali içinde.*

Sataşdum gerçi ʿ**ışḳ içinde** rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 1). [ʿışḳ içinde,]*

ʿ**ışḳ içre:** *Aşk içinde.*

Egerçi ugradum ʿ**ışḳ içre** rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm gizlü gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 1). [ʿışḳ içre,]*

Eger Ferhād u Vāmıḳ Vīs ü Mecnūn / Degüldür her biri ʿ**ışḳ içre** bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [ʿışḳ içre,]*

ʿ**ışḳ ider:** *Sevişmek.*

Raḳīb-ile ider ol ʿışḳ bāzı / Benüm ḥālüm aña olmadı rūşen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 4). [ʿışḳ ider, -er]*

ʿ**ışḳ meydānında:** *Aşk meydanı.*

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı bu Muḥibbī dest-gīr / Eyleyelden ʿ**ışḳ meydānında** oldı pehlevān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 5). [ʿışḳ meydānında, -nda]*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı Muḥibbī dil nişān / Ol kaşı yaya diñüz kirpüklerin tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [ʿişḳ meydānında, -nda]*

ʿ**ışḳ odına:** *Aşk ateşi.*

Döne döne yanarsam ʿ**ışḳ odına** ʿaceb mi / Göñlüm kebāba döndi sançıldı çünki şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [ʿışḳ odına,]*

ʿ**ışḳ yayın:** *Aşk yayı.*

Çekem dirseñ Muḥibbī ʿ**ışḳ yayın** / Gerek kavs-i ḳuzaḥ ola kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 6). [ʿışḳ yayın,]*

ʿ**ışḳa düşdüñ:** *Âşık olmak.*

Muḥibbī ʿ**ışḳa düşdüñ** ʿāşıḳ oldun / Anuñçün şiʿrüñ oldı ʿāşıḳāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 5). [ʿışḳa düşdüñ, -düñ]*

ʿ**ışḳa düşelden:** *Sevdalanmak, aşık olmak, tutulmak.*

Melāmet eyleme zāhid ko añma ʿār u nāmūsı / Düşelden ʿışḳa ben geçdüm vaḳār u iʿtibārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [ʿışḳa düşelden,]*

Düşelden ʿışḳa tagıtdum ser-ā-ser ḫırmen-i ʿaḳlı / Hevā-yı āh-ıla eyler semā bir berg-i kāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [ʿışḳa düşelden,]*

ʿ**ışḳa düşeliden:** *Aşka düştüğümden beri.*

Elf iken ḳāmetüm ʿ**ışḳa düşeliden** oldı nūn / Dōstlar bir çāre eyleñ derdüme oldum zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 1). [ʿışḳa düşeliden, -den]*

ʿışkı āteşiyle: *Aşk ateşi.*

Sīne ʿ**ışkı āteşiyle** pür şerer-olmış yatur / Cān u dil fikr-i lebiyle kaldılar efkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 4). [ʿışkı āteşiyle, -yle]*

ʿışḳ-ı ezelīden: *Ezeli aşk (Başlangıcı olmayan aşk).*

Ayırma bu ben ʿāşıḳ[ı] ʿ**ışḳ-ı ezelīden** / Yā Rabb bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 2). [ʿışḳ-ı ezelīden, -den]*

ʿışḳ-ı mecāz-ıla: *Mecazî aşk.*

Pākdür ʿışḳ sakın kendüzüñi pāk ide-gör / Virme sen ʿ**ışḳ-ı mecāz-ıla** göñül hīç kese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [ʿışḳ-ı mecāz-ıla, --ıla]*

ʿışḳına: *Aşk, sevgi.*

Ayuñ olmışdur egerçi cümle encüm āşıḳı / Sen mehüñ ʿ**ışḳına** döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [ʿışḳına,]*

Ḫūn-ı dilden elde pürdür çünki çeşmüm sāġarı / İçerem ol serv-ḳad çeşmi ḫumāruñ ʿ**ışḳına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [ʿışḳına,]*

Sāḳī-i devrān elinden tolmadan peymānemüz / İçelüm peymāneyi evvel bahāruñ ʿ**ışḳına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [ʿışḳına,]*

Zülfi çevgānına yāruñ hem semendi sümmine / Başumı top itdüm ol çābük-süvāruñ ʿ**ışḳına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [ʿışḳına,]*

Gel dirīġ itme Muḥibbī'den zekāt-ı ḥüsnüñi / Saña bu ḥüsni viren Perverdigār'uñ ʿ**ışḳına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [ʿışḳına,]*

ʿışḳuñ: *Aşk, sevgi.*

Bilmege ʿ**ışḳuñ** nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [ʿışḳuñ,]*

İdeliden ʿ**ışḳuñ** ile uşbu göñlüm ittiḥād / Aña yeksān görinür olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [ʿışḳuñ,]*

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿ**ışḳuñ** / ʿUşşāḳ serin ilt Muḥibbī temel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [ʿışḳuñ,]*

Koma elden sakın ʿ**ışḳuñ** mecāzın / Diyeler tā saña Veysel Ḳaran'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 9). [ʿışḳuñ,]*

İy Muḥibbī ʿışḳ eri nāmūs-ıla ʿārı n’ider / Evveli ʿ**ışḳuñ** budur kim terk ola ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [ʿışḳuñ,]*

İy hümā-yı luṭf ʿ**ışḳuñ** beni mecnūn eyledi / Başum üzre n’ola bir kerre yaparsañ āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [ʿışḳuñ,]*

Dutalı ʿ**ışḳuñ** şehā bu sīnem içinde vaṭan / Leşker-i ġamdur bu dil mülkini vīrān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 3). [ʿışḳuñ,]*

İy Muḥibbī sor baña ʿ**ışḳuñ** rumūzın ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [ʿışḳuñ,]*

Sīnede gören elifler dir ki ʿ**ışḳuñ** bebridür / Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [ʿışḳuñ,]*

ʿIşḳuñ ezelde lezzet-ile balın isteyen / Soñra taḥammül eyleye dehrüñ cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [ʿişḳuñ,]*

Göñül maḥzendür ʿ**ışḳuñ** gevherine / Anı ṣarf eyleme illā yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 1). [ʿışḳuñ,]*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var didiler didüm / Kim var ki diye irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [ʿişḳuñ,]*

ʿIşḳuñ kemānı saḫt-durur degme kimesne / Almasun ele başa çıkamaz o yay-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [ʿişḳuñ,]*

Farḳ eylemez ʿāşıḳ pīr ü cevān dimez / ʿ**Işḳuñ** budur ḥāli ezel şeyḫ ü şāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [ʿişḳuñ,]*

Gözüm ʿ**ışḳuñ-ıla** toldur ac itme / İlāhī herkese muḥtāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 1). [ʿışḳuñ-ıla, --ıla]*

ʿ**ışḳuñ ile:** *Aşkınla, sevginle.*

Ebed dil ʿ**ışḳuñ ile** zinde oldı / İçürdüñ çün ezel ʿışḳuñ şarābın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 3). [ʿışḳuñ ile,]*

Zer gibi pāk ʿayār ʿ**ışḳuñ ile** olduguma / Gönderüp seng-i cefā atma meḥek tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [ʿışḳuñ ile,]*

Toyur göñlümi gözüm ʿ**ışḳuñ ile** / Dimezem beni yā Rab ac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 4). [ʿışḳuñ ile,]*

ʿ**ışḳuñ kemānı:** *Aşkın yayı.*

Muḥibbī saḫtdur ʿ**ışḳuñ kemānı** / Çekilmez sanma el sun ol kemāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 5). [ʿışḳuñ kemānı,]*

ʿ**ışḳuñ ḳıṣṣasını:** *Aşkın hikayesini.*

Okudum yine ʿ**ışḳuñ ḳıṣṣasını** / Anı sanman füsūn u ya fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 3). [ʿışḳuñ ḳıṣṣasını, -nı]*

ʿışḳuñ pençesi: *Aşk pençesi.*

Muḥibbī pençesi ʿışḳuñ katıdur / Demürden olsa döymez aña pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 10). [ʿışḳuñ pençesi,]*

ʿışḳuñ rumūzın: *Aşk sırları.*

Baña sor ʿ**ışḳuñ rumūzın** saña taḳrīr eyleyem / Sorma Mecnūn'a ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [ʿışḳuñ rumūzın, -n]*

ʿışḳuñ rumūzını: *Aşk sırları.*

Bilmez Muḥibbī kimsene ʿ**ışḳuñ rumūzını** / Bir mes'eledür ki ḥall olınmaz kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [ʿışḳuñ rumūzını, -nı]*

ʿışḳuñ şarābın: *Aşk şarabı.*

Ebed dil ʿışḳuñ ile zinde oldı / İçürdüñ çün ezel ʿ**ışḳuñ şarābın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 3). [ʿışḳuñ şarābın, -n]*

ʿışḳuñ şarābın içmiş idüm: *Aşkın şarabını içmek ll aşık olmak.*

İçmiş idüm ben ezel ʿışḳuñ şarābın cām-ıla / Yog-ıdı şebde görinen noḳṭalar eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [ʿışḳuñ şarābın içmiş idüm, -miş idüm]*

ısmarla: *Emanet etmek, bırakmak.*

Ben sefer bī-iḫtiyār itdüm diyār-ı ġurbete / Dōstum **ısmarladum** göñlüm saña Allāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [ısmarladum, -dum]*

ıżṭırāb: *Acı, elem, azap, sıkıntı.*

Deryā gibi başumdan aşaldan gözüm yaşı / Ḫālī degül sefīne-i dil **ıżṭırābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 3). [ıżṭırābdan, -dan]*

ıżṭırāb düşmişdür: *Sıkıntıya düşmek, zorluk yaşamak; elem çekmek.*

Bu Muḥibbī cān virür ol serv-i ḳāmetden cüdā / Cāna düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [ıżṭırāb düşmişdür, -mişdür]*

ıżṭırāb salma: *Acı çektirmek.*

Gitmege itmegil şitāb yine / Göñlüme salma ıżṭırāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 1). [ıżṭırāb salma, -ma]*

ıztırābı: *Acı, acı çekme.*

Ehl-i ḥālüñ **ızṭırābı** var cemāli şevḳıne / Eydüñüz ol dilber-i ālī-cenāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [ızṭırābı,]*

İ

i: *Ey.*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / Niçe bir yaka beni hicrüñ **i** māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [i,]*

i: *"-i" yardımcı fiili.*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk **imiş** / Reşk idersem tañ mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [imiş, -miş]*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse salınur / Dünyā ġamını yir **idi** ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [idi, -di]*

Ne tīz unıtduñ eyā dōst Muḥibbī kuluñı / Çok zamān **idi** müşerref **idi** dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [idi, -di]*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet **idi** yār eger / Yañılup kulları içinde aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [idi, -di]*

i: *Ek eylem.*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre **imiş** murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [imiş, -miş]*

i: *"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā **imiş** / Yine gerekdi gir sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [imiş, -miş]*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk **imiş** / Cān u serden geç ko cism olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [imiş, -miş]*

i: *.... durumdayken.*

ʿĀm **iken** ḫurşīd-veş luṭfuñ cihāna nūrdan / Saklanursın yā nedendür bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [iken, -ken]*

Gönderürsin baña cevr aġyāra mihrüñ toḫmını / Bilür **iken** ḥāṣıl olmaz nesne ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [iken, -ken]*

i: *"-i" ek fiili.*

Elf **iken** ḳāmetüm ʿışḳa düşeliden oldı nūn / Dōstlar bir çāre eyleñ derdüme oldum zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 1). [iken, -ken]*

Gözüm yaşına ġarḳ **iken** bu ʿālem / Muḥibbī yandı virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 6). [iken, -ken]*

Ḫ∨āb-ı ġafletde **iken** var alagör būsesini / Uyanup ḫışma gele sen daḫı inkār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [iken, -ken]*

i-: *"-i" yardımcı fiili.*

Ḫāne kesdi bī-sütūn sengden Muḥibbī dirmedi / İtmese **idüm** derūn-ı āhdan aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [idüm, -dü, -m]*

Āh idüp bu gözlerüm yaşını bārān itmesem / Görmez **idüm** ol gül-i nev-restenüñ ben ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [idüm, -dü, -m]*

Yakar **idüm** bāl ü per pervāne gibi nāra ben / Görse **idüm** şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 2). [idüm, -dü, -m]*

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken / Ben belā kūhında Ferhād **idüm** iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [idüm, -dü, -m]*

Mürde **idüm** bir ḫaberle tāze cān virdüñ baña / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [idüm, -dü, -m]*

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile menʿ olmazam / Eyler **iseñ** günde biñ kerre baña ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [iseñ, -se, -ñ]*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz **idüm** dil nişān / Ok u ya alup ele çeşmi kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [idüm, -dü, -m]*

i-: *"i-" ek fiili.*

Medyūn **idüm** bu cānı getürdüm kapuña al / Ḫayli dem idi muntaẓır **idüm** edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [idüm, --dü, --m]*

i-: *"-i" ek fiili.*

Okuduñ levḥ-i ezelde her ne kim menḳūş **idi** / Oldı ẓāhir saña ʿilm-i evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 3). [idi, -di]*

ībā ider: *Çekinmek.*

Dōstum luṭf u vefā vü mihrden **ībā ider** / Līk cevr ü sitem ẓulm u cefādur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [ībā ider, -er]*

ʿibādet kıl: *İbadet etmek.*

ʿİbādet kıl koma tevḥīdi dilden / Bunuñçün seni yaratmış yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 2). [ʿibādet kıl,]*

ʿibārāt ehline: *İbret ehli.*

Baḥr-ı dil ġavvāṣısın dür gibi ʿarż it sözlerüñ / Tā ki taḥsīn ideler böyle ʿ**ibārāt ehline** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [ʿibārāt ehline, -ne]*

iblīse uymış: *Şeytana uymak.*

Kimi tevḥīd-ile Besṭām olmış / Kimi küfr-y-ile uymış iblīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 4). [iblīse uymış, -mış]*

ibn-i falāna: *Falan oğlu.*

Bunı kim gördi ki bir kez işidüp evṣāfını / Bu Muḥibbī cān vire **ibn-i falāna** görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [ibn-i falāna, -a]*

ibrām: *Bıktıracak derecede ricada ısrar etme.*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb ṣūfī / Gele inṣāf ide içmez midüñ **ibrām** olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [ibrām,]*

ʿ**ibret al:** *Ibret almak.*

Ḫāk-i şehlerdür ṭıfıllar itdügi bāzīçeler / ʿ**İbret al** aç gözüñi var seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 2). [ʿibret al,]*

ʿ**ibret alur:** *Ibret almak.*

Muḥibbi şākir olup alur ʿibret / Bakup dünyāda olan inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 5). [ʿibret alur, -ur]*

ʿ**ibret-nümā:** *Ibret gösteren, ibret veren.*

Her kaçan taḳrīr idem ʿ**ibret-nümā** aḥvālümi / Ḫalḳ-ı ʿālem ġaş[y] olup derd-ile bagrın taglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 3). [ʿibret-nümā,]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Dökersin dīdeden iy çeşm-i pür-ḫūn / **İçeyin** müstedām ol baña sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 5). [içeyin, -eyin]*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā ger geçesin / Yarın anda umaram kevşer şarābın **içesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [içesin, -e, -sin]*

Bezm-i ġamda çarḫ elinden **içdügüm** ḫūn-ı ciger / Ṣubḥa dek nālişler eyler dil olupdur erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [içdügüm, -dük, -üm]*

Niçe bir hicrān şebinde çekeyim ġam tasasın / Ya niçe bir **içeyim** derd-ile miḥnet kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 1). [içeyim, -eyim]*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil meger kanın **içüben** kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [içüben, -üben]*

Cāna da virme ḫaber ḫūn-ı ciger **içdügüñi** / Tuymasun ʿiyş ü ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [içdügüñi, -dügüñi]*

Ḫūn-ı dilden elde pürdür çünki çeşmüm sāġarı / **İçerem** ol serv-ḳad çeşmi ḫumāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [içerem, -er, -em]*

İçeli kanumı ol gözleri mest / Cigerüm dönse tañ mı biryāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 4). [içeli, -eli]*

Bu Muḥibbī yitüre ṭāʿat u zühd ü veraʿı / **İç** diyü yār işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [iç,]*

Ger naṣīb ola **içem** ben laʿl-i nābuñ cürʿasın / Göz ucıyla bakmayam da selsebīl ü kevs̲ere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 3). [içem, -e, -m]*

Ḫūn-ıla yine toptoludur sāġar-ı çeşmüm / Nūş eyle dilā **içmege** peymāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [içmege, -mege]*

iç: *Bir şeyin iç kısmı.*

Zāhidā görseñ melāmet ʿāşıḳı ṭaʿn eyleme / **İçine** eyle naẓar sen bakma anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [içine, -i, -n, -e]*

iç: *-da/-de, içinde.*

Ser-te-ser sermāye-i sūd u ziyāndan geçmişem / Çārsū-yı ʿışḳ **içinde** ideli bāzārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 3). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Arası, dahil.*

Şiʿr **içinde** Muḥibbī aḳrānuñ / Var-ısa sunsun el sunam niçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 7). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak (oka maruz kalmak bağlamında).*

Eline ḫançer almışdur dem-ā-dem ḳaṣd[ı] kan itmek / Ko döksün kanumı ġamzeñ **içerse** nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [içerse, -er, -se]*

iç: *Iç, arasında.*

Kapuñda niçe yüz biñ kullaruñ var / **İçinde** yok Muḥibbī gibi miskīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [içinde, -i, -nde]*

iç: *Arasında.*

Ḫaṭuña didiler ḥüsnüñ ṭılısmı / Görinür mār **içinde** iki gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 4). [içinde, -inde]*

Deryūze idegeldi yüzin göre Muḥibbī / Maḥrūm anı eyleme gel sāyil **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [içinde, -inde]*

Kim zülfe naẓar eylese cān u dil **içinde** / Sanur ki megesdür ki kalupdur kıl **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [içinde, -inde]*

Boynuna takaldan berü zülfeynüñi bu dil / Zencīr ile Mecnūna dönüpdür il **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [içinde, -inde]*

Derdüñi devā bildi ḳabūl itdi Muḥibbī / Bu re'yi kılur kimse mi var ʿāḳil **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [içinde, -inde]*

<u>iç:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.*

Ḫacletindendür görinmez sanki ḫıżr-ı zinde-dil / Bilmedin ḥayvān suyın **içmiş** zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [içmiş, -miş]*

Ruḫlaruñ añalı oldı yine ṣeydā lāle / Komayup elden **içer** bāde-i ḫamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [içer, -er]*

<u>iç:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Lebüñ tiryākdür kim **içse** zehri / Ne ġam zülfeynüñ olsa şāh-ı mārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [içse, -se]*

<u>iç:</u> *İçmek, yudumlamak.*

Ebed dil ʿışḳuñ ile zinde oldı / **İçürdüñ** çün ezel ʿışḳuñ şarābın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 3). [içürdüñ, -ür, -dü, -ñ]*

<u>iç:</u> *Içerisinde.*

Tīmār-ı ġamı vireliden şāh-ı maḥabbet / Göz yaşlarını itdüm anuñ ḥāṣıl **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 2). [içinde, -in, -de]*

Āhum bulutı yagmurını dökeli gözden / Ġarḳ eyledi bu cismümi kaldum sil **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [içinde, -in, -de]*

Laʿlüñ ṭamaʿı āh zenaḫdāna düşürdi / Kaldum meded eyvāh çeh-i Bābil **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [içinde, -in, -de]*

Gözüm yaşı tuġyān ider iy Yūsuf-ı Mıṣrī / Raḥm eyle baña yoksa kalursın Nīl **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [içinde, -in, -de]*

<u>iç:</u> *-da/-de, içinde.*

Laʿl beñzer dirilürmiş leb-i cān-perverdüñe / Kān **içinde** dilegüm budur anı taş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *(Bir şeyin iç kısmı,içi)İçindeki, dâhil olan.*

Sakın dünyāya dil virüp **içinde** āşiyān itme / Senüñ gibi niçe yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [içinde, -+i, -+(n)de]*

iç: *(içki) içmek.*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] müdām / **İçelüm** nūş idelüm tā tola peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [içelüm, -elü, -m]*

Sāḳī-i devrān elinden tolmadan peymānemüz / **İçelüm** peymāneyi evvel bahāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [içelüm, -elü, -m]*

Sāḳiyā meclisde mey sun gel bize inṣāf-ıla / **İçelüm** anı ṣurāḥī-veş derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [içelüm, -elü, -m]*

Sāḳī **içelüm** sun berü cām itme bahane / ʿİşret demidür çalduralum çeng ü çaġāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 1). [içelüm, -elü, -m]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak || Ab-ı hayvan içmek.*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ **içen** ezel / Tā ḥaşre deñlü mestdür anı sanma ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [içen, -en]*

iç: *(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan. ll Dünya.*

Öldürürdi yār beni bu kūyı **içinde** āh / Hīç dimedi ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [içinde, -in, -de]*

iç: *(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.*

Umaram ġamze okları ata ol **iç** ḳabżadan / Sīne ṣaḥrāsına dikdüm anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [iç,]*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr **içinde** ḥālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [içinde, -in, -de]*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi kim ẓāhir olur feryāddan / Bir eserdür kūh **içinde** nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [içinde, -in, -de]*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne **içinde** dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [içinde, -in, -de]*

iç: *İçerisinde.*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan dil **içinde** / Rūşen görinür gün gibi ʿışḳum il **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne **içinde** dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [içinde, -i, -n, -de]*

Kalur hemīşe bend-i belālar **içinde** ol / Her kim ki baglaya dili ol zülfi sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [içinde, -i, -n, -de]*

iç: *1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. 2-kısa. İçki içmek.*

İçdi Muḥibbī meygedede cürʿa-i lebüñ / Kalmadı aña medrese vü meyl-i ḫānḳāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [içdi, -di]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Leblerüñ mey yirine **içdü** gine kanumuzı / Bize şāhid mi degül uşbu dehānuñdaki kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [içdü, -dü]*

İçmez Muḥibbī yire ine Zühre-i felek / Suna şarābı ger ḳadeḥ-i āfitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [içmez, -mez]*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb ṣūfī / Gele inṣāf ide **içmez** midüñ ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [içmez, -mez]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Āyīne gibi al elüñe ṣāf cāmı sen / **İç** leẕẕet alup añlayasın ṣubḥ u şāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [iç,]*

İç cürʿayı dök başuma zīrā ki ben mestāneyem / Ālūde olsun cām ile [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [iç,]*

Kanın içmege ezel ʿuşşākuñ olmış ʿādeti / Kanum **iç** dimek ne ḥācet ġamze-i mey-nūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [iç,]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl olayın bir zamān / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [içüp, -üp]*

iç-: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger baña naṣīb / Kāfirem ger bir ḳadeḥ **içsem** mey-i ṣaḥbāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [içsem, -se, -m]*

İçdi Muḥibbī çünki maḥabbet şarābını / Mest ola yata ḥaşre degin sanmañ ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [içdi, -di]*

Surḫ-pūş oldı yine **içdi** mey-i nāb ruḫı / Sanki ḫūbān-ı Firenkdür büt-i tersā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [içdi, -di]*

iç ḳabżadan: *İç kabza.*

Atagör ġamz oklarını dōstum **iç ḳabżadan** / Aña ḳurbān olayım tek ya kaşuñ yasılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [iç ḳabżadan,]*

īcād ider: *Oluşturmak, meydana getirmek.*

Kimi bünyād ider mescid medāris / Kimi **īcād ider** deyr ü kenīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 2). [īcād ider, -er]*

içdügi: *İçtiği şey.*

Gül mevsiminde dilber dāyim ḳadeḥ ider nūş / **İçdügi** hūn-ı dildür bu ʿāşıḳ-ı fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 2). [içdügi,]*

içel: *İçeli, içtikten beri.*

Muḥibbī mey **içelden** çeşm-i mesti / İder gün başına biñ ser şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 5). [içelden, -den]*

içer isem: *Içersem.*

Gül mevsiminde sāḳī çü serv-i ḫırām ola / Ol sunmayıcak mey **içer isem** ḥarām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [içer isem,]*

içicek: *Içince.*

Meclis-i ġamda Muḥibbī **içicek** ḫūn-ı ciger / Ney gibi ṣubḥa degin gönlüñi güyā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [içicek,]*

içil: *Bir sıvının yudumlanması.*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden iy dil nāle kıl / Bezm-i ġamda ḫūn-ı dilden ġayrı mey **içilmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [içilmesün, -mesün]*

içinde: *İçerisinde, içinde.*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan dil **içinde** / Rūşen görinür gün gibi ʿışḳum il **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [içinde,]*

içinde: *Esnasında.*

Ḫ∨āb **içinde** görmiş oldum nāgehān ol yārı ben / Niçe yıllar ḫ∨āb görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [içinde,]*

içinde: *... ile dolu bir biçimde.*

Laʿl-i lebüñüñ yādına āşüfte göñül āh / Meyḫānelere düşdi yatur kanzil **içinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [içinde,]*

içinde: *(Aşk) içinde olmak.*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ **içinde** āh u vāhı sevmeyen / Kul olur mı cān u dilden pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [içinde,]*

içinde: *"-da/-de".*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm **içinde** bulınur dürler / Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [içinde,]*

Ne ḳadar var ins ü cinn **içinde** meh-veş kamu / Sen Süleymān-ı zamānuñ bendesidür kemterīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [içinde,]*

Tek almasun diline zāhid melāmet ehlin / Dārü's-selām **içinde** varsun selāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 4). [içinde,]*

Dil kaldı ġam u derd ü belā-yı nigār ile / Hicrān **içinde** miḥnet-ile āh u zār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [içinde,]*

içmek ile: *Içmekle.*

İçmek ile kanmadı ḫūnī gözüñ / Kanumı iç ola bir zaḳānsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 2). [içmek ile,]*

içmeyen: *Sıvı maddeyi yudumlamayan kişler.*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ sorma sen keyfiyyetin / Vire mi saña ḫaber andan ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [içmeyenden, -den]*

icrā eyleyen: *Akıtmak ‖ yerine getirmek.*

ʿIşḳ mıdur leşker-i ġam gönderüp mülk-i dile / Dem-be-dem ḫūmḫāne-i çeşmümden **icrā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 3). [icrā eyleyen, -yen]*

içre: *"İçinde" arasında.*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / Seni öldürmek diler hicr **içre** bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [içre,]*

Ḳāmetüñle gülşen **içre** baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [içre,]*

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller **içre** Aḥmed'i / Adına kāfir müselmānlar anuñ dirler Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [içre,]*

Bulınmaz vaṣla çün çāre kalup hicr **içre** bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [içre,]*

ʿĀlem **içre** ʿāşıḳa ölmekden özge yok ʿilāc / Ölmege cehd eylesün kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [içre,]*

Dilā deryā-yı ʿışḳ **içre** kaçan sen talabilmezsin / Maḥabbet gevherin hergiz elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [içre,]*

Ḥāṣılı bu ḫırmen **içre** derd ü miḥnet ʿāḳıbet / Naḳd-i ʿömrin ḫarc ider yār-ı vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [içre,]*

Bezm-i ġam **içre** nālem ile göñlüm eglerem / İñildisini gūş ideli āsiyābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 5). [içre,]*

Seyre çıksañ ḳadd ü reftārın temāşā itmege / Gülşen **içre** servler baş kaldura dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [içre,]*

Sevmesün ʿālemde kimse dilber-i ʿālī-cenāb / İrmeyüp desti aña ʿışḳ **içre** nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [içre,]*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḫ-ı belā **içre** müdām / İy lebi şīrīn n'içün añmazsın ol ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [içre,]*

Dilerem iy sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb **içre** nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [içre,]*

içre: *" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn / Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat **içre** ʿAnḳā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [içre,]*

Bend **içre** gören göñlümi zülfi girihinde / Saklama didi as bu giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [içre,]*

Şiʿrüm **içre** her kaçan şekker lebüñ ẕikr eylesem / Birbirinden kapuşurlar ḫalḳ fāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [içre,]*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna döndi / Bu mevsim **içre** kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [içre,]*

Cām **içre** gördi rūyuñ oldı Muḥibbī ḫayrān / Kim gördi böyle ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [içre,]*

Ṣadef-i dīdem **içre** dildārum / Görinür baña dürr-i yek-dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 4). [içre,]*

Cefā vü cevri çekmiş var mı bence / Nite kim yok güzeller **içre** sence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 1). [içre,]*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / Bu mülk-i nā-murād **içre** yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [içre,]*

ictināb eyle: *Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl virdi Ḥaḳ saña akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [ictināb eyle,]*

ictināb itme: *Kaçınmak, uzak durmak.*

Nāvek-i dilber eger gelürse itme ictināb / Çok zamāndur tīrine bu sīne siper-kerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 2). [ictināb itme, -me]*

ictināb itmedi: *Kaçınmak, uzak durmak.*

Cevr ü cefādan itmedi bir kerre ictināb / Ẓulm u sitemi eyledi āh ḫū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 2). [ictināb itmedi, -medi]*

içümde: *Gönül, kalp.*

Bildüñ-ise ḥālümi **içümde** yanan oddan / Bir naẓar kıl ẓāhir olsun dilde olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [içümde, -üm, -de]*

içün: *"amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.*

İy dil hevā-yı kākül **içün** zülf-i ḫamdasın / Şād ol göñül ki silsile-i bend-i ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [içün,]*

içün: *"İçin, uğruna" anlamlarında edat.*

Leylī zülfin ger kemend itse dil-i meftūn **içün** / Kim göre eydür ki zencīr itdiler Mecnūn **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [içün,]*

Leylī zülfin ger kemend itse dil-i meftūn **içün** / Kim göre eydür ki zencīr itdiler Mecnūn **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [içün,]*

Ḥālümi sormaz gelür yād u biliş illā ki ġam / Bulmadum derde devā ben bu dil-i maḥzūn **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [içün,]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün gendüm gibi / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [içün,]*

Leblerüñ eṭrāfını cānā n’ola tutsa ḫaṭuñ / Yir olur ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [içün,]*

Egerçi serv **içün** bālā dimişler / Velī ḳaddüñ yanındadur miyāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [içün,]*

içün: *"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.*

Āh kılsam aglasam ol gözleri mestān **içün** / Ḫande eyler gül gibi san bād-ıla bārān **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [içün,]*

Āh kılsam aglasam ol gözleri mestān **içün** / Ḫande eyler gül gibi san bād-ıla bārān **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [içün,]*

Kaʿbe kūyuñuñ hevāsıyla bugün ʿāşıḳlaruñ / Her biri ḥāżır kılupdur kendüzin ḳurbān **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [içün,]*

Burḳaʿın keşf eylemişdür her şükūfe bāġda / Tā zekāt-ı ḥüsnini ʿārż eyleye iḥsān **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [içün,]*

Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda baş terkin ursam tañ mıdur / Niçeler cān terk ider ʿālemde ad u san **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [içün,]*

Yār ele alsa Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Ben daḫı top eyleyem başumı ol çevgān **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [içün,]*

Her şükūfe gülşen içre dutmış elde sīm ü zer / Pāyuña īṯār ideler sen şeh-i ḫūbān **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [içün,]*

Ben hemān cān virmedüm ol şūḫ-ı şehr-āşūb **içün** / Niçeler cān virdiler ʿālemde rūy-ı ḫūb **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [içün,]*

Dōstlar bir būsesin aldum dil ü cān naḳdine / Varumı virdüm kamu ol tuḫfe-i merġūb **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [içün,]*

Beni yaratmış belā vü miḥnet **içün** Yaradan / Ehl-i ʿışḳ oldum anuñçün kaçmazam ben yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [içün,]*

Gizlenür zülfi şebinde ḫaṭṭ-ı dilber cā-be-cā / Ḳaṣd ider İslām’a kāfir çeyşidür şebḫūn **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [içün,]*

Her kaçan gelse ḫayāl-i serv-i ḳaddi yāduma / Göz yaşın eyler revān ol ḳāmet-i mevzūn **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 6). [içün,]*

Kūh-ı ġamda sen boyı serv [ü] lebi şīrīn **içün** / Baş u cān terkin urup adumı Ferhād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [içün,]*

Yanar firāḳuñ odına cān bülbüli pervāne-veş / Yansa Muḥibbī tañ mıdur ol laʿl-i āteş-reng **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [içün,]*

Ġayret-i İslām **içündür** kıldugum ʿazm-i sefer / Ḥaḳ bilür kim itmedüm ben anı mülk-i dād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [içündür, -dür]*

<u>için:</u> *Hatırına.*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz ol kāfire īmānuñ **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [için,]*

Olmışam ʿışḳ faḳīri n'ola iy kān-ı kerem / Bir naẕar ḥüsnüñi iḥsān idesin cānuñ **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [için,]*

<u>için:</u> *"Amacıyla" anlamında edat.*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn **için** / İy felek her seng[i] kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [için,]*

<u>için:</u> *"İçin" edatı.*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / Şarṭ degül ardınca gitmek leşkeri maġlūb **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [için,]*

ʿAḳlı yok dīvāne dil bilmezse ḳuyuñ ḫıẕmetin / Dōstum ʿayb eyleme teklīf yok mecẕūb **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [için,]*

Çeşmi tīġ almış ele bu nātüvānuñ ḳaṣdına / Yig degül mi raḥm ide ġālib olan maġlūb **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [için,]*

Sen melek ruḫsār **için** hercāyī dirlerse n'ola / Olmaduk sözler dinür ḫurşīd-i nūr-efşān **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [için,]*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar / Dōstlar ben n'eyleyem ol gözleri fettān **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [için,]*

Gāh ġamzeñ ḳaṣd ider dil mülkine gāhī ġamuñ / Kişver-i vīrān **için** bunca cidāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [için,]*

ʿUşşāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki yapar kendü **için** yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [için,]*

<u>için:</u> *" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*

Pāyuña bu dīdeler īs̱ār **için** / Dökdi gāh laʿl ü geh dürr-i s̱emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [için,]*

Genc-i ḥüsn üzre sen iy zülf-i siyāh / Ḥıfẓ **için** anı meger s̱uʿbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 4). [için,]*

Ben hemān cān virmedüm ol şūḫ-ı şehr-āşūb **için** / Niçeler cān virdiler ʿālemde rūy-ı ḫūb **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [için,]*

Derd-i dil āhvālini gel nāmeye derc eyleme / Kalmaya ṭāḳat bilürsin ḥāmil-i mektūb **için** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 3). [için,]*

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān’dan güẕer / Yūsuf’uñ pīrāhenin būyın götür Yaʿḳūb **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [içün,]*

Gözlerüm saḳḳāsı sular ḫāk-i pāy-ı dilberi / Bu Muḥibbī eyledi müjgānını cārub **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [içün,]*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu eylesem āh u fiġān / Nāleme āheng **içün** bülbüller eylerler enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 2). [içün,]*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb sen ḫūb **içün** / Olıgelmişdür cidāl olur ezel maḥbūb **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [içün,]*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb sen ḫūb **içün** / Olıgelmişdür cidāl olur ezel maḥbūb **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [içün,]*

İşigüñ pāk itmege saḳḳā-yı çeşmüm her seḥer / Su sepüp bir deste baglar kirpügi cārūb **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [içün,]*

Gözlerüm yaşıyla taḥrīr eylesem aḥvālümi / Zerd-i rūyum rīġ ider topragın ol mektūb **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [içün,]*

Her kaçan görse Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Cān u dilden başını meydāna iltür top **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [içün,]*

Genc-i vaṣluñ bulmak **içün** eyledüm göñlüm ḫarāb / Dōstum geçdüm anuñçün bu dil-i maʿmūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 6). [içün,]*

Bir güzeller şāhınuñ pāyına düşdüm dād **içün** / Bir naẕar kılmaz-ısa ḳurbān oluram ad **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [içün,]*

Bir güzeller şāhınuñ pāyına düşdüm dād **içün** / Bir naẕar kılmaz-ısa ḳurbān oluram ad **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [içün,]*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl **içün** añmañ baña hergiz Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [içün,]*

Kimse kılmadı ben itdüm āh kendüm kendüme / Bir naẕar cān terkin urdum yār-ı gendüm-gün **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [içün,]*

Her kılını zülfinüñ biñ başlu ejderhā kılur / Her kaçan sāḥir gözüñ siḥr okıya efsūn **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [içün,]*

Bir ʿaceb dīvāneyem başumdaki sevdā **içün** / Zülfini zencīr idüñ boynuma ben şeydā **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [içün,]*

Bir ʿaceb dīvāneyem başumdaki sevdā **içün** / Zülfini zencīr idüñ boynuma ben şeydā **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [içün,]*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş nigār / Çāresüz kaldum ne çāre āh ol ejderhā **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [içün,]*

Ben der-i meyḫānede dīẕāra ʿāşıḳ olmışam / Mescide ṣūfī gelür ancak kurı ġavġā **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [içün,]*

Umaram ġamz oklarını ata her dem sīneme / Anuñ **içün** dil nişān itdüm o kaşı ya **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [içün,]*

İy Muḥibbī serv ḳaddin görse gülşende çınār / El duʿāya kaldurur ol ḳāmet-i bālā **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [içün,]*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme āheng **içün** / Baña eydüñ gīceler tā ṣubḥ nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [içün,]*

Lāle-veş bagrumı yakdum gül-i ḫandānuñ **içün** / Eyledüm yaşı revān serv-i ḫırāmānuñ **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 1). [içün,]*

Lāle-veş bagrumı yakdum gül-i ḫandānuñ **içün** / Eyledüm yaşı revān serv-i ḫırāmānuñ **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 1). [içün,]*

Esb-i nāza binüben zülfüñi çevgān idesin / Top ola kalmaya bir ser kamu çevgānuñ **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [içün,]*

Pāralansun dilerem şāne gibi bagrı anuñ / Her ki elin uzada zülf-i perīşānuñ **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [içün,]*

Çeşm-i maḫmūrı ḫayāli gele dil ḫānesine / Mā-ḥażar eyle ciger ḫūnını mihmānuñ **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 6). [içün,]*

Bu Muḥibbī ṣanemā ḫāl-i siyāhuñdan ırak / Dem mi var sīnesine yakmaga dāġ anuñ **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [içün,]*

Bī-çāre göñül ḫastadur ol laʿl-i āteş-reng **içün** / Dām-ı belāya bestedür ol ṭurra-i şeb-reng **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 1). [içün,]*

Bī-çāre göñül ḫastadur ol laʿl-i āteş-reng **içün** / Dām-ı belāya bestedür ol ṭurra-i şeb-reng **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 1). [içün,]*

Yād eyleyüp gül yüzüñi zārīlık itsem derd ile / Gülşende iñler ʿandelīb feryāduma āheng **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [içün,]*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür ceng **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [içün,]*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak gerek meydāna giren ceng **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [içün,]*

Ġayret-i İslām içündür kıldugum ʿazm-i sefer / Ḥaḳ bilür kim itmedüm ben anı mülk-i dād **içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [içün,]*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol şehsüvār / ʿĀlemi tesḫīr **içün** san naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [içün,]*

id-: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

İdüp tekmīl siḥri çeşm-i cāẕū / **İder** gāh mār zülfin gāh cārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 1). [ider, --er]*

Her kim ki vefā ʿahdin **ider** ʿahdine turmaz / Yir nān u nemek ḥaḳḳını ol dizi yüzinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [ider, --er]*

Deryūze-i cemālüñ **ider** rūz u şeb senüñ / Yüzini sürdi ḫāk-i dere āfitāb u māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 3). [ider, --er]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Şerḥa şerḥa **ideli** ġamzeñ dili oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp durmaz akar san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [ideli, -eli]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.*

Ġam meclisinde nāleme āheng ider benem / Çokdan berü nā ile **idem** hevāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [idem, -em]*

id-: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Ol bir kerīmdür umaram maḥż-ı luṭf **idüp** / Raḥmet suyıyla yuya yüzüm olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [idüp, -üp]*

Cemʿ olup murġ-ı belā ile yine ġam kuşları / Geldiler bāġ-ı dile **idüp** mekānlar kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [idüp, -üp]*

Dehānuñ fikrin **idüp** ḫurde-bīnān / Bulınmaz didiler hergiz yakında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 3). [idüp, -üp]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" yardımcı fiildir.*

Gözi alasına aldanma sakın al ider ol / Niçe senüñ gibi ṣayda **iden** āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [iden, -en]*

id-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.*

Arayup dildārı dil ala ʿaṣā demür çarık / Geye anı tā bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ **ide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [ide, -e]*

Cefā sengiyle sındı āh göñlüm / Bütün kim **ide** sınsa ābgīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [ide, -e]*

id: *Etmek.*

Döner cefāya başlar soñra olur peşīmān / Mihr ü vefāyı evvel **idüp** alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [idüp, -üp]*

id: *Etmek,yapmak.*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı berḳ **ide** / Her neye kim ugradıysa ol dem anı ḥarḳ **ide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [ide, -e]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Rişte rişte kılmayınca şāne gibi bagruñı / **İdemezsin** el sunup ol saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 3). [idemezsin, -emez, -sin]*

id: *Bir işi yapmak.*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿāşıḳlaruñ ḫasta / Ṭābīb-i dilsin iy dilber **idüp** tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [idüp, -üp]*

id: *... hâle getirmek.*

Yār alsun destine zülfini çevgān eylesün / Top **idüp** ʿışḳ ehli de başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [idüp, -(ü)p]*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān **idüp** elinde dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [idüp, -(ü)p]*

ʿīd olsun: *Bayram olmak (Bayram mutluluğunu yaşatmak).*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ göster ki **ʿīd olsun** / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [ʿīd olsun,]*

ide: *Etmek.*

Ġamze tīz geçe virmeye bir laḥẓa amān / Sīneñi karşusına ger seng ü pūlād **idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [idesin, -sin]*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy felek her seng[i] kim sen çün Ferhād **idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [idesin, -sin]*

idel: *Ettiğinden beri.*

Gözüme eyleyem ben tūtiyāyı / **İdelden** ḫāk-i pāyuñ tūtiyā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 4). [idelden,]*

ideli: *Ettiğinden beri.*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm ittiḥād / Aña yeksān görinür olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [ideliden, -den]*

iden: *...eden anlamında sıfat fiil.*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol kul olur / Böyle naḳl itmiş **iden** dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [iden,]*

ider: *"Etmek, eylemek"; yapar, gerçekleştirir.*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur **ider** her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [ider, -er]*

ideyim: *Edeyim.*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş tıfldur dilber / **İdeyim** dilden āhum ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [ideyim,]*

idin: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

Dil almag-ıçun ileri çeşmini gönderüp / Dündār **idindi** perçemin aldı kafasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [idindi, -di]*

iḍlāl eyleme: *Doğruluktan ayırma, şaşırtma, azdırma.*

Gel raḳībā yārı **iḍlāl eyleme** / Bu cihānuñ çünki sen şeyṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 5). [iḍlāl eyleme, -me]*

idrāk: *Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.*

Ḥüsnüñ **idrākinde** ʿāciz çeşm-i erbāb-ı naẓar / Ḳāṣır olmışdur kemālātuñda ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 2). [idrākinde, -i, -n, -de, -]*

idrāk olasın: *Anlaşılmak.*

Fehm olınmaz iy göñül ince bili diḳḳat-ile / Tutalum ki yire sen bir kıla **idrāk olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [idrāk olasın, -asın]*

idrākde: *Anlama, algılama.*

Kimse yārūñ iy Muḥibbī añlamaz māhiyyetin / Niçe müşkiller egerçi ḥall olur **idrākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [idrākde,]*

ifşā idüp: *Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.*

Bu dil manṣūrı ifşā sırr-ı ʿışḳı / İdüp as anı zülfündeki dāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 3). [ifşā idüp, -üp]*

iftiḫār: *Övünme, övünç.*

İtlerüñle hem-dem olmak iftiḫārumdur benüm / Bu Muḥibbī bundan özge **iftiḫārı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [iftiḫārı, -ı]*

İtlerüñle hem-dem olmak **iftiḫārumdur** benüm / Bu Muḥibbī bundan özge iftiḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [iftiḫārumdur, -um, -dur]*

iftirā: *Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.*

Muḥibbī'ye dimişler cāna kıymaz / İlāhī sakla anı **iftirādan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 5). [iftirādan, -dan]*

iftirā: *Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etme.*

Yāra dimiş ki cānını senden dirīġ ider / Eyleñ naẓar raḳīb-i següñ **iftirāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 2). [iftirāsına, -sına]*

ihmāl itmeyüp: *İhmal etme, boşlama.*

Ol Mesīḥī leb şifāsın rencümüñ bilür dile / Ola **ihmāl itmeyüp** derdüme ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [ihmāl itmeyüp,]*

iḥsān eyle: *Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.*

Öldürürseñ ideyim kanumı iy dōst ḥelāl / Tek lebüñden güzelüm būseñi **iḥsān eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [iḥsān eyle,]*

Bu Muḥibbī niçe bir cān eridür būseñ-içün / Başuñ-ıçun güzelüm yok dime **iḥsān eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [iḥsān eyle,]*

iḥsān idesin: *Lutfetmek, iyilik etmek.*

Olmışam ʿışḳ faḳīri n'ola iy kān-ı kerem / Bir naẓar ḥüsnüñi **iḥsān idesin** cānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [iḥsān idesin, -esin]*

iḥsān ile: *Lütuf ile.*

İster Muḥibbī vaṣlını salar anı ferdālara / Ancak cefā inʿām ider var ola bu **iḥsān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [iḥsān ile,]*

iḥsān it: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak, vermek, lutfetmek.*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse **iḥsān it** / Olup cān şād u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [iḥsān it,]*

iḥsān kılursañ: *İhsan etmek, bağışlamak.*

Alup cān naḳdini bir būse iḥsān / Kılursañ giresin bī-ḥad s̲evāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 5). [iḥsān kılursañ, -ursañ]*

iḫtirām ola: *Saygı gösterilmek, saygı duyulmak.*

Ṣırsam eger kāse-i ʿarżum ʿaceb degül / Mecnūn gibi bu da bize **iḫtirām ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 2). [iḫtirām ola, -a]*

iḫtirāz it: *Çekinmek, sakınmak, tereddüt etmek.*

Raḳībüñden Muḥibbī **iḫtirāz it** / Degüldür iʿtimād itmek Yehūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 6). [iḫtirāz it,]*

iḫtiyār: *Seçme, tercih etme, irade.*

İḫtiyār-ıla benem ʿateş-i ʿışḳa tutışan / Baña şimden girü ne dil ü ne ḫod cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [iḫtiyār-ıla, --ıla]*

ihtiyār: *A. irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme.*

'Işḳ ehline zāhid atar ṭa'na daşını / Bilmez ki elde degül **iḫtiyār** 'inān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 4). [iḫtiyār,]*

Her ne gelürse mihr eger cevr rāżıyam / Sundum nigāra cān-ıla çün **iḫtiyār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [iḫtiyār,]*

ihtiyār: *İrada, bir işe karar verme gücü.*

Güzel sever diyü ṭaʿn eyledi baña zāhid / Elümde olmayıcak **iḫtiyārı** n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [iḫtiyārı, -ı]*

Her işi eyleyen çü odur **iḫtiyār** anuñ / Hīç vire mi irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [iḫtiyār,]*

ihtiyār eyle: *Seçmek, tercih etmek.*

İkisinden birin iy dil diseler **iḫtiyār eyle** / Varup cānāneye kul ol sakın şāh-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [iḫtiyār eyle,]*

İkisinden birin iy dil diseler **iḫtiyār eyle** / Varup cānāneye kul ol sakın şah-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [iḫtiyār eyle,]*

İy gönül eyle ḳanāʿat ḫānesin gel iḫtiyār / Sunma zāhid gibi sen ellerüñi her negese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 3). [iḫtiyār eyle,]*

iḫtiyār eyler: *Yeğlemek, tercih etmek.*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler melāmet iḫtiyār / Sen selāmet ehli ol var ad-ıla sanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [iḫtiyār eyler, -r]*

iḫtiyār ile: *Rıza ile, kendi hür iradesiyle, severek isteyerek, arzu ederek.*

İḫtiyār ile degüldür seni cāñdan sevdügüm / Ger günāh ise gel ʿafv it eksük olmaz her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [iḫtiyār ile,]*

iḫtiyār itdük: *Seçmek.*

Biz selāmet gūşesin zühhāda teslīm eyledük / **İḫtiyār itdük** melāmet ol göñül bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [iḫtiyār itdük, -dük]*

iḫtiyār itdüm: *Seçmek.*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār / Rind olan ger cāme rehn itse ʿaceb mi cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [iḫtiyār itdüm, -düm]*

iḫtiyār kıl: *Seçmek; tercih etmek.*

İy Muḥibbī ʿāḳil iseñ kıl melāmet iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿışḳı kimse ad u san ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [iḫtiyār kıl,]*

iḥyā ider: *Diriltmek.*

Bir nefesle mürdeler **iḥyā ider** şīrīn lebüñ / Söz deminde sen Mesīḥā'dan bugün üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [iḥyā ider,]*

iḥsān: *Bağışlama.*

Burḳaʿın keşf eylemişdür her şükūfe bāġda / Tā zekāt-ı ḥüsnini ʿārż eyleye **iḥsān** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [iḥsān,]*

ʿikāl: *Ayak bağı, bağ, köstek.*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda **ʿiḳālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [ʿiḳālüñ, -üñ]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda **ʿiḳālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [ʿiḳālüñ, -üñ]*

iḳbāl: *Mutluluk, saadet, baht, talih.*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda ben bu ḫāl-ıla / Āh kim baḫtum benüm uyanmadı **iḳbāl-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [iḳbāl-ıla, --ıla]*

iken: *Iken, ... durumdayken.*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd **iken** ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [iken,]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya kim şefīʿdür ol / **İki** ʿālem münevverdür anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [iki,]*

Ḫāk-i pāña virseler bil bī-bahādur bu cihān / Ḫāk-i rāḥuña olupdur **iki** çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [iki,]*

Deryā-yı eşke düşse yimez Muḥibbī pervā / İki yanumda ʻaynum **iki** kabagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [iki,]*

Bir yaña cevr-i ḥabīb [ü] bir yaña ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum bu **iki** derde çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [iki,]*

Muḥibbī ol kemān ebrū meger ʿāşıḳların kırmış / **İki** şehper sokınmış gör başına sünbül-i terden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 5). [iki,]*

Ḫaṭuña didiler ḥüsnüñ ṭılısmı / Görinür mār içinde **iki** gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 4). [iki,]*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ cāna tartar / **İki** çeşmini kılmışdur terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 5). [iki,]*

Zülfeynüñ arasında gören ḫaddüñi eydür / Teshīr-i meh ü mihr kılupdur **iki** Hindū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [iki,]*

İşiddüm ḫāk-i pāyı baḫş olurmış / **İki** çeşmümi ben kıldum terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 4). [iki,]*

Gerdūnlayın **iki** taş sīne döger Muḥibbī / Akdukda eşk-i çeşmüm kūyında yāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [iki,]*

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler siḥr-i ḥelāl / N'ideyim n'eyleyeyim ben ol **iki** cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [iki,]*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [iki,]*

İki ʿaynum arasından **iki** cū oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [iki,]*

Gözleri üstinde yāruñ dir gören ebrūların / Ṣaydın almış **iki** şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [iki,]*

Baġ-ı ḥüsnüme ṭılısm dīdelerümden **iki** şīr / İledem yār didi basmayalar gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [iki,]*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya **iki** efʿī gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [iki,]*

Kanlu yaşum māhīye irişdi āhum tā-be-māh / ʿIşḳuma yitmez mi ki bu nevʿ-ile **iki** güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [iki,]*

iki: *"İki" sayı sıfatı.*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger serdür **ikisi** de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [ikisi, -(s)i]*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşk-i surḫ şāhid yiter / Kanda varursa **ikisi** ʿışḳuma ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [ikisi, -(s)i]*

iki ʿālem: *Dünya ve ahiret.*

İki ʿālem gün yüzüñden çün münevver görinür / Başdan ayaga görenler ḫūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [iki ʿālem,]*

iki ʿālemde: *Dünya ve ahiret.*

Evvel āḫir bu Muḥibbī senden umar maġfiret / **İki ʿālemde** çü sensin raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [iki ʿālemde,]*

iki çeşmüm: *İki göz.*

Ḫayālüñ geldügince iy perī-rū / İderem **iki çeşmüm** iki ḫayme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 3). [iki çeşmüm,]*

iki cihāndan: *Dünya ve ahiret.*

Birlige irmez kişi **iki cihāndan** geçmeye / Kurtılamaz ikilikden īn ü āndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 1). [iki cihāndan, -dan]*

iki gözinde: *İki göz.*

Ḫışm-ıla naẓar ide kime öldürür āḫir / Bir ḫāṣṣadur konmış anuñ **iki gözinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [iki gözinde, -inde]*

iki gözümden: *İki göz.*

Çünki gördüm bir naẓar ol serv-ḳad meh-rūyı ben / **İki gözümden** revān itdüm akıtdum cūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [iki gözümden, -ümden]*

Göñlüm n'ola ger kılsa gile **iki gözümden** / Derdā ki usandurdı beni bunlar özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [iki gözümden, -ümden]*

Ne buldı ise buldı Muḥibbī göz ucından / Gönlüm n'ola ger kılsa gile **iki gözümden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 5). [iki gözümden, -ümden]*

iki ḫayme iderem: *İki çadır etmek.*

Ḫayālüñ geldügince iy perī-rū / İderem iki çeşmüm iki ḫayme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 3). [iki ḫayme iderem, -erem]*

iki hilālüñ: *Sevgilinin kaşları.*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını **iki hilālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [iki hilālüñ,]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını **iki hilālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [iki hilālüñ,]*

iki kāfir: *İki zalim, gaddar. II Sevgilinin siyah gözleri.*

Çekse ḫançer gözleri kaçma Muḥibbī karşu var / **İki kāfir** ḳaṣd ider tut bir Müselmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [iki kāfir,]*

iki nīme kılsun: *Iki parçaya ayırmak.*

Beni cellād ġamzeñ iki nīme / Ko kılsun redd idüp tek yüri dime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 1). [iki nīme kılsun, -sun]*

iki yanumda: *İki taraf.*

Deryā-yı eşke düşse yimez Muḥibbī pervā / **İki yanumda** 'aynum iki kabagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [iki yanumda,]*

iki yirden: *İki yerden. || İki taraftan.*

Gele iy Yūsuf-ı Mıṣrī göñül taḫtında sulṭān ol / **İki yirden** akıtdum Nīl'i gözüm mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [iki yirden, -den]*

iki yüzlü: *İki yüzlü. II Riyakar.*

Aldanma sakın dehr **iki yüzlü** münāfiḳ / Kimseye vefa eylemedi uşbu zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [iki yüzlü,]*

iki yüzlü: *İki yönlü, taraflı.*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben kāġıda / Saklamaz sır **iki yüzlü** bir münāfiḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [iki yüzlü,]*

iki yüzlü: *İki yüzlü. || Riyakar.*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben kāġıda / Saklamaz sır **iki yüzlü** bir münāfıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [iki yüzlü,]*

iki yüzülü-durur: *İki yüzlü. II Riyakar.*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd ḳavline durmaz / Sözinde çün degül ṣādıḳ inanma sen o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [iki yüzülü-durur, -ülü-durur]*

ikilik: *Kesret ; zahir ve batın kargaşası.*

Birlige irmez kişi iki cihāndan geçmeye / Kurtılamaz **ikilikden** īn ü āndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 1). [ikilikden, -den]*

ikilik: *İkilik, kesret || Senlik-benlik davası.*

Bulınmaz cidd ü cehd-ile çü vaḥdet / **İkilik** gitmeye tā ki aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [ikilik,]*

ikisi: *İkisi, birlikte, beraber.*

İy Muḥibbī kanda varup eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm **ikisi** ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [ikisi,]*

ikisinden: *Her ikisinden de.*

Māh-rūlarda mihr kalmadı dünyāda vefā / **İkisinden** fāriġ ol iy dil kırnaġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [ikisinden,]*

ikisinden birin: *İki şeyden biri.*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın şāh-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [ikisinden birin, -n]*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın şah-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [ikisinden birin, -n]*

iḳrār: *Kabul etme, söz verme.*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber didi / Döner idüm ben bu ḳavlümden ger **iḳrār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [iḳrār,]*

iḳrār: *Saklamayıp söyleme, bildirme; kabul.*

Virüp cān u dili bir būsesine / Ne kanlar yutmışam **iḳrār** olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [iḳrār,]*

iḳrār eyledüñ: *Söz vermek.*

Cān u dil alduñ baña bir būse **iḳrār eyledüñ** / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [iḳrār eyledüñ, -düñ]*

iḳrār kıl: *Gizlemeyip açıklama, itiraf etme.*

Bu Muḥibbī şiʿrini yārā güzāfın añlama / Ṣıdḳı var **iḳrār kıl** yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [iḳrār kıl,]*

iḳrārdan dönmek: *Sözünden dönmek, sözünden caymak.*

Cān u dil alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [iḳrārdan dönmek,]*

iksīr: *Bir şeyin olmasına veya hastanın iyileşmesine sebeb olan ehemmiyetli madde.*

Miss-i ḳalbüñi düriş eyleyüp **iksīri** ṭaleb / Ṣāf kıl ḳāl idüben zārr olup sūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 3). [iksīri, -i]*

il: *El gün, yabancı(lar), başka(ları). II rakip(ler).*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña ṭabīb / Beñzemez derdüm benüm ʿālemde **iller** derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [iller, -ler]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ dil ü cān **illerin** / Müşkil oldur kim görem iy dōst hicrān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [illerin, -ler, -i, -n]*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ dil ü cān **illerin** / Müşkil oldur kim görem iy dōst hicrān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [illerin, -ler, -i, -n]*

Görmez-isem bir nefes ben seni iy Yūsuf-cemāl / Eşk-i çeşmüm ser-te-ser ġarḳ ide Kenʿān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [illerin, -ler, -i, -n]*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi / Mıṣr u Şām'ı geşt iden ser cümle ʿOsmān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [illerin, -ler, -i, -n]*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl içün añmañ baña hergiz Sıfāhān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [illerin, -ler, -i, -n]*

Būṣe-i laʿl-i lebinüñ kem bahāsıdur eger / Virseler ser-cümleten Īrān u Tūrān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 5). [illerin, -ler, -i, -n]*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez bu Muḥibbī çeşmine / Ser-te-ser ʿarż itseler aña gülistān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [illerin, -ler, -i, -n]*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser cümle Īrān **illerin** / Görmek olur mı ʿaceb bir daḫı cānān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [illerin, -ler, -i, -n]*

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür misk-i Ḫıṭā / Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz Ḫorāsān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [illerin, -ler, -i, -n]*

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur gözlerüme iy ṣabā / Zaḥmete girme varup gezme Ṣıfāhān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [illerin, -ler, -i, -n]*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel getür bu ḫastaya / Kim feraḥ olsun eger dirseñ dil ü cān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [illerin, -ler, -i, -n]*

Lāʿl-i nābuña şebih oldugı içün ḫusrevā / Eyledüñ görmek heves varup Bedaḫşān **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 5). [illerin, -ler, -i, -n]*

ʿAhdine durmaz Muḥibbī'yi salar ferdālara / Beñzer ol meh-rū varup görmiş Karaman **illerin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [illerin, -ler, -i, -n]*

il: *Memleket, ülke, yurt, diyar.*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan dil içinde / Rūşen görinür gün gibi ʿışḳum **il** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [il,]*

il: *Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, halk, ahali.*

Boynuna takaldan berü zülfeynüñi bu dil / Zencīr ile Mecnūna dönüpdür **il** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [il,]*

ʿ**ilāc:** *Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde || Çare, deva, şifa.*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden özge yok ʿ**ilāc** / Ölmege cehd eylesün kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [ʿilāc,]*

Tutma ṭabīb nabżumı olmaz baña ʿ**ilāc** / Dil ḫastasına olmaya ṣıḥḥat devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [ʿilāc,]*

Derdüm benüm dermān-durur çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz peẕīr baña ʿ**ilāc** sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [ʿilāc,]*

ilāh: *Allah, Rab.*

ʿĀşıḳ-ı şūrīde diller meyl iderse tañ mıdur / Ḫūb-rūlarda komışdur cāẕibe çün kim **İlāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [ilāh,]*

Ne ʿācizem ki cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün benüm **İlāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [ilāh,]*

ilāhe'l-ʿālemīn: *Alemlerin İlahı.*

Kimsenüñ ʿaybını görüp kılma zinhār āşikar / Günde yüz biñ ʿaybuñ örterken **İlāhe'l-ʿālemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [ilāhe'l-ʿālemīn,]*

ilāhī: *(Ey) Allah'ım!.*

Muḥibbī'ye dimişler cāna kıymaz / **İlāhī** sakla anı iftirādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 5). [ilāhī,]*

ilāhī: *"Ey Allah'ım!" anlamında hitap sözü.*

Egerçi kārlar bī-ḥad u el urdum ʿışḳ kārına / **İlāhī** eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [ilāhī,]*

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk raḥmetüñ / Çün yol azmış kullara sensin **İlāhī** reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [ilāhī,]*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ nūr olmasun / Yā **İlāhī** ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [ilāhī,]*

İlāhī dilerem bī-dīn raḳībüñ / İşidmeyem anuñ adın kem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 4). [ilāhī,]*

Gözüm ʿışḳuñ-ıla toldur ac itme / **İlāhī** herkese muḥtāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 1). [ilāhī,]*

İlāhi göñlümi sirāc eyle / Her işde kapuña muḥtāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 1). [ilāhi,]*

ile: *Birlikte.*

Baña dirler ki ʿışḳı itme iẓhār / Durur mı hīç āteş **birile** panbū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 3). [birile,]*

ile: *" birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Feṯḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi kim derd ü belā **ile** ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [ile,]*

İdeliden ʿışḳuñ **ile** uşbu göñlüm ittiḫād / Aña yeksān görinür olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [ile,]*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur agız **ile** bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [ile,]*

Her ne yirde ki ruḫuñ yādına göz yaşı dökem / Lāleler **ile** müzeyyen ola bu rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [ile,]*

Cān u dil **ile** yanmaga pervāneler gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿāşıḳ sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [ile,]*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil nūş itmege yārān **ile** / Gözlerümden eyledüm ol meclise peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [ile,]*

Zāhidā ʿuşşāḳa ṭaʿn itme bu hāy u hū **ile** / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [ile,]*

Bezm-i ġam içre nālem **ile** göñlüm eglerem / İñildisini gūş ideli āsiyābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 5). [ile,]*

Ancak aḥvālümi bilsün benüm [ol] zülf-i nigār / Dil-i dīvāneyi zencīr **ile** zünnāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [ile,]*

ʿIşḳ mīrāşını yirsem ne ʿaceb Mecnūn'dan / Sanmañ ol gitmek **ile** ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [ile,]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer **ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [ile,]*

Kevkebī baḫt eger yār ola bu bī-dil **ile** / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [ile,]*

ile: *"-den dolayı" anlamında bağlama edatı.*

Sāḳī-i mehveş elinden nūş kıl cām-ı şarāb / İy Muḥibbī çün ġam-ı devrān **ile** nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [ile,]*

ile: *"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḥaşre deñlü mest ola / Kāse-i gerdūn **ile** sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [ile,]*

ile: *" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.*

Nūş-ı cam **ile** göñül āyīnesin eyle ṣafā / Ne revādur ki ʿabeş yirlere maḥzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [ile,]*

Heves-i zülfüñ **ile** sanma ki sevdā dükene / Yāḫūd ʿışḳuñla şehā sīnede ġavġā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [ile,]*

Geh lebi ẕikri **ile** mest ü ḫarābātī olup / Geh ḫaṭın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [ile,]*

Lāle ḫadler fikri **ile** bagruñı dāġ eyleme / Serv-ḳadler ẕikri **ile** yaşuñ ırmag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [ile,]*

ile: *" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Gel yüzüme karşu dut cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ **ile** bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [ile,]*

Gāh gül yüzüñ **ile** ʿarż idüp ʿanber saçuñı / Gāh iy serv-i sehī şīve-i şimşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 2). [ile,]*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni derd ü belā **ile** gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [ile,]*

Cemʿ olup murġ-ı belā **ile** yine ġam kuşları / Geldiler bāġ-ı dile idüp mekānlar kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [ile,]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī şiʿrini / Raḥmet aña raḥmet **ile** ger duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [ile,]*

ile: *" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı **ile** bülbül gibi gūyā / Bugün gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [ile,]*

ile: *" Araç, vasıta" anlamında edat.*

Ġam meclisinde nāleme āheng ider benem / Çokdan berü nā **ile** idem hevāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [ile,]*

Kaʿbe'dür kūyuñ nigārā eyledüm çünki ṭavāf / Cān u dilden gelmişem olmaga ḳurbān **ile** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [ile,]*

Beni derd ü belā **ile** bugün gülzār-ı ʿālemde / Fiġān u āh-ıla zār eyleyen iy dōst sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [ile,]*

Göklerüñ seyrini gel göñlüñe seyrān itdür / Himmetüñ bāl ü peri **ile** uçur ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [ile,]*

Rāżıyam bir gün öñürdi beni öldür güzelüm / Ger murāduñ beni hicrüñ **ile** öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [ile,]*

Bezm-i çemende lāle tutar elinde bāde / Ḥāl dili **ile** eydür gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [ile,]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer **ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [ile,]*

Sipihr reşk ideli bezm-i ʿiyş-i şāmumuza / Bakar ḥased gözi **ile** ḳamer de cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [ile,]*

Boynuna takaldan berü zülfeynüñi bu dil / Zencīr **ile** Mecnūna dönüpdür il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [ile,]*

Naẓmuñ Muḥib naḫl ü maʿnāsı meyvelere / Ẓāhir olur bu ġazel-i ābdār **ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [ile,]*

iled: *Ulaştırmak, bildirmek.*

Baġ-ı ḥüsnüme ṭılısm dīdelerümden iki şīr / **İledem** yār didi basmayalar gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [iledem, -em]*

ilede: *Götürmek.*

Leylī zülfi ḫaberin düşer-ise **iledesin** / Āh u vāh-ıla gezen vādīdeki Mecnūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 4). [iledesin, -sin]*

ileri: *Önce.*

Dil almag-ıçun **ileri** çeşmini gönderüp / Dündār idindi perçemin aldı kafasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [ileri,]*

ilerü: *Bir yerin veya şeyin arka kabul edilen kısmına göre önde bulunan taraf, ön taraf // Öne doğru.*

Çeşmüñi gönder **ilerü** diller alsun tīġ-ıla / Perçemüñi ko kafāda kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [ilerü,]*

ilerü: *İleri, ön tarafa doğru.*

Öldügümde yāra diñ gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol dura ben yatam andan **ilerü** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [ilerü,]*

ilet-: *Götürmek, ulaştırmak.*

Ḥüsn meydānında gördüm zülfinüñ çevgānını / Başumı top eyledüm yaʿnī **iledem** armagan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 3). [iledem, -em]*

Maʿnā gülini itdi çün iẓhār Muḥibbī / **İletdi** seḥer yili anuñ būyını her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [iletdi, -di]*

ilet: *Götürmek, ulaştırmak.*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini **iletse** ger ṣabā / Nāfesini döke yire reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [iletse, -se]*

Yollar üstinde Muḥibbī niçe ḫāk oldı yatur / Kūyuña **ileticek** bād-ı seḥerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [ileticek, -icek]*

illā: *-den başka.*

Dime ḥālüm n'olısardur ḥasret-i cānān ile / Vuṣlat-ı cānān bulınmaz **illā** terk-i cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 1). [illā,]*

illā: *İlle, mutlaka.*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber şimdi bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma **illā** ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [illā,]*

illā: *Ne olursa olsun.*

Göñül maḥzendür ʿışḳuñ gevherine / Anı ṣarf eyleme **illā** yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 1). [illā,]*

illā: *"İlla", -den başka.*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine naḳş eyledi / Geçmedi bu naḳşı baña kimse **illā** çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [illā,]*

illā: *Hatta, bile.*

Gerekdür şiʿrde ola deḳāyıḳ / Ve **illā** her kişi dir şiʿr-i sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [illā,]*

illā ki: *Kesinkes.*

Degme kes fehm eylemez şiʿr-i ḥaḳīḳī leẕẕetin / Ẕevḳıne irmez bunuñ **illā ki** ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 6). [illā ki,]*

Ḥālümi sormaz gelür yād u biliş **illā ki** ġam / Bulmadum derde devā ben bu dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [illā ki,]*

ʿ**ilm-i evvelīn ü āḫirīn:** *Öncekilerin ve sonrakilerin ilmi, bilgisi.*

Okuduñ levḥ-i ezelde her ne kim menḳūş idi / Oldı ẓāhir saña ʿ**ilm-i evvelīn ü āḫirīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 3). [ʿilm-i evvelīn ü āḫirīn,]*

ʿ**ilm-ile:** *Bilgi, bilim.*

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı rinde sor / Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿ**ilm-ile** Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [ʿilm-ile, -ile]*

ilt-: *Geri götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek.*

Varsa Muḥibbī kapuña cān tuḥfe **iltür** / İtseñ ḳabūl n'ola bu kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [iltür, -ür]*

ilt: *Iletmek, göndermek.*

Muḥibbī naḳd-i cān **iltüp** dile bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [iltüp, -üp]*

ilt: *Götürmek, iletmek.*

Her kaçan görse Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Cān u dilden başını meydāna **iltür** top içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [iltür, -ür]*

ilt: *Götürmek, alıp götürmek; ulaştırmak; iletmek, nakletmek, sevk etmek.*

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿışḳuñ / ʿUşşāḳ serin **ilt** Muḥibbī temel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [ilt,]*

iltizām: *Birinin tarafını tutma. II Devlet gelirlerinden birini toplama işini üzerine alma.*

Ḳabūl eyledüñ iy dil cihānı bilmedin öñ / Cevābı niçe virürsin bu **iltizāmumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [iltizāmumuza, -umuza]*

imām: *1. Namazda kendisine uyulan kimse. 2. Önde bulunan, önayak olan kimse.*

Kimdür senüñ cāmiʿ-i ḥüsnüñde uymaya / Miḥrāb idüp kaşuñı çeşmüñ **imām** ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [imām,]*

īmān: *Allah'a inanma, dînî inanç.*

Alduñ Muḥibbī gönlini **īmāna** ḳaṣd idüp / Zülfüñe uyup yoḫsa müselmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [īmāna, -a]*

īmān: *İnanma, inanç.*

ʿArż kılsun küfr-i zülfe ʿārıżı **īmānını** / Kesdürüp zünnārını anı müselmān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [īmānını, -ını, -]*

īmān: *Allah'a inanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz ol kāfire **īmānuñ** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [īmānuñ, -uñ]*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde rūşendür ki ḳaṣdı vardur **īmāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [īmāna, -a]*

īmān: *İman, inanç, itikat.*

Küfr-i zülfüñi götür göster ruḫuñ **īmānını** / Bir yire cemʿ olmamışdur dōstum küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 4). [īmānını, -ı, -n, -ı]*

īmān: *(A.) iman.*

Dilā cānān gerek cānı n'idersin / Ser-i zülfinsüz **īmānı** n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 1). [īmānı, -ı]*

īmāna gelüp: *Bir şeyi kabul edip uymak.*

Göreyim ḫaṭṭ-ı kāfirüñ āḫir / Gelüp īmāna vü sepīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 5). [īmāna gelüp, -üp]*

ʿ**imāret:** *Ev, mesken. II Sine.*

Yaparsañ sīm ü zerlerden ʿ**imāret** / Gönül yap yigdür artuk gir sevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 3). [ʿimāret,]*

ʻimāret olmış-iken: *Mâmur olmak ‖ gönül ve ruhun şen olması, şenlendirmek.*

Luṭfuñ-ıla **ʻimāret olmış-iken** / İtme dil şehrini ḫarāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 2). [ʻimāret olmış-iken, -mış-iken]*

imdi: *Şimdi, şu an.*

Muḥibbī her yaña çekdi sipāh-ı naẓmın[ı] çün / Diñ **imdi** ḳaṣd iden gelsün inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [imdi,]*

imkān yok: *Olanak yok, mümkün değil.*

Yücedür ḳaṣr-ı maḥabbet çıkmaga **imkān yok** / Olmayıcak miḥnet ü derd ü belādan nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 4). [imkān yok,]*

imtiḫān: *Denemek, sınama.*

Görse Muḥibbī cevrüñi artuk sever seni / Artur cefānı ẓāhir olur **imtiḫān-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [imtiḫān-ıla, --ıla]*

imtiḫān eyle: *Sınav yapmak.*

İy pādiṣāh-ı ḥüsn v'iy Ḫusrev-i zamān / ʻĀṣıḳlaruñı eyle kapuñda gel imtiḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 1). [imtiḫān eyle,]*

imtiḫān eyle: *Sınamak, denemek.*

Ġamzeler ẓulm-ıla öldürürse lāʿlüñ dirgüren / İy Mesīḥā-dem Muḥibbī'de gel eyle imtiḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [imtiḫān eyle,]*

ʿIşḳ yayı katıdur kimsene çekmez didiler / **İmtiḥān eyle** dilā sen de gelüp zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [imtiḥān eyle,]*

imtiḥān itmek: *Denemek, sınamak.*

Ṣādıḳam yoluñda ben ger öldürürseñ dönmezem / Ger inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [imtiḥān itmek, -mek]*

in: *1. İnmek.*

Zāhidā itme naṣīḥat kim eşer itmez baña / Pāk meşreb rind olan uymaz **iñen** efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [iñen, -en]*

in: *Yukarıdan aşağıya doğru gelmek; inmek.*

Zülfüñün cānā ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / Mār beñzer kim şikāfından yirüñ girer **ine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [ine, -e]*

in: *Bu.*

İy Muḥib aḥsent **in** ṭarz-ı ġazel / Şimdiki ʿāṣruñ bugün Ḥassān'ısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [in,]*

in: *(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.*

Dil murġı yine ʿārıż [u] ḫālüñe ider meyl / Her kanda ki murġ gör[e] **ine** āb ile dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [ine, -e]*

in: *İnmek.*

İçmez Muḥibbī yire **ine** Zühre-i felek / Suna şarābı ger ḳadeḥ-i āfitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [ine, -e]*

in-: *(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.*

Temāşā itmege gökden melekler / Yüzüñ görmege **inerler** zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 3). [inerler, -er, -ler]*

īn ü āndan: *Bu ve o. II her şey.*

Birlige irmez kişi iki cihāndan geçmeye / Kurtılamaz ikilikden **īn ü āndan** geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 1). [īn ü āndan, -dan]*

inʿām ider: *Herhangi bir şeyle nimetlendirmek, ihsan etmek.*

İster Muḥibbī vaṣlını salar anı ferdālara / Ancak cefā **inʿām ider** var ola bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [inʿām ider,]*

inʿām kılmış: *Yardım etmek.*

Zekāt-ı ḥüsnini **inʿām kılmış** / Velī göstermedi hergiz baña rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 4). [inʿām kılmış, -mış]*

inan: *Bir duruma ikna olmak, kanaat getirmek.*

Ṣādıḳam yoluñda ben ger öldürürseñ dönmezem / Ger **inanmazsañ** baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [inanmazsañ, -maz, -sa, -ñ]*

inan-: *İnanma, güvenme.*

Muḥibbī terk-i cān itmez dir-imiş / **İnanduñ** ol raḳīb-i bed-nihāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 5). [inanduñ, -duñ]*

inan-: *İnanmak.*

Bir demi hicrān şebinüñ ʿāşıḳa biñ yılcadur / Sözüme **inanmasañ** sor bunı ṭāʿat ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [inanmasañ, -masañ]*

inan-: *Aldanmak, kanmak.*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd ḳavline durmaz / Sözinde çün degül ṣādıḳ **inanma** sen o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [inanma, -ma]*

ʻinān: *İnanmak, inanma işi.*

ʻIşḳ ehline zāhid atar ṭaʻna daşını / Bilmez ki elde degül iḫtiyār **ʻinān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 4). [ʻinān,]*

ʿinān çek: *Dizgin çekmek II Aşırı gidişini sınırlamak.*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / Şarṭ degül ardınca gitmek leşkeri maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [ʿinān çek,]*

ʻinān-ı cevri: *Naz ve eziyet dizgini.*

Bir mūr-ı żaʻīf oldum gel çek **ʻinān-ı cevri** / Basdurma pāy-ı raḫşa bir dem teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [ʻinān-ı cevri, -i]*

ince: *İnce, zarif.*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẕīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki dir **ince** ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [ince,]*

ince bili: *(Sevgilinin) ince beli.*

Fehm olınmaz iy göñül **ince bili** diḳḳat-ile / Tutalum ki yire sen bir kıla idrāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [ince bili,]*

ince bilin: *(Sevgilinin) ince beli.*

Kimse bilmedi anuñ **ince bilin** diḳḳat-ile / Kimi yok didi kimisi didi ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [ince bilin,]*

ince miyāna: *(Sevgilinin) İnce beli.*

Yāruñ dehenini görüben noḳṭa diyenler / Diḳḳatler idüp mū didiler **ince miyāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [ince miyāna,]*

incebīn: *Ince gören.*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū yār ẓālim çarḫ nā-sāz **incebīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [incebīn,]*

incin: *Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.*

İtseñ eger cevr ü cefā sanma **incinem** / Her ne gelürse senden ol baña kām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [incinem, -em]*

incin: *Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.*

İñen **incinme** iy göñlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan / Güzellerden vefā gelmez meseldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [incinme, -me]*

iñen: *Asla.*

ʿÖmrümüzdür ser-i zülfüñi **iñen** ḳaṭʿ itme / Nev-civānsın gele ḳaṣd eyleme bu yaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [iñen,]*

iñen: *Çok, pek, fazla.*

Söze ger nāz-ıla gelseñ **iñen** şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [iñen,]*

iñen: *Asla, sakın.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden **iñen** ḥaẕẕ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u ḫālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 3). [iñen,]*

iñen: *Aşırı derecede, o kadar.*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı koma boynuñda bu āhı / Teraḥḥum eyle geh gāhī **iñende** bī-emān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [iñende, -de]*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle ki gāhī **iñende** bī-amān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [iñende, -de]*

iñen: *Asla, katiyyen.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden **iñen** ḥaẕẕ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u hālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 3). [iñen,]*

Germ olma şiʿr ile gel **iñen** şāʿirem dime / Sıgmaz mısın bu ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [iñen,]*

iñen: *1. çok, pek, fazla 2. daha çok.*

İñen incinme iy gönlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan / Güzellerden vefā gelmez meşeldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [iñen,]*

Zāhidā ehl-i ḫarābātı **iñen** eyleme ẕem / Niçe yıllar geçe sen irmeyesin pāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 3). [iñen,]*

iñende: *Asla.*

Aldanma iy gül-i nev tayanma rūzigāra / Cevr eyleme **iñende** gülşende gel hezāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [iñende,]*

inhizām: *Hezimete uğrama, bozulma.*

Muḥibbī her yaña çekdi sipāh-ı naẓmın[ı] çün / Diñ imdi ḳaṣd iden gelsün **inhizāmumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [inhizāmumuza, -umuza]*

iñildi: *İnilti, inleme.*

Bezm-i ġam içre nālem ile gönlüm eglerem / **İñildisini** güş ideli āsiyābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 5). [iñildisini, -sini]*

iñile-: *Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.*

Gülşen-i ḫüsninde iy dil tā seḥer / **İñiler** bir bülbül-i nālānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 3). [iñiler, -r]*

Çeng idelden Muḥibbī ḳāmetini / **İñiler** oldı çün rebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 5). [iñiler, -r]*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār **iñiler** āh / Dir nāle kılup böylece dīvār **iñiler** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [iñiler, -r]*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār **iñiler** āh / Dir nāle kılup böylece dīvār **iñiler** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [iñiler, -r]*

Gülşende añup gül ruḫuñı nāleler itsem / Şūrīde olup bülbül-i gülzār **iñiler** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 2). [iñiler, -r]*

ʿAyb eyleme gör zülfüñ añup nāle kılursam / Uzun gicede derd-ile bīmār **iñiler** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [iñiler, -r]*

Su gibi eger başumı daşdan daşa dögsem / Olmaya ʿaceb ʿāşıḳ-ı didār **iñiler** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [iñiler, -r]*

Gūş eylemez yār eger olsa Muḥibbī / Bu ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte ṣad bār **iñiler** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [iñiler, -r]*

inkār: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa **inkāruñ** / Saña rūşen iderdüm ger velī ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [inkāruñ, -uñ]*

inkār: *Reddetme, tanımama.*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā **inkārı** ko / Kāfir olmaz mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [inkārı, -ı]*

inkār: *Gizleme, reddetme.*

Ḫ∨āb-ı ġafletde iken var alagör būsesini / Uyanup ḫışma gele sen daḫı **inkār** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [inkār,]*

inkār: *İnkâr, doğrulamama, kabul etmeme, reddetme.*

Bir būsemi biñ cāna virem dimiş iken āh / Bilsem ki dönüp soñra **inkār** sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [inkār,]*

inkār etegin: *Sözünü ve davranışlarını inkar etmek, kabul etmemek; kötü muamele etmek, zulmetmek.*

Ḫ∨ābda yārı bulup furṣat-ıla būsesin al / Uyanup ḫışma gelürse koma **inkār etegin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [inkār etegin,]*

inkār eyleme: *Reddetmek, kabul etmemek.*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel **inkār eyleme** ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [inkār eyleme,]*

inkār ider: *Kabul etmeme.*

Dün beni öldürdügine ḫançeri şāhid yiter / Dönüben **inkār ider** hīç kimseler işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [inkār ider, -er]*

Görmeyüp gün yüzini **inkār ider** / Zāhidi görüñ ki ḫuffāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 4). [inkār ider, -er]*

inkār idesin: *Kabul etmeme.*

Zāhid **inkār idesin** ger bu benüm meẕhebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [inkār idesin, -esin]*

inḳılāb: *Bir durumdan başka bir duruma dönüşme.*

Muḥibbi şākir olup alur ʿibret / Bakup dünyāda olan **inḳılāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 5). [inḳılāba, -a]*

inḳılāb: *Değişim, dönüşüm, bir durumdan başka bir duruma geçiş.*

Gelse Muḥibbī şādī ġam ardıncadur gelür / Dehrüñ hemīşe ḥāli budur **inḳılāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [inḳılāb-ıla, --ıla]*

Hergiz kimsene eylemesün çarḫa iʿtimād / Zīrā ki geçer dün [ü] güni **inḳılāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 2). [inḳılāb-ıla, --ıla]*

iñle-: *Ah etmek, sızlanmak; aşk acısıyla içli içli sesler çıkarmak.*

Gözlerüm gözeklerinden döküben ḫūn-ı ciger / **İñlerem** derd-ile göñlüm beñzedüp ṭōlāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [iñlerem, -r, -em]*

iñle-: *Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.*

İy Muḥibbī gül ruḫın yād eylesem bülbül gibi / **İñlerem** tā ṣubḥ olınca āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [iñlerem, -r, -em]*

Gül yüzinden dūr olalı **iñlerem** bülbül gibi / Ney gibi bil bagladum bu yolda ben feryād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [iñlerem, -r, -em]*

iñle-: *Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim ḫār-ıla / Bülbül-āsā bu Muḥibbī **iñleye** hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [iñleye, -(y)e]*

iñle: *Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.*

Taş işigin ṣubḥ olınca niçe yıl bālīn idüp / Ney gibi **iñle** velī kimse fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [iñle,]*

iñle: *Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.*

Gözlerüm gözeklerinden bir dem āb eglenmesün / **İñlesün** derdiyle dil olsun ṭolāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [iñlesün, -sün]*

ʿĀşıḳa ḳānūndur çünki ezelden iñlemek / **İñlesün** sīnem benüm dönsün rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [iñlesün, -sün]*

iñle: *1. acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek 2. yakınmak.*

Bezm-i ġamda **iñlesem** bu nāleme āheng içün / Baña eydüñ gīceler tā ṣubḥ nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [iñlesem, -sem]*

iñle: *Inlemek II yakınmak.*

ʿĀşıḳa ḳānūndur çünki ezelden **iñlemek** / İñlesün sīnem benüm dönsün rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [iñlemek, -mek]*

iñle: *Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak.*

Muḥibbī gīceler **iñler** ider bülbül gibi efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [iñler, -r]*

Yād eyleyüp gül yüzüñi zārīlık itsem derd ile / Gülşende **iñler** ʿandelīb feryāduma āheng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [iñler, -r]*

iñle: *Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak.*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / **İñleyüp** tā ṣubḥa dek ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [iñleyüp, -y, -üp]*

Gülşen-i ḫüsnüñe karşu gīceler dil bülbüli / Ṣubḥ olınca **iñleyüp** feryād u efġān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 4). [iñleyüp, -y, -üp]*

iñled: *İnletmek, ah ettirmek.*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā güller elinden gīceler / **İñledüp** bülbülleri tā ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [iñledüp, -üp]*

iñler miydi: *İnler miydi?.*

Bülbül **iñler miydi** gülşende eger ḫār olmasa / Dilber ḳadri bilinür miydi aġyār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [iñler miydi,]*

iñleyen: *Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkaran kimse.*

Ḫūn-ı dilden nūş ile hem bagrumı iden kebāb / **İñleyen** ġam meclisinde hemçü ṭanbūr uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [iñleyen,]*

ins: *İnsan, âdem, kişi, halk.*

Bī-ʿışḳ degül cümle ẕerrāt-ı kāyināt / ʿIşḳ-ıla zebūn oldı eger **ins** ü eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [ins,]*

ins ü cān: *İnsan ve diğer canlılar.*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden bulut-veş ḫaddini / Gün yüzini görmez olmışdur dirīġā **ins ü cān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [ins ü cān,]*

ins ü cinn: *İnsanlar ve cinler II tüm dünya.*

Ne ḳadar var **ins ü cinn** içinde meh-veş kamu / Sen Süleymān-ı zamānuñ bendesidür kemterīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [ins ü cinn,]*

inşā eyleyen: *Yapmak, bina etmek.*

ʿIşḳ mıdur fenn-i ʿışḳı okudup ʿāşıḳlara / Bāb-ı faẓlın sīnemüñ evcine **inşā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [inşā eyleyen, -yen]*

inṣāf: *Acıma, merhamet duygusu; adalet.*

Sāḳiyā meclisde mey sun gel bize **inṣāf-ıla** / İçelüm anı ṣurāḥī-veş derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [inṣāf-ıla, --ıla]*

inṣāf ide: *Acımak, insaf etmek, hakkını tanımak, hakça davranmak, adalet göstermek, acıyıp merhamet etmek.*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb ṣūfī / Gele **inṣāf ide** içmez midüñ ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [inṣāf ide, -e]*

inṣāf idüñ: *Acımak, insaf etmek, hakkını tanımak, hakça davranmak, adalet göstermek, acıyıp merhamet etmek.*

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden Zāl u Rüstemler zebūn / Dōstlar **inṣāf idüñ** bu dil niçe basılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 4). [inṣāf idüñ, -üñ]*

insan: *İnsan, insanoğlu.*

Perī dirler saña [hem] ay melek ḫū / ʿAceb olmaz ki yok **insānda** bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [insānda, -da]*

insan: *Ademoğlu.*

İy Muḥibbī ol perī **insāna** görinmez kaçar / Līk hīç gitmez yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [insāna, -a]*

intihā: *1.Nihayet bulmak, gayete ermek. 2. Nihayet, gayet.*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez de kimesne **intihāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [intihāsından, -sından]*

intihā: *Son, nihayet.*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var didiler didüm / Kim var ki diye irdüm anuñ **intihāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [intihāsına, -sı, -na]*

intihā: *Son bulma, sona erme; tükenme, bitme; son, nihâyet.*

ʿIşḳ dersin okıyanlar iremez itmāmına / **İntihā** itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [intihā,]*

intihā itdüm: *Bitirmek.*

ʿIşḳ dersin okıyan irmez anuñ itmāmına / **İntihā itdüm** diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [intihā itdüm, -düm]*

intihāb itdüñ: *Seçmek, tercih etmek.*

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller içre Aḥmed'i / Adına kāfir müselmānlar anuñ dirler Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [intiḫāb itdüñ, -düñ]*

ir-: *Ermek II ulaşmak.*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var didiler didüm / Kim var ki diye **irdüm** anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [irdüm, -düm]*

ir-: *Erişmek, ulaşmak.*

ʿIşḳ dersin okıyanlar **iremez** itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [iremez, -emez, -]*

ir-: *Erişmek, varmak, ulaşmak.*

Nālesi eflāke **irdi** bu Muḥibbī ḫastanuñ / Pes nedendür gūşuña girmez senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [irdi, -di]*

ir-: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Āhum odından iy nigār sakın / **İrmesün** kūyuña şerār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 1). [irmesün, -me, -sün]*

ir-: *Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.*

Baña olmakdan ise şāh-ı ʿālem ḫoş gelür / İrişem ben bir gedā olup **irem** pā-būsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [irem, -em]*

ir-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

Şarḳ sulṭānı dogup gelse [ki] sag yanumdan / Ẓulmet-i dūd-ı dilüm **irmeye** sol yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [irmeye, -me, -(y)e]*

ir-: *Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.*

İrmedüm tuş olmadum ʿālemde ḥālāt ehline / Bād-ı āhum gönderüp sordum semāvāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 1). [irmedüm, -me, -dü, -m]*

ir-: *Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.*

İrmege zülfüñ şebinde bu Muḥibbī kūyuña / Dūd-ı āhı başına semmūrdan bir şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [irmege, -meg, -e]*

ir: *Ulaşmak.*

Saldum göñül bāzını murġ-ı hümāya ben / Āhum duḫānı **irgeleden** semāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [irgeleden, -geleden]*

ir: *Erişmek, ulaşmak.*

Olma maġrūr iy göñül baḫl u tekebbürden sakın / Başuñ eflāke **irürse** yüzüñ olsun ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 6). [irürse, -ür, -se]*

ir: *Dokunmak, isabet etmek.*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim bir gül-i tersin / Kim āh okı güẕer kılur **irerse** daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [irerse, -er, -se]*

ir: *Ayırmak, uzaklaştırmak.*

Her kim ki **ırar** ʿāşıḳı dilber kapusından / Budur dilegün anı ki ol derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [ırar, -ar]*

ir: *Ulaşmak, vâsıl olmak.*

Sevmesün ʿālemde kimse dilber-i ʿālī-cenāb / **İrmeyüp** desti aña ʿışḳ içre nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [irmeyüp, -me, -y, -üp]*

ir: *Ulaşmak, nail olmak, ermek.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem **irerdüm** ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ ḳanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [irerdüm, -er, -düm]*

ir: *Ermek, ulaşmak, yetişmek.*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā **irgür** meded şol mey diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [irgür, -gür]*

ir: *Erişmek, ulaşmak.*

Ḳıṣṣa-i hicri ḥikāyet itmege ḳaṣd eyledüm / **İrmedüm** pāyānına bildüm anı ġāyet uzun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [irmedüm, -me, -dü, -m]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Pāralandı dil işitdi zülfüñe al kurdugın / Pāralardum bagrını **irse** elüm ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [irse, -se]*

ir: *Erişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

İremezsin ol boyı servüñ Muḥibbī pāyına / Rāh-ı ʿışḳında eger eşk-ile Ceyḥūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [iremezsin, -e, -mez, -sin]*

ir: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Bezm-i ġamda nāleme **irmedi** nāyuñ nālesi / Baña şimden girü āheng ide ancak erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [irmedi, -me, -di]*

Kalmaya zerrece ġam başı **ire** eflāke / Keremüñden bu Muḥibbī kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [ire, -e]*

Āsümānīler geyüp gün yüzlü māhum kandasın / Göklere irdi saña **irmedi** āhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [irmedi, -me, -di]*

Rūz-ı maḥşerde nidā cennetden **ire** ümmete / “Hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn” *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 4). [ire, -e]*

Çemen **irişdi** yüzüñsüz bahārı n’eyleyeyin / Lebüñsüz olsa mey-i ḫōşgüvārı n’eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [irişdi, -iş, -di]*

Rāh-ı ʿışḳuñda Muḥibbī cān virürse ġam degül / Niçeler kaldı taḥassür **irmedi** bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [irmedi, -me, -di]*

ʿUrūc itdi semāya dūd-ı āhum / **İrişdi** göz yaşı ḳaʿr-ı zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 3). [irişdi, -iş, -di]*

Atıcak ġamze okın ol kaşı ya / Geçüben sīneden **ire** cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 3). [ire, -e]*

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / Semege başı **irüp** nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [irüp, -üp]*

ʿAceb vāslı müyesser ola mı āh / Meger āhum **ire** aña semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [ire, -e]*

Nev-bahār **irişdi** ḫüsnin ʿarż ider güller yine / Aña karşu zār u feryād ide bülbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [irişdi, -iş, -di]*

Vaṣla ṭālib oldı dil **irişdi** hicrān āh āh / Katı müşkildür bile āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [irişdi, -iş, -di]*

Kanlu yaşum māhīye **irişdi** āhum tā-be-māh / ʿIşḳuma yitmez mi ki bu nevʿ-ile iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [irişdi, -iş, -di]*

Feryādını dil kesdi görelden ruḫ-ı zerdüm / Bülbül gibi nāle keser **ire** ḫazāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [ire, -e]*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ kim eylemez / Līk ol meh bilürem bedr olup **irdi** on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [irdi, -di]*

Yakaldan sīnem içre āteş-i ʿışḳ / **İrişdi** dūd-ı āhum āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 3). [irişdi, -iş, -di]*

iʿrāb: *Arapça kelimelerin sonunda değişen hareke veya harf; süs.*

Okudum ḫüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü **iʿrāba** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [iʿrāba, -a]*

irādet: *İrade, ihtiyar.*

Her işi eyleyen çü odur iḫtiyār anuñ / Hīç vire mi **irādeti** sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [irādeti, -i]*

ʿirāḳ: *1. Klâsik Türk müziğinde orta sekizlideki bakiye diyezi almış fa sesi. 2. Klâsik Türk müziğinde birleşik makam. Irâk sesi (bakiye diyezi almış fa) üzerindeki Segâh dörtlüsüne yerinde Uşşak dörtlüsünün*

eklenmesiyle meydana getirilmiştir. Çıkıcı bir seyir özelliğine sahiptir. Karar sesi ırâk (bakiye diyezi almış fa), güçlü sesi dügâh (la)'tır. Asma kararları ırâk (bakiye diyezi almış fa) sesi üzerinde Segâh beşlisi ve kaba nîm hicâz (bakiye diyezi almış re) sesi üzerindeki Hicâz çeşnisidir.

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī tā seḥer / Seyr kıl evvel ʿ**Irāḳ'ı** soñın eyle Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [ʿirāḳ'ı, -ı]*

<u>īrān:</u> *İran ülkesi.*

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın / **Īrān'a** degül bel bile Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [īrān'a, -a]*

<u>īrān illerin:</u> *İran illeri.*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser cümle **Īrān illerin** / Görmek olur mı ʿaceb bir daḫı cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [īrān illerin, -n]*

<u>īrān u tūrān:</u> *Acem diyarı ve Türk diyarı.*

Būşe-i laʿl-i lebinüñ kem bahāsıdur eger / Virseler ser-cümleten **Īrān u Tūrān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 5). [īrān u tūrān,]*

<u>irde giçde:</u> *Er geç; erken veya geç, her ne vakit olsa, sonunda, önünde sonunda.*

Ṭalebden ḫālī olma iste vaṣlın / İrişesin ola kim **irde giçde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 2). [irde giçde,]*

<u>irdü:</u> *Ulaşmak, vasıl olmak, erişmek.*

İster-iseñ Muḥib ḫayr-ıla nāmuñ añıla / Niyyetüñ ḫāliṣ idüp **irdügüñe** ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [irdügüñe,]*

<u>ire mi:</u> *Ulaşır mı, erişir mi.*

Vaṣla irgürgil bugün salma beni ferdālara / **İre mi** ol vaʿdeye bu ʿömr-i kütāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 2). [ire mi,]*

<u>irem:</u> *Âd kavmi zamanında Şeddad tarafından cennete benzetilmek üzere Şam veya Yemen'de yaptırılan bahçe.*

Būy-ı zülfüñe **irem** diyü gelür misk-i Ḫıtā / Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [irem,]*

<u>irem:</u> *1) İrem bağı 2) Erişmek, ermek.*

Būy-ı zülfine **irem** diyü yine āvāre dil / Gitdi yaşum gibi āh ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [irem,]*

Murādumdur şefāʿat senden iy dōst / Ümīdüm kesmezem **irem** murāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 3). [irem,]*

Saçuña dil vireliden benefşe / **İrem** dir kendin ider deste deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 2). [irem,]*

irem gülzārıdur: *İrem bahçesi.*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag olmış / **İrem gülzārıdur** gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [irem gülzārıdur, -dur]*

irer: *Ermek, ulaşmak.*

Niṣār it gevher-i çeşmüñ **irerseñ** pāy-ı dildāra / Muḥibbī lāyıḳı budur viresin cānı ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [irerseñ, -sen]*

ʿ**irfān mektebinde:** *İrfan mektebi, bilgi okulu.*

Koma elden Muḥibbī lāʿl-i nābı / Olasın tā ki ʿ**irfān mektebinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 5). [ʿirfān mektebinde, -nde]*

irgür: *Ulaştırmak, eriştirmek, yetiştirmek.*

Ḳarār itmez ʿacebdür çarḫ-ı devrān / Dem-ā-dem **irgürür** leyl ü nehāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 2). [irgürür,]*

irgür: *Eriştirmek / ulaştırmak.*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ zülālin **irgür** / Gel dime deşne olsun bir ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [irgür,]*

iriş-: *Erişmek, ulaşmak.*

Olur dil şād **irişse** pāy-ı būsa / Sanasın mālik olur taḫt-ı Rūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 1). [irişse, -se]*

iriş-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak. || Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa gelmek, ihraz etmek.*

İy Muḥibbī el irişmez sidreden bālā ḳadi / Meger āhum **irişe** ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [irişe, --e, -]*

iriş-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

Kebkebüñ izin görüp bu cān u göñlüm şād olur / Bir gedā yol üzre san kim **irişür** dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [irişür, -ür]*

iriş-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

Baña olmakdan ise şāh-ı ʿālem ḫoş gelür / **İrişem** ben bir gedā olup irem pā-būsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [irişem, -em]*

iriş-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak. || Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa gelmek, ihraz etmek.*

Sataşdum gerçi ʿışḳ içinde rence / Bi-ḥamdillāh **irişdüm** ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 1). [irişdüm, -dü, -m]*

iriş-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

İy Muḥibbī işigin ara saʿādet bulasın / Ẓıll-ı Ḥaḳ'dur **irişen** rāhat olur sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 6). [irişen, -en]*

iriş-: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

Umardum iy kemān ebrū **irişe** sīneme tīrüñ / Beni sen nā-ümīd itdüñ bugün tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [irişe, -e]*

iriş: *Erişmek, ulaşmak.*

Umaram vaṣla **irişem** gerçi ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı āhdan itdüm ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [irişem, -em]*

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi āḫir ʿāṣıḳın / Ḥamdü-lillāh kim **irişdüm** dōstlar bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [irişdüm, -dü, -m]*

ʿIşḳ yolında ṣabır iden rence / **İrişür** ʿāḳıbet [ol] ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 1). [irişür, -ür]*

İrişdüm kūyuña gördüm yüzüñi / Müyesserdür görinmek nūr ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 3). [irişdüm, -dü, -m]*

Kim ki cāna kıymaya irişmez ol cānāneye / Baḥra ġarḳ olan **irişür** didiler dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [irişür, -ür]*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna **irişdüm** cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [irişdüm, -dü, -m]*

iriş: *Eriş II gel!.*

İy ṭabīb-i dil **iriş** kim kaldı cāndan bir ramaḳ / Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [iriş,]*

iriş: *Erişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

Her kim ki uyar cān-ıla dehrüñ hevāsına / Lā-büd anı **irişdürür** āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [irişdürür, -dür, -ür]*

iriş: *Bir yere ulaşmak, varmak.*

Müddeʿī dāmen-i dildāra **irişse** ne ʿaceb / Kanda kim açıla gül tutar anuñ ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [irişse, -se]*

Egerçi ugradum ʿışḳ içre rence / Bi-ḥamdillāh **irişdüm** gizlü gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 1). [irişdüm, -dü, -m]*

irişesin: *Erişmek , ulaşmak.*

Ṭalebden ḫālī olma iste vaṣlın / **İrişesin** ola kim irde giçde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 2). [irişesin,]*

irişmez: *Ulaşmaz, isabet etmez, değmez, erişmez.*

Kim ki cāna kıymaya **irişmez** ol cānāneye / Baḥra ġarḳ olan irişür didiler dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [irişmez,]*

irme: *Erişmek, ulaşmak.*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm bir mūya / Vāh eger ölür-isem **irmeden** ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [irmeden, -den]*

irme: *Ulaşmayasın, ermeyesin.*

Zāhidā ehl-i ḫarābātı iñen eyleme ẕem / Niçe yıllar geçe sen **irmeyesin** pāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 3). [irmeyesin, -yesin]*

irmek diler: *Ulaşmayı dilemek.*

Kūyuñı n'eyler göñül **irmek diler** cānā saña / Cenneti eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [irmek diler, -r]*

irmek içün: *Kavuşmak için.*

Sünbül saçına **irmek içün** hem çü Muḥibbī / Geldi ki asa kendüzini dāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [irmek içün,]*

irse: *Ulaşmak.*

Tīr-i ġamzeñ ger **ir[er]se** sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup dil diye gel zaḫma merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [ir[er]se,]*

irte: *Ertesi gün, yarın.*

Seni sevmek günāh-ısa katuñda / Bugün öldür meni **irteye** güyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [irteye, -ye]*

irteye degin: *Sabaha kadar.*

Ger bugün kursa hemān maḥv ola **irteye degin** / Ebrūdan itse ser-ā-perdeyi vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [irteye degin,]*

irüş: *Belli bir yere varmak, ulaşmak.*

Şular kim çekdiler ʿālemde renci / **İrüşür** ol muḳarrer ʿālī gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 6). [irüşür, -(ü)r]*

iş: *İs, duman izi || Karalık.*

Kiminüñ cismi gülden tāze olmış / Kiminüñ yüzini tutmışlar **ise** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [ise, -e]*

iş: *Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel, eylem.*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña bu **işleri** geçen şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [işleri, -ler, -i]*

iş: *Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel, eylem.*

Ḥüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa cevr itmegi ko / Bir işi **işleme** kim soñra peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [işleme, -le, -me]*

iş: *A. güç, kudret krş. ḳudret.*

Ne bilsün bāde ẕevḳın ṣūfī miskin / **İşi** ṭaʿn eylemek mest ü ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 2). [işi, -i]*

iş: *Alışkanlık, amel, eylem, hâl, vaziyet, huy.*

Her **işi** eyleyen çü odur iḫtiyār anuñ / Hīç vire mi irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [işi, -i]*

iş: *Amel, alışkanlık, tavır, tutum, davranış, hâl.*

Gerçi kim her bir **işüñ** oranı var / Ḥadden aşurduñ cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 2). [işüñ, -ün]*

īsār: *Dökmek, saçmak.*

Pāyuña bu dīdeler **īs̲ār** içün / Dökdi gāh laʿl ü geh dürr-i s̲emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [īs̲ār,]*

īsār ide: *Serpmek, dökmek.*

Cān naḳdini yolında Muḥibbī ide īs̲ār / Ol yār gelür diyü baña tek ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [īs̲ār ide,]*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet gelüp bas bir ḳadem / Pāyuña **īs̲ār ide** çeşmüm firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [īs̲ār ide,]*

Gözüm gevherlerin her dem alur göñlüm ayasına / Diler **īs̲ār ide** varup nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [īs̲ār ide,]*

īsār ideler: *Saçmak, dökmek; feda etmek.*

Her şükūfe gülşen içre dutmış elde sīm ü zer / Pāyuña **īs̲ār ideler** sen şeh-i ḫūbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [īs̲ār ideler, -eler]*

īşār itmege: *Ikram etmek.*

Gözüñ yaşına yār Muḥibbī naẓar itmez / Yolına anuñ itmege īşār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 5). [īşār itmege, -ge]*

īsār kıl: *Saçmak, serpmek, dağıtmak.*

Şāh-ı ġam dil ḫānesine her kaçan kılsa nüzūl / Gevher-i eşki göñül kıl yolına īs̲ār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [īs̲ār kıl,]*

işāret ide: *Sevgilinin kaşı, gözü ile aşığa bir şeyler anlatması. (İlgi göstermesi).*

Bu Muḥibbī yitüre ṭāʿat u zühd ü veraʿı / İç diyü yār **işāret ide** ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [işāret ide,]*

işāret kıla: *Işaret etmek, göstermek.*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol nergis-i cādū / Her geh ki **işāret kıla** ger gūşeden ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [işāret kıla, -a]*

işāret kılup: *Işaret etmek, göstermek.*

Çeşmüñle dil-i gümşüdemi ḫālüñe sordum / Biri kılup ebrūya işāret birisi gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [işāret kılup, -up]*

<u>īsārı itmeyince:</u> *Saçmak, dökmek; feda etmek.*

Gözlerüm gevherlerini pāyuña iy serv-ḳad / İtmeyince yoluña anı īs̲ārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 3). [īs̲ārı itmeyince, -meyince]*

<u>ise:</u> *"-i" yardımcı fiili.*

Ger zülfüñ eger zülf-i dil-āviz **ise** iy dōst / Hem ḳayd-ı belā baña vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [ise,]*

Varmaz **isem** kūyuña līk buña ḳāniʿ göñül / Sen güzeller şāhını tā göre bir kez dürdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [isem, -m]*

<u>ise:</u> *"İse" şart eki.*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur göñül ko / Eger şemʿ **ise** ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [ise,]*

<u>ise:</u> *"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.*

Bir ʿişve yiter arada ger cān **ise** maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [ise,]*

<u>ise:</u> *"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.*

Gönderüp derd ü elem hicr-ile öldürmek **ise** / Rāżıyam her ne gelürse baña cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [ise,]*

<u>işe yaramaz:</u> *Fayda sağlamak.*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum gibi / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [işe yaramaz, -maz]*

<u>ʿīsī gibi:</u> *Hz. İsa gibi.*

Gözi ḳatl itdügi ʿāşıḳlarını / İder bir demle ʿ**Īsī gibi** zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 2). [ʿīsī gibi,]*

<u>işid:</u> *Duymak.*

Muḥibbī laʿl-i dildāra şarāb-ı nābı beñzetdüm / **İşidüp** cübbe çāk idüp ḫurūş itdi ṣafāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [işidüp, -üp]*

Bunı kim gördi ki bir kez **işidüp** evṣāfını / Bu Muḥibbī cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [işidüp, -üp]*

İy Muḥib gülşen-i ḥüsninde nigāruñ zār ol / **İşidüp** nāleñi tā ol gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [işidüp, -üp]*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın **işidüp** didi dildār / Şekkerde melāḥat komaya bu sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [işidüp, -üp]*

işid: *Duymak, dinlemek.*

Ol leb-i şīrīn dehānından **işidsem** bir kelām / Tā ḳıyāmet ancak ol sözdür zebānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [işidsem, -sem]*

İşiddüm ḫāk-i pāyı baḫş olurmış / İki çeşmümi ben kıldum terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 4). [işiddüm, -düm]*

İlāhī dilerem bī-dīn raḳībüñ / **İşidmeyem** anuñ adın kem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 4). [işidmeyem, -meyem]*

işid: *Dinlemek, duymak.*

Başuma üşti fiġānum **işidüp** ʿālem benüm / Göreler hicrān eger bāḳī kıla hengāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 3). [işidüp, -(ü)p]*

İy Muḥibbī **işidüp** aḥvālümi çūbān-ı ʿışḳ / Eyledi baña vaṣiyyet cāme-i peşmīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 5). [işidüp, -(ü)p]*

İşidüp nālemi bagrı delindi / Fiġānlar eyledüm çün nāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 2). [işidüp, -(ü)p]*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş murġ **işidüp** didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [işidüp, -(ü)p]*

ʿAnber-i zülfini añmış bāġda nāgeh ṣabā / **İşidüp** olmış perīşān anı sünbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [işidüp, -(ü)p]*

İşidüp gīce efġānum seg-i yār / Getürür bizi didi bu fiġāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 3). [işidüp, -(ü)p]*

İşidüp uşbu şiʿr-i dil-pesendi / Diye taḥsīn bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 9). [işidüp, -(ü)p]*

işide: *Duymak, dinlemek.*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger **işide** ehl-i ḫıred / Diye taḥsīn Muḥibbī saña şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [işide,]*

Şābāş diye her kim **işide** bu naẓmuñı / İtdüñ Muḥibbī şiʿrüñi çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [işide,]*

işidelden: *Duyulduğundan beri.*

İşidelden kim metāʿ-ı būseñi çün cānadur / Cān ele alup bu dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [işidelden,]*

İşidelden lebüñe bāde beñzer / Muḥibbī tañ mı meyl itse şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 8). [işidelden,]*

işidenler: *Duyanlar, haberdar olan insanlar.*

İşidenler dimişlerdür ṣırāṭı / Kılıcdan itidür hem kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 4). [işidenler,]*

işidme: *İşitmek, duymak.*

Görmemişler hergiz raḥm ide cānān kimseye / İtdügin **işidmemişler** derde dermān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 1). [işidmemişler, -mişler]*

işig: *Eşik.*

Taş **işigin** ṣubḥ olınca niçe yıl bālīn idüp / Ney gibi iñle velī kimse fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [işigin, -i, -n]*

işig: *(Sevgilinin) eşiği.*

Buldı Muḥibbī çünki **işigüñ** gedālıgın / Īrān'a degül bel bile Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [işigüñ, -(ü)ñ]*

İşigüñ pāk itmege saḳḳā-yı çeşmüm her seḥer / Su sepüp bir deste baglar kirpügi cārūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [işigüñ, -(ü)ñ]*

Bu dil cārūb ider kirpüklerini / **İşigüñ** pāk ider çeşmüm döker su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [işigüñ, -(ü)ñ]*

işig: *Eşik II kapı, huzur, makam.*

Yār **işiginde** koma öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tā ʿarş üzre iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [işiginde, -in, -de]*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm daş **işigini** / Dimedi raḥm idüp bir gün ʿaceb miskīn ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [işigini, -i, -n, -i]*

Ġabġabına ḥasretem anı baña göstermedi / **İşiginde** öldüm añmadı yarım alma-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [işiginde, -in, -de]*

işigin ara: *Eşiğinde.*

İy Muḥibbī **işigin ara** saʿādet bulasın / Ẓıll-ı Ḥaḳ'dur irişen rāhat olur sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 6). [işigin ara,]*

ʿīsī-nefes: *İsa nefesli (Hz. İsa'nın ölülere hayat bağışlayan nefesine istinaden sevgilinin dudağı/nefesi de âşıklarına can veren bir niteliğe büründürülmüştür.).*

Dil-ḫasta olam virmeyesin baña bir cevāb / İy ʿ**Īsī-nefes** derdüme dermān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [ʿīsī-nefes,]*

işit-: *Duymak, bilmek.*

Bugün çün ḥırmen-i gülsin nigārā āhdan sakın / **İşitmedüñ** mi gülşende yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [işitmedüñ, -medüñ]*

işit-: *Işitmek, duymak, haber almak.*

Dün beni öldürdügine ḫançeri şāhid yiter / Dönüben inkār ider hīç kimseler **işitmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [işitmesün, -me, -sün]*

işit: *Duymak, haber almak.*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [işitdüm, -dü, -m]*

Benī aşfer ḫaṭuñ İslāma ḳaṣdın / **İşitdük** ʿazm itdük Engürūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 5). [işitdük, -dü, -k]*

Gül **işitmiş** ʿārż-ı yāra anı beñzetdügüm / Şādılıgından kızarmışdur meger güle güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [işitmiş, -miş]*

işit: *Duymak, bilmek.*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok **işitdüm** çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [işitdüm, -dü, -m]*

Bugün gülzār-ı ʿālemde cefā vü derd ü miḥnet çok / **İşitmedüm** ki bū almış ola kimse vefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [işitmedüm, -me, -dü, -m]*

işit: *Duymak, işitmek.*

Pāralandı dil **işitdi** zülfüñe al kurdugın / Pāralardum bagrını irse elüm ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [işitdi, -di]*

işitme: *Işitmemek, görmemek.*

Bī-sütūn adın daḫı **işitmemişdi** kūh-ken / Ben belā kūhında Ferhād idüm iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [işitmemişdi, -mişdi]*

ʿ**işḳ bāzārında:** *Aşk pazarı.*

Naḳd-i cān-ıla bulınur bil maḥabbet cevheri / ʿ**Işḳ bāzārında** geç sen de ziyān u sūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [ʿişḳ bāzārında,]*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿāşıḳdur gelüp derd ala dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [ʿişḳ bāzārında,]*

ʿ**işḳ cāmın:** *Aşk kadehi.*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış tāze dāġ / Sīne çāk olup yaturlar lāleler kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [ʿişḳ cāmın,]*

ʿ**işḳ cāmını:** *Aşk kadehi.*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün ezel nūş ideli / Geh melāmet gāh mest maḫmūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [ʿişḳ cāmını, -nı]*

ʿ**işḳ dāġını:** *Aşk yarası.*

ʿIşḳ dāġını her kim ki yaka sīnesi üzre / Her laḥẓada her demde gözin tolı nem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [ʿişḳ dāġını, -nı]*

ʿ**işḳ dersin:** *Aşk dersi.*

ʿIşḳ dersin okıyanlar iremez itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [ʿişḳ dersin,]*

ʿIşḳ dersin okıyan irmez anuñ itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [ʿişḳ dersin, -n]*

ʿ**işḳ ehline:** *Aşk erbabı; aşıklar.*

ʿIşḳ ehline güler idi bir zamān-ıdı / Bilmezdi Muḥibbī ki kendi başına da gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [ʿişḳ ehline,]*

Kuluñdur āsitānuñda Muḥibbī / Anı ʿ**ışḳ ehline** ser-tāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 5). [ʿışḳ ehline,]*

‘işḳ ehline: *Aşk erbabı; aşıklar.*

‘Işḳ ehline zāhid atar ṭa‘na daşını / Bilmez ki elde degül iḫtiyār ‘inān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 4). [‘işḳ ehline,]*

ʿ**işḳ elinden:** *Aşk yüzünden.*

Ger zebūn-ı ʿışḳ olsam dōstlar ʿayb olmasun / ʿ**Işḳ elinden** şīr-i nerler daḫı olmışdur zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 3). [ʿişḳ elinden,]*

ʿişḳ içün: *Aşk için.*

ʿIşḳ içün dirler ezel bir gevher-i yek dānedür / Ol ki ṣarrāf olmaya yañıla ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [ʿişḳ içün,]*

ʿişḳ ʿilmi: *Aşk ilmi.*

ʿIşḳ ʿilmi çünki tekmīle irişdi aʿlemem / Baña şimden girü añmañ ʿālemüñ ʿallāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [ʿişḳ ʿilmi,]*

ʿişḳ meydānına: *Aşk meydanı.*

ʿIşḳ meydānına girdüñ cān-ıla baş oynaduñ / İy göñül merdāne sensin iy göñül merdāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [ʿişḳ meydānına, -na]*

ʻişḳ odı-y-ıla: *Aşk ateşi.*

ʻĀşıḳ oldur ki ola pervāne / **ʻIşḳ odı-y-ıla** tutuşup yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 3). [ʻişḳ odı-y-ıla, --y-ıla]*

ʿişḳ şāhı: *Aşk padişahı(sevgili).*

ʿIşḳ şāhı virdi Mecnūn'a ezel ġam tekyesin / Bagrı yagı-y-la uyardı çerāġ ol tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [ʿişḳ şāhı,]*

ʿişḳ yayı: *Aşk yayı.*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun / Sor baña çekmez anı ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [ʿişḳ yayı,]*

ʿIşḳ yayı katıdur kimsene çekmez didiler / İmtiḥān eyle dilā sen de gelüp zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [ʿişḳ yayı,]*

ʿişḳ yolında: *Aşk yolu.*

ʿIşḳ yolında ṣabır iden rence / İrişür ʿāḳıbet [ol] ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 1). [ʿişḳ yolında,]*

ʿişḳa düşdüm: *Âşık olmak.*

ʿIşḳa düşdüm cān u dilden geçdüm āh / Kimseler ʿışḳ-ıla yoldaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 2). [ʿişḳa düşdüm, -düm]*

ʿ**işḳa düşüp:** *Aşka tutulmak, ansızın âşık olmak.*

ʿIşḳa düşüp bencileyin kimseler zār olmasun / Miḥnet ü derd ü belā ile giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 1). [ʿişḳa düşüp, -üp]*

ʿ**işḳdan ġayrı:** *Aşktan başka.*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir kes nişān / ʿ**Işḳdan ġayrı** Muḥibbī bil saña yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [ʿişḳdan ġayrı,]*

ʿ**işḳdan özge:** *Aşktan başka (bir şey).*

ʿIşḳdan özge ʿāşıḳa yokdur Muḥibbī çün kemāl / ʿĀşıḳ olan ʿışḳdan özge kemāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [ʿişḳdan özge,]*

ʿIşḳdan özge ʿāşıḳa yokdur Muḥibbī çün kemāl / ʿĀşıḳ olan ʿ**ışḳdan özge** kemāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [ʿışḳdan özge,]*

işkence: *Eziyet, azap.*

Çeşm-i cellādı aldı ḫançer ele / Baña mı dürlü dürlü **işkence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 2). [işkence,]*

iskender: *Hızır ve İlyas'la Zulmet ülkesine doğru yola çıkıp âb-ı hayatı arayan kimse. Hızır ve İlyas, bu suyu bulup içmişler, fakat İskender yolunu kaybedip ülkesine dönmüştür.*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı **İskender** gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [iskender,]*

iskender ü cemşīd: *İskender ve Cemşid.*

Eger **İskender ü Cemşīd** olasın / Başuñ kaldurma yüz sür ḫāk-i pādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 4). [iskender ü cemşīd,]*

ʿ**işḳuñ esīri:** *Aşk esiri olmak. Sevgilinin müptelası olmak.*

ʿIşḳuñ esīri derd-ile bir bī-nevā-y-iken / Mümkin midür enīs olasın pādişā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 3). [ʿişḳuñ esīri,]*

ʿ**işḳuñ kitābını:** *Aşkın kitabı.*

ʿIşḳuñ kitābını bugün ezber okudum / Mektebde daḫı çıkmadan elf ile bāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 2). [ʿişḳuñ kitābını, -nı]*

ʿ**işḳuñ rehine:** *Aşk yolu.*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür seng-i ḫāra gördüm / Bildüm küşāde yazuk āh olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [ʿişḳuñ rehine, -ne]*

ʿişḳuñ yolı: *Aşkın yolu.*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña yöneldüm / Kimdür ki ayak basa gelip bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [ʿişḳuñ yolı,]*

islām: *Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.*

Gizlenür zülfi şebinde ḫaṭṭ-ı dilber cā-be-cā / Ḳaṣd ider **İslām'a** kāfir çeyşidür şebḫūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [islām'a, -a]*

Benī aşfer ḫaṭuñ **İslāma** ḳaṣdın / İşitdük ʿazm itdük Engürūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 5). [islāma, -a]*

islām içinde: *İslamda.*

ʿUşşāḳdan yüzüñ çevürürsin revā mıdur / **İslām içinde** virmeyesin bir selāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 3). [islām içinde,]*

ism ü resminden: *Ad ve şekil.*

İsm ü resminden tırāş olmış Muḥibbī ʿālemüñ / Tekyesinde Ḫālıḳ'uñ şūrīde ābdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [ism ü resminden,]*

işmarla-: *Emanet etmek.*

Akıt Muḥibbī yaşuñ ayagına o servüñ / **Ismarla** vardugında yüz süre pāy-ı yāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 6). [ismarla,]*

isnād eylemek: *Dayandırmak, bağlamak.*

ʿĀşıḳuñ ḳatline çün kim ḥükm ider sulṭān-ı ʿışḳ / Ḳatli **isnād eylemek** lāyıḳ mıdur cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [isnād eylemek, -mek]*

ʿişret demidür: *Yiyip içme, eğlenme zamanı.*

Sāḳī içelüm sun berü cām itme bahane / ʿ**İşret demidür** çalduralum çeng ü çaġāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 1). [ʿişret demidür,]*

iste: *(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.*

İy Muḥibbī ister iseñ bulasın genc-i viṣāl / **İste** gönlüñde bulursın geçme sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [iste,]*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā yār **isteyen** / Aña dil virsün hemīşe kendüzin zār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [isteyen, -y, -(e)n]*

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil cenneti / Ḳāyil olur mı aña ʿışḳ-ıla dīẕār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [isteyen, -y, -(e)n]*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden özge yok ʿilāc / Ölmege cehd eylesün kendine tīmār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [isteyen, -y, -(e)n]*

Ol gülüñ çok olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [isteyen, -y, -(e)n]*

İy Muḥibbī māh-rūlarda vefā emr-i muḥāl / Añlaram ebleh anı ʿömr-i vefādār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [isteyen, -y, -(e)n]*

Sevdüginüñ her kişi ister vefāsına ire / Ben cefāsın **isterem** hergiz vefāsın istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [isterem, -r, -em]*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam ʿaskeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [ister-iseñ, -r-iseñ]*

Pūte-i hicre yanup dil niçe ḳāl oldugını / Bilmek **isterseñ** eger sīm-ile zerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿālemde gülzār **isteyen** / Dür dişüñ fikr eylesün lü'lü'-i şehvār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [isteyen, -y, -(e)n]*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿālemde gülzār **isteyen** / Dür dişüñ fikr eylesün lü'lü'-i şehvār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [isteyen, -y, -(e)n]*

Yaşuma kılsun naẓar deryā temāşāsın kılan / Külḫen-i sīnem tolu gelsün berü nār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [isteyen, -y, -(e)n]*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp / ʿIşḳ Manşūr'ı olup geldüm benem dār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [isteyen, -y, -(e)n]*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil ki cān virmek gerek bu yolda bāzār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [isteyen, -y, -(e)n]*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [isteyen, -y, -(e)n]*

Bulmak **isterseñ** eger cānān viṣālin iy göñül / Rāyegān girmez elüñe ḫarc kıl cān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*

Kim ki **isterse** bula āḫir varup maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [isterse, -rse]*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ **ister** ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz ol kāfire īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [ister, -r]*

Viṣālüñ **istedüm** hicr oldı ḥāṣıl / Ṭama' olmasa olmaz-ıdı tamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 4). [istedüm, -düm]*

Viṣālin **isteyüp** şey-lillāh itsem / Salar durmaz beni ferdāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 4). [isteyüp, -y, -üp]*

ʿIşḳuñ ezelde lezzet-ile balın **isteyen** / Soñra taḥammül eyleye dehrüñ cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [isteyen, -y, -(e)n]*

İstedüm būsesini dişledi karşumda lebin / Sanasın didüm aña göz göre gel kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [istedüm, -düm]*

Vefāyı görmek **isterseñ** Muḥibbī māh-rūlardan / Şikāyet itmeyüp dāyim rıżā göster cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 5). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi koyup **isteye** devā / Derdi bulınca ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [isteye, -y, -e]*

Ṭalebden ḫālī olma **iste** vaṣlın / İrişesin ola kim irde giçde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 2). [iste,]*

Dīvāne gönül **istedi** cām sāḳī lebinden / Mestāne gözi ḫışm-ıla el urdı bıçağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [istedi, -di]*

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek itleri gibi baña der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [istemem, -me, -m]*

İster-iseñ Muḥib ḫayr-ıla nāmuñ añıla / Niyyetüñ ḫāliṣ idüp irdügüñe ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [ister-iseñ, -r-iseñ]*

Muḥibbī çāresüzdür çāre **ister** / Nigārā çāre kıl nā-çār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 5). [ister, -r]*

iste: *Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

Ehl-i ʿışḳa ḫoş gelür olmak bugün rüsvā-yı ḫalḳ / Genc-i vaṣlın **isteyüp** olsam ne tañ vīrāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [isteyüp, -y, -üp]*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā yār **isteyen** / Aña dil virsün hemīşe kendüzin zār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [isteyen, -y, -en]*

Sevdüginüñ her kişi ister vefāsına ire / Ben cefāsın isterem hergiz vefāsın **istemen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [istemen, -men]*

Vaṣl-ı cānān **isteyenler** ġam yimezler cān içün / Yolına bir cān nedür biñ cān fedā cānān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [isteyenler, -yen, -ler]*

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḫaẕer / İy göñül ejderden itmişler ṭılısm ol maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [istedüñ, -düñ]*

iste: *(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek ‖ gönülden ve samimiyetle istemek.*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim **ister** vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [ister, -r]*

Çāre **ister** leblerüñ dārü'ş-şifāsından göñül / Dil ṭabīb[i]sin devāñı kesme ol bī-çāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [ister, -r]*

Sevdüginüñ her kişi **ister** vefāsına ire / Ben cefāsın isterem hergiz vefāsın istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [ister, -r]*

Yār **ister** çün Muḥibbī ola bu göñlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [ister, -r]*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir cevāb **ister** / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [ister, -r]*

Vaṣluñı **istedügüm** ger ola yanuñda günāh / Dil-i dīvāneme bakma beni maʿẕūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [istedügüm, -düg, -üm]*

Kanumı içer gözleri **ister** ciger kebāb / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur kebāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 2). [ister, -r]*

İster Muḥibbī vaṣlını salar anı ferdālara / Ancak cefā inʿām ider var ola bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [ister, -r]*

Na'līçeñi görelden kebkinüñ almak **ister** / Sürmek yüz dilerler sermūzeñe sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [ister, -r]*

Ġam geldi yine kişver-i dilde vaṭan **ister** / Ḫālī ideyim göñlümi ger ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [ister, -r]*

iste: *İstemek, dilemek.*

İster-iseñ ki dilā açılmaya perdeñ senüñ / Sen sen ol açma sakın ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [ister-iseñ, -e, -iseñ]*

iste: *Arzulamamak, talep etmemek.*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam iy ṭabīb-i dil meded / Leblerüñden ġayrı hergiz **istemem** dārūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [istemem, -me, -m]*

iste: *Talep etmek, istemek.*

Ḫıżr suyın ister iseñ **istegil** meyḫāneden / Çıkma bir dem ṭālib iseñ gence sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [istegil, -gil]*

iste: *Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

Gerçi **isterdüm** vefā ammā ider cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [isterdüm, -r, -dü, -m]*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḫaşre deñlü mest ola / Kāse-i gerdūn ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam leşkeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 5). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]*

iste: *Istek duymak, dilemek.*

İstese mihr ü vefā itmek baña mümkin degül / Çünki cevr-ile cefā kılmak olupdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [istese, -se]*

iste: *(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.*

Şöyle mūnis oldu hicrüñle senüñ bu ḫasta dil / **İstemez** bir dem cüdā olmak viṣāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [istemez, -mez]*

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbī'nüñ şu kim dür **istemez** / Göreyim ġavvāṣ-veş olsun hemīşe ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [istemez, -mez]*

Leb-i la'l-i nigār var-iken / **İstemez** dil vara Bedaḫşān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 5). [istemez, -mez]*

iste: *(eğer) istersen.*

Bulmak **isterseñ** eger genc-i viṣālinden ḫaber / Umaram kim bulasın gelseñ dil-i vīrāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [isterseñ, -r, -sen]*

istemez: *İstememek.*

Cennete kılmaz heves ḫūrī vü ġılmān **istemez** / ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ olan dīdāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 2). [istemez,]*

ister iseñ: *İstersen.*

Muḥibbī'den eger cān **ister iseñ** / Buyur sen tek hemān er-re'sü ve'l-ʿayn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [ister iseñ,]*

İy Muḥibbī **ister iseñ** bulasın genc-i viṣāl / İste gönlüñde bulursın geçme sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [ister iseñ,]*

Ḫıżr suyın **ister iseñ** istegil meyḫāneden / Çıkma bir dem ṭālib iseñ gence sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [ister iseñ,]*

ister ki: *İster ki.*

Üstāda varsa dilber fenn-i vefāya bakmaz / **İster ki** ola kāmil māhir geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [ister ki,]*

isteyen: *Talep eden kişi.*

Kan yudarsa ġam degül lāʿl-i leb-i yār **isteyen** / Cān virür bu yolda bir zülf-i siyehkār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [isteyen,]*

Kan yudarsa ġam degül lāʿl-i leb-i yār **isteyen** / Cān virür bu yolda bir zülf-i siyehkār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [isteyen,]*

Ḥāṣılı bu ḫırmen içre derd ü miḥnet ʿāḳıbet / Naḳd-i ʿömrin ḫarc ider yār-ı vefādār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [isteyen,]*

Terk idüp zühd ü ṣalāḥı kılmışam zülfüñ ḳabūl / Rūz-ı maḥşerde benem iy dōst zünnār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [isteyen,]*

Ruḫları yādına cānā neyçün efġan ideler / Yok-durur bir sencileyin bülbül-i zār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [isteyen,]*

Ḳāniʿ olmaz kūyuña vaṣluñ diler bī-çāre dil / Hīçe almaz cenneti ʿışḳ-ıla dīdār **isteyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [isteyen,]*

isteyü gelür: *İstemek.*

Müjem ferrāş olup her dem süpürse kūy-ı dildārı / Savurmaga su **isteyü gelür** çeşmüm saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [isteyü gelür, -ür]*

istiḫāre: *Girişilecek bir işin hayırlı olup olmadığını rüyadan anlamak için abdest alıp dua okuyarak uyuma.*

Raḳībi terk kılmak fikrin itdüñ / Ne ḥācet ḫayr işe **istiḫāre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 4). [istiḫāre,]*

istihkām: *Düşman saldırısını durdurmak, düşmana karşı savunma yapmak amacıyla düzenlenmiş yer.*

Muḥibbī katıdur göñli nigāruñ / Ol **istiḥkām** yokdur şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 5). [istiḥkām,]*

ʿişve: *Cilve, işve.*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿ**īşvesi** çok dil-firīb / Al idüp bu gönlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [ʿīşvesi, -si]*

Bir ʿ**işve** yiter arada ger cān ise maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [ʿişve,]*

ʿişyān: *Emre uymama, itaat etmeme, itaatsizlik etme, başkaldırma.*

Olma iy dil añuban ʿ**işyānuñı** sen nā-ümīd / Umaram ʿafv ide cürmüm añaram Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [ʿişyānuñı, -uñı]*

īsār: *Dökme, saçma.*

Bir boyı serv-i sehī dildār dirler uşta sen / Pāyuña göz yaşını **īs̲ār** dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [īs̲ār,]*

it-: *Etmek, eylemek.*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende mekr ü al **itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [itmeñ, -meñ]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş **itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [itmeñ, -meñ]*

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılır.*

Āsitān-ı Ḳaṣr-ı Şīrīn yapar-ısañ iy felek / Yig-durur sengini reng-i ḫūn-ı Ferhād **idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 3). [idesin, --e, --sin]*

Herkesüñ sāġarını mey ile gül-reng **idesin** / Baña geldükçe sıyup sāġarumı seng **idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [idesin, --e, --sin]*

Niçe birden bu göñül şāne gibi pāralana / Şāne ile darayup ṭurrañı şeb-reng **idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [idesin, --e, --sin]*

Ruḫuñı aç ki ḫacil ola görüp zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp memleketi zeng **idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [idesin, --e, --sin]*

Gāh gül göster ü geh sünbülüñ iy serv-i sehī / Nāz-ıla gāh gehī şīve-i şemşād **idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [idesin, --e, --sin]*

Çünki fiġān u nāleñi gūş eylemez senüñ / İy dil niçeye dek **idesin** sen de ġulġula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [idesin, --e, --sin]*

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Servler çekdüm elifden güller **itdüm** dāġ-ıla / Sīne bāġını temāşā kıla bu ümmīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 3). [itdüm, --dü, -]*

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Kim cemāli gülşenin bir kez tamāşā eyleye / **İtmeye** geşt-i çemen seyr-i gülistāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [itmeye, --me, --(y)e]*

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiil.*

Didi faḫr-ı cihān "el-faḳr u faḫrī" / Libāsuñı sakın dībāc **itme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 2). [itme, -me]*

Ḳanāʿatle geçen bir nān-ı cevle / Gıdāyı dāyima güllāc **itme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 3). [itme, -me]*

Yiter başuma tāc çün ḫāk-i pāyı / Dilā başuña zerden tāc **itme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [itme, -me]*

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiil.*

Ger bugün kursa hemān maḥv ola irteye degin / Ebrūdan **itse** ser-ā-perdeyi vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [itse, -se]*

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Viṣālin isteyüp şey-lillāh **itsem** / Salar durmaz beni ferdāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 4). [itsem, -se, -m]*

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Ḫāk-i şehlerdür ṭıfıllar **itdügi** bāzīçeler / ʿİbret al aç gözüñi var seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 2). [itdügi, -düg, -i]*

it: *Etmek.*

Umaram vaṣla irişem gerçi ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı āhdan **itdüm** ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [itdüm, -düm]*

Kimse kılmadı ben **itdüm** āh kendüm kendüme / Bir naẓar cān terkin urdum yār-ı gendüm-gün içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [itdüm, -düm]*

Ṣābāş diye her kim işide bu naẓmuñı / **İtdüñ** Muḥibbī şiʿrüñi çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [itdüñ, -dü, -ñ]*

it: *Etmek, eylemek.*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm yaşı cihān / **İtmesem** kirpüklerümden seddi ol seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [itmesem, -me, -se, -m]*

Ḫāne kesdi bī-sütūn sengden Muḥibbī dirmedi / **İtmese** idüm derūn-ı āhdan aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [itmese, -me, -se]*

Ġayret-i İslām içündür kıldugum ʿazm-i sefer / Ḥaḳ bilür kim **itmedüm** ben anı mülk-i dād için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [itmedüm, -me, -dü, -m]*

it: *Köpek.*

Kūy-ı dilberde Muḥibbī olalı yārān saña / **İtler-ile** ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle ḥemdemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [itler-ile, -ler, -ile]*

it: *Yapmak.*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu dil nişān **itdüm** / Ata ġamz okların diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [itdüm, -düm]*

it: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Bir lebi şīrīn sevüp Ferhād'am oglandan berü / Kūh-kenlik **itmede** üstādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [itmede, -me, -de, -]*

it: *Bir işi yapmak.*

Gerçi isterdüm vefā ammā **ider** cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [ider, -er]*

it: *Bir işi yapmak.*

Maʿşūḳ her ne **itse** Muḥibbī ko eylesün / Hīç girmesün kimesneler anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [itse, -se]*

it: *Bir işi yapmak; elde etmek II ulaşmak, erişmek.*

İtmez Muḥibbī ʿışḳ eri bülbül gibi güle / Pervāne-veş yanup yakılup döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [itmez, -mez]*

it: *Köpek II sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.*

İtlerüñle hem-dem olmak iftiḫārumdur benüm / Bu Muḥibbī bundan özge iftiḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [itlerüñle, -ler, -üñ, -le]*

Ārzūdan ben helāk oldum müyesser olmadı / **İtlerüñle** bir gice kūyuñda olmak pāsbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 2). [itlerüñle, -ler, -üñ, -le]*

it: *Köpek II âşık.*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye **itüm** dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [itüm, -üm]*

it: *Köpek II Aşığın rakipleri.*

Ser-i kūyında muṣāḥib olıgör **itlerine** / Her ne dirlerse ko sen yār olagör yāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 3). [itlerine, -ler, -in, -e]*

it: *... gibi yapmak, ... haline getirmek.*

Satmaga gül ḫüsnini bülbülleri dellāl **ider** / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [ider, -er]*

ʿitāb: *Azarlama.*

İy şūḫ-ı Türk cevr ü cefā vü ʿ**itāb** ne / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [ʿitāb,]*

itdi: *"Etmek"; herhangi bir durumda olmak.*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ gördüm āhenden katı / İtmedi āhum eşer **itdi** velī sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [itdi,]*

itdüm: *Yapmak, etmek.*

ʿIşḳ dersin okıyanlar iremez itmāmına / İntihā **itdüm** diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [itdüm, --dü, --m]*

itdür: *Ettirmek.*

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül boyuñ serv / Görüben **itdüren** bu ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [itdüren,]*

iʿtibār: *Değer, kıymet, saygı.*

Muḥibbī kimseye mülk-i cihān degül bāḳī / Göñül virüp aña bu **iʿtibārı** n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [iʿtibārı, --ı]*

iʿtibār buldı: *Kıymet, saygı görmek, yücelmek, makam, mevki sahibi olmak.*

Ḳaddüñe benzedügiy-çün iy gülʿiẕār serv / Buldı cihānda anuñ-ıçun iʿtibār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [iʿtibār buldı, -dı]*

iʿtibār kalmadı: *Saygı duymak.*

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar zülf bu / **İʿtibār kalmadı** āhūda olan müşgde bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [iʿtibār kalmadı, -madı]*

iʿtibār ola: *Değerli olmak, rağbet edilmek.*

Ne ʿācizem ki cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [iʿtibār ola,]*

itibāra: *Değer, kıymet, saygı.*

Kūyına varsa göñlüm olmak diler melāmet / Varur mı ʿāşıḳ olan hīç **[i]ʿtibāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [[i]ʿtibāra,]*

iʿtidāl: *Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.*

Gülde luṭf u servde var **iʿtidāl** / Cemʿ olupdur cümlesi sende hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [iʿtidāl,]*

iʿtimād eylemesün: *İnanmak, güvenmek.*

Hergiz kimsene eylemesün çarḫa iʿtimād / Zīrā ki geçer dün [ü] güni inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 2). [iʿtimād eylemesün, -mesün]*

iʿtimād itmek: *Güvenmek II aldanmak, kanmak.*

Raḳībüñden Muḥibbī iḥtirāz it / Degüldür **iʿtimād itmek** Yehūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 6). [iʿtimād itmek, -mek]*

itler: *It, köpek II sevgilinin kapısındaki köpekler.*

İtlerüñ karşu gelür kūyūña varsam çagrışup / Dirler iy yār-ı ḳadīmī şimdiye dek kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [itlerüñ,]*

İy hümā-ṭalʿat kerem kıl sāye sal ben ḫāküñe / Üstüḫ∨ānumı niçe bir **itlerüñ** tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [itlerüñ,]*

itleri gibi: *Köpekleri gibi.*

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek **itleri gibi** baña der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [itleri gibi,]*

itmām: *(evin) bitirilişi, tamamlanışı.*

ʿIşḳ dersin okıyanlar iremez **itmāmına** / İntihā itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [itmāmına, -ı, -n, -a]*

itmāmına irmez: *Tamamlamak.*

ʿIşḳ dersin okıyan irmez anuñ itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [itmāmına irmez, -mez]*

itme: *Etme, yapma.*

Sakın dünyāya dil virüp içinde āşiyān **itme** / Senüñ gibi niçe yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [itme,]*

itmeġe: *Etmeğe, yapmaya.*

Her bir nefesde niçe ʿaṭālar ider saña / Kim ḳādir olur **itmege** ḥamdi edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [itmege,]*

itmek gerek: *Yapmak gerek.*

Dimezem cevr eyleme göster gehī mihrüñ yüzin / Dōstum her nesneyi **itmek gerek** evzān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [itmek gerek,]*

itse: *Yapmak, etmek.*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā eşk-i çeşmümden sakın / Keşret **itse** didiler eyler ziyān eşcāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [itse,]*

ittiḥād: *Birlik.*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm **ittiḥād** / Aña yeksān görinür olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [ittiḥād,]*

iy: *Ey.*

Beñzemez ḥüsnüñe hergiz senüñ **[iy]** ḥūr u melek / Dest-i ḳudret ḫalḳ kılmış nesl-i ādemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [[iy],]*

iy: *"Ey" seslenme edatı.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [iy,]*

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru **iy** Yūsuf-cemāl / Gözlerümden cūlar akup Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [iy,]*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya **iy** kaşı kemān / Baña geldükçe neden kurulı yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [iy,]*

Yār işiginde koma öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tā ʿarş üzre **iy** Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [iy,]*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül bülbül gibi / **İy** dil-i şūrīde sen çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [iy,]*

Sanma **iy** dil kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [iy,]*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur gīce şuʿāʿum görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [iy,]*

Ehl-i diller meclisine **iy** göñül yol yok saña / Tā ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [iy,]*

İy Muḥibbī ṣabra ṭāḳat kalmadı yigdür sefer / Göndere vādīleri gönlüñi seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī gülüp evvel yüzüñe / İdiser soñra seni zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 5). [iy,]*

Gün yüzine bakabilmem **iy** yaşum sen perdesin / İy göñül bilmem seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [iy,]*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / **İy** göñül bilmem seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [iy,]*

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna āh / **İy** göñül gördüm seni Mecnūnlayın efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [iy,]*

Sakın āhumdan **iy** āfitāb sakın / Olmasun yüzüñe seḥāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [iy,]*

Kandasın **iy** cān-ı cānān-ı cihān u cān-ı men / Yoluña olsun hezārān cān fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [iy,]*

Bu Muḥibbī'ye cefā vü cevr gördüñ müsteḥaḳ / İy güzeller ḫusrevi **iy** şāh u **iy** sulṭān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [iy,]*

Her yaña bakam görürem ben ḫayālüñi / ʿAḳs-i cemāl-i rūyuñı **iy** luʿbetān-ı çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 3). [iy,]*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli saña diye hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [iy,]*

Nedür **iy** zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / Saña rūşen iderdüm ger velī ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [iy,]*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / Kim koyup yarın gidersin tut ki Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [iy,]*

İy pādişāh-ı ḥüsn v'iy Ḫusrev-i zamān / 'Āşıḳlaruñı eyle kapuñda gel imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 1). [iy,]*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm **iy** şāh-ı men / Niçeye dek alasın feryād[u] zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [iy,]*

Ḫamdü-lillāh başa iltdüm bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / **İy** Muḥibbī dimesün kimse baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [iy,]*

Dökersin dīdeden **iy** çeşm-i pür-ḫūn / İçeyin müstedām ol baña sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 5). [iy,]*

Şemʿ-i ḥüsne **iy** Muḥibbī yak göñül pervānesin / Niçe kerre yanageldüñ şimdi küllī yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [iy,]*

Ḫadeng-i ġamzeñ **iy** dilber nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā bilürem anuñ ben **iy** kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [iy,]*

Ḫadeng-i ġamzeñ **iy** dilber nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā bilürem anuñ ben **iy** kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [iy,]*

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre her dem ḥāşıluñ / **İy** Muḥibbī sen ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [iy,]*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż u şīrīn dehenān / **İy** boyı serv-i sehī sünbül sīmīn ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [iy,]*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż u şīrīn dehenān / **İy** boyı serv-i sehī sünbül sīmīn ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [iy,]*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı dime sakın / **İy** Muḥibbī kaldı ʿāciz çekmede pīl-i tenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī ʿışḳ eri nāmūs-ıla ʿārı n'ider / Evveli ʿışḳuñ budur kim terk ola ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī dāduñı gūş eylemez ol seng-dil / Niçeye dek nāle kılup āh u feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 5). [iy,]*

Ḫasretüñden kana döndi yaşum **iy** serv-i ḫırām / Akdı cūlar her yaña bu dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [iy,]*

İy Muḥibbī sīm-i eşküm rūy-ı zerdüm var iken / Fāriġ olsam tañ mıdur ger dirhem ü dīnārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī kim ki gördi ol güzeller şāhını / Bārekallāh didi bu ḥüsne hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī korkaram ki ʿışḳumı fāş eyleye / Gelür oldı bu zebānuma benüm derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [iy,]*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse ger ṣabā / Nāfesini döke yire reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [iy,]*

Dest-i hicrāndan şikāyet idem **iy** sulṭān-ı ḥüsn / Şevketüñ efzūn ola vaṣluñla ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [iy,]*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / **İy** felek her seng[i] kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī her kaçan yād idesin gül ruḫların / Gīceler bülbülleyin tā ṣubḥ feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥib aḥsent in ṭarz-ı ġazel / Şimdiki ʿāṣruñ bugün Ḫassān'ısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [iy,]*

Niçe serler her gün eylersin ġıdā / **İy** ʿacūz dünyā meger serḫānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 8). [iy,]*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi **iy** māh-rū / Tīredür bu gündüzüm bil ki şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [iy,]*

İy Muḥibbī gül ruḫın yād eylesem bülbül gibi / İñlerem tā ṣubḥ olınca āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [iy,]*

Dilde olan derd ü miḥnet küllī olsun āşikār / **İy** cefā-ḫū vaḳt olupdur sīnemi ben yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [iy,]*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / Didi öldürmekden özge bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [iy,]*

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm ḫāṣıluñ / **İy** Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [iy,]*

Ḫāk-i pāyine yüzüñ sürdükde cānuñ virmedüñ / **İy** dil-i şūrīde ol günden berü şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 2). [iy,]*

İtlerüñ karşu gelür kūyūña varsam çagrışup / Dirler **iy** yār-ı ḳadīmī şimdiye dek kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [iy,]*

Elüñden ne gelür **iy** dil ḫayāl-i yār-ıla eglen / İdüp feryād bülbül-veş fiġān u zār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 1). [iy,]*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin **iy** dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [iy,]*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿāşıḳlaruñ ḫasta / Ṭābīb-i dilsin **iy** dilber idüp tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [iy,]*

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḫüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī sırruñı ketm eyle iẓhār eyleme / Şöyle sakla anı cān-ı nā-tüvānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [iy,]*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem nūş eyleyüp raḥm itme / **İy** gözi mestāne sensin iy gözi mestāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [iy,]*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem nūş eyleyüp raḥm itme / İy gözi mestāne sensin **iy** gözi mestāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [iy,]*

İy Muḥibbī baḥr-ı dilde bulmaga söz gevherin / Ṭālib-i dür-dāne sensin ṭālib-i dür-dāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [iy,]*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / **İy** göñül bu sanʿatı ögren varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [iy,]*

İy Muḥibbī ister iseñ bulasın genc-i viṣāl / İste göñlüñde bulursın geçme sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī her yañadan gelse ġam olma melūl / Çünki açar her dili ġamgīni ṣaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [iy,]*

İy hümā-yı luṭf ʿışḳuñ beni mecnūn eyledi / Başum üzre n’ola bir kerre yaparsañ āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [iy,]*

İy Muḥibbī işidüp aḥvālümi çūbān-ı ʿışḳ / Eyledi baña vaṣiyyet câme-i peşmînesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 5). [iy,]*

Didüm **iy** dilber neden cemʿ itdüñ ʿuşşāḳuñ serin / Didi kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [iy,]*

Bezm-i ġamda **iy** Muḥibbī ʿāşıḳ-ı şūrīdeler / Cān u dilden nāle kılsun ḳaddini çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī māh-rūlarda vefā emr-i muḥāl / Añlaram ebleh anı ʿömr-i vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [iy,]*

Kandasın **iy** göñlümüñ ārāmı cānum maḥremi / Kullarına ẓulm idici pādişāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [iy,]*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm kemān itdi firāḳ / **İy** benüm kirpügi ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [iy,]*

Sal hümā sāyeñ teraḥḥum kıl bu ben üstādeñe / **İy** benüm evc-i felekde mihr ü māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [iy,]*

Ne umarsın **iy** göñül sen ol gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide ḥaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [iy,]*

Yazılan başa gelürmiş **iy** göñül āh eyleme / Dāmına düşdüñ anun raḥm umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [iy,]*

İñen incinme **iy** göñlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan / Güzellerden vefā gelmez meṣeldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [iy,]*

Niçe bir yanam yakılam gerdiş-i eflākden / **İy** ṣabā luṭf it götürgil bu ġubārı ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [iy,]*

İy dil hevā-yı kākül içün zülf-i ḫamdasın / Ṣād ol göñül ki silsile-i bend-i ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [iy,]*

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken / Ben belā kūhında Ferhād idüm **iy** şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [iy,]*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara terk itmeyince cān u ser / Vuṣlat-ı cānān muḳarrer girmez ele rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [iy,]*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış **iy** Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [iy,]*

Ehl-i ʿışḳa **iy** felek ḫayyāṭı biçerseñ ḳabā / Ġamdan özge ḫilʿat ü tāc u ḳabā biçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [iy,]*

ʿIşḳ mıdur eyleyen tīr-i belāya cān siper / **İy** Muḥib derd ü belā sīnemde peydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [iy,]*

Derd-i ʿışḳa **iy** ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ anda bu derde devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [iy,]*

Göñlümi gönderdüm evvel kūyına dildārumūn / **İy** Muḥibbī ögrene ol bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [iy,]*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed **iy** Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [iy,]*

Seyr-i gülşen eylemek uşşāḳa olmışdur ḥarām / **İy** yüzi gül her dem eglence ḫayalüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 2). [iy,]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / **İy** Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [iy,]*

İy Muḥibbī sor baña ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [iy,]*

Devr-i gülde **iy** Muḥibbī al ele peymāneyi / Furṣatı fevt itme żāyiʿ kılma ʿömrüñ bir demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [iy,]*

Dirseñ **iy** dil sırr-ı ʿışḳ fāş olmasun / Ṣabr kıl bir dem gözüñ yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [iy,]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün gendüm gibi / **İy** Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [iy,]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / **İy** Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [iy,]*

İy Muḥibbī tolaşaldan dil saçı zencīrine / Mesken itdüm rūz u şeb Mecnūn gibi ṣaḥrāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [iy,]*

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿahdine tīz turmaz döner / Şöyle beñzer nāz-ıla şāh-ı Karaman'dur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [iy,]*

Bī-sütūn'dan muḥkem iken **iy** Muḥibbī kūh-ı ġam / Kūhkenlik sanʿatında ben daḫı verzīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 5). [iy,]*

Ḫāk-i pāyinden eṣer bulduñ mı **iy** bād-ı ṣabā / Niçe yıllardur eser durmaz bir ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [iy,]*

Pāyına yüzler eger sürmek dilerseñ dilberüñ / Bir ḳadem **iy** eşk-i çeşmüm yüzüm üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [iy,]*

İy felek sakın geçer durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [iy,]*

ʿArż kıl ḫālümi ol gül-ruḫa **iy** bād-ı ṣabā / Uşbu yolda yaraşur çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [iy,]*

Sebzezār oldı Muḥibbī vardugında ḫaṭṭ-ı yār / **İy** gözüm merdümi şimden girü nemnāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [iy,]*

Żāyiʿ itme **iy** dil-i şūrīde gel gül ṣoḥbetin / Cān u dilden tā seḥer gūş eyle bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [iy,]*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī daʿvet itme meclise meh-rūlar[ı] / İḫtiyār eyler m[i] hīç sulṭān olan kul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī ruḫları şevḳine her şeb-tā-seḥer / Bülbül-i şūrīde-veş nāle [vü] feryād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini zencīr ider gördüm çün ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [iy,]*

Okuduñ lü'lü' dişinden **iy** Muḥibbī çün ḥadīṯ / Anuñ içün oldı eşʿāruñ senüñ dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [iy,]*

Dil-ḫasta olam virmeyesin baña bir cevāb / **İy** ʿĪsī-nefes derdüme dermān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī serv ḳaddin görse gülşende çınār / El duʿāya kaldurur ol ḳāmet-i bālā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [iy,]*

İy kaşı ya sīnem içre gönderüp ġamz okların / ʿĀḳıbet kıldı benüm ḳalbümde cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [iy,]*

Yimezem dünyā ġamın ben ḥ∨āce-i dünyā gibi / **İy** Muḥibbī anuñ içün fāriġu'l-bālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 6). [iy,]*

Ārzū itme viṣālin **iy** Muḥibbī fāriġ ol / Sen gedāsın bir ḳalender ol ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [iy,]*

İy dil-i bī-çāre itme cevr-i dilberden enīn / Mā-teḳaddemden meşeldür nāz ider her nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [iy,]*

İy Muḥibbī benī-ādemde vefā kalmadı hīç / Sen de Mecnūn-ṣıfat tut yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [iy,]*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz **iy** Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [iy,]*

Ben benümçün dimezem **iy** kaşı ya müjgānu ok / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [iy,]*

Dīdem üzre **iy** sehī ḳāmet gelüp bas bir ḳadem / Pāyuña īsār ide çeşmüm firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [iy,]*

İy bāġbān bakmaz-ıduñ serve bir daḫı / Görseñ çemende ol boyı serv-i ḫırāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [iy,]*

Ġamzeler ẕulm-ıla öldürürse lāʿlüñ dirgüren / **İy** Mesīḥā-dem Muḥibbī'de gel eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [iy,]*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma **iy** dōst benüm / Her kaçan karşuña bu göñlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [iy,]*

İy ṭabībüm dil ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [iy,]*

Ḥasret-ile āh senden ayru **iy** Yūsuf-cemāl / Eyledüm Yaʿḳūb-veş dil ḫānesin beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [iy,]*

Ben ġubārı didüm **iy** gün yüzlü toprakdan götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez kaçar / Līk hīç gitmez yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [iy,]*

Çün beni rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār sen / **İy** ṭabīb-i dil neden derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [iy,]*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ **iy** göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [iy,]*

Cennete aldanma zāhid gibi bakma kevs̱ere / **İy** göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [iy,]*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr içinde ḫālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [iy,]*

İy Muḥibbī devlet-i dāreyni bulur şübhesüz / Kim ṣafā-yı ḳalb-ile ḫālī degül tevḥīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [iy,]*

Zülf-i müşgīnüñi **iy** dilber tırāş itmeñ neden / Çeşmümüñ yaşın döküp bagrumı baş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [iy,]*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede cānum gibi / **İy** göñül āh itmeg-ile anı fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [iy,]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / **İy** Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [iy,]*

Raḥm umarsın **iy** göñül sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [iy,]*

Āteş-i ḫüsnine yāruñ **iy** göñül pervānesin / Zülfi zencīrine dil virdüñ ʿaceb dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [iy,]*

Göñlümüñ vīrānesin **iy** dōst maʿmūr eylegil / Kaʿbe yapmakça dimişlerdür yapan dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [iy,]*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ **iy** dil meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [iy,]*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm uyanmadı / Ḫufte baḫtum gibi **iy** dilber kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [iy,]*

İy Muḥib ḫāl-i siyeh yek dānedür / Toḫm mihreş der derūn-i dil-fiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 5). [iy,]*

Ne umarsın **iy** göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [iy,]*

İy Muḥibbī umma dünyādan vefā / Kime itmişdir vefā bu pīre-zen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [iy,]*

İy ṭabīb-i dil iriş kim kaldı cāndan bir ramaḳ / Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [iy,]*

Gele **iy** Yūsuf-ı Mıṣrī göñül taḫtında sulṭān ol / İki yirden akıtdum Nīl'i gözüm mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [iy,]*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül gibi efġān / Sakın **iy** ḫūblaruñ şāhı anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [iy,]*

İy ḫıredmendān ne kılam bu dil-i dīvāneye / Boynuma ḳullāb-ı zülfi oldı zencir-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 2). [iy,]*

Kalmadı ehl-i kerem ʿAnḳā-ṣıfat nā-yābdur / **İy** dirīġā sifle-perver oldı bu gerdūn-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [iy,]*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe **iy** dil şādsın / Anuñ içün kim ezelden sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [iy,]*

Leylī zülfine dolaşduñ **iy** göñül Mecnūnlayın / Laʿl-i Şīrīnine cān virür meger Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [iy,]*

Sāḳī-i mehveş elinden nūş kıl cām-ı şarāb / **İy** Muḥibbī çün ġam-ı devrān ile nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī ḫāne-i ʿuşşaḳa āteş salmaga / Ruḫları ẕikriyle şiʿri sūznāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma sakın āyīneye / Yüz karasın göresin korkum bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [iy,]*

Yüri **iy** bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra be-gū / Niçe bir kanum içer ol gözi ḫūn-ḫ∨āra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [iy,]*

İy Muḥibbī lāʿlin añup aglama / Çün żarar eyler şeker tengine su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [iy,]*

Perī misin ya ādem **iy** melek-ḫū / Seni görmege muḥtāc ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [iy,]*

Ne sünbüldür saçuñ **iy** çeşmi āhū / Beni dīvāne eyler āḫir āh o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [iy,]*

Āşinā idük ezel bezminde **iy** ārām-ı cān / Ne sebeb düşdi ki şimdi yādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [iy,]*

İy Muḥibbī ḫandenüñ ardınca vardur giryesi / Anuñ içün dāyimā nā-şādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [iy,]*

İy Muḥibbī kimse gūş itmez bilürsin nāleñi / Sakın aldanma dise künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [iy,]*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm **iy** sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir ḳadeḥ sundı didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [iy,]*

Nālesi eflāke irdi bu Muḥibbī ḫastanuñ / Pes nedendür gūşuña girmez senüñ **iy** māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [iy,]*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum **iy** tünd-ḫū / Yoksa senden görmedüm cevr ü cefādan ġayrı rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [iy,]*

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz sorma ḥālüm hicr ara / Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [iy,]*

Ḫasta dil lāʿl-i leb-i cānānın eyler ārzū / **İy** ṭabībüm derdine dermānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 1). [iy,]*

Bülbül-i dil-ḫasta gül ruḫsāruñ eyler ārzū / **İy** Mesīḥī dem hemān güftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 1). [iy,]*

Anuñ-ıçun cū olup bu göz yaşı olur revān / **İy** boyı serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [iy,]*

Ḳaddüñe benzedügiy-çün **iy** gülʿiẕār serv / Buldı cihānda anuñ-ıçun iʿtibār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [iy,]*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [iy,]*

İy ḳamer yüzlü ḫayālüñ gelse dil eyler kelām / Tañ degül dīvāneler eyler tekellüm māh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [iy,]*

Yüregüm ṣad pāre oldı **iy** ṭabīb-i dil meded / Sīne-i çāküm benüm lāyıḳ-durur merhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [iy,]*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / **İy** ġam aña eyleseñ olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [iy,]*

Bir naẓar kıl **iy** ṣeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün / Gel uyandur ḫ∨ābdan ol nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [iy,]*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḫ-ı belā içre müdām / **İy** lebi şīrīn n'içün añmazsın ol ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [iy,]*

Gözlerüñ yaşını ḫarc eyle Muḥibbī yolına / **İy** gözüm merdümi fikr eyleme deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī ko saña cevr ü cefālar kılsun / Yiridür göñlüñi çün bagladuñ ol bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [iy,]*

İy ṭabīb-i dil ü cān derdüme dermān eyle / Bir güle bak yüzüme göñlümi şādān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 1). [iy,]*

Sanma **iy** ḫasta göñül kim seni cānān acıya / Derd-ile ölür iseñ sanma ki dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [iy,]*

İy Muḥib gülşen-i ḥüsninde nigāruñ zār ol / İşidüp nāleñi tā ol gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [iy,]*

Bu bendeñi **iy** serv-i ḫırāmānum unıtma / Dil-ḫasteñi **iy** lebleri dermānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [iy,]*

Bu bendeñi **iy** serv-i ḫırāmānum unıtma / Dil-ḫasteñi **iy** lebleri dermānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [iy,]*

Yakdı cigerüm āteş-i hicrān meded eyle / Bu teşne dili **iy** lebi ḥayvānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [iy,]*

Göz yaşı firāḳuñla akar su gibi her dem / Ḫāk itme beni **iy** şeh-i ḫūbānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [iy,]*

Rūşen idegör gözlerümi pīrehenüñle / Bu ʿāşıḳı **iy** Yūsuf-ı Kenʿān'um unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 4). [iy,]*

Buyursañ **iy** şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [iy,]*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẓar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [iy,]*

ʿĀrif-iseñ **iy** Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı rinde sor / Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [iy,]*

Bir naẓarla **iy** gözüm kılduñ belāya mübtelā / Niçe yüz biñ miḥnet ü ḥayfā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [iy,]*

Ṭālib olduñ zülfi zencīrine **iy** şūrīde-dil / Bilmedüñ dīvānelik derdā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 3). [iy,]*

Eyledüñ kūyından āvāre beni **iy** çarḫ-ı dūn / Düşürüp tenhā ġam-ı şaḥrā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī ser-te-ser bu ʿāleme sulṭān iken / Bende olduñ ʿışḳa āh u vā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī saklar-iken ʿışḳum oldı āşikār / Eşk-i surḫ u rūy-ı zerdümle ʿayāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [iy,]*

Kendü ḥālün fikr kıl ko ġayrılar aḥvālini / **İy** Muḥibbī sen sen ol bir kimseye lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [iy,]*

Cūş idüp **iy** Muḥibbī yine göñül / Didi bu şi‘ri ḫoşça rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [iy,]*

Gele **iy** ḫūblaruñ şāhı koma boynuñda bu āhı / Teraḥḥum eyle geh gāhī iñende bī-emān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [iy,]*

Gözüm yaşı tuġyān ider **iy** Yūsuf-ı Mıṣrī / Raḥm eyle baña yoksa kalursın Nīl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī kanda varup eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm ikisi ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [iy,]*

İy güneş yüzlüm gidergil ʿārıżuñdan zülfüñi / Kimseler beñzetmesün anı niḳābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [iy,]*

İy hümā-ṭalʿat kerem kıl sāye sal ben ḫāküñe / Üstüḫ∨ānumı niçe bir itlerüñ tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī götürürse yār zülfinden niḳāb / Gözlerüm yaşı o dem pāyına akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [iy,]*

Lebleriüñe beñzedügiyçün senüñ **iy** māh-rū / Raġbet eyler bu Muḥibbī dem-be-dem peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [iy,]*

Seyl-i eşküm egnüme geydürdi gülgūn cāmeler / **İy** Muḥibbī kim göre taḥsīn ide göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī yār götürse yüzinden ger niḳāb / Māh-rūlar her biri barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [iy,]*

İy Muḥibbī kime baksañ bil anı ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma gördükde göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī ser-i kūyında kaçan āh idesin / Şöyle āh eyle ki ṣuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī göñlümi gönderdüm almadum ḫaber / Kanda gitdi gelmedi bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī her ne yirde cāy ide sulṭān-ı ʿışḳ / Cān u dil ḫākister eyler üstüḫ∨ānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [iy,]*

Kimse yārūñ **iy** Muḥibbī añlamaz māhiyyetin / Niçe müşkiller egerçi ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [iy,]*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm **iy** Muḥibbī ṣayd içün / Key saʿādetdür bulına başuñ ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī yine söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / Cümle naẓm ehli görüp reşk ide bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [iy,]*

İy türk-i şūḫ ʿāşıḳa cevr ü ʿiṭāb ne / İtmege cefā sengile göñlin ḫarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [iy,]*

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān didüm / **İy** şeyḫ-i şehr baña di rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī mest idüp lā-yaʿḳıl itdi būsesi / Beñzedürsem leblerini kimse ʿayb itmez müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [iy,]*

İy Muḥibbī gün yüzinde zülf-i yārı dir gören / Sāye salmışdur bulut ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [iy,]*

Fikr kılma **iy** Muḥibbī sakın assıla ziyān / Er odur kim aña bir būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī dil-i dīvāneyi bend itdi nigār / Boynına kākülini dakdı selāsil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [iy,]*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī raḥm kılmazsın aña / **İy** vefāsı yok nedür bunca teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī yür[i] var kūy-ı ḫarābāt eri ol / Alayın dime sakın ad-ıla sanı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī kim bilürdi derd-i dil aḥvālini / Okımasa defterin almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [iy,]*

İy muʿallim yāra taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / Līk göstermedüñ aña cefādan özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [iy,]*

İy şūḫ-ı Türk cevr ü cefā vü ʿitāb ne / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [iy,]*

İy Muḥibbī el irişmez sidreden bālā ḳadi / Meger āhum irişe ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [iy,]*

Dilerem **iy** sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [iy,]*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri **iy** sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [iy,]*

Gele **iy** ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle ki gāhī iñende bī-amān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [iy,]*

İy Muḥibbī işigin ara saʿādet bulasın / Ẓıll-ı Ḥaḳ'dur irişen rāhat olur sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 6). [iy,]*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz idüm dil nişān / Ok u ya alup ele çeşmi kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [iy,]*

Seni bir kez gören **iy** yār-ı cānī / Degermi ġayra yāḫūd sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [iy,]*

İy Muḥibbī mevsim-i güldür güzeller yādına / Cām-ı mey nūş idelüm gel bir niçe yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [iy,]*

İy Muḥibbī ʿāḳil iseñ kıl melāmet iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿışḳı kimse ad u san ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [iy,]*

İy Muḥibbī şükr kıl derd ü belā vü miḥneti / Gönlüme tapşurdılar düşdi emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [iy,]*

İy Muḥibbī kim bütün ider bu gönlüm şīşesin / Yār çokdan anı sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [iy,]*

iy ʿandelīb: *Ey bülbül.*

Ol gül endāmuñ firākında yine **iy ʿandelīb** / Gīceler tā ṣubḥ olınca nāle vü feryadsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 4). [iy ʿandelīb,]*

iy bī-çāre: *Ey çaresiz.*

Key naḥīf oldum bulan bulur fiġānumdan beni / Dir ki **iy bī-çāre** sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [iy bī-çāre,]*

iy bülbül-i dil: *Ey gönül bülbülü.*

Çünki girmez gül gibi āh u fiġānuñ gūşına / Yiter **iy bülbül-i dil** nāle vü feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 3). [iy bülbül-i dil,]*

iy dīde: *Ey göz.*

Niçeye dek kalasın bu ġaflet uyḫusında sen / Aç gözüñ **iy dīde** oldı vaḳt iy dil gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [iy dīde,]*

Āhum yili dil zevraḳını bāda virür āh / **İy dīde** kerem eyle de derya gibi düşme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [iy dīde,]*

İy dīde pendüm dut benüm neẕẕāre-i rū eyleme / İy dil vefādan arı dur meyl-i o bed-ḫū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [iy dīde,]*

iy dil: *Ey gönül.*

Niçeye dek kalasın bu ġaflet uyḫusında sen / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt **iy dil** gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [iy dil,]*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā imiş / Yine gerekdi gir sen **iy dil** araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [iy dil,]*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm **iy dil** seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [iy dil,]*

Düşüp **iy dil** yine deryā-yı ʿışḳa / Yürürsin anda dāyim māhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 2). [iy dil,]*

Gördüm **iy dil** seni maḥzūn ʿışḳ-ıla ġam-ḫurdesin / Sīneñ üzre daḫı dāġlar yakmış āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [iy dil,]*

Çekmesün cellād çeşmüñ tīġ-ı ḫūn-ālūdını / Ḳaṣd-ıla baḫr içre **iy dil** çok zamāndur mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [iy dil,]*

Gülşen-i ḫüsninde **iy dil** tā seḥer / İñiler bir bülbül-i nālānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 3). [iy dil,]*

Kaʿbe-i kūyına vardum cān-ıla / Bilmedüm **iy dil** ki anuñ ḳurbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 3). [iy dil,]*

Olma **iy dil** añuban ʿiṣyānuñı sen nā-ümīd / Umaram ʿafv ide cürmüm añaram Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [iy dil,]*

Ol ferāġatda yatur nāz uyḫusında ṣubḥa dek / Şem' gibi her gīce **iy dil** saña yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [iy dil,]*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden **iy dil** nāle kıl / Bezm-i ġamda ḫūn-ı dilden ġayrı mey içilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [iy dil,]*

İy dil sevüp ol ṣūḫ-ı sitemkārı n'idersin / Tā ṣubḥa degin eyleyüben zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 1). [iy dil,]*

Bagruma benüm niçe niçe yara urupdur / Yād eyleyüp **iy dil** baña ol yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [iy dil,]*

Görmek olmadı müyesser çünki ol meh-pāreyi / Açma **iy dil** çeşmi żāyiʿ eyleme naẓẓāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [iy dil,]*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim yir yir elif / Serv ü gül yirine **iy dil** anı seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [iy dil,]*

Dāġlar gül görinür sīnede serv oldı elif / Gözlerüñ yaşını **iy dil** aña bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [iy dil,]*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı **iy dil** yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [iy dil,]*

Māh-rūlarda mihr kalmadı dünyāda vefā / İkisinden fāriġ ol **iy dil** kırnaġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [iy dil,]*

Çünki fiġān u nāleñi gūş eylemez senüñ / **İy dil** niçeye dek idesin sen de ġulġula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [iy dil,]*

İkisinden birin **iy dil** diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın şāh-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [iy dil,]*

Ḳabūl eyledüñ **iy dil** cihānı bilmedin öñ / Cevābı niçe virürsin bu iltizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [iy dil,]*

ʿĀrife ʿālemde bir loḳma vü bir ḫırḳa yiter / Nāle eyler dönegör **iy dil** ṭolābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [iy dil,]*

Didüm saña **iy dil** ser-i zülfine dolaşma / Āḫir düşürür derd-i belalara ulaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [iy dil,]*

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler ten daḫı / Bir ḳabādur ʿāriyet **iy dil** gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [iy dil,]*

İy dīde pendüm dut benüm neẕẕāre-i rū eyleme / **İy dil** vefādan arı dur meyl-i o bed-ḫū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [iy dil,]*

Cīfe-i dünyāya **iy dil** key sakın meyl eyleme / Yoḫsa seni beñzedürler bil zebānuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [iy dil,]*

İkisinden birin **iy dil** diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın şah-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [iy dil,]*

Egerçi gördüñ ol yāruñ cefāsın / Velī olmak gerek **iy dil** ḥaẕerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 2). [iy dil,]*

Varuñı ḫarc it bugün **iy dil** yime dünyā ġamın / Kimse başa çıkmadı çıkmayısar devrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [iy dil,]*

Sakın ugrama **iy dil** ḫāneḳāha / İdesin meyden el vire tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 9). [iy dil,]*

iy dil ṭabībi: *Ey gönül doktoru (sevgili).*

Meded senden diler **iy dil ṭabībi** / Olan derdi olur dermāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 5). [iy dil ṭabībi,]*

iy dilber: *Ey sevgili!.*

Muḥibbī sözlerin taksañ n'ola gūşuña **iy dilber** / Yig alurlar anuñ ḳadrin bilenler dürr ü gevherden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [iy dilber,]*

iy dil-i cānāne: *Sevgilinin gönlü.*

Niçe yıldur eylemez bārān-ı dil te'sīr aña / Şöyle beñzer **iy dil-i cānāne** sen pūlādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 3). [iy dil-i cānāne,]*

iy dil-i dīvāne: *Ey divane gönül.*

Yār düşmen şūm ṭāliʿ baḫt-ı devlet ser-nigūn / **İy dil-i dīvāne** esbāb-ı viṣāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [iy dil-i dīvāne,]*

iy dōst: *Ey sevgili.*

İy dōst neden eyleyesin kaşlaruñı çīn / Kīn olsa kaçan olmaya anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [iy dōst,]*

Zülf-i siyāhuñ **iy dōst** boynuma bagum olsun / Ḫālüñ firāḳı cānā bagruma dāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [iy dōst,]*

Ger zülfüñ eger zülf-i dil-āviz ise **iy dōst** / Hem ḳayd-ı belā baña vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [iy dōst,]*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ dil ü cān illerin / Müşkil oldur kim görem **iy dōst** hicrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [iy dōst,]*

ʻĀşıḳı evvel öldür dönüp lebüñle dirgür / Maḥşer güninde **iy dōst** bu bir ʻalāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [iy dōst,]*

Beni derd ü belā ile bugün gülzār-ı ʿālemde / Fiġān u āh-ıla zār eyleyen **iy dōst** sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [iy dōst,]*

Terk idüp zühd ü ṣalāḥı kılmışam zülfüñ ḳabūl / Rūz-ı maḥşerde benem **iy dōst** zünnār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [iy dōst,]*

Urma göñül şīşesin **iy dōst** yirlere / Sakın ki batar ayaguña ābgīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 2). [iy dōst,]*

N'içün itmezsin gelüp **iy dōst** bir yirde ḳarār / Ḫāne eyle gāh cān gāhī dil-i vīrān vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [iy dōst,]*

Cānum bile yoluñda senüñ dil nedür **iy dōst** / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [iy dōst,]*

Ger ḫāk idesin seng-i cefā-y-ıla ben **iy dōst** / Mihr-ile vefā būyı gele uşbu tozumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [iy dōst,]*

İy dōst müjeñ tīrine sīnem siper olsun / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 1). [iy dōst,]*

Her kim ki benüm ḥālüme raḥm itmeye **iy dōst** / Ḥaḳ'dan dilerem ḥālini benden beter olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [iy dōst,]*

Cefā vü cevr-ile ḳahruñı **iy dōst** / Şikayet eyler cismümde her mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 2). [iy dōst,]*

İy dōst ḳāmetüñe senüñ biri beñzemez / Bāġ-ı cihānda gerçi var ṣad hezār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [iy dōst,]*

Görmeyelden berü **iy dōst** turunc ġabġabuñı / ʿĀrıżum zerd oluban döndi tenüm limona *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [iy dōst,]*

Öldürürseñ ideyim kanumı **iy dōst** ḥelāl / Tek lebüñden güzelüm būseñi iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [iy dōst,]*

İy dōst kerem eyle ḳadem bas yüzüm üzre / Küḥl eyleyeyim ḫāk-i derüñi gözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [iy dōst,]*

Yoluñda senüñ ṣādıḳam **iy dōst** vefāda / Nān u nemeki yimemişemdür dizüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [iy dōst,]*

Murādumdur şefāʿat senden **iy dōst** / Ümīdüm kesmezem irem murāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 3). [iy dōst,]*

Mihrüñ vaṭan **iy dōst** tutaldan dil içinde / Rūşen görinür gün gibi ʿışḳum il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [iy dōst,]*

Göñlümi göndermişem **iy dōst** senden cānibe / Añlamazam ki gele bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [iy dōst,]*

Gel ġonca gibi **iy dōst** bir dem tekellüm eyle / Nāz-ıla ser-firāzum gül ol tebessüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [iy dōst,]*

Āheste gelüp eyledüñ **iy dōst** teraḥḥümi / Soñra dönüben gitmege böyle şitāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [iy dōst,]*

Bir kez yüzüñi göstereyim dir-iseñ **iy dōst** / Cānum vireyin bu söze şükrāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [iy dōst,]*

Zülfüñe el ur nāz-ıla meydāna gel **iy dōst** / Kes başumı top itmege çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [iy dōst,]*

iy dōst: *A dost! Ey dost!.*

Ol zülf-i misk-būyuñı gel boynuña bırak / **İy dōst** hezār yig yaraşur ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [iy dōst,]*

Didüm ki göñül derdine **iy dōst** ne çāre / Didi ki lebüm barını gönderdüm em olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [iy dōst,]*

Muḥibbī'yi sorarsañ kimdür **iy dōst** / Eñ ednā bende bir kemter kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [iy dōst,]*

iy dünyā: *Ey dünya.*

Vefā gelmezse **iy dünyā** ʿaceb mi çünki sen zensin / Yudup bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [iy dünyā,]*

iy felek: *Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda)* ‖ *dünya.*

Āsitān-ı Ḳaṣr-ı Şīrīn yapar-ısañ **iy felek** / Yig-durur sengini reng-i ḫūn-ı Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 3). [iy felek,]*

iy ġam: *Ey gam.*

Ger ġulāmuñ isem **iy ġam** baña luṭf eyleyüben / Başuña ṣadḳa kılup çevrü kul āzād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [iy ġam,]*

iy göñül: *Ey gönül.*

İy göñül başdan beni sen çıkarursın ʿāḳıbet / Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ baña çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [iy göñül,]*

Genc-i vaṣlı ġayr yirde arama / Sende ara **iy göñül** vīrānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 9). [iy göñül,]*

İy göñül āhuñ odından nüh felek yanmak neden / İy gözüm eşküñle ʻālem kana boyanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [iy göñül,]*

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḥaẕer / **İy göñül** ejderden itmişler ṭılısm ol maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [iy göñül,]*

Olma maġrūr **iy göñül** baḫl u tekebbürden sakın / Başuñ eflāke irürse yüzüñ olsun ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 6). [iy göñül,]*

iy göñül: *Ey gönül.*

İy göñül sevdā-yı ʿışḳıyla anuñ efgendesin / Pādişāh-ı dehrsin maʿnīde ammā bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 1). [iy göñül,]*

ʿIşḳ meydānına girdüñ cān-ıla baş oynaduñ / **İy göñül** merdāne sensin iy göñül merdāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [iy göñül,]*

ʿIşḳ meydānına girdüñ cān-ıla baş oynaduñ / İy göñül merdāne sensin **iy göñül** merdāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [iy göñül,]*

Cān aparur şemʿ gördüm her gice pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne yanmak ögren **iy göñül** pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [iy göñül,]*

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ **iy göñül** bülbülleyin / Nāle eyle ṣubḥ olınca sen de bir ṣūrīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [iy göñül,]*

İy göñül rāh-ı vefā üzre kaçan ḫāk olasın / Umaram ki yücelüp ḳadr-ile eflāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 1). [iy göñül,]*

Fehm olınmaz **iy göñül** ince bili diḳḳat-ile / Tutalum ki yire sen bir kıla idrāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [iy göñül,]*

Bulmak isterseñ eger cānān viṣālin **iy göñül** / Rāyegān girmez elüñe ḫarc kıl cān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [iy göñül,]*

Zülf-i yāra baglanup sevdā getürdüñ başuma / Niçe dürlü **iy göñül** ġavġā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 1). [iy göñül,]*

Öldürür āḫir seni dil virme bu şīrīn lebe / **İy göñül** Ferhād-veş gel meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [iy göñül,]*

İy göñül eyle ḳanāʿat ḫānesin gel iḫtiyār / Sunma zāhid gibi sen ellerüñi her negese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 3). [iy göñül,]*

iy gözüm: *Ey gözüm! Âşık kendine seslenir.*

İy göñül āhuñ odından nüh felek yanmak neden / **İy gözüm** eşküñle ʻālem kana boyanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [iy gözüm,]*

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını / **İy gözüm** ġayret senüñdür cehd kıl geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [iy gözüm,]*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / Müstedām ol göreyiñ ʿālemde sen çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [iy gözüm,]*

iy gül-i nev: *Ey yeni açılmış gül.*

Aldanma **iy gül-i nev** tayanma rūzigāra / Cevr eyleme iñende gülşende gel hezāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [iy gül-i nev,]*

iy gül-i nev-reste: *Ey yeni açılmış gül.*

İy gül-i nev-reste gel sen bülbül ahından sakın / Derd-ile āh itse olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [iy gül-i nev-reste,]*

iy güzeller ḫusrevi: *Ey güzeller padişahı!.*

Bu Muḥibbī'ye cefā vü cevr gördüñ müsteḥaḳ / **İy güzeller ḫusrevi** iy şāh u iy sulṭān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [iy güzeller ḫusrevi, -i]*

iy kān-ı kerem: *Sevgili.*

Olmışam ʿışḳ faḳīri n'ola **iy kān-ı kerem** / Bir naẓar ḥüsnüñi iḥsān idesin cānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [iy kān-ı kerem,]*

iy kaşı kemān: *Kaşı yay gibi kavisli olan.* || *Sevgili.*

Niçe **iy kaşı kemān** cānuma bī-dād idesin / Bāri at ġamzeñ okın bu dilümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 1). [iy kaşı kemān,]*

iy kemān ebrū: *Keman kaşlı.*

Delindi ney gibi bagrum ölürsem **iy kemān ebrū** / Ṣadālar olısar ẓāhir benüm her üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [iy kemān ebrū,]*

Umardum **iy kemān ebrū** irişe sīneme tīrüñ / Beni sen nā-ümīd itdüñ bugün tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [iy kemān ebrū,]*

iy māh-ı dil-efrūz: *Gönüllere ferahlık veren ay.II. Güzel sevgili.*

Müjeñ tīrine **iy māh-ı dil-efrūz** / Siper yirine dutdum sīnemi ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 2). [iy māh-ı dil-efrūz,]*

iy meh: *Ey ay [gibi güzel sevgili].*

Ḫalel bir taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ **iy meh** / Bu çarḫ-ı bī-sütūnuñ ger żarar irse bināsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [iy meh,]*

iy meh-rū: *Ey ay yüzlü.*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / Bunı bildüm [ben] **iy meh-rū** cihān içinde sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [iy meh-rū,]*

Diler her kes kiʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden **iy meh-rū** hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [iy meh-rū,]*

iy nāzenīn: *Ey sevgili!.*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt ḫaṭṭuñ koma **iy nāzenīn** / Ḥaḳ dimişler cemʿ olmaz bir yire küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [iy nāzenīn,]*

Bilmezem ḥūrī misin yāḫū melek **iy nāzenīn** / Kim göre nūr-ı cemālüñ kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [iy nāzenīn,]*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem ne āb ü ḫāk **iy nāzenīn** / Dirsem saña itme ʿaceb rūḥī fedāk **iy nāzenīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [iy nāzenīn,]*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem ne āb ü ḫāk **iy nāzenīn** / Dirsem saña itme ʿaceb rūḥī fedāk **iy nāzenīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [iy nāzenīn,]*

ʿUṣṣāḳ görmez rūyuñı līkin alurlar būyuñı / Bulurlar elbet kūyuñı ṣad cān-ı pāk **iy nāzenīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [iy nāzenīn,]*

Geldüñ çemen seyrānına güller naẓar kılur kamu / Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk **iy nāzenīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [iy nāzenīn,]*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla velī bīmāruñam / Ger diyesin ġam-ḫ∨āruñam ġamdan çi bāk **iy nāzenīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [iy nāzenīn,]*

Görse Muḥibbī yüzüñi ırmaya andan gözini / Farḳına anuñ dutsalar tīġ-ı helāk **iy nāzenīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [iy nāzenīn,]*

iy nigār: *Ey sevgili.*

Sakın āhumdan **iy nigār** sakın / Katı tünddür bu rūzigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [iy nigār,]*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū **iy nigār** / Līk vardur agız ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [iy nigār,]*

Āhum odından **iy nigār** sakın / İrmesün kūyuña şerār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 1). [iy nigār,]*

iy nūr-ı ḥaḳ: *Allah'ın nuru.*

Saña tapşurdı Muḥibbī göñlini **iy nūr-ı Ḥaḳ** / Enbiyālar serverisin aduñ olmışdur Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [iy nūr-ı ḥaḳ,]*

iy pāk-dīn: *Saf dindar, dine samimi şekilde inanan kişi; Hz. Muhammed.*

Şeh-perin cārūb ide Rūḥü'l-emīn / Ḫāk-i pāyuña senüñ **iy pāk-dīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 1). [iy pāk-dīn,]*

iy perī: *Ey peri.*

Her kim ki göre **iy perī** nāgāh cemālüñi / ʻAḳlı gidüp ġaşy ola ol laḥẓa bayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [iy perī,]*

iy perī: *Ey peri. || Ey sevgili.*

Çeşmesār-ı çeşmümi kılsañ müşerref **iy perī** / Bir ḳadem bassañ gelüp bu çeşm-i giryān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 3). [iy perī,]*

iy perī-rū: *Ey peri yüzlü (sevgili).*

ʻĀrıżuñı görüp gül gülşende **iy perī-rū** / Reşk eyleyüp özini eyledi pāre pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 3). [iy perī-rū,]*

Ḫayālüñ geldügince **iy perī-rū** / İderem iki çeşmüm iki ḫayme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 3). [iy perī-rū,]*

iy ṣabā: *Ey saba rüzgârı.*

İy ṣabā ger kūy-ı dilberde beni yād idesin / Umaram ki bu dil-i mecrūḥumı şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 1). [iy ṣabā,]*

İy ṣabā ger yār kūyında beni yād idesin / Derd ü ġamdan kurtarup bu gönlümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [iy ṣabā,]*

Sürme ideyin gözlerüme **iy ṣabā** getür / Ḫāk-i derini küḥl-i Ṣıfāhān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 3). [iy ṣabā,]*

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur gözlerüme **iy ṣabā** / Zaḥmete girme varup gezme Ṣıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [iy ṣabā,]*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel getür bu ḫastaya / Kim feraḥ olsun eger dirseñ dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [iy ṣabā,]*

İy ṣabā ṣiʿr-i Muḥibbī olalı ḳand ü nebāt / Suḫenüm şekkerin ol laʿl-i şeker-bāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [iy ṣabā,]*

iy şāh: *Ey hükümdar.*

Bu Muḥibbī'ye cefā vü cevr gördüñ müsteḥaḳ / İy güzeller ḫusrevi **iy şāh** u iy sulṭān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [iy şāh,]*

iy sāḳi: *Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.*

Gel **iy sāḳi** berü sun sen ṣabūḥı / Ġam-ı dilber beni öldürdi bil sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [iy sāḳi,]*

iy şanem: *Ey put gibi güzel olan sevgili!.*

Baña gönderme vefā vü mihrüñi gel **iy şanem** / Tek cefādan bu dilüm maḥrūm olup zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [iy ṣanem,]*

Sen cān-ı pāksin **iy şanem** ne āb ü ḫāk iy nāzenīn / Dirsem saña itme ʿaceb rūḥī fedāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [iy ṣanem,]*

Laʿlüñi ol vaḳt öperem **iy şanem** / Eyleye bu ḫākümi devrān sebū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [iy ṣanem,]*

Sanma kim cevr ü cefādan **iy şanem** yüz döndürem / Çekmege zīrā anı muʿtādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [iy ṣanem,]*

iy sāye: *Ey gölge.*

Bi-ḥamdi'llāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri **iy sāye** yanumdan benümle hem-ʿīnān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 3). [iy sāye,]*

iy seḥer yili: *Ey seher rüzgarı.*

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer / Yūsuf'uñ pīrāhenin būyın götür Yaʿḳūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [iy seḥer yili,]*

İy seher yili bu dil derdini var yāra be-gū / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [iy seher yili,]*

iy sehī-servüm: *Ey fidan boylu. II Sevgili.*

Dilerem **iy sehī-servüm** giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 1). [iy sehī-servüm,]*

iy seng-dil: *Taş kalp, katı kalp, acımasız.*

Derd-i dilden korkaram **iy seng-dil** āh itmeğe / Yaka evvel ʿarżı andan āsümānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [iy seng-dil,]*
iy serv-i sehī: *Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.*

Gāh gül yüzüñ ile ʿarż idüp ʿanber saçuñı / Gāh **iy serv-i sehī** şīve-i şimşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 2). [iy serv-i sehī,]*

iy serv-i sehī: *Ey düz, doğru büyümüş servi boylu sevgili.*

Gāh gül göster ü geh sünbülüñ **iy serv-i sehī** / Nāz-ıla gāh gehī şīve-i şemşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [iy serv-i sehī,]*

iy serv-ḳad: *Ey sevgilinin selvi ağacına benzeyen boyu.*

Gözlerüm gevherlerini pāyuña **iy serv-ḳad** / İtmeyince yoluña anı īs̱ārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 3). [iy serv-ḳad,]*

iy servüm: *Ey sevgilinin selvi ağacına benzeyen boyu.*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın her yaña **iy servüm** / Ayaguña gözüm yaşı ko aksun cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [iy servüm, -üm]*

iy sīm ten: *Gümüş gibi parlayan ten; bembeyaz cilt.*

Gül yañaguñ yādına **iy sīm ten** / Lāle-veş çāk eyleyem kanlu kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 1). [iy sīm ten,]*

iy şīrīn dehen: *Tatlı dilli.*

Ṭūṭī-i ṭabʿum daḫı gūyā ola / Leblerüñden emsem **iy şīrīn dehen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 3). [iy şīrīn dehen,]*

iy şūḫ: *Ey şuh sevgili.*

Vaḳt olmadı mı **iy şūḫ** beni yād idesin / Ġuṣṣadan kurtaruban vaṣluñ ile şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 1). [iy şūḫ,]*

iy ṭabīb: *Ey tabib ! A doktor!.*

Gel **iy ṭabīb** nabżuma el urayım dime / ʿIşḳ ḫastasıyam derd-ile bakman devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [iy ṭabīb,]*

Derdüm benüm dermān-durur çek benden elüñ **iy ṭabīb** / Olmaz pez̄īr baña ʿilāc sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [iy ṭabīb,]*

iy ṭabīb-i dil: *Ey gönül doktoru.*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam **iy ṭabīb-i dil** meded / Leblerüñden ġayrı hergiz istemem dārūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [iy ṭabīb-i dil,]*

İy ṭabīb-i dil neden göndermedüñ şāfī cevāb / Yoḫsa göz göre bu miskīni helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [iy ṭabīb-i dil,]*

iy ṭabībüm: *Ey tabib ! A doktor!.*

Mübtelā-yı ʿışḳ olaldan āh kim dil-ḫasteyem / **İy ṭabībüm** dimedüñ bir kez anı yād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [iy ṭabībüm, -üm]*

iy yār: *Ey sevgili.*

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde añdum **iy yār** / Şekkerde ḳıymet artar dirler mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [iy yār,]*

Erġanūn oldı dilüm nālesini seyr eyle / Yaz yüzüñ naḳşını **iy yār** anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [iy yār,]*

Sevdümse seni ḫışmuña **iy yār** sebeb ne / Kılmak beni bu veche günehḳār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [iy yār,]*

Bu ben dil-ḫasteyi **iy yār** unıtma / Devā kıl derdüme tīmār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 1). [iy yār,]*

iy yārān: *Ey dostlar.*

Cānum **iy yārān** fedā kıldum ben ol dildāra kim / Miḥnet ü endūh-ı yārı ez-ser-i yārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [iy yārān,]*

iy yūsuf-cemāl: *Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü sevgili.*

Görmez-isem bir nefes ben seni **iy Yūsuf-cemāl** / Eşk-i çeşmüm ser-te-ser ġarḳ ide Kenʿān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [iy yūsuf-cemāl,]*

iy yüzi gül: *Ey gül yüzlü (sevgili).*

Seyr-i gülşen eylemek ʿuşşāḳa olmışdur ḥarām / **İy yüzi gül** her dem eglence ḫayālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 2). [iy yüzi gül,]*

iy zāhid: *Ey dindar ve takva sahibi!.*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi **iy zāhid** / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [iy zāhid,]*

iy zülf-i siyāh: *Sevgilinin siyah saçı.*

Genc-i ḥüsn üzre sen **iy zülf-i siyāh** / Ḥıfẓ içün anı meger suʿbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 4). [iy zülf-i siyāh,]*

iy zülf-i siyāhum: *Sevgilinin siyah saçı.*

Leylī zülfüñsüz Muḥibbī oldı Mecnūn'dan beter / Gitdi ʿaḳlum ṣabrum **iy zülf-i siyāhum** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 8). [iy zülf-i siyāhum, -um]*

ʿiyd ayını: *Bayram zamanı II bayramı müjdeleyen ay, yeni ay.*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿ**iyd ayını** iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [ʿiyd ayını,]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿ**iyd ayını** iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [ʿiyd ayını, -nı]*

'iyd olsun: *Bayram olmak.*

Devletüñ dilberā mezīd olsun / Her giceñ ḳadr ü günüñ **'iyd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 1). ['iyd olsun, -sun]*

ʿiyd-i vaṣluña: *Kavuşmanın bayramı.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿ**iyd-i vaṣluña** / Kanı ṭāliʿ ḳanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [ʿiyd-i vaṣluña, -uñ, -a]*

ʿiyd-i vaṣluña irerdüm: *Kavuşma bayramına ermek, kavuşmak.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ kanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [ʿiyd-i vaṣluña irerdüm, -erdüm]*

ʿiyş eyle: *Eğlenmek, yemek-içmek.*

Lebleri yādına ʿ**iyş eyle** ki gül hengāmıdur / Çün geçen geçdi Muḥibbī bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [ʿiyş eyle,]*

ʿiyş eylemek: *Eğlenmek, yemek-içmek.*

Ruḫlaruñ devrinde itdüm cām-ı laʿlüñi heves / Didiler ʿ**iyş eylemek** bihter-durur mehtābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 2). [ʿiyş eylemek, -mek]*

ʿiyş idelüm: *Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.*

Çün bahār oldı gelüñ ʿ**iyş idelüm** cānlar-ıla / Lebi mül gözleri bādām ruḫı ḫandānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [ʿiyş idelüm,]*

ʿiyş ü ʿişret itmeden: *Yiyip içme, zevk ü sefa etme.*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā ger geçesin / Yarın anda umaram kevşer şarābın içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [ʿiyş ü ʿişret itmeden, -meden]*

ʿiyş ü şafā: *Yiyip içip eğlenme.*

Cāna da virme ḫaber ḫūn-ı ciger içdügüñi / Tuymasun ʿ**iyş ü şafā** bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [ʿiyş ü ṣafā,]*

iz: *Belirti, emare.*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni āḫir / Ṣayyād bula ṣayduñ **izin** bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [izin, -in]*

iz: *Ayak izi.*

Kebkebüñ **izin** görüp bu cān u göñlüm şād olur / Bir gedā yol üzre san kim irişür dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [izin, -+i, -+n]*

iz: *Nişan, işaret.*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña yöneldüm / Kimdür ki ayak basa gelip bu **izüm** üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [izüm, -üm]*

ʿ**izār:** *Sevgilinin yanağı.*

ʿİzāruñ reşk-i rūy-ı gülʿizārān / Ġubāruñ tāc u taḫt-ı tācdārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 1). [ʿizāruñ, -uñ]*

ʿ**izār u ḫālüñe:** *Yanak ve ben.*

Kaşlaruñ çīn eyleme baksam ʿ**izār u ḫālüñe** / Dōstum cān murġını menʿ itme āb u dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 2). [ʿizār u ḫālüñe, -üñe]*

izhār eyledüñ: *Göstermek, açığa vurmak.*

Baḥr-ı dilden dürler **izhār eyledüñ** deryā-miṣāl / Ol sebebden didiler her beytüñe dürr-i semīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [izhār eyledüñ, -düñ]*

izhār eyleme: *Göstermemek, açığa vurmamak.*

İy Muḥibbī sırruñı ketm eyle **izhār eyleme** / Şöyle sakla anı cān-ı nā-tüvānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [izhār eyleme,]*

izhār ider: *Meydana çıkarmak.*

Hemān kendüzinüñ kemligin ider iẓhār / Şular kim naẓar eyler bizüm kelāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 4). [iẓhār ider,]*

iẓhār ider: *Meydana çıkarmak, göstermek.*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese **iẓhār ider** ol / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [iẓhār ider,]*

iẓhār itdi: *Göstermek.*

Maʿnā gülini itdi çün iẓhār Muḥibbī / İletdi seḥer yili anuñ būyını her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [iẓhār itdi,]*

iẓhār itme: *Göstermemek, açığa vurmamak.*

Baña dirler ki ʿışḳı itme iẓhār / Durur mı hīç āteş birile panbū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 3). [iẓhār itme,]*

ʿ**izz:** *Büyüklük.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿ**izz** ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [ʿizz,]*

ʿ**izz ü cāham:** *Makam ve mevkî sahibi.*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿālemde maḳṣūdum / Bunı sanma ki ʿālemde Muḥib[bī] ʿ**izz ü cāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [ʿizz ü cāham, -am]*

ʿ**īzz ü nāz-ıla:** *İtibar ve naz II değerlilik ve güzellik.*

Ol yār gelse meclise biñ ʿ**īzz ü nāz-ıla** / Şemʿi görüñ ki karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [ʿīzz ü nāz-ıla, --ıla]*

ʻizze: *Aziz olma, azizlik; yücelik, ululuk.*

Devlet-i vaṣla irişdüm diyüben **ʻizze** mi-şev / Ġam-ı hicrān-ı elem düşmeni çün duta kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 4). [ʻizze,]*

J

jāle: *Çiğ tanesi.*

Jālelerden gūşına dürler takupdur şāh-ı gül / Cāmesin surḫ eylemiş bir yār-ı raʿnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [jālelerden, -ler, -den]*

jende: *Eski, eski püskü, yamalı, hırka.*

Saña yitmez mi Muḥibbī egnüñe **jende** palās / Ziynet idüp niçeye dek idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [jende,]*

jende-pūş: *Yamalı eski hırka giyen (derviş).*

Zāhidi gör der-be-der geşt eyler olmış **jende-pūş** / Künc-i ḫalvetde neçün başına çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [jende-pūş,]*

jeng: *Pas.*

Pāk ola dirse Muḥibbī **jengden** levḥ-i żamīr / Bir niçe yārān buluban nūş-ı sāġar eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [jengden, -den]*

jeng oldı: *Paslanmak, pas tutmak.*

Jeng oldı göñül āyīnesi al ele sāḳī / Mey sun berü tā dāfiʿ-i ḫüzn [ü] elem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [jeng oldı,]*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare didüm / Didi bir ʿārif var mey iç sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [jeng oldı, -dı]*

jeng-i ġamdan: *Gam pası, gam kiri.*

Bir ḳadeḥle sāḳiyā ṣāf eyle dil āyīnesin / **Jeng-i ġamdan** korkaram bir gün kona gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [jeng-i ġamdan, -dan]*

jeng-i sehāb-ıla: *Bulutun pasıyla, ahın kara dumanıyla.*

Āh eylemegil gün yüzine karşu Muḥibbī / Tā **jeng-i sehāb-ıla** ḫafī olmaya ol rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [jeng-i sehāb-ıla, --ıla]*

jūlīde-mū: *Saçı darmadağınık olan.*

Takalı zülfi kemendin boynuma ol müşg-bū / Dönmişem Mecnūn'a bir āvāreyem **jūlīde-mū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [jūlīde-mū,]*

K

ḳabā: *Kaftan, elbise.*

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler ten daḫı / Bir **ḳabādur** ʿāriyet iy dil gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [ḳabādur, -dur]*

ḳabā biçerseñ: *Elbise dikmek.*

Ehl-i ʿışḳa iy felek ḫayyāṭı biçerseñ ḳabā / Ġamdan özge ḫilʿat ü tāc u ḳabā biçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [ḳabā biçerseñ, -erseñ]*

ḳabak: *Şarap kabı, kadeh.*

Deryā-yı eşke düşse yimez Muḥibbī pervā / İki yanumda ‘aynum iki **kabagum** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [kabagum, -um]*

kaʿbe: *Kabe.*

Kaʿbedür kūyı gelür sürün sürün ʿāṣıḳları / Yaʿni varup virmege ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [kaʿbedür, -dür]*

kaʿbe: *Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [kaʿbe,]*

Kaʿbe’dür kūyuñ nigārā eyledüm çünki ṭavāf / Cān u dilden gelmişem olmaga ḳurbān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [kaʿbe’dür,]*

Gönlümüñ vīrānesin iy dōst maʿmūr eylegil / **Kaʿbe** yapmakça dimişlerdür yapan dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [kaʿbe,]*

Kaʿbe’yi koyup kūyına olam revān didüm / İy şeyḫ-i şehr baña di rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [kaʿbe’yi, -y, -i]*

Kaʿbe’dür kūyı ṭavāf itmek diler gönlüm anı / Ger ḳabūli ola ḳurbān olayım ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [kaʿbe’dür,]*

kaʿbe: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

Kaʿbe’dür kūyı gelür ʿuşşāḳı ḳurbān olmaga / Ḫayrı te’ḫīr itmesün kılsun şitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [kaʿbe’dür, -dür]*

kaʿbe kūyuñı: *(Sevgilinin) Kabe gibi olan mahallesi.*

Kaʿbe kūyuñı varup yine ṭavāf eyleyüben / Ko Muḥibbī kuluñı yoluña ḳurbān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [kaʿbe kūyuñı, -ı]*

kaʿbe kūyuñuñ: *(Sevgilinin) Kabe gibi olan mahallesi.*

Kaʿbe kūyuñuñ hevāsıyla bugün ʿāşıḳlaruñ / Her biri ḥāżır kılupdur kendüzin ḳurbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [kaʿbe kūyuñuñ, -uñ]*

kaʿbe-i kūyına: *Kabe kadar kutsal köy II sevgilinin bulunduğu yer.*

Varursam **Kaʿbe-i kūyına** yāruñ / Bulurdum Merve ḥaḳḳıyçün ṣafā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 2). [kaʿbe-i kūyına,]*

kaʿbe-i kūyına: *(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.*

Kaʿbe-i kūyına vardum cān-ıla / Bilmedüm iy dil ki anuñ ḳurbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 3). [kaʿbe-i kūyına, -ına]*

kaʿbe-i kūyuñ: *Kaʾbe'nin bulunduğu yer II sevgilinin bulunduğu yer.*

Kaʿbe-i kūyuñ nigārā ḳible-i ʿuşşāḳdur / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye yok andan artuk secdegāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 2). [kaʿbe-i kūyuñ,]*

kaʿbe-i kūyuña: *(Sevgilinin) Kabe gibi kutsal kabul edilen semti, mahallesi.*

Kaʿbe-i kūyuña varan ʿāşıḳı ḳurbān eyle / Ḳaṣd ider ḫayra girür her kişi bayram olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [kaʿbe-i kūyuña,]*

kaʿbe-i murād: *Murad Kabesi.*

Saʿy it Muḥibbī tā bulasın **Kaʿbe-i murād** / Düş vādīlere cehd ile ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [kaʿbe-i murād,]*

ḳābe-ḳavseyn: *Kab-ı Kavseyn, miraç mucizesinin en son ve en ileri safhasında, Hz. Muhammed'in rüyete mazhar olduğu manevî makamın ismidir. II Yakınlık.*

Güzeller içre sensin ḳurretü'l-ʿayn / Olupdur yā kaşuñ da **ḳābe-ḳavseyn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 1). [ḳābe-ḳavseyn,]*

ḳabrüm üzre: *Kabrimin üstüne.*

Göreli serv-i revānuñ akıdur eşk-i revān / Ol sebebden bitiserdür **ḳabrüm üzre** erġuvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 1). [ḳabrüm üzre,]*

ḳabūl: *Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [ḳābūlüm, -üm]*

ḳabūl: *Kabul etme, razı olma.*

Ḳabūlümdür gelen senden cefālar / Hemān tek sen raḳīb sözine uyma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 4). [ḳabūlümdür, -üm, -dür]*

ḳabūl eyle: *Kabul etmek.*

Pādişāhdur emrini eyle ḳabūl / Kapusında bende-i fermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 4). [ḳabūl eyle,]*

Ḳabūl eyle kuluñdan cān u başı / Getürdüm tuḫfedür dervīş-i şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 3). [ḳabūl eyle,]*

ḳabūl eyledüñ: *Kabul etmek.*

Ḳabūl eyledüñ iy dil cihānı bilmedin öñ / Cevābı niçe virürsin bu iltizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [ḳabūl eyledüñ, -düñ]*

ḳabūl eyler: *Kabul etmek.*

Ger cefā sengini yagdursañ gökden rāżıyam / Her ne kim gökden yaga lā-büd **ḳabūl eyler** zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [ḳabūl eyler, -r]*

ḳabūl eyler: *Kabul etmek.*

Eyleseñ cevr ü cefālar yüzümi döndermezem / Her ne kim gökden yagar anı **ḳabūl eyler** zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 4). [ḳabūl eyler,]*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / Dōstlar gökden ne yagarsa götürür çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [ḳabūl eyler,]*

ḳabūl eyleye: *Kabul etmek.*

Şehr-i miḥnetde sorarsañ ḥālini ʿāşıḳlaruñ / Her biri derdi **ḳabūl eyleye** dermāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 2). [ḳabūl eyleye,]*

ḳabūl eyleye: *Kabul etmek.*

Kim **ḳabūl eyleye** derd ü ġamı dermānı koya / Sanmañuz ʿālem içinde anı sūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [ḳabūl eyleye,]*

ḳabūl ide: *Kabul etmek ,onaylamak.*

Kimdür senüñ derd ü belāñ **ḳabūl ide** / Yā kim-durur cānını terk ide vire cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 2). [ḳabūl ide,]*

ḳabūl idem: *Kabul etmek.*

Oldı yaḳīn kalmadı sabr-ıla ṭāḳatüm / İdem ḳabūl miḥneti terk-i diyār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 4). [ḳabūl idem, -em]*

ḳabūl it: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

İdeyim cān-ıla esbüñe ḫıdmet / **Ḳabūl it** tek beni serrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 4). [ḳabūl it,]*

ḳabūl itdi: *Kabul etmek.*

Derdüñi devā bildi **ḳabūl itdi** Muḥibbī / Bu re'yi kılur kimse mi var ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [ḳabūl itdi,]*

ḳabūl itdüm: *Kabullenmek, benimsemek.*

Atdı okını sīneme kaşuñ kemān-ıla / İtdüm ḳabūl dilde kodum anı cān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 1). [ḳabūl itdüm,]*

ḳabūl itmezse: *Kabul etmek.*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir būse laʿlinden / **Ḳabūl itmezse** de bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [ḳabūl itmezse, -zse]*

ḳabūl itseñ: *Tasdik etmek, onaylamak, razı olmak; geri çevirmemek.*

Varsa Muḥibbī kapuña cān tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl n'ola bu kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [ḳabūl itseñ,]*

ḳabūl kılmışam: *Kabul etmek.*

Terk idüp zühd ü ṣalāḥı kılmışam zülfüñ ḳabūl / Rūz-ı maḥşerde benem iy dōst zünnār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [ḳabūl kılmışam, -mışam]*

ḳabūli ola: *Rızası olmak.*

Kaʿbe'dür kūyı ṭavāf itmek diler gönlüm anı / Ger **ḳabūli ola** ḳurbān olayım ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [ḳabūli ola, -a]*

ḳabża: *Tutamak, sap.*

Umaram ġamze okları ata ol iç **ḳabżadan** / Sīne ṣaḥrāsına dikdüm anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [ḳabżadan, -dan]*

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

Ümīdüñ tut ki gele ḫayruñ agır / **Kaçan** kim kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [kaçan, -an]*

Perī gibi **kaçarsın** ādemīden / Anuñçün sen enīs-i Ehremen'sin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 8). [kaçarsın, -ar, -sın, -]*

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi / Yā nedendür mār çün dirler **kaçar** tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [kaçar, -ar]*

kaç: *Kaçmak, sakınmak.*

Beni yaratmış belā vü miḥnet içün Yaradan / Ehl-i ʿışḳ oldum anuñçün **kaçmazam** ben yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [kaçmazam, -mazam]*

kaç: *(Bir şeyi) Yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak, korkup çekinmek; korkmak.*

Çekse ḫançer gözleri **kaçma** Muḥibbī karşu var / İki kāfir ḳaṣd ider tut bir Müselmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [kaçma, -ma]*

kaç-: *Kaçmak.*

Zāhidüñ turş yüzinden n'ola ʿışḳ ehli **kaça** / ʿĀrif olan yürümez ger ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [kaça, -a]*

kaç-: *Çekilmek, kaçınmak.*

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez **kaçar** / Līk hīç gitmez yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [kaçar, -ar]*

kaç-: *Bir şeyi yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak.*

Kaçar mektebe varmaz ṭıfl olanlar / ʿAceb dil tıflı dāyim mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 3). [kaçar, --ar, -]*

kaç kerre: *Kaç kez.*

Her ne çekesin saña Muḥibbī maḥal oldı / **Kaç kerre** didüm zülfine dil virme dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [kaç kerre,]*

kaçan: *Ne zaman ki.*

Kaçan dem dem çıkar dilden şerāre / Başumda beñzer ol tāc-ı ḫorūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [kaçan,]*

kaçan: *Nasıl.*

Şemʿ-i ruḫuñı görüp bu dil itme taʿaccüb / Pervāne **kaçan** şemʿ göre odlara yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [kaçan,]*

kaçan: *Her ne zaman.*

Ḳaṣd itse **kaçan** ḳatlüme cellād ġamzeler / Ol kemend-i zülf-ile baglar [çü yār] elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [kaçan,]*

Ol yār-ı dil-nüvāz **kaçan** meclise gele / Şemʿ[i] görüñ karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [kaçan,]*

kaçan: *Nasıl, soru zarfı.*

Ġam şebinde bir gice bu dil **kaçan** zārī çeke / Añlamam bir yılda bir kes böyle bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [kaçan,]*

kaçan: *Ne vakit, ne zaman ki.*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm uyanmadı / Ḫufte baḫtum gibi iy dilber **kaçan** uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [kaçan,]*

kaçan: *Nasıl, ne suretle.*

İy göñül rāh-ı vefā üzre **kaçan** ḫāk olasın / Umaram ki yücelüp ḳadr-ile eflāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 1). [kaçan,]*

İy Muḥibbī ser-i kūyında **kaçan** āh idesin / Şöyle āh eyle ki şuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [kaçan,]*

kaçan: *Dığı zaman.*

Kaçan taḥrīre el urup yaza derdin dil-i maḥzūn / Elinde dutdugı kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [kaçan,]*

Segriyüp çeşmüm **kaçan** ṣādī nişānı depreşe / Şād olur göñlüm umar kim tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [kaçan,]*

Gül yüzüñ üzre **kaçan** tagıla zülf-i siyehüñ / Görinür baña cihān gülşeni şebbūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 3). [kaçan,]*

kaçan: *Nasıl ?.*

Raḳībe meyl idüp cānā bana ẓulm u sitem kılma / **Kaçan** āh eyleye muẓlim muḳarrer kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [kaçan,]*

Varsam **kaçan** kūyına karşu çıkar bana / Zīra ezel āşinā idüm ol kilāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [kaçan,]*

kaçan: *Artık.*

İy dōst neden eyleyesin kaşlaruñı çīn / Kīn olsa **kaçan** olmaya anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [kaçan,]*

Yār itse **kaçan** kākülini başına külāh / Āşüfte ola her kim iderse aña nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [kaçan,]*

kaçan: *Nasıl anlamında soru zarfı.*

Kimdür ki anuñ noḳṭa lebinden ḫaber açа / Bīgāne **kaçan** vāḳıf ola rāz-ı nihāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 2). [kaçan,]*

kaçan: *Hangi; nasıl; ne zaman.*

Baña cevr ü cefāsın eksük itmez / Niyāz itsem **kaçan** ol nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 7). [kaçan,]*

kaçan: *Hiçbir zaman.*

Dilā deryā-yı ʿışḳ içre **kaçan** sen talabilmezsin / Maḥabbet gevherin hergiz elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [kaçan,]*

kaçan: *Hangi.*

Āsitānuñda **kaçan** göre Muḥibbī'yi raḳīb / Hīç olur mı ki ḥased aña ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [kaçan,]*

kaçan: *Nasıl, ne zaman.*

Tagıdup zülfi **kaçan** ʿuşşāḳa dilber göstere / Sanasın ṭāvūsdur cevlān idüp per göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [kaçan,]*

kaçma: *Uzaklaşmak, kaçmak.*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu **kaçmazsın** / Olupsın sen dilā muʿtad u yā ṣaḥn-ı miḥensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [kaçmazsın, -zsın]*

kaçma: *Geri durmak, kaçınmak.*

Kaçma ʿömrüm gibi bir kerre cemālüñ göreyin / Korkaram ʿömr geçe hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [kaçma, -ma]*

ḳaçur: *Kaçmak, sakınmak.*

Tīrüñden eger **kaçura** sīne Muḥibbī ger / Ḳatli ḥelāl ola aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [kaçura, -a]*

ḳad: *Boy.*

Göster boyuñı cānā bir serv-ḳāmet olsun / Ne serv-ḳāmet olsun ol **ḳad** ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [ḳad,]*

ḳad: *Boy.*

Yañıldum **ḳaddüñe** serv ü yüzüñe gül didüm sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [ḳaddüñe, -düñ, -e]*

ḳadd: *Boy.*

Didüm bālā mıdur **ḳaddüñ** didi bir serv-dālam ben / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [ḳaddüñ, -üñ]*

Bezm-i ġamda iy Muḥibbī ʿāşıḳ-ı şūrīdeler / Cān u dilden nāle kılsun **ḳaddini** çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 5). [ḳaddini, -i, -n, -i]*

Seyre çıksañ **ḳadd** ü reftārın temāşā itmege / Gülşen içre servler baş kaldura dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [ḳadd,]*

ḳadd: *-Sevgilinin- boyu.*

Naḫl **ḳaddüñ** sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [ḳaddüñ, -+üñ]*

Gülşende şecer var mı didüm **ḳaddüñe** mānend / Serv üzre imiş murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [ḳaddüñe, -üñe]*

Ḳaddüñe benzedügiy-çün iy gülʿiẕār serv / Buldı cihānda anuñ-ıçun iʿtibār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [ḳaddüñe, -üñe]*

ḳadd: *Boy, endam.*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa dek **ḳaddi** niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [ḳaddi, -i]*

ḳadd: *Boy II Sevgilinin boyu.*

Servüñ bāġ içre **ḳaddinde** leṭāfet añlamam / Bāġbānā kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [ḳaddinde, -in, -de]*

ḳadd: *(Âşığın) boyu.*

Egerçi serv içün bālā dimişler / Velī **ḳaddüñ** yanındadur miyāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [ḳaddüñ, -(ü)ñ]*

ḳadd-: *Boy.*

Āh okın atsam idüp **ḳaddüm** kemān / Ḥāyil olmaya bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 4). [ḳaddüm, --üm]*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok bu **ḳaddüm** de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [ḳaddüm, --üm]*

Ok gibi bükdi benüm **ḳaddüm** kemān itdi firāḳ / İy benüm kirpügi ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [ḳaddüm, --üm]*

Bükilüp cevr-ile **ḳaddüm** olalı Çāçī kemān / Tīr-i āhumla felek döndi müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [ḳaddüm, --üm]*

ḳaddi: *Boy.*

Çünki yok **ḳaddi** gibi serv ü yüzi gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [ḳaddi,]*

Kanı bir yār-ı cān zülfi müşg-bū / Kanı bir serv-i bālā **ḳaddi** dil-cū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 1). [ḳaddi,]*

ḳaddi dil-cū: *Aşığın gönlünü kendine çeken, cazibeli boy, pos, endam.*

Gözüm yaşı gördügi demde revān olur / Salınsa eger ol **ḳaddi dil-cū** girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 4). [ḳaddi dil-cū,]*

ḳadd-i mevzūnum: *Düzgün boylu güzel.*

Servüñ bāġ içre ḳaddinde leṭāfet añlamam / Bāġbānā kıl naẓar o **ḳadd-i mevzūnum** bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [ḳadd-i mevzūnum, -um]*

ḳaddümi büküp: *Boyunu bükmek ‖ acz içinde bırakmak.*

ʿIşḳ mıdur bir kemān ebrū nigāruñ yādına / Ok gibi bu **ḳaddümi büküp** benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [ḳaddümi büküp,]*

ḳadeḥ: *1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿayb eylemeñ / Bir **ḳadeḥ** mey rehnine göndermişem destārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [ḳadeḥ,]*

ḳadeḥ: *Bardak, piyale.*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm **ḳadeḥ** / Sāġaruñ iy dil meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [ḳadeḥ,]*

ḳadeḥ: *İçki bardağı.*

Virürsin bāda çün ʿömri **ḳadeḥ** nūş eylegil her dem / Elüñde dutduguñ sāġar ki yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [ḳadeḥ,]*

Meclis içre her **ḳadeḥ** san bir gül-i aḥmer-durur / Bülbül olmışdur şürāḥī diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [ḳadeḥ,]*

ḳadeḥ: *İçki bardağı.*

Bir **ḳadeḥle** sāḳiyā ṣāf eyle dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan korkaram bir gün kona gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [ḳadeḥle, -le]*

ḳadeḥ bilsem: *Kadeh saymak.*

Ne ṭarīḳ ile **ḳadeḥ bilsem** öper laʿl-i lebin / Kuçar ancak bilini anı kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [ḳadeḥ bilsem, -sem]*

ḳadeḥ nūş ider: *Kadeh içmek(aşığın kanı bağlamında).*

Gül mevsiminde dilber dāyim ḳadeḥ ider nūş / İçdügi hūn-ı dildür bu ʿāşıḳ-ı fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 2). [ḳadeḥ nūş ider, -er]*

ḳadeḥ sundı: *Kadeh, şarap ikram etmek, vermek.*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir **ḳadeḥ sundı** didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [ḳadeḥ sundı, -dı]*

ḳadeḥ tutalum: *İçki içmek.*

Kāse-i ser dōstlar dolmazdan öñdin ḫāk-ile / İçelüm mey tutalum elde ḳadeḥ pāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 2). [ḳadeḥ tutalum, -alum]*

ḳadeḥ-i āfitābdan: *Güneş kadehi.*

İçmez Muḥibbī yire ine Zühre-i felek / Suna şarābı ger **ḳadeḥ-i āfitābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [ḳadeḥ-i āfitābdan, -dan]*

ḳadem bas: *Ayak basmak.*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben yüzümi ḫāk eyledüm / Hīç revā degül basasın pāk pāyuñ ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [ḳadem bas,]*

ḳadem bas: *Gelmek, buyurmak, teşrif etmek.*

İy dōst kerem eyle **ḳadem bas** yüzüm üzre / Küḥl eyleyeyim ḫāk-i derüñi gözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [ḳadem bas,]*

ḳadem basa: *Bir yere ulaşmak, erişmek.*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak gerek meydāna giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [ḳadem basa,]*

ḳadem basduñ: *Ayak basmak, adım atmak ‖ teşrif etmek, gelmek.*

Ḳadem basduñ o gün kim bu zemīne / Cihān yüz sürdi pāke būse dāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [ḳadem basduñ,]*

ḳadem eyleyesin: *Adım atmak, bir yere doğru yönelmek.*

Bir gice eyleyesin menzilüme rence ḳadem / Dü cihānı götüri-virür-idüm ol şebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 4). [ḳadem eyleyesin, -yesin]*

ḳadi: *(Sevgilinin) boyu.*

Görinen serv-i sehī-veş **ḳadi** dil-cūdur bu / Akıdan gözlerümüñ yaşını āh odur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [ḳadi,]*

İy Muḥibbī el irişmez sidreden bālā **ḳadi** / Meger āhum irişe ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [ḳadi,]*

ḳad-i bālā: *Uzun boylu dilber.*

Gözlerüñ yaşını pāyına revān eyle revān / Serv gibi salınur bir **ḳad-i bālā** göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [ḳad-i bālā,]*

ḳad-i bālā-y-ıla: *Uzun boy. II (Sevgilinin) düzgün ve uzun boyu.*

Serv baş egüp çınār el arkasın yirde koya / Her kaçan cilve kıla yārum **ḳad-i bālā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 2). [ḳad-i bālā-y-ıla, --y-ıla]*

ḳadīd olsun: *Çok zayıf olmak, kurumak, bir deri bir kemik kalmak .*

Öykünürse boyuña serv ü çınār / Her birisi kurısun **ḳadīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 4). [ḳadīd olsun, -sun]*

ḳadīmī: *Eski.*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḥavāledür gözin yumsun dimiş / Yapılur mı çün **ḳadīmī** olsa didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [ḳadīmī,]*

ḳādir: *Bir işi yapmaya gücü yeten.*

Olmadum teskīne **ḳādir** gözden akan āba ben / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [ḳādir,]*

ḳādir olmadı: *Gücü yetmemek, muktedir olmamak.*

Ḳādir olmadı yaza ḥālümi ḫaṭṭāt-ı felek / Her kılum agzın açup derdümi didi mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [ḳādir olmadı, -dı]*

ḳādir olur: *Gücü yetmek, muktedir olmak.*

Her bir nefesde niçe ʿaṭālar ider saña / Kim **ḳādir olur** itmege ḥamdi edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [ḳādir olur,]*

ḳadr: *Ar. Değer, itibar, haysiyet,.*

Yār olma her leyīme **ḳadrüñi** yüce gözet / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [ḳadrüñi, -üñ, -i]*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān **ḳadrin** / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān **ḳadrin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [ḳadrin, -i, -n]*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān **ḳadrin** / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān **ḳadrin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [ḳadrin, -i, -n]*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā bilürem anuñ ben iy kaşı kemān **ḳadrin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [ḳadrin, -i, -n]*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür perr-i meges deñlü cihān **ḳadrin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [ḳadrin, -i, -n]*

Muḥibbī ʿāṣıḳ-ı dīdār-çün olduñ saña devletdür / Yanuñda añmasun zāhid kişi ḫūr u cinān **ḳadrin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [ḳadrin, -i, -n]*

ḳadr: *Değer, itibar, haysiyet.*

İy gönül rāh-ı vefā üzre kaçan ḫāk olasın / Umaram ki yücelüp **ḳadr-ile** eflāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 1). [ḳadr-ile, -+-ile]*

ḳadr: *1)Kadir gecesi. 2) sevgilinin perçemi.*

Devletüñ dilberā mezīd olsun / Her giceñ **ḳadr** ü günüñ ʻiyd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 1). [ḳadr,]*

ḳadr: *Değer, itibar.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ **ḳadrini** bilmez hevādār olmayan / Sūz-ı ʿışḳı añlamaz pervāne-veş nār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [ḳadrini, -i, -(n)i]*

ḳadri bilinür: *Kıymeti, değeri bilinmek.*

Bülbül iñler miydi gülşende eger ḫār olmasa / Dilber **ḳadri bilinür** miydi aġyār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [ḳadri bilinür, -ür]*

ḳadrin bilenler: *Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, takdir etmek.*

Muḥibbī sözlerin taksañ n'ola gūşuña iy dilber / Yig alurlar anuñ **ḳadrin bilenler** dürr ü gevherden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [ḳadrin bilenler, -ler]*

ḳadrin bilmez: *Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, takdir etmek.*

Benüm serv-i ḫırāmānum gözüm yaşına bakmazsa / Ki bilmez olmasa teşne kişi āb-ı revān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [ḳadrin bilmez,]*

ḳadrini bilene: *Kıymetini bilen.*

Niçe gevher çıkarduñ kān-ı dilden / Soruñ **ḳadrini bilene** baha ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 3). [ḳadrini bilene, -ene]*

ḳāf: *Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.*

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı ḳanāʿat Ḳāf'ına / Tā ki ülfet duta ʿAnḳā gibi varup **Ḳāf-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [ḳāf-ıla, --ıla]*

kafā: *(Ar.) Baş.*

Dil almag-içun ileri çeşmini gönderüp / Dündār idindi perçemin aldı **kafasına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [kafasına, -sı, -n, -a]*

kafā: *Baş, kafa.*

Çeşmüñi gönder ilerü diller alsun tīġ-ıla / Perçemüñi ko **kafāda** kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [kafāda, -da]*

Perçemi durmış **kafada** yaʿni dutmışdur kemīn / ʿĀşıḳa lāyıḳ-durur bülbül gibi itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [kafada, -da]*

ḳafes: *Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme II Tuğranın yer aldığı çerçeve.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı Çāçī kemān / Tīr-i āhumla felek döndi müşebbek **ḳafese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [ḳafese, -e]*

kāf-ı istiġnā: *Kanaat dağı.*

Kāf-ı istiġnā maḳāmum oldı [bak] ʿAnḳā gibi / Tuʿmesinden bu cihānuñ fāriġü'l-bālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [kāf-ı istiġnā,]*

ḳāf-ı ḳanāʿat: *Kanaat Kaf'ı.*

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn / Göstere **Ḳāf-ı ḳanāʿat** içre ʿAnḳā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [ḳāf-ı ḳanāʿat,]*

ḳāf-ı ḳurbet: *Yakınlığın kaf harfi veya kaf dağı.*

Ḳāf-ı ḳurbet bu gönül Sīmurġ'ına olmaz mekān / Bāl açup pervāz idüp bu āşiyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [ḳāf-ı ḳurbet,]*

ḳāfile-sālār: *Kafile başı.*

ʿIşḳuñuñ **ḳāfile-sālārı** olaldan bu gönül / Beñzedi āhı vü efġānı yanınca cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 4). [ḳāfile-sālārı, -ı]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden.*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger baña naṣīb / **Kāfirem** ger bir ḳadeḥ içsem mey-i ṣaḥbāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [kāfirem, -em]*

kāfir: *Allah'a inanmayan, Müslüman olmayan.*

Gizlenür zülfi şebinde ḫaṭṭ-ı dilber cā-be-cā / Ḳaṣd ider İslām'a **kāfir** çeyşidür şebḫūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [kāfir,]*

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden, inanmayan kişi.*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā inkārı ko / **Kāfir** olmaz mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [kāfir,]*

kāfir: *A. kafir.*

Görinen ḫāṭṭı mıdur yā fitne-i āḫir zamān / Yaḫu **kāfir** leşkeridür ẓāhir olur nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [kāfir,]*

Ya Türk [ü] ya Mogoldur yagma içinde māhir / **Kāfir** mi çeşm ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [kāfir,]*

Tañ mı ḫaddüñde olan ḫālüñe **kāfir** dir-isem / Ḳaṣd ider oda varup tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [kāfir,]*

kāfir: *(Zalim; acımasız; merhametsiz) Sevgili.*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿarż ider / Bir müselmān düşmesün yā Rab o **kāfir** derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [kāfir,]*

kāfir müselmānlar: *Kafirler ve müslümanlar, herkes.*

İntiḫāb itdüñ kamu mürseller içre Aḥmed'i / Adına **kāfir müselmānlar** anuñ dirler Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [kāfir müselmānlar, -lar]*

kāfirān-ı ẓālim: *Zulmeden kafirler.*

Yā **kāfirān-ı ẓālim** ya terk-i ceng ü cūdur / Ol çeşm-i mest-i ḫūn-rīz elinde tīġ-ı ʿüryān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 3). [kāfirān-ı ẓālim,]*

kāfiristān: *Kâfirler ülkesi.*

Senüñ zünnār-ı zülfüñe şehā dil bagladum cāndan / Anuñçün dem-be-dem ḳaṣdum olupdur **kāfiristāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [kāfiristāna, -a]*

kāfiristān: *Halkı müslüman olmayan memleketler.*

Ḥüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ dagılur / Rūmīler leşker çeke çün **kāfiristān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [kāfiristān,]*

kāġıd: *Kağıt.*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben **kāġıda** / Saklamaz sır iki yüzlü bir münāfiḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [kāġıda, -a]*

kāġıd: *Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.*

Kaçan taḥrīre el urup yaza derdin dil-i maḥzūn / Elinde dutdugı **kāġıd** olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [kāġıd,]*

Elümde tutuşup **kāġıd** yanar derd-i dilüm yazsam / Meger şimden girü nāme yazam perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [kāġıd,]*

kāh: *Saman, saman çöpü.*

Sırr-ı ʿışḳı saklayam didükçe ẓāhir olur āh / Hīç olur mı āteşi pinhān kılmak **kāh-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [kāh-ıla, --ıla]*

kāh: *Saman çöpü.*

Sakın aḥ eyleme bāda virürsin / Bugün ġam ḫırmenināñ **kāhı** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 6). [kāhı, -ı]*

kāh eyledi: *Dağıtmak, saman çöpü gibi yapmak.*

Fikr-i şīrīn leblerüñ kūh-ı tenüm **kāh eyledi** / Ḫusrevā ben çekdügümi çekmemişdür kūh-ken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 3). [kāh eyledi, -di]*

ḳahr: *Dert, sıkıntı, keder.*

Alup bir mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu sebebden kendüñi ugradasın **ḳahra** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [ḳahra, -a]*

ḳahr: *Kahır, sıkıntı.*

Niçe bir cevr āteşine yakasın ben bī-dili / Āşikāre luṭf idüp **ḳahruñı** kıl bārī nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [ḳahruñı, -uñ, -ı]*

Cefā vü cevr-ile **ḳahruñı** iy dōst / Şikayet eyler cismümde her mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 2). [ḳahruñı, -uñ, -ı]*

ḳahr-ı raḳīb: *Rakibin kahrı.*

Bir yaña cevr-i ḥabīb [ü] bir yaña **ḳahr-ı raḳīb** / Bulmadum bu iki derde çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [ḳahr-ı raḳīb,]*

ḳahr-ı raḳībi: *Rakibin kahrı.*

Görüp ḫaddüñ çeküp **ḳahr-ı raḳībi** / Yirüm geh gülşen olur gāh külhen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [ḳahr-ı raḳībi, -i]*

kākül: *Alna dökülen kısa saçlar.*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen / Ol gözi nergis-i mest **kāküli** ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [kāküli, -i]*

kākül: *(Sevgilinin) Alna düşen kısa saç demeti.*

Yār hemān zülfi-y-ile **kākül** hemān / Ḳıṣṣa hemān ġuṣṣa vü müşkil hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [kākül,]*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd meh ya āfitāb-ı tābān / **Kākül** midür yāḫūd zülf ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [kākül,]*

ʿĀrıż mıdur bu cānā ya āfitāb-ı raḫşān / Sünbül midür ya **kākül** ya zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [kākül,]*

Niçe sünbül niçe **kākül** niçe gīsūdur bu / Niçe ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [kākül,]*

Çün mār-durur zülf[i] nigāruñ ḥāẕer eyle / **Kākül** sanup el sunubanı aña yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [kākül,]*

kākül: *(Sevgilinin) kâkülü.*

Çeşmüñi gönder ilerü diller alsun tīġ-ıla / Perçemüñi ko kafāda **kākülüñ** olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [kākülüñ, -(ü)ñ]*

kākül şoḥbetin itdüm: *Kahkül sohbeti etmek.*

Dakdı zülfinüñ kemendin boynuma dilber didüm / Ölmeden itdüm bi-ḥamdi'llāh kākül şoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 4). [kākül şoḥbetin itdüm,]*

kākül-i cānāna: *Sevgilinin kakülü.*

Yüri dīvāne göñül **kākül-i cānāna** degin / Yüri pervāne-ṣıfat āteş-i sūzāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 1). [kākül-i cānāna, -a]*

kākül-i dilberde: *Sevgilinin perçemi, saçı || Tuğ saçakları.*

Vādī-i firḳatde ben dil **kākül-i dilberde** āh / İy ġam aña eyleseñ olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [kākül-i dilberde, -de]*

kākülini: *Alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, kâhkül, perçem.*

Yār itse kaçan **kākülini** başına külāh / Āşüfte ola her kim iderse aña nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [kākülini, -+i, -+n, -+i]*

İy Muḥibbī dil-i dīvāneyi bend itdi nigār / Boynına **kākülini** dakdı selāsil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [kākülini, -+i, -+n, -+i]*

kāküller: *(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç, perçem.*

Alımazsın dōstlar nuṣḥ eylemeñ benden cevāb / Eyledi cān u dili dīvāne **kāküller** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [kāküller, -ler]*

kākülüñ üzre: *Kahkülün üzerinde.*

Kākülüñ üzre görenler zülfüñi cānā didi / Şāh-ı mārān oturur biñ başlu suʿbān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [kākülüñ üzre,]*

kākülüñ zencīrine: *(Sevgilinin) zincir gibi halka halka saçı.*

Gösterüp evvel yüzüñ dīvāne kılduñ sen beni / **Kākülüñ zencīrine** gel ol delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [kākülüñ zencīrine,]*

kal-: *Bir durum oluşmak, bir hale girmek.*

Niçeye dek **kalasın** bu ġaflet uyḫusında sen / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt iy dil gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [kalasın, -a, -sın]*

kal-: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

Āhum bulutı yagmurını dökeli gözden / Ġarḳ eyledi bu cismümi **kaldum** sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [kaldum, -dum]*

Laʿlüñ ṭamaʿı āh zenaḫdāna düşürdi / **Kaldum** meded eyvāh çeh-i Bābil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [kaldum, -dum]*

Kim zülfe naẓar eylese cān u dil içinde / Sanur ki megesdür ki **kalupdur** kıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [kalupdur, -up, -dur]*

İtdüm egerçi her yañadan cüst ü cū anı / Rāh üzre düşüp **kaldum** ayakdan bile bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 2). [kaldum, -dum]*

Ḫūn-ı dil cūş eyledi bu dīde-i giryān ile / Ṣubḥ-ı vaṣla irmedüm **kaldum** şeb-i hicrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 1). [kaldum, -dum]*

Dest-i ġamuñda **kaldum** laʿlüñ zülālin irgür / Gel dime deşne olsun bir ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [kaldum, -dum]*

kal-: *Kalmak.*

Acımazdum gelicek sīneme tīrüñ ṣanemā / Demreni **kalsa** geçüp gitmese bir yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [kalsa, -sa]*

kal-: *(Geriye) Kalmak.*

Sīne dāġ u dil helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ʻaḳlum **kalmadı** şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [kalmadı, -ma, -dı]*

kal-: *(geriye) kalmak.*

Göçdi göñül kaldı hemān dāġ-ı ḥasret āh / Āteş **kalur** yirinde eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [kalur, -(u)r]*

ḳal-: *Bir durumun içinde olmak, bulunmak.*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz **kalur** cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [kalur, -ur]*

ḳal-: *(Bir süre bir yerde) Yaşamak, oturmak.*

Ḥamdü-lillāh ʿāşıḳam ʿālemde ḫoş-ḥālem bugün / Āteş-i ʿışḳa yanaldan zer gibi **ḳālam** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [ḳālam, -am]*

ḳal-: *(Bir süre bir yerde) bulunmaya devam etmek.*

Niçe diller ser-i zülfüñe beste / Yatur **kalmış** ẕeḳan çāhında beste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [kalmış, -mış]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında **kal** dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [kal,]*

ḳāl: *(Bir şeyin) içinde kalmak.*

Vādi-i ẓulmetde bu dil **kaldı** İskender gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [kaldı, -dı]*

Dil **kaldı** ġam u derd ü belā-yı nigār ile / Hicrān içinde miḥnet-ile āh u zār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [kaldı, -dı]*

ḳāl: *(bir yerde veya bir şeyin içinde) kalmak.*

Bend olsa göñül zülfine kor çāh-ı ẕeḳanda / **Kalsun** dir ebed bend-ile zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [kalsun, -sun]*

ḳāl: *Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.*

Kalur hemīşe bend-i belālar içinde ol / Her kim ki baglaya dili ol zülfi sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [kalur, -ur]*

ḳāl: *(Geriye) Kalmak.*

Göçdi göñül **kaldı** hemān dāġ-ı ḥasret āh / Āteş kalur yirinde eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [kaldı, -dı]*

ḳāl: *Bulunmak, geriye kalmak.*

Didüm bir būseñe cān vāmum olsun / Gel öldür **kalmasun** bu tende ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [kalmasun, -ma, -sun]*

ḳāl: *(Başka zamâna) bırakılmak, (geriye) atılmak, ertelenmek, tehir edilmek.*

Kalur bu ṭāḳ-ı eyvānuñ yüceltme / Nedür bu hāy u hū kūs-ı ġırīvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 3). [kalur, -ur]*

ḳāl: *Bulunmak.*

Bend-i zülfüñde niçe bir **kala** dil murġı şehā / Çevürüp başuña āzād kılup ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [kala, -a]*

ḳāl: *(bir yerde) bulunmak.*

Kalmadı ehl-i kerem ʿAnḳā-ṣıfat nā-yābdur / İy dirīġā sifle-perver oldı bu gerdūn-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [kalmadı, -ma, -dı]*

ḳāl: *(Bir yerde) Dışarı çıkamayacak durumda bulunmak.*

Sevdā-yı zülfe düşdüm bagrum delindi ney-veş / Bezm-i ġam içre **kaldum** efġān ider nevāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [kaldum, -dum]*

ḳāl: *Kalmasın.*

Esb-i nāza binüben zülfüñi çevgān idesin / Top ola **kalmaya** bir ser kamu çevgānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [kalmaya, -ma, -, -a]*

ḳāl: *Söz, laf.*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben **ḳāl** olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [ḳāl,]*

ḳāl: *Bitmek, tükenmek, yok olmak.*

Ẕikr ü tevḥīd-ile gel ḳalbüñi mesrūr eyle / **Kalmasun** dilde keder ẓulmetüñi dūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [kalmasun, -ma, -sun]*

ḳāl: *(bir işin) kalması, tamamlanmaması.*

Rāh-ı ʿışḳuñda Muḥibbī cān virürse ġam degül / Niçeler **kaldı** taḥassür irmedi bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [kaldı, -dı]*

ḳāl: *Eser kalmamak, bitmek, sona ermek.*

Kalmaya ḥayāt-ı ʿāşıḳ ola kim göre seni / Ol ʿanberīne zülf ki boynuña takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [kalmaya, -ma, -y, -a]*

ḳāl: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak,mevcut olmamak.*

Baña sensüz görinür ḫār gülşen / Leṭāfet **kalmamış** hergiz çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [kalmamış, -ma, -mış]*

ḳāl: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak,mevcut olmamak.*

Göricek gül yüzüñi ġāyet-ile şād oluram / **Kalmaz** gözde nem ü dilde ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [kalmaz, -ma, -z]*

Raḳībe meyl idüp cānā bana ẓulm u sitem kılma / Kaçan āh eyleye muẓlim muḳarrer **kalmaz** ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [kalmaz, -ma, -z]*

ḳāl: *Bir halde bulunmaya devam etmek.*

Gözüm yaşı tuġyān ider iy Yūsuf-ı Mışrī / Raḥm eyle baña yoksa **kalursın** Nīl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [kalursın, -ur, -sın]*

ḳāl: *(Çaresiz) Kaldı.*

Sīne ʿışkı āteşiyle pür şerer-olmış yatur / Cān u dil fikr-i lebiyle **kaldılar** efkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 4). [kaldılar, -dı, -lar]*

ḳāl: *(geriye) kalmamak.*

Feraḥdan **kalmadı** bir füls-i aḥmer / Velī ġamla tolu genc-i firāvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 2). [kalmadı, -ma, -dı]*

ḳāl: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak, mevcut olmamak.*

ʿAceb ḫālüm n'ola bir daḫı görsem / Gidüp **kalmadı** ʿaḳlum bir görende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [kalmadı, -ma, -dı]*

ḳāl idüben: *Konuşturmak.*

Miss-i ḳalbüñi düriş eyleyüp iksīri ṭaleb / Ṣāf kıl **ḳāl idüben** zārr olup sūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 3). [ḳāl idüben, -üben]*

ḳāl oldugını: *Erimek, eritilmek.*

Pūte-i hicre yanup dil niçe **ḳāl oldugını** / Bilmek isterseñ eger sīm-ile zerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [ḳāl oldugını, -dugını]*

ḳalb: *Gönül.*

Āyīne gibi **ḳalbini** kim eylemeye ṣāf / ʿĀlem yüzinde bulmaya ehl-i ṣafā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Görinür cismi dildāruñ egerçi penbeden yumşak / Bilenler **ḳalbini** anuñ didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Rüstemāne yayını almış o çeşm-i ġamze-zen / Her kime dogrutsa lā-büd **ḳalbini** eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

ḳalb: *Kalp ‖ gönül.*

Ḳalbüñe āh-ı Muḥibbī eylemez disem eşer / Yār nāzük-ṭabʿdur remz-ile mermer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [ḳalbüñe, -üñ, -e]*

ḳalb: *Gönül.*

Ẕikr ü tevḥīd-ile gel **ḳalbüñi** mesrūr eyle / Kalmasun dilde keder ẓulmetüñi dūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [ḳalbüñi, -ü, -ñ, -i]*

İdelden ġamzeler **ḳalbümi** mecrūḥ / Anuñçün itmişem tīmāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 7). [ḳalbümi, -üm, -i]*

ḳalb: *Kalp, gönül.*

İy kaşı ya sīnem içre gönderüp ġamz okların / ʿĀḳıbet kıldı benüm **ḳalbümde** cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [ḳalbümde, -ümde]*

ḳalb: *Gönül.*

Ṣāf **ḳalb** ol kimseye dutma sakın göñlüñde kīn / Didi sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [ḳalb,]*

ḳalb: *Gönül.*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu ben maḫmūrdan / Çünki kesb eyler ṣafā **ḳalbüm** mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [ḳalbüm, -üm]*

ḳalb: *Gönül, yürek, sine, kalp.*

Her kimüñ kim ola **ḳalbinde** anuñ ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*

ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla: *Aşıkların kalbi.*

Destine mestāne çeşmüñ dōstum ḫançer virüp / **Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla** her laḥẓa savaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla, --ıla]*

ḳalbine girmek: *Kalbine girmek, gönlüne girmek.*

Dilā saʿy-ile dildāruñ ne mümkin **ḳalbine girmek** / Bilürsin göñli katıdur anuñ pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [ḳalbine girmek,]*

ḳalbüñ: *Gönül.*

Ṣāf itmeyince **ḳalbüñ** girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil ol ak [sen] ol dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [ḳalbüñ,]*

ḳaldur: *Kaldırmak.*

Eger İskender ü Cemşīd olasın / Başuñ **kaldurma** yüz sür ḫāk-i pādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 4). [kaldurma, -ma]*

ḳaldur: *Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek.*

Gezerken cāmiʿ-i ḥüsnin kaşı miḥrābını gördüm / Başum **kaldurmayup** kıldum o yirde secdegāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [kaldurmayup, -ma, -y, -up]*

ḳaldur: *Kaldırmak.*

Bu riyālu secdeden **kalduramaz** zāhid başın / Anuñ-ıçun kim anuñ boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [kalduramaz, -a, -maz]*

ḳalem: *Kalem.*

Dil derdini yazarken oldı **ḳalem** şikeste / Bildürmege bu ḥāli göñlüm ulagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [ḳalem,]*

ḳalem-veş: *Kalem gibi.*

Ehl-i ʿışḳuñ derd-ile ola **ḳalem-veş** bagrı çāk / Bu Muḥibbī'nüñ okurlarsa maḥabbet-nāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [ḳalem-veş,]*

ḳalender ol: *Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse olmak.*

Ārzū itme viṣālin iy Muḥibbī fāriġ ol / Sen gedāsın bir **ḳalender ol** ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [ḳalender ol,]*

ḳalender-meşreb: *Kalender yaratılışlı (dünyadan el ayak çeken kimse).*

Sanmañuz ṣūfī zāhid bir **ḳalender-meşrebem** / Tekye-i ʿışḳuñ tırāşı bil ki abdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [ḳalender-meşrebem, -em]*

ḳalḳ: *Kalkmak.*

Kopdı sandılar kıyāmet **kalkdı** yirden nice baş / Kūy-ı dilberde olan bu nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [kalkdı, -dı]*

kalkabil: *Kalkabilmek.*

Ölse Muḥibbī ʿışḳ-ıla kan-ıla yuyasız / Maḥşer güninde **kalka-bile** tā o kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [kalka-bile, -e]*

kalkan: *Arkasına sığınılacak şey, siper.*

İy felek sakın geçer durmaz tokuz **kalkanuñı** / Āhum okından neden sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [kalkanuñı, -uñ, -i]*

ḳallāş: *Kalleş, hileci, dönek.*

İrmek-içün vaṣluña ḫarc eyledüm cān naḳdini / Ārzū-yı vuṣlatuñdur beni **ḳallāş** eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 2). [ḳallāş,]*

ḳalma: *Artık bulunmamak.*

Lebüñçün **kalmadı** varum bu yolda baş daḫı virdüm / Nitekim mey içün müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [kalmadı, -dı]*

İy Muḥibbī benī-ādemde vefā **kalmadı** hīç / Sen de Mecnūn-ṣıfat tut yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [kalmadı, -dı]*

Māh-rūlarda mihr **kalmadı** dünyāda vefā / İkisinden fāriġ ol iy dil kırnaġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [kalmadı, -dı]*

Okudı ḫaṭṭuñ füsūn **kalmadı** dilde ʿaḳl u hūş / Zülf-ile el-bir idüben aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [kalmadı, -dı]*

ḳalma: *Bitmek, tükenmek.*

Dirhem-i eşk[i] şu deñlü yoluña saçdı göñül / **Kalmadı** el ura şimden girü sermāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 4). [kalmadı, -dı]*

ḳalma: *(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, mevcut olmamak.*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer derd-ile āh itdüm / Uçurdum **kalmadı** kuşlar anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [kalmadı, -dı]*

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını zeyn eyledüm / **Kalmadı** bir yir koyam bir dāne ḫaşḫāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [kalmadı, -dı]*

Yine göñlüm bend oldı zülf-i kemend-keşe / Yandı cānda **kalmadı** bir ẕerre ḥüsün āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [kalmadı, -dı]*

Sorarsañ göñlümi **kalmadı** bende / Eger bulmak dilerseñ ara sende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 1). [kalmadı, -dı]*

ḳalma-: *(başka inisiyatif) bulunmamak.*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun gerden / Cihānda geçmedük miḥnet dilā hīç **kalmadı** serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [kalmadı, -dı]*

İçdi Muḥibbī meygedede cürʿa-i lebüñ / **Kalmadı** aña medrese vü meyl-i ḫānḳāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [kalmadı, -dı]*

ḳalma-: *Eser kalmamak, bitmek, sona ermek, etkisini kaybetmek.*

Kalmaya zerrece ġam başı ire eflāke / Keremüñden bu Muḥibbī kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [kalmaya, -(y)a, -]*

ḳalmadı: *Bitmek, mevcut olmamak, silinmek.*

ʿÜryān olayın **kalmadı** başumda ser-pūş / Sanmañ ki şikāyet kılayım ʿāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 3). [kalmadı,]*

kalur mı: *Kalmaz. Olmaz.*

Naḳş ide dest-i ḳudret dilde **kalur mı** ḳudret / Ḥayvān-sıfātdur ol kim sevmeye rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [kalur mı,]*

kām: *Arzu, emel, istek.*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda eger **kām** olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [kām,]*

kām ola: *Muradına ermek, mutlu olmak.*

İtseñ eger cevr ü cefā sanma incinem / Her ne gelürse senden ol baña **kām ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [kām ola,]*

ḳamer: *Ay.*

Öykinürmiş yüzüñe gün alnuña cānā **ḳamer** / Bilmediler ḥaddini gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [ḳamer,]*

Ḳamer alnuña kim dir gün yüzüñe / Seḥābı beñzedür ol āfitāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 3). [ḳamer,]*

Gün yüzüñ-ile **ḳamer** alnuñı görüp dil didi / Bir yire cemʿ oldugın kim gördügi var mihr ü māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [ḳamer,]*

Sipihr reşk ideli bezm-i ʿıyş-i şāmumuza / Bakar ḥased gözi ile **ḳamer** de cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [ḳamer,]*

ḳamer yüzlü: *Ay yüzlü ll Yüzü ay gibi parlak sevgili.*

İy **ḳamer yüzlü** ḫayālüñ gelse dil eyler kelām / Tañ degül dīvāneler eyler tekellüm māh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [ḳamer yüzlü,]*

ḳamer-rū: *Ay yüzlü.*

Ḫūb-rūlar cümle encüm sen **ḳamer-rūsın** begüm / Saña beñzer görmedüm çok dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [ḳamer-rūsın, -sın]*

ḳamer-veş: *Ay gibi, aya benzeyen.*

Gönlini virdi Muḥibbī cān daḫı virse sezā / Ne içün bakardı anuñ gibi bir **ḳamer-veşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [ḳamer-veşe, -e]*

ḳāmet: *Ar. Boy, kadd.*

Tār idüp yaşuñ Muḥibbī eyledüñ çün al reng / Vaḳtidür şimden girü **ḳāmetüñi** çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [ḳāmetüñi, -üñ, -i]*

ḳāmet: *Boy.*

Ḳıyāmet **ḳāmet** olmışsın salın her yaña iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı ko aksun cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [ḳāmet,]*

Elf iken **ḳāmetüm** ʿışḳa düşeliden oldı nūn / Dōstlar bir çāre eyleñ derdüme oldum zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 1). [ḳāmetüm, -üm]*

Rāstī **ḳāmetüñi** gördüm eyā serv-i revāñ / Pāyuña gözlerümüñ yaşı revān oldı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [ḳāmetüñi, -ü, -n, -i]*

Dōstum cevr ü cefālar eyledüñ ḥadden birūn / **Ḳāmetüm** oldı nigārā bār-ı ġamdan hem çü nūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 1). [ḳāmetüm, -üm]*

İy dōst **ḳāmetüñe** senüñ biri beñzemez / Bāġ-ı cihānda gerçi var ṣad hezār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [ḳāmetüñe, -ün, -e]*

Çeng idüp **ḳāmetümi** ney gibi nālān oldum / ʿIşḳ-ıla kimdür uyan bencileyin ḳānūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [ḳāmetümi, -ümi]*

Çeng idelden Muḥibbī **ḳāmetini** / İñiler oldı çün rebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 5). [ḳāmetini, -in, -i]*

Çenge döndi **ḳāmetüm** ġamdan Muḥibbī mūlarum / Kana boyandı dönüp her birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [ḳāmetüm, -üm]*

Ḳāmetüm zer ḥalḳa kıldum ola ki bir gün nigār / Kulagına daka anı beñzedüp mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [ḳāmetüm, -üm]*

Elifken **ḳāmetüm** dāl itdüñ āḫir / Göñül vireliden sen zülfi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 2). [ḳāmetüm, -üm]*

ḳāmet: *Boy, boybos, endam. II Sevgilinin boyu.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [ḳāmetüñle, -(ü)ñ, -le]*

ḳāmet: *(Sevgilinin) boyu, endamı.*

Ḳametüñ cāmiʿde gördiler kıyāmet sandılar / Sen de tekbīr biñ getür bu mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [ḳametüñ, -(ü)ñ]*

ḳāmet-i mevzūn: *Düzgün boy II Sevgili.*

Her kaçan gelse ḫayāl-i serv-i ḳaddi yāduma / Göz yaşın eyler revān ol **ḳāmet-i mevzūn** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 6). [ḳāmet-i mevzūn,]*

ḳāmetüm çeng olmayınca: *Beli bükülmek.*

Ḳāmetüm çeng olmayınca uymadum ḳānūna āh / İñlemeyen ney gibi bulmaz nevānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 2). [ḳāmetüm çeng olmayınca, -yınca]*

kāmil: *Ar. Büsbütün, tam, noksansız.*

Üstāda varsa dilber fenn-i vefāya bakmaz / İster ki ola **kāmil** māhir geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [kāmil,]*

kāmil: *Bilgili, üstat, olgun.*

Vefādan ʿārīsin **kāmil** cefāda / ʿAceb olmaz karı dünyā çü zensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 7). [kāmil,]*

ḳamu: *Bütün.*

Kamu şehler kapusında gedādur / Ki şāhān-ı cihān-ārā ōst sulṭān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 2). [kamu,]*

ḳamu: *1. Bir memleketteki halkın bütünü, amme 2. sıf. Bütün, hep 3. zamir. Herkes.*

Tenümde dāġlar göz göz oluban gözlesün yārı / Dimege derd-i dil ḥālin **kamu** mūlar zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [kamu,]*

ķamu: *Baştan başa, büsbütün, bütün.*

Cihān maḥbūblarınuñ şāhı sensin / Güzeller **kamu** encüm māhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [kamu,]*

Ne ķadar var ins ü cinn içinde meh-veş **kamu** / Sen Süleymān-ı zamānuñ bendesidür kemterīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [kamu,]*

Geldüñ çemen seyrānına güller naẕar kılur **kamu** / Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [kamu,]*

Dōstlar bir būsesin aldum dil ü cān naḳdine / Varumı virdüm **kamu** ol tuḫfe-i merġūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [kamu,]*

Esb-i nāza binüben zülfüñi çevgān idesin / Top ola kalmaya bir ser **kamu** çevgānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [kamu,]*

Kamu ehl-i dilānda şevḳ-i Kaʿbe / Bu ben bī-dilde vardur ẕevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [kamu,]*

Perī misin ya ādem iy melek-ḫū / Seni görmege muḥtāc ḫalḳ **kamu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [kamu,]*

Didiler gözlerüñ yaşı **kamu** sırruñı fāş itdi / Didüm teskīn idem anı ne çare bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [kamu,]*

Geşt idüp dehri **kamu** bulmadum andan ḫaberi / Girmedi āh dirīġ nām u nişānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [kamu,]*

ķamu: *Baştan başa, büsbütün, bütün.*

İntiḫāb itdüñ **kamu** mürseller içre Aḥmed'i / Adına kāfir müselmānlar anuñ dirler Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [kamu,]*

Kamu dillerde vardur ẕevḳ-i Kaʿbe / Muḥibbī'de velī var şevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [kamu,]*

ķan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni ķurbān idicek / Bārī ol vaḳt sür sen alnuña bu **kanumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [kanumdan, -umdan]*

Leblerüñ mey yirine içdü gine **kanumuzı** / Bize şāhid mi degül uşbu dehānuñdaki kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [kanumuzı, -umuz, -ı]*

ķan: *Kan.*

Gözümüñ yaşı olup **kana** şebīh / Yüzümüñ rengi döndi nārence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 5). [kana, -a]*

kan: *Doymak.*

İçmek ile **kanmadı** ḫūnī gözüñ / Kanumı iç ola bir zaḳānsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 2). [kanmadı, -ma, -dı]*

kan: *Aşığın kanı.*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ beni maḥrūm eyleyüp / Ben yoluñda cān virüp **kanum** helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [kanum, -um]*

Kanın içmege ezel ʿuṣṣākuñ olmış ʿādeti / **Kanum** iç dimek ne ḥācet ġamze-i mey-nūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [kanum, -um]*

kan: *Doymak.*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil meger kanın içüben **kanasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [kanasın,]*

kan: *Kan.*

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ ya bagrı **kanıdur** / Lāleler sanmañ görinen dāmen-i kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [kanıdur, -ıdur]*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul **kanı** ʿaṭā **kanı** yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [kanı, -ı]*

kan: *(cevherlerin) kaynağı.*

Laʿl beñzer dirilürmiş leb-i cān-perverdüñe / **Kān** içinde dilegüm budur anı taş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [kān,]*

kan: *Kan ‖ can.*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd ü elemi / Göz karasıyla degül bil ki ciger **kanumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [kanumdan, -um, -dan]*

kan: *Kan.*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil meger **kanın** içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [kanın,]*

Eline almış yine cellād çeşmi ġamzeler / Ehl-i ʿışḳuñ yire dökmek **kanın** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [kanın,]*

Ruḫları şevḳıne yakup dil ü cān şemʿ gibi / Bu Muḥibbī yumada dāmānını **kanlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [kanlar-ıla, -lar-ıla]*

kan: *Hayatî sıvı II Kan.*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum **kan-ıla** / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [kan-ıla, -ıla]*

Geh nūş ider **kanumı** ol gözleri maḫmūr / Neler çekerem āh o bīmāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [kanumı, -um, -ı]*

Ol kemān ebrū ṣıfat gönderse tīr-i ġamzesin / Sīneden geçsün velī bagruñda **kanuñ** duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [kanuñ, -ūn]*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār elin / Kaṣṣāb sandı **kan-ıla** görenler nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [kan-ıla, -ıla]*

Öldürürseñ ideyim **kanumı** iy dōst ḥelāl / Tek lebüñden güzelüm būseñi iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [kanumı, -um, -ı]*

İçeli **kanumı** ol gözleri mest / Cigerüm dönse tañ mı biryāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 4). [kanumı, -um, -ı]*

Ölse Muḥibbī ʿışḳ-ıla **kan-ıla** yuyasız / Maḥşer güninde kalka-bile tā o **kan-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [kan-ıla, -ıla]*

Ölse Muḥibbī ʿışḳ-ıla **kan-ıla** yuyasız / Maḥşer güninde kalka-bile tā o **kan-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [kan-ıla, -ıla]*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan diye kimdür bunı **kandan** geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [kandan, -dan]*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre yazdı çeşmüm **kan-ıla** / Bilmeyenler ḥālümi kılsun naẓar ol deftere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [kan-ıla, -ıla]*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıtā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar **kan-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [kan-ıla, -ıla]*

kan: *Altın ve gümüş gibi madenlerin çıktığı maden ocağı; kaynak.*

Bu Muḥibbī durmadan söz dürlerin ḫarc eylesün / Baḥr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum **kāna** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [kāna, -a]*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez akar turmaz görenler dir ne **kandur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [kandur, -dur]*

kan: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.*

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin / Çıkar billāhi luṭf eyle yiter kūyuñda **kan** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [kan,]*

Leblerüñ mey yirine içdü gine kanumuzı / Bize şāhid mi degül uşbu dehānuñdaki **kan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [kan,]*

Ben benümçün dimezem iy kaşı ya müjgānu ok / **Kan** bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [kan,]*

Niçe bir ḫāne-i dil cevr-ile vīrān olsun / Ya niçe tīr-i cefādan yüregüm **kan** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [kan,]*

Bagrumı yakalıdan ‘āteş-i ‘ışḳ / Gözlerüm yaşı beñzedi **kana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 2). [kana, -a]*

Olupdur ġamzeleri **kana** teşne / Ne **kana** bil ki olmış cāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 1). [kana, -a]*

Olupdur ġamzeleri **kana** teşne / Ne **kana** bil ki olmış cāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 1). [kana, -a]*

Niçe bir öldüresin nā-ḥaḳ yire ʿāşıḳlaruñı / Nev-civānsın dōstum ḫayr eylemez **kan** kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [kan,]*

kan: *Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.*

Virüp cān u dili bir būsesine / Ne **kanlar** yutmışam iḳrār olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [kanlar, -lar]*

kan: *Hayati sıvı.*

Eger cān terkin eylersem taʿaccüb eyleme zāhid / Şu kim ṣıdḳ-ıla ʿāşıḳdur elin yur kendü **kanından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [kanından, -ı, -n, -dan]*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine kūyuñda ʿuşşāḳı / Dokınsun destüñe bārī **kanından** al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [kanından, -ı, -n, -dan]*

kan: *Nereye.*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u dil / **Kanda** gitdi ġayretüñ sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [kanda, -da]*

kan agladı: *Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.*

Kapuña varup dīdelerüm **kan agladı** / Bulınmadı bir kişi gelüp yaşum sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 2). [kan agladı,]*

kan eyle: *Başkasının kanını dökmek, cinayet işlemek.*

İstedüm būsesini dişledi karşumda lebin / Sanasın didüm aña göz göre gel **kan eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [kan eyle,]*

kan içerse: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.*

Biñ **kan içerse** ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿāfiye / Başdan kırarsa ʿālemi kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [kan içerse, -erse]*

kan ide: *Öldürmek, kan dökmek.*

Ne umarsın iy göñül sen ol gözi cellāddan / Günde biñ kez **kan ide** ḥaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [kan ide,]*

kan ile: *Kan ile.*

Bu cān u dil dermāndedür ḥālüm n'olur cānān ile / Cūlar akıtdı dīdeler serv ayagına **kan ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [kan ile,]*

kan itmek: *Cinayet işlemek, adam öldürmek.*

Eline ḫançer almışdur dem-ā-dem ḳaṣd[ı] **kan itmek** / Ko döksün kanumı ġamzeñ içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [kan itmek,]*

kan itse: *Kan dökmek, kan rengine dönüştürmek.*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / **Kan itse** kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [kan itse,]*

kan yaşum ile: *Kanlı gözyaşımla.*

Bir ʿāşıḳ-ı dil-besteyem **kan yaşum ile** şüsteyem / Ḥālüme bakmaz ḫastayam bu derdüme dermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 3). [kan yaşum ile,]*

kan yudarsa: *Çok ızdırap çekmek, elem ve eziyete katlanmak.*

Kan yudarsa ġam degül lāʿl-i leb-i yār isteyen / Cān virür bu yolda bir zülf-i siyehkār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [kan yudarsa,]*

kana boyandı: *Kan içinde bırakmak.*

Çenge döndi ḳāmetüm ġamdan Muḥibbī mūlarum / **Kana boyandı** dönüp her birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [kana boyandı, -dı]*

kana boyanmak: *Acı ve keder içerisinde kalmak.*

İy göñül āhuñ odından nüh felek yanmak neden / İy gözüm eşküñle ʻālem **kana boyanmak** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [kana boyanmak,]*

kana döndi: *Kan gibi kıpkırmızı yapmak, kana benzetmek.*

Ḥasretüñden **kana döndi** yaşum iy serv-i ḫırām / Akdı cūlar her yaña bu dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [kana döndi,]*

kana girer: *Kana batmak, kana bulaşmak.*

Bī-amān çeşm[i] Muḥibbī eline ḫançer alup / Kırup ʿuṣṣāḳını boyınca girer kana degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 5). [kana girer,]*

kana giriserdür: *Öldürmek, birinin kanını dökmek, elini kana bulamak.*

Didiler yine geydi câme-i al / Didüm **kana giriserdür** boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 4). [kana giriserdür, -iserdür]*

kana girmişsin: *Kana bulanmak (sevgilinin hayalinin âşığın gözüne girmesi bağlamında) II Birinin canına kast etmek.*

Geyelden câme-i surḫı boyuñca **kana girmişsin** / Çıkar billāhi luṭf eyle yiter kūyuñda kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [kana girmişsin, -mişsin]*

kana kana: *Kanıncaya kadar, doya doya.*

Amān bilmez bu dünya bī-amāndur / İçer kanını ḫalḳuñ **kana kana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 2). [kana kana,]*

Gözi ḫūn içmege çün oldı muʿtād / Anuñçün kanum içer **kana kana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 4). [kana kana,]*

Bu dünyāya göñül kim virür āḫir / İçer kanını anun **kana kana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 5). [kana kana,]*

ḳanāʿat: *Azla yetinme, kısmete razı olma.*

Ḳanāʿatle geçen bir nān-ı cevle / Gıdāyı dāyima güllāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 3). [ḳanāʿatle, -le]*

ḳanāʿat eyle: *Yetinmek, kanaat etmek.*

Her ne kim vire Ḫudā eyle ḳanāʿat cān-ıla / Az u çok dime sakın itme nizāʿ aş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [ḳanāʿat eyle,]*

ḳanāʿat ḫānesin: *Yetinme hanesi.*

İy göñül eyle **ḳanāʿat ḫānesin** gel iḫtiyār / Sunma zāhid gibi sen ellerüñi her negese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 3). [ḳanāʿat ḫānesin, -n]*

ḳanāʿat ḳāf'ına: *Tokgözlülük Kaf'ı.*

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı **ḳanāʿat Ḳāf'ına** / Tā ki ülfet duta ʿAnḳā gibi varup Ḳāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [ḳanāʿat ḳāf'ına, -na]*

ḳanber: *Hazret-i Ali'nin kölesi. II âşık.*

Atı öñince yüriyüben **Ḳanber'i** olam / Binse o yār çünki 'Alī gibi Düldül'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [ḳanber'i, -'i]*

ḳanca: *Bir şey çekmeye yarar, ucu çengelli demir çubuk.*

ʿAceb mi göñlümi çekseñ nigārā / Olupdur zülfüñüñ her tārı **ḳanca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 7). [ḳanca,]*

ḳand ü nebāt: *Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.*

İy ṣabā şiʿr-i Muḥibbī olalı **ḳand ü nebāt** / Suḫenüm şekkerin ol laʿl-i şeker-bāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [ḳand ü nebāt,]*

ḳand u nebātdan: *Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.*

Vuṣlat leẕīẕ gerçi ki **ḳand u nebātdan** / Beñzer ṣaḥīḥ hicrde zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 2). [ḳand u nebātdan, -dan]*

ḳanda: *Nerede, her ne zaman ve nerede olursa olsun.*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede maḥrem baña / **Kanda** gitsem bir dem ayrılmaz olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [kanda,]*

ḳanda: *"Nerede?" soru zarfı.*

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse ne ʿaceb / **Kanda** kim açıla gül tutar anuñ ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [kanda,]*

ḳanda: *"Nerede?" anlamında soru zamiri; Kan içinde.*

Lā'übālī ʿāṣıḳam ben ʿālem içre dōstlar / Beñzedürler **kanda** görinsem beni dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [kanda,]*

ḳanda: *"Nerede, nasıl" anlamlarına gelen soru zarfı.*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm katı āvāreyin / Bir yirüm yok ġayrı andan daḫı **kanda** varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [kanda,]*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan oddan / Zīra āteş ẓāhir olur **kanda** yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [kanda,]*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşk-i surḫ şāhid yiter / **Kanda** varursa ikisi ʿışḳuma ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [kanda,]*

İy Muḥibbī **kanda** varup eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm ikisi ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [kanda,]*

İy Muḥibbī göñlümi gönderdüm almadum ḫaber / **Kanda** gitdi gelmedi bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [kanda,]*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevveş ḥırṣ-ıla / **Kanda** görseñ cān atarsın ditreyüp nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [kanda,]*

Çünki yok serv ü gül ü lālede hīç būy-ı vefā / **Kanda** gitdi çemen ü serv ü gülhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [kanda,]*

kanda gitmişdür: *Nereye gitti?.*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni tā ḫ∨ābda / **Kanda gitmişdür** ʿaceb bilsem kanı uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [kanda gitmişdür, -mişdür]*

kandasın: *Nerede.*

Kandasın iy cān-ı cānān-ı cihān u cān-ı men / Yoluña olsun hezārān cān fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [kandasın,]*

kandasın: *Nerdesin II Kan içinde olmak.*

Āsümānīler geyüp gün yüzlü māhum **kandasın** / Göklere irdi saña irmedi āhum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [kandasın,]*

Āsümānīler geyüp gün yüzlü māhum **kandasın** / Göklere irdi saña irmedi āhum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [kandasın,]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / Niçe bir yaka beni hicrüñ i māhum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [kandasın,]*

Kandasın iy göñlümüñ ārāmı cānum maḥremi / Kullarına ẓulm idici pādişāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [kandasın,]*

Kandasın iy göñlümüñ ārāmı cānum maḥremi / Kullarına ẓulm idici pādişāhum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [kandasın,]*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy benüm kirpügi ok kaşı kemānum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [kandasın,]*

ʿAnber-efşān zülfüñe beñzetdügüm-içün seni / Dōstum öldür hemān bildüm günāhum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [kandasın,]*

Sal hümā sāyeñ teraḥḥum kıl bu ben üstādeñe / İy benüm evc-i felekde mihr ü māhum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [kandasın,]*

Yoluña cān virdügümden soñra ger kılsañ güẕer / Dil uzadup diyesi cümle giyāhum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [kandasın,]*

Leylī zülfüñsüz Muḥibbī oldı Mecnūn'dan beter / Gitdi ʿaḳlum ṣabrum iy zülf-i siyāhum **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 8). [kandasın,]*

ḳandasın: *Nerede;nerdesin.*

İtlerüñ karşu gelür kūyūña varsam çagrışup / Dirler iy yār-ı ḳadīmī şimdiye dek **kandasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [kandasın,]*

ḳand-i nebātdan: *Beyaz şeker.*

Vuṣlat egerçi **ḳand-i nebātdan** leẕīẕdür / Beñzer didiler hicr de zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [ḳand-i nebātdan, -dan]*

ḳanġı: *"Hangi" soru sıfatı.*

Rūşen itdi **kangı** dil kim mihrüñ ile sīnesin / Ṣāf kıldı ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [kangı,]*

ḳanı: *"hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / **Kanı** ṭāliʿ ḳanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [kanı,]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ **ḳanı** devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [ḳanı,]*

ḳanı: *"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / **Kanı** ṭāliʿ kanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [kanı,]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ **kanı** devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [kanı,]*

Ne assı dāne dāne cemʿ-i dünyā / Anı fikr eyle **kanı** māl-ı Ḳārūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 3). [kanı,]*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni tā ḫ∨ābda / Kanda gitmişdür ʿaceb bilsem **kanı** uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [kanı,]*

Koşalum eşk-i gülgūnı **kanı** ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger būseñi öñdül yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [kanı,]*

ḳāniʿ: *Kanaat edici, eden, hâlinden hoşnut, nasibine razı.*

Māl u cāh u mülke bakmaz oldı dīdār ʿaşıḳı / Zīrā bir loḳmaya **ḳāniʿdür** yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [ḳāniʿdür, -dür]*

ḳāniʿ: *Kanaat edici, eden, hâlinden hoşnut, nasibine razı.*

Ḳāniʿem bir loḳmaya dünyā naʿīminden n'olur / Rāżıyam bir ḫırḳaya dimem ki bī-şālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [ḳāniʿem, -em]*

ḳāniʿ: *1. kanaat eden 2. inanmış, kanmış.*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur **ḳāniʿ** söz açmaz saña varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [ḳāniʿ,]*

Varmaz isem kūyuña līk buña **ḳāniʿ** göñül / Sen güzeller şāhını tā göre bir kez dürdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [ḳāniʿ,]*

kanı bir: *Nasıl bir.*

Kanı bir yār-ı cān zülfi müşg-bū / **Kanı bir** serv-i bālā ḳaddi dil-cū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 1). [kanı bir,]*

Kanı bir yār-ı cān zülfi müşg-bū / **Kanı bir** serv-i bālā ḳaddi dil-cū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 1). [kanı bir,]*

Ya **kanı bir** gül-i nev-reste-i ter / Münevver ola ʿālem göstere rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 2). [kanı bir,]*

kān-ı dilden: *Gönül madeni.*

Niçe gevher çıkarduñ **kān-ı dilden** / Soruñ ḳadrini bilene baha ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 3). [kān-ı dilden, -den]*

kanı döküp: *Ölüme yol açmak, cana kıymak.*

Niçe bir öldürürsin ʿışḳ ehlin / Döküp yok yirlere kanı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 4). [kanı döküp, -üp]*

kanı kanı: *"Hani ... hani....; ... nerede ... nerede" gibi şekillerde kullanılabilen iki farklı şeyi karşılaştırmak ve bunların birbirinden çok uzakta veya çok farklı olduğunu vurgulamak için kullanılan söz grubu.*

Kanı luṭf u kerem ya kanı şefḳat / Sitem lāyık mıdur bir nā-tüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 7). [kanı kanı,]*

kan-ı men: *Benim kanım.*

Öldürürsin ġamzelerle ʿāşıḳı nā-ḥaḳ yire / Tañrı'dan korkmaz mısın boynuña düşe **kan-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [kan-ı men,]*

ḳāniʿ olmaz: *Kanaat etmek, yetinmek.*

Ḳāniʿ olmaz kūyuña vaṣluñ diler bī-çāre dil / Hīçe almaz cenneti ʿışḳ-ıla dīdār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [ḳāniʿ olmaz,]*

ḳan-ıla: *Kan, hayati sıvı.*

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş **kan-ıla** tolsa tañ degül / Ḥüzn ara dil Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [kan-ıla,]*

kanın dökersin: *Öldürmek.*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [kanın dökersin, -ersin]*

kanın içmege: *Kanını içmek, kanını dökmek istemek.*

Kanın içmege ezel ʿuṣṣākuñ olmış ʿādeti / Kanum iç dimek ne ḥācet ġamze-i mey-nūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [kanın içmege,]*

kanını içer: *Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Amān bilmez bu dünya bī-amāndur / İçer kanını ḫalḳuñ kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 2). [kanını içer,]*

Bu dünyāya göñül kim virür āḫir / İçer kanını anun kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 5). [kanını içer,]*

kankı: *Hangi.*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur dellāl-ı ʿışḳ / **Kankı** ʿāşıḳdur gelüp derd ala dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [kankı,]*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ ḫāk olmaya / **Kankı** dildür dūd-ı āhı çıkup eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [kankı,]*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ ḫāk olmaya / **Kankı** dildür dūd-ı āhı çıkup eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [kankı,]*

kankı taş katıysa aña başını ursun: *Hangi taş pekse (veya katıysa), başını ona vur; "kendi kusurun*

yüzünden zor bir duruma düştüğünde kendini suçla ve başkalarından yardım isteme" anlamında kullanılan bir söz.

Kankı taş katıysa ursun başını Ferhād aña / Ol leb-i şīrīnüñ ʿışḳın başa iltem başa ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 6). [kankı taş katıysa aña başını ursun, -sun-ysa]*

kanlu cigerden: *Kanlı ciğer.*

Gözlerüm yaşını bu **kanlu cigerden** sorasın / Bagrumuñ yaraların ġamze-i tirden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 1). [kanlu cigerden, -den]*

kanlu kefen: *Kanlı kefen.*

Gül yañaguñ yādına iy sīm ten / Lāle-veş çāk eyleyem **kanlu kefen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 1). [kanlu kefen,]*

kanlu yaşum: *Kanlı gözyaşı.*

Yürekde yarama **kanlu yaşum** yir yir nişān olsun / Yanup dil āteş-i ġamla bu āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [kanlu yaşum,]*

Kanlu yaşum māhīye irişdi āhum tā-be-māh / ʿIşḳuma yitmez mi ki bu nevʿ-ile iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [kanlu yaşum,]*

kanlu yaşumdan: *Kanlı gözyaşı.*

Her zemīni **kanlu yaşumdan** yine naḳş eyledi / Geçmedi bu naḳşı baña kimse illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [kanlu yaşumdan, -umdan]*

kanlu yaşumı: *Kanlı gözyaşı.*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā serv-i revān / Bu umuda kim gelüp ruḫsārum üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [kanlu yaşumı, -umı]*

kanlu yaşumla: *Kanlı gözyaşı.*

Münaḳḳaş eyledüm **kanlu yaşumla** / Ola tā sīne menzilgāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 3). [kanlu yaşumla,]*

kanum dökeli: *Ölüme yol açmak, cana kıymak.*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni āḫir / Ṣayyād bula ṣayduñ izin bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [kanum dökeli, -eli]*

kanum içer: *Yaralamak II öldürmek II öç almak.*

Gözi ḫūn içmege çün oldı muʿtād / Anuñçün **kanum içer** kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 4). [kanum içer,]*

kanum içer: *Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra be-gū / Niçe bir **kanum içer** ol gözi ḫūn-ḫ∨āra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [kanum içer, -er]*

kanum içmege: *Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Çeşm-i maḫmūruñ eger meyl itse **kanum içmege** / Beñzedür çün mestdür anı şarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [kanum içmege, -mege]*

kanum ile: *Kanımla.*

Kanum ile yazdı dīdem bu ruḫ-ı zerd üstine / Bī-vefāya dil virenler derd alur derd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [kanum ile,]*

kanumı döksün: *Kan dökmek, can acıtmak.*

Eline ḫançer almışdur dem-ā-dem ḳaṣd[ı] kan itmek / Ko döksün kanumı ġamzeñ içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [kanumı döksün, -sün]*

kanumı iç: *Öldürmeye kastetmek.*

İçmek ile kanmadı ḫūnī gözüñ / **Kanumı iç** ola bir zaḳānsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 2). [kanumı iç,]*

kanumı içdi: *Kanını akıtmak, öldürmeye kastetmek.*

Mey yirine içdi çün mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḥażar kılsun bu dil bagrın kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [kanumı içdi,]*

kanumı içer: *Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Kanumı içer gözleri ister ciger kebāb / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur kebāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 2). [kanumı içer,]*

kanumı içse: *Kanını akıtmak, öldürmeye kastetmek.*

Mestāñe gözün **kanumı içse** benüm n'ola / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur şarāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 5). [kanumı içse, -se]*

ḳānūn-: *Emir, hüküm, geçerli olan kural ‖ töre, gelenek (eskiden kelimesi bağlamında).*

ʿĀşıḳa **ḳānūndur** çünki ezelden iñlemek / İñlesün sīnem benüm dönsün rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [ḳānūndur, -dur]*

ḳānūn: *Emir, hüküm ‖ kanun enstrümanı.*

Ol Mesīḥī leb şifāsın rencümüñ bilür dile / Ola ihmāl itmeyüp derdüme **ḳānūnum** bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [ḳānūnum, -um]*

ḳānūn: *Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik, yassı bir sandık üzerine gerilmiş tellerden oluşan, tırnak adı verilen çalgıçlarla çalınan ince saz çalgısı.*

Ḳāmetüm çeng olmayınca uymadum **ḳānūna** āh / İñlemeyen ney gibi bulmaz nevānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 2). [ḳānūna, -a]*

Çeng idüp ḳāmetümi ney gibi nālān oldum / ʿIşḳ-ıla kimdür uyan bencileyin **ḳānūna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [ḳānūna, -a]*

ḳānūn: *İbn Sina'nın tıpla ilgili ünlü yapıtı: El-Kanun fi't-tıb.*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb **Ḳānūn-ıla** olmaz şifā / Okumaduñ anda bu derde devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [ḳānūn-ıla, -ıla]*

kanuña teşnedür: *Kanına susamış.*

Ġamzesi cellāddur elinde tīġ u deşnesi / Teşnedür kanuña raḥm umma sen ol ḫūn-ḫᵛārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [kanuña teşnedür, -dür]*

kanzil: *Kendinden geçmek, körkütük sarhoş olmak.*

Laʿl-i lebüñüñ yādına āşüfte göñül āh / Meyḫānelere düşdi yatur **kanzil** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [kanzil,]*

kapu-: *(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur, dergah.*

Her kim ki ırar ʿāşıḳı dilber **kapusından** / Budur dilegün anı ki ol derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [kapusından, -(s)ı, -(n)dan]*

Cān virürüz tapusına hem bendeyüz **kapusına** / Ḥasret çeküp pā-būsına kul olmışuz fermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [kapusına, -(s)ı, -(n)a]*

kapu: *Kapı.*

Geldükçe ser-i kūyuña redd eyleme anı / Zīrā Kerīm yapmadı hīç **kapu** sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [kapu,]*

kapu: *(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur.*

Hicr elinden dāda geldüm **kapuña** şāh-ı ḥüsün / Şevketüñ ola ziyāde baña ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [kapuña, -ña]*

Cihān mülkine şāh olmak gerekmez bañā ʿālemde / Muḥibbī **kapuña** ḫiẕmet ider kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [kapuña, -ña]*

Ḫıdmete geldi bu Muḥib **kapuña** / Anı reddeyleme ‘abīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 6). [kapuña, -ña]*

Medyūn idüm bu cānı getürdüm **kapuña** al / Ḫayli dem idi muntaẓır idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [kapuña, -ña]*

Gözümden dürr-i eşki dāne dāne / Getürüp **kapuña** oldum revāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 1). [kapuña, -ña]*

kapu: *Kapı, eşik // Makam, huzur.*

Kamu şehler **kapusında** gedādur / Ki şāhān-ı cihān-ārā ōst sulṭān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 2). [kapusında, -sı, -n, -da]*

kapu: *Eşik, huzur, makam.*

Varsa Muḥibbī **kapuña** cān tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl n’ola bu kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [kapuña, -(ñ)a]*

kapu: *Huzur, eşik, makam.*

İlāhi göñlümi sirāc eyle / Her işde **kapuña** muḥtāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 1). [kapuña, -(ñ)a]*

kapuña varup: *(Sevgilinin) kapısına, huzuruna varmak, gitmek.*

Kapuña varup dīdelerüm kan agladı / Bulınmadı bir kişi gelüp yaşum sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 2). [kapuña varup,]*

kapuñda: *"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı.*

Kapuñda niçe yüz biñ kullaruñ var / İçinde yok Muḥibbī gibi miskīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [kapuñda,]*

İy pādişāh-ı ḥüsn v’iy Ḫusrev-i zamān / ‘Āşıḳlaruñı eyle **kapuñda** gel imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 1). [kapuñda,]*

Egerçi görmedüm senden vefā ben / Velī çekdüm **kapuñda** yüz cefā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [kapuñda,]*

Olayım cān-ıla **kapuñda** bende / Nite kim cānum ola uşbu tende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 1). [kapuñda,]*

Bugün ʿadl eyle gel şāhum naẓar kıl / **Kapuñda** nāle vü āh u enīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [kapuñda,]*

kapuñda bende olmak: *Kul, köle olmak, bir kimsenin isteklerini yerine getiren hizmetçi olmak.*

Şehā kapuñda olmak baña bende / Gelür yig şāh olam ger mülk-i Sin'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 1). [kapuñda bende olmak, -mak]*

kapuş: *Kapışmak.*

Şiʿrüm içre her kaçan şekker lebüñ ẕikr eylesem / Birbirinden **kapuşurlar** ḫalḳ fāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [kapuşurlar,]*

kapusı: *Padişah, sevgili kapısı.*

Yıllar-durur bu ḫasta göñül **kapusındadur** / Bir kez dimez ki ḫasta-i miskīn ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [kapusındadur, -ndadur]*

kapusında: *"Kapı" || Huzur, makam.*

Güzelüñ kişverine dinse [de] sulṭān uşta sen / **Kapusında** cān u dilden bende-fermān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [kapusında,]*

Pādişāhdur emrini eyle ḳabūl / **Kapusında** bende-i fermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 4). [kapusında,]*

Bend kıldum boynumı çün zülf-i cānān ile ben / Tā ölince **kapusında** kul olam cān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [kapusında,]*

Hey ne ẓālimdür teraḥḥüm eylemez dād istesem / **Kapusında** ol şehüñ bī-dādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [kapusında,]*

Bu Muḥibbī pādişāh-ı ʿālem olmışken bugün / **Kapusında** olmaga derbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [kapusında,]*

N'eylerem ben milket-i Dārā'yı tāc-ı Ḫusrev'i / **Kapusında** baña dildār yit[işü]r bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [kapusında,]*

kar: *Fayda, kazanç.*

Egerçi kārlar bī-ḥad u el urdum ʿışḳ **kārına** / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [kārına, -ı, -n, -a]*

Niçe yıldur günāhı kār idindüñ / Dilā kıl vaḳtidür ol **kāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 11). [kāra, -a]*

kar: *İş, çalışma.*

Egerçi kārlar bī-ḥad u el urdum ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni **kārumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [kārumdan, -um, -dan]*

kar: *Kar.*

Egerçi **kārlar** bī-ḥad u el urdum ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [kārlar, -lar]*

kār idindüñ: *(Bir şeyi) kazanmaya çalışmak.*

Niçe yıldur günāhı **kār idindüñ** / Dilā kıl vaḳtidür ol kāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 11). [kār idindüñ, -düñ]*

kār idüpdür: *Etki etmek.*

Kār idüpdür cānuma ḥasret Muḥibbī bilmezem / Kimden olur derdüme dermān kime yalvarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [kār idüpdür, -üpdür]*

kār itmez: *Tesir etmez.*

Atar siḥr okların ġamzeñ görür kim cāna **kār itmez** / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [kār itmez,]*

kara: *Siyah.*

Yüzüñüñ **karasını** yumaya bu dīdelerüñ / Tā ki beñzetmese göz yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [karasını, -sı, -nı]*

kara: *Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.*

Temevvüc eyleyüp deryā-yı eşküm / Bu göñlüm zevraḳın atdı **karaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 3). [karaya, -ya]*

kara: *Kara, siyah.*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl virdi Ḥaḳ saña akı **karadan** seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [karadan, -dan]*

kara: *Kara.*

Öykündügi-çün zülfine sünbülleri gördüm / Taglarda biter yüzi **kara** başı aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [kara,]*

kara: *Kara II kıyı.*

Baḥr-ı ʿışḳa düşene dirler bulınmaz çün necāt / Ebleh olmañ dōstlar el sunmañ aña **karadan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [karadan, -dan]*

ḳara: *1. Siyah. 2. Ayıplı, kusurlu, yüz kızartıcı hal.*

Göñül virme cihāna yüz [üñ] ak it / Aña meyl eyleyen olur **kara** rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [kara,]*

kara yaslu oluban: *Kara yaslı olmak; aşırı bir biçimde üzüntüye kapılmak.*

Būy-ı zülfüñ getüre gülşene ger bād-ı ṣabā / **Kara yaslu oluban** key katı sünbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 2). [kara yaslu oluban, -uban]*

kara yazu imiş: *Kara yazıymış.*

Başumda bir **kara yazu imiş** geldi ḫaṭ-ı cānān / Muḥibbī her ne yazu ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [kara yazu imiş,]*

kara zülfi: *Siyah saç; sevgilinin siyah saçları.*

Kara zülfi arasından ṭulūʿ itdi yüzin gördüm / Ayuñ on dördidür sandum tamāmdur ḥüsni çagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [kara zülfi,]*

kara zülfüñ: *Siyah saç; sevgilinin siyah saçları.*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān ḫastadur ġāyet / Görinmez çeşmine uyḫu ölümlü nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [kara zülfüñ, -üñ]*

ḳarāmān: *Güzeller II Sevgilinin atalarının bulunduğu yerdir.*

ʿAhdine durmaz Muḥibbī'yi salar ferdālara / Beñzer ol meh-rū varup görmiş **Karaman** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [karaman,]*

ḳaranfil ṣoḥbetin eyleñ: *Karanfil sohbeti yapmak.*

Nār-ı dāġ-ıla sifāl-i sīnemi zeyn eyledüm / Dōstlar eyleñ gelüñ bir dem ḳaranfil ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 3). [ḳaranfil ṣoḥbetin eyleñ,]*

ḳarār: *Düzen, düzenlilik.*

Sanma vardur bu cihān içre **ḳarār** / Şöyle bil bunda yok **ḳarār** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [ḳarār,]*

Sanma vardur bu cihān içre **ḳarār** / Şöyle bil bunda yok **ḳarār** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [ḳarār,]*

ḳarar-: *Kararmak, siyahlaşmak.*

Şehā gülzār-ı ḥüsn içre açılmış bir gül-i tersin / Yanaldan āteş-i ʿışḳa **kararmış** bir giyāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [kararmış, -mış]*

ḳarār eylemez: *Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / Kim koyup yarın gidersin tut ki Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [ḳarār eylemez, -mez]*

ḳarār itmez: *Sabit durmak.*

Ḳarār itmez ʿacebdür çarḫ-ı devrān / Dem-ā-dem irgürür leyl ü nehāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 2). [ḳarār itmez,]*

ḳarār itmez: *Sabit durmak, karar vermek.*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / **Ḳarār itmez** akar turmaz görenler dir ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [ḳarār itmez,]*

ḳarār itmezsin: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

N'içün itmezsin gelüp iy dōst bir yirde ḳarār / Ḫāne eyle gāh cān gāhī dil-i vīrān vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [ḳarār itmezsin, -zsin]*

ḳarār itmiş: *Sâbit durmak II dayanmak, sabretmek.*

Sīne-i sūzānda zülfi ḫayāli dilberüñ / San **ḳarār itmiş** semenderdür derūn-ı nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 2). [ḳarār itmiş, -miş]*

ḳarār kalmadı: *Sabrın tükenmesi.*

Ẕerre deñlü ḥaḳ budur kim kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [ḳarār kalmadı, -dı]*

ḳarār komadı: *Huzur/rahat bırakmamak.*

Serv ḳaddi hevesi komadı gönlümde ḳarār / Gözlerüm yaşı gibi turmaz akar her sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [ḳarār komadı,]*

ḳarārum aldı: *Aklı düşünceyi almak.*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü ebrū-yı siyāh u zülf ol çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [ḳarārum aldı, -dı]*

kār-ı āḫū: *Sevgilinin karı.*

Baña bakmaz ʿaceb ol çeşmi şehlā / Yabanı gözlemekdür **kār-ı āḫū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 3). [kār-ı āḫū,]*

karı dünyā: *Dünya işi.*

Vefādan ʿārīsin kāmil cefāda / ʿAceb olmaz **karı dünyā** çü zensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 7). [karı dünyā,]*

ḳaʿr-ı zemīne: *Yerin dibi.*

ʿUrūc itdi semāya dūd-ı āhum / İrişdi göz yaşı **ḳaʿr-ı zemīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 3). [ḳaʿr-ı zemīne, -e]*

ḳarınca: *Karınca.*

Sakın aldanma dehre pend gūş it / Ki pend eydür Süleymān'a **karınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [karınca,]*

Sakın maġrūr olma görme kendüñ / Eger ḫaşmuñ olursa da **karınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [karınca,]*

ḳarış: *Katılmak, dâhil olmak.*

Lebüñden ḥadd-i gülgūnuñ şekerle / Ne ḫoşdur **karışa** ger gül şekerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 1). [karışa, -a]*

ḳarış: *Birbirine girmek, karışmak.*

ʿAceb sünbül-durur boynuñda zülfüñ / Ya müşg-ile **karışmış** ʿanberīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 3). [karışmış, -mış]*

ḳarşu: *-e doğru.*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla her sū / Ben āh ideyin **karşuña** ko bir eşer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [karşuña, -ñ, -a]*

ḳarşu: *-e karşı, -e doğru; karşısında, önünde.*

Ġamze tīz geçe virmeye bir laḥẓa amān / Sīneñi **karşusına** ger seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [karşusına, -s, -ı, -n, -a]*

ḳarşu: *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

Gözlerüm yaşı olursa n'ola pāyuña revān / **Karşuma** serv-i sehī gibi ḫırāmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 3). [karşuma, -m, -a]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.*

Yaksa maḥv itse beni pervāne-veş şemʿ-i cemāl / **Karşusında** bülbül-āsā murġ-ı dil zār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [karşusında, -sı, -n, -da]*

karşu: *Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.*

Dögilsün hem çü def **karşuñda** sīnem / Göñül ney gibi ḫoş-āvāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [karşuñda, -ñ, -da]*

Şemʿ-veş **karşuñda** yandugum saña maʿlūm iken / Ḥālümi sormak ne ḥācetdür varup pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [karşuñda, -ñ, -da]*

karşu: *"-e karşı" anlamında edat.*

Şemʿ-i ḫüsne **karşu** itdüñ cānumı pervāne sen / Zülf-i zencīrüñle kılduñ göñlümi dīvāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [karşu,]*

Zāhid sen ol salāmet ben olmışam melāmet / ʿĀşıḳ varur mı hergiz nāmūs u ʿāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [karşu,]*

Bu beyt-i dil-ḫazīni enhār vird idinmiş / Yanmaga vardugında pervāne nāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [karşu,]*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı başdan aşdı / Bu dil sefīnesin āh urur kenāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [karşu,]*

Sular gibi Muḥibbī taşdan taşa başını / Urup derūnı ḫālin söyler çınāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 5). [karşu,]*

Yaşum dökilse tañ mı ol gülʿiẕāra **karşu** / Bārān olur dimişler evvel bahāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [karşu,]*

Şemʿ-i ḫüsne **karşu** ko yansun Muḥibbī cān u dil / Yanmagı şimden girü taʿlīm idem pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [karşu,]*

karşu: *"-e doğru" anlamında edat.*

Gel yüzüme **karşu** dut cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [karşu,]*

Āh eylemegil gün yüzine **karşu** Muḥibbī / Tā jeng-i sehāb-ıla ḫafī olmaya ol rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [karşu,]*

Ah eylesem ʿaceb mi gül yüzlü yāra **karşu** / Bülbül fiġānlar eyler evvel bahāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [karşu,]*

Ah eylesem ʿaceb mi gül yüzlü yāra **karşu** / Bülbül fiġānlar eyler evvel bahāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [karşu,]*

Deryā-yı eşk[e] düşdi emvāc başdan aşdı / Āhum yili eselden āh ol bihāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [karşu,]*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil ol ak [sen] ol dīdāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [karşu,]*

Kūyına varsa göñlüm olmak diler melāmet / Varur mı ʿāşıḳ olan hīç [i]ʿtibāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [karşu,]*

Görüp cemāl-i şemʿüñ pervāne-veş Muḥibbī / Zülfüñ şebinde her dem yanar o nāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [karşu,]*

Āh eylesem ʿaceb mi şevḳ-ile yāra **karşu** / Bülbül terennüm eyler evvel bahāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [karşu,]*

Yaşum dökilse tañ mı ol gülʿiẕāra **karşu** / Bārān olur dimişler evvel bahāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [karşu,]*

Deryā-yı ʿışḳa düşdüm emvāc başdan aşdı / Göñlüm sefīnesini sürür kenāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 3). [karşu,]*

Ben başladum niyāza dilber de cevr ü nāza / Dimeñ ʿaceb varursam ger āh u zāra **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [karşu,]*

karşu: *"-e doğru" anlamına gelen edat.*

Gülşen-i ḥüsnüñe **karşu** eylesem āh u fiġān / Nāleme āheng içün bülbüller eylerler enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 2). [karşu,]*

Gülşen-i ḥüsnüñe **karşu** dōstum bülbül gibi / Bu dil-i şūrīdedür her demde efġān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 2). [karşu,]*

Gülşende diñ ol serv-i ḫırāmāna salınsun / Āhum yiline **karşu** ko her yana salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [karşu,]*

Didüm ol serv-i ḳad bālāya **karşu** / Bırak üstüme geh geh sāye **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 1). [karşu,]*

Didüm ol serv-i ḳad bālāya **karşu** / Bırak üstüme geh geh sāye **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 1). [karşu,]*

İşidüp nālemi bagrı delindi / Fiġānlar eyledüm çün nāya **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 2). [karşu,]*

Çemende açmaga yokdur mecāli / Gözini nergis ol şehlāya **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 3). [karşu,]*

Viṣālin isteyüp şey-lillāh itsem / Salar durmaz beni ferdāya **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 4). [karşu,]*

Muḥibbī lāʿl-i nābı ḥasretineden / Varur her dem mey-i ṣaḥbāya **karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 5). [karşu,]*

Ol yār gelse meclise biñ ʿīzz ü nāz-ıla / Şemʿi görüñ ki **karşu** niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [karşu,]*

Yüzüñ yiter ʿāleme ḥācet degül żiyā / Ḫurşīde **karşu** yakmayanlar şemʿ [ü] meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [karşu,]*

Gülşen-i ḥüsnüñe **karşu** gīceler dil bülbüli / Ṣubḥ olınca iñleyüp feryād u efġān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 4). [karşu,]*

karşu çıkar: *Karşı çıkmak: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ gelse dil **karşu çıkar** / Eylemez tīre siper sīne cigerdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [karşu çıkar,]*

Varsam kaçan kūyına **karşu çıkar** bana / Zīra ezel āşinā idüm ol kilāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [karşu çıkar,]*

Karşu çıkar kūyuña varsam seg-i kūyuñ / Ḥāl dili ile ḥālümi sorar gelüp dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 4). [karşu çıkar,]*

karşu çıkarsın: *Karşısına çıksın.*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın sen dilā muʿtad u yā ṣaḥn-ı miḥensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [karşu çıkarsın, -arsın]*

karşu gelür: *Dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek,istikbal etmek.*

İtlerüñ **karşu gelür** kūyūña varsam çagrışup / Dirler iy yār-ı ḳadīmī şimdiye dek kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [karşu gelür,]*

karşu var: *Karşısında durmak, beklemek.*

Çekse ḫançer gözleri kaçma Muḥibbī **karşu var** / İki kāfir ḳaṣd ider tut bir Müselmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [karşu var,]*

karşu varsam: *Karşılamak, birini karşılamak amacıyla öne çıkmak.*

Karşu varsam āh kılsam yakamı çāk eylesem / Ḫışm ider kılmaz naẓar üftāde çāker derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 3). [karşu varsam, -sam]*

kārūn: *Kur'ân'da adı Firavun ve Hâmân'la birlikte anılan, Mûsâ Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği, cimriliği, Allah'a olan isyanıyla ünlenip sonunda malı ve mülküyle birlikte yere geçmiş İsrailoğullarından biridir.*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne assı yir seni āḫir dönersin sen de **Ḳārūn'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [ḳārūn'a, -'a]*

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

İy dōst neden eyleyesin **kaşlaruñı** çīn / Kīn olsa kaçan olmaya anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [kaşlaruñı, -lar, -uñ, -ı]*

Katı yadur **kaşlarına** kimsene el sunmasun / Ḥāṣıl olmaz ḥāṣılı ancak taʿabdur zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [kaşlarına, -lar, -ın, -a]*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki bu **kaşumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [kaşumuza, -umuza]*

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler / Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [kaşlarına, -lar, -ın, -a]*

kaş: *Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.*

Her kaçan baksam nigāruñ gözi-y-ile **kaşına** / Ṣad hezārān āferīn direm anuñ naḳḳāşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [kaşına, -ı, -n, -a]*

kaş: *Kaş.*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ ṭāḳ-ı ebrūsın görüp / Secde itdüm cān-ıla ol **kaşları** miḥrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [kaşları, -lar, -ı]*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi de āşūb-ı cihān / Tañlaram bu fitnelerden kurtara ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [kaşları, -lar, -ı]*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.*

Kaşlaruñ çīn eyleme baksam ʿiẕār u ḫālüñe / Dōstum cān murġını menʿ itme āb u dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 2). [kaşlaruñ, -lar, -uñ]*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin deldi didi / Saña kim didi **kaşum** yayına ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [kaşum, -um]*

Fitne fenninde ser-āmed dir-isem **kaşuña** rāst / Baş koşar çünki şehā ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [kaşuña, -uñ, -a]*

Kimdür senüñ cāmiʿ-i ḥüsnüñde uymaya / Miḥrāb idüp **kaşuñı** çeşmüñ imām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [kaşuñı, -uñ, -ı]*

kaş: *Kaş.*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm dilber didi / Eksük olmaz bir naẓar eyle bu ya gibi **kaşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [kaşa, -a]*

kaş: *(Keşki) Keşke, ne olurdu.*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne ben / Ya saçı zencīrine Mecnūnlayın dīvāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [kāş,]*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy benüm kirpügi ok **kaşı** kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [kaşı, -ı]*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.*

At müjeñ tīrini durma çün katı yadur **kaşuñ** / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [kaşuñ, -(u)ñ]*

Kaşuñ hilāl olalı bakmaz hilāle dil / Gül ruḫlaruñı ḫurşīd-i raḫşāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [kaşuñ, -(u)ñ]*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne **kaşuñ** ṭuġrā çeker / ʿĀleme ḥükm ide dirdüm uşbu fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [kaşuñ, -(u)ñ]*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḥüsnüñ nāmesin / Ya **kaşuñ** ṭuġrāsı yazıldı olʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [kaşuñ, -(u)ñ]*

kaş: *Kaş.*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb şehā **kaş** olsun / Dil ü cān ile aña secde kılan baş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [kaş,]*

kaş [u] kemān: *Keman kaş.*

Kaş [u] kemān yāra ḳurbān cānumı kıldum / Müjgān okıyla döndi toptolu sīne kīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 7). [kaş [u] kemān,]*

kaṣd: *Amaç, niyet.*

Çekmesün cellād çeşmüñ tīġ-ı ḫūn-ālūdını / **Ḳaṣd-ıla** baḥr içre iy dil çok zamāndur mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [ḳaṣd-ıla, --ıla]*

Ḫāricīler üstine dest-i ḳażādan bir okam / Rāfiżīler **ḳaṣdına** şemşīr-i ḳattālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [ḳaṣdına, -ına]*

kaṣd: *Amaç.*

Himmetüm bāzı hümā **ḳaṣdına** pervāz idicek / Takayım ayagına nālemi ben zil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [ḳaṣdına, -ı, -n, -a]*

ḳaṣd: *Amaç, niyet.*

Çeşmi tīġ almış ele bu nātüvānuñ **ḳaṣdına** / Yig degül mi raḥm ide ġālib olan maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [ḳaṣdına, -ına]*

Eline ḫançer almışdur dem-ā-dem **ḳaṣd[ı]** kan itmek / Ko döksün kanumı ġamzeñ içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [ḳaṣd[ı], -[ı]]*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / Ruḥı üstinde rūşendür ki **ḳaṣdı** vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [ḳaṣdı, -ı]*

Benī aṣfer ḫaṭuñ İslāma **ḳaṣdın** / İşitdük ʿazm itdük Engürūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 5). [ḳaṣdın, -ıñ]*

Senüñ **ḳaṣduñda** vardur ḳatl-i bende / Ben oldum mürde çokdan sanma zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [ḳaṣduñda, -uñda]*

ḳaṣd eyledüm: *Çalışmak, çabalamak.*

Ḳıṣṣa-i hicri ḥikāyet itmege **ḳaṣd eyledüm** / İrmedüm pāyānına bildüm anı ġāyet uzun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [ḳaṣd eyledüm, -düm]*

ḳaṣd eyleme: *Niyet etmek.*

ʿÖmrümüzdür ser-i zülfüñi iñen ḳaṭʿ itme / Nev-civānsın gele **ḳaṣd eyleme** bu yaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [ḳaṣd eyleme,]*

ḳaṣd iden: *Niyet etmek, yönelmek.*

Muḥibbī her yaña çekdi sipāh-ı naẓmın[ı] çün / Diñ imdi **ḳaṣd iden** gelsün inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [ḳaṣd iden,]*

ḳaṣd ider: *Bilerek bir işe girişmek, niyetlenmek.*

Tañ mı ḫaddüñde olan ḫālüñe kāfir dir-isem / **Ḳaṣd ider** oda varup tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [ḳaṣd ider, -er]*

ḳaṣd ider: *Öldürmeye kalkışmak.*

Gizlenür zülfi şebinde ḫaṭṭ-ı dilber cā-be-cā / **Ḳaṣd ider** İslām'a kāfir çeyşidür şebḫūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [ḳaṣd ider,]*

Kaʿbe-i kūyuña varan ʿāşıḳı ḳurbān eyle / **Ḳaṣd ider** ḫayra girür her kişi bayram olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [ḳaṣd ider,]*

Çekse ḫançer gözleri kaçma Muḥibbī karşu var / İki kāfir **ḳaṣd ider** tut bir Müselmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [ḳaṣd ider,]*

ḳaṣd ider: *Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek, zarar vermek maksadıyla harekete geçmek, kıymak.*

Gāh ġamzeñ **ḳaṣd ider** dil mülkine gāhī ġamuñ / Kişver-i vīrān içün bunca cidāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [ḳaṣd ider, -er]*

ḳaṣd ider: *Amaçlamak, amaç olarak almak.*

Ḫālüñi görüp meyl ide dil olmaya ʿaceb / Zīrā ki murġ **ḳaṣd ider** elbette çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [ḳaṣd ider, -er]*

ḳaṣd iderse: *Bilerek bir işe girişmek, niyetlenmek.*

Gözüñ ḳaṣṣābı cāna **ḳaṣd iderse** / Sevāba gire ide beni ḳurbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 4). [ḳaṣd iderse, -erse]*

ḳaṣd idüp: *Amaçlamak, amaç olarak almak.*

Alduñ Muḥibbī göñlini īmāna **ḳaṣd idüp** / Zülfüñe uyup yoḫsa müselmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [ḳaṣd idüp, -üp]*

ḳaṣd itdi: . *saldırmak ‖ niyetlenmek.*

Saçuñı beñzedenler ʿanberīne / Ḫaṭuñçün didiler **ḳaṣd itdi** dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 1). [ḳaṣd itdi, -di]*

ḳaṣd itse: . *saldırmak ‖ niyetlenmek.*

Ḳaṣd itse kaçan ḳatlüme cellād ġamzeler / Ol kemend-i zülf-ile baglar [çü yār] elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [ḳaṣd itse, -se]*

ḳaṣd kıldı: *Niyet etmek.*

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı ḳanāʿat Ḳāf'ına / Tā ki ülfet duta ʿAnḳā gibi varup Ḳāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [ḳaṣd kıldı,]*

ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye: *Gönle ve cana kast eylemek.*

Ol Muġal-Çin gözlerüñ **ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye** / Ser-te-ser dil kişverin tārāc u vīrān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 1). [ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye,]*

ḳaṣdum olupdur: *Amaçlamak.*

Senüñ zünnār-ı zülfüñe şehā dil bagladum cāndan / Anuñçün dem-be-dem **ḳaṣdum olupdur** kāfiristāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [ḳaṣdum olupdur, -updur]*

kāse: *Kadeh, peymane.*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya şebīh / Dem mi var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm **kāsesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [kāsesin, -sin]*

Sırsa göñlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil / Sıyagelmişdür ezel Leylī çü Mecnūn **kāsesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [kāsesin, -sin]*

kāse-i ʿarżum: *Arzu kasesi.*

Şırsam eger **kāse-i ʿarżum** ʿaceb degül / Mecnūn gibi bu da bize iḥtirām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 2). [kāse-i ʿarżum, -m]*

kāse-i gerdūn: *Feleğin kasesi.*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḥaşre deñlü mest ola / **Kāse-i gerdūn** ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [kāse-i gerdūn,]*

kāse-i ser: *Kafatası.*

Kāse-i ser dōstlar dolmazdan öñdin ḫāk-ile / İçelüm mey tutalum elde ḳadeḥ pāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 2). [kāse-i ser,]*

kaşı kemān: *Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme gönder / Ki zīrā bilürem anuñ ben iy **kaşı kemān** ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [kaşı kemān,]*

kaşı kemān: *Kaşı yay gibi kavisli olan. || Sevgili.*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya iy **kaşı kemān** / Baña geldükçe neden kurulı yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [kaşı kemān,]*

kaşı kemāna: *Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).*

Eyledüm cevr oklarına dōstlar sīnem siper / Bu ʿacebdür daḫı ol **kaşı kemāna** görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [kaşı kemāna, -a]*

kaşı miḥrābını: *Kaşı mihrab.*

Gezerken cāmiʿ-i ḥüsnin **kaşı miḥrābını** gördüm / Başum kaldurmayup kıldum o yirde secdegāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [kaşı miḥrābını, -ını]*

kaşı ya: *Keman kaşlı dilber.*

Ben benümçün dimezem iy **kaşı ya** müjgānu ok / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [kaşı ya,]*

kaşı ya: *Keman kaşlı.*

İy **kaşı ya** sīnem içre gönderüp ġamz okların / ʿĀḳıbet kıldı benüm ḳalbümde cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [kaşı ya,]*

Atıcak ġamze okın ol **kaşı ya** / Geçüben sīneden ire cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 3). [kaşı ya,]*

kaşı yasına: *Yay kaşlı (sevgili).*

Alsa Muḥibbī yār ele ger ġamze okların / Ḳurbān eyle cān u dili **kaşı yasına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 5). [kaşı yasına,]*

kaşı yaya: *Sevgilinin yay gibi olan kaşı.*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı Muḥibbī dil nişān / Ol **kaşı yaya** diñüz kirpüklerin tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [kaşı yaya, -a]*

kaşı yayını: *Sevgilinin yaya benzer kaşlarını (ok atacak gibi) kurması.*

Muḥibbī ġamzesine dil nişān it / **Kaşı yayını** dilber aldı deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 5). [kaşı yayını,]*

ḳāṣır olmışdur: *Kusurlu olmak.*

Ḥüsnüñ idrākinde ʿāciz çeşm-i erbāb-ı naẓar / **Ḳāṣır olmışdur** kemālātuñda ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 2). [ḳāṣır olmışdur, -mışdur]*

kāşki: *"keşke, mümkünü olsa da..." anlamında temenni edatı.*

Dün gice uyḫuya vardum meh yüzüñ gördüm senüñ / **Kāşki** kaldurmaya-y-ıdum başumı ol ḫ∨ābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [kāşki,]*

ḳaṣr: *Köşk, küçük saray.*

Sīm ü zerden olursa ger **ḳaṣruñ** / Āḫir olısar ol ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [ḳaṣruñ, -uñ]*

ḳaṣr: *Köşk, küçük saray, kâşâne.*

Umaram vaṣla irişem gerçi **ḳaṣruñ** yücedür / Rīsmān-ı āhdan itdüm ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [ḳaṣruñ, -uñ]*

ḳaṣr-ı maḥabbet: *Muhabbet, sevgi kasrı.*

Yücedür **ḳaṣr-ı maḥabbet** çıkmaga imkān yok / Olmayıcak miḥnet ü derd ü belādan nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 4). [ḳaṣr-ı maḥabbet,]*

ḳaṣr-ı şīrīnüñ: *Şirin'in köşkü,sarayı.*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy felek her seng[i] kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [ḳaṣr-ı şīrīnüñ, -üñ]*

ḳaṣṣāb: *Ar. Hayvan boğazlayan, et satan sanatkâr, kassâbiye: Kasap ücreti, ücret-i zebhiyye.*

Gözüñ **ḳaṣṣābı** cāna ḳaṣd iderse / Sevāba gire ide beni ḳurbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 4). [ḳaṣṣābı, -ı]*

ḳaṣṣāb: *Hayvan boğazlayan, et satan sanatkâr.*

Nīme iden çeşmüñüñ **ḳaṣṣābıdur** ʿāşıḳları / Komaz dāyimā sāṭūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [ḳaṣṣābıdur, -ıdur]*

ḳaṣṣāb: *Kasap.*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār elin / **Kaṣṣāb** sandı kan-ıla görenler nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [kaṣṣāb,]*

kaşuñ kemānı: *Sevgilinin kaşının yayı (kaşın eğri, kavisli ve yay gibi ince olması bağlamında).*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür anı çeken āh / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [kaşuñ kemānı,]*

kaşuñ kemān-ıla: *(Sevgilinin) yaya benzeyen kaşı.*

Atdı okını sīneme **kaşuñ kemān-ıla** / İtdüm ḳabūl dilde kodum anı cān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 1). [kaşuñ kemān-ıla, --ıla]*

kaşuñ miḥrābın: *(Sevgilinin) mihraba benzeyen kavisli kaşları.*

Lebüñ zikr eyledüm dil geldi vecde / **Kaşuñ miḥrābın** añdum kıldı secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 1). [kaşuñ miḥrābın,]*

kaşuñı çatarsın: *Kızmak, öfkelenmek.*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende mekr ü al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [kaşuñı çatarsın, -arsın]*

kat: *Konu, mevzu.*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber şimdi bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi **katuma** illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [katuma, -uma]*

kat: *Eklemek, dahil etmek.*

Vuṣlatuñ aşına çok katma bu hicrüñ milḥin / Katar-ısañ anı oran-ıla **kat** aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [kat,]*

ḳaṭʿ ideyin: *Kesmek.*

Başumı **ḳaṭʿ ideyin** tā gide ol bār-ı girān / Ser-i kūyuña senüñ varmaga āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [ḳaṭʿ ideyin, -eyin]*

ḳaṭʿ itme: *Kesmek.*

ʿÖmrümüzdür ser-i zülfüñi iñen **ḳaṭʿ itme** / Nev-civānsın gele ḳaṣd eyleme bu yaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [ḳaṭʿ itme,]*

katar-ısañ: *Katarsan, eklersen.*

Vuṣlatuñ aşına çok katma bu hicrüñ milḥin / **Katar-ısañ** anı oran-ıla kat aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [katar-ısañ,]*

ḳatı: *Çok, oldukça, sert, katı.*

Dilā saʿy-ile dildāruñ ne mümkin ḳalbine girmek / Bilürsin göñli **katıdur** anuñ pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [katıdur, -dur]*

Ḫūblar göñli **katıdur** çünki seng-i ḫāreden / Göz yaşı yir eylemez nite ki seng-i ḫāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [katıdur, -dur]*

ʿIşḳ yayı **katıdur** kimsene çekmez didiler / İmtiḥān eyle dilā sen de gelüp zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [katıdur, -dur]*

ḳatı: *Asla.*

Gün yüzine gel eyle taḥammül naẓar olsun / Yakarsa seni göz göre oda **katı** şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [katı,]*

ḳatı: *Ağır, acı.*

Muḥibbī pençesi ʿışḳuñ **katıdur** / Demürden olsa döymez aña pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 10). [katıdur, -dur]*

katı: *Aşırı derecede.*

Sakın āhumdan iy nigār sakın / **Katı** tünddür bu rūzigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [katı,]*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm **katı** āvāreyin / Bir yirüm yok ġayrı andan daḫı kanda varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [katı,]*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key **katı** dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel vir ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [katı,]*

katı: *1. Sert 2.Çok.*

At müjeñ tīrini durma çün **katı** yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [katı,]*

ʿIşḳ yayı **katı** yadur degme kes el urmasun / Sor baña çekmez anı ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [katı,]*

Görinür cismi dildāruñ egerçi penbeden yumşak / Bilenler ḳalbini anuñ didiler **katı** mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [katı,]*

Dil-i Şīrīn **katı** seng-i ḥacerden / Getürimedi Ferhād anı kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 6). [katı,]*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ gördüm āhenden **katı** / İtmedi āhum eṣer itdi velī sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [katı,]*

katı: *Aşırı, oldukça.*

Vaṣla ṭālib oldı dil irişdi hicrān āh āh / **Katı** müşkildür bile āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [katı,]*

katı: *Aşırı, kuvvetli, şiddetli,sert.*

Katı yadur kaşlarına kimsene el sunmasun / Ḥāṣıl olmaz ḥāṣılı ancak taʿabdur zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [katı,]*

katı: *Aşırı derecede.*

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿāṣıḳlaruñ / Key **katı** dīvānelikdür meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [katı,]*

katı: *Sert, acımasız.*

Katı göñlüñdür dem-ā-dem bagrumı baş eyleyen / Cām-ı laʿlüñdür eyā meh sırrumı fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [katı,]*

ḳatı: *Aşırı derecede sert, soğuk, kasvetli.*

Katı göñline girilmek ne mümkin / Görilmedi bu saḫtlık şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 4). [katı,]*

kātib: *Yazan, yazıcı.*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere **kātib** / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [kātib,]*

ḳatında: *Huzur, makam.*

Yüzi ḫurşīdinüñ nūrı **katında** / Degül rūşen çerāġ-ı māh-ı tābān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 2). [katında,]*

ḳatl: *Katletmek, öldürmek.*

Ben ʿāşıḳınuñ **ḳatline** ister bahāne yār / Cān-ıla anı sevdügümi müttehem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 4). [ḳatline, -e, -, -i]*

ʿĀşıḳuñ **ḳatline** çün kim ḥükm ider sulṭān-ı ʿışḳ / Ḳatli isnād eylemek lāyıḳ mıdur cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [ḳatline, -e, -, -i]*

Ḳatline Muḥibbī kuluñuñ ḥüccet ararsañ / Sevdügi yiter eyleme bir ġayrı bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [ḳatline, -e, -, -i]*

ḳatl: *(Ar.) Öldürme.*

Ḳaṣd itse kaçan **ḳatlüme** cellād ġamzeler / Ol kemend-i zülf-ile baglar [çü yār] elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]*

ʿĀşıḳuñ ḳatline çün kim ḥükm ider sulṭān-ı ʿışḳ / **Ḳatli** isnād eylemek lāyıḳ mıdur cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [ḳatli, -i]*

Yiter **ḳatlüme** tīr-i ġamzeñ āḫir / Nigārā destüñe gel virme rence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [ḳatlüme, -ü, -m, -e]*

ḳatl: *Katletmek, öldürmek, yaşamına son vermek, canına kıymak.*

Tīrüñden eger kaçura sīne Muḥibbī ger / **Ḳatli** ḥelāl ola aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [ḳatli, -i]*

ḳatl eylegil: *Öldürmek.*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla āh itmek / Beni **ḳatl eylegil** sorma ki başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [ḳatl eylegil, -gil]*

ḳatl idesin: *Öldürmek.*

Bī-güneh ʿāṣıḳları bugün eger **ḳatl idesin** / Rūz-ı maḥşer eline baş[ın] alup ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [ḳatl idesin, -esin]*

ḳatl itdügi: *Öldürmek.*

Gözi **ḳatl itdügi** ʿāṣıḳlarını / İder bir demle ʿĪsī gibi zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 2). [ḳatl itdügi,]*

ḳatl-i bende: *Kölelerini öldürmek.*

Senüñ ḳaṣduñda vardur **ḳatl-i bende** / Ben oldum mürde çokdan sanma zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [ḳatl-i bende,]*

ḳatma: *Eklemek.*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta gel **katma** su / Korkaram kim seni bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [katma,]*

Vuṣlatuñ aşına çok **katma** bu hicrüñ milḥin / Katar-ısañ anı oran-ıla kat aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [katma,]*

ḳaṭre: *Damla.*

Gözlerüm yaşına dirsem tañ mıdur Ṭūfān-ı Nūḥ / **Ḳaṭredür** yanında cemʿ itsem yidi deryāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [ḳaṭredür, -dür]*

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz sorma ḥālüm hicr ara / Gözlerüm yaşına nisbet **ḳaṭredür** āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [ḳaṭredür, -dür]*

katunda: *Birinin düşüncesine göre, birinin gözünde, nazarında.*

Muḥibbī redd olup maḥrem raḳībüñ / **Katuñda** bir seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 5). [katuñda, -un, -da]*

Seni sevmek günāh-ısa **katuñda** / Bugün öldür meni irteye güyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [katuñda, -un, -da]*

ḳavl: *Söz, yemin, görüş.*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber didi / Döner idüm ben bu **ḳavlümden** ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [ḳavlümden, -ümden]*

ḳavline durmaz: *Sözünde durmak.*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd **ḳavline durmaz** / Sözinde çün degül ṣādıḳ inanma sen o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [ḳavline durmaz,]*

ḳavlini tutma: *Söylediklerine uymak, tabi olmak, itaat etmek.*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç gönül germ eyle sen / Serd olursın ger düşerseñ ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [ḳavlini tutma, -ma]*

ḳavlüñe tur: *Sözünde durmak, verdiği sözü yerine getirmek, verdiği sözden dönmemek, verdiği sözü tutma.*

Bu Muḥibbī'ye vefā idem didüñ itdüñ cefā / **Ḳavlüñe tur** dōstum gel ʿahd ü peymanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [ḳavlüñe tur,]*

kavs-i ḳuzaḥ: *Gökkuşağı.*

Çekem dirseñ Muḥibbī ʿışḳ yayın / Gerek **kavs-i ḳuzaḥ** ola kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 6). [kavs-i ḳuzaḥ,]*

ḳavs-i rüstem: *Rüstem'in yayı. II Sevgilinin kaşı.*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür anı çeken āh / Kim **ḳavs-i Rüstem** oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [ḳavs-i rüstem,]*

ḳayd-ı belā: *Bela bağı, zinciri.*

Ger zülfüñ eger zülf-i dil-āviz ise iy dōst / Hem **ḳayd-ı belā** baña vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [ḳayd-ı belā,]*

ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp: *Cehennemi düşünmek.*

Yār-ıla yār olmayup ḫāvf u recāda kalur ol / **Ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp** bāġ-ı cināndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 4). [ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp, -yüp]*

ḳayġu: *Kaygı, endişe.*

Āh sevdā-zede olduk ġam-ı gīsūlar-ıla / Görmezüz uyḫu yüzin göz göre **kaygular-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 1). [kaygular-ıla, -lar-ıla]*

ḳayġu: *Kaygı, dert, endişe.*

Didüm öldi Muḥibbī didi ol yār / Gedālar ölse şāh eyler mi **kaygu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [kaygu,]*

ḳāyil: *İnanmış, razı olmuş (kimse).*

Didüm laʿlüñden emsem ḫasta-dilven / Didi **ḳāyil** degül misin cevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 5). [ḳāyil,]*

ḳāyil olur: *Rıza göstermek, kabul etmek.*

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil cenneti / **Ḳāyil olur** mı aña ʿışḳ-ıla dīẕār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [ḳāyil olur, -ur]*

kāyināt: *Alem, dünya.*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine sīnem levḥine / **Kāyinātuñ** ḥālini bilmekde remmālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [kāyinātuñ, -un]*

Taḥta-i sīnemde dökdüm çünki eşküm noḳṭasın / **Kāyinātuñ** ḥālini bilmekde remmālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [kāyinātuñ, -un]*

kayna-: *Kaynamak, pişmek II Olgunlaşmak, kemale ermek.*

Yiter aglatduñ beni ṭūfān-ı eşkümden sakın / **Kaynasa** ḫūn-ı ciġer tennūr-ı dilden de daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [kaynasa, --sa]*

ḳayna: *Kaynama.*

Gözlerüm yaşını baḥr oldugını görse eger / **Kaynayup** cūşa gelüp ḥālüme ʿummān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [kaynayup, -yup]*

ḳays: *"Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki aşk mübtelası olan Mecnun'un önceki adı".*

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı başum toptolu / **Ḳays** benden ögrenür şimden girü ṭavr-ı cünün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [ḳays,]*

Ḳays döginmek içün taşlar alup ayasına / Mātem-i Leylī'de döndürdi özin sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [ḳays,]*

ḳays'a: *Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı olan Mecnun-i Amiri' nin asıl adı.*

ʿIşḳ ara Ferhād'a taḥsīn eyle **Ḳays'a** āferīn / Ḫoş gözetmiş her biri bulmış belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [ḳays'a, -+a]*

ḳays'uñ: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı olan Mecnûn-ı Âmirî' nin asıl adı.*

Konmamışken daḫı **Ḳays'uñ** başına sevdā-yı ʿışḳ / Yapmış-ıdı murġ-ı dil başumda benüm āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [ḳays'uñ,]*

ḳays'uñ kāsesin: *Kays'ın kasesi, gönlü.*

Kāsesin Ḳays’uñ sıyup ḫalḳdan anı mümtāz ider / Leylī mihrin gösterüp aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [ḳays’uñ kāsesin,]*

kaz: *Toprağı bir araç vasıtasıyla eşelemek.*

Ne sanursañ saña san anı ġayra / Kuyuyı kim **kaza** kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [kaza, -a]*

ḳaz-: *Kazımak, işlemek.*

Ne sanursañ saña san anı ġayra / Kuyuyı kim kaza **kazsun** boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [kazsun, -sun]*

ḳażā-yı āsümānumdan: *Allah'ın takdir ettiği olay.*

Dehānı ġonca gül ʿārıż teni nesrīn ḫaṭı sünbül / Ḫudā saklaya ol ḫüsni **ḳażā-yı āsümānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [ḳażā-yı āsümānumdan, -umdan]*

ḳazıṭ: *Tıraş etmek.*

ʿĀrıżuñ üzre **kazıt** ḫaṭṭuñ koma iy nāzenīn / Ḥaḳ dimişler cemʿ olmaz bir yire küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [kazıt,]*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / Gel **kazıt** virme yüz ol kāfire īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [kazıt,]*

kebāb-: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

Kanumı içer gözleri ister ciger kebāb / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur **kebāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 2). [kebāb-ıla, -ıla]*

kebāb: *1.Ateşte alazlanarak veya kavrularak pişirilen her türlü nesne. 2. Doğrudan doğruya ateşte veya kap içerisinde pişirilen et.*

Anuñçün pāreler dil mest çeşmi / Olur mest olanuñ meyli **kebāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 4). [kebāba, -a]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et.*

Naẓar kılalıdan sen āfitāba / Yanup ʿışḳuñla dil döndi **kebāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 1). [kebāba, -a]*

Döne döne yanarsam ʿışḳ odına ʿaceb mi / Gönlüm **kebāba** döndi sançıldı çünki şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [kebāba, -a]*

kebāb: *"Ateşle kızartılmış et".*

Mey yirine içdi çün mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḥażar kılsun bu dil bagrın **kebāb** eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [kebāb,]*

kebāb iden: *Yakmak, pişirmek, büyük bir acıya uğramak, yüreğini yakmak.*

Ḫūn-ı dilden nūş ile hem bagrumı iden kebāb / İñleyen ġam meclisinde hemçü ṭanbūr uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [kebāb iden, -en]*

kebāb it: *Yakmak.*

Muḥibbī ṣoḥbet-i ḫāṣ it ġam u derd ü belā gelsün / **Kebāb it** mā-ḥażar bagruñ gözüñ yaşı şarāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [kebāb it,]*

kebāb itdüm: *Yakmak.*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Bu ümīẕe çeşm-i mestüñ göricegiz emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [kebāb itdüm, -düm]*

Gözüm yaşın şarāb itdüm yanuk bagrum **kebāb itdüm** / Żiyāfet eyledüm şāh-ı ġamı çeşmüm otagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 6). [kebāb itdüm, -düm]*

kebāb oldı: *Yanmak.*

Meclis-i ġamda akdı ḫūn-ı ciger / Oldı firḳat-ile dil kebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 3). [kebāb oldı, -dı]*

kebkeb: *Ayakkabının altına çakılan çivi.*

Kebkebüñ izin görüp bu cān u göñlüm şād olur / Bir gedā yol üzre san kim irişür dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [kebkebüñ, -üñ]*

kebki: *Far. Keklik: kebk-i hırâmân.*

Na'līçeñi görelden **kebkinüñ** almak ister / Sürmek yüz dilerler sermūzeñe sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [kebkinüñ, -nüñ]*

kebk-i deridür: *Dağ kekliği.*

İder ṭāvūs-veş cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur / Gören reftārını eydür meger **kebk-i deridür** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [kebk-i deridür, -dür]*

kebk-i kūhsāra: *Dağ kekliği. II Sevgili.*

'Āşıḳa derd ü miḥnet bülbüle bāk ü ḥasret / Ḫande naṣīb olmış her **kebk-i kūhsāra** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 2). [kebk-i kūhsāra, -a]*

kebūd: *Mavi.*

Cānda āteş oldı ten seng-i melāmetden **kebūd** / Üstüẖ∨ānum her birisi oldı şemʿ-i encümen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [kebūd,]*

kebūd eylemeye: *Morartmak.*

Dem mi var yanmaya sīnemde benüm āteş-i ʿışḳ / Dūd-ı āhum ya çıkup çarẖı **kebūd eylemeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [kebūd eylemeye, -meye]*

kebūter: *Güvercin.*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / Bu **kebūter** gönlüm olmışdur hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [kebūter,]*

kec-rev: *Bükülmüş, çatık.*

Mey nūş idüben başa külāhın koya **kec-rev** / Rindāne geyüp nāz-ıla mestāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [kec-rev,]*

kec-rev: *Eğri giden, tuttuğu yol aykırı.*

Kec-rev yürüme togrı yolı koma elüñden / Tā ki diyeler senüñ içün şāh-ı rāsitīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 4). [kec-rev,]*

Benefşe rāst u zülf **kec-rev** gider / Tenüñdeki leṭāfet yāseminde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [kec-rev,]*

kec-rev itmiş: *Eğri halde (takmak).*

Şāh-ı ẖūbān zer külāhın **kec-rev itmiş** başına / Şiʿrüñi ezberlemiş şūẖ-ı ġazel-ẖ∨āndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 3). [kec-rev itmiş,]*

keder: *Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırap, tasa, gam.*

Ẕikr ü tevḥīd-ile gel ḳalbüñi mesrūr eyle / Kalmasun dilde **keder** ẓulmetüñi dūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [keder,]*

kefen: *Kefen.*

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak pīrehen / Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum **kefen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [kefen,]*

kefen: *Kefen.*

Libāsuñ āḫiri āḫir **kefendür** / Gerek zer-baft gerek dībāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 6). [kefendür, -dür]*

kehrübā: *Bir yere hızlıca sürüldüğü zaman, hafif şeyleri kendine çeken bergâmi taş.*

Yüzüme bak bilesin ḥāl-i ʿışḳum / Degüldür **kehrübā** da böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [kehrübā,]*

kelām: *Söz.*

Hemān kendüzinüñ kemligin ider iẓhār / Şular kim naẓar eyler bizüm **kelāmumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 4). [kelāmumuza, -umuza]*

kelām: *Söz.*

Niçe şīrīn olmasun cānā Muḥibbī'nüñ sözi / Çünki medḥüñ okuram olur **kelāmum** şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [kelāmum, -um]*

kelām: *Söz II eser,şiir.*

Muḥibbī'nüñ **kelāmı** dehri tutdı / Eger var-ısa eydüñ bir suḫen-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 5). [kelāmı, -ı]*

kelām: *Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil.*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko dem dem sūzināk olsun / **Kelāmı** sūz-ı Ḫusrev'den yakar mīr-i suḫensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [kelāmı, -ı]*

kelām eyler: *Söz söylemek.*

İy ḳamer yüzlü ḫayālüñ gelse dil eyler kelām / Tañ degül dīvāneler eyler tekellüm māh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [kelām eyler, -r]*

kem: *1. değersiz 2. kötü, fena.*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u dil / Kanda gitdi ġayretüñ sen **kem** misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [kem,]*

kem: *Az, eksik.*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle bir dem pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi **kemdür** mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [kemdür, -dür]*

Būşe-i laʿl-i lebinüñ **kem** bahāsıdur eger / Virseler ser-cümleten Īrān u Tūrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 5). [kem,]*

kem eyle: *Yok etmek.*

İlāhī dilerem bī-dīn raḳībüñ / İşidmeyem anuñ adın **kem eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 4). [kem eyle,]*

kemāl: *Bilgi, fazîlet.*

ʿIşḳdan özge ʿāşıḳa yokdur Muḥibbī çün kemāl / ʿĀşıḳ olan ʿışḳdan özge **kemāli** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [kemāli, -i]*

kemāl yokdur: *Olgunluk yoktur.*

ʿIşḳdan özge ʿāşıḳa yokdur Muḥibbī çün kemāl / ʿĀşıḳ olan ʿışḳdan özge kemāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [kemāl yokdur,]*

kemālāt: *Sâhip olunan mânevî hasletler, olgunluklar.*

Ḥüsnüñ idrākinde ʿāciz çeşm-i erbāb-ı naẓar / Ḳāṣır olmışdur **kemālātuñda** ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 2). [kemālātuñda, -uñda]*

kemāle irdügin: *Olgunlaşmak.*

Kim ʿacablar şiʿrini gören **kemāle irdügin** / Çünki eşʿār-ı Muḥibbī şiʿr-i Selmān'dan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [kemāle irdügin, -dügin]*

kemāle irdüñ: *Olgunlaşmak.*

Muḥibbī şiʿr-ile irdüñ kemāle / Görenler dir ki naẓm içre ḥasensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 10). [kemāle irdüñ, -düñ]*

kemāl-i ẕevḳ-i ʿirfānı: *Bilme zevkinin olması.*

Kemāl-i ẕevḳ-i ʿirfānı dilersin / Dilā cehl-i nihāl ez penç berkon *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 1). [kemāl-i ẕevḳ-i ʿirfānı, -ı]*

kemān: *Yay II Sevgilinin kaşı.*

Muḥibbī saḫtdur ʿışḳuñ kemānı / Çekilmez sanma el sun ol **kemāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 5). [kemāna, -a]*

kemān: *1. yay [ok atan]. 2. kavis. 3. keman.*

ʿIşḳuñ **kemānı** saḫt-durur degme kimesne / Almasun ele başa çıkamaz o yay-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [kemānı, -ı]*
kemān: *Çene altına dayanıp sol kol üzerine yatırılarak sağ eldeki yayla çalınan dört telli çalgı.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı Çāçī **kemān** / Tīr-i āhumla felek döndi müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [kemān,]*

kemān: *Savaş aleti, ok atmaya yarayan yay.*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm de **kemān** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [kemān,]*

kemān: *1- Yay, kavis 2. müz. Çok tanınan ve sevilen kirişli ve telli bir tür çalgı 3. Yaya benzer değişik araç ve gereçler. 4. Yay gibi güzel biçimli kaş (OTS-, 878).*

Aldı çeşmüñ ya kaşuñdan eline çünki **kemān** / Atısardur ġamze oklarını kılup dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 1). [kemān,]*

kemān ebrū: *Keman kaşlı.*

ʿIşḳ mıdur bir **kemān ebrū** nigāruñ yādına / Ok gibi bu ḳaddümi büküp benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [kemān ebrū,]*

kemān ebrū şıfat: *Keman kaşlı yüz.*

Ol **kemān ebrū şıfat** gönderse tīr-i ġamzesin / Sīneden geçsün velī bagruñda kanuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [kemān ebrū ṣıfat,]*

kemān idüp: *Eğmek, iki büklüm yapmak.*

Āh okın atsam idüp ḳaddüm kemān / Ḥāyil olmaya bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 4). [kemān idüp, -üp]*

kemān itdi: *Eğmek, bükmek.*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm **kemān itdi** firāḳ / İy benüm kirpügi ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [kemān itdi, -di]*

kemāndār: *Yay tutan, yay çeken, yay (ok atma) ustası.*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz idüm dil nişān / Ok u ya alup ele çeşmi **kemāndār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [kemāndār,]*

kemān-ebrū: *Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür dōstum saña **kemān-ebrū** diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [kemān-ebrū,]*

kemān-ı rüstem: *Rüstem'in yayı.*

Miḥrāb-ı ʿāşıḳandur yāḫūd ḫaṭṭ-ı maḥabbet / Yāḫud **kemān-ı Rüstem** ya ebrūvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 2). [kemān-ı rüstem,]*

kemān-ı rüstem: *Rüstem'in (Şehname'de adı geçen İranlı efsanevi yiğit kahraman) yayı.*

Miḥrāb-ı büt-perest mi tuġrā mı yoḫsa şāhī / Yāḫud **kemān-ı Rüstem** ol ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [kemān-ı rüstem,]*

kemānum: *Ey kaşı yay gibi kavisli olan. || Sevgili.*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy benüm kirpügi ok kaşı **kemānum** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [kemānum,]*

kemend [e]yle: *Bağlamak.*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña dām-ı belā olsun / Ebed kurtılmasun göñlüm ko aña mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [kemend [e]yle,]*

kemend itse: *Kement etmek, bağlamak.*

Leylī zülfin ger **kemend itse** dil-i meftūn içün / Kim göre eydür ki zencīr itdiler Mecnūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [kemend itse, -se]*

kemend-i āh-ıla: *Ah kemendi.*

Çıkam **kemend-i āh-ıla** dirdüm sarāyuña / Gök yüzine çıkılmaz-ımış nerdübāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 4). [kemend-i āh-ıla, --ıla]*

kemend-i āhumı: *Aşığın ahının kemendi,kement (ucu ilmekli uzun ip) ‖ yağlı ip (idam bağlamında).*

Ele aldum pīç-e-pīç idüp **kemend-i āhumı** / Umaram ṣayd eyleyem ol gözleri āhūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 2). [kemend-i āhumı, -umı]*

kemend-i zülfi: *Sevgilinin saçının bağı.*

Didi dilber bu **kemend-i zülfi** zencīr eyledüm / Didüm uslanmaz takarsañ da dil-i dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [kemend-i zülfi,]*

kemend-i zülf-i çevgānına: *Çevgana benzeyen saçın kemendi.*

Kemend-i zülf-i çevgānına başum / Dimişdüm top idem itdüm edā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 3). [kemend-i zülf-i çevgānına, -ına]*

kemend-i zülf-ile: *Sevgilinin saçının bağı.*

Ḳaṣd itse kaçan ḳatlüme cellād ġamzeler / Ol **kemend-i zülf-ile** baglar [çü yār] elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [kemend-i zülf-ile, --ile]*

kemend-i zülfüñe tolaşur: *Zülfünün kemendine dolaşmak.*

Tolaşur her dem kemend-i zülfüñe dīvāne dil / Kurtuluş yokdur meger zülfüñde anı asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [kemend-i zülfüñe tolaşur, -ur]*

kemer: *Bel bağı, kayış.*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem öper laʿl-i lebin / Kuçar ancak bilini anı **kemerden** sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [kemerden, -den]*

kemīn duta: *Pusuya yatmak.*

Devlet-i vaṣla irişdüm diyüben ‘izze mi-şev / Ġam-ı hicrān-ı elem düşmeni çün duta kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 4). [kemīn duta, -a]*

kemīn dutmışdur: *Pusuya yatmak.*

Perçemi durmış kafada yaʿni dutmışdur kemīn / ʿĀşıḳa lāyıḳ-durur bülbül gibi itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [kemīn dutmışdur, -mışdur]*

kemīn olsun: *Avlamak, feth etmek.*

Çeşmüñi gönder ilerü diller alsun tīġ-ıla / Perçemüñi ko kafāda kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [kemīn olsun, -sun]*

kemīne: *(Fa.) Aciz, zavallı.*

Varsa Muḥibbī kapuña cān tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl n’ola bu kemter **kemīneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [kemīneden, -den]*

Muḥibb olduñ çü Rabbü’l- ʿālemīne / Şefāʿat senden umar bu **kemīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 1). [kemīne,]*

kemīne: *Aciz, zavallı.*

Muḥibbī’yi sorarsañ kimdür iy dōst / Eñ ednā bende bir kemter **kemīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [kemīne,]*

kemlig: *Eksiklik, noksanlık. II Ayıp.*

Hemān kendüzinüñ **kemligin** ider iẓhār / Şular kim naẓar eyler bizüm kelāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 4). [kemligin,]*

kemter: *Aşağı, değersiz.*

Ḫāk-i pāyuñda olam **kemter** gedā baña yiter / N'eylerem dārāt u ḥaşmet ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [kemter,]*

Cihān mülkine şāh olmak gerekmez bañā ʿālemde / Muḥibbī kapuña ḫiẕmet ider **kemter** ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [kemter,]*

Varsa Muḥibbī kapuña cān tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl n'ola bu **kemter** kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [kemter,]*

Muḥibbī'yi sorarsañ kimdür iy dōst / Eñ ednā bende bir **kemter** kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [kemter,]*

kemter: *Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle bir dem pendümi / Bu Muḥibbī **kemterüñ** de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [kemterüñ, -ün]*

kemterīn: *Âciz, çok küçük.*

Ne ḳadar var ins ü cinn içinde meh-veş kamu / Sen Süleymān-ı zamānuñ bendesidür **kemterīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [kemterīn,]*

kenʿān: *Kenan şehri. Hz. Yakub'un memleketi.*

Görmez-isem bir nefes ben seni iy Yūsuf-cemāl / Eşk-i çeşmüm ser-te-ser ġarḳ ide **Kenʿān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [kenʿān,]*

kenār: *Kıyı II Kavuşma.*

Çün **kenār** olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [kenār,]*

kenār: *Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı başdan aşdı / Bu dil sefīnesin āh urur **kenāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [kenāra, -a]*

Deryā-yı ʿışḳa düşdüm emvāc başdan aşdı / Gönlüm sefīnesini sürür **kenāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 3). [kenāra, -a]*

kenār: *Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.*

Esüp bād-ı ṣabā geçse eger kūyı **kenārından** / Gözüme tūtiyā kılam getürürse ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [kenārından, -ı, -n, -dan]*

kenara itdi: *Geride bırakmak.*

Yaşum deryālayın itdi temevvüc / Bu gönlüm zevraḳın itdi kenara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 2). [kenara itdi,]*

kend: *Kent.*

Dil-i Şīrīn katı seng-i ḥacerden / Getürimedi Ferhād anı **kende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 6). [kende, -e]*

kendi: *Kendi.*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden özge yok ʿilāc / Ölmege cehd eylesün **kendine** tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [kendine, -n, -e]*

kendi: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Zāhidā kendüñ görüp her bir kese ṭaʿn eyleme / Örnek al **kendini** görüp ṣūret-i merdūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [kendini, -ni]*

Dilberüñ göre Muḥib āyīneye bakdugını / **Kendi** ḥüsnine taʿaşşuḳ ideni seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 5). [kendi,]*

ʿIşḳ ehline güler idi bir zamān-ıdı / Bilmezdi Muḥibbī ki **kendi** başına da gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [kendi,]*

kendi: *"Kendi" dönüşlülük zamiri (Kişiniz öz varlığı).*

Yār itdi göz yaşını **kendine** maḥrem / Bir dem cüdā itmedi Ferhād-ı yegāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 3). [kendine, -ñ, -e]*

kendi kendin: *Kimseye danışmaksızın / kendi kendini.*

Zülfüñe asıldı itmedi Muḥībbī āh u vāh / **Kendi kendin** eyleyen ber-dār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 7). [kendi kendin,]*

kendin: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Saçuña dil vireliden benefşe / İrem dir **kendin** ider deste deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 2). [kendin,]*

kendü: *Kendi II aşık.*

Şöyle ḥayrānam Muḥibbī bilmezem hīç **kendümi** / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından yiyüp esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [kendümi, -m, -i]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Saña yitmez mi Muḥibbī egnüñe jende palās / Ziynet idüp niçeye dek idesin **kendüñi** zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [kendüñi, -ñi]*

Yakdı göñlüm ḫānesin itmez ḫaẕer hīç āhdan / **Kendü** şehrin mi yakar dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [kendü,]*

Geh lebi ẕikri ile mest ü ḫarābātī olup / Geh ḫaṭın fikr idüben **kendüñi** ḫayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [kendüñi, -ñi]*

Alup bir mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu sebebden **kendüñi** ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [kendüñi, -ñi]*

Dime bī-derd olana bilmez çü derdüñ ḫālini / Añlamaz derd[i] o kim **kendüsi** derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [kendüsi, -s, -i]*

Oyunda māt ider dünyā Muḥibbī / Gerekse **kendüñi** leclāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 7). [kendüñi, -ñi]*

kendü: *Kendi, kendine.*

Rāh-ı kūyuñda yürür bir laḥẓa ārām eylemez / Bu Muḥibbī'dür ġamuñ **kendüye** yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [kendüye, -y, -e]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Yakmışam nār-ı ġam-ıla **kendümi** başdan başa / Çekdügüm derd ü elem gelmeye hergiz sagışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 1). [kendümi, -m, -i]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Zāhidā **kendüñ** görüp her bir kese ṭaʿn eyleme / Örnek al kendini görüp ṣūret-i merdūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [kendüñ, -ñ]*

Sakın maġrūr olma görme **kendüñ** / Eger ḫaşmuñ olursa da karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [kendüñ, -ñ]*

Nefāyis yime **kendüñ** ac eyle / Bişür derd ü ġamı dutmac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 1). [kendüñ, -ñ]*

kendü: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Göklere irse başuñ gelmeye göñlüñe gurūr / Yüzüñi yire sürüp **kendüzüñi** mūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [kendüzüñi,]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

Eger cān terkin eylersem taʿaccüb eyleme zāhid / Şu kim ṣıdḳ-ıla ʿāşıḳdur elin yur **kendü** kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [kendü,]*

ʿUşşāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki yapar **kendü** içün yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [kendü,]*

kendü ḥālün: *Kendi hali.*

Kendü ḥālün fikr kıl ko ġayrılar aḥvālini / İy Muḥibbī sen sen ol bir kimseye lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [kendü ḥālün,]*

kendü içün: *Kendi için.*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿāşıḳlaruñ serin / Beñzer ki yapa **kendü içün** bir yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [kendü içün,]*

kendüden gider: *Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.*

Bilmezem ḥūrī misin yāḫū melek iy nāzenīn / Kim göre nūr-ı cemālüñ **kendüden gider** hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [kendüden gider, -er]*

kendüm kendüme: *Kendi kendime.*

Kimse kılmadı ben itdüm āh **kendüm kendüme** / Bir naẓar cān terkin urdum yār-ı gendüm-gün içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [kendüm kendüme,]*

kendüz: *Dönüşlülük zamiri, kendi, şahsı.*

Özin beñzetdügiyçün bu yüzüme / Kılur **kendüzini** gör zer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 4). [kendüzini, -ini]*

Leylī zülfin bu Muḥibbī boynına zencīr idüp / ʿAṣr ara Mecnūnlayın **kendüzin** ʿüryān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [kendüzin, -i, -n]*

Sünbül saçına irmek içün hem çü Muḥibbī / Geldi ki asa **kendüzini** dāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [kendüzini, -ini]*

kendüz: *Dönüşlülük zamiri, kendi.*

Pākdür ʿışḳ sakın **kendüzüñi** pāk ide-gör / Virme sen ʿışḳ-ı mecāz-ıla göñül hīç kese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [kendüzüñi, -ü, -n, -i]*

kendüzi: *Kendi, kendisi.*

Hemān **kendüzinüñ** kemligin ider iẓhār / Şular kim naẓar eyler bizüm kelāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 4). [kendüzinüñ, -nüñ]*

kendüzin: *Kendini, kendisini.*

Kaʿbe kūyuñuñ hevāsıyla bugün ʿāşıḳlaruñ / Her biri ḥāżır kılupdur **kendüzin** ḳurbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [kendüzin,]*

kendüzin: *Kendi özü, kendisi, zatı.*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā yār isteyen / Aña dil virsün hemīşe **kendüzin** zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [kendüzin,]*

kepāde: *Ok atma taliminde kullanılan yay.*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür anı çeken āh / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña **kepāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [kepāde,]*

Çekem dirseñ Muḥibbī ʿışḳ yayın / Gerek kavs-i ḳuzaḥ ola **kepāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 6). [kepāde,]*

ker olsun: *Sağır olmak.*

Olur raḳīb māniʿ kūyuña varabilmem / Ḥaḳ'dan budur murādum hem göreyim **ker olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [ker olsun, -sun]*

kerâmet: *1.Kerem, bağış, ikram. 2.Velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hal.*

Leşker-i mecnūn olup oldı muṭīʿ ṭayr u vuḥūş / Bu **kerāmet** az degül ol ʿaşıḳ-ı bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [kerāmet,]*

kerem: *Asalet; cömertlik.*

Niçe yıldur ki ḫarāb oldı bu dil şehri yatur / İde taʿmīʿr **keremden** yine miʿmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [keremden, -den]*

Keremden tut elüm kaldum ayakda / Niçe ṣabr ideyim derd-i elīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 6). [keremden, -den]*

Muḥibbī'ye keremden kıl teraḥḥüm / **Kerem** çün kimse ögretmez kerīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 8). [kerem,]*

Muḥibbī'ye **keremden** kıl teraḥḥüm / Kerem çün kimse ögretmez kerīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 8). [keremden, -den]*

kerem: *Cömertlik, iyilik, bağış.*

Sīnemi döndermezem ben nāvek-i dildārdan / Luṭf ile daḫı **keremdür** çün gele ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [keremdür, -dür]*

kerem: *Cömertlik / lütuf / ihsan.*

Kalmaya zerrece ġam başı ire eflāke / **Keremüñden** bu Muḥibbī kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [keremüñden, -üñ, -den]*

kerem eyle: *Cömertlik etmek, iyilik etmek.*

Āhum yili dil zevraḳını bāda virür āh / İy dīde **kerem eyle** de derya gibi düşme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 2). [kerem eyle,]*

kerem eyle: *İhsanda bulunmak, cömertlik etmek; ilgi göstermek, hoş muamele etmek.*

İy dōst **kerem eyle** ḳadem bas yüzüm üzre / Küḥl eyleyeyim ḫāk-i derüñi gözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [kerem eyle,]*

kerem kıl: *Lutfet, cömertlik göster.*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez seni görsem / **Kerem kıl** luṭf idüp göster yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [kerem kıl,]*

İy hümā-ṭalʿat **kerem kıl** sāye sal ben ḫāküñe / Üstüḫ∨ānumı niçe bir itlerüñ tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [kerem kıl,]*

kerīm: *Cömert olan yaratıcı, Allah.*

Ol bir **kerīmdür** umaram maḥż-ı luṭf idüp / Raḥmet suyıyla yuya yüzüm olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [kerīmdür, -dür]*

Ġam yime ger yog-ısa ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / Dil vir **Kerīm'e** cürmi ʿuṣāt anda ʿöẕr-ḫ∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [kerīm'e, -e]*

Muḥibbī'ye keremden kıl teraḥḥüm / Kerem çün kimse ögretmez **kerīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 8). [kerīme, -e]*

kerīm: *"Çok veren, lütuf ve ihsanı bol, kendisine sığınanı geri çevirmeyen" manasına gelen Allah'ın isimlerinden (esmâ-i hüsnâ) biri.*

Geldükçe ser-i kūyuña redd eyleme anı / Zīrā **Kerīm** yapmadı hīç kapu sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [kerīm,]*

kerre: *Defa, kere, kez.*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā dirīġ sunmadı bir **kerre** yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [kerre,]*

kervān: *Bir memleketten diğer uzak bir memlekete ticâret eşyâsı veya yolcu taşıyan yük hayvanı katarı, kara nakliyâtı yapan katar.*

Göçdi göñül kaldı hemān dāġ-ı ḥasret āh / Āteş kalur yirinde eger gitse **kervān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [kervān,]*

kes: *T. Kesici bir aletle ayırmak.*

ʿArż kılsun küfr-i zülfe ʿārıżı īmānını / **Kesdürüp** zünnārını anı müselmān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [kesdürüp, -dür, -üp]*

kes: *Bırakmak, vaz geçmek.*

Cefā tīġıyla kesseñ başumı sen / Elümi dāmenüñden **kesmezem** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 1). [kesmezem, -+mez, +em]*

kes: *Kimse kişi, herkes.*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir **kes** nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil saña yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [kes,]*

kes: *Kesmek.*

Zülf zünnārını **kesmiş** yine ḥüsnüñ müslimi / Getürüp dīne anı beñzer müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [kesmiş, -miş]*

kes: *Bitirmek, sona erdirmek.*

Cānā dimezem eyle baña mihr ü vefālar / Tek cevr ü cefāñ **kesme** hemān muttaṣıl olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [kesme, -me]*

Feryādını dil **kesdi** görelden ruḫ-ı zerdüm / Bülbül gibi nāle keser ire ḫazāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [kesdi, -di]*

kes: *(Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.*

Ḫāne **kesdi** bī-sütūn sengden Muḥibbī dirmedi / İtmese idüm derūn-ı āhdan aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [kesdi, -di]*

kes: *Kesici bir aletle ayırmak.*

Kesdükçe tagı ʿışḳ-ıla yire dökilen eşk-ile / Yāḳūt-ı laʿle döndürür her yaña seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [kesdükçe, -dükce]*

kes: *Insan, kişi. II dost.*

Virür ʿālemde bir **kes** yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [kes,]*

kes: *Kesmek.*

Cefā tīġıyla **kesseñ** başumı sen / Elümi dāmenüñden kesmezem ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 1). [kesseñ, -se, -ñ]*

Muḥibbī sırrını fāş itmeyiser / Cefā tīġıyla **kesseñ** başını sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 5). [kesseñ, -se, -ñ]*

kes-: *(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.*

Zülfüñe el ur nāz-ıla meydāna gel iy dōst / **Kes** başumı top itmege çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [kes,]*

kes-: *Kesmek, koparmak; sonlandırmak.*

Egerçi zülfüñi **kesdüñ** kesildi ʿömri ʿuşşāḳuñ / Dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan senüñ ʿömrüñ mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [kesdüñ, -düñ]*

kesb eyler: *Kazanmak, edinmek.*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu ben maḫmūrdan / Çünki **kesb eyler** ṣafā ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [kesb eyler,]*

keşf eylemişdür: *Ortaya çıkarmak, açmak, meydana çıkarmak.*

Burḳaʿın **keşf eylemişdür** her şükūfe bāġda / Tā zekāt-ı ḥüsnini ʿārż eyleye iḥsān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [keşf eylemişdür, -mişdür]*

keşf eylesün: *Gizli bir şeyi bulmak.*

Gün yüzin **keşf eylesün** dehri münevver eylesün / Serv gibi salınup reşk-i ṣanavber eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 1). [keşf eylesün, -sün]*

keşf it: *Açmak, göstermek, ortaya çıkarmak.*

Burḳaʿuñ **keşf it** yüzüñ göster bugün ʿāşıḳlara / Kullaruñ ṣaf ṣaf durup sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [keşf it,]*

keşf olınmaz: *Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.*

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı rinde sor / Müşkil-i ʿışḳ **keşf olınmaz** ʿilm-ile Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [keşf olınmaz, -ınmaz]*

kesme: *Bir şeyden mahrum etmek, artık vermemek.*

Kūyuña varup yüzüñ görmek diler ʿāşıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi **kesme** o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [kesme,]*

Çāre ister leblerüñ dārü'ş-şifāsından göñül / Dil ṭabīb[i]sin devāñı **kesme** ol bī-çāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [kesme,]*

kesret: *Çokluk.*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā eşk-i çeşmümden sakın / **Keşret** itse didiler eyler ziyān eşcāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [keşret,]*

keşşāf: *Keşfeden, bilinmeyen şeyleri meydana çıkaran kimse // Zemahşerî'nin tefsiri.*

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı rinde sor / Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile **Keşşāf-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [keşşāf-ıla, --ıla]*

ketm eyle: *Saklamak, gizlemek.*

İy Muḥibbī sırruñı **ketm eyle** iẓhār eyleme / Şöyle sakla anı cān-ı nā-tüvānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [ketm eyle,]*

kevkeb: *Yıldız.*

Kevkebī baḫt eger yār ola bu bī-dil ile / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [kevkebī, -i]*

Kevkebī baḫt eger yār ola bu bī-dil ile / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil **kevkebüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [kevkebüme, -üme]*

kevser: *Cennette bir nehir ismi.*

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok maḳṣūdumuz / Bilürüz zāhid seni firdevs-ile **kevserdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [kevserdesin, -desin]*

Cennete aldanma zāhid gibi bakma **kevsere** / İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [kevsere, -e]*

kevser: *Cennette bir havuz.*

Didüm gülgün mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben / Didüm **kevser** midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [kevser,]*

kevser şarābın: *Kevser şarabı.*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā ger geçesin / Yarın anda umaram **kevşer şarābın** içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [kevşer şarābın, -n]*

key: *Çok.*

Key naḥīf oldum bulan bulur fiġānumdan beni / Dir ki iy bī-çāre sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [key,]*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī **key** katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel vir ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [key,]*

key: *Pek, çok.*

Cevrin añup mihrini dilden giderme **key** sakın / Ol melek-rūya neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [key,]*

key: *Gayet, oldukça, çok.*

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿāşıḳlaruñ / **Key** katı dīvānelikdür meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [key,]*

key: *(Öyle) iyi, muhteşem.*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ **key** bedīʿ / Bunı kim gördi gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [key,]*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm iy Muḥibbī ṣayd içün / **Key** saʿādetdür bulına başuñ ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [key,]*

key: *Çok, pek, gayet, pek çok.*

ʿIşḳuñ yolı **key** müşkil-imiş aña yöneldüm / Kimdür ki ayak basa gelip bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [key,]*

key: *Asla.*

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür dūd-ı dil elde / Görenler leşker-i eşküm dimezler **key** sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [key,]*

key katı: *Pek çok.*

Būy-ı zülfüñ getüre gülşene ger bād-ı ṣabā / Kara yaslu oluban **key katı** sünbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 2). [key katı,]*

key sakın: *Aman sakın.*

Cīfe-i dünyāya iy dil **key sakın** meyl eyleme / Yoḫsa seni beñzedürler bil zebānuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [key sakın,]*

keyfiyyet: *Bir şeyin esâsı ve iç yüzü.*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ sorma sen **keyfiyyetin** / Vire mi saña ḫaber andan ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [keyfiyyetin, -in]*

kez: *Defa, kere.*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider cevr ü cefā / Niçe **kez** geçmiş-durur bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [kez,]*

ki: *Ki.*

Şarḳ sulṭānı dogup gelse **[ki]** sag yanumdan / Ẓulmet-i dūd-ı dilüm irmeye sol yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [[ki],]*

ki: *"Çünkü"anlamında bağlaç.*

Kamu şehler kapusında gedādur / **Ki** şāhān-ı cihān-ārā ōst sulṭān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 2). [ki,]*

ki: *" zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil **ki** cān virmek gerek bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden" anlamında bağlaç.*

Dil dehānuñ yādına varın yoğın ḫarc eyledi / Ol sebebdendür **ki** geçdi būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [ki,]*

Mūy-ı jūlīdem degül bil **ki** başumda dūddur / Görinen budur Muḥibbī dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [ki,]*

ki: *"K"i bağlacı.*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam **ki** dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [ki,]*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok saña / Tā **ki** bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [ki,]*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim **ki** ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [ki,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla sakın dime **ki** bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [ki,]*

İster-iseñ **ki** dilā açılmaya perdeñ senüñ / Sen sen ol açma sakın ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [ki,]*

Bulınmaz cidd ü cehd-ile çü vaḥdet / İkilik gitmeye tā **ki** aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [ki,]*

Görmeyüp gün yüzini inkār ider / Zāhidi görüñ **ki** ḫuffāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 4). [ki,]*

Kim **ki** isterse bula āḫir varup maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [ki,]*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd ü elemi / Göz karasıyla degül bil **ki** ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [ki,]*

Gice sanmañ **ki** felekde görünen encüm degül / Göklere çıkdı şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [ki,]*

Göñlümi göndermişem iy dōst senden cānibe / Añlamazam **ki** gele bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlacı.*

Yıllar-durur bu ḫasta göñül kapusındadur / Bir kez dimez **ki** ḫasta-i miskīn ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [ki,]*

Niçe bir derd ü ġam u miḥnet-i gerdūn olasın / Bihter oldur **ki** mey-i ṭālib-i gülgūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [ki,]*

Bunı kim gördi **ki** bir kez işidüp evṣāfını / Bu Muḥibbī cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [ki,]*

ki: *"Bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*

Belā-yı hicre cān virdüm Muḥibbī / **Ki** oldum vaṣlı ile āşinā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 5). [ki,]*

ki: *"Ki" bağlacı.*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm ol / Didüm didi **ki** görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [ki,]*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẕīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam **ki** dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [ki,]*

Nūş-ı cam ile göñül āyīnesin eyle ṣafā / Ne revādur **ki** ʿabeş yirlere maḥzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [ki,]*

ki: *"Ki bağlacı".*

Ḫāk-i derüñe yüz süre itmeye tefaḫḫur / Budur dilegüm anı **ki** ol mübteẕel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [ki,]*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere kātib / Cehd eyle **ki** her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [ki,]*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem / Elüñde dutduguñ sāġar **ki** yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [ki,]*

İy dil hevā-yı kākül içün zülf-i ḫamdasın / Şād ol göñül **ki** silsile-i bend-i ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [ki,]*

Öldürürdi yār beni bu kūyı içinde āh / Hīç dimedi **ki** sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [ki,]*

Düşdi belā vü miḥnete dil başdan aşdı āh / Beñzer Muḥibbī yine **ki** sen baḥr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [ki,]*

ki: *" Ki bağlacı".*

Ümīdüñ tut **ki** gele ḫayruñ agır / Kaçan kim kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [ki,]*

Muḥibbī göñlini bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar anı ber-dār it **ki** çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [ki,]*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme gönder / **Ki** zīrā bilürem anuñ ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [ki,]*

Benüm serv-i ḫırāmānum gözüm yaşına bakmazsa / **Ki** bilmez olmasa teşne kişi āb-ı revān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [ki,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil āsitānında / Diye dilber **ki** ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [ki,]*

Her ne yirde **ki** ruḫuñ yādına göz yaşı dökem / Lāleler ile müzeyyen ola bu rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [ki,]*

Ruḫuñı aç **ki** ḫacil ola görüp zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp memleketi zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [ki,]*

Kaʿbe-i kūyına vardum cān-ıla / Bilmedüm iy dil **ki** anuñ ḳurbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 3). [ki,]*

Ḳāniʿem bir loḳmaya dünyā naʿīminden n'olur / Rāżıyam bir ḫırḳaya dimem **ki** bī-şālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [ki,]*

Olupdur sīnemüñ ġārı **ki** āteş saçar ejderdür / Ḥaẕer eyler gelüp ʿAnḳā anuñ geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [ki,]*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ göster **ki** ʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [ki,]*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla āh itmek / Beni ḳatl eylegil sorma **ki** başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [ki,]*

Lebleri yādına ʿiyş eyle **ki** gül hengāmıdur / Çün geçen geçdi Muḥibbī bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [ki,]*

Bugün gülzār-ı ʿālemde cefā vü derd ü miḥnet çok / İşitmedüm **ki** bū almış ola kimse vefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [ki,]*

Diler her kes **ki** ʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [ki,]*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña gülşen / Sensüz **ki** giçe bir nefes ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [ki,]*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı **ki** ʿaceb şol müjeler / Kim gözi[n] yumup açınca baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [ki,]*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden **ki** çok gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [ki,]*

Çevgān-ı ser-i zülfine başuñı Muḥibbī / Top eyle **ki** ʿuşşāḳ ara bir hüner olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 5). [ki,]*

Muḥibbī ʿışḳı terk itmek ne mümkin / **Ki** ḫūblar sevmek olmışdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [ki,]*

Āşinā idük ezel bezminde iy ārām-ı cān / Ne sebeb düşdi **ki** şimdi yādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [ki,]*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol nergis-i cādū / Her geh **ki** işāret kıla ger gūşeden ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [ki,]*

Görüp gün yüzini didüm **ki** mihr-i ḫāverīdür bu / Beni dīvāne kılmışdur ne tān dirsem perīdür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [ki,]*

Āzāddur **ki** bād-ı ṣabā esse salınur / Dünyā ġamını yir idi ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [ki,]*

Ḥūr u ġılmānı **ki** dirler sāḳī-i dil-çehredür / Mest olanlar beñzedürler cenneti meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 2). [ki,]*

Ne tañ ger cān virem ol laʿl-i nāba / **Ki** rindān meyl ider ṣāfī şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 1). [ki,]*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde rūşendür **ki** ḳaşdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [ki,]*

Her kim iderse meyl bu dehrüñ vefāsına / Lāzım gelür **ki** ugraya āḫir cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [ki,]*

ʿĀşıḳ mıdur **ki** derdi koyup isteye devā / Derdi bulınca ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [ki,]*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var didiler didüm / Kim var **ki** diye irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [ki,]*

Dime sakın **ki** el uzadam genc-i ḥüsnine / Bir demde yutdurur seni zülfi ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [ki,]*

Sefer kılsam yiter derd ü belā ġam / **Ki** bundan ġayrı gerekmez zevāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 4). [ki,]*

Dāġlar yir yir **ki** vardur sīnem üstinde benüm / Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [ki,]*

Gören ḫāl-i siyāhı ʿārıżında / **Ki** dir ʿāc üzre beñzer abonūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [ki,]*

Kim **ki** dil virdi zülf-i cānāna / Lāzım mıdur **ki** ola dīvāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 1). [ki,]*

Kim zülfe naẓar eylese cān u dil içinde / Sanur **ki** megesdür **ki** kalupdur kıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [ki,]*

Göñlini kim **ki** bagladı bir saçı sünbüle / Añlamazam **ki** ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 1). [ki,]*

Dişi mi yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer mi **ki** fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [ki,]*

Ne ʿācizem **ki** cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [ki,]*

Yarın **ki** ṣāliḥān ʿamel ʿarżın ideler / Şādān olup cennete her biri tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [ki,]*

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi raḳīb / Hīç olur mı **ki** ḥased aña ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [ki,]*

Yok gülde ṭarāvet **ki** var ol yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [ki,]*

Sakın aldanma dehre pend gūş it / **Ki** pend eydür Süleymān'a karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [ki,]*

Ḫālini gördükde didüm lāʿl-i cānān üstine / Noḳṭalardur **ki** komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [ki,]*

Muḥibbī yok-durur şekkerde lezzet / Melāḥat **ki** komış Ḥaḳ ol dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [ki,]*

Bi-ḥamdillāh **ki** ʿışḳumdur ḥaḳīḳī / Göñül ne zindedür ne ḫod siperde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [ki,]*

Okı lā-ḥavli dāyim nefs[i] kör it / **Ki** tā şeyṭān gezimeye damarda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [ki,]*

Ne revādur **ki** ḫadengüñ atasın ḫāke düşe / Umaram **ki** gele bu sīne-i ṣad-çāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [ki,]*

İy Muḥibbī ser-i kūyında kaçan āh idesin / Şöyle āh eyle **ki** şuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [ki,]*

ʿIşḳ ehline güler idi bir zamān-ıdı / Bilmezdi Muḥibbī **ki** kendi başına da gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [ki,]*

Eger anmasa adum tañ degüldür / **Ki** sığmaz adum ol ġonca dehana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 6). [ki,]*

Bilmez Muḥibbī kimsene ʿışḳuñ rumūzını / Bir mes'eledür **ki** ḥall olınmaz kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [ki,]*

Ḫāl-i miskīnüñ nigārā laʿl-i ḫandān üstine / Noḳṭalardur **ki** komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [ki,]*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı yakdı hezār / Bu ʿacebdür **ki** bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [ki,]*

Egerçi dāġ ursa lāle sīnesine / ʿAceb midür **ki** var ʿışḳı cebīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [ki,]*

Ne tañ kıl disem ol ince miyāna / **Ki** noḳṭadur dimişler çün dehāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [ki,]*

Eger āh eylesem döke cihān yaş / **Ki** zīrā diyümez her dīde dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [ki,]*

Dime esrār-ı ʿışḳı añlamaz şeyḫ / **Ki** sen ʿışḳ bülbüli ol murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [ki,]*

Sünbül saçına irmek içün hem çü Muḥibbī / Geldi **ki** asa kendüzini dāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [ki,]*

Bi-ḥamdillāh **ki** cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [ki,]*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle **ki** gāhī iñende bī-amān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [ki,]*

Naḫçıvāndur **ki** sanur göñlümi vīrāne görüp / Beñzedür gözlerümüñ yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [ki,]*

Dilā pendüm budur gel ʿışḳa uyma / **Ki** soñra müşkil olur aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [ki,]*

Derdümi bilmez **ki** dermān eyleye baña ṭabīb / Beñzemez derdüm benüm ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [ki,]*

ki tā: *Ki o zaman.*

Bugün dünyā ile ʿuḳbā bulınmaz / **Ki tā** olmayıcak dünyādan ayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 6). [ki tā,]*

ḳıbleden dönsün: *Yüzün kıbleden dönmesi II Dinden çıkmak.*

Çünki gördüñ ṭāḳ-ı ebrūsın Muḥibbī secde kıl / **Ḳıbleden dönsün** yüzi ol ḳıblegāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [ḳıbleden dönsün,]*

ḳıblegāh: *1. Kâbe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. 2. mec. Sığınılan, baş vurulan yer.*

Çünki gördüñ ṭāḳ-ı ebrūsın Muḥibbī secde kıl / Ḳıbleden dönsün yüzi ol **ḳıblegāhı** sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [ḳıblegāhı, -ı]*

ḳıble-i ʿuşşāḳdur: *Aşıkların kıblesi.*

Kaʿbe-i kūyuñ nigārā **ḳıble-i ʿuşşāḳdur** / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye yok andan artuk secdegāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 2). [ḳıble-i ʿuşşāḳdur, -dur]*

kibr ü dīn bir yirde cemʿ olmaz: *Kibir ve din bir arada olmaz.*

Her kimüñ ki dīni var ẓāhirdür anuñ kīni yok / Zīrā bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [kibr ü dīn bir yirde cemʿ olmaz, -maz]*

kibr ü dīn bir yirde olmaz: *Kibir ve din bir yerde olmaz.*

İtme buḫl ü kimseye kılma ḥased / Dir Nebī bir yirde olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 6). [kibr ü dīn bir yirde olmaz,]*

kibr ü kīn: *Kibir ve kin.*

Niçeye dek gitmeye sīneñde tura **kibr ü kīn** / Böyle iken ben müselmānam diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [kibr ü kīn,]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz cid **kılam** cehd idüben / Vuṣlat el vire alam genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [kılam, -am]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" yardımcı fiili.*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm yine müjgān ile / Ḫıştı bālīnüm **kılup** yārān anı seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [kılup, -up]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Zihī devlet kilābından ide ʿadd / **Kıla** boynuma zülfini ḳılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 4). [kıla, -a]*

kıl: *Etmek/yapmak.*

Dilde **kılmaga** ḫayālüñ naḳşını / Bu Muḥibbī niçe naḳḳāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [kılmaga, -maġa]*

Kimse **kılmadı** ben itdüm āh kendüm kendüme / Bir naẓar cān terkin urdum yār-ı gendüm-gün içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [kılmadı, -ma, -dı]*

kıl: *Kıl, tüy.*

Ḳādir olmadı yaza ḥālümi ḫaṭṭāt-ı felek / Her **kılum** agzın açup derdümi didi mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [kılum, -um]*

kıl: *Kıl, saç teli, saz teli (mecâzen).*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / Dinmeye eger her **kıla** bir niçe dil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [kıla, -a]*

kıl: *Kıl, saç teli II sevgilinin saç telleri.*

Her **kılını** zülfinüñ biñ başlu ejderhā kılur / Her kaçan sāḥir gözüñ siḥr okıya efsūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [kılını, -ın, -ı]*

kıl: *Kıl.*

Kimisi noḳṭa dehāna kim miyāna **kıl** didi / Bilmedi sırr-ı dehān-ıla miyānı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [kıl,]*

Ne tañ **kıl** disem ol ince miyāna / Ki noḳṭadur dimişler çün dehāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [kıl,]*

kıl: *İnce tüy, kıl.*

Bekler iken zülfüñüñ her bir **kılı** ejder-ṣıfat / Bir naẓar kim ola göre ḫüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [kılı, -ı]*

Baña sünbül saçınuñ her **kılı** ejder görinür / Siḥir ʿilmini bilür gözleri cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [kılı, -ı]*

Ser-i kūyına girmeden yine āheste varup / Döymesün bir **kılı** ol zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [kılı, -ı]*

kıl: *Kıl, tüy, saç teli.*

Fehm olınmaz iy göñül ince bili diḳḳat-ile / Tutalum ki yire sen bir **kıla** idrāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [kıla, -a]*

ḳıl: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Gülşen-i ḥüsnüñde **kılduñ** ruḫlaruñ gülzār sen / Baña dirsin anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [kılduñ, -du, -ñ]*

ḳıl: *Söylemek, demek.*

Derdüñi devā bildi ḳabūl itdi Muḥibbī / Bu re'yi **kılur** kimse mi var ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [kılur, -ur]*

ḳıl: *Kıl, tel.*

Kim zülfe naẓar eylese cān u dil içinde / Sanur ki megesdür ki kalupdur **kıl** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [kıl,]*

kilāb: *Köpekler.*

Zihī devlet **kilābından** ide ʿadd / Kıla boynuma zülfini ḳılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 4). [kilābından, -ından]*

kılāde: *Gerdanlık.*

Zihī devlet kilābından ide ʿadd / Kıla boynuma zülfini **ḳılāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 4). [ḳılāde,]*

kılāde kılsañ: *Halka etmek.*

Niçe yıldur señekdür bu Muḥibbī / Vefā ṭavḳın n'ola kılsañ kılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 5). [kılāde kılsañ,]*

kıldan ince: *Çok ince, ipince.*

Beñzeden noḳṭaya ġonca femüñi / Dir senüñ bilüñe **kıldan ince** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 4). [kıldan ince,]*

kılıcdan iti kıldan ince dirler: *Kılıçtan keskin kıldan ince.*

N'olur ḥālüñ geçisersin ṣırāṭı / Kılıcdan iti dirler kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 5). [kılıcdan iti kıldan ince dirler, - dirler]*

kılıcdan itidür kıldan ince: *Kılıçtan keskin kıldan ince.*

İşidenler dimişlerdür ṣırāṭı / Kılıcdan itidür hem kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 4). [kılıcdan itidür kıldan ince,]*

kilīm: *Eskiden dervişlerin giydiği kalın sof hırka.*

Zülfi gör göz göre asılmaga boynına gelür / Başdan geçdi meger saldı **kilīmin** suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [kilīmin, -in]*

kılma-: *Kılmamak, yapmamak.*

Saḫt-rūdur korkaram kim saña hem-ser dirile / Alma gel āyīne-i ḥüsnüñe **kılma** rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [kılma,]*

kim: *Her kim.*

Ḫışm-ıla naẓar ide **kime** öldürür āḫir / Bir ḫāṣṣadur konmış anuñ iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [kime, -e]*

kim: *"hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Kim ki isterse bula āḫir varup maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [kim,]*

Kim çıkar başa şehā zülf-i siyehkāruñ-ıla / Oda yana dil ü cān āteş-i ruḫsāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 1). [kim,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes **kim** bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [kim,]*

Gülşen içinde Muḥibbī tevbeyi **kim** saklaya / Sāḳi-i gül-ruḫ elinden cām-ı gül-nārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 5). [kim,]*

kim: *Her kim, kimse.*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her **kim** ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [kim,]*

kim: *"Kim" soru zamiri.*

Ne umarsın iy gönül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve **kim** gördi bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [kim,]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Bir būseyi biñ cāna alan eyledi ol sūd / Yüz döndüre **kimdür** bu bāzāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 5). [kimdür, -dür]*

Kimdür senüñ derd ü belāñ ḳabūl ide / Yā **kim-durur** cānını terk ide vire cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 2). [kim-durur, --durur]*

Kimdür senüñ derd ü belāñ ḳabūl ide / Yā kim-durur cānını terk ide vire cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 2). [kimdür, -dür]*

Bilmedüm seni **kimüñ** cānānısın / Bu ḳadar var derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 1). [kimüñ, -üñ]*

Kār idüpdür cānuma ḥasret Muḥibbī bilmezem / **Kimden** olur derdüme dermān kime yalvarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [kimden, -den]*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿāfiye / Başdan kırarsa ʿālemi **kimdür** dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [kimdür, -dür]*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [kime, -e]*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin deldi didi / Saña **kim** didi kaşum yayına ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [kim,]*

Lebüñ tiryākdür **kim** içse zehri / Ne ġam zülfeynüñ olsa şāh-ı mārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [kim,]*

İy Muḥibbī devlet-i dāreyni bulur şübhesüz / **Kim** ṣafā-yı ḳalb-ile ḫālī degül tevḥīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [kim,]*

İy Muḥibbī umma dünyādan vefā / **Kime** itmişdir vefā bu pīre-zen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [kime, -e]*

Görmez-isem tañ degül mihr ü vefā dildārdan / **Kim** vefā görmiş-durur bu çarḫ-ı kec-reftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 1). [kim,]*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / **Kim-durur** saña diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [kim-durur, --durur]*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ key bedīʿ / Bunı **kim** gördi gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [kim,]*

Çeng idüp ḳāmetümi ney gibi nālān oldum / ʿIşḳ-ıla **kimdür** uyan bencileyin ḳānūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [kimdür, -dür]*

Kaşuñ kemānı berkdür **kimdür** anı çeken āh / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [kimdür, -dür]*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna döndi / Bu mevsim içre **kimdür** tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [kimdür, -dür]*

Kim ʿacablar şiʿrini gören kemāle irdügin / Çünki eşʿār-ı Muḥibbī şiʿr-i Selmān'dan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [kim,]*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan diye **kimdür** bunı kandan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [kimdür, -dür]*

Kimdür senüñ cāmiʿ-i ḥüsnüñde uymaya / Miḥrāb idüp kaşuñı çeşmüñ imām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [kimdür, -dür]*

Muḥibbī'yi sorarsañ **kimdür** iy dōst / Eñ ednā bende bir kemter kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [kimdür, -dür]*

İy Muḥibbī **kim** bütün ider bu göñlüm şīşesin / Yār çokdan anı sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Ümīdüñ tut ki gele ḫayruñ agır / Kaçan **kim** kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.*

Sīm ü zer **kimde** olursa ṣayd olur maḥbūblar / Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [kimde, -de]*

kim: *"Ki" bağlacı.*

Oldum muḳır günāha itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / Göstere rāh-ı taḥḳīḳ **[kim]** bu yoldan azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [[kim],]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / **Kim** ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [kim,]*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eser hergiz / Görinmez **kim** naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [kim,]*

Leylī zülfin ger kemend itse dil-i meftūn içün / **Kim** göre eydür ki zencīr itdiler Mecnūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [kim,]*

Bunı **kim** gördi ki bir kez işidüp evṣāfını / Bu Muḥibbī cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [kim,]*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña diyen **kim** serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [kim,]*

Kim didi saña saçuñ ġāliye-efşān eyle / Cānı āşüfte kılup ʿaḳlı perīşān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [kim,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes **kim** bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [kim,]*

Kim zülfe naẓar eylese cān u dil içinde / Sanur ki megesdür ki kalupdur kıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [kim,]*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān görine hem çü māh / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı **kim** aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [kim,]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam ruḫsāruña / **Kim** bakar ʿālemde kim var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [kim,]*

Mecnūn ola **kim** göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī olup dola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 3). [kim,]*

Dil āteşine ġarḳ iken akar gözüm yaşı / **Kim** gördi cemʿ oldugı nār-ıla āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [kim,]*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / **Kim** aña ṭılsım olup zülfeyn[i] ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [kim,]*

kim: *" Ki", bağlama edatı.*

Ẕerre deñlü ḥaḳ budur **kim** kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [kim,]*

kim: *Zira, zaten.*

Murāduñ cān-ısa al **kim** ben andan geçmişem cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [kim,]*

kim: *Biri, herhangi biri, kimisi.*

Kimisi noḳṭa dehāna **kim** miyāna kıl didi / Bilmedi sırr-ı dehān-ıla miyānı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlama edatı.*

Kaʿbe kūyuñda şükür **kim** eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [kim,]*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā serv-i revān / Bu umuda **kim** gelüp ruḫsārum üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [kim,]*

Feṭḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi **kim** derd ü belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [kim,]*

Ger dilerseñ **kim** senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [kim,]*

Sanma iy dil **kim** gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [kim,]*

Dilüñden gitmesün her demde Sübḥān / **Kim** oldur kullaruñ derdine dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [kim,]*

kim: *" Ki" bağlacı.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya **kim** şefīʿdür ol / İki ʿālem münevverdür anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [kim,]*

Gerçi **kim** evvel cihān saña maḥabbet gösterür / Miḥnet-ile öldüriser olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [kim,]*

Öldür beni anlar bile tā **kim** naẓaruñ var / Kim müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [kim,]*

Öldür beni anlar bile tā kim naẓaruñ var / **Kim** müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [kim,]*

Şerr eyleme **kim** yazmaya tā deftere kātib / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [kim,]*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / **Kim** koyup yarın gidersin tut ki Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [kim,]*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ ḫaberin kimseneden / Bī-nişāndur **kim** ola **kim** o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [kim,]*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy felek her seng[i] **kim** sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [kim,]*

Laʿl-i lebüñe **kim** bahā dünyā ḫarācıdur / Ḥaḳḳā ben anı mülk-i Bedaḫşān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [kim,]*

Sakın āh itme Muḥibbī ʿālemi anı yakar / Şuʿleler **kim** zāhir olur sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [kim,]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem **kim** ola ʿahdi bütün / Niçe yıllar aradum gezdüm cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [kim,]*

Cev eküp umar mısın **kim** ola gendüm ḫāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne **kim** ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [kim,]*

Yāra dil gönder nihānī anı cānuñ duymasun / Ḥālüñi taḳrīr eyle **kim** zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [kim,]*

Şöyle yan **kim** nār-ı ʿışḳ-ıla vücūduñdan eser / Kalmasun bir kes senüñ nām u nişānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [kim,]*

Her ne zaḥmet **kim** gele andan baña rāḥat gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [kim,]*

Elde Muḥibbī cān u dili tuḥfe eyle **kim** / Kim bī-ḥad yine öpmediler şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [kim,]*

Elde Muḥibbī cān u dili tuḥfe eyle kim / **Kim** bī-ḥad yine öpmediler şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [kim,]*

Rūşen itdi kangı dil **kim** mihrüñ ile sīnesin / Ṣāf kıldı ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [kim,]*

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı ejder-ṣıfat / Bir naẕar **kim** ola göre ḥüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [kim,]*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla **kim** söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [kim,]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuṣṣāḳuñ serin / Didi **kim** bilmez misin **kim** yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [kim,]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuṣṣāḳuñ serin / Didi **kim** bilmez misin **kim** yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [kim,]*

Bundan özge ḥālet olmaz ʿāṣıḳa **kim** ḫufyeten / Ḥışm-ıla kılsun girih ebrūların çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [kim,]*

Benüm āh u fiġānumdan sakın **kim** bir gül-i tersin / Kim āh okı güẕer kılur irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [kim,]*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim bir gül-i tersin / **Kim** āh okı güẕer kılur irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [kim,]*

İy ṣabā peyġām-ı yārı gel getür bu ḫastaya / **Kim** feraḥ olsun eger dirseñ dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [kim,]*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / **Kim** bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [kim,]*

Niçe bir bülbül gibi feryād idüp gül şevḳıne / Niçe bir şūrīdelik vaḳt oldı **kim** uslanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [kim,]*

Niçe bir ġaflet Muḥibbī aç göz uyḫudan uyan / Çün bilürsin **kim** içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [kim,]*

Ben niçe teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve **kim** / Hey niçe serv-i sehī bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [kim,]*

Ḫüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa cevr itmegi ko / Bir işi işleme **kim** soñra peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [kim,]*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı ki ʿaceb şol müjeler / **Kim** gözi[n] yumup açınca baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [kim,]*

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse ne ʿaceb / Kanda **kim** açıla gül tutar anuñ ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [kim,]*

Her ne söz **kim** söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [kim,]*

Atar siḥr okların ġamzeñ görür **kim** cāna kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [kim,]*

Bülbül-i şūrīdeyem ol gülsitāna görmeden / **Kim** kulakdan ʿāşıḳam verd-i cināna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [kim,]*

Gāh cevr ü geh cefā-y-ıla yıkarsın göñlümi / **Kim** cefā fenninde māhir bir ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [kim,]*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi **kim** ẓāhir olur feryāddan / Bir eserdür kūh içinde nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [kim,]*

İy ṭabīb-i dil iriş **kim** kaldı cāndan bir ramaḳ / Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [kim,]*

Cevri çok itse Muḥibbī ġam degül ol nāzenīn / **Kim** güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [kim,]*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy dil şādsın / Anuñ içün **kim** ezelden sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [kim,]*

Egerçi **kim** cefāya zehr dirler / Cefā cevri görinür baña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [kim,]*

Saḫt-rūdur korkaram **kim** saña hem-ser dirile / Alma gel āyīne-i ḥüsnüñe kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [kim,]*

İşidelden **kim** metāʿ-ı būseñi çün cānadur / Cān ele alup bu dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [kim,]*

Zāhidā itme naṣīḥat **kim** eser itmez baña / Pāk meşreb rind olan uymaz iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [kim,]*

Bu riyālu secdeden kalduramaz zāhid başın / Anuñ-ıçun **kim** anuñ boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [kim,]*

Ġamze-i neb-tīz-ile öldürdi āḫir ʿāşıḳın / Ḥamdü-lillāh **kim** irişdüm dōstlar bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [kim,]*

Sanma iy ḫasta göñül **kim** seni cānān acıya / Derd-ile ölür iseñ sanma ki dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [kim,]*

Didiler yaşum görenler **kim** alur eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [kim,]*

Sīnemüñ bāġın temāşā eyle dāġum gül gibi / Her elif **kim** çekmişem serv-i revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [kim,]*

Zülf-i müşgīn **kim** görinür ʿārıż-ı dildārda / Deste-i sünbül asılmış sanasın gülzārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 1). [kim,]*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür anı çeken āh / **Kim** ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [kim,]*

Naḳş ide dest-i ḳudret dilde kalur mı ḳudret / Ḥayvān-sıfātdur ol **kim** sevmeye rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [kim,]*

Verā-yı pīşe-i ġamda biz ol pelengüz **kim** / Ḫalāṣ bulmaya düşse neheng dāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 2). [kim,]*

Her bir nefesde niçe ʿaṭālar ider saña / **Kim** ḳādir olur itmege ḥamdi edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [kim,]*

Zülfüñün cānā ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / Mār beñzer **kim** şikāfından yirüñ girer ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [kim,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter **kim** / Kul olduñ cān-ıla ol āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [kim,]*

Cānum iy yārān fedā kıldum ben ol dildāra **kim** / Miḥnet ü endūh-ı yārı ez-ser-i yārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [kim,]*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ **kim** eylemez / Līk ol meh bilürem bedr olup irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [kim,]*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi **kim** / Ol ḥarāret yok semūr-ile vaşaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi?" anlamında.*

Şiʿrümüñ **kim** ḳıymetin bilür aña ʿarż iderem / Şiʿrini çün rāyegān virmedi Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.*

Nāle raʿd u āhum oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden **kim** döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [kim,]*

Bilmezem ḥūrī misin yāḫū melek iy nāzenīn / **Kim** göre nūr-ı cemālüñ kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [kim,]*

Ne sanursañ saña san anı ġayra / Kuyuyı **kim** kaza kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [kim,]*

Cām içre gördi rūyuñ oldı Muḥibbī ḫayrān / **Kim** gördi böyle ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [kim,]*

Kim bile diye zülf-i çevgāna / Başı top ola gire meydāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 1). [kim,]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam ruḫsāruña / Kim bakar ʿālemde **kim** var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [kim,]*

Her kimüñ **kim** ola ḳalbinde anuñ ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.*

Āyīne gibi ḳalbini **kim** eylemeye ṣāf / ʿĀlem yüzinde bulmaya ehl-i ṣafā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [kim,]*

Bu dünyāya göñül **kim** virür āḫir / İçer kanını anun kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 5). [kim,]*

kim: *"Kimse" belgisiz zamir.*

Her yañadan saçılan cürʿa dökilür başuma / Bakmasun **kim** lā diye ālūde-i peşmīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Kim ḳabūl eyleye derd ü ġamı dermānı koya / Sanmañuz ʿālem içinde anı sūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [kim,]*

kim: *"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.*

İy Muḥibbī **kim** bilürdi derd-i dil aḥvālini / Okımasa defterin almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamiri.*

Didiler **kim** çeker bu ʿışḳ bārın / Dilā al boynuña didüm çekensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 6). [kim,]*

Şīvesi çok mihri yok ammā ki diller almada / Bu cihān içinde **kim** mekkār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [kim,]*

Çünki sıduñ göñlümi bir daḫı alınmaz ele / **Kim** bütün idebilür sındukda ābgīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [kim,]*

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn / Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿAnḳā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [kim,]*

Kim cemāli gülşenin bir kez tamāşā eyleye / İtmeye geşt-i çemen seyr-i gülistāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [kim,]*

Cefā sengiyle sındı āh göñlüm / Bütün **kim** ide sınsa ābgīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [kim,]*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿışḳını pervānenüñ / Bāl ü per niye yakardı dünyede nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [kim,]*

kim dir: *Kim der, kim söyler.*

Ḳamer alnuña **kim dir** gün yüzüñe / Seḥābı beñzedür ol āfitāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 3). [kim dir,]*

kim gördügi var: *Kim görmüş (kimse görmemiş).*

Gün yüzüñ-ile ḳamer alnuñı görüp dil didi / Bir yire cemʿ oldugın **kim gördügi var** mihr ü māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [kim gördügi var,]*

kim göre: *Hangi kişi görse.*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / **Kim göre** köpri dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [kim göre,]*

Mecnūn ola **kim göre** zülf-i siyāhını / Sevdāyī ola tola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 3). [kim göre,]*

Seyl-i eşküm egnüme geydürdi gülgūn cāmeler / İy Muḥibbī **kim göre** taḥsīn ide göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [kim göre,]*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser tenüme / **Kim göre** ṣana peleng gelmeye kimse yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [kim göre,]*

kim ki: *Hangi kimse ki.*

İy Muḥibbī **kim ki** gördi ol güzeller şāhını / Bārekallāh didi bu ḥüsne hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [kim ki,]*

Māh-rūlar arasında **kim ki** göre sen mehi / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [kim ki,]*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez daḫı cānāneden / **Kim ki** gördi didi kim merdāne togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [kim ki,]*

Kim ki dil virdi zülf-i cānāna / Lāzım mıdur ki ola dīvāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 1). [kim ki,]*

Göñlini **kim ki** bagladı bir saçı sünbüle / Añlamazam ki ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 1). [kim ki,]*

Kim ki cāna kıymaya irişmez ol cānāneye / Baḥra ġarḳ olan irişür didiler dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [kim ki,]*

Dil viren diller ġamı dehr-ile bīhūde ola / **Kim ki** rū Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a duta āsūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [kim ki,]*

kim ola: *Her kim.*

Kim ola göre anı virmeye dil / Özini eylemiş bir vech-ile zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 4). [kim ola,]*

kim var: *Ne kim varsa.*

ʿIşḳuñ egerçi evveli var didiler didüm / **Kim var** ki diye irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [kim var,]*

kim var ise: *Her ne varsa, her şey.*

Bilür iken yok vefāsı yine dil virmek nedür / Bu cihān içinde **kim var ise** nādān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [kim var ise,]*

kimde var: *Kimsede yok.*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur **kimde var** / Şekker emmişsin meger süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [kimde var,]*

kimdür ki: *Her kim ki.*

Kimdür ki anuñ noḳṭa lebinden ḫaber açа / Bīgāne kaçan vāḳıf ola rāz-ı nihāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 2). [kimdür ki,]*

kimdür ki: *Hangi kimse ki.*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña yöneldüm / **Kimdür ki** ayak basa gelip bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [kimdür ki,]*

Virmez amān ġamzeleri tīġ alup ele / **Kimdür ki** söyleşe bugün ol bī-amān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 2). [kimdür ki,]*

kime: *"Hangi kimse" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Feryād u fiġān yār-ı cefākāruñ elinden / **Kime** kılayım dād ben ol yāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [kime,]*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī sitem gāhī elem / **Kime** virilmiş bular mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [kime,]*

Bilmedüm seni **kime** cānānsın / Līk bu derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 1). [kime,]*

Kār idüpdür cānuma ḥasret Muḥibbī bilmezem / Kimden olur derdüme dermān **kime** yalvarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [kime,]*

Derd-i dilüm **kime** diyem kimse añlamaz / Çün böyledür anı getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [kime,]*

Āh kim **kime** kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [kime,]*

Āh kim **kime** kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [kime,]*

Kime sunıldı ezelde nūş itdi cām-ı ʿışḳ / Kalmaya nāmūs u ʿārı eylemez ol meyl-i cāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 4). [kime,]*

İy Muḥibbī **kime** baksañ bil anı ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma gördükde göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [kime,]*

Dil ü cānum ṭabībi sen dururken / **Kime** ʿarż ideyim derdümi kime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 6). [kime,]*

Dil ü cānum ṭabībi sen dururken / Kime ʿarż ideyim derdümi **kime** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 6). [kime,]*

kimesne: *Kimse.*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez de **kimesne** intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [kimesne,]*

kimesne: *Kimse.*

Maʿşūḳ her ne itse Muḥibbī ko eylesün / Hīç girmesün **kimesneler** anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [kimesneler, -ler]*

kimesne: *"Hiçbir şahıs, hiçbir insan" anlamlarında belgisiz zamir.*

ʿIşḳuñ kemānı saḫt-durur degme **kimesne** / Almasun ele başa çıkamaz o yay-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [kimesne,]*

kimesne: *"Kimse, hiçbiri, hiç kimse" anlamlarında belgisiz zamir.*

Muḥibbī müşkil işdür ʿışḳ bāzı / **Kimesne** dutmasun bunuñla pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 6). [kimesne,]*

kimi: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin diḳḳat-ile / **Kimi** yok didi kimisi didi ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [kimi,]*

Kimi ḫalḳuñ olur ḫulḳı nefīse / **Kimi** uymış-durur nefs-i ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 1). [kimi,]*

Kimi ḫalḳuñ olur ḫulḳı nefīse / **Kimi** uymış-durur nefs-i ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 1). [kimi,]*

Kimi bünyād ider mescid medāris / **Kimi** īcād ider deyr ü kenīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 2). [kimi,]*

Kimi bünyād ider mescid medāris / **Kimi** īcād ider deyr ü kenīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 2). [kimi,]*

Kimi olmış-durur bir pula muḥtāc / Kiminüñ sīm ü zerle dolı kīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 3). [kimi,]*

Kimi tevḥīd-ile Besṭām olmış / **Kimi** küfr-y-ile uymış iblīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 4). [kimi,]*

Kimi tevḥīd-ile Besṭām olmış / **Kimi** küfr-y-ile uymış iblīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 4). [kimi,]*

Kimi ḫoş-dil yürür şādān u ḫandān / **Kimi** maḥzūn tutar ġamla enīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 5). [kimi,]*

Kimi ḫoş-dil yürür şādān u ḫandān / **Kimi** maḥzūn tutar ġamla enīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 5). [kimi,]*

Kimi olmış-durur bir pula muḥtāc / **Kiminüñ** sīm ü zerle dolı kīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 3). [kiminüñ, -n, -üñ]*

Kiminüñ cismi gülden tāze olmış / **Kiminüñ** yüzini tutmışlar ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [kiminüñ, -n, -üñ]*

Kiminüñ cismi gülden tāze olmış / **Kiminüñ** yüzini tutmışlar ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [kiminüñ, -n, -üñ]*

kimi: *"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.*

Kimisi noḳṭa dehāna kim miyāna kıl didi / Bilmedi sırr-ı dehān-ıla miyānı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [kimisi, -si]*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin diḳḳat-ile / Kimi yok didi **kimisi** didi ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [kimisi, -si]*

kimse: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / İy Muḥibbī dimesün **kimse** baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [kimse,]*

Taş işigin ṣubḥ olınca niçe yıl bālīn idüp / Ney gibi iñle velī **kimse** fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [kimse,]*

Bugün gülzār-ı ʿālemde cefā vü derd ü miḥnet çok / İşitmedüm ki bū almış ola **kimse** vefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [kimse,]*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine naḳş eyledi / Geçmedi bu naḳşı baña **kimse** illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [kimse,]*

Sevmesün ʿālemde **kimse** dilber-i ʿālī-cenāb / İrmeyüp desti aña ʿışḳ içre nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [kimse,]*

Derd-i dilüm kime diyem **kimse** añlamaz / Çün böyledür anı getürme dilā dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 6). [kimse,]*

İtmesün **kimse** da‘vī-i merdī / Eksük olmaz cihānda merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 8). [kimse,]*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser tenüme / Kim göre ṣana peleng gelmeye **kimse** yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [kimse,]*

kimse: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

Gāh zerd olur yüzüm gāhī gözüm yaşında al / Bencileyin **kimsenüñ** ḥāli digergūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [kimsenüñ, -n, -üñ]*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir **kimsenüñ** gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [kimsenüñ, -n, -üñ]*

ʿIşḳa düşüp bencileyin **kimseler** zār olmasun / Miḥnet ü derd ü belā ile giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 1). [kimseler, -ler]*

Virmezem dünyālara dilberlerüñ derd ü ġamın / Ben bilürem **kimseler** bilmez maḥabbet ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [kimseler, -ler]*

ʿIşḳa düşdüm cān u dilden geçdüm āh / **Kimseler** ʿışḳ-ıla yoldaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 2). [kimseler, -ler]*

Cān virüp sanma Muḥibbī alasın bir būseyi / **Kimseler** ḥüsni metāʿına ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [kimseler, -ler]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / **Kimseler** ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [kimseler, -ler]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / **Kimseler** ugramasun ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [kimseler, -ler]*

İy güneş yüzlüm gidergil ʿārıżuñdan zülfüñi / **Kimseler** beñzetmesün anı niḳābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [kimseler, -ler]*

kimse: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün olmasun / Her yañadan gözleri yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [kimse,]*

İster-iseñ ki dilā açılmaya perdeñ senüñ / Sen sen ol açma sakın ʿālemde **kimse** perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [kimse,]*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ perdeñ küşād / Cehd idüp açma bugün dünyāda **kimse** perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [kimse,]*

Deryā kumına ola şümār derdüme benüm / Tā ḥaşre değin bilmeye **kimse** ḥisāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [kimse,]*

Kimse yārūñ iy Muḥibbī añlamaz māhiyyetin / Niçe müşkiller egerçi ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [kimse,]*

Hicr içre çeküp cevr ü cefā eyledüm gile / Raḥm eylemedi **kimse** gelüp yaşumı sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 1). [kimse,]*

İy Muḥibbī mest idüp lā-yaʿḳıl itdi būsesi / Beñzedürsem leblerini **kimse** ʿayb itmez müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [kimse,]*

Muḥibbī'ye keremden kıl teraḥḥüm / Kerem çün **kimse** ögretmez kerīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 8). [kimse,]*

İy Muḥibbī ʿāḳil iseñ kıl melāmet iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿışḳı **kimse** ad u san ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [kimse,]*

kimse: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz sıfat.*

Muḥibbī **kimseye** mülk-i cihān degül bāḳī / Göñül virüp aña bu iʿtibārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [kimseye, -(y)e]*

Görmemişler hergiz raḥm ide cānān **kimseye** / İtdügin işidmemişler derde dermān **kimseye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 1). [kimseye, -(y)e]*

Görmemişler hergiz raḥm ide cānān **kimseye** / İtdügin işidmemişler derde dermān **kimseye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 1). [kimseye, -(y)e]*

Niçe bir öldüresin nā-ḥaḳ yire ʿāşıḳlaruñı / Nev-civānsın dōstum ḫayr eylemez kan **kimseye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [kimseye, -(y)e]*

Niçeye dek idesin cevr ü cefā ẓulm u sitem / İstemez ẓulm oldugın ʿadl issi sulṭān **kimseye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 3). [kimseye, -(y)e]*

kimse: *"Her kimse; biri" anlamında belgisiz zamir.*

Dūr düşdüm ay u yıllar geçdi görmem gün yüzin / Hey müselmānlar bu yolda **kimse** mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [kimse,]*

kimse: *"Herhangi biri" belgisiz zamir.*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār elin / Var mı cihānda menʿ-ile **kimse** dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [kimse,]*

Kimse kılmadı ben itdüm āh kendüm kendüme / Bir naẓar cān terkin urdum yār-ı gendüm-gün içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [kimse,]*

İy Muḥibbī **kimse** gūş itmez bilürsin nāleñi / Sakın aldanma dise künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [kimse,]*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin diḳḳat-ile / Kimi yok didi kimisi didi ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [kimse,]*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī daḫı rengīn / **Kimse** dimesün söz konabilmez sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [kimse,]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de **kimse** sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [kimse,]*

Zülfinüñ būyı ʿālem muʿaṭṭarken bugün / Varmasun şimden girü **kimse** Ḫoten'den canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [kimse,]*

Rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı bundan özge / Disem yok **kimsede** ṭāḳat şünūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 4). [kimsede, --de]*

Varuñı ḫarc it bugün iy dil yime dünyā ġamın / **Kimse** başa çıkmadı çıkmayısar devrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [kimse,]*

kimse: *Hiçbir kimse.*

Bu Muḥibbī uyumaz tā kim göre düşde seni / Ṣubḥ olınca gözlerüm tek **kimse** bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [kimse,]*

kimse mi var: *Hiç kimse var mı.*

Derdüñi devā bildi ḳabūl itdi Muḥibbī / Bu re'yi kılur **kimse mi var** ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [kimse mi var,]*

kimsene: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

Katı yadur kaşlarına **kimsene** el sunmasun / Ḥāṣıl olmaz ḥāṣılı ancak taʿabdur zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [kimsene,]*

Ḫāk-i deriyle gözlerümi rūşenā ider / Varmaz Muḥibbī **kimsene** hergiz ṣabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [kimsene,]*

N'ola feryād-ıla bu nālemi gūş itmeseler / Görmedük **kimsene** yok künbed-i devvāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [kimsene,]*

ʿIşḳ yayı katıdur **kimsene** çekmez didiler / İmtiḥān eyle dilā sen de gelüp zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [kimsene,]*

Hergiz **kimsene** eylemesün çarḫa iʿtimād / Zīrā ki geçer dün [ü] güni inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 2). [kimsene,]*

Bilmez Muḥibbī **kimsene** ʿışḳuñ rumūzını / Bir mes'eledür ki ḥall olınmaz kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [kimsene,]*

Pā komasun **kimsene** gülzār-ı ḥüsnine / Ḫaṭṭını aña eyledi bārū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 6). [kimsene,]*

kimsene: *Hiç kimse.*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ ḫaberin **kimseneden** / Bī-nişāndur kim ola kim o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [kimseneden, -den]*

kimsenem: *"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.*

Kimsenem yok ġam şebinde üstüme aglar benüm / Yirce gökçe minnetüm var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [kimsenem,]*

kimsenüñ: *Bir kimse, herhangi biri.*

Kimsenüñ ʿaybını görüp kılma zinhār āşikar / Günde yüz biñ ʿaybuñ örterken İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [kimsenüñ,]*

kimsesi yok: *Kimsesi yok, kimsesiz.*

ʿĀlemi gezdi Muḥibbī bulmadı ehl-i vefā / **Kimsesi yok** senden artuk yā İlāhe'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 5). [kimsesi yok,]*

kimseye: *"Herhangi biri" belgisiz zamir.*

İtme buḫl ü **kimseye** kılma ḥased / Dir Nebī bir yirde olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 6). [kimseye,]*

Ṣāf ḳalb ol **kimseye** dutma sakın göñlüñde kīn / Didi sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [kimseye,]*

Dōst olmaz **kimseye** dünyāyı çün bildük ʿayān / Dōst olma sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [kimseye,]*

Aldanma sakın dehr iki yüzlü münāfiḳ / **Kimseye** vefa eylemedi uşbu zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [kimseye,]*

Dīdeler gevher saçar sen ne içün bakmayasın / Ḥācet olmaz mı ʿaceb hīç dürr ü mercān **kimseye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [kimseye,]*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur bir gün benüm / Hīç żarar itmez mi cūlar itse ṭuġyān **kimseye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [kimseye,]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür aña ʿarż iderem / Şiʿrini çün rāyegān virmedi Selmān **kimseye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [kimseye,]*

kīn: *Düşmanlık.*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz **kīn** ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [kīn,]*

Neden eksük degül sīneñde **kīne** / Revā mı dōstum andan bu dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [kīne, -e]*

kīn: *Düşmanlık.*

İy dōst neden eyleyesin kaşlaruñı çīn / **Kīn** olsa kaçan olmaya anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [kīn,]*

kīn: *Birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz.*

Her kimüñ ki dīni var ẓāhirdür anuñ **kīni** yok / Zīrā bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [kīni, -i]*

kīn dutma: *Birine karşı öç alma duygusunu sürdürmek.*

Ṣāf ḳalb ol kimseye dutma sakın göñlüñde kīn / Didi sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [kīn dutma, -ma]*

kına yakın: *Kınayı sula karıştırıp bulamaç kıvamına getirerek boyanacak yere sürmek.*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine kūyuñda ʿuşşāḳı / Dokınsun destüñe bārī kanından al **kına yakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [kına yakın, -ın]*

kīne: *Kin, birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz.*

Yāruñ cefā vü cevri nedür kīnesi neden / Derdā dirīġ gitmeye mi **kīne** sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [kīne,]*

Ḫışm ile eylersin naẓar ya kaşlaruñ çīn eyleyüp / N'itdi Muḥibbī ḫasta-dil yok mı nihayet **kīneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 5). [kīneye, -ye]*

kır: *Kırmak ll öldürmek.*

Bī-amān çeşm[i] Muḥibbī eline ḫançer alup / **Kırup** ʿuşşāḳını boyınca girer kana degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 5). [kırup, -up]*

kır: *Kırmak, parçalamak.*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā vü ʿāfiye / Başdan **kırarsa** ʿālemi kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [kırarsa, -ar, -sa]*

Kırarsın bī-güneh ʿāṣıḳlaruñı / Meger vardur bu ḫūblar meẕhebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 2). [kırarsın, -ar, -sın]*

kır-: *Öldürmek, yok etmek, telef etmek.*

Muḥibbī ol kemān ebrū meger ʿāṣıḳların **kırmış** / İki şehper sokınmış gör başına sünbül-i terden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 5). [kırmış, -mış]*

kırdı geçürdi: *Yakıp yıkmak, dağıtmak.*

Bī-günāh ʿāṣıḳları **kırdı geçürdi** ol perī / Ṭıfldur bilür daḫı yazılmaz aña çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [kırdı geçürdi,]*

kırma: *Öldürmek, yok etmek.*

Bu Muḥibbī gibi ʿāṣıḳlaruñı **kırmag-ıla** / Sende bu ḥüsn olıcak ʿışḳ eri sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [kırmag-ıla, -g-ıla]*

ġ: *Cariye, köle, hizmetçi.*

Māh-rūlarda mihr kalmadı dünyāda vefā / İkisinden fāriġ ol iy dil **kırnaġ** eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [kırnaġ,]*

kirpüg: *Kirpik.*

İşigüñ pāk itmege saḳḳā-yı çeşmüm her seḥer / Su sepüp bir deste baglar **kirpügi** cārūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [kirpügi, -i]*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy benüm **kirpügi** ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [kirpügi, -i]*

kirpük: *Kirpik.*

Bu dil cārūb ider **kirpüklerini** / İşigüñ pāk ider çeşmüm döker su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [kirpüklerini, -ler, -i, -ñi]*

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi **kirpüklü** çeşmüm saklasun / Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur ḫār-ıla dīvār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [kirpüklü, -lü]*

kirpük: *Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm yaşı cihān / İtmesem **kirpüklerümden** seddi ol seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [kirpüklerümden, -lerümden]*

kirpükler: *Kirpik.*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı Muḥibbī dil nişān / Ol kaşı yaya diñüz **kirpüklerin** tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [kirpüklerin, -iñ]*

kīş: *Kış mevsimi.*

Ḫaddüñ odını göster olsun Muḥibbī mesrūr / Dirler ki gülşen olur āteş-i zamān **kışa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [kışa, -a]*

kīş: *Ok mahfazası, ok kuburu, sadak.*

Kaş [u] kemān yāra ḳurbān cānumı kıldum / Müjgān okıyla döndi toptolu sīne **kīşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 7). [kīşe, -e]*

kīse: *Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba, kese.*

Kimi olmış-durur bir pula muḥtāc / Kiminüñ sīm ü zerle dolı **kīse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 3). [kīse,]*

kişi: *Adam, insan, kimse.*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her **kişi** añar mürdesin / Çünki öldürdüñ Muḥibbī'yi gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [kişi,]*

Benüm serv-i ḫırāmānum gözüm yaşına bakmazsa / Ki bilmez olmasa teşne **kişi** āb-ı revān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [kişi,]*

Muḥibbī ʿāşıḳ-ı dīdār-çün olduñ saña devletdür / Yanuñda añmasun zāhid **kişi** ḥūr u cinān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [kişi,]*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ mı duta **kişi** mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [kişi,]*

Zülf[i] çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Dogıcak lā-büd **kişi** merdāne gerek anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [kişi,]*

Cān u dil alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç **kişi** iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [kişi,]*

Kişi ʿışḳ-ıla mecnūn olmayınca / Vara lāyıḳ degüldür kūh-ı Necd'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 4). [kişi,]*

Birlige irmez **kişi** iki cihāndan geçmeye / Kurtılamaz ikilikden īn ü āndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 1). [kişi,]*

kişi: *İnsan.*

Her **kişi** ṣādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [kişi,]*

kişi: *Âdem; insan.*

Ṣāf ḳalb ol her **kişiye** eyle şefḳatle naẕar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [kişiye, -(y)e]*

kişi: *(Erkek cinsi karşılayarak) Adam, insan, kimse, şahıs.*

Baksa Muḥibbī yüzüñe akar gözi yaşı / Gün yüzine neẕẕāre iden **kişi** ya n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [kişi,]*

kişi kim: *Kişi ki.*

Baña her demde gelür derd ü belā miḥnet ü ġam / Müşkil işdür **kişi kim** tuta sitemkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [kişi kim,]*

kışla: *Kışla. Kışın oturulan yer.*

Cemʿ olup murġ-ı belā ile yine ġam kuşları / Geldiler bāġ-ı dile idüp mekānlar **kışlaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [kışlaya, -y, -a]*

kışmet olup: *Pay edilmek.*

Ezelden ʿışḳ olup ḳışmet virildi cānuma ḥayret / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [ḳışmet olup, -up]*

kışşa: *Hikaye.*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kışşası / Söylenür ʿālemde **ḳışşam** düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [ḳışşam, -m]*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kışşası / Söylenür ʿālemde **ḳışşam** düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [ḳışşam, -m]*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn **kışşası** / Söylenür ʿālemde ḳışşam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [kışşası, -s, -ı]*

kışşa: *1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet. 2. Vak'a, mâcerâ, sergüzeşt.*

Ḳışşa-i ġuşşam uzun zülfüñ gibi bir **ḳışşadur** / Diñle anı cān-ıla kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [ḳışşadur, -dur]*

kışşa: *1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet 2. Vak'a, mâcerâ, sergüzeşt.*

Yār hemān zülfi-y-ile kākül hemān / **Ḳışşa** hemān ġuşşa vü müşkil hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [ḳışşa,]*

kışşa-i cemşīd: *Cemşīd'in kıssası.*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem ü **ḳışşa-i Cemşīd** megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [ḳışşa-i cemşīd,]*

kışşā-i derūnı: *Gönül hikayesini.*

Ḫaber-i cān u dili var der-i dildār be-gū / Bir bir **ḳışşā-i derūnı** naẓar-ı yār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 1). [ḳışşā-i derūnı, -ı]*

kıṣṣa-i ġuṣṣam: *Dert kıssası.*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [ḳıṣṣa-i ġuṣṣam, -m]*

kıṣṣa-i hicri: *Ayrılık hikâyesi.*

Ḳıṣṣa-i hicri ḥikāyet itmege ḳaṣd eyledüm / İrmedüm pāyānına bildüm anı ġāyet uzun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [ḳıṣṣa-i hicri, -i]*

kıṣṣa-i mecnūn: *Mecnun ve Leyla kıssası (hikayesi).*

Okuyan derd-i ʿışḳum dāsitānın / Görine **ḳıṣṣa-i Mecnūn** fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 3). [ḳıṣṣa-i mecnūn,]*

kıṣṣa-i pür ġuṣṣamı: *Gam dolu hikayemi.*

İy seher yili bu dil derdini var yāra be-gū / Yek-be-yek **ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı** dildāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı, -mı]*

kıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi: *Gönlü yanmış pervanenin hikayesi.*

Şemʿden sor **ḳıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi** / Söylemez ancak kılur ol nātüvānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 2). [ḳıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi, -yi]*

kişver: *Iklim, memleket, ülke.*

Güzelüñ **kişverine** dinse [de] sulṭān uşta sen / Kapusında cān u dilden bende-fermān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [kişverine, -i, -(n)e]*

kişver-i dilde: *Gönül ülkesi.*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī **kişver-i dilde** / Dögilsün sīnemüñ ṭablı cihān tolı ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [kişver-i dilde,]*

kişver-i dilde: *Gönül ülkesi. II Âşığın gönlü.*

Ġam geldi yine **kişver-i dilde** vaṭan ister / Ḫālī ideyim gönlümi ger ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [kişver-i dilde, -de]*

kişver-i gönlüm: *Gönül ülkem.*

ʿAceb mi **kişver-i gönlüm** ḫarāba varsa gün günden / Niçe kez eyledi eyler aña ġam leşkeri akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [kişver-i gönlüm,]*

kişver-i ʿışḳı: *Aşk diyarı, aşk ülkesi.*

Żabṭ ider **kişver-i ʿışḳı** bu Muḥibbī şeb ü rūz / Ḥükm ṭuġrāsı gelelden berü sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [kişver-i ʿışḳı, -ı]*

kişver-i vīrān: *Viran memleket (gönül).*

Gāh ġamzeñ ḳaṣd ider dil mülkine gāhī ġamuñ / **Kişver-i vīrān** içün bunca cidāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [kişver-i vīrān,]*

kitāb: *Yazılmış ve basılmış eser.*

Bilmez Muḥibbī kimsene ʿışḳuñ rumūzını / Bir mes'eledür ki ḥall olınmaz **kitāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [kitāb-ıla, -ıla]*

kitāb: *Yazılı eser.*

Sordum rumūz-ı ʿışḳuñı ʿālim olanlara / Ḥall itmedi birisi sü'ālüm **kitāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 5). [kitāb-ıla, --ıla]*

kitāb: *Kitap.*

Esrār-ı ʿışḳı bilmedi ʿallāmeler daḫı / Bu müşkilātı ḥall idemezler **kitābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 6). [kitābdan, -dan]*

kitāb itsünler: *Kitap haline getirmek, kitap yazmak.*

Her sözüñde niçe maʿnī var nihān u āşikār / Ehl-i diller yazup itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [kitāb itsünler, -sünler]*

kitābı: *2. Herhangi bir konuda yazılmış eser.*

Okudum ḥüsnin **kitābın** bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [kitābın,]*

kitāb-ı ḥüsne: *Güzellik kitabı.*

Kitāb-ı ḥüsne ḫaṭ yazsun ḥavāşī / Dü zülfeynüñ aña şīrāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 2). [kitāb-ı ḥüsne, -e]*

kitāb-ı ʿışḳ-ı mecnūn'dur: *Mecnun'un aşkının kitabı.*

Okuñ meclisde ʿışḳum dāsitānın / **Kitāb-ı ʿışḳ-ı Mecnūn'dur** fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 3). [kitāb-ı ʿışḳ-ı mecnūn'dur, -'dur]*

kıvrıl: *Eğrilip bükülmek.*

Ne tañ **kıvrılsa** zülfüñ ʿārıżuñda / Olur elbetde āteş görse ḫam mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [kıvrılsa, -sa]*

kıy: *Feda etmek; acımayıp öldürmek.*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda gel cānuñ sakın / Dimeye bir cān nedür **kıymadı** cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [kıymadı, -madı]*

kıyāma gelse: *Ayağa kalkmak.*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan ol şāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur ol dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [ḳıyāma gelse, -se]*

kıyāmet: *Âfet II sevgili.*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın her yaña iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı ko aksun cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [ḳıyāmet,]*

Ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ Muḥibbī'yi helāk / Hey **ḳıyāmet** rūz-ı maḥşerde senüñle söyleşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [ḳıyāmet,]*

Serv ayaġ üzre turur nergis göz açmaz muntaẓır / Hey **ḳıyāmet** gelesin diyü çemenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [ḳıyāmet,]*

Ḥasret-ile ben kül oldum baña göster gün yüzüñ / Hey **ḳıyāmet** gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [ḳıyāmet,]*

kıyāmet: *1. Büyük felaket, afet. 2. Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī kuluñı yād itmedüñ / Gerçi kim gitmez ḫayālüñ tā **ḳıyāmet** yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [ḳıyāmet,]*

Ḳametüñ cāmiʿde gördiler **kıyāmet** sandılar / Sen de tekbīr biñ getür bu mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [kıyāmet,]*

kıyāmet kopdı: *Kıyamet günü gelmek II bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden nice baş / Kūy-ı dilberde olan bu nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [kıyāmet kopdı, -dı]*

kıyāmet olsun: *I. Kıyamet gibi olmak II. Çok kalabalık olmak.*

Göster boyuñı cānā bir serv-ḳāmet olsun / Ne serv-ḳāmet olsun ol ḳad **ḳıyāmet olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [ḳıyāmet olsun, -sun]*

ḳıymet: *Değer, kıymet.*

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde añdum iy yār / Şekkerde **ḳıymet** artar dirler mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [ḳıymet,]*

ḳıymet bilmede: *Takdir etmek, gereken değeri vermek.*

ʿIşḳ içün dirler ezel bir gevher-i yek dānedür / Ol ki ṣarrāf olmaya yañıla **ḳıymet bilmede** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [ḳıymet bilmede, -mede]*

ḳıymeti yok: *Değeri yok.*

Virme dil dehre sakın bakma hevā vü hevese / Beñzedüp sīm ü zerin **ḳıymeti yok** ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [ḳıymeti yok,]*

ḳıymetin bilür: *Değerini bilmek, bir şeye veya kimseye gereken değeri vermek.*

Şiʿrümüñ kim **ḳıymetin bilür** aña ʿarż iderem / Şiʿrini çün rāyegān virmedi Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [ḳıymetin bilür, -ür]*

ḳızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.*

Gül işitmiş ʿārıż-ı yāra anı beñzetdügüm / Şādılıgından **ḳızarmışdur** meger güle güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [ḳızarmışdur, -mış, -dur]*

ḳızıl: *Kırmızı.*

Yüzinde güller açılmış **ḳızılı** agı ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [ḳızılı, -ı]*

kīne: *Kin.*

Yāruñ cefā vü cevri nedür **kīnesi** neden / Derdā dirīġ gitmeye mi kīne sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [kīnesi, -si]*

ḳo-: *Bırakmak.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde **komaya** kim şefīʿdür ol / İki ʿālem münevverdür anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [komaya, -ma, -y, -a]*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu göñlüm şehrine / Nesi var **kosun** nizāʿı ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [kosun, -sun]*

ḳo-: *(bir şeyi bir yere) bırakmak, koymak.*

Peşīmāndur meger ẓulmına zülfüñ / Nedāmetden **komışdur** ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 2). [komışdur, -mış, -dur]*

ʿĀşıḳ-ı şūrīde diller meyl iderse tañ mıdur / Ḫūb-rūlarda **komışdur** cāẕibe çün kim İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [komışdur, -mış, -dur]*

ḳo-: *Bırakmak II koymak.*

Bend olsa göñül zülfine **kor** çāh-ı ẕeḳanda / Kalsun dir ebed bend-ile zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [kor, -r]*

ḳo-: *Bırakmak, koymak.*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına **koyalar** zeyn içün / İy felek her seng[i] kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [koyalar, -y, -a, -lar]*

ḳo-: *Bırakmak, koymak.*

Muṣḥāf-ı ḥüsn üzre **kor** ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini / Küfrine ḥükm eylediler āyet-i Ḳur'ān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 6). [kor, -r]*

ḳo-: *Azaltmak, bitirmek, tüketmek.*

Nīme iden çeşmüñüñ ḳaṣṣābıdur ʿāşıḳları / **Komaz** dāyimā sāṭūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [komaz, -maz]*

ḳo-: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / Çün virür bir nükte **korsañ** n'ola Selmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [korsañ, --r, --sa, --ñ]*

ko: *Bırakmak.*

Elde dutam **komayam** dāmānuñı maḥşer güni / Vardugumda ḫażrete çāk-i girībān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 3). [komayam, -ma, -yam]*

Dilā ẓāhir olaldan būy-ı zülfi / **Komadı** rağbeti müşg-i Tatāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 4). [komadı, -ma, -dı]*

Yine vaḳt oldı alam rāh-ı muġānı elüme / **Komayam** nūş idem ol rıṭl-ı girānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [komayam, -ma, -yam]*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / **Kosañ** ger būseñi öñdül yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [kosañ, -sañ]*

ko: *Bırakmak.*

Kim ḳabūl eyleye derd ü ġamı dermānı **koya** / Sanmañuz ʿālem içinde anı sūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [koya, -y, -a]*

ko: *Bırakmak, izin vermek.*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp didi dildār / Şekkerde melāḥat **komaya** bu sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [komaya, -ma, -ya]*

Şöyle kıl nāleleri duymasun anı dil ü cān / Meclise **koma** ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [koma,]*

ko: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.*

Şekerde ol ḥalāvet yok mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb ol niçe leẕẕetdür **komış** Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [komış, -mış]*

ko: *Bırak!, dursun!, değme!.*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur göñül **ko** / Eger şemʿ ise ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [ko,]*

ko: *Bırakmak, koymak.*

Didüm serv-i sehī gibi salınsun ḥüsn bāġında / **Koñ** aksun gözlerüm yaşı benüm her dem ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [koñ, -ñ]*

ko: *"Bırak! dursun! değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.*

Gül dāmenini **ko** diyü bülbül ʿaceb midür / Nā-çār olup yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [ko,]*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ / **Ko** tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [ko,]*

Eline ḫançer almışdur dem-ā-dem ḳaṣd[ı] kan itmek / **Ko** döksün kanumı ġamzeñ içerse nūş-ı cān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [ko,]*

Kaʿbe kūyuñı varup yine ṭavāf eyleyüben / **Ko** Muḥibbī kuluñı yoluña ḳurbān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [ko,]*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu göñlüñ ḫarāb / **Ko** yıkılsun hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [ko,]*

Ko kılsun gül gibi dildār ḫande / Muḥibbī āh u eşküm bād u bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [ko,]*

ko: *Koymak, bırakmak, izin vermek.*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / **Koñ** āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [koñ, -ñ]*

ko: *(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.*

Ḫālini gördükde didüm lāʿl-i cānān üstine / Noḳṭalardur ki **komışlar** şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [komışlar, -mış, -lar]*

ko: *Bir şeyden geriye kalmak, bırakmak.*

Dilerem eyleyem ʿışḳumı pinhān / **Komaz** ẓāhir ider bu çehre saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 2). [komaz, -maz]*

ko: *Koymak, bırakmak.*

Ḫāl-i miskīnüñ nigārā laʿl-i ḫandān üstine / Noḳṭalardur ki **komışlar** şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [komışlar, -mış, -lar]*

ko: *"Bırak, terk et" anlamında tavsiye sözü.*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā inkārı **ko** / Kāfir olmaz mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [ko,]*

ko: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek II Bırakmak, koymak.*

Mey nūş idüben başa külāhın **koya** kec-rev / Rindāne geyüp nāz-ıla mestāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [koya, -y, -a]*

ko: *Vermek, bahşetmek.*

Taḳdīr ezelde böyle **komış** bülbül ü güle / Bülbül fiġānlar eyleye gül dāyimā güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [komış, -mış]*

ko: *"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.*

Melāmet eyleme zāhid **ko** añma ʿār u nāmūsı / Düşelden ʿışḳa ben geçdüm vaḳār u iʿtibārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [ko,]*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir saklayayım sīnede āh / Eydeyim cümle cihān ḫalḳına **ko** fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [ko,]*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Cān u serden geç **ko** cism olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [ko,]*

Gülşende diñ ol serv-i ḫırāmāna salınsun / Āhum yiline karşu **ko** her yana salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [ko,]*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla her sū / Ben āh ideyin karşuña **ko** bir eşer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [ko,]*

Tekye kılsun bu riyā ile **ko** zāhid zühdine / Ḥāşa kim nevmīẕ olam ben vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [ko,]*

Pendi gūş itme dilā alma eleʿār etegin / **Ko** ne dirlerse disünler tutagör yār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [ko,]*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña dām-ı belā olsun / Ebed kurtılmasun göñlüm **ko** aña mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [ko,]*

İy Muḥibbī **ko** saña cevr ü cefālar kılsun / Yiridür göñlüñi çün bagladuñ ol bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [ko,]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu **ko** yansun Muḥibbī cān u dil / Yanmagı şimden girü taʿlīm idem pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [ko,]*

Ser-i kūyında muṣāḥib olıgör itlerine / Her ne dirlerse **ko** sen yār olagör yāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 3). [ko,]*

Kendü ḥālün fikr kıl **ko** ġayrılar aḥvālini / İy Muḥibbī sen sen ol bir kimseye lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [ko,]*

Maʿşūḳ her ne itse Muḥibbī **ko** eylesün / Hīç girmesün kimesneler anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [ko,]*

Muḥibbī **ko** cefā sengini dildār / Ol atdukça sen ‘ışkı muḥkem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [ko,]*

Ko ḥüsnüñi ʿāşıḳlaruñ kılsun temāşā rāyegān / Menʿ eyleyüp ol gülşene ḫaṭṭuñı bārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [ko,]*

Zāhid inkār idesin ger bu benüm meẕhebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı **ko** bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [ko,]*

Ko virsün bu göñül fülkini ġarḳa / Yaşuñ deryāsını emvāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 5). [ko,]*

Bāġda mül tolı sāġar dutalım gül yirine / Ḳulḳul itsün **ko** ṣürāḥī yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [ko,]*

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi kirpüklü çeşmüm saklasun / Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur ḫār-ıla dīvār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [ko,]*

Yüzüñ gül olalı ḫaṭṭuñ benefşe / **Ko** kılsun bülbül-i dil zār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [ko,]*

Cemālüñ şemʿine pervāne-veş **ko** / Yanarsam itmeyem ol nāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 4). [ko,]*

ko: *"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın her yaña iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı **ko** aksun cüy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [ko,]*

Çeşmüñi gönder ilerü diller alsun tīġ-ıla / Perçemüñi **ko** kafāda kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [ko,]*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ **ko** dem dem sūzināk olsun / Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den yakar mīr-i suḫensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [ko,]*

Ḥüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa cevr itmegi **ko** / Bir işi işleme kim soñra peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [ko,]*

Beni cellād ġamzeñ iki nīme / **Ko** kılsun redd idüp tek yüri dime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 1). [ko,]*

ko: *Komak, bırakmak ll Feda etmek.*

Benüm varum bu ancak baş u cāndur / **Komışam** çokdan anı rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [komışam, -mış, -am]*

ko: *Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir **kor** seni / Hīç senüñ ile gider bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [kor, -r]*

kodum: *Koymak.*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol mehveşe / Çıksa dūdum tañ mı **kodum** hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [kodum,]*

köhne: *Eski.*

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḥüsnine alınmaya / Bakıcak ʿālī naẓar bir **köhne** Zāl'ı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [köhne,]*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün **köhne** sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem ü ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [köhne,]*

koma: *Bırakma.*

Ḫvābda yārı bulup furṣat-ıla būsesin al / Uyanup ḫışma gelürse **koma** inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [koma,]*

koma: *Koymak, bırakmak, izin vermek.*

Gözüm yaşı benüm zānūmı ġarḳa / Virelden **komışamdur** ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 2). [komışamdur, -ışamdur]*

ḳoma: *"Koymak"; bırakmak.*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt ḫaṭṭuñ **koma** iy nāzenīn / Ḥaḳ dimişler cemʿ olmaz bir yire küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [koma,]*

Meyl idüp dehre **koma** bir taşı bir taş üstine / Her ne emr itse Ḫudā ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [koma,]*

koma elden: *Elden düşürmemek, bırakmamak.*

Koma elden sakın ʿışḳuñ mecāzın / Diyeler tā saña Veysel Ḳaran'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 9). [koma elden,]*

ḳomaz: *İzin vermemek, engellemek.*

Amān virmez baña cellād ġamzeñ / **Komaz** bakmaga yüzüñe toyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 2). [komaz,]*

ḳomış: *Bırakmak, koymak, yerleştirmek.*

Muḥibbī yok-durur şekkerde lezzet / Melāḥat ki **komış** Ḥaḳ ol dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [komış,]*

ḳon-: *(Uçucu bir nesnenin) Uçmasına son verip bir yerde durmak.*

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel / Bülbüle şūrīdelik zāġ u zaġan **kona** leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [kona, -a]*

Bāz-ı göñlüm ṭuʿme-i dünyāya meyl itmedi / Şāhbāzı görmemişlerdür varup **kona** leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 5). [kona, -a]*

Bir ḳadeḥle sāḳiyā ṣāf eyle dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan korkaram bir gün **kona** gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [kona, -a]*

ḳon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*

Menzil kılup sulṭān-ı ġam **kondı** ḥarīm-i sineye / Geydürdi miḥnet ḫilʿatin bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 1). [kondı, -dı]*

ḳon-: *Katılmak.*

Ḫışm-ıla naẓar ide kime öldürür āḫir / Bir ḫāṣṣadur **konmış** anuñ iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [konmış, -mış]*

kon: *Konmak (kuş ve sinek bağlamında).*

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem üstinde benüm / Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda **konmışlar** leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [konmışlar, -mışlar]*

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme eydür gören / Zāġlar **konmış-durur** san cism-i bī-cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [konmış-durur, -mış-durur]*

kon: *(Uçucu bir nesnenin) Uçmasına son verip bir yerde durmak.*

Herkesüñ **konmış** Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel / Bülbüle şūrīdelik zāġ u zaġan kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [konmış, -mış]*

kon: *Bırakmak.*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī daḫı rengīn / Kimse dimesün söz **konabilmez** sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [konabilmez, -abilmez]*

konma: *Konmak, üzerine çıkmak.*

Konmamışken daḫı Ḳays'uñ başına sevdā-yı ʿışḳ / Yapmış-ıdı murġ-ı dil başumda benüm āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [konmamışken, -mışken]*

kopar: *Meydana gelmek, oluşmak.*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan **kopar** / Dōstlar ben n'eyleyem ol gözleri fettān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [kopar,]*

köpri: *Köprü.*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / Kim göre **köpri** dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [köpri,]*

korḫu: *Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü.*

Didiler zülfi mārından ḫaẕer kıl / Heves kılanda gence olmaz **korḫu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 5). [korḫu,]*

kork-: *Bir şeyi yapmaya cesaret edememek.*

Derd-i dilden **korkaram** iy seng-dil āh itmeğe / Yaka evvel ʿarżı andan āsümānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [korkaram, -ar, -am]*

kork-: *Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.*

Her kaçan kim salınup geşt-i çemen eyleyesin / **Korkaram** sāye-i ḳaddüñ ḫes ü ḫāşāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 2). [korkaram, -ar, -am]*

korḳaram: *"Korkarım!" kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.*

ʿĀcizem teskīn olınmaz gözden akan ābdan / **Korkaram** ide żarar kūyına ol seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [korkaram,]*

Saḫt-rūdur **korkaram** kim saña hem-ser dirile / Alma gel āyīne-i ḥüsnüñe kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [korkaram,]*

Kaçma ʿömrüm gibi bir kerre cemālüñ göreyin / **Korkaram** ʿömr geçe hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [korkaram,]*

Bir ḳadeḥle sāḳiyā ṣāf eyle dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan **korkaram** bir gün kona gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [korkaram,]*

korkaram ki: *Korkarım ki: endîşe, şüphe, tereddüt ve ihtimal bildirir.*

İy Muḥibbī **korkaram ki** ʿışḳumı fāş eyleye / Gelür oldı bu zebānuma benüm derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [korkaram ki,]*

korkaram kim: *Korkarım ki: endîşe, şüphe, tereddüt ve ihtimal bildirir.*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta gel katma su / **Korkaram kim** seni bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [korkaram kim,]*

korkmaz mısın: *Korkmak eylemi.*

Öldürürsin ġamzelerle ʿāşıḳı nā-ḥaḳ yire / Tañrı'dan **korkmaz mısın** boynuña düşe kan-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [korkmaz mısın,]*

Tīġ-ı cevrüñle bu sīnem çāk çāk eyler misin / Tañrı'dan **korkmaz mısın** āḫir helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 1). [korkmaz mısın,]*

korku: *Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma sakın āyīneye / Yüz karasın göresin **korkum** bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [korkum, -m]*

koş: *1. Yanına katmak, arkadaş olarak vermek, terfik etmek 2. (Hayvanı) Çekeceği şeye bağlamak 3. (Araba ve kağnı için) Hayvanı bağlayarak harekete hazırlamak Bir şeyle görevlendirmek, bir işte kullanmak.*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger būseñi öñdül yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [koşalum, -a, -lum]*

koş: *Koşmak, gitmek.*

Āfitābı bende ider māhı şevḳınden hilāl / Eydüñüz ol dil-rübāya ata binüp **koşmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [koşmasun, -ma, -sun]*

koş: *Birinin yanında göndermek.*

Zülf-i şebdīziyle **koşdum** bu yaşum gülgūnını / İy gözüm ġayret senüñdür cehd kıl geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [koşdum, -dum]*

kosalar: *Koymak, bırakmak.*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / **Kosalar** kūha bir şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [kosalar,]*

kov-: *Kovalamak, takip etmek.*

Sakın ʿuşşāḳı **kovma** bülbülüñdür / Alursın boynuña ḫūn-ı hezārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 4). [kovma, -ma]*

kov: *(Bir yere) Koymak, bırakmak.*

Ḫālini zülfinde **koyup** itdi dil murġın şikār / Bilmezem ḥālüm n'olur āh ol gözi ṣayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [koyup, -up]*

kov-: *Bırakmak II koymak.*

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını zeyn eyledüm / Kalmadı bir yir **koyam** bir dāne ḫaşḫāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [koyam, -am]*

koyup: *(Her şeyi) bir kenara bırakmak.*

Kaʿbe'yi **koyup** kūyına olam revān didüm / İy şeyḫ-i şehr baña di rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [koyup,]*

koyup gidersin: *Bırakıp gitmek, terk etmek.*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / Kim koyup yarın gidersin tut ki Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [koyup gidersin, -ersin]*

kū-be-kū: *Köy köy, sokak sokak, mahalle mahalle.*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın meger bād-ı ṣabā / Arayup bulmak diler gezdügi budur **kū-be-kū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [kū-be-kū,]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem göñlüme / Aradum gezdüm cihānı **kū-be-kū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 4). [kū-be-kū,]*

ḳuç: *Kucaklamak.*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem öper laʿl-i lebin / **Kuçar** ancak bilini anı kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [kuçar, -a, -r]*

ḳuç: *Kucaklamak.*

Pīrehensüz **kuçmışam** ol māhı didüm dil didi / Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [kuçmışam, -mışam]*

ḳucaġ: *Kucak; açık kollarla göğüs arasındaki bölüm, aguş.*

Olur mı ki Muḥibbī ʿacabā ʿālem içinde / El vire anuñ sevdücegi gire **kucağa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [kucağa, -a]*

kūçe: *Sokak, çarşı.*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem kim ola ʿahdi bütün / Niçe yıllar aradum gezdüm cihānuñ **kūçesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [kūçesin, -sin]*

ḳudret: *1) Güç, iktidar.2) Tanrı yapısı. 3) Tanrı'nın ezelî gücü.*

Naḳş ide dest-i **ḳudret** dilde kalur mı **ḳudret** / Ḥayvān-sıfātdur ol kim sevmeye rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [ḳudret,]*

ḳudret kalmaya: *Gücü olmak.*

Her kaçan serv-i sehī gibi salınsa dil-firīb / Pāda **ḳudret kalmaya** serv-i ḫırāmāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 3). [ḳudret kalmaya, -maya]*

küfr: *Dinsizlik, iman'ın zıddı.*

Kimi tevḥīd-ile Besṭām olmış / Kimi **küfr-y-ile** uymış iblīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 4). [küfr-y-ile, --y-ile]*

küfr: *Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkar etme.*

ʿĀrıżuñ üzre kazıt ḫaṭṭuñ koma iy nāzenīn / Ḥaḳ dimişler cemʿ olmaz bir yire **küfr-ile** dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 1). [küfr-ile, -ile]*

küfr-i zülfe: *Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı.*

ʿArż kılsun **küfr-i zülfe** ʿārıżı īmānını / Kesdürüp zünnārını anı müselmān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [küfr-i zülfe, -e]*

küfr-i zülfüñ: *Kara saç. || Yoldan, imandan çıkaran zülüf.*

Ḥüsnüñe olmaz muḳābil **küfr-i zülfüñ** dagılur / Rūmīler leşker çeke çün kāfiristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [küfr-i zülfüñ,]*

küfr-i zülfüñi: *Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı.*

Küfr-i zülfüñi götür göster ruḫuñ īmānını / Bir yire cemʿ olmamışdur dōstum küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 4). [küfr-i zülfüñi, -üñi]*

küfr-ile dīn: *Küfür ile din.*

Küfr-i zülfüñi götür göster ruḫuñ īmānını / Bir yire cemʿ olmamışdur dōstum **küfr-ile dīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 4). [küfr-ile dīn,]*

küfrine: *Allah'a inanmama ortak koşma veya aykırı sıfatlar yakıştırma. II Siyah, kara renk.*

Muṣḥāf-ı ḥüsn üzre kor ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini / **Küfrine** ḥükm eylediler āyet-i Ḳur’ān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 6). [küfrine,]*

kūh: *Dağ.*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar **kūha** bir şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [kūha, -a]*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi kim ẓāhir olur feryāddan / Bir eserdür **kūh** içinde nāle-i Ferhād’dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [kūh,]*

kūh-ı belā: *Bela dağı.*

Zād-ı ġamdur yidügüm **kūḥ-ı belā** içre müdām / İy lebi şīrīn n’içün añmazsın ol ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [kūḥ-ı belā,]*

kūh-ı belā: *Bela dağı.*

Ḥasretiyle düşeli **kūh-ı belā** ṣaḥrāsına / Eşk-i çeşmüm gāh baḥr olur gehī dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 4). [kūh-ı belā,]*

kūh-ı belā kaplanına: *Bela dağının kaplanı.*

Deşt-i ġamuñ arslanı dir gören bu rūy-ı zerdümi / **Kūh-ı belā kaplanına** döneli dāġ-ıla bu ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [kūh-ı belā kaplanına, -na]*

kūh-ı belāhā-yı firāḳ: *Ayrılık belasıyla dolu dağ.*

Gāh cismüm meskeni **kūh-ı belāhā-yı firāḳ** / Kūh-ı ġam mihmānıyam oldur baña beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [kūh-ı belāhā-yı firāḳ,]*

kūh-ı belāya: *Bela dağı.*

Gideli **kūh-ı belāya** bu Muḥibbī dōstlar / Almadı yanınca hergiz ġamdan özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [kūh-ı belāya, -ya]*

kūh-ı ġam: *Gam dağı.*

Gāh cismüm meskeni kūh-ı belāhā-yı firāḳ / **Kūh-ı ġam** mihmānıyam oldur baña beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [kūh-ı ġam,]*

Bī-sütūn'dan muḥkem iken iy Muḥibbī **kūh-ı ġam** / Kūhkenlik sanʿatında ben daḫı verzīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 5). [kūh-ı ġam,]*

kūh-ı ġamda: *Gam dağı.*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā yagdugını / Ger murāduñsa dilā sen anı serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [kūh-ı ġamda,]*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser tenüme / Kim göre ṣana peleng gelmeye kimse yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [kūh-ı ġamda,]*

kūh-ı ġamda: *Gam dağı.*

Kūh-ı ġamda sen boyı serv [ü] lebi ṣīrīn içün / Baş u cān terkin urup adumı Ferhād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [kūh-ı ġamda, -da]*

kūh-ı necd'e: *Necd Dağı, Arap yarımadasının merkezinde bulunan yüksek bir dağ.*

Kişi ʿışḳ-ıla mecnūn olmayınca / Vara lāyıḳ degüldür **kūh-ı Necd'e** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 4). [kūh-ı necd'e, -'e]*

kūh-ı tenüm: *Beden dağı.*

Fikr-i ṣīrīn leblerüñ **kūh-ı tenüm** kāh eyledi / Ḫusrevā ben çekdügümi çekmemişdür kūh-ken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 3). [kūh-ı tenüm, -üm]*

kūh-ken: *Dağı delen, Ferhad.*

Virüp Şīrīn yolına cān-ı şīrīn / Hezārān āferīn ol **kūh-kende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 4). [kūh-kende, -de]*

kūh-ken: *Dağı delen II Ferhad.*

Kūh-ken bir niçe günler eyledi sengi tırāş / Āḫir anuñ da başın çaldı felek taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 4). [kūh-ken,]*

kūh-ken: *Dağ kazan, dağı delen II Ferhat ile Şîrîn hikayesindeki Ferhat.*

Fikr-i şīrīn leblerüñ kūh-ı tenüm kāh eyledi / Ḫusrevā ben çekdügümi çekmemişdür **kūh-ken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 3). [kūh-ken,]*

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi **kūh-ken** / Ben belā kūhında Ferhād idüm iy şīrīn-zebān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [kūh-ken,]*

kūhken: *Dağ delen (kimse). II Şirin için dağları delen aşk kahramanı Ferhat.*

Olmasa ger āh ʿāşıḳ ḫānesüz / Sengden ḫāne n'iderdi **kūhken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [kūhken,]*

Lāleler sanmañ ki yir yir görinür kūhsārda / Baġr[ı] ḫūnın **kūhken** saçmış-durur taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [kūhken,]*

kūh-ken gibi: *Dağ kazan, dağ delen gibi (Ferhat'a telmih).*

ʿIşḳ mıdur bir lebi şīrīn zebāna dil virüp / **Kūh-ken gibi** belā kūhında şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [kūh-ken gibi,]*

kūh-kenlik: *Dağ delicilik.*

Bir lebi şīrīn sevüp Ferhād'am oglandan berü / **Kūh-kenlik** itmede üstādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [kūh-kenlik,]*

kūhkenlik sanʿatında: *Dağ delicilik sanatı.*

Bī-sütūn'dan muḥkem iken iy Muḥibbī kūh-ı ġam / **Kūhkenlik sanʿatında** ben daḫı verzīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 5). [kūhkenlik sanʿatında, -nda]*

kuḫl: *(Göze çekilen) Sürme.*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / **Küḫl** içün añmañ baña hergiz Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [küḫl,]*

küḫl eyleyeyim: *Sürme yapmak.*

İy dōst kerem eyle ḳadem bas yüzüm üzre / **Küḫl eyleyeyim** ḫāk-i derüñi gözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [küḫl eyleyeyim, -yeyim]*

küḫl ideyim: *Sürme sürmek.*

Ṣabā meger getüre ḫāk-i pāyin / Anı **küḥl ideyim** dīde-pür āba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 3). [küḥl ideyim, -eyim]*

küḥl-i ṣıfāhān'a: *Isfahan sürmesi; 'sürme: Isfahan'da bir köydür ki, sürme madeni oradadır.*

Sürme ideyin gözlerüme iy ṣabā getür / Ḫāk-i derini **küḥl-i Ṣıfāhān'a** virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 3). [küḥl-i ṣıfāhān'a, -'a]*

kühsār: *Dağ tepesi.*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış tāze dāġ / Sīne çāk olup yaturlar lāleler **kūhsārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [kūhsārda, -da]*

Lāleler sanmañ ki yir yir görinür **kūhsārda** / Baġr[ı] ḫūnın kūhken saçmış-durur taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [kūhsārda, -da]*

kūhsār ile: *Dağla.*

Mecnūn-ṣıfat deşt-i ġamuñ içre yüriyüp / Ferhād gibi üns dutam **kūhsār ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 2). [kūhsār ile,]*

ḳul: *Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.*

Sanmañ ki beni cānumı cānāna virmezin / Ben bir **kulam** varumı sulṭāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [kulam, -am]*

ḳul: *Köle, esir ‖ Sevgili'ye duyduğu 'aşk yüzünden tutsak düşmüş: 'âşık.*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī **kuluñı** yād itmedüñ / Gerçi kim gitmez ḫayālüñ tā ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [kuluñı, -uñ, -ı]*

Ḳabūl eyle **kuluñdan** cān u başı / Getürdüm tuḫfedür dervīş-i ṣāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 3). [kuluñdan, -un, -dan]*

ḳul: *Köle, esir, tutsak; aşık.*

Dil laʿl-i lebüñ firi-y-le mest olup eydür / Luṭf eyle Muḥibbī **kuluñı** cānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [kuluñı, -u, -n, -ı]*

ḳul: *Köle II Aşık.*

Kaʿbe kūyuñı varup yine ṭavāf eyleyüben / Ko Muḥibbī **kuluñı** yoluña ḳurbān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [kuluñı, -uñı]*

ḳul: *Köle, esir, tutsak; âşık.*

Kandasın iy göñlümüñ ārāmı cānum maḥremi / **Kullarına** ẓulm idici pādişāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [kullarına, -larına]*

ḳul: *Kul, köle.*

Āsitanuñda senüñ biz **kullaruz** / Līk sen bu ʿālemüñ sulṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 2). [kullaruz, -lar, -uz]*

ḳul: *Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.*

Dilüñden gitmesün her demde Sübḥān / Kim oldur **kullaruñ** derdine dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [kullaruñ, -lar, -uñ]*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol **kul** olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [kul,]*

ḳul: *Abd, kul || aşık.*

Kapuñda niçe yüz biñ **kullaruñ** var / İçinde yok Muḥibbī gibi miskīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [kullaruñ, -lar, -uñ]*

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk raḥmetüñ / Çün yol azmış **kullara** sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [kullara, -lar, -a]*

Ger ġulāmuñ isem iy ġam baña luṭf eyleyüben / Başuña ṣadḳa kılup çevrü **kul** āzād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [kul,]*

Kalmaya zerrece ġam başı ire eflāke / Keremüñden bu Muḥibbī **kuluñı** yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [kuluñı, -un, -ı]*

İy Muḥibbī daʿvet itme meclise meh-rūlar[ı] / İḫtiyār eyler m[i] hīç sulṭān olan **kul** ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [kul,]*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde āh u vāhı sevmeyen / **Kul** olur mı cān u dilden pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [kul,]*

Ne tīz unıtduñ eyā dōst Muḥibbī **kuluñı** / Çok zamān idi müşerref idi dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [kuluñı, -un, -ı]*

Her işi eyleyen çü odur iḫtiyār anuñ / Hīç vire mi irādeti sulṭān olan **kula** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [kula, -a]*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse **kul** kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [kul,]*

Kuluñdur āsitānuñda Muḥibbī / Anı ʿışḳ ehline ser-tāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 5). [kuluñdur, -uñ, -dur]*

Ḳatline Muḥibbī **kuluñuñ** ḥüccet ararsañ / Sevdügi yiter eyleme bir ġayrı bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [kuluñuñ, -uñ, -uñ]*

kul: *Kul köle. II Âşık.*

Nigārā gel bugün göster cemālüñ / Durur **kullar** olup sulṭāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [kullar, -lar]*

kul itdi: *Kul köle etmek, esir etmek, kendine bağlamak.*

ʿIşḳda bir ḫāṣṣa vardur şāhları eyler gedā / Şāh-ı Ġaznī pādişāh-iken **kul itdi** bir kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [kul itdi,]*

kul itdi: *Kül etmek,yakmak.*

Muḥibbī pādişāh-ı dehr-iken āh / Özin **kul itdi** ol ʿālī-cenāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 7). [kul itdi, -di]*

kul ol: *Kul köle olmak.*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye **kul ol** sakın şah-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [kul ol,]*

kul ol: *Aşırı derecede bağlanmak, boyun eğmek.*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye **kul ol** sakın şāh-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [kul ol,]*

kul olam: *Kul köle olmak.*

Bend kıldum boynumı çün zülf-i cānān ile ben / Tā ölince kapusında **kul olam** cān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [kul olam, -am]*

kül oldum: *Yanıp bitmek.*

Ḥasret-ile ben **kül oldum** baña göster gün yüzüñ / Hey ḳıyāmet gel beni salma bugün ferdālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 3). [kül oldum,]*

kul olduñ: *Kul köle olmak.*

Muḥibbī saña bu devlet yiter kim / **Kul olduñ** cān-ıla ol āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [kul olduñ, -duñ]*

kul olmışuz: *Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.*

Cān virürüz tapusına hem bendeyüz kapusına / Ḥasret çeküp pā-būsına **kul olmışuz** fermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [kul olmışuz, -mışuz]*

kül olsun: *Yanmak, kül olmak.*

Ġamuñla olmayan şād[ān] göñül her dem ḫarāb olsun / **Kül olsun** nār-ı ʿışḳ-ıla yanup küllī türāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [kül olsun,]*

kulaġ: *Başın iki yanında bulunan işitme organı.*

Dime göñlüñe de sırruñı zinhār / Çıkan dilden düşer lā-büd **kulaga** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [kulaga, -a]*

kulagına daka: *Bir nesneyi kulağına asmak.*

Ḳāmetüm zer ḥalḳa kıldum ola ki bir gün nigār / **Kulagına daka** anı beñzedüp mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [kulagına daka, -a]*

kulagında daksa: *Bir nesneyi kulağına asmak.*

Dizerdüm rişte-i cāna bu söz gevherlerin bir bir / Eger meyl eyleyüp dilber alup daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [kulagında daksa, -sa]*

kulaguñ burıcak: *Gizlice uyarmak, bir konuda dikkatli olunması için uyarıda bulunmak.*

Bezm-i ġamda kulaguñ dest-i zamāne burıcak / Nāleler eylemege göñlüñi ṭanbūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 3). [kulaguñ burıcak, -ıcak]*

kulaguña dakın: *Kulağına takmak, kulağına küpe etmek, kulak vermek, dinlemek, dikkate almak.*

Muḥibbī sözleri yigdür bugün çün dürr ü gevherden / Nigārā gūşvār idüp kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [kulaguña dakın, -ın]*

külāh: *Başa giyilen şapka.*

Mey nūş idüben başa **külāhın** koya kec-rev / Rindāne geyüp nāz-ıla mestāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [külāhın, -ı, -n]*

külāh itse: *Külah etmek.*

Yār itse kaçan kākülini başına külāh / Āşüfte ola her kim iderse aña nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [külāh itse, -se]*

kulak tutmazsın: *Dinlemek.*

Nite kim gül diñlemez gülşende bülbül nālesin / Sen de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [kulak tutmazsın, -zsın]*

ḳulaḳdan: *Sadece duyarak, işitme yoluyla.*

Bülbül-i şūrīdeyem ol gülsitāna görmeden / Kim **kulakdan** ʿāşıḳam verd-i cināna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [kulakdan,]*

külbe-i vīrānumuz: *Harabe kulübe.*

Rūşen olsun ġam şebinde **külbe-i vīrānumuz** / Eydüñüz ol māh togsun māhitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [külbe-i vīrānumuz, -umuz]*

ḳule: *1. Dört köşe, çok köşeli veya yuvarlak yüksek binâ 2.Köşk ve evlerin üst kısmındaki, her tarafı gören yüksek çıkıntı, cihannümâ. 3.Dağ tepesi, tepe.*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿāşıḳlaruñ serin / Beñzer ki yapa kendü içün bir yiñi **ḳule** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [ḳule,]*

ʿUşşāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki yapar kendü içün yār bir **ḳule** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [ḳule,]*

küle döner: *Kül olmak II Yok olmak.*

İtmez Muḥibbī ʿışḳ eri bülbül gibi güle / Pervāne-veş yanup yakılup döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [küle döner, -er]*

küle döner: *Küle dönmek, yanıp tutuşarak yok olmak, kül olmak.*

Bülbül gibi ʿışḳ eri itmez şikāyeti / Pervāne-ṣıfat yanubanı döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 3). [küle döner, -er]*

külḫen: *Hamam ocağı.*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña gülşen / Sensüz ki giçe bir nefes ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [külḫende, -de]*

külḫen: *Ateşlik / küllük. II Dünya.*

Görüp ḫaddüñ çeküp ḳahr-ı raḳībi / Yirüm geh gülşen olur gāh **külhen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [külhen, -dir]*

külḫen-i sīnem: *Gönül külhanı.*

Yaşuma kılsun naẓar deryā temāşāsın kılan / **Külḫen-i sīnem** tolu gelsün berü nār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [külḫen-i sīnem, -m]*

ḳulḳul: *Şarap konurken çıkan ses.*

Meclis içre her ḳadeḥ san bir gül-i aḫmer-durur / Bülbül olmışdur ṣürāḥī diñle **ḳulḳul** ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [ḳulḳul,]*

ḳulḳul: *Şarap konurken çıkan ses.*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa gül sāġarı yiter / Bülbül yirine var ṣurāḥīde **ḳulḳula** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [ḳulḳula, -a]*

ḳulḳul itsün: *Sürahiden şarap döküldükçe çıkan ses.*

Bāġda mül tolı sāġar dutalım gül yirine / **Ḳulḳul itsün** ko ṣürāḥī yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [ḳulḳul itsün, -sün]*

ḳullāb-ı zülfi: *Saç kancası.*

İy ḫıredmendān ne kılam bu dil-i dīvāneye / Boynuma **ḳullāb-ı zülfi** oldı zencir-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 2). [ḳullāb-ı zülfi, -i]*

kullan: *Yararlanan.*

Acı yaşlar dök derūnuñ ġıll ü ġışdan pāk kıl / **Kullanasın** tā ki sen ʿālemde deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [kullanasın, -asın]*

ḳullar: *Köle, esir, aşık.*

Burḳaʿuñ keşf it yüzüñ göster bugün ʿāşıḳlara / **Kullaruñ** ṣaf ṣaf durup sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [kullaruñ, -uñ]*

kulları içinde: *Kulları arasında.*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet idi yār eger / Yañılup **kulları içinde** aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [kulları içinde,]*

küllī: *(Ar.) Bütün.*

Şemʿ-i ḥüsne iy Muḥibbī yak göñül pervānesin / Niçe kerre yanageldüñ şimdi **küllī** yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [küllī,]*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur **küllī** / Çü sen pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [küllī,]*

ʿIşḳ mıdur ʿaḳl u ṣabrum **küllī** yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur ben ġarībi zār u şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [küllī,]*

Ehl-i ʿışḳuñ ḥālini zülfüñ perīşān eyledi / ʿĀrıżuñ anları **küllī** oda yakdı al-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [küllī,]*

küllī: *1. Hepsi, tamamı, 2. Bütün.*

Ġamuñla olmayan şād[ān] göñül her dem ḫarāb olsun / Kül olsun nār-ı ʿışḳ-ıla yanup **küllī** türāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [küllī,]*

Dilde olan derd ü miḥnet **küllī** olsun āşikār / İy cefā-ḫū vaḳt olupdur sīnemi ben yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [küllī,]*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem **küllī** / Eger cāndur eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [küllī,]*

kullık ḫalḳasın: *Kulluk halkası.*

Ḥaydarīler gibi takdum gūşa **kullık ḫalḳasın** / Boynuma ḫalḳa olalıdan o zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [kullık ḫalḳasın, -n]*

kuluñuz: *Köle, esir, tutsak.*

Ḫ∨āb içinde görmiş oldum nāgehān ol yārı ben / Niçe yıllar ḫ∨āb görmem **kuluñuzam** zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [kuluñuzam, -am]*

kum: *Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.*

Deryā **kumına** ola şümār derdüme benüm / Tā ḥaşre değin bilmeye kimse ḥisāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [kumına, -ına]*

ḳumāş: *Kumaş.*

Dil virüp dünyāya ḫarc itme ʿömür sermāyesin / Ḫ∨āce-i dünyā gibi cān virme **ḳummāş** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 2). [ḳummāş,]*

kün: *"Ol" mânasında Allah'ın emri.*

Ẓāhir oldı **kün** didüñ bir dem semā[v]ātla zemīn / Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad saña Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [kün,]*

künbed-i devvār: *Dönen kubbe, dünya.*

İy Muḥibbī kimse gūş itmez bilürsin nāleñi / Sakın aldanma dise **künbed-i devvār** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [künbed-i devvār,]*

künbed-i devvāra: *Dönen kubbe, dünya.*

N'ola feryād-ıla bu nālemi gūş itmeseler / Görmedük kimsene yok **künbed-i devvāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [künbed-i devvāra, -a]*

künc-i ḫalvetde: *Yalnızlık köşesi.*

Zāhidi gör der-be-der geşt eyler olmış jende-pūş / **Künc-i ḫalvetde** neçün başına çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [künc-i ḫalvetde, -de]*

künc-i mescidde: *Mescit köşesi.*

Künc-i mescidde eger zāhid olursa muʿtekif / Sırra vāḳıf ben daḫı bir sākin-i meyḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 2). [künc-i mescidde, -de]*

kur: *(Parçalardan oluşan bir şeyi) Parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, çatmak // Bir araya getirmek, toplamak, teşkil etmek.*

Ger bugün **kursa** hemān maḥv ola irteye degin / Ebrūdan itse ser-ā-perdeyi vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [kursa, -sa]*

kur: *Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek; yapmak, inşa etmek; hazırlamak.*

Ḫaymesin ṣaḥrāya **kurdı** çün yine sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿāşıḳları beñzer ki ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [kurdı, -dı]*

ḳurbān: *Bir uğurda feda olma.*

Kaʿbe-i kūyına vardum cān-ıla / Bilmedüm iy dil ki anuñ **ḳurbānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 3). [ḳurbānısın, -ısın]*

ḳurbān: *Bir uğurda feda edilecek olan; sevgiliye feda edilen gönül, can, beden.*

Kaʿbedür kūyı gelür sürün sürün ʿāşıḳları / Yaʿni varup virmege **ḳurbānın** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [ḳurbānın, -ı, -n]*

ḳurbān: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, kurban olmak.*

Niṣār it gevher-i çeşmüñ irerseñ pāy-ı dildāra / Muḥibbī lāyıḳı budur viresin cānı **ḳurbāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [ḳurbāna, -a]*

Eksük itme tīr-i ġamzeñ ya kaşuñ **ḳurbānıyam** / Cemʿ içün tīr-i ḫadenge sīnem itdüm terkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 3). [ḳurbānıyam, -ı, -y, -(a)m]*

ḳurbān: *Bir amaç uğruna kendini feda eden kimse.*

Kaʿbe kūyuñuñ hevāsıyla bugün ʿāşıḳlaruñ / Her biri ḥāżır kılupdur kendüzin **ḳurbān** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 2). [ḳurbān,]*

ḳurbān eyle: *Canını feda etmek.*

Alsa Muḥibbī yār ele ger ġamze okların / **Ḳurbān eyle** cān u dili kaşı yasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 5). [ḳurbān eyle,]*

ḳurbān eyle: *Kurban niyetiyle kesmek.*

Kaʿbe-i kūyuña varan ʿāşıḳı **ḳurbān eyle** / Ḳaṣd ider ḫayra girür her kişi bayram olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [ḳurbān eyle,]*

ḳurbān eyledüñ: *Canını feda etmek, bir kimse veya değer uğruna ölmek.*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [ḳurbān eyledüñ, -düñ]*

ḳurbān ide: *Uğrunda kurban etmek.*

Gözüñ ḳaṣṣābı cāna ḳaṣd iderse / Sevāba gire ide beni ḳurbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 4). [ḳurbān ide, -e]*

ḳurbān idicek: *Kurban etmek.*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni **ḳurbān idicek** / Bārī ol vaḳt sür sen alnuña bu kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [ḳurbān idicek, -icek]*

ḳurbān olalum: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [ḳurbān olalum, -alum]*

ḳurbān olasın: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin deldi didi / Saña kim didi kaşum yayına **ḳurbān olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [ḳurbān olasın, -asın]*

ḳurbān olayım: *Uğruna ıztırap, üzüntü, sıkıntı çekmek; ölmek; kendini feda etmek.*

Atagör ġamz oklarını dōstum iç ḳabżadan / Aña **ḳurbān olayım** tek ya kaşuñ yasılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [ḳurbān olayım,]*

Kaʿbe'dür kūyı ṭavāf itmek diler göñlüm anı / Ger ḳabūli ola **ḳurbān olayım** ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [ḳurbān olayım,]*

ḳurbān olmaga: *Sevgilinin uğruna canını feda etmek.*

Kaʿbe'dür kūyı gelür ʿuşşāḳı **ḳurbān olmaga** / Ḫayrı te'ḫīr itmesün kılsun şitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [ḳurbān olmaga,]*

ḳurbān olmaga: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*

Kaʿbe'dür kūyuñ nigārā eyledüm çünki ṭavāf / Cān u dilden gelmişem olmaga ḳurbān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [ḳurbān olmaga, -ga]*

ḳurbān olsun: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*

Kaʿbe kūyuñı varup yine ṭavāf eyleyüben / Ko Muḥibbī kuluñı yoluña **ḳurbān olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [ḳurbān olsun, -sun]*

ḳurbān oluram: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*

Bir güzeller şāhınuñ pāyına düşdüm dād içün / Bir naẓar kılmaz-ısa **ḳurbān oluram** ad içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [ḳurbān oluram, -uram]*

ḳurı: *Kurumak.*

Öykünürse boyuña serv ü çınār / Her birisi **kurısun** ḳadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 4). [kurısun, -sun]*

kurı ġavġā: *Boş, faydasız münakaşa.*

Ben der-i meyḫānede dīẕāra ʿāṣıḳ olmışam / Mescide ṣūfī gelür ancak **kurı ġavġā** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [kurı ġavġā,]*

kurı sevdā-y-ıla: *Boş sevda. II nihayet bulmayacak sevgi, karşılıksız aşk.*

Vuṣlat-ı cānān gerekse kıl Muḥibbī terk-i cān / Yoḫsa bu olmaz müyesser bir **kurı sevdā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [kurı sevdā-y-ıla, --y-ıla]*

kurı yire: *Boş yere, boşuna.*

Dirīġ gūşına girmez fiġānumuz yāruñ / **Kurı yire** bu fiġān-ıla zārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 2). [kurı yire,]*

kürk: *Bazı hayvanların, giyecek yapmak için işlenmiş postu.*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar cūlar olup / Yüz sür ol serv-i sehī **kürk-ile** reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [kürk-ile, --ile]*

ḳurretü'l-ʿayn: *Göz nuru.*

Güzeller içre sensin **ḳurretü'l-ʿayn** / Olupdur yā kaşuñ da ḳābe-ḳavseyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 1). [ḳurretü'l-ʿayn,]*

ḳurtar: *Kurtarmak.*

İy ṣabā ger yār kūyında beni yād idesin / Derd ü ġamdan **kurtarup** bu gönlümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [kurtarup, -up]*

ḳurtar: *(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi de āşūb-ı cihān / Tañlaram bu fitnelerden **kurtara** ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [kurtara, -a]*

ḳurtar: *Uzaklaştırmak, kurtulmasını sağlamak.*

Vaḳt olmadı mı iy şūḫ beni yād idesin / Ġuṣṣadan **kurtaruban** vaṣluñ ile şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 1). [kurtaruban, -uban]*

ḳurtar-: *(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.*

Āh u zārı kılsa bülbül ṣubḥ olınca ġam degül / **Kurtarımaz** ḫār elinden n'eylesün ol hem-demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [kurtarımaz, -ı, -maz]*

kurtıl-: *Kurtulmak II azat olmak.*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine reh-zen gibi / Añlamam dil **kurtıla** ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [kurtıla, -a]*

kurtıl-: *İstenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.*

Ṣol dāne-i ḫālüñle şehā zülfün ucından / **Kurtılmayısar** düşdi gönül murġı duzaġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 4). [kurtılmayısar, -ma, -(y)ısar]*

kurtıl: *(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durumdan) Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña dām-ı belā olsun / Ebed **kurtılmasun** göñlüm ko aña mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [kurtılmasun, -ma, -sun]*

ḳurtılamaz: *Günah üzere devam etmek; günahı terk edememek.*

Birlige irmez kişi iki cihāndan geçmeye / **Kurtılamaz** ikilikden īn ü āndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 1). [kurtılamaz,]*

kurtuluş: *Bir şeyden, bir yerden kurtulma, felah, halas, necat, selamet.*

Tolaşur her dem kemend-i zülfüñe dīvāne dil / **Kurtuluş** yokdur meger zülfüñde anı asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [kurtuluş,]*

kuru: *Kurumak, solmak.*

Baḥr cümle **kuruyup** kalmaya hīç andan eṣer / Bir şerer düşse eger āṭeş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [kuruyup, -y, -up]*

kurulı: *Kurulmuş olan, yerleşmiş.*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya iy kaşı kemān / Baña geldükçe neden **kurulı** yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [kurulı,]*

kuş: *Kös, büyük davul.*

Öter güm güm felek tası tokındı / Meger ġam ṭurrası sīnemde **kūsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 3). [kūsa, -a]*

kuş: *Kuş.*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer derd-ile āh itdüm / Uçurdum kalmadı **kuşlar** anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [kuşlar, -lar]*

kuş: *Kanatlı uçucu hayvan; kuş, akbaba.*

Vādī-i ʿışḳa Muḥibbī düşeli Mecnūn-vār / Başı üstinde yapar **kuşlar** yuvayı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 5). [kuşlar, -lar]*

kuşa: *Çevresini sarmak, çevrelemek.*

Didiler yaşum görenler kim alur eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i ḫoş **kuşadı** deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [kuşadı, -dı]*

küşād olmaya: *Açma, açılma.*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ perdeñ küşād / Cehd idüp açma bugün dünyāda kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [küşād olmaya, -maya]*

küşāde: *Açılmış, açık, ferah.*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür seng-i ḫāra gördüm / Bildüm **küşāde** yazuk āh olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [küşāde,]*

küşāde idüp: *Açmak.*

Yüzinden perdesin ʿārıż küşāde / İdüp bī-diller oldılar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 1). [küşāde idüp, -üp]*

küşāde olmadı: *Ferahlamak, açılmak.*

Giderken kūyuña oldum fütāde / Dirīġā olmadı yolum küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 1). [küşāde olmadı,]*

küşāde olur: *Açılmak, ferahlamak.*

Enīs olsa n'ola ʿuşşāḳa bāde / Olur anuñ-ıla çün dil küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 1). [küşāde olur,]*

küşāde virdi: *Ferahlık vermek.*

Lebleri itdi ḫacil lāʿl-i Bedaḫşān cevherin / Dür dişi virdi küşāde baḥr-i ʿummān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 1). [küşāde virdi, -di]*

kūs-ı ġırīvān: *Bağırıp çağıran köş, pâdişah mehterhânesinde çalınan büyük davul.*

Kalur bu ṭāḳ-ı eyvānuñ yüceltme / Nedür bu hāy u hū **kūs-ı ġırīvān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 3). [kūs-ı ġırīvān,]*

kūs-ı rıḥlet çalınur: *Ölüm davulu çalınıp ll ölüm vaktinin gelmesi.*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle saña bir ḫāne yap / **Kūs-ı rıḥlet çalınur** nāgāh bundan göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [kūs-ı rıḥlet çalınur, -ur]*

küsme: *Darılma.*

Yārdan her ne gelür derd ü belā zecr ü sitem / Rāżıyuz lā dimezüz tek bize yārān **küsmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [küsmesün, -sün]*

küşte-i ʿışḳum: *Aşk için öldürülmüş, aşk şehidi.*

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak pīrehen / Penbe-i dāġum yiter çün **küşte-i ʿışḳum** kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [küşte-i ʿışḳum, -um]*

küşūde idesin: *Açmak, açılmak.*

Fürūġ-ı ʿālem ola cümle tārīk / İdesin zülfüñüñ tārın küşūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 2). [küşūde idesin, -idesin]*

kūtāh ola: *Kısa olmak.*

Göreyim ʿömri anuñ ola kūtāh / Boyuñ nisbet ider serv-i bülende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 5). [kūtāh ola, -a]*

ḳuvvet: *Fiziksel güç.*

Görüben **ḳuvvetüñi** olma maġrūr / Özüñi eyleme nisbet s̱emūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 5). [ḳuvvetüñi, -ü, -ñ, -i]*

kūy: *(Sevgili'nin) semti, mahallesi.*

Kūyuña varup yüzüñ görmek diler ʿāṣıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [kūyuña, -uña]*

Ola ki Muḥibbī göresin pāyı nişānın / Eṭrāfına dök göz yaşını **kūyı** gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [kūyı, -ı]*

ʿĀcizem teskīn olınmaz gözden akan ābdan / Korkaram ide żarar **kūyına** ol seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [kūyına, -ına]*

ʿUṣṣāḳ görmez rūyuñı līkin alurlar būyuñı / Bulurlar elbet **kūyuñı** ṣad cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [kūyuñı, -uñ, -ı]*

Kaʿbe'dür **kūyuñ** nigārā eyledüm çünki ṭavāf / Cān u dilden gelmişem olmaga ḳurbān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [kūyuñ, -(u)ñ]*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine **kūyuñda** ʿuṣṣāḳı / Dokınsun destüñe bārī kanından al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [kūyuñda, -uñ, -]*

ʿAḳlı yok dīvāne dil bilmezse **ḳuyuñ** ḫız̲metin / Dōstum ʿayb eyleme teklīf yok mecz̲ūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [ḳuyuñ, -(u)ñ]*

Niçe yıllardur yatur **kūyında** añmaz bendesin / Pādişāh-ı dehr añmazsa ne tañ efgendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [kūyında, -ı, -n, -da]*

Bu Muḥibbī cān virüp **kūyında** hīç bilinmedi / Pādişāh-ı dehr añmazsa ʿaceb mi bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [kūyında, -ı, -n, -da]*

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin / Çıkar billāhi luṭf eyle yiter **kūyuñda** kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [kūyuñda, -uñ, -]*

Ārzūdan ben helāk oldum müyesser olmadı / İtlerüñle bir gice **kūyuñda** olmak pāsbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 2). [kūyuñda, -uñ, -]*

Öldürürdi yār beni bu **kūyı** içinde āh / Hīç dimedi ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [kūyı, -ı]*

Gönlümi gönderdüm evvel **kūyına** dildārumūn / İy Muḥibbī ögrene ol bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [kūyına, -ına]*

Kaʿbe'dür **kūyı** gelür ʿuṣṣāḳı ḳurbān olmaga / Ḫayrı te'ḫīr itmesün kılsun ṣitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [kūyı, -ı]*

Kūyuñı n’eyler göñül irmek diler cānā saña / Cenneti eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [kūyuñı, -uñ, -ı]*

Esüp bād-ı ṣabā geçse eger **kūyı** kenārından / Gözüme tūtiyā kılam getürürse ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [kūyı, -ı]*

Kūyında olsam bir nefes yāruñ itine hem-nefes / Yiter baña bu mertebe ʿālemde nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [kūyında, -ı, -n, -da]*

Ṣabā **kūyına** ugrarsañ getürgil ḫāk-i rāhından / Maḥabbet ehline ġāyet-be-ġāyet armagandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [kūyına, -ına]*

Gözüm yaşı benüm serv-i revānum / Akar **kūyuñda** olmış āb-ı Āmū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 3). [kūyuñda, -uñ, -]*

Kaʿbedür **kūyı** gelür sürün sürün ʿāşıḳları / Yaʿni varup virmege ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [kūyı, -ı]*

Kūyına varsa göñlüm olmak diler melāmet / Varur mı ʿāşıḳ olan hīç [i]ʿtibāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [kūyına, -ına]*

Gerdūnlayın iki taş sīne döger Muḥibbī / Akdukda eşk-i çeşmüm **kūyında** yāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [kūyında, -ı, -n, -da]*

Nite kim gül diñlemez gülşende bülbül nālesin / Sen de tutmazsın kulak **kūyuñda** āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [kūyuñda, -uñ, -]*

Baña **kūyı** saña firdevsi zāhid / Virürseñ virmeyem Ḫuld-ı berīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 4). [kūyı, -ı]*

Eyledüñ **kūyından** āvāre beni iy çarḫ-ı dūn / Düşürüp tenhā ġam-ı ṣaḥrā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 4). [kūyından, --ın, --dan]*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿāşıḳlaruñ serin / Beñzer ki yapa kendü içün bir yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [kūyında, -ı, -n, -da]*

Raḳībi kelb-i **kūyuñ** sandum evvel / Didüm bīgāne[ler] āḫir olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 9). [kūyuñ, -(u)ñ]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / **Kūyuñ** eṭfāli üşüp dīvāne diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [kūyuñ, -(u)ñ]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / **Kūyuñ** eṭfālı üşüp dīvāne diyü daşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [kūyuñ, -(u)ñ]*

ʿUşşāḳ serin **kūyına** cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki yapar kendü içün yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [kūyına, -ına]*

Varsam kaçan **kūyına** karşu çıkar bana / Zīra ezel āşinā idüm ol kilāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [kūyına, -ına]*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur divşür bilüñ / Ya terk eyle dīn ü dil ya ol yaña sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [kūyına, -ına]*

Kaʿbe'yi koyup **kūyına** olam revān didüm / İy şeyḫ-i şehr baña di rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [kūyına, -ına]*

Kūyuñda Muḥibbī ola dīẕāruña ṭālib / Göstermeyesin sen aña dīdār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [kūyuñda, -uñ, -]*

Kaʿbe'dür **kūyı** ṭavāf itmek diler göñlüm anı / Ger ḳabūli ola ḳurbān olayım ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [kūyı, -ı]*

kūy: *Far. köy, sevgilinin bulunduğu yer.*

Kaʿbe **kūyuñda** şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [kūyuñda, -uñ, -da]*

kūy: *(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.*

Olur raḳīb māniʿ **kūyuña** varabilmem / Ḥaḳ'dan budur murādum hem göreyim ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [kūyuña, -u, -n, -a]*

İtlerüñ karşu gelür **kūyūña** varsam çagrışup / Dirler iy yār-ı ḳadīmī şimdiye dek kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [kūyūña, -u, -n, -a]*

Göñlümi **kūyuña** gönderdüm anı yād eyledüñ / Āşināñdur ol ezel sanduñ meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [kūyuña, -u, -n, -a]*

Varmaz isem **kūyuña** līk buña ḳāniʿ göñül / Sen güzeller şāhını tā göre bir kez dürdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [kūyuña, -u, -n, -a]*

Ḳāniʿ olmaz **kūyuña** vaṣluñ diler bī-çāre dil / Hīçe almaz cenneti ʿışḳ-ıla dīdār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [kūyuña, -u, -n, -a]*

Yollar üstinde Muḥibbī niçe ḫāk oldı yatur / **Kūyuña** ileticek bād-ı seḥerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [kūyuña, -u, -n, -a]*

Āhum odından iy nigār sakın / İrmesün **kūyuña** şerār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 1). [kūyuña, -u, -n, -a]*

İrmege zülfüñ şebinde bu Muḥibbī **kūyuña** / Dūd-ı āhı başına semmūrdan bir şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [kūyuña, -u, -n, -a]*

Beni **kūyuña** vardukça raḳībüñ menʿ ider dāyim / Dilegüm budur ugrasun anı Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [kūyuña, -u, -n, -a]*

Giderken **kūyuña** oldum fütāde / Dirīġā olmadı yolum küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 1). [kūyuña, -u, -n, -a]*

İrişdüm **kūyuña** gördüm yüzüñi / Müyesserdür görinmek nūr ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 3). [kūyuña, -u, -n, -a]*

Karşu çıkar **kūyuña** varsam seg-i kūyuñ / Ḥāl dili ile ḥālümi sorar gelüp dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 4). [kūyuña, -u, -n, -a]*

kūy-ı dilberde: *Sevgilinin köyü, mahallesi.*

Kūy-ı dilberde Muḥibbī olalı yārān saña / İtler-ile ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle ḥemdemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [kūy-ı dilberde, -de]*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden nice baş / **Kūy-ı dilberde** olan bu nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [kūy-ı dilberde, -de]*

kūy-ı dilberde: *Sevgilinin bulunduğu yer, sevgilinin civarı.*

İy ṣabā ger **kūy-ı dilberde** beni yād idesin / Umaram ki bu dil-i mecrūḥumı şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 1). [kūy-ı dilberde,]*

kūy-ı dilberden: *Sevgilinin köyü, mahallesi.*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm katı āvāreyin / Bir yirüm yok ġayrı andan daḥı kanda varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [kūy-ı dilberden, -den]*

kūy-ı dildārı: *Sevgilinin mahallesi.*

Müjem ferrāş olup her dem süpürse **kūy-ı dildārı** / Savurmaga su isteyü gelür çeşmüm saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [kūy-ı dildārı,]*

kūy-ı ḫarābāt eri: *Meyhane semtinin eri.*

İy Muḥibbī yür[i] var **kūy-ı ḫarābāt eri** ol / Alayın dime sakın ad-ıla sanı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 5). [kūy-ı ḫarābāt eri,]*

kūy-ı ʿışḳ içre: *Sevgilinin semtinin içinde.*

Egerçi ẓāhirā baksañ bugün ṣāḥib-külāham ben / Velīkin **kūy-ı ʿışḳ içre** bir avuç ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [kūy-ı ʿışḳ içre,]*

kūyı itleri: *Sevgilinin mahallesinin köpekleri (rakipler).*

Beni öldürsün yisünler beni **kūyı itleri** / Razıyam tek baña bir gün dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [kūyı itleri,]*

kūy-ı segānumdan: *Sevgilinin semtinin köpekleri.*

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil āsitānında / Diye dilber ki ʿadd idüñ bunı **kūy-ı segānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [kūy-ı segānumdan, -umdan]*

kuyu: *Kuyu.*

Ne sanursañ saña san anı ġayra / **Kuyuyı** kim kaza kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [kuyuyı, -(y)ı]*

kūyuñ içre: *(senin) köyünde.*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni n'eyçün yakar / Yā neden dirler ki cennet ehli yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [kūyuñ içre,]*

kūyuñ itleri: *Sevgilinin mahallesindeki rakipler.*

Dāmānuma yapışdı yine **kūyuñ itleri** / Eski ḥuḳūḳı añdı vü hem āşinā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [kūyuñ itleri,]*

kūyuña varan: *(Sevgilinin) Yanına varan (kimse).*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / **Kūyuña varan** diye kimdür bunı kandan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [kūyuña varan,]*

kūyuña vardum: *(Sevgilinin) köyüne gitmek.*

Kūyuña vardum nigārā āh u feryād eyledüm / Olmaduñ hergiz benüm aḥvālüme āgāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 4). [kūyuña vardum, -dum]*

kūyūña varsam: *(Sevgilinin) köyüne gitmek.*

Kūyūña varsam dimişdüm cānı ḳurbān itmege / Beni öldür durmışam ol ʿahd ü peymān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [kūyūña varsam, -sam]*

ḳanı: *Kan,.*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul **kanı** ʿaṭā **kanı** yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [kanı,]*

karşu: *Karşı,önünde,huzurunda.*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy dōst benüm / Her kaçan **karşuña** bu göñlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [karşuña, -ña]*

Ol yār-ı dil-nüvāz kaçan meclise gele / Şemʿ[i] görüñ **karşu** niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [karşu,]*

ḳarşum: *Karşımda.*

İstedüm būsesini dişledi **karşumda** lebin / Sanasın didüm aña göz göre gel kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [karşumda, -da]*

koma: *Bırakma.*

Yār işiginde **koma** öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tā ʿarş üzre iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [koma,]*

koyup: *Bir kenara bırakmak.*

ʿĀşıḳ mıdur ki derdi **koyup** isteye devā / Derdi bulınca ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [koyup,]*

L

lā dimezüz: *Hayır demek (Lâ Ⴤşekil itibariyle makasa benzetilir).*

Yārdan her ne gelür derd ü belā zecr ü sitem / Rāżıyuz **lā dimezüz** tek bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [lā dimezüz, -mezüz]*

lā diye: *Hayır demek.*

Her yañadan saçılan cürʿa dökilür başuma / Bakmasun kim **lā diye** ālūde-i peşmīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [lā diye,]*

lā-büd: *Ar. Elbette, mutlaka, şüphesiz.*

Her kim ki uyar cān-ıla dehrüñ hevāsına / **Lā-büd** anı irişdürür āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 1). [lā-büd,]*

İder dil ʿārıż-ıla ḫāle meyli / Gerekdür murġa **lā-büd** āb u dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 4). [lā-büd,]*

lā-büd: *Elbette, mutlaka, şüphesiz.*

Zülf[i] çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Dogıcak **lā-büd** kişi merdāne gerek anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [lā-büd,]*

lā-büd: *Alakasız.*

Dime göñlüñe de sırruñı zinhār / Çıkan dilden düşer **lā-büd** kulaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [lā-büd,]*

lā-büd: *Elbette, gerek.*

Alma bu dünyā metāʿın virseler bir ḥabbeye / Giçesin **lā-büd** sen andan ol daḫı seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [lā-büd,]*

lā-büd: *Elbette, mutlaka // Lazım, gerek.*

Ger cefā sengini yagdursañ gökden rāżıyam / Her ne kim gökden yaga **lā-büd** ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [lā-büd,]*

Rüstemāne yayını almış o çeşm-i ġamze-zen / Her kime dogrutsa **lā-büd** ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [lā-büd,]*

lāf urma: *Üstü kapalı bir biçimde karşısındakine bir şeyler ima etmek.*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı dime sakın / İy Muḥibbī kaldı ʿāciz çekmede pīl-i tenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [lāf urma,]*

lāġ eyleme: *Şakalaşmak.*

Kendü ḥālün fikr kıl ko ġayrılar aḥvālini / İy Muḥibbī sen sen ol bir kimseye **lāġ eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [lāġ eyleme,]*

lāġar olup: *Cılız, ince ihtiyar olmak.*

Üstüḫ∨ānum görinür ancak olup lāġar tenüm / Segleri agzına almış üstüḫ∨ānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [lāġar olup, -up]*

lā-ḥavl: *Lā-ḥavle velā ḳuvvete illā billāh. II Kuvvet ve kudret ancak yüce ve büyük Allah'ındır anlamına gelen söz.*

Okı **lā-ḥavli** dāyim nefs[i] kör it / Ki tā şeyṭān gezimeye damarda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [lā-ḥavli, -i]*

lā-ḥavl oku: *Kendi kendini sabır ve sükûnete dâvet etmek için "Lâhavle" sözünü söylemek.*

Dāyimā dilden Muḥīb **lā-ḥavl oku** / Mekr-i şeyṭāndan sakın olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 7). [lā-ḥavl oku,]*

laḥẓa: *An.*

Ġamze tīz geçe virmeye bir **laḥẓa** amān / Sīneñi karşusına ger seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [laḥẓa,]*

Rāh-ı kūyuñda yürür bir **laḥẓa** ārām eylemez / Bu Muḥibbī'dür ġamuñ kendüye yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [laḥẓa,]*

laʿl: *Ağız, dudak.*

Didüm gülgün mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben / Didüm kevşer midür **laʿlüñ** didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [laʿlüñ, -üñ]*

laʿl: *Dudak.*

Didüm **laʿlüñden** emsem ḫasta-dilven / Didi ḳāyil degül misin cevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 5). [laʿlüñden, -üñ, -den]*

Laʿl-i nābıdur anuñ dāfiʿ olan derd ü ġama / **Laʿline** ger heves itsem n'ola ben cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [laʿline, -ine]*

laʿl: *(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.*

Laʿl beñzer dirilürmiş leb-i cān-perverdüñe / Kān içinde dilegüm budur anı taş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [laʿl,]*

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̱er / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya **laʿl** yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [laʿl,]*

laʿl: *(sevgilinin) kırmızı dudağı.*

Laʿlüñi ol vaḳt öperem iy ṣanem / Eyleye bu ḫākümi devrān sebū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [laʿlüñi, -i, -üñ]*

laʿl: *(kırmızı ve değerli bir taş) 2. Kanlı gözyaşı.*

Pāyuña bu dīdeler īs̱ār içün / Dökdi gāh **laʿl** ü geh dürr-i s̱emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [laʿl,]*

laʿl: *(Sevgilinin) kırmızı dudağı.*

Muḥibbī ḫastaya dermān bulınmaz / Meger **laʿli** ola ol derde dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 7). [laʿli, -i]*

laʿl: *(Sevgilinin kırmızı) dudağı.*

İy Muḥibbī **lāʿlin** añup aglama / Çün żarar eyler şeker tengine su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [lāʿlin, -in]*

laʿl: *(Sevgilinin) kırmızı dudağı.*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir būse **laʿlinden** / Ḳabūl itmezse de bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [laʿlinden, -i, -n, -den]*

laʿl: *(Sevgilinin) lal gibi kırmızı dudağı.*

Ġamzeler ẓulm-ıla öldürürse **lāʿlüñ** dirgüren / İy Mesīḥā-dem Muḥibbī'de gel eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [lāʿlüñ, -(ü)ñ]*

laʿl: *(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı renkli dudağı).*

Bilmedüm şekker midür **laʿlüñ** vü yāḫūd engübīn / Ẓāhir olurdı baña görsem anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Meyl itmeye **laʿlüñ** var iken bu dil-i ḫasta / Başdan başa ʿālem tolu şehd ü şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 3). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Laʿlüñ ṭamaʿı āh zenaḫdāna düşürdi / Kaldum meded eyvāh çeh-i Bābil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir **laʿlüñ** agzuma / Dirgür bu mürdeyi yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Şeb-i zülfünde **laʿlüñ** āb-ı ḥayvān / Muḥibbī oldı ol ḥayvāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 7). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

Dest-i ġamuñda kaldum **laʿlüñ** zülālin irgür / Gel dime deşne olsun bir ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [laʿlüñ, -(ü)ñ]*

lāle: *Zambak türlerinden soğandan yetişen bir çiçek. Lâle kokusuz bir çiçektir.*

İtmedi mi zamāne Cem'üñ cāmını şikest / Bak **lālelere** gör nice aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [lālelere, -ler, -e]*

lāle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydnlatması vb. bağlamlarda geçer.*

Leb-i dilber mi yigdür ya piyāle / Yañagı rengi mi yig yoḫsa **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [lāle,]*

Egerçi dāġ ursa **lāle** sīnesine / ʿAceb midür ki var ʿışḳı cebīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [lāle,]*

Ruḫlaruñ añalı oldı yine şeydā **lāle** / Komayup elden içer bāde-i ḫamrā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [lāle,]*

Ruḫlaruñ añalı oldı yine şeydā **lāle** / Komayup elden içer bāde-i ḫamrā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [lāle,]*

Düşeli vādīlere vālih ü mecnūn gibi / Ol beyābān[ı] vaṭan eyledi tenhā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [lāle,]*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿĀşıḳ u āşüfte vü dīvāne vü rüsvā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [lāle,]*

Surḫ-pūş oldı yine içdi mey-i nāb ruḫı / Sanki ḫūbān-ı Firenkdür büt-i tersā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [lāle,]*

Ḫūn ile yazdı meger şiʿr-i Muḥibbī'yi yine / Eyledi elde dutar bir varaḳ-ı inşā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [lāle,]*

Nūş idüp elde tutar sāġarı şeydā **lāle** / Ruḫ-ı efrūḫte san bāde-i ḥamrā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [lāle,]*

Nūş idüp elde tutar sāġarı şeydā **lāle** / Ruḫ-ı efrūḫte san bāde-i ḥamrā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [lāle,]*

Eyledi dāmene dek çāk-i girībān zi-firāḳ / ʿĀşıḳ u vālih ü dīvāne vü rüsvā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 2). [lāle,]*

Çünki yok serv ü gül ü lālede hīç būy-ı vefā / Kanda gitdi çemen ü serv ü gülhā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [lāle,]*

Ger bugün kursa hemān maḥv ola irteye degin / Ebrūdan itse ser-ā-perdeyi vālā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [lāle,]*

Sīne-i pür-dāġuma beñzer Muḥibbī mecrūḥ / Görinür ger naẓar olınsa beden-hā **lāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [lāle,]*

lāle: *Lale çiçeği.*

Bezm-i çemende **lāle** tutar elinde bāde / Ḥāl dili ile eydür gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [lāle,]*

lāle: *1.Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek 2. Yanak.*

Her ne yirde ki ruḫuñ yādına göz yaşı dökem / **Lāleler** ile müzeyyen ola bu rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [lāleler, -ler]*

Niçe gül niçe benefşe bunca türlü **lāleler** / Gör niçe ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [lāleler, -ler]*

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ ya bagrı kanıdur / **Lāleler** sanmañ görinen dāmen-i kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [lāleler, -ler]*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış tāze dāġ / Sīne çāk olup yaturlar **lāleler** kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [lāleler, -ler]*

Lāleler sanmañ ki yir yir görinür kūhsārda / Baġr[ı] ḫūnın kūhken saçmış-durur taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [lāleler, -ler]*

lāle: *Lale çiçeği (lale gibi.).*

Gül yañaguñ yādına iy sīm ten / **Lāle-veş** çāk eyleyem kanlu kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 1). [lāle-veş, --veş]*

Lāle-veş bagrumı yakdum gül-i ḫandānuñ içün / Eyledüm yaşı revān serv-i ḫırāmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 1). [lāle-veş, --veş]*

lāle: *1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum niyāza yüz / O **lāle** benüm derd-i dilüm ḥālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [lāle,]*

lāle gibi: *Lale gibi.*

Sīnem üzre **lāle gibi** dāġ-ı ḥasret yakmışam / Sanki pullar dizmişem bir taḫta-i nerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 2). [lāle gibi,]*

lāle ḫadler: *Lale yanaklı. || Yanakları lale gibi pembe olan.*

Lāle ḫadler fikri ile bagruñı dāġ eyleme / Serv-ḳadler ẕikri ile yaşuñ ırmag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [lāle ḫadler, -ler]*

lāle vü gül: *Lale ve gül.*

Dāġlar **lāle vü gül** sīnede serv oldı elif / Dōstum bir naẓar it niçe gülistānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [lāle vü gül,]*

lāle-ḫad: *Lale gibi al yanaklı.*

Ola ki gül gibi gülüp açıla ol **lāle-ḫad** / ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [lāle-ḫad,]*

lāle-ruḫ: *Lâle gibi al yanaklı.*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel olsun / Hem ġonca-fem ü **lāle-ruḫ** u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [lāle-ruḫ,]*

lāʿl-i bedaḫşān: *Bedahşan taşı.*

Lebleri itdi ḫacil **lāʿl-i Bedaḫşān** cevherin / Dür dişi virdi küşāde baḥr-i ʿummān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 1). [lāʿl-i bedaḫşān,]*

lāʿl-i cānān: *Sevgilinin lal gibi kırmızı ve değerli dudağı.*

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur **lāʿl-i cānān** üstine / Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [lāʿl-i cānān,]*

lāʿl-i cānān üstine: *Sevgilinin lal gibi kırmızı dudağı üzerinde.*

Ḫālini gördükde didüm **lāʿl-i cānān üstine** / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [lāʿl-i cānān üstine,]*

laʿl-i dildāra: *Sevgilinin la'l gibi dudağı.*

Muḥibbī **laʿl-i dildāra** şarāb-ı nābı beñzetdüm / İşidüp cübbe çāk idüp ḫurūş itdi ṣafāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [laʿl-i dildāra, -a]*

laʿl-i ḫandān: *Gülen dudak.*

Ḫāl-i miskīnüñ nigārā **laʿl-i ḫandān** üstine / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [laʿl-i ḫandān,]*

lāʿl-i leb-i cānānın: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Ḫasta dil **lāʿl-i leb-i cānānın** eyler ārzū / İy ṭabībüm derdine dermānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 1). [lāʿl-i leb-i cānānın, -ın]*

lāʿl-i leb-i yār: *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Kan yudarsa ġam degül **lāʿl-i leb-i yār** isteyen / Cān virür bu yolda bir zülf-i siyehkār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [lāʿl-i leb-i yār,]*

laʿl-i lebin: *Dudağın kırmızılığı.*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem öper **laʿl-i lebin** / Kuçar ancak bilini anı kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [laʿl-i lebin,]*

laʿl-i lebüñ: *Yakuta benzeyen dudak.*

Dil **laʿl-i lebüñ** firi-y-le mest olup eydür / Luṭf eyle Muḥibbī kuluñı cānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [laʿl-i lebüñ,]*

laʿl-i lebüñ ḫayāline: *Lal, kırmızı dudağın hayali.*

Laʿl-i lebüñ ḫayāline maḫzen-durur göñül / Ḫarc eylerem gevher-i naẓm[ı] ol ḫazīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 4). [laʿl-i lebüñ ḫayāline, -ne]*

laʿl-i lebüñe: *Kırmızı dudak.*

Laʿl-i lebüñe kim bahā dünyā ḫarācıdur / Ḥaḳḳā ben anı mülk-i Bedaḫşān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [laʿl-i lebüñe,]*

laʿl-i lebüñi: *(Sevgilinin) Kırmızı dudağı.*

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde añdum iy yār / Şekkerde ḳıymet artar dirler mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [laʿl-i lebüñi,]*

laʿl-i lebüñüñ: *Kırmızı dudağının.*

Laʿl-i lebüñüñ yādına āşüfte göñül āh / Meyḫānelere düşdi yatur kanzil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [laʿl-i lebüñüñ,]*

laʿl-i mercān üstine: *Sevgilinin lal gibi dudağının üstü.*

Ḫaṭ mıdur didüm görinen **laʿl-i mercān üstine** / Mūrlar üşmiş didiler şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [laʿl-i mercān üstine,]*

laʿl-i mey-gūna: *Sevgilinin şarap renkli lal gibi dudakları.*

Şarāb u **laʿl-i mey-gūna** iderse ṭaʿn neʿgam zāhid / Ne ġam muʿtād olmışdur ezelden ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [laʿl-i mey-gūna, -a]*

lāʿl-i nābı: *Saf dudak.*

Muḥibbī **lāʿl-i nābı** ḥasretineden / Varur her dem mey-i ṣaḥbāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 5). [lāʿl-i nābı,]*

lāʿl-i nābı: *(sevgilinin) saf dudağı.*

Ġamzelerle öldürürse **lāʿl-i nābı** dirgürür / Ḫāk-i pāyından Muḥibbī bir dem anuñ gitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [lāʿl-i nābı, -ı]*

lāʿl-i nābı: *(Sevgilinin) saf dudağı.*

Koma elden Muḥibbī **lāʿl-i nābı** / Olasın tā kiʿirfān mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 5). [lāʿl-i nābı,]*

laʿl-i nābıdur: *(sevgilinin) saf dudağı.*

Laʿl-i nābıdur anuñ dāfiʿ olan derd ü ġama / Laʿline ger heves itsem n'ola ben cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [laʿl-i nābıdur, -ıdur]*

laʿl-i nābuñ: *Saf dudak, kıpkırmızı dudak.*

Laʿl-i nābuñ var iken ʿāşıḳ zülāli n'eylesün / Mū miyānuñ fikr iden özge ḫayāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [laʿl-i nābuñ,]*

laʿl-i nābuñ: *(sevgilinin) saf dudağı.*

Ẕikr itdi **laʿl-i nābuñ** oldı Muḥibbī ser-mest / Soñra ġubār-ı ḫaṭṭuñ añdukda oldı ḫayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 5). [laʿl-i nābuñ, -uñ]*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür / Bir nefesde hem Mesīḥā'sın u hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [laʿl-i nābuñ, -uñ]*

laʿl-i nābuñ cürʿasın: *Dudağının saf şarabının yudumu.*

Ger naṣīb ola içem ben **laʿl-i nābuñ cürʿasın** / Göz ucıyla bakmayam da selsebīl ü kevsere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 3). [laʿl-i nābuñ cürʿasın, -n]*

lāʿl-i nābuñ şevḳıne: *Sevgilinin kırmızı dudağının isteği, şevki.*

Merdüm-i çemüm niçe bir **lāʿl-i nābuñ şevḳıne** / Rişte-i müjgānum üzre dürr-i eşküm baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 4). [lāʿl-i nābuñ şevḳıne, -ne]*

lāʿl-i nābuña: *(Sevgiilin) saf, berrak dudağı.*

Lāʿl-i nābuña şebih oldugı içün ḫusrevā / Eyledüñ görmek heves varup Bedaḫşān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 5). [lāʿl-i nābuña,]*

laʿl-i nābuñdur: *(sevgilinin) saf dudağı.*

Laʿl-i nābuñdur hemīşe bagrumı kan eyleyen / Zülf-i bī-raḥmuñ-durur göñül perīşān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 1). [laʿl-i nābuñdur, -uñdur]*

laʿl-i nābuñdur: *Saf dudak, kıpkırmızı dudak.*

Laʿl-i nābuñdur düşüren göñlümi peymāneye / Varmasam göñlüm gözüm açılmaya meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [laʿl-i nābuñdur, -uñdur]*

laʿl-i şehvārın: *Iri inci.*

Gören gūşında dildāruñ görinen **laʿl-i şehvārın** / Didi burc-ı şeref üzre saʿādet aḫteridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [laʿl-i şehvārın,]*

laʿl-i şeker-bāra: *Şeker yağdıran dudak.*

İy ṣabā şiʿr-i Muḥibbī olalı ḳand ü nebāt / Suḫenüm şekkerin ol **laʿl-i şeker-bāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [laʿl-i şeker-bāra, -a]*

laʿl-i şeker-güftārdan: *Sevgilinin tatlı sözler söyleyen dudağı.*

İy ṭabīb-i dil iriş kim kaldı cāndan bir ramaḳ / Derdüme eyle devā **laʿl-i şeker-güftārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [laʿl-i şeker-güftārdan, -dan]*

laʿl-i şīrīnine: *Şirin'in dudağı, tatlı dudak.*

Leylī zülfine dolaşduñ iy göñül Mecnūnlayın / **Laʿl-i Şīrīnine** cān virür meger Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [laʿl-i şīrīnine, -ine]*

laʿl-i surḫ: *Kırmızı dudak.*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe **laʿl-i surḫ** / Ol günehdür birini ḫār u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [laʿl-i surḫ,]*

lā'ubāli: *Alakasız, kayıtsız, dikkatsiz.*

Lā'übālī ʿāşıḳam ben ʿālem içre dōstlar / Beñzedürler kanda görinsem beni dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 3). [lā'übālī,]*

lā-yaʿḳıl itdi: *Aklını başından almak.*

İy Muḥibbī mest idüp **lā-yaʿḳıl itdi** būsesi / Beñzedürsem leblerini kimse ʿayb itmez müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [lā-yaʿḳıl itdi,]*

lāyık: *Layık, uygun, yakışır.*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿāşıḳdur diyü / Deldi bagrum cevr-ile bu buña **lāyıḳdur** diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [lāyıḳdur, -dur]*

Ḥüsnüñe bahā olmaya Yūsuf gibi tartsañ / **Lāyıḳdur** ola mihr-ile meh saña terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [lāyıḳdur, -dur]*

lāyık: *1. Uygun, yaraşır, münâsip 2. Nitelikleriyle bir şeye hak kazanacak seviyede olan, bir şeyi hak edecek nitelikte bulunan.*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā yār isteyen / Aña dil virsün hemīşe kendüzin zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [lāyıḳ,]*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp baña ġam ḫilʿatin **lāyıḳ** / Muḥibbī baş çıkar her dem yüri miḥnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [lāyıḳ,]*

ʿĀşıḳuñ ḳatline çün kim ḥükm ider sulṭān-ı ʿışḳ / Ḳatli isnād eylemek **lāyıḳ** mıdur cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [lāyıḳ,]*

lāyık: *Uygun, yaraşır, münasip.*

Perçemi durmış kafada yaʿni dutmışdur kemīn / ʿĀşıḳa **lāyıḳ-durur** bülbül gibi itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [lāyıḳ-durur, -durur]*

Yüregüm ṣad pāre oldı iy ṭabīb-i dil meded / Sīne-i çāküm benüm **lāyıḳ-durur** merhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [lāyıḳ-durur, -durur]*

lāyık degül: *Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.*

Ġāfil yürüme aç gözüñi durma ġaflete / **Lāyıḳ degül** ʿāşıḳ olan ola ġāfile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 4). [lāyıḳ degül,]*

lāyık degüldür: *Yakışık almaz, uygun değil.*

Kişi ʿışḳ-ıla mecnūn olmayınca / Vara **lāyıḳ degüldür** kūh-ı Necd'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 4). [lāyıḳ degüldür,]*

lāyık mıdur: *Hak mıdır? Reva mı?.*

Kanı luṭf u kerem ya kanı şefḳat / Sitem **lāyık mıdur** bir nā-tüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 7). [lāyık mıdur,]*

lāyıḳı: *Layık, uygun, münasip.*

Niṣār it gevher-i çeşmüñ irerseñ pāy-ı dildāra / Muḥibbī **lāyıḳı** budur viresin cānı ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [lāyıḳı,]*

lāzım gelür: *Gerekmek, icap etmek.*

Her kim iderse meyl bu dehrüñ vefāsına / **Lāzım gelür** ki ugraya āḫir cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [lāzım gelür,]*

lāzım mıdur: *Gerekir mi.*

Kim ki dil virdi zülf-i cānāna / **Lāzım mıdur** ki ola dīvāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 1). [lāzım mıdur,]*

leb: *Dudak.*

Öpdüm **lebini** varsam olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [lebini, -i, -n, -i]*

Ṭūṭī-i ṭabʿum daḫı gūyā ola / **Leblerüñden** emsem iy şīrīn dehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 3). [leblerüñden, -ler, -üñ, -den]*

Egerçi semmi vardur mār-ı zülfüñ / Bi-ḥamdillāh **lebidür** aña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 4). [lebidür, -i, -dür]*

Meclis içre bāde içdükde **lebini** rāyegān / Bu Muḥibbī reşk ider her laḥẓa her dem sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [lebini, -i, -n, -i]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Muḥibbī cān viren dirler **lebinden** būse alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [lebinden, -inden]*

Dīvāne gönül istedi cām sāḳī **lebinden** / Mestāne gözi ḫışm-ıla el urdı bıçağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [lebinden, -inden]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿāṣıḳlaruñ ḫasta / Ṭābīb-i dilsin iy dilber idüp tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [lebüñ, -üñ]*

Seyr iderken ruḫlaruñ öpsem **lebüñ** ʿayb olmasun / Ehl-i diller mevsim-i gülde ider mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

Lebüñ ṣafāsına dāyim ṣarābı ḫōş görelüm / Ḫaṭuñ ḫayāli tururken ġubārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [lebüñ, -üñ]*

Lebüñ tiryākdür kim içse zehri / Ne ġam zülfeynüñ olsa şāh-ı mārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [leblerin, -ler, -in]*

Lebüñ ẕikr eyledüm dil geldi vecde / Kaşuñ miḥrābın añdum kıldı secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 1). [lebüñ, -üñ]*

Ġoncaya nāz ögredür her dem **lebüñ** güftārda / Serve taʿlīm ide bālā ḳadüñ reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [lebüñ, -üñ]*

Bildüm ki **lebüñ** olmayısar derdüme dermān / Bu ḫasta dili itmege bīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 2). [lebüñ, -üñ]*

Leblerin görse Muḥibbī eşk-i çeşmin akıdur / Yaraşur gül-āb olıcak dōstum cüllābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [leblerin, -ler, -in]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Yüzi gül bir **lebi** ġonca dehensin / Tekellüm eyleseñ şīrīn suḫensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 1). [lebi, -i]*

Ṭurra-i leylī saçın görüp dilā mecnūn olup / **Lebleri** şīrīnine cān virmede Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 2). [lebleri, -ler, -i]*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi gül gonca **leb** / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [leb,]*

Mār zülfi **leblerinden** yüzüni döndürmedi / Yā nedendür mār çün dirler kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [leblerinden, -ler, -in, -den]*

Lebleri yādına ʿiyş eyle ki gül hengāmıdur / Çün geçen geçdi Muḥibbī bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [lebleri, -ler, -i]*

'Āşıḳı evvel öldür dönüp **lebüñle** dirgür / Maḥşer güninde iy dōst bu bir 'alāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [lebüñle, -üñ, -le]*

Mest olur gāh Muḥibbī **lebüñi** ẕikr idicek / Gāh ġubār-ı ḫaṭı fikrüñ ile ḫayrānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [lebüñi, -üñ, -i]*

Göster yüzüñi alnuñı şems ü ḳamer olsun / Tamsun **lebüñüñ** yarı deñizler şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [lebüñüñ,]*

Lebleri itdi ḫacil lāʿl-i Bedaḫşān cevherin / Dür dişi virdi küşāde baḥr-i ʿummān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 1). [lebleri, -ler, -i]*

Çemen irişdi yüzüñsüz bahārı n'eyleyeyin / **Lebüñsüz** olsa mey-i ḫōşgüvārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [lebüñsüz, -üñ, -süz]*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra getür / **Lebi** ġonca yüzi gül lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [lebi, -i]*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra getür / Lebi ġonca yüzi gül **lebleri** ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [lebleri, -ler, -i]*

Muḥibbī ḫastadur didüm **lebüñden** bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [lebüñden, -üñ, -den]*

Zülfini fikr idüben **leblerini** ẕikre getür / Ḫūb olur ṣoḥbet-i mey didiler aḫşām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [leblerini, -ler, -i, -n, -i]*

Öldürürseñ ideyim kanumı iy dōst ḥelāl / Tek **lebüñden** güzelüm būseñi iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [lebüñden, -üñ, -den]*

Geh **lebi** ẕikri ile mest ü ḫarābātī olup / Geh ḫaṭın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [lebi, -i]*

Yakdı cigerüm āteş-i hicrān meded eyle / Bu teşne dili iy **lebi** ḥayvānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [lebi, -i]*

Bu bendeñi iy serv-i ḫırāmānum unıtma / Dil-ḫasteñi iy **lebleri** dermānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [lebleri, -ler, -i]*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı ben anlamam ola bu ḫaṣlet āb-ı kevs̱erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [lebüñden, -üñ, -den]*

İy Muḥibbī mest idüp lā-yaʿḳıl itdi būsesi / Beñzedürsem **leblerini** kimseʿayb itmez müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [leblerini, -ler, -i, -n, -i]*

Leblerinden derdüme dermān n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi var cehd ide dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [leblerinden, -ler, -in, -den]*

Olurdum ben daḫı bir Ḫıżr-ı zinde / Öpebilsem anı bir kez **lebinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 4). [lebinde, -in, -de]*

Lebüñden ḥadd-i gülgūnuñ şekerle / Ne ḫoşdur karışa ger gül şekerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 1). [lebüñden, -üñ, -den]*

leb: *Dudak.*

Didüm ki göñül derdine iy dōst ne çāre / Didi ki **lebüm** barını gönderdüm em olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [lebüm, -üm]*

leb: *Dudak II sevgilinin dudakları.*

Lebleriüñe beñzedügiyçün senüñ iy māh-rū / Raġbet eyler bu Muḥibbī dem-be-dem peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [leblerüñe, -ler, -üñ, -e]*

leb: *Dudak II sevgilinin dudağı.*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam iy ṭabīb-i dil meded / **Leblerüñden** ġayrı hergiz istemem dārūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [leblerüñden, -ler, -üñ, -den]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Öykinelden ruḫlaruña gül **lebüñe** laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini ḫār u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [lebüñe, -ü, -ñe]*

İşidelden **lebüñe** bāde beñzer / Muḥibbī tañ mı meyl itse şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 8). [lebüñe, -ü, -ñe]*

leb: *Dudak.*

Ol **leb** mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̱er / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [leb,]*

leb: *Ağız, dudak.*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı **lebinden** gel vir ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [lebinden, -i, -n, -den]*

leb-i cān-perverdüñe: *Can veren (bağışlayan) dudak.*

Laʿl beñzer dirilürmiş **leb-i cān-perverdüñe** / Kān içinde dilegüm budur anı taş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [leb-i cān-perverdüñe, -düñe]*

leb-i dilber: *Sevgilinin dudağı.*

Leb-i dilber mi yigdür ya piyāle / Yañagı rengi mi yig yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [leb-i dilber,]*

lebi ġonca: *Gonca ağızlı.*

İy **lebi ġonca** vü gül ʿārıż u şīrīn dehenān / İy boyı serv-i sehī sünbül sīmīn ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [lebi ġonca,]*

leb-i laʻl-i nigār: *Resim gibi güzel sevgilinin kırmızı dudakları.*

Leb-i laʻl-i nigār var-iken / İstemez dil vara Bedaḫşān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 5). [leb-i laʻl-i nigār,]*

lebi mül: *Dudağı şarap II dudağı mest edici sevgili bağlamında.*

Çün bahār oldı gelüñ ʿiyş idelüm cānlar-ıla / **Lebi mül** gözleri bādām ruḫı ḫandānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [lebi mül,]*

lebi şīrīn: *Tatlı dudak.*

ʿIşḳ mıdur bir **lebi şīrīn** zebāna dil virüp / Kūh-ken gibi belā kūhında şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [lebi şīrīn,]*

lebi şīrīn: *Tatlı dudak.*

Kūh-ı ġamda sen boyı serv [ü] **lebi şīrīn** içün / Baş u cān terkin urup adumı Ferhād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [lebi şīrīn,]*

lebi şīrīn: *Tatlı dudak.*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḫ-ı belā içre müdām / İy **lebi şīrīn** n'içün añmazsın ol ġam-ḫvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [lebi şīrīn,]*

lebi şīrīn: *Tatlı dudak II sevgili.*

Bir **lebi şīrīn** sevüp Ferhād'am oglandan berü / Kūh-kenlik itmede üstādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [lebi şīrīn,]*

lebi üzre: *Dudağında.*

Lebi üzre görinen mūrlardur / Sanasın cemʿ olmış engübīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 5). [lebi üzre,]*

lebin dişledi: *Dudaklarını ısırmak.*

İstedüm būsesini dişledi karşumda lebin / Sanasın didüm aña göz göre gel kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [lebin dişledi,]*

leblerüñ: *(Sevgilinin) dudağı.*

Ḥamdülillāh **leblerüñ** ẕikriyle ḫoş ḥālam bugün / Ḫaṭṭuñuñ fikr[i] ile ġāyetde pā-mālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [leblerüñ,]*

Çāre ister **leblerüñ** dārü'ş-şifāsından göñül / Dil ṭabīb[i]sin devāñı kesme ol bī-çāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [leblerüñ,]*

Leblerüñ mey yirine içdü gine kanumuzı / Bize şāhid mi degül uşbu dehānuñdaki kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [leblerüñ,]*

Leblerüñ eṭrāfını cānā n'ola tutsa ḫaṭuñ / Yir olur ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [leblerüñ,]*

Leblerüñ dāyiresin tutsa ḫatuñ olmaz ʿaceb / Ẓulmet içredür dimişler āb-ı ḥayvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [leblerüñ,]*

leblerüñ dārü'ş-şifāsından: *Sevgilinin dudağının şifasında.*

Tolaşaldan zülfüñüñ sevdāsına dil ḫastadur / **Leblerüñ dārü'ş-şifāsından** buyur sirkencübīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 8). [leblerüñ dārü'ş-şifāsından, -ndan]*

leblerüñ şevḳı ile: *(Sevgilinin şarap gibi kırmızı) dudağının arzusu.*

Mest-i ʿışḳam olalıdan ʿaḳl-ıla dilden berī / **Leblerüñ şevḳı ile** mey-ḫōr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 3). [leblerüñ şevḳı ile, - ile]*

lebüñ yādına: *Sevgilinin dudağının hatırı, anımsanması.*

Lebüñ yādına cān virdi Muḥibbī / Megesler cān virürler engübīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 5). [lebüñ yādına,]*

lebüñ zikriyle: *Dudağın hatıra gelmesi. II. Âşığın sevgilinin dudağını aklına getirmesi.*

Mest olur gerçi **lebüñ zikriyle** gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp yir dil ġubārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [lebüñ zikriyle, -yle]*

lebüñçün: *Dudağın için.*

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş daḫı virdüm / Nitekim mey içün müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [lebüñçün,]*

leclāc: *Satranç oyununun icatçısı.*

Oyunda māt ider dünyā Muḥibbī / Gerekse kendüñi **leclāc** eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 7). [leclāc,]*

le'īm: *Alçak, aşağılık, cimri [kimse].*

Kılursa tīġ-ı ʿışḳ seni dü-nīme / Rumūz-ı ʿışḳı dime her **le'īme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 1). [le'īme, -e]*

İdüp redd ʿāṣıḳı maḳbūl raḳībi / Revā mı uyasın sen ol **le'īme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [le'īme, -e]*

leş: *Kokmuş hayvan ölüsü.*

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem üstinde benüm / Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda konmışlar **leşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [leşe, -e]*

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel / Bülbüle şūrīdelik zāġ u zaġan kona **leşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [leşe, -e]*

Bāz-ı göñlüm ṭuʿme-i dünyāya meyl itmedi / Ṣāhbāzı görmemişlerdür varup kona **leşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 5). [leşe, -e]*

leşker: *Asker.*

Bir yaña derd ü belā bir yañadan ġam **leşkeri** / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [leşkeri, -i]*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / Şarṭ degül ardınca gitmek **leşkeri** maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [leşkeri, -i]*

Bildi ḫazān **leşkeri** āḫir eşer gelür / Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [leşkeri, -i]*

leşker: *Asker || Ordu.*

Görinen ḫāṭṭı mıdur yā fitne-i āḫir zamān / Yaḫu kāfir **leşkeridür** ẓāhir olur nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [leşkeridür, -idür]*

Şāh-ı ʿışḳam dūd-ı āhum āteşidür ḫilʿtüm / Eşk-i çeşmüm **leşkerüm** elde ʿalemdür āh u vāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [leşkerüm, -üm]*

leşker çeke: *Asker göndermek, ordu sevk etmek.*

Ḥüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ dagılur / Rūmīler **leşker çeke** çün kāfiristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [leşker çeke, -e]*

leşker olupdur: *Asker, ordu olmak.*

Sulṭān-ı ġama göz yaşı çün **leşker olupdur** / Baş üzre çeküp āhını zerrīn ʿalem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 2). [leşker olupdur, -updur]*

leşker-i eşküm: *Gözyaşı askeri. II Âşığın gözyaşı.*

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür dūd-ı dil elde / Görenler **leşker-i eşküm** dimezler key sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [leşker-i eşküm, -üm]*

leşker-i ġam: *Gam askeri.*

Baḥr ara hīç kimseler yārından ayru düşmesün / **Leşker-i ġam** her ṭaraf başına anuñ üşmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 1). [leşker-i ġam,]*

ʿIşḳ mıdur **leşker-i ġam** gönderüp mülk-i dile / Dem-be-dem ḫūmḫāne-i çeşmümden icrā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 3). [leşker-i ġam,]*

Göñül şehrine gelse **leşker-i ġam** / Muḥibbī güm-dur[ur] tārāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 5). [leşker-i ġam,]*

leşker-i ġamdur: *Gam askeri.*

Dutalı ʿışḳuñ şehā bu sīnem içinde vaṭan / **Leşker-i ġamdur** bu dil mülkini vīrān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 3). [leşker-i ġamdur, -dur]*

leşker-i mecnūn: *Mecnun'un askeri.*

Leşker-i mecnūn olup oldı muṭīʿ ṭayr u vuḥūş / Bu kerāmet az degül ol ʿaşıḳ-ı bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [leşker-i mecnūn,]*

leşker-i rūm'[ı]: *Rum askeri.*

Ruḫuñı aç ki ḫacil ola görüp zülf-i siyāh / **Leşker-i Rūm'[ı]** çeküp memleketi zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [leşker-i rūm'[ı], -'[ı]]*

leṭāfet: *Güzellik, hoşluk.*

Yok-durur hergiz beşerde bu **leṭāfet** sende var / Sīne levḥine göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [leṭāfet,]*

Bu **leṭāfet** bu ḫalāvet bu melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [leṭāfet,]*

Baña sensüz görinür ḫār gülşen / **Leṭāfet** kalmamış hergiz çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [leṭāfet,]*

Açar dil dirler çayır çemençün / Velī sensüz **leṭāfet** yok çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [leṭāfet,]*

Benefşe rāst u zülf kec-rev gider / Tenüñdeki **leṭāfet** yāseminde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [leṭāfet,]*

Servüñ bāġ içre ḳaddinde **leṭāfet** añlamam / Bāġbānā kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [leṭāfet,]*

leṭāfet: *Güzellik, incelik.*

Ol melāḥatle **leṭāfet** sende vardur kimde var / Şekker emmişsin meger süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [leṭāfet,]*

levḫ: *Levha.*

Yok-durur hergiz beşerde bu leṭāfet sende var / Sīne **levḥine** göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [levḥine, -i, -n, -e]*

levḫ: *Levha, sayfa.*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine sīnem **levḥine** / Kāyinātuñ ḥālini bilmekde remmālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [levḥine, -i, -n, -e]*

levḥ-i ezelde: *Ar. "Allah'ın takdir ettiği şeylerin yazıldığına inanılan manevi levha, levh-i mahfuz".*

Okuduñ **levḥ-i ezelde** her ne kim menḳūş idi / Oldı ẓāhir saña ʿilm-i evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 3). [levḥ-i ezelde,]*

levḥ-i raḳam itsün: *Rakam levhası etmek.*

Yār ide naẓar ḫūn-ı ciger ile Muḥibbī / Çeşmüñe de sīneyi **levḥ-i raḳam itsün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 5). [levḥ-i raḳam itsün, -sün]*

levḥ-i żamīr: *Gönül levhası.*

Pāk ola dirse Muḥibbī jengden **levḥ-i żamīr** / Bir niçe yārān buluban nūş-ı sāġar eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [levḥ-i żamīr,]*

levs ile: *Kir ile.*

Niçeye dek idesin cīfe-i dünyāya meyil / Ḫayfdur pāk dili **levs ile** ālūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 2). [levs ile,]*

leyīm: *Alçak.*

Yār olma her **leyīme** ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [leyīme, -e]*

leyl ü nehāra: *Gece ve gündüz.*

Ḳarār itmez ʿacebdür çarḫ-ı devrān / Dem-ā-dem irgürür **leyl ü nehāra** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 2). [leyl ü nehāra, -a]*

leylā: *Bkz. 'şaçı Leylā', 'ḳışṣa-i Leylā vü Mecnūn' 1. Leylâ (Mecnūn/ Ḳays bağlamlarında).*

Deşt-i ġamda ol saçı **leylā** ṣanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [leylā,]*

leylī: *Leylâ II Sevgili.*

Leylī zülfine dolaşduñ iy göñül Mecnūnlayın / Laʿl-i Şīrīnine cān virür meger Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [leylī,]*

leylī: *A. Leyla.*

Sırsa gönlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil / Sıyagelmişdür ezel **Leylī** çü Mecnūn kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [leylī,]*

Çıkdı gül **Leylī** gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn gibi bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [leylī,]*

leylī: *Aşk kahramanı Mecnun'un uğruna çöllere düştüğü kadın, Leyla. II Sevgili.*

Leylī zülfin ger kemend itse dil-i meftūn içün / Kim göre eydür ki zencīr itdiler Mecnūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [leylī,]*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup ḫalḳdan anı mümtāz ider / **Leylī** mihrin gösterüp aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [leylī,]*

leylī saçuñ: *(Sevgilinin) siyah, gece renkli saçı.*

Olmış Mecnūnlayın **leylī saçuñ** āvāresi / Vādī-i ḫayretde bir bī-ʿār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 5). [leylī saçuñ,]*

leylī zülfi: *Sevgilinin siyah saçı.*

Leylī zülfi ḫaberin düşer-ise iledesin / Āh u vāh-ıla gezen vādīdeki Mecnūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 4). [leylī zülfi,]*

leylī zülfin: *Sevgilinin siyah saçı.*

Leylī zülfin bu Muḥibbī boynına zencīr idüp / ʿAṣr ara Mecnūnlayın kendüzin ʿüryān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [leylī zülfin, -n]*

leylī zülfinden: *Sevgilinin siyah saçı.*

Yāra diñ dīvāne oldum ḫüsn-i tedbīr eylesün / **Leylī zülfinden** bu ben mecnūna zencīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [leylī zülfinden, -nden]*

leylī zülfüñ: *(Sevgilinin) saçının siyahlığı.*

Leylī zülfüñ ḫasretinden düşeli hicrāna āh / İy göñül gördüm seni Mecnūnlayın efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [leylī zülfüñ,]*

leylī zülfüñ ḫasretinden: *Siyah saçın hasreti.*

Leylī zülfüñ ḫasretinden ʿāşıḳ-ı dil-ḫastedür / Gīceler tā ṣubḥa dek ney gibi nālān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 4). [leylī zülfüñ ḫasretinden, -nden]*

leylī zülfüñ ḳıṣṣasın: *Siyah saçının hikayesi.*

Leylī zülfüñ okudum başdan müselsel ḳışṣasın / Boynuma zencīr idüp tek beni mecnūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [leylī zülfüñ ḳışṣasın, -n]*

leylī zülfüñsüz: *(Sevgilinin) saçının siyahlığı.*

Leylī zülfüñsüz Muḥibbī oldı Mecnūn'dan beter / Gitdi ʿaḳlum ṣabrum iy zülf-i siyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 8). [leylī zülfüñsüz, -süz]*

lezīz: *Lezzetli, tatlı, hoş.*

Vuṣlat egerçi ḳand-i nebātdan **lezīzdür** / Beñzer didiler hicr de zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [lezīzdür,]*

lezīz: *Daha lezzetli, daha tatlı, daha hoş (olan).*

Vuṣlat **lezīz** gerçi ki ḳand u nebātdan / Beñzer ṣaḥīḥ hicrde zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 2). [lezīz,]*

lezzet: *Tat.*

Şekerde ol ḥalāvet yok mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb ol niçe **lezzetdür** komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [lezzetdür, -dür]*

lezzet: *Tat, zevk.*

ʿIşḳuñ ezelde **lezzet-ile** balın isteyen / Soñra taḥammül eyleye dehrüñ cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [lezzet-ile, --ile]*

lezzet: *Ağızla duyulan tat, çeşni, herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa.*

Muḥibbī yok-durur şekkerde **lezzet** / Melāḥat ki komış Ḫaḳ ol dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [lezzet,]*

lezzet alsa: *Tat almak.*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ yine şekker lebin / **Lezzet alsa** okuyan şiʿrüñde yāḫūd tañ mı bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [lezzet alsa, -sa]*

lezzet alup: *Tat almak, zevk almak.*

Āyīne gibi al elüñe ṣāf cāmı sen / İç **lezzet alup** añlayasın ṣubḥ u şāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [lezzet alup, -up]*

libās: *Elbise, giysi.*

Didi faḫr-ı cihān “el-faḳr u faḫrī” / **Libāsuñı** sakın dībāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 2). [libāsuñı, -uñ, -ı]*

Lıbāsuñ āḫiri āḫir kefendür / Gerek zer-baft gerek dībāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 6). [libāsuñ, -(u)ñ]*

<u>līk:</u> *"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / **Līk** vardur agız ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [līk,]*

Hicr hemān derd-ile miḥnet hemān / **Līk** Muḥibbī’de maḥabbet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 5). [līk,]*

Ol perīdür bilürem ādem ile üns idemez / **Līk** yanından anuñ ḫālī degül emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [līk,]*

Gerçi kim çokdur günāhum **līk** artuk raḥmetüñ / Çün yol azmış kullara sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [līk,]*

Āsitanuñda senüñ biz kullaruz / **Līk** sen bu ʿālemüñ sulṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 2). [līk,]*

Bilmedüm seni kime cānānsın / **Līk** bu derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 1). [līk,]*

Varmaz isem kūyuña **līk** buña ḳāniʿ gönül / Sen güzeller şāhını tā göre bir kez dūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [līk,]*

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez kaçar / **Līk** hīç gitmez yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [līk,]*

Dōstum luṭf u vefā vü mihrden ībā ider / **Līk** cevr ü sitem ẓulm u cefādur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [līk,]*

Söylemez cānān Muḥibbī **līk** ammā dir ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [līk,]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ gelsün berü / **Līk** yol virmeñ sakın bu meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [līk,]*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ kim eylemez / **Līk** ol meh bilürem bedr olup irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [līk,]*

<u>līk:</u> *Lakin.*

Bilürem çokdur günāhum başdan aşmışdur velī / Kesmezem **līk** ümīẓüm raḥmet i Maʿbūd’dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 6). [līk,]*

İy muʿallim yāra taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / **Līk** göstermedüñ aña cefādan özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [līk,]*

līkin: *Ama, ancak, fakat.*

ʿUşşāḳ görmez rūyuñı **līkin** alurlar būyuñı / Bulurlar elbet kūyuñı ṣad cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [līkin,]*

Söyler çemende derdini bülbül yine güle / **Līkin** gül eylemez naẓarı ḥāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [līkin,]*

lillāhi: *Allah'a mahsus, Allah için.*

Ṭarīḳ-i müstaḳīmi koma elden / Sakın **lillāhi** olma rāh-ı kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 3). [lillāhi,]*

limon: *Turunçgillerden, 3-5 metre yüksekliğinde, kışın yapraklarını dökmeyen, beyaz çiçekli bir ağaç; bu ağacın sarı renkli, kabuğu kokulu, suyu ekşi meyvesi, sulu zırtlak.*

Görmeyelden berü iy dōst turunc ġabġabuñı / ʿĀrıżum zerd oluban döndi tenüm **limona** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [limona, -a]*

livā-yı āhı kaldurdum: *Ah bayrağını kaldırmak.*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm ġam olup eşkümle yürür bir sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [livā-yı āhı kaldurdum, -dum]*

livā-yı ġamdan: *Gam sancağı.*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün **livā-yı ġamdan** alduñ iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [livā-yı ġamdan, -dan]*

luʿbetān-ı çīn: *Çin oyuncakları.*

Her yaña bakam görürem ben ḫayālüñi / ʿAḳs-i cemāl-i rūyuñı iy **luʿbetān-ı çīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 3). [luʿbetān-ı çīn,]*

lü'lü' dişinden: *İnci diş.*

Okuduñ **lü'lü' dişinden** iy Muḥibbī çün ḥadīs / Anuñ içün oldı eşʿāruñ senüñ dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [lü'lü' dişinden, -inden]*

lü'lü'-i şehvār: *Sultanlara layık olan iri taneli inci.*

Gül yüzüñ seyr eylesün ʿālemde gülzār isteyen / Dür dişüñ fikr eylesün **lü'lü'-i şehvār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [lü'lü'-i şehvār,]*

luṭf: *Ar. Yardım, inayet, ihsan.*

Ġam-ı hicrüñ bu göñül kişverini kıldı ḫarāb / Yiñiden anı meger **luṭf-ıla** ābād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 4). [luṭf-ıla, --ıla]*

Bu dehrüñ **luṭfına** aldanma zinhār / Tayanmak ola mı āb-ıla bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [luṭfına, -ı, -n, -a]*

luṭf: *Af, hoşgörü, iyilik, yardım.*

Gülde **luṭf** u servde var iʿtidāl / Cemʿ olupdur cümlesi sende hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [luṭf,]*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş **luṭfuñ** cihāna nūrdan / Saklanursın yā nedendür bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [luṭfuñ, -un]*

luṭf: *Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.*

Luṭfuñ-ıla ʻimāret olmış-iken / İtme dil şehrini ḫarāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 2). [luṭfuñ-ıla, -un, -ın, -ıla]*

luṭf eyle: *Yardımda bulunmak.*

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin / Çıkar billāhi **luṭf eyle** yiter kūyuñda kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [luṭf eyle,]*

Göñlümüñ vīrānesin **luṭf eyle** ābād eylegil / Gözlerüm yaşını Dicle eyledüm Baġdād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 2). [luṭf eyle,]*

Dil laʿl-i lebüñ firi-y-le mest olup eydür / **Luṭf eyle** Muḥibbī kuluñı cānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [luṭf eyle,]*

luṭf eyleyüben: *Yardımda bulunmak.*

Ger ġulāmuñ isem iy ġam baña **luṭf eyleyüben** / Başuña ṣadḳa kılup çevrü kul āzād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 4). [luṭf eyleyüben, -yüben]*

luṭf görmeyince: *Bağışlanmak, ihsan, kerem, cömertlik görmek.*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿārif didi / Evvel alup dil sakın soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [luṭf görmeyince, -meyince]*

luṭf idüp: *Lütuf etmek.*

Niçe bir cevr āteşine yakasın ben bī-dili / Āşikāre **luṭf idüp** ḳahruñı kıl bārī nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [luṭf idüp,]*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez seni görsem / Kerem kıl **luṭf idüp** göster yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [luṭf idüp,]*

luṭf ile: *İyiliklerle.*

Sīnemi döndermezem ben nāvek-i dildārdan / **Luṭf ile** daḫı keremdür çün gele ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [luṭf ile,]*

luṭf it: *İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Niçe bir yanam yakılam gerdiş-i eflākden / İy ṣabā **luṭf it** götürgil bu ġubārı ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [luṭf it,]*

luṭf u kerem: *Ihsan ve cömertlik.*

Kanı **luṭf u kerem** ya kanı şefḳat / Sitem lāyık mıdur bir nā-tüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 7). [luṭf u kerem,]*

luṭf u keremüñ: *Lütuf ve cömertlik.*

Luṭf u keremüñ vār-iken ʿālemde revācı / Olmaga şehā böyle dil-āzār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 4). [luṭf u keremüñ,]*

luṭf u vefā: *İyilik, dostluk ve sevgi.*

Dōstum **luṭf u vefā** vü mihrden ībā ider / Līk cevr ü sitem ẓulm u cefādur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [luṭf u vefā,]*

luṭf-ı ṭabʿuñdan: *Şairlik yeteneğinin güzelliği,hoşluğu.*

Muḥibbī **luṭf-ı ṭabʿuñdan** maʿānī gevherin ʿarż it / Dilüñ ġavvās olup baḥr-ı naẓımdan buldı çün behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [luṭf-ı ṭabʿuñdan, -uñdan]*

luṭf-ıla: *Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.*

Luṭf-ıla her demde aġyāra temelluḳ gösterüp / Yaralanmış göñlümi benüm ḫırāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [luṭf-ıla,]*

M

mā: *Su, ab.*

Gözlerüm yaşına bakup dimeñüz **mā** dükene / Sanmañuz akmak ile bir yaña deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [mā,]*

mā: *Farsça 1. çoğul şahıs zamiri (Biz).*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl / Pīş-i **mā** cām-ı Cem ü ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [mā,]*

maʿānī gevherin: *Mana cevheri, incisi.*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan **maʿānī gevherin** ʿarż it / Dilüñ ġavvās olup baḥr-ı naẓımdan buldı çün behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [maʿānī gevherin,]*

Āşikāre kılayım yine **maʿānī gevherin** / Girüben çıkarayım dilde olan maḫzenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 3). [maʿānī gevherin,]*

maʿārif: *Bilgi, kültür.*

Şeyḫ-i şöhret virmedi hergiz **maʿārifden** ḫaber / ʿÖmrini gerçi geçürmişdür riyā vü lāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 2). [maʿārifden, -den]*

mābeyn: *1) İki kişinin arasına soğukluk girmesi 2) Aşığın sevgiliyle küsmesi.*

Miyānuña dimiş ehl-i ḫıred mū / Didüm ortada yok mū deñlü **mābeyn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [mābeyn,]*

mācerā: *Akıntı.*

Gele iy Yūsuf-ı Mışrī göñül taḫtında sulṭān ol / İki yirden akıtdum Nīl'i gözüm **mācerāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [mācerāsından, -sından]*

maġfiret: *Allah'ın kullarını affetmesi.*

Evvel āḫir bu Muḥibbī senden umar **maġfiret** / İki ʿālemde çü sensin raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [maġfiret,]*

maġlūb: *Ar. Galebe olunmuş, kendisine üstün gelinmiş, birinin kuvveti altında kalmış, sıngın: mağlûb-ı sevdâ, mağlûb-ı aşk, fırka-i mağlûbe. mağlûbâne: Mağlûbcasına. mağlûbiyyet: Bozgunluk, zebunluk, yılma.*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / Şarṭ degül ardınca gitmek leşkeri **maġlūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [maġlūb,]*

maġlūb: *Mağlup, kaybetmiş.*

Çeşmi tīġ almış ele bu nātüvānuñ ḳaṣdına / Yig degül mi raḥm ide ġālib olan **maġlūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [maġlūb,]*

maġrūr: *Gururlanmış, kibirli.*

Bugün **maġrūr** olup dime iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [maġrūr,]*

maġrūr olma: *1. böbürlenmek, gururlanmak 2. aldanmak ‖ tafra atmak, kibirlenmek.*

Sakın **maġrūr olma** görme kendüñ / Eger ḫaṣmuñ olursa da karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [maġrūr olma,]*

maġrūr olma: *Gururlanmak, aldanmak.*

Olma maġrūr iy göñül baḫl u tekebbürden sakın / Başuñ eflāke irürse yüzüñ olsun ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 6). [maġrūr olma,]*

Görüben ḳuvvetüñi olma maġrūr / Özüñi eyleme nisbet semūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 5). [maġrūr olma,]*

maġrūr olmasun: *1. Aldanmak 2. tafra atmak, kibirlenmek.*

Bir akar su ḫūblık dünyā degüldür ber-ḳarār / Pādişehler mülke ḫūblar ḥüsne **maġrūr olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [maġrūr olmasun, -sun]*

māġrūr oluban: *Böbürlenmek, gururlanmak.*

Ḥüsne **māġrūr oluban** ʿāşıḳa cevr itmegi ko / Bir işi işleme kim soñra peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [māġrūr oluban, -uban]*

māh: *Ay, kamer.*

İy ḳamer yüzlü ḫayālüñ gelse dil eyler kelām / Tañ degül dīvāneler eyler tekellüm **māh-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [māh-ıla, --ıla]*

māh: *Ay.*

Āfitābı bende ider **māhı** şevḳından hilāl / Eydüñüz ol dil-rübāya ata binüp koşmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [māhı, -ı]*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān görine hem çü **māh** / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [māh,]*

māh: *1. ay 2. ay yüzlü güzel.*

Cihān maḥbūblarınuñ şāhı sensin / Güzeller kamu encüm **māhı** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [māhı, -ı]*

Rūşen olsun ġam şebinde külbe-i vīrānumuz / Eydüñüz ol **māh** togsun māhitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [māh,]*

Perī midür didüm yāḫūd melek mi / Didiler belki **māh** ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [māh,]*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā münevver eyleyen / Bu Muḥibbī ruḫlaruña gün dimiş alnuña **māh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [māh,]*

māh u sālı: *Ay ve yıl.*

Ġam şebinde zülfüñ efkārı bizüm eglencemüz / Böyle geçer ehl-i ʿışḳuñ **māh u sālı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [māh u sālı,]*

maḥabbet: *1. Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyelânı: Mahabbet-i mâl ve câh, mahabbet-i ilm ve fazl. 2. Musâhabat-ı dostâne. muhabbet-name muhabbet mektubu.*

Hicr hemān derd-ile miḥnet hemān / Līk Muḥibbī'de **maḥabbet** hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 5). [maḥabbet,]*

maḥabbet: *Aşk, sevda; bkz. 'mihr ü maḥabbet', 'ehl-i maḥabbet', 'erbāb-ı maḥabbet', 'ʿaşḳ u maḥabbet', 'derd-i maḥabbet', 'derd ü maḥabbet ehli', 'bezm-i maḥabbet' md.*

İçüp **maḥabbet** cāmını ḫoş-ḥāl olayın bir zamān / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [maḥabbet,]*

maḥabbet: *Aşk, sevda.*

Süre süre başa iltdüm çün **maḥabbet** baydaḳın / Devletinde pādişāh-ı ʿışḳuñ ferzāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 4). [maḥabbet,]*

Maḥabbet būyını ummañ cihānuñ gülsitānından / Dimişler meyve-i miḥnet yiyenler būsitānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [maḥabbet,]*

Naḳd-i cān-ıla bulınur bil **maḥabbet** cevheri / ʿIşḳ bāzārında geç sen de ziyān u sūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [maḥabbet,]*

Dilā deryā-yı ʿışḳ içre kaçan sen talabilmezsin / **Maḥabbet** gevherin hergiz elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [maḥabbet,]*

Virmezem dünyālara dilberlerüñ derd ü ġamın / Ben bilürem kimseler bilmez **maḥabbet** ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 1). [maḥabbet,]*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz ṭabībüm āh / **Maḥabbet** çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [maḥabbet,]*

maḥabbet baḥrına: *Aşk denizi.*

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle / **Maḥabbet baḥrına** girdüm görinsem tañ mı māhī ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [maḥabbet baḥrına, -na]*

maḥabbet bendini: *Aşk bağı.*

Maḥabbet bendini bir bir göñül barmagına bagla / Fiġān itsün belā bezminde ney-veş pür nevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [maḥabbet bendini, -ni]*

maḥabbet būyını ala: *Aşk kokusunu almak.*

Egerçi yañılup dilber geçe bir gün mezārumdan / **Maḥabbet būyını ala** benüm ḫāk-i ġubārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [maḥabbet būyını ala, -a]*

maḥabbet cāmını: *Aşk şarabı.*

Dilā ʿışḳ-ıla ger olsañ ʿaceb mi ḥaşre dek sermest / **Maḥabbet cāmını** rūz-ı ezelden nūş idensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [maḥabbet cāmını, -nı]*

maḥabbet ehli: *Muhabbet ehli, âşıklar.*

Maḥabbet ehli olur gözi yaşlu / ʿAceb mi ʿāşıḳ olsa beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 2). [maḥabbet ehli,]*

maḥabbet ehline: *Âşıklar.*

Ṣabā kūyına ugrarsañ getürgil ḫāk-i rāhından / **Maḥabbet ehline** ġāyet-be-ġāyet armagandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [maḥabbet ehline, -ne]*

maḥabbet gösterür: *Sevgi ve muhabbet göstermek.*

Gerçi kim evvel cihān saña **maḥabbet gösterür** / Miḥnet-ile öldüriser olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [maḥabbet gösterür, -ür]*

maḥabbet ḫuṭbesin: *Sevgi hutbesi.*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken **maḥabbet ḫuṭbesin** / Diñlesün gelsün ṣalādur şeyḫ ü şāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 5). [maḥabbet ḫuṭbesin, -n]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken **maḥabbet ḫuṭbesin** / Diñlesün gelsün ṣalādur şeyḫ ü şāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 3). [maḥabbet ḫuṭbesin,]*

maḥabbet mülkine: *Sevgi ülkesi.*

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür dūd-ı dil elde / Görenler leşker-i eşküm dimezler key sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [maḥabbet mülkine,]*

maḥabbet nārına: *(Sevgilinin) aşkının ateşi.*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup cān-ıla yanmaz / Yanup ḥirmān ocagında añа dāyim ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [maḥabbet nārına, -na]*

maḥabbet şāhı: *Aşk padişahı (sevgili).*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī kişver-i dilde / Dögilsün sīnemüñ ṭablı cihān tolı ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [maḥabbet şāhı,]*

maḥabbet şarābını: *Aşk şarabı.*

İçdi Muḥibbī çünki **maḥabbet şarābını** / Mest ola yata ḥaşre degin sanmañ ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [maḥabbet şarābını, -nı]*

maḥabbet şehrine: *Aşk şehri.*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki çok gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [maḥabbet şehrine, -ne]*

maḥabbet-nāme: *Aşığın aşkını bildiren yazı.*

Ehl-i ʿışḳuñ derd-ile ola ḳalem-veş bagrı çāk / Bu Muḥibbī'nüñ okurlarsa **maḥabbet-nāmesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [maḥabbet-nāmesin, -si, -n, -]*

maḥal oldı: *Uygun olmak, yerinde olmak, münasib düşmek.*

Her ne çekesin saña Muḥibbī **maḥal oldı** / Kaç kerre didüm zülfine dil virme dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [maḥal oldı,]*

mā-ḥażar: *(Ar.) Önceden hazırlanan, hemen.*

Muḥibbī ṣoḥbet-i ḫāṣ it ġam u derd ü belā gelsün / Kebāb it **mā-ḥażar** bagruñ gözüñ yaşı şarāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [mā-ḥażar,]*

mā-ḥażar eyle: *Hazır eylemek.*

Çeşm-i maḥmūrı ḫayāli gele dil ḫānesine / **Mā-ḥażar eyle** ciger ḫūnını mihmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 6). [mā-ḥażar eyle,]*

mā-ḥażar kılsun: *Hazırda bekletmek, hazırlamak.*

Mey yirine içdi çün mestāne çeşmi kanumı / **Mā-ḥażar kılsun** bu dil bagrın kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [mā-ḥażar kılsun, -sun]*

maḥbūb: *Sevilen, sevgili.*

Cihān **maḥbūblarınuñ** şāhı sensin / Güzeller kamu encüm māhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [maḥbūblarınuñ, -larınuñ]*

ʿIşḳ-içün dirler ezel bezminde bir **maḥbūb-ımış** / Böyle naḳş itmiş gören āyīne-i idrāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [maḥbūb-ımış, --ımış]*

maḥbūb: *Sevgili, güzel.*

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur **maḥbūblar** / Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [maḥbūblar, -lar]*

maḥbūb: *(Ar. ḥubb "sevmek, sevgi"den maḥbūb) Sevilen kimse, sevgili.*

İy Ḫıṭā **maḥbūbı** sensüz sorma ḥālüm hicr ara / Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [maḥbūbı, -ı]*

maḥbūb: *(Ar. ḥubb "sevmek, sevgi"den maḥbūb) Sevilen kimse, sevgili.*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb sen ḫūb içün / Olıgelmişdür cidāl olur ezel **maḥbūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [maḥbūb,]*

maḥbūb: *Güzel.*

Su gibi gördügi **maḥbūba** Muḥibbī meyl ider / N'eyleyem derdā dirīġā ḫāṭır-ı meyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [maḥbūba, -a]*

maḥbūb u meyden: *Dilber ve şarap.*

Zāhidā **maḥbūb u meyden** menʿ ile menʿ olmazam / Eyler iseñ günde biñ kerre baña ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [maḥbūb u meyden, -den]*

māhī: *Balık.*

Düşüp iy dil yine deryā-yı ʿışḳa / Yürürsin anda dāyim **māhī** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 2). [māhī,]*

māhī: *Balık.*

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle / Maḥabbet baḥrına girdüm görinsem tañ mı **māhī** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [māhī,]*

māhī: *Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).*

Pīrehensüz kuçmışam ol **māhı** didüm dil didi / Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [māhı,]*

māh-ı cihān: *Dünyayı aydınlatan ay. II Sevgili.*

Ġayra meyl itmez göñül **māh-ı cihān** arayuben / Bāri bir kez görsem ol ḥüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [māh-ı cihān,]*

māh-ı tābāndur: *Parlak ay II sevgili.*

Ben niçe teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve kim / Hey niçe serv-i sehī bir **māh-ı tābāndur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [māh-ı tābāndur, -dur]*

māhir: *Hünerli, becerikli.*

Çeşmi **māhirdür** geçer zülfiyle diller almada / Çeşmi sāḥirdür diyen zülfinde de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [māhirdür, -dür]*

Ya Türk [ü] ya Mogoldur yagma içinde **māhir** / Kāfir mi çeşm ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [māhir,]*

Gāh cevr ü geh cefā-y-ıla yıkarsın göñlümi / Kim cefā fenninde **māhir** bir ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [māhir,]*

Üstāda varsa dilber fenn-i vefāya bakmaz / İster ki ola kāmil **māhir** geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [māhir,]*

māhītāb: *Ay ışığı; dolunay.*

Rūşen olsun ġam şebinde külbe-i vīrānumuz / Eydüñüz ol māh togsun **māhitāb** eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [māhitāb,]*

māhīye: *Denize.*

Kanlu yaşum **māhīye** irişdi āhum tā-be-māh / ʿIşḳuma yitmez mi ki bu nevʿ-ile iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [māhīye, -ye]*

māhiyyet: *Bir şeyin aslı, esası, iç yüzü.*

Kimse yārūñ iy Muḥibbī añlamaz **māhiyyetin** / Niçe müşkiller egerçi ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [māhiyyetin, -in]*

maḫmūd': *Özel isim.*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol kul olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh **Maḫmūd'dan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [maḫmūd'dan, -dan]*

maḫmūd: *Gazneli Sultan Mahmud. // Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.*

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḫüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla **Maḫmūd'dan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [maḫmūd'dan, -'dan]*

maḫmūr: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu ben **maḫmūrdan** / Çünki kesb eyler ṣafā ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [maḫmūrdan, -dan]*

maḫmūr: *Ar. sarhoşluğun verdiği sersemlik; uyku basmış göz.*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün ezel nūş ideli / Geh melāmet gāh mest **maḫmūr** dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [maḫmūr,]*

maḫrem: *Aşina.*

Muḥibbī redd olup **maḫrem** raḳībüñ / Katuñda bir seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 5). [maḫrem,]*

maḫrem: *Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede **maḫrem** baña / Kanda gitsem bir dem ayrılmaz olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [maḫrem,]*

maḫrem: *Başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli.*

Kandasın iy göñlümüñ ārāmı cānum **maḫremi** / Kullarına ẓulm idici pādişāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [maḫremi, -i]*

maḫrem itdi: *Yabancı, yasaklı olan, yakın olmayan.*

Yār itdi göz yaşını kendine maḫrem / Bir dem cüdā itmedi Ferhād-ı yegāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 3). [maḫrem itdi,]*

maḫrem-i dāyim: *Gizli gönül.*

Çıkarsun göklere bülbül fiġānı / Anuñçün **maḫrem-i dāyim** dikensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 3). [maḫrem-i dāyim,]*

māh-rū: *Ay yüzlü güzel, dilber.*

Açılupdur gerçi her cānibde gülhā-yı çemen / Ḥāṣıl olmaz **māh-rūlarsuz** temāşā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 1). [māh-rūlarsuz, -larsuz]*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün bilürsin yok vefā / Ya ne sergerdān idersin bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [māh-rūlarda, -lar, -da]*

Vefāyı görmek isterseñ Muḥibbī **māh-rūlardan** / Şikāyet itmeyüp dāyim rıżā göster cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 5). [māh-rūlardan, -lardan]*

Māh-rūlarda mihr kalmadı dünyāda vefā / İkisinden fāriġ ol iy dil kırnaġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [māh-rūlarda, -lar, -da]*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ senüñ pertev salar dehre / Anuñçün **māh-rūlarda** bulınmaz sendeki çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [māh-rūlarda, -lar, -da]*

māh-rū: *Ay yüzlü.*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi iy **māh-rū** / Tīredür bu gündüzüm bil ki şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [māh-rū,]*

māh-rū: *Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel, sevgili.*

İy Muḥibbī **māh-rūlarda** vefā emr-i muḥāl / Añlaram ebleh anı ʿömr-i vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [māh-rūlarda, -lar, -da]*

māh-rū: *Ay gibi parlak yüzlü. II Sevgili.*

Nālesi eflāke irdi bu Muḥibbī ḫastanuñ / Pes nedendür gūşuña girmez senüñ iy **māh-rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [māh-rū,]*

māh-rū: *Ay (gibi parlak) yüzlü sevgili.*

Ẓulme māyil cevri çok ʿāşıḳlara bī-dādsın / **Māh-rūlar** ögrenür senden cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [māh-rūlar, -lar]*

Māh-rūlar arasında kim ki göre sen mehi / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [māh-rūlar, -lar]*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteler kılmazdı mihrini ṭaleb / ʿĀlem içre **māh-rūlar** ger cefākār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 3). [māh-rūlar, -lar]*

Dirlerdi **māh-rūlar** hep cümle bī-vefādur / Gezdüm cihānı gördüm yok sen tek cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [māh-rūlar, -lar]*

İy Muḥibbī yār götürse yüzinden ger niḳāb / **Māh-rūlar** her biri barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [māh-rūlar, -lar]*

māh-rū: *Ay gibi parlak yüzlü olan. II Sevgili.*

Leblerüñe beñzedügiyçün senüñ iy **māh-rū** / Raġbet eyler bu Muḥibbī dem-be-dem peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [māh-rū,]*

māh-rūlar: *Ay yüzlü.*

Bulınur **māh-rūlarda** egerçi mihri yok meh-rū / Ve līkin ortalarında ʿaceb nā-mihribāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [māh-rūlarda, -da]*

māh-rūlar: *Ay yüzlü güzeller.*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy dil şādsın / Anuñ içün kim ezelden sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [māh-rūlar,]*

maḥrūm eyleme: *Yoksun bırakmamak.*

Deryūze idegeldi yüzin göre Muḥibbī / Maḥrūm anı eyleme gel sāyil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [maḥrūm eyleme,]*

maḥrūm eyleme: *Yoksun bırakmak.*

Egerçi kārlar bī-ḥad u el urdum ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [maḥrūm eyleme, -me]*

maḥrūm eyleyüp: *Yoksun bırakmak (Sevgiliye kavuşmaktan mahrum etmek).*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ beni **maḥrūm eyleyüp** / Ben yoluñda cān virüp kanum helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [maḥrūm eyleyüp, -yüp]*

maḥrūm ide: *Yoksun bırakmak.*

Çünki virildi Ḫudā'dan şefḳat itmek Aḥmed'e / Ḥāşa şefḳatden Muḥibbī bendesin **maḥrūm ide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [maḥrūm ide,]*

maḥrūm kılma: *Mahrum bırakmak.*

ʿĀrıżuñ enver-durur dirler baña ḫūrşīdden / Gel ṭulūʿ eyle beni **maḥrūm kılma** dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [maḥrūm kılma,]*

maḥrūm olup: *Mahrum olmak, yoksun kalmak; dünyaya gelmemek.*

Baña gönderme vefā vü mihrüñi gel iy ṣanem / Tek cefādan bu dilüm **maḥrūm olup** zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [maḥrūm olup, -up]*

maḫşer: *(Ar.) Mahşer, kıyamet yeri.*

Ümīdüñ tut ki gele ḫayruñ agır / Kaçan kim kurıla **maḫşerde** mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [maḫşerde, -de]*

maḫşer güni: *Kıyamet günü; öldükten sonra tekrar dirilenlerin toplanacaklarına inanılan gün.*

Elde dutam komayam dāmānuñı **maḫşer güni** / Vardugumda ḫażrete çāk-i girībān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 3). [maḫşer güni,]*

maḫşer güninde: *Kıyamet günü.*

ʻĀşıḳı evvel öldür dönüp lebüñle dirgür / **Maḫşer güninde** iy dōst bu bir ʻalāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [maḫşer güninde, -nde]*

Ölse Muḥibbī ʿışḳ-ıla kan-ıla yuyasız / **Maḫşer güninde** kalka-bile tā o kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [maḫşer güninde, -nde]*

māhum: *Ay (kadar) güzel(im).*

Āsümānīler geyüp gün yüzlü **māhum** kandasın / Göklere irdi saña irmedi āhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [māhum,]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / Niçe bir yaka beni hicrüñ i **māhum** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [māhum,]*

maḥv eyledi: *Yok etmek.*

Beni **maḥv eyledi** ʿışḳuñ vücūdumdan eser hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [maḥv eyledi,]*

maḥv itse: *Yok etmek.*

Yaksa **maḥv itse** beni pervāne-veş şemʿ-i cemāl / Karşusında bülbül-āsā murġ-ı dil zār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [maḥv itse,]*

maḥv ola: *Yol olmak.*

Her ki ḫabāb gibi şīşe-i terde **maḥv ola** / Budur zamānenüñ işi dāyim ḫabāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 3). [maḥv ola,]*

Ger bugün kursa hemān **maḥv ola** irteye degin / Ebrūdan itse ser-ā-perdeyi vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [maḥv ola,]*

maḥv oldı: *Yok olmak.*

Yandı **maḥv oldı** Muḥibbī şemʿine pervāne-veş / Andan ummañ dōstlar şimden girü nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [maḥv oldı,]*

maḥv olur: *Yok olmak, ortadan kalkmak; kötü duruma düşmek, perişan olmak.*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm **maḥv olur** küllī / Çü sen pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [maḥv olur, -ur]*

maḥv olursın: *Yok olmak, harap olmak.*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī **maḥv olursın** sen hemān / Bir gören bir daḫı görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [maḥv olursın, -ursın]*

maḫzen: *Hazine.*

Laʿl-i lebüñ ḫayāline **maḫzen-durur** göñül / Ḫarc eylerem gevher-i naẓm[ı] ol ḫazīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 4). [maḫzen-durur, --durur]*

maḫzen: *Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer. Bodrum, yeraltı.*

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḫaẕer / İy göñül ejderden itmişler ṭılısm ol **maḫzene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [maḫzene, -e]*

maḫzen: *Yeraltı, bodrum; havasız, karanlık yer; eşya saklamaya mahsus yer II aşığın virane gönlü.*

Göñül **maḫzendür** ʿışḳuñ gevherine / Anı ṣarf eyleme illā yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 1). [maḫzendür, -dür]*

maḫzen: *Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer.*

Çün göñül **maḫzen** çıkar andan Muḥibbī cevheri / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [maḫzen,]*

maḫzen: *1) Hazine 2) Mesnevi.*

Āşikāre kılayım yine maʿānī gevherin / Girüben çıkarayım dilde olan **maḫzenüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 3). [maḫzenüme, -üm, -e]*

maḫż-ı luṭf: *Lütuf ve iyiliğin aslı, tıpkısı.*

Ol bir kerīmdür umaram **maḫż-ı luṭf** idüp / Raḥmet suyıyla yuya yüzüm olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [maḫż-ı luṭf,]*

maḫzūn: *Hüzünlü, kederli.*

Gördüm iy dil seni **maḥzūn** ʿışḳ-ıla ġam-ḫurdesin / Sīneñ üzre daḫı dāġlar yakmış āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [maḥzūn,]*

İy Muḥibbī kim bilürdi derd-i dil aḥvālini / Okımasa defterin almasa ol **maḥzūn** ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [maḥzūn,]*

maḥzūn ider: *Hüzünlendirmek, üzmek.*

Beni **maḥzūn ider** bu çarḫ-ı gerdūn / Olur günden güne ḥālüm diger-gūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 1). [maḥzūn ider, -er]*

maḥzūn olasın: *Hüzünlenmek, üzün durumda olmak, boynu bükülmek.*

Nūş-ı cam ile göñül āyīnesin eyle ṣafā / Ne revādur ki ʿabeş yirlere **maḥzūn olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [maḥzūn olasın, -asın]*

maḥzūn tutar: *Hüzünlendirmek, üzüntüde bırakmak.*

Kimi ḫoş-dil yürür şādān u ḫandān / Kimi **maḥzūn tutar** ġamla enīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 5). [maḥzūn tutar, -ar]*

maḳām: *Durulacak yer, durak, mesken.*

Kāf-ı istiġnā **maḳāmum** oldı [bak] ʿAnḳā gibi / Tuʿmesinden bu cihānuñ fāriġü'l-bālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [maḳāmum, -um]*

maḳām-ı meygede: *Meyhane.*

Geh medrese vü gāh **maḳām-ı meygede** baña / Bu aralıkda kalmışa eydüñ ṣevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [maḳām-ı meygede,]*

maḳbūl: *Beğenilen, hoşa giden.*

İdüp redd ʿāşıḳı **maḳbūl** raḳībi / Revā mı uyasın sen ol le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [maḳbūl,]*

maḳṣūd: *Amaç, niyet, gaye.*

Kim ki isterse bula āḫir varup maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek gerek **maḳṣūddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [maḳṣūddan, -dan]*

maḳṣūd: *Amaç.*

Bir ʿışve yiter arada ger cān ise **maḳṣūd** / Ālūde-i ḫūn eyleme gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [maḳṣūd,]*

Ben ṭālib-i nigāram **maḳsūd** baña dīẕār / Gör bu riyāyı zāhid cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [maḳsūd,]*

maḳṣūd: *Amaç, gaye, maksat.*

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok **maḳṣūdumuz** / Bilürüz zāhid seni firdevs-ile kevs̱erdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [maḳṣūdumuz, -umuz]*

maḳṣūd: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿālemde **maḳṣūdum** / Bunı sanma ki ʿālemde Muḥib[bī] ʿizz ü cāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [maḳṣūdum, -um]*

maḳṣūda irmedi: *Amacına ulaşmamak.*

İrmedi maḳṣūda dil arturmayınca nālesin / Şemʿ gibi yanmayınca görmedüm envārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [maḳṣūda irmedi,]*

maḳṣūdı: *Amaç, gaye, maksat.*

Raḳībüñ şimdi **maḳṣūdı** beni senden cüdā kılmak / Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [maḳṣūdı,]*

maḳṣud-ı men: *Benim amacım.*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür hemān **maḳṣud-ı men** / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [maḳṣud-ı men,]*

maḳṣūdına irmedi: *Maksadına ulaşmak, amacına erişmek.*

Bu Muḥibbī cān u dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini her būd u her nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [maḳṣūdına irmedi, -medi]*

māl: *Varlık, servet.*

Göz ucıyla naẕar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu **mālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [mālam, -am]*

Göz ucıyla naẕar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolı **mālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [mālam, -am]*

māl: *Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.*

Vaṣluñ-ıçun gözlerüm ḫarc itdi dünyā mālını / Alımadum bī-baḫā-y-ımış anı bu **māl-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [māl-ıla, --ıla]*

māl: *A. mal, mülk, varlık.*

Māl u cāha bakmaduñ dünyādan olduñ çün berī / Ġuṣṣa vü ġamdan Muḥibbī dāyimā āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [māl,]*

māl u cāh u mülke: *Mal, mevki ve mülk.*

Māl u cāh u mülke bakmaz oldı dīdār ʿaşıḳı / Zīrā bir loḳmaya ḳāniʿdür yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [māl u cāh u mülke, -e]*

māl u cāhına: *Servet ve makam.*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ **māl u cāhına** / Beḳāsı yok bilür perr-i meges deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [māl u cāhına, -na]*

māl-ı ḳārūn: *Karun'un serveti, Karun'un sahip olduğu varlık.*

Ne assı dāne dāne cemʿ-i dünyā / Anı fikr eyle kanı **māl-ı Ḳārūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 3). [māl-ı ḳārūn,]*

mālik oldum: *Sahip olmak II kavuşmak, erişmek.*

Bu Muḥibbī durmadan söz dürlerin ḫarc eylesün / Baḥr-ı dilden yimesün ġam **mālik oldum** kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [mālik oldum, -dum]*

mālik olur: *Sahip olmak.*

Olur dil şād irişse pāy-ı būsa / Sanasın **mālik olur** taḫt-ı Rūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 1). [mālik olur, -ur]*

maʿmūr: *Bayındır, bakımlı.*

Bu leṭāfet bu ḫalāvet bu melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire **maʿmūr** dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [maʿmūr,]*

maʿmūr eylegil: *İmar etmek, donatmak.*

Gönlümüñ vīrānesin iy dōst **maʿmūr eylegil** / Kaʿbe yapmakça dimişlerdür yapan dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [maʿmūr eylegil, -gil]*

maʿmūr olmasun: *Imar edilme, gelişip güzelleşme.*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu gönlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol vīrāne **maʿmūr olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [maʿmūr olmasun, -sun]*

maʿmūre: *Güzel, bayındır, bakımlı.*

Gel göñül ḫānesi **maʿmūresini** itme ḫarāb / Miḥnetüñ dāġını yak şemse-i eyvān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 3). [maʿmūresini, -sini]*

maʿnā: *Anlam.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ **maʿnāsını** fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [maʿnāsını, -sı, -n, -ı]*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ **maʿnāsını** fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [maʿnāsını, -sı, -n, -ı]*

Maʿnā gülini itdi çün iẓhār Muḥibbī / İletdi seḥer yili anuñ būyını her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [maʿnā,]*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte bir şīrīn ġazel / Her kim anuñ fikr ide **maʿnāsını** ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [maʿnāsını, -sı, -n, -ı]*

maʿnā: *Anlam.*

Naẓmuñ Muḥib naḫl ü **maʿnāsı** meyvelere / Ẓāhir olur bu ġazel-i ābdār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [maʿnāsı, -sı]*

maʿnā: *Anlam, içyüz, hakikat.*

Şiʿrümüñ her bir saṭırı mevc-i deryā olalı / Naẓmumuñ **maʿnāsın** iden dürr-i ġaltān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [maʿnāsın, -sı, -n]*

mānend: *Benzer.*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe **mānend** / Serv üzre imiş murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [mānend,]*

Akar bu gözlerüm yaşına **mānend** / Meriç'dür birisi birisi Tunca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 3). [mānend,]*

mānend-i jāle: *Kırağı, çiy gibi.*

Nigārı vaṣf kılsa bu Muḥibbī / Gözi yaşın döker **mānend-i jāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 5). [mānend-i jāle,]*

māniʿ: *Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel.*

Çün viṣāl-i yāra **māniʿdür** dimişler ten daḫı / Bir ḳabādur ʿāriyet iy dil gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [māniʿdür, -dür]*

Göremez oldum dirīġā gün yüzüñi āh kim / Gāh āb-ı çeşmüm **māniʿ** ü geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [māniʿ,]*

maʿnī: *Anlam II Öz.*

Her sözüñde niçe **maʿnī** var nihān u āşikār / Ehl-i diller yazup itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [maʿnī,]*

maʿnī: *Asıl, öz, gerçek, hakikat.*

İy gönül sevdā-yı ʿışḳıyla anuñ efgendesin / Pādişāh-ı dehrsin **maʿnīde** ammā bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 1). [maʿnīde, -de]*

māniʿ olur: *Engel olmak.*

Vuṣlat içre n'ideyim āh bana **māniʿ olur** / Cānum üzre bu tenüm beñzede pīrāhenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [māniʿ olur,]*

māniʿ olur: *Engel olmak.*

Olur raḳīb māniʿ kūyuña varabilmem / Ḥaḳ'dan budur murādum hem göreyim ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [māniʿ olur, -lur]*

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk tā dāmen / Baña **māniʿ olur** vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [māniʿ olur, -ur]*

manṣūr: *"Ena'l-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvuf. Bu söz gerçekte Allah'ın insanda tecelli ettiği biçimindeki tasavvuf görüşünü yansıtmaktadır.*

Bu dil **manṣūrı** ifşā sırr-ı ʿışḳı / İdüp as anı zülfündeki dāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 3). [manṣūrı, -ı]*

manṣūr: *"Enel-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvıf.*

Ola zülfinde dilber ide ber-dār / Gönül **Manṣūr'ını** Ḥallāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 2). [manṣūr'ını, -'ını]*

manṣūr: *"Ena'l-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvuf.*

Her kim ki ʿāṣıḳ olmış serden geçer ol āḫir / Dimiş bu sözi **Manṣūr** vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [manṣūr,]*

manṣūr: *Hallac-ı Mansur II Allah'ta eriyip yok olmak anlamında söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922 yılında asılarak öldürülen mutasavvıftır. Klasik edebiyatta aşığa yapılan benzetme ve nitelendirmelerde kullanılmıştır.*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp / ʿIşḳ **Manṣūr'ı** olup geldüm benem dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [manṣūr'ı, -ı]*

manẓara: *Seyir yeri, bakılıp seyredilen yer.*

Nāgehān virdüm göñül nev-reste zībā dilbere / Cān gözin açdum naẓar kıldum o nīgū **manẓara** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [manẓara,]*

mār: *Yılan.*

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi / Yā nedendür **mār** çün dirler kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [mār,]*

İdüp tekmīl siḥri çeşm-i cāẕū / İder gāh **mār** zülfin gāh cārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 1). [mār,]*

Zülfüñün cānā ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / **Mār** beñzer kim şikāfından yirüñ girer ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [mār,]*

Düşümde görüp gerdenüme **mār** dolaşmış / Aḥsent bu düşi zülf-i nigār-ıla yorana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 8). [mār,]*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim aña ṭılsım olup zülfeyn[i] ger **mār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [mār,]*

mār: *Yılan.*

Çün **mār-durur** zülf[i] nigāruñ ḫāẕer eyle / Kākül sanup el sunubanı aña yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [mār-durur, -dur, -ur]*

mār: *Yılan II sevgilinin saçı.*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ mı duta kişi **mār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [mār,]*

Ḫaṭuña didiler ḥüsnüñ ṭılsmı / Görinür **mār** içinde iki gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 4). [mār,]*

mār da: *Yılan da.*

Oldı çün zülf[i] ġamıyla bu Muḥibbī ḫāksār / Mesken itdi üstüḫ∨ān-ı kellesini **mār da** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 5). [mār da,]*

mār zülfi: *(Sevgilinin) yılana benzeyen saçları.*

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi / Yā nedendür mār çün dirler kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [mār zülfi,]*

mār-ı zülfüñ: *Saç kıvrımı. Sevgilinin saçı uzunluğu, kıvrımlı oluşu, siyahlığı vs. özellikleri ile ele alınıp yılana benzetilir.*

Egerçi semmi vardur **mār-ı zülfüñ** / Bi-ḥamdillāh lebidür aña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 4). [mār-ı zülfüñ,]*

marīż: *Hasta, illetli. II Dertli.*

Marīż ʿışḳ olana yok nihāyet / Ne çāre derd gelmez çün ḥisāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 2). [marīż,]*

maʿrūf: *Bilinen, belli, mâlûm.*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan bu Muḥibbī **maʿrūf** / Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde bu dil Ẕü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [maʿrūf,]*

māst: *Yoğurt.*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret **māsta** gel katma su / Korkaram kim seni bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [māsta, -a]*

maʿşūk: *Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.*

Maʿşūḳ her ne itse Muḥibbī ko eylesün / Hīç girmesün kimesneler anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [maʿşūḳ,]*

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler güle / Gül didi ʿāşıḳ olan **māʿşūḳa** eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [māʿşūḳa, -a]*

maʿşūḳ: *Aşkla sevilen, âşık olunan kimse.*

Diler her kes ki ʿāşıḳdur ire vaṣlına **maʿşūḳuñ** / Murādum senden iy meh-rū hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [maʿşūḳuñ, -uñ]*

maʿşūḳa: *Aşık olunan kadın.*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿuşşāḳa hem **maʿşūḳa** nāz / Böyle olsa ʿāşıḳ u **maʿşūḳa** olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [maʿşūḳa,]*

māt ider: *Kötü duruma düşürmek, bozmak.*

Oyunda **māt ider** dünyā Muḥibbī / Gerekse kendüñi leclāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 7). [māt ider,]*

maṭbaḫ-ı ġamda: *Gam, keder mutfağı. // Gönül.*

Sāġar-ı çeşm-ile sun ḫūn-ı ciger nūş idelüm / **Maṭbaḫ-ı ġamda** dilā derd ü belā aş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [maṭbaḫ-ı ġamda, -da]*

mā-teḳaddem: *Eskiden beri.*

İñen incinme iy göñlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan / Güzellerden vefā gelmez meşeldür **mā-teḳaddemden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [mā-teḳaddemden, -den]*

mā-teḳaddem: *Eskiden, ezelden beri.*

İy dil-i bī-çāre itme cevr-i dilberden enīn / **Mā-teḳaddemden** meşeldür nāz ider her nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [mā-teḳaddemden, -den]*

mātem-i leylī'de: *Leyla'nın yası.*

Ḳays döginmek içün taşlar alup ayasına / **Mātem-i Leylī'de** döndürdi özin sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [mātem-i leylī'de, -'de]*

maṭlaʿ-ı ḫurşīddür: *Güneşin doğuşu.*

Ḫānesinden ṣubḥ-veş ʿuṣṣāḳa göstersün yüzin / **Maṭlaʿ-ı ḫurşīddür** çāk-i girībān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 3). [maṭlaʿ-ı ḫurşīddür, -dür]*

maṭlūb: *Talep edilen, istenen.*

Kim ki isterse bula āḫir varup **maṭlūbını** / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [maṭlūbını, -ını]*

maṭlūb: *İstek, istenilen şey.*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe **maṭlūb** / Su gibi ṣāf-dil ol ak [sen] ol dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [maṭlūb,]*

maṭlūb idindüm: *Talep etmek, istemek.*

Zāhidā olsun mübārek saña bu ḥūr u behişt / ʿĀşıḳam **maṭlūb idindüm** cān-ıla dīdārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [maṭlūb idindüm, -indüm]*

māyil: *Ar. Meyilli, yatkın, yakın.*

Ẓulme **māyil** cevri çok ʿāşıḳlara bī-dādsın / Māh-rūlar ögrenür senden cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [māyil,]*

māyil ola: *Meyletmek.*

Ola kim **māyil ola** dirler güzeller meyl ider / Çeşmüñe de göz yaşını sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [māyil ola, -a]*

māyil ola: *İstekli, hevesli, arzulu olmak.*

Ola kim **māyil ola** dirler güzeller meyl ider / Çeşmüñe de göz yaşını sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [māyil ola, -a]*

māyil olmasa: *Meyletmek, yönelmek, istemek.*

Māyil olmasa gözüm yaşına tañ mı müddeʿī / Sedd baglanmaz Nīl'üñ mecrāsına ḫāşākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [māyil olmasa, -sa]*

māyil olur: *İstekli, hevesli, arzulu olmak.*

Gözüm yaşına baksa raḥm iderdi / Güzeller **māyil olur** çünki sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 5). [māyil olur, -ur]*

maymūn: *Maymun.*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi **maymūna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [maymūna, -a]*

mažmūn: *Kastedilen asıl mânâ, gizli anlam.*

Eyledüm taḥrīr yāra nāme **mažmūnum** bile / Ḥasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil ḫūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 1). [mažmūnum, -um]*

maʿẕūr eyle: *Mazur görmek, ayıplamamak.*

Vaṣluñı istedügüm ger ola yanuñda günāh / Dil-i dīvāneme bakma beni **maʿẕūr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [maʿẕūr eyle,]*

maʿẕūr tut: *Hoş görmek, kusûruna bakmamak, affetmek, mâzeretini kabul etmek.*

Bī-vefā yāruñ Muḥibbī cevrini **maʿẕūr tut** / Yārsuz kalur cihāñda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 6). [maʿẕūr tut,]*

mecāl: *Kuvvet, derman.*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam leşkeri / Koma elden bādeyi bir dem **mecālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 5). [mecālüñ, -ün]*

mecāl: *1. Güç, kuvvet, derman, tâkat 2. eski. İmkân, fırsat.*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam ʿaskeri / Koma elden bādeyi bir dem **mecālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [mecālüñ, -üñ]*

mecāli yokdur: *Gücün, dermanın olmaması.*

Çemende açmaga yokdur mecāli / Gözini nergis ol şehlāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 3). [mecāli yokdur,]*

mecāz: *Hakikat, gerçek dışı.*

Koma elden sakın ʿışḳuñ **mecāzın** / Diyeler tā saña Veysel Ḳaran'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 9). [mecāzın, -ın]*

Meyl kılmadı **mecāz-ıla** göñül hīç kese / Per açar mı şāhbāz olan şikār-ı megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [mecāz-ıla, --ıla]*

mecâzîye: *Dünyevi arzuların mahrem dairesi.*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin **mecāzīye** günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [mecāzīye,]*

mecbūr: *Zorunlu olarak.*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī sitem gāhī elem / Kime virilmiş bular **mecbūr** dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [mecbūr,]*

meclis: *Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.*

Ehl-i diller **meclisine** iy göñül yol yok saña / Tā ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [meclisine, -i, -n, -e]*

meclis: *Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil nūş itmege yārān ile / Gözlerümden eyledüm ol **meclise** peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [meclise, -e]*

İy Muḥibbī daʿvet itme **meclise** meh-rūlar[ı] / İḫtiyār eyler m[i] hīç sulṭān olan kul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [meclise, -e]*

Ol yār gelse **meclise** biñ ʿīzz ü nāz-ıla / Şemʿi görüñ ki karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [meclise, -e]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ gelsün berü / Līk yol virmeñ sakın bu **meclise** bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [meclise, -e]*

Ol yār-ı dil-nüvāz kaçan **meclise** gele / Şemʿ[i] görüñ karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [meclise, -e]*

Geldi o **meclise** sulṭān-ı gül güle güle / Ṣaḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhār[ı] bād-ı ṣubḥ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [meclise, -e]*

Okuñ **meclisde** ʿışḳum dāsitānın / Kitāb-ı ʿışḳ-ı Mecnūn'dur fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 3). [meclisde, -de]*

Şöyle kıl nāleleri duymasun anı dil ü cān / **Meclise** koma ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [meclise, -e]*

meclis: *Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.*

Leblerin **meclisde** dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [meclisde, -de]*

Sāḳiyā **meclisde** mey sun gel bize inṣāf-ıla / İçelüm anı ṣurāḥī-veş derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [meclisde, -de]*

meclis içre: *Mecliste.*

Meclis içre her ḳadeḥ san bir gül-i aḥmer-durur / Bülbül olmışdur ṣürāḥī diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [meclis içre,]*

Meclis içre yakmaga ʿāşıḳları pervānesi / Şemʿ gibi ruḫlaruñı tābnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 4). [meclis içre,]*

Meclis içre bāde içdükde lebini rāyegān / Bu Muḥibbī reşk ider her laḥẓa her dem sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [meclis içre,]*

meclisi ġamda: *Gam, keder meclisi.*

Muḥibbī **meclisi ġamda** bu göñlüm / Fiġān u nālelerle döndi nāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 5). [meclisi ġamda,]*

meclis-i ġamda: *Gam, keder meclisi.*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya şebīh / Dem mi var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [meclis-i ġamda, -da]*

Meclis-i ġamda akdı ḫūn-ı ciger / Oldı firḳat-ile dil kebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 3). [meclis-i ġamda,]*

meclis-i ġamda: *Gam meclisi.*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola āheng-i semā' / Saña düşmez mi dil ol naġmeye āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [meclis-i ġamda, -da]*

Meclis-i ġamda Muḥibbī içicek ḫūn-ı ciger / Ney gibi ṣubḥa degin göñlüñi gūyā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [meclis-i ġamda, -da]*

Meclis-i ġamda şu deñlü dökeyim ḫūn-ı ciger / Bezm ara her birisi bir gül-i ḫandān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [meclis-i ġamda, -da]*

mecnūn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

ʿIşḳ mīrāṯını yirsem ne ʿaceb **Mecnūn'dan** / Sanmañ ol gitmek ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [mecnūn'dan, -dan]*

mecnūn: *1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.*

Muḥibbī ʿışḳ-ıla dīvāne oldı / Yanında görinür ʿaḳl issi **mecnūñ** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 5). [mecnūñ,]*

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın saña taḳrīr eyleyem / Sorma **Mecnūn'a** ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [mecnūn'a, -'a]*

Şöyle bed-nām olmışam **Mecnūn** benden ʿār ider / ʿIşḳ ara dir görmedüm buncılayın bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [mecnūn,]*

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan pehlevān-ı ʿışḳ / Yanumda dest-yārumdur benüm Ferhād-ıla **Mecnūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [mecnūn,]*

Leylī zülfin ger kemend itse dil-i meftūn içün / Kim göre eydür ki zencīr itdiler **Mecnūn** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [mecnūn,]*

Sırsa göñlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil / Sıyagelmişdür ezel Leylī çü **Mecnūn** kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [mecnūn,]*

Çıkdı gül Leylī gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / Yakdı **Mecnūn** gibi bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [mecnūn,]*

Gördiler Ferhād u **Mecnūn** derd-i ʿışḳa çāre yok / Arayu gitdi ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [mecnūn,]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña dil virdüm yine / Dōstlar şimden girü ben bī-dile **mecnūn** dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [mecnūn,]*

Kişi ʿışḳ-ıla **mecnūn** olmayınca / Vara lāyıḳ degüldür kūh-ı Necd'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 4). [mecnūn,]*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup ḫalḳdan anı mümtāz ider / Leylī mihrin gösterüp aldı dilin **Mecnūn** ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [mecnūn,]*

Göz yaşı **Mecnūn** beyābānda yordukda / Şīrincesi saçlarına eyledi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 4). [mecnūn,]*

mecnūn: *Çılgın, deli, divane.*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā ṣanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol niçe **mecnūn** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [mecnūn,]*

mecnūn: *Çılgın, deli, dîvâne; Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

Görüp āvāre **Mecnūn'ı** gezer derd-ile āh itdüm / Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [mecnūn'ı, -ı]*

mecnūn: *Çıldırmış, deli, çılgın.*

Vādī-i ʿışḳa düşersem dōstlar ʿayb itmeñüz / ʿĀşıḳam **mecnūn** olupdur adum oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [mecnūn,]*

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara / ʿAyb itmeñ ger düşem **mecnūn** olup ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [mecnūn,]*

mecnūn: *Aşk yüzünden deli divane olmuş, aklı başından gitmiş kimse; Leyla ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı, Kays'ın lakabı.*

Yāra diñ dīvāne oldum ḥüsn-i tedbīr eylesün / Leylī zülfinden bu ben **mecnūna** zencīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [mecnūna, -a]*

Leylī zülfi ḫaberin düşer-ise iledesin / Āh u vāh-ıla gezen vādīdeki **Mecnūn'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 4). [mecnūn'a, -'a]*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u **Mecnūn** kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [mecnūn,]*

ʿIşḳ şāhı virdi **Mecnūn'a** ezel ġam tekyesin / Bagrı yagı-y-la uyardı çerāġ ol tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [mecnūn'a, -'a]*

mecnūn: *Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, çıldırmış (Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays b. Mülevveh'al- Âmirî'nin aşktan deli divane olduktan sonraki lakabıdır).*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün dakmaya yār / Ser-i kūyında dilā sen daḫı **mecnūn** olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [mecnūn,]*

Eger Ferhād u Vāmıḳ Vīs ü **Mecnūn** / Degüldür her biri ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [mecnūn,]*

mecnūn eyledi: *Divane etmek.*

İy hümā-yı luṭf ʿışḳuñ beni **mecnūn eyledi** / Başum üzre n'ola bir kerre yaparsañ āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [mecnūn eyledi, -di]*

mecnūn gibi: *Mecnun gibi.*

İy Muḥibbī tolaşaldan dil saçı zencīrine / Mesken itdüm rūz u şeb **Mecnūn gibi** ṣaḥrāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [mecnūn gibi,]*

Deşt ü vādīlere **Mecnūn gibi** turmaz yilerem / Tolaşup zülfine dil ol gözi āhūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [mecnūn gibi,]*

Düşeli vādīlere vālih ü **mecnūn gibi** / Ol beyābān[ı] vaṭan eyledi tenhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [mecnūn gibi,]*

Şırsam eger kāse-i ʿarżum ʿaceb degül / **Mecnūn gibi** bu da bize iḥtirām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 2). [mecnūn gibi,]*

mecnūn içün: *Mecnun için.*

Tācdār olmışdı ʿışḳa didiler **Mecnūn içün** / Dōstlar şimdi ben oldum mülk-i ʿışḳa pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [mecnūn içün,]*

mecnūn ola: *Mecnun gibi olmak. || Delirmek.*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī olup dola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 3). [mecnūn ola,]*

mecnūn ola: *Deli, çılgın olmak.*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī ola tola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 3). [mecnūn ola, -a]*

mecnūn olmasun: *Mecnun gibi âşık olmak; delicesine sevmek.*

İy Muḥibbī niçe **mecnūn olmasun** dīvāne dil / Zülfini zencīr ider gördüm çün ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [mecnūn olmasun, -sun]*

mecnūn olup: *Mecnûn II Delirmek.*

Ṭurra-i leylī saçın görüp dilā **mecnūn olup** / Lebleri şīrīnine cān virmede Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 2). [mecnūn olup, -up]*

mecnūn'a dönmişem: *Mecnun gibi delirmiş hale gelmek.*

Takalı zülfi kemendin boynuma ol müşg-bū / Dönmişem Mecnūn'a bir āvāreyem jūlīde-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [mecnūn'a dönmişem, -mişem]*

mecnūna dönüpdür: *Mecnun gibi delirmiş hale gelmek.*

Boynuna takaldan berü zülfeynüñi bu dil / Zencīr ile **Mecnūna dönüpdür** il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [mecnūna dönüpdür, -üpdür]*

mecnūn'dan beter oldı: *Mecnūn'dan kötü duruma gelmek.*

Leylī zülfüñsüz Muḥibbī oldı Mecnūn'dan beter / Gitdi ʿaḳlum ṣabrum iy zülf-i siyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 8). [mecnūn'dan beter oldı, -dı]*

mecnūn-ı belā-kerdīdeyin: *Mecnun gibi.*

Gülşen-i ḥüsnüñde cānā bülbül-i şūrīdeyin / Zülfüñe dil baglamış **Mecnūn-ı belā-kerdīdeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 1). [mecnūn-ı belā-kerdīdeyin, -yin]*

mecnūn-ı ʿışḳam: |.*Aşkın Mecnun'u.* ||.*Aşık.*

Gönlümi elden çıkardum bir daḫı gelmez ele / Dōstlar **mecnūn-ı ʿışḳam** düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 1). [mecnūn-ı ʿışḳam, -am]*

mecnūn-ı şeydā: *Deli Mecnun.*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi **Mecnūn-ı şeydā** meşrebin / Añladı ancak hemān dünyāda rüsvā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [mecnūn-ı şeydā,]*

mecnūnlayın: *Mecnun gibi.*

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna āh / İy göñül gördüm seni **Mecnūnlayın** efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [mecnūnlayın,]*

Olmış **Mecnūnlayın** leylī saçuñ āvāresi / Vādī-i ḫayretde bir bī-ʿār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 5). [mecnūnlayın,]*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne ben / Ya saçı zencīrine **Mecnūnlayın** dīvāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [mecnūnlayın,]*

ʿIşḳ mıdur boynuma takup belā zencīrini / Gezdürüp **Mecnūnlayın** ʿālemde rüsvā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 2). [mecnūnlayın,]*

Leylī zülfine dolaşduñ iy göñül **Mecnūnlayın** / Laʿl-i Şīrīnine cān virür meger Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [mecnūnlayın,]*

Leylī zülfin bu Muḥibbī boynına zencīr idüp / ʿAṣr ara **Mecnūnlayın** kendüzin ʿüryān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [mecnūnlayın,]*

mecnūn-ṣıfat: *Mecnun gibi / Mecnun misali.*

Pā-bürehne ol görenler diyeler **Mecnūn-ṣıfat** / Bir saçı leylā ġamıyla zār u şeydāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 2). [mecnūn-ṣıfat,]*

İy Muḥibbī benī-ādemde vefā kalmadı hīç / Sen de **Mecnūn-ṣıfat** tut yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [mecnūn-ṣıfat,]*

Mecnūn-ṣıfat deşt-i ġamuñ içre yüriyüp / Ferhād gibi üns dutam kūhsār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 2). [mecnūn-ṣıfat,]*

mecnūnum: *Âşık ll Mecnûn gibi olmak.*

Leylī zülfüñ okudum başdan müselsel ḳışṣasın / Boynuma zencīr idüp tek beni **mecnūnum** bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [mecnūnum,]*

mecnūn-vār: *Mecnun gibi.*

Tag u ṣaḥrāya benefşe düşmişe **Mecnūn-vār** / El mi virürdi aña her saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [mecnūn-vār,]*

mecnūn-vār: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Vādī-i ʿışḳa Muḥibbī düşeli **Mecnūn-vār** / Başı üstinde yapar kuşlar yuvayı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 5). [mecnūn-vār,]*

mecnūn-vār eyledi: *Mecnun gibi yapmak.*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü ebrū-yı siyāh u zülf ol çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [mecnūn-vār eyledi, -di]*

mecrāsına: *Bir işin gidişi, bir olayın doğrultusu. Bir işin yolu.*

Māyil olmasa gözüm yaşına tañ mı müddeʿī / Sedd baglanmaz Nīl'üñ **mecrāsına** ḫāşākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [mecrāsına, -sı, -na]*

mecrūḥ: *(Gönül, kalp vb. için) Kırık, incinmiş, kırgın.*

Sīne-i pür-dāġuma beñzer Muḥibbī **mecrūḥ** / Görinür ger naẓar olınsa beden-hā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [mecrūḥ,]*

mecrūḥ idelden: *Yaralarla doldurmak.*

İdelden ġamzeler ḳalbümi mecrūḥ / Anuñçün itmişem tīmāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 7). [mecrūḥ idelden, -elden]*

mecrūḥ itdi: *Yaralamak.*

Sīne **mecrūḥ itdi** ġamzeñ yine tāze yaralar / Ordı olsun hezār taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [mecrūḥ itdi,]*

meczūb: *Aklını yitirmiş, deli.*

ʿAḳlı yok dīvāne dil bilmezse ḳuyuñ ḫıẕmetin / Dōstum ʿayb eyleme teklīf yok **mecẕūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [mecẕūb,]*

medāris: *Medreseler.*

Kimi bünyād ider mescid **medāris** / Kimi īcād ider deyr ü kenīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 2). [medāris,]*

meded: *"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā irgür **meded** şol mey diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [meded,]*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam iy ṭabīb-i dil **meded** / Leblerüñden ġayrı hergiz istemem dārūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [meded,]*

Yüregüm ṣad pāre oldı iy ṭabīb-i dil **meded** / Sīne-i çāküm benüm lāyıḳ-durur merhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [meded,]*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẓar bir kez **meded** elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [meded,]*

Laʿlüñ ṭamaʿı āh zenaḫdāna düşürdi / Kaldum **meded** eyvāh çeh-i Bābil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [meded,]*

meded diler: *Yardım istemek.*

Meded senden diler iy dil ṭabībi / Olan derdi olur dermāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 5). [meded diler, -r]*

meded eyle: *Yardım etmek ve lütufta bulunmak.*

Yakdı cigerüm āteş-i hicrān **meded eyle** / Bu teşne dili iy lebi ḥayvānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [meded eyle,]*

medḥ: *Övgü, övme.*

Senüñ **medḥüñde** bu beytüm görenler / Degişmezler anı dürr-i s̲emīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 4). [medḥüñde, -üñ, -de]*

medḥüñ okuram: *Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.*

Niçe şīrīn olmasun cānā Muḥibbī'nüñ sözi / Çünki **medḥüñ okuram** olur kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [medḥüñ okuram, -ram]*

medrese: *Ar. Talebe ve müderrislerin ders okudukları ve ikamet eyledikleri bina.*

İçdi Muḥibbī meygedede cürʿa-i lebüñ / Kalmadı aña **medrese** vü meyl-i ḫānḳāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [medrese,]*

Geh **medrese** vü gāh maḳām-ı meygede baña / Bu aralıkda kalmışa eydüñ ṣevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [medrese,]*

medyūn idüm: *Borçlu, verecekli; minnet duyan.*

Medyūn idüm bu cānı getürdüm kapuña al / Ḫayli dem idi muntaẓır idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [medyūn idüm, - idüm]*

meger: *Aslında, gerçi.*

Leylī zülfine dolaşduñ iy göñül Mecnūnlayın / Laʿl-i Şīrīnine cān virür **meger** Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [meger,]*

meger: *Galiba, herhalde.*

Göñlümi kūyuña gönderdüm anı yād eyledüñ / Āşināñdur ol ezel sanduñ **meger** bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [meger,]*

meger: *Eğer.*

Ḫastayam ġāyet **meger** vuṣlat gele feryāduma / Tā ḥayāta irişe bu cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [meger,]*

Ṣabā **meger** getüre ḫāk-i pāyin / Anı küḥl ideyim dīde-pür āba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 3). [meger,]*

meger: *Yoksa.*

ʿAceb nāzük ʿaceb şīrīn dehendür / **Meger** süd diyü şekker virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [meger,]*

meger: *Aslında, gerçi, açıkçası.*

Tolaşur her dem kemend-i zülfüñe dīvāne dil / Kurtuluş yokdur **meger** zülfüñde anı asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [meger,]*

meger: *"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.*

Muḥibbī ḫastaya dermān bulınmaz / **Meger** laʿli ola ol derde dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 7). [meger,]*

Peşīmāndur **meger** ẓulmına zülfüñ / Nedāmetden komışdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 2). [meger,]*

meger: *"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.*

Öter güm güm felek tası tokındı / **Meger** ġam ṭurrası sīnemde kūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 3). [meger,]*

meger: *"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.*

Genc-i ḥüsn üzre sen iy zülf-i siyāh / Ḥıfẓ içün anı **meger** suʿbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 4). [meger,]*

Vaṣl umarsın ol şeh ü sen bir gedā / Ṭavr-ı ʿaḳıldan **meger** dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [meger,]*

Niçe serler her gün eylersin ġıdā / İy ʿacūz dünyā **meger** serḫānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 8). [meger,]*

Ġam-ı hicrüñ bu göñül kişverini kıldı ḫarāb / Yiñiden anı **meger** luṭf-ıla ābād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 4). [meger,]*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur kimde var / Şekker emmişsin **meger** süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [meger,]*

Muḥibbī ol kemān ebrū **meger** ʿāşıḳların kırmış / İki şehper sokınmış gör başına sünbül-i terden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 5). [meger,]*

Elümde tutuşup kāġıd yanar derd-i dilüm yazsam / **Meger** şimden girü nāme yazam perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [meger,]*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil **meger** kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [meger,]*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın **meger** bād-ı ṣabā / Arayup bulmak diler gezdügi budur kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [meger,]*

İder ṭāvūs-veş cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur / Gören reftārını eydür **meger** kebk-i deridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [meger,]*

Zülfi gör göz göre asılmaga boynına gelür / Başdan geçdi **meger** saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [meger,]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle ölürse āh / Derdā dirīġ bende bulınmaz **meger** günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [meger,]*

Gül işitmiş ʿārıż-ı yāra anı beñzetdügüm / Şādılıgından kızarmışdur **meger** güle güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [meger,]*

ʿAceb vāslı müyesser ola mı āh / **Meger** āhum ire aña semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [meger,]*

Nigārā eyledüñ diller perīşān / **Meger** ʿanber saçuña degdi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 2). [meger,]*

Ḫūn ile yazdı **meger** şiʿr-i Muḥibbī'yi yine / Eyledi elde dutar bir varaḳ-ı inşā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [meger,]*

İy Muḥibbī el irişmez sidreden bālā ḳadi / **Meger** āhum irişe ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [meger,]*

Süd ü şekkerle **meger** eyledi perverde seni / Bilmek içün dilā gel soralum dāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [meger,]*

Kırarsın bī-güneh ʿāşıḳlaruñı / **Meger** vardur bu ḫūblar meẕhebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 2). [meger,]*

meges: *Sinek.*

Kim zülfe naẓar eylese cān u dil içinde / Sanur ki **megesdür** ki kalupdur kıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [megesdür, -dür]*

Lebüñ yādına cān virdi Muḥibbī / **Megesler** cān virürler engübīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 5). [megesler, -ler]*

Hīç revā mı olasın niʿmet-i dünyāya ḫarīṣ / Tā seni beñzedeler cīfeler üzre **megese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 2). [megese, -e]*

megū: *Deme/söyleme!.*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem ü ḳıṣṣa-i Cemşīd **megū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [megū,]*

meh: *(ay yüzlü) güzel, dilber.*

Māh-rūlar arasında kim ki göre sen **mehi** / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [mehi, -i]*

Katı göñlüñdür dem-ā-dem bagrumı baş eyleyen / Cām-ı laʿlüñdür eyā **meh** sırrumı fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [meh,]*

meh: *"Mah" ay, kamer.*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd **meh** ya āfitāb-ı tābān / Kākül midür yāḫūd zülf ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [meh,]*

meh gibi: *Ay gibi II Parlak, aydınlık.*

Gice **meh gibi** ẓāhir oldı ol rū / Sücūda vardı encüm cümle kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 1). [meh gibi,]*

meh ü mihr: *Ay ve güneş.*

Zülfeynüñ arasında gören ḫaddüñi eydür / Tesḫīr-i **meh ü mihr** kılupdur iki Hindū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [meh ü mihr,]*

meh yüzüñ: *Ay yüz.*

Dün gice uyḫuya vardum **meh yüzüñ** gördüm senüñ / Kāşki kaldurmaya-y-ıdum başumı ol ḫ∨ābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [meh yüzüñ,]*

mehcūr olmasun: *Uzaklaşmak, ayrılmak, ayrı düşmek.*

Dūr düşdüm ay u yıllar geçdi görmem gün yüzin / Hey müselmānlar bu yolda kimse **mehcūr olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [mehcūr olmasun, -sun]*

meḫek: *Değerli taşların ayarını ölçmeye yarayan taş.*

Zer gibi pāk ʿayār ʿışḳuñ ile olduguma / Gönderüp seng-i cefā atma **meḫek** tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [meḫek,]*

meh-i nā-mihribāna: *Merhametsiz, zalim ay II Merhametsiz sevgili.*

Gīceler uyku yüzin görmez gözüm yılduz sayar / Ṭālibem āh ol **meh-i nā-mihribāna** görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [meh-i nā-mihribāna, -a]*

meh-i nā-mihribānumçün: *Merhametsiz sevgili.*

Gül-i nāzük beden dirler benüm ol dil-sitānumçün / ʿAceb mi dinse hercāyī **meh-i nā-mihribānumçün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [meh-i nā-mihribānumçün, -umçün]*

meh-pāre: *Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.*

Görmek olmadı müyesser çünki ol **meh-pāreyi** / Açma iy dil çeşmi żāyiʿ eyleme naẕẕāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [meh-pāreyi, -y, -i]*

meh-rū: *Ay yüzlü güzel/dilber.*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler / Niçe Şīrīn niçe Ḫusrev niçe **meh-rūdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [meh-rūdur, -dur]*

meh-rū: *Ay yüzlü güzel, sevgili.*

Sīneme naḳş eyledüm **meh-rūlaruñ** eşkālini / Döndü Āẕer deyrine pür naḳş bir büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [meh-rūlaruñ, -lar, -uñ]*

meh-rū: *Ay yüzlü güzel (sevgili).*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm bir mūya / Vāh eger ölür-isem irmeden ol **meh-rūya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [meh-rūya, -ya, -]*

meh-rū: *Ay gibi güzel parlak yüz; ay yüzlü sevgili.*

Göñül alınca ol **meh-rū** baña mihr ü vefā kıldı / Dönüp soñra cefā tīrin çıkardı bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [meh-rū,]*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi ol **meh-rū** diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [meh-rū,]*

Bulınur māh-rūlarda egerçi mihri yok **meh-rū** / Ve līkin ortalarında ʿaceb nā-mihribāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [meh-rū,]*

meh-rūl: *Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.*

İy Muḥibbī daʿvet itme meclise **meh-rūlar[ı]** / İḫtiyār eyler m[i] hīç sulṭān olan kul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [meh-rūlar[ı], -ar[ı]]*

mehtāb: *Ay aydınlığı, ay ışığı.*

Ruḫlaruñ devrinde itdüm cām-ı laʿlüñi heves / Didiler ʿiyş eylemek bihter-durur **mehtābda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 2). [mehtābda, -da]*

mehüñ: *Ay gibi güzel ,sevgili.*

Ayuñ olmışdur egerçi cümle encüm āşıḳı / Sen **mehüñ** ʿışḳına döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [mehüñ,]*

mehveş: *Ay gibi güzel (sevgili).*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol **mehveşe** / Çıksa dūdum tañ mı kodum hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [mehveşe, -e]*

meh-veş: *Ay gibi güzel, sevgili.*

Ne ḳadar var ins ü cinn içinde **meh-veş** kamu / Sen Süleymān-ı zamānuñ bendesidür kemterīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [meh-veş,]*

mehveşe: *(Sevgilinin) Ay gibi güzel yüzü.*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī nişānı depreşe / Şād olur göñlüm umar kim tuş ola ol **mehveşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [mehveşe,]*

mekān: *Ar. Yer, mahal, cây, mesken, me'vâ: lâ-mekân, cennet-mekân. Cem'i: emkine.*

Cemʿ olup murġ-ı belā ile yine ġam kuşları / Geldiler bāġ-ı dile idüp **mekānlar** kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [mekānlar, -lar]*

mekān olmaz: *Mekan (yer) olmak.*

Ḳāf-ı ḳurbet bu göñül Sīmurġ'ına olmaz mekān / Bāl açup pervāz idüp bu āşiyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [mekān olmaz, -maz]*

mekkār: *Hileci, kandıran, aldatan.*

Fitne-i āḫir zamāndur hem cihān fettān[ı]dur / Fitneler çokdur daḫı ol gözleri **mekkārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [mekkārda, -da]*

mekkār: *Aldatıcı, hilekâr.*

Şīvesi çok mihri yok ammā ki diller almada / Bu cihān içinde kim **mekkār** dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [mekkār,]*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu Muḥibbī'de yine / Niçe **mekkār** niçe ʿayyār niçe cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [mekkār,]*

mekr: *Hile.*

Gerçi kim evvel cihān saña maḥabbet gösterür / Miḥnet-ile öldüriser olma **mekrinden** emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [mekrinden, -i, -n, -den]*

mekr: *Hile, düzen, aldatma.*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende **mekr** ü al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [mekr,]*

mekr-i şeyṭāndan: *Şeytanın hilesi.*

Dāyimā dilden Muḥīb lā-ḥavl oku / **Mekr-i şeyṭāndan** sakın olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 7). [mekr-i şeyṭāndan, -dan]*

mekteb: *Okul.*

ʿIşḳuñ kitābını bugün ezber okudum / **Mektebde** daḫı çıkmadan elf ile bāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 2). [mektebde, -de]*

Kaçar mektebe varmaz ṭıfl olanlar / ʿAceb dil tıflı dāyim **mektebinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 3). [mektebinde, -in, -de]*

mekteb: *Okul, aşk okulu.*

Kaçar **mektebe** varmaz ṭıfl olanlar / ʿAceb dil tıflı dāyim mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 3). [mektebe, -e]*

mektūb: *Ar. 1. Yazılmış. 2. Başka başka mahalde bulunan iki kişinin yekdiğere gönderdikleri kâğıt, tahrîrât.*

Gözlerüm yaşıyla taḥrīr eylesem aḥvālümi / Zerd-i rūyum rīġ ider topragın ol **mektūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [mektūb,]*

melāḥat: *Ar. Güzellik.*

Bu leṭāfet bu ḫalāvet bu **melāḥat** cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [melāḥat,]*

melāḥat: *Güzellik, tatlılık.*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp didi dildār / Şekkerde **melāḥat** komaya bu sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [melāḥat,]*

melāḥat: *Güzellik, şirinlik.*

Ol **melāḥatle** leṭāfet sende vardur kimde var / Şekker emmişsin meger süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [melāḥatle, -le]*

melāḥat: *(Sevgilinin) Yüz güzelliği.*

Muḥibbī yok-durur şekkerde lezzet / **Melāḥat** ki komış Ḥaḳ ol dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [melāḥat,]*

melā'ik: *Melekler.*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin çarḫa sabā çıkarıcek / Süreler anı **melā'ik** yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [melā'ik,]*

melāmet: *Ar. Azarlama, kınama, itâb, serzeniş eylemek.*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün ezel nūş ideli / Geh **melāmet** gāh mest maḫmūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [melāmet,]*

İy Muḥibbī ʿāḳil iseñ kıl **melāmet** iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿışḳı kimse ad u san ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [melāmet,]*

melāmet: *1. Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş. 2. tasavvuf. Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifâtından uzaklaşarak Hakk'a yaklaşmayı esas alan anlayış.*

Kūyına varsa gönlüm olmak diler **melāmet** / Varur mı ʿāşıḳ olan hīç [i]ʿtibāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [melāmet,]*

melāmet: *Ayıplama, azarlama.*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler **melāmet** iḫtiyār / Sen selāmet ehli ol var ad-ıla sanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [melāmet,]*

Biz selāmet gūşesin zühhāda teslīm eyledük / İḫtiyār itdük **melāmet** ol göñül bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [melāmet,]*

melāmet: *Aşk yolunda ayıplanmayı, kınanmayı göze alan kimse. II Âşık.*

Zāhid sen ol salāmet ben olmışam **melāmet** / ʿĀşıḳ varur mı hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [melāmet,]*

Zāhidā görseñ **melāmet** ʿāşıḳı ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẓar sen bakma anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [melāmet,]*

melāmet: *Aşk yolunda ayıplanmayı, kınanmayı göze alan kimse.*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm **melāmet** iḫtiyār / Rind olan ger cāme rehn itse ʿaceb mi cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [melāmet,]*

melāmet ehlin: *Kınanmışlık, rezillik ehli.*

Tek almasun diline zāhid **melāmet ehlin** / Dārü's-selām içinde varsun selāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 4). [melāmet ehlin, -n]*

melāmet eyleme: *Ayıplamak, kınamak, yermek.*

Melāmet eyleme zāhid ko añma ʿār u nāmūsı / Düşelden ʿışḳa ben geçdüm vaḳār u iʿtibārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [melāmet eyleme, -me]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri II sevgili.*

Bilmezem ḥūrī misin yāḫū **melek** iy nāzenīn / Kim göre nūr-ı cemālüñ kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [melek,]*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe ḥüsün / Bir naẓar eyle **melek** yāḫūd perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [melek,]*

Perī midür didüm yāḫūd **melek** mi / Didiler belki māh ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [melek,]*

melek ḫū: *Melek huylu.*

Perī dirler saña [hem] ay **melek ḫū** / ʿAceb olmaz ki yok insānda bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [melek ḫū,]*

melek ruḥsār içün: *Melek yüzlü için.*

Sen **melek ruḫsār içün** hercāyī dirlerse n'ola / Olmaduk sözler dinür ḫurşīd-i nūr-efşān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [melek ruḥsār içün,]*

melek-hū: *Melek huylu (sevgili).*

Perī misin ya ādem iy **melek-ḫū** / Seni görmege muḥtāc ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [melek-ḫū,]*

melekler: *Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.*

Temāşā itmege gökden **melekler** / Yüzüñ görmege inerler zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 3). [melekler,]*

melekler ile: *Meleklerle.*

Ger murād ise **melekler ile** hem seyr olmak / Himmetüñ bālini aç murġ gibi ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [melekler ile,]*

melek-rū: *Melek yüzlü.*

Cevrin añup mihrini dilden giderme key sakın / Ol **melek-rūya** neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [melek-rūya, -ya]*

melūl olma: *Üzgün, mahzun olmak.*

İy Muḥibbī her yañadan gelse ġam olma melūl / Çünki açar her dili ġamgīni ṣaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [melūl olma,]*

memleket: *Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, ülke.*

Ruḫuñı aç ki ḫacil ola görüp zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp **memleketi** zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [memleketi, -i]*

menʿ: *Engelleme, önleme.*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār elin / Var mı cihānda **menʿ-ile** kimse dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [menʿ-ile, --ile]*

men: *"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.*

Seni sevmek günāh-ısa katuñda / Bugün öldür **meni** irteye güyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [meni, -i]*

menʿ eyleyüp: *Önlemek, engel olmak, durdurmak.*

Ko ḥüsnüñi ʿāşıḳlaruñ kılsun temāşā rāyegān / **Menʿ eyleyüp** ol gülşene ḫaṭṭuñı bārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [menʿ eyleyüp, -yüp]*

menʿ ider: *Engellemek; yasaklamak.*

Beni kūyuña vardukça raḳībüñ **menʿ ider** dāyim / Dilegüm budur ugrasun anı Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [menʿ ider,]*

menʿ ider: *Menetmek, yasaklamak.*

Menʿ ider vuṣlat deminde vāmını / Arada çāk ola tīzcek pīrehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 2). [menʿ ider, -er]*

menʿ ile: *Yasak ile.*

Zāhidā maḥbūb u meyden **menʿ ile** menʿ olmazam / Eyler iseñ günde biñ kerre baña ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [menʿ ile,]*

menʿ itme: *Yasaklama, engel olma.*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun murġ-ı dil **menʿ itme** bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [menʿ itme,]*

Kaşlaruñ çīn eyleme baksam ʿiẕār u ḫālüñe / Dōstum cān murġını **menʿ itme** āb u dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 2). [menʿ itme,]*

menʿ olmazam: *Yasaklanmak, engellenmek.*

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile **menʿ olmazam** / Eyler iseñ günde biñ kerre baña ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [menʿ olmazam, -mazam]*

mengūş: *Küpe.*

Ḳāmetüm zer ḥalḳa kıldum ola ki bir gün nigār / Kulagına daka anı beñzedüp **mengūşına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [mengūşına, -ına]*

menkūş: *Nakışlı işlemeli desenli.*

Okuduñ levḥ-i ezelde her ne kim **menḳūş** idi / Oldı ẓāhir saña ʿilm-i evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 3). [menḳūş,]*

menzil: *Varılacak yer, mesafe.*

Bir gice eyleyesin **menzilüme** rence ḳadem / Dü cihānı götüri-virür-idüm ol şebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 4). [menzilüme, -üm, -e]*

menzil itmeden: *Yer, mesken edinmek.*

Menzil itmeden göñül bu sīne-i dīrīneme / Gelmiş-idi ʿışḳ ḫayāli çeşm-i ʿālem-bīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 1). [menzil itmeden, -meden]*

menzil kılup: *Yurt edinmek, konaklamak.*

Menzil kılup sulṭān-ı ġam kondı ḥarīm-i sineye / Geydürdi miḥnet ḫilʿatin bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 1). [menzil kılup, -up]*

menzilgāh-ı ḫūbān: *Güzellerin konağı.*

Münaḳḳaş eyledüm kanlu yaşumla / Ola tā sīne **menzilgāh-ı ḫūbān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 3). [menzilgāh-ı ḫūbān,]*

menzil-i ʿışḳı: *Aşkın varılacak noktası,durağı.*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup aña dil baglama / Ugraya niçe ʿadem mülkine yokdur āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [menzil-i ʿışḳı, -ı]*

mercān: *Ar. Denizden çıkan maruf kırmızı cevher.*

Baḥr-ı ʻışḳ içre gözlerüm yaşı / Ne ʻacebdür dönerse **mercāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 2). [mercāna, -a]*

mercān: *"Mercan" Denizden çıkan kırmızı cevher.*

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̱er / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū **mercān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [mercān,]*

mercān ile: *Mercanla.*

Göñlüme sulṭān-ı ġam gelse gözüm gevher saçar / Ziynet ider yollarını dürr ile **mercān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [mercān ile,]*

merd: *Cesur, yiğit, sözüne sadık (âşık).*

Bu Muḥibbī var iken cānā raḳībe virme yüz / Degme bir nā-merdi tercīḥ eyleme **merd** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [merd,]*

merd ola: *Yiğit olmak.*

Her kim ki diler **merd ola** merdāneler içre / Dünyāya göñül virmesün ʿālemde er olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 4). [merd ola, -a]*

merdān: *Yiğitler, erkekler.*

İtmesün kimse da‘vī-i merdī / Eksük olmaz cihānda **merdāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 8). [merdāne, -e]*

merdāne: *Erkeğe yaraşır biçimde, erkekçe.*

Tīr-i müjeñe sīnesini dil siper itsün / Meydāna gelüp ʿışḳ-ıla **merdāne** salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [merdāne,]*

merdāne: *Merde, yiğide yakışır bir şekilde.*

ʿIşḳ meydānına girdüñ cān-ıla baş oynaduñ / İy göñül **merdāne** sensin iy göñül **merdāne** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [merdāne,]*

merdāne: *Insan olana yakışır sûrette, mertçe, yiğitçe.*

Zülf[i] çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Dogıcak lā-büd kişi **merdāne** gerek anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [merdāne,]*

merdāne: *Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe.*

ʿIşḳ meydānına girdüñ cān-ıla baş oynaduñ / İy göñül **merdāne** sensin iy göñül **merdāne** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [merdāne,]*

merdāne: *Yürekli, yiğit, korkusuz.*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez daḫı cānāneden / Kim ki gördi didi kim **merdāne** togmış anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [merdāne,]*

merdāne: *Ere, erkeğe yakışacak yolda, mertçe, erkekçe.*

Bīvedür gel cihāna dil virme / Zene göñül virür mi **merdāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 6). [merdāne,]*

merdāne-: *Daha erkek, daha yiğit.*

Zülfi çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Çünki meydān-ı maḥabbetde bugün **merdānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 7). [merdānesin, -sin]*

merdāneler içre: *Yiğitler içinde.*

Her kim ki diler merd ola **merdāneler içre** / Dünyāya göñül virmesün ʿālemde er olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 4). [merdāneler içre,]*

merdüm-i çemüm: *Göz bebeği.*

Merdüm-i çemüm niçe bir lāʿl-i nābuñ şevḳıne / Rişte-i müjgānum üzre dürr-i eşküm baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 4). [merdüm-i çemüm, -üm]*

merḥabā: *Hatır sormak (metinde).*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm ol / Didüm didi ki görmiş yok güzeller **merḥabāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [merḥabāsından, -sı, -n, -dan]*

merḥabā: *Selam hitabı II Görmek, hatır sormak.*

Varsam elini öpmege el virmeyüp döner / Yokdur güzeller içre bilür **merḥabā** yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [merḥabā,]*

merḥale: *Aşama, menzil.*

Çek cevr ü cefā vü berr-i muġaylān belāsını / Āsān görine saña bu çendān **merḥale** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [merḥale,]*

merḥale ḳaṭʿ eyle: *Derece yükseltmek.*

Saʿy it Muḥibbī tā bulasın Kaʿbe-i murād / Düş vādīlere cehd ile ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [merḥale ḳaṭʿ eyle,]*

merhem: *Ar. Yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

Anuñ derdi devādur zaḫmı **merhem** / Muḥibbī derde dermānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 5). [merhem,]*

merhem: *Yaralara ve ağrıyan yerlere sürülmek üzere verilen yağlı ve yarı donmuş kıvamda ilaç; acı ve şiddeti geçirip yumuşatacak şey, teselli sebebi.*

Yüregüm ṣad pāre oldı iy ṭabīb-i dil meded / Sīne-i çāküm benüm lāyıḳ-durur **merhemlere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [merhemlere, -ler, -e]*

merhem: *Merhem, ilaç II derdin devası.*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup dil diye gel zaḫma **merhemsin** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [merhemsin, -sin]*

merhūn ider: *Rehin almak.*

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş daḫı virdüm / Nitekim mey içün müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [merhūn ider, -er]*

meriç: *Meriç nehri.*

Akar bu gözlerüm yaşına mānend / **Meriç'dür** birisi birisi Tunca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 3). [meriç'dür, -'dür]*

mermer: *Mermer.*

Cefāñuñ tīşesin göñlüme urma / Olur olsa eger **mermer** şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [mermer,]*

mermer: *Mermer gibi sert. II Sevgilinin taş kalbi.*

Ḳalbüñe āh-ı Muḥibbī eylemez disem eşer / Yār nāzük-ṭabʿdur remz-ile **mermer** göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [mermer,]*

mermer: *Mermer taşı.*

Benüm āh u fiġānumdan sakın kim bir gül-i tersin / Kim āh okı güzer kılur irerse daḫı **mermerden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [mermerden, -den]*

Görinür cismi dildāruñ egerçi penbeden yumşak / Bilenler ḳalbini anuñ didiler katı **mermerden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [mermerden, -den]*

merteb: *Derece, basamak, rütbe.*

İy Muḥibbī yine söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / Cümle naẓm ehli görüp reşk ide bu **mertebüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [mertebüme, -üme]*

merve ḥaḳḳıyçün: *"Mekke'deki Merve dağı hakkına" anlamında yemin.*

Varursam Kaʿbe-i kūyına yāruñ / Bulurdum **Merve ḥaḳḳıyçün** ṣafā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 2). [merve ḥaḳḳıyçün,]*

meşʿale: *Aydınlatıcı alet.*

Çün Ḥaḳ-şinās ḥaḳ saçar ḥüccet üstüme / Ḫurşīde karşu yakmaya hīç kimse **meşʿale** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [meşʿale,]*

mescid: *Mescid, namaz kılınan yer.*

Murādum deyr-ile **mescidde** sensin / Bular ortada ancak dür bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [mescidde, -de]*

mescid: *Genellikle minaresiz, küçük cami II mescitte bulunan kimse.*

Kimi bünyād ider **mescid** medāris / Kimi īcād ider deyr ü kenīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 2). [mescid,]*

mescid: *Genellikle minaresiz, küçük cami.*

Gāh **mescidde** gehī deyr ü gehī meyẖānede / Bulımadum aradum dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [mescidde, -de]*

Arar **mescidde** deyr içre seni dil / Ġaraż sensin ü ġayrılar bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [mescidde, -de]*

mescid: *Cami.*

Ben der-i meyẖānede dīẕāra ʿāşıḳ olmışam / **Mescide** ṣūfī gelür ancak kurı ġavġā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [mescide, -e]*

mescid: *Cami. II İslam dininde ibadet edilen mekan.*

Deyre vardum bulımadum **mescidi** geşt eyledüm / Bilmedüm cānā seni bunda mı yāẖūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [mescidi, -i]*

mescid-i ādīneme: *Cuma mescidi.*

Ḳametüñ cāmiʿde gördiler kıyāmet sandılar / Sen de tekbīr biñ getür bu **mescid-i ādīneme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [mescid-i ādīneme, -me]*

mesel: *Atasözü.*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā / Bu **meseldür** dōstum hīç ẖayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [meseldür, -dür]*

Atalardan bu **meseldür** çün göze olmaz yasag / Āfitāb-ı ẖüsnüñe neyçün senüñ bakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [meseldür, -dür]*

mesel: *Meşhur söz, söylence.*

İy dil-i bī-çāre itme cevr-i dilberden enīn / Mā-teḳaddemden **meseldür** nāz ider her nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [meseldür, -dür]*

mes'ele: *Konu, mevzu.*

Bilmez Muḥibbī kimsene ʿışḳuñ rumūzını / Bir **mes'eledür** ki ẖall olınmaz kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [mes'eledür, -dür]*

mesḫ olsun: *Biçimini değiştirerek çirkin hâle gelmek.*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / Göreyim anı **mesḫ olsun** döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [mesḫ olsun,]*

meşhed: *Şehitlik.*

Ol lebi şīrīn elinden ger ölem Ferhād-veş / **Meşhedüme** yazalar "hāẕā şehīdü'l-ʿāşıḳīn" *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 7). [meşhedüme, -üme]*

mesīḥā: *Hz. İsa.*

Bir nefesle mürdeler iḥyā ider şīrīn lebüñ / Söz deminde sen **Mesīḥā'dan** bugün üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [mesīḥā'dan, -dan]*

mesīḥā': *Hz. İsa.*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür / Bir nefesde hem **Mesīḥā'sın** u hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [mesīḥā'sın, -sın]*

mesīḥā-dem: *Far. Mesîha nefesli, nefesi Mesîha gibi.*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy **Mesīḥā-dem** / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [mesīḥā-dem,]*

mesīḥā-dem: *Hz. İsa nefesli. II Nefesi, mucize olarak ölüye hayat veren Hz. İsa'nınki gibi güçlü, etkili ve şifa verici olan (kimse).*

Ġamzeler ẓulm-ıla öldürürse lāʿlüñ dirgüren / İy **Mesīḥā-dem** Muḥibbī'de gel eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [mesīḥā-dem,]*

mesīḥī dem: *Hz. İsa gibi hayat bahşeden nefesli.*

Bülbül-i dil-ḫasta gül ruḫsāruñ eyler ārzū / İy **Mesīḥī dem** hemān güftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 1). [mesīḥī dem,]*

mesīḥī leb: *İsa dudaklı.*

Ol **Mesīḥī leb** şifāsın rencümüñ bilür dile / Ola ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [mesīḥī leb,]*

mesken: *Yer, yurt, bulunulan yer.*

Öldürür āḫir seni dil virme bu şīrīn lebe / İy göñül Ferhād-veş gel **meskenüñ** dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [meskenüñ, -üñ]*

mesken: *Bulunulan yer.*

Gāh cismüm **meskeni** kūh-ı belāhā-yı firāḳ / Kūh-ı ġam mihmānıyam oldur baña beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [meskeni, -i]*

mesken: *İkamet edilen yer || Sürekli olarak gidilen mekan olarak sevgilini eşiği.*

Göñülde cān gibi cā itse tañ mı / Perīler **meskenidür** çün ḫarābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 6). [meskenidür, -i, -dür]*

mesken itdi: *Yer etmek, edinmek.*

Oldı çün zülf[i] ġamıyla bu Muḥibbī ḫāksār / **Mesken itdi** üstüḫ∨ān-ı kellesini mār da *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 5). [mesken itdi,]*

mesken itdüm: *Yerleşmek,yurt tutmak.*

İy Muḥibbī tolaşaldan dil saçı zencīrine / **Mesken itdüm** rūz u şeb Mecnūn gibi ṣaḥrāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [mesken itdüm, -düm]*

meşreb: *Yaratılış, huy, tabiat.*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi Mecnūn-ı şeydā **meşrebin** / Añladı ancak hemān dünyāda rüsvā **meşrebin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [meşrebin, -in]*

Zāhid inkār idesin ger bu benüm meẕhebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko bu **meşrebüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [meşrebüme, -ü, -m, -e]*

meşreb: *Bir kimsenin yaratılışında bulunan huy, yaratılış, tabiat, mizaç, karakter.*

Acı yaşlar dök derūnuñ ġıll ü ġışdan pāk kıl / Kullanasın tā ki sen ʿālemde deryā **meşrebin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [meşrebin, -in]*

Zāhidā ʿuṣṣāḳa ṭaʿn itme bu hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ bu ġavġā **meşrebin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [meşrebin, -in]*

Kim cihāna bakmaya olsun hezārān āferīn / Göstere Ḳāf-ı ḳanāʿat içre ʿAnḳā **meşrebin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 4). [meşrebin, -in]*

Zülfi sevdāsı ezelden başuma yazu-y-ımış / Anuñ-ıçun tutaram ölince sevdā **meşrebin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [meşrebin, -in]*

İy Muḥibbī sor baña ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā **meşrebin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [meşrebin, -in]*

mesrūr: *Memnun.*

Bāġ ara gül gibi gülüp servi gibi salınan / Şād u ḫurrem dāyimā **mesrūr** dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [mesrūr,]*

mesrūr eyle: *Sevindirmek.*

Ẕikr ü tevḥīd-ile gel ḳalbüñi **mesrūr eyle** / Kalmasun dilde keder ẓulmetüñi dūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [mesrūr eyle,]*

mesrūr olsun: *Sevinçli, mutlu, memnun.*

Ḫaddüñ odını göster olsun Muḥibbī mesrūr / Dirler ki gülşen olur āteş-i zamān kışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [mesrūr olsun, -sun]*

mest: *Sarhoş.*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ içen ezel / Tā ḥaşre deñlü **mestdür** anı sanma ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [mestdür, -dür]*

Çeşm-i maḫmūruñ eger meyl itse kanum içmege / Beñzedür çün **mestdür** anı şarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [mestdür, -dür]*

mest: *(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḥaşre deñlü **mest** ola / Kāse-i gerdūn ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [mest,]*

Geh lebi ẕikri ile **mest** ü ḫarābātī olup / Geh ḫatın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [mest,]*

mest: *(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün ezel nūş ideli / Geh melāmet gāh **mest** maḫmūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [mest,]*

Anuñçün pāreler dil **mest** çeşmi / Olur **mest** olanuñ meyli kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 4). [mest,]*

mest idi: *Kendinden geçmek.*

İçüp şārāb-ı ʿışḳı ser-mest iken Muḥibbī / Ḫaṭṭ-ı ġubāruñ añdı **mest idi** oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 5). [mest idi,]*

mest idüp: *Kendinden geçirme, hayrette bırakma.*

İy Muḥibbī **mest idüp** lā-yaʿḳıl itdi būsesi / Beñzedürsem leblerini kimse ʿayb itmez müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [mest idüp, -üp]*

mest ola: *Sarhoş olmak.*

İçdi Muḥibbī çünki maḥabbet şarābını / **Mest ola** yata ḥaşre degin sanmañ ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [mest ola,]*

mest olam: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Ele sāġar aluban **mest olam** [mı] / Baña baş egdüren ṣurāḥi sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 5). [mest olam, -am]*

mest olanlar: *(aşk şarabıyla)Kendinden geçen, sarhoş olan(kimse).*

Ḥūr u ġılmānı ki dirler sāḳī-i dil-çehredür / **Mest olanlar** beñzedürler cenneti meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 2). [mest olanlar, -lar]*

mest oldı: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Mest oldı yine raḳṣa girüp bād-ıla oynar / Hīç öyküne mi ṭurra-i dildāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [mest oldı,]*

mest olup: *Sarhoş olmak, kendinden geçmek.*

Dil laʿl-i lebüñ firi-y-le **mest olup** eydür / Luṭf eyle Muḥibbī kuluñı cānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [mest olup,]*

mest olur: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Mest olur gerçi lebüñ ẕikriyle gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp yir dil ġubārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [mest olur,]*

Mest olur gāh Muḥibbī lebüñi ẕikr idicek / Gāh ġubār-ı ḫaṭı fikrüñ ile ḥayrānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [mest olur,]*

Anuñçün pāreler dil mest çeşmi / Olur mest olanuñ meyli kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 4). [mest olur,]*

mest ü ḫarāba: *Zil zurna sarhoş.*

Ne bilsün bāde ẕevḳın ṣūfī miskin / İşi ṭaʿn eylemek **mest ü ḫarāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 2). [mest ü ḫarāba, -a]*

mest ü melāmet ol: *Mest ve azarlanan ol.*

Sıyup cihānda ʿār-ıla nāmūs şīşesin / **Mest ü melāmet ol** yüri terk eyle nāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 2). [mest ü melāmet ol,]*

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

İç cürʿayı dök başuma zīrā ki ben **mestāneyem** / Ālūde olsun cām ile [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [mestāneyem, -yem]*

mestāne: *(Aşkın sarhoşluğuyla) Aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş (gönül).*

Mey nūş idüben başa külāhın koya kec-rev / Rindāne geyüp nāz-ıla **mestāne** salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [mestāne,]*

mestāne çeşmi: *Baygın göz II sevgilinin kendinden geçiren baygın bakışları.*

Mey yirine içdi çün **mestāne çeşmi** kanumı / Mā-ḥażar kılsun bu dil bagrın kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [mestāne çeşmi,]*

mestāne çeşmüñ: *Baygın göz (sevgili bağlamında).*

Destine **mestāne çeşmüñ** dōstum ḫançer virüp / Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla her laḥẓa savaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [mestāne çeşmüñ, -üñ]*

mestāne gözi: *(Sevgilinin) Sarhoş, baygın, süzgün göz.*

Dīvāne gönül istedi cām sāḳī lebinden / **Mestāne gözi** ḫışm-ıla el urdı bıçağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [mestāne gözi,]*

mestāñe gözün: *Mest eden (sarhoş eden) göz.*

Mestāñe gözün kanumı içse benüm n'ola / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur şarāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 5). [mestāñe gözün,]*

mest-i ġāret-girān-ı īmām: *Sarhoş yağmacıların imamı, önderi.*

Ya Türk [ü] ya Mogoldur yagma içinde māhir / Kāfir mi çeşm ya **mest-i ġāret-girān-ı īmām** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [mest-i ġāret-girān-ı īmām,]*

mest-i ʿışḳam: *Aşk sarhoşluğu.*

Mest-i ʿışḳam olalıdan ʿaḳl-ıla dilden berī / Leblerüñ şevḳı ile mey-ḫōr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 3). [mest-i ʿışḳam, -am]*

mesel: *1. örnek, benzer, numune 2. dokunaklı ve manâlı söz. 3. terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.*

İñen incinme iy göñlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan / Güzellerden vefā gelmez **meseldür** mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [meseldür, -dür]*

metāʿ: *A.mal, elde bulunan varlık.*

Cān virüp sanma Muḥibbī alasın bir būseyi / Kimseler ḥüsni **metāʿına** ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [metāʿına, -ı, -na]*

metāʿ-ı būseñi: *Öpücük malı, eşyası.*

İşidelden kim **metāʿ-ı būseñi** çün cānadur / Cān ele alup bu dil bāzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 3). [metāʿ-ı būseñi,]*

metn-i ḥüsne: *Güzeliğinin metni.*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [metn-i ḥüsne, -e]*

mevc-i deryā: *Deniz dalgası.*

Şiʿrümüñ her bir saṭırı **mevc-i deryā** olalı / Naẓmumuñ maʿnāsın iden dürr-i ġaltān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [mevc-i deryā,]*

mevsim: *Senenin dört kısmından biri II Vakit, zaman.*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna döndi / Bu **mevsim** içre kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [mevsim,]*

mevsim-i gülde: *Gül mevsimi, bahar.*

Seyr iderken ruḫlaruñ öpsem lebüñ ʿayb olmasun / Ehl-i diller **mevsim-i gülde** ider mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [mevsim-i gülde,]*

mevsim-i güldür: *İlkbahar mevsimi, bahar mevsimi, bahar.*

İy Muḥibbī **mevsim-i güldür** güzeller yādına / Cām-ı mey nūş idelüm gel bir niçe yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [mevsim-i güldür, -dür]*

mevsim-i ʿiyş ü ṣafā: *Eğlence ve sefa mevsimi.*

Faṣl-ı gül vaḳt-ı çemen eyyām-ı ṣaḥrādur yine / **Mevsim-i ʿiyş ü ṣafā** āvān-ı ṣahbādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 1). [mevsim-i ʿiyş ü ṣafā,]*

mey: *(مى) i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā irgür meded şol **mey** diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [mey,]*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden iy dil nāle kıl / Bezm-i ġamda ḫūn-ı dilden ġayrı **mey** içilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [mey,]*

Bir ḳadeḥ **meyle** cihān müşkili ḥall oldı baña / Her ne sorsañ baña sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [meyle, -le]*

Muḥibbī **mey** içelden çeşm-i mestı / İder gün başına biñ ser şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 5). [mey,]*

Gül mevsiminde sāḳī çü serv-i ḫırām ola / Ol sunmayıcak **mey** içer isem ḥarām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [mey,]*

Sakın ugrama iy dil ḫāneḳāha / İdesin **meyden** el vire tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 9). [meyden, -den]*

mey: *Içki, şarap.*

Mey yirine içdi çün mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḥażar kılsun bu dil bagrın kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [mey,]*

mey iç: *Şarap içmek, içki içmek.*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare didüm / Didi bir ʿārif var **mey iç** sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [mey iç,]*

mey içelüm: *Şarap içmek, içki içmek.*

Kāse-i ser dōstlar dolmazdan öñdin ḫāk-ile / İçelüm mey tutalum elde ḳadeḥ pāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 2). [mey içelüm, -elüm]*

mey içün: *Şarap için.*

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş daḫı virdüm / Nitekim **mey içün** müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [mey içün,]*

mey içüp: *Şarap içmek, içki içmek.*

Mey içüp yine bu ġamgīn dilümi şād ideyin / Anı bir laḥẓa hele ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [mey içüp,]*

mey ile: *Şarap ile.*

Herkesüñ sāġarını **mey ile** gül-reng idesin / Baña geldükçe sıyup sāġarumı seng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [mey ile,]*

mey nūş idüben: *Şarap içmek, sarhoş olmak. II Âşığın sevgilinin aşkıyla sarhoş olması.*

Mey nūş idüben başa külāhın koya kec-rev / Rindāne geyüp nāz-ıla mestāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [mey nūş idüben, -üben]*

mey sun: *Şarap sunmak, ikram etmek.*

Jeng oldı göñül āyīnesi al ele sāḳī / **Mey sun** berü tā dāfiʿ-i ḥüzn [ü] elem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [mey sun,]*

Sāḳiyā meclisde **mey sun** gel bize inşāf-ıla / İçelüm anı şurāḥī-veş derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [mey sun,]*

mey yirine: *Şarap yerine.*

Leblerüñ **mey yirine** içdü gine kanumuzı / Bize şāhid mi degül uşbu dehānuñdaki kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [mey yirine,]*

meydan: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*

Her kaçan görse Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Cān u dilden başını **meydāna** iltür top içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [meydāna, -a]*

Tīr-i müjeñe sīnesini dil siper itsün / **Meydāna** gelüp ʿışḳ-ıla merdāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [meydāna, -a]*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür terk-i ser / Baş terkini urmak gerek **meydāna** giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [meydāna, -a]*

meydan: *Aşıkların atıştığı yer.*

Sīne **meydānında** top itdi Muḥibbī başını / Göreli çevgān-ı zülfin dilber almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [meydānında, -ı, -n, -da]*

meydan: *Alan, saha. ll Aşk meydanı.*

Kim bile diye zülf-i çevgāna / Başı top ola gire **meydāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 1). [meydāna, -a]*

meydān-ı ʿışḳ içre: *Aşk meydanında.*

Bugün **meydān-ı ʿışḳ içre** olaldan pehlevān-ı ʿışḳ / Yanumda dest-yārumdur benüm Ferhād-ıla Mecnūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [meydān-ı ʿışḳ içre,]*

Başum top eyledüm cānā bugün **meydān-ı ʿışḳ içre** / Elüñden zülf-i çevgānı neden sen çalabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [meydān-ı ʿışḳ içre,]*

meydān-ı maḥabbetde: *Aşk meydanı.*

Zülfi çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Çünki **meydān-ı maḥabbetde** bugün merdānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 7). [meydān-ı maḥabbetde, -de]*

meydān-ı sīnemde: *Gögüs meydanı.*

Bugün **meydān-ı sīnemde** diküp bu dil nişān itdüm / Ata ġamz okların diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [meydān-ı sīnemde, -de]*

meydāna: *Alan, dünya.*

Zülfüñe el ur nāz-ıla **meydāna** gel iy dōst / Kes başumı top itmege çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [meydāna,]*

meygede: *1. Meyhane.*

İçdi Muḥibbī **meygedede** cürʿa-i lebüñ / Kalmadı aña medrese vü meyl-i ḫānḳāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [meygedede, -de]*

meygede: *İçki içilen yer.*

Dün ḫarābāta varup **meygedede** dürd-keşān / Gördüm her birisi her yañaya cürʿa-feşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [meygedede, -de]*

meyḫāne: *İçki içilen yer.*

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil **meyḫāneden** / Çıkma bir dem ṭālib iseñ gence sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [meyḫāneden, -den]*

Laʿl-i lebüñüñ yādına āşüfte göñül āh / **Meyḫānelere** düşdi yatur kanzil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [meyḫānelere, -ler, -e]*

meyḫāne: *1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergâh.*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī **meyḫānede** / Bulımadum aradum dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [meyḫānede, -de]*

Ḥūr u ġılmānı ki dirler sāḳī-i dil-çehredür / Mest olanlar beñzedürler cenneti **meyḫāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 2). [meyḫāneye, -y, -e]*

Laʿl-i nābuñdur düşüren göñlümi peymāneye / Varmasam göñlüm gözüm açılmaya **meyḫāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [meyḫāneye, -y, -e]*

meyhar: *İçki içen.*

Mest-i ʿışḳam olalıdan ʿaḳl-ıla dilden berī / Leblerüñ şevḳı ile **mey-ḫōr** dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 3). [mey-ḫōr,]*

mey-ḫōr: *Içkici, ayyaş.*

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ zāhidā ḫumḫāneye / Bāde ile añlasañ **mey-ḫōrlaruñ** sen ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [mey-ḫōrlaruñ, -laruñ]*

mey-ḫōr olanuñ: *Içkici, ayyaş.*

Kanumı içer gözleri ister ciger kebāb / **Mey-ḫōr olanuñ** başı ḫoş olur kebāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 2). [mey-ḫōr olanuñ, -olanuñ-uñ]*

Mestāñe gözün kanumı içse benüm n'ola / **Mey-ḫōr olanuñ** başı ḫoş olur şarāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 5). [mey-ḫōr olanuñ, - olanuñ]*

mey-ḫ∨āre: *Şarap içen, ayyaş.*

Tek şarāb olsun sifāl-ıla bugün **mey-ḫ∨āreye** / Yig gelür her vech-ile ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [mey-ḫ∨āreye, -y, -e]*

mey-ḫ∨ōr: *Şarap içen, içkici.*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa gül sāġarı yiter / Bülbül yirine var şurāḥīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [mey-ḫ∨ōra, -a]*

Daḫı gūş itmezem pendüñi nāṣiḥ / Yaraşmaz eylemek **mey-ḫ∨ōra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 2). [mey-ḫ∨ōra, -a]*

mey-i engūrdan: *Üzüm şarabı.*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu ben maḫmūrdan / Çünki kesb eyler ṣafā ḳalbüm **mey-i engūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [mey-i engūrdan, -dan]*

mey-i gülgūna: *Gül renkli şarap kadehi.*

Togranup hicrüñ-ile döneli bagrum ḫūna / Beñzese tañ mı gözüm yaşı **mey-i gülgūna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 1). [mey-i gülgūna,]*

mey-i gül-reng[i]: *Gül renkli şarap.*

Berü sun sun berü sāḳī **mey-i gül-reng[i]** müdām / İçelüm nūş idelüm tā tola peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [mey-i gül-reng[i],]*

mey-i ḫōşgüvārı: *Hoş içimli, lezzetli şarap.*

Çemen irişdi yüzüñsüz bahārı n'eyleyeyin / Lebüñsüz olsa **mey-i ḫōşgüvārı** n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [mey-i ḫōşgüvārı, -ı]*

mey-i nāb: *Halis şarap.*

Surḫ-pūş oldı yine içdi **mey-i nāb** ruḫı / Sanki ḫūbān-ı Firenkdür büt-i tersā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [mey-i nāb,]*

mey-i ṣaḥbāya: *Kızıl şarap.*

Muḥibbī lāʿl-i nābı ḥasretineden / Varur her dem **mey-i ṣaḥbāya** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 5). [mey-i ṣaḥbāya, -ya]*

mey-i ṣaḥbāyı: *Kızıl şarap.*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger baña naṣīb / Kāfirem ger bir ḳadeḥ içsem **mey-i ṣaḥbāyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [mey-i ṣaḥbāyı, -yı]*

mey-i ṭālib-i gülgūn: *Gül renkli şarabın talibi.*

Niçe bir derd ü ġam u miḥnet-i gerdūn olasın / Bihter oldur ki **mey-i ṭālib-i gülgūn** olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [mey-i ṭālib-i gülgūn,]*

meyil idesin: *Gönül vermek, yönelmek.*

Niçeye dek idesin cīfe-i dünyāya meyil / Ḫayfdur pāk dili levs ile ālūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 2). [meyil idesin, -esin]*

meyl eyleme: *Gönül vermek, aşırı istek duymak.*

Cīfe-i dünyāya iy dil key sakın **meyl eyleme** / Yoḫsa seni beñzedürler bil zebānuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [meyl eyleme,]*

meyl eylemez: *Yönelmek, eğilim göstermek; gönül vermek, alaka göstermek.*

Bakup **meyl eylemez** ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür perr-i meges deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [meyl eylemez, -mez]*

meyl eyleyen: *Meyletmek, ilgi duymak, yönelmek.*

Göñül virme cihāna yüz [üñ] ak it / Aña **meyl eyleyen** olur kara rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [meyl eyleyen,]*

meyl eyleyüp: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Dizerdüm rişte-i cāna bu söz gevherlerin bir bir / Eger **meyl eyleyüp** dilber alup daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [meyl eyleyüp,]*

meyl ide: *Gönül vermek, yönelmek.*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẓar / Hīç deryā-dil olan **meyl ide** mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [meyl ide,]*

Ḫālüñi görüp **meyl ide** dil olmaya ʿaceb / Zīrā ki murġ ḳaṣd ider elbette çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [meyl ide,]*

meyl ider: *Gönül bağlamak, istek ve arzu duymak, yönelmek.*

Ola kim māyil ola dirler güzeller **meyl ider** / Çeşmüñe de göz yaşını sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [meyl ider,]*

Ne tañ ger cān virem ol laʿl-i nāba / Ki rindān **meyl ider** ṣāfī ṣarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 1). [meyl ider,]*

Su gibi gördügi maḥbūba Muḥibbī **meyl ider** / N'eyleyem derdā dirīġā ḫāṭır-ı meyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [meyl ider,]*

Muḥibbī yaşına ol servi bakmaz / Ya ne'yçün **meyl ider** āb-ı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 4). [meyl ider,]*

meyl ider: *Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.*

Dil murġı yine ʿārıż [u] ḫālüñe ider meyl / Her kanda ki murġ gör[e] ine āb ile dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [meyl ider,]*

meyl iderse: *Gönül vermek, yönelmek.*

ʿĀṣıḳ-ı ṣūrīde diller **meyl iderse** tañ mıdur / Ḫūb-rūlarda komışdur cāẕibe çün kim İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [meyl iderse,]*

Her kim iderse meyl bu dehrüñ vefāsına / Lāzım gelür ki ugraya āḫir cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [meyl iderse,]*

meyl idüp: *Yönelmek, eğilimli olmak.*

Meyl idüp dehre koma bir taşı bir taş üstine / Her ne emr itse Ḫudā ko anı sen baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [meyl idüp,]*

meyl idüp: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Raḳībe **meyl idüp** cānā bana ẓulm u sitem kılma / Kaçan āh eyleye muẓlim muḳarrer kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [meyl idüp,]*

meyl itmedi: *Meyletmek, yönelmek.*

Bāz-ı göñlüm ṭuʿme-i dünyāya **meyl itmedi** / Şāhbāzı görmemişlerdür varup kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 5). [meyl itmedi,]*

meyl itmeye: *Gönül vermek, ilgi duymak, meyletmek.*

Meyl itmeye laʿlüñ var iken bu dil-i ḫasta / Başdan başa ʿālem tolu şehd ü şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 3). [meyl itmeye,]*

meyl itmez: *Etkilenmemek.*

Ġayra **meyl itmez** göñül māh-ı cihān arayuben / Bāri bir kez görsem ol ḥüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [meyl itmez,]*

meyl itse: *Meyletmek.*

İşidelden lebüñe bāde beñzer / Muḥibbī tañ mı **meyl itse** şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 8). [meyl itse,]*

Çeşm-i maḫmūruñ eger **meyl itse** kanum içmege / Beñzedür çün mestdür anı şarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [meyl itse,]*

meyl itsem: *Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.*

Ben o murġam ʿārıż u ḫālüñ görüp ṣayd olsam āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb **meyl itsem** āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [meyl itsem, -sem]*

meyl kılmadı: *(Bir amaca doğru) Meyletmek, yönelmek, ilgisini belli bir konuya çevirmek.*

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül hīç kese / Per açar mı şāhbāz olan şikār-ı megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [meyl kılmadı,]*

meyl-i cāh eylemez: *Makam mevki istemek.*

Kime sunıldı ezelde nūş itdi cām-ı ʿışḳ / Kalmaya nāmūs u ʿārı eylemez ol meyl-i cāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 4). [meyl-i cāh eylemez, -mez]*

meyl-i ḫānḳāh: *Derviş evi meyli.*

İçdi Muḥibbī meygedede cürʿa-i lebüñ / Kalmadı aña medrese vü **meyl-i ḫānḳāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [meyl-i ḫānḳāh,]*

meyli ider: *Heveslenmek, meyil etmek,yönelmek.*

İder dil ʿārıż-ıla ḫāle meyli / Gerekdür murġa lā-büd āb u dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 4). [meyli ider,]*

meyl-i o bed-ḫū: *Kötü huyluya meyil eylemek.*

İy dīde pendüm dut benüm neẕẕāre-i rū eyleme / İy dil vefādan arı dur **meyl-i o bed-ḫū** eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [meyl-i o bed-ḫū,]*

meyli olanuñ: *Bir kimseye isteği, arzusu, meyli, ilgisi olan kimse; âşık.*

Anuñçün pāreler dil mest çeşmi / Olur mest olanuñ meyli kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 4). [meyli olanuñ, -uñ]*

meylin idermiş: *Gönül vermek, yönelmek.*

İşitdüm ok u ya **meylin idermiş** ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [meylin idermiş, -ermiş]*

meyva: *Bitkilerin, çiçeğin döllenmesinden sonra yumurtalığın gelişip büyümesiyle meydana gelen ve tohumları taşıyan kısmı, yemiş.*

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿāṣıḳlaruñ / Key katı dīvānelikdür **meyva** ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [meyva,]*

meyve: *Meyva, yemiş.*

Ne umarsın iy gönül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / **Meyve** kim gördi bite hīç serv-ile şimşādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [meyve,]*

meyve: *Meyve || Gönüldeki istekler, hayaller.*

Naẕmuñ Muḥib naḫl ü maʿnāsı **meyvelere** / Ẓāhir olur bu ġazel-i ābdār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [meyvelere, -lere]*

meyve-i cennet olan: *Cennet meyvesi olan.*

Ẕeḳanuñ oḫşayup öpmek ile cānā ne żarar / **Meyve-i cennet olan** dime ki āyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [meyve-i cennet olan,]*

meyve-i miḫnet: *Zahmet meyvesi.*

Maḥabbet būyını ummañ cihānuñ gülsitānından / Dimişler **meyve-i miḫnet** yiyenler būsitānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [meyve-i miḫnet,]*

mezār: *Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.*

Egerçi yañılup dilber geçe bir gün **mezārumdan** / Maḥabbet būyını ala benüm ḫāk-i ġubārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [mezārumdan, -um, -dan]*

mezellet: *Alçalma.*

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr dirler uşta sen / Bu **mezellet** topragında mūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [mezellet,]*

mezheb: *Yol, gidilen yol.*

Zāhid inkār idesin ger bu benüm **mezhebüme** / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [mezhebüme, -üme]*

mezheb: *Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri ll. Yol, usül.*

Cān u dil alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir **mezhebde** dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [mezhebde,]*

mezheb: *Gidilen, benimsenen yol.*

Kırarsın bī-güneh ʿāşıḳlaruñı / Meger vardur bu ḫūblar **mezhebinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 2). [mezhebinde, -inde]*

mezīd olsun: *Çoğalmak, artmak.*

Devletüñ dilberā **mezīd olsun** / Her giceñ ḳadr ü günüñ ‘iyd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 1). [mezīd olsun, -sun]*

mezīd olsun: *Çok olsun, ziyade olsun manalarında istek ifadesi.*

Egerçi zülfüñi kesdüñ kesildi ʿömri ʿuşşāḳuñ / Dilegüm bu-durur Ḥaḳ’dan senüñ ʿömrüñ **mezīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [mezīd olsun,]*

mı: *Soru eki.*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb ṣūfī / Gele inṣāf ide içmez **midüñ** ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [midüñ, -dü, -ñ]*

mı: *Soru edatı.*

Ele sāḡar aluban mest olam **[mı]** / Baña baş egdüren ṣurāḥi sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 5). [[mı],]*

mı: *Mı, soru edatı.*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt olmadı **mı** zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [mı,]*

mı: *"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".*

Didüm gülgūn **mıdur** rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben / Didüm kevs̱er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ **mıdur** gīce ṣuʿāʿum görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [mıdur, -dur]*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem tañ **mıdur** ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [mıdur, -dur]*

Didüm bālā **mıdur** ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / Didi cūlar **mıdur** yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

Didüm bālā **mıdur** ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / Didi cūlar **mıdur** yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

ʿĀrıż **mıdur** yāḫūd meh ya āfitāb-ı tābān / Kākül midür yāḫūd zülf ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

Görinen ḫāṭṭı **mıdur** yā fitne-i āḫir zamān / Yaḫu kāfir leşkeridür ẓāhir olur nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** cān u dil mülkini yagma eyleyen / ʿIşḳ **mıdur** sīnemüñ içre gelüp cā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** cān u dil mülkini yagma eyleyen / ʿIşḳ **mıdur** sīnemüñ içre gelüp cā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** boynuma takup belā zencīrini / Gezdürüp Mecnūnlayın ʿālemde rüsvā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 2). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** bī-vefā güller elinden gīceler / İñledüp bülbülleri tā ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** bir lebi şīrīn zebāna dil virüp / Kūh-ken gibi belā kūhında şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** eyleyen tīr-i belāya cān siper / İy Muḥib derd ü belā sīnemde peydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** ʿaḳl u ṣabrum küllī yagma eyleyen / ʿIşḳ **mıdur** ben ġarībi zār u şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** ʿaḳl u ṣabrum küllī yagma eyleyen / ʿIşḳ **mıdur** ben ġarībi zār u şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** bir kemān ebrū nigāruñ yādına / Ok gibi bu ḳaddümi büküp benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** leşker-i ġam gönderüp mülk-i dile / Dem-be-dem ḫūmḫāne-i çeşmümden icrā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 3). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** fenn-i ʿışḳı okudup ʿāşıḳlara / Bāb-ı fażlın sīnemüñ evcine inşā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [mıdur, -dur]*

ʿIşḳ **mıdur** bu Muḥibbī sīnesine dāġ urup / Āḫir anuñ gözleri yaşını deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [mıdur, -dur]*

ʿĀşıḳuñ ḳatline çün kim ḥükm ider sulṭān-ı ʿışḳ / Ḳatli isnād eylemek lāyıḳ **mıdur** cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [mıdur, -dur]*

ʿĀşıḳ **mıdur** ki derdi koyup isteye devā / Derdi bulınca ʿışḳ eri bakmaz devāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 2). [mıdur, -dur]*

Ḫaṭ **mıdur** yā mūrlardur lāʿl-i cānān üstine / Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [mıdur, -dur]*

mı: *"Mi" soru edatı.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ **mı** bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [mı,]*

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil cenneti / Ḳāyil olur **mı** aña ʿışḳ-ıla dīẕār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [mı,]*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde āh u vāhı sevmeyen / Kul olur **mı** cān u dilden pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [mı,]*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā inkārı ko / Kāfir olmaz **mı** ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [mı,]*

Gül gibi ḫandān olur görse yaşum bārānını / Agladur **mı** ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [mı,]*

Germ olma şiʿr ile gel iñen şāʿirem dime / Sıgmaz **mısın** bu ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [mısın, -sın]*

mı: *"Mi" soru edatı.*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya şebīh / Dem **mi** var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [mi,]*

Bilmezem ḥūrī **misin** yāḫū melek iy nāzenīn / Kim göre nūr-ı cemālüñ kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [misin, -sin]*

Bilmedüm şekker **midür** laʿlüñ vü yāḫūd engübīn / Ẓāhir olurdı baña görsem anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [midür, -dür]*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb **midür** / Nā-çār olup yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [midür, -dür]*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u dil / Kanda gitdi ġayretüñ sen kem **misin** pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [misin, -sin]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuṣṣāḳuñ serin / Didi kim bilmez **misin** kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [misin, -sin]*

Didüm zülfüñ **midür** cānā nedür ol dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [midür, -dür]*

Yakdı gönlüm ḫānesin itmez ḫaẕer hīç āhdan / Kendü şehrin **mi** yakar dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [mi,]*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire **mi** gönlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [mi,]*

İtmedi **mi** zamāne Cem'üñ cāmını şikest / Bak lālelere gör nice aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [mi,]*

Sevdügüme dōstum ḫışmuñ neden / N'eylesün göz göre ölsün **mi** seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [mi,]*

Perī **misin** ya ādem iy melek-ḫū / Seni görmege muḥtāc ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [misin, -sin]*

Perī **midür** didüm yāḫūd melek mi / Didiler belki māh ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [midür, -dür]*

Bülbül iñler **miydi** gülşende eger ḫār olmasa / Dilber ḳadri bilinür **miydi** aġyār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [miydi, -y, -di]*

mı: *"mı" soru eki.*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / İy ġam aña eyleseñ olmaz **mı** ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [mı,]*

mı: *"mı" soru edatı.*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum benüm / Per yakar **mıydı** eger pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [mıydı, -y, -dı]*

mı: *" Mı" soru edatı.*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur **mı** ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān idüp elinde dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [mı,]*

Deyre vardum bulımadum mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm cānā seni bunda **mı** yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [mı,]*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār elin / Var **mı** cihānda menʿ-ile kimse dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [mı,]*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ **mı** duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [mı,]*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi aġına / Ḫalāṣ olur **mı** murġ-ı dil ʿaceb bilsem bu çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [mı,]*

Miḥrāb-ı büt-perest mi tuġrā **mı** yoḫsa şāhī / Yāḫud kemān-ı Rüstem ol ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [mı,]*

Nāvek-i tīr-i ḳaża **mı** ki ʿaceb şol müjeler / Kim gözi[n] yumup açınca baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [mı,]*

Cān u dil alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var **mı** bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [mı,]*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ **mı** cāndur bu / Naẕardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [mı,]*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ **mı** dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [mı,]*

Çeşm-i cellādı aldı ḫançer ele / Baña **mı** dürlü dürlü işkence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 2). [mı,]*

Boyı **mı** yig anuñ ya serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi çok ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [mı,]*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḫavāledür gözin yumsun dimiş / Yapılur **mı** çün ḳadīmī olsa didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [mı,]*

ʿAceb vāslı müyesser ola **mı** āh / Meger āhum ire aña semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [mı,]*

Dīdeler gevher saçar sen ne içün bakmayasın / Ḥācet olmaz **mı** ʿaceb hīç dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [mı,]*

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül hīç kese / Per açar **mı** şāhbāz olan şikār-ı megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [mı,]*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan cümle bī-pervā / Senüñ ḫālüñe hīç vāḳıf ola **mı** ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [mı,]*

mı: *" Mi " soru edatı.*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola āheng-i semā‘ / Saña düşmez **mi** dil ol naġmeye āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [mi,]*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe / Hīç zaġan söziyle bülbül geçe **mi** gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [mi,]*

Bugün çün ḫırmen-i gülsin nigārā āhdan sakın / İşitmedüñ **mi** gülşende yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [mi,]*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña ḫayāt / Āh ölsün **mi** ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [mi,]*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez **mi** ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [mi,]*

Tag u şaḥrāya benefşe düşmişe Mecnūn-vār / El **mi** virürdi aña her saçı sünbül şoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [mi,]*

Miḥrāb-ı büt-perest **mi** tuġrā mı yoḫsa şāhī / Yāḫud kemān-ı Rüstem ol ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [mi,]*

Ya Türk [ü] ya Mogoldur yagma içinde māhir / Kāfir **mi** çeşm ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [mi,]*

Ol leb **mi** yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̱er / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [mi,]*

Didüm öldi Muḥibbī didi ol yār / Gedālar ölse şāh eyler **mi** kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [mi,]*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẓar / Hīç deryā-dil olan meyl ide **mi** ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [mi,]*

Bu Muḥibbī sözi gevher **mi** ve yāḫūd billūr / Okıyup taḥsīn aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [mi,]*

Leb-i dilber **mi** yigdür ya piyāle / Yañagı rengi **mi** yig yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [mi,]*

Leb-i dilber **mi** yigdür ya piyāle / Yañagı rengi **mi** yig yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [mi,]*

Dişi **mi** yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer **mi** ki fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [mi,]*

Dişi **mi** yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer **mi** ki fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [mi,]*

Boyı mı yig anuñ ya serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri **mi** çok ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [mi,]*

Siyāh zülfi **mi** yigdür yoḫsa ʿanber / Anuñ derdiyle ben döndüm hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [mi,]*

Perī midür didüm yāḫūd melek **mi** / Didiler belki māh ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [mi,]*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur bir gün benüm / Hīç żarar itmez **mi** cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [mi,]*

Görinen zülfeyni **mi** asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya iki efʿī gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [mi,]*

Mest oldı yine raḳṣa girüp bād-ıla oynar / Hīç öyküne **mi** ṭurra-i dildāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [mi,]*

Dime zāhid baña kıl yāra tevbe / İder **mi** bülbül gülzāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [mi,]*

mı: *" Mi " soru eki.*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ sorma sen keyfiyyetin / Vire **mi** saña ḫaber andan ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [mi,]*

midür: *"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?.*

Didüm gülgūn mıdur rūyuñ didi bir ḫaddi alam ben / Didüm kevşer **midür** laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [midür,]*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd meh ya āfitāb-ı tābān / Kākül **midür** yāḫūd zülf ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [midür,]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

ʿÖmri gel yok yirlere ḫarc eyleme / Bir beş on gün ʿālemüñ **mihmānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 7). [mihmānısın, -ısın]*

Gāh cismüm meskeni kūh-ı belāhā-yı firāḳ / Kūh-ı ġam **mihmānıyam** oldur baña beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [mihmānıyam, -ı, -y, -am]*

Çeşm-i maḫmūrı ḫayāli gele dil ḫānesine / Mā-ḥażar eyle ciger ḫūnını **mihmānuñ** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 6). [mihmānuñ, -un]*

miḫnet: *Zahmet, eziyet.*

Gerçi kim evvel cihān saña maḥabbet gösterür / **Miḫnet-ile** öldüriser olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [miḫnet-ile, -+-ile]*

miḫnet: *Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.*

Dil kaldı ġam u derd ü belā-yı nigār ile / Hicrān içinde **miḫnet-ile** āh u zār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [miḫnet-ile, -+-ile]*

miḫnet: *Acı, sıkıntı, bela.*

Feraḥ ṣād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp **miḫnet** yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [miḫnet,]*

Sakın aldanma bu dünyā çü **miḫnet** ṣāhbāzıdur / Niçe senüñ gibi yavrı uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [miḫnet,]*

Geyürdi ṣāh-ı ʿışḳ gelüp baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar her dem yüri **miḫnet** yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [miḫnet,]*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun gerden / Cihānda geçmedük **miḥnet** dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [miḥnet,]*

Derd ü **miḥnet** ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [miḥnet,]*

Menzil kılup sulṭān-ı ġam kondı ḥarīm-i sineye / Geydürdi **miḥnet** ḫilʿatin bu ʿāşıḳ-ı dīrīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 1). [miḥnet,]*

Oldı yaḳīn kalmadı sabr-ıla ṭāḳatüm / İdem ḳabūl **miḥneti** terk-i diyār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 4). [miḥneti, -i]*

İy Muḥibbī şükr kıl derd ü belā vü **miḥneti** / Göñlüme tapşurdılar düşdi emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [miḥneti, -i]*

miḥnet kāsesin: *Sıkıntı kasesi.*

Niçe bir hicrān şebinde çekeyim ġam tasasın / Ya niçe bir içeyim derd-ile **miḥnet kāsesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 1). [miḥnet kāsesin, -n]*

miḥnet ü derd ü belā ile: *Sıkıntı, dert ve bela ile.*

ʿIşḳa düşüp bencileyin kimseler zār olmasun / **Miḥnet ü derd ü belā ile** giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 1). [miḥnet ü derd ü belā ile,]*

miḥnet ü derd ü belādan: *Üzüntü, dert ve bela.*

Yücedür ḳaṣr-ı maḥabbet çıkmaga imkān yok / Olmayıcak **miḥnet ü derd ü belādan** nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 4). [miḥnet ü derd ü belādan, -dan]*

miḥnet ü derd-ile: *Sıkıntı ve dert.*

Mübtelā-yı ʿışḳ olup hīç kimseler zār olmasun / Ġam şebinde **miḥnet ü derd-ile** bīmār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 1). [miḥnet ü derd-ile, --ile]*

miḥnet ü endūh-ı yārı: *Sevgiliden gelen incitme ve gam.*

Cānum iy yārān fedā kıldum ben ol dildāra kim / **Miḥnet ü endūh-ı yārı** ez-ser-i yārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [miḥnet ü endūh-ı yārı, -ı]*

miḥnet ü ġam: *Sıkıntı ve dert.*

Baña her demde gelür derd ü belā **miḥnet ü ġam** / Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [miḥnet ü ġam,]*

miḥnet ü ḫayfā: *Sıkıntı ve hayıflanma.*

Bir naẓarla iy gözüm kılduñ belāya mübtelā / Niçe yüz biñ **miḥnet ü ḥayfā** getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [miḥnet ü ḥayfā, -ā]*

mihnet-i dārū: *Ilaç mihneti.*

Ne ḥasret-i merhem çeke ne **mihnet-i dārū** / Ger bula göñül yarasına ḫāk-i derüñden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 4). [mihnet-i dārū,]*

miḥnet-i gerdūn: *Dünyanın eziyeti.*

Niçe bir derd ü ġam u **miḥnet-i gerdūn** olasın / Bihter oldur ki mey-i ṭālib-i gülgūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [miḥnet-i gerdūn,]*

miḥnetüñ dāġını: *Sıkıntı dağı.*

Gel göñül ḫānesi maʿmūresini itme ḫarāb / **Miḥnetüñ dāġını** yak şemse-i eyvān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 3). [miḥnetüñ dāġını, -nı]*

mihr: *Aşk.*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup ḫalḳdan anı mümtāz ider / Leylī **mihrin** gösterüp aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [mihrin, -in]*

mihr: *1. güneş 2. aşk.*

Dōstum senden vefā **mihr** ummasun ʿāşıḳlaruñ / Key katı dīvānelikdür meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [mihr,]*

mihr: *Dostluk, vedâd, muhabbet, şefkat.*

Cevrin añup **mihrini** dilden giderme key sakın / Ol melek-rūya neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [mihrini, -i, -n, -i]*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteler kılmazdı **mihrini** ṭaleb / ʿĀlem içre māh-rūlar ger cefākār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 3). [mihrini, -i, -n, -i]*

mihr: *Aşk ve muhabbet.*

Şīvesi çok **mihri** yok ammā ki diller almada / Bu cihān içinde kim mekkār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [mihri, -i]*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi dilber derdine / **Mihri** yok cevr ü cefāsı çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [mihri, -i]*

mihr: *Sevgi, muhabbet, aşk.*

Dōstum luṭf u vefā vü **mihrden** ībā ider / Līk cevr ü sitem ẓulm u cefādur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [mihrden, -den]*

mihr: *Aşk, sevgi.*

Her ne gelürse **mihr** eger cevr rāżıyam / Sundum nigāra cān-ıla çün iḫtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [mihr,]*

Māh-rūlarda **mihr** kalmadı dünyāda vefā / İkisinden fāriġ ol iy dil kırnaġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [mihr,]*

mihr: *(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II Sevgilinin merhameti.*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse Nīl ırmagına / Bu göñül Mıṣr'ında oldı çünki **mihrüñ** pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [mihrüñ, -üñ]*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan dil içinde / Rūşen görinür gün gibi ʿışḳum il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [mihrüñ, -üñ]*

mihr iderem: *Şefkat göstermek, acımak.*

Bilmem ne içün şimdi ider cevr ü cefālar / Dimişdi baña **mihr iderem** çün ezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [mihr iderem, -erem]*

mihr itmeden: *Sevgi göstermek, dostluk etmek.*

Baña nā-mihr olduguñ **mihr itmeden** rāciḥ gelür / Derd-ile ḫōş olmışam nā-ḫōş dermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [mihr itmeden, -meden]*

mihr ü māh: *Güneş ve Ay.*

Gün yüzüñ-ile ḳamer alnuñı görüp dil didi / Bir yire cemʿ oldugın kim gördügi var **mihr ü māh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 4). [mihr ü māh,]*

mihr ü maḥabbetden: *Aşk.*

Yog-ıdı ʿālemde hīç **mihr ü maḥabbetden** nişān / Olmış-ıdum bu cihāñda ʿışḳ-ıla ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [mihr ü maḥabbetden, -den]*

mihr ü māhum: *Güneş ve ay.*

Sal hümā sāyeñ teraḥḥum kıl bu ben üstādeñe / İy benüm evc-i felekde **mihr ü māhum** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [mihr ü māhum,]*

mihr ü vefā: *Sevgi ve dostluk.*

Gözler hemīşe cevr-ile dilber cefā yolın / Beñzer cihānda görmedi **mihr ü vefā** yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [mihr ü vefā,]*

Dāyimā cevr ü cefā fennin okur ol dil-firīb / Ġālibā **mihr u vefā** ögrenmemiş üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [mihr u vefā,]*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā **mihr ü vefā** / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [mihr ü vefā,]*

mihr ü vefā görmez-isem: *Sevgi ve dostluk görmek, sevgi ve dostluk bulmak.*

Görmez-isem tañ degül mihr ü vefā dildārdan / Kim vefā görmiş-durur bu çarḫ-ı kec-reftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 1). [mihr ü vefā görmez-isem, -z-isem]*

mihr ü vefā itmek: *Iyilik ve güzellikte bulunmak; lütuf göstermek.*

İstese **mihr ü vefā itmek** baña mümkin degül / Çünki cevr-ile cefā kılmak olupdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [mihr ü vefā itmek, -mek]*

mihr ü vefā kıldı: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Göñül alınca ol meh-rū baña **mihr ü vefā kıldı** / Dönüp soñra cefā tīrin çıkardı bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [mihr ü vefā kıldı, -dı]*

mihr ü vefā kılur: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Aġyāra kılur mihr ü vefā saña cefālar / Hercāyī güzelden ne gelür yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [mihr ü vefā kılur, -ur]*

mihr ü vefālar eyle: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Cānā dimezem eyle baña mihr ü vefālar / Tek cevr ü cefāñ kesme hemān muttaşıl olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [mihr ü vefālar eyle,]*

mihr ü vefāñı: *Sevgi ve dostluk.*

Bu Muḥibbī dilemez **mihr ü vefāñı** güzelüm / Rāżıyam beni cefā vü cevrüñle yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [mihr ü vefāñı, -ñı]*

mihr ü vefānuñ: *Sevgi ve dostluk.*

Yār taḥṣīl eylemiş cevr ü cefānuñ yolların / Ẕerrece ögrenmemiş **mihr ü vefānuñ** yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 1). [mihr ü vefānuñ, -nuñ]*

mihr ü vefāyı: *Sevgi ve dostluk.*

Her ne zaḥmet kim gele andan baña rāḥat gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan **mihr ü vefāyı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [mihr ü vefāyı, -yı]*

Döner cefāya başlar soñra olur peşīmān / **Mihr ü vefāyı** evvel idüp alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [mihr ü vefāyı, -yı]*

miḥrāb: *Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.*

Geçer **miḥrāba** zāhid tāʿat üzre / İder ʿāşıḳ sücūd tāḳ-ı ebruvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 4). [miḥrāba, -a]*

miḥrāb: *1. Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer. 2. mec. Yüceliğinden, güzelliğinden vb. üstün niteliklerinden dolayı kendisine yönelinen makam veya kimse 3. edeb. Sevgilinin kemer şeklindeki kaşları ve kaşların arasında kalan kısım.*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe **miḥrāb** şehā kaş olsun / Dil ü cān ile aña secde kılan baş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [miḥrāb,]*

miḥrāb idüp: *Mihrap edinmek, mihrap kabul etmek.*

Kimdür senüñ cāmiʿ-i ḥüsnüñde uymaya / **Miḥrāb idüp** kaşuñı çeşmüñ imām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [miḥrāb idüp, -üp]*

miḥrāb-ı ʿāşıḳandur: *Aşıkların mihrabı.*

Miḥrāb-ı ʿāşıḳandur yāḫūd ḫaṭṭ-ı maḥabbet / Yāḫud kemān-ı Rüstem ya ebrūvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 2). [miḥrāb-ı ʿāşıḳandur, -dur]*
miḥrāb-ı büt-perest: *Putperest mihrabı.*

Miḥrāb-ı büt-perest mi tuġrā mı yoḫsa şāhī / Yāḫud kemān-ı Rüstem ol ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [miḥrāb-ı büt-perest,]*

miḥrāp: *1) Camilerde kıbleyi gösteren zeminden biraz yüksekteki girintili yer. 2) (bağl.) sevgilinin kaşı.*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ ṭāḳ-ı ebrūsın görüp / Secde itdüm cān-ıla ol kaşları **miḥrāba** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [miḥrāba, -a]*

Görüp ebrūñı göñlüm geldi vecde / Hemān-dem itdi dil **miḥrāba** secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 1). [miḥrāba, -a]*

mihr-i ʿālem-tāba: *Dünyayı aydınlatan güneş.*

Bakmazam gün yüzine bu dīdeler ḫūn-āb olur / Çāresüz kaldum dirīġ ol **mihr-i ʿālem-tāba** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [mihr-i ʿālem-tāba, -a]*

mihr-i dıraḫşān: *Parlak güneş.*

Zülfini gördüm Muḥibbī yüzine itmiş niḳāb / Sāye salmış san bulut **mihr-i dıraḫşān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [mihr-i dıraḫşān,]*

mihr-i ḫāverīdür: *Doğudan doğan güneş; Doğunun güneşi.*

Görüp gün yüzini didüm ki **mihr-i ḫāverīdür** bu / Beni dīvāne kılmışdur ne tān dirsem perīdür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [mihr-i ḫāverīdür, -dür]*

mihr-i ruḫsāruñ: *Güneş gibi parlayan yanak.*

Nigārā **mihr-i ruḫsāruñ** senüñ pertev salar dehre / Anuñçün māh-rūlarda bulınmaz sendeki çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [mihr-i ruḫsāruñ,]*

mihri yok: *Sevgisiz, vefasız, merhametsiz II sevgili.*

Bulınur māh-rūlarda egerçi **mihri yok** meh-rū / Ve līkin ortalarında ʿaceb nā-mihribāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [mihri yok,]*

mihr-ile: *Güneş, şems, âfitâb.*

Mihr-ile ḥüsnüñi dartdum seni sengīn gördüm / Didiler gözlerüme özge terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [mihr-ile,]*

mihr-ile meh: *Güneş ile ay.*

Ḥüsnüñe bahā olmaya Yūsuf gibi tartsañ / Lāyıḳdur ola **mihr-ile meh** saña terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [mihr-ile meh,]*

mihr-ile vefā būyı: *Sevgi ve vefa kokusu.*

Ger ḫāk idesin seng-i cefā-y-ıla ben iy dōst / **Mihr-ile vefā būyı** gele uşbu tozumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [mihr-ile vefā būyı,]*

mihrüñ ile: *Sevgiyle.*

Rūşen itdi kangı dil kim **mihrüñ ile** sīnesin / Ṣāf kıldı ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [mihrüñ ile,]*

mihrüñ toḫmını: *Vefa tohumu.*

Gönderürsin baña cevr aġyāra **mihrüñ toḫmını** / Bilür iken ḥāṣıl olmaz nesne ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [mihrüñ toḫmını, -nı]*

mihrüñ yüzin: *Sevginin yüzü.*

Dimezem cevr eyleme göster gehī **mihrüñ yüzin** / Dōstum her nesneyi itmek gerek evzān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 4). [mihrüñ yüzin, -n]*

milket-i dārā'yı: *Dârâ'nın ülkesi.*

N'eylerem ben **milket-i Dārā'yı** tāc-ı Ḫusrev'i / Kapusında baña dildār yit[işü]r bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [milket-i dārā'yı, -yı]*

mīm: *Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi II sevgilinin mim harfi gibi küçücük olan ağzı.*

Didi agzuñ Muḥibbī **mīme** beñzer / ʿAceb mi beñzede zülfiñi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [mīme, -e]*

miʿmār: *İmar eden,yapan.*

Şehā **miʿmārsın** gel eyle taʿmīr / Göñül maʿmūresi vardı ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 6). [miʿmārsın, -sın]*

miʿmār: *Imar eden kimse.II sevgili.*

Niçe yıldur ki ḫarāb oldı bu dil şehri yatur / İde taʿmīʿr keremden yine **miʿmāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [miʿmāra, -a]*

minber-i ʿışḳ üzre: *Aşk minberinde.*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün ṣalādur şeyḫ ü şāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 5). [minber-i ʿışḳ üzre,]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün ṣalādur şeyḫ ü şāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 3). [minber-i ʿışḳ üzre,]*

minnet: *(Ar.) Bir iyiliğe karşı şükran duyma.*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne **minnet** uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [minnet,]*

minnet: *Minnet, şükür.*

Kimsenem yok ġam şebinde üstüme aglar benüm / Yirce gökçe **minnetüm** var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [minnetüm, -üm]*

mirās: *Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet, kalıt, bırakıt, tereke. (Aşıklık mirası bağlamında).*

ʿIşḳ **mīrāş̲ını** yirsem ne ʿaceb Mecnūn'dan / Sanmañ ol gitmek ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [mīrāş̲ını, -ını]*

mīr-i mīrān: *Paşalığın ikinci kademesindeki ferikliğe denk mülkî rütbe ve bu rütbede bulunan kimse, eyâlet vâlisi, beylerbeyi.*

Çünki olduñ bu güzeller ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿĀleme ḥükm eyle olduñ **mīr-i mīrān** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [mīr-i mīrān,]*

mīr-i suḫendānam: *Güzel sözün sultanı.*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili ḥall oldı bana / Her ne sorsañ bana sor **mīr-i suḫendānam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [mīr-i suḫendānam, -am]*

mīr-i suḫensin: *Güzel sözün sultanı.*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko dem dem sūzināk olsun / Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den yakar **mīr-i suḫensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [mīr-i suḫensin, -sin]*

mi-şev: *Olur.*

Devlet-i vaṣla irişdüm diyüben 'izze **mi-şev** / Ġam-ı hicrān-ı elem düşmeni çün duta kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 4). [mi-şev,]*

misk: *Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı müşg gibi / Ġam degül **misk** ü eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [misk,]*

misk-i ḫıṭā: *Hıta diyarının kokusu(Hıta: kokularıyla meşhur yer).*

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür **misk-i Ḫıṭā** / Yoḫsa terk itmezdi ol hergiz Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [misk-i ḫıṭā,]*

miskīn: . *Hiç bir şeye malik olmayan, fakir; aciz.*

Kapuñda niçe yüz biñ kullaruñ var / İçinde yok Muḥibbī gibi **miskīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [miskīn,]*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm daş işigini / Dimedi raḥm idüp bir gün ʿaceb **miskīn** ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [miskīn,]*

Ne bilsün bāde ẕevḳın ṣūfī **miskin** / İşi ṭaʿn eylemek mest ü ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 2). [miskin,]*

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı görüñ zāhid-i ḫodbīn / Dimez-idi ol **miskīn** eger bilse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [miskīn,]*

miskīnler: *Aciz, zavallı.*

Kūyuña varup yüzüñ görmek diler ʿāşıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o **miskīnler** ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [miskīnler,]*

mışr: *Mısır ülkesi.*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür / Ḥüsnüñ efzūndur senüñ çün **Mışr-ıla** Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [mışr-ıla, --ıla]*

mışr u şām'ı: *Mısır ve Şam.*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi / **Mışr u Şām'ı** geşt iden ser cümle ʿOs̱mān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [mışr u şām'ı, -'ı]*

mışr-ı ḥüsnüñ: *Güzellik ülkesi, güzellik Mısır'ı.*

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Gözlerümden cūlar akup Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [mışr-ı ḥüsnüñ,]*

miss-i ḳalbüñi: *Çok iyi kalp.*

Miss-i ḳalbüñi düriş eyleyüp iksīri ṭaleb / Ṣāf kıl ḳāl idüben zārr olup sūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 3). [miss-i ḳalbüñi, -üñi]*

miyān: *Bel.*

Kimisi noḳṭa dehāna kim **miyāna** kıl didi / Bilmedi sırr-ı dehān-ıla miyānı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [miyāna, -a]*

miyān: *1. bel 2. arasında, içinde 3. ortası.*

Dehānından söz açsam ger baña taʿẕīmdür ancak / **Miyānından** ḫaber sorsam ki dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [miyānından, -ı, -n, -dan]*

miyān: *Bel.*

Miyānuña dimiş ehl-i ḫıred mū / Didüm ortada yok mū deñlü mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [miyānuña, -uñ, -a]*

Egerçi serv içün bālā dimişler / Velī ḳaddüñ yanındadur **miyāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [miyāne, -e]*

Derāġūş eyleyem dime Muḥibbī / **Miyānı** mū-durur gelmez miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 9). [miyānı, -ı]*

miyān: *Bel. II Sevgilinin ince beli.*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre söz açmaz / **Miyānından** ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [miyānından,]*

miyāna gelmez: *Ortaya çıkmak.*

Derāġūş eyleyem dime Muḥibbī / Miyānı mū-durur gelmez miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 9). [miyāna gelmez, -mez]*

miyān-ı ḫārda: *(Sevgilinin) Dikenlerle çevrilmiş beli.*

Niçe feryād itmesün bī-çāre bülbül her seḥer / Yılda bir gül açılur ol da **miyān-ı ḫārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [miyān-ı ḫārda,]*

mīzān kurıla: *Terazi kurmak.*

Ümīdüñ tut ki gele ḫayruñ agır / Kaçan kim kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [mīzān kurıla, -ıla]*

mogol: *Mogollar.*

Ya Türk [ü] ya **Mogoldur** yagma içinde māhir / Kāfir mi çeşm ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [mogoldur, -dur]*

mū: *Kıl.*

Miyānuña dimiş ehl-i ḫıred **mū** / Didüm ortada yok **mū** deñlü mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [mū,]*

Miyānuña dimiş ehl-i ḫıred **mū** / Didüm ortada yok **mū** deñlü mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [mū,]*

Çenge döndi ḳāmetüm ġamdan Muḥibbī **mūlarum** / Kana boyandı dönüp her birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [mūlarum, -larum]*

Yāruñ dehenini görüben noḳṭa diyenler / Diḳḳatler idüp **mū** didiler ince miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [mū,]*

Derāġūş eyleyem dime Muḥibbī / Miyānı **mū-durur** gelmez miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 9). [mū-durur, --durur]*

mū: *Kıl II. Saç teli.*

Muḥibbī terk kıl dünyā-yı dūnı / Tenüñden eksük oldı dut ki bir **mū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 5). [mū,]*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm bir **mūya** / Vāh eger ölür-isem irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [mūya, -y, -a]*

mū: *Kıl, saç teli.*

Tenümde dāġlar göz göz oluban gözlesün yārı / Dimege derd-i dil ḥālin kamu **mūlar** zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [mūlar, -lar]*

mū: *Tüy, kıl.*

Ḫaddüñde āceb olmaya gīsū girih girih / Āteş göricek elbette olur **mū** girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 1). [mū,]*

mū: *Tüy, kıl.*

Cefā vü cevr-ile ḳahruñı iy dōst / Şikayet eyler cismümde her **mū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 2). [mū,]*

mū: *(Sevgilinin) saç teli.*

Ne tañ kıvrılsa zülfüñ ʿārıżuñda / Olur elbetde āteş görse ḫam **mū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [mū,]*

mū: *Kıl, tüy, saç. II Sevgilinin ince beli.*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin diḳḳat-ile / Kimi yok didi kimisi didi ki **mūdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [mūdur, -dur]*

mū miyānuñ: *Kıl gibi ince olan bel.*

Laʿl-i nābuñ var iken ʿāşıḳ zülāli n'eylesün / **Mū miyānuñ** fikr iden özge ḫayāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [mū miyānuñ,]*

muʿallim: *Hoca, üstat.*

İy **muʿallim** yāra taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / Līk göstermedüñ aña cefādan özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [muʿallim,]*

muʿāmele eyler: *Davranmak.*

Gāhī cefā vü cevr ü gehī ẓulm-ıla sitem / Eyler bu nevʿ-ile yār bizümle muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [muʿāmele eyler, -r]*

muʿāmele ider: *Davranmak.*

Bilsem neden cevr-ile ol şāh-ı dil-firīb / Virüp cefā dil alup ider muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 3). [muʿāmele ider, -er]*

muʿaṭṭar: *Kokulu.*

Zülfinüñ būyı ʿālem **muʿaṭṭarken** bugün / Varmasun şimden girü kimse Ḫoten'den canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [muʿaṭṭarken, -ken]*

muʿaṭṭar: *Güzel kokulu, güzel kokmuş.*

Gördi **muʿaṭṭar** yine bu dehr dimağı / Didi bu Muḥīb zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [muʿaṭṭar,]*

muʿaṭṭar eyler: *Güzel kokulu yapan, o hale getiren.*

Muʿaṭṭar eyler ol dehrüñ dimāġın / Ser-i zülfini dilber tarayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 4). [muʿaṭṭar eyler, -r]*

muʿaṭṭar ideli: *Güzel koku ile kokulandımak.*

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar zülf bu / İʿtibār kalmadı āhūda olan müşgde bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [muʿaṭṭar ideli, -eli]*

muʿaṭṭar ola: *Güzel kokulu olma.*

Eger müşgīn zülfe şāne ursañ / **Muʿaṭṭar ola** cümle Çin ü Maçin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 4). [muʿaṭṭar ola, -a]*

muʿaṭṭar oldı: *Güzel kokulu olmak.*

Dimāġı ʿālemüñ oldı muʿaṭṭar / Ṣabā zülfeynin anuñ darayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 5). [muʿaṭṭar oldı,]*

muʿaṭṭar olsun: *Güzel kokulu olma.*

Aç gün yüzüñi cānā ʿālem münevver olsun / Çöz zülfüñi nigārā dünyā **muʿaṭṭar olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [muʿaṭṭar olsun, -sun]*

muʿayyen: *Belli, belirli, meşhur.*

Ḫudā'nuñ ṣunʿını ẓāhir **muʿayyen** görmek isterseñ / Muḳābil eyle rūyuña ele al āyīne bakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [muʿayyen,]*

mübārek olsun: *Hayırlı olsun.*

Zāhidā olsun mübārek saña bu ḥūr u behişt / ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm cān-ıla dīdārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [mübārek olsun,]*

mū-be-mū: *Büyük bir dikkatle, inceden inceye, bir bir.*

Ḳādir olmadı yaza ḥālümi ḫaṭṭāt-ı felek / Her kılum agzın açup derdümi didi **mū-be-mū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [mū-be-mū,]*

mübtelā: *Aşka tutulmuş, tutkun, âşık.*

Gördiler ben **mübtelāyı** sen perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar birisi ʿAẕrā biri Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [mübtelāyı, -y, -ı]*

Bakmadı yār gerçi ki ben **mübtelāsına** / Bend itdi beni zülfinüñ āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [mübtelāsına, -sı, -n, -a]*

mübtelā kılduñ: *Âşık etmek, tutkun etmek.*

Bir naẕarla iy gözüm kılduñ belāya mübtelā / Niçe yüz biñ miḥnet ü ḥayfā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [mübtelā kılduñ, -duñ]*

mübtelā olsun: *Düşkün olmak.*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña dām-ı belā olsun / Ebed kurtılmasun göñlüm ko aña **mübtelā olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [mübtelā olsun,]*

mübtelā-yı derd-i ʿışḳam: *Aşk derdine tutulmuş (kimse).*

Mübtelā-yı derd-i ʿışḳam iy ṭabīb-i dil meded / Lebleriñden ġayrı hergiz istemem dārūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 4). [mübtelā-yı derd-i ʿışḳam, -am]*

mübtelā-yı ʿışḳ: *Aşk müptelası, aşk düşkünü, aşka tutulmuş kimse.*

Mübtelā-yı ʿışḳ olaldan āh kim dil-ḫasteyem / İy ṭabībüm dimedüñ bir kez anı yād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [mübtelā-yı ʿışḳ,]*

Mübtelā-yı ʿışḳ olup hīç kimseler zār olmasun / Ġam şebinde miḥnet ü derd-ile bīmār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 1). [mübtelā-yı ʿışḳ,]*

mübteẕel olsun: *Değersiz olmak.*

Ḫāk-i derüñe yüz süre itmeye tefaḫḫur / Budur dilegüm anı ki ol **mübteẕel olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [mübteẕel olsun, -sun]*

muʿciz-i ʿīsā: *Hz. İsa'nın mucizesi.*

Didi gel deyre bugün **muʿciz-i ʿĪsā** göresin / Dirgürür mürdeleri bir büt-i tersā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [muʿciz-i ʿīsā,]*

mücrim: *Cürüm işlemiş, suçlu.*

Senden umar şefḳati **mücrim** Muḥibbī ḫasta-dil / Eyleyen sensin şefāʿat evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [mücrim,]*

müdām: *(Ar.) Sürekli.*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] **müdām** / İçelüm nūş idelüm tā tola peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [müdām,]*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḫ-ı belā içre **müdām** / İy lebi şīrīn n'içün añmazsın ol ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [müdām,]*

müddeʿī: *Dava eden, iddia eyleyen, davacı.*

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse neʿaceb / Kanda kim açıla gül tutar anuñ ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [müddeʿī,]*

müddeʿī: *İddia eden II Sahte aşık, rakip.*

Öldür beni anlar bile tā kim naẓaruñ var / Kim **müddeʿīler** bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [müddeʿīler, -ler]*

müddeʿī: *İddia eden, yalancı, iftiracı; rakip.*

Māyil olmasa gözüm yaşına tañ mı **müddeʿī** / Sedd baglanmaz Nīl'üñ mecrāsına ḫāşākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [müddeʿī,]*

müflis: *İflas eden.*

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş daḫı virdüm / Nitekim mey içün **müflis** ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [müflis,]*

muġal: *Moğol.*

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini yagmalayup / Bir **Muġal** Çīn gözleri Tātār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [muġal,]*

muġal-çin: *Genç ve güzel sevgilinin gözü.*

Ol **Muġal-Çin** gözlerüñ ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye / Ser-te-ser dil kişverin tārāc u vīrān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 1). [muġal-çin,]*

muġbeçe: *Hristiyan sevgili.*

Göreliden deyr içinde bu Muḥibbī **muġbeçe** / Eyledi cārūb müjgānın hemān ḫumḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [muġbeçe,]*

muḫāl itmeñ: *Bir şeyin olmasını imkansızlaştırmak ya da ertelemek.*

Yok dehānından dilā fikri **muḫāl itmeñ** neden / Ya dönüp mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [muḫāl itmeñ, -meñ]*

muḫālif: *Çok sert.*

Sakın yelken gibi germe gögüs sen / **Muḫālif** rūzigār yüksek serende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 6). [muḫālif,]*

muḥib: *Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.*

Dāyimā dilden **Muḥīb** lā-ḥavl oku / Mekr-i şeyṭāndan sakın olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 7). [muḥīb,]*

İy **Muḥib** aḥsent in ṭarz-ı ġazel / Şimdiki ʿāṣruñ bugün Ḥassān'ısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [muḥib,]*

Bāl ü per yaksañ **Muḥib** olmaz ʿaceb / Şemʿ-i ḥüsn-i yāra çün pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 10). [muḥib,]*

ʿIşḳ mıdur eyleyen tīr-i belāya cān siper / İy **Muḥib** derd ü belā sīnemde peydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [muḥib,]*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz iy **Muḥib** / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [muḥib,]*

Gül gibi **Muḥib** girmez anuñ gūşına feryād / Bülbül gibi sen daḫı kılup zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [muḥib,]*

Ḫıdmete geldi bu **Muḥib** kapuña / Anı reddeyleme 'abīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 6). [muḥib,]*

İy **Muḥib** ḫāl-i siyeh yek dānedür / Toḫm mihreş der derūn-i dil-fiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 5). [muḥib,]*

Dilberüñ göre **Muḥib** āyīneye bakdugını / Kendi ḥüsnine taʿaşşuḳ ideni seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 5). [muḥib,]*

İy **Muḥib** gülşen-i ḥüsninde nigāruñ zār ol / İşidüp nāleñi tā ol gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [muḥib,]*

Olmaz-ıdı müşterī vaṣluñ metāʿına **Muḥib** / Naḳd-i cān-ıla eger varup ṭalebkār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [muḥib,]*

Gördi muʿaṭṭar yine bu dehr dimağı / Didi bu **Muḥīb** zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [muḥīb,]*

Naẓmuñ **Muḥib** naḫl ü maʿnāsı meyvelere / Ẓāhir olur bu ġazel-i ābdār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [muḥib,]*

İster-iseñ **Muḥib** ḫayr-ıla nāmuñ añıla / Niyyetüñ ḫāliṣ idüp irdügüñe ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [muḥib,]*

muḥibb: *Muhabbet edici, eden, dost.*

Muḥibb olduñ çü Rabbü'l- ʿālemīne / Şefāʿat senden umar bu kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 1). [muḥibb,]*

muḥibbī': *Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.*

Bu **Muḥibbī'nüñ** sözi bir gevher-i yek-dānedür / Dōstum gūşuña anı gūşvār eyle dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [muḥibbī'nüñ, -nüñ, -]*

Gözümüñ nūrısın göñlüm sürūrı / **Muḥibbī'yi** bugün şeydā kılan sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 5). [muḥibbī'yi,]*

Ehl-i ʿışḳuñ derd-ile ola ḳalem-veş bagrı çāk / Bu **Muḥibbī'nüñ** okurlarsa maḥabbet-nāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [muḥibbī'nüñ, -nüñ, -]*

Baḥr-ı naẓmından **Muḥibbī'nüñ** şu kim dür istemez / Göreyim ġavvāṣ-veş olsun hemīşe ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [muḥibbī'nüñ, -nüñ, -]*

Niçe şīrīn olmasun cānā **Muḥibbī'nüñ** sözi / Çünki medḥüñ okuram olur kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [muḥibbī'nüñ, -nüñ, -]*

Gözleri yaşı **Muḥibbī'nüñ** akar cūlar olup / Yüz sür ol serv-i sehī kürk-ile reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [muḥibbī'nüñ, -nüñ, -]*

Ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ **Muḥibbī'yi** helāk / Hey ḳıyāmet rūz-ı maḥşerde senüñle söyleşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [muḥibbī'yi,]*

Eşk-i çeşmidür **Muḥibbī'nüñ** ya bagrı kanıdur / Lāleler sanmañ görinen dāmen-i kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [muḥibbī'nüñ, -nüñ, -]*

Āsitānuñda kaçan göre **Muḥibbī'yi** raḳīb / Hīç olur mı ki ḥased aña ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [muḥibbī'yi,]*

muḥibbī: *Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it **Muḥibbī** gül gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından **Muḥibbī** ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa dek ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Yār işiginde koma öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tā ʿarş üzre iy **Muḥibbī** asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Çünki terk itdüñ **Muḥibbī'yi** dilā var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [muḥibbī'yi, -'yi]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ **Muḥibbī** ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi añar mürdesin / Çünki öldürdüñ **Muḥibbī'yi** gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [muḥibbī'yi, -'yi]*

Muḥibbī laʿl-i dildāra şarāb-ı nābı beñzetdüm / İşidüp cübbe çāk idüp ḫurūş itdi ṣafāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur gīce şuʿāʿum görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Cürʿası yāruñ **Muḥibbī** çün naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem tañ mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İster-iseñ bu **Muḥibbī** ḥaşre deñlü mest ola / Kāse-i gerdūn ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gördiler şīrīn edāda bu **Muḥibbī** şiʿrini / Eylediler ehl-i naẓm olan hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī agla añ yüzüñ karasın / Günāhuñ ʿafv ide ol şāh-ı şāhān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ṣabra ṭāḳat kalmadı yigdür sefer / Göndere vādīleri göñlüñi seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** gülüp evvel yüzüñe / İdiser soñra seni zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Yār ele alsa **Muḥibbī** zülfinüñ çevgānını / Ben daḫı top eyleyem başumı ol çevgān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ **Muḥibbī** ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla sakın dime ki bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿüryān idüp elinde dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Añ günāhuñı **Muḥibbī** gīceler / Eksük itme gözüñden āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī’ye dimişler cāna kıymaz / İlāhī sakla anı iftirādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 5). [muḥibbī’ye, -ye, -]*

Ola ki **Muḥibbī** göresin pāyı nişānın / Eṭrāfına dök göz yaşını kūyı gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [muḥibbī,]*

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿışḳuñ / ʿUşşāḳ serin ilt **Muḥibbī** temel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī’ye** cefā vü cevr gördüñ müsteḥaḳ / İy güzeller ḫusrevi iy şāh u iy sulṭān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [muḥibbī’ye, -’ye]*

İy **Muḥibbī** ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli saña diye hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Deryā-yı eşke düşse yimez **Muḥibbī** pervā / İki yanumda ‘aynum iki kabagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Kapuñda niçe yüz biñ kullaruñ var / İçinde yok **Muḥibbī** gibi miskīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī gönlini bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar anı ber-dār it ki çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [muḥibbī,]*

ʿĀşıḳ **Muḥibbī** döksün şu deñlü göz yaşını / Ġarḳ ola eşk-i çeşme yüzi nīlūfer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays’ı bu **Muḥibbī** dest-gīr / Eyleyelden ʿışḳ meydānında oldı pehlevān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı bu **Muḥibbī** şeb ü rūz / Ḥükm ṭuġrāsı gelelden berü sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ṣoḥbet-i ḫāṣ it ġam u derd ü belā gelsün / Kebāb it mā-ḥażar bagruñ gözüñ yaşı ṣarāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ḫāne kesdi bī-sütūn sengden **Muḥibbī** dirmedi / İtmese idüm derūn-ı āhdan aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Cevr ü cefāñı bilse **Muḥibbī** vefā ne tañ / Muʿtādum ezel çekmege cevr ü cefāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Pervāne-ṣıfat cānı **Muḥibbī** oda yakdı / Ġāyet bugün şākirem ol nāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Pāk ola dirse **Muḥibbī** jengden levḥ-i żamīr / Bir niçe yārān buluban nūş-ı sāġar eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Feraḥ ṣād u ġam u ġuṣṣa **Muḥibbī** gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Muḥibbī çıkma sakın togrı yoldan / Dimeyeler saña güm-rāhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī'den eger cān ister iseñ / Buyur sen tek hemān er-re'sü ve'l-ʿayn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [muḥibbī'den, -'den]*

Sanma ancak bu **Muḥibbī** ʿāşıḳ olmışdur saña / Ṣad-hezār var ʿāşıḳuñ ʿālemde şeyḫ ü şābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / Kim koyup yarın gidersin tut ki Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Hicr hemān derd-ile miḥnet hemān / Līk **Muḥibbī'de** maḥabbet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 5). [muḥibbī'de, -'de]*

Tīrüñden eger kaçura sīne **Muḥibbī** ger / Ḳatli ḥelāl ola aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Senden umar şefḳati mücrim **Muḥibbī** ḫasta-dil / Eyleyen sensin şefāʿat evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm bu ṭarīḳ-ı ʿışḳı çün / İy **Muḥibbī** dimesün kimse baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī şiʿr-ile irdüñ kemāle / Görenler dir ki naẓm içre ḥasensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 10). [muḥibbī,]*

Şemʿ-i ḥüsne iy **Muḥibbī** yak göñül pervānesin / Niçe kerre yanageldüñ şimdi küllī yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ʿāşıḳ-ı dīdār-çün olduñ saña devletdür / Yanuñda añmasun zāhid kişi ḥūr u cinān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ʿışḳ-ıla dīvāne oldı / Yanında görinür ʿaḳl issi mecnūñ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī āh kim zülfüñ ġamından / Müşevveş-ḫāṭır olmışdur perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter bil āsitānında / Diye dilber ki ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gökler olursa **Muḥibbī** tañ mıdur reng-i kebūd / Āteş-i dilden çıkan her dem duḫānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Māl u cāha bakmaduñ dünyādan olduñ çün berī / Ġuṣṣa vü ġamdan **Muḥibbī** dāyimā āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre her dem ḫāṣıluñ / İy **Muḥibbī** sen ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın göñülde niçe setr itsün / Olur ẓāhir yanan āteş dilümde dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı dime sakın / İy **Muḥibbī** kaldı ʿāciz çekmede pīl-i tenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ʿışḳ eri nāmūs-ıla ʿārı n’ider / Evveli ʿışḳuñ budur kim terk ola ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** dāduñı gūş eylemez ol seng-dil / Niçeye dek nāle kılup āh u feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī bil anı ṭāḳat getürmez / Olıcak bir kişi hem-rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Kūy-ı dilberde **Muḥibbī** olalı yārān saña / İtler-ile ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle ḥemdemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Yār eger aña **Muḥibbī** seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne sa‘ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿIşḳ cāmını **Muḥibbī** çün ezel nūş ideli / Geh melāmet gāh mest maḫmūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [muḥibbī,]*

Yarın olmaya **Muḥibbī** dir-iseñ perdeñ küşād / Cehd idüp açma bugün dünyāda kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿAdd olınmaz gerçi çokdur ʿışḳuñuñ dīvānesi / Ḫatm olındı bu **Muḥibbī’de** hemān ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [muḥibbī’de, -’de]*

Zülfüñe asıldı itmedi **Muḥībbī** āh u vāh / Kendi kendin eyleyen ber-dār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 7). [muḥībbī,]*

Tār idüp yaşuñ **Muḥibbī** eyledüñ çün al reng / Vaḳtidür şimden girü ḳāmetüñi çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** uyumaz tā kim göre düşde seni / Ṣubḥ olınca gözlerüm tek kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** sīm-i eşküm rūy-ı zerdüm var iken / Fāriġ olsam tañ mıdur ger dirhem ü dīnārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** kim ki gördi ol güzeller şāhını / Bārekallāh didi bu ḥüsne hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** korkaram ki ʿışḳumı fāş eyleye / Gelür oldı bu zebānuma benüm derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** būy-ı zülfini iletse ger ṣabā / Nāfesini döke yire reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Saña yitmez mi **Muḥibbī** egnüñe jende palās / Ziynet idüp niçeye dek idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** her kaçan yād idesin gül ruḫların / Gīceler bülbülleyin tā ṣubḥ feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** dilemez mihr ü vefāñı güzelüm / Rāżıyam beni cefā vü cevrüñle yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gözlerüm saḳḳāsı sular ḫāk-i pāy-ı dilberi / Bu **Muḥibbī** eyledi müjgānını cārub içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Yār ide naẓar ḫūn-ı ciger ile **Muḥibbī** / Çeşmüñe de sīneyi levḥ-i raḳam itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İsm ü resminden tırāş olmış **Muḥibbī** ʿālemüñ / Tekyesinde Ḫālıḳ'uñ şūrīde ābdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Buldı **Muḥibbī** çünki işigüñ gedālıgın / Īrān'a degül bel bile Tūrān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Saña tapşurdı **Muḥibbī** göñlini iy nūr-ı Ḥaḳ / Enbiyālar serverisin aduñ olmışdur Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Ḫāline müşg zülfine diyen **Muḥibbī** ʿanberīn / Beñzedüp billūr-ı cisme dise tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Görse **Muḥibbī** yüzüñi ırmaya andan gözini / Farḳına anuñ dutsalar tīġ-ı helāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sakın āh itme **Muḥibbī** ʿālemi anı yakar / Şuʿleler kim zāhir olur sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Ser-i kūyuñda ʿışḳuñla **Muḥibbī** ḫāk-i rāh olsa / Vefā būyı gele her dem çürimiş üstüḫvānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** gül ruḫın yād eylesem bülbül gibi / İñlerem tā ṣubḥ olınca āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī sözleri yigdür bugün çün dürr ü gevherden / Nigārā gūşvār idüp kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Kār idüpdür cānuma ḥasret **Muḥibbī** bilmezem / Kimden olur derdüme dermān kime yalvarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Şöyle ḥayrānam **Muḥibbī** bilmezem hīç kendümi / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından yiyüp esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Cev eküp umar mısın kim ola gendüm ḥāṣıluñ / İy **Muḥibbī** her ne kim ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Her kaçan görse **Muḥibbī** zülfinüñ çevgānını / Cān u dilden başını meydāna iltür top içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Bir naẓar kılsañ **Muḥibbī** maḥv olursın sen hemān / Bir gören bir daḫı görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** cān virüp kūyında hīç bilinmedi / Pādişāh-ı dehr añmazsa ʿaceb mi bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿĀlemi gezdi **Muḥibbī** bulmadı ehl-i vefā / Kimsesi yok senden artuk yā İlāhe'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī naḳd-i cān iltüp dile bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Cihān mülkine şāh olmak gerekmez bañā ʿālemde / **Muḥibbī** kapuña ḫiẕmet ider kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bende imiş yār bilmezdüm **Muḥibbī** ḥayf kim / Her yaña bilmezligümden arar idüm yārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** cān u dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini her būd u her nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** sırruñı ketm eyle iẓhār eyleme / Şöyle sakla anı cān-ı nā-tüvānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Livā-yı āhı kaldurdum **Muḥibbī** şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm ġam olup eşkümle yürür bir sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿIşḳdan özge ʿāşıḳa yokdur **Muḥibbī** çün kemāl / ʿĀşıḳ olan ʿışḳdan özge kemāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İtlerüñle hem-dem olmak iftiḫārumdur benüm / Bu **Muḥibbī** bundan özge iftiḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Muḥibbī dīdeden bārān-ı eşki / Döker gülzār-ı ḫüsnüñ tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı **Muḥibbī** çün türāb / Cürʿañı cānā dirīġ itme gel ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Vādī-i ʿışḳa **Muḥibbī** düşeli Mecnūn-vār / Başı üstinde yapar kuşlar yuvayı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Düşdi **Muḥibbī** yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā dirīġ sunmadı bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Elde **Muḥibbī** cān u dili tuḥfe eyle kim / Kim bī-ḥad yine öpmediler şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Gördi **Muḥibbī** zülfüñe müşg-i Ḫıṭā didi / Ol dem bu dem yüze dutar şermesār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** baḥr-ı dilde bulmaga söz gevherin / Ṭālib-i dür-dāne sensin ṭālib-i dür-dāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Ẕikr itdi laʿl-i nābuñ oldı **Muḥibbī** ser-mest / Soñra ġubār-ı ḫaṭṭuñ añdukda oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ister iseñ bulasın genc-i viṣāl / İste gönlüñde bulursın geçme sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** her yañadan gelse ġam olma melūl / Çünki açar her dili ġamgīni ṣaḥrā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Naḳd-i cāna aldı āḫir dilberüñ bir būsesin / Assı itdi bu **Muḥibbī** dōstlar sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Kalmaya zerrece ġam başı ire eflāke / Keremüñden bu **Muḥibbī** kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** işidüp aḥvālümi çūbān-ı ʿışḳ / Eyledi baña vaṣiyyet cāme-i peşmīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle bir dem pendümi / Bu **Muḥibbī** kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** durmadan söz dürlerin ḫarc eylesün / Baḫr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Bezm-i ġamda iy **Muḥibbī** ʿāṣıḳ-ı ṣūrīdeler / Cān u dilden nāle kılsun ḳaddini çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** māh-rūlarda vefā emr-i muḥāl / Añlaram ebleh anı ʿömr-i vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** gibi ol çāk-i girībān yürisün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 3). [muḥibbī,]*

Leylī zülfüñsüz **Muḥibbī** oldı Mecnūn'dan beter / Gitdi ʿaḳlum ṣabrum iy zülf-i siyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 8). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** gibi bulmazsın yoluñda bir daḫı / Terk-i cān ide yoluñda sen boyı şimşād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez bu **Muḥibbī** çeşmine / Ser-te-ser ʿarż itseler aña gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** gibi yokdur zülfinüñ çevgānına / Başını top eyleyüp yolında ġalṭān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gülsitānında **Muḥibbī** her gice tā ṣubḥa dek / Gözlerin yummaz ider bülbül gibi āh u fiġān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Rāh-ı kūyuñda yürür bir laḥẓa ārām eylemez / Bu **Muḥibbī'dür** ġamuñ kendüye yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [muḥibbī'dür,]*

Muḥibbī sırrını fāş itmeyiser / Cefā tīġıyla kesseñ başını sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sehv-ile bir kez **Muḥibbī** kuluñı yād itmedüñ / Gerçi kim gitmez ḫayālüñ tā ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī yüzüñi gördi ferāmūş eyledi ʿaḳlın / Ayaguñā niṣār itdi güherler çeşm-i pür nemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Tīri olmasa **Muḥibbī** cān u dil eglencesi / Murġ-ı dil çokdan uçardı sīne-i ṣad-çāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Anuñ derdi devādur zaḫmı merhem / **Muḥibbī** derde dermānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿAhdine durmaz **Muḥibbī'yi** salar ferdālara / Beñzer ol meh-rū varup görmiş Karaman illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [muḥibbī'yi, -'yi]*

Düşdi belā vü miḥnete dil başdan aşdı āh / Beñzer **Muḥibbī** yine ki sen baḫr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Lebleri yādına ʿiyş eyle ki gül hengāmıdur / Çün geçen geçdi **Muḥibbī** bir daḫı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Ġamzelerle öldürürse lāʿl-i nābı dirgürür / Ḫāk-i pāyından **Muḥibbī** bir dem anuñ gitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ʿışḳ ara terk itmeyince cān u ser / Vuṣlat-ı cānān muḳarrer girmez ele rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Degül mi gün gibi rūşen **Muḥibbi** ʿışḳ saklanmaz / Akar bu gözlerüñ yaşı kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [muḥibbi,]*

Ḫāk-i derin **Muḥibbī** başuñdan eksük itme / Başuñda ol hemīşe tāc-ı sa'ādet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy **Muḥibbī** ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** sūz-ı Ḫusrev'den yakar çünki çerāġ / Ehl-i naẓmuñ arasında pes neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Niçe bir ġaflet **Muḥibbī** aç göz uyḫudan uyan / Çün bilürsin kim içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger işide ehl-i ḫıred / Diye taḥsīn **Muḥibbī** saña şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿIşḳ mıdur bu **Muḥibbī** sīnesine dāġ urup / Āḫir anuñ gözleri yaşını deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / **Muḥibbī** baş çıkar her dem yüri miḥnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ḫāk-i deriyle gözlerümi rūşenā ider / Varmaz **Muḥibbī** kimsene hergiz ṣabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Göñlümi gönderdüm evvel kūyına dildārumūn / İy **Muḥibbī** ögrene ol bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gevher-i naẓmına eylegil **Muḥibbī'nüñ** naẓar / Gūşuña dak her sözi yigdür anuñ dürdāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 5). [muḥibbī'nüñ, -'nüñ]*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko dem dem sūzināk olsun / Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den yakar mīr-i suḫensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı ile bülbül gibi gūyā / Bugün gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** cān virür ol serv-i ḳāmetden cüdā / Cāna düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Cürʿa-i cāmı **Muḥibbī** çün naṣīb-i ḫāk imiş / Cān u serden geç ko cism olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bī-vefā yāruñ **Muḥibbī** cevrini maʿẕūr tut / Yārsuz kalur cihāñda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy **Muḥibbī** dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** sor baña ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Devr-i gülde iy **Muḥibbī** al ele peymāneyi / Furṣatı fevt itme żāyiʿ kılma ʿömrüñ bir demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Belā-yı hicre cān virdüm **Muḥibbī** / Ki oldum vaṣlı ile āşinā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿālemde maḳṣūdum / Bunı sanma ki ʿālemde **Muḥib[bī]** ʿizz ü cāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [muḥib[bī],]*

Muḥibbī ol kemān ebrū meger ʿāşıḳların kırmış / İki şehper sokınmış gör başına sünbül-i terden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Dilde kılmaga ḫayālüñ naḳşını / Bu **Muḥibbī** niçe naḳḳāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿömri çün gendüm gibi / İy **Muḥibbī** baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy **Muḥibbī** dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** tolaşaldan dil saçı zencīrine / Mesken itdüm rūz u şeb Mecnūn gibi ṣaḥrāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ʿahd ider ʿahdine tīz turmaz döner / Şöyle beñzer nāz-ıla şāh-ı Karaman'dur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bī-sütūn'dan muḥkem iken iy **Muḥibbī** kūh-ı ġam / Kūhkenlik sanʿatında ben daḫı verzīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Varsa **Muḥibbī** kapuña cān tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl n'ola bu kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Görmese cānā seni olmaz **Muḥibbī'ye** ḥayāt / Anuñ-içün tende cān çeşmümde nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [muḥibbī'ye, -ye, -]*

Dil nişān itmiş **Muḥibbī** atagör ġamz okların / Olmaya kim usanup ya kaşlaruñı yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Yollar üstinde **Muḥibbī** niçe ḫāk oldı yatur / Kūyuña ileticek bād-ı seḥerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sebzezār oldı **Muḥibbī** vardugında ḫaṭṭ-ı yār / İy gözüm merdümi şimden girü nemnāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sīneñ dögicek āh **Muḥibbī** koma elden / ʿUşşāḳ ara şuʿle-i āhuñ ʿalem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bī-amān çeşm[i] **Muḥibbī** eline ḫançer alup / Kırup ʿuşşāḳını boyınca girer kana degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** daʿvet itme meclise meh-rūlar[ı] / İḫtiyār eyler m[i] hīç sulṭān olan kul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ruḫları şevḳine her şeb-tā-seḥer / Bülbül-i şūrīde-veş nāle [vü] feryād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini zencīr ider gördüm çün ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Mest olur gāh **Muḥibbī** lebüñi z̲ikr idicek / Gāh ġubār-ı ḫaṭı fikrüñ ile ḥayrānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İçüp şārāb-ı ʿışḳı ser-mest iken **Muḥibbī** / Ḫaṭṭ-ı ġubāruñ añdı mest idi oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Okuduñ lü'lü' dişinden iy **Muḥibbī** çün ḥadīs̲ / Anuñ içün oldı eşʿāruñ senüñ dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Dilemezse rūz-ı maḥşerde **Muḥibbī** destini / Dāmeninde yāra diñ cevr ü cefāyı kılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Alduñ **Muḥibbī** göñlini īmāna ḳaṣd idüp / Zülfüñe uyup yoḫsa müselmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** serv ḳaddin görse gülşende çınār / El duʿāya kaldurur ol ḳāmet-i bālā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm dil didi / Belki düşüñdür **Muḥibbī** ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Göñlin alınca **Muḥibbī'ye** vefā gösterüp āh / Pes neden soñra dönüp cevr[i] firāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [muḥibbī'ye, -ye, -]*

Cān naḳdini yolında **Muḥibbī** ide īs̱ār / Ol yār gelür diyü baña tek ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Yimezem dünyā ġamın ben ḥ∨āce-i dünyā gibi / İy **Muḥibbī** anuñ içün fāriġu'l-bālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Ārzū itme viṣālin iy **Muḥibbī** fāriġ ol / Sen gedāsın bir ḳalender ol ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Zülf[i] çevgānına top eyle **Muḥibbī** başuñı / Dogıcak lā-büd kişi merdāne gerek anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İremezsin ol boyı servüñ **Muḥibbī** pāyına / Rāh-ı ʿışḳında eger eşk-ile Ceyḫūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Evvel āḫir bu **Muḥibbī** senden umar maġfiret / İki ʿālemde çü sensin raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī sözlerin taksañ n'ola gūşuña iy dilber / Yig alurlar anuñ ḳadrin bilenler dürr ü gevherden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ger buyursañ cān fedā ide **Muḥibbī** yoluña / Ādem olan ad u sanın terk kılmaz cān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** benī-ādemde vefā kalmadı hīç / Sen de Mecnūn-ṣıfat tut yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Ne buldı ise buldı **Muḥibbī** göz ucından / Göñlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī'ye** vefā idem didüñ itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur dōstum gel ʿahd ü peymanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [muḥibbī'ye, -ye, -]*

Bu **Muḥibbī** dem-be-dem ḫūn-ı cigerle bisleyüp / Ḥāṣıl itdi sīnede tīrüñle peykān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī kimseye mülk-i cihān degül bāḳī / Göñül virüp aña bu iʿtibārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İden **Muḥibbī** göñlini ġāret gözüñ degül / Baş baş ḫarāmī ġamzelerüñ bir ḫarāmī sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle / Maḥabbet baḥrına girdüm görinsem tañ mı māhī ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Zülfi bendinde görüp sormaz **Muḥibbī** ḥālüñi / Ḥālini bilmez giriftāruñ giriftār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Maḥabbet şāhı geldükçe **Muḥibbī** kişver-i dilde / Dögilsün sīnemüñ ṭablı cihān tolı ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ġamzeler ẓulm-ıla öldürürse lāʿlüñ dirgüren / İy Mesīḥā-dem **Muḥibbī'de** gel eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [muḥibbī'de, -'de]*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki başumda dūddur / Görinen budur **Muḥibbī** dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu **Muḥibbī** derdmende mekr ü al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Çünki gördüñ ṭāḳ-ı ebrūsın **Muḥibbī** secde kıl / Ḳıbleden dönsün yüzi ol ḳıblegāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Şāh-ı ġam gelse **Muḥibbī** bu göñül ḫānesine / Pāyına dür dökerem dīde-i giryānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Meclis-i ġamda **Muḥibbī** içicek ḫūn-ı ciger / Ney gibi ṣubḥa degin göñlüñi gūyā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Kaʿbe kūyuñı varup yine ṭavāf eyleyüben / Ko **Muḥibbī** kuluñı yoluña ḳurbān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Yār ister çün **Muḥibbī** ola bu göñlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ko kılsun gül gibi dildār ḫande / **Muḥibbī** āh u eşküm bād u bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ol perī insāna görinmez kaçar / Līk hīç gitmez yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ola kim yārun bile aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr içinde ḥālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** devlet-i dāreyni bulur şübhesüz / Kim ṣafā-yı ḳalb-ile ḫālī degül tevḥīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İçmez **Muḥibbī** yire ine Zühre-i felek / Suna şarābı ger ḳadeḥ-i āfitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy **Muḥibbī** yok yire bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gideli kūh-ı belāya bu **Muḥibbī** dōstlar / Almadı yanınca hergiz ġamdan özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bunı kim gördi ki bir kez işidüp evṣāfını / Bu **Muḥibbī** cān vire ibn-i falāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Zülfi çevgānına top eyle **Muḥibbī** başuñı / Çünki meydān-ı maḥabbetde bugün merdānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Benden örgensin **Muḥibbī** yanmagı pervāneler / Eylemez taḥṣīl-i ṣanʿat görmeyen üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** umma dünyādan vefā / Kime itmişdir vefā bu pīre-zen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Şiʿr-i pür-sūzuñ **Muḥibbī** çünki bir eglencedür / Ḫālī olma bir nefes ʿālemde sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül gibi efġān / Sakın iy ḫūblaruñ şāhı anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Cān virüp sanma **Muḥibbī** alasın bir būseyi / Kimseler ḥüsni metāʿına ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı **Muḥibbī** dil nişān / Ol kaşı yaya diñüz kirpüklerin tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Yandı maḥv oldı **Muḥibbī** şemʿine pervāne-veş / Andan ummañ dōstlar şimden girü nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı **Muḥibbī** bil saña yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Cevri çok itse **Muḥibbī** ġam degül ol nāzenīn / Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sāḳī-i mehveş elinden nūş kıl cām-ı şarāb / İy **Muḥibbī** çün ġam-ı devrān ile nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** ṣanemā ḫāl-i siyāhuñdan ırak / Dem mi var sīnesine yakmaga dāġ anuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Yanar firāḳuñ odına cān bülbüli pervāne-veş / Yansa **Muḥibbī** tañ mıdur ol laʿl-i āteş-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [muḥibbī,]*

ʿIşḳı sakla **Muḥibbī** sīneñde / Ele girmez bu yādigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Çevgān-ı ser-i zülfine başuñı **Muḥibbī** / Top eyle ki ʿuṣṣāḳ ara bir hüner olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ḫāne-i ʿuṣṣaḳa āteş salmaga / Ruḫları ẕikriyle şiʿri sūznāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez akar turmaz görenler dir ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī'nüñ kelāmı dehri tutdı / Eger var-ısa eydüñ bir suḫen-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 5). [muḥibbī'nüñ, -'nüñ]*

İy **Muḥibbī** sen sen ol bakma sakın āyīneye / Yüz karasın göresin korkum bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Seyr-i gülşen idicek nāz-ıla görüp diyeler / Bu **Muḥibbī'nüñ** alan göñlini budur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [muḥibbī'nüñ, -'nüñ]*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur **Muḥibbī** şöyle kim / Damla damla damzadurlar agzuma penbeyle su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Çün yiter elde **Muḥibbī'ye** bugün köhne sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem ü ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [muḥibbī'ye, --(y)e]*

Kamu dillerde vardur ẕevḳ-i Kaʿbe / **Muḥibbī'de** velī var şevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [muḥibbī'de, -'de]*

Muḥibbī ʿışḳı terk itmek ne mümkin / Ki ḫūblar sevmek olmışdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [muḥibbī,]*

Muḥibbī terk kıl dünyā-yı dūnı / Tenüñden eksük oldı dut ki bir mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gözüm yaşına ġarḳ iken bu ʿālem / **Muḥibbī** yandı virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** lāʿlin añup aglama / Çün żarar eyler şeker tengine su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ḫastaya dermān bulınmaz / Meger laʿli ola ol derde dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ cāna tartar / İki çeşmini kılmışdur terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ḫandenüñ ardınca vardur giryesi / Anuñ içün dāyimā nā-şādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [muḥibbī,]*

Āh eylemegil gün yüzine karşu **Muḥibbī** / Tā jeng-i sehāb-ıla ḫafī olmaya ol rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** kimse gūş itmez bilürsin nāleñi / Sakın aldanma dise künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī lāʿl-i nābı ḥasretineden / Varur her dem mey-i ṣaḥbāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Şām-ı miḥnetde **Muḥibbī** key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel vir ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu **Muḥibbī'de** yine / Niçe mekkār niçe ʿayyār niçe cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [muḥibbī'de, -'de]*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir ḳadeḥ sundı didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Nālesi eflāke irdi bu **Muḥibbī** ḫastanuñ / Pes nedendür gūşuña girmez senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Söylemez cānān **Muḥibbī** līk ammā dir ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** şiʿrini yārā güzāfın añlama / Ṣıdḳı var iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** pādişāh-ı ʿālem olmışken bugün / Kapusında olmaga derbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Ruḫlaruñsuz bu **Muḥibbī** gīceler nālān olur / Bülbülüñdür n'eylesün gülzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Maʿnā gülini itdi çün iẓhār **Muḥibbī** / İletdi seḥer yili anuñ būyını her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī gülşen-i ḥüsni görilmez / Çekildi ḫaṭṭı oldı aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Görüp cemāl-i şemʿüñ pervāne-veş **Muḥibbī** / Zülfüñ şebinde her dem yanar o nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sular gibi **Muḥibbī** taşdan taşa başını / Urup derūnı ḫālin söyler çınāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gerdūnlayın iki taş sīne döger **Muḥibbī** / Akdukda eşk-i çeşmüm kūyında yāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Didüm öldi **Muḥibbī** didi ol yār / Gedālar ölse şāh eyler mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Añ günāhuñı akıt göz yaşını ṣubḥa degin / Beñzesün baḥra **Muḥibbī** yaşuñı şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Vaṣlını ummak **Muḥibbī** dil-rübānuñ key bedīʿ / Bunı kim gördi gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ġam meclisinde oldı **Muḥibbī** hevāyī āh / Gūşın tutalı nāle-i nāyuñ ṣadāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** n'ola ger itmese dünyāya naẓar / Hīç deryā-dil olan meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan bu **Muḥibbī** maʿrūf / Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde bu dil Ẕü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Göreliden deyr içinde bu **Muḥibbī** muġbeçe / Eyledi cārūb müjgānın hemān ḫumḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī pādişāh-ı dehr-iken āh / Özin kul itdi ol ʿālī-cenāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Çeng idelden **Muḥibbī** ḳāmetini / İñiler oldı çün rebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Rūy-ı zerd-ile **Muḥibbī** eşk-i surḫ şāhid yiter / Kanda varursa ikisi ʿışḳuma ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Rāh-ı ʿışḳuñda **Muḥibbī** cān virürse ġam degül / Niçeler kaldı taḥassür irmedi bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gel dirīġ itme **Muḥibbī'den** zekāt-ı ḥüsnüñi / Saña bu ḥüsni viren Perverdigār'uñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [muḥibbī'den, -den]*

Māh-rūlarda **Muḥibbī** çün bilürsin yok vefā / Ya ne sergerdān idersin bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī bulur elbette o devlet / İden ḫıdmet ol ulu āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İrmege zülfüñ şebinde bu **Muḥibbī** kūyuña / Dūd-ı āhı başına semmūrdan bir şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Çenge döndi ḳāmetüm ġamdan **Muḥibbī** mūlarum / Kana boyandı dönüp her birisi evtāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür **Muḥibbī** hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gözlerüñ yaşını ḫarc eyle **Muḥibbī** yolına / İy gözüm merdümi fikr eyleme deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Şiʿr içinde **Muḥibbī** aḳrānuñ / Var-ısa sunsun el sunam niçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ko saña cevr ü cefālar kılsun / Yiridür göñlüñi çün bagladuñ ol bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu ko yansun **Muḥibbī** cān u dil / Yanmagı şimden girü taʿlīm idem pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ruḫları şevḳıne yakup dil ü cān şemʿ gibi / Bu **Muḥibbī** yumada dāmānını kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ġonca-veş yār-ı **Muḥibbī** ola kim ḫande kıla / Her seḥer dīdelerüñ yaşını bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Vefāyı görmek isterseñ **Muḥibbī** māh-rūlardan / Şikāyet itmeyüp dāyim rıżā göster cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** niçe bir cān eridür būseñ-içün / Başuñ-ıçun güzelüm yok dime iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī'ye ezelden naẓm ʿaṭādur / Deger her sözi yüz biñ āferīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 5). [muḥibbī'ye, -'ye]*

Dil laʿl-i lebüñ firi-y-le mest olup eydür / Luṭf eyle **Muḥibbī** kuluñı cānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ḫıred bilmez **Muḥibbī** sırr-ı ʿışḳı / ʿAyān olmaz bu degme ḫurde-bīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Niṣār it gevher-i çeşmüñ irerseñ pāy-ı dildāra / **Muḥibbī** lāyıḳı budur viresin cānı ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Alsa **Muḥibbī** yār ele ger ġamze okların / Ḳurbān eyle cān u dili kaşı yasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** sözi gevher mi ve yāḫūd billūr / Okıyup taḥsīn aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī terk-i cān itmez dir-imiş / İnanduñ ol raḳīb-i bed-nihāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī her ne kim virdiyse dünyā / Alur aldanma āḫir ol ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Vuṣlat-ı cānān gerekse kıl **Muḥibbī** terk-i cān / Yoḫsa bu olmaz müyesser bir kurı sevdā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿĀrif-iseñ iy **Muḥibbī** sırr-ı ʿışḳı rinde sor / Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gül yüzü vaṣfında didi **Muḥibbī** bir ġazel / Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ser-te-ser bu ʿāleme sulṭān iken / Bende olduñ ʿışḳa āh u vā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** saklar-iken ʿışḳum oldı āşikār / Eşk-i surḫ u rūy-ı zerdümle ʿayāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Görse **Muḥibbī** cevrüñi artuk sever seni / Artur cefānı ẓāhir olur imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ne tīz unıtduñ eyā dōst **Muḥibbī** kuluñı / Çok zamān idi müşerref idi dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʻĀşıḳ **Muḥibbī** bulsa yiter ol saʻādeti / Ḫāk-i derinde ola muḳadder varup öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [muḥibbī,]*

Muḥibbī sözleridür dürr ü gevher / Gerekdür eyleñ anı gūşvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī seg raḳībi ʿavʿavından / Ser-i kūyuñda buldı avlayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Kendü ḥālün fikr kıl ko ġayrılar aḥvālini / İy **Muḥibbī** sen sen ol bir kimseye lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Cām içre gördi rūyuñ oldı **Muḥibbī** ḥayrān / Kim gördi böyle ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [muḥibbī,]*

Cān fedā itmez **Muḥibbī** yoluña dimiş raḳīb / Sümme vallāhi yalandur dōstum tek sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Gevher-i eşki **Muḥibbī** yolına eyle niṣār / Ola kim ide naẓar çeşm-i güher-pāşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Cūş idüp iy **Muḥibbī** yine göñül / Didi bu şi'ri ḫoşça rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [muḥibbī,]*

İtmez **Muḥibbī** ʿışḳ eri bülbül gibi güle / Pervāne-veş yanup yakılup döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī bīvedür dünyāya bakma / Anı beñzetme sakın nev ʿarūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Vaṣf-ı ruḫını itdi **Muḥibbī** daḫı rengīn / Kimse dimesün söz konabilmez sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Çekem dirseñ **Muḥibbī** ʿışḳ yayın / Gerek kavs-i ḳuzaḥ ola kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Cūş idelden **Muḥibbī** çeşme-i eşk / Ṭa'n ider oldı baḥr-ı 'Ummān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī rāyegān söz gevherini / Sakın virme bilen alur bahāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāṣāsında ol dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī her yaña çekdi sipāh-ı naẓmın[ı] çün / Diñ imdi ḳaṣd iden gelsün inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ġamzesine dil nişān it / Kaşı yayını dilber aldı deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī mey içelden çeşm-i mesti / İder gün başına biñ ser şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Maʿṣūḳ her ne itse **Muḥibbī** ko eylesün / Hīç girmesün kimesneler anuñ arasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** yitüre ṭāʿat u zühd ü veraʿı / İç diyü yār işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Deryūze idegeldi yüzin göre **Muḥibbī** / Maḥrūm anı eyleme gel sāyil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Derdüñi devā bildi ḳabūl itdi **Muḥibbī** / Bu re'yi kılur kimse mi var ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ efser itdi / Virür mi anı tāc-ı cevherīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Şābāş diye her kim işide bu naẓmuñı / İtdüñ **Muḥibbī** şiʿrüñi çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Herkesüñ konmış **Muḥibbī** ṭāliʿindedür ezel / Bülbüle şūrīdelik zāġ u zaġan kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Baksa **Muḥibbī** yüzüñe akar gözi yaşı / Gün yüzine neẓẓāre iden kişi ya n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Her kim okursa uşbu **Muḥibbī** ġazellerin / Raḥmet aña ki raḥmet-ile bir duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** kanda varup eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm ikisi ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī luṭf-ı ṭabʿuñdan maʿānī gevherin ʿarż it / Dilüñ ġavvās olup baḥr-ı naẓımdan buldı çün behre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** gözleri yaşı olup āb-ı revān / Dōstlar itmeñ taʿaccüb dönse Żāb'uñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī pençesi ʿışḳuñ katıdur / Demürden olsa döymez aña pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 10). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** götürürse yār zülfinden niḳāb / Gözlerüm yaşı o dem pāyına akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Nigārı vaṣf kılsa bu **Muḥibbī** / Gözi yaşın döker mānend-i jāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Tañ degül dil mezraʿın bārān-ı eşk itse ḫarāb / Gün yüzüñ görmez **Muḥibbī** oldı bir niçe sene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Seni yoldan çıkarur bil **Muḥibbī** / Eger dil baglu kala zülf-i kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Su gibi gördügi maḥbūba **Muḥibbī** meyl ider / N'eyleyem derdā dirīġā ḫāṭır-ı meyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī katıdur göñli nigāruñ / Ol istiḥkām yokdur şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Kanum dökeli buldı **Muḥibbī** beni āḫir / Ṣayyād bula ṣayduñ izin bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Lebleriüñe beñzedügiyçün senüñ iy māh-rū / Raġbet eyler bu **Muḥibbī** dem-be-dem peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ölse **Muḥibbī** ʿışḳ-ıla kan-ıla yuyasız / Maḥşer güninde kalka-bile tā o kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Seyl-i eşküm egnüme geydürdi gülgūn cāmeler / İy **Muḥibbī** kim göre taḥsīn ide göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gül gibi sen geşt-i gülşen eyle dāyim ḫār-ıla / Bülbül-āsā bu **Muḥibbī** iñleye hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī müşkil işdür ʿışḳ bāzı / Kimesne dutmasun bunuñla pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** yār götürse yüzinden ger niḳāb / Māh-rūlar her biri barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Çekse ḫançer gözleri kaçma **Muḥibbī** karşu var / İki kāfir ḳaṣd ider tut bir Müselmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī bu cihānuñ yok ṣebātı / Hemān ancak gözüñ açup yumınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Baḥr-ı eşk içre **Muḥibbī** bu göñül zevraḳını / Ġarḳ ide ṣarṣar-ı āhum eger ol bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī yok-durur şekkerde lezzet / Melāḥat ki komış Ḥaḳ ol dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İçdi **Muḥibbī** meygedede cürʿa-i lebüñ / Kalmadı aña medrese vü meyl-i ḫānḳāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** kime baksañ bil anı ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma gördükde göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī terk kıl cān-ıla başı / Bulınmaz bu ṣadāḳat degme erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 4). [muḥibbī,]*

Didi agzuñ **Muḥibbī** mīme beñzer / ʿAceb mi beñzede zülfiñi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ser-i kūyında kaçan āh idesin / Şöyle āh eyle ki şuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿIşḳ ehline güler idi bir zamān-ıdı / Bilmezdi **Muḥibbī** ki kendi başına da gele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ṣol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / Görenler didiler beñzer bi-ʿayni yaşuña Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gelse **Muḥibbī** ṣādī ġam ardıncadur gelür / Dehrüñ hemīşe ḥāli budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Baksa **Muḥibbī** yüzine göz yaş-ıla tolar / Mümkin degül gül yüzine niçe bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ʿışḳa düşdüñ ʿāşıḳ oldun / Anuñçün şiʿrüñ oldı ʿāşıḳāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** göñlümi gönderdüm almadum ḫaber / Kanda gitdi gelmedi bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ḫışm ile eylersin naẓar ya kaşlaruñ çīn eyleyüp / N'itdi **Muḥibbī** ḫasta-dil yok mı nihayet kīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Olur mı ki **Muḥibbī** ʿacabā ʿālem içinde / El vire anuñ sevdücegi gire kucağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī bakma aṭlās u ḥarīre / Neñe yitmez senüñ bir dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** her ne yirde cāy ide sulṭān-ı ʿışḳ / Cān u dil ḫākister eyler üstüḫ∨ānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Her ne çekesin saña **Muḥibbī** maḥal oldı / Kaç kerre didüm zülfine dil virme dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İdiser āhum **Muḥibbī** varumı cümle telef / Bād-ı gerddür uğradı sanki gelüp ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Başumda bir kara yazu imiş geldi ḫaṭ-ı cānān / **Muḥibbī** her ne yazu ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Günāhı çok velī kesmez ümidin / **Muḥibbī** sıgınur Perverdigār'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bilmez **Muḥibbī** kimsene ʿışḳuñ rumūzını / Bir mes'eledür ki ḥall olınmaz kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī'nüñ hemān ancak murādı / Yüzin sürmek diler ol āsitāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 5). [muḥibbī'nüñ, -'nüñ]*

Bu **Muḥibbī** gibi ʿāşıḳlaruñı kırmag-ıla / Sende bu ḥüsn olıcak ʿışḳ eri sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Şeb-i zülfünde laʿlüñ āb-ı ḥayvān / **Muḥibbī** oldı ol ḥayvāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Naẓm u eşʿāruñ **Muḥibbī** sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / Çün virür bir nükte korsañ n'ola Selmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Kimse yārūñ iy **Muḥibbī** añlamaz māhiyyetin / Niçe müşkiller egerçi ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Şayda çıkmış nāzenīnüm iy **Muḥibbī** ṣayd içün / Key saʿādetdür bulına başuñ ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Var mıdur bir gīce ya gündüz **Muḥibbī** ḫastanuñ / Semege başı irüp nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Evvel[i] pāk it **Muḥibbī** gel derūn-ı sīneñi / Ẕikr-i Ḥaḳ girmez bulınmaz olsa dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Meclis içre bāde içdükde lebini rāyegān / Bu **Muḥibbī** reşk ider her laḥẓa her dem sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ko cefā sengini dildār / Ol atdukça sen ‘ışkı muḥkem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Hergiz viṣāli saʿy-ile girmez **Muḥibbī** çün ele / Her yaña cidd ü cehd-ile varup tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Feyżin **Muḥibbī** bir iki peymāneden bulup / Şeyḫ-i şehir ayırmadı çekdi basdı çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Āh eyle yaşuñ ola **Muḥibbī** e<u>s</u>er ide / Te’<u>s</u>ir ide āb u hevāña dil-i ḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Lebüñ yādına cān virdi **Muḥibbī** / Megesler cān virürler engübīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** yine söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / Cümle naẓm ehli görüp reşk ide bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gūş eylemez yār eger olsa **Muḥibbī** / Bu ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte ṣad bār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Göñlini virdi **Muḥibbī** cān daḫı virse sezā / Ne içün bakardı anuñ gibi bir ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Çün göñül maḫzen çıkar andan **Muḥibbī** cevheri / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İtme efsūn[ı] **Muḥibbī** çekmegil beyhūde renc / Sana rām olmaz perīdür degme efsūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿIşḳuma gözüm yaşı **Muḥibbī** nişānedür / Ḫūn-āba dönüp akdugı her sū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Dirsin **Muḥibbī** pāk dilem [ü] pāk dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī saḫtdur ʿışḳuñ kemānı / Çekilmez sanma el sun ol kemāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Raḳībüñden **Muḥibbī** iḫtirāz it / Degüldür iʿtimād itmek Yehūd’a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Gözinden ḫūn akıtdı bu **Muḥibbī** / İdüp sen serv yaşı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbi şākir olup alur ʿibret / Bakup dünyāda olan inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 5). [muḥibbi,]*

Saʿy it **Muḥibbī** tā bulasın Kaʿbe-i murād / Düş vādīlere cehd ile ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İster **Muḥibbī** vaṣlını salar anı ferdālara / Ancak cefā inʿām ider var ola bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Muḥibbī meclisi ġamda bu göñlüm / Fiġān u nālelerle döndi nāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** mest idüp lā-yaʿḳıl itdi būsesi / Beñzedürsem leblerini kimse ʿayb itmez müle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İçdi **Muḥibbī** çünki maḥabbet şarābını / Mest ola yata ḥaşre degin sanmañ ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī agla sen dildār gülsün / Saña girye sunılmış aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Niçe yıldur señekdür bu **Muḥibbī** / Vefā ṭavḳın n'ola kılsañ kılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Derāġūş eyleyem dime **Muḥibbī** / Miyānı mū-durur gelmez miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 9). [muḥibbī,]*

Göñül şehrine gelse leşker-i ġam / **Muḥibbī** güm-dur[ur] tārāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Oyunda māt ider dünyā **Muḥibbī** / Gerekse kendüñi leclāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Kuluñdur āsitānuñda **Muḥibbī** / Anı ʿışḳ ehline ser-tāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gözlerüm yaşı **Muḥibbī** seyl olur bir gün benüm / Hīç żarar itmez mi cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** gün yüzinde zülf-i yārı dir gören / Sāye salmışdur bulut ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī redd olup maḥrem raḳībüñ / Katuñda bir seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Fikr kılma iy **Muḥibbī** sakın assıla ziyān / Er odur kim aña bir būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** dil-i dīvāneyi bend itdi nigār / Boynına kākülini dakdı selāsil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ḥālin ʿarż itse **Muḥibbī** raḥm kılmazsın aña / İy vefāsı yok nedür bunca teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İşidelden lebüñe bāde beñzer / **Muḥibbī** tañ mı meyl itse şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 8). [muḥibbī,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter kim / Kul olduñ cān-ıla ol āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** yür[i] var kūy-ı ḫarābāt eri ol / Alayın dime sakın ad-ıla sanı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** kim bilürdi derd-i dil aḥvālini / Okımasa defterin almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken **Muḥibbī'den** dirīġ idüp / Dimez muḥtāc imiş ġāyet ider āh ol ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [muḥibbī'den, -'den]*

Gülşen içinde **Muḥibbī** tevbeyi kim saklaya / Sāḳi-i gül-ruḫ elinden cām-ı gül-nārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Leylī zülfin bu **Muḥibbī** boynına zencīr idüp / ʿAṣr ara Mecnūnlayın kendüzin ʿüryān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** sözleri yiter ġıdā-yı rūḥdur / Yime dünyā niʿmetin dönme devābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā münevver eyleyen / Bu **Muḥibbī** ruḫlaruña gün dimiş alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Eydür **Muḥibbī** pāk-dil ü pāk-dāmenem / Ya bu görinen ḫırḳada dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Sünbül saçına irmek içün hem çü **Muḥibbī** / Geldi ki asa kendüzini dāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sīne-i pür-dāġuma beñzer **Muḥibbī** mecrūḥ / Görinür ger naẓar olınsa beden-hā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Akıt **Muḥibbī** yaşuñ ayagına o servüñ / Ismarla vardugında yüz süre pāy-ı yāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Oldı çün zülf[i] ġamıyla bu **Muḥibbī** ḫāksār / Mesken itdi üstüḫ∨ān-ı kellesini mār da *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Ḳatline **Muḥibbī** kuluñuñ ḥüccet ararsañ / Sevdügi yiter eyleme bir ġayrı bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [muḥibbī,]*

Çünki virildi Ḫudā'dan şefḳat itmek Aḥmed'e / Ḥāşa şefḳatden **Muḥibbī** bendesin maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** el irişmez sidreden bālā ḳadi / Meger āhum irişe ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** işigin ara saʿādet bulasın / Ẓıll-ı Ḥaḳ'dur irişen rāhat olur sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Sīne meydānında top itdi **Muḥibbī** başını / Göreli çevgān-ı zülfin dilber almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** şöyle ḫāk oldı bulınmaya nişān / Çārḫ ġırbāl oluban rūy-ı zemīni elese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Hicrān şebinde yakdı **Muḥibbī** çerāġ-ı dil / Ādet budur şemʿi yakarlar çü şām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** söyledi pür-nükte bir şīrīn ġazel / Her kim anuñ fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī'ye** ulu devlet idi yār eger / Yañılup kulları içinde aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [muḥibbī'ye, --(y)e]*

Muḥibbī'yi sorarsañ kimdür iy dōst / Eñ ednā bende bir kemter kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [muḥibbī'yi, -'yi]*

Koma elden **Muḥibbī** lāʿl-i nābı / Olasın tā ki ʿirfān mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Belā ile geçen ʿömrüñ **Muḥibbī** / Ḥāḳīḳatdür o ʿömri ʿömre sayma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gözüñ yaşına yār **Muḥibbī** naẓar itmez / Yolına anuñ itmege īṣār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Kūyuñda **Muḥibbī** ola dīẕāruña ṭālib / Göstermeyesin sen aña dīdār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Leblerin görse **Muḥibbī** eşk-i çeşmin akıdur / Yaraşur gül-āb olıcak dōstum cüllābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī'ye keremden kıl teraḥḥüm / Kerem çün kimse ögretmez kerīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 8). [muḥibbī'ye, --(y)e]*

İy **Muḥibbī** sīnem içre kılmaz idüm dil nişān / Ok u ya alup ele çeşmi kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz sanma bend olmış / Neler vardur aransa ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [muḥibbī,]*

Muḥibbī neẕr kıl ġam tekyesine / Yaşuñ dirhemlerin gönder çerāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī ḫüsnüñe pervāne gibi / Düşüp yandı kül oldı bāl ü perle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī yaşına ol servi bakmaz / Ya ne'yçün meyl ider āb-ı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 4). [muḥibbī,]*

Muḥibbī çāresüzdür çāre ister / Nigārā çāre kıl nā-çār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Sīneñe dāġ ur **Muḥibbī** aña çek yir yir elif / Zeyn-i bāġ olsun gül ile serv-ile şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** mevsim-i güldür güzeller yādına / Cām-ı mey nūş idelüm gel bir niçe yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** ʿāḳil iseñ kıl melāmet iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿışḳı kimse ad u san ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** şükr kıl derd ü belā vü miḥneti / Gönlüme tapşurdılar düşdi emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Zülfini gördüm **Muḥibbī** yüzine itmiş niḳāb / Sāye salmış san bulut mihr-i dıraḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [muḥibbī,]*

İy **Muḥibbī** kim bütün ider bu göñlüm şīşesin / Yār çokdan anı sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [muḥibbī,]*

Bu **Muḥibbī** var iken cānā raḳībe virme yüz / Degme bir nā-merdi tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Muḥibbī göreli naẓm ehli naẓmuñ / İderler her biri eşʿāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 10). [muḥibbī,]*

Ḫaddüñ odını göster olsun **Muḥibbī** mesrūr / Dirler ki gülşen olur āteş-i zamān kışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [muḥibbī,]*

Cān eyle fedā tā bulına vuṣlat-ı dilber / Terk eyle **Muḥibbī** saña cānāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [muḥibbī,]*

Fāyide kılmaz **Muḥibbī** naḳd-i ʿömrin ḫarc ide / Tā ki bu bāzārda sūd u ziyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [muḥibbī,]*

ʿĀşıḳa dirler **Muḥibbī** çāre ṣabr u ya sefer / Çün sefer yok ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [muḥibbī,]*

Gözleri yaş[ı] akar her sū olur āb-ı revān / Dil virelden bu **Muḥibbī** serv-ḳad bālālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 5). [muḥibbī,]*

muḥibbī şiʿrini: *Muhibbi'nin şiiri.*

Gūş it **Muḥibbī şiʿrini** eşʿār-ı ġayra bakma gel / Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül ṣavt-ı zaġan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [muḥibbī şiʿrini,]*

Her kim okursa uşbu **Muḥibbī şiʿrini** / Raḥmet aña raḥmet ile ger duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [muḥibbī şiʿrini, -ni]*

muḥibbī sözleri: *Muhibbi sözleri, şiirleri.*

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric **Muḥibbī sözleri** / Dehr ara ger var-ısa bir daḫı Selmān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [muḥibbī sözleri,]*

muḥibbiyā: *Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.*

Ġam yime ger yog-ısa ṣalāḥuñ **Muḥibbīyā** / Dil vir Kerīm'e cürmi ʿuṣāt anda ʿöẕr-ḫ∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [muḥibbīyā,]*

muḥkem eyle: *Sağlamlaştırmak.*

Muḥibbī ko cefā sengini dildār / Ol atdukça sen 'ışkı **muḥkem eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [muḥkem eyle,]*

muḥkem iken: *Dayanıklıyken.*

Bī-sütūn'dan **muḥkem iken** iy Muḥibbī kūh-ı ġam / Kūhkenlik sanʿatında ben daḫı verzīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 5). [muḥkem iken,]*

muḥkem olısar: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Çünki āb üstindedür gördük bināsı ʿālemüñ / Sanma **muḥkem olısar** āḫir ḫarāb ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [muḥkem olısar, -ısar]*

muhtâc: *(Bir kimseye) ihtiyaç duyan kimse. II Âşık.*

Perī misin ya ādem iy melek-ḫū / Seni görmege **muḥtāc** ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [muḥtāc,]*

muḥtāc degül: *İhtiyacı olmama.*

Ne ʿācizem ki cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [muḥtāc degül,]*

muḥtāc eyle: *İhtiyac sahibi haline getirmek.*

İlāhi göñlümi sirāc eyle / Her işde kapuña **muḥtāc eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 1). [muḥtāc eyle,]*

muḥtāc imiş: *Muhtaçmış.*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den dirīġ idüp / Dimez **muḥtāc imiş** ġāyet ider āh ol ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [muḥtāc imiş,]*

muḥtāc itme: *Bir kimseye, bir şeye ihtiyaç duyar hale getirmek.*

Gözüm ʿışḳuñ-ıla toldur ac itme / İlāhī herkese **muḥtāc itme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 1). [muḥtāc itme,]*

muḥtāc olmış-durur: *Bir şeye gereksinim duymak.*

Kimi olmış-durur bir pula muḥtāc / Kiminüñ sīm ü zerle dolı kīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 3). [muḥtāc olmış-durur, -mış-durur]*

müje: *Kirpik.*

Müjem ferrāş olup her dem süpürse kūy-ı dildārı / Savurmaga su isteyü gelür çeşmüm saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [müjem, -m]*

müje: *Kirpik.*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı ki ʿaceb şol **müjeler** / Kim gözi[n] yumup açınca baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [müjeler, -ler]*

müje: *(Sevgilinin) kirpiği.*

At **müjeñ** tīrini durma çün katı yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [müjeñ, -ñ]*

müjeñ tīrine: *(Sevgilinin) kirpik oku.*

Müjeñ tīrine iy māh-ı dil-efrūz / Siper yirine dutdum sīnemi ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 2). [müjeñ tīrine, -ne]*

İy dōst **müjeñ tīrine** sīnem siper olsun / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 1). [müjeñ tīrine, -ne]*

müjesi tīr-ile: *Kirpik oku ile.*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin deldi didi / Saña kim didi kaşum yayına ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [müjesi tīr-ile, -ile]*

müjgān: *Kirpikler; bkz. 'tīr-i müjgān', 'nāvek-i müjgān' md.*

Ben benümçün dimezem iy kaşı ya **müjgānu** ok / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [müjgānu, -u]*

müjgān: *Kirpik.*

Göreliden deyr içinde bu Muḥibbī muġbeçe / Eyledi cārūb **müjgānın** hemān ḫumḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 5). [müjgānın, -ı, -n]*

müjgān: *Kirpikler.*

Gözlerüm saḳḳāsı sular ḫāk-i pāy-ı dilberi / Bu Muḥibbī eyledi **müjgānını** cārub içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [müjgānını, -ı, -nı, -]*

Yazmaga dildāra bu derd-i dilümüñ nāmesin / Göz karasın ḥall idüp **müjgāndan** atdum ḫāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [müjgāndan, -dan]*

müjgān ile: *Kirpikle.*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm yine **müjgān ile** / Ḫıştı bālīnüm kılup yārān anı seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [müjgān ile,]*

müjgān okıyla: *I. (Sevgilinin) Kirpiklerin oku. II. Sevgilinin süzgün ve yan bakışlarının oku.*

Kaş [u] kemān yāra ḳurbān cānumı kıldum / **Müjgān okıyla** döndi toptolu sīne kīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 7). [müjgān okıyla, -yla]*

muḳābil eyle: *Karşı karşıya getirmek II kıyaslamak.*

Ḫudā'nuñ ṣunʿını ẓāhir muʿayyen görmek isterseñ / **Muḳābil eyle** rūyuña ele al āyīne bakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [muḳābil eyle,]*

muḳābil olmaz: *Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.*

Ḫüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ dagılur / Rūmīler leşker çeke çün kāfiristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [muḳābil olmaz,]*

muḳadder ola: *Allah tarafından ezelde takdir edilmek, nasip olmak.*

'Āşıḳ Muḥibbī bulsa yiter ol sa'ādeti / Ḫāk-i derinde ola muḳadder varup öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [muḳadder ola,]*

muḳarrer: *Bildirilmiş, anlatılmış.*

Ṣular kim çekdiler ʿālemde renci / İrüşür ol **muḳarrer** ʿālī gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 6). [muḳarrer,]*

muḳarrer: *Kesin, süphesiz, muhakkak.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara terk itmeyince cān u ser / Vuṣlat-ı cānān **muḳarrer** girmez ele rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [muḳarrer,]*

muḳarrer: *Kararlaşmış, karar verilmiş. II Kesin, şüphesiz.*

Raḳībe meyl idüp cānā bana ẓulm u sitem kılma / Kaçan āh eyleye muẓlim **muḳarrer** kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [muḳarrer,]*

mükerrer: *Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş, birbiri ardınca.*

Şekerde ol ḥalāvet yok **mükerrerdür** ararsañ da / ʿAceb ol niçe leẕẕetdür komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [mükerrerdür, -dür]*

mükerrer olsun: *Süzülmüş şeker olmak.*

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde añdum iy yār / Şekkerde ḳıymet artar dirler **mükerrer olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [mükerrer olsun, -sun]*

muḳır oldum: *Onaylamak, ikrar etmek.*

Oldum muḳır günāha itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / Göstere rāh-ı taḥḳīḳ [kim] bu yoldan azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [muḳır oldum, -dum]*

muḳırr: *Gerçeği yahut suçunu bütün açıklığıyla dosdoğru söyleyen, ikrar ve itiraf eden kimse.*

Günāh-ısa seni sevmek ya itmek her gün āhı ben / **Muḳırram** ben günāhuma çog itdüm bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [muḳırram, -am]*

mül: *Şarap.*

Seyr iderken ruḫlaruñ öpsem lebüñ ʿayb olmasun / Ehl-i diller mevsim-i gülde ider **mül** ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [mül,]*

Ol leb mi yāḫū **müldür** yāḫūd ṣārāb-ı kevṣer / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [müldür, -dür]*

Bāġda **mül** tolı sāġar dutalım gül yirine / Ḳulḳul itsün ko ṣürāḥī yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [mül,]*

mül: *Şarap, mey.*

İy Muḥibbī mest idüp lā-yaʿḳıl itdi būsesi / Beñzedürsem leblerini kimse ʿayb itmez **müle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 6). [müle, -e]*

mül ṣoḥbetin: *Şarap sohbeti. II Şarap içme.*

Zemherīr i[r]di ne mümkin eylemek gül ṣoḥbetin / Āteşi aña bedel kılmak gerek **mül ṣoḥbetin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 1). [mül ṣoḥbetin,]*

mülevves oldun: *Kirli olmak.*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevveş ḥırṣ-ıla / Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [mülevveş oldun, -dun]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm iy dil seni bildüm Yemen **mülkinde** ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [mülkinde, -inde]*

mülk: *I. Ülke, saltanat II. Vücut, beden.*

Bir akar su ḫūblık dünyā degüldür ber-ḳarār / Pādişehler **mülke** ḫūblar ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [mülke, -e]*

mülk-i ʿademde: *Yokluk ülkesi.*

Gördiler dünyāda yok būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Anuñ-ıçun gitdiler **mülk-i ʿademde** arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [mülk-i ʿademde, -de]*

mülk-i bedaḫşān'a: *Bedahşan ülkesi; yakut madeninin çıkarıldığı memleket (bk. laʿl-i Bedahşān).*

Laʿl-i lebüñe kim bahā dünyā ḫarācıdur / Ḥaḳḳā ben anı **mülk-i Bedaḫşān'a** virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [mülk-i bedaḫşān'a, -'a]*

mülk-i cihān: *Dünya ülkesi.*

Muḥibbī kimseye **mülk-i cihān** degül bāḳī / Göñül virüp aña bu iʿtibārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [mülk-i cihān,]*

mülk-i dād: *Sızlanma mülkü.*

Ġayret-i İslām içündür kıldugum ʿazm-i sefer / Ḥaḳ bilür kim itmedüm ben anı **mülk-i dād** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 3). [mülk-i dād,]*

mülk-i dilden: *Gönül mülkü.*

İster-iseñ **mülk-i dilden** dür ola ġam ʿaskeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [mülk-i dilden, -den]*

mülk-i dilden: *Gönül memleketi.*

İster-iseñ **mülk-i dilden** dür ola ġam leşkeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 5). [mülk-i dilden,]*

mülk-i dile: *Gönül ülkesi.*

ʿIşḳ mıdur leşker-i ġam gönderüp **mülk-i dile** / Dem-be-dem ḫūmḫāne-i çeşmümden icrā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 3). [mülk-i dile,]*

mülk-i ʿışḳa: *Aşk mülkü, ülkesi.*

Tācdār olmışdı ʿışḳa didiler Mecnūn içün / Dōstlar şimdi ben oldum **mülk-i ʿışḳa** pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [mülk-i ʿışḳa, -a]*

mülk-i kenʿān'dan: *Ken'ân ülkesi.*

İy seḥer yili gel eyle **mülk-i Kenʿān'dan** güẕer / Yūsuf'uñ pīrāhenin būyın götür Yaʿḳūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [mülk-i kenʿān'dan, -'dan]*

mülk-i nā-murād: *Muratsızlık mülkü.*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / Bu **mülk-i nā-murād** içre yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [mülk-i nā-murād,]*

mülk-i sin'de: *Çin mülkü.*

Şehā kapuñda olmak baña bende / Gelür yig şāh olam ger **mülk-i Sin'de** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 1). [mülk-i sin'de, -'de]*

mü'min: *Allah'ın varlığına ve birliğine iman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden kimse.*

Alup bir **mü'minüñ** adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu sebebden kendüñi ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [mü'minüñ, -üñ]*

mümkin degül: *Mümkünü yok, imkânsız.*

Baksa Muḥibbī yüzine göz yaş-ıla tolar / **Mümkin degül** gül yüzine niçe bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [mümkin degül,]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek senüñ **mümkin degül** / Niçe görsün çün naẕarla gözi yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [mümkin degül,]*

mümkin degül: *İmkansız.*

İstese mihr ü vefā itmek baña **mümkin degül** / Çünki cevr-ile cefā kılmak olupdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [mümkin degül,]*

Sıma şehā bu göñlüm **mümkin degül** yirine / Bir daḫı gelmek olmaz çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [mümkin degül,]*

mümkin midür: *İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).*

ʿIşḳuñ esīri derd-ile bir bī-nevā-y-iken / **Mümkin midür** enīs olasın pādişā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 3). [mümkin midür,]*

mümtāz ider: *Ayrıcalık tanımak, ayrı tutmak.*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup ḫalḳdan anı **mümtāz ider** / Leylī mihrin gösterüp aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [mümtāz ider,]*

münāfıḳ: *İçi başka, dışı başka olan, özü sözüne uymayan, iki yüzlü, ara bozucu.*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben kāġıda / Saklamaz sır iki yüzlü bir **münāfıḳdur** diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [münāfıḳdur, -dur]*

münāfıḳ: . *Zahiren müslim ve bâtınen kâfir olan.*

Aldanma sakın dehr iki yüzlü **münāfıḳ** / Kimseye vefa eylemedi uşbu zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [münāfıḳ,]*

münaḳḳaş eyledüm: *İşlemek, nakşetmek.*

Münaḳḳaş eyledüm kanlu yaşumla / Ola tā sīne menzilgāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 3). [münaḳḳaş eyledüm, -düm]*

münevver: *1. aydınlık, ışıklandırılmış 2. parlak.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya kim şefīʿdür ol / İki ʿālem **münevverdür** anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [münevverdür, -dür]*

münevver: *Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.*

İki ʿālem gün yüzüñden çün **münevver** görinür / Başdan ayaga görenler ḫūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [münevver,]*

münevver eylesün: *Nurlandırmak, aydınlatmak.*

Seḥāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿālemi rūşen / **Münevver eylesün** dehri cihān pür āfitāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [münevver eylesün, -sün]*

Gün yüzin keşf eylesün dehri **münevver eylesün** / Serv gibi salınup reşk-i ṣanavber eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 1). [münevver eylesün, -sün]*

münevver eyleyen: *Aydınlatmak.*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā **münevver eyleyen** / Bu Muḥibbī ruḫlaruña gün dimiş alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [münevver eyleyen,]*

münevver ola: *Parlak, aydınlık olsun.*

Ya kanı bir gül-i nev-reste-i ter / **Münevver ola** ʿālem göstere rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 2). [münevver ola,]*

münevver olsun: *Nurlanmak, ışık ile dolmak.*

Aç gün yüzüñi cānā ʿālem **münevver olsun** / Çöz zülfüñi nigārā dünyā muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [münevver olsun, -sun]*

münfaʿil olsun: *Ar. gücenmek, kırılmak, alınmak.*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene güller ḫacil olsun / Gül nāz-ıla tā ġonca görüp **münfaʿil olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [münfaʿil olsun, -sun]*

mūnis oldu: *Cana yakın olmak.*

Şöyle **mūnis oldu** hicrüñle senüñ bu ḫasta dil / İstemez bir dem cüdā olmak viṣāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [mūnis oldu,]*

muntaẓır: *Bekleyen, gözleyen.*

Medyūn idüm bu cānı getürdüm kapuña al / Ḫayli dem idi **muntaẓır** idüm edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 6). [muntaẓır,]*

Serv ayaġ üzre turur nergis göz açmaz **muntaẓır** / Hey ḳıyāmet gelesin diyü çemenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [muntaẓır,]*

mūr: *Karınca.*

Göklere irse başuñ gelmeye göñlüñe gurūr / Yüzüñi yire sürüp kendüzüñi **mūr** eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [mūr,]*

Ḫaṭ mıdur didüm görinen laʿl-i mercān üstine / **Mūrlar** üşmiş didiler şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [mūrlar, -lar]*

mūr: *Karınca. (Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri bağlamında).*

Lebi üzre görinen **mūrlardur** / Sanasın cemʿ olmış engübīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 5). [mūrlardur, -lardur]*

Ḫaṭ mıdur yā **mūrlardur** lāʿl-i cānān üstine / Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [mūrlardur, -lardur]*

mūr: *F. Karınca.*

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr dirler uşta sen / Bu meẕellet topragında **mūr** dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [mūr,]*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle bir dem pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür **mūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [mūrdan,]*

Ġālib gelürse zülfine ḫaṭṭı ʿaceb degül / Cemʿ olsa **mūr** ġālib olur ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 3). [mūr,]*

murād: *Istek, dilek, arzu.*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā yagdugını / Ger **murāduñsa** dilā sen anı serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [murāduñsa, -uñsa]*

murād: *Arzu, istek.*

Rāżıyam bir gün öñürdi beni öldür güzelüm / Ger **murāduñ** beni hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [murāduñ, -uñ]*

murād: *Arzu edilen şey, dilek, amaç.*

Olur raḳīb māniʿ kūyuña varabilmem / Ḥaḳ'dan budur **murādum** hem göreyim ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [murādum, -um]*

Murāduñ cān-ısa al kim ben andan geçmişem cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [murāduñ, -uñ]*

Murādumdur şefāʿat senden iy dōst / Ümīdüm kesmezem irem **murāda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 3). [murāda, -a]*

Murādumdur şefāʿat senden iy dōst / Ümīdüm kesmezem irem murāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 3). [murādumdur, -umdur]*

murād: *Amaç, arzu, istek.*

Zülfinüñ pefteresin salup bu göñlüm bāzına / Anı ṣayd itmek **murādı** çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [murādı, -ı]*

Muḥibbī'nüñ hemān ancak **murādı** / Yüzin sürmek diler ol āsitāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 5). [murādı, -ı]*

murād ise: *Amaçsa.*

Ger **murād ise** melekler ile hem seyr olmak / Himmetüñ bālini aç murġ gibi ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [murād ise,]*

murādum: *Arzu, istek dilek.*

Diler her kes kiʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / **Murādum** senden iy meh-rū hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [murādum, -um]*

Murādum deyr-ile mescidde sensin / Bular ortada ancak dür bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [murādum, -um]*

mürde: *Ölü.*

Çekmesün cellād çeşmüñ tīġ-ı ḫūn-ālūdını / Ḳaṣd-ıla baḥr içre iy dil çok zamāndur **mürdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [mürdesin, -si, -n]*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir laʿlüñ agzuma / Dirgür bu **mürdeyi** yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [mürdeyi, -yi]*

mürde: *Ölü.*

Didi gel deyre bugün muʿciz-i ʿĪsā göresin / Dirgürür **mürdeleri** bir büt-i tersā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 1). [mürdeleri, -ler, -i]*

mürde: *Ölü, ölmüş.*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / Seni öldürmek diler hicr içre bilmez **mürdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [mürdesin, -sin]*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi añar **mürdesin** / Çünki öldürdüñ Muḥibbī'yi gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [mürdesin, -sin]*

Gel yüzüme karşu dut cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen **mürdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [mürdesin, -sin]*

mürde: *Cansız, bitkin, ölü.*

Demidür bir naẓar it **mürde** dile cān yürisün / Ele çevgān-ı ser-i zülfi alup gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [mürde,]*

Mürde idüm bir ḫaberle tāze cān virdüñ baña / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [mürde,]*

mürde: *Cansız, bitkin, ölü.*

Bir nefesle **mürdeler** iḥyā ider şīrīn lebüñ / Söz deminde sen Mesīḥā'dan bugün üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [mürdeler, -ler]*

mürde oldum: *Ölmek.*

Senüñ ḳaṣduñda vardur ḳatl-i bende / Ben oldum mürde çokdan sanma zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [mürde oldum, -dum]*

murġ: *Kuş.*

Ben o **murġam** ʿārıż u ḫālüñ görüp ṣayd olsam āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [murġam, -am]*

murġ: *Kuş.*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş **murġ** işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [murġ,]*

Dil murġı yine ʿārıż [u] ḫālüñe ider meyl / Her kanda ki **murġ** gör[e] ine āb ile dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [murġ,]*

Ḫālüñi görüp meyl ide dil olmaya ʿaceb / Zīrā ki **murġ** ḳaṣd ider elbette çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [murġ,]*

Görüp zülfüñde ḫalüñ düşdüm aga / Dutılur **murġ** dāneyle duzāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 1). [murġ,]*

murġ: *Kuş II âşığın gönlü.*

Dil **murġı** düşdi agına baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [murġı, -ı]*

murġ: *Kuş II Âşığın gönlü.*

İder dil ʿārıż-ıla ḫāle meyli / Gerekdür **murġa** lā-büd āb u dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 4). [murġa, -a]*

murġ gibi: *Kuş gibi.*

Ger murād ise melekler ile hem seyr olmak / Himmetüñ bālini aç **murġ gibi** ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [murġ gibi,]*

murġ-ı belā: *Bela kuşu.*

Cemʿ olup **murġ-ı belā** ile yine ġam kuşları / Geldiler bāġ-ı dile idüp mekānlar kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [murġ-ı belā,]*

murġ-ı dil: *Gönül kuşu.*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun **murġ-ı dil** menʿ itme bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [murġ-ı dil,]*

Tīri olmasa Muḥibbī cān u dil eglencesi / **Murġ-ı dil** çokdan uçardı sīne-i ṣad-çāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [murġ-ı dil,]*

Konmamışken daḫı Ḳays'uñ başına sevdā-yı ʿışḳ / Yapmış-ıdı **murġ-ı dil** başumda benüm āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [murġ-ı dil,]*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi aġına / Ḫalāṣ olur mı **murġ-ı dil** ʿaceb bilsem bu çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [murġ-ı dil,]*

Ruḫlarında dāne-i ḫālin görüp bu **murġ-ı dil** / Bend-i zülfine düşüp anuñ giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [murġ-ı dil,]*

Yaksa maḥv itse beni pervāne-veş şemʿ-i cemāl / Karşusında bülbül-āsā **murġ-ı dil** zār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [murġ-ı dil,]*

Dutıldı **murġ-ı dil** nāgeh belāya / Olaldan zülf[i] dām u ḫāli dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [murġ-ı dil,]*

Muḥibbī **murġ-ı dil** ancak yaluñuz sanma bend olmış / Neler vardur aransa ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [murġ-ı dil,]*

murġ-ı ḫāne: *Tavuk.*

Ne bilsün sırr-ı ʿışḳı şeyḫ-i ḫalvet / Bilür mi ṭūtī nuṭḳın **murġ-ı ḫāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 4). [murġ-ı ḫāne,]*

murġ-ı ḫāne: *Ev kuşu.*

Dime esrār-ı ʿışḳı añlamaz şeyḫ / Ki sen ʿışḳ bülbüli ol **murġ-ı ḫāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [murġ-ı ḫāne,]*

murġ-ı hümāya: *Hüma kuşu.*

Saldum göñül bāzını **murġ-ı hümāya** ben / Āhum duḫānı irgeleden semāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [murġ-ı hümāya, -ya]*

mūr-ı żaʻīf: *Kuvvetsiz karınca ‖ hem fiziken hem de kudret bakımından güçsüz karınca: âşık.*

Bir **mūr-ı żaʻīf** oldum gel çek ʻinān-ı cevri / Basdurma pāy-ı raḫşa bir dem teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [mūr-ı żaʻīf,]*

mürsel: *Peygamber.*

İntiḫāb itdüñ kamu **mürseller** içre Aḥmed'i / Adına kāfir müselmānlar anuñ dirler Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 2). [mürseller, -ler]*

mürşid-i ʿışḳ: *Aşkın doğru yolunu gösteren.*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan bu Muḥibbī maʿrūf / Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde bu dil Ẕü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [mürşid-i ʿışḳ,]*

müşābih: *Benzer, benzeyen.*

Niçe bir bezm-i ġam içre gīceler tā ṣubḥa dek / Niçe bir yaşlar döküp şemʿe **müşābih** yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [müşābih,]*

müsāfir: *Konuk, mihman.*

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb / Şöyle beñzer kim yiñi gelmiş **müsāfir** gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [müsāfir,]*

muṣāḥib olıgör: *Arkadaş, dost olmak.*

Ser-i kūyında **muṣāḥib olıgör** itlerine / Her ne dirlerse ko sen yār olagör yāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 3). [muṣāḥib olıgör, -ıgör]*

muṣavver eylesün: *Resmetmek, işlemek, nakşetmek.*

Yok-durur hergiz beşerde bu leṭāfet sende var / Sīne levḥine göñül anı **muṣavver eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [muṣavver eylesün, -sün]*

müşebbek: *Ağ ve kafes gibi örülmüş olan.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı Çāçī kemān / Tīr-i āhumla felek döndi **müşebbek** ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [müşebbek,]*

müşebbek ḳafese: *Ağ gibi örülmüş kafes.*

Baña ṣol deñlü cefā tīrīni atduñ güzelüm / Döndi bu sīne-i pür-sūz[um] **müşebbek ḳafese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 3). [müşebbek ḳafese, -e]*

müselmān: *Müslüman.*

ʿArż kılsun küfr-i zülfe ʿārıżı īmānını / Kesdürüp zünnārını anı **müselmān** eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [müselmān,]*

müselmān: *İslam dininden olan kimse II İslam ülkesi.*

Alduñ Muḥibbī göñlini īmāna ḳaṣd idüp / Zülfüñe uyup yoḫsa **müselmān** degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [müselmān,]*

Zülf zünnārını kesmiş yine ḥüsnüñ müslimi / Getürüp dīne anı beñzer **müselmān** eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [müselmān,]*

müselmān: *İslam dininden olan kimse, müslüman.*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿarż ider / Bir **müselmān** düşmesün yā Rab o kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [müselmān,]*

müselmān: *İslam dininden olan kimse, müslüman.*

Dūr düşdüm ay u yıllar geçdi görmem gün yüzin / Hey **müselmānlar** bu yolda kimse mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [müselmānlar, -lar]*

müselmān: *Müslüman; İslam dininden olan kimse.*

Niçeye dek gitmeye sīneñde tura kibr ü kīn / Böyle iken ben **müselmānam** diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [müselmānam, -am]*

müselsel: *Ardı ardına, birbirine bağlı, zincirleme, silsileli.*

Leylī zülfüñ okudum başdan **müselsel** ḳışṣasın / Boynuma zencīr idüp tek beni mecnūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [müselsel,]*

müşerref idi: *Şeref kazanmak.*

Ne tīz unıtduñ eyā dōst Muḥibbī kuluñı / Çok zamān idi **müşerref idi** dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [müşerref idi,]*

müşerref kılsañ: *Şereflendirmek, onurlandırmak.*

Çeşmesār-ı çeşmümi kılsañ müşerref iy perī / Bir ḳadem bassañ gelüp bu çeşm-i giryān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 3). [müşerref kılsañ, -sañ]*

müşevveş-ḫāṭır: *Darmadağınık gönül.*

Muḥibbī āh kim zülfüñ ġamından / **Müşevveş-ḫāṭır** olmışdur perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 5). [müşevveş-ḫāṭır,]*

müşg: *Hâlis misk kokusu.*

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar zülf bu / İʿtibār kalmadı āhūda olan **müşgde** bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [müşgde, -de]*

müşg: *Misk.*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem **müşg** bu / Andan alur çün hemīşe **müşg** bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [müşg,]*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem **müşg** bu / Andan alur çün hemīşe **müşg** bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [müşg,]*

müşg: *Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.*

Ḫāline **müşg** zülfine diyen Muḥibbī ʿanberīn / Beñzedüp billūr-ı cisme dise tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [müşg,]*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı **müşg** gibi / Ġam degül misk ü eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [müşg,]*

ʿAceb sünbül-durur boynuñda zülfüñ / Ya **müşg-ile** karışmış ʿanberīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 3). [müşg-ile, --ile]*

müşg ü ʿanberden: *Misk ve amber kokusu.*

Cān meşāmı **müşg ü ʿanberden** iñen ḥazẓ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u hālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 3). [müşg ü ʿanberden, -den]*

Cān meşāmı **müşg ü ʿanberden** iñen ḥazẓ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u ḫālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 3). [müşg ü ʿanberden, -den]*

müşg-bū: *Misk kokulu.*

Kanı bir yār-ı cān zülfi **müşg-bū** / Kanı bir serv-i bālā ḳaddi dil-cū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 1). [müşg-bū,]*

müşg-bū: *Misk kokulu (güzel, sevgili).*

Takalı zülfi kemendin boynuma ol **müşg-bū** / Dönmişem Mecnūn'a bir āvāreyem jūlīde-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [müşg-bū,]*

müşg-i āhū: *Ceylan miski.*

Dimāġın ʿālemüñ pür itdi zülfüñ / Ḫıṭā'da var mı böyle **müşg-i āhū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 4). [müşg-i āhū,]*

müşg-i çīn: *Çin miski: Çin'in güneybatısındaki Hoten bölgesinde yaşayan ahuların göbeklerinde donmuş pıhtı haline gelen nafe/keseleri yılda bir kez sürtünmeyle düşürmeleri suretiyle elde edilen hoş ve kuvvetli bir kokudur. Onların, Hoten bölgesindeki lâle ve sünbülleri otladıkları için bu güzel kokuyu meydana getirdiklerine inanılır.*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine anuñ **müşg-i Çīn** / Daḫı ol demden dilā ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [müşg-i çīn,]*

müşg-i hıṭā: *Çin'de yaşayan bir tür ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.*

Gördi Muḥibbī zülfüñe **müşg-i Ḫıṭā** didi / Ol dem bu dem yüze dutar şermesār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [müşg-i ḫıṭā,]*

Zülfe didüm **müşg-i Ḫıṭā** bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [müşg-i ḫıṭā,]*

müşg-i tatāra: *Tatar miski.*

Dilā ẓāhir olaldan būy-ı zülfi / Komadı rağbeti **müşg-i Tatāra** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 4). [müşg-i tatāra, -a]*

müşgīn: *Misk kokulu, misk gibi; ḫāl-i müşgīn, ḫaṭṭ-ı müşgīn, nāfe-i müşgīn.*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh **müşgīnüñi** / Didüm efʿīdur uyur yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [müşgīnüñi, -(ü)ñ, -i]*

müşgīn: *Misk kokulu.*

Eger **müşgīn** zülfe şāne ursañ / Muʿaṭṭar ola cümle Çin ü Maçin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 4). [müşgīn,]*

muṣḥāf-ı ḥüsn üzre: *Güzelliğin mushafına.*

Muṣḥāf-ı ḥüsn üzre kor ḫaṭṭ-ı çelīpā zülfini / Küfrine ḥükm eylediler āyet-i Ḳur'ān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 6). [muṣḥāf-ı ḥüsn üzre,]*

muṣḥaf-ı ḥüsnüñ: *Güzellik kitabı; -sevgilinin yüzü-.*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi / Mıṣr u Şām'ı geşt iden ser cümle ʿOs̱mān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [muṣḥaf-ı ḥüsnüñ, -üñ]*

müşkil: *Zor, güç.*

ʿIşḳuñ yolı key **müşkil-imiş** aña yöneldüm / Kimdür ki ayak basa gelip bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [müşkil-imiş, -imiş]*

müşkil: *Güçlük, zorluk, sıkıntı.*

Bir ḳadeḥ meyle cihān **müşkili** ḥall oldı baña / Her ne sorsañ baña sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [müşkili, -i]*

müşkil: *Güç, zor, sıkıntılı.*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle **müşkile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [müşkile, -e]*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler ugramasun ʿālemde böyle **müşkile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [müşkile, -e]*

müşkil: *Güç, zor, çetin.*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi āsān görinür / Soñı **müşkildür** Muḥibbī hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [müşkildür, -dür]*

Vaṣla ṭālib oldı dil irişdi hicrān āh āh / Katı **müşkildür** bile āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [müşkildür, -dür]*

müşkil: *Güç, zor, sıkıntılı.*

Kimse yārūñ iy Muḥibbī añlamaz māhiyyetin / Niçe **müşkiller** egerçi ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [müşkiller, -ler]*

müşkil: *Çözüme kavuşturulması zor mesele, zorluk.*

Yār hemān zülfi-y-ile kākül hemān / Ḳıṣṣa hemān ġuṣṣa vü **müşkil** hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [müşkil,]*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ dil ü cān illerin / **Müşkil** oldur kim görem iy dōst hicrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [müşkil,]*

müşkil budur: *Mesele budur, sorun şu ki.*

Degüldür ʿāşıḳa müşkil ölürse günde yüz biñ kez / Velī **müşkil budur** ayru düşe sevgüli yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [müşkil budur, -dur]*

müşkil degüldür: *Zor değil, güç değil.*

Degüldür ʿāşıḳa müşkil ölürse günde yüz biñ kez / Velī müşkil budur ayru düşe sevgüli yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [müşkil degüldür, -dür]*

müşkil işdür: *1-Zor iş, çetin iş. 2-Çözüme kavuşturulması zor mesele, iş.*

Baña her demde gelür derd ü belā miḥnet ü ġam / **Müşkil işdür** kişi kim tuta sitemkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [müşkil işdür, -dür]*

Muḥibbī **müşkil işdür** ʿışḳ bāzı / Kimesne dutmasun bunuñla pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 6). [müşkil işdür, -dür]*

müşkil olur: *Zor olmak.*

Dilā pendüm budur gel ʿışḳa uyma / Ki soñra **müşkil olur** aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [müşkil olur,]*

müşkilāt: *Güçlük, zorluk, sıkıntı.*

Esrār-ı ʿışḳı bilmedi ʿallāmeler daḫı / Bu **müşkilātı** ḥall idemezler kitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 6). [müşkilātı, -ı]*

müşkil-i ʿışḳ: *Aşkın zorluğu.*

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı rinde sor / **Müşkil-i ʿışḳ** keşf olınmaz ʿilm-ile Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [müşkil-i ʿışḳ,]*

müslim: *Müslüman.*

Zülf zünnārını kesmiş yine ḥüsnüñ **müslimi** / Getürüp dīne anı beñzer müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [müslimi, -i]*

müslim ḫūnını dökse: *Müslüman kanı dökmek.*

Ġamzesi dökse ne tañ her demde müslim ḫūnını / Türk-i kāfirdür teraḥḥüm olmaz ol bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 2). [müslim ḫūnını dökse, -se]*

müstaġnī: *Ihtiyaç duymama, umursamama.*

Okuram ḥüsnüñ kitābın ḫāl ü ḫaṭ ḥācet degül / Müstaʿid **müstaġnīdür** çün noḳṭa vü iʿrābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 2). [müstaġnīdür, -dür]*

müstaʿīd: *Yetenekli.*

Okudum ḥüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / **Müstaʿīdem** bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [müstaʿīdem, -em]*

müstaʿīd: *Kabiliyetli, yetenekli.*

Okuram ḥüsnüñ kitābın ḫāl ü ḫaṭ ḥācet degül / **Müstaʿid** müstaġnīdür çün noḳṭa vü iʿrābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 2). [müstaʿid,]*

müştāḳ-ı dīdār: *(Sevgilinin) yüzünü görmeyi gönülden arzulayan.*

Kūyuñı n'eyler göñül irmek diler cānā saña / Cenneti eyler ṭaleb **müştāḳ-ı dīdār** olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [müştāḳ-ı dīdār,]*

müstecāb olur: *Kabul olunmak.*

Duʿā eyle ola vaṣlı müyesser / Duʿālar **müstecāb olur** seḥerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 2). [müstecāb olur,]*

müstecāb olur: *Kabul olunmuş, hoş görülmüş olmak.*

Gīceler tā ṣubḥ bīdār ol viṣālin kıl ṭaleb / **Müstecāb olur** duʿālar dā'imā temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [müstecāb olur, -ur]*

müstedām ol: *1. Daim olmak, sürekli olmak.*

Dökersin dīdeden iy çeşm-i pür-ḫūn / İçeyin **müstedām ol** baña sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 5). [müstedām ol,]*

müstedām ol: *Sürekli olmak, uzun ömürlü olmak.*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / **Müstedām ol** göreyiñ ʿālemde sen çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [müstedām ol,]*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda ger cān virseler / **Müstedām ol** ʿālem içre tek hemān sen çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [müstedām ol,]*

müsteḥaḳ: *Hak eden, layık.*

Ger ḫulda **müsteḥaḳ** ʿameliyle ölürse āh / Derdā dirīġ bende bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [müsteḥaḳ,]*

müsteḥaḳ gördüñ: *Layık görmek, hak ettiğini düşünmek, yakıştırmak.*

Bu Muḥibbī'ye cefā vü cevr gördüñ müsteḥaḳ / İy güzeller ḫusrevi iy şāh u iy sulṭān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [müsteḥaḳ gördüñ, -düñ]*

müşterī: *(Ar.) Alıcı.*

Olmaz-ıdı **müşterī** vaṣluñ metāʿına Muḥib / Naḳd-i cān-ıla eger varup ṭalebkār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [müşterī,]*

muʿtād: *Alışılmış, alışmış.*

Sanma kim cevr ü cefādan iy ṣanem yüz döndürem / Çekmege zīrā anı **muʿtādam** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [muʿtādam, -am]*

muʿtād: *Alışkanlık haline gelmiş, âdet edinilmiş, alışılmış.*

Cevri çok itse Muḥibbī ġam degül ol nāzenīn / Kim güzeller cevrini çekmege sen **muʿtādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [muʿtādsın, -sın]*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy dil şādsın / Anuñ içün kim ezelden sen aña **muʿtādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [muʿtādsın, -sın]*

muʿtād: *Alışılmış, âdet edinilmiş şey, alışkanlık.*

Cevr ü cefāñı bilse Muḥibbī vefā ne tañ / **Muʿtādum** ezel çekmege cevr ü cefāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 5). [muʿtādum, -um]*

muʿtād oldı: *Alışmak, alışkanlık haline gelmek.*

Gözi ḫūn içmege çün oldı muʿtād / Anuñçün kanum içer kana kana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 4). [muʿtād oldı,]*

muʿtād olmışdur: *Alışmak.*

Şarāb u laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn ne ġam zāhid / Ne ġam **muʿtād olmışdur** ezelden ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [muʿtād olmışdur, -mışdur]*

muʿtād olupdur: *Alışmak.*

Ṭaʿn iderse tañ degül zāhid şārāb-ı şāhide / N'eylesün **muʿtād olupdur** ʿömr geçdi beng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [muʿtād olupdur, -updur]*

muʿtad olupsın: *Alışmış olmak.*

Cefā cevr itmege **muʿtād olupsın** / Güneh bilmez ola ādemde çün ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 5). [muʿtād olupsın, -upsın]*

muʿtad olupsın: *Alışmak.*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın sen dilā muʿtad u yā ṣaḥn-ı miḥensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [muʿtad olupsın, -upsın]*

muʿtekif olursa: *Bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olmak.*

Künc-i mescidde eger zāhid olursa muʿtekif / Sırra vāḳıf ben daḫı bir sākin-i meyḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 2). [muʿtekif olursa, -ursa]*

muʿterif olalum: *Kabullenmek, itiraf etmek.*

Cürm ü ʿiṣyāna olalum cān-ıla biz muʿterif / Zāhide budur düşen her dem riyā vü zerḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [muʿterif olalum, -alum]*

muṭīʿ: *Boyun eğen, itaat eden, itaatkâr.*

Eger öldür ü ger dirgür **muṭīʿem** her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [muṭīʿem, -em]*

muṭīʿ oldı: *Tabi olmak, birinin hükmü altında bulunmak.*

Leşker-i mecnūn olup oldı muṭīʿ ṭayr u vuḥūş / Bu kerāmet az degül ol ʿaşıḳ-ı bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [muṭīʿ oldı, -dı]*

muttaşıl: *Ara vermeksizin, devamlı olarak, aralıksız, biteviye.*

Saklayabilür mi ʿışḳın dōstlar dīvāne dil / **Muttaşıl** çāk-i girībānını dāmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 2). [muttaşıl,]*

muttaşıl olsun: *Sürekli II Tükenmez.*

Cānā dimezem eyle baña mihr ü vefālar / Tek cevr ü cefāñ kesme hemān **muttaşıl olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [muttaşıl olsun, -sun]*

müttehem itsün: *Suçlu bulunmak.*

Ben ʿāşıḳınuñ ḳatline ister bahāne yār / Cān-ıla anı sevdügümi **müttehem itsün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 4). [müttehem itsün, -sün]*

müyesser: *Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân. 2. Nasip.*

İrişdüm kūyuña gördüm yüzüñi / **Müyesserdür** görinmek nūr ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 3). [müyesserdür, -dür]*

müyesser ide: *Kolay etmek, kolaylaştırmak.*

Çekelüm Allāh Allāh ceyş-i İslām / Varalum Ḥaḳ **müyesser ide** Rīm'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 3). [müyesser ide,]*

müyesser ola: *Kolay olmak.*

Duʿā eyle ola vaṣlı müyesser / Duʿālar müstecāb olur seḥerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 2). [müyesser ola, -a]*

müyesser ola: *Nasip olmak.*

ʿAceb vāslı **müyesser ola** mı āh / Meger āhum ire aña semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [müyesser ola,]*

müyesser olmadı: *Kolay olmak.*

Ārzūdan ben helāk oldum **müyesser olmadı** / İtlerüñle bir gice kūyuñda olmak pāsbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 2). [müyesser olmadı, -madı]*

Çün kenār olmak **müyesser olmadı** ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [müyesser olmadı, -madı]*

müyesser olmadı: *Nasip olmak II Mümkün olmak.*

Görmek olmadı müyesser çünki ol meh-pāreyi / Açma iy dil çeşmi żāyiʿ eyleme naẓẓāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [müyesser olmadı, -dı]*

müyesser olmaz: *Kolay olmamak.*

Vuṣlat-ı cānān gerekse kıl Muḥibbī terk-i cān / Yoḫsa bu olmaz müyesser bir kurı sevdā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [müyesser olmaz,]*

mūy-ı jūlīdem: *Dağınık saç.*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki başumda dūddur / Görinen budur Muḥibbī dilde yanan oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [mūy-ı jūlīdem, -m]*

mūy-ı miyānından: *İnce bel.*

Yok dehānından dilā fikri muḥāl itmeñ neden / Ya dönüp **mūy-ı miyānından** ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [mūy-ı miyānından, -ından]*

müzeyyen ola: *Süslenmek.*

Her ne yirde ki ruḫuñ yādına göz yaşı dökem / Lāleler ile **müzeyyen ola** bu rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [müzeyyen ola, -a]*

muẓlim: *Karanlık.*

Raḳībe meyl idüp cānā bana ẓulm u sitem kılma / Kaçan āh eyleye **muẓlim** muḳarrer kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [muẓlim,]*

N

nā: *Ney, kamış, içi kanık kamış, üflemeli bir çalgı.*

Ġam meclisinde nāleme āheng ider benem / Çokdan berü **nā** ile idem hevāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [nā,]*

nā: *İşte bak, gör.*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme āheng içün / Baña eydüñ gīceler tā ṣubḥ **nā** gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [nā,]*

nā-bekār: *İşe yaramaz, aylak, faydasız.*

Terk eyle bugün cāmeñi serāpā bürehne ol / Yarın yakaña sunmaya her **nā-bekār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [nā-bekār,]*

nā-būd: *Mevcut olmayan, yokluk.*

Bu Muḥibbī cān u dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini her būd u her **nā-būddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [nā-būddan, -dan]*

Dil dehānuñ yādına varın yoğın ḫarc eyledi / Ol sebebdendür ki geçdi būd-ıla **nā-būddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [nā-būddan, -dan]*

nā-būde: *Olması imkansız.*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın assıla ziyān / Er odur kim aña bir būd-ıla **nā-būde** ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [nā-būde,]*

nabż: *Ar. Atar damar, hususen bilek damarı ki tabip ekseriya hastayı oradan muayeneye başlar.*

Gel iy ṭabīb **nabżuma** el urayım dime / ʿIşḳ ḫastasıyam derd-ile bakman devāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 4). [nabżuma,]*

nabż: *Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.*

Tutma ṭabīb **nabżumı** olmaz baña ʿilāc / Dil ḫastasına olmaya ṣıḥḥat devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [nabżumı, -umı]*

nâ-çâr: *Çaresiz, âciz, dertli.*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb midür / **Nā-çār** olup yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [nā-çār,]*

Muḥibbī çāresüzdür çāre ister / Nigārā çāre kıl **nā-çār** unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 5). [nā-çār,]*

nā-çār olmasun: *Çaresiz olmak.*

Sevmesün ʿālemde kimse dilber-i ʿālī-cenāb / İrmeyüp desti aña ʿışḳ içre **nā-çār olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [nā-çār olmasun, -sun]*

nādān: *Cahil, akılsız.*

Zāhidüñ turş yüzinden n'ola ʿışḳ ehli kaça / ʿĀrif olan yürümez ger ola **nādānlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [nādānlar-ıla, -lar-ıla]*

nādān: *Cahil, bilgisiz, akılsız; şiirden anlamayan kimse.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem **nādān** eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [nādān,]*

nādān: *Bilgisiz, akılsız, cahil.*

Bilür iken yok vefāsı yine dil virmek nedür / Bu cihān içinde kim var ise **nādān** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [nādān,]*

nādān eline: *Bilgisiz, aklını kullanamayan kimsenin eli.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem **nādān eline** tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [nādān eline, -ne]*

nāfe: *Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde, misk.*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse ger ṣabā / **Nāfesini** döke yire reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [nāfesini, -s, -i, -n, -i]*

nāgāh: *1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle saña bir ḫāne yap / Kūs-ı rıḥlet çalınur **nāgāh** bundan göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [nāgāh,]*

nāgāh: *Aniden, birdenbire.*

Her kim ki göre iy perī **nāgāh** cemālüñi / 'Aḳlı gidüp ġaşy ola ol laḥẓa bayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [nāgāh,]*

Göñül virdüm anuñçün sen hümāya / Salasın üstüme **nāgāh** sāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 1). [nāgāh,]*

nāgeh: *Ansızın, apansız.*

ʿAnber-i zülfini añmış bāġda **nāgeh** ṣabā / İşidüp olmış perīşān anı sünbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [nāgeh,]*

Dutıldı murġ-ı dil **nāgeh** belāya / Olaldan zülf[i] dām u ḫāli dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [nāgeh,]*

nāgehān: *Ansızın.*

Ḫᵛāb içinde görmiş oldum **nāgehān** ol yārı ben / Niçe yıllar ḫᵛāb görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [nāgehān,]*

Nāgehān virdüm göñül nev-reste zībā dilbere / Cān gözin açdum naẓar kıldum o nīgū manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [nāgehān,]*

nāgehān: *Aniden, zamansız.*

Görinen ḫāṭṭı mıdur yā fitne-i āḫir zamān / Yaḫu kāfir leşkeridür ẓāhir olur **nāgehān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [nāgehān,]*

Çeşm-i bīmārına duş oldı bu çeşmüm **nāgehān** / Görmesem olmaz ʿaceb şimden girü uyḫuyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 3). [nāgehān,]*

nāgehān: *Ansızın / apansız.*

Nāgehān ruḫsārını görse benüm bu gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [nāgehān,]*

naġme: *Bir musiki parçasında bestekarın kullandığı ses veya sesler topluluğu, motif II Kulağa hoş gelen ahenkli ses, ezgi.*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola āheng-i semāʻ / Saña düşmez mi dil ol **naġmeye** āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [naġmeye, -ye]*

nā-ḥaḳ yire: *Haksız yere.*

Öldürürsin ġamzelerle ʿāşıḳı **nā-ḥaḳ yire** / Tañrı'dan korkmaz mısın boynuña düşe kan-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [nā-ḥaḳ yire,]*

Niçe bir öldüresin **nā-ḥaḳ yire** ʿāşıḳlaruñı / Nev-civānsın dōstum ḫayr eylemez kan kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [nā-ḥaḳ yire,]*

naḫçıvān: *Nahcivan (Nahcivan (Bugün Azerbaycan'a bağlı özerk bir cumhuriyettir.).*

Naḫçıvāndur ki sanur gönlümi vīrāne görüp / Beñzedür gözlerümüñ yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [naḫçıvāndur, -dur]*

naḫīf oldum: *Zayıflamak II güçsüz düşmek.*

Key **naḫīf oldum** bulan bulur fiġānumdan beni / Dir ki iy bī-çāre sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [naḫīf oldum, -dum]*

naḫl: *Fidan II sevgilinin boyu.*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [naḫl,]*

naḫl: *Fidan.*

Naẓmuñ Muḥib **naḫl** ü maʿnāsı meyvelere / Ẓāhir olur bu ġazel-i ābdār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [naḫl,]*

naḫl-i ḳaddinden: *Sevgilinin fidan boyu.*

Ne umarsın iy göñül sen **naḫl-i ḳaddinden** anuñ / Meyve kim gördi bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [naḫl-i ḳaddinden, -nden]*

naḫl-i ḳaddüñi: *Sevgilinin boyunun fidanı.*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā eşk-i çeşmümden sakın / Keşret itse didiler eyler ziyān eşcāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [naḫl-i ḳaddüñi, -i]*

naḫl-i sebz: *Yeşil fidan yaprağı.*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān şiʿri **naḫl-i sebz** / Bitürse tañ degüldür eger cūybār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [naḫl-i sebz,]*

nā-ḫoş: *Hoş olmayan, hoşa gitmeyen.*

Baña nā-mihr olduguñ mihr itmeden rāciḥ gelür / Derd-ile ḫōş olmışam **nā-ḫōş** dermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [nā-ḫōş,]*

naḳd-i cān: *Can sermayesi.*

Muḥibbī **naḳd-i cān** iltüp dile bir būse laʿlinden / Ḳabūl itmezse de bārī birez bāzār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 5). [naḳd-i cān,]*

naḳd-i cāna: *Can sermayesi.*

Naḳd-i cāna aldı āḫir dilberüñ bir būsesin / Assı itdi bu Muḥibbī dōstlar sanmañ ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [naḳd-i cāna, -a]*

naḳd-i cāna: *Can sermayesi.*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber didi / Döner idüm ben bu ḳavlümden ger iḳrār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [naḳd-i cāna,]*

naḳd-i cān-ıla: *Can sermayesi.*

Naḳd-i cān-ıla bulınur bil maḥabbet cevheri / ʿIşḳ bāzārında geç sen de ziyān u sūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [naḳd-i cān-ıla, --ıla]*

Olmaz-ıdı müşterī vaṣluñ metāʿına Muḥib / **Naḳd-i cān-ıla** eger varup ṭalebkār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [naḳd-i cān-ıla, --ıla]*

naḳd-i ʿömrin: *Ömür sermayesi.*

Ḥāṣılı bu ḫırmen içre derd ü miḥnet ʿāḳıbet / **Naḳd-i ʿömrin** ḫarc ider yār-ı vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [naḳd-i ʿömrin,]*

Fāyide kılmaz Muḥibbī **naḳd-i ʿömrin** ḫarc ide / Tā ki bu bāzārda sūd u ziyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [naḳd-i ʿömrin,]*

naḳḳāş: *Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.*

Görüp cemāl-i çīnüñi **naḳḳāşlar** ḥayrān olup / Bu naḳşa dirler āferīn ḥācet degüldür reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [naḳḳāşlar, -lar]*

naḳḳāş: *Nakış işleyen.*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok saʿy eyledüm / Bārī diñ **naḳḳāşa** naḳşın baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [naḳḳāşa, -a]*

naḳḳāş: *(Ar. naḳş "boyayıp süslemek"ten naḳḳāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.*

Dilde kılmaga ḫayālüñ naḳşını / Bu Muḥibbī niçe **naḳḳāş** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [naḳḳāş,]*

naḳḳāş: *Nakşeden, süsleyen; süsleme ustası || Allah.*

Her kaçan baksam nigāruñ gözi-y-ile kaşına / Ṣad hezārān āferīn direm anuñ **naḳḳāşına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [naḳḳāşına, -ın, -a]*

naḳl itmiş: *Anlatmak, söylemek.*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol kul olur / Böyle **naḳl itmiş** iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [naḳl itmiş, -miş]*

nakş: *Akis, görüntü.*

Dilde kılmaga ḫayālüñ **naḳşını** / Bu Muḥibbī niçe naḳḳāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [nakşını, -ı, -n, -ı]*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok saʿy eyledüm / Bārī diñ naḳḳāşa **naḳşın** baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [naḳşın, -ı, -n]*

nakş: *(Ar.) Bezek, süs, resim.*

Erġanūn oldı dilüm nālesini seyr eyle / Yaz yüzüñ **naḳşını** iy yār anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [naḳşını, -ı, -n, -ı]*

nakş eyledi: *Süslemek, işlemek.*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine **naḳş eyledi** / Geçmedi bu naḳşı baña kimse illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [naḳş eyledi,]*

nakş eyledüm: *Süslemek, bezemek, nakışla işlemek.*

Sīneme **naḳş eyledüm** meh-rūlaruñ eşkālini / Döndü Āẕer deyrine pür naḳş bir büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [naḳş eyledüm, -düm]*

nakş ide: *Nakş etmek, işlemek, resmetmek, süsleyip bezemek.*

Naḳş ide dest-i ḳudret dilde kalur mı ḳudret / Ḥayvān-sıfātdur ol kim sevmeye rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [naḳş ide,]*

nakş itdüm: *Nakşetmek, süsleyip bezemek.*

Ṣūret-i Ferhād'ı **naḳş itdüm** yine müjgān ile / Ḥıştı bālīnüm kılup yārān anı seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [naḳş itdüm, -düm]*

nakş itmiş: *1. Resmini, tasvîrini yapmak, resmini çizmek. 2. mec. İyice yerleştirmek, kalıcı şekilde yerleştirmek.*

ʿIşḳ-içün dirler ezel bezminde bir maḥbūb-ımış / Böyle **naḳş itmiş** gören āyīne-i idrāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 2). [naḳş itmiş, -miş]*

nakşı: *. resim, nakış.*

Her zemīni kanlu yaşumdan yine naḳş eyledi / Geçmedi bu **naḳşı** baña kimse illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [naḳşı,]*

naḳş-ı bī-rengüñ: *Renksiz bir resim.*

Muḥibbī **naḳş-ı bī-rengüñ** temāşāsında ol dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [naḳş-ı bī-rengüñ,]*

Muḥibbī **naḳş-ı bī-rengüñ** temāşāsında kal dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [naḳş-ı bī-rengüñ,]*

naḳş-ı ḥüsnüñe: *Güzellik nakışı.*

Naḳş-ı ḥüsnüñe göñül şehrini gel deyr eyle / Erġanūn oldı bu dil nālişini gel seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [naḳş-ı ḥüsnüñe,]*

naʿl: *At nalı.*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol şehsüvār / ʿĀlemi tesḫīr içün san **naʿl** saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [naʿl,]*

nālān eyleyen: *İnlemek, sızlanmak.*

Leylī zülfüñ ḥasretinden ʿāşıḳ-ı dil-ḫastedür / Gīceler tā ṣubḥa dek ney gibi **nālān eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 4). [nālān eyleyen, -yen]*

nālān oldum: *İnlemek, sızlamak.*

Çeng idüp ḳāmetümi ney gibi **nālān oldum** / ʿIşḳ-ıla kimdür uyan bencileyin ḳānūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [nālān oldum, -dum]*

nālān olur: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

Ruḫlaruñsuz bu Muḥibbī gīceler **nālān olur** / Bülbülüñdür n'eylesün gülzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [nālān olur,]*

nālān oluram: *İnlemek, sızlamak.*

Bülbül gibi her gīce **nālān oluram** āh / Cān geldi lebe eyledügüm zāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 2). [nālān oluram, -uram]*

nāle: *Inilti, feryat.*

İrmedi maḳṣūda dil arturmayınca **nālesin** / Şemʿ gibi yanmayınca görmedüm envārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [nālesin, -sin]*

Nite kim gül diñlemez gülşende bülbül **nālesin** / Sen de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [nālesin, -sin]*

nāle: *Inilti, feryat.*

Çeşm hemān tīr hemān ya hemān / Sīne hemān **nāle** cerāḥat hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [nāle,]*

Bezm-i ġamda nāleme irmedi nāyuñ **nālesi** / Baña şimden girü āheng ide ancak erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [nālesi, -si]*

Nāle raʿd u āhum oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [nāle,]*

Bezm-i ġam içre **nālem** ile göñlüm eglerem / İñildisini gūş ideli āsiyābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 5). [nālem, -m]*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden nice baş / Kūy-ı dilberde olan bu **nāle** vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [nāle,]*

Nālesi eflāke irdi bu Muḥibbī ḫastanuñ / Pes nedendür gūşuña girmez senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [nālesi, -si]*

Boyı mı yig anuñ ya serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi çok ya bende **nāle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [nāle,]*

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / Semege başı irüp **nālesi** semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [nālesi, -si]*

nāle: *İnilti, feryad.*

Giceler bülbül-i şūrīde gibi **nālelerüm** / Çın seḥer ol boyı serv ü yüzi gülzāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [nālelerüm, -ler, -üm]*

nāle: *İnilti, feryat.*

İy Muḥib gülşen-i ḫüsninde nigāruñ zār ol / İşidüp **nāleñi** tā ol gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [nāleñi, -ñ, -i]*

nāle: *Fars.inleme,inilti.*

İy Muḥibbī kimse gūş itmez bilürsin **nāleñi** / Sakın aldanma dise künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [nāleñi, -ni]*

nāle: *Feryat.*

Nālesini bülbülüñ efġānının gūş eylemez / Göñüller dāyim göz[i] göñli dikenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 3). [nālesini, -si, -n, -i]*

Erġanūn oldı dilüm **nālesini** seyr eyle / Yaz yüzüñ naḳşını iy yār anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [nālesini, -si, -n, -i]*

nāle: *(Âşığın) iniltisi, feryadı.*

Nāy āheng itmedi ben **nālemi** itdüm bülend / Tas-ı çarḫ çekenedür Ferhādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [nālemi, -m, -i]*

İşidüp **nālemi** bagrı delindi / Fiġānlar eyledüm çün nāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 2). [nālemi, -m, -i]*

Şeb-i hicrānda eger **nālemi** gūş eyler-ise / Ḥālüme ide teraḥḥum şeh-i ḫūbān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 3). [nālemi, -m, -i]*

Himmetüm bāzı hümā ḳaṣdına pervāz idicek / Takayım ayagına **nālemi** ben zil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [nālemi, -m, -i]*

nāle: *(Âşığın) iniltisi.*

Ġam meclisinde **nāleme** āheng ider benem / Çokdan berü nā ile idem hevāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 3). [nāleme, -m, -e]*

Bezm-i ġamda **nāleme** irmedi nāyuñ nālesi / Baña şimden girü āheng ide ancak erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [nāleme, -m, -e]*

Gülşen-i ḫüsnüñe karşu eylesem āh u fiġān / **Nāleme** āheng içün bülbüller eylerler enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 2). [nāleme, -m, -e]*

Gül yüzüñsüz gīceler feryād u efġān eylesem / **Nāleme** āheng idüp bülbül baña dir āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 5). [nāleme, -m, -e]*

nāle eyle: *Feryat figan inlemek,.*

Gülşen-i ḫüsninde yāruñ iy göñül bülbülleyin / **Nāle eyle** ṣubḥ olınca sen de bir şūrīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [nāle eyle,]*

nāle eyler: *İnlemek.*

ʿĀrife ʿālemde bir loḳma vü bir ḫırḳa yiter / **Nāle eyler** dönegör iy dil ṭolābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [nāle eyler,]*

nāle itdügince: *İnlemek. Feryat figan içinde inlemek.*

ʿĀşıḳ oldur **nāle itdügince** āhı berḳ ide / Her neye kim ugradıysa ol dem anı ḥarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [nāle itdügince, -dügince]*

nāle keser: *Inleyen,haykıran.*

Feryādını dil kesdi görelden ruḫ-ı zerdüm / Bülbül gibi **nāle keser** ire ḫazāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [nāle keser, -er]*

nāle kıl: *İnlemek.*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden iy dil **nāle kıl** / Bezm-i ġamda ḫūn-ı dilden ġayrı mey içilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [nāle kıl,]*

nāle kılsam: *İnlemek.*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem tolar çün oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [nāle kılsam, -sam]*

nāle kılsun: *İnlemek, sızlanmak.*

Bezm-i ġamda iy Muḥibbī ʿāşıḳ-ı şūrīdeler / Cān u dilden **nāle kılsun** ḳaddini çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 5). [nāle kılsun, -sun]*

nāle kılup: *İnlemek.*

İy Muḥibbī dāduñı gūş eylemez ol seng-dil / Niçeye dek **nāle kılup** āh u feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 5). [nāle kılup, -up]*

Her şeb ġam-ıla çün dil-i zār iñiler āh / Dir **nāle kılup** böylece dīvār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 1). [nāle kılup, -up]*

nāle kılursam: *İnlemek.*

ʿAyb eyleme gör zülfüñ añup **nāle kılursam** / Uzun gicede derd-ile bīmār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [nāle kılursam, -ursam]*

nāle kılursun: *İnlemek.*

Degül mi gün gibi rūşen Muḥibbi ʿışḳ saklanmaz / Akar bu gözlerüñ yaşı kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [nāle kılursun, -ursun]*

nāle vü āh: *Inleyip ah çekme.*

Bugün ʿadl eyle gel şāhum naẓar kıl / Kapuñda **nāle vü āh** u enīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [nāle vü āh,]*

nāle vü feryād: *İnleme ve feryad etme.*

Şād-ile feraḥ-ı ẕevḳ sunıldı ezel güle / Endūh u belā **nāle vü feryād** bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 1). [nāle vü feryād,]*

nāle vü feryād idesin: *Ağlayıp, inlemek.*

Çünki girmez gül gibi āh u fiġānuñ gūşına / Yiter iy bülbül-i dil **nāle vü feryād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 3). [nāle vü feryād idesin, -esin]*

nāle [vü] feryād ideyin: *Ağlayıp, inlemek.*

İy Muḥibbī ruḫları şevḳine her şeb-tā-seḥer / Bülbül-i şūrīde-veş **nāle [vü] feryād ideyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 5). [nāle [vü] feryād ideyin, -eyin]*

nāle vü feryadsın: *İnleme ve feryad etme.*

Ol gül endāmuñ firākında yine iy ʿandelīb / Gīceler tā ṣubḥ olınca **nāle vü feryadsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 4). [nāle vü feryadsın, -sın]*

nāle vü ṣad zāre itse: *Nale ve yüzlerce zar etmek.*

Derd-ile yine geldi gülzāra benefşe / İtse yiridür nāle vü ṣad zāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 1). [nāle vü ṣad zāre itse, -se]*

nāle-i ferhād'dan: *Ferhad'ın inleyişi.*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi kim ẓāhir olur feryāddan / Bir eserdür kūh içinde **nāle-i Ferhād'dan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [nāle-i ferhād'dan, -'dan]*

nāle-i nāyuñ: *Neyin figanı.*

Ġam meclisinde oldı Muḥibbī hevāyī āh / Gūşın tutalı **nāle-i nāyuñ** ṣadāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 7). [nāle-i nāyuñ, -uñ]*

nāleler: *Inilti, feryat.*

Dem mi var[dur] bu göñül sīnede od eylemeye / **Nāleler** eyleyüben āhını dūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [nāleler,]*

nāleler eylemege: *Inlemek, feryad etmek.*

Bezm-i ġamda kulaguñ dest-i zamāne burıcak / **Nāleler eylemege** göñlüñi ṭanbūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 3). [nāleler eylemege, -mege]*

nāleler itsem: *Inlemek, feryad etmek.*

Gülşende añup gül ruḫuñı **nāleler itsem** / Şūrīde olup bülbül-i gülzār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 2). [nāleler itsem, -sem]*

nāleler kılsa: *İnlemek.*

Gözümüñ biri Seyḫūn'a birisi döndi Ceyḫūn'a / ʿAceb mi **nāleler kılsa** dönüpdür dilde gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [nāleler kılsa,]*

nāleleri kıl: *İnlemek.*

Şöyle kıl nāleleri duymasun anı dil ü cān / Meclise koma ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [nāleleri kıl,]*

naʿl-i esbini: *At nalı.*

Naʿl-i esbini zemīn üzre anuñ her ki göre / Yüz sürüp hīç ola mı ki sücūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 2). [naʿl-i esbini, -i]*

na'līçe: *Nalça: Ayakkabıların altına çakılan demir.*

Na'līçeñi görelden kebkinüñ almak ister / Sürmek yüz dilerler sermūzeñe sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [na'līçeñi, -ñi]*

nāliş: *İnilti, inleme, figan.*

Naḳş-ı ḫüsnüñe göñül şehrini gel deyr eyle / Erġanūn oldı bu dil **nālişini** gel seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [nālişini, -i, -ni]*

nālişler eyler: *İnlemek, sızlamak.*

Bezm-i ġamda çarḫ elinden içdügüm ḫūn-ı ciger / Ṣubḥa dek **nālişler eyler** dil olupdur erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [nālişler eyler,]*

nām: *1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.*

Sıyup cihānda ʿār-ıla nāmūs şīşesin / Mest ü melāmet ol yüri terk eyle **nāmı** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 2). [nāmı, -ı]*

İster-iseñ Muḥib ḫayr-ıla **nāmuñ** añıla / Niyyetüñ ḫāliṣ idüp irdügüñe ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [nāmuñ, -uñ]*

nām u neng içün: *Ad ve ün, nam ve şöhret.*

Kūyında olsam bir nefes yāruñ itine hem-nefes / Yiter baña bu mertebe ʿālemde **nām u neng içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [nām u neng içün, - içün]*

ñam u nişān: *Ün, şan, şöhret.*

İy Muḥibbī ʿışḳ eri nāmūs-ıla ʿārı n'ider / Evveli ʿışḳuñ budur kim terk ola **ñam u nişān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [ñam u nişān,]*

Yandı maḥv oldı Muḥibbī şemʿine pervāne-veş / Andan ummañ dōstlar şimden girü **nām u nişān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [nām u nişān,]*

nām u nişānı: *Ad ve san II iz, işaret.*

Geşt idüp dehri kamu bulmadum andan ḫaberi / Girmedi āh dirīġ **nām u nişānı** elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 4). [nām u nişānı,]*

nām u nişānuñ: *Eser ve iz.*

Şöyle yan kim nār-ı ʿışḳ-ıla vücūduñdan eser / Kalmasun bir kes senüñ **nām u nişānuñ** duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [nām u nişānuñ, -uñ]*

namāzum kılmasun: *Namaz kılmaya.*

Öldügümde yāra diñ gelüp **namāzum kılmasun** / Hīç revā mı ol dura ben yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [namāzum kılmasun, -masun]*

nāme: *Mektup.*

Eyledüm taḥrīr yāra **nāme** mażmūnum bile / Ḥasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil ḫūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 1). [nāme,]*

nāme: *F. mektup.*

Derd-i dil āhvālini gel **nāmeye** derc eyleme / Kalmaya ṭāḳat bilürsin ḥāmil-i mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 3). [nāmeye, -ye]*

nāme: *Berât, ferman.*

Getürür peyk-i ecel san baña rıḥlet **nāmesin** / Her kaçan ẓāhir olur ḫaddinde ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [nāmesin, -sin]*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḥüsnüñ **nāmesin** / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı ol ʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [nāmesin, -sin]*

nāme: *Mektup (sevgiliye yazılan aşk mektubu).*

Nāmeler āhum odından bagladı reng-i ḫazān / Eşk-i ḥasret birle yazdum ḥālümi dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [nāmeler, -ler]*

nāme yazam: *Mektup yazmak II haber göndermek; (Güzelliğini) övmek, methetmek.*

Elümde tutuşup kāġıd yanar derd-i dilüm yazsam / Meger şimden girü **nāme yazam** perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [nāme yazam, -am]*

nāme-i ḫüsne: *Güzellik mektubu.*

Yazdı ḫāṭṭuñ **nāme-i ḫüsne** kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿĀleme ḥükm ide dirdüm uşbu fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [nāme-i ḥüsne, -e]*

nā-merd: *İnsanlıktan nasibini almamış, mert olmayan.*

Bu Muḥibbī var iken cānā raḳībe virme yüz / Degme bir **nā-merdi** tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [nā-merdi, -i]*

nā-mihr olduguñ: *Vefasız,sevgisiz,muhabbetsiz olma.*

Baña **nā-mihr olduguñ** mihr itmeden rāciḥ gelür / Derd-ile ḫōş olmışam nā-ḫōş dermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [nā-mihr olduguñ, -duguñ]*

nā-mihribān: *Merhametsiz, zalim, gaddar; sevgili.*

İderse yiridür baña cefālar / Göñül virdüm çün ol **nā-mihribāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 2). [nā-mihribāna, -a]*

nā-mihribān: *Merhametsiz, acıması olmayan.*

Dir vefā kılam baña ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem ol cevri çok **nā-mihribānumdur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [nā-mihribānumdur, -umdur]*

Bulınur māh-rūlarda egerçi mihri yok meh-rū / Ve līkin ortalarında ʿaceb **nā-mihribāndur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [nā-mihribāndur,]*

nā-mihribān: *Merhametsiz, acıması olmayan, zalim II sevgili.*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol **nā-mihribān** ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [nā-mihribān,]*

Gīce gündüz şemʿ gibi yanaram hicr odına / Āh u efġānum benüm gūş itmez ol **nā-mihribān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 2). [nā-mihribān,]*

nāmūs u ʿāra: *İffet ve namus.*

Zāhid sen ol salāmet ben olmışam melāmet / ʿĀşıḳ varur mı hergiz **nāmūs u ʿāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [nāmūs u ʿāra, -a]*

nāmūs u ʿārı kalmaya: *Namus ve arı kalmamak.*

Kime sunıldı ezelde nūş itdi cām-ı ʿışḳ / Kalmaya nāmūs u ʿārı eylemez ol meyl-i cāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 4). [nāmūs u ʿārı kalmaya, -ya]*

nāmūs u nengi: *Utanıp arlanma.*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl olayın bir zamān / **Nāmūs u nengi** terk idüp abdāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [nāmūs u nengi, -i]*

nāmūs-ıla ʿārı: *İffet ve namus.*

İy Muḥibbī ʿışḳ eri **nāmūs-ıla ʿārı** n'ider / Evveli ʿışḳuñ budur kim terk ola ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [nāmūs-ıla ʿārı,]*

nān: *Ekmek, yemek.*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevves ḥırṣ-ıla / Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp **nān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [nān,]*

nān u nemek ḥaḳḳını: *Ekmek ve tuz hakkı. Vefa.*

Her kim ki vefā ʿahdin ider ʿahdine turmaz / Yir **nān u nemek ḥaḳḳını** ol dizi yüzinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [nān u nemek ḥaḳḳını,]*

nān u nemeki: *Ekmek ve tuz II Vefâ (Âşığın vefası).*

Yoluñda senüñ ṣādıḳam iy dōst vefāda / **Nān u nemeki** yimemişemdür dizüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [nān u nemeki, -i]*

nān-ı cevle: *Arpa ekmeği.*

Ḳanāʿatle geçen bir **nān-ı cevle** / Gıdāyı dāyima güllāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 3). [nān-ı cevle, -le]*

nār: *Ateş, od.*

Pervāne-ṣıfat cānı Muḥibbī oda yakdı / Ġāyet bugün şākirem ol **nāruñ** elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [nāruñ, -un]*

nār: *Ateş, od, cehennem.*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni n'eyçün yakar / Yā neden dirler ki cennet ehli yanmaz **nārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [nārda, -da]*

nār: *Ateş, aşk ateşi.*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen pervānesin iy dil dutuşup **nār-ıla** eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [nār-ıla, -ıla]*

nār: *Ateş.*

Yakar idüm bāl ü per pervāne gibi **nāra** ben / Görse idüm şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 2). [nāra, -a]*

Bu beyt-i dil-ḥazīni enhār vird idinmiş / Yanmaga vardugında pervāne **nāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [nāra, -a]*

nār: *Ateş.*

Yaşuma kılsun naẓar deryā temāşāsın kılan / Külḥen-i sīnem tolu gelsün berü **nār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [nār,]*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum benüm / Per yakar mıydı eger pervāneler **nār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [nār,]*

nār: *Alev, ateş.*

Şemʿ-i ruḫuñı eyleyüben zülf-ile pinhān / Pervāne dili yakmaya ol **nār** sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 4). [nār,]*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿışḳını pervānenüñ / Bāl ü per niye yakardı dünyede **nār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [nār,]*

nār: *Alev, ateş. II Ayrılık ateşi.*

Görüp cemāl-i şemʿüñ pervāne-veş Muḥibbī / Zülfüñ şebinde her dem yanar o **nāra** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [nāra, -a]*

Özin şemʿe yakar mı-y-ıdı hergiz / O **nāra** olmasa pervāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 8). [nāra, -a]*

Nāra dünyāda taḥammül idemezsin çün dilā / N'olısar uḫrāda ḥālüñ āteş-i sūẓān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [nāra, -a]*

Cemālüñ şemʿine pervāne-veş ko / Yanarsam itmeyem ol **nāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 4). [nāra, -a]*

nār olmayan: *Ateş olmak, ateşte yanmak, yanıp kül olmak.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ ḳadrini bilmez hevādār olmayan / Sūz-ı ʿışḳı añlamaz pervāne-veş **nār olmayan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [nār olmayan,]*

naʿra-i āh: *Ahın çığlığı, figan etmek.*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi cāẕū / Gelse ne ʿaceb her yañadan **naʿra-i āh** ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [naʿra-i āh,]*

naʿrā-zenān olup: *Nara atmak.*

Ḫār elinde göreli yine gülüñ dāmenini / Urdı āh u fiġān bülbül olup naʿrā-zenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 3). [naʿrā-zenān olup, -up]*

nārenc: *Turunç.*

Gözümüñ yaşı olup kana şebīh / Yüzümüñ rengi döndi **nārence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 5). [nārence, -e]*

nārencī: *Turunç renkli.*

Gāh **nārenci** geyüp geh cāmesin al itdi yār / Odlara yakdı cihānı āh kim bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [nārenci,]*

nār-ı dāġ-ıla: *Dağlama ateşi.*

Nār-ı dāġ-ıla sifāl-i sīnemi zeyn eyledüm / Dōstlar eyleñ gelüñ bir dem ḳaranfil ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 3). [nār-ı dāġ-ıla, --ıla]*

nār-ı ġam-ıla: *Gam ateşi.*

Yakmışam **nār-ı ġam-ıla** kendümi başdan başa / Çekdügüm derd ü elem gelmeye hergiz sagışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 1). [nār-ı ġam-ıla, --ıla]*

nār-ı hicrāna: *Ayrılık ateşi.*

Murāduñ cān-ısa al kim ben andan geçmişem cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla yakasın **nār-ı hicrāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [nār-ı hicrāna, -a]*

nār-ı ʿışḳ: *Aşk ateşi.*

Ṣuʿle-i āhum ile yandı semā ile zemīn / **Nār-ı ʿışḳ** pinhān imiş gör bir avuç ḫāṣākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 2). [nār-ı ʿışḳ,]*

nār-ı ʿışḳ-çeşān: *Aşkın ateşli topu.*

Nükte-i ʿışḳı ne bilsün zāhid-i efsürde-dil / Sor aña taḳrīr kılsun **nār-ı ʿışḳ-çeşān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 3). [nār-ı ʿışḳ-çeşān,]*

nār-ı ʿışḳ-ıla: *Aşk ateşi ile.*

Şöyle yan kim **nār-ı ʿışḳ-ıla** vücūduñdan eser / Kalmasun bir kes senüñ nām u nişānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [nār-ı ʿışḳ-ıla,]*

nār-ı ʿışḳ-ıla yanup: *Aşk ateşiyle yanmak.*

Ġamuñla olmayan şād[ān] göñül her dem ḫarāb olsun / Kül olsun **nār-ı ʿışḳ-ıla yanup** küllī türāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [nār-ı ʿışḳ-ıla yanup, -up]*

nār-ıla āb: *Ateş ve su.*

Dil āteşine ġarḳ iken akar gözüm yaşı / Kim gördi cemʿ oldugı **nār-ıla āb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [nār-ıla āb,]*

nā-şād: *Hüzünlü, gamlı, kederli.*

Sāḳī-i mehveş elinden nūş kıl cām-ı şarāb / İy Muḥibbī çün ġam-ı devrān ile **nā-şādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [nā-şādsın, -sın]*

İy Muḥibbī ḫandenüñ ardınca vardur giryesi / Anuñ içün dāyimā **nā-şādam** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [nā-şādam, -am]*

nā-sāz: *Edepsiz erkânsız.*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū yār ẓālim çarḫ **nā-sāz** incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [nā-sāz,]*

naṣīb: *1. Pay, hisse. 2. Kısmet.*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç **naṣībüm** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [naṣībüm, -üm]*

naṣīb ola: *Kısmet olmak.*

Ola kim cürʿa-i laʿlinden ola baña naṣīb / Süreyim yire yüzüm ḫāk-ile yeksān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 5). [naṣīb ola,]*

Ger **naṣīb ola** içem ben laʿl-i nābuñ cürʿasın / Göz ucıyla bakmayam da selsebīl ü kevsere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 3). [naṣīb ola,]*

naṣīb olmış: *Kısmet olmak.*

ʻĀşıḳa derd ü miḥnet bülbüle bāk ü ḥasret / Ḫande **naṣīb olmış** her kebk-i kūhsāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 2). [naṣīb olmış, -mış]*

naṣīb olsa: *Kısmet olmak.*

Cürʿa-i cām-ı lebüñden olsa ger baña naṣīb / Kāfirem ger bir ḳadeḥ içsem mey-i ṣaḥbāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 5). [naṣīb olsa, -sa]*

naṣīb-i ḫāk: *Toprağa dökülmek, toprağa nasip olmak.*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün **naṣīb-i ḫāk** imiş / Reşk idersem tañ mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [naṣīb-i ḫāk,]*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī çün **naṣīb-i ḫāk** imiş / Cān u serden geç ko cism olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [naṣīb-i ḫāk,]*

nāṣiḥ: *(Ey) öğüt veren, nasihatçi.*

Tutma **nāṣiḥ** ḳavlini cām iç göñül germ eyle sen / Serd olursın ger düşerseñ ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [nāṣiḥ,]*

Daḫı gūş itmezem pendüñi **nāṣiḥ** / Yaraşmaz eylemek mey-ḫ∨ōra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 2). [nāṣiḥ,]*

naṣīḥat itme: *Nasihat etmek, öğüt vermek.*

Zāhidā itme naṣīḥat kim eşer itmez baña / Pāk meşreb rind olan uymaz iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [naṣīḥat itme,]*

nā-tüvān: *Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.*

Kanı luṭf u kerem ya kanı şefḳat / Sitem lāyık mıdur bir **nā-tüvāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 7). [nā-tüvāna, -a]*

nā-tüvān: *Güçsüz, zayıf.*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān ḫastadur ġāyet / Görinmez çeşmine uyḫu ölümlü **nā-tüvāndur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [nā-tüvāndur, -dur]*

nātüvān: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

Çeşmi tīġ almış ele bu **nātüvānuñ** ḳaṣdına / Yig degül mi raḥm ide ġālib olan maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [nātüvānuñ, -uñ]*

nātüvān: *Zayıf, güçsüz, çaresiz ‖ âşık.*

Ḫudā vire teraḥḥüm ol civāna / Ya ṣabr u ṭāḳatı bu **nātüvāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 1). [nātüvāna, -a]*

nā-ümīd itdüñ: *Ümitsiz bırakmak.*

Umardum iy kemān ebrū irişe sīneme tīrüñ / Beni sen **nā-ümīd itdüñ** bugün tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [nā-ümīd itdüñ, -düñ]*

nā-ümīd olma: *Ümitsiz olmak.*

Olma iy dil añuban ʿişyānuñı sen nā-ümīd / Umaram ʿafv ide cürmüm añaram Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [nā-ümīd olma,]*

nāvek-i dilber: *Sevgilinin okları (süzgün bakış bağlamında).*

Nāvek-i dilber eger gelürse itme ictināb / Çok zamāndur tīrine bu sīne siper-kerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 2). [nāvek-i dilber,]*

nāvek-i dildārdan: *Sevgilinin bakış oku.*

Sīnemi döndermezem ben **nāvek-i dildārdan** / Luṭf ile daḫı keremdür çün gele ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [nāvek-i dildārdan, -dan]*

nāvek-i tīr-i ḳaża: *Kaza oku.*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı ki ʿaceb şol müjeler / Kim gözi[n] yumup açınca baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [nāvek-i tīr-i ḳaża,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı **nāya** şebīh / Dem mi var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [nāya, -a]*

Bezm-i ġamda nāleme irmedi **nāyuñ** nālesi / Baña şimden girü āheng ide ancak erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [nāyuñ, -uñ]*

İşidüp nālemi bagrı delindi / Fiġānlar eyledüm çün **nāya** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 2). [nāya, -a]*

Nāyuñ ṣadāsı eyledi āvāre göñlümi / Olur hevāyī oturan ehl-i hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 5). [nāyuñ, -uñ]*

Muḥibbī meclisi ġamda bu göñlüm / Fiġān u nālelerle döndi **nāya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 5). [nāya, -a]*

nāy: *Ar. 1. Kamış, kasb. 2. Kamıştan yapılan maruf düdük.*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm çeng ü **nāy** u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [nāy,]*

nāy: *Kamış, ney.*

Nāy āheng itmedi ben nālemi itdüm bülend / Tas-ı çarḫ çekenedür Ferhādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [nāy,]*

nā-yāb: *Bulunmaz.*

Kalmadı ehl-i kerem ʿAnḳā-ṣıfat **nā-yābdur** / İy dirīġā sifle-perver oldı bu gerdūn-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [nā-yābdur, -dur]*

nāz: *İşve, cilve.*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene güller ḫacil olsun / Gül **nāz-ıla** tā ġonca görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [nāz-ıla, --ıla]*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ gördüm āhenden katı / İtmedi āhum eşer itdi velī sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [nāzını, -ını]*

nāz: *İşve, cilve, naz.*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten berg-i semensin sen / Yāḫūd **nāz-ıla** reftāra gelen serv-i çemensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [nāz-ıla, --ıla]*

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿahdine tīz turmaz döner / Şöyle beñzer **nāz-ıla** şāh-ı Karaman'dur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [nāz-ıla, --ıla]*

Zülfüñe el ur **nāz-ıla** meydāna gel iy dōst / Kes başumı top itmege çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [nāz-ıla, --ıla]*

nāz: *Cilve, işve, eda.*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿuşşāḳa hem maʿşūḳa **nāz** / Böyle olsa ʿāşıḳ u maʿşūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [nāz,]*

Ġoncaya **nāz** ögredür her dem lebüñ güftārda / Serve taʿlīm ide bālā ḳadüñ reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [nāz,]*

nāz: *Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. || Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve. || Şımarıklık.*

Söze ger **nāz-ıla** gelseñ iñen şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [nāz-ıla, --ıla, -]*

Nāz-ıla gül gibi gülüp ġonca-veş güftār ider / Seyr ider gülşende san serv-i ḫırāmān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [nāz-ıla, --ıla, -]*

Gāh gül göster ü geh sünbülüñ iy serv-i sehī / **Nāz-ıla** gāh gehī şīve-i şemşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [nāz-ıla, --ıla, -]*

Mey nūş idüben başa külāhın koya kec-rev / Rindāne geyüp **nāz-ıla** mestāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [nāz-ıla, --ıla, -]*

Sen serv-i sehī gibi salın **nāz-ıla** her sū / Ben āh ideyin karşuña ko bir eşer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [nāz-ıla, --ıla, -]*

Seyr-i gülşen idicek **nāz-ıla** görüp diyeler / Bu Muḥibbī'nüñ alan göñlini budur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [nāz-ıla, --ıla, -]*

Gel ġonca gibi iy dōst bir dem tekellüm eyle / **Nāz-ıla** ser-firāzum gül ol tebessüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [nāz-ıla, --ıla, -]*

nāz ider: *İşve, naz yapmak.*

İy dil-i bī-çāre itme cevr-i dilberden enīn / Mā-teḳaddemden meşeldür **nāz ider** her nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [nāz ider,]*

nāz kılsañ: *Nazlanmak.*

Yaraşur kılsañ niyāz ehline nāz / Ḫūy kılma tek cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [nāz kılsañ, -sañ]*

nāz u niʿamdasın: *Refah ve bolluk içinde olma.*

Her kim ki gördi gözlerümüñ yaşını didi / Ol serv sāyesinde yine **nāz u niʿamdasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [nāz u niʿamdasın, -dasın]*

nāz uyḫusında: *Naz uykusu.*

Ol ferāġatda yatur **nāz uyḫusında** ṣubḥa dek / Şem‘ gibi her gīce iy dil saña yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [nāz uyḫusında, -nda]*

naẓar: *Bakış.*

Öldür beni anlar bile tā kim **naẓaruñ** var / Kim müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [naẓaruñ,]*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı cāndur bu / **Naẓardan** çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [naẓardan, -dan]*

naẓar: *Bakış.*

Bir **naẓarla** cān alup itdi göñül mülkin ḫarāb / Öldürüñ beni eger ol gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [naẓarla, -la]*

Bir **naẓarla** iy gözüm kılduñ belāya mübtelā / Niçe yüz biñ miḥnet ü ḫayfā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [naẓarla, -la]*

Āfitāb-ı ḫüsnüñi görmek senüñ mümkin degül / Niçe görsün çün **naẓarla** gözi yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [naẓarla, -la]*

naẕar: *(Sevgilinin) bakışı.*

Kimse kılmadı ben itdüm āh kendüm kendüme / Bir **naẕar** cān terkin urdum yār-ı gendüm-gūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [naẕar,]*

Gün yüzine gel eyle taḥammül **naẕar** olsun / Yakarsa seni göz göre oda katı şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [naẕar,]*

naẕar eyle: *Bakmak.*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẕar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [naẕar eyle,]*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe ḥüsün / Bir **naẕar eyle** melek yāḫūd perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [naẕar eyle,]*

Dilā rūşen **naẕar eyle** yine sen zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde rūşendür ki ḳaṣdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [naẕar eyle,]*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẕar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [naẕar eyle,]*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm dilber didi / Eksük olmaz bir **naẕar eyle** bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [naẕar eyle,]*

Zāhidā görseñ melāmet ʿāṣıḳı ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẕar sen bakma anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [naẕar eyle,]*

naẕar eylegil: *Bakmak.*

Gevher-i naẓmına eylegil Muḥibbī'nüñ naẕar / Gūşuña dak her sözi yigdür anuñ dürdāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 5). [naẕar eylegil, -gil]*

naẕar eyleñ: *Bakmak, ilgilenmek.*

Yāra dimiş ki cānını senden dirīġ ider / Eyleñ naẕar raḳīb-i següñ iftirāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 2). [naẕar eyleñ, -ñ]*

naẕar eyler: *Bakmak.*

Hemān kendüzinüñ kemligin ider iẕhār / Şular kim **naẕar eyler** bizüm kelāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 4). [naẕar eyler,]*

naẕar eylersin: *Bakmak.*

Ḫışm ile eylersin naẕar ya kaşlaruñ çīn eyleyüp / N'itdi Muḥibbī ḫasta-dil yok mı nihayet kīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 5). [naẕar eylersin, -rsin]*

naẕar eylese: *Bakmak.*

Kim zülfe **naẕar eylese** cān u dil içinde / Sanur ki megesdür ki kalupdur kıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [naẕar eylese,]*

naẕar ide: *Bakmak, ilgi göstermek.*

Yār ide naẕar ḫūn-ı ciger ile Muḥibbī / Çeşmüñe de sīneyi levḥ-i raḳam itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 5). [naẕar ide,]*

naẕar ide: *Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.*

Gevher-i eşki Muḥibbī yolına eyle niṯār / Ola kim ide naẕar çeşm-i güher-pāşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 5). [naẕar ide,]*

Cānā ġamuñla sīne-i pür-zaḫmda yazılur / Her kim ki **naẕar ide** okur anda āh-ı şāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [naẕar ide,]*

naẕar ide: *Bakmak.*

Ḫışm-ıla **naẕar ide** kime öldürür āḫir / Bir ḫāṣṣadur konmış anuñ iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [naẕar ide, -e]*

naẕar it: *Bakmak.*

Zāhid inkār idesin ger bu benüm meẕhebüme / Gel ḥaḳīki **naẕar it** ṭaʿnı ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [naẕar it,]*

naẕar itmese: *Bakmak.*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẕar / Hīç deryā-dil olan meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [naẕar itmese, -se]*

naẕar itmez: *Bakmak.*

Gözüñ yaşına yār Muḥibbī **naẕar itmez** / Yolına anuñ itmege īṣār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 5). [naẕar itmez,]*

naẕar itsün: *Bakmak.*

Dil murġı diler zülfi duzaġına dutılmak / Ḫāline **naẕar itsün** aña dāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [naẕar itsün, -sün]*

naẕar kıl: *Bakmak.*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde yanan oddan / Bir **naẓar kıl** ẓāhir olsun dilde olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [naẓar kıl,]*

Bir **naẓar kıl** iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün / Gel uyandur ḫvābdan ol nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [naẓar kıl,]*

Servüñ bāġ içre ḳaddinde leṭāfet añlamam / Bāġbānā kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [naẓar kıl,]*

Bugün ʿadl eyle gel şāhum **naẓar kıl** / Kapuñda nāle vü āh u enīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [naẓar kıl,]*

naẓar kılalıdan: *Bakmak.*

Naẓar kılalıdan sen āfitāba / Yanup ʿışḳuñla dil döndi kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 1). [naẓar kılalıdan, -alıdan]*

naẓar kıldı: *Bakmak.*

Naẓar kıldı baña bir çeşmi āhū / Bu cān u dil didiler ʿaḳla yā hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [naẓar kıldı, -dı]*

naẓar kıldum: *Bakmak, seyretmek, izlemek.*

Nāgehān virdüm göñül nev-reste zībā dilbere / Cān gözin açdum **naẓar kıldum** o nīgū manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [naẓar kıldum,]*

naẓar kılma: *Bakmak.*

Göz ucıyla **naẓar kılma** degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [naẓar kılma, -ma]*

Göz ucıyla **naẓar kılma** degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [naẓar kılma, -ma]*

naẓar kılmaz: *Bakmak.*

Karşu varsam āh kılsam yakamı çāk eylesem / Ḫışm ider kılmaz naẓar üftāde çāker derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 3). [naẓar kılmaz, -maz]*

naẓar kılsa: *Bakmak.*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ vücūdumdan eser hergiz / Görinmez kim **naẓar kılsa** hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [naẓar kılsa, -sa]*

naẓar kılsam: *Bakmak.*

Nāgehān ruḫsārını görse benüm bu gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [naẓar kılsam, -sam]*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿarż ider / Bir müselmān düşmesün yā Rab o kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [naẓar kılsam, -sam]*

naẓar kılsañ: *Bakmak.*

Bir **naẓar kılsañ** Muḥibbī maḥv olursın sen hemān / Bir gören bir daḫı görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [naẓar kılsañ,]*

naẓar kılsun: *Bakmak.*

Yaşuma kılsun naẓar deryā temāşāsın kılan / Külḥen-i sīnem tolu gelsün berü nār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [naẓar kılsun, -sun]*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre yazdı çeşmüm kan-ıla / Bilmeyenler ḥālümi kılsun naẓar ol deftere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [naẓar kılsun, -sun]*

naẓar kılur: *Bakmak.*

Geldüñ çemen seyrānına güller **naẓar kılur** kamu / Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [naẓar kılur, -ur]*

naẓar maʿnī kılursañ: *Mana gözüyle bakmak.*

Egerçi ẓāhiren baksañ cihān mülkine şāham ben / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [naẓar maʿnī kılursañ,]*

naẓar olınsa: *Bakmak.*

Sīne-i pür-dāġuma beñzer Muḥibbī mecrūḥ / Görinür ger **naẓar olınsa** beden-hā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [naẓar olınsa,]*

naẓarı eylemez: *Bakmak, dikkate almak.*

Söyler çemende derdini bülbül yine güle / Līkin gül eylemez naẓarı ḥāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [naẓarı eylemez,]*

naẓar-ı yār: *Sevgilinin bakışı.*

Ḫaber-i cān u dili var der-i dildār be-gū / Bir bir ḳıṣṣā-i derūnı **naẓar-ı yār** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 1). [naẓar-ı yār,]*

nāzenīn: *İnce, nazlı, zayıf, lâtif, hoş eda olan, "sevgili bağlamında.".*

İy dil-i bī-çāre itme cevr-i dilberden enīn / Mā-teḳaddemden meşeldür nāz ider her **nāzenīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 1). [nāzenīn,]*

Şayda çıkmış **nāzenīnüm** iy Muḥibbī ṣayd içün / Key saʿādetdür bulına başuñ ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [nāzenīnüm, -üm]*

nāzenīn: *İnce yapılı, narin.*

Cefā vü cevrüñi çeksem yiridür / Göñül virdüm senüñ tek **nāzenīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 2). [nāzenīne, -e]*

Baña cevr ü cefāsın eksük itmez / Niyāz itsem kaçan ol **nāzenīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 7). [nāzenīne, -e]*

nāzil oldı: *İnmek.*

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nāzil çü Tāhā vü Yāsīn / Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ şehperi rūḥū'l-emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 1). [nāzil oldı, -dı]*

naẓm: *Şiir, nazım.*

Şiʿrümüñ her bir satırı mevc-i deryā olalı / **Naẓmumuñ** maʿnāsın iden dürr-i ġaltān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [naẓmumuñ, -umun]*

Şābāş diye her kim işide bu **naẓmuñı** / İtdüñ Muḥibbī şiʿrüñi çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [naẓmuñı, -uñ, -ı]*

naẓm: *Şiir.*

Naẓmuñ Muḥib naḫl ü maʿnāsı meyvelere / Ẓāhir olur bu ġazel-i ābdār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [naẓmuñ, -u, -ñ]*

Muḥibbī göreli naẓm ehli **naẓmuñ** / İderler her biri eşʿāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 10). [naẓmuñ, -u, -ñ]*

naẓm: *Nazım, şiir.*

Muḥibbī'ye ezelden **naẓm** ʿaṭādur / Deger her sözi yüz biñ āferīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 5). [naẓm,]*

naẓm ehli: *Şiirden anlayanlar, şairler.*

İy Muḥibbī yine söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / Cümle **naẓm ehli** görüp reşk ide bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [naẓm ehli,]*

Muḥibbī göreli **naẓm ehli** naẓmuñ / İderler her biri eşʿāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 10). [naẓm ehli,]*

naẓm içre: *Şiirde.*

Muḥibbī şiʿr-ile irdüñ kemāle / Görenler dir ki **naẓm içre** ḥasensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 10). [naẓm içre,]*

naẓm u eşʿāruñ: *Nazm ve şiirler.*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / Çün virür bir nükte korsañ n'ola Selmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [naẓm u eşʿāruñ, -uñ]*

naẓm-ı muḥibbī: *Muhibbi'nin şiiri.*

Çün dürr-i yetīm oldı yine **naẓm-ı Muḥibbī** / Cānā anı dak gūşuña yek-dāne olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [naẓm-ı muḥibbī,]*

nāzük: *İnce, narin. Nazik beden.*

Verd-i gülden daḫı **nāzüksin** dile cevr eyleme / Āhum odından toludur çün zemīn ü āsümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [nāzüksin, -sin]*

nāzük: *1. ince ‖ narin 2. tatlı.*

ʿAceb **nāzük** ʿaceb şīrīn dehendür / Meger süd diyü şekker virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [nāzük,]*

nāzük miyāna: *İnce bel.*

Ḫazān irse döner zerde reyāḥīn / Gezend irmeye ol **nāzük miyāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 2). [nāzük miyāna, -a]*

nāzük miyāndur: *İnce bel.*

Sevdügüm bir serv-ḳad **nāzük miyāndur** tāzece / Anuñ-içun yolına yaşum revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [nāzük miyāndur, -dur]*

nāzüklig: *Hassaslık, narinlik.*

Nāzüklig-ile göñlümüz alan degül misin / Āh ol cefā sen cevr-i firāvān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 1). [nāzüklig-ile,]*

nāzük-ṭab: *Zarif/narin yaratılışlı.*

Ḳalbüñe āh-ı Muḥibbī eylemez disem eser / Yār **nāzük-ṭabʿdur** remz-ile mermer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [nāzük-ṭabʿdur, -ʿdur]*

naẕẕāre: *Bakma, bakış.*

Görmek olmadı müyesser çünki ol meh-pāreyi / Açma iy dil çeşmi żāyiʿ eyleme **naẕẕāreyi** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [naẕẕāreyi, -yi]*

nāza: *Cilve.*

Nigārā himmetüñ hep **nāza** olsun / Gül-i rūyuñ hemīşe tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 1). [nāza,]*

ne: *Ne.*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu göñlüm şehrine / **Nesi** var kosun nizāʿı ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [nesi, -si]*

ne: *"Hangi şey" anlamında soru zamiri.*

Kalur bu ṭāḳ-ı eyvānuñ yüceltme / **Nedür** bu hāy u hū kūs-ı ġırīvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 3). [nedür, -dür]*

Didüm zülfüñ midür cānā **nedür** ol dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [nedür, -dür]*

Cām-ı Cem olmayıcak genc-i Ferīdūn **nedür** / Dutalum devlet-i Cemşīd [ü] Ferīdūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 3). [nedür, -dür]*

ne: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

Yār eger aña Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā **ne** sa‘ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [ne,]*

Dil āteşine ġarḳ iken akar gözüm yaşı / Kim gördi cemʿ oldugı nār-ıla āb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Nedir" anlamında soru zamiri.*

Ne sünbüldür saçuñ iy çeşmi āhū / Beni dīvāne eyler āḫir āh o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Hangi şey" anlamında soru zamiri.*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her **ne** eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [ne,]*

Ne umarsın iy göñül sen ol gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide ḥaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [ne,]*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Bu ümīẕe çeşm-i mestüñ göricegiz emri **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [ne,]*

ne: *"Hangi şey?" anlamında soru zamiri.*

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"hangi şey" anlamında.*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem **ne** āb ü ḫāk iy nāzenīn / Dirsem saña itme ʿaceb rūḥī fedāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [ne,]*

Her **ne** söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [ne,]*

Şarāb u laʿl-i mey-güna iderse ṭaʿn ne ġam zāhid / **Ne** ġam muʿtād olmışdur ezelden ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Nasıl" anlamında soru sıfatı.*

Nūş-ı cam ile göñül āyīnesin eyle ṣafā / **Ne** revādur ki ʿabeş yirlere maḥzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [ne,]*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez akar turmaz görenler dir **ne** kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [ne,]*

ne: *"Ne, nedir?" anlamına gelen soru zamiridir.*

Niçe gevher çıkarduñ kān-ı dilden / Soruñ ḳadrini bilene baha **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 3). [ne,]*

İy türk-i şūḫ ʿāṣıḳa cevr ü ʿiṭāb **ne** / İtmege cefā sengile göñlin ḫarāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [ne,]*

Bir gice didi düşüñe gireyim diler misin / Çeşmüm didi var mı bu ʿālemde ḫ∨āb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [ne,]*

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān didüm / İy şeyḫ-i şehr baña di rāh-ı ṣavāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [ne,]*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem [ü] pāk dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [ne,]*

Bir gīce gelüp düşüñe girem didi niġār / Didüm ki buyur gelmege bu çeşm ü ḫ∨āb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [ne,]*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde od gözde su cemʿe cevāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [ne,]*

Geh medrese vü gāh maḳām-ı meygede baña / Bu aralıkda kalmışa eydüñ s̲evāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [ne,]*

Eydür Muḥibbī pāk-dil ü pāk-dāmenem / Ya bu görinen ḫırḳada dāġ-ı şārāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [ne,]*

ne: *"Bir çok şey" anlamında soru zamiri.*

Geh nūş ider kanumı ol gözleri maḫmūr / **Neler** çekerem āh o bīmāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [neler, -ler]*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz sanma bend olmış / **Neler** vardur aransa ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [neler, -ler]*

ne: *"Sadece/bir tek ... değil" anlamında kullanılan söz.*

Olupdur ġamzeleri kana teşne / **Ne** kana bil ki olmış cāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 1). [ne,]*

Gözüñe beñzemez āhū-yı Çin'de / **Ne** Çin'de belki rūy-ı zemīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Hangi" anlamında soru sıfatı.*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem öper laʿl-i lebin / Kuçar ancak bilini anı kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [ne,]*

ne: *" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.*

Göñülde gözde **nem** varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [nem, -m]*

ne: *"Hangi" anlamına gelen belgisiz zamir.*

Yıllar-durur bu ḫasta göñül kapusındadur / Bir kez dimez ki ḫasta-i miskīn **ne** demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Neden, niçin?" anlamında soru zarfı.*

İy ṣūḫ-ı Türk cevr ü cefā vü ʿitāb **ne** / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿaz̲āb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Ne" soru edatı.*

İy türk-i ṣūḫ ʿāṣıḳa cevr ü ʿiṭāb **ne** / İtmege cefā sengile göñlin ḫarāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Çok, çok fazla" anlamına gelen ve beğeni, şaşkınlık ifade eden soru sıfatı.*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun **ne** minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [ne,]*

ne: *"Hangi şey" anlamında belgisiz zamir.*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / Dōstlar gökden **ne** yagarsa götürür çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [ne,]*

Ne sanursañ saña san anı ġayra / Kuyuyı kim kaza kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [ne,]*

ne: *Olumsuzluk anlamı veren bağlama unsuru.*

Göster boyuñı cānā bir serv-ḳāmet olsun / **Ne** serv-ḳāmet olsun ol ḳad ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [ne,]*

ne: *"Ne kadar çok, çok fazla" anlamlarında.*

Virüp cān u dili bir būsesine / **Ne** kanlar yutmışam iḳrār olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [ne,]*

Ne ʿācizem ki cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Çok fazla" anlamına gelen ve şaşkınlık ifade eden bir söz.*

Hey **ne** ẓālimdür teraḥḥüm eylemez dād istesem / Kapusında ol şehüñ bī-dādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [ne,]*

ne: *"Neden, hangi sebepten?" anlamında soru ifadesi.*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün bilürsin yok vefā / Ya **ne** sergerdān idersin bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [ne,]*

İy şūḫ-ı Türk cevr ü cefā vü ʿitāb **ne** / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [ne,]*

Āheste gelüp eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / Soñra dönüben gitmege böyle şitāb **ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [ne,]*

ne: *"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren zarf.*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / **Ne** saʿādetlü ser olur ki o fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [ne,]*

ne: *"Nasıl bir şeydir" anlamında soru zarfı.*

Bilür iken yok vefāsı yine dil virmek **nedür** / Bu cihān içinde kim var ise nādān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [nedür, -dür]*

ne: *"Hangi" soru sıfatı.*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / **Ne** assı yir seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [ne,]*

ne ʿaceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var.*

Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse **ne ʿaceb** / Kanda kim açıla gül tutar anuñ ḫār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 3). [ne ʿaceb,]*

ʿIşḳ mīrāşını yirsem **ne ʿaceb** Mecnūn'dan / Sanmañ ol gitmek ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [ne ʿaceb,]*

ne ʿaceb: *Şaşılır mı ?.*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi cāẕū / Gelse **ne ʿaceb** her yañadan naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [ne ʿaceb,]*

ne 'acebdür: *Bu durum şaşılacak bir şeydir.*

Baḥr-ı 'ışḳ içre gözlerüm yaşı / **Ne 'acebdür** dönerse mercāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 2). [ne 'acebdür,]*

ne assı: *Ne faydası var.*

Ne assı dāne dāne cemʿ-i dünyā / Anı fikr eyle kanı māl-ı Ḳārūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 3). [ne assı,]*

ne bileydüm ki: *Nereden bilecektim ki.*

Umar idüm ki benüm derdüme dermān olasın / **Ne bileydüm ki** seni āfet-i devrān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 1). [ne bileydüm ki,]*

ne bilsün: *Ne bilsin.*

Ne bilsün ḥālümi ol şemʿ-i meclis / Dimişlerdür çerāġ dibi karañu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 3). [ne bilsün,]*

Ne bilsün sırr-ı ʿışḳı şeyḫ-i ḫalvet / Bilür mi ṭūtī nuṭḳın murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 4). [ne bilsün,]*

ne bilsün: *Ne bilsin. || Bilmez.*

Ne bilsün bāde ẕevḳın ṣūfī miskin / İşi ṭaʿn eylemek mest ü ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 2). [ne bilsün,]*

ne bilsün: *Ne bilsin? (Bilmez, bilemez...).*

Nükte-i ʿışḳı **ne bilsün** zāhid-i efsürde-dil / Sor aña taḳrīr kılsun nār-ı ʿışḳ-çeşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 3). [ne bilsün,]*

ne buldı ise buldı: *Ne bulduysa buldu.*

Ne buldı ise buldı Muḥibbī göz ucından / Göñlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 5). [ne buldı ise buldı,]*

ne çāre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Didüm ki göñül derdine iy dōst **ne çāre** / Didi ki lebüm barını gönderdüm em olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 2). [ne çāre,]*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş nigār / Çāresüz kaldum **ne çāre** āh ol ejderhā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [ne çāre,]*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu sırruñı fāş itdi / Didüm teskīn idem anı **ne çare** bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [ne çare,]*

Yār ʿarż-ı cemāl itdi o ḫalḳ itdi neẓāre / Kalmadı ṭāḳat-ı naẓar āh baña **ne çāre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 1). [ne çāre,]*

Marīż ʿışḳ olana yok nihāyet / **Ne çāre** derd gelmez çün ḥisāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 2). [ne çāre,]*

ne çeker: *Neler çekmek, nelere katlanmak.*

Dūzaḫ-ı hicrinde anuñ **ne çeker** ʿāşıḳları / Her ki bilmek isteye sorsun ḫarāret ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 4). [ne çeker,]*

ne dem: *Ne zaman.*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña gülşen / Sensüz ki giçe bir nefes ol dem **ne dem** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [ne dem,]*

ne dirlerse disünler: *Ne söylerlerse söylesinler.*

Pendi gūş itme dilā alma ele ʿār etegin / Ko **ne dirlerse disünler** tutagör yār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [ne dirlerse disünler,]*

ne ġam: *Gam değil!.*

Lebüñ tiryākdür kim içse zehri / **Ne ġam** zülfeynüñ olsa şāh-ı mārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [ne ġam,]*

Şarāb u laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn **ne ġam** zāhid / Ne ġam muʿtād olmışdur ezelden ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [ne ġam,]*

ne ġam: *Ne gamı, gam değil.*

Eger ẓāhir gözi görmezse yāri / **Ne ġam** cān gözini aç kıl neẓāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 3). [ne ġam,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Aġyāra kılur mihr ü vefā saña cefālar / Hercāyī güzelden **ne gelür** yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [ne gelür,]*

ne ḥācet: *Ne gerek, ne lüzumu var!.*

Raḳībi terk kılmak fikrin itdüñ / **Ne ḥācet** ḫayr işe istiḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 4). [ne ḥācet,]*

Kanın içmege ezel ʿuṣṣākuñ olmış ʿādeti / Kanum iç dimek **ne ḥācet** ġamze-i mey-nūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [ne ḥācet,]*

ne ḥācetdür: *Gereksiz, lüzumlu değil.*

Şemʿ-veş karşuñda yandugum saña maʿlūm iken / Ḥālümi sormak **ne ḥācetdür** varup pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [ne ḥācetdür,]*

ne ḫaddüñdür: *Ne haddindir, haddin değildir.*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir cevāb ister / **Ne ḫaddüñdür** senüñ didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [ne ḫaddüñdür,]*

ne ḫoş: *Ne hoş.*

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı Ceyḫūn'ı / Hezārān āferīn olsun **ne ḫoş** beñzetmiş ol nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [ne ḫoş,]*

ne ḫoşdur: *Ne hoş.*

Lebüñden ḥadd-i gülgūnuñ şekerle / **Ne ḫoşdur** karışa ger gül şekerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 1). [ne ḫoşdur, -dur]*

ne içün: *Niçin.*

Bilmem **ne içün** şimdi ider cevr ü cefālar / Dimişdi baña mihr iderem çün ezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [ne içün,]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / Pes **ne içün** getüreyim derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [ne içün,]*

Göñlini virdi Muḥibbī cān daḫı virse sezā / **Ne içün** bakardı anuñ gibi bir ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [ne içün,]*

Dīdeler gevher saçar sen **ne içün** bakmayasın / Ḥācet olmaz mı ʿaceb hīç dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [ne içün,]*

ne ḳadar: *Her ne kadar.*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / Dōstlar gökden ne yagarsa götürür çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [ne ḳadar,]*

Dükenmez **ne ḳadar** ḫarc itse çeşmüm / Şirişküme olupdur dil ḫazīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 4). [ne ḳadar,]*

ne ḳadar var: *Her ne kadar varsa, hepsi, tamamı.*

Ne ḳadar var ins ü cinn içinde meh-veş kamu / Sen Süleymān-ı zamānuñ bendesidür kemterīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [ne ḳadar var,]*

ne kılam: *Ne yapmak, nasıl davranacağını bilememek.*

İy ḫıredmendān **ne kılam** bu dil-i dīvāneye / Boynuma ḳullāb-ı zülfi oldı zencir-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 2). [ne kılam,]*

ne kim: *Her ne.*

Bu göñlüm taḫtınuñ sulṭānı sensin / **Ne kim** emr itse olur bende fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [ne kim,]*

ne lāzım: *Ne gerek var.*

Alup bir mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / **Ne lāzım** bu sebebden kendüñi ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [ne lāzım,]*

ne mümkin: *Mümkün değil, mümkün mü?.*

Zemherīr i[r]di **ne mümkin** eylemek gül ṣoḥbetin / Āteşi aña bedel kılmak gerek mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 1). [ne mümkin,]*

Dilā saʿy-ile dildāruñ **ne mümkin** ḳalbine girmek / Bilürsin göñli katıdur anuñ pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [ne mümkin,]*

Muḥibbī ʿışḳı terk itmek **ne mümkin** / Ki ḫūblar sevmek olmışdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [ne mümkin,]*

Katı göñline girilmek **ne mümkin** / Görilmedi bu saḫtlık şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 4). [ne mümkin,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı.*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [ne ne,]*

Key naḥīf oldum bulan bulur fiġānumdan beni / Dir ki iy bī-çāre sen ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [ne ne,]*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu benüm baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [ne ne,]*

Ne ḥasret-i merhem çeke ne mihnet-i dārū / Ger bula göñül yarasına ḫāk-i derüñden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 4). [ne ne,]*

İḫtiyār-ıla benem ʿateş-i ʿışḳa tutışan / Baña şimden girü ne dil ü ne ḫod cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [ne ne,]*

Bi-ḥamdillāh ki ʿışḳumdur ḥaḳīḳī / Göñül ne zindedür ne ḫod siperde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [ne ne,]*

ne ola: *Ne olacak?.*

Ḥālüm **ne ola** bilmezem ol āfitāb-ıla / Açmaz yüzini dāyimā yürür niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [ne ola,]*

ne olur: *Ne olur. şaşılmaz.*

Bu yidi beyt **ne olur** belki / Daḫl olınur o bel kim Selmān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [ne olur,]*

ne revādur: *Reva mıdır?.*

Ne revādur ki ḫadengüñ atasın ḫāke düşe / Umaram ki gele bu sīne-i ṣad-çāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [ne revādur,]*

ne sebeb: *Hangi nedenle ?.*

Āşinā idük ezel bezminde iy ārām-ı cān / **Ne sebeb** düşdi ki şimdi yādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [ne sebeb,]*

ne şūrete koydı: *Ne hale getirdi.*

Döndürdi pelenge özini dāġ-ıla ʿāşıḳ / **Ne şūrete koydı** görüñ anı zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [ne şūrete koydı,]*

ne tañ: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*

Cevr ü cefāñı bilse Muḥibbī vefā **ne tañ** / Muʿtādum ezel çekmege cevr ü cefāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 5). [ne tañ,]*

Ehl-i ʿışḳa ḫoş gelür olmak bugün rüsvā-yı ḫalḳ / Genc-i vaṣlın isteyüp olsam **ne tañ** vīrāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [ne tañ,]*

Ne tañ kıvrılsa zülfüñ ʿārıżuñda / Olur elbetde āteş görse ḫam mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [ne tañ,]*

Görüp gün yüzini didüm ki mihr-i ḫāverīdür bu / Beni dīvāne kılmışdur **ne tān** dirsem perīdür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [ne tān,]*

Ne tañ ger cān virem ol laʿl-i nāba / Ki rindān meyl ider ṣāfī ṣarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 1). [ne tañ,]*

Ḥarīr olsa **ne tañ** ḫār-ı muġaylān / Şular kim pā koyalar rāh-ı ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 2). [ne tañ,]*

Ġamzesi dökse **ne tañ** her demde müslim ḫūnını / Türk-i kāfirdür teraḥḥüm olmaz ol bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 2). [ne tañ,]*

Ne tañ kıl disem ol ince miyāna / Ki noḳṭadur dimişler çün dehāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [ne tañ,]*

Gün yüzinde yatalı olsa **ne tañ** zülf-i dırāz / Günde yatdukça olur ḳuvvet ziyāde mārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 3). [ne tañ,]*

ʿĀlemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm / ʿUzlet itsem ḫalḳdan düşsem **ne tañ** tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [ne tañ,]*

ne tañ: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*

Niçe yıllardur yatur kūyında añmaz bendesin / Pādişāh-ı dehr añmazsa **ne tañ** efgendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [ne tañ,]*

ne tīz: *Ne çabuk.*

Ne tīz unıtduñ eyā dōst Muḥibbī kuluñı / Çok zamān idi müşerref idi dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [ne tīz,]*

ne virdüñ alabilmezsin: *Ne verdin de alamazsın.*

Yanumdan bir dem eksilmez cüdā olmaz ġam-ı dilber / Didüm bilsem ʿaceb baña **ne virdüñ alabilmezsin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [ne virdüñ alabilmezsin, -sin]*

ne yarar: *Neyine yarar, ne işine yarar.*

Muḥibbī gönlini bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / **Ne yarar** anı ber-dār it ki çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [ne yarar,]*

ne yirdensin: *Neredesin, nerelisin.*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm daş işigini / Dimedi raḥm idüp bir gün ʿaceb miskīn **ne yirdensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [ne yirdensin,]*

ne żarar: *Zararı yok.*

Ẕeḳanuñ oḫşayup öpmek ile cānā **ne żarar** / Meyve-i cennet olan dime ki āyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [ne żarar,]*

nebī: *Allah'ın buyruğunu kullara bildiren kimse II Hz. Muhammed.*

İtme buḫl ü kimseye kılma ḥased / Dir **Nebī** bir yirde olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 6). [nebī,]*

necāt: *A. kurtulma, kurtuluş.*

Baḥr-ı ʿışḳa düşene dirler bulınmaz çün **necāt** / Ebleh olmañ dōstlar el sunmañ aña karadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 4). [necāt,]*

neçün: *Niçin.*

Zāhidi gör der-be-der geşt eyler olmış jende-pūş / Künc-i ḫalvetde **neçün** başına çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [neçün,]*

nedāmet: *Pişmanlık.*

Peşīmāndur meger ẓulmına zülfüñ / **Nedāmetden** komışdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 2). [nedāmetden, -den]*

neden: *"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.*

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre her dem ḥāşıluñ / İy Muḥibbī sen ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [neden,]*

İy gönül āhuñ odından nüh felek yanmak **neden** / İy gözüm eşküñle ʻālem kana boyanmak **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [neden,]*

İy gönül āhuñ odından nüh felek yanmak **neden** / İy gözüm eşküñle ʻālem kana boyanmak **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [neden,]*

Ol ferāġatda yatur nāz uyḥusında ṣubḥa dek / Şemʻ gibi her gīce iy dil saña yanmak **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [neden,]*

… / … anmak **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 3). [neden,]*

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi / Yā **nedendür** mār çün dirler kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [nedendür, -dür]*

Başum top eyledüm cānā bugün meydān-ı ʿışḳ içre / Elüñden zülf-i çevgānı **neden** sen çalabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [neden,]*

Gönlin alınca Muḥibbī'ye vefā gösterüp āh / Pes **neden** soñra dönüp cevr[i] firāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [neden,]*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber tırāş itmeñ **neden** / Çeşmümüñ yaşın döküp bagrumı baş itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [neden,]*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber tırāş itmeñ **neden** / Çeşmümüñ yaşın döküp bagrumı baş itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [neden,]*

Destine mestāne çeşmüñ dōstum ḫançer virüp / Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla her laḥẓa savaş itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [neden,]*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede cānum gibi / İy gönül āh itmeg-ile anı fāş itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [neden,]*

Luṭf-ıla her demde aġyāra temelluḳ gösterüp / Yaralanmış gönlümi benüm ḫırāş itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [neden,]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [neden,]*

Cevrin añup mihrini dilden giderme key sakın / Ol melek-rūya **neden** bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [neden,]*

Sevdügüme dōstum ḫışmuñ **neden** / N'eylesün göz göre ölsün mi seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [neden,]*

Nālesi eflāke irdi bu Muḥibbī ḫastanuñ / Pes **nedendür** gūşuña girmez senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [nedendür, -dür]*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni n'eyçün yakar / Yā **neden** dirler ki cennet ehli yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [neden,]*

Bilsem **neden** cevr-ile ol şāh-ı dil-firīb / Virüp cefā dil alup ider muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 3). [neden,]*

Neden eksük degül sīneñde kīne / Revā mı dōstum andan bu dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [neden,]*

neden: *"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya iy kaşı kemān / Baña geldükçe **neden** kurulı yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [neden,]*

İy dōst **neden** eyleyesin kaşlaruñı çīn / Kīn olsa kaçan olmaya anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [neden,]*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş luṭfuñ cihāna nūrdan / Saklanursın yā **nedendür** bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [nedendür, -dür]*

Didüm iy dilber **neden** cemʿ itdüñ ʿuşşāḳuñ serin / Didi kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [neden,]*

… / … anmak **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 5). [neden,]*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den yakar çünki çerāġ / Ehl-i naẓmuñ arasında pes **neden** seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [neden,]*

Yāruñ cefā vü cevri nedür kīnesi **neden** / Derdā dirīġ gitmeye mi kīne sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [neden,]*

İy felek sakın geçer durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından **neden** sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [neden,]*

Firḳat-ile bu elif ḳaddümi dāl itmeñ **neden** / Göñlümi zülfüñ ġamıyla pāymāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 1). [neden,]*

Firḳat-ile bu elif ḳaddümi dāl itmeñ **neden** / Göñlümi zülfüñ ġamıyla pāymāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 1). [neden,]*

Gāh ġamzeñ ḳaṣd ider dil mülkine gāhī ġamuñ / Kişver-i vīrān içün bunca cidāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 2). [neden,]*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ beni maḥrūm eyleyüp / Ben yoluñda cān virüp kanum helāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [neden,]*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp āh eyledüm dilber didi / Sāye-i zülfümdür ol yañlış ḫayāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [neden,]*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende mekr ü al itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [neden,]*

Çün beni rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār sen / İy ṭabīb-i dil **neden** derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [neden,]*

neden: *Hangi sebeple, niçin?.*

Uslanur dīvāneler dirler egerçi bend-ile / Bend-i zülfinden ʿaceb bende **neden** artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [neden,]*

neden: *"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.*

Yok dehānından dilā fikri muḥāl itmeñ **neden** / Ya dönüp mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [neden,]*

Yok dehānından dilā fikri muḥāl itmeñ **neden** / Ya dönüp mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [neden,]*

Yār düşmen şūm ṭāliʿ baḫt-ı devlet ser-nigūn / İy dil-i dīvāne esbāb-ı viṣāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [neden,]*

Ṣūret-i cānān dilā āyīne-i dilde ʿayān / Var-iken saña ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 3). [neden,]*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [neden,]*

… / … anmak **neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 4). [neden,]*

neden: *Hangi sebeple, niçin.*

İy ṭabīb-i dil **neden** göndermedüñ şāfī cevāb / Yoḫsa göz göre bu miskīni helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [neden,]*

nedür: *Nedir.*

Raḥm umarsın iy göñül sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ assı **nedür** feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [nedür,]*

nedür: *Nedir ki II hiçbir şey değil.*

ʿĀṣıḳ iseñ saklama bu yolda gel cānuñ sakın / Dimeye bir cān **nedür** kıymadı cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [nedür,]*

nedür: *Nedir, önemsizdir, ehemmiyetsizdir.*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse alurmış / **Nedür** bir cān eger biñ cān virürem tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [nedür,]*

nedür: *Önemsizdir, değersizdir anlamı veren sözde soru zamiri.*

Cānum bile yoluñda senüñ dil **nedür** iy dōst / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [nedür,]*

nedür: *Nedir, hangi şeydir II nasıldır, nasıl bir şeydir.*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī raḥm kılmazsın aña / İy vefāsı yok **nedür** bunca teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [nedür,]*

nedür: *Önemsizdir, değersizdir anlamı veren sözde soru zamiri.*

Vaṣl-ı cānān isteyenler ġam yimezler cān içün / Yolına bir cān **nedür** biñ cān fedā cānān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [nedür,]*

nedür: *"Nasıl bir şeydir" anlamında kullanılan soru zamiri.*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / Saña rūşen iderdüm ger velī ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [nedür,]*

Yāruñ cefā vü cevri **nedür** kīnesi neden / Derdā dirīġ gitmeye mi kīne sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [nedür,]*

nefāyis: *Kıymetli, makbul, nefis ve güzel şeyler.*

Nefāyis yime kendüñ ac eyle / Bişür derd ü ġamı dutmac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 1). [nefāyis,]*

nefes: *An.*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür / Bir **nefesde** hem Mesīḥā'sın u hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [nefesde, -de]*

Her bir **nefesde** niçe ʿaṭālar ider saña / Kim ḳādir olur itmege ḥamdi edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [nefesde, -de]*

nefes: *An.*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki bir eglencedür / Ḫālī olma bir **nefes** ʿālemde sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [nefes,]*

nefes: *Nefes, soluk.*

Her ṭarafdan çün üşer başuña pervāne-i ġam / Sen daḫı şemʿ-ṣıfat her **nefesüñ** nūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [nefesüñ, -üñ]*

nefes: *Nefes, soluk.*

Niçe bir aldanasın dünyede birkaç **nefese** / Niçe bir yiltenesin bunca hevā vü hevese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [nefese, -e]*

nefise: *Güzel.*

Kimi ḫalḳuñ olur ḫulḳı **nefīse** / Kimi uymış-durur nefs-i ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 1). [nefīse,]*

nefs: *Şehvet, ihtiras, hevâ ve heves gibi zaafların merkezi. Nefis.*

Uşat ur yirlere **nefsüñ** ṣanemdür / Nite olur büt-i Āẕer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 2). [nefsüñ, -üñ]*

nefs-i ḫasīse: *Aşağılık, adi nefis.*

Kimi ḫalḳuñ olur ḫulḳı nefīse / Kimi uymış-durur **nefs-i ḫasīse** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 1). [nefs-i ḫasīse, -e]*

nefs[i] kör it: *Nefsi kör etmek.*

Okı lā-ḥavli dāyim **nefs[i] kör it** / Ki tā şeyṭān gezimeye damarda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [nefs[i] kör it,]*

neheng: *Timsah.*

Verā-yı pīşe-i ġamda biz ol pelengüz kim / Ḫalāṣ bulmaya düşse **neheng** dāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 2). [neheng,]*

nehr: *Akarsu, büyük ırmak.*

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı Ceyḫūn'ı / Hezārān āferīn olsun ne ḫoş beñzetmiş ol **nehre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [nehre, -e]*

nem: *(Fa.) Islak, nem, yaş.*

Gözi **nemdür** dili ġam ehl-i ʿışḳuñ / Ezelden böyle yazılmış serine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [nemdür, -dür]*

nem: *Gözyaşı.*

Göricek gül yüzüñi ġāyet-ile şād oluram / Kalmaz gözde **nem** ü dilde ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [nem,]*

nem itsün: *Islatmak, sulandırmak.*

ʿIşḳ dāġını her kim ki yaka sīnesi üzre / Her laḥẓada her demde gözin tolı **nem itsün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [nem itsün, -sün]*

nem-dīde: *Nemli göz II âşığın gözü.*

Dōstum görme tehī bu ʿāşıḳuñ **nem-dīdesin** / Ser-te-ser ġarḳ ola ʿālem döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [nem-dīdesin, -sin]*

neme: *Bir şey.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi n'eylerem **neme** yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [neme,]*

nemnāk olasın: *Nemli, ıslak olmak II gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Sebzezār oldı Muḥibbī vardugında ḫaṭṭ-ı yār / İy gözüm merdümi şimden girü **nemnāk olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [nemnāk olasın, -asın]*

neñe: *Neyine.*

Muḥibbī bakma aṭlās u ḥarīre / **Neñe** yitmez senüñ bir dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [neñe,]*

nerdübān: *Merdiven.*

Umaram vaṣla irişem gerçi ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı āhdan itdüm ben aña **nerdübān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [nerdübān,]*

Yücedür ḳaṣr-ı maḥabbet çıkmaga imkān yok / Olmayıcak miḥnet ü derd ü belādan **nerdübān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 4). [nerdübān,]*

nerdübān: *Merdiven.*

Çıkam kemend-i āh-ıla dirdüm sarāyuña / Gök yüzine çıkılmaz-ımış **nerdübāñ-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 4). [nerdübāñ-ıla, --ıla]*

nergis: *1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.*

Serv ayaġ üzre turur **nergis** göz açmaz muntaẓır / Hey ḳıyāmet gelesin diyü çemenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [nergis,]*

nergis: *Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.*

Çemende açmaga yokdur mecāli / Gözini **nergis** ol şehlāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 3). [nergis,]*

nergis-i ayyāreyi: *Hırsız, hileci mahmur bakış.*

Bir naẓar kıl iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün / Gel uyandur ḫ∨ābdan ol **nergis-i ayyāreyi** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [nergis-i ayyāreyi, -yi]*

nergis-i cādū: *Büyüleyici göz.*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider ol **nergis-i cādū** / Her geh ki işāret kıla ger gūşeden ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [nergis-i cādū,]*

nergis-i mest: *Sarhoş nergis II Sevgilinin mest eden gözleri.*

Niçe bir ġamze çeke ḫançer-i kīn / Ya ide **nergis-i mest** ġāret-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 1). [nergis-i mest,]*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen / Ol gözi **nergis-i mest** kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [nergis-i mest,]*

nesīm: *Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.*

Ṣafādan çāk ider ġonca yakasın / Añarsam gül yüzüñ vaṣfın **nesīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 3). [nesīme, -e]*

nesl-i ādemsin: *Hz. Adem'in soyu; insanoğlu.*

Beñzemez ḥüsnüñe hergiz senüñ [iy] ḥūr u melek / Dest-i ḳudret ḫalḳ kılmış **nesl-i ādemsin** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [nesl-i ādemsin, -sin]*

nesne: *Hiçbir şey.*

Gönderürsin baña cevr aġyāra mihrüñ toḫmını / Bilür iken ḥāṣıl olmaz **nesne** ḫāk-i şūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 3). [nesne,]*

nesne: *Herhangi bir şey.*

Niḳāb olmaz ser-i zülfüñ görinür pertev-i ḥüsnüñ / Ḥicāb olur mı bir **nesne** güneş togsa żiyāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [nesne,]*

nesrīn: *Bir tür yaban gülü.*

Dehānı ġonca gül ʿārıż teni **nesrīn** ḫaṭı sünbül / Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [nesrīn,]*

nevʿ: *Çeşit, cins, tür.*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu **nevʿe** ḥüsün / Bir naẓar eyle melek yāḫūd perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [nevʿe, -e]*

nevʿ: *Çeşit, tür.*

Bir **nevʿ-ile** bende çeker çeşmi ʿāşıḳı / Şīşeyle ider ʿālemi cādū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [nevʿ-ile, -ile]*

Kanlu yaşum māhīye irişdi āhum tā-be-māh / ʿIşḳuma yitmez mi ki bu **nevʿ-ile** iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [nevʿ-ile, -ile]*

nev: *Yeni, taze.*

Seyl-i eşk n'ola göñül ḫānesin ide[r]se ḫarāb / Seng-i miḥnetle yine **nev** yapup ābād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [nev,]*

nev ʿarūsa: *Yeni gelin.*

Muḥibbī bīvedür dünyāya bakma / Anı beñzetme sakın **nev ʿarūsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 6). [nev ʿarūsa, -a]*

nevā: *Ezgi, ses, sada.*

Ḳāmetüm çeng olmayınca uymadum ḳānūna āh / İñlemeyen ney gibi bulmaz **nevānuñ** yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 2). [nevānuñ, -n, -un]*

Sevdā-yı zülfe düşdüm bagrum delindi ney-veş / Bezm-i ġam içre kaldum efġān ider **nevāda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [nevāda, -da]*

nev-ʿarūs-ı ḫüsnine: *Güzelliğin yeni gelini.*

Uşbu dehrüñ **nev-ʿarūs-ı ḫüsnine** alınmaya / Bakıcak ʿālī naẓar bir köhne Zāl'ı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [nev-ʿarūs-ı ḫüsnine, -ine]*

nevā-sāz ola: *Çalgıcı olmak.*

Meclis-i ġamda **nevā-sāz ola** āheng-i semā' / Saña düşmez mi dil ol naġmeye āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [nevā-sāz ola, -a]*

nev-bâhar: *İlk bahar.*

Nev-bahār irişdi ḫüsnin ʿarż ider güller yine / Aña karşu zār u feryād ide bülbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [nev-bahār,]*

nevbet: *Nöbet, sıra, devir.*

Ögidür durmaz cihān ḫalḳını hem çü āsiyāb / **Nevbetin** bir bir gözedür getürür gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [nevbetin, -in]*

nev-civān: *Genç delikanlı.*

ʿÖmrümüzdür ser-i zülfüñi iñen ḳaṭʿ itme / **Nev-civānsın** gele ḳaṣd eyleme bu yaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [nev-civānsın, -sın]*

nev-civān: *Delikanlı, genç.*

Niçe bir öldüresin nā-ḥaḳ yire ʿāşıḳlaruñı / **Nev-civānsın** dōstum ḫayr eylemez kan kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [nev-civānsın, -sın]*

nevmīẕ olam: *Ümitsiz olmak.*

Tekye kılsun bu riyā ile ko zāhid zühdine / Ḥāşa kim **nevmīẕ olam** ben vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [nevmīẕ olam, -am]*

nev-reste: *Yeni büyümüş, yeni ortaya çıkmış, taze (sevgili).*

Nāgehān virdüm göñül **nev-reste** zībā dilbere / Cān gözin açdum naẓar kıldum o nīgū manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [nev-reste,]*

ney: *Kamıştan yapılan nefesli çalgı.*

Meclis-i ġamda Muḥibbī içicek ḫūn-ı ciger / **Ney** gibi ṣubḥa degin göñlüñi güyā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [ney,]*

ney gibi: *Ney gibi.*

Taş işigin ṣubḥ olınca niçe yıl bālīn idüp / **Ney gibi** iñle velī kimse fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [ney gibi,]*

Leylī zülfüñ ḥasretinden ʿāşıḳ-ı dil-ḫastedür / Gīceler tā ṣubḥa dek **ney gibi** nālān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 4). [ney gibi,]*

Çeng idüp ḳāmetümi **ney gibi** nālān oldum / ʿIşḳ-ıla kimdür uyan bencileyin ḳānūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [ney gibi,]*

Gīceler kıl **ney gibi** feryād u zārī tā seḥer / Seyr kıl evvel ʿIrāḳ'ı soñın eyle Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [ney gibi,]*

ney gibi: *Ney çalgısı gibi.*

Delindi **ney gibi** bagrum ölürsem iy kemān ebrū / Ṣadālar olısar ẓāhir benüm her üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [ney gibi,]*

Dögilsün hem çü def karşuñda sīnem / Göñül **ney gibi** ḫoş-āvāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [ney gibi,]*

Gül yüzinden dūr olalı iñlerem bülbül gibi / **Ney gibi** bil bagladum bu yolda ben feryād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 3). [ney gibi,]*

ney gibi iñlemeyen: *Ney gibi inlemek ll Çekilen acıdan dolayı ney gibi iniltili bir ses çıkarmak.*

Ḳāmetüm çeng olmayınca uymadum ḳānūna āh / İñlemeyen ney gibi bulmaz nevānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 2). [ney gibi iñlemeyen, -meyen]*

neyçün: *Ne için, neden, hangi sebeple.*

Ruḫları yādına cānā **neyçün** efġan ideler / Yok-durur bir sencileyin bülbül-i zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [neyçün,]*

Atalardan bu meṣeldür çün göze olmaz yasag / Āfitāb-ı ḥüsnüñe **neyçün** senüñ bakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [neyçün,]*

ne'yçün: *Ne için.*

Muḥibbī yaşına ol servi bakmaz / Ya **ne'yçün** meyl ider āb-ı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 4). [ne'yçün,]*

n'eyçün: *Ne için.*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni **n'eyçün** yakar / Yā neden dirler ki cennet ehli yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [n'eyçün,]*

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak.*

Seḥāb-ı zülfi **n'eylersin** gider kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün dehri cihān pür āfitāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [n'eylersin, -r, -sin]*

Göñlüme derdi devā ayruk devāyı **n'eylesün** / Başuma zülfi hevā ġayrı hevāyı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [n'eylesün, -sün]*

Göñlüme derdi devā ayruk devāyı **n'eylesün** / Başuma zülfi hevā ġayrı hevāyı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [n'eylesün, -sün]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ var-iken / **N'eyleyem** ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [n'eyleyem, -y, -em]*

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak.*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm yakdı āhum āteşi / ʿĀşıḳ-ı āvāreye **n'eyler** saray u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [n'eyler, -r]*

n'eyle: *Ne eylemek, ne yapmak || Ne yapayım? İstemiyorum.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi **n'eylerem** neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [n'eylerem, -r, -em]*

n'eyle: *"Ne yapayım? " anlamında kullanılan çaresizlik belirten kelime.*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar / Dōstlar ben **n'eyleyem** ol gözleri fettān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

Su gibi gördügi maḥbūba Muḥibbī meyl ider / **N'eyleyem** derdā dirīġā ḫāṭır-ı meyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

Ẓāhir ideli ʿışḳumı rüsvā-yı ʿālemem / Dermāndeyem **n'eyleyem** eşk-bār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 3). [n'eyleyem, -(y)e, -m]*

n'eyle: *"Ne yaparım, ne ederim?" anlamlarında çaresizlik bildiren soru sözü.*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña yiter / **N'eylerem** dārāt u ḥaşmet ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [n'eylerem, -r, -(e)m]*

N'eylerem ben milket-i Dārā'yı tāc-ı Ḫusrev'i / Kapusında baña dildār yit[işü]r bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [n'eylerem, -r, -(e)m]*

n'eyle: *"Ne yapsın?" anlamında kullanılan soru sözü. II "Lazım değil, gerekmez" anlamında kullanılmıştır.*

Kūyuñı **n'eyler** göñül irmek diler cānā saña / Cenneti eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [n'eyler, -r]*

n'eyle: *"Ne yapsın, işine yaramaz, ihtiyacı olmaz ki?" anlamında bir söz.*

Laʿl-i nābuñ var iken ʿāşıḳ zülāli **n'eylesün** / Mū miyānuñ fikr iden özge ḫayāli **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [n'eylesün, -sün]*

Laʿl-i nābuñ var iken ʿāşıḳ zülāli **n'eylesün** / Mū miyānuñ fikr iden özge ḫayāli **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [n'eylesün, -sün]*

Şöyle mūnis oldu hicrüñle senüñ bu ḫasta dil / İstemez bir dem cüdā olmak vişāli **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [n'eylesün, -sün]*

Cān u dilden geçerem cānā cemālüñ göricek / Yanıcak pervāne şemʿa perr ü bāli **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [n'eylesün, -sün]*

Öykinürmiş yüzüñe gün alnuña cānā ḳamer / Bilmediler ḫaddini gelür zevāli **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [n'eylesün, -sün]*

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḫüsnine alınmaya / Bakıcak ʿālī naẓar bir köhne Zāl'ı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [n'eylesün, -sün]*

ʿIşḳdan özge ʿāşıḳa yokdur Muḥibbī çün kemāl / ʿĀşıḳ olan ʿışḳdan özge kemāli **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 7). [n'eylesün, -sün]*

Gül yüzüñ devrinde göñlüm gülʿiẕārı **n'eylesün** / Kılmayup bülbül gibi yā āh u zārı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [n'eylesün, -sün]*

Gözlerüm gevherlerini pāyuña iy serv-ḳad / İtmeyince yoluña anı īs̱ārı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 3). [n'eylesün, -sün]*

İtlerüñle hem-dem olmak iftiḫārumdur benüm / Bu Muḥibbī bundan özge iftiḫārı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 6). [n'eylesün, -sün]*

Her ne zaḥmet kim gele andan baña rāḥat gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [n'eylesün, -sün]*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / Bu kebūter göñlüm olmışdur hevāyı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [n'eylesün, -sün]*

Zülfine bend eyleyüp salar zenaḫdān çāhına / Niçe yıllar ḥabsdür ol mübtelāyı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [n'eylesün, -sün]*

n'eyler: *Ne yaparsan yap.*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere kātib / Cehd eyle ki her **n'eyler-iseñ** ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [n'eyler-iseñ, --iseñ]*

n'eylerem: *Ne yapayım, gerekmez, lazım değildir.*

Gülsitān-ı dehr içinde baña gül yüzüñ yiter / **N'eylerem** zülfüñ tururken ʿanber-i sārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [n'eylerem,]*

n'eylesün: *"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında çaresizlik ifade eden bir söz.*

Sevdügüme dōstum ḫışmuñ neden / **N'eylesün** göz göre ölsün mi seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [n'eylesün,]*

n'eylesün: *"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında bir söz.*

Ġam şebinde zülfüñ efkārı bizüm eglencemüz / Böyle geçer ehl-i ʿışḳuñ māh u sālı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [n'eylesün,]*

Gül yüzüñ devrinde göñlüm gülʿiẕārı **n'eylesün** / Kılmayup bülbül gibi yā āh u zārı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [n'eylesün,]*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] āşikār itsem beni ʿayb eylemeñ / Niçeye dek saklaya sīne şerārı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [n'eylesün,]*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / Eksük olmaz çün gülüñ yanında ḫārı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [n'eylesün,]*

Mest olur gerçi lebüñ ẕikriyle gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp yir dil ġubārı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [n'eylesün,]*

Vādī-i ʿışḳa Muḥibbī düşeli Mecnūn-vār / Başı üstinde yapar kuşlar yuvayı **n'eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 5). [n'eylesün,]*

Āh u zārı kılsa bülbül ṣubḥ olınca ġam degül / Kurtarımaz ḫār elinden **n'eylesün** ol hem-demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [n'eylesün,]*

Ruḫlaruñsuz bu Muḥibbī gīceler nālān olur / Bülbülüñdür **n'eylesün** gülzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [n'eylesün,]*

Ṭaʿn iderse tañ degül zāhid şārāb-ı şāhide / **N'eylesün** muʿtād olupdur ʿömr geçdi beng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [n'eylesün,]*

n'eyleyem: *Ne yapayım?.*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ var-iken / **N'eyleyem** ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [n'eyleyem,]*

n'eyleyeyim: *"Ne yapayım, ne söyleyeyim; elimden bir şey gelmez." anlamında çaresizlik bildiren bir ifade.*

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler siḥr-i ḥelāl / N'ideyim **n'eyleyeyim** ben ol iki cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [n'eyleyeyim,]*

n'eyleyeyin: *Ne yapayım?.*

Çemen irişdi yüzüñsüz bahārı **n'eyleyeyin** / Lebüñsüz olsa mey-i ḫōşgüvārı **n'eyleyeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [n'eyleyeyin,]*

Çemen irişdi yüzüñsüz bahārı **n'eyleyeyin** / Lebüñsüz olsa mey-i ḫōşgüvārı **n'eyleyeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [n'eyleyeyin,]*

Dirīġ gūşına girmez fiġānumuz yāruñ / Kurı yire bu fiġān-ıla zārı **n'eyleyeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 2). [n'eyleyeyin,]*

Güzel sever diyü ṭaʿn eyledi baña zāhid / Elümde olmayıcak iḫtiyārı **n'eyleyeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [n'eyleyeyin,]*

Lebüñ ṣafāsına dāyim şarābı ḫōş görelüm / Ḫaṭuñ ḫayāli tururken ġubārı **n'eyleyeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [n'eyleyeyin,]*

Muḥibbī kimseye mülk-i cihān degül bāḳī / Göñül virüp aña bu iʿtibārı **n'eyleyeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 5). [n'eyleyeyin,]*

ney-veş: *Ney gibi.*

Maḥabbet bendini bir bir göñül barmagına bagla / Fiġān itsün belā bezminde **ney-veş** pür nevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [ney-veş,]*

Sevdā-yı zülfe düşdüm bagrum delindi **ney-veş** / Bezm-i ġam içre kaldum efġān ider nevāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [ney-veş,]*

neẕāre itdi: *Bakmak, seyretmek, temaşa etmek.*

Yār ʿarż-ı cemāl itdi o ḫalḳ itdi neẕāre / Kalmadı ṭāḳat-ı naẕar āh baña ne çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 1). [neẕāre itdi, -di]*

neẕāre kıl: *Bakmak, seyretmek.*

Eger ẓāhir gözi görmezse yāri / Ne ġam cān gözini aç kıl neẕāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 3). [neẕāre kıl,]*

nezr kıl: *Söz vermek, yapacağını belirtmek.*

Muḥibbī **nezr kıl** ġam tekyesine / Yaşuñ dirhemlerin gönder çerāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 5). [nezr kıl,]*

neẕẓāre iden: *Seyretmek.*

Baksa Muḥibbī yüzüñe akar gözi yaşı / Gün yüzine **neẕẓāre iden** kişi ya n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [neẕẓāre iden, -en]*

neẕẓāre-i rū eyleme: *Sevgilinin yüzünü seyretmek.*

İy dīde pendüm dut benüm **neẕẓāre-i rū eyleme** / İy dil vefādan arı dur meyl-i o bed-ḫū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [neẕẓāre-i rū eyleme,]*

nice: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt olmadı mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [niçeye, -(y)e]*

nice: *Niçe insan; pekçok insan.*

Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda baş terkin ursam tañ mıdur / **Niçeler** cān terk ider ʿālemde ad u san içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [niçeler, -ler]*

nice: *Birçok kere.*

Gerçi isterdüm vefā ammā ider cevr ü cefā / **Niçe** kez geçmiş-durur bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [niçe,]*

nice: *Kaç, ne kadar.*

Niçe bir ḫāne-i dil cevr-ile vīrān olsun / Ya **niçe** tīr-i cefādan yüregüm kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [niçe,]*

nice: *"Nasıl?" anlamında soru zarfı.*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā ṣanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol **niçe** mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [niçe,]*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa dek ḳaddi **niçe** nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [niçe,]*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın göñülde **niçe** setr itsün / Olur ẓāhir yanan āteş dilümde dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [niçe,]*

Saña **niçe** beñzedem başdan ayaga nūrsın / Ḥaḳ disün her kim göre ḫurşīd-i tābān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [niçe,]*

Cevr ider baña raḳībe raḥm idüp / Bagrı **niçe** ʿāşıḳuñ baş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [niçe,]*

Ben **niçe** teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve kim / Hey **niçe** serv-i sehī bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [niçe,]*

Dāġlar lāle vü gül sīnede serv oldı elif / Dōstum bir naẓar it **niçe** gülistānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [niçe,]*

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden Zāl u Rüstemler zebūn / Dōstlar inṣāf idüñ bu dil **niçe** basılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 4). [niçe,]*

Niçe feryād itmesün bī-çāre bülbül her seḥer / Yılda bir gül açılur ol da miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [niçe,]*

Keremden tut elüm kaldum ayakda / **Niçe** ṣabr ideyim derd-i elīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 6). [niçe,]*

nice: *"Bir çok, hayli." anlamlarını taşıyan miktar zarfı.*

Sakın dünyāya dil virüp içinde āşiyān itme / Senüñ gibi **niçe** yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [niçe,]*

İtmedi mi zamāne Cem'üñ cāmını şikest / Bak lālelere gör **nice** aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [nice,]*

nice: *"Bir çok, hayli." anlamlarını taşıyan sıfat.*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / **Niçe** yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [niçe,]*

nice: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

Dilde kılmaga ḫayālüñ naḳşını / Bu Muḥibbī **niçe** naḳḳāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [niçe,]*

Ben **niçe** teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve kim / Hey **niçe** serv-i sehī bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [niçe,]*

Pūte-i hicre yanup dil **niçe** ḳāl oldugını / Bilmek isterseñ eger sīm-ile zerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [niçe,]*

Yollar üstinde Muḥibbī **niçe** ḫāk oldı yatur / Kūyuña ileticek bād-ı seḥerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [niçe,]*

İy Muḥibbī **niçe** mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini zencīr ider gördüm çün ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [niçe,]*

Dirīġā düşde daḫı [ol] görinmez / **Niçe** görine gelmez göze uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [niçe,]*

Niçe sünbül niçe kākül niçe gīsūdur bu / **Niçe** ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [niçe,]*

Gözi alasına aldanma sakın al ider ol / **Niçe** senüñ gibi şayda iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [niçe,]*

Ol yār gelse meclise biñ ʿīzz ü nāz-ıla / Şemʿi görüñ ki karşu **niçe** yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [niçe,]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / Ya ben **niçe** getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [niçe,]*

Ol yār-ı dil-nüvāz kaçan meclise gele / Şemʿ[i] görüñ karşu **niçe** yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [niçe,]*

Baksa Muḥibbī yüzine göz yaş-ıla tolar / Mümkin degül gül yüzine **niçe** bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [niçe,]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek senüñ mümkin degül / **Niçe** görsün çün naẓarla gözi yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [niçe,]*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı gördüm yād-ıla / Baña karşu çagurup aġyāra oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [niçe,]*

nice: *"Bir çok, hayli" anlamlarında sıfat.*

Cām-ı laʿlüñ yādına komadum elden sāġarı / **Niçe** yıllar olmışamdur sākin-i mey-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [niçe,]*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden **nice** baş / Kūy-ı dilberde olan bu nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [nice,]*

nice: *"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.*

Niçe sünbül niçe kākül niçe gīsūdur bu / **Niçe** ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [niçe,]*

Niçe sünbül **niçe** kākül **niçe** gīsūdur bu / Niçe ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [niçe,]*

Niçe sünbül **niçe** kākül **niçe** gīsūdur bu / Niçe ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [niçe,]*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler / **Niçe** Şīrīn niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [niçe,]*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler / Niçe Şīrīn **niçe** Ḫusrev **niçe** meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [niçe,]*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler / Niçe Şīrīn **niçe** Ḫusrev **niçe** meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [niçe,]*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu Muḥibbī'de yine / **Niçe** mekkār niçe ʿayyār niçe cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [niçe,]*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu Muḥibbī'de yine / Niçe mekkār **niçe** ʿayyār **niçe** cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [niçe,]*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu Muḥibbī'de yine / Niçe mekkār **niçe** ʿayyār **niçe** cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [niçe,]*

nice: *Birçokları, nice kimseler.*

Ṣayd olup ʿāşıḳlaruñ gördüm yaturlar ḫākde / **Niçesinüñ** baglamışlar serlerin fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [niçesinüñ, -si, -nüñ]*

nice: *"Bir çok, bir hayli" anlamlarında kullanılan kelime.*

Ġam meclisinde yakdum **niçe** çerāġ-ı 'ışḳı / Kılmaga anı rūşen bagrumda yagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [niçe,]*

Niçe serler her gün eylersin ġıdā / İy ʿacūz dünyā meger serḫānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 8). [niçe,]*

Niçe gül niçe benefşe bunca türlü lāleler / Gör niçe ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [niçe,]*

Niçe gül **niçe** benefşe bunca türlü lāleler / Gör **niçe** ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [niçe,]*

Sakın aldanma bu dünyā çü miḥnet şāhbāzıdur / **Niçe** senüñ gibi yavrı uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [niçe,]*

Yakalum dāġları yir yir bu cism-i nā-tüvān üzre / Temāşā itmege ḫüsnüñ **niçe** dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [niçe,]*

Niçe serler olısar yolına ġalṭān yürisün / 'Āşıḳ-ı ṣādıḳ olan tāc u ḳabāyı dilemez *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 2). [niçe,]*

Oldürürsin **niçe** yüz biñ ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür dōstum saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [niçe,]*

Her sözüñde **niçe** maʿnī var nihān u āşikār / Ehl-i diller yazup itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [niçe,]*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup aña dil baglama / Ugraya **niçe** ʿadem mülkine yokdur āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [niçe,]*

Şiʿr içinde Muḥibbī aḳrānuñ / Var-ısa sunsun el sunam **niçe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 7). [niçe,]*

Niçe diller bendedür bi'llāhi çözme zülfüñi / Pāy-māl olur göñüller anı dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [niçe,]*

Niçe diller ser-i zülfüñe beste / Yatur kalmış ẕeḳan çāhında beste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [niçe,]*

Her bir nefesde **niçe** ʿaṭālar ider saña / Kim ḳādir olur itmege ḥamdi edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [niçe,]*

Niçe gevher çıkarduñ kān-ı dilden / Soruñ ḳadrini bilene baha ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 3). [niçe,]*

Kimse yārūñ iy Muḥibbī añlamaz māhiyyetin / **Niçe** müşkiller egerçi ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [niçe,]*

Niçe ġam leşkerine emr idersin / Dil ü cān mülkini tārāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 3). [niçe,]*

nice: *"Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.*

Niçe şīrīn olmasun cānā Muḥibbī'nüñ sözi / Çünki medḥüñ okuram olur kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [niçe,]*

nice: *"Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.*

Niçe gül **niçe** benefşe bunca türlü lāleler / Gör **niçe** ḫalḳ eylemiş bunları Rabbü'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [niçe,]*

Niçe iy kaşı kemān cānuma bī-dād idesin / Bāri at ġamzeñ okın bu dilümi şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 1). [niçe,]*

Ḳabūl eyledüñ iy dil cihānı bilmedin öñ / Cevābı **niçe** virürsin bu iltizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [niçe,]*

nice: *"Bir çok, çok." anlamlarında kullanılan sıfat. II Âşıklar.*

Ben hemān cān virmedüm ol şūḫ-ı şehr-āşūb içün / **Niçeler** cān virdiler ʿālemde rūy-ı ḫūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [niçeler, -ler]*

Rāh-ı ʿışḳuñda Muḥibbī cān virürse ġam degül / **Niçeler** kaldı taḥassür irmedi bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [niçeler, -ler]*

niçe biñ: *Binlerce.*

ʿAṭā itdi saña Furḳān'ı Sübḥān / Getürdüñ **niçe biñ** bī-dīni dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 2). [niçe biñ,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir ġamze çeke ḫançer-i kīn / Ya ide nergis-i mest ġāret-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 1). [niçe bir,]*

Çünki feryāduñı güş eylemedi ol gül-i bū / **Niçe bir** bülbül-i dil-ḫaste feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 3). [niçe bir,]*

Niçe bir cevr āteşine yakasın ben bī-dili / Āşikāre luṭf idüp ḳahruñı kıl bārī nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [niçe bir,]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / **Niçe bir** yaka beni hicrüñ i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [niçe bir,]*

Niçe bir yanam yakılam gerdiş-i eflākden / İy ṣabā luṭf it götürgil bu ġubārı ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [niçe bir,]*

Niçe bir öldürürsin ʿışḳ ehlin / Döküp yok yirlere kanı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 4). [niçe bir,]*

Niçe bir bezm-i ġam içre gīceler tā ṣubḥa dek / **Niçe bir** yaşlar döküp şemʿe müşābih yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [niçe bir,]*

Niçe bir idüp ḥavāle üstüme ġam leşkerin / **Niçe bir** vīrān idersin uşbu göñlüm ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [niçe bir,]*

Niçe bir bülbül gibi feryād idüp gül şevḳıne / **Niçe bir** şūrīdelik vaḳt oldı kim uslanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [niçe bir,]*

Niçe bir ġaflet Muḥibbī aç göz uyḫudan uyan / Çün bilürsin kim içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [niçe bir,]*

Sırr-ı ʿışḳı **niçe bir** saklayayım sīnede āh / Eydeyim cümle cihān ḫalḳına ko fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [niçe bir,]*

Niçe bir hicrān şebinde çekeyim ġam tasasın / Ya niçe bir içeyim derd-ile miḥnet kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 1). [niçe bir,]*

Niçe bir hicrān şebinde çekeyim ġam tasasın / Ya **niçe bir** içeyim derd-ile miḥnet kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 1). [niçe bir,]*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra be-gū / **Niçe bir** kanum içer ol gözi ḫūn-ḫ∨āra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [niçe bir,]*

Söyle ol zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / **Niçe bir** cevr ide ol zülf-i siyehkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [niçe bir,]*

Bend-i zülfüñde **niçe bir** kala dil murġı şehā / Çevürüp başuña āzād kılup ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [niçe bir,]*

Murāduñ cān-ısa al kim ben andan geçmişem cānā / **Niçe bir** zecr ü ḳahr-ıla yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [niçe bir,]*

İy hümā-ṭalʿat kerem kıl sāye sal ben ḫāküñe / Üstüḫ∨ānumı **niçe bir** itlerüñ tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [niçe bir,]*

Merdüm-i çemüm **niçe bir** lāʿl-i nābuñ şevḳıne / Rişte-i müjgānum üzre dürr-i eşküm baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 4). [niçe bir,]*

Nigārā ḥasret-i rūyuñ beni ugratdı biñ derde / **Niçe bir** idesin zülf-i siyāhuñ yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [niçe bir,]*

Niçe bir öldüresin nā-ḥaḳ yire ʿāşıḳlaruñı / Nev-civānsın dōstum ḫayr eylemez kan kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [niçe bir,]*

Niçe bir aldanasın dünyede birkaç nefese / **Niçe bir** yiltenesin bunca hevā vü hevese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [niçe bir,]*

Niçe bir aldanasın dünyede birkaç nefese / **Niçe bir** yiltenesin bunca hevā vü hevese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [niçe bir,]*

niçe bir: *Ne vakte kadar.*

Niçe bir bezm-i ġam içre gīceler tā ṣubḥa dek / **Niçe bir** yaşlar döküp şemʿe müşābih yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [niçe bir,]*

Niçe bir bülbül gibi feryād idüp gül şevḳıne / **Niçe bir** şūrīdelik vaḳt oldı kim uslanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [niçe bir,]*

Niçe bir derd ü ġam u miḥnet-i gerdūn olasın / Bihter oldur ki mey-i ṭālib-i gülgūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [niçe bir,]*

Niçe bir ḫāne-i dil cevr-ile vīrān olsun / Ya niçe tīr-i cefādan yüregüm kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [niçe bir,]*

niçe bir: *Daha ne kadar.*

Bu Muḥibbī **niçe bir** cān eridür būseñ-içün / Başuñ-ıçun güzelüm yok dime iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [niçe bir,]*

niçe bir: *Nasıl, öyle ki.*

Niçe bir zencīr-i zülfine göñül dīvānesin / **Niçe bir** şemʿ-i cemāle per yakar pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 1). [niçe bir,]*

Niçe bir zencīr-i zülfine göñül dīvānesin / **Niçe bir** şemʿ-i cemāle per yakar pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 1). [niçe bir,]*

Niçe bir idüp ḥavāle üstüme ġam leşkerin / **Niçe bir** vīrān idersin uşbu göñlüm ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [niçe bir,]*

niçe birden: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe birden bu göñül şāne gibi pāralana / Şāne ile darayup ṭurrañı şeb-reng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [niçe birden, -den]*

niçe bula: *Nasıl bulsun.*

Genc-i ḥüsne dest-res **niçe bula** ʿāşıḳları / Her ṭarafdan zülfi anuñ pāsbāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [niçe bula,]*

niçe dürlü: *Çeşit çeşit, çok çeşitli.*

Zülf-i yāra baglanup sevdā getürdüñ başuma / **Niçe dürlü** iy göñül ġavġā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 1). [niçe dürlü,]*

niçe gün: *Kaç gün.*

Niçe gün itmedüñ zülfün perişan / ʿAceb midür olursa şāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 2). [niçe gün,]*

niçe kerre: *Pek çok kez.*

Şemʿ-i ḥüsne iy Muḥibbī yak göñül pervānesin / **Niçe kerre** yanageldüñ şimdi küllī yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [niçe kerre,]*

niçe kez: *Çok kere, pekçok defa.*

ʿAceb mi kişver-i göñlüm ḫarāba varsa gün günden / **Niçe kez** eyledi eyler aña ġam leşkeri akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 2). [niçe kez,]*

Giceyi güne degiş ḫaṭṭuña didi **niçe kez** / ʿĀrıżuñ remz-ile dir ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [niçe kez,]*

niçe niçe: *Çok, birçok, hayli, çok kere.*

Bagruma benüm **niçe niçe** yara urupdur / Yād eyleyüp iy dil baña ol yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [niçe niçe,]*

niçe ola: *Nasıl olur.*

Ḫālini dökdi dāne yine zülfi agına / Dil murġınuñ bu dām-ıla ḥāli **niçe ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [niçe ola,]*

niçe yıl: *Birçok sene, yıl, uzun yıllar.*

Taş işigin ṣubḥ olınca **niçe yıl** bālīn idüp / Ney gibi iñle velī kimse fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [niçe yıl,]*

niçe yıldur: *Yıllardır.*

Niçe yıldur eylemez bārān-ı dil te'ṣīr aña / Şöyle beñzer iy dil-i cānāne sen pūlādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 3). [niçe yıldur,]*

Hīç revā mı yād idüp her dem raḳībi yād ide / **Niçe yıldur** añmaya bu ʿāşıḳ-ı dīrīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [niçe yıldur,]*

Niçe yıldur señekdür bu Muḥibbī / Vefā ṭavḳın n'ola kılsañ kılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 5). [niçe yıldur,]*

Niçe yıldur günāhı kār idindüñ / Dilā kıl vaḳtidür ol kāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 11). [niçe yıldur,]*

niçe yıldur ki: *Nice yıllardır ki, uzun zamandır.*

Niçe yıldur ki ḫarāb oldı bu dil şehri yatur / İde taʿmīʿr keremden yine miʿmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [niçe yıldur ki,]*

niçe yıllar: *Yıllardan beri.*

Ḫ∨āb içinde görmiş oldum nāgehān ol yārı ben / **Niçe yıllar** ḫ∨āb görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [niçe yıllar,]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem kim ola ʿahdi bütün / **Niçe yıllar** aradum gezdüm cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [niçe yıllar,]*

Zülfine bend eyleyüp salar zenaḫdān çāhına / **Niçe yıllar** ḥabsdür ol mübtelāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [niçe yıllar,]*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol dāneler didi / Esīrümsin **niçe yıllar** o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [niçe yıllar,]*

niçe yıllar geçe: *Nice yıllar geçse.*

Zāhidā ehl-i ḫarābātı iñen eyleme ẕem / **Niçe yıllar geçe** sen irmeyesin pāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 3). [niçe yıllar geçe, -e]*

niçe yıllardur: *Nice yıllardır, yıllardan beri.*

Niçe yıllardur yatur kūyında añmaz bendesin / Pādişāh-ı dehr añmazsa ne tañ efgendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [niçe yıllardur,]*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā / Bu sözden **niçe yıllardur** yanuñda ʿöẕr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [niçe yıllardur,]*

Ḫāk-i pāyinden eṣer bulduñ mı iy bād-ı ṣabā / **Niçe yıllardur** eser durmaz bir ʿālem-dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 4). [niçe yıllardur,]*

niçe yıllar-durur: *Nice yıllardır. || Birçok yıldır.*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm daş işigini / Dimedi raḥm idüp bir gün ʿaceb miskīn ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [niçe yıllar-durur,]*

niçe yüz biñ: *Binlerce.*

Kapuñda **niçe yüz biñ** kullaruñ var / İçinde yok Muḥibbī gibi miskīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [niçe yüz biñ,]*

niçe yüz biñ: *Binlerce, pek çok.*

Dehr ara **niçe yüz biñ** ʿışḳ eri var / Bir cefā-keş bulınmaya bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 6). [niçe yüz biñ,]*

Bir naẓarla iy gözüm kılduñ belāya mübtelā / **Niçe yüz biñ** miḥnet ü ḫayfā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 2). [niçe yüz biñ,]*

niceler: *Birçokları, nice kimseler.*

Didügüm rāhat olam aldanmayam dünyā saña / Didi dünyā **niçeleri** aldayan Zāl'am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [niçeleri, -i]*

niçeye dek: *Ne zamana kadar.*

Niçeye dek kalasın bu ġaflet uyḫusında sen / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt iy dil gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [niçeye dek,]*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm iy şāh-ı men / **Niçeye dek** alasın feryād[u] zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [niçeye dek,]*

İy Muḥibbī dāduñı gūş eylemez ol seng-dil / **Niçeye dek** nāle kılup āh u feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 5). [niçeye dek,]*

Yüzüñ aç gül gibi görsün seni dil / **Niçeye dek** olasın ġonça-ṣıfat perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [niçeye dek,]*

Niçeye dek gitmeye sīneñde tura kibr ü kīn / Böyle iken ben müselmānam diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [niçeye dek,]*

Saña yitmez mi Muḥibbī egnüñe jende palās / Ziynet idüp **niçeye dek** idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [niçeye dek,]*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] āşikār itsem beni ʿayb eylemeñ / **Niçeye dek** saklaya sīne şerārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [niçeye dek,]*

Zülfüñi gider cemālüñ rūşen olsun gün gibi / Ḫasta diller **niçeye dek** āh-ı şeb-gīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [niçeye dek,]*

Geh deler bagrumı gāh eyler perīşān ḫāṭırum / **Niçeye dek** ġamzelerle zülfi el bir eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 4). [niçeye dek,]*

Çünki fiġān u nāleñi gūş eylemez senüñ / İy dil **niçeye dek** idesin sen de ġulġula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [niçeye dek,]*

Niçeye dek derdüñ-ile uşbu göñlüm aglaya / Serv ḳaddüñ ayagına cūlar olup çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [niçeye dek,]*

Niçeye dek idesin cevr ü cefā ẓulm u sitem / İstemez ẓulm oldugın ʿadl issi sulṭān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 3). [niçeye dek,]*

Niçeye dek idesin cīfe-i dünyāya meyil / Ḫayfdur pāk dili levs̲ ile ālūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 2). [niçeye dek,]*

n'içün: *Neden, hangi sebeple.*

N'içün itmezsin gelüp iy dōst bir yirde ḳarār / Ḫāne eyle gāh cān gāhī dil-i vīrān vaṭan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [n'içün,]*

Zülf[i] zencīrini boynuma **n'içün** dakmaya yār / Ser-i kūyında dilā sen daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [n'içün,]*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḫ-ı belā içre müdām / İy lebi şīrīn **n'içün** añmazsın ol ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [n'içün,]*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl oldı / **N'içün** ol Yūsuf-ı Mıṣrī varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [n'içün,]*

nidā: *(Ar. nidā') 1. Seslenme, çağırma, bağırma.*

Rūz-ı maḥşerde **nidā** cennetden ire ümmete / "Hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn" *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 4). [nidā,]*

n'ider: *Ne yapsın, ne etsin?.*

İy Muḥibbī ʿışḳ eri nāmūs-ıla ʿārı **n'ider** / Evveli ʿışḳuñ budur kim terk ola ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [n'ider,]*

n'ider: *Ne yapar, ne eder?.*

Olmasa ger āh ʿāşıḳ ḫānesüz / Sengden ḫāne **n'iderdi** kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [n'iderdi, -di]*

n'idersin: *Ne edersin, ne yaparsın?.*

Güzeller ʿahd ider peymāna durmaz / İdüp sen ʿahd ü peymānı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 2). [n'idersin,]*

Eşer itmez fiġānuñ yāra hergiz / Kılup bu āh u efġānı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 3). [n'idersin,]*

Bagruma benüm niçe niçe yara urupdur / Yād eyleyüp iy dil baña ol yārı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [n'idersin,]*

Gül gibi Muḥib girmez anuñ gūşına feryād / Bülbül gibi sen daḫı kılup zārı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [n'idersin,]*

n'idersin: *Ne edersin, ne yapacaksın, sana gerekmez.*

Dilā cānān gerek cānı **n'idersin** / Ser-i zülfinsüz īmānı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 1). [n'idersin,]*

Dilā cānān gerek cānı **n'idersin** / Ser-i zülfinsüz īmānı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 1). [n'idersin,]*

Niçe bir öldürürsin ʿışḳ ehlin / Döküp yok yirlere kanı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 4). [n'idersin,]*

Anuñ derdi devādur zaḫmı merhem / Muḥibbī derde dermānı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 5). [n'idersin,]*

Aġyāra kılur mihr ü vefā saña cefālar / Hercāyī güzelden ne gelür yārı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [n'idersin,]*

n'idersin: *Ne ediyorsun?, ne yapmaya çalışıyorsun?.*

İy dil sevüp ol şūḫ-ı sitemkārı **n'idersin** / Tā ṣubḥa degin eyleyüben zārı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 1). [n'idersin,]*

İy dil sevüp ol şūḫ-ı sitemkārı **n'idersin** / Tā ṣubḥa degin eyleyüben zārı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 1). [n'idersin,]*

n'idersin: *Ne edersin, ne yaparsın II ne yapacaksın, sana ne lazım (gerekmez).*

Bend içre gören göñlümi zülfi girihinde / Saklama didi as bu giriftārı **n'idersin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [n'idersin,]*

n'ideyim: *"Ne yapayım, ne söyleyeyim; elimden bir şey gelmez." anlamında çaresizlik bildiren bir ifade.*

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler siḥr-i ḥelāl / **N'ideyim** n'eyleyeyim ben ol iki cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [n'ideyim,]*

Vuṣlat içre **n'ideyim** āh bana māniʿ olur / Cānum üzre bu tenüm beñzede pīrāhenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [n'ideyim,]*

nigāh: *Bakış, nazar.*

Diler her kes kiʿāṣıḳdur ire vaṣlına maʿṣūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū hemān ancak **nigāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [nigāham, -am]*

nigāh ide: *Bakmak.*

Ger niḳābın keşf idüp ḫūbān görine hem çü māh / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [nigāh ide,]*

nigāh iderse: *Bakmak.*

Yār itse kaçan kākülini başına külāh / Āṣüfte ola her kim iderse aña nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [nigāh iderse, -erse]*

nigâr: *Güzel yüzlü sevgili.*

Nigārı dün görüp didüm yāhū / Çevürüp yüzini göstermedi rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [nigārı, -ı]*

nigâr: *Güzel yüzlü sevgili.*

Nigārı vaṣf kılsa bu Muḥibbī / Gözi yaşın döker mānend-i jāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 5). [nigārı, -ı]*

ʿUṣṣāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş **nigār** / Beñzer ki yapar kendü içün yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [nigār,]*

Bir gīce gelüp düşüñe girem didi **niġār** / Didüm ki buyur gelmege bu çeşm ü ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 3). [niġār,]*

Ḳāmetüm zer ḥalḳa kıldum ola ki bir gün **nigār** / Kulagına daka anı beñzedüp mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [nigār,]*

Nigārum el ura tīr ü kemāna / İderem ben daḫı sīnem nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 1). [nigārum, -um]*

nigâr: *Güzel yüzlü sevgili.*

Genc-i ḥüsnine **nigāruñ** basmamag içün ayak / Siḥr-ile zülfeynini biñ başlu ejder eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 2). [nigāruñ, -uñ]*

ʿIşḳ mıdur bir kemān ebrū **nigāruñ** yādına / Ok gibi bu ḳaddümi büküp benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [nigāruñ, -uñ]*

Nigāruñ zülfini gördüm boyınca / Düşer sevdāya dil aña uyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 1). [nigāruñ, -uñ]*

Muḥibbī katıdur göñli **nigāruñ** / Ol istiḥkām yokdur şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 5). [nigāruñ, -uñ]*

Her kaçan baksam **nigāruñ** gözi-y-ile kaşına / Ṣad hezārān āferīn direm anuñ naḳḳāşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [nigāruñ, -uñ]*

Çün mār-durur zülf[i] **nigāruñ** ḫāẕer eyle / Kākül sanup el sunubanı aña yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [nigāruñ, -uñ]*

nigâr: *1. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.*

Her ne gelürse mihr eger cevr rāżıyam / Sundum **nigāra** cān-ıla çün iḫtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [nigāra, -a]*

nigâr: *Güzel sevgili.*

Gözüm gevherlerin her dem alur göñlüm ayasına / Diler īṯār ide varup **nigāruñ** ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [nigāruñ, -uñ]*

İy Muḥib gülşen-i ḥüsninde **nigāruñ** zār ol / İşidüp nāleñi tā ol gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [nigāruñ, -uñ]*

nigâr: *"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme.*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi bāña çok geçmiş **nigārā** bāña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [nigārā, -a]*

Aç gün yüzüñi cānā ʿālem münevver olsun / Çöz zülfüñi **nigārā** dünyā muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [nigārā, -a]*

Gözlerümden gel nihān itme **nigārā** gün yüzüñ / Rūşen ider ʿālemi çün ʿālem-ārāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [nigārā, -a]*

Kūyuña vardum **nigārā** āh u feryād eyledüm / Olmaduñ hergiz benüm aḥvālüme āgāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 4). [nigārā, -a]*

Kaʿbe'dür kūyuñ **nigārā** eyledüm çünki ṭavāf / Cān u dilden gelmişem olmaga ḳurbān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [nigārā, -a]*

Bugün çün ḥırmen-i gülsin **nigārā** āhdan sakın / İşitmedüñ mi gülşende yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [nigārā, -a]*

Muḥibbī sözleri yigdür bugün çün dürr ü gevherden / **Nigārā** gūşvār idüp kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [nigārā, -a]*

Nigārā himmetüñ hep nāza olsun / Gül-i rūyuñ hemīşe tāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 1). [nigārā, -a]*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḥaẕẕ eylemez / Devr-i zülfüñde **nigārā** ḫaṭṭ u ḫālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 3). [nigārā, -a]*

Dōstum cevr ü cefālar eyledüñ ḥadden birūn / Ḳāmetüm oldı **nigārā** bār-ı ġamdan hem çü nūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 1). [nigārā, -a]*

Ġuṣṣa vü derdüm **nigārā** bilmeseñ olmaz ʿaceb / ʿĀşıḳ olmaduñ anuñçün ġuṣṣadan āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 4). [nigārā, -a]*

Naḫl-i ḳaddüñi **nigārā** eşk-i çeşmümden sakın / Keşret itse didiler eyler ziyān eşcāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [nigārā, -a]*

Kaʿbe-i kūyuñ **nigārā** ḳıble-i ʿuşşāḳdur / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye yok andan artuk secdegāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 2). [nigārā, -a]*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ senüñ pertev salar dehre / Anuñçün māh-rūlarda bulınmaz sendeki çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [nigārā, -a]*

ʿAceb mi göñlümi çekseñ **nigārā** / Olupdur zülfüñüñ her tārı ḳanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 7). [nigārā, -a]*

Yiter ḳatlüme tīr-i ġamzeñ āḫir / **Nigārā** destüñe gel virme rence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [nigārā, -a]*

Nigārā ḥasret-i rūyuñ beni ugratdı biñ derde / Niçe bir idesin zülf-i siyāhuñ yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [nigārā, -a]*

Nigārā gel bugün göster cemālüñ / Durur kullar olup sulṭāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [nigārā, -a]*

Ḫāl-i miskīnüñ **nigārā** laʿl-i ḫandān üstine / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [nigārā, -a]*

Nigārā eyledüñ diller perīşān / Meger ʿanber saçuña degdi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 2). [nigārā, -a]*

Ḫāme-i ʿışḳuñ **nigārā** bir ḥarāret virdi kim / Ol ḥarāret yok semūr-ile vaşaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [nigārā, -a]*

Muḥibbī çāresüzdür çāre ister / **Nigārā** çāre kıl nā-çār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 5). [nigārā, -a]*

nigâr: *Bir resim misâli güzel olan sevgili.*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār elin / Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler **nigār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [nigār,]*

Demidür bir naẕar it mürde dile cān yürisün / Ele çevgān-ı ser-i zülfi alup gelse **nigār** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [nigār,]*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş **nigār** / Çāresüz kaldum ne çāre āh ol ejderhā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [nigār,]*

İy Muḥibbī dil-i dīvāneyi bend itdi **nigār** / Boynına kākülini dakdı selāsil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [nigār,]*

nigâra: *"Ey sevgili" anlamında seslenme.*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḥaẓẓ eylemez / Devr-i zülfüñde **nigārā** ḫaṭṭ u hālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 3). [nigārā,]*

nigāruñ ʿışḳına: *Güzel yüzlü sevgili aşkına.*

Sāḳiyā depret ayaḳ sun ol **nigāruñ ʿışḳına** / Zehr-ise nūş idelüm gül yüzlü yāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 1). [nigāruñ ʿışḳına,]*

nigū: *İyi, hoş, güzel.*

Nāgehān virdüm göñül nev-reste zībā dilbere / Cān gözin açdum naẓar kıldum o **nīgū** manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [nīgū,]*

nihāl-i mihr-i yārı: *Sevgilinin sevgi fidanı.*

Gözlerüm yaşı demidür ḫāk-i cismüm yaşlaya / Bāgbān-ı dil **nihāl-i mihr-i yārı** aşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 1). [nihāl-i mihr-i yārı, -ı]*

nihāl-i tāzesin: *Taze fidan. II Sevgili.*

Bir **nihāl-i tāzesin** olmak dilersin tāze ter / Ḫār eline gül gibi gel virme dāmānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [nihāl-i tāzesin, -sin]*

Şimdi bildün sini bu ḥüsn-ile perī-zādsın / Ya **nihāl-i tāzesin** ya serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [nihāl-i tāzesin, -sin]*

nihān: *Gizli.*

Dehānuña senüñ cānā dinürse tañ mı cāndur bu / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz **nihāndur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [nihāndur, -dur]*

nihān itme: *Gizlemek, saklamak; örtmek.*

Gözlerümden gel **nihān itme** nigārā gün yüzüñ / Rūşen ider ʿālemi çün ʿālem-ārāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [nihān itme,]*

nihān kıl: *Gizlemek.*

Niçe bir cevr āteşine yakasın ben bī-dili / Āşikāre luṭf idüp ḳahruñı kıl bārī nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [nihān kıl,]*

nihān olma: *Gizlenmek.*

Dilerem iy sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre **nihān olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [nihān olma,]*

nihān olma: *Gizlenmek, saklanmak.*

Dilerem iy sehī-servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre **nihān olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 1). [nihān olma,]*

nihān u āşikār: *Gizli ve açık.*

Her sözüñde niçe maʿnī var **nihān u āşikār** / Ehl-i diller yazup itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [nihān u āşikār,]*

nihānī: *Gizli, gizlice.*

Yāra dil gönder **nihānī** anı cānuñ duymasun / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [nihānī,]*

nihāyet: *Son.*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre **nihāyet** yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [nihāyet,]*

nihāyet buldı: *Son bulmak, neticeye ulaşmak.*

Buldı ‘ömür nihāyet yok mı cefāya ġāyet / Dimez misin hey āfet cevre nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [nihāyet buldı, -dı]*

nihāyet olsun: *Bitmek.*

Buldı ‘ömür nihāyet yok mı cefāya ġāyet / Dimez misin hey āfet cevre **nihāyet olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [nihāyet olsun, -sun]*

nihāyet yok: *Sonu, nihayeti olmamak.*

Marīż ʿışḳ olana yok nihāyet / Ne çāre derd gelmez çün ḥisāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 2). [nihāyet yok,]*

nihayet yok mı: *Bir sonu yok mu?.*

Ḫışm ile eylersin naẓar ya kaşlaruñ çīn eyleyüp / N’itdi Muḥibbī ḫasta-dil yok mı nihayet kīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 5). [nihayet yok mı,]*

niḳāb: *Far. Yüz örtüsü, peçe, yaşmak: "Subh salıp mâh-ı yüzünden nikâb/Çık ki temâşâya çıka âfitâb-Fuzûlî".*

Ḥālüm ne ola bilmezem ol āfitāb-ıla / Açmaz yüzini dāyimā yürür **niḳāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [niḳāb-ıla,]*

niḳāb: *Örtü, perde. II Yüz örtüsü.*

İy güneş yüzlüm gidergil ʿārıżuñdan zülfüñi / Kimseler beñzetmesün anı **niḳābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [niḳābuñ, -uñ]*

niḳāb: *Far. Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.*

İy Muḥibbī götürürse yār zülfinden **niḳāb** / Gözlerüm yaşı o dem pāyına akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [niḳāb,]*

İy Muḥibbī yār götürse yüzinden ger **niḳāb** / Māh-rūlar her biri barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [niḳāb,]*

niḳāb itmek: *Saklamak, örtmek.*

İtmek diler gün yüzine zülfini niḳāb / Bilmez mi bunı olmadugın nūra ḥa’īle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [niḳāb itmek, -mek]*

niḳāb itmiş: *Saklamak, örtmek.*

Zülfini gördüm Muḥibbī yüzine itmiş niḳāb / Sāye salmış san bulut mihr-i dıraḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [niḳāb itmiş, -miş]*

niḳāb olmaz: *Örtü, peçe olmak.*

Niḳāb olmaz ser-i zülfüñ görinür pertev-i ḥüsnüñ / Ḥicāb olur mı bir nesne güneş togsa żiyāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [niḳāb olmaz, -maz]*

niḳābın keşf idüp: *Örtüsünü açmak.*

Ger **niḳābın keşf idüp** ḫūbān görine hem çü māh / Ġāret olur ʿaḳl u ṣābrı kim aña ide nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 1). [niḳābın keşf idüp,]*

nīl: *Mısır ülkesindeki büyük nehir.*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā **Nīl** gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [nīl,]*

nīl: *Nil nehri.*

Māyil olmasa gözüm yaşına tañ mı müddeʿī / Sedd baglanmaz **Nīl'üñ** mecrāsına ḫāşākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [nīl'üñ, -'üñ]*

Gele iy Yūsuf-ı Mışrī göñül taḫtında sulṭān ol / İki yirden akıtdum **Nīl'i** gözüm mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [nīl'i,]*

Gözüm yaşı tuġyān ider iy Yūsuf-ı Mışrī / Raḥm eyle baña yoksa kalursın **Nīl** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [nīl,]*

nīl: *Nil nehri.*

Gözlerüm yaşı biri **Nīl** ü birisi Dicle'dür / Ḥüsnüñ efzündur senüñ çün Mışr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [nīl,]*

nīl ırmagına: *Afrika kıtasının onda birini kaplayan, dünyanın en uzun nehri.*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse **Nīl ırmagına** / Bu göñül Mışr'ında oldı çünki mihrüñ pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [nīl ırmagına, -na]*

nīl ü ceyḥūn: *Nil ve Ceyhun ırmağı (âşıkın gözyaşları bağlamında).*

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Gözlerümden cūlar akup **Nīl ü Ceyḥūn** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [nīl ü ceyḥūn,]*

Gözümden akar-iken **Nīl ü Ceyḥūn** / ʿAceb budur ki gönlüm yana teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 4). [nīl ü ceyḥūn,]*

nīlüfer: *Nilüfer çiçeği.*

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün şu deñlü göz yaşını / Ġarḳ ola eşk-i çeşme yüzi **nīlūfer** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [nīlūfer,]*

Gözüm yaşına ġarḳ **nīlūfer** oldum / Anuñçün beñzüm oldı böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [nīlūfer,]*

nīlūfer-vār: *Nilüfer çiçeği gibi.*

Gözüñ yaşına ġarḳ ol **nīlūfer-vār** / Gerekdür olasın hem beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 7). [nīlūfer-vār,]*

nīme iden: *Iki parça etmek.*

Nīme iden çeşmüñüñ ḳaṣṣābıdur ʿāşıḳları / Komaz dāyimā sāṭūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [nīme iden, -en]*

niʿmet-i dünyāya: *Dünya nimetleri.*

Hīç revā mı olasın **niʿmet-i dünyāya** ḫarīş / Tā seni beñzedeler cīfeler üzre megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 2). [niʿmet-i dünyāya,]*

niʿmet-i vaṣlın: *(Sevgiliye) Kavuşma nimeti.*

Niʿmet-i vaṣlın döküp bu ʿāṣıḳını toylaya / Ol mürüvvet yārda yokdur ki anı eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [niʿmet-i vaṣlın,]*

nişan: *Devlet adamlarına veya saygın kişilere devlet tarafından verilen ve göğse takılan madalya.*

Ola ki Muḥibbī göresin pāyı **nişānın** / Eṭrāfına dök göz yaşını kūyı gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [nişānın, -ın]*

nişan: *Eser, iz.*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī **nişānı** depreşe / Şād olur göñlüm umar kim tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [nişānı, -ı]*

nişan: *Hedef.*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber **nişāndur** sīneme gönder / Ki zīrā bilürem anuñ ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [nişāndur, -dur]*

Bugün meydān-ı sīnemde diküp bu dil **nişān** itdüm / Ata ġamz okların diyü benüm ebrū kemānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 3). [nişān,]*

nişan: *1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.*

Yog-ıdı ʿālemde hīç mihr ü maḥabbetden **nişān** / Olmış-ıdum bu cihāñda ʿışḳ-ıla ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [nişān,]*

nişan: *Ateş edilmek istenen hedef, nişangâh.*

Umaram ġamze okları ata ol iç ḳabżadan / Sīne ṣaḥrāsına dikdüm anuñ içün dil **nişān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [nişān,]*

nişān bulınmaya: *İşaret, iz bulmamak.*

Bu Muḥibbī şöyle ḫāk oldı bulınmaya nişān / Çārḫ ġırbāl oluban rūy-ı zemīni elese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [nişān bulınmaya, -ınmaya]*

nişān eyledi: *Hedef tahtası yapmak, nişan etmek.*

Eyledi bir sīm-ten bu sīnemi tīre nişān / Ol sebebden toptoludur āhum ile āsumān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 1). [nişān eyledi, -di]*

nişān it: *Hedef yapmak, amaç etmek, bir yere ulaşmayı hedef olarak belirlemek.*

Muḥibbī ġamzesine dil **nişān it** / Kaşı yayını dilber aldı deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 5). [nişān it,]*

nişān itdüm: *Hedef olarak koymak, nişan tahtası yapmak.*

Umaram ġamz oklarını ata her dem sīneme / Anuñ içün dil **nişān itdüm** o kaşı ya içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [nişān itdüm, -düm]*

nişān itmiş: *Nişan almak. avlamak.*

Dil **nişān itmiş** Muḥibbī atagör ġamz okların / Olmaya kim usanup ya kaşlaruñı yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [nişān itmiş,]*

nişān kıldı: *Hedef tahtası yapmak, nişan olarak koymak.*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı Muḥibbī dil nişān / Ol kaşı yaya diñüz kirpüklerin tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [nişān kıldı, -dı]*

nişān kıldum: *Hedef tahtası yapmak, nişan olarak koymak.*

At müjeñ tīrini durma çün katı yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [nişān kıldum, -dum]*

nişān kılmaz: *Hedef tahtası yapmak, nişan olarak koymak.*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz idüm dil nişān / Ok u ya alup ele çeşmi kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [nişān kılmaz, -maz]*

nişān kılup: *Hedef tahtası yapmak, nişan olarak koymak.*

Aldı çeşmüñ ya kaşuñdan eline çünki kemān / Atısardur ġamze oklarını kılup dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 1). [nişān kılup, -up]*

nişān olsun: *İz, işaret olmak (Kalıcı olmak bağlamında).*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir **nişān olsun** / Yanup dil āteş-i ġamla bu āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [nişān olsun,]*

nişān vire: *İşaret, iz vermek.*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ ḫaberin kimseneden / Bī-nişāndur kim ola kim o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [nişān vire, -e]*

nişān virmedi: *İşaret, iz vermek.*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil saña yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [nişān virmedi, -medi]*

nişāne: *İşaret, belirti, iz, alamet.*

ʿIşḳuma gözüm yaşı Muḥibbī **nişānedür** / Ḫūn-āba dönüp akdugı her sū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [nişānedür, -dür]*

nişane iderem: *Hedef hâline getirmek, hedef tahtası yapmak.*

Kaşı ya ile atsa ġamze okın / İderem sinede bu dil nişane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 4). [nişane iderem, -erem]*

Nigārum el ura tīr ü kemāna / İderem ben daḫı sīnem nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 1). [nişāne iderem, -erem]*

nīsān-ı bārān-dīdeyin: *Nisan yağmuru.*

Tāze sebz olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni / Raʿd-veş āh eyleyüp **nīsān-ı bārān-dīdeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [nīsān-ı bārān-dīdeyin, -yin]*

nisār eyle: *Saçmak.*

Gevher-i eşki Muḥibbī yolına eyle niṯār / Ola kim ide naẓar çeşm-i güher-pāşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 5). [niṯār eyle,]*

nisār it: *Saçmak; feda etmek.*

Niṯār it gevher-i çeşmüñ irerseñ pāy-ı dildāra / Muḥibbī lāyıḳı budur viresin cānı ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [niṯār it,]*

nisār itdi: *Saçmak.*

Muḥibbī yüzüñi gördi ferāmūş eyledi ʿaḳlın / Ayaguñā **niṯār itdi** güherler çeşm-i pür nemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [niṯār itdi,]*

nisbet: *Oranla, göre, nazaran, nisbetle.*

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz sorma ḥālüm hicr ara / Gözlerüm yaşına **nisbet** ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [nisbet,]*

nisbet eyleme: *Nisbet etmek, eşit tutmak.*

Görüben ḳuvvetüñi olma maġrūr / Özüñi eyleme nisbet s̲emūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 5). [nisbet eyleme,]*

nisbet iden: *Nispet etmek, karşılaştırmak, kıyaslamak.*

Gözümüñ yaşına **nisbet iden** Seyḫūn'ı Ceyḫūn'ı / Hezārān āferīn olsun ne ḫoş beñzetmiş ol nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [nisbet iden, -en]*

nisbet ider: *Kıyaslamak, mukayese etmek.*

Göreyim ʿömri anuñ ola kūtāh / Boyuñ **nisbet ider** serv-i bülende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 5). [nisbet ider,]*

nisbet oldı: *Karşılaştırılmak, benzetilmek.*

Kaşuñ kemānı berkdür kimdür anı çeken āh / Kim ḳavs-i Rüstem oldı nisbet aña kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 5). [nisbet oldı,]*

nişīn: *Oturan.*

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra **nişīn** / Rāżıyam tek itleri gibi baña der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [nişīn,]*

n'it: *Ne etmek, ne yapmak.*

Ḫışm ile eylersin naẓar ya kaşlaruñ çīn eyleyüp / **N'itdi** Muḥibbī ḫasta-dil yok mı nihayet kīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 5). [n'itdi, -di]*

nite ki: *Nitekim.*

Ḫūblar göñli katıdur çünki seng-i ḫāreden / Göz yaşı yir eylemez **nite ki** seng-i ḫāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [nite ki,]*

nite kim: *Nasıl ki.*

Nite kim 'ışḳum tezāyüd itmede günden güne / Hem-çünān ḥüsnüñ senüñ 'ışḳum gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [nite kim,]*

Cefā vü cevri çekmiş var mı bence / **Nite kim** yok güzeller içre sence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 1). [nite kim,]*

Yanmaga ʿāṣıḳları gelmiş cemāli ṣevḳıne / **Nite kim** pervāneler ṣemʿ-i ṣebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 2). [nite kim,]*

nite kim: *Sonuçta.*

Ben senüñ nūr-ı cihān-ārāña ḥayrān olmışam / **Nite kim** ḫalḳ-ı cihān görüp olur ḥayran-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [nite kim,]*

Olayım cān-ıla kapuñda bende / **Nite kim** cānum ola uşbu tende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 1). [nite kim,]*

Cān virür ʿaşıḳlaruñ şemʿ-i cemālüñ göricek / **Nite kim** pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 2). [nite kim,]*

nite kim: *Nitekim.*

Nite kim gül diñlemez gülşende bülbül nālesin / Sen de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [nite kim,]*

Diler vaṣluñ suyın germ oldı bu dil / **Nite kim** sebzeler bārāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 6). [nite kim,]*

nite olur: *Nasıl olur, ne şekilde olur? Hiç mümkün olur mu?.*

Uşat ur yirlere nefsüñ şanemdür / **Nite olur** büt-i Āẕer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 2). [nite olur, -ur]*

nitekim: *Gerçekten, hakikaten.*

Ḫusrevā şīrīn lebüñ yādına bu bī-çāre dil / Şübhesüz cān viriserdür **nitekim** Ferhād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 4). [nitekim,]*

nitekim: *Bunun gibi, burada olduğu şekilde.*

Lebüñçün kalmadı varum bu yolda baş daḫı virdüm / **Nitekim** mey içün müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [nitekim,]*

niyāz: *Yalvarış, yakarış.*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum **niyāza** yüz / O lāle benüm derd-i dilüm ḥālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [niyāza, -a]*

niyāz ehline: *İhtiyaç sahibi olanlar.*

Yaraşur kılsañ **niyāz ehline** nāz / Ḫūy kılma tek cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [niyāz ehline,]*

niyāz itsem: *Yalvarıp yakarmak.*

Baña cevr ü cefāsın eksük itmez / **Niyāz itsem** kaçan ol nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 7). [niyāz itsem, -sem]*

niyāza başladum: *Yalvarmaya başlamak.*

Ben başladum niyāza dilber de cevr ü nāza / Dimeñ ʿaceb varursam ger āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [niyāza başladum, -dum]*

niye: *Neden, niçin.*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿışḳını pervānenüñ / Bāl ü per **niye** yakardı dünyede nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [niye,]*
niyyet: *Amaç, maksat.*

İster-iseñ Muḥib ḫayr-ıla nāmuñ añıla / **Niyyetüñ** ḫāliṣ idüp irdügüñe ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 5). [niyyetüñ, -üñ]*

nizāʿ: *Anlaşmazlık, ihtilâf.*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu göñlüm şehrine / Nesi var kosun **nizāʿı** ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [nizāʿı, -ı]*

nizāʿ itme: *Kavga etmek, tartışmak.*

Her ne kim vire Ḫudā eyle ḳanāʿat cān-ıla / Az u çok dime sakın itme nizāʿ aş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [nizāʿ itme, -me]*

noḳta: *1. Maruf (.) işareti. 2. Durak, merkez. 3. Mahal, mevzu. 4. Hattın nihayeti.*

Yāruñ dehenini görüben **noḳṭa** diyenler / Diḳḳatler idüp mū dідiler ince miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [noḳṭa,]*

noḳta: *Az bir kısım, küçük bir parça.*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir zamān / Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm **noḳṭasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [noḳṭasın, -sın]*

Taḫta-i sīnemde dökdüm çünki eşküm **noḳṭasın** / Kāyinātuñ ḫālini bilmekde remmālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [noḳṭasın, -sın]*

noḳta: *Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret, mevzu, husus.*

Ḫālini gördükde didüm lāʿl-i cānān üstine / **Noḳṭalardur** ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [noḳṭalardur, -lar, -dur]*

noḳta: *Nokta.*

Okudum ḥüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum **noḳṭa** vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [noḳṭa,]*

Beñzeden **noḳṭaya** ġonca femüñi / Dir senüñ bilüñe kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 4). [noḳṭaya, -ya]*

noḳta: *Çok küçük boyutlarda işaret, benek II Bazı harflerin üzerine konulan ufak işaret.*

İçmiş idüm ben ezel ʿışḳuñ şarābın cām-ıla / Yog-ıdı şebde görinen **noḳṭalar** eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [noḳṭalar, -lar]*

noḳta: *(cim harfindeki) nokta.*

Kimisi **noḳṭa** dehāna kim miyāna kıl didi / Bilmedi sırr-ı dehān-ıla miyānı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [noḳṭa,]*

noḳta: *Ar. benek, nokta.*

Hīç kes virmiş degül yāruñ dehānından ḫaber / Gerçi ʿuşşāḳ arasında **noḳṭadur** dirler hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [noḳṭadur,]*

noḳta: *Nokta, nokta kadar küçük II yok denecek kadar küçük hayal edilmesi yönüyle sevgilinin ağzı.*

Ne tañ kıl disem ol ince miyāna / Ki **noḳṭadur** dimişler çün dehāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [noḳṭadur, -dur]*

noḳta: *Nokta , şiirde sevgilinin yüzündeki ben bağlamında kullanılır.*

Ḫāl-i miskīnüñ nigārā laʿl-i ḫandān üstine / **Noḳṭalardur** ki komışlar şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [noḳṭalardur, -lar, -dur]*

noḳṭa dökdi: *Nokta saçmak, serpmek; remil dökmek, atmak. Kum falına bakan kişinin kumu dağıtması, kumla farklı şekiller oluşturması II gökte yıldızların dağılması; iz bırakmak, etkisini kalıcı duruma getirmek.*

Eşk-i çeşmüm **noḳṭa dökdi** yine sīnem levḥine / Kāyinātuñ ḥālini bilmekde remmālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [noḳṭa dökdi, -di]*

noḳṭa lebinden: *Nokta gibi dudak.*

Kimdür ki anuñ **noḳṭa lebinden** ḫaber aça / Bīgāne kaçan vāḳıf ola rāz-ı nihāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 2). [noḳṭa lebinden, -inden]*

noḳṭa vü iʿrābdan: *Nokta ve hareke (ben ve ayva tüyleri için kullanılmış).*

Okuram ḥüsnüñ kitābın ḫāl ü ḫaṭ ḥācet degül / Müstaʿid müstaġnīdür çün **noḳṭa vü iʿrābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 2). [noḳṭa vü iʿrābdan, -dan]*

n'ol: *"Çok mu / Ne çıkar" anlamlarında istirham ifadesi.*

Muḥibbī sözlerin taksañ **n'ola** gūşuña iy dilber / Yig alurlar anuñ ḳadrin bilenler dürr ü gevherden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [n'ola, -a]*

Leblerüñ eṭrāfını cānā **n'ola** tutsa ḫaṭuñ / Yir olur ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [n'ola, -a]*

Gönlüm **n'ola** ger kılsa gile iki gözümden / Derdā ki usandurdı beni bunlar özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [n'ola, -a]*

Ne buldı ise buldı Muḥibbī göz ucından / Gönlüm **n'ola** ger kılsa gile iki gözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 5). [n'ola, -a]*

Yagup yagmurlayın yaşum **n'ola** cūlar revān olsa / Bulutlar gibi agdurdum göge dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [n'ola, -a]*

Olmışam ʿışḳ faḳīri **n'ola** iy kān-ı kerem / Bir naẓar ḥüsnüñi iḥsān idesin cānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [n'ola, -a]*

N'ola feryād-ıla bu nālemi gūş itmeseler / Görmedük kimsene yok künbed-i devvāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [n'ola, -a]*

Mestāñe gözün kanumı içse benüm **n'ola** / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur şarāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 5). [n'ola, -a]*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / Çün virür bir nükte korsañ **n'ola** Selmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [n'ola, -a]*

Niçe yıldur señekdür bu Muḥibbī / Vefā ṭavḳın **n'ola** kılsañ kılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 5). [n'ola, -a]*

Leblerinden derdüme dermān **n'ola** kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi var cehd ide dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [n'ola, -a]*

Sīnemi ḫālī koma tīrüñi gönder güzelüm / **N'ola** dil sende ise koyam anı dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [n'ola, -a]*

O serv ben ḫāke **n'ola** sāye salsa / Düşer çün sāyeler her dem türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [n'ola, -a]*

n'ola: *Şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

Gözlerüm yaşı olursa **n'ola** pāyuña revān / Karşuma serv-i sehī gibi ḫırāmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 3). [n'ola,]*

n'ola: *Çok mu, şaşılır mı?.*

Sen melek ruḫsār içün hercāyī dirlerse **n’ola** / Olmaduk sözler dinür ḫurşīd-i nūr-efşān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [n’ola,]*

n’ola: *"Ne olur" anlamında yalvarma sözü; II şaşılır mı? (Şaşılmaz).*

Seyl-i eşk **n’ola** göñül ḫānesin ide[r]se ḫarāb / Seng-i miḥnetle yine nev yapup ābād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [n’ola,]*

n’ola: *"Ne olur" anlamında kullanılan söz.*

İy hümā-yı luṭf ʿışḳuñ beni mecnūn eyledi / Başum üzre **n’ola** bir kerre yaparsañ āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [n’ola,]*

Ger Süleymānsañ **n’ola** gūş eyle bir dem pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [n’ola,]*

Varsa Muḥibbī kapuña cān tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl **n’ola** bu kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [n’ola,]*

Bu Muḥibbī **n’ola** ger itmese dünyāya naẓar / Hīç deryā-dil olan meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [n’ola,]*

Laʿl-i nābıdur anuñ dāfiʿ olan derd ü ġama / Laʿline ger heves itsem **n’ola** ben cānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 3). [n’ola,]*

Zāhidüñ turş yüzinden **n’ola** ʿışḳ ehli kaça / ʿĀrif olan yürümez ger ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [n’ola,]*

Enīs olsa **n’ola** ʿuşşāḳa bāde / Olur anuñ-ıla çün dil küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 1). [n’ola,]*

Ṣulḥa gelse **n’ola** dilber şimdi bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [n’ola,]*

Ḫalṭ olursa **n’ola** ger ḫūn-ı ciger yaşumuza / Bu daḫı yazu-y-ımış rūz-ı ezel başumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [n’ola,]*

Baksa Muḥibbī yüzüñe akar gözi yaşı / Gün yüzine neẓẓāre iden kişi ya **n’ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [n’ola,]*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes **n’ola** ḥālüm böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [n’ola,]*

ʿAceb ḥālüm **n’ola** bir daḫı görsem / Gidüp kalmadı ʿaḳlum bir görende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 3). [n’ola,]*

n’olısar: *Ne olacak.*

Dime ḥālüm **n’olısardur** ḥasret-i cānān ile / Vuṣlat-ı cānān bulınmaz illā terk-i cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 1). [n’olısardur, -dur]*

n’olısar: *Ne olacak, nasıl olacak.*

Nāra dünyāda taḥammül idemezsin çün dilā / **N’olısar** uḫrāda ḥālüñ āteş-i sūẓān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [n’olısar,]*

n’olur: *Nasıl olur?.*

N’olur ḥālüñ geçisersin ṣırāṭı / Kılıcdan iti dirler kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 5). [n’olur,]*

Bu cān u dil dermāndedür ḥālüm **n’olur** cānān ile / Cūlar akıtdı dīdeler serv ayagına kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [n’olur,]*

n’olur: *Nasıl olur.*

Gün yüzini dāyimā örter seḥāb-ıla / Ḥālüm **n’olur** bilmezem ol āfitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 1). [n’olur,]*

Ḫālini zülfinde koyup itdi dil murġın şikār / Bilmezem ḥālüm **n’olur** āh ol gözi ṣayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [n’olur,]*

n’olur: *Ne olur II ne var, ne çıkar.*

Ḳāniʿem bir loḳmaya dünyā naʿīminden **n’olur** / Rāżıyam bir ḫırḳaya dimem ki bī-şālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [n’olur,]*

nücūm-ı meh-pāre: *Ay parçası yıldızlar.*

Görenler **nücūm-ı meh-pāre** dirler / Görünen sensin beñzeyen aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 2). [nücūm-ı meh-pāre,]*

nüh felek: *Dokuz gök.*

İy göñül āhuñ odından **nüh felek** yanmak neden / İy gözüm eşküñle ‘ālem kana boyanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [nüh felek,]*

nükte: *Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.*

Bilmege ʿışḳuñ **nüktesin** remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [nüktesin, -sin]*

nükte-i ʿışḳı: *Aşk nüktesi, aşkın ince manası.*

Nükte-i ʿışḳı ne bilsün zāhid-i efsürde-dil / Sor aña taḳrīr kılsun nār-ı ʿışḳ-çeşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 3). [nükte-i ʿışḳı,]*

nümūde itdüñ: *Göstermek.*

Sen itdüñ ḫüsnüñi evvel nümūde / Kılup bu ʿaḳl-ıla göñlüm rübūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 1). [nümūde itdüñ, -düñ]*

nümūne: *Numune.*

Ġaflet gözini açagör uyan bu ḫ∨ābdan / ʿĀlem **nümūne** çün yiter Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [nümūne,]*

nūn: *Arap alfabesinin yirmi sekizinci harfi. (beyitte insanoğlunun boyunun bükülmesi anlamındadır.).*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa dek ḳaddi niçe **nūn** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [nūn,]*

nūn oldı: *Nun harfi gibi olmak.*

Elf iken ḳāmetüm ʿışḳa düşeliden oldı nūn / Dōstlar bir çāre eyleñ derdüme oldum zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 1). [nūn oldı,]*

nūn oldı: *Nun harfi gibi olmak II âşığın iki büklüm boyu, bedeni.*

Dōstum cevr ü cefālar eyledüñ ḥadden birūn / Ḳāmetüm oldı nigārā bār-ı ġamdan hem çü nūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 1). [nūn oldı, -dı]*

nūr: *1. Nur 2. Işık.*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ **nūr** olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [nūr,]*

nūr: *1. Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Yüzi ḫurşīdinüñ **nūrı** katında / Degül rūşen çerāġ-ı māh-ı tābān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 2). [nūrı, -ı]*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş luṭfuñ cihāna **nūrdan** / Saklanursın yā nedendür bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [nūrdan, -dan]*

Gel ṭulūʿ it gün gibi görsün seni ʿāşıḳlaruñ / Ẕerrelerdür ehl-i ʿışḳ dūr olmasunlar **nūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [nūrdan, -dan]*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ nūr olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol **nūrdan** dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [nūrdan, -dan]*

İtmek diler gün yüzine zülfini niḳāb / Bilmez mi bunı olmadugın **nūra** ḫa'īle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [nūra, -a]*

İrişdüm kūyuña gördüm yüzüñi / Müyesserdür görinmek **nūr** ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 3). [nūr,]*

Beñzedelden ruḫlaruñı āfitābuñ ʿaynına / **Nūra** ġarḳ olup göründüñ şeyḫ ü şābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 1). [nūra, -a]*

nūr: *Aydınlık, ziyâ ‖ göz nuru.*

Saña niçe beñzedem başdan ayaga **nūrsın** / Ḥaḳ disün her kim göre ḫurşīd-i tābān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [nūrsın, -sın]*

nūr eyle: *Aydınlatmak.*

Her ṭarafdan çün üşer başuña pervāne-i ġam / Sen daḫı şemʿ-ṣıfat her nefesüñ **nūr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [nūr eyle,]*

nūr [u] żiyāsından: *Nur ve ışık.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya kim şefīʿdür ol / İki ʿālem münevverdür anuñ **nūr [u] żiyāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [nūr [u] żiyāsından, -sı, -ndan]*

nūr-ı cemālüñ: *Yüz güzelliği, yüzünün ışığı, aydınlığı.*

Bilmezem ḫūrī misin yāḫū melek iy nāzenīn / Kim göre **nūr-ı cemālüñ** kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [nūr-ı cemālüñ, -üñ]*

nūr-ı cihān-ārāña: *Dünyayı aydınlatan ışık.*

Ben senüñ **nūr-ı cihān-ārāña** ḥayrān olmışam / Nite kim ḫalḳ-ı cihān görüp olur ḥayran-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [nūr-ı cihān-ārāña, -ña]*

nūr-ı dīdesin: *Göz nuru.*

Görmese cānā seni olmaz Muḥibbī'ye ḥayāt / Anuñ-içün tende cān çeşmümde **nūr-ı dīdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [nūr-ı dīdesin, -sin]*

nūr-ı ilāh'ı: *İlahi nur, Allah'ın ihsan ettiği manevi aydınlık.*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā inkārı ko / Kāfir olmaz mı ʿaceb **nūr-ı İlāh'ı** sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [nūr-ı ilāh'ı,]*

nūr-ı muḥammed: *Muhammed'in nuru; Dînî-tasavvufî eserlerde Hz. Peygamber'in manevî şahsiyetini ifade etmek için kullanılan bir terim.*

Yüzüñde berk urur **nūr-ı Muḥammed** iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [nūr-ı muḥammed,]*

nūş eyle: *İçmek.*

Ḫūn-ıla yine toptoludur sāġar-ı çeşmüm / **Nūş eyle** dilā içmege peymāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [nūş eyle,]*

nūş eylegil: *İçmek.*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ **nūş eylegil** her dem / Elüñde dutduguñ sāġar ki yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [nūş eylegil, -gil]*

nūş eyleyüp: *İçmek.*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem **nūş eyleyüp** raḥm itme / İy gözi mestāne sensin iy gözi mestāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [nūş eyleyüp, -yüp]*

nūş ideli: *İçmek, yudumlamak.*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün ezel **nūş ideli** / Geh melāmet gāh mest maḫmūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [nūş ideli, -eli]*

nūş idelüm: *Içmek.*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] müdām / İçelüm **nūş idelüm** tā tola peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [nūş idelüm,]*

Sāḳiyā depret ayaḳ sun ol nigāruñ ʿışḳına / Zehr-ise **nūş idelüm** gül yüzlü yāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 1). [nūş idelüm,]*

İy Muḥibbī mevsim-i güldür güzeller yādına / Cām-ı mey **nūş idelüm** gel bir niçe yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [nūş idelüm,]*

nūş idelüm: *İçmek, Yudumlamak.*

Sāġar-ı çeşm-ile sun ḫūn-ı ciger **nūş idelüm** / Maṭbaḫ-ı ġamda dilā derd ü belā aş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [nūş idelüm,]*

nūş idem: *İçmek, yudumlamak.*

Yine vaḳt oldı alam rāh-ı muġānı elüme / Komayam **nūş idem** ol rıṭl-ı girānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [nūş idem, -em]*

nūş iden: *İçen.*

Lebüñden cürʿa **nūş iden** ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı ben anlamam ola bu ḫaṣlet āb-ı kevs̲erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [nūş iden,]*

nūş idensin: *İçmek, yudumlamak.*

Dilā ʿışḳ-ıla ger olsañ ʿaceb mi ḥaşre dek sermest / Maḥabbet cāmını rūz-ı ezelden **nūş idensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [nūş idensin, -ensin]*

nūş ider: *İçmek, yudumlamak.*

Geh **nūş ider** kanumı ol gözleri maḫmūr / Neler çekerem āh o bīmāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [nūş ider, -er]*

nūş ider: *İçmek.*

Ḫūn-ı dilümi **nūş ider** ol nergis-i cādū / Her geh ki işāret kıla ger gūşeden ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [nūş ider,]*

nūş idüp: *İçmek, yudumlamak.*

Tolu gördüm çün ezel bezminde ġam peymānesin / **Nūş idüp** evvel ben oldum ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [nūş idüp,]*

Nūş idüp elde tutar sāġarı şeydā lāle / Ruḫ-ı efrūḫte san bāde-i ḥamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [nūş idüp,]*

ʿIşḳ cāmın **nūş idüp** bagrına yakmış tāze dāġ / Sīne çāk olup yaturlar lāleler kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [nūş idüp,]*

nūş ile: *İçme, içmek.*

Ḫūn-ı dilden **nūş ile** hem bagrumı iden kebāb / İñleyen ġam meclisinde hemçü ṭanbūr uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [nūş ile, - ile]*

nūş it: *Içmek.*

Feryād idüp bülbül gibi ḫoş-ḥāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 7). [nūş it,]*

nūş itdi: *İçmek, şarap içmek.*

Kime sunıldı ezelde **nūş itdi** cām-ı ʿışḳ / Kalmaya nāmūs u ʿārı eylemez ol meyl-i cāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 4). [nūş itdi,]*

nūş itdüm: *Içmek.*

Alup bir cürʿa **nūş itdüm** ezel cām-ı maḥabbetden / Bulına rūz-ı maḥşerde daḫı başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [nūş itdüm, -düm]*

nūş itmege: *İçmek.*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil **nūş itmege** yārān ile / Gözlerümden eyledüm ol meclise peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [nūş itmege, -ge]*

nūş itmek: *İçmek.*

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı **nūş itmek** / Virildi saña da zāhid yiyesin ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [nūş itmek,]*

nūş kıl: *İçmek.*

Sāḳī-i mehveş elinden **nūş kıl** cām-ı şarāb / İy Muḥibbī çün ġam-ı devrān ile nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [nūş kıl,]*

nuṣḥ eylemeñ: *Öğüt, nasihat vermek.*

Alımazsın dōstlar **nuṣḥ eylemeñ** benden cevāb / Eyledi cān u dili dīvāne kāküller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [nuṣḥ eylemeñ, -meñ]*

nūş-ı cam: *Kadehi yudumlamak.*

Nūş-ı cam ile göñül āyīnesin eyle ṣafā / Ne revādur ki ʿabeş yirlere maḥzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [nūş-ı cam,]*

nūş-ı cān olsun: *Afiyet olmak.*

Eline ḫançer almışdur dem-ā-dem ḳaṣd[ı] kan itmek / Ko döksün kanumı ġamzeñ içerse **nūş-ı cān olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 5). [nūş-ı cān olsun, -sun]*

nuş-ı mül eyleyelüm: *Şarap içmek.*

Gül demidür güzelüm eyleme ebrūları çīn / **Nuş-ı mül eyleyelüm** gel berü yārānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 2). [nuş-ı mül eyleyelüm, -yelüm]*

nūş-ı sāġar eylesün: *Şarap içmek.*

Pāk ola dirse Muḥibbī jengden levḫ-i żamīr / Bir niçe yārān buluban **nūş-ı sāġar eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [nūş-ı sāġar eylesün, -sün]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm.*

Ne bilsün sırr-ı ʿışḳı şeyḫ-i ḫalvet / Bilür mi ṭūtī **nuṭḳın** murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 4). [nuṭḳın, -ıñ]*

nüzūl kılsa: *Inmek.*

Şāh-ı ġam dil ḫānesine her kaçan kılsa nüzūl / Gevher-i eşki göñül kıl yolına īs̲ār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [nüzūl kılsa, -sa]*

O

o: *O, işaret zamiri.*

İy dōst neden eyleyesin kaşlaruñı çīn / Kīn olsa kaçan olmaya **anuñ-ıla** dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [anuñ-ıla, -nuñ, -ıla]*

o: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Görinen serv-i sehī-veş ḳadi dil-cūdur bu / Akıdan gözlerümüñ yaşını āh **odur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [odur, -dur]*

Her işi eyleyen çü **odur** iḫtiyār anuñ / Hīç vire mi irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [odur, -dur]*

o: *"O" işaret sıfatı.*

Kūyuña varup yüzüñ görmek diler ʿāşıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme **o** miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [o,]*

o: *3. tekil şahıs zamiri.*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ ḫaberin kimseneden / Bī-nişāndur kim ola kim **o** saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [o,]*

İstese mihr ü vefā itmek baña mümkin degül / Çünki cevr-ile cefā kılmak olupdur **aña** ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [aña, -ñ, -a]*

o: *" O" işaret sıfatı.*

Ben **o** murġam ʿārıż u ḫālüñ görüp ṣayd olsam āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [o,]*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿarż ider / Bir müselmān düşmesün yā Rab **o** kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [o,]*

o: *"O" 3. teklik işaret zamiri (Gönül).*

Gönlümi kūyuña gönderdüm **anı** yād eyledüñ / Āşināñdur ol ezel sanduñ meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [anı, -n, -ı]*

o: *" O" kişi zamiri.*

Muḥibbī bulur elbette **o** devlet / İden ḫıdmet ol ulu āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 5). [o,]*

Ne sünbüldür saçuñ iy çeşmi āhū / Beni dīvāne eyler āḫir āh **o** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [o,]*

Bu yidi beyt ne olur belki / Daḫl olınur **o** bel kim Selmān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [o,]*

o: *" O" işaret sıfatı.*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar **o** zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [o,]*

Rüstemāne yayını almış **o** çeşm-i ġamze-zen / Her kime dogrutsa lā-büd ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [o,]*

Ḥaydarīler gibi takdum gūşa kullık ḫalḳasın / Boynuma ḫalḳa olalıdan **o** zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [o,]*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki çok gördüm **o** rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [o,]*

Görüp cemāl-i şemʿüñ pervāne-veş Muḥibbī / Zülfüñ şebinde her dem yanar **o** nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [o,]*

Saña duʿālar eyleye el kaldurup çınār / Bāġa revāne olsañ **o** serv-i revān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 2). [o,]*

ʿIşḳuñ kemānı saḫt-durur degme kimesne / Almasun ele başa çıkamaz **o** yay-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [o,]*

Dişi mi yig-durur ya dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer mi ki fülfül **o** ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [o,]*

Ölse Muḥibbī ʿışḳ-ıla kan-ıla yuyasız / Maḥşer güninde kalka-bile tā **o** kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [o,]*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / Ne saʿādetlü ser olur ki **o** fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [o,]*

Geldi **o** meclise sulṭān-ı gül güle güle / Ṣaḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhār[ı] bād-ı ṣubḥ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [o,]*

Özin şemʿe yakar mı-y-ıdı hergiz / **O** nāra olmasa pervāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 8). [o,]*

Nāgehān virdüm göñül nev-reste zībā dilbere / Cān gözin açdum naẓar kıldum **o** nīgū manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [o,]*

Servüñ bāġ içre ḳaddinde leṭāfet añlamam / Bāġbānā kıl naẓar **o** ḳadd-i mevzūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [o,]*

Belā ile geçen ʿömrüñ Muḥibbī / Ḥāḳīḳatdür **o** ʿömri ʿömre sayma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [o,]*

o: *" O" III. tekil şahıs zamiri.*

Muḥibbī gönlini bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar **anı** ber-dār it ki çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [anı, -n, -u]*

Kim ola göre **anı** virmeye dil / Özini eylemiş bir vech-ile zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 4). [anı, -n, -u]*

Ne assı dāne dāne cemʿ-i dünyā / **Anı** fikr eyle kanı māl-ı Ḳārūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 3). [anı, -n, -u]*

Muḥibbī bil **anı** ṭāḳat getürmez / Olıcak bir kişi hem-rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 5). [anı, -n, -u]*

Ben ʿāşıḳınuñ ḳatline ister bahāne yār / Cān-ıla **anı** sevdügümi müttehem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 4). [anı, -n, -u]*

Ḫıdmete geldi bu Muḥib kapuña / **Anı** reddeyleme ʻabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 6). [anı, -n, -u]*

Gönlini kim ki bagladı bir saçı sünbüle / Añlamazam ki ʿālem içinde **anı** güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 1). [anı, -n, -u]*

Gül geldi gülşene çün al duvak-ıla / Tā kim göre bülbül **anı** yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [anı, -n, -u]*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / Göreyim **anı** mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [anı, -n, -u]*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp **anı** ġurūr itme / Ne assı yir seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [anı, -n, -u]*

Her kim cefā vü cevrini bilmez anuñ vefā / Öldürseler ger **anı** ġazādur ʿaẕāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [anı, -n, -u]*

Dil-i Şīrīn katı seng-i ḥacerden / Getürimedi Ferhād **anı** kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 6). [anı, -n, -u]*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu sırruñı fāş itdi / Didüm teskīn idem **anı** ne çare bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [anı, -n, -u]*

İtdüm egerçi her yañadan cüst ü cū **anı** / Rāh üzre düşüp kaldum ayakdan bile bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 2). [anı, -n, -u]*

İster Muḥibbī vaṣlını salar **anı** ferdālara / Ancak cefā inʿām ider var ola bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [anı, -n, -u]*

Gül işitmiş ʿārıż-ı yāra **anı** beñzetdügüm / Şādılıgından kızarmışdur meger güle güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [anı, -n, -u]*

Kuluñdur āsitānuñda Muḥibbī / **Anı** ʿışḳ ehline ser-tāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 5). [anı, -n, -u]*

Kāsesin Ḳays'uñ sıyup ḫalḳdan **anı** mümtāz ider / Leylī mihrin gösterüp aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [anı, -n, -u]*

ʿAceb mi gördüm **anı** sünbül otlar / Gözini beñzedem āhū-yı Çīn'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 6). [anı, -n, -u]*

Olurdum ben daḫı bir Ḫıżr-ı zinde / Öpebilsem **anı** bir kez lebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 4). [anı, -n, -u]*

o: *" O" işaret sıfat.*

Geh nūş ider kanumı ol gözleri maḫmūr / Neler çekerem āh **o** bīmāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [o,]*

Cilve eyler bād-ıla öter **o** zülf-i ʿanberīn / Sanasın ṭāvūsdur gülşende ʿarż eyler perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [o,]*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum niyāza yüz / **O** lāle benüm derd-i dilüm ḥālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [o,]*

o: *"O" 3. teklik işaret zamiri.*

Yandı maḥv oldı Muḥibbī şemʿine pervāne-veş / **Andan** ummañ dōstlar şimden girü nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [andan, -n, -dan]*

o dem: *O zaman.*

İy Muḥibbī götürürse yār zülfinden niḳāb / Gözlerüm yaşı **o dem** pāyına akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [o dem,]*

o gün kim: *O gün ki.*

Ḳadem basduñ **o gün kim** bu zemīne / Cihān yüz sürdi pāke būse dāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [o gün kim,]*

o halk: *Ahali ‖ insanlar.*

Yār ʿarż-ı cemāl itdi **o ḫalḳ** itdi neẓāre / Kalmadı ṭāḳat-ı naẓar āh baña ne çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 1). [o ḫalḳ,]*

o kaşı ya: *Keman kaşlı dilber.*

Umaram ġamz oklarını ata her dem sīneme / Anuñ içün dil nişān itdüm **o kaşı ya** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [o kaşı ya,]*

o kim: *O ki, o kimse.*

Dime bī-derd olana bilmez çü derdüñ ḥālini / Añlamaz derd[i] **o kim** kendüsi derdnāḳ olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [o kim,]*

o nā-merde: *İnsanlıktan nasibini almamış, mert olmayan.*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd ḳavline durmaz / Sözinde çün degül ṣādıḳ inanma sen **o nā-merde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [o nā-merde, -e]*

o serv: *O salınan servi II O uzun boylu sevgili.*

O serv ben ḫāke n'ola sāye salsa / Düşer çün sāyeler her dem türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [o serv,]*

o servüñ: *O başkan ll O Sevgili.*

Akıt Muḥibbī yaşuñ ayagına **o servüñ** / Ismarla vardugında yüz süre pāy-ı yāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 6). [o servüñ, -üñ]*

o yār: *O sevgili.*

Atı öñince yüriyüben Ḳanber'i olam / Binse **o yār** çünki 'Alī gibi Düldül'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [o yār,]*

o yirde: *Orada.*

Gezerken cāmiʿ-i ḥüsnin kaşı miḥrābını gördüm / Başum kaldurmayup kıldum **o yirde** secdegāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [o yirde,]*

ocaġ: *Ateş yakılan yer. II Ev, yuva. II Kaynak, memba.*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup cān-ıla yanmaz / Yanup ḥirmān **ocagında** aña dāyim ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [ocagında, -ı, -n, -da]*

od: *Ateş.*

Sīnem **odına** żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [odına, -ı, -n, -a]*

od: *Ateş.*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan **oddan** / Zīra āteş ẓāhir olur kanda yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [oddan, -dan]*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde yanan **oddan** / Bir naẕar kıl ẓāhir olsun dilde olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [oddan, -dan]*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki başumda dūddur / Görinen budur Muḥibbī dilde yanan **oddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [oddan, -dan]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem tolar çün **oda** duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [oda, -a]*

Tañ mı ḫaddüñde olan ḫālüñe kāfir dir-isem / Ḳaṣd ider **oda** varup tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [oda, -a]*

Gīce **odlar** ẓāhir olur sīne-i ṣad çākde / Dūd-ı āhumdur görinen gündüzin eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 1). [odlar, -lar]*

Ḫaddüñ **odını** göster olsun Muḥibbī mesrūr / Dirler ki gülşen olur āteş-i zamān kışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 8). [odını, -ı, -n, -ı]*

od: *Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.*

Nāmeler āhum **odından** bagladı reng-i ḫazān / Eşk-i ḥasret birle yazdum ḫālümi dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [odından, -ı, -(n)dan]*

od: *Aşk ateşi, aşk tutkusu, ateş.*

Dem mi var[dur] bu göñül sīnede **od** eylemeye / Nāleler eyleyüben āhını dūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [od,]*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde **od** gözde su cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [od,]*

oda yakarsa: *Ateşe vermek, yakmak.*

Gün yüzine gel eyle taḥammül naẓar olsun / Yakarsa seni göz göre oda katı şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [oda yakarsa, -arsa]*

oda yakdı: *Ateşe vermek, yakmak.*

Pervāne-ṣıfat cānı Muḥibbī **oda yakdı** / Ġāyet bugün şākirem ol nāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [oda yakdı, -dı]*

Ehl-i ʿışḳuñ ḫālini zülfüñ perīşān eyledi / ʿĀrıżuñ anları küllī **oda yakdı** al-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [oda yakdı, -dı]*

oda yana: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak, harap olmak.*

Kim çıkar başa şehā zülf-i siyehkāruñ-ıla / **Oda yana** dil ü cān āteş-i ruḫsāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 1). [oda yana, -a]*

odlara yakdı: *Ateşe atmak, tutuşturmak; aşk ateşini düşürmek.*

Gāh nārenci geyüp geh cāmesin al itdi yār / **Odlara yakdı** cihānı āh kim bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [odlara yakdı, -dı]*

odlara yana: *Oda yanmak: Ateşte yanmak (aşk ateşi), âşık olmak.*

Şemʿ-i ruḫuñı görüp bu dil itme taʿaccüb / Pervāne kaçan şemʿ göre **odlara yana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [odlara yana,]*

oglandan: *Gençliğimden (beri).*

Bir lebi şīrīn sevüp Ferhād'am **oglandan** berü / Kūh-kenlik itmede üstādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [oglandan,]*

Bir lebi şīrīn sevüp Ferhād'am **oglandan** berü / Kūh-kenlik itmede üstādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [oglandan,]*

Sanma kim cevr ü cefādan iy ṣanem yüz döndürem / Çekmege zīrā anı muʿtādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [oglandan,]*

Vādī-i ʿışḳa düşersem dōstlar ʿayb itmeñüz / ʿĀşıḳam mecnūn olupdur adum **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [oglandan,]*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / Bu hevā ile yiler bir bādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [oglandan,]*

Hey ne ẓālimdür teraḥḥüm eylemez dād istesem / Kapusında ol şehüñ bī-dādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [oglandan,]*

Bir temel bırakdı göñlüme benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [oglandan,]*

Āşinā idük ezel bezminde iy ārām-ı cān / Ne sebeb düşdi ki şimdi yādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [oglandan,]*

Nāy āheng itmedi ben nālemi itdüm bülend / Tas-ı çarḫ çekenedür Ferhādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [oglandan,]*

İy Muḥibbī ḫandenüñ ardınca vardur giryesi / Anuñ içün dāyimā nā-şādam **oglandan** berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [oglandan,]*

oḫşa: *Okşamak.*

Ẕeḳanuñ **oḫşayup** öpmek ile cānā ne żarar / Meyve-i cennet olan dime ki āyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [oḫşayup, -yup]*

ok: *Ok.*

Ḫāricīler üstine dest-i ḳażādan bir **okam** / Rāfiżīler ḳaṣdına şemşīr-i ḳattālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [okam, -am]*

ok: *Ok (sevgilinin kirpiği).*

Ben benümçün dimezem iy kaşı ya müjgānu **ok** / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [ok,]*

ok: *1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.*

İşitdüm **ok** u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum **ok** bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [ok,]*

İşitdüm **ok** u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum **ok** bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [ok,]*

ok: *I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy benüm kirpügi **ok** kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [ok,]*

ok gibi: *Dümdüz, dosdoğru.*

Ok gibi bükdi benüm ḳaddüm kemān itdi firāḳ / İy benüm kirpügi ok kaşı kemānum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 4). [ok gibi,]*

ok gibi: *Ok gibi dimdik, dosdoğru.*

ʿIşḳ mıdur bir kemān ebrū nigāruñ yādına / **Ok gibi** bu ḳaddümi büküp benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [ok gibi,]*

ok u ya: *Ok ve yay.*

Gözleri dil almaga almış eline **ok u ya** / ʿĀşıḳ iseñ yan cemāli şemʿine pervāne-veş *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 2). [ok u ya,]*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz idüm dil nişān / **Ok u ya** alup ele çeşmi kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [ok u ya,]*

okı-: *Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.*

Okı lā-ḥavli dāyim nefs[i] kör it / Ki tā şeyṭān gezimeye damarda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [okı,]*

okı: *Okumak.*

Bu Muḥibbī sözi gevher mi ve yāḫūd billūr / **Okıyup** taḥsīn aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [okıyup, -y, -up]*

okıma: *Okumamak.*

İy Muḥibbī kim bilürdi derd-i dil aḥvālini / **Okımasa** defterin almasa ol maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [okımasa, -sa]*

okını atdı: *Oku fırlatmak.*

Atdı okını sīneme kaşuñ kemān-ıla / İtdüm ḳabūl dilde kodum anı cān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 1). [okını atdı, -dı]*

okıyan: *Okuyan, anlayan kimse.*

ʿIşḳ dersin **okıyan** irmez anuñ itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [okıyan,]*

okıyanlar: *Okuyan.*

ʿIşḳ dersin **okıyanlar** iremez itmāmına / İntihā itdüm diyenler yine başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [okıyanlar,]*

oku: *Okumak.*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün añaram / Her kim **okursa** anı vālih ü ḥayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [okursa, -r, -sa]*

oku: *Okumak.*

Okuram ḥüsnüñ kitābın ḫāl ü ḫaṭ ḥācet degül / Müstaʿid müstaġnīdür çün noḳṭa vü iʿrābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 2). [okuram, -r, -a, -m]*

oku: *Okumak, talim etmek.*

Dāyimā cevr ü cefā fennin **okur** ol dil-firīb / Ġālibā mihr u vefā ögrenmemiş üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [okur,]*

oku: *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.*

Minber-i ʿışḳ üzre **okurken** maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün ṣalādur şeyḫ ü ṣāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 5). [okurken, -r, -ken]*

Minber-i ʿışḳ üzre **okurken** maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün ṣalādur şeyḫ ü ṣāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 3). [okurken, -r, -ken]*

oku: *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.*

Okudı ḫaṭṭuñ füsūn kalmadı dilde ʿaḳl u hūş / Zülf-ile el-bir idüben aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [okudı, -dı]*

oḳu: *Bir yazıda ne yazıldığını sadece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek.*

Her kim **okursa** uşbu Muḥibbī ġazellerin / Raḥmet aña ki raḥmet-ile bir duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [okursa, -r, -sa]*

Her kim **okursa** uşbu Muḥibbī şiʿrini / Raḥmet aña raḥmet ile ger duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [okursa, -r, -sa]*

oḳu: *1. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek.*

Okuyan derd-i ʿışḳum dāsitānın / Görine ḳıṣṣa-i Mecnūn fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 3). [okuyan, --(y)an]*

oḳu: *Okumak, söylemek;okutmak,söyletmek.*

Okuñ meclisde ʿışḳum dāsitānın / Kitāb-ı ʿışḳ-ı Mecnūn'dur fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 3). [okuñ, -+ñ]*

oḳu: *Okumak, söylemek.*

Okudum ḫüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [okudum, -du, -m]*

oḳu: *Okumak.*

Ehl-i ʿışḳuñ derd-ile ola ḳalem-veş bagrı çāk / Bu Muḥibbī'nüñ **okurlarsa** maḥabbet-nāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 5). [okurlarsa, -r, -lar, -sa]*

oḳu: *Bir metni seslendirmek, kırâat etmek.*

Cānā ġamuñla sīne-i pür-zaḫmda yazılur / Her kim ki naẓar ide **okur** anda āh-ı şāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [okur, -r]*

oḳu: *Okuma / talim etme.*

Okuduñ levḥ-i ezelde her ne kim menḳūş idi / Oldı ẓāhir saña ʿilm-i evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 3). [okuduñ, -du, -ñ]*

oḳu-: *Okumak.*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ yine şekker lebin / Leẕẕet alsa **okuyan** şiʿrüñde yāḫūd tañ mı bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [okuyan, -(y)an]*

oḳu-: *Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.*

Okudum yine ʿışḳuñ ḳıṣṣasını / Anı sanman füsūn u ya fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 3). [okudum, -du, -m]*

Leylī zülfüñ **okudum** başdan müselsel ḳıṣṣasın / Boynuma zencīr idüp tek beni mecnūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [okudum, -du, -m]*

oḳud: *Okutmak.*

ʿIşḳ mıdur fenn-i ʿışḳı **okudup** ʿāşıḳlara / Bāb-ı fażlın sīnemüñ evcine inşā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [okudup, -up]*

okuma: *Okumak.*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / **Okumaduñ** anda bu derde devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [okumaduñ, -duñ]*

[ol]: *"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Dirīġā düşde daḫı **[ol]** görinmez / Niçe görine gelmez göze uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [[ol],]*

ol: *Olmak.*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm **ol** / Didüm didi ki görmiş yok güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [ol,]*

Ṣāf ḳalb **ol** her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [ol,]*

Cām-ı laʿlüñ yādına komadum elden sāġarı / Niçe yıllar **olmışamdur** sākin-i mey-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [olmışamdur, -mış, -am, -dur]*

Viṣālüñ istedüm hicr oldı ḥāṣıl / Ṭama‘ olmasa **olmaz-ıdı** tamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 4). [olmaz-ıdı, -maz, -ı, -dı]*

Bu Muḥibbī pādişāh-ı ʿālem **olmışken** bugün / Kapusında olmaga derbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [olmışken, -mış, -ken]*

Olmaz-ıdı müşterī vaṣluñ metāʿına Muḥib / Naḳd-i cān-ıla eger varup ṭalebkār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [olmaz-ıdı, -maz, -ı, -dı]*

Olur-ıdum ben bugün dīvāneler ser-defteri / Zülf[i] zencīri eger boynuma benüm takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [olur-ıdum, -ur-ıdum]*

ol: *Yaşamaz olmak, can vermek.*

Ḫayr-ıla ʿādet-durur her kişi añar mürdesin / Çünki **öldürdüñ** Muḥibbī'yi gel añ düşnām-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 5). [öldürdüñ, -dür, -dü, -ñ]*

ol: *O.*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel **ol** ʿārıż-ı cānāna su / Anuñ-ıçun taglara düşüp yürür āvāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [ol,]*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı İskender gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı **ol** bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [ol,]*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel vir **ol** bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [ol,]*

ol: *T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.*

Sev bir güzeli ġāyet ile **ol** güzel olsun / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [ol,]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

Muḥibbī ḫastaya dermān bulınmaz / Meger laʿli ola **ol** derde dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 7). [ol,]*

ol: *1. Olmak.*

Cev eküp umar mısın kim **ola** gendüm ḫāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [ola, -a]*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden büse alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān virürem tek hemān **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [olsun, -sun]*

Cām-ı Cem **olmayıcak** genc-i Ferīdūn nedür / Dutalum devlet-i Cemşīd [ü] Ferīdūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 3). [olmayıcak, -ma, -y, -ıcak, -]*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan **olmışken** bülend / Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [olmışken, -mış, -ken]*

Cefā cevr itmege muʿtād olupsın / Güneh bilmez **ola** ādemde çün ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 5). [ola, -a]*

Arayup dilde buldum genc-i ʿışḳı / **Olur** vīrānede ekşer defīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 4). [olur, -ur]*

ol: *O, üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.*

Baḥr-ı eşk içre Muḥibbī bu göñül zevraḳını / Ġarḳ ide ṣarṣar-ı āhum eger **ol** bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [ol,]*

ol: *Ölmek.*

Ölse Muḥibbī ʿışḳ-ıla kan-ıla yuyasız / Maḥşer güninde kalka-bile tā o kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [ölse, -se]*

ol: *Bulunmak.*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür seng-i ḫāra gördüm / Bildüm küşāde yazuk āh **olmayınca** tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [olmayınca, -ma, -y, -ınca]*

ol: *... hale gelmek.*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl **olayın** bir zamān / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl **olayın** bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [olayın, -a, -(y)ın]*

Ẕerre deñlü ḥaḳ budur kim kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ **oldum** zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [oldum, -dum]*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın **olmışam** ḥayrānı ben / Terk kıldum ʿışḳuñuñ yolında ad u sanı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [olmışam, -mış, -am]*

Okudum ḥüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz **oldum** noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [oldum, -dum]*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı gāyet zebūn **oldum** zebūn / Gözlerüm yaşı başumdan aşdı **oldum** ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [oldum, -dum]*

Ġırre-i ḥüsn **olup** cevr itme / Çü degül ḥüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 3). [olup, -up]*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ **olup** / Derdā dirīġ sunmadı bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [olup, -up]*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān **olsun** / Yanup dil āteş-i ġamla bu āhum da duman **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Mübtelā-yı ʿışḳ **olup** hīç kimseler zār olmasun / Ġam şebinde miḥnet ü derd-ile bīmār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 1). [olup, -up]*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar cūlar **olup** / Yüz sür ol serv-i sehī kürk-ile reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [olup, -up]*

Geh lebi ẕikri ile mest ü ḫarābātī **olup** / Geh ḫaṭın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [olup, -up]*

Kimi tevḥīd-ile Besṭām **olmış** / Kimi küfr-y-ile uymış iblīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 4). [olmış, -mış]*

Niçeye dek derdüñ-ile uşbu göñlüm aglaya / Serv ḳaddüñ ayagına cūlar **olup** çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [olup, -up]*

ol: *Teklik üçüncü şahıs zamiri; o.*

Gül mevsiminde sāḳī çü serv-i ḫırām ola / **Ol** sunmayıcak mey içer isem ḥarām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [ol,]*

ol: *Bulunmak, var olmak.*

Sīm ü zer kimde **olursa** ṣayd olur maḥbūblar / Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [olursa, -ur, -sa]*

ol: *Haline gelmek.*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī kişver-i dilde / Dögilsün sīnemüñ ṭablı cihān tolı ṣadā **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [olsun, -sun]*

ol: *Üçüncü tekil şahıs zamiri.*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da **ol** kul olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [ol,]*

ol: *Bulunmak, mevcut olmak.*

İy Muḥibbī dileme būse vü yā mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda eger kām **olsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [olsa, -sa]*

ol: *Mevcut olmak, bulunmak.*

Bu Muḥibbī gibi ʿāşıḳlaruñı kırmag-ıla / Sende bu ḥüsn **olıcak** ʿışḳ eri sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [olıcak, -ıcaḳ]*

ol: *Can vermek, hayatı sonra ermek.*

ʻĀşıḳ Muḥibbī bulsa yiter ol saʻādeti / Ḫāk-i derinde ola muḳadder varup **öle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [öle, -e]*

ol: *Olmazsa.*

Zāhid egler gönlini cennetdeki ḥavrā ile / Çöpçe gelmez ʿāşıḳuñ çeşmine dīẕār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Olacaksın.*

Umar idüm ki benüm derdüme dermān **olasın** / Ne bileydüm ki seni āfet-i devrān **olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 1). [olasın, -a, -sın]*

ol: *Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

Olup dil-teşne aldanma cihāna / **Ölürseñ** saña virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 3). [ölürseñ, -ür, -se, -ñ]*

ol: *Bulunmak, mevcut olmak.*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt **olmadı** mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [olmadı, -ma, -dı]*

ol: . *Gerçekleşmek veya yapılmak.*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden nice baş / Kūy-ı dilberde **olan** bu nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [olan, -+an]*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb ṣūfī / Gele inṣāf ide içmez midüñ ibrām **olsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [olsa, -sa]*

Muḥibbi şākir olup alur ʿibret / Bakup dünyāda **olan** inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 5). [olan, -+an]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün şu deñlü göz yaşını / Ġarḳ ola eşk-i çeşme yüzi nīlūfer **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [olsun, -sun]*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın salın her yaña iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı ko aksun cūy-ı āb **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Seḥāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün dehri cihān pür āfitāb **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Kūyuña vardum nigārā āh u feryād eyledüm / **Olmaduñ** hergiz benüm aḥvālüme āgāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 4). [olmaduñ, -ma, -duñ]*

Gökler **olursa** Muḥibbī tañ mıdur reng-i kebūd / Āteş-i dilden çıkan her dem duḫānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [olursa, -ur, -sa]*

Gözi yaşlu bagrı başlu dāyim **olur** ʿışḳ eri / Gīceler tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [olur, -ur]*

Cihān mülkine şāh **olmak** gerekmez bañā ʿālemde / Muḥibbī kapuña ḫiẕmet ider kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [olmak, -maḳ]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / **Olup** cān şād u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [olup, -up]*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb şehā kaş **olsun** / Dil ü cān ile aña secde kılan baş **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [olsun, -sun]*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler melāmet iḫtiyār / Sen selāmet ehli **ol** var ad-ıla sanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [ol,]*

Kemend [e]yle ser-i zülfüñ baña dām-ı belā **olsun** / Ebed kurtılmasun göñlüm ko aña mübtelā **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını deryā kıl / Yürisün fülk-i dil anda aña āhum hevā **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [olsun, -sun]*

Maḥabbet bendini bir bir göñül barmagına bagla / Fiġān itsün belā bezminde ney-veş pür nevā **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Çün kenār **olmak** müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [olmak, -maḳ]*

Maḥabbet ehli olur gözi yaşlu / ʿAceb mi ʿāşıḳ **olsa** beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 2). [olsa, -sa]*

Maḥabbet ehli **olur** gözi yaşlu / ʿAceb mi ʿāşıḳ olsa beñzi saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 2). [olur, -ur]*

Gözüm yaşına ġarḳ nīlūfer **oldum** / Anuñçün beñzüm oldı böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [oldum, -du, -m]*

Çekelüm cevri ne gelür elden / Bu da **olsun** ḥabībüm ögrence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Kılur dil gevherin dilber şikeste / ʿAceb olmaz **olur** gevher şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 1). [olur, -ur]*

Muḥibb **olduñ** çü Rabbü'l- ʿālemīne / Şefāʿat senden umar bu kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 1). [olduñ, -du, -ñ]*

Raḳībi kelb-i kūyuñ sandum evvel / Didüm bīgāne[ler] āḫir **olınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 9). [olınca, -ınca]*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış tāze dāġ / Sīne çāk **olup** yaturlar lāleler kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [olup, -up]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Zāhidi gör der-be-der geşt eyler **olmış** jende-pūş / Künc-i ḫalvetde neçün başına çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [olmış, -mış]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Meclis içre her ḳadeḥ san bir gül-i aḫmer-durur / Bülbül **olmışdur** şürāḥī diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [olmışdur, -mış, -dur]*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ **olsam** beni ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [olsam, -sa, -m]*

ol: *Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

Öldügümde yāra diñ gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol dura ben yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [öldügümde, -düg, -üm, -de]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Eger İskender ü Cemşīd **olasın** / Başuñ kaldurma yüz sür ḫāk-i pādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 4). [olasın, -a, -sın]*

Niçe bir derd ü ġam u miḥnet-i gerdūn **olasın** / Bihter oldur ki mey-i ṭālib-i gülgūn **olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [olasın, -a, -sın]*

Niçe bir derd ü ġam u miḥnet-i gerdūn **olasın** / Bihter oldur ki mey-i ṭālib-i gülgūn **olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [olasın, -a, -sın]*

Cām-ı Cem olmayıcak genc-i Ferīdūn nedür / Dutalum devlet-i Cemşīd [ü] Ferīdūn **olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 3). [olasın, -a, -sın]*

Sen server-i ḫūbān **olasın** saña düşer mi / Aġyāra uyup itmeyesin ʿār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 3). [olasın, -a, -sın]*

ol: *... haline gelmek.*

Gözüm yaşı benüm serv-i revānum / Akar kūyuñda **olmış** āb-ı Āmū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 3). [olmış, -mış]*

ol: *... haline gelmek.*

Çünki **olduñ** bu güzeller ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿĀleme ḥükm eyle **olduñ** mīr-i mīrān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [olduñ, -du, -ñ]*

Kaşuñ hilāl **olalı** bakmaz hilāle dil / Gül ruḫlaruñı ḫurşīd-i raḫşāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [olalı, -alı]*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse Nīl ırmagına / Bu göñül Mıṣr'ında **oldı** çünki mihrüñ pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [oldı, -dı]*

Cūş idelden Muḥibbī çeşme-i eşk / Ṭa'n ider **oldı** baḥr-ı 'Ummān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 7). [oldı, -dı]*

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün **olmasun** / Her yañadan gözleri yaşı akup ḫūn **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [olmasun, -ma, -sun]*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün **olmasun** / Her yañadan gözleri yaşı akup ḫūn **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [olmasun, -ma, -sun]*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā şanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol niçe mecnūn **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [olmasun, -ma, -sun]*

Gāh zerd olur yüzüm gāhī gözüm yaşında al / Bencileyin kimsenüñ ḥāli digergūn **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [olmasun, -ma, -sun]*

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Gözlerümden cūlar akup Nīl ü Ceyḥūn **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [olmasun, -ma, -sun]*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa dek ḳaddi niçe nūn **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [olmasun, -ma, -sun]*

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre **olaldan** pehlevān-ı ʿışḳ / Yanumda dest-yārumdur benüm Ferhād-ıla Mecnūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [olaldan, -aldan]*

Külḫende ḫayālüñle **olursam** baña gülşen / Sensüz ki giçe bir nefes ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [olursam, -ur, -sa, -m]*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ nūr **olmasun** / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [olmasun, -ma, -sun]*

Girerdi her kişi gülzār-ı ḥüsne / Eger **olmasa** ḫaṭṭuñ aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]*

Yaksa maḥv itse beni pervāne-veş şemʿ-i cemāl / Karşusında bülbül-āsā murġ-ı dil zār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [olmasa, -ma, -sa]*

ʿAceb mi göñlümi çekseñ nigārā / **Olupdur** zülfüñüñ her tārı ḳanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 7). [olupdur, -up, -dur]*

Marīż ʿışḳ **olana** yok nihāyet / Ne çāre derd gelmez çün ḥisāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 2). [olana, -an, -a]*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim aña ṭılsım olup zülfeyn[i] ger mār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Olmasaydı.*

Yanardum āteş-i hicre ser-ā-ser / Eger **olmasa** bu gözden akan su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [olmasa, -ma, -sa]*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteler kılmazdı mihrini ṭaleb / ʿĀlem içre māh-rūlar ger cefākār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 3). [olmasa, -ma, -sa]*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum benüm / Per yakar mıydı eger pervāneler nār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]*

Olmaz-ıdı müşterī vaṣluñ metāʿına Muḥib / Naḳd-i cān-ıla eger varup ṭalebkār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [olmasa, -ma, -sa]*

Mey-ḫ∨ōra çünki **olmasa** gül sāġarı yiter / Bülbül yirine var ṣurāḥīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [olmasa, -ma, -sa]*

Naḳd-i cāna būsesin aldum dönüp dilber didi / Döner idüm ben bu ḳavlümden ger iḳrār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]*

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi kirpüklü çeşmüm saklasun / Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur ḫār-ıla dīvār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [olmasa, -ma, -sa]*

İy Muḥibbī sīnem içre kılmaz idüm dil nişān / Ok u ya alup ele çeşmi kemāndār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *Olmak. II olmasın.*

Zülfinüñ ḳıṣṣası ile bu dilüm ġuṣṣasını / Şerḥ idem ḥaşre değin **olmaya** dünyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 2). [olmaya, -ma, -ya]*

ol: *O: Odur.*

Niçe bir derd ü ġam u miḥnet-i gerdūn olasın / Bihter **oldur** ki mey-i ṭālib-i gülgūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [oldur, -+dur]*

ol: *Gerçekleşmek.*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ **olsa** deyyār olmasa / Belki ol ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [olsa, -sa]*

ol: *Bulunmak, var olmak.*

Bülbül iñler miydi gülşende eger ḫār **olmasa** / Dilber ḳadri bilinür miydi aġyār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *"O" İşaret zamiri.*

Çekmeyen derd ü belā-yı mihneti ʿāṣıḳ degül / ʿĀṣıḳ **oldur** āh idüp dāyim yanup [hem] yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [oldur, -dur]*

ol: *Olmak, ... haline gelmek.*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb şehā kaş **olsun** / Dil ü cān ile aña secde kılan baş **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [olsun, -sun]*

ol: *Mümkün olmak.*

ʿĀṣıḳ oldur ʿışḳ içinde ol dil ü cāndan geçe / ʿĀṣıḳ **olmaz** terk-i ser kılmaya cānāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [olmaz, -maz]*

ol: *Bulunmak, var olmak.*

Gülşende gör sulṭān-ı gül ezhārını cemʿ eylemiş / Sen ara yirde **olmasañ** bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [olmasañ, -ma, -sa, -ñ]*

ol: *"O" (Allah cc. manasında) İşaret zamiri.*

Dilüñden gitmesün her demde Sübḥān / Kim **oldur** kullaruñ derdine dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [oldur, -+dur]*

ol: *Olmasa. Olmamak. Bulunmamak.*

Tīri **olmasa** Muḥibbī cān u dil eglencesi / Murġ-ı dil çokdan uçardı sīne-i ṣad-çāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [olmasa, -ma, -sa]*

ol: *... vasfını taşımak.*

Gördiler şīrīn edāda bu Muḥibbī şiʿrini / Eylediler ehl-i naẓm **olan** hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [olan, -an]*

Bulmadum bir yār-ı hem-dem kim **ola** ʿahdi bütün / Niçe yıllar aradum gezdüm cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [ola, -a]*

ol: *Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek II eziyet çekmek.*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm bir mūya / Vāh eger **ölür-isem** irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [ölür-isem, -ür, -i, -se, -m]*

ol: *... haline gelmek.*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma sakın āyīneye / Yüz karasın göresin korkum bu **olma** rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [olma, -ma]*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / Teraḥḥüm eyle ki gāhī iñende bī-amān **olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [olma, -ma]*

ol: *.. halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Gözlerüm yaşı revān oldugı budur sū-be-sū / Ḫāk-i pāyına dilersin servüñ **ola** rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [ola, -a]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān yanıcak / Göz tolar yaş-ıla āhum çıkuban dūde **ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [ola, -a]*

ol: *Can vermek, hayatını kaybetmek.*

Didüm **öldi** Muḥibbī didi ol yār / Gedālar ölse şāh eyler mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [öldi, -di]*

ol: *Olmak, bulunmak.*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / Tiryāk **olıcak** tañ mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [olıcak, -ıçaḳ]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Ola ki Muḥibbī göresin pāyı nişānın / Eṭrāfına dök göz yaşını kūyı gil **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / Dinmeye eger her kıla bir niçe dil **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [olsun, -sun]*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel **olsun** / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel **olsun** / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere kātib / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Bilmem ne içün şimdi ider cevr ü cefālar / Dimişdi baña mihr iderem çün ezel **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿışḳuñ / ʿUşşāḳ serin ilt Muḥibbī temel **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [olsun, -sun]*

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin / Çıkar billāhi luṭf eyle yiter kūyuñda kan **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Niçe bir ḫāne-i dil cevr-ile vīrān **olsun** / Ya niçe tīr-i cefādan yüregüm kan **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Meclis-i ġamda şu deñlü dökeyim ḫūn-ı ciger / Bezm ara her birisi bir gül-i ḫandān **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [olsun, -sun]*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün añaram / Her kim okursa anı vālih ü ḥayrān **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [olsun, -sun]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Kimi ḫalḳuñ **olur** ḫulḳı nefīse / Kimi uymış-durur nefs-i ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 1). [olur, -ur]*

ol: *-e dönüşmek, haline gelmek.*

Fütāde ḫasta-dil **olsam** ʿaceb mi / Olur elbette ʿāşıḳlar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 2). [olsam, -sa, -m]*

ol: *Can vermek.*

Degüldür ʿāşıḳa müşkil **ölürse** günde yüz biñ kez / Velī müşkil budur ayru düşe sevgüli yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [ölürse, -ür, -se]*

Ger ḫulda müsteḥaḳ ʿameliyle **ölürse** āh / Derdā dirīġ bende bulınmaz meger günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 1). [ölürse, -ür, -se]*

ol: *... halinde bulunmak.*

ʿĀşıḳ **olan** pādişāh olursa da ol kul olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [olan, -an]*

ol: *... hale gelmek, meydana gelmek,vücut bulmak.*

Ayuñ **olmışdur** egerçi cümle encüm āşıḳı / Sen mehüñ ʿışḳına döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *-e dönüşmek, haline gelmek.*

Güzeller içre sensin ḳurretü'l-ʿayn / **Olupdur** yā kaşuñ da ḳābe-ḳavseyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 1). [olupdur, -(u)p, -dur]*

ol: *-e dönüşmek, haline gelmek.*

Zer gibi pāk ʿayār ʿışḳuñ ile **olduguma** / Gönderüp seng-i cefā atma meḥek tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [olduguma, -duġ, -um, -a]*

ol: *... olmaz, değildir.*

Didiler zülfi mārından ḫaẕer kıl / Heves kılanda gence **olmaz** korḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 5). [olmaz, -maz]*

ol: *Işaret sıfatı. o.*

Çünki gördüñ ṭāḳ-ı ebrūsın Muḥibbī secde kıl / Ḳıbleden dönsün yüzi **ol** ḳıblegāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [ol,]*

ol: *...haline gelmek.*

Lebüñ tiryākdür kim içse zehri / Ne ġam zülfeynüñ **olsa** şāh-ı mārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [olsa, -sa]*

ol: *" -dır, -dir, -dur, -dür".*

Olupdur sīnemüñ ġārı ki āteş saçar ejderdür / Ḥaẕer eyler gelüp ʿAnḳā anuñ geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [olupdur, -(u)p, -dur]*

ol: *... haline gelmek.*

Ḫāk-i pāña virseler bil bī-bahādur bu cihān / Ḫāk-i rāḥuña **olupdur** iki çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [olupdur, -(u)p, -dur]*

Bezm-i ġamda çarḫ elinden içdügüm ḫūn-ı ciger / Ṣubḥa dek nālişler eyler dil **olupdur** erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [olupdur, -(u)p, -dur]*

İstese mihr ü vefā itmek baña mümkin degül / Çünki cevr-ile cefā kılmak **olupdur** aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 4). [olupdur, -(u)p, -dur]*

ol: *Yardımcı fiil.*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār sen / Baña dirsin anuñ-ıçun bülbül **ol** kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [ol,]*

ol: *...haline gelmek.*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm ġam **olup** eşkümle yürür bir sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [olup, -(u)p]*

ol: *"O" 3. tekil şahıs zamiri.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya kim şefīʿdür **ol** / İki ʿālem münevverdür anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [ol,]*

ol: *"Ol" yardımcı fiil.*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla **olmış** hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [olmış, -mış]*

ol: *"Ol" yardımcı fiil.*

Bundan özge ḥālet **olmaz** ʿāṣıḳa kim ḫufyeten / Ḥışm-ıla kılsun girih ebrūların çeng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 2). [olmaz, -maz]*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār **olmaz** iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [olmaz, -maz]*

Sıma şehā bu göñlüm mümkin degül yirine / Bir daḫı gelmek **olmaz** çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [olmaz, -maz]*

ol: *"-dır, -dir, -dur, -dür".*

Görüp ḫaddüñ çeküp ḳahr-ı raḳībi / Yirüm geh gülşen **olur** gāh külhen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [olur, -(u)r]*

Māh-rūlar arasında kim ki göre sen mehi / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn **olur** hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [olur, -(u)r]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

Dil dehānuñ yādına varın yoğın ḫarc eyledi / **Ol** sebebdendür ki geçdi būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [ol,]*

ʿIşḳ yolında ṣabır iden rence / İrişür ʿāḳıbet **[ol]** ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 1). [[ol],]*

ol: *Ölmek, can vermek.*

Muḥibbī ġamdan **ölmişdür** didüm iy sāḳi-i cān-baḫş / Elüme bir ḳadeḥ sundı didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [ölmişdür, -miş, -dür]*

ol: *Olmak, haline gelmek.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm **olalı** Çāçī kemān / Tīr-i āhumla felek döndi müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [olalı, -alı]*

ol: *... hâline gelmek.*

Zāhid sen ol salāmet ben **olmışam** melāmet / ʿĀşıḳ varur mı hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [olmışam, -mış, -am]*

Olmışam şeydā takaldan boynuma zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ bu ben dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [olmışam, -mış, -am]*

ol: *İşaret zamiri (Gönül).*

Göñlümi kūyuña gönderdüm anı yād eyledüñ / Āşināñdur **ol** ezel sanduñ meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [ol,]*

ol: *" O" işaret sıfatı.*

Ẕerre deñlü ḫaḳ budur kim kalmadı bende ḳarār / **Ol** güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [ol,]*

Kimse **ol** serv-i sehīden ayru bir gün olmasun / Her yañadan gözleri yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [ol,]*

Deşt-i ġamda **ol** saçı leylā ṣanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup **ol** niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [ol,]*

Deşt-i ġamda **ol** saçı leylā ṣanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup **ol** niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [ol,]*

Bakmazam gün yüzine bu dīdeler ḫūn-āb olur / Çāresüz kaldum dirīġ **ol** mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [ol,]*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm yaşı cihān / İtmesem kirpüklerümden seddi **ol** seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [ol,]*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ ṭāḳ-ı ebrūsın görüp / Secde itdüm cān-ıla **ol** kaşları miḥrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [ol,]*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem tañ mıdur **ol** ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [ol,]*

Ola ki gül gibi gülüp açıla **ol** lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [ol,]*

Sīm ü zerden olursa ger ḳaṣruñ / Āḫir olısar **ol** ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [ol,]*

Eger bū almayam bir dem vefā **ol** gülsitānumdan / Şu deñlü eyleyem bülbül helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [ol,]*

Yā kāfirān-ı ẓālim ya terk-i ceng ü cūdur / **Ol** çeşm-i mest-i ḫūn-rīz elinde tīġ-ı ʿüryān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 3). [ol,]*

Diñüz **ol** serv-i ḫırāma cevre āheng eylesün / Ḫūn-ı dilden sāʿid-i sīmīni hem-reng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 1). [ol,]*

Ol gülüñ çok olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [ol,]*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi **ol** meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [ol,]*

Kamu dillerde vardur ẕevḳ-i Kaʿbe / Muḥibbī'de velī var şevḳ-i **ol** gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [ol,]*

Görmek olmadı müyesser çünki **ol** meh-pāreyi / Açma iy dil çeşmi żāyiʿ eyleme naẓẓāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [ol,]*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / İy ġam aña eyleseñ olmaz mı **ol** āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [ol,]*

Bir naẓar kıl iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün / Gel uyandur ḫ∨ābdan **ol** nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [ol,]*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḫ-ı belā içre müdām / İy lebi şīrīn n'içün añmazsın **ol** ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [ol,]*

Būy-ı zülfine irem diyü yine āvāre dil / Gitdi yaşum gibi āh **ol** serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [ol,]*

ol: *... hâline gelmek.*

Laʿl beñzer dirilürmiş leb-i cān-perverdüñe / Kān içinde dilegüm budur anı taş **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [olsun, -sun]*

ol: *" -dır, -dir, -dur, -dür".*

Çeng idelden Muḥibbī ḳāmetini / İñiler **oldı** çün rebāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 5). [oldı, -dı]*

ol: *O; işaret sıfatı.*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan **ol** şāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur **ol** dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Feṯḥ-i bāb **ola** ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi kim derd ü belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [ola, -a]*

İçmek ile kanmadı ḫūnī gözüñ / Kanumı iç **ola** bir zaḳānsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 2). [ola, -a]*

Bekler iken zülfüñüñ her bir kılı ejder-ṣıfat / Bir naẓar kim **ola** göre ḥüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [ola, -a]*

Ṭūṭī-i ṭabʿum daḫı gūyā **ola** / Leblerüñden emsem iy şīrīn dehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 3). [ola, -a]*

Her kimüñ kim **ola** ḳalbinde anuñ ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [ola, -a]*

Olayım cān-ıla kapuñda bende / Nite kim cānum **ola** uşbu tende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 1). [ola, -a]*

ol: *(...) olarak bulunmak.*

Ol gülüñ çok **olsa** aġyārı dilā ʿayb eyleme / Götürür zaḫmını ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [olsa, -sa]*

ol: *(Nasib) olmak.*

Bir naẓarla cān alup itdi göñül mülkin ḫarāb / Öldürüñ beni eger ol gözi mekkār **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [olmasun, -ma, -sun]*

ol: *" O" işaret sıfatı. (Sevgili).*

Ḥālüm ne ola bilmezem **ol** āfitāb-ıla / Açmaz yüzini dāyimā yürür niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [ol,]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiil.*

Sakın āhumdan iy āfitāb sakın / **Olmasun** yüzüñe seḥāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [olmasun, -ma, -sun]*

Dirseñ iy dil sırr-ı ʿışḳ fāş **olmasun** / Ṣabr kıl bir dem gözüñ yaş **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [olmasun, -ma, -sun]*

ʿIşḳa düşdüm cān u dilden geçdüm āh / Kimseler ʿışḳ-ıla yoldaş **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 2). [olmasun, -ma, -sun]*

Cevr ider baña raḳībe raḥm idüp / Bagrı niçe ʿāşıḳuñ baş **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [olmasun, -ma, -sun]*

Görmeyüp gün yüzini inkār ider / Zāhidi görüñ ki ḫuffāş **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 4). [olmasun, -ma, -sun]*

Dilde kılmaga ḫayālüñ naḳşını / Bu Muḥibbī niçe naḳḳāş **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 5). [olmasun, -ma, -sun]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

İy dōst neden eyleyesin kaşlaruñı çīn / Kīn olsa kaçan **olmaya** anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [olmaya, -ma, -ya]*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu benüm baḫtum gibi beñzer aña yār **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [olmasun, -ma, -sun]*

Saña tapşurdı Muḥibbī göñlini iy nūr-ı Ḥaḳ / Enbiyālar serverisin aduñ **olmışdur** Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [olmışdur, -mış, -dur]*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / Bu kebūter göñlüm **olmışdur** hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [olmışdur, -mış, -dur]*

Lāyıḳ **oldı** derd-i miḥnet bī-vefā yār isteyen / Aña dil virsün hemīşe kendüzin zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Niçe şīrīn **olmasun** cānā Muḥibbī'nüñ sözi / Çünki medḥüñ okuram olur kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [olmasun, -ma, -sun]*

Olmasa ger āh ʿāşıḳ ḫānesüz / Sengden ḫāne n'iderdi kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]*

Viṣālüñ istedüm hicr oldı ḥāṣıl / Ṭama' **olmasa** olmaz-ıdı tamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 4). [olmasa, -ma, -sa]*

Sakın maġrūr olma görme kendüñ / Eger ḫaṣmuñ **olursa** da karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [olursa, -ur, -sa]*

Leşker-i mecnūn **olup** oldı muṭīʿ ṭayr u vuḥūş / Bu kerāmet az degül olʿaşıḳ-ı bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [olup, -up]*

Fürūġ-ıʿālem **ola** cümle tārīk / İdesin zülfüñüñ tārın küşūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 2). [ola, -a]*

İstemem **olmak** beni yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek itleri gibi baña der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [olmak, -maḳ]*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim aña ṭılsım **olup** zülfeyn[i] ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [olup, -up]*

ol: *"O" işaret zamiri (odur, odur ki anlamlarında).*

Gīceler tevḥidi dilden koma her dem ẕākir ol / Rūz-ı maḥşer derdüñe **oldur** devā iden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [oldur, -dur]*

ol: *(İsimlerden sonra geldiğinde) ... hâline gelmek.*

İy Muḥibbī yür[i] var kūy-ı ḫarābāt eri **ol** / Alayın dime sakın ad-ıla sanı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 5). [ol,]*

ol: *" O" işaret sıfatı. (Sevgili).*

İremezsin **ol** boyı servüñ Muḥibbī pāyına / Rāh-ıʿışḳında eger eşk-ile Ceyḥūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri (Allah).*

Cürmi çok olsa günāhuñ ġam yime / Çünki **oldur** raḥmeten lil-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 8). [oldur, -dur]*

ol: *...olan (şey) sıfat fiil.*

Tañ mı ḫaddüñde **olan** ḫālüñe kāfir dir-isem / Ḳaṣd ider oda varup tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [olan, -an]*

ol: *Bulunan, ... vasfını taşıyan.*

Āşikāre kılayım yine maʿānī gevherin / Girüben çıkarayım dilde **olan** maḫzenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 3). [olan, -an]*

ol: *...hâline gelmek. ("olması, hâline gelmesi" anlamında kullanılmıştır.).*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm de kemān **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [olsun, -sun]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Münaḳḳaş eyledüm kanlu yaşumla / **Ola** tā sīne menzilgāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 3). [ola, --a]*

Degül dünyāyı termīm ʿāḳilāna / **Ola** çün āḫiri anuñ ḫārābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 4). [ola, --a]*

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.*

Ben senüñ nūr-ı cihān-ārāña ḥayrān olmışam / Nite kim ḫalḳ-ı cihān görüp **olur** ḥayran-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [olur, -ur]*

Döner cefāya başlar soñra **olur** peşīmān / Mihr ü vefāyı evvel idüp alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [olur, -ur]*

Yā yazıldı ḥüsn-i evrāḳa ġubārī ḫaṭṭ-ıla / Vaḳf ider esmā-i ḥüsnāyı **olur** taʿvīẕ-i cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 4). [olur, -ur]*

Niçe şīrīn olmasun cānā Muḥibbī'nüñ sözi / Çünki medḥüñ okuram **olur** kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [olur, -ur]*

Leblerüñ eṭrāfını cānā n'ola tutsa ḫaṭuñ / Yir **olur** ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [olur, -ur]*

Göñül virme cihāna yüz [üñ] ak it / Aña meyl eyleyen **olur** kara rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [olur, -ur]*

ol: *" O" işaret zamiri.*

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̱er / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [ol,]*

Gözi alasına aldanma sakın al ider **ol** / Niçe senüñ gibi şayda iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [ol,]*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese iẓhār ider **ol** / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [ol,]*

ol: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

Öpdüm lebini varsam **olur** zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [olur, -ur]*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol kul **olur** / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [olur, -ur]*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde āh u vāhı sevmeyen / Kul **olur** mı cān u dilden pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [olur, -ur]*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege dirsem / Bulut gibi ara yirde girüp **olur** raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [olur, -ur]*

ol: *... gibi olmak, benzemek.*

Kiminüñ cismi gülden tāze **olmış** / Kiminüñ yüzini tutmışlar ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [olmış, -mış]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

ʿĀşıḳ olan pādişāh **olursa** da ol kul olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [olursa, -ur, -sa]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden bulut-veş ḫaddini / Gün yüzini görmez **olmışdur** dirīġā ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *"Olmak" fiilinin geniş zamanın olumsuzu çekimi, "olmaz".*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde **olmaz** kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [olmaz, -maz]*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā inkārı ko / Kāfir **olmaz** mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [olmaz, -maz]*

ol: *. Olmak.*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / **Olan** gül gibi hercāyī bu ʿālem içre sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [olan, -an]*

ol: *... gibi olmak.*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp / ʿIşḳ Manṣūr'ı **olup** geldüm benem dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [olup, -up]*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe ḫüsün / Bir naẓar eyle melek yāḫūd perī ḫūr **olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [olmasun, -ma, -s, -un]*

Çekem dirseñ Muḥibbī ʿışḳ yayın / Gerek kavs-i ḳuzaḥ **ola** kepāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 6). [ola, -a]*

ol: *(Birlikte) olmak, ulaşmak.*

Zāhidüñ turş yüzinden n'ola ʿışḳ ehli kaça / ʿĀrif olan yürümez ger **ola** nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [ola, -a]*

ol: *Olsa, bulunsa.*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām **olsa** / Ruḫı gül saçları sünbül gözi bādām **olsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [olsa, -sa]*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām **olsa** / Ruḫı gül saçları sünbül gözi bādām **olsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [olsa, -sa]*

Muḥibbī pençesi ʿışḳuñ katıdur / Demürden **olsa** döymez aña pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 10). [olsa, -sa]*

ol: *" O" işaret sıfatı(sevgili).*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan **ol** şāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur **ol** dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [ol,]*

ol: *" O" işaret zamiri. II Görüntü.*

Ḫāk-i derüñe yüz süre itmeye tefaḫḫur / Budur dilegüm anı ki **ol** mübteẕel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [ol,]*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur göñül ko / Eger şemʿ ise **ol** pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [ol,]*

ʿIşḳ mīrāşını yirsem ne ʿaceb Mecnūn'dan / Sanmañ **ol** gitmek ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [ol,]*

Ol bir kerīmdür umaram maḥż-ı luṭf idüp / Raḥmet suyıyla yuya yüzüm olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [ol,]*

Her kim ki vefā ʿahdin ider ʿahdine turmaz / Yir nān u nemek ḥaḳḳını **ol** dizi yüzinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [ol,]*

İtseñ eger cevr ü cefā sanma incinem / Her ne gelürse senden **ol** baña kām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [ol,]*

ol: *Ola; olsa, olursa, olur ise.*

Lebüñden cürʿa nūş iden ḥayāt-ı cāvidān bulur / Bunı ben anlamam **ola** bu ḫaṣlet āb-ı kevşerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 4). [ola, -a]*

ol: *" O" işaret sıfatı.*

Muḥibbī agla añ yüzüñ karasın / Günāhuñ ʿafv ide **ol** şāh-ı şāhān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 6). [ol,]*

Āh kılsam aglasam **ol** gözleri mestān içün / Ḫande eyler gül gibi san bād-ıla bārān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [ol,]*

Yār ele alsa Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Ben daḫı top eyleyem başumı **ol** çevgān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [ol,]*

Yakmaġa bagır yagum dil tekyesine gönder / Söyinmesün ebed **ol** rūşen çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [ol,]*

Umaram ġamze okları ata **ol** iç ḳabżadan / Sīne ṣaḥrāsına dikdüm anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [ol,]*

Feryād u fiġān yār-ı cefākāruñ elinden / Kime kılayım dād ben **ol** yāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [ol,]*

Bir būseyi biñ cāna alan eyledi **ol** sūd / Yüz döndüre kimdür bu bāzāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 5). [ol,]*

Pervāne-ṣıfat cānı Muḥibbī oda yakdı / Ġāyet bugün şākirem **ol** nāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [ol,]*

Didüm bir būseñe cān vāmum olsun / Gel öldür kalmasun bu tende **ol** deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [ol,]*

ʿĀcizem teskīn olınmaz gözden akan ābdan / Korkaram ide żarar kūyına **ol** seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [ol,]*

Dün gice uyḫuya vardum meh yüzüñ gördüm senüñ / Kāşki kaldurmaya-y-ıdum başumı **ol** ḫ∨ābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [ol,]*

Fedā kıl cānı cānāna bil **ol** nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [ol,]*

Dir vefā kılam baña ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem **ol** cevri çok nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [ol,]*

Yüzüm ḫāk eyledüm ben rāh-ı ḫūbān / Umaram pā koya **ol** şāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 1). [ol,]*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola āheng-i semāʻ / Saña düşmez mi dil **ol** naġmeye āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [ol,]*

Sīnemi döndermezem ben nāvek-i dildārdan / Luṭf ile daḫı keremdür çün gele **ol** yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [ol,]*

Nāgehān ruḫsārını görse benüm bu gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya **ol** dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [ol,]*

İy Muḥibbī kim ki gördi **ol** güzeller şāhını / Bārekallāh didi bu ḥüsne hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 5). [ol,]*

Ben hemān cān virmedüm **ol** ṣūḫ-ı şehr-āşūb içün / Niçeler cān virdiler ʿālemde rūy-ı ḫūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [ol,]*

Ol hümā yüksek uçarsa iderem bir gün şikār / Himmetüm bāzı benüm alçak degül ṣunġūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [ol,]*

Ḫ∨āb içinde görmiş oldum nāgehān **ol** yārı ben / Niçe yıllar ḫ∨āb görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [ol,]*

Dōstlar bir būsesin aldum dil ü cān naḳdine / Varumı virdüm kamu **ol** tuḫfe-i merġūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [ol,]*

Gözlerüm yaşıyla taḥrīr eylesem aḥvālümi / Zerd-i rūyum rīġ ider topragın **ol** mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [ol,]*

Āh idüp bu gözlerüm yaşını bārān itmesem / Görmez idüm **ol** gül-i nev-restenüñ ben ḫandesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 3). [ol,]*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki **ol** sīmīn beden / Eksük itmez gönderür dāyim velī derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [ol,]*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm **ol** yārı ben / Varlıgı terk itmeyince bulmadum dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [ol,]*

Ol kemān ebrū ṣıfat gönderse tīr-i ġamzesin / Sīneden geçsün velī bagruñda kanuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [ol,]*

Ḳaṣd itse kaçan ḳatlüme cellād ġamzeler / **Ol** kemend-i zülf-ile baglar [çü yār] elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [ol,]*

Bülbül gibi geçdi günüm āh u zār-ıla / Ḫayfum budur ki öpmedüm **ol** gülʿiẕār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [ol,]*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider **ol** dilberi / Gözlerüme didi dil rāciḥ görinür ḥūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [ol,]*

Ġamzesi cellāddur elinde tīġ u deşnesi / Teşnedür kanuña raḥm umma sen **ol** ḫūn-ḫ∨ārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [ol,]*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil nūş itmege yārān ile / Gözlerümden eyledüm **ol** meclise peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [ol,]*

Bu Muḥibbī gibi **ol** çāk-i girībān yürisün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 3). [ol,]*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / **Ol** günehdür birini ḫār u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [ol,]*

Ne umarsın iy göñül sen **ol** gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide ḥaẕẕ ider **ol** feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [ol,]*

Ne umarsın iy göñül sen **ol** gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide ḥaẕẕ ider **ol** feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [ol,]*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme / Dāmına düşdüñ anun raḥm umma **ol** ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [ol,]*

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar / Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev **ol** ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [ol,]*

Göñül alınca **ol** meh-rū baña mihr ü vefā kıldı / Dönüp soñra cefā tīrin çıkardı bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [ol,]*

Ol ferāġatda yatur nāz uyḥusında ṣubḥa dek / Şem‘ gibi her gīce iy dil saña yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [ol,]*

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür misk-i Ḫıṭā / Yoḫsa terk itmezdi **ol** hergiz Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [ol,]*

Her kim ki gördi gözlerümüñ yaşını didi / **Ol** serv sāyesinde yine nāz u niʿamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [ol,]*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür **ol** dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [ol,]*

Göster boyuñı cānā bir serv-ḳāmet olsun / Ne serv-ḳāmet olsun **ol** ḳad ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [ol,]*

Ḫāk-i derin Muḥibbī başuñdan eksük itme / Başuñda **ol** hemīşe tāc-ı saʻādet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [ol,]*

Getürür peyk-i ecel san baña rıḥlet nāmesin / Her kaçan ẓāhir olur ḫaddinde **ol** ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [ol,]*

Göñlümi dīvāne kıldı āh **ol** gīsū diyen / ʿAḳlumı tārāca virdi ʿārıẓ-ı gül-bū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [ol,]*

Göñlümi gönderdüm evvel kūyına dildārumūn / İy Muḥibbī ögrene **ol** bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [ol,]*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur kimde var / Şekker emmişsin meger süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [ol,]*

Ġırr olma ḫüsn bünyādına **ol** āb üzeredür / Bir ḫaberdür ʿāḳilāna diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [ol,]*

Rūşen olsun ġam şebinde külbe-i vīrānumuz / Eydüñüz **ol** māh togsun māhitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [ol,]*

Bu Muḥibbī cān virür **ol** serv-i ḳāmetden cüdā / Cāna düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [ol,]*

Binsün **ol** serv-i revān itsün ṣitāb eglenmesün / Ehl-i ʿışḳuñ ḫāli olmışdur ḫarāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 1). [ol,]*

Ehl-i ḫālüñ ıẓṭırābı var cemāli şevḳıne / Eydüñüz **ol** dilber-i ālī-cenāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [ol,]*

Āh u zārı kılsa bülbül ṣubḥ olınca ġam degül / Kurtarımaz ḫār elinden n’eylesün **ol** hem-demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [ol,]*

Her kaçan gelse ḫayāl-i serv-i ḳaddi yāduma / Göz yaşın eyler revān **ol** ḳāmet-i mevzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 6). [ol,]*

Ġayra meyl itmez göñül māh-ı cihān arayuben / Bāri bir kez görsem **ol** ḥüsn-i cihān-ārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 1). [ol,]*

Yār-ı bī-pervā benem ḥālüm digergün olmada / Bārī hergiz görmesem **ol** ṣūḫ-ı bī-pervāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [ol,]*

Ol zülf-i misk-būyuñı gel boynuña bırak / İy dōst hezār yig yaraşur ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [ol,]*

Sırsa göñlüm şīşesin olmaz ʿaceb **ol** seng-dil / Sıyagelmişdür ezel Leylī çü Mecnūn kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [ol,]*

ʿArż kıl ḥālümi **ol** gül-ruḫa iy bād-ı ṣabā / Uşbu yolda yaraşur çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [ol,]*

Ele aldum pīç-e-pīç idüp kemend-i āhumı / Umaram ṣayd eyleyem **ol** gözleri āhūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 2). [ol,]*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini zencīr ider gördüm çün **ol** gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [ol,]*

Miḥrāb-ı büt-perest mi tuġrā mı yoḫsa şāhī / Yāḫud kemān-ı Rüstem **ol** ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [ol,]*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü ebrū-yı siyāh u zülf **ol** çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [ol,]*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin ṭılısm itmiş nigār / Çāresüz kaldum ne çāre āh **ol** ejderhā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [ol,]*

Pīrehensüz kuçmışam **ol** māhı didüm dil didi / Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [ol,]*

İy dil sevüp **ol** ṣūḫ-ı sitemkārı n'idersin / Tā ṣubḥa degin eyleyüben zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 1). [ol,]*

İy bāġbān bakmaz-ıduñ serve bir daḫı / Görseñ çemende **ol** boyı serv-i ḫırāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [ol,]*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp āh eyledüm dilber didi / Sāye-i zülfümdür **ol** yañlış ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [ol,]*

Başumı ḳaṭʿ ideyin tā gide **ol** bār-ı girān / Ser-i kūyuña senüñ varmaga āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [ol,]*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ nūr olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ **ol** nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [ol,]*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu göñlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz **ol** vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [ol,]*

İy Muḥibbī **ol** perī insāna görinmez kaçar / Līk hīç gitmez yanından **ol** raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [ol,]*

İy Muḥibbī **ol** perī insāna görinmez kaçar / Līk hīç gitmez yanından **ol** raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [ol,]*

Tek şarāb olsun sifāl-ıla bugün mey-ḫ∨āreye / Yig gelür her vech-ile **ol** sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [ol,]*

Gül-i nāzük beden dirler benüm **ol** dil-sitānumçün / ʿAceb mi dinse hercāyī meh-i nā-mihribānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 1). [ol,]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı **ol** serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [ol,]*

Raḥm umarsın iy göñül sen **ol** gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [ol,]*

Dāyimā cevr ü cefā fennin okur **ol** dil-firīb / Ġālibā mihr u vefā ögrenmemiş üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [ol,]*

Bülbül-i şūrīdeyem **ol** gülsitāna görmeden / Kim kulakdan ʿāşıḳam verd-i cināna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [ol,]*

Gīceler uyku yüzin görmez gözüm yılduz sayar / Ṭālibem āh **ol** meh-i nā-mihribāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [ol,]*

Eyledüm cevr oklarına dōstlar sīnem siper / Bu ʿacebdür daḫı **ol** kaşı kemāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [ol,]*

Cevrin añup mihrini dilden giderme key sakın / **Ol** melek-rūya neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [ol,]*

Bir naẓarla cān alup itdi göñül mülkin ḫarāb / Öldürüñ beni eger **ol** gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [ol,]*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı Muḥibbī dil nişān / **Ol** kaşı yaya diñüz kirpüklerin tīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [ol,]*

Gīce gündüz şemʿ gibi yanaram hicr odına / Āh u efġānum benüm gūş itmez **ol** nā-mihribān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 2). [ol,]*

Baña bakmaz ʿaceb **ol** çeşmi şehlā / Yabanı gözlemekdür kār-ı āḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 3). [ol,]*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra be-gū / Niçe bir kanum içer **ol** gözi ḫūn-ḫ∨āra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [ol,]*

Söyle **ol** zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Niçe bir cevr ide **ol** zülf-i siyehkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [ol,]*

Söyle **ol** zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Niçe bir cevr ide **ol** zülf-i siyehkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [ol,]*

Giceler bülbül-i şūrīde gibi nālelerüm / Çın seḥer **ol** boyı serv ü yüzi gülzāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [ol,]*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar cūlar olup / Yüz sür **ol** serv-i sehī kürk-ile reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [ol,]*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen / **Ol** gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [ol,]*

Ol boyı serv-i sehī ruḫları gül ġonca dehen / **Ol** gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [ol,]*

Kamu ehl-i dilānda şevḳ-i Kaʿbe / Bu ben bī-dilde vardur ẕevḳ-i **ol** gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [ol,]*

Ser-i kūyına girmeden yine āheste varup / Döymesün bir kılı **ol** zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [ol,]*

İy ṣabā ṣiʿr-i Muḥibbī olalı ḳand ü nebāt / Suḫenüm şekkerin **ol** laʿl-i şeker-bāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [ol,]*

Ne bilsün ḥālümi **ol** şemʿ-i meclis / Dimişlerdür çerāġ dibi karañu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 3). [ol,]*

Hey ne ẓālimdür teraḥḥüm eylemez dād istesem / Kapusında **ol** şehüñ bī-dādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [ol,]*

Ḫūn-ı dilümi nūş ider **ol** nergis-i cādū / Her geh ki işāret kıla ger gūşeden ebrū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 1). [ol,]*

Āh eylemegil gün yüzine karşu Muḥibbī / Tā jeng-i sehāb-ıla ḫafī olmaya **ol** rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [ol,]*

Takalı zülfi kemendin boynuma **ol** müşg-bū / Dönmişem Mecnūn'a bir āvāreyem jūlīde-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [ol,]*

Siḫr-ile atar çünki tīr **ol** ġamzesi cāẕū / Gelse ne ʿaceb her yañadan naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [ol,]*

Deryā-yı eşḳ[e] düşdi emvāc başdan aşdı / Āhum yili eselden āh **ol** bihāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 2). [ol,]*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil **ol** ak [sen] **ol** dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [ol,]*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil **ol** ak [sen] **ol** dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [ol,]*

Yaşum dökilse tañ mı **ol** gülʿiẕāra karşu / Bārān olur dimişler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [ol,]*

Her kim kiʿāşıḳ olmış serden geçer **ol** āḫir / Dimiş bu sözi Manṣūr vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [ol,]*

Teraḥḥum eylemez **ol** zülf-i ser-keş / Ḫayāliyle dil ü cān oldı sayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 4). [ol,]*

Gönlümi virsem ʿaceb mi **ol** gözi mestāneye / Rind olanlar cān virürler şevḳ-ile pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [ol,]*

Muḥibbī pādişāh-ı dehr-iken āh / Özin kul itdi **ol** ʿālī-cenāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 7). [ol,]*

Sāḳiyā depret ayaḳ sun **ol** nigāruñ ʿışḳına / Zehr-ise nūş idelüm gül yüzlü yāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 1). [ol,]*

Zülfi çevgānına yāruñ hem semendi sümmine / Başumı top itdüm **ol** çābük-süvāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [ol,]*

Muḥibbī bulur elbette o devlet / İden ḫıdmet **ol** ulu āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 5). [ol,]*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm bir mūya / Vāh eger ölür-isem irmeden **ol** meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [ol,]*

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler siḥr-i ḥelāl / N'ideyim n'eyleyeyim ben **ol** iki cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [ol,]*

İy Muḥibbī ko saña cevr ü cefālar kılsun / Yiridür gönlüñi çün bagladuñ **ol** bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [ol,]*

İy Muḥib gülşen-i ḥüsninde nigāruñ zār **ol** / İşidüp nāleñi tā **ol** gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [ol,]*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār olmasa / Belki **ol** ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [ol,]*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı berḳ ide / Her neye kim ugradıysa **ol** dem anı ḥarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [ol,]*

Baña raḥm eyle dirsem **ol** cefā-ḫū / İder cevr ü cefāsını ziyāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 3). [ol,]*

Muḥibbī terk-i cān itmez dir-imiş / İnanduñ **ol** raḳīb-i bed-nihāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 5). [ol,]*

Muḥibbī her ne kim virdiyse dünyā / Alur aldanma āḫir **ol** ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [ol,]*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī nişānı depreşe / Şād olur gönlüm umar kim tuş ola **ol** mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [ol,]*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup **ol** şehsüvār / ʿĀlemi tesḫīr içün san naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [ol,]*

'Āşıḳ Muḥibbī bulsa yiter **ol** sa'ādeti / Ḫāk-i derinde ola muḳadder varup öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [ol,]*

Fitne-i āḫir zamāndur hem cihān fettān[ı]dur / Fitneler çokdur daḫı **ol** gözleri mekkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 5). [ol,]*

Muʿaṭṭar eyler **ol** dehrüñ dimāġın / Ser-i zülfini dilber tarayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 4). [ol,]*

Atıcak ġamze okın **ol** kaşı ya / Geçüben sīneden ire cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 3). [ol,]*

İçeli kanumı **ol** gözleri mest / Cigerüm dönse tañ mı biryāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 4). [ol,]*

Kalur hemīşe bend-i belālar içinde **ol** / Her kim ki baglaya dili **ol** zülfi sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [ol,]*

Kaçan dem dem çıkar dilden şerāre / Başumda beñzer **ol** tāc-ı ḫorūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [ol,]*

Sala **ol** serv-i ḳad üstüme sāye / Olur mı tañ baña çarḫ ola pāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 1). [ol,]*

Göñül şahbāzını himmetle yine / Şikār itmege saldum **ol** hümāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 3). [ol,]*

Verā-yı pīşe-i ġamda biz **ol** pelengüz kim / Ḫalāṣ bulmaya düşse neheng dāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 2). [ol,]*

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi turmaz yilerem / Tolaşup zülfine dil **ol** gözi āhūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [ol,]*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken **ol** āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [ol,]*

Gözümüñ yaşına nisbet iden Seyḫūn'ı Ceyḫūn'ı / Hezārān āferīn olsun ne ḫoş beñzetmiş **ol** nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [ol,]*

Şular kim çekdiler ʿālemde renci / İrüşür **ol** muḳarrer ʿālī gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 6). [ol,]*

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḥaẕer / İy göñül ejderden itmişler ṭılısm **ol** maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [ol,]*

Muḥibbī katıdur göñli nigāruñ / **Ol** istiḥkām yokdur şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 5). [ol,]*

Yok gülde ṭarāvet ki var **ol** yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [ol,]*

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı görüñ zāhid-i ḫodbīn / Dimez-idi **ol** miskīn eger bilse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [ol,]*

Kim ki cāna kıymaya irişmez **ol** cānāneye / Baḥra ġarḳ olan irişür didiler dür-dāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 1). [ol,]*

Virmez amān ġamzeleri tīġ alup ele / Kimdür ki söyleşe bugün **ol** bī-amān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 2). [ol,]*

Gösterüp evvel yüzüñ dīvāne kılduñ sen beni / Kākülüñ zencīrine gel **ol** delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [ol,]*

Kūyūña varsam dimişdüm cānı ḳurbān itmege / Beni öldür durmışam **ol** ʿahd ü peymān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [ol,]*

Muḥibbī yok-durur şekkerde leẕẕet / Melāḥat ki komış Ḥaḳ **ol** dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [ol,]*

ʿĀşıḳ oldur ʿışḳ içinde **ol** dil ü cāndan geçe / ʿĀşıḳ olmaz terk-i ser kılmaya cānāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [ol,]*

Kalmaya ḥayāt-ı ʿāşıḳ ola kim göre seni / **Ol** ʿanberīne zülf ki boynuña takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [ol,]*

Bülbül gibi ʿışḳ eri itmez şikāyeti / Pervāne-ṣıfat yanubanı döner **ol** küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 3). [ol,]*

Ol yār-ı dil-nüvāz kaçan meclise gele / Şemʿ[i] görüñ karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [ol,]*

Ḫālini yine dāne döküp zülfi ağına / Dil murġını avladı āh **ol** dūzāġ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [ol,]*

Muḥibbī'nüñ hemān ancak murādı / Yüzin sürmek diler **ol** āsitāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 5). [ol,]*

Leşker-i mecnūn olup oldı muṭīʿ ṭayr u vuḥūş / Bu kerāmet az degül **ol** ʿaşıḳ-ı bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [ol,]*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine reh-zen gibi / Añlamam dil kurtıla **ol** rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [ol,]*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm iy Muḥibbī ṣayd içün / Key saʿādetdür bulına başuñ **ol** fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [ol,]*

Ġamzesi dökse ne tañ her demde müslim ḫūnını / Türk-i kāfirdür teraḥḥüm olmaz **ol** bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 2). [ol,]*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre yazdı çeşmüm kan-ıla / Bilmeyenler ḥālümi kılsun naẓar **ol** deftere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [ol,]*

Bir gice eyleyesin menzilüme rence ḳadem / Dü cihānı götüri-virür-idüm **ol** şebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 4). [ol,]*

Çün göñül maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri / Her sözüñ dür-dānedür baksunlar **ol** gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [ol,]*

Ol Mesīḥī leb şifāsın rencümüñ bilür dile / Ola ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [ol,]*

Gözüm yaşı gördügi demde revān olur / Salınsa eger **ol** ḳaddi dil-cū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 4). [ol,]*

Muḥibbī saḫtdur ʿışḳuñ kemānı / Çekilmez sanma el sun **ol** kemāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 5). [ol,]*

Ḫazān irse döner zerde reyāḥīn / Gezend irmeye **ol** nāzük miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 2). [ol,]*

Bilsem neden cevr-ile **ol** şāh-ı dil-firīb / Virüp cefā dil alup ider muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 3). [ol,]*

Bildüm ki varup zülfüñe berdār olur āḫir / Çün virdi göñül bagladı **ol** saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [ol,]*

Virüp Şīrīn yolına cān-ı şīrīn / Hezārān āferīn **ol** kūh-kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 4). [ol,]*

Muḥibbī saña bu devlet yiter kim / Kul olduñ cān-ıla **ol** āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [ol,]*

Yine vaḳt oldı alam rāh-ı muġānı elüme / Komayam nūş idem **ol** rıṭl-ı girānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [ol,]*

İy Muḥibbī kim bilürdi derd-i dil aḥvālini / Okımasa defterin almasa **ol** maḥzūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 5). [ol,]*

Ciger kanını çeşmümden eger bu ḫār-ı ġam dökse / Dimez **ol** ġonca-leb gül-ruḫ ider mi ʿandelībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 3). [ol,]*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den dirīġ idüp / Dimez muḥtāc imiş ġāyet ider āh **ol** ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [ol,]*

Cānum iy yārān fedā kıldum ben **ol** dildāra kim / Miḥnet ü endūh-ı yārı ez-ser-i yārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 4). [ol,]*

Ol Muġal-Çin gözlerüñ ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye / Ser-te-ser dil kişverin tārāc u vīrān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 1). [ol,]*

Düşeli vādīlere vālih ü mecnūn gibi / **Ol** beyābān[ı] vaṭan eyledi tenhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [ol,]*

Ruḫları şevḳıne itdüm pīrehen gül gibi çāk / Göz yaşın daḫı revān itdüm ben **ol** serv-i ḳade *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [ol,]*

ʿIşḳ şāhı virdi Mecnūn'a ezel ġam tekyesin / Bagrı yagı-y-la uyardı çerāġ **ol** tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [ol,]*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil **ol** mehveşe / Çıksa dūdum tañ mı kodum hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [ol,]*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı defʿe çāre yok / Çün ezel yazu imiş elbette **ol** gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [ol,]*

Baña cevr ü cefāsın eksük itmez / Niyāz itsem kaçan **ol** nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 7). [ol,]*

Şemʿ-i ruḫuñı eyleyüben zülf-ile pinhān / Pervāne dili yakmaya **ol** nār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 4). [ol,]*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi kim / **Ol** ḥarāret yok semūr-ile vaşaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [ol,]*

İdüp redd ʿāşıḳı maḳbūl raḳībi / Revā mı uyasın sen **ol** le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [ol,]*

Yatur **ol** bister-i gülde cihāndan cümle bī-pervā / Senüñ ḥālüñe hīç vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [ol,]*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı **ol** zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger būseñi öñdül yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [ol,]*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl oldı / N'içün **ol** Yūsuf-ı Mışrī varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [ol,]*

Şekerde **ol** ḥalāvet yok mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb **ol** niçe leẕẕetdür komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [ol,]*

İderse yiridür baña cefālar / Göñül virdüm çün **ol** nā-mihribāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 2). [ol,]*

Çünki āb üstindedür gördük bināsı ʿālemüñ / Sanma muḥkem olısar āḫir ḫarāb **ol** bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [ol,]*

Aglayup āh itmesem gül gibi gülmez **ol** ḥabīb / Açılur gülşende gül san bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [ol,]*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḥüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı **ol** ʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [ol,]*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm **ol** siyeh müşgīnüñi / Didüm efʿīdur uyur yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [ol,]*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül germ eyle sen / Serd olursın ger düşerseñ **ol** sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [ol,]*

Cemālüñ şemʿine pervāne-veş ko / Yanarsam itmeyem **ol** nāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 4). [ol,]*

Niçe yıldur günāhı kār idindüñ / Dilā kıl vaḳtidür **ol** kāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 11). [ol,]*

ol: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Bulımadum aradum bu cihānı / Yimemiş **ola** bir kimse tapanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 2). [ola, -a]*

ol: *" Olmak".*

Ṣāf ḳalb **ol** kimseye dutma sakın göñlüñde kīn / Didi sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [ol,]*

Zāhid sen **ol** salāmet ben olmışam melāmet / ʿĀşıḳ varur mı hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [ol,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında **ol** dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [ol,]*

ol: *... hâline gelmek.*

Yüzüñ gül bülbül **olmışdur** göñül ko / Eger şemʿ ise ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol: *...hâline gelmek.*

Tolu gördüm çün ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp evvel ben **oldum** ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [oldum, -du, -m]*

ol: *" O" kişi zamiri. II Sürekli nefsinin peşinde olan kişi.*

Naḳş ide dest-i ḳudret dilde kalur mı ḳudret / Ḥayvān-sıfātdur **ol** kim sevmeye rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [ol,]*

Kalur hemīşe bend-i belālar içinde **ol** / Her kim ki baglaya dili **ol** zülfi sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [ol,]*

İtmez Muḥibbī ʿışḳ eri bülbül gibi güle / Pervāne-veş yanup yakılup döner **ol** küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [ol,]*

Kime sunıldı ezelde nūş itdi cām-ı ʿışḳ / Kalmaya nāmūs u ʿārı eylemez **ol** meyl-i cāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Ġam meclisinde yakdum niçe çerāġ-ı ‘ışḳı / Kılmaga anı rūşen bagrumda yagum **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [olsun, -sun]*

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste / Bildürmege bu ḥāli göñlüm ulagum **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Yakmaġa bagır yagum dil tekyesine gönder / Söyinmesün ebed ol rūşen çerāġum **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Deryā-yı eşke düşse yimez Muḥibbī pervā / İki yanumda ‘aynum iki kabagum **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [olsun, -sun]*

Deryā-yı eşke daldum bī-ḥad cevāhir aldum / Dökülen ayaguña dürr ile gevher **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 2). [olsun, -sun]*

Nigārā himmetüñ hep nāza **olsun** / Gül-i rūyuñ hemīşe tāze **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Dögilsün hem çü def karşuñda sīnem / Göñül ney gibi ḫoş-āvāze **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Dilā bir būsesin şeyʿu'llāh eyle / Eger virmezse de dervāze **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Ḫāk-i derin Muḥibbī başuñdan eksük itme / Başuñda ol hemīşe tāc-ı saʿādet **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [olsun, -sun]*

Sāġar-ı çeşm-ile sun ḫūn-ı ciger nūş idelüm / Maṭbaḫ-ı ġamda dilā derd ü belā aş **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger işide ehl-i ḫıred / Diye taḥsīn Muḥibbī saña şābāş **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [olsun, -sun]*

Tāze sebz **olsun** diyü cānā cemālüñ gülşeni / Raʿd-veş āh eyleyüp nīsān-ı bārān-dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña gülşen / Sensüz ki giçe bir nefes ol dem ne dem **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Jeng oldı göñül āyīnesi al ele sāḳī / Mey sun berü tā dāfiʿ-i ḫüzn [ü] elem **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [olsun, -sun]*

Göster yüzüñi alnuñı şems ü ḳamer **olsun** / Tamsun lebüñüñ yarı deñizler şeker **olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [olsun, -sun]*

Gün yüzine gel eyle taḥammül naẓar **olsun** / Yakarsa seni göz göre oda katı şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [olsun, -sun]*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ yine tāze yaralar / Ordı **olsun** hezār taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [olsun, -sun]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

Māl u cāh u mülke bakmaz **oldı** dīdār ʿaşıḳı / Zīrā bir loḳmaya ḳāniʿdür yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [oldı, -dı]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili.*

İy dōst neden eyleyesin kaşlaruñı çīn / Kīn **olsa** kaçan olmaya anuñ-ıla dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 1). [olsa, -sa]*

Cürmi çok **olsa** günāhuñ ġam yime / Çünki oldur raḥmeten lil-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 8). [olsa, -sa]*

Cefāñuñ tīşesin göñlüme urma / Olur **olsa** eger mermer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [olsa, -sa]*

Evvel[i] pāk it Muḥibbī gel derūn-ı sīneñi / Ẕikr-i Ḥaḳ girmez bulınmaz **olsa** dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [olsa, -sa]*

Gerekmez baña zerden **olsa** bālin / Yiter bālin dilā sersin ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [olsa, -sa]*

Gūş eylemez yār eger **olsa** Muḥibbī / Bu ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte ṣad bār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [olsa, -sa]*

ol: *...haline gelme.*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün bildük ʿayān / Dōst **olma** sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [olma, -ma]*

ol: *...haline gelme.*

Gün yüzinde yatalı **olsa** ne tañ zülf-i dırāz / Günde yatdukça olur ḳuvvet ziyāde mārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 3). [olsa, -sa]*

ol: *" O" işaret zamiri.*

Gāh cismüm meskeni kūh-ı belāhā-yı firāḳ / Kūh-ı ġam mihmānıyam **oldur** baña beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 2). [oldur, -dur]*

ol: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Bugün dünyā ile ʿuḳbā bulınmaz / Ki tā **olmayıcak** dünyādan ayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 6). [olmayıcak, -may, -ıcaḳ]*

ol: *" Bir " belgisiz sıfat.*

Fitne-i āḫir zamāndur fitneler andan kopar / Dōstlar ben n'eyleyem **ol** gözleri fettān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 4). [ol,]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri.*

Ol perīdür bilürem ādem ile üns idemez / Līk yanından anuñ ḫālī degül emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [ol,]*

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın saña taḳrīr eyleyem / Sorma Mecnūn'a **ol** olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [ol,]*

Vaṣl umarsın **ol** şeh ü sen bir gedā / Ṭavr-ı ʿaḳıldan meger dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [ol,]*

Öldügümde yāra diñ gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı **ol** dura ben yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [ol,]*

Dime esrār-ı ʿışḳı añlamaz şeyḫ / Ki sen ʿışḳ bülbüli **ol** murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [ol,]*

Yār-ıla yār olmayup ḫāvf u recāda kalur **ol** / Ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp bāġ-ı cināndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 4). [ol,]*

ol: *"Ol" yardımcı fiili, -dUr.*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın assıla ziyān / Er odur kim aña bir būd-ıla nā-būde **ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [ola, -a]*

ol: *" O" 3. teklik kişi zamiri.*

Raḳīb-ile ider **ol** ʿışḳ bāzı / Benüm ḥālüm aña olmadı rūşen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 4). [ol,]*

Her kim ki ırar ʿāşıḳı dilber kapusından / Budur dilegün anı ki **ol** derbeder olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 5). [ol,]*

Muḥibbī ko cefā sengini dildār / **Ol** atdukça sen ‘ışḳı muḥkem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [ol,]*

ol-: *1. Olmak.*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / **Olupdur** ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [olupdur, -up, -dur]*

ol-: *Olmak.*

Ḫᵛāb içinde görmiş **oldum** nāgehān ol yārı ben / Niçe yıllar ḫᵛāb görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [oldum, -du, -m]*

ol-: *... hale gelmek.*

Gāh zerd **olur** yüzüm gāhī gözüm yaşında al / Bencileyin kimsenüñ ḥāli digergün olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [olur, -ur]*

Bakmazam gün yüzine bu dīdeler ḫūn-āb **olur** / Çāresüz kaldum dirīġ ol mihr-i ʿālem-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 2). [olur, -ur]*

Gözüm yaşına ġarḳ nīlūfer oldum / Anuñçün beñzüm **oldı** böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [oldı, -dı]*

Muḥibbī gülşen-i ḥüsni görilmez / Çekildi ḫaṭṭı **oldı** aña bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 5). [oldı, -dı]*

ol-: *Ölmek.*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña ḥayāt / Āh **ölsün** mi ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [ölsün, -sün]*

Sevdügüme dōstum ḫışmuñ neden / N'eylesün göz göre **ölsün** mi seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [ölsün, -sün]*

ol-: *Hale gelmek, bürünmek.*

Meclis-i ġamda bu göñlüm **olalı** nāya şebīh / Dem mi var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [olalı, -alı]*

ol-: *Olmak, bir şey haline gelmek.*

İtmek diler gün yüzine zülfini niḳāb / Bilmez mi bunı **olmadugın** nūra ḥa'īle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [olmadugın, -ma, -duġ, -ın]*

ol-: *Ölmek, can vermek.*

İñen incinme iy göñlüm **ölürsin** gūşiş-i ġamdan / Güzellerden vefā gelmez meşeldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [ölürsin, -ür, -sin]*

ol-: *Bulunmak, mevcut olmak.*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿışḳını pervānenüñ / Bāl ü per niye yakardı dünyede nār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [olmasa, -ma, -sa]*

ol-: *(uğruna) can vermek.*

ʿIşḳ **ölmek** ögredür ʿuşşāḳa hem maʿşūḳa nāz / Böyle olsa ʿāşıḳ u maʿşūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [ölmek, -mek]*

ol-: *Can vermek.*

Delindi ney gibi bagrum **ölürsem** iy kemān ebrū / Ṣadālar olısar ẓāhir benüm her üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [ölürsem, -(ü)r, -se, -m]*

ol-: *Bir hali, bir vasfı kazanmak.*

Leblerin görse Muḥibbī eşk-i çeşmin akıdur / Yaraşur gül-āb **olıcak** dōstum cüllābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [olıcak, -ıcaḳ]*

ol-: *Bir duruma, vasfa sahip olmak.*

ʿIşḳ içün dirler ezel bir gevher-i yek dānedür / Ol ki ṣarrāf **olmaya** yañıla ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [olmaya, -ma, -y, -a]*

ol-: *Bulunmak, ... halde olmak.*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl **olayın** bir zamān / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl **olayın** bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [olayın, -ayın]*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl **olayın** bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [olayın, -ayın]*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl **olayın** bir zamān / Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [olayın, -ayın]*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl **olayın** bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [olayın, -ayın]*

Feryād idüp bülbül gibi ḫoş-ḥāl **olayın** bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 7). [olayın, -ayın]*

ol-: *Hayatını kaybetmek, can vermek; çok vahim bir hale düşmek, biçare olmak.*

Ġabġabına ḥasretem anı baña göstermedi / İşiginde **öldüm** añmadı yarım alma-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [öldüm, -dü, -m]*

ol-: *Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.*

Bu Muḥibbī pādişāh-ı ʿālem olmışken bugün / Kapusında **olmaga** derbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [olmaga, -maġ, -a]*

ol-: *Can vermek, ruhunu teslim etmek.*

Bend kıldum boynumı çün zülf-i cānān ile ben / Tā **ölince** kapusında kul olam cān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [ölince, -ince]*

Zülfi sevdāsı ezelden başuma yazu-y-ımış / Anuñ-içun tutaram **ölince** sevdā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [ölince, -ince]*

Gözüm gördi göñül dīvāne oldı / Didüm azdur bu da size **ölince** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [ölince, -ince]*

ol-: *Can vermek, canını feda etmek.*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden özge yok ʿilāc / **Ölmege** cehd eylesün kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [ölmege, -meg, -e]*

ol-: *Olmak, bulunmak.*

Ol bir kerīmdür umaram maḫż-ı luṭf idüp / Raḥmet suyıyla yuya yüzüm **olmaya** siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [olmaya, -ma, -y, -a]*

ol-: *Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.*

Tek şarāb **olsun** sifāl-ıla bugün mey-ḫ∨āreye / Yig gelür her vech-ile ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [olsun, -sun]*

ol-: *Olmak, durumuna gelmek. haline gelmek.*

Olurdum ben daḫı bir Ḫıżr-ı zinde / Öpebilsem anı bir kez lebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 4). [olurdum,]*

ol-: *Bulunmak, var olmak.*

Koma elden Muḥibbī lāʿl-i nābı / **Olasın** tā ki ʿirfān mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 5). [olasın, -a, -sın]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Bugün maġrūr **olup** dime iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi virmez de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [olup, -up]*

ol-: *... vasfını taşımak.*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḥavāledür gözin yumsun dimiş / Yapılur mı çün ḳadīmī **olsa** didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [olsa, -sa]*

ol-: *Olmak, haline gelmek.*

Dil murġı düşdi agına baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl **olayın** bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [olayın, -ayın]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiili.*

İy felek sakın geçer durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden sen böyle bī-bāk **olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [olasın, --a, --sın]*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün dakmaya yār / Ser-i kūyında dilā sen daḫı mecnūn **olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [olasın, --a, --sın]*

İremezsin ol boyı servüñ Muḥibbī pāyına / Rāh-ı ʿışḳında eger eşk-ile Ceyḫūn **olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [olasın, --a, --sın]*

ol-: *"Olursa, meydana gelirse".*

Sīm ü zerden **olursa** ger ḳaṣruñ / Āḫir olısar ol ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [olursa, --ur, -sa]*

Şikest **olursa** göñlüñ sāġarı ger / ʿAceb olmaz uyıcak çeşm-i meste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 3). [olursa, --ur, -sa]*

ol-: *"Olmak" fiilinin geniş zamanın olumsuzu çekimi. "Olmaz".*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / İy ġam aña eyleseñ **olmaz** mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [olmaz, -maz]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb midür / Nā-çār **olup** yalvarup öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [olup, -up]*

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara / ʿAyb itmeñ ger düşem mecnūn **olup** ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [olup, -up]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag **olmış** / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [olmış, -mış]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Nāyuñ ṣadāsı eyledi āvāre göñlümi / **Olur** hevāyī oturan ehl-i hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 5). [olur, -ur]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Nāle raʿd u āhum **oldı** başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Kāf-ı istiġnā maḳāmum **oldı** [bak] ʿAnḳā gibi / Tuʿmesinden bu cihānuñ fāriġü'l-bālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [oldı, -dı]*

Her şükūfe rām olupdur emrine şāh-ı gülüñ / Oturup ḥükm eylesün çün **oldı** Dārā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [oldı, -dı]*

Sebzezār **oldı** Muḥibbī vardugında ḫaṭṭ-ı yār / İy gözüm merdümi şimden girü nemnāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Cānda āteş **oldı** ten seng-i melāmetden kebūd / Üstüḫ∨ānum her birisi **oldı** şemʿ-i encümen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [oldı, -dı]*

Okuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīṯ / Anuñ içün **oldı** eşʿāruñ senüñ dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Çün dürr-i yetīm **oldı** yine naẓm-ı Muḥibbī / Cānā anı dak gūşuña yek-dāne olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Naḳş-ı ḥüsnüñe göñül şehrini gel deyr eyle / Erġanūn **oldı** bu dil nālişini gel seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Ġam meclisinde **oldı** Muḥibbī hevāyī āh / Gūşın tutalı nāle-i nāyuñ ṣadāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 7). [oldı, -dı]*

Muḥibbī ʿışḳa düşdüñ ʿāşıḳ oldun / Anuñçün şiʿrüñ **oldı** ʿāşıḳāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 5). [oldı, -dı]*

Erġanūn **oldı** dilüm nālesini seyr eyle / Yaz yüzüñ naḳşını iy yār anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [oldı, -dı]*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ **oldı** / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [oldı, -dı]*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl **oldı** / N'içün ol Yūsuf-ı Mıṣrī varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [oldı, -dı]*

ol-: *"Ol" yardımcı fiili.*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın şāh-ı cihān **olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [olma, --ma, -]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Vādī-i ʿışḳa düşersem dōstlar ʿayb itmeñüz / ʿĀşıḳam mecnūn **olupdur** adum oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [olupdur, --up, --dur]*

ol-: *"Olmak" yardımcı fiili.*

Tañ degül dil mezraʿın bārān-ı eşk itse ḫarāb / Gün yüzüñ görmez Muḥibbī **oldı** bir niçe sene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [oldı, --dı]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Bir mūr-ı żaʻīf **oldum** gel çek ʻinān-ı cevri / Basdurma pāy-ı raḫşa bir dem teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [oldum, -du, -m]*

Göremez **oldum** dirīġā gün yüzüñi āh kim / Gāh āb-ı çeşmüm māniʿ ü geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [oldum, -du, -m]*

ol-: *""Ol-" yardımcı fiili.*

Kūyında **olsam** bir nefes yāruñ itine hem-nefes / Yiter baña bu mertebe ʿālemde nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [olsam, -sa, -m]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiil.*

Olmışam ʿışḳ faḳīri n’ola iy kān-ı kerem / Bir naẓar ḥüsnüñi iḥsān idesin cānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 3). [olmışam, -mış, -am]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Ḫāk-i pāyuñda **olam** kemter gedā baña yiter / N’eylerem dārāt u ḥaşmet ya **olam** faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [olam, -am]*

Atı öñince yüriyüben Ḳanber’i **olam** / Binse o yār çünki ‘Alī gibi Düldül’e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [olam, -am]*

Şehā kapuñda olmak baña bende / Gelür yig şāh **olam** ger mülk-i Sin’de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 1). [olam, -am]*

ol-: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr **olmış** anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [olmış, -mış]*

ol-: *"Ol-" yardımcı fiili.*

Ḳıyāmet ḳāmet **olmışsın** salın her yaña iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı ko aksun cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [olmışsın, -mış, -sın]*

ol-: *... gibi olmak, ... haline gelmek.*

Muḥibbī āh kim zülfüñ ġamından / Müşevveş-ḫāṭır **olmışdur** perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 5). [olmışdur, -mış, -dur]*

ol āfitāba: *O güneş gibi sevgili.*

Ḳamer alnuña kim dir gün yüzüñe / Seḥābı beñzedür **ol āfitāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 3). [ol āfîtāba,]*

Yüzüñ göster didüm **ol āfitāba** / El uzatdı hemān zülf-i niḳāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 1). [ol āfîtāba, -a]*

ol āfitāb-ıla: *O güneş.*

Gün yüzini dāyimā örter seḥāb-ıla / Ḫālüm n’olur bilmezem **ol āfitāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 1). [ol āfîtāb-ıla, --ıla]*

ol ʿāḳıbet: *O son,netice.*

Virme dehre dil sakın itmez vefā **ol ʿāḳıbet** / Bir iki gün yüzüñe gerçi senüñ ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [ol ʿāḳıbet,]*

ol āvāreden: *Perişan, derbeder, zavallı.*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı Muḥibbī çün türāb / Cürʿañı cānā dirīġ itme gel **ol āvāreden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [ol āvāreden, -den]*

ol bī-çāreden: *Çaresiz, düşkün, zavallı.*

Çāre ister leblerüñ dārü'ş-şifāsından göñül / Dil ṭabīb[i]sin devāñı kesme **ol bī-çāreden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 3). [ol bī-çāreden, -den]*

ol cefā: *O cefa.*

Nāzüklig-ile göñlümüz alan degül misin / Āh **ol cefā** sen cevr-i fırāvān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 1). [ol cefā,]*

ol civāna: *Genç, taze ((sevgili bağlamında).*

Ḫudā vire teraḥḥüm **ol civāna** / Ya ṣabr u ṭāḳatı bu nātüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 1). [ol civāna, -a]*

ol da: *O da.*

Niçe feryād itmesün bī-çāre bülbül her seḥer / Yılda bir gül açılur **ol da** miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [ol da,]*

ol dahı: *O da.*

Alma bu dünyā metāʿın virseler bir ḥabbeye / Giçesin lā-büd sen andan **ol daḫı** seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [ol daḫı,]*

ol dem: *O zaman.*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña gülşen / Sensüz ki giçe bir nefes **ol dem** ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [ol dem,]*

Araya girse eger vuṣlat deminde pīrehen / Tañlaram **ol dem** hemān-dem pīrehen çāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [ol dem,]*

ol dem bu dem: *O zamandan beri.*

Gördi Muḥibbī zülfüñe müşg-i Ḫıṭā didi / **Ol dem bu dem** yüze dutar şermesār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [ol dem bu dem,]*

ol demde: *O zaman.*

Geldüñ çemen seyrānına güller naẓar kılur kamu / **Ol demde** cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [ol demde,]*

ol demden: *O zaman, o an II o zamandan beri.*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine anuñ müşg-i Çīn / Daḫı **ol demden** dilā ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [ol demden,]*

ol demden berü: *O zamandan beri.*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül didüm sehven / Ben **ol demden berü** cānā bu yolda ʿözr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [ol demden berü,]*

ol dil-rübāya: *O gönül alan sevgili.*

Āfitābı bende ider māhı şevḳından hilāl / Eydüñüz **ol dil-rübāya** ata binüp koşmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [ol dil-rübāya, -ya]*

ol ġonca dehana: *Ağzı gonca gibi olan, goncaya benzeyen (sevgili).*

Eger anmasa adum tañ degüldür / Ki sığmaz adum **ol ġonca dehana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 6). [ol ġonca dehana, -a]*

ol gözi ṣayyād-ıla: *O gözü avcıyla.*

Ḫālini zülfinde koyup itdi dil murġın şikār / Bilmezem ḥālüm n'olur āh **ol gözi ṣayyād-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [ol gözi ṣayyād-ıla,]*

ol gözleri maḫmūr: *Kendinden geçmiş, baygınlaşmış, sersemlemiş olan.*

Geh nūş ider kanumı **ol gözleri maḫmūr** / Neler çekerem āh o bīmāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 4). [ol gözleri maḫmūr,]*

ol gül endāmuñ: *Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan.*

Ol gül endāmuñ firākında yine iy ʿandelīb / Gīceler tā ṣubḥ olınca nāle vü feryadsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 4). [ol gül endāmuñ, -uñ]*

ol gül-i bū: *O gül kokulu.*

Çünki feryāduñı gūş eylemedi **ol gül-i bū** / Niçe bir bülbül-i dil-ḫaste feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 3). [ol gül-i bū,]*

ol gülşene: *Gül bahçesi.*

Ko ḥüsnüñi ʿāşıḳlaruñ kılsun temāşā rāyegān / Menʿ eyleyüp **ol gülşene** ḫaṭṭuñı bārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [ol gülşene,]*

ol günden berü: *O günden beri, o günden itibaren.*

Ḫāk-i pāyine yüzüñ sürdükde cānuñ virmedüñ / İy dil-i şūrīde **ol günden berü** şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 2). [ol günden berü,]*

ol ḥayvāna: *İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin yanakları.*

Şeb-i zülfünde laʿlüñ āb-ı ḥayvān / Muḥibbī oldı **ol ḥayvāna** teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 7). [ol ḥayvāna, -a]*

ol ḫazīneden: *Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.*

Laʿl-i lebüñ ḫayāline maḫzen-durur göñül / Ḫarc eylerem gevher-i naẓm[ı] **ol ḫazīneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 4). [ol ḫazīneden, -den]*

ol ḥüsni: *O güzelliği.*

Dehānı ġonca gül ʿārıż teni nesrīn ḫaṭı sünbül / Ḫudā saklaya **ol ḥüsni** ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [ol ḥüsni, -i]*

ol ince miyāna: *İnce bel.*

Ne tañ kıl disem **ol ince miyāna** / Ki noḳṭadur dimişler çün dehāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 1). [ol ince miyāna, -a]*

ol kāfire: *Allah'ın varlığını inkar eden.*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz **ol kāfire** īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [ol kāfire, -e]*

ol ḳāmet-i bālā: *O uzun boylu (sevgili).*

İy Muḥibbī serv ḳaddin görse gülşende çınār / El duʿāya kaldurur **ol ḳāmet-i bālā** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [ol ḳāmet-i bālā,]*

ol kemān ebrū: *O keman kaşlı.*

Muḥibbī **ol kemān ebrū** meger ʿāşıḳların kırmış / İki şehper sokınmış gör başına sünbül-i terden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 5). [ol kemān ebrū,]*

ol ki: *Şu ki, şöyle ki.*

ʿIşḳ içün dirler ezel bir gevher-i yek dānedür / **Ol ki** ṣarrāf olmaya yañıla ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [ol ki,]*

ol kilāb-ıla: *Köpekler II Rakipler.*

Varsam kaçan kūyına karşu çıkar bana / Zīra ezel āşinā idüm **ol kilāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [ol kilāb-ıla, --ıla]*

ol laḥẓa: *O anda.*

Her kim ki göre iy perī nāgāh cemālüñi / ʻAḳlı gidüp ġaşy ola **ol laḥẓa** bayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 3). [ol laḥẓa,]*

ol laʿl-i āteş-reng: *Ateş renkli, kırmızı (dudak).*

Bī-çāre göñül ḫastadur **ol laʿl-i āteş-reng** için / Dām-ı belāya bestedür ol ṭurra-i şeb-reng için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 1). [ol laʿl-i āteş-reng,]*

Yanar firāḳuñ odına cān bülbüli pervāne-veş / Yansa Muḥibbī tañ mıdur **ol laʿl-i āteş-reng** için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [ol laʿl-i āteş-reng,]*

ol laʿl-i nāba: *(sevgilinin) saf dudağı.*

Ne tañ ger cān virem **ol laʿl-i nāba** / Ki rindān meyl ider ṣāfī şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 1). [ol laʿl-i nāba,]*

ol leb-i şīrīn: *Tatlı dudak.*

Ol leb-i şīrīn dehānından işidsem bir kelām / Tā ḳıyāmet ancak ol sözdür zebānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [ol leb-i şīrīn,]*

ol lebi şīrīn elinden: *O şirin dudaklının elinden.*

Ol lebi şīrīn elinden ger ölem Ferhād-veş / Meşhedüme yazalar “hāẕā şehīdü’l-ʿāşıḳīn” *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 7). [ol lebi şīrīn elinden,]*

ol lebi şīrīnden: *O şirin dudaklı sevgili.*

Ol lebi şīrīnden ayru düşeli taglara dil / Bīsütūn tagına çıkdum dōstlar feryād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 1). [ol lebi şīrīnden, -den]*

ol leb-i şīrīnüñ: *O şirin dudaklı sevgili.*

Kankı taş katıysa ursun başını Ferhād aña / **Ol leb-i şīrīnüñ** ʿışḳın başa iltem başa ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 6). [ol leb-i şīrīnüñ, -üñ]*

ol meclis içre: *Mecliste.*

Saḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhārı bād-ı ṣūbḥ / **Ol meclis içre** cümlesi sulṭān didi güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [ol meclis içre,]*

ol meh: *O ay yüzlü sevgili.*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ kim eylemez / Līk **ol meh** bilürem bedr olup irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [ol meh,]*

ol meh-rū: *Ay yüzlü güzel/dilber.*

ʿAhdine durmaz Muḥibbī'yi salar ferdālara / Beñzer **ol meh-rū** varup görmiş Karaman illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [ol meh-rū,]*

ol mübtelāyı: *1. İptilâlı, düşkün, mâil. 2. Aşık.*

Zülfine bend eyleyüp salar zenaḫdān çāhına / Niçe yıllar ḥabsdür **ol mübtelāyı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [ol mübtelāyı,]*

ol mürüvvet: *O yiğitlik,mertlik.*

Niʿmet-i vaṣlın döküp bu ʿāṣıḳını toylaya / **Ol mürüvvet** yārda yokdur ki anı eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [ol mürüvvet,]*

ol nātüvānı: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

Şemʿden sor ḳıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi / Söylemez ancak kılur **ol nātüvānı** sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 2). [ol nātüvānı, -ı]*

ol nāzenīn: *O nazlı, hoş edalı sevgili.*

Cevri çok itse Muḥibbī ġam degül **ol nāzenīn** / Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [ol nāzenīn,]*

ol niçe: *O nasıl.*

Şekerde ol ḥalāvet yok mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb **ol niçe** leẕẕetdür komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [ol niçe,]*

ol perī: *O periye benzer sevgili.*

Bī-günāh ʿāṣıḳları kırdı geçürdi **ol perī** / Ṭıfldur bilür daḫı yazılmaz aña çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [ol perī,]*

ol perī[yi]: *O periye benzer sevgili.*

Gözlerüm yaşına ġarḳ olmış yaturlar ābda / Hīç olur mı ki görem ben **ol perī[yi]** ḫ∨ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [ol perī[yi], -[yi]]*

ol rū: *O yüz ...*

Gice meh gibi ẓāhir oldı **ol rū** / Sücūda vardı encüm cümle kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 1). [ol rū,]*

ol saçı sünbül: *O sümbül saçlı.*

Rişte rişte kılmayınca şāne gibi bagruñı / İdemezsin el sunup **ol saçı sünbül** ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 3). [ol saçı sünbül,]*

ol sebebden: *O yüzden.*

Baḥr-ı dilden dürler iẓhār eyledüñ deryā-miṣāl / **Ol sebebden** didiler her beytüñe dürr-i ṣemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 5). [ol sebebden,]*

Göreli serv-i revānuñ akıdur eşk-i revān / **Ol sebebden** bitiserdür ḳabrüm üzre erġuvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 1). [ol sebebden,]*

Eyledi bir sīm-ten bu sīnemi tīre nişān / **Ol sebebden** toptoludur āhum ile āsumān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 1). [ol sebebden,]*

Ḥasret oldum su gibi ben görmege dīdāruñı / **Ol sebebden** akaram yaşum döküp daşdan daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [ol sebebden,]*

Sanmañuz dil āteşi bu sīneden bir dem gide / **Ol sebebden** ejder-i āhum felekde yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [ol sebebden,]*

ol sebebdendür: *O nedenden, o yüzden.*

Pür ḥarāret cān u dil ġāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerümden **ol sebebdendür** akar deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [ol sebebdendür,]*

ol şehlāya: *Hafif şaşı göz, ela göz.*

Çemende açmaga yokdur mecāli / Gözini nergis **ol şehlāya** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 3). [ol şehlāya, -ya]*

ol seng-dil: *O katı gönüllü II O merhametsiz sevgili.*

İy Muḥibbī dāduñı gūş eylemez **ol seng-dil** / Niçeye dek nāle kılup āh u feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 5). [ol seng-dil,]*

ol servi: *O servi, sevgili.*

Muḥibbī yaşına **ol servi** bakmaz / Ya ne'yçün meyl ider āb-ı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 4). [ol servi,]*

ol servi gibi: *O servi gibi.*

İy Muḥibbī el irişmez sidreden bālā ḳadi / Meger āhum irişe **ol servi gibi** serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [ol servi gibi,]*

ol serv-i ḫırāmāna: *O salına salına yürüyen nazlı sevgili.*

Gülşende diñ **ol serv-i ḫırāmāna** salınsun / Āhum yiline karşu ko her yana salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [ol serv-i ḫırāmāna, -a]*

ol serv-i ḳad bālāya: *Uzun boylu sevgili.*

Didüm **ol serv-i ḳad bālāya** karşu / Bırak üstüme geh geh sāye karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 1). [ol serv-i ḳad bālāya, -ya]*

ol serv-i sehī: *O uzun boylu servi II Sevgili.*

Ol serv-i sehī ʿārızı gül geldi çü bāġa / Ḫālini bilüp her yana gül düşdi ayağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 1). [ol serv-i sehī,]*

ol serv-ḳad: *O servi boylu sevgili.*

Ḫūn-ı dilden elde pürdür çünki çeşmüm sāġarı / İçerem **ol serv-ḳad** çeşmi ḫumāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [ol serv-ḳad,]*

ol serv-ḳad meh-rūyı: *O servi gibi uzun boylu ve ay yüzlü (sevgili).*

Çünki gördüm bir naẓar **ol serv-ḳad meh-rūyı** ben / İki gözümden revān itdüm akıtdum cūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [ol serv-ḳad meh-rūyı, -yı]*

ol sözdür: *O sözleri.*

Ol leb-i şīrīn dehānından işidsem bir kelām / Tā ḳıyāmet ancak **ol sözdür** zebānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [ol sözdür, -dür]*

ol ṭurra-i şeb-reng: *Gece renkli (siyah) zülüf .*

Bī-çāre göñül ḫastadur ol laʿl-i āteş-reng içün / Dām-ı belāya bestedür **ol ṭurra-i şeb-reng** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 1). [ol ṭurra-i şeb-reng,]*

ol vaʿdeye: *Bir iş için önceden belirtilen zaman.*

Vaṣla irgürgil bugün salma beni ferdālara / İre mi **ol vaʿdeye** bu ʿömr-i kütāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 2). [ol vaʿdeye,]*

ol vaḳt: *O vakit.*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni ḳurbān idicek / Bārī **ol vaḳt** sür sen alnuña bu kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [ol vaḳt,]*

ol vaḳt: *O vakit, işte o zaman.*

Laʿlüñi **ol vaḳt** öperem iy ṣanem / Eyleye bu ḫākümi devrān sebū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [ol vaḳt,]*

ol yaña: *O taraf.*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur divşür bilüñ / Ya terk eyle dīn ü dil ya **ol yaña** sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [ol yaña,]*

ol yār: *O sevgili.*

Cān naḳdini yolında Muḥibbī ide īs̱ār / **Ol yār** gelür diyü baña tek ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [ol yār,]*

Ol yār gelse meclise biñ ʿīzz ü nāz-ıla / Şemʿi görüñ ki karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [ol yār,]*

ol yār: *O sevgili.*

Didüm öldi Muḥibbī didi **ol yār** / Gedālar ölse şāh eyler mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [ol yār,]*

ol yārı: *O sevgili.*

Bagruma benüm niçe niçe yara urupdur / Yād eyleyüp iy dil baña **ol yārı** n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [ol yārı,]*

Niçe ben cān virmeyem **ol yārı** gördüm yād-ıla / Baña karşu çagurup aġyāra oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [ol yārı,]*

ol yāruñ: *O sevgili.*

Egerçi gördüñ **ol yāruñ** cefāsın / Velī olmak gerek iy dil ḥaz̲erle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 2). [ol yāruñ, -uñ]*

ol yirde: *O (işaret sıfatı) kısımda, bölümde.*

Raḳībe meyl idüp cānā bana ẓulm u sitem kılma / Kaçan āh eyleye muẓlim muḳarrer kalmaz **ol yirde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [ol yirde,]*

[ol] zülf-i nigār: *Sevgilinin saçı.*

Ancak aḥvālümi bilsün benüm **[ol] zülf-i nigār** / Dil-i dīvāneyi zencīr ile zünnāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [[ol] zülf-i nigār,]*

ola: *Olursa.*

Gül mevsiminde sāḳī çü serv-i ḫırām **ola** / Ol sunmayıcak mey içer isem ḥarām **ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [ola,]*

ola: *Olmalı.*

Gerekdür şiʿrde **ola** deḳāyıḳ / Ve illā her kişi dir şiʿr-i sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [ola,]*

ola: *Ola ki, olur ya.*

Āh eyle yaşuñ **ola** Muḥibbī eşer ide / Te’sir ide āb u hevāña dil-i ḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 5). [ola,]*

ola: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Üstāda varsa dilber fenn-i vefāya bakmaz / İster ki **ola** kāmil māhir geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [ola,]*

ola: *Hale gelmek, olmak.*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḥaşre deñlü mest **ola** / Kāse-i gerdūn ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [ola,]*

ola: *Olsa.*

Kimdür senüñ cāmiʿ-i ḫüsnüñde uymaya / Miḥrāb idüp kaşuñı çeşmüñ imām **ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [ola,]*

ola: *Olmak, olsun.*

Salınup gülşene gel bendeñ **ola** serv-i sehī / Cilveler eyle görüp reşk ide ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [ola,]*

ola: *"Olsun, bari." anlamında bir söz.*

Ol Mesīḥī leb şifāsın rencümüñ bilür dile / **Ola** ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [ola,]*

ola ki: *Ola ki.*

Ola ki gül gibi gülüp açıla ol lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli āh-ıla yaşını bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [ola ki,]*

Ola ki Muḥibbī göresin pāyı nişānın / Eṭrāfına dök göz yaşını kūyı gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [ola ki,]*

Ola ki ṣayd ide şahbāz çeşmi / Dilā dil murġını dürrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 3). [ola ki,]*

Ḳāmetüm zer ḥalḳa kıldum **ola ki** bir gün nigār / Kulagına daka anı beñzedüp mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [ola ki,]*

ola ki: *Olur ki.*

Adum unıtduñ öyle mi geçmiş zamān gibi / **Ola ki** anı bir gün añasın zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [ola ki,]*

ola ki: *Olabilir ki, belki.*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā gel başuñı / **Ola ki** dilber oynaya top[ı] görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [ola ki,]*

ola kim: *Ola ki.*

Ola kim māyil ola dirler güzeller meyl ider / Çeşmüñe de göz yaşını sīm-ile zer eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [ola kim,]*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ ḫaberin kimseneden / Bī-nişāndur kim **ola kim** o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [ola kim,]*

Ola kim cürʿa-i laʿlinden ola baña naṣīb / Süreyim yire yüzüm ḫāk-ile yeksān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 5). [ola kim,]*

İy Muḥibbī **ola kim** yārun bile aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr içinde ḥālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [ola kim,]*

Zülf[i] sevdāsı ile bir daḫı āşüfteligi / **Ola kim** güş ide var ḥālüñi tekrār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [ola kim,]*

Ġonca-veş yār-ı Muḥibbī **ola kim** ḫande kıla / Her seḥer dīdelerüñ yaşını bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [ola kim,]*

Gevher-i eşki Muḥibbī yolına eyle niṣār / **Ola kim** ide naẓar çeşm-i güher-pāşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 5). [ola kim,]*

Kalmaya ḥayāt-ı ʿāşıḳ **ola kim** göre seni / Ol ʿanberīne zülf ki boynuña takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [ola kim,]*

ola kim: *Ola ki: Olur da II Belki, olabilir ki.*

Ṭalebden ḫālī olma iste vaşlın / İrişesin **ola kim** irde giçde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 2). [ola kim,]*

ola mı: *Olur mu?.*

Bu dehrüñ luṭfına aldanma zinhār / Tayanmak **ola mı** āb-ıla bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [ola mı,]*

olaldan: *Olduğundan beri.*

Mübtelā-yı ʿışḳ **olaldan** āh kim dil-ḫasteyem / İy ṭabībüm dimedüñ bir kez anı yād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [olaldan,]*

olaldan: *... olalıdan beri.*

Dutıldı murġ-ı dil nāgeh belāya / **Olaldan** zülf[i] dām u ḫāli dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [olaldan,]*

ʿIşḳuñuñ ḳāfile-sālārı **olaldan** bu göñül / Beñzedi āhı vü efġānı yanınca cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 4). [olaldan,]*

olalı: *Olduğundan beri.*

İy ṣabā ṣiʿr-i Muḥibbī **olalı** ḳand ü nebāt / Suḫenüm şekkerin ol laʿl-i şeker-bāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [olalı,]*

olalı: *Olduğundan beri.*

Kūy-ı dilberde Muḥibbī **olalı** yārān saña / İtler-ile ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle ḥemdemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [olalı,]*

Ṣiʿrümüñ her bir saṭırı mevc-i deryā **olalı** / Naẓmumuñ maʿnāsın iden dürr-i ġaltān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [olalı,]*

Ḥamdü-lillāh ki yine ṭālib-i cānānam ben / Bende-i ʿışḳ **olalı** ʿāleme sulṭānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [olalı,]*

Dūd-ı āhum felekde ebr **olalı** / Gözlerüm yaşı döndi bārāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 6). [olalı,]*

Yüzüñ gül **olalı** ḫaṭṭuñ benefşe / Ko kılsun bülbül-i dil zār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [olalı,]*

olalıdan: *Olduğundan beri.*

Unudıldı Vāmıḳ u ʿālemde Mecnūn ḳıṣṣası / **Olalıdan** derd-i ʿışḳum ʿālem içre dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 2). [olalıdan,]*

Ḥaydarīler gibi takdum gūşa kullık ḫalḳasın / Boynuma ḫalḳa **olalıdan** o zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [olalıdan,]*

Mürşid-i ʿışḳ **olalıdan** bu Muḥibbī maʿrūf / Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde bu dil Ẕü'n-nūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [olalıdan,]*

olan: *...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".*

Cennete kılmaz heves ḥūrī vü ġılmān istemez / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ **olan** dīdāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 2). [olan,]*

olan: *..bulunan "sıfat fiil".*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde **olan** oddan / Zīra āteş ẓāhir olur kanda yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [olan,]*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde yanan oddan / Bir naẓar kıl ẓāhir olsun dilde **olan** dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [olan,]*

olan: *Bulunan, mevcut olan.*

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar zülf bu / İʿtibār kalmadı āhūda **olan** müşgde bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [olan,]*

olan: *... halinde bulunmak.*

Bu Muḥibbī n'ola ger itmese dünyāya naẓar / Hīç deryā-dil **olan** meyl ide mi ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 5). [olan,]*

Zāhidā itme naṣīḥat kim eser itmez baña / Pāk meşreb rind **olan** uymaz iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [olan,]*

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül hīç kese / Per açar mı şāhbāz **olan** şikār-ı megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [olan,]*

olan: *... vasfını taşıyan (kişi).*

Göñlümi virsem ʿaceb mi ol gözi mestāneye / Rind **olanlar** cān virürler şevḳ-ile pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [olanlar, -lar]*

olduġı: *Bulunmak.*

Zülfüñüñ **oldugı** budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ dirmek diler bir ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [oldugı,]*

olduġıyçün: *Olduğu için.*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde derdüm bir diyü / Yanına bir dāġ yakdum **oldugıyçün** derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [oldugıyçün,]*

Yüzüñe gül beñzerem dimiş ḥacīl / **Oldugıyçün** dirler aña sürḫ-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [oldugıyçün,]*

oldur ki: *Odur ki.*

'Āşıḳ **oldur ki** ola pervāne / 'Işḳ odı-y-ıla tutuşup yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 3). [oldur ki,]*

oldur kim: *Odur ki.*

Ġam degüldür ger ḫarāb itseñ dil ü cān illerin / Müşkil **oldur kim** görem iy dōst hicrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 1). [oldur kim,]*

olıcaḳ: *Olduğu zaman, olunca.*

Muḥibbī bil anı ṭāḳat getürmez / **Olıcak** bir kişi hem-rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 5). [olıcak,]*

olıcaḳ: *Gelecekte olacak olan.*

ʿIşḳ-ıla cān yakmagı pervāne benden ögrenür / **Olıcak** her müşkil iş āsān olur üstād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [olıcak,]*

olıgel: *Eskiden beri aynı şekilde sürmek, süregelmek.*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb sen ḫūb içün / **Olıgelmişdür** cidāl olur ezel maḥbūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [olıgelmişdür, -miş, -dür]*

olınca: *Olduğu zaman.*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba ben / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ **olınca** ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [olınca,]*

olınca: *Oluncaya kadar.*

Virüp cān u dili bir būsesine / Ne kanlar yutmışam iḳrār **olınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [olınca,]*

olısar: *Olacak.*

Sīm ü zerden olursa ger ḳaṣruñ / Āḫir **olısar** ol ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [olısar,]*

olma-: *Bulunmamak, mevcut olmamak.*

Yan yakıl bir ʿużv ʿużvuñdan ḫaberdār **olmaya** / Ḫūn-ı dil aksun bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [olmaya, -(y)a]*

olma: *Bulunmak, mevcut olmak.*

Bülbül iñler miydi gülşende eger ḫār **olmasa** / Dilber ḳadri bilinür miydi aġyār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 1). [olmasa, -sa]*

olma: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

Yār **olma** her leyīme ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [olma,]*

olma: *Olmamak, bulunmamak.*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār **olmasa** / Belki ol ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [olmasa, -sa]*

olma: *Olmamak II Bulunmamak.*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār **olmasa** / Belki ol ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār **olmasa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [olmasa, -sa]*

olma: *Bir durum içinde olmama.*

Ṭarīḳ-i müstaḳīmi koma elden / Sakın lillāhi **olma** rāh-ı kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 3). [olma,]*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın şah-ı cihān **olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [olma,]*

olmadı: *Gerçekleşmemek.*

Ḳābūlüm **olmadı** dünyā cemālin baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [olmadı,]*

olmaduk sözler: *Olmayacak sözler.*

Sen melek ruḫsār içün hercāyī dirlerse n'ola / **Olmaduk sözler** dinür ḫurşīd-i nūr-efşān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [olmaduk sözler, -ler]*

olmadum: *Elde edememek, yapamamak.*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba ben / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca ḫvāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [olmadum,]*

olmak: *Bir durum, veya halde bulunmak.*

Ola zülfinde dilber ide ber-dār / Göñül Manṣūr'ını Ḥallāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 2). [ola, --a]*

olmak diler: *Olmayı istemek.*

Kūyına varsa göñlüm **olmak diler** melāmet / Varur mı ʿāṣıḳ olan hīç [i]ʿtibāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [olmak diler, -r]*

olmak dilersin: *Olmayı istemek.*

Bir nihāl-i tāzesin **olmak dilersin** tāze ter / Ḫār eline gül gibi gel virme dāmānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [olmak dilersin, -rsin]*

olmaya: *Olmasın.*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ ḫāk **olmaya** / Kankı dildür dūd-ı āhı çıkup eflāk **olmaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [olmaya,]*

Kankı serdür āsitānuñda senüñ ḫāk **olmaya** / Kankı dildür dūd-ı āhı çıkup eflāk **olmaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [olmaya,]*

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / Semege başı irüp nālesi semmāk **olmaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [olmaya,]*

olmaya: *Olmaz, yoktur.*

Tutma ṭabīb nabżumı olmaz baña ʿilāc / Dil ḫastasına **olmaya** ṣıḥḥat devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [olmaya,]*

olmaya: *Olmasa.*

Dime bī-derd olana bilmez çü derdüñ ḫālini / Añlamaz derd[i] o kim kendüsi derdnāḳ **olmaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 3). [olmaya,]*

olmaya kim: *Olmaya ki.*

Dil nişān itmiş Muḥibbī atagör ġamz okların / **Olmaya kim** usanup ya kaşlaruñı yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [olmaya kim,]*

olmayan: *Olmayan (kimse).*

Şemʿ-i ḥüsnüñ ḳadrini bilmez hevādār **olmayan** / Sūz-ı ʿışḳı añlamaz pervāne-veş nār **olmayan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [olmayan,]*

Kūyuñı n'eyler göñül irmek diler cānā saña / Cenneti eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār **olmayan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [olmayan,]*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ gelse dil karşu çıkar / Eylemez tīre siper sīne cigerdār **olmayan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [olmayan,]*

Zülfi bendinde görüp sormaz Muḥibbī ḥālüñi / Ḥālini bilmez giriftāruñ giriftār **olmayan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [olmayan,]*

olmayıcaḳ: *Olmayınca.*

Yücedür ḳaṣr-ı maḥabbet çıkmaga imkān yok / **Olmayıcak** miḥnet ü derd ü belādan nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 4). [olmayıcak,]*

olmayınca: *Olmazsa.*

Kişi ʿışḳ-ıla mecnūn **olmayınca** / Vara lāyıḳ degüldür kūh-ı Necd'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 4). [olmayınca,]*

olmaz: *Bulunmaz, yoktur.*

Tutma ṭabīb nabżumı **olmaz** baña ʿilāc / Dil ḫastasına olmaya ṣıḥḥat devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [olmaz,]*

olmaz: *... hâline gelmek.*

Dōst **olmaz** kimseye dünyāyı çün bildük ʿayān / Dōst olma sen de ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [olmaz,]*

olmaz: *"Olmak" fiilinin geniş zamanın olumsuzu "olmaz.".*

ʿĀşıḳ **olmaz** ʿışḳ içinde āh u vāhı sevmeyen / Kul olur mı cān u dilden pādişāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [olmaz,]*

olmış-durur: *Olmuştur.*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm ittiḥād / Aña yeksān görinür **olmış-durur** buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [olmış-durur,]*

olsa: *Olsa.*

Kaʿbe-i kūyuña varan ʿāşıḳı ḳurbān eyle / Ḳaṣd ider ḫayra girür her kişi bayram **olsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [olsa,]*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿuşşāḳa hem maʿşūḳa nāz / Böyle **olsa** ʿāşıḳ u maʿşūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [olsa,]*

olsa: *Olur ise.*

Zülfini fikr idüben leblerini ẕikre getür / Ḫūb olur ṣoḥbet-i mey didiler aḫşām **olsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [olsa,]*

olsa: *Olursa.*

Çemen irişdi yüzüñsüz bahārı n'eyleyeyin / Lebüñsüz **olsa** mey-i ḫōşgüvārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [olsa,]*

olsa idi: *Olsa idi, olsaydı.*

Yaş-ıla tolar görimezem bedr-i cemālin / Görürdi gözüm **olsa idi** bende sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [olsa idi,]*

olup: *... haline gelmek, oluşmak, kaplamak.*

Anuñ-ıçun cū **olup** bu göz yaşı olur revān / İy boyı serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [olup, -up]*

olupdur: *Olmuştur.*

Aramuzda **olupdur** ʿahd ü peymān / Benüm çok sevdügüm zinhār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 2). [olupdur,]*

olur: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

Gīceler tā ṣubḥa dek ġam-ḫānede maḥrem baña / Kanda gitsem bir dem ayrılmaz **olur** hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [olur,]*

Gül gibi ḫandān **olur** görse yaşum bārānını / Agladur mı ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [olur,]*

Cefāñuñ tīşesin göñlüme urma / **Olur** olsa eger mermer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [olur,]*

olur ki: *Olur ki, belki.*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / Ne saʿādetlü ser **olur ki** o fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [olur ki,]*

olur mı: *Olur mu.*

Yār eger aña Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne sa‘ādet saña **olur mı** hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [olur mı,]*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser cümle Īrān illerin / Görmek **olur mı** ʿaceb bir daḫı cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [olur mı,]*

Yüzine beñzedür yüzin güzeller / Şebīh **olur mı** encüm bedr aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 2). [olur mı,]*

olur mı: *Olur mu; mümkün mü.*

Çagurur sinem üzre yara yara / **Olur mı** bu benüm derdüme çare *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 1). [olur mı,]*

Olur mı bundan ilerü celādet / Ḫadeng-i ġamzeñe dil duta sīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 3). [olur mı,]*

olur mı ki: *Olur mu acaba.*

Olur mı ki Muḥibbī ʿacabā ʿālem içinde / El vire anuñ sevdücegi gire kucağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [olur mı ki,]*

on: *Ön kısım.*

Atı **öñince** yüriyüben Ḳanber’i olam / Binse o yār çünki ‘Alī gibi Düldül’e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [öñince, -ince]*

on: *"on" sayısı.*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde derdüm bir diyü / Yanına bir dāġ yakdum oldugıyçün derdüm **on** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [on,]*

on beşe: *On beş, ayın 15. günü bağlamında (Dolunaydan sonraki gün).*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ kim eylemez / Līk ol meh bilürem bedr olup irdi **on beşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [on beşe,]*

onlar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri.*

Gördiler Ferhād u Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre yok / Arayu gitdi ʿadem mülkine **anlar** çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [anlar,]*

oran: *Miktar, ölçü.*

Gerçi kim her bir işüñ **oranı** var / Ḥadden aşurduñ cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 2). [oranı, -ı]*

oran: *Ölçü, had, derece, miktar.*

Vuṣlatuñ aşına çok katma bu hicrüñ milḥin / Katar-ısañ anı **oran-ıla** kat aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [oran-ıla, -ıla]*

ord: *İz, emare.*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ yine tāze yaralar / **Ordı** olsun hezār taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [ordı, -ı]*

orta: *Arada.*

Bulınur māh-rūlarda egerçi mihri yok meh-rū / Ve līkin **ortalarında** ʿaceb nā-mihribāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [ortalarında, -larında]*

orta: *Ara.*

Miyānuña dimiş ehl-i ḫıred mū / Didüm **ortada** yok mū deñlü mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [ortada, -da]*

ortada: *Ara yer.*

Murādum deyr-ile mescidde sensin / Bular **ortada** ancak dür bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [ortada,]*

oş: *Işte.*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı gördüm yād-ıla / Baña karşu çagurup aġyāra **oş** dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [oş,]*

ʿosmān: *Osmanlı Devleti.*

Muṣḥaf-ı ḫüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi / Mıṣr u Şām'ı geşt iden ser cümle **ʿOsmān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [ʿosmān,]*

otur: *(Bir mevkiye) Geçmek, orada yer almak.*

Kākülüñ üzre görenler zülfüñi cānā didi / Şāh-ı mārān **oturur** biñ başlu s̲uʿbān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [oturur, -ur]*

otur-: *Bir mevkiye geçmek, orada yer almak.*

Her şükūfe rām olupdur emrine şāh-ı gülüñ / **Oturup** ḥükm eylesün çün oldı Dārā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [oturup, --up, -]*

otur-: *1-Oturmak, beklemek. 2-Bir mevkide kalmaya devam etmek.*

Güle dirler saña şāh-ı reyāḥīn / **Otur** şāhāne sulṭān-ı çemensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 2). [otur,]*

oturan: *Vakit geçirmek.*

Nāyuñ ṣadāsı eyledi āvāre gönlümi / Olur hevāyī **oturan** ehl-i hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 5). [oturan,]*

oturup: *Bir yerde bulunmak.*

Almasun zāhid şarāb-ı nābı düşemez agzına / Ḫalvetinde **oturup** dāyim hemān beng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [oturup,]*

oyna-: *Dans etmek, raks etmek.*

Mest oldı yine raḳṣa girüp bād-ıla **oynar** / Hīç öyküne mi ṭurra-i dildāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [oynar, -r]*

oyna: *Oynamak.*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā gel başuñı / Ola ki dilber **oynaya** top[ı] görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [oynaya, -ya]*

oyun: *Oyun.*

Oyunda māt ider dünyā Muḥibbī / Gerekse kendüñi leclāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 7). [oyunda, -da]*

oyun ider: *Oyun etmek.*

Yüze güler sakın aldanma cihānuñ alına / Ḫāk ide āḫir seni şimdi ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [oyun ider, -er]*

Ö

ögit: *Öğütmek.*

Āsiyāb-ı çarḫ **ögidür** ʿömri çün gendüm gibi / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [ögidür, -ür]*

Ögidür durmaz cihān ḫalḳını hem çü āsiyāb / Nevbetin bir bir gözedür getürür gerdūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 4). [ögidür, -ür]*

ögred: *Bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak.*

ʿIşḳ ölmek **ögredür** ʿuşşāḳa hem maʿşūḳa nāz / Böyle olsa ʿāşıḳ u maʿşūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [ögredür, -ür]*

Ġoncaya nāz **ögredür** her dem lebüñ güftārda / Serve taʿlīm ide bālā ḳadüñ reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [ögredür, -ür]*

ögren-: *Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.*

Ẓulme māyil cevri çok ʿāşıḳlara bī-dādsın / Māh-rūlar **ögrenür** senden cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [ögrenür, -ür]*

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı başum toptolu / Ḳays benden **ögrenür** şimden girü ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [ögrenür, -ür]*

ʿIşḳ-ıla cān yakmagı pervāne benden **ögrenür** / Olıcak her müşkil iş āsān olur üstād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [ögrenür, -ür]*

ögreñ: *Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / İy göñül bu sanʿatı **ögren** varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [ögren,]*

Cān aparur şemʿ gördüm her gice pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne yanmak **ögren** iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [ögren,]*

ögreñ: *Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.*

Göñlümi gönderdüm evvel kūyına dildārumūn / İy Muḥibbī **ögrene** ol bī-vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [ögrene, -e]*

Yār taḥṣīl eylemiş cevr ü cefānuñ yolların / Ẕerrece **ögrenmemiş** mihr ü vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 1). [ögrenmemiş, -me, -miş]*

Dāyimā cevr ü cefā fennin okur ol dil-firīb / Ġālibā mihr u vefā **ögrenmemiş** üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [ögrenmemiş, -me, -miş]*

ögreñ: *Öğrenmek.*

Çekelüm cevri ne gelür elden / Bu da olsun ḥabībüm **ögrence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 3). [ögrence, -ce]*

ögret: *Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.*

Muḥibbī'ye keremden kıl teraḥḥüm / Kerem çün kimse **ögretmez** kerīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 8). [ögretmez, -mez]*

öldür-: *Bir canlının hayatına son vermek.*

Öldürürdi yār beni bu kūyı içinde āh / Hīç dimedi ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [öldürürdi, -ür, -di]*

Ṣādıḳam yoluñda ben ger **öldürürseñ** dönmezem / Ger inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [öldürürseñ, -ür, -se, -ñ]*

Öldürürseñ ideyim kanumı iy dōst ḥelāl / Tek lebüñden güzelüm būseñi iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [öldürürseñ, -ür, -se, -ñ]*

öldür-: *Bir canlının hayâtına son vermek.*

Yār işiginde koma **öldür** raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tā ʿarş üzre iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [öldür,]*

Öldür beni anlar bile tā kim naẓaruñ var / Kim müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [öldür,]*

Rāżıyam bir gün öñürdi beni **öldür** güzelüm / Ger murāduñ beni hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [öldür,]*

Beni öldürmege ʿahd itmiş idüñ / Gel **öldür** dōstum ʿahdüñi sıma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 7). [öldür,]*

öldür-: *Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.*

Beni **öldürsün** yisünler beni kūyı itleri / Razıyam tek baña bir gün dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [öldürsün, -sün]*

öldür-: *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.*

Gerçi kim evvel cihān saña maḥabbet gösterür / Miḥnet-ile **öldüriser** olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [öldüriser, -iser]*

öldür-: *Bir canlının hayatına son vermek.*

Rāżıyam bir gün öñürdi beni öldür güzelüm / Ger murāduñ beni hicrüñ ile **öldürmek-ise** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [öldürmek-ise, -mek, -ise]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek.*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / Seni **öldürmek** diler hicr içre bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [öldürmek, -mek]*

Eger **öldür** ü ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [öldür,]*

Öldürürsin ġamzelerle ʿāşıḳı nā-ḥaḳ yire / Tañrı'dan korkmaz mısın boynuña düşe kan-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [öldürürsin, -ürsin]*

Gözüñ cellādı **öldürse** şehīd-i ʿışḳ oluram ben / Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn kefensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [öldürse, -se]*

Gönderüp derd ü elem hicr-ile **öldürmek** ise / Rāżıyam her ne gelürse baña cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [öldürmek, -mek]*

Didüm bir būseñe cān vāmum olsun / Gel **öldür** kalmasun bu tende ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [öldür,]*

Süzüp çeşmüñi **öldürdüñ** yine kūyuñda ʿuşşāḳı / Dokınsun destüñe bārī kanından al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [öldürdüñ, -düñ]*

Gel iy sāḳi berü sun sen ṣabūḥı / Ġam-ı dilber beni **öldürdi** bil sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [öldürdi, -di]*

Dün beni **öldürdügine** ḫançeri şāhid yiter / Dönüben inkār ider hīç kimseler işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [öldürdügine, -dügine]*

Ġamzelerle **öldürürse** lāʿl-i nābı dirgürür / Ḫāk-i pāyından Muḥibbī bir dem anuñ gitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 5). [öldürürse, -ü, -r, -se]*

ʻĀşıḳı evvel **öldür** dönüp lebüñle dirgür / Maḥşer güninde iy dōst bu bir ʻalāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 2). [öldür,]*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür dōstum saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [oldürürsin, -ürsin]*

Ġamzeler ẓulm-ıla **öldürürse** lāʿlüñ dirgüren / İy Mesīḥā-dem Muḥibbī'de gel eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [öldürürse, -ü, -r, -se]*

Bir naẓarla cān alup itdi göñül mülkin ḫarāb / **Öldürüñ** beni eger ol gözi mekkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 4). [öldürüñ, -üñ]*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ **öldürür** / Bir nefesde hem Mesīḥā'sın u hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [öldürür, -ür]*

Ġamze-i neb-tīz-ile **öldürdi** āḫir ʿāşıḳın / Ḥamdü-lillāh kim irişdüm dōstlar bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 2). [öldürdi, -di]*

Öldürür āḫir seni dil virme bu şīrīn lebe / İy göñül Ferhād-veş gel meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [öldürür, -ür]*

Ḫışm-ıla naẕar ide kime **öldürür** āḫir / Bir ḫāṣṣadur konmış anuñ iki gözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 2). [öldürür, -ür]*

Kūyūña varsam dimişdüm cānı ḳurbān itmege / Beni **öldür** durmışam ol ʿahd ü peymān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [öldür,]*

Niçe bir **öldüresin** nā-ḥaḳ yire ʿāşıḳlaruñı / Nev-civānsın dōstum ḫayr eylemez kan kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 2). [öldüresin, -e, -sin]*

Seni sevmek günāh-ısa katuñda / Bugün **öldür** meni irteye güyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [öldür,]*

Beni **öldürmege** ʿahd itmiş idüñ / Gel öldür dōstum ʿahdüñi sıma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 7). [öldürmege, -mege]*

Bir cefā-keş ʿāşıḳam cevr [ü] cefādan dönmezem / Günde biñ kez **öldürürse** itmezem andan gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 2). [öldürürse, -ü, -r, -se]*

öldür: *Odur.*

ʿĀşıḳ **oldur** nāle itdügince āhı berḳ ide / Her neye kim ugradıysa ol dem anı ḥarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [oldur,]*

öldür: *Bir canlının hayâtına son vermek.*

Her kim cefā vü cevrini bilmez anuñ vefā / **Öldürseler** ger anı ġazādur ʿaẕāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [öldürseler, -se, -ler]*

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek; acı vermek, üzmek, kederlendirmek.*

ʿAnber-efşān zülfüñe beñzetdügüm-içün seni / Dōstum **öldür** hemān bildüm günāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [öldür, --dür]*

öldürme: *Bir canlının hayatına son vermek; büyük sıkıntı ve ızdırap vermek, perişan hale getirmek.*

Zehr-i ġam **öldürmeden** bu ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā irgür meded şol mey diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [öldürmeden, -den]*

öldürmek: *Ölümüne sebep olmak.*

Ġamzeñ eger ki **öldüre** vir laʿlüñ agzuma / Dirgür bu mürdeyi yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [öldüre, -e]*

öldürmekden: *Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / Didi **öldürmekden** özge bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [öldürmekden, --mek, --den]*

ölmeden: *Ölmeden önce.*

Dakdı zülfinüñ kemendin boynuma dilber didüm / **Ölmeden** itdüm bi-ḥamdi'llāh kākül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 4). [ölmeden,]*

ölmek: *Can vermek.*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa **ölmekden** özge yok ʿilāc / Ölmege cehd eylesün kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [ölmekden, -den]*

ölse: *Can verse bile.*

Didüm öldi Muḥibbī didi ol yār / Gedālar **ölse** şāh eyler mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [ölse,]*

ölümlü: *Ölümlü, ölmeye mahkum.*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān ḫastadur ġāyet / Görinmez çeşmine uyḳu **ölümlü** nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [ölümlü,]*

ölür isem: *Ölürsem.*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden ṭabīb / **Ölür isem** itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [ölür isem,]*

ölür iseñ: *Ölürsen.*

Sanma iy ḫasta göñül kim seni cānān acıya / Derd-ile **ölür iseñ** sanma ki dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [ölür iseñ,]*

ʻömr: *Hayat, yaşam süresi.*

Gül devri çünki tīz geçer **ʻömr** gibidür / Bir hafta var tāze ola soñradan sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [ʻömr,]*

ʿömr: *Hayat, yaşam süresi.*

Egerçi zülfüñi kesdüñ kesildi ʿömri ʿuṣṣāḳuñ / Dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan senüñ ʿ**ömrüñ** mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [ʿömrüñ, -üñ]*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿ**ömrüñi** / Dir bu sözi çok işitdüm çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [ʿömrüñi, -üñ, -i]*

Devr-i gülde iy Muḥibbī al ele peymāneyi / Furṣatı fevt itme żāyiʿ kılma ʿ**ömrüñ** bir demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [ʿömrüñ, -üñ]*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿ**ömr** el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [ʿömr,]*

Kaçma ʿ**ömrüm** gibi bir kerre cemālüñ göreyin / Korkaram ʿömr geçe hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [ʿömrüm, -üm]*

Geçmedin ʿ**ömr-i** ʿazīz cid kılam cehd idüben / Vuṣlat el vire alam genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [ʿömr-i,]*

Belā ile geçen ʿömrüñ Muḥibbī / Ḥāḳīḳatdür o ʿömri ʿ**ömre** sayma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [ʿömre, -e]*

Belā ile geçen ʿ**ömrüñ** Muḥibbī / Ḥāḳīḳatdür o ʿömri ʿömre sayma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [ʿömrüñ, -üñ]*

Ṭaʿn iderse tañ degül zāhid şārāb-ı şāhide / N'eylesün muʿtād olupdur ʿ**ömr** geçdi beng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [ʿömr,]*

ʿ**ömr geçe:** *Ömrün geçmesi, hayatın zevale ermesi.*

Kaçma ʿömrüm gibi bir kerre cemālüñ göreyin / Korkaram ʿ**ömr geçe** hā dimeden hā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 3). [ʿömr geçe, -e]*

ʿ**ömri:** *Hayat, yaşam süresi.*

ʿÖmri gel yok yirlere ḫarc eyleme / Bir beş on gün ʿālemüñ mihmānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 7). [ʿömri, -i]*

Virürsin bāda çün ʿ**ömri** ḳadeḥ nūş eylegil her dem / Elüñde dutduguñ sāġar ki yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [ʿömri, -i]*

Āsiyāb-ı çarḫ ögidür ʿ**ömri** çün gendüm gibi / İy Muḥibbī baglama dil bī-vefā gerdūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 7). [ʿömri, -i]*

Zāhidā ḫalvete gir ʿ**ömri** riyā ile geçür / Gidelüm yār-ıla biz ṣaḥn-ı gülistāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [ʿömri, -i]*

Bezm-i çemende lāle tutar elinde bāde / Ḥāl dili ile eydür gel ʿ**ömri** virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [ʿömri, -i]*

Göreyim ʿ**ömri** anuñ ola kūtāh / Boyuñ nisbet ider serv-i bülende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 5). [ʿömri, -i]*

Belā ile geçen ʿömrüñ Muḥibbī / Ḥāḳīḳatdür o ʿ**ömri** ʿömre sayma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [ʿömri, -i]*

ʿ**ömri geçse:** *Ömür geçirmek, yaşamak, hayat sürmek.*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / Eksük olmaz çün gülüñ yanında ḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [ʿömri geçse, -se]*

ʿömri kesildi: *Ömrü kısalmak.*

Egerçi zülfüñi kesdüñ kesildi ʿömri ʿuṣṣāḳuñ / Dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan senüñ ʿömrüñ mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [ʿömri kesildi, -di]*

ʿömr-i kütāh-ı men: *Benim kısa ömrüm.*

Vaṣla irgürgil bugün salma beni ferdālara / İre mi ol vaʿdeye bu ʿ**ömr-i kütāh-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 2). [ʿömr-i kütāh-ı men, --ı]*

ʿömr-i vefādār: *Ömür boyunca vefalı.*

İy Muḥibbī māh-rūlarda vefā emr-i muḥāl / Añlaram ebleh anı ʿ**ömr-i vefādār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [ʿömr-i vefādār,]*

ʿömrini geçürmişdür: *Yaşamak.*

Şeyḫ-i şöhret virmedi hergiz maʿārifden ḫaber / ʿÖmrini gerçi geçürmişdür riyā vü lāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 2). [ʿömrini geçürmişdür, -mişdür]*

ʿömrümüz: *Hayat, yaşam süresi.*

ʿÖmrümüzdür ser-i zülfüñi iñen ḳaṭʿ itme / Nev-civānsın gele ḳaṣd eyleme bu yaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [ʿömrümüzdür, -dür]*

ʻömür: *Hayat, yaşam süresi.*

Buldı **ʻömür** nihāyet yok mı cefāya ġāyet / Dimez misin hey āfet cevre nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [ʻömür,]*

ʿömür sermāyesin: *Ömür serveti, can sermayesi.*

Dil virüp dünyāya ḫarc itme ʿ**ömür sermāyesin** / Ḫ∨āce-i dünyā gibi cān virme ḳummāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 2). [ʿömür sermāyesin,]*

öñdül: *Mükafat, yarış ödülü.*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger būseñi **öñdül** yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [öñdül,]*

öñürdi: *Önce, daha önce, ilk önce.*

Rāżıyam bir gün **öñürdi** beni öldür güzelüm / Ger murāduñ beni hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [öñürdi,]*

öp: *Öpmek.*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [öpdüm, -dü, -m]*

Cān almayınca varmadı yol āsitānına / Āsān mıdur **öpmege** yā şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [öpmege, -mege]*

Seyr iderken ruḫlaruñ **öpsem** lebüñ ʿayb olmasun / Ehl-i diller mevsim-i gülde ider mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [öpsem, -se, -m]*

Laʿlüñi ol vaḳt **öperem** iy ṣanem / Eyleye bu ḫākümi devrān sebū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [öperem, -erem]*

Olurdum ben daḫı bir Ḫıżr-ı zinde / **Öpebilsem** anı bir kez lebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 4). [öpebilsem, -ebilsem]*

öp: *Öpmek, dudağını değdirmek II şarap içmek.*

Leblerin meclisde dildāruñ **öper** gördüm ḳadeḥ / Sāġaruñ iy dil meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [öper, -er]*

öp: *Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek. Buse.*

Bülbül gibi geçdi günüm āh u zār-ıla / Ḫayfum budur ki **öpmedüm** ol gülʿiẕār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 3). [öpmedüm, -me, -dü, -m]*

öp-: *Öpmek.*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb midür / Nā-çār olup yalvarup **öperse** ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [öperse, -er, -se]*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem **öper** laʿl-i lebin / Kuçar ancak bilini anı kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [öper, -er]*

öpme: *Öpmemek.*

Elde Muḥibbī cān u dili tuḥfe eyle kim / Kim bī-ḥad yine **öpmediler** şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [öpmediler, -diler]*

öpmek ile: *Öpmekle.*

Ẕeḳanuñ oḥṣayup **öpmek ile** cānā ne żarar / Meyve-i cennet olan dime ki āyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [öpmek ile,]*

örgen: *Öğrenmek.*

Benden **örgensin** Muḥibbī yanmagı pervāneler / Eylemez taḥṣīl-i ṣanʿat görmeyen üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [örgensin, -sin]*

örnek al: *Örnek almak.*

Zāhidā kendüñ görüp her bir kese ṭaʿn eyleme / **Örnek al** kendini görüp ṣūret-i merdūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [örnek al,]*

ört: *Üzerini kapatmak.*

Kimsenüñ ʿaybını görüp kılma zinhār āşikar / Günde yüz biñ ʿaybuñ **örterken** İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [örterken, -er, -ken]*

ört: *Gizlemek, saklamak.*

Gün yüzini dāyimā **örter** seḥāb-ıla / Ḥālüm n'olur bilmezem ol āfitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 1). [örter, -er]*

örtelden: *Örttüğünden beri.*

Zülf-i ʿanber-bārı **örtelden** bulut-veş ḫaddini / Gün yüzini görmez olmışdur dirīġā ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [örtelden,]*

öt: *Ot.*

ʿAceb mi gördüm anı sünbül **otlar** / Gözini beñzedem āhū-yı Çīn'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 6). [otlar, -lar]*

öt: *(Kuş ve böcek) Değişik tonlarda nağmeli sesler çıkarmak: Yankı ile çınlamak, yankılanmak.*

Cilve eyler bād-ıla **öter** o zülf-i ʿanberīn / Sanasın ṭāvūsdur gülşende ʿarż eyler perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [öter, -er]*

öte: *1. Öbür taraf, ileri. 2.Uzak, ayrı.*

At ġamze okın sīneme dilden **öte** geçsün / Delsün cigerüm ġamzeler[ün] reh-güzer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 3). [öte,]*

öykin-: *İmrenmek.*

Öykinürmiş yüzüñe gün alnuña cānā ḳamer / Bilmediler ḥaddini gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [öykinürmiş, -(ü)r, -miş]*

öykin: *İmrenmek.*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini ḫār u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [öykinelden, -elden]*

öykün: *Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.*

Öykündügi-çün zülfine sünbülleri gördüm / Taglarda biter yüzi kara başı aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [öykündügi-çün, -dügi-çün]*

öykün: *İmrenmek.*

Öykünürse boyuña serv ü çınār / Her birisi kurısun ḳadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 4). [öykünürse, -ür, -se]*

öyküne: *Benzeyebilme.*

Mest oldı yine raḳṣa girüp bād-ıla oynar / Hīç **öyküne** mi ṭurra-i dildāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [öyküne,]*

öyle mi: *Böyle mi? Bu şekilde mi?.*

Adum unıtduñ **öyle mi** geçmiş zamān gibi / Ola ki anı bir gün añasın zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [öyle mi,]*

öz: *Bir şeyin temel unsuru, aslı ve maksadı olan ana nokta, esas, zübde.*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni āḫir / Ṣayyād bula ṣayduñ izin bulur **özinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [özinde, -in, -de]*

öz: *Kendi.*

Gönlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden / Derdā ki usandurdı beni bunlar **özümden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [özümden, -üm, -den]*

Özin beñzetdügiyçün bu yüzüme / Kılur kendüzini gör zer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 4). [özin, -i, -n]*

öz: *Bir kimsenin kendi manevi varlığı, zatı, kendisi.*

Kim ola göre anı virmeye dil / **Özini** eylemiş bir vech-ile zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 4). [özini, -in, -i]*

'Ārıżuñı görüp gül gülşende iy perī-rū / Reşk eyleyüp **özini** eyledi pāre pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 3). [özini, -in, -i]*

Döndürdi pelenge **özini** dāġ-ıla ʿāşıḳ / Ne ṣūrete koydı görüñ anı zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [özini, -in, -i]*

Ḳays döginmek içün taşlar alup ayasına / Mātem-i Leylī'de döndürdi **özin** sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [özin, -in]*

öz: *Kendi II Dönüşlülük zamiri.*

Görüben ḳuvvetüñi olma maġrūr / **Özüñi** eyleme nisbet ṣemūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 5). [özüñi, -ü, -ñ, -i]*

öz: *(kendi) vücut, can.*

Muḥibbī pādişāh-ı dehr-iken āh / **Özin** kul itdi ol ʿālī-cenāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 7). [özin, -in]*

Özin şemʿe yakar mı-y-ıdı hergiz / O nāra olmasa pervāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 8). [özin, -in]*

Gehī şādān olur dil gāhi ġamgīn / **Özin** beñzetdi çarḫ-ı inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 7). [özin, -in]*

özge: *Bambaşka, farklı, kendine has.*

Mihr-ile ḥüsnüñi dartdum seni sengīn gördüm / Didiler gözlerüme **özge** terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [özge,]*

özge: *-den başka.*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / Didi öldürmekden **özge** bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [özge,]*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden **özge** yok ʿilāc / Ölmege cehd eylesün kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [özge,]*

Gideli kūh-ı belāya bu Muḥibbī dōstlar / Almadı yanınca hergiz ġamdan **özge** zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [özge,]*

özge: *-dan başka.*

Ehl-i ʿışḳa iy felek ḫayyāṭı biçerseñ ḳabā / Ġamdan **özge** ḫilʿat ü tāc u ḳabā biçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 4). [özge,]*

İy muʿallim yāra taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / Līk göstermedüñ aña cefādan **özge** rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [özge,]*

özge ḫayāli: *Başka hayal, farklı düşünce.*

Laʿl-i nābuñ var iken ʿāşıḳ zülāli n’eylesün / Mū miyānuñ fikr iden **özge ḫayāli** n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [özge ḫayāli, -i]*

ʿ**özr-ḫ∨āh:** *Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.*

Boyuña serv ü ḳaddüñe yañılup gül didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿ**özr-ḫ∨āham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [ʿözr-ḫ∨āham, -am]*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül didüm sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿ**özr-ḫ∨āham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [ʿözr-ḫ∨āham, -am]*

Ġam yime ger yog-ısa ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / Dil vir Kerīm’e cürmi ʿuṣāt anda ʿ**özr-ḫ∨āh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [ʿözr-ḫ∨āh,]*

ʿ**özr-h∨āh iderler:** *Özür dilemek.*

Agız açar yara geldügince tīrī sīneme / Her birisi tīr ü ḫançerden iderler ʿözr-h∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 3). [ʿözr-h∨āh iderler,]*

P

pā: *Ayak.*

Her kaçan serv-i sehī gibi salınsa dil-firīb / **Pāda** ḳudret kalmaya serv-i ḫırāmāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 3). [pāda, -da]*

pā: *Ayak II iz, işaret.*

Ḫāk-i pāyuñ efser ola başuma / Şādılıkdan basmayam **pā** ber-zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 3). [pā,]*

pā komasun: *Ayak basmak,el sürmek.*

Pā komasun kimsene gülzār-ı ḥüsnine / Ḫaṭṭını aña eyledi bārū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 6). [pā komasun, -sun]*

pā koya: *Ayak koymak.*

Yüzüm ḫāk eyledüm ben rāh-ı ḫūbān / Umaram **pā koya** ol şāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 1). [pā koya, -a]*

pā koyalar: *Ayak basmak, adım atmak. Bir yere varmak, ulaşmak.*

Ḥarīr olsa ne tañ ḫār-ı muġaylān / Şular kim **pā koyalar** rāh-ı ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 2). [pā koyalar, -yalar]*

pā-bürehne ol: *Yalın ayak olmak.*

Pā-bürehne ol görenler diyeler Mecnūn-ṣıfat / Bir saçı leylā ġamıyla zār u şeydāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 2). [pā-bürehne ol,]*

pā-būs: *Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.*

Cān virürüz tapusına hem bendeyüz kapusına / Ḥasret çeküp **pā-būsına** kul olmışuz fermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [pā-būsına, -ı, -n, -a]*

Baña olmakdan ise şāh-ı ʿālem ḫoş gelür / İrişem ben bir gedā olup irem **pā-būsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [pā-būsına, -ı, -n, -a]*

pādişā: *Padişah, hükümdar.*

ʿIşḳuñ esīri derd-ile bir bī-nevā-y-iken / Mümkin midür enīs olasın **pādişā-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 3). [pādişā-y-ıla, --y-ıla]*

pādişāh: *Büyük hükümdar, sultan.*

Gözlerüm yaşı ʿaceb mi dönse Nīl ırmagına / Bu göñül Mıṣr'ında oldı çünki mihrüñ **pādişāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 3). [pādişāh,]*

pādişāh: *Büyük hükümdar, Allah (c.c.), sevgili.*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde āh u vāhı sevmeyen / Kul olur mı cān u dilden **pādişāhı** sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [pādişāhı, -ı]*

pādişāh: *Bir devletin başkanı olan ve hükmetme, emretme hakkını elinde bulunduran kimse; hükümdar, sultan.*

Pādişāhdur emrini eyle ḳabūl / Kapusında bende-i fermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 4). [pādişāhdur, -dur]*

pādişāh: *Bir devletin başkanı olan ve hükmetme, emretme hakkını elinde bulunduran kimse, hükümdar, sultan.*

ʿĀşıḳ olan **pādişāh** olursa da ol kul olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler şeh Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [pādişāh,]*

pādişāh: *Büyük hükümdar. II Sevgili.*

Kandasın iy göñlümüñ ārāmı cānum maḥremi / Kullarına ẓulm idici **pādişāhum** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [pādişāhum, -um]*

pādişāh: *Padişah, hükümdar.*

ʿIşḳda bir ḫāṣṣa vardur şāhları eyler gedā / Şāh-ı Ġaznī **pādişāh-iken** kul itdi bir kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [pādişāh-iken, -i, -ken]*

pādişāh oldum: *Padişah olmak.*

Tācdār olmışdı ʿışḳa didiler Mecnūn içün / Dōstlar şimdi ben oldum mülk-i ʿışḳa pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [pādişāh oldum, -dum]*

pādişāh-ı ʿālem: *Alemin padişahı.*

Bu Muḥibbī **pādişāh-ı ʿālem** olmışken bugün / Kapusında olmaga derbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 6). [pādişāh-ı ʿālem,]*

pādişāh-ı dehr: *Cihan padişahı.*

Niçe yıllardur yatur kūyında añmaz bendesin / **Pādişāh-ı dehr** añmazsa ne tañ efgendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [pādişāh-ı dehr,]*

Bu Muḥibbī cān virüp kūyında hīç bilinmedi / **Pādişāh-ı dehr** añmazsa ʿaceb mi bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 5). [pādişāh-ı dehr,]*

pādişāh-ı dehr-iken: *Dünya padişahı.*

Muḥibbī **pādişāh-ı dehr-iken** āh / Özin kul itdi ol ʿālī-cenāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 7). [pādişāh-ı dehr-iken, --iken]*

pādişāh-ı dehrsin: *Cihan padişahı.*

İy göñül sevdā-yı ʿışḳıyla anuñ efgendesin / **Pādişāh-ı dehrsin** maʿnīde ammā bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 1). [pādişāh-ı dehrsin, -sin]*

pādişāh-ı ḥüsn: *Güzellik padişahı.*

İy **pādişāh-ı ḥüsn** v'iy Ḫusrev-i zamān / 'Āşıḳlaruñı eyle kapuñda gel imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 1). [pādişāh-ı ḥüsn,]*

pādişāh-ı ʿışḳuñ: *Aşk sultanı.*

Süre süre başa iltdüm çün maḥabbet baydaḳın / Devletinde **pādişāh-ı ʿışḳuñ** ferzāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 4). [pādişāh-ı ʿışḳuñ, -uñ]*

pādişehler: *Büyük hükümdar, sultan. Cihan sahibi.*

Bir akar su ḫūblık dünyā degüldür ber-ḳarār / **Pādişehler** mülke ḫūblar ḥüsne maġrūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 4). [pādişehler, -ler]*

pāk: *Temiz, saf.*

Ḳadem basduñ o gün kim bu zemīne / Cihān yüz sürdi **pāke** būse dāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [pāke, -e]*

pāk: *Arınmış, temiz.*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben yüzümi ḫāk eyledüm / Hīç revā degül basasın **pāk** pāyuñ ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [pāk,]*

Zer gibi **pāk** ʿayār ʿışḳuñ ile olduguma / Gönderüp seng-i cefā atma meḥek tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [pāk,]*

Dirsin Muḥibbī **pāk** dilem [ü] **pāk** dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [pāk,]*

Dirsin Muḥibbī **pāk** dilem [ü] **pāk** dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [pāk,]*

Niçeye dek idesin cīfe-i dünyāya meyil / Ḫayfdur **pāk** dili levş ile ālūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 2). [pāk,]*

Pākdür ʿışḳ sakın kendüzüñi pāk ide-gör / Virme sen ʿışḳ-ı mecāz-ıla göñül hīç kese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [pākdür, -dür]*

pāk ide-gör: *Temizlemek.*

Pākdür ʿışḳ sakın kendüzüñi **pāk ide-gör** / Virme sen ʿışḳ-ı mecāz-ıla göñül hīç kese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [pāk ide-gör, -e-gör]*

pāk ider: *Temizlemek.*

Bu dil cārūb ider kirpüklerini / İşigüñ **pāk ider** çeşmüm döker su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [pāk ider, -er]*

pāk it: *Temizlemek, arındırmak.*

Evvel[i] **pāk it** Muḥibbī gel derūn-ı sīneñi / Ẕikr-i Ḫaḳ girmez bulınmaz olsa dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [pāk it,]*

pāk itmege: *Temizlemek, arındırmak.*

İşigüñ **pāk itmege** saḳḳā-yı çeşmüm her seḥer / Su sepüp bir deste baglar kirpügi cārūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [pāk itmege, -ge]*

pāk kıl: *Arındırmak, temizlemek.*

Acı yaşlar dök derūnuñ ġıll ü ġışdan **pāk kıl** / Kullanasın tā ki sen ʿālemde deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [pāk kıl,]*

pāk meşreb: *Gidişi, yaratılışı temiz. İyi huylu olan.*

Zāhidā itme naṣīḥat kim eşer itmez baña / **Pāk meşreb** rind olan uymaz iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [pāk meşreb,]*

pāk ola: *Temiz olmak.*

Pāk ola dirse Muḥibbī jengden levḥ-i żamīr / Bir niçe yārān buluban nūş-ı sāġar eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [pāk ola,]*

pāk olmaya: *Temizlenmek, arınmak ll Öz olmak.*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı yakdı hezār / Bu ʿacebdür ki bu dil yanup daḫı **pāk olmaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [pāk olmaya, -ya]*

pāk-dāmen: *Temiz etekli, namuslu, afif.*

Eydür Muḥibbī pāk-dil ü **pāk-dāmenem** / Ya bu görinen ḫırḳada dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [pāk-dāmenem, -em]*

pāk-dil: *Gönlü temiz.*

Eydür Muḥibbī **pāk-dil** ü pāk-dāmenem / Ya bu görinen ḫırḳada dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [pāk-dil,]*

palās: *Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.*

Saña yitmez mi Muḥibbī egnüñe jende **palās** / Ziynet idüp niçeye dek idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [palās,]*

pā-māl: *Ayaklar altında kalmış, çiğnenmiş ‖ hakir düşürülmüş, perişan edilmiş.*

Ḥamdülillāh leblerüñ ẕikriyle ḫoş ḥālam bugün / Ḫaṭṭuñuñ fikr[i] ile ġāyetde **pā-mālam** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [pā-mālam, -am]*

pā-māl-i ʿışḳ: *Aşkın ayaklar altına alınmışı, çiğnenmişi.*

Düşdi Muḥibbī yirlere **pā-māl-i ʿışḳ** olup / Derdā dirīġ sunmadı bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [pā-māl-i ʿışḳ,]*

panbū: *Pamuk.*

Baña dirler ki ʿışḳı itme iẓhār / Durur mı hīç āteş birile **panbū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 3). [panbū,]*

pārala: *Parçalamak.*

Tarayup zülfini yāruñ **pāralarsın** bagrumı / Baña bu işleri geçen şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [pāralarsın, -rsın]*

Pāralandı dil işitdi zülfüñe al kurdugın / **Pāralardum** bagrını irse elüm ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [pāralardum, -rdum]*

paralan: *Parçalanmak, parçalara ayrılmak.*

Niçe birden bu göñül şāne gibi **pāralana** / Şāne ile darayup ṭurrañı şeb-reng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [pāralana, -a]*

Pāralansun dilerem şāne gibi bagrı anuñ / Her ki elin uzada zülf-i perīşānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [pāralansun, -sun]*

paralan: *Parçalanmak, paramparça olmak.*

Dil degül belki cān da **pāralanur** / Yār eger ursa zülfine şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [pāralanur, -ur]*

paralan: *Parçalanmak,.*

Pāralandı dil işitdi zülfüñe al kurdugın / Pāralardum bagrını irse elüm ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [pāralandı, -dı]*

pāre pāre eyledi: *Parça parça etmek.*

ʻĀrıżuñı görüp gül gülşende iy perī-rū / Reşk eyleyüp özini eyledi pāre pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 3). [pāre pāre eyledi, -di]*

pāre pāre ola: *Parça parça olmak, parçalanmak.*

Zülfinüñ görsem perīşānın perīşān oluram / **Pāre pāre ola** dāyim göreyim ben şānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [pāre pāre ola, -a]*

pāre pāre olmayınca: *Parça parça olmak.*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / İy göñül bu sanʿatı ögren varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [pāre pāre olmayınca,]*

pāre pāreyin: *Parça parça.*

Āh kılsam derd-ile her yaña bir pārem düşer / Tīġ-ı ġamla şerḥa şerḥa bagrı **pāre pāreyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [pāre pāreyin, -yin]*

pārele: *Parçalamak.*

Anuñçün **pāreler** dil mest çeşmi / Olur mest olanuñ meyli kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 4). [pāreler, -r]*

pāsbān: *Gece bekçisi.*

Genc-i ḥüsne dest-res niçe bulaʿāşıḳları / Her ṭarafdan zülfi anuñ **pāsbāndur** tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [pāsbāndur, -dur]*

pāsbān olmak: *Nöbetçi, gece bekçisi olmak.*

Ārzūdan ben helāk oldum müyesser olmadı / İtlerüñle bir gice kūyuñda olmak pāsbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 2). [pāsbān olmak, -mak]*

pāy: *1. ayak 2. hisse, nasip.*

Bir boyı serv-i sehī dildār dirler uşta sen / **Pāyuña** göz yaşını īṣār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [pāyuña, -uña]*

Dīdem üzre iy sehī ḳāmet gelüp bas bir ḳadem / **Pāyuña** īṣār ide çeşmüm firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [pāyuña, -uña]*

pāy: *Ayak.*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben yüzümi ḫāk eyledüm / Hīç revā degül basasın pāk **pāyuñ** ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [pāyuñ, -üñ]*

pāy: *Ayak.*

Şāh-ı ġam gelse Muḥibbī bu göñül ḫānesine / **Pāyına** dür dökerem dīde-i giryānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [pāyına,]*

Gözlerüñ yaşını **pāyına** revān eyle revān / Serv gibi salınur bir ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [pāyına,]*

pāy: *Pay, hisse, nasip.*

Ola ki Muḥibbī göresin **pāyı** nişānın / Eṭrāfına dök göz yaşını kūyı gil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 4). [pāyı, -ı]*

pāy: *Ayak ll Eşik ll Huzur.*

İremezsin ol boyı servüñ Muḥibbī **pāyına** / Rāh-ı ʿışḳında eger eşk-ile Ceyḥūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [pāyına, -ın, -a]*

pāy: *(Sevgilinin) ayağı.*

İy Muḥibbī götürürse yār zülfinden niḳāb / Gözlerüm yaşı o dem **pāyına** akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [pāyına, -ı, -(n)a]*

pāyān: *Son, nihayet.*

Ḳıṣṣa-i hicri ḥikāyet itmege ḳaṣd eyledüm / İrmedüm **pāyānına** bildüm anı ġāyet uzun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [pāyānına, -ı, -n, -a]*

pāye: *Derece, mertebe.*

Zāhidā ehl-i ḫarābātı iñen eyleme ẕem / Niçe yıllar geçe sen irmeyesin **pāyesine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 3). [pāyesine, -si, -n, -e]*

pāye ola: *Basamak olmak.*

Sala ol serv-i ḳad üstüme sāye / Olur mı tañ baña çarḫ ola pāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 1). [pāye ola, -a]*

pāy-ı būsa: *Ayak öpme.*

Olur dil şād irişse **pāy-ı būsa** / Sanasın mālik olur taḫt-ı Rūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 1). [pāy-ı būsa, -a]*

pāy-ı çemen: *Çimenlik.*

Kāse-i ser dōstlar dolmazdan öñdin ḫāk-ile / İçelüm mey tutalum elde ḳadeḥ **pāy-ı çemen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 2). [pāy-ı çemen,]*

pāy-ı dilberden: *Sevgilinin ayağı.*

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā sen **pāy-ı dilberden** / Güzeller ṣayd olurlar çün bilürsin sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [pāy-ı dilberden, -den]*

pāy-ı dildāra: *Sevgilinin ayağı.*

Niṯār it gevher-i çeşmüñ irerseñ **pāy-ı dildāra** / Muḥibbī lāyıḳı budur viresin cānı ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [pāy-ı dildāra, -a]*

pāy-ı raḫşa: *Atın ayağı.*

Bir mūr-ı ża'īf oldum gel çek 'inān-ı cevri / Basdurma **pāy-ı raḫşa** bir dem teraḥḥüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [pāy-ı raḫşa, -a]*

pāy-ı yāra: *Sevgilinin ayağı.*

Akıt Muḥibbī yaşuñ ayagına o servüñ / Ismarla vardugında yüz süre **pāy-ı yāra** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 6). [pāy-ı yāra, -a]*

pāyidār degül: *Kalıcı değil.*

Ġırre-i ḥüsn olup cevr itme / Çü degül ḥüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 3). [pāyidār degül,]*

Tayanup ḥüsnüñe cefā kılma / Çün degül ḥüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 2). [pāyidār degül,]*

pāyimāl eyler: *Ayaklar altında, perişan etmek; sıkıntı içinde bırakmak, şefaatçi olmamak.*

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān ḫāl ü ḫaṭ ʿasker çeker / **Pāyimāl eyler** eger Ḫusrev eger cāmın Cem'in *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [pāyimāl eyler, -r]*

pāyına düşdüm: *Peşine takılmak.*

Bir güzeller şāhınuñ **pāyına düşdüm** dād içün / Bir naẓar kılmaz-ısa ḳurbān oluram ad içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 1). [pāyına düşdüm, -düm]*

pāyına yüzler sürmek: *Ayaklarına kapanmak, sevgi ve hürmet gösterisinde bulunmak.*

Pāyına yüzler eger sürmek dilerseñ dilberüñ / Bir ḳadem iy eşk-i çeşmüm yüzüm üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [pāyına yüzler sürmek, -mek]*

pāy-māl ider: *Perişan etmek, yerle bir etmek.*

Evvel elüñ[i] dutar soñradan **pāy-māl ider** / Sakın aldanma bu dehrüñ ālına olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 3). [pāy-māl ider, -er]*

pāymāl itmeñ: *Ayaklar altına almak, çiğnemek, çiğnetmek.*

Firḳat-ile bu elif ḳaddümi dāl itmeñ neden / Gönlümi zülfüñ ġamıyla **pāymāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 1). [pāymāl itmeñ, -ñ]*

pāy-māl olur: *Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.*

Niçe diller bendedür bi'llāhi çözme zülfüñi / **Pāy-māl olur** göñüller anı dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [pāy-māl olur, -ur]*

pāyuña: *Ayağın önü.*

Gözlerüm gevherlerini **pāyuña** iy serv-ḳad / İtmeyince yoluña anı īs̱ārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 3). [pāyuña,]*

Gözlerüm yaşı olursa n'ola **pāyuña** revān / Karşuma serv-i sehī gibi ḫırāmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 3). [pāyuña,]*

pāyuña: *(Sevgilinin) ayağı.*

Gözlerüm yaşın revān itsem ʿaceb mi **payuña** / Gülşen-i ḥüsn içre çünki serv-i bālāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 3). [payuña,]*

pāyuña: *Ayak.*

Her şükūfe gülşen içre dutmış elde sīm ü zer / **Pāyuña** īs̲ār ideler sen şeh-i ḫūbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [pāyuña,]*

Pāyuña bu dīdeler īs̲ār içün / Dökdi gāh laʿl ü geh dürr-i s̲emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [pāyuña,]*

Rāstī ḳāmetüñi gördüm eyā serv-i revāñ / **Pāyuña** gözlerümüñ yaşı revān oldı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [pāyuña,]*

peftere: *Şahini çağırmak için kullanılan yapma kuş.*

Zülfinüñ **pefteresin** salup bu göñlüm bāzına / Anı ṣayd itmek murādı çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [pefteresin, -sin]*

pehlevān oldı: *Pehlivan olmak. II Kahraman olmak.*

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı bu Muḥibbī dest-gīr / Eyleyelden ʿışḳ meydānında oldı pehlevān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 5). [pehlevān oldı, -dı]*

pehlevān-ı ʿışḳ: *Aşk Pehlivanı.*

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan **pehlevān-ı ʿışḳ** / Yanumda dest-yārumdur benüm Ferhād-ıla Mecnūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [pehlevān-ı ʿışḳ,]*

pejmürde: *Dağınık, perişan; solmuş, soluk, solgun.*

Sanma iy dil kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen şūrīde bir **pejmürdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [pejmürdesin, -sin]*

peleng: *Kaplan.*

Verā-yı pīşe-i ġamda biz ol **pelengüz** kim / Ḫalāṣ bulmaya düşse neheng dāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 2). [pelengüz, -üz]*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser tenüme / Kim göre ṣana **peleng** gelmeye kimse yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [peleng,]*

Döndürdi **pelenge** özini dāġ-ıla ʿāşıḳ / Ne ṣūrete koydı görüñ anı zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [pelenge,]*

peleng-i mīşedür: *Meşe (orman) kaplanı.*

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ bebridür / Yā **peleng-i mīşedür** dāġ-ıla pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [peleng-i mīşedür, -dür]*

penbe: *Pamuk.*

Görinür cismi dildāruñ egerçi **penbeden** yumşak / Bilenler ḳalbini anuñ didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [penbeden, -den]*

penbe: *Pamuk.*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur Muḥibbī şöyle kim / Damla damla damzadurlar agzuma **penbeyle** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 6). [penbeyle, -yle]*

penbe-i dāġum: *Yaranın pamuğu.*

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak pīrehen / **Penbe-i dāġum** yiter çün küşte-i ʿışḳum kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [penbe-i dāġum,]*

pençe: *Pençe.*

Muḥibbī pençesi ʿışḳuñ katıdur / Demürden olsa döymez aña **pençe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 10). [pençe,]*

pençe dutmasun: *Güreşmek, kavga etmek. Pençeleşmek.*

Muḥibbī müşkil işdür ʿışḳ bāzı / Kimesne dutmasun bunuñla pençe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 6). [pençe dutmasun, -masun]*

pend: *Öğüt, nasihat.*

Daḫı gūş itmezem **pendüñi** nāṣiḥ / Yaraşmaz eylemek mey-ḫ∨ōra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 2). [pendüñi, -üñi]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

Ger Süleymānsañ n'ola gūş eyle bir dem **pendümi** / Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [pendümi, -üm, -i]*

Pend gūş eyle didüm cān u dil-i pür-hevese / Tutmadı **pendümi** döndürdi fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [pendümi, -üm, -i]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

Pend gūş eyle didüm cān u dil-i pür-hevese / Tutmadı pendümi döndürdi fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [pend,]*

Sakın aldanma dehre **pend** gūş it / Ki **pend** eydür Süleymān'a karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [pend,]*

Sakın aldanma dehre **pend** gūş it / Ki **pend** eydür Süleymān'a karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [pend,]*

pend: *Öğüt.*

Pendi gūş itme dilā alma ele ʿār etegin / Ko ne dirlerse disünler tutagör yār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [pendi, -i]*

pend: *Nasihat öğüt.*

Dilā **pendüm** budur gel ʿışḳa uyma / Ki soñra müşkil olur aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [pendüm, --üm, -]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

Sanma zāhid ʿışḳ eri **pendüñle** şāhından geçe / Hīç zaġan söziyle bülbül geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [pendüñle, -üñ, -le]*

pendüm dut: *Nasihatimi dinle.*

İy dīde **pendüm dut** benüm neẓẓāre-i rū eyleme / İy dil vefādan arı dur meyl-i o bed-ḫū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [pendüm dut,]*

per: *Kanat.*

Cilve eyler bād-ıla öter o zülf-i ʿanberīn / Sanasın ṭāvūsdur gülşende ʿarż eyler **perin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [perin, -in]*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum benüm / **Per** yakar mıydı eger pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [per,]*

Tagıdup zülfi kaçan ʿuṣṣāḳa dilber göstere / Sanasın ṭāvūsdur cevlān idüp **per** göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [per,]*

per açar: *Kanat açmak.*

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül hīç kese / **Per açar** mı şāhbāz olan şikār-ı megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [per açar, -ar]*

per yakar: *Kanadını tutuşturmak. II canını feda etmek.*

Niçe bir zencīr-i zülfine göñül dīvānesin / Niçe bir şemʿ-i cemāle **per yakar** pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 1). [per yakar,]*

perçem: *Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.*

Çeşmüñi gönder ilerü diller alsun tīġ-ıla / **Perçemüñi** ko kafāda kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [perçemüñi, -ü, -n, -i]*

Dil almag-ıçun ileri çeşmini gönderüp / Dündār idindi **perçemin** aldı kafasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 4). [perçemin, -in]*

perçem: *Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.*

Perçemi durmış kafada yaʿni dutmışdur kemīn / ʿĀşıḳa lāyıḳ-durur bülbül gibi itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [perçemi, -i]*

perde: *Perde.*

İster-iseñ ki dilā açılmaya **perdeñ** senüñ / Sen sen ol açma sakın ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [perdeñ, -ñ]*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ **perdeñ** küşād / Cehd idüp açma bugün dünyāda kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [perdeñ, -ñ]*

perde: *Far. perde, örtü.*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ gel **perdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [perdesin, --sin]*

Zāhidi gör der-be-der geşt eyler olmış jende-pūş / Künc-i ḫalvetde neçün başına çekmez **perdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [perdesin, --sin]*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen **perdesin** / İy göñül bilmem seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [perdesin, --sin]*

İster-iseñ ki dilā açılmaya perdeñ senüñ / Sen sen ol açma sakın ʿālemde kimse **perdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [perdesin, --sin]*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ perdeñ küşād / Cehd idüp açma bugün dünyāda kimse **perdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [perdesin, --sin]*

Yüzinden **perdesin** ʿārıż küşāde / İdüp bī-diller oldılar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 1). [perdesin, --sin]*

perde ider: *Bir nesneyi saklanmak için kullanmak.*

İder gün yüzine zülfini perde / Anuñçün ugradum biñ dürlü derde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 1). [perde ider, -er]*

perde olan: *Bir şeyin doğrudan doğruya görülmesini, duyulmasını önleyen, engel olan || Hakikatı görmeye engel olan.*

Zülfidür gün yüzine **perde olan** / Görmege āh olur ḥicāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 4). [perde olan,]*

perde olmışdur: *Perde olmak. II Engel olmak.*

Çehre-i cānān görinmez **perde olmışdur** teni / Vuṣlat el virmez aña cismiyle cāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [perde olmışdur, -mışdur]*

perde-nişīn olasın: *Kendinin gizlemek, perdelemek.*

Yüzüñ aç gül gibi görsün seni dil / Niçeye dek olasın ġonça-ṣıfat perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [perde-nişīn olasın, -asın]*

perī: *Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.*

Göñülde cān gibi cā itse tañ mı / **Perīler** meskenidür çün ḫarābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 6). [perīler, -ler]*

perī: *Cinlerin çok güzel olduğuna inanılan dişisine verilen ad.*

Perī misin ya ādem iy melek-ḫū / Seni görmege muḥtāc ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [perī,]*

perī: *Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır)- Bağlamda : Sevgili.*

İy Muḥibbī ol **perī** insāna görinmez kaçar / Līk hīç gitmez yanından ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [perī,]*

perī: *Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü.*

Ol **perīdür** bilürem ādem ile üns idemez / Līk yanından anuñ ḫālī degül emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [perīdür, -dür]*

Görüp gün yüzini didüm ki mihr-i ḫāverīdür bu / Beni dīvāne kılmışdur ne tān dirsem **perīdür** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 1). [perīdür, -dür]*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil beyhūde renc / Sana rām olmaz **perīdür** degme efsūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [perīdür, -dür]*

perī: *Çekici güzelliği olan çok alımlı kız II Sevgili.*

Perī dirler saña [hem] ay melek ḫū / ʿAceb olmaz ki yok insānda bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [perī,]*

perī: *1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.*

Perī midür didüm yāḫūd melek mi / Didiler belki māh ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [perī,]*

perī gibi: *Peri gibi.*

Perī gibi kaçarsın ādemīden / Anuñçün sen enīs-i Ehremen'sin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 8). [perī gibi,]*

perī-ruḫsār: *Perî yüzlü ‖ güzellik bağlamında perî gibi güzel yüzlü sevgili.*

Gördiler ben mübtelāyı sen **perī-ruḫsār-ıla** / Yazdılar birisi ʿAẕrā biri Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [perī-ruḫsār-ıla, --ıla]*

perīşān: *Kötü, kederli, üzgün.*

Söyle ol zülf-i perīşāna **perīşānlıgumı** / Niçe bir cevr ide ol zülf-i siyehkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [perīşānlıgumı,]*

ʿArż kıl zülf-i perīşāna **perīşānlıgumı** / Her ne itdümse sipāriş saña zinhār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 2). [perīşānlıgumı,]*

perīşān: *Dağınık, karışık.*

Zülfinüñ görsem **perīşānın** perīşān oluram / Pāre pāre ola dāyim göreyim ben şānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [perīşānın, -ın]*

perīşān: *Acınacak bir durumda olan, zavallı.*

Muḥibbī āh kim zülfüñ ġamından / Müşevveş-ḫāṭır olmışdur **perīşān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 5). [perīşān,]*

perīşān eyle: *Perişan etmek.*

Kim didi saña saçuñ ġāliye-efşān eyle / Cānı āşüfte kılup ʿaḳlı **perīşān eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [perīşān eyle,]*

perīşān eyledi: *Dağıtmak II mahvetmek.*

Ehl-i ʿışḳuñ ḥālini zülfüñ **perīşān eyledi** / ʿĀrıżuñ anları küllī oda yakdı al-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [perīşān eyledi,]*

perīşān eyledüñ: *Perişan etmek.*

Nigārā eyledüñ diller perīşān / Meger ʿanber saçuña degdi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 2). [perīşān eyledüñ, -düñ]*

perīşān eyler: *Perişan etmek.*

Geh deler bagrumı gāh eyler perīşān ḫāṭırum / Niçeye dek ġamzelerle zülfi el bir eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 4). [perīşān eyler, -r]*

perīşān eyleyen: *Perişan etmek.*

Laʿl-i nābuñdur hemīşe bagrumı kan eyleyen / Zülf-i bī-raḥmuñ-durur göñül **perīşān eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 1). [perīşān eyleyen, -yen]*

perişan itmedüñ: *Dağıtmak.*

Niçe gün itmedüñ zülfün perişan / ʿAceb midür olursa şāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 2). [perişan itmedüñ, -düñ]*

perīşān olmış: *Altüst olmak, kendini kaybetmek.*

ʿAnber-i zülfini añmış bāġda nāgeh ṣabā / İşidüp olmış perīşān anı sünbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [perīşān olmış, -mış]*

perīşān oluram: *Acınacak durumda olmak.*

Zülfinüñ görsem perīşānın **perīşān oluram** / Pāre pāre ola dāyim göreyim ben şānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [perīşān oluram, -uram]*

perī-zād: *Peri gibi güzel.*

Şimdi bildün sini bu ḥüsn-ile **perī-zādsın** / Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [perī-zādsın, -sın]*

perī: *Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın.*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe ḥüsün / Bir naẓar eyle melek yāḫūd **perī** ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [perī,]*

perr ü bāli: *Kol ve kant.*

Cān u dilden geçerem cānā cemālüñ göricek / Yanıcak pervāne şemʿa **perr ü bāli** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [perr ü bāli, -i]*

perr-i meges: *Sineğin kanadı.*

Bakup meyl eylemez ʿārif bu dehrüñ māl u cāhına / Beḳāsı yok bilür **perr-i meges** deñlü cihān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 3). [perr-i meges,]*

perr-i semenderden: *Semender kanadı.*

Elümde tutuşup kāġıd yanar derd-i dilüm yazsam / Meger şimden girü nāme yazam **perr-i semenderden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [perr-i semenderden, -den]*

perr-i zāġ: *Karga kanadı.*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū **perr-i zāġ** / Ya iki efʿī gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [perr-i zāġ,]*

pertev salar: *Işık salmak, aydınlatmak.*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ senüñ **pertev salar** dehre / Anuñçün māh-rūlarda bulınmaz sendeki çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [pertev salar,]*

pertev salmaya: *Işıklandırmak, aydınlanmasını sağlamak.*

Gün yüzüñ bu zerre-i nāçize **pertev salmaya** / Bu düşer mi dōstum andan saʿādet ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [pertev salmaya, -ya]*

pertev-i ḥüsnüñ: *Güzellik ışığı. II Sevgilinin güzelliğinin parlaklığı, aydınlığı.*

Niḳāb olmaz ser-i zülfüñ görinür **pertev-i ḥüsnüñ** / Ḥicāb olur mı bir nesne güneş togsa żiyāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [pertev-i ḥüsnüñ,]*

pervā neden: *Işığın etrafında dönen kelebek. II Abdal dervişin etrafında tutuşmaya gelenler.*

Cān aparur şemʿ gördüm her gice pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne yanmak ögren iy göñül **pervā neden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [pervā neden,]*

pervā yimez: *Perva yememek: korkmamak, çekinmemek.*

Deryā-yı eşke düşse yimez Muḥibbī pervā / İki yanumda ‘aynum iki kabagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 5). [pervā yimez, -mez]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u dil / Kanda gitdi ġayretüñ sen kem misin **pervāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [pervāneden, -den]*

Cān aparur şemʿ gördüm her gice **pervāneden** / Şemʿ-i ḥüsne yanmak ögren iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [pervāneden, -den]*

Şemʿ-veş karşuñda yandugum saña maʿlūm iken / Ḥālümi sormak ne ḥācetdür varup **pervāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [pervāneden, -den]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben **pervāneyem** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [pervāneyem, -y, -em]*

Meclis içre yakmaga ʿāşıḳları **pervānesi** / Şemʿ gibi ruḫlaruñı tābnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 4). [pervānesi, -si]*

pervāne: *Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece kelebeği; aşık.*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿışḳını **pervānenüñ** / Bāl ü per niye yakardı dünyede nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [pervānenüñ, -nüñ]*

pervāne: *1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. Gönül, âşık.*

Cān u dilden geçerem cānā cemālüñ göricek / Yanıcak **pervāne** şemʿa perr ü bāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [pervāne,]*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur göñül ko / Eger şemʿ ise ol **pervānedür** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [pervānedür, -dür]*

Bu beyt-i dil-ḥazīni enhār vird idinmiş / Yanmaga vardugında **pervāne** nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [pervāne,]*

Göñlümi virsem ʿaceb mi ol gözi mestāneye / Rind olanlar cān virürler şevḳ-ile **pervāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [pervāneye, -y, -e]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu ko yansun Muḥibbī cān u dil / Yanmagı şimden girü taʿlīm idem **pervāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [pervāneye, -y, -e]*

Özin şemʿe yakar mı-y-ıdı hergiz / O nāra olmasa **pervāne** teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 8). [pervāne,]*

Şemʿ-i ruḫuñı görüp bu dil itme taʿaccüb / **Pervāne** kaçan şemʿ göre odlara yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [pervāne,]*

ʿIşḳ-ıla cān yakmagı **pervāne** benden ögrenür / Olıcak her müşkil iş āsān olur üstād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [pervāne,]*

Bend eyle dili zülfüñe dīvāne gerekse / Yak cānumı ruḫsāruña **pervāne** gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [pervāne,]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.*

Başuma sevdā-yı zülfüñ geleli dīvāneyin / Şemʿ-i ḥüsne cān u dilden yanmaga **pervāneyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 1). [pervāneyin, -yin]*

Bāl ü per yaksañ Muḥib olmaz ʿaceb / Şemʿ-i ḥüsn-i yāra çün **pervānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 10). [pervānesin, -sin]*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü sen **pervānesin** iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [pervānesin, -sin]*

Niçe bir zencīr-i zülfine göñül dīvānesin / Niçe bir şemʿ-i cemāle per yakar **pervānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 1). [pervānesin, -sin]*

Āteş-i ḥüsnine yāruñ iy göñül **pervānesin** / Zülfi zencīrine dil virdüñ ʿaceb dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [pervānesin, -sin]*

pervāne: *Ateş böceği. II Âşık.*

Göricek şemʿi **pervāne** yakar elbette bāl ü per / Geçerse ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ʿaceb mi cān-ıla serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 4). [pervāne,]*

pervāne dili: *Pervane gibi olan gönül.*

Şemʿ-i ruḫuñı eyleyüben zülf-ile pinhān / **Pervāne dili** yakmaya ol nār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 4). [pervāne dili, -i]*

pervāne gibi: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek gibi. II âşık.*

Yakar idüm bāl ü per **pervāne gibi** nāra ben / Görse idüm şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 2). [pervāne gibi,]*

Muḥibbī ḥüsnüñe **pervāne gibi** / Düşüp yandı kül oldı bāl ü perle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 5). [pervāne gibi,]*

pervāne itdüñ: *Etrafında dönmek, isteyerek hizmet etmek.*

Şemʿ-i ḥüsne karşu itdüñ cānumı pervāne sen / Zülf-i zencīrüñle kılduñ göñlümi dīvāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [pervāne itdüñ, -düñ]*

pervāne ola: *Işığın etrafında dönen kelebek olmak.*

ʻĀşıḳ oldur ki ola pervāne / ʻIşḳ odı-y-ıla tutuşup yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 3). [pervāne ola, -a]*

pervāne olsam: *Işığın etrafında dönen kelebek olmak.*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne ben / Ya saçı zencīrine Mecnūnlayın dīvāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [pervāne olsam, -sam]*

pervāne-i ġam: *Keder pervanesi II âşık.*

Her ṭarafdan çün üşer başuña **pervāne-i ġam** / Sen daḫı şemʿ-ṣıfat her nefesüñ nūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [pervāne-i ġam,]*

pervāneler: *(Kendini ateşe atıp yakan) pervane kelebeği.*

Cān u dil ile yanmaga **pervāneler** gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿāşıḳ sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [pervāneler,]*

Benden örgensin Muḥibbī yanmagı **pervāneler** / Eylemez taḥṣīl-i ṣanʿat görmeyen üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [pervāneler,]*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum benüm / Per yakar mıydı eger **pervāneler** nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [pervāneler,]*

Yanmaga ʿāşıḳları gelmiş cemāli şevḳıne / Nite kim **pervāneler** şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 2). [pervāneler,]*

Cān virür ʿaşıḳlaruñ şemʿ-i cemālüñ göricek / Nite kim **pervāneler** şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 2). [pervāneler,]*

pervāne-ṣıfat: *Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi.*

Pervāne-ṣıfat cānı Muḥibbī oda yakdı / Ġāyet bugün şākirem ol nāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [pervāne-ṣıfat,]*

Yüri dīvāne göñül kākül-i cānāna degin / Yüri **pervāne-ṣıfat** āteş-i sūzāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 1). [pervāne-ṣıfat,]*

Bülbül gibi ʿışḳ eri itmez şikāyeti / **Pervāne-ṣıfat** yanubanı döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 3). [pervāne-ṣıfat,]*

pervāne-veş: *Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi.*

Gözleri dil almaga almış eline ok u ya / ʿĀşıḳ iseñ yan cemāli şemʿine **pervāne-veş** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 2). [pervāne-veş,]*

Şemʿ-i ḥüsnüñ ḳadrini bilmez hevādār olmayan / Sūz-ı ʿışḳı añlamaz **pervāne-veş** nār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [pervāne-veş,]*

Yandı maḥv oldı Muḥibbī şemʿine **pervāne-veş** / Andan ummañ dōstlar şimden girü nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [pervāne-veş,]*

Yanar firāḳuñ odına cān bülbüli **pervāne-veş** / Yansa Muḥibbī tañ mıdur ol laʿl-i āteş-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [pervāne-veş,]*

Görüp cemāl-i şemʿüñ **pervāne-veş** Muḥibbī / Zülfüñ şebinde her dem yanar o nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [pervāne-veş,]*

Yaksa maḥv itse beni **pervāne-veş** şemʿ-i cemāl / Karşusında bülbül-āsā murġ-ı dil zār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [pervāne-veş,]*

İtmez Muḥibbī ʿışḳ eri bülbül gibi güle / **Pervāne-veş** yanup yakılup döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [pervāne-veş,]*

Cemālüñ şemʿine **pervāne-veş** ko / Yanarsam itmeyem ol nāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 4). [pervāne-veş,]*

pervāz idicek: *Uçmak, uçuş.*

Himmetüm bāzı hümā ḳaṣdına **pervāz idicek** / Takayım ayagına nālemi ben zil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [pervāz idicek, -icek]*

pervāz idüp: *Uçmak, uçuş.*

Ḳāf-ı ḳurbet bu göñül Sīmurġ'ına olmaz mekān / Bāl açup **pervāz idüp** bu āşiyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [pervāz idüp, -üp]*

perverde: *Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.*

Feṭḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi kim derd ü belā ile ezel **perverdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [perverdesin, -sin]*

perverde eyledi: *Beslemek, büyütmek, yetiştirmek.*

Süd ü şekkerle meger eyledi perverde seni / Bilmek içün dilā gel soralum dāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [perverde eyledi, -di]*

perverdigār: *Bütün yaratıkları besleyen ve yetiştiren Allah.*

Gel dirīġ itme Muḥibbī'den zekāt-ı ḥüsnüñi / Saña bu ḥüsni viren **Perverdigār'uñ** ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [perverdigār'uñ, -uñ]*

Günāhı çok velī kesmez ümidin / Muḥibbī sıgınur **Perverdigār'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 5). [perverdigār'a, -a]*

pes: *Şaşkınlık belirten söz. II Şaşılır ki.*

Nālesi eflāke irdi bu Muḥibbī ḫastanuñ / **Pes** nedendür gūşuña girmez senüñ iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [pes,]*

pes: *"İmdi, o halde, öyle ise" anlamlarında edat.*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den yakar çünki çerāġ / Ehl-i naẓmuñ arasında **pes** neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [pes,]*

Göñlin alınca Muḥibbī'ye vefā gösterüp āh / **Pes** neden soñra dönüp cevr[i] fırāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [pes,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm **pes** kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [pes,]*

Derd ü ġamdan ġayrı yokdur ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm **pes** kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [pes,]*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi **pes** n'ola ḥālüm böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [pes,]*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / **Pes** ne içün getüreyim derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 4). [pes,]*

Bildüm ki ṭābīb-i dil [ü] cānsın seni taḥḳiḳ / **Pes** itmeyesin derdüme tīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 2). [pes,]*

peşīmān: *Far. Yaptığı işten keşki yapmayaydım diye nedamet hisseden, nadim. peşîmânî: Pişmanlık.*

Döner cefāya başlar soñra olur **peşīmān** / Mihr ü vefāyı evvel idüp alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [peşīmān,]*

peşīmān: *Pişman.*

Peşīmāndur meger ẓulmına zülfüñ / Nedāmetden komışdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 2). [peşīmāndur, -dur]*

peşīmān olasın: *Pişman olmak, yapılan bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.*

Ḥüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa cevr itmegi ko / Bir işi işleme kim soñra **peşīmān olasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [peşīmān olasın, -asın]*

peydā eyleyen: *Ortaya çıkarmak, aşikar etmek.*

ʿIşḳ mıdur eyleyen tīr-i belāya cān siper / İy Muḥib derd ü belā sīnemde **peydā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [peydā eyleyen, -yen]*

peyġām-ı yārı: *Yarin, sevgilinin haberi.*

İy ṣabā **peyġām-ı yārı** gel getür bu ḫastaya / Kim feraḥ olsun eger dirseñ dil ü cān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 4). [peyġām-ı yārı, -ı]*

peykân: *Far. Ok temreni.*

Bu Muḥibbī dem-be-dem ḫūn-ı cigerle bisleyüp / Ḥāṣıl itdi sīnede tīrüñle **peykān** cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [peykān,]*

peyk-i ecel: *Ecel habercisi II Azrail.*

Getürür **peyk-i ecel** san baña rıḥlet nāmesin / Her kaçan ẓāhir olur ḫaddinde ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [peyk-i ecel,]*

peymāna durmaz: *Yemine durmak, yemin etmek.*

Güzeller ʿahd ider **peymāna durmaz** / İdüp sen ʿahd ü peymānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 2). [peymāna durmaz, -maz]*

peymāne: *Far. Kadeh.*

Laʿl-i nābuñdur düşüren gönlümi **peymāneye** / Varmasam gönlüm gözüm açılmaya meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [peymāneye, -y, -e]*

peymāne: *Kadeh.*

Lebleriüñe beñzedügiyçün senüñ iy māh-rū / Raġbet eyler bu Muḥibbī dem-be-dem **peymāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [peymāneye, -ye]*

peymāne: *Büyük kadeh (İçi şarap dolu kadeh bağlamında).*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] müdām / İçelüm nūş idelüm tā tola **peymāne** degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [peymāne,]*

peymāne: *Büyük kadeh, şarap bardağı.*

Her kişiyi söyledür ʿaḳluñ mihengi bādedür / ʿAhd ü peymān gözleyen alsun ḫaber **peymāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 2). [peymāneden, -den]*

Feyżin Muḥibbī bir iki **peymāneden** bulup / Şeyḫ-i şehir ayırmadı çekdi basdı çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [peymāneden, -den]*

peymāne: *Kadeh II şarap.*

Ḫūn-ıla yine toptoludur sāġar-ı çeşmüm / Nūş eyle dilā içmege **peymāne** gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [peymāne,]*

peymāne: *Büyük kadeh, şarap bardağı.*

Devr-i gülde iy Muḥibbī al ele **peymāneyi** / Furṣatı fevt itme żāyiʿ kılma ʿömrüñ bir demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [peymāneyi,]*

Sāḳī-i devrān elinden tolmadan **peymānemüz** / İçelüm peymāneyi evvel bahāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [peymānemüz, -müz]*

Sāḳī-i devrān elinden tolmadan peymānemüz / İçelüm **peymāneyi** evvel bahāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [peymāneyi,]*

peymāne eyledüm: *Kadeh haline getirmek.*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil nūş itmege yārān ile / Gözlerümden eyledüm ol meclise peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [peymāne eyledüm, -düm]*

pez̲īr olmaz: *İlacı olmak.*

Derdüm benüm dermān-durur çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz pez̲īr baña ʿilāc sen fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [pez̲īr olmaz, -maz]*

pīç-e-pīç idüp: *Kıvrım kıvrım etmek.*

Ele aldum **pīç-e-pīç idüp** kemend-i āhumı / Umaram ṣayd eyleyem ol gözleri āhūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 2). [pīç-e-pīç idüp, -üp]*

pīl-i tenān: *Fil tenli.*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı dime sakın / İy Muḥibbī kaldı ʿāciz çekmede **pīl-i tenān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [pīl-i tenān, --i]*

pilten: *Şehnâme kahramanı Zâloğlu Rüstem'in lakabı .*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun / Sor baña çekmez anı ger Zāl u Rüstem **pīlten** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [pīlten,]*

pinhān eyleyem: *Gizlemek.*

Dilerem eyleyem ʿışḳumı pinhān / Komaz ẓāhir ider bu çehre saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 2). [pinhān eyleyem,]*

pinhān eyleyüben: *Saklamak, gizlemek.*

Şemʿ-i ruḫuñı eyleyüben zülf-ile pinhān / Pervāne dili yakmaya ol nār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 4). [pinhān eyleyüben, -yüben]*

pinhān eyleyüp: *Saklamak, gizlemek.*

Gösterüp evvel yüzüñi soñra **pinhān eyleyüp** / Derde ugradup beni endūhnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 2). [pinhān eyleyüp, -yüp]*

pinhān imiş: *Gizli, saklı.*

Şuʿle-i āhum ile yandı semā ile zemīn / Nār-ı ʿışḳ **pinhān imiş** gör bir avuç ḫāşākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 2). [pinhān imiş,]*

pinhān kılmak: *Gizlemek, saklamak, görünmez hale getirmek.*

Sırr-ı ʿışḳı saklayam didükçe ẓāhir olur āh / Hīç olur mı āteşi **pinhān kılmak** kāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [pinhān kılmak, -mak]*

pīr ü cevān: *Ihtiyar ve genç.*

Farḳ eylemez ʿāşıḳ **pīr ü cevān** dimez / ʿIşḳuñ budur ḥāli ezel şeyḫ ü şāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [pīr ü cevān,]*

pīr ü cevāna: *Yaşlı ve genç II herkes.*

Yüzüñ ʿarż eyledüñ ḫalḳ-ı cihāna / Bırakduñ fitneler **pīr ü cevāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 1). [pīr ü cevāna, -a]*

pīr ü cüvāna: *Yaşlı ve genç, herkes.*

Geçer sulṭān-ı ʿışḳuñ hükmi cārī / Tefāvüt eylemez **pīr ü cüvāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 3). [pīr ü cüvāna, -a]*

pīrāhen: *Gömlek.*

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer / Yūsuf'uñ **pīrāhenin** būyın götür Yaʿḳūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [pīrāhenin, -in]*

Vuṣlat içre n'ideyim āh bana mānīʿ olur / Cānum üzre bu tenüm beñzede **pīrāhenüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [pīrāhenüme, -üm, -e]*

pīrāye: *Bezek, süs.*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin çarḫa sabā çıkarıcek / Süreler anı melā'ik yüzi **pīrāyesine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [pīrāyesine, -si, -ne]*

pīrehen: *Gömlek.*

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak **pīrehen** / Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [pīrehen,]*

Menʿ ider vuṣlat deminde vāmını / Arada çāk ola tīzcek **pīrehen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 2). [pīrehen,]*

Çāk itdi **pīrehen** gül ʿālem cināna döndi / Bu mevsim içre kimdür tutmaya elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [pīrehen,]*

Araya girse eger vuṣlat deminde **pīrehen** / Tañlaram ol dem hemān-dem **pīrehen** çāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [pīrehen,]*

Araya girse eger vuṣlat deminde **pīrehen** / Tañlaram ol dem hemān-dem **pīrehen** çāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [pīrehen,]*

Sīne çāk itdüm beni sanma ki ancak **pīrehen** / Dōstum şevḳuñ görindi sīne-i ṣad çākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [pīrehen,]*

Ruḫları şevḳıne itdüm **pīrehen** gül gibi çāk / Göz yaşın daḫı revān itdüm ben ol serv-i ḳade *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [pīrehen,]*

pīrehen: *Gömlek.*

Pīrehensüz kuçmışam ol māhı didüm dil didi / Belki düşüñdür Muḥibbī ḫayr ola gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 5). [pīrehensüz, -süz]*

pīrehen: *Gömlek II maddi varlık.*

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk tā dāmen / Baña māniʿ olur vuṣlat deminde **pīrehensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [pīrehensin, -sin]*

pīrehen: *Gömlek (Hz. Yakub ile Hz. Yusuf kıssasına telmihte bulunuluyor).*

Rūşen idegör gözlerümi **pīrehenüñle** / Bu ʿāṣıḳı iy Yūsuf-ı Kenʿān'um unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 4). [pīrehenüñle, -üñle]*

pīre-zen: *İhtiyar kadın, kocakarı (dünya bağlamında).*

İy Muḥibbī umma dünyādan vefā / Kime itmişdir vefā bu **pīre-zen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [pīre-zen,]*

pīr-i muġān: *Meyhaneci II Sevgili.*

Yüz sürüp **pīr-i muġān** ḫıdmetine tutma sakın / Ḫānḳāh içre varup zāhid-i mekkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 5). [pīr-i muġān,]*

pīş: *Ön.*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl / **Pīş-i** mā cām-ı Cem ü ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [pīş-i,]*

pīşe kıldum: *İş, kar haline getirmek, meşgul olmak.*

Saçuñ girihlerini kıldum egerçi pīşe / Çözilmedi çalışdum tā urmayınca dişe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 1). [pīşe kıldum, -dum]*

piyāle: *İçki kadehi, şarap kadehi.*

Leb-i dilber mi yigdür ya **piyāle** / Yañagı rengi mi yig yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [piyāle,]*

pul pul olmışdur: *Pul pul olmak.*

Muḥibbī **pul pul olmışdur** ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle / Maḥabbet baḥrına girdüm görinsem tañ mı māhī ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [pul pul olmışdur, -mışdur]*

pūlād: *Çelik II Sevgili.*

Niçe yıldur eylemez bārān-ı dil te'sīr aña / Şöyle beñzer iy dil-i cānāne sen **pūlādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 3). [pūlādsın, -sın]*

pūlād idesin: *Çelik hâline getirmek.*

Ġamzesi yāruñ geçer hīç nesne yok ḥāyil aña / Fā'ide itmez eger sīneñde **pūlād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [pūlād idesin, -esin]*

pūlād u mermerden: *Mermer ve çelik.*

Dilā saʿy-ile dildāruñ ne mümkin ḳalbine girmek / Bilürsin göñli katıdur anuñ **pūlād u mermerden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [pūlād u mermerden, -den]*

pullar dizmişem: *Tavla taşını dizmek.*

Sīnem üzre lāle gibi dāġ-ı ḥasret yakmışam / Sanki **pullar dizmişem** bir taḫta-i nerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 2). [pullar dizmişem,]*

pür: *Çok, dolu, pek çok.*

Yürek **pür** āteş-i ḥasret akar ḫūn-ı ciger gözden / Didiler ʿayn-ı cārīdür bu çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [pür,]*

pür: *Bütün.*

Seḫāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün dehri cihān **pür** āfītāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [pür,]*

pür: *Bir yerde sayıca çok, dolu.*

Pür dil ġam-ıla cān-ıla hem oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [pür,]*

pür: *Çok fazla.*

ʿIşḳuñ rehine girdüm **pür** seng-i ḫāra gördüm / Bildüm küşāde yazuk āh olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [pür,]*

pür: *Çok fazla, dolu.*

Ḫūn-ı dilden elde **pürdür** çünki çeşmüm sāġarı / İçerem ol serv-ḳad çeşmi ḫumāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 2). [pürdür, -dür]*

pür ḥarāret: *Sıcaklık ile dolu, sımsıcak.*

Pür ḥarāret cān u dil ġāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerümden ol sebebdendür akar deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [pür ḥarāret,]*

pür itdi: *Kaplamak.*

Dimāġın ʿālemüñ **pür itdi** zülfüñ / Ḫıṭā'da var mı böyle müşg-i āhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 4). [pür itdi, -di]*

pür itmeye: *Kaplamak.*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya şebīh / Dem mi var ḫūn-ıla **pür itmeye** çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [pür itmeye, -ye]*

pür naḳş: *Nakış dolu.*

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ eşkālini / Döndü Āẕer deyrine **pür naḳş** bir büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [pür naḳş,]*

pür nevā: *Durmaksızın.*

Maḥabbet bendini bir bir göñül barmagına bagla / Fiġān itsün belā bezminde ney-veş **pür nevā** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 3). [pür nevā,]*

pür şerer-olmış: *Çok ateş saçan.*

Sīne ʿışḳı āteşiyle **pür şerer-olmış** yatur / Cān u dil fikr-i lebiyle kaldılar efkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 4). [pür şerer-olmış, - olmış]*

pür-günāh: *Çok günah işlemiş olan, günahkar.*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla āh itmek / Beni ḳatl eylegil sorma ki başdan **pür-günāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [pür-günāham, --am]*

pür-ḫāl: *Kederli.*

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ bebridür / Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla **pür-ḫālem** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [pür-ḫālem, -em]*

pür-melāl: *Gam ve kederle dolu.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ ḳanı devlet bu ġamla **pür-melālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [pür-melālam, -am]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı ṭāliʿ kanı devlet bu ġamla **pür-melālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [pür-melālam, -am]*

pür-nükte: *Nükteli, ince manalı.*

Bu Muḥibbī söyledi **pür-nükte** bir şīrīn ġazel / Her kim anuñ fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [pür-nükte,]*

pūte-i hicre: *Ayrılık kabı.* || *Ayrılık potası.*

Pūte-i hicre yanup dil niçe ḳāl oldugını / Bilmek isterseñ eger sīm-ile zerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [pūte-i hicre, -e]*

R

rā: *(Ar.) Arap alfabesinde (ر) harfinin adı. II.Sevgilinin kaşı.*

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler / Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu **rālara** *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [rālara, -lar, -a]*

Kaşlarına **rā** didüm **rā** ehli rāyum gördiler / Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [rā,]*

rā ehli: *Ra ehli.*

Kaşlarına rā didüm **rā ehli** rāyum gördiler / Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [rā ehli, -um]*

rabbü'l-ʿālemīn: *Âlemlerin Rabb'ı olan Allah.*

Niçe gül niçe benefşe bunca türlü lāleler / Gör niçe ḫalḳ eylemiş bunları **Rabbü'l-ʿālemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 5). [rabbü'l-ʿālemīn,]*

Muḥibb olduñ çü **Rabbü'l-ʿālemīne** / Şefāʿat senden umar bu kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 1). [rabbü'l-ʿālemīne, -e]*

Ẓāhir oldı kün didüñ bir dem semā[v]ātla zemīn / Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad saña **Rabbü'l-ʿālemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [rabbü'l-ʿālemīn,]*

rāciḥ: *Daha üstün, değerli olma.*

Cennet-i kūyında gördüm seyr ider ol dilberi / Gözlerüme didi dil **rāciḥ** görinür ḫūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [rāciḥ,]*

rāciḥ gelür: *Daha üstün gelmek, ağır basmak.*

Baña nā-mihr olduguñ mihr itmeden **rāciḥ gelür** / Derd-ile ḫōş olmışam nā-ḫōş dermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 2). [rāciḥ gelür, -ür]*

raʿd: *Gök gürlemesi, gök gürültüsü.*

Nāle **raʿd** u āhum oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [raʿd,]*

raʿd-veş: *Gök gürlemesi gibi.*

Tāze sebz olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni / **Raʿd-veş** āh eyleyüp nīsān-ı bārān-dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [raʿd-veş,]*

rāfiżī: *Hz. Ebû Bekir, Ömer ve Osman'ın hilâfetlerini kabul etmeyen Şiî fırkası.*

Ḫāricīler üstine dest-i ḳażādan bir okam / **Rāfiżīler** ḳaṣdına şemşīr-i ḳattālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [rāfiżīler, -ler]*

raġbet: *Arzu, meyil, teveccüh ‖ itibar.*

Yāruñ görüp **rāgbetini** tīr ü kemāna / Sīnemde aña eyledüm dili nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 1). [rāgbetini, -i, -n, -i]*

raġbet: *Arzu, meyil, itibar, değer.*

Dilā ẓāhir olaldan būy-ı zülfi / Komadı **rağbeti** müşg-i Tatāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 4). [rağbeti, -i]*

raġbet eyler: *Rağbet etmek, ilgi göstermek.*

Lebleriüñe beñzedügiyçün senüñ iy māh-rū / **Raġbet eyler** bu Muḥibbī dem-be-dem peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [raġbet eyler,]*

rāh: *Yol, iz; meslek, uğraşı II aşk yolu; âşıklık.*

İy muʿallim yāra taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / Līk göstermedüñ aña cefādan özge **rāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [rāh,]*

rāh: *Yol, istikamet.*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup aña dil baglama / Ugraya niçe ʿadem mülkine yokdur āna **rāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [rāh,]*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz aña **rāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [rāh,]*

Zülfi hevāsı ṭūl-i emeldür başumda āh / Kıldum ṭaleb velīk bulımadum aña **rāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [rāh,]*

rāh: *Yol / istikamet.*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki çok gördüm o **rāhı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [rāhı, -ı]*

rāh eyleyüp: *Yol açmak veya sağlamak.*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ dili oldı zebūn / Dīdeler **rāh eyleyüp** durmaz akar san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [rāh eyleyüp, -yüp]*

rāh tuta: *Yönelmek.*

Yarın ki ṣāliḥān ʿamel ʿarżın ideler / Şādān olup cennete her biri tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [rāh tuta,]*

rāh üzre: *Yol üstünde.*

İtdüm egerçi her yañadan cüst ü cū anı / **Rāh üzre** düşüp kaldum ayakdan bile bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 2). [rāh üzre,]*

rāḥat: *Ferahlık.*

Her ne zaḥmet kim gele andan bañа **rāḥat** gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [rāḥat,]*

rāhat olam: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

Didügüm **rāhat olam** aldanmayam dünyā saña / Didi dünyā niçeleri aldayan Zāl'am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [rāhat olam, -am]*

rāḥat olup: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / **Rāḥat olup** dil diye gel zaḥma merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [rāḥat olup, -up]*

rāhat olur: *Huzurlu olmak.*

İy Muḥibbī işigin ara saʿādet bulasın / Ẓıll-ı Ḥaḳ'dur irişen **rāhat olur** sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 6). [rāhat olur,]*

rāh-ı ḥacda: *Hac yolu.*

Ḥarīr olsa ne tañ ḫār-ı muġaylān / Şular kim pā koyalar **rāh-ı ḥacda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 2). [rāh-ı ḥacda, -da]*

rāh-ı ḫaṭarnākde: *Tehlikelerle dolu yol.*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine reh-zen gibi / Añlamam dil kurtıla ol **rāh-ı ḫaṭarnākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [rāh-ı ḫaṭarnākde, -de]*

rāh-ı ḫūbān: *Güzeller yoluna.*

Yüzüm ḫāk eyledüm ben **rāh-ı ḫūbān** / Umaram pā koya ol şāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 1). [rāh-ı ḫūbān,]*

Benüm varum bu ancak baş u cāndur / Komışam çokdan anı **rāh-ı ḫūbān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [rāh-ı ḫūbān,]*

rāh-ı ʿışḳında: *Aşk yolu.*

İremezsin ol boyı servüñ Muḥibbī pāyına / **Rāh-ı ʿışḳında** eger eşk-ile Ceyḫūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 5). [rāh-ı ʿışḳında, -ında]*

rāh-ı ʿışḳuñda: *Aşk yolu.*

Rāh-ı ʿışḳuñda Muḥibbī cān virürse ġam degül / Niçeler kaldı taḥassür irmedi bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [rāh-ı ʿışḳuñda, -uñda]*

rāh-ı kecde: *Yanlış yol.*

Ṭarīḳ-i müstaḳīmi koma elden / Sakın lillāhi olma **rāh-ı kecde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 3). [rāh-ı kecde, -de]*

rāh-ı kūyuñda: *Sevgilinin mahallesinin yolu.*

Rāh-ı kūyuñda yürür bir laḥẓa ārām eylemez / Bu Muḥibbī'dür ġamuñ kendüye yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [rāh-ı kūyuñda, -da]*

rāh-ı muġānı: *Meyhane yolu.*

Yine vaḳt oldı alam **rāh-ı muġānı** elüme / Komayam nūş idem ol rıṭl-ı girānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [rāh-ı muġānı, -ı]*

rāh-ı ṣavāb: *Doğru yol, sevap yolu.*

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān didüm / İy şeyḫ-i şehr baña di **rāh-ı ṣavāb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [rāh-ı ṣavāb,]*

rāh-ı taḥḳīḳ: *Araştırma inceleme yolu; doğru yol.*

Oldum muḳır günāha itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / Göstere **rāh-ı taḥḳīḳ** [kim] bu yoldan azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [rāh-ı taḥḳīḳ,]*

rāh-ı ṭalebden: *İstek yolu. Arzulanan şeye ulaşmak için gidilen veya tutulan yol.*

Virmedi **rāh-ı ṭalebden** çünki hīç bir kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil saña yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [rāh-ı ṭalebden, -den]*

rāh-ı vefā üzre: *Vefa yolunda.*

İy gönül **rāh-ı vefā üzre** kaçan ḫāk olasın / Umaram ki yücelüp ḳadr-ile eflāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 1). [rāh-ı vefā üzre,]*

raḥm: *Ar. Merhamet.*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ **raḥmı** var / Bu benüm baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [raḥmı, -ı]*

raḥm: *Acıma, esirgeme, merhamet etme.*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme / Dāmına düşdüñ anun **raḥm** umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [raḥm,]*

Raḥm umarsın iy göñül sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [raḥm,]*

raḥm eyle: *Merhamet etmek, acımak.*

Baña **raḥm eyle** dirsem ol cefā-ḫū / İder cevr ü cefāsını ziyāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 3). [raḥm eyle,]*

Gözüm yaşı tuġyān ider iy Yūsuf-ı Mıṣrī / **Raḥm eyle** baña yoksa kalursın Nīl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [raḥm eyle,]*

Dāmānı elümde vü girībanum elinde / **Raḥm eyle** didüm yār-ı cefakâra sevişme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [raḥm eyle,]*

raḥm eylemedi: *Merhamet etmek, acımak.*

Hicr içre çeküp cevr ü cefā eyledüm gile / **Raḥm eylemedi** kimse gelüp yaşumı sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 1). [raḥm eylemedi, -medi]*

raḥm eylemedi: *Merhamet etmek, acımak.*

Kalmadı yüzüm vara gele yār işigine / **Raḥm eylemedi** şerm ide dirdüm bu yüzümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 4). [raḥm eylemedi,]*

raḥm ide: *Acımak, merhamet göstermek.*

Çeşmi tīġ almış ele bu nātüvānuñ ḳaṣdına / Yig degül mi **raḥm ide** ġālib olan maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [raḥm ide,]*

Görmemişler hergiz **raḥm ide** cānān kimseye / İtdügin işidmemişler derde dermān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 1). [raḥm ide,]*

raḥm iderdi: *Acımak, merhamet göstermek.*

Gözüm yaşına baksa **raḥm iderdi** / Güzeller māyil olur çünki sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 5). [raḥm iderdi, -erdi]*

rāḥm idesin: *Merhamet göstermek.*

Çekerem cevr ü cefāñı bu ümīde dōstum / Bir gün ola ḥālüme bakup baña **rāḥm idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [rāḥm idesin, -esin]*

raḥm idüp: *Acımak, merhamet göstermek.*

Niçe yıllar-durur bālin idindüm daş işigini / Dimedi **raḥm idüp** bir gün ʿaceb miskīn ne yirdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 4). [raḥm idüp, -üp]*

raḥm idüp: *Acımak, merhamet göstermek.*

Cevr ider baña raḳībe **raḥm idüp** / Bagrı niçe ʿāşıḳuñ baş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [raḥm idüp,]*

raḥm itme: *Merhamet etmemek, affetmemek, şefkat göstermemek.*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem nūş eyleyüp **raḥm itme** / İy gözi mestāne sensin iy gözi mestāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [raḥm itme,]*

raḥm itmege: *Merhamette bulunmak.*

Şāh-ı ʿālemdür bugün ʿāşıḳlara **raḥm itmege** / Tāc-ı zer başına egmiş şāh-ı devrāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 4). [raḥm itmege, -ge]*

raḥm itmeye: *Merhamet etmemek, affetmemek, şefkat göstermemek.*

Her kim ki benüm ḥālüme **raḥm itmeye** iy dōst / Ḥaḳ'dan dilerem ḥālini benden beter olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 2). [raḥm itmeye, -ye]*

raḥm kılmazsın: *Merhamet etmek, acımak.*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī **raḥm kılmazsın** aña / İy vefāsı yok nedür bunca teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [raḥm kılmazsın, -zsın]*

raḥm umma: *Rahmet umma.*

Ġamzesi cellāddur elinde tīġ u deşnesi / Teşnedür kanuña **raḥm umma** sen ol ḫūn-ḫ∨ārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [raḥm umma, -ma]*

raḥmet: *Acıma, esirgeme, koruma, yargılama.*

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk **raḥmetüñ** / Çün yol azmış kullara sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [raḥmetüñ, -üñ]*

raḥmet: *(Allah'ın) rahmeti, esirgemesi, acıması.*

Ḫudāyā cānı **raḥmetden** ayırma / Bi-ḥaḳḳı ḥürmet-i Ṭāhā vü Yāsīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 2). [raḥmetden, -den]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī ġazellerin / **Raḥmet** aña ki raḥmet-ile bir duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [raḥmet,]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī şiʿrini / **Raḥmet** aña raḥmet ile ger duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [raḥmet,]*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī şiʿrini / Raḥmet aña **raḥmet** ile ger duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [raḥmet,]*

raḥmet: *Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma, bağışlama, lütuf ve merhameti.*

Her kim okursa uşbu Muḥibbī ġazellerin / Raḥmet aña ki **raḥmet-ile** bir duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [raḥmet-ile, -ile]*

raḥmet i maʿbūd'dan: *Yaradanın rahmeti.*

Bilürem çokdur günāhum başdan aşmışdur velī / Kesmezem līk ümīẕüm **raḥmet i Maʿbūd'dan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 6). [raḥmet i maʿbūd'dan, -'dan]*

raḥmet suyıyla: *Esirgeme suyu, bağışlama suyu.*

Ol bir kerīmdür umaram maḥż-ı luṭf idüp / **Raḥmet suyıyla** yuya yüzüm olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [raḥmet suyıyla, -yla]*

raḥmete'l-li ʿālemīn: *Bütün âlemlere rahmet olan Hz. Muhammed.*

Evvel āḫir bu Muḥibbī senden umar maġfiret / İki ʿālemde çü sensin **raḥmete'l-li ʿālemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [raḥmete'l-li ʿālemīn,]*

raḥmeten lil-ʿālemīn: *Alemlere rahmet (Hz. Muhammed).*

Cürmi çok olsa günāhuñ ġam yime / Çünki oldur **raḥmeten lil-ʿālemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 8). [raḥmeten lil-ʿālemīn,]*

raḳīb: *Rakip II. Düşman.*

Güneş ruḫsārını yāruñ göz açup görmege dirsem / Bulut gibi ara yirde girüp olur **raḳībüm** āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [raḳībüm,]*

raḳīb: *Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri // Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse, şey.*

Gel **raḳībā** yārı iḍlāl eyleme / Bu cihānuñ çünki sen şeyṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 5). [raḳībā, -a]*

raḳīb: *Sevgili ile âşığın görüşmesini engelleyen canlı veya cansız her şey. II Düşman.*

Raḳībüñden Muḥibbī iḫtirāz it / Degüldür iʿtimād itmek Yehūd'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 6). [raḳībüñden, -üñ, -den]*

raḳīb: *Ağyar, gayr.*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü **raḳībüñ** āşinā / Bu meseldür dōstum hīç ḫayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [raḳībüñ, -üñ]*

Beni kūyuña vardukça **raḳībüñ** menʿ ider dāyim / Dilegüm budur ugrasun anı Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [raḳībüñ, -üñ]*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [raḳībüñ, -üñ]*

İlāhī dilerem bī-dīn **raḳībüñ** / İşidmeyem anuñ adın kem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 4). [raḳībüñ, -üñ]*

Muḥibbī redd olup maḥrem **raḳībüñ** / Katuñda bir seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 5). [raḳībüñ, -üñ]*

raḳīb: *Ağyar.*

Raḳībe meyl idüp cānā bana ẓulm u sitem kılma / Kaçan āh eyleye muẓlim muḳarrer kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [raḳībe, -e]*

Bu Muḥibbī var iken cānā **raḳībe** virme yüz / Degme bir nā-merdi tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [raḳībe, -e]*

raḳīb: *Ağyar, gayr.*

Olur **raḳīb** mānīʿ kūyuña varabilmem / Ḥaḳ'dan budur murādum hem göreyim ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [raḳīb,]*

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş **raḳīb** / Sümme vallāhi yalandur dōstum tek sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [raḳīb,]*

raḳīb: *Ağyar, gayr.*

Hīç revā mı yād idüp her dem **raḳībi** yād ide / Niçe yıldur añmaya bu ʿāşıḳ-ı dīrīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [raḳībi, -i]*

İdüp redd ʿāşıḳı maḳbūl **raḳībi** / Revā mı uyasın sen ol le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [raḳībi, -i]*

raḳīb: *(Ar. reḳābet "gözetmek, beklemek"ten raḳib) 1. Aynı şeyi elde etmek isteyenlerden, aynı amaca varmak için uğraşanlardan her biri.*

Āsitānuñda kaçan göre Muḥibbī'yi **raḳīb** / Hīç olur mı ki ḥased aña ḥasīd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 5). [raḳīb,]*

raḳīb: *Âşığın sevgiliye ulaşmasını engelleyen fitneci, hilekâr kimse.*

Cevr ider baña **raḳībe** raḥm idüp / Bagrı niçe ʿāşıḳuñ baş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 3). [raḳībe, -e]*

raḳīb sözine: *Uğursuz rakibin sözüyle hareket etmek.*

Ḳabūlümdür gelen senden cefālar / Hemān tek sen **raḳīb sözine** uyma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 4). [raḳīb sözine, -ne]*

raḳīb-i bed-nihāda: *Kötü yaradılışlı rakip.*

Muḥibbī terk-i cān itmez dir-imiş / İnanduñ ol **raḳīb-i bed-nihāda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 5). [raḳīb-i bed-nihāda, -a]*

raḳīb-i ehremen: *Şeytan rakip.*

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez kaçar / Līk hīç gitmez yanından ol **raḳīb-i Ehremen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [raḳīb-i ehremen,]*

raḳīb-i kāfiri: *Kafir rakip, suçlu, günahkar rakip; sevgiliyi aşıktan ayırma suçunu işlemiş olan, merhametsiz ve imansız rakip.*

Yār işiginde koma öldür **raḳīb-i kāfiri** / Tīġuñı tā ʿarş üzre iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [raḳīb-i kāfiri, -i]*

raḳībi kelb-i: *Köpek rakip.*

Raḳībi kelb-i kūyuñ sandum evvel / Didüm bīgāne[ler] āḫir olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 9). [raḳībi kelb-i, --i-uñ]*

raḳīb-i següñ: *Köpek rakip.*

Yāra dimiş ki cānını senden dirīġ ider / Eyleñ naẓar **raḳīb-i següñ** iftirāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 2). [raḳīb-i següñ, -üñ]*

raḳīb-ile: *Ağyar, gayr.*

Raḳīb-ile ider olʿışḳ bāzı / Benüm ḥālüm aña olmadı rūşen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 4). [raḳīb-ile,]*

raḳṣa girüp: *Dans etmek.*

Mest oldı yine **raḳṣa girüp** bād-ıla oynar / Hīç öyküne mi ṭurra-i dildāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [raḳṣa girüp,]*

raḳīb: *Aşığın rakibi.*

Raḳībi terk kılmak fikrin itdüñ / Ne ḥācet ḫayr işe istiḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 4). [raḳībi, -i]*

rām kılmışdur: *Boyun eğdirmek, itaat ettirmek.*

Serv gibi salınup serv-i revānumdur gelen / **Rām kılmışdur** beni ārām-ı cānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 1). [rām kılmışdur, -mışdur]*

rām olmaz: *Boyun eğmemek II itaat etmemek.*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil beyhūde renc / Sana **rām olmaz** perīdür degme efsūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [rām olmaz,]*

ramaḳ kaldı: *Bir şeyin olmasına çok az kalmak.*

İy ṭabīb-i dil iriş kim kaldı cāndan bir ramaḳ / Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [ramaḳ kaldı, -dı]*

raʿnā: *Güzel.*

Şāne eyle zülfüñe ḫüsn-ile **raʿnāsın** bugün / Sürme eyle çeşme çün bir rūy-ı zībāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [raʿnāsın, -sın]*

rāst: *Doğru, eğri olmayan, müstakim.*

Rāstī ḳāmetüñi gördüm eyā serv-i revāñ / Pāyuña gözlerümüñ yaşı revān oldı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [rāstī, -i]*

rāst: *Doğru.*

Fitne fenninde ser-āmed dir-isem kaşuña **rāst** / Baş koşar çünki şehā ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [rāst,]*

Benefşe **rāst** u zülf kec-rev gider / Tenüñdeki leṭāfet yāseminde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [rāst,]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

Kaşlarına rā didüm rā ehli **rāyum** gördiler / Her biri taḥsīn idüp baş egdiler bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [rāyum, -um]*

rāyegān: *Bedava, parasız; pek çok, pek bol.*

Muḥibbī **rāyegān** söz gevherini / Sakın virme bilen alur bahāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 5). [rāyegān,]*

Meclis içre bāde içdükde lebini **rāyegān** / Bu Muḥibbī reşk ider her laḥẓa her dem sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [rāyegān,]*

Ko ḥüsnüñi ʿāşıḳlaruñ kılsun temāşā **rāyegān** / Menʿ eyleyüp ol gülşene ḫaṭṭuñı bārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [rāyegān,]*

Geçilmez **rāyegān** derūn-ıdı ʿışḳ / Dil ü cānı virüben bāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 2). [rāyegān,]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür aña ʿarż iderem / Şiʿrini çün **rāyegān** virmedi Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [rāyegān,]*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin **rāyegān** / Kim aña ṭılsım olup zülfeyn[i] ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [rāyegān,]*

rāyegān: *Karşılıksız, bedelsiz, bedava.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara terk itmeyince cān u ser / Vuṣlat-ı cānān muḳarrer girmez ele **rāyegān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [rāyegān,]*

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd zümürrüd rīzesi / Yā sevād-ı müşgdür dökilmiş anda **rāyegān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [rāyegān,]*

Bulmak isterseñ eger cānān viṣālin iy göñül / **Rāyegān** girmez elüñe ḫarc kıl cān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 2). [rāyegān,]*

rāżı: *Hoşnut, memnun, rıza gösteren.*

Gönderüp derd ü elem hicr-ile öldürmek ise / **Rāżıyam** her ne gelürse baña cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 4). [rāżıyam, -y, -am]*

Bu Muḥibbī dilemez mihr ü vefāñı güzelüm / **Rāżıyam** beni cefā vü cevrüñle yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [rāżıyam, -y, -am]*

Ḳāniʿem bir loḳmaya dünyā naʿīminden n'olur / **Rāżıyam** bir ḫırḳaya dimem ki bī-şālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 5). [rāżıyam, -y, -am]*

Ger cefā sengini yagdursañ gökden **rāżıyam** / Her ne kim gökden yaga lā-büd ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [rāżıyam, -y, -am]*

Her ne gelürse mihr eger cevr **rāżıyam** / Sundum nigāra cān-ıla çün iḥtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [rāżıyam, -y, -am]*

Beni öldürsün yisünler beni kūyı itleri / **Rażıyam** tek baña bir gün dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [rażıyam, -y, -am]*

Rāżıyam bir gün öñürdi beni öldür güzelüm / Ger murāduñ beni hicrüñ ile öldürmek-ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 3). [rāżıyam, -y, -am]*

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra nişīn / **Rāżıyam** tek itleri gibi baña der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [rāżıyam, -y, -am]*

rāżı: *Hoşnut, memnun, kabullenmiş, rıza göstermiş (kimse). II Âşık.*

Yārdan her ne gelür derd ü belā zecr ü sitem / **Rāżıyuz** lā dimezüz tek bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [rāżıyuz, -y, -uz]*

rāz-ı nihāna: *Gizli sır.*

Kimdür ki anuñ noḳṭa lebinden ḫaber açа / Bīgāne kaçan vāḳıf ola **rāz-ı nihāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 2). [rāz-ı nihāna,]*

rebāb: *Kemençeye benzer eski bir saz.*

ʿĀşıḳa ḳānūndur çünki ezelden iñlemek / İñlesün sīnem benüm dönsün **rebābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [rebābuñ, -uñ]*

rebāb: *Rebab (sazı gibi inleyen).*

Çeng idelden Muḥibbī ḳāmetini / İñiler oldı çün **rebāb** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 5). [rebāb,]*

rebāb: *Gövdesi Hindistan cevizi kabuğundan yapılmış uzun saplı saz.*

Sakın aldanma cihān revnaḳına / Ḥāl diliyle saña dir **rebāb** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [rebāb,]*

redd: *Kabul etmeme, geri çevirme.*

Ḫıdmete geldi bu Muḥib kapuña / Anı **reddeyleme** ʻabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 6). [reddeyleme, -eyle, -me]*

redd eyleme: *Reddetme.*

Geldükçe ser-i kūyuña **redd eyleme** anı / Zīrā Kerīm yapmadı hīç kapu sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [redd eyleme,]*

redd idüp: *Geri çevirmek.*

İdüp redd ʿāşıḳı maḳbūl raḳībi / Revā mı uyasın sen ol le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [redd idüp,]*

redd idüp: *Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.*

Beni cellād ġamzeñ iki nīme / Ko kılsun **redd idüp** tek yüri dime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 1). [redd idüp,]*

redd olup: *Geri çevrilmemek, kabul edilmek.*

Muḥibbī **redd olup** maḥrem raḳībüñ / Katuñda bir seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 5). [redd olup, -up]*

reftār: *Far. Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.*

Seyre çıksañ ḳadd ü **reftārın** temāşā itmege / Gülşen içre servler baş kaldura dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [reftārın, -ın]*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar cūlar olup / Yüz sür ol serv-i sehī kürk-ile **reftāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [reftāra, -a]*

reftār: *Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.*

Anuñ-ıçun cū olup bu göz yaşı olur revān / İy boyı serv-i sehī **reftāruñ** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [reftāruñ, -uñ]*

Ġoncaya nāz ögredür her dem lebüñ güftārda / Serve taʿlīm ide bālā ḳadüñ **reftārda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [reftārda, -da]*

reftār: *Salınarak edalı yürüyüş.*

İder ṭāvūs-veş cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur / Gören **reftārını** eydür meger kebk-i deridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [reftārını, -ı, -n, -ı]*

reftār: *Salınarak edalı yürüyüş.*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten berg-i semensin sen / Yāḫūd nāz-ıla **reftāra** gelen serv-i çemensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [reftāra,]*

reh-güzer olsun: *Geçit, yol olmak, uğranılan mekan olmak.*

At ġamze okın sīneme dilden öte geçsün / Delsün cigerüm ġamzeler[ün] **reh-güzer olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 3). [reh-güzer olsun, -sun]*

reh-i ʿışḳa: *Aşk yolu.*

Dönilmez ben **reh-i ʿışḳa** yöneldüm / Duʿā-yı ḫayr kılsun baña yārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 3). [reh-i ʿışḳa, -a]*

rehn iderdüñ: *Bir mal vb. rehin olarak bırakmak, rehine koymak.*

Tāc u ḫırḳañ **rehn iderdüñ** zāhidā ḫumḫāneye / Bāde ile añlasañ mey-ḫōrlaruñ sen ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [rehn iderdüñ, -erdüñ]*

rehn itse: *Rehin vermek.*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār / Rind olan ger cāme **rehn itse** ʿaceb mi cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [rehn itse, -se]*

rehnine mey: *Şarap rehini.*

Ḫırḳamı ālūde-mey kılsam beni ʿayb eylemeñ / Bir ḳadeḥ mey rehnine göndermişem destārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 4). [rehnine mey,]*

reh-nümūn: *Yol gösteren, rehber.*

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk raḥmetüñ / Çün yol azmış kullara sensin İlāhī **reh-nümūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [reh-nümūn,]*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil saña yok **reh-nümūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [reh-nümūn,]*

reh-nümūn olduñ: *Rehberlik etmek, yol göstermek.*

İy göñül başdan beni sen çıkarursın ʿāḳıbet / Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ baña çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [reh-nümūn olduñ, -duñ]*

reh-zen gibi: *Eşkiya gibi.*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ yine **reh-zen gibi** / Añlamam dil kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [reh-zen gibi,]*

remmāl: *Remil döken, remilci.*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine sīnem levḥine / Kāyinātuñ ḥālini bilmekde **remmālam** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [remmālam, -am]*

remmāl: *Falcı.*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin **remmāl** olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [remmāl,]*

remmāl: *Remil döken, falcı.*

Taḫta-i sīnemde dökdüm çünki eşküm noḳṭasın / Kāyinātuñ ḫālini bilmekde **remmālem** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [remmālem, -em]*

remz: *Gizli işaret, belirti.*

Akıtdı gözümüñ yaşını dil ḥarāreti / Bu **remzi** yüri fehm idesin sor gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [remzi, -i]*

remz: *Gizli bir şekilde, gizlice.*

Giceyi güne degiş ḫaṭṭuña didi niçe kez / ʿĀrıżuñ **remz-ile** dir ʿanberi kāfūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 4). [remz-ile, -ile]*

Ḳalbüñe āh-ı Muḥibbī eylemez disem eser / Yār nāzük-ṭabʿdur **remz-ile** mermer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [remz-ile, -ile]*

Remz-ile derd-i dilin söyler bu göñlüm gūşına / Ṣad hezārān āferīn olsun anūn ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [remz-ile, -ile]*

renc: *Hasta.*

ʿIşḳ yolında ṣabır iden **rence** / İrişür ʿāḳıbet [ol] ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 1). [rence, -e]*

Ol Mesīḥī leb şifāsın **rencümüñ** bilür dile / Ola ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [rencümüñ, -ümüñ]*

renc: *Acı, sızı, sıkıntı.*

Yiter ḳatlüme tīr-i ġamzeñ āḫir / Nigārā destüñe gel virme **rence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [rence, -e]*

Sataşdum gerçi ʿışḳ içinde **rence** / Bi-ḥamdillāh irişdüm ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 1). [rence, -e]*

Bir gice eyleyesin menzilüme **rence** ḳadem / Dü cihānı götüri-virür-idüm ol şebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 4). [rence, -e]*

renc çekmegil: *Sıkıntı, ıstırap, eziyet çekmek.*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil beyhūde renc / Sana rām olmaz perīdür degme efsūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [renc çekmegil, -gil]*

rence ugradum: *Ağrı, sızı vermek; öfkelendirmek, kızdırmak II sıkıntıya uğratmak. Birini kötü, zor bir duruma düşürmek.*

Egerçi ugradum ʿışḳ içre rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm gizlü gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 1). [rence ugradum, -dum]*

renci çekdiler: *Zahmet çekmek.*

Şular kim çekdiler ʿālemde renci / İrüşür ol muḳarrer ʿālī gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 6). [renci çekdiler, -diler]*

reng: *Renk.*

Gözümüñ yaşı olup kana şebīh / Yüzümüñ **rengi** döndi nārence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 5). [rengi, -i]*

Leb-i dilber mi yigdür ya piyāle / Yañagı **rengi** mi yig yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [rengi, -i]*

reng içün: *Renk.*

Görüp cemāl-i çīnüñi naḳḳāşlar ḥayrān olup / Bu naḳşa dirler āferīn ḥācet degüldür **reng içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 5). [reng içün, - içün]*

reng-i ḫazān: *Sonbaharın rengi.*

Nāmeler āhum odından bagladı **reng-i ḫazān** / Eşk-i ḥasret birle yazdum ḥālümi dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [reng-i ḫazān,]*

reng-i ḫūn-ı ferhād: *Ferhad'ın ciğerinin rengi.*

Āsitān-ı Ḳaṣr-ı Şīrīn yapar-ısañ iy felek / Yig-durur sengini **reng-i ḫūn-ı Ferhād** idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 3). [reng-i ḫūn-ı ferhād,]*

reng-i kebūd: *Mavi rengi.*

Gökler olursa Muḥibbī tañ mıdur **reng-i kebūd** / Āteş-i dilden çıkan her dem duḫānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [reng-i kebūd,]*

reng-ile: *Renk ile.*

Gāh nārenci geyüp geh cāmesin al itdi yār / Odlara yakdı cihānı āh kim bu **reng-ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [reng-ile,]*

rengīn itdi: *Renkli hale getirmek. II Bir şeyler ekleyerek daha canlı hale getirmek.*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī daḫı rengīn / Kimse dimesün söz konabilmez sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [rengīn itdi, -di]*

reşk: *Kıskançlık.*

ʿİẕāruñ **reşk-i** rūy-ı gülʿiẕārān / Ġubāruñ tāc u taḫt-ı tācdārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 1). [reşk-i, --i]*

reşk eyleyüp: *Kıskanmak.*

ʻĀrıżuñı görüp gül gülşende iy perī-rū / **Reşk eyleyüp** özini eyledi pāre pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 3). [reşk eyleyüp,]*

reşk ide: *Kıskanmak.*

İy Muḥibbī yine söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / Cümle naẓm ehli görüp **reşk ide** bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [reşk ide,]*

reşk ide: *Kıskanmak.*

Salınup gülşene gel bendeñ ola serv-i sehī / Cilveler eyle görüp **reşk ide** ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [reşk ide,]*

reşk ideli: *Kıskanmak.*

Sipihr **reşk ideli** bezm-i ʿiyş-i şāmumuza / Bakar ḥased gözi ile ḳamer de cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [reşk ideli, -eli]*

reşk ider: *Kıskanmak.*

Meclis içre bāde içdükde lebini rāyegān / Bu Muḥibbī **reşk ider** her laḥẓa her dem sāġara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [reşk ider,]*

reşk idersem: *Kıskanmak.*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / **Reşk idersem** tañ mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [reşk idersem, -ersem]*

reşk ile: *Kıskançlıkla, kıskanarak.*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse ger ṣabā / Nāfesini döke yire **reşk ile** āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [reşk ile,]*

reşk-i şanavber: *Çam fıstığı ağacının kıskançlığı.*

Gün yüzin keşf eylesün dehri münevver eylesün / Serv gibi salınup **reşk-i şanavber** eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 1). [reşk-i ṣanavber,]*

revā: *Lâyık, uygun.*

Nūş-ı cam ile göñül āyīnesin eyle ṣafā / Ne **revādur** ki ʿabeş yirlere maḥzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [revādur, -dur]*

revā mı: *Uygun mu, yerinde mi, hiç olur mu.*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek **revā mı** sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [revā mı,]*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek **revā mı** sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [revā mı,]*

Neden eksük degül sīneñde kīne / **Revā mı** dōstum andan bu dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [revā mı,]*

İdüp redd ʿāṣıḳı maḳbūl raḳībi / **Revā mı** uyasın sen ol le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [revā mı,]*

revā mıdur: *Uygun mudur, yerinde midir, hiç olur mu.*

ʿUṣṣāḳdan yüzüñ çevürürsin **revā mıdur** / İslām içinde virmeyesin bir selāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 3). [revā mıdur,]*

revāc: *İtibar , değer, kıymet.*

Luṭf u keremüñ vār-iken ʿālemde **revācı** / Olmaga şehā böyle dil-āzār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 4). [revācı, -ı]*

revān: *Akan, akıcı.*

Gözlerüñ yaşını pāyına **revān** eyle **revān** / Serv gibi salınur bir ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [revān,]*

revān: *Akan, giden (gözyaşının akması bağlamında).*

Rāstī ḳāmetüñi gördüm eyā serv-i revāñ / Pāyuña gözlerümüñ yaşı **revān** oldı **revān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [revān,]*

revān: *Akan, akıcı.*

Sevdügüm bir serv-ḳad nāzük miyāndur tāzece / Anuñ-ıçun yolına yaşum **revāndur** tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [revāndur, -dur]*

revān eyle: *Akıtmak.*

Gözlerüñ yaşını pāyına **revān eyle** revān / Serv gibi salınur bir ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [revān eyle,]*

revān eyledüm: *Akıtmak.*

Lāle-veş bagrumı yakdum gül-i ḫandānuñ içün / Eyledüm yaşı revān serv-i ḫırāmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 1). [revān eyledüm, -düm]*

revān eyler: *Akmak; akıtmak.*

Her kaçan gelse ḫayāl-i serv-i ḳaddi yāduma / Göz yaşın eyler revān ol ḳāmet-i mevzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 6). [revān eyler,]*

revān eyleyen: *Akıtmak. II Feda etmek.*

Bu göz yaşını cū yirine eyleyen revān / Bāġ-ı cihānda serv-i ḫırāmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 3). [revān eyleyen, -yen]*

revān itdüm: *Dökmek.*

Kanlu yaşumı **revān itdüm** eyā serv-i revān / Bu umuda kim gelüp ruḫsārum üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [revān itdüm, -düm]*

Ruḫları şevḳıne itdüm pīrehen gül gibi çāk / Göz yaşın daḫı **revān itdüm** ben ol serv-i ḳade *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [revān itdüm, -düm]*

revān itdüm: *Akıtmak, dökmek.*

Çünki gördüm bir naẓar ol serv-ḳad meh-rūyı ben / İki gözümden **revān itdüm** akıtdum cūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 1). [revān itdüm,]*

revān itsem: *Dökmek.*

Gözlerüm yaşın **revān itsem** ʿaceb mi payuña / Gülşen-i ḥüsn içre çünki serv-i bālāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 3). [revān itsem, -sem]*

revān olam: *Gitmek, akmak.*

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān didüm / İy şeyḫ-i şehr baña di rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [revān olam, -am]*

revān oldı: *Gitmek, akmak.*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [revān oldı,]*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan diye kimdür bunı kandan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [revān oldı,]*

revān oldı: *Akıp gitmek II çabucak geçmek.*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / Kim göre köpri dir üstindeki bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [revān oldı,]*

revān oldı: *Akıp gitmek.*

Rāstī ḳāmetüñi gördüm eyā serv-i revāñ / Pāyuña gözlerümüñ yaşı **revān oldı** revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [revān oldı,]*

revān oldugı: *Akmak, dökülmek.*

Gözlerüm yaşı **revān oldugı** budur sū-be-sū / Ḫāk-i pāyına dilersin servüñ ola rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [revān oldugı, -dugı]*

revān olma: *Bir şey uğruna yola koyulmak.*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında ol dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına **revān olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [revān olma,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına **revān olma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [revān olma,]*

revān olsa: *Gitmek, akıp gitmek.*

Yagup yagmurlayın yaşum n'ola cūlar **revān olsa** / Bulutlar gibi agdurdum göge dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [revān olsa,]*

revān olsun: *Akıp gitmek. Salınmak.*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger serdür ikisi de **revān olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [revān olsun, -sun]*

revān olur: *Akmak.*

Gözüm yaşı gördügi demde **revān olur** / Salınsa eger ol ḳaddi dil-cū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 4). [revān olur,]*

revān olur: *Akıp gitmek.*

Anuñ-ıçun cū olup bu göz yaşı olur revān / İy boyı serv-i sehī reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [revān olur,]*

revān olursa: *Akmak, dökülmek.*

Gözlerüm yaşı olursa n'ola pāyuña revān / Karşuma serv-i sehī gibi ḫırāmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 3). [revān olursa,]*

revāna idüp sen: *Akıtmak, dökmek; gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Gözinden ḫūn akıtdı bu Muḥibbī / İdüp sen serv yaşı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 5). [revāna idüp sen,]*

revāne oldum: *Yola koyulmak, gitmek.*

Gözümden dürr-i eşki dāne dāne / Getürüp kapuña oldum revāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 1). [revāne oldum, -dum]*

revāne olsañ: *Akmak, yürüyüp gitmek.*

Saña duʿālar eyleye el kaldurup çınār / Bāġa **revāne olsañ** o serv-i revān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 2). [revāne olsañ, -sañ]*

revġan: *Yağ.*

Revġan-ı dil akdugınca aglaram ben zār zār / Gerdişine añladum **revġan** gerek dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [revġan,]*

revġan oldı: *Yağ olmak.*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / **Revġan oldı** żıdd iken ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [revġan oldı, -dı]*

revġan-ı dil: *Gönül yağı.*

Revġan-ı dil akdugınca aglaram ben zār zār / Gerdişine añladum revġan gerek dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [revġan-ı dil,]*

revnaḳ: *Çekicilik, güzellik, zarafet.*

Sakın aldanma cihān **revnaḳına** / Ḥāl diliyle saña dir rebāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [revnaḳına, -ı, -n, -a]*

revzen: *Pencere.*

Seni görmek diler ḫurşīd-i enver / Gehī derden gelür ü gāh **revzen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [revzen,]*

revzene: *Pencere.*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḥavāledür gözin yumsun dimiş / Yapılur mı çün ḳadīmī olsa didüm **revzene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [revzene,]*

re'y: *Fikir, düşünce.*

Derdüñi devā bildi ḳabūl itdi Muḥibbī / Bu **re'yi** kılur kimse mi var ʿāḳil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 5). [re'yi, -i]*

reyāḥīn: *Fesleğenler.*

Ḫazān irse döner zerde **reyāḥīn** / Gezend irmeye ol nāzük miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 2). [reyāḥīn,]*

rīġ ider: *Esirgemek.*

Gözlerüm yaşıyla taḥrīr eylesem aḥvālümi / Zerd-i rūyum **rīġ ider** topragın ol mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [rīġ ider, -er]*

rıhlet: *Göç , dünyadan âhirete göç ediş.*

Getürür peyk-i ecel san baña **rıḥlet** nāmesin / Her kaçan ẓāhir olur ḫaddinde ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [rıḥlet,]*

rīm: *Roma.*

Çekelüm Allāh Allāh ceyş-i İslām / Varalum Ḥaḳ müyesser ide **Rīm'e** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 3). [rīm'e, -'e]*

rind: *Dünya işleriyle uğraşan, eğlenceye düşkün, kalender (kimse).*

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı **rinde** sor / Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [rinde, -e]*

rind: *Dünya işlerini hoş gören, dünyaya değer vermeyen kişi.*

Gönlümi virsem ʿaceb mi ol gözi mestāneye / **Rind** olanlar cān virürler şevḳ-ile pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [rind,]*

Zāhidā itme naṣīḥat kim eşer itmez baña / Pāk meşreb **rind** olan uymaz iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [rind,]*

rind olan: *Gönül adamı, ârif olan.*

Çün ḫarābāt ehliyem itdüm melāmet iḫtiyār / **Rind olan** ger cāme rehn itse ʿaceb mi cāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 2). [rind olan,]*

rindān: *Dünya işini boş görenler, alçakgönüllüler, kalenderler. Aşıklar, şairler.*

Ne tañ ger cān virem ol laʿl-i nāba / Ki **rindān** meyl ider ṣāfī şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 1). [rindān,]*

rindâne: *Rint olan kimseye yakışır şekilde.*

Cūş idüp iy Muḥibbī yine göñül / Didi bu şi‘ri ḫoşça **rindāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [rindāne,]*

rindâne: *Dış dünyadan ilgisini kesen, toplum tarafından hor görülen, kendi dünyasında aşkı yaşamaya çalışan kişi, âşık.*

Mey nūş idüben başa külāhın koya kec-rev / **Rindāne** geyüp nāz-ıla mestāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [rindāne,]*

rīş oldı: *Gönlü yaralı, kederli olmak.*

Pür dil ġam-ıla cān-ıla hem oldı ciger rīş / Dīvāne olup ʿışḳ-ıla bī-çāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 4). [rīş oldı, -dı]*

rīsmān: *İp, halat.*

Umaram vaṣla irişem gerçi ḳaṣruñ yücedür / **Rīsmān-ı** āhdan itdüm ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [rīsmān-ı, --ı]*

rişte rişte kılmayınca: *Tel tel kılmak.*

Rişte rişte kılmayınca şāne gibi bagruñı / İdemezsin el sunup ol saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 3). [rişte rişte kılmayınca, -mayınca]*

rişte-i cāna: *Can ipi.*

Dizerdüm **rişte-i cāna** bu söz gevherlerin bir bir / Eger meyl eyleyüp dilber alup daksa kulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 3). [rişte-i cāna, -a]*

rişte-i müjgānum: *Kİrpiklerin ipi.*

Merdüm-i çemüm niçe bir lāʿl-i nābuñ şevḳıne / **Rişte-i müjgānum** üzre dürr-i eşküm baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 4). [rişte-i müjgānum, -um]*

rıṭl-ı girānı: *Ağır ve dolu kadeh.*

Yine vaḳt oldı alam rāh-ı muġānı elüme / Komayam nūş idem ol **rıṭl-ı girānı** elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [rıṭl-ı girānı, -ı]*

riyā: *İki yüzlülük.*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār / Gör bu **riyāyı** zāhid cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [riyāyı, -y, -ı]*

riyā ile: *İki yüzlülükle.*

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri **riyā ile** geçür / Gidelüm yār-ıla biz ṣaḥn-ı gülistāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [riyā ile,]*

Tekye kılsun bu **riyā ile** ko zāhid zühdine / Ḥāşa kim nevmīẕ olam ben vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [riyā ile,]*

riyā vü lāf-ıla: *Ikiyüzlülük ve kuru laf.*

Şeyḫ-i şöhret virmedi hergiz maʿārifden ḫaber / ʿÖmrini gerçi geçürmişdür **riyā vü lāf-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 2). [riyā vü lāf-ıla, --ıla]*

riyā vü zerḳ ide: *Hile yapmak ve ikiyüzlü olmak.*

Cürm ü ʿiṣyāna olalum cān-ıla biz muʿterif / Zāhide budur düşen her dem **riyā vü zerḳ ide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [riyā vü zerḳ ide, -e]*

riyā vü zerḳ-ıla: *İkiyüzlülük ve hile.*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿayb eyleme zāhid / **Riyā vü zerḳ-ıla** sen salagör var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [riyā vü zerḳ-ıla, --ıla]*

riyālu: *Iki yüzlü.*

Bu **riyālu** secdeden kalduramaz zāhid başın / Anuñ-ıçun kim anuñ boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [riyālu,]*

rıżā göster: *Uygun bulup kabul etmek, râzı olmak.*

Vefāyı görmek isterseñ Muḥibbī māh-rūlardan / Şikāyet itmeyüp dāyim **rıżā göster** cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 5). [rıżā göster,]*

rīze: *Ufak parça, kırıntı, döküntü.*

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd zümürrüd **rīzesi** / Yā sevād-ı müşgdür dökilmiş anda rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [rīzesi, -si]*

rū: *Yüz.*

Āh eylemegil gün yüzine karşu Muḥibbī / Tā jeng-i sehāb-ıla ḫafī olmaya ol **rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [rū,]*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum iy tünd-ḫū / Yoksa senden görmedüm cevr ü cefādan ġayrı **rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [rū,]*

rū: *Yüz, çehre, satıh.*

Cilve hemān şīve hemān ḫū hemān / Fitne hemān ġamze hemān **rū** hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [rū,]*

Ya kanı bir gül-i nev-reste-i ter / Münevver ola ʿālem göstere **rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 2). [rū,]*

Göñül virme cihāna yüz [üñ] ak it / Aña meyl eyleyen olur kara **rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [rū,]*

Perī dirler saña [hem] ay melek ḫū / ʿAceb olmaz ki yok insānda bu **rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [rū,]*

Zekāt-ı ḥüsnini inʿām kılmış / Velī göstermedi hergiz baña **rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 4). [rū,]*

rū duta: *Yönelmek,teveccüh etmek, meyletmek.*

Dil viren diller ġamı dehr-ile bīhūde ola / Kim ki rū Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a duta āsūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 1). [rū duta,]*

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

Gözlerüm yaşı revān oldugı budur sū-be-sū / Ḫāk-i pāyına dilersin servüñ ola **rū-be-rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [rū-be-rū,]*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma sakın āyīneye / Yüz karasın göresin korkum bu olma **rū-be-rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [rū-be-rū,]*

Saḫt-rūdur korkaram kim saña hem-ser dirile / Alma gel āyīne-i ḥüsnüñe kılma **rū-be-rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [rū-be-rū,]*

rübūde kılup: *II Hakim olmak.*

Sen itdüñ ḥüsnüñi evvel nümūde / Kılup bu ʿaḳl-ıla göñlüm rübūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 1). [rübūde kılup,]*

ruḫ: *Yanak.*

Öykinelden **ruḫlaruña** gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini ḫār u birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [ruḫlaruña, -lar, -uñ, -a]*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp āh eyledüm dilber didi / Sāye-i zülfümdür ol yañlış ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [ruḫlarında, -lar, -ın, -da]*

Ruḫlarında dāne-i ḫālin görüp bu murġ-ı dil / Bend-i zülfine düşüp anuñ giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 3). [ruḫlarında, -lar, -ın, -da]*

Ẓāhir oldı **ruḫlarında** didiler ḫāṭṭ-ı siyāh / Güş idip anı göñülden kopdı bir göynüklü āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [ruḫlarında, -lar, -ın, -da]*

Gün yüzüñden ʿālemi cānā münevver eyleyen / Bu Muḥibbī **ruḫlaruña** gün dimiş alnuña māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 5). [ruḫlaruña, -lar, -uñ, -a]*

ruh: *Yanak.*

Meclis içre yakmaga ʿāşıḳları pervānesi / Şemʿ gibi **ruḫlaruñı** tābnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 4). [ruḫlaruñı, -lar, -uñ, -ı]*

Beñzedelden **ruḫlaruñı** āfitābuñ ʿaynına / Nūra ġarḳ olup göründüñ şeyḫ ü şābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 1). [ruḫlaruñı, -lar, -uñ, -ı]*

ruh: *1. yanak 2. yanak ‖ kale (satranç terimi) 3.ruh.*

İy Muḥibbī ḫāne-i ʿuşşaḳa āteş salmaga / **Ruḫları** ẕikriyle şiʿri sūznāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 5). [ruḫları, -lar, -ı]*

Ol boyı serv-i sehī **ruḫları** gül ġonca dehen / Ol gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [ruḫları, -lar, -ı]*

Ruḫları şevḳıne yakup dil ü cān şemʿ gibi / Bu Muḥibbī yumada dāmānını kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [ruḫları, -lar, -ı]*

ruḫ: *(Sevgilinin) yanağı.*

Her ne yirde ki **ruḫuñ** yādına göz yaşı dökem / Lāleler ile müzeyyen ola bu rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [ruḫuñ, -un]*

Gülşen içre **ruḫlaruñ** devrinde gül açılmasun / Eşk-i çeşmüm var-iken bārān döküp saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Seyr iderken **ruḫlaruñ** öpsem lebüñ ʿayb olmasun / Ehl-i diller mevsim-i gülde ider mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Küfr-i zülfüñi götür göster **ruḫuñ** īmānını / Bir yire cemʿ olmamışdur dōstum küfr-ile dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 4). [ruḫuñ, -un]*

Gülşen-i ḫüsnüñde kılduñ **ruḫlaruñ** gülzār sen / Baña dirsin anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

Ruḫlaruñ añalı oldı yine şeydā lāle / Komayup elden içer bāde-i ḫamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [ruḫlaruñ, -lar, -uñ]*

ruḫ: *Yanak.*

Ruḫları yādına cānā neyçün efġan ideler / Yok-durur bir sencileyin bülbül-i zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [ruḫları, -ları]*

ruḫ: *Yanak II sevgilinin yanağı.*

İy Muḥibbī **ruḫları** şevḳine her şeb-tā-seḥer / Bülbül-i şūride-veş nāle [vü] feryād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 5). [ruḫları, -lar, -ı]*

ruḫ: *Yanak II yüz.*

Ruḫuñı aç ki ḫacil ola görüp zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp memleketi zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [ruḫuñı, -uñ, -ı]*

Ruḫlaruñsuz bu Muḥibbī gīceler nālān olur / Bülbülüñdür n'eylesün gülzāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 5). [ruḫlaruñsuz, -lar, -uñ, -suz]*

Ruḫlaruñsuz bāġ u şaḥrāda görinen çeşmüme / Her gül āteş-pāredür her lāle beñzer aḫkere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 4). [ruḫlaruñsuz, -lar, -uñ, -suz]*

ruḫı: *(Sevgilinin) yanağı.*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler / Niçe Şīrīn niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [ruḫı,]*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa / **Ruḫı** gül saçları sünbül gözi bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [ruḫı,]*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / **Ruḫı** üstinde rūşendür ki ḳaşdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [ruḫı,]*

Surḫ-pūş oldı yine içdi mey-i nāb **ruḫı** / Sanki ḫūbān-ı Firenkdür büt-i tersā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [ruḫı,]*

ruḫ-ı efrūḫte: *Yanmış ruh.*

Nūş idüp elde tutar sāġarı şeydā lāle / **Ruḫ-ı efrūḫte** san bāde-i ḫamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [ruḫ-ı efrūḫte, -te]*

rūḫī fedāk: *Ruhum sana feda olsun.*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem ne āb ü ḫāk iy nāzenīn / Dirsem saña itme ʿaceb **rūḫī fedāk** iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [rūḫī fedāk,]*

ruḫı ḫandānlar-ıla: *Gülen yüz, gülümsemesi eksik olmayan yüz, güler yüz.*

Çün bahār oldı gelüñ ʿiyş idelüm cānlar-ıla / Lebi mül gözleri bādām **ruḫı ḫandānlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 1). [ruḫı ḫandānlar-ıla, -lar-ıla]*

ruḫ-ı zerd: *Solgun yüz.*

Kanum ile yazdı dīdem bu **ruḫ-ı zerd** üstine / Bī-vefāya dil virenler derd alur derd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [ruḫ-ı zerd,]*

ruḫ-ı zerde: *Solgun yüz.*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu sırruñı fāş itdi / Didüm teskīn idem anı ne çare bu **ruḫ-ı zerde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [ruḫ-ı zerde, -e]*

ruḫ-ı zerdüm: *Sararmış/solgun yüz.*

Feryādını dil kesdi görelden **ruḫ-ı zerdüm** / Bülbül gibi nāle keser ire ḫazāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 5). [ruḫ-ı zerdüm,]*

ruḫ-ı zerdüm: *(Âşığın aşktan dolayı) sararmış, solgun yüzü.*

Yaşum surḫ u **ruḫ-ı zerdüm** saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [ruḫ-ı zerdüm,]*

ruḫları şevḳıne: *Yanak arzusu.*

Ruḫları şevḳıne itdüm pīrehen gül gibi çāk / Göz yaşın daḫı revān itdüm ben ol serv-i ḳade *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [ruḫları şevḳıne, -ne]*

ruḫlaruñ devrinde: *(Sevgilinin) gül gibi al al olmuş yanağının zamanında, devrinde. II Sevgilinin ortaya çıktığı vakit.*

Ruḫlaruñ devrinde itdüm cām-ı laʿlüñi heves / Didiler ʿiyş eylemek bihter-durur mehtābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 2). [ruḫlaruñ devrinde,]*

ruḫlaruñ üzre: *Yanaklarının üzerinde.*

Ruḫlaruñ üzre yine zülf-i perīşān[uñ] görüp / Āh sevdāya düşüp ḫāl-i perīşānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 4). [ruḫlaruñ üzre,]*

ruḫsār: *1. Yanak 2. Yüz.*

Gösterüp **ruḫsaruñı** dehri gülistān eyledüñ / Āb-ı rūyuña senüñ yārā hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [ruḫsaruñı, -u, -ñ, -ı]*

ruḫsār: *Yanak ‖ yüz.*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā serv-i revān / Bu umuda kim gelüp **ruḫsārum** üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [ruḫsārum, -um]*

ruḫsār: *Sevgilinin yanağı.*

Nāgehān **ruḫsārını** görse benüm bu gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar toymaya ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [ruḫsārını, -ın, -ı]*

ruḫsār: *Sevgilinin yüzü ya da yanağı.*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam **ruḫsāruña** / Kim bakar ʿālemde kim var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [ruḫsāruña, -u(ñ), -a]*

Bend eyle dili zülfüñe dīvāne gerekse / Yak cānumı **ruḫsāruña** pervāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [ruḫsāruña, -u(ñ), -a]*

ruḫsārum üzre: *Yanağımda.*

Yine **ruḫsārum üzre** vaṣf-ı ḥālüm / Gözüm taḥrīr ider ḫūn-ı cigerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 3). [ruḫsārum üzre,]*

rüḥü'l-emīn: *Cebrail (AS).*

Şeh-perin cārūb ide **Rūḥü'l-emīn** / Ḫāk-i pāyuña senüñ iy pāk-dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 1). [rūḥü'l-emīn,]*

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nāzil çü Tāhā vü Yāsīn / Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ şehperi **rūḥü'l-emīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 1). [rūḥü'l-emīn,]*

rūm: *Anadolu (Burada yaşayan insanlar beyaz ırktan ve güzeldirler.) ll Sevgilinin beyaz yüzü.*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş **Rum'a** gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [rum'a, -a]*

rūmī: *Rum ülkesinden olan, Anadolulu.*

Ḥüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ dagılur / **Rūmīler** leşker çeke çün kāfiristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [rūmīler, -ler]*

rümūz: *(Ar.) Remizler, işaretler;gizli imler.*

İy Muḥibbī sor baña ʿışḳuñ **rumūzın** ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [rumūzın, -ın]*

rumūz-ı ʿışḳı: *Aşkın işareti, sırrı.*

Kılursa tīġ-ı ʿışḳ seni dü-nīme / **Rumūz-ı ʿışḳı** dime her le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 1). [rumūz-ı ʿışḳı,]*

rumūz-ı ʿışḳuñı: *Aşkın gizli manaları.*

Sordum **rumūz-ı ʿışḳuñı** ʿālim olanlara / Ḥall itmedi birisi sü'ālüm kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 5). [rumūz-ı ʿışḳuñı, -uñı]*

rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı: *Aşkın sırrının rumuzu.*

Rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı bundan özge / Disem yok kimsede ṭāḳat şünūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 4). [rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı, -ı]*

rūşen: *1. aydın,. 2.açık, belli.*

Yakmaġa bagır yagum dil tekyesine gönder / Söyinmesün ebed ol **rūşen** çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [rūşen,]*

Dilā **rūşen** naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde rūşendür ki ḳaşdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [rūşen,]*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde **rūşendür** ki ḳaşdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [rūşendür, -dür]*

rūşen degül: *Aydınlık,açık ve parlak olma durumu.*

Yüzi ḫurşīdinüñ nūrı katında / Degül rūşen çerāġ-ı māh-ı tābān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 2). [rūşen degül,]*

rūşen görinür: *Parlamak, ışıldamak.*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan dil içinde / **Rūşen görinür** gün gibi ʿışḳum il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [rūşen görinür,]*

rūşen idegör: *Aydınlatmak.*

Rūşen idegör gözlerümi pīrehenüñle / Bu ʿāşıḳı iy Yūsuf-ı Kenʿān'um unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 4). [rūşen idegör, -egör]*

rūşen ider: *Aydınlatmak.*

Gözlerümden gel nihān itme nigārā gün yüzüñ / **Rūşen ider** ʿālemi çün ʿālem-ārāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 4). [rūşen ider,]*

rūşen iderdüm: *Aydınlatmak.*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / Saña **rūşen iderdüm** ger velī ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [rūşen iderdüm, -erdüm]*

rūşen itdi: *Âşikar etme, aydınlatma, parlak gösterme.*

Rūşen itdi kangı dil kim mihrüñ ile sīnesin / Ṣāf kıldı ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [rūşen itdi, -di]*

rūşen kıl: *Aydınlatmak, ışıtmak.*

Seḥāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün dehri cihān pür āfitāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [rūşen kıl,]*

rūşen kılmaga: *Aydınlatmak, parlatmak.*

Ġam meclisinde yakdum niçe çerāġ-ı 'ışḳı / Kılmaga anı rūşen bagrumda yagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [rūşen kılmaga, -maga]*

rūşen olmadı: *Aşikar olmak, açığa çıkmak.*

Raḳīb-ile ider ol ʿışḳ bāzı / Benüm ḥālüm aña olmadı rūşen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 4). [rūşen olmadı, -madı]*

rūşen olsun: *Aşikar olmak, açığa çıkmak.*

Rūşen olsun ġam şebinde külbe-i vīrānumuz / Eydüñüz ol māh togsun māhitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [rūşen olsun, -sun]*

Zülfüñi gider cemālüñ **rūşen olsun** gün gibi / Ḫasta diller niçeye dek āh-ı şeb-gīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [rūşen olsun, -sun]*

rūşen olup: *Aydınlanmak.*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ göster ki ʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [rūşen olup,]*

rūşenā ider: *Aydınlatmak.*

Ḫāk-i deriyle gözlerümi **rūşenā ider** / Varmaz Muḥibbī kimsene hergiz ṣabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [rūşenā ider,]*

rüstemāne: *Rüstem gibi II ünlü İran şairi Firdevsî'nin Şehnâme'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı.*

Rüstemāne yayını almış o çeşm-i ġamze-zen / Her kime dogrutsa lā-büd ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [rüstemāne,]*

rüsvā: *Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepâze kimse.*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿĀşıḳ u āşüfte vü dīvāne vü **rüsvā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [rüsvā,]*

rüsvā: *Rezil, kepaze.*

Gitdi ʿaḳluñ bilmedi Mecnūn-ı ṣeydā meşrebin / Añladı ancak hemān dünyāda **rüsvā** meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 1). [rüsvā,]*

rüsvā eyleyen: *Rezil etmek. Utanılacak, ayıplanacak duruma düşürmek II perişan etmek.*

ʿIşḳ mıdur boynuma takup belā zencīrini / Gezdürüp Mecnūnlayın ʿālemde **rüsvā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 2). [rüsvā eyleyen, -yen]*

rüsvā-yı ʿālemem: *Yeryüzünde Ayıpları meydana çıkmış.*

Ẓāhir ideli ʿışḳumı **rüsvā-yı ʿālemem** / Dermāndeyem n'eyleyem eşk-bār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 3). [rüsvā-yı ʿālemem, -em]*

rüsvā-yı ḫalḳ olmak: *(Aşk yüzünden) halka (kamuya) rezil rüsva olmak.*

Ehl-i ʿışḳa ḫoş gelür olmak bugün rüsvā-yı ḫalḳ / Genc-i vaṣlın isteyüp olsam ne tañ vīrāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [rüsvā-yı ḫalḳ olmak, -olmak]*

rū(y): *Yüz, sima, çehre.*

Nigārı dün görüp didüm yāhū / Çevürüp yüzini göstermedi **rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [rū,]*

rûy: *Güzel yüz.*

ʿUşşāḳ görmez **rūyuñı** līkin alurlar būyuñı / Bulurlar elbet kūyuñı ṣad cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [rūyuñı, -uñ, -ı]*

Cām içre gördi **rūyuñ** oldı Muḥibbī ḫayrān / Kim gördi böyle ṣūret cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [rūyuñ, -uñ]*

rûy: *Yüz (sevgilinin yüzü).*

Didüm gülgūn mıdur **rūyuñ** didi bir ḫaddi alam ben / Didüm kevs̱er midür laʿlüñ didi āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 1). [rūyuñ, -un]*

rūy-ı gülʿiẕārān: *Yanağının gül bahçesi.*

ʿİẕāruñ reşk-i **rūy-ı gülʿiẕārān** / Ġubāruñ tāc u taḫt-ı tācdārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 1). [rūy-ı gülʿiẕārān, -ān]*

rūy-ı ḫūb: *Güzel yüz.*

Ben hemān cān virmedüm ol şūḫ-ı şehr-āşūb içün / Niçeler cān virdiler ʿālemde **rūy-ı ḫūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [rūy-ı ḫūb,]*

rūy-ı nīgū: *Güzel yüz.*

Ṭulūʿ itdi şafaḳdan **rūy-ı nīgū** / Didi encüm biri birine yāhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 1). [rūy-ı nīgū,]*

rūy-ı sāde: *Saf yüz.*

Naḳş ide dest-i ḳudret dilde kalur mı ḳudret / Ḥayvān-sıfātdur ol kim sevmeye **rūy-ı sāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [rūy-ı sāde,]*

rūy-ı zemīn: *Yeryüzü.*

Her ne yirde ki ruḫuñ yādına göz yaşı dökem / Lāleler ile müzeyyen ola bu **rūy-ı zemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [rūy-ı zemīn,]*

rūy-ı zemīnde: *Yeryüzü.*

Gözüñe beñzemez āhū-yı Çin'de / Ne Çin'de belki **rūy-ı zemīnde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 1). [rūy-ı zemīnde, -de]*

rūy-ı zemīni: *Yeryüzü.*

Bu Muḥibbī şöyle ḫāk oldı bulınmaya nişān / Çārḫ ġırbāl oluban **rūy-ı zemīni** elese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [rūy-ı zemīni,]*

rūy-ı zerd: *Sararmış yüz.*

Gözlerüm yaş[ı] ile baña yiterken **rūy-ı zerd** / Bakmayam dünyā baña ger sīm-ile zer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [rūy-ı zerd,]*

rūy-ı zerd-ile: *Sararmış yüz.*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşk-i surḫ şāhid yiter / Kanda varursa ikisi ʿışḳuma ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [rūy-ı zerd-ile, --ile]*

rūy-ı zerdüm: *Sarı yüz, sararmış yüz.*

İy Muḥibbī kanda varup eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm **rūy-ı zerdüm** ikisi ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [rūy-ı zerdüm,]*

rūy-ı zerdüm: *Sararmış yüz. II Âşığın sarı benizli, solgun yüzü.*

İy Muḥibbī sīm-i eşküm **rūy-ı zerdüm** var iken / Fāriġ olsam tañ mıdur ger dirhem ü dīnārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [rūy-ı zerdüm,]*

rūy-ı zerdümi: *Sararmış yüz.*

Deşt-i ġamuñ arslanı dir gören bu **rūy-ı zerdümi** / Kūh-ı belā kaplanına döneli dāġ-ıla bu ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 4). [rūy-ı zerdümi, -ümi]*

rūy-ı zerdümle: *Sararmış yüz.*

İy Muḥibbī saklar-iken ʿışḳum oldı āşikār / Eşk-i surḫ u **rūy-ı zerdümle** ʿayāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [rūy-ı zerdümle, -ümle]*

rūy-ı zībāsın: *Güzel yüz.*

Şāne eyle zülfüñe ḥüsn-ile raʿnāsın bugün / Sürme eyle çeşme çün bir **rūy-ı zībāsın** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [rūy-ı zībāsın, -sın]*

rūz u şeb: *Gündüz ve gece.*

Deryūze-i cemālüñ ider **rūz u şeb** senüñ / Yüzini sürdi ḫāk-i dere āfitāb u māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 3). [rūz u şeb,]*

rūz u şeb: *Gece gündüz, her zaman.*

İy Muḥibbī tolaşaldan dil saçı zencīrine / Mesken itdüm **rūz u şeb** Mecnūn gibi ṣaḥrāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [rūz u şeb,]*

rūze-i hicrān: *Ayrılık orucu.*

Yiter bu **rūze-i hicrān** yüzüñ göster ki ʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [rūze-i hicrān,]*

rūz-ı ezel: *Ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.*

Ḫalṭ olursa n'ola ger ḫūn-ı ciger yaşumuza / Bu daḫı yazu-y-ımış **rūz-ı ezel** başumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [rūz-ı ezel,]*

rūz-ı ezelden: *Ezelden beri.*

Çün beni **rūz-ı ezelden** eyledüñ bīmār sen / İy ṭabīb-i dil neden derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [rūz-ı ezelden, -den]*

rūz-ı ezelden: *Herkesin kısmetinin tayin edildiği ezel günü.*

Dilā ʿışḳ-ıla ger olsañ ʿaceb mi ḥaşre dek sermest / Maḥabbet cāmını **rūz-ı ezelden** nūş idensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [rūz-ı ezelden,]*

rūz-ı maḥşer: *Mahşer günü, kıyamet günü.*

Gīceler tevḥidi dilden koma her dem ẕākir ol / **Rūz-ı maḥşer** derdüñe oldur devā iden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [rūz-ı maḥşer,]*

Bī-güneh ʿāṣıḳları bugün eger ḳatl idesin / **Rūz-ı maḥşer** eline baş[ın] alup ser göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [rūz-ı maḥşer,]*

rūz-ı maḥşerde: *Mahşer günü.*

Gözüñ cellādı öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben / Diyeler **rūz-ı maḥşerde** daḫı ḫūnīn kefensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [rūz-ı maḥşerde,]*

Terk idüp zühd ü ṣalāḥı kılmışam zülfüñ ḳabūl / **Rūz-ı maḥşerde** benem iy dōst zünnār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [rūz-ı maḥşerde,]*

Rūz-ı maḥşerde nidā cennetden ire ümmete / "Hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn" *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 4). [rūz-ı maḥşerde,]*

Ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ Muḥibbī'yi helāk / Hey ḳıyāmet **rūz-ı maḥşerde** senüñle söyleşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [rūz-ı maḥşerde,]*

rūz-ı maḥşerde: *Mahşer günü, kıyamet günü.*

Dilemezse **rūz-ı maḥşerde** Muḥibbī destini / Dāmeninde yāra diñ cevr ü cefāyı kılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 5). [rūz-ı maḥşerde, -de]*

Alup bir cürʿa nūş itdüm ezel cām-ı maḥabbetden / Bulına **rūz-ı maḥşerde** daḫı başda ḫumārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 2). [rūz-ı maḥşerde, -de]*

rūz-ı şümār: *Hesap günü.*

Uzatma bugün ẓulm elini senden alçaga / Tā kim yakaña sunmaya **rūz-ı şümār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [rūz-ı şümār,]*

rūz-ı ẓulmetde: *Üzüntü/keder karanlığının bulanık/karanlık günü.*

Umaram **rūz-ı ẓulmetde** komaya kim şefīʿdür ol / İki ʿālem münevverdür anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [rūz-ı ẓulmetde, -de]*

rūzigār: *Zaman.* || *Rüzgar.*

Aldanma iy gül-i nev tayanma **rūzigāra** / Cevr eyleme iñende gülşende gel hezāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [rūzigāra, -a]*

rūzigār: *Rüzgar, yel.*

Sakın āhumdan iy nigār sakın / Katı tünddür bu **rūzigār** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [rūzigār,]*

rūzigār: *Devir, zaman.*

Cevr ü cefāya sundı yine **rūzigār** elin / Var mı cihānda menʿ-ile kimse dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [rūzigār,]*

rūzigār: *Rüzgar, yel II devir, zaman.*

Sakın yelken gibi germe gögüs sen / Muḫālif **rūzigār** yüksek serende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 6). [rūzigār,]*

rūyuña: *Güzel yüz.*

Ḫudā'nuñ ṣunʿını ẓāhir muʿayyen görmek isterseñ / Muḳābil eyle **rūyuña** ele al āyīne bakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [rūyuña,]*

S

sa‘ādet: *Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.*

Yār eger aña Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne **sa‘ādet** saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [sa‘ādet,]*

saʿādet: *Bahtiyarlık, nîk-bahtî: sa'âdet-i dâreyn, sa'âdet-i ezlebe.*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm iy Muḥibbī ṣayd içün / Key **saʿādetdür** bulına başuñ ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [saʿādetdür, -dür]*

saʿādet aḫteridür: *Bahtiyarlık yıldızı; mutluluk yıldızı.*

Gören gūşında dildāruñ görinen laʿl-i şehvārın / Didi burc-ı şeref üzre **saʿādet aḫteridür** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [saʿādet aḫteridür, -dür-idür]*

saʿādet bulasın: *Mutlu olmak, arzusuna kavuşmak; sevgiliye yakın olmak.*

İy Muḥibbī işigin ara **saʿādet bulasın** / Ẕıll-ı Ḥaḳ'dur irişen rāhat olur sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 6). [saʿādet bulasın, -asın]*

saʿādet ehline: *Saadet sahibi.*

Gün yüzüñ bu ẕerre-i nāçize pertev salmaya / Bu düşer mi dōstum andan **saʿādet ehline** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [saʿādet ehline, -ne]*

sa‘âdeti: *Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.*

‘Āşıḳ Muḥibbī bulsa yiter ol **sa‘ādeti** / Ḫāk-i derinde ola muḳadder varup öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [sa‘ādeti,]*

saʿādetlü: *Mutlu, kutlu, uğurlu.*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / Ne **saʿādetlü** ser olur ki o fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [saʿādetlü,]*

ṣabā: *Ar. gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.*

Ḫāk-i deriyle gözlerümi rūşenā ider / Varmaz Muḥibbī kimsene hergiz **ṣabā** yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [ṣabā,]*

ʿAnber-i zülfini añmış bāġda nāgeh **ṣabā** / İşidüp olmış perīşān anı sünbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [ṣabā,]*

Ṣabā meger getüre ḫāk-i pāyin / Anı küḥl ideyim dīde-pür āba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 3). [ṣabā,]*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin çarḫa **sabā** çıkarıcek / Süreler anı melā'ik yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [sabā,]*

şabā: *(صبا) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse ger **ṣabā** / Nāfesini döke yire reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [ṣabā,]*

Niçe bir yanam yakılam gerdiş-i eflākden / İy **ṣabā** luṭf it götürgil bu ġubārı ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [ṣabā,]*

Bū getürdüñ būy-ı zülfinden **ṣabā** gerçek misin / Yoluña olsun hezārān cān fedā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [ṣabā,]*

Ṣabā kūyına ugrarsañ getürgil ḫāk-i rāhından / Maḥabbet ehline ġāyet-be-ġāyet armagandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [ṣabā,]*

Dimāġı ʿālemüñ oldı muʿaṭṭar / **Ṣabā** zülfeynin anuñ darayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 5). [ṣabā,]*

ṣabā yili: *Sabâ rüzgarı.*

Ṣabā yili saçuñ ḥayrānı olup / Eser āheste olmış gibi ḫasta *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 4). [ṣabā yili,]*

ṣabır iden: *Sabretmek.*

ʿIşḳ yolında **ṣabır iden** rence / İrişür ʿāḳıbet [ol] ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 1). [ṣabır iden, -en]*

ṣabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

Baş **ṣabr-ı** cībe çeküp dutdum niyāza yüz / O lāle benüm derd-i dilüm ḫālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [ṣabr-ı, -ı]*

ṣabr: *Sabır.*

Leylī zülfüñsüz Muḥibbī oldı Mecnūn'dan beter / Gitdi ʿaḳlum **ṣabrum** iy zülf-i siyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 8). [ṣabrum, -um]*

ṣabr: *"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

İy Muḥibbī **ṣabra** ṭāḳat kalmadı yigdür sefer / Göndere vādīleri göñlüñi seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [ṣabra, -a]*

şabr ideyim: *Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

Keremden tut elüm kaldum ayakda / Niçe **ṣabr ideyim** derd-i elīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 6). [ṣabr ideyim,]*

şabr ise: *Sabırsa.*

Gönlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / Cevr-ise senden hemān u **ṣabr ise** benden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [ṣabr ise,]*

şabr kıl: *Sabretmek, tahammül etmek.*

Dirseñ iy dil sırr-ı ʿışḳ fāş olmasun / **Ṣabr kıl** bir dem gözüñ yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [ṣabr kıl,]*

ʿĀşıḳa dirler Muḥibbī çāre ṣabr u ya sefer / Çün sefer yok **ṣabr kıl** eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [ṣabr kıl,]*

şabr u ʿaḳlı: *Sabır ve akıl.*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā ṣanemden ayru āh / **Ṣabr u ʿaḳlı** dagıdup ol niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [ṣabr u ʿaḳlı, -ı]*

şabr u sükūn: *Sabır ve huzur.*

Sīne dāġ u dil helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ʻaḳlum kalmadı şimden girü **ṣabr u sükūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [ṣabr u sükūn,]*

şabr u ṭāḳatı: *Sabır ve dayanma gücü.*

Ḫudā vire teraḥḥüm ol civāna / Ya **ṣabr u ṭāḳatı** bu nātüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 1). [ṣabr u ṭāḳatı, -ı]*

şabr u ya sefer: *Ya sabredersin ya da gidersin. (Ya bu deveyi güdersin ya da bu diyardan gidersin.) Bir kimsenin veya yerin ya şartlarına uygun davranırsın ya da orada duramazsın; aşık, sevgilinin şartlarına uymalı, isteklerini yerine getirmelidir. Yoksa ondan ayrı kalacaktır.*

ʿĀşıḳa dirler Muḥibbī çāre **ṣabr u ya sefer** / Çün sefer yok ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [ṣabr u ya sefer,]*

sabr-ıla ṭāḳatüm kalmadı: *Sabır ve dayanma gücü kalmamak.*

Oldı yaḳīn kalmadı sabr-ıla ṭāḳatüm / İdem ḳabūl miḥneti terk-i diyār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 4). [sabr-ıla ṭāḳatüm kalmadı, -madı]*

şabūḫ: *Sabahları içilen şarap.*

Gel iy sāḳi berü sun sen **şabūḫı** / Ġam-ı dilber beni öldürdi bil sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [ṣabūḫı, -ı]*

saç: *Saç.*

Deşt-i ġamda ol **saçı** leylā ṣanemden ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [saçı, -ı]*

Saçuñı beñzedenler ʿanberīne / Ḫaṭuñçün didiler ḳaṣd itdi dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 1). [saçuñı, -uñ, -ı]*

Saçuña dil vireliden benefşe / İrem dir kendin ider deste deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 2). [saçuña, -uñ, -a]*

Göz yaşı Mecnūn beyābānda yordukda / Şīrincesi **saçlarına** eyledi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 4). [saçlarına, -lar, -ıñ, -a]*

saç: *Baş derisini kaplayan kıllar.*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne ben / Ya **saçı** zencīrine Mecnūnlayın dīvāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [saçı, -ı]*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa / Ruḫı gül **saçları** sünbül gözi bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [saçları, -ları]*

Ṣabā yili **saçuñ** ḥayrānı olup / Eser āheste olmış gibi ḫasta *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 4). [saçuñ, -(u)ñ]*

Saçı sevdāsıla toldı dimāġum / Beni ugratdı bend-ile belāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 4). [saçı, -ı]*

saç: *Saç II Sevgilinin saçı.*

Ne sünbüldür **saçuñ** iy çeşmi āhū / Beni dīvāne eyler āḫir āh o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [saçuñ, -uñ]*

saç: *Saç II sevgilinin saçı.*

Saçlaruñ sünbül boyuñ serv ü tenüñ berg-i semen / Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [saçlaruñ, -lar, -uñ]*

saç: *Saçmak.*

Lāleler sanmañ ki yir yir görinür kūhsārda / Baġr[ı] ḫūnın kūhken **saçmış-durur** taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [saçmış-durur, -mış, --dur, -ur]*

saç: *Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.*

Yüzüñ güldür **saçuñ** sünbül boyuñ serv / Görüben itdüren bu ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [saçuñ, -)(u)ñ]*

Kim didi saña **saçuñ** ġāliye-efşān eyle / Cānı āşüfte kılup ʿaḳlı perīşān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [saçuñ, -)(u)ñ]*

saç-: *1. Saçmak. 2. Dökmek.*

Çün Ḥaḳ-şinās ḥaḳ **saçar** ḥüccet üstüme / Ḫurşīde karşu yakmaya hīç kimse meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [saçar, -ar]*

Göñlüme sulṭān-ı ġam gelse gözüm gevher **saçar** / Ziynet ider yollarını dürr ile mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [saçar, -ar]*

saçı leylā: *Siyah saçlı (sevgili).*

Bir **saçı leylā** ġamından āh kim sevdālara / ʿAyb itmeñ ger düşem mecnūn olup şaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [saçı leylā,]*

saçı leylā ġamıyla: *Siyah saçlı sevgilinin üzüntüsü.*

Pā-bürehne ol görenler diyeler Mecnūn-ṣıfat / Bir **saçı leylā ġamıyla** zār u şeydāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 2). [saçı leylā ġamıyla, -yla]*

saçı leylāyı: *Siyah saçlı.*

Bir **saçı leylāyı** gördüm aña dil virdüm yine / Dōstlar şimden girü ben bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [saçı leylāyı,]*

saçı leylī-veşüñ: *Saçı Leyla gibi.*

Bir **saçı Leylī-veşüñ** sevdāsı başum toptolu / Ḳays benden ögrenür şimden girü ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [saçı leylī-veşüñ, -üñ]*

saçı sünbüle: *Saçı sümbül gibi.*

Her kim ki gönül baglaya bir **saçı sünbüle** / Añlamazam ʿālem içinde anı güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 1). [saçı sünbüle, -e]*

Bildüm ki varup zülfüñe berdār olur āḫir / Çün virdi göñül bagladı ol **saçı sünbüle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [saçı sünbüle, -e]*

saçı zencīrine: *Zincire benzeyen saç.*

İy Muḥibbī tolaşaldan dil **saçı zencīrine** / Mesken itdüm rūz u şeb Mecnūn gibi ṣaḥrāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [saçı zencīrine,]*

saçıl-: *Dağılmak, yayılmak.*

Her yañadan **saçılan** cürʿa dökilür başuma / Bakmasun kim lā diye ālūde-i peşmīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 3). [saçılan, -an]*

saçılma: *Yayılmamak, saçılmamak.*

Gülşen içre ruḫlaruñ devrinde gül açılmasun / Eşk-i çeşmüm var-iken bārān döküp **saçılmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [saçılmasun, -sun]*

saçuñ girihlerini: *Saç düğümleri.*

Saçuñ girihlerini kıldum egerçi pīşe / Çözilmedi çalışdum tā urmayınca dişe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 1). [saçuñ girihlerini, -ni]*

ṣad: *Mutluluk.*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy dil **ṣādsın** / Anuñ içün kim ezelden sen aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [ṣādsın, -sın]*

Ṣād-ile feraḥ-ı ẕevḳ sunıldı ezel güle / Endūh u belā nāle vü feryād bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 1). [ṣād-ile, -ile]*

ṣad: *Yüz // yüzlerce, pek çok.*

Eger bir būseñe biñ cān virürsem / İdersin arayup sen **ṣad** bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 8). [ṣad,]*

ṣad: *Mutlu olmak.*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān **ṣād** u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [ṣād,]*

ṣad: *"yüzlerce, yüz kere" anlamlarında kullanılan yüz sayısı.*

ʿUṣṣāḳ görmez rūyuñı līkin alurlar būyuñı / Bulurlar elbet kūyuñı **ṣad** cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [ṣad,]*

ṣad bār: *Yüz defa, yüzlerce kez.*

Gūş eylemez yār eger olsa Muḥibbī / Bu ʿāṣıḳ-ı dil-sūḫte **ṣad bār** iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [ṣad bār,]*

şad hezār: *Yüz bin(lerce) II pek çok.*

İy dōst ḳāmetüñe senüñ biri beñzemez / Bāġ-ı cihānda gerçi var **şad hezār** serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [ṣad hezār,]*

şad hezārān: *Yüz binlerce.*

Söylemez cānān Muḥibbī līk ammā dir ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler benümle **şad hezārān** güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [ṣad hezārān,]*

Her kaçan baksam nigāruñ gözi-y-ile kaşına / **Ṣad hezārān** āferīn direm anuñ naḳḳāşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 1). [ṣad hezārān,]*

Remz-ile derd-i dilin söyler bu göñlüm gūşına / **Ṣad hezārān** āferīn olsun anūn ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [ṣad hezārān,]*

şad pāre oldı: *Yüz parça olmak, paramparça olmak.*

Yüregüm **şad pāre oldı** iy ṭabīb-i dil meded / Sīne-i çāküm benüm lāyıḳ-durur merhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [ṣad pāre oldı, -dı]*

şad pāre olsam: *Yüz parça olmak, paramparça olmak.*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür hemān maḳṣud-ı men / **Ṣad pāre olsam** tīġ-ıla gelür bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [ṣad pāre olsam, -sam]*

şadā: *Ses, avaz ‖ yankı.*

Temevvüc eyledi yaşum yine āhum hevāsından / Telāṭumlar ẓuhūr itdi cihān toldı **şadāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [ṣadāsından, -sından]*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī kişver-i dilde / Dögilsün sīnemüñ ṭablı cihān tolı **şadā** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [ṣadā,]*

Her **şadānuñ** ʿaḳsi kim ẓāhir olur feryāddan / Bir eserdür kūh içinde nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [ṣadānuñ, -nuñ]*

Ġam meclisinde oldı Muḥibbī hevāyī āh / Gūşın tutalı nāle-i nāyuñ **şadāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 7). [ṣadāsına, -sına]*

şadā: *Ses, avaz, yankı.*

Delindi ney gibi bagrum ölürsem iy kemān ebrū / **Ṣadālar** olısar ẓāhir benüm her üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [ṣadālar, -lar]*

şadā: *Ses, avaz.*

Nāyuñ **ṣadāsı** eyledi āvāre göñlümi / Olur hevāyī oturan ehl-i hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 5). [ṣadāsı, -sı]*

ṣadā-yı ʿışḳı: *Aşkın sedası. // Aşk sözleri.*

Sürūduñ ile toldur berr ü baḥrı / **Ṣadā-yı ʿışḳı** çıkar āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 6). [ṣadā-yı ʿışḳı, -ı]*

ṣadef: *Sedef, istiridye.*

Aradum zīr-i felek baḥr ü beri bulımadum / Saña mānend **ṣadefe** yek güher-i pāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [ṣadefe, -e]*

ṣadef: *1. Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyâlarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde 2. eski. Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.*

Yaşum deryā **ṣadef** çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [ṣadef,]*

ṣadef-i dīdem: *Gözün sedefi.*

Ṣadef-i dīdem içre dildārum / Görinür baña dürr-i yek-dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 4). [ṣadef-i dīdem, -m]*

ṣad-hezār: *Yüz bin, yüz binlerce.*

Sanma ancak bu Muḥibbī ʿāṣıḳ olmışdur saña / **Ṣad-hezār** var ʿāṣıḳuñ ʿālemde şeyḫ ü ṣābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [ṣad-hezār,]*

ṣādıḳ: *Doğru, hakikatli, sadakatlı, dürüst.*

Ṣādıḳam yoluñda ben ger öldürürseñ dönmezem / Ger inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [ṣādıḳam, -am]*

Yoluñda senüñ **ṣādıḳam** iy dōst vefāda / Nān u nemeki yimemişemdür dizüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [ṣādıḳam, -am]*

ṣādıḳ: *Doğru, hakikatli, sadakatli, dürüst.*

Bu Muḥibbī ṣiʿrini yārā güzāfın añlama / Ṣıdḳı var iḳrār kıl yolumda **ṣādıḳdur** diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [ṣādıḳdur, -dur]*

ṣādıḳ degül: *Sadık olmayan.*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd ḳavline durmaz / Sözinde çün degül ṣādıḳ inanma sen o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [ṣādıḳ degül,]*

<u>ṣadra kıla:</u> *Vezir yapmak.*

İstemem olmak beni yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek itleri gibi baña der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [ṣadra kıla, -a]*

<u>ṣaf:</u> *Arı, katışıksız, halis, has.*

Ṣāf ḳalb ol kimseye dutma sakın göñlüñde kīn / Didi sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [ṣāf,]*

<u>ṣāf cāmı:</u> *Saf kadeh.*

Āyīne gibi al elüñe **ṣāf cāmı** sen / İç lezzet alup añlayasın ṣubḥ u ṣāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [ṣāf cāmı, -ı]*

<u>ṣāf eyle:</u> *Arındırmak.*

Bir ḳadeḥle sāḳiyā **ṣāf eyle** dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan korkaram bir gün kona gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [ṣāf eyle,]*

<u>ṣāf eylemeye:</u> *Saf hâle getirmek, arındırmak.*

Āyīne gibi ḳalbini kim eylemeye ṣāf / ʿĀlem yüzinde bulmaya ehl-i ṣafā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [ṣāf eylemeye, -meye]*

<u>ṣāf itmeyince:</u> *Temizlemek, arındırmak.*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil ol ak [sen] ol dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [ṣāf itmeyince, -meyince]*

<u>ṣāf ḳalb:</u> *Temiz kalpli, kalbi temiz olan.*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [ṣāf ḳalb,]*

<u>ṣāf kıl:</u> *Saflaştırmak, temizlemek.*

Miss-i ḳalbüñi düriş eyleyüp iksīri ṭaleb / **Ṣāf kıl** ḳāl idüben zārr olup sūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 3). [ṣāf kıl,]*

<u>ṣāf kıldı:</u> *Saflaştırmak, temizlemek.*

Rūşen itdi kangı dil kim mihrüñ ile sīnesin / **Ṣāf kıldı** ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [ṣāf kıldı, -dı]*

şaf şaf durup: *Sıra halinde beklemek.*

Burḳaʿuñ keşf it yüzüñ göster bugün ʿāşıḳlara / Kullaruñ **şaf şaf durup** sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [ṣaf ṣaf durup, -up]*

şafā: *Gönül huzuru/şenliği.*

Lebüñ **şafāsına** dāyim şarābı ḫōş görelüm / Ḫaṭuñ ḫayāli tururken ġubārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [ṣafāsına, -s, -ı, -n, -a]*

şafā: *1. gönül huzuru, şenliği 2. Mekke dolaylarında hac ibadetinin yapıldığı yerlerden biri olup hacıların burası ile Merve adı verilen yer arasında Hz. Hacer'in o dönemde yapmış olduğu gidiş ve geliş hareketini dört gidiş, üç geliş olarak aynen uygulanan yer.*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu ben maḫmūrdan / Çünki kesb eyler **ṣafā** ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [ṣafā,]*

Varursam Kaʿbe-i kūyına yāruñ / Bulurdum Merve ḥaḳḳıyçün **ṣafā** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 2). [ṣafā,]*

şafā bezmini: *Şenlik, eğlence meclisi.*

Şöyle kıl nāleleri duymasun anı dil ü cān / Meclise koma **ṣafā bezmini** bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [ṣafā bezmini, -ni]*

şafā eyle: *Gönül şenliği vermek, neşelendirmek.*

Nūş-ı cam ile göñül āyīnesin eyle ṣafā / Ne revādur ki ʿabeş yirlere maḥzūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 2). [ṣafā eyle,]*

şafādan: *Eğlence, neşe, zevk.*

Ṣafādan çāk ider ġonca yakasın / Añarsam gül yüzüñ vaṣfın nesīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 3). [ṣafādan,]*

şafāsın: *Eğlence, zevk, manevi tat.*

Muḥibbī laʿl-i dildāra ṣarāb-ı nābı beñzetdüm / İşidüp cübbe çāk idüp ḫurūş itdi **ṣafāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [ṣafāsından, -dan]*

şafā-yı ḳalb-ile: *Kalp huzuru.*

İy Muḥibbī devlet-i dāreyni bulur şübhesüz / Kim **ṣafā-yı ḳalb-ile** ḫālī degül tevḥīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [ṣafā-yı ḳalb-ile, --ile]*

şāf-dil: *Gönlü saf.*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi **şāf-dil** ol ak [sen] ol dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [ṣāf-dil,]*

şafḥa-i ruḫsārum üzre: *Yanağının sayfası,yüzeyi.*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre yazdı çeşmüm kan-ıla / Bilmeyenler ḥālümi kılsun naẓar ol deftere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [ṣafḥa-i ruḫsārum üzre, -um üzre]*

şafḥa-i zerdüme: *Sararmış sayfa.*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd ü elemi / Göz karasıyla degül bil ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [ṣafḥa-i zerdüme, -üme]*

şāfī şarāba: *Saf şarap.*

Ne tañ ger cān virem ol laʿl-i nāba / Ki rindān meyl ider **ṣāfī şarāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 1). [ṣāfī şarāba, -a]*

ṣaġ: *Sağ, sağ taraf.*

Ṣarḳ sulṭānı dogup gelse [ki] **sag** yanumdan / Ẓulmet-i dūd-ı dilüm irmeye sol yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [sag,]*

ṣaġ: *Sağ taraf.*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış anuñ solıyla **sagında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [sagında, -ı, -n, -da]*

saga sola: *Oraya buraya, gelişigüzel iki yana, rastgele yerlere.*

Seni bir kez gören iy yār-ı cānī / Degermi ġayra yāḫūd sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [saga sola,]*

sāġar: *Far. Kadeh, cam, piyale.*

Cām-ı laʿlüñ yādına komadum elden **sāġarı** / Niçe yıllar olmışamdur sākin-i mey-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [sāġarı, -ı]*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa gül **sāġarı** yiter / Bülbül yirine var ṣurāḥīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [sāġarı, -ı]*

Şikest olursa gönlüñ **sāġarı** ger / ʿAceb olmaz uyıcak çeşm-i meste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 3). [sāġarı, -ı]*

Meclis içre bāde içdükde lebini rāyegān / Bu Muḥibbī reşk ider her laḥẓa her dem **sāġara** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 5). [sāġara, -a]*

Nūş idüp elde tutar **sāġarı** şeydā lāle / Ruḫ-ı efrūḫte san bāde-i ḥamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [sāġarı, -ı]*

sāġar: *Far. Kadeh, cam, piyale: sâgar-ı zerrîn.*

Leblerin meclisde dildāruñ öper gördüm ḳadeḥ / **Sāġaruñ** iy dil meger kanın içüben kanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 5). [sāġaruñ, -uñ]*

sāġar: *Kadeh ‖ şarap.*

Herkesüñ sāġarını mey ile gül-reng idesin / Baña geldükçe sıyup **sāġarumı** seng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [sāġarumı, -ı, -um]*

sāġar: *Kadeh.*

Herkesüñ **sāġarını** mey ile gül-reng idesin / Baña geldükçe sıyup sāġarumı seng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [sāġarını, -ını]*

sāġar: *Far. Kadeh, cam, piyale.*

Bāġda mül tolı **sāġar** dutalım gül yirine / Ḳulḳul itsün ko ṣürāḥī yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [sāġar,]*

sāġar: *1-İçki kadehi, ayak, sağrak, piyale. 2- tas. Allah'ın nuru ile dolan insan gönlü, ārif kişinin gönlü.*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem / Elüñde dutduguñ **sāġar** ki yigdür sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [sāġar,]*

sāġar-ı cem'den: *Cem'in efsanevî kadehi; bu kadehin tılsımlı ve üzerinde yedi yazı olduğuna inanılır.*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem / Elüñde dutduguñ sāġar ki yigdür **sāġar-ı Cem'den** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [sāġar-ı cem'den, -'den]*

sāġar-ı cemşīd'den: *Cemşid'in kadehi.*

Tek şarāb olsun sifāl-ıla bugün mey-ḫ∨āreye / Yig gelür her vech-ile ol **sāġar-ı Cemşīd'den** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [sāġar-ı cemşīd'den, -'den]*

sāġar-ı çeşm-ile: *Gözyaşı kadehi.*

Sāġar-ı çeşm-ile sun ḫūn-ı ciger nūş idelüm / Maṭbaḫ-ı ġamda dilā derd ü belā aş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [sāġar-ı çeşm-ile, --ile]*

sāġar-ı çeşmüm: *Gözyaşı kadehi.*

Ḫūn-ıla yine toptoludur **sāġar-ı çeşmüm** / Nūş eyle dilā içmege peymāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [sāġar-ı çeşmüm, -üm]*

sāġar-ı çeşmüñ: *Gözyaşı kadehi.*

Sāġar-ı çeşmüñ düşürme elden iy dil nāle kıl / Bezm-i ġamda ḫūn-ı dilden ġayrı mey içilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 2). [sāġar-ı çeşmüñ, -üñ]*

sāġar-ı pür-ḫūn: *Kan dolu kadeh.*

Ḥasret-i laʿlüñle aldum bāde-i gülgūn ele / Hey ne gülgūn mey bil ki **sāġar-ı pür-ḫūn** ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 1). [sāġar-ı pür-ḫūn,]*

sagışa gelmeye: *Sayıya, hesaba gelmek; kâle alınmak.*

Yakmışam nār-ı ġam-ıla kendümi başdan başa / Çekdügüm derd ü elem gelmeye hergiz sagışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 1). [sagışa gelmeye, -meye]*

ṣaḥḥā: *"Doğrudur, yanlışsızdır" anlamında resmi yazılara konulan bir işaret.*

Biñ kan içerse ġamzesi **ṣaḥḥā** vü ʿāfiye / Başdan kırarsa ʿālemi kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [ṣaḥḥā,]*

sahī: *Hükümdar, padişah, sultan.*

Miḥrāb-ı büt-perest mi tuġrā mı yoḫsa **ṣāhī** / Yāḫud kemān-ı Rüstem ol ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [ṣāhī,]*

ṣāhib: *Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime bir **ṣāḥib-i** ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [ṣāḥib-i, -i]*

ṣāḥīb-kemāl: *Olgun kişi. kemal sahibi.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla sakın dime ki bir **ṣāḥīb-kemālam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [ṣāḥīb-kemālam, -am]*

ṣāḥib-külāh: *Makam sahibi, tahta oturan.*

Egerçi ẓāhirā baksañ bugün **ṣāḥib-külāham** ben / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [ṣāḥib-külāham, -am]*

ṣāḥib-resen: *Kimseye danışmadan, kendi başına, doğrudan doğruya.*

Muḥibbī gönlini bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar anı ber-dār it ki çün **ṣāḥib-resensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [ṣāḥib-resensin, -sin]*

ṣaḫīḥ: *Doğru olmak.*

Vuṣlat leẕīẕ gerçi ki ḳand u nebātdan / Beñzer **ṣaḫīḥ** hicrde zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 2). [ṣaḫīḥ,]*

sāḥir: *Sihir yapan, büyücü.*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada / Çeşmi **sāḥirdür** diyen zülfinde de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [sāḥirdür, -dür]*

sāḫir: *Ar. büyüleyici, güzel.*

Zülfine diñüz cevr ü cefā vü sitem itsün / **Sāḫir** gözi de fitne vü āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [sāḫir,]*

sāḫir gözüñ: *Büyüleyici göz.*

Her kılını zülfinüñ biñ başlu ejderhā kılur / Her kaçan **sāḥir gözüñ** siḥr okıya efsūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [sāḫir gözüñ,]*

ṣaḫn-ı çemen: *Bahçenin ortası, meydanı.*

Gülşende gör sulṭān-ı gül ezhārını cemʿ eylemiş / Sen ara yirde olmasañ bulmaz şeref **ṣaḫn-ı çemen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [ṣaḫn-ı çemen,]*

ṣaḫn-ı çemen: *Çimenlik ‖ bahçe.*

Bāde vü **ṣaḫn-ı çemen** sāḳī-i gül-fām olsa / Ruḫı gül saçları sünbül gözi bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [ṣaḫn-ı çemen,]*

ṣaḫn-ı çemende: *Çimenlik, bahçe.*

Bildi ḫazān leşkeri āḫir eşer gelür / **Ṣaḫn-ı çemende** yapdı zümürrüd ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [ṣaḫn-ı çemende,]*

Saḫn-ı çemende cemʿ idüp ezhārı bād-ı ṣūbḥ / Ol meclis içre cümlesi sulṭān didi güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [saḫn-ı çemende,]*

Geldi o meclise sulṭān-ı gül güle güle / **Ṣaḥn-ı çemende** cemʿ idüp ezhār[ı] bād-ı ṣubḥ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [ṣaḥn-ı çemende,]*

Göñül dünyāya virdügüñ görelden / Güler ezhār saña **saḥn-ı çemende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 4). [saḥn-ı çemende,]*

ṣaḥn-ı gülistāna: *Gül bahçesinin ortası.*

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri riyā ile geçür / Gidelüm yār-ıla biz **ṣaḥn-ı gülistāna** degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [ṣaḥn-ı gülistāna,]*

ṣaḥn-ı gülşen: *Gülbahçesi ‖ bahçe.*

Satmaga gül ḥüsnini bülbülleri dellāl ider / **Ṣaḥn-ı gülşen** her ṭaraf feryād u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [ṣaḥn-ı gülşen,]*

ṣaḥn-ı miḥensin: *Eziyetler sahası.*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın sen dilā muʿtad u yā **ṣaḥn-ı miḥensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [ṣaḥn-ı miḥensin, -sin]*

ṣaḥrā: *Çöl.*

Ḫaymesin **ṣaḥrāya** kurdı çün yine sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿāşıḳları beñzer ki ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [ṣaḥrāya, -ya]*

ṣaḥrā: *Çöl, kır, ova.*

Ḫasretiyle düşeli kūh-ı belā **ṣaḥrāsına** / Eşk-i çeşmüm gāh baḥr olur gehī dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 4). [ṣaḥrāsına, -sına]*

İy Muḥibbī tolaşaldan dil saçı zencīrine / Mesken itdüm rūz u şeb Mecnūn gibi **ṣaḥrāyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [ṣaḥrāyı, -y, -ı]*

ṣaḥrā: *Çöl.*

Çıkdı gül Leylī gibi **ṣaḥrālara** ḫargāh-ıla / Yakdı Mecnūn gibi bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [ṣaḥrālara, -lara]*

ṣaḥrā vü bāġ: *Ova ve bahçe.*

Şöyle zeyn oldı çiçeklerle bugün **ṣaḥrā vü bāġ** / ʿAḳsi düşmişdür gören dir çarḫ-ı mīnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [ṣaḥrā vü bāġ,]*

ṣaḥrālara düşem: *Çöle düş-.*

Bir saçı leylā ġamından āh kim sevdālara / ʿAyb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [ṣaḥrālara düşem, -em]*

ṣaḥrā-nişīn olmışdur: *Çölde oturan. II Mecnun.*

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın saña taḳrīr eyleyem / Sorma Mecnūn'a ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [ṣaḥrā-nişīn olmışdur, -mışdur]*

ṣaḥrā-yı çemen: *Çimenli ova.*

İy Muḥibbī her yañadan gelse ġam olma melūl / Çünki açar her dili ġamgīni **ṣaḥrā-yı çemen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 5). [ṣaḥrā-yı çemen,]*

saḫt: *Katı, sert. Kuvvetli, güçlü. Güç, zor.*

Katı göñline girilmek ne mümkin / Görilmedi bu **saḫtlık** şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 4). [saḫtlık, -lık]*

saḫt: *Katı, sert.*

ʿIşḳuñ kemānı **saḫt-durur** degme kimesne / Almasun ele başa çıkamaz o yay-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [saḫt-durur, --durur]*

saḫtdur: *Çetin, sert, pek, katı.*

Muḥibbī **saḫtdur** ʿışḳuñ kemānı / Çekilmez sanma el sun ol kemāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 5). [saḫtdur,]*

saḫt-rū: *(Fa.) sert yüzlü, asık suratlı.*

Saḫt-rūdur korkaram kim saña hem-ser dirile / Alma gel āyīne-i ḥüsnüñe kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [saḫt-rūdur, -dur]*

saʿīd olsun: *Uğurlu olmak.*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ göster ki ʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum **saʿīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [saʿīd olsun,]*

sāʿid ü bāzū: *Bilek ve kol.*

Bir ʿişve yiter arada ger cān ise maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme gel **sāʿid ü bāzū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [sāʿid ü bāzū,]*

sāʿid-i sīmīni: *Gümüş gibi, beyaz kol.*

Diñüz ol serv-i ḫırāma cevre āheng eylesün / Ḫūn-ı dilden **sāʿid-i sīmīni** hem-reng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 1). [sāʿid-i sīmīni, -i]*

sā'il: *Dilenci.*

Geldükçe ser-i kūyuña redd eyleme anı / Zīrā Kerīm yapmadı hīç kapu **sā'ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [sā'ile, -e]*

saḳā: *Saka.*

Müjem ferrāş olup her dem süpürse kūy-ı dildārı / Savurmaga su isteyü gelür çeşmüm **saḳāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [saḳāsından, -sından]*

sāḳī: *1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan (sevgili).*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḥaşre deñlü mest ola / Kāse-i gerdūn ile **sāḳī** şarāb-ı ʿışḳı sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [sāḳī,]*

sāḳī: *1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.*

Jeng oldı göñül āyīnesi al ele **sāḳī** / Mey sun berü tā dāfiʿ-i ḫüzn [ü] elem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [sāḳī,]*

Berü sun sun berü **sāḳī** mey-i gül-reng[i] müdām / İçelüm nūş idelüm tā tola peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [sāḳī,]*

Sāḳī içelüm sun berü cām itme bahane / ʿİşret demidür çalduralum çeng ü çaġāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 1). [sāḳī,]*

Dīvāne gönül istedi cām **sāḳī** lebinden / Mestāne gözi ḫışm-ıla el urdı bıçağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 3). [sāḳī,]*

Gül mevsiminde **sāḳī** çü serv-i ḫırām ola / Ol sunmayıcak mey içer isem ḥarām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [sāḳī,]*

sāḳi-i cān-baḫş: *Can bağışlayan, can bağışlarcasına, insanı memnun ve mutlu eden, ferahlık veren saki.*

Muḥibbī ġamdan ölmişdür didüm iy **sāḳi-i cān-baḫş** / Elüme bir ḳadeḥ sundı didi cān perveridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 5). [sāḳi-i cān-baḫş,]*

sāḳī-i devrān: *Zamanın sakisi.*

Sāḳī-i devrān elinden tolmadan peymānemüz / İçelüm peymāneyi evvel bahāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [sāḳī-i devrān,]*

sāḳī-i dil-çehredür: *Gönül yüzlü saki.*

Ḥūr u ġılmānı ki dirler **sāḳī-i dil-çehredür** / Mest olanlar beñzedürler cenneti meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 2). [sāḳī-i dil-çehredür, -dür]*

sāḳī-i gül-fām: *Gül renkli saki.*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen **sāḳī-i gül-fām** olsa / Ruḫı gül saçları sünbül gözi bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [sāḳī-i gül-fām,]*

sāḳi-i gül-ruḫ elinden: *Gül yanaklı saki elinden.*

Gülşen içinde Muḥibbī tevbeyi kim saklaya / **Sāḳi-i gül-ruḫ elinden** cām-ı gül-nārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 5). [sāḳi-i gül-ruḫ elinden, -nden]*

sāḳī-i mehveş: *Ay yüzlü sâki.*

Sāḳī-i mehveş elinden nūş kıl cām-ı şarāb / İy Muḥibbī çün ġam-ı devrān ile nā-şādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 5). [sāḳī-i mehveş,]*

ṣaḳın: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*

Benüm āh u fiġānumdan **sakın** kim bir gül-i tersin / Kim āh okı güẕer kılur irerse daḫı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 4). [sakın,]*

Muḥibbī gīceler iñler ider bülbül gibi efġān / **Sakın** iy ḫūblaruñ şāhı anuñ bu āh u zārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 5). [sakın,]*

ṣaḳın: *Sakınmak, esirgemek.*

Sakınup gülşenini yād ayakdan / Ḥaṭın gülzār-ı ḥüsne itdi bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 3). [sakınup, -up]*

ṣaḳın: *"Yapma, yapmaktan çekin" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa engel olmak için söylenen bir söz.*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma **sakın** bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [sakın,]*

ṣaḳın: *Dikkat et, tedbirli ol.*

Sakın āhumdan iy nigār **sakın** / Katı tünddür bu rūzigār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [sakın,]*

ṣaḳın: *Asla, hiçbir zaman.*

Sakın aldanma cihān revnaḳına / Ḥāl diliyle saña dir rebāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [sakın,]*

şaḳın: *Gözetmek, korumak.*

Bu Muḥibbī'ye vefā idem didüñ itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur dōstum gel ʿahd ü peymanuñ **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [sakın,]*

ʿIşḳı sakla Muḥibbī sīneñde / Ele girmez bu yādigār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 5). [sakın,]*

şaḳın: *Sakınmak II korumak.*

Āhum odından iy nigār **sakın** / İrmesün kūyuña şerār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 1). [sakın,]*

şaḳın: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak II dikkatli ol; asla, aman sakın ha!.*

Āhum odından iy nigār **sakın** / İrmesün kūyuña şerār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 1). [sakın,]*

şaḳın: *Sakınmak, kendini korumak.*

Yiter aglatduñ beni ṭūfān-ı eşkümden **sakın** / Kaynasa ḫūn-ı ciġer tennūr-ı dilden de daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [sakın,]*

şaḳın: *1. Sakınmak. 2. Asla.*

Zülfüñe yüz virme cānā boynuña asılmasun / Ḫāl-i Hindūñı **sakın** ḥüsnüñ görüp yakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [sakın,]*

şaḳın: *Korumak.*

Pākdür ʿışḳ **sakın** kendüzüñi pāk ide-gör / Virme sen ʿışḳ-ı mecāz-ıla göñül hīç kese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [sakın,]*

şaḳın: *"Yapma, yapmaktan çekin" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa dikkat çekmek için söylenen bir söz.*

Ben benümçün dimezem iy kaşı ya müjgānu ok / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden tīr-i müjgānuñ **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [sakın,]*

İy gül-i nev-reste gel sen bülbül ahından **sakın** / Derd-ile āh itse olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [sakın,]*

şaḳın: *Asla, sakın.*

Añ günāhuñı Muḥibbī gīceler / Eksük itme gözüñden āb **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 5). [sakın,]*

şaḳın: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.*

Sakın āhumdan iy nigār sakın / Katı tünddür bu rūzigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [sakın,]*

şaḳın: *"Dikkat et, dikkatli ol,yapma" anlamında uyarı sözü.*

Sakın āhumdan iy nigār **sakın** / Katı tünddür bu rūzigār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [sakın,]*

şaḳın: *"Asla" anlamında bir ünlem.*

Sanma vardur bu cihān içre ḳarār / Şöyle bil bunda yok ḳarār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [sakın,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla **sakın** dime ki bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [sakın,]*

İster-iseñ ki dilā açılmaya perdeñ senüñ / Sen sen ol açma **sakın** ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [sakın,]*

Sakın aḥ eyleme bāda virürsin / Bugün ġam ḫırmeninüñ kāhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 6). [sakın,]*

Muḥibbī çıkma **sakın** togrı yoldan / Dimeyeler saña güm-rāhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 7). [sakın,]*

Koma elden **sakın** ʿışḳuñ mecāzın / Diyeler tā saña Veysel Ḳaran'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 9). [sakın,]*

Lāf urma çekerem bār-ı ġamı dime **sakın** / İy Muḥibbī kaldı ʿāciz çekmede pīl-i tenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 5). [sakın,]*

Dāyimā dilden Muḥīb lā-ḥavl oku / Mekr-i şeyṭāndan **sakın** olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 7). [sakın,]*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿārif didi / Evvel alup dil **sakın** soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [sakın,]*

Yüze güler **sakın** aldanma cihānuñ alına / Ḫāk ide āḫir seni şimdi ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [sakın,]*

Evvel elüñ[i] dutar soñradan pāy-māl ider / **Sakın** aldanma bu dehrüñ ālına olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 3). [sakın,]*

Sakın āh itme Muḥibbī ʿālemi anı yakar / Şuʿleler kim zāhir olur sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [sakın,]*

Sakın aldanma bu dünyā çü miḥnet şāhbāzıdur / Niçe senüñ gibi yavrı uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [sakın,]*

İctināb eyle **sakın** şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl virdi Ḥaḳ saña akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [sakın,]*

Yüz sürüp pīr-i muġān ḫıdmetine tutma **sakın** / Ḫānḳāh içre varup zāhid-i mekkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 5). [sakın,]*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda gel cānuñ **sakın** / Dimeye bir cān nedür kıymadı cānānuñ **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [sakın,]*

ʿĀşıḳ iseñ saklama bu yolda gel cānuñ **sakın** / Dimeye bir cān nedür kıymadı cānānuñ **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [sakın,]*

Bir nihāl-i tāzesin olmak dilersin tāze ter / Ḫār eline gül gibi gel virme dāmānuñ **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [sakın,]*

Cevrin añup mihrini dilden giderme key **sakın** / Ol melek-rūya neden bulmak bahāne görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 4). [sakın,]*

Tayanup ḫüsnüñe cefā kılma / Çün degül ḫüsn pāyidār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 2). [sakın,]*

Ḫāk-i pāyuñ olam dir isem eger / Gelmesün ḫāṭıra ġubār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 3). [sakın,]*

Dūd-ı dil çün ṣuʿūd ider felege / Yirde kalmaz bu āh u zār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 4). [sakın,]*

Ṣāf ḳalb ol kimseye dutma **sakın** göñlüñde kīn / Didi sıgmaz Faḫr-ı ʿālem kīn ile bir yirde dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 1). [sakın,]*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma **sakın** āyīneye / Yüz karasın göresin korkum bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [sakın,]*

İy Muḥibbī kimse gūş itmez bilürsin nāleñi / **Sakın** aldanma dise künbed-i devvār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 5). [sakın,]*

Gözi alasına aldanma **sakın** al ider ol / Niçe senüñ gibi ṣayda iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [sakın,]*

Dime **sakın** ki el uzadam genc-i ḫüsnine / Bir demde yutdurur seni zülfi ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [sakın,]*

Muḥibbī bīvedür dünyāya bakma / Anı beñzetme **sakın** nev ʿarūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 6). [sakın,]*

Muḥibbī rāyegān söz gevherini / **Sakın** virme bilen alur bahāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 5). [sakın,]*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol **sakın** şāh-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [sakın,]*

Alur dilüñi al-ıla dutar cefā kılur / **Sakın** alınma çeşmine bakup alasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 3). [sakın,]*

Ṭarīḳ-i müstaḳīmi koma elden / **Sakın** lillāhi olma rāh-ı kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 3). [sakın,]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ gelsün berü / Līk yol virmeñ **sakın** bu meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [sakın,]*

Sakın aldanma dehre pend gūş it / Ki pend eydür Süleymān'a karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [sakın,]*

Sakın maġrūr olma görme kendüñ / Eger ḫaşmuñ olursa da karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 3). [sakın,]*

Virme dil dehre **sakın** bakma hevā vü hevese / Beñzedüp sīm ü zerin ḳıymeti yok ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [sakın,]*

Her ne kim vire Ḫudā eyle ḳanāʿat cān-ıla / Az u çok dime **sakın** itme nizāʿ aş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [sakın,]*

Virme dehre dil **sakın** itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün yüzüñe gerçi senüñ ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [sakın,]*

Aldanma **sakın** dehr iki yüzlü münāfıḳ / Kimseye vefa eylemedi uşbu zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [sakın,]*

Didi faḫr-ı cihān "el-faḳr u faḫrī" / Libāsuñı **sakın** dībāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 2). [sakın,]*

Sakın yelken gibi germe gögüs sen / Muḫālif rūzigār yüksek serende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 6). [sakın,]*

İy Muḥibbī yür[i] var kūy-ı ḫarābāt eri ol / Alayın dime **sakın** ad-ıla sanı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 5). [sakın,]*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol **sakın** şah-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [sakın,]*

Sakın ugrama iy dil ḫāneḳāha / İdesin meyden el vire tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 9). [sakın,]*

<u>şakın:</u> *"Asla" anlamında bir ünlem. II. Sakınmak, kendini korumak.*

Bugün çün ḥırmen-i gülsin nigārā āhdan **sakın** / İşitmedüñ mi gülşende yil aldugın gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [sakın,]*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler melāmet iḫtiyār / Sen selāmet ehli ol var ad-ıla sanuñ **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [sakın,]*

Olma maġrūr iy göñül baḫl u tekebbürden **sakın** / Başuñ eflāke irürse yüzüñ olsun ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 6). [sakın,]*

<u>şaḳın:</u> *"Aman ha" anlamında bir uyarı sözü.*

Ẕikr idersem ġubār-ı ḫaṭṭuñı ger / Gelmesün ḫāṭıra ġubār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 2). [sakın,]*

Ġırre-i ḥüsn olup cevr itme / Çü degül ḥüsn pāyidār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 3). [sakın,]*

İy Muḥibbī gülüp evvel yüzüñe / İdiser soñra seni zār **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 5). [sakın,]*

İy felek **sakın** geçer durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [sakın,]*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir kor seni / Hīç senüñ ile gider bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [sakın,]*

Fikr kılma iy Muḥibbī **sakın** assıla ziyān / Er odur kim aña bir būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [sakın,]*

sakın ki: *Sakınmak.*

Urma göñül şīşesin iy dōst yirlere / **Sakın ki** batar ayaguña ābgīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 2). [sakın ki,]*

sākin-i mey-ḫāne: *Meyhanede oturan, meyhanede bulunan (kimse).*

Cām-ı laʿlüñ yādına komadum elden sāġarı / Niçe yıllar olmışamdur **sākin-i mey-ḫāne** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [sākin-i mey-ḫāne,]*

sākin-i meyḫāneyin: *Meyhanede oturan, meyhanede bulunan (kimse).*

Künc-i mescidde eger zāhid olursa muʿtekif / Sırra vāḳıf ben daḫı bir **sākin-i meyḫāneyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 2). [sākin-i meyḫāneyin, -yin]*

sāḳīyā: *Esy saki.*

Sāḳiyā itme dirīġ cāmı bu ben maḫmūrdan / Çünki kesb eyler ṣafā ḳalbüm mey-i engūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 1). [sāḳiyā,]*

sāḳīyā: *Ey kadeh sunan!.*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿāṣıḳ-ı dil-ḫasteyi / **Sāḳiyā** irgür meded şol mey diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

sāḳīyā: *Ey içki dağıtan!.*

Sāḳiyā meclisde mey sun gel bize inṣāf-ıla / İçelüm anı ṣurāḥī-veş derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [sāḳiyā,]*

Bir ḳadeḥle **sāḳiyā** ṣāf eyle dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan korkaram bir gün kona gerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [sāḳiyā,]*

sāḳīyā: *1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.*

Sāḳiyā depret ayaḳ sun ol nigāruñ ʿışḳına / Zehr-ise nūş idelüm gül yüzlü yāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 1). [sāḳiyā,]*

saḳḳā: *(Ar.) Saka. Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse, sucu.*

Gözlerüm **saḳḳāsı** sular ḫāk-i pāy-ı dilberi / Bu Muḥibbī eyledi müjgānını cārub içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [saḳḳāsı, -s, -ı]*

saḳḳā-yı çeşmüm: *Aşığın göz yaşını su gibi dağıtan saka,su taşıyıcı.*

İşigüñ pāk itmege **saḳḳā-yı çeşmüm** her seḥer / Su sepüp bir deste baglar kirpügi cārūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [saḳḳā-yı çeşmüm, -üm]*

saḳla-: *Gizlemek.*

Degül mi gün gibi rūşen Muḥibbi ʿışḳ **saklanmaz** / Akar bu gözlerüñ yaşı kılursun nāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 5). [saklanmaz, -n, -maz]*

saḳla-: *Esirgemek, sakınmak; korumak, muhafaza etmek.*

ʿĀşıḳ iseñ **saklama** bu yolda gel cānuñ sakın / Dimeye bir cān nedür kıymadı cānānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 1). [saklama, -ma]*

saḳla: *Gizlemek (aşk bağlamında).*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir **saklayayım** sīnede āh / Eydeyim cümle cihān ḫalḳına ko fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [saklayayım,]*

saḳla: *Gizlemek.*

Sırr-ı ʿışḳı **saklar-iken** sīnede cānum gibi / İy göñül āh itmeg-ile anı fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [saklar-iken, -r-iken]*

İy Muḥibbī **saklar-iken** ʿışḳum oldı āşikār / Eşk-i surḫ u rūy-ı zerdümle ʿayāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [saklar-iken, -r-iken]*

saḳla: *Korumak.*

Muḥibbī'ye dimişler cāna kıymaz / İlāhī **sakla** anı iftirādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 5). [sakla,]*

saḳla: *(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.*

İy Muḥibbī sırruñı ketm eyle iẓhār eyleme / Şöyle **sakla** anı cān-ı nā-tüvānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [sakla,]*

ʿIşḳı **sakla** Muḥibbī sīneñde / Ele girmez bu yādigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 5). [sakla,]*

saḳla: *Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek, gizlemek.*

Bend içre gören göñlümi zülfi girihinde / **Saklama** didi as bu giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [saklama, -ma]*

saḳla: *Gizlemek; korumak, muhafaza etmek.*

Sırr-ı ʿışḳı **saklayam** didükçe ẓāhir olur āh / Hīç olur mı āteşi pinhān kılmak kāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [saklayam, -y, -am]*

saḳla: *Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek, gizlemek.*

Ko ḫayāl-i ḥüsnüñi kirpüklü çeşmüm **saklasun** / Ḫıfẓ-ı gülşen mi olur ḫār-ıla dīvār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 5). [saklasun, -sun]*

saḳla: *Gizlemek, saklamak.*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben kāġıda / **Saklamaz** sır iki yüzlü bir münāfiḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [saklamaz, -maz]*

saklan: *Gizlenmek, saklı olmak.*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş luṭfuñ cihāna nūrdan / **Saklanursın** yā nedendür bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [saklanursın, -ursın]*

saklar: *Korumak, gözetmek.*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar anuñ-ıçun **saklar-ıdum** cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [saklar-ıdum, -ıdum]*

saklar iken: *Saklarken.*

Sırr-ı ʿışḳuñ **saklar iken** sīnede cānum gibi / Ẓāhir itdüm ʿāleme bu āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [saklar iken,]*

saḳlaya: *Gizlemek.*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] āşikār itsem beni ʿayb eylemeñ / Niçeye dek **saklaya** sīne şerārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [saklaya,]*

Gülşen içinde Muḥibbī tevbeyi kim **saklaya** / Sāḳi-i gül-ruḫ elinden cām-ı gül-nārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 5). [saklaya,]*

saklayabilür mi: *Saklayabilir mi.*

Saklayabilür mi ʿışḳın dōstlar dīvāne dil / Muttaṣıl çāk-i girībānını dāmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 2). [saklayabilür mi,]*

şal: *Koyvermek, salıvermek.*

Zülfinüñ pefteresin **salup** bu göñlüm bāzına / Anı ṣayd itmek murādı çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [salup, -up]*

şal: *Bırakmak, göndermek.*

Saldum göñül bāzını murġ-ı hümāya ben / Āhum duḫānı irgeleden semāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [saldum, -dum]*

Gözlerüm baḫrına **saldum** yine dil zevraḳını / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [saldum, -dum]*

şal: *Bırakmak, salıvermek.*

Göñül şahbāzını himmetle yine / Şikār itmege **saldum** ol hümāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 3). [saldum, -dum]*

şal: *1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Yaymak, sermek.*

Zülfine bend eyleyüp **salar** zenaḫdān çāhına / Niçe yıllar ḥabsdür ol mübtelāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [salar, -ar]*

şal: *1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol şehsüvār / ʿĀlemi tesḫīr içün san naʿl **saldı** āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [saldı, -dı]*

sāl ü māh u hafta: *Yıl, ay ve hafta.*

Sāl ü māh u hafta sorma baña farḳ kim eylemez / Līk ol meh bilürem bedr olup irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [sāl ü māh u hafta,]*

şalā: *Çağırma, dâvet etme, dâvet.*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün **ṣalādur** ṣeyḫ ü ṣāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 5). [ṣalādur, -dur]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün **ṣalādur** ṣeyḫ ü ṣāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 3). [ṣalādur, -dur]*

ṣalagör: *Salıver, bırakıver.*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen **salagör** var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [salagör,]*

ṣalāḥ: *Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dînin yasakladığı şeylerden kaçınma.*

Ġam yime ger yog-ısa **ṣalāḥuñ** Muḥibbīyā / Dil vir Kerīm'e cürmi ʿuṣāt anda ʿöẕr-ḫ∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [ṣalāḥuñ, -uñ]*

salāmet: *Sağ-sâlim, selâmet, endişeden uzak.*

Zāhid sen ol **salāmet** ben olmışam melāmet / ʿĀṣıḳ varur mı hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [salāmet,]*

sālhā: *(Uzun) yıllar.*

Sālhā endūh-ı ṣām firḳatüm[i] bilen kişi / Āh-ı ġam hicrānı şeb tā rūz bīdārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [sālhā,]*

ṣāliḥ: *Dinin buyruklarına uygun harekette bulunan.*

Yarın ki **ṣāliḥān** ʿamel ʿarżın ideler / Ṣādān olup cennete her biri tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [ṣāliḥān, -ān]*

ṣalın: *Edalı bir biçimde yürümek.*

Her kaçan serv-i sehī gibi **salınsa** dil-firīb / Pāda ḳudret kalmaya serv-i ḫırāmāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 3). [salınsa, -sa]*

Gözüm yaşı gördügi demde revān olur / **Salınsa** eger ol ḳaddi dil-cū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 4). [salınsa, -sa]*

ṣalın: *Salınmak; dolaşmak.*

Tīr-i müjeñe sīnesini dil siper itsün / Meydāna gelüp ʿışḳ-ıla merdāne **salınsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [salınsun, -sun]*

ṣalın: *Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.*

Ḳıyāmet ḳāmet olmışsın **salın** her yaña iy servüm / Ayaguña gözüm yaşı ko aksun cūy-ı āb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 3). [salın,]*

Gülşende diñ ol serv-i ḫırāmāna **salınsun** / Āhum yiline karşu ko her yana **salınsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [salınsun, -sun]*

Mey nūş idüben başa külāhın koya kec-rev / Rindāne geyüp nāz-ıla mestāne **salınsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 2). [salınsun, -sun]*

Sen serv-i sehī gibi **salın** nāz-ıla her sū / Ben āh ideyin karşuña ko bir eser olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [salın,]*

şalın: *Koyulmak, bırakılmak, atılmak.*

Gülşende diñ ol serv-i ḫırāmāna **salınsun** / Āhum yiline karşu ko her yana **salınsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 1). [salınsun, -sun]*

şalın: *Verilmek.*

Bend olsa göñül zülfine kor çāh-ı zeḳanda / Kalsun dir ebed bend-ile zindāna **salınsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [salınsun, -sun]*

şalın: *(Saçları) salıvermek, serbest bırakmak (saçların yüze düşmesine izin vermek).*

Didüm serv-i sehī gibi **salınsun** ḫüsn bāġında / Koñ aksun gözlerüm yaşı benüm her dem ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [salınsun, -sun]*

şalın-: *Dalgalanmak.*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse **salınur** / Dünyā ġamını yir idi ger virse bār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [salınur, -ur]*

şalın-: *Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.*

Gün yüzin keşf eylesün dehri münevver eylesün / Serv gibi **salınup** reşk-i ṣanavber eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 1). [salınup, -up]*

Serv gibi **salınup** serv-i revānumdur gelen / Rām kılmışdur beni ārām-ı cānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 1). [salınup, -up]*

Salınup gülşene gel bendeñ ola serv-i sehī / Cilveler eyle görüp reşk ide ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [salınup, -up]*

Her kaçan kim **salınup** geşt-i çemen eyleyesin / Korkaram sāye-i ḳaddüñ ḫes ü ḫāşāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 2). [salınup, -up]*

şalınan: *Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.*

Bāġ ara gül gibi gülüp servi gibi **salınan** / Şād u ḫurrem dāyimā mesrūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [salınan,]*

salınmak: *(sevgilinin) naz ve eda ile yürümesi.*

Gözlerüñ yaşını pāyına revān eyle revān / Serv gibi **salınur** bir ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [salınur, -ur]*

san-: *Sanmak, düşünmek, zannetmek.*

Gönlümi kūyuña gönderdüm anı yād eyledüñ / Āşināñdur ol ezel **sanduñ** meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [sanduñ, -du, -ñ]*

san-: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

Raḳībi kelb-i kūyuñ **sandum** evvel / Didüm bīgāne[ler] āḫir olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 9). [sandum, -du, -m]*

Kara zülfi arasından ṭulūʿ itdi yüzin gördüm / Ayuñ on dördidür **sandum** tamāmdur ḥüsni çagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [sandum, -du, -m]*

san-: *... olduğunu düşünmek.*

Ġam elinden sīne-çākem **sanmañ** ancak pīrehen / Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [sanmañ, -ma, -ñ]*

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ ya bagrı kanıdur / Lāleler **sanmañ** görinen dāmen-i kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [sanmañ, -ma, -ñ]*

Okudum yine ʿışḳuñ ḳıṣṣasını / Anı **sanman** füsūn u ya fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 3). [sanman, -ma, -ñ]*

san: *Zannetmek.*

Ne **sanursañ** saña san anı ġayra / Kuyuyı kim kaza kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [sanursañ, -ur, -sa, -n]*

san: *Sanki, güya.*

Āh kılsam aglasam ol gözleri mestān içün / Ḫande eyler gül gibi **san** bād-ıla bārān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 1). [san,]*

san: *Sanmak, zannetmek.*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ içen ezel / Tā ḥaşre deñlü mestdür anı **sanma** ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [sanma, -ma]*

şan: *Sanki, güya.*

Zülfini gördüm Muḥibbī yüzine itmiş niḳāb / Sāye salmış **san** bulut mihr-i dıraḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [san,]*

şan: *Sanmak, düşünmek, zannetmek.*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser tenüme / Kim göre **şana** peleng gelmeye kimse yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [şana, -a]*

şan: *Sanki, sanırsın ki.*

Aglayup āh itmesem gül gibi gülmez ol ḥabīb / Açılur gülşende gül **san** bād-ıla bārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 3). [san,]*

şan: *Farz etmek, zannetmek.*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol şehsüvār / ʿĀlemi tesḫīr içün **san** naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [san,]*

şan: *Adeta.*

Cilve eyler bād-ıla öter o zülf-i ʿanberīn / **Sanasın** ṭāvūsdur gülşende ʿarż eyler perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [sanasın, -a, -sın]*

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem üstinde benüm / Zāġlardur **sanasın** ṣaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [sanasın, -a, -sın]*

Zülf-i müşgīn kim görinür ʿārıż-ı dildārda / Deste-i sünbül asılmış **sanasın** gülzārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 1). [sanasın, -a, -sın]*

Olur dil şād irişse pāy-ı būsa / **Sanasın** mālik olur taḫt-ı Rūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 1). [sanasın, -a, -sın]*

Tagıdup zülfi kaçan ʿuşşāḳa dilber göstere / **Sanasın** ṭāvūsdur cevlān idüp per göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [sanasın, -a, -sın]*

Lebi üzre görinen mūrlardur / **Sanasın** cemʿ olmış engübīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 5). [sanasın, -a, -sın]*

Gözüm yaş[ı] akup artar **sanasın** cūy-ı Nīl oldı / N'içün ol Yūsuf-ı Mıṣrī varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [sanasın, -a, -sın]*

şan: *Zannetme, sanma.*

Sanma iy ḫasta göñül kim seni cānān acıya / Derd-ile ölür iseñ sanma ki dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [sanma, -ma]*

şan: *Sanki.*

Getürür peyk-i ecel **san** baña rıḥlet nāmesin / Her kaçan ẓāhir olur ḫaddinde ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [san,]*

Sīne-i sūzānda zülfi ḫayāli dilberüñ / **San** ḳarār itmiş semenderdür derūn-ı nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 2). [san,]*

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme eydür gören / Zāġlar konmış-durur **san** cism-i bī-cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [san,]*

şan: *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

Sanma iy dil kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [sanma, -ma]*

Sanma vardur bu cihān içre ḳarār / Şöyle bil bunda yok ḳarār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [sanma, -ma]*

Sanma ancak bu Muḥibbī ʿāşıḳ olmışdur saña / Ṣad-hezār var ʿāşıḳuñ ʿālemde şeyḫ ü şābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [sanma, -ma]*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ dili oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp durmaz akar **san** cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [san,]*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār elin / Kaṣṣāb **sandı** kan-ıla görenler nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [sandı, -dı]*

Gice **sanmañ** ki felekde görünen encüm degül / Göklere çıkdı şererdür dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [sanmañ, -ma, -ñ]*

Kopdı **sandılar** kıyāmet kalkdı yirden nice baş / Kūy-ı dilberde olan bu nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [sandılar, -dı, -lar]*

Gözlerüm yaşına bakup dimeñüz mā dükene / **Sanmañuz** akmak ile bir yaña deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 1). [sanmañuz, -ma, -ñuz]*

Ḳametüñ cāmiʿde gördiler kıyāmet **sandılar** / Sen de tekbīr biñ getür bu mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [sandılar, -dı, -lar]*

Muḥibbī saḫtdur ʿışḳuñ kemānı / Çekilmez **sanma** el sun ol kemāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 5). [sanma, -ma]*

Sanmañuz dil āteşi bu sīneden bir dem gide / Ol sebebden ejder-i āhum felekde yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [sanmañuz, -ma, -ñuz]*

Naḫçıvāndur ki **sanur** göñlümi vīrāne görüp / Beñzedür gözlerümüñ yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [sanur, -ūr]*

şan: *Düşünmek, zannetmek.*

Naḳd-i cāna aldı āḫir dilberüñ bir būsesin / Assı itdi bu Muḥibbī dōstlar **sanmañ** ziyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [sanmañ, -ma, -ñ]*

<u>şan:</u> *Sanki, adeta.*

Nāz-ıla gül gibi gülüp ġonca-veş güftār ider / Seyr ider gülşende **san** serv-i ḫırāmān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [san,]*

<u>şan:</u> *Sanki, tıpkı, güya.*

Ḫaṭṭ-ı dilber **san** eceldür anı defʿe çāre yok / Çün ezel yazu imiş elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [san,]*

<u>şan:</u> *"Sen" ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli almış şekli. (Sevgili kastedilerek).*

Sakın aldanma cihān revnaḳına / Ḥāl diliyle **saña** dir rebāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [saña, -a]*

<u>şan:</u> *... olduğunu düşünmek, zannetmek.*

Ne sanursañ saña **san** anı ġayra / Kuyuyı kim kaza kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [san,]*

Bu Muḥibbī gibi ʿāşıḳlaruñı kırmag-ıla / Sende bu ḥüsn olıcak ʿışḳ eri **sanma** dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [sanma, -ma]*

<u>şan:</u> *Sanki, adeta.*

Meclis içre her ḳadeḥ **san** bir gül-i aḥmer-durur / Bülbül olmışdur ṣürāḥī diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [san,]*

Nūş idüp elde tutar sāġarı şeydā lāle / Ruḫ-ı efrūḫte **san** bāde-i ḥamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [san,]*

<u>san kim:</u> *Sanki.Farz edelim ki, güya.*

Kebkebüñ izin görüp bu cān u göñlüm şād olur / Bir gedā yol üzre **san kim** irişür dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [san kim,]*

<u>saña:</u> *Sana.*

Muḥibbī ʿāşıḳ-ı dīdār-çün olduñ **saña** devletdür / Yanuñda añmasun zāhid kişi ḥūr u cinān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [saña,]*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl virdi Ḥaḳ **saña** akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [saña,]*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle **saña** bir ḫāne yap / Kūs-ı rıḥlet çalınur nāgāh bundan göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [saña,]*

saña: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri || gönül.*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok **saña** / Tā ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [saña,]*

saña: *"Sana" kişi zamiri.*

Gerçi kim evvel cihān **saña** maḥabbet gösterür / Miḥnet-ile öldüriser olma mekrinden emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 5). [saña,]*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur **saña** diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [saña,]*

saña: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. Kendine, dönüşlülük.*

Ne sanursañ **saña** san anı ġayra / Kuyuyı kim kaza kazsun boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 6). [saña,]*

saña beñzer: *Sana benzeyen.*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir **saña beñzer** görmedi / Mıṣr u Şām'ı geşt iden ser cümle ʿOs̱mān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [saña beñzer,]*

Ḫūb-rūlar cümle encüm sen ḳamer-rūsın begüm / **Saña beñzer** görmedüm çok dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [saña beñzer,]*

Yüzüñ nūrı żıyā virür cihāna / Getürmedi **saña beñzer** zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 1). [saña beñzer,]*

saña da: *Sana da.*

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / Virildi **saña da** zāhid yiyesin ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [saña da,]*

saña düşer mi: *Sana düşer mi (düşmez) bağlamında sözde soru cümlesi.*

Sen server-i ḫūbān olasın **saña düşer mi** / Aġyāra uyup itmeyesin ʿār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 3). [saña düşer mi,]*

saña maʿlūm iken: *Sen bilirken.*

Şemʿ-veş karşuñda yandugum **saña maʿlūm iken** / Ḥālümi sormak ne ḥācetdür varup pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [saña maʿlūm iken,]*

saña mānend: *Sana benzer.*

Aradum zīr-i felek baḥr ü beri bulımadum / **Saña mānend** ṣadefe yek güher-i pāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [saña mānend,]*

şanasın: *Sanırsın ki.*

İstedüm būsesini dişledi karşumda lebin / **Sanasın** didüm aña göz göre gel kan eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 3). [sanasın,]*

şanʿat: *İş, meslek; ustalık, hüner.*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / İy göñül bu **sanʿatı** ögren varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [sanʿatı, -ı]*

şancıl: *Batmak, saplanmak.*

Döne döne yanarsam ʿışḳ odına ʿaceb mi / Göñlüm kebāba döndi **sançıldı** çünki şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [sançıldı, -dı]*

şanem: *Güzel, dilber.*

Deşt-i ġamda ol saçı leylā **şanemden** ayru āh / Ṣabr u ʿaḳlı dagıdup ol niçe mecnūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 2). [ṣanemden, -den]*

şanem: *Put, put gibi güzel sevgili.*

Uşat ur yirlere nefsüñ **şanemdür** / Nite olur büt-i Āẕer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 2). [ṣanemdür, -dür]*

şanemā: *Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).*

Acımazdum gelicek sīneme tīrüñ **şanemā** / Demreni kalsa geçüp gitmese bir yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [ṣanemā,]*

Bu Muḥibbī **şanemā** ḫāl-i siyāhuñdan ırak / Dem mi var sīnesine yakmaga dāġ anuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [ṣanemā,]*

sanıb: *Zannetmek.*

Gösterüp evvel vefā āḫir baña kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm aña yār-ı ṣādıḳ **sanıban** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [sanıban, -an]*

şanki: *Adeta.*

Ḫacletindendür görinmez **sanki** Ḫıżr'uñ ʿāleme / Bilmedi ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [sanki,]*

İdiser āhum Muḥibbī varumı cümle telef / Bād-ı gerddür uğradı **sanki** gelüp ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [sanki,]*

Surḫ-pūş oldı yine içdi mey-i nāb ruḫı / **Sanki** ḫūbān-ı Firenkdür büt-i tersā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [sanki,]*

Sīnem üzre lāle gibi dāġ-ı ḥasret yakmışam / **Sanki** pullar dizmişem bir taḫta-i nerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 2). [sanki,]*

şanki: *Adeta, gibi, tıpkı.*

Ḫacletindendür görinmez **sanki** ḫıżr-ı zinde-dil / Bilmedin ḥayvān suyın içmiş zülālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [sanki,]*

şanma: *Sanma! II Zannetme!.*

ʿIşḳ mīrāşını yirsem ne ʿaceb Mecnūn'dan / **Sanmañ** ol gitmek ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [sanmañ, -ñ]*

Kim ḳabūl eyleye derd ü ġamı dermānı koya / **Sanmañuz** ʿālem içinde anı sūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [sanmañuz, -ñuz]*

şanma: *Zannetme!.*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe / Hīç zaġan söziyle bülbül geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [sanma,]*

şanma: *Sanmak. zannetmek.*

Çünki āb üstindedür gördük bināsı ʿālemüñ / **Sanma** muḥkem olısar āḫir ḫarāb ol bād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 4). [sanma, -ma]*

sanma ki: *Zannetmek.*

Gedā-yı kūyuñ olmakdur hemān ʿālemde maḳṣūdum / Bunı **sanma ki** ʿālemde Muḥib[bī] ʿizz ü cāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 7). [sanma ki,]*

Sīne çāk itdüm beni **sanma ki** ancak pīrehen / Dōstum şevḳuñ görindi sīne-i ṣad çākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [sanma ki,]*

sanma ki: *Sanma ki, zannetme ki.*

Heves-i zülfüñ ile **sanma ki** sevdā dükene / Yāḫūd ʿışḳuñla şehā sīnede ġavġā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [sanma ki,]*

Sanma iy ḫasta göñül kim seni cānān acıya / Derd-ile ölür iseñ **sanma ki** dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [sanma ki,]*

sanma kim: *Zannetme ki.*

Sanma kim cevr ü cefādan iy ṣanem yüz döndürem / Çekmege zīrā anı muʿtādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [sanma kim,]*

şanmañ: *Sanmayın ki, zannetmeyin ki.*

İçdi Muḥibbī çünki maḥabbet şarābını / Mest ola yata ḥaşre degin **sanmañ** ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [sanmañ,]*

sanmañ ki: *Zannetmeyin ki.*

ʿÜryān olayın kalmadı başumda ser-pūş / **Sanmañ ki** şikāyet kılayım ʿāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 3). [sanmañ ki,]*

Sanmañ ki beni cānumı cānāna virmezin / Ben bir kulam varumı sulṭāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [sanmañ ki,]*

Lāleler **sanmañ ki** yir yir görinür kūhsārda / Baġr[ı] ḫūnın kūhken saçmış-durur taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [sanmañ ki,]*

şanmañuz: *Sanmayınız.*

Sanmañuz ṣūfī zāhid bir ḳalender-meşrebem / Tekye-i ʿışḳuñ tırāşı bil ki abdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [sanmañuz,]*

sanur ki: *Sanır ki.*

Kim zülfe naẓar eylese cān u dil içinde / **Sanur ki** megesdür ki kalupdur kıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [sanur ki,]*

sarāy: *Saray.*

Çıkam kemend-i āh-ıla dirdüm **sarāyuña** / Gök yüzine çıkılmaz-ımış nerdübāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 4). [sarāyuña, -uñ, -a]*

sarāy: *Hükümdar ve ailesinin yaşadığı ihtişamlı bina.*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm yakdı āhum āteşi / ʿĀşıḳ-ı āvāreye n'eyler **saray** u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [saray,]*

şarf eyleme: *Harcamak, kullanmak, tüketmek.*

Göñül maḫzendür ʿışḳuñ gevherine / Anı **ṣarf eyleme** illā yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 1). [ṣarf eyleme,]*

ṣarrāf: *Altın, değerli kağıt ve metalleri birbiriyle değiştiren, tahvil alış verişi yapan meslek erbabı; bir işten iyi anlayan, o işin erbabı olan kimse.*

ʿIşḳ içün dirler ezel bir gevher-i yek dānedür / Ol ki **ṣarrāf** olmaya yañıla ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [ṣarrāf,]*

ṣarṣar-ı āhum: *Ah fırtınası.*

Baḥr-ı eşk içre Muḥibbī bu göñül zevraḳını / Ġarḳ ide **ṣarṣar-ı āhum** eger ol bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 5). [ṣarṣar-ı āhum,]*

saru: *Sarı.*

Dilerem eyleyem ʿışḳumı pinhān / Komaz ẓāhir ider bu çehre **saru** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 2). [saru,]*

Yüzüme bak bilesin ḥāl-i ʿışḳum / Degüldür kehrübā da böyle **saru** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [saru,]*

Maḥabbet ehli olur gözi yaşlu / ʿAceb mi ʿāşıḳ olsa beñzi **saru** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 2). [saru,]*

Gözüm yaşına ġarḳ nīlūfer oldum / Anuñçün beñzüm oldı böyle **saru** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 3). [saru,]*

şat: *Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.*

Satmaga gül ḥüsnini bülbülleri dellāl ider / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [satmaga, -maġ, -a]*

şataş: *İstenmeyen bir duruma uğramak, tutulmak, bulaşmak, duçar ve giriftar olmak.*

Sataşdum gerçi ʿışḳ içinde rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm ulu gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 1). [sataşdum, -dum]*

saṭır: *Yazı sırası, dizisi.*

Şiʿrümüñ her bir **saṭırı** mevc-i deryā olalı / Naẓmumuñ maʿnāsın iden dürr-i ġaltān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [saṭırı, -ı]*

saṭur: *Et kıymaya, parçalamaya mahsus büyük bıçak, satır.*

Nīme iden çeşmüñüñ ḳaṣṣābıdur ʿāşıḳları / Komaz dāyimā **sāṭūr** dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [sāṭūr,]*

şavaş: *Mücadele, uğraşma, kavga.*

ʿIşḳı cān eyler ṭaleb bir yañadan daḫı göñül / Arada ḥayrān kaldum anlaruñ **savaşına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [savaşına, -ı, -(n)a]*

savaş itmeñ: *Savaşmak.*

Destine mestāne çeşmüñ dōstum ḫançer virüp / Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla her laḥẓa **savaş itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [savaş itmeñ, -meñ]*

şavt-ı zaġan: *Kargaların sesi.*

Gūş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra bakma gel / Bülbül ṣadāsı var iken ḥācet degül **şavt-ı zaġan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [şavt-ı zaġan,]*

şavur: *Bir yerden başka bir yere sürüklemek II savurmak.*

Ten ġubārını **savursa** tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / Bu hevā ile yiler bir bādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [savursa, -sa]*

şavur: *(Toprak, kül vb. için) havaya atarak rüzgârın etkisine bırakmak, saçmak, öteye beriye dağıtmak.*

Müjem ferrāş olup her dem süpürse kūy-ı dildārı / **Savurmaga** su isteyü gelür çeşmüm saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [savurmaga, -mak, -a]*

saʿy: *Gayret etme, çok çabalamak.*

Dilā **saʿy-ile** dildāruñ ne mümkin ḳalbine girmek / Bilürsin göñli katıdur anuñ pūlād u mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 4). [saʿy-ile, -ile]*

saʿy: *Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarf etme, ceht.*

Hergiz viṣāli **saʿy-ile** girmez Muḥibbī çün ele / Her yaña cidd ü cehd-ile varup tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [saʿy-ile, -ile]*

say: *Saymak.*

Gīceler uyku yüzin görmez gözüm yılduz **sayar** / Ṭālibem āh ol meh-i nā-mihribāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [sayar, -ar]*

say: *Kabul etmek, yerine koymak.*

Belā ile geçen ʿömrüñ Muḥibbī / Ḥāḳīḳatdür o ʿömri ʿömre **sayma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 5). [sayma, -ma]*

saʿy eledüm: *Çalışmak, çabalamak.*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok **saʿy eledüm** / Bārī diñ naḳḳāşa naḳşın baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [saʿy eledüm, -düm]*

saʿy it: *Çalışmak, mücadele etmek.*

Saʿy it Muḥibbī tā bulasın Kaʿbe-i murād / Düş vādīlere cehd ile ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [saʿy it,]*

şayd: *Av.*

Gözi alasına aldanma sakın al ider ol / Niçe senüñ gibi **şayda** iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [şayda, -a]*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni āḫir / Ṣayyād bula **şayduñ** izin bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [şayduñ, -uñ]*

şayd eyleyem: *Avlamak, yakalamak.*

Ele aldum pīç-e-pīç idüp kemend-i āhumı / Umaram **şayd eyleyem** ol gözleri āhūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 2). [şayd eyleyem,]*

şayd içün: *Avlanmak için.*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm iy Muḥibbī **şayd içün** / Key saʿādetdür bulına başuñ ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [şayd içün,]*

şayd ide: *Avlamak. II Âşık etmek, kendine bağlamak.*

Ola ki **şayd ide** şahbāz çeşmi / Dilā dil murġını dürrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 3). [şayd ide,]*

şayd idemezsin: *Avlamak.*

Cān u dil virme güle **şayd idemezsin** dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [şayd idemezsin, -emezsin]*

şayd idemezsin: *Avlamak.*

Cān u dil virme güle **şayd idemezsin** dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [şayd idemezsin, -emezsin]*

şayd idesin: *Avlamak.*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı **şayd idesin** / Ne saʿādetlü ser olur ki o fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [ṣayd idesin, -esin]*

şayd itmek: *Avlamak, yakalamak.*

Zülfinüñ pefteresin salup bu göñlüm bāzına / Anı **şayd itmek** murādı çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [ṣayd itmek,]*

şayd olınurlar: *Avlanabilen II avlanması kolay.*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / **Şayd olınurlar** güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [ṣayd olınurlar, -urlar]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / **Şayd olınurlar** güzeller şimdi sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [ṣayd olınurlar, -urlar]*

şayd olsam: *Av olmak.*

Ben o murġam ʿārıż u ḫālüñ görüp **şayd olsam** āh / Dōstlar itmeñ ʿaceb meyl itsem āb u cīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 2). [ṣayd olsam, -sam]*

şayd olup: *Av olmak.*

Ṣayd olup ʿāşıḳlaruñ gördüm yaturlar ḫākde / Niçesinüñ baglamışlar serlerin fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [ṣayd olup, -up]*

şayd olur: *Av olmak, avın başlaması.*

Sīm ü zer kimde olursa **şayd olur** maḥbūblar / Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [ṣayd olur,]*

şayd olurlar: *Av olmak.*

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā sen pāy-ı dilberden / Güzeller **şayd olurlar** çün bilürsin sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [ṣayd olurlar, -urlar]*

şayd olurlar: *Avlanmak, yakalanmak; aşık olmak, tutulmak.*

Yiter āh ile eyle yaşlaruñ sīm / Güzeller **şayd olurlar** sīm ü zerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 4). [ṣayd olurlar, -urlar]*

şayda çıkmış: *Ava çıkmak, avlanmaya gitmek.*

Ṣayda çıkmış nāzenīnüm iy Muḥibbī ṣayd içün / Key saʿādetdür bulına başuñ ol fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 5). [ṣayda çıkmış, -mış]*

şaydın almış: *Avını alıp götürmek. II Âşık etmek, müptela etmek.*

Gözleri üstünde yāruñ dir gören ebrūların / **Ṣaydın almış** iki şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [ṣaydın almış,]*

sāye: *Far.Gölge.*

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd zümürrüd rīzesi / Yā sevād-ı müşgdür dökilmiş anda rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [sāyesidür, -sidür]*

Didüm ol serv-i ḳad bālāya karşu / Bırak üstüme geh geh **sāye** karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 1). [sāye,]*

sāye: *Gölge.*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy **sāye** yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [sāye,]*

Ḳays döginmek içün taşlar alup ayasına / Mātem-i Leylī'de döndürdi özin **sāyesine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [sāyesine, -si, -n, -e]*

İy Muḥibbī işigin ara saʿādet bulasın / Ẓıll-ı Ḥaḳ'dur irişen rāhat olur **sāyesine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 6). [sāyesine, -si, -n, -e]*

sāye: *Gölge, yansıma.*

O serv ben ḫāke n'ola sāye salsa / Düşer çün **sāyeler** her dem türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [sāyeler, -ler]*

sāye: *Gölge.*

Ḫāk-i pāyuñda yüzin sürsün yire ʿāşıḳlaruñ / Yürüsün **sāyeñ** gibi serv-i revānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [sāyeñ, -ñ]*

Sāyeñ düşeli üstüme ben devlete irdüm / Devlet var-ımış çünki ezel yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [sāyeñ, -ñ]*

sāye sal: *İlgilenmek, alaka göstermek; görünmek, görünürlüğü hissedilir olmak.*

İy hümā-ṭalʿat kerem kıl **sāye sal** ben ḫāküñe / Üstüḫ∨ānumı niçe bir itlerüñ tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [sāye sal,]*

sāye sala: *Gölge yapmak, gölgelendirmek.*

Sala ol serv-i ḳad üstüme sāye / Olur mı tañ baña çarḫ ola pāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 1). [sāye sala, -a]*

sāye salan: *Gölge yapmak, gölgelendirmek.*

Üstüme **sāye salan** serv-i ḫırāmāndur gelen / Bir yañadan dīdeden cūy-ı firāvāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 1). [sāye salan,]*

sāye salasın: *Gölge yapmak, gölgelendirmek.*

Göñül virdüm anuñçün sen hümāya / Salasın üstüme nāgāh sāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 1). [sāye salasın, -asın]*

sāye salmış: *Gölge düşmek, bir şey üzerine karaltı inmek, üzerine gölge gelmek.*

Zülfini gördüm Muḥibbī yüzine itmiş niḳāb / **Sāye salmış** san bulut mihr-i dıraḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [sāye salmış,]*

sāye salmışdur: *Gölge yapmak, gölgelendirmek.*

İy Muḥibbī gün yüzinde zülf-i yārı dir gören / **Sāye salmışdur** bulut ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [sāye salmışdur, -mışdur]*

sāye salsa: *Gölge yapmak, gölgelendirmek.*

O serv ben ḫāke n'ola **sāye salsa** / Düşer çün sāyeler her dem türāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [sāye salsa, -sa]*

sāye-i ḳaddüñ: *(Sevgilinin) boyunun gölgesi.*

Her kaçan kim salınup geşt-i çemen eyleyesin / Korkaram **sāye-i ḳaddüñ** ḫes ü ḫāşāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 2). [sāye-i ḳaddüñ,]*

sāye-i zülfümdür: *Sevgilinin saçının gölgesi.*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp āh eyledüm dilber didi / **Sāye-i zülfümdür** ol yañlış ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [sāye-i zülfümdür, -ümdür]*

sāyeñ sal: *Gölge yapmak, gölgelendirmek.*

Sal hümā sāyeñ teraḥḥum kıl bu ben üstādeñe / İy benüm evc-i felekde mihr ü māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [sāyeñ sal,]*

sāyesinde: *(biri veya bir şey) sebebiyle.*

Her kim ki gördi gözlerümüñ yaşını didi / Ol serv **sāyesinde** yine nāz u niʿamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [sāyesinde,]*

sāyil: *Dilenci.*

Deryūze idegeldi yüzin göre Muḥibbī / Maḥrūm anı eyleme gel **sāyil** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [sāyil,]*

sayḳal ola: *(Beyitte şarabın)cila,parlaklık haline gelmesi.*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç var mıdur çare didüm / Didi bir ʿārif var mey iç **sayḳal ola** āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [sayḳal ola, -a]*

ṣayma: *Yerine koymamak II kabul etmemek.*

Bu günüñ ferdāya **sayma** żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [sayma,]*

sayru oldı: *Hasta olmak.*

Teraḥḥum eylemez ol zülf-i ser-keş / Ḫayāliyle dil ü cān oldı sayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 4). [sayru oldı, -dı]*

sayyād: *Avcı.*

Kanum dökeli buldı Muḥibbī beni āḫir / **Ṣayyād** bula ṣayduñ izin bulur özinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 5). [ṣayyād,]*

sayyād: *Avcı II sevgili.*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme / Dāmına düşdüñ anun raḥm umma ol **ṣayyāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [ṣayyāddan, -dan]*

sebāt: *Kalıcılık, sağlamlık, güvenilir.*

Muḥibbī bu cihānuñ yok **ṣebātı** / Hemān ancak gözüñ açup yumınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 5). [ṣebātı, -ı]*

sebeb: *Neden, gerekçe.*

Dil dehānuñ yādına varın yoğın ḫarc eyledi / Ol **sebebdendür** ki geçdi būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [sebebdendür, -den, -dür]*

sebeb: *Bir olayın meydana gelmesine neden olan şey, neden.*

Alup bir mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu **sebebden** kendüñi ugradasın ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [sebebden, -den]*

sebeb ne: *Sebep nedir.*

Sevdümse seni ḫışmuña iy yār **sebeb ne** / Kılmak beni bu veche günehḳār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [sebeb ne,]*

Sevdümse seni ḫışmuña iy yār **sebeb ne** / Kılmak beni bu veche günehḳār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [sebeb ne,]*

Bildüm ki lebüñ olmayısar derdüme dermān / Bu ḫasta dili itmege bīmār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 2). [sebeb ne,]*

Sen server-i ḫūbān olasın saña düşer mi / Aġyāra uyup itmeyesin ʿār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 3). [sebeb ne,]*

Luṭf u keremüñ vār-iken ʿālemde revācı / Olmaga şehā böyle dil-āzār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 4). [sebeb ne,]*

Gözüñ yaşına yār Muḥibbī naẓar itmez / Yolına anuñ itmege īṣār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 5). [sebeb ne,]*

Gül yüzüni göstermeye dildār **sebeb ne** / Dil bülbül[i] āh eyleye hem zār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [sebeb ne,]*

Gül yüzüni göstermeye dildār **sebeb ne** / Dil bülbül[i] āh eyleye hem zār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [sebeb ne,]*

Bildüm ki ṭābīb-i dil [ü] cānsın seni taḥḳiḳ / Pes itmeyesin derdüme tīmār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 2). [sebeb ne,]*

Bir būsemi biñ cāna virem dimiş iken āh / Bilsem ki dönüp soñra inkār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [sebeb ne,]*

Şemʿ-i ruḫuñı eyleyüben zülf-ile pinhān / Pervāne dili yakmaya ol nār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 4). [sebeb ne,]*

Kūyuñda Muḥibbī ola dīẕāruña ṭālib / Göstermeyesin sen aña dīdār **sebeb ne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [sebeb ne,]*

sebū: *Şarap kabı, desti, ibrik.*

Laʿlüñi ol vaḳt öperem iy ṣanem / Eyleye bu ḫākümi devrān **sebū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 3). [sebū,]*

sebz: *Yeşil, taze.*

Tāze **sebz** olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni / Raʿd-veş āh eyleyüp nīsān-ı bārān-dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [sebz,]*

sebze: *Yeşillik.*

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur lāʿl-i cānān üstine / Yāḫu bitmiş **sebzelerdür** āb-ı ḥayvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [sebzelerdür, -ler, -dür]*

sebze: *Çimen, yesillik.*

Diler vaṣluñ suyın germ oldı bu dil / Nite kim **sebzeler** bārāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 6). [sebzeler, -ler]*

sebzezār: *Bostan.*

Sebzezār oldı Muḥibbī vardugında ḫaṭṭ-ı yār / İy gözüm merdümi şimden girü nemnāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [sebzezār,]*

seç: *Ne olduğunu anlamak, fark etmek; üstün, iyi, uygun bularak yeğlemek.*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl virdi Ḥaḳ saña akı karadan **seçesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [seçesin, -e, -sin]*

secde: *(Genellikle namaz ibadetinde olmak üzere) Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücudu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma.*

Bu riyālu **secdeden** kalduramaz zāhid başın / Anuñ-ıçun kim anuñ boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [secdeden, -den]*

secde itdi: *Secde etmek.*

Görüp ebrūñı göñlüm geldi vecde / Hemān-dem itdi dil miḥrāba secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 1). [secde itdi,]*

secde itdüm: *Secde etmek.*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ ṭāḳ-ı ebrūsın görüp / **Secde itdüm** cān-ıla ol kaşları miḥrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [secde itdüm, -düm]*

secde kıl: *Secde etmek.*

Çünki gördüñ ṭāḳ-ı ebrūsın Muḥibbī **secde kıl** / Ḳıbleden dönsün yüzi ol ḳıblegāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [secde kıl,]*

secde kılan: *Secde etmek // namaz kılmak.*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb şehā kaş olsun / Dil ü cān ile aña **secde kılan** baş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [secde kılan,]*

secde kıldı: *Secde etmek, saygı göstermek.*

Lebüñ ẕikr eyledüm dil geldi vecde / Kaşuñ miḥrābın añdum kıldı secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 1). [secde kıldı,]*

secdegāh: *Secde edilecek yer.*

Kaʿbe-i kūyuñ nigārā ḳible-i ʿuşşāḳdur / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye yok andan artuk **secdegāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 2). [secdegāh,]*

secdegāhı kıldum: *Secde edilecek yer olarak kabul etmek.*

Gezerken cāmiʿ-i ḥüsnin kaşı miḥrābını gördüm / Başum kaldurmayup kıldum o yirde secdegāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 5). [secdegāhı kıldum, -dum]*

seçil: *Ayırt edilmek, fark edilmek.*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den yakar çünki çerāġ / Ehl-i naẓmuñ arasında pes neden **seçilmesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [seçilmesün, -mesün]*

sedd: *Engel, mani.*

Māyil olmasa gözüm yaşına tañ mı müddeʿī / **Sedd** baglanmaz Nīl'üñ mecrāsına ḫāşākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [sedd,]*

sedd: *Set. || Engel.*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm yaşı cihān / İtmesem kirpüklerümden **seddi** ol seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [seddi, -i]*

seden: *Senden.*

Alma bu dünyā metāʿın virseler bir ḥabbeye / Giçesin lā-büd sen andan ol daḫı **seden** geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [seden,]*

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

İy Muḥibbī ṣabra ṭāḳat kalmadı yigdür **sefer** / Göndere vādīleri göñlüñi seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [sefer,]*

sefer: *Yol, yolculuk.*

ʿĀşıḳa dirler Muḥibbī çāre ṣabr u ya **sefer** / Çün **sefer** yok ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [sefer,]*

sefer itdüm: *I. Bir yere yolculuk etmek II. Sefere, savaşa çıkmak.*

Ben sefer bī-iḫtiyār itdüm diyār-ı ġurbete / Dōstum ısmarladum göñlüm saña Allāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [sefer itdüm, -düm]*

sefer kılsam: *Yolculuğa çıkmak, yolculuk yapmak.*

Sefer kılsam yiter derd ü belā ġam / Ki bundan ġayrı gerekmez zevāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 4). [sefer kılsam,]*

sefīne: *Kayık, gemi.*

Deryā-yı ʿışḳa düşdüm emvāc başdan aşdı / Göñlüm **sefīnesini** sürür kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 3). [sefīnesini, -si, -ni]*

sefīne: *Gemi, kayık II gönül.*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı başdan aşdı / Bu dil **sefīnesin** āh urur kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [sefīnesin, -sin]*

sefīne-i dil: *Gönül gemisi.*

Deryā gibi başumdan aşaldan gözüm yaşı / Ḫālī degül **sefīne-i dil** ıżṭırābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 3). [sefīne-i dil,]*

seg: *Köpek II Rakip.*

Üstüḫ∨ānum görinür ancak olup lāġar tenüm / **Segleri** agzına almış üstüḫ∨ānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [segleri, -ler, -i]*

seg raḳībi: *Köpek rakip (kötü kişi anlamında).*

Muḥibbī **seg raḳībi** ʿavʿavından / Ser-i kūyuñda buldı avlayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 7). [seg raḳībi,]*

seg-i kūyuñ: *Sevgilinin mahallesinin köpeği.*

Karşu çıkar kūyuña varsam **seg-i kūyuñ** / Ḥāl dili ile ḥālümi sorar gelüp dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 4). [seg-i kūyuñ,]*

seg-i yār: *Sevgilinin köpeği (rakip bağlamında).*

İşidüp gīce efġānum **seg-i yār** / Getürür bizi didi bu fiġāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 3). [seg-i yār,]*

segri: *Seğirmek.*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī nişānı depreşe / Şād olur göñlüm umar kim tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [segriyüp, -yüp]*

seḫāb: *Bulut.*

Ḳamer alnuña kim dir gün yüzüñe / **Seḫābı** beñzedür ol āfitāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 3). [seḫābı, -ı]*

Gün yüzini dāyimā örter **seḫāb-ıla** / Ḥālüm n'olur bilmezem ol āfitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 1). [seḫāb-ıla,]*

Dilerem iy sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle **seḫāb** içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [seḫāb,]*

seḫāb: *Bulut; endişe.*

Sakın āhumdan iy āfitāb sakın / Olmasun yüzüñe **seḫāb** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [seḫāb,]*

seḫāb içre: *Bulut içinde.*

Dilerem iy sehī-servüm giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle **seḫāb içre** nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 1). [seḫāb içre,]*

seḫāb-ı zülfi: *Zülf bulutu.*

Seḫāb-ı zülfi n'eylersin gider kıl ʿālemi rūşen / Münevver eylesün dehri cihān pür āfitāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 4). [seḫāb-ı zülfi,]*

sehābuñ: *Bulut.*

Gözlerüm yaşı benüm döndi şarābuñ ʿaynına / Ṭurra-i zülfüñi beñzetdüm **seḫābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [seḫābuñ,]*

seḫer: *Far. Seher vakti.*

Żāyiʿ itme iy dil-i şūrīde gel gül ṣoḥbetin / Cān u dilden tā **seḫer** gūş eyle bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [seḫer,]*

seḫer: *Ar. Tan yeri açılmadan evvelce olan vakit. ale's-seher: Erkenden.*

Duʿā eyle ola vaṣlı müyesser / Duʿālar müstecāb olur **seḫerde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 2). [seḫerde, -de]*

seḥer: *(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla sularam ben her **seḥer** / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur bu gözlerüm yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [seḥer,]*

seḥer yili: *Sabah vakti esen rüzgar.*

Maʿnā gülini itdi çün iẓhār Muḥibbī / İletdi **seḥer yili** anuñ būyını her sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 5). [seḥer yili,]*

sehī ḳāmet: *Düzgün boy.*

Dīdem üzre iy **sehī ḳāmet** gelüp bas bir ḳadem / Pāyuña īṣār ide çeşmüm firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [sehī ḳāmet,]*

sehī servüm: *Servi gibi uzun, düzgün. II Uzun boylu sevgili.*

Dilerem iy **sehī servüm** giriftār-ı ḫazān olma / Yüzüñ gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [sehī servüm,]*

sehv: *Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hatâ.*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [sehv-ile, -ile]*

sehven: *Yanlışlıkla, hata ile.*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül didüm **sehven** / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [sehven,]*

sehv-ile: *Kazara.*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī kuluñı yād itmedüñ / Gerçi kim gitmez ḫayālüñ tā ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [sehv-ile,]*

selām: *Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.*

ʿUşşāḳdan yüzüñ çevürürsin revā mıdur / İslām içinde virmeyesin bir **selāmı** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 3). [selāmı, -ı]*

selām ola: *Selam olsun.*

Virdüm selām almadı Tañrı selāmını / Yürür ġurūr-ı ḫüsn-ile aña **selām ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 4). [selām ola,]*

selām virdüm: *Birini selamlamak.*

Virdüm selām almadı Tañrı selāmını / Yürür ġurūr-ı ḥüsn-ile aña selām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 4). [selām virdüm, -düm]*

selāmet: *A. selamet.*

Biz **selāmet** gūşesin zühhāda teslīm eyledük / İḫtiyār itdük melāmet ol göñül bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [selāmet,]*

selāmet ehli: *Kurtuluş ehli.*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler melāmet iḫtiyār / Sen **selāmet ehli** ol var ad-ıla sanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [selāmet ehli,]*

selāmet olsun: *Korku ve kaygıdan uzak olmak.*

Tek almasun diline zāhid melāmet ehlin / Dārü's-selām içinde varsun **selāmet olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 4). [selāmet olsun,]*

selāsil: *Zincir(ler).*

İy Muḥibbī dil-i dīvāneyi bend itdi nigār / Boynına kākülini dakdı **selāsil** yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [selāsil,]*

selmān: *Ünlü Fars şairi Selmân-ı Savecî.*

Bu yidi beyt ne olur belki / Daḫl olınur o bel kim **Selmān'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [selmān'a, -'a]*

selmān: *(ö. 778/1376) Sâve şehrinde dünyaya gelen Selmân-ı Sâvecî ünlü bir İran şairidir.*

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri / Dehr ara ger var-ısa bir daḫı **Selmān** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [selmān,]*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / Çün virür bir nükte korsañ n'ola **Selmān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [selmān,]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür aña ʿarż iderem / Şiʿrini çün rāyegān virmedi **Selmān** kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [selmān,]*

selmān ile: *Ünlü Fars şairi Selmân-ı Savecî.*

Gūş eyleyüp eşʿārumı taḥsīn idüp ehl-i ḫıred / Yokdur tefāvüt didiler birdür hemān **Selmān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [selmān ile, - ile]*

selsebīl ü kevsere: *Selsebîl (Cennette bir çeşme) ve Kevser (Cennette bir nehir) şarabı.*

Ger naṣīb ola içem ben laʿl-i nābuñ cürʿasın / Göz ucıyla bakmayam da **selsebīl ü kevsere** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 3). [selsebīl ü kevsere, -e]*

semā: *Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü II uzay, fezâ, gök.*

Saldum göñül bāzını murġ-ı hümāya ben / Āhum duḫānı irgeleden **semāya** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 1). [semāya, -y, -a]*

ʿUrūc itdi **semāya** dūd-ı āhum / İrişdi göz yaşı ḳaʿr-ı zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 3). [semāya, -y, -a]*

ʿAceb vāslı müyesser ola mı āh / Meger āhum ire añа **semāda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [semāda, -da]*

semā eyler: *Sema yapmak.*

Düşelden ʿışḳa tagıtdum ser-ā-ser ḫırmen-i ʿaḳlı / Hevā-yı āh-ıla eyler semā bir berg-i kāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [semā eyler,]*

semāʿ eyler: *Sema yapmak (dönmek).*

Bu ne ʿibret bu ne ḥikmetdür ʿaḳıllar çāk olur / Gīce vü gündüz **semāʿ eyler** bu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 2). [semāʿ eyler, -r]*

semā ile zemīn: *Gökyüzü ve yeryüzü.*

Şuʿle-i āhum ile yandı **semā ile zemīn** / Nār-ı ʿışḳ pinhān imiş gör bir avuç ḫāşākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 2). [semā ile zemīn,]*

semā[v]āt: *Gökler, gök yüzü.*

Ẓāhir oldı kün didüñ bir dem **semā[v]ātla** zemīn / Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad saña Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [semā[v]ātla, -la]*

semāvāt ehline: *Gökyüzündeki her şey.*

İrmedüm tuş olmadum ʿālemde ḥālāt ehline / Bād-ı āhum gönderüp sordum **semāvāt ehline** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 1). [semāvāt ehline, -ne]*

semek: *Balık.*

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / **Semege** başı irüp nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [semege, -e]*

semend: *Çevik ve güzel at.*

Zülfi çevgānına yāruñ hem **semendi** sümmine / Başumı top itdüm ol çābük-süvāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [semendi, -i]*

semender: *Bir kertenkele şeklinde hayal edilip ateşte yanmadığına inanılan masal hayvanı.*

Sīne-i sūzānda zülfi ḫayāli dilberüñ / San ḳarār itmiş **semenderdür** derūn-ı nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 2). [semenderdür, -dür]*

semīne: *Kıymetli bir kıyafet.*

İç cürʿayı dök başuma zīrā ki ben mestāneyem / Ālūde olsun cām ile [hīç] bakmasun **şemīneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [şemīneye, -ye]*

semmāk: *Balıkçı.*

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / Semege başı irüp nālesi **semmāk** olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [semmāk,]*

semmūr: *Samur.*

İrmege zülfüñ şebinde bu Muḥibbī kūyuña / Dūd-ı āhı başına **semmūrdan** bir şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [semmūrdan, -dan]*

semūd: *Eski Arap boylarından biri. Azgınlıklarından ötürü Salih peygamber zamanında Allah tarafından helâk edilmiştir.*

Görüben ḳuvvetüñi olma maġrūr / Özüñi eyleme nisbet **semūd'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 5). [semūd'a, -'a]*

semūr: *Samur.*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi kim / Ol ḥarāret yok **semūr-ile** vaṣaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [semūr-ile, --ile]*

[sen]: *Ikinci tekil şahıs.*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / Su gibi ṣāf-dil ol ak **[sen]** ol dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [[sen],]*

sen: *Ikinci tekil şahıs.*

Kime şīr ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [sen,]*

Muḥibbī gül ruḫuñ şevḳı ile bülbül gibi gūyā / Bugün gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [sen,]*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār **sen** / Baña dirsin anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [sen,]*

sen: *Sen.*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki bir eglencedür / Ḫālī olma bir nefes ʿālemde **sen** eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [sen,]*

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri.*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ senüñ pertev salar dehre / Anuñçün māh-rūlarda bulınmaz **sendeki** çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [sendeki, -de, -ki]*

sen: *Ikinci tekil şahıs zamiri.*

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk tā dāmen / Baña māniʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [sen,]*

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri (Sevgili yerine).*

Şemʿ-i ḥüsne karşu itdüñ cānumı pervāne **sen** / Zülf-i zencīrüñle kılduñ göñlümi dīvāne **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [sen,]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu itdüñ cānumı pervāne **sen** / Zülf-i zencīrüñle kılduñ göñlümi dīvāne **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [sen,]*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin **sen** / Koyup tenhā beni derd ü belā ile gidensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [sen,]*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [sen,]*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ beni maḥrūm eyleyüp / Ben yoluñda cān virüp kanum helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [sen,]*

Dehānuña **senüñ** cānā dinürse tañ mı cāndur bu / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [senüñ, -üñ]*

Nite kim gül diñlemez gülşende bülbül nālesin / **Sen** de tutmazsın kulak kūyuñda āh u zāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 4). [sen,]*

sen: *Teklik ikinci kişi zamiri II aşık, gönül.*

Dilā deryā-yı ʿışḳ içre kaçan **sen** talabilmezsin / Maḥabbet gevherin hergiz elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz **saña** varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [saña, -a]*

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını / İy gözüm ġayret **senüñdür** cehd kıl geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [senüñdür, -üñ, -dür]*

Külḫende ḫayālüñle olursam baña gülşen / **Sensüz** ki giçe bir nefes ol dem ne dem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 3). [sensüz, -süz]*

Şimdi bildün **sini** bu ḥüsn-ile perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [sini, -i]*

İy Ḫıṭā maḥbūbı **sensüz** sorma ḥālüm hicr ara / Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [sensüz, -süz]*

Baña **sensüz** görinür ḫār gülşen / Leṭāfet kalmamış hergiz çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 3). [sensüz, -süz]*

Açar dil dirler çayır çemençün / Velī **sensüz** leṭāfet yok çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [sensüz, -süz]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Ger dilerseñ kim **senüñ** sırruñ bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [senüñ, -üñ]*

Çeşm-i cellādı dilā almış eline gürdesin / **Seni** öldürmek diler hicr içre bilmez mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 1). [seni, -i]*

Şöyle yan kim nār-ı ʿışḳ-ıla vücūduñdan eṣer / Kalmasun bir kes **senüñ** nām u nişānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [senüñ, -üñ]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Gīceler feryād iderseñ tañ degül bülbül gibi / İy dil-i şūrīde **sen** çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [sen,]*

Sanma iy dil kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme **sen** şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [sen,]*

Ayuñ olmışdur egerçi cümle encüm āşıḳı / **Sen** mehüñ ʿışḳına döner uşbu çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [sen,]*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün dakmaya yār / Ser-i kūyında dilā **sen** daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (ceylan gözlü sevgili).*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem **sen** şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [sen,]*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā ṣubḥa dek ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).*

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı **senden** ayru iy Yūsuf-cemāl / Gözlerümden cūlar akup Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [senden, -den]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem nūş eyleyüp raḥm itme / İy gözi mestāne **sensin** iy gözi mestāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [sensin, -sin]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Bugün geçdüm çü ben çūn u çerādan / Dilā **sen** daḫı geç bu hūy u hādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 1). [sen,]*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi baña çok geçmiş nigārā baña **sensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [sensin, -sin]*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / Bunı bildüm [ben] iy meh-rū cihān içinde **sensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [sensin, -sin]*

Feraḥ şād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [sensin, -sin]*

Cihān maḥbūblarınuñ şāhı **sensin** / Güzeller kamu encüm māhı **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [sensin, -sin]*

Cihān maḥbūblarınuñ şāhı **sensin** / Güzeller kamu encüm māhı **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [sensin, -sin]*

Düşüp iy dil yine deryā-yı ʿışḳa / Yürürsin anda dāyim māhī **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 2). [sensin, -sin]*

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül boyuñ serv / Görüben itdüren bu ahı **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [sensin, -sin]*

Virüben cān cānā būseñ aldı / Bu yıkuk göñlümüñ dil-ḫ∨āhı **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 4). [sensin, -sin]*

Ele sāġar aluban mest olam [mı] / Baña baş egdüren ṣurāḥi **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 5). [sensin, -sin]*

Sakın aḥ eyleme bāda virürsin / Bugün ġam ḫırmeninüñ kāhı **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 6). [sensin, -sin]*

Muḥibbī çıkma sakın togrı yoldan / Dimeyeler saña güm-rāhī **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 7). [sensin, -sin]*

Güzeller içre **sensin** ḳurretü'l-ʿayn / Olupdur yā kaşuñ da ḳābe-ḳavseyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 1). [sensin, -sin]*

Senden umar şefḳati mücrim Muḥibbī ḫasta-dil / Eyleyen **sensin** şefāʿat evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [sensin, -sin]*

Gehī cevr ü cefā gāhī sitemden / Añarsın gönderen her laḥẓa **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 4). [sensin, -sin]*

Dökersin dīdeden iy çeşm-i pür-ḫūn / İçeyin müstedām ol baña **sensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 5). [sensin, -sin]*

Bu göñlüm taḫtınuñ sulṭānı **sensin** / Ne kim emr itse olur bende fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [sensin, -sin]*

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk raḥmetüñ / Çün yol azmış kullara **sensin** İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [sensin, -sin]*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña bu işleri geçen şāne **sensin** şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [sensin, -sin]*

İy Muḥibbī baḥr-ı dilde bulmaga söz gevherin / Ṭālib-i dür-dāne **sensin** ṭālib-i dür-dāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [sensin, -sin]*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / Olan gül gibi hercāyī bu ʿālem içre **sensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [sensin, -sin]*

Beni derd ü belā ile bugün gülzār-ı ʿālemde / Fiġān u āh-ıla zār eyleyen iy dōst **sensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [sensin, -sin]*

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil meyḫāneden / Çıkma bir dem ṭālib iseñ gence **sen** vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [sen,]*

Evvel āḫir bu Muḥibbī senden umar maġfiret / İki ʿālemde çü **sensin** raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [sensin, -sin]*

Dōstum **senden** vefā mihr ummasun ʿāşıḳlaruñ / Key katı dīvānelikdür meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [senden, -den]*

Māh-rūlar cevrini çekdükçe iy dil şādsın / Anuñ içün kim ezelden **sen** aña muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 1). [sen,]*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum iy tünd-ḫū / Yoksa **senden** görmedüm cevr ü cefādan ġayrı rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [senden, -den]*

Arar mescidde deyr içre seni dil / Ġaraż **sensin** ü ġayrılar bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [sensin, -sin]*

Murādumdur şefāʿat **senden** iy dōst / Ümīdüm kesmezem irem murāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 3). [senden, -den]*

Yāra dimiş ki cānını **senden** dirīġ ider / Eyleñ naẓar raḳīb-i següñ iftirāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 2). [senden, -den]*

Muḥibb olduñ çü Rabbü'l-ʿālemīne / Şefāʿat **senden** umar bu kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 1). [senden, -den]*

Görenler nücūm-ı meh-pāre dirler / Görünen **sensin** beñzeyen aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 2). [sensin, -sin]*

Murādum deyr-ile mescidde **sensin** / Bular ortada ancak dür bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 2). [sensin, -sin]*

İtseñ eger cevr ü cefā sanma incinem / Her ne gelürse **senden** ol baña kām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [senden, -den]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Ser-i ʿuşşāḳ hevā-y-ıla tolu / Bāda virür **seni** de ḫ∨āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 4). [seni, -i]*

sen: *"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Peygamber).*

Oldı ḥaḳḳuñda **senüñ** nāzil çü Tāhā vü Yāsīn / Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ şehperi rūḥū'l-emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 1). [senüñ, -üñ]*

sen: *"sen" ikinci tekil şahıs zamiri ilgi hali (Sevgili).*

Yoluñda **senüñ** ṣādıḳam iy dōst vefāda / Nān u nemeki yimemişemdür dizüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

sen: *"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).*

Gel yüzüme karşu dut cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ **sen** mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [sen,]*

Ḫūn-ı bagrum dem-be-dem nūş eyleyüp raḥm itme / İy gözi mestāne sensin iy gözi mestāne **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 3). [sen,]*

Gönlümi kūyuña gönderdüm anı yād eyledüñ / Āşināñdur ol ezel sanduñ meger bīgāne **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [sen,]*

sen: *Sen (gözyaşı).*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum **sen** perdesin / İy göñül bilmem seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [sen,]*

sen: *İkinci teklik şahıs zamiri (gönül yerine).*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / İy göñül bilmem **seni** de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [seni, -i]*

sen: *İkinci teklik şahıs zamiri (gönül yerine).*

İster-iseñ ki dilā açılmaya perdeñ **senüñ** / Sen sen ol açma sakın ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / İy göñül bu sanʿatı ögren varup **sen** şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [sen,]*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u dil / Kanda gitdi ġayretüñ **sen** kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [sen,]*

İy Muḥibbī ister iseñ bulasın genc-i viṣāl / İste göñlüñde bulursın geçme **sen** vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [sen,]*

Ne umarsın iy göñül **sen** ol gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide ḥaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [sen,]*

Öldürürdi yār beni bu kūyı içinde āh / Hīç dimedi ki **sen** ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [sen,]*

Düşdi belā vü miḥnete dil başdan aşdı āh / Beñzer Muḥibbī yine ki **sen** baḥr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [sen,]*

Acı yaşlar dök derūnuñ ġıll ü ġışdan pāk kıl / Kullanasın tā ki **sen** ʿālemde deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [sen,]*

Ārzū itme viṣālin iy Muḥibbī fāriġ ol / **Sen** gedāsın bir ḳalender ol ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [sen,]*

Sıyup cihānda ʿār-ıla nāmūs şīşesin / Mest ü melāmet ol yüri terk eyle nāmı **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 2). [sen,]*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār **sen** / Baña dirsin anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [sen,]*

Şāh-ı ġam dil ḫānesine her kaçan kılsa nüzūl / Gevher-i eşki göñül kıl yolına īs̱ār **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [sen,]*

Çün beni rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār **sen** / İy ṭabīb-i dil neden derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [sen,]*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy göñül tīmār **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [sen,]*

Biz selāmet gūşesin zühhāda teslīm eyledük / İḫtiyār itdük melāmet ol göñül bī-ʿār **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [sen,]*

Cennete aldanma zāhid gibi bakma kevs̱ere / İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [sen,]*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr içinde ḥālüñi eşʿār **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [sen,]*

Raḥm umarsın iy göñül **sen** ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [sen,]*

Ne umarsın iy göñül **sen** naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [sen,]*

Yaraşur kılsañ niyāz ehline nāz / Ḫūy kılma tek cefā vü cevri **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [sen,]*

Zāhid **sen** ol salāmet ben olmışam melāmet / ʿĀşıḳ varur mı hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [sen,]*

sen: *Ikinci teklik şahıs zamiri(sevgili yerine).*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin **sen** / Koyup tenhā beni derd ü belā ile gidensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Yok-durur hergiz beşerde bu leṭāfet **sende** var / Sīne levḥine göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [sende, -de]*

Gülde luṭf u servde var iʿtidāl / Cemʿ olupdur cümlesi **sende** hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [sende, -de]*

Genc-i vaṣlı ġayr yirde arama / **Sende** ara iy göñül vīrānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 9). [sende, -de]*

Ol melāḥatle leṭāfet **sende** vardur kimde var / Şekker emmişsin meger süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [sende, -de]*

Bu Muḥibbī gibi ʿāşıḳlaruñı kırmag-ıla / **Sende** bu ḥüsn olıcak ʿışḳ eri sanma dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 6). [sende, -de]*

Sorarsañ göñlümi kalmadı bende / Eger bulmak dilerseñ ara **sende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 1). [sende, -de]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür **senüñ** didi söz açmak bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [senüñ, -üñ]*

Gözlerüm yaşı biri Nīl ü birisi Dicle'dür / Ḫüsnüñ efzūndur **senüñ** çün Mıṣr-ıla Baġdād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri .*

Muḥibbī sırrını fāş itmeyiser / Cefā tīġıyla kesseñ başını **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 5). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri .*

ʿUşşāḳdan yüzüñ çevürürsin revā mıdur / İslām içinde virmeyesin bir selāmı **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 3). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (gönül).*

ʿIşḳ meydānına girdüñ cān-ıla baş oynaduñ / İy göñül merdāne sensin iy göñül merdāne **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [sen,]*

Dilā ʿışḳ-ıla ger olsañ ʿaceb mi ḥaşre dek sermest / Maḥabbet cāmını rūz-ı ezelden nūş idensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [sen,]*

sen: *"İkinci tekil şahıs zamiri (Sen)".*

Vaṣl umarsın ol şeh ü **sen** bir gedā / Ṭavr-ı ʿaḳıldan meger dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Her şükūfe gülşen içre dutmış elde sīm ü zer / Pāyuña īṣār ideler **sen** şeh-i ḫūbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [sen,]*

Gözümüñ nūrısın göñlüm sürūrı / Muḥibbī'yi bugün şeydā kılan **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 5). [sen,]*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin **sen** / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem ġonça dehensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [sen,]*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin **sen** / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem ġonça dehensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [sen,]*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın **sen** dilā muʿtad u yā ṣaḥn-ı miḥensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [sen,]*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın **sen** dilā muʿtad u yā ṣaḥn-ı miḥensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [sen,]*

Gülersin yüzüme evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi baña çok geçmiş nigārā baña sensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [sen,]*

Gözüñ cellādı öldürse şehīd-i ʿışḳ oluram ben / Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn kefensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [sen,]*

Çagura ʿışḳ dellālı alan bir būse biñ cāna / Bunı bildüm [ben] iy meh-rū cihān içinde sensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 5). [sen,]*

Muḥibbī gönlini bulup ser-i zülfinde bend itdüñ / Ne yarar anı ber-dār it ki çün ṣāḥib-resensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [sen,]*

Niçeye dek kalasın bu ġaflet uyḫusında **sen** / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt iy dil gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [sen,]*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni ḳurbān idicek / Bārī ol vaḳt sür **sen** alnuña bu kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [sen,]*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā imiş / Yine gerekdi gir **sen** iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [sen,]*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi çünki **sen** zensin / Yudup bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [sen,]*

Muḥibbī'den eger cān ister iseñ / Buyur **sen** tek hemān er-re'sü ve'l-ʿayn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [sen,]*

Perī gibi kaçarsın ādemīden / Anuñçün **sen** enīs-i Ehremen'sin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 8). [sen,]*

Niçe yıldur eylemez bārān-ı dil te's̲īr aña / Şöyle beñzer iy dil-i cānāne **sen** pūlādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 3). [sen,]*

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre her dem ḥāşıluñ / İy Muḥibbī **sen** ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [sen,]*

Umardum iy kemān ebrū irişe sīneme tīrüñ / Beni **sen** nā-ümīd itdüñ bugün tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [sen,]*

Key naḥīf oldum bulan bulur fiġānumdan beni / Dir ki iy bī-çāre **sen** ne gökdesin ne yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [sen,]*

Ne ḳadar var ins ü cinn içinde meh-veş kamu / **Sen** Süleymān-ı zamānuñ bendesidür kemterīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [sen,]*

İy göñül başdan beni **sen** çıkarursın ʿāḳıbet / Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda olduñ baña çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [sen,]*

Māh-rūlar arasında kim ki göre **sen** mehi / Diye taḥsīn bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [sen,]*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy felek her seng[i] kim **sen** çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [sen,]*

Āsitanuñda senüñ biz kullaruz / Līk **sen** bu ʿālemüñ sulṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 2). [sen,]*

Genc-i ḥüsn üzre **sen** iy zülf-i siyāh / Ḥıfẓ içün anı meger s̲uʿbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 4). [sen,]*

Gülşende gör sulṭān-ı gül ezhārını cemʿ eylemiş / **Sen** ara yirde olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [sen,]*

Gel raḳībā yārı iḍlāl eyleme / Bu cihānuñ çünki **sen** şeyṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 5). [sen,]*

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ zāhidā ḫumḫāneye / Bāde ile añlasañ mey-ḫōrlaruñ **sen** ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [sen,]*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem ne āb ü ḫāk iy nāzenīn / Dirsem saña itme ʿaceb rūḥī fedāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [sen,]*

Bir naẓar kılsañ Muḥibbī maḥv olursın **sen** hemān / Bir gören bir daḫı görmez çehre-i ferḫundesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 5). [sen,]*

Cemāli şemʿin añdukça bu çeşmüm maḥv olur küllī / Çü **sen** pervānesin iy dil dutuşup nār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 2). [sen,]*

Olma iy dil añuban ʿiṣyānuñı **sen** nā-ümīd / Umaram ʿafv ide cürmüm añaram Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [sen,]*

İy büt-i Çīnüm bugün **sen** ḥüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm yokdur benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [sen,]*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña bu işleri geçen şāne sensin şāne **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [sen,]*

İy Muḥibbī baḥr-ı dilde bulmaga söz gevherin / Ṭālib-i dür-dāne sensin ṭālib-i dür-dāne **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [sen,]*

Varmaz isem kūyuña līk buña ḳānīʿ göñül / **Sen** güzeller şāhını tā göre bir kez dürdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [sen,]*

Ġamzesi cellāddur elinde tīġ u deşnesi / Teşnedür kanuña raḥm umma **sen** ol ḫūn-ḫvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [sen,]*

Cefā tīġıyla kesseñ başumı **sen** / Elümi dāmenüñden kesmezem ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 1). [sen,]*

Gel iy sāḳi berü sun **sen** ṣabūḥı / Ġam-ı dilber beni öldürdi bil **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [sen,]*

Gel iy sāḳi berü sun **sen** ṣabūḥı / Ġam-ı dilber beni öldürdi bil **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [sen,]*

Güzeller ʿahd ider peymāna durmaz / İdüp **sen** ʿahd ü peymānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 2). [sen,]*

Başum top eyledüm cānā bugün meydān-ı ʿışḳ içre / Elüñden zülf-i çevgānı neden **sen** çalabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [sen,]*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur kimde var / Şekker emmişsin meger süd yirine **sen** anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [sen,]*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten berg-i semensin **sen** / Yāḫūd nāz-ıla reftāra gelen serv-i çemensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [sen,]*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten berg-i semensin **sen** / Yāḫūd nāz-ıla reftāra gelen serv-i çemensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [sen,]*

Ben oldum gülşen-i kūyuñ içinde bülbül-i nālān / Olan gül gibi hercāyī bu ʿālem içre sensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 2). [sen,]*

Beni derd ü belā ile bugün gülzār-ı ʿālemde / Fiġān u āh-ıla zār eyleyen iy dōst sensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [sen,]*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko dem dem sūzināk olsun / Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den yakar mīr-i suḫensin **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [sen,]*

Zāhidā ʿuşşāḳa ṭaʿn itme bu hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse **sen** tutduñ bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [sen,]*

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā **sen** pāy-ı dilberden / Güzeller ṣayd olurlar çün bilürsin sīm-ile zerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [sen,]*

Ḫūb-rūlar cümle encüm **sen** ḳamer-rūsın begüm / Saña beñzer görmedüm çok dil-rübālar dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 2). [sen,]*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā yagdugını / Ger murāduñsa dilā **sen** anı serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [sen,]*

İy felek sakın geçer durmaz tokuz kalkanuñı / Āhum okından neden **sen** böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [sen,]*

Kūh-ı ġamda **sen** boyı serv [ü] lebi şīrīn içün / Baş u cān terkin urup adumı Ferhād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [sen,]*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla her sū / Ben āh ideyin karşuña ko bir eşer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [sen,]*

Sen melek ruḫsār içün hercāyī dirlerse n'ola / Olmaduk sözler dinür ḫurşīd-i nūr-efşān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 2). [sen,]*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler melāmet iḫtiyār / **Sen** selāmet ehli ol var ad-ıla sanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [sen,]*

Āyīne gibi al elüñe ṣāf cāmı **sen** / İç leẕẕet alup añlayasın ṣubḥ u şāmı **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [sen,]*

Āyīne gibi al elüñe ṣāf cāmı **sen** / İç leẕẕet alup añlayasın ṣubḥ u şāmı **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [sen,]*

İy bāġbān bakmaz-ıduñ serve bir daḫı / Görseñ çemende ol boyı serv-i ḫırāmı **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [sen,]*

İden Muḥibbī göñlini ġāret gözüñ degül / Baş baş ḥarāmī ġamzelerüñ bir ḥarāmī **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 5). [sen,]*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ sorma **sen** keyfiyyetin / Vire mi saña ḫaber andan ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [sen,]*

Gerçi kim her bir işüñ oranı var / Ḥadden aşurduñ cefā vü cevri **sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 2). [sen,]*

Bir nefesle mürdeler iḥyā ider şīrīn lebüñ / Söz deminde **sen** Mesīḥā'dan bugün üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [sen,]*

Cevri çok itse Muḥibbī ġam degül ol nāzenīn / Kim güzeller cevrini çekmege **sen** muʿtādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 5). [sen,]*

Gördiler ben mübtelāyı **sen** perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar birisi ʿAẕrā biri Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [sen,]*

Dilā rūşen naẓar eyle yine **sen** zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde rūşendür ki ḳaṣdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [sen,]*

Ser-i kūyında muṣāḥib olıgör itlerine / Her ne dirlerse ko **sen** yār olagör yāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 3). [sen,]*

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş raḳīb / Sümme vallāhi yalandur dōstum tek **sen** dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [sen,]*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / Müstedām ol göreyiñ ʿālemde **sen** çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [sen,]*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla **sen** salagör var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [sen,]*

Zāhidā görseñ melāmet ʿāşıḳı ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẓar **sen** bakma anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [sen,]*

Gösterüp evvel yüzüñ dīvāne kılduñ **sen** beni / Kākülüñ zencīrine gel ol delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [sen,]*

Gül gibi **sen** geşt-i gülşen eyle dāyim ḫār-ıla / Bülbül-āsā bu Muḥibbī iñleye hem aglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 5). [sen,]*

Meyl idüp dehre koma bir taşı bir taş üstine / Her ne emr itse Ḫudā ko anı **sen** baş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [sen,]*

Alma bu dünyā metāʿın virseler bir ḥabbeye / Giçesin lā-büd **sen** andan ol daḫı seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [sen,]*

İy gül-i nev-reste gel **sen** bülbül ahından sakın / Derd-ile āh itse olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [sen,]*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd ḳavline durmaz / Sözinde çün degül ṣādıḳ inanma **sen** o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [sen,]*

Muḥibbī ko cefā sengini dildār / Ol atdukça **sen** 'ışkı muḥkem eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 5). [sen,]*

Derdüm benüm dermān-durur çek benden elüñ iy ṭabīb / Olmaz peẕīr baña ʿilāc **sen** fikr-i dārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 3). [sen,]*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda ger cān virseler / Müstedām ol ʿālem içre tek hemān **sen** çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [sen,]*

Sen itdüñ ḥüsnüñi evvel nümūde / Kılup bu ʿaḳl-ıla göñlüm rübūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 1). [sen,]*

Göñül virdüm anuñçün **sen** hümāya / Salasın üstüme nāgāh sāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 1). [sen,]*

Muḥibbī agla **sen** dildār gülsün / Saña girye sunılmış aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [sen,]*

Dime esrār-ı ʿışḳı añlamaz şeyḫ / Ki **sen** ʿışḳ bülbüli ol murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [sen,]*

Eger bir būseñe biñ cān virürsem / İdersin arayup **sen** ṣad bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 8). [sen,]*

Dīdeler gevher saçar **sen** ne içün bakmayasın / Ḥācet olmaz mı ʿaceb hīç dürr ü mercān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 4). [sen,]*

Sakın yelken gibi germe gögüs **sen** / Muḫālif rūzigār yüksek serende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 6). [sen,]*

Naẓar kılalıdan **sen** āfitāba / Yanup ʿışḳuñla dil döndi kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 1). [sen,]*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin çarḫa sabā çıkarıcek / Süreler anı melā'ik yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [sen,]*

Zāhidā ehl-i ḫarābātı iñen eyleme ẕem / Niçe yıllar geçe **sen** irmeyesin pāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 3). [sen,]*

İy göñül eyle ḳanāʿat ḫānesin gel iḫtiyār / Sunma zāhid gibi **sen** ellerüñi her negese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 3). [sen,]*

Pākdür ʿışḳ sakın kendüzüñi pāk ide-gör / Virme **sen** ʿışḳ-ı mecāz-ıla göñül hīç kese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 6). [sen,]*

Ḳabūlümdür gelen senden cefālar / Hemān tek **sen** raḳīb sözine uyma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 4). [sen,]*

Sen server-i ḫūbān olasın saña düşer mi / Aġyāra uyup itmeyesin ʿār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 3). [sen,]*

Kūyuñda Muḥibbī ola dīẕāruña ṭālib / Göstermeyesin **sen** aña dīdār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [sen,]*

Elifken ḳāmetüm dāl itdüñ āḫir / Göñül vireliden **sen** zülfi cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 2). [sen,]*

İdüp redd ʿāşıḳı maḳbūl raḳībi / Revā mı uyasın **sen** ol le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [sen,]*

Dil ü cānum ṭabībi **sen** dururken / Kime ʿarż ideyim derdümi kime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 6). [sen,]*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül germ eyle **sen** / Serd olursın ger düşerseñ ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [sen,]*

Gözüm yaşını **sen** serv ayagında / Görenler itdiler enhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 8). [sen,]*

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs.*

Nāzüklig-ile göñlümüz alan degül misin / Āh ol cefā **sen** cevr-i fırāvān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 1). [sen,]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs.*

Yār eger aña Muḥibbī **seni** düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne sa'ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [seni, -i]*

Perī misin ya ādem iy melek-ḫū / **Seni** görmege muḥtāc ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [seni, -i]*

Sanma iy ḫasta göñül kim **seni** cānān acıya / Derd-ile ölür iseñ sanma ki dermān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 1). [seni, -i]*

Ḫaḳ üzre kıl ticāret māsta gel katma su / Korkaram kim **seni** bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [seni, -i]*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne assı yir **seni** āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [seni, -i]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri : Bende, köle.*

Senüñ medḥüñde bu beytüm görenler / Degişmezler anı dürr-i s̱emīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 4). [senüñ, -üñ]*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan cümle bī-pervā / **Senüñ** ḫālüñe hīç vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [senüñ, -üñ]*

sen: *" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli **saña** diye hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [saña, -a]*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / **Saña** rūşen iderdüm ger velī ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [saña, -a]*

Muḥibbī çıkma sakın togrı yoldan / Dimeyeler **saña** güm-rāhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 7). [saña, -a]*

Sanma ancak bu Muḥibbī ʿāşıḳ olmışdur **saña** / Ṣad-hezār var ʿāşıḳuñ ʿālemde şeyḫ ü şābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [saña, -a]*

Güle dirler **saña** şāh-ı reyāḥīn / Otur şāhāne sulṭān-ı çemensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 2). [saña, -a]*

Koma elden sakın ʿışḳuñ mecāzın / Diyeler tā **saña** Veysel Ḳaran'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 9). [saña, -a]*

Muḥibbī **saña** bu devlet yiter bil āsitānında / Diye dilber ki ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [saña, -a]*

Ṣūret-i cānān dilā āyīne-i dilde ʿayān / Var-iken **saña** ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 3). [saña, -a]*

Gel ṭaleb eyleme yāruñ ḫaberin kimseneden / Bī-nişāndur kim ola kim o **saña** vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [saña, -a]*

Kūy-ı dilberde Muḥibbī olalı yārān **saña** / İtler-ile ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle ḥemdemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [saña, -a]*

Yār eger aña Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne sa'ādet **saña** olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [saña, -a]*

Saña niçe beñzedem başdan ayaga nūrsın / Ḥaḳ disün her kim göre ḫurşīd-i tābān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [saña, -a]*

Meclis-i ġamda nevā-sāz ola āheng-i semā' / **Saña** düşmez mi dil ol naġmeye āheng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 2). [saña, -a]*

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın **saña** taḳrīr eyleyem / Sorma Mecnūn'a ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [saña, -a]*

Saña yitmez mi Muḥibbī egnüñe jende palās / Ziynet idüp niçeye dek idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [saña, -a]*

Didügüm rāhat olam aldanmayam dünyā **saña** / Didi dünyā niçeleri aldayan Zāl'am bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [saña, -a]*

Saña tapşurdı Muḥibbī göñlini iy nūr-ı Ḥaḳ / Enbiyālar serverisin aduñ olmışdur Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [saña, -a]*

Sen cān-ı pāksin iy ṣanem ne āb ü ḫāk iy nāzenīn / Dirsem **saña** itme ʿaceb rūḥī fedāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 1). [saña, -a]*

Zāhidā olsun mübārek **saña** bu ḫūr u behişt / ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm cān-ıla dīdārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [saña, -a]*

Āsümānīler geyüp gün yüzlü māhum kandasın / Göklere irdi **saña** irmedi āhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 1). [saña, -a]*

Ol ferāġatda yatur nāz uyḥusında ṣubḥa dek / Şem‘ gibi her gīce iy dil **saña** yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [saña, -a]*

Oldürürsin niçe yüz biñ ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür dōstum **saña** kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [saña, -a]*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger işide ehl-i ḫired / Diye taḥsīn Muḥibbī **saña** şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [saña, -a]*

İy Muḥibbī sor baña ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / **Saña** taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [saña, -a]*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin deldi didi / **Saña** kim didi kaşum yayına ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [saña, -a]*

Okuduñ levḥ-i ezelde her ne kim menḳūş idi / Oldı ẓāhir **saña** ʿilm-i evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 3). [saña, -a]*

Aġyāra kılur mihr ü vefā **saña** cefālar / Hercāyī güzelden ne gelür yārı n’idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [saña, -a]*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm **saña** yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [saña, -a]*

Kūyuñı n’eyler göñül irmek diler cānā **saña** / Cenneti eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [saña, -a]*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ sorma sen keyfiyyetin / Vire mi **saña** ḫaber andan ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [saña, -a]*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil **saña** yok reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [saña, -a]*

Olup dil-teşne aldanma cihāna / Ölürseñ **saña** virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 3). [saña, -a]*

Perī dirler **saña** [hem] ay melek ḫū / ʿAceb olmaz ki yok insānda bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [saña, -a]*

ʿArż kıl zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Her ne itdümse sipāriş **saña** zinhār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 2). [saña, -a]*

Saḫt-rūdur korkaram kim **saña** hem-ser dirile / Alma gel āyīne-i ḥüsnüñe kılma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 2). [saña, -a]*

Ḥüsnüñe bahā olmaya Yūsuf gibi tartsañ / Lāyıḳdur ola mihr-ile meh **saña** terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [saña, -a]*

Ben sefer bī-iḫtiyār itdüm diyār-ı ġurbete / Dōstum ısmarladum göñlüm **saña** Allāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 3). [saña, -a]*

Gel dirīġ itme Muḥibbī’den zekāt-ı ḥüsnüñi / **Saña** bu ḥüsni viren Perverdigār’uñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [saña, -a]*

İy Muḥibbī ko **saña** cevr ü cefālar kılsun / Yiridür göñlüñi çün bagladuñ ol bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [saña, -a]*

Kim didi **saña** saçuñ ġāliye-efşān eyle / Cānı āşüfte kılup ʿaḳlı perīşān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 1). [saña, -a]*

Baña kūyı **saña** firdevsi zāhid / Virürseñ virmeyem Ḫuld-ı berīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 4). [saña, -a]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / **Saña** biñ cān fedā olsun ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [saña, -a]*

Saña duʿālar eyleye el kaldurup çınār / Bāġa revāne olsañ o serv-i revān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 2). [saña, -a]*

Her bir nefesde niçe ʿaṭālar ider **saña** / Kim ḳādir olur itmege ḥamdi edāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 4). [saña, -a]*

ʿAṭā itdi **saña** Furḳān'ı Sübḥān / Getürdüñ niçe biñ bī-dīni dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 2). [saña, -a]*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese iẓhār ider ol / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki gelüp **saña** dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [saña, -a]*

Didüm **saña** iy dil ser-i zülfine dolaşma / Āḫir düşürür derd-i belalara ulaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [saña, -a]*

Her ne çekesin **saña** Muḥibbī maḥal oldı / Kaç kerre didüm zülfine dil virme dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [saña, -a]*

Çek cevr ü cefā vü berr-i muġaylān belāsını / Āsān görine **saña** bu çendān merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [saña, -a]*

İtme efsūn[ı] Muḥibbī çekmegil beyhūde renc / **Sana** rām olmaz perīdür degme efsūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 5). [sana, -a]*

Muḥibbī agla sen dildār gülsün / **Saña** girye sunılmış aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [saña, -a]*

Göñül dünyāya virdügüñ görelden / Güler ezhār **saña** saḫn-ı çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 4). [saña, -a]*

Muḥibbī **saña** bu devlet yiter kim / Kul olduñ cān-ıla ol āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [saña, -a]*

Cān eyle fedā tā bulına vuṣlat-ı dilber / Terk eyle Muḥibbī **saña** cānāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [saña, -a]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Şeh-perin cārūb ide Rūḥü'l-emīn / Ḫāk-i pāyuña **senüñ** iy pāk-dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 1). [senüñ, -üñ]*

Nālesi eflāke irdi bu Muḥibbī ḫastanuñ / Pes nedendür gūşuña girmez **senüñ** iy māh-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 5). [senüñ, -üñ]*

İy dōst ḳāmetüñe **senüñ** biri beñzemez / Bāġ-ı cihānda gerçi var ṣad hezār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

Beñzeden noḳṭaya ġonca femüñi / Dir **senüñ** bilüñe kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 4). [senüñ, -üñ]*

Cefā vü cevrüñi çeksem yiridür / Göñül virdüm **senüñ** tek nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Senüñ zünnār-ı zülfüñe şehā dil bagladum cāndan / Anuñçün dem-be-dem ḳaṣdum olupdur kāfiristāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).*

Bu Muḥibbī uyumaz tā kim göre düşde **seni** / Ṣubḥ olınca gözlerüm tek kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [seni, -i]*

Deyre vardum bulımadum mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm cānā **seni** bunda mı yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [seni, -i]*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña ḥayāt / Āh ölsün mi ecelsüz cān-ıla **seni** seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [seni, -i]*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm **seni** tā ḫ∨ābda / Kanda gitmişdür ʿaceb bilsem kanı uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [seni, -i]*

Umar idüm ki benüm derdüme dermān olasın / Ne bileydüm ki **seni** āfet-i devrān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 1). [seni, -i]*

Yanuñda bu ʿacebdür ki bir olmış / **Seni** cāndan seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [seni, -i]*

İḫtiyār ile degüldür **seni** cāñdan sevdügüm / Ger günāh ise gel ʿafv it eksük olmaz her gün āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 3). [seni, -i]*

Seni sevmek günāh-ısa katuñda / Bugün öldür meni irteye güyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [seni, -i]*

Sevdümse **seni** ḫışmuña iy yār sebeb ne / Kılmak beni bu veche günehḳār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [seni, -i]*

Bildüm ki ṭābīb-i dil [ü] cānsın **seni** taḥḳiḳ / Pes itmeyesin derdüme tīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 2). [seni, -i]*

Seni bir kez gören iy yār-ı cānī / Degermi ġayra yāḫūd sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [seni, -i]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

İy Muḥibbī gülüp evvel yüzüñe / İdiser soñra **seni** zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 5). [seni, -i]*

Seni görmek diler ḫurşīd-i enver / Gehī derden gelür ü gāh revzen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [seni, -i]*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm iy dil **seni** bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [seni, -i]*

Yüzüñ aç gül gibi görsün **seni** dil / Niçeye dek olasın ġonça-ṣıfat perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [seni, -i]*

Gördüm iy dil **seni** maḥzūn ʿışḳ-ıla ġam-ḫurdesin / Sīneñ üzre daḫı dāġlar yakmış āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [seni, -i]*

Yüze güler sakın aldanma cihānuñ alına / Ḫāk ide āḫir **seni** şimdi ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [seni, -i]*

Bilmedüm **seni** kimüñ cānānısın / Bu ḳadar var derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 1). [seni, -i]*

Bilmedüm **seni** kime cānānsın / Līk bu derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 1). [seni, -i]*

Gel ṭulūʿ it gün gibi görsün **seni** ʿāşıḳlaruñ / Ẕerrelerdür ehl-i ʿışḳ dür olmasunlar nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [seni, -i]*

ʿAnber-efşān zülfüñe beñzetdügüm-içün **seni** / Dōstum öldür hemān bildüm günāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [seni, -i]*

Görmez-isem bir nefes ben **seni** iy Yūsuf-cemāl / Eşk-i çeşmüm ser-te-ser ġarḳ ide Kenʿān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [seni, -i]*

Görmese cānā **seni** olmaz Muḥibbī'ye ḥayāt / Anuñ-içün tende cān çeşmümde nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [seni, -i]*

Günāh-ısa **seni** sevmek ya itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben günāhuma çog itdüm bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [seni, -i]*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez **seni** görsem / Kerem kıl luṭf idüp göster yüzüñ borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [seni, -i]*

Tek **seni** göreyim benüm cānum / Dāġlar sīnem üzre dīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 2). [seni, -i]*

Mihr-ile ḥüsnüñi dartdum **seni** sengīn gördüm / Didiler gözlerüme özge terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [seni, -i]*

Arar mescidde deyr içre **seni** dil / Ġaraż sensin ü ġayrılar bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [seni, -i]*

Dime sakın ki el uzadam genc-i ḥüsnine / Bir demde yutdurur **seni** zülfi ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [seni, -i]*

Görse Muḥibbī cevrüñi artuk sever **seni** / Artur cefānı ẓāhir olur imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [seni, -i]*

Öldürür āḫir **seni** dil virme bu şīrīn lebe / İy göñül Ferhād-veş gel meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [seni, -i]*

Aramuz gerçi baʿde'l-maşrıḳīndür / Buluram **seni** dilden göz açınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 2). [seni, -i]*

Seni yoldan çıkarur bil Muḥibbī / Eger dil baglu kala zülf-i kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 5). [seni, -i]*

Kılursa tīġ-ı ʿışḳ **seni** dü-nīme / Rumūz-ı ʿışḳı dime her le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 1). [seni, -i]*

Kalmaya ḥayāt-ı ʿāşıḳ ola kim göre **seni** / Ol ʿanberīne zülf ki boynuña takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [seni, -i]*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir kor **seni** / Hīç senüñ ile gider bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [seni, -i]*

Cīfe-i dünyāya iy dil key sakın meyl eyleme / Yoḫsa **seni** beñzedürler bil zebānuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [seni, -i]*

Süd ü şekkerle meger eyledi perverde **seni** / Bilmek içün dilā gel soralum dāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [seni, -i]*

Hīç revā mı olasın niʿmet-i dünyāya ḫarīṣ / Tā **seni** beñzedeler cīfeler üzre megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 2). [seni, -i]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Ben **senüñ** nūr-ı cihān-ārāña ḥayrān olmışam / Nite kim ḫalḳ-ı cihān görüp olur ḥayran-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Nite kim ʻışḳum tezāyüd itmede günden güne / Hem-çünān ḥüsnüñ **senüñ** ʻışḳum gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Dün gice uyḫuya vardum meh yüzüñ gördüm **senüñ** / Kāşki kaldurmaya-y-ıdum başumı ol ḫ∨ābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

Kimdür **senüñ** derd ü belāñ ḳabūl ide / Yā kim-durur cānını terk ide vire cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Beñzemez ḥüsnüñe hergiz **senüñ** [iy] ḥūr u melek / Dest-i ḳudret ḫalḳ kılmış nesl-i ādemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Āsitanuñda **senüñ** biz kullaruz / Līk sen bu ʿālemüñ sulṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Gösterüp ruḫsaruñı dehri gülistān eyledüñ / Āb-ı rūyuña **senüñ** yārā hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

Egerçi zülfüñi kesdüñ kesildi ʿömri ʿuşşāḳuñ / Dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan **senüñ** ʿömrüñ mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Şöyle mūnis oldu hicrüñle **senüñ** bu ḫasta dil / İstemez bir dem cüdā olmak viṣāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Okuduñ lü'lü' dişinden iy Muḥibbī çün ḥadīṯ / Anuñ içün oldı eşʿāruñ **senüñ** dürr-i ʿAden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 5). [senüñ, -üñ]*

Atalardan bu meṣeldür çün göze olmaz yasag / Āfitāb-ı ḥüsnüñe neyçün **senüñ** bakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

Cānum bile yoluñda **senüñ** dil nedür iy dōst / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Yüzüñe şöyle ʿāşıkdur **senün** şems ü ḳāmer cānā / Gice gündüz yüzin sürüp gider mi hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [senün, -üñ]*

Düşde gördüm dir-idüm gün yüzüñi ben **senüñ** āh / Görmezem uyḫu yüzin ẕerrece efkāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Çünki fiġān u nāleñi gūş eylemez **senüñ** / İy dil niçeye dek idesin sen de ġulġula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [senüñ, -üñ]*

Nigārā mihr-i ruḫsāruñ **senüñ** pertev salar dehre / Anuñçün māh-rūlarda bulınmaz sendeki çehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 1). [senüñ, -üñ]*

Leblerüñe beñzedügiyçün **senüñ** iy māh-rū / Raġbet eyler bu Muḥibbī dem-be-dem peymāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 5). [senüñ, -üñ]*

Senüñ ʿāybuñı daḫı herkese iẓhār ider ol / Ġayrınuñ ʿaybını her kim ki gelüp saña dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

Deryūze-i cemālüñ ider rūz u şeb **senüñ** / Yüzini sürdi ḫāk-i dere āfitāb u māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

Virme dehre dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün yüzüñe gerçi **senüñ** ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [senüñ, -üñ]*

Senüñ ḳaṣduñda vardur ḳatl-i bende / Ben oldum mürde çokdan sanma zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [senüñ, -üñ]*

Muḥibbī bakma aṭlās u ḥarīre / Neñe yitmez **senüñ** bir dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [senüñ, -üñ]*

Kankı serdür āsitānuñda **senüñ** ḫāk olmaya / Kankı dildür dūd-ı āhı çıkup eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [senüñ, -üñ]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek **senüñ** mümkin degül / Niçe görsün çün naẓarla gözi yaş-ıla tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

Kimdür **senüñ** cāmiʿ-i ḥüsnüñde uymaya / Miḥrāb idüp kaşuñı çeşmüñ imām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [senüñ, -üñ]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Allah).*

Ẓāhir oldı kün didüñ bir dem semā[v]ātla zemīn / Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad **saña** Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [saña, -a]*

sen: *" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (aşık).*

Gün yüzine gel eyle taḥammül naẓar olsun / Yakarsa **seni** göz göre oda katı şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [seni, -i]*

sen: *" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*

Senden umar şefḳati mücrim Muḥibbī ḫasta-dil / Eyleyen sensin şefāʿat evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [senden, -den]*

Ẓulme māyil cevri çok ʿāşıḳlara bī-dādsın / Māh-rūlar ögrenür **senden** cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [senden, -den]*

Bāġ-ı ḥüsn içre güler gül gibi ḫurremsin bugün / Çeşm-i bed dūr ola **senden** ḫūb-ı ʿālemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 1). [senden, -den]*

Uzatma bugün ẓulm elini **senden** alçaga / Tā kim yakaña sunmaya rūz-ı şümār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [senden, -den]*

Egerçi görmedüm **senden** vefā ben / Velī çekdüm kapuñda yüz cefā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [senden, -den]*

Diler her kes kiʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum **senden** iy meh-rū hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [senden, -den]*

Evvel āḫir bu Muḥibbī **senden** umar maġfiret / İki ʿālemde çü sensin raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [senden, -den]*

Gönlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / Cevr-ise **senden** hemān u ṣabr ise benden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [senden, -den]*

Gönlümi göndermişem iy dōst **senden** cānibe / Añlamazam ki gele bir daḫı benden cānibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 1). [senden, -den]*

Meded **senden** diler iy dil ṭabībi / Olan derdi olur dermāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 5). [senden, -den]*

Ḳabūlümdür gelen **senden** cefālar / Hemān tek sen raḳīb sözine uyma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 4). [senden, -den]*

sen boyı şimşād-içün: *Servi boylu sevgili.*

Bu Muḥibbī gibi bulmazsın yoluñda bir daḫı / Terk-i cān ide yoluñda **sen boyı şimşād-içün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [sen boyı şimşād-içün, --içün]*

sen daḫı: *Sen dahi. sen bile.*

Ḫ∨āb-ı ġafletde iken var alagör būsesini / Uyanup ḫışma gele **sen daḫı** inkār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [sen daḫı,]*

sen daḫı: *Sen de.*

Gül gibi Muḥib girmez anuñ gūşına feryād / Bülbül gibi **sen daḫı** kılup zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [sen daḫı,]*

Her ṭarafdan çün üşer başuña pervāne-i ġam / **Sen daḫı** şemʿ-ṣıfat her nefesüñ nūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [sen daḫı,]*

sen de: *Sen de.*

Naḳd-i cān-ıla bulınur bil maḥabbet cevheri / ʿIşḳ bāzārında geç **sen de** ziyān u sūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [sen de,]*

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ iy göñül bülbülleyin / Nāle eyle ṣubḥ olınca **sen de** bir ṣūrīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [sen de,]*

İy Muḥibbī benī-ādemde vefā kalmadı hīç / **Sen de** Mecnūn-ṣıfat tut yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [sen de,]*

ʿIşḳ yayı katıdur kimsene çekmez didiler / İmtiḥān eyle dilā **sen de** gelüp zūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [sen de,]*

Dōst olmaz kimseye dünyāyı çün bildük ʿayān / Dōst olma **sen de** ger ʿāḳil iseñ dünyā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 4). [sen de,]*

Çünki fiġān u nāleñi gūş eylemez senüñ / İy dil niçeye dek idesin **sen de** ġulġula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 2). [sen de,]*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne assı yir seni āḫir dönersin **sen de** Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [sen de,]*

Ḳametüñ cāmiʿde gördiler kıyāmet sandılar / **Sen de** tekbīr biñ getür bu mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [sen de,]*

sen ḫūb: *Sen güzel.*

Ceng iderse cān u dil olmaz ʿaceb **sen ḫūb** içün / Olıgelmişdür cidāl olur ezel maḥbūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 1). [sen ḫūb,]*

sen sen ol: *Aklını başına al.*

İy Muḥibbī **sen sen ol** bakma sakın āyīneye / Yüz karasın göresin korkum bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [sen sen ol,]*

sen sen ol: *Dikkat et, kendini koru.*

Ger dilerseñ kim senüñ sırruñ bugün fāş olmaya / **Sen sen ol** açma sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [sen sen ol,]*

sen sen ol: *Aklını başına al, dikkat et, kendini koru II kesinlikle, asla, hiçbir zaman.*

İster-iseñ ki dilā açılmaya perdeñ senüñ / **Sen sen ol** açma sakın ʿālemde kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 2). [sen sen ol,]*

Kendü ḥālün fikr kıl ko ġayrılar aḥvālini / İy Muḥibbī **sen sen ol** bir kimseye lāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 5). [sen sen ol,]*

sen tek: *Senin gibi.*

Dirlerdi māh-rūlar hep cümle bī-vefādur / Gezdüm cihānı gördüm yok **sen tek** cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [sen tek,]*

sence: *Sen gibi.*

Cefā vü cevri çekmiş var mı bence / Nite kim yok güzeller içre **sence** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 1). [sence,]*

sencileyin: *Senin gibi.*

Ruḫları yādına cānā neyçün efġan ideler / Yok-durur bir **sencileyin** bülbül-i zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [sencileyin,]*

sende ise: *Sendeyse.*

Sīnemi ḫālī koma tīrüñi gönder güzelüm / N'ola dil **sende ise** koyam anı dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [sende ise,]*

senden: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Ḥasret-ile āh **senden** ayru iy Yūsuf-cemāl / Eyledüm Yaʿḳūb-veş dil ḫānesin beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [senden,]*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni **senden** cüdā kılmak / Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [senden,]*

senden artuk: *Senden başka.*

ʿĀlemi gezdi Muḥibbī bulmadı ehl-i vefā / Kimsesi yok **senden artuk** yā İlāhe'l- ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 5). [senden artuk,]*

sene: *Sene.*

Tañ degül dil mezraʿın bārān-ı eşk itse ḫarāb / Gün yüzüñ görmez Muḥibbī oldı bir niçe **sene** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [sene,]*

senek: *Bir av hayvanı.*

Niçe yıldur **señekdür** bu Muḥibbī / Vefā ṭavḳın n'ola kılsañ kılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 5). [señekdür, -dür]*

seng: *Taş.*

Ferhād-ṣıfat ceng iderem **seng-ile** her dem / Şekker-leb [ü] şīrīn suḫenkāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [seng-ile, --ile]*

Āsitān-ı Ḳaṣr-ı Şīrīn yapar-ısañ iy felek / Yig-durur **sengini** reng-i ḫūn-ı Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 3). [sengini, -i, -n, -i]*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar zeyn içün / İy felek her **seng[i]** kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [seng[i], -i]*

İy türk-i şūḫ ʿāṣıḳa cevr ü ʿiṭāb ne / İtmege cefā **sengile** göñlin ḫarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [sengile, -ile]*

seng: *Katı, sert.*

Herkesüñ sāġarını mey ile gül-reng idesin / Bana geldükçe sıyup sāġarumı **seng** idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [seng,]*

seng: *Taş II çok sağlam şey; çok etkili şey.*

Ḫāne kesdi bī-sütūn **sengden** Muḥibbī dirmedi / İtmese idüm derūn-ı āhdan aña sütūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [sengden, -den]*

Olmasa ger āh ʿāṣıḳ ḫānesüz / **Sengden** ḫāne n'iderdi kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 4). [sengden, -den]*

seng: *Taş // Katı, sert.*

Kūh-ken bir niçe günler eyledi **sengi** tırāş / Āḫir anuñ da başın çaldı felek taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 4). [sengi, -i]*

seng eylesün: *Taş etmek.*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm yine müjgān ile / Ḫışṭı bālīnüm kılup yārān anı **seng eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [seng eylesün, -sün]*

seng ü pūlād: *Taş ve çelik.*

Ġamze tīz geçe virmeye bir laḥẓa amān / Sīneñi karşusına ger **seng ü pūlād** idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [seng ü pūlād,]*

seng-dil: *Aş kalp, katı kalp, acımasız (sevgili bağlamında).*

Sırsa göñlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol **seng-dil** / Sıyagelmişdür ezel Leylī çü Mecnūn kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [seng-dil,]*

seng-i cefā: *Eziyet taşı.*

Kūh-ı ġamda başuma **seng-i cefā** yagdugını / Ger murāduñsa dilā sen anı serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [seng-i cefā,]*

Zer gibi pāk ʿayār ʿışḳuñ ile olduguma / Gönderüp **seng-i cefā** atma meḥek tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [seng-i cefā,]*

seng-i cefā-y-ıla: *Dert ve eziyet taşı.*

Ger ḫāk idesin **seng-i cefā-y-ıla** ben iy dōst / Mihr-ile vefā būyı gele uşbu tozumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [seng-i cefā-y-ıla,]*

seng-i ḥacerden: *Hacerü'l-esved taşı.*

Dil-i Şīrīn katı **seng-i ḥacerden** / Getürimedi Ferhād anı kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 6). [seng-i ḥacerden, -den]*

seng-i ḫāra: *Çok sert, kara taş.* || *Rakibin gönlü.*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür **seng-i ḫāra** gördüm / Bildüm küşāde yazuk āh olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [seng-i ḫāra,]*

seng-i ḫāre: *Çok sert, kara taş, sevgilinin gönlü.*

Ḫūblar göñli katıdur çünki seng-i ḫāreden / Göz yaşı yir eylemez nite ki **seng-i ḫāre** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [seng-i ḫāre, -e]*

seng-i ḫāreden: *Mermer.*

Ḫūblar göñli katıdur çünki **seng-i ḫāreden** / Göz yaşı yir eylemez nite ki seng-i ḫāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [seng-i ḫāreden, -den]*

seng-i kūhken: *Dağ kazıcının taşı.*

Kesdükçe tagı ʿışḳ-ıla yire dökilen eşk-ile / Yāḳūt-ı laʿle döndürür her yaña **seng-i kūhken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [seng-i kūhken,]*

seng-i melāmetden: *Ayıplama, kınama taşı.*

Cānda āteş oldı ten **seng-i melāmetden** kebūd / Üstüḫ∨ānum her birisi oldı şemʿ-i encümen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [seng-i melāmetden,]*

seng-i miḥnetle: *Eziyet taşı.*

Seyl-i eşk n'ola göñül ḫānesin ide[r]se ḫarāb / **Seng-i miḥnetle** yine nev yapup ābād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [seng-i miḥnetle,]*

sengīn: *Ağır, vakur, halim.*

Mihr-ile ḥüsnüñi dartdum seni **sengīn** gördüm / Didiler gözlerüme özge terāzūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [sengīn,]*

sengīn taşa: *Sert taş.*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ gördüm āhenden katı / İtmedi āhum eşer itdi velī **sengīn taşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [sengīn taşa, -a]*

seni: *Sen, ikinci tekil şahıs.*

Göreyim ben **seni** āḫir girīban-çāk tā dāmen / Baña māniʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [seni,]*

seni: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

ʿĀṣıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok maḳṣūdumuz / Bilürüz zāhid **seni** firdevs-ile kevşerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [seni,]*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem **seni** ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [seni,]*

ʿİbādet kıl koma tevḥīdi dilden / Bunuñçün **seni** yaratmış yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 2). [seni,]*

seni: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (gönül yerine).*

Leylī zülfüñ ḥasretinden düşeli hicrāna āh / İy göñül gördüm **seni** Mecnūnlayın efsürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 4). [seni,]*

sensin: *İkinci tekil şahıs zamiri. (gönül).*

ʿIşḳ meydānına girdüñ cān-ıla baş oynaduñ / İy göñül merdāne **sensin** iy göñül merdāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 2). [sensin,]*

senüñ: *İkinci tekil şahıs zamiri.*

Başumı ḳaṭʿ ideyin tā gide ol bār-ı girān / Ser-i kūyuña **senüñ** varmaga āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [senüñ,]*

senüñ gibi: *Senin gibi.*

Sakın aldanma bu dünyā çü miḥnet şāhbāzıdur / Niçe **senüñ gibi** yavrı uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [senüñ gibi,]*

Gözi alasına aldanma sakın al ider ol / Niçe **senüñ gibi** ṣayda iden āhūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 2). [senüñ gibi,]*

senüñ içün: *Senin için.*

Kec-rev yürüme togrı yolı koma elüñden / Tā ki diyeler **senüñ içün** şāh-ı rāsitīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 4). [senüñ içün,]*

senüñ ile: *Seninle.*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir kor seni / Hīç **senüñ ile** gider bir nesne yok emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [senüñ ile,]*

senüñ: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Sakın dünyāya dil virüp içinde āşiyān itme / **Senüñ** gibi niçe yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [senüñ,]*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok saña / Tā ki bir görinmeye **senüñ** bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [senüñ,]*

senüñle: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

Ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ Muḥibbī'yi helāk / Hey ḳıyāmet rūz-ı maḥşerde **senüñle** söyleşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [senüñle,]*

sepīd olsun: *Ağarmak.*

Göreyim ḫaṭṭ-ı kāfirüñ āḫir / Gelüp īmāna vü **sepīd olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 5). [sepīd olsun, -sun]*

ser: *Baş, kafa.*

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿışḳuñ / ʿUşşāḳ **serin** ilt Muḥibbī temel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [serin, -i, -n]*

Niçe **serler** her gün eylersin ġıdā / İy ʿacūz dünyā meger serḫānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 8). [serler, -ler]*

Göñülde gözde nem varsa yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger **serdür** ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [serdür, -dür]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuşşāḳuñ **serin** / Didi kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [serin, -i, -n]*

Niçe **serler** olısar yolına ġalṭān yürisün / ʻĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan tāc u ḳabāyı dilemez *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 2). [serler, -ler]*

Gözi nemdür dili ġam ehl-i ʿışḳuñ / Ezelden böyle yazılmış **serine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [serine, -i, -n, -e]*

ser: *Sermek II yaymak II üzerine koymak.*

Gerekmez baña zerden olsa bālin / Yiter bālin dilā **sersin** ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [sersin, -sin]*

ser: *Baş.*

Gözüm yaşı benüm zānūmı ġarḳa / Virelden komışamdur **ser** be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 2). [ser,]*

Peşīmāndur meger ẓulmına zülfüñ / Nedāmetden komışdur **ser** be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 2). [ser,]*

Muḥibbī mey içelden çeşm-i mesti / İder gün başına biñ **ser** şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 5). [ser,]*

Esb-i nāza binüp ʿāşıḳlaruñı ṣayd idesin / Ne saʿādetlü **ser** olur ki o fitrāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 3). [ser,]*

Bī-güneh ʿāşıḳları bugün eger ḳatl idesin / Rūz-ı maḥşer eline baş[ın] alup **ser** göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 4). [ser,]*

ser: *Baş II Can.*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿāşıḳlaruñ **serin** / Beñzer ki yapa kendü içün bir yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [serin, -in]*

ʿUşşāḳ **serin** kūyına cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki yapar kendü içün yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [serin, -in]*

Kankı **serdür** āsitānuñda senüñ ḫāk olmaya / Kankı dildür dūd-ı āhı çıkup eflāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 1). [serdür, -dür]*

ser: *Baş, kafa.*

Ṣayd olup ʿāṣıḳlaruñ gördüm yaturlar ḫākde / Niçesinüñ baglamışlar **serlerin** fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [serlerin, -ler, -in]*

ser: *Baş.*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā yagdugını / Ger murāduñsa dilā sen anı **serden** sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [serden, --den]*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına sun gerden / Cihānda geçmedük miḥnet dilā hīç kalmadı **serden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [serden, --den]*

ser cümle: *Bütün, herkes.*

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳı bir saña beñzer görmedi / Mıṣr u Şām'ı geşt iden **ser cümle** ʿOsmān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 3). [ser cümle,]*

ser terkini urasın: *Basını vermeye hazır olmak, ölümü göze alabilmek.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara ger urasın ser terkini / Cümle ʿışḳ ehli saña diye hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 6). [ser terkini urasın, -asın]*

ser-āmed: *Başta bulunan, başta gelen.*

Fitne fenninde **ser-āmed** dir-isem kaşuña rāst / Baş koşar çünki şehā ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [ser-āmed,]*

serāpā: *Baştan ayağa kadar, baştan başa, bütün, hep.*

Terk eyle bugün cāmeñi **serāpā** bürehne ol / Yarın yakaña sunmaya her nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [serāpā,]*

ser-ā-pā: *Baştan ayağa kadar.*

İy Muḥibbī sor baña ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem bir bir **ser-ā-pā** meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [ser-ā-pā,]*

ser-ā-perde: *Saray perdesi, padişah çadırı.*

Ger bugün kursa hemān maḥv ola irteye degin / Ebrūdan itse **ser-ā-perdeyi** vālā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [ser-ā-perdeyi, -yi]*

ser-ā-ser: *Baştan başa, tamamen.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma **ser-ā-ser** tolu mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [ser-ā-ser,]*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma **ser-ā-ser** tolı mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [ser-ā-ser,]*

ser-ā-ser: *Baştan başa, büsbütün.*

Düşelden ʿışḳa tagıtdum **ser-ā-ser** ḫırmen-i ʿaḳlı / Hevā-yı āh-ıla eyler semā bir berg-i kāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [ser-ā-ser,]*

Seyr idüp gezdük **ser-ā-ser** cümle Īrān illerin / Görmek olur mı ʿaceb bir daḫı cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [ser-ā-ser,]*

Muḥibbī pul pul olmışdur **ser-ā-ser** dāġ-ı miḥnetle / Maḥabbet baḥrına girdüm görinsem tañ mı māhī ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [ser-ā-ser,]*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını deryā kıl / Yürisün fülk-i dil anda aña āhum hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [ser-ā-ser,]*

Yanardum āteş-i hicre **ser-ā-ser** / Eger olmasa bu gözden akan su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [ser-ā-ser,]*

Geldi ʿışḳuñ eyledi sinemde cānı sūḫte / ʿĀḳıbet kıldı **ser-ā-ser** bu cihanı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [ser-ā-ser,]*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum **ser-ā-ser** tenüme / Kim göre ṣana peleng gelmeye kimse yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [ser-ā-ser,]*

ser-ʿaskeri olduñ: *Asker ve ordu kumandanı olmak.*

Çünki olduñ bu güzeller ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿĀleme ḥükm eyle olduñ mīr-i mīrān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [ser-ʿaskeri olduñ, -duñ]*

ser-be-ser: *Baştan başa.*

İy Muḥibbī sor baña ʿışḳuñ rumūzın **ser-be-ser** / Saña taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [ser-be-ser,]*

ser-cümle: *Bütün, hepsi.*

Būṣe-i laʿl-i lebinüñ kem bahāsıdur eger / Virseler **ser-cümleten** Īrān u Tūrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 5). [ser-cümleten, -ten]*

ser-cümle: *Baştan aşağı, tamamen.*

Feraḥ şād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi **ser-cümle** / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [ser-cümle,]*

serd: *Hiddetli, sert, şiddetli.*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül germ eyle sen / Serd olursın ger düşerseñ ol sözi **serd** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [serd,]*

serd olursın: *Soğuk olmak. II Bağışlaması, hoş görüsü olmamak; müsamahasız, katı olmak.*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül germ eyle sen / **Serd olursın** ger düşerseñ ol sözi serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [serd olursın, -ursın]*

serde gelür: *Yazılan (kader) başa gelir.*

Başumda bir kara yazu imiş geldi ḫaṭ-ı cānān / Muḥibbī her ne yazu ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [serde gelür,]*

ser-defter: *Önder, reis.*

Olur-ıdum ben bugün dīvāneler **ser-defteri** / Zülf[i] zencīri eger boynuma benüm takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [ser-defteri, -i]*

serden geçer: *Canını feda etmek, ölümü göze almak.*

Her kim ki ʿāşıḳ olmış **serden geçer** ol āḫir / Dimiş bu sözi Manṣūr vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [serden geçer, -er]*

serden geçeyim sözümden geçmeyem: *Başımdan vazgeçerim sözümden vazgeçmem. Ölürüm de sözümden dönmem.*

Cān eyleyeyim yoluña teslīm didüm evvel / Serden geçeyim geçmeyem āḫir bu sözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 2). [serden geçeyim sözümden geçmeyem,]*

seren: *Gemilerde yelken bağladıkları direktir.*

Sakın yelken gibi germe gögüs sen / Muḫālif rūzigār yüksek **serende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 6). [serende, -de]*

ser-firāz: *Benzerlerinden üstün olan.*

Gel ġonca gibi iy dōst bir dem tekellüm eyle / Nāz-ıla **ser-firāzum** gül ol tebessüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [ser-firāzum, -um]*

ser-fitne: *Baş fitne, büyük fitne, baş belası II sevgilinin saçı.*

Kaşları **ser-fitnedür** çeşmi de āşūb-ı cihān / Tañlaram bu fitnelerden kurtara ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [ser-fitnedür, -dür]*

sergerdān idersin: *Perişan etmek, serseme çevirmek, başını döndürmek.*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün bilürsin yok vefā / Ya ne **sergerdān idersin** bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [sergerdān idersin, -ersin]*

ser-geşte: *Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.*

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger ah / Bī-çāre vü **ser-geşte** vü ġam-ḫ∨āre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [ser-geşte,]*

serḫān: *Baş kesen.*

Niçe serler her gün eylersin ġıdā / İy ʿacūz dünyā meger **serḫānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 8). [serḫānısın, -ısın]*

ser-ḫāne: *Baş hane, mezbaha.*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuşşāḳuñ serin / Didi kim bilmez misin kim yapmışam **ser-ḫāne** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [ser-ḫāne,]*

ser-i kūyına: *Sevgilinin kapısının eşiği.*

Ser-i kūyına girmeden yine āheste varup / Döymesün bir kılı ol zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [ser-i kūyına,]*

ser-i kūyına: *Sokak başı (sevgilinin bulunduğu yer bağlamında).*

Ser-i kūyına eger eyleseñ āheste güẕer / Ḥālini ḫastalaruñ gözleri bīmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 2). [ser-i kūyına, -na]*

ser-i kūyında: *Eşik, mahal (Ser-i kūyında :yanı başında, gözünün önünde, yanında, elinde).*

Ser-i kūyında muṣāḥib olıgör itlerine / Her ne dirlerse ko sen yār olagör yāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 3). [ser-i kūyında,]*
ser-i kūyında: *Sevgilinin yaşadığı semt, onun sokağının başı.*

İy Muḥibbī **ser-i kūyında** kaçan āh idesin / Şöyle āh eyle ki şuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [ser-i kūyında,]*

ser-i kūyında: *(Sevgilinin) mahallesinin başı.*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün dakmaya yār / **Ser-i kūyında** dilā sen daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [ser-i kūyında,]*

ser-i kūyuña: *Yanı başı, gözünün önü.*

Başumı ḳaṭʿ ideyin tā gide ol bār-ı girān / **Ser-i kūyuña** senüñ varmaga āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [ser-i kūyuña, -a]*

ser-i kūyuña: *Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.*

Geldükçe **ser-i kūyuña** redd eyleme anı / Zīrā Kerīm yapmadı hīç kapu sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [ser-i kūyuña,]*

ser-i kūyuñda: *Sevgilinin yanıbaşı,köyü.*

Ser-i kūyuñda ʿışḳuñla Muḥibbī ḫāk-i rāh olsa / Vefā būyı gele her dem çürimiş üstüḫ∨ānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [ser-i kūyuñda, -uñda]*

ser-i kūyuñda: *Sokak başı || Sevgilinin yanı,köyü.*

Muḥibbī seg raḳībi ʿavʿavından / **Ser-i kūyuñda** buldı avlayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 7). [ser-i kūyuñda,]*

ser-i ʿuşşāḳ: *Âşıkların başı.*

Ser-i ʿuşşāḳ hevā-y-ıla tolu / Bāda virür seni de ḫ∨āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 4). [ser-i ʿuşşāḳ,]*

ser-i ʿuşşāḳı: *Aşıkların başı.*

Ser-i ʿuşşāḳı eşk üzre görenler / Akan cūlarda beñzedür ḥabāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 2). [ser-i ʿuşşāḳı,]*

ser-i zülfin: *Zülfün ucu.*

Genc-i ḥüsnine **ser-i zülfin** ṭılısm itmiş nigār / Çāresüz kaldum ne çāre āh ol ejderhā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [ser-i zülfin, -in]*

ser-i zülfin: *Saçın ucu II sevgilinin saçının ucu.*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm **ser-i zülfin** görüp / ʿIşḳ Manṣūr'ı olup geldüm benem dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [ser-i zülfin,]*

ser-i zülfinde: *Zülfün ucu.*

Muḥibbī göñlini bulup **ser-i zülfinde** bend itdüñ / Ne yarar anı ber-dār it ki çün ṣāḥib-resensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 6). [ser-i zülfinde, -nde]*

ser-i zülfine: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Didüm saña iy dil **ser-i zülfine** dolaşma / Āḫir düşürür derd-i belalara ulaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [ser-i zülfine,]*

ser-i zülfini: *Saçın ucu II Sevgilinin saçları.*

Muʿaṭṭar eyler ol dehrüñ dimāġın / **Ser-i zülfini** dilber tarayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 4). [ser-i zülfini,]*

ser-i zülfinsüz: *Zülfün ucu.*

Dilā cānān gerek cānı n'idersin / **Ser-i zülfinsüz** īmānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 1). [ser-i zülfinsüz, -insüz]*

ser-i zülfüñ: *Zülfün ucu.*

Kemend [e]yle **ser-i zülfüñ** baña dām-ı belā olsun / Ebed kurtılmasun göñlüm ko aña mübtelā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 1). [ser-i zülfüñ,]*

ser-i zülfüñ: *Zülfün, saçın ucu.*

Niḳāb olmaz **ser-i zülfüñ** görinür pertev-i ḥüsnüñ / Ḥicāb olur mı bir nesne güneş togsa żiyāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [ser-i zülfüñ,]*

ser-i zülfüñe: *(Sevgilinin) saçının ucunun karalığı..*

Niçe diller **ser-i zülfüñe** beste / Yatur kalmış ẕeḳan çāhında beste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [ser-i zülfüñe,]*

ser-i zülfüñi: *Zülfün ucu.*

ʿÖmrümüzdür **ser-i zülfüñi** iñen ḳaṭʿ itme / Nev-civānsın gele ḳaṣd eyleme bu yaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [ser-i zülfüñi, -üñi]*

serkeş: *İnatçı, isyan eden.*

İy Muḥibbī el irişmez sidreden bālā ḳadi / Meger āhum irişe ol servi gibi **serkeşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [serkeşe, -e]*

sermāye: *Sermaye. (Can sermayesi bağlamında).*

Dirhem-i eşk[i] şu deñlü yoluña saçdı göñül / Kalmadı el ura şimden girü **sermāyesine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 4). [sermāyesine, -sine]*

sermāye-i sūd u ziyāndan: *Kar ve zarar sermayesi.*

Ser-te-ser **sermāye-i sūd u ziyāndan** geçmişem / Çārsū-yı ʿışḳ içinde ideli bāzārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 3). [sermāye-i sūd u ziyāndan, -dan]*

ser-mest iken: *Sarhoşken.*

İçüp şārāb-ı ʿışḳı **ser-mest iken** Muḥibbī / Ḫaṭṭ-ı ġubāruñ añdı mest idi oldı ḫayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 5). [ser-mest iken,]*

ser-mest oldı: *Sarhoş olmak.*

Ẕikr itdi laʿl-i nābuñ oldı Muḥibbī ser-mest / Soñra ġubār-ı ḫaṭṭuñ añdukda oldı ḫayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 5). [ser-mest oldı, -dı]*

sermest olsañ: *Sarhoş olmak.*

Dilā ʿışḳ-ıla ger olsañ ʿaceb mi ḥaşre dek sermest / Maḥabbet cāmını rūz-ı ezelden nūş idensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 3). [sermest olsañ, -sañ]*

sermūze: *Çizmenin ucu.*

Na‘līçeñi görelden kebkinüñ almak ister / Sürmek yüz dilerler **sermūzeñe** sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [sermūzeñe, -ñe]*

ser-nigūn: *Baş aşağı, çevrilmiş, ters dönmüş.*

Yār düşmen şūm ṭāliʿ baḫt-ı devlet **ser-nigūn** / İy dil-i dīvāne esbāb-ı viṣāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [ser-nigūn,]*

ser-nigūn olsun: *Baş aşağı, tepetaklak olmak.*

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbī’nüñ şu kim dür istemez / Göreyim ġavvāṣ-veş olsun hemīşe ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [ser-nigūn olsun,]*

ser-pūş: *Başa giyilen her türlü kisve.*

ʿÜryān olayın kalmadı başumda **ser-pūş** / Sanmañ ki şikāyet kılayım ʿāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 3). [ser-pūş,]*

serrāc eyle: *At takımları, eyer ve koşum yapan veya satan kimse.*

İdeyim cān-ıla esbüñe ḫıdmet / Ḳabūl it tek beni **serrāc eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 4). [serrāc eyle,]*

ser-tāc eyle: *Baş tacı etmek.*

Kuluñdur āsitānuñda Muḥibbī / Anı ʿışḳ ehline **ser-tāc eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 5). [ser-tāc eyle,]*

ser-te-ser: *Baştan başa.*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm yaşı cihān / İtmesem kirpüklerümden seddi ol seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [ser-te-ser,]*

Ser-te-ser sermāye-i sūd u ziyāndan geçmişem / Çārsū-yı ʿışḳ içinde ideli bāzārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 3). [ser-te-ser,]*

Görmez-isem bir nefes ben seni iy Yūsuf-cemāl / Eşk-i çeşmüm **ser-te-ser** ġarḳ ide Kenʿān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 2). [ser-te-ser,]*

Gül yüzüñsüz çöpçe gelmez bu Muḥibbī çeşmine / **Ser-te-ser** ʿarż itseler aña gülistān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 6). [ser-te-ser,]*

Dōstum görme tehī bu ʿāşıḳuñ nem-dīdesin / **Ser-te-ser** ġarḳ ola ʿālem döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [ser-te-ser,]*

Derd-ile hicrān şebinde eyledüm göynüklü āh / Dūd-ı āhumla cihānı **ser-te-ser** kıldum siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 1). [ser-te-ser,]*

İy Muḥibbī **ser-te-ser** bu ʿāleme sulṭān iken / Bende olduñ ʿışḳa āh u vā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [ser-te-ser,]*

Ol Muġal-Çin gözlerüñ ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye / **Ser-te-ser** dil kişverin tārāc u vīrān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 1). [ser-te-ser,]*

serv: *Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.*

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi bite hīç **serv-ile** şimşādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [serv-ile, --ile]*

serv: *Selvi ağacı.*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña diyen kim **serv** ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [serv,]*

serv: *Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.*

Gülde luṭf u **servde** var iʿtidāl / Cemʿ olupdur cümlesi sende hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [servde, -de]*

serv: *Selvi boylu güzel.*

Gözlerüm yaşı revān oldugı budur sū-be-sū / Ḫāk-i pāyına dilersin **servüñ** ola rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [servüñ, -üñ]*

serv: *Servi boylu güzel.*

Her kim ki gördi gözlerümüñ yaşını didi / Ol **serv** sāyesinde yine nāz u niʿamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [serv,]*

serv: *F. servi, selvi.*

Seyre çıksañ ḳadd ü reftārın temāşā itmege / Gülşen içre **servler** baş kaldura dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [servler, -ler]*

serv: *F. servi, selvi.*

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül boyuñ **serv** / Görüben itdüren bu ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [serv,]*

Boyuña **serv** ü ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [serv,]*

Yañıldum ḳaddüñe **serv** ü yüzüñe gül didüm sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [serv,]*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan ol şāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur ol dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [serv,]*

Gözlerüñ yaşını pāyına revān eyle revān / **Serv** gibi salınur bir ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [serv,]*

Saçlaruñ sünbül boyuñ **serv** ü tenüñ berg-i semen / Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [serv,]*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / **Serv** üzre imiş murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [serv,]*

Ḳaddüñe benzedügiy-çün iy gülʿiẕār **serv** / Buldı cihānda anuñ-ıçun iʿtibār **serv** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [serv,]*

Ḳaddüñe benzedügiy-çün iy gülʿiẕār **serv** / Buldı cihānda anuñ-ıçun iʿtibār **serv** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 1). [serv,]*

Āzāddur ki bād-ı ṣabā esse salınur / Dünyā ġamını yir idi ger virse bār **serv** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 2). [serv,]*

İy dōst ḳāmetüñe senüñ biri beñzemez / Bāġ-ı cihānda gerçi var ṣad hezār **serv** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [serv,]*

Bildi ḫazān leşkeri āḫir eşer gelür / Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥisār **serv** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [serv,]*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān şiʿri naḫl-i sebz / Bitürse tañ degüldür eger cūybār **serv** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [serv,]*

Serv baş egüp çınār el arkasın yirde koya / Her kaçan cilve kıla yārum ḳad-i bālā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 2). [serv,]*

serv: *Selvi ağacı II uzun boylu sevgili.*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal dāyim / Görüp su gibi her **servüñ** ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [servüñ, -üñ]*

serv: *Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.*

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek yir yir elif / Zeyn-i bāġ olsun gül ile **serv-ile** şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [serv-ile, --ile]*

serv: *İnce uzun bir ağaç çeşidi.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u **servi** n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [servi, -i]*

Bāġ-ı ḫüsnüñde şehā bir togru ḫıẕmetkārdur / Durmag-ıla indi **servüñ** ayagına kara su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 4). [servüñ, -üñ]*

Servüñ bāġ içre ḳaddinde leṭāfet añlamam / Bāġbānā kıl naẓar o ḳadd-i mevzūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 3). [servüñ, -üñ]*

serv: *İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.*

Ben niçe teşbīh idem bālā-yı ḳaddin **serve** kim / Hey niçe serv-i sehī bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [serve, -e]*

İy bāġbān bakmaz-ıduñ **serve** bir daḫı / Görseñ çemende ol boyı serv-i ḫırāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 4). [serve, -e]*

Ġoncaya nāz ögredür her dem lebüñ güftārda / **Serve** taʿlīm ide bālā ḳadüñ reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [serve, -e]*

serv: *Selvi, servi II sevgilinin boyu bosu.*

Gözinden ḫūn akıtdı bu Muḥibbī / İdüp sen **serv** yaşı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 5). [serv,]*

serv: *"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.*

Çünki yok ḳaddi gibi **serv** ü yüzi gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [serv,]*

Şimdi bildün sini bu ḥüsn-ile perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin ya **serv** ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [serv,]*

Serv ayaġ üzre turur nergis göz açmaz muntaẓır / Hey ḳıyāmet gelesin diyü çemenden canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 2). [serv,]*

Egerçi **serv** içün bālā dimişler / Velī ḳaddüñ yanındadur miyāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [serv,]*

Gözüm yaşını sen **serv** ayagında / Görenler itdiler enhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 8). [serv,]*

serv ayagına: *Servi ağacının eteği.*

Bu cān u dil dermāndedür ḥālüm n'olur cānān ile / Cūlar akıtdı dīdeler **serv ayagına** kan ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 1). [serv ayagına, -na]*

serv gibi: *Servi ağacı gibi.*

Gün yüzin keşf eylesün dehri münevver eylesün / **Serv gibi** salınup reşk-i ṣanavber eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 1). [serv gibi,]*

Serv gibi salınup serv-i revānumdur gelen / Rām kılmışdur beni ārām-ı cānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 1). [serv gibi,]*

serv ḳaddi: *Servi gibi uzun, düzgün boy. II Sevgilinin boyu.*

Serv ḳaddi hevesi komadı gönlümde ḳarār / Gözlerüm yaşı gibi turmaz akar her sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [serv ḳaddi,]*

serv ḳaddin: *Servi gibi uzun, düzgün boy. II Sevgilinin boyu.*

İy Muḥibbī **serv ḳaddin** görse gülşende çınār / El duʿāya kaldurur ol ḳāmet-i bālā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 5). [serv ḳaddin,]*

serv ḳaddüñ: *Servi boy.*

Niçeye dek derdüñ-ile uşbu göñlüm aglaya / **Serv ḳaddüñ** ayagına cūlar olup çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [serv ḳaddüñ,]*

serv ḳāmet: *Selvi gibi uzun ve düzgün boylu II sevgili.*

Çeşmi āfet **serv ḳāmet** ʿīşvesi çok dil-firīb / Al idüp bu göñlümi al ile alan uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [serv ḳāmet,]*

serv oldı: *Servi ağacı gibi olmak.*

Dāġlar lāle vü gül sīnede **serv oldı** elif / Dōstum bir naẓar it niçe gülistānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [serv oldı, -dı]*

Dāġlar gül görinür sīnede **serv oldı** elif / Gözlerüñ yaşını iy dil aña bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [serv oldı, -dı]*

serv ü ʿarʿar: *Servi ve ardıç ağacı.*

Boyı mı yig anuñ ya **serv ü ʿarʿar** / Anuñ cevri mi çok ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [serv ü ʿarʿar,]*

serv ü çınār: *Servi ve çınar.*

Öykünürse boyuña **serv ü çınār** / Her birisi kurısun ḳadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 4). [serv ü çınār,]*

serv ü gül: *Servi ağacı ve gül. (Sevgilinin boyu ve yüzü bağlamında).*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim yir yir elif / **Serv ü gül** yirine iy dil anı seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [serv ü gül,]*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim yir yir elif / **Serv ü gül** yirine iy dil anı seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [serv ü gül,]*

serv ü gül ü lālede: *Servide gülde ve lalede.*

Çünki yok **serv ü gül ü lālede** hīç būy-ı vefā / Kanda gitdi çemen ü serv ü gülhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [serv ü gül ü lālede, -de]*

serv-dāl: *Servi gibi uzun boy.*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir **serv-dālam** ben / Didi cūlar mıdur yaşuñ didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [serv-dālam, -am]*

serveri: *Önder.*

Saña tapşurdı Muḥibbī göñlini iy nūr-ı Ḥaḳ / Enbiyālar **serverisin** aduñ olmışdur Emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 7). [serverisin, -sin]*

server-i ḫūbān: *Güzeller şahı.*

Sen **server-i ḫūbān** olasın saña düşer mi / Aġyāra uyup itmeyesin ʿār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 3). [server-i ḫūbān,]*

serv-i bālā: *1. uzun boylu güzel.*

Kanı bir yār-ı cān zülfi müşg-bū / Kanı bir **serv-i bālā** ḳaddi dil-cū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 1). [serv-i bālā,]*

serv-i bālāsın: *Uzun boylu güzel, dilber.*

Gözlerüm yaşın revān itsem ʿaceb mi payuña / Gülşen-i ḥüsn içre çünki **serv-i bālāsın** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 3). [serv-i bālāsın, -sın]*

serv-i bülende: *Yüksek servi ağacı.*

Göreyim ʿömri anuñ ola kūtāh / Boyuñ nisbet ider **serv-i bülende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 5). [serv-i bülende,]*

serv-i çemensin: *Naz ve eda ile salına salına yürüyen sevgili.*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten berg-i semensin sen / Yāḫūd nāz-ıla reftāra gelen **serv-i çemensin** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [serv-i çemensin, -sin]*

servi gibi: *O servi gibi.*

Bāġ ara gül gibi gülüp **servi gibi** salınan / Şād u ḫurrem dāyimā mesrūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [servi gibi,]*

serv-i ḫırām: *Salınarak yürüyen servi.*

Gül mevsiminde sāḳī çü **serv-i ḫırām** ola / Ol sunmayıcak mey içer isem ḥarām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [serv-i ḫırām,]*

serv-i ḫırām: *Salınarak yürüyen servi. II Sevgili.*

Ḥasretüñden kana döndi yaşum iy **serv-i ḫırām** / Akdı cūlar her yaña bu dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [serv-i ḫırām,]*

serv-i ḫırāma: *Salınarak yürüyen servi-sevgili-.*

Diñüz ol **serv-i ḫırāma** cevre āheng eylesün / Ḫūn-ı dilden sāʿid-i sīmīni hem-reng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 1). [serv-i ḫırāma, -a]*

serv-i ḫırāmān: *Salınarak yürüyen servi.*

Nāz-ıla gül gibi gülüp ġonca-veş güftār ider / Seyr ider gülşende san **serv-i ḫırāmān** uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [serv-i ḫırāmān,]*

Bu göz yaşını cū yirine eyleyen revān / Bāġ-ı cihānda **serv-i ḫırāmān** degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 3). [serv-i ḫırāmān,]*

serv-i ḫırāmāndan: *Salınarak yürüyen servi.*

Her kaçan serv-i sehī gibi salınsa dil-firīb / Pāda ḳudret kalmaya **serv-i ḫırāmāndan** geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 3). [serv-i ḫırāmāndan, -dan]*

serv-i ḫırāmāndur: *Salınarak yürüyen servi boylu sevgili.*

İder ṭāvūs-veş cevlān boyı **serv-i ḫırāmāndur** / Gören reftārını eydür meger kebk-i deridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [serv-i ḫırāmāndur, -dur]*

serv-i ḫırāmāndur: *Salınarak yürüyen selvi; sevgili.*

Üstüme sāye salan **serv-i ḫırāmāndur** gelen / Bir yañadan dīdeden cūy-ı firāvāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 1). [serv-i ḫırāmāndur,]*

serv-i ḫırāmānum: *Naz ile salınan servi (sevgili).*

Bu bendeñi iy **serv-i ḫırāmānum** unıtma / Dil-ḫasteñi iy lebleri dermānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [serv-i ḫırāmānum,]*

serv-i ḫırāmānum: *Salınarak yürüyen servi boylu sevgili.*

Benüm **serv-i ḫırāmānum** gözüm yaşına bakmazsa / Ki bilmez olmasa teşne kişi āb-ı revān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [serv-i ḫırāmānum, -um]*

serv-i ḫırāmānuñ: *Salınarak yürüyen servi boylu sevgili.*

Lāle-veş bagrumı yakdum gül-i ḫandānuñ içün / Eyledüm yaşı revān **serv-i ḫırāmānuñ** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 1). [serv-i ḫırāmānuñ, -uñ]*

serv-i ḳad: *Servi boy, servi boylu.*

Sala ol **serv-i ḳad** üstüme sāye / Olur mı tañ baña çarḫ ola pāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 1). [serv-i ḳad,]*

serv-i ḳade: *Servi boy, servi boylu.*

Ruḫları şevḳıne itdüm pīrehen gül gibi çāk / Göz yaşın daḫı revān itdüm ben ol **serv-i ḳade** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 3). [serv-i ḳade, -e]*

serv-i ḳāmetden: *Servi boylu (sevgili).*

Bu Muḥibbī cān virür ol **serv-i ḳāmetden** cüdā / Cāna düşmişdür be-ġāyet ıżṭırāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 6). [serv-i ḳāmetden, -den]*

serv-i nihāl itmeñ: *Uzun fidan yapmak.*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü yüzi gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp **serv-i nihāl itmeñ** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [serv-i nihāl itmeñ, -meñ]*

serv-i revān: *Uzun boylu endamlı güzel (salına salına yürüme yönüyle).*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā **serv-i revān** / Bu umuda kim gelüp ruḫsārum üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [serv-i revān,]*

serv-i revān: *Salına salına yürüyen uzun boylu, endamlı (sevgili).*

Binsün ol **serv-i revān** itsün şitāb eglenmesün / Ehl-i ʿışḳuñ ḥāli olmışdur ḫarāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 1). [serv-i revān,]*

Rāstī ḳāmetüñi gördüm eyā **serv-i revāñ** / Pāyuña gözlerümüñ yaşı revān oldı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 1). [serv-i revāñ,]*

serv-i revāndur: *Salına salına yürüyen uzun boylu, endamlı (sevgili).*

Sīnemüñ bāġın temāşā eyle dāġum gül gibi / Her elif kim çekmişem **serv-i revāndur** tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [serv-i revāndur, -dur]*

serv-i revān-ıla: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Saña duʿālar eyleye el kaldurup çınār / Bāġa revāne olsañ o **serv-i revān-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 2). [serv-i revān-ıla, --ıla]*

serv-i revānum: *Salınan servi (gibi olan sevgili).*

Gözüm yaşı benüm **serv-i revānum** / Akar kūyuñda olmış āb-ı Āmū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 3). [serv-i revānum,]*

serv-i revānumdur: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Serv gibi salınup **serv-i revānumdur** gelen / Rām kılmışdur beni ārām-ı cānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 1). [serv-i revānumdur, -umdur]*

serv-i revānuñ: *Salına salına yürüyen, uzun boylu, endamlı (sevgili).*

Göreli **serv-i revānuñ** akıdur eşk-i revān / Ol sebebden bitiserdür ḳabrüm üzre erġuvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 1). [serv-i revānuñ,]*

serv-i revānuñ: *Salınan servi. II Salınarak yürüyen sevgili.*

Ḫāk-i pāyuñda yüzin sürsün yire ʿāşıḳlaruñ / Yürüsün sāyeñ gibi **serv-i revānuñ** duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [serv-i revānuñ,]*

serv-i sehī: *Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż u şīrīn dehenān / İy boyı **serv-i sehī** sünbül sīmīn z̲eḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [serv-i sehī,]*

Bir boyı **serv-i sehī** dildār dirler uşta sen / Pāyuña göz yaşını īs̲ār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [serv-i sehī,]*

serv-i sehī: *Servi gibi uzun ve düzgün boylu.*

Ben niçe teşbīh idem bālā-yı ḳaddin serve kim / Hey niçe **serv-i sehī** bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [serv-i sehī,]*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar cūlar olup / Yüz sür ol **serv-i sehī** kürk-ile reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [serv-i sehī,]*

Ol boyı **serv-i sehī** ruḫları gül ġonca dehen / Ol gözi nergis-i mest kāküli ḫōş-būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 2). [serv-i sehī,]*

Anuñ-ıçun cū olup bu göz yaşı olur revān / İy boyı **serv-i sehī** reftāruñ eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2779, Beyit 4). [serv-i sehī,]*

serv-i sehī: *Şekli düz, doğru, mevzun olan servi.*

Salınup gülşene gel bendeñ ola **serv-i sehī** / Cilveler eyle görüp reşk ide ṭāvūs-ı cinān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [serv-i sehī,]*

serv-i sehī gibi: *Düzgün servi gibi.*

Gözlerüm yaşı olursa n'ola pāyuña revān / Karşuma **serv-i sehī gibi** ḫırāmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 3). [serv-i sehī gibi,]*

Sen **serv-i sehī gibi** salın nāz-ıla her sū / Ben āh ideyin karşuña ko bir e̲ser olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [serv-i sehī gibi,]*

Her kaçan **serv-i sehī gibi** salınsa dil-firīb / Pāda ḳudret kalmaya serv-i ḫırāmāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 3). [serv-i sehī gibi,]*

Didüm **serv-i sehī gibi** salınsun ḥüsn bāġında / Koñ aksun gözlerüm yaşı benüm her dem ayagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 1). [serv-i sehī gibi,]*

serv-i sehīden: *Servi gibi uzun ve düzgün boylu (sevgili).*

Kimse ol **serv-i sehīden** ayru bir gün olmasun / Her yañadan gözleri yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [serv-i sehīden, -den]*

serv-i sehī-veş: *Doğru büyümüş upuzun selvi gibi.*

Görinen **serv-i sehī-veş** ḳadi dil-cūdur bu / Akıdan gözlerümüñ yaşını āh odur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 1). [serv-i sehī-veş,]*

serv-ḳad: *(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.*

Sevdügüm bir **serv-ḳad** nāzük miyāndur tāzece / Anuñ-ıçun yolına yaşum revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [serv-ḳad,]*

serv-ḳad: *Selvi boylu; sevgili.*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol **serv-ḳad** / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [serv-ḳad,]*

serv-ḳad: *Boyu servi gibi uzun olan sevgili.*

Lāle ḫadler fikri ile bagruñı dāġ eyleme / **Serv-ḳadler** ẕikri ile yaşuñ ırmag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [serv-ḳadler, -ler]*

serv-ḳad bālālara: *Selvi gibi uzun boylu sevgili.*

Gözleri yaş[ı] akar her sū olur āb-ı revān / Dil virelden bu Muḥibbī **serv-ḳad bālālara** *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 5). [serv-ḳad bālālara, -lara]*

serv-ḳadd: *Selvi boylu; sevgili.*

Būy-ı zülfine irem diyü yine āvāre dil / Gitdi yaşum gibi āh ol **serv-ḳaddi** arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [serv-ḳaddi, -i]*

serv-ḳāmet olsun: *Servi boylu olmak.*

Göster boyuñı cānā bir **serv-ḳāmet olsun** / Ne **serv-ḳāmet olsun** ol ḳad ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [serv-ḳāmet olsun, -sun]*

Göster boyuñı cānā bir **serv-ḳāmet olsun** / Ne **serv-ḳāmet olsun** ol ḳad ḳıyāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 1). [serv-ḳāmet olsun, -sun]*

serzeniş itmek: *Söylenmek, şikayet etmek.*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / **Serzeniş itmek** revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [serzeniş itmek, -mek]*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / **Serzeniş itmek** revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [serzeniş itmek, -mek]*

setr itsün: *Gizlemek, örtmek, kapatmak.*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın göñülde niçe **setr itsün** / Olur ẓāhir yanan āteş dilümde dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [setr itsün, -sün]*

sev: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.*

Ben ʿāşıḳınuñ ḳatline ister bahāne yār / Cān-ıla anı **sevdügümi** müttehem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 4). [sevdügümi, -dügümi]*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur şimden girü baña ḥayāt / Āh ölsün mi ecelsüz cān-ıla seni **seven** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [seven, -en]*

İy dil **sevüp** ol şūḫ-ı sitemkārı n'idersin / Tā ṣubḥa degin eyleyüben zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 1). [sevüp, -üp]*

Bir lebi şīrīn **sevüp** Ferhād'am oglandan berü / Kūh-kenlik itmede üstādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [sevüp, -üp]*

Yanuñda bu ʿacebdür ki bir olmış / Seni cāndan **seven** de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [seven, -en]*

Ḳatline Muḥibbī kuluñuñ ḥüccet ararsañ / **Sevdügi** yiter eyleme bir ġayrı bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [sevdügi, -düg, -i]*

Sevdümse seni ḫışmuña iy yār sebeb ne / Kılmak beni bu veche günehḳār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [sevdümse, -düm, -se]*

sev: *Sevgi beslemek, dostluk göstermek.*

Sevdügüme dōstum ḫışmuñ neden / N'eylesün göz göre ölsün mi seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [sevdügüme, -düg, -üm, -e]*

sev: *Sevmek.*

Naḳş ide dest-i ḳudret dilde kalur mı ḳudret / Ḥayvān-sıfātdur ol kim **sevmeye** rūy-ı sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 6). [sevmeye, -meye]*

sev: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel olsun / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [sev,]*

Sevmesün ʿālemde kimse dilber-i ʿālī-cenāb / İrmeyüp desti aña ʿışḳ içre nā-çār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 2). [sevmesün, -mesün]*

sev: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek // Âşık olmak, gönül vermek.*

Günāh-ısa seni **sevmek** ya itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben günāhuma çog itdüm bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [sevmek, -mek]*

Muḥibbī ʿışḳı terk itmek ne mümkin / Ki ḫūblar **sevmek** olmışdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [sevmek, -mek]*

Seni **sevmek** günāh-ısa katuñda / Bugün öldür meni irteye güyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 2). [sevmek, -mek]*

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

Güzel **sever** diyü ṭaʿn eyledi baña zāhid / Elümde olmayıcak iḫtiyārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [sever, -er]*

Görse Muḥibbī cevrüñi artuk **sever** seni / Artur cefānı ẓāhir olur imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [sever, -er]*

sev: *(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.*

Yanuñda bu ʿacebdür ki bir olmış / Seni cāndan seven de **sevmeyen** de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [sevmeyen, -me, -y, -en]*

sev-: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.*

Benüm çok **sevdügüm** cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād u dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [sevdügüm, -düg, -(ü)m]*

sev-: *(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.*

Cānānı **sevdüm** cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [sevdüm, -dü, -m]*

Cevr[i] çok bir yār **sevdüm** dīde göñlümden dutar / Dile sordum didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [sevdüm, -dü, -m]*

sevāb: *Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.*

Geh medrese vü gāh maḳām-ı meygede baña / Bu aralıkda kalmışa eydüñ **sevāb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [sevāb,]*

sevāba gir: *Sevap kazanmak.*

Yaparsañ sīm ü zerlerden ʿimāret / Göñül yap yigdür artuk gir sevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 3). [sevāba gir,]*

sevāba gire: *Sevap kazanmak.*

Gözüñ ḳaṣṣābı cāna ḳaṣd iderse / **Sevāba gire** ide beni ḳurbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 4). [sevāba gire, -e]*

sevāba giresin: *Sevap kazanmak.*

Alup cān naḳdini bir būse iḥsān / Kılursañ giresin bī-ḥad sevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 5). [sevāba giresin, -esin]*

sevād-ı müşgdür: *Miskin siyahlığı.*

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd zümürrüd rīzesi / Yā **sevād-ı müşgdür** dökilmiş anda rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [sevād-ı müşgdür, -dür]*

sevdā: *Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.*

Bir ʿaceb dīvāneyem başumdaki **sevdā** içün / Zülfini zencīr idüñ boynuma ben şeydā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [sevdā,]*

Saçı **sevdāsıla** toldı dimāġum / Beni ugratdı bend-ile belāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 4). [sevdāsıla, -sı, -la]*

sevdā: *Aşk, sevgi.*

Zülfi sevdāsı ezelden başuma yazu-y-ımış / Anuñ-ıçun tutaram ölince **sevdā** meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [sevdā,]*

sevdā: *Aşk ‖ kara, siyah.*

Bir saçı leylā ġamından āh kim **sevdālara** / ʿAyb itmeñ ger düşem mecnūn olup ṣaḥrālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 1). [sevdālara, -lar, -a]*

sevdā: *Âşık olma.*

Zülf-i yāra baglanup **sevdā** getürdüñ başuma / Niçe dürlü iy göñül ġavġā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 1). [sevdā,]*

sevdā: *Aşırı istek, tutku, arzu, heves // Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki **sevdā** dükene / Yāḫūd ʿışḳuñla şehā sīnede ġavġā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [sevdā,]*

sevdā: *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Zülfi **sevdāsı** ezelden başuma yazu-y-ımış / Anuñ-ıçun tutaram ölince sevdā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [sevdāsı, -sı]*

Bir saçı Leylī-veşüñ **sevdāsı** başum toptolu / Ḳays benden ögrenür şimden girü ṭavr-ı cünün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [sevdāsı, -sı]*

Ruḫı **sevdāsı** ḫayali beni Ferhād eyler / Niçe Şīrīn niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [sevdāsı, -sı]*

sevdāya düşer: *Âşık olmak, meftun olmak.*

Nigāruñ zülfini gördüm boyınca / Düşer sevdāya dil aña uyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 1). [sevdāya düşer, -er]*

sevdāya düşüp: *Sevmek, aşık olmak.*

Ruḫlaruñ üzre yine zülf-i perīşān[uñ] görüp / Āh **sevdāya düşüp** ḥāl-i perīşānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 4). [sevdāya düşüp, -üp]*

sevdā-yı ʿışḳ: *Aşk sevdası.*

Konmamışken daḫı Ḳays'uñ başına **sevdā-yı ʿışḳ** / Yapmış-ıdı murġ-ı dil başumda benüm āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [sevdā-yı ʿışḳ,]*

sevdā-yı ʿışḳıyla: *Aşk sevdası.*

İy göñül **sevdā-yı ʿışḳıyla** anuñ efgendesin / Pādişāh-ı dehrsin maʿnīde ammā bendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 1). [sevdā-yı ʿışḳıyla, -ıyla]*

sevdāyī ola: *Sevdalanmış olmak.*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / **Sevdāyī ola** tola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 3). [sevdāyī ola, -a]*

sevdāyī olup: *Sevdalanmış olmak.*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / **Sevdāyī olup** dola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 3). [sevdāyī olup, -up]*

sevdā-yı zülfe: *Zülfün aşkı.*

Sevdā-yı zülfe düşdüm bagrum delindi ney-veş / Bezm-i ġam içre kaldum efġān ider nevāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 4). [sevdā-yı zülfe, -e]*

sevdā-yı zülfüñ: *(Sevgilinin) saçının sevdası.*

Başuma **sevdā-yı zülfüñ** geleli dīvāneyin / Şemʿ-i ḥüsne cān u dilden yanmaga pervāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 1). [sevdā-yı zülfüñ,]*

sevdā-zede olduk: *Sevdalı, âşık, tutkun olmak.*

Āh **sevdā-zede olduk** ġam-ı gīsūlar-ıla / Görmezüz uyḫu yüzin göz göre kaygular-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 1). [sevdā-zede olduk, -duk]*

sevdice: *Sevgiliye seslenme biçimi.*

Olur mı ki Muḥibbī ʿacabā ʿālem içinde / El vire anuñ **sevdücegi** gire kucağa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 5). [sevdücegi, -gi]*

sevdüg: *Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.*

Sevdügüm bir serv-ḳad nāzük miyāndur tāzece / Anuñ-ıçun yolına yaşum revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [sevdügüm, -üm, -]*

sevdüginüñ: *Sevdiği kişi, maşûk.*

Sevdüginüñ her kişi ister vefāsına ire / Ben cefāsın isterem hergiz vefāsın istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [sevdüginüñ,]*

seven: *Aşık.*

Sevdügüme dōstum ḫışmuñ neden / N'eylesün göz göre ölsün mi **seven** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 1). [seven,]*

seven de sevmeyen de bir: *Seven de sevmeyen de aynı.*

Muḥibbī redd olup maḥrem raḳībüñ / Katuñda bir seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 5). [seven de sevmeyen de bir,]*

sevgüli: *Sevilen birine duyulan muhabbeti dile getirme adına isimlerin öncesinde kullanılan ifade. "sevgili...; kıymetli...".*

Degüldür ʿāşıḳa müşkil ölürse günde yüz biñ kez / Velī müşkil budur ayru düşe **sevgüli** yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [sevgüli,]*

seviş: *Karşılıklı sevmek, coşmak.*

Dāmānı elümde vü girībanum elinde / Raḥm eyle didüm yār-ı cefakâra **sevişme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [sevişme, -me]*

sevmeyen: *Sevmeyen kişi.*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde āh u vāhı **sevmeyen** / Kul olur mı cān u dilden pādişāhı **sevmeyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [sevmeyen,]*

ʿĀşıḳ olmaz ʿışḳ içinde āh u vāhı **sevmeyen** / Kul olur mı cān u dilden pādişāhı **sevmeyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 1). [sevmeyen,]*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā inkārı ko / Kāfir olmaz mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı **sevmeyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [sevmeyen,]*

Gül gibi ḫandān olur görse yaşum bārānını / Agladur mı ʿāşıḳı feryād u āhı **sevmeyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [sevmeyen,]*

Yakdı göñlüm ḫānesin itmez ḫaẕer hīç āhdan / Kendü şehrin mi yakar dūd-ı siyāḥı **sevmeyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [sevmeyen,]*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı **sevmeyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [sevmeyen,]*

Çünki gördüñ ṭāḳ-ı ebrūsın Muḥibbī secde kıl / Ḳıbleden dönsün yüzi ol ḳıblegāhı **sevmeyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [sevmeyen,]*

seyḫūn: *Seyhun nehri.*

Gözümüñ yaşına nisbet iden **Seyḫūn'ı** Ceyḫūn'ı / Hezārān āferīn olsun ne ḫoş beñzetmiş ol nehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 3). [seyḫūn'ı, -ı]*

Gözümüñ biri **Seyḫūn'a** birisi döndi Ceyḥūn'a / ʿAceb mi nāleler kılsa dönüpdür dilde gerdūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 1). [seyḫūn'a,]*

seyl olur: *Sel. şiddetle gelen su, göz yaşı.*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī **seyl olur** bir gün benüm / Hīç żarar itmez mi cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [seyl olur,]*

seylāb: *Sel suyu.*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm yaşı cihān / İtmesem kirpüklerümden seddi ol **seylāba** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [seylāba, -a]*

seylāb: *Sel.*

ʿĀcizem teskīn olınmaz gözden akan ābdan / Korkaram ide żarar kūyına ol **seylābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [seylābdan, -dan]*

seylāb idüben: *Akıtmak (Gözyaşı).*

Dür dişi fikri ile yaşumı **seylāb idüben** / Akıdup her ṭarafa varayım ummāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 4). [seylāb idüben, -üben]*

seylāb-ı eşkümle: *Gözyaşı seli.*

Tañ mıdur **seylāb-ı eşkümle** dökilse ḫūn-ı dil / Ḥasretiyle āh bagrum tolu kandur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [seylāb-ı eşkümle, -le]*

seyl-i eşk: *Gözyaşı seli.*

Seyl-i eşk n'ola göñül ḫānesin ide[r]se ḫarāb / Seng-i miḥnetle yine nev yapup ābād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [seyl-i eşk,]*

seyl-i eşküm: *Gözyaşı seli.*

Seyl-i eşküm egnüme geydürdi gülgūn cāmeler / İy Muḥibbī kim göre taḥsīn ide göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [seyl-i eşküm,]*

seyr: *Bakma, seyretme, temaşa.*

Göklerüñ **seyrini** gel göñlüñe seyrān itdür / Himmetüñ bāl ü peri ile uçur ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [seyrini, -i, -n, -i]*

seyr eyle: *Seyretmek, bakmak.*

Naḳş-ı ḥüsnüñe göñül şehrini gel deyr eyle / Erġanūn oldı bu dil nālişini gel **seyr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 1). [seyr eyle,]*

Ḫāk-i şehlerdür ṭıfıllar itdügi bāzīçeler / ʿİbret al aç gözüñi var **seyr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 2). [seyr eyle,]*

seyr eyle: *Bakmak, temaşa etmek.*

Dilberüñ göre Muḥib āyīneye bakdugını / Kendi ḥüsnine taʿaşşuḳ ideni **seyr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 5). [seyr eyle,]*

Erġanūn oldı dilüm nālesini **seyr eyle** / Yaz yüzüñ naḳşını iy yār anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [seyr eyle,]*

seyr eyledüm: *Seyretmek, izlemek.*

Gözden döküp her dem demi **seyr eyledüm** bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [seyr eyledüm,]*

seyr eyler idi: *Seyrederdi.*

Her kesi **seyr eyler idi** genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim aña ṭılsım olup zülfeyn[i] ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [seyr eyler idi,]*

seyr eylesün: *Seyretmek, karşıdan bakmak.*

Gül yüzüñ **seyr eylesün** ʿālemde gülzār isteyen / Dür dişüñ fikr eylesün lü'lü'-i şehvār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 1). [seyr eylesün, -sün]*

seyr ider: *Bakmak, izlemek.*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm iy şāh-ı men / Niçeye dek alasın feryād[u] zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [seyr ider, -er]*

seyr ider: *Bakmak, temaşa etmek.*

Nāz-ıla gül gibi gülüp ġonca-veş güftār ider / **Seyr ider** gülşende san serv-i ḫırāmān uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [seyr ider,]*

Cennet-i kūyında gördüm **seyr ider** ol dilberi / Gözlerüme didi dil rāciḥ görinür ḥūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 2). [seyr ider,]*

seyr iderken: *Bakmak, temaşa etmek.*

Seyr iderken ruḫlaruñ öpsem lebüñ ʿayb olmasun / Ehl-i diller mevsim-i gülde ider mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [seyr iderken,]*

seyr idüp: *Bakmak, izlemek.*

Seyr idüp gezdük ser-ā-ser cümle Īrān illerin / Görmek olur mı ʿaceb bir daḫı cānān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 1). [seyr idüp, -üp]*

seyr kıl: *Seyretmek.*

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī tā seḥer / **Seyr kıl** evvel ʿIrāḳ'ı soñın eyle Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [seyr kıl,]*

seyrān: *Bakmak, izlemek.*

Geldüñ çemen **seyrānına** güller naẓar kılur kamu / Ol demde cümle itdiler cāmeyi çāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 3). [seyrānına,]*

seyrān eyle: *İzlemek, temaşa etmek; gezmek, dolaşmak; birlikte vakit geçirmek, aşk yaşamak.*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim yir yir elif / Serv ü gül yirine iy dil anı **seyrān eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [seyrān eyle,]*

seyrān eylesün: *İzlemek, temaşa etmek; gezmek, dolaşmak; birlikte vakit geçirmek, aşk yaşamak.*

İy Muḥibbī ṣabra ṭāḳat kalmadı yigdür sefer / Göndere vādīleri gönlüñi **seyrān eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [seyrān eylesün, -sün]*

seyrān itdür: *Gezinti yapmak, gezmek.*

Göklerüñ seyrini gel göñlüñe **seyrān itdür** / Himmetüñ bāl ü peri ile uçur ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [seyrān itdür, -dür]*

seyre çıksañ: *Gezintiye çıkmak, alay, merâsim vb. görülecek şeyleri görmeye gitmek.*

Seyre çıksañ ḳadd ü reftārın temāşā itmege / Gülşen içre servler baş kaldura dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [seyre çıksañ, -sañ]*

seyr-i çemen eylemez: *Çimenlikte dolaşmak II bağı bahçeyi seyretmek.*

Saçlaruñ sünbül boyuñ serv ü tenüñ berg-i semen / Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [seyr-i çemen eylemez, -mez]*

seyr-i gülistāndan: *Gül bahçesi seyri.*

Kim cemāli gülşenin bir kez tamāşā eyleye / İtmeye geşt-i çemen **seyr-i gülistāndan** geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [seyr-i gülistāndan, -dan]*

seyr-i gülşen eylemek: *Gül bahçesini seyretmek.*

Seyr-i gülşen eylemek uşşāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence ḫayalüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 2). [seyr-i gülşen eylemek, -mek]*

Seyr-i gülşen eylemek ʿuşşāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence ḫayālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 2). [seyr-i gülşen eylemek, -mek]*

seyr-i gülşen idicek: *Gül bahçesini seyretmek.*

Seyr-i gülşen idicek nāz-ıla görüp diyeler / Bu Muḥibbī'nüñ alan göñlini budur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 6). [seyr-i gülşen idicek, -icek]*

sezā: *Far. Lâyık.*

Göñlini virdi Muḥibbī cān daḫı virse **sezā** / Ne içün bakardı anuñ gibi bir ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [sezā,]*

sı: *Kırmak, kesmek, bozmak.*

İy Muḥibbī kim bütün ider bu göñlüm şīşesin / Yār çokdan anı **sımışdur** cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [sımışdur, -mışdur]*

sı: *Kırmak.*

Herkesüñ sāġarını mey ile gül-reng idesin / Baña geldükçe **sıyup** sāġarumı seng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 1). [sıyup, -y, -up]*

Çünki **sıduñ** göñlümi bir daḫı alınmaz ele / Kim bütün idebilür sındukda ābgīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [sıduñ, -duñ]*

Sıyup cihānda ʿār-ıla nāmūs şīşesin / Mest ü melāmet ol yüri terk eyle nāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 2). [sıyup, -y, -up]*

Kāsesin Ḳays'uñ **sıyup** ḫalḳdan anı mümtāz ider / Leylī mihrin gösterüp aldı dilin Mecnūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 3). [sıyup, -y, -up]*

sı: *Kırma!.*

Beni öldürmege ʿahd itmiş idüñ / Gel öldür dōstum ʿahdüñi **sıma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 7). [sıma, -ma]*

Sıma şehā bu göñlüm mümkin degül yirine / Bir daḫı gelmek olmaz çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [sıma, -ma]*

sı: *Bozmak, çiğnemek.*

Tevbeyi **sırsam** eger itme taʿāccüb ṣūfī / Gele inṣāf ide içmez midüñ ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [sırsam, -rsam]*

sıdḳ: *Doğruluk.*

Eger cān terkin eylersem taʿaccüb eyleme zāhid / Şu kim **şıdḳ-ıla** ʿāşıḳdur elin yur kendü kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [ṣıdḳ-ıla, -ıla]*

Bu Muḥibbī ṣiʿrini yārā güzāfın añlama / **Ṣıdḳı** var iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [ṣıdḳı, -ı]*

sidre: *Trabzon hurması nev'inden bir ağaç. II Sevgilinin boyu.*

İy Muḥibbī el irişmez **sidreden** bālā ḳadi / Meger āhum irişe ol servi gibi serkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 5). [sidreden, -den]*

sidre: *Sidre ağacı (Cebrail'in gidebildiği son uçtaki ağaç/makam).*

Naḫl ḳaddüñ **sidre** vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [sidre,]*

sıfāhān: *Isfahan şehri.*

Ḫāk-i pāyı var-iken bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl içün añmañ baña hergiz **Sıfāhān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [sıfāhān,]*

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur gözlerüme iy ṣabā / Zaḥmete girme varup gezme **Ṣıfāhān** illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [ṣıfāhān,]*

sifāl: *Çanak, çömlek ‖ kadeh.*

Çün yiter elde Muḥibbī'ye bugün köhne **sifāl** / Pīş-i mā cām-ı Cem ü ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [sifāl,]*

sifāl: *Testi.*

Tek şarāb olsun **sifāl-ıla** bugün mey-ḫ∨āreye / Yig gelür her vech-ile ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [sifāl-ıla, --ıla]*

sifāl-i sīnemi: *Parçalanmış sine, gönül.*

Nār-ı dāġ-ıla **sifāl-i sīnemi** zeyn eyledüm / Dōstlar eyleñ gelüñ bir dem ḳaranfil ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 3). [sifāl-i sīnemi, -mi]*

sifle-perver oldı: *Kötüleri koruyan olmak.*

Kalmadı ehl-i kerem ʿAnḳā-ṣıfat nā-yābdur / İy dirīġā **sifle-perver oldı** bu gerdūn-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 4). [sifle-perver oldı, -dı]*

sığın: *Sığınmak, dayanmak, güvenmek.*

Günāhı çok velī kesmez ümidin / Muḥibbī **sıgınur** Perverdigār'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 5). [sıgınur, -ur]*

sığmaz: *Bir şeye uygun düşmek, yakışmak, kabul edilebilir olmak.*

Germ olma şiʿr ile gel iñen şāʿirem dime / **Sıgmaz** mısın bu ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [sıgmaz,]*

sığmaz: *Sığmamak.*

Eger anmasa adum tañ degüldür / Ki **sığmaz** adum ol ġonca dehana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 6). [sığmaz,]*

sıḥḥat: *Sağlık, afiyet.*

Tutma ṭabīb nabżumı olmaz baña ʿilāc / Dil ḫastasına olmaya **şıḥḥat** devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [şıḥḥat,]*

siḥir ʿilmini: *Sihir ilmi.*

Baña sünbül saçınuñ her kılı ejder görinür / **Siḥir ʿilmini** bilür gözleri cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [siḥir ʿilmini, -ni]*

siḥr: *Büyü, efsun.*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi cāẕū / Gelse ne ʿaceb her yañadan naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [siḥr-ile, -ile]*

İdüp tekmīl **siḥri** çeşm-i cāẕū / İder gāh mār zülfin gāh cārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 1). [siḥri, -i]*

Ġamzesi **siḥrine** çün kim didiler siḥr-i ḥelāl / N'ideyim n'eyleyeyim ben ol iki cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [siḥrine, -ine]*

siḥr: *Büyü efsun.* || *Karşı konulmaz çekicilik, güçlü etki, kuvvetli cazibe.*

Genc-i ḥüsnine nigāruñ basmamag içün ayak / **Siḥr-ile** zülfeynini biñ başlu ejder eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 2). [siḥr-ile, -ile]*

siḥr okıya: *Büyüleyici sözler söylemek.*

Her kılını zülfinüñ biñ başlu ejderhā kılur / Her kaçan sāḥir gözüñ **siḥr okıya** efsūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [siḥr okıya, -ya]*

siḥr okların: *Sihir oku.*

Atar **siḥr okların** ġamzeñ görür kim cāna kār itmez / Okur tīġuñ duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [siḥr okların, -ların]*

siḥr-i ḥelāl: *Helal olan büyücülük.* || *İki tarafa da uygun söz söylemek.*

Ġamzesi siḥrine çün kim didiler **siḥr-i ḥelāl** / N'ideyim n'eyleyeyim ben ol iki cādūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 3). [siḥr-i ḥelāl,]*

sīl: *Bir şeyin üzerinde bulunan ıslaklığı kuru bir bez ve benzer bir şey ile emdirmek için hafifçe sürterek almak, kurulamak.*

Hicr içre çeküp cevr ü cefā eyledüm gile / Raḥm eylemedi kimse gelüp yaşumı **sile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 1). [sile, -e]*

Kapuña varup dīdelerüm kan agladı / Bulınmadı bir kişi gelüp yaşum **sile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 2). [sile, -e]*

sīl: *Sel.*

Āhum bulutı yagmurını dökeli gözden / Ġarḳ eyledi bu cismümi kaldum **sil** içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [sil,]*

silsile-i bend-i ġamdasın: *Gam bağının zinciri.*

İy dil hevā-yı kākül içün zülf-i ḫamdasın / Şād ol göñül ki **silsile-i bend-i ġamdasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [silsile-i bend-i ġamdasın, -dasın]*

sīm: *Gümüş.*

Sīm ü zerden olursa ger ḳaṣruñ / Āḫir olısar ol ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [sīm,]*

sīm: *Gümüş II âşığın göz yaşları.*

Yüzüm zerdine bakan aña zer dir / Gözüm yaşını beñzetdükçe **sīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [sīme, -e]*

Gözüm yaşına baksa raḥm iderdi / Güzeller māyil olur çünki **sīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 5). [sīme, -e]*

sīm eyle: *Gümüşten yapmak.*

Yiter āh ile eyle yaşlaruñ sīm / Güzeller ṣayd olurlar sīm ü zerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 4). [sīm eyle,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın.*

Her şükūfe gülşen içre dutmış elde **sīm ü zer** / Pāyuña īs̱ār ideler sen şeh-i ḫūbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [sīm ü zer,]*

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar / Yig gelür Şīrīn'e Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [sīm ü zer,]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi **sīm ü zer** ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [sīm ü zer,]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller şimdi **sīm ü zer** ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [sīm ü zer,]*

sīm ü zerin: *Gümüş ve altın.*

Virme dil dehre sakın bakma hevā vü hevese / Beñzedüp **sīm ü zerin** ḳıymeti yok ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 1). [sīm ü zerin, -in]*

sīm ü zerle: *Gümüş ve altın.*

Kimi olmış-durur bir pula muḥtāc / Kiminüñ **sīm ü zerle** dolı kīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 3). [sīm ü zerle,]*

Yiter āh ile eyle yaşlaruñ sīm / Güzeller ṣayd olurlar **sīm ü zerle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 4). [sīm ü zerle,]*

sīm ü zerlerden: *Gümüş ve altın.*

Yaparsañ **sīm ü zerlerden** ʿimāret / Göñül yap yigdür artuk gir ṣevāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 3). [sīm ü zerlerden, -lerden]*

sīm-i eşküm: *Gözyaşı gümüşü. II Gözden akan gözyaşlarının gümüşe benzetilmesi.*

İy Muḥibbī **sīm-i eşküm** rūy-ı zerdüm var iken / Fāriġ olsam tañ mıdur ger dirhem ü dīnārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [sīm-i eşküm,]*

sīm-ile zer: *Gümüş ve altın.*

Gözlerüm yaş[ı] ile baña yiterken rūy-ı zerd / Bakmayam dünyā baña ger **sīm-ile zer** göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [sīm-ile zer,]*

sīm-ile zer eylesün: *Gümüş ve altın eylemek II göz yaşını gümüş gibi saçmak, yüzü altın gibi sarartmak bağlamlarında.*

Ola kim māyil ola dirler güzeller meyl ider / Çeşmüñe de göz yaşını **sīm-ile zer eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 3). [sīm-ile zer eylesün, -sün]*

sīm-ile zerden: *Gümüş ve altın.*

Gözüñ yaşın dirīġ itme dilā sen pāy-ı dilberden / Güzeller ṣayd olurlar çün bilürsin **sīm-ile zerden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 1). [sīm-ile zerden,]*

Pūte-i hicre yanup dil niçe ḳāl oldugını / Bilmek isterseñ eger **sīm-ile zerden** sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [sīm-ile zerden,]*

sīmīn: *Gümüş.*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż u şīrīn dehenān / İy boyı serv-i sehī sünbül **sīmīn** ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [sīmīn,]*

sīmīn beden: *Gümüş tenli.*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol **sīmīn beden** / Eksük itmez gönderür dāyim velī derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [sīmīn beden,]*

sīmurġ': *Kaf dağında yaşadığına inanılan efsanevî kuş.*

Ḳāf-ı ḳurbet bu göñül **Sīmurġ'ına** olmaz mekān / Bāl açup pervāz idüp bu āşiyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 3). [sīmurġ'ına, -ına]*

sın-: *Kırılmak.*

Cefā sengiyle **sındı** āh göñlüm / Bütün kim ide sınsa ābgīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [sındı, -dı]*

sın: *Kırılmak.*

Çünki sıduñ göñlümi bir daḫı alınmaz ele / Kim bütün idebilür **sındukda** ābgīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 4). [sındukda, -da, -duḳ]*

Cefā sengiyle sındı āh göñlüm / Bütün kim ide **sınsa** ābgīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 8). [sınsa, -sa]*

sincāb: *Sincap.*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi kim / Ol ḥarāret yok semūr-ile vaşaḳ **sincābda** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [sincābda, -da]*

sīne: *1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.*

Niçeye dek gitmeye **sīneñde** tura kibr ü kīn / Böyle iken ben müselmānam diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [sīneñde, -ñ, -de]*

Yār ide naẓar ḫūn-ı ciger ile Muḥibbī / Çeşmüñe de **sīneyi** levḥ-i raḳam itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 5). [sīneyi, -y, -i]*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] āşikār itsem beni ʿayb eylemeñ / Niçeye dek saklaya **sīne** şerārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [sīne,]*

Tīr-i müjeñe **sīnesini** dil siper itsün / Meydāna gelüp ʿışḳ-ıla merdāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [sīnesini, -sin, -i]*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ gelse dil karşu çıkar / Eylemez tīre siper **sīne** cigerdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [sīne,]*

Acımazdum gelicek **sīneme** tīrüñ şanemā / Demreni kalsa geçüp gitmese bir yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [sīneme, -m, -e]*

Olur mı bundan ilerü celādet / Ḫadeng-i ġamzeñe dil duta **sīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 3). [sīne,]*

sīne: *Göğüs, bağır ‖ gönül yürek.*

Sīne meydānında top itdi Muḥibbī başını / Göreli çevgān-ı zülfin dilber almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [sīne,]*

sīne: *Göğüs.*

Cefā tīrine tut **sīne** belā tīġına sun gerden / Cihānda geçmedük miḥnet dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [sīne,]*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı **sīne** içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [sīne,]*

Göz ucındandur belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı **sīne** içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [sīne,]*

Kaş [u] kemān yāra ḳurbān cānumı kıldum / Müjgān okıyla döndi toptolu **sīne** kīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 7). [sīne,]*

sīne: *1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.*

Sīne dāġ u dil helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ‘aḳlum kalmadı şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [sīne,]*

Yok-durur hergiz beşerde bu leṭāfet sende var / **Sīne** levḥine göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [sīne,]*

Çeşm hemān tīr hemān ya hemān / **Sīne** hemān nāle cerāḥat hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [sīne,]*

Tīrüñden eger kaçura **sīne** Muḥibbī ger / Ḳatli ḥelāl ola aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [sīne,]*

Ġamzesi yāruñ geçer hīç nesne yok ḥāyil aña / Fā’ide itmez eger **sīneñde** pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [sīneñde, -ñ, -de]*

Münaḳḳaş eyledüm kanlu yaşumla / Ola tā **sīne** menzilgāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 3). [sīne,]*

Ġamze tīz geçe virmeye bir laḥẓa amān / **Sīneñi** karşusına ger seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [sīneñi, -ñi]*

Rūşen itdi kangı dil kim mihrüñ ile **sīnesin** / Ṣāf kıldı ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 1). [sīnesin, -sin]*

ʿIşḳ mıdur bu Muḥibbī **sīnesine** dāġ urup / Āḫir anuñ gözleri yaşını deryā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 5). [sīnesine, -s, -i, -n, -e]*

Yāruñ cefā vü cevri nedür kīnesi neden / Derdā dirīġ gitmeye mi kīne **sīneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [sīneden, -den]*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken **sīnede** cānum gibi / İy göñül āh itmeg-ile anı fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [sīnede,]*

Bu Muḥibbī ṣanemā ḥāl-i siyāhuñdan ırak / Dem mi var **sīnesine** yakmaga dāġ anuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 7). [sīnesine, -s, -i, -n, -e]*

ʿIşḳı sakla Muḥibbī **sīneñde** / Ele girmez bu yādigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 5). [sīneñde, -ñ, -de]*

Egerçi dāġ ursa lāle **sīnesine** / ʿAceb midür ki var ʿışḳı cebīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [sīnesine, -s, -i, -n, -e]*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ yine tāze yaralar / Ordı olsun hezār taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [sīne,]*

Sīne ʿışkı āteşiyle pür şerer-olmış yatur / Cān u dil fikr-i lebiyle kaldılar efkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 4). [sīne,]*

Neden eksük degül **sīneñde** kīne / Revā mı dōstum andan bu dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 1). [sīneñde, -ñ, -de]*

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek yir yir elif / Zeyn-i bāġ olsun gül ile serv-ile şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [sīneñe, -n, -e]*

sīne: *Göğüs, bağır II gönül, yürek.*

İy Muḥibbī yakalıdan **sīneye** ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur gīce şuʿāʿum görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [sīneye, -ye]*

sīne: *1- Sadr, göğüs,kalp. 2- Âşığın kalbi.*

Sīneme naḳş eyledüm meh-rūlaruñ eşkālini / Döndü Āẕer deyrine pür naḳş bir büt-ḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 3). [sīneme, -m, -e]*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur **sīneme** gönder / Ki zīrā bilürem anuñ ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [sīneme, -m, -e]*

Umardum iy kemān ebrū irişe **sīneme** tīrüñ / Beni sen nā-ümīd itdüñ bugün tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [sīneme, -m, -e]*

Umaram ġamz oklarını ata her dem **sīneme** / Anuñ içün dil nişān itdüm o kaşı ya içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [sīneme, -m, -e]*

At ġamze okın **sīneme** dilden öte geçsün / Delsün cigerüm ġamzeler[ün] reh-güzer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 3). [sīneme, -m, -e]*

Agız açar yara geldügince tīrī **sīneme** / Her birisi tīr ü ḫançerden iderler ʿöẕr-h∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 3). [sīneme, -m, -e]*

Atdı okını **sīneme** kaşuñ kemān-ıla / İtdüm ḳabūl dilde kodum anı cān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 1). [sīneme, -m, -e]*

Dāġlar yakdum şu deñlü **sīneme** eydür gören / Zāġlar konmış-durur san cism-i bī-cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [sīneme, -m, -e]*

sīne: *(Âşığın) sinesi, göğsü. II Kanunun tellerinin dizildiği yüzey.*

Olupdur **sīnemüñ** ġārı ki āteş saçar ejderdür / Ḫaẕer eyler gelüp ʿAnḳā anuñ geçmege yanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]*

ʿIşḳ mıdur fenn-i ʿışḳı okudup ʿāşıḳlara / Bāb-ı faẕlın **sīnemüñ** evcine inşā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 4). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī kişver-i dilde / Dögilsün **sīnemüñ** ṭablı cihān tolı ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]*

Sīnemüñ bāġın temāşā eyle dāġum gül gibi / Her elif kim çekmişem serv-i revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]*

Dāġlarla **sīnemüñ** eṭrāfını zeyn eyledüm / Kalmadı bir yir koyam bir dāne ḫaşḫāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [sīnemüñ, -m, -(ü)ñ]*

sīne: *(Âşığın) göğsü, bağrı.*

Sīnemi döndermezem ben nāvek-i dildārdan / Luṭf ile daḫı keremdür çün gele ol yārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [sīnemi, -m, -i]*

Dilde olan derd ü miḥnet küllī olsun āşikār / İy cefā-ḫū vaḳt olupdur **sīnemi** ben yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [sīnemi, -m, -i]*

Müjeñ tīrine iy māh-ı dil-efrūz / Siper yirine dutdum **sīnemi** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 2). [sīnemi, -m, -i]*

Sīnemi ḫālī koma tīrüñi gönder güzelüm / N'ola dil sende ise koyam anı dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [sīnemi, -m, -i]*

sīne: *(Âşığın) göğsü, bağrı.*

Ol kemān ebrū ṣıfat gönderse tīr-i ġamzesin / **Sīneden** geçsün velī bagruñda kanuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [sīneden, -den]*

Atıcak ġamze okın ol kaşı ya / Geçüben **sīneden** ire cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 3). [sīneden, -den]*

Eksük itme **sīneden** tīrüñ didüm dilber didi / Eksük olmaz bir naẓar eyle bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [sīneden, -den]*

Sanmañuz dil āteşi bu **sīneden** bir dem gide / Ol sebebden ejder-i āhum felekde yir ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [sīneden, -den]*

sīne: *(Âşığın) sinesi, göğsü.*

Sīneñ dögicek āh Muḥibbī koma elden / ʿUşşāḳ ara şuʿle-i āhuñ ʿalem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 5). [sīneñ, -ñ]*

sīne: *(Âşığın) göğsü, sinesi.*

Bir elif çekmiş idüm **sīnemde** derdüm bir diyü / Yanına bir dāġ yakdum oldugıyçün derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [sīnemde, -m, -de]*

Bildiler ʿāşıḳlıgum **sīnemde** olan oddan / Zīra āteş ẓāhir olur kanda yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [sīnemde, -m, -de]*

ʿIşḳ mıdur eyleyen tīr-i belāya cān siper / İy Muḥib derd ü belā **sīnemde** peydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [sīnemde, -m, -de]*

Öter güm güm felek tası tokındı / Meger ġam ṭurrası **sīnemde** kūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 3). [sīnemde, -m, -de]*

Dem mi var yanmaya **sīnemde** benüm āteş-i ʿışḳ / Dūd-ı āhum ya çıkup çarḫı kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [sīnemde, -m, -de]*

Geldi ʿışḳuñ eyledi **sinemde** cānı sūḫte / ʿĀḳıbet kıldı ser-ā-ser bu cihanı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [sinemde, -m, -de]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla **sīnemde** dil ü cān yanıcak / Göz tolar yaş-ıla āhum çıkuban dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [sīnemde, -m, -de]*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / **Sīnemde** od gözde su cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [sīnemde, -m, -de]*

Yāruñ görüp rāgbetini tīr ü kemāna / **Sīnemde** aña eyledüm dili nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 1). [sīnemde, -m, -de]*

sīne bāġını: *Göğüs bağı.*

Servler çekdüm elifden güller itdüm dāġ-ıla / **Sīne bāġını** temāşā kıla bu ümmīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 3). [sīne bāġını, -ını]*

sīne çāk: *Göğsünü parçalamak.*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış tāze dāġ / **Sīne çāk** olup yaturlar lāleler kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [sīne çāk,]*

sīne çāk itdüm: *Gögüs yırtmak, parçalamak.*

Sīne çāk itdüm beni sanma ki ancak pīrehen / Dōstum şevḳuñ görindi sīne-i ṣad çākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [sīne çāk itdüm, -düm]*

sīne döger: *Sinesini, bağrını dövmek || yas tutmak.*

Gerdūnlayın iki taş **sīne döger** Muḥibbī / Akdukda eşk-i çeşmüm kūyında yāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [sīne döger,]*

sīne ṣaḫrāsına: *Göğüs, yürek çölü.*

Umaram ġamze okları ata ol iç ḳabżadan / **Sīne ṣaḫrāsına** dikdüm anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [sīne ṣaḫrāsına, -na]*

sīne ṣaḥrāsında: *Göğüs, yürek çölü.*

At müjeñ tīrini durma çün katı yadur kaşuñ / **Sīne ṣaḥrāsında** kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [sīne ṣaḥrāsında, -nda]*

sīne-çāk: *Yaralı sine (paramparça olmuş yaka).*

Ġam elinden **sīne-çākem** sanmañ ancak pīrehen / Penbe-i dāġum yiter çün küşte-i ʿışḳum kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [sīne-çākem, -em]*

sīnede: *(Aşığın) göğüs II gönül.*

Sırr-ı ʿışḳuñ saklar iken **sīnede** cānum gibi / Ẓāhir itdüm ʿāleme bu āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [sīnede,]*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir saklayayım **sīnede** āh / Eydeyim cümle cihān ḫalḳına ko fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [sīnede,]*

Dāġlar lāle vü gül **sīnede** serv oldı elif / Dōstum bir naẓar it niçe gülistānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 3). [sīnede,]*

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ bebridür / Yā peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [sīnede,]*

Bu Muḥibbī dem-be-dem ḫūn-ı cigerle bisleyüp / Ḥāṣıl itdi **sīnede** tīrüñle peykān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [sīnede,]*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki sevdā dükene / Yāḫūd ʿışḳuñla şehā **sīnede** ġavġā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [sīnede,]*

Dāġlar gül görinür **sīnede** serv oldı elif / Gözlerüñ yaşını iy dil aña bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 4). [sīnede,]*

Dem mi var[dur] bu göñül **sīnede** od eylemeye / Nāleler eyleyüben āhını dūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 1). [sīnede,]*

Kaşı ya ile atsa ġamze okın / İderem **sinede** bu dil nişane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 4). [sinede,]*

sīne-i çāküm: *Parçalanmış göğüs, sine.*

Yüregüm ṣad pāre oldı iy ṭabīb-i dil meded / **Sīne-i çāküm** benüm lāyıḳ-durur merhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [sīne-i çāküm,]*

sīne-i dīrīneme: *Eski sine.*

Menzil itmeden göñül bu **sīne-i dīrīneme** / Gelmiş-idi ʿışḳ ḫayāli çeşm-i ʿālem-bīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 1). [sīne-i dīrīneme, -me]*

sīne-i efgāruma: *Yaralı gönül.*

Gāh elif geh dāġ çekdüm **sīne-i efgāruma** / Dād elüñden diyüben yazdum der ü dīvāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [sīne-i efgāruma, -uma]*

sīne-i mecrūḥda: *Yaralı kalp.*

Zülfüñün cānā ḫāyāli **sīne-i mecrūḥda** / Mār beñzer kim şikāfından yirüñ girer ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [sīne-i mecrūḥda, -da]*

sīne-i mecrūḥuma: *Yaralı göğüs.*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se **sīne-i mecrūḥuma** / Rāḥat olup dil diye gel zaḫma merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [sīne-i mecrūḥuma, -uma]*

sīne-i pür-dāġuma: *Yara dolu göğüs.*

Sīne-i pür-dāġuma beñzer Muḥibbī mecrūḥ / Görinür ger naẓar olınsa beden-hā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 5). [sīne-i pür-dāġuma, -uma]*

sīne-i pür-sūz[um]: *Çok yanık, çok yakıcı göğüs (gönül, bağır, yürek).*

Baña şol deñlü cefā tīrīni atduñ güzelüm / Döndi bu **sīne-i pür-sūz[um]** müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 3). [sīne-i pür-sūz[um], -[um]]*

sīne-i pür-zaḫmda: *Yara dolu göğüs.*

Cānā ġamuñla **sīne-i pür-zaḫmda** yazılur / Her kim ki naẓar ide okur anda āh-ı şāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [sīne-i pür-zaḫmda, -da]*

sīne-i ṣad çākde: *Yüz parçaya bölünmüş bağır.*

Gīce odlar ẓāhir olur **sīne-i ṣad çākde** / Dūd-ı āhumdur görinen gündüzin eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 1). [sīne-i ṣad çākde, -de]*

Sīne çāk itdüm beni sanma ki ancak pīrehen / Dōstum şevḳuñ görindi **sīne-i ṣad çākde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [sīne-i ṣad çākde, -de]*

sīne-i ṣad-çāḳden: *Yüz parça olmuş gönül.*

Tīri olmasa Muḥibbī cān u dil eglencesi / Murġ-ı dil çokdan uçardı **sīne-i ṣad-çāḳden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [sīne-i ṣad-çāḳden, -den]*

sīne-i ṣad-çāke: *Yüzlerce parçaya ayrılmış yürek II aşığın yüreği.*

Ne revādur ki ḫadengüñ atasın ḫāke düşe / Umaram ki gele bu **sīne-i ṣad-çāke** düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [sīne-i ṣad-çāke,]*

sīne-i sūzānda: *Ateş dolu göğüs, yanık gönül, yanık bağır.*

Sīne-i sūzānda zülfi ḫayāli dilberüñ / San ḳarār itmiş semenderdür derūn-ı nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 2). [sīne-i sūzānda,]*

sīne-i tennūrdan: *Gögüs fırını, yanan gönül.*

Sakın āh itme Muḥibbī ʿālemi anı yakar / Şuʿleler kim zāhir olur **sīne-i tennūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [sīne-i tennūrdan, -dan]*

sīnem: *Göğüs II gönül.*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir zamān / Açup bu **sīnem** taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [sīnem,]*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [sīnem,]*

sīnem: *(aşığın) gönlü.*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi yine **sīnem** levḥine / Kāyinātuñ ḥālini bilmekde remmālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [sīnem,]*

Dögilsün hem çü def karşuñda **sīnem** / Göñül ney gibi ḫoş-āvāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 3). [sīnem,]*

Eyledüm cevr oklarına dōstlar **sīnem** siper / Bu ʿacebdür daḫı ol kaşı kemāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [sīnem,]*

İy dōst müjeñ tīrine **sīnem** siper olsun / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 1). [sīnem,]*

Tīġ-ı cevrüñle bu **sīnem** çāk çāk eyler misin / Tañrı'dan korkmaz mısın āḫir helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 1). [sīnem,]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla **sīnem** yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem tolar çün oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [sīnem,]*

Dāġlar yir yir ki vardur **sīnem** üstinde benüm / Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [sīnem,]*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [sīnem,]*

ʿĀşıḳa ḳānūndur çünki ezelden iñlemek / İñlesün **sīnem** benüm dönsün rebābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 4). [sīnem,]*

Eksük itme tīr-i ġamzeñ ya kaşuñ ḳurbānıyam / Cemʿ içün tīr-i ḫadenge **sīnem** itdüm terkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 3). [sīnem,]*

Nigārum el ura tīr ü kemāna / İderem ben daḫı **sīnem** nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 1). [sīnem,]*

sīnem içinde: *Göğsün, sinenin üstünde.*

Dutalı ʿışḳuñ şehā bu **sīnem içinde** vaṭan / Leşker-i ġamdur bu dil mülkini vīrān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 3). [sīnem içinde,]*

sīnem içre: *Göğüs içinde.* || *Kalp içinde.*

İy kaşı ya **sīnem içre** gönderüp ġamz okların / ʿĀḳıbet kıldı benüm ḳalbümde cā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 3). [sīnem içre,]*

İy Muḥibbī **sīnem içre** kılmaz idüm dil nişān / Ok u ya alup ele çeşmi kemāndār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 7). [sīnem içre,]*

Yakaldan **sīnem içre** āteş-i ʿışḳ / İrişdi dūd-ı āhum āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 3). [sīnem içre,]*

sīnem siperin: *Göğsün kalkanı.*

Müjesi tīr-ile **sīnem siperin** deldi didi / Saña kim didi kaşum yayına ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [sīnem siperin,]*

sīnem üzre: *Göğüs üstüne.*

Tek seni göreyim benüm cānum / Dāġlar **sīnem üzre** dīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 2). [sīnem üzre,]*

Cilve kıldı **sīnem üzre** at salup ol şehsüvār / ʿĀlemi teshīr içün san naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [sīnem üzre,]*

Çagurur **sinem üzre** yara yara / Olur mı bu benüm derdüme çare *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 1). [sinem üzre,]*

Sīnem üzre lāle gibi dāġ-ı ḥasret yakmışam / Sanki pullar dizmişem bir taḫta-i nerd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 2). [sīnem üzre,]*

sīnemüñ içre: *Göğüs içinde.* || *Kalp içinde.*

ʿIşḳ mıdur cān u dil mülkini yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur **sīnemüñ içre** gelüp cā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [sīnemüñ içre,]*

sīnemüñ üzre: *Göğüs üstüne.*

Dāg idüp **sīnemüñ üzre** çekeyim yir yir elif / Serv ü gül yirine iy dil anı seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [sīnemüñ üzre,]*

sīneñ üzre: *Göğsünün üzerine.*

Gördüm iy dil seni maḥzūn ʿışḳ-ıla ġam-ḫurdesin / **Sīneñ üzre** daḫı dāġlar yakmış āzürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 1). [sīneñ üzre,]*

sīnesi üzre: *Gögsü üzerine.*

ʿIşḳ dāġını her kim ki yaka **sīnesi üzre** / Her laḥẓada her demde gözin tolı nem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [sīnesi üzre,]*

sipāh: *Asker.*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm ġam olup eşkümle yürür bir **sipāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [sipāham, -am]*

Maḥabbet mülkine şāham ʿalemdür dūd-ı dil elde / Görenler leşker-i eşküm dimezler key **sipāham** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [sipāham, -am]*

sipāh: *Asker, ordu.*

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı çün yine sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿāṣıḳları beñzer ki ʿarż eyler **sipāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [sipāh,]*

sipāh-ı naẓmın[ı]: *Şiir askeri.*

Muḥibbī her yaña çekdi **sipāh-ı naẓmın[ı]** çün / Diñ imdi ḳaṣd iden gelsün inhizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 5). [sipāh-ı naẓmın[ı], -ın[ı]]*

sipāriş: *Ismarlamak.*

ʿArż kıl zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Her ne itdümse **sipāriş** saña zinhār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 2). [sipāriş,]*

sipeh: *Asker, ordu.*

Eşküm **sipehin** çekdi vü āhın ‘alem itdi / Żabṭ itdi göñül memleketin derūn-ıla bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [sipehin, -in]*

siper: *Kalkan, korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.*

Bi-ḥamdillāh ki ʿışḳumdur ḥaḳīḳī / Göñül ne zindedür ne ḫod **siperde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [siperde, -de]*

siper: *1. Kalkan 2. Korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.*

Müjeñ tīrine iy māh-ı dil-efrūz / **Siper** yirine dutdum sīnemi ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 2). [siper,]*

siper eyledüm: *Siper, kalkan eylemek, korunmak.*

Eyledüm cevr oklarına dōstlar sīnem siper / Bu ʿacebdür daḫı ol kaşı kemāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 3). [siper eyledüm, -düm]*

siper eylemez: *Siper, kalkan eylemek, korunmak.*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ gelse dil karşu çıkar / Eylemez tīre siper sīne cigerdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [siper eylemez, -mez]*

siper itsün: *Kalkan yapmak.*

Tīr-i müjeñe sīnesini dil **siper itsün** / Meydāna gelüp ʿışḳ-ıla merdāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [siper itsün, -sün]*

siper olsun: *Siper olmak, korumak, muhafaza etmek.*

İy dōst müjeñ tīrine sīnem **siper olsun** / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 1). [siper olsun, -sun]*

siper-kerde: *Siper olan.*

Nāvek-i dilber eger gelürse itme ictināb / Çok zamāndur tīrine bu sīne **siper-kerdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 2). [siper-kerdesin, -sin]*

sipihr: *Gök, sema.*

Sipihr reşk ideli bezm-i ʿiyş-i şāmumuza / Bakar ḥased gözi ile ḳamer de cāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 1). [sipihr,]*

sirāc eyle: *Aydınlanmak, nurlanmak.*

İlāhi göñlümi **sirāc eyle** / Her işde kapuña muḥtāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 1). [sirāc eyle,]*

ṣırāṭ: *Cehennem üzerine kurulmuş ve bütün insanların geçmek zorunda oldukları köprü.*

N'olur ḥālüñ geçisersin **ṣırāṭı** / Kılıcdan iti dirler kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 5). [ṣırāṭı, -ı]*

İşidenler dimişlerdür **ṣırāṭı** / Kılıcdan itidür hem kıldan ince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 4). [ṣırāṭı, -ı]*

sirişk: *Gözyaşı.*

Dükenmez ne ḳadar ḫarc itse çeşmüm / **Şirişküme** olupdur dil ḥazīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 4). [şirişküme, -üm, -e]*

sirişk: *Göz yaşı.*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir zamān / Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm **sirişküm** noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [sirişküm, -üm]*

sirkencübīn: *Sirke, bal ve suyla yapılan bir içecek.*

Tolaşaldan zülfüñüñ sevdāsına dil ḫastadur / Leblerüñ dārü'ş-şifāsından buyur **sirkencübīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 8). [sirkencübīn,]*

sırr: *Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.*

Ger dilerseñ kim senüñ **sırruñ** bugün fāş olmaya / Sen sen ol açma sakın bir kimsenüñ gel perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 4). [sırruñ, -uñ]*

sırr: *1. Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.*

Muḥibbī **sırrını** fāş itmeyiser / Cefā tīġıyla kesseñ başını sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 5). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

sırr: *Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.*

Katı göñlüñdür dem-ā-dem bagrumı baş eyleyen / Cām-ı laʿlüñdür eyā meh **sırrumı** fāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 1). [sırrumı, -um, -ı]*

sırr: *Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.*

İy Muḥibbī **sırruñı** ketm eyle iẓhār eyleme / Şöyle sakla anı cān-ı nā-tüvānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [sırruñı, -uñ, -ı]*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu **sırruñı** fāş itdi / Didüm teskīn idem anı ne çare bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [sırruñı, -uñ, -ı]*

Dime göñlüñe de **sırruñı** zinhār / Çıkan dilden düşer lā-büd kulaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [sırruñı, -uñ, -ı]*

sırra vāḳıf: *Sırları, gizli olanları anlama, idrak etme.*

Künc-i mescidde eger zāhid olursa muʿtekif / **Sırra vāḳıf** ben daḫı bir sākin-i meyḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 2). [sırra vāḳıf,]*

sırr-ı dehān-ıla miyānı: *Bel ve ağzın sırrı.*

Kimisi noḳṭa dehāna kim miyāna kıl didi / Bilmedi **sırr-ı dehān-ıla miyānı** ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 3). [sırr-ı dehān-ıla miyānı, -ı]*

sırr-ı ʿışḳ: *Aşkın sırrı.*

Dirseñ iy dil **sırr-ı ʿışḳ** fāş olmasun / Ṣabr kıl bir dem gözüñ yaş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [sırr-ı ʿışḳ,]*

sırr-ı ʿışḳ[ı]: *Aşkın sırrı.*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] āşikār itsem beni ʿayb eylemeñ / Niçeye dek saklaya sīne şerārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [sırr-ı ʿışḳ[ı], -[ı]]*

sırr-ı ʿışḳı: *Aşk sırrı.*

Bu dil manṣūrı ifşā **sırr-ı ʿışḳı** / İdüp as anı zülfündeki dāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 3). [sırr-ı ʿışḳı,]*

sırr-ı ʿışḳı: *Aşkın sırrı.*

Sırr-ı ʿışḳı niçe bir saklayayım sīnede āh / Eydeyim cümle cihān ḫalḳına ko fāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 3). [sırr-ı ʿışḳı,]*

Sırr-ı ʿışḳı āşikār itdüm ser-i zülfin görüp / ʿIşḳ Manṣūr'ı olup geldüm benem dār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 3). [sırr-ı ʿışḳı,]*

Ne bilsün **sırr-ı ʿışḳı** ṣeyḫ-i ḫalvet / Bilür mi ṭūtī nuṭḳın murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 4). [sırr-ı ʿışḳı,]*

Ḫıred bilmez Muḥibbī **sırr-ı ʿışḳı** / ʿAyān olmaz bu degme ḫurde-bīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 5). [sırr-ı ʿışḳı,]*

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī **sırr-ı ʿışḳı** rinde sor / Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [sırr-ı ʿışḳı,]*

sırr-ı ʿışḳı: *Aşkın sırrı.*

Sırr-ı ʿışḳı saklar-iken sīnede cānum gibi / İy göñül āh itmeg-ile anı fāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 3). [sırr-ı ʿışḳı, -ı]*

Sırr-ı ʿışḳı saklayam didükçe ẓāhir olur āh / Hīç olur mı āteşi pinhān kılmak kāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [sırr-ı ʿışḳı, -ı]*

sırr-ı ʿışḳuñ: *Aşk sırrı.*

Sırr-ı ʿışḳuñ saklar iken sīnede cānum gibi / Ẓāhir itdüm ʿāleme bu āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [sırr-ı ʿışḳuñ,]*

sitār: *Yıldız ‖ talih, baht.*

Vefā umdukça görindi cefālar / **Sitārem** şūm[a] beñzer ṭāliʿüm dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [sitārem, -em]*

sitāre: *Yıldız.*

Naʿlīçeñi görelden kebkinüñ almak ister / Sürmek yüz dilerler sermūzeñe **sitāre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [sitāre,]*

sitāre: *1. yıldız 2. peçe, nikap.*

Yaş-ıla tolar görimezem bedr-i cemālin / Görürdi gözüm olsa idi bende **sitāre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [sitāre,]*

sitem: *Cefa, eziyet.*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī **sitem** gāhī elem / Kime virilmiş bular mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [sitem,]*

sitem: *Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma.*

Zülfine diñüz cevr ü cefā vü **sitem** itsün / Sāḥir gözi de fitne vü āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [sitem,]*

Kanı luṭf u kerem ya kanı şefḳat / **Sitem** lāyık mıdur bir nā-tüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 7). [sitem,]*

sitem: *Çıkışma; eziyet, cefa, zulüm.*

Gehī cevr ü cefā gāhī **sitemden** / Añarsın gönderen her laḥẓa sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 4). [sitemden, -den]*

sitem: *Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma.|| Eziyet, cefa zulüm, haksızlık.*

Gāhī cefā vü cevr ü gehī ẓulm-ıla **sitem** / Eyler bu nevʿ-ile yār bizümle muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [sitem,]*

sitemger: *Zalim, haksızlık eden.*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi dilber derdine / Mihri yok cevr ü cefāsı çok **sitemger** derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [sitemger,]*

sitemkār: *Eziyet, cefa ve zulüm eden.*

Gönli katı biñ sü'āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir **sitemkār** var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [sitemkār,]*

sitemkār etegin: *Zulm edenin eteği.*

Baña her demde gelür derd ü belā miḥnet ü ġam / Müşkil işdür kişi kim tuta **sitemkār etegin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [sitemkār etegin,]*

sitemkār olmasun: *Zulüm ve haksızlık etmek.*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿārif didi / Evvel alup dil sakın soñra **sitemkār olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [sitemkār olmasun, -masun]*

sıyagelmiş: *Kıragelmiştir.*

Sırsa gönlüm şīşesin olmaz ʿaceb ol seng-dil / **Sıyagelmişdür** ezel Leylī çü Mecnūn kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 4). [sıyagelmişdür, -dür]*

siyāh: *Kara.*

Ol bir kerīmdür umaram maḥż-ı luṭf idüp / Raḥmet suyıyla yuya yüzüm olmaya **siyāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [siyāh,]*

siyāh kıldum: *Karartmak.*

Derd-ile hicrān şebinde eyledüm göynüklü āh / Dūd-ı āhumla cihānı ser-te-ser kıldum siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 1). [siyāh kıldum, -dum]*

siyāh zülfi: *Sevgilinin siyah saçı.*

Siyāh zülfi mi yigdür yoḫsa ʿanber / Anuñ derdiyle ben döndüm hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [siyāh zülfi,]*

siyeh: *Kara renkte olan.*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol **siyeh** müşgīnüñi / Didüm efʿīdur uyur yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [siyeh,]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.*

Derd-i ʿışḳum dōstlar çün **size** olmışdur ʿayān / Her ne kim ola ʿayān ḥācer degül aña beyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 1). [size, -e]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamir.*

Gözüm gördi göñül dīvāne oldı / Didüm azdur bu da **size** ölince *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 3). [size, -e]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.*

Gözüm yaşına beñzer dürr-i ṣāfī / Arayup bulmayasız **siz** Yemen'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 4). [siz,]*

sö: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī daḫı rengīn / Kimse dimesün söz konabilmez **sözüm** üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [sözüm, -z, -ü, -m]*

sö: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.*

Söylemez cānān Muḥibbī līk ammā dir ḫayāl / Ṣubḥa dek eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [söylemez, -y, -le, -mez]*

Şemʿden sor ḳıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi / **Söylemez** ancak kılur ol nātüvānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 2). [söylemez, -y, -le, -mez]*

sö: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī daḫı rengīn / Kimse dimesün **söz** konabilmez sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [söz, -z]*

şoḫbet: *Ar. Görüşüp konuşma.*

Rişte rişte kılmayınca şāne gibi bagruñı / İdemezsin el sunup ol saçı sünbül **şoḫbetin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 3). [şoḫbetin, -in]*

şoḫbet: *Sohbet, muhabbet.*

Meclis içre her ḳadeḥ san bir gül-i aḫmer-durur / Bülbül olmışdur ṣürāḥī diñle ḳulḳul **şoḫbetin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [şoḫbetin, -in]*

Tag u ṣaḥrāya benefşe düşmişe Mecnūn-vār / El mi virürdi aña her saçı sünbül **ṣoḥbetin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [ṣoḥbetin, -in]*

İy Muḥibbī daʿvet itme meclise meh-rūlar[ı] / İḫtiyār eyler m[i] hīç sulṭān olan kul **ṣoḥbetin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [ṣoḥbetin, -in]*

ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle: *Özel sohbet etmek.*

Kūy-ı dilberde Muḥibbī olalı yārān saña / İtler-ile **ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle** ḥemdemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle,]*

ṣoḥbet-i ḫāṣ it: *Özel,hususi sohbet etmek.*

Muḥibbī **ṣoḥbet-i ḫāṣ it** ġam u derd ü belā gelsün / Kebāb it mā-ḥażar bagruñ gözüñ yaşı şarāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [ṣoḥbet-i ḫāṣ it,]*

ṣoḥbet-i mey: *İçki sohbeti.*

Zülfini fikr idüben leblerini ẕikre getür / Ḫūb olur **ṣoḥbet-i mey** didiler aḫşām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [ṣoḥbet-i mey,]*

ṣoḥbetin ider: *Can sohbeti/muhabbeti etmek.*

Seyr iderken ruḫlaruñ öpsem lebüñ ʿayb olmasun / Ehl-i diller mevsim-i gülde ider mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 2). [ṣoḥbetin ider, -er]*

sol-: *Diriliğini, tazeliğini, taravetini yitirmek, pörsümek.*

Gül devri çünki tīz geçer ‘ömr gibidür / Bir hafta var tāze ola soñradan **sola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [sola, -a]*

sol yanumdan: *Sol tarafı.*

Şarḳ sulṭānı dogup gelse [ki] sag yanumdan / Ẓulmet-i dūd-ı dilüm irmeye **sol yanumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [sol yanumdan, -umdan]*

son: *En sonu, nihayeti.*

Bu ṭārīḳ-i ʿışḳ evvel gerçi āsān görinür / **Soñı** müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [soñı, -ı]*

soñın: *Sonu.*

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī tā seḥer / Seyr kıl evvel ʿIrāḳ’ı **soñın** eyle Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [soñın, -ı, -n]*

soñra: *-nin ardından, arkasından.*

Döner cefāya başlar **soñra** olur peşīmān / Mihr ü vefāyı evvel idüp alur göñüller *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 4). [soñra,]*

soñra: *"-nin ardından, ... arkasından; müteakiben" anlamlarında zarf.*

Gülersin yüzüme evvel dönersin **soñra** bakmazsın / Bu bendi baña çok geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [soñra,]*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿārif didi / Evvel alup dil sakın **soñra** sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [soñra,]*

Ẕikr itdi laʿl-i nābuñ oldı Muḥibbī ser-mest / **Soñra** ġubār-ı ḫaṭṭuñ añdukda oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 5). [soñra,]*

Yoluña cān virdügümden **soñra** ger kılsañ güẕer / Dil uzadup diyesi cümle giyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [soñra,]*

Göñül alınca ol meh-rū baña mihr ü vefā kıldı / Dönüp **soñra** cefā tīrin çıkardı bir bir arḳamdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 3). [soñra,]*

Gösterüp evvel yüzüñi **soñra** pinhān eyleyüp / Derde ugradup beni endūhnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 2). [soñra,]*

ʿIşḳuñ ezelde lezẕet-ile balın isteyen / **Soñra** taḥammül eyleye dehrüñ cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [soñra,]*

İtdüm günāh **soñra** dönüp tevbe eyledüm / Tutdum ümīd-i ʿafvı bu yüzüm karasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 5). [soñra,]*

Dilā pendüm budur gel ʿışḳa uyma / Ki **soñra** müşkil olur aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [soñra,]*

Bir būsemi biñ cāna virem dimiş iken āh / Bilsem ki dönüp **soñra** inkār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [soñra,]*

soñra: *-nin ardından, ... arkasından.*

Evvel elüñ[i] dutar **soñradan** pāy-māl ider / Sakın aldanma bu dehrüñ ālına olma emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 3). [soñradan, -dan]*

Gül devri çünki tīz geçer ‘ömr gibidür / Bir hafta var tāze ola **soñradan** sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [soñradan, -dan]*

soñra: *"Ardından, müteakiben" anlamındaki zarf.*

İy Muḥibbī gülüp evvel yüzüñe / İdiser **soñra** seni zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 5). [soñra,]*

Ḥüsne māġrūr oluban ʿāşıḳa cevr itmegi ko / Bir işi işleme kim **soñra** peşīmān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 4). [soñra,]*

Göñlin alınca Muḥibbī'ye vefā gösterüp āh / Pes neden **soñra** dönüp cevr[i] firāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [soñra,]*

Āheste gelüp eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / **Soñra** dönüben gitmege böyle şitāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [soñra,]*

şor: *Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.*

Gözlerüm yaşını bu kanlu cigerden **sorasın** / Bagrumuñ yaraların ġamze-i tirden **sorasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 1). [sorasın, -a, -sı, -n]*

Gözlerüm yaşını bu kanlu cigerden **sorasın** / Bagrumuñ yaraların ġamze-i tirden **sorasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 1). [sorasın, -a, -sı, -n]*

Pūte-i hicre yanup dil niçe ḳāl oldugını / Bilmek isterseñ eger sīm-ile zerden **sorasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [sorasın, -a, -sı, -n]*

Ne ṭarīḳ ile ḳadeḥ bilsem öper laʿl-i lebin / Kuçar ancak bilini anı kemerden **sorasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [sorasın, -a, -sı, -n]*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā yagdugını / Ger murāduñsa dilā sen anı serden **sorasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [sorasın, -a, -sı, -n]*

Yollar üstinde Muḥibbī niçe ḫāk oldı yatur / Kūyuña ileticek bād-ı seḥerden **sorasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [sorasın, -a, -sı, -n]*

şor: *(hâlini) sormak.*

Karşu çıkar kūyuña varsam seg-i kūyuñ / Ḥāl dili ile ḥālümi **sorar** gelüp dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 4). [sorar, -ar]*

Sorarsañ göñlümi kalmadı bende / Eger bulmak dilerseñ ara sende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 1). [sorarsañ, -ar, -sañ]*

Muḥibbī'yi **sorarsañ** kimdür iy dōst / Eñ ednā bende bir kemter kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 9). [sorarsañ, -ar, -sañ]*

şor: *Aramak, araştırmak; soru sorarak bilgi edinmeye çalışmak.*

Çeşmüñle dil-i gümşüdemi ḫālüñe **sordum** / Biri kılup ebrūya işāret birisi gīsū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 2). [sordum, -du, -m]*

şor: *Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.*

Ḥālümi **sormaz** gelür yād u biliş illā ki ġam / Bulmadum derde devā ben bu dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [sormaz, -maz]*

Akıtdı gözümüñ yaşını dil ḥarāreti / Bu remzi yüri fehm idesin **sor** gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [sor,]*

ʿĀrif-iseñ iy Muḥibbī sırr-ı ʿışḳı rinde **sor** / Müşkil-i ʿışḳ keşf olınmaz ʿilm-ile Keşşāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 5). [sor,]*

Süd ü şekkerle meger eyledi perverde seni / Bilmek içün dilā gel **soralum** dāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [soralum, -alum]*

şor: *Soru yönelterek bilgi istemek II öğrenmek.*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun / **Sor** baña çekmez anı ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [sor,]*

şor: *Aramak, araştırmak. || Soru sorarak bilgi istemek.*

Nükte-i ʿışḳı ne bilsün zāhid-i efsürde-dil / **Sor** aña taḳrīr kılsun nār-ı ʿışḳ-çeşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 3). [sor,]*

Baña **sor** ʿışḳuñ rumūzın saña taḳrīr eyleyem / Sorma Mecnūn'a ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [sor,]*

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın saña taḳrīr eyleyem / **Sorma** Mecnūn'a ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [sorma, -ma]*

Cevr[i] çok bir yār sevdüm dīde gönlümden dutar / Dile **sordum** didi āh hep dīdedendür dīdeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 4). [sordum, -du, -m]*

İy Muḥibbī **sor** baña ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / Saña taḳrīr eyleyem bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [sor,]*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili ḥall oldı baña / Her ne sorsañ baña **sor** mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [sor,]*

Bir ḳadeḥ meyle cihān müşkili ḥall oldı baña / Her ne **sorsañ** baña sor mīr-i suḫendānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 2). [sorsañ, -sa, -n]*

Sordum rumūz-ı ʿışḳuñı ʿālim olanlara / Ḥall itmedi birisi sü'ālüm kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 5). [sordum, -du, -m]*

Şemʿden **sor** ḳıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi / Söylemez ancak kılur ol nātüvānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 2). [sor,]*

Bir demi hicrān şebinüñ ʿāṣıḳa biñ yılcadur / Sözüme inanmasañ **sor** bunı ṭāʿat ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [sor,]*

İrmedüm tuş olmadum ʿālemde ḥālāt ehline / Bād-ı āhum gönderüp **sordum** semāvāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 1). [sordum, -du, -m]*

sor: *Bilgi almak için soru sormak.*

Niçe gevher çıkarduñ kān-ı dilden / **Soruñ** ḳadrini bilene baha ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 3). [soruñ, -uñ]*

<u>şor:</u> *(hiç) sorma.*

Günāh ise gice gündüz şehā ʿışḳuñla āh itmek / Beni ḳatl eylegil **sorma** kı başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [sorma, -ma]*

İçmeyenden cām-ı ʿışḳuñ **sorma** sen keyfiyyetin / Vire mi saña ḫaber andan ḫaberdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 4). [sorma, -ma]*

İy Ḫıṭā maḥbūbı sensüz **sorma** ḥālüm hicr ara / Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür āb-ı Āmu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 5). [sorma, -ma]*

Sāl ü māh u hafta **sorma** baña farḳ kim eylemez / Līk ol meh bilürem bedr olup irdi on beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 4). [sorma, -ma]*

<u>şor-:</u> *Aramak, araştırmak. || Soru sorarak bilgi istemek.*

Dūzaḫ-ı hicrinde anuñ ne çeker ʿāşıḳları / Her ki bilmek isteye **sorsun** ḫarāret ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 4). [sorsun, -sun]*

<u>sorıl-:</u> *Hesaba çekilmek.*

Ḫusrevā çün ḥüsn-ile sulṭān-ı ʿālemsin bugün / Ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme āḫir **sorılur** dāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [sorılur, -ur]*

<u>şorma:</u> *Sormak, merak etmek.*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp **sormaz** ṭabībüm āh / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [sormaz, -z]*

<u>sormak:</u> *(Bir şey veya kimsenin) Ne durumda olduğunu öğrenmek istemek.*

Şemʿ-veş karşuñda yandugum saña maʿlūm iken / Ḥālümi **sormak** ne ḥācetdür varup pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [sormak,]*

<u>söyin:</u> *Sönmek, bitmek.*

Yakmaġa bagır yagum dil tekyesine gönder / **Söyinmesün** ebed ol rūşen çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [söyinmesün, -me, -sün]*

<u>söyle-:</u> *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek.*

Bu Muḥibbī **söyledi** pür-nükte bir şīrīn ġazel / Her kim anuñ fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [söyledi, -di]*

söyle!: *"Konuş, anlat!" anlamlarına gelen bir emir veya istek ifadesi.*

Söyle ol zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Niçe bir cevr ide ol zülf-i siyehkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [söyle,]*

söyledüñ: *Dedin söyledin.*

Her ne söz kim **söyledüñ** bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [söyledüñ,]*

söyledür: *Konuşturmak.*

Her kişiyi **söyledür** ʿaḳluñ mihengi bādedür / ʿAhd ü peymān gözleyen alsun ḫaber peymāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 2). [söyledür,]*

söylen-: *Ağızdan ağza dolaşmak, bahsedilmek.*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / **Söylenür** ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [söylenür, -ür]*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / **Söylenür** ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [söylenür, -ür]*

söyler: *(Anlatmak istediği şeyi) bildirmek.*

Sular gibi Muḥibbī taşdan taşa başını / Urup derūnı ḥālin **söyler** çınāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 5). [söyler,]*

Söyler çemende derdini bülbül yine güle / Līkin gül eylemez naẓarı ḥāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [söyler,]*

Remz-ile derd-i dilin **söyler** bu göñlüm gūşına / Ṣad hezārān āferīn olsun anūn ḫāmūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 1). [söyler,]*

söyleşme: *Konuşmamak II sohbet etmemek.*

Ḥaşr olup **söyleşmedüñ** itdüñ Muḥibbī'yi helāk / Hey ḳıyāmet rūz-ı maḥşerde senüñle söyleşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [söyleşmedüñ, -düñ]*

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.*

Her **sözüñde** niçe maʿnī var nihān u āşikār / Ehl-i diller yazup itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [sözüñde, -üñde]*

söz: *Söz.*

Bu Muḥibbī **sözi** gevher mi ve yāḫūd billūr / Okıyup taḥsīn aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [sözi, -i]*

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam.*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe / Hīç zaġan **söziyle** bülbül geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [söziyle, -iyle]*

Muḥibbī **sözleri** yigdür bugün çün dürr ü gevherden / Nigārā gūşvār idüp kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [sözleri, -ler, -i]*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā / Bu **sözden** niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [sözden, -den]*

Muḥibbī **sözlerin** taksañ n'ola gūşuña iy dilber / Yig alurlar anuñ ḳadrin bilenler dürr ü gevherden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [sözlerin, -ler, -in]*

Muḥibbī **sözleridür** dürr ü gevher / Gerekdür eyleñ anı gūşvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 5). [sözleridür, -leridür]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de kimse **sözinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [sözinde, -in, -de]*

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı görüñ zāhid-i ḫodbīn / Dimez-idi ol miskīn eger bilse **sözinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [sözinde, -in, -de]*

İki yüzülü-durur dünya ider ʿahd ḳavline durmaz / **Sözinde** çün degül ṣādıḳ inanma sen o nā-merde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 5). [sözinde, -in, -de]*

Bu Muḥibbī **sözleri** yiter ġıdā-yı rūḥdur / Yime dünyā niʿmetin dönme devābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [sözleri, -ler, -i]*

Baḥr-ı dil ġavvāṣısın dür gibi ʿarż it **sözlerüñ** / Tā ki taḥsīn ideler böyle ʿibārāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [sözlerüñ, -ler, -üñ]*

Bir demi hicrān şebinüñ ʿāşıḳa biñ yılcadur / **Sözüme** inanmasañ sor bunı ṭāʿat ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [sözüme, -üm, -e]*

söz: *Ağızdan çıkan kelime, lakırdı, laf, şiir.*

Bu Muḥibbī'nüñ **sözi** bir gevher-i yek-dānedür / Dōstum gūşuña anı gūşvār eyle dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 5). [sözi, -i]*

Her kim ki ʿāşıḳ olmış serden geçer ol āḫir / Dimiş bu **sözi** Manṣūr vardukda dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [sözi, -i]*

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.*

Çün göñül maḫzen çıkar andan Muḥibbī cevheri / Her **sözüñ** dür-dānedür baksunlar ol gencīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 5). [sözüñ, -üñ]*

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.*

Her ne **söz** kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / Vire mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [söz,]*

söz: *Ağızdan çıkan bir veya birden fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.*

Bu Muḥibbī durmadan **söz** dürlerin ḫarc eylesün / Baḥr-ı dilden yimesün ġam mālik oldum kāna ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 7). [söz,]*

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam (şiir).*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen şīrīn suḫensin sen / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [söze, -e]*

Bir kez yüzüñi göstereyim dir-iseñ iy dōst / Cānum vireyin bu **söze** şükrāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [söze, -e]*

söz: *(Sevgilinin) sözü. II İlahi sevgilinin tecellisi, ilahi irade (tasavvufi bağlamda).*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül germ eyle sen / Serd olursın ger düşerseñ ol **sözi** serd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [sözi, -i]*

söz açmak: *Bahis konusu etmek, söylemek.*

Muḥibbī ḫastadur didüm lebüñden bir cevāb ister / Ne ḫaddüñdür senüñ didi **söz açmak** bu dehānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 5). [söz açmak, -mak]*

söz açmaz: *Bahis konusu etmek, söylemek.*

Dehānından söz açsam ger bana bir ẕerre **söz açmaz** / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [söz açmaz, -maz]*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ **söz açmaz** saña varup ḫayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [söz açmaz, -maz]*

söz açsam: *Bahis konusu etmek, söylemek.*

Dehānından **söz açsam** ger bana bir ẕerre söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [söz açsam, -sa, -m]*

Dehānından **söz açsam** ger baña taʿẕīmdür ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [söz açsam, -sam]*

söz deminde: *Söz zamanı.*

Bir nefesle mürdeler iḥyā ider şīrīn lebüñ / **Söz deminde** sen Mesīḥā'dan bugün üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [söz deminde,]*

söz dürlerin[i]: *Söz incileri.*

İy Muḥibbī yine **söz dürlerin[i]** ʿarż ide-gör / Cümle naẓm ehli görüp reşk ide bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [söz dürlerin[i], -n[i]]*

söz gevherin: *Söz cevheri, elması.*

İy Muḥibbī baḥr-ı dilde bulmaga **söz gevherin** / Ṭālib-i dür-dāne sensin ṭālib-i dür-dāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [söz gevherin, -n]*

söz gevherini: *Söz cevheri, elması.*

Muḥibbī rāyegān **söz gevherini** / Sakın virme bilen alur bahāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 5). [söz gevherini, -ni]*

sözi: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.*

Niçe şīrīn olmasun cānā Muḥibbī'nüñ **sözi** / Çünki medḥüñ okuram olur kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [sözi,]*

sözüm: *Bir düşünceyi anlatan kelime dizisi, kelam.*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp didi dildār / Şekkerde melāḥat komaya bu **sözüm** üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [sözüm, -ü, -m]*

su: *Su.*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol ʿārıż-ı cānāna **su** / Anuñ-ıçun taglara düşüp yürür āvāre **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [su,]*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol ʿārıż-ı cānāna **su** / Anuñ-ıçun taglara düşüp yürür āvāre **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [su,]*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı İskender gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [su,]*

Ḫūblar göñli katıdur çünki seng-i ḫāreden / Göz yaşı yir eylemez nite ki seng-i ḫāre **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [su,]*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā eşk-i çeşmümden sakın / Keşret itse didiler eyler ziyān eşcāra **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [su,]*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel vir ol bīmāra **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [su,]*

şu: *Su.*

Müjem ferrāş olup her dem süpürse kūy-ı dildārı / Savurmaga **su** isteyü gelür çeşmüm saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [su,]*

İy Muḥibbī lāʿlin añup aglama / Çün żarar eyler şeker tengine **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [su,]*

Eksük olmasun yaşı her dem bu ben dil-ḫastenüñ / Teşne görse tamla tamla tamzurur agzuma **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [su,]*

Geh āteş-ile ḥarḳ ola geh dīde ġarḳ-ı āb / Sīnemde od gözde **su** cemʿe cevāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 4). [su,]*

şu: *Akarsu, ırmak.*

Sular gibi Muḥibbī taşdan taşa başını / Urup derūnı ḥālin söyler çınāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 5). [sular, -lar]*

şu: *Gözyaşı anlamında.*

Diler vaṣluñ **suyın** germ oldı bu dil / Nite kim sebzeler bārāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 6). [suyın, -(y)ı, -n]*

şu: *Ab, su.*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur Muḥibbī şöyle kim / Damla damla damzadurlar agzuma penbeyle **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 6). [su,]*

Serv ḳaddi hevesi komadı gönlümde ḳarār / Gözlerüm yaşı gibi turmaz akar her **sūya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [sūya,]*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta gel katma **su** / Korkaram kim seni bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [su,]*

şu: *Öyle bir.*

Sen serv-i sehī gibi salın nāz-ıla her **sū** / Ben āh ideyin karşuña ko bir eşer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 4). [sū,]*

şu: *Gözyaşı.*

Bu dil cārūb ider kirpüklerini / İşigüñ pāk ider çeşmüm döker **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 2). [su,]*

Yanardum āteş-i hicre ser-ā-ser / Eger olmasa bu gözden akan **su** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [su,]*

sū eyleme: *Asker göndermek.*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur divşür bilüñ / Ya terk eyle dīn ü dil ya ol yaña **sū eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [sū eyleme, -me]*

su gibi: *Su gibi.*

Çaglayup yaşum akar yāruñ cemālin görmege / **Su gibi** bir ʿāşıḳ-ı dīdār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [su gibi,]*

Ṣāf itmeyince ḳalbüñ girmez elüñe maṭlūb / **Su gibi** ṣāf-dil ol ak [sen] ol dīdāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 3). [su gibi,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında ol dāyim / Görüp **su gibi** her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [su gibi,]*

Su gibi gördügi maḥbūba Muḥibbī meyl ider / N'eyleyem derdā dirīġā ḫāṭır-ı meyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 5). [su gibi,]*

Su gibi eger başumı daşdan daşa dögsem / Olmaya ʿaceb ʿāşıḳ-ı didār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 4). [su gibi,]*

Ḥasret oldum **su gibi** ben görmege dīdāruñı / Ol sebebden akaram yaşum döküp daşdan daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [su gibi,]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ temāşāsında kal dāyim / Görüp **su gibi** her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [su gibi,]*

su sepüp: *Su serpmek, su saçmak II ağlamak, gözyaşı dökmek.*

İşigüñ pāk itmege saḳḳā-yı çeşmüm her seḥer / **Su sepüp** bir deste baglar kirpügi cārūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 3). [su sepüp,]*

su'āl: *Soru.*

Sordum rumūz-ı ʿışḳuñı ʿālim olanlara / Ḥall itmedi birisi **sü'ālüm** kitāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 5). [sü'ālüm, -üm]*

sü'āl itsem: *Soru sormak.*

Göñli katı biñ **sü'āl itsem** dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir sitemkār var dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [sü'āl itsem, -sem]*

sü’āl olına: *Soru sormak.*

Her ne deñlü ki **sü’āl olına** virmeye cevāb / Āh idem girmeye ger ġonca dehānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 3). [sü’āl olına, -a]*

suʿbān: *Büyük yılan, ejderha; cennet bekçisi.*

Genc-i ḥüsn üzre sen iy zülf-i siyāh / Ḥıfẓ içün anı meger **suʿbānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 4). [suʿbānısın, -ısın]*

sū-be-sū: *Her taraf, her yan.*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyḫānede / Bulımadum aradum dildārı gezdüm **sū-be-sū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [sū-be-sū,]*

sū-be-sū: *Her yana, her tarafa.*

Gözlerüm yaşı revān oldugı budur **sū-be-sū** / Ḫāk-i pāyına dilersin servüñ ola rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 1). [sū-be-sū,]*

şubḥ: *Sabah.*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp tā **şubḥa** dek ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [ṣubḥa, -a]*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā güller elinden gīceler / İñledüp bülbülleri tā **şubḥ** gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [ṣubḥ,]*

Gīceler tā **şubḥ** bīdār ol viṣālin kıl ṭaleb / Müstecāb olur duʿālar dā’imā temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [ṣubḥ,]*

şubḥ: *A. subh:sabah.*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba ben / Ḥasret oldum gīceler tā **şubḥ** olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [ṣubḥ,]*

İy Muḥibbī her kaçan yād idesin gül ruḫların / Gīceler bülbülleyin tā **şubḥ** feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [ṣubḥ,]*

Gitdi **şubḥ** akṣām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n’ola ḥālüm böyle ya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [ṣubḥ,]*

şubḥ olınca: *Günün aydınladınca, sabah olunca, sabah olduğu zaman.*

Bu Muḥibbī uyumaz tā kim göre düşde seni / **Şubḥ olınca** gözlerüm tek kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [ṣubḥ olınca,]*

Āh u zārı kılsa bülbül **ṣubḥ olınca** ġam degül / Kurtarımaz ḫār elinden n'eylesün ol hem-demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 3). [ṣubḥ olınca,]*

Gülşen-i ḥüsninde yāruñ iy göñül bülbülleyin / Nāle eyle **ṣubḥ olınca** sen de bir şūrīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [ṣubḥ olınca,]*

ṣubḥ olınca: *Sabah olmak, gün aydınlanmak.*

Gülşen-i ḥüsnüñe karşu gīceler dil bülbüli / **Ṣubḥ olınca** iñleyüp feryād u efġān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 4). [ṣubḥ olınca,]*

ṣubḥ olınca: *Sabaha kadar.*

Taş işigin **ṣubḥ olınca** niçe yıl bālīn idüp / Ney gibi iñle velī kimse fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [ṣubḥ olınca,]*

ṣubḥ u şāmı: *Sabah ve akşam.*

Āyīne gibi al elüñe ṣāf cāmı sen / İç lezzet alup añlayasın **ṣubḥ u şāmı** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 1). [ṣubḥ u şāmı,]*

ṣubḥa degin: *Sabaha kadar.*

Yine dil bülbülini **ṣubḥa degin** zāra getür / Lebi ġonca yüzi gül lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [ṣubḥa degin,]*

Meclis-i ġamda Muḥibbī içicek ḫūn-ı ciger / Ney gibi **ṣubḥa degin** göñlüñi gūyā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 5). [ṣubḥa degin,]*

Añ günāhuñı akıt göz yaşını **ṣubḥa degin** / Beñzesün baḥra Muḥibbī yaşuñı şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [ṣubḥa degin,]*

ṣubḥa dek: *Sabaha kadar.*

Ol ferāġatda yatur nāz uyḥusında **ṣubḥa dek** / Şem' gibi her gīce iy dil saña yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [ṣubḥa dek,]*

Niçe bir bezm-i ġam içre gīceler tā **ṣubḥa dek** / Niçe bir yaşlar döküp şemʿe müşābih yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [ṣubḥa dek,]*

Bezm-i ġamda çarḫ elinden içdügüm ḫūn-ı ciger / **Ṣubḥa dek** nālişler eyler dil olupdur erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 3). [ṣubḥa dek,]*

Gözlerüñ yaşını dök yusun günāhuñ çirkini / Zār kıl her gīce kılsun **ṣubḥa dek** bu dil enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [ṣubḥa dek,]*

Söylemez cānān Muḥibbī līk ammā dir ḫayāl / **Ṣubḥa dek** eyler benümle ṣad hezārān güft ü gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 6). [ṣubḥa dek,]*

sübḫān: *Allah.*

Dilüñden gitmesün her demde **Sübḫān** / Kim oldur kullaruñ derdine dermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 1). [sübḫān,]*

ʿAṭā itdi saña Furḳān'ı **Sübḫān** / Getürdüñ niçe biñ bī-dīni dīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 2). [sübḫān,]*

şubḥ-ı vaṣla irmedüm: *Kavuşma sabahına ermek.*

Ḫūn-ı dil cūş eyledi bu dīde-i giryān ile / **Ṣubḥ-ı vaṣla irmedüm** kaldum şeb-i hicrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 1). [ṣubḥ-ı vaṣla irmedüm, -düm]*

şubḥ-veş: *Sabah gibi.*

Ḫānesinden **ṣubḥ-veş** ʿuṣṣāḳa göstersün yüzin / Maṭlaʿ-ı ḫurşīddür çāk-i girībān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 3). [ṣubḥ-veş,]*

sücūd eylemeye: *(Ar.) Secde etmek.*

Naʿl-i esbini zemīn üzre anuñ her ki göre / Yüz sürüp hīç ola mı ki **sücūd eylemeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 2). [sücūd eylemeye, -meye]*

sücūd ider: *Secde etmek, kapanmak.*

Geçer miḥrāba zāhid tāʿat üzre / İder ʿāṣıḳ sücūd tāḳ-ı ebruvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 4). [sücūd ider, -er]*

sücūda vardı: *Secdeye varmak; birisine saygıdını göstermek için alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek.*

Gice meh gibi ẓāhir oldı ol rū / **Sücūda vardı** encüm cümle kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 1). [sücūda vardı,]*

süd: *Süt.*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur kimde var / Şekker emmişsin meger **süd** yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [süd,]*

ʿAceb nāzük ʿaceb şīrīn dehendür / Meger **süd** diyü şekker virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [süd,]*

sūd eyledi: *Fayda ve kar sağlama.*

Bir būseyi biñ cāna alan eyledi ol sūd / Yüz döndüre kimdür bu bāzāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 5). [sūd eyledi, -di]*

sūd eylemeye: *Fayda ve kar sağlama.*

Kim ḳabūl eyleye derd ü ġamı dermānı koya / Sanmañuz ʿālem içinde anı **sūd eylemeye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 3). [sūd eylemeye, -meye]*

süd ü şekkerle: *Süt ve şekerle.*

Süd ü şekkerle meger eyledi perverde seni / Bilmek içün dilā gel soralum dāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 5). [süd ü şekkerle, -le]*

sūd u ziyāndan: *Fayda ve zarar.*

Fāyide kılmaz Muḥibbī naḳd-i ʿömrin ḫarc ide / Tā ki bu bāzārda **sūd u ziyāndan** geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [sūd u ziyāndan, -dan]*

sūde ola: *Rahat, huzurlu olmak.*

Miss-i ḳalbüñi düriş eyleyüp iksīri ṭaleb / Ṣāf kıl ḳāl idüben zārr olup **sūde ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 3). [sūde ola,]*

sūfi: *A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.*

Ben der-i meyḫānede dīẕāra ʿāṣıḳ olmışam / Mescide **ṣūfī** gelür ancak kurı ġavġā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 3). [ṣūfī,]*

Sanmañuz **ṣūfī** zāhid bir ḳalender-meşrebem / Tekye-i ʿışḳuñ tırāşı bil ki abdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [ṣūfī,]*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb **ṣūfī** / Gele inṣāf ide içmez midüñ ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [ṣūfī,]*

Ne bilsün bāde ẕevḳın **ṣūfī** miskin / İşi ṭaʿn eylemek mest ü ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 2). [ṣūfī,]*

suḫen: *Söz.*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür bu dilden yā **suḫen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [suḫen,]*

İy ṣabā ṣiʿr-i Muḥibbī olalı ḳand ü nebāt / **Suḫenüm** şekkerin ol laʿl-i şeker-bāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [suḫenüm,]*

suḫen-gū: *Söz söyleyen, güzel söz söylemesini bilen (kimse) II güzel şiir yazan, söyleyen.*

Muḥibbī'nüñ kelāmı dehri tutdı / Eger var-ısa eydüñ bir **suḫen-gū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 5). [suḫen-gū,]*

suḫenkār: *Söz söyleyen, konuşan.*

Ferhād-ṣıfat ceng iderem seng-ile her dem / Şekker-leb [ü] şīrīn **suḫenkāruñ** elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [suḫenkāruñ, -uñ]*

sūḫte: *1. Yanmış, yanık 2. mec. Bağrı yanık kimse, âşık.*

Derd-i dilden korkaram iy seng-dil āh itmeğe / Yaka evvel ʿarżı andan āsümānı **sūḫte** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [sūḫte,]*

İy Muḥibbī her ne yirde cāy ide sulṭān-ı ʿışḳ / Cān u dil ḫākister eyler üstüḫ∨ānı **sūḫte** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [sūḫte,]*

sūḫte eyledi: *Yakmak.*

Geldi ʿışḳuñ eyledi sinemde cānı sūḫte / ʿĀḳıbet kıldı ser-ā-ser bu cihanı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [sūḫte eyledi, -di]*

sūḫte kıldı: *Yakmak.*

Geldi ʿışḳuñ eyledi sinemde cānı sūḫte / ʿĀḳıbet kıldı ser-ā-ser bu cihanı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 1). [sūḫte kıldı, -dı]*

sūḫte kılur: *Yakmak.*

Şemʿden sor ḳıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi / Söylemez ancak kılur ol nātüvānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 2). [sūḫte kılur, -ur]*

sūḫte olur: *Yanmak.*

İy gül-i nev-reste gel sen bülbül ahından sakın / Derd-ile āh itse olur gülsitānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 3). [sūḫte olur,]*

sükūt idüp: *Susmak, sessiz olmak.*

Cevāb işideli ġonca lebüñden / **Sükūt idüp** ider güftāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 6). [sükūt idüp,]*

şula: *Göz yaşlarıyla ıslatmak.*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla **sularam** ben her seḥer / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur bu gözlerüm yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [sularam, -ram]*

şula: *Su vermek, sulamak. || Gözyaşı akıtmak.*

Gözlerüm saḳḳāsı **sular** ḫāk-i pāy-ı dilberi / Bu Muḥibbī eyledi müjgānını cārub içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 5). [sular, -r]*

süleymān: *1. Hz. Süleyman.*

Sakın aldanma dehre pend gūş it / Ki pend eydür **Süleymān'a** karınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 2). [süleymān'a, -a]*

süleymān: *Süleymân Peygamber.*

Ger **Süleymānsañ** n'ola gūş eyle bir dem pendümi / Bu Muḥibbī kemterüñ de gerçi kemdür mūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 7). [süleymānsañ, -sañ]*

süleymān-ı zamānuñ: *Zamanın Süleyman'ı. Bkz.: Hz. Süleyman.*

Ne ḳadar var ins ü cinn içinde meh-veş kamu / Sen **Süleymān-ı zamānuñ** bendesidür kemterīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 4). [süleymān-ı zamānuñ, -uñ]*

şulḥ: *Barış.*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber şimdi bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [ṣulḥa, -a]*

sulṭān: *Sevgili, yar.*

Burḳaʿuñ keşf it yüzüñ göster bugün ʿāşıḳlara / Kullaruñ ṣaf ṣaf durup **sulṭānın** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [sulṭānın, -ın]*

sulṭān: *Padişah ‖ Sevgili; gönül sultânı.*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı bu Muḥibbī şeb ü rūz / Ḥükm ṭuġrāsı gelelden berü **sulṭānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [sulṭānumdan, -um, -dan]*

sulṭān: *Allah.*

Sanmañ ki beni cānumı cānāna virmezin / Ben bir kulam varumı **sulṭāna** virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [sulṭāna, -a]*

sulṭān: *Hükümdar, sultan.*

Sanma iy dil kim gedā hem-ser ola **sulṭān-ıla** / Bunı fikr eyleme sen şūrīde bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [sulṭān-ıla, --ıla]*

sulṭān: *Hükümdar, melik, padişah.*

Saḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhārı bād-ı ṣūbḥ / Ol meclis içre cümlesi **sulṭān** didi güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 2). [sulṭān,]*

sulṭān: *Hükümdar, padişah.*

Āsitanuñda senüñ biz kullaruz / Līk sen bu ʿālemüñ **sulṭānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 2). [sulṭānısın, -ı, -sın]*

sulṭān: *Hükümdar, melik, padişah.*

Bu göñlüm taḫtınuñ **sulṭānı** sensin / Ne kim emr itse olur bende fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [sulṭānı, -ı]*

sulṭān: *Hükümdar, padişah || Allah.*

Ḥamdü-lillāh ki yine ṭālib-i cānānam ben / Bende-i ʿışḳ olalı ʿāleme **sulṭānam** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [sulṭānam, -am]*

sulṭān: *1. Hükümdar. 2. Kainatın tümüne hükmeden, hüküm sahibi olan Allah.*

Güzelüñ kişverine dinse [de] **sulṭān** uşta sen / Kapusında cān u dilden bende-fermān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [sulṭān,]*

sulṭān: *Hükümdar. || Sevgili, gönül sultanı.*

Nigārā gel bugün göster cemālüñ / Durur kullar olup **sulṭāna** teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [sulṭāna, --a, -]*

sulṭān: *1-Sevgili, yar. 2-Osmanlı padişahları hakkında, diğer İslâm hükümdarları gibi, kullanılan bir unvan, padişah, hükümdar.*

Kamu şehler kapusında gedādur / Ki şāhān-ı cihān-ārā ōst **sulṭān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 2). [sulṭān,]*

Niçeye dek idesin cevr ü cefā ẓulm u sitem / İstemez ẓulm oldugın ʿadl issi **sulṭān** kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 3). [sulṭān,]*

sulṭān iken: *Sultan iken.*

İy Muḥibbī ser-te-ser bu ʿāleme **sulṭān iken** / Bende olduñ ʿışḳa āh u vā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 5). [sulṭān iken,]*

sulṭān ol: *Sultan olmak.*

Gele iy Yūsuf-ı Mıṣrī göñül taḫtında **sulṭān ol** / İki yirden akıtdum Nīl'i gözüm mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [sulṭān ol,]*

sulṭān olan: *Padişah olmak.*

İy Muḥibbī daʿvet itme meclise meh-rūlar[ı] / İḫtiyār eyler m[i] hīç **sulṭān olan** kul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 5). [sulṭān olan,]*

Her işi eyleyen çü odur iḫtiyār anuñ / Hīç vire mi irādeti **sulṭān olan** kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [sulṭān olan,]*

sulṭān-ı ʿālemsin: *Âlemin sultanı.*

Ḫusrevā çün ḥüsn-ile **sulṭān-ı ʿālemsin** bugün / Ẓulm-ı ʿuṣṣāḳ eyleme āḫir sorılur dāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [sulṭān-ı ʿālemsin, -sin]*

sulṭān-ı çemensin: *Çemen sultanı.*

Güle dirler saña şāh-ı reyāḥīn / Otur şāhāne **sulṭān-ı çemensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 2). [sulṭān-ı çemensin, -sin]*

sulṭān-ı cihān: *Cihan padişahı.*

Ārzū itme viṣālin iy Muḥibbī fāriġ ol / Sen gedāsın bir ḳalender ol ḫo **sulṭān-ı cihān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [sulṭān-ı cihān,]*

sulṭān-ı ġam: *Gam sultanı.*

Menzil kılup **sulṭān-ı ġam** kondı ḥarīm-i sineye / Geydürdi miḥnet ḫilʿatin bu ʿāṣıḳ-ı dīrīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 1). [sulṭān-ı ġam,]*

Gönlüme **sulṭān-ı ġam** gelse gözüm gevher saçar / Ziynet ider yollarını dürr ile mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [sulṭān-ı ġam,]*

sulṭān-ı ġama: *Gam sultanı.*

Sulṭān-ı ġama göz yaşı çün leşker olupdur / Baş üzre çeküp āhını zerrīn ʿalem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 2). [sulṭān-ı ġama, -a]*

sulṭān-ı gül: *Gül sultanı.*

Gülşende gör **sulṭān-ı gül** ezhārını cemʿ eylemiş / Sen ara yirde olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [sulṭān-ı gül,]*

Geldi o meclise **sulṭān-ı gül** güle güle / Ṣaḥn-ı çemende cemʿ idüp ezhār[ı] bād-ı ṣubḥ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 2). [sulṭān-ı gül,]*

sulṭān-ı ḥabeş: *Habeş ülkesinin sultanı.*

Dirler yüzinde cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki **sulṭān-ı Ḥabeş** Rum'a gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [sulṭān-ı ḥabeş,]*

sulṭān-ı ḥüsn: *Güzellik sultanı.*

Dest-i hicrāndan şikāyet idem iy **sulṭān-ı ḥüsn** / Şevketüñ efzūn ola vaṣluñla ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [sulṭān-ı ḥüsn,]*

sulṭān-ı ʿışḳ: *Aşk sultanı, sevgili.*

ʿĀşıḳuñ ḳatline çün kim ḥükm ider **sulṭān-ı ʿışḳ** / Ḳatli isnād eylemek lāyıḳ mıdur cellāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 3). [sulṭān-ı ʿışḳ,]*

Ḫaymesin şaḥrāya kurdı çün yine **sulṭān-ı ʿışḳ** / Cemʿ ider ʿāşıḳları beñzer ki ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [sulṭān-ı ʿışḳ,]*

İy Muḥibbī her ne yirde cāy ide **sulṭān-ı ʿışḳ** / Cān u dil ḫākister eyler üstüḫ∨ānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [sulṭān-ı ʿışḳ,]*

Egerçi gitdi dil elden velī **sulṭān-ı ʿışḳ** oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [sulṭān-ı ʿışḳ,]*

sulṭān-ı ʿışḳuñ: *Aşk sultanı, sevgili.*

Geçer **sulṭān-ı ʿışḳuñ** hükmi cārī / Tefāvüt eylemez pīr ü cüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 3). [sulṭān-ı ʿışḳuñ, -uñ]*

sulṭān-ı men: *Benim sultanım, sevgilim.*

Bu Muḥibbī'ye cefā vü cevr gördüñ müsteḥaḳ / İy güzeller ḫusrevi iy şāh u iy **sulṭān-ı men** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [sulṭān-ı men,]*

sulṭāniyye: *Sulṭāniyye.*

Feṭḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki **Sulṭāniyye'den** / Tāze düşdi bir heves feṭḥ itmege Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [sulṭāniyye'den, -'den]*

sümme vallāhi: *Vallahi.*

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş raḳīb / **Sümme vallāhi** yalandur dōstum tek sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [sümme vallāhi,]*

suñ: *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*

Gül mevsiminde sāḳī çü serv-i ḫırām ola / Ol **sunmayıcak** mey içer isem ḥarām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 1). [sunmayıcak, -mayıcaḳ]*

şuñ: *Uzatmak, vermek ‖ arzetmek.*

Uzatma bugün ẓulm elini senden alçaga / Tā kim yakaña **sunmaya** rūz-ı şümār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [sunmaya, -maya]*

şuñ: *Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.*

Terk eyle bugün cāmeñi serāpā bürehne ol / Yarın yakaña **sunmaya** her nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [sunmaya, -ma, -y, -a]*

şuñ: *Sunmak, takdim etmek.*

Her ne gelürse mihr eger cevr rāżıyam / **Sundum** nigāra cān-ıla çün iḫtiyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 4). [sundum, -dum]*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra zār elin / Ammā ki baña virmedi bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [sundum, -dum]*

şuñ: *1. sunmak 2. ikram etmek.*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḥaşre deñlü mest ola / Kāse-i gerdūn ile sāḳī şarāb-ı ʿışḳı **sun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [sun,]*

Gel iy sāḳi berü **sun** sen ṣabūḥı / Ġam-ı dilber beni öldürdi bil sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 3). [sun,]*

Sāġar-ı çeşm-ile **sun** ḫūn-ı ciger nūş idelüm / Maṭbaḫ-ı ġamda dilā derd ü belā aş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 4). [sun,]*

şuñ: *Sunmak II ikram etmek.*

Cān u dil ile yanmaga pervāneler gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿāşıḳ **sunar** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [sunar, -ar]*

şuñ: *Sunmak, vermek, takdim etmek.*

İçmez Muḥibbī yire ine Zühre-i felek / **Suna** şarābı ger ḳadeḥ-i āfitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [suna, -a]*

şun-: *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*

Şiʿr içinde Muḥibbī aḳrānuñ / Var-ısa **sunsun** el sunam niçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 7). [sunsun, -sun]*

şun-: *Bir şeyi birine nezaketle vermek, takdim etmek.*

Cefā tīrine tut sīne belā tīġına **sun** gerden / Cihānda geçmedük miḥnet dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [sun,]*

şunʿ: *İş, eser.*

Ḫudā'nuñ **şunʿını** ẓāhir muʿayyen görmek isterseñ / Muḳābil eyle rūyuña ele al āyīne bakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [ṣunʿını, -ı, -(n)ı]*

sünbül: *Far. Maruf çiçek, sünbül, saç.*

Öykündügi-çün zülfine **sünbülleri** gördüm / Taglarda biter yüzi kara başı aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [sünbülleri, -ler, -i]*

ʿAnber-i zülfini añmış bāġda nāgeh ṣabā / İşidüp olmış perīşān anı **sünbüller** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [sünbüller, -ler]*

sünbül: *Sümbül.*

Ne **sünbüldür** saçuñ iy çeşmi āhū / Beni dīvāne eyler āḫir āh o *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 1). [sünbüldür, -dür]*

ʿAceb **sünbül-durur** boynuñda zülfüñ / Ya müşg-ile karışmış ʿanberīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 3). [sünbül-durur, --durur]*

sünbül: *Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.*

Yüzüñ güldür saçuñ **sünbül** boyuñ serv / Görüben itdüren bu ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [sünbül,]*

Dehānı ġonca gül ʿārıż teni nesrīn ḫatı **sünbül** / Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [sünbül,]*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż u şīrīn dehenān / İy boyı serv-i sehī **sünbül** sīmīn ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [sünbül,]*

Bāde vü ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa / Ruḫı gül saçları **sünbül** gözi bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [sünbül,]*

ʿAceb mi gördüm anı **sünbül** otlar / Gözini beñzedem āhū-yı Çīn'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 6). [sünbül,]*

sünbül: *Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. Beyitte sevgilinin saçı sümbüle benzetilmiştir.*

Niçe **sünbül** niçe kākül niçe gīsūdur bu / Niçe ʿāşıḳları dīvāne kılan būdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 1). [sünbül,]*

sünbül: *Bilinen bir çiçek. II Sevgilinin sümbül gibi saçı.*

Gāh gül göster ü geh **sünbülüñ** iy serv-i sehī / Nāz-ıla gāh gehī şīve-i şemşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [sünbülüñ, -üñ]*

sünbül: *Sevgilinin sümbüle benzeyen saçı.*

Dagıdup **sünbüllerüñ** çīn eyleyüp ebrūlaruñ / Ġamzelerle ḫūn-ı ʿāşıḳ dökmede cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 3). [sünbüllerüñ, -ler, -üñ]*

sünbül: *Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan saçı.*

Saçlaruñ **sünbül** boyuñ serv ü tenüñ berg-i semen / Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [sünbül,]*

sünbül midür: *Sümbül müdür?.*

ʿĀrıż mıdur bu cānā ya āfitāb-ı raḫşān / **Sünbül midür** ya kākül ya zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [sünbül midür,]*

sünbül saçına: *(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.*

Sünbül saçına irmek içün hem çü Muḥibbī / Geldi ki asa kendüzini dāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 5). [sünbül saçına, -ına]*

sünbül saçınuñ: *(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.*

Baña **sünbül saçınuñ** her kılı ejder görinür / Siḥir ʿilmini bilür gözleri cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 3). [sünbül saçınuñ, -ınuñ]*

sünbül saçuñ: *(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.*

Baña gül ruḫlaruñ **sünbül saçuñ** bes / Gerekmez bakmayam ezhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 5). [sünbül saçuñ,]*

sünbül yirine: *Sümbül yerine.*

Būy-ı zülfüñ getüre gülşene ger bād-ı ṣabā / Kara yaslu oluban key katı **sünbül yirine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 2). [sünbül yirine,]*

sünbül-i perīşān: *Perişan sümbül (saç yerine).*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd meh ya āfitāb-ı tābān / Kākül midür yāḫūd zülf ya **sünbül-i perīşān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [sünbül-i perīşān,]*

śundı: *Vermek, uzatmak.*

Cevr ü cefāya **sundı** yine rūzigār elin / Var mı cihānda menʿ-ile kimse dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [sundı, --dı]*

şunġūr: *Doğana benzeyen yırtıcı, avcı kuş.*

Ol hümā yüksek uçarsa iderem bir gün şikār / Himmetüm bāzı benüm alçak degül **şunġūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [şunġūrdan, -dan]*

şunʿ-ı ḫudā: *Allah'ın yaratması.*

İy Muḥibbī kime baksañ bil anı **şunʿ-ı Ḫudā** / Ṭaʿna daşın atma gördükde göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [şunʿ-ı ḫudā,]*

şunıl: *Sunulmak.*

Ezelden baña **sunıldı** şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / Virildi saña da zāhid yiyesin ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [sunıldı, -dı]*

şunıl: *Sunulmak, ikram edilmek II vermek.*

Muḥibbī agla sen dildār gülsün / Saña girye **sunılmış** aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 5). [sunılmış, -mış]*

şunıl: *Sunulmak, verilmek.*

Kime **sunıldı** ezelde nūş itdi cām-ı ʿışḳ / Kalmaya nāmūs u ʿārı eylemez ol meyl-i cāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 4). [sunıldı, -dı]*

Gül-i nev-reste ben ebr-i bahāram / Baña girye **sunıldı** aña ḫande *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 4). [sunıldı, -dı]*

Şād-ile feraḥ-ı ẕevḳ **sunıldı** ezel güle / Endūh u belā nāle vü feryād bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 1). [sunıldı, -dı]*

şunmadı: *Sunmak, vermek.*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā dirīġ **sunmadı** bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [sunmadı,]*

süpür: *Süpürmek, temizlemek.*

Müjem ferrāş olup her dem **süpürse** kūy-ı dildārı / Savurmaga su isteyü gelür çeşmüm saḳāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 4). [süpürse, -se]*

sür: *Sürmek.*

Göklere irse başuñ gelmeye göñlüñe gurūr / Yüzüñi yire **sürüp** kendüzüñi mūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [sürüp, -üp]*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin çarḫa sabā çıkarıcek / **Süreler** anı melā'ik yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [süreler, -e, -ler]*

sür: *Bir maddeyi ince bir tabaka halinde yaymak.*

Ḫançer-i dest-i sitemle beni ḳurbān idicek / Bārī ol vaḳt **sür** sen alnuña bu kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 2). [sür,]*

sür-: *Sürmek.*

Ola kim cürʿa-i laʿlinden ola baña naṣīb / **Süreyim** yire yüzüm ḫāk-ile yeksān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 5). [süreyim, --e, --y, --im]*

sür-: *Kovmak, uzaklaştırmak.*

Usanduñ bizi **sürdüñ** ḫıdmetüñden / Binā çār eyledük biz daḫı yāhu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [sürdüñ, -dü, -ñ]*

sür-: *Değdirmek, dokundurmak.*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre yār elin / Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [sürdi, -di]*

şürāḫī: *İçine şarap konan uzun boyunlu kap.*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa gül sāġarı yiter / Bülbül yirine var **şurāḫīde** ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [şurāḫīde, -de]*

şürāḫī: *İçerisini su, şarap gibi içeceklerin konulduğu derin kap.*

Ele sāġar aluban mest olam [mı] / Baña baş egdüren **şurāḫi** sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 5). [şurāḫi,]*

Meclis içre her ḳadeḥ san bir gül-i aḫmer-durur / Bülbül olmışdur **şürāḫī** diñle ḳulḳul ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 2). [şürāḫī,]*

Bāġda mül tolı sāġar dutalım gül yirine / Ḳulḳul itsün ko **şürāḫī** yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [şürāḫī,]*

şurāḫī-veş: *Sürahi gibi.*

Sāḳiyā meclisde mey sun gel bize inṣāf-ıla / İçelüm anı **şurāḫī-veş** derūn-ı ṣāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 1). [şurāḫī-veş,]*

süre süre: *Süre süre.*

Süre süre başa iltdüm çün maḥabbet baydaḳın / Devletinde pādişāh-ı ʿışḳuñ ferzāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 4). [süre süre,]*

şūret: *Şekil, resim, biçim.*

Cām içre gördi rūyuñ oldı Muḥibbī ḥayrān / Kim gördi böyle **şūret** cām-ı cihān-nümāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 9). [ṣūret,]*

şūret-i cānān: *Sevgilinin dış görünüşü, resmi.*

Ṣūret-i cānān dilā āyīne-i dilde ʿayān / Var-iken saña ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 3). [ṣūret-i cānān,]*

şūret-i ferhād'ı: *Ferhad'ın resmi.*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm yine müjgān ile / Ḫışt bālīnüm kılup yārān anı seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [ṣūret-i ferhād'ı, -'ı]*

şūret-i merdūddan: *Reddedilmiş, döndürülmüşlerin sureti.*

Zāhidā kendüñ görüp her bir kese ṭaʿn eyleme / Örnek al kendini görüp **şūret-i merdūddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [ṣūret-i merdūddan, -dan]*

surḫ: *Kan, kanlı gözyaşı.*

Yaşum **surḫ** u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [surḫ,]*

surḫ eylemiş: *Kırmızılaştırmak.*

Jālelerden gūşına dürler takupdur şāh-ı gül / Cāmesin **surḫ eylemiş** bir yār-ı raʿnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [surḫ eylemiş, -miş]*

surḫ-pūş oldı: *Kırmızıya bürünmek; kıpkırmızı olmak.*

Surḫ-pūş oldı yine içdi mey-i nāb ruḫı / Sanki ḫūbān-ı Firenkdür büt-i tersā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [surḫ-pūş oldı, -dı]*

sürḫ-rū: *Kırmızı yüz.*

Yüzüñe gül beñzerem dimiş ḥacīl / Oldugıyçün dirler aña **sürḫ-rū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [sürḫ-rū,]*

sürme eyle: *Sürme yapmak, sürme diye göze sürmek.*

Şāne eyle zülfüñe ḥüsn-ile raʿnāsın bugün / **Sürme eyle** çeşme çün bir rūy-ı zībāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [sürme eyle,]*

sürme ideyin: *Sürme edinmek, sürme olarak kullanmak.*

Sürme ideyin gözlerüme iy ṣabā getür / Ḫāk-i derini küḥl-i Ṣıfāhān'a virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 3). [sürme ideyin, -eyin]*

sürme kılam: *Sürme haline getirmek. Göze çekilen sürme tozu haline getirme.*

Ḫāk-i pāyuñ cevherin gel itme çeşmümden dirīġ / **Sürme kılam** an[ı] ben bu dīde-i ḫūn-ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 3). [sürme kılam,]*

sürmedān: *(Fa.) Sürme hokkası.*

Ḫāk-i pāña virseler bil bī-bahādur bu cihān / Ḫāk-i rāḥuña olupdur iki çeşmüm **sürmedān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [sürmedān,]*

sürü-: *Sürüklemek, bir şeyi yerden kaldırmaksızın götürmek.*

Deryā-yı ʿışḳa düşdüm emvāc başdan aşdı / Göñlüm sefīnesini **sürür** kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 3). [sürür, -r]*

sürūduñ ile: *Şarkı, türkü, nağmenle.*

Sürūduñ ile toldur berr ü baḥrı / Ṣadā-yı ʿışḳı çıkar āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 6). [sürūduñ ile,]*

sürün sürün: *Sürüne sürüne.*

Kaʿbedür kūyı gelür **sürün sürün** ʿāşıḳları / Yaʿni varup virmege ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [sürün sürün,]*

sütūn: *Direk, sütun.*

Ḫāne kesdi bī-sütūn sengden Muḥibbī dirmedi / İtmese idüm derūn-ı āhdan aña **sütūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 5). [sütūn,]*

ṣuʿūd ider: *Yükselmek.*

Dūd-ı dil çün **ṣuʿūd ider** felege / Yirde kalmaz bu āh u zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 4). [ṣuʿūd ider,]*

süvāre oldı: *Binici olmak, ata binmek.*

Çevgān idüp elde dutar zülfini dilber / Top eyle başuñ oldı çün esbine süvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 3). [süvāre oldı, -dı]*

suya saldı: *Suya vermek.*

Zülfi gör göz göre asılmaga boynına gelür / Başdan geçdi meger saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [suya saldı, -dı]*

sūz-ı eşʿāruñ: *Şiirlerin ateşi.*

Egerçi **sūz-ı eşʿāruñ** Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [sūz-ı eşʿāruñ, -uñ]*

Egerçi **sūz-ı eşʿāruñ** Muḥibbī ʿālemi yakdı / Ġurūr-ıla sakın dime ki bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [sūz-ı eşʿāruñ, -uñ]*

sūz-i ḫüsrev: *Hüsrev 'in ateşi,.*

Sūz-i Ḫüsrev var iken şiʿr içre her dem ḥāşıluñ / İy Muḥibbī sen ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [sūz-i ḫüsrev,]*

sūz-ı ḫusrev'den: *Hüsrev'in ateşi (Hüsrev'in şiiri bağlamında kullanılmıştır.).*

Bu Muḥibbī **sūz-ı Ḫusrev'den** yakar çünki çerāġ / Ehl-i naẓmuñ arasında pes neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [sūz-ı ḫusrev'den,]*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī **sūz-i Ḫusrev'den** ḫaber / Çün virür bir nükte korsañ n'ola Selmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [sūz-i ḫusrev'den,]*

sūz-ı ḫusrev'den: *Hüsrev 'in ateşi,.*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko dem dem sūzināk olsun / Kelāmı **sūz-ı Ḫusrev'den** yakar mīr-i suḫensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [sūz-ı ḫusrev'den, -'den]*

sūz-ı ʿışḳı: *Aşk ateşi.*

Şemʿ-i ḫüsnüñ ḳadrini bilmez hevādār olmayan / **Sūz-ı ʿışḳı** añlamaz pervāne-veş nār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [sūz-ı ʿışḳı, -ı]*

sūzināk olsun: *Yakıcı, etkileyici olmak.*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko dem dem **sūzināk olsun** / Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den yakar mīr-i suḫensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [sūzināk olsun, -sun]*

sūznāk eyler misin: *Yakıcı hale getirmek.*

İy Muḥibbī ḫāne-i ʿuşşaḳa āteş salmaga / Ruḫları ẕikriyle şiʿri **sūznāk eyler misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 5). [sūznāk eyler misin, -r misin]*

şaḫrāda: *Çöl.*

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem üstinde benüm / Zāġlardur sanasın **şaḫrāda** konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [ṣaḫrāda,]*

şaḳın: *"Dikkat et, dikkatli ol" anlamında uyarı sözü.*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ dirmek diler bir ugrı Hindū'dur **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [sakın,]*

Sakın dünyāya dil virüp içinde āşiyān itme / Senüñ gibi niçe yavrı uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [sakın,]*

Sakın āhumdan iy āfitāb sakın / Olmasun yüzüñe seḥāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [sakın,]*

Sakın āhumdan iy āfitāb **sakın** / Olmasun yüzüñe seḥāb **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [sakın,]*

Sakın āhumdan iy āfitāb **sakın** / Olmasun yüzüñe seḥāb **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [sakın,]*

Sakın aldanma cihān revnaḳına / Ḥāl diliyle saña dir rebāb **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 2). [sakın,]*

Sīm ü zerden olursa ger ḳaṣruñ / Āḫir olısar ol ḫarāb **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [sakın,]*

Ser-i ʿuşşāḳ hevā-y-ıla tolu / Bāda virür seni de ḫ∨āb **sakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 4). [sakın,]*

Sakın ʿuşşāḳı kovma bülbülüñdür / Alursın boynuña ḫūn-ı hezārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 4). [sakın,]*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā eşk-i çeşmümden **sakın** / Keşret itse didiler eyler ziyān eşcāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [sakın,]*

şanma: *... olduğunu düşünmek.*
Cān virüp **sanma** Muḥibbī alasın bir būseyi / Kimseler ḥüsni metāʿına ḫarīdār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 5). [sanma,]*

Senüñ ḳaṣduñda vardur ḳatl-i bende / Ben oldum mürde çokdan **sanma** zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [sanma,]*

İtseñ eger cevr ü cefā **sanma** incinem / Her ne gelürse senden ol baña kām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 5). [sanma,]*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz **sanma** bend olmış / Neler vardur aransa ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [sanma,]*

şanup: *... olduğunu düşünmek.*

Menzil-i ʿışḳı yakın **sanup** aña dil baglama / Ugraya niçe ʿadem mülkine yokdur āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [sanup,]*

Çün mār-durur zülf[i] nigāruñ ḥāẕer eyle / Kākül **sanup** el sunubanı aña yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [sanup,]*

şu: *Akarsu, ırmak, su.*

ʿIşḳuma gözüm yaşı Muḥibbī nişānedür / Ḫūn-āba dönüp akdugı her **sū** girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 5). [sū,]*

Ş

şābāş: *"Aferin, bravo" anlamlarında takdir sözü.*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger işide ehl-i ḫıred / Diye taḥsīn Muḥibbī saña **şābāş** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [şābāş,]*

Şābāş diye her kim işide bu naẓmuñı / İtdüñ Muḥibbī şiʿrüñi çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [şābāş,]*

şād idesin: *Mutlu etmek.*

İy ṣabā ger kūy-ı dilberde beni yād idesin / Umaram ki bu dil-i mecrūḥumı **şād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 1). [şād idesin, -esin]*

İy ṣabā ger yār kūyında beni yād idesin / Derd ü ġamdan kurtarup bu gönlümi **şād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [şād idesin, -esin]*

Vaḳt olmadı mı iy ṣūḫ beni yād idesin / Ġuṣṣadan kurtaruban vaṣluñ ile **şād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 1). [şād idesin, -esin]*

Niçe iy kaşı kemān cānuma bī-dād idesin / Bāri at ġamzeñ okın bu dilümi **şād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 1). [şād idesin, -esin]*

şād ideyin: *Mutlu etmek.*

Mey içüp yine bu ġamgīn dilümi **şād ideyin** / Anı bir laḥẓa hele ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [şād ideyin, -eyin]*

şād ol: *Mutlu olmak.*

İy dil hevā-yı kākül içün zülf-i ḫamdasın / **Şād ol** göñül ki silsile-i bend-i ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [şād ol,]*

şād olur: *Sevinmek.*

Kebkebüñ izin görüp bu cān u göñlüm **şād olur** / Bir gedā yol üzre san kim irişür dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [şād olur,]*

Olur dil şād irişse pāy-ı būsa / Sanasın mālik olur taḫt-ı Rūs'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 1). [şād olur,]*

şād olur: *Sevinmek, memnun ve mutlu olmak.*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī nişānı depreşe / **Şād olur** göñlüm umar kim tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [şād olur,]*

şād oluram: *Şād olmaḳ.*

Göricek gül yüzüñi ġāyet-ile **şād oluram** / Kalmaz gözde nem ü dilde ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [şād oluram, -uram]*

şād u ġam: *Sevinç ve keder.*

Feraḥ **şād u ġam** u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [şād u ġam,]*

şād u ḫandān olursın: *Şen ve sevinçli olmak.*

Bugün bunda olursañ zār u maḥzūn / Olursın yarın anda şād u ḫandān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 5). [şād u ḫandān olursın, -ursın]*

şād u ḫurrem: *Neşelenmek ǁ sevinçten uçmak.*

Bāġ ara gül gibi gülüp servi gibi salınan / **Şād u ḫurrem** dāyimā mesrūr dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [şād u ḫurrem,]*

şādān: *(Fa.) Sevinçli, mutlu.*

Her kişi **şādān** u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [şādān,]*

şādān eyle: *Sevinçli, bahtiyar eylemek.*

İy ṭabīb-i dil ü cān derdüme dermān eyle / Bir güle bak yüzüme göñlümi **şādān eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 1). [şādān eyle,]*

şād[ān] olmayan: *Sevinçli, mutlu olma.*

Ġamuñla olmayan şād[ān] göñül her dem ḫarāb olsun / Kül olsun nār-ı ʿışḳ-ıla yanup küllī türāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [şād[ān] olmayan, -yan]*

şādān olup: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Yarın ki ṣāliḥān ʿamel ʿarżın ideler / **Şādān olup** cennete her biri tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [şādān olup,]*

şādān olur: *Sevinmek, mutlu olmak.*

Gehī **şādān olur** dil gāhi ġamgīn / Özin beñzetdi çarḫ-ı inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 7). [şādān olur,]*

şādān u ḫandān: *Mutlu ve sevinçli.*

Kimi ḫoş-dil yürür **şādān u ḫandān** / Kimi maḥzūn tutar ġamla enīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 5). [şādān u ḫandān,]*

şādī: *Far. sevinç, mutluluk.*

Segriyüp çeşmüm kaçan **şādī** nişānı depreşe / Şād olur göñlüm umar kim tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [şādī,]*

Gelse Muḥibbī **şādī** ġam ardıncadur gelür / Dehrüñ hemīşe ḥāli budur inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 6). [şādī,]*

şādılık: *Sevinç, mutluluk.*

Gül işitmiş ʿārıż-ı yāra anı beñzetdügüm / **Şādılıgından** kızarmışdur meger güle güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 5). [şādılıgından, -gından]*

şādılık: *Sevinç, mutluluk.*

Ḫāk-i pāyuñ efser ola başuma / **Şādılıkdan** basmayam pā ber-zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 3). [şādılıkdan, -dan]*

şādmān: *Memnun, mesrur, sevinçli.*

Şādmānsın ʿışḳ-ıla beñzer ġamuñ sulṭānısın / Bāde nūş it koma elden diyeler Cem'sin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 4). [şādmānsın, -sın]*

şafaḳ: *1. Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık 2. Güneş battıktan sonra ufukta kalan kızıllık [Kelimenin Arapça'daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].*

Ṭulūʿ itdi **şafaḳdan** rūy-ı nīgū / Didi encüm biri birine yāhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 1). [şafaḳdan, -dan]*

şāfi: *Şifa verici, veren.*

İy ṭabīb-i dil neden göndermedüñ **şāfī** cevāb / Yoḫsa göz göre bu miskīni helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [şāfī,]*

şāfi: *Hastaya şifa veren.*

İy ṭabībüm ḫastayam vir baña bir **şāfī** cevāb / Ḥālüme eyle naẓar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [şāfī,]*

şāh: *Padişah, hükümdar ‖ sevgili.*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle **şāhından** geçe / Hīç zaġan söziyle bülbül geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [şāhından, -ın, -dan]*

şāh: *Padişah, hükümdar.*

Egerçi ẓāhiren baksañ cihān mülkine **şāham** ben / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [şāham, -am]*

Maḥabbet mülkine **şāham** ʿalemdür dūd-ı dil elde / Görenler leşker-i eşküm dimezler key sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 4). [şāham, -am]*

şāh: *(شاه– شه) i. (Fars. şāh – şeh) Pâdişah, hükümdar:.*

Cihān mülkine **şāh** olmak gerekmez bañā ʿālemde / Muḥibbī kapuña ḫiẕmet ider kemter ʿabīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 5). [şāh,]*

Didüm öldi Muḥibbī didi ol yār / Gedālar ölse **şāh** eyler mi kaygu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 6). [şāh,]*

Şehā kapuñda olmak baña bende / Gelür yig **şāh** olam ger mülk-i Sin'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 1). [şāh,]*

şāh: *Hükümdar, padişah.*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ key bedīʿ / Bunı kim gördi gedāyı hem-ser oldı **şāh-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [şāh-ıla, --ıla]*

şāh: *Hükümdar, melik, padişah.*

Cihān maḥbūblarınuñ **şāhı** sensin / Güzeller kamu encüm māhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 1). [şāhı, -ı]*

şāh: *Efendi, hükümdar. II Sevgili.*

Bugün ʿadl eyle gel **şāhum** naẓar kıl / Kapuñda nāle vü āh u enīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [şāhum, -(u)m]*

şāhāne: *Şahlara yakışacak şekilde.*

Güle dirler saña şāh-ı reyāḥīn / Otur **şāhāne** sulṭān-ı çemensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 2). [şāhāne,]*

şāhān-ı cihān-ārā: *Cihan içindeki padişahlar.*

Kamu şehler kapusında gedādur / Ki **şāhān-ı cihān-ārā** ōst sulṭān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 2). [şāhān-ı cihān-ārā,]*

şāhbāz: *Becerikli, yiğit, kahraman olmak.*

Ola ki ṣayd ide **şahbāz** çeşmi / Dilā dil murġını dürrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 3). [şahbāz,]*

şāhbāz: *Şahin.*

Sakın aldanma bu dünyā çü miḥnet **şāhbāzıdur** / Niçe senüñ gibi yavrı uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [şāhbāzıdur, -ıdur]*

şāhbāz: *Doğan kuşu. II Aşık.*

Bāz-ı göñlüm ṭuʿme-i dünyāya meyl itmedi / **Şāhbāzı** görmemişlerdür varup kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 5). [şāhbāzı, -ı]*

şāhbāz: *Doğan kuşu. II âşık.*

Gözleri üstinde yāruñ dir gören ebrūların / Ṣaydın almış iki **şahbāz** takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [şahbāz,]*

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül hīç kese / Per açar mı **şāhbāz** olan şikār-ı megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [şāhbāz,]*

şāh-ı ʿālem olmakdan ise: *Alemin padişahı olmaktansa.*

Baña olmakdan ise şāh-ı ʿālem ḫoş gelür / İrişem ben bir gedā olup irem pā-būsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 2). [şāh-ı ʿālem olmakdan ise,]*

şāh-ı ʿālemdür: *Alemin padişahı, sevgili.*

Şāh-ı ʿālemdür bugün ʿāṣıḳlara raḥm itmege / Tāc-ı zer başına egmiş şāh-ı devrāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 4). [şāh-ı ʿālemdür, -dür]*

şāh-ı cihān: *Cihan şahı.*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın **şāh-ı cihān** olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [şāh-ı cihān,]*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / Varup cānāneye kul ol sakın **şah-ı cihān** olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [şah-ı cihān,]*

şāh-ı devrāndur: *Devrin padişahı.*

Şāh-ı ʿālemdür bugün ʿāṣıḳlara raḥm itmege / Tāc-ı zer başına egmiş **şāh-ı devrāndur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 4). [şāh-ı devrāndur, -dur]*

şāh-ı dil-firīb: *Gönlü aldatan sevgili.*

Bilsem neden cevr-ile ol **şāh-ı dil-firīb** / Virüp cefā dil alup ider muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 3). [şāh-ı dil-firīb,]*

şāh-ı encüm: *Yıldızların şahı II Güneş.*

Kevkebī baḫt eger yār ola bu bī-dil ile / **Şāh-ı encüm** görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [şāh-ı encüm,]*

şāh-ı ġam: *Acının ve kederin padişahı ‖ âşık.*

Şāh-ı ġam dil ḫānesine her kaçan kılsa nüzūl / Gevher-i eşki göñül kıl yolına īs̱ār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [şāh-ı ġam,]*

şāh-ı ġam: *Acının ve kederin padişahı II Sevgili.*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu göñlüm şehrine / Nesi var kosun nizāʿı ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [şāh-ı ġam,]*

şāh-ı ġam: *Acının ve kederin padişahı II âşık.*

Şāh-ı ġam gelse Muḥibbī bu göñül ḫānesine / Pāyına dür dökerem dīde-i giryānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 5). [şāh-ı ġam,]*

şāh-ı ġamı: *Acının ve kederin padişahı. II âşık.*

Gözüm yaşın şarāb itdüm yanuk bagrum kebāb itdüm / Żiyāfet eyledüm **şāh-ı ġamı** çeşmüm otagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 6). [şāh-ı ġamı,]*

şāh-ı ġaznī: *Gazneli Sultan Mahmud.*

ʿIşḳda bir ḫāṣṣa vardur şāhları eyler gedā / **Şāh-ı Ġaznī** pādişāh-iken kul itdi bir kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [şāh-ı ġaznī,]*

şāḫ-ı gül: *Güllerin şahı.*

Jālelerden gūşına dürler takupdur **şāh-ı gül** / Cāmesin surḫ eylemiş bir yār-ı raʿnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [şāh-ı gül,]*

Zeyn olında yir yir ezhār-ıla taḫt-ı çemen / **Şāh-ı gül** gösterdi bu dehre taḥammüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [şāh-ı gül,]*

şāḫ-ı gül: *Gül padişahı. // Sevgili.*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan ol **şāḫ-ı gül** / Gözlerüm yaşı olur ol dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [şāḫ-ı gül,]*

şāh-ı gülüñ: *Gül padişahı. // Sevgili.*

Her şükūfe rām olupdur emrine **şāh-ı gülüñ** / Oturup ḥükm eylesün çün oldı Dārā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [şāh-ı gülüñ, -üñ]*

şāh-ı ḫūbān: *Güzellerin şahı, en güzeli.*

Yüzüm ḫāk eyledüm ben rāh-ı ḫūbān / Umaram pā koya ol **şāh-ı ḫūbān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 1). [şāh-ı ḫūbān,]*

şāh-ı ḫūbān: *Güzeller şahı.*

Şāh-ı ḫūbān zer külāhın kec-rev itmiş başına / Ṣiʿrüñi ezberlemiş şūḫ-ı ġazel-ḫ∨āndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 3). [şāh-ı ḫūbān,]*

şāh-ı ḫüsün: *Güzellik sultanı || Sevgili.*

Hicr elinden dāda geldüm kapuña **şāh-ı ḫüsün** / Ṣevketüñ ola ziyāde baña ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [şāh-ı ḫüsün,]*

şāh-ı ʿışḳ: *Aşk padişahı. // Sevgili.*

Geyürdi **şāh-ı ʿışḳ** gelüp baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar her dem yüri miḫnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [şāh-ı ʿışḳ,]*

şāh-ı ʿışḳ oldum: *Aşk padişahı olmak.*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī **şāh-ı ʿışḳ oldum** / Vezīrüm ġam olup eşkümle yürür bir sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [şāh-ı ʿışḳ oldum, -dum]*

şāh-ı ʿışḳam: *Aşk padişahı.*

Şāh-ı ʿışḳam dūd-ı āhum āteşidür ḫilʿtüm / Eşk-i çeşmüm leşkerüm elde ʿalemdür āh u vāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 3). [şāh-ı ʿışḳam,]*

şāh-ı karaman'dur: *Karaman sultanı.*

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿahdine tīz turmaz döner / Şöyle beñzer nāz-ıla **şāh-ı Karaman'dur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [şāh-ı karaman'dur, -'dur]*

şāh-ı maḥabbet: *Sevgi padişahı -sevgili-.*

Tīmār-ı ġamı vireliden **şāh-ı maḥabbet** / Göz yaşlarını itdüm anuñ ḥāṣıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 2). [şāh-ı maḥabbet,]*

şāh-ı mārān: *Şah Maran (yılanların sultanı).*

Lebüñ tiryākdür kim içse zehri / Ne ġam zülfeynüñ olsa **şāh-ı mārān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [şāh-ı mārān,]*

Kākülüñ üzre görenler zülfüñi cānā didi / **Şāh-ı mārān** oturur biñ başlu s̲uʿbān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [şāh-ı mārān,]*

şāh-ı men: *Padişahım.*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm iy **şāh-ı men** / Niçeye dek alasın feryād[u] zār u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [şāh-ı men,]*

şāh-ı rāsitīn: *Gözlerin şahı.*

Kec-rev yürüme togrı yolı koma elüñden / Tā ki diyeler senüñ içün **şāh-ı rāsitīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 4). [şāh-ı rāsitīn,]*

şāh-ı reyāḥīn: *Reyhanlar şahı.*

Güle dirler saña **şāh-ı reyāḥīn** / Otur şāhāne sulṭān-ı çemensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 2). [şāh-ı reyāḥīn,]*

şāh-ı şāhān: *Padişahlar padişahı.*

Muḥibbī agla añ yüzüñ karasın / Günāhuñ ʿafv ide ol **şāh-ı şāhān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 6). [şāh-ı şāhān,]*

şāhid: *1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dâvâda gördüklerini, bildiklerini anlatarak dâvânın halline yardımcı olan veya bir akdin yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.*

Dün beni öldürdügine ḫançeri **şāhid** yiter / Dönüben inkār ider hīç kimseler işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [şāhid,]*

şāhid: *Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşk-i surḫ **şāhid** yiter / Kanda varursa ikisi ʿışḳuma ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [şāhid,]*

şāhid degül mi: *Şahit değil mi? (şahit).*

Leblerüñ mey yirine içdü gine kanumuzı / Bize şāhid mi degül uşbu dehānuñdaki kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [şāhid degül mi,]*

şāhları gedā eyler: *Padişahı veya sultanı kul, köle durumuna düşürmek.*

ʿIşḳda bir ḫāṣṣa vardur şāhları eyler gedā / Şāh-ı Ġaznī pādişāh-iken kul itdi bir kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [şāhları gedā eyler, -r]*

şāʿirem: *Şair. şiir yazan ve söyleyen.*

Germ olma şiʿr ile gel iñen **şāʿirem** dime / Sıgmaz mısın bu ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [şāʿirem, -em]*

şākir: *Şükür ve hamd edici, eden.*

Pervāne-ṣıfat cānı Muḥibbī oda yakdı / Ġāyet bugün **şākirem** ol nāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 7). [şākirem, -em]*

şākir olup: *Şükreden olmak, şükretmek.*

Muḥibbi **şākir olup** alur ʿibret / Bakup dünyāda olan inḳılāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 5). [şākir olup, -up]*

şām ola: *Akşam olmak. II Kısmet, nasip olmamak.*

Hicrān şebinde yakdı Muḥibbī çerāġ-ı dil / Ādet budur şemʿi yakarlar çü **şām ola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [şām ola,]*

şām-ı miḥnetde: *Acı gecesi.*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel vir ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [şām-ı miḥnetde, -de]*

şāne: *Tarak.*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña bu işleri geçen **şāne** sensin **şāne** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [şāne,]*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña bu işleri geçen **şāne** sensin **şāne** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [şāne,]*

Zülfinüñ görsem perīşānın perīşān oluram / Pāre pāre ola dāyim göreyim ben **şānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [şānesin, -si, -n]*

Pāralandı dil işitdi zülfüñe al kurdugın / Pāralardum bagrını irse elüm ger **şāneye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [şāneye, -y, -e]*

Niçe gün itmedüñ zülfün perişan / ʿAceb midür olursa **şāne** teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 2). [şāne,]*

Nigārā eyledüñ diller perīşān / Meger ʿanber saçuña degdi **şāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 2). [şāne,]*

şāne: *Tarak.*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / İy gönül bu sanʿatı ögren varup sen **şāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [şāneden, -den]*

şāne eyle: *Tarak eylemek, tarak yapmak.*

Şāne eyle zülfüñe ḫüsn-ile raʿnāsın bugün / Sürme eyle çeşme çün bir rūy-ı zībāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [şāne eyle,]*

şāne eyledi: *Taramak.*

Göz yaşı Mecnūn beyābānda yordukda / Şīrincesi saçlarına eyledi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 4). [şāne eyledi, -di]*

şāne gibi: *Tarak gibi.*

Niçe birden bu göñül **şāne gibi** pāralana / Şāne ile darayup ṭurrañı şeb-reng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [şāne gibi,]*

Rişte rişte kılmayınca **şāne gibi** bagruñı / İdemezsin el sunup ol saçı sünbül şoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 3). [şāne gibi,]*

Pāralansun dilerem **şāne gibi** bagrı anuñ / Her ki elin uzada zülf-i perīşānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [şāne gibi,]*

şāne ile: *Tarak ile.*

Niçe birden bu göñül şāne gibi pāralana / **Şāne ile** darayup ṭurrañı şeb-reng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [şāne ile,]*

şāne urdı: *Taramak.*

Gördi muʿaṭṭar yine bu dehr dimağı / Didi bu Muḥīb zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [şāne urdı, -dı]*

şāne ursa: *Taramak.*

Dil degül belki cān da pāralanur / Yār eger ursa zülfine şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [şāne ursa, -sa]*

şāne ursañ: *Taramak.*

Eger müşgīn zülfe **şāne ursañ** / Muʿaṭṭar ola cümle Çin ü Maçin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 4). [şāne ursañ, -sañ]*

şarāb: *1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.*

Lebüñ ṣafāsına dāyim **şarābı** ḫōş görelüm / Ḫaṭuñ ḫayāli tururken ġubārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [şarābı, -ı]*

Tek **şarāb** olsun sifāl-ıla bugün mey-ḫ∨āreye / Yig gelür her vech-ile ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [şarāb,]*

İçmez Muḥibbī yire ine Zühre-i felek / Suna **şarābı** ger ḳadeḥ-i āfıtābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [şarābı, -ı]*

Gözlerüm yaşın **şarāb** u bagrumı itdüm kebāb / Bu ümīẕe çeşm-i mestüñ göricegiz emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [şarāb,]*

Şarāb u laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn ne ġam zāhid / Ne ġam muʿtād olmışdur ezelden ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [şarāb,]*

İşidelden lebüñe bāde beñzer / Muḥibbī tañ mı meyl itse **şarāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 8). [şarāba, -a]*

şarāb: *Sarhoşluk veren sıvı.*

Mestāñe gözün kanumı içse benüm n'ola / Mey-ḫōr olanuñ başı ḫoş olur **şarāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 5). [şarāb-ıla, -ıla]*

şarāb: *Şarap.*

Gözlerüm yaşı benüm döndi **şarābuñ** ʿaynına / Ṭurra-i zülfüñi beñzetdüm seḥābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [şarābuñ, -uñ]*

Çeşm-i maḫmūruñ eger meyl itse kanum içmege / Beñzedür çün mestdür anı **şarābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 3). [şarābuñ, -uñ]*

şarāb itdüm: *Şarap etmek -şarap renginde gözyaşı dökmek, kanlı gözyaşı akıtmak-.*

Gözüm yaşın **şarāb itdüm** yanuk bagrum kebāb itdüm / Żiyāfet eyledüm şāh-ı ġamı çeşmüm otagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 6). [şarāb itdüm, -düm]*

şarāb olsun: *Şarap olmak. Susayanlara su olmak.*

Muḥibbī ṣoḥbet-i ḫāṣ it ġam u derd ü belā gelsün / Kebāb it mā-ḥażar bagruñ gözüñ yaşı **şarāb olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 5). [şarāb olsun, -sun]*

şarāb-ı ʿışḳı: *Aşk şarabı.*

İster-iseñ bu Muḥibbī ḥaşre deñlü mest ola / Kāse-i gerdūn ile sāḳī **şarāb-ı ʿışḳı** sun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 5). [şarāb-ı ʿışḳı, -ı]*

şarāb-ı ʿışḳı: *Aşk şarabı.*

Ezelden baña sunıldı **şarāb-ı ʿışḳı** nūş itmek / Virildi saña da zāhid yiyesin ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [şarāb-ı ʿışḳı,]*

şārāb-ı ʿışḳı içüp: *Aşkın şarabını içmek.*

İçüp şārāb-ı ʿışḳı ser-mest iken Muḥibbī / Ḫaṭṭ-ı ġubāruñ añdı mest idi oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 5). [şārāb-ı ʿışḳı içüp, -üp]*

şārāb-ı kevser: *!- Kevser şarabı. 2- Cennette aktığına inanılan sonsuzluk ırmağının şarabı.*

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd **şārāb-ı kevser** / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [şārāb-ı kevser,]*

şarāb-ı nābı: *Saf şarap kadehi.*

Almasun zāhid **şarāb-ı nābı** düşemez agzına / Ḫalvetinde oturup dāyim hemān beng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [şarāb-ı nābı, -ı]*

şarāb-ı nābı: *] saf/katıksız şarap; bkz. 'cām-ı şarāb-ı nāb' md.*

Muḥibbī laʿl-i dildāra **şarāb-ı nābı** beñzetdüm / İşidüp cübbe çāk idüp ḫurūş itdi ṣafāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 6). [şarāb-ı nābı, -ı]*

şārāb-ı şāhide: *Güzellik şarabı.*

Ṭaʿn iderse tañ degül zāhid **şārāb-ı şāhide** / N'eylesün muʿtād olupdur ʿömr geçdi beng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [şārāb-ı şāhide, -e]*

şarḳ sulṭānı: *Güneş.*

Şarḳ sulṭānı dogup gelse [ki] sag yanumdan / Ẓulmet-i dūd-ı dilüm irmeye sol yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [şarḳ sulṭānı,]*

şarṭ degül: *Şart değil.*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / **Şarṭ degül** ardınca gitmek leşkeri maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [şarṭ degül,]*

şaşır: *Şaşmak.*

Gün yüzine gel eyle taḥammül naẓar olsun / Yakarsa seni göz göre oda katı **şaşma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [şaşma, -ma]*

şeb: *Gece.*

Bir gice eyleyesin menzilüme rence ḳadem / Dü cihānı götüri-virür-idüm ol **şebüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 4). [şebüme, -üme]*

şeb: *Akşam ve/veya gece.*

İçmiş idüm ben ezel ʿışḳuñ şarābın cām-ıla / Yog-ıdı **şebde** görinen noḳṭalar eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [şebde, -de]*

şeb: *Akşam, gece.*

Sālhā endūh-ı şām firḳatüm[i] bilen kişi / Āh-ı ġam hicrānı **şeb** tā rūz bīdārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [şeb,]*

şeb ü rūz: *Gece ve gündüz.*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı bu Muḥibbī **şeb ü rūz** / Ḥükm ṭuġrāsı gelelden berü sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [şeb ü rūz,]*

şebbū: *Şebboy, özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan çiçek.*

Gül yüzüñ üzre kaçan tagıla zülf-i siyehüñ / Görinür baña cihān gülşeni **şebbūlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 3). [şebbūlar-ıla, -lar-ıla]*

şebḫūn: *Gece baskını, düşmanı gece vakti ansızın basma.*

Gizlenür zülfi şebinde ḫaṭṭ-ı dilber cā-be-cā / Ḳaṣd ider İslām'a kāfir çeyşidür **şebḫūn** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [şebḫūn,]*

şeb-i deycūrdan: *Karanlık gece.*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi iy māh-rū / Tīredür bu gündüzüm bil ki **şeb-i deycūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [şeb-i deycūrdan, -dan]*

şeb-i hicrān ile: *Ayrılık gecesiyle.*

Ḫūn-ı dil cūş eyledi bu dīde-i giryān ile / Ṣubḥ-ı vaṣla irmedüm kaldum **şeb-i hicrān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 1). [şeb-i hicrān ile,]*

şeb-i hicrānda: *Ayrılık gecesi.*

Şeb-i hicrānda eger nālemi gūş eyler-ise / Ḥālüme ide teraḥḥum şeh-i ḫūbān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 3). [şeb-i hicrānda, -da]*

şeb-i hicre: *Ayrılık gecesi.*

İy Muḥibbī bu **şeb-i hicre** nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [şeb-i hicre,]*

şeb-i tīrüm: *Karanlık gece.*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ göster kiʿīd olsun / **Şeb-i tīrüm** olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [şeb-i tīrüm, -üm]*

şeb-i zülfünde: *Siyah saç. II Sevgilinin siyah saçları.*

Şeb-i zülfünde laʿlüñ āb-ı ḥayvān / Muḥibbī oldı ol ḥayvāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 7). [şeb-i zülfünde,]*

şebīh: *Benzer, denk.*

Yüzine beñzedür yüzin güzeller / **Şebīh** olur mı encüm bedr aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 2). [şebīh,]*

şebīh: *Benzeyen.*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya **şebīh** / Dem mi var ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [şebīh,]*

şebih oldugı içün: *Benzemek.*

Lāʿl-i nābuña **şebih oldugı içün** ḫusrevā / Eyledüñ görmek heves varup Bedaḫşān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 5). [şebih oldugı içün, -dugı içün]*

şebīh olup: *Benzemek.*

Gözümüñ yaşı olup kana şebīh / Yüzümüñ rengi döndi nārence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 5). [şebīh olup, -up]*

şeb-külāh: *Cebecilerin giydiği, tepesi altından biraz daha geniş olan, üstü düz, kalın kordonları bulunan, törenlerde ön tarafına bir tüy takılan bir çeşit başlık.*

İrmege zülfüñ şebinde bu Muḥibbī kūyuña / Dūd-ı āhı başına semmūrdan bir **şeb-külāḫ** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [şeb-külāḫ,]*

şeb-reng: *Gece renkli (siyah) zülüf.*

Niçe birden bu göñül şāne gibi pāralana / Şāne ile darayup ṭurrañı **şeb-reng** idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [şeb-reng,]*

şeb-tā-seḥer: *Akşamdan sabaha kadar.*

İy Muḥibbī ruḫları şevḳine her **şeb-tā-seḥer** / Bülbül-i şūrīde-veş nāle [vü] feryād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 5). [şeb-tā-seḥer,]*

şecer: *Ağaç.*

Gülşende **şecer** var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [şecer,]*

şefāʿat: *1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

Murādumdur **şefāʿat** senden iy dōst / Ümīdüm kesmezem irem murāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 3). [şefāʿat,]*

şefāʿat eyleyen: *Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.*

Senden umar şefḳati mücrim Muḥibbī ḫasta-dil / Eyleyen sensin şefāʿat evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [şefāʿat eyleyen, -yen]*

şefāʿat umar: *Yardım beklemek.*

Muḥibb olduñ çü Rabbü'l- ʿālemīne / Şefāʿat senden umar bu kemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 1). [şefāʿat umar, -ar]*

şefīʿ: *Şefaatçi.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya kim **şefīʿdür** ol / İki ʿālem münevverdür anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [şefīʿdür, -dür]*

şefḳat: *Acımak.*

Kanı luṭf u kerem ya kanı **şefḳat** / Sitem lāyık mıdur bir nā-tüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 7). [şefḳat,]*

şefḳat: *Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.*

Çünki virildi Ḫudā'dan şefḳat itmek Aḥmed'e / Ḥāşa **şefḳatden** Muḥibbī bendesin maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [şefḳatden, -+den]*

şefḳat: *Merhamet, acıma.*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle **şefḳatle** naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [şefḳatle, -le]*

şefḳat: *Acıyarak veya esirgeyerek sevme II iyilik.*

Senden umar **şefḳati** mücrim Muḥibbī ḫasta-dil / Eyleyen sensin şefāʿat evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [şefḳati, -i]*

şefḳat itmek: *Acımak, şefkat göstermek.*

Çünki virildi Ḫudā'dan **şefḳat itmek** Aḥmed'e / Ḥāşa şefḳatden Muḥibbī bendesin maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [şefḳat itmek, -mek]*

şeh: *Sevgili.*

Hey ne ẓālimdür teraḥḥüm eylemez dād istesem / Kapusında ol **şehüñ** bī-dādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *Padişah, hükümdar, şah.*

Kamu **şehler** kapusında gedādur / Ki şāhān-ı cihān-ārā ōst sulṭān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 2). [şehler, -ler]*

şeh: *Hoca, şeyh.*

ʿĀşıḳ olan pādişāh olursa da ol kul olur / Böyle naḳl itmiş iden dirler **şeh** Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 2). [şeh,]*

şeh: *Hükümdar, padişah.*

Sen **şehüñ** ḫāk-i rehin çarḫa sabā çıkarıcek / Süreler anı melā'ik yüzi pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [şehüñ, -üñ]*

şeh: *"şah" muhaffefî: şah, sultan; mec. sevgili.*

Vaṣl umarsın ol **şeh** ü sen bir gedā / Ṭavr-ı ʿaḳıldan meger dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [şeh,]*

şehā: *1. ey padişah ‖ ey sevgili.*

Cāmiʿ-i ḥüsnüñe miḥrāb **şehā** kaş olsun / Dil ü cān ile aña secde kılan baş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 1). [şehā,]*

Bāġ-ı ḥüsnüñde **şehā** bir togru ḫıẕmetkārdur / Durmag-ıla indi servüñ ayagına kara su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 4). [şehā,]*

<u>şehā:</u> *Ey sevgili.*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki sevdā dükene / Yāḫūd ʿışḳuñla **şehā** sīnede ġavġā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [şehā,]*

<u>şehā:</u> *Ey pâdişah! (Ey sevgili!).*

Bend-i zülfüñde niçe bir kala dil murġı **şehā** / Çevürüp başuña āzād kılup ḫayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 2). [şehā,]*

<u>şehā:</u> *"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ göster ki ʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen **şehā** baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [şehā,]*

Günāh ise gice gündüz **şehā** ʿışḳuñla āh itmek / Beni ḳatl eylegil sorma ki başdan pür-günāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 2). [şehā,]*

Dutalı ʿışḳuñ **şehā** bu sīnem içinde vaṭan / Leşker-i ġamdur bu dil mülkini vīrān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 3). [şehā,]*

Şehā gülzār-ı ḥüsn içre açılmış bir gül-i tersin / Yanaldan āteş-i ʿışḳa kararmış bir giyāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 2). [şehā,]*

Senüñ zünnār-ı zülfüñe **şehā** dil bagladum cāndan / Anuñçün dem-be-dem ḳaṣdum olupdur kāfiristāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [şehā,]*

Kim çıkar başa **şehā** zülf-i siyehkāruñ-ıla / Oda yana dil ü cān āteş-i ruḫsāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 1). [şehā,]*

Fitne fenninde ser-āmed dir-isem kaşuña rāst / Baş koşar çünki **şehā** ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [şehā,]*

Şol dāne-i ḫālüñle **şehā** zülfün ucından / Kurtılmayısar düşdi gönül murġı duzaġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 4). [şehā,]*

Şehā kapuñda olmak baña bende / Gelür yig şāh olam ger mülk-i Sin'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 1). [şehā,]*

Şehā miʿmārsın gel eyle taʿmīr / Göñül maʿmūresi vardı ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 6). [şehā,]*

Luṭf u keremüñ vār-iken ʿālemde revācı / Olmaga **şehā** böyle dil-āzār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 4). [şehā,]*

Sıma **şehā** bu göñlüm mümkin degül yirine / Bir daḫı gelmek olmaz çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [şehā,]*

şehbāz-ı zülfe: *Sevgilinin doğan kuşuna benzeyen zülfü. II Avcı, tuzak kuran saç.*

Umaram bir gün ola **şehbāz-ı zülfe** dil şikār / Bu kebūter göñlüm olmışdur hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [şehbāz-ı zülfe, -e]*

şehd ü şeker: *Bal ve şeker.*

Meyl itmeye laʿlüñ var iken bu dil-i ḫasta / Başdan başa ʿālem tolu **şehd ü şeker** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 3). [şehd ü şeker,]*

şeh-i gül: *Gül olan şah.*

Çemen taḫtına geçdi çün **şeh-i gül** / İdindi bülbüli anı güyende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 2). [şeh-i gül,]*

şeh-i ḫūbān: *Güzeller padişahı.*

Her şükūfe gülşen içre dutmış elde sīm ü zer / Pāyuña īṣār ideler sen **şeh-i ḫūbān** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [şeh-i ḫūbān,]*

Buyursañ iy **şeh-i ḫūbān** olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne minnet uşbu bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [şeh-i ḫūbān,]*

şeh-i ḫūbān: *Güzeller padişahı.*

Şeb-i hicrānda eger nālemi gūş eyler-ise / Ḥālüme ide teraḥḥum **şeh-i ḫūbān** acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 3). [şeh-i ḫūbān,]*

şeh-i ḫūbānum: *Güzeller padişahı.*

Göz yaşı firāḳuñla akar su gibi her dem / Ḫāk itme beni iy **şeh-i ḫūbānum** unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [şeh-i ḫūbānum, -um]*

şeh-i ḫüsn-i melāḥat: *Yüz güzelliğinin şahı.*

Bir naẓar kıl iy **şeh-i ḫüsn-i melāḥat** Tañrıçün / Gel uyandur ḫ∨ābdan ol nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [şeh-i ḫüsn-i melāḥat,]*

şehīd-i ʿışḳ oluram: *Aşk şehidi olmak.*

Gözüñ cellādı öldürse **şehīd-i ʿışḳ oluram** ben / Diyeler rūz-ı maḥşerde daḫı ḫūnīn kefensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 4). [şehīd-i ʿışḳ oluram, -uram]*

şehir: *Şehir II Aşığın bedeni.*

Yakdı göñlüm ḫānesin itmez ḫaẕer hīç āhdan / Kendü **şehrin** mi yakar dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [şehrin, -in]*

şehper: *Kuşun kanadındaki en uzun tüy.*

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nāzil çü Tāhā vü Yāsīn / Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ **şehperi** rūḥū'l-emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 1). [şehperi, -i]*

şeh-per: *Kuşun kanadındaki en uzun tüy.*

Şeh-perin cārūb ide Rūḥü'l-emīn / Ḫāk-i pāyuña senüñ iy pāk-dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 1). [şeh-perin, -i, -n]*

şehr: *Mekan, yer, şehir.*

Bir yaña derd ü belā bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil **şehrini** yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [şehrini, -i, -n, -i]*

şehr: *İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri, memleket, yurt, belde.*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör var şöhreti **şehre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [şehre, -e]*

şehr-i kostantin'i: *Konstantiniyye şehri, İstanbul.*

Didiler yaşum görenler kim alur eṭrāfumı / **Şehr-i Kostantin'i** ḫoş kuşadı deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [şehr-i kostantin'i,]*

şehr-i miḫnetde: *Sıkıntı şehri.*

Şehr-i miḫnetde sorarsañ ḥālini ʿāṣıḳlaruñ / Her biri derdi ḳabūl eyleye dermāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 2). [şehr-i miḫnetde, -de]*

şehr-i peç'de: *Peç şehri (Macaristan'da bir şehir).*

Katı göñline girilmek ne mümkin / Görilmedi bu saḫtlık **şehr-i Peç'de** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 4). [şehr-i peç'de, -'de]*

Muḥibbī katıdur göñli nigāruñ / Ol istiḥkām yokdur **şehr-i Peç'de** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 5). [şehr-i peç'de, -'de]*

şehriyār: *Ey padişah, hükümdar.*

Cān almayınca varmadı yol āsitānına / Āsān mıdur öpmege yā **şehriyār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [şehriyār,]*

şehriyār: *Hükümdar, padişah.*

Elde Muḥibbī cān u dili tuḥfe eyle kim / Kim bī-ḥad yine öpmediler **şehriyār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [şehriyār,]*

şehsüvār: *Çok usta binici.*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol **şehsüvār** / ʿĀlemi teshīr içün san naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [şehsüvār,]*

şeker: *Şeker.*

Lebüñden ḥadd-i gülgūnuñ **şekerle** / Ne ḫoşdur karışa ger gül **şekerle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 1). [şekerle, -le]*

Lebüñden ḥadd-i gülgūnuñ **şekerle** / Ne ḫoşdur karışa ger gül **şekerle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 1). [şekerle, -le]*

şeker: *Şeker.*

Kime şīr ü **şeker** virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [şeker,]*

Göster yüzüñi alnuñı şems ü ḳamer olsun / Tamsun lebüñüñ yarı deñizler **şeker** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [şeker,]*

şeker: *Far. şeker.*

Şekerde ol ḥalāvet yok mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb ol niçe lezzetdür komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [şekerde, -de]*

şeker tengine: *Şeker yükü, şeker balyaları.*

İy Muḥibbī lāʿlin añup aglama / Çün żarar eyler **şeker tengine** su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [şeker tengine,]*

şekker: *Şeker.*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp didi dildār / **Şekkerde** melāḥat komaya bu sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [şekkerde, -de]*

Muḥibbī yok-durur **şekkerde** lezzet / Melāḥat ki komış Ḥaḳ ol dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [şekkerde, -de]*

şekker: *Şeker, tatlı.*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur kimde var / **Şekker** emmişsin meger süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [şekker,]*

şekker: *Şeker.*

İy ṣabā şiʿr-i Muḥibbī olalı ḳand ü nebāt / Suḫenüm **şekkerin** ol laʿl-i şeker-bāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [şekkerin,]*

ʿAceb nāzük ʿaceb şīrīn dehendür / Meger süd diyü **şekker** virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [şekker,]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol yār yüzinde / Hem beñzedimez **şekkere** de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [şekkere, -e]*

şekker: *1) Şeker 2) Sevgilinin dudağı.*

Bilmedüm **şekker** midür laʿlüñ vü yāḫūd engübīn / Ẓāhir olurdı baña görsem anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [şekker,]*

şekker: *Şeker, tatlı. II Sevgilinin dudağı.*

Laʿl-i lebüñi tekrār şiʿrümde añdum iy yār / **Şekkerde** ḳıymet artar dirler mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [şekkerde, -de]*

şekker lebin: *Tatlı dudak.*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ yine **şekker lebin** / Leẕẕet alsa okuyan şiʿrüñde yāḫūd tañ mı bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [şekker lebin, -in]*

şekker lebüñ: *Tatlı dudak.*

Şiʿrüm içre her kaçan **şekker lebüñ** ẕikr eylesem / Birbirinden kapuşurlar ḫalḳ fāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [şekker lebüñ, -üñ]*

şekkerīn: *Şeker gibi.*

Niçe şīrīn olmasun cānā Muḥibbī'nüñ sözi / Çünki medḥüñ okuram olur kelāmum **şekkerīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [şekkerīn,]*

şekkeristān: *Şeker kamışı tarlası.*

Ḫālini gördükde didüm lāʿl-i cānān üstine / Noḳṭalardur ki komışlar **şekkeristān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [şekkeristān,]*

Ḫāl-i miskīnüñ nigārā laʿl-i ḫandān üstine / Noḳṭalardur ki komışlar **şekkeristān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [şekkeristān,]*

Ḫaṭ mıdur didüm görinen laʿl-i mercān üstine / Mūrlar üşmiş didiler **şekkeristān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [şekkeristān,]*

şekker-leb: *Şeker dudaklı.*

Ferhād-ṣıfat ceng iderem seng-ile her dem / **Şekker-leb** [ü] şīrīn suḫenkāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [şekker-leb,]*

şekvā: *Şikâyet, yakınma.*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī **şekvā** şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [şekvā,]*

şem: *Mum.*

Şemʿden sor ḳıṣṣā-i sūz-ı dil-i pervāneyi / Söylemez ancak kılur ol nātüvānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 2). [şemʿden,]*

şemʿ: *Mum.*

Niçe bir bezm-i ġam içre gīceler tā ṣubḥa dek / Niçe bir yaşlar döküp **şemʿe** müşābih yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [şemʿe, -e]*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ nūr olmasun / Yā İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [şemʿ,]*

Yandı maḥv oldı Muḥibbī **şemʿine** pervāne-veş / Andan ummañ dōstlar şimden girü nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [şemʿine, -i, -n, -e]*

Ol yār-ı dil-nüvāz kaçan meclise gele / **Şemʿ[i]** görüñ karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [şemʿ[i], -[i]]*

Özin **şemʿe** yakar mı-y-ıdı hergiz / O nāra olmasa pervāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 8). [şemʿe, -e]*

şemʿ: *Ar. mum.*

Ol yār gelse meclise biñ ʿīzz ü nāz-ıla / **Şemʿi** görüñ ki karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [şemʿi, -i]*

şemʿ: *Mum // sevgili.*

Göricek **şemʿi** pervāne yakar elbette bāl ü per / Geçerse ʿāşıḳ-ı şādıḳ ʿaceb mi cān-ıla serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 4). [şemʿi, -i]*

şemʿ: *A. mum.*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen **şem**ʿ ü ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [şemʿ,]*

Cān aparur **şem**ʿ gördüm her gice pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne yanmak ögren iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [şemʿ,]*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur göñül ko / Eger **şem**ʿ ise ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [şemʿ,]*

Şemʿ-i ruḫuñı görüp bu dil itme taʿaccüb / Pervāne kaçan **şem**ʿ göre odlara yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [şemʿ,]*

şemʿ **gibi:** *Mum gibi.*

İrmedi maḳṣūda dil arturmayınca nālesin / **Şem**ʿ **gibi** yanmayınca görmedüm envārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [şemʿ gibi,]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi **şem**ʿ **gibi** āh / Niçe bir yaka beni hicrüñ i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [şemʿ gibi,]*

Gīce gündüz **şem**ʿ **gibi** yanaram hicr odına / Āh u efġānum benüm gūş itmez ol nā-mihribān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 2). [şemʿ gibi,]*

Meclis içre yakmaga ʿāşıḳları pervānesi / **Şem**ʿ **gibi** ruḫlaruñı tābnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 4). [şemʿ gibi,]*

Ruḫları şevḳıne yakup dil ü cān **şem**ʿ **gibi** / Bu Muḥibbī yumada dāmānını kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [şemʿ gibi,]*

Gice hüsnüñe karşu **şem**ʿ **gibi** / Dökeyin göz yaşını yana yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 2). [şemʿ gibi,]*

şem‘ gibi: *Mum gibi.*

Ol ferāġatda yatur nāz uyḥusında ṣubḥa dek / **Şem‘ gibi** her gīce iy dil saña yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [şem‘ gibi,]*

şemʿ **[ü] meş**ʿ**ale:** *Mum ve meşale.*

Yüzüñ yiter ʿāleme ḥācet degül żiyā / Ḫurşīde karşu yakmayanlar **şem**ʿ **[ü] meş**ʿ**ale** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [şemʿ [ü] meşʿale,]*

şemʿ**a:** *Mum.*

Cān u dilden geçerem cānā cemālüñ göricek / Yanıcak pervāne **şem**ʿ**a** perr ü bāli n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [şemʿa, -a]*

şemʿ**i:** *Mum.*

Hicrān şebinde yakdı Muḥibbī çerāġ-ı dil / Ādet budur **şemʿi** yakarlar çü şām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [şemʿi, -i]*

şemʿ-i cemāl: *Güzelliğin mumu.*

Yaksa maḥv itse beni pervāne-veş **şemʿ-i cemāl** / Karşusında bülbül-āsā murġ-ı dil zār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [şemʿ-i cemāl,]*

şemʿ-i cemāle: *Güzelliğin mumu.*

Niçe bir zencīr-i zülfine göñül dīvānesin / Niçe bir **şemʿ-i cemāle** per yakar pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 1). [şemʿ-i cemāle, -e]*

şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe: *Güzel yüzünün mumu.*

Cān u dil ile yanmaga pervāneler gibi / **Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe** ʿāşıḳ sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe, -e]*

şemʿ-i cemālüñ: *Güzelliğin mumu.*

Cān virür ʿaşıḳlaruñ **şemʿ-i cemālüñ** göricek / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 2). [şemʿ-i cemālüñ, -üñ]*

şemʿ-i encümen: *Meclisin mumu.*

Cānda āteş oldı ten seng-i melāmetden kebūd / Üstüḫ∨ānum her birisi oldı **şemʿ-i encümen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [şemʿ-i encümen,]*

şemʿ-i ḥüsne: *Güzelliğin mumu.*

Başuma sevdā-yı zülfüñ geleli dīvāneyin / **Şemʿ-i ḥüsne** cān u dilden yanmaga pervāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 1). [şemʿ-i ḥüsne,]*

Kāş olsam **şemʿ-i ḥüsne** yanmaga pervāne ben / Ya saçı zencīrine Mecnūnlayın dīvāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [şemʿ-i ḥüsne,]*

Cān aparur şemʿ gördüm her gice pervāneden / **Şemʿ-i ḥüsne** yanmak ögren iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [şemʿ-i ḥüsne,]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu ko yansun Muḥibbī cān u dil / Yanmagı şimden girü taʿlīm idem pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [şemʿ-i ḥüsne,]*

şemʿ-i ḥüsne: *Sevgilinin mum (gibi aydınlık) yüzü.*

Şemʿ-i ḥüsne iy Muḥibbī yak göñül pervānesin / Niçe kerre yanageldüñ şimdi küllī yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [şemʿ-i ḥüsne, -e]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu itdüñ cānumı pervāne sen / Zülf-i zencīrüñle kılduñ göñlümi dīvāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [şemʿ-i ḥüsne, -e]*

şemʿ-i ḥüsn-i dilbere: *Sevgilinin güzellik mumu.*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān u dil / Kanda gitdi ġayretüñ sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [şemʿ-i ḥüsn-i dilbere,]*

şemʿ-i ḥüsn-i yāra: *Sevgilinin güzelliğinin mumu. II Sevgilinin güzel, parlak yanağı.*

Bāl ü per yaksañ Muḥib olmaz ʿaceb / **Şemʿ-i ḥüsn-i yāra** çün pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 10). [şemʿ-i ḥüsn-i yāra, -a]*

şemʿ-i ḥüsnidür: *Sevgilinin mum (gibi aydınlık) yüzü.*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum benüm / Per yakar mıydı eger pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [şemʿ-i ḥüsnidür, -idür]*

şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin: *Güzellik mumunun parlak yanağı.*

Yakar idüm bāl ü per pervāne gibi nāra ben / Görse idüm **şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 2). [şemʿ-i ḥüsnin ʿārıż-ı tābendesin, -sin]*

şemʿ-i ḥüsnüñ: *(Sevgilinin) güzelliğinin mumu.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ ḳadrini bilmez hevādār olmayan / Sūz-ı ʿışḳı añlamaz pervāne-veş nār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 1). [şemʿ-i ḥüsnüñ,]*

şemʿ-i meclis: *Meclisin mumu.*

Ne bilsün ḥālümi ol **şemʿ-i meclis** / Dimişlerdür çerāġ dibi karañu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 3). [şemʿ-i meclis,]*

şemʿ-i ruḫuñı: *Yanak mumu.*

Şemʿ-i ruḫuñı görüp bu dil itme taʿaccüb / Pervāne kaçan şemʿ göre odlara yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [şemʿ-i ruḫuñı,]*

Şemʿ-i ruḫuñı eyleyüben zülf-ile pinhān / Pervāne dili yakmaya ol nār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 4). [şemʿ-i ruḫuñı,]*

şemʿ-i şebistān: *Gece mumu.*

Yanmaga ʿāşıḳları gelmiş cemāli şevḳıne / Nite kim pervāneler **şemʿ-i şebistān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 2). [şemʿ-i şebistān,]*

Cān virür ʿaşıḳlaruñ şemʿ-i cemālüñ göricek / Nite kim pervāneler **şemʿ-i şebistān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 2). [şemʿ-i şebistān,]*

şemm: *Koku.*

Egerçi **semmi** vardur mār-ı zülfüñ / Bi-ḥamdillāh lebidür aña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 4). [semmi, -i]*

şemme: *Az miktar;zerre.*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha bir **şemme** eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [şemme,]*

şems ü ḳāmer: *Güneş ve ay.*

Yüzüñe şöyle ʿāşıkdur senün **şems ü ḳāmer** cānā / Gice gündüz yüzin sürüp gider mi hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [şems ü ḳāmer,]*

şems ü ḳamer olsun: *Güneş ve ay olmak II parlamak.*

Göster yüzüñi alnuñı **şems ü ḳamer olsun** / Tamsun lebüñüñ yarı deñizler şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [şems ü ḳamer olsun, -sun]*

şemse-i eyvān: *Köşkünün şemsesi (güneş şeklindeki süsleme motifi).*

Gel göñül ḫānesi maʿmūresini itme ḫarāb / Miḥnetüñ dāġını yak **şemse-i eyvān** eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 3). [şemse-i eyvān,]*

şemʿ-ṣıfat: *Mum gibi.*

Her ṭarafdan çün üşer başuña pervāne-i ġam / Sen daḫı **şemʿ-ṣıfat** her nefesüñ nūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 2). [şemʿ-ṣıfat,]*

şemşīr-i ḳattālem: *Çok öldüren kılıç.*

Ḫāricīler üstine dest-i ḳażādan bir okam / Rāfiżīler ḳaṣdına **şemşīr-i ḳattālem** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [şemşīr-i ḳattālem, -em]*

şemʿ-veş: *Mum gibi.*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa uşbu cismümi / Āteş-i ʿışḳ-ıla başdan **şemʿ-veş** yanardı ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [şemʿ-veş,]*

Şemʿ-veş karşuñda yandugum saña maʿlūm iken / Ḫālümi sormak ne ḥācetdür varup pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [şemʿ-veş,]*

şerār: *Kıvılcım.*

Āhum odından iy nigār sakın / İrmesün kūyuña **şerār** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 1). [şerār,]*

şerār: *Kıvılcım.*

Sırr-ı ʿışḳ[ı] āşikār itsem beni ʿayb eylemeñ / Niçeye dek saklaya sīne **şerārı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 2). [şerārı, -ı]*

şerāre: *Kıvılcım.*

Kaçan dem dem çıkar dilden **şerāre** / Başumda beñzer ol tāc-ı ḫorūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [şerāre,]*

şeref bulmaz: *Şeref bulmak, şereflenmek.*

Gülşende gör sulṭān-ı gül ezhārını cemʿ eylemiş / Sen ara yirde olmasañ bulmaz şeref ṣaḥn-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 2). [şeref bulmaz, -maz]*

şerer: *Kıvılcım.*

Gice sanmañ ki felekde görünen encüm degül / Göklere çıkdı **şererdür** dil-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 4). [şererdür, -dür]*

şerer düşse: *Kıvılcım/ateş düşmek II felakete uğramak, çok üzülmek.*

Baḥr cümle kuruyup kalmaya hīç andan eşer / Bir **şerer düşse** eger āteş-i sūzānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 3). [şerer düşse, -se]*

şerḥ idem: *Açıklamak, etraflıca anlatmak.*

Zülfinüñ ḳıṣṣası ile bu dilüm ġuṣṣasını / **Şerḥ idem** ḥaşre değin olmaya dünyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 2). [şerḥ idem, -em]*

şerḥa şerḥa: *Dilim dilim, parça parça.*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ dili oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp durmaz akar san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [şerḥa şerḥa,]*

Āh kılsam derd-ile her yaña bir pārem düşer / Tīġ-ı ġamla **şerḥa şerḥa** bagrı pāre pāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [şerḥa şerḥa,]*

şerm ide: *Utanmak, çekinmek.*

Kalmadı yüzüm vara gele yār işigine / Raḥm eylemedi **şerm ide** dirdüm bu yüzümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 4). [şerm ide,]*

şermende: *Utanan, utangaç, mahcup.*

Ḫāk-i pāyine yüzüñ sürdükde cānuñ virmedüñ / İy dil-i şūrīde ol günden berü **şermendesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 2). [şermendesin, -sin]*

Bir ḫaṭā ile didüñ zülfine anuñ müşg-i Çīn / Daḥı ol demden dilā ḫacletde hem **şermendesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [şermendesin, -sin]*

şermesār: *Utangaç, mahcup.*

Gördi Muḥibbī zülfüñe müşg-i Ḫıṭā didi / Ol dem bu dem yüze dutar **şermesār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [şermesār,]*

şerr eyleme: *Günah işlemek.*

Şerr eyleme kim yazmaya tā deftere kātib / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [şerr eyleme, -me]*

şerr itme: *Kötülük yapmak.*

İctināb eyle sakın **şerr itme** fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl virdi Ḥaḳ saña akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [şerr itme, -me]*

şevḳ: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

Ruḫları **şevḳıne** yakup dil ü cān şemʿ gibi / Bu Muḥibbī yumada dāmānını kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [şevḳıne,]*

şevk: *Işık, parıltı, şavk; arzu, istek, heves II sevgilinin yüzünün parıltısı; sevgilinin yüzüne karşı duyulan istek, arzu.*

Āfitābı bende ider māhı **şevḳından** hilāl / Eydüñüz ol dil-rübāya ata binüp koşmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 2). [şevḳından, -ın, -den]*

şevḳ: *Arzu, istek.*

Muḥibbī gül ruḫuñ **şevḳı** ile bülbül gibi gūyā / Bugün gülzār-ı ʿālemde gül-i nāzük bedensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 5). [şevḳı, -ı]*

şevḳ: *1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves 2. Sevinç, neşe, keyif.*

Gönlümi virsem ʿaceb mi ol gözi mestāneye / Rind olanlar cān virürler **şevḳ-ile** pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 1). [şevḳ-ile, --ile]*

şevḳ: *İstek, heves, arzu.*

Ehl-i ḥālüñ ızṭırābı var cemāli **şevḳıne** / Eydüñüz ol dilber-i ālī-cenāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [şevḳıne, -ı, -n, -e]*

şevḳ: *Arzu, heves, istek.*

Sīne çāk itdüm beni sanma ki ancak pīrehen / Dōstum **şevḳuñ** görindi sīne-i ṣad çākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 3). [şevḳuñ, -uñ]*

şevḳ: *Arzu / istek. II Uğur / yol / maksat.*

İy Muḥibbī ruḥları **şevḳine** her şeb-tā-seḥer / Bülbül-i şūrīde-veş nāle [vü] feryād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 5). [şevḳine, -i, -n, -e]*

şevḳ gelür: *Parlaklık gelir, ışık gelir.*

Mest olur gerçi lebüñ ẕikriyle gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp yir dil ġubārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [şevḳ gelür,]*

şevket: *Büyüklük, heybet.*

Hicr elinden dāda geldüm kapuña şāh-ı ḥüsün / **Şevketüñ** ola ziyāde baña ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [şevketüñ, -üñ]*

Dest-i hicrāndan şikāyet idem iy sulṭān-ı ḥüsn / **Şevketüñ** efzūn ola vaṣluñla ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [şevketüñ, -üñ]*

şevḳ-i gū: *Konuşma arzusu.*

Kamu dillerde vardur ẕevḳ-i Kaʿbe / Muḥibbī'de velī var şevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [şevḳ-i gū,]*

şevḳ-i kaʿbe: *Kabe isteği.*

Kamu ehl-i dilānda **şevḳ-i Kaʿbe** / Bu ben bī-dilde vardur ẕevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [şevḳ-i kaʿbe,]*

şevḳ-i ruḫsāruñ-durur: *Yanağın arzusu II yanağın parlaklığı.*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla sularam ben her seḥer / **Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur** bu gözlerüm yaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [şevḳ-i ruḫsāruñ-durur, -uñ-durur]*

şevḳ: *Arzu, istek.*

Āh eylesem ʿaceb mi **şevḳ-ile** yāra karşu / Bülbül terennüm eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [şevḳ-ile, --ile]*

şeydā: *Divane, müptelâ.*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber şimdi bu **şeydā-y-ıla** / Gelmez-idi katuma illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [şeydā-y-ıla, --y-ıla]*

şeydā: *Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy dōst benüm / Her kaçan karşuña bu göñlümi **şeydā** göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [şeydā,]*

şeydā: *Aşk çokluğundan kendinden geçme.*

Olmışam **şeydā** takaldan boynuma zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ bu ben dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [şeydā,]*

Nūş idüp elde tutar sāġarı **şeydā** lāle / Ruḫ-ı efrūḫte san bāde-i ḥamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 1). [şeydā,]*

şeydā eyleyen: *Çılgına çevirmek.*

ʿIşḳ mıdur bir lebi şīrīn zebāna dil virüp / Kūh-ken gibi belā kūhında **şeydā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [şeydā eyleyen, -yen]*

şeydā kılan: *Divane, müptela hale getirmek.*

Gözümüñ nūrısın göñlüm sürūrı / Muḥibbī'yi bugün **şeydā kılan** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 5). [şeydā kılan, -an]*

şeydā oldı: *Tutulmak, delirmek, divane olmak.*

Ruḫlaruñ añalı oldı yine şeydā lāle / Komayup elden içer bāde-i ḫamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [şeydā oldı,]*

şeyḫ: *1. Yaşlı adam, ihtiyar. 2. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.*

Dime esrār-ı ʿışḳı añlamaz **şeyḫ** / Ki sen ʿışḳ bülbüli ol murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 5). [şeyḫ,]*

şeyḫ ü şāb: *İhtiyar ve genç. // herkes.*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün ṣalādur **şeyḫ ü şāb** eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 5). [şeyḫ ü şāb,]*

Minber-i ʿışḳ üzre okurken maḥabbet ḫuṭbesin / Diñlesün gelsün ṣalādur **şeyḫ ü şāb** eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 3). [şeyḫ ü şāb,]*

şeyḫ ü şābdan: *İhtiyar ve genç. // herkes.*

Sanma ancak bu Muḥibbī ʿāşıḳ olmışdur saña / Ṣad-hezār var ʿāşıḳuñ ʿālemde **şeyḫ ü şābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [şeyḫ ü şābdan, -dan]*

şeyḫ ü şāb-ıla: *İhtiyar ve genç. // herkes.*

Farḳ eylemez ʿāşıḳ pīr ü cevān dimez / ʿIşḳuñ budur ḥāli ezel **şeyḫ ü şāb-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 3). [şeyḫ ü şāb-ıla, --ıla-ıla]*

şeyḫ ü şābuñ ʿaynına: *Herkesin gözüne.*

Beñzedelden ruḫlaruñı āfitābuñ ʿaynına / Nūra ġarḳ olup göründüñ **şeyḫ ü şābuñ ʿaynına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 1). [şeyḫ ü şābuñ ʿaynına,]*

şeyḫ-i ḫalvet: *Halvet şeyhi.*

Ne bilsün sırr-ı ʿışḳı **şeyḫ-i ḫalvet** / Bilür mi ṭūtī nuṭḳın murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 4). [şeyḫ-i ḫalvet,]*

şeyḫ-i şehir: *Şehir şeyhi.*

Feyżin Muḥibbī bir iki peymāneden bulup / **Şeyḫ-i şehir** ayırmadı çekdi basdı çile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 6). [şeyḫ-i şehir,]*

şeyḫ-i şehr: *Şehrin şeyhi.*

Kaʿbe'yi koyup kūyına olam revān didüm / İy **şeyḫ-i şehr** baña di rāh-ı ṣavāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 4). [şeyḫ-i şehr,]*

şeyḫ-i şöhret: *Namlı, şöhretli şeyh.*

Şeyḫ-i şöhret virmedi hergiz maʿārifden ḫaber / ʿÖmrini gerçi geçürmişdür riyā vü lāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 2). [şeyḫ-i şöhret,]*

şey-lillāh: *Allah rızası için istenen az bir şey.*

Viṣālin isteyüp **şey-lillāh** itsem / Salar durmaz beni ferdāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 4). [şey-lillāh,]*

şeyṭān: *Kötü düşünceli, kötü niyetli kimse.*

Gel raḳībā yārı iḍlāl eyleme / Bu cihānuñ çünki sen **şeyṭānısın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 5). [şeyṭānısın, -ı, -sın]*

şeyṭān: *A. şeytan.*

Okı lā-ḥavli dāyim nefs[i] kör it / Ki tā **şeyṭān** gezimeye damarda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [şeyṭān,]*

şeyʿu'llāh eyle: *"Allah için bir şey" dilemek veya istemek.*

Dilā bir būsesin **şeyʿu'llāh eyle** / Eger virmezse de dervāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 4). [şeyʿu'llāh eyle,]*

şifā: *Derman, ilaç.*

Ol Mesīḥī leb **şifāsın** rencümüñ bilür dile / Ola ihmāl itmeyüp derdüme ḳānūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 2). [şifāsın, -sın]*

şifā olmaz: *Şifası bulunmamak.*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ anda bu derde devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [şifā olmaz,]*

şikāf: *Yarık, delik.*

Zülfüñün cānā ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / Mār beñzer kim **şikāfından** yirüñ girer ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [şikāfından, -ı, -n, -dan]*

şikār iderem: *Avlamak.*

Ol hümā yüksek uçarsa iderem bir gün şikār / Himmetüm bāzı benüm alçak degül ṣunġūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [şikār iderem, -erem]*

şikār itdi: *Avlamak.*

Ḫālini zülfinde koyup itdi dil murġın şikār / Bilmezem ḥālüm n'olur āh ol gözi ṣayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [şikār itdi,]*

şikār itmege: *Avlamak, ele geçirmek.*

Göñül ṣahbāzını himmetle yine / **Şikār itmege** saldum ol hümāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 3). [şikār itmege,]*

şikār ola: *Avlanmak.*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / Bu kebūter göñlüm olmışdur hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [şikār ola, -a]*

şikār-ı megese: *Sinek avı.*

Meyl kılmadı mecāz-ıla göñül hīç kese / Per açar mı şāhbāz olan **şikār-ı megese** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 1). [şikār-ı megese, -e]*

şikayet eyler: *Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

Cefā vü cevr-ile ḳahruñı iy dōst / **Şikayet eyler** cismümde her mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 2). [şikayet eyler, -r]*

şikayet eyler: *Sitem, şikayet etmek.*

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb / Şöyle beñzer kim yiñi gelmiş müsāfir gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [şikāyet eyler, -r]*

şikāyet idem: *Derdini anlatmak, sızlanmak.*

Dest-i hicrāndan **şikāyet idem** iy sulṭān-ı ḥüsn / Şevketüñ efzūn ola vaṣluñla ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [şikāyet idem, -em]*

şikāyet iden: *Derdini anlatmak, sızlanmak.*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [şikāyet iden, -en]*

şikāyet itme: *Şikayetçi olmak, yakınmak.*

Derd-ile cefā eyledügin itme şikāyet / Dinmeye eger her kıla bir niçe dil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 5). [şikāyet itme, -me]*

şikāyet itmeyüp: *Şikayette bulunmamak, dert yanmamak.*

Vefāyı görmek isterseñ Muḥibbī māh-rūlardan / **Şikāyet itmeyüp** dāyim rıżā göster cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 5). [şikāyet itmeyüp,]*

şikāyet kılayım: *Bir kimse yada şeye karşı olan memnuniyetsizliği belirtmek, şikayet etmek, yakınmak.*

ʿÜryān olayın kalmadı başumda ser-pūş / Sanmañ ki **şikāyet kılayım** ʿāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 3). [şikāyet kılayım, -ayım]*

şikāyet kıldugum: *Bir kimse yada şeye karşı olan memnuniyetsizliği belirtmek, şikayet etmek, yakınmak.*

Ṭāliʿümdendür **şikāyet kıldugum** iy tünd-ḫū / Yoksa senden görmedüm cevr ü cefādan ġayrı rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [şikāyet kıldugum, -dugum]*

şikāyeti itmez: *Şikayetçi olmak, yakınmak.*

Bülbül gibi ʿışḳ eri itmez şikāyeti / Pervāne-ṣıfat yanubanı döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 3). [şikāyeti itmez, -mez]*

şikāyetler itdi: *Şikayetçi olmak.*

Ḫār elinden bülbül itdi çok şikāyetler güle / Gül didi ʿāşıḳ olan māʿşūḳa eyler mi gile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 1). [şikāyetler itdi,]*

şiken eyler: *Kırmak.*

Rüstemāne yayını almış o çeşm-i ġamze-zen / Her kime dogrutsa lā-büd ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [şiken eyler, -r]*

şikest: *Far.kırılmış,kırma,kırılma.*

Şikest olursa gönlüñ sāġarı ger / ʿAceb olmaz uyıcak çeşm-i meste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 3). [şikest,]*

şikest itdüñ: *Kırmak, gölgede bırakmak.*

Diller[i] itdüñ şikest çek esb-i nāz ile ʿinān / Şarṭ degül ardınca gitmek leşkeri maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 2). [şikest itdüñ, -düñ]*

şikest itdüñ: *Kırmak.*

Gönlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / Cevr-ise senden hemān u ṣabr ise benden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [şikest itdüñ,]*

şikest itmedi: *Kırmak, gölgede bırakmak.*

İtmedi mi zamāne Cem'üñ cāmını şikest / Bak lālelere gör nice aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [şikest itmedi,]*

şikeste: *Far. Kırılmış, kırık: sâgar-ı şikeste, hâtır-ı şikeste.*

Kılur dil gevherin dilber **şikeste** / ʿAceb olmaz olur gevher **şikeste** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 1). [şikeste,]*

Uşat ur yirlere nefsüñ ṣanemdür / Nite olur büt-i Āẕer **şikeste** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 2). [şikeste,]*

Cefāñuñ tīşesin gönlüme urma / Olur olsa eger mermer **şikeste** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [şikeste,]*

şikeste ider: *Kesmek.*

Muḥibbī mey içelden çeşm-i mesti / İder gün başına biñ ser şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 5). [şikeste ider,]*

şikeste kılur: *Kırmak, incitmek.*

Kılur dil gevherin dilber şikeste / ʿAceb olmaz olur gevher şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 1). [şikeste kılur, -ur]*

Özin beñzetdügiyçün bu yüzüme / Kılur kendüzini gör zer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 4). [şikeste kılur, -ur]*

şikeste oldı: *Kırılmış olmak.*

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste / Bildürmege bu ḥāli gönlüm ulagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [şikeste oldı, -dı]*

şimden girü: *Artık, bundan sonra.*

Sīne dāġ u dil helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ʻaḳlum kalmadı **şimden girü** ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [şimden girü,]*

Bezm-i ġamda nāleme irmedi nāyuñ nālesi / Baña **şimden girü** āheng ide ancak erġanūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 3). [şimden girü,]*

Tār idüp yaşuñ Muḥibbī eyledüñ çün al reng / Vaḳtidür **şimden girü** ḳāmetüñi çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [şimden girü,]*

ʿIşḳ ʿilmi çünki tekmīle irişdi aʿlemem / Baña **şimden girü** añmañ ʿālemüñ ʿallāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [şimden girü,]*

Geldi ḫaṭṭuñ yok-durur **şimden girü** baña ḥayāt / Āh ölsün mi ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [şimden girü,]*

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı başum toptolu / Ḳays benden ögrenür **şimden girü** ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [şimden girü,]*

Sebzezār oldı Muḥibbī vardugında ḫaṭṭ-ı yār / İy gözüm merdümi **şimden girü** nemnāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [şimden girü,]*

Çeşm-i bīmārına duş oldı bu çeşmüm nāgehān / Görmesem olmaz ʿaceb **şimden girü** uyḫuyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 3). [şimden girü,]*

Elümde tutuşup kāġıd yanar derd-i dilüm yazsam / Meger **şimden girü** nāme yazam perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [şimden girü,]*

Yandı maḥv oldı Muḥibbī şemʿine pervāne-veş / Andan ummañ dōstlar **şimden girü** nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [şimden girü,]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña dil virdüm yine / Dōstlar **şimden girü** ben bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [şimden girü,]*

Zülfinüñ būyı ʿālem muʿaṭṭarken bugün / Varmasun **şimden girü** kimse Ḫoten'den canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [şimden girü,]*

Dirhem-i eşk[i] şu deñlü yoluña saçdı göñül / Kalmadı el ura **şimden girü** sermāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 4). [şimden girü,]*

şimden girü: *Bundan sonra, bundan böyle.*

Şemʿ-i ḥüsne karşu ko yansun Muḥibbī cān u dil / Yanmagı **şimden girü** taʿlīm idem pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [şimden girü,]*

şimden girü: *Bundan sonra, bundan böyle.*

İḫtiyār-ıla benem ʿateş-i ʿışḳa tutışan / Baña **şimden girü** ne dil ü ne ḫod cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [şimden girü,]*

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.*

Bilmem ne içün **şimdi** ider cevr ü cefālar / Dimişdi baña mihr iderem çün ezel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 4). [şimdi,]*

İy Muḥib aḥsent in ṭarz-ı ġazel / **Şimdiki** ʿāṣruñ bugün Ḥassān'ısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [şimdiki, -ki]*

şimdi: *Artık.*

Şemʿ-i ḥüsne iy Muḥibbī yak göñül pervānesin / Niçe kerre yanageldüñ **şimdi** küllī yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [şimdi,]*

Ṣulḥa gelse n'ola dilber **şimdi** bu şeydā-y-ıla / Gelmez-idi katuma illā ezel ġavġā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 1). [şimdi,]*

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.*

Yüze güler sakın aldanma cihānuñ alına / Ḫāk ide āḫir seni **şimdi** ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [şimdi,]*

Şimdi bildün sini bu ḥüsn-ile perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [şimdi,]*

Āşinā idük ezel bezminde iy ārām-ı cān / Ne sebeb düşdi ki **şimdi** yādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [şimdi,]*

Tācdār olmışdı ʿışḳa didiler Mecnūn içün / Dōstlar **şimdi** ben oldum mülk-i ʿışḳa pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [şimdi,]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller **şimdi** sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [şimdi,]*

Cān u dil virme güle ṣayd idemezsin dilberi / Ṣayd olınurlar güzeller **şimdi** sīm ü zer ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 5). [şimdi,]*

Raḳībüñ **şimdi** maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / Göreyim anı mesḫ olsun döne tā yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [şimdi,]*

şimdiye dek: *Şimdiye kadar, bugüne kadar.*

İtlerüñ karşu gelür kūyūña varsam çagrışup / Dirler iy yār-ı ḳadīmī **şimdiye dek** kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [şimdiye dek,]*

şimşād: *Far. Şimşir ağacı.*

Ne umarsın iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi bite hīç serv-ile **şimşāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [şimşāddan, -dan]*

şimşād: *Şimşir ağacı (güzelin boyu karşıtlığında).*

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek yir yir elif / Zeyn-i bāġ olsun gül ile serv-ile **şimşād-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [şimşād-ıla, --ıla]*

şimşād: *Şimşir ağacı II. Sevgilinin boyu.*

Şimdi bildün sini bu ḥüsn-ile perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya **şimşādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [şimşādsın, -sın]*

şimşād: *Şimşir ağacı.*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña diyen kim serv ya **şimşādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [şimşādsın, -sın]*

şiʿr: *Şiir.*

Gördiler şīrīn edāda bu Muḥibbī **şiʿrini** / Eylediler ehl-i naẓm olan hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [şiʿrini, -i, -n, -i]*

şiʿr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.*

İy Muḥibbī **şiʿrümüñ** maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [şiʿrümüñ, -üm, -üñ]*

Laʿl-i lebüñi tekrār **şiʿrümde** añdum iy yār / Şekkerde ḳıymet artar dirler mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [şiʿrümde, -ümde]*

Bu Muḥibbī **şiʿrini** yārā güzāfın añlama / Ṣıdḳı var iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [şiʿrini, -i, -ñ, -i]*

Gerekdür **şiʿrde** ola deḳāyıḳ / Ve illā her kişi dir şiʿr-i sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [şiʿrde, -de]*

Kim ʿacablar **şiʿrini** gören kemāle irdügin / Çünki eşʿār-ı Muḥibbī şiʿr-i Selmān'dan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [şiʿrini, -i, -ñ, -i]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür aña ʿarż iderem / **Şiʿrini** çün rāyegān virmedi Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [şiʿrini, -i, -ñ, -i]*

<u>şiʿr:</u> *Şiir.*

Ḫaṭṭı esrārını **şiʿrümde** anuñçün añaram / Her kim okursa anı vālih ü ḥayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [şiʿrümde, -üm, -de]*

<u>şiʿr:</u> *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.*

Şiʿrümüñ her bir saṭırı mevc-i deryā olalı / Naẓmumuñ maʿnāsın iden dürr-i ġaltān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [şiʿrümüñ, -üm, -üñ]*

İy Muḥibbī **şiʿrümüñ** maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [şiʿrümüñ, -üm, -üñ]*

İy Muḥibbī ola kim yārun bile aḥvālüñi / Bir bir eyle **şiʿr** içinde ḥālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [şiʿr,]*

İy Muḥibbī ḫāne-i ʿuşşaḳa āteş salmaga / Ruḫları ẕikriyle **şiʿri** sūznāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 5). [şiʿri, -i]*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ yine şekker lebin / Leẕẕet alsa okuyan **şiʿrüñde** yāḫūd tañ mı bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [şiʿrüñde, -üñ, -de]*

Şiʿrüm içre her kaçan şekker lebüñ ẕikr eylesem / Birbirinden kapuşurlar ḫalḳ fāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [şiʿrüm, -üm]*

Şiʿr içinde Muḥibbī aḳrānuñ / Var-ısa sunsun el sunam niçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 7). [şiʿr,]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür aña ʿarż iderem / Şiʿrini çün rāyegān virmedi Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [şiʿrümüñ, -üm, -üñ]*

<u>şiʿr:</u> *Edebi değeri olan ölçülü ve kafiyeli söz.*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān **şiʿri** naḫl-i sebz / Bitürse tañ degüldür eger cūybār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [şiʿri, -i]*

şiʿr: *Şiir, manzume.*

Muḥibbī **şiʿr-ile** irdüñ kemāle / Görenler dir ki naẓm içre ḥasensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 10). [şiʿr-ile, -ile]*

şiʿr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz,şiir.*

Şāh-ı ḫūbān zer külāhın kec-rev itmiş başına / **Şiʿrüñi** ezberlemiş şūḫ-ı ġazel-ḫvāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 3). [şiʿrüñi, --üñ, --i]*

Şābāş diye her kim işide bu naẓmuñı / İtdüñ Muḥibbī **şiʿrüñi** çün ḫoş edā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 7). [şiʿrüñi, --üñ, --i]*

şiʻr: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.*

Cūş idüp iy Muḥibbī yine göñül / Didi bu **şiʻri** ḫoşça rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [şiʻri, -i]*

şīr: *Kırmak.*

Ṣırsam eger kāse-i ʿarżum ʿaceb degül / Mecnūn gibi bu da bize iḫtirām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 2). [ṣırsam, -sam]*

şīr: *Arslan.*

Baġ-ı ḥüsnüme ṭılısm dīdelerümden iki **şīr** / İledem yār didi basmayalar gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [şīr,]*

şīr: *Süt, tatlı.*

Kime **şīr** ü şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [şīr,]*

şīr: *Sır.*

Anuñ-ıçun yazmazam derd-i dilüm ben kāġıda / Saklamaz **sır** iki yüzlü bir münāfıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [sır,]*

şiʿr içre: *Şiirde.*

Sūz-i Ḫüsrev var iken **şiʿr içre** her dem ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī sen ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [şiʿr içre,]*

şiʿr ile: *Şiir ile birlikte.*

Germ olma **şiʿr ile** gel iñen şāʿirem dime / Sıgmaz mısın bu ʿāleme birkaç yalan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [şiʿr ile,]*

şiʿr ü eşʿāruñ: *Şiirler.*

Muḥibbī **şiʿr ü eşʿāruñ** ko dem dem sūzināk olsun / Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den yakar mīr-i suḫensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [şiʿr ü eşʿāruñ, -uñ]*

şīrāze olsun: *Kitap cildini tutan ibrişim olmak.*

Kitāb-ı ḥüsne ḫaṭ yazsun ḥavāşī / Dü zülfeynüñ aña **şīrāze olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 2). [şīrāze olsun, -sun]*

şiʿr-i dil-pesendi: *Gönle hoş gelen şiir.*

İşidüp uşbu **şiʿr-i dil-pesendi** / Diye taḥsīn bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 9). [şiʿr-i dil-pesendi, -di]*

şiʿr-i ḥaḳīḳī lezzetin: *Gerçek şiir lezzeti.*

Degme kes fehm eylemez **şiʿr-i ḥaḳīḳī lezzetin** / Ẕevḳıne irmez bunuñ illā ki ʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 6). [şiʿr-i ḥaḳīḳī lezzetin, -n]*

şiʿr-i ḥaseni: *Güzel şiir.*

Uşbu **şiʿr-i ḥaseni** ger işide ehl-i ḫıred / Diye taḥsīn Muḥibbī saña şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [şiʿr-i ḥaseni, -i]*

şiʿr-i muḥibbī: *Muhibbi'nin şiiri.*

İy ṣabā **şiʿr-i Muḥibbī** olalı ḳand ü nebāt / Suḫenüm şekkerin ol laʿl-i şeker-bāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 6). [şiʿr-i muḥibbī,]*

şiʿr-i muḥibbī'yi: *Muhibbi'nin şiiri.*

Ḫūn ile yazdı meger **şiʿr-i Muḥibbī'yi** yine / Eyledi elde dutar bir varaḳ-ı inşā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [şiʿr-i muḥibbī'yi, -yi]*

şīr-i nerler: *Erkek aslan.*

Ger zebūn-ı ʿışḳ olsam dōstlar ʿayb olmasun / ʿIşḳ elinden **şīr-i nerler** daḫı olmışdur zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 3). [şīr-i nerler, -ler]*

şiʿr-i pür-sūzuñ: *Acı dolu şiir.*

Şiʿr-i pür-sūzuñ Muḥibbī çünki bir eglencedür / Ḫālī olma bir nefes ʿālemde sen eşʿārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 5). [şiʿr-i pür-sūzuñ, -uñ]*

<u>şiʿr-i sāde:</u> *Sade şiir.*

Gerekdür şiʿrde ola deḳāyıḳ / Ve illā her kişi dir **şiʿr-i sāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [şiʿr-i sāde,]*

<u>şiʿr-i selmān'dan:</u> *İran şairi Selman'ın şiiri.*

Kim ʿacablar şiʿrini gören kemāle irdügin / Çünki eşʿār-ı Muḥibbī **şiʿr-i Selmān'dan** geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 8). [şiʿr-i selmān'dan, -'dan]*

<u>şirin:</u> *Tatlı.*

Ṭurra-i leylī saçın görüp dilā mecnūn olup / Lebleri **şīrīnine** cān virmede Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 2). [şīrīnine, -ine]*

<u>şirin:</u> *Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.*

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar / Yig gelür **Şīrīn'e** Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [şīrīn'e, -'e]*

<u>şirin:</u> *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.*

Ruḫı sevdāsı ḫayali beni Ferhād eyler / Niçe **Şīrīn** niçe Ḫusrev niçe meh-rūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 3). [şīrīn,]*

Virüp **Şīrīn** yolına cān-ı şīrīn / Hezārān āferīn ol kūh-kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 4). [şīrīn,]*

<u>şirin:</u> *F. şirin, tatlı.*

Gördiler **şīrīn** edāda bu Muḥibbī şiʿrini / Eylediler ehl-i naẓm olan hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 7). [şīrīn,]*

Ferhād-ṣıfat ceng iderem seng-ile her dem / Şekker-leb [ü] **şīrīn** suḫenkāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [şīrīn,]*

Niçe **şīrīn** olmasun cānā Muḥibbī'nüñ sözi / Çünki medḥüñ okuram olur kelāmum şekkerīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 9). [şīrīn,]*

Bu Muḥibbī söyledi pür-nükte bir **şīrīn** ġazel / Her kim anuñ fikr ide maʿnāsını ʿaḳlı şaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 7). [şīrīn,]*

<u>şirin:</u> *F. şirin, tatlı.*

ʿAceb nāzük ʿaceb **şīrīn** dehendür / Meger süd diyü şekker virdi dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [şīrīn,]*

şīrīn dehenān: *Tatlı dil.*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż u **şīrīn dehenān** / İy boyı serv-i sehī sünbül sīmīn ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [şīrīn dehenān,]*

şīrīn lebe: *Tatlı dudak, sevgilinin dudağı; tatlı dil, incitmeyen, hoşa giden söz.*

Öldürür āḫir seni dil virme bu **şīrīn lebe** / İy göñül Ferhād-veş gel meskenüñ dag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 3). [şīrīn lebe, -e]*

şīrīn lebinüñ: *Tatlı dudak, sevgilinin dudağı; tatlı dil, incitmeyen, hoşa giden söz.*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp didi dildār / Şekkerde melāḥat komaya bu sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [şīrīn lebinüñ, -inüñ]*

şīrīn lebüñ: *(Sevgilinin) tatlı dudağı.*

Bir nefesle mürdeler iḥyā ider **şīrīn lebüñ** / Söz deminde sen Mesīḥā'dan bugün üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [şīrīn lebüñ,]*

şīrīn lebüñ: *Tatlı dudak.*

Ḫusrevā **şīrīn lebüñ** yādına bu bī-çāre dil / Şübhesüz cān viriserdür nitekim Ferhād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 4). [şīrīn lebüñ, -üñ]*

şīrīn suḫensin: *Tatlı, güzel söz.*

Söze ger nāz-ıla gelseñ iñen **şīrīn suḫensin** sen / Gözüm yaşın görüp gülseñ diyem ġonça dehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 1). [şīrīn suḫensin, -sin]*

Yüzi gül bir lebi ġonca dehensin / Tekellüm eyleseñ **şīrīn suḫensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 1). [şīrīn suḫensin, -sin]*

şīrince: *Şirin gibi güzel yüzlü.*

Göz yaşı Mecnūn beyābānda yordukda / **Şīrincesi** saçlarına eyledi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 4). [şīrincesi, -si]*

şīrīn-zebān: *Tatlı dilli.*

Bī-sütūn adın daḫı işitmemişdi kūh-ken / Ben belā kūhında Ferhād idüm iy **şīrīn-zebān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 2). [şīrīn-zebān,]*

şiʿrün: *Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.*

Muḥibbī ʿışḳa düşdüñ ʿāşıḳ oldun / Anuñçün **şiʿrüñ** oldı ʿāşıḳāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 5). [şiʿrüñ,]*

şīş: *Bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silah gibi kullanılabilen ince uzun çubuk.*

Döne döne yanarsam ʿışḳ odına ʿaceb mi / Gönlüm kebāba döndi sançıldı çünki **şīşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 5). [şīşe, -e]*

şişe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

Bir nevʿ-ile bende çeker çeşmi ʿāşıḳı / **Şīşeyle** ider ʿālemi cādū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 3). [şīşeyle, -y, -le]*

şişe: *Şişe. II Gönül.*

Sıma şehā bu göñlüm mümkin degül yirine / Bir daḫı gelmek olmaz çünki uşana **şīşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [şīşe,]*

şīşe-i terde: *Taze şişe (şarap şişesi).*

Her ki ḥabāb gibi **şīşe-i terde** maḥv ola / Budur zamānenüñ işi dāyim ḥabāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 3). [şīşe-i terde, -de]*

şitāb: *Acele etmek.*

Āheste gelüp eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / Soñra dönüben gitmege böyle **şitāb** ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [şitāb,]*

şitāb itmegil: *Acele etmemek.*

Gitmege itmegil şitāb yine / Göñlüme salma ıżṭırāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 1). [şitāb itmegil, -gil]*

şitāb itsün: *Acele etmek, elini çabuk tutmak.*

Binsün ol serv-i revān itsün şitāb eglenmesün / Ehl-i ʿışḳuñ ḥāli olmışdur ḫarāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 1). [şitāb itsün, -sün]*

şitāb kılsun: *Acele etmek.*

Kaʿbe'dür kūyı gelür ʿuşşāḳı ḳurbān olmaga / Ḫayrı te'ḫīr itmesün kılsun şitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [şitāb kılsun,]*

şīve: *Cilve, edâ, naz.*

Şīvesi çok mihri yok ammā ki diller almada / Bu cihān içinde kim mekkār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [şīvesi,]*

şīve: *Cilve ve naz.*

Cilve hemān **şīve** hemān ḫū hemān / Fitne hemān ġamze hemān rū hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 3). [şīve,]*

şīve-i şemşād: *Işveli boy.*

Gāh gül göster ü geh sünbülüñ iy serv-i sehī / Nāz-ıla gāh gehī **şīve-i şemşād** idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [şīve-i şemşād,]*

şīve-i şimşād idesin: *Şimşad nazı etmek.*

Gāh gül yüzüñ ile ʿarż idüp ʿanber saçuñı / Gāh iy serv-i sehī **şīve-i şimşād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 2). [şīve-i şimşād idesin, -esin]*

şöhret: *Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör var **şöhreti** şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [şöhreti, -i]*

şol: *"Şu" işaret sıfatı.*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿāṣıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā irgür meded **şol** mey diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [şol,]*

şol: *" Şu " işaret sıfatı".*

Nāvek-i tīr-i ḳaża mı ki ʿaceb **şol** müjeler / Kim gözi[n] yumup açınca baña virmedi amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 4). [şol,]*

Şol dāne-i ḫālüñle şehā zülfün ucından / Kurtılmayısar düşdi gönül murġı duzaġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 4). [şol,]*

şol: *Sol taraf, sol kol.*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış anuñ **solıyla** sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [solıyla, -ıyla]*

şol deñlü: *O denli, o kadar.*

Baña **şol deñlü** cefā tīrīni atduñ güzelüm / Döndi bu sīne-i pür-sūz[um] müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 3). [şol deñlü,]*

şol ḳadar: *1. Şu kadar. 2. Pek çok.*

Muḥibbī **şol ḳadar** dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / Görenler didiler beñzer bi-ʿayni yaşuña Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [şol ḳadar,]*

şol ḳadar: *O denli, öyle.*

Şol ḳadar dökdüm yoluñda eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan diye kimdür bunı kandan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [şol ḳadar,]*

şöyle: *Şöyle.*

Şöyle yan kim nār-ı ʿışḳ-ıla vücūduñdan eser / Kalmasun bir kes senüñ nām u nişānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [şöyle,]*

şöyle: *Öyle bir.*

İy Muḥibbī sırruñı ketm eyle iẓhār eyleme / **Şöyle** sakla anı cān-ı nā-tüvānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 7). [şöyle,]*

şöyle: *O derece.*

Şöyle ḥayrānam Muḥibbī bilmezem hīç kendümi / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından yiyüp esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [şöyle,]*

şöyle: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Ḥaşr olup söyleşmedüñ itdüñ Muḥibbī'yi helāk / Hey ḳıyāmet rūz-ı maḥşerde senüñle **söyleşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 5). [söyleşe, --se]*

şöyle: *Öyle, o derece.*

Yüzüñe **şöyle** ʿāşıkdur senün şems ü ḳāmer cānā / Gice gündüz yüzin sürüp gider mi hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [şöyle,]*

söyle: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla kim **söylemem** efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [söylemem, -me, -m]*

şöyle: *Anlatmak, dile getirmek, demek,konuşmak.*

Virmez amān ġamzeleri tīġ alup ele / Kimdür ki **söyleşe** bugün ol bī-amān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 2). [söyleşe, -se]*

şöyle: *"Şunun gibi, şuna benzer biçimde." anlamlarında zarf.*

Bu Muḥibbī **şöyle** ḫāk oldı bulınmaya nişān / Çārḫ ġırbāl oluban rūy-ı zemīni elese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 5). [şöyle,]*

şöyle: *"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında zarf.*

Şöyle bed-nām olmışam Mecnūn benden ʿār ider / ʿIşḳ ara dir görmedüm buncılayın bī-ʿārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 3). [şöyle,]*

Şöyle kıl nāleleri duymasun anı dil ü cān / Meclise koma ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 3). [şöyle,]*

şöyle: *Bu şekilde, işte böyle.*

Şöyle zeyn oldı çiçeklerle bugün ṣaḥrā vü bāġ / ʿAḳsi düşmişdür gören dir çarḫ-ı mīnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [şöyle,]*

şöyle: *Öyle.*

Şöyle mūnis oldu hicrüñle senüñ bu ḫasta dil / İstemez bir dem cüdā olmak viṣāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [şöyle,]*

şöyle: *"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.*

İy Muḥibbī ser-i kūyında kaçan āh idesin / **Şöyle** āh eyle ki şuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [şöyle,]*

şöyle beñzer: *Şöyle benzer.*

Niçe yıldur eylemez bārān-ı dil te'sīr aña / **Şöyle beñzer** iy dil-i cānāne sen pūlādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 3). [şöyle beñzer,]*

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿahdine tīz turmaz döner / **Şöyle beñzer** nāz-ıla şāh-ı Karaman'dur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [şöyle beñzer,]*

şöyle beñzer kim: *Görünen o ki, şöyle benzer ki, şu şekilde olduğu gibi.*

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb / **Şöyle beñzer kim** yiñi gelmiş müsāfir gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [şöyle beñzer kim,]*

şöyle bil: *Şu şekilde bil.*

Sanma vardur bu cihān içre ḳarār / **Şöyle bil** bunda yok ḳarār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [şöyle bil,]*

şöyle kim: *Şunun gibi, şuna benzer, şu şekilde.*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasta olmışdur Muḥibbī **şöyle kim** / Damla damla damzadurlar agzuma penbeyle su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 6). [şöyle kim,]*

şu deñlü: *O kadar.*

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün **şu deñlü** göz yaşını / Ġarḳ ola eşk-i çeşme yüzi nīlūfer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [şu deñlü,]*

Eger bū almayam bir dem vefā ol gülsitānumdan / **Şu deñlü** eyleyem bülbül helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [şu deñlü,]*

Meclis-i ġamda **şu deñlü** dökeyim ḫūn-ı ciger / Bezm ara her birisi bir gül-i ḫandān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 2). [şu deñlü,]*

Dāġlar yakdum **şu deñlü** sīneme eydür gören / Zāġlar konmış-durur san cism-i bī-cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [şu deñlü,]*

Dirhem-i eşk[i] **şu deñlü** yoluña saçdı göñül / Kalmadı el ura şimden girü sermāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 4). [şu deñlü,]*

şu kim: *Şöyle ki.*

Eger cān terkin eylersem taʿaccüb eyleme zāhid / **Şu kim** ṣıdḳ-ıla ʿāşıḳdur elin yur kendü kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [şu kim,]*

şu kim: *Hangi kimse.*

Baḥr-ı naẓmından Muḥibbī'nüñ **şu kim** dür istemez / Göreyim ġavvāṣ-veş olsun hemīşe ser-nigūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 5). [şu kim,]*

şuʿāʿ: *Ar. Ziya, tel tel görünen ışık.*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur gīce **şuʿāʿum** görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [şuʿāʿum, -um]*

şübhe: *Kuşkusuz.*

İy Muḥibbī devlet-i dāreyni bulur **şübhesüz** / Kim ṣafā-yı ḳalb-ile ḫālī degül tevḥīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [şübhesüz, -süz]*

şübhesüz: *Elbette, şüphesiz.*

Ḫusrevā şīrīn lebüñ yādına bu bī-çāre dil / **Şübhesüz** cān viriserdür nitekim Ferhād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 4). [şübhesüz,]*

<u>şūḫ-ı bī-pervāyı:</u> *Korkusuz işveli güzel.*

Yār-ı bī-pervā benem ḥālüm digergün olmada / Bārī hergiz görmesem ol **şūḫ-ı bī-pervāyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [şūḫ-ı bī-pervāyı, -yı]*

<u>şūḫ-ı ġazel-ḫ∨āndur:</u> *Güzel gazel okuyan.*

Şāh-ı ḫūbān zer külāhın kec-rev itmiş başına / Şiʿrüñi ezberlemiş **şūḫ-ı ġazel-ḫ∨āndur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 3). [şūḫ-ı ġazel-ḫ∨āndur, -dur]*

<u>şūḫ-ı şehr-āşūb:</u> *Şehri fesada veren neşeli, şen şakrak oynayan (kadın).*

Ben hemān cān virmedüm ol **şūḫ-ı şehr-āşūb** içün / Niçeler cān virdiler ʿālemde rūy-ı ḫūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 1). [şūḫ-ı şehr-āşūb,]*

<u>şūḫ-ı sitemkārı:</u> *Zulmeden sevgili, güzel kadın.*

İy dil sevüp ol **şūḫ-ı sitemkārı** n'idersin / Tā ṣubḥa degin eyleyüben zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 1). [şūḫ-ı sitemkārı, -ı]*

<u>şūḫ-ı türk:</u> *Türk güzeli.*

İy **şūḫ-ı Türk** cevr ü cefā vü ʿitāb ne / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [şūḫ-ı türk,]*

<u>şūḫ-ı türk:</u> *Türk güzeli.*

İy **şūḫ-ı Türk** cevr ü cefā vü ʿitāb ne / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [şūḫ-ı türk,]*

<u>şükr kıl:</u> *Şükr etmek: verdiği nîmetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek.*

İy Muḥibbī **şükr kıl** derd ü belā vü miḥneti / Gönlüme tapşurdılar düşdi emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [şükr kıl,]*

<u>şükrāne:</u> *(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.*

Bir kez yüzüñi göstereyim dir-iseñ iy dōst / Cānum vireyin bu söze **şükrāne** gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [şükrāne,]*

<u>şükr-i bī-ʿad:</u> *Sonsuz şükür.*

Ẓāhir oldı kün didüñ bir dem semā[v]ātla zemīn / Ḥamd-i bī-ḥad **şükr-i bī-ʿad** saña Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [şükr-i bī-ʿad,]*

şükūfe: *Çiçek, çiçekler.*

Burḳaʿın keşf eylemişdür her **şükūfe** bāġda / Tā zekāt-ı ḥüsnini ʿārż eyleye iḥsān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [şükūfe,]*

Her **şükūfe** gülşen içre dutmış elde sīm ü zer / Pāyuña īs̱ār ideler sen şeh-i ḫūbān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 6). [şükūfe,]*

Her **şükūfe** rām olupdur emrine şāh-ı gülüñ / Oturup ḥükm eylesün çün oldı Dārā-yı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 4). [şükūfe,]*

şükür: *Allah'a duyulan minneti dile getirme.*

Kaʿbe kūyuñda **şükür** kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe yıllar anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [şükür,]*

şular kim: *Şunlar ki.*

Hemān kendüzinüñ kemligin ider iẓhār / **Şular kim** naẓar eyler bizüm kelāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 4). [şular kim,]*

Şular kim çekdiler ʿālemde renci / İrüşür ol muḳarrer ʿālī gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 6). [şular kim,]*

Ḥarīr olsa ne tañ ḫār-ı muġaylān / **Şular kim** pā koyalar rāh-ı ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 2). [şular kim,]*

şuʿle: *Alev, ateş alevi.*

Sakın āh itme Muḥibbī ʿālemi anı yakar / **Şuʿleler** kim zāhir olur sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [şuʿleler, -ler]*

Hicr ara ʿışḳ āteşine yanalıdan dōstlar / Gīce āteş **şuʿlesidür** görinen gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [şuʿlesidür, -dür, -si]*

şuʿle-i āhum ile: *Ah ateşi.*

Şuʿle-i āhum ile yandı semā ile zemīn / Nār-ı ʿışḳ pinhān imiş gör bir avuç ḫāşākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 2). [şuʿle-i āhum ile, -um ile]*

şuʿle-i āhuñ: *Gönül feryadının ateşi, alevi.*

Sīneñ dögicek āh Muḥibbī koma elden / ʿUşşāḳ ara **şuʿle-i āhuñ** ʿalem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 5). [şuʿle-i āhuñ,]*

şuʿleñ düşe: *Işık düşmek.*

İy Muḥibbī ser-i kūyında kaçan āh idesin / Şöyle āh eyle ki şuʿleñ tokuz eflāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [şuʿleñ düşe,]*

şūm: *Far. uğursuz, şom.*

Vefā umdukça görindi cefālar / Sitārem **şūm[a]** beñzer ṭāliʿüm dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [şūm[a], -[a]]*

şūm: *Toynak.*

Zülfi çevgānına yāruñ hem semendi **sümmine** / Başumı top itdüm ol çābük-süvāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [sümmine, -mine]*

şūm: *Hilekâr, yalancı.*

Yār düşmen **şūm** ṭāliʿ baḫt-ı devlet ser-nigūn / İy dil-i dīvāne esbāb-ı viṣāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [şūm,]*

şümār ola: *1)Hesap,sayı tutmak. 2)Sevgi,muhabbet duymak.*

Deryā kumına ola şümār derdüme benüm / Tā ḥaşre değin bilmeye kimse ḥisāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [şümār ola,]*

şünūde: *Işitilmiş, duyulmuş.*

Rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı bundan özge / Disem yok kimsede ṭāḳat **şünūde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 4). [şünūde,]*

şūr eyle: *Coşkun bir hâlde olmak.*

Añ günāhuñı akıt göz yaşını ṣubḥa degin / Beñzesün baḥra Muḥibbī yaşuñı **şūr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [şūr eyle,]*

şūrīde: *Zavallı, perişan.*

Gülşen-i ḫüsninde yāruñ iy göñül bülbülleyin / Nāle eyle ṣubḥ olınca sen de bir **şūrīdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [şūrīdesin, -sin]*

şūrīde: *Âşık, tutkun, perişan.*

Sanma iy dil kim gedā hem-ser ola sulṭān-ıla / Bunı fikr eyleme sen **şūrīde** bir pejmürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 3). [şūrīde,]*

İsm ü resminden tırāş olmış Muḥibbī ʿālemüñ / Tekyesinde Ḫālıḳ'uñ **şūrīde** ābdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [şūrīde,]*

şūrīde olup: *Perişan olmak.*

Gülşende añup gül ruḫuñı nāleler itsem / **Şūrīde olup** bülbül-i gülzār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 2). [şūrīde olup, -up]*

şūrīde-dil: *Perişan gönül.*

Ṭālib olduñ zülfi zencīrine iy **şūrīde-dil** / Bilmedüñ dīvānelik derdā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 3). [şūrīde-dil,]*

şūrīde-gūyā: *Perişanlık söyleyen.*

Gül yüzü vaṣfında didi Muḥibbī bir ġazel / Didiler bülbül gibi **şūrīde-gūyādur** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [şūrīde-gūyādur, -dur]*

şūrīdelik: *Çılgınlık, delilik.*

Niçe bir bülbül gibi feryād idüp gül şevḳıne / Niçe bir **şūrīdelik** vaḳt oldı kim uslanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [şūrīdelik,]*

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel / Bülbüle **şūrīdelik** zāġ u zaġan kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [şūrīdelik,]*

şūrūr: *Şerler, kötülükler.*

Gözümüñ nūrısın göñlüm **sürūrı** / Muḥibbī'yi bugün şeydā kılan sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 5). [sürūrı, -ı]*

şüste: *Yıkanmış.*

Bir ʿāşıḳ-ı dil-besteyem kan yaşum ile **şüsteyem** / Ḥālüme bakmaz ḫastayam bu derdüme dermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 3). [şüsteyem, -(y)em]*

T

tā: *Bu şekilde, böylece.*

İy Muḥib gülşen-i ḥüsninde nigāruñ zār ol / İşidüp nāleñi **tā** ol gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [tā,]*

tā: *...kadar.*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir zamān / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin **tā** Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [tā,]*

Yār işiginde koma öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı **tā** ʿarş üzre iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [tā,]*

tā: *-dığı müddetçe, -dıkça.*

Bulınmaz cidd ü cehd-ile çü vaḥdet / İkilik gitmeye **tā** ki aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [tā,]*

tā: *"ت" Te harfi.*

Koma elden sakın ʿışḳuñ mecāzın / Diyeler **tā** saña Veysel Ḳaran'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 9). [tā,]*

tā: *"Bile" anlamındaki "-da, -de" bağlacı.*

ʿArz eyle yüzüñ gülşene güller ḫacil olsun / Gül nāz-ıla **tā** ġonca görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [tā,]*

tā: *"Ki" bağlacı.*

Öldür beni anlar bile **tā** kim naẓaruñ var / Kim müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [tā,]*

Başumı ḳaṭʿ ideyin **tā** gide ol bār-ı girān / Ser-i kūyuña senüñ varmaga āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [tā,]*

Cān eyle fedā **tā** bulına vuṣlat-ı dilber / Terk eyle Muḥibbī saña cānāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [tā,]*

tā: *"-e kadar" anlamında edat.*

Sen elif ḳaddüñ firāḳından Muḥibbī ḫastanuñ / İñleyüp **tā** ṣubḥa dek ḳaddi niçe nūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 5). [tā,]*

Olmadum teskīne ḳādir gözden akan āba ben / Ḥasret oldum gīceler **tā** ṣubḥ olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [tā,]*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol yok saña / **Tā** ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [tā,]*

Burḳaʿın keşf eylemişdür her şükūfe bāġda / **Tā** zekāt-ı ḥüsnini ʿārż eyleye iḥsān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [tā,]*

Ḫastayam ġāyet meger vuṣlat gele feryāduma / **Tā** ḥayāta irişe bu cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [tā,]*

Münaḳḳaş eyledüm kanlu yaşumla / Ola **tā** sīne menzilgāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 3). [tā,]*

Virmedi **tā** görmeyince luṭf bir ʿārif didi / Evvel alup dil sakın soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [tā,]*

İy Muḥibbī her kaçan yād idesin gül ruḫların / Gīceler bülbülleyin **tā** ṣubḥ feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [tā,]*

Bend kıldum boynumı çün zülf-i cānān ile ben / **Tā** ölince kapusında kul olam cān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [tā,]*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī kuluñı yād itmedüñ / Gerçi kim gitmez ḫayālüñ **tā** ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [tā,]*

ʿIşḳ mıdur bī-vefā güller elinden gīceler / İñledüp bülbülleri **tā** ṣubḥ gūyā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 3). [tā,]*

Göreyim ben seni āḫir girīban-çāk **tā** dāmen / Baña māniʿ olur vuṣlat deminde pīrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [tā,]*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] müdām / İçelüm nūş idelüm **tā** tola peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [tā,]*

Żāyiʿ itme iy dil-i şūrīde gel gül ṣoḥbetin / Cān u dilden **tā** seḥer gūş eyle bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [tā,]*

Gīceler **tā** ṣubḥ bīdār ol viṣālin kıl ṭaleb / Müstecāb olur duʿālar dā'imā temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [tā,]*

Arayup dildārı dil ala ʿaṣā demür çarık / Geye anı **tā** bulınca ʿazm-i ġarb u şarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 3). [tā,]*

Ey dōst cām-ı cürʿa-i ʿışḳuñ içen ezel / **Tā** ḥaşre deñlü mestdür anı sanma ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 2). [tā,]*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / Göreyim anı mesḥ olsun döne **tā** yüzi maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [tā,]*

Saçuñ girihlerini kıldum egerçi pīşe / Çözilmedi çalışdum **tā** urmayınca dişe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 1). [tā,]*

tā: *Böylece.*

Ne ʿācizem ki cürmüme **tā** ola iʿtibār / Muḥtāc ṭāʿatüme degül çün benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [tā,]*

tā: *Ki.*

Jeng oldı göñül āyīnesi al ele sāḳī / Mey sun berü **tā** dāfiʿ-i ḫüzn [ü] elem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 4). [tā,]*

Āh eylemegil gün yüzine karşu Muḥibbī / **Tā** jeng-i sehāb-ıla ḫafī olmaya ol rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 5). [tā,]*

tā: *"-den beri" anlamında bir söz.*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni **tā** ḫvābda / Kanda gitmişdür ʿaceb bilsem kanı uyḫu diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [tā,]*

tā: *"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.*

Niçe bir bezm-i ġam içre gīceler **tā** ṣubḥa dek / Niçe bir yaşlar döküp şemʿe müşābih yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [tā,]*

İdeyin çāk girībān **tā** be-dāmen / Fedādur çün yolunda cān u ten de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 2). [tā,]*

tā: *"Böylece, bu şekilde" anlamında kullanılan bir bağlaç.*

Şerr eyleme kim yazmaya **tā** deftere kātib / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [tā,]*

Okı lā-ḥavli dāyim nefs[i] kör it / Ki **tā** şeyṭān gezimeye damarda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 5). [tā,]*

Hīç revā mı olasın niʿmet-i dünyāya ḫarīṣ / **Tā** seni beñzedeler cīfeler üzre megese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 2). [tā,]*

tā: *"Amacıyla, diye" anlamı katan bir söz.*

Varmaz isem kūyuña līk buña ḳāniʿ göñül / Sen güzeller şāhını **tā** göre bir kez dūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [tā,]*

tā: *"Böylece, bu vesileyle" anlamı katan zarf.*

Tā çend keşem der reh-i tū nāle vü feryād / Ruḫsār-ı ḫırāşīde girībān-ı dü pāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 2). [tā,]*

tā: *Bu şekilde.*

Ölse Muḥibbī ʿışḳ-ıla kan-ıla yuyasız / Maḥşer güninde kalka-bile **tā** o kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [tā,]*

Saʿy it Muḥibbī **tā** bulasın Kaʿbe-i murād / Düş vādīlere cehd ile ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [tā,]*

tā ḥaşre değin: *Mahşer gününe kadar.*

Deryā kumına ola şümār derdüme benüm / **Tā ḥaşre değin** bilmeye kimse ḥisāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 6). [tā ḥaşre değin,]*

tā ki: *Ne zaman ki.*

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı ḳanāʿat Ḳāf'ına / **Tā ki** ülfet duta ʿAnḳā gibi varup Ḳāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [tā ki,]*

tā ki: *Ne zaman ki.*

Kec-rev yürüme togrı yolı koma elüñden / **Tā ki** diyeler senüñ içün şāh-ı rāsitīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 4). [tā ki,]*

Yüzüñüñ karasını yumaya bu dīdelerüñ / **Tā ki** beñzetmese göz yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [tā ki,]*

Koma elden Muḥibbī lāʿl-i nābı / Olasın **tā ki** ʿirfān mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 5). [tā ki,]*

Baḥr-ı dil ġavvāṣısın dür gibi ʿarż it sözlerüñ / **Tā ki** taḥsīn ideler böyle ʿibārāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [tā ki,]*

Fāyide kılmaz Muḥibbī naḳd-i ʿömrin ḫarc ide / **Tā ki** bu bāzārda sūd u ziyāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 5). [tā ki,]*

tā ki: *Öyle ki.*

Acı yaşlar dök derūnuñ ġıll ü ġışdan pāk kıl / Kullanasın **tā ki** sen ʿālemde deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [tā ki,]*

tā kim: *Ne zaman ki.*

Bu Muḥibbī uyumaz **tā kim** göre düşde seni / Ṣubḥ olınca gözlerüm tek kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [tā kim,]*

Uzatma bugün ẓulm elini senden alçaga / **Tā kim** yakaña sunmaya rūz-ı şümār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [tā kim,]*

Gül geldi gülşene çün al duvak-ıla / **Tā kim** göre bülbül anı yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [tā kim,]*

tā ḳıyāmet: *Kıyamet gününe değin.*

Ol leb-i şīrīn dehānından işidsem bir kelām / **Tā ḳıyāmet** ancak ol sözdür zebānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [tā ḳıyāmet,]*

tā rūz: *Gündüze.*

Sālhā endūh-ı şām firḳatüm[i] bilen kişi / Āh-ı ġam hicrānı şeb **tā rūz** bīdārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 2). [tā rūz,]*

tā seḥer: *Seher vaktine kadar.*

Gülşen-i ḫüsninde iy dil **tā seḥer** / İñiler bir bülbül-i nālānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 3). [tā seḥer,]*

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī **tā seḥer** / Seyr kıl evvel ʿIrāḳ'ı soñın eyle Zengüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [tā seḥer,]*

tā ṣubḥ: *Ta sabaha kadar.*

Bezm-i ġamda iñlesem bu nāleme āheng içün / Baña eydüñ gīceler **tā ṣubḥ** nā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 4). [tā ṣubḥ,]*

tā ṣubḥ olınca: *Ta sabaha kadar.*

Ol gül endāmuñ firākında yine iy ʿandelīb / Gīceler **tā ṣubḥ olınca** nāle vü feryadsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 4). [tā ṣubḥ olınca, -ınca]*

Gözi yaşlu bagrı başlu dāyim olur ʿışḳ eri / Gīceler **tā ṣubḥ olınca** durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [tā ṣubḥ olınca,]*

Gīceler **tā ṣubḥ olınca** tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū yār ẓālim çarḫ nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [tā ṣubḥ olınca,]*

İy Muḥibbī gül ruḫın yād eylesem bülbül gibi / İñlerem **tā ṣubḥ olınca** āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [tā ṣubḥ olınca, -ınca]*

tā ṣubḥa degin: *Ta sabaha kadar.*

İy dil sevüp ol ṣūḫ-ı sitemkārı n'idersin / **Tā ṣubḥa degin** eyleyüben zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 1). [tā ṣubḥa degin,]*

tā ṣubḥa dek: *Ta sabaha kadar.*

Gīceler **tā ṣubḥa dek** ġam-ḫānede maḥrem baña / Kanda gitsem bir dem ayrılmaz olur hem rāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 3). [tā ṣubḥa dek,]*

Leylī zülfüñ ḥasretinden ʿāşıḳ-ı dil-ḫastedür / Gīceler **tā ṣubḥa dek** ney gibi nālān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 4). [tā ṣubḥa dek,]*

Gülsitānında Muḥibbī her gice **tā ṣubḥa dek** / Gözlerin yummaz ider bülbül gibi āh u fiġān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 5). [tā ṣubḥa dek,]*

taʿab: *Ar. Zahmet, meşakkat.*

Katı yadur kaşlarına kimsene el sunmasun / Ḥāṣıl olmaz ḥāṣılı ancak **taʿabdur** zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [taʿabdur, -dür]*

taʿaccüb eyleme: *Şaşırmak, hayret etmek.*

Eger cān terkin eylersem **taʿaccüb eyleme** zāhid / Şu kim ṣıdḳ-ıla ʿāşıḳdur elin yur kendü kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [taʿaccüb eyleme, -me]*

taʿāccüb itme: *Şaşmak, hayret etmek.*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb ṣūfī / Gele inṣāf ide içmez midüñ ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [taʿāccüb itme,]*

taʿāccüb itme: *Şaşırıp kalmak.*

Şemʿ-i ruḫuñı görüp bu dil itme taʿaccüb / Pervāne kaçan şemʿ göre odlara yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 6). [taʿaccüb itme,]*

taʿaccüb itmeñ: *Şaşmak, hayret etmek.*

Bu Muḥibbī gözleri yaşı olup āb-ı revān / Dōstlar itmeñ taʿaccüb dönse Żāb'uñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [taʿaccüb itmeñ,]*

taʿaşşuḳ ideni: *Âşık olma, gönül verme.*

Dilberüñ göre Muḥib āyīneye bakdugını / Kendi ḥüsnine **taʿaşşuḳ ideni** seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 5). [taʿaşşuḳ ideni, -eni]*

ṭāʿat: *İbadet.*

Ne ʿācizem ki cürmüme tā ola iʿtibār / Muḥtāc **ṭāʿatüme** degül çün benüm İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 2). [ṭāʿatüme, -üme]*

ṭāʿat ehline: *İbadet ehli.*

Bir demi hicrān şebinüñ ʿāşıḳa biñ yılcadur / Sözüme inanmasañ sor bunı **ṭāʿat ehline** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 5). [ṭāʿat ehline, -ne]*

ṭāʿat u zühd: *İbadetin sevabı.*

Bu Muḥibbī yitüre **ṭāʿat u zühd** ü veraʿı / İç diyü yār işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [ṭāʿat u zühd,]*

tāʿat üzre: *Ibadet için.*

Geçer miḥrāba zāhid **tāʿat üzre** / İder ʿāşıḳ sücūd tāḳ-ı ebruvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 4). [tāʿat üzre,]*

tā-be-māh: *Aya kadar.*

Kanlu yaşum māhīye irişdi āhum **tā-be-māh** / ʿIşḳuma yitmez mi ki bu nevʿ-ile iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [tā-be-māh,]*

ṭabʿ-ı muḥibbī: *Muhibbi'nin tabiatı.*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān şiʿri naḫl-i sebz / Bitürse tañ degüldür eger cūybār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [ṭabʿ-ı muḥibbī,]*

ṭabʿ-ı nigāruñ: *Parlayan sevgilinin.*

Nāzını **ṭabʿ-ı nigāruñ** gördüm āhenden katı / İtmedi āhum eşer itdi velī sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [ṭabʿ-ı nigāruñ, -uñ]*

ṭabʿ-ı selīme: *Kusursuz şiir.*

Çıkarduñ baḥr-ı dilden gevher-i ḫāṣ / Hezār aḥsent bu **ṭabʿ-ı selīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 2). [ṭabʿ-ı selīme, -e]*

İşidüp uşbu şiʿr-i dil-pesendi / Diye taḥsīn bu **ṭabʿ-ı selīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 9). [ṭabʿ-ı selīme, -e]*

ṭabīb: *Doktor.*

İy **ṭabībüm** ḫastayam vir baña bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẓar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [ṭabībüm, -üm]*

Derdümi bilmez ki dermān eyleye baña **ṭabīb** / Beñzemez derdüm benüm ʿālemde iller derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 2). [ṭabīb,]*

ṭabīb: *Doktor, sevgili.*

İy **ṭabībüm** dil ü cān ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [ṭabībüm, -üm]*

Ḫasta dil lāʿl-i leb-i cānānın eyler ārzū / İy **ṭabībüm** derdine dermānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 1). [ṭabībüm, -üm]*

Dirīġā ḫasta-i ʿışḳam gelüp sormaz **ṭabībüm** āh / Maḥabbet çün günāh olmış olup düşmen ḥabībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 1). [ṭabībüm, -üm]*

tabīb!: *"Doktor, hekim" anlamında olup bir hitap sözü "(ey) doktor!).*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden **ṭabīb** / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [ṭabīb,]*

Derd-i ʿışḳa iy **ṭabīb** Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ anda bu derde devānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [ṭabīb,]*

Tutma **ṭabīb** nabżumı olmaz baña ʿilāc / Dil ḫastasına olmaya ṣıḥḥat devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [ṭabīb,]*

ṭabīb-i dil: *Gönlün tabibi (Sevgili).*

İy **ṭabīb-i dil** didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / Didi öldürmekden özge bilmezem tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [ṭabīb-i dil,]*

Çün beni rūz-ı ezelden eyledüñ bīmār sen / İy **ṭabīb-i dil** neden derdüme itmezsin devā *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 3). [ṭabīb-i dil,]*

İy **ṭabīb-i dil** iriş kim kaldı cāndan bir ramaḳ / Derdüme eyle devā laʿl-i şeker-güftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 2). [ṭabīb-i dil,]*

Yüregüm ṣad pāre oldı iy **ṭabīb-i dil** meded / Sīne-i çāküm benüm lāyıḳ-durur merhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [ṭabīb-i dil,]*

ṭabīb-i dil ü cān: *Canın ve gönlün tabibi (olan sevgili).*

İy **ṭabīb-i dil ü cān** derdüme dermān eyle / Bir güle bak yüzüme göñlümi şādān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 1). [ṭabīb-i dil ü cān,]*

ṭābīb-i dil [ü] cānsın: *Canın ve gönlün tabibi (olan sevgili).*

Bildüm ki **ṭābīb-i dil [ü] cānsın** seni taḥḳiḳ / Pes itmeyesin derdüme tīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 2). [ṭābīb-i dil [ü] cānsın, -sın]*

ṭābīb-i dilsin: *Gönlün tabibi (Sevgili).*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿāşıḳlaruñ ḫasta / **Ṭābīb-i dilsin** iy dilber idüp tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [ṭābīb-i dilsin, -sin]*

ṭabl: *Davul.*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī kişver-i dilde / Dögilsün sīnemüñ **ṭablı** cihān tolı ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [ṭablı, -ı]*

tābnāk eyler misin: *Parlatmak.*

Meclis içre yakmaga ʿāşıḳları pervānesi / Şemʿ gibi ruḫlaruñı **tābnāk eyler misin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 4). [tābnāk eyler misin, -r misin]*

tāc: *Başa giyilen, değerli madenden yapılmış ve değerli taşlarla süslü başlık.*

Yiter başuma **tāc** çün ḫāk-i pāyı / Dilā başuña zerden **tāc** itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [tāc,]*

Yiter başuma **tāc** çün ḫāk-i pāyı / Dilā başuña zerden **tāc** itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [tāc,]*

tāc u ḥırḳañ: *Taç ve hırka.*

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ zāhidā ḫumḫāneye / Bāde ile añlasañ mey-ḫōrlaruñ sen ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [tāc u ḫırḳañ, -ñ]*

tāc u ḳabāyı: *Saltanat tacı ve kaftan.*

Niçe serler olısar yolına ġalṭān yürisün / ʻĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan **tāc u ḳabāyı** dilemez *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 2). [tāc u ḳabāyı, -yı]*

tāc u taḫt-ı tācdārān: *Taht ve tac sahibi.*

ʿİẕāruñ reşk-i rūy-ı gülʿiẕārān / Ġubāruñ **tāc u taḫt-ı tācdārān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 1). [tāc u taḫt-ı tācdārān, -ān]*

tācdār olmışdı: *Taç giyen, taç sahibi, hükümdar olmak.*

Tācdār olmışdı ʿışḳa dідiler Mecnūn içün / Dōstlar şimdi ben oldum mülk-i ʿışḳa pādişāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 4). [tācdār olmışdı, -mışdı]*

tāc-ı cevherīne: *Mücevherden yapılmış taç; başlık.*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ efser itdi / Virür mi anı **tāc-ı cevherīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 5). [tāc-ı cevherīne, -īne]*

tāc-ı ḫorūsa: *Horozun tacı, ibiği.*

Kaçan dem dem çıkar dilden şerāre / Başumda beñzer ol **tāc-ı ḫorūsa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 4). [tāc-ı ḫorūsa,]*

tāc-ı ḫusrev'i: *Keyhüsrev'in ünlü tacı.*

N'eylerem ben milket-i Dārā'yı **tāc-ı Ḫusrev'i** / Kapusında baña dildār yit[işü]r bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [tāc-ı ḫusrev'i, -'i]*

tāc-ı sa'ādet: *Saadet, mutluluk tacı.*

Ḫāk-i derin Muḥibbī başuñdan eksük itme / Başuñda ol hemīşe **tāc-ı sa'ādet** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 5). [tāc-ı sa'ādet,]*

tāc-ı zer başına egmiş: *Altın tacını başına eğri takmış.*

Şāh-ı ʿālemdür bugün ʿāşıḳlara raḥm itmege / **Tāc-ı zer başına egmiş** şāh-ı devrāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 4). [tāc-ı zer başına egmiş, -miş]*

ṭaġ: *Dağ.*

Kesdükçe **tagı** ʿışḳ-ıla yire dökilen eşk-ile / Yāḳūt-ı laʿle döndürür her yaña seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [tagı, -ı]*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol ʿārıż-ı cānāna su / Anuñ-ıçun **taglara** düşüp yürür āvāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [taglara, -lar, -a]*

Öyküdügi-çün zülfine sünbülleri gördüm / **Taglarda** biter yüzi kara başı aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [taglarda, -larda]*

ṭaġ: *Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.*

Ol lebi şīrīnden ayru düşeli **taglara** dil / Bīsütūn tagına çıkdum dōstlar feryād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 1). [taglara, -lar, -a]*

tag u ṣaḥrāya: *Dağ ve sahra. II Dünya.*

Tag u ṣaḥrāya benefşe düşmişe Mecnūn-vār / El mi virürdi aña her saçı sünbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 4). [tag u ṣaḥrāya,]*

ṭaġıd: *Dağıtmak II savurmak.*

Tagıdup zülfi kaçan ʿuṣṣāḳa dilber göstere / Sanasın ṭāvūsdur cevlān idüp per göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [tagıdup, -up]*

ṭaġıl: *Dağılmak II Savrulmak.*

Gül yüzüñ üzre kaçan **tagıla** zülf-i siyehüñ / Görinür baña cihān gülşeni şebbūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 3). [tagıla, -a]*

tagıt: *Dağıtmak, zor durumlara sokmak, perişan etmek.*

Düşelden ʿışḳa **tagıtdum** ser-ā-ser ḫırmen-i ʿaḳlı / Hevā-yı āh-ıla eyler semā bir berg-i kāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 3). [tagıtdum, -dum]*

taglar etegin: *Dağların eteği.*

İy Muḥibbī benī-ādemde vefā kalmadı hīç / Sen de Mecnūn-ṣıfat tut yüri **taglar etegin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [taglar etegin,]*

tāhā vü yāsīn: *Taha ve Yasin Sureleri.*

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nāzil çü **Tāhā vü Yāsīn** / Ḫāk-rūb-ı āsitānuñ şehperi rūḥū'l-emīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 1). [tāhā vü yāsīn,]*

taḥammül: *Dayanma, katlanma.*

Zeyn olında yir yir ezhār-ıla taḫt-ı çemen / Şāh-ı gül gösterdi bu dehre **taḥammüller** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [taḥammüller, --ler]*

taḥammül eyle: *Yüklenmek, bir yükü üstüne almak; dayanmak, katlanmak.*

ʿĀşıḳa dirler Muḥibbī çāre ṣabr u ya sefer / Çün sefer yok ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [taḥammül eyle,]*

taḥammül eyle: *Dayanmak, katlanmak, sabretmek.*

Gün yüzine gel eyle taḥammül naẓar olsun / Yakarsa seni göz göre oda katı şaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 3). [taḥammül eyle,]*

taḥammül eyleye: *Tahammül etmek, dayanmak, katlanmak, sabretmek.*

ʿIşḳuñ ezelde leẕẕet-ile balın isteyen / Soñra **taḥammül eyleye** dehrüñ cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 2). [taḥammül eyleye,]*

taḥammül idemezsin: *Katlanamamak, tahammül edememek.*

Nāra dünyāda **taḥammül idemezsin** çün dilā / N'olısar uḫrāda ḥālüñ āteş-i sūẓān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [taḥammül idemezsin, -emezsin]*

taḥassür: *Hasret çekme, özlem duyma.*

Rāh-ı ʿışḳuñda Muḥibbī cān virürse ġam degül / Niçeler kaldı **taḥassür** irmedi bu demlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 5). [taḥassür,]*

taḥḳīḳ: *(Ar.) Kesin, şüphesiz, gerçekten, kesinlikle.*

Bildüm ki ṭābīb-i dil [ü] cānsın seni **taḥḳiḳ** / Pes itmeyesin derdüme tīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 2). [taḥḳiḳ,]*

taḥrīr: *Yazma; kaydetme, deftere geçirme.*

Kaçan **taḥrīre** el urup yaza derdin dil-i maḥzūn / Elinde dutdugı kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [taḥrīre, -e]*

taḥrīr eyledüm: *Kaleme almak.*

Eyledüm taḥrīr yāra nāme mażmūnum bile / Ḥasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil ḫūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 1). [taḥrīr eyledüm,]*

taḥrīr eylesem: *Yazmak.*

Gözlerüm yaşıyla **taḥrīr eylesem** aḥvālümi / Zerd-i rūyum rīġ ider topragın ol mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [taḥrīr eylesem, -sem]*

taḥrīr ider: *Yazmak.*

Yine ruḫsārum üzre vaṣf-ı ḥālüm / Gözüm **taḥrīr ider** ḫūn-ı cigerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 3). [taḥrīr ider,]*

taḥrīr itdi: *Yazmak.*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı **taḥrīr itdi** ḥüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı ol ʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [taḥrīr itdi,]*

taḥṣīl eylemiş: *Öğrenim görmek, bir konu hakkında bilgi sahibi olmak.*

Yār **taḥṣīl eylemiş** cevr ü cefānuñ yolların / Ẕerrece ögrenmemiş mihr ü vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 1). [taḥṣīl eylemiş, -miş]*

taḥṣīl-i ṣanʿat: *Sanat öğrenimi.*

Benden örgensin Muḥibbī yanmagı pervāneler / Eylemez **taḥṣīl-i ṣanʿat** görmeyen üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [taḥṣīl-i ṣanʿat,]*

taḥsīn: *Aferin, bravo.*

Māh-rūlar arasında kim ki göre sen mehi / Diye **taḥsīn** bu ne ḥüsn olur hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 4). [taḥsīn,]*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger işide ehl-i ḫıred / Diye **taḥsīn** Muḥibbī saña şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [taḥsīn,]*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ yine tāze yaralar / Ordı olsun hezār **taḥsīn** yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [taḥsīn,]*

İşidüp uşbu şiʿr-i dil-pesendi / Diye **taḥsīn** bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 9). [taḥsīn,]*

taḥsīn: *Beğeni, övgü.*

Bu Muḥibbī sözi gevher mi ve yāḫūd billūr / Okıyup **taḥsīn** aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [taḥsīn,]*

taḥsīn eyle: *Beğenmek, övmek.*

ʿIşḳ ara Ferhād'a **taḥsīn eyle** Ḳays'a āferīn / Ḫoş gözetmiş her biri bulmış belānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [taḥsīn eyle,]*

taḥsīn ide: *Beğenmek, takdir etmek.*

Seyl-i eşküm egnüme geydürdi gülgūn cāmeler / İy Muḥibbī kim göre **taḥsīn ide** göz yaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 5). [taḥsīn ide,]*

taḥsīn ideler: *Beğenmek, takdir etmek, övmek.*

Baḥr-ı dil ġavvāṣısın dür gibi ʿarż it sözlerüñ / Tā ki **taḥsīn ideler** böyle ʿibārāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 6). [taḥsīn ideler, -eler]*

taḥsīn idüp: *Beğenmek, takdir etmek.*

Güş eyleyüp eşʿārumı **taḥsīn idüp** ehl-i ḫıred / Yokdur tefāvüt didiler birdür hemān Selmān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [taḥsīn idüp,]*

Kaşlarına rā didüm rā ehli rāyum gördiler / Her biri **taḥsīn idüp** baş egdiler bu rālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 2). [taḥsīn idüp,]*

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk, hükümdarlık makamı.*

Bu göñlüm **taḫtınuñ** sulṭānı sensin / Ne kim emr itse olur bende fermān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 3). [taḫtınuñ, -ı, -nuñ]*

taḫta-i nerd: *Tavla tahtası.*

Sīnem üzre lāle gibi dāġ-ı ḥasret yakmışam / Sanki pullar dizmişem bir **taḫta-i nerd** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 2). [taḫta-i nerd,]*

taḫta-i sīnemde: *Gönül tahtası.*

Taḫta-i sīnemde dökdüm çünki eşküm noḳṭasın / Kāyinātuñ ḫālini bilmekde remmālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 4). [taḫta-i sīnemde,]*

taḫtası: *Göğüs, bağır, sadr.*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir zamān / Açup bu sīnem **taḫtasın** dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [taḫtasın, -n]*

taḫt-ı çemen: *Çimen, kır tahtı.*

Zeyn olında yir yir ezhār-ıla **taḫt-ı çemen** / Şāh-ı gül gösterdi bu dehre taḥammüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [taḫt-ı çemen,]*

taḫt-ı rūs'a: *Rus tahtı.*

Olur dil şād irişse pāy-ı būsa / Sanasın mālik olur **taḫt-ı Rūs'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 1). [taḫt-ı rūs'a, -'a]*

ṭaḳ-: *Asmak, iliştirmek.*

Ḥaydarīler gibi **takdum** güşa kullık ḫalḳasın / Boynuma ḫalḳa olalıdan o zülf-i ʿanberīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [takdum, -du, -m]*

ṭaḳ: *Asmak, iliştirmek.*

Zülf-i zencīrüñi **tak** boynuma iy dōst benüm / Her kaçan karşuña bu göñlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [tak,]*

Himmetüm bāzı hümā ḳaṣdına pervāz idicek / **Takayım** ayagına nālemi ben zil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [takayım, -ayım]*

takaldan: *Taktığımdan beri.*

Olmışam şeydā **takaldan** boynuma zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ bu ben dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [takaldan,]*

Boynuna **takaldan** berü zülfeynüñi bu dil / Zencīr ile Mecnūna dönüpdür il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [takaldan,]*

takalı: *Takdığından beri.*

Takalı zülfi kemendin boynuma ol müşg-bū / Dönmişem Mecnūn'a bir āvāreyem jūlīde-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [takalı,]*

takarsañ da: *Taksan da.*

Didi dilber bu kemend-i zülfi zencīr eyledüm / Didüm uslanmaz **takarsañ da** dil-i dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [takarsañ da,]*

ṭāḳat: *Dayanma gücü.*

Rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı bundan özge / Disem yok kimsede **ṭāḳat** şünūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 4). [ṭāḳat,]*

ṭāḳat getürmeye: *Dayanmak, katlanmak.*

Çekerem ben ġamuñ bārın getürmeye aña ṭāḳat / Kosalar kūha bir şemme eger bār-ı girānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 2). [ṭāḳat getürmeye, -meye]*

ṭāḳat getürmez: *Dayanamamak.*

Muḥibbī bil anı **ṭāḳat getürmez** / Olıcak bir kişi hem-rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 5). [ṭāḳat getürmez, -mez]*

ṭāḳat kalmadı: *Tahammül kalmamak, dayanamamak.*

ʿIşḳa **ṭāḳat kalmadı** gāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerüm yaşı başumdan aşdı oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [ṭāḳat kalmadı, -dı]*

ṭāḳat kalmadı: *Gücü yetmemek, gücü azalmak, bitmek II tahammül kalmamak, dayanamamak.*

İy Muḥibbī ṣabra **ṭāḳat kalmadı** yigdür sefer / Göndere vādīleri göñlüñi seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [ṭāḳat kalmadı, -dı]*

ṭāḳat kalmaya: *Gücü yetmemek, gücü azalmak, bitmek II tahammül kalmamak, dayanamamak.*

Derd-i dil āhvālini gel nāmeye derc eyleme / Kalmaya ṭāḳat bilürsin ḥāmil-i mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 3). [ṭāḳat kalmaya, -ya]*

ṭāḳat-ı naẓar kalmadı: *Bakma takati kalmamak.*

Yār ʿarż-ı cemāl itdi o ḫalḳ itdi neẓāre / Kalmadı ṭāḳat-ı naẓar āh baña ne çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 1). [ṭāḳat-ı naẓar kalmadı, -madı]*

taḳdīr: *Allah'ın insanoğluna tayin ettiği kader.*

Taḳdīr ezelde böyle komış bülbül ü güle / Bülbül fiġānlar eyleye gül dāyimā güle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 1). [taḳdīr,]*

ṭāḳ-ı ebrūsın: *(sevgilinin) Kaşlarının kemeri.*

Çünki gördüñ **ṭāḳ-ı ebrūsın** Muḥibbī secde kıl / Ḳıbleden dönsün yüzi ol ḳıblegāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [ṭāḳ-ı ebrūsın,]*

ṭāḳ-ı ebrūsın: *Camilerde kıbleyi gösteren, kavisli şekilde bulunan, mihraba benzeyen kaş; sevgilinin kavisli kaşı.*

Cāmiʿ-i ḥüsninde yāruñ **ṭāḳ-ı ebrūsın** görüp / Secde itdüm cān-ıla ol kaşları miḥrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [ṭāḳ-ı ebrūsın, -sın]*

tāḳ-ı ebruvāna: *Kaşların kemeri, kemere benzer kaşlar.*

Geçer miḥrāba zāhid tāʿat üzre / İder ʿāşıḳ sücūd **tāḳ-ı ebruvāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 4). [tāḳ-ı ebruvāna, -a]*

ṭāḳ-ı eyvānuñ: *Salon kubbesi, kemeri.*

Kalur bu **ṭāḳ-ı eyvānuñ** yüceltme / Nedür bu hāy u hū kūs-ı ġırīvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 3). [ṭāḳ-ı eyvānuñ, -uñ]*

takıl: *Takılmak II Bağlanmak.*

Olur-ıdum ben bugün dīvāneler ser-defteri / Zülf[i] zencīri eger boynuma benüm **takıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [takıla, -a]*

taḳrīr eyle: *Açıklamak, izah etmek, anlatmak.*

Yāra dil gönder nihānī anı cānuñ duymasun / Ḥālüñi **taḳrīr eyle** kim zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [taḳrīr eyle,]*

taḳrīr eyleyem: *Açıklamak, izah etmek, anlatmak.*

Baña sor ʿışḳuñ rumūzın saña **taḳrīr eyleyem** / Sorma Mecnūn'a ol olmışdur hemān ṣaḥrā-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 3). [taḳrīr eyleyem, -yem]*

İy Muḥibbī sor baña ʿışḳuñ rumūzın ser-be-ser / Saña **taḳrīr eyleyem** bir bir ser-ā-pā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 6). [taḳrīr eyleyem, -yem]*

taḳrīr idem: *Anlatmak.*

Her kaçan **taḳrīr idem** ʿibret-nümā aḥvālümi / Ḫalḳ-ı ʿālem ġaş[y] olup derd-ile bagrın taglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 3). [taḳrīr idem,]*

taḳrīr kılsun: *Anlatmak, tarif etmek.*

Nükte-i ʿışḳı ne bilsün zāhid-i efsürde-dil / Sor aña **taḳrīr kılsun** nār-ı ʿışḳ-çeşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 3). [taḳrīr kılsun, -sun]*

ṭaḳup: *Asmak, iliştirmek.*

Jālelerden gūşına dürler **takupdur** şāh-ı gül / Cāmesin surḫ eylemiş bir yār-ı raʿnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [takupdur, -dur]*

ṭalabil: *Dalmak, dalabilmek.*

Dilā deryā-yı ʿışḳ içre kaçan sen **talabilmezsin** / Maḥabbet gevherin hergiz elüñe alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 1). [talabilmezsin,]*

ṭaleb: *(Ar.) İsteme, istek, dileme.*

Miss-i ḳalbüñi düriş eyleyüp iksīri **ṭaleb** / Ṣāf kıl ḳāl idüben zārr olup sūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 3). [ṭaleb,]*

ṭaleb: *İsteme, dileme, arzu etme.*

Ṭalebden ḫālī olma iste vaṣlın / İrişesin ola kim irde giçde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 2). [ṭalebden, -den]*

ṭaleb eyleme: *İstemek.*

Gel **ṭaleb eyleme** yāruñ ḫaberin kimseneden / Bī-nişāndur kim ola kim o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [ṭaleb eyleme, -me]*

ṭaleb eyler: *Talep etmek, istemek.*

Kūyuñı n'eyler göñül irmek diler cānā saña / Cenneti eyler ṭaleb müştāḳ-ı dīdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 2). [ṭaleb eyler,]*

ʿIşḳı cān eyler ṭaleb bir yañadan daḫı göñül / Arada ḫayrān kaldum anlaruñ savaşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 4). [ṭaleb eyler,]*

Tīrini gönderdi dilber cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur didi dil baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [ṭaleb eyler,]*

ṭaleb ider: *İstekte bulunmak.*

İder zāhid ṭaleb ḫavrā vü kevşer / Kılur ʿāşıḳ olan dīdārı ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 3). [ṭaleb ider,]*

ṭaleb kıl: *İstemek.*

Gīceler tā ṣubḥ bīdār ol viṣālin kıl ṭaleb / Müstecāb olur duʿālar dā'imā temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [ṭaleb kıl,]*

ṭaleb kıldum: *İstemek.*

Zülfi hevāsı ṭūl-i emeldür başumda āh / Kıldum ṭaleb velīk bulımadum aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [ṭaleb kıldum, -dum]*

ṭaleb kılmazdı: *Talep etmek, istemek.*

ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteler kılmazdı mihrini ṭaleb / ʿĀlem içre māh-rūlar ger cefākār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 3). [ṭaleb kılmazdı, -mazdı]*

ṭaleb kılsam: *İstemek.*

Leblerinden derdüme dermān n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi var cehd ide dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [ṭaleb kılsam, -sam]*

talebkār: *Istekli.*

Olmaz-ıdı müşterī vaṣluñ metāʿına Muḥib / Naḳd-i cān-ıla eger varup **ṭalebkār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [ṭalebkār,]*

ṭāliʿ: *Kısmet, baht.*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum iy tünd-ḫū / Yoksa senden görmedüm cevr ü cefādan ġayrı rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [ṭāliʿümdendür, -üm, -den, -dir]*

ṭāliʿ: *Baht, talih, şans.*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı **ṭāliʿ** ḳanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 2). [ṭāliʿ,]*

Hilāl ebrūlaruñ görsem irerdüm ʿiyd-i vaṣluña / Kanı **ṭāliʿ** kanı devlet bu ġamla pür-melālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 2). [ṭāliʿ,]*

Vefā umdukça görindi cefālar / Sitārem şūm[a] beñzer **ṭāliʿüm** dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [ṭāliʿüm, -üm]*

Yār düşmen şūm **ṭāliʿ** baḫt-ı devlet ser-nigūn / İy dil-i dīvāne esbāb-ı viṣāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [ṭāliʿ,]*

ṭālib: *Talep eden, bekleyen, isteyen.*

Gīceler uyku yüzin görmez gözüm yılduz sayar / **Ṭālibem** āh ol meh-i nā-mihribāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [ṭālibem, -em]*

ṭālib iseñ: *Talipsen.*

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil meyḫāneden / Çıkma bir dem **ṭālib iseñ** gence sen vīrāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [ṭālib iseñ,]*

ṭālib ola: *Talip olmak, istemek. II Tasavvuf okuluna yeni başlayan kimse, derviş.olmak.*

Kūyuñda Muḥibbī ola dīẕāruña ṭālib / Göstermeyesin sen aña dīdār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 5). [ṭālib ola,]*

ṭālib oldı: *Talip olma, gönüllü olma.*

Vaṣla **ṭālib oldı** dil irişdi hicrān āh āh / Katı müşkildür bile āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [ṭālib oldı,]*

ṭālib olduñ: *İstemek, istediğini bildirmek.*

Ṭālib olduñ zülfi zencīrine iy şūrīde-dil / Bilmedüñ dīvānelik derdā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 3). [ṭālib olduñ, -duñ]*

ṭālib-i cānānam: *Sevgilinin talibi.*

Ḫamdü-lillāh ki yine **ṭālib-i cānānam** ben / Bende-i ʿışḳ olalı ʿāleme sulṭānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [ṭālib-i cānānam, -am]*

ṭālib-i dür-dāne: *İnci isteyen.*

İy Muḥibbī baḥr-ı dilde bulmaga söz gevherin / **Ṭālib-i dür-dāne** sensin ṭālib-i dür-dāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [ṭālib-i dür-dāne,]*

İy Muḥibbī baḥr-ı dilde bulmaga söz gevherin / Ṭālib-i dür-dāne sensin **ṭālib-i dür-dāne** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 6). [ṭālib-i dür-dāne,]*

ṭālib-i nigāram: *Sevgilinin talibi.*

Ben **ṭālib-i nigāram** maḳsūd baña dīẕār / Gör bu riyāyı zāhid cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [ṭālib-i nigāram, -am]*

ṭāliʿin: *Kısmet, kader, baht.*

Herkesüñ konmış Muḥibbī **ṭāliʿindedür** ezel / Bülbüle şūrīdelik zāġ u zaġan kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [ṭāliʿindedür, -dedür]*

taʿlīm ide: *Öğretmek, yetiştirmek.*

Ġoncaya nāz ögredür her dem lebüñ güftārda / Serve **taʿlīm ide** bālā ḳadüñ reftārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 1). [taʿlīm ide,]*

taʿlīm idem: *Öğretmek.*

Şemʿ-i ḥüsne karşu ko yansun Muḥibbī cān u dil / Yanmagı şimden girü **taʿlīm idem** pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [taʿlīm idem, -em]*

taʿlīm itmedüñ: *Öğretmek.*

İy muʿallim yāra **taʿlīm itmedüñ** fenn-i vefā / Līk göstermedüñ aña cefādan özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [taʿlīm itmedüñ, -düñ]*

taʿlīmin ider: *Bir şeyi birine öğretmek II bir şeyi birinden öğrenmek.*

Fitne **taʿlīmin ider** güşına başı egüben / Birbirine bu cihānı uran ebrūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [taʿlīmin ider,]*

tam: *Damlamak.*

Göster yüzüñi alnuñı şems ü ḳamer olsun / **Tamsun** lebüñüñ yarı deñizler şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [tamsun, -sun]*

ṭamāʿ: *Aç gözlülük. || Beklenti, umut.*

Laʿlüñ **ṭamaʿı** āh zenaḫdāna düşürdi / Kaldum meded eyvāh çeh-i Bābil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [ṭamaʿı, -ı]*

ṭama‘: *Aç gözlülük. || Beklenti, umut.*

Viṣālüñ istedüm hicr oldı ḥāṣıl / **Ṭama‘** olmasa olmaz-ıdı tamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 4). [ṭama‘,]*

tamām: *"tamam oldı." ifadesini pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.*

Kara zülfi arasından ṭulūʿ itdi yüzin gördüm / Ayuñ on dördidür sandum **tamāmdur** ḥüsni çagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [tamāmdur, -dur]*

tamāşā eyleye: *Seyretmek.*

Kim cemāli gülşenin bir kez **tamāşā eyleye** / İtmeye geşt-i çemen seyr-i gülistāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 4). [tamāşā eyleye, -ye]*

taʿmīr eyle: *Onarmak; işlenen bir kusuru, yapılan bir yanlışlığı gidermek veya önlemek II sevindirmek, mutlu etmek.*

Şehā miʿmārsın gel eyle taʿmīr / Göñül maʿmūresi vardı ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 6). [taʿmīr eyle,]*

taʿmīʿr ide: *Onarmak.*

Niçe yıldur ki ḫarāb oldı bu dil şehri yatur / İde taʿmīʿr keremden yine miʿmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [taʿmīʿr ide,]*

tamla tamla: *Damla damla.*

Eksük olmasun yaşı her dem bu ben dil-ḫastenüñ / Teşne görse **tamla tamla** tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [tamla tamla,]*

ṭamu: *Cehennem.*

Viṣālüñ istedüm hicr oldı ḥāṣıl / Ṭama‘ olmasa olmaz-ıdı **tamu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 4). [tamu,]*

ṭamzur: *Damlatmak.*

Eksük olmasun yaşı her dem bu ben dil-ḫastenüñ / Teşne görse tamla tamla **tamzurur** agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [tamzurur, -ur]*

ṭañ: *Ayıp, tuhaf, acayip.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline **tañ** mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [tañ,]*

İy Muḥibbī yakalıdan sīneye ʿışḳ āteşin / **Tañ** mıdur gīce şuʿāʿum görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [tañ,]*

Cürʿası yāruñ Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem **tañ** mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [tañ,]*

Dehānuña senüñ cānā dinürse **tañ** mı cāndur bu / Naẓardan çünki ġāyibdür ʿayān olmaz nihāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 1). [tañ,]*

ṭañ: *Ayıp, ayıplama.*

Gīceler feryād iderseñ **tañ** degül bülbül gibi / İy dil-i şūrīde sen çün bir gül-i aḫmerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 3). [tañ,]*

ṭañ: *Ayıp. || Tuhaf, acayip.*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak **tañ** mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [tañ,]*

ṭaʿn: *Ayıplama.*

Zāhid inkār idesin ger bu benüm meẕhebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it **ṭaʿnı** ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [ṭaʿnı, -ı]*

tañ degül: *Şaşmamalı.*

Görmez-isem **tañ degül** mihr ü vefā dildārdan / Kim vefā görmiş-durur bu çarḫ-ı kec-reftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 1). [tañ degül,]*

İy ḳamer yüzlü ḫayālüñ gelse dil eyler kelām / **Tañ degül** dīvāneler eyler tekellüm māh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [tañ degül,]*

Tañ degül dil mezraʿın bārān-ı eşk itse ḫarāb / Gün yüzüñ görmez Muḥibbī oldı bir niçe sene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 7). [tañ degül,]*

tañ degül: *Şaşmamak gerek.*

Ṭaʿn iderse **tañ degül** zāhid şārāb-ı şāhide / N'eylesün muʿtād olupdur ʿömr geçdi beng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [tañ degül,]*

tañ degül: *Şaşmamak gerek.*

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla tolsa **tañ degül** / Ḥüzn ara dil Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [tañ degül,]*

tañ degüldür: *Şaşmamalı.*

Ten ġubārını savursa **tañ degüldür** bād-ı ʿışḳ / Bu hevā ile yiler bir bādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [tañ degüldür, -dür]*

tañ degüldür: *Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.*

Ṭabʿ-ı Muḥibbī āb-ı revān şiʿri naḫl-i sebz / Bitürse **tañ degüldür** eger cūybār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 5). [tañ degüldür,]*

Eger anmasa adum **tañ degüldür** / Ki sığmaz adum ol ġonca dehana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 6). [tañ degüldür,]*

ṭaʿn eyledi: *Kınamak, ayıplamak.*

Güzel sever diyü **ṭaʿn eyledi** baña zāhid / Elümde olmayıcak iḫtiyārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [ṭaʿn eyledi,]*

ṭaʿn eyleme: *Kınamak, ayıplamak.*

Zāhidā kendüñ görüp her bir kese **ṭaʿn eyleme** / Örnek al kendini görüp ṣūret-i merdūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [ṭaʿn eyleme,]*

Zāhidā görseñ melāmet ʿāşıḳı **ṭaʿn eyleme** / İçine eyle naẓar sen bakma anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [ṭaʿn eyleme,]*

ṭaʿn eylemek: *Kınamak, ayıplamak.*

Ne bilsün bāde ẕevḳın ṣūfī miskin / İşi **ṭaʿn eylemek** mest ü ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 2). [ṭaʿn eylemek,]*

ṭa'n ider: *Ayıplamak, kınamak.*

Cūş idelden Muḥibbī çeşme-i eşk / **Ṭa'n ider** oldı baḥr-ı 'Ummān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 7). [ṭa'n ider,]*

ṭaʿn iderse: *Ayıplamak, kınamak.*

Şarāb u laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn ne ġam zāhid / Ne ġam muʿtād olmışdur ezelden ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [ṭaʿn iderse,]*

Ṭaʿn iderse tañ degül zāhid şārāb-ı şāhide / N'eylesün muʿtād olupdur ʿömr geçdi beng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [ṭaʿn iderse,]*

ṭaʿn itme: *Yermek, ayıplamak.*

Zāhidā ʿuşşāḳa **ṭaʿn itme** bu hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [ṭaʿn itme,]*

tañ mı: *Şaşılır mı.*

Gīceler tā ṣubḥ olınca **tañ mı** eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū yār ẕālim çarḫ nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [tañ mı,]*

Ḫāline müşg zülfine diyen Muḥibbī ʿanberīn / Beñzedüp billūr-ı cisme dise **tañ mı** yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [tañ mı,]*

Māyil olmasa gözüm yaşına **tañ mı** müddeʿī / Sedd baglanmaz Nīl'üñ mecrāsına ḫāşākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 3). [tañ mı,]*

Muḥibbī pul pul olmışdur ser-ā-ser dāġ-ı miḥnetle / Maḥabbet baḥrına girdüm görinsem **tañ mı** māhī ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 6). [tañ mı,]*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ yine şekker lebin / Leẕẕet alsa okuyan şiʿrüñde yāḫūd **tañ mı** bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [tañ mı,]*

Togranup hicrüñ-ile döneli bagrum ḫūna / Beñzese **tañ mı** gözüm yaşı mey-i gülgūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 1). [tañ mı,]*

Göñülde cān gibi cā itse **tañ mı** / Perīler meskenidür çün ḫarābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 6). [tañ mı,]*

İçeli kanumı ol gözleri mest / Cigerüm dönse **tañ mı** biryāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 4). [tañ mı,]*

Tañ mı ḫaddüñde olan ḫālüñe kāfir dir-isem / Ḳaṣd ider oda varup tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [tañ mı,]*

İşidelden lebüñe bāde beñzer / Muḥibbī **tañ mı** meyl itse şarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 8). [tañ mı,]*

Āteş-i ʿışḳa yanup virdüm çü dil ol mehveşe / Çıksa dūdum **tañ mı** kodum hīzümi dil āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 1). [tañ mı,]*

tañ mı: *Tuhaf mı, acayip mi.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / Virmesem nādān eline **tañ mı** bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [tañ mı,]*

Yaşum dökilse **tañ mı** ol gülʿiẕāra karşu / Bārān olur dimişler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [tañ mı,]*

tañ mıdur: *Şaşılır mı?.*

Bu ṭarīḳ-ı ʿışḳda baş terkin ursam **tañ mıdur** / Niçeler cān terk ider ʿālemde ad u san içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [tañ mıdur,]*

Gökler olursa Muḥibbī **tañ mıdur** reng-i kebūd / Āteş-i dilden çıkan her dem duḫānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 5). [tañ mıdur,]*

Gözlerüm yaşına dirsem **tañ mıdur** Ṭūfān-ı Nūḥ / Ḳaṭredür yanında cemʿ itsem yidi deryāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [tañ mıdur,]*

Yanar firāḳuñ odına cān bülbüli pervāne-veş / Yansa Muḥibbī **tañ mıdur** ol laʿl-i āteş-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [tañ mıdur,]*

Tañ mıdur zülfüñe dirsem müşg bu / Andan alur çün hemīşe müşg bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [tañ mıdur,]*

ʿĀşıḳ-ı şūrīde diller meyl iderse **tañ mıdur** / Ḫūb-rūlarda komışdur cāẕibe çün kim İlāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 2). [tañ mıdur,]*

Tañ mıdur seylāb-ı eşkümle dökilse ḫūn-ı dil / Ḥasretiyle āh bagrum tolu kandur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [tañ mıdur,]*

Eksük olmaz āteş-i ġam çün dil-i ġamnākde / Görinürse dūd-ı āhum **tañ mıdur** eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 1). [tañ mıdur,]*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla tolı bu yaşumı / Beñzedürsem **tañ mıdur** anı ḥabābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [tañ mıdur,]*

tañ mıdur: *Şaşılır mı.*

İy Muḥibbī sīm-i eşküm rūy-ı zerdüm var iken / Fāriġ olsam **tañ mıdur** ger dirhem ü dīnārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [tañ mıdur,]*

tañ olur mı: *Şaşılır mı?.*

Sala ol serv-i ḳad üstüme sāye / Olur mı tañ baña çarḫ ola pāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 1). [tañ olur mı,]*

ṭaʿna daşın atma: *Ayıplama taşı atmak.*

İy Muḥibbī kime baksañ bil anı ṣunʿ-ı Ḫudā / **Ṭaʿna daşın atma** gördükde göz ü kaş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [ṭaʿna daşın atma, -ma]*

ṭa‘na daşını atar: *Ayıplama taşı atmak.*

‘Işḳ ehline zāhid atar ṭa‘na daşını / Bilmez ki elde degül iḫtiyār ‘inān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 4). [ṭa‘na daşını atar,]*

ṭaʿna taşın atmañ: *Ayıplama taşı atmak II Kınamak.*

Olmışam şeydā takaldan boynuma zencīr-i ʿışḳ / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ bu ben dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [ṭaʿna taşın atmañ, -ñ]*

ṭanbūr: *Ar. Bir çalgı aleti.*

Ḫūn-ı dilden nūş ile hem bagrumı iden kebāb / İñleyen ġam meclisinde hemçü **ṭanbūr** uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [ṭanbūr,]*

Bezm-i ġamda kulaguñ dest-i zamāne burıcak / Nāleler eylemege gönlüñi **ṭanbūr** eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 3). [ṭanbūr,]*

ṭaʿnı komaz: *Ayıplamayı bırakmak.*

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı görüñ zāhid-i ḫodbīn / Dimez-idi ol miskīn eger bilse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [ṭaʿnı komaz, -maz]*

ṭañla-: *Şaşmak, garip bulmak.*

Araya girse eger vuṣlat deminde pīrehen / **Tañlaram** ol dem hemān-dem pīrehen çāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [tañlaram, -r, -(a)m]*

tañla: *Bilmek, anlamak.*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi de āşūb-ı cihān / **Tañlaram** bu fitnelerden kurtara ʿuşşāk cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [tañlaram, -r, -am]*

tañrı: *Allah.*

Tīġ-ı cevrüñle bu sīnem çāk çāk eyler misin / **Tañrı'dan** korkmaz mısın āḫir helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 1). [tañrı'dan, -'dan]*

tañrı: *Allah, Yezdan, Huda.*

Öldürürsin ġamzelerle ʿāşıḳı nā-ḥaḳ yire / **Tañrı'dan** korkmaz mısın boynuña düşe kan-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 4). [tañrı'dan,]*

tañrı ḳażāsına ugrasun: *Tanrı kazasına uğramak; daha önce kendisine Tanrı tarafından takdir edilen kader gerçekleşmek.*

Beni kūyuña vardukça raḳībüñ menʿ ider dāyim / Dilegüm budur ugrasun anı Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [tañrı ḳażāsına ugrasun, -sun]*

tañrı selāmını: *Allah'ın selamı.*

Virdüm selām almadı **Tañrı selāmını** / Yürür ġurūr-ı ḥüsn-ile aña selām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 4). [tañrı selāmını, -nı]*

tañrıçün: *Allah için.*

Bir naẓar kıl iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat **Tañrıçün** / Gel uyandur ḫ∨ābdan ol nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [tañrıçün,]*

tap: *Kulluk etmek, Tapmak.*

Tañ mı ḥaddüñde olan ḫālüñe kāfir dir-isem / Ḳaṣd ider oda varup **tapmaga** Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [tapmaga, -maġ, -a]*

tapanca: *Hafif, cepte veya belde taşınan ateşli silah.*

Bulımadum aradum bu cihānı / Yimemiş ola bir kimse **tapanca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 2). [tapanca,]*

tapşur: *Kavuşmak.*

İy Muḥibbī şükr kıl derd ü belā vü miḥneti / Gönlüme **tapşurdılar** düşdi emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [tapşurdılar, -dılar]*

tapu: *Huzur, makam.*

Cān virürüz **tapusına** hem bendeyüz kapusına / Ḥasret çeküp pā-būsına kul olmışuz fermān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 2). [tapusına, -sın, -a]*

tar: *Karanlık.*

Fürūġ-ı ʿālem ola cümle tārīk / İdesin zülfüñüñ **tārın** küşūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 2). [tārın,]*

ṭar: *Gül dalı.*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ **ṭarıdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [ṭarıdur, -ıdur]*

tār idüp: *Dar etmek.*

Tār idüp yaşuñ Muḥibbī eyledüñ çün al reng / Vaḳtidür şimden girü ḳāmetüñi çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [tār idüp, -üp]*

tara: *Taramak (saçı taramak), düzeltmek, düzgün hale getirmek.*

Niçe birden bu göñül şāne gibi pāralana / Şāne ile **darayup** ṭurrañı şeb-reng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [darayup,]*

Tarayup zülfini yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña bu işleri geçen şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [tarayup, -yup]*

Muʿaṭṭar eyler ol dehrüñ dimāġın / Ser-i zülfini dilber **tarayınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 4). [tarayınca, -yınca]*

tārāc eyle: *Yağma etmek, yağmalamak II yok etmek, ortadan kaldırmak.*

Niçe ġam leşkerine emr idersin / Dil ü cān mülkini **tārāc eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 3). [tārāc eyle,]*

tārāc itme: *Yağmalamak.*

Göñül şehrine gelse leşker-i ġam / Muḥibbī güm-dur[ur] **tārāc itme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 5). [tārāc itme, -me]*

tārāc u vīrān eyleye: *Yağmalamak ve viran etmek.*

Ol Muġal-Çin gözlerüñ ḳaṣd-ı dil ü cān eyleye / Ser-te-ser dil kişverin **tārāc u vīrān eyleye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 1). [tārāc u vīrān eyleye,]*

tārāca virdi: *Yağmalamak.*

Gönlümi dīvāne kıldı āh ol gīsū diyen / ʿAḳlumı **tārāca virdi** ʿārıẓ-ı gül-bū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 1). [tārāca virdi, -di]*

<u>tāraşla:</u> *Dişlemek, sıyırmak.*

İy hümā-ṭalʿat kerem kıl sāye sal ben ḫāküñe / Üstüḫ∨ānumı niçe bir itlerüñ **tāraşlaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [tāraşlaya, -ya]*

<u>ṭarāvet:</u> *Tazelik.*

Yok gülde **ṭarāvet** ki var ol yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [ṭarāvet,]*

<u>ṭarīḳ:</u> *(tutulan) yol.*

Fürūġ-ı ʿālem ola cümle **tārīk** / İdesin zülfüñüñ tārın küşūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 2). [tārīk,]*

<u>ṭarīḳ ile:</u> *Yolla.*

Ne **ṭarīḳ ile** ḳadeḥ bilsem öper laʿl-i lebin / Kuçar ancak bilini anı kemerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 3). [ṭarīḳ ile,]*

<u>ṭārīḳ-i ʿışḳ:</u> *Aşk yolu.*

Bu **ṭārīḳ-i ʿışḳ** evvel gerçi āsān görinür / Soñı müşkildür Muḥibbī hīç bulınmaz aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 5). [ṭārīḳ-i ʿışḳ,]*

<u>ṭarīḳ-ı ʿışḳa:</u> *Aşk yolu.*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev **ṭarīḳ-ı ʿışḳa** inkāruñ / Saña rūşen iderdüm ger velī ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [ṭarīḳ-ı ʿışḳa, -a]*

<u>ṭarīḳ-ı ʿışḳda:</u> *Aşkın yolu.*

Bu **ṭarīḳ-ı ʿışḳda** baş terkin ursam tañ mıdur / Niçeler cān terk ider ʿālemde ad u san içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 4). [ṭarīḳ-ı ʿışḳda,]*

<u>ṭarīḳ-ı ʿışḳda:</u> *Aşk yolu.*

İy göñül başdan beni sen çıkarursın ʿāḳıbet / Bu **ṭarīḳ-ı ʿışḳda** olduñ baña çün reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 2). [ṭarīḳ-ı ʿışḳda, -da]*

<u>ṭarīḳ-ı ʿışḳı:</u> *Aşk yolu.*

Ḥamdü-lillāh başa iltdüm bu **ṭarīḳ-ı ʿışḳı** çün / İy Muḥibbī dimesün kimse baña gümrāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 5). [ṭarīḳ-ı ʿışḳı, -ı]*

ṭarīḳ-ı müstaḳīme: *Doğru yol.*

Yiter itdüñ günāhı eyle tevbe / Yönüñ togrult **ṭarīḳ-ı müstaḳīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 8). [ṭarīḳ-ı müstaḳīme, -e]*

ṭarīḳ-i müstaḳīmi: *Doğru yol.*

Ṭarīḳ-i müstaḳīmi koma elden / Sakın lillāhi olma rāh-ı kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 3). [ṭarīḳ-i müstaḳīmi, -i]*

tart: *Ölçmek.*

Ḥüsnüñe bahā olmaya Yūsuf gibi **tartsañ** / Lāyıḳdur ola mihr-ile meh saña terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [tartsañ, -sañ]*

tart: *Bir şeyin birim cinsten ağırlığını ölçmek.*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ cāna **tartar** / İki çeşmini kılmışdur terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 5). [tartar, -ar]*

ṭarz-ı ġazel: *Gazel tarzı.*

İy Muḥib aḥsent in **ṭarz-ı ġazel** / Şimdiki ʿāṣruñ bugün Ḥassān'ısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 5). [ṭarz-ı ġazel,]*

ṭarz-ı ḫusrev'den: *Hüsrev'in yolu.*

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri / Dehr ara ger var-ısa bir daḫı Selmān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [ṭarz-ı ḫusrev'den, -'den]*

taş: *Taş.*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini ḫār u birin **taş** eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [taş,]*

taş: *Dış, dış görünüş.*

Zāhidā görseñ melāmet ʿāşıḳı ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẓar sen bakma anuñ **taşına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [taşına, -ı, -n, -a]*

taş: *Taş, kaya.*

Gerdūnlayın iki **taş** sīne döger Muḥibbī / Akdukda eşk-i çeşmüm kūyında yāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [taş,]*

taş: *Kaya, sert nesne. II Engel.*

Taş işigin ṣubḥ olınca niçe yıl bālīn idüp / Ney gibi iñle velī kimse fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [taş,]*

taş: *Değerli taş, kaya.*

Laʿl beñzer dirilürmiş leb-i cān-perverdüñe / Kān içinde dilegüm budur anı **taş** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 2). [taş,]*

taş-: *Akarsu, yatağından çıkarak çevresini kaplamak.*

Deryā-yı eşk **taşdı** emvācı başdan aşdı / Bu dil sefīnesin āh urur kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [taşdı, -dı]*

tasa: *Üzüntülü düşünce durumu, kaygı, endişe, gam.*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ **tasasın** / Daḫı vaḳt olmadı mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [tasasın, -sı, -n]*

taşdan taşa: *Taştan taşa II Her yana.*

Lāleler sanmañ ki yir yir görinür kūhsārda / Baġr[ı] ḫūnın kūhken saçmış-durur **taşdan taşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [taşdan taşa,]*

tas-ı çarḫ: *Felek tası.*

Nāy āheng itmedi ben nālemi itdüm bülend / **Tas-ı çarḫ** çekenedür Ferhādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 8). [tas-ı çarḫ,]*

taşla: *Taş atmak, taşlamak.*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfāli üşüp dīvāne diyü **taşlaya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [taşlaya, -ya]*

taşlar: *Kaya, taş.*

Ḳays döginmek içün **taşlar** alup ayasına / Mātem-i Leylī'de döndürdi özin sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 1). [taşlar,]*

taşvīr eylesün: *Resmetmek, betimlemek.*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok saʿy eyledüm / Bārī diñ naḳḳāṣa naḳṣın bāña **taṣvīr eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [taṣvīr eylesün, -sün]*

tatar: *1. Tatar (Zalim, acımasız kişi) 2. tatar (ulak, haber götüren) 3. iki tâ târ (iki adet saç teli).*

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini yagmalayup / Bir Muġal Çīn gözleri **Tātār** dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [tātār,]*

ṭavāf eyledüm: *Etrafında dönmek.*

Kaʿbe'dür kūyuñ nigārā eyledüm çünki ṭavāf / Cān u dilden gelmişem olmaga ḳurbān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 6). [ṭavāf eyledüm, -düm]*

ṭavāf eyleyüben: *Etrafında dönmek.*

Kaʿbe kūyuñı varup yine **ṭavāf eyleyüben** / Ko Muḥibbī kuluñı yoluña ḳurbān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [ṭavāf eyleyüben, -yüben]*

ṭavāf itmek: *Etrafını dolaşmak ‖ Kabe'nin etrafını dolaşmak.*

Kaʿbe'dür kūyı **ṭavāf itmek** diler göñlüm anı / Ger ḳabūli ola ḳurbān olayım ben cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 2). [ṭavāf itmek,]*

taʿvīẕ-i cān: *Can muskası.*

Yā yazıldı ḥüsn-i evrāḳa ġubārī ḫaṭṭ-ıla / Vaḳf ider esmā-i ḥüsnāyı olur **taʿvīẕ-i cān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 4). [taʿvīẕ-i cān,]*

ṭavḳ: *Boyna takılan takı, gerdanlık II Kuşların boyunndaki tüy halka.*

Niçe yıldur señekdür bu Muḥibbī / Vefā **ṭavḳın** n'ola kılsañ kılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 5). [ṭavḳın, -sañın]*

ṭavr-ı ʿaḳıldan: *Akıl tavrı.*

Vaṣl umarsın ol şeh ü sen bir gedā / **Ṭavr-ı ʿaḳıldan** meger dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [ṭavr-ı ʿaḳıldan, -dan]*

ṭavr-ı cünūn: *Delilik halleri.*

ʿAdd olınmaz gerçi çokdur ʿışḳuñuñ dīvānesi / Ḫatm olındı bu Muḥibbī'de hemān **ṭavr-ı cünūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 5). [ṭavr-ı cünūn,]*

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı başum toptolu / Ḳays benden ögrenür şimden girü **ṭavr-ı cünūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [ṭavr-ı cünūn,]*

ṭāvūs: *Sülüngiller familyasından, tiz sesli, erkeğinin kuyruğu çok uzun, süslü, parlak ve güzel renkli çok büyük kuş.*

Cilve eyler bād-ıla öter o zülf-i ʿanberīn / Sanasın **ṭāvūsdur** gülşende ʿarż eyler perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [ṭāvūsdur, -dur]*

Tagıdup zülfi kaçan ʿuṣṣāḳa dilber göstere / Sanasın **ṭāvūsdur** cevlān idüp per göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [ṭāvūsdur, -dur]*

ṭāvūs-ı cinān: *Cennetteki tavus kuşu.*

Salınup gülşene gel bendeñ ola serv-i sehī / Cilveler eyle görüp reşk ide **ṭāvūs-ı cinān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 2). [ṭāvūs-ı cinān,]*

ṭāvūs-veş: *Tavus kuşu gibi.*

İder **ṭāvūs-veş** cevlān boyı serv-i ḫırāmāndur / Gören reftārını eydür meger kebk-i deridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 2). [ṭāvūs-veş,]*

ṭayan-: *Dayanmak, güvenmek.*

Aldanma iy gül-i nev **tayanma** rūzigāra / Cevr eyleme iñende gülşende gel hezāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 1). [tayanma, -ma]*

ṭayan: *(Birinden, bir şeyden) Güç ve kuvvet almak, ona güvenmek, istinat etmek.*

Tayanup ḫüsnüñe cefā kılma / Çün degül ḫüsn pāyidār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 2). [tayanup, -up]*

ṭayanmaḳ: *Dayanmak, katlanmak.*

Bu dehrüñ luṭfına aldanma zinhār / **Tayanmak** ola mı āb-ıla bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [tayanmak,]*

ṭayr eyle: *Kuş eylemek. (Gayretin neticesinde yükselmek bağlamında).*

Göklerüñ seyrini gel gönlüñe seyrān itdür / Himmetüñ bāl ü peri ile uçur **ṭayr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [ṭayr eyle,]*

Ger murād ise melekler ile hem seyr olmak / Himmetüñ bālini aç murġ gibi **ṭayr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 4). [ṭayr eyle,]*

ṭayr u vuḥūş: *Kuşlar ve vahşi hayvanlar.*

Leşker-i mecnūn olup oldı muṭīʿ **ṭayr u vuḥūş** / Bu kerāmet az degül ol ʿaşıḳ-ı bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 3). [ṭayr u vuḥūş,]*

ṭayy-ı lisān: *I. Dilden,konuşmadan geçmek II. Konuşmayı bitirmek.*

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile menʿ olmazam / Eyler iseñ günde biñ kerre bāña **ṭayy-ı lisān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [ṭayy-ı lisān,]*

tāze: *Canlı, yeni, körpe.*

Mürde idüm bir ḫaberle **tāze** cān virdüñ bāña / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [tāze,]*

tāze: *Yeni.*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış **tāze** dāġ / Sīne çāk olup yaturlar lāleler kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [tāze,]*

tāze: *Zamanı kastederek yeni, henüz.*

Sevdügüm bir serv-ḳad nāzük miyāndur **tāzece** / Anuñ-ıçun yolına yaşum revāndur **tāzece** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [tāzece, -ce]*

Tañ mıdur seylāb-ı eşkümle dökilse ḫūn-ı dil / Ḥasretiyle āh bagrum tolu kandur **tāzece** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [tāzece, -ce]*

İy Muḥibbī saklar-iken ʿışḳum oldı āşikār / Eşk-i surḫ u rūy-ı zerdümle ʿayāndur **tāzece** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [tāzece, -ce]*

tāze: *Bayat olmayan.*

Tāze sebz olsun diyü cānā cemālüñ gülşeni / Raʿd-veş āh eyleyüp nīsān-ı bārān-dīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 4). [tāze,]*

tāze: *Yeni (açılmış, vurulmuş).*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ yine **tāze** yaralar / Ordı olsun hezār taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [tāze,]*

tāze: *İlk, yeni.*

Fetḥ idüp Tebrīz'i geçdük çünki Sulṭāniyye'den / **Tāze** düşdi bir heves fetḥ itmege Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [tāze,]*

tāze: *Canlı, yeni, körpe.*

Genc-i ḫüsne dest-res niçe bula ʿāşıḳları / Her ṭarafdan zülfi anuñ pāsbāndur **tāzece** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [tāzece, -ce]*

Sīnemüñ bāġın temāşā eyle dāġum gül gibi / Her elif kim çekmişem serv-i revāndur **tāzece** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [tāzece, -ce]*

tāze: *Henüz, yeni.*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi dilber derdine / Mihri yok cevr ü cefāsı çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [tāze,]*

tāze: *Canlı, körpe. II yeni.*

Kiminüñ cismi gülden **tāze** olmış / Kiminüñ yüzini tutmışlar ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [tāze,]*

tāze cāñ-ıla: *Yeni, taze ruh.*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir laʿlüñ agzuma / Dirgür bu mürdeyi yine bir **tāze cāñ-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [tāze cāñ-ıla, --ıla]*

tāze ola: *Yeşermek; canlanmak, yenilenmek.*

Gül devri çünki tīz geçer ʻömr gibidür / Bir hafta var **tāze ola** soñradan sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [tāze ola, -a]*

tāze olsun: *Taze olmak.*

Nigārā himmetüñ hep nāza olsun / Gül-i rūyuñ hemīşe **tāze olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 1). [tāze olsun, -sun]*

tāze olsun: *Tazelenmek, yinelenmek.*

Muḥibbī dīdeden bārān-ı eşki / Döker gülzār-ı ḥüsnüñ **tāze olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 5). [tāze olsun, -sun]*

tāze ter: *Çok tâze.*

Bir nihāl-i tāzesin olmak dilersin **tāze ter** / Ḫār eline gül gibi gel virme dāmānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [tāze ter,]*

tāzece: *Genç (sevgili bağlamında).*

Sevdügüm bir serv-ḳad nāzük miyāndur **tāzece** / Anuñ-ıçun yolına yaşum revāndur **tāzece** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [tāzece,]*

taʿzīm: *Saygı gösterme, yüceltme.*

Dehānından söz açsam ger baña **taʿẕīmdür** ancak / Miyānından ḫaber sorsam ki dir ince ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 3). [taʿẕīmdür, -dür]*

tebessüm eyle: *Gülümsemek.*

Gel ġonca gibi iy dōst bir dem tekellüm eyle / Nāz-ıla ser-firāzum gül ol **tebessüm eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [tebessüm eyle,]*

tebrīz: *İran'da Doğu Azerbaycan eyaletinin merkezi olan şehir.*

Fetḥ idüp **Tebrīz'i** geçdük çünki Sulṭāniyye'den / Tāze düşdi bir heves fetḥ itmege Baġdād içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2752, Beyit 2). [tebrīz'i, -i]*

tecrib: *Tecrübe, deneme, sınama.*

Zer gibi pāk ʿayār ʿışḳuñ ile olduguma / Gönderüp seng-i cefā atma meḥek **tecribüme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [tecribüme, -üme]*

tefaḫḫur itmeye: *Övünmek.*

Ḫāk-i derüñe yüz süre itmeye tefaḫḫur / Budur dilegüm anı ki ol mübteẕel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [tefaḫḫur itmeye, -ye]*

tefāvüt: *Fark, farklılık.*

Güş eyleyüp eşʿārumı taḥsīn idüp ehl-i ḫıred / Yokdur **tefāvüt** didiler birdür hemān Selmān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [tefāvüt,]*

tefāvüt eylemez: *Fark etmek.*

Geçer sulṭān-ı ʿışḳuñ hükmi cārī / **Tefāvüt eylemez** pīr ü cüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 3). [tefāvüt eylemez,]*

tefsīr idüp: *Açıklamak, yorumlamak.*

Dil ṣafhasında āyet-i raḥmet gibi gelür / **Tefsīr idüp** bu ḥüsnüñi yazdum ʿayān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [tefsīr idüp, -üp]*

teġāfül: *Anlamazlıktan gelme, ilgisiz davranma.*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī raḥm kılmazsın aña / İy vefāsı yok nedür bunca **teġāfüller** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [teġāfüller, -ler]*

tehālara düşsem: *Yalnız kalmak, insanlardan uzaklaşmak.*

ʿĀlemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm / ʿUzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [tehālara düşsem, -sem]*

tehī görme: *Boş görmek. II Hor görmek.*

Dōstum görme tehī bu ʿāṣıḳuñ nem-dīdesin / Ser-te-ser ġarḳ ola ʿālem döke eşk-i dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 1). [tehī görme,]*

te'ḫīr itmesün: *Ertelememek.*

Kaʿbe'dür kūyı gelür ʿuṣṣāḳı ḳurbān olmaga / Ḫayrı **te'ḫīr itmesün** kılsun şitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [te'ḫīr itmesün, -sün]*

tek: *"Sadece, bir " anlamlarında sıfat.*

Cānā dimezem eyle baña mihr ü vefālar / **Tek** cevr ü cefāñ kesme hemān muttaṣıl olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 2). [tek,]*

Cān naḳdini yolında Muḥibbī ide īṣār / Ol yār gelür diyü baña **tek** ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [tek,]*

Leylī zülfüñ okudum başdan müselsel ḳıṣṣasın / Boynuma zencīr idüp **tek** beni mecnūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [tek,]*

Beni cellād ġamzeñ iki nīme / Ko kılsun redd idüp **tek** yüri dime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 1). [tek,]*

tek: *Sadece, bir tek.*

Tek şarāb olsun sifāl-ıla bugün mey-ḫ∨āreye / Yig gelür her vech-ile ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [tek,]*

Beni öldürsün yisünler beni kūyı itleri / Rażıyam **tek** baña bir gün dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [tek,]*

tek: *Sadece.*

Muḥibbī'den eger cān ister iseñ / Buyur sen **tek** hemān er-re'sü ve'l-ʿayn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 5). [tek,]*

Baña gönderme vefā vü mihrüñi gel iy ṣanem / **Tek** cefādan bu dilüm maḥrūm olup zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [tek,]*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān virürem **tek** hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [tek,]*

İy dōst müjeñ tīrine sīnem siper olsun / **Tek** gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 1). [tek,]*

tek: *Bir tek.*

Bu Muḥibbī uyumaz tā kim göre düşde seni / Ṣubḥ olınca gözlerüm **tek** kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [tek,]*

Tek seni göreyim benüm cānum / Dāġlar sīnem üzre dīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 2). [tek,]*

tek: *Yalnız.*

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş raḳīb / Sümme vallāhi yalandur dōstum **tek** sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [tek,]*

tek: *Yeter ki, sadece.*

Atagör ġamz oklarını dōstum iç ḳabżadan / Aña ḳurbān olayım **tek** ya kaşuñ yasılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [tek,]*

Yaraşur kılsañ niyāz ehline nāz / Ḫūy kılma **tek** cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [tek,]*

tek: *"Gibi" edatı.*

Serv **tek** gelse ḳıyāma her kaçan ol ṣāḫ-ı gül / Gözlerüm yaşı olur ol dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [tek,]*

Cefā vü cevrüñi çeksem yiridür / Göñül virdüm senüñ **tek** nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 2). [tek,]*

tek: *Yeter ki, sadece.*

Tek almasun diline zāhid melāmet ehlin / Dārü's-selām içinde varsun selāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 4). [tek,]*

tek: *"Sadece, bir, bir tek " anlamlarında zarf.*

Yārdan her ne gelür derd ü belā zecr ü sitem / Rāżıyuz lā dimezüz **tek** bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [tek,]*

Cānum bile yoluñda senüñ dil nedür iy dōst / **Tek** gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [tek,]*

Öldürürseñ ideyim kanumı iy dōst ḥelāl / **Tek** lebüñden güzelüm būseñi iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 2). [tek,]*

İdeyim cān-ıla esbüñe ḫıdmet / Ḳabūl it **tek** beni serrāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 4). [tek,]*

İstememem olmak beni yārum kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam **tek** itleri gibi bana der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [tek,]*

tek hemān: *Yeter ki!.*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda ger cān virseler / Müstedām ol ʿālem içre **tek hemān** sen çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [tek hemān,]*

tekāpū eyleme: *El ayak öpme.*

Hergiz viṣāli saʿy-ile girmez Muḥibbī çün ele / Her yaña cidd ü cehd-ile varup **tekāpū eyleme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [tekāpū eyleme, -me]*

tekbīr getür: *"Allahuekber" demek.*

Ḳametüñ cāmiʿde gördiler kıyāmet sandılar / Sen de tekbīr biñ getür bu mescid-i ādīneme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2922, Beyit 4). [tekbīr getür,]*

tekellüm eyle: *Konuşmak.*

Gel ġonca gibi iy dōst bir dem **tekellüm eyle** / Nāz-ıla ser-firāzum gül ol tebessüm eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 1). [tekellüm eyle,]*

tekellüm eyler: *Konuşmak.*

İy ḳamer yüzlü ḫayālüñ gelse dil eyler kelām / Tañ degül dīvāneler eyler tekellüm māh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 2). [tekellüm eyler,]*

tekellüm eyleseñ: *Konuşmak.*

Yüzi gül bir lebi ġonca dehensin / **Tekellüm eyleseñ** şīrīn suḫensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 1). [tekellüm eyleseñ, -señ]*

teklīf: *1. Birisinden bir işin işlenmesini istemek, işlemesi istenilmek 2. şeriat emri, hükûmet emri. 3. Mûcib-i zahmet olacak muamele, tekellüf.*

ʿAḳlı yok dīvāne dil bilmezse ḳuyuñ ḫıẕmetin / Dōstum ʿayb eyleme **teklīf** yok mecẕūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [teklīf,]*

tekmīl idüp: *Tamamlamak, eksiksiz hale getirmek.*

İdüp tekmīl siḥri çeşm-i cāẕū / İder gāh mār zülfin gāh cārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 1). [tekmīl idüp, -üp]*

tekmīl itmedi: *Tamamlamak.*

İy Muḥibbī ʿāḳil iseñ kıl melāmet iḫtiyār / İtmedi tekmīl ʿışḳı kimse ad u san ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 5). [tekmīl itmedi, -medi]*

tekmīle irişdi: *Bitti.*

ʿIşḳ ʿilmi çünki **tekmīle irişdi** aʿlemem / Baña şimden girü añmañ ʿālemüñ ʿallāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 4). [tekmīle irişdi, -di]*

tekrâr: *Bir daha, yeniden.*

Laʿl-i lebüñi **tekrār** şiʿrümde añdum iy yār / Şekkerde ḳıymet artar dirler mükerrer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 3). [tekrār,]*

Zülf[i] sevdāsı ile bir daḫı āşüfteligi / Ola kim gūş ide var ḥālüñi **tekrār** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [tekrār,]*

tekye: *Dergah, tekke.*

ʿIşḳ şāhı virdi Mecnūn'a ezel ġam tekyesin / Bagrı yagı-y-la uyardı çerāġ ol **tekyede** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [tekyede, -de]*

tekye: *Dergah, tekke.*

İsm ü resminden tırāş olmış Muḥibbī ʿālemüñ / **Tekyesinde** Ḫālıḳ'uñ şūrīde ābdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [tekyesinde, -si, -n, -de]*

tekye kılsun: *Dervişlerin meskeni haline getirmek.*

Tekye kılsun bu riyā ile ko zāhid zühdine / Ḥāşa kim nevmīẕ olam ben vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [tekye kılsun, -sun]*

tekye-i ʿışḳ: *Aşk tekkesi.*

Şöyle ḥayrānam Muḥibbī bilmezem hīç kendümi / **Tekye-i ʿışḳ** cürʿa-dānından yiyüp esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [tekye-i ʿışḳ,]*

tekye-i ʿışḳuñ: *Aşk tekkesi.*

Sanmañuz ṣūfī zāhid bir ḳalender-meşrebem / **Tekye-i ʿışḳuñ** tırāşı bil ki abdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [tekye-i ʿışḳuñ,]*

telāṭumlar: *Dalgalar vuruşmak, çarpışmak II ziyade oynayıp dalgalanmak II dalga dalga çalkalanmak.*

Temevvüc eyledi yaşum yine āhum hevāsından / **Telāṭumlar** ẓuhūr itdi cihān toldı ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [telāṭumlar,]*

telef idiser: *Mahvetmek, yok etmek.*

İdiser āhum Muḥibbī varumı cümle telef / Bād-ı gerddür uğradı sanki gelüp ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [telef idiser, -iser]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ **temāşāsında** ol dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 5). [temāşāsında, -sında]*

Muḥibbī naḳş-ı bī-rengüñ **temāşāsında** kal dāyim / Görüp su gibi her servüñ ayagına revān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 5). [temāşāsında, -sında]*

temāşā eyle: *Seyretmek.*

Sīnemüñ bāġın **temāşā eyle** dāġum gül gibi / Her elif kim çekmişem serv-i revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 4). [temāşā eyle,]*

temāşā itmege: *Seyretmek, bakmak.*

Yakalum dāġları yir yir bu cism-i nā-tüvān üzre / **Temāşā itmege** ḫüsnüñ niçe dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [temāşā itmege,]*

Seyre çıksañ ḳadd ü reftārın **temāşā itmege** / Gülşen içre servler baş kaldura dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [temāşā itmege,]*

temāşā itmege: *Seyretmek, bakmak.*

Temāşā itmege gökden melekler / Yüzüñ görmege inerler zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 3). [temāşā itmege, -ge]*

temāşā kıla: *Seyretmek, bakmak.*

Servler çekdüm elifden güller itdüm dāġ-ıla / Sīne bāġını **temāşā kıla** bu ümmīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 3). [temāşā kıla, -a]*

temāşā kılan: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Saçlaruñ sünbül boyuñ serv ü tenüñ berg-i semen / Ḫüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [temāşā kılan, -an]*

temāşā kılsun: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Ko ḫüsnüñi ʿāşıḳlaruñ kılsun temāşā rāyegān / Menʿ eyleyüp ol gülşene ḫaṭṭuñı bārū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 4). [temāşā kılsun, -sun]*

temāşāsın kılan: *İzlemek, seyretmek. II Görmek.*

Yaşuma kılsun naẓar deryā **temāşāsın kılan** / Külḥen-i sīnem tolu gelsün berü nār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [temāşāsın kılan,]*

temāşā-yı çemen: *Bahçeyi (çimeni) gezip görmek.*

Açılupdur gerçi her cānibde gülhā-yı çemen / Ḥāṣıl olmaz māh-rūlarsuz **temāşā-yı çemen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 1). [temāşā-yı çemen,]*

temcīd: *Sabaha karşı minarelerde okunan dua.*

Gīceler tā ṣubḥ bīdār ol viṣālin kıl ṭaleb / Müstecāb olur duʿālar dā'imā **temcīdden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [temcīdden, -den]*

temel: *Bir binânın üzerine oturduğu toprak altında kalan duvarları-Bir şeyin üzerine kurulduğu ilk ve en önemli unsur, asıl, kök-.*

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿışḳuñ / ʿUşşāḳ serin ilt Muḥibbī **temel** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [temel,]*

temel: *Temel(bina, inşaat temeli).*

Bir **temel** bırakdı göñlüme benüm bennā-yı ʿışḳ / Gelmedi hergiz ḫālel bünyādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 6). [temel,]*

temelluk: *Tevâzu ve yumuşaklık göstermek.*

Luṭf-ıla her demde aġyāra **temelluḳ** gösterüp / Yaralanmış göñlümi benüm ḫırāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [temelluḳ,]*

temevvüc eyledi: *Dalgalanmak II Coşmak.*

Temevvüc eyledi yaşum yine āhum hevāsından / Telāṭumlar ẓuhūr itdi cihān toldı ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [temevvüc eyledi, -di]*

temevvüc eyleyüp: *Dalgalanmak II Coşmak.*

Temevvüc eyleyüp deryā-yı eşküm / Bu göñlüm zevraḳın atdı karaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 3). [temevvüc eyleyüp, -yüp]*

temevvüc eyleyüp: *Dalgalanmak.*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumdan **temevvüc eyleyüp** / Başdan aşdı ġarḳa virdi āh cismüm zevraḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 3). [temevvüc eyleyüp, -y, -üp]*

temevvüc itdi: *Dalgalanmak.*

Yaşum deryālayın itdi temevvüc / Bu gönlüm zevraḳın itdi kenara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 2). [temevvüc itdi,]*

ten: *Far. Beden, cisim, gövde, vücut.*

Benefşe rāst u zülf kec-rev gider / **Tenüñdeki** leṭāfet yāseminde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [tenüñdeki, -üñdeki]*

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

Saçlaruñ sünbül boyuñ serv ü **tenüñ** berg-i semen / Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [tenüñ, -üñ]*

Muḥibbī terk kıl dünyā-yı dūnı / **Tenüñden** eksük oldı dut ki bir mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 5). [tenüñden, -üñ, -den]*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser **tenüme** / Kim göre ṣana peleng gelmeye kimse yanuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [tenüme, -üme]*

ten: *Beden.*

Esīrüñdür eger ʿaḳl u eger dil / Ġulāmuñdur eger cān u ve ger **ten** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [ten,]*

Dehānı ġonca gül ʿārıż **teni** nesrīn ḫaṭı sünbül / Ḫudā saklaya ol ḥüsni ḳażā-yı āsümānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 4). [teni, -i]*

Tenümde dāġlar göz göz oluban gözlesün yārı / Dimege derd-i dil ḥālin kamu mūlar zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [tenümde, -de, -üm]*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa uşbu cismümi / Āteş-i ʿışḳ-ıla başdan şemʿ-veş yanardı **ten** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [ten,]*

Cānda āteş oldı **ten** seng-i melāmetden kebūd / Üstüḫ∨ānum her birisi oldı şemʿ-i encümen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [ten,]*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni yaşum gibi / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe **ten** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [ten,]*

ten: *Beden, cisim.*

Çehre-i cānān görinmez perde olmışdur **teni** / Vuṣlat el virmez aña cismiyle cāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [teni, -i]*

ten: *(Âşığın) bedeni, cismi.*

Didüm bir büseñe cān vāmum olsun / Gel öldür kalmasun bu **tende** ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [tende, -de]*

Görmese cānā seni olmaz Muḥibbī'ye ḥayāt / Anuñ-içün **tende** cān çeşmümde nūr-ı dīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 5). [tende, -de]*

Olayım cān-ıla kapuñda bende / Nite kim cānum ola uşbu **tende** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 1). [tende, -de]*

ten: *(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.*

Üstüḫ∨ānum görinür ancak olup lāġar **tenüm** / Segleri agzına almış üstüḫ∨ānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [tenüm, -(ü)m]*

Görmeyelden berü iy dōst turunc ġabġabuñı / ʿĀrıżum zerd oluban döndi **tenüm** limona *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [tenüm, -(ü)m]*

Āh kim ḥasret-ile döndi **tenüm** bir mūya / Vāh eger ölür-isem irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [tenüm, -(ü)m]*

ten dahı: *Ten bile.*

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler **ten daḫı** / Bir ḳabādur ʿāriyet iy dil gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [ten daḫı,]*

ten ġubārını: *Beden; insan vücudu.*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / Bu hevā ile yiler bir bādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [ten ġubārını, -nı]*

teng: *Sıkıntı, darlık.*

Ḫāne-i tārīk [ü] **tengüm** yakdı āhum āteşi / ʿĀşıḳ-ı āvāreye n'eyler saray u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [tengüm, -üm]*

tenhā: *Issız, yalnız, tek başına.*

Zülfinüñ bendinde dil **tenhāda** ben bu ḥāl-ıla / Āh kim baḫtum benüm uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [tenhāda, -da]*

tenhā: *Bir başına, tek, yalnız (kimse). II Âşık.*

Düşeli vādīlere vālih ü mecnūn gibi / Ol beyābān[ı] vaṭan eyledi **tenhā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [tenhā,]*

tenhā düşürüp: *Yalnız, tek başına yakalamak.*

Eyledüñ kūyından āvāre beni iy çarḫ-ı dūn / Düşürüp tenhā ġam-ı ṣaḥrā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 4). [tenhā düşürüp, -üp]*

tenhā koyup: *Yalnız bırakmak.*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni derd ü belā ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [tenhā koyup, -up]*

ten-i ʿüryān ile: *Çıplak ten ile.*

ʿĀleme ʿuryān geldüñ bunı fikr itmez misin / Yine āḫir gidisersin bir **ten-i ʿüryān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [ten-i ʿüryān ile,]*

tennūr-ı dilden: *Gönül tandırı.*

Yiter aglatduñ beni ṭūfān-ı eşkümden sakın / Kaynasa ḫūn-ı ciġer **tennūr-ı dilden** de daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [tennūr-ı dilden,]*

teraḥḥum: *Acıma, merhamet etme.*

Ḫudā vire **teraḥḥüm** ol civāna / Ya ṣabr u ṭāḳatı bu nātüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 1). [teraḥḥüm,]*

teraḥḥum eyle: *Merhamet et.*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı koma boynuñda bu āhı / **Teraḥḥum eyle** geh gāhī iñende bī-emān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 4). [teraḥḥum eyle,]*

Bir mūr-ı ża‘īf oldum gel çek ‘inān-ı cevri / Basdurma pāy-ı raḫṣa bir dem **teraḥḥüm eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 2). [teraḥḥüm eyle,]*

Gele iy ḫūblaruñ şāhı kalur boynuñda günāhı / **Teraḥḥüm eyle** ki gāhī iñende bī-amān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 4). [teraḥḥüm eyle,]*

teraḥḥum eylemez: *Merhamet etmek.*

Teraḥḥum eylemez ol zülf-i ser-keş / Ḫayāliyle dil ü cān oldı sayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 4). [teraḥḥum eylemez, -mez]*

teraḥḥüm eylemez: *Merhamet etmek.*

Hey ne ẓālimdür **teraḥḥüm eylemez** dād istesem / Kapusında ol şehüñ bī-dādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [teraḥḥüm eylemez, -mez]*

teraḥḥum ide: *Acımak, merhamet etmek.*

Şeb-i hicrānda eger nālemi gūş eyler-ise / Ḥālüme ide teraḥḥum şeh-i ḫūbān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 3). [teraḥḥum ide,]*

teraḥḥüm itmedüñ: *Merhamet etmek, acımak.*

Dilā topraga salduñ dürr-i eşki / **Teraḥḥüm itmedüñ** birkaç yetīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 5). [teraḥḥüm itmedüñ, -medüñ]*

teraḥḥum kıl: *Merhamet etmek.*

Sal hümā sāyeñ **teraḥḥum kıl** bu ben üstādeñe / İy benüm evc-i felekde mihr ü māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 6). [teraḥḥum kıl,]*

Muḥibbī'ye keremden kıl teraḥḥüm / Kerem çün kimse ögretmez kerīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 8). [teraḥḥüm kıl,]*

teraḥḥüm olmaz: *Merhamet görmek, esirgenmek.*

Ġamzesi dökse ne tañ her demde müslim ḫūnını / Türk-i kāfirdür **teraḥḥüm olmaz** ol bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 2). [teraḥḥüm olmaz, -maz]*

teraḥḥümi eyledüñ: *Merhamet etmek, acımak.*

Āheste gelüp eyledüñ iy dōst teraḥḥümi / Soñra dönüben gitmege böyle şitāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 2). [teraḥḥümi eyledüñ, -düñ]*

terāzū: *Bir maddenin kütlesini veya ağırlığını ölçmek için kullanılan alet.*

Mihr-ile ḥüsnüñi dartdum seni sengīn gördüm / Didiler gözlerüme özge **terāzūdur** bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 4). [terāzūdur, -dur]*

terāzū kıldum: *Terazi yapmak.*

İşiddüm ḫāk-i pāyı baḫş olurmış / İki çeşmümi ben kıldum terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 4). [terāzū kıldum, -dum]*

terāzū kılmışdur: *Terazi yapmak.*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ cāna tartar / İki çeşmini kılmışdur terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 5). [terāzū kılmışdur, -mışdur]*

terāzū ola: *Terazi olmak.*

Ḥüsnüñe bahā olmaya Yūsuf gibi tartsañ / Lāyıḳdur ola mihr-ile meh saña terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [terāzū ola, -a]*

tercīḥ eyleme: *Tercih etmek: Bir şeyi diğerlerinden üstün tutma, önemli sayma, yeğleme.*

Bu Muḥibbī var iken cānā raḳībe virme yüz / Degme bir nā-merdi **tercīḥ eyleme** merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [tercīḥ eyleme,]*

terennüm eyler: *Şakımak ‖ şarkı söylemek.*

Āh eylesem ʿaceb mi şevḳ-ile yāra karşu / Bülbül **terennüm eyler** evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [terennüm eyler, -r]*

terk eyle: *Bırakmak.*

Terk eyle bugün cāmeñi serāpā bürehne ol / Yarın yakaña sunmaya her nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [terk eyle,]*

Sıyup cihānda ʿār-ıla nāmūs şīşesin / Mest ü melāmet ol yüri **terk eyle** nāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 2). [terk eyle,]*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur divşür bilüñ / Ya **terk eyle** dīn ü dil ya ol yaña sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [terk eyle,]*

Cān eyle fedā tā bulına vuṣlat-ı dilber / **Terk eyle** Muḥibbī saña cānāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [terk eyle,]*

terk eyleyüp: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Dōstum **terk eyleyüp** gitme beni yaşum gibi / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [terk eyleyüp, -yüp]*

terk idüp: *Bırakmak.*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl olayın bir zamān / Nāmūs u nengi **terk idüp** abdāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [terk idüp,]*

Terk idüp zühd ü ṣalāḥı kılmışam zülfüñ ḳabūl / Rūz-ı maḥşerde benem iy dōst zünnār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [terk idüp,]*

terk itdüñ: *Bırakmak.*

Çünki **terk itdüñ** Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [terk itdüñ, -düñ]*

terk itmek: *Bırakmak, vazgeçmek, uzaklaşmak.*

Muḥibbī ʿışḳı **terk itmek** ne mümkin / Ki ḫūblar sevmek olmışdur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 8). [terk itmek,]*

terk itmeyince: *Bırakıp gitmek.*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm ol yārı ben / Varlıgı **terk itmeyince** bulmadum dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [terk itmeyince, -yince]*

terk itmeyince: *Terk etmek, bırakmak, ayrılmak.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara **terk itmeyince** cān u ser / Vuṣlat-ı cānān muḳarrer girmez ele rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [terk itmeyince, -yince]*

terk itmezdi: *Bırakıp gitmek.*

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür misk-i Ḫıṭā / Yoḫsa **terk itmezdi** ol hergiz Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [terk itmezdi, -zdi]*

terk kıl: *Terk etmek || Vazgeçmek, önemsememek.*

Muḥibbī **terk kıl** dünyā-yı dūnı / Tenüñden eksük oldı dut ki bir mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 5). [terk kıl,]*

terk kıl: *Terk etmek, vazgeçmek.*

Muḥibbī **terk kıl** cān-ıla başı / Bulınmaz bu ṣadāḳat degme erde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 4). [terk kıl,]*

terk kıldum: *Terk etmek II Bırakmak, ayrılmak, vazgeçmek.*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın olmışam ḥayrānı ben / **Terk kıldum** ʿışḳuñuñ yolında ad u sanı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [terk kıldum,]*

terk kılmak: *Terk etmek.*

Raḳībi **terk kılmak** fikrin itdüñ / Ne ḥācet ḫayr işe istiḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 4). [terk kılmak,]*

terk kılmaz: *Terk etmek || Vazgeçmek, önemsememek.*

Ger buyursañ cān fedā ide Muḥibbī yoluña / Ādem olan ad u sanın **terk kılmaz** cān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 5). [terk kılmaz, -maz]*

terk ola: *Bırakılmak.*

İy Muḥibbī ʿışḳ eri nāmūs-ıla ʿārı n'ider / Evveli ʿışḳuñ budur kim **terk ola** ñam u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 5). [terk ola, -a]*

terkeşe itdüm: *Ok torbası etmek.*

Eksük itme tīr-i ġamzeñ ya kaşuñ ḳurbānıyam / Cemʿ içün tīr-i ḫadenge sīnem itdüm terkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 3). [terkeşe itdüm, -düm]*

terk-i cān ide: *Dünya'dan el etek çekmek,canından vazgeçmek.*

Bu Muḥibbī gibi bulmazsın yoluñda bir daḫı / **Terk-i cān ide** yoluñda sen boyı şimşād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [terk-i cān ide, -e]*

terk-i cān ile: *Canı terk etmekle.*

Dime ḥālüm n'olısardur ḥasret-i cānān ile / Vuṣlat-ı cānān bulınmaz illā **terk-i cān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 1). [terk-i cān ile,]*

terk-i cān itmez: *Canını terk etmek, canını vermek.*

Muḥibbī **terk-i cān itmez** dir-imiş / İnanduñ ol raḳīb-i bed-nihāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 5). [terk-i cān itmez, -mez]*

terk-i cān kıl: *Canı terk etmek, maddi dünyadan vaz geçmek.*

Vuṣlat-ı cānān gerekse kıl Muḥibbī terk-i cān / Yoḫsa bu olmaz müyesser bir kurı sevdā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [terk-i cān kıl,]*

terk-i ceng ü cūdur: *Savaş için vesîle arayan.*

Yā kāfirān-ı ẓālim ya **terk-i ceng ü cūdur** / Ol çeşm-i mest-i ḫūn-rīz elinde tīġ-ı ʿüryān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 3). [terk-i ceng ü cūdur, -dur]*

terk-i diyār ile: *Bulunduğu yerden ayrılmakla.*

Oldı yaḳīn kalmadı sabr-ıla ṭāḳatüm / İdem ḳabūl miḥneti **terk-i diyār ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 4). [terk-i diyār ile,]*

terk-i dünyā eyleyüp: *Bütün dünya nimetlerinden, mal ve mülkten Allah ve ahiret için kalben vazgeçme.*

Kim ki isterse bula āḫir varup maṭlūbını / **Terk-i dünyā eyleyüp** geçmek gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [terk-i dünyā eyleyüp, -yüp]*

terk-i ser: *Başını ortaya koymak,baştan vazgeçmek.*

Her kim basa ʿışḳa ḳadem evvel gerekdür **terk-i ser** / Baş terkini urmak gerek meydāna giren ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 6). [terk-i ser,]*

terk-i ser kılmaya: *Candan geç, canını feda et.*

ʿĀşıḳ oldur ʿışḳ içinde ol dil ü cāndan geçe / ʿĀşıḳ olmaz **terk-i ser kılmaya** cānāndan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 1). [terk-i ser kılmaya, -maya]*

termīm: *Onarmak, tamir etmek.*

Degül dünyāyı **termīm** ʿāḳilāna / Ola çün āḫiri anuñ ḫārābe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 4). [termīm,]*

teşbīh idem: *Teşbih edebilmek, benzetebilmek.*

Ben niçe **teşbīh idem** bālā-yı ḳaddin serve kim / Hey niçe serv-i sehī bir māh-ı tābāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 2). [teşbīh idem,]*

teshīr: *1- Bağlama, etkisi altına alma. 2- Büyüleme, sihir yapma.*

Cilve kıldı sīnem üzre at salup ol şehsüvār / ʿĀlemi **tesḫīr** için san naʿl saldı āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 2). [tesḫīr,]*

teshīr-i kılupdur: *Ele geçirmek.*

Zülfeynüñ arasında gören ḫaddüñi eydür / Tesḫīr-i meh ü mihr kılupdur iki Hindū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [tesḫīr-i kılupdur,]*

te'sīr eylemez: *Etki yapmak, etkilemek II hissedilmek, duyulmak.*

Niçe yıldur eylemez bārān-ı dil te'sīr aña / Şöyle beñzer iy dil-i cānāne sen pūlādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 3). [te'sīr eylemez, -mez]*

te'sir ide: *Etkilemek, etki etmek.*

Āh eyle yaşuñ ola Muḥibbī eser ide / **Te'sir ide** āb u hevāña dil-i ḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 5). [te'sir ide,]*

teskīn: *Sükûn hâline getirmek, getirilmek, yatıştırmak, yatıştırılmak.*

Olmadum **teskīne** ḳādir gözden akan āba ben / Ḥasret oldum gīceler tā ṣubḥ olınca ḫ∨āba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 1). [teskīne, -e]*

teskīn idem: *Sakinleştirmek.*

Didiler gözlerüñ yaşı kamu sırruñı fāş itdi / Didüm **teskīn idem** anı ne çare bu ruḫ-ı zerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 2). [teskīn idem, -em]*

teskīn olınmaz: *Yatışma, rahatlama, sükunete erme.*

ʿĀcizem **teskīn olınmaz** gözden akan ābdan / Korkaram ide żarar kūyına ol seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [teskīn olınmaz, -ınmaz]*

teslīm eyledük: *Teslim etmek.*

Biz selāmet gūşesin zühhāda **teslīm eyledük** / İḫtiyār itdük melāmet ol göñül bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [teslīm eyledük, -dük]*

teşne: *Susamış ‖ çok hevesli, çok arzulu.*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı İskender gibi / **Teşnelikden** virdi cān bulmadı ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [teşnelikden, -lik, -den]*

teşne: *Çok susamış.*

Eksük olmasun yaşı her dem bu ben dil-ḫastenüñ / **Teşne** görse tamla tamla tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [teşne,]*

Gözümden akar-iken Nīl ü Ceyḥūn / ʿAceb budur ki gönlüm yana **teşne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 4). [teşne,]*

Diler vaṣluñ suyın germ oldı bu dil / Nite kim sebzeler bārāna **teşne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 6). [teşne,]*

teşne dili: *Susamış gönül, aşka susamış, aşık.*

Yakdı cigerüm āteş-i hicrān meded eyle / Bu **teşne dili** iy lebi ḥayvānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [teşne dili, -i]*

teşne oldı: *Susamak.*

Şeb-i zülfünde laʿlüñ āb-ı ḥayvān / Muḥibbī oldı ol ḥayvāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 7). [teşne oldı,]*

teşne olmasa: *Susamak.*

Benüm serv-i ḫırāmānum gözüm yaşına bakmazsa / Ki bilmez olmasa teşne kişi āb-ı revān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 4). [teşne olmasa, -masa]*

Özin şemʿe yakar mı-y-ıdı hergiz / O nāra olmasa pervāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 8). [teşne olmasa, -masa]*

teşne olmış: *Susamak.*

Olupdur ġamzeleri kana teşne / Ne kana bil ki olmış cāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 1). [teşne olmış, -mış]*

teşne olup: *Susamak.*

Nigārā gel bugün göster cemālüñ / Durur kullar olup sulṭāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 3). [teşne olup, -up]*

teşne olupdur: *Susamak.*

Olupdur ġamzeleri kana teşne / Ne kana bil ki olmış cāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 1). [teşne olupdur, -updur]*

teşne olur: *Susamak.*

Meded senden diler iy dil ṭabībi / Olan derdi olur dermāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 5). [teşne olur, -ur]*

teşne olursa: *Susamak.*

Niçe gün itmedüñ zülfün perişan / ʿAceb midür olursa şāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 2). [teşne olursa, -ursa]*

tevbe: *Tövbe.*

Tevbeyi sırsam eger itme taʿāccüb ṣūfī / Gele inṣāf ide içmez midüñ ibrām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 2). [tevbeyi, -yi]*

tevbe: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Gülşen içinde Muḥibbī **tevbeyi** kim saklaya / Sāḳi-i gül-ruḫ elinden cām-ı gül-nārı çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 5). [tevbeyi, -y, -i]*

tevbe: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Ġubār-ı ḫaṭṭuñı fāş itdi göñlüm / Dirīġā yok imiş esrāra **tevbe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 3). [tevbe,]*

Baña gül ruḫlaruñ sünbül saçuñ bes / Gerekmez bakmayam ezhāra **tevbe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 5). [tevbe,]*

tevbe eyle: *Tövbe etmek.*

Yiter itdüñ günāhı eyle tevbe / Yönüñ togrult ṭarīḳ-ı müstaḳīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 8). [tevbe eyle,]*

tevbe eyledüm: *Tövbe etmek.*

İtdüm günāh soñra dönüp **tevbe eyledüm** / Tutdum ümīd-i ʿafvı bu yüzüm karasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 5). [tevbe eyledüm, -düm]*

tevbe eylemek: *Tövbe etmek.*

Daḫı gūş itmezem pendüñi nāṣiḥ / Yaraşmaz eylemek mey-ḫ∨ōra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 2). [tevbe eylemek, -mek]*

tevbe ider: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak; işlenmiş bir günah ve kabahatten pişman olup bir daha yapmamaya söz vermek.*

Dime zāhid baña kıl yāra tevbe / İder mi bülbül gülzāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [tevbe ider,]*

Cevāb işideli ġonca lebüñden / Sükūt idüp ider güftāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 6). [tevbe ider,]*

tevbe iderler: *Tövbe etmek.*

Muḥibbī göreli naẓm ehli naẓmuñ / İderler her biri eşʿāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 10). [tevbe iderler, -erler]*

tevbe idesin: *Tövbe etmek.*

Sakın ugrama iy dil ḫāneḳāha / İdesin meyden el vire tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 9). [tevbe idesin, -esin]*

tevbe itdiler: *Tövbe etmek.*

Gözüm yaşını sen serv ayagında / Görenler itdiler enhāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 8). [tevbe itdiler, -diler]*

tevbe itmeyem: *Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.*

Cemālüñ şemʿine pervāne-veş ko / Yanarsam itmeyem ol nāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 4). [tevbe itmeyem, -yem]*

tevbe itmişem: *İşlediği bir hatayı, suç veya günahı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.*

İdelden ġamzeler ḳalbümi mecrūḥ / Anuñçün itmişem tīmāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 7). [tevbe itmişem, -mişem]*

tevbe kıl: *Tövbe etmek.*

Dime zāhid baña kıl yāra tevbe / İder mi bülbül gülzāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [tevbe kıl,]*

tevbe kıl: *Tövbe etmek.*

Niçe yıldur günāhı kār idindüñ / Dilā kıl vaḳtidür ol kāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 11). [tevbe kıl,]*

tevekkül itdüm: *Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan beklemek, işlerini Allah'a bırakmak, yeis ve kederden kurtulmak, Allah'a güvenmek.*

Oldum muḳır günāha itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / Göstere rāh-ı taḥḳīḳ [kim] bu yoldan azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [tevekkül itdüm, -düm]*

tevḥīd: *Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme || "Lâ ilâhe illallah" lafzını söyleme, zikretme.*

ʿİbādet kıl koma **tevḥīdi** dilden / Bunuñçün seni yaratmış yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 2). [tevḥīdi, -i]*

tevḥīd: *Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme || "Lâ ilâhe illallah" lafzını söyleme, zikretme.*

İy Muḥibbī devlet-i dāreyni bulur şübhesüz / Kim ṣafā-yı ḳalb-ile ḥālī degül **tevḥīdden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 5). [tevḥīdden, -den]*

tevḥīd: *Allah'ın bir ve tek olması.*

Kimi **tevḥīd-ile** Beṣtām olmış / Kimi küfr-y-ile uymış iblīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 4). [tevḥīd-ile, -ile]*

tevḥīd: *Allah'ı zatında, sıfatlarında ve fiillerinde tek kabul edip; aynı şekilde zatında, sıfatlarında ve fiillerinde başka hiçbir şeyi, kimseyi ona ortak koşmamak.*

Gīceler **tevḥidi** dilden koma her dem ẕākir ol / Rūz-ı maḥşer derdüñe oldur devā iden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [tevḥidi, -i]*

tezāyüd itmede: *Artmak, çoğalmak.*

Nite kim 'ışḳum **tezāyüd itmede** günden güne / Hem-çünān ḥüsnüñ senüñ 'ışḳum gibi olur füzūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 2). [tezāyüd itmede, -mede]*

ticāret kıl: *Alım satım yapıp kar etmek.*

Ḥaḳ üzre kıl ticāret māsta gel katma su / Korkaram kim seni bir gün cemʿ oluban ġarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 2). [ticāret kıl,]*

ṭıfıl: *Küçük çocuk. II Toy, deneyimsiz.*

Ḫāk-i şehlerdür **ṭıfıllar** itdügi bāzīçeler / ʿİbret al aç gözüñi var seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 2). [ṭıfıllar, -lar]*

ṭıfl: *Çocuk.*

İşitdüm ok u ya meylin idermiş **ṭıfldur** dilber / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [ṭıfldur, -dur]*

ṭıfl: *Küçük çocuk II genç, güzel sevgili.*

Bī-günāh ʿāşıḳları kırdı geçürdi ol perī / **Ṭıfldur** bilür daḫı yazılmaz aña çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [ṭıfldur, -dur]*

ṭıfl olanlar: *Çocuk, toy, tecrübesiz olmak.*

Kaçar mektebe varmaz **ṭıfl olanlar** / ʿAceb dil tıflı dāyim mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 3). [ṭıfl olanlar, -lar]*

tīġ: *Kılıç.*

Yār işiginde koma öldür raḳīb-i kāfiri / **Tīġuñı** tā ʿarş üzre iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [tīġuñı, -uñ, -uñı]*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam **tīġ-ıla** gelür bu dilden yā suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [tīġ-ıla, --ıla]*

Çeşmüñi gönder ilerü diller alsun **tīġ-ıla** / Perçemüñi ko kafāda kākülüñ olsun kemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 4). [tīġ-ıla, --ıla]*

Çünki **tīġ** almış ele çeşmüñ yine reh-zen gibi / Añlamam dil kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [tīġ,]*

tīġ: *Kılıç II Sevgilinin bakışları.*

Atar siḥr okların ġamzeñ görür kim cāna kār itmez / Okur **tīġuñ** duʿā-yı seyf bu cism-i nātüvānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 4). [tīġuñ, -uñ]*

tīġ u deşnesi: *Kılıç ve hançer.*

Ġamzesi cellāddur elinde **tīġ u deşnesi** / Teşnedür kanuña raḥm umma sen ol ḫūn-ḫvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 5). [tīġ u deşnesi, -si]*

tīġ-ı cevrüñle: *Cefa kılıcı II sevgilinin cefa yüklü kirpikleri veya bakışları.*

Tīġ-ı cevrüñle bu sīnem çāk çāk eyler misin / Tañrı'dan korkmaz mısın āḫir helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 1). [tīġ-ı cevrüñle, -üñle]*

tīġ-ı ġamla: *Gam kılıcı.*

Āh kılsam derd-ile her yaña bir pārem düşer / **Tīġ-ı ġamla** şerḥa şerḥa bagrı pāre pāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 4). [tīġ-ı ġamla, -la]*

tīġ-ı helāk: *Mahvolma, perişanlık kılıcı.*

Görse Muḥibbī yüzüñi ırmaya andan gözini / Farḳına anuñ dutsalar **tīġ-ı helāk** iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [tīġ-ı helāk,]*

tīġ-ı ḫūn-ālūdını: *Kana bulanmış kılıç.*

Çekmesün cellād çeşmüñ **tīġ-ı ḫūn-ālūdını** / Ḳaṣd-ıla baḥr içre iy dil çok zamāndur mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 3). [tīġ-ı ḫūn-ālūdını, -ını]*

tīġ-ı ʿışḳ: *Aşk oku.*

Kılursa **tīġ-ı ʿışḳ** seni dü-nīme / Rumūz-ı ʿışḳı dime her le'īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 1). [tīġ-ı ʿışḳ,]*

tīġ-ı ʿüryān: *I. Çıplak kılıç II. Kınından çıkmış kılıç.*

Yā kāfirān-ı ẓālim ya terk-i ceng ü cūdur / Ol çeşm-i mest-i ḫūn-rīz elinde **tīġ-ı ʿüryān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 3). [tīġ-ı ʿüryān,]*

ṭılısm: *Büyü, sihir, muska.*

Baġ-ı ḥüsnüme **ṭılısm** dīdelerümden iki şīr / İledem yār didi basmayalar gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [ṭılısm,]*

ṭılısm itmiş: *Büyü, sihir yapmak.*

Genc-i ḥüsnine ser-i zülfin **ṭılısm itmiş** nigār / Çāresüz kaldum ne çāre āh ol ejderhā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 2). [ṭılısm itmiş, -miş]*

ṭılısm itmişler: *Sihir, büyü etmek.*

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle zülfinden ḥaẕer / İy göñül ejderden itmişler ṭılısm ol maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [ṭılısm itmişler,]*

ṭılsım: *Afetlerden korunmak, hastalıkların geçmesine engel olmak, definelerin bulunmasını önlemek gibi*

hususlar için yapılan ve üzerinde yıldızların, unsurların, sayıların hassalarından faydalanılarak düzenlenen birtakım şekiller ve yazılar bulunan şey, muska.

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim aña **ṭılsım** olup zülfeyn[i] ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [ṭılsım,]*

timār: *Tedavi, iyileştirme.*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında yatur ʿāşıḳlaruñ ḫasta / Ṭābīb-i dilsin iy dilber idüp **tīmār-ıla** eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [tīmār-ıla, --ıla]*

Bu ben dil-ḫasteyi iy yār unıtma / Devā kıl derdüme **tīmār** unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 1). [tīmār,]*

timār: *Tedavi, deva.*

İdelden ġamzeler ḳalbümi mecrūḥ / Anuñçün itmişem **tīmāra** tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 7). [tīmāra, -a]*

timār: *Sevgiliye bahşedilen gönül.*

Derd ü miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy göñül **tīmār** sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [tīmār,]*

timār: *Hastaya veya yaraya bakma, tedâvi etme.*

İy ṭabīb-i dil didüm ʿışḳuñla ġāyet ḫastayam / Didi öldürmekden özge bilmezem **tīmārı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 2). [tīmārı, -ı]*

timār: *Tedavi, deva.*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden özge yok ʿilāc / Ölmege cehd eylesün kendine **tīmār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [tīmār,]*

tīmār itmeyesin: *Iyileştirmek, tedavi etmek.*

Bildüm ki ṭabīb-i dil [ü] cānsın seni taḥḳiḳ / Pes itmeyesin derdüme tīmār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 2). [tīmār itmeyesin, -yesin]*

tīmār-ı ġamı: *Gam tımarı, gam toprağı.*

Tīmār-ı ġamı vireliden şāh-ı maḥabbet / Göz yaşlarını itdüm anuñ ḥāṣıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 2). [tīmār-ı ġamı, -ı]*

tīmārı itmeyem: *Iyileştirmek, tedavi etmek.*

Çün baña derdüñ devādur çek elüñ benden ṭabīb / Ölür isem itmeyem bu derdüme tīmārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 4). [tīmārı itmeyem, -yem]*

tīr: *(Sevgilinin yan bakış) oku.*

Çeşm hemān **tīr** hemān ya hemān / Sīne hemān nāle cerāḥat hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [tīr,]*

Umardum iy kemān ebrū irişe sīneme **tīrüñ** / Beni sen nā-ümīd itdüñ bugün tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

Nāvek-i dilber eger gelürse itme ictināb / Çok zamāndur **tīrine** bu sīne siper-kerdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 2). [tīrine, -ine]*

Tīri olmasa Muḥibbī cān u dil eglencesi / Murġ-ı dil çokdan uçardı sīne-i ṣad-çāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [tīri, -i]*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ gelse dil karşu çıkar / Eylemez **tīre** siper sīne cigerdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [tīre, -e]*

Eyledi bir sīm-ten bu sīnemi **tīre** nişān / Ol sebebden toptoludur āhum ile āsumān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 1). [tīre, -e]*

Agız açar yara geldügince **tīrī** sīneme / Her birisi tīr ü ḫançerden iderler ʿöẕr-h∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 3). [tīrī, -i]*

Eksük itme sīneden **tīrüñ** didüm dilber didi / Eksük olmaz bir naẓar eyle bu ya gibi kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [tīrüñ, -(ü)ñ]*

tīr: *Ok -Sevgilinin kirpikleri için kullanılmıştır-.*

Tīrüñden eger kaçura sīne Muḥibbī ger / Ḳatli ḥelāl ola aña virmegil amān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 5). [tīrüñden, -üñ, -den]*

Acımazdum gelicek sīneme **tīrüñ** ṣanemā / Demreni kalsa geçüp gitmese bir yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [tīrüñ, -ün]*

Sīnemi ḫālī koma **tīrüñi** gönder güzelüm / N'ola dil sende ise koyam anı dil yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 4). [tīrüñi, -ün, -i]*

tīr: *Ok II kirpik.*

Bu Muḥibbī dem-be-dem ḫūn-ı cigerle bisleyüp / Ḥāṣıl itdi sīnede **tīrüñle** peykān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 5). [tīrüñle, -üñle]*

tīr: *1. Ok 2. teşmil. Sevgilinin kirpiği.*

At müjeñ **tīrini** durma çün katı yadur kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [tīrini, -i, -n, -i]*

Tīrini gönderdi dilber cānumı eyler ṭaleb / Ḥükm anuñdur didi dil baş üstine cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 4). [tīrini, -i, -n, -i]*

tīr atar: *Ok atmak.*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi cāẕū / Gelse ne ʿaceb her yañadan naʿra-i āh ū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [tīr atar,]*

tīr eylesün: *Ok haline getirmek.*

ʿIşḳ meydānında çün kıldı Muḥibbī dil nişān / Ol kaşı yaya diñüz kirpüklerin **tīr eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 5). [tīr eylesün, -sün]*

tīr ü ḫançerden: *Kılıç ve hançer.*

Agız açar yara geldügince tīrī sīneme / Her birisi **tīr ü ḫançerden** iderler ʿöẕr-h∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 3). [tīr ü ḫançerden, -den]*

tīr ü kemāna: *Ok ve yay. (Sevgilinin süzgün bakışı ve kaşı bağlamında).*

Nigārum el ura **tīr ü kemāna** / İderem ben daḫı sīnem nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 1). [tīr ü kemāna,]*

tīr ü kemāna: *Ok ve yay.*

Yāruñ görüp rāgbetini **tīr ü kemāna** / Sīnemde aña eyledüm dili nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 1). [tīr ü kemāna, -a]*

tīr ü kemānumdan: *Ok ve yay.*

Umardum iy kemān ebrū irişe sīneme tīrüñ / Beni sen nā-ümīd itdüñ bugün **tīr ü kemānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [tīr ü kemānumdan, -umdan]*

tırāş: *Berber.*

Sanmañuz ṣūfī zāhid bir ḳalender-meşrebem / Tekye-i ʿışḳuñ **tırāşı** bil ki abdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [tırāşı, -ı]*

tırāş eyledi: *Yontmak.*

Kūh-ken bir niçe günler eyledi sengi tırāş / Āḫir anuñ da başın çaldı felek taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 4). [tırāş eyledi, -di]*

tırāş itmeñ: *Kesmek, budamak.*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber **tırāş itmeñ** neden / Çeşmümüñ yaşın döküp bagrumı baş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [tırāş itmeñ, -ñ]*

tırāş olmış: |.*Saç veya sakalı kesme işi* ||.*Sıkıntılardan kurtulma.*

İsm ü resminden **tırāş olmış** Muḥibbī ʿālemüñ / Tekyesinde Ḫālıḳ'uñ şūrīde ābdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 6). [tırāş olmış, -mış]*

tīre: *(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.*

Gün yüzüñden ayru sorsañ ḫālümi iy māh-rū / **Tīredür** bu gündüzüm bil ki şeb-i deycūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 2). [tīredür, -dür]*

tīre-i hicr içre: *Ayrılık oku.*

Ḥālümi sorsañ beni bu **tīre-i hicr içre** āh / Eksük olmaz derd ü miḥnet bu dil-i ġamnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 4). [tīre-i hicr içre, - içre]*

tīr-i āhumla: *Âh oku.*

Bükilüp cevr-ile ḳaddüm olalı Çāçī kemān / **Tīr-i āhumla** felek döndi müşebbek ḳafese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 2). [tīr-i āhumla, -umla]*

tīr-i belāya: *(Sevgiliden gelen) bela okuna.*

ʿIşḳ mıdur eyleyen **tīr-i belāya** cān siper / İy Muḥib derd ü belā sīnemde peydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 5). [tīr-i belāya,]*

tīr-i cefādan: *Eziyet oku.*

Niçe bir ḫāne-i dil cevr-ile vīrān olsun / Ya niçe **tīr-i cefādan** yüregüm kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [tīr-i cefādan, -dan]*

tīr-i ġamzeñ: *Gamze oku.*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya iy kaşı kemān / Baña geldükçe neden kurulı yayuñ yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [tīr-i ġamzeñ, -ñ]*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup dil diye gel zaḫma merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [tīr-i ġamzeñ,]*

Ya kaşuñdan **tīr-i ġamzeñ** gelse dil karşu çıkar / Eylemez tīre siper sīne cigerdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [tīr-i ġamzeñ,]*

Eksük itme **tīr-i ġamzeñ** ya kaşuñ ḳurbānıyam / Cemʿ içün tīr-i ḫadenge sīnem itdüm terkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 3). [tīr-i ġamzeñ,]*

tīr-i ġamzeñ: *Gamze oku; yan bakış oku.*

Yiter ḳatlüme **tīr-i ġamzeñ** āḫir / Nigārā destüñe gel virme rence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [tīr-i ġamzeñ,]*

tīr-i ġamzeñ: *Sevgilinin bakışı II. Gamze oku.*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse **tīr-i ġamzeñ** öldürür / Bir nefesde hem Mesīḥā'sın u hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [tīr-i ġamzeñ, -ñ]*

tīr-i ġamzesin: *Sevgilinin yan bakış oku.*

Ol kemān ebrū ṣıfat gönderse **tīr-i ġamzesin** / Sīneden geçsün velī bagruñda kanuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [tīr-i ġamzesin, -sin]*

tīr-i ḫadenge: *Kayın ağacından yapılmış ok. || Sevgilinin gamzesi.*

Eksük itme tīr-i ġamzeñ ya kaşuñ ḳurbānıyam / Cemʿ içün **tīr-i ḫadenge** sīnem itdüm terkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 3). [tīr-i ḫadenge, -e]*

tīr-i müjeñe: *Kirpik oku.*

Tīr-i müjeñe sīnesini dil siper itsün / Meydāna gelüp ʿışḳ-ıla merdāne salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 4). [tīr-i müjeñe, -ñe]*

tīr-i müjgānuñ: *Kirpik okları.*

Ben benümçün dimezem iy kaşı ya müjgānu ok / Kan bulaşur ḫūn-ı dilden **tīr-i müjgānuñ** sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 2). [tīr-i müjgānuñ, -uñ]*

tiryāk: *İlaç, panzehir.*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine yakın / **Tiryāk** olıcak tañ mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [tiryāk,]*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿāṣıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā irgür meded şol mey diyen **tiryākden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [tiryākden, -den]*

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi / Yā nedendür mār çün dirler kaçar **tiryākden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [tiryākden, -den]*

Lebüñ **tiryākdür** kim içse zehri / Ne ġam zülfeynüñ olsa şāh-ı mārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [tiryākdür, -dur]*

tīşe: *Balta, keser.*

Cefāñuñ **tīşesin** göñlüme urma / Olur olsa eger mermer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [tīşesin, -si, -n]*

tīşe: *Balta.*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür seng-i ḫāra gördüm / Bildüm küşāde yazuk āh olmayınca **tīşe** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [tīşe,]*

tīz: *Çabucak, derhal, hemen.*

Ġamze **tīz** geçe virmeye bir laḥẓa amān / Sīneñi karşusına ger seng ü pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 3). [tīz,]*

tiz geçer: *Çabuk geçmek, kısa zaman sürmek.*

Gül devri çünki **tīz geçer** ʻömr gibidür / Bir hafta var tāze ola soñradan sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [tīz geçer,]*

tiz geçer: *Çabuk geçmek, kısa zaman sürmek.*

İy Muḥibbī **tīz geçer** eyyām-ı gül bir haftadur / Żāyiʿ itme ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [tīz geçer,]*

tiz geçer: *Çabuk geçmek,kısa bir zamanda, tez, yavaş karşıtı.*

Furṣatı fevt itme bul bir yār u bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin **tiz geçer** bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [tiz geçer, -er]*

tīz turmaz: *Hızlı davranmak, acele etmek.*

İy Muḥibbī ʿahd ider ʿahdine **tīz turmaz** döner / Şöyle beñzer nāz-ıla şāh-ı Karaman'dur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 5). [tīz turmaz, -maz]*

tīzcek: *Çabucak.*

Menʿ ider vuṣlat deminde vāmını / Arada çāk ola **tīzcek** pīrehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 2). [tīzcek,]*

toġ: *Doğmak.*

Geçdi cāndan bu göñül geçmez daḫı cānāneden / Kim ki gördi didi kim merdāne **togmış** anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 1). [togmış, -mış]*

toġ: *Doğmak, ortaya çıkmak.*

Rūşen olsun ġam şebinde külbe-i vīrānumuz / Eydüñüz ol māh **togsun** māhitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 3). [togsun, -sun]*

toġran-: *Doğranmak, parçalanmak.*

Togranup hicrüñ-ile döneli bagrum ḫūna / Beñzese tañ mı gözüm yaşı mey-i gülgūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 1). [togranup, -up]*

togrı yoldan çıkma: *Doğru yoldan ayrılmak.*

Muḥibbī çıkma sakın togrı yoldan / Dimeyeler saña güm-rāhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 7). [togrı yoldan çıkma, -ma]*

togrı yolı: *Hak yolu, en doğru yol.*

Kec-rev yürüme **togrı yolı** koma elüñden / Tā ki diyeler senüñ içün şāh-ı rāsitīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 4). [togrı yolı,]*

toġru: *Doğru.*

Bāġ-ı ḥüsnüñde şehā bir **togru** ḫıẕmetkārdur / Durmag-ıla indi servüñ ayagına kara su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 4). [togru,]*

toġrult: *Yöneltmek.*

Yiter itdüñ günāhı eyle tevbe / Yönüñ **togrult** ṭarīḳ-ı müstaḳīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 8). [togrult,]*

toḫm: *Tohum.*

İy Muḥib ḫāl-i siyeh yek dānedür / **Toḫm** mihreş der derūn-i dil-fiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 5). [toḫm,]*

toḳın: *Değmek.*

Öter güm güm felek tası **tokındı** / Meger ġam ṭurrası sīnemde kūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 3). [tokındı, -dı]*

toḳuz: *Dokuz.*

İy felek sakın geçer durmaz **tokuz** kalkanuñı / Āhum okından neden sen böyle bī-bāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 2). [tokuz,]*

tokuz eflāke: *Dokuz felek.*

İy Muḥibbī ser-i kūyında kaçan āh idesin / Şöyle āh eyle ki şuʿleñ **tokuz eflāke** düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 5). [tokuz eflāke,]*

tol-: *Bir yere iyice yayılmak, kaplamak.*

Temevvüc eyledi yaşum yine āhum hevāsından / Telāṭumlar ẓuhūr itdi cihān **toldı** ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [toldı, -dı]*

tol-: *Dolmak, dolup taşmak.*

Sāḳī-i devrān elinden **tolmadan** peymānemüz / İçelüm peymāneyi evvel bahāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 3). [tolmadan, -ma, -]*

tol-: *Çoğalmak, artmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.*

Mecnūn ola kim göre zülf-i siyāhını / Sevdāyī ola **tola** dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 3). [tola, -a]*

tol-: *(Bir duygu insanın içini, gönlünü…) Kaplamak, sarmak.*

Feraḥdan kalmadı bir füls-i aḥmer / Velī ġamla **tolu** genc-i firāvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 2). [tolu, -u]*

tol: *Birikmek, bir araya gelmek.*

Berü sun sun berü sāḳī mey-i gül-reng[i] müdām / İçelüm nūş idelüm tā **tola** peymāne degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 3). [tola, -a]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek senüñ mümkin degül / Niçe görsün çün naẓarla gözi yaş-ıla **tola** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [tola, -a]*

tol: *Dolmak, birikmek.*

Çıkarur dürlü dürlü gevher-i ḫāṣ / Göñül baḥr-ı maḥabbetden **tolınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 5). [tolınca, -ınca]*

tol: *Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem yandı kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem **tolar** çün oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [tolar, -ar]*

Gözlerüm yaş-ıla **tolar** bakamam ruḫsāruña / Kim bakar ʿālemde kim var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [tolar, -ar]*

Baksa Muḥibbī yüzine göz yaş-ıla **tolar** / Mümkin degül gül yüzine niçe bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [tolar, -ar]*

Yaş-ıla **tolar** görimezem bedr-i cemālin / Görürdi gözüm olsa idi bende sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [tolar, -ar]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān yanıcak / Göz **tolar** yaş-ıla āhum çıkuban dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [tolar, -ar]*

tol: *"Dolmak"; dolu duruma gelmek || Etkisi altına almak, gönle Allah aşkının düşmesi.*

Saçı sevdāsıla **toldı** dimāġum / Beni ugratdı bend-ile belāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 4). [toldı, -dı]*

tol: *Dolmak, kaplamak.*

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla **tolsa** tañ degül / Ḥüzn ara dil Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [tolsa, -sa]*

ṭōlāb: *Su değirmeni.*

Gözlerüm gözeklerinden döküben ḫūn-ı ciger / İñlerem derd-ile göñlüm beñzedüp **ṭōlāba** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 3). [ṭōlāba, -a]*

ʿĀrife ʿālemde bir loḳma vü bir ḫırḳa yiter / Nāle eyler dönegör iy dil **ṭolābuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [ṭolābuñ, -uñ]*

tolāb olsun: *Dolaba(su değirmenine) benzer olmak.*

Gözlerüm gözeklerinden bir dem āb eglenmesün / İñlesün derdiyle dil olsun ṭolāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 1). [ṭolāb olsun, -sun]*

tolaş: *Dolaşmak, ilişmek, saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmek.*

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi turmaz yilerem / **Tolaşup** zülfine dil ol gözi āhūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [tolaşup, -up]*

tolaş-: *Dolaşmak ‖ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmek.*

İy Muḥibbī **tolaşaldan** dil saçı zencīrine / Mesken itdüm rūz u şeb Mecnūn gibi ṣaḥrāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 6). [tolaşaldan, -aldan]*

Tolaşaldan zülfüñüñ sevdāsına dil ḫastadur / Leblerüñ dārü'ş-şifāsından buyur sirkencübīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 8). [tolaşaldan, -aldan]*

toldur-: *Doldurmak.*

Sürūduñ ile **toldur** berr ü baḥrı / Ṣadā-yı ʿışḳı çıkar āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 6). [toldur,]*

Gözüm ʿışḳuñ-ıla **toldur** ac itme / İlāhī herkese muḥtāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 1). [toldur,]*

tolı: *Bir şey ile dolu olan; pek çok, fazla.*

Maḥabbet şāhı geldükçe Muḥibbī kişver-i dilde / Dögilsün sīnemüñ ṭablı cihān **tolı** ṣadā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 5). [tolı,]*

tolı: *Dolu, içi boş olmayan.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser **tolı** mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 4). [tolı,]*

ʿIşḳ dāġını her kim ki yaka sīnesi üzre / Her laḥẓada her demde gözin **tolı** nem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [tolı,]*

Bāġda mül **tolı** sāġar dutalım gül yirine / Ḳulḳul itsün ko ṣürāḥī yine bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [tolı,]*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla **tolı** bu yaşumı / Beñzedürsem tañ mıdur anı ḥabābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [tolı,]*

tolu: *Bir şey ile dolmuş olma.*

Ser-i ʿuşşāḳ hevā-y-ıla **tolu** / Bāda virür seni de ḫ∨āb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 4). [tolu,]*

Verd-i gülden daḫı nāzüksin dile cevr eyleme / Āhum odından **toludur** çün zemīn ü āsümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [toludur, -dur]*

Yaşuma kılsun naẓar deryā temāşāsın kılan / Külḥen-i sīnem **tolu** gelsün berü nār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [tolu,]*

tolu: *Bir şey ile dolu olan; pek çok, fazla; tamamen.*

Göz ucıyla naẓar kılma degül çünki cihān bāḳī / Eger dir-ise aldanma ser-ā-ser **tolu** mālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 4). [tolu,]*

tolu: *Bir şey ile dolu olan.*

Tolu gördüm çün ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp evvel ben oldum ʿışḳuña yāhū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [tolu,]*

tolu kandur: *Kanla dolu.*

Tañ mıdur seylāb-ı eşkümle dökilse ḫūn-ı dil / Ḥasretiyle āh bagrum **tolu kandur** tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 3). [tolu kandur, -dur]*

tolu olsun: *Dolu olmak II Kaplı olmak.*

Meyl itmeye laʿlüñ var iken bu dil-i ḫasta / Başdan başa ʿālem tolu şehd ü şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 3). [tolu olsun, -sun]*

top: *Top, çevgan topu, guy.*

Çevgān-ı zülfe cān-ıla top it dilā gel başuñı / Ola ki dilber oynaya **top[ı]** görüp çevgān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 5). [top[ı], -[ı]]*
top: *Çevgan oyununda kullanılan top, guy.*

Yār alsun destine zülfini çevgān eylesün / **Top** idüp ʿışḳ ehli de başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [top,]*

Her kaçan görse Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Cān u dilden başını meydāna iltür **top** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [top,]*

top eyle: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Zülfi çevgānına **top eyle** Muḥibbī başuñı / Çünki meydān-ı maḥabbetde bugün merdānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 7). [top eyle,]*

top idem: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Kemend-i zülf-i çevgānına başum / Dimişdüm **top idem** itdüm edā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 3). [top idem, -em]*

top itdi: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Sīne meydānında **top itdi** Muḥibbī başını / Göreli çevgān-ı zülfin dilber almış dūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 5). [top itdi,]*

top itmege: *Başını top haline getirmek. || Top gibi oynamak.*

Zülfüñe el ur nāz-ıla meydāna gel iy dōst / Kes başumı **top itmege** çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [top itmege, -ge]*

top ola: *Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.*

Esb-i nāza binüben zülfüñi çevgān idesin / **Top ola** kalmaya bir ser kamu çevgānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [top ola,]*

toprag̱: *Toprak.*

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr dirler uşta sen / Bu mez̲ellet **topragında** mūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [topragında, -ın, -da]*

toprag̀: *Toprak.*

Gözlerüm yaşıyla taḥrīr eylesem aḥvālümi / Zerd-i rūyum rīg̀ ider **topragın** ol mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [topragın, -ın]*

Āb-ı ʿışḳuñla ezelden **topragum** ālūdedür / Beñzedürsin hīç revā mıdur beni bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 2). [topragum, -um]*

topraga salduñ: *Toprağa gömmek.*

Dilā **topraga salduñ** dürr-i eşki / Teraḥḥüm itmedüñ birkaç yetīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 5). [topraga salduñ, -duñ]*

toprak̦: *Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.*

Ben g̀ubārı didüm iy gün yüzlü **toprakdan** götür / Bī-edeblik didi itme dimedi bir bende ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 4). [toprakdan, -dan]*

toptolu: *Dopdolu.*

Eyledi bir sīm-ten bu sīnemi tīre nişān / Ol sebebden **toptoludur** āhum ile āsumān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 1). [toptoludur, -dur]*

Ḫūn-ıla yine **toptoludur** sāg̀ar-ı çeşmüm / Nūş eyle dilā içmege peymāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [toptoludur, -dur]*

toptolu: *Büsbütün dolu.*

Bir saçı Leylī-veşüñ sevdāsı başum **toptolu** / Ḳays benden ögrenür şimden girü ṭavr-ı cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 4). [toptolu,]*

Kaş [u] kemān yāra ḳurbān cānumı kıldum / Müjgān okıyla döndi **toptolu** sīne kīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 7). [toptolu,]*

toy: *Kanmak, yetinmek.*

Nāgehān ruḫsārını görse benüm bu gözlerüm / Ḥaşre dek kılsam naẓar **toymaya** ol dīdārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 2). [toymaya, -ma, -ya]*

toyınca: *Doyana kadar, doyasıya.*

Amān virmez baña cellād g̀amzeñ / Komaz bakmaga yüzüñe **toyınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 2). [toyınca,]*

toyla: *Yedirip içirmek, doyurmak.*

Niʿmet-i vaṣlın döküp bu ʿāṣıḳını **toylaya** / Ol mürüvvet yārda yokdur ki anı eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [toylaya, -ya]*

toyur: *Doyurmak.*

Toyur gönlümi gözüm ʿışḳuñ ile / Dimezem beni yā Rab ac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 4). [toyur,]*

toz: *İnce un halinde toprak, zerre.*

Ger ḫāk idesin seng-i cefā-y-ıla ben iy dōst / Mihr-ile vefā būyı gele uşbu **tozumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [tozumdan, -um, -dan]*

ṭūbā: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç.*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü **ṭūbādan** olmışken bülend / Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [ṭūbādan, -dan]*

ṭūfān-ı eşkümden: *Gözyaşı tufanı.*

Yiter aglatduñ beni **ṭūfān-ı eşkümden** sakın / Kaynasa ḫūn-ı ciġer tennūr-ı dilden de daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [ṭūfān-ı eşkümden, -ümden]*

ṭūfān-ı nūḥ: *Nuh Tufanı. II Hz. Nûh'un kavminin cezalandırılması için meydana gelen büyük su felaketi.*

Gözlerüm yaşına dirsem tañ mıdur **Ṭūfān-ı Nūḥ** / Ḳaṭredür yanında cemʿ itsem yidi deryāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [ṭūfān-ı nūḥ,]*

ṭuġrā: *Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı bu Muḥibbī şeb ü rūz / Ḥükm **ṭuġrāsı** gelelden berü sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [ṭuġrāsı, -(s)ı]*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḥüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ **ṭuġrāsı** yazıldı olʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [ṭuġrāsı, -(s)ı]*

ṭuġrā: *(Padişahlarının resmî yazılarda ve paralarda imza yerine kullandıkları, özel bir şekli olan) Mühür, damga.*

Miḥrāb-ı büt-perest mi **tuġrā** mı yoḫsa şāhī / Yāḫud kemān-ı Rüstem ol ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [tuġrā,]*

ṭuġrā çeker: *Kıvrımlı bir şekilde çizilmek.*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne kaşuñ **ṭuġrā çeker** / ʿĀleme ḥükm ide dirdüm uşbu fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [ṭuġrā çeker, -er]*

tuġyān ider: *Coşup taşmak.*

Gözüm yaşı **tuġyān ider** iy Yūsuf-ı Mıṣrī / Raḥm eyle baña yoksa kalursın Nīl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [tuġyān ider, -er]*

ṭuġyān itse: *Baş kaldırmak, isyan etmek ‖ çoşup taşmak.*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur bir gün benüm / Hīç żarar itmez mi cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [ṭuġyān itse, -se]*

ṭuḥfe: *Armağan, hediye.*

Varsa Muḥibbī kapuña cān **tuḥfe** iltür / İtseñ ḳabūl n'ola bu kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [tuḥfe,]*

Ḳabūl eyle kuluñdan cān u başı / Getürdüm **tuḫfedür** dervīş-i şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 3). [tuḫfedür, -dür]*

tuḥfe eyle: *Hediye etmek, hediye olarak vermek, karşılıksız vermek.*

Elde Muḥibbī cān u dili **tuḥfe eyle** kim / Kim bī-ḥad yine öpmediler şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [tuḥfe eyle,]*

tuḥfe-i merġūb: *Çok kıymet verilen hediye.*

Dōstlar bir būsesin aldum dil ü cān naḳdine / Varumı virdüm kamu ol **tuḫfe-i merġūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [tuḫfe-i merġūb,]*

tuḥfe-i merġūb: *Çok kıymet verilen hediye.*

Dōstlar bir būsesin aldum dil ü cān naḳdine / Varumı virdüm kamu ol **tuḫfe-i merġūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [tuḫfe-i merġūb,]*

tuḥfe-i merġūb: *Çok kıymet verilen hediye.*

Dōstlar bir būsesin aldum dil ü cān naḳdine / Varumı virdüm kamu ol **tuḫfe-i merġūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [tuḫfe-i merġūb,]*

ṭūl-i emeldür: *Hırs, tamah, tükenmez arzu.*

Zülfi hevāsı **ṭūl-i emeldür** başumda āh / Kıldum ṭaleb velīk bulımadum aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [ṭūl-i emeldür, -dür]*

ṭulūʿ eyle: *Doğmak, görünmek.*

ʿĀrıżuñ enver-durur dirler baña ḫūrşīdden / Gel **ṭulūʿ eyle** beni maḥrūm kılma dīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 1). [ṭulūʿ eyle,]*

ṭulūʿ it: *Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.*

Gel **ṭulūʿ it** gün gibi görsün seni ʿāşıḳlaruñ / Ẕerrelerdür ehl-i ʿışḳ dūr olmasunlar nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [ṭulūʿ it,]*

ṭulūʿ itdi: *Doğmak.*

Ṭulūʿ itdi şafaḳdan rūy-ı nīgū / Didi encüm biri birine yāhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 1). [ṭulūʿ itdi,]*

Kara zülfi arasından **ṭulūʿ itdi** yüzin gördüm / Ayuñ on dördidür sandum tamāmdur ḥüsni çagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [ṭulūʿ itdi,]*

ṭulūʿ itmez: *Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet yog-ımış / Ḫānesinden hīç **ṭulūʿ itmez** mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [ṭulūʿ itmez, -mez]*

tuʿme: *Yiyecek, bir lokma.*

Kāf-ı istiġnā maḳāmum oldı [bak] ʿAnḳā gibi / **Tuʿmesinden** bu cihānuñ fāriġü'l-bālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 3). [tuʿmesinden, -sinden]*

tuʿme-i dünyāya: *Dünyanın kadınları.*

Bāz-ı göñlüm **ṭuʿme-i dünyāya** meyl itmedi / Ṣāhbāzı görmemişlerdür varup kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 5). [ṭuʿme-i dünyāya, -ya]*

tuna: *Tuna nehri.*

Muḥibbī şol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / Görenler didiler beñzer bi-ʿayni yaşuña **Tuna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [tuna,]*

tunca: *Bulgaristan'dan doğup Edirne'den Türkiye sınırlarına giren Tunca Nehri II âşığın ağlayan gözlerinden biri.*

Akar bu gözlerüm yaşına mānend / Meriç'dür birisi birisi **Tunca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 3). [tunca,]*

tünd: *Sert.*

Sakın āhumdan iy nigār sakın / Katı **tünddür** bu rūzigār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 1). [tünddür, -dür]*

tünd-ḫū: *Sert huylu.*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum iy **tünd-ḫū** / Yoksa senden görmedüm cevr ü cefādan ġayrı rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [tünd-ḫū,]*

ṭur: *... varken, ... ortada ve mevcutken.*

Gülsitān-ı dehr içinde baña gül yüzüñ yiter / N'eylerem zülfüñ **tururken** ʿanber-i sārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [tururken, -urken]*

Lebüñ ṣafāsına dāyim şarābı ḫōş görelüm / Ḫaṭuñ ḫayāli **tururken** ġubārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 4). [tururken, -urken]*

ṭur-: *Bulunmak, kalmak.*

Niçeye dek gitmeye sīneñde **tura** kibr ü kīn / Böyle iken ben müselmānam diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [tura, -a]*

türāb: *Toprak, hâk.*

İtmedi mi zamāne Cem'üñ cāmını şikest / Bak lālelere gör nice aglar **türābdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [türābdan, -dan]*

türāb: *Toprak.*

O serv ben ḫāke n'ola sāye salsa / Düşer çün sāyeler her dem **türāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 4). [türāba, -a]*

türāb oldı: *Toprak olmak; ayaklar altına alınmak, ezilmek.*

Cām-ı laʿlüñ yādına oldı Muḥibbī çün türāb / Cürʿañı cānā dirīġ itme gel ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [türāb oldı, -dı]*

türāb olsun: *Toprak olmak; ayaklar altına alınmak, ezilmek.*

Ġamuñla olmayan şād[ān] göñül her dem ḫarāb olsun / Kül olsun nār-ı ʿışḳ-ıla yanup küllī **türāb olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 1). [türāb olsun, -sun]*

Cürʿa-i cāmı Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Cān u serden geç ko cism olsun türāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 5). [türāb olsun, -sun]*

tūrān: *Turan, eski Îranlılar'ca Türkler'in Orta Asya'daki en eski yurtlarına verilen isim.*

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın / Īrān'a degül bel bile **Tūrān'a** virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [tūrān'a, -a]*

türk: *Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlere yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu milletten olan kimse.*

Ya **Türk** [ü] ya Mogoldur yagma içinde māhir / Kāfir mi çeşm ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [türk,]*

türk-i kāfirdür: *Kafir Türk.*

Ġamzesi dökse ne tañ her demde müslim ḫūnını / **Türk-i kāfirdür** teraḥḥüm olmaz ol bī-bākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 2). [türk-i kāfirdür, -dür]*

türk-i şūḫ: *Türk güzeli.*

İy **türk-i şūḫ** ʿāşıḳa cevr ü ʿiṭāb ne / İtmege cefā sengile göñlin ḫarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 1). [türk-i şūḫ,]*

turmaz: *Beklemeden II hızlıca.*

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi **turmaz** yilerem / Tolaşup zülfine dil ol gözi āhūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [turmaz,]*

turmaz: *Aralıksız, sürekli, durmaksızın.*

Muḥibbī gözlerüm yaşı ciger tagındadur başı / Ḳarār itmez akar **turmaz** görenler dir ne kandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 5). [turmaz,]*

Serv ḳaddi hevesi komadı göñlümde ḳarār / Gözlerüm yaşı gibi **turmaz** akar her sūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 2). [turmaz,]*

ṭurra: *(Sevgilinin) kıvırcık saçı.*

Niçe birden bu göñül şāne gibi pāralana / Şāne ile darayup **ṭurrañı** şeb-reng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 3). [ṭurrañı, -ñ, -ı]*

ṭurra-i dildāra: *(Gönül alan) Sevgilinin alnına düşen kıvrımlı saçı.*

Mest oldı yine raḳṣa girüp bād-ıla oynar / Hīç öyküne mi **ṭurra-i dildāra** benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [ṭurra-i dildāra,]*

ṭurra-i leylī saçın: *Sevgilinin siyah saçları.*

Ṭurra-i leylī saçın görüp dilā mecnūn olup / Lebleri şīrīnine cān virmede Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 2). [ṭurra-i leylī saçın, -ın]*

ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla: *Hilekar saç ll Sevgilinin alnındaki saç kastedilmektedir.*

Fitne fenninde ser-āmed dir-isem kaşuña rāst / Baş koşar çünki şehā **ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 4). [ṭurra-i ṭarrāruñ-ıla, -uñ-ıla]*

ṭurra-i zülfüñi: *(Sevgilinin) kıvırcık saçı.*

Gözlerüm yaşı benüm döndi şarābuñ ʿaynına / **Ṭurra-i zülfüñi** beñzetdüm seḥābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 1). [ṭurra-i zülfüñi, -üñi]*

turş: *Ekşi.*

Zāhidüñ **turş** yüzinden n'ola ʿışḳ ehli kaça / ʿĀrif olan yürümez ger ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [turş,]*

turunc ġabġabuñı: *Sevgilinin turunca benzeyen gıdısı.*

Görmeyelden berü iy dōst **turunc ġabġabuñı** / ʿĀrıżum zerd oluban döndi tenüm limona *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [turunc ġabġabuñı, -uñı]*

tururken: *Dururken II Varken.*

Dil ü cānum ṭabībi sen **dururken** / Kime ʿarż ideyim derdümi kime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 6). [dururken,]*

tuş ola: *Yönelmek, rast gelmek, karşılaşmak, erişmek.*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī nişānı depreşe / Şād olur göñlüm umar kim **tuş ola** ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [tuş ola,]*

tuş olmadum: *Yönelmek.*

İrmedüm **tuş olmadum** ʿālemde ḥālāt ehline / Bād-ı āhum gönderüp sordum semāvāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 1). [tuş olmadum,]*

tut: *Tutmak.*

Yüz sürüp pīr-i muġān ḫıdmetine **tutma** sakın / Ḫānḳāh içre varup zāhid-i mekkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 5). [tutma, -ma]*

tut: *Yönelmek, ihtiyar etmek.*

Zülfi sevdāsı ezelden başuma yazu-y-ımış / Anuñ-içun **tutaram** ölince sevdā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [tutaram, -aram]*

tut: *Uymak; kabul etmek.*

İtdüm günāh soñra dönüp tevbe eyledüm / **Tutdum** ümīd-i ʿafvı bu yüzüm karasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 5). [tutdum, -du, -m]*

tut: *Ele almak, elde bulundurmak.*

Bezm-i çemende lāle **tutar** elinde bāde / Ḥāl dili ile eydür gel ʿömri virme bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 1). [tutar, -ar]*

tut: *Tutmak II yakalamak.*

Tutsa ger dest-i ecel beni girībānumdan / Geçe cāndan bu göñül geçmeye cānānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 1). [tutsa, -sa]*

tut: *Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.*

Çāk itdi pīrehen gül ʿālem cināna döndi / Bu mevsim içre kimdür **tutmaya** elde bāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 7). [tutmaya, -ma, -y, -a]*

tut: *Davranmak.*

İy Muḥibbī benī-ādemde vefā kalmadı hīç / Sen de Mecnūn-ṣıfat **tut** yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [tut,]*

tut: *Alıkoymak.*

Göñül düzdini **tutdı** çünki çeşmüñ / Anı kıl zülfüñe ber-dār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 4). [tutdı, -dı]*

tut: *Benimseyip desteklemek, benimsediğini, beğendiğini belli etmek // Gereğini yapmak, gereğini yerine getirmek.*

Zāhidā ʿuṣṣāḳa ṭaʿn itme bu hāy u hū ile / **Tutmadı** hīç kimse sen tutduñ bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [tutmadı, -ma, -dı]*

tut: *Yöneltmek, doğrultmak, göndermek.*

Kiminüñ cismi gülden tāze olmış / Kiminüñ yüzini **tutmışlar** ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [tutmışlar, -mışlar]*

tut: *Söz, öğüt dinlemek.*

Pend güş eyle didüm cān u dil-i pür-hevese / **Tutmadı** pendümi döndürdi fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [tutmadı, -ma, -dı]*

tut: *Seçmek.*

Zāhidā ʿuṣṣāḳa ṭaʿn itme bu hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse sen **tutduñ** bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [tutduñ,]*

tut-: *Çevirmek, yönlendirmek.*

Cefā tīrine **tut** sīne belā tīġına sun gerden / Cihānda geçmedük miḥnet dilā hīç kalmadı serden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 1). [tut,]*

tut-: *Çevrelemek, sarmak, doldurmak.*

Leblerüñ eṭrāfını cānā n'ola **tutsa** ḫaṭuñ / Yir olur ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [tutsa, -sa]*

Leblerüñ dāyiresin **tutsa** ḫatuñ olmaz ʿaceb / Ẓulmet içredür dimişler āb-ı ḥayvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [tutsa, -sa]*

tut-: *Doldurmak, kaplamak, sarmak.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi **tutdı** / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz ü celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [tutdı, -dı]*

tut-: *Elle kavramak.*

Baña her demde gelür derd ü belā miḥnet ü ġam / Müşkil işdür kişi kim **tuta** sitemkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 2). [tuta, -a]*

tut-: *(Elini) tutmak; yardım etmek anlamında.*

Çekse ḫançer gözleri kaçma Muḥibbī karşu var / İki kāfir ḳaṣd ider **tut** bir Müselmān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [tut,]*

tut elüm: *Elini tutmak II Sevgilinin aşığa muhabbet göstermesi.*

Keremden **tut elüm** kaldum ayakda / Niçe ṣabr ideyim derd-i elīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 6). [tut elüm,]*

tut ki: *Varsayalım, farzedelim.*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / Kim koyup yarın gidersin **tut ki** Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [tut ki,]*

tuṭaġ: *Dudak.*

Şekerde ol ḥalāvet yok mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb ol niçe leẕẕetdür komış Ḫālıḳ **tutagında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [tutagında, -ı, -n, -da]*

Gelüp agzuma damzur vaṣluñ ābın / Gelüpdür cān-ı şīrīnüm **tutaga** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 3). [tutaga, -a]*

ṭutagör: *Tutmaya bak, tutmaya çalış.*

Pendi gūş itme dilā alma ele ʿār etegin / Ko ne dirlerse disünler **tutagör** yār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [tutagör,]*

tutalum ki: *Farzedelim ki.*

Fehm olınmaz iy göñül ince bili diḳḳat-ile / **Tutalum ki** yire sen bir kıla idrāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [tutalum ki,]*

ṭūṭi: *1. Papağan. 2. Konuşmayı seven, konuşkan.*

Ne bilsün sırr-ı ʿışḳı şeyḫ-i ḫalvet / Bilür mi **ṭūtī** nuṭḳın murġ-ı ḫāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 4). [ṭūtī,]*

ṭūṭī-i ṭabʿum: *Papağan mizaçlı.*

Ṭūṭī-i ṭabʿum daḫı gūyā ola / Leblerüñden emsem iy şīrīn dehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 3). [ṭūṭī-i ṭabʿum,]*

tutıl: *Tutulmak.*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ / Ko **tutılsun** murġ-ı dil menʿ itme bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [tutılsun, -sun]*

tutış-: *Yanmaya başlamak, ateş almak.*

İḫtiyār-ıla benem ʿateş-i ʿışḳa **tutışan** / Baña şimden girü ne dil ü ne ḫod cān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 4). [tutışan, -an]*

tūtiyā: *Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının tozu.*

Ḫāk-i pāyı **tūtiyādur** gözlerüme iy ṣabā / Zaḥmete girme varup gezme Ṣıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [tūtiyādur, -dur]*

tūtiyā: *Göze çekilen sürme.*

Gözüme eyleyem ben tūtiyāyı / İdelden ḫāk-i pāyuñ **tūtiyā** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 4). [tūtiyā,]*

tūtiyā kılam: *Göze sürme sürmek.*

Esüp bād-ı ṣabā geçse eger kūyı kenārından / Gözüme **tūtiyā kılam** getürürse ġubārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 1). [tūtiyā kılam, -am]*

tūtiyāyı eyleyem: *Sürme etmek.*

Gözüme eyleyem ben tūtiyāyı / İdelden ḫāk-i pāyuñ tūtiyā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 4). [tūtiyāyı eyleyem,]*

ṭutma: *Tutmak, yakalamak.*

Tutma ṭabīb nabżumı olmaz baña ʿilāc / Dil ḫastasına olmaya ṣıḥḥat devā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 6). [tutma,]*

tutuş: *1. Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak 2. mec. Alev almış gibi olmak 3. Aşk ateşine tutuşup yanmak.*

Elümde **tutuşup** kāġıd yanar derd-i dilüm yazsam / Meger şimden girü nāme yazam perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [tutuşup, -up]*

tutuşup yana: *Tutuşup yanmak.*

ʻĀşıḳ oldur ki ola pervāne / ʻIşḳ odı-y-ıla **tutuşup yana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 3). [tutuşup yana, -a]*

tuy: *Duymak.*

Cāna da virme ḫaber ḫūn-ı ciger içdügüñi / **Tuymasun** ʿiyş ü ṣafā bezmini bī-ġayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 4). [tuymasun, -ma, -sun]*

U

[u]: *"Ve" bağlacı.*

Ḫāne-i tārīk **[ü]** tengüm yakdı āhum āteşi / ʿĀşıḳ-ı āvāreye n'eyler saray u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [[ü],]*

Ferhād-ṣıfat ceng iderem seng-ile her dem / Şekker-leb **[ü]** şīrīn suḫenkāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 6). [[ü],]*

Bir yaña cevr-i ḥabīb **[ü]** bir yaña ḳahr-ı raḳīb / Bulmadum bu iki derde çāreyi bī-çāreyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 2). [[ü],]*

Kūh-ı ġamda sen boyı serv **[ü]** lebi şīrīn içün / Baş u cān terkin urup adumı Ferhād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 3). [[ü],]*

Ya Türk **[ü]** ya Mogoldur yagma içinde māhir / Kāfir mi çeşm ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [[ü],]*

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür / Gele biri yirine Ḫusrev **[ü]** Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [[ü],]*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem **[ü]** pāk dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [[ü],]*

u: *O.*

Siḥr-ile atar çünki tīr ol ġamzesi cāz̲ū / Gelse ne ʿaceb her yañadan naʿra-i āh **ū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 1). [ū,]*

u: *"Ve" bağlacı.*

Gözden döküp her dem demi seyr eyledüm bu ʿālemi / ʿIşḳuñla bir dīvāneyem sen şemʿ **ü** ben pervāneyem *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 4). [ü,]*

Feṭḥ-i bāb ola ümīdüñ kesme çünki derddesin / Gerçi kim derd **ü** belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [ü,]*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi tutdı / Ġurūr idüp dime bir ṣāḥib-i ʿizz **ü** celālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 5). [ü,]*

Bir yaña derd **ü** belā bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [ü,]*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr **ü** cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [ü,]*

u: *" Ve" bağlacı.*

Eger öldür **ü** ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña varup ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [ü,]*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ **u** servi n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [u,]*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm yakdı āhum āteşi / ʿĀşıḳ-ı āvāreye n'eyler saray **u** ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [u,]*

Okudum ḥüsnin kitābın bakmadan ḫāl **ü** ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa vü iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [ü,]*

Her kişi şādān **u** ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi yaşludur ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [u,]*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm ittiḥād / Aña yeksān görinür olmış-durur buʿd **u** yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [u,]*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir yirde olmaz kīn **ü** dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [ü,]*

Sīm **ü** zerden olursa ger ḳaṣruñ / Āḫir olısar ol ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [ü,]*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel olsun / Hem ġonca-fem **ü** lāle-ruḫ u bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [ü,]*

Sev bir güzeli ġāyet ile ol güzel olsun / Hem ġonca-fem ü lāle-ruḫ **u** bī-bedel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 1). [u,]*

Kandasın iy cān-ı cānān-ı cihān **u** cān-ı men / Yoluña olsun hezārān cān fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [u,]*

Bu Muḥibbī'ye cefā vü cevr gördüñ müsteḥaḳ / İy güzeller ḫusrevi iy şāh **u** iy sulṭān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 5). [u,]*

Bī-ʿışḳ degül cümle ẕerrāt-ı kāyināt / ʿIşḳ-ıla zebūn oldı eger ins **ü** eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [ü,]*

Esīrüñdür eger ʿaḳl **u** eger dil / Ġulāmuñdur eger cān **u** ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [u,]*

Esīrüñdür eger ʿaḳl **u** eger dil / Ġulāmuñdur eger cān **u** ve ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [u,]*

Seni görmek diler ḫurşīd-i enver / Gehī derden gelür **ü** gāh revzen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 4). [ü,]*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın sen dilā muʿtad **u** yā ṣaḥn-ı miḥensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [u,]*

Sīne dāġ **u** dil helāk ü dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ‘aḳlum kalmadı şimden girü ṣabr **u** sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [u,]*

Sīne dāġ u dil helāk **ü** dīde oldı ġarḳ-ı ḫūn / Gitdi ‘aḳlum kalmadı şimden girü ṣabr u sükūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 1). [ü,]*

Feraḥ şād **u** ġam **u** ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet yanumdan gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [u,]*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm iy şāh-ı men / Niçeye dek alasın feryād[u] zār **u** āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [u,]*

Māl **u** cāha bakmaduñ dünyādan olduñ çün berī / Ġuṣṣa vü ġamdan Muḥibbī dāyimā āzādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 5). [u,]*

Çünki yok ḳaddi gibi serv **ü** yüzi gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [ü,]*

Egerçi kārlar bī-ḥad **u** el urdum ʿışḳ kārına / İlāhī eyleme maḥrūm ayırma beni kārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 3). [u,]*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż **u** şīrīn dehenān / İy boyı serv-i sehī sünbül sīmīn ẕeḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [u,]*

Göricek gül yüzüñi ġāyet-ile şād oluram / Kalmaz gözde nem **ü** dilde ġam-ı bār-ı girān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 2). [ü,]*

Nāle raʿd **u** āhum oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim döker āh-ıla bārān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [u,]*

Gülde luṭf **u** servde var iʿtidāl / Cemʿ olupdur cümlesi sende hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [u,]*

Pāyuña bu dīdeler īṩār içün / Dökdi gāh laʿl **ü** geh dürr-i ṩemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 5). [ü,]*

İtme buḫl **ü** kimseye kılma ḥased / Dir Nebī bir yirde olmaz kibr **ü** dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 6). [ü,]*

Vaṣl umarsın ol şeh **ü** sen bir gedā / Ṭavr-ı ʿaḳıldan meger dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [ü,]*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña yiter / N’eylerem dārāt **u** ḥaşmet ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [u,]*

Benüm çok sevdügüm cām-ı lebüñdan būse iḥsān it / Olup cān şād **u** dil ḫandān göñülden ġam baʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 3). [u,]*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm çeng **ü** nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [ü,]*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm çeng ü nāy **u** ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [u,]*

Bu Muḥibbī cān **u** dilden irmedi maḳṣūdına / Çekmeyince destini her būd **u** her nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 7). [u,]*

Boyuña serv **ü** ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [ü,]*

Cān **u** dil ile yanmaga pervāneler gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿāşıḳ sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [u,]*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend **ü** dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [ü,]*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere yakmak gerekdür cān **u** dil / Kanda gitdi ġayretüñ sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [u,]*

İşitdüm ok **u** ya meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [u,]*

Furṣatı fevt itme bul bir yār **u** bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy **u** bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [u,]*

Furṣatı fevt itme bul bir yār **u** bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy **u** bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [u,]*

Gāh gül göster **ü** geh sünbülüñ iy serv-i sehī / Nāz-ıla gāh gehī şīve-i şemşād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 2). [ü,]*

Öykinelden ruḫlaruña gül lebüñe laʿl-i surḫ / Ol günehdür birini ḫār **u** birin taş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 4). [u,]*

Metn-i ḥüsne yā yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm **ü** ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [ü,]*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni derd **ü** belā ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [ü,]*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn **ü** yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [ü,]*

Kime şīr **ü** şeker virseñ dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [ü,]*

Yañıldum ḳaddüñe serv **ü** yüzüñe gül didüm sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [ü,]*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm **ü** ebrū-yı siyāh u zülf ol çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [ü,]*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü ebrū-yı siyāh **u** zülf ol çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [u,]*

Niçe bir derd ü ġam **u** miḥnet-i gerdūn olasın / Bihter oldur ki mey-i ṭālib-i gülgūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 1). [u,]*

Gönlümüñ peymānesin zülfüñ gibi itdüñ şikest / Cevr-ise senden hemān **u** ṣabr ise benden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [u,]*

Genc bī-mār **u** gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [u,]*

Yaşum surḫ **u** ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [u,]*

Devletüñ dilberā mezīd olsun / Her giceñ ḳadr **ü** günüñ ‘iyd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 1). [ü,]*

Geh elā gözler süzüp gāhī çatarsın kaşuñı / Bu Muḥibbī derdmende mekr **ü** al itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 5). [ü,]*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum yine derd **ü** elemi / Göz karasıyla degül bil ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [ü,]*

İy ṭabībüm dil **ü** cān ḫastasıyam derdüñ-ile / Bir cevāb eyle benüm derdüme dermān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 4). [ü,]*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün añaram / Her kim okursa anı vālih **ü** ḫayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [ü,]*

Ko kılsun gül gibi dildār ḫande / Muḥibbī āh **u** eşküm bād **u** bārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 5). [u,]*

Saçlaruñ sünbül boyuñ serv **ü** tenüñ berg-i semen / Ḥüsnüñi kılan temāşā eylemez seyr-i çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 1). [ü,]*

Derd **ü** miḥnet ancak olursa ʿaceb mi ḥāṣıluñ / Çün livā-yı ġamdan alduñ iy göñül tīmār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 4). [ü,]*

Gāh cevr **ü** geh cefā-y-ıla yıkarsın göñlümi / Kim cefā fenninde māhir bir ʿaceb cānānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 3). [ü,]*

Gözlerüm yaşı biri Nīl **ü** birisi Dicle’dür / Ḥüsnüñ efzūndur senüñ çün Mıṣr-ıla Baġdād’dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 3). [ü,]*

Seyre çıksañ ḳadd **ü** reftārın temāşā itmege / Gülşen içre servler baş kaldura dīvārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 3). [ü,]*

Cān **u** dil alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / Var mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [u,]*

Laʿl-i nābuñ dirgürürse tīr-i ġamzeñ öldürür / Bir nefesde hem Mesīḥā’sın **u** hem cellādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 3). [u,]*

Giceler bülbül-i şūrīde gibi nālelerüm / Çın seḥer ol boyı serv **ü** yüzi gülzāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [ü,]*

Çün yiter elde Muḥibbī’ye bugün köhne sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem **ü** ḳıṣṣa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [ü,]*

Gāh mescidde gehī deyr **ü** gehī meyḫānede / Bulımadum aradum dildārı gezdüm sū-be-sū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 3). [ü,]*

Pend gūş eyle didüm cān **u** dil-i pür-hevese / Tutmadı pendümi döndürdi fiġānın cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 1). [u,]*

Gördiler Ferhād **u** Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre yok / Arayu gitdi ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [u,]*

Arar mescidde deyr içre seni dil / Ġaraż sensin **ü** ġayrılar bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 2). [ü,]*

Görürem zülfüñi ʿanber saçuñı müşg gibi / Ġam degül misk **ü** eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [ü,]*

Geh lebi ẕikri ile mest **ü** ḫarābātī olup / Geh ḫaṭın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [ü,]*

Satmaga gül ḫüsnini bülbülleri dellāl ider / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād **u** ġavġādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [u,]*

İy Muḥibbī saklar-iken ʿışḳum oldı āşikār / Eşk-i surḫ **u** rūy-ı zerdümle ʿayāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 5). [u,]*

Unudıldı Vāmıḳ **u** Ferhād **u** Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [u,]*

Unudıldı Vāmıḳ **u** Ferhād **u** Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [u,]*

Bu Muḥibbī yitüre ṭāʿat u zühd **ü** veraʿı / İç diyü yār işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [ü,]*

Gözlerüm yaşın şarāb **u** bagrumı itdüm kebāb / Bu ümīẕe çeşm-i mestüñ göricegiz emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [u,]*

Eger Ferhād **u** Vāmıḳ Vīs ü Mecnūn / Degüldür her biri ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [u,]*

Eger Ferhād u Vāmıḳ Vīs **ü** Mecnūn / Degüldür her biri ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [ü,]*

Şarāb **u** laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn ne ġam zāhid / Ne ġam muʿtād olmışdur ezelden ḥabb **u** maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [u,]*

Muḥibbī bakma aṭlās **u** ḥarīre / Neñe yitmez senüñ bir dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [u,]*

Dutıldı ʿārıż **u** ḫālüñ görelden / Göñül murġına āb **u** bürri dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 2). [u,]*

Gāhī cefā vü cevr **ü** gehī ẓulm-ıla sitem / Eyler bu nevʿ-ile yār bizümle muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [ü,]*

Benefşe rāst **u** zülf kec-rev gider / Tenüñdeki leṭāfet yāseminde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [u,]*

Dutıldı murġ-ı dil nāgeh belāya / Olaldan zülf[i] dām **u** ḫāli dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [u,]*

Düşeli vādīlere vālih **ü** mecnūn gibi / Ol beyābān[ı] vaṭan eyledi tenhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [ü,]*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿĀşıḳ **u** āşüfte vü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [u,]*

Göremez oldum dirīġā gün yüzüñi āh kim / Gāh āb-ı çeşmüm māniʿ **ü** geh zülf-i siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [ü,]*

Eydür Muḥibbī pāk-dil **ü** pāk-dāmenem / Ya bu görinen ḫırḳada dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [ü,]*

Dil kaldı ġam u derd **ü** belā-yı nigār ile / Hicrān içinde miḥnet-ile āh u zār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 1). [ü,]*

Naẓmuñ Muḥib naḫl **ü** maʿnāsı meyvelere / Ẓāhir olur bu ġazel-i ābdār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [ü,]*

Çünki yok serv **ü** gül **ü** lālede hīç būy-ı vefā / Kanda gitdi çemen **ü** serv **ü** gülhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 3). [ü,]*

Bugün ʿadl eyle gel şāhum naẓar kıl / Kapuñda nāle vü āh **u** enīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2975, Beyit 2). [u,]*

uc: *Bir nesneni baş ve son noktası, kenarı.*

Şol dāne-i ḫālüñle şehā zülfün **ucından** / Kurtılmayısar düşdi gönül murġı duzaġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 4). [ucından, -ından]*

uc: *Bir şeyin baş veya son noktası.*

Göz **ucındandur** belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [ucındandur, -ın, -dan, -dur]*

Göz **ucındandur** belā vü derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [ucındandur, -ın, -dan, -dur]*

uç-: *(Kuş, böcek gibi kanatlı hayvanlar) Havada yol almak, havada gitmek.*

Tīri olmasa Muḥibbī cān u dil eglencesi / Murġ-ı dil çokdan **uçardı** sīne-i ṣad-çāḳden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 6). [uçardı, -ar, -dı]*

uçur: *Havalandırmak, yerden yükseltmek, dağıtmak.*

Sakın dünyāya dil virüp içinde āşiyān itme / Senüñ gibi niçe yavrı **uçurmışdur** yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [uçurmışdur, -mış, -dur]*

Sakın aldanma bu dünyā çü miḥnet şāhbāzıdur / Niçe senüñ gibi yavrı **uçurdı** āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [uçurdı, -dı]*

uçur: *Uçmasına sebep olmak, uçmasına yol açmak.*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer derd-ile āh itdüm / **Uçurdum** kalmadı kuşlar anuñ başı yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [uçurdum, -du, -m]*

uçur-: *Havalandırmak, yerden yükseltmek, uçurtmak.*

Göklerüñ seyrini gel göñlüñe seyrān itdür / Himmetüñ bāl ü peri ile **uçur** ṭayr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2788, Beyit 3). [uçur,]*

ʿūd: *Perdesiz bir musiki aleti.*

Bu günüñ ferdāya sayma żāyiʿ itme ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm çeng ü nāy u ʿ**ūddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [ʿūddan, -dan]*

uġra-: *Uğramak.*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler **ugramasun** ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [ugramasun, -ma, -sun]*

uġra: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek.*

İdiser āhum Muḥibbī varumı cümle telef / Bād-ı gerddür **uğradı** sanki gelüp ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [uğradı, -dı]*

uġra: *Uğramak, gitmek.*

Sakın **ugrama** iy dil ḫāneḳāha / İdesin meyden el vire tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 9). [ugrama, -ma]*

uġra: *Uğramak II ziyaret etmek.*

Ṣabā kūyına **ugrarsañ** getürgil ḫāk-i rāhından / Maḥabbet ehline ġāyet-be-ġāyet armagandur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 4). [ugrarsañ, -r, -san]*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup aña dil baglama / **Ugraya** niçe ʿadem mülkine yokdur āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [ugraya, -y, -a]*

uġra: *Maruz kalmak.*

ʿĀşıḳ oldur nāle itdügince āhı berḳ ide / Her neye kim **ugradıysa** ol dem anı ḥarḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 1). [ugradıysa, -dıysa]*

uġra: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek.*

Maḥabbet şehrine varan belā derbendine **ugrar** / Ḫaber benden soruñ benden ki çok gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [ugrar, -r]*

uġramasun: *Uğramamak II ziyaret etmemek.*

Āh kim kime kılayım hicr elinden ben gile / Kimseler **ugramasun** ʿālemde böyle müşkile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 1). [ugramasun,]*

ugrat: *Başına kötü bir şey gelmesine, hoş olmayan bir şeyle karşılaşmasına sebep olmak.*

Alup bir mü'minüñ adın dilüñe eyleme ġıybet / Ne lāzım bu sebebden kendüñi **ugradasın** ḳahra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 4). [ugradasın,]*

uġraya: *Karşılaşmak, maruz kalmak.*

Her kim iderse meyl bu dehrüñ vefāsına / Lāzım gelür ki **ugraya** āḫir cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [ugraya,]*

uġrı: *Hırsız.*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ dirmek diler bir **ugrı** Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [ugrı,]*

uḫrā: *Ahiret.*

Nāra dünyāda taḥammül idemezsin çün dilā / N'olısar **uḫrāda** ḥālüñ āteş-i sūẕān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 3). [uḫrāda, -da]*

ulaġ: *Haberci, elçi.*

Dil derdini yazarken oldı ḳalem şikeste / Bildürmege bu ḥāli göñlüm **ulagum** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [ulagum, -um]*

ulaşma: *Erişmek II yaklaşmak.*

Didüm saña iy dil ser-i zülfine dolaşma / Āḫir düşürür derd-i belalara **ulaşma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 1). [ulaşma,]*

ulu: *Büyük, çok, çok büyük.*

ʿIşḳ yolında ṣabır iden rence / İrişür ʿāḳıbet [ol] **ulu** gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 1). [ulu,]*

Sataşdum gerçi ʿışḳ içinde rence / Bi-ḥamdillāh irişdüm **ulu** gence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 1). [ulu,]*

ulu: *Büyük, çok,.*

Bu Muḥibbī'ye **ulu** devlet idi yār eger / Yañılup kulları içinde aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [ulu,]*

ulu āsitāna: *Yüce makam, ulu eşik.*

Muḥibbī bulur elbette o devlet / İden ḫıdmet ol **ulu āsitāna** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 5). [ulu āsitāna,]*

um-: *Ümit etmek, beklemek.*

Vefā **umdukça** görindi cefālar / Sitārem şūm[a] beñzer ṭāliʿüm dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [umdukça, -duḳça]*

um: *1. Ümit etmek. 2. Beklemek.*

Umaram rūz-ı ẓulmetde komaya kim şefīʿdür ol / İki ʿālem münevverdür anuñ nūr [u] żiyāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 7). [umaram, -ar, -am]*

Umaram vaṣla irişem gerçi ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı āhdan itdüm ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [umaram, -ar, -am]*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā ger geçesin / Yarın anda **umaram** kevs̲er şarābın içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [umaram, -ar, -am]*

Olma iy dil añuban ʿişyānuñı sen nā-ümīd / **Umaram** ʿafv ide cürmüm añaram Ġaffār'ı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 7). [umaram, -ar, -am]*

Ne **umarsın** iy göñül sen ol gözi cellāddan / Günde biñ kez kan ide ḥaẕẕ ider ol feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 1). [umarsın, -ar, -sın]*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme / Dāmına düşdüñ anun raḥm **umma** ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [umma, -ma]*

Raḥm **umarsın** iy göñül sen ol gözi ṣayyāddan / Bendine düşdüñ anuñ assı nedür feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 1). [umarsın, -ar, -sın]*

Ne **umarsın** iy göñül sen naḫl-i ḳaddinden anuñ / Meyve kim gördi bite hīç serv-ile şimşāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 2). [umarsın, -ar, -sın]*

İy Muḥibbī **umma** dünyādan vefā / Kime itmişdir vefā bu pīre-zen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [umma, -ma]*

um: *Beklemek, ümit etmek.*

Umaram ġamze okları ata ol iç ḳabżadan / Sīne ṣaḥrāsına dikdüm anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 3). [umaram, -ar, -am]*

Umardum iy kemān ebrū irişe sīneme tīrüñ / Beni sen nā-ümīd itdüñ bugün tīr ü kemānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 4). [umardum, -ar, -dum]*

Yüzüm ḫāk eyledüm ben rāh-ı ḫūbān / **Umaram** pā koya ol ṣāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 1). [umaram, -ar, -am]*

Maḥabbet būyını **ummañ** cihānuñ gülsitānından / Dimişler meyve-i miḥnet yiyenler būsitānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [ummañ, -mañ]*

Umaram bir gün ola şehbāz-ı zülfe dil şikār / Bu kebūter göñlüm olmışdur hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 3). [umaram, -ar, -am]*

Ele aldum pīç-e-pīç idüp kemend-i āhumı / **Umaram** ṣayd eyleyem ol gözleri āhūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 2). [umaram, -ar, -am]*

Umaram ġamz oklarını ata her dem sīneme / Anuñ içün dil nişān itdüm o kaşı ya içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 4). [umaram, -ar, -am]*

Yandı maḥv oldı Muḥibbī şemʿine pervāne-veş / Andan **ummañ** dōstlar şimden girü nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [ummañ, -mañ]*

Ol bir kerīmdür **umaram** maḥż-ı luṭf idüp / Raḥmet suyıyla yuya yüzüm olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [umaram, -ar, -am]*

um: *Beklemek, ümit etmek.*

Dōstum senden vefā mihr **ummasun** ʿāṣıḳlaruñ / Key katı dīvānelikdür meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [ummasun, -ma, -sun]*

um: *Dilemek, temennî etmek.*

Dōstum senden vefā mihr ummasun ʿāṣıḳlaruñ / Key katı dīvānelikdür meyva **ummak** bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [ummak, -mak]*

Vaṣlını **ummak** Muḥibbī dil-rübānuñ key bedīʿ / Bunı kim gördi gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [ummak, -mak]*

um: *"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.*

Senden **umar** şefḳati mücrim Muḥibbī ḫasta-dil / Eyleyen sensin şefāʿat evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 5). [umar, -ar]*

Evvel āḫir bu Muḥibbī senden **umar** maġfiret / İki ʿālemde çü sensin raḥmete'l-li ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 5). [umar, -ar]*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār / Gör bu riyāyı zāhid cennet **umar** hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [umar, -ar]*

umar idüm ki: *Umardım ki.*

Umar idüm ki benüm derdüme dermān olasın / Ne bileydüm ki seni āfet-i devrān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 1). [umar idüm ki,]*

umar kim: *Ummak, istemek, beklemek.*

Segriyüp çeşmüm kaçan şādī nişānı depreşe / Şād olur göñlüm **umar kim** tuş ola ol mehveşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 1). [umar kim,]*

umar mısın: *İster misin ki.*

Cev eküp **umar mısın** kim ola gendüm ḫāṣıluñ / İy Muḥibbī her ne kim ekdüñse anı biçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 5). [umar mısın,]*

umaram ki: *Ümit edip,bekliyorum ki.*

İy ṣabā ger kūy-ı dilberde beni yād idesin / **Umaram ki** bu dil-i mecrūḥumı şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 1). [umaram ki,]*

İy göñül rāh-ı vefā üzre kaçan ḫāk olasın / **Umaram ki** yücelüp ḳadr-ile eflāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 1). [umaram ki,]*

Ne revādur ki ḫadengüñ atasın ḫāke düşe / **Umaram ki** gele bu sīne-i ṣad-çāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 1). [umaram ki,]*

umaram kim: *Umarım ki.*

Bulmak isterseñ eger genc-i viṣālinden ḫaber / **Umaram kim** bulasın gelseñ dil-i vīrāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 3). [umaram kim,]*

ʿ**ummān:** *Büyük deniz.*

Gözlerüm yaşını baḥr oldugını görse eger / Kaynayup cūşa gelüp ḫālüme ʿ**ummān** acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 2). [ʿummān,]*

ummān: *Çok büyük engin deniz, okyanus.*

Dür dişi fikri ile yaşumı seylāb idüben / Akıdup her ṭarafa varayım **ummāna** degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 4). [ummāna, -a]*

umud: *Ümit.*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā serv-i revān / Bu **umuda** kim gelüp ruḫsārum üzre basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [umuda, -a]*

un ider: *Un gibi yapmak, un haline getirmek.*

Cihān ḫalḳını çarḫuñ āsiyābı / Döger gendüm gibi āḫir ider un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 4). [un ider, -er]*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm yaḫūd cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [un ider, -er]*

unıt: *Unutmak, aklından gitmek.*

Adum **unıtduñ** öyle mi geçmiş zamān gibi / Ola ki anı bir gün añasın zamān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [unıtduñ, -duñ]*

Ne tīz **unıtduñ** eyā dōst Muḥibbī kuluñı / Çok zamān idi müşerref idi dīdāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 5). [unıtduñ, -duñ]*

unıtma: *Unutmak, aklından çıkarmak.*

Bu bendeñi iy serv-i ḫırāmānum **unıtma** / Dil-ḫasteñi iy lebleri dermānum **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [unıtma,]*

Bu bendeñi iy serv-i ḫırāmānum **unıtma** / Dil-ḫasteñi iy lebleri dermānum **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 1). [unıtma,]*

Yakdı cigerüm āteş-i hicrān meded eyle / Bu teşne dili iy lebi ḥayvānum **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [unıtma,]*

Göz yaşı firāḳuñla akar su gibi her dem / Ḫāk itme beni iy şeh-i ḫūbānum **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 3). [unıtma,]*

Rūşen idegör gözlerümi pīrehenüñle / Bu ʿāşıḳı iy Yūsuf-ı Kenʿān'um **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 4). [unıtma,]*

Dil laʿl-i lebüñ firi-y-le mest olup eydür / Luṭf eyle Muḥibbī kuluñı cānum **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 5). [unıtma,]*

Bu ben dil-ḫasteyi iy yār **unıtma** / Devā kıl derdüme tīmār **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 1). [unıtma,]*

Bu ben dil-ḫasteyi iy yār **unıtma** / Devā kıl derdüme tīmār **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 1). [unıtma,]*

Aramuzda olupdur ʿahd ü peymān / Benüm çok sevdügüm zinhār **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 2). [unıtma,]*

Yüzüñ gül olalı ḫaṭṭuñ benefşe / Ko kılsun bülbül-i dil zār **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [unıtma,]*

Göñül düzdini tutdı çünki çeşmüñ / Anı kıl zülfüñe ber-dār **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 4). [unıtma,]*

Muḥibbī çāresüzdür çāre ister / Nigārā çāre kıl nā-çār **unıtma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 5). [unıtma,]*

unudıl-: *Akıldan çıkmak, unutulmak.*

Unudıldı Vāmıḳ u ʿālemde Mecnūn ḳıṣṣası / Olalıdan derd-i ʿışḳum ʿālem içre dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 2). [unudıldı, -dı]*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [unudıldı, -dı]*

unutulmak: *Unutulmak, hatırlanmamak.*

Unudıldı Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [unudıldı, -dı]*

ur: *Nakşetmek, işlemek.*

Bennā-yı ezel **urmaga** bünyādını ʿışḳuñ / ʿUṣṣāḳ serin ilt Muḥibbī temel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [urmaga, -maġ, -a]*

ur: *Vurmak.*

Deryā-yı eşk taşdı emvācı başdan aşdı / Bu dil sefīnesin āh **urur** kenāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 4). [urur, -ur]*

ur: *Çarpmak, vurmak.*

Fitne taʿlīmin ider gūşına başı egüben / Birbirine bu cihānı **uran** ebrūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2757, Beyit 5). [uran, -an]*

ur: *Vurma.*

Urma göñül şīşesin iy dōst yirlere / Sakın ki batar ayaguña ābgīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 2). [urma, -ma]*

Cefāñuñ tīşesin gönlüme **urma** / Olur olsa eger mermer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 3). [urma, -ma]*

uran: *Vurmak.*

Sīnem üzre gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ **uran** / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [uran,]*

urmak: *Vurmak, çarpmak.*

Saçuñ girihlerini kıldum egerçi pīşe / Çözilmedi çalışdum tā **urmayınca** dişe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 1). [urmayınca, -y, -ınca]*

ʿurūc itdi: *Yükselmek.*

ʿUrūc itdi semāya dūd-ı āhum / İrişdi göz yaşı ḳaʿr-ı zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 3). [ʿurūc itdi,]*

ʿuryān: *Çıplak // kılıcın çıplak olması (kınından çıkmış kılıç).*

Bu Muḥibbī çeşm-i cellādından olur mı ḫalāṣ / Dāyimā ʿ**üryān** idüp elinde dutar gürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 5). [ʿüryān,]*

ʿuryān geldüñ: *Üryan gelmek, hiçbir şeyi olmadan gelmek.*

ʿĀleme ʿ**uryān geldüñ** bunı fikr itmez misin / Yine āḫir gidisersin bir ten-i ʿüryān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [ʿuryān geldüñ, -düñ]*

usan: *Bıkmak, bezmek.*

Usanduñ bizi sürdüñ ḫıdmetüñden / Binā çār eyledük biz daḫı yāhu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [usanduñ, -du, -ñ]*

usan: *Bıkmak, bezmek.*

Göñlüm n'ola ger kılsa gile iki gözümden / Derdā ki **usandurdı** beni bunlar özümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 1). [usandurdı, -dur, -dı]*

uşan-: *Bıkmak, bezmek.*

Dil nişān itmiş Muḥibbī atagör ġamz okların / Olmaya kim **usanup** ya kaşlaruñı yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [usanup, -up]*

Sıma şehā bu göñlüm mümkin degül yirine / Bir daḫı gelmek olmaz çünki **uşana** şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [uşana, -a]*

uşat: *Kırmak, parçalamak.*

Uşat ur yirlere nefsüñ şanemdür / Nite olur büt-i Āẕer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 2). [uşat,]*

ʿuṣāt: *Asiler, isyancılar.*

Ġam yime ger yog-ısa ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / Dil vir Kerīm'e cürmi ʿ**uṣāt** anda ʿöẕr-ḫ∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [ʿuṣāt,]*

uşbu: *Işte bu.*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa **uşbu** cismümi / Āteş-i ʿışḳ-ıla başdan şemʿ-veş yanardı ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [uşbu,]*

Niçeye dek derdüñ-ile **uşbu** göñlüm aglaya / Serv ḳaddüñ ayagına cūlar olup çaglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 1). [uşbu,]*

uşbu: *Işte bu.*

Ayuñ olmışdur egerçi cümle encüm āşıḳı / Sen mehüñ ʿışḳına döner **uşbu** çarḫ-ı heftümīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 2). [uşbu,]*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse **uşbu** göñlüm şehrine / Nesi var kosun nizāʿı ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [uşbu,]*

uşbu: *Bu, işaret sıfatı.*

Her kim okursa **uşbu** Muḥibbī ġazellerin / Raḥmet aña ki raḥmet-ile bir duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 5). [uşbu,]*

uşbu: *"Bu, işte bu" şeklinde işaret sıfatı.*

İdeliden ʿışḳuñ ile **uşbu** göñlüm ittiḥād / Aña yeksān görinür olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [uşbu,]*

Bir naẓarla **uşbu** göñlüm şehrini yagmalayup / Bir Muġal Çīn gözleri Tātār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [uşbu,]*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿĀleme ḥükm ide dirdüm **uşbu** fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [uşbu,]*

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḥüsnine alınmaya / Bakıcak ʿālī naẓar bir köhne Zāl'ı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [uşbu,]*

Niçe bir idüp ḥavāle üstüme ġam leşkerin / Niçe bir vīrān idersin **uşbu** göñlüm ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [uşbu,]*

Uşbu şiʿr-i ḥaseni ger işide ehl-i ḫıred / Diye taḥsīn Muḥibbī saña şābāş olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2651, Beyit 5). [uşbu,]*

ʿArż kıl ḥālümi ol gül-ruḫa iy bād-ı ṣabā / **Uşbu** yolda yaraşur çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [uşbu,]*

Leblerüñ mey yirine içdü gine kanumuzı / Bize şāhid mi degül **uşbu** dehānuñdaki kan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 3). [uşbu,]*

Ger ḫāk idesin seng-i cefā-y-ıla ben iy dōst / Mihr-ile vefā būyı gele **uşbu** tozumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 3). [uşbu,]*

Buyursañ iy şeh-i ḫūbān olalum cān-ıla ḳurbān / Saña biñ cān fedā olsun ne minnet **uşbu** bir cāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 4). [uşbu,]*

Olayım cān-ıla kapuñda bende / Nite kim cānum ola **uşbu** tende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 1). [uşbu,]*

Her kim okursa **uşbu** Muḥibbī şiʿrini / Raḥmet aña raḥmet ile ger duʿā kıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 5). [uşbu,]*

Aldanma sakın dehr iki yüzlü münāfiḳ / Kimseye vefa eylemedi **uşbu** zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [uşbu,]*

İşidüp **uşbu** şiʿr-i dil-pesendi / Diye taḥsīn bu ṭabʿ-ı selīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 9). [uşbu,]*

uşlan: *Akıllanmak, aklı başına gelmek.*

Uslanur dīvāneler dirler egerçi bend-ile / Bend-i zülfinden ʿaceb bende neden artar cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 4). [uslanur, -ur]*

Niçe bir bülbül gibi feryād idüp gül şevḳıne / Niçe bir şūrīdelik vaḳt oldı kim **uslanasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [uslanasın, -asın]*

uşlanma: *Uslanmamak, akıllanmamak.*

Didi dilber bu kemend-i zülfi zencīr eyledüm / Didüm **uslanmaz** takarsañ da dil-i dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [uslanmaz, -z]*

uşşāk: *Aşıklar.*

Ḫānesinden ṣubḥ-veş ʿ**uşşāḳa** göstersün yüzin / Maṭlaʿ-ı ḫurşīddür çāk-i girībān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 3). [ʿuşşāḳa, -a]*

Bennā-yı ezel urmaga bünyādını ʿışḳuñ / ʿ**Uşşāḳ** serin ilt Muḥibbī temel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 5). [ʿuşşāḳ,]*

ʿUşşāḳ görmez rūyuñı līkin alurlar būyuñı / Bulurlar elbet kūyuñı ṣad cān-ı pāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 2). [ʿuşşāḳ,]*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ yine kūyuñda ʿ**uşşāḳı** / Dokınsun destüñe bārī kanından al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Egerçi zülfüñi kesdüñ kesildi ʿömri ʿ**uşşāḳuñ** / Dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan senüñ ʿömrüñ mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [ʿuşşāḳuñ, -un]*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿ**uşşāḳuñ** serin / Didi kim bilmez misin kim yapmışam ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [ʿuşşāḳuñ, -un]*

Kaʿbe'dür kūyı gelür ʿ**uşşāḳı** ḳurbān olmaga / Ḫayrı te'ḫīr itmesün kılsun şitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 4). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Zāhidā ʿ**uşşāḳa** ṭaʿn itme bu hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [ʿuşşāḳa, -a]*

Hīç kes virmiş degül yāruñ dehānından ḫaber / Gerçi ʿ**uşşāḳ** arasında noḳṭadur dirler hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [ʿuşşāḳ,]*

Seyr-i gülşen eylemek ʿ**uşşāḳa** olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence ḫayālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 2). [ʿuşşāḳa, -a]*

Bī-amān çeşm[i] Muḥibbī eline ḫançer alup / Kırup ʿ**uşşāḳını** boyınca girer kana degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 5). [ʿuşşāḳını, -ı, -n, -ı]*

ʿUşşāḳdan yüzüñ çevürürsin revā mıdur / İslām içinde virmeyesin bir selāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 3). [ʿuşşāḳdan, -dan]*

Kaşları ser-fitnedür çeşmi de āşūb-ı cihān / Tañlaram bu fitnelerden kurtara ʿ**uşşāk** cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 1). [ʿuşşāk,]*

Sakın ʿ**uşşāḳı** kovma bülbülüñdür / Alursın boynuña ḫūn-ı hezārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 4). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Enīs olsa n'ola ʿ**uşşāḳa** bāde / Olur anuñ-ıla çün dil küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 1). [ʿuşşāḳa, -a]*

ʿIşḳ ölmek ögredür ʿ**uşşāḳa** hem maʿşūḳa nāz / Böyle olsa ʿāşıḳ u maʿşūḳa olur mı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 2). [ʿuşşāḳa, -a]*

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı görüñ zāhid-i ḫodbīn / Dimez-idi ol miskīn eger bilse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [ʿuşşāḳa, -a]*

ʿUşşāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki yapar kendü içün yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [ʿuşşāḳ,]*

Girībān çāk iderler gerçi ʿ**uşşāḳ** / Ben itdüm çāk-i cān dāmān figende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 3). [ʿuşşāḳ,]*

Tagıdup zülfi kaçan ʿ**uşşāḳa** dilber göstere / Sanasın ṭāvūsdur cevlān idüp per göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [ʿuşşāḳa, -a]*

Her kaçan ʿarż ide ʿ**uşşāḳa** ḫüsni nūrını / Her birisi ġaşy olup hūş-ıla ʿaḳıldan gide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 5). [ʿuşşāḳa, -a]*

Kanın içmege ezel ʿ**uşşākuñ** olmış ʿādeti / Kanum iç dimek ne ḫācet ġamze-i mey-nūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 3). [ʿuşşākuñ, -un]*

ʿ**uşşāḳ ara:** *Âşıklar arasında.*

Sīneñ dögicek āh Muḥibbī koma elden / ʿ**Uşşāḳ ara** şuʿle-i āhuñ ʿalem olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 5). [ʿuşşāḳ ara,]*

Çevgān-ı ser-i zülfine başuñı Muḥibbī / Top eyle ki ʿ**uşşāḳ ara** bir hüner olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 5). [ʿuşşāḳ ara,]*

uşta ben: *Işte ben.*

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr dirler uşta sen / Bu meẕellet topragında mūr dirler **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [uşta ben,]*

Mest-i ʿışḳam olalıdan ʿaḳl-ıla dilden berī / Leblerüñ şevḳı ile mey-ḫōr dirler **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 3). [uşta ben,]*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī sitem gāhī elem / Kime virilmiş bular mecbūr dirler **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [uşta ben,]*

Ḫūn-ı dilden nūş ile hem bagrumı iden kebāb / İñleyen ġam meclisinde hemçü ṭanbūr **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 7). [uşta ben,]*

ʿIşḳ cāmını Muḥibbī çün ezel nūş ideli / Geh melāmet gāh mest maḫmūr dirler **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 9). [uşta ben,]*

Güzelüñ kişverine dinse [de] sulṭān uşta sen / Kapusında cān u dilden bende-fermān **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [uşta ben,]*

Bilür iken yok vefāsı yine dil virmek nedür / Bu cihān içinde kim var ise nādān **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [uşta ben,]*

Nāle raʿd u āhum oldı başum üstinde ġamām / Dīdelerden kim döker āh-ıla bārān **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 5). [uşta ben,]*

Şiʿrümüñ her bir saṭırı mevc-i deryā olalı / Naẕmumuñ maʿnāsın iden dürr-i ġaltān **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 7). [uşta ben,]*

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri / Dehr ara ger var-ısa bir daḫı Selmān **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [uşta ben,]*

Bir boyı serv-i sehī dildār dirler uşta sen / Pāyuña göz yaşını īṣār dirler **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [uşta ben,]*

Çaglayup yaşum akar yāruñ cemālin görmege / Su gibi bir ʿāşıḳ-ı dīdār dirler **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [uşta ben,]*

Olmış Mecnūnlayın leylī saçuñ āvāresi / Vādī-i ḥayretde bir bī-ʿār dirler **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 5). [uşta ben,]*

Zülfüñe asıldı itmedi Muḥībbī āh u vāh / Kendi kendin eyleyen ber-dār dirler **uşta ben** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 7). [uşta ben,]*

uşta sen: *Işte sen.*

Cennet-i aʿlā içinde ḥūr dirler **uşta sen** / Bu meẕellet topragında mūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 1). [uşta sen,]*

İki ʿālem gün yüzüñden çün münevver görinür / Başdan ayaga görenler ḥūr dirler **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 2). [uşta sen,]*

Bu leṭāfet bu ḫalāvet bu melāḥat cümlesi / Cemʿ olınmış bir yire maʿmūr dirler **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 4). [uşta sen,]*

Bāġ ara gül gibi gülüp servi gibi salınan / Şād u ḫurrem dāyimā mesrūr dirler **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 6). [uşta sen,]*

Nīme iden çeşmüñüñ ḳaṣṣābıdur ʿāşıḳları / Komaz dāyimā sāṭūr dirler **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 8). [uşta sen,]*

Güzelüñ kişverine dinse [de] sulṭān **uşta sen** / Kapusında cān u dilden bende-fermān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 1). [uşta sen,]*

Çeşmi āfet serv ḳāmet ʿīşvesi çok dil-firīb / Al idüp bu göñlümi al ile alan **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 2). [uşta sen,]*

Nāz-ıla gül gibi gülüp ġonca-veş güftār ider / Seyr ider gülşende san serv-i ḫırāmān **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 4). [uşta sen,]*

Saña niçe beñzedem başdan ayaga nūrsın / Ḥaḳ disün her kim göre ḫurşīd-i tābān **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 6). [uşta sen,]*

Çünki olduñ bu güzeller ḫaylinüñ ser-ʿaskeri / ʿĀleme ḥükm eyle olduñ mīr-i mīrān **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 8). [uşta sen,]*

Bir boyı serv-i sehī dildār dirler **uşta sen** / Pāyuña göz yaşını īs̱ār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 1). [uşta sen,]*

Göñli katı biñ sü’āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir sitemkār var dirler **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [uşta sen,]*

Şīvesi çok mihri yok ammā ki diller almada / Bu cihān içinde kim mekkār dirler **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [uşta sen,]*

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini yagmalayup / Bir Muġal Çīn gözleri Tātār dirler **uşta sen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [uşta sen,]*

uy-: *Kapılmak, bağlanmak.*

İdüp redd ʿāşıḳı maḳbūl raḳībi / Revā mı **uyasın** sen ol le’īme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 4). [uyasın, -a, -sın]*

uy-: *Aynı şekilde hareket etmek, uymak.*

Çeng idüp ḳāmetümi ney gibi nālān oldum / ʿIşḳ-ıla kimdür **uyan** bencileyin ḳānūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 2). [uyan,]*

uy: *Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.*

Ḳāmetüm çeng olmayınca **uymadum** ḳānūna āh / İñlemeyen ney gibi bulmaz nevānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 2). [uymadum, -ma, -du, -m]*

uy: *Birine veya bir şeye tabi olmak, bağlanmak.*

Kimdür senüñ cāmiʿ-i ḥüsnüñde **uymaya** / Miḥrāb idüp kaşuñı çeşmüñ imām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 3). [uymaya, -ma, -ya]*

uy: *Kapılmak, bağlanmak.*

Nigāruñ zülfini gördüm boyınca / Düşer sevdāya dil aña **uyınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 1). [uyınca, -ınca]*

uy: *Ayak uydurmak, riayet etmek.*

Alduñ Muḥibbī gönlini īmāna ḳaṣd idüp / Zülfüñe **uyup** yoḫsa müselmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [uyup, -up]*

Sen server-i ḫūbān olasın saña düşer mi / Aġyāra **uyup** itmeyesin ʿār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 3). [uyup, -up]*

uy: *Aldanma!, Kanma!.*

Dilā pendüm budur gel ʿışḳa **uyma** / Ki soñra müşkil olur aña döyme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 1). [uyma, -ma]*

Ḳabūlümdür gelen senden cefālar / Hemān tek sen raḳīb sözine **uyma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2977, Beyit 4). [uyma, -ma]*

uy: *Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.*

Şikest olursa gönlüñ sāġarı ger / ʿAceb olmaz **uyıcak** çeşm-i meste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 3). [uyıcak, -ıcaḳ]*

uyan-: *Uyanmak.*

Niçeye dek kalasın bu ġaflet uyḫusında sen / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt iy dil gel **uyan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [uyan,]*

Niçe bir ġaflet Muḥibbī aç göz uyḫudan **uyan** / Çün bilürsin kim içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [uyan,]*

uyan-: *Baht bağlamında "yaver gitmek.".*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda ben bu ḥāl-ıla / Āh kim baḫtum benüm **uyanmadı** iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [uyanmadı, -ma, -dı]*

uyan: *Uyanmak.*

Ḫ∨ābda yārı bulup furṣat-ıla būsesin al / **Uyanup** ḫışma gelürse koma inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [uyanup, -up]*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm uyanmadı / Ḫufte baḫtum gibi iy dilber kaçan **uyanasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [uyanasın, -ası, -ñ]*

Çeşm-i bīmārı fiġānumdan benüm **uyanmadı** / Ḫufte baḫtum gibi iy dilber kaçan uyanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 6). [uyanmadı, -m, -a, -dı]*

Ḫ∨āb-ı ġafletde iken var alagör būsesini / **Uyanup** ḫışma gele sen daḫı inkār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [uyanup, -up]*

uyan: *Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak.*

Bir naẓar kıl iy şeh-i ḥüsn-i melāḥat Tañrıçün / Gel **uyandur** ḫ∨ābdan ol nergis-i ayyāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 4). [uyandur, -dur]*

uyan: *Uyanmak, kendine gelmek.*

Ġaflet gözini açagör **uyan** bu ḫ∨ābdan / ʿĀlem nümüne çün yiter Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [uyan,]*

uyar: *Uyandırmak.*

ʿIşḳ şāhı virdi Mecnūn'a ezel ġam tekyesin / Bagrı yagı-y-la **uyardı** çerāġ ol tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [uyardı, -dı]*

uyḫu: *Uyku.*

Āh sevdā-zede olduk ġam-ı gīsūlar-ıla / Görmezüz **uyḫu** yüzin göz göre kaygular-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 1). [uyḫu,]*

uyḫu: *Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu, uyku.*

Uyḫu gelmez gözüme gördüm seni tā ḫ∨ābda / Kanda gitmişdür ʿaceb bilsem kanı **uyḫu** diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 4). [uyḫu,]*

Kara zülfüñ hevāsından dil ü cān ḫastadur ġāyet / Görinmez çeşmine **uyḫu** ölümlü nā-tüvāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 2). [uyḫu,]*

uyḫu gelmez: *Gözüne uyku girmemek: uyuyamamak, uykusuz kalmak.*

Dirīġā düşde daḫı [ol] görinmez / Niçe görine gelmez göze uyḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 6). [uyḫu gelmez,]*

uyḫu yüzin görmezem: *Uyku yüzü görmemek. || Uyuyamamak.*

Düşde gördüm dir-idüm gün yüzüñi ben senüñ āh / Görmezem uyḫu yüzin ẕerrece efkāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [uyḫu yüzin görmezem, -zem]*

uyḫudan göz aç: *Uykudan göz açmak, uyanık duruma gelmek II gaflet uykusundan uyanmak.*

Niçe bir ġaflet Muḥibbī aç göz uyḫudan uyan / Çün bilürsin kim içer her kes ecel peymānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 5). [uyḫudan göz aç,]*

uyḫuya vardum: *Uyumak.*

Dün gice **uyḫuya vardum** meh yüzüñ gördüm senüñ / Kāşki kaldurmaya-y-ıdum başumı ol ḫ∨ābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 3). [uyḫuya vardum, -dum]*

uyḫuyı görmesem: *Gözü uyku görmemek, uyuyamamak.*

Çeşm-i bīmārına duş oldı bu çeşmüm nāgehān / Görmesem olmaz ʿaceb şimden girü uyḫuyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 3). [uyḫuyı görmesem, -sem]*

uyku yüzin görmez: *Uyku yüzü görmemek, uyuyamamak.*

Gīceler **uyku yüzin görmez** gözüm yılduz sayar / Ṭālibem āh ol meh-i nā-mihribāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [uyku yüzin görmez, -z]*

uyma: *Tâbi olmak, ayak uydurmak.*

Zāhidā itme naṣīḥat kim eşer itmez baña / Pāk meşreb rind olan **uymaz** iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [uymaz, -z]*

uymış: *Aynı şekilde hareket etmek. II Takip etmek.*

Kimi ḫalḳuñ olur ḫulḳı nefîse / Kimi **uymış-durur** nefs-i ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 1). [uymış-durur, --durur]*

uyu-: *Uyku durumunda olmak.*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh müşgīnüñi / Didüm efʿīdur **uyur** yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [uyur, -r]*

uyu: *Uyku durumunda olmak.*

Bu Muḥibbī **uyumaz** tā kim göre düşde seni / Ṣubḥ olınca gözlerüm tek kimse bī-dār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 5). [uyumaz, -maz]*

ʿ**uzlet itsem:** *Bir köşeye çekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak.*

ʿĀlemi geşt eyledüm bir yār-ı ṣādıḳ görmedüm / ʿ**Uzlet itsem** ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [ʿuzlet itsem, -sem]*

uzun: *Çok süren, çok zaman alan.*

Ḳıṣṣa-i hicri ḥikāyet itmege ḳaṣd eyledüm / İrmedüm pāyānına bildüm anı ġāyet **uzun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 3). [uzun,]*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam **uzun** zülfüñ gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [uzun,]*

uzun gicede: *Uzun gece.*

ʿAyb eyleme gör zülfüñ añup nāle kılursam / **Uzun gicede** derd-ile bīmār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [uzun gicede, -de]*

ʿ**użv:** *Organ, vücudun müstakil parçası.*

Yan yakıl bir ʿ**użv** ʿużvuñdan ḫaberdār olmaya / Ḫūn-ı dil aksun bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [ʿużv,]*

Yan yakıl bir ʿużv ʿ**użvuñdan** ḫaberdār olmaya / Ḫūn-ı dil aksun bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [ʿużvuñdan, -uñdan]*

Ü

ü ya: *Veya, ve yahut.*

Okudum yine ʿışḳuñ ḳıṣṣasını / Anı sanman füsūn **u ya** fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 3). [u ya,]*

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̱er / Yākūt ya ʿaḳīḳ **ü ya** laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [ü ya,]*

üftāde: *Âşık, tutkun.*

Karşu varsam āh kılsam yakamı çāk eylesem / Ḫışm ider kılmaz naẓar **üftāde** çāker derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 3). [üftāde,]*

ülfet duta: *Yakınlık kurmak, yakınlaşmak, dost olmak.*

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı ḳanāʿat Ḳāfʾına / Tā ki **ülfet duta** ʿAnḳā gibi varup Ḳāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [ülfet duta,]*

ümīd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.*

Çekerem cevr ü cefāñı bu **ümīde** dōstum / Bir gün ola ḥālüme bakup baña rāḥm idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 3). [ümīde, -e]*

ümīd-i ʿafvı: *Bağışlanma ümidi.*

İtdüm günāh soñra dönüp tevbe eyledüm / Tutdum **ümīd-i ʿafvı** bu yüzüm karasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 5). [ümīd-i ʿafvı, -ı]*

ümidin kesmez: *Olmasını ummaktan vazgeçmek, artık olmayacağını kabul etmek.*

Günāhı çok velī kesmez ümidin / Muḥibbī sıgınur Perverdigār'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 5). [ümidin kesmez, -mez]*

ümīdüm kesmezem: *Ümit kesmemek.*

Murādumdur şefāʿat senden iy dōst / **Ümīdüm kesmezem** irem murāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 3). [ümīdüm kesmezem, -zem]*

ümīdüñ kesme: *Ümidini kesmek.*

Fetḥ-i bāb ola **ümīdüñ kesme** çünki derddesin / Gerçi kim derd ü belā ile ezel perverdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 1). [ümīdüñ kesme, -me]*

ümīdüñ tut: *Ümidini korumak.*

Ümīdüñ tut ki gele ḫayruñ agır / Kaçan kim kurıla maḥşerde mīzān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 4). [ümīdüñ tut,]*

ümīz: *Ümit, umut, beklenti.*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Bu **ümīẕe** çeşm-i mestüñ göricegiz emri ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 4). [ümīẕe,]*

ümīẕüm kesmezem: *Ümidi kesmemek.*

Bilürem çokdur günāhum başdan aşmışdur velī / Kesmezem līk ümīẕüm raḥmet i Maʿbūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 6). [ümīẕüm kesmezem, -mezem]*

ümmet: *1. Tayfa, kavim: ümmet-i Arab. 2. Kendilerine taraf-ı bârîden peygamber ba's olunan cemaat, tayfa: ümmet-i Muhammed (aleyhi's-salâtü ve's-selâm). ümmet-i icâbet ümmetin iman eden kısmı. ümmet-i davet davet edilip de iman etmeyen kısmı.*

Rūz-ı maḥşerde nidā cennetden ire **ümmete** / "Hāzihī cennāti ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn" *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 4). [ümmete, -e]*

ümmīd: *Ümit, umut.*

Servler çekdüm elifden güller itdüm dāġ-ıla / Sīne bāġını temāşā kıla bu **ümmīdeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 3). [ümmīdeyin, -eyin]*

üns dutam: *Arkadaşlık etmek.*

Mecnūn-ṣıfat deşt-i ġamuñ içre yüriyüp / Ferhād gibi **üns dutam** kūhsār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 2). [üns dutam,]*

üns idemez: *Alışmak.*

Ol perīdür bilürem ādem ile **üns idemez** / Līk yanından anuñ ḫālī degül emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [üns idemez, -emez]*

ʿ**ünvān:** *Bir kitabın veya bir bölümünün, makāle, mektup vb.nin başına yazılan yazı veya kelime, aidiyeti belirten lakap.*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḥüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı ol ʿ**unvān** üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [ʿunvān,]*

ʿ**üryān eyleye:** *Soymak, çıplak bırakmak || masivaya(Allah dışında kalan her şeye) olan bağlılıktan kurtarmak.*

Leylī zülfin bu Muḥibbī boynına zencīr idüp / ʿAṣr ara Mecnūnlayın kendüzin ʿ**üryān eyleye** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 5). [ʿüryān eyleye, -ye]*

ʿüryān olayın: *Soyunmak; dünya bağlarını kesmek.*

ʿÜryān olayın kalmadı başumda ser-pūş / Sanmañ ki şikāyet kılayım ʿāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 3). [ʿüryān olayın, -ayın]*

üş-: *Çokça toplanmak, üşüşmek.*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfālı **üşüp** dīvāne diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [üşüp, -(ü)p]*

Görseler zülfüñ ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfālı **üşüp** dīvāne diyü daşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [üşüp, -(ü)p]*

üş: *Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.*

Ḫaṭ mıdur didüm görinen laʿl-i mercān üstine / Mūrlar **üşmiş** didiler şekkeristān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [üşmiş, -miş]*

üst: *Hakkında, üzerine.*

Leblerinden derdüme dermān n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi var cehd ide dermān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [üstine, -i, -ne]*

üst: *Üst, üzeri.*

Kanum ile yazdı dīdem bu ruḫ-ı zerd **üstine** / Bī-vefāya dil virenler derd alur derd **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [üstine, -in, -e]*

üst: *Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.*

Gözleri **üstinde** yāruñ dir gören ebrūların / Ṣaydın almış iki şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [üstinde, -i, -(n)de]*

ʿĀrıżuñ **üstinde** gördüm ol siyeh müşgīnüñi / Didüm efʿīdur uyur yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [üstinde, -i, -(n)de]*

üst: *Bir şeyin üzeri.*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / Ruḫı **üstinde** rūşendür ki ḳaṣdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [üstinde, -i, -(n)de]*

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem **üstinde** benüm / Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [üstinde, -i, -(n)de]*

üst: *Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.*

Üstüme sāye salan serv-i ḫırāmāndur gelen / Bir yañadan dīdeden cūy-ı fırāvāndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 1). [üstüme, -üm, -e]*

Didüm ol serv-i ḳad bālāya karşu / Bırak **üstüme** geh geh sāye karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 1). [üstüme, -üm, -e]*

Sāyeñ düşeli **üstüme** ben devlete irdüm / Devlet var-ımış çünki ezel yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [üstüme, -üm, -e]*

Sala ol serv-i ḳad **üstüme** sāye / Olur mı tañ baña çarḫ ola pāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 1). [üstüme, -üm, -e]*

Çün Ḥaḳ-şinās ḥaḳ saçar ḥüccet **üstüme** / Ḫurşīde karşu yakmaya hīç kimse meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [üstüme, -üm, -e]*

Göñül virdüm anuñçün sen hümāya / Salasın **üstüme** nāgāh sāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 1). [üstüme, -üm, -e]*

üst: *Üst, üstüne, üzerine.*

Ḫāl-i miskīnüñ nigārā laʿl-i ḫandān **üstine** / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur lāʿl-i cānān **üstine** / Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur lāʿl-i cānān **üstine** / Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḫüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı olʿunvān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Sīnem üzre lāle gibi dāġ-ı ḥasret yakmışam / Sanki pullar dizmişem bir taḫta-i nerd **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]*

Bir ḳadeḥle sāḳiyā ṣāf eyle dil āyīnesin / Jeng-i ġamdan korkaram bir gün kona gerd **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]*

üst: *Beden, vücut. II Âşığın gönlü.*

Gözlerüm yaşıdur aglar **üstüme** ancak benüm / Anuñ içün eylerem aña duʿā çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [üstüme, -(ü)m, -e]*

üst: *"-e doğru", üzeri, karşı.*

Ḫüsnüñe olmaz muḳābil küfr-i zülfüñ dagılur / Rūmīler leşker çeke çün kāfiristān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 6). [üstine, -i, -(n), -e]*

üst: *(beyitte) Üst, yüzey.*

Ḫaṭ mıdur didüm görinen laʿl-i mercān **üstine** / Mūrlar üşmiş didiler şekkeristān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 1). [üstine, --i ,-(n) ,-e]*

üstād: *Öğretici, muallim.*

Ẓulme māyil cevri çok ʿāşıḳlara bī-dādsın / Māh-rūlar ögrenür senden cefā **üstādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [üstādsın, -sın]*

Bir nefesle mürdeler iḥyā ider şīrīn lebüñ / Söz deminde sen Mesīḥā'dan bugün **üstādsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 2). [üstādsın, -sın]*

üstād: *Öğretici, öğretmen.*

Bir lebi şīrīn sevüp Ferhād'am oglandan berü / Kūh-kenlik itmede **üstādam** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 1). [üstādam, -am]*

üstād: *Far. 1. Öğretici, muallim. 2. Mahir, vukûf-ı tâm sahibi.*

Üstāda varsa dilber fenn-i vefāya bakmaz / İster ki ola kāmil māhir geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [üstāda, -a]*

üstād: *Üstat, usta, hoca.*

ʿIşḳ-ıla cān yakmagı pervāne benden ögrenür / Olıcak her müşkil iş āsān olur **üstād-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 3). [üstād-ıla, --ıla]*

üstād: *Bir ilim ve sanat alanında mahir kimse, usta.*

Dāyimā cevr ü cefā fennin okur ol dil-firīb / Ġālibā mihr u vefā ögrenmemiş **üstāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 2). [üstāddan, -dan]*

Benden örgensin Muḥibbī yanmagı pervāneler / Eylemez taḥṣīl-i ṣanʿat görmeyen **üstāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [üstāddan, -dan]*

üsti: *Üstünde, üzerinde.*

İki ʿaynum arasından iki cū oldı revān / Kim göre köpri dir **üstindeki** bu kaşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 2). [üstindeki, -n, -de, -ki]*

üstinde: *Bir şeyin üzeri, sırtı, üstü.*

Yollar **üstinde** Muḥibbī niçe ḫāk oldı yatur / Kūyuña ileticek bād-ı seḥerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [üstinde,]*

üstine: *Ek olarak, ilaveten.*

Kanum ile yazdı dīdem bu ruḫ-ı zerd **üstine** / Bī-vefāya dil virenler derd alur derd **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [üstine,]*

üstine: *Üstünde, üzerinde.*

Dil virüp dünyāya ḫarc itme ʿömür sermāyesin / Ḫvāce-i dünyā gibi cān virme ḳummāş **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 2). [üstine,]*

Ḫāl-i miskīnüñ nigārā laʿl-i ḫandān **üstine** / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 1). [üstine,]*

Cān virür ʿaşıḳlaruñ şemʿ-i cemālüñ göricek / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 2). [üstine,]*

Çün viṣāl-i yāra māniʿdür dimişler ten daḫı / Bir ḳabādur ʿāriyet iy dil gider cān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [üstine,]*

üstine: *Üstüne, üzerine.*

Ḫāricīler **üstine** dest-i ḳażādan bir okam / Rāfiżīler ḳaṣdına şemşīr-i ḳattālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 5). [üstine,]*

üstine: *Arkasına, peşine.*

Tutma nāṣiḥ ḳavlini cām iç göñül germ eyle sen / Serd olursın ger düşerseñ ol sözi serd **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 3). [üstine,]*

üstine: *1) Üzerine 2) için, sebebiyle.*

Ḫālini gördükde didüm lāʿl-i cānān **üstine** / Noḳṭalardur ki komışlar şekkeristān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 1). [üstine,]*

Yanmaga ʿāşıḳları gelmiş cemāli şevḳıne / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 2). [üstine,]*

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme eydür gören / Zāġlar konmış-durur san cism-i bī-cān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [üstine,]*

Kūyüña varsam dimişdüm cānı ḳurbān itmege / Beni öldür durmışam ol ʿahd ü peymān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 4). [üstine,]*

Çekse ḫançer gözleri kaçma Muḥibbī karşu var / İki kāfir ḳaṣd ider tut bir Müselmān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 5). [üstine,]*

Meyl idüp dehre koma bir taşı bir taş **üstine** / Her ne emr itse Ḫudā ko anı sen baş **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 1). [üstine,]*

Her ne kim vire Ḫudā eyle ḳanāʿat cān-ıla / Az u çok dime sakın itme nizāʿ aş **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [üstine,]*

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını zeyn eyledüm / Kalmadı bir yir koyam bir dāne ḫaşḫāş **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [üstine,]*

İy Muḥibbī kime baksañ bil anı ṣunʿ-ı Ḫudā / Ṭaʿna daşın atma gördükde göz ü kaş **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 5). [üstine,]*

ʿIşḳ bāzārında gördüm çagurur dellāl-ı ʿışḳ / Kankı ʿāşıḳdur gelüp derd ala dermān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 3). [üstine,]*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevves ḥırṣ-ıla / Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp nān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [üstine,]*

Naẓm u eşʿāruñ Muḥibbī sūz-i Ḫusrev'den ḫaber / Çün virür bir nükte korsañ n'ola Selmān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 6). [üstine,]*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya iki efʿī gelüp yatmış gülistān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [üstine,]*

Çeşmesār-ı çeşmümi kılsañ müşerref iy perī / Bir ḳadem bassañ gelüp bu çeşm-i giryān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 3). [üstine,]*

Kākülüñ üzre görenler zülfüñi cānā didi / Şāh-ı mārān oturur biñ başlu ṣuʿbān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [üstine,]*

İy Muḥibbī gün yüzinde zülf-i yārı dir gören / Sāye salmışdur bulut ḫurşīd-i raḫşān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [üstine,]*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh müşgīnüñi / Didüm efʿīdur uyur yatmış gülistān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [üstine,]*

Zülfini gördüm Muḥibbī yüzine itmiş niḳāb / Sāye salmış san bulut mihr-i dıraḫşān **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [üstine,]*

üstine: *Yerine.*

Bu Muḥibbī var iken cānā raḳībe virme yüz / Degme bir nā-merdi tercīḥ eyleme merd **üstine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [üstine,]*

üstüḫ∨ān: *Kemik.*

Delindi ney gibi bagrum ölürsem iy kemān ebrū / Ṣadālar olısar ẓāhir benüm her **üstüḫ∨ānumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [üstüḫ∨ānumdan, -um, - dan]*

Üstüḫ∨ānum görinür ancak olup lāġar tenüm / Segleri agzına almış **üstüḫ∨ānumdur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [üstüḫ∨ānumdur, -um, -dur]*

Ser-i kūyuñda ʿışḳuñla Muḥibbī ḫāk-i rāh olsa / Vefā būyı gele her dem çürimiş **üstüḫ∨ānından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [üstüḫ∨ānından, -ı, -n, -dan]*

İy hümā-ṭalʿat kerem kıl sāye sal ben ḫāküñe / **Üstüḫ∨ānumı** niçe bir itlerüñ tāraşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 4). [üstüḫ∨ānumı, -um, -ı]*

İy Muḥibbī her ne yirde cāy ide sulṭān-ı ʿışḳ / Cān u dil ḫākister eyler **üstüḫ∨ānı** sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 5). [üstüḫ∨ānı, -ı]*

üstüḫ∨ān: *Kemik. (Âşığın kemikleri bağlamında).*

Üstüḫ∨ānum görinür ancak olup lāġar tenüm / Segleri agzına almış üstüḫ∨ānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 2). [üstüḫ∨ānum, -um]*

Cānda āteş oldı ten seng-i melāmetden kebūd / **Üstüḫ∨ānum** her birisi oldı şemʿ-i encümen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 3). [üstüḫ∨ānum, -um]*

üstüḫ∨ān-ı kellesini: *Kemikten kafa.*

Oldı çün zülf[i] ġamıyla bu Muḥibbī ḫāksār / Mesken itdi **üstüḫ∨ān-ı kellesini** mār da *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 5). [üstüḫ∨ān-ı kellesini, -sini]*

üstüme: *Üstüme.*

Niçe bir idüp ḥavāle **üstüme** ġam leşkerin / Niçe bir vīrān idersin uşbu göñlüm ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [üstüme,]*

üstüme: *Üstüme, üzerime.*

Kimsenem yok ġam şebinde **üstüme** aglar benüm / Yirce gökçe minnetüm var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [üstüme,]*

üzere: *Üzerine, üzerinde.*

Ġırr olma ḥüsn bünyādına ol āb **üzeredür** / Bir ḫaberdür ʿāḳilāna diñle ben dīvāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 4). [üzeredür, -dür]*

üzre: *Üst, üstünde, üzerinde.*

Yār işiginde koma öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tā ʿarş **üzre** iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [üzre,]*

üzre: *Üstünde, üzerinde.*

Kanlu yaşumı revān itdüm eyā serv-i revān / Bu umuda kim gelüp ruḫsārum **üzre** basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 2). [üzre,]*

Gören gūşında dildāruñ görinen laʿl-i şehvārın / Didi burc-ı şeref **üzre** saʿādet aḫteridür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 4). [üzre,]*

Gören ḫāl-i siyāhı ʿārızında / Ki dir ʿāc **üzre** beñzer abonūsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2841, Beyit 2). [üzre,]*

üzre: *Üstünde, tepesinde.*

Gülşende şecer var mı didüm ḳaddüñe mānend / Serv **üzre** imiş murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *Üstüne, üzerine.*

Sīnem **üzre** gīceler ʿışḳ āteşidür berḳ uran / Gündüzin itmeñ ʿaceb dutsa eger dehri dütün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *-nın üzerine, -a doğru.*

İy dōst kerem eyle ḳadem bas yüzüm **üzre** / Küḥl eyleyeyim ḫāk-i derüñi gözüm **üzre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [üzre,]*

İy dōst kerem eyle ḳadem bas yüzüm **üzre** / Küḥl eyleyeyim ḫāk-i derüñi gözüm **üzre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [üzre,]*

Şīrīn lebinüñ vaṣfın işidüp didi dildār / Şekkerde melāḥat komaya bu sözüm **üzre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [üzre,]*

Yoluñda senüñ ṣādıḳam iy dōst vefāda / Nān u nemeki yimemişemdür dizüm **üzre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [üzre,]*

üzre: *"Üzerinde" anlamı veren kelime.*

Yakalum dāġları yir yir bu cism-i nā-tüvān **üzre** / Temāşā itmege ḥüsnüñ niçe dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [üzre,]*

üzre: *"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.*

Dīdem **üzre** iy sehī ḳāmet gelüp bas bir ḳadem / Pāyuña īs̱ār ide çeşmüm firāvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 3). [üzre,]*

Sāyeñ düşeli üstüme ben devlete irdüm / Devlet var-ımış çünki ezel yılduzum **üzre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [üzre,]*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña yöneldüm / Kimdür ki ayak basa gelip bu izüm **üzre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [üzre,]*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī daḫı rengīn / Kimse dimesün söz konabilmez sözüm **üzre** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [üzre,]*

Merdüm-i çemüm niçe bir lāʿl-i nābuñ şevḳıne / Rişte-i müjgānum **üzre** dürr-i eşküm baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 4). [üzre,]*

V

vādī: *İki dağ arası veya ova, yer, taraf.*

Leylī zülfi ḫaberin düşer-ise iledesin / Āh u vāh-ıla gezen **vādīdeki** Mecnūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 4). [vādīdeki, -deki]*

Saʿy it Muḥibbī tā bulasın Kaʿbe-i murād / Düş **vādīlere** cehd ile ḳaṭʿ eyle merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 5). [vādīlere, -lere]*

vādī: *Alan, saha // yol, usul.*

İy Muḥibbī ṣabra ṭāḳat kalmadı yigdür sefer / Göndere **vādīleri** gönlüñi seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [vādīleri, -leri]*

vādī: *İki dağ arası uzanan arazi.*

Düşeli **vādīlere** vālih ü mecnūn gibi / Ol beyābān[ı] vaṭan eyledi tenhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [vādīlere, -ler, -e]*

vādī-i firḳatde: *Ayrılık vadisi.*

Vādī-i firḳatde ben dil kākül-i dilberde āh / İy ġam aña eyleseñ olmaz mı ol āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 3). [vādī-i firḳatde, -de]*

vādī-i ḥayretde: *Şaşkınlık vadisi.*

Olmış Mecnūnlayın leylī saçuñ āvāresi / **Vādī-i ḥayretde** bir bī-ʿār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 5). [vādī-i ḥayretde,]*

vādī-i ʿışḳa düşeli: *Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.*

Vādī-i ʿışḳa Muḥibbī düşeli Mecnūn-vār / Başı üstinde yapar kuşlar yuvayı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 5). [vādī-i ʿışḳa düşeli, -eli]*

vādī-i ʿışḳa düşersem: *Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.*

Vādī-i ʿışḳa düşersem dōstlar ʿayb itmeñüz / ʿĀṣıḳam mecnūn olupdur adum oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 3). [vādī-i ʿışḳa düşersem, -ersem]*

vādi-i ẓulmetde: *Karanlık vadi.*

Vādi-i ẓulmetde bu dil kaldı İskender gibi / Teşnelikden virdi cān bulmadı ol bī-çāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 2). [vādi-i ẓulmetde, -de]*

vāh: *"Yazık!" anlamında olup üzüntü, keder bildiren bir ünlem.*

Āh kim ḥasret-ile döndi tenüm bir mūya / **Vāh** eger ölür-isem irmeden ol meh-rūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 1). [vāh,]*

vaḥdet: *1. Birlik, bir olmak: Vahdet-i vücûd. 2. Yalnızlık; tenhâyî: Vahdet-güzîn.*

Bulınmaz cidd ü cehd-ile çü **vaḥdet** / İkilik gitmeye tā ki aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 3). [vaḥdet,]*

vāʿiẓ-i nādān: *Bilmez vaiz. cahil vaiz. haddini bilmez vaiz.*

Vāʿiẓ-i nādān baña ʿarż eylemegil cenneti / Ḳāyil olur mı aña ʿışḳ-ıla dīẕār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 2). [vāʿiẓ-i nādān,]*

vaḳār u iʿtibārumdan: *Ağırbaşlılık ve itibar.*

Melāmet eyleme zāhid ko añma ʿār u nāmūsı / Düşelden ʿışḳa ben geçdüm **vaḳār u iʿtibārumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [vaḳār u iʿtibārumdan, -umdan]*

vaḳf ider: *Bir şeyin tamamını bir amaca adamak, vermek, hasretmek.*

Yā yazıldı ḥüsn-i evrāḳa ġubārī ḫaṭṭ-ıla / **Vaḳf ider** esmā-i ḥüsnāyı olur taʿvīẕ-i cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 4). [vaḳf ider, -er]*

vāḳıf ola: *Haberdar olma, öğrenme.*

Kimdür ki anuñ noḳṭa lebinden ḫaber açа / Bīgāne kaçan **vāḳıf ola** rāz-ı nihāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 2). [vāḳıf ola,]*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan cümle bī-pervā / Senüñ ḥālüñe hīç **vāḳıf ola** mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [vāḳıf ola,]*

vaḳt: *Vakit, zaman.*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı **vaḳt** olmadı mı zülfüñe beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [vaḳt,]*

vaḳt: *Belirlenmiş zaman, belirli zaman.*

Tār idüp yaşuñ Muḥibbī eyledüñ çün al reng / **Vaḳtidür** şimden girü ḳāmetüñi çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [vaḳtidür, -i, -dür]*

Niçe yıldur günāhı kār idindüñ / Dilā kıl **vaḳtidür** ol kāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 11). [vaḳtidür, -i, -dür]*

vaḳt oldı: *Vakit, saat gelmek.*

Niçeye dek kalasın bu ġaflet uyḫusında sen / Aç gözüñ iy dīde oldı vaḳt iy dil gel uyan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 4). [vaḳt oldı,]*

Yine **vaḳt oldı** alam rāh-ı muġānı elüme / Komayam nūş idem ol rıṭl-ı girānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [vaḳt oldı,]*

vaḳt oldı: *Vakit olmak; vakti gelmek.*

Niçe bir bülbül gibi feryād idüp gül şevḳıne / Niçe bir şūrīdelik **vaḳt oldı** kim uslanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 4). [vaḳt oldı,]*

vaḳt olmadı mı: *Zamanı gelmedi mi?.*

Vaḳt olmadı mı iy şūḫ beni yād idesin / Ġuṣṣadan kurtaruban vaṣluñ ile şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 1). [vaḳt olmadı mı,]*

vaḳt olupdur: *Zamanı gelmek.*

Dilde olan derd ü miḥnet küllī olsun āşikār / İy cefā-ḫū **vaḳt olupdur** sīnemi ben yarayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [vaḳt olupdur, -updur]*

vaḳt-ı çemen: *Çimenlik (bahçe) vakti // Eğlence mevsimi.*

Faṣl-ı gül **vaḳt-ı çemen** eyyām-ı ṣaḥrādur yine / Mevsim-i ʿiyş ü ṣafā āvān-ı ṣahbādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 1). [vaḳt-ı çemen,]*

vālā: *Baş örtüsü.*

Ger bugün kursa hemān maḥv ola irteye degin / Ebrūdan itse ser-ā-perdeyi **vālā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 4). [vālā,]*

vâlih: *Hayran olmak.*

Ḫaṭṭı esrārını şiʿrümde anuñçün añaram / Her kim okursa anı **vālih** ü ḥayrān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 6). [vālih,]*

vâlih: *Hayran.*

Düşeli vādīlere **vālih** ü mecnūn gibi / Ol beyābān[ı] vaṭan eyledi tenhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [vālih,]*

vāmıḳ: *Meşhur Arap aşk hikayesinin erkek karakteri (bkz. Vamık u Azra).*

Gördiler ben mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla / Yazdılar birisi ʿAẕrā biri **Vāmıḳ'dur** diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [vāmıḳ'dur, -'dur]*

Unudıldı **Vāmıḳ** u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [vāmıḳ,]*

Eger Ferhād u **Vāmıḳ** Vīs ü Mecnūn / Degüldür her biri ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [vāmıḳ,]*

vāmıḳ u ferhād u ḳays'ı: *Vamık, Ferhad, Kays.*

Vāmıḳ u Ferhād u Ḳays'ı bu Muḥibbī dest-gīr / Eyleyelden ʿışḳ meydānında oldı pehlevān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 5). [vāmıḳ u ferhād u ḳays'ı, -ı]*

vāmıḳ u ferhād u mecnūn kıṣṣası: *Vamık, Ferhad ve Mecnun'un hikayesi.*

Unudıldı **Vāmıḳ u Ferhād u Mecnūn kıṣṣası** / Söylenür ʿālemde ḳıṣṣam düşmişem dilden dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 2). [vāmıḳ u ferhād u mecnūn kıṣṣası,]*

vāmıḳ u mecnūn kıṣṣası: *Vamık ve Mecnun hikayesi.*

Unudıldı Vāmıḳ u ʿālemde Mecnūn ḳıṣṣası / Olalıdan derd-i ʿışḳum ʿālem içre dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 2). [vāmıḳ u mecnūn ḳıṣṣası,]*

vāmum olsun: *Borcum olsun.*

Didüm bir būseñe cān **vāmum olsun** / Gel öldür kalmasun bu tende ol deyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 3). [vāmum olsun,]*

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Varursam Kaʿbe-i kūyına yāruñ / Bulurdum Merve ḥaḳḳıyçün ṣafā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 2). [varursam, -ur, -sa, -m]*

var: *Gitmek.*

Bu beyt-i dil-ḥazīni enhār vird idinmiş / Yanmaga **vardugında** pervāne nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [vardugında, -dugında]*

Ben başladum niyāza dilber de cevr ü nāza / Dimeñ ʿaceb **varursam** ger āh u zāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 4). [varursam, -ursam]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Elde dutam komayam dāmānuñı maḥşer güni / **Vardugumda** ḥażrete çāk-i girībān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 3). [vardugumda, -dugumda]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Sebzezār oldı Muḥibbī **vardugında** ḫaṭṭ-ı yār / İy gözüm merdümi şimden girü nemnāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 5). [vardugında, -dugında]*

Her kim kiʿāşıḳ olmış serden geçer ol āḫir / Dimiş bu sözi Manṣūr **vardukda** dāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 2). [vardukda, -duḳda]*

Akıt Muḥibbī yaşuñ ayagına o servüñ / Ismarla **vardugında** yüz süre pāy-ı yāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 6). [vardugında, -dugında]*

var: *Bulunmakta.*

Sāyeñ düşeli üstüme ben devlete irdüm / Devlet **var-ımış** çünki ezel yılduzum üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [var-ımış, --ımış]*

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Cān almayınca **varmadı** yol āsitānına / Āsān mıdur öpmege yā şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [varmadı, -ma, -dı]*

Beni kūyuña **vardukça** raḳībüñ menʿ ider dāyim / Dilegüm budur ugrasun anı Tañrı ḳażāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 4). [vardukça, -duḳ, -ca]*

var: *Elde bulunan her şey. II elinde neyi var neyi yoksa.*

Sanmañ ki beni cānumı cānāna virmezin / Ben bir kulam **varumı** sulṭāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [varumı, -(u)m, -ı]*

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.*

Olur raḳīb māniʿ kūyuña **varabilmem** / Ḥaḳ'dan budur murādum hem göreyim ker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 4). [varabilmem, -abilmem]*

var: *(Birinin yanına)Varmak, gitmek.*

Eger öldür ü ger dirgür muṭīʿem her ne eylerseñ / Olupdur ḳāniʿ söz açmaz saña **varup** ḥayāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 5). [varup, -up]*

Kim ki isterse bula āḫir **varup** maṭlūbını / Terk-i dünyā eyleyüp geçmek gerek maḳṣūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 4). [varup, -up]*

var: *(huzuruna) varmak.*

Pāre pāre olmayınca bulmadı zülfine dest / İy göñül bu sanʿatı ögren **varup** sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [varup, -up]*

var: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Kişi ʿışḳ-ıla mecnūn olmayınca / **Vara** lāyıḳ degüldür kūh-ı Necd'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 4). [vara, -a]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Kūyuña **varup** yüzüñ görmek diler ʿāṣıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [varup, -up]*

Dün ḫarābāta **varup** meygedede dürd-keşān / Gördüm her birisi her yañaya cürʿa-feşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 1). [varup, -up]*

İtlerüñ karşu gelür kūyūña **varsam** çagrışup / Dirler iy yār-ı ḳadīmī şimdiye dek kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [varsam, -sa, -m]*

Öpdüm lebini **varsam** olur zülfine yakın / Tiryāk olıcak tañ mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [varsam, -sa, -m]*

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur gözlerüme iy ṣabā / Zaḥmete girme **varup** gezme Ṣıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [varup, -up]*

Lāʿl-i nābuña şebih oldugı içün ḫusrevā / Eyledüñ görmek heves **varup** Bedaḫşān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 5). [varup, -up]*

ʿAhdine durmaz Muḥibbī'yi salar ferdālara / Beñzer ol meh-rū **varup** görmiş Karaman illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 6). [varup, -up]*

Varsam elini öpmege el virmeyüp döner / Yokdur güzeller içre bilür merḥabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [varsam, -sa, -m]*

Şemʿ-veş karşuñda yandugum saña maʿlūm iken / Ḫālümi sormak ne ḥācetdür **varup** pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [varup, -up]*

Yüz sürüp pīr-i muġān ḫıdmetine tutma sakın / Ḫānḳāh içre **varup** zāhid-i mekkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 5). [varup, -up]*

Kaʿbe kūyuñı **varup** yine ṭavāf eyleyüben / Ko Muḥibbī kuluñı yoluña ḳurbān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [varup, -up]*

Ser-i kūyına girmeden yine āheste **varup** / Döymesün bir kılı ol zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [varup, -up]*

Kaʿbedür kūyı gelür sürün sürün ʿāṣıḳları / Yaʿni **varup** virmege ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [varup, -up]*

Gözüm gevherlerin her dem alur göñlüm ayasına / Diler īs̱ār ide **varup** nigāruñ ḫāk-i pāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 1). [varup, -up]*

Olmaz-ıdı müşterī vaṣluñ metāʿına Muḥib / Naḳd-i cān-ıla eger **varup** ṭalebkār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [varup, -up]*

Ḳaṣd kıldı himmetüm bāzı ḳanāʿat Ḳāf'ına / Tā ki ülfet duta ʿAnḳā gibi **varup** Ḳāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 3). [varup, -up]*

'Āşıḳ Muḥibbī bulsa yiter ol sa'ādeti / Ḫāk-i derinde ola muḳadder **varup** öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [varup, -up]*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / **Varup** cānāneye kul ol sakın şāh-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 2). [varup, -up]*

Tañ mı ḫaddüñde olan ḫālüñe kāfir dir-isem / Ḳaṣd ider oda **varup** tapmaga Hindūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 2). [varup, -up]*

İy Muḥibbī kanda **varup** eylesem daʿvā-yı ʿışḳ / Eşk-i çeşmüm rūy-ı zerdüm ikisi ḫāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 5). [varup, -up]*

Varsam kaçan kūyına karşu çıkar bana / Zīra ezel āşinā idüm ol kilāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [varsam, -sa, -m]*

Hergiz viṣāli saʿy-ile girmez Muḥibbī çün ele / Her yaña cidd ü cehd-ile **varup** tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [varup, -up]*

Karşu çıkar kūyuña **varsam** seg-i kūyuñ / Ḥāl dili ile ḫālümi sorar gelüp dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 4). [varsam, -sa, -m]*

Bildüm ki **varup** zülfüñe berdār olur āḫir / Çün virdi göñül bagladı ol saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [varup, -up]*

Bāz-ı göñlüm ṭuʿme-i dünyāya meyl itmedi / Ṣāhbāzı görmemişlerdür **varup** kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 5). [varup, -up]*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl oldı / N'içün ol Yūsuf-ı Mıṣrī **varup** görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [varup, -up]*

var: *Var,mevcut, bulunmakta.*

Bilmedüm seni kimüñ cānānısın / Bu ḳadar **var** derdümüñ dermānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2576, Beyit 1). [var,]*

var: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm katı āvāreyin / Bir yirüm yok ġayrı andan daḫı kanda **varayın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [varayın, -ayın]*

Dür dişi fikri ile yaşumı seylāb idüben / Akıdup her ṭarafa **varayım** ummāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 4). [varayım, -+a, -+(y)ım, -]*

Muḥibbī lāʿl-i nābı ḫasretineden / **Varur** her dem mey-i ṣaḥbāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 5). [varur, -+(u)r]*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿayb eyleme zāhid / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör **var** şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [var,]*

var: *Bulunmak, mevcut olmak.*

Muḥibbī'nüñ kelāmı dehri tutdı / Eger **var-ısa** eydüñ bir suḫen-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 5). [var-ısa, --ısa]*

İy Muḥibbī ḫandenüñ ardınca **vardur** giryesi / Anuñ içün dāyimā nā-şādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 9). [vardur, -dur]*

var: *"Git, çekil, uzaklaş" anlamında ünlem.*

ʿĀşıḳ olan zāhidā eyler melāmet iḫtiyār / Sen selāmet ehli ol **var** ad-ıla sanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [var,]*

Ḫaber-i cān u dili **var** der-i dildār be-gū / Bir bir ḳıṣṣā-i derūnı naẓar-ı yār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 1). [var,]*

var: *Var olmak. II bulunmamak, mevcut olmamak.*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı **var** / Bu benüm baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [var,]*

var: *Bulunma durumu.*

Cevr ü cefāya sundı yine rūzigār elin / **Var** mı cihānda menʿ-ile kimse dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [var,]*

Dehr ara niçe yüz biñ ʿışḳ eri **var** / Bir cefā-keş bulınmaya bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 6). [var,]*

Gül devri çünki tīz geçer 'ömr gibidür / Bir hafta **var** tāze ola soñradan sola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 2). [var,]*

var: *Bulunma mevcut olma; gerekli olma (soru eki ile "yok" anlamı sağlanmıştır).*

Meclis-i ġamda bu göñlüm olalı nāya şebīh / Dem mi **var** ḫūn-ıla pür itmeye çeşmüm kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 4). [var,]*

var: *"Haydi! Yap!" anlamında emir bildiren söz.*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā **var** fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [var,]*

var: *Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.*

Öldür beni anlar bile tā kim naẓaruñ **var** / Kim müddeʿīler bunı görüben ḫacil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 3). [var,]*

var: *Bulunma durumu, mevcut.*

Ṣūret-i cānān dilā āyīne-i dilde ʿayān / **Var-iken** saña ḫayāl-i ḫaṭṭ u ḫāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 3). [var-iken, --iken]*

Ṭarz-ı Ḫusrev'den degül ḫāric Muḥibbī sözleri / Dehr ara ger **var-ısa** bir daḫı Selmān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 9). [var-ısa, -ısa]*

Göñli katı biñ sü'āl itsem dönüp virmez cevāb / Ḥüsne ġırre bir sitemkār **var** dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 2). [var,]*

Şāh-ı ġam gelmek dilerse uşbu göñlüm şehrine / Nesi **var** kosun nizāʿı ʿaḳl çıksun aradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 2). [var,]*

Ḫāk-i pāyı **var-iken** bu çeşm-i ḫūn-ālūduma / Küḥl içün añmañ baña hergiz Sıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 4). [var-iken, --iken]*

Gülşen içre ruḫlaruñ devrinde gül açılmasun / Eşk-i çeşmüm **var-iken** bārān döküp saçılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 1). [var-iken, --iken]*

Her sözüñde niçe maʿnī **var** nihān u āşikār / Ehl-i diller yazup itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [var,]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ **var-iken** / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [var-iken, --iken]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ **var-iken** / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [var-iken, --iken]*

Seyr-i gülşen eylemek uṣṣāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence ḫayalüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 2). [var-iken, --iken]*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḥaẓẓ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u hālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 3). [var-iken, --iken]*

Ḫacletindendür görinmez sanki ḫıżr-ı zinde-dil / Bilmedin ḥayvān suyın içmiş zülālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [var-iken, --iken]*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam leşkeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 5). [var-iken, --iken]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 6). [var-iken, --iken]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ **var-iken** / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [var-iken, --iken]*

Gün yüzine bakmayam cānā cemālüñ **var-iken** / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [var-iken, --iken]*

Seyr-i gülşen eylemek ʿuṣṣāḳa olmışdur ḥarām / İy yüzi gül her dem eglence ḫayālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 2). [var-iken, --iken]*

Cān meşāmı müşg ü ʿanberden iñen ḥaẕẕ eylemez / Devr-i zülfüñde nigārā ḫaṭṭ u ḫālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 3). [var-iken, --iken]*

Ḫacletindendür görinmez sanki Ḫıżr'uñ ʿāleme / Bilmedi ḥayvān suyın içmiş zülālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [var-iken, --iken]*

İster-iseñ mülk-i dilden dūr ola ġam ʿaskeri / Koma elden bādeyi bir dem mecālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 5). [var-iken, --iken]*

Hīç olur mı bend-i zülfinden ḫalāṣ olmak anuñ / İy Muḥibbī dest ü pāyuñda ʿiḳālüñ **var-iken** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 6). [var-iken, --iken]*

Cān u dil alduñ baña bir būse iḳrār eyledüñ / **Var** mı bir meẕhebde dönmek hīç kişi iḳrārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 4). [var,]*

ʿIşḳuñ egerçi evveli **var** didiler didüm / Kim **var** ki diye irdüm anuñ intihāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 3). [var,]*

Leb-i la'l-i nigār **var-iken** / İstemez dil vara Bedaḫşān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 5). [var-iken, --iken]*

Luṭf u keremüñ **vār-iken** ʿālemde revācı / Olmaga şehā böyle dil-āzār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 4). [vār-iken, --iken]*

var: *Bulunma durumu, mevcut.*

Gülde luṭf u servde **var** iʿtidāl / Cemʿ olupdur cümlesi sende hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2567, Beyit 2). [var,]*

Ehl-i ḫālüñ ıẕṭırābı **var** cemāli şevḳıne / Eydüñüz ol dilber-i ālī-cenāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 2). [var,]*

var: *"Git, var; gidip de, varıp da" anlamlarına gelerek yapılmaması gereken bir şeyin yapılması durumunda söylenen bir ifade.*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḫālümi **var** yāra be-gū / Niçe bir kanum içer ol gözi ḫūn-ḫ∨āra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [var,]*

İy seher yili bu dil derdini **var** yāra be-gū / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [var,]*

Zülf[i] sevdāsı ile bir daḫı āṣüfteligi / Ola kim gūş ide **var** ḫālüñi tekrār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [var,]*

Ḫ∨āb-ı ġafletde iken **var** alagör būsesini / Uyanup ḫışma gele sen daḫı inkār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 4). [var,]*

Ḫāk-i şehlerdür ṭıfıllar itdügi bāzīçeler / ʿİbret al aç gözüñi **var** seyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 2). [var,]*

var: *(Birinin yanına) Varmak, gitmek.*

İkisinden birin iy dil diseler iḫtiyār eyle / **Varup** cānāneye kul ol sakın şah-ı cihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 2). [varup, -up]*

var: *Erişmek, ulaşmak.*

Leb-i laʻl-i nigār var-iken / İstemez dil **vara** Bedaḫşān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 5). [vara, -a]*

var: *Bulunma durumu, mevcut.*

Göñülde gözde nem **varsa** yoluña ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [varsa, -sa]*

var: *1-Bulunma durumu, mevcut 2-Gitmek, ulaşmak.*

Kimsenem yok ġam şebinde üstüme aglar benüm / Yirce gökçe minnetüm **var** dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [var,]*

Gözlerüm yaş-ıla tolar bakamam ruḫsāruña / Kim bakar ʿālemde kim **var** āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [var,]*

Jeng oldı dil āyīnesi hīç **var** mıdur çare didüm / Didi bir ʿārif **var** mey iç sayḳal ola āyīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 3). [var,]*

Egerçi dāġ ursa lāle sīnesine / ʿAceb midür ki **var** ʿışḳı cebīnde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 2). [var,]*

var: *Bulunan.*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk **vardur** agız ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [vardur, -dur]*

Ol melāḥatle leṭāfet sende **vardur** kimde var / Şekker emmişsin meger süd yirine sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [vardur, -dur]*

Kamu ehl-i dilānda şevḳ-i Kaʿbe / Bu ben bī-dilde **vardur** ẕevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [vardur, -dur]*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde rūşendür ki ḳaşdı **vardur** īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [vardur, -dur]*

ʿIşḳda bir ḫāṣṣa **vardur** şāhları eyler gedā / Şāh-ı Ġaznī pādişāh-iken kul itdi bir kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 7). [vardur, -dur]*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz sanma bend olmış / Neler **vardur** aransa ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [vardur, -dur]*

var: *Bulunan, olan.*

Her kimüñ ki dīni **var** ẓāhirdür anuñ kīni yok / Zīrā bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [var,]*

Bu Muḥibbī şiʿrini yārā güzāfın añlama / Ṣıdḳı **var** iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [var,]*

İy dōst ḳāmetüñe senüñ biri beñzemez / Bāġ-ı cihānda gerçi **var** ṣad hezār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 3). [var,]*

var: *Elde bulunan her şey, sahip olunan şeylerin tümü.*

İdiser āhum Muḥibbī **varumı** cümle telef / Bād-ı gerddür uğradı sanki gelüp ḫırmenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 5). [varumı, -(u)m, -ı]*

var: *Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.*

Bu riyālu secdeden kalduramaz zāhid başın / Anuñ-ıçun kim anuñ boynında **var** bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [var,]*

var: *Bulunma durumu, mevcut, var ise.*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa gül sāġarı yiter / Bülbül yirine **var** ṣurāḥīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [var,]*

var: *Bulunma / mevcut olma.*

Kapuñda niçe yüz biñ kullaruñ **var** / İçinde yok Muḥibbī gibi miskīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [var,]*

Yok-durur hergiz beşerde bu leṭāfet sende **var** / Sīne levḥine göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [var,]*

Gerçi kim her bir işüñ oranı **var** / Ḥadden aşurduñ cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 2). [var,]*

Yok gülde ṭarāvet ki **var** ol yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [var,]*

Leblerinden derdüme dermān n'ola kılsam ṭaleb / Her kimüñ ki derdi **var** cehd ide dermān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 4). [var,]*

var: *Bulunma durumu, mevcut olma.*

Sanma ancak bu Muḥibbī ʿāṣıḳ olmışdur saña / Ṣad-hezār **var** ʿāṣıḳuñ ʿālemde şeyḫ ü ṣābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 5). [var,]*

var: *Bulunma durumu , mevcut olma.*

Sanma **vardur** bu cihān içre ḳarār / Şöyle bil bunda yok ḳarār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [vardur, -dur]*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada / Çeşmi sāḥirdür diyen zülfinde de **vardur** füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [vardur, -dur]*

Kamu dillerde **vardur** ẕevḳ-i Kaʿbe / Muḥibbī'de velī var şevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [vardur, -dur]*

Egerçi semmi **vardur** mār-ı zülfüñ / Bi-ḥamdillāh lebidür aña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 4). [vardur, -dur]*

Dāġlar yir yir ki **vardur** sīnem üstinde benüm / Zāġlardur sanasın şaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [vardur, -dur]*

Senüñ ḳaṣduñda **vardur** ḳatl-i bende / Ben oldum mürde çokdan sanma zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [vardur, -dur]*

Kırarsın bī-güneh ʿāşıḳlaruñı / Meger **vardur** bu ḫūblar meẕhebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 2). [vardur, -dur]*

var: *Sahip olunan şeylerin bütünü, mal, servet.*

Lebüñçün kalmadı **varum** bu yolda baş daḫı virdüm / Nitekim mey içün müflis ider destārını merhūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 4). [varum, -um]*

var: *Bulunma durumu,mevcut olma.*

Kamu dillerde vardur ẕevḳ-i Kaʿbe / Muḥibbī'de velī **var** şevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [var,]*

var-: *Gitmek.*

Üstāda **varsa** dilber fenn-i vefāya bakmaz / İster ki ola kāmil māhir geçe cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 8). [varsa, -sa]*

var-: *Gitmek, ulaşmak.*

Laʿl-i nābuñdur düşüren göñlümi peymāneye / **Varmasam** göñlüm gözüm açılmaya meyḫāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 1). [varmasam, -ma, -sa, -m]*

var-: *Elde bulunan her şey, varlık ‖ varlığının sebebi olan Sevgili: cânân-ı azîz.*

Benüm **varum** bu ancak baş u cāndur / Komışam çokdan anı rāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 4). [varum, -(u)m]*

var-: *Belli bir yere ulaşmak, vasıl olmak. || Gitmek.*

Başumı ḳaṭʿ ideyin tā gide ol bār-ı girān / Ser-i kūyuña senüñ **varmaga** āsān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 3). [varmaga, --mak, --a]*

var-: *Belli bir yere ulaşmak, vasıl olmak.*

Kaʿbe-i kūyına **vardum** cān-ıla / Bilmedüm iy dil ki anuñ ḳurbānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 3). [vardum, -du, -m]*

Deyre **vardum** bulımadum mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm cānā seni bunda mı yāḫūd andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [vardum, -du, -m]*

Bir ḳadeḥ meyle benüm çün göñlümi ḫoş eyledi / Yüzimi ḫāk itmege **vardum** ḫarābāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [vardum, -du, -m]*

var iken: *Varken.*

Sūz-i Ḫüsrev **var iken** şiʿr içre her dem ḥāṣıluñ / İy Muḥibbī sen ḫayālāt-ı Kemāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 5). [var iken,]*

İy Muḥibbī sīm-i eşküm rūy-ı zerdüm **var iken** / Fāriġ olsam tañ mıdur ger dirhem ü dīnārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 5). [var iken,]*

Gūş it Muḥibbī şiʿrini eşʿār-ı ġayra bakma gel / Bülbül ṣadāsı **var iken** ḥācet degül ṣavt-ı zaġan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 5). [var iken,]*

Laʿl-i nābuñ **var iken** ʿāşıḳ zülāli n'eylesün / Mū miyānuñ fikr iden özge ḫayāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [var iken,]*

Meyl itmeye laʿlüñ **var iken** bu dil-i ḫasta / Başdan başa ʿālem tolu şehd ü şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2749, Beyit 3). [var iken,]*

Bu Muḥibbī **var iken** cānā raḳībe virme yüz / Degme bir nā-merdi tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [var iken,]*

var mı: *Var mı (yok)?.*

Dimāġın ʿālemüñ pür itdi zülfüñ / Ḫıṭā'da **var mı** böyle müşg-i āhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 4). [var mı,]*

Bir gice didi düşüñe gireyim diler misin / Çeşmüm didi **var mı** bu ʿālemde ḫ∨āb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 3). [var mı,]*

var mı: *Mevcut mu?.*

Gülşende şecer **var mı** didüm ḳaddüñe mānend / Serv üzre imiş murġ işidüp didi ki bu bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 4). [var mı,]*

Cefā vü cevri çekmiş **var mı** bence / Nite kim yok güzeller içre sence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 1). [var mı,]*

var mıdur: *Var mıdır?.*

Gerçi kim ẓāhir görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur agız ile bili **var mıdur** gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [var mıdur,]*

Var mıdur bir gīce ya gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / Semege başı irüp nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [var mıdur,]*

var ola: *"Yaşa, sağ ol" anlamında hayır dileme sözü.*

İster Muḥibbī vaṣlını salar anı ferdālara / Ancak cefā inʿām ider **var ola** bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [var ola,]*

vara gele: *Gide gele.*

Kalmadı yüzüm **vara gele** yār işigine / Raḥm eylemedi şerm ide dirdüm bu yüzümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 4). [vara gele,]*

varaḳ-ı inşā: *Yapılmış sayfa.*

Ḫūn ile yazdı meger şiʿr-i Muḥibbī'yi yine / Eyledi elde dutar bir **varaḳ-ı inşā** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [varaḳ-ı inşā,]*

varalum: *(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.*

Çekelüm Allāh Allāh ceyş-i İslām / **Varalum** Ḥaḳ müyesser ide Rīm'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 3). [varalum,]*

varan: *Erişen, ulaşan, vâsıl olan.*

Maḥabbet şehrine **varan** belā derbendine ugrar / Ḫaber benden soruñ benden ki çok gördüm o rāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 3). [varan,]*

Kaʿbe-i kūyuña **varan** ʿāşıḳı ḳurbān eyle / Ḳaṣd ider ḫayra girür her kişi bayram olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 4). [varan,]*

varın yoğın: *Varını yoğunu.*

Dil dehānuñ yādına **varın yoğın** ḫarc eyledi / Ol sebebdendür ki geçdi būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [varın yoğın,]*

var-ısa: *Varsa, var ise.*

Şiʿr içinde Muḥibbī aḳrānuñ / **Var-ısa** sunsun el sunam niçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 7). [var-ısa,]*

varlıġ: *Varlık, mevcudiyet.*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm ol yārı ben / **Varlıgı** terk itmeyince bulmadum dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [varlıgı, -ı]*

varlıḳ: *Vücut, maddi varlık.*

Aradum **varlıkla** hergiz görmedüm ol yārı ben / Varlıgı terk itmeyince bulmadum dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [varlıkla, -la]*

varma: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Zülfinüñ būyı ʿālem muʿaṭṭarken bugün / **Varmasun** şimden girü kimse Ḫoten'den canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [varmasun,]*

varmaz: *"Ulaşamaz, gidemez, erişemez, vâsıl olamaz." anlamlarına gelen bir ifade.*

Varmaz isem kūyuña līk buña ḳāniʿ göñül / Sen güzeller şāhını tā göre bir kez dürdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 4). [varmaz,]*

Ḫāk-i deriyle gözlerümi rūşenā ider / **Varmaz** Muḥibbī kimsene hergiz ṣabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [varmaz,]*

Kaçar mektebe **varmaz** ṭıfl olanlar / ʿAceb dil tıflı dāyim mektebinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 3). [varmaz,]*

varsa: *Gitmek, ulaşmak.*

Varsa Muḥibbī kapuña cān tuḥfe iltür / İtseñ ḳabūl n'ola bu kemter kemīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 5). [varsa,]*

Kūyına **varsa** göñlüm olmak diler melāmet / Varur mı ʿāşıḳ olan hīç [i]ʿtibāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [varsa,]*

varsun: *"varsın öyle olsun, umursama" manasındadır.*

Tek almasun diline zāhid melāmet ehlin / Dārü's-selām içinde **varsun** selāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 4). [varsun,]*

varumı virdüm: *Varlığını adamak.*

Dōstlar bir būsesin aldum dil ü cān naḳdine / **Varumı virdüm** kamu ol tuḫfe-i merġūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 2). [varumı virdüm, -düm]*

varuñı: *Elde bulunan her şey.*

Varuñı ḫarc it bugün iy dil yime dünyā ġamın / Kimse başa çıkmadı çıkmayısar devrān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 2). [varuñı,]*

varur: *Erişmek, ulaşmak.*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşk-i surḫ şāhid yiter / Kanda **varursa** ikisi ʿışḳuma ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [varursa, -sa]*

varur mı: *Ulaşır mı?.*

Kūyına varsa göñlüm olmak diler melāmet / **Varur mı** ʿāşıḳ olan hīç [i]ʿtibāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 4). [varur mı,]*

Zāhid sen ol salāmet ben olmışam melāmet / ʿĀşıḳ **varur mı** hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [varur mı,]*

vaşaḳ: *Kedigillerden, kulakları sivri, dişleri ve tırnakları keskin, kürkünden yararlanılan, yırtıcı bir hayvan.*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi kim / Ol ḥarāret yok semūr-ile **vaşaḳ** sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [vaşaḳ,]*

vaşf: *Nitelik, özellik, ayrıcalık.*

Şīrīn lebinüñ **vaşfın** işidüp didi dildār / Şekkerde melāḥat komaya bu sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 2). [vaşfın, -ın]*

vaşf: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek, övmek.*

Ṣafādan çāk ider ġonca yakasın / Añarsam gül yüzüñ **vaşfın** nesīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 3). [vaşfın, -ı, -n]*

vaşf: *(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.*

Gül yüzü **vaşfında** didi Muḥibbī bir ġazel / Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [vaşfında, -ı, -n, -da]*

vaşf kılsa: *Tarif etmek, övmek.*

Nigārı **vaşf kılsa** bu Muḥibbī / Gözi yaşın döker mānend-i jāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 5). [vaşf kılsa, -sa]*

vaşf-ı ḥālüm: *Bir kimsenin veya şeyin durumu, hâli. II Âşığın içinde bulunduğu kötü durum.*

Yine ruḫsārum üzre **vaşf-ı ḥālüm** / Gözüm taḥrīr ider ḫūn-ı cigerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 3). [vaşf-ı ḥālüm,]*

vaṣf-ı ruḫını: *(sevgilinin) yüzünün tasviri.*

Vaṣf-ı ruḫını itdi Muḥibbī daḫı rengīn / Kimse dimesün söz konabilmez sözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 6). [vaṣf-ı ruḫını, -ını]*

vaṣiyyet eyledi: *Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.*

İy Muḥibbī işidüp aḥvālümi çūbān-ı ʿışḳ / Eyledi baña vaṣiyyet câme-i peşmînesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 5). [vaṣiyyet eyledi, -di]*

vaṣl: *1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.*

İster Muḥibbī **vaṣlını** salar anı ferdālara / Ancak cefā inʿām ider var ola bu iḥsān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 6). [vaṣlını, -ını]*

vaṣl: *(Ar.) Kavuşma, birleşme.*

Umaram **vaṣla** irişem gerçi ḳaṣruñ yücedür / Rīsmān-ı āhdan itdüm ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [vaṣla, -a]*

Bulınmaz **vaṣla** çün çāre kalup hicr içre bī-çāre / Olup ʿālemde āvāre dil-i nāçār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 3). [vaṣla, -a]*

Vaṣla ṭālib oldı dil irişdi hicrān āh āh / Katı müşkildür bile āsān [u] düşvārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 3). [vaṣla, -a]*

vaṣl: *(Sevgiliye) kavuşma.*

Duʿā eyle ola **vaṣlı** müyesser / Duʿālar müstecāb olur seḥerde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 2). [vaṣlı, -ı]*

ʿAceb **vāslı** müyesser ola mı āh / Meger āhum ire aña semāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 4). [vāslı, -ı]*

vaṣl: *(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.*

Vaṣluñı istedügüm ger ola yanuñda günāh / Dil-i dīvāneme bakma beni maʿẕūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [vaṣluñı, -u, -ñ, -ı]*

vaṣl: *Kavuşma, ulaşma.*

Dest-i hicrāndan şikāyet idem iy sulṭān-ı ḥüsn / Şevketüñ efzūn ola **vaṣluñla** ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 2). [vaṣluñla, -uñ, -la]*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ **vaṣlını** / Bil ki cān virmek gerek bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [vaṣlını, -ını]*

Vaṣlını ummak Muḥibbī dil-rübānuñ key bedīʿ / Bunı kim gördi gedāyı hem-ser oldı şāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 5). [vaṣlını, -ını]*

vaṣl: *(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.*

Ṭalebden ḫālī olma iste **vaṣlın** / İrişesin ola kim irde giçde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 2). [vaṣlın, -(ı)n]*

vaṣl gencini: *Kavuşma hazinesi.*

Vaṣl gencini eger bulsam anuñ olmaz ʿaceb / Bu göñül vīrānesi döndi ḫarābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 2). [vaṣl gencini, -ni]*

vaṣl umarsın: *(Sevgiliye) Kavuşma ümidi.*

Vaṣl umarsın ol şeh ü sen bir gedā / Ṭavr-ı ʿaḳıldan meger dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 6). [vaṣl umarsın, -arsın]*

vaṣla irgürgil: *Ulaştırmak, kavuşturmak.*

Vaṣla irgürgil bugün salma beni ferdālara / İre mi ol vaʿdeye bu ʿömr-i kütāh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 2). [vaṣla irgürgil, -gil]*

vaṣl-ı cānān: *Sevgiliye kavuşma.*

Vaṣl-ı cānān isteyenler ġam yimezler cān içün / Yolına bir cān nedür biñ cān fedā cānān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [vaṣl-ı cānān,]*

vaṣlı ile: *Kavuşması ile.*

Belā-yı hicre cān virdüm Muḥibbī / Ki oldum **vaṣlı ile** āşinā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 5). [vaṣlı ile,]*

vaṣl-ı yāra: *Sevgiliye kavuşma.*

Vaṣl-ı yāra bulmadum bir çāre çok saʿy eyledüm / Bārī diñ naḳḳāşa naḳşın baña taṣvīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 3). [vaṣl-ı yāra, -a]*

vaṣlına ire: *Kavuşma anına erişmek.*

Diler her kes ki ʿāşıḳdur ire vaṣlına maʿşūḳuñ / Murādum senden iy meh-rū hemān ancak nigāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 6). [vaṣlına ire,]*

vaṣluñ ābın: *Kavuşma suyu.*

Gelüp agzuma damzur **vaṣluñ ābın** / Gelüpdür cān-ı şīrīnüm tutaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 3). [vaṣluñ ābın,]*

vaṣluñ diler: *(Sevgiliye) kavuşmayı arzulamak.*

Ḳāniʿ olmaz kūyuña **vaṣluñ diler** bī-çāre dil / Hīçe almaz cenneti ʿışḳ-ıla dīdār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 5). [vaṣluñ diler,]*

Diler vaṣluñ suyın germ oldı bu dil / Nite kim sebzeler bārāna teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 6). [vaṣluñ diler,]*

vaṣluñ ile: *Kavuşmanla.*

Vaḳt olmadı mı iy şūḫ beni yād idesin / Ġuṣṣadan kurtaruban **vaṣluñ ile** şād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 1). [vaṣluñ ile,]*

vaṣluñ metāʿına: *Kavuşma malı, sermayesesi.*

Olmaz-ıdı müşterī **vaṣluñ metāʿına** Muḥib / Naḳd-i cān-ıla eger varup ṭalebkār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 5). [vaṣluñ metāʿına, -na]*

vaṣluña irmek-içün: *Kavuşmak, birleşmek, bir araya gelmek.*

İrmek-içün vaṣluña ḫarc eyledüm cān naḳdini / Ārzū-yı vuṣlatuñdur beni ḳallāş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 2). [vaṣluña irmek-içün, --içün]*

vaṣluñ-ıçun: *Kavuşmak için.*

Vaṣluñ-ıçun gözlerüm ḫarc itdi dünyā mālını / Alımadum bī-baḫā-y-ımış anı bu māl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 2). [vaṣluñ-ıçun,]*

vaṭan: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.*

Ġam geldi yine kişver-i dilde **vaṭan** ister / Ḫālī ideyim gönlümi ger ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [vaṭan,]*

vaṭan: *Toprak, yurt, memleket.*

N'içün itmezsin gelüp iy dōst bir yirde ḳarār / Ḫāne eyle gāh cān gāhī dil-i vīrān **vaṭan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 4). [vaṭan,]*

vaṭan dutalı: *Yurt edinmek.*

Dutalı ʿışḳuñ şehā bu sīnem içinde vaṭan / Leşker-i ġamdur bu dil mülkini vīrān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 3). [vaṭan dutalı, -alı]*

vaṭan eyledi: *Yurt tutmak, yer edinmek, yerleşmek; bağlanmak, ayrılamamak.*

Düşeli vādīlere vālih ü mecnūn gibi / Ol beyābān[ı] **vaṭan eyledi** tenhā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 2). [vaṭan eyledi, -di]*

vaṭan tutaldan: *Yurt edinmek, yerleşmek; gönül vermek.*

Mihrüñ vaṭan iy dōst tutaldan dil içinde / Rūşen görinür gün gibi ʿışḳum il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 1). [vaṭan tutaldan, -aldan]*

ve: *"Hem" anlamında bağlaç.*

Esīrüñdür eger ʿaḳl u eger dil / Ġulāmuñdur eger cān u **ve** ger ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 3). [ve,]*

Gerekdür şiʿrde ola deḳāyıḳ / **Ve** illā her kişi dir şiʿr-i sāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 5). [ve,]*

ve līkin: *Ama, fakat, lakin.*

Bulınur māh-rūlarda egerçi mihri yok meh-rū / **Ve līkin** ortalarında ʿaceb nā-mihribāndur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2753, Beyit 3). [ve līkin,]*

ve yāḫūd: *Veyahut, yahut, veya, ya da.*

Bu Muḥibbī sözi gevher mi **ve yāḫūd** billūr / Okıyup taḥsīn aña biribirinden farḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 5). [ve yāḫūd,]*

vecde geldi: *Kendinden geçmek, coşkunluk yaşamak.*

Görüp ebrūñı göñlüm geldi vecde / Hemān-dem itdi dil miḥrāba secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 1). [vecde geldi, -di]*

vecde geldi: *Kendinden geçecek kadar coşmak, bir şey karşısında sonsuz heyecan duymak, esrimek.*

Lebüñ ẕikr eyledüm dil geldi vecde / Kaşuñ miḥrābın añdum kıldı secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 1). [vecde geldi,]*

vech: *Çehre, yüz.*

Sevdümse seni ḫışmuña iy yār sebeb ne / Kılmak beni bu **veche** günehḳār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 1). [veche, -e]*

vech-ile: *Şekilde.*

Tek şarāb olsun sifāl-ıla bugün mey-ḫ∨āreye / Yig gelür her **vech-ile** ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [vech-ile,]*

vech-ile: *Şekilde, surette.*

Kim ola göre anı virmeye dil / Özini eylemiş bir **vech-ile** zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 4). [vech-ile,]*

vefā: *Vefā.*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ **vefāsından** / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [vefāsından, -sın, -dan]*

vefā: *Sevgi bağlılığı, sadakat.*

Bugün gülzār-ı ʿālemde cefā vü derd ü miḥnet çok / İşitmedüm ki bū almış ola kimse **vefāsından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 3). [vefāsından, -sından]*

vefā: *Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.*

Sevdüginüñ her kişi ister vefāsına ire / Ben cefāsın isterem hergiz **vefāsın** istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [vefāsın, -sın]*

vefā: *Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı.*

Her kim iderse meyl bu dehrüñ **vefāsına** / Lāzım gelür ki ugraya āḫir cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 1). [vefāsına, -s, -ı, -n, -a]*

vefā: *Sadakat, sevgi bağlılığı, sözünde durma.*

Yoluñda senüñ ṣādıḳam iy dōst **vefāda** / Nān u nemeki yimemişemdür dizüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [vefāda, -da]*

vefā: *Ar. bağlılık, sadakat.*

Gösterüp evvel **vefā** āḫir baña kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm aña yār-ı ṣādıḳ sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [vefā,]*

Gerçi isterdüm **vefā** ammā ider cevr ü cefā / Niçe kez geçmiş-durur bildüm ben anuñ ḫurdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 2). [vefā,]*

Vefādan ʿārīsin kāmil cefāda / ʿAceb olmaz karı dünyā çü zensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 7). [vefādan, -dan]*

İñen incinme iy gönlüm ölürsin gūşiş-i ġamdan / Güzellerden **vefā** gelmez meşeldür mā-teḳaddemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 1). [vefā,]*

İy Muḥibbī benī-ādemde **vefā** kalmadı hīç / Sen de Mecnūn-ṣıfat tut yüri taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [vefā,]*

Dōstum senden **vefā** mihr ummasun ʿāşıḳlaruñ / Key katı dīvānelikdür meyva ummak bīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 2). [vefā,]*

İy Muḥibbī umma dünyādan **vefā** / Kime itmişdir **vefā** bu pīre-zen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [vefā,]*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün bilürsin yok **vefā** / Ya ne sergerdān idersin bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [vefā,]*

İy dīde pendüm dut benüm neẕẕāre-i rū eyleme / İy dil **vefādan** arı dur meyl-i o bed-ḫū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 1). [vefādan, -dan]*

Niçe yıldur señekdür bu Muḥibbī / **Vefā** ṭavḳın n'ola kılsañ kılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 5). [vefā,]*

vefā: *Bağlılık.*

Eger bū almayam bir dem **vefā** ol gülsitānumdan / Şu deñlü eyleyem bülbül helāk ola fiġānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 1). [vefā,]*

İy Muḥibbī māh-rūlarda **vefā** emr-i muḥāl / Añlaram ebleh anı ʿömr-i vefādār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 5). [vefā,]*

Māh-rūlarda mihr kalmadı dünyāda **vefā** / İkisinden fārig̈ ol iy dil kırnag̈ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 2). [vefā,]*

vefā: *Bağlılık / sadâkat.*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi çünki sen zensin / Yudup bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [vefā,]*

Vefā umdukça görindi cefālar / Sitārem şūm[a] beñzer ṭāliʿüm dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 2). [vefā,]*

vefā ʿahdin: *Vefa sözü.*

Her kim ki **vefā ʿahdin** ider ʿahdine turmaz / Yir nān u nemek ḥaḳḳını ol dizi yüzinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [vefā ʿahdin, -n]*

vefā bilmez: *Vefa saymak.*

Her kim cefā vü cevrini bilmez anuñ vefā / Öldürseler ger anı ġazādur ʿaẕāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 4). [vefā bilmez, -mez]*

vefā bilse: *Vefa saymak.*

Cevr ü cefāñı bilse Muḥibbī vefā ne tañ / Muʿtādum ezel çekmege cevr ü cefāya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 5). [vefā bilse, -se]*

vefā būyı: *Vefa kokusu.*

Ser-i kūyuñda ʿışḳuñla Muḥibbī ḫāk-i rāh olsa / **Vefā būyı** gele her dem çürimiş üstüḫ∨ānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 5). [vefā būyı,]*

vefa eylemedi: *Verilen sözü tutmamak.*

Aldanma sakın dehr iki yüzlü münāfiḳ / Kimseye **vefa eylemedi** uşbu zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [vefa eylemedi, -medi]*

vefā görmedüm: *Sadakat, ilgi, bağlılık görmek. || Bir kimseden iyilik, lütuf görmek, sevgiliden iyi muamele, yakınlık görmek.*

Egerçi görmedüm senden vefā ben / Velī çekdüm kapuñda yüz cefā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [vefā görmedüm, -düm]*

vefā görmiş-durur: *Bir kimseden iyilik, lütuf görmek; sevgiliden iyi muamele, yakınlık görmek.*

Görmez-isem tañ degül mihr ü vefā dildārdan / Kim **vefā görmiş-durur** bu çarḫ-ı kec-reftārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2738, Beyit 1). [vefā görmiş-durur, -miş-durur]*

vefā gösterüp: *Vefa göstermek, muhabbet ve dostlukta bulunmak.*

Gönlin alınca Muḥibbī'ye **vefā gösterüp** āh / Pes neden soñra dönüp cevr[i] fırāvān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 5). [vefā gösterüp, -üp]*

vefā idem: *Vefa etmek.*

Bu Muḥibbī'ye **vefā idem** didüñ itdüñ cefā / Ḳavlüñe tur dōstum gel ʿahd ü peymanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 5). [vefā idem, -em]*

vefā itmez: *Vefa göstermek.*

Virme dehre dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün yüzüñe gerçi senüñ ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [vefā itmez,]*

vefā itmişdir: *Sadakat göstermek, sevgi bağlılığını sürdürmek; ilgi göstermek, mutlu etmek.*

İy Muḥibbī umma dünyādan vefā / Kime itmişdir vefā bu pīre-zen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 5). [vefā itmişdir, -mişdir]*

vefā kılam: *Sevgiyi, dostluğu sürdürmek.*

Dir **vefā kılam** baña ammā ki durmaz ʿahdine / Bilürem ol cevri çok nā-mihribānumdur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 4). [vefā kılam, -am]*

vefā vü mihrüñi: *Sevgi ve bağlılık.*

Baña gönderme **vefā vü mihrüñi** gel iy ṣanem / Tek cefādan bu dilüm maḥrūm olup zār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [vefā vü mihrüñi, -üñi]*

vefāsı yok: *Vefası yok II sözünde durmama.*

Bilür iken yok vefāsı yine dil virmek nedür / Bu cihān içinde kim var ise nādān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [vefāsı yok,]*

vefāsı yok: *Vefasız, sadakatsiz, sevgi bağlılığı göstermeyen.*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī raḥm kılmazsın aña / İy **vefāsı yok** nedür bunca teġāfüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [vefāsı yok,]*

vefāsına ire: *Vefasına ermek.*

Sevdüginüñ her kişi ister **vefāsına ire** / Ben cefāsın isterem hergiz vefāsın istemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 3). [vefāsına ire, -e]*

vefāyı görmek: *Bir kimseden iyilik, lütuf görmek; sevgiliden iyi muamele, yakınlık görmek.*

Vefāyı görmek isterseñ Muḥibbī māh-rūlardan / Şikāyet itmeyüp dāyim rıżā göster cefāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 5). [vefāyı görmek, -mek]*

velī: *Ama, fakat.*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber yāruñ vefāsından / **Velī** şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [velī,]*

velī: *"Ama, fakat, lakin, şöyle ki" anlamlarına gelen Farsça bir bağlaç.*

Nedür iy zāhid-i ḫod-rev ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / Saña rūşen iderdüm ger **velī** ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [velī,]*

Feraḥdan kalmadı bir fūls-i aḥmer / **Velī** ġamla tolu genc-i firāvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 2). [velī,]*

ʿIşḳ-ıla gerçi yāruñam ġamla **velī** bīmāruñam / Ger diyesin ġam-ḫ∨āruñam ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [velī,]*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol sīmīn beden / Eksük itmez gönderür dāyim **velī** derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [velī,]*

Bilürem çokdur günāhum başdan aşmışdur **velī** / Kesmezem līk ümīẕüm raḥmet i Maʿbūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 6). [velī,]*

Taş işigin ṣubḥ olınca niçe yıl bālīn idüp / Ney gibi iñle **velī** kimse fiġānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 3). [velī,]*

Ol kemān ebrū ṣıfat gönderse tīr-i ġamzesin / Sīneden geçsün **velī** bagruñda kanuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 5). [velī,]*

Degüldür ʿāṣıḳa müşkil ölürse günde yüz biñ kez / **Velī** müşkil budur ayru düşe sevgüli yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [velī,]*

Kamu dillerde vardur ẕevḳ-i Kaʿbe / Muḥibbī'de **velī** var ṣevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [velī,]*

Zekāt-ı ḥüsnini inʿām kılmış / **Velī** göstermedi hergiz baña rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 4). [velī,]*

Açar dil dirler çayır çemençün / **Velī** sensüz leṭāfet yok çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [velī,]*

Günāhı çok **velī** kesmez ümidin / Muḥibbī sıgınur Perverdigār'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 5). [velī,]*

Egerçi serv içün bālā dimişler / **Velī** ḳaddüñ yanındadur miyāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [velī,]*

Nāzını ṭabʿ-ı nigāruñ gördüm āhenden katı / İtmedi āhum eşer itdi **velī** sengīn taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 2). [velī,]*

Egerçi gitdi dil elden **velī** sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa vezīr olmış anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [velī,]*

velī olmak: *Allah dostu olmak.*

Egerçi gördüñ ol yāruñ cefāsın / **Velī olmak** gerek iy dil ḥaẕerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 2). [velī olmak, -mak]*

velīkin: *Ama, fakat, lakin, şöyle ki, çünkü.*

Egerçi ẓāhirā baksañ bugün ṣāḥib-külāham ben / **Velīkin** kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [velīkin,]*

velī: *Ama, fakat.*

Egerçi görmedüm senden vefā ben / **Velī** çekdüm kapuñda yüz cefā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [velī,]*

velīk: *Ama, fakat.*

Zülfi hevāsı ṭūl-i emeldür başumda āh / Kıldum ṭaleb **velīk** bulımadum aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [velīk,]*

verâ: *Arka, art, öte.*

Bu Muḥibbī yitüre ṭāʿat u zühd ü **veraʿı** / İç diyü yār işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [veraʿı,]*

verā-yı pīşe-i ġamda: *Gam ağacının ardı.*

Verā-yı pīşe-i ġamda biz ol pelengüz kim / Ḫalāṣ bulmaya düşse neheng dāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 2). [verā-yı pīşe-i ġamda,]*

verd-i cināna: *Cennetlerin gülü.*

Bülbül-i şūrīdeyem ol gülsitāna görmeden / Kim kulakdan ʿāşıḳam **verd-i cināna** görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 1). [verd-i cināna, -a]*

verd-i gülden: *Gül.*

Verd-i gülden daḫı nāzüksin dile cevr eyleme / Āhum odından toludur çün zemīn ü āsümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [verd-i gülden, -den]*

verzīde: *İşlenmiş, ustalaşmış.*

Bī-sütūn'dan muḥkem iken iy Muḥibbī kūh-ı ġam / Kūhkenlik sanʿatında ben daḫı **verzīdeyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 5). [verzīdeyin, -yin]*

veysel ḳaran'sın: *Veysel karani.*

Koma elden sakın ʿışḳuñ mecāzın / Diyeler tā saña **Veysel Ḳaran'sın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 9). [veysel ḳaran'sın, -'sı'sınn-'sın]*

vezīr: *Vezir, sadrazam.*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / **Vezīrüm** ġam olup eşkümle yürür bir sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [vezīrüm,]*

vezīr: *Askeri ve idari yetkisi olan en yüksek rütbedeki devlet memuru, vezirlik rütbesine sahip kimse.*

Egerçi gitdi dil elden velī sulṭān-ı ʿışḳ oldı / Ġam u ġuṣṣa **vezīr** olmış anuñ solıyla sagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 2). [vezīr,]*

vir: *Vermek.*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / **Virmesem** nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 5). [virmesem, -me, -se, -m]*

İy Muḥibbī şiʿrümüñ maʿnāsını fehm eylemez / **Virmesem** nādān eline tañ mı bu dīvānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 7). [virmesem, -me, -se, -m]*

Ḳabūl eyledüñ iy dil cihānı bilmedin öñ / Cevābı niçe **virürsin** bu iltizāmumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2847, Beyit 3). [virürsin, -ür, -sin]*

Saçuña dil **vireliden** benefşe / İrem dir kendin ider deste deste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 2). [vireliden, -eli, -den]*

Tīmār-ı ġamı **vireliden** şāh-ı maḥabbet / Göz yaşlarını itdüm anuñ ḫāṣıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 2). [vireliden, -eli, -den]*

vir: *1. Vermek.*

Kūyuña varup yüzüñ görmek diler ʿāşıḳlaruñ / **Vir** zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [vir,]*

Bugün maġrūr olup dime iletdüm başa ben ʿışḳı / Ḫaber virmedi **virmez** de kimesne intihāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 3). [virmez, -mez]*

Ḫāk-i pāña **virseler** bil bī-bahādur bu cihān / Ḫāk-i rāḥuña olupdur iki çeşmüm sürmedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 1). [virseler, -se, -ler]*

Muḥibbī cān viren dirler lebinden būse alurmış / Nedür bir cān eger biñ cān **virürem** tek hemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 7). [virürem, -ür, -em]*

Būşe-i laʿl-i lebinüñ kem bahāsıdur eger / **Virseler** ser-cümleten Īrān u Tūrān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2630, Beyit 5). [virseler, -se, -ler]*

Kime şīr ü şeker **virseñ** dökersin ʿāḳıbet kanın / Anuñçün bī-vefā dünyā dimişler Ehremensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 4). [virseñ, -eñ]*

Destine mestāne çeşmüñ dōstum ḫançer **virüp** / Ḳalb-i ʿuşşāḳ-ıla her laḥẓa savaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 2). [virüp, -üp]*

Baña kūyı saña fırdevsi zāhid / **Virürseñ** virmeyem Ḫuld-ı berīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 4). [virürseñ, -ürseñ]*

vir: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

Gāhī cevrüñe cefā gāhī sitem gāhī elem / Kime **virilmiş** bular mecbūr dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2562, Beyit 5). [virilmiş, -il, -miş]*

Dilā bir būsesin şeyʿu'llāh eyle / Eger **virmezse** de dervāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 4). [virmezse, -mez, -se]*

Muḥibbī her ne kim **virdiyse** dünyā / Alur aldanma āḫir ol ḫasīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 7). [virdiyse, -di, -y, -se]*

Ezelden ʿışḳ olup ḳışmet **virildi** cānuma ḫayret / Bu mülk-i nā-murād içre yok imiş hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [virildi, -il, -di]*

vir: *Vermek II Değişmek.*

Sanmañ ki beni cānumı cānāna **virmezin** / Ben bir kulam varumı sulṭāna **virmezin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [virmezin, -mez, -in]*

Laʿl-i lebüñe kim bahā dünyā ḫarācıdur / Ḥaḳḳā ben anı mülk-i Bedaḫşān'a **virmezin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 4). [virmezin, -mez, -in]*

Baña yiter āhum-ıla gözlerüm yaşı / Birin zemīne birin de āsümāna **virmezin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [virmezin, -mez, -in]*

Buldı Muḥibbī çünki işigüñ gedālıgın / Īrān'a degül bel bile Tūrān'a **virmezin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 6). [virmezin, -mez, -in]*

vir: *Vermek, feragat ederek başkasına bir şeyi bırakmak.*

Baña kūyı saña firdevsi zāhid / Virürseñ **virmeyem** Ḫuld-ı berīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 4). [virmeyem, -meyem]*

vir: *(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek.*

Gönlini virdi Muḥibbī cān daḫı **virse** sezā / Ne içün bakardı anuñ gibi bir ḳamer-veşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 6). [virse, -se]*

vir: *Teslim etmek.*

Niṯār it gevher-i çeşmüñ irerseñ pāy-ı dildāra / Muḥibbī lāyıḳı budur **viresin** cānı ḳurbāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 5). [viresin, -esin]*

vir: *(Allah tarafından) bahş etmek, sunmak, ihsan etmek.*

İctināb eyle sakın şerr itme fikrüñ ḫayr ola / ʿAḳl **virdi** Ḥaḳ saña akı karadan seçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 2). [virdi, -di]*

vir: *(Gerekenin yapılması için) Teslim etmek.*

Çünki **virildi** Ḫudā'dan şefḳat itmek Aḥmed'e / Ḥāşa şefḳatden Muḥibbī bendesin maḥrūm ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 6). [virildi, -il, -di]*

vir: *"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.*

Şām-ı miḥnetde Muḥibbī key katı dil-ḫastedür / Çıkmadın cānı lebinden gel **vir** ol bīmāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 6). [vir,]*

İy ṭabībüm ḫastayam **vir** baña bir şāfī cevāb / Ḥālüme eyle naẓar bir kez meded elṭāf-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2824, Beyit 4). [vir,]*

Ġamzeñ eger ki öldüre **vir** laʿlüñ agzuma / Dirgür bu mürdeyi yine bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [vir,]*

vir: *"Vermek"* || *Bahşetmek, ihsan etmek.*

Bir nihāl-i tāzesin olmak dilersin tāze ter / Ḫār eline gül gibi gel **virme** dāmānuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 3). [virme, -me]*

Muḥibbī rāyegān söz gevherini / Sakın **virme** bilen alur bahāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 5). [virme, -me]*

vir: *"Vermek"* || *Bağışlamak, Allah'ın kullarına ihsanda ve lütufta vulunması.*

Olup dil-teşne aldanma cihāna / Ölürseñ saña **virmez** bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 3). [virmez, -mez]*

Gözüm yaşına ġarḳ iken bu ʿālem / Muḥibbī yandı **virmez** bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 6). [virmez, -mez]*

Her ne kim **vire** Ḫudā eyle ḳanāʿat cān-ıla / Az u çok dime sakın itme nizāʿ aş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 3). [vire, -e]*

Ḫudā **vire** teraḥḥüm ol civāna / Ya ṣabr u ṭāḳatı bu nātüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 1). [vire, -e]*

vir: *"Vermek"; bağışlamak, bahşetmek* || *Allah'ın kullarına lütuf ve keremi.*

Gel dirīġ itme Muḥibbī'den zekāt-ı ḥüsnüñi / Saña bu ḥüsni **viren** Perverdigār'uñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [viren, -en]*

vir: *"Vermek"; bağışlamak, bahşetmek.* || *Allah'ın kullarına lütuf ve keremi.*

Mürde idüm bir ḫaberle tāze cān **virdüñ** baña / Eyledüñ bu ḫasta göñlüme devā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 2). [virdüñ, -dü, -ñ]*

ʿIşḳ şāhı **virdi** Mecnūn'a ezel ġam tekyesin / Bagrı yagı-y-la uyardı çerāġ ol tekyede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 4). [virdi, -di]*

vir-: *Vermek.*

ʿUşşāḳdan yüzüñ çevürürsin revā mıdur / İslām içinde **virmeyesin** bir selāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 3). [virmeyesin, -me, -y, -e, -sin]*

vir-: *1. Vermek.*

Her ne söz kim söyledüñ bir bir ḥaḳīḳatden ḫaber / **Vire** mi göñlin mecāzīye günāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 5). [vire, -e]*

ʿAceb nāzük ʿaceb şīrīn dehendür / Meger süd diyü şekker **virdi** dāye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 4). [virdi, -di]*

vir-: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra zār elin / Ammā ki baña **virmedi** bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [virmedi, -me, -di]*

Virüp Şīrīn yolına cān-ı şīrīn / Hezārān āferīn ol kūh-kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 4). [virüp, -üp]*

Bir būsemi biñ cāna **virem** dimiş iken āh / Bilsem ki dönüp soñra inkār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 3). [virem, --em]*

vir-: *Feda etmek, bağışlamak, vermek.*

Kaʿbedür kūyı gelür sürün sürün ʿāşıḳları / Yaʿni varup **virmege** ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [virmege, -mege]*

Virüp cān u dili bir būsesine / Ne kanlar yutmışam iḳrār olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [virüp, -(ü)p]*

vir-: *"Vermek"; bağışlamak, bahşetmek. || Allah'ın kullarına lütuf ve keremi.*

Virmedi tā görmeyince luṭf bir ʿārif didi / Evvel alup dil sakın soñra sitemkār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 4). [virmedi, -me, -di]*

Şiʿrümüñ kim ḳıymetin bilür aña ʿarż iderem / Şiʿrini çün rāyegān **virmedi** Selmān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 6). [virmedi, -me, -di]*

vīrān eyleyen: *Yıkmak, bozmak.*

Dutalı ʿışḳuñ şehā bu sīnem içinde vaṭan / Leşker-i ġamdur bu dil mülkini **vīrān eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 3). [vīrān eyleyen, -yen]*

vīrān idersin: *Yıkmak, harab etmek.*

Niçe bir idüp ḥavāle üstüme ġam leşkerin / Niçe bir **vīrān idersin** uşbu göñlüm ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 3). [vīrān idersin, -ersin]*

vīrān olsun: *Yıkılmak, harap olmak.*

Niçe bir ḫāne-i dil cevr-ile **vīrān olsun** / Ya niçe tīr-i cefādan yüregüm kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [vīrān olsun, -sun]*

vīrāne-: *Harabe, harap olmuş yer. ll birinci dizedeki gönül yıkmak deyimi bağlamında aşığın gönlü.*

Genc-i vaṣlı ġayr yirde arama / Sende ara iy gönül **vīrānesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 9). [vīrānesin, -(s)i, -n]*

Gönlümüñ **vīrānesin** luṭf eyle ābād eylegil / Gözlerüm yaşını Dicle eyledüm Baġdād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 2). [vīrānesin, -(s)i, -n]*

vīrāne: *Harap, harap olmuş mahal.*

Gönlümüñ **vīrānesin** iy dōst maʿmūr eylegil / Kaʿbe yapmakça dimişlerdür yapan dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [vīrānesin, -si, -n]*

Arayup dilde buldum genc-i ʿışḳı / Olur **vīrānede** ekser defîne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 4). [vīrānede, -de]*

vīrāne: *(Harap, perişan, dertli, meftun olan aşığın) Gönül.*

Naḫçıvāndur ki sanur gönlümi **vīrāne** görüp / Beñzedür gözlerümüñ yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 5). [vīrāne,]*

vīrāne: *Harap, yıkık; üzgün, perişan. Âşığın gönlü.*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu gönlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol **vīrāne** maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [vīrāne,]*

vīrāne: *Harabe (gönül).*

İy Muḥibbī ister iseñ bulasın genc-i viṣāl / İste gönlüñde bulursın geçme sen **vīrāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 5). [vīrāneden, -den]*

Ḫıżr suyın ister iseñ istegil meyḫāneden / Çıkma bir dem ṭālib iseñ gence sen **vīrāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 1). [vīrāneden, -den]*

vīrāne olsam: *Yıkılmak, harabe olmak.*

Ehl-i ʿışḳa ḫoş gelür olmak bugün rüsvā-yı ḫalḳ / Genc-i vaṣlın isteyüp olsam ne tañ vīrāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 2). [vīrāne olsam, -sam]*

vird idinmiş: *Sık sık ve devamlı okumak.*

Bu beyt-i dil-ḥazīni enhār **vird idinmiş** / Yanmaga vardugında pervāne nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [vird idinmiş,]*

vire mi: *Vermek. II Değişmek.*

Her işi eyleyen çü odur iḫtiyār anuñ / Hīç **vire mi** irādeti sulṭān olan kula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 4). [vire mi,]*

viril: *Bağışlanmak, ihsan edilmek.*

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / **Virildi** saña da zāhid yiyesin ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [virildi, -di]*

virme: *Gösterme, yaşatma, uğratma! anlamlarına gelen temenni sözü.*

Yiter ḳatlüme tīr-i ġamzeñ āḫir / Nigārā destüñe gel **virme** rence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [virme,]*

virmez: *Vermek ‖ ihsan etmek, bağışlamak.*

Sanmañ ki beni cānumı cānāna **virmezin** / Ben bir kulam varumı sulṭāna **virmezin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 1). [virmezin, -in]*

virmezin: *Vermemek.*

Kaşuñ hilāl olalı bakmaz hilāle dil / Gül ruḫlaruñı ḫurşīd-i raḫşāna **virmezin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 2). [virmezin,]*

Sürme ideyin gözlerüme iy ṣabā getür / Ḫāk-i derini küḥl-i Ṣıfāhān'a **virmezin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 3). [virmezin,]*

virseler: *(birine bir şeyi) vermek/bağışlamak.*

Alma bu dünyā metāʿın **virseler** bir ḥabbeye / Giçesin lā-büd sen andan ol daḫı seden geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 6). [virseler, -seler]*

virür mi: *Verir mi! (Vermez).*

Muḥibbī ḫāk-i pāyuñ efser itdi / **Virür mi** anı tāc-ı cevherīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 5). [virür mi,]*

vīs: *Vis ü Ramin mesnevisinin kadın kahramanı.*

Eger Ferhād u Vāmıḳ **Vīs** ü Mecnūn / Degüldür her biri ʿışḳ içre bence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2876, Beyit 4). [vīs,]*

visāl: *Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.*

Şöyle mūnis oldu hicrüñle senüñ bu ḫasta dil / İstemez bir dem cüdā olmak **viṣāli** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 2). [viṣāli, -i]*

Ārzū itme **viṣālin** iy Muḥibbī fāriġ ol / Sen gedāsın bir ḳalender ol ḫo sulṭān-ı cihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2698, Beyit 5). [viṣālin, -in]*

Gīceler tā ṣubḥ bīdār ol **viṣālin** kıl ṭaleb / Müstecāb olur duʿālar dā'imā temcīdden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 4). [viṣālin, -in]*

Viṣālin isteyüp şey-lillāh itsem / Salar durmaz beni ferdāya karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2771, Beyit 4). [viṣālin, -in]*

visāl: *(Sevgiliye) kavuşma.*

Sen ḥarām itdüñ **viṣālüñ** beni maḥrūm eyleyüp / Ben yoluñda cān virüp kanum helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [viṣālüñ, -ü, -ñ]*

Viṣālüñ istedüm hicr oldı ḥāṣıl / Ṭamaʻ olmasa olmaz-ıdı tamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 4). [viṣālüñ, -ü, -ñ]*

Hergiz **viṣāli** saʿy-ile girmez Muḥibbī çün ele / Her yaña cidd ü cehd-ile varup tekāpū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 5). [viṣāli, -i]*

viṣāl-i yāra: *Sevgiliye kavuşma.*

Çün **viṣāl-i yāra** māniʿdür dimişler ten daḫı / Bir ḳabādur ʿāriyet iy dil gider cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 4). [viṣāl-i yāra, -a]*

v'iy: *Ve ey.*

İy pādişāh-ı ḥüsn **v'iy** Ḫusrev-i zamān / ʻĀşıḳlaruñı eyle kapuñda gel imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 1). [v'iy,]*

vü: *"Ve" bağlacı.*

Ger zülfüñ eger zülf-i dil-āviz ise iy dōst / Hem ḳayd-ı belā baña **vü** hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [vü,]*

Yār hemān zülfi-y-ile kākül hemān / Ḳıṣṣa hemān ġuṣṣa **vü** müşkil hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [vü,]*

Zülfine diñüz cevr ü cefā **vü** sitem itsün / Sāḥir gözi de fitne **vü** āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [vü,]*

Zülfine diñüz cevr ü cefā **vü** sitem itsün / Sāḥir gözi de fitne **vü** āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [vü,]*

Biñ kan içerse ġamzesi ṣaḥḥā **vü** ʿāfiye / Başdan kırarsa ʿālemi kimdür dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 3). [vü,]*

Göreyim ḫaṭṭ-ı kāfirüñ āḫir / Gelüp īmāna **vü** sepīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 5). [vü,]*

Dōstum luṭf u vefā **vü** mihrden ībā ider / Līk cevr ü sitem ẓulm u cefādur aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [vü,]*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem [ü] pāk dāmenem / Ya dilde **vü** ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [vü,]*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿĀşıḳ u āşüfte **vü** dīvāne **vü** rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [vü,]*

Geh medrese **vü** gāh maḳām-ı meygede baña / Bu aralıkda kalmışa eydüñ s̲evāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 5). [vü,]*

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger ah / Bī-çāre **vü** ser-geşte **vü** ġam-ḫ∨āre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [vü,]*

vü: *" Ve" bağlacı.*

Okudum ḥüsnin kitābın bakmadan ḫāl ü ḫaṭa / Müstaʿīdem bakmaz oldum noḳṭa **vü** iʿrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 6). [vü,]*

Eşküm sipehin çekdi **vü** āhın ‘alem itdi / Żabṭ itdi göñül memleketin derūn-ıla bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [vü,]*

ʿIşḳ hemān dōst hemān dil hemān / Cevr hemān girye **vü** ḥālet hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 2). [vü,]*

İy lebi ġonca **vü** gül ʿārıż u şīrīn dehenān / İy boyı serv-i sehī sünbül sīmīn z̲eḳanān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [vü,]*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı **vü** raḳībüñ āşinā / Bu me̲seldür dōstum hīç ḫayr gelmez yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [vü,]*

Dāmānuma yapışdı yine kūyuñ itleri / Eski ḥuḳūḳı añdı **vü** hem āşinā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [vü,]*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı yirden nice baş / Kūy-ı dilberde olan bu nāle **vü** feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [vü,]*

Yaraşur kılsañ niyāz ehline nāz / Ḫūy kılma tek cefā **vü** cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [vü,]*

Naḫl ḳaddüñ sidre **vü** ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña diyen kim serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [vü,]*

Bāde **vü** ṣaḥn-ı çemen sāḳī-i gül-fām olsa / Ruḫı gül saçları sünbül gözi bādām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 1). [vü,]*

Göz ucındandur belā **vü** derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [vü,]*

Göz ucındandur belā **vü** derd ü miḥnet çekdügüm / Serzeniş itmek revā mı sīne içinde dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 3). [vü,]*

İçdi Muḥibbī meygedede cürʿa-i lebüñ / Kalmadı aña medrese **vü** meyl-i ḫānḳāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 5). [vü,]*

Dāmānı elümde **vü** girībanum elinde / Raḥm eyle didüm yār-ı cefakâra sevişme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [vü,]*

Çek cevr ü cefā **vü** berr-i muġaylān belāsını / Āsān görine saña bu çendān merḥale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 3). [vü,]*

Çāk-i girībān idüben ʿışḳ-ıla dāmāna degin / ʿĀşıḳ u āşüfte **vü** dīvāne **vü** rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 3). [vü,]*

İy şūḫ-ı Türk cevr ü cefā **vü** ʿitāb ne / Dāyim bu dil-ḫasteye itmek ʿaẕāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 1). [vü,]*

Egdükçe cefā dehrini boynunı eger ah / Bī-çāre **vü** ser-geşte **vü** ġam-ḫ∨āre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 2). [vü,]*

İy Muḥibbī şükr kıl derd ü belā **vü** miḥneti / Gönlüme tapşurdılar düşdi emānāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 7). [vü,]*

vü yā: *Veya, veyahut.*

İy Muḥibbī dileme būse **vü yā** mihr ü vefā / Aña ʿāşıḳ mı dinür anda eger kām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 5). [vü yā,]*

vü yāḫūd: *Veyahut, veya.*

Bilmedüm şekker midür laʿlüñ **vü yāḫūd** engübīn / Ẓāhir olurdı baña görsem anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [vü yāḫūd,]*

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*

Beni maḥv eyledi ʿışḳuñ **vücūdumdan** eser hergiz / Görinmez kim naẓar kılsa hemān bir dūd-ı āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 3). [vücūdumdan, -um, -dan]*

vücūd: *Beden.*

Şöyle yan kim nār-ı ʿışḳ-ıla **vücūduñdan** eser / Kalmasun bir kes senüñ nām u nişānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [vücūduñdan, -u, -n, -dan]*

vuṣlat: *(وصلت) i. (Ar. vuṣlat) Sevdiğine kavuşma.*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister vuṣlata **vuṣlat** gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [vuṣlat,]*

Fedā kıl cānı cānāna bil ol nā-mihribān ḳadrin / Kim ister **vuṣlata** vuṣlat gerekmez aña cān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 1). [vuṣlata, -a]*

Göreyim ben seni āḫir girîban-çāk tā dāmen / Bana māniʿ olur **vuṣlat** deminde pîrehensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 3). [vuṣlat,]*

Menʿ ider **vuṣlat** deminde vāmını / Arada çāk ola tîzcek pîrehen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 2). [vuṣlat,]*

vuṣlat: *(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.*

Ḫastayam ġāyet meger **vuṣlat** gele feryāduma / Tā ḥayāta irişe bu cān-ı sergerdān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 3). [vuṣlat,]*

Vuṣlat leẕīẕ gerçi ki ḳand u nebātdan / Beñzer ṣaḥîḥ hicrde zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 2). [vuṣlat,]*

Vuṣlat egerçi ḳand-i nebātdan leẕīẕdür / Beñzer didiler hicr de zehr-i helāhile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [vuṣlat,]*

Geçmedin ʿömr-i ʿazīz cid kılam cehd idüben / **Vuṣlat** el vire alam genc-i nihānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 2). [vuṣlat,]*

Çehre-i cānān görinmez perde olmışdur teni / **Vuṣlat** el virmez aña cismiyle cāndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 2). [vuṣlat,]*

vuṣlat deminde: *Kavuşma vakti.*

Araya girse eger **vuṣlat deminde** pîrehen / Tañlaram ol dem hemān-dem pîrehen çāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 4). [vuṣlat deminde,]*

vuṣlat içre: *Vuslatta.*

Vuṣlat içre n'ideyim āh bana māniʿ olur / Cānum üzre bu tenüm beñzede pîrāhenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 2). [vuṣlat içre,]*

vuṣlat-ı cānān: *Sevgilinin vuslatı, sevgiliye kavuşma.*

Vuṣlat-ı cānān gerekse kıl Muḥibbī terk-i cān / Yoḫsa bu olmaz müyesser bir kurı sevdā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [vuṣlat-ı cānān,]*

Dime ḥālüm n'olısardur ḥasret-i cānān ile / **Vuṣlat-ı cānān** bulınmaz illā terk-i cān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 1). [vuṣlat-ı cānān,]*

vuṣlat-ı cānān: *Sevgiliye kavuşmak.*

İy Muḥibbī ʿışḳ ara terk itmeyince cān u ser / **Vuṣlat-ı cānān** muḳarrer girmez ele rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 5). [vuṣlat-ı cānān,]*

vuslat-ı cānāneden: *Sevgiliye kavuşma.*

Tekye kılsun bu riyā ile ko zāhid zühdine / Ḥāşa kim nevmīẕ olam ben **vuslat-ı cānāneden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [vuslat-ı cānāneden, -den]*

vuşlat-ı dilber: *Sevgiliye kavuşma.*

Cān eyle fedā tā bulına **vuşlat-ı dilber** / Terk eyle Muḥibbī saña cānāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 7). [vuşlat-ı dilber,]*

vuşlatuñ aşına: *Kavuşmanın aşı.*

Vuşlatuñ aşına çok katma bu hicrüñ milḥin / Katar-ısañ anı oran-ıla kat aşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 3). [vuşlatuñ aşına,]*

Y

yā: *Peki ya?.*

ʿĀm iken ḫurşīd-veş luṭfuñ cihāna nūrdan / Saklanursın **yā** nedendür bu dil-i mehcūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 1). [yā,]*

yā: *Arap alfabesindeki "Ya" harfi.*

Yā yazıldı ḫüsn-i evrāḳa ġubārī ḫaṭṭ-ıla / Vaḳf ider esmā-i ḥüsnāyı olur taʿvīẕ-i cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 4). [yā,]*

Metn-i ḥüsne **yā** yazılmış iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [yā,]*

yā: *"de / da" anlamını katan bağlaç.*

Eşk-i çeşmidür Muḥibbī'nüñ **ya** bagrı kanıdur / Lāleler sanmañ görinen dāmen-i kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 6). [ya,]*

yā: *Belki.*

Sīnede gören elifler dir ki ʿışḳuñ bebridür / **Yā** peleng-i mīşedür dāġ-ıla pür-ḫālem bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 3). [yā,]*

yā: *Yahut da.*

Niçe bir hicrān şebinde çekeyim ġam tasasın / **Ya** niçe bir içeyim derd-ile miḥnet kāsesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 1). [ya,]*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā **ya** güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [ya,]*

yā: *O hâlde, öyleyse.*

Mār zülfi leblerinden yüzüni döndürmedi / **Yā** nedendür mār çün dirler kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [yā,]*

yā: *"de / da" anlamını katan bağlaç.*

Gül yüzüñ devrinde göñlüm gülʿiẕārı n'eylesün / Kılmayup bülbül gibi **yā** āh u zārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 1). [yā,]*

Dem mi var yanmaya sīnemde benüm āteş-i ʿışḳ / Dūd-ı āhum **ya** çıkup çarḫı kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [ya,]*

Yok dehānından dilā fikri muḥāl itmeñ neden / **Ya** dönüp mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [ya,]*

yā: *Yay.*

At müjeñ tīrini durma çün katı **yadur** kaşuñ / Sīne ṣaḥrāsında kıldum anuñ içün dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 4). [yadur, -dur]*

Katı **yadur** kaşlarına kimsene el sunmasun / Ḥāṣıl olmaz ḥāṣılı ancak taʿabdur zūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [yadur, -dur]*

ʿIşḳ yayı katı **yadur** degme kes el urmasun / Sor baña çekmez anı ger Zāl u Rüstem pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [yadur, -dur]*

yā: *Ya da, veyahut.*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni n'eyçün yakar / **Yā** neden dirler ki cennet ehli yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [yā,]*

yā: *"Peki, iyi, ama, fakat" anlamında bağlaç.*

Eydür Muḥibbī pāk-dil ü pāk-dāmenem / **Ya** bu görinen ḫırḳada dāġ-ı şārāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2958, Beyit 6). [ya,]*

yā: *Yahut, veya, ya da.*

Dişi mi yig-durur **ya** dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer mi ki fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [ya,]*

yā: *İşte.*

Ḫūbān hezārāndur hezār birdür hemān maḳṣud-ı men / Ṣad pāre olsam tīġ-ıla gelür bu dilden **yā** suḫen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 1). [yā,]*

Cān almayınca varmadı yol āsitānına / Āsān mıdur öpmege **yā** şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [yā,]*

yā: *Ok yayı (sevgilinin kaşları bağlamında).*

Çeşm hemān tīr hemān **ya** hemān / Sīne hemān nāle cerāḥat hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 4). [ya,]*

İşitdüm ok u **ya** meylin idermiş ṭıfldur dilber / İdeyim dilden āhum ok bu ḳaddüm de kemān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"Yoksa" anlamında kullanılan bir bağlaç.*

Görinen ḫāṭṭı mıdur **yā** fitne-i āḫir zamān / Yaḫu kāfir leşkeridür ẓāhir olur nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [yā,]*

Leb-i dilber mi yigdür **ya** piyāle / Yañagı rengi mi yig yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [ya,]*

yā: *"ya da" anlamında bağlaç.*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd meh **ya** āfitāb-ı tābān / Kākül midür yāḫūd zülf **ya** sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [ya,]*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd meh **ya** āfitāb-ı tābān / Kākül midür yāḫūd zülf **ya** sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [ya,]*

Miḥrāb-ı ʿāşıḳandur yāḫūd ḫaṭṭ-ı maḥabbet / Yāḫud kemān-ı Rüstem **ya** ebrūvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 2). [ya,]*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne ben / **Ya** saçı zencīrine Mecnūnlayın dīvāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [ya,]*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü **yā** Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [yā,]*

Şimdi bildün sini bu ḥüsn-ile perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin **ya** serv **ya** şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [ya,]*

Naḫl ḳaddüñ sidre vü ṭūbādan olmışken bülend / Kim-durur saña diyen kim serv **ya** şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"ya da, yoksa" anlamlarında bağlaç.*

ʿĀrıż mıdur bu cānā **ya** āfitāb-ı raḫşān / Sünbül midür **ya** kākül **ya** zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [ya,]*

ʿĀrıż mıdur bu cānā **ya** āfitāb-ı raḫşān / Sünbül midür **ya** kākül **ya** zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [ya,]*

ʿĀrıż mıdur bu cānā **ya** āfitāb-ı raḫşān / Sünbül midür **ya** kākül **ya** zülf-i ʿanber-efşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [ya,]*

Ya Türk [ü] **ya** Mogoldur yagma içinde māhir / Kāfir mi çeşm **ya** mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [ya,]*

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̱er / Yākūt **ya** ʿaḳīḳ ü **ya** laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [ya,]*

Ḫaṭ mıdur **yā** mūrlardur lāʿl-i cānān üstine / Yāḫu bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [yā,]*

yā: *Yoksa; veyahut, veya, ya da.*

Boyı mı yig anuñ **ya** serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi çok **ya** bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [ya,]*

Boyı mı yig anuñ **ya** serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi çok **ya** bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [ya,]*

yā: *"Ya" bağlacı.*

Niçe bir ḫāne-i dil cevr-ile vīrān olsun / **Ya** niçe tīr-i cefādan yüregüm kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [ya,]*

yā: *"Peki, iyi ama, fakat" anlamında bağlaç.*

Baksa Muḥibbī yüzüñe akar gözi yaşı / Gün yüzine neẓẓāre iden kişi **ya** n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [ya,]*

yā: *"Ey!" anlamında bir seslenme edatı.*

Şemʿ didüm ḫaddine bi'llāh görüñ nūr olmasun / **Yā** İlāhī ehl-i ʿışḳ ol nūrdan dūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 1). [yā,]*

yā: *"Peki, iyi ama, acaba" anlamlarında bağlaç.*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün bilürsin yok vefā / **Ya** ne sergerdān idersin bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [ya,]*

Gitdi ṣubḥ akşām irişdi oldı göñlüm bī-ḳarār / Görmedin gün yüzüñi pes n'ola ḫālüm böyle **ya** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 2). [ya,]*

yā: *Yoksa.*

Perī misin **ya** ādem iy melek-ḫū / Seni görmege muḥtāc ḫalḳ kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2766, Beyit 1). [ya,]*

ʿAceb sünbül-durur boynuñda zülfüñ / **Ya** müşg-ile karışmış ʿanberīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 3). [ya,]*

yā: *"Ya da" bağlacı.*

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd zümürrüd rīzesi / **Yā** sevād-ı müşgdür dökilmiş anda rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [yā,]*

yā: *Ancak / fakat.*

Muḥibbī yaşına ol servi bakmaz / **Ya** ne'yçün meyl ider āb-ı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"Peki, iyi, fakat, ama" gibi anlamlara gelen bağlaç. II Acaba.*

Derdā dirīġ ḥālümi bir kimse añlamaz / **Ya** ben niçe getürebilem derdümi dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"veya, veyahut" anlamlarına gelerek iki ifadeyi birbirine bağlayan bağlaç.*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña yiter / N'eylerem dārāt u ḥaşmet **ya** olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [ya,]*

yā: *"veya, veyahut" anlamlarına gelerek iki ifadeyi birbirine bağlayan bağlaç.*

Gele derd ü belā vü ġam çıkarsın karşu kaçmazsın / Olupsın sen dilā muʿtad u **yā** ṣaḥn-ı miḥensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 2). [yā,]*

Kimdür senüñ derd ü belāñ ḳabūl ide / **Yā** kim-durur cānını terk ide vire cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 2). [yā,]*

Niçe bir ġamze çeke ḫançer-i kīn / **Ya** ide nergis-i mest ġāret-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 1). [ya,]*

Günāh-ısa seni sevmek **ya** itmek her gün āhı ben / Muḳırram ben günāhuma çog itdüm bu günāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 1). [ya,]*

Ya kanı bir gül-i nev-reste-i ter / Münevver ola ʿālem göstere rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 2). [ya,]*

Var mıdur bir gīce **ya** gündüz Muḥibbī ḫastanuñ / Semege başı irüp nālesi semmāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 5). [ya,]*

Ḫudā vire teraḥḥüm ol civāna / **Ya** ṣabr u ṭāḳatı bu nātüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 1). [ya,]*

Kanı luṭf u kerem **ya** kanı şefḳat / Sitem lāyık mıdur bir nā-tüvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 7). [ya,]*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ / **Ya** iki efʿī gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [ya,]*

ya eyleyen: *Yay eylemek, yay haline getirmek, yay olarak kullanmak.*

ʿIşḳ mıdur bir kemān ebrū nigāruñ yādına / Ok gibi bu ḳaddümi büküp benüm **ya eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [ya eyleyen, -yen]*

ya gibi: *Yay gibi.*

Eksük itme sīneden tīrüñ didüm dilber didi / Eksük olmaz bir naẓar eyle bu **ya gibi** kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 3). [ya gibi,]*

yā hū: *Allah'a ısmarladık demek, vedalaşmak.*

Naẓar kıldı baña bir çeşmi āhū / Bu cān u dil didiler ʿaḳla **yā hū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 1). [yā hū,]*

yā ilāhe'l-ʿālemīn: *Ey âlemlerin ilahı.*

ʿĀlemi gezdi Muḥibbī bulmadı ehl-i vefā / Kimsesi yok senden artuk **yā İlāhe'l-ʿālemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 5). [yā ilāhe'l-ʿālemīn,]*

ya kaşı ile: *(Sevgilinin) yay gibi kavisli olan kaşı.*

Kaşı ya ile atsa ġamze okın / İderem sinede bu dil nişane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 4). [ya kaşı ile, -ı ile]*

ya kaşlaruñ çīn eyleyüp: *Keman kaşlarını çatmak.*

Ḫışm ile eylersin naẓar **ya kaşlaruñ çīn eyleyüp** / N'itdi Muḥibbī ḫasta-dil yok mı nihayet kīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 5). [ya kaşlaruñ çīn eyleyüp,]*

ya kaşlaruñı: *(Sevgilinin) yay gibi kavisli olan kaşı.*

Dil nişān itmiş Muḥibbī atagör ġamz okların / Olmaya kim usanup **ya kaşlaruñı** yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [ya kaşlaruñı, -laruñı]*

yā kaşuñ: *(Sevgilinin) yay gibi kavisli olan kaşı.*

Güzeller içre sensin ḳurretü'l-ʿayn / Olupdur **yā kaşuñ** da ḳābe-ḳavseyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 1). [yā kaşuñ,]*

Atagör ġamz oklarını dōstum iç ḳabżadan / Aña ḳurbān olayım tek **ya kaşuñ** yasılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [ya kaşuñ,]*

Eksük itme tīr-i ġamzeñ **ya kaşuñ** ḳurbānıyam / Cemʿ içün tīr-i ḫadenge sīnem itdüm terkeşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 3). [ya kaşuñ,]*

ya kaşuñdan: *(Sevgilinin) yay gibi kavisli olan kaşı.*

Aldı çeşmüñ **ya kaşuñdan** eline çünki kemān / Atısardur ġamze oklarını kılup dil nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 1). [ya kaşuñdan, -uñdan]*

Ya kaşuñdan tīr-i ġamzeñ gelse dil karşu çıkar / Eylemez tīre siper sīne cigerdār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 3). [ya kaşuñdan, -uñdan]*

yā rab: *Ya Rab.*

Toyur gönlümi gözüm ʿışḳuñ ile / Dimezem beni **yā Rab** ac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2940, Beyit 4). [yā rab,]*

yā rab: *Ey rabbim.*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿarż ider / Bir müselmān düşmesün **yā Rab** o kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [yā rab,]*

yā rabb: *Ey Rabbim.*

Ayırma bu ben ʿāşıḳ[ı] ʿışḳ-ı ezelīden / **Yā Rabb** bi-ḥaḳḳ-ı ḥurmet-i merdān-ı reh-i dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 2). [yā rabb,]*

yā ya: *Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır.*

Yā kāfirān-ı ẓālim ya terk-i ceng ü cūdur / Ol çeşm-i mest-i ḫūn-rīz elinde tīġ-ı ʿüryān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 3). [yā ya,]*

yā ya: *Ya... Ya da.*

Ya Türk [ü] ya Mogoldur yagma içinde māhir / Kāfir mi çeşm ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [ya ya,]*

Şimdi bildün sini bu ḫüsn-ile perī-zādsın / Ya nihāl-i tāzesin ya serv ya şimşādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2744, Beyit 1). [ya ya,]*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur divşür bilüñ / Ya terk eyle dīn ü dil ya ol yaña sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [ya ya,]*

Dirsin Muḥibbī pāk dilem [ü] pāk dāmenem / Ya dilde vü ya ḫırḳaya dāġ-ı şarāb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2925, Beyit 5). [ya ya,]*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḫüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı yazıldı ol ʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [ya ya,]*

yabanı gözlemekdür: *Uzakları gözlemlemek.*

Baña bakmaz ʿaceb ol çeşmi şehlā / **Yabanı gözlemekdür** kār-ı āḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 3). [yabanı gözlemekdür, -dür]*

yād: *Yabancı.*

ʿĀşıḳuñ bīgāne oldı vü raḳībüñ āşinā / Bu meşeldür dōstum hīç ḫayr gelmez **yāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 3). [yāddan, -dan]*

yād: *Yabancı (rakip).*

Niçe ben cān virmeyem ol yārı gördüm **yād-ıla** / Baña karşu çagurup aġyāra oş dir ad-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 1). [yād-ıla, --ıla]*

yād: *Yabancı.*

Sakınup gülşenini **yād** ayakdan / Ḫaṭın gülzār-ı ḥüsne itdi bārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 3). [yād,]*

yād: *Anı, hatıra.*

Her ne yirde ki ruḫuñ **yādına** göz yaşı dökem / Lāleler ile müzeyyen ola bu rūy-ı zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 3). [yādına, -ın, -a]*

Cām-ı laʿlüñ **yādına** oldı Muḥibbī çün türāb / Cürʿañı cānā dirīġ itme gel ol āvāreden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 5). [yādına, -ın, -a]*

Ḫusrevā şīrīn lebüñ **yādına** bu bī-çāre dil / Şübhesüz cān viriserdür nitekim Ferhād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 4). [yādına, -ın, -a]*

Lebleri **yādına** ʿiyş eyle ki gül hengāmıdur / Çün geçen geçdi Muḥibbī bir daḥı gelmez giden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 7). [yādına, -ın, -a]*

ʿIşḳ mıdur bir kemān ebrū nigāruñ **yādına** / Ok gibi bu ḳaddümi büküp benüm ya eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 2). [yādına, -ın, -a]*

Ruḫları **yādına** cānā neyçün efġan ideler / Yok-durur bir sencileyin bülbül-i zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [yādına, -ın, -a]*

Laʿl-i lebüñüñ **yādına** āşüfte göñül āh / Meyḫānelere düşdi yatur kanzil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [yādına, -ın, -a]*

İy Muḥibbī mevsim-i güldür güzeller **yādına** / Cām-ı mey nūş idelüm gel bir niçe yārān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [yādına, -ın, -a]*

yād: *Hatır, hürmet, ... için.*

Cām-ı laʿlüñ **yādına** komadum elden sāġarı / Niçe yıllar olmışamdur sākin-i mey-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [yādına, -ı, -n, -a]*

yād: *Anma, hatırlama // Hatır // Hâtıra.*

Dil dehānuñ **yādına** varın yoğın ḫarc eyledi / Ol sebebdendür ki geçdi būd-ıla nā-būddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 3). [yādına, -ı, -n, -a]*

yād: *Yabancı II rakip.*

Āşinā idük ezel bezminde iy ārām-ı cān / Ne sebeb düşdi ki şimdi **yādam** oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 7). [yādam, -am]*

yād: *Hatırlama, anma, hatıra.*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī kuluñı yād itmedüñ / Gerçi kim gitmez ḫayālüñ tā ḳıyāmet **yāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [yāddan, -dan]*

yād eyledüñ: *Hatırlamak, anmak.*

Göñlümi kūyuña gönderdüm anı **yād eyledüñ** / Āşināñdur ol ezel sanduñ meger bīgāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 4). [yād eyledüñ, -düñ]*

yād eylesem: *Hatırlamak, anmak.*

İy Muḥibbī gül ruḫın **yād eylesem** bülbül gibi / İñlerem tā ṣubḥ olınca āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 7). [yād eylesem, -sem]*

yād eyleyüp: *Hatırlamak, anmak.*

Bagruma benüm niçe niçe yara urupdur / **Yād eyleyüp** iy dil baña ol yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [yād eyleyüp, -yüp]*

yād eyleyüp: *Anmak.*

Yād eyleyüp gül yüzüñi zārīlık itsem derd ile / Gülşende iñler ʿandelīb feryāduma āheng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [yād eyleyüp,]*

yād ide: *Hatırlamak.*

Hīç revā mı yād idüp her dem raḳībi **yād ide** / Niçe yıldur añmaya bu ʿāşıḳ-ı dīrīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [yād ide,]*

yād idesin: *Hatırlamak.*

İy Muḥibbī her kaçan **yād idesin** gül ruḫların / Gīceler bülbülleyin tā ṣubḥ feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 5). [yād idesin, -esin]*

Vaḳt olmadı mı iy ṣūḥ beni **yād idesin** / Ġuṣṣadan kurtaruban vaṣluñ ile ṣād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 1). [yād idesin, -esin]*

Bu Muḥibbī dilemez mihr ü vefāñı güzelüm / Rāżıyam beni cefā vü cevrüñle **yād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2577, Beyit 5). [yād idesin, -esin]*

yād idesin: *Hatırlamak.*

İy ṣabā ger kūy-ı dilberde beni **yād idesin** / Umaram ki bu dil-i mecrūḥumı ṣād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 1). [yād idesin,]*

İy ṣabā ger yār kūyında beni **yād idesin** / Derd ü ġamdan kurtarup bu gönlümi ṣād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [yād idesin,]*

Kalmaya zerrece ġam başı ire eflāke / Keremüñden bu Muḥibbī kuluñı **yād idesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [yād idesin,]*

yād ideyin: *Hatırlamak, anmak.*

Mübtelā-yı ʿışḳ olaldan āh kim dil-ḫasteyem / İy ṭabībüm dimedüñ bir kez anı **yād ideyin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 4). [yād ideyin, -eyin]*

yād idüp: *Hatırlamak, anmak.*

Hīç revā mı **yād idüp** her dem raḳībi yād ide / Niçe yıldur añmaya bu ʿāşıḳ-ı dīrīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 3). [yād idüp,]*

yād itmedüñ: *Hatırlamak, anmak.*

Sehv-ile bir kez Muḥibbī kuluñı **yād itmedüñ** / Gerçi kim gitmez ḫayālüñ tā ḳıyāmet yāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 5). [yād itmedüñ, -düñ]*

yād u biliş: *Tanıdık tanımadık.*

Ḥālümi sormaz gelür **yād u biliş** illā ki ġam / Bulmadum derde devā ben bu dil-i maḥzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 2). [yād u biliş,]*

yāduma gelse: *Hatırlamak, aklına gelmek.*

Her kaçan gelse ḫayāl-i serv-i ḳaddi yāduma / Göz yaşın eyler revān ol ḳāmet-i mevzūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 6). [yāduma gelse,]*

yaġ: *Yağmak.*

Kūh-ı ġamda başuma seng-i cefā **yagdugını** / Ger murāduñsa dilā sen anı serden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 4). [yagdugını, -dugını]*

yaġ: *Yağmak, düşmek.*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / Dōstlar gökden ne **yagarsa** götürür çün zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [yagarsa, -ar, -sa]*

yaġ: *(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.*

Eyleseñ cevr ü cefālar yüzümi döndermezem / Her ne kim gökden **yagar** anı ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 4). [yagar, -ar]*

yaġ: *Yağ.*

Ġam meclisinde yakdum niçe çerāġ-ı ‘ışḳı / Kılmaga anı rūşen bagrumda **yagum** olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [yagum, -um]*

Yakmaġa bagır **yagum** dil tekyesine gönder / Söyinmesün ebed ol rūşen çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [yagum, -um]*

yaġ: *(Yağmur, kar, dolu ve taş) Gökten yere düşmek.*

Ger cefā sengini yagdursañ gökden rāżıyam / Her ne kim gökden **yaga** lā-büd ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [yaga, -a]*

yaġ: *(Yağmur, kar ve dolu) Gökten yere düşmek.*

Yagup yagmurlayın yaşum n’ola cūlar revān olsa / Bulutlar gibi agdurdum göge dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [yagup, -up]*

yagdur: *Yağdırmak.*

Ger cefā sengini **yagdursañ** gökden rāżıyam / Her ne kim gökden yaga lā-büd ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [yagdursañ, -sañ]*

yagma eyleyen: *Yağmalayan, talan eden.*

ʿIşḳ mıdur cān u dil mülkini **yagma eyleyen** / ʿIşḳ mıdur sīnemüñ içre gelüp cā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 1). [yagma eyleyen, -yen]*

yagma eyleyen: *Yağma etmek: (Bir yerdeki malları) Zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek.*

ʿIşḳ mıdur ʿaḳl u ṣabrum küllī **yagma eyleyen** / ʿIşḳ mıdur ben ġarībi zār u şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [yagma eyleyen, -yen]*

yagma içinde: *Yağmada.*

Ya Türk [ü] ya Mogoldur **yagma içinde** māhir / Kāfir mi çeşm ya mest-i ġāret-girān-ı īmām *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 3). [yagma içinde,]*

yaġmala: *Bir malı zor kullanarak ele geçirmek, talan etmek. II Kendine âşık etmek.*

Bir naẓarla uşbu göñlüm şehrini **yagmalayup** / Bir Muġal Çīn gözleri Tātār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 6). [yagmalayup, -y, -(u)p]*

yagmaya virdiler: *Yağmalamak, talan etmek.*

Bir yaña derd ü belā bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [yagmaya virdiler, -di, -ler]*

yaġmur: *Yağmur.*

Āhum bulutı **yagmurını** dökeli gözden / Ġarḳ eyledi bu cismümi kaldum sil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 3). [yagmurını, -ını]*

yagmurlayın: *Yağmur gibi.*

Yagup **yagmurlayın** yaşum n'ola cūlar revān olsa / Bulutlar gibi agdurdum göge dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [yagmurlayın,]*

yaḫu: *Veya.*

Bilmezem ḥūrī misin **yāḫū** melek iy nāzenīn / Kim göre nūr-ı cemālüñ kendüden gider hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 1). [yāḫū,]*

yaḫu: *Veyahut.*

Görinen ḫāṭṭı mıdur yā fitne-i āḫir zamān / **Yaḫu** kāfir leşkeridür ẓāhir olur nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [yaḫu,]*

Ol leb mi **yāḫū** müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̲er / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl **yāḫū** mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [yāḫū,]*

Görinen zülfeyni mi asılu **yāḫū** perr-i zāġ / Ya iki efʿī gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [yāḫū,]*

Ḫaṭ mıdur yā mūrlardur lāʿl-i cānān üstine / **Yāḫu** bitmiş sebzelerdür āb-ı ḥayvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 1). [yāḫu,]*

yaḫu: *Veya. II Yoksa.*

Ol leb mi **yāḫū** müldür yāḫūd şārāb-ı kevs̲er / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl **yāḫū** mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [yāḫū,]*

yaḫu: *Üzerine dikkati çekmek için söylenen söze katılan bir kelime.*

Ṭulūʿ itdi şafaḳdan rūy-ı nīgū / Didi encüm biri birine **yāhū** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 1). [yāhū,]*

yaḫu: *"Ey Allah!" anlamına gelerek söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılan bir söz.*

Usanduñ bizi sürdüñ ḫıdmetüñden / Binā çār eyledük biz daḫı **yāhu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 2). [yāhu,]*

yaḫu: *Ya Allah!.*

Tolu gördüm çün ezel bezminde ġam peymānesin / Nūş idüp evvel ben oldum ʿışḳuña **yāhū** diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 2). [yāhū,]*

Nigārı dün görüp didüm **yāhū** / Çevürüp yüzini göstermedi rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [yāhū,]*

yaḫud: *"Yahut" bağlacı.*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / İy göñül bilmem seni de gökde **yāḫūd** yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [yāḫūd,]*

Deyre vardum bulımadum mescidi geşt eyledüm / Bilmedüm cānā seni bunda mı **yāḫūd** andasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 3). [yāḫūd,]*

ʿĀrıż mıdur **yāḫūd** meh ya āfitāb-ı tābān / Kākül midür **yāḫūd** zülf ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [yāḫūd,]*

ʿĀrıż mıdur **yāḫūd** meh ya āfitāb-ı tābān / Kākül midür **yāḫūd** zülf ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [yāḫūd,]*

Miḥrāb-ı ʿāşıḳandur **yāḫūd** ḫaṭṭ-ı maḥabbet / Yāḫud kemān-ı Rüstem ya ebrūvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 2). [yāḫūd,]*

Miḥrāb-ı ʿāşıḳandur yāḫūd ḫaṭṭ-ı maḥabbet / **Yāḫud** kemān-ı Rüstem ya ebrūvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 2). [yāḫud,]*

Sāyesidür zülfinüñ **yāḫūd** zümürrüd rīzesi / Yā sevād-ı müşgdür dökilmiş anda rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [yāḫūd,]*

Çünki bulınmaz benī-ādemde bu nevʿe ḥüsün / Bir naẓar eyle melek **yāḫūd** perī ḥūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 3). [yāḫūd,]*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ yine şekker lebin / Leẕẕet alsa okuyan şiʿrüñde **yāḫūd** tañ mı bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [yāḫūd,]*

Heves-i zülfüñ ile sanma ki sevdā dükene / **Yāḫūd** ʿışḳuñla şehā sīnede ġavġā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 1). [yāḫūd,]*

yaḫud: *"Yahut" bağlacı.*

Miḥrāb-ı büt-perest mi tuġrā mı yoḫsa şāhī / **Yāḫud** kemān-ı Rüstem ol ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [yāḫud,]*

yaḫud: *"Veya" bağlacı.*

Muḥibbī her ne kim bulsa dimez gendüm **yaḫūd** cevdür / İder bu āsiyāb-ı çarḫ eline girdügin hep un *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 5). [yaḫūd,]*

Bugün gülzār-ı ḥüsn içre biten berg-i semensin sen / **Yāḫūd** nāz-ıla reftāra gelen serv-i çemensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 1). [yāḫūd,]*

Ol leb mi yāḫū müldür **yāḫūd** şārāb-ı kevs̱er / Yākūt ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [yāḫūd,]*

Perī midür didüm **yāḫūd** melek mi / Didiler belki māh ḫūrşīd-zāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 2). [yāḫūd,]*

Seni bir kez gören iy yār-ı cānī / Degermi ġayra **yāḫūd** sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [yāḫūd,]*

yak: *Ateşe vermek, acıtmak.*

Ġam meclisinde **yakdum** niçe çerāġ-ı ʻışḳı / Kılmaga anı rūşen bagrumda yagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 2). [yakdum, -dum]*

Yakmaġa bagır yagum dil tekyesine gönder / Söyinmesün ebed ol rūşen çerāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 4). [yakmaġa, -mak, -a]*

Niçe bir cevr āteşine **yakasın** ben bī-dili / Āşikāre luṭf idüp ḳahruñı kıl bārī nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 4). [yakasın, -a, -s, -ın]*

Dil düşüp āteş-i ʿışḳa eridi şemʿ gibi āh / Niçe bir **yaka** beni hicrüñ i māhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 2). [yaka, -a]*

Murāduñ cān-ısa al kim ben andan geçmişem cānā / Niçe bir zecr ü ḳahr-ıla **yakasın** nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [yakasın, -a, -s, -ın]*

Yaksa maḥv itse beni pervāne-veş şemʿ-i cemāl / Karşusında bülbül-āsā murġ-ı dil zār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [yaksa, -sa]*

Derd-i dilden korkaram iy seng-dil āh itmeğe / **Yaka** evvel ʿarżı andan āsümānı sūḫte *(Muhibbî Divanı , Gazel 2899, Beyit 4). [yaka, -a]*

Yakmışam nār-ı ġam-ıla kendümi başdan başa / Çekdügüm derd ü elem gelmeye hergiz sagışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2967, Beyit 1). [yakmışam, -mış, -am]*

yak: *Ateşe vermek.*

Gel göñül ḫānesi maʿmūresini itme ḫarāb / Miḥnetüñ dāġını **yak** şemse-i eyvān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 3). [yak,]*

Bend eyle dili zülfüñe dīvāne gerekse / **Yak** cānumı ruḫsāruña pervāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [yak,]*

yak: *Ateşe vermek,.*

Kim bilürdi ʿālem içre ʿışḳını pervānenüñ / Bāl ü per niye **yakardı** dünyede nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 2). [yakardı,]*

yak: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

Yakalum dāġları yir yir bu cism-i nā-tüvān üzre / Temāşā itmege ḥüsnüñ niçe dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [yakalum, -alum]*

yak: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

İy Muḥibbī **yakalıdan** sīneye ʿışḳ āteşin / Tañ mıdur gīce şuʿāʿum görine gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 5). [yakalıdan, -alı, -dan]*

Yakaldan sīnem içre āteş-i ʿışḳ / İrişdi dūd-ı āhum āsümāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 3). [yakaldan, -aldan]*

yak: *1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak 2. Ateşe vermek, ateşle yok etmek.*

Çün Ḥaḳ-şinās ḥaḳ saçar ḥüccet üstüme / Ḫurşīde karşu **yakmaya** hīç kimse meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 4). [yakmaya, -ma, -y, -a]*

Şemʿ-i ruḫuñı eyleyüben zülf-ile pinhān / Pervāne dili **yakmaya** ol nār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 4). [yakmaya, -ma, -y, -a]*

yak: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.*

Her kaçan āh eyleyüp añsam firāḳuñ aglasam / Āhum eflāki **yaka** ġarḳ ola yaşuma zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [yaka, -a]*

yak: *(aşk ateşiyle) yakmak.*

Egerçi sūz-ı eşʿāruñ Muḥibbī ʿālemi **yakdı** / Ġurūr-ıla sakın dime ki bir ṣāḥīb-kemālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 5). [yakdı, -dı]*

Yakdı gönlüm ḫānesin itmez ḫaẕer hīç āhdan / Kendü şehrin mi yakar dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [yakdı, -dı]*

Çıkdı gül Leylī gibi ṣaḥrālara ḫargāh-ıla / **Yakdı** Mecnūn gibi bülbüller cihānı āh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 1). [yakdı, -dı]*

Hicrān şebinde **yakdı** Muḥibbī çerāġ-ı dil / Ādet budur şemʿi yakarlar çü şām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [yakdı, -dı]*

yaḳ-: *Ateşe vermek.*

Ruḫları şevḳıne **yakup** dil ü cān şemʿ gibi / Bu Muḥibbī yumada dāmānını kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [yakup, -up]*

Şemʿ-i ḥüsnidür **yakan** her dem dil ü cānum benüm / Per yakar mıydı eger pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [yakan, -an]*

yaḳ-: *Acıtmak, incitmek.*

Ḫāne-i tārīk [ü] tengüm **yakdı** āhum āteşi / ʿĀşıḳ-ı āvāreye n'eyler saray u ḫanümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 4). [yakdı, -dı]*

<u>yaḳ-:</u> *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

Hicrān şebinde yakdı Muḥibbī çerāġ-ı dil / Ādet budur şemʿi **yakarlar** çü şām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 6). [yakarlar, -ar, -lar]*

<u>yaḳ-:</u> *(ateş) yakmak.*

Sakın āh itme Muḥibbī ʿālemi anı **yakar** / Şuʿleler kim zāhir olur sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [yakar, -(a)r]*

Bu Muḥibbī sūz-ı Ḫusrev'den **yakar** çünki çerāġ / Ehl-i naẓmuñ arasında pes neden seçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 5). [yakar, -(a)r]*

Muḥibbī şiʿr ü eşʿāruñ ko dem dem sūzināk olsun / Kelāmı sūz-ı Ḫusrev'den **yakar** mīr-i suḫensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 5). [yakar, -(a)r]*

Yakdı göñlüm ḫānesin itmez ḫaẓer hīç āhdan / Kendü şehrin mi **yakar** dūd-ı siyāḥı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 4). [yakar, -(a)r]*

Şemʿ-i ḥüsnidür yakan her dem dil ü cānum benüm / Per **yakar** mıydı eger pervāneler nār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 4). [yakar, -(a)r]*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni n'eyçün **yakar** / Yā neden dirler ki cennet ehli yanmaz nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [yakar, -(a)r]*

<u>yaḳ-:</u> *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

Yakdum cihānı bu dil-i āteş-feşān-ıla / Āh eyledükçe ʿālemi tutar duḫān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 1). [yakdum, -du, -m]*

<u>yaḳ-:</u> *Yakmak, ateşe vermek.*

ʿIşḳ dāġını her kim ki **yaka** sīnesi üzre / Her laḥẓada her demde gözin tolı nem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 3). [yaka, -a]*

<u>yaḳ-:</u> *Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.*

Şemʿ-i ḥüsne iy Muḥibbī **yak** göñül pervānesin / Niçe kerre yanageldüñ şimdi küllī yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [yak,]*

<u>yaḳa:</u> *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.*

Terk eyle bugün cāmeñi serāpā bürehne ol / Yarın **yakaña** sunmaya her nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [yakaña, -ñ, -a]*

Uzatma bugün ẓulm elini senden alçaga / Tā kim **yakaña** sunmaya rūz-ı şümār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [yakaña, -ñ, -a]*

yaḳa: *Yaka, taraf.*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar her dem yüri miḥnet **yakasından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [yakasından, -sından]*

yaḳa: *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri, yaka.*

Ṣafādan çāk ider ġonca **yakasın** / Añarsam gül yüzüñ vaṣfın nesīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 3). [yakasın, -sın]*

yakamı çāk eylesem: *Kıskançlık ve üzüntüden üstünü başını parçalamak.*

Karşu varsam āh kılsam **yakamı çāk eylesem** / Ḫışm ider kılmaz naẓar üftāde çāker derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 3). [yakamı çāk eylesem, -sem]*

yakar mı-y-ıdı: *Yakar mıydı?.*

Özin şemʿe **yakar mı-y-ıdı** hergiz / O nāra olmasa pervāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 8). [yakar mı-y-ıdı,]*

yaḳıl: *Yakılmak.*

Zülfüñe yüz virme cānā boynuña asılmasun / Ḫāl-i Hindūñı sakın ḥüsnüñ görüp **yakılmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [yakılmasun,]*

yaḳın: *Yakın.*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm ittiḥād / Aña yeksān görinür olmış-durur buʿd u **yakın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [yakın,]*

Öpdüm lebini varsam olur zülfine **yakın** / Tiryāk olıcak tañ mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [yakın,]*

yaḳīn oldı: *Yaklaşmak.*

Oldı yaḳīn kalmadı sabr-ıla ṭāḳatüm / İdem ḳabūl miḥneti terk-i diyār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 4). [yaḳīn oldı,]*

yaḳında: *Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı.*

Dehānuñ fikrin idüp ḫurde-bīnān / Bulınmaz didiler hergiz **yakında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 3). [yakında,]*

yaḳma: *Ateşe vermek, yok etmek.*

Meclis içre **yakmaga** ʿāşıḳları pervānesi / Şemʿ gibi ruḫlaruñı tābnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 4). [yakmaga, -ġ, -a]*

yaḳma: *Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek .*

Yüzüñ yiter ʿāleme ḥācet degül żiyā / Ḫurşīde karşu **yakmayanlar** şemʿ [ü] meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [yakmayanlar, -yanlar]*

yaḳmaḳ: *Ateşe vermek, yok etmek.*

Şemʿ-i ḥüsn-i dilbere **yakmak** gerekdür cān u dil / Kanda gitdi ġayretüñ sen kem misin pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 4). [yakmak,]*

yaḳmaḳ: *(Aşığın gönlünü) yakmak.*

Yakdı cigerüm āteş-i hicrān meded eyle / Bu teşne dili iy lebi ḥayvānum unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 2). [yakdı, -dı]*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı **yakdı** hezār / Bu ʿacebdür ki bu dil yanup daḫı pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [yakdı, -dı]*

yaʿḳub: *Hz. İbrahim'in torunu, Hz. Yusuf'un babası ve İsrailoğulları'nın atası olan peygamber.*

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer / Yūsuf'uñ pīrāhenin būyın götür **Yaʿḳūb** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [yaʿḳūb,]*

yaʿḳūb-veş: *Hz. Yakup gibi.*

Ḥasret-ile āh senden ayru iy Yūsuf-cemāl / Eyledüm **Yaʿḳūb-veş** dil ḫānesin beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [yaʿḳūb-veş,]*

Gözlerüm **Yaʿḳūb-veş** kan-ıla tolsa tañ degül / Ḥüzn ara dil Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [yaʿḳūb-veş,]*

yāḳūt: *A. değerli bir süs taşı.*

Ol leb mi yāḫū müldür yāḫūd şārāb-ı kevşer / **Yākūt** ya ʿaḳīḳ ü ya laʿl yāḫū mercān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 4). [yākūt,]*

yāḳūt-ı laʿle: *Yakut ve lale.*

Kesdükçe tagı ʿışḳ-ıla yire dökilen eşk-ile / **Yāḳūt-ı laʿle** döndürür her yaña seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [yāḳūt-ı laʿle,]*

yaḳın: *Arada az mesafe bulunan.*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe **yakın** / Güllerüñ dirmek diler bir ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [yakın,]*

Menzil-i ʿışḳı **yakın** sanup aña dil baglama / Ugraya niçe ʿadem mülkine yokdur āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [yakın,]*

yalan: *Doğru olmayan, düzmece, sahte.*

Cān fedā itmez Muḥibbī yoluña dimiş raḳīb / Sümme vallāhi **yalandur** dōstum tek sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [yalandur, -dur]*

yalan: *Yalan, doğru olmayan.*

Germ olma şiʿr ile gel iñen şāʿirem dime / Sıgmaz mısın bu ʿāleme birkaç **yalan-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 6). [yalan-ıla, -ıla]*

yaluñuz: *Tek başına.*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak **yaluñuz** sanma bend olmış / Neler vardur aransa ger anuñ zülfi duzāġında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [yaluñuz,]*

yalvar-: *Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle bir şey istemek.*

Gül dāmenini ko diyü bülbül ʿaceb midür / Nā-çār olup **yalvarup** öperse ḫār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 2). [yalvarup, -up]*

yalvar: *Bir şey istemek için yakarmak / sızlanmak.*

Kār idüpdür cānuma ḥasret Muḥibbī bilmezem / Kimden olur derdüme dermān kime **yalvarayın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 5). [yalvarayın, -ayın]*

yan: *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Bülbül gibi ʿışḳ eri itmez şikāyeti / Pervāne-ṣıfat **yanubanı** döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 3). [yanubanı, -ubanı]*

yan: *Yanmak.*

Niçe bir bezm-i ġam içre gīceler tā ṣubḥa dek / Niçe bir yaşlar döküp şemʿe müşābih **yanasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [yanasın, -asın]*

yan: *(Fazla ısı sebebiyle) Vücudun bir yerinin kızarması ve yara olması, alev almak, tutuşmak.*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup cān-ıla yanmaz / **Yanup** ḥirmān ocagında aña dāyim ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [yanup, -up]*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān olsun / **Yanup** dil āteş-i ġamla bu āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [yanup, -up]*

Pūte-i hicre **yanup** dil niçe ḳāl oldugını / Bilmek isterseñ eger sīm-ile zerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 2). [yanup, -up]*

yan: *(Fazla ısıya maruz kalmaktan dolayı) Hasar görmek, kömürleşmek, kavrulmak.*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan oddan / Zīra āteş ẓāhir olur kanda **yansa** dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [yansa, -sa]*

Yanar firāḳuñ odına cān bülbüli pervāne-veş / **Yansa** Muḥibbī tañ mıdur ol laʿl-i āteş-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [yansa, -sa]*

yan: *Birlikte, beraberinde olma.*

Gideli kūh-ı belāya bu Muḥibbī dōstlar / Almadı **yanınca** hergiz ġamdan özge zāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [yanınca, -ınca]*

yan: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

Şemʿ-i ḥüsne iy Muḥibbī yak göñül pervānesin / Niçe kerre yanageldüñ şimdi küllī **yanayın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [yanayın, -a, -yın]*

yan: *Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.*

Kūh-ı ġamda dāġlar yakdum ser-ā-ser tenüme / Kim göre ṣana peleng gelmeye kimse **yanuma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 1). [yanuma, -um, -a]*

yan: *Taraf, yan.*

Acımazdum gelicek sīneme tīrüñ ṣanemā / Demreni kalsa geçüp gitmese bir **yanumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 3). [yanumdan, -um, -dan]*

yan: *(Işık kaynağı için) ışık vermek, ışık enerjisine dönüşerek tükenmek.*

Mūy-ı jūlīdem degül bil ki başumda dūddur / Görinen budur Muḥibbī dilde **yanan** oddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 5). [yanan, -an]*

yan: *Alev alıp tutuşmak, ateşte yanmak // Aşk ateşiyle yanmak, çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Cān u dil ile **yanmaga** pervāneler gibi / Şemʿ-i cemāl-i ḥüsnüñe ʿāşıḳ sunar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 3). [yanmaga, -mag, -a]*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne **yanmaga** pervāne ben / Ya saçı zencīrine Mecnūnlayın dīvāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [yanmaga, -mag, -a]*

yan: *Ateş ile yanmak, tutuşmak, kül olmak // Aşk ateşiyle gönülden acı çekmek, gönlü yanmak.*

Benden örgensin Muḥibbī **yanmagı** pervāneler / Eylemez taḥṣīl-i ṣanʿat görmeyen üstāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 5). [yanmagı, -mag, -ı]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu ko yansun Muḥibbī cān u dil / **Yanmagı** şimden girü taʿlīm idem pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [yanmagı, -mag, -ı]*

yan: *Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.*

Başuma sevdā-yı zülfüñ geleli dīvāneyin / Şemʿ-i ḥüsne cān u dilden **yanmaga** pervāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 1). [yanmaga, -mag, -a]*

Yanmaga ʿāşıḳları gelmiş cemāli şevḳıne / Nite kim pervāneler şemʿ-i şebistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 2). [yanmaga, -mag, -a]*

Naẓar kılalıdan sen āfitāba / **Yanup** ʿışḳuñla dil döndi kebāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2947, Beyit 1). [yanup, -up]*

yan: *Alev almak, tutuşmak.*

Cān u dilden geçerem cānā cemālüñ göricek / **Yanıcak** pervāne şemʿa perr ü bāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 3). [yanıcak, -ıcaḳ]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān **yanıcak** / Göz tolar yaş-ıla āhum çıkuban dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [yanıcak, -ıcaḳ]*

yan: *Alev almak, tutuşmak.*

Bu beyt-i dil-ḥazīni enhār vird idinmiş / **Yanmaga** vardugında pervāne nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 3). [yanmaga, -mag, -a]*

Şuʿle-i āhum ile **yandı** semā ile zemīn / Nār-ı ʿışḳ pinhān imiş gör bir avuç ḫāşākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 2). [yandı, -dı]*

yan: *(birinin) yanı, yakını.*

Muḥibbī ʿışḳ-ıla dīvāne oldı / **Yanında** görinür ʿaḳl issi mecnūñ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2549, Beyit 5). [yanında, -ın, -da]*

Boyuña serv ü ḫaddüñe yañılup gül didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur **yanuñda** ʿöẕr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [yanuñda, -uñ, -da]*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri zār-ıla olmaz ʿaceb / Eksük olmaz çün gülüñ **yanında** ḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [yanında, -ın, -da]*

yan: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.*

Şemʿ-veş karşuñda **yandugum** saña maʿlūm iken / Ḥālümi sormak ne ḥācetdür varup pervāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 3). [yandugum, -duġ, -u, -m]*

yan: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

Hicr ara ʿışḳ āteşine **yanalıdan** dōstlar / Gīce āteş şuʿlesidür görinen gündüz duḫān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 3). [yanalıdan, -alı, -dan]*

yan: *(Aşk ateşiyle) kavrulmak.*

Āh idersem āteş-ile **yana** bu çarḫ-ı felek / Aglasam ġarḳ ola ʿālem dīde-i seyyāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 4). [yana, -a]*

Gözümden akar-iken Nīl ü Ceyḥūn / ʿAceb budur ki gönlüm **yana** teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 4). [yana, -a]*

Göre zülfüñi dil ola dīvāne / Yüzüñ şemʿini de cān göre **yana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [yana, -a]*

yan: *Acımak, sızlamak.*

Ol ferāġatda yatur nāz uyḥusında ṣubḥa dek / Şem‘ gibi her gīce iy dil saña **yanmak** neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [yanmak, -mak]*

yan: *Yanmak, tutulmak, tutuşmak.*

Ḥamdü-lillāh ʿāṣıḳam ʿālemde ḫoş-ḥālem bugün / Āteş-i ʿışḳa **yanaldan** zer gibi ḳālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [yanaldan, -aldan]*

yan: *Bir kimsenin yanı, yakını.*

Muḥibbī ʿāṣıḳ-ı dīdār-çün olduñ saña devletdür / **Yanuñda** añmasun zāhid kişi ḥūr u cinān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [yanuñda, -uň, -dan]*

yan: *(Birinin) Yanı, yakını.*

Ol perīdür bilürem ādem ile üns idemez / Līk **yanından** anuñ ḫālī degül emr-i menān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 4). [yanından, -ı, -n, -dan]*

Bir elif çekmiş idüm sīnemde derdüm bir diyü / **Yanına** bir dāġ yakdum oldugıyçün derdüm on *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 3). [yanına, -ı, -n, -a]*

Olupdur sīnemüñ ġārı ki āteş saçar ejderdür / Ḥaẕer eyler gelüp ʿAnḳā anuñ geçmege **yanından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 3). [yanından, -ı, -n, -dan]*

İy Muḥibbī ol perī insāna görinmez kaçar / Līk hīç gitmez **yanından** ol raḳīb-i Ehremen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 5). [yanından, -ı, -n, -dan]*

yan: *Alev almak, tutuşmak ll Aşk ateşiyle yanmak.*

Maḥabbet nārına her kim dutuşup cān-ıla **yanmaz** / Yanup ḥirmān ocagında aña dāyim ʿaẕāb olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2532, Beyit 2). [yanmaz, -maz]*

yan: *Taraf.*

Şarḳ sulṭānı dogup gelse [ki] sag **yanumdan** / Ẓulmet-i dūd-ı dilüm irmeye sol **yanumdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [yanumdan, -um, -dan]*

yan: *Alev almak, tutuşmak.*

ʿIşḳuñuñ ḳāfile-sālārı olaldan bu göñül / Beñzedi āhı vü efġānı **yanınca** cerese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 4). [yanınca, -ınca]*

yan: *Alevlenip tutuşmak.*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın göñülde niçe setr itsün / Olur ẓāhir **yanan** āteş dilümde dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [yanan, -an]*

yan: *Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Bir kimsenin veya bir şeyin yanında olmak, onunla birlikte olmak.*

Egerçi serv içün bālā dimişler / Velī ḳaddüñ **yanındadur** miyāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 4). [yanındadur, -ı, -n, -da, -dur]*

yan-: *Yanmak.*

Cemālüñ şemʿine pervāne-veş ko / **Yanarsam** itmeyem ol nāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 4). [yanarsam, -ar, -sa, -m]*

yan-: *(aşk ateşiyle) yanmak.*

Gözleri dil almaga almış eline ok u ya / ʿĀşıḳ iseñ **yan** cemāli şemʿine pervāne-veş *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 2). [yan,]*

Şöyle **yan** kim nār-ı ʿışḳ-ıla vücūduñdan eser / Kalmasun bir kes senüñ nām u nişānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 4). [yan,]*

Şemʿ-i ḥüsne karşu ko **yansun** Muḥibbī cān u dil / Yanmagı şimden girü taʿlīm idem pervāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 5). [yansun, -sun]*

yan-: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

İrmedi maḳṣūda dil arturmayınca nālesin / Şemʿ gibi **yanmayınca** görmedüm envārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 2). [yanmayınca, -mayınca]*

yan-: *Taraf, yakın.*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye **yanumdan** benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [yanumdan, -(u)m, -dan]*

yan-: *Alev almak, tutuşmak.*

Eşk-i çeşmüm virmeseydi ġarḳa uşbu cismümi / Āteş-i ʿışḳ-ıla başdan şemʿ-veş **yanardı** ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 2). [yanardı, -ar, -dı]*

yan yakıl: *Yanıp yakılmak, ağlayıp sızlamak.*

Yan yakıl bir ʿużv ʿużvuñdan ḫaberdār olmaya / Ḫūn-ı dil aksun bu çeşm-i ḫūn-feşānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 2). [yan yakıl,]*

yañа: *(aşk ateşiyle) yanmak.*

Elümde tutuşup kāġıd **yanar** derd-i dilüm yazsam / Meger şimden girü nāme yazam perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [yanar, -r]*

Yanar firāḳuñ odına cān bülbüli pervāne-veş / Yansa Muḥibbī tañ mıdur ol laʿl-i āteş-reng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 7). [yanar, -r]*

Görüp cemāl-i şemʿüñ pervāne-veş Muḥibbī / Zülfüñ şebinde her dem **yanar** o nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [yanar, -r]*

yañа: *Doğru, taraf.*

Bir **yañа** derd ü belā bir yañadan ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [yañа,]*

yañа: *Taraf, yön, cihet.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün olmasun / Her **yañadan** gözleri yaşı akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [yañadan, -dan]*

Bir yañа derd ü belā bir **yañadan** ġam leşkeri / Virdiler dil şehrini yagmaya itdiler akın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 4). [yañadan, -dan]*

yana yakıla: *Yanıp yakılmak: Sızlanmak, şikayet etmek.*

Ol yār gelse meclise biñ ʿīzz ü nāz-ıla / Şemʿi görüñ ki karşu niçe **yana yakıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 1). [yana yakıla,]*

Gül geldi gülşene çün al duvak-ıla / Tā kim göre bülbül anı **yana yakıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 1). [yana yakıla,]*

Ol yār-ı dil-nüvāz kaçan meclise gele / Şemʿ[i] görüñ karşu niçe **yana yakıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [yana yakıla,]*

yana yana: *Yanarak ‖ tekrar tekrar, ısrarla ve büyük bir arzuyla.*

Gice hüsnüñe karşu şemʿ gibi / Dökeyin göz yaşını **yana yana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2926, Beyit 2). [yana yana,]*

yañaġ: *Yanak II sevgilinin yanağı.*

Leb-i dilber mi yigdür ya piyāle / **Yañagı** rengi mi yig yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [yañagı, -ı]*

yanagel: *Yana gelmek, yanmak, yanıp tutuşmak // Aşk ateşiyle yanmak.*

Şemʿ-i ḥüsne iy Muḥibbī yak göñül pervānesin / Niçe kerre **yanageldüñ** şimdi küllī yanayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 5). [yanageldüñ, -düñ]*

yanam yakılam: *Yanıp yakılmak, ağlayıp sızlamak.*

Niçe bir **yanam yakılam** gerdiş-i eflākden / İy ṣabā luṭf it götürgil bu ġubārı ḫākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 1). [yanam yakılam,]*

yanan: *Ateş durumuna geçen, tutuşan.*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde **yanan** oddan / Bir naẓar kıl ẓāhir olsun dilde olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [yanan,]*

yanar: *Yanmak.*

Yanardum āteş-i hicre ser-ā-ser / Eger olmasa bu gözden akan su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 2). [yanardum, -dum]*

yandı kül oldı: *Yanıp bitmek, tükenmek.*

Muḥibbī ḥüsnüñe pervāne gibi / Düşüp **yandı kül oldı** bāl ü perle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 5). [yandı kül oldı,]*

yāʿni: *"Demek oluyor ki" anlamında bir bağlaç.*

Perçemi durmış kafada **yaʿni** dutmışdur kemīn / ʿĀşıḳa lāyıḳ-durur bülbül gibi itmek enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 3). [yaʿni,]*

Ḥüsn meydānında gördüm zülfinüñ çevgānını / Başumı top eyledüm **yaʿnī** iledem armagan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 3). [yaʿnī,]*

Kaʿbedür kūyı gelür sürün sürün ʿāşıḳları / **Yaʿni** varup virmege ḳurbānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 3). [yaʿni,]*

yañıl: *Aldanmak, hatâ yapmak.*

ʿIşḳ içün dirler ezel bir gevher-i yek dānedür / Ol ki ṣarrāf olmaya **yañıla** ḳıymet bilmede *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 2). [yañıla, -a]*

yañıl: *Aldanmak, hata yapmak.*

Egerçi **yañılup** dilber geçe bir gün mezārumdan / Maḥabbet būyını ala benüm ḫāk-i ġubārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 1). [yañılup, -up]*

Boyuña serv ü ḳaddüñe **yañılup** gül didüm cānā / Bu sözden niçe yıllardur yanuñda ʿöẕr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 4). [yañılup, -up]*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet idi yār eger / **Yañılup** kulları içinde aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [yañılup, -up]*

yañıl-: *Aldanmak, hata yapmak.*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü yüzüñe gül didüm sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫvāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [yañıldum, -du, -m]*

yanında: *"Ona göre, onun yanında" anlamlarına gelen bir kıyaslama sözü.*

Gözlerüm yaşına dirsem tañ mıdur Ṭūfān-ı Nūḥ / Ḳaṭredür **yanında** cemʿ itsem yidi deryāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [yanında,]*

yañlış: *Doğru olmayan, hatalı.*

Ruḫlarında ḫaṭ görüp āh eyledüm dilber didi / Sāye-i zülfümdür ol **yañlış** ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 4). [yañlış,]*

yanma: *Yanmak.*

Dem mi var **yanmaya** sīnemde benüm āteş-i ʿışḳ / Dūd-ı āhum ya çıkup çarḫı kebūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 4). [yanmaya, -y, -a]*

yanmaḳ: *1) yanmak 2) Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

Yandı maḥv oldı Muḥibbī şemʿine pervāne-veş / Andan ummañ dōstlar şimden girü nām u nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 5). [yandı, -dı]*

yanmaḳ: *Alev almak, tutuşmak.*

İy göñül āhuñ odından nüh felek **yanmak** neden / İy gözüm eşküñle ʻālem kana boyanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 1). [yanmak,]*

Cān aparur şemʿ gördüm her gice pervāneden / Şemʿ-i ḥüsne **yanmak** ögren iy göñül pervā neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 1). [yanmak,]*

yanmaḳ: *Acı çekmek, gönlü yanmak; ızdırap duymak.*

Gözüm yaşına ġarḳ iken bu ʿālem / Muḥibbī **yandı** virmez bir içim su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 6). [yandı, -dı]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnem **yandı** kılsam nāle āh / Dūd-ıla ʿālem tolar çün oda duş ola giyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 1). [yandı, -dı]*

yanmaz: *(Olumsuz şekliyle) Alev almak || Acı çekmek, azap görmek.*

Kūyuñ içre āteş-i ʿışḳuñ beni n'eyçün yakar / Yā neden dirler ki cennet ehli **yanmaz** nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 4). [yanmaz,]*

yanuḳ: *Yanmış.*

Gözüm yaşın şarāb itdüm **yanuk** bagrum kebāb itdüm / Żiyāfet eyledüm şāh-ı ġamı çeşmüm otagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 6). [yanuk,]*

yanum: *Beraberinde olma.*

Feraḥ şād u ġam u ġuṣṣa Muḥibbī gitdi ser-cümle / Bi-ḥamdillāh gelüp miḥnet **yanumdan** gitmeyen sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 6). [yanumdan, -dan]*

Bi-ḥamdi'llāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / Yüri iy sāye **yanumdan** benümle hem-ʿīnān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 3). [yanumdan, -dan]*

yanumda: *Birlikte, beraberinde olma.*

Bugün meydān-ı ʿışḳ içre olaldan pehlevān-ı ʿışḳ / **Yanumda** dest-yārumdur benüm Ferhād-ıla Mecnūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 2). [yanumda,]*

yanumdan: *Taraf, yakın, civar.*

Yanumdan bir dem eksilmez cüdā olmaz ġam-ı dilber / Didüm bilsem ʿaceb baña ne virdüñ alabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 4). [yanumdan,]*

yanuñda: *Yanında, bulunduğu(n) yerde.*

Vaṣluñı istedügüm ger ola **yanuñda** günāh / Dil-i dīvāneme bakma beni maʿẕūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 5). [yanuñda,]*

yanuñda: *"Ona göre, onun yanında" anlamlarına gelen bir kıyaslama sözü.*

Yanuñda bu ʿacebdür ki bir olmış / Seni cāndan seven de sevmeyen de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 2). [yanuñda,]*

yanup daḫı: *Yanmak.*

Cürm-i ʿışḳ içün beni her dem ġamı yakdı hezār / Bu ʿacebdür ki bu dil **yanup daḫı** pāk olmaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2911, Beyit 2). [yanup daḫı, - daḫı]*

yanup yakıla: *Sızlanmak, şikayet etmek.*

Çekmeyen derd ü belā-yı mihneti ʿāṣıḳ degül / ʿĀṣıḳ oldur āh idüp dāyim yanup [hem] yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 2). [yanup yakıla,]*

yanup yakılup: *Sızlanmak, şikayet etmek.*

İtmez Muḥibbī ʿışḳ eri bülbül gibi güle / Pervāne-veş **yanup yakılup** döner ol küle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 5). [yanup yakılup,]*

yap: *Bina etme.*

Bundan evvel cidd ü cehd eyle saña bir ḫāne **yap** / Kūs-ı rıḥlet çalınur nāgāh bundan göçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 3). [yap,]*

Seyl-i eşk n'ola göñül ḫānesin ide[r]se ḫarāb / Seng-i miḥnetle yine nev **yapup** ābād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [yapup, -up]*

Bildi ḫazān leşkeri āḫir eşer gelür / Ṣaḥn-ı çemende **yapdı** zümürrüd ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [yapdı, -dı]*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿāṣıḳlaruñ serin / Beñzer ki **yapa** kendü içün bir yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [yapa, -a]*

ʿUṣṣāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki **yapar** kendü içün yār bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [yapar, -ar]*

yap: *İnşa etmek.*

Āsitān-ı Ḳaṣr-ı Şīrīn **yapar-ısañ** iy felek / Yig-durur sengini reng-i ḫūn-ı Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 3). [yapar-ısañ, -ar-ısañ]*

İy hümā-yı luṭf ʿışḳuñ beni mecnūn eyledi / Başum üzre n'ola bir kerre **yaparsañ** āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 3). [yaparsañ, -arsan]*

Yaparsañ sīm ü zerlerden ʿimāret / Göñül yap yigdür artuk gir s̲evāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 3). [yaparsañ, -arsan]*

ẏap-: *Yapmak.*

Göñlümüñ vīrānesin iy dōst maʿmūr eylegil / Kaʿbe yapmakça dimişlerdür **yapan** dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [yapan, -an]*

yapıl: *Yapılmak,Yapma işine konu olmak.*

Bāġ-ı ḥüsnüme ḥavāledür gözin yumsun dimiş / **Yapılur** mı çün ḳadīmī olsa didüm revzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 6). [yapılur, -ur]*

yapış: *Sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak.*

Çün mār-durur zülf[i] nigāruñ ḥāz̲er eyle / Kākül sanup el sunubanı aña **yapışma** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [yapışma, -ma]*

yapma: *Yapmak, etmek.*

Geldükçe ser-i kūyuña redd eyleme anı / Zīrā Kerīm **yapmadı** hīç kapu sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [yapmadı, -dı]*

yapmak: *Yapmak, imar etmek.*

Göñlümüñ vīrānesin iy dōst maʿmūr eylegil / Kaʿbe **yapmakça** dimişlerdür yapan dil ḫānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 2). [yapmakça, -ça]*

yapmış: *Yapmak.*

Konmamışken daḫı Ḳays'uñ başına sevdā-yı ʿışḳ / **Yapmış-ıdı** murġ-ı dil başumda benüm āşiyān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 3). [yapmış-ıdı, --ıdı]*

yapmışam: *Yapmak.*

Didüm iy dilber neden cemʿ itdüñ ʿuṣṣāḳuñ serin / Didi kim bilmez misin kim **yapmışam** ser-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 6). [yapmışam,]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

Yār-ıla bir ḫalvet-i ḫāṣ olsa deyyār olmasa / Belki ol ḫālvetde cān daḫı ḫaberdār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 1). [yār-ıla, --ıla]*

Ser-i kūyında muṣāḥib olıgör itlerine / Her ne dirlerse ko sen yār olagör **yāruñ-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 3). [yāruñ-ıla, -uñ-ıla]*

Yār-ıla yār olmayup ḫāvf u recāda kalur ol / Ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp bāġ-ı cināndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 4). [yār-ıla, --ıla]*

yār: *Ağızda biriken su.*

Göster yüzüñi alnuñı şems ü ḳamer olsun / Tamsun lebüñüñ **yarı** deñizler şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [yarı, -ı]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

Ḳaṣd itse kaçan ḳatlüme cellād ġamzeler / Ol kemend-i zülf-ile baglar [çü **yār]** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 2). [yār],]*

yār: *Sevgili.*

Virür ʿālemde bir kes yok ḫaber **yāruñ** vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [yāruñ, -uñ]*

Cāmiʿ-i ḥüsninde **yāruñ** ṭāḳ-ı ebrūsın görüp / Secde itdüm cān-ıla ol kaşları miḥrāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 5). [yāruñ, -uñ]*

Cürʿası **yāruñ** Muḥibbī çün naṣīb-i ḫāk imiş / Reşk idersem tañ mıdur ol ḫāk-i gevher-tāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 7). [yāruñ, -uñ]*

Tarayup zülfini **yāruñ** pāralarsın bagrumı / Baña bu işleri geçen şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [yāruñ, -uñ]*

Yār taḥṣīl eylemiş cevr ü cefānuñ yolların / Ẕerrece ögrenmemiş mihr ü vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 1). [yār,]*

Ḫ∨ābda **yārı** bulup furṣat-ıla būsesin al / Uyanup ḫışma gelürse koma inkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 4). [yārı, -ı]*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / **Yārsuz** kalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [yārsuz, -suz]*

Ḫarc kıl dil naḳdini **yāruñ** dilerseñ vaṣlını / Bil ki cān virmek gerek bu yolda bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [yāruñ, -uñ]*

Dirīġ gūşına girmez fiġānumuz **yāruñ** / Kurı yire bu fiġān-ıla zārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 2). [yāruñ, -uñ]*

Āteş-i ḥüsnine **yāruñ** iy göñül pervānesin / Zülfi zencīrine dil virdüñ ʿaceb dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [yāruñ, -uñ]*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḫālümi var **yāra** be-gū / Niçe bir kanum içer ol gözi ḫūn-ḫ∨āra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [yāra, -a]*

Ġonca-veş **yār-ı** Muḥibbī ola kim ḫande kıla / Her seḥer dīdelerüñ yaşını bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [yār-ı, -+n]*

Sehv-ile **yārum** bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil yine düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [yārum, -um]*

Yāra dimiş ki cānını senden dirīġ ider / Eyleñ naẓar raḳīb-i següñ iftirāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2850, Beyit 2). [yāra, -a]*

Gözleri üstinde **yāruñ** dir gören ebrūların / Ṣaydın almış iki şahbāz takdı teller başına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 2). [yāruñ, -uñ]*

Niʿmet-i vaṣlın döküp bu ʿāşıḳını toylaya / Ol mürüvvet **yārda** yokdur ki anı eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [yārda, -da]*

Yāruñ dehenini görüben noḳṭa diyenler / Diḳḳatler idüp mū didiler ince miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 3). [yāruñ, -uñ]*

Güneş ruḫsārını **yāruñ** göz açup görmege dirsem / Bulut gibi ara yirde girüp olur raḳībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 2). [yāruñ, -uñ]*

yār: *İkiye ayırmak, parçalamak.*

Dilde olan derd ü miḥnet küllī olsun āşikār / İy cefā-ḫū vaḳt olupdur sīnemi ben **yarayın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 3). [yarayın, -a, -y, -ın]*

yār: *Far. sevgili; dost.*

Genc bī-mār u gül bī-ḫār olmaz iy Muḥib / Yārsuz kalur cihānda ʿaybsuz **yār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 5). [yār,]*

yār: *(یار) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.*

Yār işiginde koma öldür raḳīb-i kāfiri / Tīġuñı tā ʿarş üzre iy Muḥibbī asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 5). [yār,]*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi yüce gözet / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [yār,]*

Yār alsun destine zülfini çevgān eylesün / Top idüp ʿışḳ ehli de başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [yār,]*

Yār hemān zülfi-y-ile kākül hemān / Ḳıṣṣa hemān ġuṣṣa vü müşkil hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [yār,]*

Yār düşmen şūm ṭālīʿ baḫt-ı devlet ser-nigūn / İy dil-i dīvāne esbāb-ı viṣāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 2). [yār,]*

Yār eger aña Muḥibbī seni düşnām-ıla ger / Bundan evlā ne sa‘ādet saña olur mı hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 5). [yār,]*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo yāruñ raḥmı var / Bu benüm baḫtum gibi beñzer aña **yār** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [yār,]*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū **yār** ẓālim çarḫ nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [yār,]*

Ben ʿāşıḳınuñ ḳatline ister bahāne **yār** / Cān-ıla anı sevdügümi müttehem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 4). [yār,]*

Yār ide naẓar ḫūn-ı ciger ile Muḥibbī / Çeşmüñe de sīneyi levḥ-i raḳam itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 5). [yār,]*

Bende imiş **yār** bilmezdüm Muḥibbī ḥayf kim / Her yaña bilmezligümden arar idüm yārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [yār,]*

Düşdi Muḥibbī yirlere pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā dirīġ sunmadı bir kerre **yār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [yār,]*

Sürdi yüzüme āl-ıla bir kerre **yār** elin / Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [yār,]*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra zār elin / Ammā ki baña virmedi bir kerre **yār** elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [yār,]*

Furṣatı fevt itme bul bir **yār** u bir cāy-ı laṭīf / Çün bilürsin tiz geçer bu hūy u bu hāy-ı çemen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2619, Beyit 3). [yār,]*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā **yār** isteyen / Aña dil virsün hemīşe kendüzin zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [yār,]*

Öldürürdi **yār** beni bu kūyı içinde āh / Hīç dimedi ki sen ḥarem-ı muḥteremdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 3). [yār,]*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün dakmaya **yār** / Ser-i kūyında dilā sen daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [yār,]*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu göñlüñ ḫarāb / Ko yıkılsun hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [yār,]*

Bakmadı **yār** gerçi ki ben mübtelāsına / Bend itdi beni zülfinüñ āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [yār,]*

Alsa Muḥibbī **yār** ele ger ġamze okların / Ḳurbān eyle cān u dili kaşı yasına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 5). [yār,]*

Dil degül belki cān da pāralanur / **Yār** eger ursa zülfine şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [yār,]*

Bu Muḥibbī yitüre ṭāʿat u zühd ü veraʿı / İç diyü **yār** işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [yār,]*

Bakmaz yüzüme **yār** geçer hafta ay-ıla / Olmaz ʿaceb geçerse günüm āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [yār,]*

Kūyında **yār** cemʿ idüp ʿāşıḳlaruñ serin / Beñzer ki yapa kendü içün bir yiñi ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [yār,]*

İy Muḥibbī götürürse **yār** zülfinden niḳāb / Gözlerüm yaşı o dem pāyına akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [yār,]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol **yār** yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [yār,]*

İy Muḥibbī **yār** götürse yüzinden ger niḳāb / Māh-rūlar her biri barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [yār,]*

Yār itse kaçan kākülini başına külāh / Āşüfte ola her kim iderse aña nigāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 1). [yār,]*

ʿUşşāḳ serin kūyına cemʿ eylemiş nigār / Beñzer ki yapar kendü içün **yār** bir ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 4). [yār,]*

Gördi muʿaṭṭar yine bu dehr dimağı / Didi bu Muḥīb zülfine **yār** urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [yār,]*

Baġ-ı ḥüsnüme ṭılısm dīdelerümden iki şīr / İledem **yār** didi basmayalar gülşenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 4). [yār,]*

Gāhī cefā vü cevr ü gehī ẓulm-ıla sitem / Eyler bu nevʿ-ile **yār** bizümle muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [yār,]*

Yār ʿarż-ı cemāl itdi o ḫalḳ itdi neẓāre / Kalmadı ṭāḳat-ı naẓar āh baña ne çāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 1). [yār,]*

Gūş eylemez **yār** eger olsa Muḥibbī / Bu ʿāşıḳ-ı dil-sūḫte ṣad bār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 5). [yār,]*

Ḳalbüñe āh-ı Muḥibbī eylemez disem eṣer / **Yār** nāzük-ṭabʿdur remz-ile mermer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 5). [yār,]*

Yār itdi göz yaşını kendine maḥrem / Bir dem cüdā itmedi Ferhād-ı yegāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 3). [yār,]*

Bu Muḥibbī'ye ulu devlet idi **yār** eger / Yañılup kulları içinde aña bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 7). [yār,]*

Gözüñ yaşına **yār** Muḥibbī naẓar itmez / Yolına anuñ itmege īṣār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 5). [yār,]*

İy Muḥibbī kim bütün ider bu göñlüm şīşesin / **Yār** çokdan anı sımışdur cefā vü seng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 6). [yār,]*

yār: *Dost, sevgili.*

Yār ele alsa Muḥibbī zülfinüñ çevgānını / Ben daḫı top eyleyem başumı ol çevgān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [yār,]*

Ḫvāb içinde görmiş oldum nāgehān ol **yārı** ben / Niçe yıllar ḫvāb görmem kuluñuzam zār[ī] ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [yārı, -ı]*

Aradum varlıkla hergiz görmedüm ol **yārı** ben / Varlıgı terk itmeyince bulmadum dildārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 1). [yārı, -ı]*

Aġyāra kılur mihr ü vefā saña cefālar / Hercāyī güzelden ne gelür **yārı** n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 2). [yārı, -ı]*

yār: *Sevgili.*

Yāra diñ dīvāne oldum ḥüsn-i tedbīr eylesün / Leylī zülfinden bu ben mecnūna zencīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [yāra, -a]*

yār: *Arkadaş, dost II Sevgili.*

Feryād u fiġān yār-ı cefākāruñ elinden / Kime kılayım dād ben ol **yāruñ** elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [yāruñ, -uñ]*

Gel ṭaleb eyleme **yāruñ** ḫaberin kimseneden / Bī-nişāndur kim ola kim o saña vire nişān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 2). [yāruñ, -uñ]*

Ġamzesi **yāruñ** geçer hīç nesne yok ḫāyil aña / Fā'ide itmez eger sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [yāruñ, -uñ]*

Sīnemi döndermezem ben nāvek-i dildārdan / Luṭf ile daḫı keremdür çün gele ol **yārdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 1). [yārdan, -dan]*

Gel raḳībā **yārı** iḍlāl eyleme / Bu cihānuñ çünki sen şeyṭānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 5). [yārı, -ı]*

Gösterüp ruḫsaruñı dehri gülistān eyledüñ / Āb-ı rūyuña senüñ **yārā** hezārān āferīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 3). [yārā, -a]*

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri riyā ile geçür / Gidelüm **yār-ıla** biz ṣaḥn-ı gülistāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [yār-ıla, --ıla]*

İy seher yili bu dil derdini var **yāra** be-gū / Yek-be-yek ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [yāra, -a]*

Serv baş egüp çınār el arkasın yirde koya / Her kaçan cilve kıla **yārum** ḳad-i bālā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 2). [yārum, -um]*

Eyledüm taḥrīr **yāra** nāme mażmūnum bile / Ḥasb-i ḥāl-i bülbül-i şūrīde-dil ḫūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 1). [yāra, -a]*

İstemem olmak beni **yārum** kıla ṣadra nişīn / Rāżıyam tek itleri gibi baña der göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 2). [yārum, -um]*

Yāruñ görüp rāgbetini tīr ü kemāna / Sīnemde aña eyledüm dili nişāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 1). [yāruñ, -uñ]*

yār: *Arkadaş, dost, sevgili.*

Çaglayup yaşum akar **yāruñ** cemālin görmege / Su gibi bir ʿāşıḳ-ı dīdār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [yāruñ, -üñ]*

Eşer itmez fiġānuñ **yāra** hergiz / Kılup bu āh u efġānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 3). [yāra, -a]*

İy Muḥibbī ola kim **yārun** bile aḥvālüñi / Bir bir eyle şiʿr içinde ḥālüñi eşʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 7). [yārun, -üñ]*

Öldügümde **yāra** diñ gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol dura ben yatam andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [yāra, -a]*

Ah eylesem ʿaceb mi gül yüzlü **yāra** karşu / Bülbül fiġānlar eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 1). [yāra, -a]*

İy muʿallim **yāra** taʿlīm itmedüñ fenn-i vefā / Līk göstermedüñ aña cefādan özge rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 2). [yāra, -a]*

Kaş [u] kemān **yāra** ḳurbān cānumı kıldum / Müjgān okıyla döndi toptolu sīne kīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 7). [yāra, -a]*

yār: *Dost, sevgili.*

Ne benüm baḫtum uyanuk ne ḫo **yāruñ** raḥmı var / Bu benüm baḫtum gibi beñzer aña yār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 2). [yāruñ, -uñ]*

Hīç kes virmiş degül **yāruñ** dehānından ḫaber / Gerçi ʿuşşāḳ arasında noḳṭadur dirler hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 2). [yāruñ, -uñ]*

Varursam Kaʿbe-i kūyına **yāruñ** / Bulurdum Merve ḥaḳḳıyçün ṣafā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 2). [yāruñ, -uñ]*

Yāruñ cefā vü cevri nedür kīnesi neden / Derdā dirīġ gitmeye mi kīne sīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 1). [yāruñ, -uñ]*

Gülşen-i ḥüsninde **yāruñ** iy göñül bülbülleyin / Nāle eyle ṣubḥ olınca sen de bir şūrīdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2677, Beyit 2). [yāruñ, -uñ]*

Zülfi çevgānına **yāruñ** hem semendi sümmine / Başumı top itdüm ol çābük-süvāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [yāruñ, -uñ]*

Kimse **yārūñ** iy Muḥibbī añlamaz māhiyyetin / Niçe müşkiller egerçi ḥall olur idrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 5). [yārūñ, -uñ]*

yār: *(یار) i. (Fars. yār) Sevgili, dost.*

Eger ẓāhir gözi görmezse **yāri** / Ne ġam cān gözini aç kıl neẓāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 3). [yāri,]*

yār: *Dost, sevgili.*

Yārdan her ne gelür derd ü belā zecr ü sitem / Rāżıyuz lā dimezüz tek bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [yārdan, -dan]*

yār: *1. Arkadaş, dost, sevgili. II 2. Allah dışında kalan kimseler.*

Yāra dil gönder nihānī anı cānuñ duymasun / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim zebānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [yāra, -a]*

Dime zāhid baña kıl **yāra** tevbe / İder mi bülbül gülzāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [yāra, -a]*

yār: *Arkadaş, dost, sevgili.*

Bende imiş yār bilmezdüm Muḥibbī ḥayf kim / Her yaña bilmezligümden arar idüm **yārı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 6). [yārı, -ı]*

Tenümde dāġlar göz göz oluban gözlesün **yārı** / Dimege derd-i dil ḥālin kamu mūlar zebān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [yārı, -ı]*

yār: *Dost, sevgili, yâr.*

Gāh nārenci geyüp geh cāmesin al itdi **yār** / Odlara yakdı cihānı āh kim bu reng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 4). [yār,]*

yār etegin: *Yar eteği.*

Pendi gūş itme dilā alma ele ʿār etegin / Ko ne dirlerse disünler tutagör **yār etegin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 1). [yār etegin,]*

yār işigine: *Sevgilinin eşiği, kapısı.*

Kalmadı yüzüm vara gele **yār işigine** / Raḥm eylemedi şerm ide dirdüm bu yüzümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 4). [yār işigine, -ne]*

yār kūyında: *Sevgilinin bulunduğu yer.*

İy ṣabā ger **yār kūyında** beni yād idesin / Derd ü ġamdan kurtarup bu gönlümi ṣād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 1). [yār kūyında, -nda]*

yār ola: *Nasip olmak.*

Kevkebī baḫt eger **yār ola** bu bī-dil ile / Şāh-ı encüm görüp ola ḫacil kevkebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 2). [yār ola,]*

yār olagör: *Sevgili, dost olmak.*

Ser-i kūyında muṣāḥib olıgör itlerine / Her ne dirlerse ko sen **yār olagör** yāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 3). [yār olagör, -agör]*

yār olmayup: *Sevgili, dost olmak.*

Yār-ıla **yār olmayup** ḫāvf u recāda kalur ol / Ḳayd-ı dūzaḫ eyleyüp bāġ-ı cināndan geçmeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2998, Beyit 4). [yār olmayup, -yup]*

yara: *Yara.*

Gözlerüm yaşını bu kanlu cigerden sorasın / Bagrumuñ **yaraların** ġamze-i tirden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 1). [yaraların, -lar, -ın]*

yara: *Yara.Dert, üzüntü, acı.*

Beni yaratmış belā vü miḥnet içün Yaradan / Ehl-i ʿışḳ oldum anuñçün kaçmazam ben **yaradan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [yaradan, -dan]*

yara: *Acı,sızı,kırgınlık.*

Yürekde **yarama** kanlu yaşum yir yir nişān olsun / Yanup dil āteş-i ġamla bu āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [yarama, -m, -a]*

yara: *Aşk yarası II dert, üzüntü, acı.*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ yine tāze **yaralar** / Ordı olsun hezār taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [yaralar, -lar]*

yara: *Bir şeyin üzerinde açılan kesik.*

Agız açar **yara** geldügince tīrī sīneme / Her birisi tīr ü ḫançerden iderler ʿöẕr-h∨āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 3). [yara,]*

yara: *Dert, üzüntü, acı.*

Ne ḥasret-i merhem çeke ne mihnet-i dārū / Ger bula göñül **yarasına** ḫāk-i derüñden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 4). [yarasına, -(s)ı, -(n)a]*

yara: *Ey sevgili, ey yâr.*

Bu Muḥibbī şiʿrini **yārā** güzāfın añlama / Ṣıdḳı var iḳrār kıl yolumda ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [yārā,]*

yāra diñ: *Sevgiliye söyleyin.*

Dilemezse rūz-ı maḥşerde Muḥibbī destini / Dāmeninde **yāra diñ** cevr ü cefāyı kılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 5). [yāra diñ,]*

yāra karşu: *Sevgiliye doğru.*

Āh eylesem ʿaceb mi şevḳ-ile **yāra karşu** / Bülbül terennüm eyler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 1). [yāra karşu,]*

Gerdūnlayın iki taş sīne döger Muḥibbī / Akdukda eşk-i çeşmüm kūyında **yāra karşu** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 5). [yāra karşu,]*

yara urupdur: *Yara açmak.*

Bagruma benüm niçe niçe **yara urupdur** / Yād eyleyüp iy dil baña ol yārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 3). [yara urupdur, -updur]*

yara yara: *Yara yara. II (Gönlü) Pare pare olmak, yaralanmak, paramparça olmak.*

Çagurur sinem üzre **yara yara** / Olur mı bu benüm derdüme çare *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 1). [yara yara,]*

yaradan: *Yaratan, yaratıcı; Allah.*

ʿİbādet kıl koma tevḥīdi dilden / Bunuñçün seni yaratmış **yaradan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 2). [yaradan,]*

Beni yaratmış belā vü miḥnet içün **Yaradan** / Ehl-i ʿışḳ oldum anuñçün kaçmazam ben yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [yaradan,]*

yarak: *Hazırlık.*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger būseñi öñdül yaşum ġāyet **yaragında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [yaragında, -ında]*

yaralanmış: *Yaralı.*

Luṭf-ıla her demde aġyāra temelluḳ gösterüp / **Yaralanmış** göñlümi benüm ḫırāş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 4). [yaralanmış,]*

yaran: *Dostlar, sevgililer.*

Gül demidür güzelüm eyleme ebrūları çīn / Nuş-ı mül eyleyelüm gel berü **yārānlar-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 2). [yārānlar-ıla, -lar, --ıla]*

yaran: *Arkadaş, dost; sevgili.*

Kūy-ı dilberde Muḥibbī olalı **yārān** saña / İtler-ile ṣoḥbet-i ḫāṣ eyle ḥemdemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 5). [yārān,]*

Bezm-i ġamda ḫūn-ı dil nūş itmege **yārān** ile / Gözlerümden eyledüm ol meclise peymāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 5). [yārān,]*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm yine müjgān ile / Ḫışţı bālīnüm kılup **yārān** anı seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [yārān,]*

Yārdan her ne gelür derd ü belā zecr ü sitem / Rāżıyuz lā dimezüz tek bize **yārān** küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [yārān,]*

Dönilmez ben reh-i ʿışḳa yöneldüm / Duʿā-yı ḫayr kılsun baña **yārān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 3). [yārān,]*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz **yārāna** diñ gelsün berü / Līk yol virmeñ sakın bu meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [yārāna, -a]*

yaran: *Akran.*

Pāk ola dirse Muḥibbī jengden levḥ-i żamīr / Bir niçe **yārān** buluban nūş-ı sāġar eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 5). [yārān,]*

yārān ile: *Dost. II Güzel, dilber.*

İy Muḥibbī mevsim-i güldür güzeller yādına / Cām-ı mey nūş idelüm gel bir niçe **yārān ile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 7). [yārān ile,]*

yarar: *Fayda.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül yiter / Bāġ u servi n'eylerem neme **yarar** gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [yarar,]*

yaraş: *(Söz, davranış vb.) Uygun olmak, yerinde ve iyi karşılanacak tarzda olmak.*

Daḫı güş itmezem pendüñi nāṣiḥ / **Yaraşmaz** eylemek mey-ḫ∨ōra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 2). [yaraşmaz, -maz]*

yaraşur: *Layık, uygun, değer.*

Ol zülf-i misk-būyuñı gel boynuña bırak / İy dōst hezār yig **yaraşur** ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [yaraşur,]*

ʿArż kıl ḥālümi ol gül-ruḫa iy bād-ı ṣabā / Uşbu yolda **yaraşur** çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [yaraşur,]*

Yaraşur kılsañ niyāz ehline nāz / Ḫūy kılma tek cefā vü cevri sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2737, Beyit 4). [yaraşur,]*

Leblerin görse Muḥibbī eşk-i çeşmin akıdur / **Yaraşur** gül-āb olıcak dōstum cüllābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 5). [yaraşur,]*

yarat: *Yaratmak, Allah'ın yoktan var etmesi.*

Beni **yaratmış** belā vü miḥnet içün Yaradan / Ehl-i ʿışḳ oldum anuñçün kaçmazam ben yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2609, Beyit 1). [yaratmış, -mış]*

yarat: *(Allah) Yoktan var etmek, halketmek.*

ʿİbādet kıl koma tevḥīdi dilden / Bunuñçün seni **yaratmış** yaradan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 2). [yaratmış, -mış]*

yār-ı bī-pervā: *Korkusuz, çekincesi olmayan sevgili.*

Yār-ı bī-pervā benem ḥālüm digergün olmada / Bārī hergiz görmesem ol şūḫ-ı bī-pervāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 3). [yār-ı bī-pervā,]*

yār-ı cān: *Can dostu, arkadaş.*

Kanı bir **yār-ı cān** zülfi müşg-bū / Kanı bir serv-i bālā ḳaddi dil-cū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 1). [yār-ı cān,]*

yār-ı cānī: *Can dostu, arkadaş, sevgili.*

Seni bir kez gören iy **yār-ı cānī** / Degermi ġayra yāḫūd sola saga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 2). [yār-ı cānī,]*

yār-ı cefakâra: *Cevr ve cefa eden yar, sevgili.*

Dāmānı elümde vü girībanum elinde / Raḥm eyle didüm **yār-ı cefakâra** sevişme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 5). [yār-ı cefakâra, -a]*

yār-ı cefākāruñ: *Cevr ve cefa eden yar, sevgili.*

Feryād u fiġān **yār-ı cefākāruñ** elinden / Kime kılayım dād ben ol yāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 1). [yār-ı cefākāruñ, -uñ]*

yār-ı dil-nüvāz: *Gönül okşayan sevgili.*

Ol **yār-ı dil-nüvāz** kaçan meclise gele / Şemʿ[i] görüñ karşu niçe yana yakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 1). [yār-ı dil-nüvāz,]*

yār-ı gendüm-gūn: *Buğday renkli (tenli) sevgili.*

Kimse kılmadı ben itdüm āh kendüm kendüme / Bir naẓar cān terkin urdum **yār-ı gendüm-gün** içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 4). [yār-ı gendüm-gün,]*

yār-ı hem-dem: *Can dostu.*

Bulmadum bir **yār-ı hem-dem** kim ola ʿahdi bütün / Niçe yıllar aradum gezdüm cihānuñ kūçesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 4). [yār-ı hem-dem,]*

yār-ı hem-dem: *Samimi bir sevgili.*

Bulmadum bir **yār-ı hem-dem** göñlüme / Aradum gezdüm cihānı kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 4). [yār-ı hem-dem,]*

yār-ı ḳadīmī: *Eski dost Hiç ayrılmaz birlikteliğe sahip olmak.*

İtlerüñ karşu gelür kūyūña varsam çagrışup / Dirler iy **yār-ı ḳadīmī** şimdiye dek kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 4). [yār-ı ḳadīmī,]*

yār-ı raʿnādur: *Güzel sevgili.*

Jālelerden gūşına dürler takupdur şāh-ı gül / Cāmesin surḫ eylemiş bir **yār-ı raʿnādur** yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [yār-ı raʿnādur, -dur]*

yār-ı ṣādıḳ: *Sadık dost, sevgili.*

Gösterüp evvel vefā āḫir baña kıldı cefā / Bilmedüm dil virdüm aña **yār-ı ṣādıḳ** sanıban *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 2). [yār-ı ṣādıḳ,]*

yār-ı ṣādıḳ: *Sadık sevgili, dost.*

ʿĀlemi geşt eyledüm bir **yār-ı ṣādıḳ** görmedüm / ʿUzlet itsem ḫalḳdan düşsem ne tañ tehālara *(Muhibbî Divanı , Gazel 3000, Beyit 4). [yār-ı ṣādıḳ,]*

yār-ı vefādār: *Vefalı sevgili.*

Ḥāṣılı bu ḫırmen içre derd ü miḥnet ʿāḳıbet / Naḳd-i ʿömrin ḫarc ider **yār-ı vefādār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 2). [yār-ı vefādār,]*

yarım alma-y-ıla: *Yarım elma, gönül (veya hatır) alma "armağan küçük de olsa gönül almaya yeter" anlamında kullanılan bir söz.*

Ġabġabına ḥasretem anı baña göstermedi / İşiginde öldüm añmadı **yarım alma-y-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 3). [yarım alma-y-ıla, --y-ıla]*

yarın: *Ahiret günü.*

İy Muḥibbī eylemez bir kimse dünyāda ḳarār / Kim koyup **yarın** gidersin tut ki Dārā'sın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 5). [yarın,]*

Yarın olmaya Muḥibbī dir-iseñ perdeñ küşād / Cehd idüp açma bugün dünyāda kimse perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 5). [yarın,]*

yarın: *Ahiret günü, ahirette.*

Bugün bunda olursañ zār u maḥzūn / Olursın **yarın** anda şād u ḫandān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 5). [yarın,]*

ʿİyş ü ʿişret itmeden bugün dilā ger geçesin / **Yarın** anda umaram kevs̲er şarābın içesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2594, Beyit 1). [yarın,]*

Terk eyle bugün cāmeñi serāpā bürehne ol / **Yarın** yakaña sunmaya her nā-bekār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 5). [yarın,]*

Yarın ki ṣāliḥān ʿamel ʿarżın ideler / Şādān olup cennete her biri tuta rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 4). [yarın,]*

yārından: *Sevgili.*

Baḥr ara hīç kimseler **yārından** ayru düşmesün / Leşker-i ġam her ṭaraf başına anuñ üşmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 1). [yārından,]*

Degüldür ʿāşıḳa müşkil ölürse günde yüz biñ kez / Velī müşkil budur ayru düşe sevgüli **yārından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [yārından,]*

yāru: *Sevgili.*

ʿIşḳ-ıla gerçi **yāruñam** ġamla velī bīmāruñam / Ger diyesin ġam-ḫ∨āruñam ġamdan çi bāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 4). [yāruñam, -nam]*

yāruñ itine: *Yârin, sevgilinin köpeği.*

Kūyında olsam bir nefes **yāruñ itine** hem-nefes / Yiter baña bu mertebe ʿālemde nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [yāruñ itine, -ne]*

yaş: *Gözyaşı.*

Ser-te-ser ġarḳa virürdi gözlerüm **yaşı** cihān / İtmesem kirpüklerümden seddi ol seylāba ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2510, Beyit 4). [yaşı, -ı]*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn / Gözlerüm **yaşı** başumdan aşdı oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [yaşı, -ı]*

Ola ki gül gibi gülüp açıla ol lāle-ḫad / ʿIşḳ ehli āh-ıla **yaşını** bārān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 4). [yaşını, -ı, -n, -ı]*

Didüm bālā mıdur ḳaddüñ didi bir serv-dālam ben / Didi cūlar mıdur **yaşuñ** didüm āb-ı zülālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2517, Beyit 1). [yaşuñ, -uñ]*

Gün yüzine bakabilmem iy **yaşum** sen perdesin / İy göñül bilmem seni de gökde yāḫūd yirdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [yaşum, -um]*

Tār idüp **yaşuñ** Muḥibbī eyledüñ çün al reng / Vaḳtidür şimden girü ḳāmetüñi çeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 5). [yaşuñ, -uñ]*

Yaşuma kılsun naẕar deryā temāşāsın kılan / Külḥen-i sīnem tolu gelsün berü nār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 2). [yaşuma, -um, -a]*

Dōstum terk eyleyüp gitme beni **yaşum** gibi / Çün bilürsün cān gidicek yaramaz bir işe ten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 2). [yaşum, -um]*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī yok yire bu çeşmi **yaş** itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [yaş,]*

Eksük olmasun **yaşı** her dem bu ben dil-ḫastenüñ / Teşne görse tamla tamla tamzurur agzuma su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 3). [yaşı, -ı]*

Añ günāhuñı akıt göz yaşını ṣubḥa degin / Beñzesün baḥra Muḥibbī **yaşuñı** şūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 8). [yaşuñı, -uñı]*

Lāle ḫadler fikri ile bagruñı dāġ eyleme / Serv-ḳadler ẕikri ile **yaşuñ** ırmag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [yaşuñ, -uñ]*

Ḫalṭ olursa n'ola ger ḫūn-ı ciger **yaşumuza** / Bu daḫı yazu-y-ımış rūz-ı ezel başumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [yaşumuza, -umuza]*

ʿÖmrümüzdür ser-i zülfüñi iñen ḳaṭʿ itme / Nev-civānsın gele ḳaṣd eyleme bu **yaşumuza** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 4). [yaşumuza, -umuza]*

Muḥibbī ṣol ḳadar dökdüñ gözüñ yaşı geçid virmez / Görenler didiler beñzer bi-ʿayni **yaşuña** Tuna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 5). [yaşuña, -u, -n, -a]*

Gözinden ḫūn akıtdı bu Muḥibbī / İdüp sen serv **yaşı** revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 5). [yaşı, -ı]*

Muḥibbī neẕr kıl ġam tekyesine / **Yaşuñ** dirhemlerin gönder çerāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 5). [yaşuñ, -uñ]*

Yiter āh ile eyle **yaşlaruñ** sīm / Güzeller ṣayd olurlar sīm ü zerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 4). [yaşlaruñ, -laruñ]*

yaş: *Gözyaşı.*

Bagrumda çıkdı başlar gözümden akdı **yaşlar** / Bir çāre bulımadum āh bu eşk-i cūybāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 4). [yaşlar, -lar]*

Muḥibbī **yaşına** ol servi bakmaz / Ya ne'yçün meyl ider āb-ı revāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 4). [yaşına, -ı, -n, -a]*

yaş: *Göz yaşı.*

Kimse ol serv-i sehīden ayru bir gün olmasun / Her yañadan gözleri **yaşı** akup ḫūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 1). [yaşı, -ı]*

Serv tek gelse ḳıyāma her kaçan ol şāḫ-ı gül / Gözlerüm **yaşı** olur ol dem benüm āb-ı revān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 4). [yaşı, -ı]*

Gözlerüm **yaş-ıla** tolar bakamam ruḫsāruña / Kim bakar ʿālemde kim var āfitābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 4). [yaş-ıla, --ıla]*

Baksa Muḥibbī yüzine göz **yaş-ıla** tolar / Mümkin degül gül yüzine niçe bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [yaş-ıla, --ıla]*

Yaş-ıla tolar görimezem bedr-i cemālin / Görürdi gözüm olsa idi bende sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 4). [yaş-ıla, --ıla]*

Āfitāb-ı ḥüsnüñi görmek senüñ mümkin degül / Niçe görsün çün naẓarla gözi **yaş-ıla** tola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 3). [yaş-ıla, --ıla]*

Āteş-i ʿışḳ-ıla sīnemde dil ü cān yanıcak / Göz tolar **yaş-ıla** āhum çıkuban dūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 4). [yaş-ıla, --ıla]*

yaş: *Göz yaşı.*

Āh eyle **yaşuñ** ola Muḥibbī eşer ide / Te’sir ide āb u hevāña dil-i ḫāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 5). [yaşuñ, -uñ]*

Ko virsün bu göñül fülkini ġarḳa / **Yaşuñ** deryāsını emvāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 5). [yaşuñ, -uñ]*

yaş: *Gözyaşı II aşığın gözyaşları.*

Dirseñ iy dil sırr-ı ʿışḳ fāş olmasun / Ṣabr kıl bir dem gözüñ **yaş** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 1). [yaş,]*

yaş: *Yayın kirişini gevşetmek, düz hale getirmek; sevgilinin çatık kaşlarını düzeltmesi, kızgın bakmaması.*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya iy kaşı kemān / Baña geldükçe neden kurulı yayuñ **yasasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [yasasın, -asın]*

Dil nişān itmiş Muḥibbī atagör ġamz okların / Olmaya kim usanup ya kaşlaruñı **yasasın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 5). [yasasın, -asın]*

yaş: *Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber tırāş itmeñ neden / Çeşmümüñ **yaşın** döküp bagrumı baş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [yaşın, -ın]*

yaş: *Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.*

Gül gibi ḫandān olur görse **yaşum** bārānını / Agladur mı ʿāşıḳı feryād u āhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 3). [yaşum, -um]*

Didiler **yaşum** görenler kim alur eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı deryādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [yaşum, -um]*

yaş: *Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Ġonca-veş yār-ı Muḥibbī ola kim ḫande kıla / Her seḥer dīdelerüñ **yaşını** bārān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 5). [yaşını, -ı, -n, -ı]*

yaş: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, gözyaşı.*

Gözi **yaşlu** bagrı başlu dāyim olur ʿışḳ eri / Gīceler tā ṣubḥ olınca durmaz eyler āh enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 2). [yaşlu, --lu]*

yaş: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Gözlerüñ **yaşını** pāyına revān eyle revān / Serv gibi salınur bir ḳad-i bālā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 4). [yaşını, --ı, --n, --ı]*

yaş: *(Âşığın) gözyaşları.*

Temevvüc eyledi **yaşum** yine āhum hevāsından / Telāṭumlar ẓuhūr itdi cihān toldı ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [yaşum, -(u)m]*

Yaşum dökilse tañ mı ol gülʿiẕāra karşu / Bārān olur dimişler evvel bahāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2784, Beyit 1). [yaşum, -(u)m]*

Sevdügüm bir serv-ḳad nāzük miyāndur tāzece / Anuñ-içun yolına **yaşum** revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [yaşum, -(u)m]*

Sīnem odına żarar yok ger **yaşum** ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [yaşum, -(u)m]*

yaş: *(Âşığın) gözyaşı.*

Her kaçan āh eyleyüp añsam firāḳuñ aglasam / Āhum eflāki yaka ġarḳ ola **yaşuma** zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [yaşuma, -(u)m, -a]*

yaş: *(Âşığın) Gözyaşı.*

Ḥasretüñden kana döndi **yaşum** iy serv-i ḫırām / Akdı cūlar her yaña bu dīde-i ḫūn-bārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 3). [yaşum, -um]*

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu **yaşum** gülgūnını / İy gözüm ġayret senüñdür cehd kıl geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [yaşum, -um]*

Yagup yagmurlayın **yaşum** n'ola cūlar revān olsa / Bulutlar gibi agdurdum göge dūd-ı siyāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 2). [yaşum, -um]*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña yitmez mi iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [yaşum, -um]*

Yaşum deryālayın itdi temevvüc / Bu gönlüm zevraḳın itdi kenara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 2). [yaşum, -um]*

Kapuña varup dīdelerüm kan agladı / Bulınmadı bir kişi gelüp **yaşum** sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 2). [yaşum, -um]*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol zülf-i şeb-dīzüñ / Kosañ ger būseñi öñdül **yaşum** ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [yaşum, -um]*

yaş: *(Âşığın) Gözyaşı.*

Dür dişi fikri ile **yaşumı** seylāb idüben / Akıdup her ṭarafa varayım ummāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 4). [yaşumı, -um, -ı]*

Hicr içre çeküp cevr ü cefā eyledüm gile / Raḥm eylemedi kimse gelüp **yaşumı** sile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2930, Beyit 1). [yaşumı, -um, -ı]*

Cūy-ı eşkümde hevā-y-ıla tolı bu **yaşumı** / Beñzedürsem tañ mıdur anı ḥabābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 5). [yaşumı, -um, -ı]*

yaş: *(Âşığın) gözyaşı.*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm iy dil seni bildüm Yemen mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [yaşum, -(u)m]*

Çaglayup **yaşum** akar yāruñ cemālin görmege / Su gibi bir ʿāşıḳ-ı dīdār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 3). [yaşum, -(u)m]*

yaş döke: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Eger āh eylesem döke cihān yaş / Ki zīrā diyümez her dīde dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [yaş döke,]*

yaş eyleyen: *Islatmak.*

Ḫāk-i pāyuñ göz yaşıyla sularam ben her seḥer / Şevḳ-i ruḫsāruñ-durur bu gözlerüm **yaş eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 3). [yaş eyleyen, -yen]*

yaşa: *Canlılığını, hayatını sürdürmek.*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / Müstedām ol göreyiñ ʿālemde sen çok çok **yaşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [yaşa,]*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] yoluñda ger cān virseler / Müstedām ol ʿālem içre tek hemān sen çok **yaşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [yaşa,]*

Gözlerüm yaşıdur aglar üstüme ancak benüm / Anuñ içün eylerem aña duʿā çok çok **yaşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 6). [yaşa,]*

yāsemīn: *Bu isim ile maruf hoş kokulu çiçek.*

Ḫāline müşg zülfine diyen Muḥibbī ʿanberīn / Beñzedüp billūr-ı cisme dise tañ mı **yāsemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [yāsemīn,]*

Benefşe rāst u zülf kec-rev gider / Tenüñdeki leṭāfet **yāseminde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [yāseminde, -de]*

yaşı: *Gözyaşı.*

Lāle-veş bagrumı yakdum gül-i ḫandānuñ içün / Eyledüm **yaşı** revān serv-i ḫırāmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 1). [yaşı,]*

yasıl: *Gevşetilmek.*

Atagör ġamz oklarını dōstum iç ḳabżadan / Aña ḳurbān olayım tek ya kaşuñ **yasılmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 2). [yasılmasun, -ma, -sun]*

yaşla: *Islamak, sulamak.*

Gözlerüm yaşı demidür ḫāk-i cismüm **yaşlaya** / Bāgbān-ı dil nihāl-i mihr-i yārı aşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 1). [yaşlaya, -ya]*

yaşlar dök: *Ağlamak, göz yaşları dökmek.*

Acı **yaşlar dök** derūnuñ ġıll ü ġışdan pāk kıl / Kullanasın tā ki sen ʿālemde deryā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 2). [yaşlar dök,]*

yaşlar döküp: *Ağlamak, gözlerinden yaş damlamak.*

Niçe bir bezm-i ġam içre gīceler tā ṣubḥa dek / Niçe bir **yaşlar döküp** şemʿe müşābih yanasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 2). [yaşlar döküp,]*

yaşlu: *Yaşlı, ıslak, nemli II gözyaşı.*

Her kişi şādān u ḫandān ara yirde ben ḥazīn / Gözi **yaşludur** ider her kim ki ʿāşıḳdur enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 1). [yaşludur, -dur]*

yaşum döküp: *Ağlamak, gözlerinden yaş damlamak.*

Ḥasret oldum su gibi ben görmege dīdāruñı / Ol sebebden akaram **yaşum döküp** daşdan daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 5). [yaşum döküp,]*

yaşum gibi: *Gözyaşım gibi.*

Būy-ı zülfine irem diyü yine āvāre dil / Gitdi **yaşum gibi** āh ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [yaşum gibi,]*

yaşum girdābına düşdi: *Gözyaşı girdabına düşmek.*

Baḥr-i eşkümde bu dil düşdi yaşum girdābına / Çāre yok bildüm ḫalāṣa baña bu girdābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 4). [yaşum girdābına düşdi, -(u)m]*

yaşuñ akıt: *Gözyaşı dökmek.*

Akıt Muḥibbī yaşuñ ayagına o servüñ / Ismarla vardugında yüz süre pāy-ı yāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 6). [yaşuñ akıt,]*

yaşuñ dökilür: *Gözyaşı dökmek II ağlamak.*

İy gözüm gitmez ḫayāli dökilür her dem yaşuñ / Müstedām ol göreyiñ ʿālemde sen çok çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 2). [yaşuñ dökilür, -ilür]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.*

Niçe yıllardur **yatur** kūyında añmaz bendesin / Pādişāh-ı dehr añmazsa ne tañ efgendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2597, Beyit 1). [yatur, -ur]*

yat: *Uyumak.*

Öldügümde yāra diñ gelüp namāzum kılmasun / Hīç revā mı ol dura ben **yatam** andan ilerü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 4). [yatam, -am]*

yat: *Bulunmak, sabit durmak.*

Gün yüzinde **yatalı** olsa ne tañ zülf-i dırāz / Günde yatdukça olur ḳuvvet ziyāde mārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 3). [yatalı, -alı]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

Laʿl-i lebüñüñ yādına āşüfte göñül āh / Meyḫānelere düşdi **yatur** kanzil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 4). [yatur, -ur]*

yat: *Yatmak; hastalanıp yatağa düşmek, yatakta kalmak.*

Lebüñ dārü'ş-şifāsında **yatur** ʿāşıḳlaruñ ḫasta / Ṭābīb-i dilsin iy dilber idüp tīmār-ıla eglen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2599, Beyit 4). [yatur, -ur]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak.*

Ṣayd olup ʿāşıḳlaruñ gördüm **yaturlar** ḫākde / Niçesinüñ baglamışlar serlerin fitrākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 1). [yaturlar, -ur, -lar]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.*

Yollar üstinde Muḥibbī niçe ḫāk oldı **yatur** / Kūyuña ileticek bād-ı seḥerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [yatur, -ur]*

İçdi Muḥibbī çünki maḥabbet şarābını / Mest ola **yata** ḥaşre degin sanmañ ayıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 5). [yata, -a]*

yat: *(Bir şey bir yerde) Kalmaması gerekirken kalmak, beklemek, âtıl durumda olmak.*

Niçe yıldur ki ḫarāb oldı bu dil şehri **yatur** / İde taʿmīʿr keremden yine miʿmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [yatur, -ur]*

Niçe diller ser-i zülfüñe beste / **Yatur** kalmış ẕeḳan çāhında beste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [yatur, -ur]*

Sīne ʿışkı āteşiyle pür şerer-olmış **yatur** / Cān u dil fikr-i lebiyle kaldılar efkārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 4). [yatur, -ur]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak, uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek.*

Yatur ol bister-i gülde cihāndan cümle bī-pervā / Senüñ ḫālüñe hīç vāḳıf ola mı ġam bucagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 4). [yatur, -ur]*

yat: *Bir yerde kalmak, gecelemek.*

Ol ferāġatda **yatur** nāz uyḥusında ṣubḥa dek / Şem' gibi her gīce iy dil saña yanmak neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2637, Beyit 2). [yatur, -ur]*

yat-: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

Görinen zülfeyni mi asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya iki efʿī gelüp **yatmış** gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [yatmış, -mış]*

ʿĀrıżuñ üstinde gördüm ol siyeh müşgīnüñi / Didüm efʿīdur uyur **yatmış** gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 3). [yatmış, -mış]*

yat-: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek.*

ʿIşḳ cāmın nūş idüp bagrına yakmış tāze dāġ / Sīne çāk olup **yaturlar** lāleler kūhsārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 2). [yaturlar, -ur, -lar]*

Gözlerüm yaşına ġarḳ olmış **yaturlar** ābda / Hīç olur mı ki görem ben ol perī[yi] ḫ∨ābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 1). [yaturlar, -ur, -lar]*

yavrı: *Yavru, küçük.*

Sakın aldanma bu dünyā çü miḥnet şāhbāzıdur / Niçe senüñ gibi **yavrı** uçurdı āşiyānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 4). [yavrı,]*

yavrı: *Insan (metinde).*

Sakın dünyāya dil virüp içinde āşiyān itme / Senüñ gibi niçe **yavrı** uçurmışdur yuvasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [yavrı,]*

yāy: *İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma aleti, kavis.*

Rüstemāne **yayını** almış o çeşm-i ġamze-zen / Her kime dogrutsa lā-büd ḳalbini eyler şiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 1). [yayını, -ı, -n, -ı]*

yāy: *Yay; kaşın kavisli kısmı.*

Tīr-i ġamzeñ atasın ġayrıya iy kaşı kemān / Baña geldükçe neden kurulı **yayuñ** yasasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 3). [yayuñ, -uñ]*

yāy: *Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.*

ʿIşḳuñ kemānı saḫt-durur degme kimesne / Almasun ele başa çıkamaz o **yay-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 4). [yay-ıla, --ıla]*

yāy: *İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis ‖ kavisli kaş.*

Müjesi tīr-ile sīnem siperin deldi didi / Saña kim didi kaşum **yayına** ḳurbān olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2695, Beyit 2). [yayına, -ına]*

yay kaşa: *Yay gibi kaş.*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ yine tāze yaralar / Ordı olsun hezār taḥsīn **yay kaşa** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [yay kaşa, -a]*

yaz: *Yazmak.*

Şerr eyleme kim **yazmaya** tā deftere kātib / Cehd eyle ki her n'eyler-iseñ ḫayr ʿamel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 3). [yazmaya, -ma, -y, -a]*

yaz: *Yazsın.*

Ḳādir olmadı **yaza** ḥālümi ḫaṭṭāt-ı felek / Her kılum agzın açup derdümi didi mū-be-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 3). [yaza,]*

yaz: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.*

Yazdı ḫāṭṭuñ nāme-i ḥüsne kaşuñ ṭuġrā çeker / ʿĀleme ḥükm ide dirdüm uşbu fermān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 5). [yazdı, -dı]*

Ṣafḥa-i ruḫsārum üzre **yazdı** çeşmüm kan-ıla / Bilmeyenler ḥālümi kılsun naẓar ol deftere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 2). [yazdı, -dı]*

Ḫūn ile **yazdı** meger şiʿr-i Muḥibbī'yi yine / Eyledi elde dutar bir varaḳ-ı inşā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [yazdı, -dı]*

yaz: *(Allah) Kader olarak belirlemek.*

Yazılan başa gelürmiş iy göñül āh eyleme / Dāmına düşdüñ anun raḥm umma ol ṣayyāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 2). [yazılan, -ıl, -an]*

yaz: *Işlemek II yazmak.*

Cānā ġamuñla sīne-i pür-zaḫmda **yazılur** / Her kim ki naẓar ide okur anda āh-ı şāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 2). [yazılur, -ıl, -ur]*

yaz: *Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.*

Her sözüñde niçe maʿnī var nihān u āşikār / Ehl-i diller **yazup** itsünler kitāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2661, Beyit 4). [yazup, -up]*

yaz: *Kayıt düşmek.*

Gördiler ben mübtelāyı sen perī-ruḫsār-ıla / **Yazdılar** birisi ʿAẕrā biri Vāmıḳ'dur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 2). [yazdılar, -dı, -lar]*

yaz: *Yaz- fiili.*

Ṣafḥa-i zerdüme **yazdum** yine derd ü elemi / Göz karasıyla degül bil ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [yazdum, -du, --m]*

yaz-: *(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.*

Yazmaga dildāra bu derd-i dilümüñ nāmesin / Göz karasın ḥall idüp müjgāndan atdum ḫāmesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2591, Beyit 1). [yazmaga, -maġ, -a]*

Kaçan taḥrīre el urup **yaza** derdin dil-i maḥzūn / Elinde dutdugı kāġıd olur eşki ile gülgūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 1). [yaza, -a]*

Ol lebi şīrīn elinden ger ölem Ferhād-veş / Meşhedüme **yazalar** "hāẕā şehīdü'l-ʿāşıḳīn" *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 7). [yazalar, -a, -lar]*

Gāh elif geh dāġ çekdüm sīne-i efgāruma / Dād elüñden diyüben **yazdum** der ü dīvāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 1). [yazdum, -du, -m]*

Nāmeler āhum odından bagladı reng-i ḫazān / Eşk-i ḥasret birle **yazdum** ḥālümi dildāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 2). [yazdum, -du, -m]*

Dil ṣafhasında āyet-i raḥmet gibi gelür / Tefsīr idüp bu ḥüsnüñi **yazdum** ʿayān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 4). [yazdum, -du, -m]*

Erġanūn oldı dilüm nālesini seyr eyle / **Yaz** yüzüñ naḳşını iy yār anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [yaz,]*

Kanum ile **yazdı** dīdem bu ruḫ-ı zerd üstine / Bī-vefāya dil virenler derd alur derd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 1). [yazdı, -dı]*

yaz-: *Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.*

Elümde tutuşup kāġıd yanar derd-i dilüm **yazsam** / Meger şimden girü nāme yazam perr-i semenderden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 2). [yazsam, -sa, -m]*

yaz-: *Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.*

Dil derdini **yazarken** oldı ḳalem şikeste / Bildürmege bu ḥāli göñlüm ulagum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 3). [yazarken, -(a)r, -ken]*

yazıl: *Alın yazısı bağlamında hakkında karar verilmek.*

Gözi nemdür dili ġam ehl-i ʿışḳuñ / Ezelden böyle **yazılmış** serine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 2). [yazılmış, -mış]*

yazıl: *Yazılmak, çizilmek, nakşedilmek.*

Metn-i ḥüsne yā **yazılmış** iy Muḥibbī ḥāşiye / Kim bunuñ fehminden ʿāciz ʿākl u fehm ü ḫurdedān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 5). [yazılmış, -mış]*

yazıl: *(kader, alın yazısı bağlamında) yazılmak, kararlaştırılmak.*

Yā **yazıldı** ḥüsn-i evrāḳa ġubārī ḫaṭṭ-ıla / Vaḳf ider esmā-i ḥüsnāyı olur taʿvīẕ-i cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 4). [yazıldı, -dı]*

yazıl-: *Kaleme almak.*

Bī-günāh ʿāṣıḳları kırdı geçürdi ol perī / Ṭıfldur bilür daḫı **yazılmaz** aña çün günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 5). [yazılmaz, -maz]*

yazıl-: *Kaleme alınmak.*

Ya ḫaṭuñ ḫaṭṭāṭı taḥrīr itdi ḥüsnüñ nāmesin / Ya kaşuñ ṭuġrāsı **yazıldı** ol ʿunvān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 2). [yazıldı, -dı]*

yazıl-: *Yazılmak.*

Başumda bir kara yazu imiş geldi ḫaṭ-ı cānān / Muḥibbī her ne yazu ki **yazılmışdur** gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [yazılmışdur, -mış, -dur]*

yazma: *Yazmak.*

Anuñ-ıçun **yazmazam** derd-i dilüm ben kāġıda / Saklamaz sır iki yüzlü bir münāfiḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 4). [yazmazam, -zam]*

yazu: *Alın yazısı, kader.*

Başumda bir kara **yazu** imiş geldi ḫaṭ-ı cānān / Muḥibbī her ne **yazu** ki yazılmışdur gelür serde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 6). [yazu,]*

yazu: *Yazı, kader, yazgı.*

Zülfi sevdāsı ezelden başuma **yazu-y-ımış** / Anuñ-ıçun tutaram ölince sevdā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [yazu-y-ımış, --y-, -ımış]*

Ḫalṭ olursa n'ola ger ḫūn-ı ciger yaşumuza / Bu daḫı **yazu-y-ımış** rūz-ı ezel başumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 1). [yazu-y-ımış, --y-, -ımış]*

yazu imiş: *Kaderimde varmış, başa geleceklerin kaderde olması.*

Ḫaṭṭ-ı dilber san eceldür anı defʿe çāre yok / Çün ezel **yazu imiş** elbette ol gelür başa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 3). [yazu imiş,]*

yazuk: *Maalesef, ne yazık ki.*

ʿIşḳuñ rehine girdüm pür seng-i ḫāra gördüm / Bildüm küşāde **yazuk** āh olmayınca tīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 3). [yazuk,]*

yehūd: *Yahudi, Hz. Yâkub'un oğlu Yahuda soyundan gelenler, israil oğulları.*

Raḳībüñden Muḥibbī iḫtirāz it / Degüldür iʿtimād itmek **Yehūd'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 6). [yehūd'a, -a]*

yek: *Bir, tek.*

Aradum zīr-i felek baḥr ü beri bulımadum / Saña mānend ṣadefe **yek** güher-i pāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [yek,]*

yek dānedür: *Eşi olmayan, tek.*

İy Muḥib ḫāl-i siyeh **yek dānedür** / Toḫm mihreş der derūn-i dil-fiken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2735, Beyit 5). [yek dānedür, -dür]*

yek-be-yek: *Birebir, tek tek.*

İy seher yili bu dil derdini var yāra be-gū / **Yek-be-yek** ḳıṣṣa-i pür ġuṣṣamı dildāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 1). [yek-be-yek,]*

yek-dāne olsun: *Eşsiz olmak.*

Çün dürr-i yetīm oldı yine naẓm-ı Muḥibbī / Cānā anı dak gūşuña **yek-dāne olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [yek-dāne olsun, -sun]*

yeksān: *Aynı seviyede; bir, eşit, aynı.*

İdeliden ʿışḳuñ ile uşbu göñlüm ittiḥād / Aña **yeksān** görinür olmış-durur buʿd u yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 4). [yeksān,]*

yelken gibi: *Yelken gibi.*

Sakın **yelken gibi** germe gögüs sen / Muḫālif rūzigār yüksek serende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 6). [yelken gibi,]*

yemen: *Yemen.*

Gözüm yaşına beñzer dürr-i ṣāfī / Arayup bulmayasız siz **Yemen'de** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 4). [yemen'de, -de]*

yemen: *Arap Yarımadası' nın güneybatısındaki ülkenin adı.*

Yaşum deryā ṣadef çeşmüm içinde bulınur dürler / Didüm iy dil seni bildüm **Yemen** mülkinde ʿAdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 3). [yemen,]*

yemīn itme: *Ant içmek II sağda bulunmak; yüzünü çevirmek.*

Niçeye dek gitmeye sīneñde tura kibr ü kīn / Böyle iken ben müselmānam diyü itme yemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 1). [yemīn itme, -me]*

yetīm: *Yetim II şefkate muhtaç.*

Dilā topraga salduñ dürr-i eşki / Teraḥḥüm itmedüñ birkaç **yetīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 5). [yetīme, -e]*

yi: *Ağzında çiğneyerek yutmak.*

Beni öldürsün **yisünler** beni kūyı itleri / Razıyam tek baña bir gün dimesün git añaru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 3). [yisünler, -sün, -ler]*

Nefāyis **yime** kendüñ ac eyle / Bişür derd ü ġamı dutmac eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 1). [yime, -me]*

Bu Muḥibbī sözleri yiter ġıdā-yı rūḥdur / **Yime** dünyā niʿmetin dönme devābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [yime, -me]*

yi: *Yemek.*

Yoluñda senüñ ṣādıḳam iy dōst vefāda / Nān u nemeki **yimemişemdür** dizüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [yimemişemdür, -me, -miş, -em, -dür]*

yi: *Ağzında çiğnemek; yemek.*

Mest olur gerçi lebüñ ẕikriyle gelür cāna şevḳ / Ḫaṭṭuñı fikr eyleyüp **yir** dil ġubārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 5). [yir, -r]*

yi: *Ağızda çiğneyerek yutmak, yemek.*

Şöyle ḥayrānam Muḥibbī bilmezem hīç kendümi / Tekye-i ʿışḳ cürʿa-dānından **yiyüp** esrārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 5). [yiyüp, -y, -üp]*

yi: *Ağızda çiğneyerek yutmak. II. Elde etmek, sahip olmak.*

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / Virildi saña da zāhid **yiyesin** ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [yiyesin, -ye, -sin]*

yi-: *Yemek.*

Her kim ki vefā ʿahdin ider ʿahdine turmaz / **Yir** nān u nemek ḥaḳḳını ol dizi yüzinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [yir, -r]*

yi-: *Harcamak, bitirmek.*

Eger dünyāyı cemʿ itseñ görüp anı ġurūr itme / Ne assı **yir** seni āḫir dönersin sen de Ḳārūn'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 4). [yir, -r]*

yidi: *"Yedi" sayı sıfatı.*

Bu **yidi** beyt ne olur belki / Daḫl olınur o bel kim Selmān'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 7). [yidi,]*

yidi deryāyı: *Yedi deniz: Pasifik Okyanusu, Atlas Okyanusu, Akdeniz, Karadeniz, Hazar, Aral.*

Gözlerüm yaşına dirsem tañ mıdur Ṭūfān-ı Nūḥ / Ḳaṭredür yanında cemʿ itsem **yidi deryāyı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 4). [yidi deryāyı,]*

yidügüm: *Yemek / Maruz Kalmak.*

Zād-ı ġamdur **yidügüm** kūḥ-ı belā içre müdām / İy lebi şīrīn n'içün añmazsın ol ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [yidügüm,]*

yig: *Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen.*

Yaparsañ sīm ü zerlerden ʿimāret / Göñül yap **yigdür** artuk gir s̲evāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 3). [yigdür, -dür]*

yig: *1. daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.*

Ol zülf-i misk-būyuñı gel boynuña bırak / İy dōst hezār **yig** yaraşur ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [yig,]*

yig: *-dan daha iyi, üstün.*

Muḥibbī sözleri **yigdür** bugün çün dürr ü gevherden / Nigārā gūşvār idüp kulaguña anı dakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 5). [yigdür, -dür]*

Virürsin bāda çün ʿömri ḳadeḥ nūş eylegil her dem / Elüñde dutduguñ sāġar ki **yigdür** sāġar-ı Cem'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 2). [yigdür, -dür]*

Gevher-i naẓmına eylegil Muḥibbī'nüñ naẓar / Gūşuña dak her sözi **yigdür** anuñ dürdāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 5). [yigdür, -dür]*

Leb-i dilber mi **yigdür** ya piyāle / Yañagı rengi mi yig yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [yigdür, -dür]*

Siyāh zülfi mi **yigdür** yoḫsa ʿanber / Anuñ derdiyle ben döndüm hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [yigdür, -dür]*

yig: *-dan daha iyi, üstün.*

Leb-i dilber mi yigdür ya piyāle / Yañagı rengi mi **yig** yoḫsa lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [yig,]*

Boyı mı **yig** anuñ ya serv ü ʿarʿar / Anuñ cevri mi çok ya bende nāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 3). [yig,]*

yig: *Daha iyi, daha üstün, daha güzel.*

Āsitān-ı Ḳaṣr-ı Şīrīn yapar-ısañ iy felek / **Yig-durur** sengini reng-i ḫūn-ı Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 3). [yig-durur, --durur]*

Dişi mi **yig-durur** ya dürr-i şehvār / ʿAceb beñzer mi ki fülfül o ḫāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 2). [yig-durur, --durur]*

yig: *Daha iyi, daha güzel.*

İy Muḥibbī ṣabra ṭāḳat kalmadı **yigdür** sefer / Göndere vādīleri gönlüñi seyrān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 5). [yigdür, -dür]*

yig alurlar: *Üstün görmek, tercih etmek.*

Muḥibbī sözlerin taksañ n'ola gūşuña iy dilber / **Yig alurlar** anuñ ḳadrin bilenler dürr ü gevherden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 5). [yig alurlar, -urlar]*

yig degül mi: *Daha iyi değil midir?.*

Çeşmi tīġ almış ele bu nātüvānuñ ḳaṣdına / **Yig degül mi** raḥm ide ġālib olan maġlūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 6). [yig degül mi,]*

yig gelür: *Üstün gelmek.*

Sīm ü zer kimde olursa ṣayd olur maḥbūblar / **Yig gelür** Şīrīn'e Ḫusrev ol ġarīb Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2635, Beyit 4). [yig gelür, -ür]*

Tek şarāb olsun sifāl-ıla bugün mey-ḫ∨āreye / **Yig gelür** her vech-ile ol sāġar-ı Cemşīd'den *(Muhibbî Divanı , Gazel 2728, Beyit 3). [yig gelür, -ür]*

Şehā kapuñda olmak baña bende / Gelür yig şāh olam ger mülk-i Sin'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 1). [yig gelür, -ür]*

yıḳıl: *Dağılmak, perişan olmak.*

Yār ister çün Muḥibbī ola bu gönlüñ ḫarāb / Ko **yıḳılsun** hergiz ol vīrāne maʿmūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 5). [yıḳılsun, -sun]*

yıḳuḳ: *Yıkık, harap II İncinmiş, kırık (gönül bağlamında).*

Virüben cān cānā būseñ aldı / Bu **yıkuk** göñlümüñ dil-ḫ∨āhı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 4). [yıkuk,]*

yıl: *Koşmak, seğirtmek.*

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi turmaz **yilerem** / Tolaşup zülfine dil ol gözi āhūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [yilerem,]*

yıl: *Esmek.*

Ten ġubārını savursa tañ degüldür bād-ı ʿışḳ / Bu hevā ile **yiler** bir bādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 4). [yiler, -er]*

yıl: *Çok sene.*

Kaʿbe kūyuñda şükür kim eyledüñ ḳurbān beni / Niçe **yıllar** anuñ-ıçun saklar-ıdum cānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 4). [yıllar, -lar]*

Cām-ı laʿlüñ yādına komadum elden sāġarı / Niçe **yıllar** olmışamdur sākin-i mey-ḫāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 4). [yıllar, -lar]*

yil aldugın: *Yel aldı, rüzgar uçurdu, ortadan yok oldu.*

Bugün çün ḥırmen-i gülsin nigārā āhdan sakın / İşitmedüñ mi gülşende **yil aldugın** gül evrāḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 1). [yil aldugın, -dugın]*

yılda: *Her yıl.*

Niçe feryād itmesün bī-çāre bülbül her seḥer / **Yılda** bir gül açılur ol da miyān-ı ḫārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 3). [yılda,]*

yılduz: *Yıldız.*

Gīceler uyku yüzin görmez gözüm **yılduz** sayar / Ṭālibem āh ol meh-i nā-mihribāna görmeden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2733, Beyit 2). [yılduz,]*

yılduzum: *Şans, baht.*

Sāyeñ düşeli üstüme ben devlete irdüm / Devlet var-ımış çünki ezel **yılduzum** üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 4). [yılduzum,]*

yıllar-durur: *Yıllar yılı.*

Yıllar-durur bu ḫasta göñül kapusındadur / Bir kez dimez ki ḫasta-i miskīn ne demdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 2). [yıllar-durur,]*

yilten: *Heves etmek, meyletmek.*

Niçe bir aldanasın dünyede birkaç nefese / Niçe bir **yiltenesin** bunca hevā vü hevese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 1). [yiltenesin, -esin]*

yime: *Yememek.*

Bulımadum aradum bu cihānı / **Yimemiş** ola bir kimse tapanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 2). [yimemiş, -miş]*

yine: . *zarf Yeniden, bir daha, tekrar, gene.*

Būy-ı zülfine irem diyü **yine** āvāre dil / Gitdi yaşum gibi āh ol serv-ḳaddi arayı *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 6). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.*

Eşk-i çeşmüm noḳṭa dökdi **yine** sīnem levḥine / Kāyinātuñ ḥālini bilmekde remmālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 4). [yine,]*

Cevr ü cefāya sundı **yine** rūzigār elin / Var mı cihānda menʿ-ile kimse dutar elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 1). [yine,]*

Her kim ki gördi gözlerümüñ yaşını didi / Ol serv sāyesinde **yine** nāz u niʿamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 4). [yine,]*

Düşdi belā vü miḥnete dil başdan aşdı āh / Beñzer Muḥibbī **yine** ki sen baḥr-ı ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 5). [yine,]*

Ṣafḥa-i zerdüme yazdum **yine** derd ü elemi / Göz karasıyla degül bil ki ciger kanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2721, Beyit 2). [yine,]*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra getür / Lebi ġonca yüzi gül lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [yine,]*

Kaʿbe kūyuñı varup **yine** ṭavāf eyleyüben / Ko Muḥibbī kuluñı yoluña ḳurbān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [yine,]*

Gözlerüm baḥrına saldum **yine** dil zevraḳını / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [yine,]*

Söyler çemende derdini bülbül **yine** güle / Līkin gül eylemez naẓarı ḥāl-i bülbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 1). [yine,]*

Göñül ṣahbāzını himmetle **yine** / Ṣikār itmege saldum ol hümāya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 3). [yine,]*

Ġamzeñ eger ki öldüre vir laʿlüñ agzuma / Dirgür bu mürdeyi **yine** bir tāze cāñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 3). [yine,]*

ʿĀleme ʿuryān geldüñ bunı fikr itmez misin / **Yine** āḫir gidisersin bir ten-i ʿüryān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2990, Beyit 4). [yine,]*

yine: *"Yeniden, tekrar" anlamlarında zarf.*

Ġam geldi **yine** kişver-i dilde vaṭan ister / Ḫālī ideyim göñlümi ger ḫāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 4). [yine,]*

Ḫūn-ıla **yine** toptoludur sāġar-ı çeşmüm / Nūş eyle dilā içmege peymāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 5). [yine,]*

yine: *"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.*

Dilā rūşen naẓar eyle **yine** sen zülf-i cānāna / Ruḫı üstinde rūşendür ki ḳaşdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [yine,]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.*

Cānān-ıla cān çünki ezel āşinā imiş / **Yine** gerekdi gir sen iy dil araya ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2534, Beyit 6). [yine,]*

Düşüp iy dil **yine** deryā-yı ʿışḳa / Yürürsin anda dāyim māhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 2). [yine,]*

Ol gül endāmuñ firākında **yine** iy ʿandelīb / Gīceler tā ṣubḥ olınca nāle vü feryadsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 4). [yine,]*

Ḫār elinde göreli **yine** gülüñ dāmenini / Urdı āh u fiġān bülbül olup naʿrā-zenān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 3). [yine,]*

Bilür iken yok vefāsı **yine** dil virmek nedür / Bu cihān içinde kim var ise nādān uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2565, Beyit 3). [yine,]*

Süzüp çeşmüñi öldürdüñ **yine** kūyuñda ʿuşşāḳı / Dokınsun destüñe bārī kanından al kına yakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 3). [yine,]*

Elde Muḥibbī cān u dili tuḥfe eyle kim / Kim bī-ḥad **yine** öpmediler şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 6). [yine,]*

Ṣūret-i Ferhād'ı naḳş itdüm **yine** müjgān ile / Ḫıştı bālīnüm kılup yārān anı seng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 3). [yine,]*

Temevvüc eyledi yaşum **yine** āhum hevāsından / Telāṭumlar ẓuhūr itdi cihān toldı ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [yine,]*

Dāmānuma yapışdı **yine** kūyuñ itleri / Eski ḥuḳūḳı añdı vü hem āşinā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [yine,]*

Her zemīni kanlu yaşumdan **yine** naḳş eyledi / Geçmedi bu naḳşı bana kimse illā çarḫ-ı dūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 2). [yine,]*

Mey içüp **yine** bu ġamgīn dilümi şād ideyin / Anı bir laḥẓa hele ġuṣṣadan āzād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 1). [yine,]*

Seyl-i eşk n'ola göñül ḫānesin ide[r]se ḫarāb / Seng-i miḥnetle **yine** nev yapup ābād ideyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2685, Beyit 2). [yine,]*

Ḥamdü-lillāh ki **yine** ṭālib-i cānānam ben / Bende-i ʿışḳ olalı ʿāleme sulṭānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 1). [yine,]*

Ruḫlaruñ üzre **yine** zülf-i perīşān[uñ] görüp / Āh sevdāya düşüp ḥāl-i perīşānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 4). [yine,]*

Çün dürr-i yetīm oldı **yine** naẓm-ı Muḥibbī / Cānā anı dak gūşuña yek-dāne olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 5). [yine,]*

Ser-i kūyına girmeden **yine** āheste varup / Döymesün bir kılı ol zülf-i sitemkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [yine,]*

Niçe yıldur ki ḫarāb oldı bu dil şehri yatur / İde taʿmīʿr keremden **yine** miʿmāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 5). [yine,]*

Dil ü cān komadı ġamzeñ bu Muḥibbī'de **yine** / Niçe mekkār niçe ʿayyār niçe cādūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 5). [yine,]*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ **yine** şekker lebin / Leẕẕet alsa okuyan şiʿrüñde yāḫūd tañ mı bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [yine,]*

Eline almış **yine** cellād çeşmi ġamzeler / Ehl-i ʿışḳuñ yire dökmek kanın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [yine,]*

Gitmege itmegil şitāb **yine** / Göñlüme salma ıżṭırāb **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 1). [yine,]*

Gitmege itmegil şitāb **yine** / Göñlüme salma ıżṭırāb **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 1). [yine,]*

Luṭfuñ-ıla 'imāret olmış-iken / İtme dil şehrini ḫarāb **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 2). [yine,]*

Meclis-i ġamda akdı ḫūn-ı ciger / Oldı firḳat-ile dil kebāb **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 3). [yine,]*

Zülfidür gün yüzine perde olan / Görmege āh olur ḥicāb **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 4). [yine,]*

Çeng idelden Muḥibbī ḳāmetini / İñiler oldı çün rebāb **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 5). [yine,]*

Faṣl-ı gül vaḳt-ı çemen eyyām-ı ṣaḥrādur **yine** / Mevsim-i ʿiyş ü ṣafā āvān-ı ṣahbādur **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 1). [yine,]*

Faṣl-ı gül vaḳt-ı çemen eyyām-ı ṣaḥrādur **yine** / Mevsim-i ʿiyş ü ṣafā āvān-ı ṣahbādur **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 1). [yine,]*

Jālelerden gūşına dürler takupdur şāh-ı gül / Cāmesin surḫ eylemiş bir yār-ı raʿnādur **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 2). [yine,]*

Şöyle zeyn oldı çiçeklerle bugün ṣaḥrā vü bāġ / ʿAḳsi düşmişdür gören dir çarḫ-ı mīnādur **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [yine,]*

Satmaga gül ḥüsnini bülbülleri dellāl ider / Ṣaḥn-ı gülşen her ṭaraf feryād u ġavġādur **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 4). [yine,]*

Didiler yaşum görenler kim alur eṭrāfumı / Şehr-i Kostantin'i ḫoş kuşadı deryādur **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 5). [yine,]*

Gül yüzü vaṣfında didi Muḥibbī bir ġazel / Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [yine,]*

Sehv-ile yārum bu ben dil-ḫasteye itüm dimiş / Bir dü-şeşdür bu daḫı iy dil **yine** düşmez beşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 3). [yine,]*

Cūş idüp iy Muḥibbī **yine** göñül / Didi bu şi'ri ḫoşça rindāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 9). [yine,]*

Ḫālini dökdi dāne **yine** zülfi agına / Dil murġınuñ bu dām-ıla ḥāli niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [yine,]*

Ḫaymesin ṣaḥrāya kurdı çün **yine** sulṭān-ı ʿışḳ / Cemʿ ider ʿāşıḳları beñzer ki ʿarż eyler sipāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2859, Beyit 3). [yine,]*

Didiler **yine** geydi câme-i al / Didüm kana giriserdür boyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 4). [yine,]*

ʿIşḳ dersin okıyanlar iremez itmāmına / İntihā itdüm diyenler **yine** başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 2). [yine,]*

Bir saçı leylāyı gördüm aña dil virdüm **yine** / Dōstlar şimden girü ben bī-dile mecnūn dine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 1). [yine,]*

Cemʿ olup murġ-ı belā ile **yine** ġam kuşları / Geldiler bāġ-ı dile idüp mekānlar kışlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 3). [yine,]*

ʿIşḳ dersin okıyan irmez anuñ itmāmına / İntihā itdüm diyenler **yine** başdan başlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 4). [yine,]*

Ḫālini **yine** dāne döküp zülfi ağına / Dil murġını avladı āh ol dūzāġ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [yine,]*

Dil murġı **yine** ʿārıż [u] ḫālüñe ider meyl / Her kanda ki murġ gör[e] ine āb ile dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 2). [yine,]*

Gördi muʿaṭṭar **yine** bu dehr dimağı / Didi bu Muḥīb zülfine yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [yine,]*

Āşikāre kılayım **yine** maʿānī gevherin / Girüben çıkarayım dilde olan maḫzenüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2901, Beyit 3). [yine,]*

Okudum **yine** ʿışḳuñ ḳıṣṣasını / Anı sanman füsūn u ya fesāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 3). [yine,]*

Çünki tīġ almış ele çeşmüñ **yine** reh-zen gibi / Añlamam dil kurtıla ol rāh-ı ḫaṭarnākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 3). [yine,]*

İy Muḥibbī **yine** söz dürlerin[i] ʿarż ide-gör / Cümle naẓm ehli görüp reşk ide bu mertebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 5). [yine,]*

Yine gönlüm bend oldı zülf-i kemend-keşe / Yandı cānda kalmadı bir ẕerre ḥüsün āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [yine,]*

Sīne mecrūḥ itdi ġamzeñ **yine** tāze yaralar / Ordı olsun hezār taḥsīn yay kaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 3). [yine,]*

Bāġda mül tolı sāġar dutalım gül yirine / Ḳulḳul itsün ko ṣürāḥī **yine** bülbül yirine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 1). [yine,]*

Nev-bahār irişdi ḥüsnin ʿarż ider güller **yine** / Aña karşu zār u feryād ide bülbüller **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [yine,]*

Nev-bahār irişdi ḥüsnin ʿarż ider güller **yine** / Aña karşu zār u feryād ide bülbüller **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [yine,]*

ʿAnber-i zülfini añmış bāġda nāgeh ṣabā / İşidüp olmış perīşān anı sünbüller **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 2). [yine,]*

Zeyn olında yir yir ezhār-ıla taḫt-ı çemen / Ṣāh-ı gül gösterdi bu dehre taḥammüller **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [yine,]*

Alımazsın dōstlar nuṣḥ eylemeñ benden cevāb / Eyledi cān u dili dīvāne kāküller **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 4). [yine,]*

Ḥālin ʿarż itse Muḥibbī raḥm kılmazsın aña / İy vefāsı yok nedür bunca teġāfüller **yine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 5). [yine,]*

Yine vaḳt oldı alam rāh-ı muġānı elüme / Komayam nūş idem ol rıṭl-ı girānı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 1). [yine,]*

Zülf zünnārını kesmiş **yine** ḥüsnüñ müslimi / Getürüp dīne anı beñzer müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [yine,]*

Ruḫlaruñ añalı oldı **yine** şeydā lāle / Komayup elden içer bāde-i ḫamrā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 1). [yine,]*

Surḫ-pūş oldı **yine** içdi mey-i nāb ruḫı / Sanki ḫūbān-ı Firenkdür büt-i tersā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 4). [yine,]*

Ḫūn ile yazdı meger şiʿr-i Muḥibbī'yi **yine** / Eyledi elde dutar bir varaḳ-ı inşā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2955, Beyit 5). [yine,]*

Derd-ile **yine** geldi gülzāra benefşe / İtse yiridür nāle vü ṣad zāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 1). [yine,]*

Mest oldı **yine** raḳṣa girüp bād-ıla oynar / Hīç öyküne mi ṭurra-i dildāra benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 3). [yine,]*

Yine ruḫsārum üzre vaṣf-ı ḥālüm / Gözüm taḥrīr ider ḫūn-ı cigerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 3). [yine,]*

yiñi: *Yeni.*

Kūyında yār cemʿ idüp ʿāşıḳlaruñ serin / Beñzer ki yapa kendü içün bir **yiñi** ḳule *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 4). [yiñi,]*

yiñi: *Yeni, şimdi.*

Ḫār elinden derd-ile eyler şikāyet ʿandelīb / Şöyle beñzer kim **yiñi** gelmiş müsāfir gülşene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 2). [yiñi,]*

yiñiden: *Bir daha, yine.*

Ġam-ı hicrüñ bu göñül kişverini kıldı ḫarāb / **Yiñiden** anı meger luṭf-ıla ābād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 4). [yiñiden,]*

yir: *Yer, mekan.*

Çünki terk itdüñ Muḥibbī'yi dilā var fāriġ ol / Ben daḫı bilmem seni ne gökde ne ḫod **yirdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 5). [yirdesin, -desin]*

Gün yüzine bakabilmem iy yaşum sen perdesin / İy göñül bilmem seni de gökde yāḫūd **yirdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 1). [yirdesin, -desin]*

Key naḥīf oldum bulan bulur fiġānumdan beni / Dir ki iy bī-çāre sen ne gökdesin ne **yirdesin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2563, Beyit 4). [yirdesin, -desin]*

Kimsenem yok ġam şebinde üstüme aglar benüm / **Yirce** gökçe minnetüm var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [yirce, -çe]*

yir: *Yemek.*

ʿIşḳ mīrāşını **yirsem** ne ʿaceb Mecnūn'dan / Sanmañ ol gitmek ile ʿāşıḳ-ı şeyḍā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 2). [yirsem, -se, -m]*

yir: *Durum, konum.*

Görüp ḫaddüñ çeküp ḳahr-ı raḳībi / **Yirüm** geh gülşen olur gāh külhen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2527, Beyit 2). [yirüm, -üm]*

yir: *Yer.*

Ṣāf ḳalb ol her kişiye eyle şefḳatle naẓar / Faḫr-ı ʿālem çün dimiş bir **yirde** olmaz kīn ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 6). [yirde, -de]*

yir: *Yeryüzü.*

İçmez Muḥibbī **yire** ine Zühre-i felek / Suna şarābı ger ḳadeḥ-i āfitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [yire, -e]*

yir: *Mevki, mekan, mahal.*

Leblerüñ eṭrāfını cānā n'ola tutsa ḫaṭuñ / **Yir** olur ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [yir,]*

yir: *Bir nesne veya kimsenin kapladığı yâhut kaplayabileceği boşluk, bulunduğu mahal.*

Göçdi gönül kaldı hemān dāġ-ı ḥasret āh / Āteş kalur **yirinde** eger gitse kervān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 3). [yirinde, -i, -(n)de]*

yir: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.*

Düşdi Muḥibbī **yirlere** pā-māl-i ʿışḳ olup / Derdā dirīġ sunmadı bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 5). [yirlere, -ler, -e]*

Urma gönül şīşesin iy dōst **yirlere** / Sakın ki batar ayaguña ābgīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 2). [yirlere, -ler, -e]*

Kopdı sandılar kıyāmet kalkdı **yirden** nice baş / Kūy-ı dilberde olan bu nāle vü feryāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 4). [yirden, -den]*

Zülfüñün cānā ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / Mār beñzer kim şikāfından **yirüñ** girer ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [yirüñ, -üñ]*

yir: *Karşılığı olarak.*

Göñül maḥzendür ʿışḳuñ gevherine / Anı ṣarf eyleme illā **yirine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 1). [yirine, -i(n), -e]*

yir: *-e karşılık, -e mukabil.*

Bu göz yaşını cū **yirine** eyleyen revān / Bāġ-ı cihānda serv-i ḫırāmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 3). [yirine, -+i, -+n, -+e]*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim yir yir elif / Serv ü gül **yirine** iy dil anı seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [yirine, -+i, -+n, -+e]*

İy Muḥibbī dil-i dīvāneyi bend itdi nigār / Boynına kākülini dakdı selāsil **yirine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 5). [yirine, -+i, -+n, -+e]*

Sıma şehā bu göñlüm mümkin degül **yirine** / Bir daḫı gelmek olmaz çünki uşana şīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 2). [yirine, -+i, -+n, -+e]*

yir-: *Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.*

İy Muḥibbī būy-ı zülfini iletse ger ṣabā / Nāfesini döke **yire** reşk ile āhū-yı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 5). [yire, -e]*

Kesdükçe tagı ʿışḳ-ıla **yire** dökilen eşk-ile / Yāḳūt-ı laʿle döndürür her yaña seng-i kūhken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2579, Beyit 3). [yire, -e]*

Ḫāk-i pāyuñda yüzin sürsün **yire** ʿāşıḳlaruñ / Yürüsün sāyeñ gibi serv-i revānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [yire, -e]*

Ola kim cürʿa-i laʿlinden ola baña naṣīb / Süreyim **yire** yüzüm ḫāk-ile yeksān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 5). [yire, -e]*

Göklere irse başuñ gelmeye göñlüñe gurūr / Yüzüñi **yire** sürüp kendüzüñi mūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [yire, -e]*

yir eylemez: *Yerleşip kalmak, iz bırakmak.*

Ḫūblar göñli katıdur çünki seng-i ḫāreden / Göz yaşı **yir eylemez** nite ki seng-i ḫāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 3). [yir eylemez, -mez]*

yir ide: *İz bırakmak. II İyice yerleşmek.*

Sanmañuz dil āteşi bu sīneden bir dem gide / Ol sebebden ejder-i āhum felekde **yir ide** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2966, Beyit 1). [yir ide,]*

yir yir: *Yer yer, ara ara.*

Yakalum dāġları **yir yir** bu cism-i nā-tüvān üzre / Temāşā itmege ḥüsnüñ niçe dīde bedīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 4). [yir yir,]*

Yürekde yarama kanlu yaşum **yir yir** nişān olsun / Yanup dil āteş-i ġamla bu āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [yir yir,]*

Dāġlar **yir yir** ki vardur sīnem üstinde benüm / Zāġlardur sanasın ṣaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [yir yir,]*

Zeyn olında **yir yir** ezhār-ıla taḫt-ı çemen / Şāh-ı gül gösterdi bu dehre taḥammüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [yir yir,]*

Lāleler sanmañ ki **yir yir** görinür kūhsārda / Baġr[ı] ḫūnın kūhken saçmış-durur taşdan taşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 2). [yir yir,]*

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek **yir yir** elif / Zeyn-i bāġ olsun gül ile serv-ile şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [yir yir,]*

yir yir: *Birçok yerde.*

Dāg idüp sīnemüñ üzre çekeyim **yir yir** elif / Serv ü gül yirine iy dil anı seyrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 4). [yir yir,]*

yirde kalmaz: *Boşa gitmek, heba olmak.*

Dūd-ı dil çün ṣuʿūd ider felege / **Yirde kalmaz** bu āh u zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2748, Beyit 4). [yirde kalmaz,]*

yire: *Yer.*

Eline almış yine cellād çeşmi ġamzeler / Ehl-i ʿışḳuñ **yire** dökmek kanın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 4). [yire,]*

yire sen: *Yarmak.*

Fehm olınmaz iy göñül ince bili diḳḳat-ile / Tutalum ki **yire sen** bir kıla idrāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 4). [yire sen,]*

yiridür: *"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.*

İy Muḥibbī ko saña cevr ü cefālar kılsun / **Yiridür** göñlüñi çün bagladuñ ol bed-ḫūya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 5). [yiridür,]*

Cefā vü cevrüñi çeksem **yiridür** / Göñül virdüm senüñ tek nāzenīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2816, Beyit 2). [yiridür,]*

Derd-ile yine geldi gülzāra benefşe / İtse **yiridür** nāle vü ṣad zāre benefşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2960, Beyit 1). [yiridür,]*

İderse **yiridür** baña cefālar / Göñül virdüm çün ol nā-mihribāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2986, Beyit 2). [yiridür,]*

yirine: *Yerine.*

Ol melāḥatle leṭāfet sende vardur kimde var / Şekker emmişsin meger süd **yirine** sen anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2657, Beyit 3). [yirine,]*

yirine: *-e karşılık, -e mukabil.*

Müjeñ tīrine iy māh-ı dil-efrūz / Siper **yirine** dutdum sīnemi ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2634, Beyit 2). [yirine,]*

Mey **yirine** içdi çün mestāne çeşmi kanumı / Mā-ḥażar kılsun bu dil bagrın kebāb eglenmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2660, Beyit 2). [yirine,]*

Görürem zülf-i siyāhın[ı] ben ʿanber **yirine** / Ġam degül bana eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [yirine,]*

yirine: *Başka bir şeyin yerini almak üzere.*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa gül sāġarı yiter / Bülbül **yirine** var ṣurāḥīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [yirine,]*

yirine: *Başka bir şeyin yerini almak üzere.*

Bu cihāndur yitürür birini birin bitürür / Gele biri **yirine** Ḫusrev [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [yirine,]*

yirlere ur: *Yerlere vurmak.*

Uşat ur yirlere nefsüñ şanemdür / Nite olur büt-i Āẕer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 2). [yirlere ur,]*

yise: *Yemek.*

Her kimüñ kim ola ḳalbinde anuñ ẕerrece ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle **yise** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [yise,]*

yit: *Kaybetmek.*

Bu cihāndur **yitürür** birini birin bitürür / Gele biri yirine Ḫusrev [ü] Dārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 5). [yitürür, -ür, -ür]*

yit: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.*

Gözlerüm yaş[ı] ile baña **yiterken** rūy-ı zerd / Bakmayam dünyā baña ger sīm-ile zer göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 3). [yiterken, -er, -ken]*

yit: *Yetmek, yeterli olmak.*

Gerekmez baña zerden olsa bālin / **Yiter** bālin dilā sersin ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [yiter, -er]*

yit: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfi olmak.*

Ḳāmetüñle gülşen içre baña ḫaddüñ gül **yiter** / Bāġ u servi n'eylerem neme yarar gül gülsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 2). [yiter, -(e)r]*

Muḥibbī saña bu devlet **yiter** bil āsitānında / Diye dilber ki ʿadd idüñ bunı kūy-ı segānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 5). [yiter, -(e)r]*

Baña **yiter** āhum-ıla gözlerüm yaşı / Birin zemīne birin de āsümāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [yiter, -(e)r]*

Ḫāk-i pāyuñda olam kemter gedā baña **yiter** / N'eylerem dārāt u ḥaşmet ya olam faġfūr-ı Çīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 4). [yiter, -(e)r]*

Geyelden cāme-i surḫı boyuñca kana girmişsin / Çıkar billāhi luṭf eyle **yiter** kūyuñda kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 3). [yiter, -(e)r]*

Çünki girmez gül gibi āh u fiġānuñ gūşına / **Yiter** iy bülbül-i dil nāle vü feryād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 3). [yiter, -(e)r]*

Ġam elinden sīne-çākem sanmañ ancak pīrehen / Penbe-i dāġum **yiter** çün küşte-i ʿışḳum kefen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2642, Beyit 1). [yiter, -(e)r]*

Dün beni öldürdügine ḫançeri şāhid **yiter** / Dönüben inkār ider hīç kimseler işitmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 3). [yiter, -(e)r]*

Gülsitān-ı dehr içinde baña gül yüzüñ **yiter** / N'eylerem zülfüñ tururken ʿanber-i sārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [yiter, -(e)r]*

Ġaflet gözini açagör uyan bu ḫ∨ābdan / ʿĀlem nümūne çün **yiter** Efrāsiyāb'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 1). [yiter, -(e)r]*

Kūyında olsam bir nefes yāruñ itine hem-nefes / **Yiter** baña bu mertebe ʿālemde nām u neng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 2). [yiter, -(e)r]*

Çün **yiter** elde Muḥibbī'ye bugün köhne sifāl / Pīş-i mā cām-ı Cem ü ḳışşa-i Cemşīd megū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 5). [yiter, -(e)r]*

Bir ʿışve **yiter** arada ger cān ise maḳṣūd / Ālūde-i ḫūn eyleme gel sāʿid ü bāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 2). [yiter, -(e)r]*

Rūy-ı zerd-ile Muḥibbī eşk-i surḫ şāhid **yiter** / Kanda varursa ikisi ʿışḳuma ḥāżır güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 5). [yiter, -(e)r]*

Sefer kılsam **yiter** derd ü belā ġam / Ki bundan ġayrı gerekmez zevāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 4). [yiter, -(e)r]*

ʻĀşıḳ Muḥibbī bulsa **yiter** ol saʻādeti / Ḫāk-i derinde ola muḳadder varup öle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 8). [yiter, -(e)r]*

Mey-ḫ∨ōra çünki olmasa gül sāġarı **yiter** / Bülbül yirine var ṣurāḥīde ḳulḳula *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 3). [yiter, -(e)r]*

ʿĀrife ʿālemde bir loḳma vü bir ḫırḳa **yiter** / Nāle eyler dönegör iy dil ṭolābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 3). [yiter, -(e)r]*

Yiter ḳatlüme tīr-i ġamzeñ āḫir / Nigārā destüñe gel virme rence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 8). [yiter, -(e)r]*

Yiter itdüñ günāhı eyle tevbe / Yönüñ togrult ṭarīḳ-ı müstaḳīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 8). [yiter, -(e)r]*

Yüzüñ **yiter** ʿāleme ḥācet degül żiyā / Ḫurşīde karşu yakmayanlar şemʿ [ü] meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [yiter, -(e)r]*

Yiter başuma tāc çün ḫāk-i pāyı / Dilā başuña zerden tāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [yiter, -(e)r]*

Muḥibbī saña bu devlet **yiter** kim / Kul olduñ cān-ıla ol āsitāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 5). [yiter, -(e)r]*

Bu Muḥibbī sözleri **yiter** ġıdā-yı rūḥdur / Yime dünyā niʿmetin dönme devābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 7). [yiter, -(e)r]*

Ḳatline Muḥibbī kuluñuñ ḥüccet ararsañ / Sevdügi **yiter** eyleme bir ġayrı bahāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 9). [yiter, -(e)r]*

yit: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.*

Muḥibbī bakma aṭlās u ḥarīre / Neñe **yitmez** senüñ bir dalḳ-ı jende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 7). [yitmez, -mez]*

yit-: *Kafi olmak, yetmek.*

Yiter aglatduñ beni ṭūfān-ı eşkümden sakın / Kaynasa ḫūn-ı ciġer tennūr-ı dilden de daşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2973, Beyit 4). [yiter, -er]*

yiter: *Daha fazlasına gerek yok, dur, kafi.*

Yiter bu rūze-i hicrān yüzüñ göster ki ʿīd olsun / Şeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [yiter,]*

yiter: *Daha fazlasına gerek yok, dur, kafi.*

Yiter āh ile eyle yaşlaruñ sīm / Güzeller ṣayd olurlar sīm ü zerle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2985, Beyit 4). [yiter,]*

yitiş: *Yetişmek, ulaşmak II Yardıma gelmek.*

N'eylerem ben milket-i Dārā'yı tāc-ı Ḫusrev'i / Kapusında baña dildār **yit[işü]r** bende dise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 4). [yit[işü]r,]*

yitmez mi: *Yetmez mi.*

Saña **yitmez mi** Muḥibbī egnüñe jende palās / Ziynet idüp niçeye dek idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [yitmez mi,]*

Yaşum surḫ u ruḫ-ı zerdüm saña **yitmez mi** iy zāhid / Gel inkār eyleme ʿışḳa getürdüm dü güvāhı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2713, Beyit 4). [yitmez mi,]*

yitmez mi ki: *Yetmez mi.*

Kanlu yaşum māhīye irişdi āhum tā-be-māh / ʿIşḳuma **yitmez mi ki** bu nevʿ-ile iki güvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 1). [yitmez mi ki, - ki]*

yitür: *Kaybetmek.*

Bu Muḥibbī **yitüre** ṭāʿat u zühd ü veraʿı / İç diyü yār işāret ide ebrūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 5). [yitüre, -e]*

yiyen: *Yemek yiyen(ler).*

Maḥabbet būyını ummañ cihānuñ gülsitānından / Dimişler meyve-i miḥnet **yiyenler** būsitānından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 1). [yiyenler, -ler]*

yoġ: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Yog-ıdı ʿālemde hīç mihr ü maḥabbetden nişān / Olmış-ıdum bu cihāñda ʿışḳ-ıla ben dāsitān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 1). [yog-ıdı, -ı, -dı]*

İy Muḥibbī bu şeb-i hicre nihāyet **yog-ımış** / Ḫānesinden hīç ṭulūʿ itmez mi ol meh-rū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 5). [yog-ımış, -ı, -mış]*

İçmiş idüm ben ezel ʿışḳuñ şarābın cām-ıla / **Yog-ıdı** şebde görinen noḳṭalar eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 4). [yog-ıdı, -ı, -dı]*

yoġ-ısa: *Yoksa.*

Ġam yime ger **yog-ısa** ṣalāḥuñ Muḥibbīyā / Dil vir Kerīm'e cürmi ʿuṣāt anda ʿöẕr-ḫvāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 5). [yog-ısa,]*

yoḫsa: *Yoksa, ya da.*

Leb-i dilber mi yigdür ya piyāle / Yañagı rengi mi yig **yoḫsa** lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 1). [yoḫsa,]*

Siyāh zülfi mi yigdür **yoḫsa** ʿanber / Anuñ derdiyle ben döndüm hilāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2864, Beyit 4). [yoḫsa,]*

yoḫsa: *"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.*

Būy-ı zülfüñe irem diyü gelür misk-i Ḫıṭā / **Yoḫsa** terk itmezdi ol hergiz Ḫorāsān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 2). [yoḫsa,]*

Vuṣlat-ı cānān gerekse kıl Muḥibbī terk-i cān / **Yoḫsa** bu olmaz müyesser bir kurı sevdā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2823, Beyit 5). [yoḫsa,]*

Cīfe-i dünyāya iy dil key sakın meyl eyleme / **Yoḫsa** seni beñzedürler bil zebānuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [yoḫsa,]*

yoḫsa: *Yoksa.*

Alduñ Muḥibbī gönlini īmāna ḳaṣd idüp / Zülfüñe uyup **yoḫsa** müselmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [yoḫsa,]*

yoḫsa: *İstenmeyen, öyle olması ihtimalinden kaçınılan bir hususu belirtir; sakın, olmaya ki.*

İy ṭabīb-i dil neden göndermedüñ şāfī cevāb / **Yoḫsa** göz göre bu miskīni helāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 3). [yoḫsa,]*

yoḫsa: *Yoksa, acaba.*

Miḥrāb-ı büt-perest mi tuġrā mı **yoḫsa** şāhī / Yāḫud kemān-ı Rüstem ol ebruvān-ı fettān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 2). [yoḫsa,]*

yoḳ: *Olmayan.*

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı **yok** maḳṣūdumuz / Bilürüz zāhid seni fırdevs-ile kevserdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [yok,]*

yoḳ: *Bulunmayan, mevcut olmayan.*

Yok dehānından dilā fikri muḥāl itmeñ neden / Ya dönüp mūy-ı miyānından ḫayāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 1). [yok,]*

yoḳ: *(kimse) yok.*

Virür ʿālemde bir kes **yok** ḫaber yāruñ vefāsından / Velī şekvā şikāyet çok iden cevr ü cefāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 1). [yok,]*

Ayakdan düşmişem cānā elüm dut dest-gīrüm ol / Didüm didi ki görmiş **yok** güzeller merḥabāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 2). [yok,]*

Kimsenem **yok** ġam şebinde üstüme aglar benüm / Yirce gökçe minnetüm var dīde-i ḫūn-bāruma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2803, Beyit 3). [yok,]*

Dirlerdi māh-rūlar hep cümle bī-vefādur / Gezdüm cihānı gördüm **yok** sen tek cefāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2836, Beyit 3). [yok,]*

yoḳ: *"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.*

Bu Muḥibbī niçe bir cān eridür būseñ-içün / Başuñ-ıçun güzelüm **yok** dime iḥsān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 5). [yok,]*

yoḳ: *Bulunmamak.*

Ehl-i diller meclisine iy göñül yol **yok** saña / Tā ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [yok,]*

yoḳ: *Bulunmama, olmama.*

ʿĀlem içre ʿāşıḳa ölmekden özge **yok** ʿilāc / Ölmege cehd eylesün kendine tīmār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 3). [yok,]*

yoḳ: *(kimse) yok.*

N'ola feryād-ıla bu nālemi gūş itmeseler / Görmedük kimsene **yok** künbed-i devvāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 4). [yok,]*

yoḳ: *Bulunmama olmama.*

Gördiler Ferhād u Mecnūn derd-i ʿışḳa çāre **yok** / Arayu gitdi ʿadem mülkine anlar çāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 2). [yok,]*

yoḳ: *Bulunmama, mevcut olmama.*

Derd ü ġamdan ġayrı **yokdur** ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [yokdur, -dur]*

Muḥibbī katıdur göñli nigāruñ / Ol istiḥkām **yokdur** şehr-i Peç'de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2868, Beyit 5). [yokdur, -dur]*

yoḳ: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

Sanma vardur bu cihān içre ḳarār / Şöyle bil bunda **yok** ḳarār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 4). [yok,]*

Kapuñda niçe yüz biñ kullaruñ var / İçinde **yok** Muḥibbī gibi miskīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 5). [yok,]*

Kimse bilmedi anuñ ince bilin diḳḳat-ile / Kimi **yok** didi kimisi didi ki mūdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2773, Beyit 4). [yok,]*

Māh-rūlarda Muḥibbī çün bilürsin **yok** vefā / Ya ne sergerdān idersin bu dil-i āvāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 7). [yok,]*

ʿĀşıḳa dirler Muḥibbī çāre ṣabr u ya sefer / Çün sefer **yok** ṣabr kıl eyle taḥammül derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 5). [yok,]*

yoḳ: *Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.*

Yok-durur hergiz beşerde bu leṭāfet sende var / Sīne levḥine göñül anı muṣavver eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 4). [yok-durur, -durur]*

Miyānuña dimiş ehl-i ḫıred mū / Didüm ortada **yok** mū deñlü mābeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 2). [yok,]*

Çünki **yok** ḳaddi gibi serv ü yüzi gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [yok,]*

Ġamzesi yāruñ geçer hīç nesne **yok** ḥāyil aña / Fā'ide itmez eger sīneñde pūlād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 4). [yok,]*

Şīvesi çok mihri **yok** ammā ki diller almada / Bu cihān içinde kim mekkār dirler uşta sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 4). [yok,]*

Her kimüñ ki dīni var ẓāhirdür anuñ kīni **yok** / Zīrā bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [yok,]*

Kūy-ı dilberden cüdā düşdüm katı āvāreyin / Bir yirüm **yok** ġayrı andan daḫı kanda varayın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2592, Beyit 1). [yok,]*

ʿAḳlı **yok** dīvāne dil bilmezse ḳuyuñ ḫıẕmetin / Dōstum ʿayb eyleme teklīf **yok** mecẕūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 4). [yok,]*

Geldi ḫaṭṭuñ **yok-durur** şimden girü baña ḥayāt / Āh ölsün mi ecelsüz cān-ıla seni seven *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 5). [yok-durur, -durur]*

İy büt-i Çīnüm bugün sen ḫüsn-ile Ayāz iseñ / Eksügüm **yokdur** benüm de ʿışḳ-ıla Maḥmūd'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 4). [yokdur, -dur]*

Bu Muḥibbī gibi **yokdur** zülfinüñ çevgānına / Başını top eyleyüp yolında ġalṭān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 5). [yokdur, -dur]*

Varsam elini öpmege el virmeyüp döner / **Yokdur** güzeller içre bilür merḥabā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [yokdur, -dur]*

Ruḫları yādına cānā neyçün efġan ideler / **Yok-durur** bir sencileyin bülbül-i zār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 4). [yok-durur, -durur]*

Tolaşur her dem kemend-i zülfüñe dīvāne dil / Kurtuluş **yokdur** meger zülfüñde anı asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [yokdur, -dur]*

Virmedi rāh-ı ṭalebden çünki hīç bir kes nişān / ʿIşḳdan ġayrı Muḥibbī bil saña **yok** reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 5). [yok,]*

Gördiler dünyāda **yok** būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Gitdiler anlar ʿadem mülkine anı arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 5). [yok,]*

Perī dirler saña [hem] ay melek ḫū / ʿAceb olmaz ki **yok** insānda bu rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 1). [yok,]*

Gördiler dünyāda **yok** būy-ı vefā Ferhād u Ḳays / Anuñ-ıçun gitdiler mülk-i ʿademde arayu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 2). [yok,]*

Menzil-i ʿışḳı yakın sanup aña dil baglama / Ugraya niçe ʿadem mülkine **yokdur** āna rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 4). [yokdur, -dur]*

Kaʿbe-i kūyuñ nigārā ḳıble-i ʿuşşāḳdur / ʿĀşıḳ-ı dil-ḫasteye **yok** andan artuk secdegāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2804, Beyit 2). [yok,]*

Derd ü ġamdan ġayrı **yokdur** ʿālem içre ḥāṣılum / Dōstum çün bilmedüñ ḥālüm benüm pes kim bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 4). [yokdur, -dur]*

Cefā vü cevri çekmiş var mı bence / Nite kim **yok** güzeller içre sence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 1). [yok,]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol yār yüzinde / Hem beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [yok,]*

Muḥibbī bu cihānuñ **yok** sebātı / Hemān ancak gözüñ açup yumınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 5). [yok,]*

Muḥibbī **yok-durur** şekkerde lezzet / Melāḥat ki komış Ḥaḳ ol dehende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2881, Beyit 6). [yok-durur, -durur]*

Açar dil dirler çayır çemençün / Velī sensüz leṭāfet **yok** çemende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 5). [yok,]*

Sakın aldanma cihānuñ māl[ı] āḫir kor seni / Hīç senüñ ile gider bir nesne **yok** emlākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 4). [yok,]*

Rumūz-ı sırr-ı ʿışḳı bundan özge / Disem **yok** kimsede ṭāḳat şünūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 4). [yok,]*

Gūş eyleyüp eşʿārumı taḥsīn idüp ehl-i ḫıred / **Yokdur** tefāvüt didiler birdür hemān Selmān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 7). [yokdur, -dur]*

Ḫāme-i ʿışḳuñ nigārā bir ḥarāret virdi kim / Ol ḥarāret **yok** semūr-ile vaṣaḳ sincābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 6). [yok,]*

Şekerde ol ḥalāvet **yok** mükerrerdür ararsañ da / ʿAceb ol niçe lezzetdür komış Ḫālıḳ tutagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 10). [yok,]*

Tāze düşdüm āh bir hercāyi dilber derdine / Mihri **yok** cevr ü cefāsı çok sitemger derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 1). [yok,]*

yok imiş: *Yokmuş.*

Ezelden ʿışḳ olup ḳısmet virildi cānuma ḥayret / Bu mülk-i nā-murād içre **yok imiş** hīç naṣībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 4). [yok imiş,]*

Ġubār-ı ḫaṭṭuñı fāş itdi göñlüm / Dirīġā **yok imiş** esrāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 3). [yok imiş,]*

yok mı: *Yok mu?.*

Buldı ‘ömür nihāyet **yok mı** cefāya ġāyet / Dimez misin hey āfet cevre nihāyet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 3). [yok mı,]*

yok yire: *Gereği yokken, boşu boşuna.*

Çün kenār olmak müyesser olmadı ol serv-ḳad / İy Muḥibbī **yok yire** bu çeşmi yaş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 5). [yok yire,]*

yok yirlere: *Boş yere.*

ʿÖmri gel **yok yirlere** ḫarc eyleme / Bir beş on gün ʿālemüñ mihmānısın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 7). [yok yirlere,]*

Niçe bir öldürürsin ʿışḳ ehlin / Döküp **yok yirlere** kanı n’idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 4). [yok yirlere,]*

yokdur ki: *Yoktur.*

Niʿmet-i vaṣlın döküp bu ʿāşıḳını toylaya / Ol mürüvvet yārda **yokdur ki** anı eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 1). [yokdur ki, - ki]*

yoḳsa: *Kabul edilen bir hükmü bildiren bir cümleden sonra buna zıt hüküm bildiren bir cümle geldiğinde bu iki cümlenin arasına getirilir.*

Ṭāliʿümdendür şikāyet kıldugum iy tünd-ḫū / **Yoksa** senden görmedüm cevr ü cefādan ġayrı rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 1). [yoksa,]*

yoḳsa: *Aksi hâlde.*

Gözüm yaşı tuġyān ider iy Yūsuf-ı Mıṣrī / Raḥm eyle baña **yoksa** kalursın Nīl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [yoksa,]*

yol: *...uğruna.*

Añalı ḫaṭṭuñ ġubārın olmışam ḥayrānı ben / Terk kıldum ʿışḳuñuñ **yolında** ad u sanı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 1). [yolında, -ı, -(n)da]*

yol: *(doğru) yol, istikamet.*

Ehl-i diller meclisine iy göñül **yol** yok saña / Tā ki bir görinmeye senüñ bīrūnuñla derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 2). [yol,]*

Kandasın iy cān-ı cānān-ı cihān u cān-ı men / **Yoluña** olsun hezārān cān fedā cānān-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2523, Beyit 1). [yoluña, -uña]*

Gözlerüm gevherlerini pāyuña iy serv-ḳad / İtmeyince **yoluña** anı īṣārı n’eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 3). [yoluña, -uña]*

Cān almayınca varmadı **yol** āsitānına / Āsān mıdur öpmege yā şehriyār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 2). [yol,]*

Göñülde gözde nem varsa **yoluña** ḫarc idem küllī / Eger cāndur eger serdür ikisi de revān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 2). [yoluña, -uñ, -a]*

Niçe serler olısar **yolına** ġalṭān yürisün / ʻĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan tāc u ḳabāyı dilemez *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 2). [yolına, -ıña]*

Bu Muḥibbī gibi bulmazsın **yoluñda** bir daḫı / Terk-i cān ide **yoluñda** sen boyı şimşād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [yoluñda, --(u)ñ, --da]*

Bu Muḥibbī gibi bulmazsın **yoluñda** bir daḫı / Terk-i cān ide **yoluñda** sen boyı şimşād-içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2629, Beyit 5). [yoluñda, --(u)ñ, --da]*

Bu Muḥibbī gibi yokdur zülfinüñ çevgānına / Başını top eyleyüp **yolında** ġalṭān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 5). [yolında, -ı, -(n)da]*

Gözler hemīşe cevr-ile dilber cefā **yolın** / Beñzer cihānda görmedi mihr ü vefā **yolın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [yolın, -ı(n)]*

Gözler hemīşe cevr-ile dilber cefā **yolın** / Beñzer cihānda görmedi mihr ü vefā **yolın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 1). [yolın, -ı(n)]*

Āyīne gibi ḳalbini kim eylemeye ṣāf / ʿĀlem yüzinde bulmaya ehl-i ṣafā **yolın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [yolın, -ı(n)]*

Varsam elini öpmege el virmeyüp döner / Yokdur güzeller içre bilür merḥabā **yolın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 3). [yolın, -ı(n)]*

Dāmānuma yapışdı yine kūyuñ itleri / Eski ḥuḳūḳı añdı vü hem āşinā **yolın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 4). [yolın, -ı(n)]*

Ḫāk-i deriyle gözlerümi rūşenā ider / Varmaz Muḥibbī kimsene hergiz ṣabā **yolın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 5). [yolın, -ı(n)]*

Yār taḥṣīl eylemiş cevr ü cefānuñ **yolların** / Ẕerrece ögrenmemiş mihr ü vefānuñ **yolların** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 1). [yolların, -lar, -ın]*

Yār taḥṣīl eylemiş cevr ü cefānuñ **yolların** / Ẕerrece ögrenmemiş mihr ü vefānuñ **yolların** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 1). [yolların, -lar, -ın]*

Ḳāmetüm çeng olmayınca uymadum ḳānūna āh / İñlemeyen ney gibi bulmaz nevānuñ **yolların** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 2). [yolların, -lar, -ın]*

ʿIşḳ ara Ferhād'a taḥsīn eyle Ḳays'a āferīn / Ḫoş gözetmiş her biri bulmış belānuñ **yolların** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 3). [yolların, -lar, -ın]*

Derd-i ʿışḳa iy ṭabīb Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Okumaduñ anda bu derde devānuñ **yolların** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 4). [yolların, -lar, -ın]*

Göñlümi gönderdüm evvel kūyına dildārumūn / İy Muḥibbī ögrene ol bī-vefānuñ **yolların** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 5). [yolların, -lar, -ın]*

Yollar üstinde Muḥibbī niçe ḫāk oldı yatur / Kūyuña ileticek bād-ı seḥerden sorasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2679, Beyit 5). [yollar, -lar]*

ʿArż kıl ḥālümi ol gül-ruḫa iy bād-ı ṣabā / Uşbu **yolda** yaraşur çābük [ü] çālāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 3). [yolda, -da]*

Bū getürdüñ būy-ı zülfinden ṣabā gerçek misin / **Yoluña** olsun hezārān cān fedā gerçek misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2694, Beyit 1). [yoluña, -uña]*

Cān naḳdini **yolında** Muḥibbī ide īs̱ār / Ol yār gelür diyü baña tek ḫaber olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 6). [yolında, -ı, -(n)da]*

Cānum bile **yoluñda** senüñ dil nedür iy dōst / Tek gūşe-i çeşmüñle baña bir naẓar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 2). [yoluñda, --(u)ñ, --da]*

Vaṣl-ı cānān isteyenler ġam yimezler cān içün / **Yolına** bir cān nedür biñ cān fedā cānān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 1). [yolına, -ıña]*

Ḫarc kıl dil naḳdini yāruñ dilerseñ vaṣlını / Bil ki cān virmek gerek bu **yolda** bāzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2707, Beyit 4). [yolda, -da]*

Sen ḥarām itdüñ viṣālüñ beni maḥrūm eyleyüp / Ben **yoluñda** cān virüp kanum helāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 3). [yoluñda, -uñ, -da]*

Kaʿbe kūyuñı varup yine ṭavāf eyleyüben / Ko Muḥibbī kuluñı **yoluña** ḳurbān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 7). [yoluña, -uñ, -a]*

Dūr düşdüm ay u yıllar geçdi görmem gün yüzin / Hey müselmānlar bu **yolda** kimse mehcūr olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2724, Beyit 2). [yolda, -da]*

Ṣāh-ı ġam dil ḫānesine her kaçan kılsa nüzūl / Gevher-i eşki göñül kıl **yolına** īs̱ār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 2). [yolına, -ıña]*

Ṣādıḳam **yoluñda** ben ger öldürürseñ dönmezem / Ger inanmazsañ baña itmek gerekdür imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 3). [yoluñda, --(u)ñ, --da]*

Bu Muḥibbī ṣiʿrini yārā güzāfın añlama / Ṣıdḳı var iḳrār kıl **yolumda** ṣādıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 5). [yolumda, -um, -da]*

Gözlerüñ yaşını ḫarc eyle Muḥibbī **yolına** / İy gözüm merdümi fikr eyleme deryā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 5). [yolına, -ıña]*

Sevdügüm bir serv-ḳad nāzük miyāndur tāzece / Anuñ-içun **yolına** yaşum revāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 1). [yolına, -ıña]*

Cān fedā itmez Muḥibbī **yoluña** dimiş raḳīb / S̱ümme vallāhi yalandur dōstum tek sen dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2837, Beyit 6). [yoluña, -uña]*

Gevher-i eşki Muḥibbī **yolına** eyle nis̱ār / Ola kim ide naẓar çeşm-i güher-pāşumuza *(Muhibbî Divanı , Gazel 2838, Beyit 5). [yolına, -ıña]*

Yoluñda senüñ ṣādıḳam iy dōst vefāda / Nān u nemeki yimemişemdür dizüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 3). [yoluñda, -uñ, -da]*

Giderken kūyuña oldum fütāde / Dirīġā olmadı **yolum** küşāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 1). [yolum, -um]*

Şol ḳadar dökdüm **yoluñda** eşk-i çeşm oldı revān / Kūyuña varan diye kimdür bunı kandan geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 5). [yoluñda, --(u)ñ, --da]*

İdeyin çāk girībān tā be-dāmen / Fedādur çün **yolunda** cān u ten de *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 2). [yolunda, --(u)ñ, --da]*

Ġam degül ʿāşıḳlar[uñ] **yoluñda** ger cān virseler / Müstedām ol ʿālem içre tek hemān sen çok yaşa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 4). [yoluñda, --(u)ñ, --da]*

Virüp Şīrīn **yolına** cān-ı şīrīn / Hezārān āferīn ol kūh-kende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 4). [yolına, -ıña]*

Gözüñ yaşına yār Muḥibbī naẓar itmez / **Yolına** anuñ itmege īṣār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2978, Beyit 5). [yolına, -ıña]*

Göñlüme sulṭān-ı ġam gelse gözüm gevher saçar / Ziynet ider **yollarını** dürr ile mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [yollarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

Oldum muḳır günāha itdüm Ḥaḳḳ'a tevekkül / Göstere rāh-ı taḥḳīḳ [kim] bu **yoldan** azmışa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 9). [yoldan, -dan]*

yol azmış: *Yolunu şaşırmak, doğru yoldan sapmak.*

Gerçi kim çokdur günāhum līk artuk raḥmetüñ / Çün **yol azmış** kullara sensin İlāhī reh-nümūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 4). [yol azmış, -mış]*

yol üzre: *Yol üzerinde.*

Kebkebüñ izin görüp bu cān u göñlüm şād olur / Bir gedā **yol üzre** san kim irişür dirhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 3). [yol üzre,]*

yol virmeñ: *Yol vermek. Geçmesine izin vermek II bir şeyin olmasına imkan tanımak.*

Ḫūn-ı dil nūş eylerüz yārāna diñ gelsün berü / Līk **yol virmeñ** sakın bu meclise bīgāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 2). [yol virmeñ, -meñ]*

yoldan çıkarur: *Yanlış yönlendirmek, şaşırtmak, yanlış yol göstermek II Yanlış yönlendirerek kötü fiiller yapmasına sebep olmak.*

Seni **yoldan çıkarur** bil Muḥibbī / Eger dil baglu kala zülf-i kecde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 5). [yoldan çıkarur, -ur]*

yoldaş: *Arkadaş.*

ʿIşḳa düşdüm cān u dilden geçdüm āh / Kimseler ʿışḳ-ıla **yoldaş** olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 2). [yoldaş,]*

yoldaş eyleyen: *Yol arkadaşı, dost etmek.*

Rāh-ı kūyuñda yürür bir laḥẓa ārām eylemez / Bu Muḥibbī'dür ġamuñ kendüye **yoldaş eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [yoldaş eyleyen, -yen]*

yoluñ düşerse: *Yolu düşmek: yolu üzerinde olmak, denk gelmek, yolu geçmek.*

Kūyına düşerse yoluñ düşvārdur divşür bilüñ / Ya terk eyle dīn ü dil ya ol yaña sū eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2915, Beyit 2). [yoluñ düşerse,]*

yoluñ üzre: *Yoluna.*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben yüzümi ḫāk eyledüm / Hīç revā degül basasın pāk pāyuñ ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [yoluñ üzre,]*

yoluña cān fedā ide: *Uğruna canı feda etmek.*

Ger buyursañ cān fedā ide Muḥibbī yoluña / Ādem olan ad u sanın terk kılmaz cān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 5). [yoluña cān fedā ide, -e]*

yoluña cān teslīm eyleyeyim: *Yoluna canını vermek.*

Cān eyleyeyim yoluña teslīm didüm evvel / Serden geçeyim geçmeyem āḫir bu sözümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 2). [yoluña cān teslīm eyleyeyim, -yeyim]*

yoluña cān virdügümden: *Birisi için canından vazgeçmek, ölmek.*

Yoluña cān virdügümden soñra ger kılsañ güẕer / Dil uzadup diyesi cümle giyāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 7). [yoluña cān virdügümden, -dügümden]*

yoluña saçdı: *Yoluna saçmak.*

Dirhem-i eşk[i] şu deñlü **yoluña saçdı** göñül / Kalmadı el ura şimden girü sermāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 4). [yoluña saçdı,]*

yoluñda: *Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.*

Biñ cevr ü cefā eyle baña itmezem gile / **Yoluñdadur** cān u serüm tek hemān dile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 1). [yoluñdadur, -dur]*

yön: *Cihet, taraf, sûret.*

Yiter itdüñ günāhı eyle tevbe / **Yönüñ** togrult ṭarīḳ-ı müstaḳīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 8). [yönüñ, -üñ]*

yönel-: *Yönelme, bir tarafa meyl etme.*

Dönilmez ben reh-i ʿışḳa **yöneldüm** / Duʿā-yı ḫayr kılsun baña yārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 3). [yöneldüm,]*

ʿIşḳuñ yolı key müşkil-imiş aña **yöneldüm** / Kimdür ki ayak basa gelip bu izüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 5). [yöneldüm,]*

yor: *Yor.*

Düşümde görüp gerdenüme mār dolaşmış / Aḥsent bu düşi zülf-i nigār-ıla **yorana** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 8). [yorana, -ana]*

yor: *Yorulmak, yorgun duruma gelmek.*

Göz yaşı Mecnūn beyābānda **yordukda** / Şīrincesi saçlarına eyledi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 4). [yordukda, -dukda]*

yu: *Temizlemek, yıkamak.*

Gözlerüñ yaşını dök **yusun** günāhuñ çirkini / Zār kıl her gīce kılsun ṣubḥa dek bu dil enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [yusun, -ṣun]*

Ruḫları şevḳıne yakup dil ü cān şemʿ gibi / Bu Muḥibbī **yumada** dāmānını kanlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 5). [yumada, -mada]*

Ol bir kerīmdür umaram maḥż-ı luṭf idüp / Raḥmet suyıyla **yuya** yüzüm olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [yuya, -y, -a]*

Ölse Muḥibbī ʿışḳ-ıla kan-ıla **yuyasız** / Maḥşer güninde kalka-bile tā o kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2873, Beyit 5). [yuyasız, -yasız]*

Yüzüñüñ karasını **yumaya** bu dīdelerüñ / Tā ki beñzetmese göz yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [yumaya, -ma, -y, -a]*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı **yumazlar** kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [yumazlar, -mazlar]*

yüce: *Ulu, büyük, yüce, yüksek.*

Umaram vaṣla irişem gerçi ḳaṣruñ **yücedür** / Rīsmān-ı āhdan itdüm ben aña nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2509, Beyit 3). [yücedür, -dür]*

Yār olma her leyīme ḳadrüñi **yüce** gözet / Dimesünler gül gibi ḫār-ıla olmış hem-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2512, Beyit 3). [yüce,]*

Yücedür ḳaṣr-ı maḥabbet çıkmaga imkān yok / Olmayıcak miḥnet ü derd ü belādan nerdübān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2644, Beyit 4). [yücedür, -dür]*

yücel: *Yüceltmek, yükseltmek, ulaştırmak.*

İy gönül rāh-ı vefā üzre kaçan ḫāk olasın / Umaram ki **yücelüp** ḳadr-ile eflāk olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2680, Beyit 1). [yücelüp, -üp]*

yüceltme: *Yükseltmek.*

Kalur bu ṭāḳ-ı eyvānuñ **yüceltme** / Nedür bu hāy u hū kūs-ı ġırīvān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 3). [yüceltme,]*

yud: *Ağız bulunan bir şeyi yutağa geçirmek II İçmek.*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi çünki sen zensin / **Yudup** bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [yudup, -up]*

yüksek: *Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, "alçak" karşıtı.*

Sakın yelken gibi germe gögüs sen / Muḫālif rūzigār **yüksek** serende *(Muhibbî Divanı , Gazel 2943, Beyit 6). [yüksek,]*

yüksek uçarsa: *Yüksekten uçmak, havalanmak.*

Ol hümā **yüksek uçarsa** iderem bir gün şikār / Himmetüm bāzı benüm alçak degül şunġūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 5). [yüksek uçarsa, -arsa]*

yum-: *(Göz) kapamak.|| Ölmek.*

Muḥibbī bu cihānuñ yok şebātı / Hemān ancak gözüñ açup **yumınca** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2879, Beyit 5). [yumınca, -ınca]*

yumşak: *Yumuşak.*

Görinür cismi dildāruñ egerçi penbeden **yumşak** / Bilenler ḳalbini anuñ didiler katı mermerden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 3). [yumşak,]*

yüreg: *Gönül II kalp.*

Yüregüm ṣad pāre oldı iy ṭabīb-i dil meded / Sīne-i çāküm benüm lāyıḳ-durur merhemlere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2798, Beyit 4). [yüregüm, -(ü)m]*

yürek: *Gönül II kalp.*

Yürekde yarama kanlu yaşum yir yir nişān olsun / Yanup dil āteş-i ġamla bu āhum da duman olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 1). [yürekde, -de]*

Āteş-i ʻışḳ eridür anı / Gerek ise **yürek** ḥadīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2717, Beyit 3). [yürek,]*

Niçe bir ḫāne-i dil cevr-ile vīrān olsun / Ya niçe tīr-i cefādan **yüregüm** kan olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 1). [yüregüm, -üm]*

Yürek pür āteş-i ḥasret akar ḫūn-ı ciger gözden / Didiler ʿayn-ı cārīdür bu çeşm-i ḫūn-feşānumçün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2729, Beyit 2). [yürek,]*

yüri: *Akmak; dolaşmak.*

Demidür bir naẓar it mürde dile cān **yürisün** / Ele çevgān-ı ser-i zülfi alup gelse nigār *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 1). [yürisün, -sün]*

yüri: *Devam et, ilerle.*

İy Muḥibbī benī-ādemde vefā kalmadı hīç / Sen de Mecnūn-ṣıfat tut **yüri** taglar etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 6). [yüri,]*

yüri: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*

Niçe serler olısar yolına ġalṭān **yürisün** / ʻĀṣıḳ-ı ṣādıḳ olan tāc u ḳabāyı dilemez *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 2). [yürisün, -sün]*

Ser-ā-ser ʿālemi tutsun gözüñ yaşını deryā kıl / **Yürisün** fülk-i dil anda aña āhum hevā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 2). [yürisün, -sün]*

Atı öñince **yüriyüben** Ḳanber'i olam / Binse o yār çünki ʻAlī gibi Düldül'e *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 5). [yüriyüben, -yüben]*

Mecnūn-ṣıfat deşt-i ġamuñ içre **yüriyüp** / Ferhād gibi üns dutam kūhsār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 2). [yüriyüp, -y, -üp]*

yüri: *"Haydi, durma!" anlamında bir söz.*

Geyürdi şāh-ı ʿışḳ gelüp baña ġam ḫilʿatin lāyıḳ / Muḥibbī baş çıkar her dem **yüri** miḥnet yakasından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 5). [yüri,]*

Yüri dīvāne göñül kākül-i cānāna degin / **Yüri** pervāne-ṣıfat āteş-i sūzāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 1). [yüri,]*

Yüri dīvāne göñül kākül-i cānāna degin / **Yüri** pervāne-ṣıfat āteş-i sūzāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 1). [yüri,]*

Sıyup cihānda ʿār-ıla nāmūs şīşesin / Mest ü melāmet ol **yüri** terk eyle nāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 2). [yüri,]*

Yüri iy bād-ı ṣabā ḥālümi var yāra be-gū / Niçe bir kanum içer ol gözi ḫūn-ḫ∨āra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 1). [yüri,]*

Bi-ḥamdi’llāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / **Yüri** iy sāye yanumdan benümle hem-ʿīnān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 3). [yüri,]*

Bi-ḥamdillāh ki cānāna irişdüm cāna cān buldum / **Yüri** iy sāye yanumdan benümle hem-ʿinān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 3). [yüri,]*

Beni cellād ġamzeñ iki nīme / Ko kılsun redd idüp tek **yüri** dime *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 1). [yüri,]*

yüri-: *Akıp geçme.*

Bu Muḥibbī gibi ol çāk-i girībān **yürisün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2627, Beyit 3). [yürisün, -sün]*

yüri-: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*

Akıtdı gözümüñ yaşını dil ḥarāreti / Bu remzi **yüri** fehm idesin sor gülābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 4). [yüri,]*

yür[i] var: *Haydi git!.*

İy Muḥibbī **yür[i] var** kūy-ı ḫarābāt eri ol / Alayın dime sakın ad-ıla sanı elüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2949, Beyit 5). [yür[i] var,]*

yürü-: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*

Ḫāk-i pāyuñda yüzin sürsün yire ʿāşıḳlaruñ / **Yürüsün** sāyeñ gibi serv-i revānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [yürüsün, -sün]*

Zāhidüñ turş yüzinden n’ola ʿışḳ ehli kaça / ʿĀrif olan **yürümez** ger ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [yürümez, -mez]*

yürü: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*

Kec-rev **yürüme** togrı yolı koma elüñden / Tā ki diyeler senüñ içün şāh-ı rāsitīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 4). [yürüme, -me]*

Düşüp iy dil yine deryā-yı ʿışḳa / **Yürürsin** anda dāyim māhī sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 2). [yürürsin, -r, -si, -n]*

Livā-yı āhı kaldurdum Muḥibbī şāh-ı ʿışḳ oldum / Vezīrüm ġam olup eşkümle **yürür** bir sipāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 5). [yürür, -r]*

Rāh-ı kūyuñda **yürür** bir laḥẓa ārām eylemez / Bu Muḥibbī’dür ġamuñ kendüye yoldaş eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2633, Beyit 5). [yürür, -r]*

ʿĀşıḳ olmışdur ezel ol ʿārıż-ı cānāna su / Anuñ-ıçun taglara düşüp **yürür** āvāre su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 1). [yürür, -r]*

Kimi ḫoş-dil **yürür** şādān u ḫandān / Kimi maḥzūn tutar ġamla enīse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 5). [yürür, -r]*

Ġāfil **yürüme** aç gözüñi durma ġaflete / Lāyıḳ degül ʿāşıḳ olan ola ġāfile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 4). [yürüme, -me]*

Ḥālüm ne ola bilmezem ol āfitāb-ıla / Açmaz yüzini dāyimā **yürür** niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [yürür, -r]*

Virdüm selām almadı Tañrı selāmını / **Yürür** ġurūr-ı ḥüsn-ile aña selām ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2972, Beyit 4). [yürür, -r]*

yūsuf: *Hz. Yusuf.*

Ḥüsnüñe bahā olmaya **Yūsuf** gibi tartsañ / Lāyıḳdur ola mihr-ile meh saña terāzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2780, Beyit 3). [yūsuf,]*

yūsuf-cemāl: *Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü.*

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳı senden ayru iy **Yūsuf-cemāl** / Gözlerümden cūlar akup Nīl ü Ceyḥūn olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 4). [yūsuf-cemāl,]*

Ḥasret-ile āh senden ayru iy **Yūsuf-cemāl** / Eyledüm Yaʿḳūb-veş dil ḫānesin beytü'l-ḥazen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2726, Beyit 3). [yūsuf-cemāl,]*

yūsuf-ı kenʿān'ın: *Kenan ilinin güzeli, Hz. Yusuf.*

Gözlerüm Yaʿḳūb-veş kan-ıla tolsa tañ degül / Ḥüzn ara dil **Yūsuf-ı Kenʿān'ın** eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 5). [yūsuf-ı kenʿān'ın,]*

yūsuf-ı kenʿān'um: *Kenan ilinde bulunan ve güzelliğiyle meşhur olan peygamber, Hz. Yusuf.*

Rūşen idegör gözlerümi pīrehenüñle / Bu ʿāşıḳı iy **Yūsuf-ı Kenʿān'um** unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2815, Beyit 4). [yūsuf-ı kenʿān'um, -'um]*

yūsuf-ı mışrī: *Mısırda olan Yusuf.*

Gele iy **Yūsuf-ı Mışrī** göñül taḫtında sulṭān ol / İki yirden akıtdum Nīl'i gözüm mācerāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 4). [yūsuf-ı mışrī,]*

yūsuf-ı mışrī: *Mısır ülkesinin Yusuf'u.*

Gözüm yaş[ı] akup artar sanasın cūy-ı Nīl oldı / N'içün ol **Yūsuf-ı Mışrī** varup görmez bulagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 8). [yūsuf-ı mışrī,]*

yūsuf-ı mışrī: *Mısır ülkesinin Yusuf'u.*

Gözüm yaşı tuġyān ider iy **Yūsuf-ı Mışrī** / Raḥm eyle baña yoksa kalursın Nīl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 4). [yūsuf-ı mışrī,]*

yūsuf'uñ: *Hz. Yusuf.*

İy seḥer yili gel eyle mülk-i Kenʿān'dan güẕer / **Yūsuf'uñ** pīrāhenin būyın götür Yaʿḳūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2578, Beyit 4). [yūsuf'uñ,]*

yut: *Yutturmak,yutmasını sağlamak.*

Dime sakın ki el uzadam genc-i ḥüsnine / Bir demde **yutdurur** seni zülfi ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [yutdurur, -dur, -u, -r]*

yut: *İçmek.*

Virüp cān u dili bir būsesine / Ne kanlar **yutmışam** iḳrār olınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 3). [yutmışam, -mış,-a,-m]*

yuva: *Yuva, kuş yuvası.*

Görüp āvāre Mecnūn'ı gezer derd-ile āh itdüm / Uçurdum kalmadı kuşlar anuñ başı **yuvasından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 2). [yuvasından, -sı, -n, -dan]*

yuva: *Yuva, mesken, hane.*

Sakın dünyāya dil virüp içinde āşiyān itme / Senüñ gibi niçe yavrı uçurmışdur **yuvasından** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2508, Beyit 4). [yuvasından, -sın, -dan]*

yuvayı yapar: *Yuva yapmak.*

Vādī-i ʿışḳa Muḥibbī düşeli Mecnūn-vār / Başı üstinde yapar kuşlar yuvayı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 5). [yuvayı yapar, -ar]*
ýüz: *Çok fazla.*

Egerçi görmedüm senden vefā ben / Velī çekdüm kapuñda **yüz** cefā ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2667, Beyit 1). [yüz,]*

ýüz: *Üst, üzeri, yüzey.*

Āyīne gibi ḳalbini kim eylemeye ṣāf / ʿĀlem **yüzinde** bulmaya ehl-i ṣafā yolın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2655, Beyit 2). [yüzinde, -i, -n, -de]*

ýüz: *Yüz, çehre.*

Gāh zerd olur **yüzüm** gāhī gözüm yaşında al / Bencileyin kimsenüñ ḥāli digergün olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [yüzüm, -(ü)m]*

Kūyuña varup **yüzüñ** görmek diler ʿāşıḳlaruñ / Vir zekāt-ı ḥüsnüñi kesme o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [yüzüñ, -üñ]*

ʿArz eyle **yüzüñ** gülşene güller ḫacil olsun / Gül nāz-ıla tā ġonca görüp münfaʿil olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2521, Beyit 1). [yüzüñ, -üñ]*

ʿĀşıḳ Muḥibbī döksün şu deñlü göz yaşını / Ġarḳ ola eşk-i çeşme **yüzi** nīlūfer olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 5). [yüzi, -i]*

Yüzüm ḫāk eyledüm ben rāh-ı ḫūbān / Umaram pā koya ol şāh-ı ḫūbān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 1). [yüzüm, -üm]*

Bir ḳarār üzre degüldür günde biñ **yüz** gösterür / Dir-isem olmaz ʿaceb bu göñlüme būḳalemūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 2). [yüz,]*

Gördi Muḥibbī zülfüñe müşg-i Ḫıṭā didi / Ol dem bu dem **yüze** dutar şermesār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [yüze, -e]*

Muḥibbī **yüzüñi** gördi ferāmūş eyledi ʿaḳlın / Ayaguñā niṣār itdi güherler çeşm-i pür nemden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2636, Beyit 5). [yüzüñi, -üñ, -i]*

Mār zülfi leblerinden **yüzüni** döndürmedi / Yā nedendür mār çün dirler kaçar tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 5). [yüzüni, -üñ, -i]*

Yüzüñi gösterüp evvel giriftār eyleyensin sen / Koyup tenhā beni derd ü belā ile gidensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 1). [yüzüñi, -üñ, -i]*

Gün **yüzine** bakmayam cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 1). [yüzine, -i, -ne]*

Gün **yüzine** bakmayam cānā cemālüñ var-iken / N'eyleyem ʿiyd ayını iki hilālüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 1). [yüzine, -i, -(n)e]*

Kalmadı yüzüm vara gele yār işigine / Raḥm eylemedi şerm ide dirdüm bu **yüzümden** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 4). [yüzümden, -üm, -den]*

Çemen irişdi **yüzüñsüz** bahārı n'eyleyeyin / Lebüñsüz olsa mey-i ḫōşgüvārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 1). [yüzüñsüz, -üñsüz]*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden bulut-veş ḫaddini / Gün **yüzini** görmez olmışdur dirīġā ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [yüzini, -i, -(n)i]*

Çünki gördüñ ṭāḳ-ı ebrūsın Muḥibbī secde kıl / Ḳıbleden dönsün **yüzi** ol ḳıblegāhı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 6). [yüzi, --i]*

Ola kim cürʿa-i laʿlinden ola baña naṣīb / Süreyim yire **yüzüm** ḫāk-ile yeksān olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2723, Beyit 5). [yüzüm, -üm]*

Dirler **yüzinde** cā-be-cā belürdi ḫaṭṭı dilberüñ / Didüm ki sulṭān-ı Ḥabeş Rum'a gelüpdür ceng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 4). [yüzinde, -in, -de]*

Nigārı dün görüp didüm yāhū / Çevürüp **yüzini** göstermedi rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2759, Beyit 1). [yüzini, -i, -(n)i]*

Yüzinde güller açılmış kızılı agı ag olmış / İrem gülzārıdur gūyā ya güllerüñ ṭarıdur bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2774, Beyit 3). [yüzinde, -i, -(n)de]*

Göklere irse başuñ gelmeye göñlüñe gurūr / **Yüzüñi** yire sürüp kendüzüñi mūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 7). [yüzüñi, -üñ, -i]*

Gözümüñ yaşı olup kana şebīh / **Yüzümüñ** rengi döndi nārence *(Muhibbî Divanı , Gazel 2806, Beyit 5). [yüzümüñ, -üm, -üñ]*

Zāhidüñ turş **yüzinden** n'ola ʿışḳ ehli kaça / ʿĀrif olan yürümez ger ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [yüzinden, -i(n), -den]*

Kiminüñ cismi gülden tāze olmış / Kiminüñ **yüzini** tutmışlar ise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2822, Beyit 6). [yüzini, -i, -(n)i]*

Gül **yüzü** vaṣfında didi Muḥibbī bir ġazel / Didiler bülbül gibi şūrīde-gūyādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 6). [yüzü, -ü]*

İy dōst kerem eyle ḳadem bas **yüzüm** üzre / Küḥl eyleyeyim ḫāk-i derüñi gözüm üzre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2842, Beyit 1). [yüzüm, -üm]*

Yüzine beñzedür yüzin güzeller / Şebīh olur mı encüm bedr aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 2). [yüzine, -i, -n, -e]*

Özin beñzetdügiyçün bu **yüzüme** / Kılur kendüzini gör zer şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 4). [yüzüme, -üm, -e]*

İrişdüm kūyuña gördüm **yüzüñi** / Müyesserdür görinmek nūr ḥacda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 3). [yüzüñi, -üñ, -i]*

Ol bir kerīmdür umaram maḥż-ı luṭf idüp / Raḥmet suyıyla yuya **yüzüm** olmaya siyāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2869, Beyit 3). [yüzüm, -üm]*

Yok gülde ṭarāvet ki var ol yār **yüzinde** / Hem beñzedimez şekkere de kimse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 1). [yüzinde, -i, -(n)de]*

Her kim ki vefā ʿahdin ider ʿahdine turmaz / Yir nān u nemek ḥaḳḳını ol dizi **yüzinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 4). [yüzinde, -i, -(n)de]*

Yüzüñüñ karasını yumaya bu dīdelerüñ / Tā ki beñzetmese göz yaşını cūy-ı Aras'a *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 4). [yüzüñüñ, -üñ, -üñ]*

Virme dehre dil sakın itmez vefā ol ʿāḳıbet / Bir iki gün **yüzüñe** gerçi senüñ ḫandān geçe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2884, Beyit 7). [yüzüñe, -üñ, -e]*

Yüzüm zerdine bakan aña zer dir / Gözüm yaşını beñzetdükçe sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [yüzüm, -üm]*

Raḳībüñ şimdi maḳṣūdı beni senden cüdā kılmak / Göreyim anı mesḫ olsun döne tā **yüzi** maymūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 3). [yüzi, -i]*

Ḥālüm ne ola bilmezem ol āfitāb-ıla / Açmaz **yüzini** dāyimā yürür niḳāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2890, Beyit 1). [yüzini, -i, -(n)i]*

Baksa Muḥibbī **yüzine** göz yaş-ıla tolar / Mümkin degül gül **yüzine** niçe bakıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 5). [yüzine, -i, -(n)e]*

Öykündügi-çün zülfine sünbülleri gördüm / Taglarda biter **yüzi** kara başı aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [yüzi, -i]*

Sen şehüñ ḫāk-i rehin çarḫa sabā çıkarıcek / Süreler anı melā'ik **yüzi** pīrāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 2). [yüzi, -i]*

Bir ḳadeḥ meyle benüm çün gönlümi ḫoş eyledi / **Yüzimi** ḫāk itmege vardum ḫarābāt ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 2). [yüzimi, -i, -m, -i]*

Zülfini gördüm Muḥibbī **yüzine** itmiş niḳāb / Sāye salmış san bulut mihr-i dıraḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [yüzine, -in, -e]*

Yüzine kılsam naẓar zülfi çelīpā ʿarż ider / Bir müselmān düşmesün yā Rab o kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [yüzine, -i, -(n)e]*

ýüz: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

Ḫānesinden ṣubḥ-veş ʿuşşāḳa göstersün **yüzin** / Maṭlaʿ-ı ḫurşīddür çāk-i girībān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 3). [yüzin, -in]*

Yüzüñ güldür saçuñ sünbül boyuñ serv / Görüben itdüren bu ahı sensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2538, Beyit 3). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Yüzüñ aç gül gibi görsün seni dil / Niçeye dek olasın ġonça-ṣıfat perde-nişīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2561, Beyit 2). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Görse Muḥibbī **yüzüñi** ırmaya andan gözini / Farḳına anuñ dutsalar tīġ-ı helāk iy nāzenīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2586, Beyit 5). [yüzüñi, -(ü)ñ, -i]*

Yiter bu rūze-i hicrān **yüzüñ** göster ki ʿīd olsun / Ṣeb-i tīrüm olup rūşen şehā baḫtum saʿīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 1). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Öykinürmiş **yüzüñe** gün alnuña cānā ḳamer / Bilmediler ḥaddini gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Yañıldum ḳaddüñe serv ü **yüzüñe** gül didüm sehven / Ben ol demden berü cānā bu yolda ʿözr-ḫ∨āham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 5). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Göster **yüzüñi** alnuñı şems ü ḳamer olsun / Tamsun lebüñüñ yarı deñizler şeker olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2696, Beyit 1). [yüzüñi, -(ü)ñ, -i]*

Yüzüñe şöyle ʿāşıkdur senün şems ü ḳāmer cānā / Gice gündüz yüzin sürüp gider mi hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Vireyim cānı borc olsun didüm bir kez seni görsem / Kerem kıl luṭf idüp göster **yüzüñ** borcum edā olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2715, Beyit 4). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Gösterüp evvel **yüzüñi** soñra pinhān eyleyüp / Derde ugradup beni endūhnāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 2). [yüzüñi, -(ü)ñ, -i]*

Yüzüñ gül bülbül olmışdur göñül ko / Eger şemʿ ise ol pervānedür bu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2754, Beyit 1). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Yüzüñe gül beñzerem dimiş ḥacīl / Oldugıyçün dirler aña sürḫ-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 2). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Burḳaʿuñ keşf it **yüzüñ** göster bugün ʿāşıḳlara / Kullaruñ ṣaf ṣaf durup sulṭānın eyler ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2778, Beyit 2). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Ḳamer alnuña kim dir gün **yüzüñe** / Seḥābı beñzedür ol āfitāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 3). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Amān virmez baña cellād ġamzeñ / Komaz bakmaga **yüzüñe** toyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 2). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Dilerem iy sehī-servüm giriftār-ı ḫazān olma / **Yüzüñ** gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2846, Beyit 1). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Āh sevdā-zede olduk ġam-ı gīsūlar-ıla / Görmezüz uyḫu **yüzin** göz göre kaygular-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 1). [yüzin, -in]*

Deryūze idegeldi **yüzin** göre Muḥibbī / Maḥrūm anı eyleme gel sāyil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2852, Beyit 5). [yüzin, -in]*

Temāşā itmege gökden melekler / **Yüzüñ** görmege inerler zemīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 3). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Baksa Muḥibbī **yüzüñe** akar gözi yaşı / Gün yüzine neẓẓāre iden kişi ya n'ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 5). [yüzüñe, -(ü)ñ, -e]*

Gösterüp evvel **yüzüñ** dīvāne kılduñ sen beni / Kākülüñ zencīrine gel ol delüyi baglaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2875, Beyit 2). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

İy Muḥibbī yār götürse **yüzinden** ger niḳāb / Māh-rūlar her biri barmaklarını dişleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 6). [yüzinden, -i, -n, -den]*

Yüzüñ yiter ʿāleme ḥācet degül żiyā / Ḫurşīde karşu yakmayanlar şemʿ [ü] meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Yüzüñ göster didüm ol āfitāba / El uzatdı hemān zülf-i niḳāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 1). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Yüzinden perdesin ʿārıż küşāde / İdüp bī-diller oldılar fütāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 1). [yüzinden, -i, -n, -den]*

Yüzüñ ʿarż eyledüñ ḫalḳ-ı cihāna / Bırakduñ fitneler pīr ü cevāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 1). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Erġanūn oldı dilüm nālesini seyr eyle / Yaz **yüzüñ** naḳşını iy yār anı deyr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2962, Beyit 1). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Dilerem iy sehī servüm giriftār-ı ḫazān olma / **Yüzüñ** gün gibi ʿarż eyle seḥāb içre nihān olma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2968, Beyit 1). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Kara zülfi arasından ṭulūʿ itdi **yüzin** gördüm / Ayuñ on dördidür sandum tamāmdur ḥüsni çagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 7). [yüzin, -in]*

Yüzüñ gül olalı ḫaṭṭuñ benefşe / Ko kılsun bülbül-i dil zār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [yüzüñ, -(ü)ñ]*

Bir kez **yüzüñi** göstereyim dir-iseñ iy dōst / Cānum vireyin bu söze şükrāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 3). [yüzüñi, -(ü)ñ, -i]*

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Oldürürsin niçe **yüz biñ** ʿāşıḳı bir ġamz-ıla / Ḫoş dimişdür dōstum saña kemān-ebrū diyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2650, Beyit 3). [yüz biñ,]*

Kimsenüñ ʿaybını görüp kılma zinhār āşikar / Günde **yüz biñ** ʿaybuñ örterken İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [yüz biñ,]*

Muḥibbī'ye ezelden naẓm ʿaṭādur / Deger her sözi **yüz biñ** āferīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 5). [yüz biñ,]*

yüz biñ kez: *Yüz bin defa (Çokluk bildirmek için kullanılmıştır).*

Degüldür ʿāşıḳa müşkil ölürse günde **yüz biñ kez** / Velī müşkil budur ayru düşe sevgüli yārından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2739, Beyit 3). [yüz biñ kez,]*

yüz çevürme: *Yüz çevirmek; gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Yüz çevürme gün yüzinden zāhidā inkārı ko / Kāfir olmaz mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [yüz çevürme,]*

yüz döndüre: *Yüz çevirmek, terketmek.*

Bir būseyi biñ cāna alan eyledi ol sūd / **Yüz döndüre** kimdür bu bāzāruñ elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 5). [yüz döndüre, -e]*

yüz döndürem: *Yüz çevirmek, terketmek.*

Sanma kim cevr ü cefādan iy ṣanem **yüz döndürem** / Çekmege zīrā anı muʿtādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [yüz döndürem, -em]*

yüz dutdum: *Olmaya yaklaşmak, olmak üzere bulunmak.*

Baş ṣabr-ı cībe çeküp dutdum niyāza yüz / O lāle benüm derd-i dilüm ḥālini bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 2). [yüz dutdum, -dum]*

yüz karasın: *Utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri, günah.*

İy Muḥibbī sen sen ol bakma sakın āyīneye / **Yüz karasın** göresin korkum bu olma rū-be-rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 5). [yüz karasın,]*

yüz sür: *Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).*

Eger İskender ü Cemşīd olasın / Başuñ kaldurma **yüz sür** ḫāk-i pādan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2520, Beyit 4). [yüz sür,]*

yüz sür: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Gözleri yaşı Muḥibbī'nüñ akar cūlar olup / **Yüz sür** ol serv-i sehī kürk-ile reftāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 5). [yüz sür,]*

yüz sürdi: *Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek.*

Ḳadem basduñ o gün kim bu zemīne / Cihān **yüz sürdi** pāke būse dāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [yüz sürdi,]*

yüz süre: *Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).*

Akıt Muḥibbī yaşuñ ayagına o servüñ / Ismarla vardugında **yüz süre** pāy-ı yāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 6). [yüz süre, -e]*

yüz süre: *Saygın bir kimsenin huzurunda bulunurken saygı ve sevgi göstermek amacıyla yere eğilmek.*

Ḫāk-i derüñe **yüz süre** itmeye tefaḫḫur / Budur dilegüm anı ki ol mübteẕel olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2522, Beyit 2). [yüz süre,]*

yüz sürmek: *Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek.*

Na'līçeñi görelden kebkinüñ almak ister / Sürmek yüz dilerler sermūzeñe sitāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2963, Beyit 5). [yüz sürmek,]*

yüz sürüp: *Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.*

Yüz sürüp pīr-i muġān ḫıdmetine tutma sakın / Ḫānḳāh içre varup zāhid-i mekkār etegin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 5). [yüz sürüp,]*

yüz sürüp: *Baş eğmek, yere kapanmak, ayaklara kapanmak.*

Naʿl-i esbini zemīn üzre anuñ her ki göre / **Yüz sürüp** hīç ola mı ki sücūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 2). [yüz sürüp,]*

yüz [üñ]: *Yüz, suret, çehre.*

Göñül virme cihāna **yüz [üñ]** ak it / Aña meyl eyleyen olur kara rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 5). [yüz [üñ], - [üñ]]*

yüz virme: *Her istediğini yerine getirerek şımartmak; yakınlık göstererek ve hoş görülü davranarak ölçüsüz hareketler yapmasına sebep olmak.*

Bu Muḥibbī var iken cānā raḳībe virme yüz / Degme bir nā-merdi tercīḥ eyleme merd üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2994, Beyit 5). [yüz virme,]*

yüz virme: *Yaptıklarını hoş görmek, şımartmak.*

Zülfüñe **yüz virme** cānā boynuña asılmasun / Ḫāl-i Hindūñı sakın ḥüsnüñ görüp yakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [yüz virme,]*

Cā-be-cā geldi ḫaṭuñ ister ide ġāret-i dīn / Gel kazıt virme yüz ol kāfire īmānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 2). [yüz virme,]*

yüze gülem: *Yalandan samimiyet göstermek, riyakarca davranmak, kandırmak.*

Ḳābūlüm olmadı dünyā cemālin baña ʿarż itdi / Didi birkaç gülem yüze beni al çünki ergensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 5). [yüze gülem, -em]*

yüze güler: *Yalandan samimiyet göstermek, riyakarca davranmak, kandırmak.*

Yüze güler sakın aldanma cihānuñ alına / Ḫāk ide āḫir seni şimdi ider gerçi oyun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 6). [yüze güler, -er]*

yüzi: *Yüz, çehre.*

Yüzine beñzedür **yüzin** güzeller / Şebīh olur mı encüm bedr aya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2845, Beyit 2). [yüzin, -n]*

yüzi: *(Sevgilinin) yüzü, çehresi.*

Çünki yok ḳaddi gibi serv ü **yüzi** gül gonca leb / Bāġbānā gül diküp serv-i nihāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2554, Beyit 4). [yüzi,]*

Yüzi ḫurşīdinüñ nūrı katında / Degül rūşen çerāġ-ı māh-ı tābān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2559, Beyit 2). [yüzi,]*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin zāra getür / Lebi ġonca **yüzi** gül lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [yüzi,]*

yüzi gül: *Gül yüzlü.*

Yüzi gül bir lebi ġonca dehensin / Tekellüm eyleseñ şīrīn suḫensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 1). [yüzi gül,]*

Seyr-i gülşen eylemek uşşāḳa olmışdur ḥarām / İy **yüzi gül** her dem eglence ḫayalüñ var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 2). [yüzi gül,]*

yüzi gülzāra: *Yüzü gül bahçesi II sevgili.*

Giceler bülbül-i şūrīde gibi nālelerüm / Çın seḥer ol boyı serv ü **yüzi gülzāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 4). [yüzi gülzāra, -a]*

yüzin göstermez: *Yüzünü göstermek.*

Bañā göstermez yüzin gerçi ki ol sīmīn beden / Eksük itmez gönderür dāyim velī derd ü miḥen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 1). [yüzin göstermez,]*

yüzin sürmek: *Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.*

Muḥibbī'nüñ hemān ancak murādı / **Yüzin sürmek** diler ol āsitāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2905, Beyit 5). [yüzin sürmek, -mek]*

yüzin sürsün: *Yüz sürmek.*

Ḫāk-i pāyuñda **yüzin sürsün** yire ʿāşıḳlaruñ / Yürüsün sāyeñ gibi serv-i revānuñ duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 6). [yüzin sürsün,]*

yüzin sürüp: *Ayağına yüz sürmek.*

Yüzüñe şöyle ʿāşıḳdur senün şems ü ḳāmer cānā / Gice gündüz **yüzin sürüp** gider mi hīç biri derden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2702, Beyit 3). [yüzin sürüp,]*

yüzinden: *Yönünden, gözüyle.*

Egerçi ẓāhiren baksañ cihān mülkine şāham ben / Naẓar maʿnī **yüzinden** ger kılursañ ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [yüzinden,]*

yüzine güldi: *"Yüzüne gülmek"; dostluk göstermek, ilgi göstermek, alakalanmak.*

Gelenler gitdi cümle bu cihana / **Yüzine güldi** birkaç gün zamane *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 1). [yüzine güldi,]*

yüzini sürdi: *Yüzünü sürmek.*

Deryūze-i cemālüñ ider rūz u şeb senüñ / **Yüzini sürdi** ḫāk-i dere āfitāb u māh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 3). [yüzini sürdi, -di]*

yüzü: *Yüz, çehre.*

Gel **yüzüme** karşu dut cānā yüzüñ āyīnesin / Anuñ ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [yüzüme, -(ü)m, -e]*

Gülersin **yüzüme** evvel dönersin soñra bakmazsın / Bu bendi baña çok geçmiş nigārā baña sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2528, Beyit 3). [yüzüme, -(ü)m, -e]*

Sürdi **yüzüme** āl-ıla bir kerre yār elin / Kaṣṣāb sandı kan-ıla görenler nigār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2612, Beyit 1). [yüzüme, -(ü)m, -e]*

Yüzüñde berk urur nūr-ı Muḥammed iy Mesīḥā-dem / Bu hüsn-ile bu ḫulḳ-ıla Ḥüseyn ü yā Ḥasensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2659, Beyit 2). [yüzüñde, -+ñde]*

Yüzüme bak bilesin ḫāl-i ʿışḳum / Degüldür kehrübā da böyle saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 5). [yüzüme, -(ü)m, -e]*

Bakmaz **yüzüme** yār geçer hafta ay-ıla / Olmaz ʿaceb geçerse günüm āh u vāy-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2855, Beyit 1). [yüzüme, -(ü)m, -e]*

Yoluñ üzre bas ḳadem ben **yüzümi** ḫāk eyledüm / Hīç revā degül basasın pāk pāyuñ ḫākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2910, Beyit 2). [yüzümi, -mi]*

yüzüm kalmadı: *Bir kimseden daha önce birçok ricada bulunduğu için yeni bir şey istemeye sıkılmak.*

Kalmadı yüzüm vara gele yār işigine / Raḥm eylemedi şerm ide dirdüm bu yüzümden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2706, Beyit 4). [yüzüm kalmadı,]*

yüzüm karasına: *Utanç verici durumum.*

İtdüm günāh soñra dönüp tevbe eyledüm / Tutdum ümīd-i ʿafvı bu **yüzüm karasına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 5). [yüzüm karasına, -na]*

yüzüm üzre: *Yüzü üzere.*

Pāyına yüzler eger sürmek dilerseñ dilberüñ / Bir ḳadem iy eşk-i çeşmüm **yüzüm üzre** basasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 2). [yüzüm üzre,]*

yüzüme bakmadı: *İlgilenmek manasında.*

Bakmadı yüzüme dilber baña ʿāṣıḳdur diyü / Deldi bagrum cevr-ile bu buña lāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 1). [yüzüme bakmadı,]*

yüzüme bir güle bak: *Yüze bir kere olsun gülerek bakmak.*

İy ṭabīb-i dil ü cān derdüme dermān eyle / Bir güle bak yüzüme göñlümi şādān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2810, Beyit 1). [yüzüme bir güle bak,]*

yüzümi döndermezem: *Yüz çevirmek, vazgeçmek.*

Eyleseñ cevr ü cefālar **yüzümi döndermezem** / Her ne kim gökden yagar anı ḳabūl eyler zemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 4). [yüzümi döndermezem, -mezem]*

yüzüñ āyīnesin: *Yüzünün aynası.*

Gel yüzüme karşu dut cānā **yüzüñ āyīnesin** / Anuñ ile bilesin ʿışḳ ehlinüñ sen mürdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2518, Beyit 3). [yüzüñ āyīnesin,]*

yüzüñ çevürürsin: *İlgiyi, alakayı kesme.*

ʿUşşāḳdan **yüzüñ çevürürsin** revā mıdur / İslām içinde virmeyesin bir selāmı sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2712, Beyit 3). [yüzüñ çevürürsin, -ürsin]*

yüzüñ karasın: *Utanılacak durum.*

Muḥibbī agla añ **yüzüñ karasın** / Günāhuñ ʿafv ide ol şāh-ı şāhān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 6). [yüzüñ karasın, -n]*

yüzüñ nūrı: *(senin) yüzünün nuru.*

Yüzüñ nūrı żıyā virür cihāna / Getürmedi saña beñzer zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 1). [yüzüñ nūrı,]*

yüzüñ şemʿini: *Yüzün mumu ll Sevgilinin mum gibi ışıldayan yüzü.*

Göre zülfüñi dil ola dīvāne / **Yüzüñ şemʿini** de cān göre yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [yüzüñ şemʿini, -ni]*

yüzüñ sürdükde: *Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.(ADS).*

Ḫāk-i pāyine **yüzüñ sürdükde** cānuñ virmedüñ / İy dil-i şūrīde ol günden berü şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 2). [yüzüñ sürdükde, -dükde]*

yüzüñe: *Yüz, çehre.*

Sakın āhumdan iy āfitāb sakın / Olmasun **yüzüñe** seḥāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 1). [yüzüñe, -üne]*

yüzüñe gülüp: *İyi ve samimi davranır gibi yapmak, hoş muamele etmek.*

İy Muḥibbī gülüp evvel yüzüñe / İdiser soñra seni zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 5). [yüzüñe gülüp, -üp]*

yüzüñe perde idesin: *Yüzünü kapatmak, örtmek II Gizlemek, utanmak.*

Nigārā ḥasret-i rūyuñ beni ugratdı biñ derde / Niçe bir idesin zülf-i siyāhuñ yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [yüzüñe perde idesin, -esin]*

Z

żabṭ ider: *Tutmak.*

Żabṭ ider kişver-i ʿışḳı bu Muḥibbī şeb ü rūz / Ḥükm ṭuġrāsı gelelden berü sulṭānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 5). [żabṭ ider, -er]*

żabṭ itdi: *Zorla ele geçirmek, yönetimi altına almak; bir şeyi güç kullanarak önlemek; yazıya geçirmek.*

Eşküm sipehin çekdi vü āhın ‘alem itdi / **Żabṭ itdi** göñül memleketin derūn-ıla bīrūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 4). [żabṭ itdi, -di]*

żāb’uñ: *Doğu Anadolu Bölgesi'nden doğup Türkiye sınırları dışında Dicle Nehri'ne ulaşan akarsu.*

Bu Muḥibbī gözleri yaşı olup āb-ı revān / Dōstlar itmeñ taʿaccüb dönse **Żāb’uñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 5). [żāb’uñ, -’uñ]*

zād: *Kişi.*

Gideli kūh-ı belāya bu Muḥibbī dōstlar / Almadı yanınca hergiz ġamdan özge **zāddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 5). [zāddan, -dan]*

zād-ı ġamdur: *Gam azığı, gam yiyeceği.*

Zād-ı ġamdur yidügüm kūḥ-ı belā içre müdām / İy lebi şīrīn n’içün añmazsın ol ġam-ḫ∨āreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 5). [zād-ı ġamdur, -dur]*

zāġ: *Karga || Rakip.*

Dāġlar yir yir ki vardur sīnem üstinde benüm / **Zāġlardur** sanasın ṣaḥrāda konmışlar leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2826, Beyit 4). [zāġlardur, -lardur]*

Dāġlar yakdum şu deñlü sīneme eydür gören / **Zāġlar** konmış-durur san cism-i bī-cān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2878, Beyit 3). [zāġlar, -lar]*

zāġ u zaġan: *Karga ve kuzgun.*

Herkesüñ konmış Muḥibbī ṭāliʿindedür ezel / Bülbüle şūrīdelik **zāġ u zaġan** kona leşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 5). [zāġ u zaġan,]*

zāġān: *Karga || Rakip.*

Sanma zāhid ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe / Hīç **zaġan** söziyle bülbül geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [zaġan,]*

zāhid: *Aşktan anlamayan, incelikten yoksun, ham yobaz.*

ʿĀşıḳuz dīdār-ı yāra ġayrı yok maḳṣūdumuz / Bilürüz **zāhid** seni firdevs-ile kevs̲erdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2504, Beyit 2). [zāhid,]*

Zāhidi gör der-be-der geşt eyler olmış jende-pūş / Künc-i ḫalvetde neçün başına çekmez perdesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2507, Beyit 4). [zāhidi, -i]*

'Işḳ ehline **zāhid** atar ṭa'na daşını / Bilmez ki elde degül iḫtiyār 'inān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2543, Beyit 4). [zāhid,]*

Künc-i mescidde eger **zāhid** olursa muʿtekif / Sırra vāḳıf ben daḫı bir sākin-i meyḫāneyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2547, Beyit 2). [zāhid,]*

Muḥibbī ʿāşıḳ-ı dīdār-çün olduñ saña devletdür / Yanuñda añmasun **zāhid** kişi ḥūr u cinān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 5). [zāhid,]*

Melāmet eyleme **zāhid** ko añma ʿār u nāmūsı / Düşelden ʿışḳa ben geçdüm vaḳār u iʿtibārumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 2). [zāhid,]*

Sanma **zāhid** ʿışḳ eri pendüñle şāhından geçe / Hīç zaġan söziyle bülbül geçe mi gülzārdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2570, Beyit 4). [zāhid,]*

Tāc u ḫırḳañ rehn iderdüñ **zāhidā** ḫumḫāneye / Bāde ile añlasañ mey-ḫōrlaruñ sen ʿālemin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 3). [zāhidā,]*

Eger cān terkin eylersem taʿaccüb eyleme **zāhid** / Şu kim ṣıdḳ-ıla ʿāşıḳdur elin yur kendü kanından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2588, Beyit 2). [zāhid,]*

Zāhidā olsun mübārek saña bu ḥūr u behişt / ʿĀşıḳam maṭlūb idindüm cān-ıla dīdārı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2602, Beyit 5). [zāhidā,]*

Zāhidā kendüñ görüp her bir kese ṭaʿn eyleme / Örnek al kendini görüp ṣūret-i merdūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 5). [zāhidā,]*

Ezelden baña sunıldı şarāb-ı ʿışḳı nūş itmek / Virildi saña da **zāhid** yiyesin ḥabb-ıla afyūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2616, Beyit 3). [zāhid,]*

Almasun **zāhid** şarāb-ı nābı düşemez agzına / Ḫalvetinde oturup dāyim hemān beng eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2625, Beyit 4). [zāhid,]*

Tek almasun diline **zāhid** melāmet ehlin / Dārü's-selām içinde varsun selāmet olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2646, Beyit 4). [zāhid,]*

Zāhidā ʿuṣṣāḳa ṭaʿn itme bu hāy u hū ile / Tutmadı hīç kimse sen tutduñ bu ġavġā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 3). [zāhidā,]*

Görmeyüp gün yüzini inkār ider / **Zāhidi** görüñ ki ḫuffāş olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2670, Beyit 4). [zāhidi, -i]*

Zāhidā ḫalvete gir ʿömri riyā ile geçür / Gidelüm yār-ıla biz ṣaḥn-ı gülistāna degin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2682, Beyit 2). [zāhidā,]*

Sanmañuz ṣūfī **zāhid** bir ḳalender-meşrebem / Tekye-i ʿışḳuñ tırāşı bil ki abdālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 2). [zāhid,]*

Tekye kılsun bu riyā ile ko **zāhid** zühdine / Ḥāşa kim nevmīẕ olam ben vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [zāhid,]*

ʿĀşıḳ olan **zāhidā** eyler melāmet iḫtiyār / Sen selāmet ehli ol var ad-ıla sanuñ sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2709, Beyit 4). [zāhidā,]*

Güzel sever diyü ṭaʿn eyledi baña **zāhid** / Elümde olmayıcak iḫtiyārı n'eyleyeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2711, Beyit 3). [zāhid,]*

Yüz çevürme gün yüzinden **zāhidā** inkārı ko / Kāfir olmaz mı ʿaceb nūr-ı İlāh'ı sevmeyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2720, Beyit 2). [zāhidā,]*

Cennete aldanma **zāhid** gibi bakma kevs̲ere / İy göñül olduñ bugün çün ʿāşıḳ-ı dīdār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 6). [zāhid,]*

Zāhidā maḥbūb u meyden menʿ ile menʿ olmazam / Eyler iseñ günde biñ kerre baña ṭayy-ı lisān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2742, Beyit 4). [zāhidā,]*

İder **zāhid** ṭaleb ḥavrā vü kevs̲er / Kılur ʿāşıḳ olan dīdārı ārzū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 3). [zāhid,]*

Zāhid sen ol salāmet ben olmışam melāmet / ʿĀşıḳ varur mı hergiz nāmūs u ʿāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2783, Beyit 2). [zāhid,]*

Zāhidā itme naṣīḥat kim es̲er itmez baña / Pāk meşreb rind olan uymaz iñen efsāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2794, Beyit 4). [zāhidā,]*

Bu riyālu secdeden kalduramaz **zāhid** başın / Anuñ-ıçun kim anuñ boynında var bār-ı günāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2797, Beyit 2). [zāhid,]*

Zāhidüñ turş yüzinden n'ola ʿışḳ ehli kaça / ʿĀrif olan yürümez ger ola nādānlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2809, Beyit 4). [zāhidüñ, -üñ]*

Baña kūyı saña firdevsi **zāhid** / Virürseñ virmeyem Ḫuld-ı berīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 4). [zāhid,]*

Cürm ü ʿiṣyāna olalum cān-ıla biz muʿterif / **Zāhide** budur düşen her dem riyā vü zerḳ ide *(Muhibbî Divanı , Gazel 2820, Beyit 4). [zāhide, -e]*

Eger bed-nām-ı ʿışḳ olsam beni ʿayb eyleme **zāhid** / Riyā vü zerḳ-ıla sen salagör var şöhreti şehre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2860, Beyit 2). [zāhid,]*

Şarāb u laʿl-i mey-gūna iderse ṭaʿn ne ġam **zāhid** / Ne ġam muʿtād olmışdur ezelden ḥabb u maʿcūna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2889, Beyit 2). [zāhid,]*

Zāhidā dünyāya çün oldun mülevves̲ ḥırṣ-ıla / Kanda görseñ cān atarsın ditreyüp nān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2908, Beyit 5). [zāhidā,]*

Zāhid inkār idesin ger bu benüm mez̲hebüme / Gel ḥaḳīki naẓar it ṭaʿnı ko bu meşrebüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 1). [zāhid,]*

Geçer miḥrāba **zāhid** tāʿat üzre / İder ʿāşıḳ sücūd tāḳ-ı ebruvāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 4). [zāhid,]*

Zāhidā ehl-i ḫarābātı iñen eyleme ẕem / Niçe yıllar geçe sen irmeyesin pāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 3). [zāhidā,]*

Zāhid egler göñlini cennetdeki ḥavrā ile / Çöpçe gelmez ʿāşıḳuñ çeşmine dīẕār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 6). [zāhid,]*

Ṭaʿn iderse tañ degül **zāhid** şārāb-ı şāhide / N'eylesün muʿtād olupdur ʿömr geçdi beng-ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 3). [zāhid,]*

Dime **zāhid** baña kıl yāra tevbe / İder mi bülbül gülzāra tevbe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2995, Beyit 1). [zāhid,]*

Ben ṭālib-i nigāram maḳsūd baña dīẕār / Gör bu riyāyı **zāhid** cennet umar hemīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 4). [zāhid,]*

zāhid gibi: *Kaba sofu gibi.*

İy göñül eyle ḳanāʿat ḫānesin gel iḫtiyār / Sunma **zāhid gibi** sen ellerüñi her negese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2974, Beyit 3). [zāhid gibi,]*

zāhidā: *Ey kuru sofu!.*

Zāhidā görseñ melāmet ʿāşıḳı ṭaʿn eyleme / İçine eyle naẓar sen bakma anuñ taşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2874, Beyit 3). [zāhidā,]*

zāhid-i efsürde-dil: *Soğuk (katı) gönüllü zahit.*

Nükte-i ʿışḳı ne bilsün **zāhid-i efsürde-dil** / Sor aña taḳrīr kılsun nār-ı ʿışḳ-çeşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2557, Beyit 3). [zāhid-i efsürde-dil,]*

zāhid-i ḫodbīn: *Kendini beğenmiş zahit.*

ʿUşşāḳa komaz ṭaʿnı görüñ **zāhid-i ḫodbīn** / Dimez-idi ol miskīn eger bilse sözinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2871, Beyit 3). [zāhid-i ḫodbīn,]*

zāhid-i ḫod-rev: *Zahid.*

Nedür iy **zāhid-i ḫod-rev** ṭarīḳ-ı ʿışḳa inkāruñ / Saña rūşen iderdüm ger velī ġāyetde gevdensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 2). [zāhid-i ḫod-rev,]*

zāhid-i mekkār etegin: *Hileci zahid eteği.*

Yüz sürüp pīr-i muġān ḫıdmetine tutma sakın / Ḫānḳāh içre varup **zāhid-i mekkār etegin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2705, Beyit 5). [zāhid-i mekkār etegin,]*

zāhir: *Açık, aşikâr, görünen.*

Gerçi kim **ẓāhir** görinür bu çeşm ü ebrū iy nigār / Līk vardur agız ile bili var mıdur gümān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2530, Beyit 2). [ẓāhir,]*

Her kimüñ ki dīni var **ẓāhirdür** anuñ kīni yok / Zīrā bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [ẓāhirdür, -dür]*

Ḫudā'nuñ ṣunʿını **ẓāhir** muʿayyen görmek isterseñ / Muḳābil eyle rūyuña ele al āyīne bakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2590, Beyit 4). [ẓāhir,]*

Egerçi **ẓāhirā** baksañ bugün ṣāḥib-külāham ben / Velīkin kūy-ı ʿışḳ içre bir avuç ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2605, Beyit 1). [ẓāhirā, -ā]*

Eger **ẓāhir** gözi görmezse yāri / Ne ġam cān gözini aç kıl neẓāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2833, Beyit 3). [ẓāhir,]*

ẓāhir ideli: *Zahir etmek; görünmek; göstermek.*

Ẓāhir ideli ʿışḳumı rüsvā-yı ʿālemem / Dermāndeyem n'eyleyem eşk-bār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 3). [ẓāhir ideli, -eli]*

ẓāhir ider: *Ortaya çıkmak.*

Dilerem eyleyem ʿışḳumı pinhān / Komaz **ẓāhir ider** bu çehre saru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 2). [ẓāhir ider,]*

ẓāhir itdüm: *Açık etmek,göstermek.*

Sırr-ı ʿışḳuñ saklar iken sīnede cānum gibi / **Ẓāhir itdüm** ʿāleme bu āh u efġān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 4). [ẓāhir itdüm, -düm]*

ẓāhir olaldan: *Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Dilā **ẓāhir olaldan** būy-ı zülfi / Komadı rağbeti müşg-i Tatāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 4). [ẓāhir olaldan, -aldan]*

ẓāhir oldı: *Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Okuduñ levḥ-i ezelde her ne kim menḳūş idi / Oldı ẓāhir saña ʿilm-i evvelīn ü āḫirīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2701, Beyit 3). [ẓāhir oldı, -dı]*

ẓāhir oldı: *Görünmek.*

Gice meh gibi **ẓāhir oldı** ol rū / Sücūda vardı encüm cümle kamu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 1). [ẓāhir oldı,]*

Ẓāhir oldı ruḫlarında didiler ḫāṭṭ-ı siyāh / Güş idip anı göñülden kopdı bir göynüklü āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 1). [ẓāhir oldı,]*

ẓāhir oldı: *Görünür duruma gelmek, açığa çıkmak.*

Ẓāhir oldı kün didüñ bir dem semā[v]ātla zemīn / Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad saña Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [ẓāhir oldı,]*

ẓāhir olısar: *Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Delindi ney gibi bagrum ölürsem iy kemān ebrū / Ṣadālar olısar ẓāhir benüm her üstüḫ∨ānumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2551, Beyit 3). [ẓāhir olısar, -ısar]*

ẓāhir olsun: *Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Bildüñ-ise ḥālümi içümde yanan oddan / Bir naẓar kıl **ẓāhir olsun** dilde olan dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2718, Beyit 1). [ẓāhir olsun, -sun]*

ẓāhir olur: *Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Muḥibbī ʿışḳ esrārın göñülde niçe setr itsün / Olur ẓāhir yanan āteş dilümde dūd-ı āhumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2555, Beyit 5). [ẓāhir olur, -ur]*

Sakın āh itme Muḥibbī ʿālemi anı yakar / Şuʿleler kim **ẓāhir olur** sīne-i tennūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 6). [zāhir olur, -ur]*

Sırr-ı ʿışḳı saklayam didükçe **ẓāhir olur** āh / Hīç olur mı āteşi pinhān kılmak kāh-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2790, Beyit 4). [ẓāhir olur, -ur]*

ẓāhir olur: *Ortaya çıkmak, görünmek.*

Görinen ḫāṭṭı mıdur yā fitne-i āḫir zamān / Yaḫu kāfir leşkeridür **ẓāhir olur** nāgehān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 1). [ẓāhir olur,]*

Getürür peyk-i ecel san baña rıḥlet nāmesin / Her kaçan **ẓāhir olur** ḫaddinde ol ḫaṭṭ nihān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 3). [ẓāhir olur,]*

Gīce odlar **ẓāhir olur** sīne-i ṣad çākde / Dūd-ı āhumdur görinen gündüzin eflākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2909, Beyit 1). [ẓāhir olur,]*

ẓāhir olur: *Belli olmak.*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan oddan / Zīra āteş **ẓāhir olur** kanda yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [ẓāhir olur,]*

Her ṣadānuñ ʿaḳsi kim **ẓāhir olur** feryāddan / Bir eşerdür kūh içinde nāle-i Ferhād'dan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2736, Beyit 1). [ẓāhir olur,]*

Naẓmuñ Muḥib naḫl ü maʿnāsı meyvelere / **Ẓāhir olur** bu ġazel-i ābdār ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2959, Beyit 5). [ẓāhir olur,]*

ẕāhir olur: *Görünür duruma gelmek, açığa çıkmak.*

Görse Muḥibbī cevrüñi artuk sever seni / Artur cefānı **ẓāhir olur** imtiḥān-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 5). [ẓāhir olur, -ur]*

ẕāhir olurdı: *Arka çıkmak, yardımcı olmak.*

Bilmedüm şekker midür laʿlüñ vü yāḫūd engübīn / **Ẓāhir olurdı** baña görsem anı ʿayne'l-yaḳīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 1). [ẓāhir olurdı, -urdı]*

zaḫm: *Yara.*

Tīr-i ġamzeñ ger ir[er]se sīne-i mecrūḥuma / Rāḥat olup dil diye gel **zaḫma** merhemsin bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2560, Beyit 3). [zaḫma, -a]*

Ol gülüñ çok olsa aġyārı dilā ʿayb eyleme / Götürür **zaḫmını** ḫāruñ bāġ u gülzār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 4). [zaḫmını, -ı, -n, -ı]*

zahmet: *Eziyet, sıkıntı.*

Her ne **zaḫmet** kim gele andan baña rāḥat gelür / ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan mihr ü vefāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 2). [zaḫmet,]*

zaḫmete girme: *Sıkıntı veya yorgunluk verecek bir iş yapmak.*

Ḫāk-i pāyı tūtiyādur gözlerüme iy ṣabā / **Zaḫmete girme** varup gezme Ṣıfāhān illerin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2640, Beyit 3). [zaḫmete girme,]*

zaḫmı: *Darbe, vuruş.*

Anuñ derdi devādur **zaḫmı** merhem / Muḥibbī derde dermānı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2639, Beyit 5). [zaḫmı,]*

zaḳān: *Çene II çene çukuru.*

İçmek ile kanmadı ḫūnī gözüñ / Kanumı iç ola bir **zaḳānsın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2581, Beyit 2). [zaḳānsın, -sın]*

ẕākir ol: *Zikredici olmak.*

Gīceler tevḥidi dilden koma her dem **ẕākir ol** / Rūz-ı maḥşer derdüñe oldur devā iden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 4). [ẕākir ol,]*

zāl: *Şehname'de adı geçen İranlı efsanevi kahramandır. Rüstem'in babası, Sam'ın oğludur. Saçı, kirpiği,*

kaşı beyaz halde doğmuştur. Klasik şiirde yiğitliği, okçuluğu ile ünlenmiş olmakla birlikte daha çok destanı ve beyaz tüyleri (saçı, kaşı, kirpiği) ile anılır.

Didügüm rāhat olam aldanmayam dünyā saña / Didi dünyā niçeleri aldayan **Zāl'am** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 2). [zāl'am, -'am]*

Uşbu dehrüñ nev-ʿarūs-ı ḥüsnine alınmaya / Bakıcak ʿālī naẓar bir köhne **Zāl'ı** n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 6). [zāl'ı, -ı]*

zāl u rüstem: *Zaloğlu Rüstem.*

ʿIşḳ yayı katı yadur degme kes el urmasun / Sor baña çekmez anı ger **Zāl u Rüstem** pīlten *(Muhibbî Divanı , Gazel 2600, Beyit 6). [zāl u rüstem,]*

zāl u rüstemler: *Zaloğlu Rüstem.*

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden **Zāl u Rüstemler** zebūn / Dōstlar inṣāf idüñ bu dil niçe basılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 4). [zāl u rüstemler, -ler]*

ẓālim: *Acımasız ve haksız davranan, zulmeden.*

Hey ne **ẓālimdür** teraḥḥüm eylemez dād istesem / Kapusında ol şehüñ bī-dādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 5). [ẓālimdür, -dür]*

zamān: *An, vakit.*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl olayın bir **zamān** / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl olayın bir **zamān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [zamān,]*

İçüp maḥabbet cāmını ḫoş-ḥāl olayın bir **zamān** / Nāmūs u nengi terk idüp abdāl olayın bir **zamān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 1). [zamān,]*

Cānānı sevdüm cān-ıla doldı derūnum kan-ıla / Koñ āteş-i hicrān-ıla ben ḳāl olayın bir **zamān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 2). [zamān,]*

Dil murġı düşdi agına baglandı zülfi bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir **zamān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [zamān,]*

Çekmek-ile bār-ı ġamı ḥammāl olayın bir **zamān** / Açup bu sīnem taḫtasın dökdüm sirişküm noḳṭasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 5). [zamān,]*

Bilmege ʿışḳuñ nüktesin remmāl olayın bir **zamān** / Nūş it Muḥibbī gül gibi cūş idesin tā Nīl gibi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 6). [zamān,]*

Feryād idüp bülbül gibi ḫoş-ḥāl olayın bir **zamān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 7). [zamān,]*

Adum unıtduñ öyle mi geçmiş zamān gibi / Ola ki anı bir gün añasın **zamān-ıla** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2829, Beyit 3). [zamān-ıla, -ıla]*

zamāne: *(yakınma ve küçümseme yoluyla) şimdiki zaman.*

İtmedi mi **zamāne** Cem'üñ cāmını şikest / Bak lālelere gör nice aglar türābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 2). [zamāne,]*

Yüzüñ nūrı żıyā virür cihāna / Getürmedi saña beñzer **zamāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 1). [zamāne,]*

Gelenler gitdi cümle bu cihana / Yüzine güldi birkaç gün **zamane** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2893, Beyit 1). [zamane,]*

Aldanma sakın dehr iki yüzlü münāfiḳ / Kimseye vefa eylemedi uşbu **zamane** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 4). [zamane,]*

Döndürdi pelenge özini dāġ-ıla ʿāşıḳ / Ne şūrete koydı görüñ anı **zamāne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 7). [zamāne,]*

zamānenüñ işi: *Devrin işi.*

Her ki ḥabāb gibi şīşe-i terde maḥv ola / Budur **zamānenüñ işi** dāyim ḥabāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 3). [zamānenüñ işi,]*

zānū: *Diz.*

Gözüm yaşı benüm **zānūmı** ġarḳa / Virelden komışamdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 2). [zānūmı, -mıı]*

zār: *Ağlama, inleme, sızlanma.*

Bülbül gibi her gīce nālān oluram āh / Cān geldi lebe eyledügüm **zāruñ** elinden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2535, Beyit 2). [zāruñ, -uñ]*

Seyr ider gördüm ıraklarda didüm iy şāh-ı men / Niçeye dek alasın feryād[u] **zār** u āh-ı men *(Muhibbî Divanı , Gazel 2545, Beyit 1). [zār,]*

Ḫ∨āb içinde görmiş oldum nāgehān ol yārı ben / Niçe yıllar ḫ∨āb görmem kuluñuzam **zār[ī]** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2593, Beyit 1). [zār[ī], -[ī]]*

ʿAndelībüñ geçse ʿömri **zār-ıla** olmaz ʿaceb / Eksük olmaz çün gülüñ yanında ḫārı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2607, Beyit 4). [zār-ıla, --ıla]*

Sundum hezār ʿacz-ile dildāra **zār** elin / Ammā ki baña virmedi bir kerre yār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 1). [zār,]*

Lāyıḳ oldı derd-i miḥnet bī-vefā yār isteyen / Aña dil virsün hemīşe kendüzin **zār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2626, Beyit 1). [zār,]*

Yine dil bülbülini ṣubḥa degin **zāra** getür / Lebi ġonca yüzi gül lebleri ḥamrā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 3). [zāra, -a]*

Yaksa maḥv itse beni pervāne-veş şemʿ-i cemāl / Karşusında bülbül-āsā murġ-ı dil **zār** olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2818, Beyit 2). [zār,]*

Gül yüzüni göstermeye dildār sebeb ne / Dil bülbül[i] āh eyleye hem **zār** sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 1). [zār,]*

zār eyleyen: *Ağlamak, inlemek.*

Beni derd ü belā ile bugün gülzār-ı ʿālemde / Fiġān u āh-ıla **zār eyleyen** iy dōst sensin sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2658, Beyit 4). [zār eyleyen, -yen]*

zār idiser: *Ağlatıp inletmek.*

İy Muḥibbī gülüp evvel yüzüñe / İdiser soñra seni zār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 5). [zār idiser, -iser]*

zār kıl: *Ağlamak.*

Gülşen-i ḥüsnüñde kılduñ ruḫlaruñ gülzār sen / Baña dirsin anuñ-ıçun bülbül ol kıl zār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 1). [zār kıl,]*

Gözlerüñ yaşını dök yusun günāhuñ çirkini / **Zār kıl** her gīce kılsun ṣubḥa dek bu dil enīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 2). [zār kıl,]*

zār kılsun: *Ağlamak, inlemek.*

Yüzüñ gül olalı ḫaṭṭuñ benefşe / Ko kılsun bülbül-i dil zār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 3). [zār kılsun,]*

zār ol: *Ağlayıp inlemek.*

İy Muḥib gülşen-i ḥüsninde nigāruñ **zār ol** / İşidüp nāleñi tā ol gül-i ḫandān acıya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2812, Beyit 5). [zār ol,]*

zār olmasun: *Ağlayıp inlemek.*

ʿIşḳa düşüp bencileyin kimseler **zār olmasun** / Miḥnet ü derd ü belā ile giriftār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 1). [zār olmasun, -masun]*

Baña gönderme vefā vü mihrüñi gel iy ṣanem / Tek cefādan bu dilüm maḥrūm olup **zār olmasun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2569, Beyit 3). [zār olmasun, -masun]*

zār olmasun: *Ağlamak, inlemek.*

Mübtelā-yı ʿışḳ olup hīç kimseler **zār olmasun** / Ġam şebinde miḥnet ü derd-ile bīmār olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2740, Beyit 1). [zār olmasun, -sun]*

zār u feryād ide: *Bağırıp çağırma, ağlayıp sızlama.*

Nev-bahār irişdi ḥüsnin ʿarż ider güller yine / Aña karşu **zār u feryād ide** bülbüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 1). [zār u feryād ide, -e]*

zār u maḥzūn olursañ: *Ağlayan ve hüzünlü olmak.*

Bugün bunda olursañ zār u maḥzūn / Olursın yarın anda şād u ḫandān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2513, Beyit 5). [zār u maḥzūn olursañ, -ursañ]*

zār u sergerdānı: *Avare ve perişan.*

Ẕerre deñlü ḥaḳ budur kim kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum **zār u sergerdānı** ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [zār u sergerdānı, -ı]*

zār u şeydā eyleyen: *Inletmek ve delirtmek.*

ʿIşḳ mıdur ʿaḳl u ṣabrum küllī yagma eyleyen / ʿIşḳ mıdur ben ġarībi **zār u şeydā eyleyen** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2653, Beyit 1). [zār u şeydā eyleyen, -yen]*

zār u şeydāsın: *Inleyen ve delirmiş.*

Pā-bürehne ol görenler diyeler Mecnūn-ṣıfat / Bir saçı leylā ġamıyla **zār u şeydāsın** bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 2). [zār u şeydāsın, -sın]*

zār zār: *Ağlayıp inlemek.*

Revġan-ı dil akdugınca aglaram ben **zār zār** / Gerdişine añladum revġan gerek dōlābda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2980, Beyit 4). [zār zār,]*

żarar eyler: *Zarar vermek..*

İy Muḥibbī lāʿlin añup aglama / Çün **żarar eyler** şeker tengine su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 5). [żarar eyler, -r]*

żarar ide: *Zarar vermek, zarara uğratmak.*

ʿĀcizem teskīn olınmaz gözden akan ābdan / Korkaram ide żarar kūyına ol seylābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2540, Beyit 1). [żarar ide,]*

żarar irse: *Zarar gelmek.*

Ḫalel bir taşına gelmez esās-ı mihrüñüñ iy meh / Bu çarḫ-ı bī-sütūnuñ ger **żarar irse** bināsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 3). [żarar irse, -se]*

żarar itmez: *Zarar getirmek, zarar vermek.*

Gözlerüm yaşı Muḥibbī seyl olur bir gün benüm / Hīç **żarar itmez** mi cūlar itse ṭuġyān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 5). [żarar itmez,]*

żarar yok: *Zararı olmaması, sıkıntı, problem yaratmama.*

Sīnem odına **żarar yok** ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı żıdd iken ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [żarar yok,]*

zārī çeke: *Ah çekmek, ağlamak, inlemek.*

Ġam şebinde bir gice bu dil kaçan **zārī çeke** / Añlamam bir yılda bir kes böyle bīmārī çeke *(Muhibbî Divanı , Gazel 2953, Beyit 1). [zārī çeke, -e]*

zārı eyleyüben: *Ağlamak, ağlayıp inlemek.*

İy dil sevüp ol şūḫ-ı sitemkārı n'idersin / Tā ṣubḥa degin eyleyüben zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 1). [zārı eyleyüben, -yüben]*

zārı kılup: *Ağlamak.*

Gül gibi Muḥib girmez anuñ gūşına feryād / Bülbül gibi sen daḫı kılup zārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 5). [zārı kılup, -up]*

zārīlık itsem: *İnlemek, bağırmak çağırmak.*

Yād eyleyüp gül yüzüñi **zārīlık itsem** derd ile / Gülşende iñler ʿandelīb feryāduma āheng içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2747, Beyit 3). [zārīlık itsem,]*

zārr olup: *Zararın sonu, sonucu olmak, akabinde olmak.*

Miss-i ḳalbüñi düriş eyleyüp iksīri ṭaleb / Ṣāf kıl ḳāl idüben **zārr olup** sūde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 3). [zārr olup, -up]*

żāyiʿ eyleme: *Ziyan etmek, boşa harcamak.*

Görmek olmadı müyesser çünki ol meh-pāreyi / Açma iy dil çeşmi **żāyiʿ eyleme** naẓẓāreyi *(Muhibbî Divanı , Gazel 2800, Beyit 1). [żāyiʿ eyleme,]*

żāyiʿ itme: *Heba etmek, boşa çıkarmak.*

Bu günüñ ferdāya sayma **żāyiʿ itme** ʿömrüñi / Dir bu sözi çok işitdüm çeng ü nāy u ʿūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 3). [żāyiʿ itme,]*

Żāyiʿ itme iy dil-i şūrīde gel gül ṣoḥbetin / Cān u dilden tā seḥer gūş eyle bülbül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 1). [żāyiʿ itme,]*

İy Muḥibbī tīz geçer eyyām-ı gül bir haftadur / **Żāyiʿ itme** ʿömr el virdükçe kıl gül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 5). [żāyiʿ itme,]*

żāyiʿ kılma: *Ziyan etme,harcama(uyarı anlamında).*

Devr-i gülde iy Muḥibbī al ele peymāneyi / Furṣatı fevt itme **żāyiʿ kılma** ʿömrüñ bir demin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 5). [żāyiʿ kılma,]*

zebān: *Dil II Konuşma, söylem.*

Ol leb-i şīrīn dehānından işidsem bir kelām / Tā ḳıyāmet ancak ol sözdür **zebānumdur** gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2552, Beyit 3). [zebānumdur, -um, -dur]*

İy Muḥibbī korkaram ki ʿışḳumı fāş eyleye / Gelür oldı bu **zebānuma** benüm derd-i derūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 7). [zebānuma, -um, -a]*

Yāra dil gönder nihānī anı cānuñ duymasun / Ḥālüñi taḳrīr eyle kim **zebānuñ** duymasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2604, Beyit 1). [zebānuñ, -uñ]*

ʿIşḳ mıdur bir lebi şīrīn **zebāna** dil virüp / Kūh-ken gibi belā kūhında şeydā eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2652, Beyit 4). [zebāna, -a]*

Cīfe-i dünyāya iy dil key sakın meyl eyleme / Yoḫsa seni beñzedürler bil **zebānuñ** ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2956, Beyit 6). [zebānuñ, -uñ]*

zebān olsun: *Söz olsa.*

Tenümde dāġlar göz göz oluban gözlesün yārı / Dimege derd-i dil ḥālin kamu mūlar **zebān olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2618, Beyit 6). [zebān olsun, -sun]*

zebūn: *Güçsüz, çaresiz, aciz, zayıf.*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı gāyet **zebūn** oldum **zebūn** / Gözlerüm yaşı başumdan aşdı oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [zebūn,]*

Pür ḥarāret cān u dil ġāyet **zebūn** oldum **zebūn** / Gözlerümden ol sebebdendür akar deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [zebūn,]*

Geşt-gīr-i ʿışḳ elinden Zāl u Rüstemler **zebūn** / Dōstlar inṣāf idüñ bu dil niçe basılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 4). [zebūn,]*

zebūn oldı: *Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.*

Şerḥa şerḥa ideli ġamzeñ dili oldı zebūn / Dīdeler rāh eyleyüp durmaz akar san cūy-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 1). [zebūn oldı, -dı]*

zebūn oldı: *Güçsüzleşmek, çaresizleşmek ll yenilmek.*

Bī-ʿışḳ degül cümle ẕerrāt-ı kāyināt / ʿIşḳ-ıla **zebūn oldı** eger ins ü eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [zebūn oldı,]*

zebūn oldum: *Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.*

ʿIşḳa ṭāḳat kalmadı gāyet **zebūn oldum** zebūn / Gözlerüm yaşı başumdan aşdı oldum ġarḳ-ı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2511, Beyit 1). [zebūn oldum, -dum]*

Elf iken ḳāmetüm ʿışḳa düşeliden oldı nūn / Dōstlar bir çāre eyleñ derdüme oldum zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2564, Beyit 1). [zebūn oldum, -dum]*

Pür ḥarāret cān u dil ġāyet **zebūn oldum** zebūn / Gözlerümden ol sebebdendür akar deryā-yı ḫūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2666, Beyit 1). [zebūn oldum, -dum]*

zebūn olmışdur: *Zayıf ve düşkün duruma gelmek.*

Ger zebūn-ı ʿışḳ olsam dōstlar ʿayb olmasun / ʿIşḳ elinden şīr-i nerler daḫı olmışdur zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 3). [zebūn olmışdur, -mışdur]*

zebūn-ı ʿışḳ olsam: *Aşk düşkünü olmak.*

Ger **zebūn-ı ʿışḳ olsam** dōstlar ʿayb olmasun / ʿIşḳ elinden şīr-i nerler daḫı olmışdur zebūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 3). [zebūn-ı ʿışḳ olsam, - olsam]*

zecr ü ḳahr-ıla: *Eziyet ve zulüm.*

Murāduñ cān-ısa al kim ben andan geçmişem cānā / Niçe bir **zecr ü ḳahr-ıla** yakasın nār-ı hicrāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 2). [zecr ü ḳahr-ıla, --ıla]*

zecr ü sitem: *Zorlayıcılık ve eziyet.*

Yārdan her ne gelür derd ü belā **zecr ü sitem** / Rāżıyuz lā dimezüz tek bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [zecr ü sitem,]*

zecr ü sitem: *Zorlayıcılık ve eziyet.*

Yārdan her ne gelür derd ü belā **zecr ü sitem** / Rāżıyuz lā dimezüz tek bize yārān küsmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2643, Beyit 4). [zecr ü sitem,]*

zehr: *Ağu / zehir.*

Lebüñ tiryākdür kim içse **zehri** / Ne ġam zülfeynüñ olsa şāh-ı mārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [zehri, -i]*

Egerçi kim cefāya **zehr** dirler / Cefā cevri görinür baña dārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 3). [zehr,]*

Sāḳiyā depret ayaḳ sun ol nigāruñ ʿışḳına / **Zehr-ise** nūş idelüm gül yüzlü yāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 1). [zehr-ise, --ise]*

zehr-i ġam: *Gam zehri.*

Zehr-i ġam öldürmeden bu ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi / Sāḳiyā irgür meded şol mey diyen tiryākden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2638, Beyit 4). [zehr-i ġam,]*

zehr-i helāhile: *Panzehiri bulunmayan çok kuvvetli zehir.*

Vuṣlat leẕīẕ gerçi ki ḳand u nebātdan / Beñzer ṣaḥīḥ hicrde **zehr-i helāhile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 2). [zehr-i helāhile, -e]*

zehr-i helāhile: *Öldürücü zehir.*

Vuṣlat egerçi ḳand-i nebātdan leẕīẕdür / Beñzer didiler hicr de **zehr-i helāhile** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 2). [zehr-i helāhile, -e]*

zeḳan: *Çene II çene çukuru.*

İy lebi ġonca vü gül ʿārıż u şīrīn dehenān / İy boyı serv-i sehī sünbül sīmīn **ẕeḳanān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2556, Beyit 1). [ẕeḳanān, -ān]*

Niçe diller ser-i zülfüñe beste / Yatur kalmış **ẕeḳan** çāhında beste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2848, Beyit 1). [ẕeḳan,]*

Ẕeḳanuñ oḥşayup öpmek ile cānā ne żarar / Meyve-i cennet olan dime ki āyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 4). [ẕeḳanuñ, -uñ]*

zekāt-ı ḥüsn: *Güzelliğinin zekatı.*

Zekāt-ı ḥüsn ḥaḳḳumken Muḥibbī'den dirīġ idüp / Dimez muḥtāc imiş ġāyet ider āh ol ġarībüm āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2952, Beyit 5). [zekāt-ı ḥüsn,]*

zekāt-ı ḥüsnini: *Güzellik zekatı.*

Zekāt-ı ḥüsnini inʿām kılmış / Velī göstermedi hergiz baña rū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2763, Beyit 4). [zekāt-ı ḥüsnini,]*

zekāt-ı ḥüsnini: *Sevgilinin güzelliğinin zekatı.*

Burḳaʿın keşf eylemişdür her şükūfe bāġda / Tā **zekāt-ı ḥüsnini** ʿārż eyleye iḥsān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 3). [zekāt-ı ḥüsnini, -ini]*

zekāt-ı ḥüsnüñi: *Güzelliğin zekatı.*

Kūyuña varup yüzüñ görmek diler ʿāşıḳlaruñ / Vir **zekāt-ı ḥüsnüñi** kesme o miskīnler ḥaḳın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 2). [zekāt-ı ḥüsnüñi, -i]*

Gel dirīġ itme Muḥibbī'den **zekāt-ı ḥüsnüñi** / Saña bu ḥüsni viren Perverdigār'uñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 5). [zekāt-ı ḥüsnüñi,]*

zem eyleme: *Yermek.*

Zāhidā ehl-i ḫarābātı iñen eyleme ẕem / Niçe yıllar geçe sen irmeyesin pāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 3). [ẕem eyleme, -me]*

zemherīr i[r]di: *Zemheri geldi.*

Zemherīr i[r]di ne mümkin eylemek gül ṣoḥbetin / Āteşi aña bedel kılmak gerek mül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 1). [zemherīr i[r]di,]*

zemīn: *Dünya, alem, yeryüzü.*

Ẓāhir oldı kün didüñ bir dem semā[v]ātla **zemīn** / Ḥamd-i bī-ḥad şükr-i bī-ʿad saña Rabbü'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 1). [zemīn,]*

Her kaçan āh eyleyüp añsam firāḳuñ aglasam / Āhum eflāki yaka ġarḳ ola yaşuma **zemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 2). [zemīn,]*

Baña yiter āhum-ıla gözlerüm yaşı / Birin **zemīne** birin de āsümāna virmezin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2583, Beyit 5). [zemīne, -e]*

Ger cefā sengini yagdursañ gökden rāżıyam / Her ne kim gökden yaga lā-büd ḳabūl eyler **zemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 2). [zemīn,]*

Eyleseñ cevr ü cefālar yüzümi döndermezem / Her ne kim gökden yagar anı ḳabūl eyler **zemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2598, Beyit 4). [zemīn,]*

Ne ḳadar cevr ü cefā itse göñül eyler ḳabūl / Dōstlar gökden ne yagarsa götürür çün **zemīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 3). [zemīn,]*

Temāşā itmege gökden melekler / Yüzüñ görmege inerler **zemīne** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2854, Beyit 3). [zemīne, -e]*

Ḳadem basduñ o gün kim bu **zemīne** / Cihān yüz sürdi pāke būse dāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2936, Beyit 3). [zemīne, -e]*

zemīn ü āsümān: *Yer ve gök || Her yer.*

Verd-i gülden daḫı nāzüksin dile cevr eyleme / Āhum odından toludur çün **zemīn ü āsümān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 4). [zemīn ü āsümān,]*

zemīn üzre: *Zemin üzerine.*

Naʿl-i esbini **zemīn üzre** anuñ her ki göre / Yüz sürüp hīç ola mı ki sücūd eylemeye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2870, Beyit 2). [zemīn üzre,]*

zen: *Kadın.*

Bīvedür gel cihāna dil virme / **Zene** göñül virür mi merdāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 6). [zene, -e]*

zen-: *Kadın.*

Vefā gelmezse iy dünyā ʿaceb mi çünki sen **zensin** / Yudup bir loḳma eylersin cihān ḫalḳın bir evrensin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2537, Beyit 1). [zensin, -sin]*

Vefādan ʿārīsin kāmil cefāda / ʿAceb olmaz karı dünyā çü **zensin** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2546, Beyit 7). [zensin, -sin]*

zenaḫdān: *Çene II çene çukuru.*

Zülfine bend eyleyüp salar **zenaḫdān** çāhına / Niçe yıllar ḥabsdür ol mübtelāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [zenaḫdān,]*

Laʿlüñ ṭamaʿı āh **zenaḫdāna** düşürdi / Kaldum meded eyvāh çeh-i Bābil içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 3). [zenaḫdāna, -a]*

zencīr: *Zincir.*

Kāş olsam şemʿ-i ḥüsne yanmaga pervāne ben / Ya saçı **zencīrine** Mecnūnlayın dīvāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 1). [zencīrine, --i, --n, --e]*

Zülf[i] **zencīrini** boynuma n'içün dakmaya yār / Ser-i kūyında dilā sen daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [zencīrini, -i, -n, -i]*

Ancak aḥvālümi bilsün benüm [ol] zülf-i nigār / Dil-i dīvāneyi **zencīr** ile zünnāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [zencīr,]*

Boynuna takaldan berü zülfeynüñi bu dil / **Zencīr** ile Mecnūna dönüpdür il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [zencīr,]*

zencīr eyledüm: *Zincir yapmak.*

Didi dilber bu kemend-i zülfi **zencīr eyledüm** / Didüm uslanmaz takarsañ da dil-i dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2872, Beyit 4). [zencīr eyledüm,]*

zencīr eylesün: *Zincire vurmak, zincirlemek (Eskiden deliler zincire vurulurmuş. Aşk da bir nevi delilik olduğu için kendini zaptedemeyen aşık tek çare olarak zincire vurulmayı istemektedir.*

Yāra diñ dīvāne oldum ḥüsn-i tedbīr eylesün / Leylī zülfinden bu ben mecnūna **zencīr eylesün** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 1). [zencīr eylesün, -sün]*

zencīr ider: *Zincir etmek.*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / Zülfini **zencīr ider** gördüm çün ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [zencīr ider,]*

zencīr idüñ: *Zincir etmek.*

Bir ʿaceb dīvāneyem başumdaki sevdā içün / Zülfini **zencīr idüñ** boynuma ben şeydā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [zencīr idüñ, -üñ]*

zencīr idüp: *Esirleri zincire vurmak.*

Leylī zülfüñ okudum başdan müselsel ḳıṣṣasın / Boynuma **zencīr idüp** tek beni mecnūnum bile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2923, Beyit 4). [zencīr idüp,]*

zencīr itdiler: *Zincir gibi bağlanmak.*

Leylī zülfin ger kemend itse dil-i meftūn içün / Kim göre eydür ki **zencīr itdiler** Mecnūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [zencīr itdiler, -diler]*

zencīr-i cünūn: *Delilik zinciri.*

Ger zülfüñ eger zülf-i dil-āviz ise iy dōst / Hem ḳayd-ı belā baña vü hem **zencīr-i cünūn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [zencīr-i cünūn,]*

zencir-i cünūn oldı: *Delilik zincirine dönüşmek II sevgilinin saçının zincirinin cününu olmak.*

İy ḫıredmendān ne kılam bu dil-i dīvāneye / Boynuma ḳullāb-ı zülfi oldı zencir-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2743, Beyit 2). [zencir-i cünūn oldı, -dı]*

zencīr-i ġam olsun: *Gam zinciri olmak.*

Zülfeynüñi çöz āteş-i ḥüsn üzre ḫam olsun / Gel anı bırak boynuma **zencīr-i ġam olsun** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [zencīr-i ġam olsun, -sun]*

zencīr-i ʿışḳ: *Aşk zinciri.*

Olmışam şeydā takaldan boynuma **zencīr-i ʿışḳ** / Ṭaʿna taşın dōstlar atmañ bu ben dīvāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 4). [zencīr-i ʿışḳ,]*

zencīr-i zülfine: *Sevgilinin zincir gibi olan saçı.*

Niçe bir **zencīr-i zülfine** göñül dīvānesin / Niçe bir şemʿ-i cemāle per yakar pervānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2649, Beyit 1). [zencīr-i zülfine,]*

zeng: *1. Kir, pas. II 2. Dünyevi arzular.*

Ruḫuñı aç ki ḫacil ola görüp zülf-i siyāh / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp memleketi **zeng** idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [zeng,]*

zengūle: *Far. musikide bir makam.*

Gīceler kıl ney gibi feryād u zārī tā seḥer / Seyr kıl evvel ʿIrāḳ'ı soñın eyle **Zengüle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2993, Beyit 5). [zengüle,]*

zer: *Altın, kıymetli bir maden.*

Sīm ü **zerden** olursa ger ḳaṣruñ / Āḫir olısar ol ḫarāb sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2519, Beyit 3). [zerden, -den]*

Gerekmez baña **zerden** olsa bālin / Yiter bālin dilā sersin ḫam eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2914, Beyit 3). [zerden, -den]*

Ḫazān irse döner **zerde** reyāḥīn / Gezend irmeye ol nāzük miyāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2928, Beyit 2). [zerde, -de]*

Yiter başuma tāc çün ḫāk-i pāyı / Dilā başuña **zerden** tāc itme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2938, Beyit 4). [zerden, -den]*

zer gibi: *Altın gibi.*

Ḥamdü-lillāh ʿāşıḳam ʿālemde ḫoş-ḥālem bugün / Āteş-i ʿışḳa yanaldan **zer gibi** ḳālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2697, Beyit 1). [zer gibi,]*

Zer gibi pāk ʿayār ʿışḳuñ ile olduguma / Gönderüp seng-i cefā atma meḥek tecribüme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2919, Beyit 3). [zer gibi,]*

zer külāhın: *Altın taç.*

Şāh-ı ḫūbān **zer külāhın** kec-rev itmiş başına / Şiʿrüñi ezberlemiş şūḫ-ı ġazel-ḫ∨āndur gelen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2674, Beyit 3). [zer külāhın, -ın]*

zer-bāft: *Altın işlemeli, sırmalı.*

Libāsuñ āḫiri āḫir kefendür / Gerek **zer-baft** gerek dībāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 6). [zer-baft,]*

zerd: *Altın rengi, sarı.*

Gāh **zerd** olur yüzüm gāhī gözüm yaşında al / Bencileyin kimsenüñ ḥāli digergün olmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2502, Beyit 3). [zerd,]*

Yüzüm **zerdine** bakan aña zer dir / Gözüm yaşını beñzetdükçe sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [zerdine, -i, -(n)e]*

zerd oluban: *Sararmak.*

Görmeyelden berü iy dōst turunc ġabġabuñı / ʿĀrıżum **zerd oluban** döndi tenüm limona *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 3). [zerd oluban, -uban]*

zerd-i rūyum: *Saramış yüz.*

Gözlerüm yaşıyla taḥrīr eylesem aḥvālümi / **Zerd-i rūyum** rīġ ider topragın ol mektūb içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 5). [zerd-i rūyum,]*

zerr: *Altın.*

Özin beñzetdügiyçün bu yüzüme / Kılur kendüzini gör **zer** şikeste *(Muhibbî Divanı , Gazel 2849, Beyit 4). [zer,]*

Yüzüm zerdine bakan aña **zer** dir / Gözüm yaşını beñzetdükçe sīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 4). [zer,]*

Ḳāmetüm **zer** ḥalḳa kıldum ola ki bir gün nigār / Kulagına daka anı beñzedüp mengūşına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2970, Beyit 4). [zer,]*

zerrāt-ı kāyināt: *Kainattaki zerreler.*

Bī-ʿışḳ degül cümle **ẕerrāt-ı kāyināt** / ʿIşḳ-ıla zebūn oldı eger ins ü eger cīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2524, Beyit 5). [ẕerrāt-ı kāyināt,]*

zerre: *Az bir miktar, çok az miktarda.*

Ẕerre deñlü ḥaḳ budur kim kalmadı bende ḳarār / Ol güneş ruḫsāruñ oldum zār u sergerdānı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2501, Beyit 3). [ẕerre,]*

Dehānından söz açsam ger bana bir **ẕerre** söz açmaz / Miyānından ḫaber sorsam ki dir anca ḫayālam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2505, Beyit 3). [ẕerre,]*

Kalmaya **zerrece** ġam başı ire eflāke / Keremüñden bu Muḥibbī kuluñı yād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2621, Beyit 5). [zerrece, -ce]*

Gel ṭulūʿ it gün gibi görsün seni ʿāşıḳlaruñ / **Ẕerrelerdür** ehl-i ʿışḳ dür olmasunlar nūrdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2623, Beyit 3). [ẕerrelerdür, -lerdür]*

Yār taḥṣīl eylemiş cevr ü cefānuñ yolların / **Ẕerrece** ögrenmemiş mihr ü vefānuñ yolların *(Muhibbî Divanı , Gazel 2656, Beyit 1). [ẕerrece, -ce]*

Düşde gördüm dir-idüm gün yüzüñi ben senüñ āh / Görmezem uyḫu yüzin **ẕerrece** efkāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 2). [ẕerrece, -ce]*

Her kimüñ kim ola ḳalbinde anuñ **ẕerrece** ḥırṣ / Toymaya gözi cihān niʿmetini cümle yise *(Muhibbî Divanı , Gazel 2880, Beyit 2). [ẕerrece, -ce]*

ẕerre ḳadar: *Zerre kadar.*

Çöpçe gelmez bu cihān gözlerüme **ẕerre ḳadar** / Beñzedürsem ben anı itmeñ ʿaceb ḫār u ḫese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2971, Beyit 2). [ẕerre ḳadar,]*

ẕerre-i nāçize: *Değerli birine nazaran kıymetsiz olanlar.*

Gün yüzüñ bu **ẕerre-i nāçize** pertev salmaya / Bu düşer mi dōstum andan saʿādet ehline *(Muhibbî Divanı , Gazel 2991, Beyit 3). [ẕerre-i nāçize, -e]*

zerrīn: *Altın gibi sarı ve parlak.*

Sulṭān-ı ġama göz yaşı çün leşker olupdur / Baş üzre çeküp āhını **zerrīn** ʿalem itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 2). [zerrīn,]*

zevāde: *Erzak, azık, yiyecek.*

Sefer kılsam yiter derd ü belā ġam / Ki bundan ġayrı gerekmez **zevāde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 4). [zevāde,]*

zevāli gelür: *Yok olması, sona ermesi, batması yaklaşmak.*

Öykinürmiş yüzüñe gün alnuña cānā ḳamer / Bilmediler ḥaddini gelür zevāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 4). [zevāli gelür, -ür]*

ẕevḳ: *Eğlence, eğlenti.*

Ne bilsün bāde **ẕevḳın** ṣūfī miskin / İşi ṭaʿn eylemek mest ü ḫarāba *(Muhibbî Divanı , Gazel 2795, Beyit 2). [ẕevḳın, -ın]*

ẕevḳ-i gū: *Konuşma zevki.*

Kamu ehl-i dilānda ṣevḳ-i Kaʿbe / Bu ben bī-dilde vardur ẕevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2762, Beyit 4). [ẕevḳ-i gū,]*

ẕevḳ-i kaʿbe: *Kabe zevki.*

Kamu dillerde vardur **ẕevḳ-i Kaʿbe** / Muḥibbī'de velī var ṣevḳ-i ol gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 5). [ẕevḳ-i kaʿbe,]*

zevḳıne irmez: *Zevkine varmaz.*

Degme kes fehm eylemez şiʿr-i ḥaḳīḳī leẕẕetin / **Ẕevḳıne irmez** bunuñ illā kiʿaḳl-ı ḫurde-bīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2584, Beyit 6). [ẕevḳıne irmez, -mez]*

zevraḳ: *Kayık.*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumdan temevvüc eyleyüp / Başdan aşdı ġarḳa virdi āh cismüm **zevraḳın** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 3). [zevraḳın, -ı, -n]*

Gözlerüm baḥrına saldum yine dil **zevraḳını** / Bād-ı āhum beni ġarḳ ide eger bir gün ese *(Muhibbî Divanı , Gazel 2792, Beyit 4). [zevraḳını, -ı, -n, -ı]*

Temevvüc eyleyüp deryā-yı eşküm / Bu göñlüm **zevraḳın** atdı karaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2932, Beyit 3). [zevraḳın, -ı, -n]*

zeyn: *Bezemek, süslemek.*

Ḳaṣr-ı şīrīnüñ bināsına koyalar **zeyn** içün / İy felek her seng[i] kim sen çün Ferhād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2575, Beyit 4). [zeyn,]*

zeyn eyledüm: *Süslemek, donatmak.*

Dāġlarla sīnemüñ eṭrāfını **zeyn eyledüm** / Kalmadı bir yir koyam bir dāne ḫaşḫāş üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2883, Beyit 4). [zeyn eyledüm, -düm]*

zeyn eyledüm: *Süslemek.*

Nār-ı dāġ-ıla sifāl-i sīnemi **zeyn eyledüm** / Dōstlar eyleñ gelüñ bir dem ḳaranfil ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2684, Beyit 3). [zeyn eyledüm, -düm]*

zeyn eylemiş: *Süslemek, donatmak.*

Kim ola göre anı virmeye dil / Özini eylemiş bir vech-ile zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2539, Beyit 4). [zeyn eylemiş, -miş]*

zeyn idesin: *Süslemek; neşelendirmek, eğlence katmak.*

Saña yitmez mi Muḥibbī egnüñe jende palās / Ziynet idüp niçeye dek idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [zeyn idesin, -esin]*

zeyn oldı: *Süslenmek, bezenmek.*

Şöyle **zeyn oldı** çiçeklerle bugün ṣaḥrā vü bāġ / ʿAḳsi düşmişdür gören dir çarḫ-ı mīnādur yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2825, Beyit 3). [zeyn oldı, -dı]*

zeyn olında: *Süslenmek, bezenmek.*

Zeyn olında yir yir ezhār-ıla taḫt-ı çemen / Şāh-ı gül gösterdi bu dehre taḥammüller yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2946, Beyit 3). [zeyn olında, -ında]*

zeyn-i bāġ olsun: *Bahçenin süsü olmak.*

Sīneñe dāġ ur Muḥibbī aña çek yir yir elif / **Zeyn-i bāġ olsun** gül ile serv-ile şimşād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 5). [zeyn-i bāġ olsun, -sun]*

zībā: *Gösterişli.*

Nāgehān virdüm göñül nev-reste **zībā** dilbere / Cān gözin açdum naẓar kıldum o nīgū manẓara *(Muhibbî Divanı , Gazel 2913, Beyit 1). [zībā,]*

żıdd: *Bir şeyin aksi, muhalifi, muarızı.*

Sīnem odına żarar yok ger yaşum ḥadden aşa / Revġan oldı **żıdd** iken ol āb beñzer āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2856, Beyit 1). [żıdd,]*

zi-firāḳ: *Ayrılıktan.*

Eyledi dāmene dek çāk-i girībān **zi-firāḳ** / ʿĀşıḳ u vālih ü dīvāne vü rüsvā lāle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2961, Beyit 2). [zi-firāḳ,]*

zihī: *Ar. ne güzel, ne hoş.*

Zihī devlet kilābından ideʿadd / Kıla boynuma zülfini ḳılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 4). [zihī,]*

zikr: *Anma, yâd etme, hatırlama.*

Ḥamdülillāh leblerüñ **zikriyle** ḫoş ḥālam bugün / Ḫaṭṭuñuñ fikr[i] ile ġāyetde pā-mālam bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2582, Beyit 1). [zikriyle, -i, -y, -le]*

İy Muḥibbī ḫāne-i ʿuşşaḳa āteş salmaga / Ruḫları **zikriyle** şiʿri sūznāk eyler misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2750, Beyit 5). [zikriyle, -i, -y, -le]*

Zülfini fikr idüben leblerini **zikre** getür / Ḫūb olur ṣoḥbet-i mey didiler aḫşām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [zikre, -e]*

Lāle ḫadler fikri ile bagruñı dāġ eyleme / Serv-ḳadler **zikri** ile yaşuñ ırmag eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 1). [zikri, -i]*

zikr: *Anma, hatırlama.*

Geh lebi **ẕikri** ile mest ü ḫarābātī olup / Geh ḫaṭın fikr idüben kendüñi ḥayrān eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2813, Beyit 2). [ẕikri, -i]*

ẕikr eyledüm: *Anmak,.*

Lebüñ **ẕikr eyledüm** dil geldi vecde / Kaşuñ miḥrābın añdum kıldı secde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 1). [ẕikr eyledüm,]*

ẕikr eylesem: *Anmak, sözünü etmek.*

Şiʿrüm içre her kaçan şekker lebüñ **ẕikr eylesem** / Birbirinden kapuşurlar ḫalḳ fāyıḳdur diyü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2777, Beyit 3). [ẕikr eylesem, -sem]*

ẕikr idersem: *Anmak, sözünü etmek, bahsetmek.*

Ẕikr idersem ġubār-ı ḫaṭṭuñı ger / Gelmesün ḫāṭıra ġubār sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2515, Beyit 2). [ẕikr idersem, -ersem]*

ẕikr idicek: *Anmak, zikir.*

Mest olur gāh Muḥibbī lebüñi **ẕikr idicek** / Gāh ġubār-ı ḫaṭı fikrüñ ile ḥayrānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 5). [ẕikr idicek, -icek]*

ẕikr itdi: *Anmak, zikretmek, hatırlamak.*

Ẕikr itdi laʿl-i nābuñ oldı Muḥibbī ser-mest / Soñra ġubār-ı ḫaṭṭuñ añdukda oldı ḥayrān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 5). [ẕikr itdi, -di]*

ẕikr ü tevḥīd-ile: *Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme.*

Ẕikr ü tevḥīd-ile gel ḳalbüñi mesrūr eyle / Kalmasun dilde keder ẓulmetüñi dūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [ẕikr ü tevḥīd-ile, --ile]*

ẕikr-i ḫaḳ: *Allah'ı zikretmek.*

Evvel[i] pāk it Muḥibbī gel derūn-ı sīneñi / **Ẕikr-i Ḥaḳ** girmez bulınmaz olsa dil-i nā-pākde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2912, Beyit 5). [ẕikr-i ḫaḳ,]*

zil yirine: *Zil yerine.*

Himmetüm bāzı hümā ḳaṣdına pervāz idicek / Takayım ayagına nālemi ben **zil yirine** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2945, Beyit 3). [zil yirine,]*

ẕıll-ı ḫaḳ'dur: *Allah'ın gölgesi.*

İy Muḥibbī işigin ara saʿādet bulasın / **Ẓıll-ı Ḥaḳ'dur** irişen rāhat olur sāyesine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2969, Beyit 6). [ẓıll-ı ḥaḳ'dur, -'dur]*

zindān: *Hapishâne.*

Düşelden ara yire āh-ı hicrān / Baña **zindān** görinür bāġ u būstān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 1). [zindān,]*

Bend olsa göñül zülfine kor çāh-ı ẕeḳanda / Kalsun dir ebed bend-ile **zindāna** salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [zindāna,]*

zinde: *Canlı, diri.*

Bi-ḥamdillāh ki ʿışḳumdur ḥaḳīḳī / Göñül ne **zindedür** ne ḫod siperde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 3). [zindedür, -dür]*

Senüñ ḳaṣduñda vardur ḳatl-i bende / Ben oldum mürde çokdan sanma **zinde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2898, Beyit 1). [zinde,]*

zinde ider: *Canlandırmak.*

Gözi ḳatl itdügi ʿāşıḳlarını / İder bir demle ʿĪsī gibi zinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2935, Beyit 2). [zinde ider, -er]*

zinde oldı: *Canlanmak.*

Ebed dil ʿışḳuñ ile **zinde oldı** / İçürdüñ çün ezel ʿışḳuñ şarābın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 3). [zinde oldı,]*

zinhār: *Aman ha!.*

Kimsenüñ ʿaybını görüp kılma **zinhār** āşikar / Günde yüz biñ ʿaybuñ örterken İlāhe'l-ʿālemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2751, Beyit 3). [zinhār,]*

ʿArż kıl zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Her ne itdümse sipāriş saña **zinhār** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 2). [zinhār,]*

Bu dehrüñ luṭfına aldanma **zinhār** / Tayanmak ola mı āb-ıla bāda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 2). [zinhār,]*

Dime göñlüñe de sırruñı **zinhār** / Çıkan dilden düşer lā-büd kulaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 4). [zinhār,]*

Aramuzda olupdur ʿahd ü peymān / Benüm çok sevdügüm **zinhār** unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 2). [zinhār,]*

zīra: *"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

Māl u cāh u mülke bakmaz oldı dīdār ʿaşıḳı / **Zīrā** bir loḳmaya ḳāniʿdür yimez dünyā ġamın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2544, Beyit 3). [zīrā,]*

Ḫadeng-i ġamzeñ iy dilber nişāndur sīneme gönder / Ki **zīrā** bilürem anuñ ben iy kaşı kemān ḳadrin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2548, Beyit 2). [zīrā,]*

Her kimüñ ki dīni var ẓāhirdür anuñ kīni yok / **Zīrā** bir yirde dimişler cemʿ olmaz kibr ü dīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 4). [zīrā,]*

Bildiler ʿāşıḳlıgum sīnemde olan oddan / **Zīra** āteş ẓāhir olur kanda yansa dūddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 1). [zīra,]*

Sanma kim cevr ü cefādan iy ṣanem yüz döndürem / Çekmege **zīrā** anı muʿtādam oglandan berü *(Muhibbî Divanı , Gazel 2768, Beyit 2). [zīrā,]*

Geldükçe ser-i kūyuña redd eyleme anı / **Zīrā** Kerīm yapmadı hīç kapu sā'ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 9). [zīrā,]*

Varsam kaçan kūyına karşu çıkar bana / **Zīra** ezel āşinā idüm ol kilāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 4). [zīra,]*

Eger āh eylesem döke cihān yaş / Ki **zīrā** diyümez her dīde dūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 3). [zīrā,]*

zīrā ki: *Çünkü, onun için ki.*

Ḫālüñi görüp meyl ide dil olmaya ʿaceb / **Zīrā ki** murġ ḳaṣd ider elbette çīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 4). [zīrā ki,]*

Hergiz kimsene eylemesün çarḫa iʿtimād / **Zīrā ki** geçer dün [ü] güni inḳılāb-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2904, Beyit 2). [zīrā ki,]*

zīrā ki: *Çünkü, onun için ki.*

İç cürʿayı dök başuma **zīrā ki** ben mestāneyem / Ālūde olsun cām ile [hīç] bakmasun şemīneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2896, Beyit 2). [zīrā ki,]*

zīr-i felek: *Gökkubbenin altı.*

Aradum **zīr-i felek** baḥr ü beri bulımadum / Saña mānend ṣadefe yek güher-i pāke düşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2887, Beyit 4). [zīr-i felek,]*

żiyā: *Parlaklık, aydınlık, ışık.*

Niḳāb olmaz ser-i zülfüñ görinür pertev-i ḥüsnüñ / Ḥicāb olur mı bir nesne güneş togsa **żiyāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2811, Beyit 2). [żiyāsına, -sı, -na]*

Yüzüñ yiter ʿāleme ḥācet degül **żiyā** / Ḫurşīde karşu yakmayanlar şemʿ [ü] meşʿale *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 4). [żiyā,]*

żıyā virür: *Işık vermek, nurlandırmak.*

Yüzüñ nūrı **żıyā virür** cihāna / Getürmedi saña beñzer zamāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2801, Beyit 1). [żıyā virür, -ür]*

ziyāde ider: *Artırmak, çoğaltmak.*

Baña raḥm eyle dirsem ol cefā-ḫū / İder cevr ü cefāsını ziyāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2821, Beyit 3). [ziyāde ider, -er]*

ziyāde ola: *Artsın, çoğalsın!.*

Hicr elinden dāda geldüm kapuña şāh-ı ḥüsün / Şevketüñ ola ziyāde baña ger dād idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2558, Beyit 2). [ziyāde ola,]*

żiyāfet eyledüm: *Konukları yemek vererek ağırlamak; (Bir kimseye) hoşlanacağı şeyleri ikram etmek II herhangi bir şeyi en iyi biçimde başarmak, herhangi bir yönüyle doyurmak.*

Gözüm yaşın şarāb itdüm yanuk bagrum kebāb itdüm / **Żiyāfet eyledüm** şāh-ı ġamı çeşmüm otagında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 6). [żiyāfet eyledüm, -düm]*

ziyān: *Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.*

Naḳd-i cāna aldı āḫir dilberüñ bir būsesin / Assı itdi bu Muḥibbī dōstlar sanmañ **ziyān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2620, Beyit 5). [ziyān,]*

Fikr kılma iy Muḥibbī sakın assıla **ziyān** / Er odur kim aña bir būd-ıla nā-būde ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2944, Beyit 5). [ziyān,]*

ziyān eyler: *Ziyan etmek, zarar etmek.*

Naḫl-i ḳaddüñi nigārā eşk-i çeşmümden sakın / Keşret itse didiler eyler ziyān eşcāra su *(Muhibbî Divanı , Gazel 2772, Beyit 5). [ziyān eyler, -r]*

ziyān u sūddan: *Kar ve zarar.*

Naḳd-i cān-ıla bulınur bil maḥabbet cevheri / ʿIşḳ bāzārında geç sen de **ziyān u sūddan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2603, Beyit 2). [ziyān u sūddan, -dan]*

ziynet ider: *Süslemek.*

Gönlüme sulṭān-ı ġam gelse gözüm gevher saçar / **Ziynet ider** yollarını dürr ile mercān ile *(Muhibbî Divanı , Gazel 2989, Beyit 5). [ziynet ider, -er]*

ziynet idüp: *Süslemek.*

Saña yitmez mi Muḥibbī egnüñe jende palās / **Ziynet idüp** niçeye dek idesin kendüñi zeyn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2574, Beyit 5). [ziynet idüp, -üp]*

zühd: *Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.*

Tekye kılsun bu riyā ile ko zāhid **zühdine** / Ḥāşa kim nevmīẕ olam ben vuslat-ı cānāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 4). [zühdine, -i, -n, -e]*

zühd ü şalāḥı: *Kuru züht, kaba sofuluk.*

Terk idüp **zühd ü şalāḥı** kılmışam zülfüñ ḳabūl / Rūz-ı maḥşerde benem iy dōst zünnār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [zühd ü ṣalāḥı, -ı]*

zühhād: *Zahidler.*

Biz selāmet gūşesin **zühhāda** teslīm eyledük / İḫtiyār itdük melāmet ol göñül bī-ʿār sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2727, Beyit 5). [zühhāda, -a]*

zühre-i felek: *Gökyüzünün zühre yıldızı (çoban yıldızı, Venüs).*

İçmez Muḥibbī yire ine **Zühre-i felek** / Suna şarābı ger ḳadeḥ-i āfitābdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2730, Beyit 7). [zühre-i felek,]*

zuhūr itdi: *Meydana çıkmak.*

Temevvüc eyledi yaşum yine āhum hevāsından / Telāṭumlar **ẓuhūr itdi** cihān toldı ṣadāsından *(Muhibbî Divanı , Gazel 2654, Beyit 1). [ẓuhūr itdi,]*

zülāl: *Safi, hafif, soğuk, güzel su. II Sevgilinin dudağı.*

Laʿl-i nābuñ var iken ʿāşıḳ **zülāli** n'eylesün / Mū miyānuñ fikr iden özge ḫayāli n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 1). [zülāli, -i]*

Ḫacletindendür görinmez sanki ḫıżr-ı zinde-dil / Bilmedin ḥayvān suyın içmiş **zülālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2663, Beyit 4). [zülālüñ, -ün]*

Ḫacletindendür görinmez sanki Ḫıżr'uñ ʿāleme / Bilmedi ḥayvān suyın içmiş **zülālüñ** var-iken *(Muhibbî Divanı , Gazel 2672, Beyit 4). [zülālüñ, -ün]*

Dest-i ġamuñda kaldum laʿlüñ **zülālin** irgür / Gel dime deşne olsun bir ḫasta göñül rīşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2996, Beyit 6). [zülālin, --in]*

zülf: *(Sevgilinin) saçı.*

Dil murġı düşdi agına baglandı **zülfi** bagına / Āḫir düşüp ayagına ḫalḫāl olayın bir zamān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2500, Beyit 3). [zülfi,]*

Niçeye dek çekeyim hicr-ile cevrüñ tasasın / Daḫı vaḳt olmadı mı **zülfüñe** beni asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2503, Beyit 1). [zülfüñe, -üñ, -e]*

Zülfüñüñ oldugı budur bāġ-ı ḥüsnüñe yakın / Güllerüñ dirmek diler bir ugrı Hindū'dur sakın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2506, Beyit 1). [zülfüñüñ, -ü, -ñ, -üñ]*

Yār alsun destine **zülfini** çevgān eylesün / Top idüp ʿışḳ ehli de başını ġalṭān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 1). [zülfini, -i, -n, -i]*

Eger müşgīn **zülfe** şāne ursañ / Muʿaṭṭar ola cümle Çin ü Maçin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2526, Beyit 4). [zülfe, -e]*

Aç gün yüzüñi cānā ʿālem münevver olsun / Çöz **zülfüñi** nigārā dünyā muʿaṭṭar olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2529, Beyit 1). [zülfüñi, -(ü)ñ, -i]*

Ger **zülfüñ** eger zülf-i dil-āviz ise iy dōst / Hem ḳayd-ı belā baña vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

Şāne eyle **zülfüñe** ḥüsn-ile raʿnāsın bugün / Sürme eyle çeşme çün bir rūy-ı zībāsın bugün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2541, Beyit 1). [zülfüñe, -üñe]*

Yār hemān **zülfi-y-ile** kākül hemān / Ḳıṣṣa hemān ġuṣṣa vü müşkil hemān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2542, Beyit 1). [zülfi-y-ile, -i, --y-, -ile]*

Muḥibbī āh kim **zülfüñ** ġamından / Müşevveş-ḫāṭır olmışdur perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2550, Beyit 5). [zülfüñ, -üñ]*

Zülfüñe asıldı itmedi Muḥībbī āh u vāh / Kendi kendin eyleyen ber-dār dirler uşta ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2566, Beyit 7). [zülfüñe, -üñe]*

Çeşmi māhirdür geçer zülfiyle diller almada / Çeşmi sāḥirdür diyen **zülfinde** de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [zülfinde, -i, -nde]*

Çeşmi māhirdür geçer **zülfiyle** diller almada / Çeşmi sāḥirdür diyen zülfinde de vardur füsūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2572, Beyit 5). [zülfiyle, -i, -y, -le]*

Zülfine diñüz cevr ü cefā vü sitem itsün / Sāḥir gözi de fitne vü āşūb-ı hemm itsün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2580, Beyit 1). [zülfine, -i, -n, -e]*

Ḫāline müşg **zülfine** diyen Muḥibbī ʿanberīn / Beñzedüp billūr-ı cisme dise tañ mı yāsemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2585, Beyit 6). [zülfine, -i, -n, -e]*

Bir ḫaṭā ile didüñ **zülfine** anuñ müşg-i Çīn / Daḫı ol demden dilā ḫacletde hem şermendesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2596, Beyit 4). [zülfine, -i, -n, -e]*

Egerçi **zülfüñi** kesdüñ kesildi ʿömri ʿuşşāḳuñ / Dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan senüñ ʿömrüñ mezīd olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2601, Beyit 2). [zülfüñi, -üñ, -i]*

Gönlüme derdi devā ayruk devāyı n'eylesün / Başuma **zülfi** hevā ġayrı hevāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 1). [zülfi,]*

Zülfine bend eyleyüp salar zenaḫdān çāhına / Niçe yıllar ḥabsdür ol mübtelāyı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2610, Beyit 4). [zülfine, -i, -n, -e]*

Öpdüm lebini varsam olur **zülfine** yakın / Tiryāk olıcak tañ mı duta kişi mār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2611, Beyit 4). [zülfine, -i, -n, -e]*

Gördi Muḥibbī **zülfüñe** müşg-i Ḫıṭā didi / Ol dem bu dem yüze dutar şermesār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 5). [zülfüñe, -üñe]*

Tarayup **zülfini** yāruñ pāralarsın bagrumı / Baña bu işleri geçen şāne sensin şāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 5). [zülfini, -i, -n, -i]*

ʿĀrıż mıdur yāḫūd meh ya āfitāb-ı tābān / Kākül midür yāḫūd **zülf** ya sünbül-i perīşān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2615, Beyit 1). [zülf,]*

Pāre pāre olmayınca bulmadı **zülfine** dest / İy göñül bu sanʿatı ögren varup sen şāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 3). [zülfine, -i, -n, -e]*

Zülfüñ-ile ḫālüñi çünki baña ʿarż eyledüñ / Ko tutılsun murġ-ı dil menʿ itme bend ü dāneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2617, Beyit 2). [zülfüñ-ile, -üñ, --ile]*

Bekler iken **zülfüñüñ** her bir kılı ejder-şıfat / Bir naẓar kim ola göre ḥüsnüñüñ gencīnesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2622, Beyit 2). [zülfüñüñ, -ü, -ñ, -ü, -ñ]*

Ḳıṣṣa-i ġuṣṣam uzun **zülfüñ** gibi bir ḳıṣṣadur / Diñle anı cān-ıla kim söylemem efsāne ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2624, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

ʿAnber-efşān **zülfüñe** beñzetdügüm-içün seni / Dōstum öldür hemān bildüm günāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 5). [zülfüñe, -üñe]*

Didüm **zülfüñ** midür cānā nedür ol dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar o zülf ü ḫāle bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [zülfüñ, -üñ]*

Sāyesidür **zülfinüñ** yāḫūd zümürrüd rīzesi / Yā sevād-ı müşgdür dökilmiş anda rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

Terk idüp zühd ü ṣalāḥı kılmışam **zülfüñ** ḳabūl / Rūz-ı maḥşerde benem iy dōst zünnār isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

Zülfi sevdāsı ezelden başuma yazu-y-ımış / Anuñ-ıçun tutaram ölince sevdā meşrebin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2664, Beyit 5). [zülfi, -i]*

Leylī **zülfin** ger kemend itse dil-i meftūn içün / Kim göre eydür ki zencīr itdiler Mecnūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 1). [zülfin, -in]*

Her kılını **zülfinüñ** biñ başlu ejderhā kılur / Her kaçan sāḥir gözüñ siḥr okıya efsūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 5). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

Gülsitān-ı dehr içinde baña gül yüzüñ yiter / N'eylerem **zülfüñ** tururken ʿanber-i sārāyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2673, Beyit 2). [zülfüñ, -üñ]*

Gülşen-i ḥüsnüñde cānā bülbül-i şūrīdeyin / **Zülfüñe** dil baglamış Mecnūn-ı belā-kerdīdeyin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2675, Beyit 1). [zülfüñe, -üñe]*

Tolaşur her dem kemend-i zülfüñe dīvāne dil / Kurtuluş yokdur meger **zülfüñde** anı asasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2678, Beyit 3). [zülfüñde, -üñ, -de]*

İy Muḥibbī niçe mecnūn olmasun dīvāne dil / **Zülfini** zencīr ider gördüm çün ol gīsūyı ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2686, Beyit 5). [zülfini, -i, -n, -i]*

Aldı bu dilden ḳarārum eyledi Mecnūn-vār / Çeşm ü ebrū-yı siyāh u **zülf** ol çāh-ı ẕaḳan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2689, Beyit 2). [zülf,]*

Zülfüñe yüz virme cānā boynuña asılmasun / Ḫāl-i Hindūñı sakın ḥüsnüñ görüp yakılmasun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2690, Beyit 1). [zülfüñe, -üñe]*

Alduñ Muḥibbī gönlini īmāna ḳaṣd idüp / **Zülfüñe** uyup yoḫsa müselmān degül misin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2691, Beyit 5). [zülfüñe, -üñe]*

Bir ʿaceb dīvāneyem başumdaki sevdā içün / **Zülfini** zencīr idüñ boynuma ben şeydā içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2692, Beyit 1). [zülfini, -i, -n, -i]*

Bend olsa gönül **zülfine** kor çāh-ı ẕeḳanda / Kalsun dir ebed bend-ile zindāna salınsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2693, Beyit 3). [zülfine, -i, -n, -e]*

Zülf[i] zencīrini boynuma n'içün dakmaya yār / Ser-i kūyında dilā sen daḫı mecnūn olasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2700, Beyit 4). [zülf[i], -[i]]*

Zülfi bendinde görüp sormaz Muḥibbī ḥālüñi / Ḥālini bilmez giriftāruñ giriftār olmayan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2714, Beyit 5). [zülfi, -i]*

Zülfinüñ görsem perīşānın perīşān oluram / Pāre pāre ola dāyim göreyim ben şānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 4). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

Geh deler bagrumı gāh eyler perīşān ḫāṭırum / Niçeye dek ġamzelerle **zülfi** el bir eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 4). [zülfi, -i]*

Zülfüñi gider cemālüñ rūşen olsun gün gibi / Ḫasta diller niçeye dek āh-ı şeb-gīr eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2741, Beyit 2). [zülfüñi, -üñ, -i]*

Esb-i nāza binüben **zülfüñi** çevgān idesin / Top ola kalmaya bir ser kamu çevgānuñ içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 4). [zülfüñi, -(ü)ñ, -i]*

Zülfinüñ pefteresin salup bu gönlüm bāzına / Anı ṣayd itmek murādı çagurup dir hū-be-hū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 4). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

İdeli dehrüñ dimāġını muʿaṭṭar **zülf** bu / İʿtibār kalmadı āhūda olan müşgde bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 1). [zülf,]*

Dimāġın ʿālemüñ pür itdi **zülfüñ** / Ḫıṭā'da var mı böyle müşg-i āhū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2760, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]*

Kanı bir yār-ı cān **zülfi** müşg-bū / Kanı bir serv-i bālā ḳaddi dil-cū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2761, Beyit 1). [zülfi, -i]*

Tañ mıdur **zülfüñe** dirsem müşg bu / Andan alur çün hemīşe müşg bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2765, Beyit 1). [zülfüñe, -üñe]*

Ne tañ kıvrılsa **zülfüñ** ʿārıżuñda / Olur elbetde āteş görse ḫam mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2767, Beyit 4). [zülfüñ, -üñ]*

İdüp tekmīl siḥri çeşm-i cāẕū / İder gāh mār **zülfin** gāh cārū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 1). [zülfin, -in]*

Peşīmāndur meger ẓulmına **zülfüñ** / Nedāmetden komışdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 2). [zülfüñ, -üñ]*

Zülfini fikr idüben leblerini ẕikre getür / Ḫūb olur ṣoḥbet-i mey didiler aḫşām olsa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2789, Beyit 3). [zülfini, -i, -n, -i]*

Ġālib gelürse **zülfine** ḫaṭṭı ʿaceb degül / Cemʿ olsa mūr ġālib olur ejdehāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 3). [zülfine, -i, -n, -e]*

Bakmadı yār gerçi ki ben mübtelāsına / Bend itdi beni **zülfinüñ** āḫir belāsına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2791, Beyit 1). [zülfinüñ, -i, -nüñ]*

Zülfidür gün yüzine perde olan / Görmege āh olur ḥicāb yine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2796, Beyit 4). [zülfidür, -i, -dür]*

Görürem **zülfüñi** ʿanber saçuñı müşg gibi / Ġam degül misk ü eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2805, Beyit 4). [zülfüñi, -üñ, -i]*

Zülfi gör göz göre asılmaga boynına gelür / Başdan geçdi meger saldı kilīmin suya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2807, Beyit 4). [zülfi, -i]*

Pāralandı dil işitdi **zülfüñe** al kurdugın / Pāralardum bagrını irse elüm ger şāneye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2808, Beyit 3). [zülfüñe, -üñe]*

ʿAceb sünbül-durur boynuñda **zülfüñ** / Ya müşg-ile karışmış ʿanberīne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2814, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

Genc-i ḥüsne dest-res niçe bula ʿāşıḳları / Her ṭarafdan **zülfi** anuñ pāsbāndur tāzece *(Muhibbî Divanı , Gazel 2828, Beyit 2). [zülfi, -i]*

İtmek diler gün yüzine **zülfini** niḳāb / Bilmez mi bunı olmadugın nūra ḥa'īle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2831, Beyit 7). [zülfini, -i, -n, -i]*

Nigāruñ **zülfini** gördüm boyınca / Düşer sevdāya dil aña uyınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2834, Beyit 1). [zülfini, -i, -n, -i]*

Niçe diller bendedür bi'llāhi çözme **zülfüñi** / Pāy-māl olur göñüller anı dūzāġ eyleme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2835, Beyit 4). [zülfüñi, -üñ, -i]*

Dil degül belki cān da pāralanur / Yār eger ursa **zülfine** şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 5). [zülfine, -i, -n, -e]*

Zihī devlet kilābından ide ʿadd / Kıla boynuma **zülfini** ḳılāde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2843, Beyit 4). [zülfini, -i, -n, -i]*

Deşt ü vādīlere Mecnūn gibi turmaz yilerem / Tolaşup **zülfine** dil ol gözi āhūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 4). [zülfine, -i, -n, -e]*

Kim **zülfe** naẕar eylese cān u dil içinde / Sanur ki megesdür ki kalupdur kıl içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 1). [zülfe, -e]*

İy güneş yüzlüm gidergil ʿārıżuñdan **zülfüñi** / Kimseler beñzetmesün anı niḳābuñ ʿaynına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2861, Beyit 2). [zülfüñi, -üñ, -i]*

ʿAceb mi göñlümi çekseñ nigārā / Olupdur **zülfüñüñ** her tārı ḳanca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 7). [zülfüñüñ, -ü, -ñüñ]*

İy Muḥibbī götürürse yār **zülfinden** niḳāb / Gözlerüm yaşı o dem pāyına akabaşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 5). [zülfinden, -in, -den]*

Görseler **zülfüñ** ġamıyla bu dil-i āşüftemi / Kūyuñ eṭfāli üşüp dīvāne diyü taşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2863, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

İstedüñ çün genc-i vaṣlın eyle **zülfinden** ḥaẕer / İy göñül ejderden itmişler ṭılısm ol maḫzene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 3). [zülfinden, -in, -den]*

Ehl-i ʿışḳuñ ḥālini **zülfüñ** perīşān eyledi / ʿĀrıżuñ anları küllī oda yakdı al-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

İder gün yüzine **zülfini** perde / Anuñçün ugradum biñ dürlü derde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2885, Beyit 1). [zülfini, -i, -n, -i]*

Didi agzuñ Muḥibbī mīme beñzer / ʿAceb mi beñzede **zülfiñi** cīme *(Muhibbî Divanı , Gazel 2886, Beyit 7). [zülfiñi, -i, -n, -i]*

Gördi muʿaṭṭar yine bu dehr dimağı / Didi bu Muḥīb **zülfine** yār urdı gibi şāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2895, Beyit 5). [zülfine, -i, -n, -e]*

Öyküdügi-çün **zülfine** sünbülleri gördüm / Taglarda biter yüzi kara başı aşaga *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 2). [zülfine, -i, -n, -e]*

Şol dāne-i ḫālüñle şehā **zülfün** ucından / Kurtılmayısar düşdi gönül murġı duzaġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2897, Beyit 4). [zülfün, -üñ]*

Her ne çekesin saña Muḥibbī maḥal oldı / Kaç kerre didüm **zülfine** dil virme dolaşma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 6). [zülfine, -i, -n, -e]*

Çün mār-durur **zülf[i]** nigāruñ ḥāẕer eyle / Kākül sanup el sunubanı aña yapışma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2900, Beyit 4). [zülf[i], -[i]]*

Bu dil manṣūrı ifşā sırr-ı ʿışḳı / İdüp as anı **zülfündeki** dāra *(Muhibbî Divanı , Gazel 2903, Beyit 3). [zülfündeki, -ü, -ñ, -de, -ki]*

Niçe gün itmedüñ **zülfün** perişan / ʿAceb midür olursa şāne teşne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2907, Beyit 2). [zülfün, -üñ]*

Çevgān idüp elde dutar **zülfini** dilber / Top eyle başuñ oldı çün esbine süvāre *(Muhibbî Divanı , Gazel 2917, Beyit 3). [zülfini, -i, -n, -i]*

Benefşe rāst u **zülf** kec-rev gider / Tenüñdeki leṭāfet yāseminde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2918, Beyit 4). [zülf,]*

ʿAyb eyleme gör **zülfüñ** añup nāle kılursam / Uzun gicede derd-ile bīmār iñiler āh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2920, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]*

Fürūġ-ı ʿālem ola cümle tārīk / İdesin **zülfüñüñ** tārın küşūde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2927, Beyit 2). [zülfüñüñ, -ü, -ñ, -ü, -ñ]*

Zülfe didüm müşg-i Ḫıṭā bildüm ki itdüm çok ḫaṭā / Kan itse kul kanı ʿaṭā kanı yumazlar kan-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2931, Beyit 4). [zülfe, -e]*

Bildüm ki varup **zülfüñe** berdār olur āḫir / Çün virdi göñül bagladı ol saçı sünbüle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2934, Beyit 3). [zülfüñe, -üñe]*

Göre **zülfüñi** dil ola dīvāne / Yüzüñ şemʿini de cān göre yana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2937, Beyit 1). [zülfüñi, -ü, -ñ, -i]*

Ola **zülfinde** dilber ide ber-dār / Göñül Manṣūr'ını Ḥallāc eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2939, Beyit 2). [zülfinde, -i, -nde]*

Görinen **zülfeyni** mi asılu yāḫū perr-i zāġ / Ya iki efʿī gelüp yatmış gülistān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 2). [zülfeyni, -eyni]*

Kākülüñ üzre görenler **zülfüñi** cānā didi / Şāh-ı mārān oturur biñ başlu suʿbān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 5). [zülfüñi, -ü, -ñ, -i]*

Dutıldı murġ-ı dil nāgeh belāya / Olaldan **zülf[i]** dām u ḫāli dāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2948, Beyit 4). [zülf[i], -[i]]*

Okudı ḫaṭṭuñ füsūn kalmadı dilde ʿaḳl u hūş / **Zülf-ile** el-bir idüben aldılar efsūn ele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2950, Beyit 2). [zülf-ile, --ile]*

Tagıdup **zülfi** kaçan ʿuşşāḳa dilber göstere / Sanasın ṭāvūsdur cevlān idüp per göstere *(Muhibbî Divanı , Gazel 2951, Beyit 1). [zülfi, -i]*

Zülf zünnārını kesmiş yine ḫüsnüñ müslimi / Getürüp dīne anı beñzer müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [zülf,]*

Şemʿ-i ruḫuñı eyleyüben **zülf-ile** pinhān / Pervāne dili yakmaya ol nār sebeb ne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2979, Beyit 4). [zülf-ile, --ile]*

Görüp **zülfüñde** ḫalüñ düşdüm aga / Dutılur murġ dāneyle duzāġa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2984, Beyit 1). [zülfüñde, -üñ, -de]*

Göñül düzdini tutdı çünki çeşmüñ / Anı kıl **zülfüñe** ber-dār unıtma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2987, Beyit 4). [zülfüñe, -üñe]*

Ḫālini **zülfinde** koyup itdi dil murġın şikār / Bilmezem ḥālüm n'olur āh ol gözi ṣayyād-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2988, Beyit 2). [zülfinde, -i, -nde]*

Zülfini gördüm Muḥibbī yüzine itmiş niḳāb / Sāye salmış san bulut mihr-i dıraḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2992, Beyit 5). [zülfini, -i, -n, -i]*

Dil murġı diler **zülfi** duzaġına dutılmak / Ḫāline naẓar itsün aña dāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 2). [zülfi, -i]*

Bend eyle dili **zülfüñe** dīvāne gerekse / Yak cānumı ruḫsāruña pervāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 1). [zülfüñe, -üñe]*

Zülfüñe el ur nāz-ıla meydāna gel iy dōst / Kes başumı top itmege çevgāne gerekse *(Muhibbî Divanı , Gazel 2997, Beyit 6). [zülfüñe, -üñe]*

zülf ki: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.*

Kalmaya ḥayāt-ı ʿāşıḳ ola kim göre seni / Ol ʿanberīne **zülf ki** boynuña takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2888, Beyit 2). [zülf ki, - ki]*

zülf ü ebrū: *Saç ve kaş.*

Zülf ü ebrū çeşm ü müjgān ḫāl ü ḫaṭ ʿasker çeker / Pāyimāl eyler eger Ḫusrev eger cāmın Cem'in *(Muhibbî Divanı , Gazel 2665, Beyit 4). [zülf ü ebrū,]*

zülf ü ḫāle: *Saç ve ben.*

Didüm zülfüñ midür cānā nedür ol dāneler didi / Esīrümsin niçe yıllar o **zülf ü ḫāle** bilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 2). [zülf ü ḫāle, -e]*

zülfeyn: *İki zülüf. / Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.*

Genc-i ḥüsnine nigāruñ basmamag içün ayak / Siḥr-ile **zülfeynini** biñ başlu ejder eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2536, Beyit 2). [zülfeynini, -ini]*

Kitāb-ı ḥüsne ḫaṭ yazsun ḥavāşī / Dü **zülfeynüñ** aña şīrāze olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2608, Beyit 2). [zülfeynüñ, -üñ]*

Zülfeynüñi çöz āteş-i ḥüsn üzre ḫam olsun / Gel anı bırak boynuma zencīr-i ġam olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2681, Beyit 1). [zülfeynüñi, -üñ, -i]*

Lebüñ tiryākdür kim içse zehri / Ne ġam **zülfeynüñ** olsa şāh-ı mārān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2725, Beyit 2). [zülfeynüñ, -üñ]*

Zülfeynüñ arasında gören ḫaddüñi eydür / Tesḫīr-i meh ü mihr kılupdur iki Hindū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2769, Beyit 3). [zülfeynüñ, -üñ]*

Boynuna takaldan berü **zülfeynüñi** bu dil / Zencīr ile Mecnūna dönüpdür il içinde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2853, Beyit 2). [zülfeynüñi, -üñ, -i]*

Dimāġı ʿālemüñ oldı muʿaṭṭar / Ṣabā **zülfeynin** anuñ darayınca *(Muhibbî Divanı , Gazel 2862, Beyit 5). [zülfeynin, -in]*

Her kesi seyr eyler idi genc-i ḥüsnin rāyegān / Kim aña ṭılsım olup **zülfeyn[i]** ger mār olmasa *(Muhibbî Divanı , Gazel 2982, Beyit 3). [zülfeyn[i], -[i]]*

zülfi agına: *Saç ağı.*

Ḫālini dökdi dāne yine **zülfi agına** / Dil murġınuñ bu dām-ıla ḥāli niçe ola *(Muhibbî Divanı , Gazel 2857, Beyit 3). [zülfi agına, -na]*

Ḫālini yine dāne döküp **zülfi ağına** / Dil murġını avladı āh ol dūzāġ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2892, Beyit 3). [zülfi ağına, -na]*

zülfi aġına tolaşdum: *Saçının ağına düşmek, dolanmak.*

Görelden dāne-i ḫālin tolaşdum zülfi aġına / Ḫalāṣ olur mı murġ-ı dil ʿaceb bilsem bu çenberden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2669, Beyit 2). [zülfi aġına tolaşdum, -dum]*

zülf-i ʿanber-bārı: *Amber kokulu saç.*

Zülf-i ʿanber-bārı örtelden bulut-veş ḫaddini / Gün yüzini görmez olmışdur dirīġā ins ü cān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 2). [zülf-i ʿanber-bārı, -ı]*

zülf-i ʿanber-bāruñuñ: *Amber kokulu saç.*

Zülf-i ʿanber-bāruñuñ būyın meger bād-ı ṣabā / Arayup bulmak diler gezdügi budur kū-be-kū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2755, Beyit 2). [zülf-i ʿanber-bāruñuñ, -uñuñ]*

zülf-i ʿanber-efşān: *(Sevgilinin) amber saçan zülfü.*

ʿĀrıż mıdur bu cānā ya āfitāb-ı raḫşān / Sünbül midür ya kākül ya **zülf-i ʿanber-efşān** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2688, Beyit 1). [zülf-i ʿanber-efşān,]*

zülf-i ʿanberīn: *Amber kokulu saç lüleleri.*

Cilve eyler bād-ıla öter o **zülf-i ʿanberīn** / Sanasın ṭāvūsdur gülşende ʿarż eyler perin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2571, Beyit 1). [zülf-i ʿanberīn,]*

Ḫaydarīler gibi takdum gūşa kullık ḫalḳasın / Boynuma ḫalḳa olalıdan o **zülf-i ʿanberīn** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 2). [zülf-i ʿanberīn,]*

zülf-i bī-raḥmuñ-durur: *Merhametsiz saç.*

Laʿl-i nābuñdur hemīşe bagrumı kan eyleyen / **Zülf-i bī-raḥmuñ-durur** göñül perīşān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 1). [zülf-i bī-raḥmuñ-durur, -uñ-durur]*

zülf-i cānān ile: *Sevgilinin saçıyla.*

Bend kıldum boynumı çün **zülf-i cānān ile** ben / Tā ölince kapusında kul olam cān ile ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2589, Beyit 1). [zülf-i cānān ile,]*

zülf-i cānāna: *Sevgilinin saçı.*

Dilā rūşen naẓar eyle yine sen **zülf-i cānāna** / Ruḫı üstinde rūşendür ki ḳaṣdı vardur īmāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 1). [zülf-i cānāna, -a]*

Kim ki dil virdi **zülf-i cānāna** / Lāzım mıdur ki ola dīvāne *(Muhibbî Divanı , Gazel 2844, Beyit 1). [zülf-i cānāna, -a]*

zülfi çelīpā: *(kafir sevgilinin) haç (gibi) saçı.*

Yüzine kılsam naẓar **zülfi çelīpā** ʿarż ider / Bir müselmān düşmesün yā Rab o kāfir derdine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2999, Beyit 4). [zülfi çelīpā,]*

zülf-i çevgāna: *Eğri uçlu saç II Sevgilinin çevgana benzeyen eğri uçlu saçı.*

Kim bile diye **zülf-i çevgāna** / Başı top ola gire meydāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2839, Beyit 1). [zülf-i çevgāna, -a]*

zülf-i çevgānı: *Çevgana benzer zülf.*

Başum top eyledüm cānā bugün meydān-ı ʿışḳ içre / Elüñden **zülf-i çevgānı** neden sen çalabilmezsin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2645, Beyit 3). [zülf-i çevgānı,]*

zülf[i] çevgānına: *Çevgana benzer zülf.*

Zülf[i] çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Dogıcak lā-büd kişi merdāne gerek anadan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2699, Beyit 5). [zülf[i] çevgānına,]*

zülfi çevgānına: *Çevgana benzer zülf.*

Zülfi çevgānına yāruñ hem semendi sümmine / Başumı top itdüm ol çābük-süvāruñ ʿışḳına *(Muhibbî Divanı , Gazel 2799, Beyit 4). [zülfi çevgānına,]*

zülfi çevgānına: *Eğri uçlu saç II Sevgilinin çevgana benzeyen eğri uçlu saçı.*

Zülfi çevgānına top eyle Muḥibbī başuñı / Çünki meydān-ı maḥabbetde bugün merdānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 7). [zülfi çevgānına, -ına]*

zülfi cīme: *Sevgilinin cim harfi gibi kıvrımlı saçı.*

Elifken ḳāmetüm dāl itdüñ āḫir / Göñül vireliden sen **zülfi cīme** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2981, Beyit 2). [zülfi cīme, -e]*

zülf-i dil-āviz: *Gönlü asan saç.*

Ger zülfüñ eger **zülf-i dil-āviz** ise iy dōst / Hem ḳayd-ı belā baña vü hem zencīr-i cünūn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2533, Beyit 3). [zülf-i dil-āviz,]*

zülf-i dırāz: *Uzun saç. II Sevgili.*

Gün yüzinde yatalı olsa ne tañ **zülf-i dırāz** / Günde yatdukça olur ḳuvvet ziyāde mārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 3). [zülf-i dırāz,]*

zülfi duzāġında: *Saçının tuzağı.*

Muḥibbī murġ-ı dil ancak yaluñuz sanma bend olmış / Neler vardur aransa ger anuñ **zülfi duzāġında** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 9). [zülfi duzāġında, -nda]*

zülfi ejdehāsına: *Ejderha saçı. ||.Sevgilinin saçı.*

Dime sakın ki el uzadam genc-i ḥüsnine / Bir demde yutdurur seni **zülfi ejdehāsına** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2819, Beyit 4). [zülfi ejdehāsına,]*

zülf[i] ġamıyla: *Zülfünün gamından.*

Oldı çün **zülf[i] ġamıyla** bu Muḥibbī ḫāksār / Mesken itdi üstüḫ∨ān-ı kellesini mār da *(Muhibbî Divanı , Gazel 2964, Beyit 5). [zülf[i] ġamıyla, -yla]*

zülfi girihinde: *Bağlı, düğümlenmiş saç.*

Bend içre gören gönlümi **zülfi girihinde** / Saklama didi as bu giriftārı n'idersin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2708, Beyit 4). [zülfi girihinde, -inde]*

zülf-i ḫamdasın: *Saç kıvrımının zinciri.*

İy dil hevā-yı kākül içün **zülf-i ḫamdasın** / Şād ol göñül ki silsile-i bend-i ġamdasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2641, Beyit 1). [zülf-i ḫamdasın,]*

zülfi ḫayāli: *Sevgilinin saçının hayali.*

Sīne-i sūzānda **zülfi ḫayāli** dilberüñ / San ḳarār itmiş semenderdür derūn-ı nārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 2). [zülfi ḫayāli,]*

zülfi hevāsı: *(sevgilinin) saçına duyulan heves, aşk.*

Zülfi hevāsı ṭūl-i emeldür başumda āh / Kıldum ṭaleb velīk bulımadum aña rāh *(Muhibbî Divanı , Gazel 2882, Beyit 4). [zülfi hevāsı,]*

zülf-i kecde: *Eğri saç.*

Seni yoldan çıkarur bil Muḥibbī / Eger dil baglu kala **zülf-i kecde** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2866, Beyit 5). [zülf-i kecde, -de]*

zülfi kemendin: *(Sevgilinin) saçının kemendi.*

Takalı **zülfi kemendin** boynuma ol müşg-bū / Dönmişem Mecnūn'a bir āvāreyem jūlīde-mū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2775, Beyit 1). [zülfi kemendin, -in]*

zülf-i kemend-keşe: *Kemend çeken saç.*

Yine göñlüm bend oldı **zülf-i kemend-keşe** / Yandı cānda kalmadı bir ẕerre ḥüsün āteşe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2921, Beyit 1). [zülf-i kemend-keşe, -e]*

zülfi mārından: *(Sevgilinin) yılana benzeyen saçı.*

Didiler **zülfi mārından** ḫaẕer kıl / Heves kılanda gence olmaz korḫu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 5). [zülfi mārından, -ndan]*

zülf-i misk-būyuñı: *Misk kokulu saç.*

Ol **zülf-i misk-būyuñı** gel boynuña bırak / İy dōst hezār yig yaraşur ʿanberīneden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2676, Beyit 3). [zülf-i misk-būyuñı, -uñı]*

zülf-i müşg-efşān-ıla: *Misk kokuları saçan saç lüleleri.*

Zülf-i müşg-efşān-ıla añduñ yine şekker lebin / Leẕẕet alsa okuyan şiʿrüñde yāḫūd tañ mı bū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2776, Beyit 4). [zülf-i müşg-efşān-ıla, --ıla]*

zülf-i müşgīn: *Misk kokulu zülüf.*

Zülf-i müşgīn kim görinür ʿārıż-ı dildārda / Deste-i sünbül asılmış sanasın gülzārda *(Muhibbî Divanı , Gazel 2832, Beyit 1). [zülf-i müşgīn,]*

zülf-i müşgīnüñi: *Misk kokulu zülüf.*

Zülf-i müşgīnüñi iy dilber tırāş itmeñ neden / Çeşmümüñ yaşın döküp bagrumı baş itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2731, Beyit 1). [zülf-i müşgīnüñi, -üñi]*

zülf-i nigār-ıla: *Sevgilinin saçı.*

Düşümde görüp gerdenüme mār dolaşmış / Aḥsent bu düşi **zülf-i nigār-ıla** yorana *(Muhibbî Divanı , Gazel 2965, Beyit 8). [zülf-i nigār-ıla, --ıla]*

zülf-i niḳāba: *Saç örtüsü (yanağı, yüzü örten saç bağlamında).*

Yüzüñ göster didüm ol āfitāba / El uzatdı hemān **zülf-i niḳāba** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2929, Beyit 1). [zülf-i niḳāba, -a]*

zülf-i perīşāna: *Sevgilinin darmadağınık saçı.*

Söyle ol **zülf-i perīşāna** perīşānlıgumı / Niçe bir cevr ide ol zülf-i siyehkāra be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [zülf-i perīşāna, -a]*

zülf-i perīşāna: *(Sevgilinin) dağınık saçı.*

ʿArż kıl **zülf-i perīşāna** perīşānlıgumı / Her ne itdümse sipāriş saña zinhār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 2). [zülf-i perīşāna,]*

zülf-i perīşānuñ: *(Sevgilinin) dağınık saçları.*

Pāralansun dilerem şāne gibi bagrı anuñ / Her ki elin uzada **zülf-i perīşānuñ** için *(Muhibbî Divanı , Gazel 2746, Beyit 5). [zülf-i perīşānuñ,]*

zülf-i perīşān[uñ]: *Sevgilinin darmadağınık saçı.*

Ruḫlaruñ üzre yine **zülf-i perīşān[uñ]** görüp / Āh sevdāya düşüp ḥāl-i perīşānam ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2687, Beyit 4). [zülf-i perīşān[uñ], -[uñ]]*

zülf-i şebdīziyle: *Kara yağız saç. II Sevgilinin saçı.*

Zülf-i şebdīziyle koşdum bu yaşum gülgūnını / İy gözüm ġayret senüñdür cehd kıl geçilmesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2648, Beyit 3). [zülf-i şebdīziyle, -yle]*

zülf-i şeb-dīzüñ: *Kara yağız saç.*

Koşalum eşk-i gülgūnı kanı ol **zülf-i şeb-dīzüñ** / Kosañ ger būseñi öñdül yaşum ġāyet yaragında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2983, Beyit 5). [zülf-i şeb-dīzüñ,]*

zülfi şebinde: *Gece renkli (siyah) zülüf.*

Gizlenür **zülfi şebinde** ḫaṭṭ-ı dilber cā-be-cā / Ḳaṣd ider İslām'a kāfir çeyşidür şebḫūn içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2671, Beyit 3). [zülfi şebinde, -inde]*

zülfi şebinde: *Sevgilinin gece karanlığı renginde saçları,yandan sarkan perçemleri.*

Dutup dil düzdini **zülfi şebinde** / Ebed ḥabs itdi çāh-ı ġabġabında *(Muhibbî Divanı , Gazel 2976, Beyit 1). [zülfi şebinde,]*

zülf-i ser-keş: *İnatçı saç.*

Teraḥḥum eylemez ol **zülf-i ser-keş** / Ḫayāliyle dil ü cān oldı sayru *(Muhibbî Divanı , Gazel 2786, Beyit 4). [zülf-i ser-keş,]*

zülf[i] sevdāsı ile: *Sevgilinin saçının sevdası/arzusu.*

Zülf[i] sevdāsı ile bir daḫı āşüfteligi / Ola kim gūş ide var ḥālüñi tekrār be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2770, Beyit 3). [zülf[i] sevdāsı ile, - ile]*

zülf-i sitemkāra: *Zulüm ve haksızlık eden, zalim saç.*

Ser-i kūyına girmeden yine āheste varup / Döymesün bir kılı ol **zülf-i sitemkāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 2). [zülf-i sitemkāra, -a]*

zülf-i siyāh: *Sevgilinin siyah saçı.*

Ruḫuñı aç ki ḫacil ola görüp **zülf-i siyāh** / Leşker-i Rūm'[ı] çeküp memleketi zeng idesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2568, Beyit 4). [zülf-i siyāh,]*

Göremez oldum dirīġā gün yüzüñi āh kim / Gāh āb-ı çeşmüm māniʿ ü geh **zülf-i siyāh** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2957, Beyit 4). [zülf-i siyāh,]*

zülf-i siyāhını: *Siyah saç.*

Mecnūn ola kim göre **zülf-i siyāhını** / Sevdāyī ola tola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2858, Beyit 3). [zülf-i siyāhını,]*

Mecnūn ola kim göre **zülf-i siyāhını** / Sevdāyī olup dola dimāġı hevā-y-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2891, Beyit 3). [zülf-i siyāhını,]*

zülf-i siyāhın[ı]: *Siyah saç.*

Görürem **zülf-i siyāhın[ı]** ben ʿanber yirine / Ġam degül bana eger ʿanber-i sārā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 3). [zülf-i siyāhın[ı],]*

zülf-i siyāhuñ: *Siyah zülf.*

Zülf-i siyāhuñ iy dōst boynuma bagum olsun / Ḫālüñ fırāḳı cānā bagruma dāġum olsun *(Muhibbî Divanı , Gazel 2525, Beyit 1). [zülf-i siyāhuñ, -uñ]*

zülf-i siyāhuñ: *Siyah zülfünü,saçını.*

Nigārā ḥasret-i rūyuñ beni ugratdı biñ derde / Niçe bir idesin **zülf-i siyāhuñ** yüzüñe perde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 1). [zülf-i siyāhuñ,]*

zülf-i siyehkār: *Günahkar saç.*

Kan yudarsa ġam degül lāʿl-i leb-i yār isteyen / Cān virür bu yolda bir **zülf-i siyehkār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 1). [zülf-i siyehkār,]*

zülf-i siyehkāra: *Simsiyah saç II kötülük yapan saç.*

Söyle ol zülf-i perīşāna perīşānlıgumı / Niçe bir cevr ide ol **zülf-i siyehkāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2756, Beyit 3). [zülf-i siyehkāra, -a]*

zülf-i siyehkāruñ-ıla: *Kötülükler yapan zülüf.*

Kim çıkar başa şehā **zülf-i siyehkāruñ-ıla** / Oda yana dil ü cān āteş-i ruḫsāruñ-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2830, Beyit 1). [zülf-i siyehkāruñ-ıla, -uñ-ıla]*

zülf-i siyehüñ: *Siyah zülüf.*

Gül yüzüñ üzre kaçan tagıla **zülf-i siyehüñ** / Görinür baña cihān gülşeni şebbūlar-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2851, Beyit 3). [zülf-i siyehüñ,]*

zülfi sünbüle: *Sümbül gibi olan saç.*

Kalur hemīşe bend-i belālar içinde ol / Her kim ki baglaya dili ol **zülfi sünbüle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2840, Beyit 4). [zülfî sünbüle, -e]*

zülf-i yāra baglanup: *Sevgilinin zülüflerine tutulmak.*

Zülf-i yāra baglanup sevdā getürdüñ başuma / Niçe dürlü iy göñül ġavġā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 1). [zülf-i yāra baglanup, -nup]*

zülf-i yārı: *Sevgilinin saçı.*

İy Muḥibbī gün yüzinde **zülf-i yārı** dir gören / Sāye salmışdur bulut ḫurşīd-i raḫşān üstine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2942, Beyit 7). [zülf-i yārı,]*

zülf[i] zencīri: *(Sevgilinin) Saçının zinciri.*

Olur-ıdum ben bugün dīvāneler ser-defteri / **Zülf[i] zencīri** eger boynuma benüm takıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2933, Beyit 4). [zülf[i] zencīri,]*

zülfi zencīrine: *(Sevgilinin) Saçının zinciri.*

Āteş-i ḥüsnine yāruñ iy göñül pervānesin / **Zülfi zencīrine** dil virdüñ ʿaceb dīvānesin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2734, Beyit 1). [zülfî zencīrine, -ine]*

zülfi zencīrine: *Zincir gibi saç.*

Ṭālib olduñ **zülfi zencīrine** iy şūrīde-dil / Bilmedüñ dīvānelik derdā getürdüñ başuma *(Muhibbî Divanı , Gazel 2827, Beyit 3). [zülfî zencīrine,]*

zülf-i zencīrüñi: *(Sevgilinin) Saçının zinciri.*

Zülf-i zencīrüñi tak boynuma iy dōst benüm / Her kaçan karşuña bu göñlümi şeydā göresin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2722, Beyit 2). [zülf-i zencīrüñi, -üñi]*

zülf-i zencīrüñle: *Kıvrımlı saç.*

Şemʿ-i ḥüsne karşu itdüñ cānumı pervāne sen / **Zülf-i zencīrüñle** kılduñ göñlümi dīvāne sen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2614, Beyit 1). [zülf-i zencīrüñle, -le]*

zülfine dolaşduñ: *(Sevgilinin) saçına dolanmak.*

Leylī **zülfine dolaşduñ** iy göñül Mecnūnlayın / Laʿl-i Şīrīnine cān virür meger Ferhād'sın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2745, Beyit 2). [zülfine dolaşduñ, -duñ]*

zülfinüñ bendinde: *(Sevgilinin) saçlarının düğümü.*

Zülfinüñ bendinde dil tenhāda ben bu ḥāl-ıla / Āh kim baḫtum benüm uyanmadı iḳbāl-ıla *(Muhibbî Divanı , Gazel 2867, Beyit 1). [zülfinüñ bendinde,]*

zülfinüñ būyı: *(Sevgili'nin) saçının kokusu.*

Zülfinüñ būyı ʿālem muʿaṭṭarken bugün / Varmasun şimden girü kimse Ḫoten'den canibe *(Muhibbî Divanı , Gazel 2894, Beyit 4). [zülfinüñ būyı,]*

zülfinüñ çevgānına: *Eğri uçlu saç II Sevgilinin çevgana benzeyen eğri uçlu saçı.*

Bu Muḥibbī gibi yokdur **zülfinüñ çevgānına** / Başını top eyleyüp yolında ġalṭān eyleyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2631, Beyit 5). [zülfinüñ çevgānına, -na]*

zülfinüñ çevgānını: *Eğri uçlu olan saç. bkz:zülf-i çevgānuñ.*

Her kaçan görse Muḥibbī **zülfinüñ çevgānını** / Cān u dilden başını meydāna iltür top içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2595, Beyit 7). [zülfinüñ çevgānını, -nı]*

Ḥüsn meydānında gördüm **zülfinüñ çevgānını** / Başumı top eyledüm yaʿnī iledem armagan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2632, Beyit 3). [zülfinüñ çevgānını, -nı]*

zülfinüñ çevgānını: *Çevgana benzer zülf.*

Yār ele alsa Muḥibbī **zülfinüñ çevgānını** / Ben daḫı top eyleyem başumı ol çevgān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2516, Beyit 5). [zülfinüñ çevgānını, -nı]*

zülfinüñ kemendin: *Saçının kemendi.*

Dakdı **zülfinüñ kemendin** boynuma dilber didüm / Ölmeden itdüm bi-ḥamdi'llāh kākül ṣoḥbetin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2683, Beyit 4). [zülfinüñ kemendin, -n]*

zülfinüñ ḳıṣṣası ile: *Saçının hikayesiyle.*

Zülfinüñ ḳıṣṣası ile bu dilüm ġuṣṣasını / Şerḥ idem ḥaşre değin olmaya dünyā dükene *(Muhibbî Divanı , Gazel 2906, Beyit 2). [zülfinüñ ḳıṣṣası ile, - ile]*

zülfüñ efkārı: *Zülfünün fikri.*

Ġam şebinde **zülfüñ efkārı** bizüm eglencemüz / Böyle geçer ehl-i ʿışḳuñ māh u sālı n'eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2606, Beyit 5). [zülfüñ efkārı,]*

zülfüñ ġamıyla: *(Sevgilinin) Saçının derdi.*

Görseler **zülfüñ ġamıyla** bu dil-i āṣüftemi / Kūyuñ eṭfālı üşüp dīvāne diyü daşlaya *(Muhibbî Divanı , Gazel 2877, Beyit 5). [zülfüñ ġamıyla,]*

zülfüñ ġamıyla: *(Sevgilinin) saçının derdi, kederi.*

Firḳat-ile bu elif ḳaddümi dāl itmeñ neden / Göñlümi **zülfüñ ġamıyla** pāymāl itmeñ neden *(Muhibbî Divanı , Gazel 2719, Beyit 1). [zülfüñ ġamıyla, -yla]*

zülfüñ gibi: *Saçın gibi.*

Göñlümüñ peymānesin **zülfüñ gibi** itdüñ şikest / Cevr-ise senden hemān u ṣabr ise benden hemīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 6). [zülfüñ gibi,]*

zülfüñ şebinde: *(Sevgilinin) geceye benzeyen, gece gibi kara zülfü.*

Görüp cemāl-i şemʿüñ pervāne-veş Muḥibbī / **Zülfüñ şebinde** her dem yanar o nāra karşu *(Muhibbî Divanı , Gazel 2782, Beyit 5). [zülfüñ şebinde,]*

İrmege **zülfüñ şebinde** bu Muḥibbī kūyuña / Dūd-ı āhı başına semmūrdan bir şeb-külāḫ *(Muhibbî Divanı , Gazel 2802, Beyit 6). [zülfüñ şebinde,]*

zülfüñün ḫāyāli: *Saçın hayali.*

Zülfüñün cānā ḫāyāli sīne-i mecrūḥda / Mār beñzer kim şikāfından yirüñ girer ine *(Muhibbî Divanı , Gazel 2865, Beyit 5). [zülfüñün ḫāyāli,]*

zülfüñüñ sevdāsına: *Sevgilinin saçlarının sevdası.*

Tolaşaldan **zülfüñüñ sevdāsına** dil ḫastadur / Leblerüñ dārü'ş-şifāsından buyur sirkencübīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2703, Beyit 8). [zülfüñüñ sevdāsına, -na]*

zulm: *Eziyet, cevir, cefa.*

Ẓulme māyil cevri çok ʿāşıḳlara bī-dādsın / Māh-rūlar ögrenür senden cefā üstādsın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2553, Beyit 1). [ẓulme, -e]*

Ġamzeler **ẓulm-ıla** öldürürse lāʿlüñ dirgüren / İy Mesīḥā-dem Muḥibbī'de gel eyle imtiḥān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2716, Beyit 5). [ẓulm-ıla, --ıla]*

Peşīmāndur meger **ẓulmına** zülfüñ / Nedāmetden komışdur ser be-zānū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2781, Beyit 2). [ẓulmına, -ı, -n, -a]*

Gāhī cefā vü cevr ü gehī **ẓulm-ıla** sitem / Eyler bu nevʿ-ile yār bizümle muʿāmele *(Muhibbî Divanı , Gazel 2916, Beyit 5). [ẓulm-ıla, --ıla]*

ẓulm elini uzatma: *(Beyitte) eziyet ve zulüm elini kendinden daha çaresizlere uzatmamak,onlara işkence vermemek kastedilmiştir.*

Uzatma bugün ẓulm elini senden alçaga / Tā kim yakaña sunmaya rūz-ı şümār elin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2613, Beyit 4). [ẓulm elini uzatma,]*

ẓulm idici: *Eziyet etmek.*

Kandasın iy göñlümüñ ārāmı cānum maḥremi / Kullarına **ẓulm idici** pādişāhum kandasın *(Muhibbî Divanı , Gazel 2628, Beyit 3). [ẓulm idici, -ici]*

ẓulm oldugın istemez: *(karşıdakinin) zulme uğramasını istemek.*

Niçeye dek idesin cevr ü cefā ẓulm u sitem / İstemez ẓulm oldugın ʿadl issi sulṭān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 3). [ẓulm oldugın istemez,]*

ẓulm u cefādur: *Eziyet ve sıkıntı.*

Dōstum luṭf u vefā vü mihrden ībā ider / Līk cevr ü sitem **ẓulm u cefādur** aña ḫū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2758, Beyit 2). [ẓulm u cefādur, -dur]*

ẓulm u sitem: *Zulüm ve eziyet etmek.*

Niçeye dek idesin cevr ü cefā **ẓulm u sitem** / İstemez ẓulm oldugın ʿadl issi sulṭān kimseye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2941, Beyit 3). [ẓulm u sitem,]*

ẓulm u sitem kılma: *Eziyet ve sitem etmek.*

Raḳībe meyl idüp cānā bana **ẓulm u sitem kılma** / Kaçan āh eyleye muẓlim muḳarrer kalmaz ol yirde *(Muhibbî Divanı , Gazel 2902, Beyit 3). [ẓulm u sitem kılma, -ma]*

ẓulm u sitemi: *Zulüm ve sitem.*

Cevr ü cefādan itmedi bir kerre ictināb / **Ẓulm u sitemi** eyledi āh ḫū girih girih *(Muhibbî Divanı , Gazel 2924, Beyit 2). [ẓulm u sitemi, -i]*

ẓulmet: *Karanlık.*

Ẕikr ü tevḥīd-ile gel ḳalbüñi mesrūr eyle / Kalmasun dilde keder **ẓulmetüñi** dūr eyle *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 1). [ẓulmetüñi, -üñi]*

ẓulmet içinde: *Karanlık içinde.*

Leblerüñ eṭrāfını cānā n'ola tutsa ḫaṭuñ / Yir olur **ẓulmet içinde** çeşme-i ḥayvān içün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2704, Beyit 3). [ẓulmet içinde,]*

ẓulmet içredür: *Karanlıkta.*

Leblerüñ dāyiresin tutsa ḫatuñ olmaz ʿaceb / **Ẓulmet içredür** dimişler āb-ı ḥayvān cevherin *(Muhibbî Divanı , Gazel 2710, Beyit 4). [ẓulmet içredür, -dür]*

ẓulmet-i dūd-ı dilüm: *Gönül dumanının karalığı.*

Şarḳ sulṭānı dogup gelse [ki] sag yanumdan / **Ẓulmet-i dūd-ı dilüm** irmeye sol yanumdan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2531, Beyit 1). [ẓulmet-i dūd-ı dilüm, -üm]*

ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme: *Aşıklara zulm eylemek.*

Ḫusrevā çün ḥüsn-ile sulṭān-ı ʿālemsin bugün / **Ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme** āḫir sorılur dāddan *(Muhibbî Divanı , Gazel 2732, Beyit 4). [ẓulm-ı ʿuşşāḳ eyleme,]*

zümürrüd: *Parlak ve yeşil renkli bir süs taşı; yeşil renkte olan.*

Sāyesidür zülfinüñ yāḫūd **zümürrüd** rīzesi / Yā sevād-ı müşgdür dökilmiş anda rāyegān *(Muhibbî Divanı , Gazel 2647, Beyit 2). [zümürrüd,]*

Bildi ḫazān leşkeri āḫir eşer gelür / Ṣaḥn-ı çemende yapdı **zümürrüd** ḥisār serv *(Muhibbî Divanı , Gazel 2785, Beyit 4). [zümürrüd,]*

zünnār: *Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*

ʿArż kılsun küfr-i zülfe ʿārıżı īmānını / Kesdürüp **zünnārını** anı müselmān eylesün *(Muhibbî Divanı , Gazel 2514, Beyit 2). [zünnārını, -ı, -nı]*

Terk idüp zühd ü ṣalāḥı kılmışam zülfüñ ḳabūl / Rūz-ı maḥşerde benem iy dōst **zünnār** isteyen *(Muhibbî Divanı , Gazel 2662, Beyit 3). [zünnār,]*

Ancak aḥvālümi bilsün benüm [ol] zülf-i nigār / Dil-i dīvāneyi zencīr ile **zünnāra** be-gū *(Muhibbî Divanı , Gazel 2764, Beyit 3). [zünnāra, -a]*

Zülf **zünnārını** kesmiş yine ḥüsnüñ müslimi / Getürüp dīne anı beñzer müselmān eyleye *(Muhibbî Divanı , Gazel 2954, Beyit 3). [zünnārını, -ı, -nı]*

zünnār-ı zülfüñe: *(Sevgilinin) Saçının teli. (Papazların bellerine bağladıkları örme kuşak bağlamında).*

Senüñ **zünnār-ı zülfüñe** şehā dil bagladum cāndan / Anuñçün dem-be-dem ḳaṣdum olupdur kāfiristāna *(Muhibbî Divanı , Gazel 2817, Beyit 3). [zünnār-ı zülfüñe, -e]*

zü'n-nūn: *Hz. Yunus'un lakabı olup "Balık sahibi" anlamına gelmektedir. (Hz. Yunus kavmine ısrarla doğru yolu anlatmaya çalışmışsa da kavmi ona iman etmemiş, o da kendisine İlahî emirle bildirilmeden kavmini terk etmiştir. Bu beyitte de Hz. Yunus'un irşat vazifesine telmihte bulunulmuştur.).*

Mürşid-i ʿışḳ olalıdan bu Muḥibbī maʿrūf / Beñzedi baḥr-ı maḥabbetde bu dil **Ẕü'n-nūn'a** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2793, Beyit 5). [ẕü'n-nūn'a, -'a]*

zūr: *Güç, kuvvet.*

Katı yadur kaşlarına kimsene el sunmasun / Ḥāṣıl olmaz ḥāṣılı ancak taʿabdur **zūrdan** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2587, Beyit 4). [zūrdan, -dan]*

zūr eyle: *Zorlamak.*

ʿIşḳ yayı katıdur kimsene çekmez didiler / İmtiḥān eyle dilā sen de gelüp **zūr eyle** *(Muhibbî Divanı , Gazel 2787, Beyit 6). [zūr eyle,]*

zāhiren: *Acıkça, görünür bir şekilde.*

Egerçi **ẓāhiren** baksañ cihān mülkine şāham ben / Naẓar maʿnī yüzinden ger kılursañ ḫāk-i rāham ben *(Muhibbî Divanı , Gazel 2668, Beyit 1). [ẓāhiren,]*

ẓālim: *Acımasız ve haksız davranan, zulmeden.*

Gīceler tā ṣubḥ olınca tañ mı eylersem enīn / ʿIşḳ bed-ḫū yār **ẓālim** çarḫ nā-sāz incebīn *(Muhibbî Divanı , Gazel 2573, Beyit 1). [ẓālim,]*